ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ Α.Μ. ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΟΘΩΝΟΣ
ΑΡΙΘΜ.

Oeim. 91 f. Feuerbach

[illegible]

ΘΕΩΡΙΑ
ΤΟΥ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΡΩΜΑΙΚΗΝ ΚΑΙ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗΝ
ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΝ

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣΑ ΥΠΟ

Α. Ρ. ΦΑΫΕΡΒΑΧ

Καὶ μετὰ πολλῶν προσθηκῶν καὶ παρατηρήσεων
ἐπηυξημένη δέκατον τρίτον ἐκδοθεῖσα Γερμανιστὶ

ΥΠΟ ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΜΙΤΤΕΡΜΑΪΕΡ

Μετεφράσθη ὑπὸ τοῦ μακαρίτου

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΥ

Ἀντεισαγγελέως παρὰ τῷ Ἀρείῳ Πάγῳ.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΔΕ

Δαπάναις τῶν Συνδρομητῶν.

ΑΘΗΝΗΣΙ,

ΤΥΠΟΙΣ Χ. ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ.
(Παρὰ τῇ Πύλῃ τῆς Ἀγορᾶς, Ἀριθ. 420).

1857.

BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS

Πληρωθέντος ἀριθμοῦ συνδρομητῶν ἱκανοῦ διὰ τὴν δαπάνην τῆς ἐκτυπώσεως ἐκδίδεται ἤδη τὸ περισπούδαστον σύγγραμμα περὶ ποινικοῦ δικαίου τοῦ περιωνύμου Φαϋερβάχ.

Ἡ προθυμία, μεθ' ἧς ἀπεδέξαντο οἱ Κύριοι Συνδρομηταὶ τὴν ἀγγελίαν τῆς ἐκτυπώσεως, παρέχει εἰς τοὺς δημοσιεύοντας τὸ σύγγραμμα τοῦτο κληρονόμους τοῦ μακαρίτου Χριστοδούλου Ῥουσοπούλου, μεταφραστοῦ τοῦ συγγράμματος, πλήρη τὴν πεποίθησιν περὶ τῆς εἰλικρινοῦς αὐτῶν συνδρομῆς καὶ περὶ τῆς ἀκριβοῦς ἐκπληρώσεως τῆς αὐθορμήτου αὐτῶν ὑποχρεώσεως, ἣν ἀνέλαβον διὰ τῆς ὑπογραφῆς αὐτῶν.

Τούτου ἕνεκα καὶ εὐγνωμοσύνης χάριν οἱ κληρονόμοι τοῦ μεταφραστοῦ προσφωνοῦσι πρὸς τοὺς Συνδρομητὰς αὐτοὺς τὴν μετάφρασιν ταύτην.

ΑΓΓΕΛΙΑ.

Ὁ Μακαρίτης Χριστόδουλος Ῥουσόπουλος, ὁ πρoώρως τὸν βίον καταλύσας, διατελῶν ἀντεισαγγελεὺς παρὰ τῷ Ἀρείῳ Πάγῳ καὶ ὑφηγητὴς παρὰ τῷ Πανεπιστημίῳ Ὄθωνος, κατέλιπε μεταξὺ μικρῶν ἄλλων πονημάτων καὶ μετάφρασιν τοῦ πρὸς ἅπαντα τὸν φιλολογικὸν κόσμον γνωστοῦ καὶ περιωνύμου συγγράμματος τοῦ Φάϋερβαχ, ἀρχηγοῦ ἑνὸς ἐκ τῶν πολλῶν περὶ ποινικοῦ δικαίου συστημάτων. Κατὰ παραγγελίαν τῶν κληρονόμων τοῦ μακαρίτου προαναγγέλλω τὴν ἐκτύπωσιν τῆς μεταφράσεως ταύτης, τῆς ὁποίας φίλοι τοῦ μακαρίτου καὶ παρήγοροι τῶν κληρονόμων αὐτοῦ ἀνέλαβον τὴν τελευταίαν ἐπιθεώρησιν.

Τοῦ συγγράμματος τούτου περιέχοντος τὴν θεωρίαν τοῦ ποινικοῦ δικαίου κατὰ τὴν ῥωμαϊκὴν, καὶ γερμανικὴν νομοθεσίαν ἐγένετο ιγ'. ἔκδοσις ὑπὸ τοῦ διασήμου ἐν Εἰδελβέργῃ καθηγητοῦ Μιττερμάϊερ, ὅστις ἐν πολλοῖς ἐπικρίνων τοῦ συγγραφέως τὰς γνώμας προσέθηκε τὰς ἑαυτοῦ μετὰ παραθέσεως τῶν διατάξεων πασῶν τῶν νεωτέρων εὐρωπαϊκῶν νομοθεσιῶν.

Τὸ σύγγραμμα τοῦτο διπλασιασθὲν ἐκ τῶν προσθηκῶν τοῦ Μιττερμάϊερ καθίσταται ὡς ἐκ τῆς ἐπιστημονικῆς καὶ πρακτικῆς αὐτοῦ ἀξίας ἀναγκαῖον πρὸς τοὺς ἀσχολουμένους εἰς τὴν μελέτην καὶ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ποινικοῦ δικαίου βοήθημα. Τούτου ἕνεκα ἐπεχείρησεν ὁ μακαρίτης τὴν ἐκ τοῦ γερμανικοῦ μετάφρασιν κατὰ τὴν προῤῥηθεῖσαν ιγ'. ἔκδοσιν. Ὅπως δὲ καταστήσῃ ἔτι πλέον παρ' ἡμῖν χρήσιμον τὸ σύγγραμμα τοῦτο προσέθηκεν ἐν περιλήψει καὶ τοῦ ἡμετέρου ποινικοῦ νόμου τὰς διατάξεις.

Ἡ σύντομος περὶ ποινικῆς δικονομίας πραγματεία μεθ' ἧς ὁ Φάϋερβαχ περαίνει τὸ σύγγραμμα τοῦτο παρελείφθη κατὰ τὴν μετάφρασιν, τὸ μὲν, διότι ἡ παρ' ἡμῖν ἰσχύουσα ποινικὴ δικονο-

μία διαφέρει τὰ μέγιστα τῆς γερμανικῆς, τὸ δὲ, καὶ διότι αἱ σημειώσεις τοῦ Μιττερμάϊερ περιορίζονται εἰς μόνον τὸ ποινικὸν δίκαιον, ἄλλως τε καὶ ὁ ὄγκος τοῦ βιβλίου καθίσταται μετριώτερος.

Τὸ ὅλον τοῦ συγγράμματος, συγκειμένου ἐξ 70 τυπογραφικῶν φύλλων, θέλει δημοσιευθῆ πρὸς εὐκολίαν τῶν συνδρομητῶν κατὰ φυλλάδια περιέχοντα ὀκτὼ τυπογραφικὰ φύλλα, καὶ τιμώμενα ἀντὶ δραχμῶν δύο, πληρωτέων ἅμα τῇ λήψει τοῦ φυλλαδίου.

Ἀπόκειται εἰς τὸ κοινὸν ἡ ταχυτέρα ἢ βραδυτέρα τῆς μεταφράσεως ἐκτύπωσις, ἀναβαλλομένη διὰ τὸ βαρὺ τῆς δαπάνης μέχρι τῆς καταγραφῆς πεντακοσίων συνδρομητῶν.

Κατὰ παραγγελίαν τῶν κληρονόμων τοῦ μακαρίτου.

Ὁ Δ. ΣΙΑΗΒΕΡΓΟΣ.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΤΩΝ

ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ.

ΕΙΣ ΑΘΗΝΑΣ.

	σώματα
Βιβλιοθήκη τῆς Α. Μ.	10
Ὑπουργεῖον Δικαιοσύνης.	15
Ὑπουργεῖον Ναυτικῶν.	10
Ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν	7
Ζηνόβιος Συνταγματάρχης	1

Ἄρειος Πάγος.

Γ. Ῥάλλης, πρόεδρος
Α. Πολυζωΐδης
Β. Οἰκονομίδης
Ἀνδρ. Βούλγαρης
Β. Κουρουσόπουλος
Δ. Δρόσος
Ἰω. Μαυρομμάτης
Π. Σπηλιάδης
Τὸ Γραφεῖον τοῦ Ἀρείου Πάγου
Κ. Δ. Σπετσερόπουλος
Ν. Σ. Σιαθόπουλος
Α. Μαρούλης
Ν. Στεφανίδης
Κ. Κυπριάδης
Ι. Μ. Ταμπακόπουλος
Α. Κ. Οἰκονόμος
Α. Κιάπες
Ν. Σαρίπολος
Σ. Πήλικας
Μ. Ῥενιέρης
Π. Ἀλεξανδρόπουλος
Ἰω. Α. Μεσηνέζης
Π. Πηλαρινὸς
Α. Σακόπουλος
Ἰω. Νικολαΐδης
Δ. Τσαγγαρόλας
Δ. Σαρδέλης
Γ. Διάγγελης
Μ. Ποτλῆς
Μ. Μαρίνος.
Ἰω. Γ. Δαμιανὸς
Σ. Π. Κατρούμπαλης
Α. Παπαφράγγου
Κ. Κολοκοτρόνης
Π. Ι. Μακροτάσος
. Παπαδόπουλος
Ι. Ἀναγνωστόπουλος
Π. Καλαμαργιώτης
Ἐμ. Καραμάνος
Α. Χ. Μελισσόβας
Ἰω. Βενέτης
Ἀθ. Βαρνίκης
Ἰω. Λ. Ταμπακόπουλος
Π. Ἰωαννίδης πρωτοδίκης
Θ. Λεούσης.
Ἰω. Φ. Γκίκας
Δημ. Βασιλάκος
Φ. Καρβελόπουλος
Χ. Ἰω. Ἀναστασόπουλος

Ο. Φ. Δάρας
Δ. Καρύδης
Γ. Ἀτσαλόπουλος
Π. Κιάπες.
Ἀρ. Κ. Οἰκονόμου
Ν. Δ. Δεληγιάννης
Ν. Ζῶτος
Κ. Λεκάτης
Δ. Βάλβης εἰρηνοδίκης
Γ. Σαλάχας γραμματεὺς
Γ. Φιλιππίδης
Γ. Παπαηλιόπουλος
Λ. Δημακόπουλος
Θ. Δ. Κροντήρης
Δ. Ἐμμανουὴλ
Β. Κ. Νικολούπουλος
Εὐστ. Ἡλιόπουλος
Ἰω. Καλογερόπουλος

Φοιτηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου

Δ. Ν. Πετροκόκκινος
Α. Κομπότης
Ἰω. Χρυσθάκος
Δ. Ι. Λάκων
Α. Σ. Βλάχος
Δ. Γεωργιάδης
Α. Διογενίδης
Σ. Α. Φραγκίστος
Α. Νικολαΐδης
Σ. Δ. Εὐταξόπουλος
Ἀρ. Κ. Χρυσάνθης εἰς Πάτρας
Γ. Μ. Μαυρομαρᾶς
Α. Λογοθέτης
Α. Π. Ζεήνης
Θ. Παπαπέτρου
Ν. Δ. Λουκέρης.
Παναγιώτης Μιχαῆλος, Σπάρτη
Μ. Ν. Πατεράκης, Μῆλος
Α. Χ. Κ. Δανὰς
Ἰω. Π. Λυκίδης
Ἰω. Π. Ξυδίος
Ἰω. Ἀντίπας

Σ. Β. Σιρμακέσης
Γεώργιος Παντελάκης
Γεώργιος Μαραγκὸς
Μ. Α. Μεταξᾶς.
Τηλέμαχος Δανιὴλ
Φ. Κανελόπουλος
Ὄθων Σ. Πυλαρινὸς
Ἰω. Λαγοδαγόπουλος
Κ. Στηνηναρὴς
Θεμιστ. Βλάχος
Γ. Βιδάλης
Θεμις. Ἐλευθεριάδης
Α. Πανόπουλος
Λ. Λεβέντης
Ἰωάννης Πεζᾶς
Γεωρ. Ι. Παπαγεωργίου
Α. Α. Κατριβάνος
Δ. Ἰω. Ῥούκης
Χ. Σ. Καραβίτης
Θεμις. Κετσέας
Γεώργιος Μακρὺς
Μενέλαος Νεγρεπόντες
Π. Γ. Λυκούρης, Αἴγινα
Ἰω. Δ. Καλέργης
Σωτήρης Γ. Μανολέας
Ἰ. Α. Μακροπουκάμησος εἰρηνοδίκης, Ἐλευσῖνος
Δ. Α. Φωκᾶς Εἰρηνοδίκης Σαλαμῖνος
Β. Α. Ἀδὰμ γραμματεὺς
Π. Γ. Λογιωτατίδης Εἰρηνοδ. Αἰγίνης
Η. Ι. Μουστόπουλος Εἰρηνοδίκης Μεγάρων
Ὄθων Τσίντσης γραμματεὺς αὐτοῦ
Ἰ. Α. Λουκέρης Εἰρηνοδίκης Χαιρωνείας εἰς Λεβαδίαν
Ἰω. Ντάνης χωροφύλαξ τῆς μοίρας Ἀττικῆς
Νικόλαος Πονηρίδης εἰρηνοδ. Εἰδυλλίας

Ἀλέξανδρος Α. Σταματάκης γραμματεύς.
Ξενοφ. Ψαρᾶς.

ΕΙΣ ΣΥΡΟΝ.

Σ. Ι. Ῥάλλης
Γ. Κ. Ἱερόπουλος
Σ. Μ. Μαυρογορδάτος
Σ. Καρτάντζόγλους
Γ. Α. Σκουφᾶς
Κ. Βονικλῆς
Θ. Μπούρμπουρας.
Στέφανος Δημητρίου
Ν. Σ. Φαμπίτσης
Ῥοδοκανάκης
Χρῆστος Τζάνος
Γ. Καλβοκορέσης
Α. Μ. Μαυρογορδάτος
Γρηγ. Δασκαλάκης
Χ. Π. Τσοῦρος
Ἀλ. Κ. Νιότης
Κ. Χαραλαμπίτης
Γ. Βουτσινὰς
Μ. Βικέλας
Μιχαὴλ Πισέας
Κ. Σαλιανόπουλος
Ἀδελφοὶ Γεωργχντᾶ
Μ. Βεζήρης
Σ. Ε. Ζυγομαλᾶς
Α. Ν. Μαρκαντωνάκης
Μιχαὴλ Δρέης
Ε. Ν. Παράσχης
Α. Ταμβάκος.
Α. Γρέζης
Γ. Φραντζίδης
Β. Παπαδάκης
Ἰω. Βαλασάκης
Μ. Κ. Δημόπουλος
Π. Τιλμπέρογλους
Β. Γ. Γιαννουκάκης
Θ. Κακούδης
Ν. Α. Ἰωανόπουλος
Ἐλευθέριος Σαραφίδης
Α. Ἰσμυρλῆς
Α. Ν. Μεταξᾶς
Ἰ. Α. Ζυγομαλᾶς
Ν. Ψάλτης
Ἡρακλῆς Πλατύς
Ζ. Π. Ἀπαλύρας
Ἰ. Γ. Καγκὰς
Λουκὰς Βαλεντὴς
Α. Λ. Πετροκόκινος
Ν. Α. Λαγὸς
Τριαντάφυλος Παπααδάμ.
Ν. Δ. Τσελέντης
Δημ. Δέστος
Ἀποστόλης Μπόμπολης
Ἰ. Φραντζίδης
Κ. Κ. Λαγὸς
Γ. Κ. Ζουλουδάκης
Μ. Κ. Ζερβουδάκης
Γεώργιος Πολυμέρης
Ν. Ζωγραφάκης
Φ. Λεβαντὴς
Δ. Ἀρφάνης.
Σ. Λεβίδης
Μ. Π. Καλογερᾶς
Π. Δ. Μαυρομιχάλης
Β. Ν. Παγκώστας
Α. Ν. Ζυμούλης
Α. Οἰκονόμου
M. Sapunzachis
Νικόλαος Ἰ. Βαρότσης

ΕΙΣ ΛΑΜΙΑΝ

Σ. Μανολόπουλος Εἰρηνοδ. Γαλαξιδίου
Δημ. Γ. Μητρόπουλος γραμ. αὐτοῦ.
Μ. Μητρόπουλος
Κων. Οἰκονομόπουλος πληρεξούσιος παρὰ τῷ ἐν Γαλ. εἰρηνοδ.

Σ. Μπουμπουρίδης Εἰσαγγελεὺς
Γ. Ι. Κολφινόπολος ἀντεισαγγελεὺς
Ἰ. Κυρίμης ὑπογραμματεὺς
Κωστ. Μαυρίκος
Ε. Βατσινάκης
Κ. Πολέμης
Β. Ν. Βασιλειάδης εἰρηνοδ. Ἀταλάντης
Ἀνδρέας Β. Δεδουσόπουλος

ΥΠΑΤΗ.

Κωνσταντῖνος Ἀναγνωστόπουλος Ἀστυνόμος
Ἀναγνώστης Ἰοχογιανόπουλος πάρεδρος
Δημήτριος Νικολαΐδης εἰρηνοδ. Λαμίας
Ζαχαρίας Παπαγιάννης εἰρηνοδ.
Εὐς. Μπαλαούρας Γραμματεὺς
Ἐμμανουὴλ Λεβαντῆς εἰρηνοδ. Ποτιδανίας.

ΕΙΣ ΧΑΛΚΙΔΑ.

Σταμάτης Κονδύλης
Γεώργιος Μαντᾶς
Ἀ. Μπουρνέας
Ἐλ. Γ. Ἀποστολίδης
Ν. Β. Μπουδούρης

ΕΙΣ ΚΑΡΥΣΤΙΑΝ.

Σ. Α. Δεϊμέζης
Ἰωάννης Μουρτάκης
Ἰωάννης Κωνσταντινίδης

ΕΙΣ ΣΚΥΡΟΝ.

Γ. Δ. Μαυρουδῆς
Ἀ. Καστελίδης εἰρηνοδίκης

Θ. Σγουρὸς γραμματεὺς
Σταῦρος Γεωργίου
Β. Κ. Κωστόπουλος
Σ. Σακελαριάδης

ΕΙΣ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΝ

Κ. Γεωργιάδης δικαστὴς
Γ. Ἀμπραζακίδης
Σ. Αἰόλιος
Ν. Π. Ψωμάκης
Κ. Μαμούρας εἰρηνοδ. Ἀγρινίου
Ἀρις. Κασιμάτης
Ἀναστ. Κ. Εὐσταθίου

ΕΙΣ ΝΑΥΠΛΙΟΝ.

Μ. Κασσιέρης εἰσαγγελεὺς ἐφετῶν
Διὰ τὸ γραφεῖον εἰσαγγελίας
Ν. Φλαγαΐτης
Διὰ τὸ γραφεῖον ἐφετείου
Ε. Ζυγράκης
Δ. Μ. Βάλβης
Ἀ. Φωκᾶς
Ἠλίας Κόντης.
Π. Πανταζῆς
Ἀ. Δημητριάδης
Κ. Φαρμακόπουλος
Δ. Δαρδούγιας
Μ. Στεφόπουλος
Γ. Α. Πετμεζᾶς
Γ. Α. Σταματιάδης
Σ. Παναγιώτου
Ν. Γ. Ῥακόπουλος
Ν. Δ. Δημητριάδης
Δ. Α. Δημακόπουλος
Σ. Γ. Βελίνης
Α. Γ. Λαμπρινίδης
Ν. Καράπαυλος
Δ. Κωνσταντινίδης

Ν. Α. Καλογερόπουλος
Ἐμμ. Παπαδόπουλος
Χ. Κ. Μαντζαγριωτάκης.
Γ. Δ. Ποσειδῶν
Κωνστ. Σεκτάκης
Κ. Βικέλας
Κ. Κοντολέων
Γ. Κ. Κυρκινέζης.
Μ. Παλλάδης
Α. Ἰ. Σταυράκης
Ν. Νικολόπουλος δικηγόρος
Δ. Σ. Ἀρῶν
Χ. Σ. Ἀντωνόπουλος
Κ. Πετσάλης
Ι. Ν. Μανουσόπουλος
Π. Δεκάτης
Χ. Σ. Στεφάνου
Π. Κοπανάκης
Γ. Σκαλίδης
Ἐμμανουὴλ Βλαχάκης
Α. Μαυρακέφαλος
Δ. Νούλλας
Εὐστ. Δημακίδης
Μ. Α. Δρίβας
Δημ. Γ. Κωπάκης
Ἰωάν. Πολίτης
Γ. Κοντόπουλος
Δ. Α. Φινόπουλος
Ν. Θ. Λιανόπουλος
Ἰωάν. Μουτσοφρίδης
Γεώργιος Δ. Παπαλέξης
Χοϊδᾶς εἰρηνοδίκης
Σταμάνης Θρόνος δικηγόρος
Μηχ. Παυλίδης
Κ. Π. Ἀνδρικόπουλος

ΕΙΣ ΚΟΡΙΝΘΟΝ.

Νικόλαος Δημ. Γιανόπουλος εἰρηνοδίκης Νεμέας
Δημήτριος Παπᾶ Ἀγγέλου εἰρηνοδίκης
Α. Δ. Χρυσικόπουλος
Γ. Α. Κοσμόπουλος εἰρηνοδίκης
Ω. Δ. Μπαλσάρης γραμματεὺς
Κ. Νοταρᾶς εἰρηνοδίκης
Κ. Καλμπατῆς γραμματεὺς

ΕΙΣ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΑ.

Εὐς. Ζωντανὸς πρωτοδίκης
Π. Α. Λουκάκης εἰρηνοδίκης Χρυσάφου
Ἰω. Δημητριάδης Γραμματεὺς
Γ. Ε. Σιργόπουλος εἰρηνοδίκ. Κρικῶν.

ΕΙΣ ΓΥΘΙΟΝ

Θ: Γιανακάκος εἰρηνοδ Γυθείου
Γεώργιος Ν. Πολίτης
Χρῆστος Περδικάρης
Π. Τσαουσίδης
Μιχ. Ἀντωνιάδης
Ἀ. Φιλιππίδης
Ἀναγνώστης Ταβουλαρίδης
Χρῆστος Μακρῆς

ΕΙΣ ΟΙΤΥΛΟΝ.

Πέτρ. Ἀθ. Σκαπαλίζας
Δ. Παλαμάρας
Κ. Καλοποθάνης
Πέτρος Νικολάου
Ἀναγνώστης Χριστοφιλήτης
Ἐ. Μποντιβᾶκος
Σ. Ἀζακινὸς
Γρηγ. Μωράνης
Γεώργιος Α. Λέπας ἔπαρχος
Α. Γουλικάκης δήμαρχος
Π. Πικουλάκος γραφεὺς
Ἀ. Κωσουλέας
Ἀ. Νικολάου πρωτοκολλιστὴς
Δημ. Μπερμπελέτος Ἑλληνοδιδ.

Γεώρ. Κριτσαλάκης δημοδιδ.
Γεώρ. Κονδύλος
Μ. Λουκάκης Δημοδιδ.
Π. Ἰ Καφόπουλος Ἀστυνόμος
Ν. Ν. Κανέλου γραμματεὺς
Π. Σκαρπαλέζος δήμαρχος Καρδαμύλης
Π. Καπετανάκης δήμαρχος
Ν. Τσαουσέας ὑπογραμματεὺς
Νικόλαος Σάπαρης δήμαρχος Μέσης

ΕΙΣ ΚΑΛΑΜΑΣ

Κ. Δημακόπουλος Μοίραρχος
Καλέργης ὑπομοίραρχος
Α. Ν. Ἐνομωτάρχης
Α. Ν. Στροῦμπος Γραφεῖον Ὑπομοιραρχίας
Γ. Νικολαΐδης Δικαστὴς
Π. Γ. Λιμπερκόπουλος
Π. Λυκουρίζος Δικηγόρος
Κ. Μηλιότης εἰσαγγελεὺς
Γεώρ. χ. Πανάγου ἀντεισαγγελεὺς
Ν. Α. Στρατηγόπουλος
Π. Δημητριάδης
Γ. Ἐμμανουὴλ Δικηγόρος
Μ. Σταμπελὴς
Π. Χ. Ῥεμποῦ
Π. Π. Καγχαλίκης
Αρ. Σ. Μανόλης
Λ. Μανεζίρης
Γ. Δ. Δαμηλάτης
Κ. Μπαλασακόπουλος Δικηγόρος
Ζ. Πυργιλάκης
Ζ. Ἀναγνώστου
Κ. Βεργόπουλος
Π. Α. Γρηγοράκης Δικηγόρος
Ν. Π. Ζάνες Γραμ. Δικαστηρ,
Γ. Α. Καφόπουλος
Λ. Σαράβας

Α. Α. Μεντώρος
Ν. Γ. Π. Γιανόπουλος Γραμματ.
Α. Β. Λεοντόπουλος
Α. Σκλιβανόπουλος
Ζ. Δασκαλάκης
Α. Ν. Βαλαβάνης
Ἰωάννης Η. Σταματιάδης
Κ. Λιμπερακόπουλος Ἰθώμης. Δήμαρχος
Α. Νικολαΐδης Δήμαρχ. Οἰχάλης
Π. Μποῦντος Γραμματεὺς
Γ. Ἐζερὸς Πάρεδρος
Πέτρος Ἰω. Σημνηκάκης Δικηγ.
Τάνεδρος Δικηγόρος
Α. Ζεργιλάκις

ΕΙΣ ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΝ.

Γ. Ἀλεξόπουλος
Κ. Δ. Ζεζουντίδης
Χ. Ν. Μπερκίδης
Α. Ἀντωνακόπουλος
Γ. Ν. Ζάζος

ΕΙΣ ΦΙΛΙΑΤΡΑ ΤΗΣ ΕΡΑΝΗΣ.

Ιω. Λ. Κοκίνης
Ν. Ζ. Φραντζῆς

ΕΙΣ ΑΓΟΥΛΙΝΙΤΣΑΝ.

Νικόλ. Μοσχοῦλας
Κωνς. Μοσχοῦλας
Γ. Ῥίζος
Μίτσος μαρτιώτης

ΕΙΣ ΠΥΛΟΝ.

Ἰω. Κοντογιανόπουλος
Γ. Σταθόπουλος
Διονύσιος Γ. Ἱερεὺς
Ἰωάννης Κόκας Ἐνωμοτάρχης

Ἀθ. Ν. Μησιρλῆς
Π. Οἰκονομόπουλος
Μ. Κρασακόπουλος
Γεώργιος Βουρέας
Θ. Καζαμπούλης
Π. Μιχάλος
Β. Ν. Βενετζανόπουλος
Κ. Φωτιάδης
Ἰω. Α. Ζάνας
Ἰω. στραβολέμης Πεταλίδης

ΕΙΣ ΚΟΡΩΝΗΝ.

Θε. Κλέπας
Α. Κουτούβαρης
Π. Δ. Λαχανᾶς
Ζανῆς Κλήμης εἰρηνοδίκης
Π. Τζαγκάρης πληρεξούσιος

ΕΙΣ ΝΗΣΙ.

Κ. Ν. Παγανέλης Ἔπαρχος
Π. παπατζόνης Δήμαρχος
Δ. Κυριακὸς εἰρηνοδίκης
Κ. Φωτόπουλος Γραμματεὺς
Ἀλ. Κιρτζίπουλος πληρεξούσιος
Π. Χρυσούλης
Γ. Χ. Δαδύσουλος
Γ. Μπασακίδης
Ν. Σ. Σάμπας
Ν. Ἐμμ. Ἑλληνοδιδάσκαλος
Α. Σταθόπουλος Δήμαρχ.
Κ. Κατζικᾶς ἐκ Μποῦγα
Π. Α. Ἀνδροτζόπουλος. Γλαρένζης
Ἀθ. Μαρασάκης Δήμαρχος Ἀνδανίας
Α. Καρὰ Παῦλος Γραμ.

ΕΙΣ ΑΝΔΡΙΤΣΑΙΝΑ.

Χ. Δ. Κανελόπουλος Δήμαρχος
Α. Γ. Μανολόπουλος Γραμ.
Γ. Παπᾶ Ἀλεξόπουλος
Δρ. Σισίνης
Κ. Γ. Φωτόπουλος
Παπᾶ ἀντωνόπουλος εἰρηνοδίκης Θουρίας
Σ. Οἰκονομόπουλος Γραμ.
Γ. Πανάγου ἐκ Μελιγαλᾶ
Δ. Α. Σκλῖστρας Κλητὴρ
Θεμιστοκλῆς Ἀλκερὰ ἐκ Μελιγαλᾶ
Α. Καλοκοτρόνης κλητὴρ Οἰχαλίας
Κ. Βαλανδίκης εἰρηνοδίκης Οἰχάλης.

ΕΙΣ ΤΡΙΠΟΛΙΝ.

Θ. Ῥηγόπουλος
Α. Χ. Καλπακίδης
Π. Α. Χαρόπουλος
Θ. Μ. Πετρινὸς
Θ. Πατρινὸς
Εὐς. Γ. Μαλιαρόπουλος
Ιω. Κ. παπᾶ Ζαφειρόπουλος

ΕΙΣ ΚΡΑΝΙΔΙ.

Ἰω. Κ. Ζέρβας
Χ. Π. Πετρόπουλος
Π. Γ. Εἰρηνοδίκης Καλαυρίας
Β. Χαροκόπουλος

ΕΙΣ ΠΑΤΡΑΣ.

Α. Γαϊτάνος Εἰρηνοδίκης
Α. Φραγκιάδης Γραμ.
Δ. Α. Χαραλάμπης Εἰρηνοδίκης Αἰγίου
Γ. Ν. Μοσχοβάκης Εἰρηνοδίκης Καλαβρύτων
Δ. Παπᾶ Ἡλιοῦ Γραμ.

Δ. Α. Κυπαρίσης
Θ. Γαβριὴλ
Σ. Ἀναστασιάδης
Θ. Ν. Βακύρης
Ν. Α. Ῥάπτης

ΕΙΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΝ.

Δ. Ι. Ἰωαννᾶς

Ν. Κούρταλις
Ν. Τ. Βαλσαμάκης
Σπ. Τριανταφύλλης 2
Π. Ζωγράφος 2
Π. Πάγκαλος 5
Γ. Σκοῦφος 2
Ἰω. Ῥικάκης
Π. Κοντόσταυλος
Ἰωάννης Καράλης 5

Ὅσοι ἄλλοι εὐαρεστηθῶσι νὰ καταταχθῶσι συνδρομηταὶ, τούτων τὰ ὀνόματα θέλουσι καταχωρισθῆ εἰς τὸ τέλος τοῦ βιβλίου, καθὼς καὶ ὅσων τυχὸν ἐτυπώθησαν ἐσφαλμένα τὰ ὀνόματα, ἂν μᾶς τὰ φανερώσωσι καθαρῶς.

Αἱ συνδρομαὶ γίνονται παρὰ τῷ Χ. Νικολαΐδῃ Φιλαδελφεῖ.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΕΚΔΟΤΟΥ

ΕΙΣ ΤΗΝ

ΔΕΚΑΤΗΝ ΤΡΙΤΗΝ ΕΚΔΟΣΙΝ.

Ὁ ἐκδότης ἐνέμεινε καὶ κατὰ τὴν παροῦσαν ἔκδοσιν, ὡς κα κατὰ τὴν προηγηθεῖσαν, εἰς ὃ ἀπ' ἀρχῆς προέθετο σύστημα, συμπληρώσεως μὲν τοῦ συγγράμματος ἀναλόγως τῶν προόδων τῆς ἐπιστήμης, ἐκθέσεως δὲ τοῦ πορίσματος τῶν νεωτέρων ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν καὶ ἀναπτύξεως τῶν ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ἤτοι ὅλως παραλειφθέντων ἢ μόνον ἐν παρόδῳ ἐκτεθέντων ζητημάτων. Ἠθέλησε δὲ νὰ καταστήσῃ τὴν νέαν ταύτην ἔκδοσιν, οὐ μόνον δι' ἀκριβοῦς ἑκάστοτε παραθέσεως τῶν διαφόρων συγγραμμάτων καὶ τῶν τοῦ ποινικοῦ δικαίου πηγῶν εὐχρηστοτέραν εἰς ἰδιαιτέρας μελέτας, ἀλλὰ χρήσιμον ἐνταυτῷ καὶ εἰς μάθησιν τῆς νεωτέρας τοῦ ποινικοῦ δικαίου προοδευτικῆς ἀναπτύξεως.

Διὰ τῶν τοιούτων προσθηκῶν τοῦ ἐκδότου ὀλίγου ἐδέησε νὰ διπλασιασθῇ τοῦ συγγραφέως τὸ ἔργον.

Ὅλως νέα εἰς τὴν ἔκδοσιν ταύτην προσθήκη εἶναι ἰδίως ἡ ἐπὶ ἑνὸς ἑκάστου ἀντικειμένου καὶ ἑκάστου μάλιστα ζητήματος γενομένη παράθεσις τῶν διατάξεων τῶν νεωτέρων νομοθεσιῶν.

Ἂν καὶ ἀσμένως θεωρῇ πᾶς τῆς προόδου φίλος τὴν εἰσαγωγὴν νέων ποινικῶν νομοθεσιῶν, ὅπου ὅμως τῆς Γερμανίας εἰσήχθησαν τοιαῦται, πολλοὺς δισταγμοὺς ἐμπνέει τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης ἡ κατάστασις. Διότι ἀφ' ἑνὸς μὲν οἱ συντάκται τῶν νομοθεσιῶν

τούτων καὶ οἱ περὶ τῆς συντάξεως αὐτῶν βουλευόμενοι ἀμεριμνῶσι κατὰ δυστυχίαν πολλάκις πρὸς τὰς προόδους τῆς ἐπιστήμης, ἐναρεσκόμενοι εἰς δοκιμὰς καὶ ὁρίζοντες ἰδίως τὰς τῶν ἀδικημάτων ἐννοίας κατὰ τρόπον αὐθαίρετον καὶ ἀπᾴδοντα τῆς τε γνώμης τοῦ κοινοῦ καὶ τῶν διδαγμάτων τῆς ἐπιστήμης, ὥστε ἀναφύεται κατὰ τὴν πρακτικὴν ἐφαρμογὴν πληθὺς ἀμφισβητουμένων ζητημάτων. Ἀφ' ἑτέρου δὲ πολλάκις, ὅπερ ἔτι χεῖρον, οἱ δικασταὶ φαντάζονται ἄχρηστον δῆθεν τοῦ λοιποῦ τὴν σπουδὴν τοῦ κοινοῦ γερμανικοῦ δικαίου καὶ τῶν ἀδιαλείπτων τῆς ἐπιστήμης προόδων, λησμονοῦντες, ὅτι πᾶσα νομοθεσία δεῖται ἀναπληρώσεως ἀπὸ τῶν ἀεννάων τῆς ἐπιστήμης πηγῶν. Ὅσον ἂν ᾖ ἀρχαῖος ὁ χρόνος, ἀφ' οὗ κατάγονται αἱ περὶ τῆς φύσεως τῶν ἀδικημάτων, περὶ τῶν στοιχείων καὶ τῶν ὁρίων αὐτῶν ἔρευναι, πάντοτε εἶναι ἄξιαι λόγου καὶ πάντοτε ἀπαιτεῖται κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν ἐγχωρίων νομοθεσιῶν νὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψιν παρὰ νομίμοις δικασταῖς.

Ἀξιοπρεπὲς ἔργον τοῦ ἐπιχειροῦντος ἐπεξεργασίαν τοῦ ποινικοῦ δικαίου εἶναι νὰ βασανίσῃ ἐπὶ τῶν βάσεων τῆς ἐπιστήμης καὶ μετὰ συνετῆς ἐκτιμήσεως τῶν ἀναγκῶν τοῦ βίου καὶ τῶν μαρτυριῶν τῆς πείρας τὰς διαφόρους θεωρίας τῶν νέων νομοθεσιῶν, νὰ διεξέλθῃ αὐτὰς ἐν ἀκριβείᾳ καὶ τὰς ἀναγάγῃ εἰς ἀρχὰς γενικάς

Εἴθε ἡ ἐν τῇ παρούσῃ ἐκδόσει ἀντιπαράθεσις τῶν διατάξεων τῶν νεωτέρων νομοθεσιῶν συντελέσοι εἰς εὐκολίαν τοῦ τοιούτου ἔργου!

ΠΙΝΑΞ ΚΕΦΑΛΑΙΩΔΗΣ·

Προλεγόμενα, περὶ τῆς ἐννοίας τῶν πηγῶν, τῶν βοηθητικῶν ἐπιστημῶν, καὶ τῆς φιλολογίας τοῦ ποινικοῦ δικαίου. σελ. 1.

Ἐπιστημονικὴ ἔκθεσις τοῦ ποινικοῦ δικαίου, βιβλίον Α΄. φιλοσοφικὸν ἤτοι γενικὸν μέρος τοῦ ποινικοῦ δικαίου. σελ. 35.

I. Εἰσαγωγή, ἔκθεσις τῶν πρωτίστων ἀρχῶν τοῦ ποινικοῦ δικαίου σελ. 36.

Α΄. Ἀνάγκη τῆς ψυχολογικῆς καταναγκάσεως ἐν πάσῃ πολιτείᾳ σελ. 43.

Β΄. Τὸ δυνατὸν τοιαύτης ψυχολογικῆς καταναγκάσεως σελ. 45.

Γ΄. Πρώτισται ἀρχαὶ τοῦ ποινικοῦ δικαίου σελ. 50.

II. Ἔκθεσις τῶν παραγώγων ἀρχῶν τοῦ γενικοῦ μέρους. Τίτλος πρῶτος, περὶ τῆς φύσεως τῶν ἀδικημάτων. Τμῆμα πρῶτον, ἔννοια καὶ διαίρεσις τῶν ἀδικημάτων σελ. 58.

Τμῆμα δεύτερον, Περὶ τῶν δυνατῶν ὑποκειμένων τῶν ἀδικημάτων σελ. 64.

Τμῆμα τρίτον, Περὶ τῶν ἐπὶ παντὸς ἀδικήματος προαπαιτουμένων σελ. 73.

Τμῆμα τέταρτον, Περὶ τῶν διαφόρων τρόπων τῆς παραβάσεως τῶν ποινικῶν νόμων σελ. 88.

Α΄. Διάφοροι σχέσεις τοῦ ἀποτελέσματος πρὸς τὴν πρᾶξιν σελ. 88.

Β΄. Διάφορος αἰτιότης τοῦ πράξαντος πρὸς τὸ παράνομον ἀποτέλεσμα σελ. 102.

Διαφορὰ ὡς ἐκ τῆς Ψυχολογικῆς ἀφορμῆς πρὸς τὴν παράβασιν σελ. 130.

Τμῆμα πέμπτον, Περὶ τῆς νομίμου διαρκείας τῶν πραχθέντων ἀδικημάτων σελ. 159.

Τμῆμα ἕκτον, Περὶ τῆς ἐν γένει νομίμου συνεπείας τῶν ἀδικημάτων σελ. 175.

Τίτλος δεύτερος, Περὶ τῆς φύσεως τοῦ ποινικοῦ νόμου καὶ περὶ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτοῦ. Τμῆμα πρῶτον, Περὶ τοῦ ποινικοῦ νόμου ἐν γένει καὶ περὶ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτοῦ. σελ 186.

Τμῆμα δεύτερον, Περὶ τῶν εἰδικῶν ἀρχῶν, ὡς πρὸς τοὺς ὅρους καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ποινικῶν νόμων. Διαίρεσις πρώτη, Περὶ τῶν πρὸς δυνατὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ποινικοῦ νόμου ἐν γένει προαπαιτουμένων ἢ περὶ τῶν λόγων τοῦ ἀπολύτως ἀξιοποίνου σελ. 197.

Α΄. Ἐξ ἀντικειμένου λόγος τοῦ ἀπολύτως ἀξιοποίνου. σελ. 198.

Β΄. Ἐξ ὑποκειμένου λόγος τοῦ ἀπολύτως ἀξιοποίνου. σελ. 202.

Διαίρεσις δευτέρα, περὶ τοῦ λόγου τοῦ σχετικῶς ἀξιοποίνου. Ὑποδιαίρεσις πρώτη, Περὶ τῶν λόγων τοῦ σχετικῶς ἀξιοποίνου ἐπὶ τῆς εἰδικῆς ἐφαρμογῆς τῶν νόμων. Κεφάλαιον πρῶτον, ἐπὶ τῆς ἐφαρμογῆς ὁριστικῶν ποινικῶν νόμων σελ. 235.

Κεφάλαιον δεύτερον, Περὶ τῶν λόγων τοῦ σχετικῶς ἀξιοποίνου ἐπὶ ἀορίστων ποινικῶν νόμων σελ. 256.

I. Βαθμοὶ τοῦ ἀξιοποίνου ὡς ἐκ τῆς ἐντάσεως τῆς ἀφορμῆς σελ. 272.

II Βαθμοὶ τοῦ ἀξιοποίνου ὡς ἐκ τῆς σταθερότητος τῆς ἀφορμῆς. σελ. 273.

III Βαθμοὶ τοῦ ἀξιοποίνου ὡς ἐκ τῆς ἐκτάσεως τῆς ἀφορμῆς σελ. 275.

Δευτέρα ὑποδιαίρεσις, Περὶ τῶν λόγων τοῦ σχετικῶς ἀξιοποίνου ἐπὶ τῆς συῤῥοῆς τῶν νόμων. σελ. 275.

Κεφάλαιον τρίτον. Περὶ τῆς φύσεως τῶν ποινῶν καὶ περὶ τῶν διαφόρων εἰδῶν αὐτῶν. Τμῆμα πρῶτον, περὶ τῶν ποινῶν ἐν γένει καὶ περὶ τῆς διαιρέσεως αὐτῶν σελ. 296.

Τμῆμα δεύτερον. Κανόνες περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ποινῶν σελ. 302.

Τμῆμα τρίτον, Περὶ τῶν κατὰ τὴν Γερμανίαν ἐν χρήσει ποινῶν σελ. 307.

Τμῆμα τέταρτον. Περὶ τοῦ πρὸς ἀλλήλας λόγου τῶν ποινῶν σελ. 338.

Βιβλίον δεύτερον. Θετικὸν ἢ εἰδικὸν μέρος τοῦ ποινικοῦ δικαίου. Εἰσαγωγή. σελ. 344.

Μέρος πρῶτον. Περὶ τῶν ὡρισμένων κοινῶν ἀδικημάτων. Κεφάλαιον πρῶτον, Δημόσια ἀδικήματα, ἀδικήματα κατὰ τοῦ κράτους ἐν γένει. Τμῆμα πρῶτον. Ἀδικήματα κατὰ τοῦ νομικοῦ προσώπου τοῦ κράτους αὐτοῦ, ἢ κατὰ τοῦ ἡγεμόνος, ὡς τοιούτου. Ἀδικήματα κατὰ τοῦ κράτους ὑπὸ στενωτέραν ἔννοιαν. Διαίρεσις πρώτη. Περὶ τῆς ἐσχάτης προδοσίας σελ. 351.

Τμῆμα δεύτερον. Ἀδικήματα κατὰ τῶν διαφόρων ἐξουσιῶν τῆς πολιτείας. Ἀδικήματα κατὰ τῆς κυβερνήσεως. Διαίρεσις πρώτη, ἀδικήματα κατὰ τῆς ἐπιτηρητικῆς ἐξουσίας. Ἀδικήματα περὶ τὸ νόμισμα. σελ. 393.

Διαίρεσις δευτέρα. Ἀδικήματα κατὰ τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας. Σπουδαρχία. σελ. 409.

Διαίρεσις τρίτη. Ἀδικήματα κατὰ τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας. Ὑποδιαίρεσις πρώτη. Παράνομος αὐτοδικία σελ.. 416.

Ὑποδιαίρεσις δευτέρα, περὶ τῆς ἐλευθερώσεως φυλακισμένου σελ. 432.

Ὑποδιαίρεσις τρίτη. Περὶ παραβάσεως τῆς λεγομένης Urfehde. σελ. 444.

Διαίρεσις τετάρτη, Ἀδικήματα κατὰ τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας. Στάσις. σελ. 448.

Τίτλος δεύτερος. Ἰδιωτικὰ ἀδικήματα. Τμῆμα πρῶτον. Ἀδικήματα κατὰ τῶν ἀρχικῶν πρωτοτύπων δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ πολίτου. Διαίρεσις πρώτη. Προσβολὴ τοῦ πρὸς τὸ ζῆν δικαιώματος. Ὑποδιαίρεσις πρώτη, Περὶ τοῦ ἀδικήματος τῆς ἀνθρωποκτονίας ἐν γένει. σελ. 467.

Ὑποδιαίρεσις δευτέρα, Περὶ τῶν εἰδῶν τοῦ ἀδικήματος τῆς ἀνθρωποκτονίας. Κεφάλαιον πρῶτον, Περὶ τῆς ἀναιρέσεως καὶ τοῦ ἁπλοῦ φόνου. σελ. 483.

Κεφάλαιον δεύτερον. Περὶ τοῦ κατὰ νόμον διακεκριμένου φόνου ἤτοι τῆς πατροκτονίας. σελ. 510.
Α'. Πατροκτονία σελ. 511.
Β'. Παιδοκτονία. σελ. 512.
Προσθήκη. Περὶ τῆς αὐτοχειρίας σελ. 534.
Διαίρεσις δευτέρα. Προσβολὴ τῆς ὁλοσχερείας τῶν ἀνθρωπίνων δυνάμεων. σελ. 540.
Διαίρεσις τρίτη. Ἀδικήματα προσβάλλοντα τὸ δικαίωμα τοῦ πολίτου πρὸς ἐλευθέραν τοῦ σώματός του διάθεσιν. σελ. 553.
Ὑποδιαίρεσις πρώτη. Ἁρπαγὴ—Plagium. σελ. 554.
Ὑποδιαίρεσις δευτέρα. Ἀπαγωγή. σελ. 564.
Ὑποδιαίρεσις τρίτη, Ἀκούσιος ἀκολασία. σελ. 577.
Διαίρεσις τετάρτη. Προσβολὴ τοῦ δικαιώματος πρὸς τιμήν.
Ὑποδιαίρεσις πρώτη. Περὶ προσβολῶν τῆς τιμῆς (ἐξυβρίσεων) ἐν γένει. σελ. 592.
Ὑποδιαίρεσις δευτέρα, Περὶ τῶν διακεκριμένων ὑπὸ τοῦ νόμου (βαρειῶν) ἐξυβρίσεων. Κεφάλαιον πρῶτον, Περὶ τῆς ὡς ἐκ τοῦ τρόπου τῆς πράξεως διακεκριμένης ἐξυβρίσεως, περὶ τῶν σύλλων ἢ λιβέλλων σελ. 639.
Κεφάλαιον δεύτερον, περὶ τῆς ὡς ἐκ τοῦ ἀντικειμένου διακεκριμένης ἐξυβρίσεως, ἰδίως δὲ περὶ τῆς Βλασφημίας. σελ. 647.
Τμῆμα δεύτερον, Ἀδικήματα κατὰ ἐπικτήτων δικαιωμάτων. Κεφάλαιον πρῶτον, Ἀτομικῶς ἐπικίνδυνος προσβολὴ τοῦ ἐπὶ πραγμάτων δικαιώματος. Διαίρεσις πρώτη, Προσβολὴ τοῦ ἐπὶ πραγμάτων δικαιώματος δι' ἁπλῆς βλάβης αὐτῶν. σελ. 658.
Διαίρεσις δευτέρα. Προσβολὴ τῆς ἰδιοκτησίας δι' ὑφαιρέσεως.
Ὑποδιαίρεσις πρώτη. σελ. 664.
Ὑποδιαίρεσις δευτέρα, Περὶ τῆς κοινῆς κλοπῆς σελ. 701.
Ὑποδιαίρεσις τρίτη, περὶ τῶν ἐπιτεταμένων κλοπῶν σελ. 713.
Ὑποδιαίρεσις τετάρτη, Νομικῶς διακεκριμένη, μὴ ἐπιτεταμένη κλοπὴ σελ. 741.
Ὑποδιαίρεσις πέμπτη, Ὑφαίρεσις διὰ βλάβης προσώπων. Ληστεία. σελ. 747.

Διαίρεσις δευτέρα τοῦ τμήματος. Κοινῶς ἐπικίνδυνος προσβολὴ τοῦ ἐπὶ πραγμάτων δικαιώματος. Ὑποδιαίρεσις πρώτη, Περὶ ἐμπρησμοῦ σελ. 761.

Δευτέρα διαίρεσις, περὶ ἐπίτηδες γενομένης πλημμύρας σελ. 779.

Τρίτη διαίρεσις τοῦ τμήματος, Προσβολὴ τοῦ ἐκ συμβολαίων δικαιώματος. Πρώτη ὑποδιαίρεσις, προσβολὴ τῶν ἐπὶ πίστει συμβολαίων. σελ. 802.

Δευτέρα ὑποδιαίρεσις, Παραβίασις τοῦ γενικοῦ συμβολαίου. Πρώτη ὑποδιαίρεσις, Περὶ μοιχείας σελ. 804.

Δευτέρα ὑποδιαίρεσις, Διγαμία σελ. 821.

Δεύτερον Μέρος. Περὶ ἀορίστων κοινῶν ἀδικημάτων σελ. 830.

Πρῶτος τίτλος, ὑλικὰ ἀόριστα ἀδικήματα. Πρῶτον τμῆμα. Ἔκθεσις τέκνων σελ. 831.

Τμῆμα δεύτερον. ἄμβλωσις σελ. 841.

Τμῆμα τρίτον. Ἀξιόποινος στείρωσις σελ. 852.

Δεύτερος τίτλος. Τυπικὰ ἀόριστα ἀδικήματα. Τμῆμα πρῶτον, Ἀδικήματα πραττόμενα διὰ βίας. Πρώτη διαίρεσις, Περὶ τοῦ κυρίως ἀδικήματος τῆς βιαιοπραγίας (crimen vis.) σελ. 854.

Δευτέρα διαίρεσις, Περὶ τῆς διαταράξεως τῆς κοινῆς εἰρήνης σελ. 865.

Δεύτερον τμῆμα, Ἀδικήματα δι' ἐξαπάτης ἄλλου τινός. Πρώτη διαίρεσις, Νόθευσις καὶ ἀπάτη ἐν γένει σελ. 871.

Δευτέρα διαίρεσις, Περὶ ἰδίως κατονομαζομένων ἢ διακεκριμένων εἰδῶν ἀπάτης σελ. 909.

Μέρος τρίτον, Περὶ κοινῶν ὡρισμένων ἀστυνομικῶν παραβάσεων σελ. 941.

Πρῶτος τίτλος, Παραβάσεις ἐναντίον τῶν νόμων τῆς περὶ τὰ ἀδικήματα ἀστυνομίας σελ. 942.

Δεύτερος τίτλος. Ἀδικήματα ἐναντίον τῶν νόμων τῆς περὶ τὰ κτήματα ἀστυνομίας. Πρῶτον τμῆμα, περὶ Τοκογλυφίας σελ. 949.

Δεύτερον τμῆμα, περὶ ἀνατιμήσεως.— Περὶ τυχηρῶν παιγνιδίων καὶ στοιχημάτων σελ. 954.

Τρίτος τίτλος, Παραβάσεις κατὰ τῆς περὶ τὰ ἤθη ἀστυνομίας, κατωμοσίαι καὶ βλασφημίαι. Προπόσεις. Ἐπαιτεία σελ. 960.

Τέταρτος τίτλος. Περὶ τῶν παραβάσεων, ἐν μέρει μὲν τῆς περὶ τὰ ἤθη, ἐν μέρει δὲ τῆς περὶ τὴν ἀνθρωποπληθίαν, ἀστυνομίας, Σαρκικὰ ἀδικήματα. Πρῶτον τμῆμα, Περὶ σαρκικῶν ἀδικημάτων ἐν γένει σελ. 963.

Δεύτερον τμῆμα, περὶ τῶν καθ' ἕκαστα πλημμελημάτων περὶ τὴν εὐχαρίστησιν τῆς γενετησίου ὁρμῆς. Τρίτη διαίρεσις, Περὶ παρθενοφθορίας καὶ πορνείας σελ. 969.

Δευτέρα διαίρεσις, περὶ παλλακίας (concubinat) σελ. 977.

Τρίτη διαίρεσις, Περὶ αἱμομιξίας σελ. 980.

Τετάρτη διαίρεσις, Περὶ τῆς παρα φύσιν ἀσελγείας (Sodomie) σελ. 990.

Πέμπτη διαίρεσις, Περὶ τῆς συνδρομῆς εἰς σαρκικὰ ἀδικήματα. Προαγωγεία σελ. 995.

Τέταρτον μέρος, Περὶ τῶν ἀδικημάτων ἰδιαιτέρων τινῶν τάξεων τῶν πολιτῶν. Πρῶτος τίτλος. Περὶ τῶν ἀδικημάτων τῶν δημοσίων Ὑπαλλήλων. σελ. 1004.

Πρῶτον τμῆμα, Περὶ τοῦ ἀδικήματος τῆς καταχρήσεως τῆς ὑπηρεσίας σελ. 1008.

Δεύτερον τμῆμα, Περὶ τοῦ ἀδικήματος τῆς ἀπιστίας περὶ τὴν ὑπηρεσίαν σελ. 1025.

Τρίτον τμῆμα, Περὶ τοῦ ἀδικήματος τῆς παραβάσεως τῶν δικαστικῶν χρεῶν σελ. 1033.

Δεύτερος τίτλος, Περὶ στρατιωτικῶν ἀδικημάτων σελ. 1039.

Προσθῆκαι τοῦ Μεταφραστοῦ, ὡς πρὸς τὴν παράθεσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ποινικοῦ νόμου, ἐκ παραδρομῆς μὴ καταχωρηθεῖσαι ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ σελ 1046.

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

Περὶ τῆς ἐννοίας τῶν πηγῶν, τῶν βοηθητικῶν ἐπιστημῶν, καὶ τῆς φιλολογίας τοῦ ποινικοῦ δικαίου.

§. 1.

ΠΟΙΝΙΚΟΝ δίκαιον (ἐπιστήμη τοῦ ποινικοῦ δικαίου, ἐγκληματικὸν δίκαιον) εἶναι ἡ ἐπιστήμη τῶν εἰς νόμους ποινικοὺς ἐστηριγμένων δικαιωμάτων τῆς πολιτείας κατὰ τῶν παραβαινόντων τοὺς νόμους τούτους ὑπηκόων (α)· ὅθεν ὑπάγεται εἰς τὸ δημόσιον δίκαιον (β), καὶ διακρίνεται ἀπὸ μὲν τοῦ πολιτικοῦ ἢ ἰδιωτικοῦ δικαίου (γ), καθόσον τοῦτο διδάσκει τὰ τῶν ἰδιωτῶν δικαιώματα, ἀπὸ δὲ τοῦ διοικητικοῦ δικαίου (ὑπαγομένου ἐπίσης εἰς τὸ δημόσιον δίκαιον), καθόσον τοῦτο ἐκτίθησι τὰ ἐπὶ τοῦ πολιτεύματος ἐστηριγμένα δικαιώματα τῆς πολιτείας.

(α) Περὶ τῆς ἐκτάσεως καὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ποινικοῦ δικαίου πρβ. **C. A. Tittmann** Versuch über die wissenschaftliche Behandlung des peinlichen Rechts. Leipz. 1798. §. 3. 6. 7.—Πρβ. προσέτι, v. **Droste Hülshof** Einl. in d. gem. deutsche CrimR. Bonn. 1826.— **Weber** über das studium der Rechtswiss, insbesondere der Strafrechtswiss. Tübingen 1825. — Περὶ τῆς μεθόδου τοῦ πραγματεύεσθαι τὸ ποινικὸν δίκαιον, ἰδίως δὲ περὶ τῆς λεγομένης ἱστορικῆς μεθόδου: **Biener** (N. Arch. d. CR. X. nr. 19. 23). —**Abegg** die verschiedenen Strafrechtstheorien in ihrem Verhältnisse zu einander und zu dem positiven Rechte. Neustadt 1835. §. 1—3.

(β) Ὁ **Aschenbrenner** (**Klein's** Archiv B. IV. St. 1. n. 5) Θεωρεῖ αὐτὸ ὑπαγόμενον εἰς τὸ διοικητικὸν δίκαιον. Ὅρα ὅμως **Kleinschrod** syst. Entw. Th. III. §. 130—**Weber** über d. Studium d. Rechtswiss. σελ. 54

(γ) Εἰς τοῦτο τὸ δίκαιον ὑπάγονται ἑπομένως καὶ αἱ ἰδιωτικαὶ ἀπαιτήσεις αἱ ἐκ προσβολῆς δικαιωμάτων προκύπτουσαι, π. χ. ἡ ἀποζημίωσις ἐπὶ κλοπῆς, ἐπὶ βιασμοῦ, καὶ καθεξῆς. Ἰδ. πρὸ πάντων **Abegg** Lehrb. der Strafrechtswiss. 1833. σελ. 5.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Περὶ τῆς ἄλλοτε κοινῶς παραδεδεγμένης γνώμης, ὅτι τὸ ποινικὸν δίκαιον ὑπάγεται εἰς τὸ ἰδιωτικὸν δίκαιον,'Ιδ. *Falk* jurist. Encyclopæd. IV Ausg. 1839 σελ. 57. Ἰδ. προσέτι *Rosshirt* Geschichte und system des deutschen strafrechts III σελ. 311.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Ἐναντίον τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ὁ Φαϋερβὰχ ἐπραγματεύθη τὸ ποινικὸν δίκαιον, ὅρα *Rosshirt* zwei crim. Abhandl. Heidelb. 1836. σελ. 90. 139.

§. 2.

Γενικὸν ποινικὸν δίκαιον, ἤτοι φιλοσοφικὴ θεωρία τῶν νομίμων λόγων τοῦ δικαιώματος τοῦ τιμωρεῖν καὶ τῆς ἐνεργείας τοῦ δικαιώματος τούτου, εἶναι ἡ ἐπιστήμη τῶν κατὰ ποινικοὺς νόμους δυνατῶν δικαιωμάτων τῆς πολιτείας· Θετικὸν δὲ δίκαιον, ἡ ἐπιστήμη τῶν κατὰ δεδομένους ποινικοὺς νόμους ὑπαρκτῶν δικαιωμάτων ῥητῆς πολιτείας.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Ἡ γνώμη αὕτη τοῦ Φαϋερβὰχ πηγάζει ἐκ συγχύσεως διαφόρων ἐννοιῶν. (Ἰδ. καὶ τούς: *Henke* Handb. des peinl. Rechts I. σελ. 150.—*Trummer* zur Philosophie des Rechts, insbesond. des Strafr. Hamburg 1827. σελ. 85.— *Abegg* die verschied. Strafrechtstheor. σελ. 3.) Πρὸ πάντων ἄτοπος εἶναι ἡ τοῦ γενικοῦ μέρους σύγχυσις μετὰ τῆς φιλοσοφίας τοῦ ποινικοῦ δικαίου, ὡς ἐν τῷ §. 4. *Rosshirt* zwei crim. Abh. σελ. 139.—Αἱ διάφοροι περὶ φυσικοῦ δικαίου γνῶμαι ἔχουσι καὶ ἐνταῦθα ἐπιῤῥοήν. Φιλοσοφία τοῦ ποινικοῦ δικαίου λέγεται ἡ ἀνάπτυξις τῶν γενικῶν ἀρχῶν περὶ τῆς βάσεως τοῦ δικαιώματος τοῦ τιμωρεῖν καὶ περὶ τοῦ τρόπου τῆς κατὰ τὸ

δίκαιον θεμιτῆς τιμωρίας. Υπὸ ἄλλην δὲ ἔννοιαν δύναται ἡ τοῦ ποινικοῦ δικαίου φιλοσοφία νὰ ορισθῇ ὡς ἀνάπτυξις τῶν ἀρχῶν, ὧν ἡ ἀκριβὴς τήρησις εἶναι, ἀνεξαρτήτως ἀπὸ τῆς ἰδιαιτέρας ἑκάστου κράτους ποινικῆς νομοθεσίας, ἀπαραιτήτως ἀναγκαία περὶ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δικαιώματος τοῦ τιμωρεῖν καὶ περὶ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ποινικῶν νόμων. Περὶ τῆς ἀξίας τῆς φιλοσοφίας τοῦ ποινικοῦ δικαίου ἴδε *Hepp* die Gerechtigkeits-und Nutzungstheorien σελ.80. —Διάφορος αὐτῆς εἶναι ἡ *περὶ τὰ ποινικὰ πολιτικὴ* (ἴδ. κατωτέρω §. 6. σημ. δ'.), ἤτοι τὸ σύνολον τῶν ἐπόψεων, ὑπὸ τὰς ὁποίας πρέπει νὰ θεωρῶνται, κατὰ τὴν σύνταξιν αὐτῶν, οἱ ποινικοὶ νόμοι, ἕνεκα τῶν διαφόρων εἰς τὰς νομοθεσίας ἐπιῤῥοὴν ἐχουσῶν εἰδικῶν περιστάσεων. Τὸ κυριώτερον εἶναι ἡ ἐκλογὴ ὀρθῆς μεθόδου. Ἀλλ' ὁ Φαϋερβὰχ, παραδεχθεὶς καὶ ἀκολουθῶν ἀπαρασαλεύτως μονομερῆ φιλοσοφικὴν μέθοδον, στρέφει συνεχῶς πρὸς τὴν μέθοδόν του ταύτην τὸ θετικὸν δίκαιον. Εντεῦθεν πηγάζει ἐπὶ μὲν τῶν ἐπιστημονικῶν ἔργων ἡ ἐπιβλαβὴς γενίκευσις τῶν ἀρχῶν, ἐπὶ δὲ τῶν νομοθετικῶν ἡ ὑπέρμετρος ἔκτασις τοῦ γενικοῦ λεγομένου μέρους. Ὅρα *Miiermatn* über die Grundfehler der Behandlung des Criminalr. in Lehr—und Gesetzpüchern. Bonn.1819.—*Kitka* über das Verfahren bei Abfassung der Gesetzbücher. Brünn 1838. σελ.92.

Σημ. 2 τοῦ ἐκδ. Μὴ νομίσῃ τις, ὅτι διὰ μόνων γενικῶν ἀρχῶν δύναται νὰ συνταχθῇ ποινικὸς νόμος. Ἀπ' ἐναντίας, εἶναι ἀνάγκη ἐπὶ ἑκάστης τοῦ νόμου διατάξεως νὰ σταθμίζωνται τὰ ἐν τῷ κράτει, ὅπερ ἀφορᾷ ὁ συντακτέος νόμος, ἐπικρατοῦντα συμφέροντα καὶ αἱ εἰδικαὶ αὐτοῦ σχέσεις. Η δὲ τοιαύτη στάθμισις εἶναι πρὸ πάντων σπουδαία, ὡς πρὸς τὸ περὶ τῆς ἐκτάσεως τοῦ ποινικοῦ δικαίου ζήτημα. Τὸ ζήτημα, ἐὰν ὑπάρχωσι φυσικὰ ἀδικήματα, τὰ ὁποῖα δηλονότι, ὡς στηριζομένου τοῦ ἀξιοποίνου αὐτῶν ἐπὶ τοῦ

ὀρθοῦ λόγου, ὀφείλουσιν ἅπαντα τὰ ἔθνη νὰ τιμωρῶσι, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὑπὸ διαφόρους ὄψεις:—1) ὑπάρχουσι φυσικὰ ἀδικήματα τοιαῦτα, ὧν ἅπαντα τὰ ἔθνη ἀναγνωρίζουσι τὸ ἀξιόποινον; Τὸ ζήτημα τοῦτο λύεται καταφατικῶς. Ἀνάγονται δ' ἐνταῦθα τὰ παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις καλούμενα delicta juris gentium καὶ παρὰ τοῖς Ἄγγλοις, mala in se. ἰδ: *Oersted* Grundregeln der Strafgesetzg. σελ. 106, περὶ δὲ τῆς ἐννοίας τῶν φυσικῶν λεγομένων ἀδικημάτων. *Birnbaum* ἐν τῷ Arch.des Crim. R. neue Folge. 1836. N. 21.—2) Ὑπάρχουσιν ἀδικήματα,τὰ ὁποῖα ὀφείλει ὁ δικαστὴς νὰ τιμωρῇ, καὶ ἂν τὸ θετικὸν ἐγχώριον δίκαιον δὲν κηρύττῃ αὐτὰ ἀξιόποινα; ἰδίως δὲ, δύναται ὁ δικαστὴς, στηριζόμενος ἐπὶ γενικῶν ἀρχῶν νὰ τιμωρῇ, ὑπάρχοντος ὁλοσχεροῦς ποινικοῦ νόμου, πράξεις μὴ κατατεταγμένας ἐντὸς τούτου ὡς κολασίμους; Τὸ ζήτημα τοῦτο λύεται ἀποφατικῶς,καὶ ἅπασαι δὲ αἱ νεώτεραι νομοθεσίαι ὁμοθυμαδὸν παραδέχονται τὴν ἀρχὴν,ὅτι οὐδεμία πρᾶξις εἶναι κολάσιμος, ἐὰν προηγουμένως δὲν ὥρισε ποινὴν κατ' αὐτῆς ὁ νόμος. (Πρωσσικὸν δίκαιον, μέρος II, τίτλ. 20, ἄρθρ. 9. Γαλλικὸς ποινικὸς κώδηξ. ἀρθ. 4. Βαυαρικὸς νόμος ἀρθ. 1. Σαξωνικὸς νόμος ἀρθ. 1. Βυτεμβεργικὸς νόμος ἀριθ. 1. [Ἑλληνικὸς ποιν. νόμος ἀρθ. 1.]). *Trummer* zur Philos. σελ. 99. — *Hepp*. Versuche ûber einzelne Lehren der Strafrechtswiss; n. 11. —*Rossi* traité de droit pénal. I. σελ. 9. III. σελ. 226.—*Zachariae* ûber die rûckwirkende kraft neuer Strafgesetze. Gött. σελ. 21.—*Kœnigswærter* de placito: nullum delictum nulla pœna sine lege pœnali. Amstelod. 1835.—3) Ἄλλο εἶναι τὸ ζήτημα, ἂν κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον ἐδύνατο νὰ ἐπιβάλλῃ ὁ δικαστὴς ποινὰς καὶ ἄνευ τινὸς lex. Ἐνταῦθα ἀνάγεται καὶ ἡ ἔρευνα περὶ τῶν delicta juris gentium (L. 42. D. de Verb. Sign. L. 38. §. 2. D. ad Leg. Jul. de adult). *Rosshirt* Entw. der Grundsâtz ed. Strafrechts. σελ. 14.

ὁ αὐτὸς εἰς τὸ neuen Archiv d. CR. XII. n. 2. καὶ κατ' αὐτοῦ *Birnbaum* N. Arch. XI. n. 5. XIII. σελ. 547. Ἰδ. προσέτι *Schweikart* de delictis pœnalem sanctionem non desiderant. Regiom. 1826.— *Kœnigswaerter* diss. cit. p. 3. 135.—*Rosshirt* Geschichte und System des Strafrechts. III. σελ. 298.—4) Μέχρι τίνος ἐκτείνεται κατὰ τὸ νῦν ἐν Γερμανίᾳ κοινῶς παραδεδεγμένον ποινικὸν δίκαιον, τὸ δικαίωμα τοῦ δικαστοῦ νὰ τιμωρῇ πράξεις, μὴ ἀπαγορευομένας διὰ ῥητοῦ νόμου τοῦ κοινοῦ δικαίου; μετὰ τοῦ ζητήματος τούτου συνδέεται τὸ ἄλλο ζήτημα, ἂν ἐπιτρέπηται ἡ ἐξ ἀναλογίας ἐφαρμογὴ τῶν ποινικῶν νόμων. Ἰδ. κατωτέρω §. 75. Ἰδ. προσέτι *Günther* über die Mœglichkeit einem Strafgesetzbuche Vollständigkeit zu geben, (*Pœlitz* Jahrb. für Gesch. n. Straatskunts. 1837 August 1837. σελ. 97) καὶ, κατ' αὐτοῦ, *Birnbaum* (Arch. des Crim. R. 1838. σελ. 496). — Ὅρα προσέτι *Rosshirt* zwei crim. Abhandl. σελ. 102, ὅστις εἶναι γνώμης ὅτι ἐπὶ πταισμάτων δὲν ἐφαρμόζεται ἡ ἀρχή: nulla pœna sine lege. Ἀλλὰ τὸ ζήτημα, ἐὰν ἔχῃ ὀρθότητος ἡ γνώμη αὕτη, εἶναι συνδεδεμένον μετὰ τῆς θεωρίας περὶ τῆς θεμελιώδους ἀρχῆς τοῦ ποινικοῦ δικαίου, *v. Preuschen* Versuch über die Begründung des Strafrechts σελ. 45.

§. 3.

Καταλυθείσης τῆς γερμανικῆς αὐτοκρατορίας, τὸ κοινὸν κατὰ τὴν Γερμανίαν ποινικὸν δίκαιον ἀπώλεσεν, ὡς τὸ κοινὸν δίκαιον ἐν γένει, τὸ γενικὸν αὐτοῦ κῦρος καὶ ἑπομένως ὑπὸ ταύτην τὴν ἰδιότητα—ὡς κοινὸν δίκαιον δηλονότι—δὲν ἰσχύει πλέον. Καθόσον ὅμως δὲν περιωρίσθη ἢ δὲν κατηργήθη δι' εἰδικῶν νόμων τῶν συναποτελουσῶν ποτε τὴν γερμανικὴν αὐτοκρατορίαν πολιτειῶν, ἰσχύει μὲν καὶ σήμερον

ἔτι πολλαχοῦ τῆς Γερμανίας (α), ἁπλῶς ὅμως μόνον ὡς εἰδικὸν ἐγχώριον δίκαιον· καὶ ἐξαιρουμένων τῶν διατάξεων, ὅσαι ἀνάγονται εἰς σχέσεις τῆς γερμανικῆς ὁμοσπονδίας ἢ στηρίζονται ἐπὶ τοῦ ἄλλοτε διοικητικοῦ τῆς αὐτοκρατορίας δικαίου (β).

Σημ. Προφορικῶς ἐν τῇ παραδόσει γενήσεται λόγος περὶ τῆς διαιρέσεως εἰς jus cr. scriptum καὶ non scriptum,—antiquum, medium καὶ novum.—publicum, privatum. Περὶ τοῦ ἐθίμου δικαίου *C. Weisse* de vi consuetud. in caus. crim. Lips. 1813.

(α) Ἴσχυε π. χ., πολὺν χρόνον πρὶν εἰσαχθῇ ὁ νέος βαυαρικὸς ποινικὸς νόμος, πολλαχοῦ τῆς Βαυαρίας, καὶ κυρίως εἰς τὴν Σουαβίαν.

(β) Ἡ κατάλυσις τῆς αὐτοκρατορίας μεταβάλλει π. χ. τὴν θεωρίαν περὶ τῶν ὑποκειμένων τῶν ἀξιοποίνων πράξεων, περὶ τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πραττομένων ἀδικημάτων, περὶ τῆς ἐσχάτης προδοσίας, περὶ τῶν ἀφορώντων τὰ νομίσματα ἀδικημάτων κ. καθ. Πρβ. ἰδίως §. 30. 31. 40.

§. 4.

Ἡ ἐπιστήμη τοῦ θετικοῦ ποινικοῦ δικαίου, ἀρχομένη 1) ἀπὸ τῶν γενικῶν ἀρχῶν περὶ τιμωρίας τῶν ἀδικημάτων ἐν γένει,—φιλοσοφικὸν (γενικὸν) μέρος, ἐκτίθησιν ἀκολούθως 2) τὰ δικαιώματα τῆς πολιτείας πρὸς τιμωρίαν ἑκάστου εἴδους τῶν ἀξιοποίνων πράξεων—θετικὸν (εἰδικὸν) μέρος.—Ἡ περὶ τῆς νομίμου ἐνεργείας τῶν ἐκ τῶν ποινικῶν νόμων πηγαζόντων δικαιωμάτων τῆς πολιτείας πραγματεία (ποινικὴ δικονομία) (α) ὑπάγεται μὲν κυρίως εἰς τὴν δικονομίαν ἐν γένει, ἑνοῦται ὅμως μετὰ τοῦ ποινικοῦ δικαίου χάριν τῶν ἀκαδημαϊκῶν παραδόσεων (β).

Ὅρα *Jordan* 1) in wie ferne soll der allgemeine Theil d.

pos. CRW. philosophisch sein? 2) Ist der Criminalprocess ein integrirender Theil d. CRWiss? (N. Arch. Bd. XI. n° 9.)

Σημ. τοῦ ἐκδ. Ἡ ἀνωτέρω εἰς τὸν §. 2 προστεθεῖσα σημείωσις περὶ συγχύσεως τοῦ γενικοῦ μέρους μετὰ τοῦ φιλοσοφικοῦ ποινικοῦ δικαίου ἁρμόζει ἐπίσης καὶ ἐνταῦθα. Διότι καὶ τὸ γενικὸν μέρος περιέχει πολλὰς θετικὰς διατάξεις, π. χ. περὶ ἀποπείρας, περὶ ἀμελείας κ. ἄ. Ὅθεν ἀκριβῶς εἰπεῖν τὸ γενικὸν μέρος περιέχει ἁπάσας τὰς ἀρχὰς καὶ διατάξεις, ὅσας ὀφείλει ὁ δικαστὴς νὰ τηρῇ ἐν γένει κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ποινικῶν νόμων, ἐκτὸς τῶν ποινικῶν ὁρισμῶν, ὅσοι ἀφορῶσι τὰ καθέκαστα ἀδικήματα.

(α) Τὸ μέρος τοῦτο καλεῖται ἀτόπως ὑπό τινων πρακτικὸν, ἐνῷ μόνον τεχνικοὶ κανόνες δύνανται νὰ ἦναι πρακτικῆς ἐπιστήμης ἀντικείμενον. Καὶ τοῦ ποινικοῦ λοιπὸν δικαίου τὸ πρακτικὸν μέρος συνίσταται μόνον εἰς τοὺς τεχνικοὺς κανόνας: 1) τοὺς περὶ τῆς διεξαγωγῆς τῶν προανακρίσεων, 2) τοὺς περὶ τῆς χρήσεως τῶν ποινικῶν δικογραφιῶν· ἀνάγεται δ' ἐνταῦθα ἡ εἰσήγησις, ἡ σύνταξις τῶν ἀποφάσεων, ἡ καταχώρησις εἰς τὰ βιβλία κ.τ.τ.

(β) Ὅτι ἡ ποινικὴ δικονομία πρέπει νὰ ἦναι κεχωρισμένη ἀπὸ τοῦ ποινικοῦ δικαίου, ἐπίσης ὡς ἡ πολιτικὴ δικονομία ἀπὸ τοῦ πολιτικοῦ δικαίου, δὲν ἀμφισβητεῖται πλέον ὑπὸ οὐδενός.
Ὅρα Abegg Lehrb. der Strafrechtswiss· §. 6.

§. 5.

Πηγαὶ τοῦ κοινοῦ γερμανικοῦ ποινικοῦ δικαίου εἶναι I) ἡ φιλοσοφία τοῦ ποινικοῦ δικαίου, καθόσον ἡ ἐφαρμογὴ αὐτῆς δὲν περιορίζεται ὑπὸ θετικῶν διατάξεων τοῦ νόμου· II) οἱ θετικοὶ ποινικοὶ νόμοι τῆς προϋπαρξάσης γερμανικῆς αὐτοκρατορίας· ὑπάγονται δ' ἐνταῦθα A) οἱ κατὰ τὴν Γερμανίαν δεκτοὶ γενόμενοι ξένοι νόμοι, δηλονότι 1) τὸ ρωμαϊκὸν (α) καὶ 2) τὸ κανονικὸν δίκαιον (β)· B) οἱ ἐγχώριοι νόμοι, ἤτοι 1) ἡ ποινικὴ

διάταξις Καρόλου Ε΄. ἐν ἔτει 1532 (γ), καὶ 2) ἄλλοι διάφοροι αὐτοκρατορικοὶ νόμοι (δ).

Σημ. Ἡ *δικαστικὴ νομολογία* δύναται μὲν ὡς ἐκ τῶν ἀναγκῶν τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἐσχηματίσθη, νὰ ἀποδοκιμασθῇ ὡς λογικὴ καὶ φιλάνθρωπος, οὐδέποτε ὅμως δύναται θεωρητικῶς *νὰ δικαιολογηθῇ διὰ νομικῶν* λόγων, οὐδὲ νὰ θεωρηθῇ ὡς *πηγὴ ὑποχρεωτικῶν νομικῶν διατάξεων*· ὀφείλομεν νὰ τὴν ἀναγνωρίσωμεν μόνον, ὡς ἀναγνωρίζονται αἱ πολιτικαὶ μεταβολαί, τουτέστιν, ὡς *γεγονὸς* οὐχὶ δὲ ὡς *δίκαιον*. Πρβ. C. E. *Weisse* de vi consuetudinis in causis criminalibus. Lips. 1813. — *Gerstaeker* über die grossen Gefahren des die Praxis verwerfenden Gesetzrigorismus, (N. Arch. des CrR. Bd. 6. St. 3.n. 19.)

Σημ. τοῦ ἐκδ. Ἐξετάζων τὴν ἀξίαν τῆς νομολογίας ἐπὶ τοῦ ποινικοῦ δικαίου ὁ συγγραφεὺς δὲν διακρίνει τὰ δύο χωριστὰ ἀπ' ἀλλήλων ζητήματα, τουτέστι: 1) Δύναται ὁ δικαστής, ὅπου ὑπάρχει ποινικὴ νομοθεσία ὁλοσχερής, νὰ θεωρῇ τὴν νομολογίαν ὡς πηγὴν τοῦ δικαίου; ἰδίως δὲ δύναται ἡ νομολογία νὰ δώσῃ εἰς τὸν δικαστὴν τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ παρεκτραπῇ τοῦ κειμένου νόμου; 2) Εἶναι κατὰ τὸ κοινὸν γερμανικὸν δίκαιον ἡ νομολογία πηγὴ τοῦ δικαίου; — Τὸ πρῶτον ζήτημα λύεται ἀποφατικῶς καθότι οὐδέποτε ὁ δικαστὴς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ δημιουργήσῃ αὐτὸς καὶ ἐφαρμόσῃ διάταξιν ἐναντίον τοῦ νόμου· τὸ δὲ δεύτερον λύεται καταφατικῶς λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν, πρῶτον, τοῦ πνεύματος τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου (L. 131 D. de. V. S. *Birnbaum*. N. Archiv d. Cr R. XIII. σελ. 545.) δεύτερον, ὅτι ἡ constitutis criminalis Carolina παρήχθη πρὸ πάντων ἐκ τοῦ ἐθίμου δικαίου τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὅθεν καὶ παραπέμπει ἑκάστοτε εἰς γνωμοδότησιν τῶν νομομαθῶν (Art. 104. 111. 117. 119. 123. 133. 160. 175. 219. C. C. C.) καὶ τελευταῖον, ὅτι διὰ τῆς νομολογίας

κατωρθώθη ὁ συνδυασμὸς τῶν πηγῶν τοῦ κοινοῦ δικαίου, καὶ ἡ προοδευτικὴ τοῦ δικαίου ἀνάπτυξις. Ὅρα προσέτι *Iarke* Handl. d. peinl. Rechts I. σελ. 60. *Heffter* Lehrb. σελ. 22.— Ἐκ τῶν κυριωτέρων σφαλμάτων εἰς ἃ περιέπεσεν ὁ Φαϋερβαχ., εἶναι, ὅτι δὲν ἐκτιμᾷ ὅσον ὤφειλε, τὸ ἔθιμον δίκαιον, ὡς πηγὴν τοῦ ποινικοῦ δικαίου, ἀλλὰ θέλει νὰ στηρίξῃ τὰ πάντα ἐπὶ μόνου τοῦ γραπτοῦ δικαίου· ἐνῷ ἡ ἐπὶ τοῦ κοινοῦ γερμανικοῦ δικαίου ἐπιῤῥοὴ τῶν ἐθίμων εἶναι καὶ ἀναμφισβήτητος καὶ ἀναγκαία συνέπεια τῆς ἱστορικῆς τοῦ δικαίου τούτου καταρτίσεως. Ἰδ. καὶ *Abegg.* Lehrb. §. 15.— Ὁ *Puchta* über das Gewohnheitsrecht II. Thl. σελ. 245. σφάλλει ἀντιστρόφως, ἰσχυριζόμενος, ὅτι τὸ ἔθιμον δίκαιον πρέπει νὰ ἐπικρατῇ καὶ ὅπου ἰσχύει ὁλοσχερὴς ποινικὸς νόμος τοιοῦτος δηλονότι, τὸν ὁποῖον, καταργουμένου παντὸς πρὶν αὐτοῦ ἰσχύοντος δικαίου, ἐκήρυξεν ὁ νομοθέτης ὡς ἀποκλειστικῶς ἐφαρμοστέον εἰς τὸ μέλλον. Ὅρα Puchta II σελ. 247. 248. 261. καὶ προσέτι *v. Preuschen* die Geréchtigkeitstheorie II. σελ. 10.

(α) Ch. Fr. Ge. Meister. Diss. de juris Romani criminalis in Germaniae foris maxime hodiernis auctoritate. Gött .1766. Καὶ ἐν τοῖς τοῦ αὐτοῦ Opusc. ad jus civ. et crim. pertin. Syllog. II. N. 1.— Rosshirt über d. Röm. R. als Quelle des deutschen CRs. (N. Arch. Bd. XI. n. 1. 14). Ἰδ. προσέτι τὸν ἀκόλουθον §. 5α.

(β) C. A. Tittmam Diss. 2. de causis auctoritatis juris canonici in jure crim. Germanico. Lips. 1798. (Καὶ ἐν τοῖς τοῦ Martin Sel. Diss. Vol. I. Diss. 3. 4).

(γ) Νεώτεραι ἐκδόσεις: J. Chr. Koch. Hals—oder peinliche gerichts—Ordnung Kaiser Karls V. Giessen (6 te Aufl· 1816).— K. Karls. V. Peinl. Gerichtsordn. nebst der Bamberger und Brandenburger Halsgerichtsordnung. Nach den Ausgaben v. 1533· 1507 καὶ 1516. Jena 1826. 1835.— Προφορικῶς 1) περὶ τῶν πρὸς σύνταξιν τῆς Καρ. Ποιν. Διατ. ἀφορμῶν, καὶ περὶ καταρτίσεως αὐτῆς. Chr. Thomasins Diss. de occasione, conceptione ac intentione C. C. C. Hal.1711.—J. Horix. Wahre Veranlasung der P. G. O. etc. Maynz 1757, (περιέχεται ἐν τέλει τοῦ ἀνωτέρω συγγράμματος τοῦ Koch). Jul. Fr. Malblank Geschichte d. peinl G. O. Kaiser Karls V. von ihrer Entstehung und

weitern Schicksalen bis auf unsere Zeit. Nürnberg 1783.—2) περὶ τοῦ συντάκτου καὶ περὶ τῆς βάσεως αὐτῆς, τῆς βαμβεργικῆς δηλαδὴ ποινικῆς διατάξεως.(R o s s h i r t Joh. v. Schwarzenberg in seiner Beziehung z. Bamb. M. Carolina. N. Arch. IX. na 10.)—3) περὶ τῶν ἐπιλοίπων αὐτῆς πηγῶν. Die Malefiz—Ordnung Max. I. für. Tyrol. v. J. 1499· (M i t t e r m a i e r. über die Halsgerichts Ordn. der Stadt Ratolphzell. N. Archiv IX. n. 3).—T o r q u e m a d a's Instruction für das heil. Officium v. 29. Oct. 1484; —Περὶ τοῦ T e n g l e r πρβ. τὸν S c h o r c h, περὶ δὲ τοῦ U l r i c h, T e n g l e r's Layenspiegel Erf. 1796. F e u e r b a c h Bibliothek d. p. R. II. B. I. St. Nr. III.—4) περὶ τοῦ σκοποῦ, τοῦ πνεύματος καὶ τῶν ἐλλείψεων αὐτῆς. S e m l e r s Etwas über d. inneren Werth der P. G. O. (H a g e m a n n's u. G ü n t h e r's Archiv I. Th. N. 13). —5) περὶ τῆς ἐπισήμου ἐκδόσεως αὐτῆς. C. F. W a l c h pr. de C. C. C. editione authentica. Jen. 1785. καὶ K o c h's Vorrede zu s. Ausgabe.—B o e h m e r über die authentische Ausgabe der P. G. O. Gött. 1818.—R o s s h i r t Beitr. zum röm. R. und. zun röm· deutsehen Crim· R. (Heidelb. 1820). I. Heft N. 1. —6) περὶ τῶν μεταφράσεων αὐτῆς. Justi G o b l e r i Caroli V. de cabitalibus. judiciis constitutio, germanice primum evulgata, nunc in latinum versa et aequo commentario aucta. Bas. 1543. ἐπ.(Περὶ αὐτοῦ δὲ καὶ τῆς μεταφράσεώς του: S p a n g e n a b e r g [N. Archiv d. Cr. Bd. VII. n. 16] καὶ W a e c h t e r [Arch. XII. σελ. 82]. Περὶ τῆς ἀξίας τοῦ G o b l e r s Rechtsspiegel: A b e g g [Arch. N. Folge II. n. 1]).— G e o r g R e m i Nemesis Carolina, paraphrasi exposita et scholiis aucta. H e r b o r. 1594. καὶ πολλαὶ νεώτεραι ἐκδόσεις.—Πρὸ πάντων δὲ A b e g g G o b l e r i interpraet. Carol. et R e m i Nemes. Heidelb 1837.

(δ) G e r s t l a c h e r Handb. der deutschen Reichsgesetze XI. Thl. II. Abhandl. σελ. 2943. ἐπ.

(ε) [τ ο ῦ ἐ κ δ ό τ ο υ]. Συλλογὴν ἁπάντων τῶν εἰς τὸ κοινὸν ποινικὸν δίκαιον ἀναγομένων χωρίων, κατὰ τὴν τάξιν τοῦ παρόντος συγγράμματος, περιέχει τὸ σύγγραμμα τοῦ K i t t l e r Collectio omnium locorum qui in F e u e r b a c h i i elem. jur crim. ex fontibus citantur. Lips. 1834.

§. 5 α. (τοῦ ἐκδ.).

Ἐρευνῶντες τὴν ἱστορίαν τοῦ ποινικοῦ δικαίου, ἐξάγομεν, ὅτι τῆς ἀναπτύξεως αὐτοῦ ἡ πρόοδος, συνδεδεμένη οὖσα πρὸς τὰς βαθμηδὸν τελειοποιουμένας περὶ ποινικοῦ δικαίου ἰδέας, εἶναι οὐσιωδῶς ἁπανταχοῦ ἡ αὐτή, βλέπομεν δηλαδὴ ἐν γένει βαθμιαίαν μετάβασιν ἀπὸ τοῦ ἀρχικοῦ

συστήματος τῆς ἐκδικήσεως τοῦ αἵματος (α) εἰς τὸ δικαίωμα τοῦ τιμωρεῖν, καθόσον ἡ πολιτικὴ κοινωνία κατ' ἀρχὰς μὲν ἀπαιτεῖ παρὰ τῶν ἀδικούντων πρόστιμα ἕνεκα τῆς ὑπ' αὐτῶν γενομένης διαταράξεως τῆς εἰρήνης, ἢ ἐνεργεῖ ἐν ὀνόματι τοῦ κοινοῦ τὴν τιμωρίαν ὡς εὐγενέστερον εἶδος ἐκδικήσεως, ἀκολούθως δὲ ἀπειλεῖ ποινὴν, ὡς μέσον πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ ἀσφαλείας καὶ τάξεως, μέχρις οὗ τελευταῖον φθάνει εἰς ἀναγνώρισιν τῆς ἠθικότητος τῆς ποινῆς, ὡς μέσου, ὅπερ ἀπαιτεῖ αὐτὴ ἡ δικαιοσύνη (β). Διερχόμενοι τὴν ἱστορίαν τοῦ ῥωμαϊκοῦ ποινικοῦ δικαίου (γ) καὶ Α) κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους (δ) μέχρι τῆς δωδεκαδέλτου (ε), προσκεκολλημένης εἰς τὸ κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτῆς ἔθιμον δίκαιον, ἀπαντῶμεν 1), τὴν θεωρίαν, ἥτις χαρακτηρίζει τὴν ποινὴν ὡς μέσον πρὸς ἐξιλασμὸν (ζ) τοῦ παθόντος καὶ καθιεροῖ ἑπομένως ὡς ἔγγιστα ἰδιωτικῆς ἐκδικήσεως σύστημα (η). 2) Διακρίνομεν ἁπανταχοῦ σωζομένην ἔτι τὴν ἐπιῤῥοὴν ἐκτενοῦς οἰκιακῆς ἐξουσίας (θ). Ἀλλὰ 3) βλέπομεν πρὸ πάντων ἐπικρατοῦσαν τὴν ἰδέαν, ὅτι πάντοτε ἡ τύχη ἐπάγει τὸ κακὸν ἀποτέλεσμα, καὶ ὅτι ἑπομένως ἡ ποινὴ πρέπει νὰ προσδιορίζηται κατὰ λόγον τοῦ παραχθέντος ἀποτελέσματος (ι). 4) Κυρίως δὲ ἡ θεοκρατικὴ θεωρία (κ) ἐξηγεῖ τὴν αὐστηρότητα τῶν ποινῶν ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου ῥωμαϊκοῦ δικαίου (λ). Β) ἐπὶ τῆς δημοκρατείας ἀπαντῶμεν ὡς ἄξια λόγου: 1) τὴν μόρφωσιν νέων περὶ ποινικοῦ δικαίου ἰδεῶν, τὰς ὁποίας παρήγαγεν ἡ μεταβολὴ τῶν πολιτικῶν δοξασιῶν, ἰδίως δὲ ἡ ἐπιῤῥοὴ τοῦ δημοκρατικοῦ πνεύματος, ἡ εἰς τὴν τάξιν τοῦ πολίτου ἀποδιδομένη ἤδη ἀξία (μ), ἡ μετὰ ταύτης συνδεδεμένη ἀπὸ

πυρὸς καὶ ὕδατος ἀπαγόρευσις (*aquae et ignis interdictio*)(ν) καὶ ὁ διὰ τῆς lex Porcia (ξ) περιορισμὸς τῶν θανατικῶν ποινῶν. 2) τοὺς ὡς ἐκ τῆς ἐπεκτάσεως τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας παραχθέντας νόμους (*leges*), τοὺς συστήσαντας *ἀνακριτικὰ δικαστήρια* (quaestiones) (ο) ἐπὶ ὡρισμένων ἀδικημάτων. 3) τὴν ἀλληλουχίαν τῶν περὶ ποινικοῦ δικαίου θεωριῶν μετὰ τοῦ δικαστικοῦ ὀργανισμοῦ καὶ μετὰ τῶν διαφόρων τρόπων τῆς διεξαγωγῆς τῶν ἀδικημάτων, καθόσον δηλαδὴ ἡ περὶ αὐτῶν συζήτησις ἐγίνετο ἐνώπιον τῶν *λοχιτίδων* ἐκκλησιῶν (*Comitiae centuriatae*) ἢ ἐνώπιον τῶν *φυλετικῶν* (*tributae*) ἢ ἐνώπιον τῶν ἀνακριτικῶν δικαστηρίων (*quaestiones*) (π). 4) **Χάριν** ἐξηγήσεως τῆς φαινομένης πολλάκις ἀντιφάσεως θεωριῶν τινων, σημειωτέον, ὅτι κατ' οὐδεμίαν ἐποχὴν ὑπῆρξεν ἐν Ῥώμῃ ποινικὴ νομοθεσία ὁλοσχερὴς, καὶ ὅτι αἱ ἀρχαὶ αἱ ἐπὶ τῶν ὡς ἰδιωτικῶν ἀδικημάτων (ρ) θεωρουμένων πράξεων ἰσχύουσαι, ἦσαν πάντῃ διάφοροι τῶν ἰσχυουσῶν ἐπὶ τῶν δημοσίων ἀδικημάτων. 5) Σημειωτέον πρὸ πάντων, ὅτι ἐπὶ τῶν δημοσίων ἀδικημάτων διακρίνεται ἐπικρατοῦσα ἡ ἐξ ὑποκειμένου ἔποψις (σ). **Γ**) Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ποινικὸν δίκαιον τῶν αὐτοκρατόρων, παρατηροῦμεν: 1) τὴν ἀπόσβεσιν τοῦ δημοκρατικοῦ πνεύματος, τὴν κατὰ μικρὸν ἐξαφάνισιν τῶν δικαστηρίων τοῦ λαοῦ (τ) καὶ τὴν τρομοκρατίαν τὴν εἰσαχθεῖσαν ὑπό τινων αὐτοκρατόρων, ἐπὶ τῶν ὁποίων εἶχον θεωρηθῆ ἀναγκαῖαι αἱ τρομακτικαὶ ποιναί. 2) τὴν εἰσαγωγὴν τῶν *crimina extraordinaria* (υ)· τὴν ἐπὶ τῆς μορφώσεως τοῦ δικαίου ἐπιῤῥοὴν τῶν δοκίμων νομικῶν, ἐπιμελείᾳ τῶν ὁποίων ἀνεπτύχθη ἡ ἐπιστήμη τοῦ ποινικοῦ δικαίου καὶ ἐτέθησαν αἱ

γενικαὶ αὐτῆς ἀρχαί (φ). Δ) Τὸ ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ *Ἰουστινιανοῦ* περιεχόμενον ποινικὸν δίκαιον (χ), καθὸ ἄθροισμα ἀποφάσεων περὶ ποινικοῦ δικαίου πηγαζουσῶν ἀπὸ πάντῃ διαφόρου πνεύματος, καὶ αὐτοὶ προσέτι οἱ τὸ ἀρχαῖον δίκαιον τροπολογοῦντες ὁρισμοὶ παλαιῶν νόμων καὶ διατάξεων δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀπαρτίζοντες ποινικὸν νόμον, κατὰ τὴν νεωτέραν ἔννοιαν τῆς ἐκφράσεως ταύτης.

(α) Ἰδ. τὸ ἄρθρον: Blutrache ἐν τῷ συγγράμματι Ersch und Gruber's Encyclopädia. Martins von dem Rechtszustande unter dem Meinwohnern Brasiliens München 1832. sel. 73. Arch. des Crim R. neue F· 1835. σελ. 464.

(β) Alegg die verschied. Strafrechtstheorien σελ. 23.

(γ) Περὶ τούτου ἰδ., ἐκτὸς τοῦ ἐν σημ. b. τοῦ § 7. ἀναφερομένου συγγράμματος τοῦ Mathaei καὶ τῶν νεωτέρων ἐρευνῶν τοῦ Sosshirt καὶ ἄλλων, προσέτι: Hommel quid de poenis Roman. statuend. Lips. 1787. Zachariae quomodo Romani de poenis philosoph. Vit. 1799. Dabelow (N. arch. d. CR. II. n. 28.). De Bosch-kempe de indole juris crim. apud Romanos Lugd. 1830.

(δ) Walree de antiqua juris puniendi condit apud Romanos. Lugd. 1820. Abegg. de antiq. jure crim. Roman. Regiom. 1823.

(ε) Wabree l. c. p. 30—115. Dirksen ülersicht der Versuche über d. XII Tafeln· σελ. 461. 516. etc.

(ζ) Abegg Untersuchung aus dem gebiete des Strafrechts σελ. 126. Roschirt (arch. d. CRs· XI σελ. 12).

(η) Τὴν γνώμην περὶ τῆς ὑπάρξεως τῆς ἰδιωτικῆς ἐκδικήσεως παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις ἀντικρούουσι. Rosshirt (Archiv XI. σελ. 11)· Plantner quaest. hist. decrimuin. jure antiq. rem. marb. 1836· σελ. 59. ἴδ. ὅμως Koestlin die Lehre vom Mor d und Todtschlang, Stattg. 1838· σελ. 21.

(θ) Dirksen σελ. 231. Pirmez de marito thori viol. vind. Lovan. 1822.

(ι) Ludern über den Versuch des Verbrechens σελ. 58. 74. ὅτι δ' ἔκπαλαι ἐλαμβάνετο ὁ σκοπὸς τοῦ πράττοντος ὑπ' ὄψιν, ἰδ. Koestlin σελ. 56.

(κ) Abegg diss. cit. p. 44. πδρ. μὲ Welker über Staat, Recht und Strafe. σελ 536. Besserer de natura poenar. ilustrat. ex hist. jur. rom. Wirceb. 1827. p. 18—21. Cock de fine poenar· Groning. 1819. p. 34. Sanio ad L. Corn. de sie. Region. 1827. p·55. Archiv d. Crim R. XI. σελ. 3. Oudemann de poenae mensura. Gron. 1834. p. 79.

(λ) Platner quaest. p. 22—41. Koestlin l. c. σελ. 33—40.

(μ) Besserer diss. l. c. d. 35. 40.

(ν) Meister Urtheile in peinl. Sachen. σελ. 437. Besserer p. 39. Plather quaest. p· 67·

(ξ) Averaninterpret. jur. l. cap. 25. n. 10. Carmignani leggi della sicurezza sociale I. p. 234· Platner p. 64.

(ο) Schmiedicke histor process. crim Rom. Wratisls. 1827. Rosshirt (Archir. d. CR. XI. σελ. 378.) Περὶ τῆς νομοθεσίας τοῦ Σύλλα· Rosshirt (arch XI. σελ. 399). καὶ Zachariae, Lucius Cornelius Sulla· Heidelb. 1834. 2. Thl. σελ. 116. 128.

(π) Besserer de indole jur. crim. Rom. fascic. II. p. 19—26 Rosshirt Entwickelung σελ. 35. Birnbaum (arch. d. CR. XIII σελ. 558)·

(ρ) Koestlin l. c. σελ. 60. 67.

(σ) Περὶ τοῦ πρὸς τοῦτο λόγου ὑπάρχουσι γνῶμαι διάφοροι. Ludenr. Versuche σελ. 73. Pfotenhaner Einfluss des factischen Jrrthums I. σελ. 124 καὶ II σελ. 25 Koestlin σελ. 87.

(τ) L. 8. D. de publ. jud. ἰδ. περὶ ἐξαφανίσεως τῶν ἀρχαίων ποινῶν· Schilling Bemerk. zu Hngo's Rechtsgesch σελ. 389.

(υ) Rirnbaum (N. arch. d. CR. VIII. σελ. 671. σελ. 399). Rosshirt gesch. und Syst. des dentschen Strafr. I. σελ. 191.

(φ) Rosshirt Entwick. σελ. 95.

(χ) Περὶ τῆς θεμελιώδους ἀρχῆς, τῆς ἐπικρατούσης ἐπὸ τοῦ ῥωμαϊκοῦ ποινικοῦ δικαίου, ἰδ. Abegg die verschied. Strafrechtstheorien. σελ. 77—97.

§. 5 6. (τοῦ ἐκδ.)

Τὸ κανονικὸν δίκαιον συνετέλεσεν οὐσιωδῶς εἰς τοῦ ποινικοῦ δικαίου τὴν μόρφωσιν (α): 1) διὰ τῆς ἐν αὐτῷ ἀναπτυχθείσης θεωρίας περὶ τῆς ποινῆς, ὡς μέσου ἐξιλαστικοῦ ἐπιβλητέου εἰς τὸν παραβιάζοντα τὸν ποινικὸν νόμον· 2) διὰ καταργήσεως αὐστηρῶν τινων θεωριῶν καὶ δι' εἰσαγωγῆς τῆς ἰδέας, ὅτι ἡ ποινὴ πρέπει νὰ τείνῃ πρὸ πάντων εἰς σωφρονισμὸν τῶν ἀδικησάντων καὶ εἰς ἁγνισμὸν αὐτῶν (β)· 3) διὰ τῆς διαδόσεως ὀρθῶν ἀρχῶν περὶ καταλογισμοῦ (γ)· 4) διὰ τιμωρίας τῶν ἐνόχων ἐν περιπτώσεσι, καθ' ἃς ἠδυνάτει πρὸς τοῦτο ἡ πολιτικὴ ἐξουσία. Σημειωτέον δὲ 5) ὅτι κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν κανονικῶν διατάξεων ἀπαιτεῖται διάγνωσις, ἂν ὁ ἐφαρμοστέος ποινι-

κὸς ὅρος ἀφορᾷ ἀδικήματα κληρικῶν, καὶ ἐνταῦθα πάλιν ἂν πρόκεινται κοινὰ ἢ ἁπλῶς πειθαρχικὰ αὐτῶν παραπτώματα, ἢ ἂν ἀφορᾷ λαϊκῶν ἀδικήματα, ὑπαγόμενα εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν δικαιοδοσίαν (δ).

(α) Jarke Handb. des peinl. Rechts. I. §· 9. Abegg die verschiedenen· Strafrechtstheorien σελ. 67. 105 Rosshirt Gesch. und System des deutschen Strafrechts I. σελ. 172.

(β) Moehl über den Zweck der Strafe σελ. 53. Περὶ δὲ τῆς θανατικῆς ποινῆς ἰδ. c. 9. X. ne clerici vel monach. συνδυασμ. μὲ c. 1. X. de furtis καὶ c 4. X. de reptor. Περὶ τοῦ πνεύματος τῆς ἐκκλησιαστικῆς ποινῆς: Cavallarii instit. juris canon. Valentiae 1834. II. p. 363.

(γ) c. 1. X. de delict. pueror. c. 14. C. XXIII. qu. 5. de sent. excommun.

(δ) Eichhorn Grunds. des KirchenR. II. σελ. 67·—130. Walter Lehrb' des KirchenR. σελ. 273. Rosshirt. l. c. I. σελ. 174·

§. 5 γ. (τοῦ ἐκδ.)

Ἡ ἱστορία (α) τοῦ γερμανικοῦ ποινικοῦ δικαίου μᾶς διδάσκει, ὅτι, προοδεύσαντος βαθμηδὸν τοῦ πολιτισμοῦ, κατέστη ἐπαισθητὴ εἰς τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν ἡ ἀνάγκη τῆς μεταβάσεως ἀπὸ τοῦ συστήματος τῆς ἐκδικήσεως τοῦ αἵματος (β) καὶ τῶν θεοκρατικῶν ἀρχῶν (γ) εἰς τὸ σύστημα τῶν χρηματικῶν ποινῶν *compotisio*) (δ) καὶ τοῦ *Friedun*, ὡς ἱλαστηρίου προστίμου ἕνεκα τῆς γενομένης διαταράξεως τῆς εἰρήνης (ε). Διότι καθόσον ὁ πολιτισμὸς προοδεύει, ἀναφαίνεται καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς διὰ παντοδαπῶν θεσμῶν καὶ ἐξιλαστικῶν μέσων ἀντενεργείας (ζ) πρὸς τὴν διωτικὴν ἐκδίκησιν, ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου τὴν τοιαύτην ἀντενέργειαν ὑπεστήριξε μετὰ ζήλου καὶ ἡ ἐκκλησία. Τῶν μὲν ἀρχαίων Γερμανῶν αἱ νομοθεσίαι περιέχουσαι ποικίλας περὶ ποινικοῦ δικαίου θεωρίας, ἀναλόγως τῆς διαφόρου

ἐπὶ τῆς συντάξεως αὐτῶν ἐπιῤῥοῆς τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου καὶ τοῦ κατὰ διάφορον βαθμὸν πολιτισμοῦ ἑκάστης γερμανικῆς φυλῆς (η). Κατὰ δὲ τὸν μέσον αἰῶνα, ὅσῳ μᾶλλον μετεῤῥυθμίζοντο μὲν αἱ ἀρχαῖαι θεωρίαι (θ), ἀνεπτύσσετο δὲ ἡ πολιτικὴ ἐξουσία, καὶ ταυτοχρόνως ἡ γνώμη περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς διατηρήσεως τῆς εἰρήνης κατέναντι τῶν ἀδικημάτων, τοσούτῳ μᾶλλον προέκυψεν εἰς φῶς καὶ ἡ ἀρχὴ, ὅτι πᾶν ἀδίκημα ἀποτελεῖ διατάραξιν τῆς εἰρήνης(ι) τιμωρητέαν χάριν τοῦ δημοσίου συμφέροντος (κ). Ὅθεν καὶ εἰσήχθησαν ἤδη διατάξεις ποινῶν αὐστηρῶν καὶ εἰς ἐκφόβησιν καταλλήλων (λ). Πανταχοῦ ὅμως σώζεται ἔτι κατὰ τὴν περὶ ἧς πρόκειται ἐποχὴν ἀγὼν μεταξὺ τῶν πολαιῶν ἰδεῶν καὶ τῶν νέων. Τὸ ἐῤῥιζωμένον παρὰ τῷ λαῷ αἴσθημα τῆς ἐκδικήσεως τοῦ αἵματος διήρκεσεν ἐπὶ πολὺ ἔτι, διευκολύνοντο δὲ ἤδη ἁπλῶς μόνον τὰ μέσα πρὸς ἐξαγορὰν τῆς ἐκδικήσεως, ἣν ἔπνεεν ἡ οἰκογένεια τοῦ παθόντος (μ). Ἐνῷ οἱ ποινικοὶ νόμοι ὥριζον αὐστηροτάτας ποινὰς, ἐπετρέποντο ἀφ' ἑτέρου διάφορα μέσα πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ποινῶν τούτων, ὑποχρεουμένου ἐν ταὐτῷ τοῦ ἐνόχου νὰ ἐκφράσῃ δημοσίᾳ τὴν μεταμέλειαν αὐτοῦ καὶ διὰ τοιαύτης ταπεινώσεως νὰ ἐξιλεώσῃ τὴν κοινὴν γνώμην. Ἐντεῦθεν ἐξηγοῦντο αἱ ὡς μέσα ἐξιλαστικὰ τῶν ἀδικημάτων ἐν χρήσει οὖσαι ἀποδημίαι χάριν προσκυνήσεως (ν), αἱ δημόσιαι μετάνοιαι (ξ) καὶ αἱ συστάσεις ἀγαθοεργῶν καθιδρυμάτων (ο). Πλείστου λόγου ἀξία εἶναι ἡ ἀνάπτυξις τοῦ ποινικοῦ δικαίου κατὰ τὴν Ἰταλίαν. Κατὰ τὰς Ἰταλικὰς πόλεις ὑπῆρχον ἀπ' ἀρχῆς ἐκτενεῖς περὶ ποινικοῦ δικαίου κανονισμοὶ (Statuta) (π), ἐφ' ὧν εἶχεν ἐπιῤῥοήν τινα τὸ

ῥωμαϊκὸν δίκαιον, ἀλλ' ἀνεπτύσσετο ἀφ' ἑτέρου καὶ ἰδιαίτερον δίκαιον τῶν ἐθίμων. Ὅθεν οἱ Ἰταλοὶ νομοδιδάσκαλοι τοῦ μέσου αἰῶνος (ρ), οἱ συγγράψαντες περὶ τῆς ἐπιστήμης τοῦ ποινικοῦ δικαίου, ἀνέφερον πάντοτε τὰ ἔθιμα (consuetudo generalis), ὡς μεταῤῥυθμίζοντα τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον (σ). Τῶν συγγραφέων δὲ τούτων τὰς γνώμας παρεδέχθη βαθμηδὸν καὶ ἡ γερμανικὴ νομολογία. Τὰ δὲ κατὰ τῶν ἐπικρατουσῶν καταχρήσεων παράπονα τῶν ἐπὶ τῆς γερμανικῆς αὐτοκρατορίας βουλῶν ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς τὴν σύνταξιν τῆς ποινικῆς διατάξεως τοῦ Καρόλου. Αἱ βουλαὶ καὶ ὁ συντάκτης τῆς ποινικῆς ταύτης διατάξεως εἶχον μὲν πιθανῶς ὑπ' ὄψιν τὴν τοῦ Μαξιμιλιανοῦ νομοθεσίαν (τ), ἀλλὰ πρὸ πάντων συντέλεσεν εἰς τὴν σύνταξιν αὐτῆς ἡ προκληθεῖσα ἔκδοσις τῆς βαμβεργικῆς διατάξεως (Bambergensis) (υ) καὶ ἡ μεγίστη ἐπὶ τῶν βουλῶν ἐπιῤῥοὴ τοῦ συντάκτου ταύτης Σχουάρζεμβεργ. Δὲν ἦτο δὲ τῆς ποιν. διατάξεως τοῦ Καρόλου ὁ προορισμὸς νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὁλοσχερὴς ποινικὸς νόμος, κατὰ τὴν σημερινὴν ἔννοιαν, ἀλλ' ἐπρόκειτο μόνον νὰ παραπέμψῃ εἰς τὸ δίκαιον τῶν ἐθίμων (φ) καὶ εἰς τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον (χ), ὃν τρόπον ἐνόει τοῦτο ἡ νομολογία (ψ), νὰ συντελέσῃ εἰς ἀνάπτυξιν τοῦ δικαίου καὶ εἰς κατάπαυσιν τῶν εἰσχωρησασῶν καταχρήσεων, διὰ παραπομπῆς εἰς τὴν γνωμοδότησιν τῶν νομομαθῶν, νὰ θέσῃ κανόνας τινὰς, παραδεδεγμένους ἤδη ἀπὸ τοὺς ἐπιστήμονας πρακτικοὺς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης (ω) καὶ νὰ ἐνισχύσῃ τοὺς δικαστὰς εἰς ἐφαρμογὴν ποινῶν τινων (αα). Ὅθεν εἶναι οὐσιώδης πρὸς ὀρθὴν ἑρμηνείαν τῆς ποινικῆς διατάξεως τοῦ Καρόλου ἡ γνῶσις τῶν νομοθεσιῶν τῆς ἐπο-

χῆς ἐκείνης (66). Ἀλλὰ καὶ ἐντὸς αὐτῶν τῶν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ις' ἑκατονταετηρίδος καταγομένων ποινικῶν κανονισμῶν διακρίνονται ἀντιμαχόμεναι ἔτι αἱ ἀρχαῖαι ἰδέαι περὶ χρηματικῶν ἀποζημιώσεων καὶ περὶ αὐτῆς τῆς ἐκδικήσεως τοῦ αἵματος πρὸς τὸ σύστημα τῆς ἐκφοβήσεως δι' αὐστηρῶν σωματικῶν ποινῶν (γγ).

(α) Ἰδ. §. 6. σημ. ι. καὶ Tittmann Geist der deutschen Strafgesetze. Leipz. 1832. v. Woringer Beitr. zur Geschichte des deutschen Strafrechts. Berlin 1836.—Rosshirt Geschichte u. System des deutschen Strafrechts. Stuttg. 1838· 1839. III. Thle.

(β) Tacitus Germania cap. 12. Weiske die Germania des Tacitus. σελ. 191. κ. ἑπ. Περὶ τῆς ἐκδικήσεως τοῦ αἵματος ἐν Ἰσλανδίᾳ: Gans Erbrecht IV. σελ. 506.

(γ) Verhandelingen der Groninger Genootschap. pro excolendo jure patrio Vol. IV. p. 1—48. Περὶ ἀνθρωποθυσιῶν: Münter Geschichte der Einführung des Christenthums. σελ. 136.

(δ) v Woringer l. c. σελ. 65. Gaupp. das alte Gesetz der Thüringer. σελ. 362. Schrevelius de principiis legislat. poenal. majorum. Lundin. Goth. 1833—1836.

(ε) Bring de judicio homic. secundum jura Sueogath. veter. Lund. 1626. Grim Rechtsalterthümer σελ. 646. v. Voringer σελ. 90.

(ζ) Culon de prisco jure servorum. p. 166. Reutz Versuch über die geschichtliche Ausbildung der russ. Rechtsverfassung. I. σελ. 65—194. Schrevelius p. 12.

(η) Πρὸ πάντων ἡ Lex Wisigothorum δεικνύει ἤδη τὰ ἴχνη προοδεύοντος πολιτισμοῦ. Kritische Zeitschrift für Gesetzgebung des Auslands II. σελ. 353. Lembke Gesch. von Spanien I. σελ. 222. Ἰδ. ὅμως: v. Gesch d. Alemannen. Bluntschli Rechtsgesch. von Zürich I. σελ. 73. Gaupp. das alte Recht. σελ. 309. Gaupp. Recht der alten Sachsen σελ. 98. Wittmann Volksrecht der Boiovarier. σελ. 216.

(θ) Frey obs. ad juris crim. teuton. histor. Heidelb. 1825.

(ι) Haeberlin jus crim. speculor. sax. et suev. Lips. 1838.

(κ) Πρὸ πάντων εἰς τὰς πόλεις ἀνεφάνη ἡ ἰδέα, ὅτι πρέπει νὰ ἐπιβάλλωνται αὐστηραὶ ποιναί. Πρβ. Bluntschli Rechtsgesch. I. σελ. 240. Donandt Gesch. des Bremischen Stadtrechts II. σελ. 288. κ. ἑπ.

(λ) Dreyer Bemerkungen über einige im Mittelalter üblichen Leibesstrafen. Lübeck 1792. Grim Rechtsalterthümer. σελ. 682.705. Tittmann l. c. σελ. 92. Mittermaier (Archiv des CrR. IX. σελ. 51).

(μ) Cannaert bydragen tot de Kennis van het oude Strafregt in Vlaanderen. Gent. 1835. p. 95—100.

(ν) Cannaert p. 79.

(ξ) Cannaert p. 69. 136—56.

(ο) Cannaert p. 173—89.

(π) Πλῆθυν τοιούτων κανονισμῶν περιέχει ὁ 6' τόμος τῶν Monumenta historiae patriae. Taurin. 1838. Οἱ δὲ κανονισμοὶ τῆς Πίσης, τῆς Μαντούης, τῆς Οὐηρώνης περιέχουσιν ἐκτενεῖς ποινικὰς διατάξεις. Ἰδ. Rosshirt Gesch. I. σελ. 34. Mittermaier Strafverfahren in den deutschen Gerichten. 3te Aufl. I. §. 16.

(ρ) Ἐνταῦθα ἀνάγονται τὰ ἔργα τῶν Gaudinus, Angelus, Arretinus, Bonifacius κλπ. Biener Beitr. zur Gesch. des Inquisitions processes. σελ. 93. 106. Rosshirt Gesch. des Strafrechts. I. Thl. σελ. 208. Mittermaier Strafverfahren. I. σελ. 76. σημ. 7.

(σ) Ulloa deile vicissitudini e del progresso del diritto penale in Italia. Napol. 1837.

(τ) Περὶ τῆς νομοθεσίας τοῦ Μαξιμιλιανοῦ διὰ τὸ Tyrol καὶ Radolphzell: neues Arch. des Criminalr. IX. σελ. 41. Schunk Jahrbücher 24 B 3. H. σελ. 310. Abegg(Arch. des CrimR. neue Folge II. σελ. 18.).v. Wendt (baier. Annalen 1834. 1835. N. 137.)—152. Rapp Zeitschr. für Tyrol. Insbruck 1827. III. σελ. 10 καὶ Beilagen σελ. 131. Zöpfel das alte Bambergerrecht als Quelle der Carol. Heidelb. 1839. σελ. 159.

(υ) Zöpfel das alte Bambergerr. σελ. 165. Rosshirt Gesch. I. σελ. 241.

(φ) Περὶ τῶν πηγῶν τῆς Π. Δ. Κ. Birnbaum im Archiv des CrR. XII. σελ. 414. Wächter ad histor. constitut. crim. Carol. Lips. 1835. Περὶ τῆς γνώμης τοῦ Gerstäker (Arch. des CrimR. VII. Σ. 368), ὅτι μία τῶν πηγῶν εἶναι τὸ ἱσπανικὸν ἀνακριτήριον τῶν αἱρετικῶν, ἰδ. Frey Diss. p. 53. Biener Beitr. σελ. 131.

(χ) Neues Archiv des CrimR. IX. σελ. 56. Περὶ τοῦ συγγράμματος τοῦ Salwächter ἰδ. Birnbaum (Archiv XII. σελ. 443.) Ἰδ. ὅμως Wächter (Archiv neue Folge I. σελ. 85) καὶ Birnbaum (Archiv II. N. V.)

(ψ) Art. 104. 105. C. C. C. συνδ. μὲ Art. 125 Bamberg. ἰδ. Hofacker (Arch. des CrR. V. σελ. 18) καὶ Birnbaum (Arch. XIII. σελ. 591.)

(ω) Πρὸ πάντων ἀνάγεται ἐνταῦθα τὸ σύγγραμμα τοῦ I. Clarus, περὶ οὗ ἰδ. Biener Beitr. σελ. 112.

(αα) Rosshirt Beitr. zum Röm. Recht und Criminalr. σελ. 129. Tittmann σελ. 247.

(ββ) π. χ. τῶν ἀκολούθων: Nürnberger Stadtrecht, Wormser Reformation von 1498, Freiburger stadtrecht von 1520, κλπ. Rosshirt Gesch. I. σελ. 221. Zöpfel σελ. 173.

(γγ) Περιέργους εἰδήσεις ἀναφέρει ὁ Bluntschli Rechtsgesch. von Zürich. II. Thl. σελ. 49.

§ 5 δ. (τοῦ ἐκδ.)

Περὶ τὸ τέλος τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος (α) ἡ ποινικὴ νομοθεσία ἔτεινε πρὸ πάντων νὰ καταργήσῃ μὲν τὰς ὑπὸ τῆς ποινικῆς διατάξεως τοῦ Καρόλου ὁριζομένας αὐστηρὰς ποινάς, νὰ χορηγήσῃ δὲ εἰς τὸν δικ/στὴν ἀκριβεστέρας ποινικὰς διατάξεις καὶ νὰ κανονίσῃ τὰ συστατικὰ στοιχεῖα ἑκάστου ἀδικήματος. Ὅσῳ πλέον ἀνεπτύσσετο ἡ ἐπιστήμη τοῦ ποινικοῦ δικαίου, τόσῳ μᾶλλον ηὔξανεν ἡ τάσις πρὸς σύνταξιν συστηματικωτέρων καὶ πληρεστέρων ποινικῶν νόμων καὶ ἀπέκτα πρὸς τούτοις ἐπιῤῥοήν τινα ἡ θεμελιώδης ποινικὴ θεωρία τοῦ νομοθέτου· ἐπεκράτει δὲ πρὸ πάντων ἡ ἐν τοῖς νομοθετικοῖς ἔργοις καθιέρωσις γενικῶν ἀρχῶν (β). Τοῦ Φαϋερβὰχ ἡ θεωρία ἐπέφερεν ἐπιμελῆ προσπάθειαν πρὸς ἀποτροπὴν τῶν ἐκ τῆς αὐθαιρεσίας τοῦ δικαστοῦ ἐνδεχομένων κινδύνων. Ἐντεῦθεν δὲ καὶ ἐκ τῆς θεμελιώδους αὐτοῦ ἀρχῆς περὶ ἐκφοβήσεως ἐπήγασε κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ποινικῶν νόμων ἄκρα αὐστηρότης, τῆς ὁποίας μόνη θεραπεία ἦσαν συνεχεῖς χάριτες. Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ποινικῶν τούτων νόμων ἀνήκουσι :1) ὁ πρωσσικὸς νόμος (γ), 2) ὁ αὐστριακὸς (δ), 3) ὁ βαυαρικὸς, (ε) 4) ὁ γαλλικὸς (code penale) (ζ), 5) ὁ ὀλδεμβουργικὸς, συντεταγμένος μὲν κατὰ μίμησιν τοῦ βαυαρικοῦ, ἀλλὰ μετὰ πολλῶν βελτιώσεων (η). Ἡ διάγνωσις τῶν ἐπιζημίων ἀτελειῶν τῶν ποινικῶν τούτων νόμων ἔφερεν εἰς νέα νομοθετικὰ ἔργα· ἀνάγονται δ' ἐνταῦθα : 1) τὰ νέα βαυαρικὰ νομοσχέδια (θ), 2) τὸ ἀννοβερικὸν νομοσχέδιον (ι), 3) ὁ ποινικὸ ς νόμος τοῦ *Zürich* (κ), 4) ὁ τῆς Λυκέρνης

(λ) 5) ὁ τῆς Βασιλείας (Basel) (μ), 6) τὸ νομοσχέδιον τοῦ Graubündten (ν), 7) ὁ γαλλικὸς νόμος τῆς 28 ἀπριλίου 1828, ἐπενεγκὼν βελτιώσεις εἰς τὸν ποινικὸν νόμον (code pénal) (ξ), 8) τὸ νομοσχέδιον τοῦ βασιλείου τῶν Κάτω Χωρῶν, συνταχθὲν ἐπίσης ἐπὶ σκοπῷ βελτιώσεως τῆς προϋπαρχούσης νομοθεσίας (ο), 9) τὸ βελγικὸν νομοσχέδιον (π), 10) οἱ ἰταλικοὶ νόμοι τῆς Νεαπόλεως (ρ), τῆς Πάρμας (σ), τοῦ παπικοῦ Κράτους (τ), συντεταγμένοι κατὰ μίμησιν μὲν τοῦ γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου, ἀλλὰ μετὰ πλείστων βελτιώσεων, 11) ὁ ποινικὸς νόμος τῆς Ἑλλάδος (υ), κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ὁποίου ἐλήφθησαν πρὸ πάντων ὑπ' ὄψιν ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος καὶ τὰ βαυαρικὰ νομοσχέδια· Ἰδίως δὲ τείνουσιν (φ) εἰς τὸ νὰ καταστήσωσιν ἁπλουστέραν τὴν ποινικὴν νομοθεσίαν καὶ νὰ ἀφήσωσιν εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ εὐρύτερον στάδιον (χ): 1) ὁ ποινικὸς νόμος τῆς Σαξωνίας (ψ), 2) ὁ τοῦ μεγάλου δουκάτου τῆς Βειμάρης (ω), 3) ὁ τῆς Βυρτεμβέργης (αα), 4) τὸ νορβηγικὸν νομοσχέδιον (ββ), 5) τὸ πρωσσικὸν (γγ), 6) τὸ βαδικὸν (δδ), 7) τὸ ἑσσικὸν (εε), καὶ 8) ὁ αὐστριακὸς περὶ τελωνιακῶν παραβάσεων νόμος (ζζ). Ἄξια δὲ σημειώσεως εἶναι προσέτι διὰ τὸ ἰδιόρρυθμον τῆς ἀναπτύξεως 1) ὁ ἱσπανικὸς ποινικὸς νόμος τῶν Cortes τοῦ 1823 (ηη), 2) ὁ βρασιλικὸς νόμος (θθ), 3) ἡ ἀγγλικὴ νομοθεσία (ιι), 4) οἱ νέοι νόμοι τῶν πολιτειῶν τῆς ἀρκτῴας Ἀμερικῆς (κκ) τὸ ἰνδικὸν νομοσχέδιον (λλ).

(α) Περὶ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ποινικοῦ δικαίου ἀπὸ τοῦ μέσου τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος: Gocking a de doctrin. jur. crim. increment. inde a saeculo XVII. Groning. 1820. van Schwinderen de studio quod legumlatores inde a saeculo XVIII part. posterior. emend. et reform.

posuer. Gron. 1827. Birnbaum de peculiar. actat. nostr. j. crim. reform. studio Lovan 1828. de Vall de historia jur. crim. errorum humani ingenii teste. Gron. 1822.

(ϐ) Mittermaier über die Grundfehler der Behandlug des Crim R. in Lehr-und Strafgesetzbüchern. Bonn 1819. Mitermaier über den neuesten Zustand der Strafgesetzgebung in Deutschland. Heidelb. 1825.

(γ) Allgem Landr. II. Thl. Tit. 20. Abegg Versuch einer Geschichte der Sttafgesetzgebung und des Strafr. in Preusser. Berlin 1835. (Hitzig's Zeitschrift. I. suppl. Bd.). Abegg die verschied. Strafrechtstheorieen. Neust. 1835. σελ. 143. Teme Handb. des preuss. Criminale. Leipz. 1837. Mannkopf. preuss. Criminalr in eine Zusammenstellung des 20 Titels. Berlin 1838. Koch Repertorium des preuss. Strafrechts. Leipz· 1839. Πολλαὶ διατριϐαὶ, ἀναγόμεναι ἐνταῦθα, περιέχονται εἰς Hitzig Zeitschrift für die Criminalrechtspflege in den preuss. Staaten. Berlin 1826. 48. Hefte.

(δ) Strafgesetzbuch von 1803· Jenull das österr. Criminalr. nach seinen Gründen und seinem Geiste. 1807. Grätz IV Thle. 2 te Aufl. 1820. Πολλαὶ καὶ καλαὶ διατριϐαὶ περιέχονται ἐντὸς τῆς ὑπὸ τοῦ Wagner συστηθείσης Zeitschrift für österr. Gesetzgev. und Rechtsgelehrs. Wien ἀπὸ τοῦ 1825. κατ' ἔτος 12 φυλλάδια.

(ε) Τοῦ 1813. Ἄξια λόγου εἶναι τὰ ἐπισήμως ἐκδοθέντα σχόλια. Τὴν 25 Μαρτίου 1816 ἐξεδόθη σπουδαία τις νεαρὰ περὶ κλοπῆς. Συλλογὴ τῶν διαφόρων νεαρῶν περιέχεται εἰς (v. Spiess) Sammlung aller Ergänzungen und Erl. zum Strafgesetzb. Bamb. 1834. Σατυρικὴ ἐπίκρισις τοῦ βαυαρικοῦ ποινικοῦ νόμου εἶναι τὸ σύγγραμμα (τοῦ Lang) das birmanische Strafgesetzb. 1822.

(ζ) Τοῦ κατὰ τὸ 1810 ἐκδοθέντος ποινικοῦ νόμου (Code) προηγήθησαν οἱ ἑξῆς: Code pénal τῆς 30 Ἰανουαρίου 1790. Code pénal τοῦ 1791. Code des délits et des peines τῆς 3 Brumaire an IV. Projet du Code pénal ἐν ἔτει 1804. Μόλις δὲ κατὰ τὸ 1808 ἔτος ἐγένετο ἔναρξις συζητήσεων περὶ τοῦ νῦν ἰσχύοντος ποινικοῦ νόμου. Ἴδε περὶ αὐτῶν πρὸ πάντων Locré législation civile, commerciale et crim. Τομ. 29 καὶ 30. Περὶ τῶν ἀτελειῶν τοῦ γαλλικοῦ ποιν. νόμου: Rossi traité de droit pénal. vol. I. p. 54. Robillard considérations sur l'institution du ministère public. p. 168. 184. Arch. des Criminalr. XIII. nr. 11. Göbel was dem Criminalgesetzg. in Rheinpreussen am dringendsten Noth thut. Trier 1839. Τὰ κυριώτερα ἐπιστημονικὰ συγγράμματα περὶ τοῦ γαλ. ποιν. νόμου εἶναι; Destriveaux essais sur le code pénal. Liége 1818. Bourguignon jurisprudence des Codes criminels, Paris 1825. 3 Vol. (ἀλλὰ τὸ σύγγραμμα τοῦτο περιέχει κυρίως δικαστικῶν ἀποφάσεων (arrêts) συλλογὴν μετὰ σημειώσεων). Carnot Comment. sur le Code pénal. Paris. 1824. II vol. Legraverend des lacunes et des besoins de

la législation franç. crim. Paris 1824. 2 vol. Bacoux leçons prélim. sur le Code pénal. Paris 1821. Boitard leçons de droit criminel. Paris 1836. Rauter traité theor. et prat. du droit crim. français ou Cours de droit crim. Paris 1836. 2 vol. Chauveau et Hellie theorie du Code. pénal. Paris 1835—39. I—V. vol.

(η) Oldenburg. Strafgesetzbuch von 1814. (Neues Arch. des Crim R. IV. σελ. 162. Τὴν 11 ὀκτωβρίου 1821 ἐξεδόθη ἑρμηνευτικὴ νεαρὰ, ἐπιφέρουσα διαφόρους βελτιώσεις. Ἐν ἔτει δὲ 1837 ἐξεδόθη ὁ ποινικὸς νόμος ἐκ δευτέρου μετὰ προσθηκῶν.

(θ) Ἐνταῦθα ἀνάγονται: 1) Τὸ νομοσχέδιον τοῦ 1822 (Arch. des Crim R. VI. nr. 8 καὶ 15. VII. σελ. 214 καὶ τὰ ἐν §. 6. σημ. δ. ἀναφερόμενα παρὰ τοῦ Φαϋερβὰχ συγγράμματα). Binder Bemerkungen zum Entwurf. Nürnb. 1824. Wellmer Bemerkungen. Sulrbach 1824. v. Gönner einige Motive zum baier. Entw. mit Prüfnng der Critik von Oersted. München 1825. v. Spiess Critik der Schrift von Oersted. Landsh. 1825. Oersted neuer Beitrag zu de Verhandl. Kopenhagen 1826. 2) τὸ νομοσχέδιον τοῦ 1828. (Arch. des CrimR. X. σελ. 144. σελ. 267.) v. Schmidtlein Prüfung und Erörterung der neüen Strafgesetzgeb. Munchen 1828. 3) τὸ νομοσχέδιον τοῦ 1831. (Arch. des Criminalr. XIV. nr. 13.) v. Hinsberg über den revidirten Entw. von 1828. München 1828 und über den Entw. von 1831. München 1832. σελ. 58.

(ι) Bauer Entwurf eines Strafgesetzbuchs für das Königr. Hannover. Gött. 1826. 2. Bde. Mttermaier über den neuesten Zustand der Strafgesetzg. in Deutschland. Heidelb. 1825. Gans krit. Beleuchtung des Entwurfs eines Strafgestzb. für Hannover. Celle 1827. 28. 2 Bde Freudentheil (Beilageheft zum Arch. des CrimR. 1838. I. Heft.) Zachariae (Archiv des Criminalr. N Folge 1835. nr. 11 17. 1836. nr. 16) καὶ (v. Freudentheil) Archiv 1838. nr. 25. 1839 nr. 3.

(κ) Strafgesetzbuch von 1835 (ἴδ. Arch. des CrimR. N. Folge, 1835. σελ. 422.).

(λ) Strafgesetzb. von 1836. (Archiv αὐτόθι σελ. 426.).

(μ) Τοῦ 1839.

(ν) Τοῦ 1825 καὶ ἐπιθεωρηθὲν ἐν ἔτει 1829) (N. Arch. des CrimR. XXII. σελ. 199.) Τὸ νομοσχέδιον τοῦτο εἶναι κατὰ τὴν πρᾶξιν ἐν χρήσει ὡς νόμος.

(ξ) Chauveau Code progress. Comment. sur la loi modific. Paris 1832. Lagarmitte εἰς Zeitschrift für ausländ. Gesetzg. IV. n. 19. Mittermaier (Arch. des CrimR. XIII. nr. 11.)

(ο) Τοῦ 1827. ἴδ. Mittermaier. (Arch. des CrimR. X. nr. 5.) Voorduin Geschiedeniss en beginselen der nederland. wetboeken I. p. 323.

(π) Projet de révision τοῦ 1834. ἴδ. Haus observation sur le projet

de révision du Code pénal· Gand. 1836. 3. vol.

(ρ) Codice penale delle due Sicilie (τοῦ 1819) Foucher collection des lois modernes. Paris 1836. vol. 3. Canofari Comment. sulle leggi penali. Nap. 1829. III. vol.

(σ) Codice penale per gli Stati di Parma. Parma 1820.

(τ) Regolamento sui delitti. Roma 1832· Zeitschrift für ausländ. Gesetzgebung. VI. Bd. σελ. 80.

(υ) Τῆς 30 Δεκεμβρίου 1833, περιέχεται δὲ ἐν τῷ συγγρ. τοῦ Maurer das Griech. Volk. III. Bd. σελ. 361.

(φ) Mittermaier (Berliner Jahrbücher 1836. nr. 21—23 καὶ Arch. des CrimR. N. F. 1836. nr. 15. 22.)

(χ) Περὶ συντάξεως νέων νόμων: Mitka über das Verfahren bei Abfassung neuer Gesetzb. Brünn 1838.

(ψ) Mittermaier (Arch. des CrimR. Neue Folge 1836. nr. 15. 22. 1838.) Herrmann zur Beurtheilung des Entwurfs für Sachsen. Leipz. 1836. Vogel Krit. Bemerkungen zum Entw für Sachsen. Leipz. 1837. Krug Studien zur Vorbereitung einer gründl. Auslegung des Gesetzb. Leipz. 1838. 2 H. Gross Criminalgesetzb. für Sechsen mit Ammerk. Dresden 1838. 2. Bde. Schüler Beitr. zur Beurtheil. des sächs. Criminalgeset b. Jzena 1839.

(ω) Τῆς 6 ἀπριλίου 1839. Εἶναι δὲ αὐτόχρημα ὁ σαξωνικὸς ποινικὸς νόμος μετά τινος προσθήκης. Arch. des CrimR· 1839. nr. 16.

(αα) Mittermaier (Arch. des CrR. N. F. 1837. nr. 13) Abégg Beitr. zur Kritik des Würtemb. Entw. Neustadt 1836. Knapp Eröt über den Entwurf. Stuttg. 1836. (Kapf) Bemerk. über den Entw. Stuttg· 1836· (τοῦ αὐτοῦ Beitr. zur landst. Berattung eines Strafg. 1838) Hohbach (Arch. des CrR. N. F. 1838 n. 23. καὶ 1839. nr. 10.) Hepp Commentar über das neue Würtemb. Strafgesetzbuch. Tüb. 1839. III. H. Hufnagel Commentar zum Würtemb. Gesetzb. (μέχρι τοῦδε 2 φυλλάδ.).

(ϐϐ) Τοῦ 1835 μετὰ λεπτομερῶν αἰτιολογιῶν. Abegg Kritik des Norweg. Entw. Neust. 1836. Mittermaier (Berliner Iahrbücher 1836. n. 21—23).

(γγ) Τοῦ 1836.

(δδ) Τοῦ 1839 (ὑποβληθὲν ἤδη εἰς τὰς βουλάς). Ἰδ. Demme (Analen der deutschen Criminalrechtspflege III Bd. I. H. σελ. 1. IV. σελ. 212 καὶ Arch. des CrimR. N. F. 1837. nr. 12 καὶ 1838. nr. 10.)

(εε) Τοῦ 1836. Παρατηρήσεις δὲ ὑπὸ τοῦ Lindelof) ὑπεβλήθησαν ἐν ἔτει 1839 εἰς τὰς βουλάς.

(ζζ) Τῆς 11 Ἰουλίου 1835. Ὁ νόμος οὗτος εἶναι λόγου ἄξιος, διότι μάλιστα ὅσον ἀφορᾷ τὸ γενικὸν αὐτοῦ μέρος εἶναι περιεκτικὸς ἅμα καὶ σαφής. Arch. des CrR. N. F. 1836. nr. 12.

(ηη) Ἐν περιλήψει εἰς Hudtwalker crim. Beitr. 1. H. nr. 2. 10. 11.

(θθ) Τοῦ 1830 ἐκτυπ. εἰς Foucher collection des lois modernes. Paris 1835. 2. Hefte.

(ιι) Περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῆς νομοθεσίας ταύτης μέχρι τοῦ 1828. Ἰδ. Mittermaier (Zeitschr. für ausl. Gesetzg. I. Bd. nr. 2. 11 VIII. nr. 5.) Περὶ τῆς ὑπὸ τῆς βασιλίσσης Βικτορίας ἐν ἔτει 1837 γενομένης οὐσιώδους μεταῤῥυθμίσεως, ἰδ. Mittermaier (Zeitschr. Bd. X. nr. 13.), περὶ δὲ τοῦ νομοσχεδίου τοῦ ἔτους 1839, Zeitshrift Bd. XI. nr. 28. Τὰ κυριώτερα συγγράμματα περὶ τοῦ ἀγγλικοῦ ποιν. δικαίου εἶναι : Hawkins treatise of the pleas of the crown (νέα ἔκδ. ὑπὸ Curword. Lond. 1834. 2. vol.). Russel treatise on crimes and misdemeanors. Lond. 1828. 2. vol. Stephen summary of the criminal law. Lond. 1834. Deacon digest of the criminal law of England. Lond. 1836. 2. vol. Gobett treatise on the criminal law of England. Dubl. 1836. Davis treatise on criminal law. Philadelph. 1838.

(κκ) Τὴν βάσιν τῶν νόμων τούτων ἀποτελεῖ κυρίως τὸ ἀγγλικὸν δίκαιον, τοῦ ὁποίου ὅμως ἐγίνετο κατὰ τὴν νεωτέραν ἐποχὴν πολλαὶ κατὰ τὰς διαφόρους πολιτείας βελτιώσεις, ἀναθεωρήσεις καὶ συλλογαί. Μεγάλην δ' ἐπιῤῥοὴν ἐπὶ τῶν νέων νομοθεσιῶν τῆς ἀρκτῴας Ἀμερικῆς ἔχει τὸ ὡς πληρέστατον νομοθετικὸν δοκίμιον ἄξιον λόγου νομοσχέδιον τοῦ Livingston system of a penal law prepared for Louisiana. Neworleans. 1829. Ἰδ. Mittermaier (Zeitschr. für ausl. Gesetzg. VII. nr. 18. καὶ 23. IX. nr. 5.). Νέους καὶ πλήρεις ποινικοὺς νόμους ἔχουσιν αἱ ἑξῆς Πολιτεῖαι : Newyork 1836, Massachussets 1836, Illinois 1833, Conecticut 1833, Georgia 1837. Καλὸν σύγγραμμα περὶ τοῦ ἀμερικανικοῦ ποινικοῦ δικαίου εἶναι τὸ τοῦ Davis treatise on criminal law. Philadelph. 1838.

(λλ) Penal code prepared by the indian law Commissioners. London 1838. Ἰδ. Arch. des Crimin. 1839. nr. 16.

§ 6.

Εἰς τὰς βοηθητικὰς γνώσεις τοῦ ποινικοῦ δικαίου ἀνάγονται A) *ἐπιστῆμαι*, κατὰ τὴν κυρίαν ἔννοιαν τῆς λέξεως, ἰδίως δὲ, ἐκτὸς τῶν λοιπῶν μερῶν τοῦ θετικοῦ δικαίου : 1) ἡ *φιλοσοφία* καὶ ἐνταῦθα 1) ἡ *ψυχολογία* (α), 2) ἡ πρακτικὴ φιλοσοφία ἐν γένει, κυρίως δὲ ἡ *φιλοσοφία τοῦ δικαίου* (*φυσικὸν δίκαιον*) (б), καὶ, ὡς μέρος αὐτῆς εἰδικῶς ἐπεξειργασμένον, τὸ *γενικὸν ποινικὸν δίκαιον* (γ), 3)

ἡ *περὶ τὰ ποινικὰ πολιτικὴ* (δ), καὶ μάλιστα σχετικῶς πρὸς νέας νομοθεσίας (ε). II) *Ἱστορικαὶ ἐπιστῆμαι*, μάλιστα δὲ 1) ἡ *ἱστορία τῶν πολιτειῶν*, ὅπου εἰσήχθησαν οἱ νῦν ἰσχύοντες νόμοι, 2) ἡ ἱστορία τῶν κατὰ τὴν Γερμανίαν ἰσχυόντων *ποινικῶν νόμων* καὶ ἡ τοῦ *ποινικοῦ δικαίου*, ὡς ἰδιαιτέρα ἐπιστήμη (ζ). III) Ἡ τοῦ ποινικοῦ δικαίου ἐπιστήμη καὶ νομοθεσία ἄλλων πολιτειῶν καὶ ἐθνῶν (η). IV) Ἡ *Ἰατροδικαστικὴ* (θ). Β) Ἐκ τῶν ἀναγκαίων περὶ τὰς γλώσσας γνώσεων εἶναι τῆς μὲν *λατινικῆς* καὶ τῆς *ἀρχαίας γερμανικῆς* (ι) ἡ γνῶσις ἀπαραίτητος πρὸς σπουδὴν τῶν πηγῶν, ἡ δὲ γνῶσις τῶν ἀρχαίων γερμανικῶν νομικῶν *παροιμιῶν* (κ) χρησιμωτάτη πρὸς διευκρίνισιν τῶν νομικῶν ἐθίμων τοῦ μεσαιῶνος.

(α) Feder Untersuchungen über d. menschl. Willen III Thle. 2te ausg. Gött u. Lemgo 1785—1792. Schmids empirische Psychologie. I Thl. Iena 1791. 2te Aufl. 1797. Iacobs Grundriss der Erfahrungsseelen lehre. 2te Aufl. Halle 1795. τὸ Kants Anthropologie in pragmat. Hinsicht. Könisgsb. 1798. 2te Aufl. 1800. J. G. E. Maass über d. Leidenschaften II. Bde. Halle 1805—1807. J. G. E Maass Versuch über d. Gefühle, bes. über d. Affecten. I. II. Bd. Halle 1812. Schaumanns Ideen zu einer Criminalpsychologie. Halle 1792. Höfbauer die Psychologie in ihren Hauptanwendungen auf d. Rechtspflege. Halle 1808. C. L. v. Weber Handb. d. psychischen Anthropologie, mit vorzügl. Rücksicht auf d. Practische u. d. Strafrechtspflege. Tüb. 1828. Médécine légale par Hofbauer, traduit par Chambeyron avec des notes de Mr. Esquirol et Jtard Paris 1827. Friedreich systemat. Handb. der gerichtl. Psyc hologie. Leipz. 1835. Ray a treatise on the medical jurisprudence of insanity. Boston 1838.

(β) Ὑποτίθεται γνωστὴ ἐκ τῶν περὶ φυσικοῦ δικαίου παραδόσεων ἡ φιλολογία αὐτοῦ.

(γ) Regn. Engelhard Vers. eines allgem. p. Rechts. Frkf. u. Leipz. 1756. 8. P. Raurici positionum ad rem crim. philosophico-practicarum liber unus. Berol. et Lips. 1787. 8. Bergk Philosophie d. peinl. Rs. Meissen 1802. Zachariae Anfangsgründe des philosoph. Criminalrechts. Leipz. 1805. Bauer Grundlinien des philos.

CrimRs. Gött. 1825. H Richter das philos. Strafrecht u. s. w. Leipz. 1828. Carl Trummer d. Philos. d. Rs. u. insbesond d. StrafRs. Hamb. 1827. Πολλὰ περὶ τοῦ προκειμένου περιέχουσι τὰ συγγράμματα τῶν ὁποίων ἀντικείμενα εἶναι ἡ περὶ τὰ ποινικὰ πολιτική.

Προσθ. τοῦ Ἐκδότου. Ἐνταῦθα ἀνάγονται προσέτι · Romagnosi genesi del diritto penale. Milano 1823. III. vol Γερμανιστί : Genesis d· Strafrechts von Romagnosi, übers. von Luden. 2. Thle. Jena 1833. Rossi traité de droit pénal. Paris 1829. III Vol. Carmignani teoria delle leggi lella sicurezza sociale. Pisa 1831. IV. vol. Nani principi di giurisprudenza crim. Milan 1822. Raffaele nomotesia penale. Napoli 1824. III vol. Laurea espositione delle leggi prenali. Napoli. 1825. II vol. Nicolini questioni. di diritto trattate nelle conclusioni, Napoli 1836—38. III vol. Vechioni pensieri intorno ad una teoria di legislazione penale. Napoli 1815. Περὶ τῆς προόδου τοῦ ποιν. δικαίου κατὰ τὴν Ἰταλίαν ἰδ. Ulloa delle vicissitudini e dei progressi del diritto penale in Italia. Napoli 1837. Mittermaier ἐν τῇ Revue étrangère et française par Foelix. Paris 1838. Octobre p. 881. 1839. Mars. p. 346. Περὶ τοῦ Βενθάμου Ἰδ. Bentham's Grunds. der Criminalpolitik in einem Auszuge, darg. von Hepp Tüb. 1839. Ὡς πρὸς τὴν περὶ τὰ ποινικὰ πολιτικὴν ὅρα προσέτι Baroli diritto naturale privato e publico. Cremona 1837. VI. Vol. ὁ τέταρτος τόμος Σελ. 119—205 περιέχει τὸ ποινικὸν δίκαιον.

(δ) Beccaria dei delitti e delle pene. Napoli 1764. Γερμαν. μεταφρ. Hamburg 1766.—Ulm. 1767. Von Hommel mit Anmerkungen u. Zusätzen. Breslau 1778. II Thle. mit Anmerkungen, Noten und Abhandlungen etc. von J. A. Bergk. Leipz. 1798. II Thle. Πρὸ πάντων δὲ Beccaria dei delitti e delle pene. Con l'aggiunta d'un esame. critico del A. Paolini ed altri opuscoli, Firenze 1821. 5. Vol. (Voltaire) prix de la justice et de l'humanité à Ferney 1775. Cajetan Filangieri system der Gesetzgebung. Aus d. Halien. übers. Ansp. 1784. ff. (n Ausg. 1794 ff.) 3ter u. 4ter Bd. Servin de la législation criminelle. Basle 1782. Γερμανιστὶ ὑπὸ Joh. Ernst. Gruner, mit Vorrede von Feder.Nürnb. 1786. Brissot de Werville Théorie des lois criminelles. Paris 1781. Pastoret des lois pénales. Paris 1790. Γερμαν. ὑπὸ Erhard, 2. Bde. Leipz. 1792. v. Soden Geist der deutschen Criminalgesetze. III Bde. 2te Ausg. Frkf. 1792. v. Globig u. Huster Abhandlungen v. d. Criminalgesetzgebung. jürich 1783. Dieseblen: Vier Lugaben zu d. gekrönten Preisschrift von der Criminalgesetzgebung. Altenb. 1785. Gmelin Grunds. der Gesetzgebung über Verbr. u. Strafen. Tüb. 1785. E. C. Wieland über d. Geist d. peinl. Gesetze. II. Thle. Leipz. 1783—84. 8. Oerstaedt über d. Grundregeln der Strafgesetzgebung. Kopenh.

1818. Villaume Vers. einer Theorie d. Criminalges. Kopenh. 1818. Jer. Bentham traité de la législation civile et pénale par Dumont. Paris 1820. Τὸ αὐτὸ σύγγραμμα Γερμανιστὶ ὑπὸ Beneke II Bde. Berlin 1830. Ὡς περιεκτικὰ πολλῆς ὕλης, χρησίμου εἰς τὴν περὶ τὰ ποινικὰ πολιτικὴν, εἶναι ἄξια σημειώσεως τὰ νομοσχέδια τῶν Quistorp, Dalberg, Kleinschrod, Eggers, τὰ πρὸς σύνταξιν ποινικοῦ νόμου διὰ τὸ βασίλειον τῆς Σαξωνίας νομοσχέδια τοῦ Tittmann (Meissen 1813), τοῦ Erhard (Leipz. 1816), τοῦ Stübel (1824) τὸ διὰ τὸ Ἀννόβερον νομοσχέδιον τοῦ Bauer καὶ, τὸ διὰ τὴν Βρυνσβείγην τοῦ Strombeck u. a. Ὡς πρὸς τὴν Βαυαρίαν μνημονευτέον: 1) τὸ νομοσχέδιον τοῦ Kleinschrod κατὰ τὸ 1802 (ἴδ. κατ' αὐτοῦ Feuerbach Critik des Cleinschrod'schen Entwurfs f. d. Kurpfalz Baier. Staaten. III Thle 1804.): 2) τὸ νομοσχέδιον τοῦ Φάϋερβαχ κατὰ τὸ 1810, ὅπερ ἐχρησίμευσε μὲν ὡς βάσις τοῦ βαυαρικοῦ ποινικοῦ νόμου τοῦ 1813, ἀλλ' εἶχε κατὰ τὰς συζητήσεις τὴν ἀτυχίαν, νὰ πάθῃ πολλὰς μεταβολάς· 3) τὸ νομοσχέδιον τοῦ 1822 (ὑπὸ Gönner καὶ Stürmer)· ἴδ. Oerstaedt ausführliche Prüfung d. neuen Entwurfs zu einem Strafgesetzb. f. d. Königr. Baiern etc. Kopenh. 1823. Δὲν πρέπει νὰ παραλείψωμεν ἀμνημόνευτον καὶ τὸ Projet de Code criminel, avec lef observations des rédacteurs etc. Paris 1804. ὡς καὶ Collezzione dei travagli sul Codice penale del regno d'Italia. Vol. 1 Brescia 1807.

(ε) Ἐπικρίσεις καὶ συγκρίσεις νεωτέρων νομοθεσιῶν: Mittermaier über d. Grundfehler der Behandlung d. BrimRs in Lehr-und Gesetz-büchern· Bonn 1819. Mittermaier über d. neuesten Zustand der Strafgesetzgebung in Deutschland. Heidelb. 1825. Bauer Anmerk. zum Hannöv. Entwurf. Hannover 1826. 28. II Thle. Bauer Vergleichung des ursprünglichen Entwurfs und dem revidirten Entw. f. d. Königr. Hannover. Gött. 1831. Hepp. Vergleichung des ursprüngl. Hannöv. Strafentwurfs mit dem revid. Heidelb. 1832. Διατριβαὶ περὶ τῶν διαφόρων νομοσχεδίων, περιέχονται εἰς τὸ Neues Archiv des CrimRs καὶ εἰς Krit. Zeitschrifs für ausländ. Gesetzgebung u. Rechtswissenenaft ὑπὸ Mittermaier καὶ Zachariae. ἐνταῦθα ἀνάγονται καὶ τὰ περὶ τῶν βαυαρικῶν νομοσχεδίων τῶν 1822, 1828 καὶ 1831 πραγματευόμενα συγγράμματα.

(ζ) Ἰδίως μὲν περὶ αὐτῆς ὀλίγοι συνέγραψαν μέχρι τοῦδε· ὕλην δὲ πρὸς τοῦτο περιέχουσι τὰ συνήθη συγγράμματα τῆς Ἱστορίας τοῦ δικαίου καὶ τὰ §. 5. σημ. γ. μνημονευθέντα πονήματα τῶν Thomasius, Horiz καὶ Mablauk. Ἁπλᾶ δοκίμια εἶναι τὰ ἑξῆς: Chr. G. Hoffmnâni praenotiones de origine, progressu et natura jurisprud. crim. Germ. Lips. 1722 καὶ Stein Geschichte d. peinl. Rechts. Heilbronn 1807. Λεπτομερέστερον δὲ ἀπ' ἐναντίας τὸ σύγγραμμα τοῦ E. Henke Versuch einer Gesch. d. peinl. Rs. II Thle 1809. 10. Ὡς πρὸς τὴν ἱστο-

ρίαν τοῦ ῥωμαϊκοῦ ποινικοῦ δικαίου, σημειωτέον: C. Fr. Dieck historische Vers. über das CrimR. der. Römer. Halle 1822. J. Fr. H. Abegg de antiquissimo Romanorum jure crim. Comm. I. Königsb. 1823. C. E. Jarke de summis princ. juris Rom. de delictis eorumque poenis etr. Gött. 1822. Ὡς πρὸς δὲ τὴν ἱστορίαν τοῦ γερμανικοῦ ποιν. δικαίου A. R. Frey Obss. ad jur. crim. Teuton. praes. Carol. V. const. crim. hist. Heidelb. 1825. Πολλαὶ εἰδικαὶ ἀναπτύξεις περιέχονται ἐν: Feuerbach die Lex Salica in ihren verschiedenen Recensionen. Erl. 1831. 4. καὶ ἐντὸς τῶν ἐν §. 5 γ. μνημονευθέντων συγγραμμάτων τοῦ Woringer, ἰδίως δὲ τοῦ Rosshirt Gesch. u. System des deutschen Strafrechts. Stuttg. 1838. 39. III. Thle.

(η) Ἄξιαι λόγου εἶναι πρὸ πάντων A) ἐκ μὲν τῶν μὴ εὐρωπαϊκῶν νομοθεσιῶν: 1) ἡ μωσαϊκή, πρβ. Michaelis Mosaisches Recht. Thl. V. VI.— 2) ἡ ἰνδοστανική, πρβ. Gesetzbuch der Gentoo's etc. Aus d. Englischen von E. R. Raspe. Hamb. 1778. Hindu-Gesetzbuch oder Menu's Verordnungen, von Jones. Aus d. Engl. von J. G. Hüttner. Weimar 1797. 8. ἰδίως δέ: Manava d'harma sastra ou lois de Manou traduites du sanscrit pa Coiseleur des long-champs. Paris 1833. 3) ἡ μωαμεθανική, πρβ. Feuerbach Criminaljuris prudenz d. Korans(Biblioth. d. peinl. Rs. II Bd. I. St. n. 1.). 4) ἡ σινική, Ta-Tsing-Leulee, ou les lois fondamentales du Code pénal de la Chine avec le choix des statuts supplémentaires, traduit du chinois par G. T. Stauton, mis in français par Renouard de St Croix. Tome I et II. Paris 1812. 8. B) Ἐκ δὲ τῶν εὐρωπαϊκῶν νομοθεσιῶν: 1) ἡ ἀγγλική, πρβ. τὰ γνωστὰ ὑπομνήματα τοῦ Blackstone Libr. 4. cap. 1—33. Cottu de l'administration de la justice criminelle en Angleterre. Paris 1820. Πολλὰ δὲ περιέχει καί: P. Colquhoun's Polizey von London, übers, von J. W. Volkmann Thl. II Leipz. 1800. 2) ἡ γαλλική α) ἡ ἐπὶ βασιλείας, πρβ. Code pénal ou recueil des principales ordonnances etc. Paris 1752. 8. Muyart de Vouglans institutes du droit criminel. Paris 1757. 4. б) ἡ ἐπὶ δημοκρατίας, κατὰ τὸν Code pénal καὶ Code des délits et des peines. Πρβ. v. Almendingen (Bibl. d. peinl. Rs. Bd. II. St. 1. N. 1.), Klein (Archiv Bd. I. St. 3. 4. Bd. IV. St. 1.), Scipion Bexon parallèle du Code pénal d'Angleterre avec les lois pénales Françaises etc. Paris an 8. καὶ γ) ἡ ἐπὶ αὐτοκρατορίας, βάσιν ἔχουσα τὸν Code d'instruction criminelle, suivi des motifs etc. à Paris 1809 μεταφρ. γερμαν. ὑπὸ Flaschland u. A., καὶ τὸν Code pénal, ou Code des délits et des peines, précédé des exposés des motifs etc. à Paris 1810. γερμανιστὶ ὑπὸ Hartleben, Flaschand u. A. Πρβ. Berenger de la justice crim. en France. Paris 1818. Carnot Comm. sur le Code pénal. Paris 1823. 24. 4. Le Graverend des lacunes et des bésoins de la lé-

gislation Française. T. I. II. Paris et Rouen 1824. Νέα Ἐκδ. 1830. v. Feuerbach über die Gerichtsverf. und das gerichtl. Verf. Frankreichs etc. Giessen 1825, ἰδίως 3te Abtheilung. 3) ἡ ὁλλανδική. Criminalgesetzbuch für das Königr. Holland, aus dem Holländ. übers. von L. Zimmermann und H. Brükner. Aurich. 1809. 4) ἡ, κατὰ μίμησιν τῆς γαλλικῆς συντεταγμένη, νομοθεσία τοῦ ἁγίου Δομίγγου ὑπὸ τὴν ἐπιγραφήν: Code Henry 1812. 5) ἡ τοσκανικὴ ἐπὶ τοῦ μεγάλου δουκὸς Λεοπόλδου (Γερμανιστὶ in Schlözer's Staatsanz. Bd. X. S. 348—393.) 6) ἡ πρωσσική, Allg. Landrecht, Th. II. Tit. 20. Τῆς νέας δὲ ἐκδόσεως αὐτῆς φερούσης ἐπωνυμίαν: Allgemeines Criminalrech für die Preuss. Staaten, ἐδημοσιεύθη τὸ I. μέρος (Berlin 1806) περιέχον τὴν ποινικὴν δικονομίαν. 7) ἡ αὐστριακή, καὶ ἰδίως ὁ ἐπὶ Μαρίας Θηρεσίας καὶ ὁ ἐπὶ Ἰωσὴφ ἐκδοθεὶς κώδηξ, ὡς καὶ ὁ νῦν ἰσχύων νόμος: Gesetzbuch über Verbrechen und schwere Polizeyvergehen, Wien 1803. 8) ὁ ποινικὸς νόμος τοῦ βασιλείου τῆς Βαυαρίας (München 1813). Οὗτος κατὰ μὲν τὸ ἔτος 1814 εἰσήχθη μετὰ μικρῶν τινων μεταβολῶν εἰς τὸ δουκᾶτον τοῦ Ὀλδεμβούργου, προσέτι δὲ μετεφράσθη καὶ εἰς τὴν σουηδικὴν γλῶσσαν (ὑπὸ τοῦ Ozenius), διὰ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς βάσις τῆς σουηδικῆς νομοθεσίας· ἐκτὸς δὲ τούτου ἐχρησίμευσεν ὡς πηγὴ καὶ κατὰ τὴν σύνταξιν τῶν νέων νομοθεσιῶν διαφόρων ἑλβετικῶν νομῶν, οἷον τοῦ St Gallen (1819), τοῦ Basel (1821), τοῦ Zürich (H. Escher, vier Abhandl. über Gegenst. der Strafrechtsniss). Πρὸς τούτοις κατὰ μίμησιν αὐτοῦ εἶναι συντεταγμένα τὰ νομοσχέδια τῆς σαξωνικῆς Weimar (1822), τῆς Βυρτεμβέργης (1823), τοῦ Ἀννοβέρου (1825), κ. ἄ. Ἡ (ἐσωτερικὴ ἱστορία τῆς γενέσεως καὶ τῶν περιπετειῶν τοῦ βαυαρικοῦ ποινικοῦ νόμου δὲν ἐξεδόθη εἰσέτι. Ὡς εὑρετήριον εἶναι ἀξιοσύστατον τὸ ἑξῆς: Wendt, Grundriss zu vergleichender Darstellung des CrimRs etc. Nürnb. 1825.

(θ) J. D. Metzgers System der gerichtl. Arzneiwifs. Königsb. Leipz. 3te Aufl. 1805. G. G. Plouquet Commentarius medius in processus criminales etc. Argent. 1787. G. G. Plouquet Abhandl. über d. natürl. Todesarten Tüb. 1788. A Henke Lehrb. der gerichtl. Medecin. Berlin 1812. 4te Aufl. 1824. A. Henke Abhandl. aus d. Gebiete der gerichtl. Medicin. IV. Bde. Bamberg 1815—20. V. Bd. 1834. Masius Lehrb. der gerichtl. Arzneikunde. 2te Aufl. Rost. 1812. Bernt Handb. der gerichtl. Arzneikunde. Wien 1815. Kloser System der gerichtl. Physik. Breslau 1814. Meckel Lehrb. der gerichtl. Medicin. Halle 1821. Mende ausf. Handb. der gerichtl. Medicin für gesetzgeber u. Rechtsgelehrte. Leipz. 1819—29. VI. Bde. Orfila leçons de la Médecine légale. Paris 1827. γερμανιστὶ ὑπὸ Hergenröther 1829. III Bde Beck Elem. der ger. Medicin. Aus d. Engl. übers. Weimar 1827. 2 Bde.
Barzellotti medecina legale secondo lo spirito delle leggi. Bologna

1823. 2. vol. Moll leerboeck der geregtelyke Geneeskunde. Arnheim 1827. 3 Bde. Devergie traité de médecine légale revu par Dehaussy. Paris 1835. 37. 2 vol.

(ι) Ἐκτὸς τῶν γνωστῶν Glossaria τοῦ Wachter, Haltaus καὶ Scherz, σημειωτέον ἰδίως τὸ τοῦ C. F. Walch Glossarium germanicum interpretationi C. C. C. inserviens. Jen. 1790.

(κ) J. Fr. Eisemhart's Grund. d. deutschen Rechts in Spüchwörtern etc. Herausg. von Ernst. L. A. Eisenhart. Leipz. 1792. Abthl. V. σελ. 441—505.

§. 7.

Ἡ φιλολογία τοῦ ποινικοῦ δικαίου διαιρεῖται κεφαλαιωδῶς ὡς ἑξῆς: Α) Φιλολογικὰ βοηθήματα (α), Β) Ὑπομνήματα περὶ τῶν πηγῶν (β), Γ) Συστήματα (ἐγχειρίδια) (γ), Δ) Στοιχειώδη συγγράμματα (δ), Ε) Μικταὶ διατριβαὶ διαφόρων συγγραφέων (ε), ΣΤ) Μικταὶ διατριβαὶ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως (ζ), Ζ) συγγραφαὶ περὶ ἀμφισβητουμένων ζητημάτων ἐπὶ εἰδικῶν περιπτώσεων (η). Τῶν δὲ συγγραμμάτων ὅσα ἀφορῶσι καθέκαστα μέρη ἢ καθέκαστα ἀντικείμενα τοῦ ποινικοῦ δικαίου γενήσεται μνεία ἐν οἰκείῳ τόπῳ.

(α) Bibliothek d. deutschen peinlichen u. Lehnrechts von J. S. Gruber. Frkf. u. Leipz. 1788. 8. Entwurf einer Literatur des CrimR. in systemat. Ordnug (v. Heinrich Blümner). Leipz 1794. Kleinschrod von d. italiän. Schriftstellern über d. peinl. R. u. d. Criminalpolitik. In Kleins u. Kleinschrods Arch. I. Bd. I. St. n. 8. Christoph Lôr. Bruner Handb. der Literatur der Criminalrechtswiss. I. Bd. Bayreuth 1804. G. W. Böhmer Handb. der Literatur des CrimRs in seinen allgem. Beziehungen mit besond. Rücksicht auf Criminalpolitik I. Bd. Gött. 1816.

(β) Anton. Matthaei de criminibus ad Libr. XLVII. et XLVIII. Dig Commentarius, edit. noviss. c. notis Nani Tomi II. Ticini 1803. D. Classenii Comentarius in C. C. C. etc. Lips. 1718. 4. J. P. Kress Commentatio succincta in C. C. C. etc. ed. nov. Hannover 1786. 4. J. S. Fr. Böhmer meditationes in C. C. C. Halle 1774. 4.

(γ) B. Carpzovii Practica nova rerum crim. cum observ. J. S. Fr.

Böhmeri Tom. III. Francfo. 1759. fol. Aἱ Observ. τοῦ Böhmer εἶναι κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐκδεδομέναι αὐτόθι καὶ κατ' ἰδίαν in fol. Phil. Mar. Renazzi elementa jur. crim. Rom. Tom. IV. 1773—1786. Alois Cremani de jure crim. libr. III. Tic. 1791—93. Carmignani juris crim. elem. Pis. 1823. 2. vol. J. Chr. v. Quistorp Grunds. d. deutschen peinl. Rechts. II Thle. neue Ausg. besorgt v. Klein. Rostock 1809. 10. Herausg. von Chr. Ross. 1810. 21. 28. Chr. L. Stelzers Grunds. d. peinl. Rs. I Thl. Erf. 1790. 8. Chr. C. Stübel System des allg. peinl. Rechts, mit Anwendung auf die in Chursachsen geltenden Gesetze. II Thle. Leipz. 1795. 8. Salchow Darstellung der Lehre von Strafen und Verbrechen. II Bde. Iena 1804. 1805. Wirth Handb. der Strafrechtswiss. Bresl. 1823. Tittmann Handb. d. gem. deutschen peinl. Rechts. 2te Aufl. III Thl. 1822. 24. A. Schröter Handb. d. peinl. Rechts nach rom., can. und deutschen Gesetzen. 1ter Bd. Leipz. 1818. E. Henke Handb. d. CrimRs u. d. Criminalpolitik. III Bde. Berlin 1823. 26. 30. C. E. Jarcke Handb. d. gem. deutschen Strafrechts etc. III Bde. Berlin 1827. 28. 30.

(δ) Chr. Fr. G. Meister princ. jur. crim. Germ. comm. ep. 6ta Gött. 1781. 8. G. J. Fr. Meister princ. jur. crim. Germ. Comm. ed. 4ta. 1802. 8. I. Chr. Koch institutiones jur. crim. ed. 9a. Iena 1781. E. Ferd. Klein Grunds. d. gem. deutscnen peinl. Rechts. 2te Aufl. Hal. 1799. C. v. Grolman Grunds. der Criminalrechtswiss. Giess. 1798. 8 4te Aufl. gr. 8. 1825. C. A. Tittmann Grundlinien der Strafrechtswiss. etc. Leipz. 1800. Salchow Lehrb. d. gem. peinl. Rechts. Halle 1807. 3te Aufl. 1823. Dabelow Lehrb. d. gem. peinl. Rechts. Halle 1807. H. W. E. Henke Lehrb. der Strafrechtswiss. Zürich 1815. Martin Lehrb. d. deutschen gem. Criminalrechts mit besond. Rücksicht auf d. neue Baier. Gesetzbuch. Heidelb. 1825. C. Rosshirt. Lehrb. d. CrimRs nach d. Quellen d. gem. deutschen Rechts. Heidelb. 1821. Rosshirt Entwick. der Grunds. d. Straf Rs nach d. Quellen d. gem. deutschen Rs. Heid. 1828. J. F. H. Abegg System der Criminalrechtwiss. Königsb. 1826. C. G. Wächter Lehrb. d. römisch deutschen Strafrechts. II Thle. Tüb. 1825. 26. A. Bauer Lehrb. der Strafrechtswiss. Gött. 1827. 2te Aufl. 1833. Klenze Lehrb. des gem. CrimR. Berlin 1833. Heffter Lehrb. des gem. deutschen CrimR. Halle 1834. C. Bonanni elem. juris crim. Aquil. 1837.

(ε) J. Fr. Plitt Repertorium für das peinl. R. I. Bd. Fkft. 1786. II. Bd. 1790. 8. Ejusdem Analecta jur. crim. Hanover 1786. 8 Chr. Martin Select. Dissertationum et comment. juris crim. collectio. Vol. I. 1822. Bibliothek d. peinl. Rechts (herausg. v. C. Grolman)

I Bd. Herb. u. Hadam 1799. Bibliothek. etc. herausg v. Almendingen, Grolman u. Feuerbach. II. Bd. I. St. Gött. 1800. Archiv des Criminalrechts (πρῶτον μὲν ὑπὸ τῶν Klein u. Kleinschrod, ἔπειτα δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ Konopak) Halle 1799—1810. VII Bde. Neues Arch. d. CR. (ὑπὸ τῶν Mittermaier, Cleinschrod Konopak, Rosshirt· τελευταῖον δὲ καὶ τῶν Wächter, Birnbaum, Heffter,) 1817—30. XXIV. Bde, ἀπὸ δὲ τοῦ ἔτους 1834 ἐκδίδεται ὡς νέα συνέχεια. Grosse Magaz. des CR. I. Heft. Marb. 1804. Salchow Archiv für Freunde der Philosophie d. Rechts. I. Bd I. St. Jena 1805. Hurlebusch Beitr. zur Civil-und Criminalgesetzgebung und Jurisprudenz. I. II. Heft. Helmstaedt. 1816. Criminalistische Beitr. von Hudtwalker u. Trummer. Hamb. II. Bde. 1825. 26. Bosshirt Zeitschr. für Civil-und Criminalr. Heidelb. 1831. III. Bde. Ἐνταῦθα ἀνάγονται καὶ τὰ ἐν τῇ σημ. η ἀναφερόμενα περιοδικὰ συγγράμματα τῶν Hitzig καὶ Demme.

(ζ) Püttmann Opuscula jur. crim. Lips: 1799. 8. C. A. Kleinschrod Abhandl. aus d. peinl. R. u. peinl. Processe. Erl. I. Thl. 1797. II. Th. 1798. III Th. 1805. G. Bayl Beitr. zum CR. Bamb. 1812. Feuerbach Thémis. Landsh. 1812. Escher Vier Abhandl. über Gegenst. der Strafrechtswiss. Zürich 1822. F. C. T. Hepp Versuche über einzelne Lehren d. Strafrechtswiss. Heidelb. 1827. J. F. H. Abegg unters. aus d. Gebiete d. StrafRW. Breslau 1830.

(ν) F. Chr. Harpprecht Responsa criminalia juridica. Tom. III. Tüb. 1701. fol. Ejusdem Consult. criminales et civiles. Pars I. III. Tüb. 1812. f. Joh. Tob. Carrach rechtliche Urtheile und Gutachten in peinlichen Sachen. Halle 1775. 4. Chr. F. G. Meisters rechtliche Erkenntnisse und Gutachten in peinl. Fällen II. I. Thl. Gött. 1771. 72. III. IV. V. Thl. herausg. v. G. Jac. Fr. Meister ebendas. 1783—99. fol. J. C. Friedr. Meisters Urtheile u. Gutachten in peinl. u. andern Fällen. Frkf. a. d. O. 1808. Feuerbach Merkwürdige Criminalrechtsfälle I. u. II. Bd. Giess. 1808. Feuerbach aktenmässige Darstellung merkwürdiger Verbrechen. II. Bde. Giess. 1828. 29. W. v. Schirach Criminalrechtsfälle. Altona 1813. Pfister merkwürdige Criminalfälle mit besond. Rücksicht auf die Untersuchungs führung. I. IV. Bd. Heidelb. 1814—19. C. A. Tittmann Vorträge u. Urtheile über merkwürdige Straffälle aus Acten. Leipz. 1815. Eisenhart's Erzählungen von besonderen Rechtshändeln (X. Bde. 2te aufl. Halle 1767—1779.) Klein's Annalen (XXVI. Bde. 1788—1809) καὶ τοῦ αὐτοῦ merkw. Rechtssprüche d. Hallischen Juristen-Facultät (V. Bde. 1796—1802) περιέχουσιν ἐπίσης πολλὰς καὶ ὡς ἐπιτοπολὺ περιέργους περιπτώσεις ἀδικημάτων. Hitzig Zeitschrift für die Criminalrechtspflege in d. Preuss. Staaten. Berlin 1825—1835.

XVI. Bde. Hitzig Annalen der deutschen und ausländ. Criminal-rechtspflege. Berlin 1828—1835. IX. Bde. Ἀμφότερα ταῦτα τὰ διὰ τοὺς πρακτικοὺς ἅμα καὶ διὰ τοὺς θεωρητικοὺς ἐπίσης σπουδαῖα περιοδικὰ συγγράμματα ἐξακολουθοῦν νὰ ἐκδίδωνται. Annalen der deutsehen und auslaend. Criminalrechtspflege. Altenburg 1837—1839 VI Bde. Ὅρα προσέτι Bauer Stafrechtfaelle. Gœtt. 1835—37. III Bde. Bopp Bibliothek gewaehlter Strafrechtsfaelle. Leipz. 1834. Graba Theorie und Praxis des gemeinen deutschen Criminalr. Hamburg 1838. Richter und Klose Zeitschrift fuer Strafrechtspflege in den preuss. Staaten. Hoenigsb. 1839. I Heft. Ἐκ τῆς γαλλικῆς φιλολογίας ἀνάγεται ἐνταῦθα, ἐκτὸς τοῦ συγγράμματος τοῦ Pitaval causes célèbres (Paris 1734. sq. XXIV. Bde.), ὅπερ ἐπεξειργάσθη ἀκολούθως ὁ Richer καὶ τοῦ ὁποίου ὑπάρχουσι πολλαὶ εἰς τὸ γερμανικὸν μεταφράσεις, πλὴν οὐδεμία πλήρης, Méjan recueil des causes célèbres etc. Paris 1808. sq. XXII. Bde. Ἐκ δὲ τῆς ἀγγλικῆς φιλολογίας σημειωτέον τὴν ὑπὸ τοῦ Howel ἀπὸ τοῦ 1809 ἔτους ἐκδιδομένην συλλογὴν τῶν State trials ets., συγκειμένην ἐκ πλειόνων ἢ 30 τόμων, καὶ τό: Celebrated trials and remarkable cases, etc. VI. Bde. London 1826. Criminal trials. London 1832. 1. Vol. 1836. II vol.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

ΤΟΥ

ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Φιλοσοφικὸν ἤτοι γενικὸν μέρος τοῦ ποινικοῦ δικαίου.

Gallus Aloys Klenischrod systematiche Ent Wiekelung der Grundbegriffe und Crundwahr heiten d.peinl. Rechts. III Thleile Erl. 1794. 1796. 8. zweite. Ausg 1799. dritte Ausg. 1805. *P. J. A. Feuerbach* Revision der Grundsätze un Grundbegriffe des positiven peinlichen Rechts. I Bd. Erf 1799. II Bd. Chemnitz 1808. 8.

A. F. J. Tyibaut Beiträge zar Critik der Feuerbachischen Theorie über die Grundsätze des peinlichen Rechts. Hamb. 1802. 8.

Stübel Grundsätze zu Vorlesungen über den allgemeinen Theil des deutschen u. chursächsischen. Criminalrechts. Wittenberg 1804. 8.

Ἐνταῦθα ἀνάγονται προσέτι τὰ ἀνωτέρω, ζ. 6. Σημ. γ., μνημονευθέντα συγγράμματα τῶν *Richter*, *Romagnosi*, *Rossi* κα. *Carmignani*.

I.

Εἰσαγωγή.

Ἔκθεσις τῶν πρωτίστων ἀρχῶν τοῦ ποινικοῦ δικαίου.

Carl. H. Gros Diss-denotione pæuarum forensium Er. lang. 1798.

Feuerbach : Jst Sicherung von dem Verbrecher Zweck der Strafe? und ist Strafrecht Präventionsrecht? Bibliothek d. peinl Rechts. I Bd. 2tes St. N. 1.) Τοῦ αὐτοῦ Revision etc. I Bd. 1tes Cap. Τοῦ αὐτοῦ über die Strafe als Sicherungsmittel von Künftingen Beleidigungen des Verbrechers. Nebst einer näheren Prüfang der *Klein*'schen Strafrechts-Theorie. Als Anhang zu der Revision. Chemnitz 1800.

Κατὰ τῆς ἐν τοῖς εἰρημένοις συγγράμμασιν ἐκτεθειμένης θεωρίας ἴδε πρὸ πάντων:

Karl. Grolman über die Begründung des Strafrechts und der Strafgesetzgebung etc. Giessen 1799. Τὸν αὐτὸν: Sollte es denn wirklich kein Zwangsrecht zur Prävention geben? εἰς τὸ σύγγραμμά του: Magazin zur Philos. u Geschichte d. Rechts. I. Bd. 2. 3. St. *Gönner*(Archiv. f. gesetzgebung I. Bd. 1. Heft. N. 2. 3. II. Bd. 1. H. N. 2.

Ἐνταῦθα δὲ ἀνήκουσι προσέτι:

Schneider über das Prinzip d. Strafrechts. Giess. 1806.
E. Henke über d. gegenw. Zustand der Criminal rechtswiss.

Landsh. 1810. καὶ: über den Streit der Strafrechts theorien. Regensbung 1811.

A. v. Bothmer der Begriff der Strafe. Berlin 1808.
Unterholzner (jurist. Abhandlungen. München 1810. N. III).
Pfilzer Beitr. zum Behuf. einer neuen Criminal gesetzg. Tüb. 1810.
C. Hänsel über das Princip d. Strafrechts. Leipz. 1811 *W. G. Tafinger*. über die Idee einer Criminalgesetzgebung. Tüb. 1811.
Borst Versuch einer neuen rein-rechtlichen Darstellung des Stafrechts. Nürnb 1811.
C. E. Schulze Leitfaden der Entwickelung der philos. Principien des bürg. u. pein R. Gött. 1813.
C. Th. Welker die Letzten Gründe von Recht, Staat. u. Strafe, philos. *u.* rechts hist. entwickeltt. Giess. 1813.
H. Cock de fine poenis proposito Gron. 1819.
E. Spangenberg über die sittliche und bürgerliche Besserung der Verbrecher mittelst des Pönitentiarsyst. als d. einzig zulässigen Zweck jeder Strafe Freinach dem Engl. Landsh. 1821.
F. C. F. Hepp Kritische Darstellung der Strafrechts-Theorien. Heidelb. 1829.
A. Bauer die Warnungstheorie, nebst einer Darstellung u. Beurth. aller Strafrechts theorien Gött 1830.

§. 7. α (τοῦ ἐκδ.)

Αἱ περὶ τῆς θεμελιώδους ἀρχῆς τοῦ ποινικοῦ δικαίου θεωρίαι (α) εἶναι Ι) *ἁπλαῖ*), στηρίζουσαι τὸ ποινικὸν δίκαιον ἐπὶ ὡρισμένης ἰδέας, ἢ προτιθέμεναι νὰ φθάσωσι διὰ τῆς ποινῆς σκοπόν τινα ὡρισμένον. ΙΙ) *σύνθετοι* (μικταὶ), θεμελιοῦσαι τὸ ποινικὸν δίκαιον ἐπὶ πολλῶν ἀρχῶν συνάμα, ἢ προτιθέμεναι σκοποὺς πλείονας. Αἱ ἁπλαῖ δὲ θεω-

ρίαι εἶναι πάλιν Α) *ἀπόλυτοι* (6) (θεωρίαι δικαιοσύνης), πρεσβεύουσαι ὅτι ἡ ποινὴ εἶναι κακὸν, ὅπερ ἡ δικαιοσύνη ὁρίζει κατά τε τὸ εἶδος καὶ τὸ μέτρον, ὡς συνέπειαν ἀναγκαίαν τοῦ πραχθέντος ἀδικήματος· Β) *σχετικαὶ* (θεωρίαι τῆς ὠφελείας), πρευσβεύουσαι ὅτι ἡ ποινὴ εἶναι ἁπλῶς μέσον πρὸς ἐπιτυχίαν σκοποῦ τινος ὡρισμένου καὶ παραγομένου ἀπό τινος τῶν διαφόρων τῆς ποινῆς στοιχείων. Αἱ δὲ σύνθετοι θεωρίαι ἢ 1) πρεσβεύουσι περὶ τῆς ποινῆς ἀμφότερα συνάμα, ἤγουν ὅτι εἶναι καὶ συνέπεια τῆς δικαιοσύνης καὶ μέσον πρὸς ἐπιτυχίαν ὡρισμένου σκοποῦ, ἢ 2) προτίθενται διὰ τῆς ποινῆς νὰ ἐπιτύχωσι σκοποὺς πλείονας. Ἡ δικαιοσύνη λεγομένη θεωρία παρίσταται ὑπὸ διαφόρους ἐπόψεις· ἀνάγονται δ' ἐνταῦθα: 1) ἡ θεωρία τῆς ἀνταποδόσεως (talio) (γ), καθ' ἣν, δυνάμει τοῦ νόμου τῆς ἰσότητος (δ), ὀφείλει ἕκαστος νὰ ὑποφέρῃ κακὸν ἴσον καὶ τῆς αὐτῆς ὅσον ἔνεστι φύσεως μὲ τὸ κακὸν ὅπερ αὐτὸς παρήγαγε διὰ τοῦ ἀδικήματός του· 2) ἡ ἀπολύτου δικαιοσύνης θεωρία, καθ' ἣν ἡ ποινὴ δυνάμει τῆς κατηγορητικῆς τοῦ νόμου προσταγῆς ἀναγκαίως παρακολουθοῦσα πᾶν ἀδίκημα ἐπιβάλλεται ἐπ' αὐτῷ τούτῳ τῷ σκοπῷ τῆς ἐπιβουλῆς (ε)· 3) ἡ θεωρία τοῦ *ἐξισασμοῦ* τοῦ κακοῦ, ὅπερ παρήχθη ἐκ τοῦ ἀδικήματος, καθόσον ἰδίως προώρισται ἡ ποινὴ νὰ μηδενίσῃ τὸ παραχθὲν *ἠθικὸν* κακὸν (ζ) καὶ ν' ἀποκαταστήσῃ τὴν θείαν τοῦ σύμπαντος τάξιν (η)· 4) ἡ θεωρία τοῦ διὰ τῆς ποινῆς ἐξισασμοῦ τοῦ νομικοῦ κακοῦ, ὅπερ παρήχθη ἐκ τοῦ ἀδικήματος (θ)· 5) ἡ θεωρία τοῦ ἐξιλασμοῦ (expiatio) (ι) κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ παραβὰς τὸν ποινικὸν νόμον πρόκειται διὰ τῆς ποινῆς νὰ ἐκτίσῃ τὴν ἀδικίαν καὶ νὰ ἁγνισθῇ· 6) ἡ θεωρία

ἡ πρεσβεύουσα, ὅτι πᾶν ἀδίκημα *πρέπει* νὰ συνεπάγηται κακόν τι ὁριζόμενον ὑπὸ τῆς δικαιοσύνης (κ)· 7) ἡ θεωρία, ἡ πρεσβεύουσα μὲν ὅτι τὴν ποινὴν αὐτὴ ἡ δικαιοσύνη ὁρίζει ὡς συνέπειαν τοῦ ἀδικήματος, καὶ ἀπαιτοῦσα παρὰ τῆς πολιτείας, ἵνα μηδεὶς ὑποφέρῃ κακὸν ἀνώτερον τοῦ ἀνταξίου τῆς ἐνοχῆς του (λ), ἀναγνωρίζουσα δὲ τὸ δικαίωμα τῆς πολιτείας νὰ κανονίζῃ ἐντὸς τῶν ὑπὸ τῆς δικαιοσύνης τεθειμένων ὁρίων τὸ περὶ ποινῆς, ὡς τὸ δεινότερον μέσον πρὸς διατήρησιν τῆς ἰσχύος τῶν νόμων, κατὰ τὸν ἁρμοδιώτερον πρὸς τὰς εἰδικὰς αὐτῆς σχέσεις καὶ ἀνάγκας τρόπον. Ἡ δὲ λεγομένη ὠφελείας θεωρία, τὴν ὁποίαν ἐπενόησαν πρὸ πάντων συγγραφεῖς Ἄγγλοι (μ), καὶ κυρίως Βένθαμ (ν), ἀναλογισάμενοι καὶ σταθμίσαντες εὐστόχως ἁπάσας τὰς εἰς τὰς πράξεις τοῦ ἀνθρώπου ἐπενεργούσας ἀφορμὰς καὶ κλίσεις, εἶναι ἡ 1) θεωρία γενικῆς προκαταλήψεως (ξ), ἔχουσα ἐν γένει πρὸ ὀφθαλμῶν ἅπαντα τῆς κοινωνίας τὰ μέλη, ὅσα ὁρμῶνται πρὸς ἐνέργειαν ἀδικημάτων, καὶ σκοπεύουσα διὰ τῆς ἀπειλῆς τῆς ποινῆς ν' ἀντιπράξῃ εἰς τὴν ὁρμὴν ταύτην· ἢ 2) θεωρία μερικῆς προκαταλήψεως (ο), πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχουσα μόνον τὸ ἄτομον τοῦ πράξαντος τὸ ἀδίκημα καὶ τούτου ἕνεκεν ἐπικινδύνου ἀναδειχθέντος, καὶ σκοπεύουσα διὰ τῆς ποινῆς νὰ ἐξασφαλίσῃ κατ' αὐτοῦ τὴν πολιτείαν· 3) θεωρία ἐκφοβήσεως δι' ἐπιβολῆς τῆς ποινῆς (π)· 4) θεωρία ἐκφοβήσεως (ρ) δι' ἀπειλῆς τῆς ποινῆς (θεωρία ψυχολογικῆς καταναγκάσεως), θεμελιωθεῖσα κυρίως ὑπὸ Φαϋερβάχ. *Σύνθετοι θεωρίαι* (σ) εἶναι: 1) ἡ τῆς προκαταλήψεως θεωρία ἡ κανονιζομένη καὶ τροπολογουμένη διὰ τῆς θεωρίας τῆς δικαιοσύνης (τ)· 2) ἡ θεωρία ἡ ἀναγνω-

ρίζουσα τὴν ποινὴν ὡς εὐγενέστερον εἶδος ἐκδικήσεως (υ). 3) ἡ θεωρία τῆς αὐτοσυντηρήσεως (φ)· 4) ἡ θεωρία τῆς ἀμύνης (χ). 5) ἡ θεωρία τοῦ ἐξιλασμοῦ, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι διὰ τῆς ποινῆς ἀπαλλάττεται ὁ ἀδικήσας τοῦ κινδύνου νὰ τεθῇ εἰς κατάστασιν ἐκτὸς τοῦ νόμου, ὑποστὰς δὲ τὴν ποινὴν παρακινεῖται καὶ εἰς αὐτοπροαίρετον διόρθωσιν (ψ)· 6) ἡ θεωρία, κατὰ τὴν ὁποίαν διὰ τῆς ποινῆς ἐξαλείφεται ἡ ἐκ τοῦ ἀδικήματος προκύψασα νοερὰ βλάβη (ω)· 7) ἡ διὰ τοῦ μέσου τῆς ποινῆς τὴν διόρθωσιν τοῦ ἀδικήσαντος σκοπεύουσα θεωρία (αα)· 8)· ἡ θεωρία, ἡ παράγουσα μὲν ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης τὸ δικαίωμα τοῦ τιμωρεῖν, σκοπεύουσα δὲ διὰ τῆς ποινῆς παραινετικὴν ἀποτροπὴν ἀπὸ τῶν ἀξιοποίνων πράξεων (66).

(α) Ἔκθεσιν τῶν διαφόρων θεωριῶν καὶ ἔλεγχον ἑκάστης αὐτῶν περιέχουσιν, ἐκτὸς τῶν ὑπὸ τοῦ συγγραφέως παρατεθέντων συγγραμμάτων, πρασέτι καὶ τὰ ἀκόλουθα: Vening de divers. de fine poenar. sentent. Groning. 1826. Trojen de jure puniendi Gron. 1827. v. Muyden essai sur le principe fondamental de la justice pénale. Lausanne 1833. Rotteck Vernunftrecht III. Thl. σελ. 213· 234. Hepp über di Gerechtigkeits- und Nutzungs-theorien des Auslands und den Werth der Phil. des Strafrechts. Heidelb. 1834. Abegg die verschiedenen Strafrechtstheorien in ihrem Verhältnisse zu einander. Neustadt 1835. v. Preuschen über die Begründung des Strafrechts. Darmstadt 1835. v. Preuschen die Gerechtigkeitstheorie, so wie eine Darstellung der übrigen Strafrechtstheorien. Giessen 1839. 2. Theile. Lieber a popular essay on subjects of penal law and on just interropted solitary confinement. Philadelph. 1838. Reichmam Betrachtungen über das Strafr. des Staats. Wiesb. 1836. Möhl über den Zweck der Strafe. Heidelb. 1837. Henrici über die Unzulänglichkeit eines einfachen Strafrechtsprincips. Braunschweig 1839. Genthe de theoriis juris crim. quae dicunt med. Lips. 1839.

(6) Heffter Lehrb. σελ. 11. κατὰ τῆς διαιρέσεως ταύτης: Carmignani leggi. III. p. 26.

(γ) Winssinger de talione. Lovan. 1822. Deinse de poena talion.

apud. var. gentes. Lugd. 1822. Frey de primord. jur. crim. apud var. gentes. Basil. 1824. Trip. de similitudine inter delicta eorumque poenas. Gron 1834.

(δ) Heinrich andeutungen der rechtl. Grunds. einer Criminalgerichtswiss. Berlin 1834. σελ. 5.

(ε) Αὕτη εἶναι ἡ θεωρία τοῦ Kant metaph. Anfangs gründe der Rechtslehre. σελ. 195.

(ζ) π. χ. κατὰ τὸν Jacob.

(η) Stahl Philos. des Rechts 2 Bde. 2. Abth. σελ. 364. 373.

(θ) v. Bothmer über den Begriff der Strafe. Berlin 1806.

(ι) Πρὸ πάντων de Broglie ἐν τῇ Revue française 1828. Σεπτεμβρ. σελ. 13. Bemerkungen über den Entwurf. eines Strafgesetzb. Stattg. 1830. σελ. 3.

(κ) Treffurt in Arch. d. CrimR. N. F. 1838. σελ. 274.

(λ) Ἐνταῦθα ἀνάγονται αἱ θεωρίαι τῶν Richter (das philor. Strafr., begründet auf die Jdee der Gerechtigkeit. Leipz. 1829.), Rossi, Rotteck, Heffter, abegg, v. Preuschen. Ἴδε Brochet essai sur l'élement moral du droit crim. Gen. 1836. Ὡς πρὸς τὸν τρόπον ὅμως καθ' ὃν ἡ προκειμένη θεωρία διεξάγει τὸ ποινικὸν δίκαιον διαφέρουσι πολὺ αἱ γνῶμαι.

(μ) Καὶ πρὶν τοῦ Bentham ἀναφέρει τὴν θεωρίαν ταύτην ὁ Priestley essay on Government. Ἴδ. καὶ American Jurist. Boston 1839. Φυλλαδ. τοῦ Ἰανουαρίου. Ἀρ. 40. σελ. 332.

(ν) Ἴδ. τὸ προειρημένον σύγγραμμα τοῦ Hepp. Bentham Grunds. der Criminalpolitik. Tübingen 1839. Warnkönig Rechtsphilosophie σελ. 86. Burlett de Benthami de utili doctrina. Amstel. 1839. Revue de legislation par Wolowski. 1836. déc. p. 209.

(ξ) Τὴν θεωρίαν ταύτην πρεσβεύουσιν οἱ νεώτεροι Ἰταλοὶ νομοδιδάσκαλοι καὶ μάλιστα ὁ Romagnosi, περὶ τοῦ ὁποίου ἴδ. neues Archiv des CrimR. VII. σελ. 181 καὶ Rossi εἰς Zeitschr. für die ausl. Gesetzgebung. III. Bd. nr. 12. Ἐν δὲ τῇ Γερμανίᾳ ἔγραψεν ὑπὲρ τῆς θεωρίας ταύτης ὁ Droste-Hülshof Einleit. in das peinl. R. § 7.

(ο) Ἐνταῦθα ἀνάγεται ἡ θεωρία τοῦ Tittmann, ἐν μέρει δὲ καὶ ἡ τοῦ Lucas du systéme pénal et du systéme répressif en général. Paris 1827.

(π) Τὴν θεωρίαν ταύτην ὑποστηρίζει ἐν μὲν τῇ Ἰταλίᾳ ὁ Filangieri, ἐν δὲ τῇ Γερμανίᾳ ὁ Klein.

(ρ) Αἱ βάσεις τῆς θεωρίας τοῦ Φάϋερβαχ περιέχονται εἰς Michaelis mosaisches Recht. Vorr. zum VI. Thl. σελ. 18. ἴδ. καὶ Oersted Grundreg. der Strafgesetzg. σελ. 57, ὅστις προσπαθεῖ (σελ. 51) νὰ συνδυάσῃ τὴν θεωρίαν τοῦ Φάϋερβαχ μὲ τὴν θεωρίαν τῆς προκαταλήψεως.

(σ) Ἴδ. Henrici über die Unzulänglichkeit eines einfachen Strafrechtsprincipes σελ. 78., ὅστις συνδυάζει τὴν σχετικὴν θεωρίαν μὲ τὴν ἀπόλυτον, θεωρῶν ἐν τοσούτῳ τὴν πρώτην ὡς ἐπικρατεστέραν.

(τ) Πρὸ πάντων Rauter traité du dr. crim. Vol. I. p. 3—29.

(υ) Luden Vorr. zu s. Ubersetzung von Romagnosi. I. Thl. σελ. LVI.

(φ) v Schulze Leitfaden der Entwickelung der philos. Principien des burgerl. und peinl. Rechts. Gött. 1813. σελ. 339.

(χ) Wirth Handb. der Strafrechtswiss. I. Thl. σελ. 248. Martin Lehrb. des CrimR. §. 11.—13. Weber im neuen Archiv des CrimR VI. σελ. 453.

(ψ) Τοῦ Fichte

(ω) v Welker Staat, Recht und Strafe σελ. 249. παραβ. μὲ τοῦ αὐτοῦ Universalencyclopädie. Stuttg. 1829. σελ. 573. καὶ Vorrede p. XXXIII.

(αα) Ἡ θεωρία αὕτη ὑποδιαιρεῖται πάλιν 1) εἰς τὴν θεωρίαν, ἥτις τείνει εἰς τὸ νὰ συνδυάσῃ τὸν σκοπὸν τῆς διορθώσεως μὲ τὸν σκοπὸν τῆς ἐπὶ τῶν αἰσθήσεων τοῦ καταδικασθέντος ἐπενεργείας τῆς ποινῆς ὡς κακοῦ π. χ. κατὰ τὸ σωφρονιστικὸν σύστημα τῆς ἀρκτῴας Ἀμερικῆς (κατὰ τὸν Livingston), καὶ 2) εἰς τὴν θεωρίαν, ἥτις ὡς μόνον τῆς ποινῆς σκοπὸν διακρίνει τὴν διόρθωσιν τοῦ ἀδικήσαντος π. χ. κατὰ τὴν μέχρι τινὸς γνώμην τοῦ Henke (Arch. des CrimR. V. σελ. 240.) καὶ κατὰ τὴν γνώμην ἐκείνων, ὅσοι θέλουν νὰ καταργήσωσι πᾶσαν θανατικὴν ποινήν. Δοκίμιον πρὸς διεξαγωγὴν τοῦ τῆς διορθώσεως σκοποῦ κατὰ τὴν ἔννοιαν ταύτην (ὅπου ὅμως ἐκλείπει κυρίως πᾶν ποινικὸν δίκαιον) εἶναι τὸ σύγγραμμα τοῦ Remark. on criminal law with a plan for one improvad system. London 1831. (περίληψιν τοῦ συγγράμματος τούτου περιέχει: Zeitschrift für ausländische Gesetzgebung VIII. σελ. 316. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀνωτέρῳ πρώτην θεωρίαν, ἄλλοι μὲν διατείνονται α) ὅτι πρὸς μόνον τῆς διορθώσεως τὸν σκοπὸν ἔχει τὸ δικαίωμα ἡ πολιτεία νὰ ἐπιβάλλῃ ποινὰς τὴν ἐλευθερίαν περιοριζούσας καὶ ὅτι ἑπομένως πᾶσα ποινὴ πρέπει νὰ συνίσταται εἰς μέσα, τείνοντα εἰς τὴν ἠθικὴν τῶν τιμωρουμένων διόρθωσιν, ἄλλοι δὲ β) ὅτι τῶν τιμωρουμένων ἡ διόρθωσις εἶναι ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων δευτερευόντων σκοπῶν τῆς ποινῆς, καὶ ὅτι ὁ ὀργανισμὸς τῶν φυλακῶν πρέπει νὰ ἦναι κατάλληλος εἰς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τούτου. Ἐνταῦθα δὲ πάλιν οἱ μὲν φρονοῦσιν ά) ὅτι πρέπει μόνον ν' ἀποτρέπηται ὁ κίνδυνος τῆς ἐκ τῆς συμβιώσεως τῶν καταδίκων ἐνδεχομένης μεγαλειτέρας διαφθορᾶς αὐτῶν καὶ μολύνσεως τῶν ἠθῶν των, οἱ δὲ β') ὅτι πρέπει ἐκτὸς τούτου νὰ συνηθίζωνται οἱ κατάδικοι εἰς φιλοπονίαν καὶ εὐταξίαν καὶ νὰ τίθωνται εἰς κατάστασιν ὥστε ἐν καιρῷ νὰ προσπορίζωνται ἐντίμως τὰ πρὸς τὸ ζῆν, π. χ. κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Arnim Bruchstücke über Verbrechen I. σελ. 98., οἱ δὲ γ') ὅτι πρέπει νὰ σκοπῆται καὶ ἡ βελτίωσις τῶν ἠθῶν καὶ τῶν φρονημάτων τῶν καταδίκων. Ἐν γένει ἐπικρατεῖ παρὰ τοῖς συγγραφεῦσι μεγάλη ἀσάφεια ὡς πρὸς τὴν ἔννοιαν τῆς διορθώσεως ἢ τοῦ σωφρονισμοῦ. Ἐνταῦθα ἀνάγονται ὅλα τὰ νεώτερα (κατωτέρω ἐν § 149 ἀναφερόμενα) συγγράμματα περὶ τοῦ σωφρονιστικοῦ συστήματος ὑπὸ τῶν Lucas, Beaumont, Tocqueville, Grellet, Crawford, Julius. Ἐκ τῶν Γερμα-

νῶν συνέγραψαν ὑπὲρ τῆς θεωρίας, τῆς παραδεχομένης ὡς σκοπὸν τῆς ποινῆς τὴν διόρθωσιν, οἱ ἀνωτέρω ἐν τῇ σημ. α μνημονευθέντες Reichmann, Mühl. ἰδ. προσέτι Mittermaier im Arch. des Criminalr. XII. σελ. 152. 328. 673. neue Folge 1834. σελ. 132. 1835. σελ. 597. 1837. σελ. 456. 1838. σελ. 138.

(66) π. χ. κατὰ τὸν Bauer im N. Arch. des CrimR IX. nr. 17.

Α. Ἀνάγκη τῆς ψυχολογικῆς καταναγκάσεως ἐν πάσῃ πολιτείᾳ.

§ 8 (α)

Ἡ συνένωσις τῆς θελήσεως καὶ τῶν δυνάμεων ἑνὸς ἑκάστου πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἀμοιβαίας ἐλευθερίας ἁπάντων, ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τῆς *πολιτικῆς κοινωνίας*. Πᾶσα δὲ πολιτικὴ κοινωνία, ὑποτασσομένη εἰς μίαν κοινὴν θέλησιν καὶ διὰ πολιτεύματος ὠργανισμένη, λέγεται πολιτεία. Σκοπὸς δὲ τῆς πολιτείας εἶναι ἡ *σύστασις τῆς νομίμου τάξεως*, τουτέστιν ἡ κατὰ τὸν νόμον τοῦ δικαίου συνύπαρξις τῶν ἀνθρώπων.

(α) Ἡ ἱστορικὴ τοῦ ποινικοῦ δικαίου ἀνάπτυξις ἄρχεται ἀπανταχοῦ ἀπὸ τῆς ἰδιωτικῆς ἐκδικήσεως τῶν οἰκογενειῶν ἢ τῶν γενεῶν, προϊοῦσα δὲ μεταβαίνει τάχιστα εἰς τὸ σύστημα τῶν χρηματικῶν ποινῶν (compositiones) αὗται δὲ τελευταῖον ἐπιβαλλόμεναι ὑπὸ (μεσολαβοῦντος;) δικαστοῦ ὅστις ἐν ἐλλείψει χρηματικῆς ποινῆς, παραδίδει τὸν ἀδικήσαντα εἰς τὴν ἐκδίκησιν, τὴν ὁποίαν ἐκτελεῖ ἢ ὁ δικαστὴς αὐτὸς ἢ κατὰ παραγγελίαν αὐτοῦ ἄλλος, ἀποτελοῦσι τὴν μετάβασιν εἰς τὰς κυρίως λεγομένας ποινάς. Καίτοι πολλαχῶς διδακτικὴ ἡ ἱστορικὴ τοῦ ποινικοῦ δικαίου ἀνάπτυξις, δὲν παρέχει ὅμως κατ' οὐδένα λόγον σταθεράν τινα βάσιν εἰς τὴν πρακτικὴν ἐπιστήμην ἢ εἰς τὴν νομοθεσίαν.

§ 9

Οἱαδήποτε προσβολὴ δικαιώματος ἀντιβαίνει εἰς τὸν σκοπὸν τῆς πολιτείας (§. 8.), ἑπομένως εἶναι ἀπολύτως

ἀναγκαῖον *νὰ μὴ συμβαίνῃ ἐν τῇ πολιτείᾳ οὐδεμία τοιαύτη προσβολή*. Ἡ πολιτεία λοιπὸν ἔχει τὸ δικαίωμα καὶ τὸ καθῆκον νὰ εὕρῃ τὰ μέσα, δι' ὧν καθίσταται *ἐν γένει* ἀδύνατος πᾶσα προσβολὴ δικαιώματος.

§ 10

Τὰ ἀπαιτούμενα ταῦτα μέσα πρέπει ἀφεύκτως νὰ ἦναι *μέσα καταναγκαστικά* (α). Εἰς ταῦτα δὲ ἀνήκει πρὸ πάντων ἡ ἀπὸ μέρους τῆς πολιτείας φυσικὴ κατανάγκασις, ἥτις διττῶς αἴρει τῶν δικαιωμάτων τὰς προσβολὰς Α), *προηγουμένη* τοῦ ἀδικήματος, δηλαδὴ κωλύουσα προσβολὴν μηκέτι τετελεσμένην, τοῦτο δὲ 1) διὰ καταναγκάσεως εἰς ἐγγυοδοσίαν ὑπὲρ τοῦ ἀπειλουμένου, 2) δι' ἀμέσου καταβολῆς τῶν εἰς προσβολὴν δικαιώματος ἀπευθυνομένων φυσικῶν δυνάμεων τοῦ προσβολέως. Β) *ἑπομένη* εἰς τὸ ἀδίκημα, καταναγκάζουσα δηλαδὴ τὸν προσβολέα εἰς ἀπόδοσιν τοῦ ἀντικειμένου, ἢ εἰς ἐπανόρθωσιν τῆς ζημίας.

(α) Ὅτι τὰ ἠθικὰ μέσα (ἀνατροφή, ἐκπαίδευσις, θρησκεία) δὲν ἐξαιροῦνται, ἀλλ' ἀποτελοῦσι μάλιστα τὴν τελευταίαν βάσιν ἁπάντων τῶν καταναγκαστικῶν μέσων, καὶ καθιστῶσιν αὐτὰ τελεσφόρα, δὲν ἐπιδέχεται ἀμφιβολίαν. Sed de his non est hic locus.

§ 11

Ἡ φυσικὴ ὅμως κατανάγκασις δὲν εἶναι ἀποχρῶσα νὰ ἐμποδίσῃ ἐν γένει τὰς προσβολὰς τῶν δικαιωμάτων. Διότι ἡ μὲν *προηγουμένη* τοῦ ἀδικήματος καταναγκάσεως εἶναι δυνατὴ μόνον ἐπὶ τῇ προϋποθέσει γεγονότων, ἐξ ὧν συνάγει ἡ πολιτεία ἤτοι τὴν βεβαιότητα ἢ τοὐλάχιστον (ὡς

ἐπὶ τῆς καταναγκάσεως εἰς ἐγγυοδοσίαν) τὴν πιθανότητα τῶν τοιούτων προσβολῶν, ἡ δὲ *ἑπομένη*, μόνον ἐπὶ τῇ προϋποθέσει προσβολῆς τοιούτων δικαιωμάτων ὧν τὸ ἀντικείμενον εἶναι ἀντικαταστατόν. Δὲν εἶναι λοιπὸν ἡ φυσικὴ καταναγκασις ἀποχρῶσα 1) πρὸς ὑπεράσπισιν δικαιωμάτων *ἀναντικαταστάτων* διότι ἡ, μόνη ἐπ' αὐτῶν δυνατὴ, προηγουμένη καταναγκασις ἐξαρτᾶται ἀπὸ τῆς ὅλως *τυχαίας* διαγνώσεως τῆς ἐπικειμένης προσβολῆς· δὲν εἶναι δὲ προσέτι ἀποχρῶσα οὐδὲ 2) πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν καθ' ἑαυτὰ ἀντικαταστατῶν δικαιωμάτων, διότι πολλάκις ταῦτα *γίνονται* ἀναντικατάστατα, καὶ διότι ἐπίσης ἐξαρτᾶται ἀπὸ τῆς αὐτῆς ὅλως τυχαίας περιστάσεως τὸ δυνατὸν τῆς προηγουμένης τοῦ ἀδικήματος καταναγκάσεως.

§ 12

Διὰ νὰ ἐμποδισθῶσι λοιπὸν αἱ προσβολαὶ τῶν δικαιωμάτων ἐν γένει, ἀπαιτεῖται, ἐκτὸς τῆς φυσικῆς προσέτι καὶ ἄλλη τις καταναγκασις, *προηγουμένη* μὲν τῆς ἐκτελέσεως τῆς τοῦ δικαιώματος προσβολῆς, ἐφαρμοζομένη δὲ παρὰ τῆς πολιτείας κατὰ πᾶσαν εἰδικὴν περίπτωσιν, χωρὶς νὰ προαπαιτῆται διάγνωσις *νῦν* ἐπικειμένης προσβολῆς δικαιώματος. Τοιαύτη καταναγκασις δὲν δύναται νὰ ἦναι εἰμὴ *ψυχολογική*.

Β Τὸ δυνατὸν τοιαύτης ψυχολογικῆς καταναγκάσεως.

§ 13

Αἱ παραβάσεις ἅπασαι ὡς ψυχολογικὸν τῆς γενέσεως

αὐτῶν λόγον ἔχουσι τὴν ἡδυπάθειαν, καθόσον ἡ ὄρεξις τοῦ ἀνθρώπου ὡς ἐκ τῆς προσδοκωμένης κατὰ τὴν πρᾶξιν ἢ ἐκ τῆς πράξεως ἡδονῆς κινεῖται εἰς τῆς πράξεως τὴν ἐπιχείρησιν. Ἡ ἐξ ἡδυπαθείας ὁρμὴ αὕτη δύναται νὰ οὐδετερωθῇ διὰ τοῦ ἑξῆς μέσου, ἐὰν δηλαδὴ πᾶς τις γινώσκῃ, ὅτι τὴν πρᾶξίν του *θέλει ἀφεύκτως παρακολουθήσει κακόν τι ἀνώτερον τῆς ἀλγηδόνος, ἥτις γεννᾶται ἐκ τῆς μὴ ἐκπληρώσεως τῆς πρὸς πρᾶξιν ὁρμῆς.*

§ 14.

Διὰ νὰ κατασταθῇ δὲ *γενικὴ* ἡ πεποίθησις, ὅτι πᾶν ἀδίκημα εἶναι *ἀναποφεύκτως* συνδεδεμένον μετὰ τοιούτου τινὸς κακοῦ, ἀπαιτεῖται Α) *νόμος*, ὁρίζων τὸ κακὸν, ὅπερ ἀναγκαίως συνεπάγεται πᾶσα πρᾶξις (*νόμιμος ἀπειλή.*) Ἀλλὰ διὰ νὰ ἦναι τοῖς πᾶσι καταφανὴς ἡ *πραγματικότης* ἀλληλουχίας μεταξὺ τοῦ κακοῦ καὶ τῆς πράξεως ἀπαιτεῖται προσέτι Β) νὰ δεικνύηται καὶ ἐμπράκτως τὸ ἀλληλένδετον τοῦτο τῆς πράξεως ὡς αἰτίας μετὰ τοῦ κακοῦ ὡς ἀποτελέσματος, πρέπει ἑπομένως, ἅμα ἡ παράβασις λάβῃ χώραν, νὰ ἐπιβάλληται καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ νόμου συνδεόμενον μετ' αὐτῆς κακὸν (*ἐκτέλεσις*). Ἡ σύμπραξις τῆς ἐκτελεστικῆς καὶ τῆς νομοθετικῆς δυνάμεως πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἐκφοβήσεως ἀποτελεῖ τὴν ψυχολογικὴν κατανάγκασιν.

§ 15.

Τὸ ὑπὸ τῆς πολιτείας διὰ τοῦ νόμου ἀπειλούμενον, καὶ, δυνάμει τοῦ νόμου τούτου, ἐπιβαλλόμενον κακὸν, εἶναι *ἡ πολιτικὴ ποινὴ* (poena forensis). Ὁ γενικὸς λόγος τῆς ἀνάγκης

τῆς ποινῆς καὶ τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς (ἔν τε τῇ νομοθεσίᾳ καὶ τῇ ἐκτελέσει) εἶναι ἡ ἀνάγκη τῆς διατηρήσεως τῆς ἀμοιβαίας ἁπάντων ἐλευθερίας δι' οὐδετερώσεως τῆς ὁρμῆς πρὸς τὰς προσβολὰς τῶν δικαιωμάτων.

Σημ. τὸ ζήτημα: ἂν ὑπάρχῃ φυσικὸν ποινικὸν δίκαιον, εὐλόγως δύναται νὰ παραληφθῇ προκειμένου λόγου περὶ τοῦ θετικοῦ ποινικοῦ δικαίου. Ὅσοι ὅμως θεωροῦσι τὸ ποινικὸν δίκαιον ὡς δίκαιον ὑπερασπίσεως, δὲν δύνανται ν' ἀποφύγωσι τὴν ἔρευναν τοῦ ζητήματος τούτου.

§ 16.

Ὡς *σκοπὸς* τῆς ποινῆς ἐννοεῖται τὸ ἀποτέλεσμα, ἡ παραγωγὴ τοῦ ὁποίου πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς αἰτία τῆς ὑπάρξεως τῆς ποινῆς, ἂν πρόκειται νὰ ὑπάρξῃ ὁ περὶ ποινῆς ὁρισμὸς (α). Α) Σκοπὸς τῆς ἐν τῷ νόμῳ *ἀπειλῆς τῆς ποινῆς*, εἶναι ἡ ἀπὸ τῶν προσβολῶν τῶν δικαιωμάτων δι' ἐκφοβήσεως ἀποτροπὴ ἁπάντων, ὡς ἐνδεχομένων προσβολέων. Β) Σκοπὸς τῆς *ἐφαρμογῆς* τῆς ποινῆς εἶναι ἡ πραγματοποίησις τῆς ἀπειλῆς τοῦ νόμου, καθόσον ἄνευ ἐφαρμογῆς ἡ ἀπειλὴ ἤθελεν ἀποβῆ ματαία (ἀτελοσφόρητος). Ἐπειδὴ δὲ πρόκειται ὁ μὲν νόμος νὰ ἐκφοβήσῃ ἅπαντας τοὺς πολίτας, ἡ δὲ ἐκτέλεσις αὐτοῦ νὰ τῷ παρέξῃ δύναμιν, ἕπεται ὅτι *ἔμμεσος* (τελικὸς) σκοπὸς τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ποινῆς εἶναι ὡσαύτως ἁπλῆ ἐκφόβησις τῶν πολιτῶν *διὰ τοῦ νόμου* (β).

(α) Ὁ σκοπὸς τῆς ποινῆς δὲν πρέπει νὰ συγχέηται μὲ τὸν σκοπὸν τοῦ τιμωροῦντος. **Feuerbach** uber Strafe als Sicherungsmittel. σελ. 43. ἑπ.

(β) Συνοπτικὴν ἔκθεσιν τῶν διαφόρων περὶ τοῦ ποινικοῦ δικαίου θεωριῶν περιέχει, ἐκτὸς τῶν προσημειωθέντων συγγραμμάτων τὸ τοῦ **Bauer** Lehrb

des Strafs. § 22—29. Περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ποινῆς ἀνάγνωθι προσέτι: Michaelis Vorrede zum VI. Theil des Mosaischen Rechts. Cäsar Denkwürdigkeiten aus der philos. Welt. Bd. IV. Abh. VI. καὶ τὴν διατριβὴν τοῦ αὐτοῦ von dem Zwecke der Strafen. (Δευτέρα προσθήκη εἰς τὴν ὑπ'αὐτοῦ μετάφρασιν τοῦ Valazé über die Strafgesetze). Püttmam de poenis exemplaribus. In Opusc. J. Cr. N. IX. C. Vening Disp. qua exponuntur diversae de fine poenarum sententiae. Gron. 1826· Leisler Versuch über das Strafrecht. Frkf. 1796. Διασκεδάσεως χάριν: Leyser Sp. 649. M. I.

§ 17.

Νόμιμος λόγος τῆς ποινῆς εἶναι ὁ λόγος, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐξαρτᾶται τὸ νομίμως δυνατὸν αὐτῆς· *ὁ νόμιμος λόγος* Α) τῆς *ἀπειλῆς* τῆς ποινῆς εἶναι ἡ συνύπαρξις αὐτῆς μετὰ τῆς *νομίμου* ἐλευθερίας τῶν ἀπειλουμένων, καθὼς ἡ ἀνάγκη τῆς ἐξασφαλίσεως τῶν δικαιωμάτων ἁπάντων τῶν πολιτῶν εἶναι ὁ λόγος ὁ ἀπαρτίζων τὸ *καθῆκον* τῆς πολιτείας εἰς ἀπειλὴν ποινῶν. Β) Ὁ νόμιμος λόγος τῆς *ἐφαρμογῆς* τῆς ποινῆς εἶναι ἡ προηγουμένη ἀπειλὴ τοῦ νόμου (α)

(α) Ἐκτενέστερον περὶ τοῦ νομίμου τούτου λόγου προφορικῶς. Πρβ. Fauerbach über die Strafe als Sicherungsmittel. etc σελ. 92—118.

§ 18

Ἡ πολιτικὴ ποινὴ ὡς τοιαύτη δὲν ἔχει λοιπὸν σκοπὸν καὶ νόμιμον λόγον 1), τὴν προκατάληψιν μελλουσῶν παραβάσεων ὡρισμένου προσώπου (α), διότι αὕτη δὲν εἶναι ποινή, οὐδὲ ὑπάρχει πρὸς αὐτὴν νόμιμός τις λόγος· 2), οὐδὲ τὴν *ἠθικὴν ἀνταπόδοσιν* (β), διότι αὕτη ἀνάγεται εἰς τὴν ἠθικήν, οὐχὶ δὲ εἰς τὴν νομικὴν τάξιν, εἶναι δὲ καὶ φύσει ἀδύνατος· 3) οὐδὲ τὴν *ἄμεσον ἐκφόβησιν* τῶν ἄλλων διὰ τῶν πό-

νων τοῦ ἐπιβαλλομένου εἰς τὸν ἀδικήσαντα κακοῦ (γ), διότι οὐδὲν ὑπάρχει πρὸς τοῦτο δικαίωμα· 4) οὐδὲ τὴν *ἠθικὴν διόρθωσιν*, διότι αὕτη ἀποτελεῖ τὸν σκοπὸν τοῦ *σωφρονισμοῦ*, οὐχὶ δὲ τῆς ποινῆς (δ).

Σημ. Ὅσοι μέμφονται τοῦ συγγραφέως τὸ σύστημα, διότι εἰσάγει τὸν *τρόμον* ἐναντίον τῆς φιλανθρωπίας καὶ τῶν ἄλλων τῆς πολιτείας σκοπῶν, λησμονοῦσιν, ὅτι, ὡς οὐδαμῶς λανθάνει τὸν συγγραφέα, αἱ αὐστηραὶ ποιναὶ φέρουσι τὸ ἀντίθετον τῆς ἐκφοβήσεως ἀποτέλεσμα καὶ ὅτι εἶναι μόνης τῆς νομοθετικῆς *φρονήσεως* (τῆς περὶ τὰ ποινικὰ πολιτικῆς) ἔργον ἡ λύσις τοῦ ζητήματος: *ποῖαι* ποιναὶ εἶναι κατάλληλοι καὶ *πῶς* πρέπει νὰ κανονίζωνται αὗται, ὥστε οὐ μόνον νὰ συνάδωσι πρὸς τὸν σκοπὸν πάσης *ποινῆς*, ἀλλὰ καὶ νὰ προάγωσι *προσέτι*, *ὅσον τὸ δυνατὸν*, ἄλλους φιλανθρώπους καὶ κοινωνικοὺς σκοπούς. Καλῶς ἐννοουμένη ἡ θεωρία τῆς ἐκφοβήσεως ἀφ' ἑνὸς καὶ ἡ τοῦ *Βενθὰμ* ἀρχὴ τῆς γενικῆς ὠφελείας ἀφ' ἑτέρου συμβιβάζονται κάλλιστα πρὸς ἀλλήλας.

(α) Ὡς ἰσχυρίζονται οἱ **Stübel** Diss de justitia poenarum capitalium præsertim in Saxonia. Wittenb. 1795. Stübel System des peinl. Rechts. I. Thl. § 13—15. **Malblanc** Comment. de poenis ab effectibus defensionis natnralis etiam in statu civili probe distinguendis (in **Plitt** Annal. N. II. p. 44), **Grolman** καὶ πολλοὶ ἄλλοι πρὶν τῶν συγγραφέων τούτων καὶ μετ' αὐτούς.

(β) **Jacob.** philos. Rechtslehre § 415. καὶ 419—26. Ἡ νόμιμος λεγομένη ἀνταπόδοσις, τὴν ὁποίαν παραδέχονται ὡς βάσιν τῆς ποινῆς τινὲς τῶν νεωτέρων, π. χ. οἱ Zachariae, Fries. Bergk. καὶ ἄλ., ταὐτίζεται ἐπὶ τέλους μὲ τὴν ἠθικὴν ἀνταπόδοσιν, ἐκτὸς δὲ τούτου εἶναι καὶ πάντη ἀδύνατον νὰ χρησιμεύσῃ εἴτε εἰς τὸν νομοθέτην εἴτε εἰς τὸν δικαστὴν ὡς μέτρον τῆς ἀναλογούσης εἰς ἕκαστον ἀδίκημα ποινῆς. Διὰ τῆς εὐφυΐας καὶ μόνης δύναται ἐνταῦθα νὰ συμβιβασθῇ ἡ θεωρία μὲ τὴν πρᾶξιν, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑπάρχει χάσμα μέγα. (Σημ. τοῦ ἐκδ.) Εἶναι πρόδηλον ὅτι ὁ Φαϋερβαχ συγχέει ἐνταῦθα τὴν θεωρίαν τῆς ἀνταποδόσεως μὲ τὴν τῆς δικαιοσύνης.

(γ) **Klein** über die Natur und den Zwack der Strafe. Im Arch. II. Bd. 1. St N. IV.

(δ) Πρβ. **Arnim** Bruchstücke über Verbrechen und Strafen. II Thl. σελ. 8. ἑπ.

Γ. Πρώτισται ἀρχαὶ τοῦ ποινικοῦ δικαίου.

§ 19.

Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω συλλογισμοῦ συνάγεται ἡ ἀκόλουθος πρωτίστη ἀρχὴ τοῦ ποινικοῦ δικαίου: *Πᾶσα ποινὴ ἐν τῇ πολιτείᾳ εἶναι συνέπεια νόμου, στηριζομένου ἐπὶ τῆς ἀνάγκης τῆς συντηρήσεως ἐξωτερικῶν δικαιωμάτων καὶ ἀπειλοῦντος κατὰ πάσης προσβολῆς δικαιώματος ὑλικόν τι κακόν.*

§ 20.

Ἐντεῦθεν πηγάζουσιν αἱ ἑξῆς, εἰς οὐδεμίαν ἐξαίρεσιν ὑποκείμεναι, δευτερεύουσαι ἀρχαί:

Α) Πᾶσα ποινῆς ἐφαρμογὴ προϋποτίθησι ποινικὸν νόμον. (Nulla poena sine lege). Διότι ἐπὶ μόνης κυρίως τῆς διὰ τοῦ νόμου ἀπειλῆς τοῦ κακοῦ στηρίζεται ἡ ὕπαρξις καὶ τὸ νομίμως δυνατὸν τῆς ποινῆς.

Β) Ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ποινῆς ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ὑπάρξεως τῆς ἀξιοποίνου πράξεως. (Nulla poena sine crimine). Διότι ὁ νόμος προϋποτίθησι τὴν πρᾶξιν καὶ οὕτω συνδέει μετ' αὐτῆς τὴν ποινήν.

Γ) Τὸ ἀξιόποινον τῆς πράξεως ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ὑπάρξεως ποινικῆς διατάξεως ἐν τῷ νόμῳ. (Nullum crimen sine poena legali). Διότι ὁ νόμος συνδέει μετὰ ὡρισμένης προσβολῆς δικαιώματος τὸ κακὸν ὡς ἀναγκαίαν αὐτῆς νόμιμον συνέπειαν.

§ 20 α (τοῦ ἐκδ.)

Ἡ προεκτεθεῖσα θεωρία (§ 8—20) εἶναι κατὰ τοῦτο ἐσφαλμένη, ὡς ἅπασαι αἱ μονομερεῖς ὠφελείας θεωρίαι(α),

ὅτι ἡ ὠφέλεια, καθὸ σχετικῶς ἀόριστον ποσὸν, δὲν παρέχει εἰς τὸν νομοθέτην ἀσφαλῶς ὁδηγοῦσαν ἀρχήν. Ἐκτὸς δὲ τούτου ἰσχύουσι κατ' αὐτῆς καὶ ἅπαντες οἱ λόγοι, ὅσοι ἀποδεικνύουσι τὸ μὴ βάσιμον τῆς θεωρίας τῆς ἐκφοβήσεως, ἥτις στηρίζει τὰ πάντα ἐπὶ τῆς ὑλικῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου, θεωρεῖ κατὰ συνέπειαν τούτου ὡς μόνας σκοπίμους ποινὰς τὰς διὰ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν ἐπιφερούσας ἐκφόβησιν ἀλλὰ τὴν ὁποίαν ἡ πεῖρα ἀποδεικνύει ἀλυσιτελῆ (6). Ἡ θεωρία αὕτη τὴν ἀπειλὴν τῆς ποινῆς ἐκλαμβάνει ὡς τὸ κυριώτερον, ὑποτίθησι δὲ ὅτι ἕκαστος πολίτης ἔχει ἀκριβῆ γνῶσιν τῆς ἐπὶ ἑκάστου ἀδικήματος ἀπειλουμένης ποινῆς καὶ ὅτι ἡ ἐκτέλεσις τῶν ἀξιοποίνων πράξεων εἶναι τῆς σκέψεως προϊόν. Ἀλλὰ ὁ κατὰ τὴν θεωρίαν ταύτην ὡς ἀναγκαῖος ἀπαιτούμενος ὑπολογισμὸς τοῦ μέτρου τῆς ἀπειλητέας ἐπὶ ἑκάστου ἀδικήματος ποινῆς κατὰ λόγον τοῦ ἀθροίσματος τῶν ὑλικῶν πρὸς τοῦτο ὁρμῶν εἶναι ἀκατόρθωτος, διότι αἱ πρὸς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ἀδίκημα ἀφορμαὶ εἶναι ἄλλοτε ἄλλαι, καὶ διότι τὸ μέγεθος τοῦ πρὸς τὸ ἀδίκημα ἐρεθισμοῦ δὲν δύναται νὰ μετρηθῇ· ὥστε ἡ θεωρία αὕτη στερεῖται παντὸς νομίμου μέτρου, καὶ ὀφείλουσα νὰ προϋποθέσῃ τὸ ἀνώτατον ποσὸν τῶν πρὸς τὸ ἀδίκημα ὁρμῶν καταντᾷ εἰς ἀπειλὴν αὐστηρῶν ποινῶν, ἵνα διὰ τοῦ μέσου τούτου ἀντιπράξῃ εἰς τὰς πρὸς τὸ ἀδίκημα ὁρμάς.

(α) Rossi traité du droit pénal I. p. 181. II. p. 18.

(6) Περὶ τῶν κατὰ τῆς θεωρίας τοῦ Φαϋερβαχ. ἐνστάσεων ἐν γένει Ὅρα Richter philos. Strafrecht σελ. 187. Hepp. Krit. Darstellung der Strafrechtstheorien σελ. 85. Carmignani delle leggi della sicurezza III. p.88—95. v. Rotteck Vernunftrecht. III. p. 221. Bauer im Arch. des CrimR. IX. p. 445. Hepp. Krit. Darstellung der Strafrechtstheorien-

p. 85. v. Preuschen die Gerèchtigkeitstheorie I. p. 28. Henrici über die Unzulänglichkeit eines einfachen Principes. σελ. 24.

§ 20 β. (τοῦ ἐκδ.)

Κατὰ τὴν μόνην ὀρθὴν περὶ τοῦ ποινικοῦ δικαίου θεωρίαν, ἡ πολιτεία ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς χρήσεως παντὸς εἰς ἐπιτυχίαν τοῦ *σκοποῦ αὐτῆς* συντελοῦντος μέσου, ἀλλ' ὅμως μόνον ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἀνάγκης τοῦ ἐφαρμοστέου μέσου· ἡ δὲ ποινὴ εἶναί τὸ ἔσχατον τοιοῦτον μέσον, τοῦ ὁποίου πρέπει νὰ γίνηται χρῆσις τότε μόνον, ὅταν ἡ πολιτεία δὲν δύναται ἐξίσου ἀσφαλῶς νὰ φθάσῃ εἰς τὸν σκοπὸν αὐτῆς δι' ἄλλων ἐλαφροτέρων μέσων. Ἐνυπάρχουσι δὲ εἰς τὴν ποινὴν διάφορα στοιχεῖα, ἅπερ καθιστῶσι τήν τε ἀπειλὴν τῆς ποινῆς καὶ τὴν ἐπιβολὴν αὐτῆς τελεσφόρον, καὶ χρησιμεύουσι καταλλήλως εἰς τὸν νομοθέτην πρὸς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ του. Ἡ ἐφαρμογὴ λοιπὸν τῆς ποινῆς δικαιολογεῖται ὡς ἐκ τῆς ἀνάγκης αὐτῆς καὶ ὡς ἐκ τῆς δικαιοσύνης, καθόσον ἡ ποινὴ ἀφ' ἑνὸς μὲν παρίσταται ὡς ἀντάξιον τῆς ἐνοχῆς κακὸν (α), ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀποδεικνύεται τελεσφόρος μόνον καθόσον εἶναι δικαία (β). Ἡ δικαιοσύνη δὲν θεωρεῖ ἁπλῶς τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ποινῆς ὡς μέσον ἀνταποδόσεως ἢ ἐξισασμοῦ, οὔτε παραδέχεται ἀπόλυτον τῆς ποινῆς μέτρον, ὥστε νὰ θεωρῇ ὑφ' *ὁποίας δήποτε* περιστάσεως ὡρισμένον ποσὸν ποινῆς ὡς ἀντιστοιχοῦν εἰς ὡρισμένον ἀδίκημα, οὔτε ἀπαιτεῖ, ν' ἀπειλῆται ἐπὶ ἑκάστου ἀδικήματος ὡρισμένον ποσὸν ποινῆς (γ)· ἀλλὰ παραδέχεται ἐν γένει ὡς ἀξίωμα, ὅτι ἡ πολιτεία ἔχει τότε μόνον τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιβάλλῃ ποινάς, ὅταν ἦναι αὗται ἀναγ-

χαῖαι, καὶ τοιαύτας μόνον, ὁποῖαι ἀναλογοῦσιν εἰς τὸν βαθμὸν τῆς ἐνοχῆς τοῦ ἀδικήσαντος. Ἐνταῦθα ὅμως λαμβάνεται κυρίως ὑπ' ὄψιν ὅτι κατὰ πᾶσαν πολιτείαν αἱ ἰδιαίτεραι αὐτῆς σχέσεις καὶ ἀνάγκαι προσδιορίζουσι τὴν ἐνέργειαν αὐτῆς πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τῆς συστάσεώς της. Ὅθεν ἡ δικαιοσύνη διαγράφει ἁπλῶς μόνον τὰ ὅρια, μέχρι τῶν ὁποίων δύναται ὁ νομοθέτης νὰ προχωρήσῃ κατὰ τὴν ἀπειλὴν τῶν ποινῶν· ἀναγνωρίζει δὲ, ὅτι κατὰ πᾶσαν πολιτείαν τόσον ὡς πρὸς τὸ ζήτημα: ποῖαι πράξεις πρέπει νὰ τιμωρῶνται ὡς ἀδικήματα; καθὼς καὶ ὡς πρὸς τὸ μέτρον τῆς ἀπειλητέας ποινῆς, ἐντὸς τῶν ὑπὸ τῆς δικαιοσύνης διαγεγραμμένων ὁρίων, πρέπει νὰ λαμβάνωνται πρὸ πάντων ὑπ' ὄψιν αἱ ἰδιαίτεραι σχέσεις καὶ ἀνάγκαι τῆς πολιτείας, περὶ τῆς νομοθεσίας τῆς ὁποίας πρόκειται, καὶ νὰ καταβάλληται πᾶσα προσπάθεια ὥστε νὰ μὴ προσβάλληται ἡ ἠθική (δ). Οὕτως ἐννοουμένην τὴν δικαιοσύνην πρέπει βεβαίως νὰ ἔχῃ βάσιν πᾶς ποινικὸς νόμος διὰ νὰ ἦναι τελεσφόρος (ε).

(α) Μέχρι τίνος βαθμοῦ πρέπει να φθάνῃ τὸ κακὸν ὅπερ ἡ ποινὴ περιέχοι ἴδ. **Rossi** traité du droit penal III. p. 70. **Treffurt** im Arch. des CrR 1838. σελ. 277. **Roeder** an poena malum esse debeat. Giessae 1830

(β) Ἑπομένως δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι, ἡ ἀρχὴ τῆς δικαιοσύνης καὶ ἡ τῆς συνέσεως ὀρθῶς ἐννοούμεναι δὲν ἀντίκεινται ἀλλήλαις.

(γ) Ὅθεν ἐνδέχεται πολλάκις ὁ μὲν νομοθέτης νὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα τοῦ ν' ἀπειλήσῃ ποινὴν, ἡ δὲ περὶ τὰ ποινικὰ πολιτικὴ νὰ τὸν ἀποτρέπῃ ἀπὸ τῆς ἀπειλῆς ταύτης.

(δ) Πολλάκις εἶναι π. χ. ἡ παραδοχὴ διατάξεώς τινος συμφέρουσα μὲν ὡς ἐκ τῆς περὶ τὰ ποινικὰ πολιτικῆς, οἷον ἡ διάταξις τῆς ἀτιμωρησίας τοῦ συνενόχου, τοῦ καταμηνύοντος εἰς τὴν Ἀρχὴν τὸ ἀδίκημα, ἀλλὰ ὑπαγορεύει ἀφ' ἑτέρου περιορισμούς τινας ἡ σκέψις, ὅτι ἤθελεν ἐντεῦθεν διαφθαρῇ ἡ ἠθικὴ τοῦ λαοῦ καὶ προαχθῇ ἡ κακοήθεια.

(ε) Περὶ τοῦ ζητήματος· κατὰ πόσον νομοθεσία τις πρέπει νὰ στηρίζηται ἐπὶ ἀρ-

χῆς ἀορίστου, ἰδ. Hepp. Darstellung der Strafrechtsth. σελ. 125. συνδ. μὲ Mittermaier im Arch. des CrimR. XII. σελ· 545. Arch. N. F. 1836. σελ. 403. 1838. σελ. 274. Weber in Pölitr. Jahrbüch. 1837. σελ. 311. Henrici σελ. 21. v Kapf Bemerk. zu dem Würtems. Strafges Entw. σελ. 1. Mittermaier im Arch. d. CrimR. 1836. σελ. 403. Hepp Comm. zum Würtemb. Strafgesetzb.. I Thl. σελ. 17—31. Motive zu dem Norweg. Entw. σελ. 21. Kitka über Verfahren bei Abfass. d. Gesetzbücher. σελ. 46.

II.

ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΑΡΧΩΝ

ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΜΕΡΟΥΣ.

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

Περὶ τῆς φύσεως τῶν ἀδικημάτων.

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ.

Ἔννοια καὶ διαίρεσις τῶν ἀδικημάτων.

J. G. Claus. de natura delictorum. Jenae 1794.
G. B. Hänsel de natura delictorum observ. Lips 1810.
Van der Ton de delictis. Lovan 1822.

§ 21.

Ὅστις ὑπερβαίνει τὰ ὅρια τῆς νομίμου ἐλευθερίας, πράττει *προσβολὴν δικαιώματος* (Laesio). Ὅστις δὲ προσβάλλει τὴν διὰ τῆς ἐν τῇ πολιτείᾳ συνθήκης τεθεμελιωμένην καὶ διὰ ποινικῶν νόμων ἐξησφαλισμένην ἐλευθερίαν, πράττει *ἀδίκημα.* Ὅθεν ἀδίκημα κατὰ τὴν πλατυτάτην ἔννοιαν, λέγεται *πᾶσα ἐν ποινικῷ νόμῳ διαλαμβανομένη προσβολή*, ἢ *πᾶσα ὑπό τινος ποινικοῦ νόμου ἀπηγορευμένη, καὶ εἰς τὸ δικαίωμα ἄλλου τινος ἀντιβαίνουσα πρᾶξις.* Προσβολαὶ λοιπὸν δύνανται νὰ ὑ-

πάρξωσι καὶ ἐκτὸς τῆς πολιτείας, ἀδικήματα ὅμως μόνον ἐντὸς αὐτῆς.

Κακοήθεια, ἐλάττωμα, ἁμαρτία.

Σημ. τοῦ Ἐκδότου. Ὁ συγγραφεὺς δὲν διακρίνει προσηκόντως τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀδικήματος κατὰ τὴν φιλοσοφίαν τοῦ δικαίου, ὅπου ἡ ἔννοια αὕτη συνέχεται μετὰ τοῦ ζητήματος: ποῖαι πράξεις εἶναι θεωρητέαι ὡς ἀξιόποινοι: ἀπὸ τῆς ἐννοίας αὐτοῦ κατὰ τὴν νομικὴν σημασίαν. Ἰδ. ὡς πρὸς τὸ πρῶτον: *Trummer* zur Philosophie d. Rechts. σελ. 102. *Richter* Philos. des Strafrechts. σελ. 108. *Rossi* traité du droit pénal. II. vol. p. 1—20. *Carmignani* II. p. 43. *Hepp.* über die Gerechtigkeits und Nutzenstheorien. σελ. 67. Uber den Begriff des Verbrechens aus dem Standpunkte des Strafgesetzgebers. Leips. 1837. *Abegg.* die verschied. Strafrechtstheor. σελ. 38. *Abegg.* Lehrb. der Strafrechtswiss. σελ. 94. *v. Preuschen* die Gerechtigkeitstheorie II. σελ. 31. *Hepp.* uber die Gerechtigkeits und Nutzenstheorien. σελ. 80. *Hepp.* Darst. der Strafrechtsth. σελ. 156. Ὅτι ἐπιβλαβὴς ἡ μεγάλη ἔκτασις τῆς σφαίρας τοῦ ποινικοῦ δικαίου, ἰδ. *Mittermaier* über den neuesten Zustand der Crim.gesetzg. σελ. 164. καὶ *Kitka* über Verf. bei Abf der Gesetzg. σελ. 72. Ἐνταῦθα εἶναι σπουδαῖον τὸ ζήτημα ἂν τὸ ἀδίκημα ἦναι θεωρητέον ὡς *προσβολὴ δικαιώματος*, πρέπει δὲ νὰ λυθῇ ἀποφατικῶς. *Mittermaier* über der Criminalgesetzgebung. σελ. 117. Archiv de Criminalr VIII. Bd. σελ. 78. IX. N. 22. *Birbaum* (neues Arch. des Criminalr. neue Folge. I. Bd. σελ. 156). *Rosshirt* zwei crim. Abh. σελ. 118. *Wicher's* crit. disquis. loci qui est in Codici poenali Gallici di facinor. contra bonos mores. Gron. 1839. p. 23. Ἰδ. τοὐναντίον *Droste-Hülshof* im Arch. des CrimR. IX. nr.

22. v. *Preuschen* über Begründung des Stafrechts σελ. 67. *Escher* die Lehre vom dem Strafbaren Betruge. Zürich 1840. σελ 85. Περὶ τοῦ λόγου τῶν ἀδικημάτων πρὸς τὰς κακοήθεις πράξεις: *Verweide* quatenus actiones virtutis legi contrariae delictis in civitate sint accens. Amstelod. 1828. *Mittermaier*, neues Arch. d. Criminalr. neue Folge. II Bd. σελ. 250. *Rossi* traite II. p. 11. *Wicher* l. c. pag. 30.

§ 22.

Ἀνεξαρτήτως ἀπὸ τῆς ἐνεργείας κυβερνητικῆς τινος πράξεως καὶ ἀπὸ τῆς δηλώσεως τῆς πολιτείας ὑπάρχουσι δικαιώματα (τῶν ὑπηκόων ἐν τῇ πολιτείᾳ ἢ τῆς πολιτείας αὐτῆς). Τὰ δικαιώματα ταῦτα ἐξασφαλιζόμενα διὰ ποινικῶν νόμων ἀπαρτίζουσι τὴν ἔννοιαν *ἀδικήματος κατὰ στενωτέραν σημασίαν*, ὅπερ δύναται νὰ διαιρεθῇ εἰς *ἐγκληματικὸν* καὶ εἰς *πολιτικὸν ἀδίκημα*, κατὰ τὸ διάφορον μέγεθος τῶν συνδεδεμένων μετ' αὐτοῦ ποινῶν καὶ κατὰ τὴν ἐντεῦθεν ἐξαρτωμένην διάφορον δικαιοδοσίαν (α). Καθ' ὅσον ἔχει ἡ πολιτεία τὸ δικαίωμα νὰ ἐνεργῇ πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτῆς *ἐμμέσως* δι' *ἀστυνομικῶν νόμων* καὶ ν' ἀπαγορεύῃ δι' αὐτῶν πράξεις καθ' ἑαυτὰς μὴ παρανόμους, κατὰ τοσοῦτον ὑπάρχουσιν *εἰδικὰ δικαιώματα τῆς πολιτείας ἀπαιτούσης παράλειψιν τῶν εἰδικῶς ἀπηγορευμένων τούτων πράξεων*, τὰς ὁποίας ἄνευ τούτου ἐδύναντο νομίμως νὰ ἐπιχειρήσωσιν οἱ ὑπήκοοι. Ἐὰν δὲ τὸ *δικαίωμα τῆς πολιτείας τοῦ ν' ἀπαιτῇ ὑπακοὴν εἰς ὡρισμένον ἀστυνομικὸν νόμον συνοδεύηται μὲ ποινῆς ἀπειλήν*, προκύπτει ἡ ἔννοια *τῆς ἀστυνομικῆς παραβάσεως* τοῦ *παίσματος* (β).

Crimen καὶ *delictum* κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον. Πρβ. *Birnbaum* über den Unterschied. zwischen *crimen* und *delictum* bei d. Römern. (N. Arch. d. CrR. Bd. VIII. N. 14. 22. Bd. IX. N. 16.).

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Κατὰ τὰς νεωτέρας ἐρεύνας, κυρίως δὲ τὰς γενομένας ὑπὸ τοῦ Birnbaum, *crimen* σημαίνει οὐ μόνον τὸ ἀδίκημα, ἀλλὰ καὶ τὴν ἔγκλησιν ἢ τὴν ποινικὴν ἀνάκρισιν, ἔχον, κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον, σημασίαν περιεκτικὴν, καθὼς τὸ *delictum*. Αἱ κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον διάφοροι διαιρέσεις ἐπὶ τοῦ προκειμένου συνέχονται μετὰ τοῦ δικαστικοῦ ὀργανισμοῦ τῶν Ῥωμαίων *Mittermaier* Strafverfahren in den deutschen gerichten. I. σελ. 7. *Hagen* de quaestione quale sit discrimen inter delict. publ. atque priv. Gött. 1832. Birnbaum, N. Arch. d. CrR. neue Folge II Bd. N. 13. Heffter Lehrb. σλ. 47. Godefroi de delictis quae non nisi ad laesor querel vindic. Amstel. 1837. p. 11—17.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Ἡ ἔκφρασις crimen extraordinarium σημαίνει οὐχὶ ὡρισμένην κατηγορίαν ἀδικημάτων, ἀλλ' ἁπλῶς μόνον πᾶσαν πρᾶξιν, ἐπὶ τῆς ὁποίας ὑπῆρχε δι' ἐθίμου καθιερωμένη διαδικασία διάφορος τῆς συνήθους, ἢ ἐπὶ τῆς ὁποίας, καί τοι ἀνηκούσης εἰς τὸ judicium privatum, ἐφηρμόζετο καὶ ἄνευ νόμου ποινὴ τοῦ δημοσίου δικαίου. *Birnbaum* im Arch. des CrimR. VII. σελ. 671. IX σελ. 399. neue Fölge. 1835. σελ. 329. *Godefroi* diss. cit. p. 17.

(α) Πρβ. Robert und Koch über civil-und Criminalstrafen und Verbrechen. Giessen 1785. Πρὸς τὴν διαίρεσιν εἰς ἐγκληματικὰ ἀδικήματα καὶ εἰς ἀστυνομικὰς παραβάσεις ἀντιστοιχεῖ ἡ ἰταλικὴ διαίρεσις εἰς delitto di pena d'alto criminale, delitto di pena correzionale, delitto di pena di polizia. Ὁ νέος αὐστριακὸς ποινικὸς νόμος ἀναμιγνύει μεταξὺ τῶν ἀστυνομικῶν παραβάσεων καὶ πολιτικὰ ἀδικήματα, οἷον μικραὶ κλοπαὶ ἀπάται κτλ. Undtwalker ist der Uunterschied zwis-

hen Verbrechen und Vergehen von praktischem Nutzen? (Crim. Blätter Heft. 1. N. 1.).

Σημ. 3 *τοῦ ἐκδ.* Ἡ διάκρισις κακουργημάτων καὶ πλημμελημάτων, καθ' ὃν μάλιστα τρόπον ἀπαντᾶται ἐν τῷ βαυαρικῷ ποινικῷ νόμῳ (ἄρθρ. 2), ὅστις ἀποφαίνεται ποινάς τινας ὡς προσηκούσας εἰς κακουργήματα καὶ ἄλλας πάλιν ὡς προσηκούσας εἰς πλημμελήματα, εἶναι ἰδίως σπουδαία ἐπὶ τοῦ γαλλικοῦ δικαίου (*Mittermaier* Strafverfahren I. Thl. σελ. 18.), κατὰ τοῦτο ὅτι τὰ μὲν κακουργήματα ὑπάγονται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν δικαστηρίων τῶν συνέδρων καὶ τῶν ἐνόρκων, τὰ δὲ πλημμελήματα εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν πλημμελειοδικείων. Crimes λέγονται αἱ πράξεις, καθ' ὧν ὁ νόμος ὁρίζει σωματικὰς ἢ ἀτιμωτικὰς ποινὰς, delits δὲ ἐκεῖναι καθ' ὧν ἀπειλεῖται φυλάκισις 5 ἡμερῶν ἕως 5 ἐτῶν ἢ χρηματικὴ ποινὴ ἀνωτέρα τῶν 15 φράγκων. *Locré* législation de la France Vol. I. d. 232. XXIX p. 202. *Chauveau* et *Hellie* Theorie du code penal I. p. 30. *Lucas* de la reforme des prisons. I. p. 32. III. p. 22. Ἀμφισβητεῖται ἡ ἀξία τῆς προκειμένης διακρίσεως, ὃν μάλιστα τρόπον ἀπαντᾶται αὐτὴ ἐν τῷ βαυαρικῷ ποινικῷ νόμῳ. Ἰδ. *Mittermaier* (N. Arch. d. CrR. II N. 17. IV σελ. 629. *Hudtwalker* Beitraege II Bd. N. 16. *Cucumus* über Eintheilung der Verbrechen und Vergehen Würzb. 1823. Εἰς τοὺς νέους ποινικοὺς νόμους τῆς Σαξωνίας καὶ τῆς Βυρτεμβέργης, καὶ εἰς τὰ νομοσχέδια τοῦ Ἀννοβέρου, τῆς Βάδης, τῆς Ἔσσης, παρελείφθη ἡ διάκρισις αὐτὴ, ἀναγνωρισθέντος τοῦ ἐπιζημίου αὐτῆς. Ἰδ. περὶ τοῦ Ἀννοβέρου: Archiv des Criminalr. neue Folge. 1838. σελ. 105, καὶ περὶ τῆς Βυρτεμβέργης: *Hepp* Comm. I. σελ. 70. 81.

(6) Ἡ διαίρεσις αὕτη, ἂν καὶ πολλὰ σπουδαία νομοθετικῶς, εἶναι ὅμως μικροῦ λόγου ἀξία ὡς πρὸς τὴν θετικὴν κοινὴν νομοθεσίαν τῆς Γερμανίας, ὅπου ἐπὶ ἀμφοτέρων τῶν κατηγοριῶν τούτων ἰσχύει ἡ αὐτὴ ἀρχή. Ἄλλως ἔχει τὸ

πρᾶγμα κατὰ τὴν αὐστριακὴν καὶ κατὰ τὴν γαλλικὴν νομοθεσίαν. Προβ. Collezione dei travagli sul codice penale del regno d'Italia p. 139. seq. Προσέτι Günner (Archiv. der Gesetzgebung I. Bd. 1. Heft. N. 3.) καὶ A Hanamann über die Grenzlinie zwischen Verbr. u. Verg. Wien 1805. W. J. Behr. welchen Hauptanforderungen muss ein Strafgesetzbuch genügen ? Hierbei von der legislativen Unterscheidung zwischen Verbrechen und Polizeyübertretungen. Würzburg. 1813. Πολὺ εὐκόλως δύναται νὰ γίνῃ κατάχρησις ἐπὶ τῆς περὶ πταισμάτων νομοθεσίας, ὥστε νὰ δεσμευθῇ πᾶσα τοῦ ἀνθρώπου ἐλευθερία καὶ νὰ μεταβληθῇ ὁ πολίτης εἰς ἔμψυχον σινικὸν νευρόσπαστον, μὴ δυνάμενος μηδὲ τὸ ἀθωότερον κίνημα νὰ πράξῃ χωρὶς νὰ ὑποπέσῃ εἰς ποινήν. Δεινὸν παράδειγμα τούτου παρέχει τὸ Β. μέρος τοῦ βαυαρικοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1822.

Σημ. 4 *τοῦ ἐκδ* : Περὶ τῆς διακρίσεως τῶν κακουργημάτων ἀπὸ τῶν πταισμάτων : *Grandaur* (Beiträge rur Gesetzgebung in Baiern, von Zurhein) II. Bd. 1. Heft. N. 4. 2. Heft. σελ. 146. *Rosshirt*, N. Arch. d. CrR. XII. N. 11. *Cucumus*, N. Arch. VII. Bd. *Carmignani* delle leggi della sicurezza sociale. III. p. 271. Περὶ τῶν πταισμάτων κατὰ τὸ κοινὸν γερμ. δίκαιον. ἴδ. *Birnbaum* (N. Arch. d. CrimR., neue Folge, I. Bd. σελ. 164. *Carmignani* leggi della sicurezza. III. p. 271. *Mittermaier* Strafverf. in den deutschen Gerichten. I. σελ. 19. *Rosskirt* Gesch. und System des deutschen Strafrechts III. σελ. 166—187. *v. Preuschen* gerechtigkeitstheorie II. σελ. 25. Ἐκ τῶν νέων πταισματικῶν νομοθεσιῶν ἢ νομοθετικῶν δοκιμίων σημειώσεως ἄξια εἶναι : 1) ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος ἐν τῷ δ' αὐτοῦ βιβλίῳ, 2) ὁ αὐστριακὸς περὶ πταισμάτων νόμος, περιέχων μόνον τὰ βαρέα πταίσματα, 3) τὸ, κατὰ μίμησιν τοῦ εἰρημένου αὐστριακοῦ νόμου συντεταγμένον, βαυαρικὸν νομοσχέδιον τοῦ 1822. (ἴδ. περὶ αὐτοῦ : Archiv des CriminR. VII. σελ. 230), 4) ὁ περὶ πταισμάτων νόμος τῆς πόλεως Βασιλείας τῆς 18 Μαΐου 1837. (συνιστάμενος μᾶλλον εἰς συλλογὴν διαφόρων πταισματικῶν νόμων), 5) ὁ ἀπὸ

30 Μαρτίου 1836 περὶ πταισμάτων νόμος τῆς Λυκέρνης (ἀποτελῶν τὸ β'. μέρος τοῦ ποινικοῦ νόμου), 6) ὁ βυρτεμβεργικὸς περὶ πταισμάτων νόμος τῆς 2 Ὀκτωβρίου 1839 (ἐκ § 108), 7) ὁ ἀγγλικὸς περὶ βελτιώσεως τῆς ἀστυνομίας νόμος τῆς 17 Αὐγούστου 1839.

§ 23.

Ἐπειδὴ σκοπὸς τῶν ποινικῶν νόμων εἶναι ἡ διατήρησις τῶν δικαιωμάτων *ἐν γένει*, ἕπεται ὅτι τῆς διὰ ποινικῶν ἀπειλῶν προστασίας τῶν νόμων ἀντικείμενον εἶναι οὐ μόνον τα δικαιώματα τῶν *ὑπηκόων*, ἀλλὰ καὶ τὰ εἰς τὴν *πολιτείαν* (ὡς νομικὸν πρόσωπον) ἀνήκοντα. Ὅθεν ὁ μὲν, *ἀμέσως*(α) τὰ τῆς πολιτείας δικαιώματα προσβάλλων διὰ παραβάσεων ποινικοῦ τινος νόμου, πράττει *δημόσιον ἀδίκημα* (ἀδίκημα κατὰ τῆς πολιτείας, del. publicum), ὁ δὲ, προσβάλλων διὰ τῆς παραβάσεώς του *ἀμέσως* τὸ δικαίωμά τινος τῶν ὑπηκόων, πράττει *ἀδίκημα ἰδιωτικὸν* del. privatum.

Σημ. *I. Stadler über* die Eintheilung der Verbrechen in Staats-und Privat verbrechen. Heidelb. 1824. *Μικτὰ* (δημόσια καὶ ἰδιωτικὰ) ἀδικήματα. *Martin* Lehrb. § 290. Delicta publica, extraordinaria, privata κατὰ τὴν ῥωμ. σημασίαν. *Koch.* inst. jur crim. § 27. *Birnbaum.* l. c. § 7. κ. ἑπ. *C. T. Graun* Diss. de supervacua delictorum divisione in publica et privata moribus nostris. Jenae 1756. (περιέχεται εἰς τοῦ *Martin* Sel. Diss. I. 9.) *Gruner* de poenis Roman. privatis earumqua usu hod. Lips. 1805 (*Martin* l. c. N. 2).

Σημ. τοῦ ἐκδ. Καὶ ἐνταῦθα ἐπικρατεῖ ἡ ἐσφαλμένη τοῦ Φαϋερβὰχ γνώμη ὅτι ἐπὶ παντὸς ἀδικήματος ὑπάρχει δικαιώ-

ματος προσβολή. Ἐναντίον τῆς διαιρέσεως τῶν ἀδικημάτων εἰς δημόσια καὶ εἰς ἰδιωτικὰ ἴδ. *Mittermaier* über den neuesten Zustand der Strafgesetzg. σελ. 115. *Trummer* zur Philos. d. Rechts σελ. 280. *Heffter* Lehrb. σελ. 217. *Rosshirt* zuwei crim Abh. σελ. 119. Ἡ διάκρισις αὕτη, τῆς ὁποίας τὸ ἀλυσιτελὲς κατέστη ἀναμφισβήτητον, εἶναι ἄγνωστος εἰς τὰς νέας νομοθεσίας τῆς Σαξωνίας, τῆς Βάδης, τῆς Ἔσσης. Μόνος δὲ ὁ νέος Βυρτεμβεργικὸς νόμος διετήρησε τὴν εἰρημένην διάκρισιν (Art. 140—235), μολονότι ἐν ταῖς βουλαῖς ἐπροτάθη νὰ παραλειφθῇ αὕτη.

(α) Ἄνευ τοῦ γνωρίσματος τούτου δὲν ἤθελεν εἶσθαι δυνατὴ ἡ διάκρισις τῶν δημοσίων ἀδικημάτων ἀπὸ τῶν ἰδιωτικῶν. Διότι προσβαλλομένου τοῦ ἰδιώτου προσβάλλεται ἢ κινδυνεύει (ἐμμέσως) καὶ ἡ πολιτεία, καὶ τὸ ἀνάπαλιν.

§ 24

Καθ' ὅσον ἔχει τις τὸ δικαίωμα ν' ἀπαιτῇ ἐνέργειαν παρὰ τοῦ ἑτέρου, κατὰ τοσοῦτον ὑπάρχουσι καὶ *ἀδικήματα ἐκ παραλείψεως* (del. omissionis, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰ del. commisionis). Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ ἀρχικὸν τοῦ πολίτου καθῆκον συνίσταται μόνον εἰς παραλείψεις, προϋποτίθησι τὸ ἐκ παραλείψεως ἀδίκημα ἰδιαίτερον νόμιμον λόγον (νόμον ἢ συμβόλαιον), ὑποχρεοῦντα πρὸς ἐνέργειαν. Ἄνευ δὲ τοιούτου νομίμου λόγου ἡ παράλειψις δὲν ἀποτελεῖ ἀδίκημα(α).

(α) J. H. Winkler Diss de crim omissionis. Lips 1776. Spangenberg, N. Arch. d. CrimR. IV. Bd. N. 23. Πρὸ πάντων: Simoni dei delitti del mero affetto. I. p. 165.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Πρὸς ὀρθὴν ἀντίληψιν τῶν ἐκ παραλείψεως ἀδικημάτων εἶναι ἀνάγκη νὰ διακρίνωμεν: 1) τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ὤφειλέ τις νὰ γινώσκῃ, ὅτι τῆς δεῖνος πράξεως ἡ πα-

ράλειψις ἤθελεν ἐπιφέρει κατ' ἄλλου τινὸς ὡρισμένον ἐπιβλαβὲς ἀποτέλεσμα, 2) τὰς περιπτώσεις καθ' ἃς τὸ ἀδίκημα συνίσταται μόνον εἰς παράλειψιν ὡρισμένης πράξεως, διαταττομένης ὑπὸ τοῦ νόμου, *Hepp.* im Arch. des CrimR. neue. F. 1837. σελ. 30. *Zachariae* vom Vers. der Verbrechen I σελ. 66. *Luden* vom Versuch. σελ. 468. *Krug* Studien zum sächs. Criminalgesetzb. II σελ. 54.

§ 25.

Ὑπάρχουσι μὲν δικαιώματα κατέναντι τοῦ πολίτου ὡς τοιούτου, ἀλλὰ πρὸς τούτοις καὶ δικαιώματα ἰσχύοντα μόνον κατέναντι τῶν μελῶν ὡρισμένης τάξεως ἐν τῇ πολιτείᾳ. Ἐντεῦθεν ἐξηγεῖται ἡ διάκρισις τῶν ἀδικημάτων εἰς *κοινὰ* (del. communia) καὶ εἰς *εἰδικὰ* (del. propria).

§ 26.

Πᾶν ἀδίκημα, ἐπὶ τοῦ ὁποίου, δυνάμει τῶν ὑπαρχόντων ποινικῶν νόμων, δὲν ἐφαρμόζονται αἱ ἐπὶ ἀδικημάτων τῆς αὐτῆς κατηγορίας ἰσχύουσαι ἀρχαί, λέγεται *διακεκριμένον ὑπὸ τοῦ νόμου ἀδίκημα*, ὅπερ δὲν πρέπει νὰ συγχέηται μετὰ τοῦ *ἐπιτεταμένου ἀδικήματος*. Λέγεται δὲ τὸ ἀδίκημα *ἐπιτεταμένον*, ὁσάκις οἱ νόμοι ὁρίζουσιν ἐπ' αὐτοῦ ποινὴν βαρυτέραν τῆς ὁριζομένης ἐπὶ τῶν ἀδικημάτων τῆς αὐτῆς κατηγορίας.

Σημ. Ὁ ὁρισμὸς τῆς *τελέσεως*, τῆς *ἀποπείρας*, τῆς *συνδρομῆς* τῶν ἀδικημάτων ἀνήκει εἰς ἄλλο μέρος τοῦ ποινικοῦ δικαίου. Ἐνταῦθα ὅμως δύναται νὰ δοθῇ προφορικῶς τῶν ἀκολούθων ἔτι ὀνομασιῶν ἡ ἐξήγησις. 1) Delicta excepta-non excepta-*Brehen* de delictis exceptis. Lips. 1788.

Henr. Fr. Ferd. Hampe Diss. de del. exc. Hal. 1800. 2) Delicta atrocissima, atrocia, levia. J. F. *Kees* Diss. de discrimine inter delicta atrocia et levia rite statuendo. Lips. 1791. 3) Delicta capitalia-non capitalia. Verbrechen an Hals und Hand-an Haut und Haar. 4) Del ordinaria-arbitraria (s. extraordinaria). 5) Del ecclesiastica-secularia-mixta. 6) Del facti permanentis-facti transeuntis. 7) Del. notoria-occulta etc. Ἐκ τῶν διακρίσεων τούτων αἱ μὲν εἶναι ἀπηρχαιωμέναι αἱ δὲ ἐσφαλμέναι, αἱ δὲ περιτταί.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περὶ τῶν δυνατῶν ὑποκειμένων τῶν ἀδικημάτων.

§ 27.

Μόνα δυνατὰ ὑποκείμενα τῶν ἀδικημάτων εἶναι: Α) *ἄτομα*, Β) *ἄτομα* ἔχοντα χαρακτῆρα *ὑπηκόου*, Γ) ὑπήκοοι, *ὑποκείμενοι εἰς τοὺς ποινικοὺς νόμους τῆς πολιτείας.*

§ 28.

Α) Μόνον *ἄτομα* δύνανται νὰ ἦναι ἀδικημάτων ὑποκείμενα, οὐδέποτε δὲ *πρόσωπα νομικὰ* (*ἑταιρεῖαι*, universitates ἢ collegia). Ἐπὶ ἑταιρείας οἱουδήποτε εἴδους ὡς ἀδικήσαντα λογίζονται μόνα τὰ καθέκαστα ἄτομα, καί περ τοῦ ἀδικήματος πραχθέντος ἁπάντων θελήσει καὶ συμπράξει (α). Διότι ὑφισταμένης μόνον ὡς ἐκ τοῦ *ὡρισμένου* αὐτῆς *σκοποῦ* πάσης ἑταιρείας, ὡς νομικοῦ προσώπου καὶ ὡς αὐτῆς

ταύτης τῆς ἑταιρείας, τὰ καθέκαστα αὐτῆς μέλη, ἅμα δὲν πράττωσι πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἑταιρείας, ἀλλὰ πρὸς ἄλλον σκοπὸν διάφορον, δὲν ἐνεργοῦσιν ὡς ἑταιρεία (ϐ).

(α) L. 15. §. 1. D. de dolo. c. 5. de sent. excommun. 6. Πρϐ. Nettelbladt syst. Elem. juris pr. pos. L. II. S. II T. 3. §. 377. Malblanc observ. quaedam ad delicta universitatum. Erl. 1792. (et in opusc. juris crim. Erl. 1793. n. 1) Klein, Arch. d. CrimR. Bd. III. St. 3. N. 2. Martin Lehrbe. §. 38. Περὶ τῆς ἐναντίας γνώμης πρϐ. πρὸ πάντων; H. Gundling Diss. de universitate deliquente. Hallae 1730. C. F. F. Sintenis de delictis et poenis univers. Servestae 1825. Ἐπὶ τῇ βάσει ἄλλου λόγου ὑποστηρίζω ἐνταῦθα τὴν αὐτὴν γνώμην τῆς πρώτης ἐκδόσεως §. 36.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Ὅτι καὶ νομικὰ πρόσωπα δύνανται νὰ πράξωσιν ἀδικήματα, ἦτο ἀναμφισϐήτητον κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα. *Gandinus* de maleficiis sive de homicid. p. 68. *Clarus* quaest. 16. N. 7. Ἐντεῦθεν ἐξηγοῦνται καὶ αἱ Authent. Friderici τῶν L. 2. 13. Cod. de ep. et cler. Kammergerichtsordnung v. 1555. Thl. 2. Tit. 10. §. 1. ἰδ. καὶ C. 4. de censib. in 6to Φιλολογία: *Haubold* opusc. academ. ed. *Stieber*. Vol. II. p. 604. καὶ *Stieber* im praef. p. LXXIII. *Gesterding* Ausbeute von Nachforschungen II. σελ. 399. *Hepp.* Versuch über einzelne Theile der Strafrechtswiss. N. 3. *Hänsel* Bemerkungen zum sächsischen Civilrechte. II. Abthl. σελ. 62. *Rosshirt* Zeitschr. für Civil-und CriminalR. 2. Bd. σελ. 142. Τὸ κύριον σφάλμα τῶν συγγραψάντων περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου εἶναι ἡ γενίκευσις τουτέστιν ἡ ἐπέκτασις τῶν ἐπί τινων μόνον ἀδικημάτων καὶ ποινῶν ἐφαρμοστέων κανόνων. *Sintenis* Diss. cit. p. 66. Οἱ νεώτεροι ποινικοὶ νόμοι παραδέχονται ὡς ἀναμφισϐήτητον τὴν ἀρχὴν, ὅτι ἑταιρεία δὲν δύναται νὰ πράξῃ ἀδίκημα. Baier. Gesetzb. Art. 49 *Hepp* Comm. zum Würtemb. Gesetzb. I. σελ. 104· *Mohl* Würtemb. Staats R. I σελ. 655.

§ 29.

Β) Ἐπειδὴ πᾶν ἀδίκημα ἀναγκαίως προϋποτίθησι ποινικὸν νόμον, ἕπεται, ὅτι μόνοι οἱ ὑποκείμενοι εἰς ἀνωτέραν νομοθετικὴν καὶ δικαστικὴν ἐξουσίαν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς πράττοντες ἀδίκημα. Τοῦ ἀδικήματος ἡ ἔννοια δὲν δύναται λοιπὸν νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς πρόσωπον ἡγεμόνος (*κυριάρχου* κατὰ τὴν κυρίαν τῆς λέξεως ἔννοιαν) μὴ ὑποκειμένου κατ' οὐδένα λόγον ὡς ὑπηκόου εἰς ἀνωτέραν πολιτικὴν ἐξουσίαν. Τοῦ κυριάρχου ἡγεμόνος αἱ πράξεις, μόνον ὡς προσβολαὶ δικαιωμάτων δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν, οὐδέποτε δὲ ὡς ἀδικήματα (α).

(α) Περὶ τοῦ γενικοῦ τούτου ζητήματος πρβ. C. F. G. Meister de jure quod in delictis personarum illustrium obtinet. Gött. 1748. Εἰς τὰς συνταγματικὰς λεγομένας πολιτείας ἡ εὐθύνη τῶν ὑπουργῶν ἀναπληροῖ τὴν ἀτιμωρησίαν τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ κράτους στηριζομένη ἐπὶ τοῦ πλάσματος τοῦ δημοσίου δικαίου, ὅτι ὁ ἀρχηγὸς τοῦ κράτους (βασιλεὺς, ἡγεμὼν) δὲν δύναται νὰ πράξῃ ἀδικίαν.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Τὸ ἀπαραβίαστον τοῦ ἡγεμόνος the King can do no wrong) εἶναι ἀλληλένδετον μετὰ τῆς εὐθύνης τῶν ὑπουργῶν. (Buddeus) die Ministerverantwortlichkeit Leipz. 1833. σελ. 6. *Mohl.* die Verantwortlichkeit der Minister. σελ. 8. Περὶ ἀδικημάτων τῶν ἡγεμόνων ἰδ. *Ayrault* Ordre et formalités des Romains. p. 136. *Tittmann* Handb. I. §. 30

§ 30.

Δυνάμει τῆς ἀρχῆς ταύτης (§. 29.) ἐθεωρεῖτο ἐπὶ τοῦ πολιτεύματος τῆς πρώην γερμανικῆς αὐτοκρατορίας μόνος ὁ αὐτοκράτωρ ὡς ἀνίκανος νὰ πράξῃ ἀδίκημα, ἐν ᾧ

ἀπ' ἐναντίας οἱ τοπάρχαι λεγόμενοι, καθὸ ἄμεσοι πολῖται καὶ ὑπήκοοι τῆς γερμανικῆς αὐτοκρατορίας, ὑπέκειντο εἰς τοὺς νόμους αὐτῆς, καὶ ἑπομένως ἐγίνοντο ἔνοχοι ἀδικήματος, ἂν παρέβαινον τοὺς κοινοὺς γερμανικοὺς αὐτοκρατορικοὺς νόμους (α). Ἀφότου ὅμως, μετὰ τὴν κατάλυσιν τῆς γερμανικῆς αὐτοκρατορίας, ἐκ τῶν τοπαρχῶν οἱ μὲν ἔλαβον κυριαρχῶν δικαιώματα, οἱ δὲ ὑπέκυψαν εἰς αὐτοὺς, ἰσχύει ἤδη ἡ πολιτικὴ ἀτιμωρησία ὡς πρὸς ἅπαντας τοὺς κατὰ τὴν γερμανίαν ἡγεμόνας, ἐν ᾧ οἱ λοιποὶ εὐγενεῖς (Standesherrn) ὀφείλουσιν ἐξίσου μετὰ τῶν ἄλλων ὑπηκόων, ὑποταγὴν εἰς τοὺς ποινικοὺς νόμους τοῦ κράτους, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν κυριαρχίαν ὑπόκεινται (β).

(α) Τὰ ἀρχαιολογικὰ ταῦτα ἀναπτύσσονται ἐκτενῶς ὑπὸ J. G. **Crammer** de delictis et poenis Statuum imperii R. G. Lips. 1738. **Treuer** pr. de jure publico criminali cautissime dijudicando. Gött. 1740. καὶ τὸ προμνημονευθὲν σύγγραμμα τοῦ **Meister** §. 29.

(β) Ἐξαίρεσιν ἀποτελεῖ ὡς πρὸς τὴν δικαιοδοσίαν, τὸ συνομολογηθὲν αὐτοῖς judicium parium (δικαίωμα τοῦ δικάζεσθαι ὑπὸ τῶν αὐτοῖς ἴσων).

§ 31.

Γ) Ἐπειδὴ πᾶν ἀδίκημα εἶναι παράβασις νόμου, αὕτη δὲ ὑποτίθησι νόμον ὑποχρεωτικὸν, ἕπεται, ὅτι ἐν ἑκάστῃ πολιτείᾳ ἐκεῖνοι μόνοι δύνανται νὰ πράξωσιν ἀδικήματα *ὡς πρὸς τοὺς ὁποίους εἶναι ὑποχρεωτικοὶ τῆς προκειμένης πολιτείας οἱ ποινικοὶ νόμοι.* Ἀλλοδαποὶ ἑπομένως ἕνεκα τῶν ἐν τῇ *ἀλλοδαπῇ* πραχθέντων ἀδικημάτων, ὑπάγονται εἰς μόνην τὴν ποινικὴν ἐξουσίαν τοῦ κράτους, ὅπου *ἐτελέσθη ἡ πρᾶξις* (α). Ἀφ' ἑτέρου δὲ δύνανται νὰ πράξωσιν ἀδικήματα 1) *ἀλλοδαποὶ, ἐνόσῳ διατρίβουσιν* ἔν τινι ἐπικρατείᾳ,

ἐξαιρουμένων μόνων τῶν ἐχόντων τὸ τῆς ἑτεροδικίας δικαίωμα (β), καὶ 2) *ὑπήκοοι* τοῦ κράτους, οὐ μόνον ἐντὸς αὐτοῦ, ἀλλὰ—ἐπειδὴ οἱ ποινικοὶ νόμοι ὑποχρεοῦσι τοὺς ὑπηκόους ὡς τοιούτους, ὁ χαρακτὴρ δὲ οὗτος δὲν ἐξαλείφεται διὰ τῆς προσκαίρου ἀλλαχόσε μεταβάσεως—*καὶ ἐκτὸς* μάλιστα τῆς *ἐπικρατείας* (γ), μόνον ὅμως κατὰ συμπολιτῶν ἢ κατὰ τῆς ἐγχωρίου πολιτείας (§. 40.)(δ).

(α) Πρβ. Edm. Buschleb Comm. de princ. jur. civ. publ. et gent. circa comprehensionem, punitionem vel remissionem peregrinorum, qui in alieno territ delinquerumt. Gött. 1800. III. Ἐνταῦθα ἀνήκει ἐν μέρει καὶ G. L. Böhmer de del. extra territorium admissis. Gött. 1748. (in Elect. jur civ. T. III. n. 20.) J. A. Rudolph de poena delictorum extra territorium admissorum. Erl. 1790. G. Th. Gutjahr. de exhibitione delinquentium. Spec. I. et II. Lips. 1795 καὶ 97. Egger über die Bestrafung der Verbrechen, welche in Auslande begangen werden (Zeiler's jahrliche Beiträge zur Gesetzkunde in Oesterreich. Wien 1809. IV. Bd. N. III.) C. A. Tittmann die Strafrechtspflege in völkerrechtl. Rücksicht mit besond. Beziehung auf die deutschen Bundesstaaten. Dresden 1817. J. Abegg uber die Bestrafung der in Auslande begangenen Verbrechen· Landsh. 1819. Ὅ,τι ἴσχυέ ποτε περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου μεταξὺ τῶν διαφόρων τῆς Γερμανίας ἐπικρατειῶν, δὲν ἐπιδέχεται πλέον ἐφαρμογήν.

(β) Πρβ. Jäger: ob. ein Souverain berechtigt sey, fremde Gesandten verhaften zu lassen ? (Schott's jur. Wblatt. Thl. I. p. 157. seq.)

(γ) Ἕνεκα τῶν ἀδικημάτων, τὰ ὁποῖα πράττουσιν οἱ ὑπήκοι κράτους τινὸς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ κατὰ συμπολιτῶν αὐτῶν διατριβόντων αὐτόθι, ὑπάγονται συγχρόνως εἰς δύο διαφόρων πολιτειῶν τὴν ποινικὴν ἐξουσίαν. Διότι 1) τὸ μὲν πρόσωπον, καθ' οὗ τὸ ἀδίκημα, διατελεῖ ὑπὸ διττὴν προστασίαν, τῆς τε πατρίου πολιτείας δηλονότι, ἕνεκα τῆς διαρκοῦς πρὸς αὐτὴν πολιτικῆς αὐτοῦ σχέσεως, καὶ τῆς ἀλλοδαπῆς, ἕνεκα τῆς διὰ τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν καθιερωμένης ὑπὲρ τῶν ἐπιδημούντων προστασίας· 2) ὁ δὲ ἀδικήσας ὑπόκειται συγχρόνως καὶ εἰς τῆς πατρίδος του τοὺς ποινικοὺς νόμους, ὡς ἀδιάλειπτος αὐτῆς ὑπήκοος, καὶ εἰς τοὺς ποινικοὺς νόμους τῆς ἀλλοδαπῆς πολιτείας, ἕνεκα τῆς διὰ τὴν ἐπιδημίαν ὀφειλομένης εἰς αὐτοὺς ὑποταγῆς. Τὸ περὶ προτιμήσεως δὲ τῆς ἑτέρας τῶν δύο τούτων ἐπίσης ἁρμοδίων δικαιοδοσιῶν κανονίζεται μόνον ὡς ἐκ τοῦ τόπου τῆς μετὰ τὴν πρᾶξιν διατριβῆς τοῦ πράξαντος (deprehensio) καὶ ὡς ἐκ τῆς προτερήσεως (praeventio).

(δ) Ἐναντίοι τῆς γνώμης ταύτης, ἀλλὰ κατὰ διάφορον τρόπον, εἶναι ἀφ' ἑνὸς μὲν: Martin Lehrb. §. 26. καὶ ἰδίως J. W. W. Wens de delictis a civibus extra civitatem suam commissis earumque puniendarum ratione. Groning. 1824. (N. Arch. d. CrimR. σελ. 360. ff.), ἀφ' ἑτέρου δὲ: Kleinschrod, Arch. Bd. VII. σελ. 384. καὶ Tittmann l. c. σελ. 21.

Σημ. I. τοῦ ἐκδ. Τὸ περὶ τιμωρίας τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πραττομένων ἀδικημάτων ζήτημα διεφιλονεικεῖτο καὶ κατὰ τὸν μεσαιῶνα. *Gandinus* de maleficiis rubr. de furibus p. 72. *Angelus Arretinus* p. 99. 177. *T. Clarus* quaest. 38. 39. Περὶ τῶν ἐπικρατουσῶν κατὰ τὴν Ις' ἑκατονταετηρίδα θεωριῶν. ἰδ. *Ayrault* ordre et formalités des anciens Romains p. 61—72. Περὶ τοῦ ἐφαρμοστέου ἢ μὴ τῶν C. 2. de constit. in 6to Clem. 2. de sent. et re judic. ἰδ. *Escher* Abhandl. σελ. 124. Περὶ τῶν ῥωμαϊκῶν χωρίων L. 10. 16. Cod. de accus. L. 7. D. de captiv. καὶ περὶ τῆς ἐπιῤῥοῆς τῶν γερμανικῶν θεωριῶν, ἰδ. *Rosshirt* Entwick. σελ. 359. πρβ. μὲ *Asch v Wyck* diss. cit. p. 55. Περὶ δὲ τῆς ἐπιῤῥοῆς τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν, ἰδ. *Rocco* dell'uso ed autorità delle leggi. Napol. 1837. p. 488. p. 161—176 Ἐν γένει ὡς βάσις δύναται νὰ τεθῇ μόνη ἡ ἀρχὴ, ὅτι ἐκείνη ἡ πολιτεία ἔχει ἐξουσίαν νὰ τιμωρῇ, τῆς ὁποίας παρεβιάσθη ὁ ποινικὸς νόμος. Ἄνευ ῥητοῦ ἐγχωρίου νόμου, τότε μόνον ἐπιτρέπεται νὰ τιμωρῶνται οἱ πολῖται ἕνεκα τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πραττομένων ἀδικημάτων, ὅταν δι' αὐτῶν προσβάλλωσι τὴν πάτριον πολιτείαν, ἢ παραβαίνωσιν ὑποχρεώσεις ὑπὸ τῶν ποινικῶν νόμων προστατευομένας, τὰς ὁποίας ἀνέλαβον ἐν τῇ ἡμεδαπῇ ἢ ὅταν διὰ τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πραττομένων ἀδικημάτων προσβάλλωσι πρόσωπα μένοντα ἐν τῇ ἡμεδαπῇ ἢ ὅταν ἀπέρχωνται εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν πρὸς ὑπεκφυγὴν τοῦ νόμου (in frandem legis) N. Arch. d. CrimR. IV. σελ. 399. XIV. N. 23. *Hitrig* Zeitschrift. Heft 22. σελ. 264. Ἐκ τοῦ ὅτι ἔπραξέ τις ἀδίκημα κατὰ συμ-

πολίτου του, δὲν δύναται ἡ πολιτεία, τῆς ὁποίας ὑπήκοος εἶναι ὁ πράξας, νὰ παραγάγῃ δικαίωμα πρὸς τιμωρίαν αὐτοῦ. *Wens* de delictis a civibus extra civit. adm. p. 19—28. Ἰδ. προσέτι ἐν γένει : *Homann* de delictis peregrin. Gron. 1823. *Rolin* de jurisd. judic. nostror. in extraneos. Gand. 1827. *Puraye* quatenus vel in regno vel extra regnum delinquent. nostris legib. teneantur. Bruxell. 1826. *Cosmann* de delictis extra civit. fines adm. Amstelod. 1829 *Siegenbeck* quid jure crim. praecip. de puniendis factis leg. civ. vetit extra territor. admissis. Lungd 1827. *Asch v. Wyck* de delictis extra territor. admissis. Ttraject. 1839. *Baroli* diritto naturale IV. p. 144. *Demme* Annalen VII. σελ. 342. Περὶ τῆς νομολογίας τῶν δικαστηρίων τοῦ Braunschweig : *Scholz* Darst. des Strafrechtsfalles gegen die Grafen Görtr. σελ. 110. πρβ. Scholz jurist. Magaz. Braunschw. 1836. III. H. σελ. 31. *Krug* crim. Iahrb. für Sachsen. I. Vd. H. σελ. 259. Ἀμφισβητεῖται τὸ ζήτημα, ἐὰν δύναται νὰ τιμωρηθῇ εἰς τὴν πατρίδα του, ὅστις ἀπῆλθε πρὸς ὑπεκφυγὴν τοῦ νόμου εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν, διὰ νὰ πράξῃ ἐκεῖ ἀδικήματα. Καταφατικῶς τὸ λύουν: *Weber* von der nat. Verbindl. σελ. 208. Martin Lehrb. §. 26. Henke Handb. I σελ. 606. Preuss. Land-Recht. II. Tit. 20. § 678. Ἀρνητικῶς δὲ : *Wens* diss. de delictis. p. 33.

Σημ. 2 τοῦ ἐκδ. Οἱ νεώτεροι ποινικοὶ νόμοι διαφωνοῦσι τὰ μέγιστα ἐπὶ τῶν ἐν ἀλλοδαπῇ πραττομένων ἀδικημάτων. 1) Κατὰ τὸν αὐστριακὸν ποινικὸν νόμον (I. 30. 31.), τιμωροῦνται κατὰ τοὺς αὐστριακοὺς νόμους, οἱ αὐστριακοὶ ὑπήκοοι δι' ἅπαντα τὰ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πραττόμενα ἀδικήματα, οἱ δὲ ἀλλοδαποὶ διὰ μόνα τὰ προσβάλλοντα τὸ αὐστριακὸν πολίτευμα ἢ διὰ παραχάραξιν αὐστριακῶν νομισμάτων, ὡς πρὸς δὲ τὰ λοιπὰ, ἡ τιμώρησις αὐτῶν ἐξαρτᾶται

ἀπὸ τῶν περὶ παραδόσεως συντεθειμένων, προκειμένης δὲ τιμωρίας ἐφαρμόζεται πάντοτε ὁ ἐπιεικέστερος νόμος. 2) Κατὰ τὸν πρωσσικὸν νόμον. (Landr. II. Thl. Tit. 20. art. 12—15. Criminalord. § 96. 98.), οἱ μὲν ὑπήκοοι τιμωροῦνται διὰ τὰ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πραττόμενα ἀδικήματα μὲ τὰς ὑπ' αὐτοῦ ὁριζομένας ποινὰς, οἱ δὲ ἀλλοδαποὶ μὲ τὰς ὑπὸ τοῦ ἐπιεικεστέρου τῶν δύο νόμων ὁριζομένας. 3) Κατὰ τὴν γαλλικὴν ποινικὴν δικονομίαν (Cod. d'instr. art. 5. 6. 7.), οἱ Γάλλοι τιμωροῦνται κατὰ τοὺς γαλλικοὺς νόμους, ἐὰν δὲν ἐτιμωρήθησαν ἤδη ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, διὰ τὰ ὑπ' αὐτῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πραττόμενα κατὰ τῆς Γαλλίας ἀδικήματα ἐσχάτης προδοσίας ἢ νοθεύσεως, καὶ διὰ τὰ κατὰ Γάλλων κακουργήματα (Crimes). Οἱ δὲ ἀλλοδαποὶ τιμωροῦνται καὶ αὐτοὶ κατὰ τοὺς γαλλικοὺς νόμους, διὰ τὰ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πραττόμενα κατὰ τῆς Γαλλίας ἀδικήματα ἐσχάτης προδοσίας καὶ νοθεύσεως, ἐὰν συλληφθῶσιν ἐν τῇ Γαλλίᾳ ἢ παραδοθῶσιν εἰς αὐτήν. *Wens* diss. cit. p. 83. *Puraye* p. 19. *Mangin* traité de l'action publique. Paris 1837. I. p. 102—144. *Asch van Vyck* diss. cit. p. 69. ἰδ. τὸν βελγικὸν νόμον τῆς 30 δεκ. 1836. Zeitschrift für ausl. Gesetzgebung X. σελ. 342. ἰδ. προσέτι τὴν ὀλλανδικὴν ποινικὴν δικονομίαν τοῦ 1837. ἄρθρ. 8. καὶ 9 *Rosch Kemper* Wetboek van Strafvordering I. p. 81. *Asch van Vyck* diss. p. 110. 4) Κατὰ τὸν βαυαρικὸν νόμον (Public. Patent. 3. 4.) οἱ μὲν Βαυαροὶ τιμωροῦνται κατὰ τοὺς βαυαρικοὺς νόμους διὰ τὰ ὑπ' αὐτῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ κατὰ τῆς βαυαρίας ἢ τῶν βαυαρῶν ὑπηκόων ἢ κατὰ τοῦ ἀλλοδαποῦ κράτους ἢ τῶν ὑπηκόων αὐτοῦ πραττόμενα ἀδικήματα, οἱ δὲ ἀλλοδαποὶ διὰ μόνα τὰ κατὰ τῆς Βαυαρίας ἢ τῶν βαυαρῶν ὑπηκόων. Τὰς αὐτὰς διατάξεις περιέχει οὐσιωδῶς καὶ ὁ ἀννοβερικὸς νόμος τῆς 26. Φεβρ. 1822 καὶ ὁ τοῦ Μεκλεμβούργου τῆς 24 Αὐγ. 1826. (βελτιωθεὶς

διὰ τοῦ μεταγενεστέρου τῆς 16. Ἰανουαρ.) καὶ ὁ τῆς Βρυνσβείγης (Verf. Urk. v 1832. Art. 205. 206.). 5) Κατὰ τὸν σαξωνικὸν νόμον (ἄρθρ. 2. 5.), καὶ Σάξωνες καὶ ἀλλοδαποὶ τιμωροῦνται κατὰ τοὺς Σαξωνικοὺς νόμους δι' ἅπαντα τὰ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πραττόμενα ὑπ' αὐτῶν ἀδικήματα. Ὑπάρχει δὲ πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ ἀμέτρου πολλαπλασιασμοῦ τῶν ἀνακρίσεων, ἡ διάταξις ὅτι πρὸς ἐπιχείρησιν τοιαύτης ἀνακρίσεως ἀπαιτεῖται ἑκάστοτε ἄδεια τοῦ ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης ὑπουργείου. *Mittermaier* im Arch. des CrR. 1838. σελ. 5—18. Ὡς πρὸς τὰς διατάξεις ταύτας τοῦ σαξωνικοῦ νόμου ἐκφέρει δισταγμούς τινας ὁ *Herrmann* zur Beurtheilung des Entw σελ. 19. *Schüler* Bemerkungen σελ. 11. 6) Κατὰ τὸν βυρτεμβεργικὸν νόμον (Ἄρθρ. 3·), οἱ Βυρτεμβέργιοι τιμωροῦνται δι' ἅπαντα τὰ ὑπ' αὐτῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πραττόμενα ἀδικήματα, ἐκτὸς ἐὰν οἱ ἀλλοδαποὶ νόμοι δὲν θεωρῶσι τὴν κατὰ τῆς ἀλλοδαπῆς πολιτείας ἢ τῶν ὑπηκόων αὐτῆς τελεσθεῖσαν πρᾶξιν ὡς ἀξιόποινον, ἢ ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ ἀμοιβαιότης μεταξὺ τῶν δύο ἐπικρατειῶν, ἢ ἐὰν τὸ ἀξιόποινον ἐξηλείφθη ἤδη ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. Οἱ δὲ ἀλλοδαποὶ τιμωροῦνται ἐν Βυρτεμβέργῃ διὰ τὰ ἐν ἀλλοδαπῇ κατὰ τῆς βυρτεμβεργικῆς πολιτείας, ἢ τῶν ὑπηκόων αὐτῆς, πραττόμενα ἀδικήματα. Λαμβάνεται δὲ ὑπ' ὄψιν καὶ ὁ ἐπιεικέστερος νόμος, πλὴν περιωρισμένως. *Hepp.* Commentar I σελ. 87—126. Περὶ τῶν ἐν ταῖς βουλαῖς τοῦ Ἀννοβέρου γενομένων συζητήσεων, ἰδ. Arch. des CrimR. neue Folge 1838. σελ. 97 ἰδ. προσέτι Motive zum Norweg. Entwurf. σελ. 6. 7). Τὸ ἀγγλικὸν δίκαιον καὶ τὸ τῆς ἀρκτῴας Ἀμερικῆς παραδέχονται ὡς κανόνα, ὅτι τῶν νόμων ἡ ἰσχὺς δὲν ἐκτείνεται πέραν τῶν ὁρίων τοῦ κράτους, καὶ ἑπομένως δὲν τιμωροῦσι τὰ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πραττόμενα ἀδικήματα, εἰμὴ καθ' ἃς περιπτώσεις ῥητὸς νόμος διέταξε περὶ τούτου (οἷον ἐπὶ διγαμίας, ἐπὶ παραχαράξεως). *Story* on cónflict of

laws p. 516. *Davis* treatise on criminal law. Philadelph. 1838. p. 426.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 2 τῆς ἑλλην. ποιν. δικονομίας οἱ ἀλλοδαποὶ (ἐὰν παραδοθῶσιν ἢ συλληφθῶσιν ἐν τῇ ἡμεδαπῇ) τιμωροῦνται κατὰ τοὺς ἑλληνικοὺς νόμους, ἐὰν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἔπραξαν οἱονδήποτε κακούργημα ἢ πλημμέλημα κατά τινος Ἕλληνος, ἢ ἐὰν ἔπραξαν κακούργημα ἐσχάτης προδοσίας κατὰ τῆς Ἑλλάδος, ἐνόθευσαν ἢ παρεποίησαν ἐθνικὰ νομίσματα κυκλοφοροῦντα ἐντὸς τοῦ κράτους, ἢ τὴν σφραγίδα τοῦ κράτους, ἢ συμμετέσχον τῶν πράξεων τούτων. Κατὰ δὲ τὸ ἄρθρ. 3. οἱ Ἕλληνες τιμωροῦνται ἐν Ἑλλάδι κατὰ τοὺς ἑλληνικοὺς νόμους καὶ διὰ τὰ ἐν ἀλλοδαπῇ πραχθέντα κακουργήματα καὶ πλημμελήματα, ὡς ἂν ἐπράττοντο ταῦτα ἐντὸς τοῦ κράτους.

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ.

Περὶ τῶν ἐπὶ παντὸς ἀδικήματος προαπαιτουμένων.

§. 32.

Ἐπειδὴ τὸ ἀδίκημα εἶναι προσβολὴ, ἐν ποινικῷ νόμῳ διαλαμβανομένη (§. 21.), προαπαιτεῖται, διὰ νὰ θεωρηθῇ πρᾶξίς τις ὡς ἀδίκημα, Α) *ἐξωτερικὴ διαγνωστικότης* αὐτῆς, διότι μόνον δι' *ἐξωτερικῶν* εἶναι δυνατὸν νὰ προσβληθῶσι δικαιώματα (α)· Β) *ἔλλειψις νομίμου λόγου*, παραγαγόντος τυχὸν αὐτὴν, διότι πᾶσα πρᾶξις, ἐπὶ νομίμου λόγου στηριζομένη, εἶναι δικαία· Γ) ὁσάκις τὸ ἀδίκημα πρὸς οὐσιώδη κατάρτησίν του ἀπαιτεῖ ὡς ἀντικείμενον τῆς προσβο-

λῆς ἄτομον, ὡρισμένον (β), δὲν δύναται νὰ πραχθῇ εἰμὴ κατὰ *ἀτόμων διατελούντων ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς πολιτείας*, ἧς πρόκειται ὁ ποινικὸς νόμος νὰ θεωρηθῇ ὡς παραβιασθείς. Διότι ὁ ἐκτὸς τῆς προστασίας τοῦ κράτους μένων, εἶναι ἐκτὸς καὶ τῆς προστασίας τῶν ποινικῶν νόμων αὐτοῦ.

(α) L. 53. §. 2. L. 225. D. de V. S. L. 18. D. de poenis. C. C. C. Art. 178, Περὶ τοῦ κατ' ἐπιφάνειαν ἐναντίου χωρίου τούτου: L. 14. D. de sicariis πρβ. Günther u. Otto neues Leipziger Magazin. Jahrg. 1786. 1. St. σελ. 1—17. Glück Commentar. 1. Bd. σελ. 62. Anm. 15. Cropp. de praec. jur. rom. circa conatum p. 64. Mittermaier, N. Arch. d. CrimR. II. Bd. σελ. 610. Werner Handb. des peinl. Rechts. σελ. 123. 333.

(β) π. χ. ἐπὶ φόνου, κλοπῆς, βίας, ἐξυβρίσεως κτλ.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Κατὰ τῆς γνώμης, ὅτι τὸ ῥωμαϊκὸν ποινικὸν δίκαιον λαμβάνει μόνην τὴν δολίαν προαίρεσιν ὑπ' ὄψιν καὶ κατ' αὐτὴν κανονίζει τὴν ποινήν, ἴδ. προπάντων *Simoni* dei delitti considerati nel solo affetto. I. p. 15—38. Περὶ δὲ τῆς γνώμης, ὅτι ἡ L. 14. D. de poenis ἀνάγεται μόνον εἰς τὴν Lex Cornelia de sicariis καὶ ὅτι ἡ ἔκφρασις maleficia δὲν περιλαμβάνει ἅπαντα τὰ ἀδικήματα ἴδ. ἐκτὸς τοῦ Simoni καί: *Lelièvre* Diss. de conatu delinquendi. p. 46. 57. 74. *Sanio.* ad legem Cornel. de sicariis. p. 86—106. Ἐπὶ τῆς ἑρμηνείας τῆς L. 14. D. de poenis καταφαίνεται πόσον πρέπει νὰ προσέχῃ τις ἵνα μὴ παράγῃ ἐκ χωρίων τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου, ἀποσπωμένων ἐκ τῆς συνεχείας αὐτῶν γενικὰς δῆθεν τοῦ ποινικοῦ δικαίου ἀρχάς· διότι παντάπασι δὲν ἀποδεικνύεται ὅτι ἐν τῷ ῥηθέντι χωρίῳ καθιερώθη γενικὴ ἐφ' ὅλου τοῦ ποινικοῦ δικαίου ἰσχύουσα ἀρχή. ἴδ. προσέτι *Luden* vom Vers. σελ. 21. *Zachariae* vom Vers. I. σελ. 126. *Köstlin* über Mord und Todtschlag. I σελ. 110. Παρατηρητέον πρὸς τούτοις, ὅτι δὲν πρέπει ν' ἀποδοθῇ πολλὰ περιωρισμένη ἔννοια εἰς τὴν

λέξιν cogitare. *Weiske* über Hochverrath σελ. 75. 80. Περὶ τῆς L. 16. de poenis, ἴδ. *Zachariae* vom Vers. II. σελ. 92.

§ 33

Κατὰ τὸ ὑπὸ στοιχ. Β. (§. 32.) προαπαιτούμενον δὲν ὑπάρχει ἀδίκημα, Α) ὁσάκις ἡ ἐν γένει εἰς ποινικόν τινα νόμον ὑπαγομένη πρᾶξις συγχωρεῖται κατ' ἐξαίρεσιν ἤτοι δι' *εἰδικῶν νόμων* (α) ἢ διὰ νομίμου *ἀπαλλαγῆς*. (β), ἢ ἐτελέσθη συνεπείᾳ τῆς ἐνεργείας *νομίμου* τινὸς *καθήκοντος* (γ)· Β) ὁσάκις τὸ δικαίωμα, ὅπερ εἶχεν ὡς ἀντικείμενον ἡ προσβολὴ, *ὑπῆρχε δι' εἰδικοῦ τινος νομίμου λόγου κατηργημένον*.

(α) Π. χ. L. 20—25. D. ad. L. Jul adult. C. C. C. Art. 142. 150. «da einer jemand un unkeuscher Verke willen-erschlägt.»

(β) C. C. C. Art. 129.

(γ) C. C. C. Art. 150. §. 2. «Wer so einem jemand von Amts wegen zu fahen gebürt etc.»

§ 34.

Ἐκ τῶν εἰδικῶν νομίμων λόγων, οἵτινες καταργοῦσι τὰ τῶν προσβολῶν ἀντίθεντα δικαιώματα (§ 33. Β), εἶναι: 1) *ἡ δημοσία τῆς πολιτείας ἀπόφασις*. Δὲν ὑπάρχει ἀδίκημα, ὁσάκις ἡ πρᾶξις ἀντιβαίνει εἰς δικαίωμα τοῦ ὁποίου ἐκηρύχθη παρὰ τῆς πολιτείας ἐστερημένος ὁ προσβαλλόμενος (ἀποκήρυξις, ἀτιμία). (α)

(α) Ὁ ἀποκτείνων θανατικὸν κατάδικον ἄνευ ἐξουσίας πρὸς τοῦτο ἐστηριγμένης εἰς τὴν δημοσίαν αὐτοῦ θέσιν ἢ εἰς ἐντολὴν τῆς πολιτείας, εἶναι μὲν ἔνοχος πταίσματος, ὡς παραβιάσας τὴν δημοσίαν τάξιν, οὐχὶ ὅμως ἔνοχος φόνου, προσβάλλων δῆθεν τὸ πρὸς τὸ ζῆν δικαίωμα τοῦ θανατωθέντος. Πρβ. Abegg, N. Arch. IX. N. 23. καὶ Untersuch. aus d. Gebiet der Strafrechtswiss. Abh. II. Revision der Lehre von den angeblichen straflosen Tödtungen. Περὶ τῶν ἐν καιρῷ πολέμου κατὰ τῶν ἐχθρικῶν

στρατιωτῶν πραττομένων ἀδικημάτων, ἰδ. Arch. d. CrimR. IV. Bd. 1. St. N. 3. C. G. Schimdt de delictis militum hostilium et in milites host. Viteb. 1811. Pinder an et quaetenus cives ob caedem in hostem admis. puniri possint? Viteb 1814. Tittmam Vorträge und Urtheile. N. I. II. von der Becke über denkrieg und seine Beziehungen auf das Criminalrecht, unt Bemerkungen von Mittermaier, N. Arch. d.CrimR. I. Bd. 3. Heft. N. XV. C. F. R. von Nauta de delictis adversus peregrinos, maxime adversus milites hostiles Groning. 1825.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Ἐπὶ τῆς λύσεως τοῦ ζητήματος, ἐὰν ἐν καιρῷ πολέμου δύναται νὰ πραχθῇ ἀδίκημα κατὰ στρατιωτῶν τοῦ ἐχθροῦ, συγχέουσί τινες δύω διάφορα ζητήματα, ἤγουν: 1) ἐὰν τοιαύτη πρᾶξις ἦναι ἀξιόποινος, ὅπερ λύεται καταφατικῶς, καθότι καὶ ἐπὶ ἀλλοδαπῶν δύνανται νὰ πραχθῶσιν ἀδικήματα, οἱ δὲ στρατιῶται τοῦ ἐχθροῦ δὲν εἶναι ἀποκεκερυγμένοι. 2), ἐὰν ὡς ἐκ τῆς περιστάσεως τοῦ πολέμου δὲν ὑπάρχωσι λόγοι πρὸς ἐφαρμογὴν πολὺ μετριωτέρων ποινῶν, ὅπερ πρέπει ἐπίσης νὰ λυθῇ καταφατικῶς. *Mathis* jurist. Monatschrift für Preussen I. Thl. σελ. 526. *v. Pratobevera* Materialien der Gesetzkunde in Oesterreich I. σελ. 274. Archiv des Criminalr. VIII. σελ. 359. *Hepp* Theorie der Zurechnung und der Milderungsgründe. Heidel. 1836. σελ. 70.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Κατὰ τῆς γνώμης τοῦ Φαϋερβάχ, ὅτι δὲν πράττει ἀδίκημα ὁ ἀποκτείνων τὸν εἰς θάνατον καταδεδικασμένον. ἰδ. C. 13. 14. caus. XXIII. qu. 5. *Rossi* traité II. p. 9. *Rosshirt* Entwickel σελ. 348. *Abegg* Untersuchungen. σελ. 85. *Geib* im Arch. des CrimR. neue F. 1838. σελ. 579.

§ 35.

2) Ὅσον ἀφορᾷ τὰ δικαιώματα, τὰ ὁποῖα δύναταί τις νὰ παραιτήσῃ ἅμα δηλώσῃ τὴν περὶ τούτου θέλησίν του, ἀναιρεῖ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀδικήματος ἡ πρὸς τὴν πρᾶξιν ἀ-

δεια τοῦ προσϐαλλομένου. Volenti non fit injuria (α) Ἀπαιτεῖται ὅμως τὸ δικαίωμα, καθ' οὗ ἀπευθύνεται, δυνάμει τῆς περὶ τούτου ἀδείας, ἡ πρᾶξις, νὰ ὑπόκηται εἰς τὴν (νομίμως) ἐλευθέραν διάθεσιν τοῦ προσϐαλλομένου. Ἑπομένως, ἂν τὸ δικαίωμα, περὶ οὗ πρόκειται, ἦναι ἐξῃρημένον τῆς ἐλευθέρας τοῦ δικαιούχου διαθέσεως (ϐ) ἢ ἂν ἦναι οὗτος ἀνίκανος πρὸς ἐλευθέραν διάθεσιν ἑαυτοῦ ἢ τῆς περιουσίας του (γ), ἡ δοθεῖσα ἄδεια στερεῖται παντὸς νομίμου ἀποτελέσματος.

(α) Π. χ. injuria in volentem commissa.

(ϐ) Δι' αὐτὸν τὸν λόγον ἀνεκάλεσα τὴν ὁποίαν εἶχον ἄλλοτε γνώμην ὅτι δὲν εἶναι ἀξιόποινος ὁ ἀποκτείνων τὸν αἰτοῦντα τὸν θάνατον (§. 40. Σμ. * τῆς ά. ἐκδ.) Παραϐ. Stübel über die Natur der Handlung, wenn Jemand ein unveräusserliches Gut d. Andern mit dessen Einwill beschädigt oder ganz entziehet (N. Arch. IX. Bd. N. 21.) καὶ Abegg l. c. Προσέτι G. L. Gravere an injuria volenti facta poenis sit coercenda? Gron. 1825. Hepp. über den Rechtssaz: volenti non fit injuria (N. Arch. Bd. XI. N. 4.)

(γ) Ὁ ἰδιοποιούμενος πράγματα παιδὸς ἢ παράφρονος, ἔστω καὶ συναινοῦντος, εἶναι οὐχ ἧττον κλέπτης. Ὁ ἀπάγων ἄνηϐον, ἔστω καὶ ἑκόντα, εἶναι ἔνοχος ἁρπαγῆς ἢ ἀπαγωγῆς.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Ἡ ἐσφαλμένη τοῦ Φαϋερϐὰχ γνώμη ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἶναι συνέπεια τῆς θεωρίας ὅτι πᾶν ἀδίκημα εἶναι δικαιώματος προσϐολή. Πολλοὶ τῷ ὄντι συγχέουσι τὸ ζήτημα, ἂν δύναται νομίμως νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀδίκημα ἡ πρᾶξις, εἰς ἣν συναινεῖ ὁ καθ' οὗ αὕτη ἀπευθύνεται, μετὰ τοῦ ζητήματος, ἂν ἡ τοιαύτη περίστασις ἦναι ἐλαφρυντική. Neues Archiv d. CrimR. IX. σελ. 705. *Hitzig* Annalen der ausländischen Criminalrechtspflege 8. Heft. σελ. 245. Annalen der badischen Gerichtshöfe 1835. N. 6. *Rossi* traité II. p. 138. *Rosshirt* Entwickl. σελ. 324. 344. Κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἔκριναν ἤδη οἱ

νομοδιδάσκαλοι (*St. Bonifacius.* tract. de malefic. rubr. de insultu et percussione etc. p. 117.) ἀναγκαῖον τὴν διάκρισιν μεταξὺ τῆς ἀγωγῆς τοῦ παθόντος καὶ τῆς ἀγωγῆς τῆς res publica cuius interest, ne maleficia committantur. Ἡ μεταξὺ ἀπαλλοτριωτῶν καὶ ἀναπαλλοτριώτων δικαιωμάτων διάκρισις εἶναι πάντη ἀνωφελής. Ἀπ' ἐναντίας δὲ οὐσιῶδες εἶναι τὸ εἶδος τῶν ἀδικημάτων, τὰ ὁποῖα πράττονται κατὰ συναίνεσιν τοῦ παθόντος. *Hepp.* im Arch. d. CrR. XI. σελ. 65. καὶ 239. *Hepp.* Theorie der Zurechnung σελ. 57—64. *Heffter* Lehrb. σελ. 53. Motive zum Norweg. Entw. σελ. 115. 116. Ἐκ τῶν νεωτέρων ποινικῶν νόμων ὁ βαυαρικὸς (Ἄρθρ: 123.) περιέχει τὴν ἀρχὴν, ὅτι ἡ ἄδεια τοῦ παθόντος δὲν καθιστᾷ μήτε ἀτιμώρητον μήτε ἧττον ἀξιόποινον τὴν πρᾶξιν, ὅτι ὅμως πράξεις τείνουσαι εἰς ἀφαίρεσιν ἢ μὴ κοινῶς ἐπικίνδυνον βλάβην τῆς ἰδιοκτησίας μένουσιν ἀτιμώρητοι, γινόμεναι δι' ἀδείας τοῦ βλαβέντος. Κυρίως τὸ ζήτημα εἶναι οὐσιῶδες ἐπὶ ἀνθρωποκτονίας κατὰ συναίνεσιν τοῦ θανατωθέντος. Ἐνταῦθα δὲ ὁ πρωσσικὸς (Landr. II. Tit. 20. §. 834. *Temme* Lehre von d. Toedtung nach Preuss. Recht. σελ. 142.), ὁ Σαξωνικὸς (ἄρθρ. 125.) καὶ ὁ Βυρτεμβεργικὸς νόμος (ἄρθρ. 239.) τιμωροῦσι τὴν κατὰ συναίνεσιν ἀνθρωποκτονίαν μὲ μετριωτέρας ποινὰς (ἐν μὲν τῇ Πρωσσίᾳ μὲ 6—10 ἐτῶν φυλάκισιν, ἐν δὲ τῇ Σαξωνίᾳ καὶ τῇ Βυρτεμβέργῃ μὲ φυλάκισιν ἢ εἱρκτήν). Ἀλλ' ἐν τῇ Γαλλίᾳ δύω ἀποφάσεις τοῦ ἀκυρωτικοῦ, ἡ μὲν τῆς 18 Νοεμβρ: 1827. ἡ δὲ τῆς 23 Ἰουν 1838, ἐθεώρησαν ἐφαρμοστέαν τὴν ποινὴν τῆς ἀνθρωποκτονίας καίτοι ὑπαρχούσης συναινέσεως. *Hellie* Theorie du code penal. Vol. V. p. 228. Δι' ἰσχυρῶν λόγων ἀμφισβητεῖται ἡ ὀρθότης τῆς τοιαύτης νομολογίας παρὰ *Hellie* l. c. p. 232. Αὐστηρὸν εἶναι τὸ ἀγγλικὸν δίκαιον τὸ ὁποῖον δὲν λαμβάνει τὴν ὕπαρξιν συναινέσεως παντάπασιν ὑπ' ὄψιν.

Russel. on crimes and misdem. I. p. 430. *Roscoe* on evindence p. 640. Legal observer 1838. Octobre n° 488.

Προσθ. τοῦ Μεταφρ. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 98 τοῦ Ἑλλην. ποιν. νόμου, πρᾶξίς τις, γινομένη μὲν διὰ σιωπηλῆς ἢ ῥητῆς ἀδείας τοῦ βλαφθέντος, ἀπηγορευμένη δὲ ἐπὶ ποινῇ, μένει κατ' ἐκείνας μόνας τὰς περιπτώσεις ἀτιμώρητος, καθ' ἃς αὕτη, ἄνευ κοινοῦ τινος κινδύνου, ἀποτείνεται εἰς ἀφαίρεσιν ἢ βλάβην τῆς ἰδιοκτησίας.

§. 36.

Εἰς τοὺς νομίμους τούτους λόγους ἀνήκει προσέτι 3) *παράνομος πρᾶξις τοῦ προσβληθέντος γινομένη ὑπὸ περιστάσεις, καθ' ἃς ἦτο ἀδύνατος ἡ προστασία τῆς πολιτείας.* Διότι πᾶσα παράνομος προσβολὴ παρέχει τὸ δικαίωμα τῆς *ὑπερασπίσεως* καὶ καταργεῖ ἀμέσως ἅπαντα τὰ δικαιώματα τοῦ προσβάλλοντος, ὅσον ἡ προσβολὴ καθίσταται ἀναγκαία πρὸς διατήρησιν τῶν ἰδίων τοῦ προσβαλλομένου δικαιωμάτων. Ἐπειδὴ ὅμως πᾶς πολίτης μετεβίβασεν εἰς τὴν πολιτείαν τὸ πρὸς χρῆσιν ἰδιωτικῆς δυνάμεως δικαίωμά του, ἕπεται ὅτι διὰ νὰ ἦναι νόμιμος ἡ *αὐθυπεράσπισις* ἐν τῇ *πολιτείᾳ* ἀπαιτεῖται, ἐκτὸς τῶν δικαιολογούντων ἐν γένει τὴν ὑπεράσπισιν λόγων, περίπτωσις τοιαύτης φύσεως, ὥστε νὰ μὴ ἐπιδέχηται ἐπέκτασιν μέχρις αὐτῆς ἡ εἰς τὴν πολιτείαν μεταβίβασις τοῦ πρὸς χρῆσιν ἰδιωτικῆς δυνάμεως δικαιώματος. Τοιαύτη δὲ εἶναι πᾶσα περίπτωσις καθ' ἣν εἶναι ἀδύνατος τῆς δημοσίας δυνάμεως ἡ προστασία.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Καὶ αὕτη τοῦ συγγραφέως ἡ γνώμη πηγάζει

ἀπὸ τῆς ἐσφαλμένης θεωρίας ὅτι πᾶν ἀδίκημα εἶναι προσβολὴ δικαιώματος· ἀντικρούεται δὲ καὶ διὰ τῶν διατάξεων τῶν νόμων, τῶν κανονιζόντων τὰ ὅρια τῆς ἀμύνης. Δὲν ἐλήφθη προσέτι παρὰ τοῦ συγγραφέως παντάπασιν ὑπ' ὄψιν ἡ γνώμη, ὅτι ἡ ἄμυνα εἶναι ἁπλῶς *μία* τῶν περιπτώσεων καθ' ἃς ἡ πολιτεία θεωρεῖ συγγνωστὸν τὸν πράξαντα ἐν ὥρᾳ *ἀνάγκης* (Nothstand). *Wächter* Lehrb. I. σελ. 83, *Abegg* Untersuchungen σελ. 110. Ὅτι ἡ *ἀνάγκη* (διάφορος τῆς ἀμύνης) κωλύει τὸν καταλογισμὸν τῆς πράξεως, παραδέχονται ἅπασαι αἱ νεώτεραι νομοθεσίαι. Σαξωνικοῦ νόμου ἄρθ. 72. Βυρτεμβεργικοῦ νόμου ἀριθ. 106, ὅπερ ἔχει οὕτως: Ὅστις, ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως τῆς ἀμύνης γίνῃ ἔνοχος ἀθεμίτου πράξεως, διὰ νὰ προφυλάξῃ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ζωὴν ἢ τὴν ζωὴν ἑνὸς τῶν ἀνιόντων ἢ κατιόντων αὐτοῦ, τοῦ συζύγου ἢ τῶν ἀδελφῶν του, ἀπὸ παρόντος, ἐπικειμένου καὶ ἄλλως ἀναποφεύκτου κινδύνου, εἶναι ἀπηλλαγμένος ποινῆς. ἰδ. καὶ τὸ νομοσχέδιον τῆς Βάδης § 70. καὶ τὸ τῆς Ἔσσης § 46. Ἐν γένει δὲ *Hermam* zur Beurtheilung des sächs. Criminalges. σελ. 144. *Hepp* Theorie der Zurechnung σελ. 37. Motive zum Norweg. Entwurf. σελ. 109. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν Γαλλίαν, ἰδ. *Rauter* traité de droit crim. I. p. 150.

Προσθ. τοῦ μεταφρ: Κατὰ τὸ ἄρθρ. 106. τοῦ Ἑλληνικοῦ ποιν. νόμου δὲν τιμωρεῖται ὅστις ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως τῆς ἀμύνης ἐξετέλεσεν ἀθέμιτόν τινα πρᾶξιν ἐπὶ σκοπῷ τοῦ ν' ἀποτρέψῃ παρόντα τινὰ κατεπείγοντα καὶ ἄλλως ἀναπότρεπτον κίνδυνον τῆς ἰδίας ἑαυτοῦ ἢ τινος ἄλλου ζωῆς.

§ 37.

Ἡ παρὰ τοῦ πολίτου γινομένη χρῆσις τῆς ἰδιωτικῆς αὐτοῦ δυνάμεως πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν δικαιωμάτων ἑαυτοῦ ἢ

ἄλλου τινὸς κατὰ προσβολῆς ἀρξαμένης, ἐπὶ ὑποθέσει ὅτι εἶναι ἀδύνατος ἡ προστασία τῆς δημοσίας δυνάμεως λέγεται *ἄμυνα* (moderamen inculpatae tutelae, tutela inculpata) (α). Ἑπομένως προσβολὴ δικαιώματος γινομένη ἕνεκεν ἀμύνης, δὲν ἀποτελεῖ ἀδίκημα (§ 32.) (β).

(α) C. G. Buder, D. de violenta defensione privata in statu civili. Jen. 1740. J. C. Quistorp, D. de homicidio permisso, et speciatim de mod. inc. tut. Rost. 1765. Hellfeld. Diss. de violenta rerum nostrarum defensione. Zen. 1768. A. J. Kluppel de violenta sui defensione. Lugd. Bat. 1779. Frid. Kurasius de jure defensionis necessariae. Lugd. 1785. C. F. W. Grattenauer über die Nothwehr. Bresl. 1806. Van der Maesen de justa sui defensione cum caede aggressoris. Utrecht 1807. Neues Archiv d. CrimR. III Bd. N. 15. IV. Bd. σελ. 103.

(β) L. 4. L. 5. pr. L. 45. § 4. D. ad. L. Aquil. C. C. C. Art. 139—145. 150.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* *Smet* de legitima sui defens. Lovan. 1824. — *Richter* philos. Strafrecht σελ. 135. — Uber Injurien, Hausrecht, Nothwehr nach Preuss, R. Berlin 1833. Περὶ τοῦ ἀληθοῦς νομίμου λόγου τῆς ἀμύνης, ἴδ. *Hermann* zur Beurtheil. des sächs. Gesetzbuchs. p. 143. *Heffter* Lehrb.. §. 41 *Niccolini* quistioni di diritto. I. p. 283, II. p. 280.

Σημ 2 *τοῦ ἐκδ.* Περὶ τῆς ἐννοίας τῶν ἄρθρ: 139—145. τῆς Κ. Π. Δ. τὰ ὁποῖα ἐλήφθησαν ἀπὸ τοῦ ἀρχαιοτέρου δικαίου, ἴδε *Rosshirt* Gesch. und· Syst. des Strafr. I σελ. 197. 204. *Zoepfl.* das Bambergerrecht. σελ. 148. 178. Ueber das Bambergerr. und wichtig Rechtbuch Ruprechts v. Freisingen. II. Cap. 7. ἔκδ. *Maurer* Stuttg. 1839. σελ. 244. Πρβ. Schwabenspiegel Cap. 233 καὶ 314. III. ἔκδ. *Lassberg* p. 107. 138.

Σημ. 3. *τοῦ ἐκδ.* Ἅπαντες οἱ νεώτεροι ποινικοὶ νόμοι συγκαταριθμοῦσι τὴν ἄμυναν μεταξὺ τῶν λόγων οἵτινες ἐξαλείφουσι τὸ ἀξιόποινον, διαφωνοῦσι *δὲ* ἀπ' ἀλλήλων μόνον ὡς πρὸς τὴν ἔκτασιν τοῦ πρὸς τὴν ἄμυναν δικαιώματος. Ἰδ. ποιν. τὸν νόμον τῆς Αὐστρίας, I. ἄρθρ. 127, τῆς Πρωσσίας, II. 20 ἄρθρ. 820, τῆς Βαυαρίας, ἄρθρ. 127. τῆς Σαξωνίας, ἄρθρ. 70. τῆς Βυρτεμβέργης, ἄρθρ. 102 (τῆς Ἑλλάδος ἄρθρ. 99 κ. ἐπ.) Ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος ἀναφέρει τὴν ἄμυναν μόνον ἐπὶ τῆς ἀνθρωποκτονίας. ἄρθρ. 328.

§ 38.

Ἐκ τοῦ γενικοῦ λόγου τῆς νομιμότητος τῆς ἀμύνης (§. 36.) προκύπτουσιν ὡς ἀπαιτούμενα ὑπ' αὐτῆς τὰ ἑξῆς: Α) ἡ ἀποκρουομένη προσβολὴ πρέπει νὰ εἶναι *ἄδικος* (α) Β.) *παροῦσα* (laesio inchoata), Γ.) νὰ μὴ προέρχηται ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ προσβαλλομένου (β), καὶ Δ) νὰ ἔχῃ ὡς ἀντικείμενον κτῆμα ἤτοι καθ' ἑαυτὸ *ἀναντικατάστατον*, ἢ τοὐλάχιστον κατὰ τὰς προκειμένας εἰδικὰς περιστάσεις κινδυνεῦον πιθανῶς ν' ἀπολεσθῇ ἀνεπανορθώτως (γ), Ε) Ἡ ἰδιωτικὴ δύναμις τῆς ὁποίας γίνεται χρῆσις, πρέπει νὰ ἦναι τὸ *μόνον μέσον* πρὸς διατήρησιν τῶν προσβαλλομένων δικαιωμάτων· πρέπει ἑπομένως α) νὰ μὴ ἦναι δυνατὸν εἰς τὸν προσβαλλόμενον ν' ἀποφύγῃ, ἀσφαλῶς καὶ ἄνευ βλάβης ἄλλων δικαιωμάτων ἢ κτημάτων, τὴν προσβολὴν τοῦ ἐναντίου κατ' ἄλλον τρόπον, εἰμὴ διὰ τῆς δυνάμεώς του (δ), β) νὰ μὴ ἦναι πρὸς ἀποτροπὴν τοῦ κινδύνου ἀποχρῶντα καὶ εἰς τὸν ἐν καταστάσει ἀνάγκης διατελοῦντα δυνατὰ ἄλλα ὑπερασπίσεως μέσα ἐλαφρότερα ἐκείνων, ὧν γίνεται

χρῆσις (ε). Τὰ στοιχεῖα Α—Δ εἶναι τὰ προαπαιτούμενα τοῦ *δικαιώματος* τῆς ἀμύνης ἐν γένει, τὸ δὲ στοιχεῖον Ε κανονίζει τῆς *νομίμου ἐνεργείας* αὐτοῦ τὰ ὅρια.

(α) C. C. C. Art. 142 143.

(β) «**U e b e r l a u f.**» πρβ. **W a l c h** Glossar voc. Ueberlauf.

(γ) Ἁ π λ ῆ ἐξύβρισις δὲν καθιστᾷ ἑπομένως ποτὲ νόμιμον τὴν ἄμυναν, διότι ἡ πολιτεία δύναται ν' ἀποκαταστήσῃ τὴν προσβληθεῖσαν τιμὴν διὰ τῆς ὁδοῦ τῆς δικαιοσύνης. Ἡ ἐναντία γνώμη δὲν δύναται παντάπασι νὰ ὑποστηριχθῇ διὰ τοῦ ἄρθ. 140. τῆς Κ. Π. Δ., διότι αἱ λέξεις: und der Benöthigte Kann folglich ohne Fährlichkeit seines Lebens, **E h r**. **u n d g u t e n L e u m u n d n i c h t e n t w e i c h e n**, δὲν ὁρίζουσι τὸ ἀντικείμενον τῆς προσβολῆς, ἀλλὰ λύουσιν ἁπλῶς τὸ ζήτημα: πότε ὁ προσβαλλόμενος ὀφείλει νὰ φύγῃ ἀντὶ ν' ἀντιπαραταχθῇ εἰς ἄμυναν. Ὁ **B ö h m e r**. (ad Art. 140. §. 3. καὶ ad. **C a r p z o v** Q. 3. Obs. 3.), περιορίζει τὸ προκείμενον εἶδος τῆς ἀμύνης εἰς τὴν τάξιν τῶν εὐγενῶν καὶ τῶν στρατιωτικῶν.

(δ) L. 5. pr. D. ad. L. Aquil. C. C. C. Art. 140.

(ε) Καὶ αὐτὴ ἡ ἐντὸς τῶν ὁρίων νομίμου ἀμύνης, κατ' ἄλλου τινὸς παρὰ τὸν προσβαλόντα ἐπενεχθεῖσα ἄνευ προθέσεως βλάβη, εἶναι συγγνωστή. C.C.C. Art. 145. πλὴν μόνον καθόσον ἀνάγεται εἰς τὴν τιμωρίαν. L. 45. §. 4. D. ad. L. Aquil.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Περὶ τοῦ ζητήματος ἂν ἦναι καὶ πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς προσβαλλομένης ἰδιοκτησίας θεμιτὴ ἡ ἄμυνα ἴδε. *Paul* sent. rec. V. tit. 23 § 9 L. 9. D. ad L. Cornel. de sicar. L. 4. D. ad L. Aquil. Abegg. Uentersuch. σελ. 141. Tittman Handb. 1. σελ. 273. Jarke Handb. 1. σελ. 148. Κατὰ τὸν βαυαρικὸν ποινικὸν νόμον (ἄρθρ. 127.) ἡ ἄμυνα συγχωρεῖται καὶ ἐπὶ προσβολῶν τῆς ἰδιοκτησίας καὶ (ἄρθρ. 129.) κατὰ τῶν ἐπ' αὐτοφώρῳ καταλαμβανομένων κλεπτῶν ἢ τῶν διὰ τῆς βίας εἰς ξένον κτῆμα εἰσβαλλόντων καὶ προσέτι ἐπὶ τῶν βιαιοπραγιῶν, τῶν τεινουσῶν εἰς ἐξαφάνισιν ἢ βλάβην τῆς κινητῆς ἢ ἀκινήτου περιουσίας. Ὁ σαξωνικὸς ποιν. νόμος (ἄρθρ. 70.) ἐπίσης ἐπιτρέπει τὴν ἄμυναν ἐπὶ προσβο-

λῶν τῆς ἰδιοκτησίας. Ὁ δὲ βυρτεμβεργικὸς (ἄρθρ. 102) συμφωνεῖ μὲν μετὰ τοῦ βαυαρικοῦ, ἀλλὰ ἐν τῷ ἄρθ. 103 θεωρεῖ ὡς ὑπέρβασιν τῶν ὁρίων τῆς ἀμύνης τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν, ὁ ἀποκρούων τὴν κατὰ τῆς ἰδιοκτησίας του προσβολὴν, ἠδύνατο καθ' ὅλας τὰς γνωστὰς αὐτῷ περιστάσεις νὰ ἐλπίσῃ ἀποζημίωσιν *Hepp* Theorie der Zurechnung σελ. 31—34. καὶ τοῦ ἰδίου Commentar. Ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος (ἄρθ. 329) συγχωρεῖ καὶ τὴν ἀνθρωποκτονίαν, ὅταν πρόκηται ν' ἀποκρουσθῇ νυκτερινὴ προσβολὴ κατὰ περιτετειχισμένου περιβόλου ἢ βιαία εἰσβολὴ εἰς τὴν οἰκίαν. Τὸ νομοσχέδιον τῆς Βάδης (ἄρθρ. 82) λαμβάνει, ἐπὶ ἀμύνης κατὰ προσβολῶν τῆς ἰδιοκτησίας, ὑπ' ὄψιν καὶ τὴν ἀξίαν τοῦ ἀπειλουμένου κτήματος. ἴδ. καὶ Motive zum Norveg. Entw. σελ. 112.

Πρόσθ. τοῦ μεταφρ. Τὸ ἄρθρ. 99. τοῦ ἑλλην. ποιν. νόμου περιέχει κατ' οὐσίαν τὰς αὐτὰς διατάξεις τοῦ βαυαρικοῦ νόμου. Τὸ δὲ ἄρθρ. 100. θεωρεῖ καὶ αὐτὴν τὴν ἀναίρεσιν τοῦ προσβαλόντος ἀτιμώρητον, καθόσον ὁ ἀμυνόμενος δὲν ὑπερέβη τὰ νόμιμα ὅρια.

Σημ. 2 τοῦ, ἐκδ. Τὸ ζήτημα ἐὰν συγχωρῆται καὶ ἐπὶ προσβολῶν τῆς τιμῆς ἄμυνα, ἀμφισβητεῖται τὰ μέγιστα. Ὑπὲρ καταφατικῆς λύσεως εἶναι οἱ: *Grattenauer* von der Nothwehr σελ. 98. *Grävell* im Arch. des CrR. III. σελ. 291. Heffter Lehrb. σελ. 56. *Hermann* zur Beurthl. des sächs. Gesetzb. σελ. 141. Ὀρθότερον ὅμως ὑπὲρ τῆς ἐναντίας γνώμης εἶναι οἱ: *Martin* Lehrb. §. 45. not. 8. *Jarke* I σελ. 149. *Wächter* Lehrb. I. σελ. 89. *Hepp.* Theorie der Zur. σελ. 29. Motive zum Norw. Entw. σελ. 111. Ὁ Βαυαρικὸς νόμος (ἄρθρ. 129) συγχωρεῖ τὴν ἄμυναν κατὰ προσβολῶν τῆς ἁγνείας. Ὁ σαξωνικὸς νόμος σιωπᾷ. Ὁ

Βυρτεμβεργικὸς (ἄρθρ. 102.) συγχωρεῖ τὴν ἄμυναν ἐπὶ βιαιοπραγιῶν κατὰ προσώπου, ἡνωμένων μὲ κίνδυνον τιμῆς. Ὁμοίως καὶ τὸ νομοσχέδιον τῆς Βάδης ζ. 78. Οἱ δὲ ἐλβετικοὶ νόμοι τοῦ Τυγίρου (ἄρθρ. 65.), τῆς Λυκέρνης (ἄρθρ. 67.), τῆς Βασιλείας (ἄρθρ. 2) δὲν μνημονεύουσι τὴν ἄμυναν ἐπὶ προσβολῶν τῆς τιμῆς.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Κατὰ τὰ ἄρθρ. 96 καὶ 99. ἀρ. 1 τοῦ ἑλλην. ποιν. νόμου συγχωρεῖται ἄμυνα κατὰ πάσης βιαίας καὶ παρανόμου ἐπιθέσεως εἰς πρόσωπον, ἡνωμένης μὲ κίνδυνον ἁγνείας.

Σημ. 3. *τοῦ ἐκδ.* Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος (ἄρθρ. 102.), συγχωρεῖ τὴν ἄμυναν καὶ κατὰ τοῦ μετὰ τῶν κλοπιμαίων πραγμάτων φεύγοντος κλέπτου. Τὴν διάταξιν ταύτην ἐπαινεῖ μὲν ὁ *Herrmann* l. c. 143., θεωρεῖ δὲ, καὶ εὐλόγως, ἐπικίνδυνον ὁ *Hepp.* Theorie σελ. 35.

§ 39.

Ὁσάκις, *ὑπάρχοντος τοῦ δικαιώματος* τῆς ἀμύνης (α), ὁ ἀμυνόμενος ὑπερβαίνει τὰ νόμιμα ὅρια τῆς *ἐνεργείας* τοῦ δικαιώματος τούτου, πρόκειται ἄμυνα *ἄδικος ὑπέρμετρος*. Καθόσον δὲ ἡ μὴ τήρησις τῶν νομίμων τούτων ὁρίων δύναται νὰ *μεταλογισθῇ* εἰς τὸν ἀμυνόμενον ὡς προελθοῦσα ἐκ δολίας αὐτοῦ προαιρέσεως ἢ ἐξ ἀμελείας, εἶναι οὗτος ἀξιόποινος ἕνεκα τῆς ἀπὸ τῆς ὑπερβάσεως ταύτης προκυψάσης βλάβης (*ὑπαίτιος* ἄμυνα, moderamen deculpatae tutelae). — Ἅμα ὅμως τὸ *τὸ δικαίωμα τῆς ἀμύνης* ἦναι ἀποδεδειγμένον, τεκμαίρεται ἡ *νομιμότης τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ*, ἐνόσῳ τὸ τεκμήριον τοῦτο δὲν καταστρέφεται δι᾽ ἰδιαιτέρων ἀντιθέτων λόγων.

(α) Ἅμα δὲν ὑπάρχῃ κἂν τὸ δικαίωμα τῆς ἀμύνης αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ (§. 38.), δὲν δύναται νὰ γίνῃ λόγος οὔτε περὶ ἀδίκου οὔτε περὶ ὑπαιτίου ἀμύνης.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Περὶ τῆς διαγνώσεως τῆς ὑπερβάσεως τῶν νομίμων τῆς ἀμύνης ὁρίων, ἰδ. Preuss. Landr. l. c. §. 820. Baier. Gesetzb. §. 130—133. Sächs. Gesetzb. §. 71. Würtembergisch. 103. 244. 265. *Grattenauer* von der Nothwehr σελ. 150. *Tausch* Bechtsf. Wien 1832. I. σελ. 138.

Πρόσθ. τοῦ μεταφρ. ἑλλην. ποιν. νόμου, ἄρθρ. 102—105. καὶ 107.

§ 40.

Ἐπειδὴ ἀντικείμενα τοῦ ἀδικήματος δὲν δύνανται νὰ ἦναι εἰμὴ ἄτομα διατελοῦντα ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς πολιτείας (§. 32. Τ.) ἕπεται, ὅτι ἀδικήματα δύνανται νὰ πραχθῶσι, μόνον κατὰ *τῶν ὑπηκόων τοῦ κράτους* καὶ κατὰ *τῶν ἀλλοδαπῶν*, ἐνόσῳ οὗτοι διαμένουσιν ἐντὸς *τῆς ἐπικρατείας*. Ἀπ' ἐναντίας, δὲν δύναται νὰ πραχθῇ ἀδίκημα 1) κατὰ ἀτόμων, τὰ ὁποῖα *δυνάμει νομίμων ἀποφάσεων ἀπεκλείσθησαν τῆς προστασίας τῆς πολιτείας* (κατὰ ἀποκεκηρυγμένων, ἐξωρισμένων, οἵτινες ἐπανέρχονται πρὸ τῆς παρελεύσεως τοῦ χρόνου τῆς ποινῆς)· 2) δὲν εἶναι ἀδίκημα ὡς πρὸς ὡρισμένην τινὰ πολιτείαν, τὸ πραττόμενον κατὰ *ἀλλοδαπῶν* προσβληθέντων *ἐκτὸς τῆς ἐπικρατείας*. Καὶ αὐτοὶ μάλιστα οἱ ὑπήκοοι τοῦ κράτους ὑπόκεινται ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἂν εἰδικοὶ νόμοι δὲν διατάττωσι τὸ ἐναντίον (α) εἰς μόνην τὴν ποινικὴν ἐξουσίαν τῆς ἀλλοδαπῆς πολιτείας, ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ὁποίας ἔπραξαν τὸ ἀδίκημα· ὡς ἀλλοδαποὶ (§. 31.). Ἡ ποινικὴ δὲ αὕτη ἐξου-

σία τῆς ἀλλοδαπῆς πολιτείας, δύναται νὰ *ἐνεργηθῇ* ἤτοι παρ' αὐτῆς τῆς ἰδίας μετὰ προηγουμένην παράδοσιν τοῦ ἐνόχου (β), ἢ καὶ παρὰ τῆς πολιτείας, τῆς ὁποίας ὑπήκοος εἶναι ὁ ἀδικήσας, ἀλλ' ἡ ὁποία τότε δικάζει ὡς ἁπλοῦν *ὄργανον τῆς ἀλλοδαπῆς πολιτείας.* κατὰ τοὺς παραβιασθέντας *ξένους νόμους* τὸν ἴδιον αὐτῆς ὑπήκοον.

Σημ. Αἱ παλαιαὶ τῶν γερμανικῶν πολιτειῶν πρὸς ἀλλήλας σχέσεις κ. τ. λ. δὲν δύναται πλέον νὰ ἔχωσιν ἐνταῦθα ἐπιῤῥοήν. ἐφαρμοστέαι δὲ ἤδη εἶναι μόναι τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν αἱ ἀρχαί. Ἐντεῦθεν ἡ μεταβολὴ τῆς προκειμένης πραγματείας σχετικῶς πρὸς τοὺς §. 38. 39. 40. τῆς γ'. ἐκδ. Πρβ. ἀνωτέρω §. 31. σημ. α.

(α) Ἡ νομοθεσία δηλονότι δὲν περιορίζεται ὡς ἐκ τῆς προκειμένης ἀρχῆς. Ὁ ὑπήκοος τοῦ κράτους, ὁ προσβάλλων ἀλλοδαπὴν πολιτείαν ἢ ἀλλοδαπὸν ὑπήκοον, πράττει ἐναντία τῆς ὑπὸ τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν σκοπουμένης εἰρήνης καὶ ἐμβάλλει οὕτως εἰς κίνδυνον τὴν πάτριον πολιτείαν, ἥτις δι' αὐτὸ τοῦτο ἔχει ἴδιον νόμιμον συμφέρον νὰ θεωρῇ τὰς τοιαύτας προσβολὰς ὡς ἀδικήματα πραττόμενα καθ' ἑαυτῆς καὶ νὰ τὰ τιμωρῇ ὡς τοιαῦτα. Ὅθεν διάφοροι ποινικαὶ νομοθεσίαι θεωροῦσι τὴν προσβολὴν ἀλλοδαπῶν πολιτειῶν ἢ ὑπηκόων ἤτοι ὡς ἰδιαίτερον (δημόσιον) ἀδίκημα ἢ ἐπεκτείνουσιν ἀπεριορίστως τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ποινικῶν νόμων καὶ εἰς τὰ κατ' ἀλλοδαπῶν πραττόμενα ὑπὸ τῶν ὑπηκόων ἀδικήματα.

(β) Εἰς τὰς πλείστας πολιτείας εἶναι ἀπηγορευμένη ἡ παράδοσις τῶν ὑπηκόων εἰς ἀλλοδαπὰ δικαστήρια, π. χ. εἰς τὴν Βαυαρίαν, εἰς τὴν Πρωσσίαν κτλ. (Πρσθ. εἰς τὴν Ἑλλάδα, ποιν. δικον. ἄρθρ. 3).

Σημ. τοῦ ἐκδ. Κατὰ τῆς ἐσφαλμένης τοῦ Φαϋερβὰχ γνώμης ὅτι δὲν εἶναι ἀδίκημα τὸ πραττόμενον κατ' ἐξορίστου κλπ. ἴδ. *Gesterding* Ausbeute von Nachforschungen I. σελ. 369. *Abegg* Untersuchungen σελ. 368.

ΤΜΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Περὶ τῶν διαφόρων τρόπων τῆς παραβάσεως τῶν ποινικῶν νόμων.

§. 41.

Εἷς καὶ ὁ αὐτὸς ποινικὸς νόμος ἐνδέχεται κατὰ διαφόρους τρόπους νὰ παραβιασθῇ. Ἡ διαφορὰ δὲ αὕτη ἐξαρτᾶται Α) ἀπὸ τῆς διαφόρου σχέσεως τοῦ *παρανόμου ἀποτελέσματος πρὸς τὴν ἄδικον πρᾶξιν*, Β) ἀπὸ τῆς διαφόρου *αἰτιότητος τῆς πράξεως ὡς πρὸς τὸ παράνομον ἀποτέλεσμα*, τελευταῖον, Γ) ἀπὸ τῆς διαφόρου *ἐσωτερικῆς* (ψυχολογικῆς) *ἀφορμῆς πρὸς τὴν πρᾶξιν*.

Α. Διάφοροι σχέσεις τοῦ ἀποτελέσματος πρὸς τὴν πρᾶξιν.

§ 42.

Ἡ παράβασις τοῦ νόμου εἶναι τότε μόνον τελεία, *ὅταν λάβῃ χώραν καὶ κατορθωθῇ πᾶν ὅ,τι ἀπαρτίζει τοῦ ἀδικήματος τὴν ἔννοιαν. (τετελεσμένον ἀδίκημα,* delictum consumatum.*)* Ἀλλὰ καὶ πᾶσα *εἰς παραγωγὴν τοῦ ἀδικήματος ἐκ προθέσεως τείνουσα ἐξωτερικὴ πρᾶξις (α)· ἀπόπειρα τοῦ ἀδικήματος,* conatus delinquendi, *κατὰ πλατυτέραν σημασίαν)* ἀποτελεῖ αὐθύπαρκτον παράβασιν τοῦ νόμου καὶ τιμωρεῖται 1) ἂν ἡ ἐκτέλεσις παρελείφθη δι' ἐξωτερικὰ μόνον ἐμπόδια καὶ οὐχὶ ἐξ αὐτοπροαιρέτου μεταγνώσεως (β)· 2) ἂν ἡ πρᾶξις αὐτὴ διατελῇ, κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν αὐτῆς φύ-

σιν, (ἐμμέσως ἢ ἀμέσως, ὀλίγον ἢ πολὺ) ἐν αἰτιώδει ἀλληλουχίᾳ πρὸς τὸ προτεθὲν ἀδίκημα ἂν ἦναι κατ' ἀντικείμενον ἐπικίνδυνος (γ).

(α) **Thomasius** D. an poena delicti perf. puniendus sit conatus. Lips 1735. G. D. **Hofmann** de initiis delictorum. Tüb. 1768. A. W. **Heidemann** do conatu delinquendi. Hal. 1799. Πρὸ πάντων. F. C. **Meister** Urtheilen und Gutachten nr. XXV. σελ. 409. C. **Witzel** kurze Erörterungen des Unterchieds zwichen unterstandenen, angefangenen und vollendeten Verbrechen. Jena 1808. F. **Cropp** Comm. de praeceptis juris roman. circa puniendum conatum delinq. Heidelb 1813. J. C. **Mittermaier** Beiträge zur Lehre von Versuche der Verbrechen (N. Arch. d. CrimR. I Bd. II Heft. nr. 6. IV. Bd. nr. 1) **Wintgens** de conatus delinq. Gron. 1823. M. A. de **Kettelhodt** Com. de consummatione delictorum. Gött. 1826. **Jordan** de nonnullis controv. ad doctrinam de conatu del. spectant. Marb. 1826. **Brower** de conatu criminum ejusque puniendi rat. Lugd. 1826. C. E. **Lelievre** Com. de con. del. Lovan 1828. **Hepp** über d. voll. und untern. Verbrechen (Versuche Abth. X.).

(6) C. C. C. Art. 178. «durch andere Mittel wider seinen Willen». Πρβ. **Berger** el. jur. crim. C. I. nr. 1. §. 2. **Hagemeister** de causis mit. poen. th. 65. Κατ' αὐτὸν δὲ **Kleischrod** syst. Entw. Th. 1. §. 42.

(γ) Διότε πολιτικῶς ἀξιόποινον δὲν ὑπάρχει ἄνευ πράξεως ἀντιβαινούσης εἰς ἐξωτερικὸν δικαίωμα, πᾶσα δὲ πρᾶξις τότε μόνον εἶναι (ἐξωτερικῶς) παράνομος, ὅταν προσβάλλῃ ἢ ἐκτίθησιν εἰς κίνδυνον τοιοῦτο δικαίωμα. Μόνη ἡ παράνομος προαίρεσις οὐδέποτε προσποιεῖ εἰς τὴν πρᾶξιν τὸν χαρακτῆρα τῆς παρανομίας. Ὅστις λαλήσῃ περὶ ἀδικήματος φαρμακείας, δι' ὑποτιθεμένου δηλητηρίου, περὶ ἀποπείρας φόνου ἐπὶ πτώματος κ. τ. τ. συγχέει τὴν ἠθικὴν μὲ τὸ δίκαιον, τοὺς ἀστυνομικοὺς πρὸς ἀσφάλειαν τῶν πολιτῶν λόγους μὲ τὸ δικαίωμα τοῦ τιμωρεῖν· πρέπει δὲ τότε μένων συνεπὴς νὰ θεωρήσῃ ὡς ἔνοχον ἀξιοποίνου ἀποπείρας πρὸς ἀνθρωποκτονίαν καὶ τὸν Βαυαρὸν ἐκεῖνον, ὅστις ἀνέλαβεν ἐπίτηδες πορείαν εἰς ναόν τινα, ἵνα δεηθῇ θάνατον κατὰ τοῦ γείτονός του. C. C. C. art. 178. etliche scheinliche Werke, di zur **Vollbringung** der Missethat diestlich seyn mögen».

Σημ. τοῦ ἐκδ. Περὶ τῆς ἀποπείρας ἴδ. *Simoni* dei delitti considerati nel solo affeto atenttati. Milano 1830.

Vol 1. p. 94. *Mittermaier* (N. Arch. des CrimR. X. σελ. 585—57.) *Rossi* traité de droit pénal. Vol. II. *Carmignani* delle leggi vol. III. *Kitka* in *Wagner* Zeitschr. für oesterr. Rechtsgelehrs. 1832. 4. H. nr. *X*. *Scari* in d. Zeitschr. für oesterr. Rechtsgelehrs. 1835. nr. 18. *van de Veen* de conatu delinq. Gron. 1832. *Zashariae* die lehre vom Vers. der Verbr.Gött. 1836. II. Thl. 1839. *Luden* uber den Vers der Verbrechen. Gött. 1838.*Pfotenhauer* der Einfluss des fakt. Jrrthums auf die Strafbarkeit versuchter Verbr. Leipz. 1838. 2. Thl. 1839. *Hepp* (Arch. des CrimR. neue F. 1836. n. 2. u. 8) *Niccolini* del tentativo. Napoli 1837. Aster ad novae Codicis Saxon. proposit. Art. 24—28 de puniendo conatu. Lips. 1836. *Ronanni* elem. juris crim. p. 32—43. *Zirkler* in *Demme*'s Annalen des CrimR. V. nr 6. *Zirkler* in Arch. des CrR. neue F. 1839. nr. 13.

Σημ 2. *τοῦ ἐκδ.* αἱ πλεῖσται τῶν νεωτέρων νομοθεσιῶν θεωροῦσι τὴν ἀπόπειραν ἀξιόποινον μὲν, μετριώτερον δὲ τοῦ τελείου ἀδικήματος τιμωρητέαν. Ὁ Γαλλικὸς ποινικὸς νόμος (ἄρθρ. 2) ἐπὶ μὲν κακουργημάτων θεωρεῖ τὴν ἀπόπειραν ὡς ἀξιόποινον τότε μόνον ὅταν ὑπάρχῃ ἀρχὴ ἐκτελέσεως, ταυτίζων ὅμως αὐτὴν ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ μὲ τὸ τετελεσμένον ἀδίκημα, ἐπὶ δὲ πλημμελημάτων τὴν θεωρεῖ συνήθως ὡς μὴ ἀξιόποινον ἐκτὸς τινων ἐξαιρέσεων (Code pénal, art. 179. 401 405.). Ἰδ. εν γένει : Lelièvre diss. cit. p. 192—209. *Carnot* Comm. I. p. 10. *Chauveau* et *Hellie* tdéorie du Code pénal II. p. 22 *Rauter* theorie I. p. 194. Κατὰ τὸν αὐστριακὸν νόμον (ἄρθρ. 7). (Ἰδ. τὰ ἐν τῇ προηγουμένῃ σημ. παρατεθέντα συγγράμματα τοῦ *Kitka* καὶ *Scari*) ἀπόπειρα ὑπάρχει, ὅταν ὁ μὲν ἔνοχος ἐπιχει-

ρήσῃ πρᾶξίν τινα φέρουσαν εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ ἀδικήματος, ἡ δὲ ἐκτέλεσις μείνῃ ἀπραγματοποίητος ἐκ τύχης. Κατὰ τὸν πρωσσικὸν νόμον Landr. § 39—44, ἀπόπειρα ὑπάρχει καὶ ἂν ἐκ τύχης διεκόπησαν ἁπλαῖ προπαρασκευαὶ πρὸς τὴν ἀξιόποινον πρᾶξιν, τιμωρεῖται δὲ μὲ ποινὴν ἐλαφροτέραν τῆς ἐπὶ τοῦ τετελεσμένου ἀδικήματος. Κατὰ τὸν βαυαρικὸν νόμον (ἄρθρ. 60 — 62,) ἀπόπειρα ὑπάρχει, ὅταν τις, σκοπῶν τὴν ἐκτέλεσιν ἀδικήματος, ἐπιχειρήσῃ ἐξωτερικὰς πράξεις, τεινούσας εἰς ἐκτέλεσιν ἢ εἰς προπαρασκευὴν αὐτοῦ· τιμωρεῖται δὲ μὲ ποινὴν ἐλαφροτέραν τῆς ἐπὶ τοῦ τετελεσμένου ἀδικήματος. Κατὰ δὲ τὸ νομοσχέδιον τοῦ 1822 (ἄρθρ. 46.) καὶ τὰ μεταγενέστερα αὐτοῦ ἀπαιτεῖται, διὰ νὰ ἦναι ἀξιόποινος ἡ ἀπόπειρα, τοὐλάχιστον ἀρχὴ ἐκτελέσεως. Ὁ σαξωνικὸς νόμος(ἄρθρ. 25.) δὲν δίδει τὸν ὁρισμὸν τῆς ἀποπείρας, ἀλλὰ καταδεικνύει μόνον τὰς περιπτώσεις (ἄρθρ. 26), καθ' ἃς ὑπάρχει ἀπόπειρα· ἐν δὲ τῷ 29 ἄρθρῳ ἀναφέρει, ὅτι αἱ ἁπλαῖ προπαρασκευαστικαὶ πράξεις δὲν εἶναι ἀξιόποινοι. Τὰ αὐτὰ περιέχει καὶ ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος (ἄρθρ. 63.) ἀλλ' ἐν τῷ εἰδικῷ αὐτοῦ μέρει θεωρεῖ ἐπί τινων ἀδικημάτων ὡς ὑπάρχουσαν ἀξιόποινον ἀπόπειραν, ἐνῷ πρόκεινται ἁπλαῖ προπαρασκευαστικαὶ πράξεις (ἄρθρ. 238. 313.). *Hepp. Comm.* I. σελ. 489. 539. *Hufnagel* I. σελ. 126. Ἡ θεωρία ὅτι, διὰ νὰ ἦναι ἀξιόποινος ἡ ἀπόπειρα, ἀπαιτεῖται τοὐλάχιστον ἀρχὴ ἐκτελέσεως, ἀπαντᾶται καὶ ἐν τῷ ποιν. νόμῳ τῆς Λυκέρνης (ἄρθρ. 34.) καὶ ἐν τοῖς νομοσχεδίοις τῆς Βάδης (ἄρθρ. 91.) καὶ τῆς Ἕσσης (ἄρθρ. 60). Ἀλλ' οἱ ἑλβετικοὶ ποινικοὶ νόμοι τοῦ Τιγούρου (ἄρθρ. 43.) καὶ τῆς Βασιλείας (ἄρθρ. 11.) τιμωροῦσι καὶ αὐτὰς τὰς προπαρασκευαστικὰς πράξεις. Ἀπ' ἐναντίας, κατὰ τὸ νορβηγικὸν νομοσχέδιον (ἴδ. Motive zum Norweg. Entw. σελ. 64.) καὶ κατὰ τὸν περὶ κλοπῆς νόμον τοῦ Μεκλεμ-

βούργου, ἀπὸ 4 Ἰανουαρίου 1839. §. 18, ἀπαιτεῖται πρὸς ἀξιόποινον ἀπόπειραν τοὐλάχιστον ἀρχὴ ἐκτελέσεως.

Προσθ. τῶν μεταφρ. Ὁ ἑλλην. ποιν. νόμος, ἄρθρ. 47, θεωρεῖ ὡς ἀπόπειραν πᾶσαν ἐξωτερικὴν πρᾶξιν, περιέχουσαν τοὐλάχιστον ἀρχὴν ἐκτελέσεως τοῦ σκοπουμένου κακουργήματος ἢ πλημμελήματος, τιμωρεῖ δὲ αὐτὴν μὲ ποινὴν ἐλαφροτέραν τῆς ἐπὶ τοῦ τετελεσμένου ἀδικήματος.

Σημ. 3 *τοῦ ἐκδ.* Ἐκ μόνης τῆς ὑπάρξεως ποινικοῦ νόμου περὶ ἀδικήματός τινος δύναται νὰ ἐξαχθῇ τὸ ἀξιόποινον καὶ τῆς ἀποπείρας αὐτοῦ, ἀλλ' ἀπαιτεῖται πρὸς τοῦτο εἰδικὴ τοῦ νόμου διάταξις. *Mittermaier* (Arch. des CrimR. I. σελ. 157. *Wintgens* de conatu delinq. p. 62. *Carmignani* delle leggi II. p. 306. *Hepp* Vers. σελ. 284. Ὅθεν τότε μόνον εἶναι ἀξιόποινος ἡ ἀπόπειρα ὅταν εἰδικῶς ὁ νόμος ὁρίζῃ καὶ κατ' αὐτῆς ποινὴν, καὶ μόνον καθ' ὅσον ὁρίζει ποινὴν ὁ νόμος. Περὶ τοῦ νομίμου λόγου τοῦ ἀξιοποίνου τῆς ἀποπείρας, ἰδ. *Zachariae* vom Vers. I. σελ. 79. 89 Pfotenhauer σελ. 76. *Hellie* Théorie du Code pénal. II. p. 14. 20. Ἡ ἐκτεθεῖσα θεωρία προκύπτει καὶ ἐκ τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου, κατὰ τὸ ὁποῖον ἀπ' ἀρχῆς τότε μόνον ἐτιμωρεῖτο ἡ ἀπόπειρα, ὅταν ὁ περὶ ἀδικήματός τινος νόμος ὥριζε καὶ κατ' αὐτῆς ποινήν. L. 1. L. 14. D. ad L. Corn. de sic. L. 1. D. ad L. Pomp. de parric. L. 11. §. 2. *D.* ad L. Jul. de vi publ. *Lelièvre* Comm. de conatu. p. 65. *Sanio* ad L. Corn. de sic. p. 42. Πρὸς ὀρθὴν κατάληψιν τῶν περὶ ἀποπείρας ἀρχῶν τοῦ ῥωμ. δικαίου, παρατηρητέον, ὅτι τὸ ῥωμ. ποινικὸν δίκαιον δὲν περιλαμβάνεται ἐν ὁλοσχερεῖ ποινικῷ νόμῳ, ὅτι στηρίζεται ἐπὶ τῆς ἐξ ὑποκειμένου ἐπόψεως τῶν ἀδικημάτων καὶ ὅτι διακρίνει ἀκριβῶς ἀπ' ἀλλήλων τὰ crimina ordinaria ἀπὸ τῶν extraordinaria καὶ ἀπὸ τῶν delicta privata. Ἡ

παρ' ἡμῖν ἤδη ἀπόπειρα ἀδικήματος λεγομένη δυοῖν θάτερον παρὰ 'Ρωμαίοις, ἢ ἐθεωρεῖτο ὡς ἰδιαίτερον ἀδίκημα αὐτοτελῶς τιμωρούμενον, ἢ ἐτιμωρεῖτο δυνάμει διατάξεως τοῦ ἀφορῶντος τὸ ἀδίκημα νόμου, ὑποβαλλούσης ῥητῶς εἰς τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ νόμου τούτου πράξεις τινὰς ὡρισμένας μὴ ἀποτελούσας κυρίως τετελεσμένον ἀδίκημα· *Zachariae* vom Vers. I. σελ. 90. II. σελ. 5. *Luden* über Vers. σελ. 56. *Weiske* über Hochverrath σελ. 64. *Pfotenhauer* σελ. 119. Κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα ἀνεπτύχθη ἡ θεωρία, ὅτι καὶ ἡ ἀπόπειρα εἶναι μὲν ἀξιόποινος, ἀλλ' ὅτι πρέπει νὰ τιμωρῆται μὲ ποινὴν ἐλαφροτέραν τῆς ἐπὶ τοῦ τετελεσμένου ἀδικήματος. Εἰς τὴν θεωρίαν δὲ ταύτην ἐπενήργησεν ἡ ἐξ ἀντικειμένου ἔποψις τῶν ἀδικημάτων. *Zachariae* I. σελ. 95. II. σελ. 12. 138. *Luden* σελ.. 402. Art. 178. C. C. C. *Luden* σελ. 435.

Σημ. 4 *τοῦ ἐκδ.* Περὶ τοῦ ζητήματος, ἂν ἦναι ἀπόπειρα δυνατὴ ἐπὶ παντὸς ἀδικήματος, ἐπὶ ἀναιρέσεως π. χ., ὅρα ὑπὲρ τῆς ἀποφατικῆς λύσεως *Mittermaier* (Archiv IV. σελ. 17.) *Rossi* traité de droit pénal II. p. 266. τοὐναντίον δὲ *Hepp* Versuche σελ. 293. καὶ ἐν γένει *Zachariae* I. σελ. 75. *Luden* σελ. 486.

Σημ. 5 *τοῦ ἐκδ.* Περὶ τῆς ἀτιμωρησίας τοῦ αὐθορμήτως ἀφισταμένου τῆς ἀξιοποίνου πράξεως: *Pauli* rec. sent. V. 23. §. 3. L. 19. pr. D. ad L. Corn. de fals. *Mittermaier* (Arch. I. 199. X. σελ. 554.) *Hidema Jongsma* de quaest. an delinq. conatus poena sit affic. si mutato consilio. Gron. 1828. *Rossi* traité III. p. 3. *Simoni* l. c. p. 110. *Carmignani* III. p. 340. *Kitka* l. c. σελ. 192. *Scari* (oesterr. Zeitschr. l. c. σελ 387.) Ἡ τοῦ κοινοῦ γερμανικοῦ δικαίου θεωρία, ὅτι ὁ αὐθορμή-

τως ἀφιστάμενος τῆς ἀξιοποίνου πράξεως μένει ἀτιμώρητος *Zachariae* von Vers. II. σελ. 230), στηρίζεται ἐπὶ τοῦ ἄρθρ. 178 τῆς Κ. Π. Δ. Ἀλλ' ὁ *Luden* σελ. 518. ἑρμηνεύει τὸ ἄρθρον τοῦτο πολλὰ στενῶς, ἐν δὲ τῇ σελ. 271 ἀρνεῖται, ὅτι κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον ἡ μεταμέλεια ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐξαλείφει τὸ ἀξιόποινον. ἰδ. *Zachariae* von Vers. II. σελ. 270. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν γαλλικὸν ποιν. νόμον, ἰδ. *Hellie* Théorie II. p. 16., ὡς πρὸς δὲ τὸν αὐστριακόν: *Jenull* Comm. I. σελ. 157. *Kitka* l. c. 192. ἰδ. προσέτι τοῦ βαυαρικοῦ νόμου ἄρθρ. 58., τοῦ βυρτεμβεργικοῦ ἄρθρ. 73. (ἰδ. καὶ τὰς ἐν τῇ βουλῇ συζητήσεις καὶ *Hepp.* Comm. I. σελ. 533.) καὶ τοῦ βαδικοῦ νομοσχεδίου ἄρθρ. 105. Ἐν Πρωσσίᾳ *Landr.* § 43. ὁ μεταμελούμενος δύναται μόνον ν' ἀπαιτήσῃ χάριν, κατὰ δὲ τὸν ἑλβετικὸν νόμον τῆς Βασιλείας (§. 15.) τιμωρεῖται ὡς ἐπὶ πλημμελήματι, καὶ κατὰ τὸν σαξωνικὸν νόμον (ἄρθρ. 28.) μὲ εἱρκτὴν ἕως ἑνὸς ἔτους. (δικαίως ἀποδοκιμάζει τὴν διάταξιν ταύτην ὁ *Herrmann* zur Beurtheil. des sächs. Gesetzb σελ. 79. *Schüler* σελ. 32.) Τὸ ἀξιόποινον τοῦ αὐθορμήτως ἀφισταμένου ὑποστηρίζει ὁ *Oersted* Grundregeln der Strafgesetzb. σελ. 159.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Ὁ ἑλλ. ποιν. νόμος (ἄρθρ. 51) δὲν τιμωρεῖ τὸν ἑκουσίως παραιτηθέντα τῆς ἐπιχειρηθείσης ἀξιοποίνου πράξεως, ὑποβάλλει δὲ αὐτὸν εἰς ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν.

Σημ. 6 τοῦ ἐκδ. Τὸ ἀξιόποινον τῆς ἀποπείρας ἄρχεται ἅμα ἡ ἐπιχειρηθεῖσα ἐξωτερικὴ πρᾶξις περιέχῃ ἀρχὴν ἐκτελέσεως. *Mittermaier* (Arch. II. σελ. 612. X. σελ. 549. καὶ über den neuesten Züstand der Criminalgesetzb. σελ. 154. *Rossi* traité II. p. 268. *Carmignani* III. p. 311. *Kitka* σελ. 184—196. Ἀπαιτοῦνται μόνον ἐπί τινων ἀδικημά-

των, οἷον ἐπὶ ἐσχάτης προδοσίας, κατάλληλοι εἰδικαὶ διατάξεις, πρὸς ἀποφυγὴν ἐνδεχομένων κινδύνων. Ὅρα ὅμως κατὰ τῆς γνώμης ταύτης 1 *Oersted* Prüfung des baier. Entw. σελ. 15. *Hitzig* Zeitschr. V. H. σελ. 148. ὅτι μόνη ἡ ἀρχὴ ἐκτελέσεως καθιστᾷ ἀξιόποινον· τὴν ἀπόπειραν, παραδέχονται ἤδη κοινῶς ἅπασαι αἱ ἀνωτέρω ἐν τῇ 2 σημ. μνημονευθεῖσαι νομοθεσίαι. Περὶ τοῦ συνετοῦ τῆς θεωρίας ταύτης ἰδ. *Hellie* théorie du code pénal II. p. 13. *Zachariae* von Vers. σελ. 209. *Schüler* σελ. 32. *Tausch* Rechtsf. I. σελ. 81. Τοιαύτη εἶναι καὶ κατὰ τὸ κοινὸν γερμανικὸν δίκαιον ἡ ὀρθὴ γνώμη. ἄρθρ. 178 τῆς Κ. Π. Δ. Αὐτὸς ἤδη ὁ Remus, ἐν τῇ παραφράσει τοῦ 178 ἄρθρου ἀπαιτεῖ ἔναρξιν τῆς πράξεως non extrinsecis tantum et remotis factis ut apparatu telorum, veneni praeparatione. ἰδ. *Zachariae* vom Vers. σελ. 198. *Luden* vom Vers. σελ. 267. Περὶ τοῦ ἂν (κατὰ τὸ χωρίον L. 1. D. ad L. Pomp.) ἡ ἁπλῆ ἀγορὰ τοῦ δηλητηρίου ἀπετέλει ἀξιόποινον φαρμακείας ἀπόπειρα, ἰδ. *Luden* σελ. 116. 124. καὶ πρβ. *Zirkler* (Arch. des CrR. neue F. 1839. σελ. σελ. 289.) Ὑπὲρ τῆς γνώμης, ὅτι πρέπει νὰ τιμωρῶνται καὶ αἱ προπαρασκευαστικαὶ πράξεις ὅρα, ἐκτὸς τῶν ἤδη περὶ τούτου μνημονευθέντων, *Pfotenhauer* von Jrrthum. σελ. 46. *Rosshirt* zwei crim. Abh. σελ. 129. *Hepp* (Arch. neue F. 1836. σελ. 243.) Ἰδ. προσέτι τὰς καλὰς παρατηρήσεις τοῦ *Zikler* (*Demme*'s Aannalen V. σελ. 220). Ἐν ταῖς βουλαῖς τῆς Βυρτεμβέργης πολλοὶ ἐξεφράσθησαν ὑπὲρ τοῦ ἀξιοποίνου τῶν προπαρασκευαστικῶν πράξεων. *Hepp* Comm. I. σελ. 493—503. Κατώρθωσαν δὲ οἱ ὀπαδοὶ τῆς γνώμης ταύτης διὰ καθιερώσεως τοῦ ἀξιοποίνου τῶν προπαρασκευαστικῶν πράξεων (ἐν τοῖς ἄρθρ. 238. 242. 313. 379) ἐπί τε ἀνθρωποκτονίας, καὶ ἐπὶ βλάβης ξένης ἰδιοκτησίας, καὶ ἐπὶ ληστείας, καὶ ἐπὶ ἐμπρησμοῦ, νὰ οὐδετερώσωσι κατὰ μέγα

μέρος τὴν ἀρχὴν, ὅτι, διὰ νὰ ἦναι ἀξιόποινος ἡ ἀπόπειρα, ἀπαιτεῖται τοὐλάχιστον ἀρχὴ ἐκτελέσεως.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Ὁ ἑλλην. ποιν. νόμος τιμωρεῖ ἐνίοτε καὶ τὰς προπαρασκευαστικὰς πράξεις, ὡς ἐπὶ τοῦ ἄρθρ. 129. κατὰ τὸ ὁποῖον ὅστις παρακινήσῃ ἄλλον εἰς ἐσχάτην προδοσίαν ἢ ἄλλο κατὰ τῆς ἀσφαλείας καὶ ἀνεξαρτησίας τοῦ κράτους ἀδίκημα (ἄρθρ. 123—128.), καὶ ἂν δὲν τελεσφορήσῃ ἡ παρακίνησις, τιμωρεῖται ὡς ἔνοχος ἀποπείρας· ὁμοίως καὶ ἐπὶ τοῦ ἄρθρ. 238, κατὰ τὸ ὁποῖον ὅστις προμηθευθῇ ἐργαλεῖα χρήσιμα εἰς παραποίησιν νομισμάτων, τιμωρεῖται, ἂν καὶ δὲν ἔκαμεν εἰσέτι χρῆσιν αὐτῶν μὲ τὴν ποινὴν τῆς ἀποπείρας.

Σημ. 7 *τοῦ ἐκδ.* Ἐπὶ τῆς ἀποπείρας διὰ χρήσεως ἀπροσφόρων μέσων ἀνάγκη νὰ διακρίνωμεν τὰ καθ' ἑαυτὰ καὶ ὡς ἐκ τῆς φύσεώς των πάντῃ ἀπρόσφορα ἀπὸ τῶν εἰδικῶς (in concreto) ἀσυντελῶν εἰς τὴν πρᾶξιν. Ὑπὲρ τοῦ ἀτιμωρήτου τῆς ἀποπείρας ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ὅρα *Mittermaier* Arch. X. σελ. 55.) *Lelièvre* Comm. p. 118. *Rossi* vol. II. *Carmignani* III. p. 306. *Kitka* l. c. σελ. 165. 171· *Abegg* Critik. des Norweg. Entw. σελ. 43. *Herrmann* zur Beurth. des sächs. Gesetzb. σελ. 73. *Zachariae* vom Vers. l. σελ. 233. *Tausch* Rechtsf. I. σελ. 95. Τοὐναντίον δὲ : *Oersted* Grundregeln der Strafgesetzg. σελ. 170. *Hepp* Vers. σελ. 285. *Haus* observations sur le projet de Revision du Code pénal. Gand. 1835. p. 65. *Hepp* (Arch. des CrimR. neue F. 1836. σελ. 257.) *Luden* vom Vers. σελ. 285. 475. *Pfotenhauer* l. c. σελ. 79. 128. 157. 189. Αἱ νεώτεραι νομοθεσίαι θεωροῦσιν ὡς ἀξιόποινον καὶ τὴν δι' ἀπροσφόρων μέσων ἀπόπειραν. Σαξωνικὸς νόμος, ἄρθρ. 26. Βυρτεμβεργικὸς νόμος, ἄρθρ. 72. *Hepp* Comm. I. σελ. 523.) Ἀννοβερικὸν νομοσχέδιον, ἄρθρ.

40. (Arch. des CrR. 1838. σελ. 592.) Τὸ νομοσχέδιον τῆς Βάδης (ἄρθρ. 98.) ὁρίζει ποινὴν (πλὴν μόνον τὴν ποινὴν πόῤῥω ἀποπείρας) κατὰ τοῦ ἐξ ἀπερισκεψίας, ἐκ πλάνης, ἢ ἐκ παραδρομῆς μεταχειρισθέντος ἀπρόσφορον μέσον.' Ἰδ. ὅμως *Treffurt* (Arch. des CrR. 1838. σελ. 291.) Τὸ βαυαρικὸν νομοσχέδιον τοῦ 1831 δὲν τιμωρεῖ μὲν, (ἄρθρ. 47.) τὴν ἀπόπειραν, ἥτις ἀπέτυχε διὰ τὴν παντελῆ ἀνεπιτηδειότητα, τῶν ἐξ εὐηθείας ὡς προσφόρων θεωρηθέντων καὶ ἐφαρμοσθέντων μέσων, τιμωρεῖ δὲ (ἄρθρ. 48.) τὴν ἀποτυχοῦσαν, διότι ἐκ πλάνης ἢ ἐκ παραδρομῆς ἐγένετο ἀπροσφόρου μέσου χρῆσις ἀντὶ τοῦ προσφόρου πρὸς τὴν πρᾶξιν. Αὐτὸ τοῦτο ἀποφαίνεται καὶ ὁ ποινικὸς νόμος τῆς Λυκέρνης, ἄρθρ. 38. Ἐνταῦθα εἶναι, ὡς τοῦτο συμβαίνει πολλάκις ἐπὶ τοῦ ποινικοῦ δικαίου, παρατηρήσεως ἄξιον, ὅτι φαντάζονταί τινες δυνατὴν τὴν κατὰ γενικὰς μόνον ἀρχὰς λύσιν τῶν ζητημάτων, ἐνῷ ὁ νομοθέτης, ὅταν κρίνῃ ἂν πρέπῃ νὰ ἀπειλήσῃ ποινὴν, πρέπει νὰ ὁδηγῆται ἀπὸ τὴν περὶ τὰ ποινικὰ πολιτικὴν καὶ νὰ σταθμίζῃ τῆς πολιτικῆς κοινωνίας τὰ συμφέροντα.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Ὁ ἑλλην. ποιν. νόμος, ἄρθρ. 53. καὶ 54, περιέχει τὰς αὐτὰς διατάξεις τοῦ βαυαρικοῦ νομοσχεδίου.

Σημ. 8 τοῦ ἐκδ. Ἐπὶ τοῦ ζητήματος ἂν ἦναι ἀξιόποινος ἡ ἀπόπειρα, ὁσάκις ὁ πράττων προϋποτίθησι κατὰ πλάνην τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἀδικήματος ὡς ἔχον ἰδιότητά τινα, τὴν ὁποίαν δὲν ἔχει, π. χ. ἐπὶ ἀνθρωποκτονίας νεκροῦ, ὅρα, ὑπὲρ μὲν τοῦ ἀξιοποίνου, τὸν σαξωνικὸν ποιν. Ν. ἄρθρ. 27., τὸν βυρτεμβεργικὸν ποιν. Ν. ἄρθρ. 72. (*Hepp* Comm. I. σελ. 525.) *Pfotenhauer* I. σελ. 101., *Luden* σελ. 289. Κατὰ δὲ τοῦ ἀξιοποίνου: *Mittermaier* (Arch. d. CrimR. I. σελ. 166. 171. 196.) *Rosshirt* Entwickl. σελ. 328.

Zachariae vom Vers I. σελ. 249. *Herrmann* zur Beurtheil σελ. 75. Ἰδ. περίπτωσίν τινα μὴ ἀξιοποίνου ἀποπείρας εἰς *Demme's* Annalen VII. 1. Heft. σελ. 66.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Ὁ ἑλλην. ποιν. νόμος, ἄρθρ. 52, δὲν τιμωρεῖ τὴν ἀπόπειραν, ὁσάκις ἦτο ἀδύνατο νὰ πραχθῇ ἀδίκημα ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου, κατὰ τοῦ ὁποίου διευθύνετο ἡ πρᾶξις.

Σημ. 9 *τοῦ ἐκδ.* Ὅτι δὲν εἶναι ἀξιόποινος ἡ ἀπόπειρα ἄνευ δόλου, ἡ ἐξ ἀμελείας ἀπόπειρα δηλονότι, ὅρα *Millermaier* im Archiv 1. σελ. 181. *Zachariae* I. σελ. 35. *Luden* σελ. 266.

Σημ. 10 *τοῦ ἐκδ.* Περὶ τοῦ ζητήματος, ἂν ὁσάκις ἐνεργῇ τις μετὰ δολίας προαιρέσεως ἀορίστου, πρέπει νὰ θεωρῆται ὅτι ὑπάρχει ἀπόπειρα ὡς πρὸς τὸ δεινότερον ἀδίκημα, ὅπερ ἐπίσης ἐσκόπει ὁ πράξας, ὅρα *Zachariae* von Vers. σελ. 42. 62. *Luden* σελ. 261. 515.

Σημ. 11 *τοῦ ἐκδ.* Ὅτι καὶ ἐπὶ τῶν ἐκ παραλείψεως ἀδικημάτων δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀπόπειρα, ὅρα *Luden* von Vers. σελ. 469. *Zachariae* von Versuche.

§ 43.

Ἡ ἐπιχείρησις τοῦ ἀδικήματος περιλαμβάνει ἐν ἑαυτῇ τρεῖς κυρίως βαθμούς, A.) τὴν *τετελεσμένην ἐπιχείρησιν* (delictum perfectum), ἐὰν ἐγένοντο ἅπασαι αἱ πρὸς παραγωγὴν παρανόμου ἀποτελέσματος ἀπαιτούμεναι πράξεις, χωρὶς μολοντοῦτο νὰ προκύψῃ τὸ σκοπούμενον ἀποτέλεσμα (α)· B) τὴν *πρόσω ἀπόπειραν* (ἀρξάμενον ἀδίκημα) ἐὰν ὁ ἀδικήσας ἤρξατο ἤδη τῆς κυρίας πράξεως, του-

τέστιν ἐκείνης ἥτις περαιουμένη ἔμελλε καὶ ἠδύνατο νὰ ἐπιφέρῃ ἀμέσως τὸ παράνομον ἀποτέλεσμα· καὶ τελευταῖον Γ) τὴν *πόῤῥω ἀπόπειραν*, (προπαρασκευαζόμενον ἀδίκημα) ἐὰν ὁ ἀδικήσας ἐπεχείρησε πράξεις, δι' ὧν ἔμελλεν ἁπλῶς μόνον νὰ προπαρασκευασθῇ ἡ πρᾶξις τῆς ἐκτελέσεως (ἡ κυρία πρᾶξις).

(α) **Klein** peinl. R. §. 145. ἀμφιβάλλεται, ἂν ὑπὸ νομοθετικὴν ἔποψιν εἶναι ὀρθὴ ἡ διάκρισις αὕτη τῆς πρόσω ἀποπείρας (conatus proximus) ἴδ. ὅμως **Weber** (N. Arch. d. CrimR. IV. Bd. N. II.).

Σημ. 1 τοῦ ἐκδ. Τοῦ delictum perfectum ἡ διάκρισις εἶναι περιττὴ, διότι ἐπὶ τῶν ἀδικημάτων, πρὸς τέλειον ἀπαρτισμὸν τῶν ὁποίων ὁ νόμος ἀπαιτεῖ ὡρισμένον ἀποτέλεσμα, ὑπάρχει πρόσω ἀπόπειρα μέχρις οὗ προκύψῃ τὸ ἀποτέλεσμα, Arch. d. CrimR. IV. σελ. 3. *Rosshirt* Entwickl. σελ. 317. *Rossi* traité III. p. 7. Τὴν ἀρχὴν ταύτην παραδέχεται καὶ ὁ βαυαρ. ποιν. νόμος. Motive zum baier. Gesetzb. I. σελ. 179. Κατὰ τὴν νεωτέραν ἐποχὴν γίνεται πολλάκις ἐνταῦθα λόγος καὶ περὶ τετελεσμένης ἀποπείρας: Bauer Lehrb. § 68. *Zachariae* von Vers II. σελ. 27.—41. Ὅτι τὸ delictum perfectum δὲν δύναται νὰ τιμωρηθῇ ἐξίσου μὲ τὸ τετελεσμένον ἀδίκημα, ἴδ. *Zachariae* vom Vers. II. σελ. 58. Motive zum Norweg. Entw. σελ. 67. *Hans* observations I. p. 88. *Chauveau* et *Hellie* théorie du Code pénal. II. p. 27. (Ἡ γαλλικὴ πρακτικὴ ὀνομάζει τὴν προκειμένην περίπτωσιν delit manqué.) Ὁ βυρτεμβ. νόμος (ἄρθρ. 64) λαλεῖ ἐνταῦθα περὶ τετελεσμένης ἀποπείρας· τὸ δὲ νομοσχέδιον τῆς Βάδης (ἄρθρ. 99.) περὶ πρόσω ἀποπείρας. Ἐρευνῶν τις ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὰς διαφόρους νομοθεσίας, ἀμέσως παρατηρεῖ, ὅτι ἀμφιταλαντεύονται καὶ αὐταὶ ὡς πρὸς τὸν ὁρισμὸν τῆς τετελεσμένης ἐπιχειρήσεως, διότι κατὰ μὲν τὸν βυρτεμβεργικὸν νόμον τετελεσμένη θεω-

ρεῖται ἡ ἐπιχείρησις, ἐάν τις ἔπραξε τὸ καθ' ἑαυτὸν πᾶν ὅ,τι ἀπῃτεῖτο, πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως, χωρὶς μολοντοῦτο νὰ προκύψῃ τὸ πρὸς ὕπαρξιν τῆς κατὰ νόμον ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος ἀναγκαῖον ἀποτέλεσμα (π. χ. ἂν ὁ προθέμενος ἀνθρωποκτονίαν κατὰ τοῦ Α ἐπυροβόλησε κατ' αὐτοῦ), κατὰ δὲ τὸ νομοσχ. τῆς Βάδης, ἀπαιτεῖται νὰ ἐπέλθῃ καὶ τραῦμα. Ὅτι ἐν γένει τοῦ delictum perfectum ἡ διάκρισις δὲν εἶναι ἀξία λόγου ἰδ. *Hufnagel* Comm. I. σελ. 130.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* *Ἐπιτεταμένη ἢ ἰδιότυπος* λέγεται ἡ ἀπόπειρα, ὅταν ἡ πρᾶξις, ἀποτελοῦσα καθ' ἑαυτὴν ἰδιαίτερον τετελεσμένον ἀδίκημα, ἔμελλε συγχρόνως κατὰ τὴν πρόθεσιν τοῦ πράττοντος νὰ χρησιμεύσῃ ὡς μέσον πρὸς ἐκτέλεσιν ἄλλου ἀδικήματος, ὅπερ δὲν κατωρθώθη νὰ τελεσθῇ, π. χ. ἐπὶ ἀποπείρας βιασμοῦ, ἐχούσης ταὐτοχρόνως χαρακτῆρα τετελεσμένου ἀδικήματος προσβολῆς τῆς ἁγνείας. *Hepp* Versuche σελ. 308.

Σημ. 3 *τοῦ ἐκδ.* Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ποινὴν τῆς ἀποπείρας, ὁ βαυαρικὸς ποινικὸς νόμος, ὅταν μὲν τὸ τετελεσμένον ἀδίκημα τιμωρῆται μὲ θάνατον ὁρίζει (ἄρθρ. 60.): ἐπὶ μὲν πόῤῥω ἀποπείρας, εἱρκτὴν 3—5 ἐτῶν, ἐπὶ δὲ πρόσω ἀποπείρας, διὰ βίου δεσμὰ ἢ βαρεῖαν εἱρκτὴν ἐπ' ἀόριστον χρόνον, ὅταν δὲ τὸ τετελεσμένον ἀδίκημα τιμωρῆται μὲ δεσμὰ ἢ βαρεῖαν εἱρκτὴν ἀπ' ἀόριστον χρόνον, ὁρίζει ἐπὶ μὲν πόῤῥω ἀποπείρας, εἱρκτὴν 1—3 ἐτῶν, ἐπὶ δὲ πρόσω ἀποπείρας δεσμὰ 10—15 ἐτῶν. Ὁ σαξωνικὸς νόμος (ἄρθρ. 26) δὲν ὁρίζει ἐπὶ ἀποπείρας ἐλάχιστον ὅρον ποινῆς, ἀλλὰ μόνον ἀνώτατον μέχρι $\frac{2}{3}$ τῆς εἰς τὸ τετελεσμένον ἀδίκημα ἐπιβλητέας ποινῆς καὶ μέχρις 20 ἐτῶν βαρείας εἱρκτῆς, ἐὰν εἰς τὸ τετελεσμένον ἀδίκημα ἐπίκειται ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου. Ὁ δὲ βυρτεμβεργικὸς νόμος (ἄρθρ. 64—68.) δὲν ὁρίζει ἀνώτατον, ἀλλὰ μόνον ἐλάχιστον ὅρον,

ἐπι μὲν πόῤῥω ἀποπείρας, τοὐλάχιστον 8 ἔτη βαρείας εἱρκτῆς, ἐπὶ δὲ πρόσω ἀποπείρας τοὐλάχιστον 15 ἔτη, ἐὰν εἰς τὸ τετελεσμένον ἀδίκημα ἐπίκειται ποινὴ θανάτου ἢ δεσμῶν διὰ βίου· ἄλλως δὲ, ἐπὶ μὲν πρόσω ἀποπείρας, τοὐλάχιστον τὸ ἥμισυ, ἐπὶ δὲ πόῤῥω ἀποπείρας, τοὐλάχιστον τὸ τρίτον τῆς εἰς τὸ τετελεσμένον ἀδίκημα ἐπιβλητέας ποινῆς προσκαίρου περιορισμοῦ τῆς ἐλευθερίας. Ὅρα *Shüler* Beitr. σελ. 31. *Hepp* Comm. I. σελ. 506. Ὅτι τῶν ἀδικημάτων ἡ ἀπόπειρα εἶναι πάντοτε ἧττον τῆς ἐκτελέσεως ἀξιόποινος, ἴδ. *Zachariae* II. σελ. 51.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον, ἡ ποινὴ τῆς ἀποπείρας ἔχει πρὸς τὴν ποινὴν τοῦ τετελεσμένου ἀδικήματος ὡς ἐφεξῆς: Ἐπὶ κακουργημάτων, (ἄρθρ. 49.) ἀντὶ τῆς εἰς τὸ τετελεσμένον κακούργημα ἐπιβαλλομένης ποινῆς τοῦ θανάτου καταγινώσκεται ἡ ποινὴ τῶν διὰ βίου δεσμῶν καὶ εἰς ἰδίως ἐλαφρυντικὰς περιστάσεις ἡ τῶν προσκαίρων δεσμῶν· ἀντὶ δὲ τῆς ποινῆς τῶν διὰ βίου δεσμῶν καὶ εἰς ἰδίως ἐλαφρυντικὰς περιστάσεις εἱρκτὴ τοὐλάχιστον ὀκταετής· ἐπὶ δὲ ποινῆς προσκαίρων δεσμῶν ἐλαττοῦται ἡ ποινὴ αὕτη, πλὴν ὄχι ἐπέκεινα τοῦ ἡμίσεος, καὶ ἐὰν ἐντεῦθεν ἡ διάρκεια τῆς ποινῆς γίνεται βραχυτέρα τῶν 10 ἐτῶν, ἐπιβάλλεται ἡ ποινὴ τῆς εἱρκτῆς· ἀνάλογος δὲ ἐλάττωσις γίνεται καὶ ἐπὶ εἱρκτῆς, εἰς τὴν ὁποίαν κατὰ τὰς περιστάσεις ἀντικαθίσταται ἡ φυλάκισις. Ἐπὶ δὲ πλημμελημάτων (ἄρθρ. 50) τιμωρεῖται ἡ ἀπόπειρα μὲ ποινὴν ἠλαττωμένην, πλὴν ὄχι κατωτέρω τοῦ ἡμίσεος τῆς ἐπιβαλλομένης εἰς τὴν τετελεσμένην πρᾶξιν. Δὲν συγχωρεῖται δ' ἐνταῦθα ποσῶς ἡ μεταβολὴ τοῦ εἴδους τῆς ποινῆς ἢ ἡ καταβίβασις αὐτῆς ὑπὸ τὸν ὡρισμένον ἐλάχιστον ὅρον τῆς φυλακίσεως καὶ τῆς χρηματικῆς ποινῆς.

B) Διάφορος αἰτιότης τοῦ πράξαντος πρὸς τὸ παράνομον ἀποτέλεσμα.

§ 44.

Πᾶσα τοῦ ποινικοῦ νόμου παράβασις προϋποτίθησιν ὡς ἐνεργὸν αἴτιον ὡρισμένον ἄτομον· τὸ δὲ ἄτομον, *εἰς τὴν θέλησιν καὶ τὴν πρᾶξιν τοῦ ὁποίου ἐνυπάρχει τὸ ἀποχρῶν αἴτιον, ὅπερ παρήγαγε τὸ ἀδίκημα, ὡς ἀποτέλεσμα*, λέγεται *αὐτουργὸς* (auctor delicti) εἴτε *ἄμεσος* τοῦ ἀδικήματος αἴτιος εἶναι, εἴτε *ἔμμεσος*, ἤγουν εἴτε ὁ ἴδιος ἐνήργησε τὴν ἀποτελοῦσαν τὸ ἀδίκημα πρᾶξιν (*φυσικὸς Αὐτουργός*, auctor physice talis), εἴτε αὐτοῦ ἡ πρὸς παραγωγὴν τοῦ ἀδικήματος ἐκ προαιρέσεως τείνουσα ἐνέργεια εἶναι ἡ αἰτία τοῦ ὑπ' ἄλλου τινὸς πραχθέντος ἀδικήματος. Εἶναι δὲ τὸ τελευταῖον τοῦτο δυνατὸν 1) ὅταν τις ἐκ προθέσεως πείσῃ τὸν ἄλλον εἰς ἐνέργειαν τοῦ ἀδικήματος (*ἀπ' εὐθείας ἔμμεσος αὐτουργός, νομικὸς αὐτουργός*), 2) ὅταν τις ἐκ προθέσεως ἄρῃ ἐκ μέσου τὰ ἐμπόδια, ἅπερ ἤθελον καταστήσει ἤτοι ἐν γένει, ἢ ὑπὸ τὰς προκειμένης εἰδικὰς περιστάσεις *ἀδύνατον* τὴν ἐξωτερικὴν ἐνέργειαν τῆς πρὸς τὴν πρᾶξιν ὑπαρχούσης ἤδη θελήσεως τοῦ ἄλλου (*ἐκ πλαγίου ἔμμεσος αὐτουργός, κύριος συνεργός*, socius principalis) (α).

(α) **Stübel** über den Thatbestand der Verbrechen, die Urheber derselben u. s. w. (Wittenberg. 1805) §. 19—95. **Oersted** Grundregeln der Strafgesetzg. §. 26—30. W. **Wolters** de auctoribus, sociis et fautoribus delictorum. Gron. 1824. **Mittermaier** uber Begriff, Arten und Strafbarkeit des Urhebers (N. Arch Bd. III. St. 1. σελ. 125. ff.) **Stübel** über die Theilnahme mehrerer Personen an ei-

nem Verbrechen. Dresden 1828. Visini (Wagners Zeitschrift 1833. S. 297.) Visini Beitr. zur Criminalrechtswiss. Wien 1839. nr. 1. Mayer Versuch einer Prüfung der Lehren, von Thatbestand und der Thäterschaft. Berlin 1836. Nicolini della complicità. Napoli 1837. Bonanni elem. jur. crimpag. 97. Reiner in Wagner's Zeitschr. 1835. nr. 20.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Αἱ νομοθεσίαι διαφέρουσιν· ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀπ' ἀλλήλων κατά τε τοὺς νομικοὺς ὅρους καὶ κατὰ τὰς νομικὰς θεωρίας. Κατὰ τὸν πρωσσικὸν νόμον (Landr. §. 64.), αὐτουργὸς λέγεται πᾶς ὁ λαμβάνων ἄμεσον μετοχὴν εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ ἀδικήματος, ἔπειτα δὲ ἐν μὲν τῷ § 65. γίνεται λόγος περὶ κυρίου αὐτουργοῦ, ὁ δὲ § 75 ἀποκαλεῖ συναυτουργὸν τὸν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως ἄνευ προηγουμένης συνεννοήσεως, δίδοντα χεῖρα βοηθείας ἢ σκοπιωροῦντα. Ὁ αὐστριακὸς νόμος (§ 5) θεωρεῖ, ἐκτὸς τοῦ ἀμέσου αὐτουργοῦ τῆς πράξεως, ὡς ἔνοχον τοῦ αὐτοῦ ἀδικήματος καὶ πάντα, ὅστις διὰ προσταγῆς, συμβουλῆς ἢ ὁδηγίας προπαρεσκεύασε τὸ ἀδίκημα, παρεκίνησεν εἰς ἐκτέλεσίν του, ἢ τὸ ὑπεστήριξε διὰ τῆς συνδρομῆς του, ἢ συνετέλεσεν εἰς ἀσφαλῆ αὐτοῦ ἐκτέλεσιν, ἢ συνενοήθη προηγουμένως μετὰ τοῦ αὐτουργοῦ περὶ μελλούσης βοηθείας μετὰ τὴν πρᾶξιν ἢ περὶ συμμετοχῆς εἰς τὴν προσδοκωμένην ὠφέλειαν· *Visini* Beitraege σελ. 25. *Jenull* das oesterreich. Criminalr. I. zu § 5. Κατὰ τὸν αὐστριακὸν περὶ φορολογικῶν παραβάσεων νόμον τοῦ 1835, ἄμεσος μὲν αὐτουργὸς λέγεται (§ 19.) ὅστις δια τῆς ἰδίας αὐτοῦ πράξεως ἢ παραλείψεως παρέβη τὸν νόμον, αὐτουργὸς δὲ (§ 70.) ὅστις παρεκίνησεν ἄλλον πρὸς τὴν πρᾶξιν. Ὁ γαλλικὸς ποιν. νόμος (Code pénal; art. 59), ὁρίζει, ὅτι οἱ συνεργοὶ (complices) τιμωροῦνται ὡς οἱ αὐτουργοὶ (auteurs, τουτέστιν οἱ φυσικοὶ αὐτουργοὶ), ἀπαριθμεῖ δὲ ἔπειτα ἐν τῷ 60 ἄρθρῳ τοὺς συνεργούς, συγκαταλέγων μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοὺς ἐν Γερμανίᾳ λεγομένους νομικοὺς αὐτουργοὺς καὶ

βοηθούς. *Wolther* diss. ut. p. 12. 93. *Destriveaux* essais p. 178. *Chaveau et Hellie* théorie II. p. 58. 108. *Rauter* I. p. 204. Ὁ βαυαρικὸς νόμος λέγει αὐτουργὸν ἐκεῖνον, ὅστις ἀμέσως δι' ἰδίας αὐτοῦ σωματικῆς δυνάμεως καὶ ἐνεργείας ἐκτελεῖ τὸ ἀδίκημα, ὡς καὶ ἐκεῖνον, ὅστις πρὶν τῆς πράξεως ἢ κατὰ τὴν πρᾶξιν χορηγεῖ ἐκ προθέσεως εἰς τὸν ἐκπεραιωτὴν αὐτῆς τοιαύτην βοήθειαν, χωρὶς τῆς ὁποίας δὲν ἤθελε δυνηθῇ οὗτος νὰ φέρῃ τὴν πρᾶξιν εἰς πέρας, καὶ τελευταῖον προσέτι ἐκεῖνον, ὅστις μετὰ παρανόμου προθέσεως παρεκίνησεν ἄλλους εἰς ἐπιχείρησιν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ ἀδικήματος. Τὰς αὐτὰς ἀρχὰς περιέχουσι καὶ οἱ ἑλβετικοὶ ποιν. νόμοι τῆς Λυκέρνης (ἄρθρ. 43.) καὶ τοῦ Τιγούρου (ἄρθρ. 49). Ὁ σαξωνικὸς νόμος ἀποφεύγει τὴν ἔκφρασιν *αὐτουργός*, διακρίνει δὲ (ἐν τοῖς ἄρθροις 33—37). ἴσην καὶ ἄνισον εἰς τὸ ἀδίκημα μετοχήν· ἴσην μὲν ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ἡ πρᾶξις εἶναι εἰς ἕνα ἕκαστον ὁλόκληρος καταλογιστέα, ὅθεν κατατάττει ἐνταῦθα ἐκείνους, οἵτινες κατὰ προηγουμένην ῥητὴν ἢ σιωπηλὴν συνεννόησιν ἐκτελοῦσι κοινῶς τὸ ἀδίκημα, ἢ κοινῶς μετὰ τοῦ πράξαντος συναπεφάσισαν τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἀδικήματος, καὶ ἤτοι ὑπεστήριξαν αὐτὸν πρὶν τῆς πράξεως διὰ τῆς συνδρομῆς των, ἢ ἦσαν παρόντες κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν· ἄνισον δὲ ἄρθρ. 37. (τιμωρουμένην μὲ ποινὴν ἐλαφροτέραν §. 45.) ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν συνεννοεῖταί τις μὲ ἄλλους πρὸς ἐκτέλεσιν ἀξιοποίνου πράξεως, ἢ χορηγεῖ συμβουλὴν ἢ βοήθειαν πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ ὑπὸ ἄλλων ἀποφασισθέντος ἀδικήματος, χωρὶς νὰ συμπράξῃ αὐτὸς εἰς τὴν ἐκτέλεσιν. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος αὐτουργὸν μὲν λέγει (ἄρθρ. 74) αὐτὸν τὸν πράξαντα τὸ ἀδίκημα ὡς καὶ τὸν ἐκ προθέσεως πείσαντα ἄλλον εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ ἀδικήματος, συναυτουργὸν δὲ (§ 75) ἐκεῖνον, ὅστις ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ εὐκολύνῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ὑπὸ ἄλλου ἀποφασισθείσης πράξεως, χορηγεῖ κατὰ τὴν ἐκ-

τέλεσιν αὐτῆς τοιαύτην βοήθειαν, ἄνευ τῆς ὁποίας δὲν ἤθελεν εἶσθαι ὑπὸ τὰς προκειμένας περιστάσεις δυνατὸν νὰ ἐκτελεσθῇ τὸ ἀδίκημα. *Hepp* Comm. I. σελ. 540. Τὸ νομοσχέδιον τῆς Βάδης (§ 106.) αὐτουργὸν μὲν ἐπίσης λέγει αὐτὸν τὸν πράξαντα ὡς καὶ τὸν πείσαντα ἄλλον εἰς τὴν πρᾶξιν, περὶ συναυτουργῶν δὲ δὲν κάμνει παντελῶς λόγον.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Κατὰ τὸν ἑλλ. ποιν. νόμον ἄρθρ. 56. ὡς αὐτουργός, μὲ τὴν παρὰ τοῦ νόμου ὡρισμένην πλήρη ποινὴν τιμωρούμενος, θεωρεῖται 1) ὅστις ἐξετέλεσε τὴν πρᾶξιν αὐτοπροσώπως καὶ ἀμέσως· 2) ὅστις ἐν γνώσει καὶ ἐκ προσθέσεως ὑπεστήριξεν ἀμέσως τὴν κυρίαν πρᾶξιν διὰ τῆς συνδρομῆς του ἢ ἐχορήγησεν εἰς τὸν ἐκπεραιωτὴν αὐτῆς πρὸ ἢ ἐπὶ τῆς ἐκτελέσεως τοιαύτην βοήθειαν, ἄνευ τῆς ὁποίας οὗτος δὲν ἠδύνατο νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὴν πρᾶξιν κατὰ τὰς προκειμένας περιστάσεις· 3) ὅστις ἐκ προθέσεως παρεκίνησεν ἄλλον εἰς ἐκτέλεσιν ἀξιοποίνου τινός πράξεως, ἀπειλῶν, βιάζων, προστάζων, παραγγέλλων, ὑποσχόμενος ἢ χορηγῶν μισθόν, ἢ συμβουλεύων, μετ' ἀπάτης, πειθοῦς ἢ φορτικότητος, καὶ τέλος προκαλῶν ἢ μεταχειριζόμενος ἐπίτηδες ὡς ἕρμαιον τὴν εἰς ἣν εὑρίσκεταί τις πλάνην, τὸ πάθος ἢ τὴν ψυχικὴν αὐτοῦ ὁρμήν.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Ὁ κατὰ τὸν Φαϋερβὰχ ὁρισμὸς τοῦ συναυτουργοῦ, ὡς αἴροντος ἐκ μέσου τὰ ἐμπόδια, ὡς ἐκ τῶν ὁποίων ἤθελεν εἶσθαι ἀδύνατος εἰς τὸν ἄλλον ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἀδικήματος, δὲν δύναται νὰ στηριχθῇ ἐπὶ τοῦ κοινοῦ γερμανικοῦ δικαίου, διότι κατὰ τὸ ἄρθρ. 177. τῆς Κ. Π. Δ. ὁ τοιοῦτος εἶναι ἁπλοῦς συνεργός. Ἐν γένει εἶναι πολλὰ ἀόριστος ὁ ῥηθεὶς χαρακτηρισμός. Archiv des Criminal-rechts II. σελ. 377. *Stübel* über Theilnahme σελ. 24. ἰδ. προσέτι *Bauer* Lehrbuch § 75. not. d. Ὅτι ποινικοί τινες νόμοι παραδέχονται τὴν τάξιν συναυτουργῶν,

προκύπτει ἐκ τῆς προηγουμένης σημειώσεως· ἀλλὰ ζητεῖται ἂν πρέπῃ νὰ ἔχῃ ὁ δικαστὴς τὴν ἐξουσίαν τοῦ νὰ ἐπιβάλλῃ πλήρη τοῦ ἀδικήματος τὴν ποινὴν εἰς ἐκεῖνον, ὅστις εἶναι μὲν ἁπλοῦς συνεργὸς, διότι ἁπλῶς μόνον βοήθειαν ἔδωκεν, ἀλλὰ βοήθειαν τοιαύτην, χωρὶς τῆς ὁποίας ὁ ἄλλος δὲν ἤθελε δυνηθῆ νὰ φέρῃ τὴν πρᾶξιν εἰς πέρας. Ταῦτα ὁρίζει τὸ νομοσχέδιον τῆς Βάδης (§ 122.)· ἐάν τις ὅμως προβῇ ἔτι περαιτέρω, ἐνδέχεται νὰ θέσῃ διάταξιν ἐπιζήμιον διὰ τὴν γενικότητα αὐτῆς.

§ 45.

Καθὼς ὅμως ἐπὶ πάσης αἰτίας ἐνδέχεται νὰ ὑπάρχωσι καὶ αἰτίαι δευτερεύουσαι, αἵτινες εὐκολύνουσαι τὴν ἐνέργειαν τῆς κυρίας αἰτίας, συντελοῦσιν εἰς παραγωγὴν ὡρισμένου ἀποτελέσματος, οὕτως ἐνδέχεται νὰ μεθέξωσι καὶ ἄλλοι εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ αὐτουργοῦ (§ 44.) παράβασιν τοῦ νόμου διὰ *τοιούτων πράξεων αἵτινες, καθ' ἑαυτὰς μὲν θεωρούμεναι, δὲν παράγουσι τὸ ἀδίκημα, ἀλλὰ βοηθοῦσαι τὴν ἐνέργειαν τοῦ αὐτουργοῦ, συντελοῦσιν εἰς τὴν παραγωγήν του*. Πᾶς ὁ μετὰ *προθέσεως* γινόμενος τοιούτων πράξεων ἢ παραλείψεων ἔνοχος λέγεται *συνεργὸς* (socius delicti) (α)·

«Συνέργεια ἐξ ἀμελείας εἶναι νομικῶς κατανοητή;»

(α) C. C. C. Art. 177. Πρβ. H. Cocceji de socio crimin. (in Exercitt. curiosis T. II. nr. 30.) J. F. Eisenhardt Diss de vera criminis socii notione. Helmst. 1750. E. C. Westphal D. de consortibus et adjutoribus criminum eorumque poena. Hal. 1760. J. Corn van der kemp de eo., qui delinquentis est socius. Lugd. 1790. Kleinschrod syst. Entw Th. I. § 177—206. Feuerbach Revision Th. II. § 243. ff. καὶ Stübel l. c. Schnell de poenis regulariter mitioribus in socios criminum quam in eor. auctores jure romano sancit. Heidelb. 1809. Schirach (N. Arch. d. CrimR. III. Bd. N. 17.). Borst. (N. Arch. d. CR. VII. Bd. N. 23.) v. Kessenich de sociis in cri-

mine. Leod. 1823. H. Geyer's de sociis delinquentium. Lugd. 1824. Volther Volther's Diss. de auctoribus, sociis et fautoribus delictorum eorumque poena. Gron 1824.

Σημ. 1 τοῦ ἐκδ. Καὶ ἐπὶ τῶν συνεργῶν δὲν ὑπῆρχε κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον γενικὸς ποινικὸς νόμος, κηρύττων ἀξιόποινον πᾶσαν εἰς ἀδίκημα μετοχὴν, ἀλλὰ εἰδικοὶ νόμοι (leges) ἐκήρυττον ἐπί τινων ἀδικημάτων ὡς τιμωρητέας ῥητάς τινας συνεργείας πράξεις. L. b. D. ad L. Pomp. de parric. L. 8. 14. D. ad. leg. Jul. de adult. L. 6. § 2. D. ad. L. Fabiam deplag. Αὐτὸ δὲ τοῦτο ἐγίνετο ὕστερον καὶ διὰ τῶν αὐτοκρατορ. διατάξεων. L. un. Cod. de rabt. virg. *Rosshirt* Entw. σελ. 230. Περὶ τῶν ῥωμαϊκῶν ὅρων ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἴδ. *Nicolini* l. c. p. 8. Περὶ τοῦ ζητήματος, ἂν οἱ συνεργοὶ ἐτιμωροῦντο κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον μὲ τὴν αὐτὴν πάντοτε ποινὴν τῶν αὐτουργῶν (ἴδ. L. un. Cod. de Nili agger. non rump. Arch. d. crimR. II. σελ. 422.), ὑπάρχουσι διάφοροι γνῶμαι. Ἡ δὲ κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα ἐπικρατοῦσα γνώμη ἦτο ὅτι τιμωρεῖται μὲν καὶ ὁ συνεργὸς ἀλλὰ πάντοτε μὲ ποινὴν μετριωτέραν τῆς τοῦ αὐτουργοῦ. *Gandinus* de maleficis p. 66. Τὴν γνώμην ταύτην καθιεροῖ καὶ τὸ ἄρθρ. 177. τῆς Κ. Π. Δ. συνδ. μὲ τὸ ἄρθρ. 203. τῆς Βαμβεργικῆς.

Σημ. 2 τοῦ ἐκδ. Πολλὰ λογικὸς εἶναι ὁ κανὼν τοῦ κοινοῦ γερμανικοῦ δικαίου, ὅτι ὁ συνεργὸς πρέπει νὰ τιμωρῆται μετριώτερον τοῦ αὐτουργοῦ. Ἴδ. καὶ *Carmignani* delle leggi II. p. 362. *Chauveau* et *Hellie* théorie du Code pénal. II. p. 70. Ἐπὶ τῆς διακρίσεως αὐτουργῶν καὶ συνεργῶν διαφέρουσιν αἱ νομοθεσίαι. Ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος (ἄρθρ. 60). περιλαμβάνει μὲν τοὺς συνεργοὺς ὑπὸ τὴν ἔκφρασιν complices, ὁρίζει δὲ ἀκριβῶς σχέσεις τινὰς δι' ὧν καθίσταταί τις ἀξιόποινος complice. Κατὰ τὸν πρωσσικὸν νόμον

(Landr. § 64), αὐτουργοὶ λέγονται πάντες ὅσοι ἀμέσως μετέσχον εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ ἀδικήματος, τιμωροῦνται δὲ μὲ πλήρη μὲν τοῦ ἀδικήματος τὴν ποινὴν (ἄρθρ. 71.) καὶ ὅσοι δὲν μετέσχον μὲν ἀμέσως τῆς ἐκτελέσεως ὑπεστήριξαν ὅμως τὴν πρᾶξιν διὰ τοιαύτης βοηθείας, χωρὶς τῆς ὁποίας ἡ ἐκπεραίωσις αὐτῆς ἤθελεν εἶσθαι ἀδύνατος, μὲ ἀναλόγως δὲ ἠλαττωμένην ποινὴν (ἄρθρ. 72.) ἐὰν ἡ χορηγηθεῖσα ὑπ' αὐτῶν βοήθεια δὲν ἦτο τόσον ἀναγκαία. Ὁ αὐστριακὸς περὶ παραβάσεων φορολογιῶν νόμος τοῦ 1835. § 21. ἀποκαλεῖ συνενόχους τοὺς ὑπ' ἄλλων νόμων συνεργοὺς λεγομένους, συμμετόχους δὲ (§ 25) τοὺς ὑπ' ἄλλων λεγομένους βοηθούς. Ὁ βαυαρικὸς νόμος (ἄρθρ. 73.) λέγει συνεργὸν τὸν ἐν γνώσει καὶ ἐκ προθέσεως εὐκολύνοντα τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ὑπ' ἄλλου ἤδη ἀποφασισθέντος ἀδικήματος (οὕτω καὶ ὁ ποιν. νόμος τῆς Λυκέρνης, ἄρθρ. 53). Ἀλλὰ ὁ τοιοῦτος τῶν συνεργῶν ὁρισμὸς εἶναι ἀκατάλληλος, διότι τῆς πρὸς τὸ ἀδίκημα συνεργείας ἡ ἐποχὴ εἶναι ἀδιάφορος. καὶ *Mittermaier* über den neuestenn Zustad σελ. 97. Ὁ σαξωνικὸς νόμος δὲν δίδει ὡς εἴρηται ἐν τῇ σημ. 1 τοῦ § 45., ὁρισμὸν τῶν συνεργῶν, ἀλλὰ διακρίνει μόνον ἴσην καὶ ἄνισον μετοχὴν εἰς τὴν πρᾶξιν. Ἰδ. *Herrmann* zur Beurtheil. σελ. 99. καὶ *Mittermaier* (Archiv, neue F. 1836. σελ. 602). Κατὰ τὸν βυρτεμβεργικὸν νόμον (ἄρθρ. 84.), συνεργὸς λέγεται, ὅστις ἐκ προθέσεως ὑποστηρίζει τὸ ὑπὸ ἄλλου ἀποφασισθὲν ἀδίκημα διὰ τῆς συμπράξεως αὐτοῦ πρὶν τῆς τελέσεως ἢ κατὰ τὴν ἐκτέλεσίν του, ἢ δι' ὑποσχέσεως μελλούσης βοηθείας. Τὸ νομοσχέδιον τῆς Βάδης (ἄρθρ. 119). συνεργὸν μὲν ὀνομάζει ἐν γένει πάντα, ὅστις μετὰ προθέσεως εὐκολύνει ἢ προάγει τὸ ἀδίκημα ἄλλου, ἀναφέρει δὲ ἔπειτα ἐν τῷ ἄρθρῳ 120 διάφορα συνεργείας παραδείγματα. Ἀδίκως θεωροῦσι τινὲς ἐξ ἴσου μὲ τὸν αὐτουργὸν τιμωρητέους ἅπαντας τοὺς συμμετασχόντας τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἀδικήματος. Ἰδ. ὑπὲρ τῆς ὀρθῆς γνώμης:

Hellie théorie du Code II. p. 85. Ἰδ. προσέτι *Haus* observation I. p. 197.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Ὁ ἑλλην. ποιν. νόμος, ἄρθρ. 71. τιμωρεῖ ὡς συνεργοὺς ἐκείνους, ὅσοι, μὴ δυνάμενοι νὰ θεωρηθῶσιν ὡς αὐτουργοὶ κατὰ τὸ 56 αὐτοῦ ἄρθρον (ὅρα ἀνωτέρω τὴν προσθ. ἐπὶ τῆς σημ. 1. τοῦ ἐκδ. εἰς τὸν § 44), συνήργησαν ὅμως ἐν γνώσει καὶ ἐπίτηδες εἰς τὸ παρ' ἄλλου τινὸς πραχθὲν κακούργημα ἢ πλημμέλημα, πρὶν τοῦτο ἐκτελεσθῇ, ἐνῷ ἐξετελεῖτο, ἢ ἀφοῦ ἐξετελέσθη· ἐν δὲ τοῖς ἄρθρ. 72 καὶ 74 ἀναφέρει διάφορα εἴδη συνεργῶν.

Σημ. 3 *τοῦ ἐκδ.* Τὸ ζήτημα ἐὰν ὑπάρχῃ καὶ ἀξιόποινος ἀπόπειρα συνεργείας λύεται καταφατικῶς μὲν ὑπὸ *Hepp* Vers. σελ. 267. *Mittermaier* (Archiv I σελ. 179.) *Hufnagel* Comm. I. σελ. 181. ἐν τῇ σημ. ἀποφατικῶς δὲ ὑπὸ *Martin* Lehrb. § 82. *Luden* vor Vers. σελ. 292. Ἰδ. προσέτι *Zachariae* v. Vers. I. σελ. 62.

Σημ. 4 *τοῦ ἐκδ.* Ἡ ἀναλογία τῆς ποινῆς τῶν συνεργῶν πρὸς τὴν τῶν αὐτουργῶν εἶναι διάφορος. Ὁ βαυαρικὸς νόμος διακρίνει (ἄρθρ. 74—77.) διαφόρους συνεργείας βαθμούς· Ὁ κατὰ πρῶτον βαθμὸν συνεργὸς (ὅστις π. χ. ὑπέδειξεν εἰς τὸν αὐτουργὸν τὰ μέσα ἢ τὸν τρόπον τῆς ἐκτελέσεως, καθ' ἃ καὶ ἐξετελέσθη ἡ πρᾶξις, ἢ ὅστις κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως ὑπεστήριξεν αὐτὴν διὰ τῆς συνδρομῆς του) τιμωρεῖται μὲ βαρεῖαν εἱρκτὴν ἐπὶ ἀόριστον χρόνον ἢ μὲ δεσμὰ, ἐὰν εἰς τὸν αὐτουργὸν ἐπίκειται ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου, μὲ βαρεῖαν δὲ εἱρκτὴν ἀπὸ 15 ἕως 20 ἐτῶν, ἐὰν ἐπίκειται εἰς τὸν αὐτουργὸν ἡ τῆς βαρείας εἱρκτῆς ἐπὶ ἀόριστον χρόνον ποινή. Ἐὰν δὲ ὁ αὐτουργὸς τιμωρῆται μὲ ποινὴν πρὸς καιρὸν στερητικὴν τῆς ἐλευθερίας ἐλαττοῦται αὕτη ὡς πρὸς τὸν συνεργὸν, ἐπὶ $\frac{1}{4}$ καὶ καταβιβάζεται τὸ πολὺ μέχρι τοῦ 1|2.

Ὁ κατὰ δεύτερον βαθμὸν συνεργὸς (ὅστις π. χ. ἐχορήγησε μέσα καὶ ἐργαλεῖα, τὰ ὁποῖα ἐχρησίμευσαν εἰς τὸν αὐτουργὸν εἰς προπαρασκευαστικὰς μόνον πράξεις) τιμωρεῖται μὲ 12 μὲν ἕως 16 ἐτῶν βαρεῖαν εἱρκτὴν, ἐὰν ὁ αὐτουργὸς τιμωρῆται μὲ θάνατον, ἐλαττοῦται δὲ τὸ πολὺ ἐπὶ 1|2 ἢ καταβιβάζεται μέχρις 1|4, ἐὰν πρόκειται περὶ ποινῆς πρὸς καιρὸν στερητικῆς τῆς ἐλευθερίας. Κατὰ τὸν βυρτεμβεργικὸν νόμον (ἄρθρ. 85.), ἡ ποινὴ τοῦ συνεργοῦ ἐλαττοῦται κατὰ τὰς ἐπὶ ἀποπείρας διατάξεις· ἀλλ' ἀκαταλλήλως *Bauer* Anmerk. zum hannoev. Entw. II. σελ. 307, διότι οἱ κανονίζοντες τὸ ἀξιόποινον ἑκατέρας τῶν περιπτώσεων αὐτῶν λόγοι εἶναι διάφοροι ἀπ' ἀλλήλων. Κατὰ τὸν σαξωνικὸν νόμον (ἄρθρ. 44. 45.), ἡ ποινὴ ἐπὶ ἀνίσου μετοχῆς, δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίνῃ τὰ 2|3 τῆς εἰς τὸν αὐτουργὸν ἐπιβλητέας, ἐὰν δὲ εἰς τὸν αὐτουργὸν ἐπίκηται ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου ἢ τῆς διὰ βίου βαρείας εἱρκτῆς, δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίνῃ 20 ἔτη εἱρκτῆς βαρείας.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 71. τοῦ ἑλλην. ποιν. νόμου, ἡ ποινὴ τῶν συνεργῶν ἐλαττοῦται καθ' ὃ μέτρον καὶ ἡ τῆς ἀποπείρας, ἐκτὸς τινων ἐξ ἐπιτηδεύματος συνεργῶν (ἄρθρ. 72. ἐδ. 5.), οἵτινες τιμωροῦνται, κατὰ τὸ ἄρθρ. 73., ὡς αὐτουργοὶ (χωρὶς νὰ καταδικάζωνται ὅμως καὶ εἰς θάνατον) καὶ οἵτινες ἐὰν καταχρῶνται πρὸς τοῦτο τοῦ δημοσίου ἐπιτηδεύματος, τὸ ὁποῖον μετέρχονται, καθυποβάλλονται καὶ εἰς τὴν στέρησιν τοῦ ἐπιτηδεύματος τούτου.

§ 46.

Ὅταν πολλοὶ συμμετέχωσιν εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ἀδίκημα *(συνενοχὴ, συνδρομὴ ἐνόχων)*, τότε συμπίπτουσιν ἢ I) συνεργοὶ μὲ αὐτουργούς, ἢ II) συγχρόνως πολλοὶ αὐτουρ-

γοὶ (*συναυτουργοί*, coauctores). Τὰ κυριώτερα εἴδη τῆς τοιαύτης συνδρομῆς εἶναι Α) συνδρομὴ πολλῶν *φυσικῶν αὐτουργῶν* καὶ πάλιν, ἢ 1) οὕτως ὥστε *καθ' ἑαυτὴν* ἡ πρᾶξις ἑνὸς ἑκάστου ἀποτελεῖ *τέλειον* τὸ ἀδίκημα (α), ἢ 2) οὕτως ὥστε ἑνὸς μὲν ἑκάστου ἡ πρᾶξις ἀποτελεῖ μόνον *μέρος*, τὸ *σύνολον* δὲ ὅλων τῶν πράξεων ἀποτελεῖ τὸ ἀδίκημα *τέλειον* (β). Β) Συνδρομὴ *ἑνὸς ἢ πλειόνων νομικῶν αὐτουργῶν μὲ φυσικούς*. Ἐὰν 1) οἱ νομικοὶ αὐτουργοὶ θεωρηθῶσι μόνον ὡς *προτρέψαντες* οἱ δὲ φυσικοὶ, μόνον ὡς *προτραπέντες* (διὰ παραγγελίας (γ), προσταγῆς, ἀπειλῶν, ὑποσχέσεων, συμβουλῶν, (δ), ἐπίτηδες παρηγμένας πλάνης ἢ χρήσεως, πλάνης ὑπαρχούσης), δύναται ἡ συνδρομὴ νὰ ὀνομασθῇ *μονομερὴς ἢ ἀμιγής*. Ἐὰν δὲ 2), ἐπὶ τῆς συνδρομῆς τῶν νομικῶν αὐτουργῶν μὲ φυσικούς, πᾶς μέτοχος ἦναι συγχρόνως *προτρέψας* καὶ *προτραπεὶς*, ἡ συνδρομὴ λέγεται *ἀμφιμερὴς*, ἢ *μικτὴ*, καὶ τοιαύτη δύναται μόνον νὰ λάβῃ χώραν ἐπὶ ἑταιρείας συναφθείσης ἐπὶ σκοπῷ ἀδικήματος, περὶ ἧς γενήσεται λόγος ἐν τῷ ἐφεξῆς § 47.

(α) π. χ. ἕκαστος τῶν μετόχων ἐπιφέρει εἰς τὸν ἄλλον τραῦμα καθ' ἑαυτὸ θανατηφόρον.

(β) π. χ. ἐνῷ ὁ Α κρατεῖ τὸ πυροβόλον ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ ληστευομένου, ὁ Β. ληστεύει αὐτὸν, ὁ Γ ἐνεργεῖ ῥήξεις, ὁ δὲ Δ ἀφαιρεῖ τὰ πράγματα. Ἐὰν ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει οἱ συμπράττοντες ἔχωσι κοινὴν πρόθεσιν τοῦ νὰ παραγάγωσι τὸ ἀδίκημα διὰ τῆς ἡνωμένης αὐτῶν συνεργείας, τότε ἡ πρᾶξις τοῦ ἑνὸς προστίθεται εἰς τὴν πρᾶξιν τοῦ ἄλλου, καὶ θεωρεῖται ἕκαστος ὡς τέλειος αὐτουργὸς τῆς ὅλης πράξεως. Ἄλλως εἶναι ἕκαστος αὐτουργὸς μόνον καθ' ὅσον μέρος μετέσχεν εἰς τὸ ἀδίκημα. Ἐντεῦθεν ἡ ἔκτακτος ποινὴ τῆς ἀνθρωποκτονίας ἐπὶ διαπληκτισμῶν, ὁσάκις αἱ ἐπενεχθεῖσαι πληγαὶ ὡς ἐκ μόνης τῆς συνδρομῆς των ἐπέφερον τὸν θάνατον. Ἄλλης γν. εἶναι ὁ Stübel, uber den Thatestand etc.

(γ) Stryk de mandato delinquendi. Frankf. 1690. in Opp. vol. VI. nr. 3. Püttmann opusc. nr. 1.

(δ) J. W. Cramer D. de consilio malo consultatori pessimo. Marb 1740. γερμανιστὶ: Frankfurt. 1741.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Νομικὸς αὐτουργὸς εἶναι μόνον ὁ μετὰ παρανόμου προθέσεως γινόμενος αἴτιος ἀδικήματος, τὸ ὁποῖον ἄλλος, χωρὶς καὶ νὰ τὸ ἀποφασίσῃ ἐκ πρώτης ἀρχῆς, ἀπεπειράθη ἢ ἐξετέλεσεν. N. Arch. d. Crim. R. III. σελ. 127. *Worther's* D. auchor. p. 36. *Rossi* traité III. p. 32. *Jimoni* dei delitti, II. 41. *Carmignani* delle leggi. Vol. II. p. 386. Ὁ μὲν γαλλικὸς ποιν. νόμος (ἄρθρ. 60.) συγκαταριθμεῖ τοὺς νομικοὺς αὐτουργοὺς μετὰ τῶν συνεργῶν (complices). Ὁ δὲ βαυαρικὸς ποινικὸς νόμος (ἄρθρ. 46) ὀνομάζει νομικὸν αὐτουργὸν ἐκεῖνον, ὅστις διὰ ῥητῆς συμβουλῆς, διὰ παραγγελίας, ἀμοιβῆς, ἐξουσίας, ἀπειλῆς, προσταγῆς, ἐπίτηδες παραγωγῆς ἢ χρήσεως τῆς πλάνης τοῦ ἄλλου, πείσῃ τὸν φυσικὸν τῆς πράξεως αὐτουργὸν εἰς ἐκτέλεσιν αὐτῆς.) Ἐπίσης καὶ ὁ σαξωνικὸς ποινικὸς νόμος (ἄρθρ. 36) ἀπαριθμεῖ ἁπάσας τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς δύναταί τις νὰ θεωρηθῇ ὡς νομικὸς αὐτουργός. Ὁ δὲ βυρτεμβεργικὸς νόμος (ἄρθρ. 74.), μετὰ τὸν ὁρισμὸν τοῦ αὐτουργοῦ, προσθέτει: νομικὸς δὲ αὐτουργὸς λέγεται, ὅστις . . . καὶ ἀναφέρει ἔπειτα παραδείγματα. Τέλος τὸ νομοσχέδιον τῆς Βάδης (ἄρθρ. 106.) δὲν ἀναφέρει παντελῶς παραδείγματα, ἀλλὰ θεωρεῖ ὡς νομικὸν αὐτουργὸν μόνον ἐκεῖνον, ὅστις ἐγένετο *αἴτιος* τοῦ ἀδικήματος, πείσας ἐπίτηδες τὸν ἄλλον ν' ἀποφασίσῃ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτοῦ.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Περὶ τοῦ ἑλλην. ποιν. νόμου, ὅρα τὴν προσθ. ἐπὶ τοῦ § 44.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Ὅτι ὁ νομικὸς αὐτουργὸς εἶναι ἐξίσου ἀξιόποινος μὲ τὸν φυσικὸν κατὰ κανόνα μὲν εἶναι ὀρθὸν καὶ τὸ παραδέχονται ἅπαντες οἱ νεώτεροι ποινικοὶ νόμοι, ἀλλ' ἐνδέχεται νὰ ἔχῃ καὶ ἄλλως τὸ πρᾶγμα, μάλιστα δὲ ἐὰν ἐκ

τοῦ συνόλου τῶν περιστάσεων τοῦ ἀδικήματος, ἀποδεικνύηται, ὅτι δὲν ἦτο μόνη αἰτία τοῦ ἀδικήματος ἡ ἐνέργεια τοῦ νομικοῦ αὐτουργοῦ. Μόνον τὸ νομοσχέδιον τῆς Βάδης (ἄρθρ. 107.) δίδει εἰς τὸν δικαστὴν τὴν ἐξουσίαν νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν τὴν τοιαύτην περίπτωσιν. Ὅρα *Mittermaier* (Arch. σελ. 146.) *Abegg.* Lehrb. σελ. 115. *Kapp* Eroert. über den Wärtemb. Entw. σελ. 73. Αἱ κατὰ τῆς διατάξεως ταύτης ἀντιρρήσεις περιστρέφονται μόνον εἰς τὸ ὅτι ὁ νομικὸς αὐτουργὸς δὲν πρέπει νὰ κηρύττηται ἐν γένει ὡς ἧττον ἀξιόποινος τοῦ φυσικοῦ αὐτουργοῦ. Ἰδ. ἐν τοσούτῳ καὶ *Luden* über Vers. σελ. 202. 360. 441.

Σημ. 3 τοῦ ἐκδ. Ἐὰν ὁ φυσικὸς αὐτουργὸς μεταμεληθεὶς ἀφίσταται τῆς πράξεως, τοῦτο δὲν δύναται κατὰ τὸν *Hepp* (Arch. neue F. 1836. σελ. 48.), νὰ ὠφελήσῃ τὸν νομικὸν αὐτουργόν. Ὅρα προσέτι. *Luden* von Vers. σελ. 299. 447. *Zachariae* von Vers. I. σελ. 56. II. σελ. 264. *Zirkler* (Arch. 1839. σελ. 439—455). Ὅρα ὅμως περὶ τῆς ἐναντίας γνώμης *Hellie* théorie II. p. 51.

Σημ. 4 τοῦ ἐκδ. Ὁ νομικὸς αὐτουργός, ὁ ἀνακαλέσας τὴν ὑπ' αὐτοῦ δοθεῖσαν παραγγελίαν, κατὰ μὲν τὸν βυρτεμβεργικὸν νόμον (ἄρθρ. 71.) ἀπαλλάττεται τῆς ποινῆς μόνον ὅταν ἐμποδίσῃ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἀδικήματος ἢ καταγγείλῃ τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν ἀρχὴν (ἰδ. καὶ Arch. d. CrimR. N. Folge 1836. σελ. 53.), κατὰ τὸν *Hellie* ὅμως (Théorie du Code pénal II. p. 77) ἀπαλλάττεται κατὰ πᾶσαν περίπτωσιν. *Zachariae* II. σελ. 266.

Σημ. 5 τοῦ ἐκδ. Περὶ ἐντολῆς πρὸς τὸ ἀδίκημα ἰδ. § 7. Inst mand. L. 5. C. de accusat. Archiv des CrimR. III. σελ. 135. *Rossi* traité III. p. 36. *Simoni* dei delitti del mé-

ro affeto II. p. 55. *Carmignani* II. 374. *Hellie* théorie II p. 75.

Σημ. 6 *τοῦ ἐκδ.* Περὶ συμβουλῆς πρὸς τὸ ἀδίκημα: L. 1. § 4. D. de servo corr. L. 50. § 3. D. de furtis. L. 6. D. ad L. Pom. *Simoni* dei delitti II. p. 58. N. Arch. des CrR. VIII. σελ. 336. *Carmignani* II. p. 386. *Hellie* p. 81.

Σημ. 7 *τοῦ ἐκδ.* Περὶ ὑπερβάσεως τῶν ὁρίων τῆς ἐντολῆς: c. 3. de homic. in 6to. *Rossi* traité III. p. 35. *Simoni* II. p. 57. *Kitka* (Vagner's Zeitschr. 1832. 4 H. σελ. 212.) Τὸ ὑπ' ἄλλου ἐκτελεσθὲν ἀδίκημα τότε μόνον δύναται νὰ καταλογισθῇ εἰς τὸν νομικὸν αὐτουργὸν, ὅταν οὗτος τὸ προεῖδεν ἢ ἐδύνατο νὰ τὸ προΐδῃ. *Hellie* théorie II. p. 78. *Kitka* (Arch. des CrimR. neue Folge 1835. σελ. 584.) Αἱ ποινικαὶ νομοθεσίαι παραδέχονται πολλάκις ὑπὲρ τὸ μέτρον γενικὰς διατάξεις *Abegg* über den würtemb. Entw. σελ. 41. *Herrmann* zum sächs. Gesetzb. σελ. 130. *Schütter* Beitr. σελ. 35. Κατὰ τὸν βαυαρικὸν ποιν. νόμον (ἄρθρ. 48) καταλογίζεται εἰς τὸν νομικὸν αὐτουργὸν οὐ μόνον ἡ πρᾶξις, εἰς ἣν ἔτεινε ῥητῶς ἡ θέλησις αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ πᾶν μὴ ῥητῶς ἐξῃρημένον ἀδίκημα, τὸ ὁποῖον ὁ φυσικὸς αὐτουργὸς ἐξετέλεσεν ὡς μέσον πρὸς ἐκπεραίωσιν τοῦ παραγγελθέντος ἀδικήματος, ὡς καὶ πᾶν ἀδίκημα, ὅπερ προέκυψεν ἐκ τῆς παραγγελθείσης πράξεως ὡς συνέπεια, καθόσον ἤθελεν εἶσθαι καταλογιστὸν εἰς τὸν νομικὸν αὐτουργὸν, ἐὰν αὐτὸς ἐξετέλει τὴν πρᾶξιν. Παραπλησίως ἐξηγεῖται καὶ ὁ σαξωνικὸς νόμος (ἄρθρ. 36.) μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι καταλογίζεται μόνον τὸ ἐκ τῆς παραγγελθείσης πράξεως ὡς ἀναπόφευκτος συνέπεια προκύψαν ἀδίκημα, καὶ ὁ βυρτεμβεργ. νόμος (ἄρθρ. 76), ὅστις ὅμως προϋποτίθησιν, ὅτι ὁ νομικὸς αὐτουργὸς ἐγίνωσκε τὴν ἀνάγκην τοῦ μέσου καὶ τὸ ἀναπόφευκτον τῆς συνεπείας. Λεπτομερεῖς διατάξεις περὶ τοῦ κα-

ταλογισμοῦ τῶν συνεπειῶν περιέχει ὁ περὶ φορολογικῶν παραβάσεων αὐστρ. νόμος τοῦ 1835. ἄρθρ. 23.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον, ἄρθρ. 58 καὶ 59, εἰς τὸν νομικὸν αὐτουργὸν, ἐὰν ἐξετελέσθη ἄλλη τις παρὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ μελετηθεῖσαν πρᾶξιν, καταλογίζεται καὶ τιμωρεῖται μὲ πλήρη ποινὴν πᾶν κακούργημα ἢ πλημμέλημα μὴ ἐξῃρημένον ῥητῶς, τὸ ὁποῖον ἦτο ἀναγκαῖον, ὡς μέσον πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ μελετηθέντος, ἢ προέκυψεν ἐκ τῆς ἐκτελέσεως ὡς συνέπεια ἄφευκτος ἢ τοὐλάχιστον συνήθης καὶ εὐπρονόητος κατὰ γενικὴν ἢ ἰδίως ἐγνωσμένην πεῖραν. Ἐὰν δὲ ἡ ἐκτελεσθεῖσα πρᾶξις δὲν εἶχε συνάφειαν μὲ τὴν μελετηθεῖσαν οὔτε ὡς μέσον οὔτε ὡς συνέπεια, ὁ νομικὸς αὐτουργὸς ὑποβάλλεται εἰς τὴν ποινὴν τῆς ἀποπείρας. Ἐὰν τελευταῖον ἡ μελετηθεῖσα πρᾶξις ἐξετελέσθη μὲ ἐπιβαρυντικὰς περιστάσεις, αὗται δὲν καταλογίζονται εἰς τὸν νομικὸν αὐτουργόν.

Σημ. 8 τοῦ ἐκδ. Ἡ ἔγκρισις δὲν πρέπει νὰ ταυτίζηται μετὰ ἐντολῆς. Ἰδ. μὲν L. 152. § 2. D. de R. J., ἀλλὰ πρβ. *Simoni* p. 62. *Heffter* Lehrb. σελ. 95. *Hellie* théorie II. p. 90.

Σημ. 9 τοῦ ἐκδ. Περὶ τοῦ ἂν ὁ νομικὸς αὐτουργὸς ἦναι ἀξιόποινος ἕνεκεν ἀποπείρας, ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ὁ ἄλλος τὸν ὁποῖον ἐπροσπάθησε νὰ πείσῃ δὲν ἐδέχθη τὴν πρότασιν ἰδ. *Luden* von Vers. σελ. 296. καὶ 444. Τὸ νομοσχέδιον τῆς Βάδης (ἄρθρ. 108.) θεωρεῖ ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸν νομικὸν αὐτουργὸν ὡς ἀξιόποινον, ἐὰν ὁ ἄλλος συνήνεσεν εἰς τὴν πρᾶξιν. (Ἀρκεῖ ὅμως καὶ ἁπλῆ κατὰ προσποίησιν συναίνεσις;) Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος (ἄρθρ. 77.) τιμωρεῖ τὸν νομικὸν αὐτουργὸν μὲ τὴν ποινὴν τῆς ἀποπείρας, ἐὰν δὲν ἐμποδίσῃ τὴν ἐκτέλεσιν, ἢ δὲν καταγγείλῃ τὴν πρᾶξιν ἐγκαίρως εἰς τὴν ἀρχὴν, ἢ δὲν ἀνακαλέσῃ τοὺς πρὸς τὸν ἄλλον προτρε-

πτικοὺς λόγους του, ἢ δὲν προσπαθήσῃ, τὸ κατὰ δύναμιν, ν' ἀποτρέψῃ τὸν ἄλλον ἀπὸ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἀδικήματος. Ὅρα *Hufnagel* Comm. I. σελ. 157. Τὸ γαλλικὸν δίκαιον παραδέχεται τὸν κανόνα (*Hellie* II. p. 117), ὅτι δὲν εἶναι ἀξιόποινοι οἱ complices ἄνευ κυρίας πράξεως (sans un fait principal) εἰς ἣν συμμετέσχον.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 48. τοῦ ἑλλην. ποιν. νόμου ὁ νομικὸς αὐτουργὸς ὑποβάλλεται εἰς τὴν ποινὴν τῆς ἀποπείρας, ἐὰν ἡ μελετηθεῖσα ἀξιόποινος πρᾶξις δὲν ἐκτελεσθῇ.

§. 47.

Ὁσάκις πλείονες συναποφασίσωσι τὴν ἐκτέλεσιν ἀδικήματος, ὑποσχόμενοι ἀλλήλοις ἀμοιβαίαν βοήθειαν, καὶ συνενωθῶσι πρὸς κοινὴν ἐκτέλεσιν αὐτοῦ, ὑπάρχει *σύστασις* (societas delinquendi, conjuratio) (α). Ἐπειδὴ δὲ ἑνὸς ἑκάστου αὐτῶν ἡ ἀπόφασις στηρίζεται ἐπὶ τῆς συνομολογηθείσης βοηθείας καὶ συνεργείας ὅλων τῶν λοιπῶν, διὰ τοῦτο θεωρεῖται ἕκαστος συστασιώτης ὡς πρὸς τὸν ἀποῖον ἡ προσδοκία τῶν λοιπῶν διήρκεσε μέχρις ἐκτελέσεως τῆς πράξεως ὡς νομικὸς αὐτουργὸς τοῦ τετελεσμένου ἀδικήματος, καὶ ἂν δὲν συνήργησεν αὐτὸς παντάπασιν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν (β). Ἡ σύστασις λέγεται *συμμορία* (bande), ὅταν ἔχῃ σκοπὸν τὴν ἐκτέλεσιν πολλῶν, μὴ ὡρισμένων εἰσέτι, τοῦ αὐτοῦ ἢ διαφόρου εἴδους ἀδικημάτων.

Ἀρχηγὸς συμμορίας, **Rädelsführer, dux criminis.**

(α) C. C. C. Art. 148. «So etlich Personen mit fürgesetztem und vereinigtem Willen u. Muth-einander Hülfe und Beystand thun».

(β) Πρβ. Stübel von Thatbest. der Verbr. σελ. 74., τοῦ ὁποίου ὅμως τὰς

ἀρχὰς δὲν δύναμαι ν' ἀποδεχθῶ καθ' ὁλοκληρίαν. Διαφωνοῦσιν οἱ Vestphal de cons. et adj. crim §. 14. sep. Kleinschrod system. Entw. § 178. W. v. Schirach Entwickelung der Lehre von Comblott (N. Arch. d. CrmR. I Bd. 5 Heft. N. 23) C. H. Busmann de Sosietate delinqueni sive ·conjuratione. Gron. 1824.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Ὡς πρὸς τὴν σύστασιν δὲν ὑπάρχει, κατὰ τὸ κοινὸν γερμ. δίκαιον, ἰδιαίτερος νόμος διατάττων, ὅτι πρέπει ἐπὶ παντὸς ἀδικήματος νὰ ἐπιβάλληται ἴση ποινὴ εἰς τοὺς συστασιώτας. Εἰς ὡρισμένα μόνον ἀδικήματα ἀνάγονται τὰ ἑξῆς χωρία: L. 4. § 3. D. vi bon. rapt. L. 11. § 2. D. de poenis. Art. 148. C. C. C. Ἡ γνώμη αὕτη τοῦ νὰ θεωρῆται μόνον ἐπὶ ὡρισμένων ἀδικημάτων ἡ σύστασις ὡς λόγος ἐπαυξάνων τὸ ἀξιόποινον, εἶναι ἀξία μιμήσεως παρὰ ταῖς νέαις νομοθεσίαις. Διότι ὑπάρχουσιν ἀδικήματα ἐπὶ τῶν ὁποίων παράδοξον εἶναι νὰ γίνηται λόγος περὶ συστάσεως π. χ. ἐπὶ συκοφαντίας, ἢ ἐπὶ προσβολῆς τῆς αἰδοῦς. Περὶ τῶν χαρακτηριστικῶν τῆς συστάσεως: v. *Gönner* Motive zum Baier. Fntwurf. σελ. 112. *Gönner* Jahrb. der Gesetzgebung in Baiern I. σελ. 77. *Visini* (Wagner's Zeitschrift 1833. σελ 318.) *Bauer* über den Hannöv. Entwurf. II. Bd. σελ. 275. Περὶ εἰδικῶν περιπτώσεων: *Cucumus* (N. Arch. d. CrR. XIV. Bd. N. 1).

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Οἱ νεώτεροι ποινικοὶ νόμοι θεωροῦσι τὴν σύστασιν ὡς λόγον καθιστῶντα ἐξ ἴσου ἀξιοποίνους ἅπαντας τοὺς συστασιώτας. (Ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος [ἄρθρ. 60], τιμωρῶν ἐν γένει τοὺς complices ἐξ ἴσου μὲ τοὺς αὐτουργοὺς, δὲν ἔχει χρείαν τοιαύτης διατάξεως. Ἰδίως δὲ διακρίνει τὸ γαλλικὸν δίκαιον τὴν σύστασιν μόνον ἐπὶ ἐσχάτης προδοσίας.) Κατὰ τὸν πρωσσικὸν νόμον (Landr. § 66). τὰ ὑπὸ πολλῶν ὁμοῦ ἡνωμένων πραττόμενα ἀδικήματα τιμωροῦνται μὲ ποινὰς αὐστηροτέρας. Κατὰ τὸν βαυαρικὸν νό-

μον (ἄρθρ. 50), σύστασις ὑπάρχει, ὅταν δύο ἢ πλείονες, ὑπὸ κοινοῦ συμφέροντος κινούμενοι, συναποφασίσωσι τὴν ἐκτέλεσιν ἀδικήματος καὶ συνομολογήσωσι πρὸς ἀλλήλους ἀμοιβαίαν συνδρομὴν πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτοῦ. Κατὰ τὸν βυρτεμβεργικὸν νόμον (ἄρθρ. 78.), σύστασις ὑπάρχει, ὅταν δύο ἢ πλείονες ὑπὸ ἀμέσου συμφέροντος κινούμενοι, συναποφασίσωσι κοινὴν ἐκτέλεσιν ὡρισμένου κακουργήματος ἢ πλημμελήματος. Ἴδ. προσέτι τὸ νομοσχέδιον τῆς Βάδης, ἄρθρ. 110. καὶ τοὺς ἑλβετικοὺς ποιν. νόμους τοῦ Τιγούρου, ἄρθρ. 51., καὶ τῆς Λυκέρνης, ἄρθρ. 45. Ὁ σαξωνικὸς νόμος (ἄρθρ. 33.) δὲν λαλεῖ περὶ συστάσεως, διότι θεωρεῖ ἐξ ἴσου ἀξιοποίνους τήν τε ῥητὴν συνομολογίαν καὶ τὴν σιωπηλὴν συναίνεσιν πρὸς τὴν πρᾶξιν. Τοῦτο ἀποδοκιμάζει ὁ *Herrmann* σελ. 98.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 57. τοῦ ἑλλ. ποιν. νόμου σύστασις ὑπάρχει, ἐὰν δύο ἢ πλειότεροι, ὑπὸ κοινοῦ συμφέροντος κινούμενοι, συναποφασίσωσι τὴν ἐκτέλεσιν ὡρισμένου πλημμελήματος ἢ κακουργήματος καὶ ἕνεκα ταύτης συνομολογήσωσι πρὸς ἀλλήλους ἀμοιβαίαν συνδρομήν. Τότε δὲ πᾶς τῶν συναιτίων τοιαύτης συστάσεως ἢ τῶν μετέπειτα προσχωρησάντων εἰς τοιαύτην συμφωνίαν, ὅστις πρὸ ἢ ἐπὶ τῆς πράξεως συνήργησε καθ' οἱονδήποτε τρόπον ἢ παρευρέθη εἰς τὴν ἐκτέλεσιν, τιμωρεῖται ὡς αὐτουργὸς μὲ τὴν παρὰ τοῦ νόμου ὡρισμένην πλήρη ποινήν.

Σημ. 3. τοῦ ἐκδ. Ἡ ἁπλῆ σύστασις ἄνευ οἱασδήποτε ἐκτελέσεως ἔπρεπε νὰ θεωρῆται ὡς προπαρασκευαστικὴ πρᾶξις καὶ νὰ μένῃ ἀτιμώρητος. *Mittermaier* über den neuesten Zustand σελ. 150. *Cucumus* (Arch. des CrimR XIV. σελ. 9) Ἀλλ' οἱ νέοι ποινικοὶ νόμοι τιμωροῦσι καὶ ἁπλῆν τὴν σύστασιν ὡς ἀπόπειραν. Βαυαρ. νόμος, ἄρθρ. 52. Βυρτεμβ. νόμος, ἄρθρ. 80. Περὶ ἀποπείρας ἐπὶ συστάσεως, ἴδ. *Zashariae* vom Vers. I. σελ. 59.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Καὶ κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον ἄρθρ. 61. ἐὰν παραλειφθῇ παντάπασιν, ἀλλ' ὄχι ἐξ ἐλευθέρας θελήσεως τῶν συστασιωτῶν, ἡ συμφωνηθεῖσα ἀξιόποινος πρᾶξις, τιμωρεῖται ἡ σύστασις μὲ τὴν ποινὴν τῆς ἀποπείρας.

Σημ. 4. τοῦ ἐκδ. Ὁσάκις συστασιώτης τις μεταμεληθεὶς δὲν συνήργησεν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἀδικήματος, ἔπρεπε νὰ ἐφαρμόζεται ὁ γενικὸς κανὼν περὶ τῆς ὡς πρὸς τὴν ἀπόπειραν ἐπιῤῥοῆς τῆς μεταμελείας. *Mittermaier* über den neuesten Zustand. σελ. 151. Ἀλλ' οἱ νεώτεροι ποινικοὶ νόμοι θεωροῦσι τὸν ἀφιστάμενον τῆς πράξεως συστασιώτην τότε μόνον ὡς ἀπαλλαττόμενον τῆς ποινῆς, ὅταν ἀναγγείλῃ εἰς τὴν ἀρχὴν (Βαυαρ. νόμος, ἄρθρ. 53.) τίνι τρόπῳ ἀπέτρεψε τοὺς λοιποὺς ἀπὸ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἀδικήματος (Νομοσχέδ. τοῦ Ἀννοβέρου, ἄρθρ. 73. Βυρτεμβ. νόμος, ἄρθρ. 81.) ἢ τοὐλάχιστον ἐπροσπάθησε νὰ τοὺς ἀποτρέψῃ.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Κατὰ τὰ ἄρθρα 64 καὶ 65 τοῦ ἑλλην. ποιν. νόμου ἀτιμώρητος μένει ὁ συστασιώτης, ὅστις ἀναγγείλῃ τὴν σύστασιν εἰς τὴν ἀρχὴν τόσον ἐγκαίρως, ὥστε νὰ δύναται νὰ προκαταληφθῇ ἡ ἀξιόποινος πρᾶξις, ἢ ὅστις μὴ συνεργήσας εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ὄχι μόνον ἐδηλοποίησε πρὸ αὐτῆς τὴν παραίτησίν του εἰς τοὺς λοιποὺς, ἀλλὰ καὶ ἐπροσπάθησε νὰ τοὺς ἀναχαιτίσῃ ἐκ τῆς ἐκτελέσεως. Κατὰ δὲ τὰ ἄρθρ. 62 καὶ 63 τιμωρεῖται μὲ τὴν ποινὴν τῆς ἀποπείρας, ὅστις δὲν συνήργησεν εἰς τὴν πρᾶξιν οὔτε πρὶν ἐκτελεσθῇ, οὔτε ἐνῷ ἐξετελεῖτο, ἢ ὅστις πρὸ τῆς ἐκτελέσεως κατέστησε δῆλον εἰς τοὺς λοιποὺς ὅτι ἀφίσταται τῆς ἐκτελέσεως.

Σημ. 5 τοῦ ἐκδ. Ἐσφαλμένη καὶ ἄδικος εἶναι ποινικῶν τινων νόμων ἡ διάταξις (συνέπεια, τῆς ἀτυχῶς ἐπικρατούσης παρὰ τοῖς νεωτέροις γενικεύσεως τῶν ἀρχῶν), ὅτι ἕκαστος συ-

στασιώτης πρέπει νὰ τιμωρῆται μὲ τὴν ποινὴν τοῦ αὐτουργοῦ. *Mittermaier* (Archiv, neue F. 1839. σελ. 165.) Ἐὰν ὡς κανὼν τεθῇ ἡ ῥηθεῖσα διάταξις, πρέπει τοὐλάχιστον ὡς διαλαμβάνει τὸ νομοσχ. τῆς Βάδης, ἄρθρ. 112.), νὰ δίδηται εἰς τὸν δικαστὴν τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἐπιβάλλῃ μετριωτέραν ποινὴν ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν προκύπτει ὅτι τοῦ συστασιώτου ἡ ἐπιῤῥοὴ ἦτο ἐλαχίστη.

§ 48.

Ἡ σύμπραξις τοῦ *συνεργοῦ* συνίσταται εἰς *εὐκόλυνσιν* τῆς καθ' ἑαυτὴν ἤδη δυνατῆς ἐνεργείας τοῦ αὐτουργοῦ πρὸς τὸ σκοπούμενον ἀδίκημα (§ 45.) καὶ ἀνάγεται κυρίως ἢ 1) εἰς αὐτὴν τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως, ἢ 2) εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τῶν ἐκ τῆς πράξεως ὠφελειῶν, ἢ 3) εἰς τὴν ἐξασφάλισιν τοῦ αὐτουργοῦ ἀπὸ τῶν νομίμων συνεπειῶν τῆς πράξεως. Καθ' ὅλας ὅμως τὰς περιπτώσεις ταύτας, προϋποτίθεται, εἴτε *προηγουμένη* εἴτε *σύγχρονος* τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἀδικήματος, σύμπραξις τοῦ συνεργοῦ διὰ πραγματικῆς *δόσεως* συνδρομῆς ἢ δι' ὑποσχέσεως συνδρομῆς μελλούσης μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως.

Coucursus autecedens—concomitans—subsequens.

§ 49.

Ἡ συνέργεια εἶναι κατὰ διαφόρους τρόπους δυνατή. Α) Ὡς πρὸς τὴν *πρᾶξιν αὐτὴν*, ἥτις ἀποτελεῖ τὴν συνέργειαν, εἶναι ὁ συνεργὸς ἤτοι *θετικὸς* ἢ *ἀποθετικὸς* συνεργὸς, καθόσον βοηθεῖ τὴν πρᾶξιν τοῦ ἄλλου διὰ πραγματικῆς ἐνεργείας (concursus negativus), ἢ διὰ ἀθεμίτου παραλείψεως con-

cursus negativus) ἐὰν π. χ. παραλίπῃ τὴν *καταμήνυσιν* τοῦ μέλλοντος ἀδικήματος, ἐνῷ ὁ *νόμος* (α) ἢ τὸ *ἐκ τῆς ὑπηρεσίας καθῆκόν του* τὸν ὑποχρεοῦσι νὰ καταγγείλῃ ἢ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν πρᾶξιν (§ 24)· διότι ἄλλως δὲν εἶναι ὁ πολίτης ὑπόχρεως πρὸς τοῦτο.

(α) L. 9. § 1. D. ad. L. Corn. de fals. L. 2. 6. D. ad L. Pommp. de paric. L. un. § 2. C. de raptu virg. L. Jul. Maj. A. B. C. 24. § 6. Landfrieden v. J. 1522. Tit. 11. R. A. v. J. 1577. Tit. 1. § 2. F. Chp. L. Crell Diss. de poena silentii et conscientiae delicti alieni. Vit. 1742. J. H. Böhmer D. de obligatione ad revelandum occulta. Halae 1742. Püttmann D. de crimine conniventiae. Lips. 1785. in Opusc. N. 3. προπάντων δὲ Stübel über den Thatbestand. σελ. 55. § 44—54.

Σημ. 1 τοῦ ἐκδ. Αἱ γενικαὶ τοῦ δικαίου ἀρχαὶ (*Rossi* traité III. p. 67. *Carmignani* II. p.) ὡς καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ κοινοῦ γερμ. δικαίου, κατὰ τὸ ὁποῖον ἡ καταμήνυσις ἐπὶ ὡρισμένων μόνον ἀδικημάτων εἶναι ὑποχρεωτική, ὑποστηρίζουσι τὴν γνώμην, ὅτι τότε μόνον δύναται ἡ παράλειψις νὰ καταστήσῃ τινὰ ἀξιόποινον ὡς καὶ συνένοχον τοῦ ἀδικήματος, ὅταν ὁ νόμος (εἴτε ἐν γένει εἴτε δυνάμει εἰδικοῦ ὡς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας καθήκοντος) ἐπιτάσσῃ θετικήν τινα ἐνέργειαν (*Tittmann* Handb. 1. Thl. σελ. 222), ἐκτὸς ἐὰν ῥητῶς ὑπεσχέθη τις πρὸς τὸν ἀποφασίσαντα νὰ ἐκτελέσῃ τὸ ἀδίκημα, ὅτι δὲν θέλει τὸν καταγγείλει. *Simoni* dei delitti. I. Vol. p. 161. *Hepp* im Arch. des Criminalr. neue Folge, 1837. σελ. 31. *Hellie* théorie II. p. 82. Περὶ τοῦ ἀξιοποίνου τῆς μὴ ἐμποδίσεως τῶν ἀδικημάτων: *Luden* vom Versuche σελ. 471.

Σημ. 1 τοῦ ἐκδ. Οἱ νεώτεροι ποινικοὶ νόμοι διαφωνοῦσιν ἀπ' ἀλλήλων τὰ μέγιστα. Κατὰ τὸν πρωσσικὸν νόμον (Landr. § 80.—82.), ὀφείλει ἕκαστος νὰ ἐμποδίζῃ τὰ ἀδικήματα,

εἴτε καταγγέλλων αὐτὰ εἰς τὴν ἀρχὴν, εἴτε προσπαθῶν νὰ τὰ ἀναχαιτίσῃ· τιμωρεῖται δὲ ὁ παραβάτης, διὰ δόλον ἢ δι' ἀμέλειαν. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 782. τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν 14 ἡμερῶν ὅστις, καί τοι δυνάμενος ἄνευ οὐσιώδους ἰδίου κινδύνου νὰ σώσῃ ἄνθρωπόν τινα ἀπὸ τὰς χεῖρας ληστῶν ἢ φονέων, ἢ ἀπὸ πυρὸς, ὕδατος ἢ ἄλλου τῆς ζωῆς κινδύνου, δὲν τὸ ἔπραξε, καὶ ἀπώλεσεν ἐκεῖνος τὴν ζωήν του. Κατὰ τὸν αὐστριακὸν νόμον (ἄρθρ. 190.) τιμωρεῖται ὅστις ἀπὸ κακίαν δὲν ἐμποδίσῃ, χωρὶς νὰ ἐκτεθῇ αὐτὸς εἰς κίνδυνον. Κατὰ τὸν βαυαρικὸν νόμον (ἄρθρ. 78. 79.) ὀφείλει ἕκαστος ὑπήκοος νὰ ἐμποδίζῃ τὰ ἀδικήματα, ὅσα γινώσκει μέλλοντα νὰ τελεσθῶσιν, εἴτε καταγγέλλων αὐτὰ ταχέως εἰς τὴν ἀρχὴν, εἴτε προειδοποιῶν ἂν τοῦτο ἦναι ἀδύνατον, προσκαλῶν ἢ προσλαμβάνων εἰς βοήθειαν ἄλλους, ἢ μεταχειριζόμενος οἱαδήποτε ἄλλα παρ' αὐτῷ κείμενα μέσα, καθόσον εἶναι δυνατὸν νὰ λάβωσι ταῦτα χώραν ἄνευ κινδύνου αὐτοῦ ἢ ἄλλου· τιμωρεῖται δὲ ὁ παραβάτης μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ ἑνὸς μηνὸς ἢ καὶ ἔτι μείζονα, ἐὰν ἡ παρεμπόδισις παρελείφθῃ ἐξ ἰδιοτελείας. Κατὰ τὸν σαξωνικὸν νόμον (ἄρθρ. 39) θεωρεῖται ὡς βοηθὸς ὅστις λαβὼν πρὸ τῆς ἐκτελέσεως ἀξιόπιστον εἴδησιν περὶ μελλούσης ἐσχάτης προδοσίας, περὶ προδοσίας ἐν καιρῷ πολέμου, περὶ φόνου, στάσεως, δεινῆς σωματικῆς βλάβης, βιασμοῦ, λῃστείας, ἐνόπλου κλοπῆς, ἐμπρησμοῦ, παραχαράξεως, δὲν προσπαθήσῃ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἐκτέλεσιν καταγγέλλων ἐγκαίρως τὴν πρᾶξιν εἰς τὴν ἀρχὴν ἢ εἰς τὸν μέλλοντα νὰ πάθῃ. Ἐπὶ δὲ τῶν λοιπῶν ἀδικημάτων ἡ παράλειψις τῆς καταγγελίας τότε μόνον θεωρεῖται ἀξιόποινος, ὅταν προκύπτῃ ἐξ ἀμέσου ἢ ἐμμέσου ἰδιοτελείας ἢ ἀντιβαίνῃ εἰς τὰ τῆς ὑπηρεσίας καθήκοντα. Κατὰ τὸν βυρτεμβεργ. νόμον (ἄρθρ. 93.), ἐπὶ μὲν τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος καταδιωκομένων ἀδικημάτων, ὀφείλει ἕκαστος, ἅμα λαβὼν περὶ αὐτῶν ἀξιόπιστον εἴδησιν, ἢ νὰ τὰ καταγγείλῃ

εἰς τὴν ἀρχὴν, ἢ νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν μέλλοντα νὰ πάθῃ, ἢ νὰ τὰ ἐμποδίσῃ δ' ἄλλων παρ' αὐτῷ κειμένων μέσων, ἐπὶ δὲ τῶν κατ' ἔγκλησιν καταδιωκομένων δὲν ὑπάρχει τοιαύτη ὑποχρέωσις. (Τιμωρεῖται δὲ μὲ φυλάκισιν ἢ μὲ χρηματικὴν ποινήν.) Κατὰ τὸν βυρτεμβεργ. περὶ πταισμάτων νόμον τοῦ 1839, ἄρθρ. 32, ὅστις, δυνάμενος ἄνευ ἰδίου κινδύνου νὰ σώσῃ ἄνθρωπον εὑρισκόμενον εἰς κίνδυνον ζωῆς, παραλίπῃ τοῦτο, τιμωρεῖται μὲ τὴν ποινὴν τῆς ἐπιπλήξεως ἢ μὲ πρόστιμον, ἐὰν δὲ ὁ ἄλλος ἀπώλεσε τὴν ζωήν του, μὲ κράτησιν μέχρι 4 ἑβδομάδων. Ἰδιαιτέρας δὲ διατάξεις περὶ μὴ καταγγελίας τῆς ἐσχάτης προδοσίας καὶ τῶν περὶ τὸ νόμισμα ἀδικημάτων, διαλαμβάνει τὸ ἄρθρ. 213. τοῦ βυρτεμβ. νόμου. Τὸ νομοσχέδιον τῆς Βάδης (ἄρθρ. 128.) τότε μόνον ἀπαιτεῖ καταγγελίαν εἰς τὴν ἀρχὴν ἢ εἰδοποίησιν τοῦ μέλλοντος νὰ πάθῃ ἢ δι' ἄλλων μέσων παρεμπόδισιν τοῦ ἀδικήματος, ὅταν τις ἔλαβεν ἀξιόπιστον εἴδησιν μελετωμένου ἀδικήματος, ὅπερ τιμωρεῖται μὲ ποινὴν θανάτου ἢ ἰσοβίου καθείρξεως. Ὁ νόμος τοῦ Τιγούρου (ἄρθρ. 55.) τιμωρεῖ τὴν μὴ καταγγελίαν ἀδικημάτων τινῶν μόνον εἰς ὡρισμένας περιστάσεις, οἷον ἐπὶ ἐσχάτης προδοσίας § 92. Ὁ γαλλικὸς ποιν. νόμος (103. 108. 136.) ὁρίζει αὐστηρὰς ποινὰς κατὰ τῆς μὴ καταγγελίας ὡρισμένων κατὰ τοῦ κράτους ἀδικημάτων, ἀλλ' ὁ νόμος τῆς 28 ἀπριλίου 1832 κατήργησεν αὐτάς. *Haus* osberv. II. p. 30. *Hellie* théorie III. p. 65. Κατὰ τῶν νόμων, τῶν ἀπαιτούντων καταγγελίαν, ἴδ. *Mittermaier* (Arch. 1837 σελ. 48.) *Hepp* (Arch. 1837. σελ. 32.) *Koenigswaerter* (Revue étrangère par Fœlix. Paris 1838. Déc. p. 95. 1839. p.274.)

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον, ἄρθρ. 72. ἐδ. 6. 7. ἄρθ. 74. ἐδ. 3 ἄρθρ.75, 76. 130, πᾶς ὅστις γνωρίζει, ὅτι μέλλουσι νὰ ἐκτελεσθῶσιν ἀξιόποινοι πρά-

ξεις, ὀφείλει, ἐξαιρουμένων μόνον συγγενικῶν τινων προσώπων, νὰ προσπαθῇ νὰ τὰς ἐμποδίσῃ, καθόσον τοῦτο εἶναι δυνατὸν ἄνευ κινδύνου ἑαυτοῦ ἢ τρίτου τινὸς, ἢ νὰ καταγγείλῃ αὐτὰς εἰς τὴν ἀρχὴν, ἐὰν ἦναι εἰς τοῦτο ὑπόχρεως ὡς ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματός του, ἢ ἂν πρόκειται περὶ ἐσχάτης προδοσίας· ἢ, προκειμένης ἐσχάτης προδοσίας, μὲ ποινὴν εἰδικῶς ὡρισμένην.

§ 50

Β) συνεργὸς δύναται νὰ ἦναι οὐ μόνον ὁ *σωματικὰς δυνάμεις* καταβάλλων, ἀλλὰ καὶ ὁ καταβάλλων ἁπλῶς μόνον *δυνάμεις πνευματικὰς* ἰδίως διὰ συμβουλῶν καὶ ὁδηγιῶν πρὸς τὴν πρᾶξιν· ἀλλὰ κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην περίπτωσιν, προϋποτίθεται ὅτι ὁ ἄλλος εἶχεν ἤδη ἐντελῶς ἀποφασίσει τὴν πρᾶξιν. Ἐντεῦθεν ἡ διάκρισις μεταξὺ *νομικῶν* καὶ *φυσικῶν* συνεργῶν.

§ 51.

Γ) Ἐὰν ἡ συνέργεια συνίσταται εἰς πρᾶξιν, ἥτις προάγει ἀμέσως, τουτέστιν ἄνευ μεσολαβήσεως ἄλλων αἰτίων, τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἀδικήματος, λέγεται (*ἄμεσος* concursus proximus). Ἐὰν δὲ ἡ συνέργεια συνίσταται εἰς πρᾶξιν, ἥτις διὰ μεσολαβήσεως καὶ ἄλλων αἰτίων προάγει ἢ καθιστᾷ δυνατὴν τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἀδικήματος λέγεται *ἔμμεσος* (concursus remotus).

§ 52

Δ) Ἐὰν ἡ πρᾶξις τοῦ συνεργοῦ φέρῃ ἐν ἑαυτῇ τὰ αὐ-

τὰ στοιχεῖα, τὰ συναπαρτίζοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ ὑπὸ τοῦ αὐτουργοῦ πραχθέντος ἀδικήματος ὁ συνεργὸς λέγεται *εἰδικὸς* (socius specialis) (α) ἐν ἐναντίᾳ δὲ περιπτώσει λέγεται *γενικὸς* (socius generalis) (β) Καθόσον δὲ τέλος Ε) προηγήθη ἢ μὴ ὑπόσχεσις πρὸς συνέργειαν λέγεται ὁ συνεργὸς socius ex compacto ἢ socius accidentaliter talis.

(α) π. χ. ἐὰν ὁ συνεργήσας εἰς οἰκιακήν τινα κλοπὴν ἦναι καὶ αὐτὸς ὑπηρέτης τοῦ παθόντος, ἢ, ἐὰν ὁ συνεργήσας εἰς συγγενικὸν φόνον ἦναι καὶ αὐτὸς στενὸς συγγενὴς τοῦ φονευθέντος, κ. τ. λ. Συνήθως ἐκλαμβάνεται ἡ ἔννοια αὕτη λίαν μονομερῶς καὶ περιωρισμένως.

(β) Δευτέραν ἄλλην σημασίαν γενικῆς συνεργείας ἀναφέρει ὁ Grolman Grunds. der Criminalw. 2. § 36. Νέαν γνώμην ὑποστηρίζει ὁ Konopak (Archiv Bd. VII. St. 3. N. 1.). Πρβ. ἐν τούτοις προσέτι Bauer Lehrb. d. Strafr. §. 67. καὶ πρὸ πάντων Visini (Wagner's Zeitschrift für österreich. Rechtsgelehrsamkeit. 1833. σελ. 304.

Σημ. 3 *τοῦ ἐκδ.* Ἡ μεταξὺ γενικοῦ καὶ εἰδικοῦ συνεργοῦ διάκρισις εἶναι, νομοθετικῶς θεωρουμένη, ἀξία λόγου, ἐπὶ τῶν περιπτώσεων, καθ' ἃς ὑπάρχουσιν ἰδιαίτεραι ὡς πρὸς τὸν φυσικὸν αὐτουργὸν ἀτομικαὶ περιστάσεις ἐπαυξάνουσαι τὸ ἀξιόποινον (ἐὰν π. χ. ὁ πράξας ἦναι συγγενὴς τοῦ παθόντος ἢ δημόσιος ὑπάλληλος), ἢ ἐλαττοῦσαι αὐτὸ (οἷον ἐπὶ κλοπῆς μεταξὺ συγγενῶν) καὶ μὴ ἐφαρμοζόμεναι εἰς τὸ ἄτομον τοῦ συνεργοῦ. Ζητεῖται, ἂν πρέπῃ καὶ κατ' αὐτὴν ἔτι τὴν περίπτωσιν νὰ μετρῆται τοῦ συνεργοῦ ἡ ποινὴ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ποινῆς τοῦ αὐτουργοῦ. Ἐκτενέστερον περὶ τούτου ἰδ. L. 6. D. ad L. Pomp. de parric. καὶ προσέτι *Hufnagel* Comm. über das Strafgesetzb. σελ. 176. 181. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος (ἄρθρ. 87.) περιέχει τὰ ἑξῆς: ἐὰν ὁ ἀνώτερος ἢ ὁ κατώτερος βαθμὸς τοῦ ἀξιοποίνου στηρίζηται εἰς προσωπικὰς τοῦ αὐτουργοῦ σχέσεις πρὸς τὸν παθόντα, πρέπει αἱ σχέσεις αὗται νὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψιν καὶ ὡς πρὸς τὴς τιμωρίαν τοῦ συνεργοῦ. Ἐξαιρέσεις ἔχουσι χώ-

ραν ἐπὶ τῶν περὶ τὴν ὑπηρεσίαν ἀδικημάτων. Ἀπ' ἐναντίας ὁ ποινικὸς νόμος τῆς Λυκέρνης (ἄρθρ. 55.) δὲν καταλογίζει εἰς τὸν συνεργὸν τὰς ἐπιτεινούσας τὸ ἀξιόποινον προσωπικὰς τοῦ αὐτουργοῦ ἰδιότητας. Ἡ γαλλικὴ νομολογία (*Hellie* théorie du Code pénal II. p. 117.) παραδέχεται ὅτι τοῦ συνεργοῦ ἡ ποινὴ πρέπει νὰ μετρῆται κατὰ λόγον τῆς τοῦ αὐτουργοῦ, ὥστε, ὁσάκις τοῦ τελευταίου ἡ πρᾶξις δὲν φέρῃ ἀξιόποινον χαρακτῆρα, δὲν εἶναι καὶ ὁ συνεργὸς ἀξιόποινος ἀναγνωρίζει δὲ (*Hellie* II. p. 123.) πρὸς τούτοις ὅτι, ὁσάκις τὸ ἀδίκημα τοῦ αὐτουργοῦ φέρῃ ἐν ἑαυτῷ προσόντα ἐπιτείνοντα τὸ ἀξιόποινον, πρέπει νὰ καταλογίζηται καὶ εἰς τὸν συνεργὸν ἡ αὐτὴ ποινή· ἐν περιπτώσει ὅμως καθ' ἣν τὰ ἐπιτείνοντα τὸ ἀξιόποινον τοῦ αὐτουργοῦ προσόντα εἶναι extrinseques au fait, καὶ πηγάζουσιν ἑπομένως ἐκ προσωπικῆς τοῦ αὐτουργοῦ ἰδιότητος, π. χ. ἐπὶ κλοπῆς πραττομένης ἀπὸ ὑπηρέτην, παραδέχεται μὲν ἡ νομολογία ὡς ἐπιβλητέαν καὶ εἰς τὸν συνεργὸν τὴν αὐτὴν τοῦ αὐτουργοῦ ποινήν, ἀλλὰ δικαίως ἀποδοκιμάζει τὴν ἀρχὴν ταύτην ὁ *Hellie* II. p. 126. Ἐνταῦθα γίνεται κατάδηλον, ὅτι γενικευόμενοι ἐν τοῖς νομοθετικοῖς ἔργοις οἱ κανόνες ἐνδέχεται νὰ φέρωσιν εἰς πλάνην.

§ 53.

Ὁ τελεσθέντος ἤδη τοῦ ἀδικήματος συμμετέχων εἰς αὐτὸ ἐν γνώσει λέγεται βοηθὸς (fautor delicti). Ὑπάγεται δὲ εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην ὅστις ἑκουσίως συμμετέχῃ τῶν ὠφελειῶν τῆς πράξεως, ὅστις βοηθῇ τὸν αὐτουργὸν εἰς τὴν πρόσκτησιν ἢ τὴν ἀπόλαυσιν τῶν ἐκ τοῦ ἀδικήματος ὠφελειῶν (ἀποκρύπτων ἢ ἀγοράζων ἐν γνώσει τὰ διὰ τοῦ ἀδικήματος ἀποκτηθέντα πράγματα), καὶ ἰδίως ὅστις προσ-

παθῇ δι' οἱωνδήποτε πράξεων ἤ, κατὰ τὰς περιστάσεις, καὶ διὰ παραλείψεων ν' ἀπαλλάξῃ τὸν αὐτουργὸν ἀπὸ τῆς ποινικῆς ἐξουσίας (α).

(α) L. 48. §. 1. D. de furtis. L. 1. D. de receptator. C. C. C. Art. 40. Püttmann de receptatoribus. In adversar. L. II. Περὶ τῆς ὑποχρεώσεως τοῦ καταγγέλειν τὰ τετελεσμένα ἀδικήματα: Tittmann Handb. § 112.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Ἡ προκειμένη τιμωρία τοῦ *Φάϋρεβαχ* εἶναι ἀλλοτρία τῶν νόμων. Ἡ λεγομένη βοήθεια συνίσταται εἰς πράξεις τυχαίως δεδεμένας μὲ τὸ πραχθὲν ἀδίκημα, κηρυττομένας δὲ ὑπὸ τῶν νόμων ἀξιοποίνους, καὶ ἀποτελεῖ, ἂν ἡ πρᾶξις τοῦ βοηθοῦ δὲν ἦναι συνέπεια συμφωνίας συναφθείσης μετὰ τοῦ αὐτουργοῦ πρὸ τῆς τελέσεως τοῦ ἀδικήματος ἀδίκημα αὐτοτελές, ὅλως διάφορον ἀπὸ τῆς πράξεως ἐκείνου, ὅστις κυρίως φέρει εἰς ἔκβασιν τὴν ἀξιόποινον πρᾶξιν, π. χ. ἐπιφέρει εἰς τὸν πληγωθέντα τὸν θάνατον, ὡς καὶ ἀπὸ τῆς πράξεως ἐκείνου, ὅστις συμμετέχει εἰς τὴν διάδοσιν τοῦ ἀδικήματος, π. χ. διαδίδει κίβδηλα νομίσματα. *Oersted* Grundregeln. σελ. 197. *Rossi* traité III. p. 54. *Carmignani* II. p. 402. *Martin* Lehrbuch des Criminalr. § 73. *Stübel* von der Theilnahme. σελ. 55. Περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ receptator ἰδ. προσέτι L. 1. 2. Cod. de his qui latron. occultav. *Ulens* de crim. fautor. Lov. 1828. p. 63—70. *Momaerts* de fautor. crim. Lov. 1827. p. 36. *Martin* Lehrb. §. 244.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Ἡ γνώμη, καθ' ἣν ἡ *βοήθεια* ἀποτελεῖ ἀδίκημα ἴδιον, εἶναι ἡ μόνη ὀρθή, σύμφωνος μὲ τὸ κοινὸν γερμ. δίκαιον (ὅπου πρὸ πάντων ἐπικρατεῖ τοῦ receptator ἡ ἔννοια, ἰδ. Tit. Dig. de recept. *Heffter* Lehrb. § 532. *Rosshirt* Entwick. σελ. 276.) καὶ νομοθετικῶς προσέτι ἐπι-

δοκιμαστέα· ἐνῷ ἀπ' ἐναντίας, ἡ γνώμη, καθ' ἣν ὁ βοηθὸς, θεωρεῖται ὡς συμμέτοχος, δὲν ἔχει νομικὴν, οὐδὲ λογικὴν βάσιν καὶ φέρει εἰς τὸ ἀτόπημα τοῦ νὰ μετρῆται ἡ ἐπιβλητέα εἰς τὸν βοηθὸν ποινὴ κατὰ λόγον τῆς ἐπιβαλλομένης εἰς τὸ πραχθὲν ἀδίκημα. *Hellie* théorie II. p. 89. 101. *Sander* (Arch. d. CrmR. neue F. 1838. nr. 17. 1839. nr. 12.) *Schüler* Beitr. zur Beurth. des sächs. Criminalges. σελ. 40·

Σημ. 3 *τοῦ ἐκδ.* Αἱ γερμανικαὶ νομοθεσίαι περιέχουσι σχεδὸν ἅπασαι τὴν ὑπὸ τῶν ἀρχαιοτέρων διαδοθεῖσαν ἐσφαλμένην γνώμην. Μόνος δὲ ὁ αὐστριακὸς ποιν. νόμος. (ἄρθρ. 190.) ἀναφέρει ὡς ἴδιον ἀδίκημα τὴν εἰς τοὺς αὐτουροὺς χορηγουμένην συνδρομὴν, τὴν συνισταμένην εἰς δολίαν παράλειψιν τῆς ἐμποδίσεως τοῦ ἀδικήματος, ἢ εἰς ἀπόκρυψιν τοῦ αὐτουργοῦ, ἢ εἰς βοήθειαν πρὸς ἀπόδρασιν φυλακισμένου. Ὁ πρωσσικὸς νόμος (Landr §. 83.) ὁρίζει κατὰ τοῦ μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως ἐν γνώσει συμμετέχοντος τῶν ἐξ αὐτῆς ὠφελειῶν, τὴν ποινὴν ἥτις μᾶλλον προσεγγίζει εἰς τὴν ποινὴν τοῦ ἀδικήματος ἐξ οὗ ὁ ῥηθεὶς ἀπήλαυσεν ὠφέλειαν, συνήθως δὲ τὴν ποινὴν ἥτις ἐπίκειται εἰς αὐτὸν τὸν αὐτουργὸν ἢ εἰς τὸν ἔχοντα ἐπιτήδευμα ν' ἀποκρύπτῃ ἐνόχους ἐπὶ ἀθεμίτῳ κέρδει. Ὁ βαυαρικὸς νόμος (ἄρθρ. 84.) θεωρεῖ ὡς βοηθὸν τὸν μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως καὶ ἄνευ προηγουμένης ὑποσχέσεως χορηγοῦντα διὰ παρανόμου πράξεως ἢ παραλείψεως, εἰς τὸν ἔνοχον οἱανδήποτε προστασίαν ὡς πρὸς τὴν τελεσθεῖσαν πρᾶξιν· ἀπαριθμεῖ δὲ ἐν § 85 καὶ 86 διάφορα παραδείγματα. Παραπλήσιοι εἶναι αἱ διατάξεις τῶν ἑλβετικῶν ποινικῶν νόμων τῆς Λυκέρνης (ἄρθρ. 52.) καὶ τοῦ Τιγούρου (ἄρθρ. 67.). Ὁ σαξωνικὸς νόμος (ἄρθρ 38.) τιμωρεῖ ὡς βοηθὸν τὸν ὅστις, μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως ὑποστηρίζει τὸν ἔνοχον διὰ τῆς συνδρομῆς του, εἴτε ἀποκρύπτων αὐτὸν ἢ συντελῶν εἰς ἀπόδρασίν του, εἴτε ἀ-

ποκρύπτων ἢ αἴρων ἐκ μέσου τὰ ἀντικείμενα τοῦ ἀδικήματος, εἴτε ὑποκρύπτων ἢ ἐξαφανίζων τὰ ἴχνη ἢ τὰ σημεῖα τοῦ ἀδικήματος. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος (ἄρθρ. 89.) θεωρεῖ ὡς βοηθὸν τὸν μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως, ἀλλ' ἄνευ προηγουμένης ὑποσχέσεως, χορηγοῦντα ἐν γνώσει εἰς τοὺς αὐτουργοὺς ἢ τοὺς συνεργοὺς οἱανδήποτε συνδρομὴν ὡς πρὸς τὴν τελεσθεῖσαν πρᾶξιν· ἀπαριθμεῖ δὲ ἔπειτα διάφορα παραδείγματα. Τὸ νομοσχέδιον τῆς Βάδης (ἄρθρ. 124.) θεωρεῖ ὡς βοηθὸν τὸν ὅστις, μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἀδικήματος, ἀλλ' ἄνευ προηγουμένης συνεννοήσεως ὑποστηρίζει ἐν γνώσει τὸν ἔνοχον διὰ τῆς εἰς τὸ πραχθὲν ἀδίκημα συνδρομῆς του, συντελῶν εἴτε εἰς πρόσκτησιν ἢ ἀπόλαυσιν τῶν ἐκ τῆς πράξεως ὠφελειῶν, εἴτε εἰς ματαίωσιν τῆς δικαστικῆς καταδιώξεως. Κατὰ τῆς φράσεως: μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως (π. χ. ἐν τῷ σαξων. νόμῳ), ἰδ. *Sander* (Archiv l. c. 1838. σελ. 459.) Ὁ γαλλικὸς ποιν. νόμος (ἄρθρ. 148.) θεωρεῖ ὡς ἴδιον ἀδίκημα τὴν ἐν γνώσει ἀπόκρυψιν τῶν ἐνόχων· τιμωρεῖ δὲ (ἄρθρ. 61.) πάντα, ὅστις ἐξ ἐπιτηδεύματος δίδει ἐν γνώσει τόπον καταφυγῆς εἰς τοὺς ἐνόχους ὡρισμένων ἀδικημάτων, καὶ προσέτι (ἄρθρ. 62.) τὸν ἐν γνώσει ἀποκρύπτοντα κλοπιμαῖα ἢ ἄλλως δι' ἀξιοποίνου πράξεως ὑφαιρεθέντα πράγματα. Συνίσταται δὲ τοῦ γαλλικοῦ νόμου ἡ αὐστηρότης εἰς τὸ ὅτι ὁ τοιοῦτος, (ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως τοῦ ἄρθρ. 63.) τιμωρεῖται μὲ τὴν ποινὴν τοῦ αὐτουργοῦ τοῦ ἀδικήματος. Ὁ νόμος τοῦ 1832 ἐμετρίασεν ἀτελῶς μόνον τὴν αὐστηρότητα ταύτην *Hellie* théorie II. p. 100—102.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Ὁ ἑλλην. ποινικὸς νόμος δὲν διακρίνει μεταξὺ συνεργῶν καὶ βοηθῶν, ἀλλὰ ἐν τοῖς ἄρθροις 72 καὶ 74 ἀπαριθμεῖ μεταξὺ τῶν συνεργῶν καὶ τοὺς κατὰ τὰ προεκτεθέντα βοηθοὺς (fautores delicti).

Διαφορὰ ὡς ἐκ τῆς Ψυχολογικῆς ἀφορμῆς πρὸς τὴν παράβασιν.

§ 54.

Πᾶν ἀδίκημα ἐνδέχεται ὡς ἐκ τοῦ εἴδους τῆς παραγούσης αὐτὸ θελήσεως νὰ πραχθῇ διττῶς: Α) *ἐκ δόλου* (dolus, *παρανόμου προθέσεως*), τουτέστι βουλήσεως τεινούσης εἰς προσβολὴν δικαιώματος ὡς σκοπὸν, ἐν γνώσει τοῦ παρανόμου τῆς ἐπιθυμίας, ἢ Β) *ἐκ ῥαθυμίας* (culpa), τουτέστι παρανόμου κλήσεως πρὸς πρᾶξιν ἢ παράλειψιν ἐξ ὧν κατὰ νόμους τῆς φύσεως (α) καὶ ἄνευ τοῦ σκοποῦ τοῦ ἀνθρώπου προκύπτει ἡ προσβολὴ δικαιώματος (β).

Περὶ τῶν ἐκφράσεων τοῦ ῥωμ. δικαίου: consulto—casu. Proposito—impetu—casu.

(α) Εἴτε τῆς ἐσωτερικῆς φύσεως εἴτε τῆς ἐξωτερικῆς.

(β) C. C. C. Art. 146. L. 5. § 2. L. 11. § 2. D. de poenis. Περὶ δόλου καὶ ῥαθυμίας ἐν γένει πρβ. Stübel System d. p. R. Thl. II. § 262—302. Kleinschrod l. c. Thl. I. Cap. II. Grolman Bibliothek des p. R. I. Thl. 1. St. N. 1., 3. St. N. 3. Klein vom Unterchied zwischen Dolus und Culpa (Arch. I. Bd. N. 10. II. Bd. σελ. 216. ἑπ.) Feuerbach Revision I. Thl. Cap. VI. Feuerbach Betrachtungen über dolus und culpa überhaupt und den dolus indirectus insbesondere (Bibliothek. II. Bd. 1. St. N. 5.) Πρβ. L. H. v. Almendigen Untersuchungen über das culpose Verbrechen. Giessen 1804. Πρβ. προσέτι: Grosse (Magarin d. Criminalrechts. 1. Heft. Marb. 1804. καὶ Gönner's Revision des Begriffs und der Eintheilungen des dolus. Landsh. 1810. St. Rosendael de dolo in delictis· Lugdun. 1817. Mittermaier, (Archiv des Criminalr. II. Bd. N. 28.) Kleinschrod (N. Arch. VI. Bd. N. 2) Oersted Grundregeln der Gesetzgeb. σελ. 228. f. τοῦ αὐτοῦ neuer Beitrag. etc. σελ. 100. ἑπ. C. L. Michelet de doli et culpae in jur. crim. notionibus. Berol. 1824. R. Winssinger quaenam sit differentiae inter delicta dolosa et culposa etc. Brux. 1824. Rosshirt (N. Arch. Bd. VIII. N. 13.). Elvers Themis II. B. 2. H. σελ. 265. v. Zurhein Zeitschr· für.

Theorie und Praxis I. B. 3. H. σελ. 278. Blaetter für Rechtsanwendung in Baiern. III. σελ. 273. 289.

Σημ. 1 τοῦ ἐκδ. Ὀρθότερον ὁρίζεται κατὰ τὸ ποινικὸν δίκαιον ὁ δόλος ὡς ἀπόφασις πρὸς ἐκτέλεσιν ἀξιοποίνου πράξεως ἢ παραλείψεως, ἐν γνώσει τῶν ἀποτελούντων τὸ ἀξιόποινον τῆς πράξεως ἢ τῆς παραλείψεως στοιχείων. Ὁ παρὰ τοῦ Φάϋρβαχ δοθεὶς ὁρισμὸς τοῦ δόλου δὲν ἁρμόζει παντάπασιν εἰς πολλὰ ἀδικήματα, π. χ. εἰς τὰ πραττόμενα εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς ἢ ὡς μέσου πρὸς ἐπίτευξιν ἄλλων σκοπῶν. *Mittermaier* (Arch. d. CrimR. II. σελ. 528.) Kitka (Arch. d. CrimR. neue Folge II. Bd. σελ. 227. 9) Οἱ ρωμαϊκοὶ νόμοι ἐκφράζουσι τὸν δόλον, τοῦ ὁποίου ἡ ὕπαρξις ἀπαιτεῖται πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς ἀπειλουμένης ποινῆς, ὑπὸ διαφόρους ὀνομασίας. *Mittermaier* (Archiv II. σελ. 516). Τὸ δὲ συνηθέστερον, ἡ καθ' ἡμᾶς παράνομος πρόθεσις ἐκφράζεται εἰς τὸ ρωμ. δίκαιον διὰ τοῦ sciens dolo malo. *Birnbaum* im Arch. 1837. σελ. 281. Ἰδ. προσέτι περὶ τοῦ δόλου κατὰ τοὺς Ῥωμαίους *Koestlin* die Lehre vom Mord und Todtschlag. I. σελ. 141. Προσέτι δὲ Π. Δ. Κ. Ἄρθρ. 110. 111. 134. 125. 127. 131. 163. 177. 178. *Simoni* dei delitti l. c. I· p. 127. Πολλάκις ἀπαντᾶται εἰς τὸ ρωμ. δίκαιον καὶ ἡ ἔκφρασις dolo malo, ὡς ἀντίθετος τοῦ ὑπό τινων νομοδιδασκάλων ἀναφερομένου dolus bonus. L. 1. § 3. D. de dol. mal. *Buchholtz* jur. Abh. nr. 21. Ziegler quaest. civ. j. rom Lips 1834 p. 84. Περὶ τῶν νεωτέρων ἐκφράσεων *Mittermaier* über d. neuesten Zustand der Gesetzgebung. σελ. 93. Περὶ τοῦ ἂν ἡ voluntas nocendi ἀνάγεται εἰς τὸν δόλον: Archiv d. Criminalr. II. σελ. 526. *Kitka* l. c. p. 233. Γενικῶς παραδεδεγμένη γερμανικὴ λέξις σημαίνουσα τὸ λατινικὸν dolus δὲν ὑπάρχει. Ὅθεν ἐπικρατεῖ διαφωνία, ἐὰν πρέπει νὰ λέγηται Vorsatz (*πρόθεσις*) ἁπλῶς ἢ böser

Vorsatz (κακὴ πρόθεσις) ἢ rechtswidriger Vorsatz (παράνομος πρόθεσις). *Mittermaier* über den neuesten Zustand σελ. 95. *Hepp* Comm. zum würtemb. Gesetzb. I. σελ. 451. ἐν τῇ σημ.

Σημ. 2 τοῦ ἐκδ. Μεταξὺ τῶν διαφόρων νεωτέρων νομοθεσιῶν ὑπάρχει μεγάλη ἐπὶ τοῦ προκειμένου διαφορά. Εἰς τὸν αὐστριακὸν νόμον (ἄρθρ. 1.) ἀναφέρεται μόνον, ὅτι ἀπαιτεῖται κακὴ πρόθεσις πρὸς τὸ ἀδίκημα καὶ ὅτι θεωρεῖται αὕτη ὡς ὑπάρχουσα οὐ μόνον ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ἀπεφασίσθη αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ κακὸν, τὸ ὁποῖον εἶναι συνδεδεμένον μὲ τὸ ἀδίκημα, ἀλλὰ καὶ ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ἐξ ἄλλης κακῆς προαιρέσεως ἐπράχθη ἢ παρελείφθη τι, ἐξ οὗ συνήθως προκύπτει ἢ τοὐλάχιστον δύναται εὐκόλως νὰ προκύψῃ τὸ κακὸν, τὸ ὁποῖον ἔγινε. Καλὴν ἀνάπτυξιν τούτου ἰδ. εἰς *Zeiler* in *Pratobevera* Materialien VIII. σελ. 403. Ὁ πρωσσικὸς νόμος (§ 26.), ὀνομάζει ἀδίκημα ἐκ προθέσεως τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν ἐπίτηδες πράξῃ τις ἢ παραλίπῃ τι, ἐξ οὗ προσβάλλεται ὁ ἄλλος ἐναντίον τῆς διατάξεως τοῦ ποινικοῦ νόμου. Ὁ βαυαρικὸς νόμος (ἄρθρ. 39.) ὀνομάζει δόλον (παράνομον πρόθεσιν), ἐάν τις προέθετο τὸ ἐκ τῆς πράξεώς του γενόμενον ἀδίκημα, ὡς σκοπὸν αὐτῆς ταύτης τῆς πράξεώς του, καί τοι συνειδὼς τὸ παράνομον τῆς ἀποφάσεως αὐτοῦ. Τὰ βαυαρικὰ νομοσχέδια τοῦ 1822 καὶ 1831 δὲν δίδουσι πλέον τὸν ὁρισμὸν τοῦ δόλου· οὔτε ὁ σαξωνικὸς καὶ ὁ βυρτεμβεργικὸς ποινικὸς νόμος. Ὁ ποινικὸς νόμος τῆς Λυκέρνης δίδει ἐν τῷ ἄρθρ. 28 τὸν ὁρισμὸν τοῦ δόλου πρὸς ἐκτέλεσίν τινος πράξεως. Ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος δὲν δίδει τὸν ὁρισμὸν τοῦ δόλου, οὐδὲ πραγματεύεται ἐν γένει περὶ αὐτοῦ, πρϋποτίθησιν ὅμως αὐτὸν ἐπὶ παντὸς ἀδικήματος ὡς ἀναγκαῖον, ὅθεν καὶ εἶναι εἰς τὴν νομικὴν γλῶσσαν ἐν χρήσει αἱ ἐκφράσεις : volonté criminelle ἢ intention criminelle ἢ intention de nuire. Ἰδ. *Rau-*

ter traité I. p. 137. *Birnbaum* in Arch. d. CrimR. 1837. σελ. 300. *Hellie* théorie du Code pénal. Vol. V. p. 208. Τὸ ὁλλανδικὸν νομοσχέδιον τοῦ 1839. (ἄρθρ. 6.) ὁρίζει τὸν δόλον ὡς τὴν θέλησιν τοῦ πράττειν ὅ,τι οἱ νόμοι ἀπαγορεύουσιν, ἢ τοῦ παραλείπειν ὅ,τι οἱ νόμοι ἐπιτάττουσιν.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Ὁ ἑλλην. ποιν. νόμος δὲν δίδει ὁρισμὸν τοῦ δόλου, ἀλλ' ἐν τοῖς ἄρθρ. 38 καὶ 39 λέγει ὅτι εἰς τὸ κακούργημα ἀπαιτεῖται δολία προαίρεσις, πλημμελήματα δὲ δύνανται νὰ πραχθῶσιν εἴτε ἐκ δολίας προαιρέσεως εἴτε ἐξ ἀμελείας, καὶ ὅτι τὸ ζήτημα ἐὰν ὑπάρχῃ δολία προαίρεσις ἢ ἀμέλεια διακρίνεται δι' ἀκριβοῦς ἐκτιμήσεως τῶν περιστάσεων, τῆς ἀλληλουχίας αὐτῶν καὶ τῆς ἐξετάσεως τοῦ ἐγκαλουμένου.

Σημ. 3 τοῦ ἐκδ. Τὸ ζήτημα, ἐὰν εἰς τοὺς ποινικοὺς νόμους πρέπει νὰ δίδεται ὁ ὁρισμὸς τοῦ δόλου λύεται ἀρνητικῶς ὑπὸ τῶν *Mittermaier* über den neuesten Zustand. σελ. 92. *Kitka* (Arch. des CrimR. 1835. 219) *Hermann* zur Beurtheilung des saechs. Ges σελ. 85. *Hufnagel* Comm. I. σελ. 102. καταφατικῶς δὲ ὑπὸ τῶν *Birnbaum* (Arch. des CrimR. 1837. σελ. 276. 473) *Abegg* Kritik des Würtemb. Entwurfs. σελ. 36.

Σημ. 4 τοῦ ἐκδ. Δόλος (dolus) εἶναι τὸ γένος, καὶ περιλαμβάνει ὡς εἴδη τὴν προμελέτην (praemeditatio) καὶ τὸν βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς (impetus). L. 11. § 2. D. de poenis. L. 38. § 8. D. ad L. Jul. de adult. Art. 137. C. C. C. Archiv des CrimR. II. σελ. 530. VIII. σελ. 385. *Arethan* de delicto meditato. Lovan. 1824. *Rossi* traité II. p. 116. *Simoni* dei delitti del mero affeto. I. p. 141. *Koestlin* die Lehre von Mord und Todtschlag. I. σελ. 164—191. *Hellie* théorie Vol. V. p. 206—213.

Περὶ τοῦ βρασμοῦ ψυχικῆς ὁρμῆς ἰδ. *Elrvers* prakt. Arbeiten σελ. 245.

§. 55.

Ἡ ῥαθυμία προϋποτίθησι, Α) *κατ' ἀντικείμενον* α) τὴν ὕπαρξιν *ποινικοῦ νόμου* τιμωροῦντος καὶ τὰς ἄνευ προθέσεως προσβολὰς δικαιωμάτων (α), β) *ἐξωτερικὴν πρᾶξιν* δι' ἧς καθίσταταί τις *φυσικὸς αὐτουργὸς* ἀδικήματος (β)· Β) *καθ' ὑποκείμενον*, *παράνομον βούλησιν*, καθόσον ἂν καὶ δὲν προέθετό τις τὸ προκύψαν ἀδίκημα ὡς σκοπὸν τῆς θελήσεώς του, ὅμως, α) ἐναντίον τοῦ γνωστοῦ αὐτῷ καθήκοντος τοῦ ἀποφεύγειν πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ τὸν καταστήσῃ καὶ ἄνευ προαιρέσεως αἴτιον ἀδικήματος (καθῆκον πρὸς ἐπιμέλειαν, diligentia), οὐχ ἧττον β) *ἑκουσίως ἔπραξεν* ἢ *παρέλιπέ τι* ὅπερ διετέλει τι, ἐν *αἰτιώδει συνδέσμῳ* μὲ τὴν παραχθεῖσαν προσβολὴν, δικαιώματος καὶ πρὸς τούτοις γ) ἢ *ἐγίνωσκε* τὸν σύνδεσμον τοῦτον ἢ διὰ μετρίας φροντίδος ἤθελε *βεβαίως λάβει γνῶσιν αὐτοῦ.*

C. C. C. Art. 146. πρβ. Tit. Dig. ad Legem Aquiliam.

(α) Ἐνταῦθα ἀνάγονται πρὸ πάντων, ἡ ἀνθρωποκτονία, ἡ σωματικὴ βλάβη, ἡ κοινῶς ἐπικίνδυνος βλάβη τῆς ἰδιοκτησίας. Ἐπὶ δὲ τῶν ἀδικημάτων, τῶν ὁποίων ὡς οὐσιῶδες συστατικὸν ἀπαιτεῖται ὡρισμένον εἶδος παρανόμου προθέσεως, οἷον ἐπὶ ἐσχάτης προδοσίας, ἐπὶ προσβολῆς τῆς μεγαλειότητος, ἐπὶ κλοπῆς, ἐπὶ ἀπάτης, ἐπὶ νοθεύσεως, ἐπὶ ἐξυβρίσεως κ. τ. τ., ἡ ῥαθυμία δὲν ἀποτελεῖ ἀξιόποινον παράβασιν.

(β) Ἀπόπειρα ἐκ ῥαθυμίας ἢ συνέργεια ἐκ ῥαθυμίας ἢ νομικοῦ αὐτουργοῦ ἐνοχὴ ἐκ ῥαθυμίας δὲν ἔχει χώραν.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Ῥαθυμία λέγεται ἡ τῆς βουλήσεως κατάστασις, καθ' ἣν ἐπιφέρει τις παράνομον ἀποτέλεσμα ἐναντίον μὲν τῆς ἰδίας του προαιρέσεως ἢ ἄνευ προαιρέσεως,

ἀλλ' ὑπὸ περιστάσεις τοιαύτας, ὥστε διὰ μόνης τῆς συνήθους προσοχῆς ἠδύνατο νὰ προΐδῃ τὸ προκύψαν ἀποτέλεσμα ὡς ἐνδεχομένην συνέπειαν τῆς πράξεώς του. Ὁ λόγος τοῦ ἀξιοποίνου τῆς ῥαθυμίας συνίσταται εἰς ἐλάττωμα τῆς βουλήσεως, καθόσον ὁ πράττων δεικνύει ὀλιγωρίαν πρὸς τὸν νόμον μὴ καταβάλλων τὴν ἀναγκαίαν προσοχὴν καὶ μὴ παραλείπων ὅσον ἔνεστι τὴν ἐπιχείρησιν πράξεως ἐπικινδύνου *Simoni* dei delitti Vol. I. p. 146. *Rossi* traité II. p. 203. *Carmignani* delle leggi etc. Vol. II. p. 201. Neues Arch. d. CrimR. II. σελ. 528. *Gaertner* finium culpae in jure crim. regund. Berol. 1836. Κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον ἡ ῥαθυμία ἐπὶ ἀδικημάτων δὲν εἶναι κυρίως ἀντικείμενον ποινικῆς τιμωρίας, διότι τὸ ἐκ ῥαθυμίας προκύψαν ἀποτέλεσμα ἐθεωρεῖτο ὡς ἐκ θείας ὀργῆς, εἰς τὸν ὑπαίτιον ῥαθυμίας ἐπενεχθὲν δυστύχημα, ὥστε ὤφειλεν οὗτος τὴν θεότητα νὰ ἐξιλεώσῃ». *Heussler* de ratione in puniendis delictis culpa commissis apud Romanos. Tüb. 1826. *Winssinger* Diss. quaenam sit differentia inter delicta dolosa et culposa p. 96. Περὶ τοῦ ἂν οἱ Ῥωμαῖοι ἐν τῇ δωδεκαδέλτῳ μεταξὺ dolus καὶ culpa, ἰδ. *Luden* vom Vers. σελ. 65 ἐναντίον καὶ αὐτοῦ τοῦ *Pfotenhauer* über Einfluss des Rechtsirrthums I. σελ. 125. Μόνον κατά τινας περιπτώσεις ἐτιμωρεῖτο ὑπὸ τοῦ νεωτέρου ῥωμ. δικαίου ἡ culpa ὡς res mali exempli. L. 38. § 5. D. de poen. L. 3. § 2. D. ad L. Corn. de sicar. Ἡ δικαστικὴ πρᾶξις καὶ τ' αὐτοκρατορικὰ διατάγματα ἐπέβαλον ἔκτακτον ποινὴν (poena extraordinaria) καὶ κατ' ἰδικάς τινας περιπτώσεις τῆς culpa ἐπὶ ὡρισμένων ἀδικημάτων Paul. rec. sent. V. tit. 23. § 1. 3. L. 4. § 1. D. ad L. Corn. de sicar. Δὲν δύναται ὅμως νὰ ἀποδειχθῇ, ὅτι ἦτο παρὰ Ῥωμαίοις γνωστὴ ἡ παρὰ τῶν καθ' ἡμᾶς νομοδιδασκάλων κηρυττομένη ἀρχή, ὅτι ἡ ῥαθυμία πρέπει νὰ τιμωρῆται ἐπὶ παν-

τὸς ἀδικήματος· ὁμοίως δὲ ἀναπόδεικτος ἡ ἀρχὴ ὅτι ἐπὶ ἀνθρωποκτονίας ἐτιμωρεῖτο ἡ ῥαθυμία πάντοτε. Ἰδ. κατωτέρω τὴν σημ. ἐπὶ τοῦ § 56. Ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὰς διαφόρους γνώμας τῶν Ῥωμαίων περὶ τῆς ῥαθυμίας ἰδ. *Koestlin* die Lehre vom Mord und Todtschlag I. σελ. 141. Μόλις κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα ἀνεφάνη ἡ γνώμη περὶ τοῦ ἀξιοποίνου τῆς ῥαθυμίας, εἰς τοῦτο δὲ συνετέλει τό τε κανονικὸν δίκαιον, ὅπερ ἐπὶ τῆς ἐξ ἀπροσεξίας ἀνθρωποκτονίας διέταττεν ἐκκλησιαστικὴν τιμωρίαν, καὶ τὸ γερμανικὸν δίκαιον ὅπερ κατὰ σύστημα τῶν χρηματικῶν ποινῶν (ἰδ. *Rogge* Gerichtsverfassung σελ. 32.) ἐθεώρει ἀναγκαίῳ τῷ λόγῳ ὑπὸ αὐστηροτέραν ἔποψιν τὴν ἐκ ῥαθυμίας ἀνθρωποκτονίαν· ὅθεν ἐμορφώθη εὐκόλως ἡ γνώμη τῶν ἰταλῶν νομοδιδασκάλων τοῦ μέσου αἰῶνος περὶ τοῦ ὅτι ἡ ῥαθυμία εἶναι ἐν γένει ἀξιόποινος· ἀλλ' ἐν τοσούτῳ οἱ νομοδιδάσκαλοι ἐλάλουν περὶ αὐτῆς ἐπὶ ἀνθρωποκτονίας μόνον καὶ ἐπὶ ἐμπρησμοῦ. *Angelus Arretinus* de malef. p. 105. J. *Clarus* qu. 84. *Heffter* Lehrb. § 72. Ἡ ἐν τοῖς ἄρθροις 134. 146. τῆς Κ. Π. Δ. διαλαμβανομένη γνώμη μετὰ τῶν ἐν αὐτοῖς ἀναφερομένων παραδειγμάτων ἀπαντᾶται καὶ εἰς αὐτὰ τοῦ μέσου αἰῶνος τὰ νομοθετικὰ ἔργα. Ἰδ. πρὸ πάντων Schwabenspiegel ἐκδ. ὑπὸ *Lassberg* Cap. 182—184 καὶ Rechtbuch Ruprechts v. Freisingen Cap. 119—121. ἐκδ. ὑπὸ *Maurer* σελ. 142.

Σημ. 2 τοῦ ἐκδ. Πανταχοῦ ἀναφαίνεται ἡ ἀνάγκη τοῦ νὰ περιορίζηται τὸ ἀξιόποινον ἐπὶ τῆς ῥαθυμίας, διότι ἄλλως ὁ εὐθύτερος τῶν ἀνθρώπων, (σφάλλων δι' ἔλλειψιν πείρας, ἢ διότι πέποιθεν εἰς τὴν ἐπιδεξιότητά του) εἶναι ὑποκείμενος νὰ περιπέσῃ εἰς ποινήν, τὴν ὁποίαν ἀποδοκιμάζει ἡ κοινὴ γνώμη. Ἐὰν τὸ παραχθὲν ἀποτέλεσμα εὑρίσκετο εἰς τόσον ἀσθενῆ σύνδεσμον πρὸς τὴν πρᾶξιν ἢ παράλειψιν, ὥστε ἡ

παραγωγὴ αὐτοῦ δὲν ἐδύνατο εὐκόλως νὰ προσδοκηθῇ ἢ ἐὰν μόνος ὁ προνοητικώτατος ἄνθρωπος ἐδύνατο ν' ἀποφύγῃ τὸ ἀποτέλεσμα, ἢ καὶ ἐὰν καθ' ὅλας τὰς περιστάσεις τοῦ κατηγορουμένου (καὶ ἰδίως κατὰ τὰς ἐν τῇ ἐποχῇ τῆς πράξεως) δὲν ἐδύνατό τις εὐλόγως νὰ περιμένῃ ἀπὸ μέρους αὐτοῦ ὅ,τι ἦτο ἀναγκαῖον πρὸς ἀποτροπὴν τῆς βλάβης, ἡ ῥᾳθυμία εἶναι ἀκαταλόγιστος *Hufnagel* Comm. über Wurt. Strafges. σελ. 121. *Hepp* Comm. I. σελ. 484. *Oersted* Grundregeln σελ. 234. *Meyer* vom Thatbestand σελ. 13. Motive zum Norweg. Entw. σελ. 76. *Krug* Studien zum sächs. Crim. Ges. I. σελ. 63.

Σημ. 3 τοῦ ἐκδ. Ὁσάκις ἡ ῥᾳθυμία συνίσταται εἰς παράλειψιν, δὲν εἶναι ἀξιόποινος εἰμὴ ἂν ὑπῆρχε νόμιμος ὑποχρέωσις πρὸς τὴν παραλειφθεῖσαν πρᾶξιν.

Σημ. 4. τοῦ ἐκδ. Εἶναι ἀδύνατον ν' ἀποδειχθῇ, ὅτι κατὰ τὸ κοινὸν γερμανικὸν δίκαιον ἡ ῥᾳθυμία τιμωρεῖται ἐπὶ παντὸς ἀδικήματος. *Heffter* Lehrb. § 72. Καὶ κατ' αὐτὰς τὰς γενικὰς ἀρχὰς δὲν ἤθελεν εἶσθαι ὀρθὸν τὸ τοιοῦτον. *Oersted* Grundregeln σελ. 249. *Mittermaier* über den neuesten Zust. σελ. 169.

Σημ. 5. τοῦ ἐκδ. Αἱ νομοθεσίαι διαφέρουσιν ἀπ' ἀλλήλων ἐπὶ τοῦ προκειμένου 1) Ὁ *αὐστριακὸς* ποινικὸς νόμος δὲν λαλεῖ παντάπασι περὶ ῥᾳθυμίας, ἀλλ' ἀπαριθμεῖ ἐν τῷ δευτέρῳ αὐτοῦ μέρει ὀνομαστὶ τὰς πράξεις, ὅσαι εἶναι ἐπικίνδυνοι καὶ ἀπαγορεύονται ἐπὶ ποινῇ ὡς βαρεῖαι ἀστυνομικαὶ παραβάσεις, ὥστε π. χ. δὲν τιμωρεῖταί τις ἐπὶ ἀνθρωποκτονίᾳ ἐκ ῥᾳθυμίας, ἀλλ' ἐπὶ παραβάσει τῆς εἰδικῆς ποινικῆς διατάξεως τοῦ νόμου. 2) Ὁ *πρωσσικὸς* νόμος (Landr § 28—34.) θεωρεῖ ὡς ἔνοχον ῥᾳθυμίας ἐκεῖνον, ὅστις κατὰ

τὴν παράβασιν τοῦ ποινικοῦ νόμου δὲν προεῖδε μὲν τὸ παράνομον ἀποτέλεσμα τῆς πράξεώς του, ἀλλὰ ἠδύνατο νὰ τὸ προΐδῃ, διὰ τῆς ἀνηκούσης προσοχῆς καὶ σκέψεως. Κατὰ τὸν βαυαρικὸν νόμον (ἄρθρ. 64.) ὀφείλει ἕκαστος ὑπήκοος νὰ παραλείπῃ πᾶσαν ἐπικίνδυνον πρᾶξιν καὶ νὰ βαδίζῃ εἰς πᾶσάν του ἐπιχείρησιν μετὰ τῆς προσηκούσης προσοχῆς καὶ περισκέψεως, ἵνα μὴ βλάπτῃ τοὺς ἄλλους ἢ παραβαίνῃ τοὺς νόμους ἄνευ προαιρέσεως. Ὅστις δὲ κατὰ παράβασιν τοῦ τοιούτου καθήκοντος πράξῃ ἢ παραλίπῃ τι, ἐξ οὗ πηγάζει ἄνευ τῆς προαιρέσεως αὐτοῦ παράβασις περιεχομένη ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ ποινικοῦ νόμου, τιμωρεῖται ἕνεκα ῥᾳθυμίας. 3) Ὁ *γαλλικὸς* ποινικὸς νόμος δὲν περιέχει γενικὴν διάταξιν περὶ ῥᾳθυμίας **culpa**, ἀλλὰ μόνον ἐπὶ ὡρισμένων ἀδικημάτων κηρύττει αὐτὴν ἀξιόποινον· (μεταχειρίζεται δὲ τὰς ἐκφράσεις: **par maladresse, imprudence, inattention, négligence ou inobservation des réglemens**, περὶ τῆς σημασίας τῶν ὁποίων ἰδ. *Hellie* théorie V. p. 474). Code pénal 219. 320. 458. *Hellie* V. p. 470. 4), ὁ *σαξωνικὸς* ποινικὸς νόμος (ἄρθρ. 32.), ὁ *βυρτεμβεργικὸς* νόμος (ἄρθρ. 58.), καὶ τὸ *βαδικὸν* νομοσχέδιον (ἄρθρ. 90.), ἀναφέρουσιν ὅτι ἡ ῥᾳθυμία εἶναι κατ' ἐκείνας μόνας τὰς περιπτώσεις ἀξιόποινος, καθ' ἃς ὁ νόμος ῥητῶς τὸ διατάττει. Ὁ σαξωνικὸς νόμος δὲν ἐξηγεῖται εἰδικώτερον, ὁ δὲ βυρτεμβεργικὸς ἀναφέρει ἐν γένει μόνον, τί ἐννοεῖται ὡς ῥᾳθυμία. Ὁ ποιν. νόμος τῆς Λυκέρνης (ἄρθρ. 30.) θεωρεῖ τὴν ῥᾳθυμίαν ὡς ἀξιόποινον εἰς βαθμὸν πλημμελήματος μόνον. Ὁ τοῦ Τιγούρου (ἄρθρ. 62.) συμφωνεῖ μὲ τὸν σαξωνικόν. Τὸ νομοσχέδιον τῆς Βάδης (ἄρθρ. 90.) θεωρεῖ ὡς ὑπάρχουσαν τὴν ῥᾳθυμίαν τότε μόνον, ὅταν τις ἐπιχειρήσῃ πρᾶξιν, ἢ παραλίπῃ τοιαύτην εἰς ἐπιχείρησιν τῆς ὁποίας ἦτο κατὰ νόμον ὑπόχρεως, ἐντεῦθεν δὲ προκύψῃ ἄνευ προαιρέσεως αὐτοῦ προσβολὴ δικαιώματος, τὴν ὁποίαν κατὰ γενικὴν πεῖ-

ραν ἢ ὡς ἐκ τῶν εἰδικῶν αὐτοῦ γνώσεων ἠδύνατο νὰ προΐδῃ καὶ ν' ἀποφύγῃ.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον, ἄρθρ. 43. Ὅστις ἄνευ μὲν δολίας προαιρέσεως, δι' ἔλλειψιν δὲ τῆς προσηκούσης προσοχῆς ἔπραξεν ἢ παρέλιπέ τι, ὅθεν ἀνεφύη ἀδικία τις, τιμωρεῖται εἰς τὰς παρὰ τοῦ νόμου ὡρισμένας περιπτώσεις ὡς ἔνοχος πλημμελήματος ἀμελείας.

§ 56.

Κατὰ τὰ εἰρημένα ὑπάρχουσι τὰ ἑξῆς *κύρια εἴδη* τῆς ἐκ ῥαθυμίας ἐνοχῆς : Α) ἐάν τις κατὰ τὴν *πρᾶξιν αὐτὴν* ἥτις *παρήγαγε τὸ ἀδίκημα*, ἐπιχειρηθεῖσα ἐπὶ σκοπῷ ἄλλῳ, ἐγίνωσκε τὸν αἰτιώδη αὐτῆς σύνδεσμον μὲ δυνατὸν ἢ πιθανὸν παράνομον ἀποτέλεσμα, καὶ ὅμως α) οὔτε παρέλιπεν αὐτὴν, οὔτε β) μετεχειρίσθη τὰ ἐπ' αὐτῷ μέσα διὰ ν' ἀποτρέψῃ τὸ παράνομον ἀποτέλεσμα *(ἄμεσος ῥαθυμία)* (α)· Β) ἐάν τις κατὰ τὴν πρᾶξιν αὐτὴν ἥτις παρήγαγε τὸ ἀδίκημα *δὲν ἐγίνωσκε* μὲν τὸ ἀξιόποινον ἢ τὸ ἐπικίνδυνον αὐτῆς, ἀλλ' ὅμως α) ἑκουσίως ἔπραξεν ἢ παρέλιπεν ἄλλο τι, δι' οὗ, β) ἤτοι καθὰ προεῖδεν ἢ καθὰ ἤθελε μετὰ μετρίας προσοχῆς ἀναγκαίως προΐδει, γ) μετέστησεν ἢ διετήρησεν ἑαυτὸν εἰς κατάστασιν τοιαύτην, καθ' ἣν ἐδύνατο νὰ πράξῃ τὸ ἀδίκημα καὶ ἄνευ δόλου καὶ ἄνευ ἀμέσου ῥαθυμίας *(ἔμμεσος ῥαθυμία)* (β).

(α) C. C. C. Art. 146. «ungefährlich aus Geilheit.» Τὸ εἶδος τοῦτο ἐμφανίζεται πάλιν ὑπὸ διαφόρους φάσεις, τὰς ὁποίας, κατὰ τὰς ὑπαρχούσας μεταξὺ αὐτῶν ἀνεπαισθήτους διαφορὰς, διαφόρως ἐκφράζει ἡ γερμανικὴ γλῶσσα. Ἐνταῦθα ἀνάγονται αἱ λέξεις : Muthwille, Frevelhaftigkeit, Leichtfertigkeit.

(δ) «Aus Unfürsichtigkeit». C. C. C. Leichtsinn, Übereilung, Nachlässigkeit, Unbedachtsamkeit. (κουφόνοια παραδρομή, άπερισκεψία).

Σημ. 3. *τοῦ ἐκδ.* Εἰς τὸ ῥωμαϊκὸν ποινικὸν δίκαιον εἶναι ἰδίως ἐν χρήσει ἐπὶ τῆς culpa αἱ ἐκφράσεις : lascivia, luxuria, negligentia. Luxuria ἀναφέρεται ἐν L. 11. D. de incend., lascivia δὲ ἐν L. 4. § 1. D. ad L. Corn. de. sic. Collat. legum Mosaic. XII. 5. *Heffter* Lehrb. σελ. 88. *Ziegler* quaest. ad jus roman. Lips. 1837. quaest. I. ἀμφιβάλλεται, ἐὰν αἱ ἐκφράσεις αὗται εἶχον παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις νομοδιδασκάλοις τεχνικὴν σημασίαν καὶ ἐσήμαινον ὡρισμένους *βαθμοὺς* τῆς ῥᾳθυμίας (culpa), ἢ ἐὰν ἐχρησίμευον εἰς τὸ νὰ σημαίνωσι τὰς διαφόρους τῆς ῥᾳθυμίας κυρίας *ἀφορμάς*. Πιθανὸν ὅτι ἡ λέξις luxuria ἐσήμαινεν ἀνώτατον βαθμὸν ῥᾳθυμίας. Ἡ ἔκφρασις casus σημαίνει συχνάκις τὴν ὑπὸ πολλῶν ἀμέλειαν καλουμένην. L. 11. § 2. D. de poenis. L. 5. § 2. D. de offic. procons. L. I. § 3. D. ad L. Corn. de sicar. *Ziegler* quaest. l. c. qu. II. cap. 2. p. 43. *Coestlin* dic Lehre vom Mord I. σελ. 150. περὶ τῆς ἀκολούθως κατὰ μικρὸν ἀναπτύξεως τῶν περὶ τῆς culpa ἰδεῶν ὅρα *Koestlin* I. σελ. 159. 191. 223. Περὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν ἰδεῶν ἰδ. προσέτι *Niccolini* quistioni di diritto Vol. II. p. 38. Πολλάκις σημαίνεται ἡ culpa διὰ τοῦ imprudenter (*Paul.* rec. sent. V. 23) ἄλλοτε διὰ τοῦ lascivia et non data opera (*Caji* Comm. III. 202.) Βέβαιον εἶναι, ὅτι καὶ ἡ περίπτωσις, καθ' ἣν ὁ ἔνοχος ἐγίνωσκε μὲν τὸ ἐπικίνδυνον τῆς πράξεώς του, ἀλλ' ἀπερισκέπτως δὲν τὴν παρέλιπεν, ἀποτελεῖ ἁπλῆν μὲν ῥᾳθυμίαν, ἀλλὰ βαρεῖαν, ὡς παραδέχεται τοῦτο καὶ ὁ βαυαρικὸς νόμος (ἄρθρ. 65.). Ἡ μεταξὺ Casus καὶ Culpa διάκρισις εἶναι πολλάκις λεπτοτάτη. Παράδειγμα ἰδ. εἰς *Scholz* jurist. Magazin, neue Folge. I. Bd. H. σελ. 86.

§ 57.

Κατὰ τὴν προηγουμένην διάταξιν (§ 56. Β.), δύναται ἡ *ἔμμεσος* ῥαθυμία νὰ λάβῃ χώραν Α) διὰ *πράξεως*, δι' ἧς (ἄνευ παρανόμου σκοποῦ) τίθησί τις ἑαυτὸν εἰς κατάστασιν τοιαύτην, ὥστε ἀδυνατεῖ νὰ συμμορφώσῃ τὴν θέλησίν του μὲ τοὺς ποινικοὺς νόμους (α)· Β) διὰ *παραλείψεως* τῆς χρήσεως τῶν πρὸς ὀρθὴν κατάληψιν τῆς ἰδίας του πράξεως ἐπιτηδείων *μέσων* καὶ *γνωστικῶν δυνάμεων*, παραλείψεως, ἕνεκα τῆς ὁποίας ἤτοι α) δὲν διέκρινε τὴν αἰτιώδη ἀλληλουχίαν τῆς ἐπικινδύνου πράξεώς του μὲ τὸ ἐπιγενόμενον παράνομον ἀποτέλεσμα (§ 56. Α.) ἢ β) ὑπέλαβεν ἐκ πλάνης ὡς θεμιτὴν, πρᾶξιν ἀξιόποινον (*ἀσύγγνωστος πλάνη, ἀσύγγνωστος ἄγνοια*).

Error, ignorantia vincibilis—invincibilis
Error juris—facti—Rosshirt in welchen Fällen Kann sich der Verbrecher mit Unwissenheit des Rechts entschuldigen? (N. Arch. Bd. IX nr. 19)

(α) π. γ. ἐπὶ ἄκρας μέθης.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Ὡς πρὸς τὴν ἐπιῤῥοὴν τῆς πραγματικῆς πλάνης πρέπει νὰ διακρίνωμεν: 1) ἂν ἡ πλάνη ἀνάγηται εἰς περιστατικὰ, ἐκ τῶν ὁποίων ἐξαρτᾶται ἡ ὕπαρξις τοῦ ἀδικήματος, π. χ. προκειμένου ἂν ἡ ὕλη περιεῖχε δηλητήριον, καὶ ἐνταῦθα πρέπει πάλιν νὰ διακρίνωμεν α) ἂν ἡ πλάνη ἦτο ἀναίτιος ἢ β) ἐκ ῥαθυμίας. 2) ἂν ἡ πλάνη ἀνάγηται εἰς περιστατικὰ, τῶν ὁποίων ἡ ὕπαρξις αὐξάνει τὸ ἀξιόποινον. π. χ. προκειμένου ἂν ὁ θανατωθεὶς ἦτο συγγενὴς τοῦ ἀποκτείναντος· 3) ἂν ἡ πλάνη ἀφορᾷ τὸ ἄτομον τοῦ παθόντος, καὶ ἐνταῦθα α) ἂν, ἀντὶ ἐκείνου, καθ' οὗ ἔμελλε, κατὰ τον σκοπὸν τοῦ

αὐτουργοῦ, ν' ἀπευθυνθῇ τὸ ἀδίκημα, προσεβλήθη κατ' ἀνταλλαγὴν ἄλλος, ἢ β' ἂν ἐκ τοῦ τρόπου τῆς ἐκτελέσεως ἐξάγηται ἡ ἀδιαφορία τοῦ αὐτουργοῦ ὡς πρὸς τὰ ἄτομα τῶν κινδυνευόντων νὰ πάθωσι, π. χ. ἐπὶ φαρμακεύσεως πηγῶν, ἢ γ) ἂν ἡ πρᾶξις, ἐκτὸς τοῦ κατὰ πρόθεσιν τοῦ αὐτουργοῦ παθόντος προσέβαλε δι' ἀπροθέτου ἐπενεργείας καὶ ἄλλον τινά. Ἰδ. *Pfotenhauer* de delicto per errorem in personam comiso. Hal. 1828. Archiv d. CrimR III. σελ. 486. XII. σελ. 281. *Hitzig* Zeitschr. Heft 26. σελ. 300. Ὡς κανόνα πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ἐπὶ τῆς πραγματικῆς πλάνης, ὅτι, ὁσάκις ὁ ἔνοχος, ἐκ πλάνης περὶ τὰ πράγματα ἀγνοῶν τὴν αὐξάνουσαν τὸ ἀξιόποινον ἰδιότητα τῆς πράξεώς του, πράξῃ ἀδίκημα βαρύτερον τοῦ ὑπ' αὐτοῦ σκοπουμένου, πρέπει κατὰ τοσοῦτο μόνον νὰ καταλογίζηται εἰς αὐτὸν ἡ πρᾶξις ὡς ἐκ προθέσεως γενομένη, καθόσον ἐνυπῆρχεν εἰς τὴν προαίρεσίν του. Τὸν κανόνα τοῦτον παραδέχονται οἱ ποινικοὶ νόμοι τῆς Βαυαρίας, ἄρθρ. 42., καὶ τῆς Βυρτεμβέργης, ἄρθρ. 100. Ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὴν περὶ τὸ πρόσωπον πλάνην, ὑπάρχει, καὶ μεταξὺ αὐτῶν τοῦ μέσου αἰῶνος τῶν νομοδιδασκάλων, μεγάλη διαφωνία. Τὰς διαφόρους γνώμας ἐκτίθησιν ὁ *Pfotenhauer* der Einfluss des Jrrthums und der sog. Verirrung auf die Strafbarkeit vollendeter Verbrechen. Leipz. 1839. σελ. 34. Οἱ νεώτεροι διακρίνουσι τὴν πλάνην, ἥτις ἀφορᾷ τὸ ἀποτέλεσμα ἢ τὸ ἀντικείμενον τῆς πράξεως, ἀπὸ τῆς πλανήσεως (abberatio), καθ' ἣν ἕνεκα ἐξωτερικῶν, ἀπὸ τῆς θελήσεως τοῦ πράττοντος ἀνεξαρτήτων περιστατικῶν προσβάλλεται ἀντικείμενον, ἄλλο ἢ τὸ καθ' οὗ ἔτεινεν ἡ προσβολή. *Pfotenhauer* αὐτόθι II. σελ. 285.) Δύο κυρίως γνῶμαι δύνανται νὰ διακριθῶσιν ἐνταῦθα ὧν ἡ μὲν θεωρεῖ τὴν πλάνην ἢ πλάνησιν ὡς λόγον μετριάζοντα πάντοτε τὸ ἀξιόποινον, τὴν δὲ κατὰ τοῦ πραγματικῶς βλαφθέντος ἀντικειμένου προσβολὴν ὡς προ-

ελθοῦσαν ἐκ ῥᾳθυμίας μετὰ δολίας ἐν ταὐτῷ ἀποπείρας· ἡ δὲ θεωρεῖ τὴν προσβολὴν, καί τοι προσβληθέντος ἄλλου ἀντὶ ἄλλου, ὡς προελθοῦσαν ἐκ δόλου. Τὴν μὲν πρώτην γνώμην παραδέχονται: *Gesterding* (Arch. III. σελ. 486.), *Hefter* Lehrb. § 73., *Zachariae* vom Vers. σελ. 274., *Luden* vom Vers. σελ. 516., *Geib* (Arch. des Criminalr. neue F 1837. σελ. 561. 1838. σελ. 36), *Temme* Lehre von der Toedtung nach preussischem *R*echt σελ 149. Τὴν δὲ δευτέραν γνώμην: *Wächter* Lehrb. II. σελ. 182., *Jarke* III. σελ. 220., *Pfotenhauer* αὐτόθι. Ἡ πρώτη γνώμη ἐλήφθη ὡς βάσις ἐν Πρωσσίᾳ(Preuss. Landr. § 807. 808. *Ffotenhauer* Einfluss des Jrrthums, 2te Abth σελ. 108) ἐπί τινος περιπτώσεως ἐνδιαλαμβανομένης εἰς *Klein's* Annalen, 18. Bd. nr. 9. ἴδ. καὶ *Temme* l. c. Τὴν δὲ δευτέραν παραδέχονται τὸ Ἀκυρωτικὸν τῆς Γαλλίας (ἴδ. ἀπόφασιν αὐτοῦ τῆς 31 Ἰουνίου 1835 καὶ *Hellie* Théorie du Code pénal V. p. 218. 222.) καὶ οἱ Γάλλοι νομοδιδάσκαλοι. Ἐπικρατεῖ δὲ αὕτη καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ. *Fourth* report of the commissiones on criminal law. 1839 pag. XXXIII: Ἡ δευτέρα αὕτη γνώμη εἶναι βεβαίως ἡ ὀρθοτέρα (ταύτην παραδέχεται καὶ τὸ νομοσχέδιον τῆς Βάδης, ἄρθρ. 89.), ἀλλὰ ὑπὸ τοὺς ἑξῆς περιορισμούς: 1) Δὲν πρέπει νὰ ἐπεκτείνωμεν καὶ εἰς τὴν ἀνωτέρω ὑπὸ στοιχ. γ. μνημονευθεῖσαν περίπτωσιν, καθ' ἣν τὸ ἀδίκημα τὸ προσβαλὸν αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ πρόσωπον, καθ' οὗ ἔτεινεν ἡ προσβολὴ, ἐπενεργεῖ, χωρὶς νέας πράξεως τοῦ ἐνόχου, καὶ εἰς πρόσωπον ἄλλο· *Hitzig* Annalen IV. σελ. 1. 2) Πρέπει νὰ ἐξαιρέσωμεν τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν εἶναι τὸ πραχθὲν ἀδίκημα βαρύτερον τοῦ μελετηθέντος, διὰ τὸν λόγον ὅτι ὁ πράξας ἄλλο πρόσωπον ἐσκόπει νὰ προσβάλῃ καὶ ἄλλο προσέβαλε π. χ. ὁ Α θέλων νὰ φονεύσῃ τὸν Β καὶ νομίζων ὅτι οὗτος κεῖται ἐπὶ τῆς κλίνης, ἐνῷ ἐπ' αὐτῆς κατεκλίθη, ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ Α, ὁ ἴ-

διός του πατὴρ, φονεύει τὸν πατέρα του. Annalen der Badischen Gerichtshoefe 1836. nr. 14. 26. σελ. 156. Criminal. Jahrbücher von *Watzdorf* I. B. 2. H. p. 168.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Κατὰ τὸ ἄρ. 93. τοῦ ἑλλ. ποιν. νόμου πρᾶξις ἀξιόποινος, τῆς ὁποίας τὸ βάρος αὐξάνουσιν ἄγνωστοι εἰς τὸν πράξαντα σχέσεις, δὲν καταλογίζεται εἰς αὐτὸν εἰμὴ ἐφ᾽ ὅσον ἔκειτο εἰς τὸν σκοπόν του, κατὰ τὰ γνωστὰ εἰς τὸν ἴδιον περιστατικά.

Σημ. 2 τοῦ ἐκδ. Ὡς πρὸς τὴν ἄγοιαν τοῦ νόμου (ignorantia juris) τοῦτο μόνον ἐξάγεται ἐκ τῶν νόμων L. 12. C. de juris et facti ign. L. q. C. de legibus. Nov. 66. cap. 1 (ἰδ. κατωτέρω § 86.), ὅτι πᾶς πολίτης ὀφείλει νὰ γινώσκῃ τοὺς νόμους καὶ ὅτι δὲν ὠφελεῖ παντάπασιν ἡ ἁπλῆ πρότασις τῆς ἀγνοίας τοῦ νόμου ἢ τῆς περὶ αὐτὸν πλάνης. *Heffter* (Arch. d. CrR. XII. σελ. 137.). Ὁ ἰσχυρισμὸς, ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι διῄρουν εἰς δύο κλάσεις ὅλα τὰ ἀδικήματα, εἰς delicta juris gentium καὶ εἰς delicta juris civilis, καὶ ὅτι ἐπὶ τῶν τελευταίων μόνον ἦσαν συγκαταβατικοὶ ὡς πρὸς τὴν περὶ τὸ δίκαιον πλάνην (π. χ. κατὰ τὸν *Rosshirt*, Arch. d. CrimR. IX. N. 19. ἰδ. καὶ *Jarke* in *Hitzig*'s Zeitschr. V. σελ. 100.) δὲν εἶναι ὀρθός. *Birnbaum* (Arch. d. CrimR. XI. N. 5) ἰδ. καὶ *Feuerbach* § 86. σημ. 6. Περὶ τοῦ συγγνωστοῦ τῆς περὶ τὸ δίκαιον πλάνης: *Heffter* (N. Arch. d. CrR. XII. σελ. 260.) *Mittermaier* (N. Arch. X. σελ. 576.) Κατὰ τοὺς νεωτέρους ποινικοὺς νόμους, ἡ ἄγνοια τοῦ νόμου δὲν ἀποκλείει τὸ ἀξιόποινον. Πρωσσικὸν δίκαιον, § 10. Βαυαρ. νόμος, ἄρθρ. 71. βυρτεμβεργικὸς νόμος, ἄρθρ. 99. Ἀλλ᾽ ὑπάρχουσι περιπτώσεις, καθ᾽ ἃς ὀφείλομεν νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι δύναται ν᾽ ἀποκλείσῃ τὸν καταλογισμὸν ἡ ἄγνοια τοῦ νόμου. Ἰδ. *Hufnagel*

Comm. I. σελ. 103. Ὅθεν ὁ βαυαρ. ποιν. νόμος λέγει : ἡ πρόφασις τῆς ἀγνοίας τοῦ νόμου δὲν ὠφελεῖ, ἐκτὸς ἂν συντρέχωσι βλακεία, μεγάλη μωρία ἢ ἄλλα παρόμοια ἐλαττώματα τῆς διανοητικῆς δυνάμεως. Ὁ δὲ βυρτεμβεργικὸς νόμος θεωρεῖ ὡς ἀποκλείουσαν τὸν καταλογισμὸν τὴν ἄγνοιαν τοῦ νόμου, ὁσάκις ἐξ ἰδιαιτέρων περιστάσεων ἐξάγεται τὸ πάντη ἀναίτιον τῆς τοιαύτης ἀγνοίας. Ὅλως δὲ ἀνωφελὴς εἶναι ἡ, κατὰ τὸν *Hepp* Théorie der Zurechnung σελ. 25., εἰς τὴν περὶ τὸ δίκαιον πλάνην ἐφαρμογὴ τῆς ῥωμαϊκῆς δῆθεν διακρίσεως τῶν ἀδικημάτων εἰς delicta juris civilis καὶ juris naturalis. *Bauer* Anmerk. zum Hannoer. Entw. II. σελ. 50. Τὸ νομοσχέδιον τῆς Ἔσσης, ἄρθρ. 42., διακρίνει, ἂν ἡ πρᾶξις ἀπαγορεύηται ἢ μὴ ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἠθικῆς.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον (ἄρθρ. 91.) μόνη τοῦ νόμου ἡ ἄγνοια δὲν ἀρκεῖ ν' ἀποκλείσῃ τὸν καταλογισμὸν, ὡς οὐδὲ ἡ δόξα (ἄρθ. 95) ὅτι τὸ παρὰ τῶν νόμων ἀπαγορευόμενον ἐπὶ ποινῇ εἶναι θεμιτὸν κατὰ τὴν συνείδησιν, ἢ κατὰ τὴν θρησκείαν, ἢ κατὰ τὴν φύσιν τοῦ τελικοῦ σκοποῦ ἢ τοῦ κινοῦντος αἰτίου.

§. 58.

Τὸ πρὸς ἐπιμέλειαν καθῆκον περιορίζεται ἐν γένει εἰς *μετρίαν* μόνον προσοχὴν (α). Ὅθεν τὸ ἐκ ῥαθυμίας πραχθὲν ἀδίκημα δὲν τιμωρεῖται: 1) ἐὰν ὁ σύνδεσμος τῆς πράξεως ἢ τῆς παραλείψεως μὲ τὸ παράνομον ἀποτέλεσμα ἦναι τόσον ἀπομεμακρυσμένος ἢ ἀσυνήθης, ὥστε τὸ ἐπιγενόμενον ἀποτέλεσμα δὲν ἐδύνατο νὰ προσδοκηθῇ, 2) ἐὰν πρὸς ἀποτροπὴν τοῦ κινδύνου ἤθελεν ἀπαιτεῖσθαι σπα-

νία σύνεσις ἢ δραστηριότης. Ὅ,τι συμβαίνει ἐκτὸς τοῦ ὁρίου ἐκείνου, εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς *τύχης* (casus). Ἐντὸς δὲ αὐτοῦ, ὑπάρχουσι διάφοροι *βαθμοὶ* ῥαθυμίας, οἵτινες δὲν ἐπιδέχονται *γενικὸν* ὁρισμὸν, ἀλλὰ πρέπει ἐπὶ ἑκάστης περιπτώσεως νὰ ὑπολογίζωνται ἐπὶ τῇ βάσει τῶν γενικῶν ἀρχῶν τοῦ σχετικῶς ἀξιοποίνου (§ 102.· κ. ἑπ.). Ἡ κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον γενικὴ διάκρισις μεταξὺ culpa lata καὶ levis οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν πρὸς τὸ ποινικὸν δίκαιον (β).

(α) δὲν ὑπάρχει λοιπὸν, πέραν τῆς culpa levis, καὶ culpa levissima. Ὅσα οἱ νόμοι ὁρίζουσιν ὡς πρὸς τὰς συνεπείας ἐπὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ ἁπλῶς δικαίου L. 31. L. 52. § 4. ad L. Aqu. L. 9. § 2. de juris et facti ign. L. 72. D. pro socio. L. 226. D. de V. S· Magna negligentia culpa, magna culpa dolus est. Πρβ. Hasse die Culpa des röm. Rechts. σελ. 89. ἑπ. εἶναι ἔτι μᾶλλον ἐφαρμοστέα εἰς τὸ ποινικόν. Ἄλλο εἶναι τὸ ζήτημα, ἂν μόνον culpa lata πρέπει κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν ποινικὸν δίκαιον νὰ καταλογίζηται; Πολλοὶ ῥωμ. νόμοι εἶναι προφανῶς ὑπὲρ τῆς γνώμης ταύτης. L. 9. 11. D. de incendio, ruina. L. 7. πρβ. μὲ L. 4. § 1· D. ad L. Corn. de sicar. καὶ L. 3. § 2. D. eod.

(β) Εἰς τὸ ῥωμαϊκὸν ποινικὸν δίκαιον δὲν γίνεται πούποτε λόγος περὶ τῆς διακρίσεως ταύτης. Κατὰ πάντη δὲ διάφορον τῆς ἐν τῷ ἰδιωτικῷ δικαίῳ παραδεδεγμένης σημασίας ἀναφέρεται ἐν τῷ ῥωμαϊκῷ ποινικῷ δικαίῳ ὡς ἀντίθετος τῆς προθέσεως (voluntas, propositum, consulto agere) ἡ τύχη (casus), περιλαμβάνουσα τήν τε ἀναίτιον καὶ τὴν ὑπαίτιον ἔκβασιν (negligentia), ἀλλὰ περὶ culpa levis ὡς ἀντιθέτου πρὸς culpa lata οὐδεὶς γίνεται λόγος. L. 5. § 2. L. 11. § 2. L. 28. §. 12. D. de poenis. L. 1 § 3. D. ad. L. Corn. de sicar. L. 9. D. de incendio· L. 2. in fine de term. moto.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Ὅτι, ἕνεκα τῶν ἐνδεχομένων ἀπείρων συνδυασμῶν, οἵτινες τροπολογοῦσι τὸ ἀξιόποινον, καθίσταται ἀδύνατον νὰ ὁρισθῶσιν οἱ διάφοροι τῆς ῥαθυμίας βαθμοὶ, εἶναι παρὰ πάντων ὁμολογούμενον. Archiv des CrimR. σελ. 549. Ἐκ τῶν νεωτέρων ποινικῶν νόμων μόνος ὁ βαυαρικὸς, § 56. 68., διακρίνει μεταξὺ μεγάλης καὶ μικρᾶς ῥα-

θυμίας ἀναφέρει, παραδείγματα αὐτῶν καὶ προσδιορίζει τὴν ἐπιβλητέαν ἑκάστοτε ποινήν. Οἱ δὲ ποινικοὶ νόμοι τῆς Σαξωνίας καὶ τῆς Βυρτεμβέργης καὶ τὸ νομοσχέδιον τῆς Βάδης οὐδεμίαν περιέχουσι βαθμῶν διάκρισιν.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Ὁ ἑλλην. ποιν. νόμος δὲν διακρίνει μὲν βαθμοὺς ῥαθυμίας ἢ ἀμελείας ἀλλὰ ἐν τῷ ἄρθ. 44. λέγει ὅτι ἡ εἰς τὴν ἀμέλειαν ἐπιβλητέα κατὰ τοὺς περὶ ἑκάστης περιπτώσεως ὁρισμοὺς τοῦ νόμου ποινὴ μετρεῖται κατὰ τὸ μέγεθος καὶ τὸν κίνδυνον τῆς γενομένης ἀμελείας κτλ.

Σημ. 2. τοῦ ἐκδ. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἕνεκα ῥαθυμίας ἐπιβλητέαν ποινὴν, ὁ μὲν πρωσσικὸς νόμος (Landr art. 777. 778.) καὶ ἐπὶ μεγάλης ἔτι ῥαθυμίας, καὶ ἐπὶ δεινοτάτου ἀποτελέσματος, δὲν ἐπιβάλλει εἰμὴ φυλάκισιν τὸ πολὺ δύο ἐτῶν. ἴδ. *Temme* ueber die Toedtung nach preuss. Recht σελ. 32. Ὁ δὲ βαυαρικὸς νόμος, § 65. 68., τιμωρεῖ τὴν δεινοτάτην τῆς ῥαθυμίας περίπτωσιν ἐὰν τὸ ἀδίκημα μετὰ δολίας προαιρέσεως πραττόμενον ἤθελεν ἐπιφέρει κεφαλικὴν ποινὴν, μὲ φυλάκισιν τριῶν μηνῶν μέχρι δύο ἐτῶν. Ὁ δὲ σαξωνικὸς νόμος § 127., τιμωρεῖ τὴν ἐκ ῥαθυμίας ἀνθρωποκτονίαν μὲ 4 ἑβδομάδων ἕως 2 ἐτῶν φυλάκισιν ἢ μὲ εἱρκτὴν 1—3 ἐτῶν. Ὁ δὲ βυρτεμβεργ. νόμος, § 251., τιμωρεῖ αὐτὴν μὲ φυλάκισιν 6 μηνῶν ἕως 2 ἐτῶν, ἐν περιπτώσει δ' ἐλαχίστης ἐνοχῆς μὲ χρηματικὴν ποινὴν τὸ πολὺ 300 φιορινίων.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Τὸ δεινότερον τῶν ἐκ ῥαθυμίας δυνατῶν ἀδικημάτων, ἡ ἐξ ἀμελείας ἀνθρωποκτονία, τιμωρεῖται κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον μὲ φυλάκισιν 3 μηνῶν μέχρι 2 ἐτῶν. ἄρθρ. 300.

Σημ. 3 τοῦ ἐκδ. Περὶ τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν ὁ ἰατρὸς ἢ χειροῦργος, σφάλλων περὶ τὴν ἰατρικήν του πρᾶξιν, γίνε-

ται αἴτιος δυστυχήματος, ὅρα Art. 134. C. C. C. (πρβ. μὲ L. 6. § 7. D. de off. praes. C. 7. X. de aet. et qual.) *Henke* Abhandl. aus der gerichtl. Medicin. IV. Thl. N. 5. *Gossler* über das Rechtsverhältniss zwischen einem Kranken u. seinem Arzt. Berlin 1814. *Mittermaier* (neues Archiv d CrimR. III. Thl. σελ. 346.) *Henke* Zeitschrift für Staatsarzneikunde. 1828. I. Heft N. 2. Annales d'*Hygiène* publique et de medecine légale. 1830. Avril p. 113. *Hitzig* Annalen. Heft 23. σελ. 119. *Neuhorld* Darstellung der Rücksichten der Zurechnung der in der medizinischen Praxis vorkommenden Fehler. Wien 1834. *Schuermeyer* die Kunstfehler der Medicinalpersonen in strafrechtlicher Hinsicht. Freiburg 1838. Κατὰ τὴν ὀρθὴν γνώμην δὲν δύναται ὁ ἀνεγνωρισμένος ἰατρὸς ἢ χειροῦργος νὰ θεωρηθῇ ὑπεύθυνος διὰ τὴν ἀποτυχίαν τῶν εἰ καὶ τολμηρῶν θεραπευτικῶν μέσων, τὰ ὁποῖα μετεχειρίσθη, ἐκτὸς ἂν παρέλιπε τὴν συνήθη πρόνοιαν ἢ ἂν π. χ. μεθύων ἔπραξέ τι παράλογον. Κατὰ πρωσσικὸν διάταγμα τῆς 7 αὐγούστου 1820. (*Mannkopf* Preuss. Strafr. σελ. 357.), δὲν ὑπόκειται εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ποινικοῦ δικαστηρίου ὁ ἐξ ἀμαθείας σφάλλων ἰατρὸς, διότι, ἀφοῦ ὑποβληθεὶς εἰς ἐξετάσεις ἔλαβε τὴν πρὸς τὸ μετέρχεσθαι τὸ ἐπάγγελμά του ἄδειαν, ἔχει ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν πρόληψιν, ὅτι δὲν στερεῖται τῶν ἀναγκαίων ἰατρικῶν γνώσεων. Ὁ βαυαρικὸς νόμος, ἄρθρ. 67., θεωρεῖ ὡς ἐνόχους μεγάλης ῥαθυμίας τοὺς ἰατροὺς, οἵτινες, καί τοι λαβόντες τὴν πρὸς τὸ μετέρχεσθαι τὸ ἐπάγγελμά των ἄδειαν, στεροῦνται ὅμως ἢ παραμελοῦσι τὰς ἀπαιτουμένας ἐπιστημονικὰς, τεχνικὰς, ἢ ἐμπειρικὰς, κοινὰς γνώσεις ἢ ἐπιδεξιότητας καὶ περιπίπτουσιν ἕνεκα τούτου εἰς ἀδικήματα. Ὁ αὐστριακὸς νόμος, II. μέρος, ἄρθρ. 111—114, θεωρεῖ τὴν προκειμένην περίπτωσιν ὑπὸ μόνην τὴν ἔποψιν πειθαρχικῆς τιμωρίας. Ὁ σαξω-

νικὸς νόμος σιωπᾷ περὶ τούτου· τὸ δὲ 321 ἄρθρ. αὐτοῦ λαλεῖ μόνον περὶ τῆς παραβάσεως τῶν καθηκόντων τῶν ἰατρῶν ἐν γένει. Ο βυρτεμβεργικὸς νόμος, § 252., θεωρεῖ ἀξιοποίνους τοὺς ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως ἀνεγνωρισμένους ἰατροὺς, ἐκ ῥαθυμίας τῶν ὁποίων περὶ τὴν ἐνέργειαν τῆς τέχνης των, προέκυψεν ὁ θάνατος τοῦ ἀσθενοῦς. Τὸ νομοσχέδιον τῆς Βάδης, ἄρθρ. 191., θεωρεῖ ὡς ἀξιόποινον τὸν ἰατρὸν, ὅστις παραλείπῃ τὴν ὀφειλομένην ἐπιμέλειαν τοῦ ἀσθενοῦς, ἐν γνώσει μεταχειρίζηται ἐναντία τῆς τέχνης μέσα ἢ ὑπερπηδᾷ τὰ ὅρια τῆς πρὸς τὸ μετέρχεσθαι τὸ ἐπάγγελμά του ἀδείας. Περὶ τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου ἴδ. τὸ περίεργον χωρίον τοῦ *Plinius* hist. natural. XXIX. I. § 18. καὶ περὶ τούτου *Geib* (Arch. des CrimR. neue Folge 1818. σελ. 584.) Περὶ τοῦ *γαλλικοῦ* δικαίου ἴδ., ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω μνημονευθέντων συγγραμάτων, Encyclopédie de droit par *Sebire* Paris 1838. II. p. 77—88. *Hellie* théorie du Code pénal. V. p. 477=480. Ἀλλ' ἡ γαλλικὴ θεωρία εἶναι ἀμφιῤῥεπής· καὶ ὑπάρχουσι παραδείγματα τιμωρίας ἰατρῶν διότι σφάλλοντες περὶ τὴν τέχνην ἐπέφερον ἐκ ῥαθυμίας τὸν θάνατον. Ἴδ. τοῦ γαλλικοῦ ἀκυρωτικοῦ δικαστηρίου τὰς ἀποφάσεις τῆς 18 σεπτ. 1817 καὶ τῆς 18 ἰουνίου 1835, πρὸ πάντων δὲ τὴν τελευταίαν. *Hildgard* Annalen der Rechtspflege in Bhein baiern II. σελ. 61. Περὶ τῆς Ἀγγλίας, ὅπου, ἂν καὶ σπανίως, τιμωρεῖται ὅμως ἡ μεγάλη ῥαθυμία, ὅρα Law magazine XI. p. 121. *Roscoe* on evidence. p. 588—591. Ἡ νομοθετικῶς ὀρθοτέρα γνώμη εἶναι, ὅτι εἰς πάντα ἀνεγνωρισμένον ἰατρὸν ἢ χειροῦργον πρέπει μὲν νὰ καταλογίζηται ἡ ἐκ ῥαθυμίας ἀνθρωποκτονία ἢ βλάβη τοῦ ἀσθενοῦς, οὐχὶ ὅμως καὶ τὰ περὶ τὴν τέχνην σφάλματα, εἰς ἃ περιέπεσεν ὁ ἰατρὸς ἢ χειροῦργος ἀκολουθῶν ἁπλῶς μόνον ἐσφαλμένην γνώμην, ἀλλὰ περιοριζόμενος ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς πρὸς τὸ μετέρχεσθαι τὸ ἐπάγγελμά του δεδομένης αὐτῷ ἀ-

δείας. Περὶ τῶν σφαλμάτων τῶν ὁμοιοπαθητικῶν ἰατρῶν, ἰδ. *Albrecht* dic Homoeopathie aus dem Standpuncl des Rechts. Dresden 1829. σελ. 76. *Tittmann* die Homœopathie in staats polizeilicher Hinsicht σελ. 97. Ὁ βυρτεμβεργικὸς περὶ πταισμάτων νόμος τοῦ 1839, ἄρθρ. 37, τιμωρεῖ μὲ πρόστιμον ἢ κράτησιν τὸ πολὺ 14 ἡμερῶν τοὺς ἰατρούς, χειρούργους, ἢ τὰς μαίας, ὅσοι εἰς κατεπειγούσας περιστάσεις ἀρνῶνται τὴν ἐκ τῆς τέχνης των βοήθειαν.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Ὁ ἑλλην. ποιν. νόμος ἀφοῦ ἐν τῷ ἄρθ. 300. ἀναφέρει τὴν ποινήν, ἥτις πρέπει νὰ ἐπιβάλληται εἰς τὴν ἐκ ῥαθυμίας, ἀπροσεξίας, ἀπερισκεψίας ἢ ἀνεπιτηδειότητος ἀνθρωποκτονίαν, προστίθησιν ἐν τῷ ἄρθρῳ 301. ὅτι, ἐὰν ἡ ἀνθρωποκτονία προῆλθεν ἐκ τῆς ἀνεπιτηδείου ἐφαρμογῆς ἐπιστήμης τινός, τέχνης ἢ ἐπιτηδεύματος, τὰ ὁποῖα ὁ ὑπαίτιος εἶχε τὴν ἄδειαν νὰ μετέρχηται, πρέπει, πρὸς τῇ ποινῇ τοῦ προηγουμένου ἄρθρου, νὰ τοῦ ἀφαιρῆται συγχρόνως καὶ ἡ ἄδεια αὕτη, κατὰ τὰς περιστάσεις, ἤτοι διὰ παντὸς ἢ πρὸς καιρόν, ἤτοι ἀμέσως εἰς πρώτην παράβασιν ἢ ἐν ὑποτροπῇ. Τὰ αὐτὰ δὲ ὁρίζει ἐν τῷ ἄρθρ. 310 καὶ ἐν περιπτώσει σωματικῆς βλάβης ἐκ ῥαθυμίας. Ἐν δὲ τῷ ἄρθρ. 636. τιμωρεῖ μὲ κράτησιν τὸ πολὺ 6 ἑβδομάδων ἢ μὲ πρόστιμον 50—300 δρ. τὸν ὅστις ἄνευ νομίμου αἰτίας ἀρνεῖται ἢ αὐτογνωμόνως διακόπτει ἢ ἀμελεῖ τὴν ὡς ἐκ τῶν δημοσίων του καθηκόντων ὀφειλομένην ἢ ἐπιχειρηθεῖσαν ἐπιστημονικὴν ἢ τεχνικὴν βοήθειαν.

§ 59.

Ὁ *δόλος* (§ 53) εἶναι διττός, καθόσον ἢ τὸ συμβὰν παράνομον ἀποτέλεσμα ἦτον ὁ ἄμεσος καὶ *ὁ μόνος* τοῦ αὐτουργοῦ σκοπός, ἢ ὁ σκοπὸς αὐτοῦ ἀπέβλεπεν *ἐναλλὰξ*

εἰς πολλὰς δικαιωμάτων προσβολὰς ὡρισμένου εἴδους ἢ γένους. Ἐκεῖνος μὲν λέγεται *ὡρισμένος δόλος* (dolus determinatus), οὗτος δὲ *τυχαῖος* ἢ *ἀόριστος δόλος* (dolus indeterminatus s. eventualis) (α).

(α) Θέλων π. χ. νὰ ἐκδικηθῶ τινα, πυροβολῶ κατ' αὐτοῦ, οὐχὶ κυρίως διὰ νὰ τὸν φονεύσω, οὐδὲ ἁπλῶς διὰ νὰ τὸν πληγώσω, ἀλλὰ μόνον διὰ νὰ ἐκπληρώσω τὴν γενικὴν καὶ ἀόριστόν μου θέλησιν τοῦ νὰ τὸν βλάψω. Ὁποῖον ἐνδέχεται νὰ ἦναι τῆς πράξεώς μου ταύτης τὸ ἀποτέλεσμα, ἀδιαφορῶ· θέλω δὲ μόνον νὰ τὸν προσβάλω ὁπωσδήποτε. Ὁ τυχαῖος οὗτος δόλος διαφέρει λοιπὸν οὐσιωδῶς τοῦ πλαγίου λεγομένου δόλου, ἂν καὶ συνήθως τὸν συγχέωσι μὲ τοῦτον οἱ νομοδιδάσκαλοι. Ἐκτενέστερον περὶ τῆς διαφορᾶς ταύτης: **Feuerbach Betrachtungen über Dolus u. Culpa. Betr. XI.**

Σημ. τοῦ ἐκδ. Περὶ τῆς φύσεως τοῦ ἀορίστου (γενικοῦ) δόλου ὑπάρχουσι διάφοροι γνῶμαι *Weber* (Arch. des CrimR· VII. σελ. 563. *Waechter* Lehrb. I. σελ. 126. *Rosshirt* Entw. σελ. 186. *Heffter* σελ. 68. *Abegg* σελ. 134. *Zachariae* vom Vers. σελ. 42. *Luden* vom Vers. σελ. 261. *Herrmann* zur Beurtheilung σελ. 85. Πρὸ πάντων δὲ εἰς τὴν βυρτεμβεργικὴν βουλὴν ἐσυζητήθη σφοδρότατα καὶ ἀνεπτύχθη τὸ περὶ γενικοῦ δόλου ἀντικείμενον. *Hepp* Comm. I. σελ. 458. *Hufnagel* Comm. I. σελ. 105 Τοῦ ἀορίστου δόλου τὸ χαρακτηριστικὸν εἶναι, ὅτι δὲν ἀποβλέπει τις ἀποκλειστικῶς εἰς ὡρισμένον παράνομον ἀποτέλεσμα, ἀλλ' ἁπλῶς προβλέπει αὐτὸ ὡς ἐνδεχόμενον καὶ ἀποφασίζει τὴν πρᾶξιν ἥτις ἐνδέχεται νὰ τὸ ἐπιφέρῃ. Περιλαμβάνει δὲ ὁ ἀόριστος δόλος: Α) τὸν τυχαῖον λεγόμενον δόλον (dolus eventualis), καθ' ὃν κυρίως μὲν ἀποβλέπει τις εἰς ἥττονος λόγου ἄξιον ἀποτέλεσμα, πρὸς ὃ καὶ κατευθύνει τὴν πρᾶξίν του, ἀλλὰ συγχρόνως ἔχει πρὸ ὀφθαλμῶν καὶ δεινότερον ἄλλο ἀποτέλεσμα, συναινῶν καὶ εἰς αὐτὸ, ἂν ἄλλως τὸ σκοπούμενον δὲν κατορθοῦται. Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην χωροῦσι διάφοροι τροπολογίαι, π. χ. α) κυρίως μὲν

ἀποβλέπει τις εἰς ἧττονος λόγου ἄξιον ἀποτέλεσμα, ἐλπίζει τὴν ἐπιτυχίαν αὐτοῦ καὶ διατίθησι πρὸς τοῦτο τὰ πάντα, ἀλλὰ συγχρόνως πιστεύει, ὅτι δὲν θέλει συμβῇ καὶ τὸ ἐνδεχόμενον δεινότερον ἀποτέλεσμα, εἰς τὸ ὁποῖον· ὅμως συναινεῖ ἐπίσης, ἐὰν ἦναι ἀδύνατον νὰ τὸ ἀποφύγῃ, οἷον ἐπὶ ἐμπρήσεως τῆς ἰδιοκτήτου οἰκίας· β) κυρίως μὲν ἀποβλέπει τις εἰς ὡρισμένου σκοποῦ ἐπιτυχίαν, τὴν ὁποίαν ἐλπίζει νὰ κατορθώσῃ δι᾿ ἐλαφροῦ τινος ἀδικήματος, ἀλλ᾿ ἐν περιπτώσει, καθ᾿ ἣν τὸ σκοπούμενον ἄλλως δὲν κατορθοῦται, ἀποφασίζει καὶ τὸ ἀναγκαιοῦν δεινότερον ἀδίκημα, οἷον ἐπὶ ἐλευθερώσεως φυλακισμένου διὰ τῆς βίας· B) τὸν ἀμφιῤῥεπῆ δόλον ἐάν τις ἀδιαφορῶν περὶ τοῦ ἐνδεχομένου ἐλαφροτέρου ἢ δεινοτέρου ἀποτελέσματος ἐνεργῇ πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ του, θέλων π. χ. νὰ ἐκδικηθῇ. Αἱ δὲ πρακτικαὶ συνέπειαι τοῦ ἀορίστου δόλου εἶναι: 1) ὅτι ὁ μετ᾿ ἀορίστου δόλου ἐνεργῶν *ἐνδέχεται* πολλάκις νὰ ἦναι ἧττον ἀξιόποινος τοῦ ἐνεργοῦντος μετὰ ὡρισμένου δόλου (ὅρα Motive zum Bad. Entw. § 88.) καὶ 2) *ὅτι* καταλογίζεται εἰς τὸν πράττοντα ὡς παραχθὲν ἐκ δόλου μόνον τὸ ἐπιγενόμενον ἀποτέλεσμα ἔστω καὶ τὸ ἐλαφρότερον, χωρὶς νὰ προσυπολογίζηται καὶ ποινὴ ἀποπείρας τοῦ ἐνδεχομένου βαρυτέρου ἀποτελέσματος. Ἐκ τῶν νεωτέρων ποινικῶν νόμων μόνος ὁ βυρτεμβεργικὸς, ἄρθρ. 56. 57, περιέχει τὰ ἀκόλουθα. Ἄρθρ. 56.: «Ἐὰν τὸ ἀδίκημα τελεσθῇ οὐχὶ διὰ τῆς ἀμέσως πρὸς ἐπιτυχίαν αὐτοῦ, ἀλλὰ δι᾿ ἄλλης, πλὴν ἐπὶ σκοπῷ ἐπιτυχίας τοῦ ἀδικήματος ἐπιχειρηθείσης πράξεως (ἢ παραλείψεως), θεωρεῖται ὡς ἐκ προθέσεως τελεσθὲν, ἐὰν ὁ πράξας εἶχε καὶ ἐπὶ τῆς τελευταίας πράξεως τὴν πρόθεσιν τοῦ νὰ τελέσῃ τὸ ἀδίκημα ἢ ἐὰν δὲν εἶχεν εἰσέτι ἀποδοκιμάσει τὸ ὡς περαιωμένον ἤδη ὑποτιθέμενον ἀδίκημα». «Ὁ αὐτὸς καταλογισμὸς χωρεῖ καὶ ἐν περιπτώσει, καθ᾿ ἣν τὸ προτεθὲν ἀδίκημα ἀποδίδεται εἰς αἰτίαν, τὴν ὁποίαν δὲν ἔλαβε μὲν ὑπ᾿

ὕψιν ὁ πράξας, ἀλλ' ἥτις ἐτέθη εἰς ἐνέργειαν διὰ τῆς ἐκτελέσεως τῆς εἰς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοπουμένου ἀδικήματος ἀμέσως τεινούσης πράξεώς του». «Ὁ αὐτὸς καταλογισμὸς χωρεῖ καὶ ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν τὸ προτεθὲν ἀδίκημα ἐτελέσθη μὲν ἀναμφιβόλως διὰ τῶν ἐν τῷ πρώτῳ ἐδαφίῳ ἀναφερομένων πράξεων ἢ διὰ τῆς ἐν τῷ δευτέρῳ ἀναφερομένης, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ ἐξαχθῇ μετὰ βεβαιότητος, ποία ἐκ τῶν πρώτων πράξεων (ἐδ. 1.) ἢ κατὰ ποῖον τρόπον ἡ τελευταία πρᾶξις (ἐδ. 2.) ἐπέφερε τὸ παράνομον ἀποτέλεσμα καὶ ἂν τοῦτο πρέπῃ ν' ἀποδοθῇ εἰς τὴν συνέργειαν πράξεων, (ἐδ. 1.) ἢ αἰτιῶν (ἐδ. 2.)» Ἄρθρ. 57.: «Τὸ ἀδίκημα θεωρεῖται ὡς ἐκ προθέσεως γενόμενον καὶ ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ἐκεῖνος, ἐκ τῆς πράξεως τοῦ ὁποίου παρήχθη, δὲν ἐσκόπει αὐτὸ ἀποκλειστικῶς καὶ ἰδίως, εἴτε τῷ ἦτο ἀδιάφορον, ἐὰν ἔμελλε νὰ συμβῇ τὸ πραγματικῶς γενόμεμενον ἢ ἄλλο ὡς ἐκ τῆς πράξεώς του ἐπίσης σκοπούμενον ἀποτέλεσμα, εἴτε προαπεφάσισε τὸ γενόμενον ἀποτέλεσμα διὰ μόνην τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἦτο ἄλλως ἀδύνατος ἡ ἐπιτυχία τοῦ σκοποῦ του». Καὶ ὁ σαξωνικὸς δὲ νόμος περιέχει τὰ ἑξῆς, ἄρθρ. 31.: «Τὸ ἀξιόποινον ἀποτέλεσμα θεωρεῖται ὡς μετὰ παρανόμου προθέσεως γενόμενον καὶ ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ὁ πράξας δὲν ἐσκόπει αὐτὸ ἀποκλειστικῶς, ἀλλὰ ἤτοι αὐτὸ ἤ τι ἄλλο ὡς ἐκ τῆς πράξεως ἐνδεχόμενον ἢ καθ' ἣν περίπτωσιν ἡ πρᾶξις εἶναι τοιαύτη, ὥστε ὁ πράξας *ἔπρεπε* νὰ προΐδῃ τὸ γενόμενον ἀποτέλεσμα». Κατὰ τὴν συζήτησιν ἐῤῥέθη, ὅτι ἡ λέξις ἔπρεπε ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ *ἐδύνατο*, ἀλλ' ἐπειδὴ αἱ δύο αὗται ἐκφράσεις δὲν εἶναι ταὐτοσήμαντοι, θέλουν βεβαίως ἀναφανῆ δυσχέρειαι κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου. *Krug* Studien I. σελ. 55. 56. *Schüler* Beit. σελ. 33. Τὸ νομοσχέδιον τῆς Βάδης, § 88., ἀναφέρει τὰ ἑξῆς: «Ἐὰν ὁ σκοπὸς τοῦ πράττοντος δὲν ἔτεινεν ἀποκλειστικῶς εἰς ἀποτέλεσμα ὡρισμένον, ἀλλ' εἰς ἓν

ἐκ πολλῶν ἐνδεχομένων ἀποτελεσμάτων, θεωρεῖται ὡς ἐκ προθέσεως ἔνοχος τοῦ πραγματικῶς ἐπιγενομένου». Αὐτολεξεὶ τὰ αὐτὰ περιέχει καὶ τὸ νομοσχέδιον τῆς Ἔσσης, ἄρθρ. 57.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Ὁ ἑλληνικὸς ποινικὸς νόμος διαλαμβάνει τὰ ἑξῆς: ἄρθρ. 40. Ἐὰν ὑπάρχωσι λόγοι πείθοντες, ὅτι ἡ καθ' ἑαυτὴν παράνομος πρᾶξις ἐτελέσθη μὲ δολίαν προαίρεσιν, καὶ ἐὰν ἡ πρᾶξις ἦναι τοιαύτη, ὥστε νὰ προκύπτῃ συνήθως ἐκ ταύτης ἀμέσως, κατὰ γενικὴν, ἢ κατὰ πεῖραν γνωστὴν ἰδίως εἰς τὸν πράξαντα, ὡρισμένον τι ἀποτέλεσμα, ἢ νὰ ἐμπορῇ μὲ τὴν αὐτὴν εὐκολίαν νὰ γεννᾶται μεγαλήτερόν τι ὡς καὶ μικρότερον κακὸν, ὑποτίθεται τότε, ὅτι ὁ πράξας ἐσκόπει τὸ γενόμενον ἀποτέλεσμα, καθ' ὅσον δὲν ἐξάγεται ἐκ τῶν περιστάσεων ἡ βεβαιότης ἢ ἡ πιθανότης, ὅτι ὁ σκοπός του ὡρισμένως καὶ ἀποκλειστικῶς ἔτεινεν εἰς ἄλλο τι ἀξιόποινον ἀποτέλεσμα. ἄρθρ. 41. Εἶναι ἀδιάφορον, ἂν ἡ εἰς τὸ προηγούμενον ἄρθρον μνημονευθεῖσα βεβαιότης ἢ πιθανότης ὑπάρχῃ, ὁσάκις ὁ νόμος ὁρίζει ἐπὶ εἰδικῶν περιπτώσεων τὴν ποινὴν κατὰ τὸ βάρος μόνον τοῦ γενομένου ἀποτελέσματος, μηδόλως φροντίζων ἐὰν ὁ σκοπὸς ἀπέβλεπεν ὡρισμένως τοῦτο τὸ ἀποτέλεσμα. ἄρθρ. 42. Ἀσύνηθές τι ἀποτέλεσμα τότε μόνον δύναται νὰ καταλογισθῇ εἰς τὴν δολίαν προαίρεσιν τοῦ πράξαντος, ὅταν μετὰ βεβαιότητος ἠμπορῇ νὰ ὑποτεθῇ, ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο ἐνυπῆρξεν εἰς τὸν σκοπὸν αὐτοῦ.

§ 60

Ὑπάρχουσι περιπτώσεις, καθ' ἃς ὁ *δόλος* καὶ ἡ *ῥᾳθυμία* συμπίπτουσιν εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν πρᾶξιν: ἐὰν π. χ. ὁ σκοπὸς τοῦ πράττοντος τείνῃ εἰς ὡρισμένον παράνομον ἀποτέλεσμα, ἀλλ' ἐκ τῆς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐπιχειρηθείσης πράξεως προκύψῃ ἄλλο τι παράνομον ἀποτέ-

λεσμα, τὸ ὁποῖον ἢ προεῖδεν ὁ πράττων ἢ ἐδύνατο νὰ προΐδῃ, ὡς ἐνδεχομένην τῆς πράξεώς του συνέπειαν. Ἐνταῦθα ὑπάρχει *δόλος μὲν* ὡς πρὸς τὸν σκοπὸν τὸν ὁποῖον ὁ πράττων προέθετο, *ῥαθυμία* δὲ, ὡς πρὸς τὸ ἀποτέλεσμα, τὸ ὁποῖον ἄνευ προθέσεως προέκυψεν ἐκ τῆς πρὸς ἐπιτυχίαν ἄλλου σκοποῦ ἐπιχειρηθείσης πράξεως. Ἡ προαίρεσις λοιπὸν, ἥτις ἐπέφερε τὴν τοιαύτην προσβολὴν, δύναται νὰ ὀνομασθῇ *ῥαθυμία ἐκ δόλου* (culpa dolo determinata) (α) *Πλάγιος δόλος* δὲν εἶναι δυνατὸς (β).

(α) Πρβ. Feuerbach Betrachtungen über dolus u. culpa. Betr. XIII. u XIV.

(β) Τοῦ πλαγίου δόλου ἐφευρετὴς εἶναι ὁ Nettelbladt Diss. de homicidio ex intentione interdicta commissa. Halae 1755. Παραδέχονται δὲ αὐτὸν: Böhmer ae Carpzov Q.1. obs. 2. et ad Art. 137. C. C. C. Eschenbach prog. de dolo indirecto homicidarum. Rost. 1787. (niederächs. Archiv für Jurisprndenz und jurist. Literatur. P. 1. σελ. 2.) A. v. Hoff über Verbrechen aus indirecter Absicht. Berlin 1791. Klein p. R. § 123. καὶ πολλοὶ ἄλλοι. Ἐναντίοι εἶναι πρὸ πάντων: Christiani die Chimäre des Todtschlags aus indirecter Absicht. (Kiel'sches Magaz. Hamb. 1784. Bd. I. St. 3.). Ὁ αὐτὸς, αὐτόθι Bd. II. St. 3. Püttmann Diss. de distinctione inter animum occidendi directum et indirectum e jurisprud. crim. prorsus eliminanda. Lips. 1789. (καὶ ἐν τοῖς Miscellan. 1793 C. 33.) Eckhard prog. de dolo indirecto. Jen 1794. Meister über den Begriff des dolus indirectus unter der beschränkten Rücksicht auf Homicidien (N. Arch. d. CrimR. I. Bd. N. 4.) M. Semer Betrachtungen über den sogenannten dolus indirectus. Landsh. 1817. Ἔχει ὅμως ἆρά γε λόγον ὁ νομοθέτης νὰ ἐπιβάλλῃ εἰς τὴν culpa dolo determinata μικροτέραν ποινὴν παρὰ εἰς τὸν dolus indeterminatus;

Σημ. 1. τοῦ ἐκδ. Τοῦ Φάϋερβαχ ἡ γνώμη καὶ ἡ παραδοχὴ τῆς ἐκ δόλου ῥαθυμίας (culpa dolo determinata) εἶναι ἐσφαλμένη καὶ συγχέει περιπτώσεις διαφόρους τὴν φύσιν. *Winssinger* Diss. p. 23.79. *Bauer* Lehrb. § 57. *Heffter* Lehrb. § 73. Εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀναπτυχθῶσιν ἀκριβῶς αἱ διάφοροι

περιπτώσεις εἰς τῶν ὁποίων τὴν κρίσιν χρησιμεύουσιν ὡς βάσις αἱ ἀρχαὶ περὶ ἀποδείξεως τοῦ δόλου, τῆς ἐκτάσεως αὐτοῦ καὶ περὶ καταλογισμοῦ τῶν συνεπειῶν τῶν πράξεων. *Simoni* dei delitti del mero affetto. I. p. 186. *Carmignani* dello leggi. Vol. II. p. 213. *Mittermaier* über den neuesten Zustand der Criminalgesetzgebuug σελ. 143. N. Arch. d. CrimR. XII. σελ. 285. Ἄλλοτε ὑπάρχει τυχαῖος δόλος καὶ ἄλλοτε σύμπτωσις δόλου ὡς πρὸς τὸ σκοπούμενον ἀδίκημα καὶ ῥαθυμίας ὡς πρὸς τὸ γενόμενον ἀποτέλεσμα. L. 1. § 3. D. ad L. Corn. de sicar. L. 1. C. ad L. *Corn.* de sicar. ἰδ. προσέτι *Mayer* Versuch einer Prüfung der Lehre vom Thatbestand und Thaeterschaft. Berlin 1836. σελ. 19. *Abegg* Lehrb. σελ. 140. Διὰ τῆς γνώμης του περὶ τῆς ἐκ δόλου ῥαθυμίας (culpa dolo determinata) ἐπέφερε πολλὴν σύγχυσιν ὁ Φάϋρβαχ εἰς τὴν ὀρθὴν ἐπὶ τῶν διαφόρων περιπτώσεων κρίσιν, διότι οἱ δικασταὶ ἔκρινον ὁμοιομόρφως ἁπάσας τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς τὸ γενόμενον ἀποτέλεσμα ἦτο ἄλλο παρὰ τὸ μελετηθὲν, καὶ ἐθεώρουν ὡς ὑπάρχουσαν ἐν πάσῃ τοιαύτῃ περιπτώσει εἰδικήν τινα κατάστασιν τῆς βουλήσεως, ὅπερ δὲν εἶναι ὀρθὸν, διότι περίπτωσις, ἐκ τῶν ἐνταῦθα ὑπαγομένων, ἀναλύεται εὐκόλως α) εἰς ἁπλοῦν (ἀλλὰ τυχαῖον) δόλον, ἢ β) εἰς ἁπλῆν ῥαθυμίαν, ἢ καὶ γ) εἰς σύμπτωσιν δόλου ῥαθυμίας. Τοῦ Φάϋερβαχ ἡ ἔκφρασις ἐμφαίνει ῥαθυμίαν προερχομένην ἐκ δόλου, ὅπερ δὲν ἔχεται ὀρθότητος. Τὸ πᾶν συνίσταται εἰς τὴν ἔρευναν μέχρι τίνος δύνανται δικαίως νὰ καταλογισθῶσιν εἴς τινα τῆς προκειμένης πράξεως αἱ συνέπειαι, καὶ μέχρι τίνος δύναται, ὡς ἐκ τοῦ τρόπου τῆς ἐνεργείας κατὰ τὴν προκειμένην περίπτωσιν, νὰ ὑποτεθῇ, ὅτι ὁ πράξας προέθετο ἢ τοὐλάχιστον προεῖδε τὸ γενόμενον ἀποτέλεσμα.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Αἱ νεώτεραι νομοθεσίαι κρίνουσι τὰς περὶ ὧν ὁ λόγος περιπτώσεις μετά τινος σκληρότητος, καὶ μάλιστα διὰ τῆς καθιερώσεως νομικοῦ τρόπον τινὰ τεκμηρίου. Ὁ αὐστριακὸς νόμος (ὅρα τὸ χωρίον αὐτοῦ ἀνωτέρω ἐν τῇ σημ. 2. ἐπὶ τοῦ § 54.) ὁρίζει, ὅτι ὁ δικαστὴς ὀφείλει ἁπλῶς μόνον νὰ ἐρευνᾷ ἐὰν τὸ κακὸν ἐδύνατο νὰ προνοηθῇ. Ὁ πρωσσικὸς νόμος (§ 811—815.) πραγματεύεται περὶ τῆς προκειμένης περιπτώσεως ἐπὶ τῆς ἀνθρωποκτονίας καὶ ἀπειλεῖ αὐστηρὰς ποινὰς, στηριζόμενος ἐπί τινων τεκμηρίων. Mayer vom Thabestande σελ. 47. *Trier* Lehre von der Toedtung σελ. 89—96. Ὁ γαλλικὸς νόμος, ἄρθρ. 309., ἀπειλεῖ αὐστηρὰς ποινὰς καὶ ἐπὶ τῶν περιπτώσεων, καθ' ἃς ἐξ ἁπλῶν αἰκιῶν μετὰ προθέσεως ἐπενεχθεισῶν προέκυψαν δεινὰ ἀποτελέσματα, τὸ δὲ ἀκυρωτικὸν δικαστήριον καθιέρωσε διὰ μακρᾶς σειρᾶς ἀποφάσεων τὴν ἀρχὴν, ὅτι εἰς τὸν μετὰ προθέσεως βλάπτοντα πρέπει νὰ καταλογίζωνται *ἅπασαι* τῆς πράξεως αὐτοῦ αἱ συνέπειαι ὡς ἐκ δόλου προελθοῦσαι. *Hellie* V. p. 402. Ἡ διάταξις αὕτη τοῦ γαλλικοῦ νόμου ἀναγνωρισθεῖσα ὡς ἄδικος (*Cauveau* Code progressif p. 282.) ἐβελτιώθη, ἂν καὶ πολλὰ ἀτελῶς, κατὰ τὸ 1832. Ὁ βαυαρικὸς νόμος καθιεροῖ (ἀδίκως) τὸ τεκμήριον τοῦ δόλου διὰ τῶν ἑπομένων ἄρθρων: 41. Ὅστις, προθέμενος τὴν ἐκτέλεσιν ὡρισμένου ἀδικήματος, ἐπιχειρεῖ πρᾶξιν, ἐξ ἧς δύναται μὲ τὴν αὐτὴν εὐκολίαν νὰ προκύψῃ καὶ μεγαλήτερον καὶ μικρότερον ἀδίκημα, τιμωρεῖται ὡς ἐκ προθέσεως αἴτιος τοῦ προκύψαντος ἀδικήματος καὶ δὲν δύναται νὰ προφασισθῇ, ὅτι ὁ σκοπός του ἀπέβλεπεν εἰς μόνον τὸ μικρότερον ἀδίκημα. 44. Ὅστις ἐπιχειρεῖ ἀποδεδειγμένως ἐκ προαιρέσεως πρᾶξιν, ἐκ τῆς ὁποίας κατὰ γενικὴν πεῖραν συνήθως προκύπτει ἀμέσως καὶ ἀναγκαίως ὡρισμένον παράνομον ἀποτέλεσμα, θεωρεῖται ὡς προθέμενος καὶ τὸ τοιοῦτον τῆς πράξεως ἀποτέλεσμα, ἐκτὸς ἂν διὰ σαφῶν ἀποδείξεων δύναται ν' ἀποδει-

χθῇ τὸ ἐναντίον. Ὁ σαξωνικὸς νόμος, ἄρθρ. 31. (ὅρα τὸ κείμενον τοῦ χωρίου τούτου ἐν τῇ σημ. 1. ἐπὶ τοῦ § 59.) ὁρίζει, ὅτι πρέπει μόνον νὰ ἐρευνᾶται, ἐὰν τὸ ἀποτέλεσμα ἐδύνατο νὰ προβλεφθῇ. Τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον, ἄρθρ. 91., λαλεῖ περὶ συμπτώσεως δόλου καὶ ῥαθυμίας καὶ ὁρίζει (συμφώνως καὶ μὲ τὸν βυρτεμβεργικὸν νόμον, ἄρθρ. 60.),ὅτι: ἐὰν ἐκ πράξεως, τεινούσης εἰς ὡρισμένον, καὶ ὑπὸ τοῦ πράττοντος σκοπούμενον, ἀποτέλεσμα, προκύψῃ ἄλλο ὑπ᾿ αὐτοῦ μὴ σκοπούμενον, ἡ τελεσθεῖσα πρᾶξις θεωρεῖται, ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὸ προτεθὲν ἀποτέλεσμα, ὡς ἐκ προθέσεως, ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὸ γενόμενον ἀλλὰ μὴ προτεθὲν, ὡς ἐκ ῥαθυμίας προελθοῦσα, προϋποτιθεμένου, ὅτι ὑπάρχουσιν οἱ ὅροι τοῦ ἀξιοποίνου τῆς ῥαθυμίας. *Hufnagel* Comm. I. σελ. 121. *Hepp* Comm. I. σελ. 486. Εἰδικὴν ἐφαρμογὴν τῆς ἀρχῆς ταύτης (μετ᾿ ἀπειλῆς εἰδικῶν ποινῶν) διαλαμβάνουσι τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον § 192. καὶ ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος, ἄρθρ. 246., ἐπὶ τῆς δι᾿ ἐπίτηδες ἐπενεχθείσης σωματικῆς βλάβης, προξενηθείσης ἀνθρωποκτονίας, διακρίνουσι δὲ, ἐὰν ἐπῆλθε θάνατος τὸν ὁποῖον ὁ πράξας ἐδύνατο νὰ προΐδῃ ὡς πιθανωτάτην συνέπειαν τῆς πράξεώς του (τότε ἐπιβάλλεται ἡ ποινὴ τῆς εἱρκτῆς 8—20 ἐτῶν) ἢ ὡς ἀπιθανωτάτην (καὶ τότε ἐπιβάλλεται φυλάκισις 6 μηνῶν ἕως 6 ἐτῶν) ἢ ἐὰν ἐπῆλθον ἄλλα ἀποτελέσματα.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Τοῦ ἑλληνικοῦ ποινικοῦ νόμου τὰ ἄρθρ. 40. 41. καὶ 42 ὅρα ἀνωτέρω ἐν τῇ σημ. ἐπὶ τοῦ § 59, κατὰ δὲ τὸ ἄρθρ. 45. ἐὰν ἐξάγηται ἐκ τῶν περιστάσεων, ὅτι ὁ πράξας ἐσκόπει ἄλλο τι ὀλιγώτερον ἀξιόποινον παρὰ τὸ συμβὰν ἀποτέλεσμα, ἡ παράνομος πρᾶξις, καθόσον μὲν περιείχετο εἰς τὸν σκοπόν του, καταλογίζεται ὡς ἂν εἰ ἐγένετο ἐκ προαιρέσεως, ὡς πρὸς τὸ συμβὰν δὲ ἀποτέλεσμα, ὡς ἂν εἰ ἐγένετο ἐξ ἀμελείας.

ΤΜΗΜΑ ΠΕΜΠΤΟΝ.

Περὶ τῆς νομίμου διαρκείας τῶν πραχθέντων ἀδικημάτων.

§ 61.

Ἡ *νόμιμος διάρκεια* παντὸς ἀδικήματος συνίσταται εἰς τὴν διάρκειαν τοῦ δικαιώματος τῆς *δικαστικῆς* ἐξουσίας τοῦ νὰ προσδιορίσῃ κατὰ τοῦ ἐνόχου τὴν νόμιμον συνέπειαν τῆς τελεσθείσης πράξεως. Ὅθεν πάσης ἀξιοποίνου πράξεως ἡ νόμιμος διάρκεια ἐκτείνεται μέχρις οὗ ἰδιαίτερος λόγος καταργήσῃ τὸ δικαίωμα τοῦτο τῆς *δικαστικῆς* ἐξουσίας. Οἱ τοιοῦτοι λόγοι στηρίζονται α) εἰς τὸ *φυσικῶς* ἀδύνατον, β) εἰς τὸ *νομικῶς* ἀδύνατον τῆς νομίμου ἐκείνης συνεπείας.

§ 62.

Νομικοὶ λόγοι, ἐξαλείφοντες τὸ ἀδίκημα, εἶναι Α) ἡ *ἐκπλήρωσις τῆς ποινῆς* (α)· Β) ἡ *χάρις*, ἤγουν διὰ τῆς ἀνωτάτης τοῦ κράτους ἐξουσίας κατάργησις τῆς νομίμως ὀφειλομένης ποινῆς (β). Δίδεται δὲ χάρις ἤτοι α) *πρὶν* ἢ περαιωθῇ ἡ δικαστικὴ ἀνάκρισις ἢ ἐκδοθῇ ἡ κατὰ νόμον ἀπόφασις (abolitio) (γ), ἢ β) *μετὰ* τὴν περαίωσιν τῆς δικαστικῆς ἀνακρίσεως καὶ τὴν ἔκδοσιν τῆς ἀποφάσεως, *χάρις* εἰς στενωτέραν σημασίαν, ἔχουσα χώραν διὰ καταργήσεως εἴτε *πάσης* καταργουμένης ποινῆς (*πλήρης χάρις*), εἴτε μέρους μόνον αὐτῆς (*μερικὴ χάρις*, *χαριστικὴ μετρίασις*), ἢ τελευταῖον γ) μετὰ τὴν ἐπιβολὴν τῆς ποινῆς (restitutio), εἴτε δι' ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τοῦ ἐπιλοίπου αὐτῆς μέ-

ρους εἴτε διὰ καταργήσεως τῶν νομίμων συνεπειῶν τῆς ἐκπληρωθείσης ποινῆς (δ).

(α) L. 23. in f. C. de poenis.

(β) Τὴν φιλολογίαν περὶ τοῦ δικαιώματος τῆς χάριτος ὅρα εἰς: **Pütter** Literatur des deutschen Staatsr. Thl. III. §. 1284. **Klüber** Forts. σελ. 411. ἑπ. J. **Obmeyer** von dem Begnadigungsrecht des Regenten. 1823. Wien 1799. **Salchow** über das Begnadigungsr. des Regenten. Zen. 1802. **Bayl.** Beiträge z. CR. N. III. **Buma** de jure gratiae. Groning. 1823 **Vollgraff** Abhandl. II. Bd. N. 4. **Dompière** Examen du droit de grace. Lausanne 1828. **de Candolle** sur le droit de grace. Genève 1829. **Trummer** zur Philosophie d. Rechts. σελ. 178.

(γ) Προφορικῶς περὶ τῶν διαφόρων εἰδῶν τῆς abolitio: 1) abol. generalis rat. personarum s. publica specialis rat. pers. s. privata. 2) Abol. generalis rat. objecti specialis rat. objecti. 3) Abol. plena minus plena. **Engau** D. de abolitione. Zen. 1754. J. Th. **Seeger** D. de abolitione veteri et hodierna. Lips. 1778. **Püttmann** Advers. C. 15. **Hermann** de abolit. crim. Lips. 1834. Περὶ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ δικαιώματος τῆς χάριτος, κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον, ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων: **Gans** Frbrecht. III. σελ. 11. Πολλὰ τῶν νεωτέρων πολιτευμάτων (π. χ. τὸ βαυαρικὸν) κατήργησαν τὸ ἐπικίνδυνον τῷόντι δικαίωμα τῆς abolitio.

(δ) Tot. Tit. D. de sentent. passis et restitutis (XLII. 23.) C. eodem (IX. 51.).

§ 63.

Τὸ δικαίωμα τῆς χάριτος δύναται μὲν ἴσως ν' ἀμφισβητηθῇ φιλοσοφικῶς, ὄχι ὅμως καὶ ὡς πρὸς τὸ *θετικὸν δίκαιον*, διότι πάσης πολιτείας ὁ ἡγεμὼν τὸ ἔχει *δυνάμει τοῦ πολιτεύματος*. Ἀλλ' ἡ ἐνέργεια τοῦ δικαιώματος τούτου πρέπει νὰ ἦναι τοιαύτη, ὥστε νὰ ἔχῃ σκοπὸν καὶ λόγον μόνον τὴν δικαιοσύνην, πρέπει ἐπομένως νὰ χρησιμεύῃ μόνον α) εἰς ἐξομάλυνσιν ἀντιφάσεως τοῦ *τυπικοῦ* (τοῦ ἰσχύοντος) δικαίου πρὸ τὸ *οὐσιαστικὸν* (τὸ ἰσχυρὸν) δίκαιον (α), β) εἰς διατήρησιν τῶν *νομίμων* καθεστώτων κα-

τέναντι ἐπικειμένου κινδύνου, τὸν ὁποῖον δὲν δύνανται ν' ἀποτρέψωσιν ἀσφαλῶς τὰ συνήθη τακτικὰ μέσα (β), τελευταῖον (γ) εἰς διατήρησιν τῆς ἐκφοβιστικῆς *ἰσχύος τῶν νόμων*, ὁσάκις ἡ αὐστηρὰ τοῦ δικαίου ἐφαρμογὴ ἤθελε καταντήσει ὠμότης καὶ ἤθελεν ἠθικῶς ἐπιφέρει ἀποστροφὴν πρὸς τὸν νόμον ἢ ἀδιαφορίαν πρὸς τὴν ἐπιβαλλομένην ὑπὸ τοῦ νόμου ποινήν (γ).

(α) Ἐντεῦθεν ἡ ὑπὸ τοῦ Ἡγεμόνος μετρίασις τῆς ποινῆς, ὁσάκις ἡ ποινή, τὴν ὁποίαν ἐπιβάλλει ὁ νόμος, δὲν συμβιβάζεται παντάπασι μὲ τὸ ἀξιόποινον τῆς προκειμένης περιπτώσεως. Ὅπου οἱ ποινικοὶ νόμοι ἦναι ἀπηρχαιωμένοι, τὸ τοιοῦτον εἶδος τῆς χάριτος εἶναι μικρὸν κακόν, προπαρασκευάζον τὴν μετάβασιν εἰς ἄλλην καλλιτέραν νομοθεσίαν.

(β) π. χ. ὑπόσχεσις ἀτιμωρησίας, διδομένη εἰς συνωμότην ἢ λῃστὴν κτλ., ἂν καταγγείλῃ ἢ παραδώσῃ τοὺς συνεταίρους του.

(γ) Ἂν π. χ. ὁλόκληρος πόλις ἢ ὁλόκληρος ἐπαρχία γίνῃ ἐσχάτης προδοσίας ἔνοχος.

Σημ. 1 τοῦ ἐκδ. Ἡ γνώμη αὕτη τοῦ Φάϋερβαχ, καθ' ἣν ἡ χάρις χρησιμεύει πολλάκις ὡς μέσον πρὸς ἀποφυγὴν τῆς αὐστηρότητος τοῦ νόμου κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτοῦ, ἐπιδέχεται πολλάκις ἐνδυασμοὺς καὶ φέρει πολλάκις τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ νὰ διατηρῶνται οἱ κακοὶ νόμοι ἀντὶ νὰ καταργῶνται, ὥστε καταντᾷ ἡ χάρις ν' ἀντικαθιστᾷ καθ' ὁλοκληρίαν τὸ δίκαιον *Trummer* zur Philosophie des Rechts σελ. 186. Πρὸ πάντων ἐπιφέρει ἡ γνώμη αὕτη τὴν πολλαπλασίασιν τῶν ἀδικημάτων, διὰ τὸν λόγον ὅτι οἱ ἔνοχοι ἔχουσι τὴν ἐλπίδα, ὅτι ὁ ποινικὸς νόμος δὲν θέλει ἐφαρμοσθῇ. Πολλοῦ λόγου ἄξια εἶναι προσέτι τὰ ἐν τῇ δευτέρᾳ ἐκθέσει (second report) τῆς ἀγγλικῆς ἐπιτροπῆς, commission on the criminal law p. 24 etc., περιεχόμενα πορίσματα τῆς πείρας περὶ τῆς κακῆς ἐντυπώσεως, τὴν ὁποίαν προξενεῖ εἰς τὸν λαὸν ἡ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν γινομένη ἐπί τινων ἐνόχων ἐφαρμογὴ ποινικοῦ τινος εἰς ἄκρον αὐστηροῦ νό-

μου, ἐνῷ εἰς ἄλλους ἐπὶ παραβάσει τοῦ αὐτοῦ νόμου καταδικαζομένους δίδεται χάρις. Κατὰ τῆς γνώμης τοῦ Φάϋερβαχ ὅρα προσέτι *Zirkler* **Rechtslexicon V. Heft**. σελ. 802.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Ἡ δόσις χάριτος διατελεῖ ἰδίως εἰς οὐσιώδη ἀλληλουχίαν μὲ τὸ σωφρονιστικὸν σύστημα, καθόσον 1) ὁ ὑπομείνας ἐπί τινα χρόνον τὴν ἐπιβληθεῖσαν αὐτῷ ποινὴν, ἀποκτᾷ νομίμως τὴν ἀξίωσιν τοῦ ν' ἀπαιτήσῃ ἕνεκα τῆς ἀποδεδειγμένης αὐτοῦ καλῆς διαγωγῆς τὴν ἀπαλλαγήν του ἀπὸ τοῦ ἐπιλοίπου τῆς ποινῆς χρόνου (ὡς τοῦτο συμβαίνει ἐν Γενεύῃ, ἐν Βελγίῳ ἐν Τιγούρῳ. ἄρθρ. 39. τοῦ Π. Ν., καὶ ἐν Λυκέρνῃ, ἄρθρ. 100. τοῦ Π. Ν.) 2) καθόσον ἡ χάρις χρησιμεύει ὡς μέσον πρὸς βελτίωσιν τῶν καταδίκων παρακινουμένων εἰς διαγωγὴν καλλιτέραν ἢ ἀνταμειβομένων. Ἐναντίον τοῦ μέσου τούτου (διὰ τὸν φόβον μήπως ἐνισχύσῃ τὴν ὑποκρισίαν) ὅρα *Lieber* on the penitentiary system. Philadelph. 1833. p. XXIX—XXXIV. *Crawford* report on the penitentiaries of the united states pag 7. καὶ πρβ. *Lucas* de la réforme des prisons II p. 438. *Hellie* théorie du Code pénal I. p. 124 *Marquet—Vasselot* théorie III. p. 351.

Σημ. 3. *τοῦ ἐκδ.* Ἀμνηστεία λέγεται ἡ πρᾶξις, δι' ἧς ὁ ἡγεμὼν, ἀκολουθῶν τὴν χαριστικὴν ὁδὸν, διατάττει περὶ ὡρισμένων ἀδικημάτων νὰ μὴ γενῇ ἀνάκρισις, νὰ παύσωσιν αἱ περὶ αὐτῶν ἐκκρεμεῖς δίκαι καὶ νὰ μείνωσιν ἀνεκτέλεστοι αἱ ἐκδοθεῖσαι ἤδη καταδικαστικαὶ ἀποφάσεις. Ἐπομένως ἡ ἀμνηστεία εἶναι abolitio generalis· ὅθεν πρέπει νὰ ἐφαρμοσθῶσιν αἱ περὶ τῆς abolitio ἀρχαὶ ὡς πρός τε τὸ νομίμως θεμιτὸν αὐτῆς καὶ ὡς πρὸς τοὺς τύπους, ὑπὸ τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ δίδηται. *Mittermaier* Strafverfahren 3te Ausg. § 29. σελ. 131. 132. Εἶναι δὲ τὸ περὶ ἀμνη-

στείας σπουδαῖον πρὸ πάντων εἰς τὰ συνταγματικὰ κράτη. Encyclopédie du droit par *Sebire*. Paris 1837. p. 411. *Mangin* traité de l'action publique Vol. II. p. 459. 481.

Σημ. 4. *τοῦ ἐκδ.* Ἀποκατάστασις (réhabilitation), ὅπως τὴν ἐννοεῖ ἡ γαλλικὴ ποινικὴ δικονομία, ἄρθρ. 619—634., εἶναι ὁ θεσμὸς, δι' οὗ ὁ εἰς σωματικὰς ἢ ἀτιμωρητικὰς ποινὰς καταδικασθεὶς ἀναλαμβάνει διὰ τῆς χαριστικῆς ὁδοῦ, μετὰ ποηγουμένην ἐπὶ τούτῳ διαδικασίαν, τὴν προτέραν αὐτοῦ κατάστασιν οὕτως, ὥστε παύουσιν ἅπασαι αἱ ὡς ἐκ τῆς εἰς αὐτὸν ἐπιβληθείσης ποινῆς κατὰ νόμον προελθοῦσαι ἐπιζήμιοι εἰς τὴν τιμήν του συνέπειαι. *Hellie* revue de législation Tom. VII. p. 38. Σκοπιμώτερον εἶναι τὸ σύστημα τοῦ ποινικοῦ νόμου τῆς Λυκέρνης, τίτλ. 9. ἄρθρ. 95., καὶ τοῦ βαδικοῦ νομοσχεδίου, ἄρθρ. 18, σύστημα κατὰ τὸ ὁποῖον ὁ εἰς ἀτιμωτικὴν ποινὴν καταδικασθεὶς δύναται μετὰ πενταετίαν νὰ τύχῃ παρ' αὐτοῦ τοῦ δικαστηρίου τὴν εἰς ἀκέραιον ἀποκατάστασιν. *v. Zagemann* im Arch. des CrimR. 1838. σελ. 394.

Προσθ. τοῦ μεταφ. Περὶ τῆς ἀποκαταστάσεως κατὰ τὴν ἑλληνικὴν νομοθεσίαν, συμφωνοῦσαν μὲ τὴν γαλλικὴν, ὅρα τὴν ποιν. δικονομίαν ἄρθρ. 564—568.

Σημ. 5. *τοῦ ἐκδ.* Ἡ γνώμη, ὅτι ὁ καταδικασθεὶς ἔχει δικαίωμα νὰ παραιτηθῇ τῆς χάριτος καὶ ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς καταγνωσθείσης ποινῆς, δὲν δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ ἀπέναντι τῆς σκέψεως, ὅτι ἡ χάρις δίδεται ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ συμφέροντος. *Oersted* Grundregeln σελ 464. *Trummer* zur Philos. des Rechts. σελ. 195. *Heffter* Lehrb. σελ. 205. *Hepp* Strafensystem des Würtemb. Entwurfs. σελ. 94. Ὅρα ἀπ' ἐναντίας *Rosshirt* Entwick. σελ. 123. *Zirkler* in *Weiske* l. c. σελ. 805. Περὶ τῆς ἀξίας

λόγου περιπτώσεως, ἥτις ἔλαβεν ἐσχάτως χώραν ἐν Σουηδίᾳ ὅρα N. Archiv des Criminalr. 1836. σελ. 24. *Hufnagel* Comm. zur Würtemb. Gesetzbf I. σελ. 287. Τὸ προκείμενον ζήτημα ἐσυζητήθη ἐν τῇ βουλῇ τῆς Βυρτεμβέργης. Verhandlungen. Sitzung 23. σελ. 2—27. Ἡ ἐπιτροπὴ εἶχε προτείνει τὴν παραδοχὴν τῆς διατάξεως, ὅτι ὁ τυχὼν χάριτος ὀφείλει νὰ δεχθῇ αὐτήν. Πρωσσικὴ διάταξις τῆς 22 Ἰουνίου 1813, περιεχομένη εἰς *Mannkopf* Preuss. Criminalordnung σελ. 341., ὁρίζει, ὅτι ὁ τυχὼν χάριτος δὲν ἔχει δικαίωμα ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς θάνατον καταγινωσκούσης ἀποφάσεως.

§ 64.

B) Ἡ *παραγραφὴ* (α) *κατάργησις τῶν νομίμων συνεπειῶν πραχθέντος ἀδικήματος δι' ἁπλῆς παρελεύσεως ὡρισμένου χρόνου* (β). Ὡς λόγος τῆς παραγραφῆς τῶν ἀδικημάτων δυσκόλως δύναται νὰ δοθῇ ἄλλος εἰμὴ τὸ ἀξίωμα τῶν Ῥωμαίων νομοδιδασκάλων, ὅτι δι' *ἀναλόγου* ἐφαρμογῆς δεδομένων νομικῶν ἀρχῶν πρέπει τὸ σύστημα τοῦ δικαίου νὰ ἐπεκτείνηται καὶ νὰ τελειοποιῆται. Ἐκ τῆς ἀποσβεστικῆς παραγραφῆς τῶν *ἀγωγῶν* παρήχθη κατὰ πολλὰ φυσικὴν καὶ *καθαρῶς λογικὴν* συνέπειαν ἡ ἀποσβεστικὴ παραγραφὴ τῶν *κατηγοριῶν* (accusationum) (γ). Τὰ λεγόμενα περὶ πολιτικῶν ἢ οὐσιαστικῶν νομίμων λόγων, οἵτινες ἐπέφερον δῆθεν τὴν εἰσαγωγὴν τῆς παραγραφῆς, εἶναι εἰκασίαι, ἀναπόδεικτοι καὶ μὴ βάσιμοι (δ).

(α) Engau jur. Beitr. von der Verjährung in peinl. Fällen. Jena 1749. (6te Aufl. 1772.) Hallacher Diss. principia juris Romani de praescriptione criminum etc. Erlagen 1787. Grundler oyst. Entw. der Lehre von der Verj. der peinl. Strafen. Hal. 1796. Stübel utrum

delictorum poena praescriptione recte tollantur. nec no Vit. 1793. C. D. Erhard C. de origine praescriptionis criminum. Lips. 1803. Dabelow über d. Verjährung (II. Thle 1805. 1807.). 2. Thl. σελ. 136.) ἐπ. H. P. Paysen über d. Verj. in peinl. Sachen. Altona 1811. Kleinschrod über Verjährung der Verbrechen nach gemeinem und baier. Rechte (N. Arch. d. CrR. I. Bd. N. 7.) Vollegraff Abhandl. I. N. 5. Unterholzner Verjährungslehre II. Bd. § 304—315. Ypeji de praescriptione criminum ac poenarum. Groning. 1826. Platzmann de poenarum praescriptione Lips. 1832. Henke Handb. des CrimR. IV. σελ. 171. Mangin traité de l'action publique en matiere criminelle. Paris 1837. Vol. II. p. 101.

(6) L. 3. D. de requirendis reis L. 12. C. ad L. Corn. de falsis. L. 28. et 29. ad L. Jul. de adult. L. 13. de div. temp. praescr.

(γ) Ἐκ τῆς ἱστορίας ἀποδεικνύεται, ὅτι ἡ παραγραφὴ αὕτη εἶναι ὑστερόχρονος τὴν καταγωγὴν καὶ ἰδίως ὅτι δὲν ὑπῆρχε κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Κικέρωνος. Heffter Lehrbuch. σελ. 206. Rosshirt Entwickel. σελ. 387. Περὶ τῶν λόγων, οἵτινες δικαιολογοῦσι τὴν παραγραφὴν ὅρα Trummer Beitr. zur Philos. d. Rechts. σελ. 212. Neues Arch. d. CriminalR. X. σελ. 712. Unterholzner. σελ. 441. Platzmann Diss. cit. p. 3.

(δ) Hübner pr. proc. praescr. inquisitorii p. 99. seq. Ἐκ τῶν συγγραφέων, οἱ μὲν (π. γ. ὁ Thomasius D. de paescr. bigam. § 5.) προτείνουσι τὴν δυσκολίαν τῆς ἀποδείξεως τῆς ἐνοχῆς ἢ τῆς ἀθῳότητος· οἱ δὲ (οἷον ὁ Koch pr. j. crim. § 972., ὁ Stelzer CriminalR. § 243.) τὴν τεκμαιρομένην βελτίωσιν τοῦ ἐνόχου· ἄλλοι, τὴν ἐξαλειφθεῖσαν μνήμην τῆς πράξεως· καὶ ἄλλοι ὡς ὁ Böhmer ad Carpzov Q. 141. Ops. 1., τοὺς λόγους τῆς ἐν τῷ ἰδιωτικῷ δικαίῳ παραγραφῆς.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Περὶ τῆς ἱστορίας τῆς παραγραφῆς καὶ μάλιστα κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον, ὅρα *Unterholzner* Entwickl. der Verjährungslehre I. σελ. 51. *Gruendler* (Archiv des Criminalr. 1836. σελ. 336.) Ὅτι ἡ παραγραφὴ ἀπαντᾶται καὶ εἰς τὸ γερμανικὸν δίκαιον, ὅρα N. Arhiv des Criminalr. X. σελ. 714. *Birnbaum* (Archiv des Criminalr. XIV. σελ. 191. ἐν τῇ σημ.)

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Κατὰ τῆς παραγραφῆς ὡς ἀσκόπου ἠγέρθησαν πολλαὶ φωναί, οἷον: *Oersted* Grundregeln der Strafgesetzg. I. σελ. 411. II. σελ. 255. *Bentham* théorie des peines II. 390. *Gründler* (Arch. des Criminalr. 1836.

σελ. 347.) *Pinheiro* projet de Code général. Paris 1834. 149 p. *Carmignani.* delle leggi della sicurezza III. σελ. 342. *Henke* Handb IV. σελ. 173. ἀλλὰ δικαίως διετήρησαν ἥ τε γερμανικὴ νομολογία καὶ οἱ νεώτεροι νόμοι τὴν καὶ ὑπὸ τῶν νομοδιδασκάλων τοῦ μέσου αἰῶνος δεκτὴν γενομένην παραγραφήν. Δικαιολογεῖ δὲ τοῦτο πρὸ πάντων ἡ σκέψις, ὅτι μετὰ μακρὰν σειρὰν πολλῶν ἐτῶν ἡ ὑπεράσπισις καθίσταται δυσχερὴς καὶ ἑπομένως ἡ πολιτεία τρέχει κίνδυνον τοῦ νὰ μὴ δύναται εὐκόλως νὰ ἐξακριβώσῃ τὴν ζητουμένην πραγματικὴν ἀλήθειαν. Οἱ θέλοντες μάλιστα νὰ προστατεύσωσι τὴν ἐλευθερίαν τῶν πολιτῶν ἔπρεπε πρὸ πάντων ν' ἀπέχωσι τοῦ νὰ προσβάλλωσι τὴν παραγραφήν, ἥτις προώρισται νὰ προστατεύῃ τοὺς πολίτας κατὰ τοῦ κινδύνου ἀπεράντων καὶ βραδέων δικαστικῶν καταδιώξεων. Ὅρα τοὺς ἀνωτέρω ἐν τῇ σημ. γ. μνημονευθέντας συγγραφεῖς.

Σημ 3. *τοῦ ἐκδ.* Αἱ νεώτεραι νομοθεσίαι παραδέχονται ἅπασαι τὴν παραγραφὴν (μόνον ἐν Ἀγγλίᾳ δὲν ἔχει χώραν παραγραφή, ἀπ' ἐναντίας δὲ ἰσχύει, αὕτη ἐν Σκωτίᾳ, ὅπου εἶχεν ἐπιῤῥοὴν τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον *Hume* Comment. on the criminal law II. p. 133.). Αὐστριακὸς νόμος § 206. Πρωσσικός, § 597. Βαυαρικὸς ἄρθρ. 140. (Ἀλλὰ τὸ ἄρθρ. 139. τοῦ βαυαρικοῦ νόμου περιέχει τὴν ἄσκοπον διάταξιν, ὅτι μόνη τοῦ χρόνου ἡ παρέλευσις δὲν ἀποτελεῖ ἀποχρῶντα πρὸς ἐξάλειψιν τοῦ ἀξιοποίνου τοῦ ἀδικήματος νόμιμον λόγον, ἀλλ' ἀπαιτεῖται προσέτι καὶ ἀδιάλειπτος καλὴ διαγωγὴ τοῦ πράξαντος. Neues Archiv des Criminalr. I. σελ. 203. Motive zum Baier. Entwurf von 1827. σελ. 81—83. 501.) Ὀλδεμβουργικός τις νόμος τῆς 11. Ὀκτωβρίου 1821 (ἄρθρ. 144.) περιορίζει τὴν παραγαφὴν ἔτι πλέον τοῦ βαυαρικοῦ. Σαξωνικὸς νόμος, ἄρθρ. 76. Βυρτεμβεργικός, ἄρθ. 129. Νόμος τοῦ Τιγούρου, ἄρθρ. 84. Νό-

μος τῆς Λυκέρνης, ἄρθρ. 91. μετὰ πολλῶν περιορισμῶν ἐν τῷ ἄρθρ. 91., ἀπαντωμένων καὶ ἐν τῷ ἄρθρῳ 208 τοῦ αὐστριακοῦ νόμου. Γαλλικὴ ποινικὴ δικονομία ἄρθρ. 137.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Κατὰ τὸ ἄρθ. 119. τοῦ ἑλλην. ποιν. νόμου, τὸ ἀξιόποινον ἐξαλείφεται διὰ παραγραφῆς, ἐὰν ὁ πράξας δὲν γενῇ κατὰ τὸ διάστημα τοῦ πρὸς ταύτην ὡρισμένου χρόνου ἔνοχος νέου κακουργήματος ἢ πλημμελήματος.

Σημ. 4. τοῦ ἐκδ. Ἡ γαλλικὴ ποινικὴ δικονομία, ἄρθ. 635., παραδέχεται, ἐκτὸς τῆς παραγραφῆς τῆς κατηγορίας καὶ ἑτέραν παραγραφὴν, τὴν τῶν ποινῶν, κατὰ τὴν ὁποίαν αἱ διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως καταγνωσθεῖσαι ποιναὶ ἀποσβέννυνται μετὰ παρέλευσιν ὡρισμένου χρόνου καὶ μένουσιν ἀνεκτέλεστοι. Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς παραγραφῆς παρεδέχθησαν καὶ οἱ ποινικοὶ νόμοι τῆς Βυρτεμβέργης (ἄρθ. 129.) καὶ τῆς Σαξωνίας (ἄρθ. 76) ὡς καὶ τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον (ἄρθ. 174.), **Motive zum Badischen Fntw** σελ. 52. ἀπ' ἐναντίας δὲ ἐν Ἔσσῃ ἐπεκράτησεν ἡ ἐναντία γνώμη. **Motive zum Hessischen Entw.** σελ. 13.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Καὶ κατὰ τὴν ἑλλην. ποιν. δικονομίαν, ἄρθ. 549, αἱ ἀνεκτέλεστοι ποινικαὶ ἀποφάσεις τῶν μὲν κακουργιοδικῶν παραγράφονται μετὰ 20 ἔτη, τῶν δὲ πλημμελειοδικῶν μετὰ 10 ἔτη, καὶ τῶν πταισματοδικῶν μετὰ 2 ἔτη, ἀφοῦ κατασταθῶσι τελεσίδικοι.

§. 65.

Πρὸς παραγραφὴν ἀπαιτεῖται α) *παρέλευσις ὡρισμένου ἐν τῷ νόμῳ χρόνου*, **συνήθως δὲ 20 ἐτῶν (α): ἐξαιρουμένων 1) ἀδικημάτων τινῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἀπαιτεῖται**

30 ἐτῶν παρέλευσις, οἷον ἐπὶ πατροκτονίας parricidium) (β), καὶ ἄλλων ἀδικημάτων, παραγραφομένων διὰ μόνης πενταετίας, ὅπου ἀνάγονται κυρίως τὰ διὰ παρανόμου ἐκπληρώσεως τῆς σαρκικῆς ὁρμῆς πραττόμενα, ἐὰν συγχρόνως δὲν περιέχωσι προσωπικῶν δικαιωμάτων προσβολήν (γ). Ἡ αἱμομιξία παραγράφεται μὲν συνήθως διὰ 5 ἐτῶν (δ), ἡνωμένη ὅμως μετὰ μοιχείας, ὑπόκειται εἰς τὴν συνήθη τῶν ἀδικημάτων παραγραφήν. (ε).

(α) L. 3. D. de recuir. reis. L. 12. C. ad L. Corn. de falsis.

(β) L. 10. D. ad L. Pomp. de parr. «semper accusatio permittitur.» Πβρ. Thibaut über Besitz und Verjährung §. 52. Περὶ τῆς παραγραφῆς τῶν ἐξυβρίσεων Πρβ. Weber über Inj. und Schmähschrift Abth. II. § 18. Chop (Arch. für die civil. Praxis. XVII. Bd. N. 8).

(γ) L. 29. §. 6. D. ad L. Jul. de adult. «Hoc quinquennium observari legislator voluit, si reo vel reae stuprum, adulterium, vel lenocinium objiciatur; quit ergo si aliud crimen sit, quod objiciatur, quod ex L. Jul. descendit? ut sunt qui domum suam stupri causa praebuerunt, et alii similes? et melius est dicere, omnibus admissis ex L. Jul. venientibus, quinquennium esse praestitutum».

(δ) Τῆς ἐναντίας γν. εἶναι, μετὰ πολλῶν ἄλλων, ὁ Heisler von der Verjährung der Blutschande und der übrigen fleischlichen Vernnischungen in verbotenen Graden. Halle 1787. § 5. ὁ αὐτὸς Observ. sel. de incestu. Hal. 1780 Κατὰ τῆς γνώμης ταύτης ὅρα Leyser 5. 515. m. 6. J. S. F. Böhmer Diss. de incestus quinquennali praescriptione. Fref. 1754. καὶ ad Carpzov. Q. 74. obs. 4. Q. 141. obs. 3.

(ε) L. 39. § 5. D ad L. Jul. de adult. Praescriptione quinque annorum crimen incesti conjunctum adulterio non excluditur.

Σημ. 1. τοῦ ἐκδ. Ἡ γνώμη τοῦ Φάϋερβαχ περὶ τριακονταετοῦς παραγραφῆς τῆς πατροκτονίας εἶναι ἐσφαλμένη. Ὅρα *Unterholzner* II. σελ. 453. πρβ. μὲ *Rosshirt* Entw. σελ. 408. *Heffter* Lehrb. σελ. 206. *Henke* Handb. IV. σελ. 181. Τὸ ρωμαϊκὸν δίκαιον θεωρεῖ ἀδικήματά τινα ὡς ἀπαράγραπτα· ἀνάγονται δ' ἐνταῦθα, ἐκτὸς τῆς ἀποστασίας (L. 4. C. de apostat.) καὶ τῆς ὑποβολῆς τέκνου (L. 19. §. 1.

D. ad L. Corn. de fals.) προσέτι καὶ ἡ πατροκτονία (parricidium).

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Ὁ αὐστριακὸς νόμος, ἄρθρ. 210., δὲν ἐπιτρέπει παραγραφὴν ἐπὶ ἀδικημάτων, τιμωρουμένων μὲ τὴν παραγραφὴν τοῦ θανάτου. Ἐκ δὲ τῶν νεωτέρων νόμων μόνος ὁ σαξωνικὸς, § 80., ὁρίζει, ὅτι ἐπὶ ἀδικημάτων τιμωρουμένων μὲ θάνατον ἢ κάθειρξιν διὰ βίου δὲν χωρεῖ παραγραφή. Κατὰ τὸν νόμον τοῦ Τιγούρου, ἄρθρ. 84., ἐπιβάλλεται ἐπὶ ἀδικημάτων τιμωρουμένων μὲ θάνατον, ἀντὶ ταύτης τῆς ποινῆς, ἡ τῶν δεσμῶν 16—24 ἐτῶν.

Σημ. 3. *τοῦ ἐκδ.* Ὡς πρὸς τὸν χρόνον τῆς παραγραφῆς ὑπάρχει διαφορά. Κατὰ τὴν γαλλικὴν ποινικὴν δικονομίαν, ἄρθ. 637., παραγράφεται τῶν μὲν κακουργημάτων ἡ καταδίωξις διὰ 10 ἐτῶν, τῶν δὲ πλημμελημάτων διὰ 3, καὶ τῶν πταισμάτων δι' ἑνὸς ἔτους. Κατὰ τὸν αὐστριακὸν νόμον, § 207., παραγράφονται διὰ 20 μὲν ἐτῶν τὰ μὲ εἱρκτὴν διὰ βίου, διὰ 10 δὲ τὰ μὲ εἱρκτὴν 10—20 ἐτῶν τιμωρούμενα ἀδικήματα καὶ διὰ 5 ἐτῶν ὅλα τὰ λοιπά. Κατὰ τὸ πρωσσικὸν δίκαιον, § 597., ὁ χρόνος τῆς παραγραφῆς συνίσταται εἰς 20 μὲν ἔτη ἐπὶ βαρέων, εἰς 5 δὲ ἐπὶ ἐλαφρῶν ἀδικημάτων. Κατὰ τὸν βαυαρικὸν νόμον, § 140., παραγράφονται διὰ 20 μὲν ἐτῶν τὰ μὲ βαρεῖαν εἱρκτὴν ὑπερβαίνουσαν τὰ 12 ἔτη ἢ μὲ θάνατον, διὰ 10 δὲ ἐτῶν τὰ μὲ ἐλάσσονα τῶν 12 ἐτῶν βαρεῖαν εἱρκτὴν τιμωρούμενα ἀδικήματα, διὰ 5 δὲ ἐτῶν τὰ μὲ ἁπλῆν εἱρκτὴν τιμωρούμενα καὶ διὰ 2 ἐτῶν τὰ τιμωρούμενα μὲ φυλάκισιν. Κατὰ τὸν σαξωνικὸν νόμον, § 77., παραγράφονται τὰ μὲν ἀδικήματα, ὅσα δὲν καταδιώκονται ἐξ ἐπαγγέλματος, δι' ἑνὸς ἔτους, ὅλα δὲ τὰ λοιπὰ διὰ 15 ἐτῶν (ὅρα ὅμως τὴν προηγηθεῖσαν σημ. 2.). Κατὰ τὸν βυρτεμβεργικὸν νόμον, § 130, παραγράφονται τὰ μὲν ἀδικήματα, τὰ τιμωρούμενα μὲ θάνατον ἢ διὰ βίου

είρκτὴν, διὰ 20 ἐτῶν, τῶν δὲ λοιπῶν, τὰ μὲν ἐξ ἐπαγγέλματος καταδιωκόμενα, διὰ 10 ἐτῶν, τὰ δὲ μόνον κατ' ἔγκλησιν τοῦ ἔχοντος συμφέρον, διὰ 2 ἐτῶν.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Κατὰ τὸν ἑλληνικὸν ποινικὸν νόμον, ἄρθ. 120, αἱ προθεσμίαι τῆς παραγραφῆς εἶναι: 1) ἐπὶ κακουργημάτων, τῶν ὁποίων ἡ ἀνάκρισις γίνεται μόνον κατ' αἴτησιν τοῦ παθόντος δύο ἔτη, ἐπὶ ὅλων δὲ τῶν λοιπῶν κακουργημάτων, δέκα ἔτη· 2) ἐπὶ πλημμελημάτων, τῶν ὁποίων ἡ ἀνάκρισις γίνεται μόνον κατ' αἴτησιν τοῦ παθόντος, ἓν ἔτος, ἐπὶ ὅλων δὲ τῶν λοιπῶν πλημμελημάτων, πέντε ἔτη· 3) ἐπὶ πταισμάτων, ἓν ἔτος.

§ 66.

Ὁ χρόνος τῆς παραγραφῆς ἄρχεται ἀπὸ τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν ἐπεραιώθη ἡ ἀξιόποινος πρᾶξις (α). Ἡ δὲ ἔναρξις τοῦ χρόνου τούτου ὡς καὶ ἡ διάρκεια καὶ τὸ τέλος αὐτοῦ, ὑπολογίζεται φυσικῶς (tempus naturale ratione initii, ratione cursus et finis) (β). Ἑπομένως εἶναι ἀδιάφορον, ἐὰν ἐδύναντο ἐν τοσούτῳ τὰ δικαστήρια, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ χρόνου τῆς παραγραφῆς, νὰ ἐνεργήσωσι τὴν ποινικὴν αὐτῶν ἐξουσίαν ἢ ὄχι (γ).

(α) L. 11. § 4. D. ad L. Jul. de adult. L. 1. § 10. D. ad Sct. Turp. Περὶ τῆς ἐποχῆς τῆς ἐνάρξεως τοῦ χρόνου τῆς παραγραφῆς ἐπὶ τῶν διαρκῶν ἀδικημάτων: Unterholzner, σελ. 467.) Ἐπὶ τῆς διγαμίας ἄρχεται ἡ παραγραφὴ, οὐχὶ ἀπὸ τῆς τελευταίας συνουσίας, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς τελέσεως τοῦ δευτέρου γάμου.

(β) Πρβ. Glück Commentar Thl III. σελ. 517. ἑπ. Ἀρχαιότεροι συγγραφεῖς ἰσχυρίζονται τὸ ἐναντίον. Πρβ. Hallacher l. c. § 5.

(γ) Τῆς ἐν γν. εἶναι πρὸς τοῖς ἄλλοις ὁ Engau l. c. §. 116.

Σημ. 1. τοῦ ἐκδ. Ἡ φυγοδικία διακόπτει τὴν παραγραφὴν,

κατὰ τὴν γνώμην τινῶν συγγραφέων· κατὰ τὴν ὀρθοτέραν ὅμως γνώμην ἀπαιτεῖται πρὸς τοῦτο ῥητὴ τοῦ νόμου διάταξις, ὡς ἐν τῷ αὐστριακῷ νόμῳ § 208 *Stuebel* Criminalverf. §. 1453. *Henke* Hand. IV. σελ. 191.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Περὶ τῆς παραγραφῆς τῶν διαρκῶν ἀδικημάτων (crimes successif) ὅρα *Mangin* traité l. c. II. 161—167. καὶ *Henke* Handb. IV. σελ. 189. Ἡ διγαμία δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς διαρκὲς ἀδίκημα.

§ 67.

Ὁ χρόνος τῆς παραγραφῆς πρέπει νὰ παρέλθῃ *ἀδιάκοπος*. Ὑπάρχει δὲ διακοπή, ἅμα δικαστικὴ τοῦ κράτους ποινικὴ ἀρχὴ ἐπιχειρίσῃ πρᾶξιν σκοποῦσαν τὴν ἀνάκρισιν καὶ τὴν τιμωρίαν τοῦ πραχθέντος ἀδικήματος (α). Ἀφ' ἧς στιγμῆς ἐπεραιώθη ἡ τελευταία τοιαύτη δικαστικὴ πρᾶξις, ἄρχεται ὁ τῆς παραγραφῆς χρόνος ἐκ νέου, ἀδιαφόρως ἂν ὁ παραβάτης ὑπεξέφυγε τὴν τιμωρίαν διὰ παρανόμου πράξεως ἢ δι' ἔλλειψιν ἀποδείξεων (β)

(α) Häbner p. 100. seq. v. Wening Ingenhein über die Unterbrechung der Verj durch Generaluntersuchung. (N. Arch. Bd. VI. St. 2. N. 9.).

(β) Ἐν γν. εἶναι ὁ Engau l. c. § 114 καὶ 115.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Ἡ παραγραφὴ διακόπτεται διὰ πάσης πράξεως τὴν ὁποίαν ἐπιχειρεῖ κατὰ τοὺς νομίμους τύπους ὁ πρὸς τοῦτο ἁρμόδιος δικαστὴς καὶ δι' ἧς χαρακτηρίζεται ὡς κατηγορούμενος ὁ θέλων νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν παραγραφήν, ἴδ. *Unterholzner*, σελ. 469. *Rosshirt* Entw. σελ. 402. *Platzmann* Diss. p. 11. Henke Aandb. IV. σελ. 195.

Ἀποχρῶσα δὲ πρὸς διακοπὴν τῆς παραγραφῆς εἶναι καὶ αὐταὶ αἱ εἰς τὴν γενικὴν προανάκρισιν ἀναγόμεναι πράξεις *Unterholzner* σελ. 970. Κατὰ τὸν σαξωνικὸν νόμον, ἄρθ.. 79., ἡ παραγραφὴ διακόπτεται διὰ τῆς πρὸς ἀνάκρισιν ἐπὶ τῇ προκειμένῃ ἀξιοποίνῳ πράξει γινομένης συλλήψεως ἢ ἐξετάσεως τοῦ κατηγορουμένου, ὡς καὶ διὰ πάσης ἄλλης δικαστικῆς πράξεως, τὴν ὁποίαν ὁ δικαστὴς ἐπιχειρεῖ κατὰ τοῦ κατηγορουμένου πρὸς ἔναρξιν ἢ ἐξακολούθησιν τῆς ἀνακρίσεως Κατὰ τὸν βυρτεμβεργικὸν νόμον, § 132., (*Hufnagel* Comm. I. σελ. 302.) ἡ παραγραφὴ διακόπτεται ἅμα ὁ κατηγορούμενος προσκληθῇ παρὰ τοῦ ἁρμοδίου δικαστηρίου εἰς ἀπολογίαν περὶ τῶν ὑπονοιῶν, αἵτινες ὑπάρχουσι κατ' αὐτοῦ ὡς ἐκ τοῦ συμβάντος ἀδικήματος, ἢ ἅμα ἐκδοθῇ κατ' αὐτοῦ κατασχετήριον. Τὸ βυρτεμβεργικὸν δίκαιον παραδέχεται προσέτι καὶ ἄλλον, εἰς τὸ κοινὸν δίκαιον ἄγνωστον, λόγον διακόπτοντα τὴν παραγραφὴν, ἐὰν δηλαδὴ ὁ κατηγορούμενος, πρὶν ἢ παρέλθῃ ὁ τῆς παραγραφῆς χρόνος, πράξῃ ἀδίκημα τιμωρούμενον μὲ ποινὴν ἀνωτέραν τῆς χρηματικῆς ἢ τῆς ἐξαμήνου φυλακίσεως. Περὶ τοῦ γαλλικοῦ δικαίου ὅρα *Mangin* traité II. p. 171. κατὰ τὸν γαλλικὸν ποιν. νόμον, ἄρθρ. 637. 638., ἡ παραγραφὴ διακόπτεται διὰ πάσης πράξεως ἀφορώσης ἀνάκρισιν ἢ καταδίωξιν (actes d'instruction ou de poursuite). Περὶ τῆς σημασίας τῶν ἐκφράσεων τούτων τοῦ γαλλ. νόμου ὅρα *Mangin* traité II. p 189.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 121 τοῦ ἑλλην. ποιν. νόμου διακόπτεται ἡ παραγραφὴ διὰ πάσης νομίμου ἀνακριτικῆς πράξεως, ὡς καὶ διὰ νέου κακουργήματος ἢ πλημμελήματος.

Σημ. 2. τοῦ ἐκδ. Δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἐπεκταθῶσιν εἰς τὴν κατὰ τὸ ποινικὸν δίκαιον παραγραφὴν οἱ ἐπὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ

δικαίου διακόπτοντες τὴν παραγραφὴν λόγοι. Διότι ἑκατέρα τῶν παραγραφῶν τούτων στηρίζεται εἰς ἰδιαζούσας ἀρχάς. *Mangin* traité II. p. 174. ὁ πόλεμος π. χ. ἢ ἡ μανία τοῦ κατηγορουμένου δὲν διακόπτει τὴν παραγραφήν.

Σημ. 3. *τοῦ ἐκδ.* Ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ἡ διακόψασα τὴν παραγραφὴν ἀνάκρισις παύσει πάλιν, ὑπάρχουσιν ὡς πρὸς τὴν περαιτέρω ἐξακολούθησιν τῆς παραγραφῆς τρεῖς διάφοροι γνῶμαι 1) Οἱ μὲν ἀφαιροῦσιν ἁπλῶς τὸ χρονικὸν διάστημα τῆς ἀνακρίσεως, θεωροῦντες ἐν τοσούτῳ τὴν παραγραφὴν ὡς κοιμωμένην, καὶ ἀποφαίνονται, ὅτι μετὰ τὴν παῦσιν τῆς ἀνακρίσεως ἐξακολουθεῖ ἡ συνέχεια τῆς παραγραφῆς, συμπεριλαμβάνοντες οὕτω καὶ τὸν πρὸ τῆς διακοπῆς παρελθόντα ἤδη χρόνον· 2) οἱ δὲ ἰσχυρίζονται, ὅτι ὁ τῆς παραγραφῆς χρόνος ἄρχεται ἐκ νέου ἀπὸ τῆς τελευταίας δικαστικῆς πράξεως, ἥτις ἐπέφερε τὴν διακοπήν· 3) ἄλλοι τελευταῖον θεωροῦσι, μετὰ τὴν ἅπαξ γενομένην διακοπήν, πᾶσαν παραγραφὴν τοῦ λοιποῦ ὡς ἀδύνατον. Ἰδ. *Unterholzner* II. σελ. 472. *Rosshirt* Entw. σελ. 403 *Platzmann* Diss p. 18. *Heffter* Lehrb. σελ. 209. Στηρίζονται δὲ εἰς L. 31. D. ad L. Jul. de adult. καὶ ἐξ ἀναλογίας εἰς L. 10. de divers. temp. praescr. Κατὰ μὲν τὸ κοινὸν γερμ. δίκαιον πρέπει τῷ ὄντι νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι, ἀφοῦ ἅπαξ διακοπῇ ἡ παραγραφή, τὸ ἀδίκημα μένει ἀπαράγραπτον, *Heffter* σελ. 209. *Unterholzner* σελ. 474. *Henke* Hand. IV. σελ. 197. Ἀλλὰ ὑπὸ νομοθετικὴν ἔποψιν εἶναι ἡ ἀνωτέρω δευτέρα γνώμη ἡ ὀρθοτέρα· ταύτην παραδέχονται καὶ οἱ ποιν. νόμοι τῆς σαξωνίας, ἄρθρ. 78., καὶ τῆς Βυρτεμβέργης, ἄρθρ. 132., ὡς καὶ τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον, ἄρθρ. 173.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Ὡσαύτως καὶ ὁ ἑλληνικὸς ποινικὸς νόμος, ἄρθρ. 122.

Σημ. 4. *τοῦ ἐκδ*. Περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ ὑπολογισμοῦ τοῦ τῆς παραγραφῆς χρόνου ἐπιῤῥοῆς νέας περὶ παραγραφῆς νομοθεσίας, ὅρα *Mangin* traité de l'action publique. Vol. II. p. 115.

§ 68.

Εἰς τὴν παραγραφὴν ὑπόκεινται ἅπαντα τὰ ἀδικήματα (α), μὴ λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν τοῦ μεγέθους τῆς ποινῆς ἢ τῆς ἰδιότητος τοῦ προσώπου (β).

(α) Ἐξαιρουμένης τῆς ἀποστασίας, ἂν δύναται αὕτη νὰ ὀνομάζηται ἔτι ἀδίκημα. L. 4. C. de apost. Πρβ. Thibaut l. c. § 52.

(β) Περὶ τῆς νομιζομένης ἀντιφάσεως τῆς L. 10. D· ad L· Pomp. de parricidiis: «namque eos, qui parricidii poena teneri possunt, semper accusare permittitur eodem Scto.» πρβ. Mathei de crimin. L. XLVIII. c. 4. n. 2. Meister pr. jurisprud. crim. Sect. 3. c. 29. § 873. Overbeck's Meditationen über verschied. Rechtsmaterien. IV. Bd. Med. 189. Thibaut l. c. § 53. Ὅρα ἀνωτέρω. § 65 τὴν σημ. τοῦ ἐκδότου

§ 69.

Ἅπαντες οἱ προεκτεθέντες λόγοι (§ 62—68.) ἐξαλείφουσιν ἐντελῶς τὸ ἀδίκημα, *ὡς τοιοῦτον*. Ὅθεν ὁ ἀδικήσας πρέπει ν' ἀποκαθίσταται εἰς τὰ ἀστυκὰ αὐτοῦ δικαιώματα. Μόναι δὲ αἱ εἰς τὸ ἰδιωτικὸν δίκαιον ἀναγόμεναι συνέπειαι τῶν ἀδικημάτων δὲν παύουσιν ὡς ἐκ τῶν εἰρημένων λόγων, ἀλλὰ κρίνονται κατὰ τὰς τοῦ ἰδιωτικοῦ δικαίου ἀρχάς.

§ 70.

Ὁ *φυσικὸς* λόγος τῆς ἀποσβέσεως τῶν ἀδικημάτων εἶναι ὁ *θάνατος* τοῦ ἀδικήσαντος (α). Ἀλλὰ τοῦ κανόνος τούτου ὑπάρχει ἐξαίρεσις ὡς πρὸς τὰς χρηματικὰς ποι-

νάς, αἵτινες, ὑπὸ νομίμους τινὰς ὅρους, μεταβαίνουσιν εἰς τοὺς κληρονόμους τοῦ πράξαντος (πρβ. § 139.). Προσέτι, δὲ, κατὰ νομολογίαν, πεπαλαιωμένην ὅμως ἤδη κατὰ τὸ πλεῖστον τῆς γερμανίας μέρος, τιμωρεῖται, ἐπί τινων ἐξόχως βαρέων, κεφαλικῶς κολαζομένων ἀδικημάτων, καὶ ὁ νεκρός (β).

(α) L. 11. D. ad L. Jul. Maj. Js, qui in reatu decedit, integri status decedit. Extinguitur enim crimen mortalitate

(β) Ἐκτελουμένης τῆς ποινῆς ἐπὶ τοῦ πτώματος ἢ ἐπὶ τῆς εἰκόνος τοῦ ἐνόχου

ΤΜΗΜΑ ΕΚΤΟΝ.

Περὶ τῆς ἐν γένει νομίμου συνεπείας τῶν ἀδικημάτων.

§ 71.

Ὅστις ἐκτελῶν μετὰ προθέσεως ἀξιόποινον πρᾶξιν ἀναδεικνύει ἑαυτὸν παρανομοῦντα, εἶναι ἐξόχου τοὐλάχιστον ἀστυκῆς τιμῆς καὶ ἐξαιρέτου δημοσίας ἐμπιστοσύνης ἀνάξιος. Ὅθεν τὸ κοινὸν γερμ. δίκαιον συνδέει μετὰ πάσης ἕνεκα δημοσίου ἀδικήματος καταδίκης τὴν infamia (α), ἤγουν τὴν ἐν τῇ πολιτείᾳ στέρησιν παντὸς *ἐξόχου πρὸς τιμὴν δικαιώματος*, περιλαμβάνουσαν ἰδίως τὴν στέρησιν πάσης πολιτικῆς καὶ ἐπιτιμίου ὑπηρεσίας, κατὰ δὲ τὴν νεωτέραν κατάστασιν τῶν πραγμάτων, καὶ τὴν στέρησιν παντὸς ἐπιτιμίου τίτλου καὶ παντὸς μετὰ ἰδιαιτέρας κοινωνικῆς τάξεως συνδεδεμένου προνομίου (β). Ἡ στέρησις *παντὸς δικαιώματος πρὸς τιμὴν* καὶ ὑπόληψιν (*ἀτιμία* κατὰ τὴν γερμανικὴν ἔννοιαν τῆς λέξεως) καὶ παντὸς

ἐντεῦθεν ἐξαρτωμένου κοινοῦ ἀστυκοῦ δικαιώματος (γ), ἔχει ἐπὶ ὡρισμένων μόνον ἀδικημάτων χώραν, ἐπὶ τῶν ὁποίων οἱ νόμοι ἤτοι ῥητῶς κηρύττουσι τὸν ἀδικήσαντα ὡς improbus et intestabilis) (δ), ἢ ὁρίζουσι κατ' αὐτοῦ ποινὴν συνεπαγομένην ὡς ἐκ τῆς φύσεώς της τὴν στέρησιν τῶν ἀστικῶν δικαιωμάτων (ε).

(α) L. 7. D. de publ. judiciis. Infamen non ex omni crimine sententia facit, sed ex eo, quod judicii publici causam habuit.

(β) Ὡς πρὸς τὸν ὁρισμὸν τῆς infamia ἐπλησίασε μᾶλλον εἰς τὴν ἀλήθειαν ὁ Hagemeister (Hugo's Mag. III. Bd. 2. St. N. 8). Πρέπει δὲ νὰ μὴ περιορίζώμεθα μόνον εἰς τὸ χωρίον τοῦ Callistratus L. 5. D. de extraord. cognit ἀλλὰ νὰ παραβάλλωμεν ἀκριβῶς πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ L. 1. D. ad L. Jul. de vi privata. L. 2. 3. D. de his, qui not. inf. L. 1. § 11. L. 2—6. L. 8. D. de postulando. Tabulae Heracleenses T. H. cap. VIII. (Mazochi pag. 424. seq.). Paulus R. S. L. I. t. 2. § 1 Cicero pro Cluentio 42. 43. Quinctilian inst. cr. III. 6. 18. 19. Valer Maximus II. c. 4. § 4. Tertullianus de spectac. 22.

(γ) π. χ. ἀνικανότης πρὸς μαρτυρίαν, ἐνεργητικὴ καὶ παθητικὴ κληρονομικὴ ἀνικανότης, ἀπόκλεισις ἀπὸ συντεχνιῶν καὶ συστημάτων. Δι' ἀκατανοήτου συγχύσεως τῶν πραγμάτων ἀπεδόθησαν αἱ συνέπειαι αὗται τῆς intestabilitas εἰς τὴν ῥωμαϊκὴν infamia.

(δ) Ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος περὶ τῆς interstabilitas, ὡς τοῦ ἀνωτάτου βαθμοῦ ἠλαττωμένης τιμῆς κατὰ τοὺς Ῥωμαίους, ἀντιστοιχούσης εἰς τὴν παρὰ Γερμανοῖς ἔννοιαν τῆς ἀτιμίας, ὡς ἀντιθέτου τῆς infamia, καὶ συνδεομένης μετά τινων ἀδικημάτων (πέντε τὸν ἀριθμὸν) ὡς ἰδιαζούσης νομίμου αὐτῶν συνεπείας, ἀπαιτεῖ εἰδικωτέραν ἀνάπτυξιν, ἥτις δὲν ἁρμόζει εἰς τὴν σημείωσιν ταύτην. Παράβαλε ἐν τοσούτῳ τὰ ἑξῆς χωρία καὶ κρίνε § 6. J. de testam. ord. L. 1. L. 4. § 4. D. de his, qui not. inf. L. 13. 14. 18. 21. pr. D. de testibus. L. 18. § 1. L. 20. § 5. 6. D. qui test. fac. poss. L. 6. § 1. D. ad. L. Jul. rep. L. 5. § 9. D. de injur. Θεοφίλου παράφρ. εἰσηγ. Β. 11. Τ. 10. §. 10. Gellius N. A. XV. 3. Διασαφήσεως χάριν ὅρα Sallust Jugurth. c. 63. Horatius Serm. L. II. 3. v. 191. καὶ τὸν σχολιαστὴν αὐτοῦ Caesar de B. G. VI. Ὅρα ἀπ' ἐναντίας Burchardi de infamia. Kilon. 1819. p. 22.

(ε) L. 5. D. de extraord. cognit. Hübner über Ehre und Ehrlosigkeit. §. 65. ff.

Σημ. 1. τοῦ ἐκδ. Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα: τίνες εἶναι, κατὰ τὸ

σημερινὸν δίκαιον, αἱ ὡς πρὸς τὴν ἀστυκὴν τιμὴν τοῦ καταδικασθέντος ἐπιζήμιοι συνέπειαι τῆς καταδίκης: ἐξάγεται 1) ἐκ τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου, ὅτι ἡ ἔκφρασις intestabilis et improbus ἐσήμαινε τὴν ἀπόκλεισιν τοῦ καταδικασθέντος ἀπὸ ὡρισμένων ἀστυκῶν δικαιωμάτων (*Marezoll* über bürgerliche Ehre, σελ. 85. *Heffter* Lehrb. σελ. 189.) καὶ ὅτι ἡ infamia ἦτο συνέπεια πάσης in publico judicio καταδίκης, διαφόρων δὲ crimina axtraordinaria καί τινων delicta privata. *Marezoll*, σελ. 130. *Heffter*, σελ. 190. *Malitor* de minuta existim. Lovan. 1829. p. 90. *Burchardi* Rechtssystem der Römer, σελ. 272. 2) Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ δικαίου ἐξάγεται, ὅτι κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα ἀνεπτύχθησαν δύο τινὲς συνέπειαι τῆς καταδίκης, ἤγουν ἡ στέρησις δικαιωμάτων (Rechtlosigkeit) καὶ ἡ στέρησις τιμῆς (Ehrlosigkeit) (*Mittermaier* Grunds. d. deutschen Privatrechts §. 93. 94. *Eichhorn* Einleitung in das deutsche Privatrecht 83. *Marezoll*, σελ. 290. *Phillips* deutsches Privatr. 2te Aufl. I. σελ. 267.). Ἀλλὰ μετὰ τὴν διάδοσιν τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου κατὰ τὴν Γερμανίαν προέκυψεν ἐκ τῆς συγχωνεύσεως τῶν ῥωμαϊκῶν ἰδεῶν μὲ τὰς γερμανικὰς ἡ λεγομένη ἀτιμία, ἥτις ἐθεωρεῖτο καθ' ἑαυτὴν ὡς ἰδιαίτερον εἶδος βαρείας ποινῆς Art. 104. 107. C. C. C. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς L. 7. D. de publ. judic., δὲν δυνάμεθα νὰ συμφωνήσωμεν μὲ τὸν *Marezoll*, σελ. 357., ὅστις εἶναι γνώμης, ὅτι πρέπει νὰ ἐξετάζωμεν ἐπὶ ἑκάστης προκειμένης πράξεως, ἐὰν κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον ἦτο αὕτη ἀξιόποινος ἢ μή, καὶ ὅτι, κατὰ μὲν τὴν τελευταίαν περίπτωσιν, ἡ εἰς οὐδεμίαν Lex judicii publici ὑπαγομένη πρᾶξις δὲν ἐπιφέρει οὐδὲ τὴν infamia, κατὰ δὲ τὴν πρώτην περίπτωσιν, ὅτι πρέπει κατὰ δεύτερον λόγον νὰ διακρίνωμεν, ἂν ἡ πρᾶξις περιέχεται κατὰ τοὺς ῥωμαίους εἴς τινα Lex judicii publici, ἢ ἂν ἦναι crimen extraor-

dinarium. Ὅρα *Mittermaier* (*Hudtwalkers'* criminal. Beiträge I. Bd. 4. Heft. σελ. 473.) *Wachter* die Strafarten und Strafanstalten in Würtemberg. Tübingen 1832. σελ. 235. Ὀρθότερον δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἡ καταδίκη ἐπιφέρει τὴν ἀτιμίαν, 1) ὅταν ὁ δικαστὴς τὸ διατάξῃ ῥητῶς εἰς τὴν ἀπόφασίν του, 2) ὅταν ὑπάρχῃ ῥητὸς νόμος, κηρύττων τὴν ἀτιμίαν ὡς ἀναγκαίαν συνέπειαν ὡρισμένου ἀδικήματος, 3) ὅταν ὑπάρχῃ ῥητὸς νόμος ἢ σταθερὰ νομολογία, καθ' ἣν ἡ καταψηφισθεῖσα ποινὴ συνεπάγεται ὡς πρὸς τὴν ἀστυκὴν τιμὴν ὡρισμένας ἐπιζημίους συνεπείας. Δύνανται δὲ νὰ ὑπαχθῶσιν ἐνταῦθα καί τινες ὑπὸ τῶν νόμων ἢ τῆς νομολογίας ὡς ἐπονείδιστοι θεωρούμεναι ποιναί, οἷον ὁ ῥαβδισμὸς (Staupbesen). Ἐπειδὴ δὲ ἡ δικαστικὴ νομολογία εἶναι κατὰ τὰ διάφορα μέρη τῆς Γερμανίας πάντῃ διάφορος, πρέπει νὰ λαμβάνηται ὑπ' ὄψιν μόνη ἡ ἐγχώριος νομολογία. *Mittermaier* Grundsätze des deutschen Privatrechts § 96. *Heffter* Lehrbuch. σελ. 193. *Kaemmerer* über die Strafen des Prangers. Rostock 1838. Ὅτι ὑπάρχουσι ποιναί, αἵτινες ἐθεωροῦντο ὡς ἐπονείδιστοι καὶ ἐπέφερον τὴν ἀτιμίαν εἰς τοὺς καταδικαζομένους ες αὐτάς, εἶναι ἀναντίῤῥητον κατὰ τὴν πολλαχοῦ τῆς Γερμανίας δικαστικὴν νομολογίαν. Μαρτυρίας περὶ τούτου ὅρα εἰς *Mittermaier* Grunds. des deutschen Privatr. 102. Not. 6. Ὅρα προσέτι περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ἀτιμίας ἐν γένει: *Abegg*. Lehrb. der Strafrechtswiss. §. 131. *Hepp*. Strafensystem des Würtemb. Entwurfs σελ. 45—49.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Τὸ δικαίωμα τῶν δικαστηρίων ν' ἀποφαίνωνται, ὅτι διαφυλάττεται ἡ τιμὴ τοῦ καταδικαζομένου (γνωστὸν ἤδη κατὰ τὴν 16 ἑκατονταετηρίδα εἰς τὴν δικαστικὴν νομολογίαν *Gail* observat. I. obs. 65.) καθιερώθη καὶ διὰ νόμου ἐν ἔτει 1668 Reichsschluss v. 1668. in der Sam-

mlung der Reichsabsch. IV. σελ. 56. *Heffter* Lehrb. § 175. Κατ' ἐκείνας δὲ μόνας τὰς περιπτώσεις δὲν δύναται ὁ δικαστὴς ν' ἀπαλλάξῃ τὸν καταδικαζόμενον ἀπὸ τῆς infamia, καθ' ἃς ὁ νόμος συνδέει αὐτὴν ῥητῶς μετὰ τοῦ ἀδικήματος *Wachter* von den Strafarten σελ. 242.

Σημ. 3. *τοῦ ἐκδ.* Οἱ νέοι ποινικοὶ νόμοι περιέχουσι διαφόρους ἀρχὰς περὶ τῶν συνεπειῶν τῶν ποινῶν ὡς πρὸς τὴν τιμὴν τῶν καταδικαζομένων. 1) Ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος συνδέει μὲ ὡρισμένα εἴδη ποινῶν ῥητάς τινας συνεπείας καὶ α) παραδέχεται τὸν πολιτικὸν θάνατον (περὶ τοῦ ὁποίου ὅρα τὴν εἰς τὸν § 71. σημ. 4. τοῦ ἐκδ.), β) ἀναφέρει ἐν τοῖς ἄρθρ. 28. 29. ὡς συνέπειαν τῆς εἰς δεσμὰ (travaux forcés), εἱρκτὴν (réclusion) ἢ φυλάκισιν (code pénal art 20.) καταδίκης τὴν dégradation civique, ἥτις ἐπιφέρει κατὰ τὸ ἄρθρ. 34. τὴν στέρησιν πάσης δημοσίας ἀρχῆς καὶ ὑπηρεσίας, τοῦ δικαιώματος τῆς ψηφοφορίας καὶ ἐκλογῆς καὶ ἐν γένει παντὸς ἀστυκοῦ καὶ πολιτικοῦ δικαιώματος, τοῦ δικαιώματος τοῦ νὰ ἦναι τις πραγματογνώμων, μάρτυς καὶ μέλος συγγενικοῦ συμβουλίου· ἐκτὸς δὲ τούτου ὑπόκειται ὁ καταδικασθεὶς κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ποινῆς εἰς ἀπαγόρευσιν ἥτις ἀπαγγέλλεται κατ' αὐτοῦ ὡς πρὸς τὴν διαχείρισιν τῆς περιουσίας του. γ) Κατὰ τὸ ἄρθρ. 42. δύνανται τὰ δικαστήρια καὶ εἰς καταδίκας ἕνεκα πλημμελημάτων ν' ἀποφαίνωνται κατὰ τὰς ὑπὸ τοῦ νόμου ὡρισμένας περιπτώσεις τὴν ἀπὸ πολιτικῶν καὶ ἄλλων τινῶν δικαιωμάτων ἀπαγόρευσιν. Ὅρα περὶ τούτου *Hellie* théorie du code pénal I. p. 206. *Rauter* traité Vol. I. p. 265. Πολὺ σπουδαῖος καθίσταται ἐνταῦθα ὁ ἀνωτέρω ἐν τῇ ἐπὶ τοῦ § 63. σημ. 4. ἐκδοθεὶς θεσμὸς τῆς ἀποκαταστάσεως, ἐναντίον τοῦ γαλλικοῦ συστήματος, ὅπερ συνδέεται μετὰ τῆς διαιρέσεως τῶν ἀδικημάτων εἰς κακουργήματα καὶ εἰς πλημμελήματα· *Lu-*

cas de la réforme des prisons I. p. 32. 57. III. p. 22. *Boitard* leçons de droit criminel p. 213. 2) Κατὰ τὸν βαυαρικὸν νόμον, τὸ περὶ οὗ πρόκειται ζήτημα συνδέεται μὲ τὴν διαίρεσιν τῶν ἀξιοποίνων πράξεων εἰς κακουργήματα καὶ εἰς πλημμελήματα, καὶ μὲ τὰ διάφορα εἴδη τῶν ποινῶν. α) ἡ ποινὴ τῶν δεσμῶν συνεπάγεται τὸν πολιτικὸν θάνατον, ἄρθρ. 9. β) ἡ καταδίκη εἰς ποινὴν ἐπὶ κακουργήματι (θανάτου, δεσμῶν, εἱρκτῆς) συνεπάγεται τὴν στέρησιν τῆς ἐξόχου τιμῆς καὶ ἑπομένως τῆς εὐγενείας, τῶν ἀξιωμάτων, πάσης δημοσίας καὶ ἐπιτιμίου ὑπηρεσίας, ἄρθρ. 23. Τὸ μεταγενέστερον δὲ πολίτευμα καὶ τὸ διάταγμα (gemeindeedict) τοῦ 1818. προσέθεσαν ὡς συνέπειαν τῆς εἰς ποινὴν κακουργήματος καταδίκης καὶ τὴν στέρησιν τῶν πολιτικῶν καὶ ἀστυκῶν δικαιωμάτων. 3) Τὸ πρωσσικὸν δίκαιον συνδέει, δυνάμει διαφόρων νόμων, τὴν στέρησιν ἐπιτιμίων τινων καὶ πολιτικῶν δικαιωμάτων μὲ εἰδικάς τινας σχέσεις, τοὺς περὶ τούτου νόμους ὅρα εἰς *Mannkopf* Preuss. Strafr. σελ. 30—53.), π. χ. μὲ τὴν στέρησιν τῆς εὐγενείας συνδέει τὴν στέρησιν τοῦ δικαιώματος τοῦ φέρειν παράσημα καὶ τῶν δικαιωμάτων τοῦ δημότου. 4) Ὁ σαξωνικὸς νόμος ἀναφέρει, ἐν τῷ ἄρθρ. 9, ὡς συνεπείας τῆς ποινῆς τῆς βαρείας εἱρκτῆς, τὴν στέρησιν ἁπάντων τῶν ἐπιτιμίων πολιτικῶν δικαιωμάτων, τῶν διακριτικῶν σημείων, παντὸς βαθμοῦ ἢ τίτλου, τῶν ἀκαδημαϊκῶν ἀξιωμάτων, πάσης πολιτικῆς ἢ ἄλλης δημοσίας ὑπηρεσίας ὡς καὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ δικηγορεῖν καὶ συμβολαιογραφεῖν· ἀπ' ἐναντίας, ἐν τῷ ἄρθρ. 10., δὲν συνδέεται μὲ τὴν ποινὴν τῆς ἁπλῆς εἱρκτῆς ἐπιζήμιός τις ὡς πρὸς τὴν τιμὴν συνέπεια, διότι κατὰ τὰς αἰτιολογίας τοῦ σαξων. νόμου, ἡ ποινὴ αὕτη τῆς ἁπλῆς εἱρκτῆς δὲν ἐπιβάλλεται συνήθως εἰς ἀδικήματα, τὰ ὁποῖα ἡ κοινὴ γνώμη θεωρεῖ ἀτιμωτικά. 5) Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος, ἄρθρ. 33., ἀναφέρει ὡς συνεπείας τῆς εἰς τὴν ποινὴν τῆς βαρείας εἱρκτῆς·

καταδίκης α) τὴν στέρησιν ἁπάντων τῶν δικαιωμάτων, ἐκ τῶν ὁποίων ἐξαρτῶνται τὰ πρὸς τιμὴν καὶ ὑπηρεσίαν ἀστυκὰ δικαιώματα, ὅθεν πάσης αὐλικῆς, πολιτικῆς καὶ ἄλλης δημοσίου ὑπηρεσίας, παντὸς ἐπιτιμίου τίτλου, τῶν παρασήμων, τῶν συντάξεων, τῶν πολιτικῶν καὶ ἀστυκῶν ἐκλογικῶν δικαιωμάτων· καὶ τῆς ἱκανότητος πρὸς ὅλα τὰ εἰρημένα πλεονεκτήματα· β) τὴν στέρησιν τῆς εὐγενείας· γ) τὴν στέρησιν τοῦ δικαιώματος πρὸς ποιαῦτα ἔργα, εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν ὁποίων ἀπαιτεῖται παραγγελία ἐκ μέρους τῆς ἀρχῆς· τελευταῖον δ) τὴν στέρησιν τοῦ δικαιώματος τῆς ἀλλοτρίων τέκνων κηδεμονείας. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 34. ὁ καταδικασθεὶς εἰς ποινὴν εἱρκτῆς ἢ καθείρξεως ἐν φρουρίῳ στερεῖται ἁπάντων τῶν ἀνωτέρω ὑπὸ στοιχ. α. μνημονευθέντων δικαιωμάτων. Ὁμοίως καὶ ποινικοὶ νόμοι τῆς Λυκέρνης, ἄρθρ. 21. 22, καὶ τοῦ Τιγύρου, ἄρθρ. 8. 13. συνδέουσι τὴν στέρησιν ῥητῶν δικαιωμάτων μὲ ὡρισμένα εἴδη ποινῶν. Ἐκ τῶν εἰρημένων συστημάτων οὐδὲν εἶναι παραδοχῆς ἄξιον, διότι ἅπαντα ἐξαρτῶσι τὴν στέρησιν τῆς τιμῆς ἐκ περιστατικῶν πολλάκις ὅλως τυχαίων (π. χ. ἐκ τοῦ ἂν ἐπιβάλλεται ποινὴ κακουργήματος ἢ πλημμελήματος) καὶ ἀντίκεινται πολλάκις εἰς τὴν κοινὴν γνώμην, τιμωροῦντα ἀφ' ἑνὸς μέρους μετὰ ἐπιζημίων ὡς πρὸς τὴν τιμὴν συνεπειῶν πράξεις, αἵτινες δὲν εἶναι ἀτιμωτικαί, ἐνῷ ἀφ' ἑτέρου δὲν συνδέουσι τὴν στέρησιν τῆς τιμῆς μὲ ἄλλας πραγματικῶς ἀτιμωτικὰς πράξεις, καθὸ τιμωρουμένας μὲ εἶδος ποινῆς ἐλαφρότερον. Ἐκτὸς δὲ τούτου ἀντιβαίνουσι καὶ εἰς τὸ σωφρονιστικὸν σύστημα. *Mittermaier* (*Hudtwalker's* criminal. Beitr. 1. Bd. σελ. 477. καὶ Archiv des Criminalr. neue Folge 1835. σελ. 444 καὶ 1836. σελ. 424.) *Hitzig Zeitschr.* für preuss. Criminalr. Heft 22. σελ. 421. *Herrmann* zur Beurtheil. σελ. 53. v. *Zagemmann* (Arch. des Criminalr. 1838. nro 9. 15.) Ἡ καταφανὴς γενομένη ἀνάγκη τοῦ νὰ μὴ περιέ-

χωνται ἐν τῷ νόμῳ ἀπόλυτοι διατάξεις περὶ τῶν ὡς πρὸς τὴν τιμὴν συνεπειῶν τῆς ποινῆς, ἔφερε τὰς νεωτέρας νομοθεσίας εἰς τὰ ἀκόλουθα συστήματα: Α) τὸ σύστημα τοῦ νορουηγικοῦ νομοσχεδίου, κατὰ τὸ ὁποῖον ἡ ποινὴ τῆς ἀναξιότητος πρὸς τὴν δημοσίαν ἐμπιστοσύνην ἐπιβάλλεται κατὰ ῥητὰς ἐν τῷ νόμῳ ὁριζομένας περιπτώσεις (ὅρα περὶ τούτου **Archiv des CrimR. 1835.** σελ. 446.)· Β) τὸ σύστημα τοῦ ἐν **St. Gallen** νόμου τῆς 24 Νοεμ. 1838. (ὅρα **Archiv des Criminalr. 1839.** σελ. 191.), κατὰ τὸν ὁποῖον ὁ καταδικασθεὶς εἰς βαρεῖαν εἱρκτὴν στερεῖται τῆς ἀστυκῆς αὐτοῦ πρὸς τιμὴν ἱκανότητος, τὴν ὁποίαν ὅμως ἀνακτᾷ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς ποινῆς, ἐκτὸς μόνον τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐκλέγειν καὶ ἐκλέγεσθαι, τοῦ ὁποίου στερεῖται ἐπὶ 10 ἔτη, ἐὰν δὲν ἀποκατασταθῇ πρότερον· Γ) τὸ σύστημα τοῦ βαδικοῦ νομοσχεδίου, τὸ ὁποῖον ἐν τῷ § 17. συνδέει μὲ τὴν ποινὴν τῆς βαρείας εἱρκτῆς τὴν στέρησιν ῥητῶν τινων δικαιωμάτων, ἀλλά, κατὰ τὸν § 18, ἐπιτρέπει εἰς τὸ δικαστήριον ν' ἀπαλλάττῃ ἕνεκα ἰδιαιτέρων ἐλαφρυντικῶν λόγων τὸν καταδικαζόμενον ἀπὸ τῶν ἐπιζημίων τῆς ποινῆς συνεπειῶν (ἐκτὸς μόνον ὀλίγων τινῶν, τὰς ὁποίας ἐπιτάσσει τὸ δημόσιον συμφέρον) καὶ δίδει συγχρόνως εἰς τὸ δικαστήριον τὸ δικαίωμα τοῦ ν' ἀποφαίνηται ἐν τῇ ἀποφάσει, ὅτι μετὰ πενταετίαν ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς συμπληρώσεως τῆς ποινῆς δύνανται αἱ εἰς τὴν τιμὴν τοῦ τιμωρηθέντος ἐπιζήμιοι τῆς ποινῆς συνέπειαι νὰ ἀρθῶσι πάλιν διὰ τοῦ δικαστηρίου. Μὲ τὴν ποινὴν τῆς ἁπλῆς εἱρκτῆς δὲν εἶναι συνδεδεμένη ἡ στέρησις τῆς τιμῆς (§ 40.) ἐκτὸς ἂν τὸ δικαστήριον δυνάμει τοῦ εἰδικοῦ δικαιώματος, ὅπερ τῷ παρέχει ὁ νόμος ἐπὶ ῥητῶν ἀδικημάτων, ἀποφαίνηται ῥητῶς ἐν τῇ ἀποφάσει του τὴν στέρησιν ταύτην. Κατὰ τῶν διατάξεων τούτων ἔγραψεν ὁ *Hepp* **das Strafensystem des Würtemb. Entvurfs. Heidelb. 1836.** § 24—29. ὅρα ὅμως

Zagemann (Arch. des CrimR. 1838. σελ. 385.). Δ) τὸ σύστημα (τὸ προταθὲν ὑπὸ τοῦ *Shüler* Beitr zur Beurtheilung σελ. 17—21.), κατὰ τὸ ὁποῖον τὸ δικαστήριον ὀφείλει μετὰ προηγουμένην βάσανον περὶ τοῦ ἂν ἡ προκειμένη περίπτωσις ἀποτελῇ ἀτιμωτικὸν ἀδίκημα ἢ μὴ, ν' ἀποφαίνηται, ἐὰν ὁ ἔνοχος πρέπῃ νὰ φυλακισθῇ εἰς δεσμωτήριον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐκπληροῦται ἡ ἐπὶ ἀτιμωτικοῖς ἀδικήμασι ποινὴ, ἢ ἐὰν πρέπῃ νὰ καταδικασθῇ εἰς μὴ ἀτιμωτικὴν ποινὴν (δυναμένην νὰ καταγνωσθῇ καὶ διὰ βίου).

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Ὁ ἑλλην. ποιν. νόμος καθιεροῖ τὰς ἑξῆς συνεπείας τῶν ποινῶν: 1) Ἡ καταδίκη εἰς δεσμὰ διὰ βίου συνεπάγει τὸν πολιτικὸν θάνατον, ἄρθρ. 7. 2) Ὁ εἰς πρόσκαιρα δεσμὰ ἢ εἰς εἱρκτὴν καταδικασθεὶς α) στερεῖται διὰ βίου πάσης δημοσίας ἐκκλησιαστικῆς ἢ δημοτικῆς ὑπηρεσίας ἢ θέσεως, παντὸς ἀξιώματος καὶ διακριτικοῦ σημείου, τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐκλέγειν καὶ ἐκλέγεσθαι, τοῦ ἐκπληροῦν ἔργα ὁρκωτοῦ κριτοῦ, τῆς ἱκανότητος τοῦ ὑπηρετεῖν εἰς τὸν στρατὸν ἢ τὸν στόλον, τοῦ ὁπλοφορεῖν, τοῦ ἐκπληροῦν ἔργα πραγματογνώμονος ἢ μάρτυρος, τοῦ νὰ ἦναι ἐπίτροπος ἢ κηδεμὼν, ἐκτὸς μόνον τῶν ἰδίων τέκνων, κτλ. ἄρθρ. 21. 23. β) κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ποινῆς τίθεται εἰς κατάστασιν νομίμου ἀπαγορεύσεως ἄρθρ. 25. 3). Καὶ ἡ εἰς ποινὴν πλημμελήματος καταδίκη ἐπὶ ὡρισμένων ἀδικημάτων συνεπάγει τὰς αὐτὰς συνεπείας, τὰς μὲν διὰ παντὸς, τὰς δὲ ἐπὶ ῥητὸν χρόνον· τὸν ὁποῖον προσδιορίζει τὸ δικαστήριον ἀπὸ 6 μηνῶν μέχρις 6 ἐτῶν, ἄρθρ. 22. 23.

Σημ. 4. τοῦ ἐκδ. Ὁ ἐν τῇ προηγουμένῃ σημ. μνημονευθεὶς πολιτικὸς θάνατος, ὅστις ἐν μὲν τῇ γαλλίᾳ (Code pénal, art. 18. Code civil. Art. 23.) εἶναι συνέπεια τῆς εἰς ποινὴν θανάτου, δεσμῶν διὰ βίου καὶ ὑπερορισμοῦ (deportation)

καταδίκης, ἐν δὲ τῇ βαυαρίᾳ συνέπεια τῆς ποινῆς τῶν δεσμῶν συνίσταται εἰς τοῦτο, ὅτι ὁ καταδικασθεὶς θεωρεῖται ὡς φυσικὸς νεκρὸς, ὅτι στερεῖται ὅλων αὐτοῦ τῶν κυριότητος καὶ κληρονομίας δικαιωμάτων, ὅτι δὲν δύναται νὰ ἐμφανισθῇ ἐπὶ δικαστηρίου καὶ ὅτι ὁ γάμος του διαλύεται. Ὁ πολιτικὸς θάνατος εἶναι φρικώδης ποινὴ, ἀσυμβίβαστος πρὸς τὸ σωφρονιστικὸν σύστημα καὶ περιεκτικὴ σαθροῦ πλάσματος· πλάσματος μηδεμίαν ἔχοντος βάσιν. Ὅρα *Rehberg* Betsachtungen über den Code Napoléon σελ. 103. Archiv des Criminalr. XII. σελ. 221. *Chauveau et Hellie* théorie I. p. 188. *Boitard* leçons zur le droit pénal p. 156. Ἐν Βελγίῳ κατηργήθη ὁ πολιτικὸς θάνατος. Zeitschrift für ausländ. Gesetzg. VI. σελ. 476.

Σημ. 5. τοῦ ἐκδ. Περὶ τῶν ὡς πρὸς τὸ ἰδιωτικὸν δίκαιον συνεπειῶν τῶν ἀδικημάτων ἐγένετο λεπτομερεστάτη συζήτησις ἐν Βυρτεμβέργῃ κατὰ τὸ ἔτος 1839. Ὁ νόμος τῆς 5 Σεπτ. 1839. ὁρίζει ἐν τῷ § 1., ὅτι ἡ στέρησις τῶν ἐν τοῖς ἄρθροις 27. 33. 34. τοῦ ποιν. νόμου ἀναφερομένων δικαιωμάτων δὲν ἔχει χώραν ἀμέσως ὡς ἐκ τῆς τελέσεως τῆς ἀξιοποίνου πράξεως, ἀλλὰ μετὰ τὴν τελεσιδικίαν τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως. Αἱ περὶ τῆς infamia καὶ τῆς levis notae macula ἰσχύουσαι ἕως τότε διατάξεις κατηργήθησαν. Τὸ δικαίωμα τοῦ συντάσσειν διαθήκην καὶ ἡ ἱκανότης τοῦ ἀποκτᾷν κληρονομίας δὲν ἀπόλλυται (ἐκτὸς ὀλίγων ἐξαιρέσεων) διὰ τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως (§ 2.).

Σημ. 6. τοῦ ἐκδ. Περὶ τοῦ ἂν ἀπόλλυται καὶ ἡ εὐγένεια, ὅταν ὁ εὐγενὴς πράξῃ ἀδίκημα ἀπειλούμενον μὲ στέρησιν τῆς τιμῆς, ὅρα τὰς ἐν τῇ σαξωνικῇ βουλῇ συζητήσεις. Σαξωνικὸς νόμος, ἄρθρ. 9. καὶ περὶ τούτου *Gross* Criminalgesetzb. für Sachsen I. σελ. 107. Περὶ τῶν ἐν Βυρτεμβέργῃ

γενομένων συζητήσεων ὅρα *Hepp* Comment. I. σελ. 336—346. καὶ βυρτεμβεργικὸν νόμον ἄρθρ. 33. Πασῶν προτιμοτέρα εἶναι ἡ διάταξις τοῦ βαδικοῦ νομοσχεδίου (ἄρθρ. 17.), καθ' ἣν ἡ ποινὴ τῆς βαρείας εἱρκτῆς ἐπιφέρει τὴν προσωπικὴν στέρησιν τοῦ εὐγενοῦς ἀπὸ τοῦ κατὰ κληρονομίαν ἀνήκοντος αὐτῷ *πολιτικοῦ* πρὸς τὴν εὐγένειαν δικαιώματος.

Σημ. 7. τοῦ ἐκδ. Ἡ ὀρθοτέρα λύσις τοῦ ζητήματος, ἐὰν ὁ ἡμεδαπὸς, ὅστις ἐτιμωρήθη ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἕνεκεν ἀδικήματος ἀπειλουμένου μὲ ἀτιμωτικὴν ποινὴν, ὑπόκειται καὶ ἐν τῇ ἡμεδαπῇ εἰς τὰς ὡς πρὸς τὴν τιμὴν αὐτοῦ ἐπιζημίους συνεπείας, εἶναι ἡ ἀρνητική. Βυρτεβεργικὸς ποινικὸς νόμος, ἄρθρ. 29. *Hepp* Comm. I. σελ. 340.

§. 72.

Ἡ κοινὴ τοῦ *λαοῦ γνώμη* ἐν Γερμανίᾳ θεωρεῖ τὴν ἀτιμίαν ὡς συνέπειαν οὐχὶ ὡρισμένων ἀδικημάτων, ἀλλὰ ὡρισμένων *ποινῶν*, δὲν δύνανται ὅμως τὰ ὅρια νὰ τεθῶσι κατ' ἀκρίβειαν διὰ γενικοῦ κανόνος. Ἐν γένει δὲ θεωροῦνται ὡς ἀτιμωτικαὶ αἱ ποιναὶ, ὅσας ἐκτελεῖ ὁ *δήμιος* (α).

Ἐπιφύλαξις τῆς τιμῆς.

(α) Kleinschrod l. c. Thl. III. § 87. ff.

ΤΙΤΛΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

Περὶ τῆς φύσεως τοῦ ποινικοῦ νόμου καὶ περὶ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτοῦ.

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ τοῦ ποινικοῦ νόμου ἐν γένει καὶ περὶ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτοῦ.

§ 73.

Ποινικὸς νόμος (lex poenalis), κατὰ μὲν πλατυτέραν ἔννοιαν, λέγεται πᾶς νόμος, ἀφορῶν ἀδικήματα καὶ τιμωρίαν αὐτῶν, κατὰ δὲ στενωτέραν, εἶναι *ἡ κατηγορητικὴ δήλωσις τῆς ἀνάγκης αἰσθητοῦ κακοῦ ἐν περιπτώσει ὡρισμένης προσβολῆς δικαιώματος*, καὶ ἀφορᾷ ἀφ' ἑνὸς μὲν: 1) *ἅπαντας τοὺς ὑπηκόους*, ὡς ἐνδεχομένους ἀδικημάτων ἐνόχους, καθόσον προτίθεται νὰ ἰσχυροποιήσῃ τὸ νόμιμον αὐτῶν καθῆκον διὰ τῆς ψυχολογικῆς καταναγκάσεως, ἣν συνεπάγει ἡ ἁπλῆ ἀπειλὴ τῆς ποινῆς· ἀφ' ἑτέρου δὲ 2) τοὺς *δημοσίους ὑπαλλήλους* τοὺς ἐνεργοῦντας τὴν δικαστικὴν ἐξουσίαν, οἵτινες ὀφείλουσιν, ὡς ὄργανα τοῦ νόμου, νὰ πραγματοποιῶσι τὴν νόμιμον ἀπειλὴν ἐπὶ τῶν πραγματικῶν ἀδικημάτων (α).

(α) Feuerbach Revision Thl. I. Kap. II.

§ 74

Ἐκ τῆς φύσεως τοῦ νόμου ἐν γένει ἕπεται ἀναγκαίως

ὡς πρὸς τὸν ποινικὸν νόμον: 1) ὅτι πᾶς ποινικὸς νόμος εἶναι *ἀφ' ἑαυτοῦ* ἰσχυρός. Ἡ ἐφαρμογὴ αὐτοῦ δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἰδιαιτέρας ἐρεύνης περὶ τῆς σκοπιμότητος ἢ περὶ τῆς νομιμότητός του· 2) ὅτι πᾶς ποινικὸς νόμος εἶναι ἰσχυρὸς *ἐπὶ πασῶν τῶν ἐντὸς αὐτοῦ διαλαμβανομένων περιπτώσεων*. Οὐδεμία περίπτωσις, φέρουσα τὰ γνωρίσματα, ὅσα ὁ νόμος προϋποτίθησι, ἐξαιρεῖται τῆς ἐφαρμογῆς τῶν νομίμων αὐτοῦ συνεπειῶν, ἐκτὸς ἐὰν ἐξηρέθη ῥητῶς δι' ἰδιαίτερον νόμιμον λόγον.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Πρὸς ὀρθὴν διάγνωσιν τῆς φύσεως τοῦ ποινικοῦ νόμου ἰσχύουσιν οἱ ἑξῆς κανόνες: 1) Οἱ ποινικοὶ νόμοι, ἐνῷ χρησιμεύουσιν ὡς ὁδηγοὶ τῶν πολιτῶν εἰς τὰς πράξεις των καὶ προσδιορίζουσι τὰς ἐπὶ ποινῇ ἐπιχειρητέας ἢ παραλειπτέας πράξεις, χορηγοῦσι ταὐτοχρόνως εἰς τοὺς πολίτας καὶ δικαιώματα, καθότι μόναι αἱ ὑπὸ τοῦ νόμου μὲ ποινὴν ἀπειλούμεναι πράξεις δύνανται νὰ τιμωρηθῶσι καὶ κατὰ τοσοῦτον μόνον, καθόσον ὁ νόμος ἠπείλησε ποινήν. **Archiv d. CrimR. XIII.** σελ. 546. (Τὴν ἀρχὴν ταύτην παραδέχονται καὶ ὅλοι οἱ νεώτεροι ποινικοὶ νόμοι. Πρωσσικὸν δίκαιον § 9. Βαυαρικὸς νόμος, ἄρθρ. 1. Γαλλικὸς ποιν. κώδ. ἄρθρ. 4). 2) Οἱ ποινικοὶ νόμοι εἶναι συγχρόνως ὁδηγοὶ τῶν δικαστῶν, οἵτινες διὰ μόνων αὐτῶν ἀποκτῶσι τὴν ἐξουσίαν τοῦ νὰ ἐπιβάλλωσι ποινάς, ὅθεν καὶ ὀφείλουσι νὰ τηρῶσιν ἀκριβῶς τὸν νόμον καὶ νὰ μὴ παραδέχωνται ἄλλους λόγους ὡς ἐλαφρυντικοὺς ἢ ὡς ἐξαλείφοντας τὸ ἀξιόποινον, εἰμὴ ὅσους αὐτὸς ὁ νόμος ἀναφέρει ὡς παραδεκτούς.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα περὶ τῆς ὀπισθενεργοῦ δυνάμεως τῶν ποινικῶν νόμων ἰσχύει ὁ κανών, ὅτι οἱ ποινικοὶ νόμοι δὲν ἔχουσι μὲν ὀπισθενεργὸν δύναμιν, ὁσάκις

ἡ πρᾶξις κατὰ τοὺς ἐν τῇ ἐποχῇ τῆς τελέσεως αὐτῆς ἰσχύοντας νόμους δὲν ἐτιμωρεῖτο παντάπασιν ἢ ἐτιμωρεῖτο μὲ ποινὴν μετριωτέραν τῆς ὑπὸ τοῦ νέου νόμου ἐπιβαλλομένης, ἀλλ' ὅτι ὁ νέος νόμος, ἂν ἦναι ἐπιεικέστερος τοῦ παλαιοῦ, πρέπει νὰ ἐφαρμόζηται καὶ ἐπὶ τῶν πρὸ τῆς ἐκδόσεώς του τελεσθεισῶν πράξεων. *Gönner Jahr. der Gesetzgebung* I. σελ. 22. 42. *Abegg* (N. Arch. d. CrimR. XIII. N. 18. *Zachariae* über die rückwirkende kraft neuer Strafgesetze. Göttingen 1834. *Van de Pall* de vi legis novae in crim. Amstelod. 1834. *Chauveau et Hellie* théorie du code pénal I. p. 36—47. Ἡ γνώμη, ὅτι ἐφαρμόζεται πάντοτε ὁ ἐπιεικέστερος ἐκ τῶν δύο νόμων, τοῦ παλαιοῦ καὶ τοῦ νέου, ἀπαντᾶται εἰς ὅλας τὰς νέας νομοθεσίας. Baier Publicationspatent Art. III. Saechs. Gesetzbuch Publicationspatent Art. 4. Würtemhrg. Einführungsgesetz Art. 2. Ἡ περὶ τοῦ ποινικοῦ δικαίου θεωρία, ἐφ' ἧς ἕκαστος στηρίζεται, ἔχει ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν λύσιν τοῦ προκειμένου ζητήματος, καὶ μάλιστα ὅσον ἀφορᾷ τὸ ζήτημα, ἐὰν πρέπῃ νὰ ἐφαρμόζηται ὁ νεώτερος νόμος καὶ κατὰ τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ἐμετριάσθη δι' αὐτοῦ ἡ αὐστηρότης τοῦ ἀρχαιοτέρου ἐν τῇ ἐποχῇ τῆς πράξεως ἰσχύοντος νόμου, ἢ καθ' ἃς ἡ πρᾶξις θεωρεῖται ὑπὸ τοῦ νέου νόμου ὡς θεμιτή. *Zacharia* von der ruckwirkenden kraft σελ. 25. *v. Preuschen* die Gerechtigkeitstheorie 2te Abtheil. σελ. 19. *Hepp* Comm. zum Würtemberg. Gesetzb. I. σελ. 57. Ἐὰν ὁ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς πράξεως ἰσχύων νόμος θεωρῇ ταύτην θεμιτήν, ὁ δὲ νέος νόμος ἀπειλῇ ποινὴν κατ' αὐτῆς, τελεσθῇ δὲ ἡ πρᾶξις εἰς ἐποχήν, καθ' ἣν εἶναι μὲν κοινῶς γνωστὴ ἡ προσεχὴς ἔκδοσις τοῦ νέου νόμου, ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει ἔτι πραγματικὴ αὐτοῦ δημοσίευσις, ἡ πρᾶξις μένει ἀτιμώρητος. Ἐν γν. εἶναι ὁ *Oersted* Grundregeln σελ. 277. ὅρα ἀλλὰ *Hepp* Comm. I. σελ. 57. σημ. 2.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον, ἄρθρ. 706., αἱ ἀξιόποινοι πράξεις, ὅσαι ἐξετελέσθησαν πρὸ τῆς εἰς ἐνέργειαν εἰσαγωγῆς αὐτοῦ, ἐξακολουθοῦσι καὶ μετ' αὐτὴν νὰ δικάζωνται κατὰ τοὺς παλαιοὺς ποινικοὺς νόμους.

§ 75.

Ἐπειδὴ ὁ νόμος ἰσχύει δι' ὅλας τὰς ἐντὸς αὐτοῦ περιεχομένας περιπτώσεις (§ 74.) καὶ ἐπειδὴ ἡ δικαστικὴ ἀπόφασις εἶναι ἁπλοῦν *μέσον* πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ ποινικοῦ νόμου, ἀπαιτεῖται πᾶσα δικαστικὴ ἀπόφασις νὰ στηρίζηται εἰς *νομίμους λόγους* διὰ νὰ ἦναι δικαία. Ἑπομένως 1) τ[illegible] μόνον δύναται ἡ ἀπόφασις νὰ ἀθωόνῃ, ὅταν καὶ ὁ νόμο[illegible]νικὸν [illegible]θωόνῃ, καὶ τότε μόνον νὰ καταδικάζῃ, ὅταν κ[illegible] πλέο[illegible]ς καταδικάζῃ (α). Ἀλλὰ καὶ 2) ὡς πρὸς τὸ *εἶδος* [illegible]μοθέτου [illegible]ς, ὁ ῥητὸς καὶ καθ' ἑαυτὸν ἰσχυρὸς ποινικὸς νό[illegible] [illegible]ελεῖ τὸν κύριον καὶ ἀποκλειστικὸν *λόγον*, εἰς τὸν ὁ[illegible]οῖο[illegible]ρέπει νὰ στηρίζηται ἡ δικαστικὴ ἀπόφασις (β).

(α) Κατὰ τὴν ἀρχὴν ταύτην δύναταί τις νὰ κρίνῃ περὶ τῆς transactio pro redimenda vexa. Ὑπὲρ αὐτῆς: Böhmer ad Carpzov Q. 148. Obs. 1. Quistorfo peinl R. Thl. 1. § 104. Κατ' αὐτῆς δὲ καὶ δικαίως: Kleinschrod syst. Entw. Thl. II. § 126.

(β) Περὶ τοῦ ἀποδιδομένου εἰς τὸν δικαστὴν δικαιώματος νὰ ἐπιτείνῃ τὴν ποινὴν διὰ ν' ἀπαλλάττῃ τὸν καταδικαζόμενον ἀπὸ τῆς infamia; L. 13. § 7. D. de his, qui not. inf. L. 10. §. 2. D. de poenis. L. 4. C. ex quib. caus. infam. L. 15. pr. D. ad municip. L. 63. D. de furtis. Πρβ. Kleinschrod syst. Entw. Thl. II. §. 129. A. C. Cramer dispunctiones jur. civ. C. I. Ὅρα ὅμως καὶ Birnbaum (N. Arch. d. CrimR. XIII. σελ. 550.

§ 75 α.

Εἰς *ἑρμηνείαν* τῶν ποινικῶν νόμων (α) ἐφαρμόζονται οἱ

ἐπὶ πάντων τῶν νόμων ἰσχύοντες κανόνες, καθόσον ὁ δικαστὴς ὀφείλει ν' ἀναζητῇ τὴν ἀληθῆ τοῦ νόμου ἔννοιαν, καταφεύγει πρὸς τοῦτο εἰς χρῆσιν τῆς γραμματικῆς καὶ τῆς λογικῆς ἑρμηνείας, ἀκολουθῶν τὴν ἀρχὴν (β), ὅτι ἐπὶ διφορουμένης ἑρμηνείας πρέπει νὰ παραδέχηται τὴν ἐπιεικεστέραν διὰ τὸν μέλλοντα νὰ ὑποφέρῃ τὴν ποινήν. Δυνάμει τοῦ δικαιώματος, τὸ ὁποῖον ἔχει ὁ δικαστὴς νὰ ἑρμηνεύῃ τοὺς νόμους καὶ λογικῶς, ὀφείλει ν' ἀναζητῇ τὴν ἀληθῆ ἔννοιαν τοῦ νόμου καὶ νὰ προσφεύγῃ ἐπὶ τούτῳ εἰς χρῆσιν παντὸς μέσου (γ), ὥστε διὰ τῆς ἐπεξεργασίας τῆς ὕλης, ἥτις δύναται νὴ παρέξῃ διδόμενα περὶ τοῦ ἀληθοῦς σκοποῦ τοῦ νομοθέτου, νὰ φθάσῃ εἰς γνῶσιν τοῦ σκοποῦ τούτου (δ). Καθόσον δὲ ἐντεῦθεν ἐξάγεται ὅτι περίπτωσίς τις, ἂν καὶ μὴ ῥητῶς ἐν τῷ νόμῳ ἀναφερομένη, ἁρμόζει ὅμως ὑπὸ αὐτόν, διότι ἡ ἔκφρασις τοῦ νόμου εἶναι γενικὴ ἢ διότι προκύπτει ἀρχή τις θεμένη ἐν τῷ νόμῳ, εἰς τὴν τοιαύτην περίπτωσιν ἐφαρμόζεται καὶ ὁ νόμος. Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα (ε), ἐὰν συγχωρῆται καὶ ἡ κατ' ἀναλογίαν ἐφαρμογὴ τοῦ νόμου (ζ), ἐὰν δηλαδὴ ὁ δικαστὴς δύναται νὰ συμπληροῖ τὸν νόμον, νὰ ἐπεκτείνῃ αὐτὸν εἰς τὰς μὴ διαλαμβανομένας ἐντὸς αὐτοῦ περιπτώσεις, διότι τὸ πνεῦμα τοῦ νόμου τὸ ἀπαιτεῖ, προσέφυγόν τινες εἰς τὴν διάκρισιν *ἀναλογίας ὡς ἐκ τοῦ νόμου*, ἐφαρμογῆς δηλονότι ποινῆς, διότι οἱ αὐτοὶ λόγοι, ἕνεκα τῶν ὁποίων τιμωρεῖ ὡρισμένος νόμος πρᾶξίν τινα, ἁρμόζουσι καὶ πρὸς τιμωρίαν τῆς ἄλλης πράξεως, περὶ ἧς πρόκειται, καὶ *ἀναλογίας ὡς ἐκ τοῦ δικαίου*, ἐφαρμογῆς δηλαδὴ τῆς ποινῆς εἰς περίπτωσιν μὴ ἀπειλουμένην ἐν τῷ νόμῳ, διότι οἱ γε-

νικοὶ περὶ τοῦ ἀξιοποίνου λόγου ἀπαιτοῦσι τὴν τιμωρίαν αὐτῆς (η). Ἀλλὰ ματαίως ζητεῖται σταθερά τις βάσις πρὸς διεξαγωγὴν τῆς διακρίσεως ταύτης (θ) καὶ ὀρθοτέρα βεβαίως εἶναι ἡ γνώμη, ὅτι ὁ δικαστὴς δὲν ἔχει τὴν ἐξουσίαν (ι) νὰ ἐπιβάλλῃ ποινὴν εἰς περίπτωσιν, ἥτις δὲν ἀπειλεῖται ἐν τῷ νόμῳ, ἁπλῶς μόνον διότι οἱ λόγοι τοῦ ἀξιοποίνου φαίνονται, ὅτι δικαιολογοῦσι καὶ ἐνταῦθα ποινήν, ἐνῷ ἀφ' ἑτέρου οὐδέποτε κωλύεται νὰ ἐπιβάλλῃ ποινὴν καὶ εἰς τὰς ἐν τῷ νόμῳ ῥητῶς μὴ ἀπειλουμένας περιπτώσεις (κ), καθόσον συμφώνως μὲ τὰς περὶ λογικῆς ἑρμηνείας ἀρχὰς (λ) ἀναπληροῖ κυρίως δι' ἁπλοῦ συλλογισμοῦ τὴν ἐλλειπῆ τοῦ νόμου ἔκφρασιν (μ). Ὅσον ἀφορᾷ τὸ κοινὸν γερμανικὸν δίκαιον, τὸ δικαίωμα τοῦ δικαστοῦ ἐπεκτείνεται ἔτι πλέον διὰ τὸν λόγον, ὅτι ἐνταῦθα δὲν ὑπάρχει πλήρης νομοθεσία, ἀλλ' ἀρκεῖ μόνον ἐὰν ἀναμφίβολον ἔθιμον δίκαιον παρέχῃ βάσιν πρὸς τιμωρίαν. Ἐπὶ νόμων, οἵτινες ἐν συνταγματικαῖς πολιτείαις προκύπτουσιν ἐκ τῆς συμπράξεως τῶν διαφόρων παραγόντων τῆς νομοθεσίας, παρέχουσι μὲν αἱ αἰτιολογίαι τοῦ νόμου, αἱ βουλευτικαὶ ἐκθέσεις, αἱ ψηφοφορίαι καὶ αἱ διασαφήσεις τῶν ἐπιτρόπων τῆς κυβερνήσεως ὕλην οὐσιώδη (ν) πρὸς ἀναζήτησιν τῆς ἐννοίας τοῦ νόμου, ἀλλὰ πρέπει νὰ γίνηται χρῆσις αὐτῶν μετὰ προσοχῆς (ξ) καὶ δὲν δύνανται νὰ ὑποχρεώσωσι τὸν δικαστὴν ν' ἀκολουθῇ τὰς τοιαύτας κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ νόμου δοθείσας διασαφήσεις, διότι ἔχει μᾶλλον καὶ αὐτὸς τὸ δικαίωμα νὰ ἑρμηνεύῃ τὸν νόμον γραμματικῶς καὶ λογικῶς κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ πεποίθησιν (ο).

(α) Jordan über die Auslegung der Strafgesetze. Landsh. 1818. Elou de interpret. in jure crim· Lugd. 1823. van Campen de interpret. legum crim. extens. Lovan. 1829. Hellie et Chauveau théorie du Code pénal I. p. 38. Rosshirt zwei criminal. Abhandlungen σελ. 113. Weber (Pölitz Jahrb. der Politik. 1837. Aprilheft σελ. 321.) Birnbaum (Archiv des Criminalr. XIII. σελ. 540 Archiv, neue Folge, 1835. σελ. 560. 1838. σελ. 496.) v. Preuschen Begründun° des Strafr. σελ, 56 καὶ v. Preuschen die Gerechtigkeitstheorie 2tg Abthi σελ. 13

(β) L. 10. §. 1. D. de legib. L. 42. D. de poenis. Rauter Cours d. droit crim. I. p. 58. 61.

(γ) Krug Studien I. σελ. 3. Heramenn zur Beurtheilung des Saechs Entwurfs σελ. 14. Hufnagel Comm. I. σελ. 4. Hepp Comm. I σελ. 72.

(δ) Τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον διακρίνει τὴν ἑρμηνείαν τῶν νόμων ex sententia legis (L. 33. §. 1. D. ad leg. Jul. de adult. L. 24. D. de poenis) ἀπὸ τῆς ad exemplum legis. L. 7. §. 3. D. ad leg. Jul. Maj. L. 12. D. ad leg. Aquil. (Ἡ τελευταία δύναται ἴσως νὰ παραβληθῇ μετὰ τῆς λεγομένης ἀναλογίας ὡς ἐκ τοῦ δικαίου. Weiske über Hochverrath σελ. 23.).

(ε) Διαφόρους γνώμας ὅρα εἰς Wächter Lehrb. I. σελ. 67. Rosshirt. Entwickl σελ. 25. Bauer Lehrb. §. 119. Heffter Lehrb. § 37. Birnbaum (Archiv des Griminalr. XIII. σελ. 588.) Mittermaier (Archiv des Criminalr., neue Folge, I. Bd. σελ. 503.) Weber l. c. σελ. 320. Mittermaier (Archiv 1836. σελ. 409—16.) Ὅρα προσέτι Koenigswaerter de placito nullum delictum sine lege p. 142.

(ζ) Καὶ ἐν Γαλλίᾳ ἐγένετο διάκρισις μεταξὺ interprétation extensive des termes καὶ extensive de l'esprit de la loi. Νέας γαλλικὰς ἀποφάσεις περὶ ἀναλογίας ὅρα εἰς Journal des tribunaux 1836. nr. 34 καὶ Le Droit. 1839. nr. 36.

(η) Ἀξιοσημείωτοι εἶναι αἱ κατὰ τὰς νεωτέρας βουλὰς σφοδραὶ συζητήσεις. Ἐκ τῆς παραβολῆς τῶν ἐξηγήσεων, αἵτινες ἐδόθησαν εἰς Στουτγάρτην καὶ εἰς Δρέσδην, ἐξάγεται., ὅτι ἡ λέξις: ἀναλογία ὡς ἐκ τοῦ νόμου ἐλήφθη ὑπὸ διαφόρους ἐννοίας. Archiv des Criminalr. neue Folge 1838. σελ. 4.

(θ) Εἰς τὰς διασκέψεις τῶν βουλῶν κατεβασανίσθησαν, ἐὰν πρέπῃ νὰ εἴπωσιν: αἱ ἐν τῷ νόμῳ κατὰ τὸ ῥῆμα ἢ κατὰ τὴν ἔννοιαν αὐτῶν διαλαμβανόμεναι πράξεις (Σαξων. νόμ. ἄρθ. 1. Βυρτεμβεργ. νόμ. ἄρθ. 1·) ἢ κατὰ τὸ πνεῦμα ἢ κατὰ τὴν προφανῆ ἔννοιαν. Πλὴν, ὅλα ταῦτα δὲν συντελοῦσι παντάπασιν εἰς τὸ νὰ καταστήσωσι τὸ πρᾶγμα σαφέστερον. Archiv des Criminalr. 1836. σελ. 410. Περὶ τοῦ Ἀννοβέρου ὅρα Archive des Criminalr. 1838. σελ, 103. Ἐν Βυρτεμβέργῃ ἡ κυβέρνησις καθησύχασε τὰς βουλὰς διά τινος διασαφήσεως Hepp Comm. σελ, 86.

(ι) Ὁ ἐκδότης ὅστις και αὐτὸς παρεδέχετο πρότερον τὴν διάκρισιν ταύτην, ἐπείσθη περὶ τοῦ ἀνωφελοῦς αὐτῆς κατὰ τὰς διασκέψεις τῆς βουλευτικῆς ἐπιτροπῆς. Ὅρα προσέτι Hufnagel Comm. I. σελ. 3. Περὶ τοῦ ἀνωφελοῦς τῆς διακρίσεως μεταξὺ ἀναλογίας ὡς ἐκ τοῦ νόμου καὶ ἀναλογίας ὡς ἐκ τοῦ δικαίου: Rosshirt Zeiischr. für Civilr. Bd. II. Heft. 2. σελ. 259. Escher die Lehre vom Strafbaren Betrug σελ. 16.

(κ) Περὶ τῆς κατὰ γράμμα δῆθεν ἑρμηνείας κατὰ τὸ ἀγγλικὸν δίκαιον Mittermaier (Zeitschr. für auslaendische Rechtswissenschaft. I. Bd. σελ. 49).

(λ) L. 12. 27. D. de legibus. L. 7. §. 3. D. ad leg. Zul. majest. L. 3. D. ad leg. Pomp. Art. 104. C. C. C. Thibaut Ctheorie der logischen Auslegung. Birnbaum (Archiv XIII. σελ. 600.).

(μ) L. 13. D. de legibus. Birnbaum (Archiv des Criminalr. 1836. σελ. 569. Not.)

(ν) Waechter Abhandl. aus dem Strafrechte σελ. 245. Schletter Diss de subsidiis interpret. legum ex iis quae in comitiis acta sunt. Lips. 1839.

(ξ) Ὁ ἐφίτροπος τῆς κυβερνήσεως δὲν εἶναι ὁ νομοθέτης. Ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὴν ψηφοφορίαν τῶν βουλευτῶν, εἶναι γνωστὸν, πῶς διὰ ποικίλων πολλάκις αἰτιολογιῶν γίνονται δεκτὰ τὰ ἄρθρα. Περὶ τοῦ βυρτεμβεργικοῦ ποινικοῦ νόμου ὅρα τὴν περίεργον διατριβὴν, τὴν περιεχομένην εἰς Sarvey Monatsschrift für Justizpflege in Würtemberg IV. Bd. nr. 1. πρὸ πάντων. σελ. 11.

(ο) Schüler Beitr. zum Saschs. Criminalgesetz σελ. 9. Mittermaier (Archiv 1839. σελ. 339.)

§ 76.

Τὸ διάφορον περιεχόμενον τῶν ποινικῶν νόμων ἐπιφέρει λοιπὸν τὴν διάφορον ἔκτασιν τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας ὡς πρὸς τὸ *εἶδος* καὶ τὸ *μέγεθος* τῶν καταψηφιστέων ποινῶν. Α) Ὅταν ὁ νόμος αὐτὸς ὁρίζῃ τὸ εἶδος τῆς ποινῆς, ὡς ἀποκλειστικὸν κακὸν *(ὁριστικὸς ποινικὸς νόμος)*, τότε τὸ *μέγεθος τῆς ποινῆς* ἐπὶ πάσης εἰδικῆς παραβάσεως ὑπαγομένης εἰς τὸν ποινικὸν αὐτὸν νόμον, δὲν δύναται νὰ μετρηθῇ εἰμὴ *ὡς ἐξ* αὐτοῦ τοῦ ὁριστικοῦ νόμου καὶ *κατ'* αὐτόν· διότι ἡ προσταγὴ τοῦ νόμου εἶναι ἰσχυρὰ δι' ὅλας

τὰς ἐντὸς αὐτοῦ διαλαμβανομένας περιπτώσεις (§. 74.).

§. 77.

Β) Ἐὰν ὅμως ἀπειλῇ ὁ νόμος τὸ κακὸν, χωρὶς νὰ τὸ προσδιορίζῃ (ἀπολύτως) κατὰ πάντα λόγον (*ἀόριστος ποινικὸς νόμος*), ἔχει ὁ δικαστὴς τὸ δικαίωμα καὶ τὸ καθῆκον νὰ προσδιορίζῃ αὐτὸς, ἐντὸς τῶν νομίμων ὁρίων, τὴν ποινὴν κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῷ· ἀλλὰ μόνον ἀναλόγως πρὸς τὸν βαθμὸν τοῦ ἀξιοποίνου τὸν ἁρμόζοντα εἰς τὸ ἑκάστοτε προκείμενον ἀδίκημα, τὸ ὑπαγόμενον ἐν γένει εἰς τὸν ἀόριστον ποινικὸν νόμον, τότε πᾶσα δικαστικὴ ἀπόφασις πρέπει νὰ στηρίζεται ἐπὶ νομίμων λόγων.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Τὸ πλεῖστον μέρος τῶν ἐν ταῖς νομοθεσίαις διαλαμβανομένων ποινικῶν νόμων ἀποτελοῦσιν οἱ σχετικῶς ἀόριστοι ποινικοὶ νόμοι, ἤγουν τοιοῦτοι, καθ' οὓς ἀπειλεῖται ἐλάχιστος καὶ ἀνώτατος ὅρος, εἴτε εἰδικῶς ὡς πρὸς ὡρισμένον εἶδος ποινῆς (π. χ. εἱρκτὴ 4 ἕως 8 ἐτῶν), εἴτε οὕτως, ὥστε ὁ δικαστὴς δύναται νὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ δύο εἰδῶν ποινῆς, π. χ. βαρείας ἢ ἁπλῆς εἱρκτῆς, καθ' ἣν περίπτωσιν ὑπάρχει ἐπίσης ἐλάχιστος καὶ ἀνώτατος ὅρος, διότι ἐν γένει ὁ νόμος ὁρίζει ἐπὶ ἑκάστου εἴδους ποινῆς, οἷον ἐπὶ βαρείας εἱρκτῆς, ὅτι δὲν δύναται π. χ. νὰ ἐπιβληθῇ πλέον τῶν 20 οὔτε ἧττον τῶν 3 ἐτῶν. Τὸ εἶδος τοῦτο τῶν ποινικῶν νόμων πρὸ παντὸς ἄλλου συνᾴδει πρὸς τὴν δικαιοσύνην, ἀλλὰ αἱ νεώτεραι νομοθεσίαι δὲν ἀκολουθοῦσι συνεπῶς τὸ σύστημα τοῦτο, διότι ἐν μέρει μὲν ἀπειλοῦσι πολλάκις ἀπολύτως ὡρισμένας ποινὰς, οἷον διὰ βίου δεσμὰ, (ἀντὶ νὰ εἴπωσι· διὰ βίου ἢ πρόσκαιρα, πλὴν οὐχ ἧττονα τῶν 10 ἐτῶν) ἐν μέρει δὲ μετὰ πολλῆς αὐθαιρεσίας περιορίζουσιν ἐπί τι-

νῶν ἀδικημάτων πολὺ τὸ μεταξὺ τοῦ ἐλαχίστου καὶ τοῦ ἀνωτάτου ὅρου διάστημα, π. χ. ἀπὸ 1 ἕως 3 ἐτῶν. Ὅρα περὶ τούτου *Mittermaier*(N. Archiv 1839 σελ. 161—171).

§ 78.

Ἐκ τῶν εἰρημένων (§. 77.) ἕπεται περαιτέρω: 1) ὅτι, ὁσάκις ὁ ποινικὸς νόμος ἀπειλεῖ μόνον διαφόρους ποινὰς ἐναλλὰξ ἢ ὡρισμένον εἶδος ποινῆς, χωρὶς ἐντελοῦς προσδιορισμοῦ τοῦ βαθμοῦ τοῦ εἴδους τούτου (α) (*σχετικῶς ἀόριστος ποινικὸς νόμος*) τὸ εἶδος ἢ τὸ μέγεθος τῆς ποινῆς δύναται νὰ προσδιορισθῇ μόνον μεταξὺ τῶν *ἐν τῷ νόμῳ ἀναφερομένων* ποινῶν, ἢ ἐντὸς τῶν εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ ἀορίστων ἀφεθέντων βαθμῶν τῆς ποινῆς, κατὰ τοὺς γενικοὺς λόγους τοῦ ἀξιοποίνου· ἀπ' ἐναντίας 2) ἐπὶ ἐφαρμογῆς ποινικοῦ νόμου *κατὰ πάντα λόγον* (*ἀπολύτως*) *ἀορίστου*, ὅστις δὲν προσδιορίζει τὴν ποινὴν οὔτε κατὰ τὸ *εἶδος* οὔτε κατὰ τὸν *βαθμὸν* αὐτῆς, ὁ δικαστὴς ἔχει ἐλευθέραν ἐκλογὴν μεταξὺ *ὅλων* τῶν ποινῶν, ὅσας ἡ νομοθεσία ἀναγνωρίζει ἐν γένει (β).

(α) Εἰς τὴν τελευταίαν κατηγορίαν ἀνάγεται ἡ περίπτωσις 1) καθ' ἣν ὁ βαθμὸς τοῦ ὡρισμένου εἴδους τῆς ποινῆς δὲν περιορίζεται ἐντὸς ῥητῶν ὁρίων, π. χ. ὁ ἔνοχος τιμωρεῖται μὲ τὴν ποινὴν τῆς βαρείας εἱρκτῆς· 2) καθ' ἣν ὁ βαθμὸς περιορίζεται δι' ἐ λ α χ ί σ τ ο υ ἢ δι' ἀ ν ω τ ά τ ο υ ὅ ρ ο υ ἢ δι' ἀ μ φ ο τ έ ρ ω ν, π. χ. εἰς κάθειρξιν 10 ἕως 20 ἐτῶν.

(β) Μηδὲ τῆς θανατικῆς ποινῆς ἐ ξ α ι ρ ο υ μ έ ν η ς: L. 13. D. de poenis. Hodie licet ei, qui e x t r a o r d i n e m cognoscit, q u a m v u l t s e n t e n t i a m f e r r e. L. 7. §. 3. ad L. Jul. rep. Hodie ex lege repetundarum e x t r a o r d i n e m puniuntur, et plerumque vel exilio puniuntur, vel etiam durius, p r o u t a d m i s e r i n t. Quid enim, si ob hominem necandum pecuniam acceperint? C a p i t e p l e c t i debent, vel certe in insulam deportari. Εἰς τοὺς νόμους τούτους δὲν ἀντιβαίνει οὔτε

L. 11. D. de poenis, οὔτε Art. 104. C. C. C. Πρβ. **Boehmer** ad Art. 105. C. C. C. §. 2.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Κατὰ τῆς ἐσφαλμένης ταύτης γνώμης τοῦ Φάϋερβαχ ὅρα *Birnbaum* (N. Archivdes Criminalr. XII. σελ. 540. ἐπ.).

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Τὸ κύριον λάθος ὡς πρὸς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς, ἥτις ἀπειλεῖται διὰ τῶν σχετικῶς ἀορίστων ποινικῶν νόμων, συνίσταται εἰς τὸ ὅτι πολλὰ δικαστήρια ἢ ἐπιβάλλουσι συνήθως τὸν ἐλάχιστον ἢ τὸν ἀνώτατον, τὸ συνηθέστερον ὅμως τὸν μέσον ὅρον, ἢ ὑπολογίζουσιν ἑκατέρωθεν τοὺς ὑπάρχοντας ἐλαφρυντικοὺς καὶ ἐπιβαρυντικοὺς λόγους, διὰ νὰ εὕρωσιν, ὡς ἐπὶ ἀριθμητικοῦ παραδείγματος, τὴν ἀναλογοῦσαν ποινήν. *Millermaier* (Archiv 1839. σελ. 171.)Μόνον ὁλόκληρος ἡ πρᾶξις,ὡς ἔχει αὐτὴν πρὸ ὀφθαλμῶν ὁ δικαστὴς καθ' ὅλας τὰς ἐξακριβωθείσας εἰδικὰς αὐτῆς περιστάσεις, αἵτινες προσδιορίζουσι τὸ μέγεθος τῆς ἐνοχῆς, πρέπει νὰ ὁδηγῇ τὴν κρίσιν αὐτοῦ· παντὸς δὲ λόγου ἔχοντος ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς ἡ βαρύτης πρέπει νὰ ἐξετάζηται κατὰ τὴν ἀτομικότητα τοῦ κατηγορουμένου. Παράδοξυν εἶναι, ὅτι κατὰ τὰς αἰτιολογίας τοῦ Βυρτεμβεργικοῦ νόμου σελ. 61. ὁ δικαστὴς ὀφείλει ἐν ἐλλείψει ἐπὶ βαρυντικῶν καὶ ἐλαφρυντικῶν λόγων νὰ ἐπιβάλλῃ τὸν μέσον ὅρον τῆς ποινῆς. Τοῦτο δύναται νὰ φέρῃ εἰς λάθη. Ὅρα *Hufnagel* Comm. I. σελ. 231.*Həpp* Comm. zum Wuertemberg. Gesetzb. I. σελ. 747. Τὴν ὀρθὴν θεωρίαν ὅρα, σχετικῶς πρὸς τὸν σαξωνικὸν νόμον, εἰς *Gross* saechs. Criminalges. mit Anmerkungen σελ. 119.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περὶ τῶν εἰδικῶν ἀρχῶν, ὡς πρὸς τοὺς ὅρους καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ποινικῶν νόμων.

ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΠΡΩΤΗ.

Περὶ τῶν πρὸς δυνατὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ποινικοῦ νόμου ἐν γένει προαπαιτουμένων ἢ περὶ τῶν λόγων τοῦ ἀπολύτως ἀξιοποίνου.

Feurbach Revision Thl. II Kap. VI. VII.
L. H. v. Almendingen Darstellung der rechtlichen Imputation. Giessen 1803.
F. A. Boysen und *J. G. Gebhard* Beantwortung der Preisfrage: wie weit die moraliche Schätzung einer Handlung bey der Festsetzung oder Anwendung eines Strafgesetzes in Betrachtung Kommen darf? Berlin 1804.
(*V. Globig*) Entwurf eines Maasstabes der gesetzl. Zurechnung und der Strafverhältnisse. Dresden 1808.
Kleinschrod Grundzüge der Lehre von der Zurechnung der Verbrechen, im neuen Archiv d. Criminalrechts. I. Bd. 1. Heft. N. 1.
Ch. J. Stelzer über den Wilen: eine psych. Untersuchung für das Criminalrecht. Leipz. 1817.

§ 79.

Οἱ λόγοι, ἐκ τῶν ὁποίων ἐξαρτᾶται τὸ νομίμως δυνατὸν τῆς ἐφαρμογῆς ποινικοῦ νόμου ἐν γένει καὶ ἑπομένως τῆς ἐπιβολῆς ποινῆς, λέγονται *λόγοι τοῦ ἀπολύτως ἀξιο-*

ποίνου καὶ εἶναι *οἱ μὲν ἐξ ἀντικειμένου* (objectiv), *οἱ δὲ ἐξ ὑποκειμένου.*

A. Ἐξ ἀντικειμένου λόγος τοῦ ἀπολύτως ἀξιοποίνου

§ 80.

A) Ὁ *ἐξ ἀντικειμένου* λόγος τοῦ ἀξιοποίνου ἐν γένει εἶναι ἡ ὕπαρξις γεγονότος, ὑπαγομένου εἰς τὴν ἀπειλὴν *ποινικοῦ νόμου* (§. 20.) B) Πᾶσα πρᾶξις, ἥτις δὲν ὑπάγεται εἰς ποινικὸν νόμον, δὲν θεωρεῖται ὡς ἀξιόποινος ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων, ἅπερ δικάζουσι κατὰ τὸ ἐξωτερικὸν δίκαιον (α). Τότε δὲ μόνον ὑπάγεται ἡ πρᾶξις εἰς ποινικὸν νόμον, ὅταν φέρῃ τὰ γνωρίσματα, τὰ ἀπαρτίζοντα τὴν ἔννοιαν τῆς πράξεως ἐκείνης, μετὰ τῆς ὁποίας ὁ νόμος συνέδεσε τὴν ποινὴν ὡς νόμιμον συνέπειαν.

(α). Ὑπάρχουσι πράξεις κατὰ τὴν ἰδέαν τοῦ νομοθέτου ἀξιόποινοι. Τὸ τοιοῦτον πολιτικῶς ἀξιόποινον δὲν προϋποτίθησι φυσικῷ τῷ λόγῳ τὴν ὕπαρξιν ποινικοῦ νόμου· ἀλλὰ ἐνταῦθα δὲν εἶναι περὶ αὐτοῦ ὁ λόγος.

§. 81.

Τὸ σύνολον τῶν γνωρισμάτων ῥητῆς πράξεως ἢ ῥητοῦ γεγονότος, τῶν ἐμπεριεχομένων εἰς τὴν νόμιμον ἔννοιαν ὡρισμένου εἴδους παρανόμων πράξεων, λέγονται *συστατικὰ τοῦ ἀδικήματος* (corpus delicti, Thatbestand des Verbrechens (α)). Ὅθεν τὸ ἐξ ἀντικειμένου ἀξιόποινον ἐξαρτᾶται ἀπὸ τῆς ὑπάρξεως τῶν συστατικῶν τοῦ ἀδικήματος ἐν γένει, ἡ δὲ ἐφαρμογὴ ῥητοῦ νόμου ἐπὶ ὡρισμένης περιπτώσεως, ἀπὸ τῆς ὑπάρξεως τῶν συστατικῶν *ἐκείνων*,

ἅπερ ὁ ἐφαρμοστέος νόμος προϋποτίθησιν ὡς ὅρον τῆς νομίμου αὐτοῦ συνεπείας.

(α) Ἡ λέξις Thathestand εἶναι ἐν χρήσει καὶ εἰς ἄλλας σημασίας, καθ' ἃς οἱ νομοδιδάσκαλοι δὲν ἔπρεπε νὰ τὴν μεταχειρίζωνται. Πρβ. Boehmer ad Art. 6. C. C. C. §. 10. Klein Grunds. d. peinl. R. §. 68. Πρβ. προσέτι· Kleinschrod (Archiv III. 1. N. 3.) C. G. Biener delibata quaedam de corpore delicti capita. Lips. 1801. Stübel pr. de perversa interpretatione legum criminalium in constituendo quorundum delictorum corpore. Viteb. 1798. Πρὸ πάντων τὸ κλασικὸν σύγγραμμα τοῦ Stübel über den Thatbestand der Verbrechen, besonders der Tödtung. Wittenberg 1805.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Τὴν ἔκφρασιν corpus delicti (σῶμα τοῦ ἐγκλήματος) εἰσήγαγον οἱ νομικοὶ τοῦ μέσου αἰῶνος, οἵτινες ἐπὶ τοῦ ἀδικήματος τῆς ἀνθρωποκτονίας ἔλεγον, ὅτι ὑπάρχει τὸ σῶμα τοῦ ἐγκλήματος, ὅταν ἀνακαλύπτηται τὸ πτῶμα τοῦ φονευθέντος. (Ὅθεν κατὰ τοῦτο ἥρμοζεν ἡ ἔκφρασις corpus delicti [L. 1. §. 24. D. ad SC. Silen.]. Ὅρα *Biener* Beitr. zur Gesch. d. Inquisitions proc. σελ. 94. *Rosshirt* Entw. der Grunds. σελ. 284.) Τὸ οὐσιῶδες τῆς ἀνευρέσεως τοῦ πτώματος κατὰ τὸ γερμανικὸν δίκαιον ἔφερεν εἰς τὴν γνώμην, ὅτι δὲν ὑπῆρχε corpus delicti, ἐὰν τὸ πτῶμα δὲν ἀνεκαλύπτετο. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐξετάθη ἡ ἔκφρασις αὕτη καὶ εἰς τὰ λοιπὰ ἀδικήματα, σημαίνουσα, ὅτι ὑπάρχουσι τὰ γνωρίσματα, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ἔχῃ ἡ πρᾶξις, διὰ νὰ ὑπαχθῇ εἰς ποινικὸν νόμον. Ἐν μὲν τῷ ποινικῷ δικαίῳ εἶναι ἡ περὶ τῶν συστατικῶν τοῦ ἀδικήματος διδασκαλία σπουδαία, διὰ νὰ χαρακτηρίζωνται προσηκόντως αἱ πράξεις, αἵτινες πρόκειται νὰ γίνωσιν ἀντικείμεναι τῆς ποινῆς, ἐν δὲ τῇ ποινικῇ δικονομίᾳ, διὰ νὰ λαμβάνωσιν αἱ ἀνακρίσεις ὀρθὴν βάσιν καὶ νὰ μὴ ἐπιχειρῶνται ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε. *Mittermaier* Stafverfahren I. §. 58. *Kitka* zur Lehre über die Erhebung d. Thatbestandes. Wien 1831. *Wachter* Lehrb. 46.

Σημ. 2. τοῦ ἐκδ. Ἡ περὶ τῶν συστατικῶν διδασκαλία ἔλαβε πρὸ πάντων ἐν τῷ γερμανικῷ δικαίῳ τὴν ἀρχήν της, καὶ μάλιστα ἐν μέρει μὲν ὡς ἐκ τῆς κατὰ τὸ δίκαιον τοῦτο ἐξ ἀντικειμένου ἐπόψεως τῶν ἀδικημάτων, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον, καθ' ὃ τὰ συστατικὰ δὲν ἐδύναντο νὰ ἔχωσι τὴν σημερινὴν σπουδαιότητα, ἐν μέρει δὲ ἀπὸ τῆς ἀναπτύξεως τῆς ἐξεταστικῆς διαδικασίας (**Inquisitionsproccss**).

Σημ. 3. τοῦ ἐκδ. Τὸ τετελεσμένον ἀδίκημα ἔχει ἰδιαίτερα συστατικά, ὡς καὶ ἡ ἀπόπειρα ἐπίσης, καθόσον ὁ ποινικὸς νόμος προσδιορίζει τὰ γνωρίσματα, ὅσα πρέπει νὰ φέρῃ ἡ ἀπόπειρα οἱουδήποτε ἀδικήματος, διὰ νὰ ἦναι ἀξιόποινος (οἷον ἀρχὴν ἐκτελέσεως) καὶ καθόσον ἄλλαι πράξεις ἀποτελοῦσι τὴν ἀπόπειραν καὶ ἄλλαι τὴν τέλεσιν. Ἐσφαλμένως λαλοῦσι τινὲς περὶ ἀποπείρας πάντοτε, ὁσάκις τὰ συστατικὰ εἶναι ἐλλειπῆ, *Zachariae* **vom Versuche** σελ. 22.

Σημ. 4. τοῦ ἐκδ. Τὴν ἔκφρασιν: ἐξ ὑποκειμένου συστατικὰ τοῦ ἀδικήματος, μεταχειρίζονται πολλάκις διὰ νὰ σημάνωσιν, ὅτι ὁ κατηγορούμενος εἶναι ὁ πράξας (πλὴν πολλὰ ἀναρμόστως, διότι ἡ γενικὴ ἔννοια τῶν συστατικῶν ἀφορᾷ μόνον τὸν χαρακτῆρα τῆς ἐγκληματικῆς πράξεως, ἀνεξαρτήτως ἀπὸ τοῦ ζητήματος: τίς ἐξετέλεσεν αὐτήν), ἢ διὰ νὰ φανερώσωσιν, ὅτι ὁ κατηγορούμενος ἔπραξε μετὰ κακῆς προαιρέσεως (ἐπίσης ἐσφαλμένως, διότι τοῦτο δὲν ἀνήκει εἰς τὰ συστατικά), ἢ ὁσάκις πρὸς τὸ ἀδίκημα ἀπαιτεῖται ῥητὴ ἰδιότης τοῦ πράξαντος, οἷον ἐπὶ αἱμομιξίας, ὀρθότερον δὲ ὁσάκις ἀπαιτεῖται πρὸς ἀπαρτισμὸν τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος ὡρισμένη τάσις τῆς θελήσεως, π. χ. **animus lucri faciendi** ἐπὶ κλοπῆς.

§ 82.

Κατὰ τὴν διάφορον νόμιμον ἔννοιαν τῶν ἀδικημάτων

διάφορα εἶναι καὶ τὰ συστατικὰ αὐτῶν. *Συνήθως* ἀπαιτοῦνται ὡς συστατικά:) ὡρισμένον παράνομον *ἀποτέλεσμα* τῆς πράξεως (α)· *πολλάκις* ὅμως καὶ 2) *προσωπικοί* τινες (εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀδικοῦντος ἐνυπάρχοντες) λόγοι τῆς παρανόμου πράξεως, ἤτοι α) *ῥητὴ προαίρεσις* (β), ἢ β) *εἰδότι βουλήσεως* (γ). *πάντοτε* ἀπαιτοῦνται ὡς συστατικὰ τοῦ ἀδικήματος 3) *γνωρίσματά* τινα *τῆς ἐξωτερικῆς πράξεως* καθ᾽ ἑαυτήν.

(α) Ὑπάρχουσι παραβάσεις, ἐπὶ τῶν ὁποίων τὸ ἀποτέλεσμα δὲν ἀπαιτεῖται ὡς συστατικὸν τοῦ ἀδικήματος, οἷον ἐπὶ ἀ π ο π ε ί ρ α ς.

(β) Οἷον amimus lucri faciendi etc. ἐπὶ κλοπῆς.

(γ) Οὕτω π. χ. ἡ ἔννοια τῆς ἀναιρέσεως συνίσταται εἰς τὴν ἐν β ρ α σ μ ῷ ψ υ χ ι κ ῆ ς ὁ ρ μ ῆ ς πρᾶξιν τῆς ἀνθρωποκτονίας. Ὅταν ὁ νόμος θεωρῇ τὸν δ ό λ ο ν τοσοῦτον ἀναγκαῖον εἰς ἀπαρτισμὸν τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος, ὥστε ἀδίκημα τοῦ αὐτοῦ εἴδους ἐ ξ ἀ μ ε λ ε ί α ς νὰ ἦναι ἀδύνατον ἤτοι ἀπολύτως· ἢ τοὐλάχιστον χωρὶς νὰ μεταβάλῃ ὀνομασίαν, τότε ἀπαιτεῖται ὡς συστατικὸν τοῦ ἀδικήματος καὶ ὁ δόλος. Ἐπὶ τῶν ἀδικημάτων ὅμως τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ πραχθῶσι καὶ ἐξ ἀμελείας, ὁ δόλος δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς συστατικόν. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ δόλος εἶναι, καθὼς ἡ ῥᾳθυμία, ἁπλῶς μόνον λόγος κανονίζων τὸν β α θ μ ὸ ν τοῦ ἀξιοποίνου.

§ 83.

Ἐπειδὴ τὸ ἀξιόποινον πάσης πράξεως ἐξαρτᾶται ἀπὸ τῆς ὑπάρξεως τῶν συστατικῶν ἀδικήματός τινος, ἡ δὲ νομικὴ ὕπαρξις πάσης πράξεως ἀπὸ τῆς νομίμου ἀποδείξεως αὐτῆς, ἕπεται, ὅτι οὐδεὶς πρέπει νὰ τιμωρῆται, ἐὰν ἡ νόμιμος ἀπόδειξις τῆς εἰς αὐτὸν προσαπτομένης καὶ εἰς ποινικὸν νόμον ὑπαγομένης πράξεως, ἦναι *ἀτελής*, ἢ ἐὰν ἡ πρᾶξις ἦναι μὲν *ἀποδεδειγμένη*, ἀλλὰ δὲν ὑπάγεται εἰς ποινικὸν νόμον (α).. Ἑπομένως, πᾶσα ποινή, ἐπὶ τῇ βάσει ἀτελοῦς ἀποδείξεως ἐπιβαλλομένη, εἶναι παράνομος,

ἀδιαφόρως ἐὰν ἐπιβάλλεται ἡ ὁριζομένη παρὰ τοῦ νόμου ἢ *ἄλλη μετριωτέρα* (ἔκτακτος) ποινὴ (β).

(α) Ἐκεῖ, ὅπου περὶ τοῦ πραγματικοῦ μέρους τῆς κατηγορίας ἀποφασίζουσιν ἔνορκοι, μὴ ἀκολουθοῦντες νομίμως ὡρισμένην περὶ ἀποδείξεως θεωρίαν, ἡ ὁμογνώμων προσωπικὴ πεποίθησις τῶν κατὰ τοὺς νομίμους τύπους συνηθροισμένων ἐνόρκων ἀποτελεῖ τὴν νόμιμον ἀπόδειξιν. Πρβ. Feuerbach über d. Gerichtsverf. u. d. gerichtl. Verfahren Frankreichs etc. (Giessen 1825.) σελ. 404—408. Mittermaier Strafverf. II. σελ. 362.

(β) Τῶν νεωτέρων τινὲς συνομολογοῦσι μὲν, ὅτι ἀτελοῦς οὔσης τῆς ἀποδείξεως δὲν πρέπει νὰ ἐπιβάλληται ποινὴ, ἀλλ' ὅμως ὡς δικασταὶ ἐφαρμόζουσιν ἀσφαλιστικὰ μέσα, ὡς πολλὰ τοιαῦτα παραδείγματα μνημονεύονται ἐν τοῖς Hallische Rechtsprüche τοῦ Klein. Περὶ τῆς τιμωρίας ἐπὶ τῇ βάσει ἀτελοῦς ἀποδείξεως πρβ. Weismantel Diss. de condemnatione facinorosorum ex indiciis. Erf. 1791. Holzschuher ab Harrlach D. de poena extraordinaria deficiente plena criminis probatione neutiquam decernenda. Altorf. 1799. Kleinschred über die Wirkungen eines unvollkommenen Beweisesin peinlichen Sachen; in den Abhandl. aus d. peinl. R. und p. Proc. Thl. 1. N. 1. §. 7. Ἰδίως δὲ τὰ κατὰ συνέπειαν τῆς ἐν Ἄλλῃ ἀθλοθεσίας (Halliche Preisaufgabe) δημοσιευθέντα συγγράμματα τῶν: Eisenhardt. Bergk Zachariä καὶ Vezin, (Klein's und Kleinschrod's Archiv. III. u. IV. Bd.) Προσέτι: Jarke Bem. über. d. Lehre vom unvollst. Bew., vorn. in Bez. auf d. ausserord. Strafen (N. Arch. Bd. VIII. N. 18.) Mittermaier Lehre vom Bew. im deutsch. Strafproc Darmst. 1835. σελ. 489.

Β. Ἐξ ὑποκειμένου λόγοι τοῦ ἀπολύτως ἀξιοποίνου.

§ 84.

Β) Ἐπειδὴ ὁ κύριος σκοπὸς τῶν ποινικῶν δὲν εἶναι ἄλλος εἰμὴ νὰ ἐμποδίζωσι τὰς προσβολὰς τῶν δικαιωμάτων δι' ἐπενεργείας εἰς τὴν βούλησιν, ἡ ἐφαρμογὴ παντὸς ποινικοῦ νόμου ἐξαρτᾶται ἀπὸ τῆς ὑπάρξεως *παρανόμου θελήσεως*, ὡς (ψυχολογικῆς) αἰτίας τοῦ ἀδικήματος. *Ἡ ἀνα-*

γωγὴ πράξεώς τινος (κατ' ἀντικείμενον) ἀξιοποίνου ὡς ἀποτελέσματος, εἰς ἐναντίαν τοῦ ποινικοῦ νόμου βούλησιν τοῦ πράξαντος, ὡς αἰτίαν αὐτῆς, λέγεται *καταλογισμὸς* (imputatio) ἡ δὲ (ἐξωτερικὴ καὶ ἐσωτερικὴ) *κατάστασίς τινος, δυνάμει τῆς ὁποίας δύναται νὰ καταλογισθῇ εἰς αὐτὸν ἡ πρᾶξις*, λέγεται *καταλογιστότης* (imputabilitas). Ὁ καταλογισμὸς ἐπιφέρει τὴν *ἐνοχὴν* (α) ὡς γενικὸν ἐξ ὑποκειμένου λόγον τοῦ ἀξιοποίνου.

Imputatio facti—juris.

(α) Culpa Εἰς τὴν πλατυτάτην σημασίαν τῆς λέξεως, κατὰ τοὺς Ῥωμαίους (Hasse l. c. σελ. 65. ff.), κατὰ δὲ τὴν νεωτέραν φιλοσοφικὴν ὀνομασίαν, reatus.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Ἡ περὶ τοῦ καταλογισμοῦ διδασκαλία εἶναι ἀλληλένδετος μετὰ τῶν διαφόρων θεωριῶν περὶ τῆς οὐσίας τῆς ἀνθρωπίνου ἐλευθερίας, περὶ σχέσεως τοῦ πνεύματος πρὸς τὸ σῶμα, καὶ περὶ τῆς φύσεως τοῦ κακοῦ. Πολλοὶ διακρίνουσιν ἐνταῦθα νομικὸν καὶ ἠθικὸν καταλογισμόν, περὶ τῆς μεταξὺ τῶν ὁποίων σχέσεως ὑπάρχουσι διάφοροι γνῶμαι, διότι ἕκαστος ὁρίζει διαφόρως τὴν ἔννοιαν αὐτῶν. Ὅρα *Friedreich* system. Handb. der gerichtl. Psychologie. Leipz. 1835. σελ. 226. *Abegg* (neues Arch. d. CrimR. XIV. σελ. 566.) *Abegg* Lehrb. des Criminalr. σελ. 125. Εἶναι ἀναμφίβολον, ὅτι τὸ ὅλον πνεῦμα τοῦ ποινικοῦ δικαίου ἑκάστου λαοῦ ἔχει ἐπιῤῥοὴν εἰς τὰς περὶ καταλογισμοῦ γνώμας (ἀρκεῖ νὰ ἐνθυμηθῇ τις τὰς γερμανικὰς ἰδέας περὶ compositio)· ἐπίσης ἔχει ἐπιῤῥοὴν καὶ ἡ περὶ τοῦ ποινικοῦ δικαίου θεωρία· ἰδίως δὲ ἡ θεωρία τῆς ἐκφοβήσεως θέλει βεβαίως μᾶλλον ἐκτείνει τὰ τοῦ καταλογισμοῦ ὅρια *Trummer* zur Philos. des Rechts σελ. 142. *Καταλογισμός*, ἐπὶ τοῦ ποινικοῦ δικαίου, λέγεται ἡ κρίσις, ὅτι ὁ ἐπὶ ἀδικήματι κατηγορούμενος συνετέλει, κατὰ τὴν ἐποχὴν

τῆς πράξεώς του, εἰς τοιαύτην θελήσεως κατάστασιν, καθ' ἣν δύναται νὰ λογισθῇ ὑπεύθυνος διὰ τὸ πραχθὲν ἀδίκημα καὶ νὰ τιμωρηθῇ. Ὅρα διαφόρους ὁρισμούς: *Rossi* traité de droit pénal II. p. 105. *Carmignani* delle leggi II. p. 31. *Heffter* Lehrb. σελ. 62. *Vaillant* de libera volunt. ad delict. neeces. Amstel. 1837. *Hepp* die Theori der Zurechnunng und der Milderungs gründe nach dem Würtemb. Entw. Heidelb. 1836. *Mittermaier* de principio imput. alienat. mentis recte constit. Heidelb. 1837. *Roller* in *Schneider*'s Annalen der Staatsarzneik. IV. Bd. σελ. 430. *Diez* in de annalen der Staatsarzneik Bd. II. σελ. 111. 471. *Kitka*in der Zeitschr. für sesterr. Bech*t*sgel. 1839. 9. H. σελ. 141. Καταλογιστότης λέγεται ἡ κατάστασις, ἐν ᾗ διατελῶν ὁ ἄνθρωπος δύναται μετ' ἐλευθερίας ν' ἀποφασίσῃ τὴν ἐκτέλεσιν ἢ τὴν παράλειψιν πράξεώς τινος. Καταλογισμὸς εἶναι ἡ ὡς πρὸς ὡρισμένην πρᾶξιν ῥητοῦ ἀτόμου γινομένη κρίσις περὶ τοῦ ἂν ἡ πρᾶξις πρέπῃ νὰ καταλογισθῇ εἰς αὐτὸν ὡς ἐκ προθέσεως ἢ ὡς ἐκ ῥαθυμίας προελθοῦσα. Ὅρα ὅμως καὶ *Vaillant* Diss. p. 23.

§. 85.

Πρὸς καταλογισμὸν ἑπομένως ἀπαιτεῖται οὐσιωδῶς: 1) τὸ ἀδίκημα, ὡς ἐξωτερικὸν φαινόμενον, νὰ ἔχῃ (ἀμέσως ἢ ἐμμέσως) τὸν λόγον αὐτοῦ ἐν τῇ *βουλήσει* τοῦ πράξαντος· 2) ἡ ἀποθετικὴ ἢ θετικὴ) βούλησις, ἡ ἀποτελοῦσα τὴν αἰτίαν τοῦ ἀδικήματος, νὰ *ἀντίκειται εἰς τὸν ποινικὸν νόμον* καὶ *ἐσωτερικῶς* τουτέστιν ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ πράττοντος, καθόσον οὗτος α) ἔχων γνῶσιν τοῦ *ἀδικήματος* καὶ τοῦ *πολιτικῶς ἀξιοποίνου* αὐτοῦ (α), ϐ) εὑρέθη ἐν τοιαύτῃ καταστάσει, καθ' ἣν *ἐδύνατο νὰ ῥυθμίσῃ* τὴν θέλη-

σίν του συμφώνως πρὸς τὸν ποινικὸν νόμον, καὶ ὅμωςγ) *ἐπεχείρησεν* ἢ *παρέλιπε ῥύθμησιν τῆς θελήσεως* τοιαύτην(β), ἥτις ἐγένετο αἰτία τοῦ ἀδικήματος.

(α) Ἡ εἰδικὴ γνῶσις τοῦ κατὰ τὴν προκειμένην ἀξιόποινον πρᾶξιν ἐφαρμοστέου ποινικοῦ νόμου δὲν εἶναι γενικὸν ἀπαιτούμενον τῆς ἐνοχῆς, ἀλλ' ἔχει χώραν μόνον ἐπὶ τοῦ δόλου καὶ ἐπὶ τῆς ἀμέσου ῥαθυμίας (§. 56. A.).

(β) Τοῦτο ἰσχύει οὐ μόνον ἐπὶ τῶν ἐκ παραλείψεως, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἐκ πράξεως ἀδικημάτων, ὁσάκις ταῦτα (κατὰ τὰς §. 56. B. καὶ §. 57. ὁριζομένας περιπτώσεις) πηγάζουσιν ἀπὸ ἐμμέσου ἀμελείας.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Αἱ περὶ καταλογισμοῦ γνῶμαι εἶναι διάφοροι, κατὰ τὰς διαφόρους ἰδέας περὶ ἐλευθερίας τῆς θελήσεως. Δυνάμεθα δὲ νὰ διακρίνωμεν: 1) τὴν πρώην περὶ ἐλευθερίας θεωρίαν (π. χ. κατὰ τὸν *Feder* über den menschlichen Willen 1. Bd. 1. Kap. §. 6), καθ' ἣν ἐλευθερία εἶναι ἡ δύναμις τοῦ αὐτενεργήτως διατιθέναι ἑαυτὸν πρός τι ἀνεξαρτήτως ἀπὸ πάσης κατ' αἴσθησιν ἐπενεργείας καὶ ἀπὸ φυσικῶν αἰτιῶν 2) τὴν γνώμην τοῦ Φαϋερβαχ, ὅστις δὲν παραδέχεται παντάπασι τὴν ἐλευθερίαν ὡς θεμελιώδη ἀρχὴν τοῦ καταλογισμοῦ, ἀλλὰ εἰς μὲν τὰς πρώτας ἐκδόσεις ἀναφέρει ὡς προαπαιτούμενον ὅρον τοῦ καταλογισμοῦ τοιαύτην ψυχικὴν ἰδιότητα τοῦ πράττοντος, καθ' ἣν εἶναι δυνατὴ ἡ ψυχολογικὴ ἐπενέργεια τοῦ ποινικοῦ νόμου, εἰς δὲ τὰς τελευταίας ἐκδόσεις παραλείπει μὲν τὸν ὅρον τοῦτον, ἀλλ' ἀποφεύγει πάλιν νὰ λαλήσῃ περὶ ἐλευθερίας· 3) τὴν γνώμην τοῦ *Heinroth* System der psychischen Medizin, σελ. 74.), ὅστις διακρίνει τὴν ἐλευθερίαν, ὡς δύναμιν, ἀπὸ τῆς ἐλευθερίας, ὡς καταστάσεις. Ὅρα προσέτι *Vaillant* Diss. p. 66. 4) τὴν γνώμην τοῦ *Groos* (Beitr. über moral. Freiheit und Uunsterblich eit. Tüb. 1818. πρβ. μὲ τὸ σύγγραμμα τοῦ ἰδίου: Entw. einer philos. Grundlage für die Lehre von den Geisteskrankheiten. Heidelb. 1827.), ὅστις διακρίνει τὸ αἴσθημα τῆς ἐλευθερίας ἢ τὴν πρὸς ταῦ-

την ὁρμὴν ἀπὸ τῆς ἀληθοῦς ἐλευθερίας. Ὅρα ἀπ' ἐναντίας *Waillant* p. 69. 5) τὴν γνώμην ἐκείνων (οἷον τοῦ *Weber* Handb. der psych. Anthropologie, σελ. 294. καὶ *Clarus* Beitr. zur Erkenntniss und Beurtheilung zweifelhafter Seelenzustaende. Leipz. 1828. σελ. 19.), ὅσοι παραδέχονται ὡς προαπαιτούμενον ὅρον τοῦ καταλογισμοῦ οὐχὶ τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλὰ τὸ αὐτοπροαίρετον. Ὅρα ἀπ' ἐναντίας *Roller Seneider*'s Annalen IV. Bd. σελ. 425.). Ἡ γνώμη τοῦ *Φάϋερβαχ*, ἥτις κυρίως εἶναι ἁπλῆ συνέπεια τῆς θεωρίας τῆς ἐκφοβήσεως καὶ στηρίζει τὸ πᾶν ἐπὶ τῆς παντοδυναμίας τοῦ ποινικοῦ νόμου καὶ ἐπὶ τῆς ἀπειλῆς αὐτοῦ, ἀπεδείχθη πρὸ πολλοῦ ἤδη ὡς σαθρὰ (*Thibaut* Beitr. zur Kritik der Feuerbach'schen Theorie. σελ. 37. *Häcker* über das oberste Prinzip der Strafwürdigkeit. Würzburg 1803.) καὶ θεωρεῖται τὴν σήμερον γενικῶς ὡς τοιαύτη. *Oersted* Grundregeln der Strafgesetzgebung. σελ. 129. *Rossi* traité II. Vol. p. 107. *Heinroth* (*Hitzig*'s Zeitschrift. Heft. 40. σελ. 220.) *Friederich* Handb. σελ. 91. Ὅρα προσέτι ἐν γένει *Jarke* (*Hitzig*'s Zeitschrift Heft. 21. σελ. 88. etc.) *Moehl* über den Zweck der Strafe σελ. 71. Καθ' ἑκάστην γίνεται ἤδη καταληπτότερον, ὅτι ἡ κατὰ τὰς τελευταίας ἑκατονταετηρίδας ἐπικρατήσασα προσπάθεια τοῦ νὰ ἐξαλειφθῇ ἀπὸ τῆς περὶ τοῦ καταλογισμοῦ διδασκαλίας τὸ ζήτημα περὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς θελήσεως, στηρίζεται ἐπὶ ἐσφαλμένης γνώμης περὶ τῆς ἐλευθερίας καὶ περὶ τῆς παντοδυνάμου ἐνεργείας τοῦ νόμου κατὰ τὴν περὶ τῆς ἐκφοβήσεως θεωρίαν τοῦ Φάϋερβαχ. Ὁ νομοθέτης πράττει ἴσως ἄριστα, μηδὲν ἐν τῷ νόμῳ ἀναφέρων περὶ ἐλευθερίας· ἀλλὰ ὁ ἐπιστημονικὸς τοῦ ποινικοῦ δικαίου νομοδιδάσκαλος δὲν δύναται παντάπασι ν' ἀπαρνηθῇ τὴν ἀρχὴν, ὅτι ἄνευ ἐλευθερίας τῆς θελήσεως δὲν εἶναι δυνατὸς ὁ καταλογισμός. *Diez* (Annalen der *Staatsarzneik* von *Schneider*,

II. Bd. I. H. σελ. 111. IV Bd. σελ. 473. *Vaillant* de libera volunt. p. 53. *Sponholz* die Controverse über Zurechnung zweifelhafter Gemüthszustaende. Stralsund 1839. σελ. 67. *Hufnagel* Comment. I. σελ. 200.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Εἰς τὰς νεωτέρας νομοθεσίας ὑπάρχουσι διάφορα συστήματα ὡς πρὸς τὸν τρόπον, καθ' ὃν ἐκφράζεται ὁ νόμος περὶ καταλογισμοῦ. Α) Αἱ μὲν ὑποδεικνύουσι διὰ γενικῶν ἐκφράσεων τοὺς κυρίους λόγους τοὺς αἴροντας τὸν καταλογισμόν, χωρὶς νὰ πράττωσιν ἀρχήν τινα, οἷον κατὰ τὸν Code pénal Art. 64. il n'y a ni crime ni délit, lorsque le prévenu était en état de démence ou lorsqu'il a été contraint par une force, a la quelle il n'a pu résister. *Hellie* théorie II. p. 206. *Rauter* traité de droit criminel Vol I. p. 139. *Boitard* leçon sur le droit criminel p. 318. Αἱ λέξεις criminalité ἢ culpabilité ἐκφράζουσιν ἐν Γαλλίᾳ τὸν καθ' ἡμᾶς καταλογισμόν. Οἱ αἴροντες δὲ τὸν καταλογισμὸν λόγοι λέγονται faits justificatifs. Β) Ἄλλαι ἀποφαίνονται ἁπλῶς γενικήν τινα ἀρχὴν, χωρὶς νὰ ἐφαρμόζωσιν αὐτὴν εἰδικώτερον καὶ χωρὶς νὰ ἀπαριθμῶσιν ὅλους τοὺς αἴροντας τὸν καταλογισμὸν λόγους, π. χ. κατὰ τὸ πρωσσικὸν δίκαιον Tit. 20. §. 16. Ὅστις στερεῖται τῆς ἱκανότητος τοῦ ἐλευθέρως πράττειν, δὲν θεωρεῖται πράττων ἀδίκημα οὐδὲ ὑποβάλλεται εἰς ποινήν. Κατὰ τῆς εἰς τὸν νόμον παραδοχῆς τῆς ἐκφράσεως: ἐλευθερία, *Bauer* Anmerk. zum Hannover. Entw. II. σελ. 223. Γ) Ἄλλαι ἀποφεύγουσι τὸ νὰ θέσωσιν ἀρχήν τινα καὶ, συμφώνως πρὸς τὴν θέλησιν τοῦ νομοθέτου, ἀπαριθμοῦσιν ὅλους τοὺς αἴροντας τὸν καταλογισμὸν λόγους, ὅσους δύναται ὁ δικαστὴς νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν, οἷον κατὰ τὸν βαυαρικὸν νόμον ἄρθρ. 119. κ. ἐπ., ὅπου ἀπαριθμοῦνται ἐννέα λόγοι. Τὸ σύστημα τοῦτο ἐτήρησαν καὶ ὁ σαξωνικὸς, ἄρθρ. 66—72., καὶ ὁ βυρτεμ-

βεργικὸς νόμος, ἄρθρ. 94—102.[καὶ ὁ ἑλληνικὸς νόμος ἄρθ. 81. κ. ἑπ.] Δ) Ἄλλαι προτάττουσιν ἀρχήν τινα, καθ' ἣν ὀφείλει ὁ δικαστὴς νὰ κρίνῃ περὶ τῆς καταλογιστότητος καὶ ἀναφέρουσιν ἔπειτα διασαφήσεως χάριν τοὺς κυριωτέρους λόγους τοὺς αἴροντας τὸν καταλογισμόν, ὡς ἐν παραδείγματι, οἷον κατὰ τὸν περὶ πταισμάτων νόμον τῆς Λυκέρνης, ἄρθρ. 20., καθ' ὃν ὁ καταλογισμὸς αἴρεται, ὁσάκις ὑπάρχει ἐντελὴς ἔλλειψις διακρίσεως ἢ ἐλευθέρας ἐκλογῆς. Τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον ἄρθρ. 67. διατάττει: ὁ καταλογισμὸς αἴρεται διὰ πάσης καταστάσεως, καθ' ἣν παύει ἡ συνείδησις τοῦ ἀξιοποίνου τῆς παραβάσεως ἢ τὸ αὐτοπροαίρετον τοῦ παραβάτου. Περὶ τῆς καταλληλοτέρας μεθόδου τοῦ ὁρίζειν τὰ περὶ καταλογισμοῦ ἐν τῷ νόμῳ, ὅρα *Friedreich* Handb. der gerichtl. Psychol. σελ. 255. 267. *Haus* observations etc. I. p. 208.*Visini*(Zeitschr. für oesterr. Rechts gel. 1834. σελ. 12.) *Visini* Beitr. z. Criminal. σελ. 156. Ἐνταῦθα ἀνάγεται καὶ τὸ ζήτημα περὶ τοῦ καταλληλοτέρου τρόπου,καθ' ὃν δύναται νὰ ἐκφρασθῇ ὁ νόμος περ. τῆς διὰ πνευματικῶν ἀσθενειῶν ἄρσεως τοῦ καταλογισμοῦ; Ὅρα τὰ προμνημονευθέντα συγγράμματα καὶ *Mittermaier* de principio imputationis etc. p. 50. *Leube* gesetzl. Best. über Zurechnung σελ. 53. *Hepp*. Theorie der Zur. σελ. 18. *Kitka* (Zeitschr. für oesterr. Rechtsgel. 1839. 9. H. σελ. 143 not.) Ὅρα περὶ τούτου κατωτέρω §. 90α

§ 86.

Περὶ παντὸς μὲ λογικὸν προικισμένου ἀνθρώπου θεωρεῖται ἐν γένει ὡς *νομίμως βέβαιον*, ὅτι ἔχει γνῶσιν τῶν ποινικῶν νόμων (α). Ἐπειδὴ δὲ ἐκτὸς τούτου ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἐκ φύσεως προικισμένος ἀφ' ἑνὸς μὲ βούλησιν καὶ ἀφ' ἑτέρου μὲ γνωστικὰς δυνάμεις, ὥστε νὰ διακρίνῃ τὴν

τε σχέσιν τῶν διαθέσεών του πρὸς τὸν νόμον καὶ τὸν σύνδεσμον τῶν πράξεών του μὲ τὰς συνεπείας αὐτῶν, ἕπεται, ὅτι πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν τὴν καταλογιστότητα, *ὡς κανόνα*, ὅτι ἑπομένως *πρέπει νὰ θεωρῶμεν ἕκαστον, ὅσον ἀφορᾷ τὰς πράξεις του, ὡς ἐπιδεκτικὸν καταλογισμοῦ, ἐνόσῳ δὲν ἐξάγεται τὸ ἐναντίον ἀπὸ εἰδικῶν περιστατικῶν.* (β).

(α) L. 9. pr. D. de juris et facti ignor. L. 12. C. eod. «Constitutiones principum nec ignorare quemquam, nec dissimulare permittimus.» Ὁ κανὼν οὗτος ἰσχύει ἄνευ ἐξαιρέσεως ἐπὶ τῶν ἀδικημάτων juris gentium, ἤτοι ἐκείνων τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ θεωρῶνται ὡς πράξεις καθ' ἑαυτὰς παράνομοι ἢ ἠθικῶς αἰσχραί, ὡς πράξεις naturali ratione ἀθέμιτοι, εἰς τρόπον ὥστε ἡ τοῦ νόμου ἄγνοια (iguorantia juris) νὰ μὴ ὠφελῇ ὡς πρὸς αὐτὰς μηδὲ ἐκείνους, εἰς οὓς εἶναι αὕτη ἄλλως συγγνωστή. Ἐπὶ τῶν πράξεων δέ, ὅσαι ἀποτελοῦσιν ἀδικήματα κατὰ μόνους τοὺς εἰδικοὺς νόμους ὡρισμένης πολιτείας (jure civili) (ἀνάγονται δ' ἐνταῦθα ἅπασαι αἱ ἁπλαῖ ἀστυνομικαὶ παραβάσεις) ἡ τοῦ νόμου ἄγνοια εἶναι συγγνωστή, εἰς τὴν κατηγορίαν τοὐλάχιστον τῶν τελευταίων ὡς εἴρηται προσώπων. L. 7. §. 4. D. de juris d. L. 38. §. 2. 4. 7. D. ad L. Jul. de adult. L. 2. C. de in jus voc. L. 4. C. de incest.

(β) C. C. C. Art. 151. 152.

§ 87.

Τὸ νόμιμον ὅμως τεκμήριον τῆς καταλογιστότητος ἐν γένει δὲν περιλαμβάνει ἐν ἑαυτῷ καὶ τεκμήριον *ὡρισμένου εἴδους* ἐνοχῆς (δόλου ἢ ῥᾳθυμίας), ἀλλὰ πρέπει τοῦτο χωρὶς ν' ἀπαιτῆται εἰδικὴ περὶ αὐτοῦ ἄμεσος ἀπόδειξις νὰ ἐξάγηται ἑκάστοτε 1) ἐκ τῆς ἰδιότητος τῆς πράξεως καθ' ἑαυτὴν 2) ἐκ τοῦ ἐγγυτέρου ἢ ἀπωτέρου συνδέσμου αὐτῆς πρὸς τὸ προκύψαν παράνομον ἀποτέλεσμα (ἐὰν ἀπαιτῆται τὸ τοιοῦτο πρὸς ἀπαρτισμὸν τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος) καὶ τελευταῖον 3) ἐκ τῶν προηγηθεισῶν τῆς πρά-

ξεως, τῶν συγχρόνων αὐτῆς καὶ τῶν ἑπομένων περιστάσεων (α).

(α) Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον συμβιβάζονται οἱ ῥωμ, νόμοι: L. 1. C. ad L. Corn. de sic. L. 24. C. ad L. Corn. de falsis. L. 5. C. de inj., μὲ τὸ R. A. von 1594. §. 69., καὶ ἑπομένως ἀνακαλεῖ εὐχαρίστως ὁ συγγραφεὺς τὸν κατὰ τὰς προλαβούσας ἐκδόσεις (§. 60.) ἰσχυρισμόν του περὶ τοῦ τεκμηρίου τοῦ δόλου praesumtio doli). Πρβ. Wening (N. Arch. d. GrimR. II. Bd N. 9.) Borst αὐτόθι N. 21. Tittmann Handb. Bd. I. §. 94. Martin Lehrb. §. 33. Anm. 5. Περὶ τῆς ἐναντίας γνώμης, πρὸ πάντων: Grolman (Bibliothek des peinl. R. Bd. I. St. 2. N. 3.) Προσέτι: van Reesena Diss. de praesumt. doli in del. Lugd. Bat. 1807.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Ὁ κατὰ τὰς νεωτέρας ἐκδόσεις ἰσχυρισμὸς τοῦ Φάϋερβαχ περὶ τοῦ τεκμηρίου τῆς καταλογιστότητος εἶναι λείψανον τοῦ τεκμηρίου τοῦ δόλου, ὅπερ παρεδέχετο κατὰ τὰς πρώτας ἐκδόσεις τοῦ συγγράμματός του. Πλὴν οὐδὲ περὶ τῆς καταλογιστότητος ἐξάγεται ἐκ τῶν νόμων τοιοῦτον τεκμήριον, ὥστε δηλ. ὁ κατηγορούμενος νὰ μὴ δύναται ἄλλως εἰμὴ δι' ἀνταποδείξεως νὰ ἀνατρέψῃ τὴν praesumtio juris· ὁ δικαστὴς ὀφείλει, ἔργον ἔχων τὴν ἀνακάλυψιν τῆς πραγματικῆς ἀληθείας, νὰ προσπαθῇ νὰ ἐξαλείψῃ πᾶσαν ἀμφιβολίαν του ὡς πρὸς τὴν καταλογιστότητα, καὶ νὰ κρίνῃ περὶ αὐτῆς, ἀφοῦ πρῶτον σταθμίσῃ τὰ ἐκ τῆς δικογραφίας προκύπτοντα ὑπὲρ καὶ κατὰ τοῦ κατηγορουμένου περιστατικά. *Hepp* Vers. über Strafrechtsw. N. 6. *Rosshirt* Entw. d. Grunds. σελ. 212. Τὸ ζήτημα, ἐὰν ὑπάρχῃ ἢ δὲν ὑπάρχῃ καταλογιστότης, εἶναι καθαρῶς πραγματικὸν, καὶ ὀφείλει πρὸς λύσιν αὐτοῦ ὁ δικαστὴς νὰ ἐξελέγχῃ μετ' ἐπιμελείας ἅπαντα τὰ προκείμενα περιστατικά. Ἡ παραδοχὴ νομίμου περὶ αὐτῆς τεκμηρίου (ἐκ τῶν νεωτέρων νόμων παραδέχεται τοῦτο μόνος ὁ αὐστριακὸς περὶ φορολογικῶν παραβάσεων νόμος §. 771.) καὶ ἡ ὑπεράσπισις τοῦ τοιούτου τεκμηρίου ἐν τοῖς Motive zum Würtemberg. Entw. σελ. 54. καὶ *Abegg*'s

Syst. σελ. 47. σημ. 40. εἶναι ἐντελῶς χωρὶς βάσιν καὶ ὀλεθρία, ἐκτὸς δὲ τούτου φέρει κυρίως χαρακτῆρα κεκαλυμμένου τεκμηρίου δόλου. Ὅρα *Hepp* Theorie der Zur. σελ. 4 *Mittermaier* Lehre vom Bew. σελ. 145.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Ὅτι τὸ τεκμήριον τοῦ δόλου, ὡς παρεδέχετο πρότερον ὁ Φάϋερβαχ, εἶναι μὴ βάσιμον, ἀναγνωρίζεται ἤδη παρὰ πάντων. Ὅρα καὶ *Vollgraff verm.* Abhandl. I. Thl. nr. III. *Grattenauer* vom Recht der Nothwehr. σελ. 167. *Welker* über Staat, Recht und Strafe σελ. 572. *Schuster* de praesumt. mali in factis illic. Goett. 1829 *Bauer* Lehrb. des Strafr. σελ. 58. *Waechter* §. 83. *Heffter* Lehrb. σελ. 93. *Kitka.* (Arch. des Criminalr. neue Folge II. σελ. 238.) ,Ο Φάϋερβαχ συγχέει τὴν ἐπί τινων ἀδικημάτων ἐκ τοῦ συνόλου τῶν περιστάσεων σαφῶς προκύπτουσαν πιθανότητα τοῦ δόλου μὲ τὸ νομικὸν περὶ αὐτοῦ τεκμήριον, τοῦ ὁποίου ἡ παραδοχὴ, ὡς μὴ στηριζομένη εἰς νόμιμον διάταξιν, εἶναι ἄδικος, διότι ἐπιῤῥίπτει εἰς τὸν κατηγορούμενον τὸ βάρος τῆς πολλάκις δυσχεροῦς ἀνταποδείξεως, ἐνῷ ἀπ' ἐναντίας ὁ δόλος, ὡς ἀποτελῶν μέρος τῆς κατηγορίας, πρέπει ν' ἀποδεικνύηται ὑπὸ τοῦ κατηγόρου. Ὁ δικαστὴς ὀφείλει, σταθμίζων ὅλας τὰς περιστάσεις τῆς προκειμένης πράξεως καὶ ἐξελέγχων μετ' ἐπιμελείας τὴν ὑπὸ τοῦ κατηγορουμένου δοθεῖσαν ἐξήγησιν τῆς διαγωγῆς του, νὰ κρίνῃ, ἐὰν πρέπῃ νὰ δεχθῇ κατὰ τὴν προκειμένην περίπτωσιν ὡς ὑπάρχοντα τὸν δόλον. Ὅτι τὰ ἀνωτέρω ὑπὸ τοῦ Φάϋερβαχ μνημονευθέντα χωρία τῶν νόμων ἡρμηνεύθησαν ἐσφαλμένως ὅρα *Wening-Ingenheim* (Arch. des Criminalr. II. σελ. 227. 230.) Κατὰ τῆς παραδοχῆς τοῦ τεκμηρίου εἶναι καὶ τὸ περιεχόμενον τῆς L. 1. §. 3. D. ad leg. Corn. de sic. καὶ L. 6. C. de dol. mal. Ἐν τῷ βαυαρικῷ νόμῳ, ἄρθρ. 43., περιέχεται μὲν ἔτι νομίμως καθιερωμένον τὸ

περὶ οὗ πρόκειται τεκμήριον, ἀλλὰ τὰ βαυαρικὰ νομοσχέδια τοῦ 1822, ἄρθρ. 42, καὶ τοῦ 1827, ἄρθρ. 34, τὸ ἀπέβαλον, ἡ δὲ πεῖρα ἀποδεικνύει ἐν τῇ Βαυαρίᾳ τὰς ἐπιζημίους αὐτοῦ συνεπείας. *Höfler* (*Zurhein's.* Zeitschr. für Theorie und Praxis I. Bd.3.H. σελ. 282).καὶ Plaetter fur Rechtsanwendung in Baiern III. Bd. σελ. 273. 289. Ὁ αὐστριακὸς νόμος §. 1. καὶ ἡ πρωσσικὴ ποινικὴ διάταξις §. 369. (καὶ ὁ ἑλληνικὸς νόμος, ἄρθρ. 39.) δὲν παραδέχονται τοιοῦτο τεκμήριον, ἀλλ' ἀναθέτουσιν εἰς τὸν δικαστὴν νὰ κρίνῃ περὶ τοῦ δόλου, ἀφοῦ σταθμίσῃ ὅλας τὰς περιστάσεις. Oesterreich. Gesetzbuch über *G*efällsüber tretungen §. 774. *Kilka* (Arch. des Criminalr. 1835. σελ. 240.) Καὶ εἰς τὸν σαξωνικὸν προσέτι καὶ εἰς τὸν βυρτεμβεργικὸν νόμον παρελείφθη τὸ τεκμήριον τοῦτο, διότι ἐπείσθησαν, ὅτι δὲν ἔχει καμμίαν βάσιν. *Herrmann* zum saechs. Criminalges. σελ. 89. *Hepp*. Comm. znm Würtemb. Gecetzb. I. σελ. 455. *Hufnagel* Comment. I. σελ. 104.

§ 88.

Ἐπειδὴ τὸ ἀξιόποινον ἐξαρτᾶται ἀπὸ τῆς παρανομίας τῆς θελήσεως, ὡς αἰτίας τοῦ ἀδικήματος, ἐκλείπει ἀναγκαίως, ὁσάκις ὁ πράξας εὑρίσκετο ἐν τοιαύτῃ καταστάσει, *καθ' ἣν ἦτο αὐτῷ ἀδύνατον νὰ πράξῃ κατὰ βούλησιν ἢ νὰ ῥυθμίσῃ τὴν βούλησίν του κατὰ τοὺς ποινικοὺς νόμους* (α)· προϋποτιθεμένου,ὅτι οὐ μόνον Α) ἦτο ἀδύνατον νὰ ὑπάρχῃ παράνομος θέλησις ἀναφερομένη *ἀμέσως* εἰς τὴν παράνομον πρᾶξιν, τουτέστι κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς ἢ διαρκούσης τῆς ἐκτελέσεως (*ἄμεσος καταλογισμὸς* δόλου ἢ ἀμελείας), ἀλλὰ καὶ Β) ὅτι ἡ τὸν ἄμεσον *καταλογισμὸν ἀποκλείουσα*

κατάστασις δὲν ἐπήγαζεν αὐτὴ *ἐκ παρανόμου θελήσεως* (β) εἴτε δόλου (γ) εἴτε ῥᾳθυμίας (δ).

(α) Αὕτη εἶναι ἡ κοινὴ ἀρχή, ἡ ἀποτελοῦσα τὴν βάσιν ἁπασῶν, καὶ αὐτῶν προσέτι τῶν ὑπὸ τῶν θετικῶν νόμων ἀναφερομένων περιπτώσεων, τῶν ἀποκλειουσῶν τὴν καταλογιστότητα. Ἀλλὰ οἱ νόμοι ἀναφέρουσι τὰς ἐντὸς αὐτῶν ῥητῶς περιεχομένας περιπτώσεις, ἁπλῶς ὡς παραδείγματα καὶ παραπέμπουσιν ἐν γένει εἰς τὰς γνωμοδοτήσεις τῶν νομομαθῶν. C. C. C. art. 150. 179,, ὅθεν ἡ ἐπιστήμη δὲν δύναται νὰ περιορίζηται εἰς μόνας ἐκείνας τὰς ῥητῶς ἀπαριθμουμένας περιπτώσεις.

(β) C. 7. C. 15. qu. 1. c. 3. X. de his qui filius. C. C. C. Art. 146.

(γ) Ἐάν τις π. χ. μεθύσῃ ἐπίτηδες καθ' ὑπερβολήν, διὰ νὰ τελέσῃ ἐν τοιαύτῃ καταστάσει φόνον κτλ.

(δ) Πρβ. ἀνωτέρω §. 56. Β) καὶ §. 57.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Πρέπει ἁπλούστατα νὰ διακρίνωμεν τὸ ζήτημα, ἐάν, καὶ μέχρι τίνος ἡ ἐλευθερία ἦναι ἀναγκαῖος ὅρος τοῦ καταλογισμοῦ, ἀπὸ τοῦ ζητήματος: ὁποία πρέπει νὰ ἦναι ἡ κατάστασις τοῦ πράττοντος διὰ νὰ θεωρῆται ἡ ἐλευθερία ὡς ἐνεργὸς καὶ ἑπομένως ὁ καταλογισμὸς ὡς βάσιμος. Τὸ πρῶτον ζήτημα πρέπει νὰ λυθῇ καταφατικῶς, διότι ἡ ἐλευθερία εἶναι εἰς τὸν ἄνθρωπον, καθὸ ἠθικὸν ὄν, ἔμφυτος δύναμις, δυνάμει τῆς ὁποίας δύναται οὗτος ν' ἀνθίσταται εἰς τὰς πρὸς τὸ κακὸν ὁρμάς, ὥστε ἡ ἐγκληματικὴ διάθεσις, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἀκολουθεῖ τις τὰς ὁρμὰς ταύτας, εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἰδίας τοῦ πράττοντος ἐνοχῆς, ὅστις δυνάμει τῆς ἐλευθερίας του ἐδύνατο κατὰ πᾶσαν στιγμὴν νὰ ὑπερνικήσῃ τὰς ἐγκληματικὰς ὁρμάς. *Friederich* Handb. σελ. 76. *Iarke* (*Hitzig*'s Zeitschr. Heft. 21. σελ. 88.) *Diez.* (*Schneider*'s Annalen IV. σελ. 472.) *Mittermaier* de principio imput. p. 8. *Vaillant* Diss. cit. p. 69. 85. *Kitka* (oesterr. Zeitschr. l. c. σελ. 174.) Ἡ ὕπαρξις ἐνεργοῦ ἐλευθερίας καὶ ἑπομένως καταστάσεως ἐπιδεκτικῆς καταλογισμοῦ ἐξάγεται 1) ἐκ τῆς συνειδήσεως τοῦ πράττοντος, 2) ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ κατ' ἰδίαν ἐκλογὴν πράττειν ἢ παρα-

λείπειν· *Rossi* traité II. p. 104. *Heffter* Lehrb. σελ. 50. A) Ἡ συνείδησις(ὅρα ἀμφιβολίας τινὰς παρὰ *Diez* ἐν *Schneiders* Annalen IV. σελ. 481.),ἥτις ἀπαιτεῖται πρὸς ὕπαρξιν τῆς καταλογισμοῦ ἐπιδεκτικῆς καταστάσεως, πρέπει νὰ ἦναι 1) συνείδησις ἑαυτοῦ, καθ' ἣν ὁ πράττων γνωρίζει ἑαυτὸν καὶ τὴν σχέσιν αὑτοῦ πρὸς τὴν προκειμένην πρᾶξιν· 2) συνείδησις τῆς ἐπιχειρηθησομένης πράξεως καὶ τῆς ἰδιότητος αὐτῆς· 3) συνείδησις τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου καὶ τῶν σχέσεων τῆς πράξεως πρὸς τὸ ἀντικείμενον, ἐφ' ὃ διευθύνεται· 4) συνείδησις τοῦ ἀθεμίτου τῆς πράξεως· B) Ἡ πρὸς αὐτοπροαίρετον βούλησιν ἱκανότης τοῦ πράττοντος δὲν πρέπει νὰ οὐδετεροῦται 1) δι' ἐξωτερικῆς βίας, ἥτις ἀφίνει εἰς τὸν πράττοντα ἁπλῶς μόνον τὴν ἐκλογὴν ἢ νὰ ἐπιχειρήσῃ ἀκουσίως τὴν πρᾶξιν ἢ νὰ ὑποκύψῃ εἰς ἀναπόφευκτον δεινὸν κακόν· 2) δι' ἐσωτερικῶν καταστάσεων, αἵτινες νοσηματωδῶς παροτρύνουσι μετ' ἀκαταμαχήτου σφοδρότητος εἰς πράξεις, τὰς ὁποίας θέλει τις ν' ἀποφύγῃ. *Mittermaier* de principio imput. p. 10.

§ 89.

Ὅθεν κατὰ τὴν τεθεῖσαν περὶ τοῦ καταλογισμοῦ ἀρχὴν, οὐδεμία ὑπάρχει ἐνοχὴ, A)ἐὰν ἡ παράβασις τοῦ νόμου ἔλαβε χώραν ἄνευ *ἐλαχίστης συνεργείας τῆς θελήσεως*, καὶ 1) ἐπὶ μὲν τῶν *ἐκ πράξεως ἀδικημάτων*, ἡ πρᾶξις ἐγένετο ἐν ἀναιτίῳ τοῦ πράξαντος καταστάσει διὰ μόνων τῶν μηχανικῶς τεθεισῶν εἰς ἐνέργειαν σωματικῶν δυνάμεων αὐτοῦ (α), εἴτε συνεργοῦντος ἄλλου τινὸς (β), εἴτε μὴ, 2) ἐπὶ δὲ τῶν *ἐκ παραλείψεως ἀδικημάτων*, ἐὰν δι' ἐξωτερικὰ ἀναιτίως ἀναφανέντα ἐμπόδια ἢ δι' ἔλλειψιν τῶν ἀπαιτουμένων φυσικῶν δυνάμεων ἦτο ἀδύνατον νὰ πραχθῇ τὸ ὑπὸ τοῦ νόμου ἐπιτασσόμενον (γ).

(α) L. 11. pr. D. ad L. Aquil. C. C. C. art. 146.
(β) Τοῦ παθόντος αὐτοῦ ἢ τρίτου τινὸς, ὅστις, διὰ μηχανικῆς τινος δυνάμεως (vis absoluta), γίνεται ἤτοι ἐκ δόλου ἢ ἐκ ῥαθυμίας παραίτιος τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου.
(γ) L. 3. §. 6. 7. 10. D. de Scto Silan.

§ 90.

Ὁμοίως ἀποκλείεται ὁ καταλογισμὸς Β) *διὰ πάσης ἀναιτίου ψυχικῆς καταστάσεως, καθ' ἣν αἴρεται τὸ δυνατὸν τῆς συνειδήσεως τοῦ ἀξιοποίνου* (ἡ ἐνθύμησις τοῦ νόμου καὶ ἡ περὶ τῆς πράξεως κρίσις κατὰ τὸν νόμον καὶ κατὰ τὰς συνεπείας αὐτῆς) (α). Ἑπομένως ἀποκλείουσι τὸν καταλογισμὸν α) ἡ *νεανικὴ ἡλικία* καὶ 1) ἡ μὲν *παιδικὴ* (infantia) πάντοτε, 2) ἡ δὲ *ἄνηβος* (μέχρι τοῦ 14 ἔτους), ἐπὶ τῇ προϋποθέσει, ὅτι ἐκ τῆς ἰδιότητος τῆς πράξεως ἢ τοῦ πράξαντος δὲν ἐξάγεται ἡ καταλογιστότης αὐτοῦ (β)· β) ἡ *παντελὴς ἄγνοια τῆς νομίμου ἰδιότητος, τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων*, ὡς συνέπεια ἢ 1) τῆς ἐλλείψεως τῶν πρὸς τὰς πνευματικὰς ἀνακοινώσεις ἀπαιτουμένων ὀργάνων (γ), ἢ 2) ἄλλων ἀπὸ τοῦ πράξαντος ἀνεξαρτήτων αἰτίων (δ). γ) *τοιαύτη τοῦ λογικοῦ ἀσθένεια* (ἀμβλύτης), ὡς ἐκ τῆς ὁποίας εἶναι τις ἀνίκανος νὰ διακρίνῃ τὴν νόμιμον ἰδιότητα τῶν πράξεών του (βλακεία) (ε)· δ) πᾶσα *πνευματικὴ ἢ ψυχικὴ ἀσθένεια*, διὰ τῆς ὁποίας καταργεῖται *ἡ χρῆσις τοῦ λογικοῦ* ἤτοι ἐν γένει ἢ ὡς πρὸς ὡρισμένα τινὰ τῆς ἀντιλήψεως ἀντικείμενα, (ζ), καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν ἢ κατὰ συνέπειαν τῆς ὁποίας τελεῖται ἡ ἀξιόποινος πρᾶξις (μανία, παραφροσύνη, μελαγχολία κ.τ.λ.) (η)· ε) πᾶσα ἀναίτιος *πρόσκαιρος κατάστασις*, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ χρῆσις τοῦ λογικοῦ αἴρεται ὁ-

λοτελῶς ἤτοι ἐν γένει ἢ ὡς πρὸς τὴν τελεσθεῖσαν πρᾶξιν, οἷον ἡ δικαία ὑπερβολικὴ *ὀργὴ* (θ), ἡ ἀναίτιος ὑπερβολικὴ *μέθη* (ι), ὁ *ὕπνος*, ἡ *κάρωσις* (Schlaftrunkenheit) καὶ ἡ *νυκτοβασία* (κ), τὰ *φαντάσματα* (λ), ὁ καταπληκτικὸς *τρόμος* κ. τ. τ. ζ) ἡ *πλάνη* καὶ ἡ *ἄγνοια* ὡς πρὸς τὸ παράνομον ἢ τὸ κινδυνῶδες τῆς πράξεως, καθόσον αὗται εἶναι νομίμως συγγνωσταὶ (μ) καὶ ἀνυπέρβλητοι (ν)

(α) »Jugent oder anderer Gebrechlickeit. «C. C. C. Art. 179,» Leu die ihr. Sinn nit haben «C. Ç. C. Art. 150.

(β) §. 18. 7. de oblig. ex del. L. 5. §. 2. in fin. D. ad L. Aquil. L. 23. D. de furtis. L. 1. §. 32. D. de SC. Silan. L. 12. D. ad. L. Corn. de sic.— homic Clem. un. de homic.—C. C. C. Art. 164. 175. 179. Pubertati proximi. Bosheit erfüllt das Alter (ἡ κακία ἀναπληροῖ τὴν ἡλικίαν). Πρβ. Kleinschrod syst. Entw. Thl. 1. §. 85. καὶ Bibliothek des peinl-R. Bd. 1. St. 1. §. 85. ff.

(γ) Ἐνταῦθα ἀνάγονται συνήθως οἱ ἐκ γενετῆς κωφάλαλοι, ὅσοι δὲν ἔτυχον τεχνικῆς διδασκαλίας I. P. Kress vom Recht der Taub-und Stummgeborenen. Helmst. 1765. 1792. (Hymmens) Beitr. zur jurist. Literatur in den preuss. Staaten. V. Bd. σελ. 1—103.

(δ) Π. χ. ἄνθρωποι, οἵτινες ἐκ πρώτης ἡλικίας ἔζησαν ἄγριοι, μακρὰν τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας. Πρβ. Böhmer ad Cerpzov Q. 149. obs. 4.

(ε) Ποῖος βαθμὸς βλακείας ἀπαιτεῖται; δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ προσδιορισθῇ ἐν γένει, ἀλλ' ἐξαρτᾶται συγχρόνως ἀπὸ τῆς ἰδιότητος τοῦ ἀδικήματος. Ὡς βλάκες πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν οἱ cretini. (Wenzel über den Kretinismus. Wien 1802.) Τὸ ἔσχατον γῆρας ἀποκλείει τὸν καταλογισμὸν τότε μόνον, ὅταν ἔχῃ συνέπειαν τὴν βλακείαν (παλίμπαιδες). (Ἡ L. 3. §. 7. D. de Scto Silan., τὴν ὁποίαν τοσοῦτον συχνάκις ἀναφέρουσιν ἐπὶ τοῦ προκειμένου, δὲν ἀνήκει παντάπασιν ἐνταῦθα.).

(ζ) Κατὰ τὴν γνώμην διαφόρων ἰατρῶν, ὑπάρχουσι πνευματικοὶ νόσοι, αἵτινες, καί τοι πραγματικῶς ὑπαρχούσης τῆς χρήσεως τοῦ λογικοῦ, ἀποκλείουσιν ὅμως ὁλοτελῶς τὸ δυνατὸν τῆς αὐτοπροαιρέτου βουλήσεως (μανία χωρὶς παραφροσύνης, Wuth ohne Verrüchtheit, manie sans délire, mania occulta, Anreiz durch genbundenen Vorsatz: τοιαῦται εἶναι αἱ ὑπὸ διαφόρων εἰς τὴν προκειμένην τοῦ πνεύματος κατάστασιν διδόμεναι ὀνομασίαι). Θεωροῦνται δὲ προσέτι παρά τινων καὶ ἄλλαι νοσώδεις ὁρμαί, ὡς παροτρύνουσαι ἀκαταμαχήτως τὴν θέλησιν εἰς ἐκτέλεσιν ἀδικημάτων (ὁρμὴ πρὸς κλοπὴν, πρὸς ἐμπρησμὸν, ἀδικήματα πηγάζοντα ἀπὸ ὀρέξεως τῆς ἐγκυ-

μοτύνης κ. τ. τ. Πρβ. Hoffbauer (N. Arch. d. CrimR. Bd. 1. H. 4. N. 27.). Ἡ πρώτη ἀνωτέρω γνώμη εἶναι καὶ μέχρι τῆς σήμερον ἔτι πολλὰ ἀμφίβολος καὶ διαφιλονεικουμένη. Ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὰς νοσώδεις ἐγκληματικὰς ὀρέξεις δὲν πρέπει νὰ λαμβάνωνται αὗται παντάπασιν ὑπὸ νόμιμον σκέψιν, διότι ἄλλως τὸ σύστημα τοῦτο, συνεπῶς παρακολουθούμενον, ἤθελε καταστρέψει πᾶσαν ποινικὴν δικαιοσύνην. Ὅθεν ὁ Martin (Lehrb. §. 40. III) ὑπὲρ τὸ μέτρον συγκαταβαίνει εἰς τὴν παραδοχὴν ἐν γένει τῶν τοιούτων ὁρμῶν, καὶ κινδυνεύει, ἐὰν μείνῃ συνεπὴς εἰς τὴν γνώμην του, νὰ μὴ δύναται νὰ τιμωρήσῃ κανὲν σαρκικὸν ἀδίκημα. Εἰς μόνην τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἡ ὁρμὴ εἶναι συνδεδεμένη μὲ σύγχυσιν τοῦ νοὸς, αἴρεται τὸ ἀξιόποινον.

(η) L. 5. §. 2 D. ad L. Aquil. L. 40. D. de R. J. L. 9. §. 2. D. de L. Pomp. de parr. L. 12. D. ad L. Corn. de sic. C. C. C. art. 179.— Περὶ τοῦ ὁρισμοῦ καὶ τῆς οὐσίας τῶν τοιούτων τῆς ψυχῆς καταστάσεων: Arnold über die Naturdes Wahnsinns. Leipz 1784. 89.— Hoffbauer unters. üb. d. Krankeiten d. Seele. II. Thle. Halle 1802. 1803.— Henke Abhandl. aus der gerichtl. Medizin. Bd. II. N. 4. καὶ Zeitschrift für Staatsarzneik. Bd. 1. σελ. 267.—Schmid, (Hufeland's Journal der prakt. Arrneik. Bd. XI. σελ. 9)—Heinroth Lehrbuch der Störungen des Seelenlebens. II. Bde. Leipz. 1818.— Platner Unters. über einige Hauptcapitel der gerichtl. Arzneiwiss. Leipz. 1820.—Neumann die Krankheiten des Vorstellungsvermögens. Berlin 1822.— Mittermaier de alienationibus mentis, quatenus ad jus criminale spectand. Heidelb. 1825.—Amelung Betr. über die Grenzen der Zurechnugsfähigkeit (Henke's Zeitschr. Bd. VII. H. 1. N. 3.)— Clarus die Zursechnungsfähigkeit des Mörders Woyzek. Leipz. 1824. περὶ αὐτοῦ δὲ τὰ συγγράμματα τῶν Marc καὶ Heinroth.— Clarus Beitr. zur. Erkenntn. u. Beurthl. zweifelhafter Seelenzustände. Leipz. 1828.—Heinroth de facinore aperto ad medicorum judic. non deferendo. Lips. 1830.— E. Regnault das gerichtl. Urtheil der Arzte über zweifelhefte psychische Zustände. Mit einem Anhange von F. Nasse. Cöln 1830.—Jarke über die Zurechung und die Aufhebung ders. durch. unfreie Gemüthszust. Berlin 1829. (ἐμπεριέχεται καὶ εἰς Hitzig's Zeitschrift. Heft 21—23.) καὶ κατ' αὐτοῦ: F. Gros Entw. einer philos. Grundl. für die Lehre von den Geisteskrankheiten. Heidelb. 1828. καὶ τοῦ ἰδίου Scepticismus in der Freiheitslehre etc. Heidelb. 1830.— Πρβ. καὶ Grohmann über die psychol. Momente, welche eine Milderung od. Aufhebung d. Zurechnug bedingen. (N. Arch. IX. N. 8.)— v. Weber von der Freiheit des Willens (N. Arch. X. N. 17.)— Feuerbach aktenmäss. Darst. merkwürd. Verbr. Bd. 1. N. 12.

(θ) Westphal Grunds. von der rechtl. Beurtheilung der aus Hitze des Zorns unternommenen Handlungen. Halle 1784.—Henke Abhandl.

Aus d. gerichtl. Medizin Bd. II. σελ. 302.— Περὶ τῆς διαφορᾶς μεταξὺ βρασμοῦ ψυχικῆς ὁρμῆς καὶ πάθους: Maas über die Leidenschaften Thl. I. σελ. 57. ἑπ.

(ι) C. 7. C. 15. qu. 1.— Stübel Grunds. zu den Vorles. §. 153. not. f.— Feuerbach aktenm. Darst. Bd. II. N. 12.

(κ) J. C. Meisters Urtheile und Gutachten in peinlichen Fällen N. 1.— Moriz Magaz. z. Erfahrungsseelenkunde. Bd. VI. St. 3. σελ. 76. Bd. VII. St. 1. σελ. 74.—Henke Lehrb. der Stafrechtsw. §. 61.— Περὶ τῆς καρώσεως: Weber psychol. Anthropologie. σελ. 404.—Vogel, σελ. 146.— Heinroth Lehrb. der Störungen des Seelenlebens II. σελ. 268.—Heinroth System, σελ. 234.—Friedreich Handb. σελ. 805.—Περὶ τῆς νυκτοβασίας: Weber, σελ. 417.—Heinroth Syst. σελ. 235.— Fridreich Handb. σελ. 809.

(λ) Eisenhart Erz. bes. Rechtshändel. Bd. I. N. 2.—Kleinschrod (N. Arch. d. CrR. Bd. II. N. 20.)

(μ) Ὅρα ἀνωτέρω §. 86. 88.— Rosshirt. in welchen Fällen entschuldigt Unkenntniss des Rechts (N. Arch. IX. N. 19.).

(ν) Ἐνταῦθα ἀνάγεται πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἡ περίπτωσις, καθ' ἣν ἡ ἄγνοια προέρχεται ἐξ ἐλλείψεως τοῦ ἀπαιτουμένου αἰσθητηρίου. L. 3. §. 8. 9. D. de SCto Silan.— Ἴδ. ἀνωτέρω §. 57. 58.

§. 90. α (τοῦ ἐκδ.)

Οἱ αἴροντες τὸν καταλογισμὸν λόγοι, τουτέστιν αἱ καταστάσεις, καθ' ἃς ἐλλείπει ἡ πρὸς ἐπίγνωσιν τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως ἀναγκαία συνείδησις, ἢ καθ' ἃς ἡ ἐνέργεια τῆς θελήσεως καταπιέζεται ὑπὸ ἐσωτερικῶν ἢ ἐξωτερικῶν ἀκαταμαχήτως ἐνεργουσῶν ὁρμῶν, δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν A) εἰς λόγους, δι' ὧν ἀποκλείεται ἡ ἀναγκαία συνείδησις, καὶ B) εἰς λόγους, δι' ὧν ἀποκλείεται ἡ ἐλευθερία τῆς βουλήσεως. I) Ἡ νεανικὴ ἡλικία (α), καθ' ἣν διὰ τὸ μηκέτι ἀκμαῖον τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως ἐλλείπει ἡ ἀναγκαία συνείδησις, λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν α) καθόσον ὑπάρχει ἐποχή, μέχρι τῆς ὁποίας ὁ νόμος ὑποτίθησιν, ὅτι δὲν χωρεῖ καταλογιστότης (β), καὶ ἐπομένως

ὁ δικαστὴς δὲν δύναται νὰ ἐπιτρέψῃ ἀνάκρισιν ἕνεκα τῶν πράξεων, τὰς ὁποίας ἐνήργησαν οἱ τοιαύτην ἔχοντες ἡλικίαν (γ)· τοῦτο ἰσχύει κατὰ τὸ κοινὸν γερμανικὸν δίκαιον ὡς πρὸς τοὺς νεωτέρους τῶν 7 ἐτῶν παῖδας (δ)· 6) καθόσον ὑπάρχει προσδιωρισμένη ἐποχή, ἐντὸς τῆς ὁποίας ὁ νόμος οὐδὲν καθιεροῖ τεκμήριον ὡς πρὸς τὰ ὑπὸ τῶν τοιαύτης ἡλικίας νέων πραττόμενα ἀδικήματα, ἀλλ' ἀφίνει εἰς τὸν δικαστὴν νὰ ἐρευνήσῃ, καθ' ἑκάστην περίπτωσιν, ἐὰν ἡ καταλογιστότης (ε) δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ὑπάρχουσα (ζ) καὶ ὁρίζει, ὅτι, καὶ ἂν ἀποφασισθῇ, ὅτι ὑπάρχει καταλογιστότης, πρέπει νὰ ἐπιβάλληται πολλὰ ἠλαττωμένη ποινὴ (η). Τοιαύτην διάταξιν περιέχει τὸ κοινὸν δίκαιον ὡς πρὸς τὴν μέχρι τοῦ 14 ἔτους ἡλικίαν (θ), ὥστε ὁ δικαστὴς ὀφείλει ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ εἶδος τοῦ ἀδικήματος (ι) καὶ τὸν βαθμὸν τῆς ἀναπτύξεως τῶν πνευματικῶν καὶ ἠθικῶν δυνάμεων τοῦ κατηγορουμένου νὰ λύῃ πρὸ πάντων τὸ ζήτημα, ἐὰν ὁ κατηγορούμενος ἦναι ἐπιδεκτικὸς καταλογισμοῦ (κ)· γ) καθόσον ἀπὸ ὡρισμένης ἐποχῆς μέχρι ῥητῆς ἄλλης ὁ νόμος παραδέχεται μὲν τὸν καταλογισμόν, ἀλλὰ διατάσσει μετρίασιν τῆς τακτικῆς ποινῆς (λ). II) Ἡ κωφαλαλία (μ) τῶν ἐκ γενετῆς κωφαλάλων ἢ τῶν ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας καταστάντων τοιούτων καὶ μὴ τυχόντων διδασκαλίας, αἴρει τὸν καταλογισμὸν (ν), ἐκτὸς ἐὰν ἐκ τῶν ἰδιαιτέρων περιστάσεων τῆς προκειμένης περιπτώσεως ἐξάγεται, ὅτι ὁ κωφάλαλος διέκρινε τὴν πραχθεῖσαν ἀδικίαν· ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν κωφαλάλων τοῦ τελευταίου εἴδους, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν τυχόντων διδασκαλίας, ἡ κατάστασις τῆς κωφαλαλίας ἀπο-

τελεῖ ἐλαφρυντικὸν λόγον καὶ κατ' αὐτὴν ἔτι τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἤθελεν ἐξαχθῆ ἐκ τῆς δικαστικῆς ἐρεύνης, ὅτι εἶχον τῆς ἀδικίας γνῶσιν (ξ). III) Εἰς τὴν τάξιν τῶν καταστάσεων προσκαίρου συγχύσεως τῶν αἰσθήσεων (ο) ἀνήκουσι: Α) ὁ βρασμὸς τῆς ψυχικῆς ὁρμῆς (π), καθόσον προέκυψεν ἀναιτίως καὶ ἀποκλείει τὴν συνείδησιν (ρ)· Β) ὁ ὕπνος (σ)· Γ) ἡ κάρωσις (τ)· Δ) ἡ ὑπνοβασία (υ)· Ε) ἡ μέθη (φ), ἥτις αἴρει τὸν καταλογισμὸν τότε μόνον, ὅταν φθάσῃ εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν, τὸν φέροντα σύγχυσιν εἰς τὰς αἰσθήσεις, καὶ ἦναι ἀναίτιος (χ). Ἄλλως τὸ κοινὸν δίκαιον θεωρεῖ ἐν γένει (ψ) τὴν μέθην ὡς ὁμοίαν τοῦ βρασμοῦ τῆς ψυχικῆς ὁρμῆς κατάστασιν (ω), ἥτις ἐπιφέρει μὲν σύγχυσιν τῶν αἰσθήσεων, ἀλλὰ τῆς ὁποίας ὑπαίτιος εἶναι ὁ μέθυσος, καὶ καθ' ἣν ὁ καταλογισμὸς δὲν ἀποκλείεται ὁλοτελῶς, ἀλλὰ θεωρεῖται, ὅτι ὑπάρχει culpa (αα), καθόσον ἡ κατάστασις τῆς μέθης ἐπηνέχθη ἐκ ῥαθυμίας καὶ ἐν τοιαύτῃ καταστάσει ἐτελέσθη πρᾶξις, ἐπὶ τῆς ὁποίας τιμωρεῖται κατὰ τὸν νόμον καὶ ἡ ῥαθυμία. Ἐάν τις μετέστησεν ἑαυτὸν ἐπίτηδες εἰς κατάστασιν μέθης, διὰ νὰ πράξῃ ἐν αὐτῇ ἀδίκημα, ὅπερ ἀπεφάσισεν ἐν ἐπιδεκτικῇ καταλογισμοῦ καταστάσει, ἡ μέθη δὲν τὸν ὠφελεῖ παντάπασιν (ϐϐ). Ἐπιῤῥοὴν εἰς τὸν καταλογισμὸν ἔχει προσέτι ἡ κραιπάλη (γγ) καὶ ἡ οἰνοφλυγία (δδ). IV. Ὡς αἴρουσα τὸν καταλογισμὸν ταραχὴ τῆς ψυχῆς (εε) παρίσταται μόνη ἡ διαρκὴς ἢ κατὰ συνέπειαν νοσηματωδῶν ἐπιῤῥοῶν στιγμαίως μὲν παραγομένη, ἀλλὰ πολλάκις συνεχῶς ἐπανερχομένη κατάστασις, ἥτις ταράσσει τὴν πρωτότυπον ἰσοῤῥοπίαν τῶν ψυχικῶν δυνάμεων καὶ τὴν χρῆσιν αὐτῶν οὔ-

τως, ὥστε αἴρεται ἡ πρὸς καταλογισμὸν ἀναγκαία συνείδησις ἢ ἡ ἐλευθέρα βούλησις (ζζ). Ἂν καὶ δὲν ἦναι δυνατὸν νὰ ἀναχθῶσιν ἀκριβῶς ἅπασαι τῆς ψυχῆς αἱ ταραχαὶ εἰς ὡρισμένας κατηγορίας (ηη), εἶναι ὅμως δυνατὸν νὰ τεθῶσι ῥητοὶ θεμελιώδεις τύποι, καθόσον Α) ἐλλείπει ἡ πρὸς καταλογισμὸν ἀναγκαία συνείδησις τοῦ πράττοντος (πνευματικαὶ ἀσθένειαι), ἢ Β) καθόσον διὰ νοσηματωδῶν ὁρμῶν αἴρεται ἡ ἐλευθέρα βούλησις (ἀσθένειαι τῆς θελήσεως (θθ), ὡς πολλάκις ὀνομάζονται).— Εἰς τὰς πρώτας ἀνάγονται: 1) ἡ παραφροσύνη, 2) ἡ βλακεία, ἡ μωρία. Εἰς τὰς δευτέρας: 1) ἡ μανία, 2) ἡ ἁπλῆ μανία. Ἡ παραφροσύνη, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ διακρίνωμεν ἀκριβῶς ἀπὸ τῶν καταστάσεων, τὰς ὁποίας οἱ ἰατροὶ ὀνομάζουσι φαντασιοκοπίας (Hallucinationen), (ιι), ἢ ἀπὸ ἐκείνων, καθ' ἃς ἐπενεργεῖ εἰς τὸν πράττοντα οἱαδήποτε μανικὴ ἰδέα (κκ), εἶναι ἡ κατάστασις τῆς νοσηματώδους ὑπερεντάσεως τῆς φανταστικῆς δυνάμεως τοῦ ἀνθρώπου, τῆς ὁποίας τὰ πλάσματα ἐκλαμβάνει ὁ ἀσθενὴς ὡς ἀληθείας, καὶ ὅπου τὰ νοσηματώδη ταῦτα πλάσματα φθάνουσιν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε ὁ μὲν ἀσθενὴς δὲν δύναται πλέον ν' ἀπαλλαχθῇ ἀπ' αὐτῶν, ταῦτα δὲ ἀπ' ἐναντίας συγχέουσι τὴν περὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου συνείδησιν τοῦ ἀσθενοῦς καὶ κανονίζουσιν ἀποκλειστικῶς τὸν τρόπον τοῦ ἀντιλαμβάνεσθαι καὶ τοῦ πράττειν (λλ). Ὑπάρχει δὲ ἐπὶ παραφροσύνης κυρίως καὶ ψυχικὸν ἐν ταὐτῷ πάθος (μμ). Ἐπὶ τῆς μερικῆς παραφροσύνης (νν) ἐρευνᾶται, ἂν ἡ μανικὴ ἰδέα εἶχε πιθανὸν τοὐλάχιστον σύνδεσμον μὲ τὴν τέλεσιν τοῦ ἀδικήματος, καὶ ἦτο τοιαύτη, ὥστε νὰ δύναται

νὰ ἐξαπατήσῃ τὸν ἀσθενῆ ὡς πρὸς τὸ θεμιτὸν τῆς πράξεώς του. Καὶ κατ' αὐτὰς ἔτι τὰς πράξεις, ὅσαι τελοῦνται κατὰ διαλείμματα ἐχεφροσύνης (ξξ), ὁ καταλογισμὸς δὲν δύναται εὐκόλως νὰ ἦναι πλήρης (οο), διότι πολλάκις δὲν δύναται εὐκόλως νὰ παρατηρηθῇ παρὰ τῶν τρίτων ἡ διάρκεια τῆς ἀσθενείας, ἥτις ἐκ μικρῶν ἀφορμῶν τίθεται ἐκ νέου εἰς ἐνάργειαν. Ἡ λεγομένη omentia occulta (ππ) καὶ ἡ μονομανία (ρρ) δὲν ἀποτελοῦσιν ἰδιαίτερα εἴδη ἀσθενειῶν. Ἡ μωρία (σσ) συνίσταται εἰς γενικὴν διαστροφὴν καὶ ἀσθένειαν τῶν ψυχικῶν δυνάμεων, ἄνευ ὡρισμένων ἀμεταβλήτων ἰδεῶν, ἄνευ μανίας καὶ βλακείας. Ἡ βλακεία (ττ), τῆς ὁποίας μόνος ὁ ἀνώτατος βαθμὸς δύναται νὰ ἀποκλείσῃ τὸν καταλογισμὸν, εἶναι ἡ κατάστασις, καθ' ἣν ἡ ἀνάπτυξις τῶν πνευματικῶν δυνάμεων εἶναι τοσοῦτον περιωρισμένη, ὥστε ὁ πάσχων στερεῖται κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον τῆς ἀπαιτουμένης ἐπιγνώσεως τῶν πράξεών του καὶ τῆς ἱκανότητος τῆς ἐλευθέρας βουλήσεως. Τῆς μανίας ἡ κατάστασις δύναται πολλάκις νὰ ἦναι πολλὰ βραχεῖα καὶ πρόσκαιρος (υυ) (furor transitorius). Ἂν καὶ ἦναι ὀρθὸν, ὅτι ἡ κατάστασις, τὴν ὁποίαν πολλάκις ὀνομάζουσι mania sine delirio (φφ), δύναται ν' ἀναλυθῇ εἰς ἄλλα εἴδη ἀσθενειῶν, π. χ. εἰς διαλείπουσαν μανίαν ἢ εἰς μερικὴν παραφροσύνην, ὑπάρχει ὅμως καὶ τοιαύτη, τὸν καταλογισμὸν αἴρουσα, κατάστασις τῆς ἁπλῆς μανίας (χχ), καθ' ἣν, ἄνευ ἐντελοῦς συγχύσεως τῶν αἰσθήσεων (ψψ) καὶ προσέτι ἄνευ φαινομένης ταραχῆς τῆς συνειδήσεως (ωω), νοσηματώδης τις, ἀκαταμαχήτως ἐνεργοῦσα ὁρμὴ κινεῖ τὸν ἀσθενῆ εἰς ῥητὴν ἀθέμιτον πρᾶξιν (ααα).

(α) Gensler (Arch. für. civil. Praxis IV. σελ. 233.) Zeiller (Wagners Zeitschr. für oesterr. Rechtsgel. 1825. 9. H. nr. 34.) Oesterding Ausbente II. σελ. 31. Moehl de minore aetate in crim. pun. Heidelb. 1834. Kitka (neues Archiv des Criminalr. neue Folge I. Bd. σελ. 117.) Mende Handb. der gerichtl. Medizin IV. σελ. 147. Rossi traité II. p. 147. Carmignani II. p. 157. Friedreich Handb. σελ. 363. Engelkens de imputat. ad poenas propter aetatis defectum. Gron. 1834. Hellie théorie du Code pénal II. p. 150. Hepp Théorie der Zur. σελ. 9. Ionge van Ellemeet de minore aetate noxiam et poen. tollente. Traject. 1839.

(β) Περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς τοιαύτης διατάξεως ὅρα Kitka (Archiv des Criminalr. I. σελ. 121.) Hellie théorie II. p. 158. Niccolini questioni di diritto I. p. 210.

(γ) Ἐν ταῖς νομοθεσίαις ὑπάρχει μεγάλη διαφωνία. Ὡς ἀνεπίδεκτοι καταλογισμοῦ θεωροῦνται κατὰ τὸν ποινικὸν νόμον τῆς βασιλείας, ἄρθρ. 2., οἱ παῖδες, ὅσοι δὲν συνεπλήρωσαν ἔτι τὸ 14 ἔτος τῆς ἡλικίας των· κατὰ τὸν αὐστριακὸν περὶ φορολογικῶν παραβάσεων νόμον, §. 15., ὅσοι δὲν ὑπερέβησαν τὸ 10 ἔτος· κατὰ τὸν πρωσσικὸν νόμον, §. 17., οἱ ἄνηβοι (ὅρα νεώτερα διατάγματα εἰς Mannkopf. σελ. 3—10.)· κατὰ τὸν βαυαρικὸν νόμον, ἄρθρ. 121., οἱ νεώτεροι τῶν 8 ἐτῶν· κατὰ τὸν σαξωνικὸν νόμον, ἄρθρ. 66., ὅσοι δὲν συνεπλήρωσαν ἔτι τὸ 12 ἔτος· κατὰ τὸν βυρτεμβεργικὸν νόμον, ἄρθρ. 95., οἱ νεώτεροι τῶν 10 ἐτῶν (Hepp Comm. zum Wuerteonb. Cesetzb. I. σελ. 652.)· κατὰ τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον, §. 74., οἱ νεώτεροι τῶν 12 ἐτῶν. Κατὰ τὸν γαλλικὸν νόμον, ἄρθρ. 66. δὲν εἶναι ὡρισμένη ῥητὴ τῆς ἡλικίας ἐποχή, ἀλλὰ ἐπὶ τῶν κατηγορουμένων, ὅσοι ἔχουσιν ἡλικίαν κατωτέραν τῶν 16 ἐτῶν, ἀποφασίζει τὸ δικαστήριον, ἐὰν ἔπραξαν μετὰ διακρίσεως. Ὀρθὰς ἐνστάσεις κατὰ τοῦ συστήματος τούτου ὅρα εἰς Hellie théorie II. p. 166.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον, εἶναι ἀνεπίδεκτοι καταλογισμοῦ οἱ μηκέτι συμπληρώσαντες τὸ δέκατον ἔτος τῆς ἡλικίας των παῖδες (ἄρθρ. 82.), ὁμοίως καὶ οἱ συμπληρώσαντες μὲν τὸ δέκατον, ἀλλ' ὄχι καὶ τὸ δέκατον τέταρτον ἔτος, ἐὰν τὸ δικαστήριον ἀποφασίσῃ, ὅτι ἔπραξαν ἄνευ διακρίσεως (ἄρθρ. 83.). Μετὰ δὲ τὸ 14 ἔτος δὲν λαμβάνεται πλέον ὑπ' ὄψιν ἡ ἡλικία, ἄρθρ. 85.

(δ) L. 12. Cod. ad leg. Corn. de falsis.

(ε) C. 1. 2. X. de delict. pueroz. Art. 164. 179. C. C. C. Clarus qu'

6. nr. 2. 3. Oesterding II. p. 32. Carmignani II. p. 162.

(ζ) Friedrich Handl. σελ. 363. Mende Handb. IV. σελ. 147. Hellie théorie II. p. 159.

(η) Κατὰ τὸν γαλλικὸν νόμον, ἄρθρ. 66, ἐξαρτᾶται τὸ πᾶν ἀπὸ τῆς συμπληρώσεως τοῦ 16 ἔτους, καὶ, ἐὰν ἀποφασισθῇ, ὅτι ὁ πράξας ἐνήργησε μετὰ διακρίσεως, ἐπιβάλλεται μολαταῦτα, ἀντὶ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου, καὶ τῶν δεσμῶν, κάθειρξις εἰς σωφρονιστικὸν κατάστημα ἐπὶ 10—20 ἔτη. Κατὰ τὸν βαυαρικὸν νόμον ἄρθρ. 98—100., λαμβάνεται ὡς βάσις τὸ 16 ἔτος. Ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου μετριάζεται εἰς 12—16 ἐτῶν βαρεῖαν εἱρκτὴν, ἡ δὲ διὰ βίου στερητικὴ τῆς ἐλευθερίας ποινὴ εἰς βαρεῖαν εἱρκτὴν ἐπὶ 8—12 ἔτη (προφανῶς αὐστηρότατα). Ὁ σαξωνικὸς νόμος, ἄρθρ. 62, θεωρεῖ τὴν νεανικὴν ἡλικίαν ὡς ἐλαφρυντικὸν λόγον μέχρι τῆς συμπληρώσεως τοῦ 18 ἔτους καὶ ἐπιτρέπει τὴν μετρίασιν τῆς ποινῆς· ἀλλὰ δὲν παραδέχεται τὸν ἐλαφρυντικὸν λόγον, ὅταν in concreto ἐξάγηται, ὅτι ὁ πράξας ἐνήργησε μετὰ κακίας καὶ ἐσκεμμένως. καὶ κατὰ ταύτην ὅμως τὴν περίπτωσιν δὲν ἐπιβάλλεται ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου ἢ τῆς διὰ βίου βαρείας εἱρκτῆς. Ὅρα κατὰ τῶν διατάξεων τοῦ σαξωνικοῦ νόμου: Herrmann σελ. 122—126. Schüler Beitr. σελ. 49.— Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος, ἄρθρ. 95. 96, δὲν ἐπιτρέπει τὸν καταλογισμὸν, ἐὰν ὁ πράξας ἔχων ἡλικίαν ἀνωτέραν μὲν τῶν 10, οὐχὶ δὲ πλήρη 16 ἐτῶν, δὲν ἀπέκτησεν εἰσέτι τὴν πρὸς διάγνωσιν τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως ἀπαιτουμένην ἀνάπτυξιν, ἄλλως δὲ ἐπιτρέπει τὴν μετρίασιν τῆς ποινῆς, ὥστε κατ' οὐδεμίαν περίπτωσιν δὲν δύναται νὰ ἐπιβληθῇ ποινὴ θανάτου ἢ διὰ βίου βαρείας εἱρκτῆς. Ὁ νόμος ἐπιτρέπει τὴν κατάγνωσιν φυλακίσεως τὸ πολὺ ἓξ ἐτῶν ἀντὶ βαρείας στερητικῆς τῆς ἐλευθερίας ποινῆς, ἀλλὰ δὲν ἐπιτρέπει νὰ συνεπιβάλλωνται αἱ μετὰ τοῦ εἴδους τῆς ποινῆς συνδεδεμέναι εἰς τὴν τιμὴν ἐπιζήμιοι συνέπειαι. Hufnagel Comm. I. σελ. 202. Hepp Comm. I. σελ. 616.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον (ἄρθρ. 84.), ἐὰν ὁ ἀπὸ 10 μέχρι 14 ἐτῶν ἡλικίαν ἔχων ἔνοχος ἔπραξε μετὰ διακρίσεως, καταδικάζεται εἰς τὴν ποινὴν τοῦ ὁποίου ἔπραξεν ἀδικήματος ἐλαττουμένην καθ' ἕνα βαθμὸν, οὐδέποτε δὲ εἰς θάνατον οὔτε εἰς διὰ βίου δεσμά.

(θ) Τοῦτο ἐξάγεται ἐκ τοῦ ἄρθρου 164. C. C. C. καὶ ἐκ τῆς κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα νομολογίας, εἰς τὴν ὁποίαν εἶχεν ἐπιῤῥοὴν τὸ c. 1. 2. X. de delict. puer. Πούποτε δὲν εὑρίσκεται ἡ διάταξις, ὅτι ὁ ἄνηβος (μέχρι τοῦ 14 ἔτους) εἶναι ἀνεπίδεκτος καταλογισμοῦ. Ὅρα προσέτι Rosshirt Entw. σελ. 193. Heffter Lehrb. σελ. 65.

(ι) L. 1. C. de fals. mon. συνδ. μὲ §. 20. Inst. de obl. quae ex del.

(κ) Περὶ τοῦ ἂν ἡ κακία ἀναπληροῖ τὴν ἡλικίαν: Gesterding Ausbeute II. σελ. 32. Κατὰ τὴν ὀρθὴν γνώμην ἐξαρτᾶται ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸ πᾶν ἀπὸ τῆς κρίσεως τοῦ δικαστοῦ.

(λ) Ὅρα κατωτέρω §. 99.

(μ) Guyot de jure surdo-mut. Gron. 1824. Stard in Chambeyron Uebersetzung von Hofbauer Psychologie p. 177. Venedey das Geschwornengerich in den Rheinprovinzen. Coeln 1830. σελ. 145. Friedreich Handb. σελ. 658. Diez (Schneiders Annalen der Staatsarzneik. IV. σελ. 490). Gans Beleuchtung des Entw. der strafgesetzg. für Hannover I. σελ. 217.

(ν) Τοιαύτην διάταξιν περιέχει ὁ σαξωνικὸς νόμος. ἄρθρ. 67. Ὁ βαυαρικὸς νόμος, ἄρθρ. 121, θεωρεῖ ὡς ἀνεπιδέκτους καταλογισμοῦ τοὺς κωφαλάλους, καθόσον δὲν ἐδιδάχθησαν προσηκόντως περὶ τοῦ ἀθεμίτου καὶ περὶ τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεώς των καὶ καθόσον ἡ καταλογιστότης αὐτῶν δὲν εἶναι κατ' ἄλλον τρόπον ἀναμφίβολος. Ὁ Βυρτεμβεργικὸς νόμος δὲν ἀναφέρει ἰδίως τοὺς κωφαλάλους, διότι προϋποτίθησιν, ὅτι ἐξαρκοῦσιν οἱ γενικοὶ περὶ καταλογισμοῦ λόγοι. Hufnagel Comm. I. σελ. 207. in not.— Τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον, ἄρθρ. 73, θεωρεῖ τοὺς κωφαλάλους ὡς ἀνεπιδέκτους καταλογισμοῦ, ἐὰν αἱ πνευματικαὶ αὐτῶν δυνάμεις δὲν ἦναι ἐπὶ τοσοῦτον ἀνεπτυγμέναι, ὥστε νὰ διακρίνωσι τὰς συνεπείας καὶ τὸ ἀξιόποινον τῆς πράξεώς των. Περὶ κωφαλάλων ὅρα προσέτι Kitka (oestereich Zeitschr. 1839. σελ. 146.)

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον (ἄρθρ. 88.) ὁ κωφάλαλος ὅστις εἶναι ἀρκετὰ διδαγμένος, ὥστε νὰ ἐννοῇ τὸ ἀξιόποινον καὶ τὰς συνεπείας τῶν πράξεών του, τιμωρεῖται μὲ ἠλαττωμένην ποινὴν ὡς ἐπὶ τῶν μετὰ διακρίσεως πραττόντων παίδων· ἡ δὲ ποινὴ αὕτη σμικρύνεται ἔτι μᾶλλον, ἐὰν ὑπάρχωσιν ἄλλοι λόγοι καθιστῶντες τὸν κωφάλαλον ὀλιγώτερον καταλογισμοῦ ἐπιδεκτικόν.

(ξ) Carmignani leggi II. p. 181. Hellie théorie II. p. 171.

(ο) Ὅλαι αἱ νεώτεραι γερμανικαὶ νομοθεσίαι θεωροῦσιν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὅτι ὑπάρχει λόγος ἀποκλείων τὸν καταλογισμόν. Βαυαρ. νόμ. ἄρθρ. 121. Σαξων. νόμος ἄρθρ. 67. ὅπου γίνεται (ἀναρμόσττως) λόγος περὶ παντελοῦς ἐλλείψεως συνειδήσεως. Ὁ βυρτεμβεργ. νόμος ἄρθρ. 97, λαλεῖ περὶ προσκαίρου παντελοῦς συγχύσεως τῶν αἰσθήσεων ἢ τοῦ λογικοῦ. Περὶ ἐπιβροῆς τοῦ βρασμοῦ ψυχικῆς ὁρμῆς: Kitka σελ. 153.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Ὁ ἑλλην. ποιν. νόμος παραδέχεται ὡς λόγον αἴροντα τὸ ἀξιόποινον πᾶσαν ἀναίτιον σύγχυσιν τῶν αἰσθήσεων ἢ τοῦ νοός, καθ' ἣν δὲν ἠδύνατό τις νὰ ἔχῃ συνείδησιν τῶν πράξεών του καὶ τοῦ ἀξιοποίνου αὐτῶν ἄρθρ. 86. ἐδ. 4.

(π) Ὡς γενικὸν λόγον ἀποκλείοντα τὸν καταλογισμὸν δὲν τὸν ἀναφέρει οὐδεὶς νόμος, οὔτε ἐκ τῶν νεωτέρων. Πρὸ πάντων περὶ τῆς φύσεως τοῦ βρασμοῦ ψυχικῆς ὁρμῆς (impetus) ὅρα Elvers practische Arbeiten σελ. 245. L. 11. § 2. D. de poenis. Art. 137. C. C. C. Jarke (Hitzig's Zeitschr. Heft. 22. σελ. 397.) Carmignani II. p. 270. Rossi traité II. p. 194. Hellie théorie II. p. 229. Ὅρα ὅμως Friedreichs Handb. σελ. 17.

(ρ) Π. Χ. ὑπέρβασις τῶν ὁρίων τῆς ἀμύνης. φόβος. Ὅρα Beiträge zur Recht anwendung in Baiern, 1838. 3. Bd. nr. 1.

(σ) Farinacius quaest. qu. 98. nr. 63. Kitka l. c. σελ. 149.

(τ) Hellie théorie du Code II. p. 230. Kitka σελ. 149.

(υ) Weber Anthropol. σελ. 417. Kitka σελ. 151.

(φ) Mittermaier (Archiv des Criminalr. XII. Bd. nr. 1.) Clarus Beitr. zur Erkenntniss. zweifelhafter Seelenzustaende σελ. 115. Warmuth (Friedreich's Magazin für Seelenkunde IX H. σελ. 21.) Friedreich (Arch. für Psychol. I. H. σελ. 74.) Friedreich's Handbuch σελ. 726. Rossi traité II. p. 284 Carmignani II. p. 284. Elvers pract. Arbeiten σελ. 346. Hellie théorie du Code pénal II p. 232. Καλῶς περὶ τῆς μέθης πραγματεύεται ὁ Ray on insanity p. 413

(χ) Mittermaier (Archiv XII. σελ. 25.) Πρβ. Feuerbach Darst. merkw. Criminalfaelle II. σελ. 697. Ἐναντίος εἶναι ὁ Friederich (Archiv. σελ. 98.).

(ψ) Τὸ γαλλικὸν δίκαιον δὲν ἀναφέρει τὴν μέθην ὡς λόγον ἀποκλείοντα τὸν καταλογισμόν, ἡ δὲ αὐστηρὰ γνώμη τῶν ἀρχαιοτέρων γάλλων νομοδιδασκάλων ἐπενήργησεν εἰς τὴν νομολογίαν (Hellie théorie II. p. 243). ὅθεν δὲν δύναται νὰ τεθῇ εἰδικῶς εἰς τοὺς ἐνόρκους τὸ ζήτημα, ἐὰν ὑπάρχῃ μέθη. Καὶ ὅμως παραδέχονται ἔτι ἐν Γαλλίᾳ (Rossi II. p. 188. Esquirol μεταφρ. τοῦ Hoffbauer psychologie p. 240. Thémis ou bibliothèque du Jurisconsulte I. p. 101. Hellie théorie II. p. 233—243. Boitard leçons sur le droit criminel pag. 319.), ὅτι ἡ ἐντελὴς καὶ ἀναίτιος μέθη αἴρει τὸν καταλογισμόν. Τὸ πρωσσικὸν δίκαιον, §. 22, καταλογίζει τὴν μέθην τότε μόνον, ὅταν τις ἐκ προθέσεως ἢ ἐξ ἀσυγγνώστου ῥαθυμίας μετέστησεν ἑαυτὸν εἰς τὴν κατάστασιν τῆς μέθης. Hitzig Zeitschr. V. σελ. 60. Ὁ αὐστριακὸς περὶ φορολογικῶν παραβάσεων

νόμος τοῦ 1835. §. 15. θεωρεῖ ἀκαταλόγιστον πᾶσαν πρᾶξιν, τὴν ὁποίαν τελεῖ τις εἰς κατάστασιν ἐντελοῦς μέθης προκύψασαν ἀναιτίως, ἑπομένως καὶ ἐκ ῥαθυμίας, ἐὰν δὲν ἤρχισεν ἢ δὲν ἀπεπειράθη τὴν πρᾶξιν πρὶν τῆς μέθης. Ὁ βαυαρικὸς νόμος, ἄρθρ. 121, σημαίνει τὴν μέθην διὰ τῆς γενικῆς ἐκφράσεως: ἀναίτιος σύγχυσις τῶν αἰσθήσεων.— Ὁμοίως ὁ σαξωνικὸς νόμος ἄρθρ. 67. Ἡ προσθήκη τοῦ νὰ ἐπιβάλληται ἡ ποινὴ τῆς ῥαθυμίας, ἐάν τις μετέστησεν ἐξ ἀμελείας ἑαυτὸν εἰς κατάστασιν μέθης, δὲν ἔγεινε παραδεκτὴ ἐν τῇ βουλῇ. Guenther die neuen Criminalgesetze σελ. 49. not Krug Studien I. σελ. 140. Δικαίως ψέγει τὴν ἔλλειψιν ταύτην τοῦ νόμου, ὁ Schüler Beitr. σελ. 56. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος, ἄρθρ. 97, ἀφοῦ πρῶτον ἀναφέρει, ὅτι ἡ πρόσκαιρος σύγχυσις τῶν αἰσθήσεων εἶναι λόγος ἀποκλείων τὸν καταλογισμὸν, δεικνύει διὰ τῆς ἑπομένης περιόδου, ὅτι καὶ κατ' αὐτὸν μόνη ἡ ἀναίτιος μέθη ἀποκλείει τὸν καταλογισμόν, ἡ περίοδος ἔχει οὕτως: τὸ ἀτιμώρητον παύει, ὅταν ὁ πράξας μετέστησεν ἑαυτὸν ἐπίτηδες διὰ ποτῶν ἢ ἄλλων μέσων εἰς τὴν κατάστασιν, καθ' ἣν ἐτέλεσε τὸ ἀδίκημα, ὅπερ ἀπεφάσισεν εἰς κατάστασιν ἐπιδεκτικὴν καταλογισμοῦ, ἢ ἐὰν ἐπέφερε τὴν κατάστασίν του ἐκ ῥαθυμίας καὶ διαρκούσης αὐτῆς ἐξετέλεσε παράνομόν τινα πρᾶξιν ἐπὶ τῆς ὁποίας τιμωρεῖ ὁ νόμος καὶ τὴν ῥαθυμίαν. Ὅρα προσέτι Hepp Comm. I. σελ. 677—79.— Ὁμοίως ἐκφράζεται τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον, ἄρθρ. 72. Ὅρα περὶ αὐτοῦ Diez (Schneiders Annalen IV. σελ. 504.)

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Καὶ ὁ ἑλλην. ποιν. νόμος δὲν ἀναφέρει ἰδίως τὴν μέθην ὡς λόγον αἴροντα τὸ ἀξιόποινον, ἀλλὰ περιλαμβάνεται καὶ αὕτη εἰς τὴν γενικὴν ἔκφρασιν: ἀναίτιον σύγχυσιν τῶν αἰσθήσεων. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 89. ὅμως, ἐάν τις μετέστησεν ἑαυτὸν εἰς τοιαύτην κατάστασιν διὰ ποτοῦ ἢ ἄλλων μέσων καὶ οὕτως ἔχων ἐξετέλεσε προαποφασισθεῖσαν ἀξιόποινον πρᾶξιν, τιμωρεῖται.

(ω) Πρὸ πάντων Elvers εἰς τὸ ἐν τῇ σημ. φ. μνησθὲν σύγγραμμά του. Περὶ τῆς μέθης ὅρα προσέτι Niccolini quistioni di diritto I. d. 250—282.

(αα) Αὕτη ἦτο καὶ ἡ γνώμη τῶν ἀρχαιοτέρων νομοδιδασκάλων, π. χ. τοῦ Clarus qu. 60. Ὅρα Archiv des Criminalr. XII. σελ. 8. 32. Tittmann Handb. I. σελ 168. Ὅρα ὅμως καὶ Friedreich (Arch. für Psychol. I. II. σελ. 98.).

(ϐϐ) Τὴν γνώμην ταύτην ἐκφράζουσι καὶ οἱ ἀνωτέρω ἐν τῇ σημ. χ. σημειωθέντες νόμοι καὶ τὸ ἄρθρ. 40 τοῦ βαυαρ. νόμου· ἀλλὰ δικαίως ἀμφιβάλλει ὁ Hufnagel Comm. I. σελ. 210. πρϐ. Hepp Com. I. σελ. 677. not.,

ἐὰν ἦναι ἐφαρμοστὴ ἡ διάταξις αὕτη· ἔτι δὲ πλέον δύναταί τις νὰ ἀμφιβάλλῃ περὶ τοῦ ἐὰν ἦναι αὕτη δικαία. **Stuebel** über das saech. Criminalgesetzb. σελ. 43. 44.

(γγ) **Henke** Handb. der gerichtl. medizin IV. σελ. 250. Archiv des Criminalr. XII. σελ. 43. **Friedreich** (Archiv σελ. 104.)

(δδ) **Clarus** Beitr. σελ. 126. Archiv σελ. 49.

(εε) Ὅρα ἐκτὸς τῆς ὑπὸ τοῦ Φάϋερδαχ §. 90 σημ. η. ἐκτεθείσης φιλολογίας: **Visini** (**Wagners** Zeitschr. für oesterreich. Rechtsgel. 1834. I. H. σελ. 40.) **Rossi** II. p. 162. Carmignani II. p. 183. **Esquirol**. allgemeine und specielle Pathologie der Seelenstoer. übers. v. **Hille**. Leipz. 1827. **Burrov** Comm. über den Wahnsinn, übers. Weimar 1831. **Friedreich** Hand. σελ. 440. **Friedreich** Darst. der Theorieen über das Wesen und Sitz psychol. Krankheiten. Leipz 1836. **Blumröder** über das Irresein. Leipz. 1836. **Möller** Beitr zur Erfahrung der psych. Krankheiten. Mainz 1837. **Ritgen** Leitfaden für die Erkenntniss. der persönlichkeitskrankheiten. Giessen 1837. **Foderé** sur les diverses espéces de folie. Strassbourg 1833. **Orfila** traité de médecine légale. Vol. III. **Mittermaier** de principio imput. alienat. mentis in jure crim. Heidelb. 1837. **Ferrarese** delle malatie della mente. Napoli 1830 2 Vol. **Ray** treatise on medical jurisprudence of insanity. Boston 1838. καὶ περὶ τῶν γνωρισμάτων τῆς παραφροσύνης: **Roller** in **Schneiders** Annalen IV. σελ. 449. **Kitka** (oesterreich. Zeitschr. σελ. 154.)

(ζζ) Καὶ ὡς πρὸς τοῦτο ὑπάρχει μεγάλη διαφωνία εἰς τὰς νεωτέρας νομοθεσίας. **Mittermaier** diss. de principio alienat. ment. p. 50. **A**) Αἱ μὲν δηλοῦσιν ἁπλῶς διὰ γενικωτάτης ἐκφράσεως, ὅτι καὶ αἱ ταραχαὶ τῆς ψυχῆς δὲν ὑπόκεινται εἰς καταλογισμὸν, ἀφίνουσι δὲ εἰς τὸν δικαστὴν νὰ κρίνῃ, ἐὰν ἦναι δεκτὸς ὁ καταλογισμὸς, οὕτω π. χ. κατὰ τὸν αὐστρ. νόμον ἄρθρ. 2. καὶ κατὰ τὸν γαλλικὸν νόμον ἄρθρ. 64, ὅστις ἀναφέρει μὲν μόνον τὴν démence, θέλει δὲ νὰ ὑπαγάγῃ ἐνταῦθα ὅλας τὰς ταραχὰς τῆς ψυχῆς. **Hellie** théorie du Code pénal II. p. 208. **Eckenstein** ad locum Codicis de element. Cron. 1836. **Rauter** traité I. p. 144. **B**) Ἄλλαι ἀπαριθμοῦσιν ὅλας τὰς ταραχὰς τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ μετὰ γενικῆς τινος προσθέτου ἐκφράσεως, ὑποδεικνυούσης ἀρχήν τινα, π. χ. ὁ βαυαρικὸς νόμος, ἄρθρ. 120.: Δὲν δύνανται νὰ τιμωρηθῶσιν ὡς ἀδικήσαντες οἱ μανιώδεις, οἱ παράφρονες καὶ ἐν γένει ὅσοι διὰ μελαγχολίαν ἢ ἄλλας δεινὰς ψυχικὰς ἀσθενείας ἀπέβαλον τὴν χρῆσιν τοῦ λογικοῦ των. **Γ**) Ἄλλαι ἐκθέτουσι, χωρὶς ν' ἀναφέρωσι παραδείγματα, τὸν γενικὸν χαρακτῆρα τῶν ταραχῶν τῆς ψυχῆς, αἵτινες ἀποκλείουσι τὸν καταλογισμὸν, π. χ. ὁ αὐστριακὸς περὶ φορολογικῶν παραβάσεων νόμος, ἄρθρ. 15.: ὅσοι διαρκῶς ἢ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς τελέσεως τῆς παραβάσεως στεροῦνται ὁλοτελῶς

τῆς χρήσεως τοῦ λογικοῦ των. Ὁμοίως ὁ σαξων. νόμος, ἄρθρ. 67: καταλογισμὸς δὲν χωρεῖ ἐπὶ ἐκείνων, ὅσοι διὰ ψυχικῆς τινος ἀσθενείας ἐστερήθησαν τῆς χρήσεως τοῦ λογικοῦ των. Δ) Ἄλλαι ὁρίζουσι γνωρίσματά τινα, πρὸς ὁδηγίαν τοῦ δικαστοῦ ἵνα κρίνῃ, ποία ταραχὴ τῆς ψυχῆς ἀποκλείει τὸν καταλογισμὸν, καὶ ἀναφέρουσι μόνον παραδείγματα ἀσθενειῶν τινων, π. χ. ὁ βυρτεμβεργ. νόμος, ἄρθρ. 97. : πᾶσα ἀθέμιτος πρᾶξις εἶναι ἀτιμώρητος ἐὰν ἐπράχθη εἰς κατάστασιν, καθ' ἣν δὲν ὑπῆρχεν ἡ ἐλευθέρα χρῆσις τοῦ λογικοῦ, ἐνταῦθα δὲ ἀνάγεται κυρίως ἡ μανία, ἡ γενικὴ καὶ ἡ μερικὴ παραφροσύνη, ἡ ἐντελὴς βλακεία καὶ ἡ πρόσκαιρος ἐντελὴς σύγχυσις τῶν αἰσθήσεων καὶ τοῦ νοός. Ὅρα Leube die gesetzb. Bestimmungen der Zurechnung aus ärrtlichen Gesichtspuncte. Tüb. 1837. Hepp Theorie der Zurechnung σελ. 12. Hepp Comm. I. σελ. 682. E) Ἄλλαι προτάττουσιν ὡς βάσιν τὴν περὶ τοῦ καταλογισμοῦ γενικὴν ἀρχὴν καὶ ἀναφέρουσι παραδείγματα ὡς συνεπείας τῆς τεθείσης ἀρχῆς (Ὅρα ἀνωτέρω τὴν σημ. 2. τοῦ Ἐκδ. ἐπὶ τοῦ §. 85.). Τοῦτο εἶναι τὸ σύστημα τοῦ βαδικοῦ νομοσχεδίου, §. 71., ὅπου ἀναφέρονται ἡ ἐντελὴς βλακεία, ἡ μανία, ἡ παραφροσύνη, καὶ τὸ σύστημα τοῦ ἑσσικοῦ νομοσχεδίου §. 37., ὅπου τὸ πᾶν ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἂν ἔλειπεν ἡ συνείδεισις τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως. Κατὰ τῆς ἐκφράσεως: ἄρσις τῆς χρήσεως τοῦ λογικοῦ ὅρα Mittermaier (Archiv, neue Folge 1835. σελ. 93. 105.) Leube die gesetzb.Bestimmungen σελ. 36.Kitka (Zeitschr. für oesterreich. Rechtsgel. 1839. I. c. σελ. 143.). Ὅρα ὅμως ὑπὲρ αὐτῆς Herrmann zum saechs. Gesetzb. σελ. 137. Hepp Theorie σελ. 15. Hufnagel Comm. I. σελ. 209. Νέαν πρότασιν νομίμου διατάξεως ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὅρα εἰς Sponholz Controverz der Zur. bei zweifelhaften Gemüthszustaenden. Stralsund 1839. σελ. 98.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Ὁ ἑλλην. ποιν. νόμος, σύμφωνος μὲ τὸν βυρτεμβεργικὸν, λέγει ἐν τῷ ἄρθρ. 86., ὅτι πρᾶξίς τις δὲν δύναται νὰ καταλογισθῇ εἰς ἐκείνους, οἵτινες ἐξετέλεσαν αὐτὴν ἐνῷ δὲν ἦσαν κύριοι τῆς χρήσεως τοῦ λογικοῦ· προστίθησι δὲ, ὅτι εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἀνήκουσιν ἰδίως ὅσοι πάσχουσιν ἀπὸ μανίαν, καθολικὴν ἢ μερικὴν παραφροσύνην, ἢ ἐν γένει ἀπὸ ὁποιανδήποτε βλάβην τοῦ νοὸς ἢ ψυχικὴν ἀσθένειαν, ἀποκλείουσαν παντάπασι τὴν ἐλευθέραν τοῦ λογικοῦ χρῆσιν, ὅσοι ἐκ βλακείας δὲν δύνανται νὰ κρίνωσιν ὀρθῶς τῶν πράξεών των τὰς συνεπείας ἢ νὰ κατανοήσωσι τὸ ἀξιόποινον αὐτῶν κτλ.

(ηη) Mittermaier diss. de princ. imp. p. 53.

(θθ) Περὶ τοῦ ἂν ὑπάρχωσι τοιαῦται ὅρα Chelius de alienat. volunt. quatenus ad medic. forens. Heidelb. 1834. Friedreich (Heckers wissenschaftl. Annalen X. Jgg. 1834. Maiheft. σελ. 47.) καὶ Mittermaier diss. de prirnc. p' 32.

(ιι) Esquirol des illusions chez les alienés. Paris 1832. Hagen die Sinnestäuschungen in Bez. auf Psychol. Leipz. 1837. Horn Archiv für medic. Erfahrungen 1825. p. 30—32. Kitka l. c. σελ. 163.

(κκ) Mittermaier Diss. cit. P. 27.

(λλ) Reil Rhapsodien zur Anwend. psych. Kurmethoden σελ. 306. Weber Anthropologie σελ. 507. Feuerbach Darst. I. σελ. 290. Mittermaier diss. cit. p. 15. 21.

(μμ) Heinroth Syst. σελ. 182. Weber σελ. 501. Mittemaier Diss. p. 23.

(νν) Mittermaier (Arch. des Criminalr. neue. F. σελ. 95.) Friedreich Handb. σελ. 556. καὶ neues Archiv des Criminalr. XIV. σελ. 271. Ὑπὲρ τὸ δέον ἐκτείνει τὸν καταλογισμὸν ὁ Jarke (Hitzig s Zeitschr, H. 21. σελ. 140.) ὅρα προσέτι Leube σελ. 22.

(ξξ) Horn Arch. für mediz. Erfahr. 1818. I. Bd. σελ. 429. Friedreich (Arch. des Criminal. XIV. nr. 12.) Weber Anthrop. σελ. 508. Πρὸ πάντων Ray treatise p. 319.

(οο) Friedreich Handb. σελ. 599. Schneider Annalen I. H. σελ. 217. Hellie théorie II. p. 216.

(ππ) Ὅρα μὲν Platner de amentia occulta, Lips. 1797. Friedreich Handb. σελ. 580. ἀλλὰ καὶ Mittermaier Diss. cit. p. 45. καὶ Archiv, neue Folge II. σελ. 99. Hepp Théorie σελ. 23.

(ρρ) Περὶ μονομανίας: Friedreich Handbuch. σελ. 555. Hellie théorie II. p. 217. 223. Mittermaier diss. cit. p. 47.

(σσ) Reil Rhapsodien σελ. 398. Heinroth Lehrb. der Störungen des Seelenlebens II. σελ. 389.

(ττ) Platner Untersuch. nr. 12—17. Jarke (Hitzig's Zeitschr. 21. H. σελ. 142.) Weber. σελ. 486. Hellie théorie II. p. 211. Οἱ Γάλλοι σημαίνουσι τὴν κατάστασιν τῆς βλακείας διὰ τῆς ἐκφράσεως idiotisme. Ὀρθῆς ἰδέας περὶ βλακείας ὅρα εἰς Ray treatise p. 72—77.

(υυ) Henke abhandl. aus der gerichtl. Medizin V. Bd. σελ. 161. Friedreich σελ. 591.

(φφ) Horn Archiv für mediz. Erf. 1831 Novemberheft. σελ. 953. Henke Abhandl. aus der gerichtl. Med. V. nr. 4.

(χχ) Groos die Lehre von der mania sine delirio. Heidelb. 1830. Friedreich (Hecker's Wissenschaftl. Annalen der Heilk. X. Jhrg. 1834. Maiheft. σελ. 1.) Friedrich Handb. σελ. 542. Chelius de

alienat. volunt. quatenus ad med. for. spectant· Heidelb. 1834. Ferrarese delle malatie della mente I. p. 114. Ray treatise p. 117.

(ψψ) Friedreich Arch. für Psychol. I. Heft. σελ. 39. Mittermaier (Archiv. des CrimR., neue F., II. σελ. 103.)

(ωω) Ἀκριβῶς θεωρουμένου τοῦ πράγματος εἶναι ἀναντίῤῥητον ὅτι ἀμέσως μὲ τὴν ἐμφάνισιν τῆς ἀσθενείας ταράττεται ἡ συνείδησις, ἀλλὰ πρὸ τῆς πράξεως καὶ μετὰ τὴν πρᾶξιν φαίνεται αὕτη ἀτάραχος.

(ααα) Ὅρα ἐν γένει Mittermaier diss. de alienat. mentis. p. 35—42. Τὸ πᾶν συνίσταται εἰς τὸ νὰ διακρίνῃ τις ἀκριβῶς τὴν προκειμένην σπανίαν περίπτωσιν. (Ὅρα ὅμως πάλιν τὴν διήγησιν νέας τοιαύτης περιπτώσεως εἰς medizin. Correspondenzblatt des Würtemberg. aerztl. Vereins Bd. VII. nr. 21.) ἀπὸ τῶν περιπτώσεων τῆς mania occulta καὶ τῆς μονομανίας. Diez (Schneider's Annalen IV. σελ. 514.) Ὀρθὰς παρατηρήσεις περὶ τοῦ ὅτι πολλάκις οἱ ἀληθῶς πνευματικὴν ἀσθένειαν πάσχοντες ἔχουσι τὴν συνείδησιν τῶν πράξεών των, ὅρα ὑπὸ Kitka in der Zeitschr. σελ. 167—173.

§ 91.

Τελευταῖον ἀποκλείει τὸν καταλογισμὸν Γ) *πᾶσα ἀναίτιος κατάστασις, κατὰ τὴν ὁποίαν, καίτοι ἔχοντος τοῦ πράξαντος τὴν συνείδησιν τοῦ ποινικοῦ νόμου, ἦτο ὅμως ἀδύνατος ἡ ἐπενέργεια αὐτῆς εἰς τὴν βούλησιν*. Τοιαύτη περίπτωσις ὑπάρχει (α), 1) ὅταν ἡ πρᾶξις τελῆται ὡς μόνον μέσον πρὸς ἀποτροπὴν *ὑπαρχουσῶν ἀλγηδόνων*, εἰς τὰς ὁποίας ἡ συνήθης ἀνθρωπίνη καρτερία ἀδυνατεῖ ν' ἀντισταθῇ (β), ἢ 2) ὡς μόνον μέσον σωτηρίας (γ) ἀπὸ παρόντος ἐπικειμένου *κινδύνου* τῆς *ζωῆς* ἢ *ἄλλου* τινὸς *ἀναντικαταστάτου* προσωπικοῦ ἀγαθοῦ, εἴτε προέκυψεν ὁ κίνδυνος α) ἀπὸ ἁπλῆν ἐκ τύχης συμφορὰν (δ), εἴτε β) ἀπὸ παράνομον ἄλλου τινὸς βίαν (ἀπειλαὶ δι' ἔργου, vis compuls). (ε).

(α) Τῶν προλαβουσῶν ἐκδόσεων ἡ ἔκφρασις (§. 89.) ἦτο πολλὰ γενικὴ καὶ ἀόριστος. Τὸ πᾶν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν metus (ἢ, καθὼς ἐκφράζεται τὸ c. 6. X. de his quae vi, violentia) qui (quae) salutis periculum, vel corporis cruciatum contineat L. 3. C. de transact.

(β) Οἷον ἐπὶ κλοπῆς ἐδωδίμων ἐν καιρῷ λιμοῦ, καθ' ὃν ἡ ψυχικὴ ἀλγηδὼν ἐκείνου, τοῦ ὁποίου λιμοκτονοῦν ἡ σύζυγος καὶ τὰ τέκνα, ἐξισοῦται μὲ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ σωματικὴν ἀλγηδόνα. C. C. C. Art. 146. Προσέτι ἐπὶ βασάνων, φυλακίσεως κ. τ. τ. πρὸς ἐκβίασιν ἀποῤῥήτων, πρὸς βιασμὸν εἰς αἱμομιξίαν κ. τ. τ.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Ἡ γνώμη τοῦ Φάϋερβαχ εἶναι πολὺ περιωρισμένη. Ἐπίσης καὶ ὅταν τις ἐπιχειρήσῃ πρᾶξίν τινα, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ ν' ἀποτρέψῃ ὑπὸ τοὺς εἰς τὸν § ἀναφερομένους ὅρους ἐπικίνδυνον βλάβην ἐπαπειλοῦσαν τοὺς ἐγγυτάτους συγγενεῖς ἢ τὸν σύζυγον, μένει ἀτιμώρητος.

(γ) Ἀλλὰ ταῦτα δὲν ἐφαρμόζονται, ὅταν τὸ ἀδίκημα συνίσταται εἰς παραβίασιν ἰδικοῦ νομίμου καθήκοντος πρὸς θυσίαν τῆς ζωῆς καὶ τῆς ὑγείας, ὡς π. χ. ἐν τῇ περιπτώσει τοῦ SCt. Silanian. (L. 1. §. 2. D. desc Silan.) καὶ ἐπὶ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ στρατιωτῶν.

(δ) Ἐμπρησμὸς πλημμύρα κτλ.

(ε) Εἴτε ὁ βιάζων μεταχειρίζεται τὸν ἕτερον ὡς ἀντικείμενον προσβολῆς δικαιώματος, καθ' ἣν περίπτωσιν τὸ δίκαιον τῆς ἀνάγκης συμπίπτει μὲ τὴν ἄμυναν, εἴτε μεταχειρίζεται τὴν βίαν διὰ νὰ καταχρασθῇ τὸν βιαζόμενον ὡς μέσον πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ ἀδικήματος.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Ἡ βία, μάλιστα δὲ καὶ ἡ ψυχολογική, καθόσον ἀναγκάζεταί τις εἰς τὴν πρᾶξιν δι' ἀπειλῶν, ἡνωμένων μὲ παρόντα καὶ ἄλλως ἀναπόφευκτον κίνδυνον σώματος ἢ ζωῆς, πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀποκλείων τὸν καταλογισμὸν λόγος, διότι καθ' ὅσα δύναται ὁ νομοθέτης δικαίως ν' ἀπαιτήσῃ παρὰ τῶν πολιτῶν, ἡ ἄφευκτος ἀνάγκη τοῦ ἀπειλουμένου εἶναι τοιαύτη, ὥστε ἐκλείπει ἡ ἐλευθερία τῆς βουλήσεως *Rossi* traité II. p. 212. *Carmignani* delle leggi II. p. 230. *Hellie* théorie II. p. 263. *Vaillant* diss. cit. p. 130. 146.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Αἱ νέαι νομοθεσίαι παραδέχονται ἅπασαι τὸν λόγον τοῦτον ὡς ἐξαλείφοντα τὸ ἀξιόποινον. Γαλλ. νόμος, ἄρθρ. 64. (Ὅρα ἀνωτέρω τὴν ἐπὶ τοῦ §. 85. σημ. 2.)· Αὐστρ. νόμος, ἄρθρ. 2. Πρωσσικὸς νόμος II. Τίτλ. 20. ζ.

19—21, ὅπου ὅμως ἀναφέρεται, ὅτι ὁ φόβος ἀπειλῶν ἡνωμένων μὲ κίνδυνον τοιοῦτον, τὸν ὁποῖον δύναταί τις ν' ἀποφύγῃ διὰ τῆς βοηθείας τῆς πολιτείας ἢ κατ' ἄλλον τρόπον, δὲν καθιστᾷ τὴν πρᾶξιν ἀτιμώρητον, ὡς οὐδὲ ὁ φόβος ἁπλῆς βλάβης τῆς περιουσίας. Βαυαρ. νόμος, ἄρθρ. 121. ἀρ. 7., κατὰ τὸν ὁποῖον ἀπαιτοῦνται ἀπειλαὶ ἡνωμέναι μὲ παρόντα καὶ ἀναπόφευκτον κίνδυνον τῆς ζωῆς· ἐνῷ εἰς τὸν σαξων. νόμον, ἄρθρ. 69., καὶ εἰς τὸν βυρτεμβεργ. ἄρθρ. 101., γίνεται λόγος περὶ κινδύνου σώματος ἢ ζωῆς. Ἡ φράσις τοῦ βαυαρικοῦ νόμου εἶναι πολλὰ στενή, ὅθεν καὶ εἰς τὸ βαυαρ. νομοσχέδιον τοῦ 1822, ἄρθρ. 73, ἔλαβε πλειοτέραν ἔκτασιν. Νομοθεσία, ἀπαιτοῦσα πολὺν ἡρωϊσμὸν ἐκ μέρους τῶν πολιτῶν, δὲν δύναται νὰ τελεσφορήσῃ. *Millermaier* über den neuesten Zustand σελ. 181.

Σημ. 3. τοῦ ἐκδ. Πολλὰ ἐσφαλμένως νομοθεσίαι τινές, π. χ. ἡ βαυαρική, δὲν ἐκτιμῶσι προσηκόντως τοὺς δεσμοὺς τῆς συγγενείας, μὴ παραδεχόμεναι τὸ ἀτιμώρητον, ὅταν αἱ ἀπειλαὶ ἦναι ἡνωμέναι μὲ κίνδυνον τῆς ζωῆς, τῶν πλησιεστέρων συγγενῶν. Κατ' ὀρθοτέραν γνώμην ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος, ἄρθρ. 101., ἀναγνωρίζει τὴν ἐπιῤῥοὴν τῆς συγγενείας, ἐὰν ὁ κίνδυνος ἀπειλῇ τὸν βιαζόμενον αὐτόν, τοὺς ἀνιόντας ἢ κατιόντας αὐτοῦ συγγενεῖς, τὸν σύζυγον αὐτοῦ ἢ τοὺς ἀδελφούς. *Hufnagel* Comm. σελ. 218. *Hepp* Comm. I. σελ. 697. Πλατύτερον ἔτι ἀναγνωρίζει τὴν ἐπιῤῥοὴν τῆς συγγενείας τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον, ἄρθρ. 77. Ὁ *Oersted* Prüfung des baie. Entw. von 1822. σελ. 204. ὑπερασπίζεται τὴν αὐστηρὰν γνώμην, ἀλλὰ ὅρα ὀρθότερον *Goenner* Motive σελ. 125.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Τὰς περὶ τοῦ προκειμένου διατάξεις τοῦ ἑλληνικοῦ ποιν. νόμου ὅρα εἰς τὴν προσθ. ἐπὶ τοῦ §. 36.

Σημ. 4. τοῦ ἐκδ. Ἐνταῦθα ἀνάγεται (πρὸ πάντων ὡς πρὸς

τοὺς στρατιώτας καὶ τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους) τὸ ζήτημα, ἐὰν ὁ ὑπακούων εἰς δοθεῖσαν προσταγὴν ἦναι ἀξιόποινος. Ὡς ἐκ τοῦ Ρωμαϊκοῦ δικαίου, L. 167. D. de reg. juris, δὲν δύναται νὰ βοηθηθῇ τις πολὺ πρὸς λύσιν τοῦ ζητήματος. Βέβαιον εἶναι, ὅτι τότε μόνον παύει τὸ ἀξιόποινον, ὅταν τις ὑπακούῃ εἰς προσταγὴν ἐκδεδομένην κατὰ τοὺς νομίμους τύπους παρὰ τῆς ἁρμοδίας προϊσταμένης ἀρχῆς. Καθῆκον πρὸς ἀπόλυτον ὑπακοὴν δὲν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν. *Rossi* traité II. p. 136. Hellie théorie II. p. 271. Ὁ βαυαρκὸς νόμος, ἄρθρ. 122., θεωρεῖ μόνον τὸν προϊστάμενον ὑπάλληλον ἀξιόποινον, ἐὰν διέταξε πρᾶξιν, ἥτις εἶναι ἀξιόποινος καθὸ κατάχρησις, ὑπέρβασις ἢ παραβίασις τῶν περὶ τὴν ὑπηρεσίαν καθηκόντων. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος, ἄρθρ. 403., παραπέμπει εἰς τὸν §. 53. τοῦ πολιτεύματος καὶ ἐξετάζει, ἐὰν ὁ ὑπακούων εὑρίσκετο εἰς περιστάσεις, καθ' ἃς ὤφειλε νὰ ὑπακούσῃ.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Ὁ ἑλλην. ποιν. νόμος (ἄρθρ. 97.) τίθησι τὸν κανόνα, ὅτι ἁπλῆ προσταγὴ δὲν αἴρει τὸ ἀξιόποινον. Ἐὰν ὅμως ἡ πρᾶξις ἦναι τιμωρητὴ ὡς ἁπλῆ κατάχρησις ἢ παράβασις τῶν δημοσίων καθηκόντων, ἡ δὲ προσταγὴ ἐδόθη ἀπὸ ἀνώτερον ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἁρμοδιότητός του διὰ τῶν νομίμων διατυπώσεων, τιμωρεῖται μόνος ὁ δοὺς αὐτήν.

ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ.

Περὶ τοῦ λόγου τοῦ σχετικῶς ἀξιοποίνου.

ΥΠΟΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΠΡΩΤΗ.

Περὶ τῶν λόγων τοῦ σχετικῶς ἀξιοποίνου ἐπὶ τῆς εἰδικῆς ἐφαρμογῆς τῶν νόμων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Ἐπὶ τῆς ἐφαρμογῆς ὁριστικῶν ποινικῶν νόμων.

Tiraquellus de poenis legum ac consuetudinum statutorumque temperandis aut etiam remittendis. Venet. 1560. et in Opp. T. VII.
C. G. Strecker D. de potest. judicis poenas in delicta statutas mitigandi etc. Erf. 1733.
P. J. Heisler D. de justis poenas mitigandi causas in criminibus. Hal. 1752.
G. B. Hoffmann D. de poena ordinaria nonnunquam mitiganda. Lips. 1762.
Fr. Ziegler Theorie der Strafschärfung. Helmst. 1806.
F. X. Reindl über Schärfung und Milderung der Strafen. Landsh. 1811.
Drackenstein de causis poenam mitigant. Traject. 1822.

§. 92.

Ἐπὶ τῆς ἐφαρμογῆς ὁριστικῶν ποινικῶν νόμων, δι' ὧν ὁ νομοθέτης αὐτὸς, σταθμίσας τὸν βαθμὸν τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως ἐν γένει (in abstracto), συνέδεσε μετὰ ὡρι-

σμένης πράξεως ὡρισμένον κακόν, τὸ μέγεθος τοῦ ἀξιοποίνου τῆς εἰς τὸν νόμον ὑπαγομένης πράξεως κρίνεται ἐπὶ μόνη τῇ βάσει *τοῦ νόμου* καὶ οὐχὶ κατὰ γενικὰς ἀρχὰς (§. 76.)

§. 93.

Ὅθεν, ἐὰν ὑπάρχωσι τὰ νομίμως ὡρισμένα γνωρίσματα τοῦ ἀδικήματος καὶ δὲν ἔχωσι χώραν ἀνώτεροι νόμιμοι λόγοι, καθιστῶντες ἀναγκαίαν ἐξαίρεσιν τοῦ νόμου, ἐπιβάλλεται ἀπαραλλάκτως καὶ ἀναγκαίως ἡ *νόμιμος ποινή*.

§. 94.

Ἐὰν ὅμως ὑπάρχωσι νόμιμοι λόγοι, ἀποκλείοντες τὴν ἰδιότητα τοῦ ὁριστικοῦ ποινικοῦ νόμου ὡς μόνης ἀρχῆς προσδιοριζούσης τὸ ἀξιόποινον πάσης πράξεως, περιεχούσης τὰ νόμιμα γνωρίσματα, καθίσταται ἀναγκαία ἡ *μεταβολὴ τῆς ποινῆς*. Οὕτως ὀνομάζεται *ὁ προσδιορισμὸς ποινῆς κατὰ τὸ ποσὸν*(κατὰ τὸ μέγεθος)*διαφερούσης ἀπὸ τοῦ νομίμως, ὡρισμένου κακοῦ, διά τινα περίπτωσιν ὑπαγομένην εἰς τὸν νόμον*,καὶ εἶναι ἤτοι *ἐπίτασις* τῆς ποινῆς (exasperatio poenae) ἢ *μετρίασις* αὐτῆς (mitigatio poenae) (α).

(α) Ἡ μεταβολὴ τῆς ποινῆς διαφέρει ἀπό τε τῆς μεταλλαγῆς αὐτῆς, καὶ ἀπὸ τοῦ ἐπὶ ἀορίστων ποινικῶν νόμων προσδιορισμοῦ ἀνωτέρου ἢ κατωτέρου τῆς ποινῆς ὅρου, ἀναλόγως τοῦ ἀνωτέρου ἢ κατωτέρου βαθμοῦ τοῦ ἀξιοποίνου. Πρβ. **Feuerbach Revision Thl. 1.** σελ. **223.** ἐπ. **Heisler Diss. §. 1.**

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Ὡς πρὸς τὸ δικαίωμα τοῦ δικαστοῦ πρὸς μετρίασιν τῶν ποινῶν πρέπει νὰ διακρίνωμεν *ἐλαφρυντικοὺς* καὶ *μετριαστικοὺς* λόγους. Ἐλαφρυντικὸς λέγεται ὁ λόγος,

δι' ὧν ἔχει ὁ δικαστὴς τὸ δικαίωμα ν' ἀπομακρύνηται πρὸς ὄφελος τοῦ κατηγορουμένου ἀπὸ τῆς ἀπολύτως ὡρισμένης ποινῆς καὶ νὰ καταβιβάζῃ αὐτὴν ἐπὶ σχετικῶς ἀορίστων ποιν. νόμων ὑπὸ τὸν παρὰ τοῦ νόμου ὁριζόμενον ἐλάχιστον ὅρον. Μετριαστικὸς δὲ λέγεται ὁ λόγος, ὅστις ἐπὶ ἀπολύτως ἢ σχετικῶς ἀορίστων ποιν. νόμων λαμβάνεται κατὰ τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς ὑπ' ὄψιν ἐντὸς τοῦ νομίμου αὐτῆς μέτρου, ἀπόκειται δὲ εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ νὰ θεωρήσῃ τὸ ἀξιόποινον ἠλαττωμένον καὶ νὰ ἐπιμετρήσῃ ἑπομένως μετριωτέραν ποινὴν εἰς τὸν κατηγορούμενον. Τὴν διάκρισιν ταύτην κατέκρινε μὲν νεωστὶ ἀδίκως ὁ Treffurt (Arch. des Criminalr. neue F. 1838. σελ. 414.), ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ νεωτέρα νομολογία τὴν παρεδέχθη. Ὅρα *Hepp.* Theorie der Zur σελ. 40. *Hufnagel* Comm. I. σελ. 202. ***Krug*** **Studien zum Saechs. Criminal-Gesetzb. I. σελ. 124.** Αἱ διάφοροι γνῶμαι περὶ τοῦ πρὸς μετρίασιν τῶν ποινῶν δικαιώματος τοῦ δικαστοῦ παρεφθάρησαν κατὰ τὰς προγενεστέρας ἐποχὰς διὰ τῶν ἐσφαλμένων περὶ ἐλευθερίας ἰδεῶν καὶ διὰ τῆς γνώμης, ὅτι πᾶν ὅ,τι ἐλαττόνει τὴν ἐλευθερίαν ἐλαττόνει καὶ τὸν καταλογισμὸν, ὡς καὶ διὰ τῆς τάσεως πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ παλαιοῦ νόμου, τοῦ ὁρίζοντος σκληρὰς ποινάς. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀνήκει εἰς τὸν *Φάϋερβαχ* ἡ δόξα ὅτι ἀπέδειξε τὴν σαθρότητα τῆς ἀρχαίας περὶ ἐλευθερίας θεωρίας καὶ ἔθεσεν ὑγιεῖς ἀρχὰς περὶ τοῦ κύρους καὶ τῆς ἰσχύος τῶν ποινικῶν νόμων, ὡς καὶ περὶ τῆς πρὸς τὸν νόμον σχέσεως τοῦ δικαστοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον δὲν συγχωρεῖται νὰ παρεκτρέπηται αὐθαιρέτως ἀπὸ τοῦ νόμου, διότι δὲν τὸν θεωρεῖ δῆθεν σκόπιμον. Ἀλλὰ καὶ ὁ Φάϋερβαχ, στηριζόμενος ἐπὶ τῆς ψυχολογικῆς αὐτοῦ ἀναγκαστικῆς θεωρίας, κατήντησεν εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον, διότι ἐκλαμβάνων τὴν ἐξ ἀνάγκης ἐλευθέραν ἀφιεμένην τοῦ δικαστοῦ κρίσιν ὡς ἐλευθέραν αὐθαιρεσίαν, καὶ προσδοκῶν πᾶσαν θεραπείαν ἐκ τῆς

θετικότητος τῶν διὰ τοῦ νόμου ἀπειλουμένων ποινῶν, κατήργησεν ὅλους τοὺς ἐλαφρυντικοὺς λόγους. Ἐν γένει δὲν ἐγίνετο ἡ ἀπαιτουμένη διάκρισις, ἂν ἔχῃ ὁ δικαστὴς νὰ ἐφαρμόσῃ πλήρη νομοθεσίαν ἢ ἁπλῶς τὸ κοινὸν γερμανικὸν ποινικὸν δίκαιον. Διότι ἐνῷ κατὰ τὴν πρώτην περίπτωσιν δὲν δύναται ὁ δικαστὴς νὰ παραδεχθῇ ἄλλους ἐλαφρυντικοὺς λόγους, εἰμὴ τοὺς ὑπὸ τῶν νόμων ῥητῶς ὁριζομένους, ἀπ' ἐναντίας κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον ἡ ἐξουσία αὐτοῦ εἶναι πολὺ πλέον ἐκτεταμένη, καθότι αἱ διατάξεις τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου (*Rosshirt* Entiwick σελ. 70. *Besserer* diss de mitigat. poenar. juris crim. Romanor. Heidelb 1827. *Birbaum* im N. Achiv XIII. σελ. 553. 570.) ἢ τῆς ποιν. διατάξεως τοῦ Καρόλου δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς διατάξεις πλήρους ποινικοῦ νόμου, καθότι καὶ ἡ Καρολ. διάταξις αὐτὴ ἀναφέρεται πάντοτε εἰς τὴν κρίσιν τῶν δικαστῶν (Schöffen) (*Millermaier* über den neuesten Zustand der Criminalgesetzgebung, σελ. 70—89.), καὶ καθότι αὐτὸ τὸ 179 ἄρθρον τῆς Π. Δ. Κ. διὰ τῶν ἐκφράσεων: das soll mit allen Umständen—darin gehandelt oder *gestraft* werden, ἀναγνωρίζει ὅτι, ὁσάκις ὁ δικαστὴς εὑρίσκει τὸν καταλογισμὸν ἐν γένει μὲν ὑπάρχοντα, οὐχὶ δὲ καὶ πλήρη, ὀφείλει μὲν νὰ ἐπιβάλλῃ ποινὴν, ἀλλὰ μετριωτέραν. Ὅθεν, ὁσάκις ὑπάρχουσι λόγοι, οἵτινες, ἐὰν εἶχον φθάσει τὸν ἀνώτατον βαθμὸν ἤθελον ἀποκλείσει τὸν καταλογισμὸν, οἵτινες ὅμως πρόκεινται ἤδη εἰς βαθμὸν κατώτερον, καὶ ἑπομένως ἁπλῶς ἐλαττόνουσι τὸν καταλογισμὸν, φέροντες σύγχυσιν εἰς τὴν πρὸς ὕπαρξιν τοῦ καταλογισμοῦ ἀπαιτουμένην συνείδησιν, ὡς ἐπὶ μετρίου βαθμοῦ μέθης, ἐπὶ μετρίου βαθμοῦ βλακείας, κωφαλαλίας κ. τ. τ. ἔχει καὶ ὁ δικαστὴς παρὰ τοῦ νόμου τὴν ἐξουσίαν νὰ παραδέχηται τὴν ὕπαρξιν ἐλαφρυντικοῦ λόγου *Martin* Lehrb. d. CrimR. σελ. 124. *Wächer* Lehrb. σελ. 125. *Rosshirt* Entwick. σελ. 65. *Hef-*

fler Lehrb. σελ. 119. Bauer Lehrb. σελ. 138. *Abegg* Lehrb. §. 153.

Σημ. 2. τοῦ ἐκδ. Ἡ ἀνωτέρω ἐν τῇ σημ. 1. γενομένη διάκρισις μεταξὺ μετριαστικῶν καὶ ἐλαφρυντικῶν λόγων ἐγένετο δεκτὴ καὶ εἰς τὰς νεωτέρας νομοθεσίας, ἂν καὶ δὲν διεξήχθη μεθ' ἱκανῆς σαφηνείας. Ἐν τῷ βαυαρικῷ νόμῳ γίνεται λόγος, ἐν τοῖς ἄρθρ. 90—95., μόνον περὶ μετριάσεως τῆς ποινῆς ἐπὶ τῶν ἀορίστων ποινικῶν νόμων, ἐν δὲ τῷ ἄρθρῳ 97. καὶ περὶ τῶν ἐλαφρυντικῶν λόγων, κατὰ τοὺς ὁποίους ὁ δικαστὴς δύναται πρὸς ὄφελος τοῦ κατηγορουμένου ν' ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τῆς τακτικῆς ποινῆς. Καὶ ὁ σαξωνικὸς νόμος, ἄρθρ. 62. 64. λαλεῖ περὶ ἐλαφρύνσεως ὑπὸ τὴν ἀνωτέρω ἔννοιαν. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος ἀποφεύγει τὴν χρῆσιν τῶν ἐκφράσεων τούτων, ἀλλ' ἐν τῷ ἄρθρῳ 110. λαλεῖ περὶ ἐλαττώσεως τοῦ ἀξιοποίνου. Τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον, ἄρθρ. 134., διακρίνει ἀκριβῶς τοὺς ἐλαφρυντικοὺς λόγους ὑπὸ τὴν ἀνωτέρω ἔννοιαν ἀπὸ τῶν μετριαστικῶν κατὰ τὸ ἄρθρον 145. Ὁ νέος μεκλεμβουργικὸς περὶ κλοπῆς νόμος τῆς 4 Ἰανουαρ. 1839. §. 11. λαλεῖ περὶ μετριαστικῶν λόγων.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Ὁ ἑλλην. ποιν. νόμος τίθησι τὸν κανόνα, ὅτι ὁ δικαστὴς δὲν δύναται νὰ μεταβάλῃ τὸ παρὰ τοῦ νόμου ὡρισμένον εἶδος τῆς ποινῆς, οὐδὲ νὰ ὑπερβῇ ἢ νὰ καταβιβάσῃ τὸ παρὰ τοῦ νόμου τεταγμένον μέτρον αὐτῆς, ἀλλ' ὀφείλει κατὰ τὴν φύσιν τῆς πράξεως καὶ τὴν ἰδιότητα τοῦ πράξαντος νὰ προσδιορίζῃ τὸ μέτρον αὐτῆς ἐντὸς τοῦ ἐν τῷ νόμῳ τεταγμένου ἀνωτάτου καὶ ἐλαχίστου ὅρου, ἄρθρ. 108. Καθ' ὡρισμένας ὅμως περιπτώσεις, οἷον ἐὰν ὁ πράξας εὑρίσκεται μὲν εἴς τινα τῶν καταστάσεων, αἵτινες αἴρουσι τὸν καταλογισμόν, ἀλλ' ἡ κατάστασίς του δὲν ἦναι τοιαύτη ὥστε νὰ ἄρῃ αὐτὸν ὅλως διόλου, ἢ ἐὰν ἐπὶ ἀποπείρας ὑπάρχωσιν ἰδίως ἐλαφρυντικαὶ περιστάσεις, συγχωρεῖ ὁ νόμος εἰς τὸν

δικαστὴν νὰ μεταβάλῃ τὴν ποινὴν ἀπὸ βαρυτέρου εἰς ἐλαφρότερον εἶδος, ἄρθρ. 49. 87.

Σημ. 3. *τοῦ ἐκδ.* Ἡ ἀνάγκη δικαίας ἀναλογίας τῆς ἐνοχῆς τοῦ πράξαντος πρὸς τὴν καταγνωστέαν ποινὴν ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸ νὰ δοθῇ εἰς τοὺς δικαστὰς τὸ δικαίωμα τοῦ ν' ἀπομακρύνωνται δι' ἰδιαιτέρους ἐλαφρυντικοὺς λόγους ἀπὸ τῆς νομίμως ὡρισμένης ποινῆς, καταβιβάζοντες αὐτὴν καὶ ὑπὸ τὸν ἐλάχιστον ὅρον. Ὑπάρχουσι δὲ δύο συστήματα: Α) Ἡ χρῆσις τοῦ προειρημένου δικαιώματος ἀφίεται ἁπλῶς εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ, ἅμα ἐν γένει ὑπάρχωσιν ἐλαφρυντικοὶ λόγοι, κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον: 1) Ἐὰν οἱ ἔνορκοι ἀποφανθῶσι τὴν ὕπαρξιν ἐλαφρυντικῶν λόγων (τοὺς ὁποίους ὁ νόμος δὲν ὁρίζει εἰδικώτερον): il y a des circonstances atténantes, οἱ δικασταὶ ὀφείλουσι νὰ μὴ ἐπιβάλωσι τὴν τακτικὴν ποινὴν, ἀλλὰ τὰς ἀμέσως κατωτέρας (ἑπομένως ἀντὶ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου, δεσμὰ διὰ βίου ἢ πρόσκαιρα). Τὸ σύστημα τοῦτο εἰσήχθη ἀπὸ τοῦ 1832 εἰς τὴν Γαλλίαν διὰ τοῦ νόμου τῆς 28 ἀπριλίου 1832, §. 94, πρὸ πάντων ἵνα μετριάσῃ τὴν σκληρότητα τῶν γαλλικῶν νόμων. Archiv des CrimR. XIII. σελ. 340. 344. Archiv, neue Folge, 1836. σελ. 9. *Chauveau* Code progressif p. 33. 348. *Haus* observ. sur le projet de rév. I. p. 50—57. περὶ τῆς ἐν Γαλλίᾳ πείρας ὅρα τὴν διατριβὴν τὴν περιεχομένην εἰς τὴν ἐφημερίδα le droit 1839. nr. 230. Κατὰ τοῦ συστήματος τούτου ὅρα law magazine Heft. 45. pag. 35—40. Κατὰ τὸν ἰσχύοντα γαλλ. ποιν. νόμον ἄρθρ. 463., ἐπὶ μόνων τῶν πλημμελημάτων δύνανται οἱ δικασταὶ νὰ καταβιβάσωσι τὴν ποινὴν ὑπὸ τὸν ἐλάχιστον ὅρον. 2) Κατὰ δεύτερον ἄλλο σύστημα, ὁσάκις διὰ τὸ σπουδαῖον ἢ τὸ πολυάριθμον τῶν ἐλαφρυντικῶν περιστάσεων ἢ ὑπὸ τοῦ νόμου ἀπειλουμένη ὁριστικὴ ποινὴ ἢ, ἐπὶ σχετικῶς ἀορί-

στων ποινῶν, ὁ ἐλάχιστος τῆς ποινῆς ὅρος φαίνεται δυσανάλογος πρὸς τὸ μέγεθος τῆς ἐνοχῆς, ὁ δικαστὴς ἔχει τὴν ἐξουσίαν νὰ καταβαίνῃ ὑπὸ τὸν ἐλάχιστον ὅρον. Τὸ σύστημα τοῦτο ἀπαντᾶται εἰς τὸ ἀννοβερικὸν νομοσχέδιον ἄρθρ. 42. (ὅρα προσέτι *Bauer* Anm. zum Hannövr. Entw. I. σελ. 269. 270. καὶ Vergleichung des ursprüngl. Entwurfs σελ. 42. περὶ δὲ τῶν ἐν τῇ βουλῇ συζητήσεων: *Frendentheil* im Arch. des CrimR. 1839. σελ. 88.) καὶ καθιερώθη νομίμως ἐν τῷ ποινικῷ νόμῳ τῆς Λυκέρνης, ἄρθρ. 79. Τοὺς ὑπὲρ τοῦ συστήματος τούτου λόγους ὅρα, ἐκτὸς τοῦ *Bauer*, παρὰ *Mittermaier* über den neuesten Zustand. σελ. 81. καὶ Arch. des CrimR. XIV. σελ. 277. *Kitka* (Archiv des CrimR. 1836. σελ. 624.) Τοὺς δὲ ἐναντίους παρὰ *Gönner* Motive σελ. 176—201. *Hepp* théorie der Zur. σελ. 45. πρβ. *Mittermaier* (Arch. nene Folge 1835. σελ. 545.) καὶ *v. Prenschen* die Gerechtigkeitstheorie II. σελ. 25. 3) Μέσον σύστημα ἄλλο συνίσταται εἰς παραχώρησιν τῆς προεκτεθείσης ἐξουσίας εἰς μόνα τὰ δευτέρου βαθμοῦ δικαστήρια, π. χ. κατὰ τὸν αὐστριακὸν νόμον, ἄρθρ. 435. 441. (Ὅρα περὶ τούτου *Kitka* l. c. B) Ἡ ἐλαφρυντικὴ ἐξουσία τοῦ δικαστοῦ περιορίζεται εἰς ῥητὰς ὑπὸ τοῦ νόμου ὁριζομένας περιπτώσεις, ἤτοι, 1) διὰ προσδιορισμοῦ ῥητῶν ἐλαφρυντικῶν λόγων ἐπὶ τῶν διαφόρων ἀδικημάτων, π. χ. τῆς παροργίσεως τοῦ πράξαντος ἐπὶ τῆς ἀνθρωποκτονίας καὶ τοιοῦτον εἶναι τὸ σύστημα τῶν πλείστων νεωτέρων νομοθεσιῶν, ἢ 2) δι' ἀδείας πρὸς τὸν δικαστὴν ν' ἀπομακρύνηται, κατὰ ῥητὰς περιπτώσεις, ἀπὸ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου, π. χ. κατὰ τὸν νόμον τῆς βασιλείας §. 43. 46. 95. 105. 155. 165. ἢ 3) δι' ἀδείας τοῦ μεταβάλλειν τὴν ποινὴν ἕνεκεν ἀτελοῦς καταλογισμοῦ. Ὅρα τὴν ἑπομένην σημείωσιν.

Σημ. 4. *τοῦ ἐκδ.* Τὸ δικαίωμα τοῦ μεταβάλλειν τὴν ποινὴν ἕ-

νεκα ἀτελοῦς καταλογισμοῦ ἀμφισβητεῖται ὑπὸ τῶν *Oersted* Prüfung des Baier. Entwurfs σελ. 222. καὶ *Hepp* Théorie der Zur. σελ. 49. Ὅρα ὅμως *Gönner* Motive Zum Baier. Entwurf σελ. 172. Herrman Zum Sächs. Entw. σελ. 116. Καὶ ἐνταῦθα δὲ ὑπάρχουσι διάφορα συστήματα: Α) καθόσον ὁ νόμος συγχωρεῖ ἐν γένει διὰ τὸ ἀτελὲς τοῦ καταλογισμοῦ, τὴν ὑπὸ τὸν ἐλάχιστον ὅρον καταβίβασιν τῆς ποινῆς, π. χ. κατὰ τὸ βαυαρ. νομοσχέδιον τοῦ 1822, ἄρθρ. 86. Β) καθόσον ὁ νόμος προσδιορίζει τὰς καταστάσεις, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐπιτρέπει νὰ λαμβάνηται ὑπ' ὄψιν τὸ ἀτελὲς τοῦ καταλογισμοῦ, π. χ. κατὰ τὸν βυρτεμβεργικὸν νόμον, ἄρθρ. 98., ἐπὶ ἀνωτέρου βαθμοῦ βλακείας ἢ ἀδυναμίας τοῦ λογικοῦ. Ἡ διάταξις αὕτη εἶναι πολλὰ περιωρισμένη. *Hufnagel* Comm. I. σελ. 211. *Hepp* Comm. I. σελ. 688—691. Πλατυτέρα εἶναι ἡ τοῦ βαδικοῦ νομοσχεδίου ἄρθρ. 134., ἡ τοῦ ἑσσικοῦ νομοσχεδίου ἄρθρ. 105., ἡ τοῦ νόμου τῆς Λυκέρνης ἄρθρ. 62. καὶ ἡ τοῦ μεκλεμβουργικοῦ περὶ κλοπῆς νόμου §. 10. Γ) καθόσον ὁ νόμος συγχωρεῖ ἐπὶ μόνων τῶν μὲ θανατικὴν ποινὴν τιμωρουμένων ἀδικημάτων τὴν καταβίβασιν τῆς ποινῆς ἐπὶ ἠλαττωμένου βαθμοῦ βλακείας ἢ ἀδυναμίας τοῦ λογικοῦ, π. χ. κατὰ τὸν σαξωνικὸν νόμον ἄρθρ. 64. Ἡ τοιαύτη διάταξις εἶναι πολλὰ περιωρισμένη. *Schüler* Beitr. σελ. 46. *Mittermaier* (Archiv des Criminalr. 1838. σελ. 339.).

§. 95.

Νόμιμος λόγος πρὸς μεταβολὴν τῆς ποινῆς ὑπάρχει τότε μόνον, ὅταν 1) προκύπτῃ ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τοῦ ποινικοῦ νόμου, ἢ 2) στηρίζεται ἐπὶ ῥητῆς τοῦ νόμου διατάξεως.

§. 96.

Δὲν ὑπάρχει λοιπὸν οὐδεὶς νόμιμος λόγος πρὸς *ἐπίτασιν* τῆς ποινῆς κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν ῥητοῦ τινος νόμου (α), διότι πᾶσα νόμιμος ποινὴ ἐν τῇ πολιτείᾳ προϋποτίθησι νόμιμον ἀπειλὴν (§. 20.), ἡ δὲ προσθήκη, ἥτις ἐν περιπτώσει ἐπιτάσεως τῆς ποινῆς προσγίνεται εἰς τὸ νόμιμον ποσὸν τῶν κακῶν δὲν ἐμπεριέχεται εἰς τὴν ἀπειλὴν τοῦ νόμου (β). Ὅθεν μέγας τυχὸν βαθμὸς τοῦ ἀξιοποίνου τῆς εἰδικῶς προκειμένης πράξεως δὲν δύναται κατ' οὐδεμίαν περίπτωσιν νὰ ἐπιφέρῃ ἐπίτασιν τῆς ποινῆς, διότι εἶναι μάλιστα καὶ ἀπηγορευμένον εἰς τὸν δικαστὴν νὰ κρίνῃ περὶ τοῦ βαθμοῦ τοῦ ἀξιοποίνου ἐπὶ τῇ βάσει *γενικῶν* λόγων, ὁσάκις ὁ νομοθέτης αὐτὸς ἔκρινε καὶ ὥρισε θετικῶς τὸν βαθμὸν τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως *ἐν γένει* (§. 92.) (γ).

(α) Διαφωνεῖ, συμφώνως μετὰ πάντων τῶν ἀρχαιοτέρων νομοδιδασκάλων τοῦ ποινικοῦ δικαίου, ὁ **Bauer Lehrbuch d. Strafrecht. §. 135—137.**

(β) Διαφέρει ἡ περίπτωσις τῆς συνδρομῆς τῶν ποιν. νόμων, καθ' ἣν ἡ κατ' ἐπίτασιν προσθήκη εἶναι μέρος τῆς τακτικῆς ποινῆς τῆς ὁριζομένης ὑπὸ ἄλλου τινὸς ἢ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ, ἐπανειλημμένως ἐφαρμοζομένου, ποιν. νόμου. Πρβ. **Cros. Diss. de notione poenarum forensium §. 18. Feuerbach Rev. Thl. I.** σελ. **333.** ἑπ.

(γ) Οἱ ὡς ἐπιτήδειοι πρὸς ἐπίτασιν τῆς ποινῆς συνήθως ἐκλαμβανόμενοι λόγοι εἶναι: **1)** ἰδιαιτέρα κακία περὶ τὴν ἐκτέλεσιν, **2)** ἀνώτατος βαθμὸς ἐλευθερίας, καὶ **3)** ὑπὲρ τὸ σύνηθες μεγάλη βλάβη. Πρβ. **Klein peinl. Recht. §. 164.**

Σημ' **1.** *τοῦ ἐκδ.* **Κατὰ** τὸν αὐτὸν τρόπον, ὡς ἀνωτέρω ἐπὶ τῶν μετριαστικῶν λόγων, πρέπει καὶ ἐνταῦθα νὰ διακρίνωμεν τοὺς ἐπιτατικοὺς ἀπὸ τῶν ἐπιβαρυντικῶν λόγων. Εἰς μὲν τοὺς ἐπιτατικοὺς ἀνάγονται οἱ λόγοι, δι' οὓς ἔχει ὁ δικαστὴς τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιβάλλῃ ποινήν, ἀνωτέραν τῆς ὑπὸ τοῦ απο-

λύτως οριστικού νόμου οριζομένης ἢ ἀνωτέραν τοῦ μεγίστου ὅρου τῆς ἀπειλουμένης ποινῆς. Εἰς δὲ τοὺς ἐπιβαρυντικοὺς, οἱ λόγοι, δι' οὓς ἔχει ὁ δικαστὴς τὸ δικαίωμα, ὁσάκις πρόκειται περὶ ἐφαρμογῆς ἀορίστων ποινικῶν νόμων, νὰ παραδέχηται τὴν ὕπαρξιν ἀνωτέρου βαθμοῦ τοῦ ἀξιοποίνου καὶ νὰ ἐπιβάλλῃ ἑπομένως ποινὴν μᾶλλον προσεγγίζουσαν εἰς τὸν ἀνώτατον ὅρον ἢ καὶ αὐτὸν τὸν ἀνώτατον ὅρον. Δικαίωμα πρὸς ἐπίτασιν τῆς ποινῆς ἔχει ὁ δικαστὴς τότε μόνον, ὅταν ὁ νόμος τῷ δίδῃ ῥητῶς τὴν ἐξουσίαν νὰ ἐπιβάλλῃ ἀνωτέραν ποινήν· δὲν δύναται δὲ ἐνταῦθα νὰ θεωρηθῇ ὅτι πρόκειται δῆθεν ἀνώτερος βαθμὸς καταλογισμοῦ, οὐδὲ προσέτι νὰ δικαιολογηθῇ ἡ γνώμη (π. χ. τοῦ *Tittman* Handb. I. σελ. 227.), ὅτι ὁ νόμος λαμβάνει μόνον τὸ σύνηθες ὑπ' ὄψιν καὶ ὅτι ἑπομένως πᾶσα ἰδιότης τοῦ ἀδικήματος τὴν ὁποίαν δὲν ἔλαβε μὲν ὑπ' ὄψιν ὁ νομοθέτης, ἀλλ' ἥτις αὐξάνει τὸ ἀξιόποινον, ἀποτελεῖ ἐπιτάσεως τῆς ποινῆς λόγον. Τοιαύτη ἄνευ ῥητοῦ νόμου ἐξουσία τοῦ δικαστοῦ πρὸς ἐπίτασιν τῆς ποινῆς, ἤθελεν εἶσθαι τὰ μέγιστα ἐπικίνδυνος. Ἂν καὶ ὁ νόμος ἐπί τινων ἀδικημάτων ορίζῃ αὐστηροτέρας ποινὰς, ὁσάκις συντρέχωσιν ὡρισμέναι τινὲς περιστάσεις, π. χ. ἡ ἁγιότης τοῦ τόπου, ἢ ἡ συνεχὴς τοῦ ἀδικήματος ἐκτέλεσις, δὲν ἔχει ὅμως ὁ δικαστὴς τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιτείνῃ διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους τὴν ποινὴν καὶ ἐπὶ ἄλλων ἀδικημάτων. *Rosshirt* Entw σελ. 44. *Heffter* Lehrb. 117. *Bauer* Lehrb. §. 144. (αἱ ἐξαιρέσεις ὅμως, τὰς ὁποίας οὗτος ἀναφέρει ἐν §. 145 δὲν δύνανται νὰ γενῶσι δεκταί.) Ὅρα προσέτι *Abegg* Lehrb. §. 156.

Σημ. 2 τοῦ ἐκδ. Ὡς ἐγένετο ἐν ταῖς σημ. 1 καὶ 2 ἐπὶ τοῦ §. 94. λόγος περὶ ἐλαφρύνσεως καὶ περὶ μετριάσεως τῆς ποινῆς, οὕτω καὶ ἐνταῦθα ἀναφέρεται ἐπιβάρυνσις καὶ ἐπίτασις τῆς ποινῆς. Ὁ βαυαρικὸς νόμος λαλεῖ περὶ αὐξήσεως τῆς ποι-

νῆς ἐπὶ μόνης τῆς συνδρομῆς τῶν ἀδικημάτων καὶ ἐπὶ τῆς ὑποτροπῆς. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος λαλεῖ ἐν μὲν τῷ §. 109. περὶ αὐξήσεως τοῦ ἀξιοποίνου, καθόσον πρόκειται περὶ σχετικῶς ἀορίστων ποινικῶν νόμων, ἐν δὲ τῷ §. 112. περὶ ἐπιβαρυντικῶν περιστάσεων, λόγον δὲ περὶ ἐπιτάσεως κάμνει μόνον (§. 16. 17. 19.) ἐπὶ ἐφαρμογῆς τινων μέσων ἐπαυξανόντων τὴν ἔντασιν τῆς περιοριστικῆς τῆς ἐλευθερίας ποινῆς. Ὁ σαξωνικὸς νόμος, ἄρθρ. 58, λαλεῖ περὶ ἐπιτάσεως ἕνεκεν ὑποτροπῆς. Τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον ἐν §. 114. λαλεῖ περὶ ἐπιβαρυντικῶν τῆς ποινῆς λόγων ἐπὶ ἀορίστων ποινικῶν νόμων, περὶ ἐπιτάσεως δὲ τῆς ποινῆς, κατὰ τὴν αὐτὴν τοῦ βυρτεμβεργ. νόμου ἔννοιαν.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Ὁ ἑλλην. ποιν. νόμος θεωρεῖ τὴν συνδρομὴν καὶ τὴν ὑποτροπὴν ὡς ἰδιαιτέρας ἐπιβαρυντικὰς περιστάσεις, λαμβανομένας ὑπ᾽ ὄψιν εἰς τὴν ἐντὸς τοῦ ἐν τῷ νόμῳ τεταγμένου ὅρου ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς· εἰδικῶς δὲ ἐπὶ ῥητῶν ἀδικημάτων προσδιορίζει αὐτὸς ὁ νόμος ἕνεκα συνδρομῆς, ἢ ὑποτροπῆς βαρυτέραν ποινήν. ἄρθρ. 109—112.

§. 97.

Νόμιμοι *γενικοὶ μετριαστικοὶ λόγοι* (causae mitigandi communes) εἶναι: Α) ὡς ἐκ τῆς φύσεως τοῦ ποινικοῦ νόμου, ἡ ἔλλειψις τινὸς τῶν *συστατικῶν* τοῦ ἀδικήματος, ἐὰν δηλονότι ἡ πρὸς ὕπαρξιν τοῦ ἀδικήματος οὐσιωδῶς ἀπαιτουμένη δικαιώματος προσβολὴ ἦναι μὲν ἐν μέρει τετελεσμένη, ἀλλὰ ἡ ἐλλείπῃ ἀποδεδειγμένως ἢ ἦναι νομίμως ἀβεβαία ἀξιόποινός τις ἰδιότης (α) ἀναγκαία πρὸς ἀπαρτισμὸν τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος. Διότι ἡ πλήρης ποινὴ ἀντιστοιχεῖ μόνον εἰς τὸ σύνολον ἁπάντων ὁμοῦ τῶν νομίμων τού-

των γνωρισμάτων. Ἑπομένως, ὁσάκις τὰ μὲν ἐξ αὐτῶν ὑπάρχουσι, τὰ δὲ ἐλλείπουσιν, ἡ πρᾶξις δὲν μένει μὲν ἐντελῶς ἀτιμώρητος, διότι ἕνεκα τῆς ὑπαρχούσης ἀξιοποίνου ἰδιότητος ὑπάγεται εἰς τὸν ποινικὸν νόμον, ἀλλὰ δὲν εἶναι καὶ ἐντελῶς ἀξιόποινος, διότι δὲν ὑπάρχουσιν ἅπαντα τὰ πρὸς ἐφαρμογὴν ὁλοκλήρου τῆς νομίμου ποινῆς ἀπαιτούμενα (β).

(α) Ἥτις ἢ 1) ῥητῶς ἀναφέρεται ὡς τοιαύτη ἐν τῷ νόμῳ, ἢ 2) ἀποδεικνύεται δι' ἑρμηνείας.

(β) Ἡ ἔλλειψις τῆς ἀπαιτουμένης ὁριστικότητος εἰς τὰς προηγουμένας ἐκδόσεις (§. 96.), καὶ τὰ ἕνεκα τῆς πολλῆς γενικότητος τῆς τεθείσης ἀρχῆς ἀκαταλλήλως ἐκλεχθέντα παραδείγματα, δικαιολογοῦσι διαφόρους ἀντιῤῥήσεις τοῦ **Μιτερμαϊερ (neues Archiv Bd. III. N. 16.)**, ὅστις ὅμως πίπτει εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον, ἀποδοκιμάζων τὸ ὅλον. Ἐὰν ὁ **Α**, σκοπεύων νὰ λῃστεύσῃ τινὰ, τὸν δείρῃ, τὸν μαστίσῃ, τὸν πληγώσῃ, ἀλλὰ δὲν εὕρῃ τίποτε νὰ λάβῃ· ἐὰν ὁ **Β**, ἵνα ἐκπληρώσῃ τὴν σαρκικὴν αὐτοῦ ἐπιθυμίαν, βιάσῃ εἰς συνουσίαν κόρην τινὰ, ἀμφιβάλλεται δὲ μόνον ἡ **immissio seminis**· ἐὰν γυνή τις, ἵνα φονεύσῃ τὸ νεογνὸν, βιώσιμον αὐτῆς τέκνον, ἐπιφέρῃ αὐτῷ κακώσεις καὶ αἰκίας, ἐπικινδύνους, ἀμφιβάλλεται δὲ ἂν ὁ θάνατος τοῦ τέκνου προῆλθεν ἐκ τῶν αἰκιῶν τούτων : αἱ πράξεις αὗται δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν οὔτε ὡς ἀ τ ι μ ώ ρ η τ ο ι οὔτε ὡς ἁπλαῖ ἀ π ό π ε ι ρ α ι, διότι καθ' ὅλας ταύτας τὰς περιπτώσεις ἡ τ ο ῦ δ ι κ α ι ώ μ α τ ο ς π ρ ο σ β ο λ ὴ καὶ μάλιστα κατὰ τὰ κυριώτερα αὐτῆς συστατικὰ ε ἶ ν α ι ἤ δ η τ ε τ ε λ ε σ μ έ ν η. **Καὶ** ὅταν γυνή τις φονεύσῃ τὸ νόθον ζωογέννητον τέκνον της ἀμέσως μετὰ τὸν τοκετὸν, ἀλλὰ δὲν ἀπέκρυψε τὴν κυοφορίαν της καὶ ἑπομένως, ὡς θεωρεῖ ὁ νόμος, δὲν εἶχε π ρ ο μ ε λ έ τ η ν ν' ἀποκρύψῃ διὰ τοῦ φόνου τοῦ ἰδίου της τέκνου τὴν συνουσίαν της : ὁποία εἶναι ἡ τοιαύτη πρᾶξις ; δὲν εἶναι ἀδίκημα ; ἢ εἶναι ἀπόπειρα ; ἢ τί ἄλλο εἶναι ; καὶ κατὰ ποίους ἄλλους κανόνας πρέπει νὰ τιμωρηθῇ, ἂν οὐχὶ κατὰ τοὺς ἐκτεθέντας ;

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Ἡ προεκτεθεῖσα γνώμη τοῦ Φάϋερβαχ, καί τοι τροπολογοῦσα ἤδη τὴν περιεχομένην εἰς τὰς προλαβούσας ἐκδόσεις τοῦ συγγράμματός του, εἶναι εἰσέτι οὐχ ἧττον ἀνυπόστατος. Τὰ ἐκτεθέντα ὑπ' αὐτοῦ παραδείγματα οὐδὲν ἀποδεικνύουσι· διότι κατὰ μὲν τὸ πρῶτον παράδειγμα δὲν

ὑπάρχει ἔλλειψις τῶν συστατικῶν τοῦ ἀδικήματος, ἀλλὰ ἡ πρᾶξις ἀποτελεῖ ἤτοι πρόσω ἀπόπειραν, ἢ τετελεσμένην, ληστείαν, καθόσον ἤθελε θεωρηθῇ πρὸς τέλεσιν τῆς ληστείας ἀπαιτουμένη ἢ μὴ ἡ ὑφαίρεσις πραγμάτων· κατὰ δὲ τὸ δεύτερον παράδειγμα ἡ πλάνη συνίσταται εἰς τὸ ὅτι ὁ Φαϋερβαχ θεωρεῖ τὴν Immissio seminis ὡς ἀναγκαίαν πρὸς ἀπαρτισμὸν τοῦ βιασμοῦ· κατὰ δὲ τὸ τρίτον παράδειγμα, ὑπάρχει ἀπόπειρα φόνου· κατὰ δὲ τὸ τελευταῖον, ἡ πλάνη συνίσταται εἰς τὸ ὅτι θεωρεῖται ἡ ἀπόκρυψις τῆς κυοφορίας ὡς ἀναγκαῖον συστατικὸν τῆς παιδοκτονίας. Ἡ κατὰ τὸν *Rosshirt* (Entwick. σελ. 59.) διάκρισις, ἐὰν λείπωσιν essentialia ἢ naturalia delicti, δὲν εἶναι ἀποχρῶσα. *Heffter* Lehrb σελ. 108. Τοῦτο μόνον πρέπει νὰ ἐξετάζωμεν, ἐὰν τὸ ἐλλεῖπον ἢ ἀβέβαιον γνώρισμα (διότι νομικῶς τὸ ἀβέβαιον ἐξισοῦται μὲ τὸ ἐλλεῖπον) ἦναι ἐκ τῶν συστατικῶν τοῦ ἀδικήματος ἐν γένει, ὥστε χωρὶς αὐτοῦ νὰ ἐκλείπῃ ὁλοτελῶς ὁ λόγος τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως, ἢ ἐὰν ἦναι ἐκ τῶν συστατικῶν ὡρισμένου εἴδους ἀδικήματος, ἐνῷ τὰ γνωρίσματα τοῦ γένους τοῦ ἀδικήματος ὑπάρχουσιν, ἢ ἐὰν ἀπαιτῆται, διὰ νὰ θεωρηθῇ τὸ ἀδίκημα ὡς τετελεσμένον. Τὴν γνώμην μου ταύτην παραδέχεται ὁ *Tausch* Rechtsfälle N°. V. *Birnbaum* (Arch. des CrimR. XIII. σελ. 569.) *Bauer* Lehrb. § 137. Ἡ διάταξις τοῦ νέου βαυαρικοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1831. ἄρθρ. 104., κατὰ τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ μετριαστικὸν λόγον ἡ ἕνεκα τῆς μὴ τηρήσεως οὐσιωδῶν διατυπώσεων ἔλλειψις ὡς πρὸς τὰ συστατικὰ τοῦ ἀδικήματος (Motive zum Entw. σελ. 125.) εἶναι ἀνυποστήρικτος, Arch. des Criminalr. XIV. σελ. 289. *Hepp* Theorie der Jur. σελ. 44. Περὶ τῆς σχέσεως τῆς ἐλλείψεως τῶν ἀναγκαίων συστατικῶν πρὸς τὴν ἀπόπειραν ὅρα *Zachariae* von Vers. σελ. 21—23. Ἐνώπιον τοῦ ἀνωτάτου δικαστηρίου τῆς Βάδης *Treffurt* Jahrbücher des Oberhofgerichts, neue Folge, 1837. σελ. 98.) ἐπα-

ρουσιάσθη τὸ προκείμενον ζήτημα ἐπί τινος ἀπαγωγῆς, καθ' ἣν ἡ ἀπαχθεῖσα δὲν ἐδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς ἄμεμπτος.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Τὴν γνώμην τοῦ Φαϋερβαχ παρεδέχθη μόνος ὁ βαυαρικὸς νόμος τοῦ 1813, εἰς τὸ 106 ἄρθρον, τὸ ὁποῖον ὅμως παρέλιπεν αὐτὸς ἤδη ὁ ὀλδεμβουργικὸς νόμος. Εἰς τὰς νεωτέρας νομοθεσίας δὲν ἀπαντᾶται πλέον τοιαύτη γνώμη.

§. 98α.

Ἡ ἔλλειψις τῶν ἀναγκαίων συστατικῶν δὲν θεωρεῖται ὡς μετριαστικὸς λόγος, ἐὰν, 1) ἐκ τοῦ ἐλλείποντος ἢ ἀβεβαίου γνωρίσματος ἐξαρτᾶται τὸ ἀξιόποινον τῆς πράξεως ἐν γένει (α), ἢ 2) ἐὰν τὸ ἐλλεῖπον ἢ ἀβέβαιον γνώρισμα ἦναι τοιοῦτον, ὥστε χωρὶς αὐτοῦ ἡ πρᾶξις φέρει ὡς ἐκ τῶν ἐπιλοίπων ἰδιοτήτων χαρακτῆρα ἄλλου νομίμως ὡρισμένου ἀδικήματος (β).

(α) π. χ. θανατηφόροι μὲν κακώσεις, ἀλλὰ ἐπὶ βρέφους νεκρογεννήτου ἢ μὴ βιωσίμου ψευδεῖς μὲν ἔνορκοι μαρτυρίαι, ἀλλὰ οὐχὶ ἐν γνώσει ψευδεῖς.

(β) π. χ. παράνομος ὑφαίρεσις πραγμάτων, οὐχὶ ὅμως animo lucri faciendi, ἀλλὰ πρὸς ὑπόκρυψιν τῆς ἀληθείας διὰ παρακρατήσεως, ἐξαλείψεως αὐτῶν κ. τ. τ.

§. 98β.

Ὁ *βαθμὸς* τῆς μετριάσεως τῆς ποινῆς κατὰ τὴν προμνημονευθεῖσαν περίπτωσιν ῥυθμίζεται κατὰ τὸν βαθμὸν τῆς σπουδαιότητος τοῦ ἐλλείποντος νομίμου γνωρίσματος. Ἡ ποινὴ ἐλαττοῦται τόσῳ μᾶλλον, ὅσῳ ὀλιγώτερον ἤθελε τὸ ἐλλεῖπον γνώρισμα ἐπαυξήσει τὸ ἀξιόποινον τῆς πράξεως, καὶ τόσῳ ἧττον, ὅσῳ ὀλιγώτερον ἤθελον ἐπαυξήσει τὸ ἀξιόποινον τὰ ἐλλείποντα γνωρίσματα καὶ ὅσῳ πλέον σπουδαῖα εἶναι τὰ ὑπάρχοντα.

§. 99.

B) Ἡ θετικὴ νομοθεσία ὁρίζει ὡς γενικοὺς μετριαστικοὺς λόγους τοὺς ἑξῆς: 1) ἐὰν ὁ ἔνοχος ἐκτὸς τῆς ποινῆς ὑπέστη διὰ τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας (α) ὡς πρὸς τὴν παρ᾽ αὐτοῦ πραχθεῖσαν παράβασιν τοῦ νόμου (β) καὶ ἄλλα κακὰ ἀναιτίως· ἐνταῦθα δὲ ἀνήκει πρὸ πάντων ἡ μακρὰ ἢ πολλὰ αὐστηρὰ ἀναίτιος προφυλάκισις (γ)· 2) ἐὰν ὁ αὐτουργὸς τοῦ ἀδικήματος ἦτο ἔτι ἄνηβος καὶ ἐξετέλεσε τὴν πρᾶξιν ἐκ νεανικῆς ὁρμῆς (δ). Ἐὰν ὅμως ἐκ τῶν περιστάσεων τῆς ἀξιοποίνου πράξεως ἐξάγηται, ὅτι ὁ νέος ἔπραξε τὸ ἀδίκημα μετὰ προέχοντος βαθμοῦ σκέψεως καὶ ἀκολουθῶν ἐρριζωμένας παρανόμους ὁρμὰς (*ἂν ἡ κακία ἀναπληροῖ τὴν ἡλικίαν*), τότε ἐκλείπει ὁ λόγος τοῦ νόμου.

(α) Ὁ **Klein** (Grundsätze d. peinl. R. §. 174.) παραδέχεται ὡς μετριαστικὸν λόγον τὰς βασάνους ὅσας ἐπιφέρει εἰς τὸν ἀδικήσαντα τὸ ἀδίκημα αὐτό. Ὁ **Stelzer** (Grunds. d. peinl. R. σελ. 204.) νομίζει, ὅτι ἡ στέρησις τῆς ὠφελείας, τὴν ὁποίαν ὁ ἀδικήσας ἤλπιζεν ἐκ τῆς πράξεως, μετριάζει τὴν ποινήν. Ἀλλὰ ὅρα **Kleinschrod** syst. Entw. Thl. II. §. 82.

(β) L. 23. C. de poenis. Omnes quos damnationis conditio, diversis exiliis destinatos, metas temporis praestituti in carceris implesse custodia deprehenderit, solutos poena vinculisque laxatos, custodia liberari praecipimus, nec formidare miserias ullius exilii. **Sit satis immensorum cruciatum semel luisse supplicia.** L. 25. D. de poenis. Si diutino tempore alicuis **in reatu** fuerit, aliquatenus poena éjus sublevanda erit. Sic enim constitutum est: non eo modo puniendos eos, qui **longo tempore in reatu** agunt, quam eos, qui **in recenti sententiam** excipiunt. Ὅτι ἐνταῦθα ἡ λέξις reatus σημαίνει τὸν χρόνον τῆς ἀνακρίσεως, προκύπτει ἐξ αὐτῶν τῶν τελευταίων λέξεων τοῦ νόμου, Ὑπὸ ταύτην δὲ τὴν ἔννοιαν λαμβάνεται ἡ λέξις reatus καὶ ἐν L. II. D. ad L. Jul. Maj. Παρβ. **Kleinschrod** L. c. §. 101.

(γ) J. Chr. **Kaulfuss** Diss. de carcere diuturno poenam criminalem

temperante. Erf. 1742. Ἡ κεφαλικὴ ποινὴ κατὰ τὴν γνώμην τινῶν νομοδιδασκάλων δὲν πρέπει νὰ μεταβάλληται δι' αὐτὸν τὸν λόγον. Westphal CR. Anm. 37. Pufendorf proc. crim. C. 25. §. 37. Oersted Grundregeln, σελ. 390. Διαφωνεῖ, καὶ δικαίως, ὁ Hommel Rhaps. Obs. 100. Guistorp Thl. I. §. 112. Ἀλλὰ ἡ ποινὴ τῆς διὰ βίου φυλακίσεως δὲν ἐπιδέχεται μετρίασιν τούτῳ τῷ λόγῳ Klein l. c. §. 174. Hurlebusch (Beitr. zur Civil und Criminalgesetzgebung. I. Heft. N. VIII.)

(δ) Οὐχὶ κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον, ὡς ἐξάγεται ἀπὸ L. 1. C. advers. del. καὶ L. 14. D. ad SCt. Silan., ἀλλὰ κατὰ τὸ ἄρθρ. 164. τῆς Κ. Π. Δ. συνδυασμένον μὲ τὸ ἄρθρ. 179. τῆς αὐτῆς.

(ε) C. C. C. Art. cit.

Σημ. I. *τοῦ ἐκδ.* Ἡ γνώμη τοῦ συγγραφέως εἶναι πολλὰ περιωρισμένη. Ἐκ τῶν ὑπ' αὐτοῦ μνημονευθέντων χωρίων τῶν νόμων ἐξάγεται, ὅτι, ἐὰν ἐκρατήθη τις παρανόμως προφυλακισμένος κατὰ τὴν ἀνάκρισιν, ἢ ὑπέφερε διαρκούσης τῆς ἀνακρίσεως ὠμότητας, ἢ ἐὰν ἦτο ἐν γένει πολὺ μακρὰ ἡ διάρκεια τῆς ἀνακρίσεως, ὁ δικαστὴς ὀφείλει χάριν τῆς δικαιοσύνης νὰ μετριάζῃ τὴν ἐπιβλητέαν ποινήν. *Gesterding* Ausbeute von Nachforschungen. III. σελ. 280. *Abegg* (neues Archiv des CrR. XIV. σελ. 155.) Περὶ τοῦ ζητήματος, ἐὰν ἡ τοιαύτη περίπτωσις πρέπῃ νὰ θεωρῆται ὡς μετριαστικὸς λόγος, ἢ ἐὰν πρέπῃ νὰ καταγινώσκηται διὰ τῆς ἀποφάσεως ἡ τακτικὴ ποινὴ καὶ ν' ἀναφέρηται ῥητῶς ἡ γενομένη ἀφαίρεσις, ὅρα *Abegg* αὐτόθι, σελ. 176. Κατὰ τὴν ὀρθοτέραν γνώμην πρέπει καὶ ἐνταῦθα νὰ μὴ γίνηται μνεία μετριαστικῶν λόγων. Διότι τὸ μέγεθος τῆς ἐνοχῆς δὲν μεταβάλλεται ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἀλλὰ ἀπαιτεῖται μόνον νὰ δοθῇ ἀποζημίωσις οὕτως εἰπεῖν διὰ τὴν προσγενομένην ζημίαν καὶ νὰ λάβῃ χώραν ἐξισασμός. Ὅθεν ἡ ποινικὴ ἀπόφασις πρέπει νὰ καταψηφίζῃ τὴν τακτικὴν ποινὴν καὶ νὰ συνυπολογίζῃ ἁπλῶς τὸν χρόνον τῆς προφυλακίσεως ἢ νὰ ἐπαναφέρῃ τὸν ἐξισασμὸν κατ' ἄλλον τρόπον. *Hepp* Theorie der Zurechnung σελ. 52. *Schüler* Beitr. σελ. 49. Ἡ συνήθης

θεωρία, ὅτι ἐπὶ μόνης τῆς ἀναιτίου προφυλακίσεως ἔχουσι ταῦτα χώραν, εἶναι ἐσφαλμένη, διότι ὁ αὐτὸς λόγος ἁρμόζει καὶ ἐπὶ ἄλλων κακῶν, τὰ ὁποῖα ὁ κατηγορούμενος ὑπέστη ἀναιτίως διὰ τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας. *Hepp* σελ, 55.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Ὅταν ἡ τακτικὴ ποινὴ ἦναι ἡ θανατικὴ, δὲν θέλουσι τινὲς νὰ συγχωρήσωσιν ἐξισασμόν. **Bosshirt Entwick** σελ. 83. *Abegg* τελ. 160. Ἀλλὰ τοῦτο ἀντιβαίνει εἰς τοὺς νόμους τοῦ κοινοῦ γερμ. δικαίου καὶ δὲν συμβιβάζεται μὲ τὸν λόγον, δι' ὃν ἐπιτρέπεται ὁ τοιοῦτος ἐξισασμός. *Heffter* Lehrb. σελ. 175. *Hepp* Theorie σελ. 53.

Σημ. 3. *τοῦ ἐκδ.* Καὶ ἡ περὶ τῆς ἐπιῤῥοῆς τῆς νεανικῆς ἡλικίας γνώμη τοῦ Φάϋερβαχ ἔχει ἀνάγκην διορθώσεως. Περὶ τῶν ἐχόντων κατωτέραν τῶν 14 ἐτῶν ἡλικίαν ὅρα ἀνωτέρω τὴν σημ. ἐπὶ τοῦ §. 90α. Ὅσον δὲ ἀφορᾷ τοὺς ἔχοντας ἀνωτέραν τῶν 14 ἐτῶν ἡλικίαν, ὁ Φάϋερβαχ εἶναι, φαίνεται, τῆς γνώμης, ὅτι συγχρόνως μὲ τὸ 14 ἔτος ὡριμάζει αἴφνης ὡς ἐκ θαύματος ὁ νοῦς καὶ καθίσταταί τις ἐπιδεκτικὸς καταλογισμοῦ. Ἀλλὰ ἡ γνώμη αὕτη εἶναι ἐσφαλμένη, διότι τοιαύτης αἰφνηδίου μεταβολῆς ἀπολύτως ὡρισμένα ὅρια εἶναι ἄγνωστα εἰς τὴν φύσιν, διότι εἴς τινας νέους ἡ ἀνάπτυξις τῆς πρὸς καταλογισμὸν ἀναγκαίας αὐτεξουσιότητος ἐπέρχεται πολλάκις ἀργὰ, διότι νέοι κατωτέρας τῶν 18 ἐτῶν ἡλικίας δὲν ἔχουσι πολλάκις τοιαύτην καθαρὰν συνείδησιν τῆς ἀδικίας, ὁποίαν ὁ νομοθέτης προϋποτίθησιν ἐπὶ τῶν ἐχόντων ἀνωτέραν ἡλικίαν καὶ διότι καὶ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον (L. 37. §. 1. D. de minor. συνδ. μὲ L. 9. § 2.D. de minor.L.108. D. de R. J.)λαμβάνει τὴν νεανικὴν ἡλικίαν ὑπ' ὄψιν, καὶ οἱ ἀρχαῖοι νομοδιδάσκαλοι παραδέχονται τοὐλάχιστον ἐπὶ τῆς ῥᾳθυμίας (*Angelus Arretinus* de malefic. Venet. 1557. p. 110.), τινὲς δὲ (οἷον ὁ

Gandinus p. 56.) καὶ εἰς ἄλλας περιπτώσεις, τὴν νεανικὴν ἡλικίαν ὡς μετριαστικὸν λόγον. Ἡ κρίσις τοῦ δικαστοῦ, πρέπει νὰ λύῃ ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὰς ἀμφιβολίας, ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τὸ εἶδος τοῦ ἀδικήματος καὶ τὰς ἀτομικὰς ἰδιότητας τοῦ κατηγορουμένου. *Gomez* de delictis. c. 1. N. 63. *Facinacius* 92. N. 41. 2. 103. *Glück* Erl. der Pand. V. σελ. 553. *Rosshirt* Entwickl. σελ. 80. *Rossi* traité II. p. 155. *Carmignani* delle leggi II. p. 169. *Heffter* Lehrb. σελ. 119. Ὅσον ἀφορᾷ τὰς περὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος διατάξεις τῶν νεωτέρων νομοθεσιῶν, παραπέμπομεν εἰς τὸν ἀνωτέρω §. 90x. Ἀναφέρομεν ἤδη, ὅτι ὁ γαλλικὸς (ἄρθρ. 66.), ὁ βαυαρικὸς (ἄρθρ. 99.) καὶ ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος (§. 96.) θεωροῦσι τὴν κατωτέραν τοῦ 16 ἔτους ἡλικίαν ὡς μετριαστικὸν λόγον, καὶ τότε ἀκόμη, ὅταν ἀποφασισθῇ ὅτι ὁ κατηγορούμενος ἐνήργησε μετὰ διακρίσεως. Ἀλλὰ τοῦ 16 ἔτους τῆς ἡλικίας δὲν ἔγεινε καλὴ ἐκλογή. Εἶναι πρόδηλον, ὅτι ἔπρεπε μὲ τὸ 18 ἔτος νὰ συνδέσῃ ὁ νομοθέτης τὸ τεκμήριον τῆς πλήρους καταλογιστότητος. *Hellie* théorie du code pénal II. p. 161. Ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος, ἄρθρ. 22., ὁρίζει, ὅτι ἐπὶ τῶν καταδίκων, τῶν ἐχόντων ἡλικίαν κατωτέραν τῶν 18 ἐτῶν, δὲν ἔχει χώραν ἡ δημοσία ἔκθεσις· ἑπομένως θεωρεῖ τὸν ἑκκαιδεκαετῆ νέον ὡς μηκέτι ἐντελῶς ὥριμον. Μόλις αἱ νεώταται νομοθεσίαι ἐπεκτείνουσι πλειότερον τὴν εἰς τὰς ποινικὰς ὑποθέσεις ἐπιῤῥοὴν τῆς νεανικῆς ἡλικίας. Κατὰ τὸν αὐστριακὸν περὶ φορολογικῶν παραβάσεων νόμον τοῦ 1835, §. 84., ἡ διάρκεια τῆς φυλακίσεως τῶν μηκέτι εἰκοσαετῶν ἀνηλίκων δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ ἓν ἔτος. Ὁ σαξωνικὸς νόμος, ἄρθρ. 62, θεωρεῖ τὴν νεανικὴν ἡλικίαν μέχρι τοῦ 18 ἔτους ὡς λόγον μετριαστικὸν καὶ δὲν συγχωρεῖ τὴν καταψήφισιν τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου ἢ τῆς διὰ βίου βαρείας εἱρκτῆς εἰς τοὺς μὴ συμπληρώσαντας αὐτό. Ἡ τελευταία αὕτη διάταξις ἐμ-

περιέχεται καὶ εἰς τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον, ἄρθρ. 75., καὶ εἰς τὸν ποιν. νόμον τοῦ Zürich, ἄρθρ. 83. κατὰ τὸν ποινικὸν νόμον τῆς Λυκέρνης, ἄρθρ. 60., τὸ δικαστήριον ὀφείλει ἐπὶ τῶν ἐχόντων κατωτέραν τῶν 18 ἐτῶν ἡλικίαν ν' ἀποφασίζῃ, ἂν ἔπραξαν μετὰ διακρίσεως. Ὅρα προσέτι τὸν μεκλεμβουργικὸν περὶ κλοπῆς νόμον §. 11., κατὰ τὸν ὁποῖον ἡ νεανικὴ ἡλικία ἔχει μέχρι τοῦ 18 ἔτους ἐπιῤῥοὴν εἰς τὸν καταλογισμόν.

Σημ. 4. *τοῦ ἐκδ.* Κατὰ τὸν βαυαρ. νόμον, ἄρθρ. 104., ἡ ἐπὶ μείζονα τοῦ ἡμίσεως ἔτους χρόνον ἀναιτίως διαρκέσασα φυλάκισις θεωρεῖται ὡς ἐλαφρυντικὸς λόγος· κατὰ δὲ τὸ ἄρθρ. 105. ἡ ὑπὲρ τὰ δύο ἔτη ἀναίτιος φυλάκισις δικαιολογεῖ καὶ τὴν μεταβολὴν τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου. Ὁ ὀλδεμβουργικὸς νόμος, ἄρθρ. 111., δὲν συγχωρεῖ τὴν μεταβολὴν τῆς ποινῆς ἐπὶ τῶν ἀδικημάτων τῶν τιμωρουμένων μὲ θάνατον, ἀλλὰ, ἐὰν πρόκηται περὶ ποινῆς φυλακίσεως, θεωρεῖ τὴν προφυλάκισιν ὡς ἐλαφρυντικὸν λόγον. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος, ἄρθρ. 114., δὲν παραδέχεται τὸν ἐλαφρυντικὸν λόγον ὡς πρὸς τὰς θανατικὰς ποινὰς, ἀλλὰ συγχωρεῖ τὴν ἐλάττωσιν τῆς ποινικῆς διαρκείας ἕνεκεν *ἄλλων* κακῶν, τὰ ὁποῖα ὑπέστη ἀναιτίως ὁ ἀδικήσας ὑπὸ τῶν ἀρχῶν ἢ τῶν ὑπηρετῶν αὐτῶν ὡς πρὸς τὴν παράβασίν του καὶ ἐπιτρέπει μάλιστα τοιαύτην ἐπιῤῥοὴν καὶ εἰς τὰς χρηματικὰς ποινάς. *Hufnagel* Com. I. σελ. 246. Ὁ σαξωνικὸς νόμος, ἄρθρ. 63., παραδέχεται τὸν ἐλαφρυντικὸν λόγον ἐπὶ μόνης τῆς ἀναιτίου φυλακίσεως καὶ μόνον ἐὰν πρόκειται περὶ περιοριστικῆς τῆς ἐλευθερίας ποινῆς.

§. 100.

Οἱ νομοδιδάσκαλοι παραδέχονται προσέτι ὡς νομικοὺς μετριαστικοὺς λόγους: 1) *τὸν μικρὸν βαθμὸν τοῦ ἀξιοποί-*

νου τῆς πράξεως in concreto (α), καὶ ἑπομένως ἡ ποινὴ μετριάζεται, α) ἐὰν ἐχρησίμευσε παρὰ τὸ σύνηθες ἀγαθὴ προαίρεσις ὡς ἀφορμὴ πρὸς τὴν πρᾶξιν (β), β) ἐὰν *ἡ αὐτενέργεια τῆς θελήσεως* τοῦ πράττοντος ἦτο κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως περιωρισμένη. Ἑπομένως, πᾶν περιστατικὸν, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου συμπεραίνεται ὁ τοιοῦτος περιορισμὸς τῆς ἐλευθερίας τῆς θελήσεως, οἷον ἀσθένεια τοῦ νοὸς (γ), πάθος (δ), εὐκαιρία (ε) κ. τ. τ., ἐπιφέρει μετρίασιν τῆς ποινῆς. Ἀλλὰ ὁ λόγος οὗτος ἔχει ἐναντίους τούς τε νόμους ἐν γένει(ζ), ὡς καὶ τὴν φύσιν τοῦ ὡρισμένου ποινικοῦ νόμου. Μάλιστα δὲ πᾶς ὁ ἀδικῶν κινεῖται εἰς ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως ὑπό τινος (εἰς πάθος ἢ εἰς βρασμὸν ἀνυψουμένης) ὁρμῆς, ὥστε, ἂν εἶχεν ὀρθότητος ἡ περὶ ἧς πρόκειται γνώμη, οὐδέποτε ἤθελεν ἐπιβάλλεσθαι ἡ παρὰ τοῦ νόμου ὁριζομένη ποινή (η).

(α) Ὅρα πρὸ πάντων: Kleinschrod syst. Entw. Thl. II. Kap. V. §., 55—65. καὶ Stübel peinl. Recht. Thl. II.

(β) Klein peinl. R. §. 172.

(γ) F. A. Hommel D. de temperandis poenis ob imbecillitatem intellectus. Lips. 1755.

(δ) Wesphal Grunds. von rechtlicher Beurtheilung der aus Hitze des Zorns unternommenen Handlungen. Halle 1784.

(ε) Erxleben, inwiefern Gelegenheit zu Verbrechen die Strafen derselben mildere. Gött. 1779. Püttmann pr. delinquendi occasio, ant. quatenus delictum ejusque poenam minuat. Lips. 1786. in opusc. N.4

(ζ) L. 1. §. 2. 3. 4. ad SC. Turpill. Facti quidem quaestio in arbitro est judicantis, poenae vero persecutio non ejus voluntati mandatur, sed legis auctoritati reservatur. L. 14. D. de SCto Silan. L. 3. 8. C. ne sanctum baptisme. L. 8. §. 2. C. ad L. Jul. de vi publ. Παρβ. Feuerbach Revision Thl. I. Kap. V.

(η) Ἐκτενέστερον ἐξετάζει τὰ περὶ τοῦ μετριαστικοῦ αὐτοῦ λόγου ὁ Feuerbach Dissde causis mitigandi ex capite impeditae libertatis. Jenae 1799 καὶ

Revision Thl. I. σελ. 150—422. Διαφωνοῦσιδὲ νεωστί: Martin. Lehrb. §. 56. Bauer Lehrb. §. 129. ff. Ὅτι ἡ ἐλευθερία τῆς θελήσεως εἶναι ἐπὶ παντὸς ἀδικήματος κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον περιωρισμένη, ἀπέδειξε διὰ πολλῶν πρακτικῶν παραδειγμάτων ὁ Feuerbach aktemmässige Darstellung. merkwürdiger Verbrechen, besonders Thl. II.

§. 101.

Ὡς μετριαστικοὶ λόγοι ἀναφέρονται προσέτι, πλὴν οὐχὶ ὁμοφώνως: 2) ἡ ἄμεμπτος διαγωγὴ (α), 3) ἡ μεταμέλεια (β), 4) ἡ ἑκουσία ὁμολογία, 5) ἡ ἕξις (γ), 6) ἡ πλάνη καὶ ἡ ἄγνοια περὶ τὸ μέγεθος τῆς ὑπὸ τοῦ νόμου ἐπιβαλλομένης εἰς τὸ ἀδίκημα ποινῆς (δ), 7) ἡ καλὴ ἔκβασις τῆς πράξεως (ε), 8) ἡ συγγένεια μεταξὺ τοῦ ἀδικήσαντος καὶ τοῦ παθόντος (ζ), 9) ἡ ἀποζημίωσις (η), 10) ἡ παραίτησις τοῦ παθόντος ἀπὸ τῶν ἐκ τῆς προσβολῆς παραγομένων δικαιωμάτων (θ), 11) ὁ συμψηφισμὸς (ι), 12) ἡ παρέλευσις τοῦ ἡμίσεος χρόνου τῆς παραγραφῆς, 13) ἡ ἐπιδεξιότης τοῦ ἀδικήσαντος (κ) κ. τ. λ. Οὐδεὶς τῶν λόγων τούτων στηρίζεται ἐπὶ νόμων, σχεδὸν δ' ἕκαστος αὐτῶν ἀντιβαίνει εἰς τὴν φύσιν τοῦ πράγματος.

(α) B. C. H. Breuning Quaest. an vitae bene actae probatio sit inculpati argumentum. Lips. 1778.

(β) Kleinschrod l. c. Thl. I. σελ. 148—152.

(γ) Püttmann de delictis, quae consuetudine excusantur, in Miscell. Cap. XXVIII.

(δ) A. Fr. Schott D. de ignorantia populi circa poenas. Lips. 1788.

(ε) Kleinschrod l. c. Thl. II. §. 85—87.

(ζ) Quistorp Beitraege N. A. N. 81.

(η) Ὁ λόγος οὗτος καὶ οἱ λόγοι 9 καὶ 10. δύνανται μόνον νὰ ἦναι causae mitigandi propriae.

(θ) Πρὸ πάντων ὁ συμβιβασμὸς, ἡ ὑπερέντευξις (Fürbitte) κτλ. Engau D. de transactione cum laeso inite poenam criminalem temberaute. Jena 1746. Hommel D. de transactione super omittenda criminis capita-

lis accusatione actori illicita. Lips. 1750. Kleinschrod l. c. Thl. II. §. 87—92.

(ι) Kapf de compensatione circa maleficia. Tüb. 1778.

(κ) Püttmann anet quatenus reorum in remp. merita in causis le vandae poenae numeranda sint. In opusc. jur. crim. N. XI.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περὶ τῶν λόγων τοῦ σχετικῶς ἀξιοποίνου ἐπὶ ἀορίστων ποινικῶν νόμων.

Feuerbach Revision Thl. II. Τὰς ἀρχὰς τοῦ Φάϋερβαχ ἀκολουθοῦσι: *Grolman* über die Begründung des Strafr. Kap. III. σελ. 118—187. *Gros* Lehrb. der phil. Rechtsw. (Tüb. 1801.) §. 385. ff. §. 391. ff. *Stübel* Grunds. zu Vorles. über d.allg. Theil. des peinl *R.* καὶ ἄλλοι.

Τὴν ἀντίθετον δὲ θεωρίαν ὑποστηρίζουσι:

Kleinschrod syst. Entw. Thl. l. Kap. IV. §. 43—206.

Stübel Syst. d. peinl. *R.* Thl. II.

Klein's vorläufige Bemerk. über die Zurechnung der Verbr. zur Strafe, ἐν τῷ Archiv Bd. II. St. 4. N. 4. καὶ εἰς ἄλλας διατριβάς του ἐντὸς τοῦ Archiv.

Thibaut Beitr. σελ. 36. ἑπ.

Henke über die Grenzen der richterl. Willkühr bei Bestimmung arbiträrer Strafen. In den criminalist. Versuchen. Berl. 1807.

J. J. Santen Versuch die Grösse der Verbrechen und das Stafmaass in jeden Falle nach einem sichern Verhältnisse zu bestimmen. Rost. 1816.

Martin Lehrb. c. Crim R. σελ. 125 —137.

§. 102 *α*.

Ἐπειδὴ, ὁσάκις πρόκειται περὶ ἀδικήματος ὑπαγομένου

εἰς ἀόριστον ποινικὸν νόμον, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γνωσθῇ ἀμέσως ὡς ἐκ τοῦ νόμου τὸ μέγεθος τῆς εἰς αὐτὸ ἐπιβλητέας ποινῆς, ὀφείλει νὰ τὸ προσδιορίζῃ ὁ δικαστὴς ἀναλόγως πρὸς τὸν βαθμὸν τοῦ ἀξιοποίνου τῆς *προκειμένης* πράξεως καὶ ἐντὸς τῶν ὁρίων, τὰ ὁποῖα ἀνατίθενται εἰς τὴν κρίσιν του (§. 78). Τὸ ἔργον λοιπὸν τοῦ δικαστοῦ ἐπὶ τῆς ἐφαρμογῆς ἀορίστων ποινικῶν νόμων εἶναι: νὰ εὑρίσκῃ ἑκάστοτε τὴν εἰς τὴν πρᾶξιν, τὴν ὑπαγομένην εἰς τὸν ἀόριστον νόμον, ἁρμόζουσαν ποινὴν, ὁποίαν ἤθελε καὶ ὁ νομοθέτης αὐτὸς τὴν προσδιορίσει, ἐὰν ἤθελε ν' ἀπειλήσῃ κατὰ τῆς (εἰδικῶς προκειμένης) πράξεως ὡρισμένην ποινήν.

§. 102 β.

Ἀλλὰ αἱ ἀρχαὶ, κατὰ τὰς ὁποίας δύναται νὰ κανονισθῇ τὸ μέγεθος τοῦ ἀξιοποίνου, συμφώνως πρὸς τὴν ὑποτιθεμένην γνώμην τοῦ νομοθέτου, εἶναι, κατὰ τὴν διάφορον πρὸς ἐπίγνωσιν αὐτῶν ἐπιτηδείαν πηγὴν, διτταὶ, ἤτοι *θετικαὶ* ἢ *γενικαί*. Ἐὰν δηλονότι Α) ὁ *νομοθέτης αὐτὸς* ὥρισεν, ἤτοι ἐν γένει (α), ἢ εἰδικῶς ὡς πρός τι ἀδίκημα ὑπαγόμενον εἰς ἀόριστον ποινικὸν νόμον (β), τοὺς λόγους, κατὰ τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ μετρῆται in concreto τὸ μέγεθος τοῦ ἀξιοποίνου, πρέπει πρὸ παντὸς ἄλλου νὰ λαμβάνωνται οἱ *θετικῶς* ὡρισμένοι οὗτοι λόγοι, ἐφόσον ἐκτείνονται (γ), ὡς μέτρον ἐπὶ τῆς κρίσεως τοῦ μεγέθους τοῦ ἀξιοποίνου τοῦ ἀδικήματος in concreto (δ). Ὁσάκις ὅμως καὶ καθόσον Β) δὲν ἔθεσεν ὁ νομοθέτης τοιαύτας ἀρχὰς (ε), ὀφείλει ὁ δικαστὴς νὰ λαμβάνῃ ὡς βάσιν *γενικὰς* μόνον (τουτέστιν

ἐκ τῆς φύσεως τῆς ποινῆς καὶ τῶν ποινικῶν νόμων παραγομένας) *ἀρχὰς τοῦ δικαίου* (ζ). Ἐντεῦθεν ἡ ἀνάγκη τῆς ἀκολούθου πραγματείας.

(α) Τὸ κοινὸν γερμ. δίκαιον δὲν περιέχει—ἐξαιρουμένων ὀλίγων τινῶν περιπτώσεων, οἷον τοῦ λόγου τῆς δολίας προαιρέσεως πρὸς τὴν ῥᾳθυμίαν, τῆς ἀποπείρας πρὸς τὴν τέλεσιν, τῶν συνεργῶν πρὸς τοὺς αὐτουργοὺς κ.τ.λ.— τοιαύτας γενικὰς ἀρχὰς (ἐκτὸς ἂν ὑποτεθῇ τοιοῦτος ὁ γνωστὸς τοῦ ῥωμ. δικαίου νόμος: L. 16. D. de poenis)· περιέχουσιν ὅμως τοιαύτας εἰδικὰς ποινικὰς νομοθεσίας, οἷον ὁ αὐστριακὸς νόμος §. 36—40., ὁ βαυαρικὸς ἄρθρ. 90—94. καὶ ὅλοι σχεδὸν οἱ λοιποὶ νεώτεροι νόμοι. Ἀλλὰ ὑπάρχουσιν ἤδη συγγραφεῖς τινες ἰσχυριζόμενοι, ὅτι αἱ τοιαῦται γενικαὶ ἀρχαὶ ὡς καὶ πᾶσα θετικότης τῶν ὁρισμῶν καὶ τῶν ἀρχῶν, ἰδίως δὲ τὸ γενικὸν λεγόμενον μέρος, εἶναι εἰς πάντα ποινικὸν νόμον ἐπιβλαβῆ!

(β) Τοιαῦτα παραδείγματα εἶναι σπανιώτατα. Τὰς ἐκτενεστέρας τοιούτου εἴδους ἀρχὰς περιέχει τὸ ἄρθρ. 160. τῆς Κ. Π. Δ. περὶ τῆς τιμωρίας τῆς ἄνευ ἰδιαιτέρων ἐπιβαρυντικῶν περιστατικῶν ἁπλῶς μεγάλης κλοπῆς. «Undin solchen Fällen muss man ansehen den Werth des Diebstahls, auch ob der Dieb darum berüchtigt oder betreten sei. Mehr soll ermessen werden der Stand und das Wesen der Person, so gestohlen hat, und wie schädlich dem Beschädigten der Diebstahl seyn mag.»

(γ) Συνήθως ἀναφέρουσιν οἱ νόμοι μόνον ὡς ἐν παραδείγματι λόγους τινάς, οἷον C. C. C. Art. 124. «Grosser Schaden oder Aergerniss» (μεγάλη βλάβη ἢ σκάνδαλον), Art. 132. «nach Gelegenheit des gefährlichen Hinlegens» (ἀναλόγως τοῦ κινδύνου τῆς ἐκθέσεως τοῦ βρέφους) κ.τ.τ. Τὰ δὲ λοιπὰ περιστατικὰ ὡς καὶ ἡ βαρύτης καὶ ἔκτασις τῶν τοιούτων λόγων ἀφίενται εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν νομομαθῶν «rechtsverständiger Leute Vernunft».

(δ) Ἡ ἐντελὴς παράλειψις τοῦ πρώτου τούτου λόγου ἐδύνατο δικαίως νὰ θεωρηθῇ ὡς ἔλλειψις τῶν προλαβουσῶν ἐκδόσεων. Ἀλλὰ περισσότερον νὰ ἐνδώσῃ ὁ συγγραφεὺς δὲν δύναται οὐδὲ κατὰ τὴν παροῦσαν ἔκδοσιν.

(ε) Ἐὰν δηλ. ἢ ἐντελῶς σιωπᾷ ὁ νόμος, ἢ ἀναφέρῃ διὰ γενικῶν ἐκφράσεων τοὺς διαφόρους λόγους τοῦ ἀξιοποίνου, οἷον C. C. C. Art. 113. «nach Gelegenheit und Gestalt der Ueberfahrung» Art. 114. «nach Gefährlichkeit, Grösse, Gestalt und Gelegenheit der Sachen und Person» Art. 127. nach. Grösse und Gelegenheit seiner Misshandlung» Art. 177. «in einem Fall anders denn in dem andern» κ. τ. τ.

(ζ) Κατὰ τοὺς: Thibaut Beitraege zur Kritik der Feuerbachischen Theorie. σελ. 60—71. F. Henke crim. Vers. Bd. I. σελ. 40. ἑπ. Martin Lehrbuch §. 58. ff., πρέπει νὰ λαμβάνηται εἰς τοιαύτας περιπτώσεις ὑπ'

ὄψιν ἢ ἀναλογ α καὶ τὸ πνεῦμα τῶν ἐν ἰσχύϊ θετικῶν ποινικῶν νόμων. Ἡ γνώμη αὕτη ἐδύνατο νὰ ἦναι ὀρθή, ἂν τὸ κοινὸν γερμ. δίκαιον ἀπετέλει νομοθεσίαν ὁλοσχερῆ, ἀκολουθοῦσαν πάντοτε ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα. Ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦ κοινοῦ γερμ. δικαίου τὰ συστατικὰ μέρη εἶναι πάντῃ διάφορα ἀπ' ἀλλήλων, ἑκάστου δὲ αὐτῶν τὸ πνεῦμα ἴδιον καθ' ἑαυτό, καὶ ἐπειδὴ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰ μέρη ταῦτα εἶναι συντεθειμένα ἐκ τεμαχίων ἀνηκόντων εἰς διαφόρους ἐποχὰς καὶ εἰς τὰ πλειότερα τῶν ὁποίων ἐπικρατεῖ πάλιν ἄλλο πνεῦμα, οἱ σκοποὶ δὲ καὶ αἱ ἰδέαι αὐτῶν (ἐκτὸς ὅτι πολλὰ σπανίως δύνανται νὰ διακριθῶσι μετ' ἀκριβείας) εἶναι πολλάκις ἐκ διαμέτρου ἀντίθετοι πρὸς ἀλλήλους, διὰ ταῦτα θεωρεῖται εὐλόγως ὡς λογικῶς ἀδύνατος ἡ ἐκ τοιούτων στοιχείων, δι' ἀναλογίας ἢ ἁπλῆς ἀφαιρέσεως (Abstraction), συναρμογὴ συμφώνων πρὸς ἀλλήλας καὶ εἰς τὴν πρακτικὴν χρῆσιν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἀποχρωσῶν ἀρχῶν, ἐκτὸς ἐάν τις διὰ νὰ συμβιβάσῃ κατὰ τὸ φαινόμενον τὰς ἀντιφάσεις καὶ νὰ ἀναπληρώσῃ τὰ ἐλλείποντα θελήσῃ πάλιν νὰ προσφύγῃ ὑποκεκρυμμένως εἰς γενικήν τινα θεωρίαν. Ἡ ἔνστασις, ὅτι περὶ τῶν γενικῶν ἀρχῶν δὲν εἶναι πιθανὸν νὰ σχηματισθῇ γενική τις σύμφωνος γνώμη καὶ ὅτι ἑπομένως τὸ δίκαιον θέλει ἐξαρτᾶσθαι ἀπὸ τῶν κατὰ τοὺς καιροὺς μεταβλητῶν θεωριῶν, δὲν ἀποβλέπει τὰς γενικὰς θεωρίας, ἀλλὰ τὴν νομοθεσίαν αὐτήν, ὁσάκις αὕτη καθιστᾷ ἀναγκαίαν τὴν «γνωμοδότησιν τῶν νομομαθῶν», ὥστε νὰ ἔχῃ ἕκαστος αὐτῶν τὸ δικαίωμα ν' ἀκολουθῇ τὴν ἰδίαν πεποίθησιν ἤτοι τὴν ἰδίαν αὐτοῦ θεωρίαν. Κατὰ πᾶσαν ὅμως περίπτωσιν ὁλοσχερής τις θεωρία δὲν εἶναι παντάπασιν ἐπισφαλεστέρα τῆς διχοῤῥόπου καὶ εἰς τὰς ἀτομικὰς ἑνὸς ἑκάστου ἰδέας περιοριζομένης ἀναλογίας, ἢ τοῦ λεγομένου πνεύματος, τὸ ὁποῖον ἕκαστος, ἀναλόγως τῆς διαφόρου κατασκευῆς τῶν ὀφθαλμῶν του, βλέπει ὑπὸ διάφορον μορφὴν ἢ καὶ δὲν βλέπει παντάπασι.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Ἡ ἐν §§. 102—125 ἔκθεσις τοῦ συγγραφέως στηρίζεται ἐπὶ τῆς βάσεως ὅτι ὁ δικαστὴς ὀφείλει, ὁσάκις ὁ νόμος σιωπᾷ, νὰ προσφεύγῃ εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς περὶ τὰ ποινικὰ πολιτικῆς, ὅθεν καὶ ἐκθέτει ὁ Φάϋερβαχ τὰς ἀρχὰς καὶ τοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους ὀφείλει, κατὰ τὴν γνώμην του, νὰ λαμβάνῃ πᾶς νομοθέτης ὡς βάσιν. Ἀλλά, Α) ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὸ *κοινὸν γερμ. δίκαιον*, δὲν εἶναι α) δυνατὸν ν' ἀποδειχθῇ, ὅτι αἱ ὑπὸ τοῦ Φάϋερβαχ ἀναφερόμεναι ἀρχαὶ ἀποτελοῦσι τῳόντι τὴν βάσιν, ἐφ' ἧς τὸ δίκαιον τοῦτο στηρίζεται, ὥστε ἤθελον οὕτω ἐπὶ τῶν εἰς ἀορίστους ποινικοὺς νόμους ὑπαγομένων ἀδικημάτων ἰσχύει ἀρχαὶ πάντῃ

διάφοροι τῶν ἰσχυουσῶν ἐπὶ τῶν μὲ ὡρισμένας ποινὰς ἀπειλουμένων ἀδικημάτων. 6) Πολλοὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἀναφερομένων λόγων ἤθελον ἐπιφέρει καὶ ἀδίκους ἀποφάσεις, καὶ μάλιστα καθόσον ἀνάγεται εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῆς θεωρίας τῶν ἐξ ἡδυπαθείας ὁρμῶν, τῶν αἰσθητικῶν παραφορμήσεων ὅτι π. χ. ἡ ἀσθένεια τῶν ψυχικῶν δυνάμεων, ἡ κακὴ ἀνατροφὴ κ.τ.λ. αὐξάνουσι τὸ ἀξιόποιον. *Oersted* Grundregeln, σελ. 355. 359. *Mittermaier* über den neuesten Zustand, σελ. 78. *Bauer* Lehrbuch §. 150. Ὅρα προσέτι τὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου παραγράφου δευτέραν μου σημείωσιν. γ) Ὁ Φάϋερβαχ δὲν λαμβάνει προσηκόντως ὑπ' ὄψιν τὸν τρόπον, καθ' ὃν ἀνεπτύχθη καὶ ἐμορφώθη τὸ σημερινὸν κοινὸν δίκαιον, ὅτι ὁ σύνδεσμος τῶν διαφόρων τοῦ κοινοῦ δικαίου πηγῶν κατωρθώθη διὰ μόνης τῆς νομολογίας, καὶ ὅτι ἀπαιτεῖται ἀκριβὴς αὐτῆς ἔρευνα, πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς ἀρχῆς, καθ' ἣν πρέπει νὰ γίνηται ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ δικαίου. δ) Τὸ κυριώτερον ὅμως εἶναι, ὅτι πρέπει ἐπὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἀορίστων ποινικῶν νόμων νὰ ἐπικρατῶσιν αἱ αὐταὶ ἀρχαὶ, τὰς ὁποίας ὀφείλει ὁ δικαστὴς νὰ ἔχῃ ὡς βάσιν καὶ ἐπὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ὁριστικῶν ποινικῶν νόμων. B) Δὲν εἶναι ὅμως οὐδ' ὡς πρὸς τὴν σύνταξιν νέας νομοθεσίας ἀξία συστάσεως ἡ κατὰ τὸν Φάϋερβαχ θεωρία τῶν ἐξ ἡδυπαθείας ὁρμῶν, αἰσθητικῶν παρορμήσεων, διότι ἀντὶ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὁδηγὸς τοῦ δικαστοῦ, ἀπ' ἐναντίας τὸν ἀποπλανᾷ καὶ ἀπαιτεῖ ἀκατόρθωτον, πολυέξοδον δὲ καὶ δυσχερῆ, ἐξακρίβωσιν ὅλων τῶν περιστατικῶν διὰ τῆς ἐρεύνης, δι' ἧς ἐνδέχεται νὰ κατασταθῇ δυνατὴ ἡ ψυχολογικὴ διάγνωσις τῆς πράξεως, ὁποίαν τὴν θέλει ὁ Φάϋερβαχ. τὸ ὀρθότερον εἶναι νὰ διακρίνωμεν : 1) τὰς ἀρχὰς, κατὰ τὰς ὁποίας πρέπει ν' ἀναζητῆται, ἡ ἁρμόζουσα εἰς ἕκαστον ἀδίκημα ποινὴ, ὁσάκις πρόκειται περὶ τῆς ἐφαρμογῆς ἀπολύτως ἀορίστων ποινικῶν νόμων· εἰς τοῦτο δὲ ἄριστος ὁδηγὸς εἶναι ἡ δικαστικὴ νομολογία. *Birnbaum* (N.

Archiv XIII. σελ. 604.) *Heffter* Lehrb. 178. Ὁ δικαστὴς ὀφείλει ἐπὶ τοῦ προκειμένου πρὸς ἀσφάλειάν του ν' ἀναζητῇ τὴν διὰ τῆς νομολογίας καθιερωμένην ἀναλογίαν μεταξὺ τοῦ περὶ οὗ ἑκάστοτε πρόκειται ἀδικήματος, τοῦ ὑπαγομένου εἰς ἀόριστον ποινικὸν νόμον, καὶ ἄλλου τινὸς ἀπειλουμένου μὲ ὡρισμένην ποινὴν, καὶ σταθμίζων τὴν φύσιν τοῦ περὶ οὗ πρόκειται ἀδικήματος, τὸ ἀντικείμενον καὶ τὴν κυρίαν τάσιν αὐτοῦ, νὰ εὑρίσκῃ ἐξ ὅλων τούτων τὸν κατ' ἀναλογίαν ἐφαρμοστέον ποινικὸν νόμον, π. χ. ἀφοῦ γνωρίσῃ, ἐὰν τὸ ἀδίκημα πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς εἶδος τοῦ falsum ἢ τοῦ crimen vis. 2) Ἄλλαι εἶναι αἱ ἀρχαὶ,αἵτινες ἰσχύουσιν ὡς πρὸς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς,ἐὰν πρόκειται περὶ σχετικῶς ἀορίστου ποινικοῦ νόμου. Ἐνταῦθα ἔχει κυρίως ἐπιῤῥοὴν α) ἡ ἰδιότης τῆς πράξεως (τὸ ἐξ ἀντικειμένου ἀξιόποινον), καὶ ἐφαρμόζονται οἱ πλεῖστοι τῶν ὑπὸ τοῦ Φάϋερβαχ, §. 106—115, ἀναφερομένων κανόνων· β) ὁ βαθμὸς τῆς ἐνοχῆς τοῦ πράξαντος (τὸ ἐξ ὑποκειμένου ἀξιόποινον)· κατὰ δὲ τοῦτο ἐξαρτᾶται τὸ πᾶν ἀπὸ τῶν περὶ καταλογισμοῦ ἀρχῶν, καὶ ἑπομένως ἡ ποινὴ αὐξάνει τόσῳ περισσότερον, ὅσῳ περισσότερον δύναται νὰ καταλογισθῇ εἰς αὐτὸν ἡ πρᾶξις. Ὅθεν, ἐπειδὴ ὁ καταλογισμὸς ἐξαρτᾶται ἐν μέρει μὲν ἀπὸ τῆς συνειδήσεως τοῦ πράξαντος, ἐν μέρει δὲ ἀπὸ τῆς ἐλευθερίας τῆς βουλήσεώς του, ἕπεται, ὅτι καὶ τὸ ἀξιόποινον αὐξάνει τόσῳ περισσότερον, ὅσῳ ἐναργεστέρα ἦτο ἡ περὶ τῆς ἀδικίας συνείδησις τοῦ πράξαντος καὶ ὅσῳ πλέον αὐτοπροαίρετος ἡ πρὸς τέλεσιν τοῦ ἀδικήματος ἀπόφασίς του. Πᾶν, ὅ,τι φέρει σύγχυσιν εἰς τὴν συνείδησιν καὶ περιορίζει τὴν ἐλευθερίαν τῆς βουλήσεως, ἀποτελεῖ ἐλαφρυντικὸν τῆς ποινῆς λόγον.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Κατὰ τοῦτο κυρίως σφάλλουσι τὰ δικαστήρια ἐπὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἀορίστων ποινικῶν νόμων 1) ὅτι, ὡς ἐῤῥέθη ἤδη ἀνωτέρω ἐν τῇ σημ. 2 ἐπὶ τοῦ §. 78., λαμ-

βάνουσι τὸν μέσον ὅρον τῆς ποινῆς ὡς βάσιν, καὶ τοῦτον συνήθως ἐπιβάλλουσιν, ἅμα δὲν ὑπάρχωσιν ἰδιαίτεροι ἐπιβαρυντικοὶ καὶ ἐλαφρυντικοὶ τῆς ποινῆς λόγοι. *Gross* das saechs. Criminalgesetzb. mit Anm. σελ. 119. Τοῦτο δὲ προκύπτει ἐκ τῆς ἐσφαλμένης γνώμης, ὅτι ὁ νομοθέτης κατὰ τὸν προσδιορισμὸν τῶν ποινῶν εἶχε δῆθεν πρὸ ὀφθαλμῶν ὡς τυπικὸν μέτρον ὡρισμένον βαθμὸν ἐνοχῆς. *Mittermaier* (Archiv 1839. σελ. 176.) 2) ὅτι ἀριθμοῦσι πάντα ἐπιβαρυντικὸν ἢ ἐλαφρυντικὸν τῆς ποινῆς λόγον, ὅστις ἐμπεριέχεται εἰς τὸν ποινικὸν νόμον, καὶ ἐκτελοῦσιν ἀριθμητικὴν οὕτως εἰπεῖν ἐργασίαν (*Mittermaier* αὐτόθι σελ. 179. 3) ὅτι παραμελοῦσι τὴν ἐκτίμησιν τῆς βαρύτητος, τὴν ὁποίαν εἰδικός τις λόγος ἐνδέχεται νὰ ἔχῃ κατὰ τὴν προκειμένην περίπτωσιν (ὡς ἐκ τῆς ἀτομικότητος τοῦ κατηγορουμένου).

Σημ. 3. *τοῦ ἐκδ.* Τὸ ζήτημα, ἐὰν πρέπῃ ἐντὸς τοῦ ποιν. νόμου ν' ἀναφέρῃ ὁ νομοθέτης τοὺς γενικοὺς ὡς πρὸς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς ἰσχύοντας λόγους, λύεται ἀποφατικῶς μὲν ὑπὸ *Gönner* Motive zum baier. Fntwurf von 1822 σελ. 236. zum norweg. Entw. σελ. 89 καὶ zum saechs. Entw. σελ. 90. καταφατικῶς δὲ ὑπὸ *Mittermaier* über den neuesten Zustand σελ. 77. *Oersted* Critik σελ. 230. *Abegg* Kritik des norweg. Entw σελ. 49. *Hermann* zur Beurtheilung σελ. 110. Οὐχ ἧττον δὲ ὀρθὴ εἶναι ἡ ἐν ταῖς αἰτιολογίαις τοῦ σαξ. νόμου παρατήρησις, ὅτι κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν ῥητῶν περὶ τοῦ προκειμένου διατάξεων τοῦ νόμου ἐνδέχεται εὐκόλως οἱ δικασταὶ νὰ εὑρεθῶσιν εἰς ἀμφιβολίαν περὶ τῆς ἐπιῤῥοῆς, τὴν ὁποίαν πρέπει ν' ἀποδώσωσιν εἰς τὰς τοιαύτας διατάξεις καθ' ἑαυτὰς ἢ σχετικῶς πρὸς ἄλλας ἢ ἐν συμπτώσει αὐτῶν μὲ διατάξεις ἀντικειμένας.

Σημ. 4. *τοῦ ἐκδ.* Ἐὰν θεωρήσωμεν τοὺς εἰς τὰς νέας νομοθεσίας ἐμπεριεχομένους ἐπιβαρυντικοὺς καὶ ἐλαφρυντικοὺς τῆς

ποινῆς λόγους, εὑρίσκομεν ἐμφαινομένην ἐν αὐτοῖς τὴν περὶ τοῦ ποινικοῦ δικαίου θεμελιώδη ἀρχὴν, τὴν ὁποίαν πρεσβεύει ὁ νομοθέτης. **Bemerk. über den Entw. eines Strafgesetzb. für Würtemberg. Stuttg. 1836.** σελ. **2.** *Mittermaier* (**Arch. des Criminalr. 1836.** σελ. **404.**) Παρατηροῦμεν δὲ, ὅτι κυρίως οἱ πλειώτεροι τῶν νομοθετῶν ἀκολουθοῦσιν αὐτομάτως τὴν περὶ ψυχολογικῆς καταναγκάσεως θεωρίαν, διότι παραδέχονται οὐσιωδῶς τὰς ἐν τῷ βαυαρικῷ νόμῳ §. 91—94. περιεχομένας ἀρχὰς, αἵτινες εἶναι κατὰ μέγα μέρος ἀντιγεγραμμέναι κατὰ λέξιν ἐκ τοῦ συγγράμματος τοῦ Φάϋερβαχ. Κατὰ τὸν βαυαρικὸν νόμον, ἄρθρ. 90—94, τὸ ἀξιόποινον αὐξάνει ὡς ἐκ τοῦ παρανόμου τῆς θελήσεως: 1) ὅσῳ πλειότεραι καὶ σπουδαιότεραι ἀφορμαὶ ὑπῆρχον πρὸς τήρησιν τοῦ νόμου, ὅσῳ πλειότερα καὶ σπουδαιότερα καθήκοντα παρεβιάσθησαν ὑπὸ τοῦ ἀδικήσαντος καὶ ὅσῳ μᾶλλον ἦτο οὗτος εἰς κατάστασιν νὰ διακρίνῃ σαφῶς καὶ ἀνενδοιάστως τὰς ἀφορμὰς καὶ τὰ καθήκοντα ταῦτα· 2) ὅσῳ μεγαλείτερα ἐμπόδια καθίστων δυσχερῆ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἀδικήματος, ὅσῳ πλειοτέρα θαῤῥαλεότης καὶ εὐτολμία, ὅσῳ μεγαλειτέρα νοημοσύνη καὶ πανουργία ἢ ὅσῳ πλειότεραι σωματικαὶ δυνάμεις ἦσαν ἀναγκαῖαι καὶ ἐτέθησαν εἰς ἐνέργειαν εἰς προπαρασκευὴν ἢ ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως· 3) ὅσῳ ἥττονος λόγου ἄξιαι ἦσαν αἱ ἐξωτερικαὶ τυχαῖαι ἀφορμαὶ, αἵτινες παρεκίνησαν καὶ ἐξηπάτησαν τὸν ἀδικήσαντα, ὅσῳ πλέον αὐθορμήτως ἀπεφάσισε τὴν πρᾶξιν καὶ ἐζήτησεν εὐκαιρίαν πρὸς ἐκτέλεσιν· 4) ὅσῳ πλέον ἐξηγριωμένος τὰ ἤθη καὶ διατεθειμένος πρὸς τὸ ἀδικεῖν εἶναι ὁ πράξας, ἕνεκεν ἀδιαλείπτου ἐκτελέσεως κακῶν πράξεων καὶ ἕνεκα ἕξεως φαυλοβίου· 5) ὅσῳ κακοηθέστεραι καὶ κινδυνωδέστεραι εἶναι αἱ ὀρέξεις, αἵτινες παρεκίνησαν αὐτὸν εἰς τὴν πρᾶξιν κτλ. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος, ἄρθρ. **109. 110.**, περιέχει βελτιώσεις τινάς. *Hufnagel* **Comm. I.** σελ. **236.** *Hepp* **Comm. I.** σελ. **750.** Εἰς

τοὺς νόμους τοῦ Zürich §. 71. 72. καὶ τῆς Λυκέρνης § 74. 77. γίνεται ῥητὸς λόγος περὶ τοῦ *ἐπικινδύνου τῆς θελήσεως*. Κατὰ τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον §. 144. 145. ἐξετάζεται πρὸ πάντων τὸ κακόηθες καὶ τὸ ἰσχυρὸν τῆς εἰς παραγωγὴν τοῦ ἀδικήματος τεινούσης θελήσεως. Κατὰ τὸν σαξωνικὸν νόμον, §. 42., ὅπου δὲν ἀναφέρονται ῥητοὶ τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς κανονίζοντες λόγοι, ἡ ποινὴ πρέπει νὰ μετρῆται ἀναλόγως πρὸς τὰς ἰδιαιτέρας ἰδιότητας τῆς τιμωρητέας πράξεως καὶ τὸν βαθμὸν τῆς προκυπτούσης κακῆς διαθέσεως *Unrein* de arbitrio judicis ex nov. Codice crim. Sax. Lips. 1838. Εἰς τὸν αὐστριακὸν περὶ φορολογικῶν παραβάσεων νόμον §. 88—103. ἀναφέρονται ἐκτενῶς οἱ τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς κανονίζοντες λόγοι· ἰδίως δὲ κατὰ τὸν §. 89.: ὡς ἐπιβαρυντικαὶ θεωροῦνται ἐκεῖναι αἱ περιστάσεις, δι' ὧν αὐξάνει ἡ διὰ τῆς παραβάσεως σκοπουμένη ἢ παραγομένη βλάβη ἢ ὁ διὰ τῆς παραβάσεως ἀπειλούμενος κίνδυνος, ἢ διὰ τῶν ὁποίων καθίσταται ὁ παραβάτης κινδυνωδέστερος, ἡ ἐπιτυχία τῆς παραβάσεως εὐκολωτέρα καὶ ἀσφαλεστέρα, δυσχερεστέρα δὲ ἡ ἀνακάλυψις ἢ ἐμπόδισις αὐτῆς. Ἐκ τῆς συμπαραβολῆς διαφόρων ἐκ τῶν ὡς ἀνωτέρω ἐν τῷ βαυαρικῷ νόμῳ ἀναφερομένων ἐπιβαρυντικῶν τῆς ποινῆς λόγων ἐξάγεται, ὅτι κατὰ τὴν τιμωρίαν λαμβάνεται κυρίως ὑπ' ὄψιν τὸ *ἐπικίνδυνον* τοῦ ἀδικήσαντος εἰς τὸ μέλλον, οὐχὶ δὲ ὁ βαθμὸς τῆς ἐνοχῆς αὐτοῦ κατὰ τὴν προκειμένην περίπτωσιν. Ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον εἶναι ἄδικον καὶ ἁπλῆ ἀπόῤῥοια τῶν θεωριῶν περὶ προκαταλήψεως ἢ ψυχολογικῆς καταναγκάσεως. Ἡ κατὰ τὴν πρᾶξιν μεγάλη εὐτολμία καὶ τὸ θάῤῥος τοῦ ἀδικήσαντος ὡς καὶ τὸ κινδυνῶδες τοῦ πάθους του τὸν ἀναδεικνύουσι μὲν ἐπικίνδυνον διὰ τὸ μέλλον, ἀλλὰ δὲν ἀποδεικνύουσιν, ὅτι τὸ ἀδίκημα πρέπει νὰ καταλογισθῇ εἰς αὐτὸν κατ' ἀνώτερον λόγον. Πολλὰ παράδοξα παρουσιάζει εἰς τὴν πρακτικὴν ἐφαρμογὴν ἡ περὶ τοῦ μεγέθους τῶν ἐμ-

ποδίων κρίσις. Εἶναι εὔκολον νὰ βεβαιωθῶσι τὰ περὶ τούτου; Δὲν εἶναι ἐνδεχόμενον, ἀκολουθῶν τὴν ἀτομικὴν αὐτοῦ κρίσιν ὁ δικαστὴς νὰ παραδεχθῇ ὡς βάσιν ἄδικόν τι μέτρον; εἰς δικαστὴν φέρ' εἰπεῖν χαρακτῆρος συνεσταλμένου καὶ δειλοῦ θέλουσι βεβαίως φανῇ τερατώδη ἐμπόδια ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ὁ εὔτολμος καὶ ῥωμαλέος ὑπόδικος ἐθεώρησεν οὐδενὸς λόγου ἄξια.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Περὶ τοῦ ἑλλην. ποιν. νόμου ὅρα τὴν προσθ. ἐπὶ τοῦ §. 94.

§. 103.

Ὁ γενικὸς *νόμιμος λόγος* τῆς ὑπάρξεως πάσης πολιτικῆς ποινῆς εἶναι ἡ ἀνάγκη τῆς ἀποτροπῆς τοῦ ἀπειλοῦντος τὴν νόμιμον τῶν πραγμάτων κατάστασιν κινδύνου. Ὅθεν τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου ἀποτελεῖ τὸ μέτρον τοῦ μεγέθους τῆς ποινῆς, καί: ὅσῳ πλέον ἐπικίνδυνος εἰς τὴν νόμιμον τῶν πραγμάτων κατάστασιν εἶναι ἡ πρᾶξις, τόσῳ ἀνώτερος εἶναι ὁ βαθμὸς τοῦ πολιτικῶς ἀξιοποίνου (α).

(α) Πρβ **Revision Thl. II.** σελ. **440.** κ. ἑπ.

§ 104.

Ὅθεν, τὸ μέγεθος τοῦ ἀξιοποίνου κρίνεται κατὰ τοὺς ἑξῆς κανόνας: **Α**) ὅσῳ σπουδαιότερον εἶναι τὸ δικαίωμα, ὅπερ ἐπαπειλεῖ ὁ κίνδυνος, **Β**) εἰς ὅσῳ πλειοτέρας δικαιωμάτων προσβολὰς ὁ κίνδυνος ἀνάγεται, **Γ**) ὅσῳ πλειότεροι εἶναι οἱ λόγοι τῆς πιθανότητος καὶ τῆς πραγματοποιήσεως τῆς προσβολῆς, **Δ**) ὅσῳ διαρκέστερον ἐνεργεῖ ὁ λόγος τοῦ κινδύνου καὶ ὅσῳ μικροτέρα εἶναι ἡ πιθανότης τῆς καταργήσεως αὐτοῦ δι' ἄλλων λόγων—τόσῳ μεγαλεί-

τερος εἶναι ὁ βαθμὸς τοῦ ἀξιοποίνου. Τὸ μέγεθος τοῦ ἀξιοποίνου ἐξαρτᾶται λοιπὸνἀπὸ τῆς *σπουδαιότητος*, τῆς *ἐκτάσεως*, τῆς *ἐντάσεος* καὶ τῆς *διαρκείας* τοῦ κινδύνου.

§. 105.

Ὁ βαθμὸς τοῦ ἐπικινδύνου πάσης πράξεως δύναται νὰ γνωσθῇ 1) ὡς ἐκ γνωρισμάτων αὐτῆς τὰ ὁποῖα ἀνάγονται εἰς τὸν ἐξωτερικὸν αἰσθητὸν κόσμον (*ποσότης* τῆς πράξεως)· 2) ὡς ἐκ τῶν ἰδιοτήτων αὐτῆς, αἵτινες πηγάζουσιν ἐκ τῶν *ψυχολογικῶν* πρὸς τὴν πρᾶξιν ἀφορμῶν (*ποιότης* τῆς πράξεως). Οἱ μὲν λόγοι τοῦ ἀξιοποίνου, οἱ παραγόμενοι ἐκ τῆς ποσότητος, λέγονται *ἐξ ἀντικειμένου* τοῦ ἀξιοποίνου ἢ λόγοι ἐξωτερικοὶ (rationes illegalitatis externae)· οἱ δὲ παραγόμενοι ἐκ τῆς ποιότητος, *ἐξ ὑποκειμένου* λόγοι τοῦ ἀξιοποίνου ἢ λόγοι ἐσωτερικοὶ rationes illegalitatis internae s. subjectivae).

A.

Ἐξ ἀντικειμένου λόγοι τοῦ ἀξιοποίνου.

§. 106.

Οἱ ἐξ ἀντικειμένου λόγοι τοῦ ἀξιοποίνου ἐξαρτῶνται I) ἐκ τοῦ *ἀντικειμένου*, εἰς τὸ ὁποῖον ἀπευθύνεται ἡ πρᾶξις· II) ἐκ τῆς *σχέσεως τῆς πράξεως* πρὸς τὸ παράνομον *ἀποτέλεσμα*, ὡς τοιοῦτον· III) ἐκ τοῦ *εἴδους* τῆς πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως *ἐνεργείας*.

§. 107.

1) Ὡς πρὸς τὸ *ἀντικείμενον* εἶναι ἡ πρᾶξις τόσῳ πλέον

ἀξιόποινος, : 1) *ὅσῳ σπουδαιότερον* εἶναι τὸ δικαίωμα, τὸ ὁποῖον ἡ πρᾶξις προσέβαλεν ἢ εἰς τοῦ ὁποίου τὴν προσβολὴν ἀπέβλεπε (κανὼν Α. §. 104.). Πᾶν δὲ δικαίωμα εἶναι τόσῳ σπουδαιότερον, ὅσῳ πλέον ἀναντικατάστατον εἶναι καὶ ὅσῳ πλέον περιορίζεται διὰ τῆς προσβολῆς αὐτοῦ ἡ νόμιμος ἐλευθερία. 2) Εἰς *ὅσῳ περισσοτέρας* (κατὰ τὸν ἀριθμὸν) προσβολὰς δικαιωμάτων ἀπευθύνετο, ἢ ὅσῳ περισσότερα δικαιώματα προσέβαλε (κανὼν Β. §. 104.).

§. 108.

Ἐκ τῆς κατ' ἀντικείμενον ἐπόψεως τῆς *σπουδαιότητος* τοῦ κινδύνου(§. 107.) ἐξάγεται, ὑποτιθεμένης ἰσότητος καθ' ὅλα τὰ λοιπά, ὅτι εἶναι πλέον ἀξιόποινος α) ἡ προσβολὴ τῶν *πρωτοτύπων* δικαιωμάτων, παρὰ τὴν προσβολὴν τῶν *ἐπικτήτων*, β) ἡ προσβολὴ τοῦ δικαιώματος πρὸς *ὕπαρξιν* ἐν γένει, παρὰ τὰς λοιπὰς προσβολὰς πρωτοτύπων δικαιωμάτων, γ) ἡ προσβολὴ τῆς *ἀκεραιότητος* τῶν δυνάμεων, παρὰ τὴν πρόσκαιρον *διατάραξιν* τῆς χρήσεως τῆς ἐλευθερίας, δ) ἡ πρόσκαιρος διατάραξις τῆς χρήσεως τῆς ἐλευθερίας (*πρόσβολὴ τῆς ἐλευθερίας*), παρὰ τὴν ἁπλῆν προσβολὴν τῆς *τιμῆς*.

§. 109.

Ὅσῳ *πλειοτέρων ἀτόμων* δικαιώματα προσβάλλονται, *τόσῳ πλειότερα* εἶναι τὰ προσβαλλόμενα δικαιώματα. Ὅθεν ἕπεται ἐκ τῆς κατ' ἀντικείμενον ἐπόψεως τῆς *ἐκτάσεως* τοῦ κινδύνου (§. 107.) α) ὅτι ἡ προσβολὴ δικαιώματος τῆς *πολιτείας* αὐτῆς εἶναι πλέον ἀξιόποινος τῆς προσβολῆς *τοῦ αὐ-*

τοῦ δικαιώματος ἄλλου τινὸς ἀτόμου· 6) ὅτι ἡ κατὰ *κοινότητος* ὑπαρχούσης ἐν τῇ πολιτείᾳ προσβολὴ εἶναι πλέον ἀξιόποινος *τῆς αὐτῆς* προσβολῆς καθ'*ἑνὸς* μόνου *ἀτόμου*. Ἀλλὰ ἡ προσβολὴ δικαιώματος τοῦ ἡγεμόνος, ὡς ἁπλοῦ *ἰδιώτου*, εἶναι *κατ' ἴσον βαθμὸν ἀξιόποινος*, ὅσον ἡ προσβολὴ τοῦ αὐτοῦ δικαιώματος ἑνὸς τῶν ὑπηκόων.

§. 110.

II) Ὅσον ἀνάγεται εἰς τὴν *σχέσιν τῆς πράξεως πρὸς τὸ παράνομον ἀποτέλεσμα*, ἡ πρᾶξις εἶναι τόσῳ πλέον ἀξιόποινος, ὅσῳ στενώτερος ἦτο ὁ μεταξὺ τῆς πράξεως καὶ τοῦ ἀποτελέσματος *αἰτιώδης σύνδεσμος*· διότι καὶ ὁ κίνδυνος εἶναι τόσῳ πλέον κατεπείγων (κανὼν Γ. §. 104).

§. 111.

Ἐντεῦθεν ἕπεται 1) ὅτι τὸ *τετελεσμένον* ἀδίκημα εἶναι πλέον ἀξιόποινον τῆς *ἀποπείρας* αὐτοῦ (α)· 2) ὅτι ἡ *ἀπόπειρα* εἶναι τόσῳ πλέον ἀξιόποινος, ὅσῳ *ἐγγυτέρα* τῆς *ἐκτελέσεως* ἦτο ἡ τὴν ἀπόπειραν ἀποτελοῦσα πρᾶξις (6) (§. 43).

(α) C. C. C. Art. 178. Ἀπὸ ἁπλῆς συγχύσεως τῆς ἠθικῆς μὲ τὴν νομικὴν ἔποψιν πηγάζει ἡ γνώμη τινῶν, οἷον τοῦ Filangieri Syst. der Gesetzgebung. Bd. IV. σελ. 271. καὶ Servin de la législation criminelle. L. 1. Sect. 1. οἵτινες θεωροῦσι τὸν conatus proximus καὶ τὸ delictum perfectum ἐπίσης ἀξιόποινα ὡς τὸ τετελεσμένον ἀδίκημα. Πρ6. Traug. Thomasius D. an poena delicti perfecti ordinaria puniendus sit conatus proximus. Lips. 1705. Kleinschrod syst. Entw. Thl. I. §. 39. Ἐνίοτε ὅμως ῥητῶς ὁρίζουσιν οἱ νόμοι τὴν αὐτὴν ποινὴν ἐπί τε τοῦ τετελεσμένου ἀδικήματος καὶ ἐπὶ τῆς ἀποπείρας αὐτοῦ.

(6) Ἐὰν ἡ πρᾶξις, ἡ δυναμένη νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἀπόπειρα ἀδικήματος, ἀποτελῇ συγχρόνως ἴδιον τετελεσμένον ἀδίκημα, ἐφαρμόζονται αἱ περὶ τῆς

συῤῥοῆς τῶν ἀδικημάτων ἀρχαὶ καὶ ἐπιβάλλεται ἐπιτεταμένη ἡ τακτικὴ ποινὴ τοῦ τετελεσμένου ἀδικήματος.

§. 112.

III) Τὸ *εἶδος* τῆς πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως *ἐνεργείας* κανονίζει τὸν λόγον τοῦ ἀξιοποίνου τῶν *αὐτουργῶν* πρὸς τὸ τῶν *συνεργῶν*. Ἐπειδὴ ὁ βαθμὸς τοῦ ἀξιοποίνου εἶναι τόσῳ ἀνώτερος, ὅσῳ πλειότεροι εἶναι οἱ τὸν πράξαντα εἰς ἐκτέλεσιν τῆς προσβολῆς δικαιώματος κινήσαντες λόγοι (κανὼν Γ. §. 104.), ἕπεται, ὅτι ὁ *αὐτουργὸς* εἶναι πλέον ἀξιόποινος τοῦ *συνεργοῦ* (α), διότι ὁ μὲν πρῶτος εἶναι ἡ κυρία καὶ ἐνεργὸς τοῦ ἀδικήματος αἰτία, ὁ δὲ δεύτερος, ἁπλῶς εὐκολύνουσα τὴν παραγωγὴν αὐτοῦ αἰτία δευτέρου λόγου (§. 44. 45.).

(α) C. C. C. Art. 177.

§. 113.

Οἱ *αὐτουργοὶ* τῶν ἀδικημάτων δύνανται νὰ ἦναι μᾶλλον ἢ ἧττον ἀξιόποινοι, καθόσον εἰς τὴν πρᾶξιν αὐτῶν ἐμπεριείχοντο πλείονες ἢ ἐλάσσονες λόγοι συντελεστικοὶ εἰς παραγωγὴν τοῦ ἀδικήκατος. Ὅθεν 1) ὁ ἑνούμενος μετ' ἄλλων πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως εἶναι πλέον ἀξιόποινος τοῦ μὴ ἑνωθέντος, 2) ὁ ἀρχηγὸς συστάσεως (Anstifter), καὶ ὁ ὁδηγὸς συμμορίας (Rädelsführer) ὁ διευθύνων τὴν κοινῇ ἀποφασισθεῖσαν ἐκτέλεσιν τοῦ ἀδικήματος, εἶναι πλέον ἀξιόποινοι τῶν ἁπλῶν μετόχων, καὶ 3) ἐκ πολλῶν *νομικῶν* αὐτουργῶν εἶναι ὁ μᾶλλον συντελέσας εἰς τὴν πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως ἀπόφασιν τοῦ φυσικοῦ αὐτουργοῦ, πλέον ἀξιόποινος τοῦ δι' ἀσθενεστέρων λόγων παραγαγόντος τὴν

τοιαύτην τοῦ φυσικοῦ αὐτουργοῦ ἀπόφασιν. Ὅθεν ὁ μᾶλλον ἀξιόποινος μεταξὺ τῶν νομικῶν αὐτουργῶν εἶναι, ὅστις μεταχειρίζεται *ἀπειλὴν* καὶ *βίαν*.

§. 114.

Εἰς τὸν προσδιορισμὸν τοῦ βαθμοῦ τοῦ ἀξιοποίνου διαφόρων συνεργῶν, ἰσχύει ὁ ἑξῆς κανών: ὅσῳ στενώτερον συνδεδεμένη μετὰ τοῦ ἀδικήματος αὐτοῦ εἶναι ἡ συνέργεια καὶ ὅσῳ περισσότερον συντελεῖ εἰς παραγωγὴν τῆς πράξεως, τόσῳ πλέον ἀξιόποινος εἶναι. Ὅθεν συνήθως 1) ὁ ἐκ ῥητῆς συνομολογίας συνεργὸς εἶναι πλέον ἀξιόποινος τοῦ ἁπλῶς τυχαίαν βοήθειαν παρέχοντος (§. 52.), 2) ὁ *ἄμεσος* συνεργὸς εἶναι πλέον ἀξιόποινος τοῦ *ἐμμέσου* (§. 51.), 3) ὁ *θετικὸς* συνεργὸς πλέον ἀξιόποινος τοῦ *ἀποθετικοῦ* (§. 49.).

§. 115.

Ὁ *γενικὸς* συνεργὸς δύναται νὰ ἦναι ποτὲ μὲν μᾶλλον, ποτὲ δὲ ἧττον ἀξιόποινος τοῦ *εἰδικοῦ* (§, 52.). 1) Μᾶλλον μὲν ἀξιόποινος εἶναι, ἐὰν τὰ γνωρίσματα, δι' ὧν ἡ πρᾶξις αὐτοῦ διακρίνεται ἀπὸ τοῦ ἀδικήματος τοῦ αὐτουργοῦ, συντελῶσιν εἰς αὔξησιν τοῦ ἀξιοποίνου τῶν πράξεων ἐν γένει, 2) ἧττον δὲ ἀξιόποινος, ἐὰν τὰ γνωρίσματα ταῦτα συντείνωσιν εἰς ἐλάττωσιν τοῦ ἀξιοποίνου (α).

(α) Ἡ διάκρισις τῶν συνεργῶν εἰς γενικοὺς καὶ εἰδικοὺς δὲν εἶναι λοιπὸν καθ' ἑαυτὴν λόγος τῆς διαφορᾶς τοῦ ἀξιοποίνου, καὶ σφάλλουσιν ὅσοι νομοδιδάσκαλοι διατείνονται, ὅτι ὁ socius specialis εἶναι πλέον ἀξιόποινος τοῦ soc. generalis.

B.

Ἐξ ὑποκειμένου λόγοι τοῦ ἀξιοποίνου.

§. 116.

Οἱ κύριοι βαθμοὶ τοῦ καθ' ὑποκείμενον ἀξιοποίνου τῶν ἀδικημάτων ἐξαρτῶνται ἀπὸ τῆς διαφόρου βουλήσεως πρὸς τὴν πρᾶξιν. Ἐπειδὴ δηλονότι πᾶσα πρᾶξις προκύπτει ἤτοι ἐκ *δόλου* ἢ ἐκ *ῥᾳθυμίας* (§. 54.), ἡ δὲ ἐκ ῥᾳθυμίας βούλησις δὲν ἀποβλέπει ἀμέσως εἰς τὴν προσβολὴν καὶ ἑπομένως ἡ πιθανότης τῆς παραγωγῆς τοῦ ἀδικήματος εἶναι ἐνταῦθα ἀσθενεστέρα τῆς ἐπὶ τῆς δολίας βουλήσεως (κανὼν §. 104.), διὰ ταῦτα ἰσχύει ὁ κανὼν ὅτι: *τὰ ἐκ δόλου προερχόμενα ἀδικήματα εἶναι πάντοτε πλέον ἀξιόποινα τῶν πηγαζόντων ἐκ ῥᾳθυμίας* (α).

(α) C. C. C. Art. 146.

§. 117.

Ἡ *ῥᾳθυμία* εἶναι τόσῳ πλέον ἀξιόποινος· 1) ὅσῳ εὐκολώτερον ἦτο νὰ τελεσθῇ ἢ νὰ παραλειφθῇ ἡ πρᾶξις, διὰ τῆς τελέσεως ἢ παραλείψεως τῆς ὁποίας ἤθελεν ἀποτραπῇ τὸ παράνομον ἀποτέλεσμα· 2) ὅσῳ στενώτερος ἦτο ὁ σύνδεσμος τῆς πράξεως μετὰ τῆς ἐπισυμβάσης δικαιώματος προσβολῆς· 3) ὅσῳ πλέον ὑπόχρεως εἰς προσήκουσαν ἐπιμέλειαν ἦτο ὁ πράξας ἕνεκα τῶν ἰδιαιτέρων αὐτοῦ σχέσεων.

§. 118.

Ὁ *δόλος* ἐξαρτᾶται ἀπὸ τῆς ὑπάρξεως *αἰσθητῆς* τινος ἀ-

φορμῆς, ἥτις κινεῖ τὴν θέλησιν εἰς τὴν πρᾶξιν. Ἐπειδὴ δὲ ἐν γένει τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου (ἐν τῷ νῷ τοῦ νομοθέτου) κανονίζει τὸν βαθμὸν τοῦ ἀξιοποίνου in concreto (§. 103.), ἕπεται, ὅτι πᾶσα δολία πρᾶξις εἶναι τόσῳ πλέον ἀξιόποινος, ὅσῳ πλέον ἐπικίνδυνοι ἦσαν αἱ προαγαγοῦσαι τὴν πρᾶξιν αἰσθηταὶ ἀφορμαί (α).

(α) Προφορικῶς θέλει ἀναπτυχθῆ ἡ περὶ τῆς ἐλευθερίας, θεωρία, τῆς ὁποίας αἱ ἀρχαὶ ἐφηρμόσθησαν μέχρι τοῦδε. Πρβ. Revision Th. II. Kap. IX.

§. 119.

Ὁ βαθμὸς τοῦ ἀξιοποίνου πάσης αἰσθητῆς ἀφορμῆς ἐξαρτᾶται I) ἀπὸ τῆς *ἐντάσεως* αὐτῆς: μὲ ὅσῳ περισσοτέραν *δύναμιν* καὶ *σφοδρότητα* ἐνήργησεν ἡ ἀφορμή, τόσῳ πλέον ἀξιόποινος εἶναι ἡ πρᾶξις· II) ἀπὸ τῆς *σταθερότητος* αὐτῆς: ὅσῳ πλέον *ἐῤῥιζωμένη* εἶναι ἡ αἰσθητὴ ἀφορμὴ καὶ ὅσῳ πλέον κυριεύει τὴν ψυχήν, ἐπομένως ὅσῳ *πλέον ἀδιόρθωτος* εἶναι, τόσῳ αὐξάνει τὸ ἀξιόποινον· III) ἀπὸ τῆς *ἐκτάσεως* αὐτῆς: Εἰς ὅσῳ πλειοτέρας δικαιωμάτων προσβολὰς ἀποβλέπει ὡς ἐκ τῆς φύσεώς της, τόσῳ πλέον ἀξιόποινος εἶναι ἡ ἐξ αὐτῆς προελθοῦσα πρᾶξις (α).

(α) Περὶ τῆς μεθόδου τῆς κατὰ τοὺς κανόνας τούτους διαγνώσεως τῶν πράξεων πρβ. Revision Th. II. σελ. 385—93.

I. *Βαθμοὶ τοῦ ἀξιοποίνου ὡς ἐκ τῆς ἐντάσεως τῆς ἀφορμῆς.*

§. 120.

Ἐκ τῆς *ἰσχύος τῶν ἐμποδίων*, τὰ ὁποῖα ἀντέκειντο εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἀδικήματος, καὶ τὰ ὁποῖα ὑπερενίκησεν

ἡ πρὸς τὸ ἀδίκημα ὄρεξις, γνωρίζεται ὁ βαθμὸς τῆς ἰσχύος, μὲ τὴν ὁποίαν ἐνήργησεν ἡ ὄρεξις.

§. 121.

Ἐντεῦθεν ἕπονται τὰ ἑξῆς: 1) πᾶσα παράνομος ὄρεξις, ἥτις ἔφθασεν εἰς βαθμὸν *πάθους* ἢ *ἕξεως* καὶ ἑπομένως οὐδετέρωσε τὴν ἐλευθέραν ἐνέργειαν τῶν ὑψηλοτέρων ψυχικῶν δυνάμεων, αὐξάνει τὸ ἀξιόποινον τῆς ἐξ αὐτῆς πηγαζούσης πράξεως (α)· 2) ὅσῳ πλειότερα *ἐμπόδια* (κινοῦντα αἴτια) ἀντέκειντο εἰς τὸν προσδιορισμὸν τῆς θελήσεως πρὸς τὴν πρᾶξιν ἢ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς, τόσῳ αὐξάνει τὸ μέγεθος τῆς ποινῆς· ἑπομένως α) ὅσῳ *πλειότερα* καὶ *σπουδαιότερα* κινοῦντα αἴτια ἀντέκειντο εἰς τὴν ἀπόφασιν καὶ ὅσῳ *σαφεστέραν* καὶ *ἐνεργεστέραν* γνῶσιν αὐτῶν εἶχεν ὁ ἀδικήσας· β) ὅσῳ μεγαλείτεραι ἦσαν αἱ *ἐξωτερικαὶ δυσκολίαι*, τὰς ὁποίας ἔπρεπε νὰ ὑπερνικήσῃ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως.

(α) Δὲν αὐξάνει λοιπὸν τὸ ἀξιόποινον, ὅταν ἡ πρᾶξις ἐτελέσθη ἁπλῶς εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς, ἀλλ' αὐξάνει ὅταν ἡ π α ρ ά ν ο μ ο ς ὄ ρ ε ξ ι ς ἔφθασε εἰς βαθμὸν π ά θ ο υ ς.

II. Βαθμοὶ τοῦ ἀξιοποίνου ὡς ἐκ τῆς σταθερότητος τῆς ἀφορμῆς.

§. 122.

Ὁ βαθμὸς τῆς σταθερότητος αἰσθητῆς τινος ὀρέξεως συμπεραίνεται Α) ἐκ τῆς *ἐλλείψεως ἰσχυρῶν ἐξωτερικῶν παρορμήσεων* πρὸς τὴν πρᾶξιν: ὅσῳ ὀλιγώτεραι ἐξωτερι-

καὶ παρακινήσεις ἐχρειάσθησαν, ἵνα διεγείρωσι τὴν ὄρεξιν, τόσῳ στερεωτέρα καὶ ἐπικρατεστέρα πρέπει νὰ ἦτο αὕτη εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ πράξαντος· Β) ἐκ τῶν ἐνεργειῶν αὐτῆς, ἐὰν δηλονότι κατέβαλλε *διαρκῶς* τὰ ἀνθιστάμενα εἰς αὐτὴν ψυχολογικὰ ἐμπόδια· Γ) ἐκ τῶν *λόγων* αὐτῆς, ἐὰν δηλαδὴ ὁ πράξας διετέλει ὑπὸ τὴν ἐπιῤῥοὴν τοιούτων αἰτίων, τὰ ὁποῖα συντελοῦσι μετὰ πολλῆς σφοδρότητος εἰς ἐξαγρίωσιν τῆς ψυχῆς, κραταιοῦντα τὴν ἐπιῤῥοὴν παρανόμων κλίσεων καὶ ὀρέξεων.

§. 123.

Ἐντεῦθεν ἕπονται οἱ ἑξῆς κανόνες: 1) ἀδίκημα πραττόμενον ἐξ ὁρμῆς *ἐσωτερικῆς*, ὑπὸ ἀσθενεῖς δὲ ἐξωτερικὰς παρορμήσεις, εἶναι πλέον ἀξιόποινον, ἢ ἀδίκημα, εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ ὁποίου ὁ πράττων κινεῖται ὑπὸ ἰσχυρῶν παρορμήσεων ἐξωτερικῶν καὶ τυχαίων. Ἡ ἀποπλάνησις λοιπὸν, ὁ φόβος κ. τ. τ. ἐλλαττόνουσι τὸν βαθμὸν τοῦ ἀξιοποίνου. 2) ἀδίκημα, ἐξ ὁρμῆς *ἐσωτερικῆς* πραττόμενον, εἶναι τόσῳ πλέον ἀξιόποινον, α) ὅσῳ πλειότερα καὶ ἰσχυρότερα, εἰς τὴν αἰσθητὴν ὄρεξιν ἀνθιστάμενα αἴτια ἐνικήθησαν *διαρκῶς* ὑπ' αὐτῆς, οἷον ἐπὶ τῶν καθ' *ἕξιν* ἀδικημάτων, καὶ β) ὅσῳ πλειότερα φυσικὰ αἴτια, οἷον κακὴ ἀνατροφὴ κ. τ. τ., *παρήγαγον* τὴν αἰσθητὴν ὄρεξιν καὶ συντελοῦσιν εἰς τὴν *διαρκῆ* ἐνέργειαν αὐτῆς.

III. *Βαθμοὶ τοῦ ἀξιοποίνου ὡς ἐκ τῆς ἐκτάσεως τῆς ἀφορμῆς.*

§. 124.

Ὅσῳ πλειότερα εἶναι τὰ διὰ τῆς ἀφορμῆς, ἐξ ἧς πηγάζει ἡ πρᾶξις, ἀπειλούμενα ὑποκείμενα καὶ εἰς *ὅσῳ πλειοτέρας* (κατὰ τὸ εἶδος καὶ τὸν ἀριθμὸν) προσβολὰς δικαιωμάτων ἀποβλέπει αὕτη, τόσῳ αὐξάνει καὶ τὸ ἀξιόποινον.

§. 125.

Ἑπομένως, Α) αἱ μὲν ἀφορμαὶ, αἵτινες ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῶν τείνουσιν εἰς παραγωγὴν *νομίμων* πράξεων, συνεπάγουσι τὸν ἐλάχιστον βαθμὸν τοῦ ἀξιοποίνου (α), Β) αἱ δὲ ἀφορμαὶ, ὅσαι τείνουσιν ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῶν εἰς *παρανόμους* πράξεις, ἀποτελοῦσι βαθμὸν ἀξιοποίνου *ἀνώτερον*. Ἡ βαθμολογία δὲ τοῦ ἀξιοποίνου τούτων κρίνεται κατὰ τὸν διάφορον ψυχολογικὸν αὐτῶν χαρακτῆρα. Ὅθεν ἀδίκημα ἐκ *θετικῆς μισανθρωπίας* πραττόμενον, εἶναι ὑπὸ τὴν περὶ ἧς πρόκειται ἔποψιν τῆς ἐκτάσεως, κατ' ἐξοχὴν, ἀξιόποινον.

(α) Ἀδικήματα ἐξ ἔρωτος, ἐκ συμπαθείας, ἐκ νομιζομένου καθήκοντος, ἐκ θρησκευτικῶν δοξασιῶν κ.τ.λ.

ΔΕΥΤΕΡΑ ΥΠΟΔΙΑΙΡΕΣΙΣ.

Περὶ τῶν λόγων τοῦ σχετικῶς ἀξιοποίνου ἐπὶ τῆς συῤῥοῆς τῶν νόμων.

W. A. Schöpf D. de concursu delictorum. Tüb. 1758. *P. Schulz* de concursu del. Hal. 1748.

Kleinschrod syst. Entw. Thl. III. §. 101—110.
Fr. C. Savigny de concursu delict. formali. Marb. 1800.
A. W. Schröter de concursu delictorum. Lips. 1812. καὶ Handbuch §. 151—170.
Mittermaier (N. Archiv d. Criminalrechts. II. Bd. N. 10.).

§. 126.

Ἐὰν πλείονες ἀτιμώρητοι ἔτι παραβάσεις τοῦ αὐτοῦ ἀτόμου ἀποτελοῦσι σύνάμα τὰ ἀντικείμενον μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς δικαστικῆς ἀποφάσεως, ὑπάρχει *συῤῥοὴ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ* (concursus delictorum).

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Ἐπὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν χωρίων τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου, τῶν ἀναγομένων εἰς τὴν συῤῥοὴν τῶν ἀδικημάτων (ὅρα, ἐκτὸς τῶν ὑπὸ τοῦ συγγραφέως σημειωθέντων συγγραμμάτων, προσέτι *Wafflaer* de concursu delictorum. Lovan. 1823. *Zehler* über das Zusammentreffen der Uebertretungen. Würzburg 1827. *Sander* ἐν τῷ Archiv des Criminalr. 1836. nr. 9. 14.) πρέπει νὰ ἔχωμεν πρὸ ὀφθαλμῶν, ὅτι πολλὰ ἐξ αὐτῶν ἀπέβλεπον τὴν πρὸς ἀλλήλας σχέσιν διαφόρων accusationes, καθόσον πολλάκις, ὡς καὶ ἐπὶ τῆς συῤῥοῆς τῶν actiones, ἡ μία accusatio συνεχώνευεν ἐν ἑαυτῇ τὴν ἄλλην (L. 14. D. de accusat. περὶ τῆς ἑρμηνείας δὲ τοῦ χωρίου τούτου: *Savigny* de concursu delict. p. 110. *Wafflaer* diss. p. 35. *Rosshirt* Entwickel. σελ. 128.), ὅτι ἄλλα χωρία ἀπέβλεπον τὴν πρὸς ἀλλήλας σχέσιν πλειόνων κατηγοριῶν. (L. 9. C. de accusat.) καὶ ὅτι ἐν γένει κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν quaestiones perpetuae ὑπῆρχεν ἐπὶ ἑκάστου crimen ἰδιαιτέρα Lex, δυνάμει τῆς ὁποίας ἦτο διωρισμένη ἰδιαιτέρα quaestio, ἥτις δὲν ἠδύνατο νὰ δικάσῃ, εἰμὴ περὶ τούτου μόνου τοῦ crimen, ὥστε ἦτο ἀδύνατος ἡ ἐνώπιον μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς quaestio κοινὴ ἀνάκρισις πολλῶν crimina. Ἀφ' ἑτέρου δὲ ἦτο οὐσιῶδες,

τίνος crimen ἐζήτει ὁ κατήγορος τὴν καταδίωξιν. L. 32. D. de poenis. Οὐχ ἧττον δὲ σπουδαία κατέστη ἡ ἀρχὴ, ὅτι ἕνεκα τῆς αὐτῆς πράξεως δὲν ἠδύνατο νὰ κατηγορηθῇ τις πολλάκις ἐνώπιον διαφόρων δικαστηρίων. Ἀφοῦ ἐξέλιπον αἱ quaestiones, κατέστη τὸ πρᾶγμα εὐκολώτερον, ἐνηργεῖτο ἤδη κοινὴ ἀνάκρισις πολλῶν crimina, καὶ ἢ κατεγινώσκοντο αἱ κατάλληλοι νόμιμοι ποιναὶ (L. 9. C. de accusat.) ἢ ἐπεβάλλετο ποινὴ ἐπιτεταμένη (L. 6. C. ad L. Jul. de vi) ἢ ἐλαμβάνετο ὑπ' ὄψιν μόνη μία τῶν δυνατῶν τάσεων τοῦ ἀδικήματος (L. 32. D. de poenis), ἰδίως δὲ ἐπὶ τῶν delicta privata (L. 2. D. de del. priv.) ἴσχυεν ἡ ἀρχὴ τῆς ἀθροίσεως τῶν διαφόρων ποινῶν. Κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα, ὅτε ἐμορφώθη ἡ ἐξεταστικὴ διαδικασία, ἦτο εὔκολος ἡ διὰ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἀνακρίσεως κοινὴ καταδίωξις τῶν ἀδικημάτων καὶ ἡ σύγχρονος περὶ αὐτῶν ἀπόφασις. Ἀλλ' ὑπῆρχε διαφωνία μεταξὺ τῶν τότε συγγραφέων, καθόσον οἱ μὲν ὑπεστήριζον τὴν ἄθροισιν ὅλων τῶν ποινῶν, οἱ δὲ τὴν ἀρχὴν poena major absorbet minorem καὶ ταύτην ἤτοι ἐν γένει ἐπὶ *ὅλων* τῶν περιπτώσεων τῆς συῤῥοῆς ἢ (κατὰ τὴν ἐπικρατεστέραν γνώμην) ἐπὶ μόνης τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν διὰ τῆς αὐτῆς πράξεως παραβιάζονται πλείονες ποινικοὶ νόμοι ἢ καθ' ἣν τὸ αὐτὸ ἀδίκημα ἐπράχθη ὑπὸ διαφόρους ἐπιβαρυντικὰς περιστάσεις. *Gandinus* de malefic. nr. 35—37. *Rosshirt* Entwickl. σελ. 138. *Heffter* Lehrb. σελ. 182. Εἰς τὰς δύο τελευταίας περιπτώσεις ἀνάγονται τὰ ἄρθρα 108. 163. Τῆς Π. Δ. Κ. Ἡ μεταγενεστέρα δικαστικὴ νομολογία ἀμφεταλαντεύετο, καθόσον ἄλλοτε μὲν ἐφηρμόζετο ἡ ἐν L. 2. D. de priv. delict. περιεχομένη διάταξις ὡς γενικὸς κανὼν ἐπὶ ὅλων τῶν ἀδικημάτων καὶ ἑπομένως ἐπεβάλλοντο συνάμα ὅλαι αἱ νόμιμοι ποιναὶ, καὶ ἄλλοτε ἐγενικεύετο ἡ ἀρχὴ poena major absorbet minorem. Ἀλλὰ καὶ τῆς πρώτης γνώμης οἱ ὀπαδοὶ ᾐσθάνθησαν ταχέως τὴν ἀ-

νάγκην νὰ παραδεχθῶσιν ἐξαιρέσεις, π. χ. ἐὰν συνέπιπτεν ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου μὲ ἄλλας ποινάς. *Waechter* Lehrb. I. σελ. 257. *Carpzov* prax. quaest. 132.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Εἰς τὰς νεωτέρας νομοθεσίας ἀπαντῶνται πάλιν διάφορα συστήματα. Α) Αἱ μὲν, χωρὶς νὰ διακρίνωσι τὰ διάφορα εἴδη τῆς συῤῥοῆς, καθιεροῦσι τὸν γενικὸν κανόνα, ὅτι ἐν τῇ βαρυτέρᾳ ποινῇ συγχωνεύονται αἱ ἐλαφρότεραι, καὶ τοῦτο κατὰ δύο τρόπους, τουτέστιν ἢ τιμωρεῖται ὁ πράξας κατ' ἐκεῖνο μόνον τὸ ἀδίκημα, εἰς ὃ ἐπιβάλλεται ἡ βαρυτέρα ποινὴ, λαμβανομένων ὅμως ὑπ' ὄψιν καὶ τῶν λοιπῶν ἀδικημάτων, π. χ. κατὰ τὸν αὐστριακὸν νόμον, ἄρθρ. 28. (*Jenull* das oesterreich. Criminalr. I. Thl. σελ. 308. 349.), ἢ ἐπιβάλλεται μόνον ἡ βαρυτέρα ποινὴ, π. χ. κατὰ τὴν γαλλικὴν ποινικὴν δικονομίαν, ἄρθρ. 365. 379. Ἀλλὰ περὶ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ κανόνος τούτου ἐπικρατεῖ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Γαλλίᾳ μεγάλη διαφωνία, διότι τὸ ἀκυρωτικὸν δικαστήριον διακρίνει, ἐὰν αἱ εἰς τὰ διάφορα ἀδικήματα ἐπιβλητέαι ποιναὶ ἦναι διαφόρου εἴδους (π. χ. δεσμὰ καὶ εἱρκτὴ) ἢ τοῦ αὐτοῦ εἴδους (π. χ. εἱρκτὴ ἐπὶ 6 ἔτη καὶ εἱρκτὴ ἐπὶ 8 ἔτη) καὶ παραδέχεται τὸ σύστημα, ὅτι ἐν μὲν τῇ τελευταίᾳ περιπτώσει πρέπει νὰ ἐπιβάλλωνται ἀθρόαι αἱ ποιναὶ, ἐν δὲ τῇ πρώτῃ μόνη ἡ βαρυτέρα. Ἡ γνώμη ὅμως αὕτη εἶναι ἐσφαλμένη καὶ ἀντιβαίνει εἰς τὸν νόμον, ὅστις δὲν διακρίνει. *Hellie* théorie II. p. 339. Δὲν δύναται δὲ ὁ κανὼν οὗτος νὰ ἐκταθῇ ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε, ἐὰν ὁ καταδικασθεὶς παρασταθῇ ἐκ νέου ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου διὰ νὰ δικασθῇ ἐπὶ ἀδικήματι, ὅπερ ἔπραξε πρὸ τῆς πρώτης καταδικαστικῆς ἀποφάσεως, νὰ μὴ συγχωρῆται ἡ κατάγνωσις τῆς εἰς τὸ ἀδίκημα τοῦτο ἐπιβλητέας ποινῆς. *Hellie* II. p. 342. Πρὸς τούτοις ἡ ποινὴ ἡ ἐπιβλητέα εἰς τοὺς καταδίκους δι' ἀδικήματα, τὰ ὁποῖα ἔπραξαν οὗτοι ἐντὸς τῆς φυλακῆς,

πρέπει νὰ ἐκτελῆται πρὸς τῇ ἑτέρᾳ ποινῇ τῆς καταδίκης αὐτοῦ. Code Art. 220. 245. *Wafflaer* de conc. delict. p. 71. Β) Αἱ δὲ καθιεροῦσιν ἐπὶ τῶν στερητικῶν τῆς ἐλευθερίας ποινῶν ὡς κανόνα, ὅτι πρέπει νὰ ἐπιτείνηται ἡ ποινὴ τοῦ βαρυτέρου ἀδικήματος, πλὴν οὕτως, ὥστε νὰ μὴ ὑπερβαίνῃ τὸ ἄθροισμα τῶν ποινῶν τῶν ἐπιβλητέων εἰς τὰ διάφορα ἀδικήματα, ἐπιτρέπουσι δὲ τὴν καταψήφισιν πολλῶν χρηματικῶν ποινῶν συνάμα καὶ πρὸς τῇ θανατικῇ ἢ σωματικῇ ποινῇ, π. χ. κατὰ τὸ πρωσσικὸν δίκαιον §. 54—57. Γ) Ἄλλαι διακρίνουσι τὴν ἰδανικὴν συῤῥοὴν ἀπὸ τῆς πραγματικῆς, καὶ ἐπὶ μὲν τῆς πρώτης ἐπιβάλλουσι μόνην τὴν ποινὴν τῆς βαρυτέρας παραβάσεως, λογιζόμεναι, ὅταν πρόκηται περὶ διαρκῶν ἀδικημάτων ὅλας τὰς πράξεις ὡς μίαν καὶ μόνην, ἐπὶ δὲ τῆς πραγματικῆς συῤῥοῆς καθιεροῦσι τὸν κανόνα, ὅτι πρέπει νὰ ἑνόνωνται αἱ ἐπιβλητέαι ποιναὶ, καὶ ἐὰν ἡ ἕνωσις ἦναι ἀδύνατος, νὰ ἐπιβάλληται ἡ βαρυτέρα ἐξ αὐτῶν, ἀλλὰ μετ' ἐξωτερικῆς ἐπιτάσεως. Τοιοῦτον εἶναι τὸ σύστημα τοῦ βαυαρικοῦ νόμου, ἄρθρ. 108—110. Ἔπρεπε δὲ νὰ ἐφαρμόζηται τοῦτο, ὅταν τὸ ἄθροισμα τῶν διαφόρων στερητικῶν τῆς ἐλευθερίας ποινῶν ὑπερβαίνῃ τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου εἰς τὸ προκείμενον εἶδος τῆς ποινῆς τεθειμένα ὅρια. Πρὸς διασάφησιν τῆς διατάξεως ταύτης κατέστησαν ἀναγκαῖαι πολλαὶ νεαραί. *Goenner* Jabrbuecher der Gesetzgebung in Baiern I. σελ. 170. Ἀλλὰ τὸ σύστημα τοῦτο δὲν ηὐδοκίμησε κατὰ τὴν δικαστικὴν πρᾶξιν, ὅθεν τὸ νομοσχέδιον τοῦ 1822, ἄρθρ. 90, καὶ τὸ μεταγενέστερον τοῦ 1831, ἄρθρον 112, περιέχουσι τὸν κανόνα, ὅτι πρέπει νὰ ἐπιβάλληται ἡ τιμωρία κατ' ἐκείνην τὴν πρᾶξιν, εἰς τὴν ὁποίαν εἶναι ἐπιβεβλημένη ἡ βαρυτέρα ποινὴ, αἱ δὲ λοιπαὶ νὰ θεωρῶνται κατὰ τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς ὡς ἰδιαίτεραι ἐπιβαρυντικαὶ περιστάσεις. *Goenner* Motive zum Entwurf v. 1822. σελ. 203. *Goenner* Jahrb. der Gesetzg. in Baiern

I. σελ. 162. Motive zum Entwurf v. 1827. σελ. 57—62. Ὁ ποιν. νόμος τῆς Λυκέρνης, ἄρθρ. 84, παραδέχεται, ὡς καὶ ὁ βαυαρικὸς νόμος, τὴν ἀρχὴν τῆς ἑνώσεως τῶν διαφόρων ποινῶν, ἐκτὸς ἐὰν συμπίπτῃ μετ' ἄλλων ποινῶν ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου Δ) Ὁ σαξωνικὸς νόμος, ἄρθρ. 49., ὁρίζει ἐπὶ τῆς πραγματικῆς συῤῥοῆς, ἐὰν δὲν πρόκηται περὶ διαρκοῦς ἀδικήματος ἢ περὶ ἰδανικῆς συῤῥοῆς, ὅτι πρέπει νὰ καταγινώσκωνται εἰς τὸν πράξαντα ἀθρόαι αἱ εἰς τὰ διάφορα ἀδικήματα ἐπιβλητέαι ποιναὶ, ἀλλ' ὅτι (ἄρθρ. 52.), ἐὰν πρόκηται νὰ καταγνωσθῇ ποινὴ θανάτου ἢ βαρείας διὰ βίου εἱρκτῆς, δὲν πρέπει νὰ λαμβάνωνται παντελῶς ὑπ' ὄψιν αἱ λοιπαὶ ποιναὶ (ἑπομένως οὔτε αἱ χρηματικαὶ), ὅτι ἐὰν (ἄρθρ. 53.) ὑπάρχῃ συῤῥοὴ προσκαίρων στερητικῶν τῆς ἐλευθερίας ποινῶν διαφόρου εἴδους, πρέπει νὰ μεταβάλληται ἑκάστη εἰς ποινὴν τοῦ βαρυτέρου εἴδους, τουτέστιν ἡ φυλάκισις εἰς εἱρκτὴν (ἰσοδυναμούσης ἐνιαυσίου φυλακίσεως μὲ ἑξάμηνον εἱρκτὴν) καὶ ἡ εἱρκτὴ εἰς βαρεῖαν εἱρκτὴν, καὶ ὅτι κατὰ τὸ ἄρθρ. 56. συγχωρεῖται καὶ ἡ ὑπέρβασις τῶν εἰς ἕκαστον εἶδος ποινῆς νομίμως ὡρισμένων ὁρίων (καταγινωσκομένης π. χ. βαρείας εἱρκτῆς ἐπὶ 50 ἔτη, ἐνῷ κατὰ τὸ ἄρθρ. 17. ὁ ἀνώτατος ὅρος τῆς βαρείας εἱρκτῆς προσδιορίζεται εἰς 20 ἔτη). Ὁ περιορισμὸς τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρ. 56. διὰ τῆς προσθήκης, ὅτι ὁ δικαστὴς ἔχει τὴν ἐξουσίαν νὰ συντέμῃ τὸν χρόνον τῆς ποινῆς, ἐὰν τὸ ἄθροισμα τῶν ἐπιβλητέων στερητικῶν τῆς ἐλευθερίας ποινῶν ἤθελεν ὑπερβαίνει τὴν πιθανὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς τοῦ καταδικαζομένου, δὲν φέρει διόρθωσιν ἀξίαν λόγου, διότι π. χ. ἐπὶ εἰκοσαετοῦς νέου ἡ καταψήφισις ποινῆς ἐπὶ βάσεσι τοιαύταις ἀποτελεῖ σκληρότητα φέρουσαν ἀγανάκτησιν. *Schüler* Beitr σελ. 42. Ε) Κατὰ τὸν βυρτεμβεργικὸν νόμον, ἄρθρ. 117., ἡ θανατικὴ ἢ διὰ βίου στερητικὴ τῆς ἐλευθερίας ποινὴ ἀποκλείει πᾶσαν ἄλλην, ἐὰν δὲ (ἄρθρ. 118.) πρόκηται περὶ βαρείας εἱρκτῆς, δὲν λαμ-

βάνονται κατὰ τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς ὑπ' ὄψιν ἐκεῖνα τὰ ἀδικήματα, καθ' ὧν ἀπειλοῦνται ἐλαφρότεραι ποιναὶ (φυλάκισις μέχρι 2 ἐτῶν ἢ χρηματικὴ ποινή). (Ἐνδοιασμοὺς τῶν πρακτικῶν νομικῶν ἕνεκα τῆς διατάξεως ταύτης ὅρα παρὰ *Hufnagel* Com. I. σελ. 253. ἐν τῇ σημ.). Ἐὰν συμπίπτωσι πλείονες στερητικαὶ τῆς ἐλευθερίας ποιναί, πρέπει, κατὰ τὸ ἄρθρ. 115, νὰ καταγινώσκηται ἡ ποινὴ τοῦ βαρυτέρου ἀδικήματος ἐπηυξημένη ἀναλόγως, τουτέστι καθ' ἓν τέταρτον μέχρι τριῶν τετάρτων τοῦ ὅλου ἀθροίσματος τῶν ἐπιλοίπων ποινῶν· ἐὰν δὲ πρόκηται περὶ στερητικῶν τῆς ἐλευθερίας ποινῶν διαφόρου εἴδους, πρέπει νὰ μεταβάλληται ἡ ἐλαφροτέρα εἰς τὴν βαρυτέραν (ἰσοδυναμούσης π. χ. ἑξαετοῦς ἁπλῆς εἱρκτῆς μὲ πενταετῆ βαρεῖαν εἱρκτήν). Ὁ δικαστὴς ἔχει τὸ δικαίωμα μὲν νὰ ἐπιβάλῃ καὶ ἀνώτερον εἶδος ποινῆς, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ μεταβάλῃ τὴν ποινὴν τῆς φυλακίσεως εἰς εἱρκτήν, οὐδὲ τὴν πρόσκαιρον βαρεῖαν εἱρκτὴν εἰς βαρεῖαν εἱρκτὴν διὰ βίου, ἐκτὸς μόνον ἐὰν εἰς ἓν ἐκ τῶν συῤῥεόντων ἀδικημάτων ἦναι ἐπιβλητέα εἰκοσαετὴς τοὐλάχιστον βαρεῖα εἱρκτή, τὸ δὲ ὅλον τῶν εἰς τὰ λοιπὰ ἀδικήματα ἐπιβλητέων ποινῶν προσεγγίζῃ εἰς τὸν ἀνώτατον ὅρον τῆς προσκαίρου βαρείας εἱρκτῆς (ἄρθ. 116,). Ὅρα περὶ τῶν διαφόρων συνδυασμῶν: *Hufnagel* Comm. I. σελ. 256. Σπουδαῖαι συζητήσεις περὶ τοῦ δικαιώματος τῆς μεταβάσεως ἀπὸ τῆς προσκαίρου εἰς τὴν διὰ βίου βαρεῖαν εἱρκτὴν ἐγένοντο ἐν τῇ δευτέρα βουλῇ συνδρ. 21. σελ. 3. κ. ἑπ. Ἐπὶ τῶν προεκτεθεισῶν ἀρχῶν στηρίζονται αἱ διατάξεις καὶ τοῦ βαδικοῦ νομοσχεδίου (§. 147—157.), τὸ ὁποῖον ὅμως ὁρίζει, ὅτι ἡ αὔξησις τῆς ποινῆς τοῦ βαρυτέρου ἀδικήματος γίνεται διὰ προσθήκης τὸ πολὺ δύο τρίτων τοῦ ὅλου τῶν εἰς τὰ ἐλαφρότερα ἀδικήματα ἐπιβλητέων ποινῶν, καὶ ὅτι τότε μόνον ἔχει ὁ δικαστὴς τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιβάλλῃ ἀνώτερον εἶδος ποινῆς, ὅταν ἡ ποινὴ τοῦ βαρυτέρου ἀδικήμα-

τος ἢ φθάνῃ τὸν ἀνώτατον ὅρον τοῦ εἴδους της ἢ προσεγγίζῃ εἰς αὐτὸν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἤθελε τὸν ὑπερβῆ διὰ τῆς προσθήκης ἑνὸς τρίτου τῶν λοιπῶν ἐπιβλητέων ποινῶν. Ἐπὶ τῆς συῤῥοῆς τῶν ἀδικημάτων ὁ ἀνώτατος ὅρος τῆς προσκαίρου βαρείας εἱρκτῆς συνίσταται εἰς 30 ἔτη. Παραπλησίους διατάξεις περιέχει καὶ τὸ ἑσσικὸν νομοσχέδιον (ἄρθρ. 97—104.), τὸ ὁποῖον ὅμως ἀνατίθησιν εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ, ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ποινὴ φυλακίσεως συμπίπτει μὲ ἄλλας στερητικὰς τῆς ἐλευθερίας ποινάς, νὰ ἐκτιμήσῃ κατὰ τὴν ἐπιμέτρησιν τῶν τελευταίων τὴν ἐπιβαρυντικὴν ταύτην περίστασιν, καὶ προσδιορίζει τὰ ὅρια, μέχρι τῶν ὁποίων συγχωρεῖται ἐν περιπτώσει ἀθροίσεως πολλῶν ποινῶν νὰ φθάσῃ ἡ σωφρονιστικὴ ποινὴ (μέχρι 12 ἐτῶν) καὶ ἡ βαρεῖα εἱρκτὴ (μέχρι 18 ἐτῶν).

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον, ἄρθρ. 108. ἐδ. 3. 109. 110., ἐπὶ συῤῥοῆς πολλῶν ἀξιοποίνων πράξεων, ὁ ἔνοχος αὐτῶν τιμωρεῖται κατ' ἐκείνην τὴν πρᾶξιν, εἰς τὴν ὁποίαν εἶναι ἐπιβεβλημένη ἡ βαρυτέρα ποινή, αἱ δὲ λοιπαί, ἐπιμετρουμένης τῆς ποινῆς, πρέπει νὰ θεωρῶνται ὡς ἰδιαίτεραι ἐπιβαρυντικαὶ περιστάσεις, δὲν συγχωρεῖται δὲ εἰς τὸν δικαστὴν νὰ μεταβάλῃ τὸ παρὰ τοῦ νόμου ὡρισμένον εἶδος τῆς ποινῆς, οὐδὲ νὰ ὑπερβαίνῃ τὸ παρὰ τοῦ νόμου τεταγμένον μέτρον αὐτῆς.

Σημ. 3. τοῦ ἐκδ. Αἱ ἀρχαί, τὰς ὁποίας ὀφείλει ν' ἀκολουθήσῃ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὁ νομοθέτης, διὰ νὰ συντάξῃ δικαίαν καὶ πρακτικὴν νομοθεσίαν, εἶναι αἱ ἑξῆς: 1) Χάριν ἁπλοποιήσεως τῶν ποινικῶν νόμων, πρέπει ὅταν πρόκηται περὶ καταγνώσεως βαρειῶν ποινῶν, νὰ μὴ προσυπολογίζωνται αἱ ἐλαφρότεραι, διότι ἡ προσθήκη αὐτῶν κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην ἤθελεν ἀντιβαίνει εἰς τὸν σκοπὸν τῆς ποινῆς καὶ διό-

τι ὁ δικαστὴς ὀφείλει νὰ θεωρῇ ἐν συνόλῳ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἀτόμου τελεσθέντα πλείονα ἀδικήματα καὶ νὰ ἐφαρμόζῃ τὴν ἀνάλογον ποινὴν εἰς τὴν ἐνοχὴν τοῦ πράξαντος *Carmignani* delle leggi III. p. 235. 2) Ἡ ἄθροισις ὅλων τῶν εἰς τὰ πραχθέντα διάφορα ἀδικήματα ἀναλογουσῶν στερητικῶν τῆς ἐλευθερίας ποινῶν εἶναι ἄδικος, διότι διὰ τῆς ἀθροίσεως ὅλων τῶν ποινῶν, ὅσαι ἀντιστοιχοῦσιν εἰς τὰς διαφόρων ἐποχῶν ἀξιοποίνους πράξεις τοῦ αὐτοῦ ἀτόμου, ἤθελεν αὐξάνει ἡ ἔντασις τῆς ποινῆς οὐχὶ κατ' ἀριθμητικήν, ἀλλὰ κατὰ γεωμετρικὴν πρόοδον, ὅπερ ἄδικον. Motive zum wuertemb. Entwurf. σελ. 103. *Kitka* über Verfahren bei Abfassung der Gesetzbücher σελ. 124. *Schuler* Beitr σελ. 41.— 3) Ἡ περὶ τὰ ποινικὰ πολιτικὴ δὲν συγχωρεῖ νὰ ἐκπληρῶνται αἱ εἰς διαφόρους πράξεις ἀναλογοῦσαι διάφοροι στερητικαὶ τῆς ἐλευθερίας ποιναὶ ἀλληλοδιαδόχως εἰς διάφορα ποινικὰ καταστήματα· ἐντεῦθεν ἡ ἀνάγκη τῆς μεταβολῆς τοῦ εἴδους τῆς ἐπιβλητέας ποινῆς.

§. 127.

Τρία μόνα εἶναι τὰ δυνατὰ κύρια εἴδη τῆς συῤῥοῆς, κατὰ τὴν διαφορὰν τῶν παραβιαζομένων ποινικῶν νόμων. Α) ἐὰν διὰ *μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς πράξεως* ἢ ἀδιαλείπτου σειρᾶς πράξεων παραβιάζωνται *διάφοροι ποινικοὶ νόμοι*, ὑπάρχει *ἰδανικὴ ἢ τυπικὴ συῤῥοὴ* (concursus delictorum simultaneus). Β) ἐὰν διὰ *διαφόρων πράξεων* παραβιάζωνται *διάφοροι ποινικοὶ νόμοι*, ὑπάρχει *συῤῥοὴ ἐξ ἀντικειμένου* (conc. del. objectivus s. heterogeneus). Γ) ἐὰν διὰ *διαφόρων πράξεων* παραβιάζηται εἷς καὶ *ὁ αὐτὸς* ποινικὸς νόμος, ὑπάρχει *συῤῥοὴ ἐξ ὑποκειμένου* (Conc. del. subjectivus s. homogeneus).

§. 128.

Ἐὰν ἡ *ἐξ ὑποκειμένου συῤῥοὴ* περιορίζηται εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον, τὸ *ἀδίκημα* λέγεται *διαρκὲς* (del. continuatum)· ἐὰν δὲ τ' ἀντικείμενα ἦναι διάφορα, *ἐπανειλημμένον* (del. reiteratum s. repetitum).

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Ἡ γνώμη τοῦ *Φαϋερβαχ* εἶναι ἐσφαλμένη, ἀντιβαίνει εἰς τοὺς νόμους (L. 46. §. 9. L. 56. D. de furtis. c. 1. X. de poenis. c. 27. X. de sent. excom.) καὶ φέρει εἰς τὰς πλέον ἀλλοκότους συνεπείας· διότι, κατὰ τὸν Φαϋερβαχ, ἐὰν ὁ Α τραυματίσῃ τὸν Β ἑξάκις εἰς ἓξ διαφόρους ἐποχὰς, τιμωρεῖται ὡς ἔνοχος ἀδικήματος διαρκοῦς μὲ τὴν ποινὴν μιᾶς μόνης σωματικῆς βλάβης, ἐνῷ, ἐὰν τραυματίσῃ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἓξ διαφόρους ἀνθρώπους, τιμωρεῖται μὲ ἓξ ποινάς. *Mittermaier* (N. Arch. d. CrimR. II. σελ. 234.). Ἐν γένει εἶναι ἀόριστος ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἡ ἔννοια τῆς λέξεως ἀντικείμενον. *Sander.* (Arch. des Criminalr. 1836. σελ. 374.)*Treffurt* (Archiv 1838. σελ. 422.) Ἡ γνώμη τοῦ Φαϋερβαχ φέρει προσέτι καὶ εἰς ἀδίκους ἀποφάσεις. *v. Goenner* Jahrbücher der Gesetzgebung in Baiern I. σελ. 162.*Mittermaier*(*Demme*'s Annalen der Criminalrechtspflege I. Bd. nr. I.) Ὁ λόγος, δι' ὃν ὁ νόμος θεωρεῖ ὅλας τὰς κατ' ἐξακολούθησιν πράξεις ὡς *ἓν* μόνον ἀδίκημα, συνίσταται εἰς τὴν ἰδιάζουσαν τάσιν τῆς θελήσεως τοῦ ἀδικοῦντος, διότι ὅλαι αἱ πράξεις αὐτοῦ τείνουσιν εἰς ἐκτέλεσιν ἢ εἰς ἐξωτερικὴν πραγματοποίησιν τῆς *ἓν* ἀδίκημα σκοπούσης ἐγκληματικῆς ἀποφάσεώς του. Ὅθεν, ὁσάκις ὁ αὐτὸς ποινικὸς νόμος παραβιάζεται διὰ διαφόρων πράξεων, αἵτινες ὁμοῦ ἡνωμέναι ἀποτελοῦσι τὴν ἐκτέλεσιν τῆς αὐτῆς εἰς ὡρισμένον ἀδίκημα τεινούσης ἀποφάσεως, ἢ ὁσάκις πλείονες παραβάσεις τοῦ αὐτοῦ ποινικοῦ νόμου ἐμφα-

νίζονται ὡς συνέπειαι τῆς αὐτῆς ἐξ ἀμελείας πράξεως, ὑπάρχει ἀδίκημα κατ' ἐξακολούθησιν.

Σημ. 2 τοῦ ἐκδ. Ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος δὲν περιέχει μὲν ἰδιαιτέραν περὶ τοῦ προκειμένου διάταξιν, ἀλλὰ κατὰ τὴν γαλλικὴν νομολογίαν γίνεται λόγος· περὶ τῶν délits successifs κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰ délits collectifs: εἶναι δὲ τοῦτο σπουδαῖον ὡς πρὸς τὴν παραγραφὴν π. χ. Ὅρα *Rauter* traité I. p. 227. *Mangin* traité de l'action publique Vol. II. p. 161. Ὁ βαυαρικὸς νόμος, ἄρθρ. 110., ἔχει ὡς βάσιν τὴν γνώμην τοῦ Φάϋερβαχ· ὅθεν ἀποκαλεῖ ἀδίκημα κατ' ἐξακολούθησιν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον πράττεται πολλάκις κατὰ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου ἢ κατὰ τοῦ αὐτοῦ προσώπου. Τὰ βαυαρικὰ νομοσχέδια τοῦ 1822. 1827 καὶ 1831. ἄρθρ. 112. ἀπέβαλον τὴν γνώμην ταύτην, παραδεχθέντα τὴν ἀνωτέρω ἐν τῇ σημ. 1. μνημονευθεῖσαν. Ἐπίσης καὶ τὸ ἀννοβερικὸν νομοσχέδιον §. 127. *Bauer* Anmerk. I. σελ. 598. Ἀλλ' ἰδίως ἡ ἑξῆς περίοδος τοῦ νομοσχεδίου: ἐὰν αἱ τελεσθεῖσαι διάφοροι πράξεις ἀφορῶσι τὴν αὐτὴν διαρκοῦσαν σχέσιν, ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς ἀντιρρήσεις. *Mittermaier* (*Demme*'s Annalen I. σελ. 13) Εἰς τὸν σαξωνικὸν νόμον, ἄρθρ. 49., γίνεται μὲν λόγος περὶ ἀδικημάτων κατ' ἐξακολούθησιν, ἀλλὰ δὲν ὁρίζονται αὐτά, ὅθεν προκύπτουσιν ἀμφισβητήσεις. *Guenther* Bemerk. σελ. 37. *Krugstudien* I. σελ. 89. Τὸ βυρτεμβεργικὸν νομοσχέδιον ἔδιδεν ἐν τῷ ἄρθρῳ 115 τὸν ὁρισμὸν τῶν κατ' ἐξακολούθησιν ἀδικημάτων, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἐν τῇ βουλῇ συζητήσεις (συνεδρ. 21. σελ. 31.) ἐγένετο τοσαύτη φιλονεικία (*Hufnagel* I. σελ. 263.), ὥστε ἀπεφασίσθη νὰ παραλειφθῇ ὁ ὁρισμός, καὶ ἑπομένως ὁ βυρτεμβ. νόμος, ἄρθρ. 122., περιέχει ἁπλῆν μόνον μνείαν τῶν κατ' ἐξακολούθησιν ἀδικημάτων. Τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον, ἄρθρ. 159. 160., καὶ τὸ ἑσσικόν, §. 192., τιμωροῦσιν ὡς ἀδίκημα κατ' ἐξακο-

λούθησιν τὰς πολλαπλᾶς παραβάσεις τοῦ αὐτοῦ ποινικοῦ νόμου τὰς γενομένας διὰ πράξεων, αἵτινες ἐμφανίζονται συνάμα ὡς ἐκτέλεσις μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς, εἰς ὡρισμένον ἀδίκημα τεινούσης ἀποφάσεως, ἔτι δὲ καὶ τὰς πολλαπλᾶς παραβάσεις τοῦ αὐτοῦ ποινικοῦ νόμου, αἵτινες πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν ὡς συνέπειαι μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἐξ ἀμελείας πράξεως. Πρὸ πάντων δὲ λύεται πᾶσα ἐνδεχομένη ἀπορία διὰ τῶν διατάξεων, περὶ ὧν γίνεται λόγος ἐπὶ τῶν διαφόρων ἀδικημάτων.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Περὶ τοῦ del. continuatum ἐκφράζεται τὸ ἄρθ. 109. τοῦ ἑλλην. ποιν. νόμου οὕτως: ὁ ἐξακολουθήσας ἐπὶ πολὺν χρόνον ἢ διὰ πολλῶν μερικωτέρων πράξεων τὴν αὐτὴν ἀξιόποινον πρᾶξιν τιμωρεῖται κτλ.

§. 129.

Ἐπειδὴ πᾶσα ὑπὸ τοῦ νόμου ὁριζομένη ποινὴ ἐπιβάλλεται, ἅμα ὑπάρχωσι τὰ πρὸς ἐφαρμογὴν αὐτῆς προαπαιτούμενα, ἕπεται ὅτι, 1) ἐὰν παρεβιάσθησαν πλείονες ποινικοὶ νόμοι, πρέπει νὰ ἐπιβάλλωνται αἱ ποιναὶ ὅλων τῶν παραβιασθέντων ποινικῶν νόμων· 2) ἐὰν δὲ παρεβιάσθη πολλάκις ὁ αὐτὸς ποινικὸς νόμος, πρέπει κατὰ νόμον νὰ ἐπιβάλληται ἡ παρ' αὐτοῦ ὁριζομένη ποινὴ *τοσάκις*, ὁσάκις παρεβιάσθη ὁ νόμος (α).

(a) L. 2. pr. D. de priv. del. Nunquam plura delicta concurrentia faciunt, ut ullius impunitas detur; neque enim delictum ob aliud delictum minuit poenam.

§. 130.

Ἐὰν ὅμως αἱ κατὰ τὸν προηγούμενον κανόνα (§. 129.) συνάμα ἐπιβλητέαι ποιναὶ ἦναι τοιαῦται, ὥστε ἡ *πλήρης*

αὐτῶν ἐφαρμογὴ ἤθελεν εἶσθαι ἤτοι ἀδύνατος ἢ δι' ἀνωτέρους νομίμους λόγους ἀπαράδεκτος, πρέπει νὰ ἐπιβάλληται ἡ πλήρης ποινὴ μιᾶς ἐκ τῶν παραβάσεων, ἐπηυξημένη διὰ τῆς *προσθήκης*, μέρους τῆς ἕνεκεν ἄλλων ἀδικημάτων ὀφειλομένης ποινῆς. Ὅθεν, ἐὰν ὑπάρχῃ συῤῥοὴ πολλῶν, κατὰ τὸν βαθμὸν διαφόρων ποινῶν, πρέπει νὰ ἐπιβάλληται ἡ *βαρυτέρα ἐπιτεταμένη* (α).

(α) Πρβ. Grolman Grunds. der Criminalrechtsw. §. 123. ff.

§. 131.

Οἱ νόμοι καθιεροῦσι τὰς ἀρχὰς ταύτας ἰδίως ἐπὶ τῆς *ἐξ ἀντικειμένου συῤῥοῆς* (α) καὶ ἐπὶ τῶν *ἐπανειλημμένων ἀδικημάτων* (β). Ἀλλὰ ἐπὶ τῆς *ἰδανικῆς συῤῥοῆς* καὶ ἐπὶ τῶν κατ' ἐξακολούθησιν *ἀδικημάτων* παραδέχονται ἐξαίρεσιν, καθόσον ἐπὶ μὲν τῆς πρώτης, ἐὰν ὑπάρχῃ ἰδανικὴ συῤῥοὴ ἀδικημάτων *τοῦ αὐτοῦ γένους*, καθιεροῦσι, τὸν κανόνα ὅτι: *ἡ μεγαλειτέρα ποινὴ ἀποκλείει τὴν μικροτέραν* (poena major absorbet minorem) (γ), ἐπὶ δὲ τῶν δευτέρων θεωροῦσι τὴν ἐπανειλημμένην παράβασιν ὡς μίαν καὶ μόνην (δ). Ἐὰν ὑπάρχῃ ἰδανικὴ συῤῥοὴ *πολλῶν διαφόρου* εἴδους ἀδικημάτων, διατελεῖ ἐν ἰσχύϊ ὁ γενικὸς κανών, ὅτι ἐπιβάλλεται ἡ ποινὴ τοῦ βαρυτέρου ἀδικήματος μετά τινος προσθήκης (ε).

(α) L. 32. §. 1. D. ad L. Aquil. L. 2. D. de priv. del. L. 7. §. 5. D. de accus. Οἱ πρακτικοὶ νομικοὶ παραδέχονται, ἐναντίον τῶν νόμων, τὰς ἑξῆς ἀρχάς: Α) Ἐὰν ὑπάρχῃ συῤῥοὴ πολλῶν μὲ κεφαλικὴν ποινὴν τιμωρουμένων ἀδικημάτων, ἐπιβάλλεται μόνη ἡ ποινὴ τοῦ μεγαλειτέρου ἀδικήματος, μὴ λαμβανομένων τῶν λοιπῶν παντάπασιν ὑπ' ὄψιν. Διὰ τοῦ κανόνος τούτου ἐκτείνουσιν ὑπὲρ τὸ δέον τὰ ὅρια τῆς ἀρχῆς: poena major absorbet minorem, τὴν ὁποίαν οἱ νόμοι καθιεροῦσιν ὡς πρὸς

μίαν μόνην περίπτωσιν, τὴν τῆς ἰδανικῆς συῤῥοῆς. Ἐὰν ἡ ποινὴ ἑνὸς ἐκ τῶν συῤῥεόντων ἀδικημάτων ἦναι ἐπιτεταμένη διά τινος προσθήκης, τότε μόνον ἐπιβάλλεται, κατὰ τὴν γνώμην τῶν εἰρημένων, ἡ προσθήκη αὕτη ἡνωμένη μὲ τὴν ποινὴν τοῦ βαρυτέρου ἀδικήματος. **Heil** judex et defensor C. VI. §. 63. Β) Ἐὰν ὑπάρχῃ συῤῥοὴ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου μὲ ποινὴν σωματικὴν, ἢ τῆς σωματικῆς μὲ ἄλλας ἐλαφροτέρας ἡ μεγαλητέρα ποινὴ ἀποκλείει τὴν μικροτέραν. **Carpzov** Q. 132. N. 64. Γ) Ἐὰν ὑπάρχῃ συῤῥοὴ πολλῶν **poenae corporis afflictivae**, ἐπιβάλλεται μόνη ἡ βαρυτέρα ἐξ αὐτῶν, ἐξαιρουμένων ὀλίγων τινῶν περιπτώσεων. **Carpzov** l. c. N. 72. Δ) Ἐὰν ὅλα τὰ τὴν συῤῥοὴν ἀποτελοῦντα ἀδικήματα ἐπισύρωσι χρηματικὴν ποινὴν, γίνεται ἑκάστη; αὐτῶν ἡ ἀπότισις κατ' ἰδίαν.

(6) L. 28. §. 3. 70. D. de poenis. L. un. C. de superexactionibus. L. 8. §. 1. C. ad L. Jul. de vi publ. Οἱ πρακτικοὶ νομικοὶ εἶναι κατὰ τοῦτο ἐν γένει σύμφωνοι μὲ μόνην τὴν διαφορὰν, ὅτι ὁσάκις πρόκειται περὶ πολλῶν ἀδικημάτων, ἀπειλουμένων ὅλων ἐξίσου μὲ ποινὰς σωματικὰς, θεωροῦσιν αὐτὰ ὡς ἓν μόνον ἀδίκημα, καὶ ἐφαρμόζουσι τὴν ἀρχὴν poena major etc. S. v. **Schelhass** (N. Archiv des CrimR. II. Bd. N. 32.) **Gesterding** (N. Arch. V. Bd. N. 20.)

(γ) Τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον ἀκολουθεῖ τὰς γενικὰς ἀρχάς. L. 9. C. de accusationibus: **Si ex eodem facto plurima crimina nascuntur**, et de uno in accusationem fuerit deluctus, **de altero non prohibetur ab altero** defferi. Ἡ C. C. C. Art. 163. περιορίζει τὴν ἀρχὴν ταύτην: «Wo bei **einem** Diebstahl **mehr denn einerlei Beschwerung**, so in den **vorgesetzten** Artikeln unterschiedlich gemeldet sind, erfunden würden, ist die Strafe nach der **meisten Beschwerung** des Diebstahls zu erkennen» (ὁσάκις ἐπὶ τῆς αὐτῆς κλοπῆς συντρέχουσι πλείονες τῶν προμνημονευθεισῶν ἐπιβαρυντικῶν περιστάσεων, ἐπιβάλλεται ἡ ἁρμόζουσα εἰς τὴν πλέον ἐπιβαρυντικὴν περίστασιν ποινή). Τὸν κανόνα τοῦτον δὲν ἐφαρμόζει ὁ Κάρολος εἰς ἄλλα εἴδη συῤῥοῆς· εἶναι δὲ βέβαιον καὶ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐκτείνηται οὗτος οὐδὲ εἰς ὅλας τῆς ἰδανικῆς συῤῥοῆς τὰς περιπτώσεις, ἀλλὰ πρέπει νὰ περιορίζηται εἰς μόνην τὴν ὁποίαν ἀναφέρει ὁ Κάρολος, τουτέστιν εἰς τὴν ἰδανικὴν συῤῥοὴν διαφόρων **τοῦ αὐτοῦ γένους** ἀδικημάτων. Αἱ διατάξεις τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου εἶναι γενικαὶ, καὶ διὰ τοῦ γενικοῦ νόμου δὲν καταργεῖται, ὡς γνωστὸν, ὁ εἰδικός.

(δ) L. 67. §. 2. D. de furtis. Πρβ. **Engau** el. jur. crim. §. 79. **Westphal** Criminalrecht, σελ. 132. §. 3. **Quistorp** Thl. I. §. 90.

(ε) **Klein** peinl. R. §. 159.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Ἰδανικὴ συῤῥοὴ ὑπάρχει, ὅταν διὰ μιᾶς καὶ τῆς

αὐτῆς πράξεως παραβιάζωνται συγχρόνως πλείονες ποινικοὶ νόμοι, π. χ. ἐάν τις σύζυγος συνευνάζεται μετὰ τῆς ἐγγάμου ἀδελφῆς του, ἢ ὅταν διὰ τῆς αὐτῆς πράξεως παραβιάζηται ὁ αὐτὸς ποινικὸς νόμος ὡς πρὸς διάφορα πρόσωπα, π. χ. ἐὰν ὁ αὐτὸς πυροβολισμὸς φέρῃ τὸν θάνατον πλειόνων ἀτόμων (περὶ τοῦ ὅτι ἐνταῦθα ἀνήκει καὶ ἡ περίπτωσις αὕτη ὅρα τὰς ἐν τῇ βυρτεμβεργ. βουλῇ συζητήσεις, συνεδ. 21. σελ. 37). Πολλοῦ λόγου ἀξία εἶναι ἡ διάκρισις τῶν περιπτώσεων τούτων ἀπὸ ἐκείνων, καθ' ἃς ἐκ τῆς συμπτώσεως πλειόνων ἐγκληματικῶν στοιχείων προκύπτει ἴδιόν τι ἀδίκημα, π. χ. λῃστεία (ἐκ κλοπῆς καὶ βίας), ἢ καθ' ἃς τὸ ἀδίκημα λαμβάνει αὐστηρότερον χαρακτῆρα, π. χ. ἐὰν ὁ βιασμὸς ἐπιφέρῃ τὸν θάνατον, ἢ καθ' ἃς συμπίπτει dolus καὶ culpa, ἢ καθ' ἃς ἡ πρᾶξις, ἥτις καθ' ἑαυτὴν ἤθελεν ἀποτελεῖ ἴδιον ἀδίκημα, χρησιμεύει ὡς μέσον πρὸς ἐκτέλεσιν ἄλλου τινὸς ἐγκληματικοῦ σκοποῦ, ἐὰν π. χ. ἡ μήτηρ θέλῃ νὰ φονεύσῃ τὸ νόθον τέκνον της δι' ἐκθέσεως εἰς τόπον, ὅπου βεβαίως θέλει ἀποθάνει ὑπὸ τοῦ ψύχους, ἢ καθ' ἃς ἡ θέλησις τοῦ πράττοντος, ὡς π. χ. ἐπὶ βιαιοπραγιῶν, τείνει εἰς ἓν ἢ ἄλλο ἀδίκημα. Ἀδίκως ἀμφισβητεῖ ὁ *Bauer* Lehrb. §. 156. not. 2. τὴν γνώμην, ὅτι ἐπὶ τῆς ἰδανικῆς συῤῥοῆς πρέπει νὰ ἐπιβάλληται μόνη ἡ βαρυτέρα ποινή. Ἡ ἑρμηνεία, τὴν ὁποίαν δίδει εἰς τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἀναφερόμενα χωρία τοῦ ῥωμ. δικαίου L. 5. D. de quaest. L. 38. D. ad leg. Jul. de adult. εἶναι ἐσφαλμένη. Ἡ φύσις αὐτὴ τοῦ πράγματος, καθ' ἣν ἡ ἀπόφασις τοῦ ἀδικοῦντος ἀποτελεῖ ἓν ὅλον, φέρει εἰς τὸν ἐν ἁπάσαις ταῖς νομοθεσίαις (βαυαρ. νόμος ἄρθρ. 110., σαξων. νόμος ἄρθρ. 48., βυρτεμβεργ. νόμος ἄρθρ. 122., βαδικὸν νομοσχ. ἄρθρ. 161. [ἑλλην. ποιν. νόμος ἄρθρ. 109. 110. ἐδ. 1.]) καθιερωμένον κανόνα, ὅτι πρέπει νὰ ἐπιβάλληται ἡ ποινὴ τῆς βαρυτέρας παραβάσεως μετ' ἀναλόγου προσθήκης ἢ ἐπιτάσεως. Παράδοξος εἶναι ἡ

διάταξις τοῦ ποιν. νόμου τῆς Λυκέρνης, ἄρθρ. 83., κατὰ τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ προστίθηται εἰς τὴν ποινὴν τοῦ βαρυτέρου ἀδικήματος ἓν τέταρτον τῆς νομίμου ποινῆς ἑκάστου τῶν λοιπῶν ἀδικημάτων. Μεγάλη προσοχὴ ἀπαιτεῖται πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ὑπὲρ τὸ δέον ἐκτάσεως τῆς ἐννοίας τῆς ἰδανικῆς συῤῥοῆς. *Goenner* Jahrb. der Gesetzbücher in Baiern I. σελ. 175.

§. 132.

Προκειμένης ἐπιτάσεως, πρέπει νὰ ἐπιβάλληται ἡ παρὰ τοῦ νόμου ὁριζομένη ποινὴ μετά τινος προσθήκης, οὐχὶ δὲ βαρύτερόν τι, διάφορον κατὰ τὸ εἶδος, κακόν (α).

(α) Heil judex et defensor C. VI. §. 63. Koch. inst. jur. crim. §. 156.

§. 132 α (τοῦ ἐκδ.)

Ἡ παρά τινος ἐπὶ ἀξιοποίνῳ πράξει τιμωρηθέντος ἤδη ἀτόμου ἐκτέλεσις νέου ἀδικήματος, δύναται νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν: 1) καθόσον ὁ ἤδη τιμωρηθεὶς πράττει ἐν γένει ὁποιονδήποτε ἀδίκημα, ἢ 2) καθόσον πράττει τὸ αὐτὸ ἀδίκημα, ἐφ' ᾧ ἐτιμωρήθη, ἢ ἄλλο τι ὁμοειδές, ἢ 3) καθόσον ἐπί τινων ἀδικημάτων, τῶν ὁποίων τὴν ἐπανάληψιν θεωρεῖ ὁ νόμος ὡς ὑποτροπὴν, ὁ καταδικασθεὶς πράττει ἐκ νέου τὸ αὐτὸ ἢ ὁμοειδὲς ἄλλο ἀδίκημα. Ὡς πρὸς τοῦτο καὶ αὐτὴ ἡ νομικὴ γλῶσσα τῶν νεωτέρων διαφέρει πολύ (α). Τὸ κοινὸν γερμανικὸν δίκαιον δὲν περιέχει περὶ ὑποτροπῆς (β) κανένα νόμον (γ) δίδοντα ἐπὶ παντὸς ἀδικήματος εἰς τὸν δικαστὴν τὴν ἐξουσίαν ν' ἀναβιβάζῃ ἕνεκεν ὑποτροπῆς τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου ὡρισμένην ποινὴν ἢ τὸν νόμιμον ἀνώτατον ὅρον, διότι τὰ περὶ ὑποτροπῆς χωρία τοῦ κοι-

νοῦ δικαίου (δ) ἀναφέρουσιν αὐτὴν (ε) ἐπί τινων μόνον ἀδικημάτων, καὶ ἐκεῖ δι' ἰδιαιτέρους λόγους. Ὅθεν ὁ κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον δικάζων δικαστὴς ὀφείλει, ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ ἐγχώριος νόμος διατάττων ἄλλο τι, νὰ θεωρῇ τὴν ἐπανάληψιν τῶν ἀδικημάτων ὡς ἁπλοῦν ἐπιβαρυντικὸν λόγον κατὰ τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς δι' ἀορίστων ποινικῶν νόμον ἀπειλουμένης ποινῆς. Καὶ κατὰ τὰς γενικὰς ἀρχὰς τοῦ δικαίου (ζ) δὲν δύναται νὰ δικαιολογηθῇ ἡ γνώμη, ὅτι ἐπὶ παντὸς ἀδικήματος (η) πρέπει ἐν περιπτώσει ὑποτροπῆς νὰ ἐπιβάλληται αὐστηροτέρα ποινή, διότι πολλάκις ἀφορμὴ τῆς ὑποτροπῆς εἶναι αὐτὴ ἡ πολιτεία (θ), καὶ διότι ὁ σκοπὸς τῆς ποινῆς δύναται εὐκόλως νὰ ἐπιτευχθῇ σκληρυνομένης διὰ καταλλήλου ἐντάσεως τῆς εἰς τοὺς ὑποτρόπους ἐπιβλητέας στερητικῆς τῆς ἐλευθερίας ποινῆς (ι). Εἰς τὰς νέας νομοθεσίας, εἰς τὰς ὁποίας ἐπενεργεῖ ἔτι πολλαχῶς ἡ θεωρία τῆς ἐκφοβήσεως, ὑπάρχει μεγίστη διαφορὰ ὡς πρὸς τὴν ἔκτασιν αὐτὴν τῆς ἐννοίας τῆς ὑποτροπῆς (κ), καθὼς καὶ ὡς πρὸς τὸ ζήτημα, ἐὰν διὰ νὰ ὑπάρξῃ ὑποτροπὴ ἀρκῇ νὰ πράττηται τὸ νέον ἀδίκημα μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς προηγηθείσης δικαστικῆς ἀποφάσεως (λ), ἢ ἐὰν πρέπῃ νὰ ὑπέφερεν ἐν μέρει τὴν ποινὴν ὁ καταδικασθεὶς (μ) ἢ νὰ τὴν ἐξεπλήρωσεν ὁλόκληρον (ν). Ἐὰν ὁ νόμος ἁπλῶς ἀναφέρῃ τὴν ὑποτροπὴν ὡς κολάσιμον, πρέπει, ἐὰν δὲν διατάττηται ἄλλο τι, νὰ ἐπιβάλληται ἡ ποινὴ τῆς ὑποτροπῆς τότε μόνον, ὅταν ὁ καταδικασθεὶς πράξῃ ἐκ νέου τὸ αὐτὸ ἀδίκημα, διὰ τὸ ὁποῖον ἐτιμωρήθη ἤδη, ἢ ἄλλο ἀδίκημα ὁμοειδὲς (ξ). Εἶναι ἀδιάφορον, ἐὰν ὑπέστη τὴν πρώτην τιμωρίαν ἐντὸς ἢ

ἐκτὸς τῆς ἐπικρατείας (ο), ὁ δικαστὴς, ὅστις μέλλει ν' ἀποφασίσῃ περὶ τῆς ἐπὶ ὑποτροπῇ ποινῆς, πρέπει νὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἐρευνᾷ τὸ περιεχόμενον τῆς προηγουμένης ἀποφάσεως (π) ἐφ' ὅσον ἀπαιτεῖται διὰ νὰ πεισθῇ περὶ τοῦ ἂν ὑπάρχῃ ὑποτροπή.

(α) Ἐγένετο ὑπό τινων λόγος περὶ κυρίας καὶ μὴ κυρίας ὑποτροπῆς. Bauer Anmerk. zum hannövr. Entwurf I. σελ. 617. Abegg Lehrb. σελ. 230.

(β) Ἐκτὸς τῶν ἐν τῷ §. 131. σημ. (β) ἀναφερομένων συγγραμμάτων, ὅρα Wendt de delictis recidivis. Erl. 1824. van der Does de plur. ab eodem commiss. crim. et crim. repetito· Traj. 1826. Hohbach (Arch. des Criminalr. IX. nr. 5.) Scheuerlen (Archiv IX. σελ. 648.) van de Bulke de relapsu in malefic. Gand 1829. van der Pfordten Zurhein's Zeitschr. für Theorie und Praxis II. Bd. nr. 14).

(γ) Rosshirt Lehrb. σελ. 163. Ziegler von der Strafschärfung σελ. 108. Heffter Lehrb. σελ. 118.

(δ) L. 28. §. 3. D. de poenis. L. 3. §. 9. D. de re milit. L. 15. §. 6. D. ad SC. Turpill. L. un. Cod. de superexact. L. 20. C. de poenis. L. 8. §. 1. C. ad 1 legg. Jul. de vi. L. 3. C. de episc. audient. Art. 157. 161. 162. C. C. C.

(ε) Καλὴν ἐξήγησιν τῶν χωρίων τούτων δίδει ὁ Hohbach (Archiv IX. nr. 5. καὶ Beitraege zum Strafrecht nr. 5.)

(ζ) Carmignani delle leggi III. p. 230. Chauveau et Hellie théorie du code pénal I. p. 385. Haus observations sur le projet de révision du Code pénal. P. 182.

(η) Archiv. des Criminalr. VII. σελ. 40. Εἰς ἐκεῖνα μόνα τὰ ἀδικήματα ἁρμόζει ἡ ἕνεκεν ὑποτροπῆς ποινὴ, τῶν ὁποίων ἡ τέλεσις δύναται νὰ καταντήσῃ ἕξις ἢ ἀληθὴς κλίσις.

(θ) Ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς καταστάσεως τῶν κατὰ τὴν Γερμανίαν ποινικῶν καταστημάτων καὶ ἐκ τῶν περὶ τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης ἐκθέσεων. Mittermaier (Hitzig's Annalen. V. Heft. σελ. 165. XIII. H. σελ. 218.)

(ι) Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται ὀρθῶς ὠργανισμένον σωφρονιστικὸν σύστημα. Lucas de la réforme des prisons. I. p. 297. 362.

(κ) Ὁ αὐστριακὸς νόμος, §. 37., θεωρεῖ ὡς ἐπιβαρυντικὸν λόγον, ἐάν τις ἐτιμωρήθη ἤδη ἐπὶ ὁμοίῳ ἀδικήματι. Ὁ αὐστριακὸς περὶ φορολογικῶν παραβάσεων νόμος, §. 112—114., περιέχει λεπτομερεῖς διατάξεις περὶ τῆς τιμωρίας τῆς ὑποτροπῆς. Τὸ πρωσσικὸν δίκαιον, §. 52., ἀναφέρει μόνον ἐν γένει τὴν ἐπανάληψιν ὁμοίων ἀδικημάτων ὡς λόγον ἐπιτάσεως τῆς ἄλλως ἁπλῆς ποινῆς, λαμβανομένης κατὰ τοῦτο ἰδίως ὑπ' ὄψιν τῆς τοῦ πράττον-

τος κλίσεως πρὸς τοῦτο τὸ εἶδος τῶν ἀδικημάτων καὶ τοῦ ἐντεῦθεν ἐπικειμένου εἰς τὴν πολιτείαν κινδύνου. Αἱ νεώτεραι νομοθεσίαι εἶχον, φαίνεται, πρὸ πάντων τὸν γαλλικὸν ποινικὸν νόμον ὡς πρότυπον. Κατὰ τὸν νόμον τοῦτον, ἄρθρ. 56—58., δὲν ἀπαιτεῖται πρὸς καταψήφισιν τῆς ἐπὶ ὑποτροπῇ (récidive) ποινῆς οὔτε νὰ ἦναι κἂν ὁμοειδὲς τὸ πρῶτον μὲ τὸ νέον ἀδίκημα, ἀλλ' ἐπὶ παντὸς ἀδικήματος πραττομένου ὑπὸ ἀτόμου, ἅπαξ ἤδη καταδικασθέντος, ἐπιβάλλεται, ἀντὶ τῆς ἄλλως ἀναλογούσης εἰς τὸ ἀδίκημα ποινῆς, ἡ ἀμέσως ἀνωτέρα κατὰ τὸ εἶδος, τουτέστιν, ἐὰν ἤθελεν ἄλλως ἐπιβληθῇ εἱρκτή, καταγινώσκεται ἤδη διὰ τὴν ὑποτροπὴν ἡ ποινὴ τῶν προσκαίρων δεσμῶν, ὥστε ἐάν τις καταδεδικασμένος εἰς δεσμὰ διὰ βίου πράξῃ νέον κακούργημα, τιμωρεῖται μὲ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου. Ἐπὶ τῶν πλημμελημάτων, ὅστις κατεδικάσθη εἰς μείζονα τοῦ ἑνὸς ἔτους φυλάκισιν, τιμωρεῖται ἐν περιπτώσει ὑποτροπῆς μὲ τὸν ἀνώτατον τῆς ποινῆς ὅρον, ὥστε ἡ ποινὴ δύναται νὰ ἦναι καὶ διπλασία τῆς πρώτης. Τὸ σύστημα τοῦτο ἐθεωρήθη παρὰ πάντων ὡς φρικῶδες καὶ ὡς προϊὸν τῆς θεωρίας τῆς ἐκφοβήσεως Carnot Commen. I. p. 162. Hellie théorie du Code pénal I. p. 385—399. Haus observations sur le projet de révision. Vol. I. p. 182. Boitard leçons sur le droit criminel. p. 258. Goebel die Criminalgesetzgebung in Rheinpreussen. σελ. 44. Ὁ ... ἐμετριάσθη μὲν διὰ τοῦ νόμου τοῦ 1832, §. 34., πλὴν πολὺ ἀτελῶς, διότι ἡ κυρία βελτίωσις ἠλπίζετο ἐκ τοῦ συστήματος τῶν circonstances atténuantes. Κατὰ τὸν βαυαρικὸν νόμον, ἄρθρ. 111., ἀπαιτεῖται μὲν πρὸς ὑποτροπὴν τὸ ὁμοειδὲς τῶν ἀδικημάτων· ἀλλὰ διὰ τῶν σχολίων τοῦ εἰρημένου νόμου, I. σελ. 273. ἐπεκτάθησαν πολὺ τῆς διατάξεως ταύτης τὰ ὅρια, ἐκλαμβανομένου εὐκόλως καὶ αὐθαιρέτως ὡς ὑπάρχοντος τοῦ ὁμοειδοῦς τῶν ἀδικημάτων. Κατὰ δὲ τὴν ἐφαρμογὴν ἀνεδείχθη τὸ σύστημα τοῦτο σκληρὸν ἅμα καὶ πολύπλοκον, διότι αἱ στερητικαὶ τῆς ἐλευθερίας ποιναὶ ἔπρεπε κατὰ μὲν τὴν πρώτην ὑποτροπὴν νὰ διπλασιάζωνται, κατὰ δὲ τὰς ἐπανειλημμένας ὑποτροπὰς ν' αὐξάνωσιν ἔτι μᾶλλον. Ἐὰν δὲ ἡ τελευταία τοῦ ὑποτρόπου πρᾶξις καθ' ἑαυτὴν συνεπῆγε ποινὴν βαρυτέραν τῆς τοῦ πρώτου ἀδικήματος, ἔπρεπε νὰ ἐπιβάλληται ἡ βαρυτέρα αὕτη ποινὴ ἐπηυξημένη μὲ τὴν ποινὴν τοῦ πρώτου ἀδικήματος. Ὅρα Schelhass (Arch. des Criminalr. II. nr. 32.) καὶ τὰ ἐν τῇ σημ. 2. ἀναφερόμενα συγγράμματα τῶν Wendt καὶ Pfordten (Zurhein's Zeitschrift II. σελ. 167.) Ἡ σκληρότης τοῦ προεκτεθέντος συστήματος (ὅρα Goenner Jahrb. der Gesetzgebung I. σελ. 180.) καὶ αἱ κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτοῦ ἀναφυόμεναι περιπλοκαὶ ἐξετέθησαν πρὸς τὸν βασιλέα παρὰ τοῦ ἐν Μονάχῳ ἀνωτάτου δικαστηρίου (Goenner Lehrb. III. σελ. 158.). Τὰ δὲ νομοσχέδια τῶν 1822. 1827. 1831. ἄρθρ. 114. παρεδέχθησαν τὸ ἁπλούστερον σύστημα, κατὰ τὸ ὁποῖον ἡ ὑποτροπὴ θεωρεῖται ἁπλῶς ὡς λόγος ἐπιτάσεως τῆς ποινῆς. Goenner Motive σελ. 219. Motive zum Entwurf v. 1827. σελ.

62. Motive zum Entw. v. 1831. σελ. 142. Mittermaier über den neuesten Zustand. σελ. 156. Ἀλλ' αἱ νεώτεραι νομοθεσίαι δὲν εὐχαριστοῦνται εἰς τὴν ἁπλότητα ταύτην. Ὁ ὀλδεμβουργικὸς νόμος τῆς 3. Ἰουλίου 1832. (Archiv des criminalr. XIV. nr. 6.) ὁρίζει ἀκριβέστερον τί ἐστιν ὁμοειδὲς ἀδίκημα, καὶ συγχωρεῖ εἰς τὸ δικαστήριον νὰ ἐπιτείνῃ διὰ θεμιτῶν προσθηκῶν τὴν εἰς τὸ νέον ἀδίκημα ἀναλογοῦσαν ποινὴν, ἢ νὰ τὴν αὐξάνῃ τὸ πολὺ μέχρι τοῦ διπλασίου, χρείας δὲ τυχούσης να ἐπιβάλλῃ καὶ τὸ ἀμέσως ἀνώτερον εἶδος τῆς ποινῆς.. Κατὰ τὴν πρώτην ὑποτροπὴν ἔχει ὁ δικαστὴς τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιβάλλῃ ποινὴν τὸ πολὺ διπλασίαν ἐκείνης ἣν ἤθελεν ἐπιβάλει, ἂν δὲν ὑπῆρχεν ὑποτροπή. Ὡς πρὸς δὲ τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ἐπὶ ὑποτροπῇ ποινῆς ὁρίζει ὁ §. 2. τοῦ ὀλδεμβ. νόμου τὰς περιστάσεις, αἵτινες πρέπει νὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψιν. Ὁ σαξωνικὸς νόμος, ἄρθρ. 58., θεωρεῖ τὴν ὑποτροπὴν ὡς ὑπάρχουσαν τότε μόνον, ὅταν τις πράξῃ ἐκ νέου τὸ αὐτὸ ἢ ὁμοειδές τι ἀδίκημα, ὁρίζει δὲ ἐν §. 59. τίνα ἀδικήματα εἶναι ὁμοειδῆ (π. χ. κλοπὴ καὶ ὑπεξαίρεσις, ἀπάτη καὶ νόθευσις ἐξ ἰδιοτελείας, λῃστεία καὶ ἐκβίασις) καὶ προστίθησιν, ὅτι ὁ δικαστὴς ἔχει μὲν τὴν ἐξουσίαν νὰ ἐπιτείνῃ τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου ἐπιβαλλομένην εἰς τὸ νέον ἀδίκημα ποινὴν, οὐχὶ ὅμως ὑπὲρ τὸ διπλάσιον τοῦ μέτρου αὐτῆς, ἰδίως δὲ ἐπὶ μὲν ἁπλῆς εἱρκτῆς οὐχὶ ἐπέκεινα τῶν 10., ἐπὶ δὲ βαρείας εἱρκτῆς οὐχὶ ἐπέκεινα τῶν 20 ἐτῶν. Μετάβασις εἰς ἀνώτερον εἶδος ποινῆς δὲν συγχωρεῖται συνήθως. Ἰδιαιτέρας διατάξεις περὶ εἰδικῶν περιπτώσεων ὅρα παρὰ Gross §. 58. Ἐνδοιασμοὺς κατὰ τοῦ συστήματος τοῦ σαξωνικοῦ νόμου ὅρα παρὰ Herrmann zur Beurtheilung σελ. 128. καὶ Krug Studien I. σελ. 110. Κατὰ τὸν βυρτεμβεργικὸν νόμον, §. 124., ὑποτροπὴ ὑπάρχει τότε μόνον, ὅταν τις πράξῃ ἐκ νέου τὸ αὐτὸ ἢ ὁμοειδές τι ἀδίκημα. Ἐν δὲ τῷ εἰδικῷ μέρει τοῦ βυρτεμβ. νόμου προσδιορίζονται κατὰ δύο μόνας περιπτώσεις τὰ ὁμοειδῆ ἀδικήματα, τουτέστιν ἐπὶ τῆς σωματικῆς βλάβης (τῆς ὁποίας ὡς ὁμοειδῆ ἀναφέρονται ἐν τῷ ἄρθρ. 273. αἱ βιαιοπραγίαι, ἡ ἀντίστασις, ἡ ἀναίρεσις) καὶ ἐπὶ τῆς κλοπῆς (τῆς ὁποίας ὡς ὁμοειδῆ θεωροῦνται ὡς πρὸς τὴν ὑποτροπὴν ἡ λῃστεία, ἡ ἐκβίασις, ἡ ὑπεξαίρεσις, ἡ ἐξ ἰδιοτελείας ἀπάτη ἢ νόθευσις ἄρθρ. 361.) Διότι ἡ πρότασις τῆς βουλευτικῆς ἐπιτροπῆς (Bericht. σελ. 124—145.) τοῦ νὰ ὁρισθῶσιν ἐν γένει τὰ ὁμοειδῆ ἀδικήματα, ἀπεῤῥίφθη. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 127, ἡ ποινὴ τοῦ νέου ἀδικήματος αὐξάνεται ἐντὸς τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου τεθειμένων ὁρίων ἢ ἐπιτείνεται διὰ νομίμου τινὸς προσθήκης· ἡ ποινὴ τῆς φυλακίσεως δύναται νὰ παραταθῇ καὶ μέχρις 6 ἐτῶν. ἐὰν δὲ τὸ ἐπιβλητέον ποσὸν τῆς ποινῆς ὑπερβαίνῃ τὸν ἀνώτατον ὅρον τοῦ εἴδους αὐτῆς, συγχωρεῖται ἡ καταψήφισις τοῦ ἀμέσως ἑπομένου εἴδους· ἀπὸ τῆς προσκαίρου ὅμως βαρείας εἱρκτῆς τότε μόνον δύναται νὰ λάβῃ χώραν μετάβασις εἰς τοιαύτην ποινὴν διὰ βίου, ὅταν τὸ μὲν ἀδίκημα καθ' ἑαυτὸ ἐπισύρῃ τοὐλάχιστον 20 ἐτῶν βαρεῖαν εἱρκτὴν, ἡ δὲ ἕνεκα τῆς ὑποτροπῆς θεμιτὴ προσθήκη, προσεγγίζῃ εἰς τὸν ἀνώτατον ὅρον τῆς

προσκαίρου βαρείας εἱρκτῆς. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 128., ἐάν τις καταδεδικασμένος εἰς βαρεῖαν εἱρκτὴν διὰ βίου πράξῃ ἀδίκημα μὴ τιμωρούμενον μὲ θάνατον, πρέπει νὰ τῷ ἐπιβάλληται πᾶσα νόμιμος τῆς ποινῆς ἐπίτασις.. Ὅρα Zirkler (Sarwey's Monatsschrift für Justispflege in Würtemberg. IV. σελ. 1.), ὅστις ἀναπτύσσει τὸ σπουδαῖον ζήτημα, ἐὰν πρέπῃ νὰ ἐφαρμόζωνται αἱ γενικαὶ περὶ τῆς ὑποτροπῆς διατάξεις τῶν νόμων εἰς περιπτώσεις, καθ' ἅς ὁ νόμος ἔθεσε διατάξεις εἰδικὰς περὶ τῆς κατ' ἐπανάληψιν τελέσεως τινῶν ἀδικημάτων τῆς κλοπῆς π. χ. Ὅρα τὰς ἐν τῇ 2. βουλῇ συζητήσεις, συνεδ. 22. σελ. 27—64. περὶ δὲ τῶν διαφόρων γνωμῶν καὶ τῶν ἀποφάσεων τῶν βουλῶν ὅρα Hufnagel Comment. I. σελ. 274—278. Τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον, §. 162., συγχωρεῖ τὴν καταψήφισιν ποινῆς ἐπὶ ὑποτροπῇ εἰς ὡρισμένα μόνον ἀδικήματα (τῶν ὁποίων ἡ τέλεσις δύναται νὰ κατασταθῇ ἕξις, οἷον ἐπὶ κλοπῆς, ἀπάτης, νοθεύσεως, ὑπεξαιρέσεως, παραχαράξεως, σωματικῆς βλάβης ἐκ προμελέτης, βιασμοῦ, ψευδορκίας, ἐμπρησμοῦ μετὰ προμελέτης)· ὁρίζει δὲ ἐν τῷ ἄρθρῳ 166., ὅτι ἐάν τις πράξῃ ἐκ νέου τὸ αὐτὸ ἢ ὁμοειδὲς ἀδίκημα, πρέπει νὰ τῷ ἐπιβάλληται ἕνεκεν ὑποτροπῆς ποινὴ βαρυτέρα παρ' ἐὰν ἔπραττε τὴν παράβασιν κατὰ πρώτην ἤδη φοράν· καὶ τελευταῖον θεωρεῖ ὡς ἀνώτατον ὅρον τῆς εἰς τὴν ὑποτροπὴν ἀναλογούσης ποινῆς τὸ διπλάσιον τῆς ποινῆς ἣν ἤθελεν ἡ παράβασις, ἐπιφέρει ἐὰν ἐπράττετο κατὰ πρῶτον, προϋποτιθεμένου πάντοτε, ὅτι ἡ ἀναλογοῦσα εἰς τὴν νέαν παράβασιν ποινὴ δὲν εἶναι μεγαλητέρα τῆς διὰ τὴν πρώτην παράβασιν καταγνωσθείσης.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον, ἐάν τις τιμωρηθεὶς ἤδη ἅπαξ ἕνεκα τινος παρανόμου πράξεως, μετέπειτα γίνῃ πάλιν ἔνοχος τῆς αὐτῆς ἀξιοποίνου πράξεως, ἡ ὑποτροπὴ (récidive) αὕτη θεωρεῖται εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς ὡς ἰδιαιτέρα ἐπιβαρυντικὴ περίστασις. Ἡ ποινὴ αὕτη γίνεται τόσῳ μεγαλειτέρα ἢ αὐστηροτέρα, ὅσῳ ἡ ὑποτροπὴ εἶναι συνεχεστέρα, ὅσῳ βραχύτερον εἶναι τὸ διάστημα μεταξὺ τῆς προλαβούσης τιμωρήσεως καὶ ὑποτροπῆς, καὶ ὅσῳ μεγαλειτέρα ἦτον ἡ τὴν ὁποίαν πρότερον ὑπέστη ποινή. ἄρθρ. 111. Ἡ διάταξις ὅμως αὕτη δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὰς περιπτώσεις καθ' ἃς ὁ νόμος τιμωρεῖ μὲ ἰδιαιτέραν ποινὴν τὴν ὑποτροπήν. ἄρθρ. 112.

(λ) Κατὰ τὸν βυρτεμβεργικὸν νόμον ἄρθρ. 124. καὶ κατὰ τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον §. 162. Ὅρα Motive zum würtemb. Entwurf σελ. 109.

(μ) Κατὰ τὸν σαξωνικὸν νόμον ἄρθρ. 58. καὶ κατὰ τὴν πρότασιν τῆς βυρτεμβεργικῆς ἐπιτροπῆς σελ. 137.

(ν) Τοῦτο ἀπήτησεν ἡ βυρτεμβεργικὴ βουλὴ διὰ ψήφων 43 κατὰ 27. Ὅρα Verhandlungen, Sitzung 21. σελ. 44.

(ξ) Hellie théorie I. p. 393. Ἀλλὰ περὶ τοῦ ζητήματος τίνα εἰσὶν ὁμοειδῆ ἀδικήματα ὑπάρχουσιν εἰς τὰς διαφόρους νομοθεσίας (ὅρα τὴν σημ. κ.) ποικίλαι καὶ αὐθαίρετοι διατάξεις, διότι καὶ αὐτὴ ἡ λέξις, ὁμοειδὲς ἔχει διαφόρους σημασίας καὶ διότι τὰ ἀδικήματα πράττονται ἐκ πολλῶν καὶ διαφόρων κινούντων αἰτίων. ὅρα Herrmann zur Beurtheilung σελ. 129.

(ο) Κατὰ τὸν σαξωνικὸν νόμον Cuenther σελ. 43.) καὶ κατὰ τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον, ἄρθρ. 163., εἶναι ἀδιάφορον, ἐὰν ἡ καταδικαστικὴ ἀπόφασις ἐξεδόθη ἐντὸς ἢ ἐκτὸς τοῦ κράτους. Κατὰ δὲ τὸν βυρτεμβεργικὸν νόμον, ἄρθρ. 124, ἀπαιτεῖται ἀπόφασις ἐγχωρίου δικαστηρίου· ἐπὶ μόνον δὲ ἀλλοδαπῶν ἀγυρτῶν, οἵτινες ἔχουσιν ἐπιτήδευμα τὸ λῃστεύειν καὶ κλέπτειν, θεωρεῖται ἀποχρῶσα ἀλλοδαποῦ δικαστηρίου ἀπόφασις. Ὅρα Motive zum würtemberg. Entw. σελ. 110. würtemberg. Commissionsbericht σελ. 141. Τὴν ὀρθὴν γνώμην. ὅρα παρὰ Schüler Reitr. σελ. 44. καὶ κατωτέρω ἐν σημ. ἐπὶ τοῦ §. 332. ὅρα προσέτι Niccolini quistioni di diritto. Vol. I. p. 72—103.

(π) Τοιαύτην διάταξιν περιέχει τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον ἐν §. 165. Εἶναι δὲ αὕτη ἰδίως ἀναγκαία ὡς πρὸς ἀποφάσεις ἀλλοδαπῶν δικαστηρίων καὶ ὡς πρὸς ἀποφάσεις ἐκδεδομένας πρὸ τῆς εἰσαγωγῆς νέας νομοθεσίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Περὶ τῆς φύσεως τῶν ποινῶν καὶ περὶ τῶν διαφόρων εἰδῶν αὐτῶν.

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ τῶν ποινῶν ἐν γένει καὶ περὶ τῆς διαιρέσεως αὐτῶν.

§. 133.

Πάσης ποινῆς ἀναγκαῖος (κύριος) σκοπὸς εἶναι *ν' ἀποτρέπῃ* ἕνα ἕκαστον ἀπὸ τῆς ἐκτελέσεως ἀξιοποίνων πράξεων

διὰ τοῦ ἐκ τῆς ποινικῆς ἀπειλῆς προξενουμένου *φόβου*. Ἀλλ' ἡ ἀπειλουμένη ποινὴ εἶναι τόσῳ σκοπιμωτέρα, ὅσῳ πλειοτέρους καὶ σπουδαιοτέρους *δευτερεύοντας ἄλλους σκποὺς* εἶναι ἐπιτηδεία νὰ ἐπιτύχῃ. Εἶναι δὲ οἱ δυνατοὶ οὗτοι δευτερεύοντες σκοποί: 1) ἡ ἄμεσος *ἐκφόβησις* διὰ τῆς θέας τῆς ἐπιβαλλομένης ποινῆς, 2) ἡ *ἐξασφάλισις* τῆς πολιτείας ἀπὸ τῶν τιμωρουμένων ἐνόχων, 3) ἡ *νόμιμος βελτίωσις* τῶν τιμωρουμένων.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Αἱ εἰς τὴν γνώμην ταύτην τοῦ Φάϋερβαχ ἀναγκαῖαι διορθώσεις φαίνονται εἰς τὰς ἐπὶ τῶν §§. 8—20 γενομένας ἤδη παρατηρήσεις.

§. 134.

Ἡ ποινὴ εἶναι δημοσία ἱκανοποίησις, καθὼς δημόσιον εἶναι καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ ἀπαιτεῖν τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῆς. Ἑπομένως, διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ποινῆς δὲν ἐξαλείφονται τὰ ἐκ τοῦ ἀδικήματος προκύπτοντα ἰδιωτικὰ δικαιώματα. Ἡ ποινὴ δὲν ἀποκλείει τὴν ἀποζημίωσιν (α).

(α) **G. A. Kleinschrod Doctrina de reparatione damni delicto dati etc Spec. I. Wirceb. 1798.** Προφορικῶς περὶ τῆς παροιμίας: **Mit dem Halse bezahlt man alles** (ὁ λαιμὸς τὰ πληρόνει ὅλα). **Mit dem Tode wettet man dem Richter und büsset dem Kläger.** ὅρα **Eisenhardt deutsches Recht in Sprüchwörtern,** νέα ἔκδοσις σελ. **499.**

§. 135.

Ἡ ποινὴ στηρίζεται ἐπὶ τοῦ ποινικοῦ νόμου. Ὅθεν ἡ διαφορὰ τῶν διατάξεων τοῦ ποινικοῦ νόμου μεταβάλλει καὶ τὰς περὶ ποινῆς διατάξεις. *Ἀπολύτως νόμιμος* (poena absoluta

legitima s. legalis) λέγεται ἡ ποινὴ, ὅταν ὁ νόμος ἦναι ἀπολύτως ὁριστικός· *σχετικῶς νόμιμος* ἢ *σχετικῶς αὐθαίρετος* (p. secundum quid legitima s. arbitraria), ὅταν ὁ νόμος ἦναι σχετικῶς ὁριστικός· ἁπλῶς δὲ *αὐθαίρετος* (p. arbitraria), ὅτον ὁ νόμος ἦναι ἀπολύτως ἀόριστος (§. 76—78.).

Poena ordinaria— extraordinaria— Extraordinaria durior—extraordinaria mitior.

§. 136.

Πᾶσα δημοσία ποινὴ (p. publica), καθόσον ἱκανοποιεῖ τὸν νόμον διὰ τῆς τιμωρίας τοῦ παραβάτου, εἶναι *ποινικὴ*, καθόσον δὲ συνδέεται μὲ ἀδίκημά τι, (κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰς *πολιτικὰς* ἤγουν τὰς ἐκ τοῦ ἰδιωτικοῦ δικαίου ποινὰς), *ἐγκληματική*. Ἀλλὰ, κατ' αὐτὸν ἤδη τὸν ἀρχαῖον γερμανικὸν δικαστικὸν ὀργανισμὸν ὑπῆρχε τὸ δικαίωμα τῆς ἐφαρμογῆς καὶ ἐλαφροτέρων δημοσίων ποινῶν (an Haut und Haar, ἐπὶ δέρματος καὶ τριχῶν) συνδεδεμένον μετὰ τῆς *κατωτέρας* δικαιοδοσίας, τῆς *πολιτικῆς* λεγομένης (vogteiliche Gerichtsb.), ἐνῷ μόναι αἱ βαρεῖαι ποιναὶ au Hals und Hand, (ἐπὶ λαιμοῦ καὶ χειρῶν) ὑπήγοντο ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν *ἀνωτέραν* δικαιοδοσίαν, τὴν λεγομένην ἐγκληματικήν. Ἐντεῦθεν προέκυψεν ἡ ὡς πρὸς τὴν δικαστικὴν ἁρμοδιότητα, κατὰ λόγον τῆς βαρύτητος τῶν ποινῶν ἔτι καὶ νῦν πρακτικὴ διάκρισις τῶν κατὰ πλατυτέραν ἔννοιαν ἐγκληματικῶν ποινῶν, εἰς *πολιτικὰς* καὶ εἰς κυρίως *ποινικὰς* ἢ *ἐγκληματικὰς ποινὰς* εἰς στενωτέραν ἔννοιαν (α). Τὸ ζήτημα ὅμως τίνες τῶν σήμερον ἐν χρήσει ποινῶν ὑπάγονται εἰς μόνην τῶν ποινικῶν δικαστηρίων τὴν ἁρμοδιότητα, ἢ δύ-

νανται καὶ ὑπὸ τῶν ἁπλῶν πολιτικῶν δικαστηρίων νὰ ἐπιϐληθῶσιν, ἀποφασίζεται, τοὐλάχιστον ὡς πρὸς τὰ καθέκαστα, κατὰ τὰ ἰδιαίτερα, ἐγχώρια δίκαια (ϐ).

Poena capitalis—non capitalis—P. communis—propria—P. ecclesiastica—civilis.

(α) Πρϐ. **Robert und Koch** über Civil—und Criminalstrafen. Giessen 1785. **Stübel** de variis causarum criminalium notionibus. Viteb. 1808.

(ϐ) Πάντη ματαία εἶναι ἡ τῶν νομοδιδασκάλων τοῦ ποινικοῦ δικαίου προσπάθεια τοῦ νὰ διακρίνωσιν ἐν γένει μετ' ἀκριϐείας τὰς ἐγκληματικὰς ποινὰς καὶ τὰ ἐγκληματικὰ ἀδικήματα. Ἡ μεταξὺ τῶν εἰδικῶν ἐγχωρίων νόμων καὶ ἐθίμων ὑπάρχουσα ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου μεγάλη διαφορὰ καθιστᾷ ἀδύνατον τὴν κατάδειξιν γενικοῦ κανόνος. Ἀρκεῖ μόνον νὰ παραϐάλῃ τις τὸ γνωστὸν responsum τῶν ἐν Λειψίᾳ δικαστῶν (Schöppen): **Carpzov** Q. 109. N. 22. καὶ **Malblanc** conspectus rei judiciariae R. G. §. 96. Not. f., μὲ τὸ ϐρουνσϐειγολυναιϐουργικὸν διάταγμα καὶ μὲ τὸ κοϐουργικὸν πολίτευμα: **Schottelius** de singularibus et antiq. in Germ. jur. Cap. VII. §. 9. 10. Δὲν εἶναι λοιπὸν παράδοξον, ἂν διαφωνῶσι τοσοῦτον καὶ αὐτοὶ οἱ νομοδιδάσκαλοι, ἔχοντες κυρίως ὅλοι δίκαιον. Πρϐ. **Röhmer** ad **Carbzov** Q. 109. Obs. 2. 4. **Meister** Einl. zur peinl. Bechtsgel' σελ. 26. **Koch** inst. jur. crim. §. 644. 645. **Quistorp** Thl. II. 534·535.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Ὀρθῶς διατείνεται ὁ συγγραφεύς, ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ προσδιορισθῇ, τίνες εἶναι αἱ κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον ἐγκληματικαὶ ποιναί, καὶ μάλιστα ὅσον ἀνάγεται εἰς τὰς στερητικὰς τῆς ἐλευθερίας ποινὰς καὶ εἰς τὴν *κλοίωσιν* (Pranger). Ὁ λόγος εἶναι ὅτι ἡ προκειμένη διάκρισις τῶν ποινῶν ἔλαϐε καθ' ἑκάστην πολιτείαν διὰ τῆς νομοθεσίας καὶ διὰ τῆς νομολογίας διάφορον ἀρχήν, προκύψασα ἐκ τῆς πάλης τῶν ἐχόντων τὴν πολιτικὴν δικαιοδοσίαν πρὸς τοὺς ἔχοντας τὴν ἐγκληματικήν, καὶ ὅτι κατὰ μικρὸν μόνον ἐπεξέτεινεν ἡ νομολογία ἢ ἡ νομοθεσία τὸν εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ μέσου αἰῶνος κατ' ἀρχὰς μικρὸν ἀριθμὸν τῶν ἀντικειμένων τῆς ποινικῆς δικαιοδοσίας. Ὅθεν πρέπει νὰ λαμϐάνηται ἑκάστοτε ὑπ' ὄψιν ἡ ἐπιτόπιος νομοθεσία καὶ νομολογία. Ὅρα ἐκτενέστερον περὶ τούτου: *Mittermaier* das deutsche Straf-

verfahren 3te Ausg. I. Thl. σελ. 12—18.) Πρὸ πάντων πρέπει νὰ ζητῆται, τίς ἔχει κατὰ τὴν ἐγχώριον νομοθεσίαν τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιβάλλῃ ποινήν. Ἐὰν τὸ κατώτερον δικαστήριον, τὸ διεξάγον καὶ τὴν ἀνάκρισιν, ἔχῃ αὐτὸ τὴν ἐξουσίαν νὰ ἐπιβάλλῃ ποινὴν, ἡ ποινὴ αὕτη βεβαίως δὲν εἶναι ἐγκληματικὴ, ἀλλ' ἁπλῶς ἀστυνομικὴ ἢ πολιτική. Ὅρα προσέτι ἐν γένει *Tittmann* Handb. III. §. 609. *Heffter Lehrb.* σελ. 579. *Bauer* Lehrb. §. 14.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Μόλις διὰ τῶν νεωτέρων νομοθεσιῶν προσδιωρίσθησαν ἀκριβέστερον αἱ ἐγκληματικαὶ ποιναί. Ὡς πρὸς τὸ γαλλικὸν δίκαιον, ὅρα τὴν σημ. τοῦ ἐκδ. ἐπὶ τοῦ §. 143. Ὁ βαυαρικὸς νόμος διακρίνει (κατὰ τὴν ὁποίαν παραδέχεται διαίρεσιν τῶν ἀδικημάτων εἰς κακουργήματα, πλημμελήματα καὶ πταίσματα· ὅρα ἀνωτέρω τὴν σημ. τοῦ ἐκδ. ἐπὶ τοῦ §. 143.) ποινὰς κακουργημάτων (ἄρθρ. 2.), εἰς τὰς ὁποίας ἀνάγονται ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου, τῶν δεσμῶν, τῆς βαρείας εἱρκτῆς, τῆς ἁπλῆς εἱρκτῆς, τῆς ἐν φρουρίῳ καθείρξεως καὶ τῆς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἀποβολῆς, καὶ ποινὰς πλημμελημάτων, εἰς ἃς ἀνήκουσιν ὁ σωματικὸς σωφρονισμὸς, ἡ φυλάκισις, ἡ χρηματικὴ ποινή. Εἰς τὸν σαξωνικὸν νόμον εἶναι ἡ διαίρεσις τῶν ποινῶν εἰς ποινὰς κακουργημάτων καὶ εἰς ποινὰς πλημμελημάτων ἐπίσης ἄγνωστος ὡς καὶ ἡ διαίρεσις αὐτῶν εἰς ἐγκληματικὰς καὶ εἰς πολιτικὰς ποινάς. Ὁ νόμος οὗτος ἀπαριθμεῖ ἁπλῶς τὰ νόμιμα εἴδη τῶν ποινῶν καὶ ἀναγνωρίζει, ὅτι αἱ ἐν τῷ ποινικῷ νόμῳ ἀπειλούμεναι ποιναὶ πρέπει νὰ καταψηφίζωνται ὑπὸ τῶν πρὸς διαχείρισιν τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης καθιδρυμένων δικαστηρίων. Μόνον δὲ εἰς τὴν ποινικὴν δικονομίαν τῆς 30 Μαρτίου 1838. §. VIII. περιέχεται ὡς πρὸς τὴν ποινὴν τῆς φυλακίσεως ἡ διάταξις, ὅτι πᾶσα τοιαύτην ποινὴν καταγινώσκουσα ἀπόφασις πρέπει νὰ ἦναι συντεταγμένη ὑπὸ τοῦ κατὰ τὸν νομὸν Ἐφετείου (τῆς

ἐγκληματικῆς ἀρχῆς), ἐὰν ἡ παράβασις ἐνδέχηται νὰ ἐπιφέρῃ ποινὴν φυλακίσεως ὑπερβαίνουσαν τοὺς 3 τοὐλάχιστον μῆνας. Ὡς ποινὰς ἐπιβλητέας ὑπὸ ἐγκληματικῶν δικαστηρίων ἀναφέρει ὁ νόμος τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου, τῆς βαρείας εἱρκτῆς, τῆς ἁπλῆς εἱρκτῆς, τῆς φυλακίσεως, τῆς χρηματικῆς ποινῆς, τῆς ἐπιπλήξεως. Ὁ βειμαρικὸς νόμος τῆς 5 ἀπριλίου 1839 (οὐσιωδῶς ὅμοιος τοῦ σαξωνικοῦ) παραδέχεται τὰς αὐτὰς ποινάς. Ἕτερος δὲ νόμος τῆς 9 ἀπριλίου 1839 κανονίζει τὰ περὶ ἁρμοδιότητος. Ἐκ τοῦ §. 5. τοῦ νόμου τούτου ἐξάγεται, ὅτι αἱ ἀστυνομικαὶ ἀρχαὶ ἔχουσι τὴν ἐξουσίαν νὰ ἐπιβάλλωσι φυλάκισιν μέχρι 3 μηνῶν καὶ σωματικὸν σωφρονισμὸν μέχρι 30 ῥαβδισμῶν. Ὁμοίως καὶ ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος, ἄρθρ. 8., δὲν διακρίνει ἐγκληματικὰς καὶ πολιτικὰς ποινάς. Ὁ περὶ πταισμάτων νόμος τῆς 2 ὀκτωβρίου 1839 ὁρίζει τὰς ἐπὶ πταίσμασιν ἐπιβλητέας ποινάς. Τὸ κατώτερον εἶδος τῆς στερητικῆς τῆς ἐλευθερίας ποινῆς λέγεται ἐπὶ μὲν τῶν πράξεων τῶν ὑπὸ τοῦ ποινικοῦ νόμου ἀπηγορευμένων, φυλάκισις, ἐπὶ δὲ τῶν πταισμάτων, κράτησις. Τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον, §. 10—31., διακρίνει ἐγκληματικὰς καὶ πολιτικὰς ποινάς, ὑπάγον εἰς μὲν τὰς πρώτας, ἐκτὸς τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου, τὴν ποινὴν τῆς βαρείας εἱρκτῆς, τὴν ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἀποβολὴν καὶ τὴν διαρκῆ στέρησίν τινων δικαιωμάτων, εἰς δὲ τὰς δευτέρας, τὴν ποινὴν τῆς ἁπλῆς εἱρκτῆς, τὴν φυλάκισιν, τὴν ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἀπόλυσιν, τὴν χρηματικὴν ποινὴν καὶ τὴν ἐπίπληξιν Ἡ τοιαύτη διαίρεσις τῶν ποινῶν εὑρίσκεται ἤδη καὶ ἐντὸς τοῦ ἰσχύοντος βαδικοῦ νόμου (badisches Strafedict von 1803. §. 27—38.), ὅστις διαιρεῖ ἐπίσης τὰς στερητικὰς τῆς ἐλευθερίας ποινὰς εἰς ἐγκληματικὰς (ποινὴν βαρείας εἱρκτῆς, δεσμά, ἐγκληματικὴν φυλάκισιν) καὶ εἰς πολιτικὰς (ἁπλῆν εἱρκτήν, πολιτικὴν φυλάκισιν, δημόσια ἔργα).

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Περὶ τῶν ποινῶν κατὰ τὴν ἑλληνικὴν νομοθεσίαν ὅρα τὴν προσθήκην εἰς σημ. 2 τοῦ §. 143.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Κανόνες περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ποινῶν.

§. 137.

A) *Πᾶσα ποινὴ πρέπει, ἐφαρμοζομένη, νὰ ἦναι πραγματικὸν κακὸν ὡς πρὸς τὸν τιμωρούμενον.* Ἐντεῦθεν ἕπονται τὰ ἑξῆς: α) κακὸν, ὅπερ ὁ ἔνοχος αὐτὸς ἐπιθυμεῖ ὡς ἀγαθὸν, δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ κατ' αὐτοῦ, ἄνευ ἀντιφάσεως πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νόμου (α). β) Δὲν πρέπει νὰ ἐκτελῆται κατὰ τοῦ ἐνόχου ἡ ποινὴ, ἐὰν οὗτος εὑρίσκηται εἰς τοιαύτην κατάστασιν, καθ' ἣν δὲν δύναται νὰ αἰσθανθῇ τὴν ποινὴν, ὡς κακόν. Ἡ ἐπὶ τοῦ πτώματος ἢ τῆς εἰκόνος (β) ἐκτέλεσις τῆς ποινῆς δύναται νὰ δικαιολογηθῇ μόνον ὡς ἰδιαίτερος τύπος ἀτιμίας, ἢ ὡς σύμβολον τοῦ ὅτι πρέπει ἀφεύκτως νὰ ἐκτελῆται ἡ ἀπειλὴ τοῦ νόμου.

(α) J. Mélch. Gott. Besecke Diss. de homicidio ex vitae taedio ad oppetendam mortem commisso non mortis poena, sed perpetuis carceribus puniendo. Hal. 1772. ἐκτετυπωμένον καὶ παρὰ Plitt Analect. N· IV. Hurlebusch in den Beiträgen N. VI. Hepp. Vers. über das Strafrecht. N. V. Abegg Untersuch. etc. Abh. I.

(β) Klein Diss. de executione in cadavere delinquentis. Rost. 1699. Cocceji Diss. de justitia poenae in absentes vel mortuos statuendae atque in effigie exequendae.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Ἡ γνώμη τοῦ Φάϋερβαχ εἶναι κατὰ τὴν γε-

νικότητα αὐτῆς ἐσφαλμένη. Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ θεωρῆται ὡς οὐσιῶδες τὸ ἂν ἡ ποινὴ in concreto ἦναι κακὸν διὰ τὸν παραβάτην, διότι τότε δὲν ἔπρεπε νὰ καταδικάζηται εἰς εἱρκτὴν ὅστις ἤθελε κλέψει διὰ νὰ τροφοδοτῆται ἀνέτως ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, οὔτε εἰς θάνατον, ὅστις διατελῶν ἐν φυλακῇ ἤθελε πράξει φόνον, προτιμῶν τῆς φυλακῆς τὸν θάνατον. Ἡ γνώμη τοῦ Φαϋερβαχ εἶναι ἀπόῤῥοια τῆς περὶ ψυχολογικοῦ καταναγκασμοῦ θεωρίας του. Εἰς τὰς περιπτώσεις, τὰς ὁποίας ἔχει ὁ Φαϋερβαχ κατὰ νοῦν, ἡ τοῦ ἐνόχου ἐπιθυμία τοῦ νὰ ὑποφέρῃ τὴν ποινὴν εἶναι πολλάκις ἀποτέλεσμα τῆς ἰδίας ἑαυτοῦ πλάνης· ὅθεν ἐσφαλμένως ἀποκλείουσι τινὲς τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου ἐπὶ ἀνθρωποκτονίας πραττομένης δῆθεν ἕνεκα κόρου τῆς ζωῆς ἢ ἐπὶ σκοπῷ ἐπιτυχίας τοῦ θανάτου. Πολλάκις ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἡ ἐπιθυμία τοῦ ἐνόχου εἶναι κυρίως νὰ ἐπιτύχῃ βελτίωσιν τῆς παρούσης ἐπὶ τῆς γῆς καταστάσεώς του, ὑποβαλλόμενος χάριν τοῦ τοιούτου σκοποῦ εἰς τὸν ἔσχατον κίνδυνον τοῦ νὰ στερηθῇ τῆς ζωῆς. Πολλάκις δὲ ὁ πρὸς τὸ ζῆν κόρος συνδέεται μὲ ἀληθῆ σύγχυσιν τῶν ψυχικῶν δυνάμεων. Ὅρα διαφόρους περιπτώσεις παρὰ *Klein* Annalen III. σελ. 91. VII. σελ. 3 IX. σελ. 3. *Hitzig* Zeitschr. 3. H. σελ. 75. *Richter*(*Klose* Zeitschr. für Strafrechtspflege in Preussen. I. H. nr. 1.)— Διὰ τῆς χάριτος δύναται εἰς πολλὰς περιπτώσεις νὰ ἐπενεχθῇ ἡ προσήκουσα θεραπεία. Ὅρα προσέτι *Oersted* Grundregeln σελ. 366. 385. *Hepp* das Strafensystem nach würtemberg. Entwurf. σελ. 92.

Σημ. 2. τοῦ ἐκδ. Κατὰ τὸ πρωσσικὸν δίκαιον §. 831., ὅστις φονεύει, διὰ νὰ ὑποβληθῇ εἰς θάνατον, πρέπει νὰ καταδικάζηται εἰς κάθειρξιν διὰ βίου. Τὸ βαυαρικὸν νομοσχέδιον τοῦ 1810, ἄρθρ. 12, περιεῖχε καὶ αὐτὸ τοιαύτην διάταξιν, ἥτις ὅμως δικαίως παρελείφθη ἐν τῷ νόμῳ.

§. 138.

Β) *Ἡ ποινὴ πρέπει νὰ ἐπιβάλληται εἰς μόνον τὸν ἔνοχον οὐδέποτε δὲ εἰς τὸν ἀθῷον* (α) (poena suos teneat auctores). Ὅθεν, 1) ὁ δικαστὴς δὲν πρέπει, κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν αὐθαιρέτων ποινῶν, νὰ καταγινώσκῃ κακόν τι ἐναντίον ἀθῴου, διὰ νὰ τιμωρήσῃ διὰ τῶν παθημάτων τούτου τὸν πραγματικῶς ἔνοχον (β). 2) Ἡ ποινὴ δὲν πρέπει νὰ ἐπιβάλληται *συγχρόνως* εἰς τὸν ἔνοχον καὶ εἴς τινα ἀθῷον. Ἑπομένως, ἐὰν πρόκηται περὶ ἀδικήματος ὅλων ἢ τῶν πλείστων μελῶν κοινότητος, δὲν πρέπει νὰ ἐπεκτείνηται ἡ ποινὴ εἰς τὴν κοινότητα ὡς τοιαύτην, ἀλλὰ πρέπει νὰ περιορίζηται εἰς μόνους τοὺς ἐνόχους (γ).

(α) L. 26. D. poenis, ἰδίως δὲ L. 22. C. eod.

(β) Ἐὰν ὁ νόμος διατάττῃ τὸ ἐναντίον, ὡς L. 5. C. ad L. Jul. Maj., εἰς μὲν τὸν νομοθέτην ἀνήκει τῆς εὐθύνης τὸ βάρος, εἰς δὲ τὸν δικαστήν, τῆς ἐφαρμογῆς τὸ καθῆκον, εἰς δὲ τὸν ἔχοντα τὸ δικαίωμα τῆς χάριτος, τῆς αὐστηρότητος ἡ μετρίασις.

(γ) Ὅθεν ἡ στέρησις τῶν προνομίων τῶν κοινοτήτων δὲν δύναται ὡς ποινὴ νὰ ἐπιβληθῇ διὰ πάντα, ἀλλὰ μόνον δι' ὡρισμένον χρόνον· αἱ δὲ χρηματικαὶ ποιναὶ δὲν πρέπει νὰ λαμβάνωνται ἐκ τῶν ὑπαρχόντων τῆς κοινότητος, ἀλλὰ ἐκ τῆς περιουσίας ἑνὸς ἑκάστου τῶν μελῶν αὐτῆς. Πρβ. ἀνωτέρω §. 28.

§. 139.

Ἐκ τῆς τεθείσης ἀρχῆς ἕπεται προσέτι, 3) ὅτι πᾶσα ποινή, ἥτις δὲν ἐπίκειται συγχρόνως ὡς δημόσιον χρέος ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ ἐνόχου, δὲν μεταβιβάζεται εἰς τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ. Μεταβιβάζονται δὲ μόνον αἱ τὴν περιουσίαν ἀφορῶσαι ποιναί, ἐὰν ἤτοι 1) κατεδικάσθη ζῶν ἔτι ὁ ἀδικήσας, ἢ 2) τὸ πραχθὲν ἀδίκημα ἦναι τοιοῦτον, ἕνεκα τοῦ ὁποίου δημεύεται κατὰ τοὺς νόμους αὐτοδικαίως

(ipso jure) καὶ ἀμέσως μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀξιοποίνου πράξεως ὁλόκληρος ἡ περιουσία τοῦ παρανομήσαντος ἢ μέρος αὐτῆς (α).

(α) L. 20. D. de accusat. L. 14. D. de publ. et. vect. L. 22. D. de SCto Silan. L. 38. D. de R. J. L. 4. C. de apostat. L. 5. C. si reus vel accusatus mortal. Kleinschrod de reparatione damni delicto dati. Spec. 1. §. 12—14. καὶ τοῦ αὐτοῦ syst. Entw. II. Thl. §. 38. 39.

§ 140.

γ) *Πᾶσα ποινὴ πρέπει νὰ ἐκτελῆται δημοσίᾳ*, διότι [εἶναι ἀνάγκη νὰ κρατύνηται ἡ ἀπειλὴ τοῦ νόμου διὰ τῆς ἐκτελέσεως (α). Οἱ ἁπλοῖ δὲ σωφρονισμοὶ, τοὺς ὁποίους ἐπιβάλλει ἡ ἀστυνομία πρὸς βελτίωσιν τῶν τιμωρουμένων δύνανται, ἐνίοτε δὲ καὶ πρέπει, νὰ ἐπιβάλλωνται κατ' ἰδίαν, διότι μόνον σκοπὸν ἔχουσι νὰ ἐπενεργήσωσιν εἰς τὸ ἄτομον τοῦ τιμωρουμένου, καὶ ἡ δημοσιότης ἤθελεν ἀντιβαίνει εἰς τὸν σκοπὸν τῆς βελτιώσεως αὐτοῦ.

(α) Ὁ λόγος οὗτος ἀρκεῖ πρὸς ἀντίκρουσιν τῆς γνώμης τοῦ Benjamin Rusch Untersuchung der Wirkungen öffentleher Strafen auf die Verbriechen und die Gesellschaft, aus dem Englischen übersepzt. Leipz. 1772. Κατὰ τῆς γνώμης τοῦ Rusch εἶναι ἐν μέρει ὁ Puttmann über die öffentliche Vollstreckung der peinl. Strafen. Ein Sendschreiben an Herrn Benjamin Rusch. Leipz. 1792.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Πολλοὶ τῶν νεωτέρων ὑποστηρίζουσι τὴν γνώμην, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐκτελῶνται δημοσίᾳ αἱ ποιναὶ, καὶ μάλιστα αἱ κεφαλικαὶ, διότι, λέγουσιν, ἢ τὸ κοινὸν λαμβάνει μεγάλην συμπάθειαν πρὸς τὸν τιμωρούμενον, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐξασθενεῖ τὸ πρὸς τὸν νόμον σέβας, ἢ γεννᾶται ἀποστροφὴ πρὸς τὴν ποινικὴν δικαιοσύνην, ἢ ἀμβλύνονται τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα καὶ γεννᾶται εἶδός τι ὠμότητος. Ὅρα

πρὸ πάντων *Silvela* du maintien de la peine de mort. Paris 1832. p. 242—304. Εἰς τὴν βουλὴν τῆς Δρέσδης ἐσυζητήθη κατὰ τὸ 1834 τὸ ζήτημα τοῦτο. *Grohmann* Christenthum und Vernunft für die Abschaffung der Todesstrafe. Berlin 1835. σελ. 239. Παρεδέχθη δὲ ἡ βουλὴ τὴν δημοσίαν ἐκτέλεσιν. *Mittermaier* (Archiv des Criminalr) 1836 σελ. 23.) Τὸ διὰ τὴν Βέρνην νομοσχέδιον, §. 4., παραδέχεται τὴν δημοσιότητα ὑπὸ περιορισμοὺς, ὁποῖοι ἰσχύουσιν ἐν Ἀμερικῇ. Πρέπει ὅμως νὰ ὑποστηρίζωμεν τὴν ἀνάγκην τῆς δημοσιότητος τῆς ἐκτελέσεως ὅταν λάβωμεν ὑπ᾽ ὄψιν, ὅτι ὁ νομοθέτης δὲν δύναται νὰ παραβλέψῃ τὸν δευτερεύοντα σκοπὸν τῆς ποινῆς, τὸν ἀποβλέποντα εἰς ἐκφόβησιν *Mittermaier* (Arch. des Criminalr. neue Folge I. σελ. 224.) Μόνον εἰς πολιτείας τινὰς τῆς ἀρκτῴας Ἀμερικῆς, π. χ. εἰς τὴν Πενσυλβανίαν, ἡ ἐκτέλεσις τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου γίνεται ἐπὶ παρουσίᾳ ὡρισμένων μαρτύρων, ἀποκλειομένου δὲ τοῦ κοινοῦ. *Mittermaier* (Zeitschr. für auslaend. Gesetzgebung VII. 154.) Εἰς τὴν βυρτεμβεργικὴν βουλὴν ἐγένετο πρότασις τοῦ ν᾽ ἀπαγορευθῇ ἡ δημοσιότης, ἀλλ᾽ ἀπεῤῥίφθη διὰ μεγάλης πλειονοψηφίας. *Hepp* Comm. I. σελ. 139.

§. 141.

Δ) *Πάσης ποινῆς ἡ ἐκτέλεσις πρέπει νὰ στηρίζηται εἰς δικαστικὴν ἀπόφασιν, προσδιορίζουσαν τὸ εἶδος καὶ τὸν βαθμὸν τοῦ ἐπιβλητέου κακοῦ.* (α) Διότι οὐδεὶς πρέπει νὰ ὑποφέρῃ κακὸν μεγαλείτερον τοῦ εἰς τὴν πρᾶξίν του ἁρμόζοντος.

(α) Μόνον ἐπὶ τῆς ποινῆς τῆς μαστιγώσεως (Stauplesen) δὲν τηρεῖται ὁ κανὼν οὗτος.

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ.

Περὶ τῶν κατὰ τὴν Γερμανίαν ἐν χρήσει ποινῶν.

Jac. Dübler. theatrum poenarum, suppliciorum et executionum criminalium, oder Schauplatz der Leibes-und Lebensstrafen. Sondershausen 1693. 4. (Πότε θέλει τελευταῖον κατασταθῆ περιττὸν τὸ ἀνάμικτον τοῦτο σύγγραμμα διὰ τῆς ἐκδόσεως ἄλλου τινὸς νεωτέρου;)

J. C. H. Dreyer antiq. Anm. über einige in dem mittlern Zeitalter in Deutschland und im Norden üblich gewesene Lebens-, Leibes-und Ehrenstrafen. Lüb. 1792.

§. 142.

Ὁ δικαστὴς ὀφείλει νὰ μὴ ἐπιβάλλῃ ἄλλας ποινὰς, εἰ μὴ τὰς τεθειμένας ὑπὸ τῶν νόμων, καὶ δὲν ἔχει τὴν ἐξουσίαν νὰ ἐφευρίσκῃ αὐτὸς νέα ποινῶν εἴδη. Ἐπίσης καὶ ὅταν πρόκηται περὶ τῆς ἐφαρμογῆς αὐθαιρέτων ποινῶν, ὀφείλει νὰ ἐκλέγῃ μόνον τοιαύτας, αἵτινες περιέχονται εἰς τὴν ποινικὴν νομοθεσίαν, ἢ τὰς ὁποίας καθιέρωσεν ἡ συνήθεια. Ἐντεῦθεν ἡ ἀνάγκη τῆς παρούσης διδασκαλίας.

§. 143.

Αἱ ποιναὶ δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν ἐν γένει εἰς *φερωνύμους* καὶ εἰς *ἀνωνύμους*. Εἰς τὰς τελευταίας ἀνήκει ἡ στέρησίς τινων δικαιωμάτων ἢ προνομίων, ἡ ἀπαγόρευσίς τινων ἄλλως θεμιτῶν πράξεων καὶ ἐπιχειρήσεων, οἷον ἡ ἀπαγόρευσις ἐπιτηδεύματος, ἀρχῆς κ.τ.λ.

(α) L. 9. pr. §. 1—9. D. de poenis. Ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ ἐμφανίζεσθαι εἰς τὰ θέατρα εἶναι ποινὴ κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον, L. 28· §. 3. eod., ὁ δὲ Οὐλπιανὸς προτείνει ὡς ζήτημα, ἐὰν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ποινὴ καὶ ἡ πρὸς τὸ ἐμπορεύεσθαι ὑποχρέωσις. L. 9. §. D. eod.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Εἰς τὴν τοῦ συστήματος τῶν ποινῶν ἐξέτασιν εἶναι ἀνάγκη νὰ διακρίνωμεν ἀπ' ἀλλήλων τὴν νομιμότητα καὶ τὴν σκοπιμότητα ἑκάστου εἴδους ποινῆς. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν σκοπιμότητα, ὀφείλει ὁ νομοθέτης νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν ἐν μέρει μὲν τὰς ἰδιαιτέρας περιστάσεις τοῦ ἔθνους, διὰ τὸ ὁποῖον εἶναι προσδιωρισμένη ἡ νομοθεσία, ἐν μέρει δὲ τοὺς κανόνας τῆς φρονήσεως (διότι πολλάκις εἶδός τι ποινῆς εἶναι μὲν κακὸν, ἀλλ' ἐπιφέρει καὶ συνεπείας ἐπιβλαβεῖς, τὰς ὁποίας δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ θέλῃ ὁ νόμος), ἐν μέρει δὲ τὰ ἀπαιτούμενα, ὅσα πρέπει νὰ ἔχῃ πᾶσα ποινὴ κατὰ τὴν παραδεκτὴν γενομένην τοῦ ποινικοῦ δικαίου θεωρίαν. Ὅρα. *Bentham* traité de legislation civile et pénale (Oeuvres Bruxelles 1829.) Vol. I. p. 176. *Rossi* traité de droit pénal Vol. III. p. 119. *Carmignani* delle leggi III. p. 130. *Richter* das philosophische Strafrecht. σελ. 247. *Hepp* über die Gerechtigkeitstheorien, σελ. 76. *Baroli* diritto naturale Vol. IV. p. 117. *v. Preuschen* Gerechtigkeitstheorie II. σελ. 92. *Henrici* über die Unzulänglichkeit eines einfachen Strafrechtsprincips. σελ. 85. Διὰ ταῦτα ἔχει μεγάλην ἐπιῤῥοὴν ὡς πρὸς τὴν ἐκλογὴν τῶν ποινῶν ἡ παραδοχὴ τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἄλλης θεωρίας περὶ τοῦ ποινικοῦ δικαίου. Τὸ σύστημα τῶν ποινῶν κατὰ τὸ κοινὸν γερμανικὸν δίκαιον εἶναι σύμφυρτον μίγμα τῶν διατάξεων τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου, τῶν ποινῶν τῆς ποινικῆς διατάξεως τοῦ Καρόλου καὶ τῶν θεωριῶν τῆς πράξεως· ἀλλ' ἑκάστη τῶν πηγῶν τούτων ἐστηρίζετο εἰς ἄλλας περὶ ποινικοῦ δικαίου ἀρχὰς καὶ περιεῖχεν εἴδη ποινῶν, μὴ ἐφαρμοζομένων πλέον σήμερον. Καὶ μεταξὺ αὐτῶν τῶν ῥωμαίων νο-

μοδιδασκάλων, τοῦ *Οὐλπιανοῦ* L. C. §. 2. L. 8. D. de poenis), τοῦ *Παύλου* (rec. sent. V. tit. 17. ζ. 3.). τοῦ *Καλλιστράτου* (L. 28. D. de poenis. L. 5. D. de extraord. cognit.), ὑπῆρχε διαφωνία ὡς πρὸς τὰ εἴδη τῶν ποινῶν καὶ ὡς πρὸς τὴν διαίρεσιν αὐτῶν. Τὸ εἰς τὰς διαφόρους τάξεις τῶν πολιτῶν ἀναγόμενον ῥωμαϊκὸν δίκαιον ἦτο οὐσιῶδες ὡς πρὸς τὰ ἐπιβλητέα εἴδη τῶν ποινῶν. Ὑπὸ τὴν ἔκφρασιν poena capitales περιελάμβανε τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον οὐ μόνον τὰς ποινὰς τοῦ θανάτου, ἀλλὰ καὶ τὰς ἑξῆς: damnatio ad metalla, deportatio, aquae et ignis interdictio. Περὶ τοῦ ῥωμαϊκοῦ συστήματος τῶν ποινῶν ὅρα *Cremani* elem. jur. crim. I. p. 175. *Marezoll* über bürgerliche Ehre, σελ. 22. *Rosshirt* Lehrb' σελ. 120. *Heffter* Lehrb. σελ. 137—144. Ἡ Π. Δ. Κ. παραπέμπει πάντοτε εἰς τὸ ἔθιμον δίκαιον τῆς ἐποχῆς της καὶ εἰς τὰ εἰδικὰ ἐπιτόπια ἔθιμα. Ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου καὶ αἱ πηρωτικαὶ ποιναὶ ἦσαν συνήθεις· ἡ δὲ ποινὴ τῆς φυλακίσεως ἀναφέρεται μὲν ἐντὸς τῆς Π. Δ. Κ. (ἄρθ. 175. 176. 216.), ἀλλὰ σπανίως διὰ τὴν κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἔλλειψιν ποινικῶν καταστημάτων. Εἰς τὰ ἄρθρα 10 καὶ 101 τῆς Π. Δ. Κ. (πρβ. Bamberg. 222.) γίνεται μὲν λόγος περὶ φυλακίσεως διὰ βίου, ὅρα ὅμως *Abbegg* (Archiv des Criminalr. 1838. σελ. 74.). Ὕστερον κατέστησαν συνεχέστεραι αἱ περιορίζουσαι τὴν ἐλευθερίαν ποιναί. ὅρα *Wächter* über Strafarten und Strafanstalten von Würtemberg. Tüb. 1832. *Hepp* das Strafensysten des neuen würtemberg. Entwurfs. Heidelb. 1836.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Τὸ περὶ τῶν ποινῶν σύστημα τῶν νεωτέρων νομοθεσιῶν εἶναι πολὺ διάφορον. 1) Τὸ γαλλικὸν δίκαιον διαιρεῖ τὰ διάφορα εἴδη τῶν ποινῶν εἰς τρεῖς τάξεις, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς διαιρέσεως τῶν ἀδικημάτων εἰς κακουργήματα,

πλημμελήματα καὶ πταίσματα. Ποιναὶ κακουργημάτων εἶναι: 1) ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου (Code pénal, art 13.)· 2) ἡ ποινὴ τῶν δεσμῶν travaux forcés, α) τῶν διὰ βίου, μετὰ δημοσίας ἐκθέσεως καὶ μετὰ καυτηριάσεως (Code Art. 15. [ἡ τελευταία αὕτη κατηργήθη διὰ τοῦ νόμου τῆς 28 ἀπριλίου 1832])· β) τῶν προσκαίρων, ἤγουν τοὐλάχιστον 5 καὶ τὸ πολὺ 20 ἐτῶν. Περὶ τῆς ποινῆς τῶν galères ὅρα *Mittermaier*(*Julius* Jahrb. der Straf-und Besserungsanstalten. 1830. Heft 4. κ. 5.) *Morau Christophe* l'état actuel des prisons. pag. 265. 378. 3). Ὁ ὑπερορισμὸς, φερομένου τοῦ καταδίκου εἰς ὡρισμένον ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως τόπον ἐκτὸς τῆς ἠπείρου (Code 17. 18. τροπολογ. διὰ τοῦ νόμου τῆς 28 ἀπριλίου 1832. ἄρθρ. 17. *Hellie* théorie du Code pénal I. p. 131.)· 4) ἡ εἱρκτὴ (reclusion), ἡνωμένη μὲ καταναγκασιν εἰς δημόσια ἔργα (Code Art. 20—24.), καὶ συνισταμένη τοὐλάχιστον εἰς 5 καὶ τὸ πολὺ εἰς 10 ἔτη· 5) ἡ ἐν φρουρίῳ κάθειρξις (τὴν ὁποίαν εἰσήγαγεν ὁ νόμος τοῦ 1832 διὰ τοὺς ἕνεκα πολιτικῶν ἀδικημάτων καταδίκους. *Hellie* théorie I. p. 149.)· 6) ἡ δημοσία ἔκθεσις, ὡς συνέπεια τῆς εἰς δεσμὰ καὶ εἰς εἱρκτὴν καταδίκης (Code Art. 22.). Δυνάμει τοῦ νόμου τοῦ 1832 ἔχουσι τὰ δικαστήρια τὸ δικαίωμα ν' ἀπαλλάττωσι τῆς συνεπείας ταύτης τοὺς καταδίκους· 7) ἡ δήμευσις τῆς περιουσίας (Code Art. 38. 39.)· ἀλλὰ τὸ ἄρθρ. 66. τοῦ γαλλικοῦ πολιτεύματος καταργεῖ τὴν ποινὴν ταύτην. 8) ἡ ἐξορία (banissement) ἀπὸ 5 ἕως 10 ἐτῶν. Code Art. 32. 33. 9) ἡ ἀστυκὴ καθαίρεσις, συνισταμένη εἰς ἀφαίρεσιν τῶν πολιτικῶν καί τινων ἀστυκῶν δικαιωμάτων (Code Art. 34.) Ποιναὶ πλημμελημάτων εἶναι: 1) ἡ φυλάκισις, ἀπὸ 6 ἡμερῶν ἕως 5 ἐτῶν (Code Art. 40.)· 2) ἡ ἐπὶ ὡρισμένον χρόνον ἀποστέρησις ἀστυκῶν τινων δικαιωμάτων (Code Art. 42.)· 3) ἡ χρηματικὴ ποινὴ ἀπὸ 16 φράγκων καὶ ἀνωτέρω. Κοινὴ συνέπεια τῶν ἐπὶ

κακουργήμασι καὶ τῶν ἐπὶ πλημμελήμασι ποινῶν εἶναι ἡ θέσις τῶν καταδίκων ὑπὸ ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν (Code Art. 11. 44.), τῆς ὁποίας τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι, ὅτι ἡ κυβέρνησις προσδιορίζει ὡς κατοικίαν τοῦ καταδίκου ῥητὸν τόπον, ἀπὸ τοῦ ὁποίου δὲν δύναται οὗτος ν' ἀπομακρυνθῇ ἄνευ ἀδείας τῆς ἀστυνομικῆς ἀρχῆς (Code Art. 44. 47.). Τοῦ συστήματος τούτου τὴν αὐστηρότητα ἐμετρίασεν ὁ νόμος τῆς 28 ἀπριλίου 1832. *Hellie* théorie I. p. 218. Ποιναὶ πταισμάτων εἶναι φυλάκισις μέχρι 5 ἡμερῶν καὶ πρόστιμον 5—15 φράγκων (Code Art. 465—467). Ὅρα ἐν γένει περὶ τοῦ παρὰ τοῖς Γάλλοις συστήματος τῶν ποινῶν: *Carnot* Comment. I. p. 34. *Bavoux* leçons p. 539. *Hellie* théorie du Code pénal I. p. 53. *Rauter* traité I. p. 249. ff. *Boitard* p. 70. ff. II). Ὁ αὐστριακὸς νόμος παραδέχεται τὰς ἑξῆς ποινάς: 1) τὴν τοῦ θανάτου (ἄρθρ. 9.)· 2) τὴν κάθειρξιν κατὰ τρεῖς διαφόρους βαθμούς, α) ἁπλῆν κάθειρξιν ἄνευ ἁλύσεων, β) αὐστηρὰν κάθειρξιν μὲ ἁλύσεις, γ) αὐστηροτάτην κάθειρξιν μὲ ἁλύσεις, καὶ ἀπόλυτον ἀπομόνωσιν. Ἡ κάθειρξις ἐπιβάλλεται διὰ βίου ἢ προσκαίρως ἀπὸ 6 μηνῶν ἕως 20 ἐτῶν (τοῦ αὐστρ. νόμου ἄρθρ. 11—16.), ἐπιτείνεται δὲ διὰ καταναγκασμοῦ εἰς δημόσια ἔργα (§. 18.). 3) τὴν δημοσίαν ἔκθεσιν (§ 19.)· 4) τὸν σωματικὸν σωφρονισμὸν (§. 20.)· 5) τὴν ἐξορίαν (§. 22.). Ὅρα περὶ τοῦ αὐστριακοῦ συστήματος τῶν ποινῶν: *Jenull* das oesterreich. Criminalr. I. Thl. σελ. 206. κ. ἑπ. III) Τὸ πρωσσικὸν δίκαιον ἀπειλεῖ τὰς ἑξῆς ποινάς: 1) τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου (ἐκτελουμένην, κατὰ τὸ διάταγμα τῆς 19 ἰουνίου 1811, διὰ πελέκεως). Περὶ τῆς κατὰ διαφόρους τρόπους ἐκτελέσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς ὅρα *Mannkopf* preuss. Criminalordn. σελ. 347. 2) περιοριζούσας τὴν ἐλευθερίαν ποινάς, ἐπὶ τῶν ὁποίων διακρίνει ὁ νόμος κάθειρξιν ἐν φρουρίῳ, βαρεῖαν εἱρκτήν, ἁπλῆν εἱρκτήν, φυλά-

κισιν. Ἐὰν ὁ νόμος ἀφίνῃ τὴν ἐκλογὴν εἰς τὸ δικαστήριον, προσδιορίζει τοῦτο ἐν τῇ ἀποφάσει τὸν τόπον, ὅπου πρέπει νὰ ἐκπληρωθῇ ἡ ποινή. Ἐὰν ὁ νόμος ἀπειλῇ ῥητὸν εἶδος ποινῆς, ὀφείλει τὸ δικαστήριον νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν ποινὴν ταύτην. Περὶ τῶν λόγων, οἵτινες ἔχουσιν ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου ἐκλογὴν τῆς ἐν φρουρίῳ καθείρξεως ἢ τῆς βαρείας εἱρκτῆς, ὅρα πολλὰ διατάγματα παρὰ *Mannkopf* preussisches Criminalrecht I. σελ. 26. *Mannkopf* preus. Criminalordnung σελ. 353. Ἡ βαρεῖα εἱρκτὴ δὲν δύναται νὰ ἦναι ἐλάσσων τῶν 3 μηνῶν *Koch* Repertorium des preuss Slrafrechts σελ. 78. 3) τὸν σωματικὸν σωφρονισμόν, ὅστις κατὰ τὸ διάταγμα τῆς 23 μαΐου 1822 πρέπει νὰ ἐπιβάλληται εἰς μόνους τοὺς ἐκ τῆς ἐσχάτης τάξεως τῶν πολιτῶν, οὐδέποτε δὲ εἰς κόρας κατωτέρας τῶν 10 ἐτῶν ἡλικίας, οὐδέποτε ὡς ἔκτακτος ποινή, καὶ οὐδέποτε ἐπὶ αὐθορμήτου ὁμολογίας. *Mannkopf* σελ. 29. 4) χρηματικὰς ποινάς· 5) ἀτιμωτικὰς ποινάς, οἷον στέρησιν τοῦ ἐθνοσήμου καὶ ἄλλων διακριτικῶν σημείων. Ὅρα πολλὰ διατάγματα παρὰ *Mannkopf* σελ. 30. etc. Ὅρα προσέτι περὶ τοῦ πρωσσικοῦ συστήματος τῶν ποινῶν: *Temme* Handb. des preuss. Criminalr. σελ. 29—40.—IV). Ὁ βαυαρικὸς καὶ ὁ ὀλδεμβουργικὸς νόμος παραδέχονται τὰς ἑξῆς ποινάς; 1) τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου· 2) τὴν ποινὴν τῶν διὰ βίου δεσμῶν, συνεπάγουσαν πολιτικὸν θάνατον καὶ δημοσίαν ἔκθεσιν (βαυαρ. νόμου ἄρθρ. 7.)· 3) τὴν ποινὴν τῆς βαρείας εἱρκτῆς α) ἐπὶ ἀόριστον χρόνον, ὅτε μετὰ παρέλευσιν ἑκκεδαιδεκαετοῦς ἀδιαλείπτου καλῆς διαγωγῆς ἔχει ὁ κατάδικος τὴν ἐλπίδα νὰ τύχῃ χάριτος, β) ἐπὶ ὡρισμένον χρόνον, ἀπὸ 8 ἐπὶ 20 ἐτῶν· 4) τὴν ποινὴν τῆς ἁπλῆς εἱρκτῆς ἀπὸ 1 ἕως 8 ἐτῶν (ἄρθρ. 15. 16,)· 5) τὴν ποινὴν τῆς ἐν φρουρίῳ καθείρξεως ἄρθρ. 19.), εἰς τὴν ὁποίαν ἔχει ὁ δικαστὴς τὸ δικαίωμα νὰ μεταβάλλῃ τὰς προμνημονευθείσας ποινάς, σταθμίζων τὰς

προκειμένας ἑκάστοτε περιστάσεις (οἷον τὴν ἀνατροφὴν κα' παιδείαν τοῦ καταδίκου)· 6) τὴν ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἀποβολὴν καὶ τὴν ἀνικανότητα πρὸς δημοσίαν ὑπηρεσίαν (ἄρθρ. 22.)· 7) τὸν σωματικὸν σωφρονισμὸν (ἄρθρ. 25.)· 8) φυλάκισιν μέχρι 2 ἐτῶν (ἄρθρ. 28)· 9) χρηματικὴν ποινήν.— V) Ὁ σαξωνικὸς νόμος ἀπειλεῖ τὰς ἑξῆς ποινάς: 1) τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου δι' ἀποκεφαλισμοῦ· 2) τὴν βαρεῖαν εἱρκτὴν κατὰ δύο βαθμούς, α) ἐπιτεταμένην δι' ἁλύσεως, β) ἐπιτεταμένην διὰ κρατήσεως εἰς σκοτεινὸν δωμάτιον, ἢ δι' ἀποστερήσεως θερμῆς τροφῆς. Ἡ βαρεῖα εἱρκτὴ τοῦ πρώτου βαθμοῦ δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τὰ 20 ἔτη, οὐδὲ νὰ ἦναι ἐλάσσων τῶν 2, ἡ δὲ τοῦ δευτέρου βαθμοῦ δὲν δύναται νὰ ἦναι κατωτέρα τοῦ ἑνὸς ἔτους. 3) τὴν ποινὴν τῆς ἁπλῆς εἱρκτῆς, ἥτις δὲν δύναται νὰ ἦναι ἀνωτέρα τῶν 10 ἐτῶν οὔτε ἐλλάσων τῶν 2 μηνῶν· 4) τὴν ποινὴν τῆς φυλακίσεως μέχρι 3 μηνῶν, ἐκτὸς ἐὰν ὁ νόμος προσδιορίζῃ ἐπὶ εἰδικῶν ἀδικημάτων μακροτέραν διάρκειαν· 5) τὴν ἐν φρουρίῳ κάθειρξιν, ἥτις ὅμως δὲν δύναται νὰ ἐπιβληθῇ εἰς πολιτικοὺς εἰμὴ διὰ χάριτος (ἄρθρ. 13.)· 6) τὴν ποινὴν τῆς χειροπονίας, ἥτις δύναται ἐπὶ ἀδικημάτων τιμωρουμένων μὲ τρίμηνον τὸ πολὺ φυλάκισιν νὰ ἐπιβληθῇ ἀντὶ φυλακίσεως εἰς τοιαῦτα ἄτομα, τὰ ὁποῖα ὡς ἐκ τῆς τάξεώς των ἀσχολοῦνται εἰς τοιούτου εἴδους ἔργα (ἄρθρ. 14.)· 7) τὴν χρηματικὴν ποινήν· 8) τὴν ἐπίπληξιν.— VI Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος παραδέχεται: 1) τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου· 2) τὴν διὰ βίου βαρεῖαν εἱρκτήν· 3) τὴν πρόσκαιρον βαρεῖαν εἱρκτήν, ἀπὸ 5 ἕως 25 ἐτῶν (ἄρθρ. 11.)· 4) τὴν ἁπλῆν εἱρκτήν, ἥτις δὲν δύναται νὰ ἦναι ἐλάσσων τῶν 6 μηνῶν οὐδὲ νὰ ὑπερβαίνῃ τὰ 6 ἔτη· 5) τὴν ἐν φρουρίῳ κάθειρξιν (ἄρθρ. 18.), καθόσον τὰ δικαστήρια ἤθελον διατάξει τὴν ἐν φρουρίῳ ἐκπλήρωσιν τῆς εἰς ἁπλῆν εἱρκτὴν καταδίκης, ἐὰν εὕρωσιν ἱκανοὺς λόγους πρὸς τοῦτο ἐκ τῆς μετ' ἐπιμελείας σταθμίσεως

τῶν διαφόρων περιστατικῶν τοῦ ἀδικήματος καὶ τῆς παιδείας καὶ τῶν ἀστυκῶν σχέσεων τοῦ παραβάτου· 6) τὴν ποινὴν τῆς φυλακίσεως κατὰ δύο βαθμούς: α) τῆς μὲν ἀπὸ 1 ἡμέρας ἕως 6 ἑβδομάδων, β) τῆς δὲ ἀπὸ 4 ἑβδομάδων μέχρι 2 ἐτῶν. Ἀλλὰ ὁ νόμος ἀπειλεῖ ἐνίοτε κατ' ἐξαίρεσιν καὶ μικροτέραν φυλάκισιν, οἷον, ἐπὶ ἀναιρέσεως (ἄρθρ. 243), μέχρις 6 ἐτῶν· 7) τὴν διηνεκῆ καὶ τὴν πρόσκαιρον στέρησιν τῶν ὡς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας καὶ τῶν ἀστυκῶν ἐπιτίμων δικαιωμάτων (ἄρθρ. 27.)· 8) τὸν σωματικὸν σωφρονισμὸν, ὡς ἁπλῆν πειθαρχικὴν ποινὴν κατὰ τῶν πρὸς ἐκπλήρωσιν ἁπλῆς ἢ βαρείας εἱρκτῆς ἐν τοῖς δεσμωτηρίοις καταδίκων (ἄρθρ. 41.)· 9) τὴν ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν, ἐὰν ἐπαπειλῆται κίνδυνος τῆς δημοσίας εὐταξίας ἢ ἀσφαλείας, ὡς ἐκ τῆς ἀτομικότητος τοῦ πράξαντος καὶ ὡς ἐκ τοῦ εἴδους τοῦ ἀδικήματος (ἄρθρ. 42.).— VII) Τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον παραδέχεται: 1) τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου· 2) τὴν ποινὴν τῆς διὰ βίου βαρείας εἱρκτῆς· 3) τὴν ποινὴν τῆς προσκαίρου βαρείας εἱρκτῆς ἀπὸ 3 ἕως 20 ἐτῶν (ἄρθρ. 14.)· 4) τὴν ἁπλῆν εἱρκτὴν ἀπὸ 6 μηνῶν ἕως 6 ἐτῶν (ἄρθρ. 33.)· 5) τὴν φυλάκισιν κατὰ δύο βαθμοὺς, α) ἀπὸ 4 ἑβδομάδων ἕως 1 ἔτους, β) τὸ πολὺ 6 ἑβδομάδων (ἄρθρ. 36.)· 6) τὴν ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας ἀποβολὴν καὶ τὴν ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας ἀπόλυσιν· 7) τὴν ἐν φρουρίῳ κάθειρξιν, ὡς στερητικὴν τῆς ἐλευθερίας ποινὴν, ἐπιβλητέαν εἰς τοὺς μᾶλλον πεπολιτευμένους, ἐὰν τὸ πραχθὲν ἀδίκημα δὲν ἔχει ὡς ἀφορμὴν τὴν ἰδιοτέλειαν ἢ ἄλλα οὐτιδανὰ φρονήματα (ἄρθρ. 91·)· 8) τὴν χρηματικὴν ποινήν.— VIII) Ὁ ποινικὸς νόμος τοῦ Zürich παραδέχεται: 1) τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου· 2) τὴν ποινὴν τῶν δεσμῶν ἡνωμένην μὲ αὐστηρὰν ἀπομόνωσιν, τοὐλάχιστον ἐπὶ ἓξ ἔτη (ἄρθρ. 7.)· 3) τὴν βαρεῖαν εἱρκτὴν ἀπὸ 1 ἕως 10 ἐτῶν· 4) τὴν φυλάκισιν μέχρι 3 ἐτῶν (ἄρθρ. 16.)· 5) τὴν ἐξορίαν ἀπὸ τῆς ὁμοσπόνδου χώρας, ἢ ἀπὸ τοῦ νο-

μοῦ, ἡ ἀπὸ τῆς ἐπαρχίας (ἄρθρ. 19.) 6) τὸν περιορισμὸν (συνιστάμενον εἰς ἀπαγόρευσιν τῆς ὑπερβάσεως τῶν ὁρίων τῆς κοινότητος)· 7) τὴν στέρησιν τῆς ἐνεργείας τῶν ἀστυκῶν δικαιωμάτων. 8) τὴν ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας ἀποβολήν· 9) τὴν ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας προσωρινὴν παῦσιν· 10) τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς εἰς ξενοδοχεῖα φοιτήσεως· 11) τὴν ἐπίπληξιν· 12) τὴν χρηματικὴν ποινήν·— IX) Ὁ ποιν. νόμος τῆς Λυκέρνης παραδέχεται: 1) τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου· 2) τὴν ποινὴν τῶν δεσμῶν ἀπὸ 5 ἐτῶν μέχρι δεσμῶν διὰ βίου. 3) τὴν βαρεῖαν εἱρκτὴν ἀπὸ 3 μηνῶν ἕως 10 ἐτῶν· 4) τὴν κάθειρξιν ἀπὸ 3 μηνῶν μέχρι 2 ἐτῶν· 5) τὴν ἐξορίαν· 6) τὸν σωματικὸν σωφρονισμόν· 7) τὴν χρηματικὴν ποινήν.— X) Ὁ διὰ τὸ St Gallen νόμος τῆς 24 νοεμβρίου 1838 (Archiv des Criminalr. 1839. nr. 8) ἐπιτρέπει τὰς ἑξῆς ποινάς: 1) τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου· 2) τὴν βαρεῖαν εἱρκτὴν ἀπὸ 3 μηνῶν ἕως διὰ βίου· 3) τὴν ἀπὸ τοῦ νομοῦ ἐξορίαν 4) τὴν ποινὴν τῆς μαστιγώσεως· 5) τὴν ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἀποβολήν· 6) τὴν χρηματικὴν ποινήν.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον ὑπάρχουσι τὰ ἑξῆς εἴδη τῶν ποινῶν: α) ἐπὶ κακουργήμασι: 1) θάνατος (διὰ τῆς λαιμητόμου ἢ διὰ τουφεκισμοῦ) ἄρθρ. 5· 2) δεσμὰ διὰ βίου, συνεπάγοντα πολιτικὸν θάνατον (οἱ κατάδικοι δεσμεύονται τοὺς δύο πόδας διὰ μακρᾶς ἁλύσεως προσηρτημένην ἐχούσης σιδηρᾶν σφαῖραν καὶ προτρέπονται εἰς ἔργα βαρύτατα ἐντὸς τοῦ δεσμωτηρίου ἢ ὑποβάλλονται καὶ εἰς δημόσια ἔργα) ἄρθρ. 7. 9.· 3) δεσμὰ πρόσκαιρα ἐπὶ 10—20 ἔτη (ταῦτα δὲν συνεπάγουσι πολιτικὸν θάνατον καὶ οἱ κατάδικοι δὲν ὑποβάλλονται εἰς δημόσια ἔργα) ἄρθρ. 8. 9.· 4) εἱρκτὴ ἀπὸ 5—10 ἔτη (οἱ κατάδικοι κατακλείονται εἰς τὸν τόπον τῆς ποινῆς καὶ προτρέπονται εἰς ἐργασίαν· (οἱ εἰς εἱρκτὴν καὶ εἰς πρόσκαιρα δε-

σμὰ καταδικαζόμενοι εὑρίσκονται εἰς κατάστασιν νομίμου ἀπαγορεύσεως—interdiction) ἄρθρ. 11. 25. β) ἐπὶ πλημμελήμασι: 5) φυλάκισις ἀπὸ 3 ἡμερῶν ἕως 5 ἐτῶν (οἱ κατάδικοι φυλάττονται μὲ ἁπλῆν δίαιταν εἰς τόπον διάφορον τῆς εἱρκτῆς καὶ τοῦ δεσμωτηρίου καὶ προτρέπονται εἰς ἀνάλογον ἐνασχόλησιν, εἰ δυνατὸν εἰς τὰ ἔργα τοῦ ἐπαγγέλματός των) ἄρθρ. 12.· 6) χρηματικὴ ποινὴ 15—500 δραχμῶν, ἄρθρ. 13'. γ) ἐπὶ πταίσμασι: 7) κράτησις ἀπὸ 1 ἡμέρας ἕως 1 μηνὸς ἄρθρ. 14.· 8) πρόστιμον 1—100 δραχμῶν, ἄρθρ. 15.— Εἰς εἰδικῶς ἐν τῷ νόμῳ ὡρισμένας περιπτώσεις ἐπιβάλλεται χρηματικὴ ποινή, κράτησις καὶ πρόστιμον καὶ ὑπὲρ τὸν γενικῶς τεθέντα ὡς ἀνωτέρω μέγιστον ὅρον. ἄρθρ. 13—15. Δήμευσις γίνεται μόνον εἰς τὰς παρὰ τοῦ νόμου ὁριζομένας περιπτώσεις καὶ μόνον ἐπὶ τῶν ἐν τῷ νόμῳ σημειουμένων πραγμάτων. ἄρθρ. 20. Περὶ τῶν συνεπειῶν πάσης καταδίκης ἐπὶ κακουργήματι καὶ ἐπὶ ῥητοῖς πλημμελήμασιν ὅρα τὴν προσθήκην ἐπὶ τοῦ §. 71. σημ. 3. Οἱ καταδικασθέντες εἰς ποινὴν ἐπὶ κακουργήματι, μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν αὐτῆς ὑποβάλλονται αὐτοδικαίως εἰς ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν ἐπὶ 10—20 ἔτη. Οἱ δὲ ἔνοχοι πλημμελημάτων ἢ πταισμάτων, ἐὰν ἦναι ἐπικίνδυνοι εἰς τὴν κοινὴν ἡσυχίαν ἢ εἰς τὰ ἤθη, ὑποβάλλονται εἰς τοιαύτην ἐπιτήρησιν, οἱ μὲν ἀπὸ 2 μέχρι 10 ἐτῶν, οἱ δὲ ἀπὸ 3 μηνῶν μέχρι 2 ἐτῶν. ἄρθρ. 33. 34. Κατὰ τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς οἱ ἐγχώριοι τίθενται ὑπὸ ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν, ξένοι διώκονται πέραν τῶν ὁρίων ἄρθρ. 37. Ἡ κυβέρνησις δύναται νὰ προσδιορίζῃ τόπους τινάς, ὅπου ὁ τεθεὶς ὑπὸ ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν δὲν δύναται νὰ διατρίβῃ οὐδὲ μετὰ παρέλευσιν τῆς διαρκείας τῆς ποινῆς, ἀλλ' ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ δὲν δύναται ἐγχώριος νὰ ἐξορισθῇ τῆς ἐπικρατείας, ἄρθρ. 35.

Σημ. 3. *τοῦ ἐκδ.* Ἐκ τῆς ποικιλίας τῶν ἐν τῇ προηγουμένῃ σημειώσῃ καταγραφεισῶν ποινῶν ἐξάγεται, ὅτι ὡς πρὸς τὸ σύστημα τῶν ποινῶν αἱ νεώτεραι νομοθεσίαι δὲν στηρίζονται εἰς ὀρθήν τινα θεμελιώδη ἀρχήν. Ἡ στερητικὴ τῆς ἐλευθερίας ποινὴ εἶναι τὴν σήμερον ἡ κοινοτέρα. Ἀλλὰ δὲν εἶναι πρέπον νὰ μὴ λαμβάνηται ὑπ' ὄψιν ὡς οὐσιώδης δευτερεύων σκοπὸς τῆς ποινῆς ἡ βελτίωσις τῶν τιμωρουμένων, ὅταν πρόκηται περὶ ποινῶν ἄλλων παρὰ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου. Ὅθεν, ἐὰν θελήσῃ τις νὰ παραδεχθῇ τὸ σωφρονιστικὸν σύστημα, πρέπει νὰ μεταβάλῃ καὶ ὁλόκληρον τὸ σύστημα τῶν ποινῶν. Ὅρα *Foucher* sur la réforme des prisons. Rennes 1838. p. 82. Ὁ προεκτεθεὶς πίναξ τῶν διαφόρων στερητικῶν τῆς ἐλευθερίας ποινῶν δὲν στηρίζεται ἐπὶ θεμελιώδους τινὸς βάσεως. Δύο μόνων εἰδῶν ποινικὰ καταστήματα δύνανται νὰ ὑπάρχωσι, καὶ κατὰ τοῦτο εἶναι λόγου ἄξιος ὁ διὰ τὸ *S*t Gallen νόμος. Διαφόρους καλὰς γνώμας περὶ τοῦ συστήματος τῶν ποινῶν περιέχουσιν αἱ ἐν ταῖς σαξωνικαῖς βουλαῖς συζητήσεις, ἂν καὶ τὸ ἐλάχιστον μέρος τῶν βουλευτῶν εἶχε σαφῆ περὶ τοῦ ἀντικειμένου ἰδέαν. Ὅρα περὶ τοῦ σαξωνικοῦ συστήματος: *Mittermaier* (Archiv 1837. σελ. 419.) καὶ *Herrmann* zur Beurtheilung des sächs. Criminalgesetzb. σελ. 23—65. περὶ δὲ τοῦ βυρτεμβεργικοῦ: *Hepp* Comm. I. σελ. 127—388. Ἰδίως εἶναι ἄξιον λόγου νὰ συνδυασθῶσι προσηκόντως μὲ τὸ περὶ τῶν ποινῶν σύστημα αἱ ὡς πρὸς τὴν τιμὴν τοῦ τιμωρουμένου συνέπειαι τῆς ποινῆς, περὶ ὧν ἐγένετο λόγος εἰς τὴν σημ. 3. ἐπὶ τοῦ §. 71.

§. 144.

Αἱ *φερώνυμοι* ποιναὶ εἶναι καθόσον ἀφορᾷ τὸν τρόπον δι' οὗ καθίστανται κακὰ διὰ τὸν ἄνθρωπον, ἤτοι Α) *ψυχολογι-*

καὶ ποιναὶ, τουτέστι διὰ μόνης τῆς φαντασίας διεγείρουσαι τὸ αἴσθημα τῆς ἀλγηδόνος ἢ B) *μηχανικαὶ*, *φυσικαὶ ποιναὶ* γινόμεναι πρὸ πάντων διὰ τῆς εἰς τὸ σῶμα ἐπενεργείας ἐπαισθηταὶ ὡς κακά.

§. 145.

Εἰς τὰς *μηχανικὰς* ποινὰς ἀνάγεται 1) ἡ *ποινὴ τοῦ θανάτου* (poena capitalis κατὰ τὴν στενωτέραν ἔννοιαν) (α), ἥτις εἶναι ἤτοι *ἁπλῆ* ἢ *ἐπιτεταμένη*, καθόσον ἡ στέρησις τῆς ζωῆς συνοδεύεται καὶ μὲ ἄλλα κακὰ ἢ ὄχι. Ἡ ἀποκεφάλισις (β), ἡ ἀγχόνη (poena uspendii) καὶ ὁ ἄχρηστος πλέον, πνιγμὸς (γ), κατατάσσονται εἰς τὰς ἁπλᾶς ποινὰς τοῦ θανάτου.

(α) Ἡ ἀπὸ τοῦ **Βεκκαρίου** μέχρι τῆς σήμερον ἀδιάλυτος ἔτι ἔρις περὶ τῆς νομιμότητος τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου (ὡς πρὸς τὰ περὶ τούτου συγγράμματα, ὅρα **Böhmer** Handb. d. Liter. σελ. 647. κ. ἐπ.) διηγέρθη κατὰ τὴν σύγχρονον ἡμῶν ἐποχὴν πάλιν ἐκ νέου. Πρβ. **W. G. Schirlitz** die Todesstrafe in naturrechtl. und sittl. Beziehung. Leipz. 1825. **Trummer** (crim Beitr. Bd. II. Heft 1. σελ 187.) **Grohmann** (N. Arch. d. CrimR. Bd. VIII. N. 16.) Vou Justizmorde. Ein Votum der Kirche. Leipz. 1826. Ὁμοίως καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν, ὡς ἐκ τῶν περὶ εἰσαγωγῆς τοῦ σωφρονιστικοῦ συστήματος ἰδεῶν. Τὰ κυριώτερα περὶ τούτου συγγράμματα εἶναι τὰ τοῦ **Charles Lucas** du systéme pénal et du systéme répressif en général, et de la peine de mort en particulier. à Paris 1827. καὶ du système pénitentiaire et aux Etas-unis. Paris 1820.

(β) Εἰς πολλὰ μέρη, οἷον εἰς τὴν Δανίαν, τὴν Πρωσσίαν καὶ ἀλλαχοῦ, διὰ τοῦ πελέκεως, εἰς δὲ τὰς ἑνωθείσας πάλιν μὲ τὴν Γερμανίαν ἐπαρχίας τοῦ ἄνω Ῥήνου, διὰ τῆς λαιμοτόμου. (Guillotine), κατὰ δὲ τὴν ποινικὴν διάταξιν τοῦ Καρόλου διὰ τοῦ ξίφους. Πρβ. **Schlosser** de usu gladii in supliciis apud Romanos. Francof. 1769. (**Plitt** Annal. N. 1). **Meiners** über die Hinrichtung mit dem Schwerdte. (Berliner. Monatsschr. 1784 σελ. 408. f). Ὡς πρὸς τὴν ἐν μέρει παράδοξον συζήτησιν περὶ τῆς ἐν τῇ ἀποκεκομμένῃ κεφαλῇ διαρκούσης συνειδήσεως τοῦ ἀνθρώπου, ὅρα τὰ συγγράμματα τῶν **Sömmering**, **Eschen**-

meyer, Wedekind, Wendt κ. ἄλ. Πρβ. Röhmer über die Wahl der Todesstrafen (N. Arch. des CrimR. IV. Bd. N. 3. 15. V. 24. VI. 3).

(γ) Κατὰ τὴν ποινικὴν διάταξιν τοῦ Καρόλου, ὁ πνιγμὸς ἔχει χώραν ἐπὶ τῶν γυναικῶν, ὡς ἐπιεικεστέρα τῶν ποινῶν τοῦ θανάτου C. C. C. Art. 124· 130. 131. 133. 159. 162· Διάφορος εἶναι ἡ poena cullei, περὶ τῆς ὁποίας ἀναγνωστέον πρὸ πάντων: Ramos Tribonianus sive errores Trib. de poena parricidii. Lugd. Bat 1728. Ioannes Solorzani de parricid. crim. L. 1. (Otto thes. V. p. 995. sq.) Drackenborch D. ad L. 9. D. ad L. Pomp. dec Traj. rec. Hal. 1724.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Ἂν καὶ ἡ νομιμότης τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου διεφιλονεικήθη κατὰ τὴν νεωτέραν πάλιν ἐποχὴν μετὰ σφοδρότητος (ὅρα ἐκτὸς τῶν ἐν τῇ σημ. α. ἀναφερομένων συγγραμμάτων, καὶ τὰ ἑξῆς: *Ducpetiaux* de la peine de mort. Bruxel. 1827. *Livingston* report made to the general assembly of the state of Louisiana. New-Orleans. 1822. p. 71. *Wakefield* facts relativs to the punishment of death. London 1831. *Wolrych* history and results of the present capital punishments in England. London 1832. *Romien* plus d'échaffauds. Paris 1833. *Grohmann* über das Prinzip des Strafrechts. Carlsr. 1832. *Grohmann* Christenthum und Vernunft für Abschaffung der Todesstrafen. Berlin 1835.) δὲν ἀποδεικνύεται ὅμως οὔτε ὡς ἐκ τῶν νεωτέρων νομοθεσιῶν, οὔτε ὡς τῶν ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν ὅτι ἀνεγνωρίσθη ὡς μὴ νόμιμος δῆθεν· ἀπ' ἐναντίας μάλιστα ὁμολογεῖται ὅτι ἐκ τῶν κατὰ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου προτεινομένων λόγων, πολλοὶ μὲν κυρίως ἀπευθύνονται ἐν γένει κατὰ τοῦ πρὸς τιμωρίαν δικαιώματος τῆς πολιτείας, ἄλλοι δὲ πηγάζουσιν ἐκ τῆς ἐντυπώσεως, τὴν ὁποίαν προξενεῖ ἡ νομοθεσία τινῶν ἐπικρατειῶν, ὅπου ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου ἐπιβάλλεται πολλάκις ἄνευ δικαίας ἀναλογίας πρὸς τὸν βαθμὸν τῆς ὑπαιτιότητος τοῦ ἐνόχου, καὶ ἄλλοι στηρίζονται ἐπὶ ἐσφαλμένων θεωριῶν περὶ τῆς καθιδρύσεως τῆς πολιτείας καὶ πε-

ρὶ τοῦ ποινικοῦ δικαίου καὶ ἀντικρούονται διὰ τῶν ὀρθῶν περὶ τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας καὶ περὶ τῆς θεμελιώδους ἀρχῆς τῆς δικαιοσύνης θεωριῶν. Ἀλλ' ἐν τοσούτῳ αὐξάνει καθ' ἑκάστην ὁ ἀριθμὸς τῶν ὀπαδῶν τῆς ὀρθοτέρας γνώμης ὅτι τὸ περὶ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου ζήτημα ἀνήκει εἰς τὴν κατὰ τὰ ποινικὰ πολιτικὴν, καὶ ὅτι τότε μόνον δικαιολογεῖται ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου, ὅταν δύνηται ν' ἀποδειχθῇ ὡς ἀναγκαία εἴς τινα πολιτείαν, ἕνεκα τῶν ἰδιαιτέρων περιστάσεων τῆς πολιτείας ταύτης· ἑπομένως τὸ ζήτημα περὶ τοῦ δικαιώματος τῆς πολιτείας ν' ἀπειλῇ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου εἶναι ζήτημα πραγματικὸν, καὶ ἡ λύσις αὐτοῦ ἐξαρτᾶται ἑκάστοτε ἀπὸ τῶν εἰδικῶν πραγματικῶν περιστάσεων τῆς πολιτείας, περὶ ἧς πρόκειται. Ὅρα περὶ τοῦ ἱστορικοῦ τῶν ποινῶν τοῦ θανάτου: *Wachsmuth* de capitis poenae causa et sanctione. Lips. 1839. Περὶ τοῦ ζητήματος, ἐὰν ὁ χριστιανισμὸς ἐπιτρέπῃ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου, ὅρα *Wissler* de christiano capit. poen. vel admitt. vel repud. fundamento. Goetting. 1838. πρβ· *Helst* die Todestrafe aus dem Standpunct der Vernunft und des Christenthums. Berlin 1837. Commissionsbericht der würtemberg. Kammer über den Entwurf σελ. 10. etc. Κατὰ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου ὅρα *Carmignani* lezione sulla pena di morte. Pisa 1836. Ἀξιοσημείωτος εἶναι ἡ ἑξῆς ἔκθεσις Report of the committee appinted to revise the penal Code of Rhode Island, 1838, ὅπου τινὰ τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς παρέλιπον τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου. *Zoepfel* Denkschrift über die Rechtmässigkeit und Zweckmässigkeit der Todesstrafe. Heidelb. 1839. *Doublet de Bois Thibault* du régime cellulaire, peine de mort. Paris 1839. Συλλογὴν τῶν ἐκ τῆς πείρας συμπερασμάτων περὶ τῆς δραστικότητος τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου περιέχει ἡ ἑξῆς ἔκθεσις second report from the com-

missioners on criminal law. London 1836. Zeitschrift für ausländische Gesetzgebung X. σελ. 239. The punishment of death, a selection of articles. London 1835. 1837. 2. Vol. Ὑπὲρ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου: *van Ghert* de necessitate poen. capital. Hagae 1836. *Reidel* die Rechtmässigkeit der Todesstrafe. Heidelb. 1839. *Hello* réflexions d'un magistrat *sur* l'abolition *de* la peine de mort. Paris 1836. καὶ περὶ αὐτοῦ: *Zachariae* (Archiv des Criminalr. 1837. nr. 8.) *Stahl* Philos. des Rechts II. σελ. 392. *Baroli* diritto naturalle IV. p. 170. Annalen der badischen Gerichtshöfe 1839. nr. 23. σελ. 150. (ὅρα ὅμως ἀπ' ἐναντίας nr. 34.). *Henrici* über die Unzulänglichkeit eines einfachen Strafprincips σελ. 90. *Mittermaier* (Archiv des Criminalr neue Folge 1836. nr. 1. 10.) *Silvela* du maintien de la peime de mort. Paris 1832. *Richter* philos. Strafr. R. VIII. *Camperio* l'assassinat Serat-il puni de mort. Génève 1833. *Mittermaier* (Archiv des Criminalr. X. Bd. σελ. 346. XII. σελ. 296. 678. neue Folge, I. Bd. nr. 1. 9.) *Hepp* über den gegenwärtigen Stand der Streitfrage über die Zulässigkeit der Todesstrafe. Tübingen 1835.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Ἀξιοσημείωτοι ἕνεκα τῶν πρὸς ὑποστήριξιν προταθέντων λόγων εἶναι αἱ ἐν ταῖς βουλαῖς συζητήσεις περὶ τῆς καταργήσεως τῶν ποινῶν τοῦ θανάτου. Πανταχόθεν ἐγένοντο διάφοροι προτάσεις περὶ τούτου, ἀλλὰ ἡ πλειονοψηφία τὰς ἀπέῤῥιψεν. Ὅρα περὶ τοῦ Ἀννοβέρου: Archiv des Criminalrechts 1838. σελ. 107. περὶ τῆς Σαξωνίας: Archiv des Criminalr. 1838. σελ. 18—26. (50 ψῆφοι ὑπὲρ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου κατὰ 10 ἐναντίων) περὶ τῆς Βυρτεμβέργης: Verhandlung in der 5ten Sitzung der

2ten Kammer (53 ψῆφοι ὑπὲρ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου κατὰ 29.).

Σημ. 3. *τοῦ ἐκδ.* Μεταξὺ τῶν διαφόρων τρόπων τῆς ἐκτελέσεως τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου προτιμητέος εἶναι ὁ ἐπιφέρων ἀσφαλέστερον καὶ ταχύτερον τὸν θάνατον· τοιοῦτος δὲ εἶναι ὁ διὰ τῆς λαιμητόμου. *Böhmer* Gesch. der Guillotine. Weimar 1822. Archiv d. Criminalr. IV. σελ. 338. X. Bd. σελ. 194. *Bauer* Anmmerk zum Hannöv Entwurf I. σελ. 318. II. σελ. 61. (Ἡ δια τῆς λαιμητόμου ἐκτέλεσις τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου εἰσήχθη εἰς τὸ Zürich διὰ τοῦ νέου ποινικοῦ νόμου τοῦ 1835, ἄρθρ. 4.) Ὅρα τὰς ἐν ταῖς ἀννοβερικαῖς βουλαῖς συζητήσεις ἐν τῷ Archiv des Criminalr., neue Folge, II. σελ. 289. Τὰς ἐν βυρτεμβέργῃ συζητήσεις περὶ τῆς εἰσαγωγῆς τῆς λαιμητόμου ἀναφέρει ὁ *Hepp* Comm. I. σελ. 135—144. Περὶ τοῦ Ἀννοβέρου ὅρα καὶ Archiv des Criminalr. 1838. σελ. 115. 590. Ὅρα ἐν γένει περὶ τῆς ἐκτελέσεως τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου: *Messerschmidt* über die Rechtmässigkeit der Todesstrafe durch Enthauptung. 1839.

Σημ. 4. *τοῦ ἐκδότου.* Περὶ τοῦ ζητήματος, ἐὰν μετὰ τὴν ἀποκεφάλισιν διατηρῇ συνείδησίν τινα ἡ κεφαλὴ ἢ τὸ σῶμα, ζητήματος, ὅπερ πρέπει νὰ λύσωμεν ἀποφατικῶς διότι ἄλλως ἠθέλομεν συγχύσει τὴν ἐρεθιστικότητα μετὰ τῆς *αἰσθητικότητος*, ὅρα Altes Archiv des CrimR. V. Bd. 2 St. N. 1. *Nasse* Zeitschr. 1825. 3. Heft. σελ. 81. *Hitzig* Annalen des ausländ. Criminalrechts. Heft 33. σελ. 177. *Bartels* in den Schriften der Marburger Gesellschaft für Naturwissenschaft. 1823. I. Thl. nr. 4.

§. 146.

Αἱ ἐπιτεταμέναι, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἄχρηστοι πλέον,

ποιναὶ τοῦ θανάτου εἶναι ἤτοι 1) *ἐσωτερικῶς* ἐπιτεταμέναι, οἷον ἡ τροχήλασία, ὁ διὰ πυρὸς θάνατος, ὁ τετραχισμὸς, ὁ σκολοπισμὸς καὶ ἡ ταφὴ ζῶντος, ἢ 2) *ἐξωτερικῶς* καὶ τοῦτο α) διὰ *προηγουμένου κακοῦ*, οἷον διὰ σύρσεως εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης ἢ διὰ κατακνησμοῦ μὲ πεπυρακτωμένας λαβίδας, β) δι' *ἑπομένου τινὸς κακοῦ*, οἷον διὰ περιπλοκῆς τοῦ σώματος εἰς τὸν τροχὸν, δι' ἀνασκολοποίσεως τῆς κεφαλῆς, διὰ κατακαύσεως τοῦ πτώματος μετὰ τὴν ἀποκεφάλισιν, δι' ἀποτομῆς τῆς χειρὸς τοῦ πτώματος κττ. (α).

(α) Ἐκτὸς τῆς πολλὰ σπανίως ἐφαρμοζομένης τροχηλασίας, αἱ ἐπίλοιποι ποιναὶ ἔπεσον ὅλαι εἰς ἀχρηστίαν. Ἐν τοσούτῳ δὲ τῶν ἀδικημάτων οὔτε ὁ ἀριθμὸς προώδευσεν, οὔτε ἡ θηριωδία· πολλῷ μᾶλλον τὸ ἐναντίον.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Γενικῶς ἀναγνωρίζεται ἤδη τὸ ἄσκοπον τῶν ἐπιτεταμένων ποινῶν τοῦ θανάτου, αἵτινες ἀμβλύνουσι τὴν εὐαισθησίαν τοῦ λαοῦ, ἀντίκεινται εἰς τὸν ἀληθῆ τῆς ποινῆς σκοπὸν καὶ προσάπτουσιν εἰς τὴν πολιτείαν τῆς θηριωδίας τὸν μῶμον. Ὅρα μολαταῦτα ἐξαιρέσεις τινὰς ἐν τῇ ἐφεξῆς σημ. 2. *Rossi* Traité de droit pénal III. p. 165. *Mittermaier* (neues Archiv des CrimR. X. σελ. 147.)

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Εἰς τὰς νεωτέρας νομοθεσίας ἀπαντῶνται ἀκόμη ἐπιτεταμέναι ποιναὶ τοῦ θανάτου. Ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τὸ ἄρθρ. 13. τοῦ ποιν. νόμου, ὁ ἐπὶ πατροκτονίᾳ κατάδικος ἐκτίθεται δημοσίᾳ πρὸ τῆς ἐκτελέσεως τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου ἐνδεδυμένος χιτῶνα καὶ περιβεβλημένος μέλανα πέπλον, ἀποκόπτεται δὲ αὐτοῦ ὁ δεξιὸς ἀντίχειρ. Διὰ τοῦ νόμου τοῦ 1832 κατηργήθη ἡ δευτέρα αὕτη ἐπίτασις. Ἐν βαυαρίᾳ κατὰ τὸ ἄρθρ. 6. τοῦ ποιν. νόμου, ἡ ἐπιτεταμένη ποινὴ τοῦ θανάτου συνίσταται εἰς τὴν ἐν κλοιῷ ἔκθεσιν τοῦ

καταδικασθέντος. Ὁ βυρτεμβεργικὸς καὶ ὁ σαξωνικὸς νόμος, τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον καὶ οἱ ἑλβετικοὶ νόμοι δὲν παραδέχονται κανὲν εἶδος ἐπιτεταμένης ποινῆς τοῦ θανάτου. Τὰς περὶ ἐπιτεταμένης ποινῆς τοῦ θανάτου ἀννοβερικὰς συζητήσεις ὅρα εἰς Archiv des Criminalr. 1838. σελ. 119. Ὑπέρμαχοι τῶν ἐπιτεταμένων ποινῶν τοῦ θανάτου εἶναι: *Oersted* Grundregeln der Strafgesetzgebung σελ. 404. *Gans* Beleuchtung des hannövr. Entwurfs σελ. 56. *Jarke* Handb. I. σελ. 261. Ὅρα ὅμως *Hepp* Strafensystem σελ. 7.

§. 147.

II) *Ἀναπληρωτικαὶ* ποιναὶ εἶναι πρὸ πάντων ἡ ἀποτομὴ τῆς χειρὸς, τῶν δακτύλων ἢ τῆς γλώσσης, ἡ ἐξόρυξις τῶν ὀφθαλμῶν κτλ. Ἡ φιλανθρωπία καὶ ἡ φρόνησις ἔρριψε τὰς ποινὰς ταύτας εἰς ἀχρηστίαν (α).

(α) Περὶ τῶν λόγων, οἵτινες καθιστῶσιν ἀποῤῥιπτέας τὰς ποινὰς ταύτας, προφορικῶς. Ὅρα Stelzer Grunds. d. peinl. R. Thl. I. §. 46. Globig und Huster's Vier Zugaben, II te Zugabe. σελ. 93. 94. Kleinschrod syst. Entw. Thl. III. §. 15.

§. 148.

III) *Σωματικοὶ σωφρονισμοὶ κατὰ τὴν στενωτέραν* ἔννοιαν (poenae corporis afflictivae) εἶναι: 1) ἡ *μαστίγωσις* (Staupbesen, fustigatio), δημοσίᾳ ὑπὸ τοῦ δημίου γινομένη, 2) ὁ *ῥαβδισμὸς* (Stockschilling, virgindemia), ἰδίᾳ ἢ δημοσίᾳ, ὑπὸ κλητῆρος ἢ δεσμοφύλακος, διὰ μαστίγων ἢ διὰ τῆς ῥάβδου.

Σημ. Ὁ ὑπὸ τὰς ἐκφράσεις: Wippen, tratto di corda, ἐν χρήσει σωματικὸς σωφρονισμὸς, ἐστηρίζετο ἁπλῶς

μόνον εἰς σαξωνικὸν ἔθιμον δίκαιον. Προφορικῶς περὶ τῶν διαφόρων τρόπων τῆς μαστιγώσεως τῶν στρατιωτῶν. Περὶ τῆς ρωσσικῆς μαστιγώσεως (Knute)ὅρα *Steltzer* (Arch. des CrimR. VII. Bd. 3. St. N. 4.)

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Ὅτι ἀποῤῥιπτέος ὁ σωματικὸς σωφρονισμὸς πείθεται πᾶς τις, ὅταν σκεφθῇ πόσον ἄνισα καὶ μάλιστα ἐπί τινων προσώπων δεινότερα καὶ αὐτῆς τῆς θελήσεως τῆς πολιτείας εἶναι τὰ ἀποτελέσματα τῆς ποινῆς ταύτης, καὶ πόσον σημαντικὴν καὶ ἀπρονόητον βλάβην ἐπιφέρει ἡ ποινὴ αὕτη εἰς τὴν ὑγείαν τοῦ τιμωρουμένου, μὴ παράγουσα, καθὸ τάχιστα παρερχομένη, οὐδ' ἐπὶ τῶν χυδαιοτέρων αὐτῶν, τὸ σκοπούμενον ἀποτέλεσμα, καὶ οὖσα πάντοτε ἀντίθετος εἰς τὸν σκοπὸν τῆς βελτιώσεως. *Zeiller* (*Wagner*'s Zeitschr. für oesterrich. Rechtsgelehrs. 1825. 3. H. σελ. 172). *Mittermaier* (neues Archiv des Criminalr. XII. nr. 20.) Motive zum dem Entwurf eines Strafgesetzb. für Norwegen. Christiania 1835. σελ. 24. Ὑπέρμαχοι τοῦ σωματικοῦ σωφρονισμοῦ εἶναι : *Oersted* Prüfung des Baier. Entwurfs σελ. 98. *Thoma* Bemerk über den baier. Entwurf σελ. 50. *Jarke* Handb. I. 263. *Trummer* zur Philos. des Rechtl σελ. 154. *Schneider* (*Friedrich*'s Magazin für Seelenkunde 6. H. nr.5). *Waechter* über die Strafarten σελ. 174. Ὅρα ὅμως *Mittermaier* (Arch. des Criminalr. 1838. σελ. 26.)

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Ὁ σωματικὸς σωφρονισμὸς ἀπαντᾶται μὲν ἔτι εἰς τὰς νομοθεσίας τῆς Αὐστρίας, τῆς Πρωσσίας καὶ τῆς Βαυαρίας (ἀλλ' ὑπὸ διαφόρους περιορισμοὺς) ὅρα ἀνωτέρω τὴν ἐπὶ τοῦ §. 143. σημ. 2. τοῦ ἐκδ. καὶ αὐτόθι περὶ τοῦ βυρτεμβεργικοῦ καὶ σαξωνικοῦ νόμου, οὐχὶ ὅμως καὶ εἰς τὰ βαυαρικὰ νομοσχέδια τοῦ 1822. 1827. 1831. Ἐπίσης

δὲ κατηργήθη, εἰς μὲν τὸ Nassau διὰ τοῦ νόμου τῆς 26 δεκ. 1809., εἰς δὲ τὸ Braunschweig διὰ τοῦ νόμου τῆς 26 ἰουλίου 1827. καὶ εἰς τὴν Βάδην διὰ τοῦ νόμου τῆς 25 νοεμβρ. 1831. Ἀξιοσημείωτοι εἶναι αἱ περὶ τῆς ποινῆς ταύτης συζητήσεις ἐν ταῖς βουλαῖς τοῦ Ἀννοβέρου (Archiv des Criminalr 1838. σελ. 127., ὅπου ἀναφέρονται σπουδαῖοι λόγοι κατὰ τοῦ σωματικοῦ σωφρονισμοῦ) καὶ τῆς Σαξωνίας (Archiv des Criminalr 1838. Σ. 27.). Ἄξιαι σημειώσεως εἶναι προσέτι αἱ ἐν τῇ βαυαρικῇ βουλῇ κα τὰ τὸ 1837 συζητήσεις, καθ' ἃς ἡ ποινὴ τοῦ ῥαβδισμοῦ ἀπεῤῥίφθη δι' 78 ψήφων πρὸς 31 Archiv des Crsminalr. 1838. σελ. 31—33. Περὶ τῶν ἐν τῇ βυρτεμβεργικῇ βουλῇ συζητήσεων ὅρα *Hepp* Comm. I. σελ. 187. 200 (Διὰ 48 ψήφων κατὰ 32 ἀπεῤῥίφθη ἡ περὶ καταργήσεως τῆς ποινῆς τοῦ σωματικοῦ σωφρονισμοῦ πρότασις).

§. 149.

IV) Ἡ *περιορίζουσα τὴν ἐλευθερίαν ποινὴ* εἶναι: 1) *ἐξορία κατὰ πλατυτέραν ἔννοιαν·* αὕτη δὲ ὑποδιαιρεῖται α) εἰς *περιορισμὸν ἔν τινι τόπῳ* (confinatio), καὶ β) εἰς *ἐξορίαν κατὰ στενωτέραν ἔννοιαν* (relegatio, exilium), ἥτις πάλιν εἶναι ἐξορία ἐκτὸς τοῦ κράτους, ἢ ἐκτὸς τῆς ἐπαρχίας, ἢ ἐκτὸς τῆς πόλεως (α). Διάφορος τῆς ἐξορίας εἶναι ἡ ἐκ τοῦ κράτους ἔξωσις (Landesräumung) (β). 2) Ἡ *κατὰ στενωτέραν ἔννοιαν περιορίζουσα τὴν ἐλευθερίαν ποινὴ* ἤτοι ἡ *ποινὴ φυλακίσεως κατὰ πλατυτέραν ἔννοιαν* εἶναι πάλιν α) *ἁπλῆ ποινὴ φυλακίσεως*, ἥτις ἀποθετικῶς μόνον περιορίζει τὴν ἐλευθερίαν (μὴ ὑποχρεωμένου τοῦ καταδίκου εἰς ἀκουσίαν τῶν δυνάμεων αὐτοῦ χρῆσιν) (γ)· β) *ποινὴ εἱρκτῆς*

(Zuchthausstrafe Arbeitshausstrafe), ἐὰν ὁ φυλακισμένος ὑποβάλληται ἀναγκαστικῶς καὶ εἰς ὡρισμένην τακτικὴν ἐργασίαν (δ)· γ) *ποινὴ δημοσίων ἔργων* (damnatio ad opus publicum), ἐὰν ὁ κατάδικος ὀφείλῃ ὑπὸ αὐστηρὰν φυλακὴν νὰ ἐργάζηται δημοσίᾳ πρὸς ὄφελος τοῦ κράτους (ε).

(α) Fernandez de Retes de interdictis et relegatis (Everard. Otton. thes. T. V. pag. 1189. sq.)G. M. Weber de relegatione. Bamb. (χωρὶς χρονολογίαν). Jo Jac. Cella freymüthige Gedanken über Landesverweisungen, Arbeitshäuser und Bettelschube, Ansp. 1784. Bidermann über Landesverweisungen und Urphede. (Archiv III. 2. 3.) Spangenberg die Strafe der Verbannung bei den Römern. (N. Archiv XI. N. 18.).

(β) Προφορικῶς περὶ τῆς ἀκαδημαϊκῆς relegatio περὶ τῆς ἐξορίας ἀπὸ τῆς Αὐλῆς κτλ.

(γ) Howard über Gefängnisse und Zuchthäuser. Uebers. mit Zusätzen von Köster Leipz. 1780. Τὰ νεώτατα συγγράμματα περὶ τοῦ σωφρονιστικοῦ συστήματος (ὅρα δὲ αὐτὰ ἀνωτέρω §. 145. σημ. α.)

(δ) Wächter über Zuchthäuser und Zuchthausstrafen. Stuttg. 1786. Wagnitz über die Verbesserung der Zuchthausgefangenen. Halle 1787. 8. Wagnitz historische Nachrichten und Bemerkungen über die merkwärdigsten Zuchthäuser in Deutschland. Halle 1791—94. 2. Thle. J. Lotz Jdeen über öffentliche Arbeitshäuser und ihre zweckmässige Organisation. Hildburgh. 1810. (v. Weveld) freymüthige Gedanken über die Verminderung der Criminalverbr. München 1810. J. Hopfauer über die Strafhäuser überhaupt mit besonderer Rücksicht auf die österreich. Staaten. Linz. 1814. Ueber die Einrichtung der Strafanstalten in Oesterreich, im neuen Archiv des CrimR. I. Bd. 4 Heft. N. XXVI. Πρὸ πάντων δὲ τὸ ἀριστούργημα τοῦ ὑπουργοῦ v. Arnim : Bruchstücke über Verbrechen und Strafen. Frankf. und. Leipz. 1803. Τὴν νεωτάτην φιλολογίαν περιέχει N. Archiv des CrimR. IV. Bd. N. 15 Villermé des prisons, telles,qu, elles sont et telles, qu'elles devraient être. Paris 1820. Danjou des prisons,de leur régime et des moyens de les améliorer. Paris 1821.

(ε) Kleinschrod über die Strafen der öffentl. Arbeiten. Würzb. 1789. ἐξετυπώθη μετ' ἐπιδιορθώσεων καὶ εἰς τὰς Abhandlungen über das Peinliche Recht und den peinlichen Process. I. Thl. N. V. Περὶ τῆς εἰς τὰ μεταλλεῖα καταδίκης ὅρα Knötschker von der Verdammung der Missethäter zur Bergarbeit. Leipz. 1795. καὶ Hübner über die An-

wendung der Bergbaustrafe in Deutschland. Leipz. 1796. Περὶ δὲ τῆς πάλαι damnatio in metallum καὶ ad metalla ὅρα Heyner Exerc. de damnatione ad metalla. Lips 1794. Ἀλλὰ τὸ σύγγραμμα τοῦτο ἔχει χρείαν πολλῶν ἱστορικῶν διορθώσεων).

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Ὡς πρὸς τὰς περιοριζούσας τὴν ἐλευθερίαν ποινὰς παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς: 1) Ἡ ποινὴ τοῦ ἔν τινι τόπῳ *περιορισμοῦ* εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἄσκοπος, διότι ἐπενεργεῖ κατ᾽ ἄνισον βαθμὸν ἐπὶ τοὺς τιμωρουμένους, καὶ διότι δὲν εἶναι ἐπιτηδεία οὔτε πρὸς ἐκφόβησιν οὔτε πρὸς ἐξασφάλισιν. *Mittermaier* (neues Archiv des Criminalr. XII. σελ. 196.) 2) Ἡ ποινὴ τῆς ἐξορίας α) ἀπὸ ῥητῶν μερῶν τοῦ κράτους εἶναι ἄσκοπος, διότι καὶ αὕτη δύναται κατὰ τὰς περιστάσεις νὰ ἔχῃ πολλὰ ἐπιβλαβεῖς συνεπείας ὡς πρὸς τὸν ἐξοριζόμενον, στερεῖ αὐτὸν τῶν μέσων τοῦ ἀποκτᾶν, δὲν συντελεῖ εἰς ἐκφόβησιν καὶ οὐδὲ κἂν ἀσφαλίζει τὴν πολιτείαν, ἐὰν δὲν ἔχῃ αὕτη εἰς τὴν διάθεσίν της τὰ μέσα τοῦ νὰ καθιστᾷ ἀδύνατον τὴν ἐπάνοδον τοῦ ἐξορίστου (Motive zum Norweg. Entwurfe, σελ. 28.). 6) Ἡ ἀπὸ τοῦ κράτους ἐξορία ταράττει τὰς πρὸς ἄλλας πολιτείας σχέσεις καὶ γίνεται πολλάκις ἀφορμὴ νέων ἀδικημάτων. *Mittermaier* (Arch. des CrR. X. σελ. 121.) *Trummer* zur Philosophie des Rechts σελ. 156. *Hellie* théorie du Code pénal I. p. 154—161. *Livingston* report on a plan of penal code p. 20. Εἰς τὰς νεωτέρας νομοθεσίας ἀπαντᾶται μὲν ἡ ποινὴ αὕτη ἀλλ᾽ ὑπὸ περιορισμοὺς, ἐκτὸς τῶν ἑλβετικῶν νόμων, οἵτινες ἀπειλοῦσιν αὐτὴν συχνάκις. Εἰς τὸν γαλλικὸν ποιν. νόμον, ἄρθρ. 32., περιέχεται ἐπίσης καὶ μάλιστα κατὰ τὸ ἔτος 1832 διετηρήθη, πρὸ πάντων διὰ τὰ πολιτικὰ ἀδικήματα. *Chauveau* Code progressif p. 152. *Hellie* théorie I. p. 159. Κατὰ τὸν βαυαρικὸν νόμον, ἄρθρ. 36., δὲν συγχωρεῖται κατὰ ἐγχωρίων, ἀλλὰ μόνον κατ᾽ ἀλλοδαπῶν, ἰδίως δὲ μετὰ τὴν ἐκ-

πλήρωσιν τῆς ἐπιβληθείσης ἄλλης ποινῆς. Κατὰ τὸν βυρτεμβεργικὸν νόμον, ἄρθρ. 45., καταγινώσκεται κατ' ἀλλοδαπῶν, οἵτινες ἢ ὑπέστησαν ποινὴν εἱρκτῆς, ἢ πράξαντες ἀδικήματα τιμωρούμενα μὲ ποινὴν ἐλαφροτέραν, εἶναι ὅμως ἐπικίνδυνοι εἰς τὴν κοινὴν ἀσφάλειαν ἢ εἰς τὰ ἤθη. *Hepp* Comm. I. σελ. 401· γ) Ὁ ὑπερορισμὸς(deportatio),ὃν τρόπον εἶναι εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἐν χρήσει, ὡς μεταφορὰ δηλονότι τῶν καταδίκων εἰς μεμακρυσμένας τοῦ κράτους χώρας, ἀπὸ τῶν ὁποίων δὲν ὑπάρχει φόβος ἐπανόδου, ἰδίως δὲ ὁ ὑπερορισμὸς εἰς ἀποικίας καταδίκων, δύναται μόνον ὑπὸ ὅρους τινὰς νὰ ἐγκριθῇ· πολλοὶ τῶν οὕτως ἐξοριζομένων, ὡς ἡ κατὰ τὴν Ἀγγλίαν πεῖρα διδάσκει, δὲν θεωροῦσι τὴν ποινὴν ταύτην ὡς κακόν, ἀλλὰ πολλάκις παρακινοῦνται μᾶλλον εἰς ἐκτέλεσιν ἀδικημάτων· δὲν συντελεῖ δὲ παντάπασιν ἡ ποινὴ αὕτη εἰς βελτίωσιν τῶν τιμωρουμένων, ἀλλὰ πολλάκις μάλιστα (πρὸ πάντων ἕνεκα τῶν κατὰ τὴν μετάβασιν συναπτομένων σχέσεων) γίνεται ἀφορμὴ μεγαλειτέρας διαφθορᾶς *Rossi* traité III. p. 186. *Blosseville* histoire des colonies pénales dans l'Angleterre. Paris 1831. *van West* de poena deportationis. Amstelod. 1831. *Mittermaier* (Zeitschrift für ausländische Rechtswiss. V. Bd. σελ. 351.) *Foelix* revue étrangère 1834. Vol. I. p. 195. 1835. p. 705. *Pilorgerie* histoire de Botanybay. Paris 1836. Ὅρα τὴν κατὰ τὸ 1838 ἀγγλικὴν ἔκθεσιν περὶ τῶν ἀποικιῶν τῶν καταδίκων (ἐν ἀποσπάσματι εἰς Zeitschrift für auslaend Gesetzgeb. XI. nro 22) καὶ πρὸ πάντων Report from the select. committee on transportation. 1838., ἐκ τῶν ὁποίων ἐξάγεται τὸ πάντῃ ἄσκοπον τῆς ποινῆς ταύτης.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Ἡ ποινὴ τῶν δημοσίων ἔργων δὲν εἶναι σκόπιμος, διότι ἡ αναπόφευκτος κατ' αὐτὴν συνδιατριβὴ τῶν

καταδίκων εἶναι ἐπικίνδυνος, ἡ δὲ ἀδιάκοπος αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ κοινοῦ παρουσία ἀντίκεινται εἰς τὸν σκοπὸν τῆς βελτιώσεως.

Σημ. 3. *τοῦ ἐκδ.* Μόλις κατὰ τὴν νεωτέραν ἐποχὴν ἡ διόρθωσις τῶν φυλακῶν ἐγένετο ἀντικείμενον σπουδαίας μελέτης. Διακρίνονται δὲ τὰ ἑξῆς συστήματα ἐπὶ τοῦ προκειμένου. Α) Συστήματα, τὰ ὁποῖα παραδέχονται τὰς αὐτὰς βάσεις, ἐφ' ὧν ἐστηρίζοντο μέχρι τοῦδε τὰ ποινικὰ καταστήματα, καὶ συγχωροῦσιν ἑπομένως εἰς τοὺς καταδίκους νὰ συνεργάζωνται καὶ νὰ κοιμῶνται ὑπὸ ἐπιτήρησιν εἰς εὐρυχώρους θαλάμους, σκοπεύουσι δὲ τὴν βελτίωσιν τῶν καταδίκων διὰ τῆς ἐπιβαλλομένης αὐτοῖς ὑποχρεώσεως πρὸς ἐργασίαν καὶ εὐταξίαν, διὰ τῆς θρησκευτικῆς διδασκαλίας κτλ. Β) Συστήματα, τὰ ὁποῖα σκοπὸν ἔχουσι τὴν βελτίωσιν τῶν καταδίκων, χωρὶς ὅμως νὰ παραιτῶσι τὴν ἔποψιν τῆς ποινῆς ὡς ἐπιβλητέου κακοῦ, καὶ κατὰ τὰ ὁποῖα ἢ α) φυλάττονται ὅλως μεμονωμένοι οἱ φυλακισμένοι, εἰς χωριστὸν ἕκαστος δωμάτιον, ἄνευ ἐργασίας, λαμβάνοντες μόνον παραμυθίαν καὶ διδαχὴν παρὰ κληρικῶν (οὕτως ἐν Φιλαδελφίᾳ κατὰ τὸ παλαιὸν σύστημα)· ἢ β) διαμένει μὲν εἰς χωριστὸν δωμάτιον ἕκαστος τῶν καταδίκων, λαμβάνει ὅμως ἐργασίαν (ἐν Φιλαδελφίᾳ κατὰ τὸ νέον σύστημα)· ἢ γ) διανυκτερεύουσι μὲν εἰς χωριστὰ δωμάτια, καθ' ὅλην δὲ τὴν ἡμέραν συνεργάζονται, ἐπιτηρούμενοι καὶ ὑποχρεούμενοι εἰς αὐστηρὰν σιωπὴν (οὕτως εἰς Αὔβουρνον καὶ εἰς τὰ πλεῖστα ἀμερικανικὰ καταστήματα)· ἢ δ) τροπολογεῖται τὸ προηγούμενον σύστημα διὰ τῆς κατὰ τάξεις διαιρέσεως τῶν φυλακισμένων, ὥστε νὰ ἔχῃ ἕκαστος αὐτῶν τὴν ἐλπίδα χρηματικοῦ κέρδους ἢ τὴν ἐλπίδα τοῦ νὰ ἐπιτύχῃ διὰ τῆς καλῆς του διαγωγῆς βελτίωσιν τῆς καταστάσεώς του ἤ, μετὰ παρέλευσίν τινος καιροῦ, καὶ παντελῆ τῆς ποινῆς κατάργησιν (ὡς ἐν Γενεύῃ). ἢ ε) τὸ σύστημα τῆς σιωπηλῆς συνεργασίας καὶ τῆς μεμο-

νωμένης διανυκτερεύσεως συνδυάζεται μὲ τὸ σύστημα τῆς ἀπολύτου ἀπομονώσεως εἰς τρόπον, ὥστε κατὰ τὴν κρίσιν τῆς διοικητικῆς τοῦ καταστήματος ἀρχῆς νὰ ἐπιβάλληται καὶ ἀπόλυτος ἀπομόνωσις εἴς τινας καταδίκους (τοὺς ὑποτρόπους, τοὺς κακῶς διάγοντας). Ὅρα περὶ τούτου *Mittermaier*. (Archiv des criminalr. 1838. σελ. 480) Ὅρα περὶ διορθώσεως τῶν φυλακῶν, ἐκτὸς τῶν ὑπὸ τοῦ Φάϋερβαχ μνημονευθέντων συγγραμμάτων, καὶ *Lucas* du systême pénitentiaire en Europe. Paris 1828. 30. 2. Vol. *Julius* Verlesungen über die Gefüngnisskunde. Berlin 1828. μετεφρ. γαλλιστὶ, μετὰ πολλῶν σημειώσεων καὶ προσθηκῶν, ὑπὸ *Lagarmite*. Paris 1831. 2. Vol. *Beaumont et Tocqueville* du système pénitentiaire aux étatsunis. Paris 1833. ἀγγλιστὶ, μετὰ πολλῶν προσθηκῶν, ὑπὸ Lieber Γερμανιστὶ δὲ μετὰ πολλῶν προσθηκῶν ὑπὸ *Julius*. *Marquet-Vasselot* examen historique et critique des diverses théories pénitentiaires. Lille 1835. 2. Vol. *Obermaier* Anleitung zur vollkommenen Besserung der Verbrecher in Strafanstalten. Kaiserslautern. 1835. *Crawford* report on penitentiaries in the united states. London 1835. *Mittermaier* (neues Archiv des Criminalr. XI. Bd. N. 8. 13. XII. Bd. N. 7. 13. neue Folge I. Bd. σελ. 132. καὶ *Foelix* revue étrangère. 1834. p. 337., 1835. p. 311.). Προσέτι *Mittermaier* (Arch. des Criminalr. 1838. nro 5. 12. 18.) Περὶ τοῦ σωφρονιστικοῦ συστήματος ὅρα προσέτι: *Lucas* de la réforme des prisons ou de l'emprisonnement. Paris 1836—8. III. Vol. *Moreau Christophe* de la réforme des prisons en France. Paris 1838. *Aubanel* mémoire sur le système pénitent. Gen. 1837. *Grellet* manuel des prisons. Genève 1838. 1840. II. Vol. *Crawford* report on penitentiaries in the united states. London

1835. τὰς περὶ τῶν φυλακῶν ἐκθέσεις (reports) καὶ μάλιστα τὴν τρίτην ἐπὶ τοῦ ἔτους 1838 τῶν ἀγγλικῶν inspectors of prisons. *Saggio* sul buon governo delle mendicità e delle carceri del Conte Petitti. Turin, 1837. 2. Vol. *Ducpetiaux* des progrés et de l'état actuel de la réforme pénitentiaire. Bruxelles 1838. III. Vol. Rapport sur les pénitentiaires des états unis. Par *Demetz* et *Blouet*. Paris 1837. *Coindet* mémoire sur l'hygiène des condamnés détenus dans la prison. Genève 1838. *Gosse* examen médical du systène pénitentiaire. Genève 1838. *Julius* Nordamerika's sittliche Zustaende. Leipz. 1839. II, Bde. πρὸ πάντων τὸν 2 τόμ. *Foucher* sur la réforme des prisons. Rennes 1838. *Moreau Christophe* rapport sur les prisons de l'Angleterre, de l'Ecosse, de la Belgique. de la Suisse. Paris 1839. Du régime cellulaire, par *Doublet de Bois Thibault*. Paris. 1839.

Σημ. 4. τοῦ ἐκδ. Περὶ τῆς διὰ βίου στερητικῆς τῆς ἐλευθερίας ποινῆς ὅρα *Mittermaier* (révue de la législation. Paris 1836. Vol. IV. p. 21. 96. 270), *Abegg* (Arch. des Criminalr. 1838. nr. 8.) Ὅρα προσέτι τὰς ἐν τῇ βυρτεμβεργ. βουλῇ συζητήσεις ἐπὶ τῆς περὶ καταργήσεως τῆς ποινῆς ταύτης γενομένης προτάσεως. *Hepp.* Comm. I. σελ. 147. Τὸ κύριον σφάλμα τῶν νεωτέρων ποινικῶν νόμων συνίσταται εἰς τὸ ὅτι ἀπειλοῦσι τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ποινῆς ὡς ποίνὴν ἀπόλυτον. Περὶ τοῦ σαξωνικοῦ καὶ τοῦ βυρτεμβεργικοῦ νόμου ὅρα *Mittermaier* (Arch. des Criminalr. 1838. σελ. 326. καὶ 1839. σελ. 163.)

§. 150.

Εἰς τὰς *ψυχολογικὰς* ποινὰς ἀνάγονται Α) αἱ *ποιναὶ αἱ* προσβάλλουσαι τὸ αἴσθημα τῆς τιμῆς· εἴτε στιγμιαίως

μόνον προσβάλλουσι τὸ αἴσθημα τοῦτο, εἴτε περιορίζουσι ταὐτοχρόνως ἢ καὶ ἀφαιροῦσι τὸ πλῆρες πρὸς τιμὴν δικαίωμα τοῦ τιμωρουμένου. Αἱ πρῶται ἁπλῶς προσβάλλουσι τὸ φιλότιμον τοῦ τιμωρουμένου, αἱ δὲ τελευταῖαι λέγονται *ἀτιμωτικαὶ ποιναί*.

§. 151.

Ἐκ τῶν προσβαλλουσῶν τὸ φιλότιμον τοῦ τιμωρουμένου ποινῶν εἶναι 1) αἱ μὲν ἁπλῶς *αἰσχυντηλαί*, οἷον ἡ ἐκκλησιαστικὴ ποινὴ (α), ἡ ἐπίπληξις, ἡ συγγνώμης αἴτησις (Abbite), ἡ ἀνάκλησις τῶν λεχθέντων (β) καὶ ἡ διὰ προφορικῆς ἐξηγήσεως ἱκανοποίησις (Ehrenerklärung), 2) αἱ δὲ, συγχρόνως καὶ *ὀνειδιστικαὶ*, οἷον ὁ κλοιὸς ἢ ἡ τραχηλοκάκη, ὁ ἐπὶ κακουργίαις λίθος (Lasterstein) die Geige κ. τ. λ. Αἱ ἀτιμωτικαὶ ποιναὶ ἀφαιροῦσιν ἢ 1) μόνον τὸ πρὸς ἰδιάζουσαν τιμὴν δικαίωμα, π. χ. διὰ τῆς ἐκ τῆς δημοσίου ὑπηρεσίας ἀποβολῆς, διὰ τῆς ἀφαιρέσεως τῶν δικαιωμάτων τῆς εὐγενείας, διὰ τῆς ἐν ταῖς συνταγματικαῖς πολιτείαις στερήσεως τῆς πρὸς ἀντιπροσωπείαν ἱκανότητος κ. τ. τ. infamia κατὰ τὴν ῥωμαϊκὴν τῆς λέξεως ἔννοιαν (§. 71.), ἢ 2) συγχρόνως καὶ τὸ πρὸς *κοινὴν τιμὴν* καὶ *ὑπόληψιν* δικαίωμα *ἀτιμία* (γ).

(α) Christ. Wildvogel Diss. de deprecatione publica ecclesiastica. ed. 2 da 1757.

(β) Ἡ ἀνάκλησις τῶν λεχθέντων καὶ ἡ συγγνώμης αἴτησις δύνανται, ἐπιτεινόμεναι, νὰ μεταβληθῶσιν εἰς κυρίως ἀτιμωτικὰς ποινὰς, ἐὰν π. χ. πρόκηται νὰ λάβωσι χώραν γονυκλιτῶς ἐν πλήρει συνεδριάσει τοῦ ἐγκληματικοῦ δικαστηρίου, ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ δημίου.

(γ) Thomasius Diss. de poena viventium eos infamantes, sint absurdae et abrogandae? Hal. 1723. Caloni de delinquentium ad pu-

blicam ignominiam expositione. Ab. 1788. Fr. Car. Lud. Textor Diss. de supplicio capitali et poenis infamantibus e civitatum foris proscribendis. Tüb. 1799.

§. 152.

Ἡ στέρησις τῶν πρὸς τὴν τιμὴν δικαιωμάτων εἶναι ἤτοι 1) ἀναγκαία συνέπεια ἄλλων ποινῶν, ἢ 11) αὐθύπαρκτος ποινή, ἐπιβαλλομένη ἤτοι μόνη ἢ ἡνωμένη μετ' ἄλλης. Ἐπέρχεται δὲ ἤτοι 1) διὰ τῆς ἁπλῆς *ἀποφάνσεως* τοῦ δικαστοῦ, ἢ 2) διὰ συμβολικῶν πράξεων τῆς πολιτείας, αἵτινες συγχρόνως παριστῶσιν αἰσθητῶς τὴν τῆς πολιτείας ἀπόφασιν. Τὸ τελευταῖον συμβαίνει, καθόσον ἀνάγεται εἰς τὴν ἀτιμίαν, α) διὰ τῆς *ἐν κλοιῷ ἐκθέσεως* (α), β) διὰ τῆς *καυτηριάσεως*, γ) διὰ τῆς *δημοσίᾳ ὑπὸ τοῦ δημίου γινομένης θραύσεως τῶν τῆς εὐγενείας παρασήμων*, δ) διὰ τῆς *εἰς τὴν ἀγχόνην ἀναρτήσεως τοῦ ὀνόματος* καὶ ε) διὰ τῆς *δυσφήμου ταφῆς*·

1) Infamia mediata καὶ immediata. Infamia juris καὶ inf. facti.

2) Νόμιμοι συνέπειαι τῆς ἀτιμίας.

(α) Pufendorf obs. juris univ. Tom. IV. Obs. 130. Pufendorf de jurisd. Germ. p. 484. Meister Einleit. in die Peinl. Rechtsgel. σελ. 34. καὶ 431.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Αἱ ἁπλῶς *αἰσχυντηλαὶ* ποιναὶ περὶ ὧν ἀναφέρει τὸ κείμενον, π. χ. ἡ συγγνώμης αἴτησις, δὲν εἶναι κατάλληλοι, διότι ὁ νομοθέτης δὲν δύναται ἀσφαλῶς νὰ ἐφαρμόσῃ αὐτάς, καθότι εἰς τὸν κοινὸν ἄνθρωπον δὲν προξενοῦσι καμμίαν ἐντύπωσιν, μᾶλλον δὲ παρέχουσιν αὐτῷ εὐκαιρίαν νὰ προσβάλῃ ἔτι πλέον τὸν παθόντα, ἢ νὰ δείξῃ τὸ χυδαῖον τοῦ ἤθους του, πολλάκις δὲ καὶ καταντῶσιν εἰς ἀηδῆ ὑποκρισίαν. Motive zu dem Norweg. Entwurf, σελ. 29. Ἡ ἀπαγγελία προδιατεταγμένων τυπικῶν φράσεων,

περὶ ὧν εἶναι ἄδηλον ἂν προφέρωνται σπουδαίως καὶ τὰς ὁποίας ὁ πανοῦργος ἐνδέχεται νὰ προφέρῃ μὲ τοιοῦτον ὕφος, ὥστε νὰ προσβάλλῃ ἔτι μᾶλλον τὸν παθόντα, δὲν εἶναι κατ' οὐδένα λόγον ποινὴ κατάλληλος· ὅθεν κατήργησαν τὴν ποινὴν ταύτην οἱ νόμοι τῆς Πρωσσίας, τοῦ Βρουνσβιγίου καὶ ἄλλοι (ὅρα κατωτέρω ἐπὶ τῶν ἐξυβρίσεων). Ὅρα ὅμως *Hepp* das Strafensystem σελ. 64. Ὁ βαυαρικὸς νόμος, ἄρθρ. 22., διετήρησε μεταξὺ τῶν ποινῶν τὴν συγγνώμης αἴτησιν. Τὴν δικαστικὴν δὲ *ἐπίπληξιν* παραδέχονται ὡς ποινὴν ὁ βαυαρικὸς νόμος, ἄρθρ. 22., καὶ ὁ σαξωνικός, ἄρθρ. 16. Περιεῖχε μὲν αὐτὴν καὶ τὸ βυρτεμβεργικὸν νομοσχέδιον, ἡ βουλὴ ὅμως τὴν ἀπεδοκίμασε. *Hepp Comm.* I. σελ. 304. Αἱ *ὀνειδιστικαὶ* ποιναί, π. χ. ἡ ἐν κλοιῷ ἔκθεσις, εἶναι μᾶλλον ἐπιβλαβεῖς, προξενοῦσι σκληρὰν ἐντύπωσιν εἰς ἐκείνους ἐκ τῶν καταδικαζομένων, ὅσοι διασώζουσιν ἔτι τὸ αἴσθημα τῆς φιλοτιμίας, ἐξαλείφουσι πολλάκις καὶ τὸ ἔσχατον ἴχνος τῆς αἰδοῦς, καὶ κωλύουσιν οὕτω τὴν βελτίωσιν τῶν καταδίκων. *Rossi* traité III. 189. p. 252. *Hellie et Chauveau* théorie du Code pénal. I. p. 177. *Haus* observations sur le projet du Code pénal belge. I. p. 93. 143. Ὅθεν ἡ καυτηρίασις κατηργήθη κατὰ τὸ 1832 ἐν Γαλλίᾳ, ἡ δὲ δημοσία ἔκθεσις διετηρήθη μέν, ἀλλ' ἐπετράπη εἰς τὰ δικαστήρια νὰ παραλείπωσιν αὐτήν, ὅπερ δὲν ἐπιδοκιμάζεται, διότι ἡ προκειμένη ποινὴ εἶναι ἐν γένει ἀποῤῥιπτέα. Ὅρα *Hellie* théorie I. p. 181. Ὁ βαυαρικὸς νόμος, ἄρθρ. 7. 14., ἀναφέρει αὐτὴν ὡς συνέπειαν ἄλλων ποινῶν. Ἀλλὰ εἰς τοὺς νεωτάτους ποινικοὺς νόμους δὲν ἀπαντᾶται πλέον. Ὡς ποιναὶ εἰς τὴν τιμὴν ἀναγόμεναι ἀναφέρονται ἐν τῷ βαυαρικῷ νόμῳ, ἄρθρ. 22, καὶ ἡ ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἀποβολὴ καὶ ἡ καταγνωσις ἀνικανότητος πρὸς δημοσίαν ὑπηρεσίαν. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος, ἄρθρ. 27., ἀναφέρει ὡς ἰδιαιτέραν ποινὴν τὴν ἀποστέρησιν τῶν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ ἀστυκῶν τιμῶν.

Ὅρα *Hepp* σελ. 86. *Hepp* Comm. I. σελ. 314. Ἡ ποινὴ τῆς ἀτιμίας, ὡς αὐθύπαρκτος ποινὴ, δικαίως δὲν ἀπαντᾶται πλέον εἰς τοὺς νέους νόμους.

§. 153.

B) Αἱ *τὴν περιουσίαν ἀφορῶσαι ποιναί.* Ὑποδιαιροῦνται δὲ αὗται 1) εἰς χρηματικὰς ποινὰς (mulctae), ἐὰν ὁ ἀδικήσας στερῆται ὡρισμένου μέρους τῆς εἰς χρήματα συνισταμένης περιουσίας του (α). καὶ 2) εἰς τὴν *δήμευσιν*, ἤτοι τὴν στέρησιν *περιουσίας* πρὸς ὄφελος τοῦ δημοσίου (β). Ἡ δήμευσις δύναται νὰ περιλάβῃ ἤτοι ὁλόκληρον τὴν περιουσίαν ἢ μέρος μόνον αὐτῆς (confiscatio omnium-quorumdam bonorum). Ἀλλὰ πᾶσα δήμευσις προϋποτίθησ' ῥητὴν περὶ αὐτῆς ἀπειλὴν τοῦ νόμου. Σιωπηλὴ δήμευσις (ὡς ἁπλῆ συνέπεια κεφαλικῆς ποινῆς) δὲν ἔχει πλέον δυνάμει τοῦ νόμου χώραν (γ).

Προφορικῶς: περὶ τῶν κτημάτων εἰς τὰ ὁποῖα δὲν ἐκτείνεται ἡ confiscatio omnium bonorum— Περὶ τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ δημοσίου ὡς successor περὶ τῆς ἐποχῆς τῆς ἐνάρξεως τῆς δημεύσεως.

(α) Fr. Virgil Barbacovius Diatr. de poenis precuniariis recte adhibendis. Trid. 1796.

(β) G. Hier Brückner Comment. de confiscatione bonorum in delictis. Jen. 1755.

(γ) C. C. C. Art. 218. in fin. συνδυαζ. μὲ L. 1. §. 3. L. 7. pr. de bonis damnat. L. 10. C. cod. L. 5. et 6. C. ad L. Jul. Maj. καὶ Νεαρ. 22. κεφ. 8. N. 134. κεφ. 13. Ὅρα Kleinschrod syst. Entw. Thl. III. §. 62—72. Koch Vorrede zu seiner Ausgabe der P. G. O. §. 9. Ἡ confiscatio omnium bonorum κατηργήθη πολλαχοῦ διὰ τοῦ πολιτεύματος ἢ δι' εἰδικῶν νόμων.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Καὶ αἱ τὴν περιουσίαν ἀφορῶσαι ποιναὶ ὑπῆρξαν ἀντικείμενον πολλῶν ἐνδοιασμῶν, διότι ἔχουσιν ἄνισα τ' ἀποτελέσματα, ἐπενεργοῦσιν αὐστηρότατα εἰς πρόσωπα ἀθῷα καὶ δὲν εἶναι ἀνάλογοι πρὸς τὸν βαθμὸν τῆς ἐνοχῆς τῶν τιμωρου-

μένων. *Rossi* traité III. p. 210. *Carmignani* delle leggi III. p. 212. Ἐπὶ τῶν μικροτέρων ὅμως ἀδικημάτων εἶναι ἀπαραίτητοι. *Oersted* Grundregeln, σελ. 240. *Chauveau et Hellie* théorie du Code pénal I. p. 240. Πρὸ πάντων πρέπει α) νὰ μὴ ἀπειλῇ ὁ νομοθέτης πολλὰ συνεχῶς τὴν ποινὴν ταύτην, διὰ νὰ μὴ δίδῃ ἀφορμὴν εἰς τὴν ὑπόνοιαν, ὅτι θέλει δι' αὐτοῦ τοῦ μέσου νὰ πλουτίζῃ μὲν τὸ δημόσιον, νὰ παρέχῃ δὲ εἰς τοὺς πλουσίους τὴν εὐκολίαν τοῦ νὰ ἐξαγοράζωσι τὸ ἀδίκημα διὰ χρημάτων· β) πρέπει ν' ἀποφεύγηται τὸ ἐλάττωμα τῆς τὰ μέγιστα ἀνίσου ἐπὶ τὸν τιμωρούμενον ἐπενεργείας τῆς χρηματικῆς ποινῆς. *Hellie* théorie I. p. 240. Ὅρα καὶ τὰς ἐν τῇ βυρτεμβεργικῇ βουλῇ συζητήσεις. *Hepp.* Comm. I. σελ. 300. Ἡ δήμευσις ἐν τούτοις τῆς ὅλης περιουσίας δὲν δύναται ποτὲ νὰ δικαιολογηθῇ. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ κοινὸν δίκαιον, φαίνεται μὲν ὅτι τὸ ἄρθρ. 218. τῆς ποινικῆς διατάξεως τοῦ Καρόλου κατήργησε τὴν δήμευσιν, ἀλλὰ τὴν κατήργησε μόνον ὡς σιωπηλὴν συνέπειαν ἄλλων ποινῶν· τὸ δὲ ἄρθρ. 135 τῆς Π. Δ. Κ. ἀποδεικνύει μάλιστα τὴν διατήρησιν τῆς ποινῆς τῆς δημεύσεως, ὁσάκις αὕτη, εἰδικῶς ἀπειλεῖται ἐν τῷ νόμῳ. *Marezoll* über bürgerliche Ehre σελ. 328. Περὶ τῆς ἑρμηνείας τοῦ ἄρθρου 218. τῆς Π. Δ. Κ. ὅρα πρὸ πάντων *Boehmer* (neues Archiv des Criminalr 1836. σελ' 524.) Εἰς τὰς νεωτέρας νομοθεσίας δὲν ἀπαντᾶται ἡ ποινὴ τῆς δημεύσεως τῆς περιουσίας, τὴν χρηματικὴν ὅμως ποινὴν παραδέχονται ὁ γαλλικὸς ποιν. νόμος (προσδιορίζων πολλὰ συνεχῶς μεγίστους ὅρους) ὅρα *Hellie* théorie I. p. 246., ὁ βαυαρικὸς νόμος, ἄρθρ. 33., ὁ σαξωνικὸς νόμος, ἄρθρ. 15. Μόλις οἱ νεώτατοι νόμοι περιέχουσι διατάξεις ἀποπειρωμένας ἀκριβέστερον προσδιορισμὸν τῆς ἀναλογούσης ἑκάστοτε χρηματικῆς ποινῆς. Ὅθεν ὁ βυρτεμβεργ. νόμος, ἄρθρ. 32., διατάττει ὅτι, ὁσάκις πρόκειται περὶ καταγνώσεως χρηματικῆς ποινῆς, ὀφεί-

λει ὁ δικαστὴς νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν τὰ γνωστὰ εἰς αὐτὸν εἰσοδήματα τοῦ τιμωρουμένου, καὶ ὅτι δὲν πρέπει ἡ ποινὴ νὰ ὑπερβαίνῃ τὰ 1000 φιορίνια. Ὁμοίως καὶ τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον §. 47.

ΤΜΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Περὶ τοῦ πρὸς ἀλλήλας λόγου τῶν ποινῶν.

Quistorp Versuch einer richtigen Bestimmung des Verhältnisses der gemeinen in Deutschland üblichen Strafen zu einander. In. seinen Beitraegen n. A. N. XVII.

§. 154.

Ἡ ποινὴ εἶναι τόσῳ μεγαλειτέρα, ὅσῳ πλειοτέρων κακῶν εἶναι περιεκτική. Ἑπομένως εἶναι A) τόσῳ μεγαλειτέρα, ὅσῳ περισσότερον τὸ ἐν αὐτῇ περιεχόμενον κακόν· ἤτοι *ἀμέσως* προσβάλλει τὴν αἰσθητικότητα, ἢ ὡς ἐκ τῶν *συνεπειῶν* αὐτοῦ ἀντιβαίνει εἰς τοὺς σκοποὺς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ B) ὅσῳ *πλέον σύνθετον* εἶναι τὸ κακὸν τοῦτο.

§. 155.

Ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου εἶναι ἑπομένως ὅλων τῶν ποινῶν ἡ δεινοτέρα (α). Ἕπονται δὲ εἰς αὐτὴν 1) ἡ διὰ βίου στέρησις τῆς ἐλευθερίας, 2) αἱ ἀναπηρωτικαὶ ποιναί, 3) αἱ ἀτιμωτικαί, μετὰ σωματικῶν ἀλγηδόνων ἡνωμέναι ποιναὶ (οἷον ἡ μαστίγωσις καὶ ἡ καυτηρίασις), 4) ἡ ἀτιμία, ἄνευ σωματικῶν παθημάτων (κλοιός), 5) ἡ δήμευσις τῆς ὅλης περιουσίας, 6) ἡ διὰ βίου ἐξορία, 7) οἱ ἁπλοῖ σω-

ματικοὶ σωφρονισμοί, 8) ἡ πρόσκαιρος στέρησις τῆς ἐλευθερίας, 9) ἡ ἐπὶ ὡρισμένον χρόνον ἐξορία, 10) αἱ τὴν τιμὴν προσβάλλουσαι ποιναὶ 11) αἱ χρηματικαὶ ποιναί.

(α) Πρβ. Feuerbach der Tod ist die grösste Strafe. (Bibliothek d. p. R. Bd. II. St. 1. N. 4.). Ὁ παρὰ τῶν ἐναντίων τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου προτεινόμενος πολλάκις ἰσχυρισμὸς, ὅτι δεινοτέρα τοῦ θανάτου εἶναι ἡ τὴν ἐλευθερίαν, καὶ μάλιστα διὰ βίου, περιορίζουσα ποινὴ, ἐνδέχεται ἴσως νὰ συνᾴδῃ μὲ τὰ συμπεράσματα τῆς σκέψεως, ἀλλὰ βεβαίως δὲν ἔχει ὑπὲρ αὐτοῦ, ὅπερ πρὸ πάντων ἀπαιτεῖται, τὸ κοινὸν αἴσθημα τῶν ἀνθρώπων.

§. 156.

Τὸν πρὸς ἀλλήλας λόγον διαφόρων ποινῶν, αἵτινες περιέχουσιν ἴσον κακὸν (καὶ ἑπομένως ἀνήκουσιν εἰς τὸ αὐτὸ εἶδος καὶ τὸ αὐτὸ γένος) προσδιορίζει ἐν μέρει μὲν ἡ διάρκεια, ἐν μέρει δὲ τὸ μέγεθος τῶν κακῶν.

§. 157.

Οὐδεμία ποινὴ εἶναι καθ' ἑαυτὴν ἐντελῶς ἴση μὲ τὴν ἄλλην· τοὐλάχιστον δὲν ἔχομεν ἀσφαλὲς μέτρον εἰς προσδιορισμὸν τοῦ λόγου τῶν ποινῶν πρὸς ἀλλήλας. Διὰ ταῦτα, ὁσάκις ὁ δικαστὴς εἶναι ἠναγκασμένος νὰ μεταβάλῃ τὸ εἶδος τῆς ποινῆς ὀφείλει νὰ ἐρευνᾷ πρὸ πάντων, τίνες ποιναὶ λογίζονται κατὰ *νόμον* ἢ κατὰ *συνήθειαν* ἴσαι πρὸς ἀλλήλας (α). Κατὰ δεύτερον δὲ λόγον, ὀφείλει νὰ προσφεύγῃ εἰς τὰς γενικὰς ἀρχὰς (§. 154—156.), διὰ νὰ κρίνῃ ποία ποινὴ ἰσοδυναμεῖ ὡς ἔγγιστα ἢ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον μὲ τὴν ἄλλην.

(α) Ὅρα περὶ τούτου ἰδίως τὸν ἀνωτέρω μνημονευθέντα Quistorp. Πρόσετι δέ: I. F. Mögling Diss. de eo q. j. e. circa proportionem in poenis surrogandis. Tüb. 1734. Hommel Vorrede zu Flavius §. 16.

§. 158.

Ἐὰν ὁ δικαστὴς ἀντὶ ὡρισμένου ποινικοῦ κακοῦ ἐπιβάλλῃ ἄλλο, τῆς αὐτῆς μὲν ποιότητος, διαφόρου δὲ εἴδους λέγεται *μεταβολὴ τῆς ποινῆς* (permutatio poenae).

§. 159.

Ὁσάκις ὁ νόμος ὁρίζει τὴν ποινήν, ἀπαιτεῖται αὐτὴ αὕτη ἡ ποινὴ νὰ ἐφαρμόζηται εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν, καὶ δὲν ἔχει ὁ δικαστὴς τὴν ἐξουσίαν νὰ τὴν μεταβάλλῃ αὐθαιρέτως. Ἡ μεταβολὴ εἶναι τότε μόνον νομίμως δυνατή: 1) ὅταν ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ἀπειλουμένης ποινῆς ἦναι *φυσικῶς ἀδύνατος* (α), ἢ 2) ὅταν ἡ ὡρισμένη ποινὴ προϋποτίθησι τὴν *ὕπαρξιν* περιστάσεων, αἵτινες δὲν ἔχουσι χώραν ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει (β).

(α) L. 1. §. 3. D. de poenis. C. C. C. Art. 216.
(β) Kleinschrod syst. Entw. Thl. §. 127.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Ὡς πρὸς τὴν μεταβολὴν τῆς ποινῆς πρέπει νὰ διακρίνωμεν τὴν θέσιν τοῦ δικαστοῦ ὅστις δικάζει κατὰ τὸ κοινὸν γερμανικὸν δίκαιον ἀπὸ τῆς θέσεως τοῦ δικαστοῦ ὅστις ὀφείλει νὰ ἐφαρμόσῃ ἐγχώριον νομοθεσίαν. Ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει εἶναι τὸ δικαίωμα τῆς μεταβολῆς τῆς ποινῆς εὐρύτερον. Ἐπειδὴ δὲ πολλαὶ ποιναὶ τοῦ κοινοῦ δικαίου, π. χ. αἱ ἀναπηρωτικαί, δὲν εἶναι πλέον ἐν χρήσει, καὶ ἐπειδὴ διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τῶν περιοριζουσῶν τὴν ἐλευθερίαν ποινῶν ἐμορφώθη κατὰ τὴν δικαστικὴν πρᾶξιν ἄλλο ποινικὸν σύστημα, ὁ δικαστὴς ἔχει κυρίως μόνον ἀορίστους ποινικοὺς νόμους νὰ ἐφαρμόζῃ· πλὴν καὶ ἐνταῦθα δὲν ἔχει ὁ δικαστὴς τὴν ἐξουσίαν ν' ἀπομακρύνηται αὐθαι-

ρέτως ἀπὸ τῶν διὰ τῆς νομολογίας εἰσαχθεισῶν ἐπὶ τῶν ἀδικημάτων ποινῶν, ἐπιβάλλων π. χ. χρηματικὴν ποινὴν ἀντὶ τῆς φυλακίσεως, πολλῷ δὲ ἧττον νὰ μεταβάλῃ τὴν διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως ἐπιβληθεῖσαν ποινήν. Ὅπου ὑπάρχει ἐγχώριος νόμος, δὲν συγχωρεῖται παντάπασιν ἡ μεταβολὴ τῆς ποινῆς, ἐὰν αὐτὸς ὁ νόμος δὲν τὴν ἐπιτρέπῃ. Ἡ τοιαύτη δὲ τοῦ νόμου ἄδεια εἶναι πολλάκις ἀναγκαία, ἰδίως ὁσάκις ἀπαιτεῖται νὰ μεταβληθῇ εἰς τὴν ποινὴν τῆς φυλακίσεως ἡ χρηματικὴ ποινή, τῆς ὁποίας εἶναι ἀδύνατος ἡ ἐκπλήρωσις· λαμβάνεται δ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὑπ' ὄψιν ὁ κατὰ νόμον ἢ κατὰ νομολογίαν λόγος τῶν δύο προκειμένων ποινῶν πρὸς ἀλλήλας. Ἕνεκα τῆς ἀνωτέρας τάξεως, εἰς ἣν ἀνήκει ὁ ἔνοχος δὲν ἔχει ὁ δικαστὴς τὸ δικαίωμα νὰ μεταβάλλῃ τὴν ποινήν, ἐὰν δὲν τὸ ἐπιτρέπῃ ὁ νόμος. *Heffter* Lehrb. σελ. 176. Κατ' εἰδικά τινα δίκαια, π. χ. ἐν Βαυαρίᾳ ἔχουσι τὰ δικαστήρια τὴν ἐξουσίαν νὰ μεταβάλλωσι τὴν ποινὴν τῆς βαρείας εἱρκτῆς εἰς τὴν ποινὴν τῆς ἐν φρουρίῳ καθείρξεως, ἐὰν οἱ τιμωρητέοι ἦναι ἄνθρωποι διακεκριμένης ἀνατροφῆς.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Ἡ θέσις, εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκεται ὁ δικαστὴς ἀπέναντι τοῦ νόμου, ἀπαιτεῖ νὰ μὴ μεταβάλλῃ ὁ δικαστὴς ποτὲ τὴν ποινήν, ἥτις ἀπειλεῖται ἐν τῷ νόμῳ καὶ εἶναι ἐπιβλητέα εἰς τὴν ἑκάστοτε προκειμένην περίπτωσιν, π. χ. τὴν ποινὴν τῆς φυλακίσεως εἰς ποινὴν χρηματικήν. Τὸ πρὸς τοιαύτην μεταβολὴν δικαίωμα ἤθελεν ἀναμφιβόλως ἀποβαίνει πρὸς ὄφελος μόνων τῶν πλουσίων. Ὅθεν ὅρα τὰς διατάξεις τοῦ πρωσσικοῦ δικαίου (Landr. §. 87., κατὰ τὸ ὁποῖον τότε μόνον συγχωρεῖται ἡ μεταβολὴ τῆς σωματικῆς ποινῆς εἰς χρηματικήν, ὅταν ἡ πρώτη δὲν δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ ἐπὶ τοῦ ἀτόμου τοῦ τιμωρητέου), τοῦ αὐστριακοῦ νόμου §. 27., τοῦ βαυαρικοῦ §. 34., τοῦ σαξωνικοῦ §

20. 21., τοῦ βυρτεμβεργικοῦ ἄρθρ. 46. Ἀλλ' ἀπαιτεῖται πάντοτε ῥητὴ διάταξις τοῦ νόμου, διὰ νὰ ἔχῃ ὁ δικαστὴς τὸ δικαίωμα νὰ μεταβάλλῃ τὴν ποινὴν εἰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ἡ κατὰ νόμον ἐπιβλητέα δὲν δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ καὶ καθίσταται ἑπομένως ἀναγκαία ἡ μεταβολὴ αὐτῆς εἰς ἄλλην, ἐξίσου αὐστηρὰν, ποινήν. Τοιαύτη περίπτωσις ὑπάρχει: 1) ἐὰν ἡ σωματικὴ ποινὴ δὲν ἦναι δυνατὸν νὰ ἐκτελεσθῇ καὶ μεταβάλλεται εἰς χρηματικὴν (preuss. Criminalordn. §. 590. Instruction von 1834 in *Mannkopf* preuss Criminalordn. σελ. 400. preuss. Landr. §. 87. badisches Strafedict §. 98) 2) ἐὰν ὁ σωματικὸς σωφρονισμὸς δὲν δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ καὶ πρέπῃ νὰ μεταβληθῇ εἰς φυλάκισιν (βυρτεμβεργ. νόμος, ἄρθρ. 49.)· 3) ἐὰν τοῦ νόμου ἀπειλοῦντος χρηματικὴν ποινὴν, ὁ τιμωρητέος ἦναι ἄπορος ἢ εὑρίσκεται εἰς θέσιν, καθ' ἣν δὲν δύναται νὰ διαθέσῃ ἐλευθέρως τὴν περιουσίαν του, π. χ. ἐπὶ ἀνηλίκων, ἐπὶ πτωχευσάντων' ἐπὶ ἀσώτων (γαλλικὸς ποιν. νόμος, 53., πρωσσικὸν δίκαιον §. 85., βαυαρικὸς νόμος §. 34., σαξων. νόμος § 21., βυρτεμβεργ. νόμος ἄρθρ. 46.). Ἀκατάλληλον εἶναι τὸ νὰ προσδιορίζῃ ἀπολύτως ὁ νόμος, ὅτι ὡρισμένη τις χρηματικὴ ποσότης ἰσοδυναμεῖ μὲ ὡρισμένον ἀριθμὸν ἡμερῶν φυλακίσεως, π. χ. κατὰ τὸν βαυαρικὸν νόμον ἄρθρ. 35., καθ' ὃν 8 ἡμέραι φυλακίσεως ἰσοδυναμοῦσι μὲ 25 φιορίνια. Ὀρθοτέρα εἶναι ἡ διάταξις τοῦ βυρτεμβεργικοῦ νόμου, ἄρθρ. 47., κατὰ τὸν ὁποῖον 1 ἕως 4 φιορίνια ἰσοδυναμοῦσι μὲ 24 ὥρας φυλακίσεως (διότι ὁ δικαστὴς ὀφείλει νὰ προσδιορίζῃ τὴν ἀνάλογον ἑκάστοτε ποινὴν, λαμβάνων ὑπ' ὄψιν τὴν ἀτομικότητα τοῦ τιμωρητέου, π. χ. τὸ ἡμερήσιον αὐτοῦ κέρδος). Ὅρα τὰς ἐν τῇ βυρτεμβεργικῇ βουλῇ συζητήσεις (*Hepp* Comm. I. σελ. 411. etc.). Ἐνταῦθα ἀνάγονται καὶ αἱ ἀκαταλλήλως μεταβολαὶ τῆς ποινῆς λεγόμεναι, αἱ λαμβάνουσαι χώραν εἰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ὁ νόμος συγχωρεῖ ἐπί τιν ω

προσώπων ὡς σκοπιμωτέραν τὴν καταψήφισιν ποινῆς ἄλλης παρὰ τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου ὁριζομένην, π. χ. ἐπὶ ἀλλοδαπῶν ἀγυρτῶν, καταδικαζομένων ἀντὶ φυλακίσεως εἰς σωματικὸν σωφρονισμὸν (βαυαρ. νόμος ἄρθρ. 31., βυρτεμβεργικὸς νόμος ἄρθρ. 48· γενικώτερον εἶναι τοῦ σαξωνικοῦ νόμου τὸ ἄρθρ. 22.). Ἐνταῦθα ἀνάγεται προσέτι καὶ ἡ περίπτωσις, καθ' ἣν ὁ βαυαρικὸς καὶ ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος (ὅρα ἀνωτέρω τὴν ἐπὶ τοῦ §. 143. σημ. 2. τοῦ ἐκδ.) δίδουσιν εἰς τὸν δικαστὴν τὴν ἐξουσίαν νὰ ἐπιβάλλῃ, ἀντὶ ἄλλων στερητικῶν τῆς ἐλευθερίας ποινῶν, τὴν ἐν φρουρίῳ κάθειρξιν. Ὅρα ἀπ' ἐναντίας *Oersted* Grundregeln σελ. 377. *Seuffert* Beitr. zur Gesetzgebung. Würzb. 1823. σελ. 11. Ὅρα ὅμως *Bauer* Motive zum hannövr. Entw. σελ. 342. καὶ τὰς ἐν τῇ βυρτεμβεργικῇ βουλῇ συζητήσεις *Hepp* Comm. I. σελ. 200. κ. ἑπ.).

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Ὁ ἑλλην. ποιν. νόμος, ἐπιτρέπει ἐν τῷ ἄρθρ. 510., μεταβολήν τινα μεταξὺ προστίμου καὶ κρατήσεως ὁρίζων ὅτι κατὰ τὴν μεταβολὴν ταύτην πᾶσα ἡμέρα κρατήσεως ἀναλογεῖ μὲ τρεῖς δραχμὰς καὶ ἀντιστρόφως τρεῖς δραχμαὶ ἰσοδυναμοῦσι μὲ μίαν ἡμέραν κρατήσεως.

§. 160.

Ἐπὶ τῆς ἐφαρμογῆς ἀορίστων ποινικῶν νόμων, καθῆκον τοῦ δικαστοῦ εἶναι νὰ ἐπιβάλλῃ ποινὴν ἀνάλογον τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως. Ὅθεν ὁ δικαστὴς ἔχει ἐνταῦθα τὸ ἀναντίῤῥητον δικαίωμα τῆς ἐκλογῆς μεταξὺ διαφόρων ποινῶν ἰσοδυνάμων μὲν κατὰ τὸν βαθμὸν, ἀναλόγων δὲ πρὸς τὸν προκείμενον βαθμὸν τοῦ ἀξιοποίνου. Περὶ τὴν τοιαύτην δὲ ἐκλογὴν δύναται νὰ λαμβάνῃ ὡς βάσιν οὐ μόνον 1) τὴν *ἐπιείκειαν*, ἀλλὰ καὶ 2) ὑπὸ *πολιτικὴν* ἔποψιν, τὸ δημόσιον συμφέρον (α).

(α) Περὶ τῆς ἐπιῤῥοῆς, ἣν ἔχει ἡ κοινωνικὴ τάξις τοῦ ἐνόχου, ἐπὶ ἐφαρμογῆς τῶν αὐθαιρέτων ποινῶν προφορικῶς: πρβ. Jo. Leonh Tauber Diss de licita in criminalibus prosopolepsia. Alt. 1752. ἰδίως δὲ G. J. Fr. Meister über den Einfluss, welchen der Stand des Verbrechers auf die Strafen und das Verfahren in Strafsachen hat. In Plitt's Repert. Thl. I. N. 1.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Θετικὸν ἢ εἰδικὸν μέρος τοῦ ποινικοῦ δικαίου.

Εἰσαγωγή.

§. 161.

Τὸ μέρος τοῦτο εἶναι, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀναλυτικὸν, προσδιορίζον τὴν ἔννοιαν τῶν καθ' ἕκαστα ἀδικημάτων καὶ τὰς εἰς ταῦτα ἐπιβλητέας ποινάς. Οἱ δοθησόμενοι δὲ ὁρισμοὶ τῶν ἀδικημάτων, ἅπερ προϋποτίθενται ὑπάρχοντα πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν νομίμων ποινῶν, πρέπει νὰ ἐξάγωνται ἀπὸ αὐτῶν τῶν θετικῶν νόμων, ἤτοι ἀμέσως, ἢ δι' ἑρμηνείας.

Σημ. 1. τοῦ *ἐκδ.* Ἡ κατὰ τάξεις διαίρεσις τῶν ἀδικημάτων εἶναι σπουδαία, καθότι δι' αὐτῆς προσδιορίζεται ὁ καθ' ἑκάστην νομοθεσίαν πρὸς ἄλληλα λόγος τῶν ἀδικημάτων καὶ ὑποδεικνύεται εἰς τὸν δικαστὴν ἡ ἔποψις, ὑπὸ τὴν ὁποίαν δύναται νὰ κρίνῃ ὀρθῶς τὰς διαφόρους περιπτώσεις καὶ νὰ ἑρμηνεύῃ τοὺς νόμους, καὶ καθότι ἐν γένει ἡ νόμιμος ἔποψις ἑκάστου ἀδικήματος ὡς ἐκ τῆς κατατάξεως αὐτοῦ πρέπει νὰ ὁδηγῇ τὸν δικαστὴν περὶ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν νόμων. *Mittermaier* über den neuesten Zustand der Strafgesetzge-

bung, σελ. 141. *Mittermaier* (Arch. des Criminalr. neue Folge I. Bd. σελ. 495.). *Hepp* (Arch. des CrimR. XIV. Bd. N. 16.). Ἡ κατάταξις, τὴν ὁποίαν παραδέχεται ὁ *Φάϋερβαχ*, δὲν εἶναι ὀρθή, διότι, ἐνῷ ἀφ᾽ ἑνὸς μέρους παραβλέπει ὁλοτελῶς τὴν ἔποψιν, ὑπὸ τὴν ὁποίαν θεωρεῖ τὸ κοινὸν δίκαιον τὰ διάφορα ἀδικήματα, δὲν στηρίζεται ἀφ᾽ ἑτέρου ἐπὶ οὐδεμιᾶς ἀρχῆς, ἢ στηρίζεται ἐπὶ ἀρχῶν ἐσφαλμένων. 1) Ὁ *Φάϋερβαχ* παραδέχεται τὴν ὁποίαν καὶ ἄλλοτε κατεκρίναμεν γνώμην, ἥτις θεωρεῖ ἐπὶ παντὸς ἀδικήματος ὡς ὑπάρχουσαν δικαιώματός τινος προσβολήν· ἐντεῦθεν δὲ προέρχεται, ὅτι ἐπειδὴ ὑπάρχουσι καὶ ἀδικήματα, ἐπὶ τῶν ὁποίων δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ καταδειχθῇ τοιαύτη τις προσβολή, ὁ συγγραφεὺς, ἀμηχανῶν, περιέπεσεν εἰς τὸ παράδοξον, ὅτι θεωρεῖ τὴν βλασφημίαν (§. 303.) ὡς ἐξύβρισιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας, τὴν μοιχείαν δὲ (§. 373.) καὶ τὴν διγαμίαν (§. 384.) ὡς προσβολὰς συναλλακτικῶν δικαιωμάτων. 2) Ἐπίσης ἐσφαλμένως διεξήγαγε τὴν διάκρισιν τῶν ἀδικημάτων εἰς δημόσια καὶ εἰς ἰδιωτικὰ, καὶ ἐνῷ ἀφ᾽ ἑνὸς ἔθεσε π. χ. εἰς τὰ ἰδιωτικὰ ἀδικήματα τὴν ψευδορκίαν (§. 418.), ἥτις εἶναι μᾶλλον ἀδίκημα προσβάλλον τὴν δημόσιον πίστιν, ἀφ᾽ ἑτέρου κατέταξε τὴν αὐτοδικίαν μεταξὺ τῶν δημοσίων ἀδικημάτων. 3) Ἀμηχανῶν περὶ τὴν διεξαγωγὴν τῆς γνώμης, καθ᾽ ἣν πᾶν ἀδίκημα περιέχει δικαιώματος προσβολὴν, ἐπενόησεν ὁ Φάϋερβαχ νέαν τάξιν ἀδικημάτων, τὰ ὁποῖα ὠνόμασεν ἀόριστον (vage Verbrechen), καὶ ὑπήγαγεν εἰς αὐτὴν ἀδικήματα (§. 389. 392.), τὰ ὁποῖα ὁ Π. Δ. Κ. κατατάττει εἰς τὴν ἀνθρωποκτονίαν, καὶ ἄλλα, οἷον τὴν ἀπάτην (§. 410.) τῶν ὁποίων, ὡς ἀορίστων ἀδικημάτων θεωρουμένων εἶναι δυνατὸν νὰ ὁρισθῶσι τὰ συστατικά. 4) πάντη αὐθαίρετος εἶναι ἡ παραδοχὴ χωριστῆς τάξεως ἀστυνομικῶν παραβάσεων (§. 432.), ἐκ τῆς ὁποίας προκύπτει τὸ παράδοξον, ὅτι ὑπὸ τὴν ἐπωνυμία,

ταύτην ἀναφέρονται διάφορα ἀδικήματα, εἰς τὰ ὁποῖα ἡ Π. Δ. Κ. ἐπιβάλλει τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου, καὶ τὰ ὁποῖα τιμωροῦνται καὶ παρ' ἡμῖν μὲ βαρείας ποινάς, οἷον ἡ αἱμομιξία, ἡ σοδομία. 5) Καὶ τῶν δημοσίων ἀδικημάτων ἡ διαίρεσις εἰς ἀδικήματα κατὰ τῶν διαφόρων ἐξουσιῶν τῆς πολιτείας, π. χ. κατὰ τῆς ἐπιτηρητικῆς, κατὰ τῆς διατακτικῆς κτλ., ἢ δὲν παρέχει οὐδεμίαν ὠφέλειαν, ἢ φέρει μᾶλλον σύγχυσιν εἰς τοὺς δικαστάς. Τὸ βέβαιον εἶναι, ὅτι διαφωνοῦσιν οἱ νομοδιδάσκαλοι ὡς πρὸς τὸ περὶ κατατάξεως τῶν ἀδικημάτων ζήτημα. *Mittermaier* über den neuesten Zustand, σελ. 113. *Rossi* traité II. p. 53. *Carmignani* delle leggi Vol. II. p. 100—144. *Martin* Lehrb. §. 105. *Wächter* Lehrb. in der Vorrede. *Heffter* Lehrb. σελ. 217. Ὁ ἐπιχειρῶν θεωρητικὴν κατάταξιν τῶν ἀδικημάτων, ἔπρεπε νὰ συμορφόνηται μὲ τὸ σύστημα τοῦ ποινικοῦ νόμου, περὶ τοῦ ὁποίου συγγράφει. Ἀμφιβάλλεται ὅμως, ἐὰν ἦναι δυνατὸν νὰ διακριθῇ ἐπὶ τοῦ κοινοῦ γερμανικοῦ δικαίου τοιοῦτο σύστημα. Ὅρα μολαταῦτα *Abbey* (Archiv 1835. σελ. 378.) *Rosshirt* Geschichte und System des deutschen Strafrechts II. σελ. 14. Πρὸς συστηματικὴν τῶν ἀδικημάτων κατάταξιν δύναται νὰ ληφθῇ ὡς βάσις τὸ ἀντικείμενον, καθ' οὗ ἀπευθύνεται τὸ ἀδίκημα, ἢ τὸ εἶδος τοῦ ἀδικήματος. Δὲν πρέπει δὲ νὰ νομίζῃ τις, ὅτι ἡ διαίρεσις τῶν ἀδικημάτων εἰς πραγματικὰ καὶ εἰς τυπικὰ καθιστᾷ δῆθεν σαφέστερον τὸ σύστημα. *Abegg* (Archiv σελ. 391.) *Abegg* Lehrb. σελ. 264. 270. 303. Ἡ παραδοχὴ ἰδιαιτέρου κεφαλαίου ἀορίστων ἀδικημάτων κατὰ τῆς προσωπικότητος (*Abegg* §. 318.), περιλαμβάνοντος π. χ. τὴν ἄμβλωσιν καὶ τὴν ἔκθεσιν, δὲν παρέχει εὐκρινῆ ἔποψιν. Ὅρα προσέτι *Escher* die Lehre vom strafbaren Betrug σελ. 220. etc. Περὶ τῆς κατὰ τάξεις διαιρέσεως τῶν ἀδικημάτων ὅρα *Baroli* diritto naturale IV. p. 160.

Σημ. 2. τοῦ ἐκδ. Κατὰ τὴν νεωτέραν ἐποχὴν διεφιλονεικήθη πολλάκις, ἐὰν ἦναι λυσιτελὴς ἡ κατὰ τάξεις διαίρεσις τῶν ἀδικημάτων ἐν τῷ ποινικῷ νόμῳ. *Haus* observations sur le projet de révisions Vol. II. p. 6. Ὁ συγγραφεὺς οὗτος θέλει ἁπλῆν ἀπαρίθμησιν τῶν ἀδικημάτων. Ἀλλὰ δικαίως παρατηρεῖ ὁ *Hellie* théorie du Code pénal II. p. 307., ὅτι ἡ τοιαύτη ἀπαρίθμησις διὰ νὰ μὴ ἦναι ἄτακτος, πρέπει νὰ γίνηται κατά τινα κανόνα. Τὰ συναφῆ ἀδικήματα πρέπει νὰ συγκατατάττωνται, πρὸς εὐκολίαν τῆς ἀναζητήσεως ἑνὸς ἑκάστου. Ἀλλὰ δὲν ἀπαιτεῖται ὡς ἐκ τούτου νὰ ἦναι ἡ ἐν τῷ ποινικῷ νόμῳ κατάταξις οὕτω συστηματική, ὡς ἐν συγγράμματι. Ὅρα καὶ *Abegg* (*Archiv* 1835. σελ. 407.). Σφάλλει κυρίως ὅστις περὶ τὴν ἐν τῷ ποινικῷ νόμῳ κατάταξιν τῶν ἀδικημάτων λαμβάνει ὡς βάσιν ἔποψίν τινα αὐτῶν ὅλως αὐθαίρετον καὶ θεωρητικὴν (διακρίνων π. χ. προσβολὰς διαφόρων ἐξουσιῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ, ἢ ὑπάγων τὰ ἀδικήματα εἰς ἀορίστους κατηγορίας, π. χ. ἀδικήματα κατὰ τῆς κυβερνήσεως), ἢ ὅστις ἐκ τῶν συνήθως συμβαινόντων σχηματίζει κανόνας καὶ θεωρεῖ ἑπομένως ἐπόψεις τινὰς τῶν ἀδικημάτων, ὡς κυρίως ἐπικρατούσας, π. χ. ἐπὶ ἐμπρησμοῦ. Ἐπίσης ἐσφαλμένον εἶναι τὸ νὰ συμπεριλαμβάνωνται εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ κεφάλαιον τοῦ ποινικοῦ νόμου πολλαπλᾶ ἀδικήματα καὶ νὰ πλάττωνται τεχνικαὶ ἐπιγραφαί, ἀντὶ τοῦ νὰ γίνωνται κατὰ διαφόρους κατηγορίας τόσα κεφάλαια, ὅσα εἶναι κύρια ἀδικήματα. Ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος περιέχει τὴν ἑξῆς διαίρεσιν: I. Ἀδικήματα δημόσια (contre la chose publique)· II) ἀδικήματα ἰδιωτικά. Τὰ πρῶτα ὑποδιαιροῦνται: Α) εἰς ἀδικήματα κατὰ τῆς ἀσφαλείας τοῦ κράτους· Β) κατὰ τοῦ πολιτεύματος τοῦ βασιλείου· Γ) κατὰ τῆς κοινῆς εἰρήνης· Τὰ δεύτερα ὑποδιαιροῦνται: Α) εἰς ἀδικήματα κατὰ προσώπων· Β) εἰς ἀδικήματα κατὰ τῆς ἰδιοκτησίας. Ὅτι ἡ διαίρεσις

αὕτη δὲν εἶναι κατάλληλος, οὐδὲ ὀρθῶς τοὐλάχιστον διεξηγμένη ὅρα *Haus* observations II, p. 3—5. *Hellie* théorie II. p. 305—313. Ἡ ἐπὶ τῶν καταστάσεων τῆς διαχειρίσεως τῆς γαλλικῆς ποινικῆς δικαιοσύνης ὡς βάσις λαμβανομένη διαίρεσις εἰς ἀδικήματα κατὰ προσώπων καὶ κατὰ τῆς ἰδιοκτησίας εἶναι αὐθαίρετος καὶ δὲν στηρίζεται ἐπὶ ἀρχῆς θεμελιώδους. *Hellie* II. p. 309. not.—Ὁ βαυαρικὸς νόμος διακρίνει I. ἰδιωτικὰ ἀδικήματα, ὅπου κατατάσσει Α) ἀδικήματα κατὰ τῆς ζωῆς τῶν ἄλλων· Β) βλάβας καὶ κακώσεις προσώπων (ἐνταῦθα δὲ συμπεριλαμβάνονται καὶ ἡ ἀποπλάνησις εἰς ἀσέλγειαν, ὁ βιασμὸς, ἡ παράνομος κατακράτησις, ἡ ἀπαγωγὴ καὶ ἡ αἱμομιξία)· Γ) προσβολὴν τῆς ἰδιοκτησίας διὰ κλοπῆς, λῃστείας, ὑπεξαιρέσεως, ἐκβιάσεως· Δ) βλάβην τῆς ἰδιοκτησίας· Ε) προσβολὴν ξένων δικαιωμάτων δι' ἀπάτης· Ζ) προσβολὴν δικαιωμάτων δι' ἀπιστίας. II. δημόσια ἀδικήματα, ὅπου κατατάσσει Α) ἐσχάτην προδοσίαν καὶ προδοσίαν τῆς πατρίδος· Β) ἐξύβρισιν τῆς μεγαλειότητος· Γ) ἀδικήματα κατὰ τῶν ἀρχῶν· Δ) ἀδικήματα κατὰ τῆς κοινῆς εἰρήνης ἐν τῇ πολιτείᾳ (ἐνταῦθα δὲ συμπεριλαμβάνεται καὶ ἡ διατάραξις τῆς θρησκευτικῆς εἰρήνης)· Ε) ἀδικήματα κατὰ τῆς δημοσίας πίστεως· Ζ) κατὰ τῆς τοῦ κράτους ἢ ἄλλης δημοσίας ἰδιοκτησίας· Η) ἰδιαίτερα ἀδικήματα τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων. Εἰς δὲ τὸ νομοσχέδιον τοῦ 1822 προσετέθη καὶ μέση τις ἄλλη κατηγορία ἀδικημάτων κατὰ τοῦ κοινοῦ. Τὰ νομοσχέδια τοῦ 1827 καὶ 1831 εἶχον σκοπὸν νὰ ἐπιφέρωσι πλειοτέραν ἁπλοποίησιν. Motive zum Entwurf von 1827. σελ. 86. κλπ. Ὁ σαξωνικὸς δὲ νόμος διακρίνεται ἔτι μᾶλλον διὰ τὴν πρὸς ἁπλοποίησιν τάσιν του, παραλειφθησῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τῶν γενικῶν ἐπιγραφῶν. Τὰ ἀδικήματα κατατάσσονται οὕτω: 1) ἐσχάτη προδοσία τοῦ κράτους καὶ ἄλλαι πράξεις ἐπικίνδυνοι ὡς πρὸς τὴν ἀσφάλειαν τοῦ κράτους· 2) ἐξύβρισις τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς πο-

λιτείας· 3) διέγερσις κατὰ τῶν δημοσίων ἀρχῶν καὶ διαταράξεις τῆς εἰρήνης (ἐνταῦθα συγκατατάσσονται ποικίλαι πράξεις, οἷον ἀντίστασις, ἐλευθέρωσις φυλακισμένου, στάσις καὶ διατάραξις τῆς οἰκιακῆς εἰρήνης) 4) ἀδικήματα κατὰ τῆς ζωῆς· 5) ἀδικήματα κατὰ τῆς ὑγείας· 6) προσβολὴ προσωπικῆς ἐλευθερίας· 7) κοινῶς ἐπικίνδυνοι πράξεις (διατί δὲν ἐσημειώθη ἁπλῶς μόνον: ἐμπρησμός;)· 8) παράβασις τοῦ πρὸς τὴν θρησκείαν σεβασμοῦ· 9) προσβολὴ τῆς τιμῆς· 10) αὐτοδικήματα καὶ μονομαχία· 11) παραβίασις τῆς περὶ τὸν γάμον πίστεως· 12) κλοπὴ καὶ ἀπιστία· 13) ἀπάτη· 14) ἀδικήματα περὶ τὸ νόμισμα. 15) ἄλλαι προσβολαὶ ξένης ἰδιοκτησίας· 16) προσβολαὶ τῆς ἠθικῆς· 17) παραβάσεις καθηκόντων ὡς πρὸς ειδικὰς σχέσεις. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος διακρίνει: I. δημόσια ἀδικήματα: Α) ἐσχάτην προδοσίαν, προδοσίαν τῆς πατρίδος, Β) ἐξύβρισιν τῆς μεγαλειότητος· Γ) πράξεις κατὰ τῆς πρὸς τὴν ἀρχὴν ὀφειλομένης τιμῆς· Δ) διαταράξεις τῆς εἰρήνης· Ε) αὐτοδικίαν καὶ μοναμαχίαν· Ζ) πράξεις κατὰ τῆς δημοσίας πίστεως. II. ἰδιωτικὰ ἀδικήματα: Α) πράξεις κατὰ τῆς ζωῆς τῶν ἄλλων· Β) σωματικὰς βλάβας· Γ) πράξεις κατὰ τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας· Δ) προσβολὰς τῆς τιμῆς· Ε) προσβολὰς τῆς ἠθικῆς· Ζ) ληστείαν, ἐκβίασιν· Η) κλοπὴν καὶ ὑπεξαίρεσιν· Θ) χρεωκοπίαν· Ι) ἀξιοποίνους πράξεις ὡς πρὸς τὴν τάξιν τῶν προσώπων· Κ) ἐμπρησμόν· Λ) βλάβην τῆς ἰδιοκτησίας· Μ) Wilderei III. παραβιάσεις τῶν καθηκόντων τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας. Τὰ νεώτατα νομοσχέδια, οἷον τὸ βαδικὸν καὶ τὸ ἀσσικόν, τείνουσιν εἰς πλειοτέραν ἔτι ἁπλοποίησιν, διότι ἀποφεύγουσι τὴν εἰς τὸ αὐτὸ κεφάλαιον συγκατάταξιν ἑτεροειδῶν ἀδικημάτων καὶ πραγματεύονται περὶ τῶν διαφόρων ἀδικημάτων εἰς χωριστὰ κεφάλαια, π. χ. περὶ τῆς ἐκθέσεως, περὶ τῆς ἀμβλώσεως, περὶ τοῦ βιασμοῦ, τῆς ἀπαγωγῆς, τῆς μοιχείας.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Εἰς τὸν ἑλληνικὸν ποινικὸν νόμον ἡ διαίρεσις τῶν ἀδικημάτων ἔχει κατὰ κεφάλαια ὡς ἐφεξῆς: 1) ἐσχάτη προδοσία, προδοσία τῆς πατρίδος καὶ ἄλλαι πράξεις κατὰ τῆς ἀσφαλείας καὶ ἀνεξαρτησίας τοῦ κράτους· 2) ἐξύβρισις τοῦ βασιλέως, τοῦ διαδόχου, τοῦ διέποντος τὴν βασιλείαν καὶ τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας· 3) ἐξύβρισις ξένων ἡγεμόνων καὶ κυβερνήσεων, τῶν διπλωματικῶν πρακτόρων αὐτῶν καὶ ἄλλων ἀρχῶν· 4) πράξεις ἀντικείμεναι εἰς τὰς βάσεις τῶν καθεστώτων νόμων· 5) πράξεις ἀντικείμεναι εἰς τὸ πρὸς τὴν ἀρχὴν ὀφειλόμενον σέβας· 6) πράξεις κατὰ τῆς ὀφειλομένης εἰς τὰς ἀρχὰς εὐπειθείας (ἀπείθεια, διέγερσις κατὰ τῆς ἀρχῆς, θρασύτης κατὰ τῆς ἀρχῆς, ἀντίστασις, στάσις, ἐλευθέρωσις φυλακισμένου, παραβίασις τῆς ἀστυνομικῆς ἐπιτηρήσεως)· 7) πράξεις κατὰ τῆς ἐνεργείας τῶν πολιτικῶν καὶ δημοσίων δικαιωμάτων· 8) συγχύσεις τῆς εἰρήνης καὶ ἄλλαι αὐθαίρετοι πράξεις (εἰς τὰς τελευταίας ὑπάγεται ἡ αὐτοδικία, ἡ ἐπίθεσις κατὰ προσώπου, ἡ μονομαχία)· 9) ἀθέμιτοι ἑνώσεις καὶ ἑταιρίαι· 10) ἀντιποίησις νομημάτων ἡγεμονικῶν, ἀρχῆς ἢ ἄλλων δικαιωμάτων· 11) ἀδικήματα περὶ τὸ νόμισμα· 12) πλαστογραφία· 13) νόθευσις δημοσίων σφραγίδων καὶ σημάντρων· 14) ψευδορκία, ἐπιορκία, ψευδομαρτυρία· 15) βλάβη τῶν ἠθῶν (ἐνταῦθα ὑπάγονται ὁ βιασμός, ἡ ἀποπλάνησις εἰς ἀσέλγειαν, ἡ διγαμία, ἡ μοιχεία κτλ.)· 16) ἀδικήματα κατὰ τῆς ζωῆς ἄλλων· 17) τραύματα καὶ βλάβαι· 18) πράξεις κατὰ τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας (ἁρπαγή, παράνομος κατακράτησις, ἀπαγωγὴ κτλ.) 19) προσβολαὶ κατὰ τῆς τιμῆς (ψευδὴς καταμήνυσις, συκοφαντία, ὕβρις)· 20) κατάχρησις τῆς ἐλευθεροτυπίας· 21) ἀξιόποινοι πράξεις ἀναφερόμεναι εἰς τὴν τάξιν τῶν προσώπων· 22) λῃστεία, ἐκβίασις καὶ δῄωσις τῆς χώρας· 23) κλοπὴ καὶ ὑπεξαίρεσις· 24) ἀπάτη 25) ἐμπρησμὸς καὶ ἐπίτηδες γενομένη πλημμύρα· 26) ἄλλαι φθο-

φαὶ καὶ βλάβαι ξένης ἰδιοκτησίας· 27) μετακίνησις ὁροσήμων, μετατύπωσις ἢ ἀπομίμησις ἔργων τῆς τέχνης ἢ τοῦ νοὸς, τοκογλυφία κτλ.· 28) παραβίασις τοῦ δικαιώματος τῆς ἁλιείας· 29) παράβασις καθηκόντων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ἢ ὑπηρετῶν· 30) πλημμελήματα τῶν κληρικῶν περὶ τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν αὐτῶν. Ἕπεται ἰδιαίτερον βιβλίον περὶ παισμάτων.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ τῶν ὡρισμένων κοινῶν ἀδικημάτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Δημόσια ἀδικήματα, ἀδικήματα κατὰ τοῦ κράτους ἐν γένει.

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ.

Ἀδικήματα κατὰ τοῦ νομικοῦ προσώπου τοῦ κράτους αὐτοῦ, ἢ κατὰ τοῦ ἡγεμόνος, ὡς τοιούτου. Ἀδικήματα κατὰ τοῦ κράτους ὑπὸ στενωτέραν ἔννοιαν.

ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΠΡΩΤΗ.

Περὶ τῆς ἐσχάτης προδοσίας.

N. H. Gundling Singularia ad Legem Majestatis itemque de silentio in hoc crimine. Hal. 1721. 4.

L. Lud. Menken Diss. de crimine perduellionis, ejusque poena. Viteb. 1737.

Henr. von Adrichem Diss. de poena perduellionis, veroque sensu L. quisquis C. ad L. Jul. Maj. Lugd. Bat. 1784.

Kleinschrod über den Begriff und die Strafbarkeit des Hochverraths, nach allgemeinen Grundsätzen. *Klein's* und *Kleinschrod's* Archiv. Bd. 1. St. 1. N. 2.)

Feuerbach philosophisch-juridische Untersuchung über das Verbrechen des Hochverraths. Erf. 1798.

H. C. C. Grünebusch de crimine perduellionis atque Majestatis apud priscos Rom. Cell. 1802.

Tilsner de perduell. majestat. Lips. 1814.

H. Winter das Majestätsverbrechen, philos. und juridisch erklärt. Berlin 1815.

Escher vier Abhandlungen über Gegenstände der Strafrechtswiss. (Zürich 1822..) N. III.

Rosshirt über Hochrerrath u. die angrenzenden Verb. (N. Arch. Bd. IX. N. 6.)

§ 162.

ΕΣΧΑΤΗ ΠΡΟΔΟΣΙΑ. (perduellio) *λέγεται ἡ πρᾶξις ὑπηκόου τοῦ κράτους, ἥτις, καθ' ἑαυτὴν καὶ κατὰ τὴν παράνομον πρόθεσιν τοῦ πράττοντος τείνει εἰς καταστροφὴν τῆς ὑπάρξεως τῆς πολιτείας ἢ ἐκείνων τῶν θεσμῶν αὐτῆς οἵτινες συνδέονται μετὰ τῆς ὑπάρξεως τῆς πολιτείας ἐν γένει.* (α) Ὁ ἐσχάτης προδοσίας ἔνοχος εἶναι ἐχθρὸς τῆς πολιτείας (perduellis, hostis)· ἀλλὰ ἡ ἐχθρικὴ προσβολὴ αὐτοῦ, καθὸ πολίτου ἢ τοὐλάχιστον ὑπηκόου αὐτῆς, εἶναι μεγαλειτέρα τῆς προσβολῆς ἐχθρικοῦ ξένου (β).

Νεώτερά τινα συγγράμματα περὶ ἐσχάτης προδοσίας, π. χ. J. v. Horn die Versschw. gegen den Kurf. Wilhelm II. nebst erneuerten Untersuchung über Hochverrath und Majestätsverbr. 1824. καὶ διάφορα ἄλλα,

ὑπάκουσιν εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν φατριῶν τῆς συγχρόνου ἐποχῆς μᾶλλον ἢ εἰς τὴν ἐπιστήμην τοῦ δικαίου, ὅθεν καὶ δὲν κατετάχθησαν μεταξὺ τῶν ἀνωτέρω σημειωθέντων συγγραμμάτων.

Σημ. Προφορικῶς περὶ τοῦ crimen Majestatis κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον, περιλαμβάνοντος ἐν ἑαυτῷ τὴν *ἐσχάτην προδοσίαν* καὶ τὴν *προσβολὴν τῆς μεγαλειότητος*. Πρβ. §. 3. J. de publ. jud. Ὅρα **Dick** histor. Vers. über das Criminalrecht der Römer (Hal. 1822.) N. 1.

(α) L. 11. D. ad L. Jul. Maj. «perduellionis reus est, hostili animo adversus rempublicam vel principem animatus» συνδ. μὲ L. 21. καὶ 24. D. de captivis et postliminio.

(β) Ἡ ἐσχάτη προδοσία εἶναι, κατὰ τὰς γενικὰς τοῦ δικαίου ἀρχὰς καὶ κατὰ τοὺς θετικοὺς νόμους, τὸ πλέον ἀξιόποινον τῶν ἀδικημάτων. L. 7. C. de indulg. crim. L. 8. C. Theod. de bonis proscript.

§. 162 α. (τοῦ ἐκδ.)

Κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν περὶ ἐσχάτης προδοσίας χωρίων τοῦ κοινοῦ δικαίου (α) χρησιμεύει ὡς βάσις ἡ παρατήρησις, ὅτι τὸ judicium perduellionis (β) κατ' ἀρχὰς ἐσκόπει μὲν τὴν τιμωρίαν τῶν περιπτώσεων, τὰς ὁποίας ὀνομάζομεν ἐσχάτην προδοσίαν, περιελάμβανεν ὅμως καὶ πολλὰ ἄλλα ἑτεροειδῆ (γ) ἀδικήματα, τὰ ὁποῖα δὲν ὑπάγονται εἰς τὴν ἐσχάτην προδοσίαν κατὰ τὴν παρ' ἡμῖν ἔννοιαν (δ), καὶ τὰ ὁποῖα μετ' οὐ πολὺ δὲν ὑπήγοντο πλέον εἰς αὐτὴν οὐδὲ παρὰ Ῥωμαίοις (ε). Εἰς τὸ judicium αὐτὸ προσετέθη ἔπειτα τὸ crimen majestatis (ζ), εἰς τὸ ὁποῖον διάφοροι leges (η) ὑπήγαγον πράξεις τοιαύτας, αἵτινες δὲν ἀπετέλουν μὲν perduellio, ἀλλὰ προσέβαλλον τὴν majestas (θ) ἤτοι τὴν ἐνέργειαν καὶ τὴν ἀξίαν τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας, μέχρις οὗ ἐπεκράτησε βαθμηδὸν ἡ γνώμη τοῦ νὰ

ὑπάγωνται εἰς τὸ crimen majestatiss καὶ πράξεις ἐσχάτης προδοσίας, χωρὶς ὅμως νὰ καταργηθῇ διὰ τούτου τὸ judicium perduellionis (ι), ὅπερ ἀπ' ἐναντίας ἐφηρμόζετο εἰσέτι κατά τινας περιπτώσεις· ἐξέλιπον δὲ μόνον ἀρχαῖαί τινες διατυπώσεις αὐτοῦ, ἀσυμβίβαστοι πρὸς τὸ ἐπιεικέστερον ἤδη πνεῦμα (κ). Πρακτικὸς νόμος ἐν τούτοις κατέστη ἡ lex majestatis (λ), ἥτις ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων ἔλαβε πλείονα ἔκτασιν (μ), διότι τὸ crimen majestatis ἀνεφέρετο ἤδη καὶ εἰς τὸν princeps (ν), καὶ διότι νομοδιδάσκαλοι ἅμα (ξ) καὶ αὐτοκράτορες (ο) ὑπῆγον εἰς ταύτην τὴν lex πᾶσαν περίπτωσιν, καθ' ἣν προσεβάλλοντο ἡγεμονικὰ δικαιώματα τῆς πολιτείας, ὕστερον δὲ ἤθελον καὶ αὐτοὶ οἱ ἔπαρχοι νὰ τίθενται ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς lex ὡς πρὸς τὰς ἀφορώσας τὴν διοίκησιν αὐτῶν προσβολάς (π). Ἡ ἔννοια τοῦ crimen τούτου εἶναι ἀναντιῤῥήτως πολλὰ ἀόριστος (ρ), ἀλλ' ἐπίσης βέβαιον εἶναι, ὅτι οἱ ῥωμαῖοι νομοδιδάσκαλοι διὰ καταλλήλου ἑκάστοτε ἐκτιμήσεως τῶν περιστατικῶν τῆς πράξεως ἐμετρίαζον τὸ ἀξιόποινον ὁσάκις αὕτη ἀνεφαίνετο ἀκίνδυνος (σ) καὶ ὅτι ἀφ' ὅτου ἐξέλιπον αἱ quaestiones perpetuae ἐπέβαλλον οἱ δικασταὶ καὶ μετριωτέρας ποινὰς εἴς τινας περιπτώσεις. Κατὰ τὸ γερμανικὸν δίκαιον ἐθεωρεῖτο ὡς χαρακτηρίζον τὰς περιπτώσεις τῆς ἐσχάτης προδοσίας τὸ στοιχεῖον τῆς προδοσίας (τ), ἀλλὰ ἐνταῦθα περιελαμβάνοντο καὶ διάφοροι περιπτώσεις, καθ' ἃς δὲν ἐπρόκειτο ἁπλῶς περὶ παραβάσεως τῆς πρὸς τὴν πολιτείαν πίστεως. Οἱ ἰταλοὶ νομοδιδάσκαλοι τοῦ μέσου αἰῶνος (υ) παρεδέχθησαν ἐν μέρει μέν, κατὰ τὴν γερμανικὴν γνώμην, τὸ χαρακτηριστικὸν τῆς

προδοσίας, ὅπερ ἀπαντᾶται καὶ εἰς τοὺς κανονισμοὺς (Statute), ἐν μέρει δὲ τὴν περὶ τοῦ crimen majestatis γνώμην τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου, ἥτις εἰσήχθη βαθμηδὸν εἰς τὴν πρᾶξιν, ὡς μαρτυρεῖ (φ) τὸ χρυσόβουλον (χ). Εἰς τὴν ποινικὴν διάταξιν τοῦ Καρόλου (ψ) δὲν ὁρίζεται μὲν ἀκριβέστερον τὸ ἀδίκημα τῆς ἐσχάτης προδοσίας (ω)· ἀλλ' εἶναι καταφανὲς, ὅτι ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν ἐν μέρει μὲν ἡ ἔννοια τῆς προδοσίας κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ γερμανικοῦ δικαίου διδομένην εἰς αὐτὴν ἔκτασιν (αα), ἐν μέρει δὲ τὸ ῥωμαϊκὸν crimen majestatis, καὶ ὅτι ἐθεωροῦντο ὡς ἰσχύουσαι αἱ περὶ αὐτοῦ διατάξεις τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου. Οἱ ἐφαρμόζοντες τὸ κοινὸν γερμανικὸν δίκαιον πρακτικοὶ (ϐϐ), οἵτινες πολλάκις δὲν εἶχον ἀκριβῆ γνῶσιν τῆς θεωρίας τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου καὶ ἐπλανῶντο ἐκλαμβάνοντες τὴν ἐσχάτην προδοσίαν ὡς delictum exceptum, ὀλίγον συνετέλεσαν εἰς ἀνάπτυξιν τῆς προκειμένης διδασκαλίας. Εἰς δὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας (γγ) ἐλλείπει πολλάκις, ὅ,τε ἀναγκαῖος ὁρισμὸς τῆς ἐννοίας καὶ τῶν συστατικῶν τοῦ ἀδικήματος, καὶ ἡ προσήκουσα διαχάραξις τῶν ὁρίων ὡς πρὸς τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἀδικήματος καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐκτελέσεως αὐτοῦ (δδ).

(α) Ὅρα, ἐκτὸς τῶν ὑπὸ τοῦ συγγραφέως μνημονευθέντων συγγραμμάτων, και τὰ ἑξῆς: Steinmetz de perduell. crimin. Gronig. 1821. Kennis de crim. perduell. regum aetate. Lovan. 1828. v. Kamptz Jahrb. der preuss. Gesetzgeb. H. 32. σελ. 271. Jenull (Wagner's Zeitschr. für Oesterreich. Rechtsgelehrsamk. 1827. H. 4. σελ. 186.). Hepp Beiträge zur Lehre v. Hochverrath. Bern 1834. Weiske Hochverrath und Majestatis der Römer. Leipz. 1836. Zirkler die gemeinrechtl. Lehre v. Majestätsverbr. und Hochverrath. Stuttg. 1836. Hepp (Arch. des Criminalr. neue Folge 1837. nr. 13)· Mitter-

meier über Hochverrath (v. Rotteck und Welker's Staatslexikon VIII. Bd. σελ. 201).

(β) Weiske σελ. 64. Zirkler l. c. σελ. 6. Roshirt Gesch. u. System II. Thl. σελ. 20.

(γ) Περὶ τοῦ ὅτι ὁ perduellis θεωρεῖται κυρίως ὡς hostis ὅρα L. 234. D. de verb. sign.

(δ) Zirkler σελ. 7—10.

(ε) Weiske σελ. 45.

(ζ) Diek histor. Versuche σελ. 47. Weiske σελ. 9. Zirkler σελ. 23—90. Rosshirt σελ. 21.

(η) Περὶ τῶν διαφόρων leges: Diek σελ. 49—91. Zachariae's Lucius Cornelius Sulla II. σελ. 129.

(θ) v. Heiden de varia majestat. significat. tum olim apud Roman. Gron. 1834.

(ι) Zirkler σελ. 40.

(κ) Diek σελ. 40. καὶ 137.

(λ) Diek σελ. 90.

(μ) Diek σελ. 90. καὶ 125. Zirkler σελ. 90. Weiske σελ. 123.

(ν) L. 11. D. ad leg. Jul. maj. Weiske σελ. 40. Zirkler σελ. 118.

(ξ) Ἤρξαντο νὰ τιμωρῶσιν ad exemplum legis. Weiske σελ. 122.

(ο) L. 5. C. ad leg. Jul. maj. καὶ περὶ αὐτῆς Gothofred ad Cod. Theod. ad leg. Corn. de sicar. IX. 14. Peggi alem. jur. crim. Lib. II. p. 52. Weiske σελ. 67. Zachariae (Archiv 1838. σελ. 358).

(π) Tit. Cod. ad leg. Jul. majest. Rosshirt Geschichte II. σελ. 24. Πρὸ πάντων L. 2. Cod. de fals. monet. L. un. Cod. de priv. carc.

(ρ) Hepp (Archiv 1837. σελ. 357—391).

(σ) Ἐντεῦθεν ἡ ἔκφρασις: an potuerit facere εἰς L. 17. §. 5. D. ad leg. Jul. maj. περὶ τῆς ὁποίας ὅρα Weiske σελ. XVII. Zirkler σελ. 194. Hepp (Arch. σελ. 378).

(τ) Rosshirt (Archiv des Criminalr. IX. σελ. 143—150). Ἰδίως διδακτικαὶ εἶναι ἐπὶ τοῦ προκειμένου οἱ ἔρευναι τῶν ἄγγλων συγγραφέων, διότι ἐν Ἀγγλίᾳ διετηρήθη καθαρὰ ἡ ἔννοια τῆς προδοσίας: treason. Woolrych the history and results of the present capital punishments in England. Lond. 1832. p. 53—66. Hepp (Arch. l. c. σελ. 401). Rosshirt Gesch. II. σελ. 26.

(υ) Luden vom Versuche σελ. 402. 3. Zachariae (Archiv 1838. σελ. 585.) Rosshirt II. σελ. 29.

(φ) Περὶ τοῦ ὅτι τὰ γερμανικὰ δικαστήρια κατεδίκαζον ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς perduellio: Zöpfel das alte Bamberger Stadtrecht σελ. 140. Einltg. σελ. 117.

(χ) Goldene Bulle Tit. 24.

(ψ) C. C. C. art. 124. 127. 218. καὶ Zöpfel αὐτόθι συνδ. μὲ τὴν Bambergensis art. 132. 135. 149. 152.

(ω) Hepp. (Arch. σελ. 395—97). Wächter (Arch. 1835. σελ. 473). Rosshirt Gesch. II. σελ. 30.

(αα) Art. 124. C. C. C. Ὁ Gobler μεταφράζει οὕτω: poena perduellionis seu proditionis.

(ββ) Zachariae (Archiv. 1833. σελ. 517.) Mittermaier (Staatslexicon l. c. σελ. 207).

(γγ) Κατὰ τὸν αὐστριακὸν ποινικὸν νόμον, ἄρθρ. 52., ἔνοχος ἐσχάτης προδοσίας εἶναι: α) ὅστις προσβάλλει τὴν προσωπικὴν ἀσφάλειαν τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ κράτους, β) ὅστις ἐπιχειρεῖ πρᾶξιν τείνουσαν εἰς τὴν διὰ τῆς βίας μεταβολὴν τοῦ πολιτεύματος, εἰς ἐπαγωγὴν ἢ αὔξησιν ἐξωτερικοῦ τινος κινδύνου ἀπειλοῦντος τὴν πολιτείαν— εἴτε δημοσίᾳ γίνεται ἡ πρᾶξις, εἴτε λαθραίως, εἴτε διὰ συνενώσεως μετ' ὀλίγων ἀτόμων, εἴτε ἐν συστάσει διὰ διεγέρσεως, στρατολογίας, κατασκοπείας. Ἡ ἐπιβλητέα ποινὴ (καὶ ἐπὶ ἁπλῆς ἀποπείρας) εἶναι ὁ θάνατος. ἄρθ. 53. ὅρα Jenull (Wagner's Zeitschr 1837. H. 4. σελ. 186). Ὁ πρωσσικὸς νόμος, §. 97, λέγει ἐσχάτην προδοσίαν πᾶσαν ἐπιχείρησιν, ἥτις σκοπεύει τὴν διὰ τῆς βίας ἀνατροπὴν τοῦ πολιτεύματος, ἢ τὴν ἀφαίρεσιν τῆς ζωῆς ἢ τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ κράτους. Ἐπιβάλλεται δὲ ἡ σκληροτάτη καὶ φρικωδεστάτη κεφαλικὴ ποινή. v. Kamptz (Jahrbücher II. 32. σελ. 271.) Temme Handb. des preuss. Criminalr. σελ. 63. Κατὰ τὸν §. 100. τοῦ πρωσ. νόμου προδοσία τῆς πατρίδος λέγεται πᾶσα ἐπιχείρησις, δι' ἧς ἡ πολιτεία ἐμβάλλεται εἰς ἐξωτερικὸν κίνδυνον καὶ εἰς ἐπισφαλῆ θέσιν ἀπέναντι ξένων δυνάμεων. Ὁ νόμος διαιρεῖ τὴν προδοσίαν τῆς πατρίδος εἰς δύο τάξεις: 1) ἐάν τις προσπαθῇ νὰ παραδώσῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἐχθροῦ τόπους, στρατεύματα, φρούρια τοῦ κράτους (ἐπιβάλλεται δὲ ἡ ποινὴ τῆς τροχηλατίας), 2) ἐάν τις ἐπιχειρῇ ἥττονος λόγου ἀξίας πράξεις τεινούσας εἰς ὄφελος τοῦ ἐχθροῦ. Τὰ καθέκαστα εἴδη ἐκτίθενται εἰς §. 107—114. Ἐὰν δὲ τὸ ἀδίκημα δὲν ἐξετελέσθη ἢ ἐὰν δὲν ἐπροξενήθη εἰσέτι βλάβη εἰς τὴν πολιτείαν, ἐπιβάλλεται φυλάκισις 6—10 ἐτῶν. Ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος, ἄρθ. 75., (ὑπὸ τὴν κατηγορίαν τῶν ἀδικημάτων κατὰ τῆς ἐξωτερικῆς ἀσφαλείας τοῦ κράτους) ἀπειλεῖ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου κατὰ παντὸς, ὅστις φέρει ὅπλα κατὰ τῆς Γαλλίας, ἢ συνεννοεῖται μὲ ξένας δυνάμεις διὰ νὰ ἐγείρῃ πόλεμον κατὰ τῆς πατρίδος του (ἄρθρ. 76.), ἢ συνεννοεῖται μὲ τοὺς ἐχθροὺς τῆς Γαλλίας, διὰ νὰ εὐκολύνῃ τὴν εἰς τὴν Γαλλίαν εἴσοδον τῶν στρατευμάτων αὐτῶν, ἢ διὰ νὰ τοῖς παραδώσῃ φρούρια ἢ θέσεις, ἢ διὰ νὰ ἐξευκολύνῃ τὰς ἐπιχειρήσεις τῶν ἐχθρῶν (ἄρθ. 77.), ἔστω καὶ κατὰ τῶν συμμάχων τῆς Γαλλίας τὸ τοιοῦτον ἀδίκημα ἐν καιρῷ πολέμου πρὸς τὸν ἐχθρόν. Ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου ἐπίκειται καὶ εἰς τὸν δημόσιον ὑπάλληλον, ὅστις παραδίδει εἰς τὸν ἐχθρὸν σχέδια φρουρίων, ὁπλοστασίων κτλ.

ἐμπεπιστευμένα εἰς αὐτὸν ὡς ἐκ τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας του (ἄρθρ. 84.), ὡς καὶ εἰς τὸν ὅστις ὑποθάλπει ἐν γνώσει κατασκόπους τοῦ ἐχθροῦ. Ὁ γαλλ. νόμος, ἄρθρ. 86., τιμωρεῖ πᾶν ἀποτόλμημα ἢ συνωμοσίαν κατὰ τῆς ζωῆς ἢ τοῦ προσώπου τοῦ βασιλέως (crime de lèse Majesté) μὲ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου, τὴν ἐπιβαλλομένην εἰς τὸν πατροκτόνον, θεωρῶν τὴν τοιαύτην πρᾶξιν ὡς ἀδίκημα κατὰ τῆς ἐσωτερικῆς ἀσφαλείας τοῦ κράτους. Ὁμοίως μὲ θάνατον (ἄρθρ. 87.) τιμωρεῖται πᾶν ἀποτόλμημα, σκοπὸν ἔχον ν' ἀνατρέψῃ ἢ μεταβάλῃ τὴν κυβέρνησιν ἢ τὴν τάξιν τῆς εἰς τὸν θρόνον διαδοχῆς, ἢ νὰ διεγείρῃ τοὺς ὑπηκόους εἰς τὰ ὅπλα κατὰ τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας. Ἀποτόλμημα δὲ (attentat) λέγεται (ἄρθρ. 88.) πᾶσα πρᾶξις, ἥτις τελεῖται ἢ καὶ μόνον ἀρχίζεται πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἐκτελέσεως τῶν εἰρημένων ἀδικημάτων· καὶ συνωμοσία ὑπάρχει, κατὰ τὸ ἄρθρ. 89., ὅταν δύο ἢ πλείονες συνομολογήσωσι καὶ συναποφασίσωσι τὴν πρᾶξιν, καὶ ἂν δὲν ἔλαβεν ἔτι χώραν ἀποτόλμημα. Ἡ αὐστηρότης τῶν διατάξεων τούτων (Bavoux leçons p. 34. Destriveaux essai p. 3—10. Rossi traité II. p. 261. Göbel was der Criminalgesetzgebung von Rheinpreussen Noth thut σελ. 54.) ἐμετριάσθη διὰ τοῦ νόμου τῆς 28 ἀπριλίου 1832. Κατὰ τὸν νόμον τοῦτον, διὰ νὰ ὑπάρχῃ ἀποτόλμημα ἀπαιτεῖται ἡ ἐκτέλεσις τῆς πράξεως ἢ ἀπόπειρα αὐτῆς, κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ γαλλικοῦ ποιν. νόμου. Ἡ συνωμοσία πρὸς τέλεσιν τῶν προειρημένων ἀδικημάτων τιμωρεῖται μὲ τὴν ποινὴν τοῦ ὑπερορισμοῦ ἐὰν συνοδεύηται μὲ πρᾶξιν χρήσιμον εἰς προπαρασκευὴν τῆς ἐκτελέσεως, μὲ τὴν ποινὴν δὲ τῆς εἱρκτῆς, ἐὰν τοιαύτη πρᾶξις δὲν ἐπεχειρήθη εἰσέτι. Ἐὰν γενῇ μὲν πρότασις περὶ συνωμοσίας πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἀνωτέρω εἰρημένων ἀδικημάτων, ἀλλὰ δὲν τύχῃ ἀποδοχῆς, τιμωρεῖται ὁ προτείνας μὲ φυλάκισιν 1—5 ἐτῶν. Ὅρα τὰς συζητήσεις παρὰ Chauveau Code progressif p. 196—224. Hellie théorie du Code pénal II. p. 392. Καλὴν ἐπίκρισιν μετὰ νέων προτάσεων ὅρα παρὰ Haus projet de révision II. p. 21—24. Ὁ βαυαρικὸς ποινικὸς νόμος θεωρεῖ τὴν ἐσχάτην προδοσίαν ὡς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν τῆς προδοσίας τῆς πατρίδος (ἄρθρ. 299 300)· I) ἐπὶ προσβολῶν κατὰ τῆς προσωπικῆς ἀσφαλείας τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ κράτους, 1) ἐὰν ὑπήκοος, διὰ ν' ἀποκτείνῃ ἢ συλλάβῃ τὸν βασιλέα, ἐπιπέσῃ κατὰ τοῦ προσώπου του, 2) ἐὰν πρὸς ἐκτέλεσιν τοιούτου ἀδικήματος ἐγερθῇ στάσις, ἢ συναφθῇ συνωμοσία ἢ ἕνωσις μὲ ξένους. II) ἐπὶ προσβολῶν κατὰ τῆς ἀνεξαρτησίας τοῦ κράτους, 1) ἐὰν ὑπήκοος, διὰ νὰ προσαρτήσῃ τὸ βασίλειον εἰς ξένον κράτος, ἢ νὰ εὐκολύνῃ ἐξωτερικὰ σχέδια, συνωμοτῇ, ἐγείρῃ στάσιν, συνενοῦται μὲ ξένους, ἢ 2) ὑποκινῇ πόλεμον κατὰ τῆς Βαυαρίας, ἢ μὲ σκοπὸν ἐχθρικὸν ἐπιφέρῃ τοιοῦτον πόλεμον, ἢ δίδῃ ἀφορμὴν εἰς αὐτόν. III) ἐπὶ προσβολῶν κατὰ τοῦ πολιτεύματος, ἐὰν, διὰ νὰ κατορθωθῇ διὰ βιαίας ἐπαναστάσεως ἡ μεταβολὴ τοῦ πολιτεύματος, ἢ ν' ἀποδιωχθῇ τοῦ θρόνου ὁ ἡγεμὼν ἢ ἡ ἡγεμονεύουσα οἰκογένεια, συναφθῇ

συνωμοσία ἢ διεγερθῇ στάσις. Ἐπιβλητέα ποινὴ εἶναι (ἄρθρ. 301.) ὁ θάνατος μετὰ δημοσίας ἐκθέσεως. Ἡ δευτέρου βαθμοῦ προδοσία τῆς πατρίδος (τιμωρουμένη καὶ αὐτὴ μὲ θάνατον, ἄρθρ. 302.) περιλαμβάνει τέσσαρας περιπτώσεις, π. χ. ἐάν τις, διὰ ν' ἀποσπάσῃ μέρος τῆς ἐπικρατείας, ἐγείρῃ στάσιν ἢ συνωμοτῇ, ἢ ἂν εἰς πόλεμον προελθόντα χωρὶς τῆς συνεργείας αὐτοῦ παραδίδῃ εἰς τὸν ἐχθρὸν πόλεις, φρούρια, διόδους, ἢ μετὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ πολέμου αὐτομολῇ πρὸς τὸν ἐχθρὸν, ἢ βοηθῇ τὸν ἐχθρὸν ἐν τῷ πολέμῳ. Ἡ τρίτου βαθμοῦ προδοσία τῆς πατρίδος (τιμωρουμένη μὲ στερητικὴν τῆς ἐλευθερίας ποινὴν ἐπὶ 8—16 ἔτη) περιλαμβάνει 4 περιπτώσεις, π. χ. ἐάν τις διεξάγῃ πρὸς βλάβην τοῦ κράτους τὴν ὁποίαν ἐπεφορτίσθη πολιτικὴν διαπραγμάτευσιν, ἢ προδίδῃ ἀπόῤῥητα τοῦ κράτους ἀποβλέποντα τὸ πολίτευμα ἢ ἀξιώσεις τοῦ κράτους, ἢ ἐκ προθέσεως μετακινῇ τὰ ὅρια τῆς ἐπικρατείας. Ἡ τετάρτου βαθμοῦ προδοσία τῆς πατρίδος (ἄρθρ. 306. μὲ ἔτη 6—8) περιλαμβάνει 4 περιπτώσεις, π. χ. ἐάν τις διὰ πραγματικὰς ἢ ὑποθετικὰς ἀξιώσεις δικαιωμάτων κατὰ τοῦ κράτους, τοῦ ἡγεμόνος ἢ τῶν συμπολιτῶν, προκαλῇ ξένην τινὰ δύναμιν εἰς μεσολάβησιν ἢ ἐπέμβασιν, ἢ ἀντιπράττῃ εἰς τὰς μετ' ἄλλων δυνάμεων συνθήκας τῆς Βαυαρίας. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 307, ἡ ἀπόπειρα κρίνεται κατὰ τὰς γενικὰς ἀρχάς. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 308, διὰ νὰ ὑπάρξῃ πρόσω ἀπόπειρα, ἀπαιτεῖται νὰ προηγηθῇ προφορικὴ πρόσκλησις πρὸς τὸ ἐπὶ στάσει φερούσῃ χαρακτῆρα προδοσίας τῆς πατρίδος δημοσίᾳ συνηθροισμένον πλῆθος. Ὁ σαξωνικὸς νόμος μὲ θάνατον τιμωρεῖ (ἄρθρ. 81.) ὡς ἔνοχον ἐσχάτης προδοσίας πάντα, ὅστις ἐπιχειρεῖ βιαίαν προσβολὴν κατὰ τῆς προσωπικῆς ἀσφαλείας ἢ κατὰ τοῦ πρὸς τὸ κυβερνᾷν δικαιώματος τοῦ βασιλέως ἢ κατὰ τῆς ἀνεξαρτησίας τοῦ κράτους, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ ὑποτάξῃ τὸ βασίλειον εἰς ξένον κράτος ἢ ν' ἀποσπάσῃ μέρος τῆς ἐπικρατείας, ἢ ὅστις ἐπιχειρεῖ τοιαύτην προσβολὴν κατὰ τοῦ πολιτεύματος, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ τὸ ἀνατρέψῃ ὅλως ἢ ἐν μέρει. Τὸ ἄρθρ. 83. ἀπειλεῖ κατὰ τῆς ἐπ' ἐσχάτῃ προδοσίᾳ συνωμοσίας βαρεῖαν εἱρκτὴν ἐπὶ ἔτη 3—10 (κατὰ τῶν ἀρχηγῶν 8—12), ἐὰν δὲ ἡ συνωμοσία ἦναι ἰδιαζόντως ἐπικίνδυνος, βαρεῖαν εἱρκτὴν διὰ βίου. Κατὰ ἄρθρ. 84. ὑπόκειται εἰς φυλάκισιν 3 μηνῶν μέχρι 3 ἐτῶν ἢ εἰς εἱρκτὴν ἢ 4 ἐτῶν, ὅστις ἐπιχειρεῖ πρᾶξίν τινα εἰς προπαρασκευὴν τῆς ἐσχάτης προδοσίας. Προδότης τῆς πατρίδος εἶναι (καὶ τιμωρεῖται, κατὰ τὸ ἄρθρ. 87. μὲ βαρεῖαν εἱρκτὴν διετῆ μέχρις ἰσοβίου), ὅστις προκαλεῖ ξένην κυβέρνησιν εἰς πόλεμον κατὰ τῆς Σαξωνίας ἢ κατὰ τῆς γερμανικῆς ὁμοσπονδίας, ἢ διατηρεῖ συνεννοήσεις διὰ νὰ ἐπιφέρῃ πόλεμον, ἢ μετὰ τὴν ἔκρηξιν τοῦ πολέμου αὐτομολεῖ πρὸς τὸν ἐχθρὸν, ἢ ὑποστηρίζει τὸν ἐχθρὸν ἐν καιρῷ πολέμου. Τὸ ἄρθρ. 88. ἀπειλεῖ φυλάκισιν μέχρι 3 ἐτῶν κατὰ παντὸς, ὅστις ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως τοῦ πολέμου ἐπιχειρεῖ πρὸς ὄφελος ξένου κράτους πράξεις ἐπιβλαβεῖς εἰς τὴν πατρίδα του. Ὁ βυρτεμβεργικὸς ποινικὸς νόμος ἄρθρ. 140., ὁρίζει, ὅτι ἐσχάτην προδοσίαν ἀποτελοῦσι 1) πᾶσα προσβολὴ

συνωμοσία κατὰ τοῦ προσώπου τοῦ βασιλέως, ἐπὶ σκοπῷ θανατώσεως ἢ συλλήψεως αὐτοῦ κτλ. 2) πᾶσα προσβολὴ ἢ συνωμοσία κατὰ τῆς ἀνεξαρτησίας τοῦ κράτους, ἐπὶ σκοπῷ προσαρτήσεως αὐτοῦ εἰς ἄλλο κράτος. 3) πᾶσα προσβολὴ ἢ συνωμοσία κατὰ τοῦ πολιτεύματος, καθόσον σκοπεῖται ἡ διὰ τῆς βίας μεταβολὴ αὐτοῦ, ἰδίως δὲ ἡ ἀπόκλεισις ἢ ἡ ἀπομάκρυνσις τοῦ ἡγεμόνος ἀπὸ τοῦ θρόνου, ἢ ἡ ἀποδίωξις τῆς οἰκογενείας τοῦ ἡγεμόνος, ἢ ἡ κατάργησις τῶν βουλῶν. Ὁ ἔνοχος ἐσχάτης προδοσίας τιμωρεῖται μὲ θάνατον μὲν ἐν περιπτώσει γενομένης ἤδη προσβολῆς, μὲ βαρεῖαν δὲ εἱρκτὴν ἐπὶ ἔτη 8—20, ἐὰν ὑπῆρξε συνωμοσία ἄνευ προσβολῆς. Μὲ ἁπλῆν εἱρκτὴν τιμωρεῖται (κατὰ τὸ ἄρθρ. 142.), ὅστις ἐπὶ σκοπῷ ἐσχάτης προδοσίας ἐπιχειρεῖ πρᾶξιν, ἥτις θεωρεῖται ὡς προπαρασκευὴ τοῦ ἐν §. 140. ἀναφερομένου ἀδικήματος. Ἐνταῦθα δὲ ἀνάγεται ἡ κατὰ συνεννόησιν μὲ ἄλλους διάδοσις ἀρχῶν ἐπικινδύνων εἰς τὴν ὕπαρξιν τῆς πολιτείας, ἡ πρόκλησις εἰς πράξεις ἐσχάτης προδοσίας, ἡ εἰς ἄλλους διακοίνωσις σχεδίων ἐσχάτης προδοσίας, ἡ διάδοσις παροξυντικῶν συγγραμμάτων, ἡ ἐν γνώσει παρουσία εἰς συνελεύσεις γενομένας ἐπὶ σκοπῷ ἐσχάτης προδοσίας. Τὰ ἄρθρα 145. 146. θεωροῦσιν ὡς προδότην τῆς πατρίδος πάντα, ὅστις, παραβιάζων τὰ καθήκοντα αὐτοῦ ὡς ὑπηκόου ἢ ὡς δημοσίου ὑπαλλήλου, ἢ τὰς ὡς ἐκ τῆς προσκαίρου προστασίας τῶν νόμων ὑποχρεώσεις του, ἐπιχειρεῖ ἐν γνώσει τὰς ἑξῆς πράξεις (ἐνταῦθα δὲ ἀπαριθμοῦνται μὲ μικρὰς μόνον τροπολογίας αἱ ἐν τοῖς ἄρθρ. 302—6 τοῦ βαυαρικοῦ ποιν. νόμου ἀναφερόμεναι περιπτώσεις). Ἡ ἐπιβλητέα ποινὴ εἶναι εἰς μὲν τὰς δεινοτάτας περιπτώσεις βαρεῖα εἱρκτὴ δέκα ἐτῶν μέχρις ἰσοβίου (ἔχοντος τοῦ δικαστοῦ τὸ δικαίωμα τοῦ μετριάζειν τὴν ποινήν), εἰς δὲ τὰς λοιπὰς περιπτώσεις βαρεῖα εἱρκτὴ μέχρις 20 ἐτῶν. Κατὰ τὸν ποιν. νόμον τοῦ Τιγούρου (Zürich, §. 88., ἐσχάτη προδοσία ὑπάρχει τότε μόνον, ὅταν τις, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ ἐπιφέρῃ διὰ βιαίων μέσων μεταβολὴν τοῦ πολιτεύματος τοῦ νομοῦ ἢ τῆς ἑλβετικῆς ὁμοσπονδίας, ἐπιχειρῇ παράνομον πρᾶξιν, ἢ προσπαθῇ νὰ ὑποβάλῃ τὴν Ἑλβετίαν ἢ μέρος αὐτῆς εἰς ξένην ἐξουσίαν ἢ εἰς ἐξάρτησιν ἀπὸ ξένης δυνάμεως, ἢ ν' ἀποσπάσῃ μέρος τοῦ νομοῦ. Ἡ ποινὴ εἶναι δεσμὰ 16 ἐτῶν ἕως διὰ βίου καὶ ἐξορία. Τὸ ἄρθρ. 91. προσδιορίζει δύο βαθμοὺς προδοσίας τῆς πατρίδος· Ὁ νόμος τῆς Λυκέρνης, ἄρθρ. 108., προστίθησιν εἰς τὰς δύο ἐν τῷ νόμῳ τοῦ Τιγούρου ἀναφερομένας περιπτώσεις ἐσχάτης προδοσίας τρίτην ἄλλην περίπτωσιν, τουτέστιν ἐάν τις προσπαθῇ διὰ τῆς βίας νὰ ἐμποδίσῃ ἢ νὰ διαλύσῃ τὴν σύνοδον μιᾶς τῶν ἀνωτάτων πολιτικῶν ἀρχῶν, ἢ ἐπιχειρῇ προσβολὴν κατὰ τῆς προσωπικῆς ἀσφαλείας καὶ ἐλευθερίας αὐτῶν· ἐπιβλητέα ποινὴ εἶναι ἡ τῶν δεσμῶν ἀπὸ 15 ἐτῶν ἕως διὰ βίου· ἡ δὲ ποινὴ τοῦ θανάτου ἐπιβάλλεται τότε μόνον, ὅταν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἀδικήματος ἀπολέσῃ τις τὴν ζωήν. Περὶ δὲ προδοσίας τῆς πατρίδος γίνεται λόγος ἐν §. 111. Τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον δὲν δίδει γενικὸν ὁρισμὸν τῆς ἐσχάτης προδοσίας, ἀλλὰ προσδιορίζει εἰδικῶς τὰ εἰς αὐτὴν ὑπαγόμενα ἀδικήματα,

εἶναι δὲ ταῦτα : 1) προσβολαὶ κατὰ τοῦ μεγάλου δουκὸς (ἄρθρ. 533.) διὰ βιαιοπραγιῶν ἢ δι' ἀπειλῶν, ἐπὶ σκοπῷ ἀπομακρύνσεως αὐτοῦ ἀπὸ τῆς κυβερνήσεως, θέσεως αὐτοῦ εἰς ἀδυναμίαν πρὸς τὸ κυβερνᾷν, καταναγκάσεως αὐτοῦ εἰς παραχώρησιν μέρους τοῦ κράτους ἢ εἰς μεταβολὴν τοῦ πολιτεύματος. Ἐπιβάλλεται δὲ ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου, ὡς καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς ἀποπείρας φόνου κατὰ τοῦ ἡγεμόνος. 2) ἐπαγωγὴ εἰσβολῆς ξένης δυνάμεως εἰς τὸ κράτος, ἐπὶ τῷ ἐν §. 533. μνημονευθέντι σκοπῷ. Ἐπιβάλλεται δὲ ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου, ἐὰν ἡ εἰσβολὴ τῆς ξένης δυνάμεως ἐπῆλθε πραγματικῶς (ἄρθρ. 535)· 3) στάσις ἐπὶ σκοπῷ ἐσχάτης προδοσίας. Ἐπιβάλλεται δὲ ἡ ποινὴ μὲν τοῦ θανάτου εἰς τὸν ὅστις λαμβάνει μέρος εἰς τὴν ἐκραγεῖσαν ἤδη στάσιν, ἡ ποινὴ δὲ τῆς βαρείας εἱρκτῆς ἀπὸ 10 ἐτῶν ἕως διὰ βίου, ἐὰν ἡ ἐκραγεῖσα στάσις κατεπαύθη, πρὶν ἢ πραχθῇ ἀνθρωποκτονία ἢ ἄλλο δεινὸν ἀδίκημα (ἄρθρ. 536. 537.) 4) κατάχρησις τῆς ἐξουσίας ἐπὶ σκοπῷ ἐσχάτης προδοσίας (ἄρθρ. 538.). 5) Ἡ ἐπὶ σκοπῷ ἐσχάτης προδοσίας συνένωσις μὲ ξένην δύναμιν ἢ συνωμοσία τιμωρεῖται μὲ ἁπλῆν μὲν εἱρκτὴν τοὐλάχιστον 2 ἐτῶν ἢ μὲ βαρεῖαν εἱρκτὴν τὸ πολὺ 8 ἐτῶν, ἐὰν ἡ εἰσβολὴ τῆς ξένης δυνάμεως δὲν ἐγένετο εἰσέτι ἢ ἡ στάσις δὲν ἐξεῤῥάγη, μὲ ἁπλῆν δὲ εἱρκτὴν, ἐὰν ἐν περιπτώσει συνωμοσίας δὲν εἶχον εἰσέτι συνομολογηθῆ τὰ πρὸς διέγερσιν τῆς στάσεως μέσα καὶ τὰ περὶ τοῦ τρόπου τῆς διεξαγωγῆς αὐτῆς καὶ τοῦ προσπορισμοῦ τῶν ἐξ αὐτῆς ὠφελειῶν (ἄρθρ. 539. 540.)

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον ἄρθρ. 123. 125. 127. 128., τιμωρεῖται μὲ θάνατον ὡς ἔνοχος ἐσχάτης προδοσίας 1) ὅστις προσβάλλει τὸ ἱερὸν πρόσωπον τοῦ βασιλέως ἢ τοῦ διέποντος τὴν βασιλείαν, μὲ σκοπὸν νὰ φονεύσῃ, αἰχμαλωτίσῃ ἢ εἰς τοῦ ἐχθροῦ τὴν ἐξουσίαν παραδώσῃ τοῦτον ἢ ἐκεῖνον αὐτῶν, ἢ πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ τοιούτου σκοποῦ, διεγείρει στάσιν, συνωμοτεῖ ἢ συνδέει σχέσεις μὲ ξένους· ὅστις ἐπιβάλλει χεῖρα κατά τινος μέλους τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας, διεγείρει στάσιν κτλ. θέλων νὰ μεταβάλῃ τὸ καθεστὼς πολίτευμα διὰ βιαίων μέσων, ν' απομακρύνῃ τοῦ θρόνου τὸν νόμιμον ἡγεμόνα, ν' ἀποδιώξῃ τὴν βασιλεύουσαν οἰκογένειαν, ἢ νὰ μεταβάλῃ τὴν νόμιμον τῆς διαδοχῆς τάξιν· ὅστις κατὰ τῆς βασιλικῆς κυριότητος διεγείρει στάσιν ἢ ἐξοπλίζει μέρος τῶν ὑπηκόων ἢ συνωμοτεῖ· ὅστις θέλων νὰ ἑνώσῃ τὸ βασίλειον μὲ ξένην ἐπικράτειαν,

ν' ἀποσπάσῃ μέρος αὐτοῦ ἢ νὰ εὐκολύνῃ τὰ πρὸς τοῦτο σχέδια· νὰ κινήσῃ ξένας δυνάμεις εἰς πόλεμον ἢ εἰς πολεμίας πράξεις κατὰ τῆς Ἑλλάδος, ἢ νὰ τὰς προμηθεύσῃ τὰ πρὸς τοῦτο μέσα (ἀδιαφόρως ἂν εἰσῆλθον πολέμιοι πράξεις ἢ ὄχι)· ὅστις αὐτομολεῖ εἰς τὸν ἐχθρὸν ἐν καιρῷ πολέμου· ὅστις φέρει ὅπλα κατὰ τῆς πατρίδος του ἢ κατὰ τῶν πολεμούντων τὸν κοινὸν ἐχθρὸν συμμάχων αὐτῆς· ὅστις λόγῳ ἢ ἔργῳ ὑποστηρίζει ὁπωσδήποτε τὴν εἰσβολὴν ἢ πρόοδον ξένων στρατευμάτων ἐντὸς τοῦ βασιλείου, παραδίδει εἰς τὸν ἐχθρὸν πόλεις, φρούρια, ἀμυντηρίους θέσεις, λιμένας, ἀποθήκας, πλοῖα, ἀποπλανᾷ στρατιώτας ἢ ναύτας, εἰς ἀποστασίαν, λειποταξίαν, αὐτομόλησιν, ἢ ἄλλας ἀπιστίας· ὅστις ὑπηρετεῖ τὸν ἐχθρὸν ὡς κατάσκοπος, ἢ συντρέχει ὁπωςδήποτε τοὺς κατασκόπους αὐτοῦ· ὅστις προδίδει εἰς τὸν ἐχθρὸν τὸ ἀπόρρητον διαπραγματεύσεώς τινος ἢ πολεμικῆς ἐπιχειρήσεως, ἢ παραδίδει εἰς αὐτὸν σχέδια τοιούτων ἐπιχειρήσεων, ἢ διαγραφὰς φρουρίων, ὀχυρωμάτων, ὁπλοθηκῶν, λιμένων ἢ ὅρμων· 2) ὅστις καθ' ὁποιονδήποτε τρόπον διεγείρει ἐμφύλιον πόλεμον, γίνεται ἀρχηγὸς ἐνόπλου συμμορίας σκοπὸν ἐχούσης τὸν φόνον, τὴν διαρπαγὴν ἢ ἐρήμωσιν εἰς ἕνα ἢ πλείονας δήμους, τὴν κυρίευσιν ἢ καταστροφὴν πόλεων, ὀχυρῶν τόπων ἢ θέσεων, ὁπλοθηκῶν, λιμένων, πλοίων, κτιρίων, ἢ ἄλλων τοιούτων ἀνηκόντων εἰς τὸ κράτος (ἀδιαφόρως ἐὰν τὸ μελετηθὲν κακούργημα ἐτελέσθη ἢ ἔμεινε μέχρις ἀποπείρας)· 3) ὅστις ἄνευ προσταγῆς ἢ ἀδείας τῆς κυβερνήσεως στρατολογεῖ ἢ ἀποπειρᾶται νὰ στρατολογήσῃ ἢ ἀπογράφεται πρὸς στρατείαν· ὅστις κρατεῖ συνηθροισμένα τὰ ὑπ' αὐτὸν στρατεύματα, ἀφοῦ διετάχθη παρὰ τῆς κυβερνήσεως ἡ διάλυσίς των ἢ μένει εἰς τὸ στράτευμα μετὰ τὴν τοιαύτην διαταγήν· ὅστις ἄνευ δικαιώματος ἢ νομίμου λόγου ἀναλαμβάνει ὁποιανδήποτε ἀρχηγίαν κατὰ ξηρὰν ἢ θάλασσαν, ἢ διαταχθεὶς ν' ἀπεκδυθῇ αὐτὴν ἀπειθεῖ· 4) ὅστις ἔχων δικαίωμα νὰ διατάξῃ ἢ νὰ ζητήσῃ τὴν ἔνοπλον δύ-

ναμιν, ἀντιτάσσει αὐτὴν ἐναντίον ἄλλης νομίμου δυνάμεως, ἐὰν ὑπακούσωσιν οἱ στρατιῶται (ἐὰν δὲν ὑπακούσωσι, τιμωρεῖται μὲ πρόσκαιρα δεσμά). Κατὰ τὸ ἄρθρ. 132. τιμωρεῖται ὡς προδότης τῆς πατρίδος μὲ πρόσκαιρα δεσμὰ, ὅστις ἄνευ σκοποῦ ἐσχάτης προδοσίας διεξάγει ἐκ προθέσεως πρὸς βλάβην τῆς Ἑλλάδος τὴν ὁποίαν ἐπεφορτίσθη πολιτικὴν διαπραγμάτευσιν μετά τινος ξένης δυνάμεως, ἐπιχειρεῖ πρᾶξίν τινα ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ μετακινήσῃ ἢ νὰ καταστήσῃ ἀβέβαια τὰ ὅρια τῆς ἐπικρατείας, κρύπτει ἢ νοθεύει ἔγγραφα ἢ ἄλλα ἀποδεικτικὰ τῶν δικαιωμάτων ἢ ἀξιώσεων τῆς ἐπικρατείας, προδίδει ἢ παραδίδει εἰς ξένην δύναμιν, πολεμίαν ἢ μὴ, ἀπόῤῥητα τοῦ κράτους, ἔγγραφα, ἐπιστολὰς, σχέδια πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων, διαγραφὰς φρουρίων, ὀχυρωμάτων, ὁπλοθηκῶν, λιμένων κτλ. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 133. τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν τοὐλάχιστον ἓξ μηνῶν ὅστις ἄνευ σκοποῦ ἐσχάτης προδοσίας μεταχειρίζεται ἀθέμιτα μέσα διὰ νὰ λάβῃ γνῶσιν τῶν ἀποῤῥήτων διαπραγματεύσεώς τινος ἢ πολεμικῆς ἐπιχειρήσεως, ἢ τῆς διαγραφῆς φρουρίων, ὀχυρωμάτων κτλ., ἢ λαβὼν γνῶσιν τῶν τοιούτων τὰ φανερόνει εἰς ἄλλας παρὰ εἰς ξένας δυνάμεις. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 134. καταδικάζεται εἰς εἱρκτὴν τὸ πολὺ 8 ἐτῶν ὅστις δι' ἀξιώσεις ἢ παράπονα, κατὰ τῆς ἐπικρατείας, τοῦ ἡγεμόνος ἢ τῶν συμπολιτῶν προκαλεῖ ξένην τινα δύναμιν εἰς μεσολάβησιν ἐπαπειλοῦσαν τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ αὐτονομίαν τοῦ κράτους, ἢ ἀντιπράττων ἐκ προθέσεως εἰς τὰς μετ' ἄλλων δυνάμεων ὑπαρχούσας συνθήκας φέρει εἰς κίνδυνον τὴν ἀσφάλειαν ἢ αὐτονομίαν τοῦ κράτους. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 124. ὑπάρχει συνωμοσία, ὅταν δύο ἢ πλείονες συναποφασίσωσι πρᾶξιν ἐσχάτης προδοσίας ἢ συνυποχρεωθῶσιν ἀμοιβαίως πρὸς ταύτην.

(68) ἐ Ἡ σχάτη προδοσία δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ταυτόσημος μὲ τὰ πολιτικὰ ἀδικήματα. Ἡ ἔννοια τῶν τελευταίων εἶναι πολλὰ ἀόριστος. Hellie théorie du Code pénal II. p. 313—318. Haus projet de révision II. p.

6. **Mittermaier** (Archiv 1825. σελ. 554. καὶ Staaslexicon VIII σελ. 213.). πρβ. μὲ τὴν γνώμην τοῦ **Rotek** αὐτόθι σελ. 227). ἐσφαλμένη εἶναι ἡ γνώμη, ἥτις γενικεύουσα τὰ εἰδικὰ διατείνεται, ὅτι ἐπὶ τῶν πολιτικῶν ἀδικημάτων λείπει τὸ στοιχεῖον τῆς κακοηθείας. Πρότασις πρὸς σύνταξιν νέου νόμου περὶ ἐσχάτης προδοσίας ἐγένετο ὑπὸ **Rosshirt** (Heidelberger Jahrbücher 1839. σελ. 342).

§. 163.

Τῆς ἐσχάτης προδοσίας Α) *ἀντικείμενον* εἶναι ἡ ὕπαρξις τῆς πολιτείας ἐν γένει ἢ ἐκεῖνοι οἱ θεσμοί, οἵτινες ἀποτελοῦσιν οὐσιώδη στοιχεῖα τῆς ἐννοίας τῆς *πολιτείας ἐν γένει* ἢ τῆς *προκειμένης* πολιτείας, ὡς τοιαύτης, (θεμελιώδεις θεσμοὶ ὑπὸ θεμελιωδῶν *συναλλαγμάτων* ἢ *θεμελιωδῶν νόμων* τεθειμένοι). Ὅ,τι προκύπτει κατὰ πρῶτον ἐκ *πράξεως τῆς κυβερνήσεως*, δὲν εἶναι ἀντικείμενον ἐσχάτης προδοσίας (α), ὡς οὐδὲ αὐταὶ αἱ καθέκασται τῆς κυβερνήνήσεως πράξεις, εἰς τὰς ὁποίας τυχὸν ἀρνοῦνται ὑποταγὴν οἱ ὑπήκοοι (β). Β) Ἡ πρᾶξις αὐτή, ἡ ἀποτελοῦσα τὴν *παράβασιν*, πρέπει νὰ τείνῃ εἰς *καταστροφὴν* τῶν τοιούτων θεσμῶν, ἀδιαφόρως ἐὰν ἡ καταστροφὴ αὕτη ἐπηνέχθη τῷ ὄντι ἢ (ἔστω καὶ κατὰ τρόπον ἀπώτατον) ἁπλῶς μόνον *ἐπεχειρήθη* (γ). Γ) Τὸ *ὑποκείμενον* εἶναι ἀναγκαίως ἐκ τῶν *ὑπηκόων* τοῦ κράτους. Ὅπου δὲ ἰσχύει πλήρης ἐγκαθίδρυσις (landsassiatus plenus), ἐκεῖ δύνανται καὶ forenses νὰ γενῶσιν ἐσχάτης προδοσίας ἔνοχοι (δ). Ἀπαιτεῖται ὅμως πάντοτε προσωπικὴ ὑποταγή. Δ) Ὁ ἐξ ὑποκειμένου λόγος τοῦ ἀδικήματος εἶναι ἀναγκαίως ὁ *δόλος*, καὶ μάλιστα οὐχὶ ἁπλῶς παράνομος πρόθεσις ἐν γένει, ἀλλὰ τοιαύτη παράνομος πρόθεσις, τῆς ὁποίας ἀντικείμενον εἶναι ἡ προμνημονευθεῖσα (Α. καὶ Β.) καταστροφὴ (hostilis animus) (ε).

(α) π. χ. οἱ μὴ θεμελιώδεις νόμοι, ἢ τυχαῖοι θεσμοὶ, οἷον τέλη σημάνσεως, τελωνιακὰ, φόροι κτλ.

(β) Ἐντεῦθεν ἡ διάκρις τῆς ἐσχάτης προδοσίας ἀπὸ τῆς ἐπαναστάσεως, τῆς στάσεως, τοῦ θορύβου.

(γ) §. 3. J. de publ. jud. L. 5. pr. C. ad L. Jul. Maj. A. B. c. 24. §. 3.

(δ) Häberlin Handb. des deutschen Staatsr. Thl. I. §. 54. Runde deutsches Privatrecht §. 408. Danz ibid. ἐπὶ ἁπλῶς πραγματικῆς ὑποταγῆς δὲν εἶναι δυνατὴ ἐσχάτη προδοσία, ὡς διατείνεται ἐσφαλμένως ὁ Kleinschrod l. c. §. 4.

(ε) L. 11. D. ad L. Jul. Maj. «hostili animo». Καὶ ἀπαιτοῦσι δὲ ἁπανταχοῦ οἱ νόμοι «dolum malum».

Σημ. I. τοῦ ἐκδ. Κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν περὶ τοῦ crimen Majestatis διατάξεων τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου χρησιμεύει ὡς βάσις ἡ παρατήρησις, ὅτι ἐκ τῶν περιπτώσεων, τὰς ὁποίας οἱ Ῥωμαῖοι ἐθεώρουν ὡς ἀποτελούσας τὸ ἀδίκημα τοῦτο, παρ' ἡμῖν πολλαὶ μὲν ὑπάγονται εἰς ἰδιαιτέρους ποινικοὺς νόμους, ἄλλαι δὲ θεωροῦνται ἤδη ἁπλῶς ὡς ἀστυνομικῶς ἐπικίνδυνοι. Κατὰ τὴν γλῶσσαν τῶν νέων ποινικῶν νόμων (§. 162α σημ. 66) δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν ἐσχάτην προδοσίαν καὶ προδοσίαν τῆς πατρίδος· πλὴν εὐλόγως ἀμφιβάλλεται, ἐὰν ἐπὶ τῆς ἐσχάτης προδοσίας δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶσι καὶ αἱ περὶ τοῦ crimen majestatis διατάξεις πρὸς τιμωρίαν πράξεων, αἵτινες βλάπτουσι μὲν τὴν πολιτείαν, ἀλλ' ἄνευ κινδύνου τῆς ὑπερτάτης ἐξουσίας καὶ τοῦ πολιτεύματος, καὶ προσέτι πράξεων, αἵτινες προσβάλλουσι μὲν τὰ δικαιώματα τῆς ὑπερτάτης ἐξουσίας, χωρὶς ὅμως νὰ ὑπάρχῃ καμμία ἐπικίνδυνος διὰ τὸ κράτος διάθεσις. Ὅθεν ὁ *Rosshirt* Gesch. und System II. σελ. 34. 44. ἐκτείνει πολὺ τὴν γνώμην του. Τὰς διαφόρους γνώμας περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ῥωμαϊκοῦ crimen Majestatis ὅρα παρά: *Rosshirt* Zeitschrift II. σελ. 121. *Waechter* Lehrb. II. §. 228. *Bauer* Lehrb. §. 341. *Martin* σελ. 546. *Heffter* σελ. 226. *Abegg* Lehrb. σελ. 550.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Ἡ ἐσχάτη προδοσία δύναται ἄριστα νὰ διακριθῇ ἀπὸ τῶν ἄλλων δημοσίων ἀδικημάτων, ἐὰν τὴν θεωρήσωμεν ὡς ἐχθρικὴν ἐπιχείρησιν κατὰ τῆς ὑπάρξεως τῆς πολιτείας, καὶ τοῦτο ἤτοι 1) κατὰ τῆς ὑπάρξεως τῆς πολιτείας ἐν γένει, ἢ 2) κατὰ τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς μὲ ὡρισμένα ἐπικρατείας ὅρια, ἢ 3) κατὰ τῶν θεμελιωδῶν στοιχείων τοῦ καθεστῶτος πολιτεύματος, ἑπομένως κατὰ τοῦ καθεστῶτος κυβερνητικοῦ τύπου, ἐν δὲ ταῖς μοναρχίαις κατὰ τοῦ ἡγεμόνος, ὡς κατόχου τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας. Ὅρα *Carmignani* delle leggi II. p. 116. *Jenull* (*Wagner*'s Jahrbüchern l. c. σελ. 188. 192. 196.). *Heffter* Lehrb. σελ. 221. Κατ' αὐτὸν δὲ τὸν τρόπον δύνανται αἱ πράξεις, τὰς ὁποίας οἱ νέοι ποινικοὶ νόμοι ἀποκαλοῦσι προδοσίαν τῆς πατρίδος νὰ τιμωρῶνται, προκειμένης ἐφαρμογῆς τοῦ κοινοῦ γερμανικοῦ δικαίου, κατὰ τὰς περὶ τοῦ crimen majestatis ἀρχάς.

Σημ. 3. *τοῦ ἐκδ.* Ἐὰν λάβωμεν ὡς βάσιν τὴν παραβίασιν τοῦ συναλλάγματος, ἕπεται, ὅτι μόνον οἱ ὑπήκοοι δύνανται νὰ πράξωσιν ἐσχάτην προδοσίαν. Ὅθεν ὅρα *Bauer* Lehrb. §. 344. *Heffter* σελ. 244. *Abegg* σελ. 555. *Hepp* (Archiv 1838. σελ. 413.) *Rosshirt* Geschichte II. σελ. 45. συνδ. μὲ σελ. 37. Ὅρα περὶ τῆς βαυαρίας σημ. III. σελ. 3. Περὶ τῆς Πρωσσίας: *Temme* Handb. σελ. 65. Ἀλλ' εἰς τὴν Αὐστρίαν: *Jenull* (*Wagner*'s Jahrbücher σελ. 206), τὴν βυρτεμβέργην καὶ τὴν Σαξωνίαν δύναται καὶ ὁ subditus temporarius νὰ πράξῃ ἐσχάτην προδοσίαν. Ὁ εἰς δημόσιον ὑπηρεσίαν διωρισμένος δύναται ἀναμφιβόλως κατὰ πᾶσαν περίπτωσιν νὰ πράξῃ ἐσχάτην προδοσίαν.

§. 164.

Κατὰ τὸ πολίτευμα τῆς *πρώην* γερμανικῆς αὐτοκρα-

τορίας, ἦτο ἀναγκαία ἡ διάκρισις τῆς *ἐσχάτης προδοσίας τῆς αὐτοκρατορίας* ἀπὸ τῆς *ἐσχάτης προδοσίας τῆς πατρίδος* (Reichs-, Landes-Hochverrath). *ἐσχάτη προδοσία τῆς αὐτοκρατορίας* ἡ πραττομένη κατ' αὐτοῦ τοῦ αὐτοκράτορος καὶ τῆς αὐτοκρατορίας ἢ καὶ κατὰ τῶν αἱρετῶν ἡγεμόνων, εἴτε ὑπὸ τῶν ἀμέσων, εἴτε ὑπὸ τῶν ἐμμέσων τῆς αὐτοκρατορίας ὑπηκόων (α). Ἀλλὰ καταλυθείσης τῆς γερμανικῆς αὐτοκρατορίας, ἐξέλιπε τὸ ἀντικείμενον τοῦ εἰρημένου ὁρισμοῦ καὶ κατέστη ἄχρηστος ἡ ῥηθεῖσα διάκρισις. Τὴν σήμερον πᾶσα ἐσχάτη προδοσία εἶναι ἐσχάτη προδοσία *τῆς πατρίδος* (β).

(α) A. B. c. 24. §. 2. Πρβ. L. 5. C. ad L. Jul. Maj. καὶ C. 5. de poenis in 6to.

(β) Κατὰ τῆς γερμανικῆς ὁμοσπονδίας, ὡς ἁπλοῦ πολιτειῶν δεσμοῦ, δὲν εἶναι δυνατὴ ἐσχάτη προδοσία. Ὁσάκις δὲ τὸ πολίτευμα ὡρισμένου κράτους ἀναφέρει περὶ αὐτοῦ ῥητῶς, ὅτι ἀποτελεῖ μέρος τῆς γερμανικῆς ὁμοσπονδίας, αἱ κατὰ ταύτης ἐχθρικαὶ πράξεις ἀποτελοῦσιν ἀναντιῤῥήτως ἐσχάτην προδοσίαν, οὐχὶ ὅμως κατὰ τῆς γερμανικῆς ὁμοσπονδίας, ἀλλὰ κατὰ τῆς πολιτείας, τῆς ὁποίας οὕτω προσεβλήθη τὸ πολίτευμα.

Σημ. 1. τοῦ ἐκδ. Ἀπόφασις τῆς ὁμοσπονδίας ἀπὸ 18 Αὐγούστου 1836 ὁρίζει, ὅτι πᾶσα κατὰ τῆς ὁμοσπονδίας ἢ κατὰ τοῦ πολιτεύματος αὐτῆς προσβολὴ ἐμπεριέχει ταὐτοχρόνως προσβολὴν κατὰ μιᾶς ἑκάστης τῶν συναποτελουσῶν τὴν ὁμοσπονδίαν πολιτικῶν, καὶ ὅτι ἑπομένως πᾶσα ἐπιχείρησις κατὰ τῆς ὑπάρξεως, τῆς ὁλοσχερείας, τῆς ἀσφαλείας ἢ τοῦ πολιτεύματος τῆς γερμανικῆς ὁμοσπονδίας πρέπει νὰ τιμωρῆται εἰς τὰς καθεκάστας ὁμοσπόνδους πολιτείας συμφώνως μὲ τοὺς ἐν αὐταῖς ὑπάρχοντας, ἢ εἰς ἐνέργειαν τεθησομένους, νόμους, καθ' οὓς πρέπει ὡσαύτως νὰ κρίνηται ἐὰν ἡ κατὰ τῆς ὁμοσπόνδου πολιτείας διευθυνομένη πρᾶξις ἀποτελῇ ἐσχάτην προδοσίαν ἢ προδοσίαν τῆς πατρίδος. Εἰς τὴν

Αὐστρίαν ἐδημοσιεύθη ἡ ἀπόφασις αὕτη· ὁμοίως καὶ εἰς Πρωσσίαν. Εἰς τὴν Πρωσσίαν μάλιστα εἶχεν ἤδη διακηρυχθῇ τὴν 6 ἀπριλίου 1834 (*mannkopf* σελ. 55.), ὅτι πᾶσα ἐπιχείρησις, τείνουσα εἰς βιαίαν ἀνατροπὴν τοῦ πολιτεύματος τῆς γερμανικῆς ὁμοσπονδίας, πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς ἀπευθυνομένη κατὰ τῆς πρωσσικῆς πολιτείας. Ὁ σαξωνικὸς νόμος, ἀφοῦ πρῶτον ἀναφέρῃ, ἐν §. 87. τί ἐστιν ἐσχάτη προδοσία κατὰ τῆς Σαξωνίας, προστίθησιν ἐν §. 88.: παρόμοιαι προσβολαὶ κατὰ τῆς ἀνεξαρτησίας, καὶ τοῦ πολιτεύματος τῆς γερμανικῆς ὁμοσπονδίας ἰσοδυναμοῦσι μὲ ἐσχάτην προδοσίαν (ἁπλῶς λοιπὸν μόνον, ὅτι ἐπιβάλλεται ἡ αὐτὴ ποινή). Ὁ βυρτεμβεργικὸς ποινικὸς νόμος, ἄρθρ. 148., ὁρίζει, ὅτι ὁσάκις προσβολή τις ἢ συνωμοσία ἀπευθύνεται κατὰ τῆς ὑπάρξεως, τῆς ὁλοσχερείας, ἢ τοῦ πολιτεύματος τῆς γερμανικῆς ὁμοσπονδίας, ἐφαρμόζονται τὰ ἐν τῷ ἄρθρῳ 141 περὶ ποινῆς διατεταγμένα, ὁσάκις δὲ προκαλεῖ τις εἰς πόλεμον κατὰ τῆς γερμανικῆς ὁμοσπονδίας, ἢ ἐν καιρῷ πολέμου κατὰ τῆς ὁμοσπονδίας βοηθεῖ τὸν ἐχθρὸν, ἐπιβάλλονται αἱ ἐν τῷ ἄρθρῳ 147 ἀπειλούμεναι ποιναί. Τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον, §. 542., ὁρίζει, ὅτι ὅστις διὰ βιαίων μέσων ἐπιχειρεῖ τὴν διάλυσιν τῆς γερμανικῆς ὁμοσπονδίας, ἢ τὴν ἀπόσπασιν μέρους τινος ἀπ' αὐτῆς, ἢ τὴν μεταβολὴν τοῦ πολιτεύματός της, τιμωρεῖται μὲ τὰς αὐτὰς ποινὰς, ὡς ἂν ἔπραττε τὸ ἀδίκημα κατὰ τῆς Βάδης.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Ἀνεξαρτήτως τῶν εἰδικῶν ἐπὶ τοῦ προκειμένου νόμων, δύναται, ὡς ἐκ τῆς ὑπαρχούσης μεταξὺ τῶν ὁμοσπόνδων πολιτειῶν καὶ τῆς ὁμοσπονδίας σχέσεων, τότε μόνον νὰ θεωρηθῇ ἡ πρᾶξις ὡς ἐσχάτη προδοσία κατὰ τῆς γερμανικῆς ὁμοσπονδίας, ὅταν ἦναι τοιαύτη ὡς πρὸς τὴν ὁμόσπονδον πολιτείαν, τῆς ὁποίας πρόκειται νὰ ἐνεργηθῇ τὸ πρὸς τιμωρίαν δικαίωμα. Διὰ νὰ ληφθῇ δὲ ἡ ἐσχάτη

προδοσία ὑπὸ ἐκτενεστέραν ἔννοιαν, ἀπαιτεῖται ἰδιαίτερος ἐγχώριος νόμος. *Scheuerlen* Arch. des Criminalr. 1838. σελ. 500) *Mittermaier* (Staatslexicon σελ. 215.) *Heffter* Lehrb. σελ. 225. Ὅρα ὅμως *Rottek* (Staatslexicon VIII. σελ. 224)., ὅστις δὲν παραδέχεται τὸ εἶδος αὐτὸ τῆς ἐσχάτης προδοσίας· ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῆς παραδοχῆς αὐτοῦ ὅρα: von *Kamtz* Jahr. l. c. σελ. 278. *Jarke* I. σελ. 155.

§. 165.

Ἐπειδὴ εἰς πᾶσαν πολιτείαν ἀπαιτοῦνται ἀναγκαίως τρία τινά, τουτέστιν: 1) *ἕνωσις* τῶν μελῶν αὐτῆς, πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς νομίμου ἀσφαλείας ἐντὸς ὡρισμένης τινὸς ἐπικρατείας, 2) *ἡγεμών*, ὡς ὑποκείμενον τῆς κοινῆς θελήσεως καὶ 3) *πολίτευμα*, ὡς σύνοψις τῶν νομίμων θεσμοθεσιῶν τῶν κανονιζουσῶν τὸ εἶδος, τὴν ἔκτασιν καὶ τὰ ὅρια τῆς κυβερνήσεως· διὰ ταῦτα ὑπάρχουσι καὶ τρία εἴδη ἐσχάτης προδοσίας.

Σημ. Περὶ τῆς μεταξὺ ἐσχάτης προδοσίας καὶ προδοσίας τῆς πατρίδος διαφορᾶς προφορικῶς. Πρβ. Klein p. R. σελ. 509. Ὅσον ἀφορᾷ τὰς συνταγματικὰς πολιτείας, ἀπαιτεῖ ἡ περὶ ἐσχάτης προδοσίας καὶ περὶ προδοσίας τῆς πατρίδος διδασκαλία ἰδιαιτέρας τροπολογίας καὶ ἰδιαιτέραν ἐπεξεργασίαν.

§. 166.

A) *Ἡ κατὰ τῆς ἑνώσεως τῶν μελῶν τῆς πολιτείας* ἐσχάτη *προδοσία* (Landesverrath) δύναται νὰ πραχθῇ: 1) δι' ἀνατροπῆς τοῦ σκοποῦ πάσης πολιτικῆς ἑνώσεως (α), 2) διὰ χωρισμοῦ τῶν ἐντὸς ὡρισμένου κράτους ἐπὶ σκοπῷ πολιτικῆς κοινωνίας ἡνωμένων μερῶν (*ἀπολύτως* μὲν, διὰ τῆς ὑποτάξεως αὐτοῦ εἰς ξένον κράτος, *σχετικῶς* δὲ, διὰ

τῆς ἀποσπάσεως ἐπαρχιῶν, πόλεων κτλ.) (β), καὶ τελευταῖον 3) διὰ πάσης ἐχθρικῆς πράξεως, δυναμένης νὰ ἐπιφέρῃ τοιοῦτον χωρισμὸν (γ).

(α) Löwenstern (gelehrte Beiträge zur Schwerin'schen Intelligenz-Jahrg. 1776. N. 2—5).

(β) L. 3. 4. 10. D. ad L. Jul. Maj. Η ἐπίβουλος ἀποπλάνησις εἰς ἀποδημίαν, κρυφὴ στρατολογία διὰ ξένων μὴ ἐχθρικὸν κράτος, δυσκόλως δύνανται νὰ ὑπαχθῶσιν ἐνταῦθα. (Püttmann el. jur. crim. § 493. 495.)

(γ) Ὑποκίνησις πολέμου κατὰ τῆς πατρίδος συνδρομὴ εἰς τοὺς πολεμίους κτλ. L. 1. § 1. L. 4. D. eod.

§. 167.

Β) *Κατὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς πολιτείας* πράττεται ἐσχάτη προδοσία, ἀφανιζομένου αὐτοῦ ὡς ἡγεμόνος ἢ γινομένης ἀποπείρας πρὸς τὴν τοιαύτην ἀφάνισίν του: ἤτοι 1) δι' *ἐκθρονίσεως*, ἢ 2) διὰ *θανατώσεως* αὐτοῦ (α), ἢ τελευταῖον 3) δι' οἱασδήποτε ἄλλης πράξεως, ἥτις τῷ καθιστᾷ ἀδύνατον τὴν ἐνέργειαν τῶν κυβερνητικῶν αὐτοῦ δικαιωμάτων *αἰχμαλωσία, ἀφαίρεσις τοῦ λογικοῦ, ἀπαγωγή*. Ὑπουργοὶ, μυστικοὶ σύμβουλοι κλτ. δὲν δύνανται νὰ ἦναι ἐσχάτης προδοσίας ἀντικείμενον (β).

Mündlich. von der Demokratie und dem Oberherrn einer Aristokratie. Der Oberherr in constitutionellen Staaten. Verantwortlichkeit der Minister und Heiligkeit des Souverains. Origo majestatis a Deo Volks-Suverainetät.

(α) Οὐχὶ ὅμως, ὅταν ὁ ὑπήκοος ἀμυνόμενος ἐκτελέσῃ τὸν φόνον. Feuerbach Hochverrath σελ. 55. ff. Dessen Anti-Hobbes. Bd. I. Kap. IX.

(β) Κατὰ τὴν L. 5. C. ad L. Jul. Maj. Τὸ κακούργημα τοῦτο καταλογίζεται καὶ ἀπέναντι τῶν Senatoren καὶ viris illustribus, qui consiliis et consistorio nostro intersunt. Παράβ. Feuerbach a. a. O. σελ. 61. ff. Περὶ τοῦ crimen perd. obliquae ἐν γένει. Christ Lud. Reut Diss. de majestate in persona ministri ex odio privato laesa. Lips. 1785. Jo El. Heyligenstaedt D. crimine quasi perduellionis contra ministros principis. 1732.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Ἐσχάτη προδοσία ὑπάρχει ἀναμφιβόλως καὶ ὅταν ὁ ἡγεμὼν προσβάλληται διὰ βιαίων μέσων, διὰ ν' ἀναγκασθῇ νὰ παραιτήσῃ τὴν κυβέρνησιν ἢ μέρος τοῦ κράτους ἢ νὰ μεταβάλῃ τὸ πολίτευμα.

§. 168.

Γ) *Τὴν κατὰ τοῦ πολιτεύματος ἐσχάτην προδοσίαν* ἀποτελεῖ πᾶσα ἀπόπειρα ἢ ἐκτέλεσις παρανόμου ἀφανίσεως τῶν θεμελιωδῶν τῆς πολιτείας νόμων. Ἡ παράνομος κατάργησις τῶν καθεστώτων θεμελιωδῶν νόμων λέγεται *ἐπανάστασις*, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν *μεταῤῥύθμισιν*, τουτέστι τὴν διὰ νομίμου ὁδοῦ μεταβολὴν τοῦ πολιτεύματος. Ἐπανάστασις δὲ ἐννοεῖται οὐ μόνον ἡ παντελὴς ἀνατροπὴ τῆς *μορφῆς τῆς κυβερνήσεως*, ἀλλὰ καὶ ἡ παράνομος κατάργησις ἰδιαιτέρων τινῶν ὁρισμῶν τοῦ πολιτεύματος (α). Ἁπλαῖ θεωρίαι περὶ τῆς μορφῆς τῶν πολιτειῶν ἢ μετὰ παῤῥησίας ψόγος τοῦ καθεστῶτος πολιτεύματος δὲν ἀποτελοῦσιν ἐσχάτην προδοσίαν.

(α) Π. χ. προσβολὴ δικαιωμάτων ἀνηκόντων, δυνάμει τοῦ πολιτεύματος, εἰς τὸν ἡγεμόνα, ἀποδίωξις τῆς ἀρχούσης οἰκογενείας, κατάργησις τῶν ἐπὶ τοῦ πολιτεύματος στηριζομένων ἐλευθεριῶν τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἐχεγγύων τῶν ἐλευθεριῶν τούτων, ἀφάνισις τῆς τοῦ λαοῦ ἀντιπροσωπίας, ἑνὸς ἢ ἄλλου συστατικοῦ τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας κτλ. Ἁπλῶς ἐναντίαι τοῦ πολιτεύματος πράξεις τότε μόνον δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἐσχάτη προδοσία, ὅταν τείνωσιν ἀποδεδειγμένως εἰς ἀφάνισιν ἤτοι τοῦ πολιτεύματος ἐν γένει ἢ μέρους αὐτοῦ. Προφορικῶς περὶ τῆς συμμετοχῆς εἰς τὰς πράξεις ἀλλοδαποῦ ἐχθροῦ, στασιάζοντος ἐντὸς τοῦ κράτους. Πρβ. **Kleinschrod** l. c. §. 8.

Σημ. 1. τοῦ ἐκδ. Ἰδίως σπουδαῖον εἶναι νὰ διακρίνωμεν τὴν ἐσχάτην προδοσίαν ἀπὸ τῆς θεμιτῆς, εἰ καὶ ἀμέτρου καὶ ἐμ-

παθοῦς, ἐνεργείας τῶν ἐπὶ τοῦ πολιτεύματος στηριζομένων δικαιωμάτων, ἑπομένως ἀπὸ τῆς ἁπλῆς ἐκθέσεως πολιτικοῦ συστήματος διαφέροντος τοῦ καθεστῶτος ὡς καὶ ἀπὸ τῆς διὰ τῆς νομίμου ὁδοῦ διακοινώσεως τῆς ἰδίας θεωρίας, εἴτε πρὸς τὴν κυβέρνησιν, ἐπ' ἐλπίδι ἐπιτυχίας τῆς συναινέσεως αὐτῆς, εἴτε πρὸς τὸ κοινὸν, χάριν φωτισμοῦ τῆς κοινῆς γνώμης. *Feuerbach* über Hochverrath, σελ. 58. *Rosshirt* Archiv des Criminalr. IX. σελ. 166. συνδ. μὲ τοῦ *ἰδίου* Zeitschrift für Civil-und Criminalr. II. Bd. σελ. 119. *Bauer* Lehrbuch §. 343. Ἐνταῦθα καθίσταται σπουδαῖον τὸ νὰ προσδιορίσωμεν ἀκριβῶς τὰ ὅρια, ὅπου ἀρχίζει τὸ ἀξιόποινον τῶν πράξεων, τῶν ἀποτελουσῶν ἐσχάτην προδοσίαν (ὅρα κατωτέρω §. 168. α.) καὶ ν' ἀποκλείσωμεν τὰς προπαρασκευαστικὰς πράξεις. *Zachariae* (Arch. 1838. σελ. 347.) *Mittermaier* (Staatslexicon l. c. σελ. 221). Ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐνταῦθα καθίσταται προσέτι ἰδίως ἐπαισθητὴ ἡ λυπηρὰ ἀοριστία τοῦ κοινοῦ δικαίου.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Ἰδιαίτερον χαρακτηριστικὸν τῆς ἐσχάτης προδοσίας εἶναι πάντοτε, ὡς παραδέχονται καὶ οἱ νεώτεροι ποινικοὶ νόμοι, τὰ βίαια μέσα (*Kamptz* Jahrb. σελ. 340.), συμπεριλαμβανομένης ὅμως ἐνταῦθα καὶ τῆς συνωμοσίας, σκοπὸν ἐχούσης τὴν χρῆσιν τοιούτων μέσων. Ἀλλ' ἡ προδοσία τῆς πατρίδος πράττεται καὶ διὰ μὴ βιαίων μέσων, π. χ. διὰ προδοσίας ἀποῤῥήτων.

Σημ. 3. *τοῦ ἐκδ.* Ἡ στάσις (seditio) εἶναι μέσον πρὸς ἐκτέλεσιν ἐσχάτης προδοσίας, καθόσον ἀπευθύνεται κατὰ τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας, ἢ κατὰ τοῦ κράτους, ἢ κατ' αὐτοῦ τοῦ ἡγεμόνος· ἄλλως δὲ ἀποτελεῖ αὐτοτελὲς ἀδίκημα. *Weiske* σελ. 102. *Zirkler* σελ. 89.

Σημ. 4. *τοῦ ἐκδ.* Ἡ συνωμοσία (consilium, conjuratio, fa-

ctio, *Weiske* σελ. 91. *Zirkler* σελ. 199.) εἶναι τὸ κύριον μέσον πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἐσχάτης προδοσίας (βαυαρ. νόμος ἄρθρ. 302. 305., σαξων. νόμος ἄρθρ. 87. 88., βυρτεμβεργ. νόμος ἄρθρ. 145. 146.)· ἀπαιτοῦνται ὅμως ἐνταῦθα εἰδικώτεραι βαθμολογίαι. Ὅρα Staatslexicon VIII. σελ. 218. *Zachariae* (Arch. σελ. 351).

Σημ. 5. *τοῦ ἐκδ.* Ὅσον ἀφορᾷ τὴν πρόκλησιν πρὸς ἀντίστασιν κατὰ τῆς ἀρχῆς, μόνη ἡ σαφὴς καὶ ὁριστικὴ πρόκλησις καὶ μάλιστα τοιαύτη, ἡ ὁποία νὰ τείνῃ εἰς τὸ νὰ διεγείρῃ ἐπὶ σκοπῷ ἐσχάτης προδοσίας στάσιν ἢ νὰ σχηματίσῃ συνωμοσίαν, δύναται,(κατὰ τὸν βαυαρικὸν ποινικὸν νόμον §. 324.) νὰ θεωρηθῇ ἀξιόποινος, καθότι τὸ κοινὸν τοὐλάχιστον δίκαιον δὲν περιέχει κανένα ποινικὸν νόμον, ἐπιβάλλοντα ποινὴν καὶ εἰς τὴν *ἔμμεσον* διέγερσιν. Ὅρα *Bauer* Strafrechtsfälle. Gött. 1835. I. σελ. 81. *Zachariae* (Arch. 1838. σελ. 348). Περὶ τοῦ ἀδικήματος τῆς προκλήσεως εἰς ἐσχάτην προδοσίαν: Code pénal art 102. *Chassan* traité des délits de la parole I. p. 181—186. *Hellie* Théorie II. p. 462.

Σημ. 6. *τοῦ ἐκδ.* Δὲν εἶναι εὔκολον νὰ προσδιορισθῇ κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον τίνες πράξεις, ἐκτὸς τῶν ἀπαρτιζουσῶν ἐσχάτην προδοσίαν, ἀποτελοῦσι τὴν προδοσίαν τῆς πατρίδος, διότι στερούμεθα σταθερᾶς τινος ἀρχῆς. Ἡ παράβασις τοῦ καθήκοντος, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ *Rosshirt* Gesch. II. σελ. 37., δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς τὸ διακριτικὸν στοιχεῖον. Πολλὰ ἐπικίνδυνος διὰ τὴν ἀοριστίαν της εἶναι ἡ γνώμη (ὅρα *Heffter* Lehrb. σελ. 226.), καθ' ἣν πᾶσα προσβολὴ κατὰ τῆς ἀσφαλείας τοῦ πολιτικοῦ συνδέσμου συνισταμένη ἔστω καὶ εἰς μὴ ἐκπλήρωσιν τῶν ὑποχρεώσεων, τῶν ὁποίων τὴν ἐκπλήρωσιν ἡ πολιτεία ἔχει χάριν τῆς ἰδίας της ἀσφα-

λείας τὸ δικαίωμα ν' ἀπαιτήσῃ, ἀποτελεῖ crimen majestatis. Δὲν δυνάμεθα νὰ ὑποστηρίξωμεν ἐν γένει, ὅτι ἡ ἀποπλάνησις τῶν ὑπηκόων εἰς μετανάστασιν (Archiv des Criminalr. IV. σελ. 645.) ἢ ἡ διακοίνωσις ἀποῤῥήτων (*Escher* Ash. σελ. 245.) ἀποτελοῦσι προδοσίαν τῆς πατρίδος. Καὶ οἱ νεώτεροι νόμοι θεωροῦσι τὰς τοιαύτας πράξεις ὡς ἀποτελούσας ὑπὸ ῥητὰς περιστάσεις προδοσίαν τῆς πατρίδος.

§. 168α. (τοῦ ἐκδ.)

Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα, ἐὰν ἐπὶ τῆς ἐσχάτης προδοσίας πρέπῃ νὰ διακρίνωμεν μεταξὺ τελέσεως καὶ ἀποπείρας (α), ὀφείλομεν μὲν νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι συμφώνως μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ῥωμαϊκοῦ ποινικοῦ δικαίου καὶ μὲ τὸ σύστημα καθ' ὃ αἱ leges ὑπῆγον καθέκαστα ἀδικήματα (τὰ ὁποῖα παρ' ἡμῖν θεωροῦνται ὡς ἀπόπειραι) εἰς τὴν lex, δὲν ἦτο εἰς τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον γνωστὴ καμμία διάκρισις (β). Ἀλλὰ τὸ τοιοῦτο δὲν ἀπαντᾶται εἰδικῶς μόνον ἐπὶ τῆς lex Julia Majestatis, καὶ ἑπομένως δὲν δυνάμεθα ν' ἀπομακρυνθῶμεν ἀπὸ τῆς ἐπὶ τοῦ γερμανικοῦ δικαίου τὴν βάσιν ἁπανταχοῦ ἀποτελούσης ἐξ ἀντικειμένου ἐπόψεως τῶν ἀδικημάτων, καθ' ἣν ἐπὶ παντὸς ἀδικήματος (γ) ἡ τέλεσις καὶ ἡ ἀπόπειρα τιμωροῦνται διαφόρως ἕνεκα τοῦ διαφόρου βαθμοῦ τ. ἐνοχῆς (δ). Ἡ ἐσχάτη προδοσία δὲν ἔχει τι διάφορον τῶν λοιπῶν ἀδικημάτων, καὶ οὔτε ὡς ἐκ τῆς νομολογίας (ε) οὔτε ὡς ἐκ τῆς φύσεως τοῦ πράγματος δύναται νὰ δικαιολογηθῇ ἡ ἐξ ἴσου τιμωρία τῆς τε ἀποπείρας (ζ) καὶ τοῦ τετελεσμένου ἀδικήματος (η). Τὸ ἀξιόποινον τῆς προδοσίας (θ) ἄρχεται (ι), ἅμα ὁ σκοπὸς τοῦ ν' ἀνατραπῇ διὰ παρανόμου

ὁδοῦ ἡ καθεστῶσα τάξις τῶν πραγμάτων καὶ νὰ πραγματοποιηθῶσι τὰ σχέδια τοῦ προδότου, γενῇ ἀνενδοιάστως κατάδηλος δι' ἐξωτερικῶν πράξεων, διευθυνομένων ἐναντίον ὡρισμένου τινὸς θεμελιώδους συστατικοῦ τῆς πολιτείας, τοῦ ὁποίου ἡ προσβολὴ ἀποτελεῖ κατὰ τοὺς νόμους ἐσχάτην προδοσίαν (κ). Ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην εἶναι καὶ ἡ συνωμοσία (λ) ἀξιόποινος, ἅμα λάβῃ πραγματικὴν σύστασιν. Εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ ἀδικήματος δὲν ἀπαιτεῖται ἡ ἐπιτυχία τοῦ σκοπουμένου ἀποτελέσματος (μ), ἀλλ' ἁπλῶς ἡ ἐπιχείρησις τῆς πράξεως· ὅθεν τὸ ἀδίκημα θεωρεῖται ὡς τετελεσμένον, ἅμα ἡ ἐκτέλεσις τῆς κυρίας πράξεως, δι' ἧς μέλλει νὰ πραχθῇ ἡ ἐσχάτη προδοσία προέβη ἐπὶ τοσοῦτον, ὅσον ἀπαιτεῖται, ὥστε νὰ ἐμφανισθῇ ὡς ὑπάρχουσα ἡ ἐχθρικὴ προσβολὴ καὶ ἡ ὡρισμένη αὐτῆς διεύθυνσις (ν). Σκοπιμώτερον ἤθελεν εἶναι, ἐὰν ὁ νόμος, χωρὶς νὰ κάμνῃ λόγον περὶ ἀποπείρας καὶ περὶ τελέσεως, προσδιώριζε ῥητῶς (ξ) τὰς πράξεις, αἵτινες πρέπει νὰ τιμωρῶνται ὡς ἀποτελοῦσαι ἐσχάτην προδοσίαν, καὶ ἠπείλει ἑκάστοτε ποινὴν ἀνάλογον μὲ τὸ εἶδος ἑκάστης πράξεως καὶ μὲ τὸν βαθμόν, μέχρι τοῦ ὁποίου προέβησαν (ο).

(α) Τὴν διάκρισιν ταύτην ἀποδοκιμάζουσι: **Martin** Lehrb. §. 246. v. **Kamptz** Jahrb. σελ. 275. **Henke** Handb. III σελ. 413. **Rosshirt** (Arch. des Criminalr. IX. σελ. 167), Τοῦ αὐτοῦ Geschichte II. σελ. 40.

(β) Τοῦτο ἀπεδείχθη διὰ τῶν συγγραμμάτων τῶν **Weiske** καὶ **Zirkler**. Ὅρα καὶ **Luden** vom Vers. σελ. 225. **Zachariae** (Archiv 1838. σελ. 355).

(γ) Art. 178. C. C. C. **Feuerbach** über Hochverrath σελ. 33.

(δ) Ἀντίκρουσιν τῆς γνώμης, ὅτι δὲν πρέπει νὰ γίνεται διάκρισις μεταξὺ ἀποπείρας καὶ τελέσεως, περιέχει ἡ γνωμοδότησις τῆς εἰδελβεργικῆς σχολῆς παρὰ **Scholz** Criminalgeschichte der Gräfin von Gërtz-Wrisberg.

Lüneburg 1835. σελ. 209—220 ὅρα καὶ Zachariae (Arch. 1838. σελ. 225—243).

(ε) Περὶ τῆς ἀρχαιοτέρας νομολογίας: Zachariae (Archiv 1838. σελ. 535).

(ζ) Ἡ αὐστηρὰ γνώμη ἀπαντᾶται εἰς δύο ἀποφάσεις: Jena (Martin in Demme's Annalen I. Bd. nr. 3) καὶ Wolfenbüttel (ἐν τῷ προμνησθέντι συγγράμματι τοῦ Scholz).

(η) Τὴν μεταξὺ τελέσεως καὶ ἀποπείρας διάκρισιν παραδέχονται: Meister princ. jur. crim. §. 305. Wächter Lehrb. II. σελ. 519. Hepp Beiträge σελ. 3. Heffter Lehrb. σελ. 235. Bauer Lehrb σελ. 345. Zachariae (Arch. 1838. nr. 8. κ. ἑπ.). Abegg Lehrb. σελ. 557.

(θ) Ὅρα καὶ ταύτην τὴν γνώμην ἀναγνωριζομένην παρὰ Brinkmann wissenschaftl. prakt. Rechtskunde σελ. 332. Graba Theorie und Praxis des gemeinen Criminalr. Hamb. 1838. σελ. 94.

(ι) Zachariae (Archiv 1838. σελ. 345). συνδ. μὲ Zirkler (Demme's Annallen V. σελ. 229).

(κ) Πολὺ μακρὰν προβαίνει ὅστις ἤθελε θεωρήσει τιμωρητέαν ὡς ἀπόπειραν ἐσχάτης προδοσίας καὶ αὐτὴν τὴν διάδοσιν ἀρχῶν ἐπικινδύνων εἰς τὴν ὕπαρξιν τοῦ κράτους. Mittermaier (Archiv 1835. σελ. 560).

(λ) Ἀλλὰ δὲν ἀνάγεται ἐνταῦθα καὶ ἡ proposition non agréée, ἐκτὸς ἐὰν ὁ νόμος διατάττει τὸ ἐναντίον (καθὼς π. χ. ὁ γαλλικὸς νόμος). Chauveau Code progressif p. 213. Hellie theorie du Code II. p. 395. Haus projet de révision II. p. 26—29.

(μ) Περὶ τοῦ ἄρθρου 124 τῆς Π. Δ. Κ: Zachariae (Archiz 1838. σελ. 540). Luden vom Vers. σελ. 506.

(ν) Scholz σελ. 213. Παρ. Escher Abhandl. σελ. 244. Bauer Lehrb. §. 345. Hepp Beitr σελ. 11. Zachariae (Archiv 1838. σελ. 240—247).

(ξ) Ὅρα ἀνωτέρω τὰς διατάξεις τῶν νεωτέρων ποιν. νόμων ἐν σημ. γγ. ὑπὸ τὸν §. 162α.

(ο) Π. χ. κατὰ τοὺς διαφόρους βαθμοὺς τῆς συνωμοσίας.

§. 169.

Ἡ ἐπιβλητέα εἰς τὴν ἐσχάτην προδοσίαν *ποινὴ* εἶναι: Α) ὁ τετραχισμός, ἐπὶ δὲ γυναικῶν ὁ πνιγμός (α). Β) Ἡ περιουσία τοῦ καταδικασθέντος δημεύεται (β). Γ) Ἡ μνήμη τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἀναθεματίζεται (damnata memoria) (γ). Δ) Τὸ ἀδίκημα τῶν γονέων ἐπηρεάζει καὶ τὰ τέ-

κνα, τοὐλάχιστον ἐν περιπτώσει ἀποπείρας ἢ τελέσεως φόνου κατὰ τοῦ ἡγεμόνος: εἶναι δηλονότι ἄτιμα καὶ δὲν δύνανται νὰ φθάσωσιν εἰς ἐπιτιμίους θέσεις, οὐδὲ νὰ κληρονομήσωσί τινα (δ). Μόναι αἱ *θυγατέρες* ἐξαιροῦνται τῆς διατάξεως ταύτης κατὰ χάριν (ε).

(α) Κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον, τὸ ξίφος. L. 5. pr. L. 6. C. ad L. Jul. Maj. Ἀλλὰ ἡ Π. Δ. Κ. ἐπιβάλλει τὴν ἀνωτέρω ποινὴν εἰς τὴν προδοσίαν ἐν γένει, ὅθεν καὶ εἰς τὴν ἐσχάτην προδοσίαν.

(β) L. 11. D. ad L. Jul. Maj. L. 10. de bonis proscript.

(γ) L. 11. §. 3. D. de his qui not. inf. L. 35. D. de religiosis. L. 24. D. de poenis. A. B. c. 24. §. 10. «Volumus insuper, ut convicto mortuo memoria ejus damnetur.» Πρβ. Christoph Fr. Wolle, 2 Diss. de damnatione memoriae. Lips. 1776.

(δ) L. 5. C. ad L. Jul. Maj. A. B. c. 24. Ἀλλ' ὁ νόμος πρέπει νὰ ἐννοηθῇ μόνον περὶ τῶν γνησίων τέκνων τοῦ ἐσχάτης προδοσίας ἐνόχου, πιθανῶς δὲ περὶ μόνων τῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς προδοσίας γεννημένων ἤδη. Ἐπίσης δὲν ἐπιδέχεται ὁ νόμος ἐφαρμογὴν ἐπὶ τῶν ἐγγόνων. Πρβ. Matthaeus de crim. L. 48. tit. 2. c. 3. nr. 10. sq. Finkelthaus Diss. crim. laesae maj. humanae. §. 32. 50.

(ε) Kleinschrod; kann die L. 5. C. ad L. Jul. Maj. als ein allgemeines Gesetz gegen den Hochverrath überhaupt betrachtet werden? (Klein's und Kleinschrod's Archiv Bd. II. St. 2. N. 2). Ὁ συγγραφεὺς οὗτος διατείνεται, ὅτι ὅλαι αἱ εἰδικαὶ διατάξεις τῆς L. 5. C., π. χ. ἡ τιμωρία τῶν τέκνων, δὲν ἐπιδέχονται ἐφαρμογὴν εἰς τὴν κατὰ τοῦ ἡγεμόνος ἢ κατὰ τῆς πολιτείας ἐσχάτην προδοσίαν, πρὸ πάντων διὰ τὸν λόγον, ὅτι ἡ L. 5. C. ad L. Jul. Maj. ἀναφέρει μόνον περὶ τοῦ φόνου τῶν ὑπουργῶν. Κατὰ δὲ τὸν K. Gerstäker (N. Arch. d. CrimR. Bd. VII. N. 15. σελ. 414.), δὲν ἐφαρμόζεται ἡ διάταξις αὕτη διὰ τὸν λόγον ὅτι ἡ L. 5. C., ἐκδεδομένη τὸ 397. ἔτος, κατηργήθη διὰ τῆς μεταγενεστέρας L. 22. C. de poenis (ἐκδοθείσης κατὰ τὸ ἔτος 399.). Διὰ φιλοσοφικῶν λόγων προσπαθεῖ ν' ἀποδείξῃ τὸ θετικῶς ἄκυρον τῆς διατάξεως ταύτης ὁ C. D. Erhard Diss. de §§. 1. et 3. L. 5. C. ad L. Jul. Maj. non attendendis. Lips. 1803. Πρβ. καὶ: Abegg (N. Arch. des CrimR. Bd. VII. N. 7.).

Σημ. 1. τοῦ ἐκδ. Ἐπὶ τῆς προδοσίας ἀπαιτεῖται νὰ διακρίνωμεν τοὺς διαφόρους αὐτῆς βαθμούς. Εἰς μόνα τὰ δεινότερα εἴδη αὐτῆς ἐπιβάλλεται, ἐν περιπτώσει τελέσεως, ἢ

ποινὴ τοῦ θανάτου. Τὴν γνώμην ταύτην παραδέχεται καὶ ὁ *Φάϋερβαχ* §. 175. σημ. α. Ὅρα προσέτι: *Heffter* Lehrb. σελ. 230. Πολλοῦ λόγου ἀξία εἶναι ἡ παρατήρησις, ὅτι οἱ ῥωμαῖοι νομοδιδάσκαλοι δυνάμει τῆς L. 24. D. ad leg. Jul. maj. ἐπέβαλλον καὶ μετριωτέρας ποινὰς εἴς τινας περιπτώσεις τοῦ crimen majestatis. Ὅρα καὶ Art. 124. C. C. C. Περὶ τῶν διατάξεων τῶν νεωτέρων νομοθεσιῶν ὅρα ἀνωτέρω τὴν ὑπὸ τὸν §. 162 α σημ. γγ.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Περὶ τῶν περιπτώσεων τῆς ἐσχάτης προδοσίας, εἰς τὰς ὁποίας δύναται δικαίως νὰ ἐπιβληθῇ ποινὴ τοῦ θανάτου: *Mittermaier* (*Hitzig's* Zeitschrift VIII. σελ. 339. καὶ Archiv des Criminalr 1835· σελ. 180.). Ἐναντίοι τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου ἐπὶ πολιτικῶν ἀδικημάτων εἶναι: *Guizot* de la peine de mort. Paris 1828. καὶ *Haus* projet de révision II. p. 6. Ὁ τελευταῖος συγχωρεῖ τὴν κατάγνωσιν τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου ἐπὶ μόνων τῶν crimes politiques complexes. Ὅρα τὰς ἀξίας λόγου συζητήσεις τὰς γενομένας ἐν τῇ βυρτεμβεργικῇ βουλῇ ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 130 τοῦ νομοσχεδίου.

§. 170.

Ἡ πόῤῥω ἀπόπειρα (α) καὶ ἡ συνέργεια, ἥτις ἐνταῦθα περιλαμβάνει καὶ τὴν ἀποσιώπησιν τοῦ ἀδικήματος καὶ τὴν παράλειψιν τῆς ἐμποδίσεως αὐτοῦ, τιμωροῦνται μὲ τὴν τακτικὴν ποινήν (β). Πᾶς ὅστις μεσολαβεῖ ὑπὲρ τοιούτων ἐνόχων, εἶναι ἄτιμος (γ). Πᾶς συνωμότης, ὅστις καταμηνύσῃ ἐγκαίρως τὴν συνωμοσίαν, μένει ἀτιμώρητος καὶ δύναται μάλιστα νὰ ἐλπίσῃ καὶ ἀμοιβήν (δ). Ἡ γνώμη, ὅτι ἐν περιπτώσει ἐσχάτης ἀνάγκης ἔχει τὸ δικαίω-

μα ἡ πολιτεία, ἄνευ *δικαστικῆς* περὶ τοῦ ἀδικήματος ἀνακρίσεως, νὰ ἐνεργῇ τὴν καταδίωξιν τῶν ἐσωτερικῶν αὐτῆς ἐχθρῶν (ε), ἤθελε διὰ τῶν *συνεπειῶν* της καταργήσει πᾶσαν ἐν τῇ πολιτείᾳ νόμιμον ἀσφάλειαν (ζ).

Σημ. Προφορικῶς περὶ τῶν ὑποτιθεμένων λοιπῶν εἰδικοτήτων. Πρβ. Gerster Diss. de perduellione. Cap. IV. §. 26—32.

(α) L. 5. pr. C. eod «eadem severitate voluntatem sceleris, qua effectum, puniri jura voluerunt.» §. 3. J. de publ. jud. «moliti sunt».

Προσθ. τοῦ ἐκδ. Ἡ γνώμη αὕτη ὡς ἐπίσης ἡ ἑτέρα γνώμη, ὅτι καὶ ἡ συνέργεια τιμωρεῖται μὲ τὴν τακτικὴν ποινὴν, ἀποδεικνύονται ἐσφαλμέναι ἐξ ὅσων ἐῤῥέθησαν ἐν §. 168α. Αἱ διατάξεις τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου δὲν ἀποτελοῦσιν ἐπὶ τοῦ προκειμένου jus singulare.

(β) L. 5. pr. C. eod. A. B. c. 24. §. 10. Πρβ. Ludewig Erl. der gold. Bulle. Thl. II. σελ. 411. f.

(γ) L. 5. §. 2. C. eod. Διὰ τοῦτο ὑπῆρχεν ἄλλοτε ἡ συνήθεια νὰ ζητῇ ὁ συνήγορος τοῦ κατηγορουμένου τὴν ἄδειαν τοῦ νὰ τὸν ὑπερασπισθῇ.

(δ) A. B. c. 24. §. 11. C. C. C. Art. 124.

(ε) Leyser Sp. 573.

(ζ) Δὲν ἀποκλείονται ὅμως τὰ ἔκτακτα μέσα, τῶν ὁποίων τὴν χρῆσιν ἐπιτρέπουσι ῥητῶς οἱ νόμοι, π. χ. ἡ πρόσκαιρος κατάργησις τῆς περὶ ἀτομικῆς ἐλευθερίας διατάξεως (Habeas-Corpus-Acte), ἡ διακήρυξις τῆς στρατιωτικῆς δίκης, τὰ ἔκτακτα δικαστήρια κτλ. Πλὴν ὅλα ταῦτα ἀνήκουσι μόνον εἰς τὸ ἐγχώριον δίκαιον.

Σημ. 1. τοῦ ἐκδ. Περὶ τοῦ ὅτι ὑπὸ τὴν ἔκφρασιν conscii δὲν ἐννοοῦνται ὑπὸ τῶν νόμων μόνοι οἱ μὴ καταμηνύοντες τὴν ἐσχάτην προδοσίαν, ὅρα καὶ *Cujaz* ad L. 225. D. de verb. sign. *Simoni* dei delitti nel solo affetto I. p. 170. Ὅρα ὅμως προσέτι *Heffter* Lehrb. σελ. 236. Περὶ τῆς μὴ καταμηνύσεως ὅρα προσέτι *Zirkler* über Majestätsverbrechen σελ. 231. Αὐστηροτέραν γνώμην ἐκφράζει ὁ *Rosshirt* Gesch. II. σελ. 42.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Ἡ μὴ καταμήνυσις τῆς ἐσχάτης προδοσίας ἐτιμωρεῖτο αὐστηρῶς ὑπὸ τοῦ γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου ἐν τοῖς ἄρθροις 103. 108. Ἡ αὐστηρότης αὕτη ἐξέλιπε διὰ τοῦ νόμου τοῦ 1832. Ὅρα *Hellie* théorie II. p. 393. *Haus* projet II. p. 30. Ὁ σαξωνικὸς νόμος, ἄρθρ. 86., ἀπειλεῖ φυλάκισιν 3 μηνῶν μέχρι 2 ἐτῶν κατὰ παντός, ὅστις ἔχων ἀπὸ ἀξιόπιστον πηγὴν γνῶσιν ἐπιχειρήσεως ἢ συνωμοσίας ἀφορώσης ἐσχάτην προδοσίαν δὲν ἀναγγέλλει τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν ἀρχήν. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος, ἄρθρ. 143., τιμωρεῖ τὴν τοιαύτην παράλειψιν μὲ φυλάκισιν 1—6 ἐτῶν.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον ἄρθρ. 130. 131., ὅστις (ἐκτὸς τοῦ συζύγου, τῶν ἀνιόντων καὶ κατιόντων ἐξ αἵματος συγγενῶν, τῶν ἀδελφῶν καὶ τῶν κηδεστῶν μέχρι δευτέρου βαθμοῦ) ἔχων γνῶσιν ἑνώσεως ἢ ὁποιουδήποτε σχεδίου ἐσχάτης προδοσίας δὲν ἀναγγείλει τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν ἐξουσίαν ἐντὸς 24 ὡρῶν, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν τοὐλάχιστον 2 ἐτῶν καὶ μὲ χρηματικὴν ποινὴν χιλίων μέχρι τεσσάρων χιλιάδων δραχμῶν· ἐὰν δὲ ἡ ἕνωσις ἢ τὸ σχέδιον περαιωθῇ, μὲ εἱρκτήν. Εἶναι δὲ ἀδιάφορον, ἂν ἀπεδοκίμασε ταῦτα, ἢ ἐναντιώθη εἰς τὴν ἐκτέλεσίν των, ἢ ἐπροσπάθησε ν' ἀποτρέψῃ τοὺς αὐτουργούς. Ὅστις ὅμως καίτοι περιπλεχθεὶς εἰς ἐσχάτην προδοσίαν ἀναγγείλει ἐγκαίρως ἑαυτὸν καὶ τοὺς συνενόχους του, ἐὰν ἦναι ἁπλοῦς συνεργός, ἀπαλλάττεται πάσης ποινῆς· ἐὰν δὲ ἦναι ἐκ τῶν ἀρχηγῶν ἢ τῶν στρατολόγων, τιμωρεῖται μὲ εἱρκτήν.

ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ.

Περὶ ἐξυβρίσεως τῆς μεγαλειότητος.

Bosse über Hochverrath, beleidigte Majestaet und ver-

letzte Ehrerbietung gegen den Landesherrn. Gött. 1802.
H. W. E. Henke de vera crim. laesae majest. secund. leg. posit. indole ac poena. Helmst. 1806.
J. C. F. van Riemsdyk de crimine quod vulgolaesae majestat. dicitur. Utrecht. 1807.
C. Rüffel de notione crim. laes. maj. jure naturali definienda. Lips. 1819.

§. 171.

Ὁ ἡγεμὼν, καθὸ ὑποκείμενον τῆς ἀνωτάτης ἐξουσίας ἐν τῇ πολιτείᾳ, ἔχει καὶ τὴν ἀνωτάτην ἀστυκὴν τιμήν. Ἡ ἀνωτάτη αὕτη ἀστυκὴ τιμὴ τοῦ ἡγεμόνος, ὡς τοιούτου, εἶναι *μεγαλειότης* αὐτοῦ, καὶ ἡ προσβολὴ αὐτοῦ ἀποτελεῖ τὸ ἀδίκημα τῆς ἐξυβρίσεως τῆς μεγαλειότητος (crimen laesae Majestatis) (α).

(α) Ὁ Martin (Lehrbuch §. 216. κ. ἑπ.) δίδει πολὺ μείζονα ἔκτασιν εἰς τὸ ἀδίκημα τῆς ἐξυβρίσεως τῆς μεγαλειότητος, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἐσχάτην προδοσίαν. Εἶναι ἀληθὲς, ὅτι ὁ ῥωμαϊκὸς νόμος Lex Majestatis περιλαμβάνει πολλὰς πράξεις, αἵτινες οὔτε ἐσχάτην προδοσίαν, οὔτε ἐξύβρισιν τῆς μεγαλειότητος ἀποτελοῦσι κατὰ τὴν ἄνω εἰρημένην ἔννοιαν. Ἀλλ' ἐὰν ἐκ τῶν περιπτώσεων τούτων διακρίνωμεν ἐκείνας, αἵτινες κατὰ μεταγενεστέρους νόμους ἀποτελοῦσιν *ἴδια* ἀδικήματα (π. χ. C. C. C. Art. 111. 127. 180.), καὶ ἐκείνας, αἱ ὁποῖαι, ὡς ἀναφερόμεναι εἰς τὸ ῥωμαϊκὸν πολίτευμα, δὲν ἔχουσι χώραν παρ' ἡμῖν (οἷον τὸν φόνον Magistratus pop. Rom. quive imperium potestatemque habet), καὶ ἐὰν προσέτι ὑπαγάγωμεν κατὰ τὸ δέον εἰς τὴν ἐσχάτην προδοσίαν διαφόρους περιπτώσεις, τὰς ὁποίας ὁ Martin ἀποκλείει ἀπ' αὐτῆς, π. χ. τὰς περιπτώσεις τοῦ §. 217. σημ. 14. 15. 16. 18. 19. κ. τ. τ. τότε οὐδεὶς πλέον ὑπάρχει ἀποχρῶν λόγος ἵν' ἀπομακρυνθῶμεν ἀπὸ τῆς συνήθους στενωτέρας ἐννοίας τῆς ἐξυβρίσεως τῆς μεγαλειότητος, διότι ὅλαι αἱ λοιπαὶ περιπτώσεις δύνανται πολλὰ καταλλήλως νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς ταύτην τὴν ἔννοιαν.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Τὸ διακριτικὸν στοιχεῖον τοῦ ἀδικήματος τῆς ἐξυβρίσεως τῆς μεγαλειότητος συνίσταται εἰς τὴν ἄνευ

σκοποῦ ἐσχάτης προδοσίας, κατὰ τοῦ προσώπου τοῦ ἡγεμόνος ἀπευθυνομένην προσβολὴν, ἥτις περιλαμβάνει τάς τε πράξεις ἐκείνας, αἱ ὁποῖαι, ἂν ἐπρόκειτο περί τινος ἰδιώτου, ἤθελον θεωρηθῆ ὡς ἐξύβρισις ἔργῳ, καὶ ἐκείνας, αἵτινες ἀποτελοῦσι προφορικὴν ἢ συμβολικὴν ἐξύβρισιν. Ὅρα ἐκτὸς τῶν ὑπὸ τοῦ συγγραφέως μνημονευθέντων συγγραμμάτων, καὶ : *Jenull* in *Wagner*'s Zeitschrift für österreichische Rechtsgelehrsamkeit. 1825. 1. Heft. σελ. 31. *Sintenis* von dem Majestätsverbrechen. Zerbst 1825.) Τὸ κοινὸν δίκαιον δὲν περιέχει ἰδιαίτερον νόμον περὶ τοῦ ἀδικήματος τούτου. Ἡ γνώμη, ὅτι κατὰ τοὺς Ῥωμαίους ἡ Lex Majestatis περιελάμβανε καὶ πᾶσαν προφορικὴν ἐξύβρισιν τοῦ αὐτοκράτορος, εἶναι ἀμφισβητουμένη. Ὅρα *Weiske* über Hochverrath σελ. 120. *Luden* vom Vers σελ. 284. *Heffter* σελ. 228. Ἀλλὰ καὶ *Zirkler* σελ. 122. 133. Ὅτι, ὁσάκις *ἤθελον* νὰ ἐπιβάλωσι ποινὴν, ὑπῆγαγον εἰς τὴν Lex majest. ἐνίοτε καὶ τὰς λοιδορίας ἐναντίον τοῦ αὐτοκράτορος, εἶναι μὲν πιθανὸν, ἀλλὰ δὲν ἀπετέλει τὸν κανόνα. Ὅρα ἀπ' ἐναντίας τὴν γνώμην τὴν περιεχομένην εἰς L. 7. §. 3. D. ad leg. Jul. maj. (περὶ τούτου δὲ τοῦ χωρίου : *Zirkler* σελ. 122.). Ἀσυμβίβαστος πρὸς τὴν ἀξιοπρέπειαν τῆς μοναρχίας φαίνεται ἡ γνώμη τῶν ὅσοι θέλουσι νὰ ὑπαγάγωσι τὴν ἐξύβρισιν τοῦ ἡγεμόνος εἰς τὸν νόμον περὶ ἐξυβρίσεως τῆς εἰς τὴν ἀρχὴν ὀφειλομένης τιμῆς, θεωροῦντες τὸν ἡγεμόνα ὡς τὸν ἀνώτατον ὑπάλληλον. Κατὰ τὸ κοινὸν γερμανικὸν δίκαιον ὀφείλει ὁ δικαστὴς νὰ θεωρῇ τὴν κατὰ τοῦ ἡγεμόνος ἐξύβρισιν ὡς εἶδος μὲν ἐξυβρίσεως, ἀλλὰ ἐξυβρίσεως βαρείας καὶ ἐπιφερούσης ἐπίτασιν τῆς ποινῆς, διότι ἡ ὑψηλὴ τοῦ ἡγεμόνος θέσις ἐπιβάλλει εἰς τοὺς ὑπηκόους τὸ διπλοῦν καθῆκον νὰ τὸν ἀγαπῶσι καὶ νὰ τὸν σέβωνται. *Martin* Lehrb. σελ. 519. Τὴν ὀρθὴν γνώμην παραδέχονται καὶ οἱ : *Bauer* Lehrb. §. 348. *Hepp* (neues

Arch. des CrR. XIV. σελ. 337). Καὶ ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων νομοδιδασκάλων ἦσαν τινὲς τῆς γνώμης ταύτης, ὅτι δηλαδὴ δὲν δύναται νὰ ἦναι ἐνταῦθα λόγος περὶ τοῦ crimen majestatis. *Contardi* Com. ad leg. diffamari p. 347. *Simoni* dei delitti del mero affetto II. p. 42. ὅρα ὅμως *Rosshirt* Gesch. σελ. 66. Ὁ νομοθέτης ὀφείλει ἐπί τινων ἐκ τῶν τοιούτων ἐξυβρίσεων νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν καὶ τὸν ἐκ τοῦ ἀπερισκέπτου κατὰ τοῦ ἡγεμόνος ψόγου ἐκδεχόμενον κίνδυνον τῆς κοινωνίας ἡσυχίας καὶ τάξεως.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Τὸ πρωσσικὸν δίκαιον (Landr. §. 196—200.) κηρύττει τὴν προσωπικὴν ἐξύβρισιν τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς πολιτείας, καθὸ τοιούτου, ὡς ἀποτελοῦσαν τὸ ἀδίκημα τῆς ἐξυβρίσεως τῆς μεγαλειότητος, καὶ τιμωρεῖ (§. 197.) τὰς μὲν τοιούτου εἴδους ἔργῳ ἐξυβρίσεις μὲ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου, τὰς δὲ λοιδορίας (§. 199.), αἵτινες, ἐὰν ἀπευθύνοντο κατὰ ἰδιώτου, ἤθελον ἀποτελέσει ἁπλῆν ἐξύβρισιν, μὲ βαρεῖαν εἱρκτὴν ἐπὶ ἔτη 2—4, τὰς δὲ λοιπὰς ἀπρεπεῖς ἐκφράσεις (§. 200.), ὅσαι δὲν ἀποτελοῦσαι μὲν ἐξύβρισιν, ἀλλὰ συνίστανται εἰς παράβασιν τοῦ ὀφειλομένου βαθυτάτου σεβασμοῦ, μὲ φυλάκισιν 6 μηνῶν ἕως 1 ἔτους (οὕτως ἑρμηνεύει τὸν νόμον ἡ διάταξις τῆς 19 Νοεμβρ. 1832. [παρὰ *Mannkof* σελ. 122.]) Ὅρ προσέτι *Hitzig* Zeitschr. H. 35. σελ. 115. Ὁ αὐστριακὸς νόμος, §. 57. ἀπειλεῖ δεσμὰ 1 ἕως 5 ἐτῶν κατὰ παντὸς ὅστις διὰ λόγων ἢ παραστάσεων προσπαθεῖ νὰ μεταδώσῃ εἰς ἄλλους συμπολίτας του τοιαῦτα φρονήματα, ἐξ ὧν δύναται νὰ προκύψῃ ἀπέχθεια κατὰ τῆς μορφῆς τῆς κυβερνήσεως, κατὰ τῆς διοικήσεως τοῦ κράτους, ἢ κατὰ τοῦ πολιτεύματος· ἐν δὲ τῷ §. 58 τιμωρεῖ μὲ τὴν αὐτὴν ποινὴν καὶ τὰς ἐναντίον τοῦ προσώπου τοῦ ἡγεμόνος βλασφημίας, ἐξ ὧν δύναται ἀνενδοιάστως νὰ προκύψῃ ἀπέχθεια κατ' αὐτοῦ, ἐὰν αἱ τοιαῦται βλασφημίαι ἐκφέρωνται

ἐνώπιον πολλῶν ἢ δημοσίᾳ, ἢ διαδίδωνται διὰ συγγραμμάτων. Ὅρα *Jenull* (*Wagner's* Zeitschr. 1825. σελ. 31). Ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος οὐδεμίαν περιέχει διάταξιν κατὰ τοῦ προκειμένου ἀδικήματος. Ὁ δὲ νόμος τῆς 28 ἀπριλίου 1832 (ἐν τῷ ποιν. νόμῳ ὑπὸ ἄρθρ. 86.) τιμωρεῖ πᾶσαν ἐξύβρισιν (*offense*), πραττομένην δημοσίᾳ κατὰ τοῦ προσώπου τοῦ βασιλέως, μὲ φυλάκισιν 6 μηνῶν ἕως 5 ἐτῶν καὶ χρηματικὴν ποινὴν μέχρι 10000 φράγκων καὶ ὁ νόμος τῆς 5 σεπτ. 1835, §. 2, θεωρεῖ πᾶσαν κατὰ τοῦ βασιλέως ἐξύβρισιν, ἥτις πράττεται διὰ τῶν μέσων, τῶν ἀναφερομένων ἐν τῷ νόμῳ τοῦ 1819, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ διεγείρῃ μῖσος ἢ περιφρόνησιν κατὰ τοῦ βασιλέως ἢ κατὰ τῆς συνταγματικῆς αὐτοῦ ἐξουσίας, ὡς ἀποτόλμημα (*attentat*) κατὰ τῆς ἀσφαλείας τοῦ κράτους. Ὅρα *Chassan* traité des délits de la parole et de l'écriture. Paris 1837. I. p. 190—205. *Hellie* théori e II. p. 565. Κακῶς ἐφήρμοσαν δικαστήριά τινα τὸ ἄρθρ. 222 τοῦ γαλλ. ποιν. νόμου εἰς ἐξυβρίσεις ἀπευθυνομένας κατὰ τοῦ ἡγεμόνος. Ὁ βαυαρικὸς νόμος ἀναφέρει ἐν ἄρθρῳ 309 τὸ ἀδίκημα τῆς προσβολῆς τῆς μεγαλειότητος, τιμωρεῖ ἐν ἄρθρῳ 310. μὲ θάνατον τὴν ἔργῳ ἐξύβρισιν τοῦ ἡγεμόνος, καὶ ἐπιβάλλει, ἐν ἄρθρῳ 311., ἁπλῆν εἱρκτὴν 1 ἕως 4 ἐτῶν καὶ συγγνώμης αἴτησιν γινομένην δημοσίᾳ ἐνώπιον τῆς εἰκόνος τοῦ βασιλέως, εἰς τὸν ὅστις εἰς δημοσίους τόπους ἢ διὰ συγγραμμάτων ἐξουθενεῖ τὸ πρόσωπον τοῦ ἡγεμόνος ἢ τὰς κυβερνητικὰς αὐτοῦ πράξεις διὰ περιφρονητικοῦ χλευασμοῦ, ἢ δι' ὀνειδιστικῆς κακολογίας, ἢ διὰ λοιδοριῶν. Ὁ σαξωνικὸς νόμος, ἄρθρ. 97. 98, τιμωρεῖ μὲ βαρεῖαν εἱρκτὴν διὰ βίου τὴν ἔργῳ ἐξύβρισιν τοῦ βασιλέως. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος, ἄρθρῳ 150, τιμωρεῖ τὴν αὐτὴν περίπτωσιν μὲ θάνατον, ἐὰν προσεγένοντο σωματικαὶ κακώσεις. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 99 τοῦ σαξων. νόμου τιμωρεῖται πᾶσα τῆς τιμῆς προσβλητικὴ πρᾶ-

ξις ἡ ἔκφρασις κατὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ κράτους ἢ κατὰ τῶν κυβερνητικῶν αὐτοῦ πράξεων μὲ φυλάκισιν τοὐλάχιστον 1 μηνὸς ἢ μὲ ἁπλῆν εἱρκτὴν τὸ πολὺ 4 ἐτῶν. Ὁ βυρτεμβ. νόμος, ἄρθρ. 151., τιμωρεῖ μὲ ἁπλῆν εἱρκτὴν τὸν ὅστις ἤτοι προφορικῶς ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ βασιλέως ἢ διὰ δημοσίᾳ διαδεδομένων συγγραμμάτων λοιδορεῖ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἢ προσπαθεῖ νὰ ἐγείρῃ κατ' αὐτοῦ περιφρόνησιν, ἢ διαδίδει τοιαῦτα συγγράμματα· μὲ φυλάκισιν δὲ ἐκεῖνον, ὅστις κατ' ἄλλον τρόπον προσβάλλει τὴν τιμὴν τοῦ βασιλέως. Τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον, ἄρθρ. 555, τιμωρεῖ τὴν ἄνευ βιαιοπραγιῶν ἢ κακώσεων (ἐν περιπτώσει αὐτῶν ἐπιβάλλεται βαρεῖα εἱρκτὴ διὰ βίου ἢ τοὐλάχιστον 10 ἐτῶν, ἐὰν δὲ ἡ πραχθεῖσα δεινὴ προσβολὴ ἐγένετο ἐκ προθέσεως, θάνατος) ἐξύβρισιν τοῦ ἡγεμόνος (διὰ τῆς παραπομπῆς εἰς τοὺς §§. 261. 263. 265. ὑποδεικνύεται, ὅτι πρέπει νὰ ὑπάρχωσι τὰ συστατικὰ τῆς ἐξυβρίσεως ἢ τῆς συκοφαντίας) μὲ ἁπλῆν μὲν εἱρκτὴν, ἐὰν ἡ ἐξύβρισις ἐγένετο ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ ἡγεμόνος, ἢ διὰ τοῦ τύπου, ἢ διὰ δημοσίων ἐκθεμάτων, ἄλλως δὲ μὲ φυλάκισιν τοὐλάχιστον 2 μηνῶν ἢ μὲ ἁπλῆν εἱρκτὴν ἕως 4 ἐτῶν.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Κατὰ τὸν ἑλλην. περὶ ἐξυβρίσεως ἐν γένει, καὶ περὶ τύπου νόμον τοῦ 1837. τιμωρεῖται μὲ θάνατον, ὅστις ἐπιβάλλει ὑβριστικὴν χεῖρα εἰς τὸ ἱερὸν πρόσωπον τοῦ βασιλέως ἢ ἀπειλεῖ κατ' αὐτοῦ αἰκίαν (ἄρθρ. 1.)· μὲ φυλάκισιν τοὐλάχιστον 1 ἔτους, ὅστις διὰ λόγων, ἐγγράφων, συμβολικῶν παραστάσεων, αἰσθητῶν ἐξεικονίσεων καὶ ἀνακοινώσεων πρὸς τὸ δημόσιον, ὑβρίζει, χλευάζει, δυσφημεῖ ἢ ὁπωσδήποτε προσβάλλει τὸ πρόσωπον τοῦ βασιλέως ἢ τὴν βασιλικὴν αὐτοῦ ἐξουσίαν, ἢ προσπαθεῖ νὰ διεγείρῃ μῖσος ἢ περιφρόνησιν κατ' αὐτῶν (ἄρθρ. 2. 3.)· μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ 3 μηνῶν ὅστις περιϋβρίζει, ἀφαιρεῖ, ἢ βλάπτει τὰ βα-

σιλικὰ σύμβολα, ἢ ἄλλα τῆς βασιλικῆς ἀξίας σημεῖα (ἄρθρ. 6.). Ὕβρεις κατὰ το ὕ προσώπου τῆς συζύγου τοῦ βασιλέως τιμωροῦνται ὡς ὕβρεις κατὰ τῆς βασιλικῆς μεγαλειότητος (ἄρθρ. 5), κατὰ δὲ τοῦ διαδόχου τῆς βασιλείας ἢ τοῦ διέποντος αὐτὴν τιμωροῦνται μὲ ἐλαφροτέραν ποινὴν (ἄρθρ. 7. 8.).

§. 172.

Μόνον τὸ *πρόσωπον τοῦ ἡγεμόνος*, οὐχὶ δὲ καὶ οἱ ἁπλῶς εἰς τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ ἀνήκοντες (α), εἶναι ἀντικείμενον τοῦ προκειμένου ἀδικήματος. Πᾶσα δὲ προσβολὴ τοῦ προσώπου τοῦ ἡγεμόνος, ὡς *ἰδιώτου*, καθόσον δηλονότι δὲν ἀναφέρεται εἰς τὰς κυβερνητικὰς αὐτοῦ πράξεις (β), λέγεται ἁπλῶς *παράβασις τοῦ σεβασμοῦ* καὶ τιμωρεῖται ὡς συνήθης ἰδιωτικὴ ἐξύβρισις μὲ ἐπιβαρυντικὰς περιστάσεις.

(α) Ἐκτὸς τῆς συζύγου ἢ τοῦ διαδόχου τοῦ θρόνου, ὅταν συνάρχωσι.

(β) Feuerbach Anti-Hobbes C. IX. Ἀλλὰ νομοθετικῶς δύνανται νὰ λεχθῶσι πολλὰ κατὰ τῆς ὀρθότητος τῆς διακρίσεως ταύτης.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Ἡ ἐν τῷ κειμένῳ γινομένη διάκρισις, ἂν ὁ ἡγεμὼν ἐξυβρισθῇ, ὡς τοιοῦτος, ἢ ὡς ἰδιώτης, εἶναι, κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον, ἀνυπόστατος, ἀφίνει ἐλεύθερον στάδιον εἰς τὴν αὐθαιρεσίαν καὶ ἀντιβαίνει προσέτι εἰς τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ μονάρχου καὶ εἰς τὴν ἔποψιν, ὑπὸ τὴν ὁποίαν πρέπει τὸ ἀδίκημα τοῦτο νὰ θεωρῆται κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον (κατὰ τὴν σημ. ἐπὶ τοῦ §. 171.). Ὅρα καὶ *Jarke* Handbuch. II. σελ. 138. *Henke* Handb. III. σελ. 456. *Zirkler* σελ. 133.

§. 173.

Ἡ προσβολὴ τῆς μεγαλειότητος τοῦ ἡγεμόνος, ὡς τοι-

ούτου, πράττεται: Α) διὰ πάσης *ἀντιποιήσεως* δικαιωμάτων τῆς μεγαλειότητος ἀνηκόντων ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν ἡγεμόνα, ἐάν τις ὑπήκοος ἤτοι 1) ἐπιχειρῇ αὐτογνωμόνως πράξεις, πρὸς τὰς ὁποίας ἀπαιτεῖται ἡγεμονικὴ ἐξουσία (α), ἢ 2) ἀντιποιῆται δικαιώματα, τὰ ὁποῖα οἱ ὑπήκοοι ἢ οὐδέποτε (β) ἢ μόνον καθ' ἡγεμονικὴν παραχώρησιν δύνανται νὰ ἔχωσι (γ). Διότι αἱ τοιαῦται ἀντιποιήσεις, ἐμπεριέχουσαι καθ' ἑαυτὰς ἐξουδένισιν τῆς ἡγεμονικῆς ἀξιοπρεπείας, προϋποθέτουσι ταὐτοχρόνως ὁσάκις πράττονται μετὰ παρανόμου προθέσεως, περιφρόνησιν τῆς μεγαλειότητος.

(α) L. 1. §. 1. D. ad L. Jul. Maj.: cujus opera, dolo malo, consilium imitum erit, quo obsides injussu principis interciderent. L. 3. eod; qui injussu principis bellum gesserit, dilectumve habuerit, exercitum comparaverit. L. 4. pr. eod.: qui confessum in judicio reum et propter hoc in vincula conj. emiserit. Δύνανται ὅμως ὅλα ταῦτα νὰ καταντήσωσι καὶ εἰς ἐσχάτην προδοσίαν.

(β) π. χ. τὰ εἰς μόνον τὸν ἡγεμόνα ἀνήκοντα σύμβολα τῆς μεγαλειότητος— ὁποῖα ἦσαν παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις ἡ πορφύρα τῶν αὐτοκρατόρων καὶ ἡ vestis holosera. L. 1. 4. C. de vestib. ἡ ἀντιποίησις τῆς βασιλικῆς σφραγῖδος ἢ τῶν βασιλικῶν παρασήμων.

(γ) L. 3. D. ad L. Jul. Maj.: qui privatus pro potestate, magistratuve quid dolo malo gessit. Ἐνταῦθα ἀνάγονται καὶ αἱ περιπτώσεις τῆς L. 2. C. de falsa moneta (ἥτις ὅμως ἀποτελεῖ ἴδιον ἀδίκημα) καὶ L. un. C. de privatis carceribus cohib. Ἡ ἁπλῆ ἀντιποίησις τιμητικῶν σημείων τιμωρεῖται μὲν non levi animadversione, κατὰ τὴν L. 2. C. de vest. ἀλλὰ δὲν θεωρεῖται ὡς crim. Maj.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Ἀσυμβίβαστος πρὸς τὴν ἔννοιαν τῆς ἐξυβρίσεως τῆς μεγαλειότητος, ὅπως τὸ ἀδίκημα τοῦτο ἐμορφώθη διὰ τῆς γερμανικῆς νομολογίας καὶ διὰ τῶν νομοθεσιῶν, εἶναι ἡ γνώμη τῶν ὅσοι (ὅρα καὶ *Martin* Lehrb. σελ. 514.) ὑπάγουσιν ἐνταῦθα πᾶσαν ἀντιποίησιν ἡγεμονικῶν δικαιωμάτων ἐν γένει. Διότι αἱ τοιαῦται ἀντιποιήσεις, ἢ ἀποτε-

λοῦσι τὸ ἀδίκημα τῆς ἐσχάτης προδοσίας, ἢ ἐμπεριέχουσι σκοπὸν ἀπάτης (ὡς ἐπὶ τῆς χρήσεως τῶν παρασήμων τοῦ κράτους), ἢ δίδουσι χώραν μόνον εἰς πολιτικὴν ἀγωγὴν, ἐάν τις π. χ. ἀντιποιῆται δικαιοδοσίαν (Patrimonialgerichtsbarkeit), τὴν ὁποίαν φρονεῖ ὅτι ἔχει, χωρὶς νὰ ἔχῃ πραγματικῶς, ἢ τελευταῖον ἀποτελοῦσιν ἴδια ἀδικήματα, π. χ. ἀδικήματα περὶ τὸ νόμισμα, ἐλευθέρωσιν φυλακισμένου. Ὅρα προσέτι *Tittmann* Handbuch II §. 233. Ἐν γένει εἶναι τολμηρὸν νὰ πλάσῃ τις ἐκ διαφόρων χωρίων τοῦ ῥωμ. δικαίου περὶ τοῦ crimen majestatis ἀδίκημα ἐξυβρίσεως τῆς μεγαλειότητος, ὅπερ νὰ περιλαμβάνῃ, ἐκτὸς τῶν κατὰ τοῦ ἡγεμόνος ἐξυβρίσεων, καὶ ἄλλας πράξεις, π. χ. κατάχρησιν τοῦ ἡγεμονικοῦ ὀνόματος, ἀντιποίησιν ἡγεμονικῶν δικαιωμάτων. Πολλὰ μεγάλην ἔκτασιν τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος τούτου ὅρα παρὰ *Abegg* Lehrb. σελ. 562. *Rosshirt* Gesch. II. σελ. 68. Αἱ πραγματικῶς ἀξιόποινοι περιπτώσεις δύνανται πολλὰ εὐκόλως νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς ἄλλους ποιν. νόμους.

§. 174.

Τὸ ἀδίκημα τῆς ἐξυβρίσεως τῆς μεγαλειότητος πράττεται ἰδίως: B) δι' *ἐξυβρίσεων* καὶ τοῦτο 1) δι' ἐξυβρίσεων ἔργῳ, πρὸ πάντων διὰ *σωματικῶν προσβολῶν* κατὰ τοῦ ἡγεμόνος, καθόσον αὗται δὲν ἀποτελοῦσιν ὡς ἐκ τοῦ σκοποῦ των ἐσχάτην προδοσίαν ἢ δὲν πηγάζουσιν ἐκ νομίμου ἀμύνης ἐναντίον παρανόμων καὶ βιαίων ἰδιωτικῶν πράξεων· 2) διὰ πάσης *ἄλλης ἐξυβρίσεως* (προφορικῆς ἢ συμβολικῆς), καθόσον αὕτη περιέχει προσβολὴν κατὰ τῆς μεγαλειότητος τοῦ ἡγεμόνος, ὡς τοιούτου, ὅπερ λαμβάνει χώραν α) ἐὰν ἐξουθενηθῇ τὸ πρόσωπον τοῦ ἡγεμόνος *ἐν γένει* (χωρὶς ἀναφορᾶς τινος εἰς τὰς καθαρῶς ἰδιωτικὰς

αὐτοῦ σχέσεις) (α), ἢ β) ἐὰν ὁ ἡγεμὼν ἐξυβρισθῇ (ὁπωσδήποτε), *ἐνῷ* ἐνεργεῖ τὴν ἡγεμονικὴν αὐτοῦ ἐξουσίαν (β), ἢ γ) ἐὰν ἡ ἐξύβρισις (διὰ λοιδοριῶν, συκοφαντίας, ἢ συμβολικῆς ἐξουδενίσεως) ἔχῃ ὡς ἀντικείμενον τὴν κυβέρνησιν τοῦ ἡγεμόνος ἐν γένει (γ) ἢ ῥητὰς κυβερνητικὰς (δ) αὐτοῦ πράξεις (ε). Τελευταῖον δ) δύναται νὰ πραχθῇ ἐξύβρισις τῆς μεγαλειότητος διὰ πάσης ἐκ προθέσεως ἀρνήσεως ἢ ἀποστερήσεως τῶν ἀνηκουσῶν εἰς τὸν ἡγεμόνα τιμῶν (ζ).

(α) π. χ. ὕβρεις ἢ συμβολικὰς περιφρονήσεις ἐν γένει, δι' εἰκόνων, περιφρονητικῶν σχημάτων ἢ ἄλλων πράξεων. Ἐνταῦθα δὲ ἀνάγεται, κατὰ τὰς ῥωμαϊκὰς περὶ μεγαλειότητος ἰδέας καὶ καταχρήσεις (ὅρα τὸν Τάκιτον καὶ τὸν Σουετόνιον), καὶ ἡ μὴ ἀπόδοσις τῆς ὀφειλομένης τιμῆς εἰς τοὺς ἀνδριάντας τοῦ αὐτοκράτορος, **L. 5. 6. 7. §. 4. ad L. Jul. Maj.** ὅθεν πορίζεται ἐσφαλμένως ὁ **Martin** (**Lehrb. §. 217. not. 12.**) τὸ γενικὸν ἀξίωμα, ὅτι: πᾶσα ἐθνικῶν μνημείων καταστροφὴ ἀποτελεῖ **crimen Majestatis.**

(β) π. χ. ἐνῷ προεδρεύει εἰς τὸ συμβούλιον τοῦ κράτους, ἐνῷ δίδει ἀκρόασιν κ. καθ.

(γ) Κατὰ τοὺς Ῥωμαίους, **Maledicere temporibus principis.**

(δ) Λίβελλοι κατὰ ἡγεμονικῶν διατάξεων, περιφρονητικὴ σχίσις κατάσχισις κ. τ. τ. ἡγεμονικῶν διαταγῶν. Ἐνταῦθα ἀνήκει καὶ **L. 3. C. de crim. sacr.** Πρβ. **L. 1. 6. C. Th. de indulg. crim·**

(ε) Πολλὰ οὐσιώδης ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἶναι ἡ διάκρισις μεταξὺ συνταγματικῶν καὶ μὴ συνταγματικῶν πολιτειῶν. Εἰς τὰς πρώτας, ὅπου, κατὰ τὴν ἀρχήν: ὁ βασιλεὺς δὲν δύναται ν' ἀδικήσῃ, ὅλαι αἱ κυβερνητικαὶ πράξεις ἀποδίδονται νομίμως εἰς τοὺς ὑπουργοὺς, ὡς μόνους ὑπευθύνους, δύνανται τότε μόνον νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἐξυβρίσεις τῆς μεγαλειότητος αἱ ἐξυβρίσεις, τῶν ὁποίων ἀντικείμενον εἶναι κυβερνητικαὶ πράξεις ὅταν ἡ ἀναφορά των εἰς τὸ ἄτομον τοῦ ἡγεμόνος αὐτοῦ ἦναι εἰδικὴ καὶ ἀναμφίβολος.

(ζ) Ἐνταῦθα ἀνάγεται καὶ ἡ περίπτωσις τῆς **L. 10. C. de oper publ.**

Σημ. I. *τοῦ ἐκδ.* Κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ λόγος περὶ ἀδικήματος ἐξυβρίσεως τῆς ὅλης πολιτείας ἢ τῆς κυβερνήσεως. Ἂν καὶ ὁ *Heffter* **Lehrbuch**, σελ. 227, ὑπάγῃ ἐνταῦθα τὴν προσβολὴν τῆς **majesta publica** (*κατὰ*

τὴν L. 3. D. ad L. Jul. Maj.), τὸ σύνολον ὅμως τοῦ περιεχομένου τῆς L. 3. D. ἀποδεικνύει μᾶλλον ὅτι δὲν εἶναι ὁ λόγος περὶ τῆς τιμῆς τῆς κυβερνήσεως. Ἡ ἔννοια τῆς ἐξυβρίσεως δὲν ἁρμόζει ἐπὶ τοῦ προκειμένου, αἱ δὲ περιπτώσεις, αἱ ἀληθῶς ἀξιόποινοι, δύνανται νὰ ὑπαχθῶσιν εὐκόλως εἰς ἄλλους ποινικοὺς νόμους. Ὅρα τὴν ἀπόφασιν τοῦ βαδικοῦ ἀνωτάτου δικαστηρίου τὴν περιεχομένην εἰς Annale der bad. Gerichte 1833. nr. 22. Ὁ σαξ. ποιν. νόμος, ἄρθρ. 94., τιμωρεῖ μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ 1 ἔτους τὴν ἐκ προθέσεως διάδοσιν παροξυντικῶν συγγραμμάτων κατὰ τῆς κυβερνήσεως ἢ τοῦ πολιτεύματος, ὡς καὶ τὰς παροξυντικὰς ἐναντίον αὐτῶν ἐκφράσεις. Ὁ βυρτεμβεργικὸς ποιν. νόμος, ἄρθρ. 167., τιμωρεῖ πάντα, ὅστις δημοσίᾳ, εἴτε προφορικῶς εἴτε διὰ συγγραμμάτων διαδιδομένων, προσβάλλει τὴν τιμὴν τῆς κυβερνήσεως διὰ πλάσεως ἢ παραμορφώσεως γεγονότων, μὲ φυλάκισιν καὶ μὲ πρόστιμον, ἐπίσης δὲ καὶ πᾶσαν κατὰ τῆς κυβερνήσεως λοιδορίαν.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Περὶ τοῦ ἂν ἦναι δυνατὸν νὰ πραχθῇ ἐξύβρισις κατὰ τῶν ἐλευθέρων πόλεων ὅρα *Rosshirt* Gesch. II. σελ. 71.

Σημ. 3. *τοῦ ἐκδ.* Ὅτι ὁ κατὰ τῶν νόμων καὶ ἄλλων θεσμῶν ψόγος ἀποτελεῖ ἐξύβρισιν τῆς μεγαλειότητος δὲν ἀποδεικνύεται. *Weber* von den Injurien. II. σελ. 214. III. σελ. 12. Anmerkungen zum Baier. Strafgesetzbuche. III. σελ. 43. *Jenull*(*Wagner*'s Zeitschrift l.c. σελ.41).Neues Arch. des CrimR.σελ.255.Ὁ τοιοῦτος ψόγος δύναται νὰ τιμωρηθῇ μόνον πειθαρχικῶς, ἢ νὰ κατασταθῇ ἄλλως ἀξιόποινος, ὡς ἐκ τοῦ σκοποῦ του ἢ ὡς ἐκ τῆς ἀλληλουχίας του μὲ ἄλλα ἀδικήματα. Ὅρα προσέτι *Heffter* Lehrb σελ.227.Ἡ γαλλικὴ νομοθεσία (ἄρθρ. 4 τοῦ νόμου τοῦ 1832) ἀναφέρει ὡς ἀδίκημα τὴν exitation à la haine et au mépris du gouvernement.

Περὶ τῆς ἐννοίας τῆς διατάξεως ταύτης ὅρα *Chassan* traité des délits de la parole I. p. 258. Τὸ *πρωσσικὸν* δίκαιον (Landr §. 151.) ἀπειλεῖ φυλάκισιν τὸ πολὺ 2 ἐτῶν κατὰ παντὸς ὅστις διὰ θρασέως, ἀναιδήμονος ψόγου ἢ χλευασμοῦ κατὰ τῶν ἐγχωρίων νόμων ἢ διατάξεων ἐγείρει δυσαρέστησιν τῶν πολιτῶν κατὰ τῆς κυβερνήσεως. Ὅρα *Hitzig* Zeitschr. XII. σελ. 287. *Temme* Commentar σελ. 82.

Σημ. 4. τοῦ ἐκδ. Ἡ κατὰ τὸν Φάϋερβαχ (σημ. ε.) ἀπαιτουμένη διάκρισις, ἐὰν πρόκηται περὶ ἐξυβρίσεως τοῦ ἡγεμόνος ἕνεκα κυβερνητικῶν πράξεων εἰς συνταγματικὰς ἢ εἰς μὴ συνταγματικὰς μοναρχίας, εἶναι ἐν γένει ὀρθή. Ὅρα καὶ Motive zum Baier. Entwurf des Strafgesetzbuches von 1831. σελ. 161. Ἀλλὰ καὶ εἰς συνταγματικὰς μοναρχίας δύναται νὰ λάβῃ τὸν χαρακτῆρα ἐξυβρίσεως τῆς μεγαλειότητος ἡ δι' ὑβριστικοῦ τρόπου εἰς τὸν ἡγεμόνα ἀπόδοσις ψόγου ἕνεκα κυβερνητικῆς τινος πράξεως, τῆς ὁποίας ἡ εὐθύνη ἐπίκειται κυρίως εἰς τοὺς ὑπουργούς. Εἰς τὴν Γαλλίαν ὁ νόμος τῆς 9 σεπτεμβρίου 1835, ἄρθρ. 4. ὁρίζει, ὅτι ὅστις διὰ κυβερνητικὰς πράξεις ἀποδίδει εἰς τὸν βασιλέα τὴν εὐθύνην ἢ τὸν ψόγον, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ ἑνὸς ἔτους. *Chassan* traité I. p. 195.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Κατὰ τὸν ἑλλην. περὶ ἐξυβρίσεως καὶ περὶ τύπου νόμον, ὅστις ἀποδώσει εἰς τὸν βασιλέα τὸν ψόγον ἢ τὴν εὐθύνην τῶν πράξεων τῆς κυβερνήσεώς του, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν 1 μηνὸς μέχρις 1 ἔτους καὶ μὲ χρηματικὴν ποινὴν 100—300 δραχμῶν, ἄρθρ. 5. Τὸ αὐτὸ ἀδίκημα κατὰ τοῦ διέποντος τὴν βασιλείαν τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν ἑνὸς μηνὸς μέχρις 1 ἔτους, ἄρθρ. 8.

§. 175.

Ἡ ἐπιβλητέα εἰς τὸ προκείμενον ἀδίκημα ποινὴ εἶναι ἐν γένει αὐθαίρετος (α). Ὁ βαθμὸς δὲ τοῦ ἀξιοποίνου κανονίζεται πρὸ πάντων 1) ὡς ἐκ τοῦ *μεγέθους τῆς ἐξυβρίσεως* καθ' ἑαυτὴν, ὅθεν αἱ μὲν σωματικαὶ κατὰ τοῦ ἀτόμου τοῦ ἡγεμόνος προσβολαὶ ἐπιφέρουσι τὴν βαρυτάτην ποινὴν, καὶ συνήθως τὴν τοῦ θανάτου, αἱ δὲ ἁπλῶς προφορικαὶ ἐξυβρίσεις (maledicta), ἀνήκουσιν εἰς τὴν τελευταίαν βαθμίδα καὶ δὲν δύνανται νὰ καταδιωχθῶσι δικαστικῶς ἄνευ εἰδικῆς διαταγῆς τοῦ ἡγεμόνος (β)· 2) ὡς ἐκ τῆς *ἐκτάσεως τῆς ἐξυβρίσεως*, καθόσον ὁ ὑβριστὴς προσβάλλει ἁπλῶς τὸ καθ' ἑαυτὸν τὴν τιμὴν τοῦ ἡγεμόνος, ἢ ἐξουθενεῖ αὐτὴν καὶ ἐνώπιον ἄλλων (γ).

(α) L. 24. D. de poenis συνδ. μὲ L. 11. D. ad L. Jul. Maj. Τὸ τελευταῖον χωρίον, τὸ ὁποῖον ὁ Martin Lehrb. §. 219. ἀναφέρει ὡς ἀπόδειξιν ὑπὲρ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου, δὲν περιέχει ἄλλο, εἰμὴ ὅτι ὁ Majest. reus, ὅστις δὲν εἶναι συγχρόνως καὶ perduellis, morte crimine liberatur, ὅτι δηλαδὴ, ἐὰν ἀποθάνῃ πρὶν ἢ καταδικασθῇ, μεταβιβάζει τὴν περιουσίαν του εἰς τοὺς κληρονόμους του (integri status decedit). Εἶναι ὅμως ἀληθὲς, ὅτι εἴς τινας περιπτώσεις, ὑπαγομένας εἰς τὸ crimen Majestatis, ἐπιβάλλει τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου, π. χ. L. un. C. de priv. carc. L. 2. C. de falsa mon.

(β) L. un. C. si quis imperatori mal.

(γ) π. χ. ἐπὶ παρουσίᾳ καὶ ἄλλων, ἐν δημοσίᾳ, ἢ καὶ ἐπισήμῳ συνεδριάσει, διὰ κοινῇ διαδεδομένων συγγραμμάτων, εἰκόνων κ. τ. λ.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Κατὰ τὴν L. un. Cod. si quis imp. (περὶ τῆς ἑρμηνείας ὅρα *Zirkler* σελ. 124. *Rosshirt* Gesch. II. σελ. 70.) δὲν δύναται νὰ γενῇ ἀνάκρισις ἐπὶ ἐξυβρίσει τῆς μεγαλειότητος ἄνευ ἀνωτέρας ἀδείας. Αὐτὸ τοῦτο ἀπαιτεῖ καὶ τὸ συμφέρον τῆς κυβερνήσεως. Τοιαύτην διάταξιν περιέχει ὁ σαξωνικὸς νόμος ἄρθρ. 104. ὁ βυρτεμβεργικὸς ἄρθρ. 155.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Ἀδικήματα κατὰ τῶν διαφόρων ἐξουσιῶν τῆς πολιτείας.
Ἀδικήματα κατὰ τῆς κυβερνήσεως.

ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΠΡΩΤΗ.

Ἀδικήματα κατὰ τῆς ἐπιτηρητικῆς ἐξουσίας. Ἀδικήματα περὶ τὸ νόμισμα

J. R. Engau Diss. de delictis monetariis 1750.
Idem Diss. de falso nummario et solo et cum usurpatione juris monetandi conjuncto. Jen. 1750
T. Thomasius de delictis et poenis circa monet hodiern. Lips. 1772.
Kleinschrod von Münzverbr. Arch. IV. Bd. 2. St. N. 5.

§. 176.

Νόμισμα λέγεται τεμάχιον μετάλλου κεχαραγμένον, χρησιμεῦον ὡς γενικὸν ἀντάλλαγμα, καὶ ἀκριβῶς διακριτέον, ἀπό τε τοῦ *ἀργυρίου* (ἤτοι τῶν *χρημάτων*) ἐν γένει καὶ ἀπὸ τῶν *σημείων* τοῦ νομίσματος (τῶν χαρτονομισμάτων) καὶ ἀπὸ τῶν ἁπλῶν νομισματοσήμων ἢ μεταλλιῶν. Τὸ δικαίωμα τοῦ κόπτειν νομίσματα εἶναι παρ' ἡμῖν δικαίωμα ἡγεμονικὸν (Regal) (α), ἀποτελοῦν μέρος τῆς ἐπιτηρητικῆς ἐξουσίας· Ὅθεν ἡ τῶν *νομισμάτων* παραχάραξις (falsum monetarium), συνίσταται εἰς τὴν *προσβολὴν τοῦ ἡγεμονικοῦ πρὸς νομισματοποιΐαν δικαιώματος διὰ δολίας κατασκευῆς νέων ἢ διὰ νοθεύσεως ὑπαρχόντων ἤδη νομισμάτων.*

C. C. C. Art. 111.—R. A. v. J. 1559. §. 161—170. v. 1566. §. 156—160. 167. v. 1570. §. 143. R. S. v. 1667. ad II. et VII. §. 1. 2. Münz-Ed. v. 1759. nr. 3—6.

(a) Ἡ ἀνάγκη τοῦ ἡγεμονικοῦ τούτου δικαιώματος δὲν δύναται παντελῶς ν'ἀποδειχθῇ ἐκ τῶν ἀρχῶν τοῦ γενικοῦ δημοσίου δικαίου.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Τὰ περὶ τὸ νόμισμα ἀδικήματα περιλαμβάνουσι πολλὰς πράξεις, ἐξ ὧν αἱ μὲν τιμωροῦνται διὰ πολιτικοὺς μόνον λόγους καὶ ἑπομένως ἀστυνομικῶς μόνον, αἱ δὲ ἀποτελοῦσι κυρίως νόθευσιν ἢ ἀπάτην. Ὅθεν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ θεωρηθῇ τὸ ἀξιόποινον αὐτῶν ὑπὸ κοινήν τινα ἔποψιν. Ἐπίσης ἀκατάλληλος εἶναι ἡ ἔποψις τῆς προσβολῆς τῆς δημοσίας πίστεως, ὑπὸ τὴν ὁποίαν τὰ ἐθεώρησα μέχρι τοῦδε. Ὅρα ἐν γένει *Dronsberg* de re monetali et delict. monetal. Traject. 1838. Πρὸ πάντων δὲ ἀκατάλληλος εἶναι ἡ ἔποψις ἀντιποιήσεως ἡγεμονικῶν δικαιωμάτων ἢ ἡ ὑπαγωγὴ τῶν προκειμένων ἀδικημάτων εἰς τὸ ῥωμαϊκὸν crimen majestatis. *Hepp* (Archiv XIV. σελ. 336). Περὶ τῶν θεωριῶν τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου: Cod. Theodos. IX. 21. L. 2. C. de fals. monet. L. 6. 8. 9. 16. 19. 27. D. ad L. Corn de fals. L. 3. C. de episcop. audient. *Beucker* (*Oelrich*'s thesaur. II p. 122). *Cropp* de praec. juris rom. de conatu. p. 52. *Poggi* elem. jurisprud. criminalr. Lib. IV. pag. 75. Περὶ τῆς L. 19. C. de fals. καὶ περὶ τῆς ἀποπείρας ἐπὶ τῶν περὶ τὸ νόμισμα ἀδικημάτων: *Lelievre* Comm. de conatu delinq. pag. 114. 126. Κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον, ἦτο πολλοῦ λόγου ἀξία ἡ διάκρισις τῆς νοθεύσεως χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν ἢ χαλκίνων νομισμάτων, διότι ἡ διάκρισις αὕτη ἦτο ἀλληλένδετος μὲ τὰς νομισματικὰς σχέσεις τῶν Ῥωμαίων καὶ μὲ τὸ ὅτι κυρίως μόνον τὸ δικαίωμα τοῦ κόπτειν χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ νομίσματα ἐθεωρεῖτο ἄξιον λόγου. *Pauli* rec. sent. V. 25. *Rosshirt* Gesch. und System III. σελ. 28. Ἱστορικὰς παρατηρήσεις ὅρα παρὰ *Abegg* Lehrb. σελ. 574. Ἐκτὸς τούτου ὑπῆρχον παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις καὶ ἰδιαίτεραι ἀστυνομικαὶ διατάξεις περὶ

τοῦ πρὸς νομισματοποιΐαν δικαιώματος, καὶ πολλαὶ ἐν τῷ Θεοδοσ. κώδηκι διατάξεις ἀπέβλεπον ῥητὰ εἴδη νομισμάτων (aureos). Τὸ crimen majestatis, ὡς πρὸς εἴδη τινὰ τῶν περὶ τὸ νόμισμα ἀδικημάτων, καὶ τὸ crimen falsi (περὶ τῆς Lex Cornelia nummaria: *Dronsberg* Diss. cit. p. 140.) παρέτχον τὰς βάσεις τῆς τιμωρίας κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἰουστινιανοῦ. *Luden* vom Vers. der Verbr. σελ. 184. Τὸ ἄρθρ. 111. τῆς Π. Δ. Κ. περιλαμβάνει διάφορα εἴδη ἀδικημάτων περὶ τὸ νόμισμα. *Schirach* (*Hitzig*'s Annalen 4. Π. σελ. 249.). Ἐπὶ τῆς ἑρμηνείας τοῦ ἄρθρου 111 εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔχωμεν πρὸ ὀφθαλμῶν τὰς ἐπὶ τῆς γερμαν. αὐτοκρατορίας γνώμας περὶ τοῦ πρὸς νομισματοποιΐαν δικαιώματος, τὰ περὶ τῆς εὐτελείας τῶν νομισμάτων παράπονα καὶ τὰς ἀπὸ μέρους τῶν πόλεων, αὐτοκρατορικῶν τινων βουλῶν καί τινων ἀμέσων τῆς αὐτοκρατορίας ὑπηκόων ἀντιποιήσεις τοῦ πρὸς νομισματοποιΐαν δικαιώματος. Ὅτι οἱ νομοδιδάσκαλοι εἶχον ὑπ' ὄψιν τὸ ῥωμαΐκὸν δίκαιον καὶ τὴν γνώμην αὐτοῦ περὶ τοῦ crimen majestatis, ἀποδεικνύεται εὐκόλως. Περὶ τῆς Π. Δ. Κ. ὅρα *Rosshirt* σελ. 31. Περὶ τῶν γερμ. αὐτοκρατορ. νόμων ὡς πρὸς τὰ περὶ τὸ νόμισμα ἀδικήματα ὅρα *Gerstlacher* Handb. der deutschen Reichsgesetze IX. Bd. σελ. 1475.

Σημ. 2. τοῦ ἐκδ. Ὁ αὐστριακὸς νόμος (κεφ. XIII. περὶ κιβδηλίας) θεωρεῖ, ἐν τῷ ἄρθρῳ 103, ὡς κιβδηλίαν: 1) τὴν ἀθέμιτον κατασκευὴν νομισμάτων κατὰ τύπον ὄντα εἰς κυκλοφορίαν· 2) τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν παραποιεῖ τις ἐκ γνησίου μετάλλου τοιαῦτα νομίσματα μὲ κατωτέραν ἐσωτερικὴν ἀξίαν, ἢ παραχαράττει νομίσματα ἐκ κατωτέρου μετάλλου, ἢ εἰς νομίσματα κίβδηλα δίδει ὄψιν γνησίων· 3) τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν ἐλαττόνει τις τὴν ἐσωτερικὴν ἀξίαν γνησίων νομισμάτων ἢ δίδει εἰς αὐτὰ μορφὴν νομισμάτων ἀξίας ἀνωτέρας ἢ 4) προμηθεύει ἐργαλεῖα. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 104., ἐπι-

βάλλεται εἰς τὰς πράξεις ταύτας κάθειρξις 5—10 ἐτῶν· 10 δὲ ἕως 20 ἐτῶν, ἐὰν ἦναι αὗται ἰδίως ἐπικίνδυνοι καὶ φέρωσι μεγάλην ζημίαν, καὶ 1—5 ἐτῶν, ἐὰν ἡ νόθευσις ἦναι εἰς ἕκαστον εὐδιάγνωστος ἢ ἐὰν τὰ κίβδηλα νομίσματα ἔχωσιν ἐσωτερικὴν ἀξίαν ἴσην μὲ τὰ γνήσια. Τὸ πρωσσικὸν δίκαιον (ὑπὸ τὴν κατηγορίαν ἀντιποιήσεως καὶ προσβολῆς δικαιωμάτων ἀνηκόντων ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν πολιτείαν) τιμωρεῖ (ἄρθρ. 252.) μὲ κάθειρξιν ἐν φρουρίῳ ἐπὶ ἔτη 2—3 καὶ μὲ πρόστιμον τὸν ὅστις αὐτογνωμόνως παραχαράττει ὑπὸ *ἐγχώριον τύπον* νομίσματα διὰ νὰ τὰ θέσῃ εἰς κυκλοφορίαν, μὲ τὸ ἥμισυ δὲ τῆς ποινῆς (ἄρθρ. 253.) τὸν μεταχειριζόμενον ξένον τύπον. Ἐὰν δὲ ὁ παραχαράκτης ἀλλοιόνῃ συγχρόνως τὴν ἐσωτερικὴν ἀξίαν τῶν νομισμάτων καὶ ἐξαπατᾷ τὸ κοινὸν, τιμωρεῖται μὲ κάθειρξιν 4—10 ἐτῶν. Ἐὰν τεθῇ εἰς κυκλοφορίαν μεγάλη ποσότης νομισμάτων ἢ προκύψῃ μεγάλη ζημία (ἄρθρ. 256.), δύναται νὰ καταγνωσθῇ καὶ κάθειρξις διὰ βίου. Ὅστις κατεσκεύασε μὲν κίβδηλα νομίσματα, ἀλλὰ δὲν τὰ ἔθεσεν ἔτι εἰς κυκλοφορίαν, ὑπόκειται εἰς τὸ ἥμισυ τῆς ἄλλως ἐπιβλητέας ποινῆς. Ὅρα προσέτι τὸν πρωσσικὸν νόμον τῆς 8 ἀπριλίου 1823. περὶ τῶν ὡς πρὸς τὸ νόμισμα ἀδικημάτων(παρὰ *Mannkopf* σελ. 142.). Ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος (ὑπὸ τὰ κατὰ τῆς κοινῆς εἰρήνης ἀδικήματα) διακρίνει, ἐὰν πρόκηται περὶ παραποιήσεως, ἢ ἀλλοιώσεως νομισμάτων, νομίμως κυκλοφορούντων ἐν τῇ Γαλλίᾳ, ἢ νομισμάτων ξένων. Εἰς τὴν δευτέραν περίπτωσιν (ἄρθρ. 134.) ἐπιβάλλεται ἡ ποινὴ τῶν προσκαίρων δεσμῶν· εἰς δὲ τὴν πρώτην περίπτωσιν, 1) ἐὰν πρόκηται περὶ χρυσῶν ἢ ἀργυρῶν νομισμάτων, κατὰ μὲν τὸ ἄρθρ. 130. ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου, κατὰ δὲ τὸν νόμον τοῦ 1832 ἡ ποινὴ τῶν διὰ βίου δεσμῶν, 2) ἐὰν δὲ πρόκηται περὶ μικρῶν ἢ χαλκίνων νομισμάτων, ἡ ποινὴ τῶν προσκαίρων δεσμῶν (ἄρθρ. 133). Κατὰ τῶν διατάξεων τοῦ γαλλικοῦ δικαίου ὅρα

Destriveaux essai p. 88. *Haus* projet de révision II. p. 63. *Hellie* théorie III. p. 168. *Göbel* σελ. 60. Ὁ βαυαρικὸς νόμος (ὑπὸ τὰ κατὰ τῆς δημοσίας πίστεως ἀδικήματα) τιμωρεῖ (ἄρθρ. 341.) τὴν κιβδηλίαν ἢ ἀθέμιτον παραποίησιν ἐγχωρίων ἢ ξένων νομισμάτων, κυκλοφορούντων ἐντὸς τοῦ βασιλείου, μὲ βαρεῖαν εἱρκτὴν ἐπὶ ἔτη 8—12, ἐὰν δὲ ἡ κιβδηλία ἐγένετο διὰ χύσεως κατὰ τύπον γνησίων νομισμάτων, μὲ ἁπλῆν εἱρκτὴν 4—8 ἐτῶν, καὶ ταῦτα ἐὰν κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις ἐτέθησαν τὰ νομίσματα εἰς κυκλοφορίαν. Ἐὰν τὰ νομίσματα δὲν ἐτέθησαν εἰσέτι εἰς κυκλοφορίαν, ἐπιβάλλεται κατὰ μὲν τὴν πρώτην περίπτωσιν ἁπλῆ εἱρκτὴ 4—8 ἐτῶν, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν περίπτωσιν ἡ αὐτὴ ποινὴ ἐπὶ ἔτη 1—4. Ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἔποψιν, ὡς ὁ βαυαρικὸς νόμος, θεωροῦσι τὸ ἀδίκημα καὶ οἱ ποιν. νόμοι τῆς Ζυρίχης, ἄρθρ. 113—118. (ὅπου γίνεται λόγος περὶ παραποιήσεως ἐγχωρίων ἢ ξένων νομισμάτων κυκλοφορούντων ἐντὸς τοῦ νομοῦ, μὲ τὴν διάκρισιν, ἐὰν τὸ ἀδίκημα ἐγένετο δι' ἐκτυπώσεως ἢ διὰ χύσεως καὶ κατ' ἄλλον τρόπον· ἐπιβάλλεται δὲ εἰς τὴν βαρυτέραν περίπτωσιν εἱρκτὴ 5—10 ἐτῶν) καὶ τῆς Λυκέρνης, ἄρθρ. 140—145. ὁμοίως μὲ τὸν τῆς Ζυρίχης (ἀλλὰ μὲ τὴν διάκρισιν ἐὰν κατεσκευάσθησαν πλέον ἢ ἔλαττον τῶν 80 φράγκων νομίσματα). Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος, ἄρθρ. 206., ὑπάγει τὰ περὶ τὸ νόμισμα ἀδικήματα εἰς τὰ ἀδικήματα κατὰ τῆς δημοσίας πίστεως. Τὸ ἀδίκημα πράττεται κατὰ τὸν νόμον τοῦτον ὡς πρὸς νομίσματα κυκλοφοροῦντα ἐντὸς τοῦ κράτους. Ἡ ἐπὶ κιβδηλίᾳ ποινὴ, ἐὰν μὲν τὰ κίβδηλα νομίσματα ἔχωσιν ἀξίαν κατωτέραν τῶν γνησίων, εἶναι βαρεῖα εἱρκτὴ τὸ πολὺ 15 ἐτῶν, ἄλλως δὲ ἁπλῆ εἱρκτὴ τοὐλάχιστον 3 ἐτῶν. Ὁ σαξωνικὸς (κεφ. XIV.) ἀναφέρει τὰ περὶ τὸ νόμισμα ἀδικήματα ἐκ παραλλήλου μὲ τὴν ἀπάτην καὶ ἀπειλεῖ (ἄρθρ. 268.) κατὰ τοῦ παραποιοῦντος ἐγχώρια ἢ ξένα, μετάλλινα ἢ χάρτινα

νομίσματα, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ τὰ βάλῃ εἰς κυκλοφορίαν ὡς χρήματα, βαρεῖαν εἱρκτὴν τὸ πολὺ 8 ἐτῶν· ἐὰν δὲ καὶ τὰ ἔβαλεν εἰς κυκλοφορίαν, βαρεῖαν εἱρκτὴν τὸ πολὺ 10 ἐτῶν. Τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον (§. 470) ἀναφέρει ὁμοίως τὰ περ τὸ νόμισμα ἀδικήματα ἐκ παραλλήλου μὲ τὴν νόθευσιν, θεωρεῖ δὲ τοιαῦτα τὰ πραττόμενα ὡς πρὸς ἐγχώρια νομίσματα, ἢ ὡς πρὸς νομίσματα φέροντα τὸν τύπον μιᾶς τῶν γερμανικῶν ὁμοσπόνδων πολιτειῶν, ἢ ὡς πρὸς ἄλλα νομίσματα κυκλοφοροῦντα ἐντὸς τοῦ κράτους ἤτοι ἐν γένει ἢ εἰς τὰς ἐμπορικὰς συναλλαγάς. Ὡς ποινὴ ἐπιβάλλεται βαρεῖα εἱρκτὴ ἐπὶ ἔτη 1—6, ἐὰν δὲ τὰ νομίσματα ἐτέθησαν εἰς κυκλοφορίαν, βαρεῖα εἱρκτὴ τὸ πολὺ 12 ἐτῶν.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον, εἰς ἰδιαίτερον κεφάλαιον περὶ ἀδικημάτων ὡς πρὸς τὸ νόμισμα τιμωρεῖται 1) ὡς παραχαράκτης ὅστις παραποιεῖ χρυσᾶ ἢ ἀργυρᾶ μὴ ἀπηγορευμένα εἰς τὸ κράτος νομίσματα κατωτέρας ἐσωτερικῆς ἀξίας, μὲ δεσμὰ πρόσκαιρα καὶ ὅστις παραποιεῖ τοιαῦτα νομίσματα ἔχοντα τὴν ἐσωτερικὴν ἀξίαν τῶν γνησίων, ἢ χάλκινα νομίσματα, μὲ εἱρκτὴν (ἄρθρ. 234.)· 2) ὡς κιβδηλοποιὸς τιμωρεῖται μὲ εἱρκτὴν, ὅστις ἀλλοιόνει τὴν ἐσωτερικὴν ἀξίαν μὴ ἀπηγορευμένων νομισμάτων καὶ θέτει αὐτὰ εἰς κυκλοφορίαν· ἐὰν δὲ ἡ ἀλλοίωσις γίνῃ μὲ τρόπον δύσκολον νὰ γνωρισθῇ, καταγινώσκεται ἡ ποινὴ προσκαίρων δεσμῶν (ἄρθρ. 235.)· 3) μὲ φυλάκισιν τοὐλάχιστον 2 ἐτῶν τιμωρεῖται ὅστις παραποιεῖ ἢ κιβδηλεύει ἀπηγορευμένα νομίσματα καὶ θέτει αὐτὰ εἰς κυκλοφορίαν (ἄρθρ. 236.)· 4) ὅστις ἐπὶ σκοπῷ παραποιήσεως εἴτε ἀπηγορευμένων νομισμάτων εἴτε μὴ προμηθεύεται ἐργαλεῖα, τιμωρεῖται μὲ τὴν ποινὴν τῆς ἀποπείρας, καὶ ἂν δὲν ἔκαμε χρῆσιν αὐτῶν (ἄρθρ. 238.)· 5) ὅστις εὑρεθῇ ἔχων ὁποιαδήποτε ἐργαλεῖα νομισματοποιΐας καὶ δὲν δυνηθῇ νὰ δώσῃ πιθανὸν λόγον τῆς

κτήσεως αὐτῶν, ἢ ὅστις κατασκευάζει τοιαῦτα ἄνευ μὲν συνεννοήσεως μὲ παραχαράκτας, ἢ κιβδηλοποιούς, ἀλλὰ καὶ ἄνευ διαταγῆς τῆς ἁρμοδίας ἀρχῆς, ἢ τὰ παραδίδει εἰς ἄλλον τινὰ παρὰ τὴν ἀρχὴν ταύτην, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ 6 μηνῶν (ἄρθρ. 339. 241.). Ἐξίσου μὲ τοὺς παραχαράκτας ἢ κιβδηλοποιοὺς τιμωρεῖται 1) ὅστις δίδει ὁδηγίας ἢ διδασκαλίας περὶ παραχαράξεως ἢ κιβδηλείας· 2) ἢ κατὰ συνεννόησιν κατασκευάζει δι' αὐτοὺς ὁποιαδήποτε ἐργαλεῖα πρόσφορα εἰς τοῦτο· 3) ἢ ἐκ συνεννοήσεως θέτει εἰς κυκλοφορίαν παραποιημένα ἢ κίβδηλα νομίσματα (ἄρθρ. 240.).

Σημ. 3. *τοῦ ἐκδ.* Ἡ αὐστηρότης τῶν κατὰ τῶν περὶ τὸ νόμισμα ἀδικημάτων ὁριζομένων ποινῶν πηγάζει ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐκ τῆς ἐσφαλμένης θεωρίας τῶν τοιούτων ἀδικημάτων ὡς δημοσίων καὶ μάλιστα ὡς ὑπαγομένων εἰς τὸ crimen majestatis, ἐνῷ κυρίως ὑπάγονται εἰς τὴν νόθευσιν καὶ συνίστανται εἰς βλάβην τῆς περιουσίας, ὅθεν καὶ ἔπρεπε νὰ λαμβάνηται πρὸς τὴν τιμωρίαν αὐτῶν ὡς βάσις ἡ ἀναλογία τῶν εἰς τὴν νόθευσιν ἐπιβαλλομένων ποινῶν. *Haus* observations sur le projet de révision II. p. 64—69. *Hellie* théorie II. p. 167. Καὶ ὡς πρὸς τὴν βαθμολογίαν τῶν ἀπειλουμένων ποινῶν παρατηροῦμεν, ὅτι ἐσφαλμένως ἐθεωρήθησαν ὑπὸ τοῦ νομοθέτου ὡς ἀπαιτοῦντες ἀπειλὴν διαφόρων ποινῶν οἱ λόγοι ἐκεῖνοι, τοὺς ὁποίους ὀφείλει μᾶλλον νὰ λαμβάνῃ ὁ δικαστὴς ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς ἀναλογιζόμενος ὅλας τὰς περιστάσεις τῆς πράξεως. Τοιοῦτοι λόγοι εἶναι π. χ. ἐὰν ἐπράχθη τὸ ἀδίκημα ἐπὶ χρυσῶν ἢ ἐπὶ ἀργυρῶν νομισμάτων, ἐπὶ ἐγχωρίων ἢ ἐπὶ ξένων ἀλλὰ κυκλοφορούντων ἐντὸς τοῦ κράτους, δι' ἐκτυπώσεως ἢ διὰ χύσεως. Ὅρα *Hellie* théorie II. p. 178. ὀρθότερον δέ: Motive zum würtemberg. Entwurf σελ. 182.

§ 177.

Κατὰ τὸν δοθέντα ὁρισμὸν, δὲν εἶναι δυνατὸν Α) νὰ πραχθῇ πρὸς τὸ νόμισμα ἀδίκημα ὡς πρὸς τὰ χαρτονομίσματα (τὰ τραπεζιτικὰ γράμματα) (α), ἢ ὡς πρὸς τὰς ὁμολογίας τοῦ δημοσίου ἢ ὡς πρὸς τὰ νομισματόσημα, ἀλλὰ πράττεται ἁπλῶς νόθευσις. Δὲν εἶναι προσέτι δυνατὸν Β) νὰ πραχθῇ πρὸς τὸ νόμισμα ἀδίκημα διὰ τῆς ἁπλῆς εἰς κυκλοφορίαν εἰσαγωγῆς καὶ διαδόσεως ἀπηγορευμένων νομισμάτων. Εἶναι ὅμως ἀδιάφορον, ἐὰν ἡ κιβδηλεία γίνεται δι' ἐκτυπώσεως, διὰ χύσεως, ἢ δι' ἄλλου τρόπου, καὶ ἂν τὰ νομίσματα ἦναι ξένα ἢ ἐγχώρια· προσέτι ἀπαιτεῖται Γ) οὐσιωδῶς ὁ σκοπὸς τῆς χρήσεως τῶν παρακεχαραγμένων ἢ κιβδήλων νομισμάτων ὡς γενικοῦ ἀνταλλάγματος (β), ἂν καὶ δὲν ἦναι κατὰ νόμον ἀνάγκη νὰ ἔλαβεν ἤδη χώραν ἡ διάδοσις καὶ νὰ ἐπροξενήθη ὡς ἐξ αὐτῆς πραγματικὴ ζημία (γ).

(α) Διαφωνεῖ ὁ Renazzi el. jur. crim. L. IV. P. III. c. 5. §. 3. καὶ ἐν μέρει ὁ Kleinschrod l. c. §. 4. Ἐγχώριοι νόμοι, π. χ. ὁ αὐστριακὸς, διακρίνουσι πολλὰ ὀρθῶς νόθευσιν νομισμάτων τραπεζιτικῶν γραμματίων καὶ ὁμολογιῶν τοῦ κράτους.

(β) C. C. C. Art. III. «betrüglicher Weise—gefährlich».

(γ) Διαφωνεῖ ὁ Meister jun. Pr. jur. crim. §. 311. Kleinschrod l. c. §. 3. καὶ ὅλοι σχεδὸν οἱ λοιποὶ νομοδιδάσκαλοι. Ἀλλ' ὁ νόμος, οὐδὲν ἀναφέρων περὶ τούτου, ἀντιτάττει μάλιστα εἰς τὴν παραχάραξιν, ἢ κιβδηλίαν τὴν διάδοσιν τῶν νόθων νομισμάτων, ὡς εἰδικὴν περίπτωσιν τοῦ ἀδικήματος. Art. III. «Welche falche Münzen machen, zeichnen, oder dieselbigen falschen Münzen auswechselt oder ausgiebt».

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Ἡ ἐπέκτασις τῶν περὶ τῆς κιβδηλίας τῶν νομισμάτων ὑπαρχόντων ποινικῶν νόμων εἰς τὴν νόθευσιν τῶν ὁμολογιῶν τοῦ δημοσίου καὶ εἰς αὐτὰ τὰ κυρίως λεγόμενα

χαρτονομίσματα, δὲν δύναται νὰ δικαιολογηθῇ. *Bender* über den Verkehr mit Staatspapieren σελ. 214. *Bauer* Lehrb. §. 300. not. e. *Heffter* Lehrb. σελ. 409. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ κοινὸν γερμ. δίκαιον, ὁ περὶ τῆς νοθεύσεως δημοσίων ἐγγράφων ὑπάρχων ποινικὸς νόμος παρέχει εἰς τὸν δικαστὴν ἀποχρῶσαν βάσιν, ἐφ' ἧς στηριζόμενος νὰ τιμωρήσῃ καὶ τὴν νόθευσιν χαρτονομισμάτων. Εἰς πολλοὺς ἐκ τῶν νεωτέρων ποινικῶν νόμων ἀναφέρεται ῥητῶς ἡ νόθευσις τῶν χαρτονομισμάτων. Code pénal art. 139. Εἰς τὴν Αὐστρίαν (κεφ. XII. τοῦ ποιν. νόμου) ἡ νόθευσις δημοσίων πιστωτικῶν γραμματίων τιμωρεῖται μὲ ἰδίως ὡρισμένας ποινὰς καὶ μάλιστα, κατὰ τὸ ἄρθρ. 94., ἐὰν παρεποιήθησαν τραπεζιτικὰ γραμμάτια, μὲ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου. Εἰς τὴν Πρωσσίαν, κατὰ τὸν νόμον τῆς 8 ἀπριλίου 1823, §. 2, (*Mannkopf* σελ. 142.) ἡ νόθευσις πρωσσικῶν χαρτονομισμάτων καὶ ἄλλων ὑπὸ τῆς πρωσσικῆς κυβερνήσεως εἰς κυκλοφορίαν προσδιωρισμένων γραμματίων ἐξισοῦται μὲ τὴν κιβδηλίαν. Ὁ βαυαρικὸς νόμος, ἄρθρ. 347., τιμωρεῖ τὴν νόθευσιν δημοσίων πιστωτικῶν γραμματίων μὲ βαρεῖαν εἱρκτὴν 12—20 ἐτῶν. Ὁ σαξωνικὸς νόμος κάμνει ἐν ἄρθρῳ 268. λόγον περὶ νοθεύσεως μεταλλικῶν νομισμάτων καὶ χαρτονομισμάτων. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος, ἄρθρ. 215., ὁρίζει, ὅτι αἱ περὶ παραποιήσεως τῶν νομισμάτων διατάξεις αὐτοῦ ἰσχύουσι καὶ ὡς πρὸς τὴν νόθευσιν τῶν χαρτονομισμάτων, ἀλλ' ἐν τῷ ἄρθρ. 216. ἀπειλεῖ ἰδιαιτέρας ποινὰς διὰ τὴν νόθευσιν τῶν πιστωτικῶν γραμματίων.

Προσ. τοῦ μεταφρ. Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον (εἰς τὸ περὶ πλαστογραφίας κεφάλαιον) ὁ ἔνοχος παραποιήσεως τῶν παρά τινος ἐγχωρίου ἢ ξένου δημοσίου ταμείου ἐκδεδομένων ἀποδεικτικῶν χρέους ἢ ἐνεχύρου, τιμωρεῖται μὲ δεσμὰ 12—20 ἐτῶν, ὁ δὲ ἔνοχος νοθεύσεως αὐτῶν, μὲ δεσμὰ τὸ πολὺ 15 ἐτῶν (ἄρθρ. 259.). Τὰ περὶ παραχαράξεως καὶ κιβδη-

λείας ὡρισμένα ἐφαρμόζονται ἀναλόγως καὶ εἰς τὴν παραποίησιν ἢ νόθευσιν τῶν τοιούτων δημοσίων ἀποδεικτικῶν (ἄρθρ. 260.). Ἡ πλαστογράφησις ἢ νόθευσις πιστωτικῶν γραμματίων δημοσίων σωματείων καὶ παρὰ τῆς κυβερνήσεως ἐγκεκριμένων πιστωτικῶν ἑταιριῶν τιμωρεῖται μὲ εἱρκτὴν, ἐὰν δὲν ἔγιενε χρῆσις τῶν πλαστογραφημένων ἢ νενοθευμένων ἐγγράφων, μὲ πρόσκαιρα δεσμὰ, ἐὰν ἔγινε χρῆσις αὐτῶν (ἄρθρ. 248. ἐδ. 6.).

Σημ. 2. *τοῦ. ἐκδ.* Ἡ κερδοσκοπία δὲν εἶναι ἀναγκαῖον ἀπαιτούμενον τοῦ ἀδικήματος τούτου· δόλος ὑπάρχει ἅμα *γινώσκῃ* τις, ὅτι τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἐξοδευόμενα νομίσματα εἶναι κίβδηλα, καὶ ὅμως θέλῃ νὰ τεθῶσιν εἰς κυκλοφορίαν. Διὰ ταῦτα οἱ ποινικοὶ νόμοι ἀναφέρουσι μόνον περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς εἰς κυκλοφορίαν θέσεως τῶν νομισμάτων.

Σημ. 3. *τοῦ ἐκδ.* Τετελεσμένον θεωρεῖται τὸ ἀδίκημα διὰ τῆς ἁπλῆς διαδόσεως τῶν νομισμάτων· δὲν εἶναι δὲ ἀναγκαῖον νὰ προξενηθῇ καὶ ζημία. Ἀλλ' ἐσφαλμένη εἶναι ἡ γνώμη τῶν θεωρούντων τὴν παραχάραξιν ὡς τετελεσμένην διὰ τῆς ἁπλῆς κατασκευῆς νόθων νομισμάτων. Τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον δὲν περιέχει περὶ τοῦ προκειμένου ῥητήν τινα διάταξιν, ἡ δὲ ἔκφρασις τοῦ ἄρθρου 111. Π. Δ. Κ. (wiederum—ausgiebt) πρέπει ν' ἀποδοθῇ εἰς ὅλα τὰ περὶ τὸ νόμισμα ἀδικήματα, *Wächter* Lebrb. II. σελ. 246. Ὅρα *Rosshirt* Gesch. III. σελ. 35. *Abegg* Lehrb. σελ. 577. ἀλλὰ καὶ *Luden* vom Versuche σελ. 184. 272. 492. Οἱ νεώτεροι ποινικοὶ νόμοι ἀπειλοῦσιν ἰδιαιτέραν ποινὴν διὰ τὴν ἁπλῆν κατασκευὴν νόθων νομισμάτων, καὶ ἀνωτέραν ἄλλην διὰ τὴν διάδοσιν αὐτῶν. Ἐκ τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου, εἰς τὸ ὁποῖον εἶναι ἐν γένει ἄγνωστος ἡ διάκρισις μεταξὺ τελέσεως καὶ ἀποπείρας, οὐδὲν δύναται νὰ ἐξαχθῇ. Περὶ τῆς L. 19. pr. D. ad leg.

Corn. de falsis ὅρα *Zachariae* vom Vers. I. σελ. 124. II. σελ. 271. Τὸ ζήτημα, ἐὰν, διὰ νὰ θεωρηθῇ τετελεσμένον τὸ ἀδίκημα, ἀπαιτῆται νὰ γίνῃ δεκτὸν τὸ διδόμενον νόμισμα, λύεται καταφατικῶς ὑπὸ τοῦ *Luden* σελ. 492. Ἀλλὰ ὁ σαξωνικὸς νόμος ἐν τῷ ἄρθρῳ 270. ὁρίζει τὸ ἐναντίον.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον ἄρθρ. 234., εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς θεωρεῖται ὡς ἰδιαιτέρα ἐπιβαρυντικὴ περίστασις, ἐὰν ὁ παραχαράκτης ἔβαλε τῳόντι εἰς κυκλοφορίαν τὰ παραποιημένα νομίσματα.

§. 178.

Πᾶσα κιβδηλία ἄνευ ἐξαιρέσεως περιέχει δύο τινὰ, ἀπάτην ὡς πρὸς τὸ κοινὸν καὶ προσβολὴν τοῦ πρὸς νομισματοποιΐαν ἡγεμονικοῦ νομήματος (α). Δύναται δὲ νὰ πραχθῇ: Α) ὡς *ἀντιποίησις τοῦ πρὸς νομισματοποιΐαν δικαιώματος* διὰ *κατασκευῆς* νομισμάτων (β), καὶ τοῦτο ἤτοι 1) διὰ κατασκευῆς *καλῶν*, ἢ 2) διὰ κατασκευῆς *κακῶν* (κιβδήλων) νομισμάτων, τοιούτων δηλονότι, τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουσι τὴν νόμιμον ἐξωτερικὴν καὶ ἐσωτερικὴν ἀξίαν· Β) ἄνευ *ἀντιποιήσεως τοῦ πρὸς νομισματοποιΐαν δικαιώματος*, 1) δι' ἁπλῆς *καταχρήσεως* αὐτοῦ, ἐὰν ὁ ἐνεργῶν τὸ πρὸς νομισματοποιΐαν δικαίωμα, τουτέστιν ὁ νομισματογνώμων ἢ νομισματοκόπος (γ), παραβαίνῃ τοὺς περὶ νομισμάτων νόμους, κόπτων κακὰ νομίσματα, ἢ ἐὰν ἐπιχαράττῃ εἰς αὐτὰ ξένου ἡγεμόνος σύμβολον, ἢ ἐὰν μετακόπτῃ ξένα καλὰ νομίσματα εἰς νομίσματα κατωτέρας ἀξίας (δ)· 2) δι' ἄλλων *πράξεων, αἵτινες δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς νομισματικαὶ πράξεις*· ἐνταῦθα δὲ ἀνάγεται πρὸ πάντων α) ἡ ἐξα-

χρείωσις καλῶν νομισμάτων, β) ἡ ἀπατηλὴ ἀλλοίωσις κατωτέρων νομισμάτων εἰς κατ' *ἐπιφάνειαν ἀνώτερα*, γ) ἡ ἐκ προθέσεως διάδοσις παραχαραγμένων ἢ κιβδήλων νομισμάτων (ε).

(α) Ἡ κοινῶς παραδεκτὴ διάκρισις, ἂν ἡ παραχάραξις πράττηται μόνον διὰ προσβολῆς τῆς μεγαλειότητος, ἢ μόνον δι' ἀπάτης, ἢ συγχρόνως δι' ἀμφοτέρων, δὲν δύναται νὰ δικαιολογηθῇ.

(β) Ἡ ἀντιποίησις τοῦ πρὸς νομισματοποιΐαν δικαιώματος, ἥτις ἄλλοτε ἠδύνατο νὰ πραχθῇ καὶ ὑπὸ ἡγεμόνων (Püttner inst. publ. §. 341.), ἐξέλιπεν ἤδη ὁλοτελῶς.

(γ) Ἄλλοτε ἦτο δυνατὸν νὰ πραχθῇ ἡ τοιαύτη κατάχρησις καὶ ὑπὸ τῶν ἐνοικιαστῶν τοῦ πρὸς νομισματοποιΐαν δικαιώματος, καὶ ὑπ' ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι εἶχον ἀγοράσει παρὰ τῶν ἡγεμόνων τὸ τοιοῦτον δικαίωμα. Ἀλλ' αἱ τοιαῦται παραχωρήσεις εἶναι ἤδη ἀπηγορευμέναι. Münzedict Franz I. v. J. 1759. § 175. 176.

(δ) R. A. v. J. 1551. 1559. et 1571. §. 11. C. C. C. Art. cit.

(ε) Ἡ κακόβουλος διάδοσις μεταλλίνων τεμαχίων, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι παντάπασι χρήματα, εἶναι ἁπλῆ ἀπάτη.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Ὡς πρὸς τὴν διάδοσιν τῶν κιβδήλων νομισμάτων πρέπει νὰ διακρίνωμεν: 1) τὴν διάδοσιν κιβδήλων νομισμάτων ὑπὸ τοῦ κατασκευάσαντος αὐτὰ ἢ ὑπὸ τῶν μετ' αὐτοῦ συνεννοημένων προσώπων· 2) τὴν μετὰ προθέσεως γινομένην ἀλλαγὴν τοιούτων νομισμάτων ἐπὶ σκοπῷ διαδόσεως αὐτῶν *καὶ* διὰ πραγματικῆς διαδόσεως· 3) τὴν διάδοσιν τοιούτων νομισμάτων, τὰ ὁποῖα ἐδέχθη τις ὡς καλά. Τὸ ἄρθρ. 111. Π. Δ. Κ. ἀναφέρει μόνον περὶ τοῦ ἀξιοποίνου τῆς δευτέρας περιπτώσεως *Shirach* (*Hitzig*'s Annalen 4. H. σελ. 250).

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Ἧττον ἀξιόποινος εἶναι ἡ νόθευσις γνησίων νομισμάτων. Δύναται δὲ αὕτη νὰ πραχθῇ: 1) δι' ἐλαττώσεως τῆς ἀξίας τῶν νομισμάτων· 2) διὰ μέσων, τὰ ὁποῖα δίδουσιν εἰς νομίσματα κατωτέρας ἀξίας τὴν ὄψιν νομισμάτων ἀξίας μεγαλητέρας. Περὶ τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου ὅρα

L. 8. D. ad leg. Corn. Ὁ βαυαρικὸς ποιν. νόμος, ἄρθρ. 344., ἀπειλεῖ κατὰ διαδίδοντος τοιαῦτα νομίσματα, τὴν ποινὴν τῆς βαρείας ἀπάτης καὶ χρηματικὴν ποινὴν ἴσην μὲ τὸ τετραπλοῦν τῆς ἀξίας. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος, ἄρθρ. 207., ἀπειλεῖ ποινὴν ἁπλῆς εἰρκτῆς. Ὁ σαξωνικὸς νόμος, ἄρθρ. 271., ἀπειλεῖ κατὰ τοῦ ἐλαττοῦντος τὴν ἀξίαν γνησίων νομισμάτων φυλάκισιν 1—6 μηνῶν. Τὸ γαλλικὸν δίκαιον συγχέει τὴν ἀλλοίωσιν τῶν νομισμάτων ὡς ἐχόντων δῆθεν ἀνωτέραν ἀξίαν καὶ τὴν νόθευσιν αὐτῶν. *Hellie* théorie III. p. 184. *Dronsberg* Diss. p. 161. Περὶ τοῦ ἐὰν ἡ ἐπαργύρωσις τῶν χαλκίνων νομισμάτων ἀποτελῇ ἀδίκημα περὶ τὸ νόμισμα, ἀμφιβάλλει ὁ *Boehmer* ad *Carpzov* Qu. 43. obs. I. *Dronsberg* p. 130. Διὰ τὴν Γαλλίαν ὅρα *Hellie* III. p. 192.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον ἄρθρ. 244., ὅστις δώσῃ εἰς κίβδηλα ἢ δυσφημισμένα νομίσματα, ἢ εἰς γνήσια μὲν καὶ μὴ δυσφημισμένα, ἀξίζοντα ὅμως ὀλιγώτερον, τὴν ἐξωτερικὴν ὄψιν γνησίων ἢ ἐν χρήσει ἢ πλειότερον ἀξιζόντων νομισμάτων καὶ θέσῃ ταῦτα εἰς κυκλοφορίαν, ἐὰν τὸ ὁποῖον ἀπήλαυσε κέρδος ὑπερβαίνῃ τὰς 100 δραχμάς, τιμωρεῖται μὲ εἰρκτήν, εἰς πᾶσαν δὲ ἄλλην περίπτωσιν μὲ φυλάκισιν τοὐλάχιστον 6 μηνῶν· καταδικάζεται δὲ νὰ πληρώσῃ προσέτι καὶ τὸ τετραπλοῦν τοῦ κέρδους, τὸ ὁποῖον ἀπήλαυσεν ἀποδεδειγμένως.

Σημ. 3. τοῦ ἐκδ. Ἡ ἐν γνώσει πραττομένη ἀλλαγὴ κιβδήλων νομισμάτων ἐπὶ σκοπῷ τῆς ἐκ νέου διαδόσεως αὐτῶν, τιμωρεῖται ἐν Βαυαρίᾳ (ἄρθρ. 428. τοῦ ποιν. νόμου) μὲ φυλάκισιν 6 μηνῶν ἕως 1 ἔτους, ἐν Σαξωνίᾳ δὲ (ἄρθρ. 272.) μὲ τὰς εἰς τὴν ἀπάτην ἐπιβαλλομένας ποινάς, ὡσαύτως καὶ ἐν Βυρτεμβέργῃ (§. 209.).

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον ἄρθρ. 245.,

ὅστις ἄνευ συνεννοήσεως μετὰ τοῦ παραχαράκτου ἢ κιβδηλοποιοῦ λαμβάνει δι' ἀνταλλαγῆς καὶ ἐξοδεύει ἐν γνώσει παραχαραγμένα ἢ κίβηλα νομίσματα, ἢ εἰσάγει ἢ διαδίδει ἀπηγορευμένα, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν τοὐλάχιστον 3 μηνῶν.

Σημ. 4. τοῦ ἐκδ. Ἀμφισβητεῖται, ἂν κατὰ τὸ κοινὸν γερμανικὸν δίκαιον ἦναι ἀξιόποινος καὶ ἡ διάδοσις νομισμάτων, τὰ ὁποῖα ληφθέντα ὡς γνήσια ἐγνωρίσθησαν κίβδηλα· ἀλλὰ τὸ ζήτημα τοῦτο πρέπει νὰ λυθῇ καταφατικῶς, καθόσον ἁρμόζει εἰς τὴν πρᾶξιν ἡ ἔννοια τῆς ἀπάτης. *Martin* §. 256. *Heffter* Lehrb. σελ. 409. *Abegg* σελ. 597. Οἱ νεώτεροι ποιν. νόμοι ἐπιβάλλουσι χρηματικὴν ποινήν. Τὸ πρωσσικὸν δίκαιον §. 262., ὁ γαλλικὸς ποιν. νόμος ἄρθρ. 135., ὁ βαυαρικὸς νόμος ἄρθρ. 428., ὁ σαξωνικὸς νόμος ἄρθρ. 273. καὶ ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος ἄρθρ. 210. ἀπειλοῦσι καὶ φυλάκισιν.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον ἄρθρ. 246., ὅστις ἐξοδεύει ἐν γνώσει παραχαραγμένα ἢ κίβδηλα νομίσματα, τὰ ὁποῖα ἔλαβεν εἰς πληρωμὴν, εἰς ἄλλην παρὰ τὴν ἐν τῷ ἄρθρῳ 245. ἀναφερομένην περίπτωσιν, καταδικάζεται εἰς χρηματικὴν ποινὴν ἴσην μὲ τὸ τετραπλοῦν τῶν ἐξοδευθέντων νομισμάτων, οὐδέποτε ὅμως κατωτέραν τῶν 20 δραχμῶν.

§. 179.

Ἡ ποινὴ (α), τὴν ὁποίαν ἐπιβάλλει ἡ ποινικὴ διάταξις τοῦ Καρόλου (β), εἶναι Α) ὡς πρὸς μὲν τοὺς κατασκευάζοντας κίβδηλα τουτέσσιν ὡς πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν ἀξίαν κακὰ νομίσματα, ἢ τοὺς ἐν γνώσει δεχομένους τὰ τοιαῦτα παρὰ τῶν παραχαρακτῶν καὶ ἐκ προθέσεως διαδίδοντας αὐτὰ (γ), ὁ *διὰ πυρὸς θάνατος* (δ), ἀδιαφόρως, ἐὰν ὁ πράξας ἔχῃ τὸ πρὸς νομισματοποιΐαν δικαίωμα ἢ οὔ (ε).

Β) ὡς πρὸς ἅπαντας τοὺς λοιπούς, αὐθαίρετος σωματικὴ ἢ χρηματικὴ ποινή (ζ).

(α) Περὶ τῆς ποινῆς τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου: L. 8. L. 9. pr. L. 19. pr. D. de L. Corn. de fals. L. 2. C. de falsa moneta.

(β) Ἀρθρ. 111. κυρωθὲν διὰ τοῦ Münz-Edict Franz I. v. J. 1759. Πρβ. Gerstlacher Handbuch Thl. IX. σελ. 1598.

(γ) Ὅθεν ἀπαιτεῖται νὰ δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς socii. Πρβ. Leyser Sp. 618. m. 6. Hommel rhaps. obs. 616.

(δ) Οἱ ἀρχαιότεροι πρακτικοὶ παραδέχονται τὰς ἀκολούθους ποινάς: Α) Τὸν ἀποκεφαλισμὸν καὶ τὴν καῦσιν τοῦ νεκροῦ, ὡς πρὸς τοὺς ἄνευ δικαιώματος πρὸς νομισματοποιίαν κόπτοντας καὶ διαδίδοντας κίβδηλα αὐτοκρατορικὰ ἢ ἐπιτόπια νομίσματα. Β) Τὸν διὰ τοῦ ξίφους θάνατον, 1) ἐὰν πρόκηται περὶ παραχαράξεως νομισμάτων ξένου ἡγεμόνος, 2), ἐὰν ὑπάρχωσι μὲν οἱ λοιποὶ ὅροι, ἀλλὰ διάδοσις τῶν νομισμάτων δὲν ἔγινε 3) ἐὰν ἔπραξε τὸ ἀδίκημα ὁ νομισματογνώμων, 4) ἐὰν ἐκόπη μικρὰ μόνον ποσότης κιβδήλων νομισμάτων. Γ) Αὐθαίρετοι ποιναὶ ἐπιβάλλονται 1) εἰς τοὺς ἁπλοῦς χωνευτάς, 2) εἰς τοὺς νοθεύοντας ὑπάρχοντα νομίσματα. Leyser Sp. 618. m. 1. et 2. Kress ad Art. 111. §. 4. Koch. l. c. §. 586. Περὶ τῆς νεωτάτης νομολογίας πρβ. Meister jun. princ. crim. §. 314. Bauer Lehrb. §, 283.

(ε) Ὁ Koch l. c. §. 585. καὶ ὅλοι σχεδὸν οἱ νομοδιδάσκαλοι ἀποκλείουσι τῆς ποινῆς τὸν νομισματοκόπον. Ἀλλὰ ὁ Π. Δ. Κ. ἐπιβάλλει τὸν διὰ πυρὸς θάνατον, ἄνευ διακρίσεως προσώπων, εἰς πάντα παραχαράκτην ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ κειμένου αὐτῆς.

(ζ) Κατά τινας μεταγενεστέρους νόμους, δύναται, κατὰ τὰς περιστάσεις, νὰ ἐπιβληθῇ καὶ ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου. R. A. v. J. 1559. §. 161. Die Ringerer, Beschneider, Schwächer, Wäscher etc. sollen an «Leib, Leben oder Gut nach Gestalt der Sache» bestraft werden.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Ἐκ τοῦ ὅτι ἡ Πρακτικὴ δὲν ἐβράδυνε (*Struben* rechtl. Bedenken. Ausg. von *Spangemberg* III. σελ. 21.) νὰ ἰδιοποιηθῇ τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ μὴ ἐφαρμόζῃ τὸν διὰ πυρὸς θάνατον ἀποδεικνύεται σαφῶς, ὅτι δὲν ἦσαν οἱ δικασταὶ προσηλωμένοι εἰς τὴν ὑπὸ τῆς Π. Δ. Κ. ὁριζομένην ποινήν, καὶ ὅτι ἔχοντες συμφώνως μὲ τὸ πνεῦμα τῆς Π. Δ. Κ. τὸ δικαίωμα νὰ συντελῶσιν εἰς μόρφωσιν τοῦ δικαίου, ἐπροσπάθουν νὰ συμβιβάζωσι τὸ εἶδος τῆς ἐπιβλητέας ποι-

νῆς μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως· παρατηρήσαντες δὲ τὴν ἀπέραντον βαθμολογίαν τῆς ἐνοχῆς ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀδικήματος, ἀπέσχον τελευταῖον ἀπὸ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου καὶ ἐπέβαλλον μόνον πολυετῆ βαρεῖαν εἱρκτὴν *Spangenberg* zu *Struben*, σελ. 22. *Tittmann* Handb. II, σελ. 34. *Bauer* Lehrb. §. 302. Ὅρα ἀνωτέρω τὰς ἐπιβαλλομένας ποινὰς ἐν σημ. 2. τοῦ §. 176.

§. 180.

Ὡς μέτοχον τοῦ προκειμένου ἀδικήματος θεωροῦσιν οἱ νόμοι καὶ ἐκεῖνον (α), ὅστις ἔχων γνῶσιν τοῦ ἀδικήματος, δὲν τὸ καταμηνύει εἰς τὴν ἀρχήν (β). Πᾶς δὲ ὁ ἐν γνώσει παραχωρῶν τὴν οἰκίαν του εἰς παραχαράκτην, διὰ νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τοῦτον ὡς ἐργαστήριον, ἀπόλλυσιν αὐτήν (γ). Τὰ δὲ παραχαραγμένα ἢ κίβδηλα νομίσματα δημεύονται·

(α) Αἱ διατάξεις τῶν γερμ. αὐτοκρατορικῶν νόμων περὶ συμμετοχῆς τῶν ἡγεμόνων εἰς τὸ ἀδίκημα καὶ περὶ τῆς ὑπὸ ἡγεμόνων τελουμένης παραχαράξεως (π. χ. Wahlkap. art. 9. §. 6.) δὲν ἐπιδέχονται πλέον πρακτικὴν ἐφαρμογήν.

(β) L. 9. §. 1. D. ad L. Corn. de fals. R. A. v. J. 1559. §. 163.

(γ) C. C. C. Art. cit.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Τὴν μὴ καταμήνυσιν τιμωροῦσιν ὡσαύτως ὁ γαλλικὸς ποιν. νόμος (ἄρθρ. 136., τὸ ὁποῖον ὅμως κατηργήθη διὰ τοῦ νόμου τοῦ 1832.), τὸ πρωσσικὸν δίκαιον §. 262. καὶ ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος ἄρθρ. 213.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον ἄρθρ. 242., ὅστις, ἐκτὸς τῶν στενωτάτων συγγενῶν, ἔχων γνῶσιν παραχαράξεως ἢ κιβδηλείας, ἢ τοῦ τόπου ὅπου εἶναι ἀποτεθειμένα τοιαῦτα νομίσματα, ἢ τῶν ἀνθρώπων οἵτινες τὰ διαδίδουν, δὲν ἀναγγείλῃ τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν ἀρχὴν ἐντὸς 24 ὡρῶν, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν.

ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ.

Ἀδικήματα κατὰ τῆς διατακτικῆς ἐξουσίας Σπουδαρχία.

Menteti Kettwig de ambitu antiquo et hodierno liber. Bremae 1695.

J. G. Petsch Comm. de crimine Simoniae. Hal. 1719. 8.

Jos Gabaleonis ad L. Julian de Ambitu commentatio. Lips. 1743. (ap. *Fellenberg* Jur. ant. T. I. N. 8.)

J. C. Hillesheim de ambitu veteri et novo. Col. 1754. 4

§. 181.

Ὅστις διὰ τρόπου μὴ θεμιτοῦ κατὰ νόμον προσπαθεῖ ν' ἀποκτήσῃ δημοσίαν ἀρχὴν, ἢ δίδει τοιαύτην ἀρχὴν εἰς ἄλλον, πράττει ἐναντίον τῆς διατακτικῆς ἐξουσίας, πηγῆς τοῦ δικαιώματος τῆς τῶν ἀρχῶν διανομῆς, καὶ γίνεται ἔνοχος τοῦ ἀδικήματος τῆς *σπουδαρχίας* (ambitus) (α). Συνίσταται δὲ αὕτη εἰς τὴν *παράνομον ὑπόσχεσιν πρὸς δόσιν δημοσίας ἀρχῆς* ἢ *εἰς τὴν παράνομον προσπάθειαν πρὸς ἀπόκτησιν τοιαύτης* (β).

(α) L. un. D. ad L. Jul. amb. L. un. C. ad L. Jul. amb. L. 31. C. de ep. et cler. Nov. 8. c. 1. 7. 8. N. 123. c. 2. 16. Προφορικῶς περὶ τῆς ἱστορίας τοῦ ἀδικήματος τούτου.

(β) Ὁ contractus suffragii (L. un. C. de suffragio) δύναται κατὰ τοσοῦτον μόνον νὰ ἦναι ἐν ἰσχύϊ ἀκόμη (δυνάμει τῶν νεχρ. 8. καὶ 161.), καθόσον ἀφορᾷ τὴν παρὰ τῷ ἡγεμόνι σύστασιν ἄλλων ὑποθέσεων τοῦ συμβαλλομένου. Περὶ τοῦ contractus suffragii ἐν γένει πρβ. B. Reisig Diss. de contractu suffragii ad L. un. Cod. de suffragio Gött. 1737. Röhmer's Rechtsffälle. Bd. II. Abh. I. σελ. 24. Weber nat. Verb. §. 67. Anm. 6. σελ. 259. ff. Προφορικῶς περὶ τοῦ παρὰ τοῖς scriptoribus hist. Aug. συχνάκις ἀναφερομένου ἀδικήματος τῆς venditio fumi. Πρβ. L. G. A. Pernice obss. de fumi venditoribus, in Ejusdem Diss. de furum genere quod director. nom. etc. (Gött. 1821.) p. 46. sq.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Τὸ ἐν τῷ ρωμαϊκῷ δικαίῳ ἀπαντώμενον crimen ambitus ἀνήγετο εἰς τὸ ἐπὶ δημοκρατίας σύστημα, κατὰ τὸ ὁποῖον ἡ τῶν ἀρχῶν δόσις ἐξηρτᾶτο ἐκ τοῦ λαοῦ, καὶ ἑπομένως οἱ ὑποψήφιοι ἐπροσπάθουν πολλάκις διὰ χαμερπῶν μέσων ν' ἀποκτήσωσι τὴν εὔνοιαν τῶν ψηφοφορούντων. Ὡς πρὸς τὴν ἱστορίαν ὅρα *Cremani* elem. jur. crimin. §. 120. καὶ *Poggi* elem. juris prud. crim. L. IV. cap. XV. (p. 81.). Περὶ δὲ τῆς L. un. D. ad leg. Jul. de ambitu, ὅπου ἀναφαίνεται ἡ ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων μεταβληθεῖσα κατάστασις τῶν πραγμάτων, *Poggi*,αὐτόθι p. 85. Εἰς τα municipia διετήρησε πάντοτε τὴν ἰσχὺν του ὁ νόμος. Περὶ τῆς ἐποχῆς τῶν αὐτοκρατόρων ὅρα L. un. Cod. ad leg. Jul. de ambit. L. 6. Cod. ad leg. Jul. repetund Nov. 8. cap. 8. Εἶναι βέβαιον,ὅτι ἡ lex Julia δὲν ἐφηρμόζετο εἰς τὴν περὶ ἐκείνων τῶν ὑπουργημάτων σπουδαρχίαν, τὰ ὁποῖα ἔδιδεν ὁ αὐτοκράτωρ. Διάφοροι περιπτώσεις, ἐκ τῶν ὁποίων πολλαὶ δὲν ἀπετέλουν σπουδαρχίαν, ἠπειλοῦντο μὲ ποινήν. *Rosshirt* Gesch. III. σελ. 201. Ἡ venditio fumi ἀναφέρεται εἰς τὸ αἰσχρὸν ἔργον ἐκείνων, οἵτινες ἐλάμβανον μὲν χρήματα παρὰ τῶν ὑποψηφίων, διὰ νὰ συνεργήσωσιν εἰς τὸ νὰ τοῖς δοθῇ ἀρχή τις, καὶ ὑπέσχοντο μεγαλοῤῥημονοῦντες περὶ τῆς ἐπιῤῥοῆς των νὰ προμηθεύσωσι θέσιν, ἀλλὰ κυρίως τοὺς ἐξηπάτων. *Pauli* recept. sent. V. Tit. 25. §. 13. *Gothofred* ad Cod. Theod. Lib. I. Tit. 7. *Poggi* elem. jurisprud. crim. Lib. IV. cap. XIV. Εἰς τὴν διὰ τῆς δικαστικῆς πράξεως μόρφωσιν τῶν περὶ τοῦ crimen ambitus ἀρχῶν συνετέλεσε καὶ ἡ περὶ τῆς σιμωνίας διδασκαλία τοῦ κανονικοῦ δικαίου. *Eichhorn* Grunds. des Kirchenrechts II. Thl. σελ. 124. Ἀλλ' ἡ σιμωνία ἐφηρμόζετο συνδεδεμένη μὲ τὴν ἐκκλησιαστικὴν πειθαρχικὴν ἐξουσίαν ἐπὶ ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ἐπροσπάθει τις διὰ κοσμικῶν συμφερόντων ν'

ἀποκτήσῃ *spiritualia*. Κατὰ τὸ κανονικὸν δίκαιον (c. 12. X. de simon.) ἐτιμωρεῖτο καὶ αὐτὸς ὁ ἐκ τοῦ κλήρου ὁ λαμβάνων χρήματα, διὰ νὰ μεσολαβήσῃ παρὰ ταῖς ἀρχαῖς ἢ νὰ ἐπισπεύσῃ τὴν περαίωσιν ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Εἰς τὰς νεωτέρας νομοθεσίας ὀλίγα τινὰ περιέχονται περὶ τοῦ προκειμένου ἀδικήματος, διότι ἐξαρκοῦσιν αἱ περὶ δωροδοκίας καὶ νοθεύσεως ποινικαὶ διατάξεις. Τὸ *πρωσσικὸν* δίκαιον ἀπειλεῖ ἐν μὲν τῷ §. 325. καθαίρεσιν κατὰ παντὸς, ὅστις ἀπέκτησεν ἀρχὴν διὰ δώρων ἢ δι' ὑποσχέσεως ἀντικειμένων χρηματικῶν ἀξίας, ἐν δὲ τῷ §. 326. κατὰ παντὸς ὅστις παρανόμως καταχρᾶται τὸ ὁποῖον ἔχει δικαίωμα τοῦ νὰ διορίζῃ εἰς ὑπουργήματα, προσωπικὴν στέρησιν τοῦ δικαιώματος τούτου (περὶ συστημάτων ὅρα §. 327.), καὶ κηρύττει τοὺς προϊσταμένους, οἵτινες προάγουσι τινὰ εἰς δημοσίαν ἀρχὴν, χωρὶς νὰ προηγηθῇ ἡ διατεταγμένη ἐξέτασις περὶ τῆς ἱκανότητος αὐτοῦ, ὑπευθύνους διὰ πᾶσαν ἐκ τούτου προκύπτουσαν ζημίαν. Ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος, ἄρθρ. 113, πραγματεύεται περὶ τοῦ ἀδικήματος τούτου ἐπὶ μόνων τῶν ἐκλογῶν καὶ τιμωρεῖ (μὲ ἀπαγόρευσιν ἀπὸ τῶν ἀστυκῶν δικαιωμάτων καὶ ἀπὸ τῶν δημοσίων ἀρχῶν καὶ μὲ χρηματικὴν ποινὴν) πάντα, ὅστις προκειμένων ἐκλογῶν ἀγοράζει ἢ πωλεῖ ψήφους à un prix quelconque (ὅρα πολλὰ ἐκτεταμένως: *Hellie* théorie III. p. 84.) Ὁ σαξωνικὸς νόμος, ἄρθρ. 318., ἀπειλεῖ χρηματικὴν ποινήν· καὶ, ἐὰν ὑπάρχωσιν ἐπιβαρυντικαὶ περιστάσεις, φυλάκισιν κατὰ παντὸς δημοσίου ὑπαλλήλου καὶ κατὰ παντὸς πολίτου, ὅστις προκειμένου διορισμοῦ εἰς θέσεις ὑπ' αὐτῶν διδομένας ἢ προκειμένης ἐνεργείας τῶν δικαιωμάτων τοῦ ψηφοφορεῖν ἢ ἐκλέγειν, δέχεται ἢ ἀπαιτεῖ δῶρα, ἢ παροχάς· ὁμοίως καὶ κατ' ἐκείνου, ὅστις πρὸς απόκτησιν ἀρχῆς γίνεται ἔνοχος δωροδοκίας (ἡ διάταξις ὅμως αὔτη δὲν ἐ-

φαρμόζεται ἐπὶ ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ὄντες κύριοι δικαιοδοσίας ζητοῦσιν ὠφελείας παρὰ τῶν δικαστικῶν ἐπιμελητῶν τοὺς ὁποίους προσλαμβάνουσι). *Günther* das saechs. Gesetzb. σελ. 161. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος, ἄρθρ. 160., ἀπειλεῖ φυλάκισιν τὸ πολὺ ἑνὸς ἔτους κατὰ παντὸς, ὅστις προκειμένης ἐκλογῆς εἰς θέσιν ἢ εἰς βουλὴν ὑπόσχεται εἰς τοὺς ἐκλογεῖς δῶρα, ὡς καὶ κατὰ παντὸς, ὅστις δέχεται αὐτά. Τὸ ἄρθρ. 426. ἀπειλεῖ κατ' ἐκείνου, ὅστις μεταχειρίζεται δωροδοκίαν ἢ ἀπάτην, διὰ ν' ἀποκτήσῃ δημοσίαν ἀρχὴν, ἢ, ἐπὶ ἐκλογῶν, διὰ νὰ κερδήσῃ ψήφους, τὴν εἰς τὴν δωροδοκίαν ἢ ἀπάτην ἀναλογοῦσαν ποινὴν καὶ τὴν ἀπόλυσίν του ἀπὸ τῆς οὕτως ἀποκτηθείσης ἀρχῆς.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 190. τοῦ ἑλλην. ποιν. νόμου, αἱ κατὰ τὰς ἐκλογὰς δωροδοκίαι τιμωροῦνται καὶ ὡς πρὸς τὸν δωροδοκήσαντα καὶ ὡς πρὸς τὸν δωροδοκηθέντα μὲ χρηματικὴν ποινὴν ἴσην μὲ τὴν διπλασίαν ἀξίαν τοῦ δώρου, μηδέποτε δὲ κατωτέραν τῶν 500 δραχμῶν, καὶ μὲ στέρησιν τῆς ἐνεργείας τῶν ἐντοῖς ἄρθροις 21 καὶ 23 τοῦ ποιν. νόμου ἀναφερομένων δικαιωμάτων ἐπὶ 5—10 ἔτη.

§. 182.

Τὸ ἀδίκημα δύναται νὰ πραχθῇ: 1) διὰ συγχρόνου ἐνοχῆς τοῦ *σπουδαρχοῦντος* καὶ τοῦ *διδόντος* τὴν ἀρχὴν, ἐὰν π. χ. ὁ σπουδαρχῶν δωροδοκήσῃ· 2) διὰ μονομεροῦς ἐνοχῆς τοῦ *σπουδαρχοῦντος* ἐὰν οὗτος προσπαθῇ ν' ἀποκτήσῃ τὴν ἀρχὴν διὰ βίας, καταπιέσεως ἢ ἀπάτης (α)· 3) διὰ μονομεροῦς ἐνοχῆς τοῦ *διδόντος* τὴν ἀρχὴν, ὡς ἐπὶ τῆς ὑπὸ τρίτου δωροδοκίας.

(α) L. un. C. de ambitu.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Τὸ ἀδίκημα πρέπει κατὰ τὴν σημερινήν του ἐφαρμογὴν νὰ θεωρηθῇ ὑπὸ διττὴν ὄψιν: 1) καθόσον προσπαθεῖ τις ν' ἀποκτήσῃ διὰ παρανόμων μέσων πολιτικὴν ἢ παρὰ τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας ἐξαρτωμένην ἐκκλησιαστικὴν ἀρχήν· 2) καθόσον προσπαθεῖ τις ν' ἀποκτήσῃ διὰ παρανόμων μέσων ψήφους, πρὸς ἐπιτυχίαν δημοτικῆς ἀρχῆς ἢ βουλευτικῆς ἐκλογῆς 3) καθόσον λαμβάνει τις πληρωμὴν διὰ τὴν ἐνέργειαν τῶν εἰς αὐτὸν ἀνηκόντων δικαιωμάτων τοῦ διορίζειν ἢ προτείνειν. Περὶ τῆς ὑπὸ ἀριθ. 2. περιπτώσεως ὑπάρχει νεώτατος νόμος, ὁ βαατλανδικὸς (Zeitzchrift für ausländische Gesetzgebung VI. Th. 172.) Τὸ crimen ambitus δύναται πολλάκις νὰ ὑπαχθῇ εἰς ἄλλα ἀδικήματα, εἰς τὴν δωροδοκίαν π. χ. ἢ τὴν ἀπάτην, ἢ ν' ἀποτελέσῃ, ὡς πρὸς τὸν διδόντα τὴν ἀρχήν, παράβασιν τῶν περὶ τὴν ὑπηρεσίαν καθηκόντων. Ὅτι τὸ ῥωμαϊκὸν καὶ τὸ κανονικὸν δίκαιον δὲν ἐπιδέχονται ἐφαρμογήν, ἀναγνωρίζει ὁ *R osshirt* Gesch. III. σελ. 201—203. Ὅρα προσέτι *Abegg* Lehrb. σελ. 618.

§. 183.

Τὸ ἀδίκημα εἶναι τετελεσμένον, Α) ὡς πρὸς μὲν τὸν *σπουδαρχοῦντα*, ἅμα τελεσθῇ ἡ ἀθέμιτος πρᾶξις, ἥτις ἔμελλε νὰ προσδιορίσῃ τὴν θέλησιν τοῦ ἄλλου εἰς τὸ νὰ πράξῃ ὅ,τι ἀπαιτεῖται πρὸς παραχώρησιν τῆς ἀρχῆς. Εἶναι δὲ ἀδιάφορον ἂν ὁ σπουδαρχῶν κατεστάθη εἰς αὐτὴν τῷ ὄντι ὡς καὶ ἂν ἔχῃ ἢ μὴ τὴν ἀπαιτουμένην ἱκανότητα (α). Β) Ὡς πρὸς τὸν *διδόντα* τὴν ἀρχὴν ἀπαιτεῖται προσέτι ἰδίως νὰ ἦναι αἱ πράξεις αὐτοῦ σύμφωνοι μὲ τὸν σκοπὸν τοῦ δωροδοκοῦντος, ἂν καὶ ὁ σκοπὸς οὗτος δὲν ἤθελε πληρωθῇ καθ' ὁλοκληρίαν. Ἂν δὲν ἔγεινεν εἰσέτι τοιαύτη πρᾶ

ξις, ἐφαρμόζεται κατὰ τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου ἡ ἔννοια τοῦ crimen repetundarum.

(α) Διαφωνεῖ ὁ Martin Lehrb. §. 222.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Ὡς πρὸς τὰ μέσα, δι' ὧν πράττεται τὸ ἀδίκημα, εἶναι ὑπὲρ τὸ μέτρον γενικὴ ἡ γνώμη τοῦ *Heffter* (Lehrbuch σελ. 243.), κατὰ τὸν ὁποῖον ἡ χρῆσις ἀπατηλῶν μέσων, τεινόντων εἰς τὸ νὰ πείσωσι τὸν διδόντα τὴν ἀρχὴν νὰ συνεργήσῃ ὑπὲρ τοῦ σπουδαρχοῦντος, ἀποτελεῖ τὸ crimen ambitus. Διότι ὅστις σποσδαρχῶν προσποιεῖται ὅτι ἔχει ἰδιότητας ἕνεκα τῶν ὁποίων γινώσκει, ὅτι θέλει παρακινηθῇ ὑπὲρ αὐτοῦ ὁ δίδων τὴν ἀρχὴν, ἢ, ὅστις, ἐπὶ ἐκλογῶν, προσπαθεῖ νὰ κερδήσῃ ψήφους, μεγαλοῤῥημονῶν περὶ τῶν μελλουσῶν πράξεών του, πράττει μὲν ἐναντία τῆς ἠθικῆς, ἀλλὰ δὲν εἶναι καὶ ἀξιόποινος. Ἄλλην γνώμην περιστέλλουσαν τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀδικήματος ἔτι μᾶλλον ἔχει περὶ τῶν συστατικῶν αὐτοῦ ὁ *Bauer* Lehrbuch §. 353.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Κατὰ τὸν *Bauer* Lehrbuch. §. 353. δύναται νὰ πραχθῇ τὸ ἀδίκημα καὶ διὰ παρανόμου ἐπιδιώξεως ἀρχῆς τινος δι' ἄλλον· ἐνταῦθα ὅμως πρέπει νὰ διακρίνωμεν, ἐὰν ὑπάρχῃ συνεννόησις μετὰ τοῦ ὑποψηφίου ἢ ὄχι. Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν, δύναται νὰ ἦναι ἀξιόποινος ὁ τρίτος, ὡς μέτοχος τοῦ ambitus. Εἰς τὴν δευτέραν ὅμως, δὲν εἶναι τιμωρητέος, διότι, ἐὰν δὲν ἦναι καθ' ἑαυτὸ ἀξιόποινον, τὸ μέσον, τοῦ ὁποίου ἔκαμε χρῆσιν, δὲν ὑπάρχει νόμος ἐκτείνων ἐπὶ τοσοῦτον τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀδικήματος. *Heffter* Lehrbuch, σελ. 243. ὅρα ὅμως *Wachter* Lehrb. II. σελ. 492.

§. 184.

Ἡ *σπουδαρχία* (ambitus) ἐν γένει περιλαμβάνει ἐν ἑαυ-

τῇ τὴν *περὶ τὰ κοσμικὰ* καὶ τὴν *περ. τὰ ἐκκλησιαστικά*. Κατὰ τὸ κανονικὸν δίκαιον, ἡ περὶ τὰ ἐκκλησιαστικὰ *σπυδαρχία* ὑπάγεται εἰς τὴν *σιμωνίαν* (α). Σιμωνία λοιπὸν εἰς στενωτάτην σημασίαν λέγεται ἡ περὶ τὰ ἐκκλησιαστικὰ *σπουδαρχία*.

(α) Ἡ σιμωνία εἰς πλατυτέραν σημασίαν περιλαμβάνει κατὰ τὸ κανονικὸν δίκαιον δεκαεννέα κύρια ἀδικήματα, ἓν τῶν ὁποίων εἶναι καὶ ὁ ambitus ecclesiasticus. Πρβ. **Böhmer** J. E. P. P. IV. L. V. Tit. 3. §. 3. **Ejusd.** Diss. de involucris Simoniae detectis. Hel. 1736. **Fleischer's** Einleitung zum geistl. Recht. Buch II. II. 28.

§. 185.

Οἱ νόμοι ἐπιβάλλουσιν Α) εἰς μὲν τὴν *περὶ τὰ κοσμικὰ σπουδαρχίαν* τὴν ποινὴν τῆς δημεύσεως, τῆς ἐξορίας καὶ τοῦ σωματικοῦ σωφρονισμοῦ (α)· Β) εἰς δὲ τὴν *περὶ τὰ ἐκκλησιαστικὰ* (τὴν *σιμωνίαν*), τὴν ποινὴν τῆς ἀποβολῆς ἀπὸ τῆς ἀποκτηθείσης ἀρχῆς, καὶ τὴν ἀτιμίαν (β). Ἀλλ' ἡ νομολογία δὲν παραδέχεται τὰς ποινὰς ταύτας (γ).

(α) Νεαρ. 8. κεφ. 8. §. 1. Διὰ τῆς διατάξεως ταύτης κατηργήθησαν αἱ L. un §. 4. D. h. t. καὶ L. un. C. eod. Διαφωνεῖ ὁ **Martin** l. c §. 223. Ἡ πρᾶξις ἐπιβάλλει κατὰ προαίρεσιν ποινάς, συνήθως δὲ τὴν ποινὴν τῆς ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας ἀποβολῆς.

(β) L. 31. C. de episc. et cler. c. 6. X. de Simon. c. 2. X. de confessis. Ὁ τοῦ ambitus ἔνοχος patronus ἀποστερεῖται παρὰ τοῖς διαμαρτυρουμένοις τὸ jus patronatus.

(γ) **Bauer** Lehrbuch §. 331.

ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΡΙΤΗ.

Ἀδικήματα κατὰ τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας.

ΥΠΟΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΠΡΩΤΗ.

Παράνομος αὐτοδικία.

§. 186.

Ἡ ἀθέμιτος *αὐτοδικία* κατὰ πλατυτέραν ἔννοιαν συνίσταται εἰς τὴν *χρῆσιν βίας πρὸς ἐκδίκησιν* ἢ *πρὸς αὐτογνώμονα ἐγκατάστασιν εἰς τὴν ἐνέργειαν διαφιλονεικουμένου δικαιώματος*. Περιλαμβάνει λοιπὸν τὴν *ἰδιωτικὴν ἐκδίκησιν* καὶ τὴν κυρίως λεγομένην *αὐτοδικίαν* (τὴν αὐτογνώμονα ἐπιδίωξιν διαφιλονεικουμένου δικαιώματος), ἥτις ἀπαγορεύεται ἐν τῇ πολιτείᾳ, διότι ἐν αὐτῇ δὲν δύνανται τὰ δικαιώματα νὰ ἰσχυροποιῶνται ἄλλως, εἰμὴ διὰ *δημοσίου* ἀποφάσεως τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Εἰς τὴν ἄνευ βίας αὐτοδικίαν πρέπει νὰ ἐπιβάλλωνται κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον (ἡ L. 7. D. ad L. Jul. de vi priv. δὲν εἶναι διόλου ἐναντία) μόναι αἱ διὰ τῶν ῥωμαϊκῶν νόμων ἀπειλούμεναι ἰδιωτικαὶ ποιναί. Ὅρα καὶ *Bauer* Lehrb. § 358. Δυσκόλως δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ τὸ σύστημα νεωτέρων τινῶν νομοθεσιῶν, αἱ ὁποῖαι θεωροῦσι τὴν αὐτοδικίαν ὡς δημόσιον κατὰ τῆς πολιτείας ἀδίκημα. Ἡ ἔποψις τῶν δημοσίων ἀδικημάτων δὲν ἁρμόζει εἰς τὴν αὐτοδικίαν παντάπασι (*Wächter* Lehrb. II. σελ. 52.) καὶ δικαίως ἐγνωμοδότησεν ἡ ἐπιτροπὴ τῶν ἀννοβερικῶν βουλῶν εἰς τὴν ἔκθεσίν της (σελ. 64.), ὅτι ἡ

ἁπλῆ αὐτοδικία δὲν ἔπρεπε ποσῶς νὰ καταταχθῇ εἰς τὸ ποινικὸν δίκαιον. Ὅπου δὲν κατηργήθη ῥητῶς ὑπὸ τοῦ ἐγχωρίου νόμου ἢ διὰ τοῦ edictum divi Marci ὁριζομένη ἰδιωτικὴ ποινὴ, πρέπει καὶ σήμερον ἔτι νὰ ἐφαρμόζηται. Ἐξαρτᾶται δὲ ἀπὸ τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἀδικήματος, ἐὰν δύναται νὰ ἐπιβληθῇ καὶ δημοσία ποινή. Ἐὰν ἡ πρᾶξις ὑπάγηται εἰς τὸ crimen vis, δὲν εἶναι ἀμφιβολία, ὅτι συγχωρεῖται ἡ τιμωρία. Εἰς τὴν L. 7. D. ad leg. Jul. de vi priv. παραπέμπουσιν οἱ: *Rosshirt* Gesch. III. σελ. 109. *Abegg* σελ. 583.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Αἱ νεώτεραι νομοθεσίαι τιμωροῦσι τὴν ἁπλῆν αὐτοδικίαν. Τὸ *πρωσσικὸν* δίκαιον, §. 157, ἀπειλεῖ κατ' ἐκείνου, ὅστις παρορῶν τὴν ἀρχὴν προσπαθεῖ ν' αὐτοδικήσῃ, ἐνῷ δὲν τὸ συγχωρεῖ ὁ νόμος, ἐὰν μὲν δὲν ἐγένετο βία κατὰ προσώπων ἢ πραγμάτων, πρόστιμον ἢ προσωπικὴν κράτησιν, ἄλλως δὲ, φυλάκισιν 2—6 μηνῶν. Ὁ βαυαρικὸς νόμος, ἄρθρ. 420, (ὑπὸ τὸ κεφάλαιον τῶν κατὰ τῆς κοινῆς εἰρήνης ἀδικημάτων) τιμωρεῖ τὴν ἁπλῆν αὐτοδικίαν μὲ χρηματικὴν ποινὴν τὸ πολὺ 100 φιορινίων ἢ μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ 1 μηνός. Ὁ σαξωνικὸς νόμος, ἄρθρ. 204, ἀπειλεῖ πρόστιμον ἢ φυλάκισιν τὸ πολὺ ἓξ ἑβδομάδων. Ὁμοίως ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος, ἄρθρ. 200.. κατὰ τὸν ὁποῖον ὅμως δὲν συγχωρεῖται ἡ ἐξ ἐπαγγέλματος καταδίωξις. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος τῆς 5 σεπτεμβρίου 1839, §. 8, καταργεῖ τὰς ἰδιωτικὰς ποινάς. Ὁ ἀλτεμβουργικὸς νόμος τῆς 25 Μαρτίου 1825, §. 14, ἀπειλεῖ κατὰ τῆς αὐτοδικίας τὴν αὐτὴν ποινὴν ὡς τὸ πρωσσικὸν δίκαιον.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον (εἰς τὸ κεφάλαιον περὶ διαταράξεων τῆς εἰρήνης καὶ περὶ ἄλλων αὐθαιρέτων πράξεων), ὅστις, ἐκτὸς τῶν παρὰ τοῦ νόμου ἐξῃρημένων περιπτώσεων, αὐτοδικεῖ κατὰ νομιζομένης ἢ ἀληθοῦς προσ-

βολῆς, ἢ πραγματοποιεῖ αὐτογνωμόνως ἀξίωσιν περὶ δικαιώματος, τὸ ὁποῖον ἢ ἔχει ἢ ἄλλως ἀντιποιεῖται, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ 1 μηνός· ἐὰν δὲ πρὸς τούτοις συμβῇ βιαία ἐπίθεσις κατὰ προσώπου, μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ 6 μηνῶν (ἄρθρ. 205). Οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι οἵτινες δι' ἀξίωσιν δικαιώματος, τὸ ὁποῖον ἔχουν ἢ ἀντιποιοῦνται πληρόνουν αὐθαιρέτως αὐτοὶ ἑαυτοὺς ἐκ τῶν ἀνὰ χεῖρας των δημοσίων χρημάτων, τιμωροῦνται μὲ πειθαρχικὴν ποινήν· ἐν δὲ ὑποτροπῇ, μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ 6 μηνῶν καὶ ἀποβάλλονται συγχρόνως τῆς ὑπηρεσίας (ἄρθρ. 206.).

§. 187.

Μόνον ἐν περιπτώσει *ἀμύνης* καὶ πρὸς διατήρησιν τῆς παρανόμως προσβαλλομένης νομῆς (α), ἐπιτρέπεται ἡ αὐτοδικία (§. 37—39.). Ἐνίοτε παραδέχονται μάλιστα οἱ νόμοι καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιωτικῆς ἐκδικήσεως (β).

(α) L. 1. §. 27. L. 3. § 9. L. 17. de vi et vi armata. L. 1. C. unde vi C. 6. de sent. exc. in 6to.

(β) Ge. Ad. Struv tract. de vind. priv. ed. 5ta. Jen. 1748. G. F. Walch pr. exhibens historiam juris civilis de vindicta privata. Jen. 1768.

§. 188.

Ἡ ἀθέμιτος αὐτοδικία εἶναι Α) *ἁπλῆ*, ὅταν ἡ αὐτογνώμων ἐγκατάστασις εἰς τὴν ἐνέργειαν δικαιώματός τινος γίνεται ἄνευ βίας (α)· ἐπιφέρει δὲ τότε τὴν στέρησιν τοῦ δικαιώματος τούτου, ἢ, ἐὰν ἡ ἀξίωσις τοῦ δικαιώματος δὲν ἦτο βάσιμος, τὴν εἰς τὴν ἀντίδικον πληρωμὴν τῆς ἁπλῆς ἀξίας τοῦ δικαιώματος (β).

(α) Αὐτοδικία ἐν γένει ὑπάρχει, ὅταν τις quod deberi sibi putat, non per

judicem reposcit. L. 13. D. q. m. c. L. penult. D. ad L. Jul. de vi priv.

(β) L. 13. D. quod met. causa. L. 7. ad L. Jul. de vi priv. L. 7. 10. C. unde vi c. 13. C. 1. qu. 4. c. 2. C. 16. qu. 2. C. 18. de praeb. in VI. K. G. O. 1521. t. 32 §. 3. R. A. 1532. t. 3. §. 15. Ὡς πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν διατάξεων τούτων πρβ. Boehmer D. de poena jus sibi dicentis sine judice. (In Ex. ad D. T. II. Ex. 23.). Idem de poena j. s. d. hodierna, ibid. Ex. 24.). E. L. A. Eisenhardt D. poena legib. Rom. adv. vind. priv. sancita in foris adhuc recepta. Helmst. 1787. Kind quaest. for. T. III. c. 2. p. 6—8. Linde Zeitschrift für Civilrecht I. Bd. 3. H. σελ. 396.

§. 189.

B) *Βαρεῖα* εἶναι α) πᾶσα αὐτοδικία πρὸς ἐπιδίωξιν δικαιώματός τινος *διὰ τῆς βίας*. Διότι εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην συμπίπτουσιν αἱ διατάξεις τοῦ edictum D. Marci μὲ τὰς νομίμους συνεπείας τῶν βιαιοπραγιῶν (criminis vis). β) (Κατ' εἰδικά τινα δίκαια,) ἡ *μονομαχία*, ἤτοι *ὁ δι' απολύτως θανατηφόρων ὅπλων μεταξὺ δύο ἀτόμων πόλεμος, πρὸς ἀνάκτησιν δῆθεν τῆς προσβληθείσης τιμῆς* (α).

(α) Πρβ. Paul. Voet. de Duellis liber singularis. ed. 2da. Ultrajecti 1658. 12. Henr. Chr. Thielken D. de duellis. Rost. 1703. Henr. Klugkist D. de veris duellorum limitibus. Ultraj 1727. cum notis et praef. Bunnemanni. Hal. 1736. 4. G. Ant. Wiesand D. de duellis sec. mores ant. Germ. et jura novissima. Viteb. 1782. Dreyer von den ehemaligen gerichtlichen Duellgesetzen; in d. Samml. verm. Abhandl. I. Thl. σελ. 139. M. Aschenbrenner über das Verbrechen und die Strafe des Zweykamfs. Bam. u. Würzb. 1804. Mittermaier u. Rosshirt (N. Arch. des CrimR. III. Bd. N. 18. 19. Bd. VIII. N. 15). Cucumus über d. Duell. Würzb. 1821. Car. Türk Diss. de singulari certamine. Sucr. 1823.

Προσθ. τοῦ ἐκδ. Wichers de duello ejusque puniendi ratione. Groning. 1830. *Pinet* du duel en jurisprudence et en législation. Paris 1829. *Mongalvy* nouveau pro-

jet de loi sur le duel. Paris 1833. *v. Oppen* Beitr zur Revision d. Gesetze (Köln. 1833.), σελ. 56. *Mittermaier* (Arch. des Criminalr. neue Folge. I. Bd. N. 14.). *Jolly* du duel et de sa législation. Paris 1838. *Nougaret de Fayet* du duel. Paris 1838. *Mirabel Chambaud* questions du duel. Paris 1839. *Hölz* Beitr. zur Strafgesetzgebung. Wien 1835. nr. 1. *Buddeus* in der allg. Hallischen Encyclop. Halae 1836. Bd. XXVIII. σελ. 153. *Vischers* de la répression du duel. Bruxelles 1636. *De Chateau villard* essai sur le duel. Paris 1836. (περιέχει κώδηκα κανόνων περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν πρέπει κατὰ τὴν ἐπικρατήσασαν συνήθειαν νὰ γίνεται πᾶσα μονομαχία ὡς ἔντιμον μέσον πρὸς διάσωσιν τῆς τιμῆς).

§. 190.

Ἡ μονομαχία ἐν γένει περιλαμβάνει: 1 τὴν *μονομαχίαν κατὰ στενωτέραν ἔννοιαν*, ἤτοι τὸν κατὰ προηγουμένην συμφωνίαν μεταξὺ δύο ἀτόμων πόλεμον καὶ 2) τὸν ἐξ ἀμοιβαίας προσβολῆς γενόμενον τοιοῦτον πόλεμον (rencontre). Εἰς τὴν διὰ θανατηφόρων ὅπλων μονομερῆ προσβολὴν, τὴν ὁποίαν παρακολουθεῖ ὡς ἄμεσος συνέπεια ἡ μονομαχία, ἐφαρμόζονται, ἂν προκύψῃ θάνατος, ἢ ἄλλη βλάβη, αἱ περὶ ἀνθρωποκτονίας ἢ περὶ τραυμάτων καὶ βλαβῶν ἰσχύουσαι ἀρχαὶ, λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν καὶ τῆς ἀμύνης.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Τὸ κοινὸν δίκαιον δὲν περιέχει, ὡς ἀναφέρει καὶ ὁ *Φάϋερβαχ* αὐτὸς εἰς τὴν τελευταίαν ἔκδοσιν τοῦ συγγράμματός του, οὐδένα περὶ μονομαχίας ποινικὸν νόμον ὅτι δὲν δυνάμεθα ὡς ἐκ τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου (L. 14. §. 6. D. de bonis libertor. L. 7. §. 4. D. ad leg. Aquil.

L. 1. §. 6. D. de postuland. L. 3 D. de bon. eor qui ante sent.) ν' ἀποδείξωμεν τὸ ἀξιόποινον ἢ μὴ τῆς μονομαχίας, ὅρα *Mittermaier* (Archiv des CrR. neue Folge. I. σελ. 340). Ἡ ἐν τῷ §. 192. ἀναφερομένη γερμαν. αὐτοκρατορικὴ ἀπόφασις (Reichsschluss) φαίνεται μὲν ὅτι εἶχε σκοπὸν σπουδαῖον, ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ συγγράμματος τοῦ (*Buchelius*) de duellis. Lubec. 1670. Cap. 83., ἀλλὰ δὲν εἶναι δυνατὸν ν' ἀποδειχθῇ ἡ δημοσίευσις αὐτῆς ὡς αὐτοκρατορικοῦ νόμου. *Mittermaier* αὐτόθι, σελ. 340. *Rosshirt* Gesch II. σελ. 175. Ἐκ τῆς τιμωρίας τῆς ἁπλῆς αὐτοδικίας (τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι κἂν ὀρθὸν) δὲν ἕπεται τὸ ἀξιόποινον τῆς μονομαχίας. Ἀλλ' ἐκτὸς τούτου, οὐδὲ ἁρμόζει κἂν εἰς τὴν μονομαχίαν ἡ τῆς αὐτοδικίας ἔποψις. *Heffter* Lehrbuch σελ. 393. Ἐπίσης ἀνεφάρμοστος εἶναι ἡ ἀναλογία τοῦ crimen vis (ὡς προτείνει ὁ *Martin* Lehrb. §. 249.) διότι ἐπὶ τῆς μονομαχίας ὑπάρχει ῥητὴ συμφωνία πρὸς χρῆσιν τῶν ὅπλων. *Mittermaier* αὐτόθι σελ. 344. Ὅτι δὲ ὁ συμβαίνων τυχὸν θάνατος ἢ ἄλλη βλάβη δὲν δύνανται νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς τοὺς περὶ ἀνθρωποκτονίας ἢ περὶ τραυμάτων καὶ βλαβῶν γενικοὺς νόμους, ὅρα *Mittermaier* (Arch. d. CR. Bd. VIII. σελ. 451. καὶ Archiv, neue Folge. I. σελ 348. *v. Oppen* Beitraege σελ. 56. *Henke* Handbuch. III. σελ. 604. ὅρα καὶ *Meyer* vom Thatbestand σελ. 46. ὡς καὶ τοὺς ἐν τῇ σημ. 2. ἀναφερομένους συγγραφεῖς. Ἐνταῦθα ἀπαιτεῖται μεγάλη προσοχὴ πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως τῆς θεωρίας, τὴν ὁποίαν παραδέχεται περὶ μονομαχίας ὁ μέλλων νὰ νομοθετήσῃ, μὲ τὴν ἔποψιν ὑπὸ τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ θεωρῇ αὐτὴν ὁ δικαστὴς κατὰ τὸ κοινὸν γερμ. δίκαιον. Νομοθετικῶς πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἡ μονομαχία ὡς ἴδιον ἀδίκημα, τὸ ὁποῖον, καθὸ διαταράττον τὴν κοινὴν εἰρήνην, εἶναι ἐπιβλαβὲς εἰς τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν καί, καθὸ περιέχον συμφωνίαν μεταξὺ τῶν μονομαχούντων

συνδεδεμένην μὲ κίνδυνον ζωῆς ἢ ὑγείας, πρέπει τόσῳ αὐστηρότερον ν'ἀπαγορεύηται, ὅσῳ οἱ πολίται εὑρίσκονται ἠναγκασμένοι νὰ διατρέξωσι τὸν κίνδυνον ἕνεκα τῆς παραγούσης τὴν μονομαχίαν προλήψεως. Πρέπει ὅμως νὰ λαμβάνῃ ὁ νόμος ὑπ' ὄψιν τὸ εἶδος τῆς μονομαχίας, μάλιστα δὲ τοὺς ὅρους τῆς προηγουμένης μεταξὺ τῶν ἀντιπάλλων συμφωνίας, καὶ τὴν διαγωγὴν αὐτῶν, θεωρῶν μόνον ὡς πρὸς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς τὸ ἐπισυμβὰν ἀποτέλεσμα, (ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα μὲ τὴν παρατήρησιν, ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲν προκύπτει ἐκ προθέσεως). *Mittermaier* (Arch. neue Folge I. σελ. 372. κ. ἑπ.). Οἱ νεώτεροι συγγραφεῖς καὶ τὰ δικαστήρια ἀμηχανοῦσι ποῦ νὰ στηρίξωσι τὴν τιμωρίαν τῆς μονομαχίας κατὰ τὸ κοινὸν γερμανικὸν δίκαιον, ἐλλείποντος ποινικοῦ περὶ αὐτῆς νόμου. Ὁ *Abbeg* Lehrb. σελ. 585. στηρίζεται ἐπὶ τῆς νομικῆς γνωμοδοτήσεως, ἥτις ἀποδεικνύει τὴν γνώμην, ὅτι ἡ μονομαχία δὲν πρέπει νὰ ἦναι ἀτιμώρητος, καὶ ἐπὶ τῆς δικαστικῆς πράξεως, ἥτις τὴν τιμωρεῖ. Ὁ *Rosshirt* Geschichte II. σελ. 176. πορίζεται τὸν λόγον τοῦ τιμωρεῖν τὴν μονομαχίαν ἐκ τῆς ἠθικῆς τοῦ λαοῦ καὶ ἐκ τῆς μακρᾶς περὶ τούτου νομολογίας.

Σημ. 2. τοῦ ἐκδ. Κατὰ τὸν αὐστριακὸν νόμον (Κεφ. XX. ἄρθρ. 140.), ὅστις προκαλεῖ τὸν ἕτερον εἰς ἀγῶνα διὰ θανατηφόρων ὅπλων καὶ ὅστις παρουσιάζεται εἰς τὴν μονομαχίαν τιμωρεῖται, ἐὰν μὲν ὁ ἀγὼν δὲν ἔχῃ κανὲν ἀποτέλεσμα, μὲ κάθειρξιν 1—5 ἐτῶν, ἐὰν δὲ προξενηθῶσι τραύματα, 5—10 ἐτῶν, καὶ ἐὰν προκύψῃ θάνατος, 10—20 ἐτῶν· ἀλλὰ πάντοτε (ἄρθρ. 144.) ὁ προκαλῶν τιμωρεῖται αὐστηρότερον τοῦ προκαλουμένου. Κατὰ τὸ πρωσσικὸν δίκαιον (ἐν τῷ κεφ. περὶ ἐξυβρίσεως τῆς τιμῆς, ἄρθρ. 669.), ὅστις προκαλεῖ τὸν ἕτερον εἰς μονομαχίαν τιμωρεῖται (κατ' ἀναλογίαν τοῦ

ἐρεθισμοῦ ὅστις τὸν παρεκίνησεν εἰς τὴν τοιαύτην πρόκλησιν) μὲ κάθειρξιν ἐν φρουρίῳ ἐπὶ ἔτη 3—6. ἐπίσης καὶ ὅστις δέχεται τὴν πρόκλησιν. Οἱ μονομαχοῦντες στεροῦνται τοῦ ἄλλως ἀνήκοντος αὐτοῖς δικαιώματος τῆς ἰδιωτικῆς ἱκανοποιήσεως (ἄρθρ. 670.). Ἐὰν φονευθῇ ὁ ἕτερος τῶν μονομαχούντων, ἐπιβάλληται, κατὰ τὸ εἶδος τῆς προθέσεως τοῦ ἐπενεγκόντος τὸν θάνατον, ἡ ποινὴ τοῦ φόνου ἢ τῆς ἀναιρέσεως. Ἐὰν ἡ μονομαχία γίνῃ χωρὶς νὰ προκύψῃ θάνατος, ἀπειλεῖται κάθειρξις ἐν φρουρίῳ ἐπὶ 10 ἔτη ἕως διὰ βίου. Ἐν τοῖς §. 674—677. περιέχονται προκαταληπτικὰ μέτρα. Ὅρα προσέτι διάφορα διατάγματα παρὰ *Mankopf* σελ. 319. καὶ *Zumbach* Ansichten über Hauptgegenstände der Strafe σελ. 316. Περιπτώσεις τιμωρίας τῆς μονομαχίας κατὰ τὸ πρωσσικὸν δίκαιον ὅρα παρὰ *Richter* Zeitschr. für preuss. Strafrechtspfl. 2. H. σελ. 380.

Ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος σιωπᾷ περὶ μονομαχίας. Ὅθεν προέκυψαν ἐν Γαλλίᾳ πολλαὶ ἀμφισβητήσεις περὶ τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως. Μέχρι τοῦ ἔτους 1818, τὰ πλεῖστα δικαστήρια, καὶ τὸ ἀκυρωτικὸν ἐπίσης, παρεδέχοντο ἐκ συμφώνου τὴν ἀρχήν, ὅτι ἡ κατὰ τὴν μονομαχίαν πραττομένη σωματικὴ βλάβη ἢ ἀνθρωποκτονία δὲν δύναται νὰ ὑπαχθῇ εἰς τὰς περὶ ἀνθρωποκτονίας ἢ περὶ σωματικῆς βλάβης γενικὰς διατάξεις τῶν νόμων, ἐκτὸς ἐὰν ὑπάρχῃ ἀπιστία déloyauté· Ὅρα *Bourguignon* jurisprudence III. p. 265. *Chauveau* Code progressif p. 234. Τὴν ἀρχὴν ταύτην ἀπεδέχοντο καὶ οἱ συγγραφεῖς. Ὅρα *Mittermaier* (Archiv des Criminalr. VIII. σελ. 455. neue Folge 1835. σελ. 357). Ἰδίως δὲ ἀνεγνωρίζετο, ὅτι ἡ κατὰ τὴν μονομαχίαν τελουμένη ἀνθρωποκτονία δὲν δύναται νὰ ἐξομοιωθῇ μὲ πᾶσαν ἄλλην ἀνθρωποκτονίαν. Κατὰ τὸ 1837. μετέβαλε νομολογίαν τὸ ἀκυρωτικὸν δικαστήριον διὰ τῶν ἀποφάσεών του τῆς 27 Ἰουνίου καὶ τῆς 15 δεκεμβρίου 1837.

ἐφαρμόσαν εἰς τὴν μονομαχίαν τὰς γενικὰς διατάξεις τῶν νόμων καὶ τιμωρῆσαν ὡς complices καὶ αὐτοὺς τοὺς βοηθοὺς καὶ τοὺς μάρτυρας. Ἀπόφασις τῆς 13 ἀπριλίου 1838. Ὅρα καὶ τὴν ἀπόφασιν τῆς 11 δεκ. 1839. περιεχομένην εἰς τὸν ἀρ. 296. τῆς ἐφημ. le droit. Ὁ *Dupin* ἐπέφερε τὴν τοιαύτην μεταβολὴν τοῦ συστήματος, στηρίζων τὴν γνώμην του ἐπὶ τῆς διαρκούσης ἰσχύος τῶν ἀρχαιοτέρων περὶ μονομαχίας νόμων, ἐπὶ τῶν λόγων τῆς ἐπιτροπῆς τῆς ὑποβαλούσης τὸν ποινικὸν νόμον κατὰ τὸ 1808 ἔτος καὶ μάλιστα ἐπὶ τῆς μεταξὺ τῶν μονομαχούντων προηγουμένης συνομολογίας. Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἀπεδείχθη ἐν αὐτῇ τῇ Γαλλίᾳ τὸ σαθρὸν τῆς γνώμης τοῦ ἀκυρωτικοῦ δικαστηρίου. *De Vaulx* in der Zeitschrift für auslaendiche Gesetzgebung X. nr. 19. *Hellie* théorie du Code pénal V. p. 252—79. Πολλὰ γαλλικὰ δικαστήρια ἀπεφήναντο γνώμην ἐναντίαν τοῦ νέου τούτου συστήματος, οἷον τὰ ἐν Colmar, Orléans, Angers. Ὅρα τὰς ἀποφάσεις εἰς τὴν ἐφημερίδα le droit 1838. N°. 804. 810. 884. 1839. N°. 115. Εἰς τὴν παραῤῥήνιον Πρωσσίαν, τὸ ἐν Κολωνίᾳ δικαστήριον ἀναφερόμενον εἰς τὸν γαλλικὸν ποιν. νόμον ἐθεώρησε κατὰ τὸ 1838 περίπτωσίν τινα μονομαχίας ὡς κολάσιμον. *v. Oppen* Beiträge zur Revision der Gesetze σελ. 67—72. Τὸ ἀκυρωτικὸν δικαστήριον τοῦ Βελγίου, διὰ τῶν ἀποφάσεών του τῆς 12 φεβρουαρίου. καὶ τῆς 11. Ἰουν. 1835., ἀπεφήνατο, ὅτι αἱ γενικαὶ περὶ ἀνθρωποκτονίας διατάξεις πρέπει νὰ ἐφαρμόζωνται καὶ εἰς τὴν μονομαχίαν· ἀλλὰ σχεδὸν συγχρόνως ἀπεφάσισεν ἡ ἐν Βρυξέλλαις cour haute militaire (*Bosch* droit pénal militaire. Brux. 1837.) τὸ ἐναντίον. Ἐπίσης καὶ οἱ Βέλγοι νομοδιδάσκαλοι ἀπεφήναντο γνώμην ἐναντίαν τῆς τοῦ ἀκυρωτικοῦ δικαστηρίου. Ὅρα τὸ ἀνωτέρω ἐν σημ. 1 ἐπὶ τοῦ §. 189. ἀναφερόμενον σύγγραμμα τοῦ *Lavallée* Ὅρα προσέτι *Mittermaier* (*Foelix*

révue étrangère. Avril 1836. p. 401.) Κατὰ τὸ ἔτος 1837, παρεδέχθη ἡ βελγικὴ βουλὴ τὸ ὑποβληθὲν αὐτῇ νομοσχέδιον, καθ' ὃ ἡ μονομαχία ἀποτελεῖ ἴδιον ἀδίκημα, τιμωρούμενον ἐν περιπτώσει ἀνθρωποκτονίας μὲ φυλάκισιν 2—10 ἐτῶν καὶ μὲ χρηματικὴν ποινὴν τὸ πολὺ 10000 φράγκων. *Vishers* in der Zeitschr. für ausländ. Gesetzgebung IX. σελ. 382. Ὁ βαυαρικὸς ποιν. νόμος σιωπᾷ περὶ μονομαχίας· κατὰ δὲ τὰ σχόλια φαίνεται ὅτι διατελεῖ ἐν ἰσχύϊ ἡ αὐστηρὰ περὶ μονομαχίας διάταξις τοῦ 1779. Ἀλλὰ τὸ δημοσιεῦσαν τὸν ποιν. νόμον διάταγμα οὐδὲν ἀναφέρει περὶ αὐτῆς. Διάφορα βαυαρικὰ δικαστήρια ὑπάγουσι τὴν ἐν μονομαχίᾳ ἀνθρωποκτονίαν εἰς τὰς περὶ ἀνθρωποκτονίας ἐν γένει διατάξεις τῶν νόμων. Τὸ σύστημα ὅμως τοῦτο δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑποστηριχθῇ. *Elvers* allg. jurist. Zeitung. 1828. nr. 79. *Mittermaier* (Arshiv 1835. σελ. 368). Τὰ νομοσχέδια τοῦ 1822, 1827 καὶ 1831 ἀπειλοῦσι κατὰ τῆς μονομαχίας ῥητὰς ποινάς. Εἰς τὸν σαξωνικὸν νόμον (κεφ. X.) ἡ μονομαχία συγκατατάττεται μὲ τὴν αὐτοδικίαν. Ὅστις ἁπλῶς προκαλεῖ εἰς μονομαχίαν ἢ δέχεται τὴν πρόκλησιν τιμωρεῖται (ἄρθρ. 206.) μὲ φυλάκισιν 1 μηνὸς ἕως 1 ἔτους ἐὰν προέκυψε θάνατος, προϋπαρχούσης περὶ τούτου συμφωνίας, μὲ φυλάκισιν (ἑπομένως μὴ ἀτιμωτικὴν ποινὴν) 5—20 ἐτῶν· ἐὰν ὁ θάνατος προέκυψεν ἄνευ προηγουμένης περὶ αὐτοῦ συμφωνίας, μὲ φυλάκισιν 3—6 ἐτῶν. Ὅστις ἐπέφερε τὴν μονομαχίαν διὰ τοῦ εἴδους τῆς γενομένης ἐξυβρίσεως ἢ διὰ κουφόνου ἢ κακοθελοῦς προκλήσεως, τιμωρεῖται πάντοτε μὲ ποινὴν αὐστηροτέραν. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος, ἄρθρ. 201, ἀπειλεῖ κατὰ τῆς μονομαχίας (τὴν ὁποίαν συγκατατάττει καὶ αὐτὸς μὲ τὴν αὐτοδικίαν), διὰ μὲν τὴν ἐλαφροτέραν περίπτωσιν, κάθειρξιν ἐν φρουρίῳ ἐπὶ 2 μῆνας ἕως 1 ἔτους· ἐὰν δὲ προέκυψε θάνατος προϋπαρχούσης περὶ τούτου συμφωνίας, κάθειρξιν

ἐν φρουρίῳ ἐπὶ ἔτη 5—6, μὴ προϋπαρχούσης δὲ τῆς τοιαύτης συμφωνίας, ἐπὶ ἔτη 2—6. Ὁ ποινικὸς νόμος τῆς Ζυρίχης, §. 152, (ἐν τῷ κεφαλαίῳ περὶ τῶν ἀδικημάτων, κατὰ τῆς ζωῆς ἄλλων) τιμωρεῖ τὴν ἐν τακτικῇ μονομαχίᾳ ἀνθρωποκτονίαν, μὲ τὴν ποινὴν τῆς ἀναιρέσεως, ἀλλὰ δίδει εἰς τὸν δικαστὴν τὸ δικαίωμα νὰ καταβιβάζῃ τὴν ποινὴν ὑπὸ τὸν ἐλάχιστον αὐτῆς ὅρον. Ἐν §. 170. ἀπειλεῖται ἐπίσης ποινὴ καὶ ἐπὶ τῆς ἐν μονομαχίᾳ προξενουμένης σωματικῆς βλάβης. Κατὰ τὸν ἑλβετικὸν στρατιωτικὸν ποινικὸν νόμον τοῦ 1838, §. 101. ἡ ἐν τακτικῇ μονομαχίᾳ ἀνθρωποκτονία τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ 2 ἐτῶν, ἢ μὲ ἐξορίαν τὸ πολὺ 8 ἐτῶν. Τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον (ἐν τῷ κεφ. XXI, μετὰ τὸ περὶ ἐξυβρίσεων κεφάλαιον) τιμωρεῖ (ἄρθρ. 290.) τὴν τετελεσμένην μονομαχίαν μὲ φυλάκισιν ἢ μὲ ἁπλῆν εἱρκτὴν τὸ πολὺ 2 ἐτῶν· ἐὰν δὲ προέκυψε θάνατος ἢ βαρεῖα σωματικὴ βλάβη, μὲ ἁπλῆν εἱρκτὴν τὸ πολὺ 6 ἐτῶν. Βαρεῖα δὲ εἱρκτὴ τὸ πολὺ 8 ἐτῶν ἐπιβάλλεται, κατὰ τὸ ἄρθρ. 291., τότε μόνον, ὅταν ἐξάγηται, ὅτι ὁ αὐτουργὸς τῆς ἀνθρωποκτονίας ἢ τῆς βαρείας σωματικῆς βλάβης ἐζήτησε τὴν μονομαχίαν, ὑπὸ μηδαμινῶν λόγων κινούμενος ἢ ἀπέῤῥιψε τὰς γενομένας αὐτῷ εὐλόγους προτάσεις συνδιαλλαγῆς. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 292. ἐπιβάλλονται αἱ συνήθεις τῆς ἀνθρωποκτονίας ποιναί, ἐὰν ἡ ἀνθρωποκτονία ἢ ἡ σωματικὴ βλάβη προῆλθεν ἐκ προμελετημένης παραβιάσεως τῶν παραδεδεγμένων ἢ τῶν ἰδίως συμφωνηθέντων περὶ τῆς μονομαχίας κανόνων.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον (εἰς τὸ κεφάλαιον περὶ διαταράξεων τῆς εἰρήνης καὶ περὶ αὐθαιρέτων πράξεων), ὅστις προκαλεῖ εἰς μονομαχίαν ἢ προκαλούμενος παρουσιάζεται εἰς τὸν ἀγῶνα, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν 14 ἡμερῶν ἕως 6 μηνῶν, ἐὰν δὲν ἐπροξενήθη τραῦμα· 3 μηνῶν ἕως 2 ἐτῶν, ἐὰν τὸ τραῦμα ἐπέφερεν ἀνικανότητα ἐρ-

γασίας κατωτέρω τῶν 3 μηνῶν· τοὐλάχιστον 2 ἐτῶν, ἐὰν ἐπέφερεν ἀνικανότητα πρὸς ἐργασίαν ὑπὲρ τοὺς 3 μῆνας, ἢ ἐὰν ἡ μονομαχία ἔγινεν ἄνευ βοηθῶν ἢ μαρτύρων· μὲ εἱρκτὴν, ἐὰν ὁ ἕτερος τῶν μονομαχούντων ἐτραυματίσθη θανατηφόρως ἢ ἐφονεύθη μὴ ὑπαρχούσης συμφωνίας περὶ θανάτου τοῦ ἑνὸς ἐξ αὐτῶν· μὲ δεσμὰ πρόσκαιρα, ἐὰν θανατωθῇ ὁ ἕτερος προϋπαρχούσης περὶ τούτου συμφωνίας (ἄρθρ. 208). Καὶ ὁ προκαλέσας καὶ ὁ δεχθεὶς τὴν πρόκλησιν τιμωροῦνται μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ 3 μηνῶν, καὶ ἂν δὲν λάβῃ χώραν ἡ μονομαχία· ὁμοίως καὶ ὅστις ἀπειλήσῃ ἢ δείξῃ περιφρόνησιν εἰς τὸν ἀποποιηθέντα τὴν μονομαχίαν (ἄρθρ. 209.). Ἐὰν ἀποῤῥίψῃ τις τὸν παρὰ τοῦ ἑτέρου προταθέντα δικαστικὸν τρόπον, θεωρεῖται τοῦτο ὡς ἐπιβαρυντικὴ περίστασις (ἄρθρ. 210.).

Σημ. 3. *τοῦ ἐκδ.* Ἐὰν ἐξετάσωμεν τὰς διατάξεις τῶν διαφόρων νομοθεσιῶν, παρατηροῦμεν, ὅτι αἱ σκέψεις ἐκεῖναι, αἵτινες πρέπει νὰ ὁδηγῶσι τὸν δικαστὴν εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς, ἀφοῦ σταθμίσῃ ὅλας τὰς περιστάσεις τῆς πράξεως, ἀναφέρονται πολλάκις ἐν τῷ νόμῳ ὡς ἀποτελοῦσαι κατηγορίας διαφόρων ποινῶν, ὡς π. χ. ἐὰν προϋπῆρχε συμφωνία περὶ θανάτου, ἐνῷ τοῦτο δὲν αὐξάνει πάντοτε τὸ ἀξιόποινον. Ἀλλὰ πολλοῦ λόγου ἄξιον εἶναι νὰ διακρίνωμεν τὴν μονομαχίαν, ἥτις πράττεται μὲ déloyauté (τουτέστι μὲ παραβίασιν τῶν κοινῶς παραδεδεγμένων ἢ τῶν συμπεφωνημένων περὶ τῆς μονομαχίας κανόνων) ἀπὸ τῆς τακτικῆς μονομαχίας.

§. 191.

Εἰς πᾶσαν μονομαχίαν δύνανται, 1) ἐκτὸς τῶν μονομαχούντων (ὡς *φυσικῶν αὐτουργῶν*) νὰ ὑπάρχωσι 2) ὡς *ηθικοὶ* μὲν *αὐτουργοὶ*, οἱ παροξύνοντες τὸν ἕτερον τῶν

ἀντιπάλων ἢ καὶ ἀμφοτέρους εἰς τέλεσιν τῆς μονομαχίας, 3) ὡς *συναίτιοι* δὲ οἱ κομισταὶ τῆς προκλήσεως καὶ οἱ βοηθοὶ λεγόμενοι, ὡς καὶ οἱ ἐν γνώσει χορηγοῦντες τὴν οἰκίαν, τὸν θάλαμον, τὰ ὅπλα των καὶ καθεξῆς, καὶ 4) ὡς *βοηθοί*, οἱ εὐκολύνοντες τὴν φυγὴν τοῦ πράξαντος, οἱ παραλείποντες τὴν ὀφειλομένην παρὰ τῇ ἀρχῇ καταμήνυσιν κ. τ. λ.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Οἱ λεγόμενοι βοηθοὶ καὶ οἱ μάρτυρες δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς οἱ συνήθεις μέτοχοι ἀδικημάτων, διότι ἡ παρουσία αὐτῶν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἅπαξ ἀποφασισθείσης μονομαχίας εἶναι μᾶλλον ἐπιθυμητή, πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ἄλλως ἐνδεχομένης δεινοτέρας ἐκβάσεως τῆς μονομαχίας, καὶ διότι πολλάκις προσέρχονται τὰ πρόσωπα ταῦτα εἰς τὴν μονομαχίαν χωρὶς ποσῶς νὰ τὸ θέλωσι. *Quintus* dissertat. l. c. p. 131. *Heffter* Lehrbuch, σελ. 394. *Mittermaier* (Archiv..VIII Thl. σελ. 468. N. Folge. I. σελ. 384.) Ὅρα ὅμως καὶ *v. Oppen* σελ. 78. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἀξία παραδοχῆς εἶναι ἡ πρότασις τῆς ἐπιτροπῆς τῶν ἀννοβερικῶν βουλῶν ἐν τῇ δευτέρᾳ αὐτῆς ἐκθέσει (σελ. 37.), καθ' ἣν οἱ βοηθοὶ λεγόμενοι πρέπει νὰ μένωσιν ἀτιμώρητοι, ἐὰν ἐπροσπάθησαν σπουδαίως νὰ ἐμποδίσωσι τὴν μονομαχίαν.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Κατὰ τὸ *πρωσσικὸν* δίκαιον, ζ. 676, ὅσοι χρησιμεύουσιν εἰς τὴν μονομαχίαν ὡς βοηθοὶ ἢ ὡς κομισταὶ προκλήσεως, τιμωροῦνται μὲ κάθειρξιν ἐν φρουρίῳ ἐπὶ 5 ἔτη, ἐὰν δὲ προέκυψε θάνατος, ἐπὶ 6 ἔτη. Περὶ τῆς Γαλλίας ὅρα τὴν ἐπὶ τοῦ §. 190. σημ. 2. καὶ τὴν ἀπόφασιν τῆς 16. ἀπριλίου 1839. (le droit N$_o$. 115), ὅπου ἀποδεικνύεται, ὅτι οἱ βοηθοὶ δὲν πρέπει νὰ τιμωρῶνται ὡς μέτοχοι. Κατὰ τὸν σαξωνικὸν νόμον, ἄρθρ. 203, οἱ βοηθοὶ

καὶ οἱ μάρτυρες τιμωροῦνται μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ 8 ἑβδομάδων· προϋπαρχούσης δὲ συμφωνίας περὶ θανάτου, μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ 6 μηνῶν. Ἐξαιροῦνται ὅμως πάσης ποινῆς, ἐάν, ἐνῷ προϋπῆρχε συμφωνία περὶ θανάτου, ἐμποδίσθη διὰ τῆς προσπαθείας των τὸ τοιοῦτον ἀποτέλεσμα. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος, ἄρθρ. 204, τιμωρεῖ τοὺς βοηθοὺς καὶ τοὺς μάρτυρας μὲ κάθειρξιν ἐν φρουρίῳ τὸ πολὺ 3 μηνῶν· προϋπαρχούσης δὲ συμφωνίας περὶ θανάτου, μὲ κάθειρξιν τοὐλάχιστον 3 μηνῶν· ἀλλὰ τοὺς ἀφίνει ἀτιμωρήτους, ἐὰν ἐξάγηται, ὅτι ἐπροσπάθησαν νὰ ἐμποδίσωσι τὴν μονομαχίαν ἤ, ἐνῷ αὕτη ἐτελεῖτο, ν' ἀποτρέψωσι τὸ δεινότερον ἀποτέλεσμα. Τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον, §. 294. 295, ἀφίνει ἀτιμωρήτους τοὺς βοηθοὺς καὶ τοὺς μάρτυρας, ἐκτὸς ἐὰν οἱ βοηθοὶ κατέστησαν ἔνοχοι τῆς ἀνθρωποκτονίας ἢ τῆς σωματικῆς βλάβης, παραβιάσαντες ἐκ προθέσεως τοὺς περὶ τῆς μονομαχίας κανόνας, ἢ ἐὰν ἀπίστως φερόμενοι ἐπροσπάθησαν ἐκ προθέσεως νὰ κατορθώσωσι τὴν μονομαχίαν ἤτοι ἁπλῶς ἢ ὑπὸ κινδυνώδεις συμφωνίας.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον ἄρθρ. 211., ἐξαιροῦνται πάσης ποινῆς οἱ παρευρεθέντες εἰς μονομαχίαν ὡς μάρτυρες ἢ βοηθοί.

§ 192.

Κατὰ πρότασίν τινα (τῆς 30 Ἰουλίου 1688.) κυρωθεῖσαν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος (α), ἐπιφέρει Α) ἥ τε ἁπλῆ πρόκλησις καὶ ἡ πραγματικῶς, ἀλλ' ἄνευ ἀνθρωποκτονίας τελεσθεῖσα μονομαχία, κατὰ τῶν μονομαχησάντων, τῶν βοηθῶν καὶ τῶν λοιπῶν συναιτίων, τὴν ποινὴν τῆς ἀποστερήσεως ὅλων τῶν εἰς αὐτοὺς ἀνηκουσῶν τιμῶν καὶ τὴν ποινὴν τῆς ἐξορίας, ἤ, «κατὰ τὰς περιστάσεις» ποινὰς κεφαλικὰς καὶ σωματικάς, Β) ἡ μονομαχία, τὴν ὁ-

ποίαν παρηκολούθησε θάνατος, ἐπιφέρει κατὰ τοῦ αὐτουργοῦ τῆς ἀνθρωποκτονίας «ἄνευ διακρίσεως, ἐὰν ἦναι ὁ προκαλέσας ἢ ὁ προκληθεὶς, ἢ ὁ ὑβρισθεὶς», τὴν συνήθη τῆς ἀναιρέσεως ποινὴν (τὸν διὰ τοῦ ξίφους θάνατον) καὶ τὴν ἀποστέρησιν τοῦ χριστιανικοῦ ἐνταφιασμοῦ (β).

(α) Pachner von Eggensdorf Samml. der Reichsschlüsse Th. I. N. 181. σελ. 302—305. καὶ Gerstlacher Handb. der deutschen Reichsges. Bd. IX. σελ. 1214—1221.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Ὅρα περὶ τῆς αὐτοκρατορικῆς ταύτης ἀποφάσεως τὴν σημ. ὑπὸ τὸν §. 190.

(β) Πρβ. c. 1. 2. X. de torneament.

§. 193.

Ἀλλ' ὁ αὐτοκρατορικὸς νόμος δὲν ἔφθασε νὰ δημοσιευθῇ, καὶ ἑπομένως, μὴ ὑπάρχοντος ἐν ἰσχύϊ αὐτοκρατορικοῦ τινος νόμου, μένει 1) ἀτιμώρητος ἡ *ἁπλῆ* μονομαχία, τουτέστιν ἡ μὴ ἐπενεγκοῦσα θάνατον ἢ ἄλλην βλάβην. Ἐπειδὴ δὲ, 2) κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν γνώμην, ἡ ἀποποίησις τῆς μονομαχίας ἐπιφέρει τὴν στέρησιν τῆς τιμῆς, καὶ, μάλιστα, ἐπὶ τῶν ἀνωτέρων στρατιωτικῶν(α), τὰς πλέον ἐπιβλαβεῖς συνεπείας εἰς τὴν ὕπαρξιν αὐτῶν ὡς πολιτῶν, χωρὶς νὰ δύναται ἡ πολιτεία νὰ παράσχῃ προστασίαν ἀπέναντι τῆς προλήψεως ταύτης, διὰ ταῦτα ὁ κατὰ τὰς μονομαχίας, ὡς οὐ μόνον μὴ ἀπηγορευμένας, ἀλλὰ καὶ ὡς καταναγκαστικὰς ἕνεκα τοῦ καθήκοντος τῆς ἰδίας συντηρήσεως, συμβαίνων θάνατος ἢ ἄλλη βλάβη πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς *τυχαῖον* ἀποτέλεσμα ὑπὸ τὴν νομικὴν τῆς λέξεως ἔννοιαν, τὸ πολὺ ὡς ῥαθυμία (β).

Κατ' ἐξαίρεσιν δύναται ὅμως ἡ ἐν μονομαχίᾳ ἀνθρωποκτονία νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀναίρεσις ἢ καὶ ὡς φόνος (γ).

Ἐγχωρίων δικαίων διατάξεις. Μονομαχίαι σπουδαστῶν. Τιμῆς δικαστήρια.

(α) Κατὰ τοὺς πλείονας νεωτέρους ἐγχωρίους νόμους, π. χ. ἐν Πρωσσίᾳ, ἐν Ἑσσῃ κ. τ. λ., ἐπιτρέπεται ὑπὸ ὅρους τινὰς ἡ μονομαχία εἰς τοὺς ἀξιωματικούς. Πρβ. Beermann's Grunds. des heut. deutschen Kriegsrechtes. Thl. I. §. 738.

(β) Grolman Grunds. d. CRW. §. 346.

(γ) Π. χ. εἴς τινας περιπτώσεις, καθ' ἃς, προϋπάρχει συμφωνία περὶ θανάτου, ἢ ἐὰν ὁ μὲν τῶν μονομαχούντων ἦναι δεινὸς περὶ τὴν διαχείρησιν τοῦ ὅπλου, ὁ δὲ ἄπειρος, ἢ ἐὰν ὁ ἕτερος τῶν μαχομένων ἐπιπέσῃ κατὰ τοῦ ἀντιπάλου του, ἀφωπλισμένου ἤδη ὁλοτελῶς κ. τ. λ.· ἀλλὰ καθ' ἑκάστην τῶν περιπτώσεων τούτων ἐξαρτᾶται τὸ πᾶν ἐκ τῶν εἰδικῶν περιστάσεων τῆς πράξεως.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Τὸ περὶ τῆς μονομαχίας σύστημα τῆς γερμανικῆς νομολογίας εἶναι τὸ ἑξῆς. Ἡ μονομαχία, ἐὰν μὲν δὲν ἐπιφέρῃ τραῦμα ἢ θάνατον, εἶναι συνήθως ἀτιμώρητος· ἐὰν δὲ προέκυψε τοιοῦτον ἀποτέλεσμα, τιμωρεῖται μὲ πολυετῆ στερητικὴν τῆς ἐλευθερίας ποινήν, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν τοῦ μεγέθους τοῦ ἐπισυμβάντος ἀποτελέσματος καὶ θεωρουμένου αὐτοῦ μᾶλλον ὡς ἐκ ῥᾳθυμίας προελθόντος. *Meister* princip. jur. crim. §. 320. *Tillmann* Handb. II. Thl. σελ. 86. *Heffter* Lehrb. §. 371. *Budeus* Encyclop σελ. 168. Ὅρα καὶ τὴν περὶ μονομαχίας ἀπόφασιν τοῦ σχλεσουϊγικοῦ ἀνωτάτου δικαστηρίου : Schleswig. Anzeiger 1838. nr. 51. Ὁ *Abegg* Lehrb. σελ. 589. συναινεῖ εἰς τὸ νὰ τιμωρῶνται οἱ μονομάχοι διὰ τὸ ἐκ τῆς μονομαχίας προκύψαν ἀποτέλεσμα μὲ ποινὰς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μετριωτέρας τῶν ἐν ἐλλείψει μονομαχίας ἐπιβλητέων. *Mittermaier* (Archiv. neue Folge. I. σελ. 346. Εἶναι ὅμως βέβαιον, 1) ὅτι πολλάκις ἡ μονομαχία, καί τοι ἐπελθόντος θανάτου ἢ σωματικῆς βλάβης, δύναται νὰ ἦναι ἀτιμώρητος· (τοιαύτας περιπτώσεις ἀναφέρει ὁ *Mittermaier* [Archiv. I. σελ. 352]) καὶ ὅτι 2)

ἀφ' ἑτέρου ὑπάρχουσι περιπτώσεις καθ' ἃς ὁ ἐκ τῆς μονομαχίας προελθὼν θάνατος πρέπει νὰ καταλογίζηται εἰς τὴν δολίαν προαίρεσιν τοῦ ἑτέρου τῶν μονομαχούντων. *Mittermaier* αὐτόθι σελ. 355.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Πολὺ σφάλλουσιν οἱ δικασταὶ, ὅσοι καὶ εἰς τὰς συνήθεις μονομαχίας θεωροῦσιν ὑπάρχοντα σκοπὸν θανατώσεως, ἐνῷ ἀπ' ἐναντίας εἰς τὰς πλείστας μονομαχίας ὁ σκοπὸς τῶν μονομαχούντων φαίνεται τείνων μόνον εἰς τὸ νὰ συμμορφωθῶσι μὲ τὴν ἐπικρατοῦσαν πρόληψιν.

ΥΠΟΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ.

Περὶ τῆς ἐλευθερώσεως φυλακισμένου.

Leyser Spec. 564.
Brehm D. de crimine violati carceris. Lips. 1798.
J.T. Werner. kann die Selbstbefreiung einem Gefangenen zur Strefe angerechnet werden? (*Baurittels* jurist. Mag. Mannh. 1805. Bd. I. St. 1. N. 4.)
v. Berg. jurist Beobachtungen u. Rechtsfälle. Thl. IV. N. 21.
Hurlebusch über die Selbstbefreiung der Gefangenen. (Beitraege N. IV.).
E. A. H. Broecker D. maleficus op fugam e carcere graviter puniendus. Regiom. 1824.

§. 194.

Ἡ φυλάκισις ἀνθρώπων ἀποτελεῖ πολλάκις ὅρον ἀναγκαῖον πρὸς ἐνέργειαν τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας, καὶ ἡ πολιτεία ἔχει ἀναμφιβόλως τὸ δικαίωμα τῆς ἀνενοχλήτου κατοχῆς ἐκείνου, τοῦ ὁποίου τὴν ἐλευθερίαν ἀφήρεσε

δυνάμει τοῦ νόμου. Ἀλλ' ἡ *αὐτογνώμων ἐλευθέρωσις φυλακισμένου* ἀποτελεῖ, κατὰ τοὺς παρ' ἡμῖν ἰσχύοντας νόμους, τότε μόνον ἴδιον ἀδίκημα (ἀναρμόστως: crimen effracti carceris λεγόμενον), ὅταν ὁ ἐλευθερωθεὶς ἦτο φυλακισμένος *ἕνεκεν ἀδικήματος ἤτοι πρὸς τιμωρίαν ἢ πρὸς ἀσφάλειαν* δι' ἐνδεχομένην φυγὴν αὐτοῦ διαρκούσης τῆς δίκης (α).

(α) Ὅστις ἐλευθερόνει φυλακισμένον ὀφειλέτην εἶναι, ἂν δὲν συντρέχωσιν ἄλλα ἀδικήματα, ὑπεύθυνος μόνον ἐνώπιον τῶν ἀστυκῶν νόμων δι' ἰδιωτικὰς ἀπαιτήσεις.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Εἰς τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον δὲν ὑπάρχει γενικὸς ποινικὸς νόμος περὶ ἐλευθερώσεως φυλακισμένων· ἀλλ' ὑπήγοντο περιπτώσεις τινὲς τοιαῦται εἰς τὸ crimen majestatis ἢ εἰς τὸ crimen vis. L. 4. D. ad leg. Jul. maj. *Cremani* elem. jur. crim. II. p. 100. *Poggi* elem. jurisprud. crim. Lib. II. Cap. XVII. Ἡ εἰς τὸ crimen majestatis ὑπαγωγὴ ἥρμοζε καθ' ὅσον ἡ ἐλευθέρωσις φυλακισμένου ἐθεωρεῖτο ὡς παραβίασις δικαιώματος ἀνήκοντος εἰς τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν. *Rosshirt* Gesch. II. σελ. 125. Οἱ μεταγενέστεροι νόμοι καὶ ἡ δικαστικὴ πρᾶξις διέκρινον τὴν ἀπὸ τῆς ἀσφαλιστικῆς φυλακῆς ἀπόδρασιν (L. 3. L. 13. D. de custod. reor. L. 2. C. de custod. reor.) ἀπὸ τῆς ἀποδράσεως ἐκ τῆς ποινικῆς φυλακῆς (L. 28. §. 14. D. de poen.)· εἰς ἀμφοτέρας δὲ τὰς περιπτώσεις διέκρινον περαιτέρω, ἂν ἡ ἀπόδρασις συνέβη διὰ μέσου effractio carceris, ἢ διὰ conspiratio, ἢ ἄλλως πως. Αἱ ὑπὸ τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου ἀπειλούμεναι ποιναὶ φέρουσι κυρίως μᾶλλον χαρακτῆρα ποινῶν πειθαρχικῶν, πρὸς τιμωρίαν τῶν ἀπειθούντων. Διάφορα χωρία τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου ἀνεφέροντο εἰς τοὺς στρατιωτικούς. L. 38. §. 11. D. de poenis. Περὶ τῆς L. 4. D. ad leg. Jul. majest. ὅρα κατωτέρω τὴν

σημ. ἐπὶ τοῦ §. 198. Κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα, ὅτε ἡ δήμευσις καὶ αἱ χρηματικαὶ ποιναὶ ἦσαν τόσον συχναί, ὁ βοηθῶν τὸν κατηγορούμενον εἰς φυγὴν, ἐθεωρεῖτο ὡς ἔνοχος ἐλαττώσεως τῶν εἰσοδημάτων τοῦ ἡγεμόνος. Τὸ ἄρθρ. 180· τῆς Π. Δ. Κ. ἀναφέρει μόνον περὶ τοῦ ἀδικήματος τοῦ δεσμοφύλακος, ἐξ αἰτίας τοῦ ὁποίου ἀποδιδράσκει ὁ φυλακισμένος. Τὸ τοιοῦτον ἀδίκημα θεωρεῖται ὡς ἀδίκημα περὶ τὴν ὑπηρεσίαν.

§. 195.

Τὸ ἀδίκημα δύναται νὰ πραχθῇ Α) παρ' ἐκείνου, εἰς ὃν ἀνήκει, ὡς ἐκ τῶν καθηκόντων του, ἡ φύλαξις τοῦ φυλακισμένου παρὰ τοῦ ἐπιστάτου τῶν φυλακισμένων (commentariensis) καὶ τοῦ δεσμοφύλακος (α)· Β) παρὰ τοῦ φυλακισμένου αὐτοῦ· Γ) παρ' ἄλλων, εἰς οὓς δὲν ἐπίκειται, ὡς ἐκ τῶν καθηκόντων των, ἡ φύλαξις τοῦ φυλακισμένου.

(α) Πρβ. Gothofredus ad L. 5. C. Th. de custod. reor.

§. 196.

Ἐὰν ἐλευθερώσωσι τὸν φυλακισμένον Α) οἱ *ἐπιστάται* ἢ οἱ *δεσμοφύλακες* καὶ 1) ὑπάρχῃ *δόλος* εἰς τὴν πρᾶξιν αὐτῶν, ὀφείλουσι νὰ ὑπομείνωσι τὴν ποινὴν, τὴν ὁποίαν εἶχεν εἰσέτι νὰ ὑπομείνῃ ὁ ἐλευθερωθεὶς, ἢ ἥτις ἔμελλε νὰ ἐπιβληθῇ εἰς αὐτὸν, ἂν ἐκηρύττετο ἔνοχος (α). Ἐὰν ὅμως 2) ἡ ἀπόδρασις συνέβη ἐκ *ῥᾳθυμίας* αὐτῶν, ἐπιβάλλεται ποινὴ αὐθαίρετος (β), τὸ προσφορώτερον δὲ, ἀποβολὴ ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἢ φυλάκισις ἐπί τινας ἑβδομάδας ἢ μῆνας.

(α) L. 4. C. de custod. reor. C. C. C. Art. 180. Οἱ πρακτικοὶ περιορίζουσι τὴν τοιαύτην ἀνταπόδοσιν εἰς μόνην τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἡ πρᾶξις

τελεῖται ἐνόπλως καὶ ἐν συστάσει πολλῶν. Πρβ. **Koch** l. c. §. 616. Πρῶτος ὁ **Carpzov** pract. crim. Q. 111. N. 107. ἐπρότεινε τὴν γνώμην ταύτην, στηριζόμενος εἰς ἐπιπολαίους λόγους.

(6) **Westphal** C. R. Anm. 108.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Ἐσφαλμένως ἀναφέρει ὁ *Φάϋερβαχ*, τὴν poena talionis, ὡς ἰσχύουσαν ἔτι καὶ σήμερον, ὥστε νὰ ὀφείλῃ ὁ ἐλευθερόνων φυλακισμένον ἕνεκεν ἀδικήματος ἐπιφέροντος ποινὴν κεφαλικήν, νὰ ὑποστῇ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου. Σφάλλει δὲ διότι δὲν λαμβάνει ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἡ Π. Δ. Κ. δίδει εἰς τοὺς δικαστὰς τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ συμπράττωσιν εἰς μόρφωσιν τοῦ δικαίου, καὶ ὅτι ὡς πρὸς τὰς ποινὰς ἠκολούθησεν ἀκριβῶς τὸ τῆς ἐποχῆς της ἔθιμον δίκαιον, δὲν εἶναι δὲ δυνατὸν νὰ ἰσχυρισθῶμεν ὅτι ἐπιδέχεται καὶ μέχρι τῆς σήμερον ἐφαρμογὴν τὸ πρὸ 300 ἐτῶν ἰσχύον ἔθιμον δίκαιον τὸ πάντη ἀσυμβίβαστον πρὸς τὰς ἰσχυούσας σήμερον ἀρχὰς περὶ τῆς ποινῆς καὶ τῆς ἐνοχῆς. Ἄλλως τε παραδέχονται γενικῶς ὅλοι οἱ πρακτικοὶ τὴν γνώμην, ὅτι ἡ εἰς τὸν ἐπιστάτην τῶν φυλακισμένων ἐπιβλητέα ποινὴ πρέπει μὲν νὰ ἦναι ἀνάλογος μὲ τὸ ἀδίκημα, ἕνεκα τοῦ ὁποίου ἦτο φυλακισμένος ὁ ἐλευθερωθεὶς, οὐχὶ ὅμως ὅτι πρέπει ἕνεκα τούτου νὰ ἐπιβάλληται poena talionis. Ὅρα *Böhmer* ad *Carpzov*. Qu. III. Obs. 11. *Stryck* de carcere ad custod. Cap. V. N. 14. (in oper. Tom. I. Diss. 4) *Quistorp* §. 192. *Tittmann* Handbuch II. σελ. 100. *Wächter* Lehrbuch §. 223. *Heffter* Lehrbuch §. 549. not. 4.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Ὁ αὐστριακὸς νόμος, ἄρθρ. 196, θεωρεῖ τὴν πρᾶξιν ὡς ἀδίκημα βοηθείας διδομένης εἰς τοὺς κακούργους, ἐάν τις εὐκολύνῃ τὴν ἀπόδρασίν τινος φυλακισμένου διὰ κοινὰ ἀδικήματα ἢ παρεμβάλλῃ ἐμπόδια εἰς τὰς πρὸς σύλληψιν τοῦ ἀποδράντος ἐρεύνας τῆς ἀρχῆς· ἀπειλεῖ δὲ (ἄρθρ. 197.) κάθειρξιν 1—5 ἐτῶν, ἐὰν ἡ βοήθεια ἐδόθη παρά τινος ὑποχρέου εἰς φύλαξιν τοῦ ἀποδράντος, καὶ 5—10 ἐτῶν, ἐὰν ὁ ἀποδρὰς ἦτο φυλακισμένος ἐπὶ

ἐσχάτῃ προδοσίᾳ ἢ ἐπὶ νοθεύσει πιστωτικῶν γραμματίων. Ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος, ἄρθρ. 237—48., τιμωρεῖ πάντα, ὅστις ἐπιφορτισμένος ὢν τὴν ἐπιτήρησιν φυλακισμένων εὐκολύνει τὴν ἀπόδρασιν αὐτῶν, μὲ ποινὰς ἀναλόγους τῶν ἀδικημάτων, ἕνεκα τῶν ὁποίων ὁ ἀποδρὰς εὑρίσκετο ἐν τῇ φυλακῇ, ὡς ἐφεξῆς. Ἐὰν πρόκηται περὶ ἀδικήματος ἐπιφέροντος ποινὴν θανάτου ἢ διὰ βίου στερητικὴν τῆς ἐλευθερίας, ἐπιβάλλεται φυλάκισις τὸ πολὺ 2 ἐτῶν· εἱρκτὴ δέ, ἐὰν ὑπάρχῃ ἀμέλεια καὶ συνεννόησις. Ἐὰν πρόκηται περὶ ἀδικήματος τιμωρουμένου μὲ εἱρκτὴν, εἱρκτὴ ἐπιβάλλεται καὶ εἰς τὸν ἐπιστάτην. Ἐὰν πρόκηται περὶ ἐλαφροτέρων ἀδικημάτων (ἄρθρ. 238.), ἐπιβάλλεται φυλάκισις τὸ πολὺ 2 ἐτῶν. Περὶ τῆς αὐστηρότητος τῶν ποινῶν τούτων ὅρα *Haus* projet de révision II. p. 135. *Hellie* théorie IV. p. 448. Ὁ βαυαρικὸς νόμος, ἄρθρ. 329, ἀπειλεῖ κατὰ τῶν δεσμοφυλάκων, κλητήρων κλπ., ἐκτὸς τῶν εἰς πάντα ἔνοχον ἀπελευθερώσεως φυλακισμένου ἐπιβλητέων ποινῶν, καὶ ἀποβολὴν ἐκ τῆς ὑπηρεσίας. Ὁ σαξωνικὸς νόμος, ἄρθρ. 109, τιμωρεῖ τοὺς ἐπιφορτισμένους τὴν ἐπιτήρησιν τῶν φυλακισμένων μὲ ἁπλῆν εἱρκτὴν τὸ πολὺ 2 ἐτῶν. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος, ἄρθρ. 436, τιμωρεῖ τοὺς δημοσίους ὑπηρέτας, ἐὰν μετὰ προθέσεως εὐκολύνωσι τὴν ἀπόδρασιν, μὲ ἁπλῆν εἱρκτὴν, ἐὰν δ' ἐκ ῥαθυμίας, μὲ χρηματικὴν ποινὴν ἢ μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ 3 μηνῶν.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Ἑλλην. ποιν. νόμος ἄρθρ. 182—184. Οἱ ἐπιτετραμμένοι τὴν ἐπαγρύπνησιν ἢ φύλαξιν φυλακισμένου τινὸς, ἐὰν ἐνεργήσωσι τὴν ἀπόδρασιν αὐτοῦ ἢ συνεργήσωσιν εἰς αὐτὴν, τιμωροῦνται, ὡς καὶ οἱ διὰ βίας ἐλευθερώσαντες φυλακισμένον, μὲ εἱρκτήν· ἐὰν δὲ ἡ ἀπόδρασις προῆλθεν ἐξ ἀμελείας αὐτῶν, μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ 3 μηνῶν· εἰς ἀμφοτέρας ὅμως τὰς περιστάσεις ἀποβάλλονται τῆς ὑπηρεσίας. Ἐκ τοῦ ἐναντίου μένουν ἐντελῶς ἀτιμώρητοι, ἐὰν

προσπαθείᾳ αὐτῶν συλληφθῶσι πάλιν οἱ ἀποδράντες ἐντὸς 8 ἡμερῶν.

§. 197.

B) *Ἡ ἀπόδρασις φυλακισμένου ἀφ' ἑαυτοῦ* (α), 1) ἀπὸ τῆς *ἀσφαλιστικῆς φυλακῆς*, ἐπιφέρει τὴν ποινὴν τοῦ *θανάτου* ἢ *αὐθαίρετον ἄλλην ποινὴν*, καθόσον ἡ ἐλευθέρωσις κατωρθώθη διὰ τῆς βίας ἢ διὰ συνωμοσίας μεταξὺ τῶν συμφυλακισμένων, ἢ καθόσον ἡ πρᾶξις ἐτελέσθη ἄνευ τῆς ἐπιβαρυντικῆς ταύτης περιστάσεως (β). 2) Ἡ ἀπὸ τῆς *ποινικῆς φυλακῆς* ἀπόδρασις ἐπιφέρει ἤτοι ἐπίτασιν τῆς εἰρημένης ποινῆς ἢ μεταβολὴν αὐτῆς εἰς ἄλλην ποινὴν βαρυτέραν (γ).

(α) Πολλοὶ νομοδιδάσκαλοι, οἷον ὁ Böhmer ad Art. 180. §. 5. ad Carpzov Q. 111. obs. 10. koch l. c. §. 618. klein p. R. §. 519., στηριζόμενοι εἰς τὸν λόγον, ὅτι ὁ ἀποδιδράσκων ἀκολουθεῖ τὴν φυσικὴν πρὸς τὴν ἐλευθερίαν ὁρμὴν τοῦ ἀνθρώπου, ἰσχυρίζονται, ἐναντίον σαφεστάτων νόμων, ὅτι ἡ τοιαύτη ἀπόδρασις δὲν εἶναι ἀξιόποινος. Ἀναμφιβόλως, πᾶς σοφὸς νομοθέτης θέλει ἐξαλείψει ἀπὸ τοῦ καταλόγου τῶν ἀδικημάτων τὴν ἐκ τῆς φυλακῆς ἐλευθέρωσιν τοῦ φυλακισμένου ἀφ' ἑαυτοῦ ὁσάκις αὕτη δὲν πράττεται διὰ μέσου ἄλλων ἀδικημάτων, οἷον ἀνθρωποκτονίας ἢ τραυματισμοῦ τῶν φυλάκων, ἐμπρησμοῦ καὶ τῶν τοιούτων.

(β) L. 1. D. de effractoribus. L. 13. D. de custodia reorum. L. 38. §. 11. D. de poenis.

(γ) L. 8. §. 6. 7. D. de poenis. L. 28. §. 14. eod. In custodiis gradum servandum esse, idem imperator rescripsit: id est, ut qui ad tempus damnati erant, in perpetuum damnarentur: qui in perpetuum damnati erant, in metallum damnarentur, qui in metallum damnati id admiserint, summo supplicio adficerentur.

Σημ. 1. τοῦ ἐκδ. Καὶ αὐτοὶ οἱ ἀρχαῖοι πρακτικοὶ ἦσαν τῆς γνώμης, ὅτι ἡ ἁπλῆ ἀπόδρασις, ἄνευ conspiratio, vis ἢ ἄλλων ἀδικημάτων,, εἶναι ἀτιμώρητος. *Theodorici* colleg. jur. crim. disp. III. thes. 16. lit. D. Ἰδίως δὲ ἐθεωρεῖτο

ἀτιμώρητος ἡ τοιαύτη ἀπόδρασις (ἕνεκα τοῦ παραδείγματος, τὸ ὁποῖον ἀναφέρει ἡ ἱστορία τῶν Ἀποστόλων), ἐὰν ὁ ἀποδρὰς ἔμενεν εἰς τὴν φυλακὴν καί τοι ἀθῶος. *Bavo* praxis crim. p. 155—158. ἐπίσης εἶχον οἱ πρακτικοὶ τὴν γνώμην, ὅτι ὁ παρανόμως φυλακισμένος δύναται ἀτιμωρητὶ νὰ κατορθώσῃ τὴν ἀπὸ τῆς φυλακῆς ἐλευθέρωσίν του *Farinacius* quaest. 30. nr. 120. *Boerius* decisiones,215. nr. 32. Ὅτι αἱ ἐν τῷ ῥωμ. δικαίῳ ἀναφερόμεναι ποιναὶ εἶναι ἀνεπίδεκτοι ἐφαρμογῆς, ἀνεγνωρίσθη ἐπίσης πολλὰ ἐνωρίς, *Poggi* elem. jur. crim. l. c. p. 99. Ὕστερον δ' ὑπερίσχυσεν ἡ γνώμη, ὅτι δὲν εἶναι ἀξιόποινος ὁ ἀπὸ τῆς ἀσφαλιστικῆς φυλακῆς ἀποδιδράσκων, ὁσάκις παρέχεται εἰς αὐτὸν τυχαία πρὸς ἀπόδρασιν εὐκαιρία. Μόνη ἡ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν φυσικὴ ὁρμὴ τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶναι, ὡς ἰσχυρίζονταί τινες (*Henke* Handbuch III. σελ. 335.), ἱκανή, νὰ καταστήσῃ τὸν νόμον ἀνίσχυρον. Ὅρα τὴν αὐστηρὰν γνώμην παρὰ *Jarke* Handb. II. σελ. 241. Ἀλλὰ παρατηρήσεως ἄξιον εἶναι κυρίως, ὅτι καὶ αὐταὶ αἱ ῥωμαϊκαὶ ποιναὶ φέρουσι μᾶλλον πειθαρχικὸν χαρακτῆρα (*Rosshirt* Gesch. III. σελ. 126.) καὶ ὅτι τὴν σήμερον δὲν ὑπάρχει ἔλλειψις ἄλλων πειθαρχικῶν μέσων πρὸς τιμωρίαν τοῦ ἀποδράντος μετὰ τὴν σύλληψιν αὐτοῦ, π. χ. δι' αὐστηροτέρας καθείρξεως. Ἐν γένει δὲν πρέπει νὰ τιμωρῆται καμμία πρᾶξις, ἥτις δύναται νὰ ἐμποδισθῇ διὰ προκαταλήψεως καὶ δι' ἄλλων μέσων. Ἡ δικαστικὴ πρᾶξις ἀνεγνώρισεν, ὅτι σήμερον τὰ πράγματα ἔχουσιν ἄλλως, καὶ ἡ ἀπόδρασις ἑπομένως δὲν τιμωρεῖται εἰμὴ μόνον, ἐὰν εἶχε χώραν vis ἢ conspiratio. *Stübel* Crim. Verf. IV. σελ. 25. 139. Archiv des Criminalr. VIII. σελ. 533. *Heffter* σελ. 246. Διαφωνεῖ ἐν μέρει ὁ *Bauer* Lehrb. §. 366., ὅστις ὅμως ὁμολογεῖ, ὅτι κατὰ τὴν δικαστικὴν πρᾶξιν ἐπιβάλλεται μικρὰ τιμωρία. Ὅρα

Daehne de poena malefici carcere profugi. Rostock. 1829. *Abegg* Lehrb. σελ. 595.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Εἰς τὴν Αὐστρίαν ἡ ἀφ' ἑαυτοῦ ἐλευθέρωσις τοῦ φυλακισμένου δὲν τιμωρεῖται ἀλλ' ἔχει μόνον πειθαρχικὰς συνεπείας. *Jenull* das oestereich. Criminalr. II. σελ. 402. Ἐπίσης καὶ τὸ πρωσσικὸν δίκαιον ἀφίνει ἀτιμώρητον τὴν πρᾶξιν. Διάτ. τῆς 23 μαΐου 1797 καὶ τῆς 6 νοεμβρίου 1835 (*Mannkopf* σελ. 90.). Ὅρα ὅμως *Hitzig* H. 40. σελ. 365. Ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος, ἄρθρ. 245. ἀπειλεῖ κατὰ τοῦ φυλακισμένου, ὅστις ἀφ' ἑαυτοῦ κατώρθωσε τὴν ἐλευθέρωσίν του, φυλάκισιν 6 μηνῶν ἕως 1 ἔτους, ἐὰν ἐγένετο bris de prison ou violences· ὅθεν, argumento a contrario, αἱ λοιπαὶ περιπτώσεις δὲν τιμωροῦνται. *Hellie* théorie IV. p. 435. Ἡ διὰ καταβάσεως ἔξοδος ἀπὸ τῆς φυλακῆς, ἡ διάρρηξις τῶν δεσμῶν, ἡ ἐξαπάτησις τῶν φυλάκων δὲν ἀποτελεῖ ἀδίκημα. *Jusses* traité IV. p. 82. *Hellie* IV. p. 435. Ὁ βαυαρικὸς νόμος, ἄρθρ. 330. τιμωρεῖ τὴν ἀφ' ἑαυτοῦ ἐλευθέρωσιν τοῦ φυλακισμένου τότε μόνον, ὅταν αὕτη κατωρθώθη διὰ βίας κατὰ προσώπου ἢ δι' ἄλλων ἀδικημάτων. Ὅθεν αἱ λοιπαὶ περιπτώσεις δὲν τιμωροῦνται. Ὁ σαξωνικὸς νόμος σιωπᾷ, διότι, κατὰ τὰς αἰτιολογίας (σελ. 97.), ὁ νομοθέτης τότε μόνον ἐθεώρησεν ἀξιόποινον τὴν ἀφ' ἑαυτοῦ ἐλευθέρωσιν τοῦ φυλακισμένου, ὅταν ἐπράχθησαν ἄλλα ἀδικήματα. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος ἄρθρ 181. τιμωρεῖ τὸν φυλακισμένον, ὅστις ἀφ' ἑαυτοῦ κατώρθωσε τὴν ἐλευθέρωσίν του διὰ βιαιοπραγιῶν ἢ διὰ συνωμοσίας μετ' ἄλλων φυλακισμένων, μὲ φυλάκισιν 8 ἡμερῶν ἕως 6 μηνῶν, ἐὰν δὲ ἔγινε χρῆσις βίας κατὰ τῶν ἐπιφορτισμένων τὴν φύλαξιν ἀτόμων, μὲ τὴν ποινὴν τῆς ἀντιστάσεως.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον ἄρθρ. 185. οἱ φυλακισμένοι, ὅσοι κατώρθωσαν ἢ ἐπροσπάθησαν να κα-

τορθώσωσι διὰ τῆς βίας τὴν ἐλευθέρωσίν των, τιμωροῦνται μὲ φυλάκισιν τοὐλάχιστον 6 μηνῶν, ἐκτὸς τῆς μεγαλειτέρας ποινῆς, ἐὰν ἐπὶ τῆς ἀποδράσεώς των ἔπραξαν καὶ ἄλλα δεινότερα πλημμελήματα ἢ κακουργήματα.

§. 198.

Γ) Ἡ *ἐλευθέρωσις φυλακισμένου διά τινος τρίτου* τιμωρεῖται, 1) ἐὰν συμβῇ διὰ βιαίας *ῥήξεως τῆς φυλακῆς* (α)· καθόσον ἤθελε πραχθῇ τὴν νύκτα ἢ τὴν ἡμέραν, μὲ τὴν ποινὴν σωματικοῦ σωφρονισμοῦ καὶ βαρέων ἔργων εἰς τὰ μεταλλεῖα (damnatio in metallum), ἢ μὲ τὴν ποινὴν σωματικοῦ σωφρονισμοῦ καὶ μετριωτέρων ἔργων εἰς τὰ μεταλλεῖα διὰ βίου ἢ ἐπὶ ὡρισμένον χρόνον (β), 2) Ἐκτὸς δὲ τῆς περιπτώσεως ταύτης, καὶ ὅταν ἡ πρᾶξις δὲν ἀποτελῇ ἴδιον ἀδίκημα ὡς ἐκ τοῦ σκοποῦ τοῦ ἐλευθερωτοῦ, ὡς ἐκ τοῦ εἴδους τοῦ ἀδικήματος, τὸ ὁποῖον ἔφερε τὴν φυλάκισιν, ἢ ὡς ἐκ τοῦ τρόπου τῆς ἐλευθερώσεως (γ), θεωρεῖται ὁ τρίτος, κατὰ τὰς γενικὰς ἀρχὰς, ἤτοι ὡς *βοηθὸς* τοῦ ἀδικήματος, ἕνεκα τοῦ ὁποίου ἦτο φυλακισμένος ὁ ἐλευθερωθεὶς, ἤ, κατὰ τὰς περιστάσεις, ὡς *συναίτιος* τοῦ ἀδικήματος τῆς ἀφ᾽ ἑαυτοῦ ἐλευθερώσεως τοῦ φυλακισμένου (δ).

(α) Διότι τότε ὑπάρχει effractis καὶ ἰσχύει ἡ L. 2. D. de effractoribus.

(β) L. 2. D. cit. Ἡ δικαστικὴ πρᾶξις τιμωρεῖ αὐτήν τε καὶ τὴν ἑπομένην περίπτωσιν μὲ πρόσκαιρον φυλάκισιν ἢ βορεῖαν εἱρκτὴν Böhmer ad Art. 180. §. 4. Koch l. c. §. 619.

(γ) π. χ. τὸ crimen Maj. (L. Jul. Maj.) ἢ τὴν perduellio, ἀπαγωγὴν, στάσιν κ. τ. τ.

(δ) Ὁ Rosshirt Lehrbuch §. 242. καὶ ὁ Martin Lehrb. §. 247. παραβλέπουσιν ὁλοτελῶς τὸν πρῶτον ὅρον, ὡς παρέβλεπεν ὁ συγγραφεὺς εἰς τὰς μέχρι τοῦδε ἐκδόσεις τὸν δεύτερον.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Περὶ τῆς διὰ τρίτων ἐλευθερώσεως τῶν φυλακισμένων δὲν περιέχει τὸ κοινὸν δίκαιον κανένα ποινικὸν νόμον. Ἡ παρὰ τοῦ συγγραφέως ἀναφερομένη L. 2. D. de effractor δὲν ἀνήκει ἐνταῦθα, διότι ὁ effractor δὲν ἔπραττε ῥῆξιν τῆς φυλακῆς. Ὅρα *Wächter* Lehrb. II. σελ. 504. *Henke* Handb. III. σελ. 325. *Luden* vom Versuche σελ. 194. *Rosshirt* Gesch. II. σελ. 125. Τὸ περὶ ἑρμηνείας τῆς L. 4. D. ad Leg. Jul. majest. ἀμφισβητεῖται. Ὅρα *Sanio* ad leg. Corn. de sicariis p. 53. *Rosshirt* Gesch. II. σελ. 124. Πασῶν ὀρθοτέρα φαίνεται ἡ ἑρμηνεία τῆς L. 4. ὑπὸ *Zirkler* vom Majestätsverbrechen σελ. 110. Ἡ ὑπὸ τοῦ *Rosshirt* ἀναφερομένη L. I. Cod. de priv. carcer. δὲν ἀφορᾷ εἰμὴ τὴν ἄνευ ἀδείας διατήρησιν δεσμωτηρίου. Εἶναι ἀληθὲς, ὅτι ἐπίσης ἀνάρμοστος εἶναι ἡ ἔποψις εἴτε μετοχῆς εἴτε βοηθείας εἰς τὸ ἀδίκημα τῆς ἀποδράσεως. Ὅρα ὅμως *Abegg* Lehrb. σελ. 594. Ἡ ἔννοια τοῦ crimen majestatis, ὡς τοῦτο ἐμορφώθη παρ' ἡμῖν, τουτέστιν ὡς ἀδίκημα προδοσίας τῆς πατρίδος, δὲν ἁρμόζει βεβαίως κατ' οὐδεμίαν περίπτωσιν. Ἀπ' ἐναντίας δύναταί τις νὰ ἰσχυρισθῇ, ὅτι ὅστις ἐλευθερόνει ἀθεμίτως φυλακισμένους, προσβάλλει τὰ δικαιώματα τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας. Ὅτι δὲ ἡ δικαστικὴ πρᾶξις τιμωρεῖ τὴν ἐλευθέρωσιν φυλακισμένου, εἶναι ἀναντίῤῥητον. *Tittman* Hadbuch II. σελ. 100.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Ὁ αὐστριακὸς νόμος (ὅρα ἀνωτέρω τὴν σημ. 2. ἐπὶ τοῦ §. 196.), §. 197. 198, τιμωρεῖ τὸν τρίτον ἐλευθερωτὴν (ὁ ὁποῖος δὲν παραβαίνει καθήκοντα τῆς ὑπηρεσίας του) μὲ κάθειρξιν 6 μηνῶν ἕως 1 ἔτους· ἐὰν δὲ ὁ φυλακισμένος κατηγορεῖτο δι' ἐσχάτην προδοσίαν καὶ ὁ ἐλευθερωτὴς τὸ ἐγίνωσκε, μὲ κάθειρξιν 5—10 ἐτῶν. Τὸ πρωσσικὸν δίκαιον, §. 160, τιμωρεῖ τὴν ἐλευθέρωσιν φυλακισ-

μένου μὲ φυλάκισιν 4 ἑβδομάδων ἕως 6 μηνῶν· ἐὰν ἐγένετο διὰ βίας κατὰ προσώπου καὶ διὰ ῥήξεως τῆς φυλακῆς, μὲ βαρεῖαν εἱρκτὴν 1—6 ἐτῶν· ἐὰν ὁ φυλακισμένος ἦτο ἔνοχος ἐσχάτης προδοσίας, μὲ τὸν διὰ τοῦ ξίφους θάνατον, εἰς ἐλαφροτέρας δὲ περιπτώσεις, μὲ βαρεῖαν εἱρκτὴν τὸ πολὺ 10 ἐτῶν. Ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος, ἄρθρ. 238, ἀπειλεῖ ποινὰς ἀναλόγους τῶν ἀδικημάτων, ἕνεκα τῶν ὁποίων εὑρίσκετό τις εἰς τὴν φυλακήν· ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ ἀδικήματος τιμωρουμένου μὲ θάνατον ἢ δεσμὰ διὰ βίου, φυλάκισιν 1—5 ἐτῶν, καί, ἂν ἐγένοντο βιαιοπραγίαι, εἱρκτήν· εἰς περιπτώσεις ἐλαφροτέρας, φυλάκισιν 6 ἡμερῶν ἕως 3 μηνῶν. Κατὰ τὸν βαυαρικὸν νόμον, ἄρθρ. 328. ὅστις ἐλευθερόνει φυλακισμένον, εἰς ὃν ἐπίκειται ποινὴ θανάτου, τιμωρεῖται μὲ ἁπλῆν εἱρκτὴν 4—6 ἐτῶν· ἐὰν ἐπίκειται βαρεῖα εἱρκτή, μὲ ἁπλῆν εἱρκτὴν 1—4 ἐτῶν· εἰς ἐλαφροτέρας περιπτώσεις ἄρθρ. 418.), μὲ φυλάκισιν ἀνάλογον. Ὁ σαξωνικὸς νόμος, ἄρθρ. 109, τιμωρεῖ τὴν πρᾶξιν, ἐὰν ἔγινε διὰ τῆς βίας, μὲ φυλάκισιν 6 μηνῶν ἕως 2 ἐτῶν, ἄλλως, μὲ φυλάκισιν 3 ἑβδομάδων ἕως 1 ἔτους. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος, ἄρθρ. 180, τιμωρεῖ τὴν πρᾶξιν μὲ φυλάκισιν· εἰς βαρείας δὲ περιπτώσεις *δύναται* νὰ ἐπιβληθῇ καὶ ἁπλῆ εἱρκτὴ τὸ πολὺ 3 ἐτῶν, ἐὰν ὁ ἐλευθερωθεὶς εἶχε καταδικασθῇ εἰς βαρεῖαν εἱρκτὴν ἢ ἄλλην δεινὴν ποινήν, ἢ δὲν ἦτο πολλὰ ἐπικίνδυνος εἰς τὴν κοινὴν ἀσφάλειαν. Ὁ βραουνσβειγικὸς νόμος τῆς 23 φεβρουαρίου 1837, §. 4. (ὑπὸ τὰ κατὰ τῆς δημοσίας τάξεως ἀδικήματα) τιμωρεῖ τὴν πρᾶξιν μὲ φυλάκισιν ἢ μὲ εἱρκτὴν 4 μηνῶν ἕως 3 ἐτῶν.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον. ἄρθρ. 181., ὅστις ἐλευθερόνει φυλακισμένον διὰ βίας ἐπαχθείσης κατὰ τῶν ἐπιτετραμμένων τὴν ἐπαγρύπνησιν ἢ φύλαξιν ἢ διὰ ῥήξεως τῆς φυλακῆς, τιμωρεῖται μὲ εἱρκτήν· ἐὰν δὲ ἐλευ-

θερώσῃ αὐτὸν κατ' ἄλλον τρόπον καὶ ἰδίως δι' ἐξαπατήσεως ἢ δωροδοκίας τῶν εἰρημένων, μὲ φυλάκισιν τοὐλάχιστον 3 μηνῶν. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 186, ὅστις χορηγεῖ εἰς φυλακισμένον ὅπλα ἢ ἄλλα πρὸς ἀπόδρασίν του πρόσφορα ἐργαλεῖα, ἐὰν δὲν ὑπόκηται εἰς μεγαλητέραν ποινὴν ὡς συνεργὸς ἢ βοηθὸς, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν 1 μέχρις 6 μηνῶν.

Σημ. 3. *τοῦ ἐκδ.* Σφάλλουσιν οἱ νομοθέται ὅσοι συνδέουσι τὴν ἀπειλουμένην ποινὴν μὲ τὸ εἶδος τοῦ ἀδικήματος, διὰ τὸ ὁποῖον κατηγορεῖτο ὁ φυλακισμένος. Τὸ τοιοῦτον σύστημα εἶναι συγχρόνως ἄδικον καὶ ἀνεπίδεκτον ἐφαρμογῆς. Μόνον κατὰ τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς δύναται νὰ ληφθῇ τοῦτο παρὰ τοῦ δικαστοῦ ὑπ' ὄψιν.

Σημ. 4. *τοῦ ἐκδ.* Καὶ ἀρχαῖοι νομοδιδάσκαλοι (*Clarus* quaest. 29. nr. 5.) ἐθεώρησαν ἀτιμωρήτους τοὺς συζύγους καὶ τοὺς στενοὺς συγγενεῖς τοῦ φυλακισμένου, τὸν ὁποῖον ἐλευθερόνουσι τῆς φυλακῆς. Ὁ γαλλικὸς ποιν. νόμος, ἄρθρ. 248, τότε μόνον ἀπαλλάττει τῆς ποινῆς τὰ πρόσωπα ταῦτα, ὅταν βοηθῶσι δι' ἀποκρύψεως (récelement) τοὺς ἐνόχους. Γαλλικά τινα δικαστήρια ἐπεξέτειναν (ἄνευ λόγου) τὴν διάταξιν ταύτην. *Hellie* IV. p. 465. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος, §. 180, θεωρεῖ τὴν συγγένειαν ὡς ἐλαφρυντικὸν λόγον. Πολλοὶ ὑπῆρχον ἐν Βυρτεμβέργῃ ἀπαιτοῦντες τὸ ἀτιμώρητον. Τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον ἀφίνει ἀτιμώρητα τὰ εἰρημένα πρόσωπα, ἐὰν δὲν πράξωσι βιαίαν ῥῆξιν τῆς φυλακῆς ἢ ἄλλα ἀδικήματα.

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον ἄρθρ. 74. 76., οἱ σύζυγοι, συγγενεῖς ἐξ αἵματος ἀνιόντες καὶ κατιόντες, ἀδελφοὶ, κηδεσταὶ μέχρι δευτέρου βαθμοῦ, ἐπίτροποι ἢ ἐπιμεληταὶ τοῦ ἐνόχου, οἵτινες εὐκολύνουσιν ἐν γνώσει τὴν δραπέτευσιν αὐτοῦ, συντρέχουσιν αὐτὸν ἐκ τῆς φυλακῆς

δραπετεύσαντα εἰς τὸ νὰ διασωθῇ, τὸν κρύπτουσιν ἀπὸ τὰς ἐρεύνας τῆς ἀρχῆς, ἢ ἐμποδίζουσιν αὐτὰς, μόνον χάριν προσωπικῆς ὑπερασπίσεως αὐτοῦ, ἀπαλλάττονται πάσης ποινῆς.

ΥΠΟΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΡΙΤΗ.

Περὶ παραβάσεως τῆς λεγομένης Urfehde.

Henr Gottl. Eylenstein tractatus juris crimin. de jure circa urphedam. Jen. 1754. 4.

Paul. Phil. Wolfart pr. de crimine fractae urphedae. Rint. 1748. 4.

Biedermann Bemerk. über Landesverweisung und Urfehde (Archiv des Criminalr. B. III. St. 2. N. 3.).

§. 199.

Ἡ ἔνορκος ὑπόσχεσις ὑποδίκου ἢ καταδίκου, ὅτι δὲν θέλει ζητήσει ἐκδίκησιν διὰ τὴν κατ' αὐτοῦ γενομένην ποινικὴν καταδίωξιν, ἢ ὅτι δὲν θέλει ἐπανέλθει ἀπὸ τῆς ἐξορίας πρὶν ἢ συμπληρωθῇ τῆς ποινῆς ὁ χρόνος, λέγεται Urfehde (α). Ὑποβάλλονται δὲ εἰς τὴν ὁρκωμοσίαν ταύτην οἱ ἐξόριστοι, οἱ ὑπὸ ἀνάκρισιν διατελέσαντες, μετὰ τὴν ἀπόλυσιν αὐτῶν ἀπὸ τῆς ἀσφαλιστικῆς φυλακῆς, καὶ οἱ κατάδικοι, μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς ἐπιβληθείσης εἰς αὐτοὺς ποινῆς τῆς φυλακίσεως ἢ βαρείας εἱρκτῆς καὶ τὴν παρεπομένην αὐτῶν ἀπὸ τῆς φυλακῆς ἀπόλυσιν (β). Πᾶσα πρᾶξις ἀντιβαίνουσα εἰς τὴν τοιαύτην ἔνορκον ὑπόσχεσιν, ἀποτελεῖ τὸ *ἀδίκημα τῆς παραβάσεως τῆς* Urfehde.

Urpheda de non redeundo—de non ulciscendo.

(α) Walch Glossar. voc. Urphede. p. 525. Ὁ Martin Lehrbuch. §. 249. 305. ἀναφέρει τὴν τοιαύτην ἐπιορκίαν (Urfehdebruch) εἰς μόνην τὴν Urpheda de non ulciscendo. Ἀλλὰ, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς συντάξεως τῆς Π. Δ. Κ. Urfehde ἐλέγετο οὐ μόνον ἡ ἔνορκος ὑπόσχεσις τοῦ τιμωρηθέντος, ὅτι δὲν θέλει ζητήσει ἐκδίκησιν διὰ τὰ ἐπιβληθέντα αὐτῷ παθήματα («nicht zu anden, zu effern, oder zu rächen»), ἀλλὰ καὶ ἡ ἔνορκος ὑπόσχεσις τοῦ ἐξορίστου, ὅτι δὲν θέλει πατήσει τὸ ἔδαφος τῶν τόπων, ἀπὸ τῶν ὁποίων τὸν ἀποκλείει ἡ ἐξορία. Ἐλέγετο δὲ τοῦτο: ἐξομνύναι τὴν χώραν (ἡγεμονίαν ἐπαρχίαν κτλ.) διὰ τῆς δεδομένης ἐνόρκου ὑποσχέσεως. Τοιαύτης ἐξωμοσίας ἐδύνατο ὁ συγγραφεὺς ν' ἀναφέρῃ ὑπὲρ τὰ 100 παραδείγματα, ποριζόμενος αὐτὰ ἔκ τινος δικαστικῆς βίβλου τῆς πόλεως Schwabach ἀπὸ 1503 ἕως 1579 (χειρογράφου).

(β) Böhmer ad Carpzov Q. 47. obs. 1. Περὶ τοῦ πρακτέου, ἐν περιπτώσει ἀπαρνήσεως τῆς ὁρκωμοσίας, πρβ. Clasen ad art. 108. p. 313. Mylius ad Beyer art. 176. p. 9. v. Bülow und Hagemann pract. Erört. Thl. I. N. 49. Meister pract. Bem. Thl. I. p. 188. Ἀλλὰ τὸ σύστημα τῆς τοιαύτης ὁρκωμοσίας εἶναι καθ' ἑαυτὸ ἀξιοκατάκριτον, καὶ φρονίμως διὰ τοῦτο κατηργήθη πολλαχοῦ. Klein Annalen Bd. XV. σελ. 359. Ὁ Rosshirt Lehrbuch §. 109. θεωρεῖ τὴν Urfehde, πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὡς «σοφὸν, καὶ σύμφωνον μὲ τὸν χαρακτῆρα τοῦ λαοῦ καὶ μὲ τὰ ἔθιμα αὐτοῦ μέσον». Ἀλλ' ἡ ἱστορία μᾶς διδάσκει ἀπ' ἐναντίας ὅτι ἡ τοιαύτη ἐπιορκία (Urfehdebruch) ἦτο κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα μία τῶν δεινοτέρων πληγῶν τῶν δικαστῶν, καὶ ὅτι οἱ μαστιγούμενοι ὡρκίζοντο πολλάκις ἑξάκις ἢ καὶ ὀκτάκις ἐκ νέου, καὶ πάλιν ὑπέκυπτον εἰς τῆς μαστιγώσεως τὴν ποινήν.

§. 200.

Ὅστις παραβαίνει τὸν τοιοῦτον αὑτοῦ ὅρκον, Α) ἐὰν μὲν ἐκδικῆται διά τινος μὲ ὡρισμένην ποινὴν τιμωρητέου ἀδικήματος, τιμωρεῖται κατὰ τὰς περὶ τοῦ ἀδικήματος τούτου ἰσχυούσας ἀρχὰς, ἐπὶ ὑποθέσει, ὅτι ἡ ἐπιβλητέα εἰς αὐτὸ ποινὴ εἶναι βαρυτέρα τῆς ποινῆς τῆς ψευδορκίας· Β) ἐὰν δὲ ἐκδικῆται κατ' ἄλλον τρόπον, τιμωρεῖται μὲ τὴν ποινὴν τῆς ἀποκοπῆς τῆς χειρὸς ἢ τῶν δακτύλων (α). Ἡ αὐτὴ ποινὴ εἶναι νομίμως ἐπιβλητέα καὶ εἰς πάντα ἐξόριστον, ὅστις ἐπιορκεῖ διὰ τῆς ἁπλῆς αὑτοῦ

πανόδου (β). Εἶναι δὲ, ὡς πρὸς τὰς νομίμους συνεπείας τῆς πράξεως, ἀδιάφορον, ἐὰν ὁ ἐξόριστος ἐπανῆλθε πρὸς περιφρόνησιν τῆς ἀρχῆς ἢ δι' ἄλλους οἱουςδήποτε λόγους (γ).

(α) C. C. C. Art. 108. «Bricht einer eine geschworne Urphehde mit Sachen und Thaten, darum er unsrer Kaiserlichen Rechte und dieser Ordnung nach zum Tod ohne das möchte gestraft werden, derselben Todesstrafe soll Folge geschehen. So aber eine Urphede mit Sachen, darum er das Leben nicht verwirkt hat, fürsetzlich und freventlich verbreche, der soll als Meinediger mit Abhauung der Hand oder Finger gestraft werden». (Ἐὰν μὲν παραβῇ τις τὸν ὅρκον του διὰ πράξεων ἐπιφερουσῶν τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου, καταδικάζεται εἰς τὴν ποινὴν ταύτην· ἐὰν δὲ ἡ ἐπιβλητέα ποινὴ δὲν ἦναι ἡ τοῦ θανάτου, τιμωρεῖται ὡς ψεύδορκος μὲ τὴν ἀποκοπὴν τῆς χειρὸς ἢ τῶν δακτύλων.) Τὰ περὶ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου ὁριζόμενα ἰσχύουσι καὶ περὶ τῶν ἄλλων ποινῶν, τῶν βαρυτέρων τῆς ποινῆς τῆς ψευδορκίας.

(β) Δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 107. Ὅτι δὲ τοιαύτην ἔννοιαν εἶχε καὶ κατὰ τὴν ΙΣΤ'. Ἑκατονταετηρίδα τὸ ἄρθρον τοῦτο, ἐξάγεται πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐκ τῆς προμνημονευθείσης δικαστικῆς βίβλου τῆς πόλεως Schwabach (σελ. 110.), κατὰ τὴν ὁποίαν παραπλησία τις περίπτωσις ἐτιμωρήθη, ἐν ἔτει 1538, μὲ τὴν ἀποκοπὴν τῶν δακτύλων, γενομένης ῥητῆς ἐφαρμογῆς τῆς Π. Δ. Κ. Πρὸ τῆς Π. Δ. Κ. ἐφυλακίζοντο μὲν πρὸς καιρὸν οἱ τοιοῦτοι ἐπίορκοι (Urfehdebrecher), ὑπεβάλλοντο δὲ εἰς νέαν ὁρκωμοσίαν καὶ ἐφέροντο πάλιν πέραν τῶν ὁρίων. Τὸ αὐτὸ ἐπράττετο, ἂν ἡ ἐπιορκία ἐπανελαμβάνετο δευτέραν καὶ τρίτην φοράν. Τὴν κατάχρησιν ταύτην ἠθέλησε νὰ καταπαύσῃ ὁ Κάρολος διὰ τοῦ 107 ἄρθρου. Οἱ πρακτικοὶ ὅμως θέλουσι νὰ προσδιορίσωσι τὴν ποινὴν κατὰ βαθμοὺς, ἀναλόγως τῆς ἐπαναλήψεως τῆς ἐπανόδου Πρβ. Klasen ad Art. 108. p. 314. 315. Περὶ τῆς ἐν Σαξωνίᾳ τιμωρίας τοῦ τοιούτου ἀδικήματος πρβ. Rivinus pr. de poena fractae Urphedae ex praescripto legum saxonicarum omnino statuenda. Lips. 1735.

(γ) Ἐν γν. εἶναι οἱ: Böhmer ad Art. 108. §. 2. καὶ Meister jun Princ. jur. crim. §. 443., στηριζόμενοι εἰς τὰς λέξεις τοῦ ἄρθρ. 108. «fürsetzlich und freventlich».

Σημ. τοῦ ἐκδ. Ἂν καὶ ἀδίκημα τοιαύτης ἐπιορκίας (Urfedebruch) δὲν ὑπάρχῃ πλέον κατὰ τὴν ἀρχαίαν αὐτοῦ σημασίαν, διότι δὲν δίδεται πλέον τοιοῦτος ὅρκος, ὑπάρχει ὅμως παραπλήσιόν τι ἀδίκημα, τὸ τῆς ἀθεμίτου ἐπανόδου ἀπὸ τῆς ἐξορίας, ἔχον πρακτικὴν ἰσχὺν ἁπανταχοῦ, ὅπου ἡ

ποινὴ τῆς ἐξορίας εἶναι εἰσέτι ἐν χρήσει. Ὑπὸ τοιαύτην ἔννοιαν περιέχεται τὸ ἀδίκημα τοῦτο καὶ εἰς τὰς νεωτέρας νομοθεσίας. Ὁ αὐστριακὸς νόμος, ἄρθρ. 83, ἀπειλεῖ κατὰ τοῦ ἐπανερχομένου ἐξορίστου ἔκθεσιν, κάθειρξιν ἐπὶ 6 μῆνας ἕως 1 ἔτους καὶ νέαν ἐξορίαν. Τὸ πρωσσικὸν δίκαιον, §. 191, (ὅρα καὶ διατάγματα παρὰ *Mannkopf* σελ. 118.) ἀπειλεῖ κατὰ τοῦ ἀπὸ τῆς ἐξορίας ἐπανερχομένου ἀνεστίου ἀγύρτου κάθειρξιν ἐν φρουρίῳ ἐπὶ 2 ἔτη· ἐὰν δὲ ἐπανέλθῃ καὶ δεύτερον, κάθειρξιν διὰ βίου. Κατὰ τὸν §. 572. τῆς πρωσσικῆς ποιν. δικονομίας πρέπει νὰ γίνεται γνωστὴ εἰς τὸν ἐξοριζόμενον ἡ μὲ τὴν ἐπάνοδον συνδεδεμένη ποινή. Κατὰ τὸν γαλλικὸν ποινικὸν νόμον, ἄρθρ. 32, ὁ ἐξόριστος, ὅστις ἐπανέρχεται πρὸ τῆς παρελεύσεως τοῦ χρόνου τῆς ἐξορίας, καταδικάζεται εἰς νέαν ἐξορίαν ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον, ἐφ' ὅσον ἔμελλεν ἔτι νὰ διαρκέσῃ ἡ πρώτη, ἢ τὸ πολὺ ἐπὶ τὸ διπλοῦν τοῦ χρόνου τούτου. Ὁ βαυαρικὸς νόμος, ἄρθρ. 331, τιμωρεῖ τὸν ἐπανερχόμενον ἐξόριστον μὲ δημοσίαν ἔκθεσιν καὶ μὲ ἁπλῆν εἱρκτὴν 1—4 ἐτῶν. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος, ἄρθρ. 183, τιμωρεῖ τὸν ἐπανερχόμενον μὲ φυλάκισιν ἢ μὲ ἁπλῆν εἱρκτὴν τὸ πολὺ 1 ἔτους (ἀναλόγως μὲ τὸ μέγεθος τῆς ποινῆς, μὲ τὴν ὁποίαν ἦτο συνδεδεμένη ἡ ἐξορία).

Προσθ. τοῦ μεταφρ. Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον ἄρθρ. 188., μὲ φυλάκισιν τοὐλάχιστον 3 μηνῶν τιμωροῦνται 1) ὅσοι ὑπὸ ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν διατελοῦντες παραβῶσι τινὰ τῶν εἰς τὰ ἄρθρα 35—37 διαλαμβανομένων ὅρων, 2) ὅσοι ξένοι εἰς ἐξορίαν καταδικασθέντες ἐπανέλθωσιν ἄνευ ἀδείας ὑφ' ὁποιονδήποτε πρόσχημα ἐντὸς τῆς ἐπικρατείας. Μετὰ δὲ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ποινῆς, οἱ μὲν πρῶτοι ὑποβάλλονται ἐκ νέου εἰς ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν 5—10 ἐτῶν, οἱ δὲ τελευταῖοι φέρονται αὖθις πέραν τῶν ὁρίων.

ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ.

Ἀδικήματα κατὰ τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας· Στάσις

C. Fr. Willisch Diss. de tumultu ac seditione. Vit. 1791.
G. A. Schlettwein dien in den deutschen Reichsgesetzen bestimmte weise Ordnug der Gerechtigkeit widen Aufruhr und Empörung gegen die Obrigkeit. Leipz. 1791.
Ueber Aufruhr und aufrührerische Schriften. (Stuve.) Braunschweig. 1793.
Io. Guil. Volkmann Diss de seditione. Lips. 1797.

§. 201.

Πᾶς ὑπήκοος ὀφείλει εὐπείθειαν εἰς τὰς προσταγὰς καὶ διατάξεις τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας, ἀντιπροσωπευομένης ὑφ᾽ ὁποιασδήποτε ἀρχῆς, καὶ ὑποταγὴν εἰς τὴν ἐνεργοῦσαν αὐτὰς ἐκτελεστικὴν δύναμιν. Ἡ παράβασις τοῦ καθήκοντος τούτου λέγεται *ἀντίστασις* καὶ δύναται νὰ πραχθῇ Α) δι᾽ *ἁπλῆς ἀπαρνήσεως τῆς ὑπακοῆς* εἰς καθεκάστας διαταγὰς τῆς ἀρχῆς, ἄνευ βιαιοπραγίας, περίπτωσις εἰς τὴν ὁποίαν δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶσιν ἀναγκαστικὰ μόνον μέσα, οὐχὶ δὲ καὶ νόμιμοι ποιναί· Β) διὰ χρήσεως ἢ ἀπειλῆς πρὸς χρῆσιν φυσικῶν δυνάμεων, ἐπὶ σκοπῷ ἐνεργοῦ ἐπιμονῆς εἰς τὴν ἀπείθειαν. Ἐὰν μὲν ἡ τοιαύτη χρῆσις ἢ ἀπειλὴ γίνεται 1) ὑπὸ *εἰδικῶν ἀτόμων*, ἢ ὑπὸ *πλειόνων* μέν, ἀλλὰ μὴ *ἐν πλήθει* (turba) *δημοσίᾳ* συνηθροισμένων (ἀντίστασις εἰς στενωτέραν ἔννοιαν), ἐφαρμόζονται αἱ περὶ τοῦ ἀδικήματος τῆς βίας (crimen vis) ἰσχύουσαι ἀρχαί. Ἐὰν δὲ 2) *συναθροίζεται δημοσίᾳ δέκα τοὐλάχιστον ἀνθρώ-*

πων (α) πλῆθος, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ ἰσχυροποιήσωσιν ἡνωμέναις δυνάμεσι τὴν ἰδιωτικὴν αὐτῶν θέλησιν ἐναντίον τῆς δημοσίας θελήσεως (τῆς ἀρχῆς). ὑπάρχει στάσις (Tumult, Aufruhr im weitern Sinne, seditio) (β).

Henke über den Begriff des Aufruhrs (N. Archiv. Bd. II. St. IV. σελ. 541. ff.).

(α) L. 4. §. 2. 3. D. de vi bon. rapt.

(β) L. 4. cit. 1. §. 1. ad L. Jul. Maj. L. 2. C. de seditiosis. P. G. P. Art. 127. R. A. v. J. 1526. §. 8. v. J. 1654. §. 178. Reichsschluss v. J. 1731. §. 2. 5.

Σημ. 1. τοῦ ἐκδ. Ἡ ἁπλῆ ἀπείθεια εἰς τὰς διατάξεις τῆς ἀρχῆς, ἐὰν συνίσταται μόνον εἰς τὸ μηδὲν πράττειν ἢ ἁπλῶς εἰς τὸ πράττειν ἐναντία τῶν ὑπὸ τῆς ἀρχῆς διατεταγμένων, ἐπιφέρει ἀναγκαστικῶν μόνον μέσων τὴν ἐφαρμογὴν (*Wächter* Lehrb. II. σελ. 65)· ἐὰν ὅμως ἡ ἀπείθεια ἀντιτάσσῃ ἐμπόδια εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν διατάξεων τῆς ἀρχῆς, τρέπεται εἰς ἀντίστασιν καὶ καθίσταται ἀξιόποινος. Τὸ κοινὸν δίκαιον δὲν περιέχει ὁριστικοὺς περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου γενικοὺς ποινικοὺς νόμους, καὶ διὰ τοῦτο αἱ περιπτώσεις τῆς ἀντιστάσεως ὑπήγοντο ἤτοι εἰς τὸ crimen vis, ἢ ὡς ἐκ τοῦ σκοποῦ τῆς πράξεως, εἰς τὸ crimen majestatis. Ὅρα πρὸς τοῖς ἐν τῇ σημ. β. ἀναφερομένοις νόμοις: L. 3. D. ad leg. Jul. de vi publ. L. 10. C. ad leg. Jul. de vi. εἶναι βέβαιον, ὅτι εἰς τὴν Ῥώμην ἡ κατὰ τῶν magistratus majores ἀντίστασις ἐδύνατο ν' ἀποτελέσῃ ἐσχάτην προδοσίαν. *Zirkler* Majestäsverbrechen σελ. 9. Ἀλλὰ ἔπειτα ἐπεκράτησεν ἄλλη γνώμη, ὥστε εἰς ὀλίγας μόνον περιπτώσεις ἐδύνατο ἤδη νὰ πραχθῇ crimen majestatis. *Zirkler* σελ. 107. Συνήθως ὅμως ἐφαρμόζονται ἐπὶ τῆς ἀντιστάσεως αἱ περὶ τοῦ crimen vis ἰσχύουσαι ἀρχαί. *Rosshirt* Gesch. II. σελ. 49. Εἰς τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον διέκρινον μέν τινες (ὡς καὶ οἱ κλασικοὶ συγγραφεῖς) τρία εἴδη στασιαστικῶν συναθροίσεων, turba, tumultus καὶ seditio.

ἡ μὲν turba ὅμως δὲν ἦτο καθ' ἑαυτὴν ἀξιόποινος, ἀλλὰ παράνομοί τινες πράξεις, ἐὰν ἐτελοῦντο in turba, ἐπέφερον βαρυτέρας τῶν συνήθων ποινῶν καὶ κατὰ τοσοῦτον μόνον ἦτο ἡ ἔννοια τῆς turba νομικῶς σπουδαία (L. 4. §. 3. D. de vi bonor. rapt.). Ἡ turba ἐδύνατο προσέτι νὰ ἔχῃ σοβαρὸν χαρακτῆρα ὡς ἐκ τῆς εὐθύνης τὴν ὁποίαν ἐπέσυρεν εἰς ἑαυτὸν ὁ αὐτουργὸς τοιαύτης συναθροίσεως, καὶ καθόσον ἡ turba ἐχρησίμευεν ὡς μέσον διὰ νὰ πραχθῇ vis publica ἢ crimen majestatis. *Pauli* rec. sent.V.§.1. *Zirkler* vom Majestäsverbrechen σελ. 84. Ὁ tumultus ἐπίσης δὲν ἀπετέλει ἴδιον ἀδίκημα, ἀλλ' ἐγίνετο τῆς λέξεως ταύτης χρῆσις προκειμένων ἀδικημάτων, καθ' ἃ εἶχον χώραν στασιαστικαὶ συναθροίσεις (ὅρα *Cicero* Philip. 8. cap. 1). Ἡ ἔκφρασις tumultus incedii, ἡ περιεχομένη εἰς L. 1. §. 2. D. de incend. σημαίνει ἁπλῶς τὴν ὡς ἐκ τοῦ incendium προελθοῦσαν συῤῥοὴν ἀνθρώπων (*Lamswerde* diss. de sedit. ac tumultu sec. jus rom. Lugd. 1820). Ἡ ἔκφρασις seditio ἐσήμαινε τήν τε εἰς τὸ crimen majestatis ὑπαγομένην στάσιν, καὶ τὰς ἀξιοποίνους συναθροίσεις τῶν πολιτῶν κατ' ἀλλήλων, καὶ πᾶσαν ἰδιαζόντως ἀξιόποινον ἀντίστασιν κατὰ τῆς ἀρχῆς, πρὸ πάντων δὲ τὴν στρατιωτικὴν ἀπειθαρχίαν. L. 1. 2. C. de seditios. *Cremani* elem. jur. crim. II. p. 62. *Poggi* elem. jurisp. crim. Lib. II. p. 48. Ἡ λέξις seditio ἐχρησίμευεν ἰδίως διὰ νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἄνευ συνωμοσίας συνάθροισιν τοῦ πλήθους, θέλοντος δι' αὐτοῦ τοῦ μέσου νὰ κατορθώσῃ ῥητὸν σκοπόν. Ἡ τοιαύτη συνάθροισις ἐδύνατο, ἀπευθυνομένη κατὰ τῆς res publica, ν' ἀποτελέσῃ crimen majestatis, ἀλλὰ καὶ χωρὶς τούτου ἐδύνατο ν' ἀποτελέσῃ τὸ crimen vis. *Zirkler* vom Majestätsverbr σελ. 69. 219. 225. *Weiske* Hochverrath- und Majestätsverbr.. σελ. 102. *Wächter* (Arch. des criminalr. 1835. σελ. 473). *Rosshirt* Gesch. II. σελ. 5ς

Ἡ const. un. Cod. de seditios. ἐννοεῖ ὑπὸ τὴν λέξιν seditio ἰδιαιτέραν κλάσιν ἀξιοποίνων πράξεων ταραττουσῶν τὴν ἡσυχίαν. Ἡ ἔκφρασις seditio εἰσήχθη καὶ εἰς τὴν δικαστικὴν πρᾶξιν (π. χ. παρὰ τοῖς ἰταλοῖς πρακτικοῖς). Τὸ ἄρθρ. 127. τῆς Π. Δ. Κ. ἀνάγεται εἰς τοὺς ἀρχηγοὺς τῆς στάσεως τοῦ λαοῦ κατὰ τῆς ἀρχῆς τουτέστι κατὰ τῆς νομίμου κυβερνήσεως. Διὰ νὰ ἐννοήσωμεν τὴν Π. Δ. Κ. πρέπει ν' ἀνακαλέσωμεν εἰς τὴν μνήμην μας, ὅτι κατά τινας κανονισμοὺς (Statute) περὶ τὸ τέλος ἤδη τῆς ιέ ἑκατονταετηρίδος ἡ στάσις ἐθεωρεῖτο ὡς crimen laesae majestatis (Wormser Reform. Buch 6. Tit. 15.), ὅτι τῆς συντάξεως τῆς Π. Δ. Κ. προηγήθησαν διάφοροι αὐτοκρατορικοὶ νόμοι περὶ στάσεως (π. χ. ὁ τοῦ 1526. §. 4., ὁ τοῦ 1530. §. 70.) καὶ ὅτι πολλαχοῦ ὑπῆρχον ἐν ἰσχύϊ αὐστηραὶ περὶ στάσεως διατάξεις, π. χ. Tyroler Empörungsordn. v. 1526. (εἰς *Rapp*'s Zeitschr. für Tyrol. V. σελ. 62.) Τὸ ἄρθρ. 127. ἀφορᾷ τὰς εἰς τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐπικινδύνους στάσεις κατὰ τῆς ἀρχῆς (τῶν ὁποίων ἡ τάσις ἔφερεν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ χαρακτῆρα ἐσχάτης προδοσίας). Περὶ τῆς ἑρμηνείας ὅρα *Zirkler* Majestätsverbr. σελ. 267. Wächter (Arch. 1835. σελ. 473.) *Müller* (Zeitschr. für Recht in Kurhessen 2 H. σελ. 89). *Rosshirt* Gesch. II. σελ. 51. 54.

Σημ. 2. τοῦ ἐκδ. Ἡ ἁπλῆ ἀπείθεια δὲν τιμωρεῖται, κατὰ τὸν *πρωσσικὸν* νόμον (ὅρα οὐσιῶδες περὶ τούτου διάταγμα παρὰ *Mannkopff* σελ. 91.). Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος ἐν τῷ ἄρθρ. 173 τιμωρεῖ περίπτωσίν τινα ἀντιστάσεως, τὴν ὁποίαν ἀποκαλεῖ Unbotmässigkeit (ὅρα κατωτέρω τὴν σημ. 4.), ἐν δὲ τῷ ἄρθρ. 169 τὴν συμφωνίαν πολλῶν πρὸς ἀπείθειαν, ἐὰν προκύπτῃ κίνδυνος τῆς κοινῆς ἡσυχίας καὶ ἀσφαλείας (μὲ ποινὴν φυλακίσεως τὸ πολὺ 6 μηνῶν, ἐπιβλητέαν εἰς τοὺς αὐτουργούς). Κατὰ τὸν περὶ πταισμάτων νόμον, ἄρθρ. 1, ἡ ἁπλῆ ἀπείθεια τιμωρεῖται μὲ ἐπίπληξιν, μὲ χρηματι-

κὴν ποινὴν, ἢ μὲ κράτησιν τὸ πολὺ 14 ἡμερῶν. Ἐπίσης καὶ ὁ σαξωνικὸς νόμος, ἄρθρ. 110, τιμωρεῖ μόνην τὴν περίπτωσιν *συμφωνίας* πρὸς ἀπείθειαν. *Krug* Studien II. σελ. 22. Ὁ βαυαρικὸς νόμος, ἄρθρ. 412, θεωρεῖ ὡς παρανόμως ἀπειθοῦντα μόνον ἐκεῖνον ὅστις ἀρνεῖται εἰς τὴν ἀρχὴν τὴν εἰς τὴν κατοικίαν του εἴσοδον.

Σημ. 3. *τοῦ ἐκδ.* Ὁ σαξωνικὸς νόμος, ἄρθρ. 112, τιμωρεῖ τὴν *διέγερσιν* (Auflauf), ἐὰν δεικνύεται ἀπείθεια ἢ περιφρόνησις εἰς τὴν ἀρχὴν ἢ εἰς τοὺς ὑπηρέτας αὐτῆς, ἐνῷ ἐνεργοῦσιν ἔργα τῆς ὑπηρεσίας μὲ φυλάκισιν 8 ἡμερῶν ἕως 2 μηνῶν, διὰ δὲ τὸν ἀρχηγὸν, μὲ φυλάκισιν 4 ἑβδομάδων ἕως 1 ἔτους. Κατὰ τὸν βυρτεμβεργικὸν νόμον, ἄρθρ. 170., διέγερσις ὑπάρχει, ἐὰν 10 τοὐλάχιστον ἄνθρωποι, ἔχοντες ἡλικίαν οὐχὶ κατωτέραν τῶν 16 ἐτῶν, συναθροισθῶσι (δημοσίᾳ) καὶ δείξωσιν ἀπείθειαν πρὸς τὴν ἀρχὴν ἢ τὴν ἐξυβρίσωσιν. Ἐὰν οἱ συναθροισθέντες διαλυθῶσιν ἀμέσως (ἢ καὶ μετὰ προηγηθεῖσαν διαταγὴν τῆς ἀρχῆς) τιμωροῦνται μόνον οἱ ἀρχηγοὶ καὶ οἱ ὁδηγοὶ μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ 3 μηνῶν.

Σημ. 4. *τοῦ ἐκδ.* Κατὰ τὸν αὐστριακὸν νόμον, §. 70, ἡ ἀντίστασις ὑπάγεται εἰς τὰς δημοσίας βιαιοπραγίας· τιμωρεῖται δὲ ὅστις ἀνθίσταται εἰς δικαστὴν ἢ εἰς ἄλλον τινὰ ἐνδεδυμένον οἱανδήποτε ἀρχὴν, ἢ εἰς τοὺς ἀπεσταλμένους τῆς ἀρχῆς ὡς πρὸς ἔργα τῆς ὑπηρεσίας, ἢ εἰς τὸν ἐνεργοῦντα τὴν δημοσίαν του ὑπηρεσίαν σκοπὸν, ἐὰν μὲν ἡ ἀντίστασις ἐγένετο δι' ὅπλων ἢ κατέστη ἐπιβλαβὴς, μὲ κάθειρξιν 1—5 ἐτῶν, ἄλλως δὲ, 6 μηνῶν ἕως 1 ἔτους. Τὸ πρωσσικὸν δίκαιον, §. 166. τιμωρεῖ τὴν διὰ βίας ἀντίστασιν μὲ φυλάκισιν ἢ μὲ βαρεῖαν εἱρκτὴν 2 μηνῶν ἕως 2 ἐτῶν (ὅρα *Mannkopf* σελ. 91. περὶ τῆς σημασίας τῆς ἐκφράσεως : διὰ βίας [thätlich]). Ὁ βαυαρικὸς νόμος, ἄρθρ. 316, τιμωρεῖ τὴν διὰ βίας ἀντίστασιν μὲ ἁπλῆν εἱρκτὴν 2—4 ἐτῶν· ἐὰν δὲ ἡ ἀντίστασις ἔγεινε κατὰ προηγουμένην συνεννόησιν πολλῶν,

ἢ διὰ χρήσεως ὅπλων, ἢ διὰ νυκτερινῆς ἐνέδρας, μὲ εἱρκτὴν 4—8 ἐτῶν· κατὰ δὲ τὸ ἄρθρ. 411 ἐὰν ἡ ἀντίστασις ἐγένετο δι' ἐπικινδύνων ἀπειλῶν, ἀλλὰ χωρὶς βίας, ἐπιβάλλεται ποινὴ 6 μηνῶν ἕως 2 ἐτῶν. Ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος, ἄρθρ. 209, θεωρεῖ ὡς στάσιν (rébellion) πᾶσαν προσβολὴν (attaque) ἢ διὰ βίας ἀντίστασιν κατὰ δημοσίων ὑπαλλήλων, κατ' ἀγροφυλάκων, κατὰ τῆς δημοσίας δυνάμεως, κατὰ τῶν ἐπὶ τῆς φορολογίας, κατὰ τῶν ἐπὶ τῶν τελωνείων, κατὰ τῶν ἀστυνομικῶν ὑπαλλήλων. Ἐὰν τὸ ἀδίκημα πραχθῇ ὑπὸ πλειόνων ἢ 20 ἀτόμων, ἐπιβάλλεται ἡ ποινὴ τῆς εἱρκτῆς, ἐὰν δὲ ἦσαν ἔνοπλοι, ἡ τῶν δεσμῶν. Ἐὰν πραχθῇ τὸ ἀδίκημα ὑπὸ πλειόνων μὲν ἢ 3, οὐχὶ δὲ καὶ πλειόνων ἢ 20, ἐπιβάλλεται, ἂν ἦσαν ἔνοπλοι, εἱρκτὴ, εἰδεμὴ, φυλάκισις τὸ πολὺ 2 ἐτῶν. Ἐὰν μόνον εἷς ἢ δύο ἔπραξαν τὸ ἀδίκημα, τιμωροῦνται μὲ φυλάκισιν 6 ἡμερῶν ἕως 6 μηνῶν· ἐὰν δὲ εἶχον ὅπλα, μὲ φυλάκισιν 6 μηνῶν ἕως 2 ἐτῶν. Ἐὰν δικαστικὸς ἢ διοικητικὸς ὑπάλληλος, ἐνῷ ἐκτελεῖ τὰ ἔργα τῆς ὑπηρεσίας του ἢ καθόσον ἀνάγεται εἰς αὐτὰ, ἐξυβρισθῇ διὰ λόγου εἰς τρόπον ὥστε νὰ προσβάλληται ἡ τιμὴ ἢ τὸ φιλότιμόν του, τιμωρεῖται ὁ πράξας μὲ φυλάκισιν 1 μηνὸς ἕως 2 ἐτῶν (ἄρθρ. 222). Αἱ διὰ κινημάτων καὶ ἀπειλῶν ἐξυβρίσεις, ἀπευθυνόμεναι μὲν κατὰ τῶν εἰρημένων ὑπαλλήλων, ἐπισύρουσι (ἄρθρ. 223) φυλάκισιν 1—6 μηνῶν καθ' ὑποδεεστέρων δὲ ὑπαλλήλων, χρηματικὴν ποινὴν 6 ἕως 200 φράγκων (ἄρθρ. 224.). Ὅστις αἰκίσει δημόσιον ὑπάλληλον ἐκτελοῦντα τὰ ἔργα τῆς ὑπηρεσίας του, τιμωρεῖται, ἐὰν μὲν ἦτο ἄοπλος καὶ δὲν ἐπέφερε τραῦμα, μὲ φυλάκισιν 2—5 ἐτῶν (ἄρθρ. 228)· ἐὰν δ' ἔλαβε χώραν effusion de sang ἢ σωματικὴ βλάβη ἢ νόσος, μὲ εἱρκτήν· ἐὰν τελευταῖον ἐπῆλθεν ἐντὸς 40 ἡμερῶν θάνατος, μὲ δεσμὰ διὰ βίου. Περὶ τῆς αὐστηρότητος καὶ ἀοριστίας τῶν διατάξεων τοῦ γαλλικοῦ νόμου ὅρα *Haus* projet de révision II. p. 119—231.

Hellie théorie IV. p. 302. Κατὰ τὸν σαξωνικὸν νόμον, ἄρθρ. 105, (ὅρα καὶ *Krug* Studien II. σελ. 26.), ὅστις ἀνθίσταται διὰ τῆς βίας εἰς τὰς διατάξεις τῆς ἀρχῆς, ἢ ἀπειλεῖ βιαιοπραγίας κατα τῶν ἐπιφορτισμένων τὴν ἐκτέλεσιν τῶν τοιούτων διατάξεων, ἢ μεταχειρίζεται ἐναντίον αὐτῶν πραγματικὴν βίαν, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν 3 ἑβδομάδων ἕως 1 ἔτους, ἐὰν δ' ἔγεινε χρῆσις ὅπλων μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ 2 ἐτῶν. Ὅστις ἐκφράζει ἀπειλὰς ἐναντίον δημοσίας τινὸς ἀρχῆς, διὰ νὰ τὴν ἀναγκάσῃ εἰς ἐπιχείρησιν ἢ παράλειψιν πράξεως ἀναγομένης εἰς τὴν ὑπηρεσίαν της, τιμωρεῖται μὲ ἁπλῆν εἱρκτὴν τὸ πολὺ 4 ἐτῶν· ἐὰν δὲ προέβῃ καὶ εἰς βιαιοπραγίας, μὲ βαρεῖαν εἱρκτὴν 8 μηνῶν ἕως 4 ἐτῶν. Κατὰ τὸν βυρτεμβεργικὸν νόμον, ἄρθρ. 171, ὅστις ἀνθίσταται κατὰ τῆς ἀρχῆς, ἐὰν μὲν δι' ἁπλῶν ἀπειλῶν καὶ ἄνευ ὅπλων τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ 6 μηνῶν· ἐὰν δ' ἐνόπλως διὰ βιαιοπραγιῶν ἢ ἀπειλῶν, μὲ φυλάκισιν 4 μηνῶν ἕως 1 ἔτους· ἐὰν ἐπέφερε σωματικὴν βλάβην, μὲ φυλάκισιν τοὐλάχιστον 6 μηνῶν· εἰς δεινὰς δὲ περιπτώσεις, μὲ ἁπλῆν εἱρκτὴν τὸ πολὺ 3 ἐτῶν. Ἐὰν ἡ ἀντίστασις ἀπευθύνηται (ἄρθρ. 172.) κατὰ τῶν ἐπιφορτισμένων τὴν ἐκτέλεσιν τῶν διατάξεων τῆς ἀρχῆς, ἐπιβάλλονται ἄλλαι ποιναί· τιμωρεῖται δὲ ἡ ἐλαχίστη περίπτωσις μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ 6 ἑβδομάδων. τὸ ἄρθρ. 173 τιμωρεῖ (ἕνεκεν Unbotmassigkeit) ἐκεῖνον, ὅστις ἐκτὸς τῶν περιπτώσεων τῶν ἄρθρων 171. 172. ἀνθίσταται εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ὑπὸ τῆς ἀρχῆς διατεταγμένων μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ 2 μηνῶν. Κατὰ τὸν βαδικὸν νόμον τῆς 28 δεκ. 1831, ὅστις ἀνθίσταται εἰς πολιτικοὺς ἢ στρατιωτικοὺς, ἐνῷ ἐκτελοῦσι τὰ ἔργα τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας των, ἐὰν μὲν δι' ἀπειλῶν, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ 6 ἑβδομάδων, ἐὰν δὲ διὰ βιαιοπραγιῶν, μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ 3 μηνῶν, ἐὰν τελευταῖον δι' ὅπλων ἢ αἰκιῶν, μὲ ἁπλῆν εἱρκτὴν τὸ πολὺ 1 ἔτους. Κατὰ

τὸν βραουνσβειγικὸν νόμον τῆς 23 φεβρ. 1837, ὅστις ἄνευ βιαιοπραγιῶν προσβάλλει τὸν εἰς τὴν ἀρχὴν ἢ εἰς δημοσίους ὑπαλλήλους κατὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἔργων τῆς ὑπηρεσίας ἢ καθόσον ἀνάγεται εἰς ταῦτα ὀφειλόμενον σεβασμὸν, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν 3 ἑβδομάδων ἕως 2 ἐτῶν· ἐὰν δὲ πρόκηται περὶ ὑποδεεστέρων ὑπηρετῶν ἢ φυλάκων μὲ φυλάκισιν 24 ὡρῶν ἕως 6 μηνῶν. Ἐὰν ἡ ἀντίστασις ἐγένετο διὰ τῆς βίας, εἰ μὲν κατὰ τῆς ἀρχῆς, ἐπιβάλλεται φυλάκισις 6 μηνῶν ἕως 5 ἐτῶν, εἰ δὲ καθ' ὑποδεεστέρων ὑπηρετῶν αὐτῆς, τὸ πολὺ 3 ἐτῶν. Ὁ ἀλτεμβουργικὸς νόμος τῆς 25 μαρτίου 1837 ἀναφέρει ἁπλῶς περὶ συστάσεως πολλῶν. Ὅρα τὴν ἐπὶ τοῦ §. 400 σημ. 4.

Σημ. 5. *τοῦ ἐκδ.* Πάντῃ αὐθαίρετος εἶναι ἡ γνώμη τοῦ *Φάϋερβαχ*, ὅτι, διὰ νὰ ὑπάρχῃ στάσις, ἀπαιτεῖται δέκα τοὐλάχιστον ἀνθρώπων ἡ παρουσία. Οὔτε ἡ **L. 4. §. 2. 3. D. de vi bon. rapt.** (ἥτις ἀναφέρεται εἰς τὴν **turba** καὶ δὲν θέλει νὰ περιορίσῃ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ), οὔτε ἡ δικαστικὴ πρᾶξις ὑποστηρίζουσι τὴν γνώμην ταύτην. Περὶ τοῦ ὅτι ἡ γνώμη αὕτη εἶναι ἐσφαλμένη ὅρα *Wächter* (Arch. 1835. σελ. 474). *Abegg* (Arch. 1838. σελ. 618.) *Müller Zeitshcr.* σελ. 79. *Rosshirt* Gesch. II. σελ. 59. Εἶναι μὲν ἀναγκαία πλειόνων ἀνθρώπων ἡ συνάθροισις· ἀλλὰ, διὰ νὰ λάβῃ τὸ ἀδίκημα τῆς ἀντιστάσεως ἢ ἡ δημοσία τινῶν ἀτόμων συνάθροισις τὸν τῆς στάσεως χαρακτῆρα, εἶναι ἀνάγκη ἀναντιῤῥήτου γνωρίσματος, δεικνύοντος τὴν ἀκλόνητον θέλησιν τῶν ἀτόμων τούτων του νὰ ἐπιμείνωσιν εἰς τὴν ἀπείθειαν διὰ τῆς βίας καὶ νὰ ταράξωσι τὴν κοινὴν ἡσυχίαν. Ὅθεν εἶναι κατάλληλον νὰ προσκαλῶνται προσηκόντως ὑπὸ τῆς ἀρχῆς οἱ δημοσίᾳ συνηθροισμένοι εἰς διάλυσιν τῆς συναθροίσεώς των καὶ νὰ γνωστοποιῶνται εἰς αὐτοὺς αἱ συνέπειαι τῆς ἀπειθείας των. Ἐὰν δὲ ἐπιμένωσιν εἰς τὴν συνάθροισίν των καὶ εἰς τὰς βιαιοπραγίας, τότε ὑπάρχει στάσις. Διὰ

ταῦτα εἶναι σοφὴ τινῶν νομοθεσιῶν ἡ διάταξις τοῦ ν' ἀπευθύνηται ἐν ὀνόματι τοῦ ἡγεμόνος (ἢ τοῦ νόμου) πρὸς τὸ συνηθροισμένον πλῆθος κατάλληλος πρόσκλησις πρὸς διάλυσιν, μὲ τὴν παρατήρησιν, ὅτι ἄλλως θέλουσι τιμωρηθῇ ὡς στασιασταὶ καὶ θέλει γενῇ κατ' αὐτῶν χρῆσις τῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως. Ὅρα καταλλήλους προτάσεις περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἐν τῇ ἑξῆς πρὸς τὴν ἀννοβερικὴν βουλὴν ἐκθέσει: zweiter ständischer Commissionsberichte über den Hannöver. Entwurf σελ. 60. Ὡς πρὸς τὸ κοινὸν γερμανικὸν δίκαιον εἶναι πάντη ἀλλότρια τὰ περὶ προσκλήσεως εἰς διάλυσιν εἰρημένα. Εἶναι δὲ καὶ ὑπὸ νομοθετικὴν ἔποψιν ἀμφίβολον, ἐὰν ἡ ὕπαρξις τῆς στάσεως πρέπῃ νὰ ἐξαρτᾶται ἀπὸ μόνην τὴν ἀπαγγελίαν τῆς πρὸς διάλυσιν προσκλήσεως. Τὰ χαρακτηρίζοντα τὴν στάσιν γνωρίσματα εἶναι ὁ ἐπικείμενος κίνδυνος συναθροίσεως πολυπληθεστέρας καὶ ἡ ἐπίμονος τάσις πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοπουμένου διὰ τῆς βίας. Ἰδίως δὲ προσέτι νὰ ἦναι ἡ συνάθροισις τοιαύτη, ὥστε πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἡσυχίας νὰ μὴ ἐξαρκῶσι τὰ συνήθη ἐκτελεστικὰ μέσα τῆς ἀρχῆς. Περὶ τῆς ἐννοίας τῆς στάσεως ὅρα *Wächter* (Archiv 1835. σελ. 470. *Müller* Zeitschrift für Recht in Kurhessen. Kassel 1837. 2. H. nr. III.

Σημ. 6. *τοῦ ἐκδ.* Αἱ πλεῖσται τῶν νεωτέρων νομοθεσιῶν δὲν ἐπέτυχον εἰς ἀκριβῆ ὁρισμὸν τῆς στάσεως. Ὁ αὐστριακὸς νόμος, ἄρθρ. 61, λέγει διέγερσιν (Aufstand) τὴν συνάθροισιν πολλῶν ἐπὶ σκοπῷ ἀντιστάσεως κατὰ τῆς ἀρχῆς διὰ τῆς βίας (τιμωρεῖ δὲ τοὺς ἐμμένοντας εἰς τὴν ἀπείθειαν μὲ 5—10 ἐτῶν εἱρκτήν). Στάσιν δὲ (Aufruhr) λέγει ἐν §. 66, τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἡ τοῦ συνηθροισμένου πλήθους ἀπείθεια πρὸς τὰς παραινέσεις τῆς ἀρχῆς καὶ ἡ χρῆσις ἀληθῶς βιαίων μέσων φθάσει εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε νὰ ἦναι ἀνάγκη ἐκτάκτου δυνάμεως πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς

ἡσυχίας καὶ εὐταξίας (κάθειρξις ἐπὶ ἔτη 1—5, εἰς δεινοτέρας δὲ περιπτώσεις καὶ μέχρι 10 ἐτῶν). Οἱ διεγέρται καὶ οἱ ἀρχηγοὶ τιμωροῦνται μὲ ποινὰς αὐστηροτέρας. Ὅρα *Pratobevera* Materialien der Gesetzkunde V. σελ. 354. Κατὰ τὸ πρωσσικὸν δίκαιον, §. 167, στάσις ὑπάρχει, ἐάν τις συναθροίζῃ ὁλοκλήρως ἢ ἐν μέρει κλάσιν τινα πολιτῶν ἢ τὰ μέλη τῆς κοινότητος πόλεώς τινος ἢ χωρίου, διὰ ν' ἀντισταθῶσιν ἡνωμέναις δυνάμεσιν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ὑπὸ τῆς ἀρχῆς διατεταγμένων, ἢ διὰ νὰ ἀναγκάσωσιν αὐτὴν εἰς ἐπιχείρησιν πράξεώς τινος. Καὶ ἂν δὲν ἐγένετο ἔτι χρῆσις βίας,- τιμωρεῖται μολαταῦτα ὁ διεγέρτης μὲ βαρεῖαν εἱρκτὴν 1—4 ἐτῶν. Ἐὰν ἐγένετο χρῆσις βίας καὶ ἐπροξενήθη εἴς τινα βλάβη, τιμωρεῖται ὁ πράξας μὲ ποινὴν ἀνάλογον τοῦ ἀδικήματός του, ὁ δὲ διεγέρτης μὲ εἱρκτὴν 3—6 ἐτῶν· καὶ οὕτω καθεξῆς, ἀναλόγως μὲ τὸ εἶδος τῆς βίας (§. 169—173.). Ὅρα πρὸ πάντων τὸ διάταγμα τῆς 17 αὐγούστου 1835 παρὰ *Mannkopf* σελ. 94. 100. Ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος ἀναφέρει τὰς ἑξῆς διαφόρους περιπτώσεις στάσεως: 1) sédition λέγεται κατὰ τὸ ἄρθρ. 98. 100. (*Rauter* traité l. p. 429.) ἡ ἔνοπλος συμμορία, ἥτις σκοπὸν ἔχει τὴν καταστροφὴν δημοσίων κτημάτων, φρουρίων, δημοσίων κτιρίων, ἢ τὴν διαρπαγὴν, ἢ τὴν ἐπίθεσιν ἢ ἀντίστασιν (ἄρθρ. 96.) κατὰ τῆς δημοσίας δυνάμεως· οὕτω λαλεῖ τὸ ἄρθρ. 98 περὶ τῆς réunion séditieuse, τὸ δὲ ἄρθρ. 100 ὑπόσχεται ἀτιμωρησίαν εἰς τοὺς ἁπλοῦς μετόχους, οἵτινες ὑπακούοντες εἰς τὴν πρώτην πρόσκλησιν τῆς ἀρχῆς ἀφίστανται τῆς πράξεως. Περὶ τῆς ἐννοίας τῶν χωρίων τούτων ὅρα *Hellie* théorie vol. III. p. 39. 47. 50. 2) rébellion (ἄρθρ. 209.) περὶ ἧς ὅρα ἀνωτέρω τὴν σημ. 4. 3) réunion armée ὑπάρχει, ἐὰν πλείονες συνενωθῶσιν ἔνοπλοι πρὸς ἐκτέλεσιν κακουργήματος ἢ πλημμελήματος (ἄρθρ. 217.); 4) réunion des rebelles (ἄρθρ. 219.) λέγεται ἡ (ἂν καὶ

ἄνευ ὅπλων, ἀλλ' ὅμως κατὰ τῆς διοικητικῆς ἐξουσίας ἢ κατὰ τῆς δημοσίας δυνάμεως ἀπευθυνομένη) συνένωσις τῶν χειροτεχνῶν, ἢ τῶν ἐν νοσοκομείοις εἰσδεδεγμένων, ἢ τῶν φυλακισμένων διὰ χρήσεως βίας ἢ ἀπειλῶν. 5) τὸ délit de l'attroupement συνίσταται ἁπλῶς εἰς τὴν (ἄνευ περαιτέρω ἐγκληματικοῦ σκοποῦ) ἐν ταῖς ὁδοῖς συνάθροισιν τῶν ἀνθρώπων, ἐπισύρει δὲ ποινὴν κατ' ἐκείνων μόνων, οἵτινες δὲν ἀποχωροῦσιν εὐθὺς μετὰ τὴν πρώτην sommation τῆς ἀρχῆς. Ὅρα τοὺς νόμους τῆς 10 ἀπριλίου 1831 καὶ τῆς 24 μαΐου 1834. Ἡ τριπλῆ sommation εἶναι ἀναγκαία πρὸς δικαιολόγησιν τῆς χρήσεως τῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως *Rauter* traité I. p. 585. Encyclopédie du droit. Par *Sebire* II. p. 223. Ὁ βαυαρικὸς νόμος λαλεῖ περὶ στάσεως ἐν μὲν τοῖς ἄρθρ. 300. 301. (Aufruhr) σχετικῶς πρὸς τὸ ἀδίκημα ἐσχάτης προδοσίας ἢ προδοσίας τῆς πατρίδος, ἐν δὲ τῷ ἄρθρῳ 319.) (Aufstand, Tumult) περὶ τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν 10 τοὐλάχιστον ἄνθρωποι συναθροίζονται δημοσίᾳ, διὰ ν' ἀντισταθῶσι διὰ τῆς βίας ἐναντίον τῆς ἀρχῆς, ἢ διὰ νὰ τὴν ἀναγκάσωσιν εἰς ἐπιχείρησιν ἢ εἰς ἀνάκλησιν πράξεώς τινος. Ἐὰν οἱ στασιασταὶ διαλυθῶσι πρὶν ἔλθωσιν εἰς βιαιοπραγίας καὶ πρὶν γενῇ κατ' αὐτῶν χρῆσις τῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως (ἄρθρ. 320.), τιμωροῦνται οἱ μὲν ἄοπλοι μὲ ἁπλῆν εἱρκτὴν 1—2 ἐτῶν ἢ μὲ φυλάκισιν, οἱ δὲ ἔνοπλοι μὲ εἱρκτὴν 2—4 ἐτῶν, καὶ οἱ ὁδηγοὶ μὲ εἱρκτὴν 4—8 ἐτῶν. Ἐὰν ὅμως ἐγένοντο ὑπὸ μὲν τοῦ πλήθους βιαιοπραγίαι κατ' αὐτοῦ δὲ χρῆσις στρατιωτικῆς δυνάμεως τιμωροῦνται οἱ μὲν ἁπλοῖ μέτοχοι, ὅσοι ἔπραξαν φόνον, ἀναίρεσιν, ἐμπρησμὸν, λῃστείαν, ἢ συνήργησαν εἰς τὰς κακουργίας ταύτας, ἢ παρεκίνησαν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν, μὲ θάνατον· ὅσοι δ' ἔπραξαν βιαιοπραγίας κατὰ τῆς ἀρχῆς ἢ τῶν ὑπηρετῶν αὐτῆς, ἢ ἐλῄστευσαν οἰκίας, μὲ βαρεῖαν εἱρκτὴν 12—20 ἐτῶν· οἱ δὲ ἁπλῶς ἔνοπλοι μέ-

τοχοι, οἵτινες δὲν ἔπραξαν καμμίαν κακουργίαν, μὲ εἱρκτὴν 4—8 ἐτῶν· ἐὰν δὲ ἦσαν ἄοπλοι, μὲ ἁπλῆν εἱρκτὴν 6 μηνῶν ἕως 2 ἐτῶν· Κατὰ τὸν σαξωνικὸν νόμον, ἄρθρ. 113., στάσις ὑπάρχει, ἐὰν πλείονες ἄνθρωποι, σκοπὸν ἔχοντες τὴν διὰ τῆς βίας ἀντίστασιν κατὰ τῆς ἀρχῆς, συναθροίζωνται δημοσίᾳ, διὰ νὰ τὴν ἀναγκάσωσιν εἰς ἐπιχείρησιν ἢ ἀνάκλησιν, ἢ διὰ νὰ ματαιώσωσι τὴν ἐκτέλεσιν πράξεώς τινος. Οἱ ἄπλοι μέτοχοι τιμωροῦνται μὲ βαρεῖαν εἱρκτὴν 2—4 ἐτῶν· οἱ ἀρχηγοὶ, ὁδηγοὶ καὶ ἔνοπλοι μέτοχοι, μὲ 4—10. Ἐὰν πειθόμενοι εἰς τὴν πρόσκλησιν καὶ παραίνεσιν τῆς ἀρχῆς διαλυθῶσι, τιμωροῦνται μόνον οἱ ἀρχηγοὶ καὶ ὁδηγοὶ μὲ φυλάκισιν 4 μηνῶν ἕως 1 ἔτους. Ἐὰν ἡ μὲν πρόσκλησις ἔμεινεν ἀτελεσφόρητος, ἀλλὰ πρὶν ἢ συμβῶσι βιαιοπραγίαι ἀποκατέστη διὰ τῆς μεσολαβήσεως τῆς ἀρχῆς ἡ ἡσυχία, τιμωροῦνται οἱ μὲν ἄοπλοι μέτοχοι μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ 1 ἔτους, οἱ δὲ ἔνοπλοι μὲ ἁπλῆν εἱρκτὴν τὸ πολὺ 3 ἐτῶν. Κατὰ τὸν βυρτεμβεργικὸν νόμον, ἄρθρ. 175., στάσις ὑπάρχει, ἐὰν 10 τοὐλάχιστον ἄνθρωποι, ἔχοντες ἡλικίαν ἀνωτέραν 16 ἐτῶν, συναθροισθῶσιν ἐπὶ σκοπῷ ἀντιστάσεως κατὰ τῆς ἀρχῆς διὰ τῆς βίας. Ἐὰν οἱ συναθροισθέντες διαλυθῶσιν ἀφ' ἑαυτῶν ἢ πειθόμενοι εἰς τὴν προσταγὴν τῆς ἀρχῆς, τιμωροῦνται μόνον οἱ ἀρχηγοὶ καὶ οἱ ὁδηγοὶ (ἄρθρ. 176.). Ἐὰν ἀπειθοῦντες εἰς τὴν προσταγὴν τῆς ἀρχῆς ἐμμένωσιν εἰς τὴν συνάθροισιν, τιμωροῦνται, ἐὰν δὲν συνέβησαν ἔτι βιαιοπραγίαι, οἱ μὲν ἄοπλοι μέτοχοι μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ 8 ἡμερῶν, οἱ δὲ ἔνοπλοι μὲ ἁπλῆν εἱρκτὴν τὸ πολὺ 3 ἐτῶν, εἰς ἧττον δὲ ἐπικινδύνους περιπτώσεις, μὲ φυλάκισιν τοὐλάχιστον 3 μηνῶν (ἄρθρ. 177.). Ἐὰν ἐγένετο χρῆσις βίας, τιμωροῦνται, ὅσοι ἔπραξαν ὑπὸ ἐπιβαρυντικὰς περιστάσεις ἀναίρεσιν, ἐμπρησμὸν, λῃστείαν, βιασμὸν, μὲ θάνατον· ὅσοι δ' ἔπραξαν τὰς αὐτὰς κακουργίας ἄνευ ἐπιβαρυντικῶν περιστάσεων ἢ ἐπροξένησαν μετὰ προθέσεως σωματικὴν βλάβην, μὲ βαρεῖαν

είρκτὴν 12 ἐτῶν ἕως διὰ βίου, καὶ οὕτω καθεξῆς ἐλαττομένου τοῦ μεγέθους τῆς ποινῆς ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ τῆς βίας. Κατὰ τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον, §. 571, στάσις ὑπάρχει ἐὰν διὰ νὰ πράξωσιν ἀντίστασιν ἢ βιαιοπραγίας κατὰ τῆς ἀρχῆς συναθροίζωνται τόσοι ἄνθρωποι καὶ ὑπὸ τοιαύτας περιστάσεις, ὥστε πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἡσυχίας καὶ εὐταξίας δὲν ἐξαρκοῦσιν ἢ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξαρκέσωσιν αἱ συνήθεις δυνάμεις τῆς ἐξουσίας.

Σημ. 7. *τοῦ ἐκδ.* Κατὰ τὸ κοινὸν γερμανικὸν δίκαιον δὲν ὑπάρχει ἰδιαίτερον ἀδίκημα θορύβου ἢ διεγέρσεως (Tumult, Aufstand, Auflang, αἱ δύο τελευταῖαι ἐκφράσεις εἶναι συνώνυμοι)· *Tittmann* Handb. II. σελ. 68. Ὁ θόρυβος καὶ ἡ διέγερσις (Tumult, Auflauf) ἀποτελοῦσι διαταράξεις τῆς ἡσυχίας, τῶν ὁποίων ἡ κατάστασις εἶναι ἔργον ἀστυνομικόν. Ὅσα ἐκτίθησιν ὁ *Tittmann* Handb. II. σελ. 563. προκύπτουσιν ἐκ ποικίλων συγχύσεων. Μὲ τὴν ὀρθὴν γνώμην συμφωνεῖ καὶ τὸ ἀννοβεριkὸν νομοσχέδιον (2ter Bericht σελ. 61.), κατὰ τὸ ὁποῖον ἡ διέγερσις (Auflauf) ἀποτελεῖ ἐπιβαρυντικὸν λόγον ὡς πρὸς τ' ἀδικήματα, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἔχει χώραν. Διαφέρει ἡ συνένωσις καὶ δημοσία συῤῥοὴ πολλῶν ἀνθρώπων, ἥτις δύναται κατὰ τὰς περιπτώσεις νὰ ἦναι τιμωρητέα ὡς crimen vis. L. 3. pr. D. ad l. Jul. de vi publ. *Heffter* Lehrb. σελ. 371, Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ *Heffter* (σελ. 240. §. 220 σημ. u.) ἐνδίδει, ὅτι, ἐὰν τὸ συνηθροισμένον πλῆθος πειθόμενον εἰς τὴν παραίνεσιν τῆς ἀρχῆς διαλυθῇ, μηκέτι ἐκφράσαν τὴν θέλησίν του, ἡ τοιαύτη ἀπόπειρα εἶναι ἀναξιόποινος. Ὅθεν ποινὴ δύναται τότε μόνον νὰ καταγνωσθῇ, ὅταν ὑπάρχῃ crimen vis (ὅρα τὴν ἀνωτέρω σημείωσ. L. 3. pr.), ἢ ἀπείθεια, ἢ στάσις. Ὅρα ὅμως ἀνωτέρω τὴν σημ. 3.

Σημ. 8. *τοῦ ἐκδ.* Αἱ πολιτικαὶ εταιρίαι τότε μόνον δύνανται νὰ ἦναι ἀξιόποινοι, ὅταν ἡ ἐγχώριος νόμος ἀπαγορεύῃ τὴν

ἄνευ ἀδείας τῆς ἀρχῆς ὕπαρξιν τοιούτων ἑταιριῶν, ἢ διάταξις ἡγεμονικὴ κηρύττῃ ῥητὴν ἑταιρίαν ὡς ἀθέμιτον, ἢ ἡ ἑταιρία ἦναι μέσον πρὸς ἐκτέλεσιν ἐγκληματικῶν σκοπῶν. *Tittmann* Handb. II. σελ. 567. Περαιτέρω δὲν δύναται νὰ ἐκτανθῇ τὸ ἀξιόποινον. Ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων νόμων τοῦ μεσαιῶνος (π. χ. ἐκ τοῦ χρυσοβούλλου ἄρθρ. 15 ἢ ἐκ τοῦ II. Feud. 53.) δὲν δυνάμεθα νὰ πορισθῶμεν κανένα κανόνα. Ὅρα *Heffter* Lehrb. σελ. 241. Πολὺ ἐκτείνει τὴν γνώμην του ὁ *Zirkler* das Associonsrecht der Staatsbürger. Leipz. 1834. Ὅρα ὅμως καὶ *Rosshirt* Gesch. II. σελ. 60. Ἐὰν δώσωμεν εἰς τὴν κυβέρνησιν τὴν ἐξουσίαν τοῦ ν' ἀπαγορεύῃ πᾶσαν ἕνωσιν, τὴν ὁποίαν ὑποτίθησιν ἐπικίνδυνον, κατορθοῦται οὕτω πᾶν ὅ,τι ἐγγυᾶται τὴν εὐταξίαν ἐν τῇ πολιτείᾳ. Ὅστις δὲ τότε λαμβάνει μέρος εἰς ἑταιρίαν ἀπηγορευμένην, εἶναι ἀξιόποινος. Τὴν γνώμην ταύτην παραδέχεται ὁ βαδικὸς νόμος τῆς 26 ὀκτωβρ. 1833. Ὅρα *Mittermaier* (Arch. des Criminalr. 1836. σελ. 167). Ὁ περὶ πταισμάτων νόμος τῆς Αὐστρίας, ἄρθρ. 39—41, ἀναφέρει ὡς πταῖσμα τὴν εἰς *μυστικὴν* ἑταιρίαν συμμετοχήν. Ἀλλ' ἡ ἔννοια τῆς *μυστικῆς* ἑταιρίας εἶναι ὡς εἰκὸς πολλὰ περιωρισμένη Ὅρα *Wagner* Zeitschr. 1829. σελ. 278. Εἰς τὴν Γαλλίαν ἐφαρμόζεται τὸ (πολλὰ ἀκατάλληλον) ἄρθρ. 291. τοῦ γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου, τὸ ὁποῖον θεωρεῖ ἀξιόποινον τὴν συμμετοχὴν εἰς οἱανδήποτε μὴ ἐγκεκριμένην ἑταιρίαν συνισταμένην ἐκ πλειόνων ἢ 20 ἀτόμων· ἰσχύει δὲ καὶ ὁ νόμος τῆς 10 ἀπριλίου 1834., τοῦ ὁποίου ἡ αὐστηρότης ἐξηγεῖται ὡς ἐκ τῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς συντάξεώς του πολιτικῶν περιστάσεων. Encyclopédie de droit, par *Sebire* Vol. II. p. 117. *Hellie* théorie Vol. V. p. 107. *F. Klimrath* (Zeitschr. für ausländ. Gesetzgebung VII Bd. nr. 3). Ὁ σαξωνικὸς νόμος, ἄρθρ. 93, θεωρεῖ ἀξιόποινον τὴν μετοχὴν εἰς ἑταιρίας, αἵτινες σκοπὸν ἔχουσι νὰ ἐμποδίσω-

σιν ἢ νὰ καταστήσωσιν ἄπρακτον τὴν ἐκτέλεσιν τῶν νόμων ἢ τὴν ἐνέργειαν τῆς διοικητικῆς ἐξουσίας τῆς κυβερνήσεως, ἢ αἵτινες εἶναι ἀπηγορευμέναι παρὰ τῆς κυβερνήσεως ὡς ἀντιβαίνουσαι εἰς τὴν εὐταξίαν (ποινὴ φυλακίσεως ἐπὶ 3 μῆνας ἕως 3 ἐτῶν). Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος, ἄρθρ. 149, τιμωρεῖ τὴν μετοχὴν εἰς ἑταιρίας ἐχούσας παρανόμους πολιτικοὺς σκοποὺς μὲ φυλάκισιν 1 μηνὸς ἕως 1 ἔτους, τὴν δὲ μετοχὴν εἰς ἑταιρίας ἰδίας ἀπηγορευμένας ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως, μὲ φυλάκισιν ἢ μὲ χρηματικὴν ποινήν.

Σημ. 9. τοῦ ἐκδ. Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα, ἐὰν ἦναι ἀτιμώρητος ἡ διὰ βίας ἀντίστασις εἰς παρανόμους τῆς ἀρχῆς πράξεις, πρέπει νὰ διακρίνωμεν: 1) ἐὰν πρόκηται ἐν γένει περὶ ἐκτελέσεως διατάξεων, τῶν ὁποίων ἀμφιβάλλεται ἡ νομιμότης, ἢ 2) ἐὰν ἡ διάταξις, καθ' ἧς γίνεται ἡ ἀντίστασις, ἦναι παράνομος, καὶ ἐνταῦθα πάλιν: α) ἐὰν δὲν φέρῃ τὰς νομίμους ἐξωτερικὰς διατυπώσεις, ἢ β) ἐὰν ἦναι ἐσωτερικῶς παράνομος. Καθ' ὅλας δὲ ταύτας τὰς περιπτώσεις πρέπει νὰ διακρίνωμεν, 1) ἐὰν ἦναι θεμιτὴ ἡ διὰ τῆς βίας ἀντίστασις, καθόσον πρόκειται περὶ προσβολῆς, ἥτις, πραττομένη ὑπὸ ἰδιώτου, ἤθελε δώσει χώραν εἰς ἄμυναν, ἢ 2) ἐὰν δὲν πρόκηται περὶ τοιαύτης προσβολῆς. Καὶ αὐτοὶ ἐκεῖνοι, οἵτινες συγχωροῦσι τὴν ἀντίστασιν, ἀναγνωρίζουσι τὸ ἐπικίνδυνον τοῦ νὰ ἐπιτρέπηται πάντοτε ἡ ἀντίστασις, ὁσάκις ὁ πολίτης θεωρεῖ παράνομον τὴν διάταξιν τῆς ἀρχῆς. Ὅθεν εἰς τὴν Γαλλίαν (μολονότι δὲν εἶναι σταθερὰ ἡ νομολογία, ὅρα *Hellie* IV. p. 311.) ἡ ἀντίστασις συγχωρεῖται μόνον ὅταν ἀπευθύνηται κατὰ τῆς ὑπὸ αναρμοδίων ὑπαλλήλων ἐνεργουμένης βίας. *Hellie* IV. p. 316. *Chassan* traité des délits de la parole I. p. 300—304. *Rauter* traité I. p. 520. *Haus* observ. Sur le projet II. p 120. *Bavoux* leçons p. 226. ὅρα προσέτι τὴν ἀπόφασιν τοῦ ἐν Mannheim ἀνωτάτου δι-

καστηρίου (τὸ ὁποῖον ἐκτείνει πλειότερον τὴν ἀτιμωρησίαν) τὴν περιεχομένην εἰς Annale der badischen Gerichtshöfe 1839. nr. 38. Ἐν γένει δὲ ὅρα *Hugo Grotius* de jure belli. Lib. I. cap. IV. Πρβ. *Vattel* droit des gens. livre I. §. 54. καὶ περὶ αὐτοῦ ὅρα *Pinheiro* τὸν ἐκδόντα τὸν Vatel μὲ σημειώσεις. Paris 1838. pag. 60. *Mohl* würtemberg. Staatsr. I. σελ. 279. Gutachten der Juristenfacultäten Heidelberg, Jena, Tübingen. σελ. 70. 300—307. *Sehüler* Beitr. zum saechs. Gesetzb. σελ. 62. Archiv des Criminalr. III. σελ. 167. ὅρα ὅμως καὶ *Rosshirt* Gesch. II. σελ. 62. Τὸ ἄρθρ. 174. τοῦ βυρτεμβεργικοῦ νόμου περιέχει τὴν ἑξῆς διάταξιν: ἐὰν ἐκεῖνος, καθ' οὗ ἀπευθύνεται παράνομος καὶ ἄτακτος πρᾶξις τῆς ἀρχῆς, τρέχῃ ὡς ἐκ τούτου κίνδυνον ἀνεπανορθώτου βλάβης, ἡ ἀντίστασις εἶναι ἀτιμώρητος, ἐὰν ὁ ἀνθιστάμενος δὲν ὑπερβῇ τὸ μέτρον. Κατὰ τὸν βυρτεμβεργικὸν περὶ πταισμάτων νόμον, ἄρθρ. 2, ἡ ἀπείθεια δὲν τιμωρεῖται, ἐὰν ἡ διάταξις, εἰς τὴν ὁποίαν ἀπειθεῖ τις, ἀντιβαίνῃ εἰς ῥητὴν διάταξιν νόμου ἢ διατάγματος. Κατὰ τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον, §. 566, ἡ ἀντίστασις δὲν τιμωρεῖται, ἐὰν ἡ ἐκτέλεσις διατάξεως *προφανῶς παρανόμου* ἤθελεν ἐπιφέρει εἰς τὸν ἀνθιστάμενον ἀνεπανόρθωτον βλάβην. Ὅρα προσέτι *Isambert* des arrestations arbitraires. Paris 1837. (ὅπου ἀναφέρονται διάφοροι γνῶμαι περὶ τοῦ πρὸς ἀντίστασιν δικαιώματος). ὅρα ὅμως καὶ *Baroli* diritto naturale Vol. IV. 328—342. (ὅστις δεικνύει ὅτι δικαίωμα πρὸς ἀντίστασιν δὲν ὑπάρχει).

§. 202.

Τὰ δύο στοιχεῖα *πλῆθος* καὶ *δημοσιότης* τῆς συναθροίσεως διακρίνουσι τὴν στάσιν ἀπὸ τῆς ἁπλῆς ἀντιστάσεως,

τὸ δεύτερον δὲ στοιχεῖον διακρίνει αὐτὴν ἀπὸ τῆς *συνωμοσίας*, ἥτις ὅμως δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς προπαρασκευὴ τῆς στάσεως ἢ καὶ παντὸς ἄλλου ἀδικήματος· τὸ *ἀντικείμενον* (κυβερνητικαί τινες πράξεις ἢ διαταγαὶ) διακρίνουσι τὴν περὶ ἧς πρόκειται στάσιν ἀπὸ τῆς ἐχούσης χαρακτῆρα ἐσχάτης προδοσίας (Empörung)· ὁ δὲ *σκοπὸς* (ἐπιμονὴ εἰς τὴν ἀπείθειαν), ἀπὸ τῆς ἁπλῆς διεγέρσεως (Auflauf).

§. 203.

Ἡ πρᾶξις εἶναι τετελεσμένη, ἅμα τὸ συνηθροισμένον πλῆθος *ἤτοι* δι' ἀπειλητικῶν κραυγῶν (α), ἢ διὰ πραγματικῶν προσβολῶν, ἢ κατ' ἄλλον τρόπον (β) δηλώσῃ τὸν σκοπὸν αὐτοῦ τοῦ νὰ ἐπιμείνῃ διὰ τῆς βίας εἰς τὴν ἀπείθειάν του πρὸς τὴν ἐκτελεστικὴν δύναμιν.

Πρόσκλησις πρὸς διάλυσιν (Aufruhr-Acte) Διακήρυξις τῆς ἐκτάκτου στρατιωτικῆς δίκης.

(α) L. 3. §. 20. D. de re militari καὶ L. 2. C. de seditiosis. «In nullis locis aut civitatibus tumultuosis clamoribus cujusquam interpellatio contumeliosa procedat, nec ad solam cujus que infidiam petulantia verba jactentur; scituris his, qui hujusmodi voces emiserint, moverintque tumultus, se quidem fructum ex his, quae postullant nullatenus habituros, subdendos autem poenis iis, quas de seditionis et tumultus auctoribus vetustissima decreta sanxerunt.»

(β) Ἐὰν π. χ. τὸ πλῆθος, καί τοι προσκληθὲν ὑπὸ τῆς ἀρχῆς κτλ. νὰ διαλυθῇ μένῃ συνηθροισμένον.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Πολὺ ἀόριστος εἶναι ἡ γνώμη τοῦ συγγραφέως, ὅτι αἱ ἀπειλητικαὶ κραυγαὶ καθιστῶσιν ἤδη τετελεσμένην τὴν πρᾶξιν. Τὰ παρατεθέντα χωρία τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου ἀναφέρουσιν ὡρισμένας περιπτώσεις στάσεως, καθ' ἃς ὡς ἐκ τῶν συνυπαρχουσῶν ἄλλων περιστάσεων αἱ κραυγαὶ ἔφερον

τφόντι προφανῶς στάσεως χαρακτῆρα. Ἄτοπον εἶναι νὰ παράγωμεν τὴν γνώμην περὶ τοῦ ὅτι αἱ κραυγαὶ ἀποτελοῦσι τετελεσμένην τὴν στάσιν, ἐκ τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου, τὸ ὁποῖον ἐν γένει δὲν διακρίνει μεταξὺ τελέσεως καὶ ἀποπείρας, ἢ ἐκ ῥωμαϊκῶν τινων νόμων, οἵτινες ἀπειλοῦσι ποινὴν κατὰ στασιαστικῶν τινων κραυγῶν. Ὅ, τι ἀπαιτεῖται διὰ νὰ θεωρηθῇ ὡς τετελεσμένον τὸ crimen vis, αὐτὸ τοῦτο ἀπαιτεῖται καὶ διὰ τὴν στάσιν. *Weiske* vom Hochverrath σελ. 110. *Henke* Handb. III. σελ. 296. *Wächter* (Archiv 1835. σελ. 487—491). Πρβ. *Müller* (Zeitschrift für Recht in Kurhessen II. σελ. 111). Ἐκ τῶν ἀνωτέρω μνημονευθέντων νεωτέρων νόμων ἐξάγεται, ὅτι ἡ διαφορὰ τῶν ἐπιβαλλομένων ποινῶν ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ βαθμοῦ τῆς προόδου τῆς στάσεως· εἶναι δὲ φρόνιμον νὰ θεωρῆται ὡς λόγος ἐξαλείφων τὸ ἀξιόποινον τῶν μετόχων, ἡ μετὰ προσήκουσαν ἐκ μέρους τῆς ἀρχῆς πρόσκλησιν αὐθόρμητος διάλυσις τοῦ πλήθους, πρὶν ἔτι κάμῃ χρῆσιν βίας.

§. 204.

Ἡ στάσις (Tumult, Aufruhr in weitern Sinn) σκοπεύει ἤτοι ἁπλῶς τὴν ἐπιμονὴν εἰς ἀπείθειαν πρὸς ὡρισμένην κυβερνητικὴν πρᾶξιν (Tumult im engern Verstande), ἢ τείνει συγχρόνως εἰς τὸ ν' ἀναγκάσῃ τὸν ἡγεμόνα ἢ τὴν ἀρχὴν εἰς ἐπιχείρησιν ὡρισμένης κυβερνητικῆς πράξεως (Aufruhr im engern Verstande στάσις εἰς στενωτέραν ἔννοιαν).

§. 205.

Ἐπὶ πάσης στάσεως ἀπαιτεῖται νὰ διακρίνωμεν τοὺς *ἀρχηγοὺς* ἤτοι τοὺς παραγαγόντας τὴν συνάθροισιν (Aufrühren Aufwiegler, στασιάρχαι) καὶ τοὺς *ὁδηγοὺς* ἤτοι τοὺς διευ-

θύνοντας τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ σκοποῦ τῆς συναθροίσεως (Rädelsführer), ἀπὸ τῶν λοιπῶν συναιτίων ἤτοι τῶν *στασιαστῶν*. Εἶναι δὲ ἥ τε εἰς τοὺς ἀρχηγοὺς καὶ ὁδηγοὺς ἐπιβλητέα (α) ποινὴ καὶ ἡ εἰς τοὺς λοιποὺς στασιαστὰς ἐπιβλητέα (β) αὐθαίρετος. Λαμβάνονται δὲ ὑπ' ὄψιν ὡς κανονίζοντες τὸ ἀξιόποινον οἱ ἑξῆς λόγοι: 1) Ἡ στάσις εἰς στενωτέραν ἔννοιαν εἶναι πλέον ἀξιόποινος τῆς στάσεως ἐν γένει. 2) Πᾶσα στάσις (Tumult καὶ Aufruhr) ἂν προκύψωσιν ἐξ αὐτῆς πραγματικαὶ προσβολαὶ δικαιωμάτων, εἶναι πλέον ἀξιόποινος ἢ ἂν περιωρίσθη μόνον εἰς ἄλλας πράξεις· ὅσῳ δὲ μεγαλητέρα εἶναι τοῦ δικαιώματος ἡ προσβολή, τόσῳ αὐξάνει καὶ τὸ ἀξιόποινον. 3) Οἱ *ἀρχηγοὶ* (*στασιάρχαι*) καὶ οἱ *ὁδηγοὶ* εἶναι συνήθως πλέον ἀξιόποινοι τῶν *στασιαστῶν*, καὶ τιμωροῦνται, κατὰ μὲν τὰς ἰδίως βαρείας περιπτώσεις, μὲ τὸν διὰ τοῦ ξίφους θάνατον, ἄλλως δὲ μὲ τὴν ποινὴν τῆς μαστιγώσεως καὶ τῆς ἐξορίας ἀπὸ τοῦ κράτους ἢ ἀπὸ τοῦ τόπου, ὅπου ἐτελέσθη τὸ ἀδίκημα. 4) Ὁ βαθμὸς τοῦ ἀξιοποίνου τῶν ἁπλῶν στασιαστῶν κανονίζεται κατὰ τὴν συμμετοχὴν αὐτῶν εἰς τὴν στάσιν ἢ εἰς τὰς πραγματικῶς γενομένας δικαιωμάτων προσβολὰς (γ).

Προφορικῶς: περὶ τῆς στάσεως τῶν χειροτεχνῶν. Reichsschluss. v. J. 1731.

(α) C. C. C. Art. 127. Τὰς διατάξεις τοῦ ῥωμ. δικαίου περιέχουσι L. 28. § 3. L. 38 §. 2. D. de poenis. L. 2. C. de sedit.

(β) L. 28. §. 3. D. eod.

(γ) Meisten jur. pr. jur. crim. §. 324. Guistorp Thl. I. §. 183.

ΤΙΤΛΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

Ἰδιωτικὰ ἀδικήματα.

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ.

Ἀδικήματα κατὰ τῶν ἀρχικῶν πρωτοτύπων δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ πολίτου.

ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΠΡΩΤΗ.

Προσβολὴ τοῦ πρὸς τὸ ζῆν δικαιώματος.

ΥΠΟΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΠΡΩΤΗ.

Περὶ τοῦ ἀδικήματος τῆς ἀνθρωποκτονίας ἐν γένει.

Christ. Phil. Richter Commentatio de homicidio Jen. 1744.
Enr. J. Fr. Mantzel Diss. de gradibus homicidiorum. Rost. 1754.
Stübel über den Thatbestand der Verbrechen, besonders in Rücksicht der Tödtung. Wittenb. 1805.
Fr. D. Sanio observ. ad L. Corn. de sicariis. Reg. 1827.
Abegg Revision d. Lehre von den angeblichen straflosen Tödtungen (*Abegg* Untersuchungen aus dem Gebiet der Strafrechtswiss. II. Abh. σελ. 55—378.

§. 206.

Ἡ προσβολὴ τοῦ πρὸς τὸ ζῆν δικαιώματος γίνεται δι' *ἀνθρωποκτονίας* (homicidium), ἤτοι *διὰ παρανόμου πράξεως*

ἀποτελούσης ἀποχρῶσαν αἰτίαν τοῦ ἐπισυμβάντος εἴς τινα θανάτου. Ἐπειδὴ δὲ ἀπὸ τῆς ζωῆς ἐξαρτῶνται ὅλα τοῦ ἀνθρώπου τὰ δικαιώματα καὶ διὰ τῆς προσβολῆς τῆς ζωῆς ἀποστερεῖται ὁλετελῶς ἡ πολιτεία ἓν τῶν μελῶν της διὰ τοῦτο ἡ ἀνθρωποκτονία εἶναι τὸ βαρύτερον πάντων τῶν ἰδιωτικῶν ἀδικημάτων.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Περὶ τῶν ἐνδοιασμῶν ὡς πρὸς τὴν παραδοχὴν τῆς ἀνθρωποκτονίας ὡς γένους ἀδικημάτων ὅρα *Birnbaum* (Arch. des Criminalr. XIII. σελ. 88. 249. 422.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Ὡς πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν περὶ τῆς ἀνθρωποκτονίας διατάξεων τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου ἰσχύει ἡ παρατήρησις, ὅτι κατ' ἀρχὰς αἱ κατ' ἐλευθέρων ἀνθρώπων (τοὐλάχιστον ὑπό τινας περιστάσεις πραττόμεναι) ἀνθρωποκτονίαι ὑπήγοντο εἰς τὸ parricidium (*Rosshirt* Gesch. des Strafr. II. σελ. 187.), καὶ ὅτι μόλις ἐπὶ τοῦ *Σύλλα* ἔθεσεν ἡ lex Cornelia de sicariis διατάξεις περὶ τῆς ἀνθρωποκτονίας ἐν γένει (ἴσως πρὸ πάντων ὡς πρὸς τοὺς ἐπικινδύνους sicarii). *Koestlin* l. c. σελ. 105. 106. *Rosshirt* l. c. σελ. 187. Εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῆς lex. Cornelia ἀπαιτεῖται μεγάλη προσοχὴ, διότι ἡ lex αὕτη δὲν ἀφορᾷ μόνον τὴν ἀνθρωποκτονίαν, ἀλλὰ καὶ ἄλλας ἐπικινδύνους πράξεις, καὶ διότι, πιστὴ εἰς τὸν χαρακτῆρα τοῦ ῥωμαϊκοῦ ποινικοῦ δικαίου θεωρεῖ τὴν μὲν animus occidendi πραχθεῖσαν ἀπόπειραν ὡς ἴσην μὲ τὴν ἐκτέλεσιν, ἢ ἀπειλεῖ μὲ τὴν πλήρη ποινὴν εἶδός τι ἐπικινδύνου ἐνέδρας μὲ πρόθεσιν φόνου. *Luden* vom Versuche σελ. 114. *Koestlin* σελ. 107. Περὶ τῆς lex Cornelia de sicariis ὅρα *Eckelen* ad tit. Pandect. ad leg. Corn. de sic. Lugdun. 1824. *Saniv* ad leg. Corn. de sicar. Regiomont. 1827. *Birnbaum* (Archiv XIII. σελ. 424). Εἶναι βέβαιον, ὅτι ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων (καὶ

μάλιστα ἀπὸ τοῦ ʻΑδριανοῦ) μετὰ τὴν κατάργησιν τῶν quaestiones perpetuae, ἐλαμβάνετο ἐπὶ τῆς ἀνθρωποκτονίας ὑπ᾽ ὄψιν μᾶλλον τὸ μέγεθος τῆς ἐνοχῆς (καὶ ἐπομένως τὸ εἶδος τῆς θελήσεως τοῦ πράττοντος)· ὅθεν καθιερώθη τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἐφαρμόζωνται καὶ μετριώτεραι ποιναί. L. 1. §. 3. D. ad leg. Corn. de sicar. *Koestlin* σελ. 205. Πρβ. *Rosshirt* σελ. 191. Κατὰ τὸ γερμανικὸν δίκαιον (καὶ κατ᾽ αὐτοὺς τοὺς ἰταλοὺς νομοδιδασκάλους τοῦ μεσαιῶνος, π. χ. τοῦ *Angelus Arretinus* de malefic. p. 134. τοῦ Gandinus p. 66.) ἀπῃτεῖτο πρὸς ὕπαρξιν τῶν συστατικῶν τῆς ἀνθρωποκτονίας ὁ θάνατος, καὶ αἰτιώδης ἀλληλουχία τοῦ ἀποτελέσματος τούτου πρὸς τὴν προσβολήν. ʻΗ ἐῤῥιζωμένη θεωρία περὶ τῶν compositiones εἶχεν ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν μόρφωσιν τῆς κατ᾽ ἀντικείμενον ἐπόψεως· ἀλλ᾽ οἱ ἰταλοὶ νομοδιδάσκαλοι εἰσήγαγον πανταχοῦ εἰς τὴν δικαστικὴν πρᾶξιν τὰς περὶ ἀνθρωποκτονίας διατάξεις τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου (μετριασμένας διὰ τῶν κυρίως ὑπὸ τοῦ κανονικοῦ δικαίου εἰσαχθεισῶν περὶ καταλογισμοῦ ἰδεῶν). Ὅρα καὶ *Rosshirt* II. σελ. 200. Αὗται αἱ διὰ τῆς δικαστικῆς πράξεως μορφωθεῖσαι ἰδέαι εἰσεχώρησαν ἀκολούθως εἰς τὴν Π. Δ. Κ. (ἄρθρ. 130—150.), ἥτις ἀναφέρει διάφορα εἴδη ἀνθρωποκτονίας. *Rosshirt* II. σελ. 202—212. Περὶ τῆς διαιρέσεως τῆς ἀνθρωποκτονίας κατὰ τὸ γαλλικὸν δίκαιον ὅρα *Hellie* théorie du Code pénal V. p. 155 Περὶ τῆς ἀνθρωποκτονίας κατὰ τὸ πρωσσικὸν δίκαιον ὅρα *Temme* die Lehre von der Toedtung nach preuss. Recht. Leipz. 1839. Πληρεστάτην κατὰ τάξεις διαίρεσιν τῆς ἀνθρωποκτονίας καὶ τῶν reati di sangue ὅρα παρὰ *Niccolini* quistioni di diritto Vol. I. pag. 177. Vol. II. p. 25. etc.

§ 207.

Συστατικὰ τοῦ ἀδικήματος εἶναι τὰ ἑξῆς : Α) ὡς ἀντι-

κείμενον τῆς προσβολῆς, ὄν τι ἔχον τὰς ἰδιότητας καὶ τὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου· ἄνευ διακρίσεως θρησκείας (α), καταγωγῆς (β), κοινωνικῆς τάξεως (γ) κ. τ. λ. Τὸ ἀδίκημα δύναται νὰ πραχθῇ καὶ ἐπὶ παντὸς βιωσίμου ἐμβρύου (δ), οὐχὶ δὲ 1) ἐπὶ νεκρῶν (ε), 2) ἐπὶ τεράτων (monstra) (ζ), ἢ 3) ἐπὶ τῶν ἀπὸ τῆς προστασίας τῆς πολιτείας πάντῃ ἀποκεκλεισμένων (η).

(α) Ἡ Auth. Gazaros C. de haeret δὲν ἔχει σήμερον πλέον ἰσχύν.

(β) Περὶ τῆς θεμιτῆς ποτὲ θανατώσεως τῶν Αἰγυπτίων (γύφτων): C. G. O. Thl. 11. Tit. 9. §. 3. R. A. v. J. 1589. Tit. 22. R. P. O. v. J. 1577. tit. 77. Πρβ. Böhmer ad Art. 150. C. C. C. §. 3. Κατὰ τῶν φαυλοβίων καὶ ἰδίως τῶν Αἰγυπτίων ἔχομεν καὶ σήμερον ἔτι διαφόρους παραπλησίους εἰδικοὺς νόμους. Ἀξιομνημόνευτος εἶναι ἡ διάταξις τοῦ παραῤῥηνίου νομοῦ. Πρβ. Franc. Just Kortholt de justitia et prudentia poenarum in sanctione poenali novissima utrinsque circuli Rhenani. Giess. 1771. καὶ εἰς Plitt Analect. p. 87. seq.

(γ) π. χ. ἀνθρωποκτονία πραττομένη ὑπὸ τοῦ κυρίου κατὰ τοῦ δούλου. L. 11. §. 1. et 2. D. ad L. Corn. de sicar.

(δ) C. C. C. Art. 133.

(ε) Πολλοί, ὡς ὁ Filangieri, διατείνονται, πλὴν ἄνευ λόγου, ὅτι καὶ ἐνταῦθα ὑπάρχει ἀνθρωποκτονία, ἐάν τις ἔπραξε πᾶν ὅ,τι ἀναγκαίως ἔμελλε νὰ ἐπιφέρῃ τὸν θάνατον.

(ζ) L. 14. D. de statu hom. L. 38. de V. S. L. 3. C. de post. Glück Commentar zu den Pand. Thl. II. σελ. 64. Ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα ἐπιβάλλεται αὐθαίρετος ποινή, ἐὰν ἡ τερατοκτονία ἐπράχθη ἐν ἀγνοίᾳ τῆς ἀρχῆς. Quistorp peinl. R. Thl. I. σελ. 217. Δὲν ὑπάρχει ὅμως περὶ τούτου νόμος. Werner Handb. des peinl. R. σελ. 296.

(η) Ἐπικήρυξις (Acht und Oberacht). Heineccius El. jur. germ. III. §. 326. ff. 353. Αὐτόμολοι L. 3. §. 6. D. ad L. Corn. de sic.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Πρότερον ἦτο γενικὴ ἡ γνώμη, ὅτι τῶν τεράτων (monstra) ἡ θανάτωσις εἶναι ἀτιμώρητος. *Damhouder* praxis elem. Cap. 84. nr. 30. Ἡ γαλλικὴ νομοθεσία δὲν λαμβάνει παντάπασιν ὑπ' ὄψιν, ἐὰν τὸ τέκνον ἦναι monstrum. *Hellie* V. p. 158. Περὶ τοῦ πρωσσικοῦ δικαίου ἰδ. Landr. §. 716—718. *Temme* l. c. σελ. 42.

Σημ. 2. τοῦ ἐκδ. Εἰς τὰς περιπτώσεις τῆς θεμιτῆς ἀνθρωποκτονίας ἀνήκει προσέτι ἡ διάτρησις (perforatio), ἤτοι ἡ παρὰ τοῦ μαιευτῆρος ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς μητρὸς πραττομένη ἐμβρυοκτονία, ὁσάκις ἕνεκα τῆς στενότητος τῆς λεκάνης τῆς μητρὸς καθίσταται ὁ τοκετὸς ἀδύνατος, ἡ δὲ μήτηρ δὲν θέλει νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὴν καισαρικὴν τομήν. Ὁ ἰατρὸς ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει εὑρίσκεται οὕτως εἰπεῖν ἠναγκασμένος νὰ πράξῃ τὴν ἀνθρωποκτονίαν, διὰ νὰ σώσῃ τὴν τίκτουσαν μητέρα. *Mittermaier* (N. Arch. des CrimR. VIII. N. 19). *Naegelle* de jure vitae et necis, quod competit medic. Heidelb. 1827. *Mende* Beobacht. aus der Geburtshülfe. Bd. V. N. 77. *Rust* Magazin. Bd. 40. Heft. 3. N. 21. *Janulli* über Kaiserschnitt und Perfora tion. Heidelb. 1834. *Wilde* das weibliche Gebährunvermögen. Berl. 1838. σελ. 355. Archiv des Criminalr. 1835. σελ. 147. Zeitschr. für oesterreich. Rechtsgelehrsamkeit 1838. σελ. 113.

§. 208.

B) *Στέρησις τῆς ζωῆς* εἶναι ἡ παράνομος *ἔκβασις* ἥτις ἀπαιτεῖται ἵνα θεωρηθῇ τὸ ἀδίκημα τετελεσμένον. Γ) Ἡ τοιαύτη ὅμως ἔκβασις πρέπει νὰ ἦναι ἀποτέλεσμα τῆς παρανόμου πράξεως τοῦ κατηγορουμένου· ὅθεν τὸ ἀδίκημα τῆς ἀνθρωποκτονίας ὑπάρχει ἐντελῶς τότε μόνον, *ὅταν ἡ ἐκ τῆς παρανόμου πράξεως προκύψασα σωματικὴ βλάβη παρήγαγεν ὡς ἐνεργὸς αἰτία τὸν ἐπισυμβάντα θάνατον* (α)· ἄνευ διακρίσεως, ἂν ἦτο ἐν γένει θανατηφόρος, ἢ ἂν κατ' ἐξαίρεσιν, μόνον ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει ἐπέφερε τὸν θάνατον (6)· ἂν ἦτο διὰ τῆς βοηθείας τῆς τέχνης δυνατὸν νὰ προληφθῇ ἡ θανατηφόρος ἐνέργειά της, ἢ ἂν ἄ-

φευκτος ἦτο ὁ θάνατος (γ)· ἂν ἐπέφερε τὸν θάνατον δι' ἄλλων μεσολαβουσῶν αἰτιῶν, τὰς ὁποίας αὐτὴ ἔθεσεν εἰς ἐνέργειαν (δ), ἢ μόνη ἀφ' ἑαυτῆς καὶ ἀμέσως.

Σημ. Περὶ τῆς διαιρέσεως τῶν τραυμάτων καὶ βλαβῶν πρβ. Metzger gerichtl. Arzneiwiss. §. 60. ff. Ploucquet de unica et vera mortis causa proxima. Tüb. 1786. Ploucquet über gewaltsame Todesarten. Tüb. 1777. 8. σελ. 48.—111. Gebel Versuch einer zweckmäss. Einth. D. Verletzungen (Archiv Bd. VI. St. 4. N. 5). Wildberg, wie die tödtlichen Verletzungen beurtheilt werden müssen? Leipz. 1810. J. E. Bietzau von der Tödtlichkeit der Verl. u. Handl., zur Erl. des §. 169. d. Preuss. Criminal-Ordn. Berl. 1811. Lucae Bemerk. über das Verhältniss des menschl. Organismus zu äussern Verletzungen in Bezug auf Tödlichkeit. Heidelb. 1814. Henke über gerichtl. mediz. Beurtheilung der Tödtlichkeit der Verletzungen (N. Arch. des Criminalr. I. Bd. N. 18. 24). Kausch über die neuen Theorien des Criminalr. und der gerichtl. Medizin. Züllichau 1813. Stelzer (N. Archiv des CrimR. IV. Bd. N. 10). Kleinschrod (N. Archiv. IV. Bd. N. 16). Henke Zeitschr. für Staatsarzneikunde II. Bd. N. XI. Οἱ νομοδιδάσκαλοι τοῦ ποινικοῦ δικαίου ὤφειλον, πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ἐπιστήμης, ν' ἀπέχωσιν ἐνταῦθα ὅσον ἔνεστι τῆς ἰατρικῆς ὀνοματολογίας, διότι σχεδὸν ἕκαστος ἰατρὸς ἀποδίδει διάφορον ἔννοιαν εἰς τὴν αὐτὴν ἔκφρασιν καὶ πολλοὶ (πλανώμενοι ἐν μέρει ἕνεκα τῶν νομικῶν αὐτῶν) δὲν ἐννοοῦσι τί θέλουσιν οἱ νομικοὶ νὰ μάθωσιν; ὅταν ἐρωτῶσι τὸν ἰατρὸν περὶ τῆς καιριότητος τῆς πληγῆς. Διὰ τοῦτο ἔπρεπεν ὁ δικαστής, κατὰ πᾶσαν εἰδικὴν περίπτωσιν νὰ ὑποβάλλῃ εἰς τὸν δικαστικὸν ἰατρὸν ὁριστικῶς καὶ νὰ σαφηνίζῃ τὸ νομικὸν ζήτημα, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἀπαιτεῖται ἰατρικὴ γνωμοδότησις· διότι ἄλλως δὲν δύναται τὸ δικαστήριον ἀσφαλῶς νὰ γινώσκῃ, ἐὰν ὁ περὶ μὴ καιριότητος τοῦ τραύματος γνωμοδοτῶν ἰατρὸς εἶχε κατὰ νοῦν τὸ ἀνίατον τραῦμα, ἢ τὸ ἀπολύτως θανατηφόρον, ἢ τὸ ἐνγένει θανατηφόρον, ἢ τὸ ἀμέσως θανατηφόρον.

(α) Ἡ τοιαύτη βλάβη λέγεται συνήθως: ἀπολύτως, ἢ κάλλιον: ἀφ' ἑαυτῆς θανατηφόρος βλάβη.

(β) Laesio inabstracto l. in concreto lethalis· τὸ δεύτερον, ἐὰν ἡ καιριότης τοῦ τραύματος προκύπτῃ ἐκ τῆς ἰδιαζούσης σωματικῆς ἰδιότητος τοῦ βλαφθέντος ἢ ἐξ ἄλλων ἐξωτερικῶν καὶ συγχρόνων μὲ τὴν ἐπενεχθεῖσαν βλάβην εἰδικῶν περιστατικῶν. Δὲν ἀπαιτεῖται δὲ νὰ ἔχῃ ὁ μετὰ φονικῆς προθέσεως ἐνεργῶν γνῶσιν τοῦ ὑπάρχοντος ἀτομικοῦ λόγου τῆς θανασιμότητος, ὡς ἐξάγεται καὶ ἀπὸ L. 7. §. 5. D. ad L. Aquil.

(γ) Εἶναι ὁ ἐμπρηστὴς ὀλιγώτερον ἀξιόποινος, διότι τὸ πῦρ ἐδύνατο νὰ σβεσθῇ ἀμέσως εἰς τὴν ἀρχήν του;

(δ) π. χ. ὁ Α τιτρώσκει τὸν λαιμὸν τοῦ Β καὶ ἐπιφέρει εἰς αὐτὸν ἕλκος, τὸ ὁποῖον ἐκχεόμενον πνίγει τὸν Β.

§. 209.

Κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ §. 208. Γ δὲν ὑπάρχει ἀνθρωποκτονία, α) ἐὰν *προηγήθη* τῆς μετὰ φονικῆς προθέσεως ἐπιχειρηθείσης πράξεως ἄλλη ἀνεξάρτητος ἀπ' αὐτῆς *αἰτία*, ἥτις ἤθελε βεβαίως ἐπιφέρει τὸν ἐπισυμβάντα θάνατον *κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμήν*, καθ' ἣν οὗτος συνέβη τῷ ὄντι (α)· β) ἐὰν μετὰ τὴν καθ' ἑαυτὴν *μὴ θανατηφόρον* βλάβην *ἐπελθοῦσα* καὶ ἀπ' αὐτῆς *ἀνεξάρτητος* αἰτία *κατέστησεν* αὐτήν, ἤδη πρῶτον *θανατηφόρον* (β), ἡ ὑπῆρξε *μόνη* αὐτὴ αἰτία τοῦ θανάτου.

(α) Ἀμέσως μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Α διχοτόμησιν τῆς κεφαλῆς τοῦ Β, τοῦ ἐμπήγει ὁ Γ καὶ τὸ ξίφος εἰς τὴν καρδίαν. Ἐὰν ὅμως ἠδύνατο καὶ ἁπλῶς μόνον ὡς ἐπιτάχυνσις τοῦ θανάτου νὰ θεωρηθῇ τοῦ τελευταίου ἡ πρᾶξις, ἤθελεν ἀποτελέσει τὸ ἀδίκημα τῆς ἀναιρέσεως· π. χ. ἐὰν ἀποκτείνῃ τις ἄνθρωπον, εἰς τοῦ ὁποίου τὸ σῶμα κυκλοφορεῖ βραδέως θανατηφόρον δηλητήριον φάρμακον (aqua tofana φέρ' εἰπεῖν). L. 11. §. 3. D. ad L. Aquil. C. C. C. Art. 148.

(β) Ἡ ἔκφρασις: laesio per accidens lethalis εἶναι ἀκατάλληλος καὶ πολλῶν παρεννοήσεων πρόξενος. Ἐὰν ὁ αὐτὸς ἔνοχος ἦναι καὶ τῶν ἐπελθουσῶν περιστάσεων αἴτιος, ἐφαρμόζεται ὁ §. 208.

§. 209 α. (τοῦ ἐκδ.)

Κατὰ τὸ πνεῦμα τῶν περὶ συστατικῶν τῶν ἀξιοποίνων πράξεων ἰδεῶν τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου (α), ἦτο μικροῦ λόγου ἀξία ἡ ἀκριβὴς ἔρευνα τῆς μεταξὺ προσβολῆς καὶ θανάτου αἰτιώδους ἀλληλουχίας· ἐλάμβανον ὅμως καὶ οἱ

Ῥωμαῖοι ὑπ' ὄψιν τὴν ἰδιότητα τοῦ τραύματος καὶ τὴν ἀτομικότητα τοῦ βλαφθέντος (πρὸ πάντων προκειμένου περὶ ἀποζημιώσεως) (β). Ἀπ' ἐναντίας, κατὰ τὸ γερμανικὸν δίκαιον, τὸ ὁποῖον παραδέχεται τὴν κατ' ἀντικείμενον ἔποψιν τῶν ἀδικημάτων, καὶ ὡς ἐκ τῆς στάσεως τῶν νομοδιδασκάλων εἰς τὸ νὰ ἐπιμετρῶσι τὴν ποινὴν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν περὶ καταλογισμοῦ ἀρχῶν, κατέστη σπουδαία ἡ ἔρευνα τοῦ βαθμοῦ τῆς ἀλληλουχίας μεταξὺ τῆς βλάβης καὶ τοῦ θανάτου· ἡ δὲ περὶ τῆς τοιαύτης ἀλληλουχίας γνωμοδότησις τῶν ἰατρῶν ἀπῃτεῖτο ὡς ἀναγκαία ὑπὸ αὐτῶν ἤδη τῶν ἀρχαίων τῆς Ἰταλίας κανονισμῶν (γ), ὡς καὶ ὑπὸ τοῦ κανονικοῦ δικαίου (δ) καὶ τῶν ἰταλῶν νομοδιδασκάλων (ε). Ἐγίνοντο δὲ ποικίλαι διακρίσεις. Ἐν τῇ Π. Δ. Κ. καταφανὴς ἡ θέλησις τοῦ νομοθέτου (ζ) τοῦ νὰ λαμβάνηται ὑπ' ὄψιν τὸ εἶδος τῆς προξενηθείσης βλάβης (η)· Ὅθεν ἐπεχείρησαν οἱ νομοδιδάσκαλοι πληθὺν διακρίσεων τῶν βλαβῶν (θ) διὰ νὰ προσδιορίσωσι τί ἐστι θανατηφόρος βλάβη, καὶ ἰδίως ἐθεώρησαν ῥητάς τινας ἡμέρας ὡς κρισίμους (ι), ἰσχυριζόμενοι, ὅτι, ὁσάκις ὁ θάνατος τοῦ βλαφθέντος συμβαίνει ἐντὸς αὐτῶν τῶν ἡμερῶν, πρέπει να θεωρῆται ὡς ἀποτέλεσμα τοῦ τραύματος. Ἡ ἐσφαλμένη γνώμη, ὅτι, ὁσάκις ἀναγνωρίζεται θανατηφόρος ἡ βλάβη, πρέπει νὰ ἐπιβάλληται καὶ θανατικὴ ποινή, καὶ ὅτι τότε μόνον δύναται νὰ καταλογισθῇ εἰς τὸν αὐτουργὸν τῆς βλάβης ὁ ἐπελθὼν θάνατος, ὅταν ἡ βλάβη ἦναι τοιαύτη, ὥστε νὰ φέρῃ ἐπὶ *παντὸς* ἀνθρώπου ὡς *μόνη ἐνεργὸς αἰτία* τὸν θάνατον ὡς *ἀναπόφευκτον* ἀποτέλεσμα (κ) παρήγαγε ποικίλας διαιρέσεις τῆς καιριότητος τῶν πληγῶν (λ)

καὶ θεωρίαν πολλὰ πρόσφορον εἰς τὴν ἀτιμωρησίαν. Κατὰ τὰς ὀρθὰς ἀρχὰς περὶ καταλογισμοῦ τῶν συνεπειῶν τῶν πράξεων, ἀπαιτεῖται ἁπλῶς ἡ ἔρευνα, ἐὰν *κατὰ τὴν προκειμένην ἑκάστοτε περίπτωσιν* ἡ ἐπενεχθεῖσα εἴς τινα βλάβη ἦναι ἡ ἐνεργὸς αἰτία τοῦ θανάτου (μ)· διότι τὰ συστατικὰ τῆς ἀνθρωποκτονίας ὑπάρχουσι καὶ ἂν τὸ τραῦμα ἐδύνατο νὰ θεραπευθῇ ἢ καὶ ἂν ἐκτὸς τῆς ἐπενεχθείσης βλάβης παρήγαγε τὸν θάνατον καὶ ἄλλη τις πιθανῶς συνεργὸς αἰτία (ν), καὶ διότι εἶναι ἀδιάφορον, ἐὰν συντρέχωσι δευτερεύουσαι περιστάσεις, αἵτινες συνετέλεσαν μὲν εἰς τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ θανάτου, ἀλλὰ τὰς ὁποίας αὐτὸς ὁ πράξας παρήγαγεν, ἢ ἐγίνωσκεν, ἢ ἐδύνατο νὰ προΐδῃ (ξ). Πλείστου λόγου ἀξία ὡς πρὸς τὸν ἀπαρτισμὸν τῶν συστατικῶν τῆς πράξεως εἶναι ἡ προσήκουσα ἐκτίμησις τῆς ἐπιῤῥοῆς τῶν δευτερευουσῶν αἰτιῶν. Πολὺ μακρὰν προβαίνει ἡ θεωρία (ο), καθ᾽ ἣν ἀνθρωποκτονία ὑπάρχει καὶ τότε ἀκόμη ὅταν ἐκ μόνης τῆς ἰατρικῆς γνωμοδοτήσεως ἐξάγηται ὅτι ἡ βλάβη ἤθελεν ἐπιφέρει τὸν θάνατον, ἐὰν δὲν ἐπήρχετο οὗτος πρωϊμώτερος ἐξ ἄλλης τινὸς περιστάσεως (π). Τὸ πᾶν κυρίως ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἂν ἡ βλάβη ἐπέφερε τὸν θάνατον. Ἐὰν δὲ συνετέλεσαν εἰς τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ θανάτου δευτερεύουσαι αἰτίαι, τὰς ὁποίας παρήγαγεν ἡ βλάβη, ἢ αἵτινες χωρὶς ταύτης δὲν ἤθελον τεθῇ εἰς ἐνέργειαν, ὑπάρχουσιν οὐχ ἧττον τὰ συστατικὰ τῆς ἀνθρωποκτονίας (ρ) μολονότι ἡ ἐπενεχθεῖσα βλάβη δὲν ἐπέφερεν αὐτὴ καὶ μόνη τὸν θάνατον. Ὑπάρχουσι πρὸς τούτοις περιπτώσεις, καθ᾽ ἃς, καίτοι ἐπελθόντος τοῦ θανά-

του καὶ βεβαίας οὔσης τῆς βλάβης, δὲν ὑπάρχουσιν ὅμως τὰ συστατικὰ τῆς ἀνθρωποκτονίας (σ), τοῦτο δὲ 1) ἐὰν ὁ θάνατος ἦναι ἀποτέλεσμα αἰτίας προγενεστέρας τῆς βλάβης, καθ' ἑαυτὴν ἱκανῆς νὰ ἐπιφέρῃ αὐτὸν καὶ μὴ τεθείσης κατὰ πρῶτον διὰ τοῦ τραύματος εἰς ἐνέργειαν, ἢ 2) ἐὰν ἐκτὸς τῆς βλάβης παρήγαγε τὸν θάνατον τοῦ βλαφθέντος περίστασίς τις, τὴν ὁποίαν ὁ πράξας δὲν ἐδύνατο νὰ προίδῃ, ἢ 3) ἄλλου τινος ὑπαιτίου κατὰ τοῦτο πρᾶξις (τ) ἢ παράλειψις. Ἡ γνωμοδότησις τοῦ ἰατροῦ εἶναι ἀναγκαία (υ), 1) ἵνα ὑπάρχῃ ἐπιστημονικὴ ἀπόφανσις περὶ τοῦ ἂν κατὰ τὴν προκειμένην περίπτωσιν ἡ βλάβη ἀποτελῇ τὴν ἐνεργὸν αἰτίαν τοῦ θανάτου, 2) ἵνα ἔχῃ ὁ δικαστὴς διδόμενα, ὡς ἐκ τῶν ὁποίων νὰ κρίνῃ, ἐὰν ὁ πράξας ἐνήργησε μετὰ προθέσεως ἢ μή. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν δευτέραν ταύτην περίπτωσιν, εἶναι σπουδαία διὰ τὸν δικαστὴν ἡ γνῶσις καὶ τῶν ἐλαχίστων περιστατικῶν τῆς βλάβης καὶ τοῦ θανάτου· ὅθεν εἶναι πλείστου λόγου ἀξία ἡ κατάλληλος θέσις τῶν ζητημάτων καὶ ἡ δήλωσις τῶν ἀντικειμένων (φ), περὶ ὧν ἀπαιτεῖται ἐκτενὴς ἰατρικὴ γνωμοδότησις. Ἐντελῶς δὲ μὴ βάσιμος εἶναι ἡ παραδοχὴ κρισίμων λεγομένων ἡμερῶν (χ) καὶ τὸ τεκμήριον (ψ), ὅτι, ἐὰν ὁ θάνατος συμβῇ ἐντὸς ὡρισμένων ἡμερῶν (λογιζομένων ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἐπενεχθείσης βλάβης) (ω) πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς τῆς βλάβης ἀποτέλεσμα (αα).

(α) Διὰ παραπλήσιον λόγον παραμελεῖται καὶ κατὰ τὴν γαλλικὴν δικαστικὴν πρᾶξιν ἡ ἀκριβὴς ἔρευνα τῶν συστατικῶν.

(β) L. 7. §. 5. L. 11. §. 3. L. 51. D. ad leg. Aquil. L. 24. §. 5. D. de damno. inf. Ὅρα Niccolini quistioni di diritto. Vol, II. p. 115. etc.

(γ) Πρὸ πάντων ὑπὸ τῆς Carta di Logu (διὰ τὴν Σαρδινίαν) Cap. 12.
(δ) c. 18. X. de homic.
(ε) Gandinus de malefic. cap. de homicid. (p. 65.) nr. 33: Bonifacius p. 154.
(ζ) Art. 147—149. C. C. C.
(η) Σημειωτέον, ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Π. Δ. Κ. δὲν ἦτο ἐν χρήσει ἡ τομὴ τῶν πτωμάτων. Mittermaier Strafverfahren II. σελ. 50.
(θ) Ἐκ τῶν ἀρχαίων νομοδιδασκάλων ὅρα Damhouder praxis Cap. 77 nr. 19. J. Clarus quaest. §. homicidium nr. 40. Farinacius quaest. qu. 127.
(ι) Κυρίως 40 ἡμέρας. Farinacius qu. 127. nr. 40. Clarus §. homicidium nr. 44.
(κ) Πρὸ τοῦ Stübel κατέκρινε τὴν ἐσφαλμένην ταύτην γνώμην ὁ Boehmer in elem. jur. crim. §. 216.
(λ) Ἐκτὸς τῶν ἐν τῇ σημ. τοῦ §. 208. ἀναφερομένων συγγραμμάτων ὅρα Henke Abhandl. aus dem Gebiete der gerichtl. Medicin V. Bd. nr 1. Hitzig Zeitschr. XI. H. σελ. 370. Orfila Vorlesungen übergerichtl. Medicin II. Bd. σελ. 386. etc. Brefeld einige Worte über die von den neueren Criminalisten aufgestellten Grundsätze, dass der Grad der Tödtlichkeit einer Wunde irrelevant sei. Münster 1825. Strohmeier Unters. über Anwendung des Begriffs tödtlicher Verletzungen. Tüb. 1832. Koch in Henke's Zeitschr. für Staatsarzneikunde XVII Ergänzunhsheft σελ. 1—168. Versuch einer Erläuterung der Fragen die nach Berner Gesetzen dem Arzte bei Obduktionen gestellt werden müssen. Bern 1835.
(μ) Henke Abhandl. V. σελ. 78.
(ν) Περὶ τῶν τοιούτων αἰτιῶν ὅρα Hitzig Zeitschr. H. 40. σελ. 370. Hitzig Annalen. H. 13. σελ. 1. etc. Henke Abhandl. V. σελ. 59.
(ξ) Heffter Lehrb. σελ. 255.
(ο) Τὴν θεωρίαν ταύτην παραδέχεται ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος ἄρθρ. 235.
(π) Wächter Lehrb. II. σελ. 125. (ἀναφορικῶς εἰς L. 11. §. 3. D. ad leg. Aquil.) Πρβ. μὲ Oersted Grundregeln. σελ. 241. Jenull (Wagner's Zeitzchr. 1826. σελ. 311.) καὶ Luden vom Vers. σελ. 482. 483.
(ρ) Tausch Rechtsfülle aus Civil und Criminalr. (Wien 1836.) II. σελ. 318.
(σ) Βαυαρ. νόμος ἄρθρ. 144. καὶ Mittermaier über den neuesten Zustand der Criminalgesetzgebung σελ. 145.
(τ) Ἐὰν π. χ., ἐνῷ τὸ τραῦμα εἶναι ἀκίνδυνον, ὁ τραυματισθεὶς ἀποθάνῃ μόνον ὡς ἐκ τῆς κακῆς ἰατρικῆς θεραπείας.
(υ) Anmerkungen zum baier. Strafgesetzb. II· σελ. 14. Krug Studien II. σελ. 39.

(φ) **Mittermaier** Strafverf. II. σελ. 55. I) Ἡ ἰατρικὴ γνωμοδότησις ἔχει νὰ λύσῃ τὸ ζήτημα: τίς εἶναι ἡ ἐνεργὸς αἰτία τοῦ θανάτου τοῦ βλαφθέντος; ὅθεν πρέπει ν' ἀναφέρῃ: 1) ἐὰν ὁ θανὼν ἀπέθανε βίαιον θάνατον καὶ ἰδίως ἐὰν ἀπέθανεν ὡς ἐκ τῶν ὁποίων φέρει τραυμάτων ἢ κακώσεων καὶ ὡς ἐκ τίνων ἐξ αὐτῶν; ἢ 2) ἐὰν ἐξ ἰδιαιτέρων περιστατικῶν δύναται νὰ ἐξαχθῇ ὡς βέβαιον ἢ ὡς πιθανὸν ἤτοι α) ὅτι ὁ θανὼν ἦτο ἤδη νεκρὸς πρὶν ἐπενεχθῶσιν εἰς αὐτὸν αἱ φαινόμεναι βλάβαι, ἢ β) ὅτι ἀπέθανεν ὡς ἔκ τινος αἰτίας, ὑπαρχούσης πρὶν ἔτι ἐπενεχθῇ ἡ βλάβη καὶ μὴ τεθείσης ὑπ' αὐτῆς τὸ πρῶτον εἰς ἐνέργειαν, ἢ γ) ὅτι ἀπέθανεν ὡς ἔκ τινος αἰτίας προσελθούσης εἰς τὴν μὴ ἐπικίνδυνον βλάβην, ἀνεξαρτήτου δὲ ἀπ' αὐτῆς. II) Ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ἡ γνωμοδότησις ἤθελε περιέχει, ὅτι αἱ φαινόμεναι βλάβαι καὶ κακώσεις ἀποτελοῦσι τὴν αἰτίαν τοῦ θανάτου, πρέπει ν' ἀναφέρῃ καὶ ποίας φύσεως καὶ ἰδιότητος εἶναι αἱ θανατηφόροι αὗται βλάβαι καὶ κακώσεις, τουτέστιν, 1) ἐὰν ἦναι τοιαύτης φύσεως καὶ ἰδιότητος, ὥστε νὰ ἐπιφέρωσιν ἀναγκαίως καὶ ὑφ' ὁποιασδήποτε περιστάσεις τὸν θάνατον ἢ μή· 2) ἐὰν κατὰ τὴν προκειμένην περίπτωσιν ἐπέφερον τὸν θάνατον τοῦ βλαφθέντος ὡς ἐκ τῆς ἐν γένει φύσεως καὶ ἰδιότητος αὐτῶν, ἢ μόνον ἕνεκα τῆς ἀσυνήθους σωματικῆς αὐτοῦ ἰδιότητος ἢ ἕνεκα εἰδικῆς τινος καταστάσεως αὐτοῦ, ἢ ἕνεκα τυχηρῶν ἐξωτερικῶν περιστάσεων· 3) ἐὰν ἡ βλάβη παρήγαγε τὸν θάνατον ἀμέσως ἢ διὰ μεσολαβουσῶν αἰτιῶν, τεθεισῶν δι' αὐτῆς πρῶτον εἰς ἐνέργειαν· 4) ἐὰν ἡ μεσολαβήσασα αἰτία παρήχθη ὑπὸ τῆς βλάβης.

(χ) **Mende** Handb. der gerichtl. Medicin I. σελ. 244.

(ψ) Τοιοῦτον τεκμήριον παραδέχεται π. χ. ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος ἄρθρ. 231. 316. Ὅρα ὅμως **Haus** observations sur le projet de revision du Code pénal. Vol. II. p. 210. Ἀλλὰ καὶ ἀφ' ἑτέρου: **Hellie** V. p. 408.

(ω) Ἐνταῦθα καθίσταται σπουδαῖον καὶ τὸ ζήτημα περὶ τοῦ πρακτέου ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ὁ μὲν βλαφθεὶς ἀσθενεῖ ἐπικινδύνως, ὁ δὲ ἰατρὸς δὲν δύναται ἔτι νὰ ἐκφρασθῇ περὶ αὐτοῦ, ἂν ἦναι δυνατὸν νὰ σωθῇ. Ὅρα **Mittermaier** Strafverfahren II. σελ. 65. **Kitka** über Erhebung des Thatbestandes σελ. 68. **Haus** observ. p. 211. 247. **Hellie** théorie V. p. 408.

(αα) Μεγίστην ἐπιῤῥοὴν εἰς τὰς μεταγενεστέρας αὐτοῦ νομοθεσίας εἶχεν ὁ βαυαρικὸς νόμος, τοῦ ὁποίου τὸ ἄρθρ. 143. περιέχει τὸ ἑξῆς: Διὰ νὰ θεωρῆται βλάβη τις ἢ πληγὴ κατὰ νομικὴν ἔννοιαν ὡς θανατηφόρος, δὲν ἀπαιτεῖται ἄλλο εἰμὴ ἡ βεβαιότης, ὅτι κατὰ τὴν προκειμένην περίπτωσιν παρήγαγεν αὕτη ὡς ἐνεργὸς αἰτία τὸν θάνατον τοῦ βλαφθέντος. Ὅθεν εἰς τὴν δικαστικὴν κρίσιν περὶ τοῦ θανατηφόρου χαρακτῆρος βλάβης τινὸς ἢ πληγῆς δὲν παρατηρεῖται, ἐὰν αὕτη εἰς ἄλλας περιπτώσεις μὲ τὴν βοήθειαν τῆς τέχνης ἰάθη ἢ ὄχι· ἐὰν τὸ θανατηφόρον ἀποτέλεσμα ἐδύνατο νὰ ἐμποδισθῇ κατὰ τὴν προκειμένην περίπτωσιν δι' ἐγκαίρου καὶ καταλλήλου βοηθείας τῆς τέχνης· ἐὰν ἡ βλάβη ἢ ἡ πληγὴ ἐπέφερε τὸν θάνατον ἀμέσως ἢ δι' ἄλλων μέν,

ἀλλ' ἐξ αὐτῆς τεθέντων εἰς ἐνέργειαν αἰτίων· ἐὰν τέλος πάντων αὕτη ἦναι ἐν γένει θανατηφόρος, ἢ παρήγαγε τὸν θάνατον μόνον διὰ τὴν ἰδιάζουσαν σωματικὴν κατάστασιν τοῦ θανατωθέντος, ἢ διὰ τὰς τυχαίας περιστάσεις, καθ' ἃς ἐπηνέχθη εἰς αὐτόν. Περὶ δὲ τοῦ ἂν εἰς τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλην τῶν τελευταίων περιπτώσεων ἡ ἀνθρωποκτονία προῆλθεν ἐκ ῥᾳθυμίας, ἀπόκειται· εἰς τὸν δικαστὴν νὰ κρίνῃ κατὰ τὰς γενικὰς περὶ ῥᾳθυμίας καὶ παρανόμου προθέσεως ἀρχάς. Ἄρθρ. 144. Ἐὰν ἡ παρανόμως ἐπενεχθεῖσα εἴς τινα βλάβη ἔχῃ μὲν ἐπακόλουθον τὸν θάνατον, ἀλλὰ ὑπάρχῃ βεβαιότης ἢ πιθανότης, ἤτοι 1) ὅτι ὁ θάνατος εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα αἰτίας ὑπαρχούσης ἐν καιρῷ τῆς βλάβης καὶ μὴ τεθείσης διὰ ταύτης εἰς ἐνέργειαν· ἢ 2) ὅτι ἡ ἐπενεχθεῖσα βλάβη, ἥτις καθ' ἑαυτὴν δὲν ἤθελεν ἐπιφέρει τὸν θάνατον, κατέστη θανατηφόρος δι' αἰτίας ὕστερον προσελθούσης, π. χ. διὰ τῆς δόσεως ἐπιβλαβῶν ἰατρικῶν, δι' ὀλεθρίας χειρουργικῆς ἐγχειρίσεως καὶ τῶν τοιούτων· τότε ἡ πρᾶξις δὲν κρίνεται κατὰ τοὺς περὶ τῆς ἐπίτηδες ἐπιφερομένης ἀνθρωποκτονίας ἰσχύοντας νόμους, ἀλλὰ ὁ πράξας τιμωρεῖται ἐὰν μὲν ἡ πρόθεσις αὐτοῦ ἔτεινεν εἰς ἀνθρωποκτονίαν, κατὰ τὰς περὶ τῆς πρόσω ἀποπείρας ἀρχὰς (ἄρθρ. 60.), ἐὰν δὲ ἀπέβλεπεν εἰς σωματικὴν βλάβην, κατὰ τὰς περὶ σωματικῆς βλάβης ἐκ προθέσεως ἐπιφερομένης (Κεφ. II.), ἐὰν τελευταῖον ἡ πρόθεσις αὐτοῦ δὲν ἔτεινεν οὔτε εἰς ἀνθρωποκτονίαν οὔτε εἰς σωματικὴν βλάβην, ὡς ἐκ ῥᾳθυμίας ἔνοχος σωματικῆς βλάβης. Τὸ ἄρθρ. 143 ἔγινε παραδεκτὸν καὶ εἰς τὰ μεταγενέστερα βαυαρικὰ νομοσχέδια· ἀλλὰ τὸ ἄρθρ. 144. παρελείφθη. Τοὺς πρὸς τοῦτο λόγους ὅρα εἰς Motive zum revidirtem Entwurf. σελ. 173. Ὅρα προσέτι H i n s b e r g über den baier. Entwurf von 1831. σελ. 90. Ὀρθὰς ἀντιῤῥήσεις εἰς τὴν θεωρίαν τοῦ βαυαρικοῦ νόμου περιέχει τὸ ἀνωτέρω ἐν τῇ σημ. 1. τελευταῖον ἀναφερόμενον σύγγραμμα. Ὁ αὐστριακὸς νόμος, ἄρθρ. 117. ἀναφέρει ἁπλῶς, ὅτι ἀνθρωποκτονία ὑπάρχει ἐάν τις ἐπιχειρῇ κατὰ τοῦ ἄλλου τοιαύτην πρᾶξιν, ἐξ ἧς προκύπτει ὁ θάνατος. Πρβ. τοῦ αὐστρ. νόμου μέρος II. §. 242. Περὶ τῆς ἐννοίας τῶν εἰρημένων ἐκφράσεων ὅρα J e n u l l d a s oesterreich. Criminalr. II. σελ. 206. καὶ T a u s c h Rechtsfälle II. H. 275—290. Εἰς τὸ πρωσσικὸν δίκαιον διακρίνεται μὲν ἡ ἐπιῤῥοὴ ὀρθοτέρας γνώμης, ἀλλὰ ἡ γνώμη αὕτη δὲν διεξάγεται συνεπῶς. Κατὰ τὸν §. 809, πᾶσα βλάβη, τὴν ὁποίαν παρακολουθεῖ ἀ μ έ σ ω ς ὁ θάνατος, πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς ἡ αἰτία τοῦ θανάτου· κατὰ δὲ τὸν §. 810., ἡ καιριότης τῆς βλάβης πρέπει νὰ κρίνηται κατὰ τὴν ἀτομικὴν τοῦ θανατωθέντος σωματικὴν κατάστασιν. Ὅρα προσέτι τοὺς §. 817—828. τοῦ πρωσσ. δικαίου. Πρβ. preuss. Criminalordn. v. 1805. §. 169. M a y e r von Thatbestand σελ. 50. L e m m e Lehre von der Tödtung σελ. 98. Jarke (H i t z i g's Zeitschr. H. 7. σελ. 155.) H i t z i g Zeitschr. H. 40. σελ. 370. R i c h t e r Zeitschr. für preuss. Recht 1. H. σελ. 134. Τὸ γαλλικὸν δίκαιον δὲν περιέχει καμμίαν διάταξιν περὶ καιριότητος τῶν πληγῶν. Ὅτι δὲ πρέπει νὰ λαμβάνηται ἡ καιριότης αὐτῶν

π' αὐτῶν, ἀποδεικνύει ὁ Hellie theorie V. p. 404. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 231 τοῦ γαλλικοῦ ποιν. νόμου ὁ θάνατος θεωρεῖται (ἐν περιπτώσει βιαιοπραγιῶν κατὰ δημοσίου ὑπαλλήλου) ὡς ἀποτέλεσμα τῆς ἐπενεχθείσης βλάβης ἐὰν ἐπέλθῃ ἐντὸς 40 ἡμερῶν ἀφ' ἧς αὕτη ἐπηνέχθη. Κατὰ τὸν ποινικὸν νόμον τῆς Σικελίας (ἐν ἔτει 1819.), ἄρθρ. 362—391, πρέπει νὰ ἐξετάζηται, ἂν ὁ θάνατος ἐπῆλθεν ἐντὸς 40 ἡμερῶν, καὶ ἐν γένει ἂν προέκυψεν ὡς ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τῆς βλάβης, ἢ ὡς ἐξ ἄλλων προσελθουσῶν αἰτιῶν. Ὅρα Niccolini quistioni II. p. 108—131. Εἰς τὰς νεωτέρας γερμανικὰς νομοθεσίας εἶναι κυρίως ἀντιγεγραμμένα τὰ ἀνωτέρω μνημονευθέντα ἄρθρα τοῦ βαυαρικοῦ νόμου. Ὁ σαξωνικὸς ποινικὸς νόμος, ἄρθρ. 120, ἀναφέρει ἁπλῶς, ὅτι εἰς τὴν περὶ τῆς καιριότητος τῆς πληγῆς δικαστικὴν κρίσιν δὲν παρατηρεῖται, ἂν τοιαύτη πληγὴ εἰς ἄλλας περιπτώσεις διὰ τῆς βοηθείας τῆς τέχνης ἰάθη ἢ ὄχι, ἂν τὸ θανατηφόρον ἀποτέλεσμα τῆς πληγῆς ἐδύνατο δι' ἐγκαίρου βοηθείας νὰ ἐμποδισθῇ, ἐὰν ἡ πληγὴ ἦτον καθ' ἑαυτὴν θανατηφόρος ἢ ἂν παρήγαγε τὸν θάνατον διὰ τὴν ἰδιάζουσαν σωματικὴν κατάστασιν τοῦ θανατωθέντος. Ὅθεν ἀπόκειται τὸ πᾶν εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν τοῦ ἰατροῦ κρίσιν. Ὅρα Krug Studien II. σελ. 38. Ὁ βυρτεμβεργικὸς ποινικὸς νόμος, ἄρθρ. 235, παραδέχεται τὸ ἄρθρ. 143 τοῦ βαυαρικοῦ νόμου, ἀλλὰ μὲ τὴν προσθήκην, περὶ ἧς ἐγίνετο λόγος ἐν τῷ κειμένῳ (σημ. 0.), καὶ μὲ τὴν διαφορὰν, ὅτι μετὰ τῶν ἐμμέσων αἰτίων μεταχειρίζεται τὴν ἔκφρασιν: ὑπ' αὐτῆς (τῆς βλάβης) παραχθέντων αἰτίων. Τὸ ἄρθρ. 144 τοῦ βαυαρικοῦ νόμου παρελείφθη. Ὅρα τὰς περὶ τούτου συζητήσεις εἰς Commissionbericht der 2ten Kammer zu art. 223 des Entwurfs in der. 45sten Sitzung σελ. 5—13. Τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον, §. 182, περιέχει ἐπίσης τὸ ἄρθρ. 143 τοῦ βαυαρικοῦ νόμου ἀλλὰ μὲ τὴν ὑπὸ τοῦ βυρτεμβεργικοῦ νόμου γενομένην προσθήκην: ὑπ' αὐτῆς παραχθέντων. Ὁ ποινικὸς νόμος τῆς Λουκέρνης ἄρθρ. 167. 168, περιέχει τὰ βαυαρικὰ ἄρθρ. 143. 144. Ὁ νόμος τῆς Ζυρίχης, ἄρθ. 145, οὐδὲν ἀναφέρει περὶ καιριότητος τῶν πληγῶν.

§. 210.

Ἐὰν, καί τοι ἐφαρμοσθέντων τῶν πρὸς ἔρευναν τῶν συστατικῶν τῆς πράξεως προσφόρων νομίμων μέσων, δὲν προκύπτωσιν ὅμως *ὡρισμένοι λόγοι*, ἐκ τῶν ὁποίων νὰ ἐξάγηται ἤτοι ἡ ἀπόδειξις τῆς μὴ καιριότητος τῆς βλάβης ἢ βάσιμος ἀμφιβολία περὶ τῆς καιριότητος αὐτῆς, τότε πρέπει ὁ ἀποδεδειγμένως ἐπενεχθείσης βλάβης *ἐπακόλουθος* (κατὰ τὸν χρόνον) *θάνατος* νὰ θεωρῆται

νομικῶς ὡς *ἀποτέλεσμα* τῆς βλάβης ταύτης. Τὸ ἁπλῶς *δυνατὸν* τοῦ ἐναντίου καὶ ἀνυποστήρικτοι εἰκασίαι δὲν λαμβάνονται παντάπασιν ὑπ' ὄψιν.

§. 211.

Τὸ ἀδίκημα τῆς ἀνθρωποκτονίας δύναται νὰ πραχθῇ 1) καὶ ἀμέσως καὶ ἐμμέσως (α), 2) καὶ διὰ θετικῶν καὶ δι' ἀποθετικῶν πράξεων. Ἀλλὰ κατὰ τὴν τελευταίαν περίπτωσιν ὑποτίθεται προϋπάρχουσα ὑποχρέωσις πρὸς ἐπιχείρησιν θετικῆς τινος πράξεως, τῆς ὁποίας ἡ παράλειψις κατέστη αἰτία τοῦ ἐπισυμβάντος θανάτου (β).

(α) **L. 1. §. 1. et L. 15. D. ad L. Corn. de sicar. Christ. Thomasius Diss. de homicidio linguae. Hal. 1699. rec. ib. 1720.**

(β) **L. 4. D. de agnosc. et alend. liberis.**

§. 212.

Ἡ ἀνθρωποκτονία πρέπει Δ) νὰ περιέχῃ παραβίασιν νόμου, διὰ νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀδίκημα. Ὅθεν πᾶσα ἀνθρωποκτονία προκύπτουσα ἐκ θεμιτῆς ἀνθυπερασπίσεως (ἄμυνα, homicidium necessarium) ἐκ νομίμου θεμιτῆς αὐτεκδικήσεως homicidium permissum (α) καὶ τὰ τοιαῦτα, δὲν εἶναι ἀδικήματα, ὡς δὲν εἶναι καὶ ἡ ἄνευ τῶν ὅρων τῆς καταλογιστότητος πραττομένη (β).

(α) **L. 20—24. D. ad L. Jul. de adult. L. 4. C. eod. Νεαρ. 117. κεφ. 15. πρβ. C. C. C. Art. 142. 150.**

(β) **C. C. C. Art. 146. Πρβ. Ludov. Salomon Diss. de homicidio causali. Lips. 1750.**

§. 213.

Ἡ ἀνθρωποκτονία πράττεται μετὰ *δόλου*, ἐὰν σκοπὸς

τοῦ πράττοντος ἦτο ἡ ἀφαίρεσις τῆς ζωῆς τοῦ ἑτέρου. Ἐκ ῥαθυμίας δὲ ἐὰν ὑπαιτίως τις ἐπεχείρησε πράξεις, αἵτινες παρήγαγον τὴν ἄλλως ἀπρομελέτητον ἀνθρωποκτονίαν (α). Ἡ διάκρισις *ὡρισμένου καὶ ἀορίστου δόλου, ἁπλῆς καὶ ἐκ δόλου παρηγομένης ῥαθυμίας* ἔχει ἐνταῦθα ἰδιάζουσαν ἐπιῤῥοήν.

(α) L. 6. §. 7. D. de off. Praes. L. 40. L. 43. D. de aedilit. edicto. L. 5. §. 6. D. de his qui effuderint, vel dej. L. 8. et 11. D. ad L. Aquil. C. C. C. Art. 134. 136. 146. 218. Προφορικῶς περὶ τοῦ Wergeld. Kaestner Diss. de Werigeldo. Lips. 1742. J. Christ. Major historia juris Germanici antiquissimi circa homicidium. Jen. 1770. 4.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Ὅρα περὶ τούτου τὰς εἰς τοὺς §. §. 55. 60. σημ.

§. 214.

Διὰ νὰ κρίνῃ περὶ τοῦ βαθμοῦ τῆς ἐνοχῆς ἐπὶ προκειμένης τινὸς ἀνθρωποκτονίας, ὀφείλει ὁ δικαστὴς νὰ λαμβάνῃ πρὸ πάντων ὑπ' ὄψιν: Α΄) τὴν *ἀφορμὴν* πρὸς τὴν θανατηφόρον πρᾶξιν· Β) τὸ *εἶδος τῆς πράξεως* αὐτῆς, ἰδίως δὲ τὴν ἰδιότητα τῶν *θανατηφόρων μέσων* (ἐργαλείων) καὶ τὸν *τρόπον τῆς χρήσεως αὐτῶν*· διότι ὅσῳ πλέον ἀπρόσφορα ἢ ἀνεπιτήδεια πρὸς ἀνθρωποκτονίαν ἦσαν ταῦτα, ὡς ἐκ τῆς κατασκευῆς αὐτῶν ἢ ὡς ἐκ τῆς γενομένης χρήσεως, τόσῳ ἰσχυροτέρα εἶναι ἡ πρόληψις τῆς ἀπρομελετήτου ἀνθρωποκτονίας καὶ μάλιστα, ἐὰν ὁ πράξας εἶχεν εἰς τὴν διάθεσίν του ἄλλα πρόσφορα θανατηφόρα μέσα (α)· Γ) τὸ *εἶδος τῆς ἐπενεχθείσης βλάβης* καὶ τῆς *μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ ἐπισυμβάντος θανάτου αἰτιώδους ἀλληλουχίας*. Ὅθεν α) ὁσάκις ἐπιχειρεῖ τις ἐκ προθέσεως πρᾶξιν ἡ ὁποία κατὰ τὴν συνήθη τῶν πραγμάτων πεῖραν,

ἐπιφέρει ἀμέσως καὶ ἀναγκαίως τὸν θάνατον, ἡ ἀνθρωποκτονία λογίζεται ἀνενδοιάστως ὡς προμελετημένη· ἀπ' ἐναντίας β) ὅσῳ ἀπωτέρα, πλαγιωτέρα, τυχαιοτέρα εἶναι ἡ ἀλληλουχία τοῦ θανάτου καθὸ ἀποτελέσματος, μὲ τὴν ἐπενεγκοῦσαν τὴν βλάβην πρᾶξιν, τόσῳ πλειότεροι λόγοι ὑπάρχουσιν ὑπὲρ τοῦ τεκμηρίου τῆς ἀπρομελετήτου ἀνθρωποκτονίας (β),

(α) L. 1. §. 3. ad L. Corn. de sicar. συνδ. μὲ Ulpianus εἰς Mosaic. et Rom. Leg. coll. Tit. 1. 6. c. 18. in fine X. de homicid. Πρβ. Leyser Spec. 604. Koch l. c. §. 441 Klein peinl. R. §, 278 Klein Annalen B. 4. σελ. 74. ἑπ.)

(β) Ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ κανόνος τούτου ἐπὶ τῶν ἀτομικῶς, ἢ ἐμμέσως ἢ τυχαίως θανατηφόρων βλαβῶν καὶ καθεξῆς (§. 208. 209.) εἶναι προφανεστάτη.

ΥΠΟΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ.

Περὶ τῶν εἰδῶν τοῦ ἀδικήματος τῆς ἀνθρωποκτονίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ τῆς ἀναιρέσεως καὶ τοῦ ἁπλοῦ φόνου.

M. A. Egger über Mord und Todtschlag nach allgem. und besond. Rechtsprinc. Landshut 1816.

§. 215.

Τὸ ἀδίκημα τῆς προαιρετῆς ἀνθρωποκτονίας διαιρεῖται εἰς τὴν ΑΝΑΙΡΕΣΙΝ, *τὴν ὑπὸ τὴν ὁρμὴν τῆς ὀργῆς ἀπρομελετήτως πραττομένην ἀνθρωποκτονίαν*, καὶ εἰς τὸν ΦΟΝΟΝ, *τὴν ἐκ προμελέτης καὶ μετὰ βουλήσεως πραττομένην* (α). Ὁ φόνος λέγεται βαρὺς μέν, ἐὰν ὁ φονεὺς εἶχε πρὸς τὸν φονευθέντα ἰδιαίτερα καθήκοντα ἀγάπης ἢ σε-

βασμοῦ, ἁπλοῦς δὲ, ἐὰν ἀντικείμενον τοῦ ἀδικήματος ἦτο ἄλλο πρόσωπον (β).

(α) C. C. C. Art. 137. «Aber nach Gewohnheit etlicher Gegend, werden die fürsetzichen. Mörder un Todtschläger einander gleich mit dem Rad gericht, darinnen soll Unterschied gehalten werden, also dass ein fürsetzlicher muthwilliger Mörder mit dem Rad, und ein ander, der ein Todtschlag aus Jähheit u. s. w.» (Οἱ φονεῖς καὶ οἱ ἀναιρέται, τιμωρούμενοι μέχρι τοῦδε ἐνίοτε μὲ τὰς αὐτὰς ποινὰς, θέλουσιν εἰς τὸ ἑξῆς διακρίνεσθαι ἀπ' ἀλλήλων καὶ τιμωρεῖσθαι, οἱ μὲν ἐκ προθέσεως φονεῖς μὲ τὴν ποινὴν τῆς τροχηλασίας, οἱ δὲ ἀναιρέται κ. τ. λ.). Walch. Gloss. voc. mutgwflig p. 386. Ἄλλοτε ἀπεδίδετο εἰς τὸν φόνον στενωτέρα ἔννοια. Boehmer ad Art. 137. §. 10. Walch αὐτόθι voc. Mord.

(β) Ἡ συνήθης τῆς ἀνθρωποκτονίας διαίρεσις, καθ' ἣν, ὁ μὲν φόνος λογίζεται ὑπαγόμενος εἰς τὸ homicidium simplex, εἰς ταύτην δὲ τὴν ἁπλῆν ἀναίρεσιν ἀντιτάσσεται ἡ βαρεῖα (Koch inst. jur. crim. §. 437.), περιλαμβάνουσα τὸ latrocinium, assassinium, veneficium, homicidium proditorium κτλ., εἶναι πάντη ἐσφαλμένη καὶ ἀνατρέπει ὁλοτελῶς τὴν ὀρθὴν περὶ τῆς πραγματείας ταύτης θεωρίαν.

Σημ. 1. τοῦ ἐκδ. Ἡ λέξις φόνος εἶχε καὶ κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα διαφόρους σημασίας, δηλοῦσα ἤτοι τὴν λαθραίως πραττομένην ἀνθρωποκτονίαν,, ἢ τὴν ἐξ ἰδιοτελείας, ἢ (κατ' ἄλλας πηγὰς) τὴν μετὰ δόλου πραττομένην *Grimm* deutche Rechtsalterthümer σελ. 625. *Birnbaum* (Archiv des Criminalrechts XIII. Thl. σελ. 410—430. XIV. σελ. 525). ὅρα καὶ τὴν κατωτέρω ἀναφερομένην Dis. τοῦ *Hasselt* ad art. 295. p. 62. *Jarke* Handbuch III. Thl. σελ. 212. *Beaumanoir* coutumes de Beauvoisis Cap. 30. Assises de Jérusalem Cap. 22. 83. Πᾶσα δὲ ἄλλη ἀνθρωποκτονία, μὴ ὑπαγομένη εἰς τὸν φόνον, ἐλέγετο ἀναίρεσις. Ὅρα πρὸς ἀκριβεστέραν κατάληψιν καὶ Rechtbuch *Ruprecht v. Freisingen* II. Buch. cap. 1—28. (ἔκδ. *Maurer* σελ. 235—259· καὶ Züricher Richterbrief vom XIV. Jahrh. über *Manslacht* εἰς *Escher* die Lehre vom Betruge σελ. 1—3 not. Ὅρα προσέτι Zöpfel das alte Bam-

bergerrecht. σελ. 112. Κατὰ τὴν ΙϚ. ἑκατονταετηρίδα, ἡ ἄνευ δόλου πραττομένη ἀναίρεσις ἐτιμωρεῖτο εἰσέτι πολλάκις, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν μετὰ δόλου πραττομένην, μόνον μὲ χρηματικὴν ποινὴν (*Bluntschli* Rechtsges. von Zürich I. σελ. 409.) ἡ μὲ τὴν ποινὴν τῆς ἐξορίας. *Zöpfel* αὐτόθι. σελ. 112. σημ. Ἡ γινομένη διάκρισις εἶχεν ἐπιῤῥοὴν καὶ εἰς τὸ εἶδος τῆς ἐπιβαλλομένης ποινῆς, διότι ὁ μὲν ἔνοχος φόνου ἐτιμωρεῖτο μὲ τὴν ποινὴν τῆς τροχηλασίας, ὁ δὲ ἔνοχος ἀναιρέσεως μὲ τὸν διὰ τοῦ ξίφους θάνατον. Schwabenspiegel cap. 174. (ἐκδ. Lassberg). Ἐξάγεται δὲ καὶ ἐκ τῶν συγχρόνων τῆς Π. Δ. Κ. πηγῶν τοῦ δικαίου· ὅτι ἦτο ὁπωσοῦν διαδεδομένη ἡ γνώμη, ὅτι ἡ ἀναίρεσις ἔπρεπε νὰ τιμωρῆται μὲ ποινὰς ἐλαφροτέρας καὶ νὰ κρίνηται μὲ περισσοτέραν ἐπιείκειαν (φαίνεται, ὅτι τὸ ἀρχαῖον σύστημα τῶν compositiones εἶχε πρὸ πάντων ἐπὶ τῆς ἀναιρέσεως μακροτάτην διάρκειαν). ὅρα τὰ ἐν τῷ neues Archiv des Criminalr. IX. σελ. 61—66. ἀναφερόμενα χωρία. Ἀλλὰ συγχρόνως παρατηρεῖται καὶ ὅτι ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ιϛ' ἑκατονταετηρίδος οἱ νομοθέται ἀποδοκιμάζουσι τὴν μέχρι τοῦδε ἐπικρατήσασαν ἐπιείκειαν ὡς πρὸς τὴν ἀναίρεσιν. ὅθεν: Tyrolische Malefizordnung v. 1499. §. 35. ἐκτυπ. ὑπὸ τοῦ *Wendt* in den Bairischen Annalen 1834. N. 137. Διὰ ταῦτα παρεδέχθη ὁ Σχουάρζεμβεργ τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος διάκρισιν κατὰ τὸ πνεῦμα τῆς συγχρόνου του δικαστικῆς πράξεως, θεωρήσας (συμφώνως καὶ μὲ τὸν *Clarus* prax. rer. crim. §. homicid. N. 6. 7., ὅπου τὸ homicid. dolos. simplex. διακρίνεται ἀπὸ τοῦ homic. deliberatum ex proposito καὶ τῶν ὑποδιαιρέσεων τοῦ τελευταίου εἰς h. ex insidiis, proditorium, assassinium) τὸν μὲν φόνον, ὡς ἐκ προμελέτης πραττομένην ἀνθρωποκτονίαν, τὴν δὲ ἀναίρεσιν, ἤτοι ὡς ταυτόσημον μὲ τὴν ἀνθρωποκτονίαν ἐν γένει (Art. 148—152. C. C. C.), ἢ ὡς ση-

μαίνουσαν πᾶσαν ἀνθρωποκτονίαν ἥτις δὲν πράττεται μὲ animus occidendi προκύπτοντα ἐκ πλήρους προμελέτης. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον, ἡ L. 11. §. 2. D. de poenis μᾶς ὑποδεικνύει τὴν γενομένην διάκρισιν, ἐὰν ἡ πρᾶξις ἐτελεῖτο proposito ἢ impetu. Impetus σημαίνει τὴν κατάστασιν τῆς perturbatio animi. *Elvers* pract. Arbeiten. Rost. 1836. σελ. 236. Ἀμφισβητεῖται ὅμως, ἐὰν τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον ἐθεώρει τὸν impetus (εἰς ὃν περιελαμβάνετο οὐ μόνον ἡ κατάστασις, τὴν ὁποίαν τὴν σήμερον λέγομεν βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς, ἀλλὰ καὶ ἡ μέθη) ὡς ὑπαγόμενον μᾶλλον εἰς τὸν dolus ἢ εἰς τὴν culpa. *Köstlin* die Lehre vom Mord und Todtshlag I. σελ. 173. sq. Οἱ ἰταλοὶ νομοδιδάσκαλοι εἶχον πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν γνώμην τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου περὶ μετριωτέρας τιμωρίας τῆς in impetu πραττομένης ἀνθρωποκτονίας· καί, μολονότι ἡ Π. Δ. Κ. δὲν ἐθεώρησε τὴν ἀναίρεσιν ὑπὸ τὴν σημερινὴν αὐτῆς ἔποψιν (*Rosshirt* Gesch. II. σελ. 208—212.), μολαταῦτα ὁ Σχουάρζεμβεργ εἶχε κατὰ νοῦν τὸν impetus τοῦ ῥωμ. δικαίου, τὸν ὁποῖον καὶ ἐξέφρασε διὰ τῶν λέξεων Jähheit und Zorn (παραφορὰ καὶ ὀργή)· παραπλήσιον ταύτης διάκρισιν παρεδέχθησαν ὅλων τῶν ἐθνῶν αἱ νομοθεσίαι, οἷον ἡ τῆς Γαλλίας πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως: Toussé III. p. 530. Lelièvre de conatu delinq p. 165· καὶ ἡ τῆς Ἀγγλίας. Birnbaum (Acchiv des Crim *R*. XIV. σελ. 530). *Mittermaier* (Krit. Zeitschrift für ausländische Gesetzgebung I. σελ. 225) Εἰς τὴν κατὰ τὸ γερμανικὸν κοινὸν δίκαιον δικαστικὴν πρᾶξιν, ἡ μεταξὺ φόνου καὶ ἀναιρέσεως διάκρισις ἀναπτυσσομένη κατὰ μικρὸν (καὶ μάλιστα διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν περὶ καταλογισμοῦ τοῦ dolus malus καὶ τοῦ impetus ἀρχῶν) ἐμορφώθη τελευταῖον κατὰ τὴν σημερινὴν τῶν λέξεων αὐτῶν ἔννοιαν. Ὅθεν φόνος μέν, λέγεται πᾶσα ἀνθρωποκτονία πραττομένη ἐκ προμελέτης καὶ ἐπὶ ὁριστικῷ

σκοπῷ θανατώσεως· ἀναίρεσις δὲ, πᾶσα, ἄνευ προμελέτης περὶ θανατώσεως, εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς ἀποφασισθεῖσα, ἡ ἀορίστως εἰς θανάτωσιν ἢ εἰς σωματικὴν βλάβην τείνουσα, καὶ διαρκοῦντος τοῦ τοιούτου βρασμοῦ τελεσθεῖσα ἀνθρωποκτονία. Ἀναλόγως μὲ τὰ διάφορα ἐξωτερικὰ περιστατικὰ τὰ ὁποῖα παροξύνουσι πρὸς τὴν πρᾶξιν καὶ ἐλαττόνουσι τὸν καταλογισμὸν, κανονίζεται καὶ ὁ βαθμὸς τοῦ ἀξιοποίνου τῆς ἀναιρέσεως. Περὶ τῶν γνωρισμάτων ἂν ὑπάρχῃ φόνος ἢ ἀναίρεσις: *Jarke* Handbuch III. σελ. 343. *Henke* Handbuch II. σελ. 74. *Rossi* traité II. p. 117. *Escher* Abhandl. σελ. 277. Anmerk. zum Baier. Gesetzbuch II. σελ. 25. *Heffter* Lehrbuch σελ. 261. *Zachariae* vom Vers. I. σελ. 46. *Abegg* Lehrb. σελ. 327. *Σημ.* 2. τοῦ ἐκδ. Οἱ ἐν ταῖς νεωτέραις νομοθεσίαις περιεχόμενοι ὁρισμοὶ τοῦ φόνου καὶ τῆς ἀναιρέσεως εἶναι διάφοροι. Κατὰ τὸ πρωσσικὸν δίκαιον, §. 826, φονεὺς λέγεται, ὅστις προμελετημένως ἀποφασίσει καὶ ἐκτελέσει ἀνθρωποκτονίαν (τιμωρούμενος μὲ τὴν ποινὴν τῆς τροχηλασίας). Ἀναίρεσιν δὲ πράττει, κατὰ τὸν § 806, ὅστις μὲ τὸν ἐχθρικὸν σκοπὸν τοῦ νὰ βλάψῃ τὸν ἄλλον ἐπιχειρεῖ τοιαύτας πράξεις, ἐκ τῶν ὁποίων ἔπρεπεν ἀναγκαίως κατὰ τὴν συνήθη φορὰν τῶν πραγμάτων ἢ κατὰ τὴν εἰδικῶς προκειμένην νὰ προκύψῃ ὁ θάνατος, καὶ διὰ τῶν πράξεων τούτων ἐπιφέρει τὸν θάνατον (τιμωρούμενος μὲ τὸν διὰ τοῦ ξίφους θάνατον). Περὶ τῆς ἐννοίας τῶν χωρίων τούτων τοῦ πρωσσικοῦ δικαίου ὅρα *Temme* Lehre von der Tödtung σελ. 81—89. *Meyer* vom Thatbestande σελ. 47. 56. 132. Κατὰ τὸν αὐστριακὸν ποιν. νόμον §. 117, φόνον μὲν πράττει, ὅστις μετὰ προθέσεως τοῦ νὰ θανατώσῃ τὸν ἄλλον ἐπιχειρεῖ τοιαύτας πράξεις, ὥστε προκύπτει ἐξ αὐτῶν ἀναγκαίως ὁ θάνατος· ἀναίρεσιν δὲ πράττει (§ 123.), ὅστις ἄνευ προθέσεως ἀνθρωποκτονίας, ἀλλὰ μὲ ἄλλως ἐχθρικὸν

σκοπὸν, ἐπιχειρεῖ πράξεις, αἵτινες ἐπιφέρουσι τοῦ ἄλλου τὸν θάνατον. Ἡ ποινὴ συνίσταται εἰς κάθειρξιν ἐπὶ ἔτη 5—10. Ὅρα *Visini* (Zeitschrift für œsterreich, Rechtsgelehrs. 1835 II σελ. 339). Ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος, ἄρθρ. 295, ὀνομάζει πᾶσαν προαιρετὴν ἀνθρωποκτονίαν meurtre, τὴν δὲ μετὰ προμελέτης ἢ ἐνέδρας πραττομένην (ἄρθρ. 296) assassinat. Προμελέτην λέγει ὁ γαλλικὸς νόμος τὸν προγενέστερον τῆς πράξεως σκοπὸν τοῦ νὰ ἐπιβουλευθῇ τις τὴν ζωὴν ὡρισμένου ἢ τοῦ τυχόντος ἀνθρώπου, ἀδιαφόρως ἂν ἡ ἐνέργεια τοῦ τοιούτου σκοποῦ ἐξαρτᾶται ἀπὸ περιστάσεώς τινος ἢ ἀπό τινος ὅρου. Ἔνεδρα δὲ ὑπάρχει, κατὰ τὸ ἄρθρ. 298, ἐάν τις ἐπὶ ὀλίγον ἢ πολὺν χρόνον εἰς ἕνα ἢ πλειοτέρους τόπους παραφυλάττῃ τινὰ διὰ νὰ τὸν φονεύσῃ ἢ νὰ τὸν κακοποιήσῃ. Περὶ τῆς ἐννοίας τῶν ἐκφράσεων τοῦ ἄρθρου τούτου ὅρα *Hellie* théorie V. p. 205. Ἐσφαλμένας ἀποδεικνύει τὰς διατάξεις τοῦ Γαλλικοῦ νόμου ὁ *Zumbach* Ansichten über Gegenstände des Strafrechts σελ. 115. *Haus* observ. sur le projet II. p. 173. Ὁ *Haus* (projet de révision Art. 303.) ὁρίζει τὴν λέξιν meurtre οὕτω: homicide commis avec intention de donner la mort sans préméditation. Περὶ τῆς ἀνθρωποκτονίας κατὰ τὸ γαλλικὸν δίκαιον ὅρα ἐν γένει *Hasselt* ad art. 295—298 codicis poenalis. Groning. 1839. Κατὰ τὸν Βαυαρικὸν νόμον, ἄρθρ. 146, φονεὺς λέγεται. ὅστις μετὰ προμελέτης ἀπεφάσισεν ἢ ἐσκεμμένως ἐξετέλεσε τὴν ὑπ' αὐτοῦ πραχθεῖσαν ἀνθρωποκτονίαν· ἀναιρέτης δὲ (ἄρθρ. 151.), ὅστις ἀπρομελετήτως εἰς βρασμὸν ὀργῆς ἀποφασίζει καὶ ἐκτελεῖ κατὰ τοῦ ἄλλου πρᾶξίν τινα ἐπικίνδυνον εἰς τὴν ζωὴν αὐτοῦ καὶ ἔχουσαν ἀποτέλεσμα τὸν θάνατον. Εἰς τὴν τελευταίαν περίπτωσιν ἐπιβάλλεται ποινὴ τῆς βαρείας εἱρκτῆς ἐπὶ ἀόριστον χρόνον· ἐὰν δὲ (ἄρθρ. 152.) ὁ φονευθεὶς ἠρέθισε χαλεπῶς τὸν

πράξαντα, ἣ ἂν οὗτος ἐνήργησεν εἰς κατάστασιν μέθης, βαρεῖα εἱρκτὴ 8—12 ἐτῶν· οἱ ῥηθέντες ὁρισμοὶ δὲν εἶναι ὀρθοὶ οὔτε βελτιοῦνται διὰ τῶν σχολίων (Anmerkungen II. σελ. 25.), ἐν οἷς γίνεται λόγος περὶ βρασμοῦ τοῦ πάθους. Κατὰ τὸ νομοσχέδιον τοῦ 1831, ἄρθρ. 244, ἔνοχος ἀναιρέσεως εἶναι ὅστις ἀπρομελετήτως εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς ἀπεφάσισε καὶ εἰς τοιοῦτον βρασμὸν ἐξετέλεσεν ἀνθρωποκτονίαν. Ὁ σαξωνικὸς ποινικὸς νόμος, ἄρθρ. 121, λέγει φόνον μὲν τὴν μετὰ προμελέτης ἀποφασισθεῖσαν ἢ ἐσκεμμένως ἐκτελεσθεῖσαν ἀνθρωποκτονίαν· ἀναίρεσιν δὲ (ἄρθρ. 123) τὴν ἀπρομελετήτως εἰς βρασμὸν πάθους πραχθεῖσαν ἀνθρωποκτονίαν. Ὅρα καλὰς περὶ τοῦ προκειμένου παρατηρήσεις παρὰ *Krug* studien II, σελ. 41—47. Ὁ ἔνοχος ἀναιρέσεως τιμωρεῖται, κατὰ τὸ 123 ἄρθρ. τοῦ σαξων. νόμου μὲ βαρεῖαν εἱρκτὴν 8—20 ἐτῶν· ἐὰν δὲ ὁ φονευθεὶς παρώξυνε τὴν ὀργὴν τοῦ πράξαντος, μὲ βαρεῖαν εἱρκτὴν ἐν γένει ἢ μὲ ἁπλῆν εἱρκτὴν τὸ πολὺ 4 ἐτῶν. Οἱ ποινικοὶ νόμοι τῆς Λυκέρνης ἄρθρ. 170. 172, καὶ τῆς Ζυρίχης ἄρθρ. 145. 148, παραδέχονται τοὺς περὶ φόνου ὁρισμοὺς τοῦ βαυαρ. νόμου, ἀλλὰ ἐπὶ τῆς ἀναιρέσεως ἀπαιτοῦσιν ἀπόφασιν γενομένην εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς. Κατὰ τὸν βυρτεμβεργικὸν νόμον ἄρθρ. 237, φονεὺς λέγεται ὅστις μετὰ προμελέτης ἀπεφάσισε καὶ ἐξετέλεσε τὴν ὑπ' αὐτοῦ πραχθεῖσαν ἀνθρωποκτονίαν· ἀναιρέτης δὲ (ἄρθρ. 245), ὅστις ἀπρομελετήτως εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς ἀπεφάσισε καὶ ἐξετέλεσεν ἀνθρωποκτονίαν. Εἰς τὸν ἔνοχον ἀναιρέσεως ἐπιβάλλεται βαρεῖα εἱρκτὴ τοὐλάχιστον 10 ἐτῶν· ἐὰν δὲ ἠρεθίσθη παρὰ τοῦ φονευθέντος, βαρεῖα εἱρκτὴ τὸ πολὺ 10 ἐτῶν· ἐπὶ δὲ χαλεπωτέρας ἐρεθίσεως ἁπλῆ εἱρκτὴ 4—6 ἐτῶν. Ὅρα τὰς περὶ τῶν εἰρημένων ὁρισμῶν γενομένας ἐν ταῖς βουλαῖς συζητήσεις: Verhandlungen in der 45 Sitzung der 2. Kammer

σελ. 24. Τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον, ἄρθρ. 183. λέγει φονέα ἐκεῖνον, ὅστις μετὰ προμελέτης ἐξετέλεσε τὴν εἰς αὐτὸν ὡς μεθ' ὁριστικῆς προθέσεως ἀποφασίσαντα τὴν πρᾶξιν καταλογιστέαν ἀνθρωποκτονίαν, ἢ ὅστις ἐξετέλεσε μὲν εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς τὴν ἀνθρωποκτονίαν, ἀλλὰ μετὰ προηγηθεῖσαν προμελετημένην πρὸς τοῦτο ἀπόφασιν. (Ἡ βουλευτικὴ ἐπιτροπὴ προσέθεσε: καὶ *διαρκοῦσαν ἔτι* ἀπόφασιν). Ἐὰν ἡ πρόθεσις τοῦ πράξαντος τὴν ἀνθρωποκτονίαν ἦτο ἀόριστος, ἐπιβάλλεται εἰς αὐτὸν βαρεῖα εἱρκτὴ τοὐλάχιστον 12 ἐτῶν ἕως βαρείας εἱρκτῆς διὰ βίου. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 187 ἔνοχος ἀναιρέσεως εἶναι, ὅστις ἄνευ προμελέτης εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς ἀπεφάσισε καὶ ἐξετέλεσεν ἀνθρωποκτονίαν.

Σημ. 3. τοῦ *ἐκδ.* Ἐσφαλμένη εἶναι ἡ ἑρμηνεία ἐκείνων, κατὰ τοὺς ὁποίους αἱ ἐν τῷ ἄρθρῳ 137 τῆς Π. Δ. Κ. περιεχόμεναι ἐκφράσεις: παραφορὰ καὶ ὀργὴ (Jähheit und Zorn) σημαίνουσιν ἁπλῶς τὴν ὀργὴν μόνον. Προσέτι δὲν ἀπαιτεῖται ἀναγκαίως, ὥστε ἡ ἐκτέλεσις τῆς πράξεως νὰ παρακολουθῇ ἀμέσως τὴν εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς γενομένην ἀπόφασιν πρὸς τὴν πρᾶξιν· ἀπαιτεῖται δὲ μόνον νὰ μὴ μεσολαβῇ ἀτάραχος σκέψις ἐν τῷ μεταξὺ τῆς ἀποφάσεως καὶ τῆς ἐκτελέσεως χρόνῳ. *Haus* observation II. p. 171—176. Ἐκτὸς τούτου εἶναι ἀδιάφορον πῶς προέκυψεν ὁ βρασμὸς τῆς ψυχικῆς ὁρμῆς· ὅθεν δὲν ἀπαιτεῖται (ὡς εἰς τὴν Ἀγγλίαν) αἰφνήδιος βρασμὸς ψυχικῆς ὁρμῆς καὶ χαλεπὴ ἐρέθισις ἀπὸ μέρους τοῦ θανατωθέντος. *Fourth* report of the comittee on criminal law p. XXV. XXXVIII. report on the Code for Indian law. pag. 101. Αἱ σκέψεις αὗται δύνανται νὰ ἔχωσιν ἐπιῤῥοὴν εἰς μόνην τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς. Πρὸς σαφεστέραν κατάληψιν τῆς περὶ φόνου καὶ περὶ ἀναιρέσεως διδασκαλίας

ὅρα *Feuerbach* Rechts fälle I. nr. 14. 16 II. σελ. 263. Criminalist. Jahrbücher für Sachsen II. Bd. 3. H. σελ. 248. *Graba* Theorie und Praxis des gemeinen deutschen Criminalrects σελ. 230. ὅρα περίπτωσίν τινα ἀνθρωποκτονίας πραχθείσης εἰς κατάστασιν μεγίστου σαρκικοῦ ἐρεθισμοῦ εἰς *Demme's* Annalen IV. Bd. σελ. 70. Ὅρα προσέτι. *Hitzig* Zeitschr. Heft 7. σελ. 153. H. 32. σελ. 300.

§. 216.

Ὁ *φόνος* ἀπαιτεῖ προμελέτην καὶ ἐκλογὴν, ἑπομένως ἀπαιτεῖ ἐνέργειάν τινα τῆς βουλήσεως τοῦ πράττοντος, ὡς ψυχολογικὴν ἀφορμὴν πρὸς τὴν πρᾶξιν. Ὁ ὅρος οὗτος ὑπάρχει ἐὰν ἐγένετο ἐσκεμμένως ἤτοι, ἡ πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀνθρωποκτονίας *ἀπόφασις* ἢ τοὐλάχιστον ἡ *ἐκτέλεσις* τῆς ἀποφάσεως καὶ ἡ ἐκλογὴ τῶν πρὸς τοῦτο μέσων. Ὁ τελικὸς σκοπὸς καὶ τὰ πρὸς τὴν ἀπόφασιν ἐλατήρια δὲν ἔχουσιν οὐδεμίαν ἐπιρῤῥοὴν εἰς τὴν νομικὴν περὶ τοῦ ἀδικήματος κρίσιν (α).

(α) Κατὰ τοὺς ἰσχύοντας νόμους εἶναι πάντη ἀδιάφορον, ἂν ὁ φόνος ἐπράχθη ἐξ ἔρωτος ἢ ἐκ μίσους, ἐκ κόρου πρὸς τὸν βίον ἢ ἐξ ἰδιοτελείας.

§. 217.

Ἐπειδὴ ἡ ἀναίρεσις προϋποτίθησιν ἔλλειψιν προμελέτης, ὑπάρχει τότε μόνον, ὅταν 1) ἡ ἀνθρωποκτονία ἀπεφασίσθη εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς καὶ 2) ἐξετελέσθη διαρκούσης τῆς ὁρμῆς ταύτης. Ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα, διὰ νὰ ἦναι μὲν ἡ πρᾶξις ἀξιόποινος, ἀπαιτεῖται καταλογιστότης, διὰ νὰ ἐπιβληθῇ δὲ ἡ τακτικὴ ποινὴ, ἀπαιτεῖται νὰ

ὑπάρχῃ (ὡρισμένος ἢ ἀόριστος) *σκοπὸς* πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀνθρωποκτονίας.

§. 218.

Πρὸς διάγνωσιν τοῦ ἂν ἡ ἀνθρωποκτονία ἐπράχθη ἐκ προμελέτης πρέπει νὰ λαμβάνηται ὑπ' ὄψιν οὐ μόνον 1) ἡ διάρκεια τοῦ χρονικοῦ διαστήματος τοῦ μεσολαβοῦντος μεταξὺ τῆς ἐκτελέσεως τῆς πράξεως καὶ τῆς τὴν θέλησιν τοῦ πράξαντος προσδιοριζούσης ἐξωτερικῆς πρὸς τὴν πρᾶξιν ἀφορμῆς, ἀλλὰ καὶ 2) νὰ ἐρευνᾶται πρὸ πάντων ἐὰν προηγήθησαν τῆς ἐκτελέσεως τῆς πράξεως ἰδιάζουσαι προπαρασκευαί, ἢ ἐξωμαλύνθησαν ἐσκεμμένως ἐξωτερικαὶ δυσκολίαι, ἐπίσης δὲ νὰ ἐξετάζωνται 3) ὅλαι αἱ περιστάσεις, ἐκ τῶν ὁποίων ἐξάγεται, ὅτι τοῦ πράξαντος ἡ θέλησις προσδιωρίσθη ὑπὸ τῆς (διὰ μόνου τοῦ μελετῶντος λογικοῦ καταληπτῆς) ἀναφορᾶς τῆς θανατηφόρου πράξεως, ὡς μέσου πρὸς ὡρισμένον τινὰ σκοπὸν (α). Διὰ τοὺς δύο τελευταίους λόγους, περιέχουσι *πάντοτε* τὴν ἔννοιαν τοῦ φόνου τὰ ἑξῆς εἴδη τῆς ἀνθρωποκτονίας: ὁ λῃστρικὸς φόνος (Raubmord), ἡ ἐντεταλμένη ἀνθρωποκτονία (aufgetragene Tödtumg) ἢ ὁ ἐπὶ μισθῷ ἔμμισθος φόνος (Banditenmort) ἢ δολοφονία (Meuchelmord) καὶ ἡ φαρμακεία (giftmord).

(α) Ἐνταῦθα ἀνήκει καὶ ἡ ἐκπλήρωσις ὀρέξεώς τινος ἢ πάθους, προσέτι δὲ καὶ αἰφνιδίως ἐπελθούσης τινὸς ἐπιθυμίας, ἅμα ἡ ἀνθρωποκτονία ἐπράχθη ὡς μέσον πρὸς ἐκπλήρωσιν αὐτῆς.

§. 219.

Α) Ὅστις ἀποφασίζει νὰ πράξῃ ἀνθρωποκτονίαν, διότι

αὕτη ὡς ἐκ τῶν *συνεπειῶν* αὐτῆς εἶναι μέσον πρὸς ἐπίτευξιν ὑλικῶν σκοπῶν, δεικνύει προμελέτην, καὶ ἡ πρᾶξις αὐτοῦ λέγεται *ληστρικὸς φόνος* (latrocinium) (α). Ἰδίως δὲ σημαίνει ἡ ἔκφρασις αὕτη τὴν ἀνθρωποκτονίαν, ἥτις πράττεται ὡς μέσον πρὸς ἀπόκτησιν *ξένης περιουσίας*. Ἡ ἀνθρωποκτονία ἥτις, ἔχουσα ὡς ἀφορμὴν αἰσθητήν τινα ἐπιθυμίαν, πράττεται πρὸς *ἄμεσον* ταύτης ἐκπλήρωσιν δὲν δύναται νὰ ὀνομασθῇ latrocinium (β).

(α) Τὸν ὁρισμὸν τοῦ latrocinium κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον ὅρα εἰς L. 28. § 10. 15. D. de poenis.

(β) Αἱ σκέψεις αὗται ὁρίζουσιν ἀκριβῶς τὴν ἔννοιαν τοῦ ἰδιοτελοῦς σκοποῦ καὶ εἶναι ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖα διὰ νὰ μὴ συγχέηται πᾶσα ἀνθρωποκτονία μὲ τὸν ληστρικὸν φόνον. Ὅθεν ὅστις πράττει ἀνθρωποκτονίαν ἕνεκα τῆς πρὸς τὸ ἀνθρώπινον κρέας ὀρέξεώς του δὲν εἶναι latro, ὡς ἐσφαλμένως νομίζει ὁ Schimidt (öffentl. Rechtspr. N. 111.)· ἀλλ' ἀναμφιβόλως latro εἶναι, ὅστις ἀνθρωποκτονεῖ, διὰ νὰ κατασκευάσῃ ἐκ τοῦ πτώματος ἀρτοκρέατα (Pasteten) πρὸς πώλησιν. Περίεργον παράδειγμα ληστρικοῦ φόνου ἀναφέρει ὁ Klein Annallen Bd. XIII. N. 7.

§. 220.

Προμελέτη ὑπάρχει Β) ἐπὶ τῆς *κατὰ ἐντεταλμένης ἀνθρωποκτονίας*, ἤτοι τῆς κατὰ παραγγελίαν ἄλλου τινὸς πραττομένης, καὶ ἐπὶ τοῦ *ἐμμίσθου φόνου* (assassinium), ἤτοι τῆς παρανόμου, ἐπὶ μισθῷ ἐπιχειρηθείσης ἀνθρωποκτονίας. Ἐκεῖ μὲν ἐφαρμόζεται ἡ ἔννοια τοῦ συναλλάγματος τῆς ἐντολῆς, ἐνταῦθα δὲ ἡ τοῦ τῆς μισθώσεως. Ὅτε παραγγέλλων τὴν ἀνθρωποκτονίαν καὶ ὁ παραγγελλόμενος, ὅ τε μισθῶν τὸν φονέα (Morddinger, assassinator) καὶ ὁ μισθούμενος (Bandit, assassinus), δεικνύουσι προμελέτην· οὗτος μὲν ἕνεκα τοῦ λόγου καὶ τοῦ τελικοῦ σκοποῦ τοῦ προσδιορισμοῦ τῆς θελήσεώς του, ἐκεῖνος δὲ ἐ-

νεκα τοῦ εἴδους καὶ τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἀποφάσεώς του (α).

(α) W. A. Lauterbach de assassinio Tüb. 1636. (καὶ εἰς τοῦ ἰδίου Disputation.) M. Z. Cramer de assass. Lips. 1768. Προφορικῶς περὶ τῆς μὴ πρακτικῆς διακρίσεως μεταξὺ κυρίου καὶ μὴ κυρίου ἐμμίσθου φόνου (assassinium proprium s. verum interpretativum s. fictum) ὡς καὶ περὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ ἀδικήματος καὶ τῆς ὀνομασίας αὐτοῦ. Ὅρα περὶ τούτου Boehmer J. E. P. L. V. tit. 12. §. 26. καὶ Jos. v. Hammer die Geschichte der Assassinen. Stuttg. κ. Tüb. 1818.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Ἀρίστας πληροφορίας περὶ τοῦ ἱστορικοῦ τῶν assassini ὅρα παρὰ *Herbelot* Bibliotheca Oriental. Hagae 1778. voce Bathania. καὶ εἰς τὴν ἀνωτέραν διατριβὴν τοῦ *Sylvestre de Sacy* εἰς τὸ Journal des savans. Juillet 1818. p. 448.

§. 221.

Εἰς τὴν αὐτὴν τάξιν ἀνήκει Γ) ἡ *δολοφονία* (homicidium proditorium), ἤτοι δι' *ἐπίτηδες ἀπάτης τοῦ θανατωθέντος πραττομένη ἀνθρωποκτονία*, καὶ μάλιστα ἐὰν ὁ πράξας κρύπτῃ τὸν φονικὸν αὐτοῦ σκοπὸν ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς ἐμπιστοσύνης καὶ τῆς φιλίας (α). Ὅθεν ἡ δολοφονία εἶναι πάντοτε προμελετημένη (β).

(α) Eschenbach prog. de homicidio proditorio. Rost. 1782. Δὲν ἀποτελεῖ δολοφονίαν πᾶσα βλάβη δολίως ἐπιφερομένη καὶ ἔχουσα τὸν θάνατον ὡς ἀποτέλεσμα· ἀλλ' ἀπαιτεῖται καὶ ἐνταῦθα ὡς καὶ εἰς πᾶσαν ἄλλην περίπτωσιν σκοπὸς τείνων εἰς ἀνθρωποκτονίαν. Ἐνδέχεται νὰ ἔχω τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ πληγώσω ἁπλῶς τὸν ἄλλον, τὸν τοιοῦτόν μου δὲ σκοπὸν νὰ τὸν διεξαγάγω δολίως. ὅρα Grolman Grds. der CRW. §. 272

§. 222.

Εἰς τὴν μετὰ προμελέτης ἀνθρωποκτονίαν ἀνήκει Δ) ἡ *φαρμακεία* (α) ἤτοι *ἡ ἀνθρωποκτονία, ἥτις πράττεται διὰ*

μεταδόσεως οὐσίας τινὸς, κεκρυμμένως καὶ λαθραίως βλαπτούσης τὸ σῶμα (6). Ὅστις μεταχειρίζεται τὸ μέσον τοῦτο πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ παρανόμου σκοποῦ του, δεικνύει προμελέτην, διότι προσπαθεῖ δι' ἀποκρύψεως νὰ ὑπεκφύγῃ τὴν προσοχὴν τῶν ἀνθρώπων καὶ διότι ἡ χρῆσις τοῦ μέσου τούτου προϋποτίθησι προπαρασκευάς.

(a) C. C. C. Art. 130., τὸ ὁποῖον ὅμως περιλαμβάνει πλέον ἢ τὴν διὰ δηλητηρίου ἀνθρωποκτονίαν. Περὶ τῶν διατάξεων τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου, L. 1. §. 1. L. 3. pr. §. 1—3. ad L. Corn. de sic. L. 1. in f. de L. Pom. de parr. J. Fr. Ehrmann (Praes. Reiseisen) Diss. de veneficio doloso. Argent. 1781. Idem de veneficio culposo. Argent 1782. γερμανιστὶ εἰς: Waitz Sammlung kleiner akademischer Schriften über gerichtl. Arzney wiss. 1. Bd. 1. St. N. 1. 2.

(6) Περὶ τῆς παρὰ ῥωμαίοις σημασίας τῆς λέξεως venenum, L. 3. §. 2. ad L. Corn de sicar. L. 236. de V. S. Περὶ τοῦ ὁρισμοῦ καὶ τῶν διαφόρων εἰδῶν τῶν δηλητηρίων ὅρα Ploucquet über die gewaltsamen Todesarten. §. 75. ἐπ. Metzger gerichtl. Arzneywiss. II. Abschen. Henke Abhandlungen aus der gerichtl. Medizin. III. Bd. N. 2. Wildberg Rhabsod. aus gerichtl. Arzneywiss. N. VIII

Σημ. 1. τοῦ ἐκδ. Ὡς πρὸς τὴν ἑρμηνείαν τοῦ ἄρθρ. 130. Π. Δ. Κ. τὸ πᾶν ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς παραδοχῆς τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἄλλης τῶν ὑπαρχουσῶν δύο γνωμῶν: ἢ ὅτι τὸ ἄρθρ. 130 τῆς Π. Δ. Κ. ἤθελε νὰ τιμωρήσῃ μὲ τὴν ἐν αὐτῷ περιεχομένην ποινὴν τὴν ἁπλῆν δόσιν δηλητηρίου, ἀδιαφόρως ἂν ὑπῆρχεν ἡ μὴ φονικὴ πρόθεσις καὶ μὴ λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν τοῦ ἐπισυμβάντος ἀποτελέσματος (π. χ. κατὰ τὴν γνώμην τῶν: *Rosshirt* Lehrbuch § 337. συνδ. μὲ *Rosshirt* Gesch. II. σελ. 217. *Martir* Lehrbuch § 131. *Heffter* Lehrbuch. σελ. 293. Τοιαύτη ἦτο καὶ τῆς ἀρχαιοτέρας γαλλικῆς νομοθεσίας ἡ γνώμη. *Lelièvre* de conatu p. 168), ἢ ὅτι τὸ εἰρημένον ἄρθρον 130 ἐννοεῖ μόνην τὴν μετὰ φονικῆς προθέσεως πραττομένην φαρμα-

κείαν. Η τελευταία γνώμη εἶναι ἡ ὀρθοτέρα. Ὅρα καὶ *Jordan* über die Auslegung der Strafgesetze σελ. 116. *Wächter* Lehrbuch II. σελ. 142—188. *Bauer* Lehrbuch §. 171 Περὶ τῆς γνώμης τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου κατὰ τὸ ὁποῖον plus est hominem extinguere veneno quam occidere gladio (L. 1. C. de malef et mathem.), ὅρα *Heffter* Lehrbuch σελ. 294. *Birnbaum* (Archiv XIV. σελ. 519. Ἀλλ' εἶναι βέβαιον ὅτι τὸ γερμανικὸν δίκαιον συγκατατάττει τὴν φαρμακείαν ἐν μέρει μὲν μὲ τὴν προδοσίαν (ὅθεν *Clarus* quaest §. homicid n. 13. 14.). ἐν μέρει δὲ μὲ τὴν μαγείαν (*Schirach* Handbuch des Holzstein. Criminale I. Thl. σελ. 335. Κατὰ τὸ ἀρχαῖον δίκαιον, ὁ φαρμακευτὴς ἐθεωρεῖτο ὡς εἰς ἀνώτατον βαθμὸν ἀξιόποινος, διότι ὑπετίθετο ἔχων σχέσεις μὲ τὰ πονηρὰ πνεύματα· καὶ μάλιστα φαίνεται, ὅτι ἦτο ἀδιάφορον, ἂν προέκυψε θάνατος ἢ ὄχι. Ἀλλὰ κατὰ τὸ Rechtbnch *Ruprechts* II. cap. 20. (ἐκδ. *Maurer* σελ. 259.), φονεὺς λέγεται καὶ ὅστις δίδει εἰς ἄλλον νὰ πίῃ δηλητήριον, τὸ ὁποῖον οὗτος πιὼν ἀποθνήσκει. Ὅπως καὶ ἂν ἦναι, ἡ θέσις τὴν ὁποίαν ἔχει ἐν τῇ Π. Δ. Κ. τὸ ἄρθρον 130 μᾶς δίδει τὸ δικαίωμα νὰ θεωρήσωμεν τὴν διὰ δηλητηρίου φαρμάκου ἀνθρωποκτονίαν ὡς ὑπαγομένην εἰς τὸν φόνον, καὶ μάλιστα ἐνῷ κατὰ τὸ εἰρημένον ἄρθρον δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς φόνος καὶ ἡ ἀνθρωποκτονία ἥτις πράττεται μὲ ἀόριστον πρόθεσιν θανατώσεως ἢ σωματικῆς βλάβης.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Ὁ ὀρθὸς ὁρισμὸς τῆς ἐννοίας τοῦ δηλητηρίου φαρμάκου (ὅρα καὶ L. 236 pr. D. de verb. sing.) εἶναι πολλὰ σπουδαῖος. Ἐκτὸς τῆς ἀνωτέρω (σημ. 6.) ἀναφερομένης φιλολογίας, ὅρα: *Marx* die Lehre von den Giften. Gött. 1827. *Orfila* allg. Toxikologie übers. Von *Hermbstädt*. Berlin 1828. Τοῦ *αὐτοῦ* Vorlesungen über

gerichtliche Medizin, übersetzt von *Hergenröther* III. *Eggert* der gewaltsame Tod ohne Verletzung. Berlin 1832. σελ. 309. *Hühnefeld* die Chemie der Rechtspflege. Berlin 1832. *Christison* Abhandl über die Gifte in Bezug auf gerichtliche Arzneikunde (μετάφρασις). Weimar 1832. Ὅρα προσέτι τὰ συγγράμματα τὰ ἀναφερόμενα ὑπὸ *Mittermaier* Strafverf. II, Thl. σελ. 65. Ἐπιστημονικῶς ἀπεδείχθη, ὅτι ἡ ἔννοια τοῦ δηλητηρίου δὲν εἶναι ἀπόλυτος, ἀλλὰ σχετική, διότι τὰ πλεῖστα δηλητήρια εἶναι συγχρόνως καὶ φάρμακα. Προτιμότερος τῶν λοιπῶν εἶναι ὁ ὁρισμὸς τὸν ὁποῖον δίδει ὁ *Devergie* médicine légale II. p. 430. οὕτω: δηλητήριον φάρμακον εἶναι πᾶσα οὐσία, ἥτις φερομένη ἐντὸς τοῦ σώματος ἢ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ, καί περ εἰς μικρὰν ποσότητα, δύναται ἄνευ μηχανικῆς τινος ἐνεργείας νὰ ἐπιφέρῃ τὸν θάνατον ἢ καταστροφὴν τῆς ὑγείας. Περὶ τοῦ ὁρισμοῦ τοῦ δηλητηρίου ὅρα *Hellie* théorie V. p. 338 *Richter* Zeitschr für Strafrechtspflege in Preussen I. σελ. 57—62. Δὲν εἶναι ὀρθὴ ἡ γνώμη τῶν θεωρούντων ὡς οὐσιῶδες τοῦ ὁρισμοῦ στοιχεῖον τὴν λαθραιότητα, ἢ τῶν φρονούντων ὅτι ἔχει ἐπιῤῥοὴν ἡ περίστασις, ἐὰν ἦτο δύσκολον ν' ἀποφύγῃ τις ἢ ν' ἀνακαλύψῃ τὸ δηλητήριον *Richter* l. c. σελ. 58.

Σημ. 3. *τοῦ ἐκδ.* Δὲν εἶναι ὀρθὴ ἡ γνώμη τῶν θεωρούντων τὴν διὰ δηλητηρίου ἀνθρωποκτονίαν πάντοτε καὶ ἀναγκαίως ὡς φόνον διότι ἐνδέχεται νὰ δοθῇ τὸ δηλητήριον καὶ ἄνευ προμελέτης εἰς αἰφνίδιον ψυχικῆς ὁρμῆς βρασμόν. *Rossi* traité II. p. 245 *Heffter* Lehrbuch σελ. 297. Ὅρα ὅμως καὶ *Haus* observations p. 196. καὶ *Hellie* théorie V. p. 323.

Σημ. 4. *τοῦ ἐκδ.* Κατὰ τὴν νεωτέραν νομολογίαν, ἡ φαρ-

μακεία ἐπιφέρει τότε μόνον τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου, ὅταν ἀπέθανεν ὁ φαρμακευθεὶς καὶ ὑπῆρχε συγχρόνως φονικὴ πρόθεσις, εἴτε ὁριστικὴ εἴτε ἀόριστος. Ἡ γνώμη αὕτη ἐξάγεται πολλὰ συνεπῶς ἐκ τοῦ ὅτι ἡ φαρμακεία ὑπάγεται εἰς τὴν ἀνθρωποκτονίαν. *Quistorp* Grunds §. 264. *Grolman* Grunds §. 251. *Tittmann* Handbuch I. Thl. σελ. 111. *Heffter* Lehrb σελ. 296. *Rosshirt* II. 218. *Abegg*. Lehrb. σελ. 338. 364.

Σημ. 5 *τοῦ ἐκδ.* Αἱ ἐπὶ τῆς ἀνθρωποκτονίας ἰσχύουσαι γενικαὶ ἀρχαὶ περὶ καταλογισμοῦ τῶν συνεπειῶν τῆς πράξεως ἐφαρμόζονται καὶ ἐνταῦθα. Τὸ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κρυπτὸν τῆς πράξεως καὶ ἡ φύσις τοῦ δηλητηρίου, περὶ τοῦ ὁποίου πᾶς ὁ προσφέρων αὐτὸ πρέπει νὰ προβλέπῃ ὡς ἐνδεχόμενον τὸ δεινότατον ἀποτέλεσμα, διὰ τὸν λόγον ὅτι τὸ ἀποβησόμενον δὲν ἐξαρτᾶται πλέον ἐκ τῆς θελήσεως αὐτοῦ, ἐξασθενίζουσιν ἐνώπιον τοῦ δικαστοῦ τὴν πρότασιν τοῦ κατηγορουμένου, ὅτι δὲν εἶχε φονικὴν πρόθεσιν *Platner* Gutachten σελ. 327.

Σημ. 6. *τοῦ ἐκδ.* Αἱ γενικαὶ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 178, τῆς Π. Δ. Κ. ἐφαρμόζονται καὶ εἰς τὴν ἀπόπειραν· ὅθεν ἐὰν δὲν προκύψῃ θάνατος, δὲν ἔχει χώραν ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου. *Zoller* de poena veneficii attent. ad mortem non extend Lips. 1761. Ἡ ἐναντία γνώμη (π. χ. τοῦ *Fischer* de poena venefic. attent. Lips. 1761.) προέκυψεν ἐν μέρει μὲν ἐκ τῆς ἀναρμόστου ἐφαρμογῆς τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου, ἐν μέρει δὲ ἐκ τῆς ἐσφαλμένης ἑρμηνείας τοῦ ἄρθρου 130 τῆς Π. Δ. Κ.

Σημ. 7. *τοῦ ἐκδ.* Ὁ Αὐστριακὸς ποινικὸς νόμος §. 118, ἀναφέρει ἁπλῶς περὶ δολοφονίας διὰ δηλητηρίου φαρμάκου, ὡς ἀποτελούσης φόνον. Τὸ προσωπικὸν δίκαιον, §.

856, ἀπειλεῖ ἐπιτεταμένην ποινὴν τοῦ θανάτου κατὰ παντὸς ὅστις πράττει φόνον ὑπὸ τοιαύτας περιστάσεις ἢ διὰ τοιούτων μέσων, τὰ ὁποῖα ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῶν δυσκόλως δύνανται ν' ἀποτραπῶσιν ἢ ν' ἀνακαλυφθῶσι· ταῦτα δὲ ἐφαρμόζονται, κατὰ τὸν § 857, ἐπὶ τῆς φαρμακείας. Τὸ ἀδίκημα θεωρεῖται ὡς τετελεσμένον, ἐὰν ἦναι βέβαιον, ὅτι ὁ φονευθεὶς ἀπέθανε μετὰ τὴν γενομένην χρῆσιν τοῦ δηλητηρίου φαρμάκου καὶ ἂν ἦναι τοὐλάχιστον πιθανὸν, ὅτι ὁ θάνατος εἶναι ἀποτέλεσμα τοῦ δηλητηρίου. Ἐὰν δὲν ἦναι δυνατὸν νὰ γενῇ νεκροσκοπία, ὁ θάνατος λογίζεται ἀποτέλεσμα τοῦ δηλητηρίου, ἐὰν συμβῇ ἐντὸς 8 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς χρήσεως τοῦ δηλητηρίου. *Richter* Zeitschrift ὡς ἀνωτέρω ἐν τῇ σημειώσει 2. *Temme* von der Tödtung, σελ. 184—197. Ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος, ἄρθρ. 301. θεωρεῖ ὡς φόνον τὸν πραττόμενον διὰ δηλητηρίου φαρμάκου, τουτέστι διὰ πάσης οὐσίας ἥτις δύναται ταχέως ἢ βραδέως νὰ ἐπιφέρῃ τὸν θάνατον, Ἀπαιτεῖ δὲ πρόθεσιν ἀνθρωποκτονίας *Hellie* V. p. 321. Ἀπαιτεῖται πραγματικὴ μίξις τοῦ δηλητηρίου μὲ τὸ ἔδεσμα, τὸ ὁποῖον μέλλει νὰ δοθῇ εἰς τὸν φαρμακευθησόμενον, κατ' ἀπόφασίν τινα τῆς 11 Μαΐου 1811, διὰ νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀξιόποινος ἡ ἀπόπειρα. *Hellie* V. p. 327. Ἀποφάσεις τοῦ ἀκυρωτικοῦ δικαστηρίου περὶ τῆς δι' ἀπροσφόρων μέσων φαρμακείας, ὅρα παρὰ *Hellie* V. p. 334. Κατὰ τὸν βαυαρικὸν νόμον, ἄρθρον, 148, φαρμακεία ὑπάρχει ἐάν τις δώσῃ εἰς ἄλλον ποσότητα δηλητηρίου ἱκανὴν νὰ φέρῃ εἰς κίνδυνον τὴν ζωὴν αὐτοῦ, ὁ δὲ φαρμακευθεὶς ἀποθάνῃ. Ὁ πράξας θεωρεῖται ὡς αὐτουργὸς τῆς φαρμακείας, ἐὰν δὲν ἐξακριβωθῇ μετὰ θετικότητος ἄλλη ἐγγυτέρα αἰτία τοῦ ἐπισυμβάντος θανάτου. Ὅστις μετὰ παρανόμου προθέσεως ἔδωκε δηλητήριον δὲν ὠφελεῖται προτείνων, ὅτι ἡ πρόθεσις αὐτοῦ ἔτεινεν ἁπλῶς εἰς σωματικὴν βλάβην καὶ οὐχὶ εἰς ἀνθρωπο-

κτονίαν. Ὁ Σαξωνικὸς νόμος δὲν ἀναφέρει κατ' ἰδίαν τὸν διὰ δηλητηρίου φόνον· τὸ δὲ σύστημα τοῦτο εἶναι κατάλληλον διότι ἡ πρᾶξις ὑπάγεται εἰς τὸν φόνον ἐν γένει. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος, ἄρθρ. 240, ἀπειλεῖ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου καὶ κατὰ παντὸς ὅστις δοὺς ἐν γνώσει δηλητήριον φάρμακον ἢ ἄλλας *οὐσίας*, δυναμένας ἐπίσης νὰ προξενήσωσι θάνατον, ἐπέφερε δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου τὸν θάνατον τοῦ φαρμακευθέντος, ἂν καὶ ἡ πρόθεσις αὐτοῦ ἔτεινεν ἁπλῶς εἰς σωματικὴν βλάβην. Τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον, ἄρθρ. 218, ἀπαιτεῖ λαθραίαν δόσιν τοῦ δηλητηρίου συμφωνεῖ δὲ κατὰ τὰ λοιπὰ μὲ τὸν βυρτεμβεργικὸν νόμον. Ἀλλὰ κατὰ τὴν ὀρθὴν γνώμην τῆς βουλευτικῆς ἐπιτροπῆς ἀπαιτεῖται πρόθεσις πρὸς ἀνθρωποκτονίαν εἴτε ὁριστικὴ εἴτε ἀόριστος.

Ὅρα ἑλλ. ποιν. νόμ. ἄρθρ. 289 κ. ἐπ.

§. 223.

Ἡ φαρμακεία δύναται νὰ πραχθῇ α) *καθ' ὡρισμένον τρόπον*, ἐὰν ἡ πρᾶξις ἀντικείμενον ἔχῃ ὡρισμένα καθέκαστα ἄτομα, β) *κατ' ἀόριστον τρόπον*, ἐὰν ἀφορᾷ πλείονα καὶ ἀόριστα ἄτομα, ὡς ἐπὶ φαρμακεύσεως πηγῶν, καρπῶν καὶ καθ. (α).

(α) Πρβ. Koch inst. jur. crim. §. 499.

§. 224.

Εἰς τὴν *ἀναίρεσιν* ἐπιβάλλεται (α) ἡ ποινὴ τοῦ διὰ τοῦ ξίφους θανάτου, εἰς δὲ τὸν *ἁπλοῦν φόνον*, ἐπὶ μὲν ἀνδρῶν, ἡ τῆς *τροχηλασίας*, ἐπὶ δὲ γυναικῶν, ἡ τοῦ *πνιγμοῦ* ἢ ἄλλη τις τῶν ἁπλῶν ποινῶν τοῦ θανάτου (β). Ὁ νο-

μικὸς αὐτουργὸς τοῦ φόνου τιμωρεῖται ὡς καὶ ὁ φυσικὸς αὐτουργὸς μὲ τὴν τακτικὴν ποινὴν (γ). Ἐὰν δὲ ἡ θέλησις τοῦ νομικοῦ αὐτουργοῦ ἀπέβλεπε ῥητῶς μόνον εἰς σωματικὴν βλάβην, τότε ἡ τακτικὴ ποινὴ ἐπιβάλλεται εἰς μόνον τὸν φυσικὸν αὐτουργόν (δ).

(α) Περὶ τῶν μικρολογιῶν τοῦ Carpzov καὶ ἄλλων πρακτικῶν νομικῶν πρβ. Koch l. c. § 456.

(β) Art. 130. καὶ 137. C. C. C. Ὁ Κάρολος ἀναφέρει μὲν μόνον ἐπὶ τῆς φαρμακείας, ὡς ἐπιβλητέαν εἰς τὰς γυναῖκας, τὴν ποινὴν τοῦ πνιγμοῦ· ἀλλὰ, διὰ τὴν ὁμοιότητα τῆς περιπτώσεως καὶ τοῦ λόγου, εἶναι θεμιτὴ ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἡ γενίκευσις· Εἰς δὲ τὸ ἄρθρον 137. οὐδὲν ἀναφέρει περὶ γυναικῶν, ἴσως διότι διὰ τὴν δειλίαν καὶ τὴν ἀδυναμίαν αὐτῶν δὲν τὰς ἐνόμιζεν ἱκανὰς νὰ πράξωσι φανερὰς βιαιοπραγίας, ἀλλὰ μόνον λαθραίους φόνους. Τὸ δηλητήριον εἶναι, ὡς μᾶς διδάσκει διὰ τῆς ῥωμαϊκῆς ἱστορίας ἡ πεῖρα τὸ σύνηθες θανατηφόρον ὄργανον τοῦ ἀσθενεστέρου φύλου.

(γ) Boehmer ad Carpzou Q. 19. obs. 2. Κατὰ τὴν δικαστικὴν πρᾶξιν πρέπει νὰ ἐπιβάλληται εἰς τὸν ἔμμισθον φονέα (assassinator) μόνη ἡ τοῦ διὰ ξίφους θανάτου ποινή. Koch αὐτόθι §. 503.

(δ) Πρβ. Püttmann Prol. de excessu ejus, cui aut verberatio aut vulneratio alicujus mandata est, mandanti haud imputando. Lips. 1777. εἰς τοῦ ἰδίου jur. Opusc crim. N. 1.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον, ὁ impetus (βρασμὸς ψυχικῆς ὁρμῆς), ὅστις ἀποτελεῖ τὸ κύριον στοιχεῖον τῆς ἀναιρέσεως, εἶναι ἧττον ἀξιόποινος τοῦ dolus malus ἐπειδὴ καὶ αὐτῆς τῆς Π. Δ. Κ. τὸ ἄρθρον 137 εἶναι, ὡς πρὸς τὴν ἀναίρεσιν, μετριώτερον ἢ ὡς πρὸς τὸν φόνον, καὶ ἐπειδὴ τελευταῖον, κατὰ τὴν δικαστικὴν πρᾶξιν, ὑπάρχει μεγάλη διαφορὰ μεταξὺ τῆς ἐνοχῆς τοῦ φόνου καὶ τῆς ἐνοχῆς τῆς ἀναιρέσεως, διὰ ταῦτα πρέπει νὰ ἰσχυρισθῶμεν, ὅτι κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον, ἡ ἀναίρεσις δὲν δύναται νὰ τιμωρηθῇ μὲ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου, καὶ μάλιστα ὅπου κατὰ τὸν ἐγχώριον νόμον μόνη κεφαλικὴ ποινὴ εἶναι ὁ διὰ τοῦ ξίφους θάνατος ὁ ὁποῖος ἐπιβάλλεται εἰς περίπτωσιν

φόνου. *Mittermaier* (Arch. des Criminalr. VIII. Thl. σελ. 42). *Tittmann* Handbuch I. Thl. σελ. 317. Εἶναι ὅμως ἀληθὲς ὅτι ἡ δικαστικὴ πρᾶξις δὲν εἶναι καθ' ὅλην τὴν Γερμανίαν ὁμοιόμορφος (ὅρα καὶ *Heffter* Lehrbuch σελ. 265.), ἡ δὲ διαφορὰ ἐξηγεῖται ὡς ἐκ τοῦ ὅτι γινώσκουσι τὰ δικαστήρια, ὅτι δίδεται συνήθως χάρις. Εἶναι βέβαιον, ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Π. Δ. Κ. ὑπῆρχον δύο οὐσιωδῶς διάφοροι βαθμοὶ κεφαλικῆς ποινῆς, ὁ διὰ τροχηλασίας καὶ ὁ διὰ ξίφους θάνατος. Ὁ Σχουάρζεμβεργ διέκρινε τὴν μεταξὺ τῆς ἐνοχῆς φόνου καὶ ἀναιρέσεως ὑπάρχουσαν διαφοράν· ἀλλὰ τὴν σήμερον, ὅτε ὁ φονεὺς τιμωρεῖται ἁπλῶς μὲ τὸν τοῦ ξίφους θάνατον, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τιμωρῆται μὲ θάνατον καὶ ἡ ἀναίρεσις ἐπὶ τῆς ὁποίας ἡ ἐνοχὴ εἶναι ἐλαφροτέρα. Τὰς ἀρχὰς ταύτας παρεδέχθη κατὰ τὸ 1822 εἰς τὴν κατὰ τῆς χήρας *S*chwitzer ἐπὶ ἀναιρέσει κατηγορίαν τὸ ἀνώτατον δικαστήριον τοῦ Κάσελ διὰ τῆς ἀπὸ 21 νοεμβρίου ἀποφάσεώς του, μὴ ἐπιβαλὸν τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος, ἄρθρ. 304, ἀναφέρει ἐξαίρεσίν τινα τοῦ κανόνος, ὅτι ἡ ἀναίρεσις δὲν τιμωρεῖται μὲ θάνατον, ἀπειλῶν τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου κατ' ἐκείνου, ὅστις πράττει ἀνθρωποκτονίαν προηγουμένην, σύγχρονον ἢ ἑπομένην εἰς ἄλλο κακούργημα ἢ πλημμέλημα. Ὁ νόμος τοῦ 1832 παρέλιπε τὴν λέξιν *πλημμέλημα* (ὅρα τὰς περὶ τούτου συζητήσεις παρὰ *Chauveau* Code progressif p. 273.), ἀπειλεῖ δὲ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου καὶ κατὰ τοῦ πράττοντος ἀνθρωποκτονίαν, διὰ νὰ προπαρασκευάσῃ, εὐκολύνῃ, ἢ ἐκτελέσῃ ἄλλο πλημμέλημα, ἢ διὰ νὰ εὐκολύνῃ τὴν φυγὴν ἢ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἀτιμωρησίαν τῶν αὐτουργῶν ἢ συνεργῶν. Περὶ τῆς ἐννοίας τῆς διατάξεως ταύτης ὅρα *Hellie* théorie V. p. 351. Ὀρθῶς

δεικνύει ὁ *Haus* observ. II. p. 198 τὸ ἀκατάλληλον τῆς εἰρημένης διατάξεως. Ἐκ τῶν γερμανικῶν ποινικῶν νόμων μόνος ὁ βυρτεμβεργικὸς, ἄρθρ. 245, ἠκολούθησε τὸν γαλλικὸν νόμον, ἀπειλῶν τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου κατὰ τοῦ πράττοντος ἀνθρωποκτονίαν, διὰ νὰ προπαρασκευάσῃ ἄλλο ἀδίκημα, νὰ εὐκολύνῃ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτοῦ ἢ νὰ τὸ ἐκτελέσῃ, ἢ νὰ ἀποφύγῃ τὸ νὰ συλληφθῇ. Τὴν διάταξιν ταύτην ἥτις δὲν ἐπροτάθη παρὰ τῆς κυβερνήσεως, παρεδέχθη ἡ βουλὴ (συνεδρ. 35—45.), διὰ μόνων 44 ψήφων ἐναντίον 41.

§. 225.

Ὅταν πλείονες ἄνθρωποι κοινῶς συναποφασίσωσι καὶ ἐκτελέσωσι φόνον, τιμωροῦνται ὅλοι οἱ συνωμόσαντες, μὴ λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν τοῦ διαφόρου βαθμοῦ τῆς περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως μετοχῆς ἑνὸς ἑκάστου αὐτῶν (§. 47.), μὲ τὴν ποινὴν τῆς τροχηλασίας, ὡς τὴν ἐπιβαλλομένην εἰς τὸν φόνον ποινήν (α).

(α) C. C. C. Art. 148. »So etliche das Leben verwirkt.

§. 226.

Ὅταν πλείονες ἄνθρωποι, ἄνευ προηγουμένης συμφωνίας, συνήργησαν εἰς ἀνθρωποκτονίαν, τότε, 1) ἐὰν μὲν εἷς μόνος ἐπλήγωσε θανατηφόρως τὸν φονευθέντα, τιμωρεῖται μόνος αὐτὸς, ὡς ἀναιρέτης, μὲ τὸν διὰ τοῦ ξίφους θάνατον. Ἐὰν δὲ 2) ὁ φονευθεὶς ἔλαβε παρὰ διαφόρων πληγὰς, ἑκάστη τῶν ὁποίων εἶναι καθ' ἑαυτὴν θανατηφόρος, τιμωρεῖται α) ὁ μὲν ἐπενεγκὼν τὴν *τελευταίαν* (α) πληγὴν, μὲ τὸν διὰ τοῦ *ξίφους* θάνατον, οἱ δὲ λοι-

ποί, μὲ ποινὰς ἐκτάκτους. Ἐὰν 6) ἦναι ἀβέβαιον, τίς ἔφερε τὴν τελευταίαν πληγὴν, τιμωροῦνται ὅλοι μὲ τὸν διὰ τοῦ ξίφους θάνατον (6). Ἐὰν τελευταῖον 3) αἱ παρὰ διαφόρων ἐπενεχθεῖσαι πληγαὶ κατέστησαν διὰ τῆς συμπτώσεως αὐτῶν θανατηφόροι, ἐπιβάλλεται εἰς ὅλους ἔκτακτος ποινή (γ).

(α) Οὐχὶ τὴν πρώτην, ὡς παραδεχομένην ἄλλοτε μετ' ἄλλων νομοδιδασκάλων τοῦ ποινικοῦ δικαίου. Ὅτι δὲ κυρίως ἔνοχος εἶναι ὁ ἐπενεγκὼν τὴν τελευταίαν πληγὴν, ἐξάγεται 1) ἐκ τῶν λέξεων τοῦ ἄρθρ. 148. «von welcher sonderlichen Hand er gestorben» 2) ἐκ τῆς L. 11. §. 3. D. ad L. Aquil.

(6) Κατὰ τοὺς πρακτικοὺς, μὲ ἔκτακτον μόνον ποινήν. Kress h. a. §. 3. Quistorp Thl. 1. §. 233.

(γ) Art. 148. So aber fin. Πρ6. P. Muller de homic. a pluribus commisso. Jen. 1690. G. Mylius de homic. a pluribus comm. Lips. 1741. Römer ad h. a. καὶ Koch l. c. §. 463. Werner: wer ist unter mehrern tödtlichen Verwundern der wahre Mörder? (Klein's Archiv V. n. 5.) καὶ Konopak Bemerkungen (Archiv αὐτόθι n. 10). Salchow ein Beitrag zur Auslegung des Art. 148 C. C. C. in seinem Archive für Freunde der philosophie I. Bd. 1. Heft n. 1. J. F. M. Birnbaum über das von mehreren begangene Homicidium, als exeget. Erklärung des 148. Art. C. C. C. Würzburg 1816. Werner Handbuch des peinl. Rechts σελ. 319. Bauer Lehrbuch §. 158.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Αὐτὸ ἤδη τὸ ρωμαϊκὸν δίκαιον L. 1. §. 3. Dig. L. 17. Cod. ad leg. Corn. de sicar.) ἐθεώρει τὴν περίπτωσιν, ἀνθρωποκτονίας πραττομένης in rixa ὡς τοιαύτην, καθ' ἣν δὲν πιθανολογεῖται ὁ animus occidendi. Οἱ ἰταλοὶ νομοδιδάσκαλοι τοῦ μέσου αἰῶνος ἀνέπτυξαν ἐκτενέστερον τὴν εἰρημένην περίπτωσιν. Ὅρα Archiv. des Criminalr. 1837. σελ. 91. Καὶ τὸ γερμανικὸν δίκαιον ἔλαβεν ἰδίως ὑπ' ὄψιν τὴν αὐτὴν περίπτωσιν· ὅθεν γίνεται πολὺς λόγος περὶ αὐτῆς εἰς τὸ Rechtbuch *Ruprechts* II. cap. 5. (*Maurer* σελ. 241.). Ὅρα *Zöpfel* das acte Bam-

bergerrecht σελ. 178. Ὅρα προσέτι c. 18 X. de homicid. Ὁ Σχουάρζεμβεργ παρεδέχθη τὴν ἐν τῇ δικαστικῇ πράξει ἐπικρατοῦσαν θεωρίαν (ὅρα περὶ τούτου καὶ *Wormser* Reformation VI. Thl. 2. Tit. 2.), ἐνῷ αὐτὸς ἦτο ὀπαδὸς τῆς αὐστηροτέρας γνώμης. Ὅρα προσέτι ἐκτὸς τῆς ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ἐκτεθείσης φιλολογίας, : *Sattler* in *Hofacker's* Jahrbüchern der Gesetzgebung v. Würtenberg. I. Bd. 2. Heft σελ. 288, καὶ *Hofacker* σελ. 293. *Jarke* in *Hitzig's* Zeitschr. XII. Heft. σελ. 363. *Birnbaum* im Arch. d. Crim R. XIV. σελ. 106. Ἀμφισβητεῖται: τίνα περίπτωσιν εἶχε κυρίως ὑπ' ὄψιν ὁ Σχουάρζεμβεργ (τὴν ἐκ ῥᾳθυμίας ἀνθρωποκτονίαν ἢ τὴν culpa dolo determinata). *Wächter* (Arch. des Criminalr. XIV. σελ. 102.) *Abegg* Lehrb σελ. 333. *Kaufmann* (Arch. des Criminalr. 1837. σελ. 87.) *Henneberg* comm. de animi intent. cor. secund. Art. 148. C. C. C. Goett. 1837. Ἐσφαλμένως παρεδέχθη ὁ Φάϋερβαχ, στηριζόμενος εἰς τὴν πάντῃ ξένην τοῦ προκειμένου L. 11. D. ad L. Aqui. καὶ εἰς τὴν λέξιν *κατ' ἐξοχὴν* («sonderliche» Hand) τοῦ ἄρθρ. 148., κατὰ πρῶτον μὲν τὴν γνώμην, ὅτι ὁ νόμος ἐννοεῖ τὸν ἐπενεγκόντα τὴν *πρώτην* πληγὴν, μετὰ ταῦτα δὲ, ὅτι ἐννοεῖ τὸν ἐπενεγκόντα τὴν *τελευταίαν*, ἐνῷ ἀπ' ἐναντίας ἡ λέξις αὕτη κατὰ τὴν συνέχειαν τοῦ λόγου ἀναφέρεται εἰς ἐκεῖνον, ὅστις ἀποδεδειγμένως ἐπέφερε μόνος τὴν θανατηφόρον πληγὴν, ἐκ τῆς ὁποίας ὁ βλαφθεὶς ἀπέθανεν. Ὅσον ἀφορᾷ τὰς περὶ θανατηφόρων πληγῶν διατάξεις τῆς Π. Δ. Κ. δὲν πρέπει προσέτι νὰ λησμονῶμεν ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην δὲν ἦτο ἐν χρήσει ἡ τομὴ τῶν νεκρῶν καὶ ὅτι ἑπομένως οἱ χειροῦργοι ἐγνωμοδότουν περὶ τῶν πληγῶν κατὰ μόνον τὸν ἐξωτερικὸν αὐτῶν χαρακτῆρα. Ὅτι δὲν δύναται να ἐπιβληθῇ ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου, δικαιολογεῖται ἐκ τοῦ ὅτι ἡ ἀνθρωποκτονία πράττεται εἰς

βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς, *Tillmann* Handbuch I. Thl. σελ. 322.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Μὴ ἐπιβαλλομένης πλέον τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου, πρέπει νὰ ὑπολογίζηται προσηκόντως ὁ βαθμὸς τῆς ἐνοχῆς ἑνὸς ἑκάστου κατηγορουμένου. Δυνάμεθα δὲ νὰ διακρίνωμεν τὰς ἑξῆς περιπτώσεις: I) Ὑπάρχει μία μόνη καὶ θανατηφόρος πληγὴ, τῆς ὁποίας εἶναι γνωστὸς ὁ αὐτουργός. II) Ὑπάρχουσι πλείονες θανατηφόροι πληγαὶ, τῶν ὁποίων εἶναι γνωστοὶ οἱ αὐτουργοί. III) Ὑπάρχουσι θανατηφόροι τινὲς πληγαὶ καὶ μία μὴ θανατηφόρος, τῶν ὁποίων εἶναι γνωστοὶ οἱ αὐτουργοί. IV) Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξευρεθῶσιν οἱ αὐτουργοὶ τῶν καθεκάστων πληγῶν. V) Καμμία τῶν πληγῶν δὲν εἶναι θανατηφόρος, μόνη δὲ ἡ σύμπτωσις πολλῶν πληγῶν ἐπέφερε τὸν θάνατον. Ἐκ τῶν περιπτώσεων τούτων ἡ τετάρτη καὶ ἡ πέμπτη εἶναι δυσχερεῖς. Πρὸ πάντων πρέπει νὰ ἐρευνᾶται: 1) τί ἔπραξεν ἕκαστος τῶν κατηγορουμένων, καὶ 2) ποία ἦτο ἑνὸς ἑκάστου ἡ πρόθεσις.

Σημ. 3 *τοῦ ἐκδ.* Τὸ πρωσσικὸν δίκαιον, §. 829—848, διακρίνει τὸν κατὰ προηγουμένην συμφωνίαν τελούμενον φόνον ἀπὸ τῆς ἀνθρωποκτονίας, ἥτις πράττεται εἰς διαπληκτισμοὺς μεταξὺ πολλῶν ἀνθρώπων. Ἐὰν πολλοὶ ἐπέφερον θανατηφόρους πληγὰς τιμωρεῖται, ὅστις μὲν ἔκαμε πρῶτος χρῆσιν τῶν θανατηφόρων ἐργαλείων, ὡς ἔνοχος ἀναιρέσεως (§. 845.), οἱ δὲ λοιποὶ μὲ κάθειρξιν ἐν φρουρίῳ τοὐλάχιστον ἐπὶ 20 ἔτη ἢ τὸ πολὺ διὰ βίου. Ὅσοι δὲν μετεχειρίσθησαν ἐργαλεῖον καθ' ἑαυτὸ θανατηφόρον τιμωροῦνται, ἐὰν ἀποδεδειγμένως ἐπέφερον θανατηφόρον πληγὴν μὲ βαρεῖαν εἱρκτὴν 6—10 ἐτῶν. Περὶ τῆς ἀοριστίας τῶν διατάξεων τούτων ὅρα *Temme* von der Tödtung σελ. 159. Ἐὰν πραχθῇ ἀνθρωποκτονία ἐν θορύβῳ

Tumult εἴτε ἐν στάσει [Aufruhr], εἴτε ἐν οἱᾳδήποτε διεγέρσει [Auflauf], *Temme* σελ. 166.), καὶ δὲν ἦναι δυνατὸν νὰ ἐξακριβωθῶσιν οἱ πράξαντες, τιμωροῦνται μὲ κάθειρξιν ἐν φρουρίῳ ἐπὶ 4—10 ἔτη οἱ μέτοχοι τῆς πράξεως, ὅσοι κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀνθρωποκτονίας εὑρέθησαν ἐγγὺς τοῦ τόπου, ὅπου αὕτη ἐτελέσθη, ἐφωδιασμένοι μὲ ἐργαλεῖα, δι' ὧν ἐδύνατο νὰ πραχθῇ ἡ γενομένη ἀνθρωποκτονία. *Jarke* (*Hitzig's Zeitschrift* XII. H. σελ. 372). Κατὰ τὸν αὐστριακὸν νόμον, ἄρθρ. 126, ἐὰν δὲν ἦναι δυνατὸν νὰ ἐξακριβωθῇ τίς ἐπέφερε τὰς θανατηφόρους πληγάς, ἢ ἐὰν ὁ θάνατος προῆλθεν ἐκ μόνης τῆς συμπτώσεως ὅλων τῶν πληγῶν, τιμωροῦνται ὡς ἔνοχοι βαρέων τραυμάτων, ὅλοι, ὅσοι ἐπέθεσαν χεῖρα κατὰ τοῦ θανατωθέντος. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ **Γαλλικὸν** δίκαιον, αἱ περὶ συναιτίων καὶ περὶ ἀποπείρας ἀρχαὶ αὐτοῦ καθιστῶσι περιττὴν τὴν ἀπειλὴν τῆς ἐπιβλητέας ποινῆς, εἰδικῶς διὰ τὴν προκειμένην περίπτωσιν. Ὁ σικελικὸς ποινικὸς νόμος τοῦ 1819, ἄρθρ. 389. 390, περιέχει ἐκτενεῖς διατάξεις περὶ διαπληκτισμῶν. Κατὰ τὸν νόμον τοῦτον, ἐὰν δὲν ἦναι δυνατὸν νὰ ἐξακριβωθῶσιν οἱ αὐτουργοὶ τῶν θανατηφόρων πληγῶν τιμωροῦνται ὅλοι, ὅσοι ἔλαβον εἰς τὸν διαπληκτισμὸν ἐνεργὸν μέρος καὶ ἐπέπεσαν κατὰ τοῦ θανατωθέντος προσώπου, μὲ τὴν εἰς τὰς θανατηφόρους σωματικὰς βλάβας ἐπιβλητέαν ποινήν. Ὁ βαυαρικὸς ποινικὸς νόμος, ἄρθρ. 154, τιμωρεῖ, ὡς ἐνόχους ἀναιρέσεως πάντας τοὺς αὐτουργοὺς πληγῶν, καθ' ἑαυτὴν μιᾶς ἑκάστης θανατηφόρων. Ἐὰν μόνη ἡ σύμπτωσις τῶν πληγῶν ἐπέφερε τὸν θάνατον, ἐπιβάλλεται βαρεῖα εἱρκτὴ 8—12 ἐτῶν. Οἱ αὐτουργοὶ τῶν μὴ θανατηφόρων πληγῶν τιμωροῦνται, ἐὰν δὲν ἦναι δυνατὸν νὰ ἐξακριβωθῇ τίς ἐπέφερεν ἑκάστην τῶν πληγῶν, μὲ τὴν ποινὴν τῆς σωματικῆς βλάβης· ὡς πρὸς δὲ τὰς θανατηφόρους πληγάς, ἀπολύονται ἁπλῶς τῆς κατη-

γορίας. Τὰς αὐτὰς διατάξεις περιέχουσι καὶ οἱ ποινικοὶ νόμοι τῆς Ζυρίχης ἄρθρ. 151 καὶ τῆς Λουκέρνης ἄρθρ. 178. Ὁ σαξωνικὸς ποινικὸς νόμος, ἄρθρ. 124, τιμωρεῖ, ἐν περιπτώσει ἀνθρωποκτονίας ἐπὶ διαπληκτισμῶν, πάντα αὐτουργὸν θανατηφόρου σωματικῆς βλάβης ὡς ἔνοχον ἀναιρέσεως, πάντα δὲ ἄλλον, ἀναλόγως μὲ τὸν βαθμὸν τῆς ἐνοχῆς του. Ἐὰν ὁ θάνατος προῆλθεν ἐκ μόνης τῆς συμπτώσεως τῶν πολλῶν πληγῶν, ἢ ἐὰν δὲν ἦναι δυνατὸν νὰ ἐξακριβωθῇ ὁ αὐτουργὸς τῆς θανατηφόρου πληγῆς, τιμωροῦνται ὅλοι οἱ μέτοχοι ὅσοι δὲν δύνανται ν' ἀνασκευάσωσι τὴν ἀποδιδομένην αὐτοῖς συνέργειαν εἰς τὴν θανατηφόρον σωματικὴν βλάβην, μὲ βαρεῖαν εἱρκτὴν τὸ πολὺ 10 ἐτῶν. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος, ἄρθρ. 248, (σύμφωνος εἰς πολλὰ μὲ τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον §. 216, κατὰ τὰς προτάσεις τῆς βουλευτικῆς ἐπιτροπῆς) τιμωρεῖ πάντα αὐτουργὸν θανατηφόρου σωματικῆς βλάβης, καθ' ὅσον οὗτος εἶχε σκοπὸν νὰ πράξῃ ἀνθρωποκτονίαν ἢ ὄχι, μὲ τὴν ποινὴν τῆς ἀναιρέσεως ἢ τῆς ἐκ ῥαθυμίας μέν, ἀλλὰ διὰ προαιρετῆς σωματικῆς βλάβης προξενηθείσης ἀνθρωποκτονίας. Ἐὰν αἱ πληγαὶ ἦσαν διὰ μόνην τὴν σύμπτωσιν αὐτῶν θανατηφόροι, ἐπιβάλλεται εἰς τὸν αὐτουργὸν ἑκάστης πληγῆς ἡ εἰρημένη ποινὴ ἀναλόγως μὲ τὸν σκοπὸν αὐτοῦ. Ἐὰν δὲν ἦναι δυνατὸν νὰ ἐξακριβωθῇ τίς ἐπέφερε τὴν θανατηφόρον, ἢ τὰς θανατηφόρους πληγάς, ἐπιβάλλεται εἰς ὅλους φυλάκισις 1—5 ἐτῶν, ἐν περιπτώσει δὲ μεγάλης ῥαθυμίας ἁπλῆ εἱρκτὴ ἐπὶ ἴσον χρόνον. Ἐὰν ὑπάρχῃ μία μόνη πληγή, τῆς ὁποίας δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξακριβωθῇ ὁ αὐτουργός, τιμωροῦνται ὅλοι, ὅσοι ἔλαβον μέρος εἰς τὸν διαπληκτισμὸν ἢ ἐπέθεσαν χεῖρα κατὰ τοῦ παθόντος, μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ 2 ἐτῶν. Δικαίως ἐψέγοντο ἐν τῇ βουλῇ (Sitzung 47 σελ. 7.) τὰ πολλὰ τεκμήρια ὅσα ἐπὶ τοῦ προκειμένου καθιεροῦντο διὰ τοῦ βυρτεμβ. νόμου. Τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον λαμβάνει τοὐλάχιστον

ὑπ' ὄψιν τοὺς λόγους οἵτινες ὑπάρχουσιν ὑπὲρ ἑνὸς ἑκάστου τῶν μετόχων, καὶ δὲν συγχωρεῖ, ἐὰν ὑπάρχωσιν ὑπὲρ αὐτῶν λόγοι, τὴν ἐπιβολὴν ποινῆς.

§. 227.

Καὶ εἰς αὐτὸν τὸν *μεγίστης ῥαθυμίας* ἔνοχον δὲν πρέπει νὰ ἐπιβάλληται ποινὴ ἀνωτέρα *τετραετοῦς* ἢ τὸ *πολὺ ἑξαετοῦς* περιορισμοῦ τῆς ἐλευθερίας. Ἀλλ' ὅταν ὑπάρχῃ ἐνοχὴ *ῥαθυμίας ἐκ δόλου*, πρέπει νὰ ἐπιβάλληται τὸ εἰς τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου μᾶλλον προσεγγίζον κακόν, ἡ διὰ βίου δηλονότι στέρησις τῆς ἐλευθερίας, διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει συμπίπτει μὲ τὸ ἀξιόποινον τῆς ῥαθυμίας καὶ τὸ ἀξιόποινον τῆς παρανόμου προθέσεως (α). Ἡ ῥαθυμία εἰς *ἀσθενεστέρους* βαθμοὺς τιμωρεῖται μὲ πρόσκαιρον στέρησιν τῆς ἐλευθερίας τὸ πολὺ ἐπὶ ἓν ἔτος ἢ καὶ μὲ ἁπλῆν ἐπίπληξιν (β).

(α) Ἄλλοι διατείνονται, ὅτι πρέπει νὰ ἐπιβάλληται ἡ τακτικὴ ποινή. Πρβ. Leyser Sp. 601. m. 8. 9. Boehmer ad Carpzov Q. 1. obs. 1. et ad Art. 137. §. 6. Kress ad eund. §. 2. Κατὰ τὸ βαυαρικὸν δίκαιον, οὐδέποτε δύναται ἡ ἕνεκα ῥαθυμίας (culpa) ἐπιβληθεῖσα ποινὴ νὰ ὑπερβῇ τὸν ὅρον ἐνιαυσίου φυλακίσεως.

(β) Οἱ νομοδιδάσκαλοι τιμωροῦσι συνήθως μὲ ὑπερβάλλουσαν αὐστηρότητα τὴν ῥαθυμίαν, οἷον Leyser 602. m. 1. et 2. Meister's rechtliche Erkenntnisse Thl. II. dec. 55. Thl. III. dec. 72. nr. 2. καὶ 39. μέχρι δέ τινος καιροῦ καὶ αὐτὸς ὁ συγγραφεύς.

§. 228.

Ἡ *ἐπιχειρηθεῖσα ἀνθρωποκτονία* τιμωρεῖται, ἐὰν μὲν ἡ ἐπιχείρησις ἔφθασε τὸν ὑπέρτατον βαθμόν, μάλιστα ὅταν ἡ πρᾶξις ἐπεραιώθη καὶ συνέβησαν ἤδη πραγματικαὶ βλάβαι, μὲ τὰς εἰς τὴν τακτικὴν ποινὴν μᾶλλον προσεγ-

γιζούσας ποινάς. Πάσης δὲ πόῤῥω ἀποπείρας ἡ τιμωρία ἐξαρτᾶται κυρίως ἀπὸ τῆς ἐκτιμήσεως τῶν εἰδικῶν περιστάσεων.

§. 229.

Ἐλαφρυντικαὶ ἢ ἐπιτακτικαὶ περιστάσεις δὲν ἔχουσι χώραν ἐπὶ τοῦ προκειμένου. Οἱ δὲ συναίτιοι τιμωροῦνται κατὰ τὰς γνωστὰς γενικὰς ἀρχάς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περὶ τοῦ κατὰ νόμον διακεκριμένου φόνου ἤτοι τῆς πατροκτονίας.

Scheurwater de parricidio Traj. ad Rh. 1730.

Abr. de Leeu van Coolwyk Diss, Bd L. un. ¡C. de his qui parentes vel liberos occiderint. Lugd. Bat. 1754. 4.

Jo *Solorzani* de paricidii crimine (in *Everard Otton.* Thes. Tom. V. pag. 995. seq.).

J. *G. F. Böhmer* Diss. de supplicio parricidarum. Francof. 1761.

J. *C. F. Meister* (Urteile und Gutachten, im Anhang zu N. XXV σελ. 460).

Cropp Comment. de praecept. jur. rom. circa conatum. Sect. II. p 83. 98.

Meister (N. Archiv des Criminalr. I. Bd. 3. H. n. XIX).

J. *Friedheim* de Legibus ex quib. parricidium hodie dijudicand. est Heidelb. 1816.

§. 230.

Πᾶς φόνος, διὰ τοῦ ὁποίου ἀθετεῖται ὁ πρὸς τὸν φονευθέντα ὀφειλόμενος σεβασμὸς ἢ ἡ ἀγάπη λέγεται ΠΑΤΡΟΚΤΟΝΙΑ (parricidium, Verwandtenmord (α) περιλαμβάνει δὲ *α) τὴν πατροκτονίαν εἰς στενωτέραν ἔννοιαν. β) τὴν παιδοκτονίαν* (infanticidium).

(α) Κατὰ τὴν γραμματικὴν τῆς λέξεως ἔννοιαν parricidium λέγεται παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις πᾶσα ἰδίως ἀξιόποινος ἀνθρωποκτονία. Πρβ. Festus voc. parricidium.

Α΄. ΠΑΤΡΟΚΤΟΝΙΑ.

§. 231.

Πατροκτονίαν εἰς στενωτέραν σημασίαν ἐννοοῦσιν οἱ νόμοι τὸν φόνον μεταξὺ στενῶν ἐξ αἵματος συγγενῶν, κηδεστῶν καὶ συζύγων, ἢ κατά τινος εἰς ὑψηλὴν τάξιν ἀνήκοντος προσώπου, ἢ καὶ κατ᾽ αὐτοῦ τοῦ κυρίου τοῦ φονέως (α). Ὁ δὲ κατ᾽ ἀνιόντων πρώτου βαθμοῦ πραττόμενος φόνος λέγεται *πατροκτονία* εἰς *στενωτάτην* τῆς λέξεως ἔννοιαν.

(α) §. 6. J. de publ. jud (Lege Pompeja de parricidis) cavetur, ut si qui parentis aut filii, aut omnino affinitatis ejus, quæ nuncupatione parentum continetur fata properaverit nec non is, cujus dolo malo id factum est, vel conscius criminis existit, licet extraneus sit: poena parricidii puniatur. L. 1. D. h. t. L. Pomp. de parr. cavetur, ut si quis patrem, avum, aviam, fratrem, sororem, patruelem, matruelem, patruum, avunculum, amitam, consobrinum, consobrinam, uxorem, virum, generum, socrum, vitricum, privignum, privignam, patronum, patronam occiderit, cujusve dolo malo id factum erit: ut poena ea teneatur quae est legis Corneliae de sicariis. Ἡ Π. Δ.

Κ. παραλείπει μὲν τὸν πάτρωνα καὶ τὴν πατρώνην, ἀναφέρει δ' ἀντ' αὐτῶν ἐν τῷ ἄρθρ. 137 τὰ ὑψηλὰ ἔξοχα πρόσωπα (hohe treffliche Personen) κλπ.

Σημ. 1 τοῦ ἐκδ. Τὸ ἄρθ. 137 τῆς Π. Δ. Κ. περιλαμβάνει κυρίως τέσσαρας περιπτώσεις: α) ἀνθρωποκτονίαν ὑψηλῶν ἐξόχων προσώπων, β) τοῦ κυρίου τοῦ φονέως, γ) ἐγγύθεν συγγενευόντων φίλων, δ) συζύγου. Εἰς τὴν διάκρισιν τῶν περιπτώσεων τούτων εἶχε βεβαίως ἐπιῤῥοὴν ἡ ἐπικρατοῦσα κατὰ τὴν Γερμανίαν θεωρία, ὅτι πᾶσα κατὰ τῶν εἰρημένων προσώπων πραττομένη ἀνθρωποκτονία ἔπρεπε νὰ λογίζηται ὡς εἶδος *προδοσίας*, καθὼς καὶ τὸ Ἀγγλικὸν δίκαιον ἐθεώρει μέχρι τοῦ 1827 ἔτους ὡς *μικρὰν* προδοσίαν τὴν κατὰ συζύγου ἀνθρωποκτονίαν. *Mittermaier* (Zeitschrift für ausländiche Gesetzgebung I Thl σελ. 222). Ὅρα προσέτι *Rosshirt* Gesch. II. σελ. 219. Δὲν εἶναι ἀμφιβολία, ὅτι, ὡς οἱ Ἰταλοὶ νομοδιδάσκαλοι, οὕτω καὶ ὁ συντάκτης τοῦ ἄρθρου 137 τῆς Π. Δ. Κ. εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ ῥωμαϊκὸν parricidium. Ἀλλὰ κατὰ τὴν Γερμανίαν ἰσχύουσιν ἐπὶ τῆς πατροκτονίας πρὸ πάντων οἱ ἐγχώριοι νόμοι. *Abegg* Lehrb. σελ. 341.

Σημ. 2 τοῦ ἐκδ. Ἐπὶ τοῦ parricidium κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον πρέπει νὰ διακρίνωμεν τὴν ἀνθρωποκτονίαν τοῦ πατρός, τῆς μητρὸς, τοῦ πάππου καὶ τῆς μάμμης ἀπὸ τῆς ἀνθρωποκτονίας ἄλλων συγγενῶν. Εἰς μόνον τοῦ πρώτου εἴδους τὴν ἀνθρωποκτονίαν ἐπεβάλλετο ἡ poena culei (*Cicero* pro Roscio Amerini cap 25)· ἄλλως δὲ ἐφηρμόζετο ἡ Lex Cornelia. Εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ πατρὸς πραττομένην ἀνθρωποκτονίαν κατὰ τῶν τέκνων του εἶχεν ἐπιῤῥοὴν ἡ γνώμη περὶ τῆς αὐστηρᾶς ῥωμαϊκῆς πατρικῆς ἐξουσίας. Διὰ τῆς γενομένης διακρίσεως παύει ἡ ἀντίφασις μεταξὺ τῆς L. I. καὶ L. 9. D. ad L. Pomp. Ὅρα προσέτι *Rosshirt* II. σελ. 221. *Ludem* vom Versuche σελ. 120.

Σημ. 3 *τοῦ ἐκδ.* Ὁ αὐστριακὸς ποιν. νόμος, ἄρθ. 120, διακρίνει κατὰ τοσοῦτον μόνον τὴν πατροκτονίαν, καθόσον οἱ πόῤῥω μέτοχοι αὐτῆς τιμωροῦνται μὲ βαρεῖαν εἱρκτὴν 10-20 ἐτῶν, ὡς ἐπίσης καὶ ἡ ἀπόπειρα, ἥτις, ἐὰν ὑπάρχωσιν ἐπιβαρυντικαὶ περιστάσεις, τιμωρεῖται καὶ μὲ εἱρκτὴν διὰ βίου. Τὸ *πρωσσικὸν* δίκαιον §. 873. 876, ἀπειλεῖ ἐπιτεταμένην ποινὴν τοῦ θανάτου, πλὴν διάφορον, καθ' ὅσον ἡ πατροκτονία ἐπράχθη κατὰ γονέων (ὁ τοιοῦτος πατροκτόνος σύρεται εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης καὶ τροχηλατεῖται), ἢ κατὰ τέκνων ἢ συζύγου. Ὁ γαλλικὸς ποιν. νόμος, ἄρθρ. 299, θεωρεῖ ὡς parricide (τιμωρούμενον μὲ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου προηγουμένης δημοσίας ἐκθέσεως ἄρθρ. 13), τῶν κατὰ (γνησίων, φυσικῶν ἢ θετῶν) γονέων ἢ κατὰ γνησίων ἀνιόντων φόνον· θεωρεῖ δὲ ἁπλῶς ὡς meurtre (τιμωρούμενον μὲ θάνατον τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν δὲν ὑπάρχει προμελέτη, ἀλλ' ἁπλοῦς σκοπὸς πρὸς ἀνθρωποκτονίαν. *Hellie* V. p. 172. Ὁ βαυαρικὸς νόμος, ἄρθρ. 197, τιμωρεῖ μὲ ἐπιτεταμένην ποινὴν τοῦ θανάτου τὸν φονέα συγγενῶν ἐξ αἵματος ἀνιόντων ἢ κατιόντων, γνησίων ἀδελφῶν ἢ συζύγου. Αἱ νεώτεραι νομοθεσίαι, ὡς μὴ παραδεχόμεναι ἐπιτεταμένην ποινὴν τοῦ θανάτου, οὐδὲν ἀναφέρουσι περὶ πατροκτονίας.

§. 232

Πρὸς διάγνωσιν των ὑπὸ τὴν ἔκφρασιν «ἐγγύθεν συγγενεύοντες φίλοι» (nahe gesippte freunde) ἐννοουμένων προσώπων, εἶναι ἀνάγκη νὰ προσφύγωμεν εἰς τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον. Κατὰ τὸ δίκαιον τοῦτο πατροκτονία εἰς στενωτέραν ἔννοιαν πράττεται, α) κατὰ τῶν ἐξ αἵματος συγγενῶν εἰς ἀνιοῦσαν καὶ εἰς κατιοῦσαν γραμμὴν, β) κατὰ τῶν ἐκ πλαγίου συγγενῶν μέχρι τοῦ τετάρτου βαθμοῦ

κατὰ τὸν ῥωμαϊκὸν ὑπολογισμὸν, ἢ κατὰ τῶν συγγενευόντων μετὰ τοῦ φονέως in respectu parentelae, γ) κατὰ κηδεστῶν (α) λογιζομένων προς τὸν φονέα εἰς σχέσιν γονέων πρὸς τέκνα (β).

(α) Πρβ, Meister progr. de caude affinis acerbius punienda· Gött. 1778.

(β) Ἐναντία τῶν κανόνων ὀρθῆς μεθόδου φαίνεται ἡ γνώμη τῶν ὅσοι, ὡς ὁ Grolman l. c. ά. ἐκδ. §. 432, διατείνονται, ὅτι δὲν ἀπαιτεῖται πλέον νὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψιν τὰ ὑπὸ τῶν νόμων ἀναφερόμενα, πρόσωπα. Καὶ ὁ Martin §. 118 ἐξαιρεῖ τὴν κηδεστίαν.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Ἡ ἔκφρασις: nahe gesippter Freund (ἐγγύθεν συγγενεύων φίλος) πρέπει νὰ ἐξηγηθῇ ὡς ἐκ τοῦ γερμανικοῦ δικαίου, κατὰ τὸ ὁποῖον ἡ λέξις Sippe (συγγένεια) σημαίνει μόνον τὴν ἐξ αἵματος συγγένειαν. Ὅρα καὶ *Boehmer* elem. jur. crim §. 240. Ἑπομένως εἶναι πολὺ ἀμφίβολον, ἂν δύνηται νὰ πραχθῇ πατροκτονία καὶ κατὰ τῶν κηδεστῶν· ὅρα *Heffter.* Lehrb § 249· ὅρα ὅμως καὶ *Abegg* σελ. 341· μολονότι εἰς τὴν παράφρασιν τοῦ Remus ἀναφέρονται οἱ affines καὶ παραπέμπεται ὁ ἀναγνώστης εἰς τὴν Lex Pompeia. Ἐπίσης ἀμφίβολον εἶναι, ἂν δύνηται νὰ πραχθῇ πατροκτονία κατὰ τοῦ θετοῦ πατρὸς, ἐπὶ τοῦ ὁποίου βεβαίως δὲν ἐφαρμόζεται ἡ γερμανικὴ ἔκφρασις L. 23. D. de adopt. *Wächter* Lehrb II. σελ. 139. Ἐσωτερικοὶ λόγοι εἶναι ἀναντιῤῥήτως ἐναντίοι τῆς τοιαύτης ἐξομοιώσεως *Haus* observations II. p. 117.

§. 233.

Ἐπὶ τῆς πατροκτονίας εἰς στενωτάτην ἔννοιαν ἤτοι τοῦ φόνου τῶν γονέων, εἶναι ἀδιάφορον ἂν ἡ συγγένεια ἦναι νόμιμος ἢ μὴ (α), ὡς καὶ ἂν ἦναι ἁπλῶς ἐπὶ πλάσματος τοῦ νόμου ἐστηριγμένη ἢ φυσικὴ (β). Ἐννοεῖται -

δ' ἀφ' ἑαυτοῦ, ὅτι ὁ ὑπό τινος vulgo quaesitus κατὰ τοῦ ὑποτιθεμένου πατρὸς αὐτοῦ πραττόμενος φόνος δὲν ἀνήκει ἐνταῦθα.

(α) Solorzani l. c. L. II. C. 3. pag. 1155. Boehmer ad Art 131 §. 2.

(β) L. 23. D. de adopt. Matthaeus de crim. L. XLVIII. tit. 6 C. 1. Nr. 3.

§. 234.

Ὑπὸ τὴν ἔκφρασιν *ὑψηλὰ ἔξοχα πρόσωπα* ἐννοοῦνται οἱ ὑπουργοὶ τοῦ ἡγεμόνος καὶ ἄλλοι ὑψηλὰς θέσεις κατέχοντες ὑπάλληλοι, ἐκ τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν ἀνωτέραν τάξιν τῆς εὐγενείας ὅσοι δὲν εἶναι συγχρόνως ἡγεμόνες καὶ ἐκ τῶν ἡγεμόνων ἐκεῖνοι, εἰς τοὺς ὁποίους δὲν ὑπόκειται ὡς ὑπήκοος ὁ πράξας (α). Κύριος τοῦ φονέως ἐννοεῖται, ἐξαιρουμένου τοῦ ἡγεμόνος τοῦ ὁποίου εἶναι ὑπήκοος ὁ πράξας (καὶ ἡ κατὰ τοῦ ὁποίου ἀνθρωποκτονία ἤθελεν ἀποτελέσει τὸ ἀδίκημα τῆς προσβολῆς τῆς μεγαλειότητος), πᾶς εἰς ὃν ὁ φονεὺς ὀφείλει ὑπηρεσίαν καὶ ἰδιάζουσαν πίστιν (β).

(α) Kress ad Art. 137. §. 2. Nr. 6. Boehmer ad eundem §. 13. Walch glossar. voc. «hohe». Ὁ συγγραφεὺς φρονεῖ πιθανόν, ὅτι ὁ Κάρολος, ὅστις θεωρεῖ ὡς ἁπλοῦν φόνον τὸν καθ' ὑψηλῶν ἐξόχων προσώπων πραττόμενον, εἶχεν ὑπ' ὄψιν τὴν L. 5. C. ad L. Jul. Majestatis καὶ ἠθέλησεν ἐσκεμμένως τὸν ἐν τῷ νόμῳ τούτῳ, ὡς crimen. L. Majestatis κατατασσόμενον φόνον τῶν ὑπουργῶν νὰ τὸν κατατάξῃ ἐκεῖ ὅπου ἁρμόζει ὁπωσοῦν ἔτι καὶ ὅπου ἀπαντᾶται καὶ ἐν τῷ Θεοδοσ. κώδηκι.

(β) Οὐ μόνον ὁ τιμαριοῦχος (Lehensherr), ὡς νομίζει ὁ Carpzov P. 1. Q. 25. Nr. 29. 30. Πρβ. Boehmer ad Art. 137. §. 13.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Ἄνευ λόγου κατατάττει ὁ Φάϋερβαχ ἐνταῦθα τὴν κατὰ ὑπουργῶν κτλ. πραττομένην ἀνθρωποκτονίαν. Ὁ Σχου-

άρζεμβεργ ἐνόει βεβαίως τὰ μέλη τῆς αὐτοκρατορίας. *Rosshirt* Gesch II. σελ. 219. *Abegg* σελ. 341.

§. 235.

Ποινὴ ἐπιβάλλεται ἡ τῆς *τροχηλασίας*, ἐξωτερικῶς ἐπιτεταμένη, ἤτοι συρομένου τοῦ καταδίκου εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως ἢ κατακνιζομένου αὐτοῦ μὲ πεπυρακτωμένας λαβίδας (α)

(α) Ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ποινῆς ταύτης δὲν ἐπεκτείνεται καὶ εἰς τὴν κατὰ τῶν αὐτῶν προσώπων πραττομένην ἀναίρεσιν, ὡς ἐσφαλμένως διατείνεται μετά τινων ἄλλων ὁ Boehmer ad Art. 137 §. 13.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Ἐσφαλμένως διατείνονταί τινες (π. χ. *Rosshirt* σελ. 327, συνδ. μὲ Gesch II. σελ. 222.), ὅτι τὸ κύριον γνώρισμα τῆς ἀναιρέσεως δὲν ἁρμόζει εἰς τὴν κατὰ συγγενῶν πραττομένην ἀνθρωποκτονίαν. Ὁ γαλλικὸς ποιν. νόμος, ἄρθρ. 323, λέγει: le parriside n' est jamais excusable, τουτέστιν ὅτι αἱ προκλήσεις, αἵτινες ἄλλως καθιστάνουσι τὰς πράξεις συγγνωστάς, δὲν φέρουσιν ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο. Ἀλλ' ὅμως δὲν ἀποκλείεται ἕνεκα τούτου ἡ ἄμυνα. *Hellie* théorie V. p. 187.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Καὶ ἡ πατροκτονία πρέπει νὰ κρίνηται κατὰ τὰς γενικὰς τοῦ γερμανικοῦ δικαίου ἀρχὰς (ἄρθρ. 177. 178 τῆς Κ. Π. Δ.)· ὅθεν εἰς τὴν ἀπόπειραν δὲν ἐπιβάλλεται ἡ αὐτὴ ποινὴ τοῦ τετελεσμένου ἀδικήματος, οὐδὲ εἰς τὸν συναίτιον ἡ αὐτὴ ποινὴ τοῦ αὐτουργοῦ. Ὅρα καὶ *Heffler* Lehrbuch §. 252. Ἡ ἐναντία γνώμη στηρίζεται ἐπὶ τῆς πλάνης ὅτι τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου ἡ διάταξις, καθὸ Lex singularis, διατηρεῖ συγχρόνως μὲ τὴν Π. Δ. Κ. τὴν ἰσχύν της.

Β'. ΠΑΙΔΟΚΤΟΝΙΑ.

J. *Henr.* Wolfart Comm. de infanticidio doloso, ejusque speciebus. Erf. 1750.

J. D. Kappaun Diss. de cæde infantis a matre commissa. Arg. 1766.

J. *Casp. Heimburg* pr. de poena matris, infantis sui recens nati ex qroposito mortem matаurantis. Jen. 1796.

C. G. Dan. Clever de infanticidio a matribus in recens natos commisso. Rint. 1785.

C. G. Püttners Anweisung, wie ein verübter kindermord auszumitteln sey. Herausgeg. von *J. D. Metzger*, Königsberg 1804.

C. J. *Müller* sistens nonnulla ad Art. 131. C. C. C. adversus recentiorum sentent. Jen. 1805.

W. *S. Evers* de matribus, quæ prolem suam interfecerunt. Traject. ad Rhen. 1807.

C. Imbert Diss. de crimine infanticidii. Lovan. 1822.

J. *Wurzer* Bemerkungen über den kindermord und dessen Bestrafung. Leipz. 1822.

S. P. Gans von dem Verbrechen des kindermordes. Hannover 1824.

Mittermaier (N. Archiv des Criminalr. Bd. VII. nr. 1. 12. 18. 23).

§. 236.

ΠΑΙΔΟΚΤΟΝΙΑ (infanticidium) *λέγεται ἡ παρὰ τῆς μητρὸς μετὰ προηγουμένην ἀπόκρυψιν τῆς κυοφορίας, κατὰ τοῦ νεογνοῦ, βιωσίμου, νόθου αὐτῆς τέκνου πραττομένη ἀνθρωποκτονία (α).*

Spangenberg über den Begriff des kindermordes (neues

Arch. Bd. II. St. 1. σελ. 85. ἐπ. III. Bd. nr. 1.)

(α) C. C. C. Art. 131.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Ἂν καὶ ὁ νομοθέτης, κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ἄρθρ 131 τῆς Π. Δ. Κ., δὲν εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν σημερινὴν περὶ παιδοκτονίας θεωρίαν, εἶναι ὅμως βέβαιον, ὅτι ἤθελε νὰ διακρίνῃ πρὸ πάντων τὴν ὑπὸ τῆς ἐκτὸς νομίμου γάμου κυοφορησάσης μητρὸς πραττομένην κατὰ τοῦ νεογνοῦ αὐτῆς τέκνου ἀνθρωποκτονίαν καὶ νὰ δηλώσῃ τὸ ἧττον ἀξιόποινον τῆς τοιαύτης περιπτώσεως σχετικῶς πρὸς τὴν περίπτωσιν τῆς πατροκτονίας *Mittermaier* (neues Archiv des Criminalr. VII σελ. 10.) *Heffter* Lehrbuch σελ. 280. Πρβ. *Rosshirt* Gesch II. σελ. 223. Ἡ μεταγενεστέρα νομολογία, σταθμίζουσα ἀκριβέστερον τὰς περὶ τοῦ καταλογισμοῦ γενικὰς ἀρχὰς καὶ τὴν ἰατρικὴν πεῖραν, ἀνέπτυξεν ἐπὶ πλέον τὴν μνημονευθεῖσαν θεωρίαν, καί, ἀναλογιζομένη τὰς ἀφορμάς, αἵτινες κινοῦσι τὴν μητέρα εἰς τὴν κατὰ τοῦ νεογνοῦ, νόθου αὐτῆς τέκνου ἀνθρωποκτονίαν, καὶ τὴν ψυχικὴν καὶ φυσικήν, τὸν καταλογισμὸν μεγάλως ἐλαττοῦσαν, κατάστασιν τῆς τικτούσης μητρός, ἐθεώρησε τὸ περὶ οὗ πρόκειται ἀδίκημα ὡς συνήθως μετριώτερον τιμωρητέαν ἀνθρωποκτονίαν. *Mittermaier* l. c. σελ. 13-21. Ὅρα ὅμως καὶ *Thöl*(*Henke* Zeitschrift für Staatsarzneikunde 1827. 2. Heft. σελ. 394). *Wächter* (Archiv bes Criminalr neue Folge II. Bd. σελ. 74 ἐπ.). Ἐν μέρει μὲν ἡ σωματικὴ καὶ ἡ πνευματικὴ κατάστασις τῆς τικτούσης, ἐν μέρει δὲ τὰ ἰδιάζοντα αἴτια, τὰ ὁποῖα κινοῦσι τὴν ἐκτὸς νομίμου γάμου κυοφορήσασαν εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς παιδοκτονίας, ἐξηγοῦσι τὸ μετριώτερον τῆς ποινῆς τοῦ προκειμένου ἀδικήματος· λαμβάνεται δὲ προσέτι ὑπ' ὄψιν καὶ ἡ περὶ τοῦ νεογνοῦ βρέφους ἰδέα ὡς ὄντος, ὅπερ δὲν ἔχει αὐτοτελῆ ὕπαρξιν ὡς καὶ ἡ ἄλλη ἰδέα τὴν ὁποίαν πολλάκις

ἔχουσιν αἱ ἐκτὸς νομίμου γάμου ἐγκυμονήσασαι περὶ τοῦ ὅτι τὸ ὑπ' αὐτῶν πραττόμενον ἀδίκημα δὲν εἶναι τόσον βαρύ. Ὅρα *Tausch Rechtsfäll* (Wien 1836.)2. Η.σελ.379. Zeitschr' für oesterreich. *Rechtsgelehrs.* 1836. σελ. 159. Πολλοὶ λόγοι συντρέχουσιν ὑπὲρ τῆς γνώμης, ὅτι ἐν γένει ἡ κατὰ νεογνοῦ βρέφους ἀνθρωποκτονία (ἑπομένως καὶ αὐτὴ ἡ κατὰ βρέφους ἐκ νομίμου γάμου πραττομένη) πρέπει νὰ τιμωρῆται μὲ ποινὴν μετριωτέραν τῆς ποινῆς ἄλλης ἀνθρωποκτονίας, ὡς ἔπραξε π. χ. τὸ νέον βραουνσβειργικὸν νομοσχέδιον §. 141. Περὶ τῶν *αἰτιῶν*, αἵτινες κινοῦσιν εἰς ἀνθρωποκτονίαν κατὰ νεογνῶν ὅρα προσέτι *Schwörer* Beitr. zur Lehre vom Thatbestande des Kindesmords und ungewissen Todesursachen. Freiburg 1836. *Jörg* von der Zurechnungsfähigkeit der Schwangeren. Leipzig 1837. σελ. 375. *Mittermaier* Strafverfahren II. σελ. 63. 64.

Σημ. 2.*τοῦ ἐδ.* Ἡ παιδοκτονία συνήθως δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ὑπαγομένη εἰς τὸν φόνον, διότι ἡ κατάστασις, εἰς τὴν ὁποίαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πράττεται τὸ ἀδίκημα, προσεγγίζει βεβαίως μᾶλλον εἰς τὴν ἀναίρεσιν. Ὅθεν ὅρα *Martin* Lehrb §. 123. Μολαταῦτα κατὰ τὴν ἐν Γερμανίᾳ δικαστικὴν πρᾶξιν ἐπεκράτησεν ἡ ἔκφρασις: Kindesmord (παιδοφονία)· ὅρα *Rosshirt* Gesch. II. σελ. 223. Ἐσφαλμένη εἶναι ἡ ἔποψις, ὑπὸ τὴν ὁποίαν θεωρεῖ τὸ προκείμενον ἀδίκημα ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος, ἄρθρ. 300, τουτέστιν ὡς βαρὺν φόνον. Neues Archiv des Criminalr. VII. σελ. 30. *Jmbert* diss. cit. de infantic. p' 16. *Chauveau* Code progressif. p. 280. *Haus* observations sur le projet de revision II. p. 180.

Σημ. τοῦ 3. *ἐκδ.* Ὁ αὐστριακὸς νόμος, ἄρθρ. 122, τιμωρεῖ τὴν μητέρα, ἥτις ἀποκτείνει κατὰ τὸν τοκετὸν τὸ τέκνον της, ἐὰν μὲν ἦναι γνήσιον, μὲ βαρεῖαν κάθειρξιν διὰ βίου,

ἐὰν δὲ νόθον, μὲ 10-20 ἐτ., καὶ τελευταῖον, ἐὰν τὸ τέκνον ἀπώλεσε τὴν ζωήν του δι' ἐπίτηδες παράλειψιν τῆς ἀναγκαίας βοηθείας μὲ 5-10 ἐτ. ὅρα τὰς ἐν τῇ ἀνωτέρω σημ. 1. τοῦ ἐκδ. ἀναφερομένας διατριβὰς τῶν *Tausch*, *Visini* καὶ ἄλλων. Τὸ πρωσσικὸν δίκαιον, §. 887, ἀποκαλεῖ παιδοφονίαν τὴν κατὰ νεογνοῦ βρέφους ἀνθρωποκτονίαν. Κατὰ τὸν §. 965, τιμωρεῖται μὲ τὸν διὰ τοῦ ξίφους θάνατον ἡ μήτηρ, ἥτις κατὰ τὸν τοκετὸν ἢ μετ' αὐτὸν ἀπέκτησε μετὰ προθέσεως τὸ νεογνὸν αὐτῆς τέκνον. Εἰς τὴν διάταξιν τοῦ §. τούτου ὑπάγεται (§. 982-84) πᾶσα μήτηρ, ἥτις γινώσκει, ὅτι τὸ θανατωθὲν βρέφος εἶναι γέννημα μὴ νομίμου γάμου *Temme* von der Todtung §. 214. Ἐὰν ἦναι μὲν ἀποδεδειγμένον ὅτι ἔγεινε κατὰ τοῦ βρέφους χρῆσις ἐπικινδύνων κακώσεων, ἀλλὰ δὲν ἦναι ἀρκούντως ἐξηκριβωμένον, ἐὰν τὸ τέκνον ἐγεννήθη βιώσιμον ἢ ζῶν, ἐπιβάλλεται, κατὰ τὸν §. 969, ἡ ποινὴ τοῦ ῥαβδισμοῦ καὶ τῆς διὰ βίου καθείρξεως ἐν φρουρίῳ. Ὁ γαλλικὸς ποιν. νόμος ἄρθρ. 300, θεωρεῖ ὡς βαρὺ τὸ infanticide, τουτέστι meurtre d' un enfant nouveau né. Τὸ ἐλλιπὲς τοῦ ὁρισμοῦ τούτου δικαίως κατεκρίθη γενικῶς· ὅρα τὰ ἐν τῇ ἀνωτέρω σημ. 2. ἀναφερόμενα συγγράμματα. Ὁ νόμος δὲν ἀναφέρει ὡς αὐτουργὸν τοῦ ἀδικήματος τὴν μητέρα, εἰς τρόπον ὥστε δύνανται καὶ ἄλλοι νὰ τὸ πράξωσι, *Hellie* V. p. 201. Ἀπειλεῖ δὲ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου καὶ ἀφίνει εἰς τοὺς ἐνόρκους τὴν ἐξουσίαν νὰ ἐμποδίσωσι τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ποινῆς ταύτης, παραδεχόμενοι τὴν ὕπαρξιν ἐλαφρυντικῶν περιστάσεων. Εἰς τὴν γαλλικὴν δικαστικὴν πρᾶξιν πολλὰ σπανίως ἐπιβάλλεται ἡ θανατικὴ ποινή. Κατὰ τὸν διὰ τὸ ἔτος 1837. compte de l'administration de la justice criminelle en France, κατηγορήθησαν διὰ infanticide 144 ἄτομα, ἐκ τῶν ὁποίων μόνον 2 κατεδικάσθησαν εἰς θάνατον, 56 ἀθωώθησαν, 28 κατεδικάσθησαν ὡς ἔνοχοι μὲ circonstances

atténuantes. Ὁ βαυρικὸς νόμος, ἄρθρ. 157, τιμωρεῖ τὴν μητέρα, ἥτις μετὰ προθέσεως, ἀποκτείνει τὸ νόθον, νεογνὸν, βιώσιμον τέκνον της, μὲ βαρεῖαν εἱρκτὴν ἐπὶ ἀόριστον χρόνον· ἐὰν δὲ ἦναι δημοσία πόρνη, ἢ ἐὰν ἐτιμωρήθη ἤδη ἅπαξ ἐπὶ ἀποκρύψει τοκετοῦ, μὲ τὴν ποινὴν τῶν δεσμῶν (ἄρθρ. 158.)· ἐν περιπτώσει ὑποτροφῆς εἰς τὴν παιδοκτονίαν, μὲ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου. Ὁ σαξωνικος ποιν. νόμος ἄρθρ. 126, μὲ βαρεῖαν εἱρκτὴν 4-15 ἐτῶν τὴν μητέρα, ἥτις ἀποκτείνει κατὰ τὸν τοκετὸν ἢ ἐντὸς 24 ὡρῶν ἀπ᾽ αὐτοῦ τὸ νόθον αὐτῆς τέκνον· διατάσσει δὲ, ὅτι πρέπει νὰ γίνηται διάκρισις, ἐὰν ἡ ἀπόφασις πρὸς ἀνθρωποκτονίαν ἐγένετο πρὸ τοῦ τοκετοῦ ἢ κατ᾽ αὐτόν. Ἐνταῦθα ἀνάγεται καὶ ἡ περίπτωσις τῆς ἐκ προθέσεως ἐγκαταλείψεως τοῦ ἀβοηθήτου βρέφους. *Krug* Studien II. σελ. 53. Ὁ βυρτεμβεργικὸς ποιν. νόμος, ἄρθρ. 249, τιμωρεῖ τὴν παιδοκτόνον μητέρα, ἐὰν μὲν ἀπεφάσισε πρὸ τοῦ τοκετοῦ τὴν κατὰ τοῦ νόθου, νεογνοῦ τέκνου της ἀνθρωποκτονίαν, μὲ βαρεῖαν εἱρκτὴν 10-20 ἐτῶν, εἰδεμὴ μὲ 10-15. Τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον, §. 196, περιέχει τὴν αὐτὴν διάταξιν, ἀλλ᾽ ἐν τῇ 2 περιπτώσει ἀπειλεῖ βαρεῖαν εἱρκτὴν τὸ πολὺ 8 ἐτῶν. Ὁ σαρδινικὸς ποιν. νόμος τῆς 26 ὀκτωβρ. 1839 θεωρεῖ (ἄρθρ. 371) τὴν κατὰ τοῦ νεογνοῦ τέκνου προαιρετὴν ἀνθρωποκτονίαν ὡς infanticide καὶ ἀπειλεῖ(ἄρθρ. 377)τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἄρθρ. 379 δύναται τὸ δικαστήριον νὰ καταβιβάσῃ τὴν ποινὴν κατὰ ἕνα ἢ δύο βαθμοὺς, ἐὰν ἡ μήτηρ ἀποκτείνῃ τὸ νόθον, νεογνὸν τέκνον της ὑπὸ ἐλαφρυντικὰς περιστάσεις. Ὁ ποιν. νόμος τῆς Ζυρίχης, ἄρθρ. 163, ἀπειλεῖ κατὰ τῆς παιδοκτονίας βαρεῖαν εἱρκτὴν 6-20 ἐτῶν. Ὁ ποιν. νόμος τῆς Λουκέρνης ἄρθρ. 180, ἀπειλεῖ κατὰ τῆς παιδοκτονίας, ἐὰν μὲν ἡ πρὸς τὴν πρᾶξιν ἀπόφασις ἐγένετο πρὸ τοῦ τοκετοῦ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου, ἄλλως δὲ, τὴν εἰς τὴν ἀναίρεσιν ἐπιβαλλομένην ποινήν.

§ 237.

Συστατικὰ τοῦ ἀδικήματος εἶναι τὰ ἑξῆς: 1) σύλληψις καὶ τοκετὸς ἐκτὸς νομίμου γάμου (α), 2) ἡ ζωὴ τοῦ παιδὸς μετὰ τὸν τοκετὸν, 3) τὸ βιώσιμον αὐτοῦ (β), 4) παράνομος πρᾶξις ἢ παράλειψις τῆς μητρὸς, ἐπενεγκοῦσα ὡς αἰτία τὸν ἐπισαμβάντα θάνατον, καὶ 5) ὀλίγον μετὰ τὸν τοκετὸν γενομένη (γ), τελευταῖον δὲ 6) προηγουμένη ἀπόκρυψις τῆς κυοφορίας (δ).

(α) Ὅτι δὲ ἀπαιτεῖται τὸ στοιχεῖον τοῦτο, ἐξάγεται ἐκ τῶν λόγων ἐφ' ὧν στηρίζεται ὁ νόμος, καὶ ἐκ τοῦ συνόλου τοῦ ἄρθρου 131 συνδυαζομένου μάλιστα μὲ τὸ ἄρθρον 35.

(β) «Ein Kind, das Leben und Gliedmass empfangen hat» «ein lebendig gliedmässig Kindlein» Πρβ. Boehmer ad Art. 131. §. 25. Koch inst. j. c. §. 466. Not. 2.

(γ) Klein peinl. R. §. 345. Grolman Grunds. §. 276 II.

(δ) Ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς λέξεως heimlich (ἐν τῷ κρυπτῷ), ἔτι δ' ἐναργέστερον ἐκ τῆς συνεχείας τοῦ ἄρθρου (so aber ein Weibsbild) καὶ καθ.) καὶ ἐκ τοῦ ἄρθρ. 35·

Σημ. 1. τοῦ ἐκδ. Τὸ ζήτημα, ἐὰν μόνη ἡ μήτηρ δύνηται νὰ πράξῃ παιδοκτονίαν κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἄρθρου 131 τῆς Π. Δ. Κ., πρέπει, κατὰ τὸ κοινὸν γερμανικὸν δίκαιον, νὰ λυθῇ καταφατικῶς. Ἐὰν τρίτοι πράξωσι τὸ ἀδίκημα καὶ συμμεθέξωσιν εἰς αὐτὸ, πρέπει νὰ ἐξετάζηται, ἐὰν ἐνήργησαν ἐν γνώσει τῆς μητρὸς οἱ συνεννοημένοι μετ' αὐτῆς. Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν ἐπιβάλλεται ἡ ποινὴ τοῦ φόνου, καθόσον ὑπάρχουσι τ' ἀπαιτούμενα τοῦ ἀδικήματος τούτου· εἰς δὲ τὴν δευτέραν περίπτωσιν ἔχουσι χώραν αἱ ἀνωτέρω ἐν τῇ σημ. τοῦ §. 52. ἀναφερόμεναι σκέψεις· ὅρα καὶ *Abegg* Lehrd. σελ. 349. Ὅσον ἀφορᾷ τὰς νέας νομοθεσίας, πρέπει νὰ τηρῆται ἡ διάταξις τοῦ νόμου. Ἀξιοσημειώτους ἐρεύνας περὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος καὶ ἰδίως

περί τινος περιπτώσεως, καθ' ἣν ὁ αἴτιος τῆς κυοφορίας ἀπέκτεινε τὸ βρέφος κατὰ παραγγελίαν τῆς μητρὸς, ὅρα εἰς Zeitschrift für oesterrsich. Bechtsgelehrsamk. 1835. σελ. 250. 1836. σελ. 153. Κατὰ τοὺς πίνακας τῆς διαχειρίσεως τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης ἐν Γαλλίᾳ, παιδοκτονία ἐπράχθη ὑπὸ τῶν μητέρων εἰς 4 περιπτώσεις κατὰ γνησίων τέκνων, εἰς 7 περιπνώσεις κατὰ τέκνων νόθων βοηθείᾳ τῶν αἰτίων τῆς κυοφορίας καὶ εἰς 6 περιπτώσεις ἐνεργείᾳ τῶν γονέων αὐτῶν.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Ἐπειδὴ κατὰ νεκρῶν δὲν δύναται νὰ πραχθῇ ἀνθρωποκτονίας ἀδίκημα, εἶναι οὐσιῶδες συστατικὸν τῆς παιδοκτονίας ἡ ζωὴ τοῦ παιδὸς κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ὑπὸ τῆς μητρὸς ἐπιφερομένης εἰς αὐτὸ θανατηφόρου ἐνεργείας. Ἐνταῦθα καθίστανται πολλοῦ λόγου ἄξιαι αἱ διάφοροι δοκιμασίαι, οἷον ἡ διὰ τῶν πνευμόνων δοκιμασία (κατὰ διαφόρους τρόπους: ὡς ἐκ τῆς διαδόσεως τοῦ αἵματος, ὡς ἐκ τῆς ἐπιπολάσεως αὐτοῦ, ὡς ἐκ τοῦ βάρους τῶν πνευμόνων), ἡ διὰ τοῦ ἥπατος, ἡ διὰ τῶν ἐκχυμώσεων καὶ ἡ διὰ τῆς κύστης δοκιμασία. *Mittermaier* (N. Archiv VII. σελ. 493. X. σελ. 380). *Eggert* der gewaltsame Tod ohne Verletz σελ. 160. *Orfila* Vorlesungen über gerichtiche Medizin (μετάφρασις) I. Thl. σελ. 280. *Henke* Abhandl. aus der gerichtl. Medizin V. Bd. nr. 2. καὶ ἐν γένει *Mittermaier* Stafverhahren II. Theil §. 123.

Σημ. 3. *τοῦ ἐκδ.* Περὶ τοῦ βιωσίμου τῶν νεογνῶν ὑπάρχουσι τρία διάφορα ἰατρικὰ συστήματα: 1) τὸ σύστημα, κατὰ τὸ ὁποῖον, διὰ νὰ θεωρηθῇ τὸ τέκνον βιώσιμον, ἀπαιτεῖται οὐ μόνον ὥριμος τοκετὸς, ἀλλὰ καὶ τοιαύτη ἀρχικὴ μόρφωσις τῶν εἰς τὴν δι' ἀναπνοῆς ζωὴν πρὸ πάντων συντελεστικῶν ὀργάνων, ὁποία εἶναι ἡ ἀναγκαία, πρὸς διάρκειαν τῆς ζωῆς. *Wildberg* Handbuch der gerichtl. Medizin §. 175. 2) τὸ σύστημα,

κατὰ τὸ ὁποῖον τὸ τέκνον θεωρεῖται ὡς μὴ βιώσιμον, ἐὰν δι' ἔμφυτον ἀδυναμίαν, διὰ μηχανικὰ κωλύματα τῆς ἀναπνοῆς κτλ. ἐγεννήθη ἔχον τοὺς πνεύμονας ἀτελῶς ἀνεπτυγμένους, ἂν καὶ ἦτο ὥριμος ὁ τοκετός. *Jörg* die Fötuslunge im neugeborne Kinde. Leipz. 1835. σελ. 228. 249. 3) τὸ σύστημα, καθ' ὃ ἐκεῖνο μόνον τὸ τέκνον λέγεται μὴ βιώσιμον, τὸ ὁποῖον δι' ἔλλειψιν ὡριμότητος δὲν δύναται νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ζωὴν αὐτοῦ ἐκτὸς τῆς κοιλίας τῆς μητρός. *Reinitz* in *Casper's* Wochenschrift für. die gesammte Heilkunde 1838. nr. 43. 44. Ὅτι ἡ βιωσιμότης τοῦ τέκνου εἶναι οὐσιῶδες συστατικὸν τῆς παιδοκτονίας, προκύπτει ἐκ τῆς ἐκφράσεως gliedmässig τοῦ ἄθρου 131 τῆς Π. Δ. Κ. καὶ ἐκ τοῦ ὅτι ἄνευ τῆς βιωσημότητος ἡ ζωὴ τοῦ τέκνου ἤθελεν ὑπάρχει μόνον κατὰ τὸ φαινόμενον, χωρὶς νὰ ἦναι ὀργανικῶς διαρκής. *Mittermaier* (Archiv VII. σελ. 317.) *Heffter* Lehrb. σελ. 281. Δὲν παρατηρεῖται δὲ μόνον ἡ ἡλικία τοῦ παιδὸς (ἐὰν π. χ. ἐγεννήθη ἑπτάμηνον), ἀλλὰ παρατηρεῖται καὶ ἂν ὑπάρχωσι τοιαῦται παραμορφώσεις, αἵτινες ἐμποδίζουσι τὴν ἐκτὸς τῆς κοιλίας τῆς μητρὸς διάρκειαν τῆς ζωῆς· ὅρα μολαταῦτα κατὰ τῆς γνώμης, ἥτις θεωρεῖ τὴν βιωσιμότητα ἀναγκαίαν: *Rosshirt* Gesch σελ. 225. *Temme* Lehre von der Tödtung σελ. 223. *Abegg* Lehrb σελ. 352. *Jarke* (*Hitzig*'s Zeitschrift H. 28. σελ. 369). Εἰς τὸ γαλλικὸν δίκαιον δὲν ἀπαιτεῖται, κατὰ τὸν *Hellie* V. p. 194, τὸ στοιχεῖον τῆς βιωσιμότητος. Κατὰ τὰς νεωτάτας νομοθεσίας (τῆς Σαξωνίας ἄρθρ. 126, τῆς Βυρτεμβέργης ἄρθρ. 249) ἐπιβάλλεται ἐλλιπούσης τῆς βιωσιμότητος ἐλαφροτέρα ποινή· ὅρα προσέτι Zeitschrift für österreich. Rechtsgelehrsamk. 1837. σελ. 252.

Σημ. 4. *τοῦ ἐκδ.* Αἱ ἀπόπειραι περὶ προσδιορισμοῦ ῥητοῦ χρόνου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου πρέπει τὸ τέκνον νὰ θεωρῆται ὡς

νεογνὸν, εἶναι ἐπισφαλεῖς. Κατὰ τὴν ὀρθοτέραν γνώμην πρέπει νὰ θεωρῶμεν τὸ ἀδίκημα ὡς πραττόμενον κατὰ νεογνοῦ βρέφους, ὁσάκις τελεῖται ἐπὶ τοῦ τοκετοῦ ἢ ἀμέσως μετ' αὐτόν. *Mittermaier* (Archiv des Criminalr VII. σελ. 304). *Thöl* (*Henke*)'s Zeitschr. der Sraatsarzneik. 1827. 2. H. σελ. 400). *Heffter* Lehrb σελ. 282. *Haus* observ. II. p. 191. Κατὰ τὸν σαξωνικὸν (ἄρθρ. 126) καὶ τὸν βυρτεμβεργικὸν νόμον (ἄρθρ. 249.) θεωρεῖται τὸ βρέφος τότε μόνον ὡς νεογνὸν, ὅταν δὲν παρῆλθον ἀπὸ τοῦ τοκετοῦ πλείονες τῶν 24 ὡρῶν. Ἀλλὰ ἡ γνώμη αὕτη, ὡς καὶ ἡ διάταξις τοῦ βαυαρικοῦ νόμου (ἄρθρ. 158.), ὅτι τὸ μηκέτι τριήμερον βρέφος εἶναι νεογνὸν, φέρουσιν εἰς ἀδίκους ἀποφάσεις. Ἐὰν πρόκηται νὰ προσδιορισθῇ διὰ τοῦ νόμου ῥητὸς χρόνος, πρέπει τοὐλάχιστον, καθὼς πράττει τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον §. 196, νὰ δοθῇ εἰς τὸ δικαστήριον ἡ ἄδεια τοῦ νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν ποινὴν τῆς παιδοκτονίας καὶ εἰς ἐκείνας τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς, μολονότι ἡ ἀνθρωποκτονία πράττεται μετὰ παρέλευσιν 24 ὡρῶν ἀπὸ τοῦ τοκετοῦ, ἐξάγεται ὅμως, ὅτι διήρκει ἡ ἐλαττοῦσα τὴν καταλογιστότητα κατάστασιν τῆς τεκτούσης. *Diez* in den Annalen der Staatsarzneikunde von *Schneider* III. Bd. 2. H σελ. 499. *Hergt* in den Annalen l. c. IV. Bd. σελ. 15. (κατὰ τὸν συγγραφέα τοῦτον πρέπει νὰ παρατηρῆται, ἂν τὸ βρέφος ἔλαβε παρὰ τῆς μητρός του τροφήν). Ὅρα προσέτι ἐν γένει *Brinkmann* wissenschaftl. Rechtskunde σελ. 417. Zeitschrift für österreich. Rechtsgelehrsamk. 1836 σελ. 159. 1837. σελ. 263 *Abegg* Lehrb σελ. 352. Εἰς τὴν Γαλλίαν ὑπάρχουσι διάφοροι γνῶμαι περὶ τῆς ἐννοίας τῆς ἐκφράσεως nouveau né. *Hellie* théorie V. p. 196. *Haus* observations II. p. 190. Τὸ ἀκυρωτικὸν δικαστήριον δι' ἀποφάσεώς του τῆς 31 δεκεμβρίου 1835 ἐννοεῖ ὑπὸ τὴν ῥηθεῖσαν ἔκφρασιν un enfant qui vient de naitre ou dans un temps très rapproché de celui de sa nais-

sance. Καὶ εἰς τὴν Πρωσσίαν δὲν προσδιορίζει ὁ νόμος τί ἐστι βρέφος νεογνόν. *Temme* l. c. σελ. 218. Κατὰ τὰς νεωτέρας ἐρεύνας περὶ τοῦ ζητήματος: μέχρι τίνος εἶναι τὸ νεογνὸν, θεωρεῖται τὸ ζήτημα πολλάκις ὑπὸ ὅλως ἰατρικὴν ἔποψιν, π. χ. κατὰ τὴν (εὐφυῆ) διατριβὴν τοῦ *Olivier* εἰς Annales d'hygiéne légale 1836. p. 328-356., καθ' ὃν πρέπει νὰ παρατηρῆται πότε ἔπεσε τὸ ὀμφάλιον νεῦρον. Ὁ *Froriep* (Wochenschrift für die gesammte Heil kunde 1835. p. 753.) παρατηρεῖ μᾶλλον τὴν κατάστασιν τῆς μητρός. Κυρίως πρέπει νὰ παρατηρῆται ὁ χρόνος, διὰ τοῦ ὁποίου διαρκεῖ ἡ τὴν καταλογιστότητα τῆς μητρὸς ἐλαττοῦσα κατάστασις αὐτῆς, ἡ προερχομένη ἐκ τοῦ τοκετοῦ καὶ ἐκ τῆς εἰς τὴν ψυχὴν τῆς μητρὸς ἐπιῤῥῆς τῆς μετὰ τὸν τοκετὸν ἐπερχομένης ἐκκρίσεως τοῦ γάλακτος.

Σημ. 5. τοῦ ἐκδ. Δὲν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν τὴν γνώμην τοῦ συγγραφέως, ὅτι ἡ ἀπόκρυψις τῆς κυοφορίας εἶναι συστατικὸν οὐσιῶδες. Ἡ τοιαύτη γνώμη προκύπτει ἐκ τῆς συγχύσεως τοῦ συνήθως συμβαίνοντος μὲ τὸ οὐσιωδῶς ἀπαιτούμενον. Ἐνδέχεται νὰ ὑπάρχωσιν ὅλοι οἱ ἐπὶ τῆς παιδοκτονίας δυνατοὶ ἐλαφρυντικοὶ λόγοι, καὶ ἂν ἡ κυοφοροῦσα δὲν ἀπέκρυψε τὴν κυοφορίαν. *Mittermaier* (Archiv. VII. σελ. 323). Ὅρα ὅμως *Wächter*(Archiv. des Criminalr. neue Folge II. σελ. 72—89). Ὅρα ὅμως *Rosshirt. l. c.* σελ. 225. *Jarke* (*Hitzig's* Zeitschr. H. 28. σελ. 367). Καὶ εἰς τὴν Πρωσσίαν δὲν ἀπαιτεῖται ἀπόκρυψις. *Temme* σελ. 228. Ἀξιωσημείωτον περίπτωσιν παιδοκτονίας ἄνευ ἀποκρύψεως τῆς κυοφορίας ὅρα παρὰ *Schwörer* Beitr. zur Lehre etc. σελ. 20.

§. 238.

Παιδοκτονία ἐκ ῥαθυμίας πράττεται τὸ συνηθέστερον

παρaλειπομένης ἕνεκα ῥαθυμίας τῆς ὑποδέσεως τοῦ ὀμφαλίου νεύρου ἢ γενομένου τοῦ τοκετοῦ ἕνεκα ῥαθυμίας καὶ ἰδίως ἕνεκα τῆς ἀποκρύψεως τῆς κυοφορίας, ἄνευ βοηθείας τινός. Ἡ ἁπλῆ ἀπόκρυψις τῆς κυοφορίας καὶ τοῦ τοκετοῦ, καθ' ὅσον δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀπόπειρα παιδοκτονίας δὲν ἀποτελεῖ, κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον, ἰδιαίτερον ἀδίκημα (α).

(α) J. C. Woltaere de jure poenar. graviditat. celatae et parturitionis clandest. dubio. Hal. 1800· Bartz über die Strafbarkeit verb. Schw u. Geburt (Arch VI. nr. 4). Πολλοὶ νομοδιδάσκαλοι καὶ ἡ νομολογία εἶναι γνώμης ἐναντίας Bauer Lehrb. §. 171.

§. 238. α (τοῦ ἐκδ.)

Διακρίνονται ἀπ' ἀλλήλων (α): 1) ἡ ἀπόκρυψις τῆς κυοφορίας ἐὰν ἡ κυοφοροῦσα γινώσκουσα τὴν ἐγκυμοσύνην τὴν ἀποσιωπᾷ καὶ ἐρωτωμένη παρὰ τῶν ἐχόντων δικαίωμα νὰ ζητήσωσι περὶ τούτου πληροφορίας τὴν ἀπαρνῆται· 2) ἡ ἀπόκρυψις τοῦ τοκετοῦ, ἐὰν ἡ τεκοῦσα ἀποκρύπτῃ τὸν γενόμενον ἤδη τοκετόν· 3) ἡ προπαρασκευὴ ἀβοηθήτου τοκετοῦ, ἐὰν ἡ ἔγκυος ἐτέθη κατὰ τὸν τοκετὸν αὐτῆς ἐπίτηδες εἰς κατάστασιν, ὥστε νὰ στερῆται καὶ αὐτὴ καὶ τὸ βρέφος τῆς ἀναγκαίας βοηθείας. Αἱ δύο πρῶται περιπτώσεις δὲν δύνανται κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον (β), νὰ τιμωρηθῶσιν (γ). Ἡ τρίτη περίπτωσις ἐπιφέρει ποινὴν, α) ἐὰν ἡ προπαρασκευὴ ἀβοηθήτου τοκετοῦ ἀποτελεῖ ἀπόπειραν παιδοκτονίας, ἢ β) ἐὰν ὑπάρχῃ ῥαθυμία (δ) ἐπὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ποινῆς πρέπει νὰ παρατηρῆται, ἂν ὁ σκοπὸς τῆς μητρὸς ἔτεινεν εἰς τὸ νὰ πράξῃ

διὰ λαθραίου τοκετοῦ ἀνθρωποκτονίαν, ἢ ἂν κυρίως σκοπὸς αὐτῆς ἦτο νὰ ἐπιφέρῃ διὰ τῆς ἀβοηθησίας τὸν θάνατον τοῦ τέκνου, ἢ ἂν χωρὶς τοιούτου σκοποῦ ἤλπιζεν ἁπλῶς, ὅτι τὸ βρέφος ἤθελε γεννηθῇ νεκρὸν καὶ ὁ τοκετὸς μείνει ἄγνωστος. Δὲν δύναται δὲ οὔτε περὶ ἐκτάκτων ποινῶν νὰ γενῇ ἐνταῦθα λόγος (ε), οὔτε νὰ δικαιολογηθῇ κατὰ τὸ κοινὸν γερμανικὸν δίκαιον ἡ κατάγνωσις ποινῆς (ζ) ἕνεκα λαθραίας ἀφαιρέσεως τοῦ πτώματος (η).

(α) Mittermaier (neues Arch. des Criminalr. X. nr. 15 22).

(β) Mittermaier αὐτόθι σελ. 559. Hagemann prakt. Erörter VI. σελ. 368. Heffter Lehrb. σελ. 285. Hitzg Annalen VII. σελ. 259. Rosshirl Gesch. II. σελ. 225. Abegg Lehrb. σελ. 355. Demme Annalen der crimintalist. Rechtspflege V. σελ. 247.

(γ) Οὔτε διὰ γενικῶν λόγων δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ τὸ ἀξιόποινον αὐτῶν. Mittermaier αὐτόθι. Ὅρα ἀπ' ἐναντίας Jarke (Hitzig's z zeitschr. H. 29. σελ. 189).

(δ) Mittermaier (Archiv. X. σελ. 570) Heffte. σελ. 284.

(ε) Βαυαρ. νόμος, ἄρθρ. 166—170.

(ζ) Millermaier X. σελ. 367. Ὅρα προσέτι Motive zum norwegischen Entwurfe σελ. 202.

(η) Ὁ Αὐστριακὸς ποινικὸς νόμος (ἐν τῷ 2 αὐτοῦ μέρει, ὑπὸ τὰ βαρέα πταίσματα) ἄρθρ. 94. 95, ἀπειλεῖ κράτησιν 3—6 μηνῶν κατὰ τῆς ἐκτὸς νομίμου γάμου κυοφορησάσης μητρὸς, ἥτις δὲν προσκαλεῖ ἐν καιρῷ τοῦ τοκετοῦ μαῖαν ἢ ἄλλο ἔντιμον πρόσωπον, ἢ ἡ ὁποία τεκοῦσα ἀπροσδοκήτως παραλείπει τὴν περὶ τοῦ τοκετοῦ προσήκουσαν ἀγγελίαν. Τὸ πρωσσικὸν δίκαιον περιέχει πολλὰς διατάξεις τὰς ὁποίας ὅμως δικαίως ἐπικρίνουσιν οἱ zum Bach Ansichten über Strafrecht σελ. 210—254., Meyer vom Thathestand σελ. 71., Temme von der Tödtung σελ. 229.), δι' ὧν κυρίως ἐπιβάλλονται ἔκτακτοι ποιναί· περιέχει δὲ καὶ διαφόρους ἀστυνομικὰς ποινικὰς διατάξεις. Οἱ §. 901—932. σκοπεύουσι νὰ προλάβωσι τὴν ἀπόκρυψιν τῆς ἐγκυμοσύνης, ὁ δὲ §. 933. ἀπειλεῖ τὴν ποινὴν τῆς ἀποκρύψεως τῆς κυοφορίας κατὰ τῆς ἐγκύου, ἥτις παρέλιπεν ἐπὶ πλέον ἢ 14 ἡμέρας ἀφ' ἧς ᾐσθάνθη ὅτι κυοφορεῖ νὰ εἰδοποιήσῃ περὶ τούτου τοὺς γονεῖς της, τοὺς ἐπιμελητὰς, τοὺς κυρίους, τὴν μαῖαν, ἢ τὴν ἀρχήν. Ἐὰν τὸ ἔμβρυον φθάσῃ 30 ἑβδομάδων ἡλικίαν, δὲν ὠφελεῖ πλέον

ἡ πρόφασις τῆς κυοφορούσης, ὅτι δὲν παρετήρησε τὴν κυοφορίαν (§. 934.). Ἡ ἐπιβλητέα ποινὴ διαφέρει ἀναλόγως τῆς ἡλικίας τοῦ ἐμβρύου, ἐὰν ἡ μήτηρ παρέλειπε τὸ νὰ ἐπιδείξῃ μετὰ τὸν τοκετὸν τὸ ἔμβρυον εἰς τὸ δικαστήριον (§. 37—43.) Ὁ τοκετὸς θεωρεῖται ὡς ἀποκρυφθεὶς (§. 944.), ἐὰν ἐν καιρῷ τοῦ τοκετοῦ δὲν ἐζητήθη μαῖά τις εἰς βοήθειαν οὐδὲ προσελήφθη ἄλλη ἔντιμος γυνή, καὶ δὲν ἐζητήθη εἰς τὰς πρώτας ὠδῖνας διὰ βοήθειαν. Φυλάκισις ἓξ μηνῶν (§ 949) ἐπιβάλλεται εἰς τὴν ἁπλῆν ἀπόκρυψιν τῆς κυοφορίας, ἐὰν τὸ νεκρὸν βρέφος δὲν ἐπεδείχθη εἰς τὴν ἀρχήν. Ἐὰν ἀπεκρύφθη ἡ κυοφορία καὶ ὁ τοκετὸς ἡ μήτηρ τιμωρεῖται ἐὰν μὲν τὸ τέκνον ἐγεννήθη νεκρὸν, μὲ βαρεῖαν εἱρκτὴν 4—6 ἐτῶν (§. 957), ἐὰν δὲ τὸ τέκνον ἔζη ἐν καιρῷ τοῦ τοκετοῦ, μὲ βαρεῖαν εἱρκτὴν 8—10 ἐτῶν (§. 959.), ἐὰν δὲ φαίνωνται ἐπὶ τοῦ σώματος τοῦ βρέφους θανατηφόροι κακώσεις, μὲ βαρεῖαν εἱρκτὴν ἕως καὶ διὰ βίου, ἐὰν τελευταῖον ὑπάρχῃ κατὰ τῆς τεκούσης ἁπλῶς ὑπόνοια ἐπικινδύνων κακώσεων ἢ ἐὰν τὸ πτῶμα τοῦ βρέφους ἀφῃρέθη (§. 960. 961.), μὲ βαρεῖαν εἱρκτὴν 12—15 ἐτῶν. **Jarke** (**Hitzig's Zeitschr. H. 29.** σελ. 204). Ὁ βαυαρικὸς νόμος, ἄρθρ. **160—168**, ἀπειλεῖ ἐκτάκτους ποινὰς, διὰ μὲν τὴν ἀπόκρυψιν τῆς κυοφορίας, ἐὰν ἡ 7 τοὐλάχιστον μηνῶν ἔγκυος δὲν εἰδοποίησε περὶ τῆς ἐγκυμοσύνης της τοὺς γονεῖς της, τοὺς ἐπιμελητὰς, ἰατρόν, μαῖαν, ἄλλην ἔντιμον γυναῖκα ἢ τὴν ἀρχήν· διὰ δὲ τὴν ἀπόκρυψιν τοῦ τοκετοῦ, ἐὰν ἡ ἔγκυος ἔτεκεν ἐπίτηδες· μὴ παρόντος ἄλλου ἢ παρόντων μόνων τῶν μετ' αὐτῆς ἐπὶ παρανόμῳ σκοπῷ συνεννοημένων. Ἡ ἐπιβλητέα ποινὴ εἶναι κατὰ τὰς περιστάσεις διάφορος: α) ἐὰν ἡ πρᾶξις ἦναι βεβαία, ἀλλὰ δὲν ἀποδεικνύηται ὁ φονικὸς σκοπὸς, ἐπιβάλλεται βαρεῖα εἱρκτὴ 12—16 ἐτῶν· β) ἐὰν ὁ φονικὸς σκοπὸς ἦναι βέβαιος, ἀλλὰ τὰ συστατικὰ τῆς πράξεως ἀτελῆ, 8—12 ἐτῶν· γ) ἐὰν ἦναι βέβαιον, ὅτι τὸ βρέφος ἐγεννήθη ζῶν, ἀλλ' ἡ ἐγκληματικὴ βλάβη καὶ ὁ φονικὸς σκοπὸς ἦναι ἀβέβαια, ἁπλῆ εἱρκτὴ 4—8 ἐτῶν· δ) ἐὰν ἀφῃρέθη τὸ πτῶμα, βαρεῖα εἱρκτὴ 8—12 ἐτῶν. Ἡ ἀδικία τῶν διατάξεων τούτων, αἱ ὁποῖαι στηρίζονται εἰς ἁπλᾶ τεκμήρια ἀνεγνωρίσθη πρὸ πολλοῦ. **Mittermaier** (Arch. des Criminalr. X. σελ. 587). Ὅτι αἱ ἐπιβαλλόμεναι ποιναὶ εἶναι κυρίως ποιναὶ ἔκτακτοι, τὸ ἀναγνωρίζουσι καὶ αἱ αἰτιολογίαι **Motive zum Entwurf von 1831** σελ. **211—214**. Ὅθεν τὸ ἄρθρον **246** τοῦ νομοσχεδίου τοῦ **1831** ἐπέφερε διαφόρους βελτιώσεις. Τὰς ἐλλείψεις τοῦ βαυαρικοῦ νόμου περιέχει καὶ ὁ νόμος τῆς Λουκέρνης **181—186**. Ὁ σαξωνικὸς νόμος, ἄρθρ. **130**, ἀπειλεῖ ἁπλῆν εἱρκτὴν **1—3**. ἐτῶν κατὰ τῆς μητρὸς, ἥτις σκοπὸν ἔχουσα νὰ θανατώσῃ τὸ βρέφος ἀπέκρυψε τὸν τοκετὸν αὐτῆς εἰς τρόπον, ὥστε ἀπέκλεισε τὴν παρ' ἄλλων προσώπων ἀναγκαίαν βοήθειαν. Ἐὰν ὅμως ἡ ἐκτέλεσις τοῦ σκοποῦ ἐμποδίσθη δι' ἐξωτερικῶν περιστάσεων, ἐπιβάλλεται φυλάκισις 2—3 μηνῶν, καθόσον ὁ προκύψας θάνατος τοῦ βρέφους δὲν ἐπιφέρει ποινὴν ἀνθρωποκτονίας ἐκ ῥᾳθυμίας. ἐὰν ἡ τίκτουσα κατέβα-

λε τὴν ἀπαιτουμένην προσπάθειαν ὑπὲρ τοῦ τεχθησομένου βρέφους δὲν χωρεῖ τιμωρία. Günther zum sächs. Gesetzb σελ. 80. Ἀμφιβάλλεται ἂν κατὰ τὸ ἄρθρ. 130 ἀπαιτεῖται, ὥστε ὁ σκοπὸς νὰ τείνῃ ἰδίως εἰς ἀπόκρυψιν τοῦ τοκετοῦ. Krug Studien II. σελ. 57. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος, ἄρθρ. 252, τιμωρεῖ τὴν ἀπόκρυψιν τοῦ τοκετοῦ, τουτέστι τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν ἡ τίκτουσα, ἐνῷ ἐδύνατο νὰ ἔχῃ ἐν καιρῷ τοῦ τοκετοῦ βοήθειαν ἄλλου προσώπου, γεννᾷ μὴ παρόντος ἄλλου ἢ παρόντων μόνον τῶν μετ' αὐτῆς συνεννοημένων, ἐὰν μὲν ὑπῆρχε σκοπὸς ἀνθρωποκτονίας ἢ ἐκθέσεως, ἀλλὰ παρελείφθη ἡ ἐκτέλεσις αὐτοῦ δι' ἐξωτερικὰ ἐμπόδια, μὲ ἁπλῆν εἱρκτήν· ἐὰν δὲ ὑπῆρχεν ἁπλοῦς σκοπὸς ἀκινδύνου ἐκθέσεως τοῦ τέκνου, μὲ φυλάκισιν· ἐν περιπτώσει ἀβοηθήτου τοκετοῦ, ἐὰν τὸ τέκνον ἀπώλεσε τὴν ζωήν του, ἐπιβάλλεται καθόσον ὑπῆρχε σκοπὸς πρὸς ἀνθρωποκτονίαν ἢ ὄχι, εἱρκτὴ 1—8 ἐτῶν ἢ τοὐλάχιστον 6 μηνῶν. Ὁ βυρτεμβεργικὸς περὶ πταισμάτων νόμος, ἄρθρ. 34, τιμωρεῖ μὲ φυλάκισιν 8 ἡμερῶν ἕως 2 μηνῶν τὴν μητέρα, ἥτις δὲν κάμνει τὴν προσήκουσαν εἰδοποίησιν περὶ τῆς κυοφορίας ἢ περὶ τοῦ προσεγγίζοντος τοκετοῦ. Τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον, ἄρθρ. 200—202, τιμωρεῖ ἀναλόγως τοῦ διαφόρου σκοποῦ, ὃν προέθετο ἡ μήτηρ μόνον τὸν ἐπίτηδες ἀβοήθητον τοκετὸν, ἐὰν ἡ ἔγκυος μετέστη εἰς τοιαύτην κατάστασιν, καθ' ἣν ἐν καιρῷ τοῦ τοκετοῦ ἐστερεῖτο πάσης βοηθείας. Ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος δὲν τιμωρεῖ τὴν ἀπόκρυψιν τῆς κυοφορίας. Τὰ ἄρθρα 358 καὶ 359 τιμωροῦν μὲν τὴν μὴ ἀγγελίαν τῆς εὑρέσεως πτωμάτων ἀνθρώπων πεφονευμένων καὶ τὴν ἄνευ ἀδείας ἐνταφίασιν· ἀλλὰ (κατὰ τὴν ἀπόφασιν τῆς 1 Αὐγούστου 1836 τοῦ ἀκυρωτικοῦ δικαστηρίου: le droit. nr. 259) δὲν ἐφαρμόζονται εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς νεκροτοκίας

239.

Ὁ φόβος τῆς στερήσεως τῆς γυναικείας τιμῆς, τὸ σύνηθες τοῦτο, εὐγενὲς καθ' ἑαυτὸ καὶ ἐπὶ εὐγενῶν κυρίως ψυχῶν ἰσχυρὸν ἐλατήριον πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς παιδοκτονίας, εἶναι ὁ κύριος λόγος δι' ὃν τὸ προκείμενον ἀδίκημα θεωρεῖται ἀπέναντι τῆς κοινῆς πατροκτονίας ὡς ἧττον ἀξιόποινον. Ὅθεν ἐπιβάλλεται εἰς τὴν παιδοκτονίαν μετριωτέρα τις θανατικὴ ποινὴ (α), ἡ ποινὴ τοῦ *πνιγμοῦ* (β)· ἀντὶ τῆς ὁποίας ἐφηρμόζετο κατὰ τὴν ἀρχαιοτέραν δικαστικὴν πρᾶξιν ἡ *ἀποκεφάλισις* (γ). Κατ' ἐ-

ξαίρεσιν μόνον ἐπιτρέπει ο νομ... ...ποινὴν τοῦ θανάτου (δ) ἐὰν ὑπερπλεονάσῃ που τὸ ἀδίκημα.

(α) Κατὰ τὰς κρείττονος λόγου ἀξίας νομοθεσίας καὶ τὴν νεωτάτην νομολογίαν ἐπιβάλλεται εἰς τὴν παιδοκτονίαν συνήθως οὐχὶ θανατικὴ, ἀλλὰ περιορίζουσα τὴν ἐλευθερίαν ποινὴ, καὶ αὕτη δὲ εἰς μόνας τὰς ὑπερβαλλόντως ἀξιοποίνους περιπτώσεις διὰ βίου.

(β) C. C. C. Art. 131.

(γ) Boehmer ad Art. 131 §. 19 Quistorp Thl. I. § 283.

(δ). C. C. C. Art. cit. Τὸ ἄρθρον τοῦτο ἐννοεῖ κατά τινας τὴν ἐπανάληψιν τοῦ ἀδικήματος· Boehmer ad h. a. §. 20, Quistorp Thl. I. § 283.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Ὡς βέβαιον δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι, ὁσάκις δὲν ὑπάρχουσιν ἰδιαίτεροι λόγοι πρὸς ἐπίτασιν τῆς ποινῆς, ἡ παιδοκτονία δὲν πρέπει, κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον, νὰ τιμωρῆται μὲ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου. *Tittmann* Handbuch I. Thl. σελ. 353 Heffter σελ. 283. Μόνη ἡ ἄνευ λόγου ἐπιμονὴ εἰς τὸ γράμμα τῆς Π. Δ. Κ. καὶ ἡ ἄτοπος παρηγορία τῶν δικαστῶν, ὅτι διὰ τῆς χάριτος δύναται τὸ κακὸν νὰ διορθωθῇ, ἐξηγοῦσι τὴν ὑπὸ τῶν δικαστηρίων καταγινωσκομένην ἔτι ἐνίοτε ποινὴν τοῦ θανάτου. Ὑπάρχουσι μὲν περιπτώσεις, καθ' ἃς αἱ παιδοκτόνοι, δύνανται εὐλόγως νὰ τιμωρηθῶσι μὲ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου, ἐὰν π. χ. ἀποδεδειγμένης οὔσης τῆς προμελέτης δὲν ὑπάρχῃ κανεὶς λόγος ἐλαττῶν τὸν καταλογισμόν. *Mittermaier* (neues Archiv VII. σελ. 31.) *Haus* observations. II. p. 186. ὅρα ὅμως ἐναντίον τῆς ἐφαρμογῆς τῆς θανατικῆς ποινῆς ἐπὶ τῆς παιδοκτανίας ἐν γένει: *Spangenberg* (neues Archiv des Criminalr VIII. Bd. nr. 21.) Ὅταν συλλογισθῶμεν, ὅτι πάντοτε, ὁσάκις πράττεται ἀνθρωποκτονία βρέφους νεογνοῦ, ἡ κατάστασις τοῦ τοκετοῦ εἶναι λόγος ἐλαττῶν τὴν καταλογιστότητα καὶ ἔχων μάλιστα ἐπιῤῥοὴν ὡς πρὸς τὸν καταλογισμὸν τῆς πράξεως ἀκόμη καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἡ ἀνθρωποκτονία ἐτελέσθη μετὰ προμελέτης, πρέ-

... να συχωρίσωμεν ότι έπι ἀνθρωποκτονίας εἰς τὴν κυρίαν σημασίαν τῆς λέξεως δὲν δύναται ποτὲ νὰ δικαιολογηθῇ ἡ κατάγνωσις θανατικῆς ποινῆς. ὅρα περιέργους περιπτώσεις παιδοκτονίας εἰς Zeitschrift für österreichiche Rechtsgelehrsamkeit. 1835. Heft V. σελ. 250 *Visini* Beitr. sur Criminalrechtswiss. σελ. 127.

§. 240.

Δυνάμει τοῦ κυρίου λόγου, ὅστις ἐπιφέρει τὸ ἧττον ἀξιόποινον τῆς παιδοκτονίας, δὲν ἐπιβάλλεται ἡ τῆς παιδοκτονίας ποινή, ἀλλ' ἡ τοῦ *φόνου ἐν γένει*, ἢ τῆς *πατροκτονίας*, ὅταν ἡ μήτηρ ἀποκτείνῃ τὸ γνήσιον αὐτῆς τέκνον, ἢ ἄλλος παρὰ τὴν μητέρα ἀποκτείνῃ τὸ νεογνὸν νόθον βρέφος, ἢ ἡ μήτηρ ἀποκτείνῃ μὲν τὸ νόθον αὐτῆς τέκνον, ἀλλὰ μετὰ τὴν σωματικὴν ἀνάπτυξιν αὐτοῦ ἢ ἀφοῦ ὁ τοκετὸς αὐτῆς ἔφθασεν ἤδη εἰς γνῶσιν καὶ ἄλλων προσώπων ἐκτὸς τῶς πιστῶν αὐτῆς. Ἀπ' ἐναντίας πρέπει νὰ μετριάζηται καὶ αὐτὴ ἡ ποινὴ τῆς παιδοκτονίας, ἐὰν ἡ μήτηρ δὲν ἀπέκρυψε τὴν κυοφορίαν, ἢ ἐὰν ἦναι βέβαιον, ὅτι δὲν συνέλαβε διαρκούσης ἔτι τῆς κυοφορίας τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ θανατώσῃ τὸ τέκνον της (α). Ἡ λοιπὴ σωρεία τῶν συνήθως ἀναφερομένων ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐλαφρυντικῶν λόγων εἶναι ἀδικαιολόγητος (β).

(α) Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὑπάρχει, κατὰ τὴν γνώμην ἄλλων συγγραφέων, ἀναίρεσις τοῦ παιδός. Martin Lehrb §. 123. Wächter Lehrb. §. 168. Bauer Lehrb. §. 169. Ὡς πρὸς τὸ ἂν ἡ ἐν μέρει ἔλλειψις τῶν συστατικῶν τῆς πράξεως ἐπιφέρῃ ἁπλῶς μετρίασιν τῆς ποινῆς ἐφαρμόζονται οἱ §. 97. 98. Ὡς πρὸς τὴν ἀπόπειραν ἐφαρμόζονται αἱ γενικαὶ ἀρχαί. Τινὲς στηριζόμενοι εἰς L. 1. de L. Pom. de parric. θέλουσι ν'

ἀποδείξωσιν, ὅτι ὁ conatus proximus infanticidii πρέπει νὰ τιμωρῆται παρ' ἡμῖν μὲ τὸν θάνατον. Πρβ. Boehmer ad Carpzov Q. 17. obs. 2. Ὁ αὐτὸς ad h. Art. §. 28.

(β) Koch l. c. §. 476.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Παράδοξον εἶναι, πῶς ὁ Φάϋερβαχ, ἀναφέρων ἐν §. 237 τὴν ἀπόκρυψιν τῆς κυοφορίας ὡς οὐσιῶδες συστατικὸν τῆς παιδοκτονίας, λαλεῖ ἐνταῦθα περὶ μετριάσεως τῆς ποινῆς, ὅταν ἡ κυοφορία δὲν ἀπεκρύφθη Wächter im Archiv des criminalr. neue Folge II. σελ. 92.

§. 240 α. (τοῦ ἐκδ.)

Ὡς πρὸς τὸν καταλογισμὸν τῆς πνευματικῆς καταστάσεως τῶν ἐπὶ παιδοκτονίᾳ κατηγορουμένων, ἡ πεῖρα μᾶς διδάσκει (α), ὅτι 1) ἐν γένει ἡ φυσικὴ κατάστασις τῆς τικτούσης καὶ ἡ ἐπί τινα χρόνον μετὰ τὸν τοκετὸν διαρκοῦσα νοσηρὰ ἀλλοίωσις τοῦ σώματος ἔχει ἐπιῤῥοὴν εἰς τὸν καταλογισμὸν καὶ ἀπαιτεῖ τὴν μετριωτέραν τιμωρίαν τῆς παιδοκτονίας· ὅτι ὅμως 2) ὑπάρχουσι περιπτώσεις, καθ' ἃς ἡ μήτηρ εὑρίσκεται ἀναιτίως ἐπὶ τοῦ τοκετοῦ καὶ μετ' αὐτὸν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν καμάτου καὶ ἀδυναμίας (β), ὥστε δὲν δύναται νὰ καταλογισθῇ εἰς αὐτὴν ἡ παράλειψις πράξεών τινων, ἰδίως δὲ ὅτι ὑπάρχουσιν ἐνίοτε περιπτώσεις, καθ' ἃς ἡ σύγχυσις τῶν νοητικῶν τῆς τικτούσης δυνάμεων φθάνει εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε κυριεύεται αὕτη ἤτοι α) ὑπὸ ἀληθοῦς παραφροσύνης (γ), ἢ β) ὑπὸ προσκαίρου μανίας (δ), καταστάσεων, αἵτινες ἔχουσιν ἐπιῤῥοὴν εἰς τὸν καταλογισμόν.

(α) Henke (Nasse Zeitschrift für psychische Arzte. 1819. 2tes Heft σελ. 219. Platner's Gutachten. nr. 34. 35. 41. Mende Handb. IV. σελ. 617. Clarus Beitrage zur Erkenntniss zweifelhafter See-

lenzustände. σελ. 327 Mittermaier (N. Arch. des Criminalr. VII. σελ. 658.) Schwörer Beitr. zur Lehre von Thatbestande des Kindesmords σελ. 13. Jorg über die Zurechnungs fähigkeit der Schwangeren σελ. 316. Mittermaier de principio imputationis alienat. mentis p. 47.

(ϐ) Henke αὐτόθι σελ. 228.

(γ) Friedreich Handbuch σελ. 681. Nasse Zeitschrift für Anthropol. 1823. 1. Heft. σελ. 163. 2. H. σελ. 461.

(δ) Kopp Jahrb. der Staatsarzneik. IX. σελ. 116. Ἀξιοσημείωτον τοιαύτην περίπτωσιν περιέχει: Henke Zeitschr. für Staatsarzneik. 1826. 3. Heft. σελ. 48.

ΠΡΟΣΘΗΚΗ

Περὶ τῆς αὐτοχειρίας.

J. Christ. Falkner. Diss. de autochiria. Hal. 1728.

*Just. J. Cristoph. W*risberg Diss. de eo q. j. e. circa autochiriam. Gött. 1740.

Car *Got. Winkler* tr. de mortis voluntariae prohibitione ac poenis. Lips. 1775. 8.

G. W. *Hermann* de autochiria. Lips. 1821.

§. 241.

Ὁ εἰς τὴν πολιτείαν εἰσερχόμενος ὀφείλει αὐτῇ τὰς δυνάμεις του καὶ πράττει ἑπομένως παράνομα, ἐὰν δι' αὐτοχειρίας τὴν στερῇ αὐτογνωμόνως αὐτῶν. Ἀλλ' ἡ πολιτεία ἤθελεν ἀφ' ἑτέρου πράξει ἀσύνετα, ἐὰν ἠπείλει ποινὰς εἰς παράναμον πρᾶξιν, ἥτις, τελουμένη, ἀπαλλάττει τῆς τιμωρίας τὸν αὐτουργὸν αὐτῆς (α). Ὅθεν οὔτε τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον (ϐ), οὔτε τὸ κανονικὸν (γ), οὔτε ἡ ποινικὴ διάταξις τοῦ Καρόλου (δ) θεωροῦσι τὴν αὐτοχειρίαν ὡς ἀδίκημα.

(α) Περὶ αὐτοχειρίας πρβ.: Cella freimüthige Aufsätze Bd. II. nr. 3 Heller über den Selbstmord Frankf 1787. Knüppel über den Selbstmord. Gera 1790. A. J. Andreae de autochiria. Groening. 1807. J. A. Thiele von Tielenfeld Gründe für und wider den Selbstmord. Leipz. 1817. Wächter Revision der Lehre von Selbstmord (N. Archiv. X. N. 4. 11. 24). Ὑπὸ τὴν ψυχολογικὴν καὶ ἰατροδικαστικὴν ἔποψιν: Osiander über den Selbstmord Hannover 1813.

(β) Ὅτι παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις, ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων, ἦτο θεμιτὴ ἡ αὐτοχειρία, μάλιστα ἐὰν ὁ μέλλων νὰ πράξῃ αὐτὴν πολίτης ὑπέβαλλεν εἰς τὸν αὐτοκράτορα ἢ τὴν πολιτείαν τοὺς εἰς τὴν τοιαύτην πρᾶξιν κινοῦντας αὐτὸν λόγους, καὶ οἱ λόγοι οὗτοι ἐνεκρίνοντο ἀποδεικνύεται διὰ τῶν: Dio Cassius in Hadriano, Quinctilian Decl. 4. καὶ δι' ἄλλων συγγραφέων· εὑρίσκονται δ' ἐναργέστατα τεκμήρια τοῦ θεμιτοῦ τῆς αὐτοχειρίας καὶ ἐντὸς τοῦ ῥωμ. δ. π. χ. L. 3. 4. 6. D. de bonis eorum, qui ante sent. Διαφωνεῖ ὁ Falk Beiträge zur Lehre vom Selbstmord (N. Ahrchiv XI N. 6.). Περὶ τῆς τιμωρίας τῆς ἀποπείρας: L. 3. §. 6. D. eod. L. 6. §. 7. D. de injusto, rupto etc. L. 45. §. 2. de jure fisci. L. 6. §. 7 D. de re militari, ἰδίως ἐπὶ στρατιωτῶν. L. 6. §. 7. cit. L. 38. §. 12. D. de poenis.

(γ) Ὁ Αὐτόχειρ θεωρεῖται μόνον ὡς ἀφωσιωμένος c. 12. C. 23 q. 5. c. 11. 12. X. de sepult. Πρβ. Boehmer J. E. P. L. III. T, 28. §, 30. sq.

(δ) Μολονότι ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ ἄρθρ. 135 ἔχει οὕτω: ποινὴ τῆς αὐτοκτονίας (Straf eigener Tödtung, ἀλλὰ τὸ κείμενον οὐδὲ λέξιν διαλαμβάνει περὶ τούτου.

Σημ. 1. τοῦ *ἐκδ.* Τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον ἀναφέρει μὲν ἐπιβλαβεῖς τινας συνεπείας τῆς αὐτοχειρίας εἴς τινας ὡρισμένας περιπτώσεις, π. χ. ἐπὶ τῆς αὐτοχειρίας τῶν στρατιωτῶν, ἢ ἐπὶ τῶν ὑπὸ φόβου τῆς ποινῆς αὐτοχειριζομένων κακούργων ἢ ὡς πρὸς τὴν δήμευσιν τῆς περιουσίας· ἀλλ' ἐὰν δὲν ἐπεκτείνωμεν ἄνευ λόγου τὰς εἰδικὰς ταύτας διατάξεις τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου, δὲν δυνάμεθα νὰ ἰσχυρισθῶμεν, ὅτι τὸ δίκαιον τοῦτο ἐθεώρει τὴν αὐτοχειρίαν ὡς *ἀδίκημα*. *Bynkershock* observ. jur. IV. 4. *Cremani* el jur. p. 287. *Reddingius* de viatque effectu mortis Gröning. 1823 p. 93. Archiv des Criminalr. X. N. 4. 24. *Hefter* Lehrb. σελ. 276. Ἐκ τοῦ ἐν L. 3. § 6. D. de bonis eor. qui ante sentent. περιεχομένου δευτερεύοντος λόγου δὲν εἶναι δυνατόν, ὡς να-

μίζει ὁ *Martin* Lehrb. des CrimR. σελ. 634., νὰ ἐξαχθῶσι συμπεράσματα ὑπὲρ τῆς ἐναντίας γνώμης. Ἀποδείξεις περὶ τοῦ ἀτιμωρήτου τῆς αὐτοχειρίας· ὅρα προσέτι εἰς *Pauli* rec. sent. V. tit. 12. §. 1. L. 45. §. 2. D. de jure fisci. Archiv des CrimR. X σελ. 263. XI. σελ, 145. *Luden* vom. Vers σελ, 128.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Ὁ *Heffter* Lehrb σελ. 276., ὁμολογῶν, ὅτι τὸ κοινὸν γερ. δίκαιον δὲν περιέχει νόμον κηρύττοντα τὴν αὐτοχειρίαν ἀξιόποινον, διατείνεται, ὅτι ὑπάρχει γενικὸν δίκαιον τῶν ἐθίμων θεωροῦν αὐτὴν τιμωρητέαν· ἀλλ' ἂν δὲν ὑπάρχῃ τοὐλάχιστον ἀναλογία θετικῆς τινος ποινικῆς διατάξεως δὲν δύναται τὸ δίκαιον τῶν ἐθίμων νὰ καταστήσῃ ἀξιόποινον πρᾶξίν τινα. Τὸ δὲ κανονικὸν δίκαιον δὲν ἀναφέρεται εἰς τὸ ἀξιόποινον τὸ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ.

Σημ. 3. *τοῦ ἐκδ.* Τὸ ζήτημα περὶ τοῦ ἂν ὑπὸ νομοθετικὴν ἔποψιν πρέπῃ νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀδίκημα ἡ αὐτοχειρία ἢ ὄχι, λύεται *ἀποφατικῶς* μὲν ὑπό: *Trummer* Beitr zur Philosophie des Rechts σελ. 290. *Falk* (Arch. d. CrimR. XI. σελ. 148). *Hepp* Versuche über einzelne Lehren nr. VII., ὀρθότερον δὲ *καταφατικῶς* ὑπὸ: *Wächter* (Archiv des Crim R X. σελ. 653. 662. 673). *Abegg* Untersuchungen σελ. 77. ὅρα προσέτι περὶ τῶν ὑπαρχουσῶν διαφόρων γνωμῶν: *Staudlin* Geschichte der Vorstellungen und Lehren vom Selbstmorde. Gött 1824.

Σημ. 4. *τοῦ ἐκδ.* Ὁ αὐστριακὸς περὶ βαρέων πταισμάτων νόμος. §. 90, ὁρίζει, ὅτι ὅστις ἀπεπειράθη νὰ θανατωθῇ, ἐὰν μὲν ἐκ μεταμελείας ἀπέστη τῆς πράξεως, πρέπει ἁπλῶς νὰ παραινῆται ὑπὸ τῆς ἀρχῆς, ἐὰν δὲ ὁ σκοπός του ἔμεινε παρὰ τὴν θέλησίν του ἀνεκτέλεστος, πρέπει νὰ φυλάττηται ὑπὸ ἀσφαλῆ ἐπιτήρησιν, μέχρις οὗ δώσει ἐλπίδας σταθερὰς

βελτιώσεως. Ὁ νεκρὸς τοῦ αὐτόχειρος θάπτεται ἡσύχως ἔξω τοῦ κοιμητηρίου. Κατὰ τὸ πρωσσικὸν δίκαιον, §. 803, ὁ αὐτόχειρ δὲν περιφρονεῖται μὲν μετὰ θάνατον, ἀλλὰ στερεῖται τῶν ἄλλως ἀνηκουσῶν αὐτῷ τιμητικῶν διακρίσεων. Κατὰ τὸ διάταγμα τῆς 5 ὀκτ. 1796 (παρὰ *Mannkopf* σελ. 361.) δὲν τιμωρεῖται οὔτε ἡ πρὸς αὐτοχειρίαν ἀπόπειρα. Εἰς τὸν βαυαρικὸν, σαξωνικὸν, βυρτεμβεργικὸν νόμον οὐδεμία ὑπάρχει διάταξις περὶ τιμωρίας τῆς αὐτοχειρίας. Κατὰ δὲ τὰς αἰτιολογίας τοῦ σαξων. νόμου σελ. 97. εἶναι καὶ ἡ ἀπόπειρα ἀτιμώρητος.

§. 242.

Ἀλλὰ ἡ αὐτοχειρεία δὲν καταργεῖ τὰς νομίμους συνεπείας ἄλλου ἀδικήματος, τὰς δυναμένας νὰ πραγματοποιηθῶσι καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἐνόχου. Ὅθεν ἡ περιουσία τοῦ αὐτόχειρος ὅστις ὑπὸ φόβου τῆς ἐπαπειλούσης αὐτὸν καὶ μὲ τὴν δήμευσιν τῶν ὑπαρχόντων νομίμως συνδεδεμένης κεφαλικῆς ποινῆς ἀφαιρεῖ τὴν ζωήν του, δημεύεται (α), καὶ ἂν ὁ ῥηθεὶς δὲν εἶχεν ἔτι, ἐν ὅσῳ ἔζη, κακαταδικασθῇ ἢ ἀποδειχθῇ ἔνοχος (β). Ἀπαιτεῖται δὲ μόνον ἢ τοὐλάχιστον ζῶντος ἔτι αὐτοῦ ἔναρξις τῆς ἀνακρίσεως (γ).

(α) L. 3. pr. §. 1. 2. 3. L. 45. §. 2. D. de jure fisci. L. 1. C. de bonis eorum, qui etc. C. C. C. Art. 145.

(β) L. 3. pr. D. de bonis eorum: Qui rei postulati, vel in scelere deprehensi metu criminis imminentis, mortem sibi consciverunt, heredem non habent. C. C. C. Art. cit. «Wenn Jemand beklagt und in Rechterfordert oder bracht würde» etc.

(γ) Κατὰ τὸ χωρίον: L. 45 §. 2 D. de jure fisci, φαίνεται πιθανὸν, ὅτι τοὐλάχιστον ὁ Paulus δὲν ἐθεώρει ἀναγκαίαν τὴν τοιαύτην τῆς ἀνακρίσεως ἔναρξιν.

§. 243.

Κατὰ τὴν ἀρχαιοτέραν νομολογίαν ἐτιμωρεῖτο ἡ μὲν *ἀπόπειρα* καταλογιστέας αὐτοχειρίας μὲ σύντομον φυλάκισιν, μὲ ἐξορίαν ἢ μὲ σύντομον καταδίκην εἰς δημόσια ἔργα (α)· ἡ δὲ *τετελεσμένη* αὐτοχειρία, ἐπὶ τοῦ νεκροῦ τοῦ αὐτόχειρος, μὲ ἀτιμωτικὸν ἐνταφιασμὸν (Eselsbegräbniss), ἐὰν εἶχε πραχθῇ ἕνεκεν ἀδικήματος ἢ δι' οἱανδήποτε ἄλλην δύσφημον αἰτίαν· ἐὰν ὅμως ἡ αὐτοχειρία προήρχετο ἐκ παραφροσύνης ἢ μελαγχολίας, ἐθάπτετο ἡσύχως ὁ νεκρὸς παρὰ τὸ τεῖχος τοῦ κοιμητηρίου (β).

(α) Berger el. jur. crim. p. 97. Hommel obs. 127. Quistorp Thl I. §. 300.

(β) Πρβ. J. Casp Boerisius Diss. de eo quod j. c. circa sepulturam propicidarum Altorf 1760.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Ἡ παρὰ τοῦ Φάϋερβαχ ἀναφερομένη ἐνταῦθα νομολογία μνημονεύεται αὐθαιρέτως· ἀλλὰ ὅπως ἂν ἔχῃ τὸ πρᾶγμα, ἡ νεωτέρα νομολογία εἶναι κατὰ τῆς τιμωρίας τῆς αὐτοχειρίας *Tittmann* Hadb II. σελ. 576. Καὶ ὁ *Heffter* Lehrb σελ. 278, ὁμολογεῖ, ὅτι δικαίως ἀπέχουσι κατὰ τὴν νεωτέραν ἐποχὴν τὰ δικαστήρια τῶν ἐπὶ αὐτοχειρίᾳ καταδιώξεων. Ἡ ἐν L. 45. §. 2. D. de jure fisci περιεχομένη γνώμη συνεπῶς ἐφαρμοζομένη, ὡς καὶ ἡ πεῖρα διδάσκουσα ὅτι τοῦ αὐτόχειρος αἱ ψυχικαὶ δυνάμεις εἶναι συνήθως τεταραγμέναι (*Mekel* Lehrb. der gerichtl. Medizin σελ. 313. *Heinroth* System der psychischen Medizin. Leipz. 1825. σελ. 302.) ἀποτρέπουσι τῆς τιμωρίας τῆς πράξεως.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Περὶ τοῦ ἂν ὁ βοηθῶν τὸν αὐτόχειρα εἰς ἐκτέλεσιν τῆς αὐτοχειρίας τρίτος μένῃ ἀτιμώρητος: L. 1.

§. 22. D. ad. SC. Sillan· ὅρα *Pillwitz* de animi ad autochiriam persuasione ejusque poena. Lips. 1821. καὶ πρβ. *Mittermaier* (Arch. des Criminalr V. σελ. 512). *Abegg* Untersuchungen σελ. 69. *Hepp* (Archiv des Criminalr XI. σελ. 287). *Wagner* Zeitschr. für österreich. Rschtsgelehrsamkeit 1831. 4. Heft σελ.. 213. πρβ. μὲ 1834.9. H. σελ.171. καὶ 1835. 5. H.σελ. 40.Πρὸ πάντων Zeitschrift für österreich. Rechtsgelehrsamk. 1837. σελ. 360. Περὶ τῆς εἰς τὴν αὐτοχειρίαν συνεργείας ὅρα ἀνωτέρω τὴν ἐπὶ τοῦ §. 35. σημ. τοῦ ἐκδ. περὶ τῆς κατὰ συναίνεσιν ἀνθρωποκτονίας. Κατὰ τὸ πρωσσικὸν δίκαιον, §. 834, ἡ συνέργεια εἰς τὴν αὐτοχειρίαν τιμωρεῖται μὲ εἱρκτὴν 6—10 ἐτῶν· ἐὰν δὲ ὑπάρχῃ σφοδρὰ ὑπόνοια, ὅτι ὁ συνεργὸς παρήγαγε τὴν πρὸς τὸν θάνατον ἐπιθυμίαν τοῦ αὐτοκτόνου, μὲ βαρεῖαν εἱρκτὴν διὰ βίου. *Temme* von der Tödtung σελ. 142. Ὁ σαξωνικὸς νόμος, §. 125, ἀναφέρει περὶ θανατώσεως τοῦ εἰς τοῦτο συναινοῦντος· ὁμοίως καὶ ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος ἄρθρ. 239. Τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον, §. 186, ἀπειλεῖ κατὰ τοῦ συνεργοῦ αὐτοχειρίας ἁπλῆν εἱρκτὴν ἢ βαρεῖαν τὸ πολὺ ἐπὶ 10 ἔτη. Κατὰ τὸ γαλλικὸν δίκαιον, ἡ αὐτοχειρία δὲν ἀποτελεῖ ἀδίκημα. *Hellie* théorie V. p. 227. Τὸ ἀκυρωτικὸν δικαστήριον (ὅρα τὰς ἀνωτέρω ἐν τῇ σημ. τοῦ §. 35. ἀναφερομένας ἀποφάσεις) ἐθεώρησε τὴν εἰς αὐτοχειρίαν συνέργειαν ὡς ἀνθρωποκτονίαν, ἀλλ' ἄνευ λόγου, διότι οὐδεὶς ὑπάρχει ἐν Γαλλίᾳ νόμος δικαιολογῶν τὴν τοιαύτην τιμωρίαν. *Hellie* théorie V. p. 232. Ἀπαιτεῖται ἀκριβὴς ἀνάλυσις τῶν καθεκάστων περιπτώσεων· ὅρα *Mittermaier* (Archiv des Criminalr. V. σελ. 512). *Kitka* über das Zusammentreffen mehrerer Schuldigen bei einem Verbrechen. Wien 1840. σελ. 90. 91.

Σημ. 3 *τοῦ ἐκδ.* Περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἀτιμωτικοῦ ἐντα-

φιασμοῦ : ὅρα *Tittmann* Handb II. σελ. 575. Kann und soll der Leiche eines Selbstmörders das kirchliche Begräbniss verweigert werden? Köln. 1830. ὅρα προσέτι *Falk* (Arch des CrimR. XI. σελ. 148).

ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ.

Προσβολὴ τῆς ὁλοσχερείας τῶν ἀνθρωπίνων δυνάμεων.

Jo. Georg. Simon Diss. de justitia hominis circa sua membra. Jen. 1625.

Andr. Beyer de eo q. j. e. circa vulnera liberorum. hominum Jen. 1701.

Rosshirt über kulpose Körperverletzungen (N. Archiv VIII. nr. 2).

§. 244.

ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΒΛΑΒΗ (α) *λέγεται πᾶσα, ἄνευ θανατηφόρου ἀποτελέσματος, τὴν εὔεκτον κατάστασιν ταράττουσα* (β) *παράνομος προσβολὴ κατὰ τοῦ σώματος ἄλλου τινὸς*, καθ' ὅσον ἡ πρᾶξις δὲν ἀποτελεῖ, ὡς ἐκ τοῦ ἀντικειμένου αὐτῆς, τοῦ σκοποῦ ἢ τῶν λοιπῶν αὐτῆς ἰδιοτήτων, ἰδιαίτερον ἀδίκημα (γ).

(α) Περὶ τῆς προσβολῆς τῶν νοητικῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου : Tittmann Diss. de delictis in vires mentis humanae commissis. Lips. 1764. Abegg zur Kritik der Lehre von den sog. Verbrechen gegen die Geisteskräfte (in dessen Untersuch. Abh. III.).

(β) Βλάβη τῆς ὑγείας, ὡς ἐπὶ τραυμάτων κ. τ. τ. δὲν ἀπαιτεῖται ἐν γένει. Ἐξωτερικαὶ ὅμως βιαιοπραγίαι, καὶ ἂν δὲν ἐπιφέρωσι μεγάλους πόνους ὑπάγονται ἐνταῦθα. Verberare, pulsare. L. 5. §. 1. D. de injur. Πρβ. Brissonius de V. S. voc. pulsare. Ἐνταῦθα προσέτι ἀνάγονται καὶ αἱ διὰ τῆς χρήσεως ἐσωτερικῶν μέσων ἐπιφερόμεναι ψυχικαὶ ἀσθένειαι. L. 15. pr. D. eod.

(γ) Π. Χ. προσβολὴν τῆς μεγαλειότητος, ἀπαγωγήν, βιασμὸν κ. τ. τ. Ἐὰν δὲ

ἡ σωματικὴ βλάβη πραχθῇ convocatis hominibus, ὑπάγεται κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον εἰς τὸ, crimen vis. L. 10. §. 1. D. ad L. Jul. de vi publica. L. 2. D. ad L. Jul. de vi privata.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Ἡ γνώμη ἐκείνων, ὅσοι, ὡς ὁ *Tittmann* Handb. I. σελ. 466, διατείνονται ὅτι δύναται νὰ πραχθῇ ἀδίκημα κατὰ τῶν νοητικῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου, ἤ, ὡς ὁ *Feuerbach*: Kaspar Hauser. Anspach 1832. σελ. 55., κατὰ τῆς ψυχικῆς τοῦ ἀνθρώπου ζωῆς, εἶναι ἀνυπόστατος, διότι τοῦ τοιούτου ἀδικήματος δὲν δύνανται νὰ ὑπάρξωσι βέβαια συστατικὰ καὶ διότι αἱ ἀληθῶς ἀξιόποινοι περιστάσεις δύνανται εὐκόλως νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς ἄλλους ποινικοὺς νόμους. *Abegg* Untersuchungen σελ. 407. *Martin* Criminalr σελ. 303. *Rosshirt* (Zeitschr. für Civil-und CriminalR. I. Bd. σελ. 244). Εἰς μόνον τὸν σαξωνικὸν ποιν. νόμον, ἄρθρ. 137, γίνεται λόγος περὶ ἀδικήματος ἀνατροπῆς τῶν πνευματικῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἐμποδίσεως τῆς ἀναπτύξεως αὐτῶν. Τὸ ἄρθρον αὐτὸ λέγει· Ὅστις ἐπίτηδες φέρει τὸν ἄλλον εἰς κατάστασιν παραφροσύνης ἢ καταβάλλει τὴν ἀνάπτυξιν τῶν πνευματικῶν δυνάμεων παιδός τινος, τιμωρεῖται μὲ βαρεῖαν εἱρκτὴν τὸ πολὺ 20 ἐτῶν.

§. 245.

Αἱ σωματικαὶ βλάβαι, ὅσον ἂν ἦναι μεγάλαι ἀπὸ τοῦ ἁπλοῦ πλήγματος, δι' ἐργαλείων καὶ ἄνευ τοιούτων, μέχρι τῶν ἀκρωτηριάσεων, ὑπάγονται, κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον, ἐν γένει εἰς τὴν Injuria (α) καὶ τιμωροῦνται μὲ ποινὰς *αὐθαιρέτους* (β) Ἄλλαι τοῦ κοινοῦ δικαίου πηγαὶ (γ) παραλείπουσι τὴν πρᾶξιν ταύτην ἐν σιωπῇ.

(α) Ἡ ἀφαίρεσις τῆς γεννητικῆς ἱκανότητος (L. 3. §. 4. L. 4. §. 2. L. 5. 6. D. ad L. Corn. de sic.) δὲν ὑπάγεται εἰς τὴν περὶ σωματικῶν

βλαβῶν διδασκαλίαν διότι θεωρεῖται ὡς ἀνθρωποκτονία καὶ ἑπομένως καίτοι κατὰ συναινοῦντος πραχθεῖσα, οὐχ ἧττον τιμωρεῖται (art. 133. C. C. C.) Ἡ ἐν L. 4· §· 12 de re militari περιεχομένη περίπτωσις πρέπει ἐπίσης νὰ θεωρηθῇ οὐχὶ ὡς σωματικὴ βλάβη, ἀλλ' ὡς δημόσιον ἀδίκημα.

(6) Paulus R. S, V. 4. §. 6. 7. 8. §. 1. 8. 9. 10. J. de inj. L. 5. pr. §. 1. L. 7. 8. in f. L. 8. L. 35. L. 45. D. eod. L. 13. D. de accus. Περὶ τῆς L. Cornelia de inj. προφορικῶς.

(γ) Αἱ ἐν τῷ Landfrieden Friedrichs I. §. 3—5, περιεχόμεναι διατάξεις δὲν ἀνάγονται ἐνταῦθα. Ἐκτὸς τῶν περιπτώσεων, αἵτινες ἀποτελοῦσιν ἰδιαίτερα ἀδικήματα, οἷον φαρμακείαν, ἄμβλωσιν κ. τ. τ., ἀναφέρει προσέτι ὁ Π. Δ. Κ. (ἄρθρ. 136) περὶ τῆς ὑπὸ ἀγρίων θηρίων προξενουμένης βλάβης, τῶν ὁποίων πρέπει νὰ τιμωρῆται ὁ κύριος, ἤτοι ὡς ἐξ ἀμελείας ἢ ὡς ἐκ προθέσεως ἔνοχος τῆς βλάβης. Πρβ. Martin Lehrb. §. 129. Περὶ τῶν ἀρχαίων γερμανικῶν διατάξεων καὶ τῶν τοῦ μεσαιῶνος: Heineccius. elem. (ur. Germ. X. 11. 21. §. 80—100.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Αἱ περιπτώσεις, τὰς ὁποίας σήμερον κατατάσσομεν εἰς τὸ ἀδίκημα τῆς σωματικῆς βλάβης, ἐθεωροῦντο κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς injuria, καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐπεβάλλοντο χρηματικαὶ ποιναὶ (*Rosshirt* Gesch. II. σελ. 232.), ἀκολούθως δὲ ἀπέκτησε πολλὴν ἐπιῤῥοὴν πρὸ πάντων ἡ Lex Cornelia de injuriis, ἀναφερομένη ἰδίως καὶ εἰς τὸ pulsare καὶ verberare L. 5. §. 1. D. de injur. Περὶ τῆς L. Cornelia ὅρα *Birnbaum* (Archiv des CrimR. IX. σελ. 400 XIV. σελ. 501. 540). Ἐκτὸς τούτου ὑπήγοντο διάφοροι περιπτώσεις σωματικῆς βλάβης εἰς τὴν Lex Julia de vi (L.2.D.ad. L. Jul. de vi priv)· ἀφοῦ δὲ μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ ordo judiciorum δὲν ἐτηροῦντο πλέον αὐστηρῶς αἱ παλαιαὶ leges, εἰσήχθη ἡ extra ordinem διαδικασία. L. 3. §. 4. L. 4. §. 2. L. 5. 6. D. ad L. Gorn. de sic. L. 4. §. 12. D. de re milit. *Abegg* Untersuch σελ. 390. Διάφοροι βαρεῖαι περιπτώσεις σωματικῆς βλάβης κατὰ τὴν σημερινὴν ἔννοιαν ἐδύναντο νὰ καταδιωχθῶσι καὶ κατὰ τὴν Lex Cornelia de sicariiis. Archiv des Criminalr XIV. σελ. 546. Εἰς τὰς πηγὰς τοῦ δικαίου κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα εἶχεν ἐν μέρει ἐπιῤῥοὴν ἡ περὶ

τῆς compositio θεωρία, καθ' ἣν ἀπηριθμοῦντο λεπτομερῶς αἱ διάφοροι πληγαὶ πρὸς ἀπότισιν αὐτῶν εἰς χρήματα· ἐν μέρει δὲ ἀφ' ἑτέρου βλάβαι τινὲς ἠπειλοῦντο διὰ τὴν βαρύτητά των ἢ διὰ τὰς ἐπικινδύνους περιστάσεις των ἢ διὰ τὸ δεινόν των ἀποτέλεσμα μὲ δημοσίας ποινάς. Heumann opusc. p. 238.—242. *Rosshirt* II. σελ. 236. Ἔκ τε τῶν πηγῶν τῆς Π. Δ. Κ. καὶ ἐκ τῶν ἰδεῶν τῶν Ἰταλῶν πρακτικῶν νομικῶν (*Angelus Arretinus* p. 160. *Gadinus* p. 55. *Bonifacius* p. 114.) ἐξάγεται, ὅτι αἱ μικραὶ βλάβαι δὲν ἐτιμωροῦντο ἐγκληματικῶς, ὅτι ἐφηρμόζοντο αἱ περὶ τῶν injuriae ἰσχύουσαι ἀρχαὶ, ἀλλ' ὅτι ὡς ἐκ τῆς διατάξεως τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δικαίου περὶ τῆς extra ordinem τιμωρίας τῶν injuriæ ἐθεωρεῖτο ὡς νόμιμον τὸ νὰ ἐπιβάλλωνται καὶ δημόσιαι ποιναὶ, μάλιστα δὲ εἴς τινας περιπτώσεις βαρείας κατεγινώσκοντο καὶ ἐγκληματικαὶ ποιναί. Ἕνεκα τῆς μεγάλης διαφορᾶς τῆς νομολογίας τῶν γερμανικῶν ἐπικρατειῶν ἐσιώπησεν ἡ Π. Δ. Κ. περὶ τοῦ προκειμένου ἀδικήματος. Περὶ τῶν κατὰ τὴν ιϛ' ἑκατονταετηρίδα ἰδεῶν ὅρα *Damnouder* prax rer. cap. 140. Ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ῥωμαϊκῶν ἰδεῶν (καὶ πρὸ πάντων L. 6. X. de injur.) μὲ τὰς γερμανικὰς ἐσχηματίσθη εἰς τὰ καθέκαστα κράτη διάφορος νομολογία. *Heffter* Lehrb. σελ. 303. 304. Ἐνῷ οἱ *Clarus*, *Carpzov*, *Theodorici* ἐφήρμοζον τὰς περὶ τῶν injuriæ reales ἀρχὰς, ἤρχισαν ἄλλοι νομοδιδάσκαλοι (*Meister* princ. § 172.) νὰ κάμνωσι λόγον περὶ ἰδιαιτέρου ἀδικήματος τῆς violatio corporis. *Schmid* de crim. laesae sanit. Jen. 1835.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Ἐν τῷ κοινῷ γερμανικῷ δικαίῳ πρέπει νὰ κρίνωνται αἱ διάφοροι περιπτώσεις κατὰ τὸν σκοπὸν τοῦ πράξαντος, ἢ κατὰ τὰς περιστάσεις τῆς ἐκτελέσεως τῆς πράξεως (π. χ. coactis hominibus), ἢ κατὰ τὸ ἀποτέλεσμα, καὶ νὰ θεωρῶνται ἤτοι ὡς ἀποτελοῦσαι injurias

reales ἢ ὡς crimen vis, ἢ κατὰ τὴν διὰ τῆς μορφώσεως τοῦ δικαίου ἐπικρατήσασαν ἔποψιν, ὡς ἴδιον ἀδίκημα σωματικῆς βλάβης (ἢ βλάβης τῆς ὑγείας κατά τινας ἄλλους, π. χ. *Abegg* σελ, 356.), ἢ ὡς ἀπόπειρα ἀνθρωποκτονίας. Κατὰ δυστυχίαν δὲν συμφωνοῦσιν οὔτε οἱ ἰατροὶ οὔτε οἱ νομικοὶ περὶ τῆς σημασίας ἐκφράσεών τινων, π. χ. ἐπὶ τοῦ βαδικοῦ διατάγματος τοῦ 1803, ἄρθρον 71, κατὰ τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἐπιβάλληται ἀνωτέρα ποινὴ, ἐὰν ὑπάρχῃ *τραυματισμός*. Ὅρα τὰς διαφόρους γνώμας εἰς Annalen der bad. Gerichte 1837. σελ. 221. Annalen der Staats-Arzneikunde IV. Bd. 4. H. σελ. 51. Ἐπίσης ἀόριστος εἶναι ἡ ἔκφρασις: ἐπικίνδυνος τραυματισμὸς καὶ ἀκρωτηρίασις. Ὅρα *Watzdorf* Jahrbücher für saechs. Strafrscht. I. Bd. σελ. 117.

§. 246.

Ὁ βαθμὸς τοῦ ἀξιοποίνου κρίνεται κυρίως, Α) ὡς ἐκ τῆς *βαρύτητος* τῆς προσβολῆς καθ' ἑαυτὴν, καθόσον αὕτη 1) ἐπροξένησε προσκαίρους μόνον ἀλγηδόνας, ἢ ἐπέφερε βλάβην, 2) καθόσον ἡ βλάβη ἦτο ἐπικίνδυνος ἢ μὴ, 3) καθόσον ἡ βλάβη εἶναι διαρκὴς ἢ πρόσκαιρος, ἀνίατος ἢ ἰατὴ, καὶ 4) καθόσον αὕτη κατέστησε τὸν βλαφθέντα ἐπὶ βραχὺν ἢ ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἢ διὰ βίου ἀνίκανον εἰς ἐνέργειαν τῶν ἀνθρωπίνων αὐτοῦ σκοπῶν ἢ τοῦ κοινωνικοῦ αὐτοῦ ἐπαγγέλματος (α)· Β) ὡς ἐκ τοῦ βαθμοῦ τῆς *(ἐξ ὑποκειμένου) ἐνοχῆς* καὶ ἰδίως, καθόσον ἡ προσβολὴ ἐπηνέχθη εἰς βρασμὸν ὀργῆς ἢ ἐκ προμελέτης (β). Ἐὰν ἐπενεχθῇ βλάβη ἐκ προμελέτης καὶ στερηθῇ τις ἕνεκα τῆς τοιαύτης βλάβης μίαν τῶν εὐγενεστέρων αὐτοῦ αἰσθήσεων

ἢ ἓν τῶν κυριωτέρων αὐτοῦ μελῶν (γ), δύναται ἡ ἐπιβλητέα ποινὴ νὰ φθάσῃ καὶ μέχρι δωδεκαετοῦς βαρείας εἱρκτῆς (δ).

(α) Τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου καὶ τῆς βλάβης ἀπετέλουν, καὶ κατὰ τὸ ἀρχαῖον γερμανικὸν δίκαιον, τὸ κύριον μέτρον τῆς ποινῆς (der Busse und Wette). Sachsenspiegel I. Art 68. II. Art. 34. 38. Schwabenspiegel c. 165. 177. Landfr. Friedrichs I. §. 3—5.

(β) Arg. L. 11. §. 2. De de poenis καὶ C. C. C. Art. 137.

(γ) Ἐὰν π. χ. ἀπωλέσῃ τὴν ὅρασιν ἢ τὴν ἀκοὴν, τὰς χεῖρας, τοὺς πόδας, τὴν χρῆσιν αὐτῶν κ. τ. τ.

(δ) Προφορικῶς: περὶ τῆς ἰδιωτικῆς ἱκανοποιήσεως καὶ τῆς ἕνεκα τῶν ἀλγηδόνων ἀποζημιώσεως (τοῦ λεγομένου Schmerzengeld). Πρβ. L. J. Dankwarth über das Schmerzengeld Rost. 1788. Quistorp Beitr nr. 23.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Ὡς πρὸς τὴν βαθμολογίαν, καθ' ἣν πρέπει νομοθετικῶς νὰ προσδιορίζηται ἡ ἀναλογοῦσα εἰς τὰς διαφόρους σωματικὰς βλάβας ποινὴ, ὑπάρχουσι διάφορα συστήματα: Α) Τὸ ἁπλοῦν σύστημα διαιρεῖ τὰς σωματικὰς βλάβας εἰς βαρείας καὶ εἰς ἐλαφρὰς, π. χ. κατὰ τὸ ἄρθρον 137, τοῦ αὐστριακοῦ ποινικοῦ νόμου, ὡς *βαρεῖαι* βλάβαι θεωροῦνται μόνον α) αἱ ἡνωμέναι μὲ κίνδυνον ζωῆς ἢ ἐκεῖναι καθ' ἃς ὁ παθὼν ἐβλάφθη οὐσιωδῶς κατὰ τὸ σῶμα. β) αἱ ἐπιφερόμεναι διὰ τοιούτων ἐργαλείων ἢ κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε προκύπτει ἐντεῦθεν κίνδυνος ζωῆς. 1) Ἐὰν ἐγένετο δολία ἐπίθεσις κατὰ προσώπου, τὸ ὁποῖον καὶ ἐβλάφθη δεινῶς, ἐπιβάλλεται ποινὴ 1—5 ἐτῶν· 2) εἰς τὰς ἐλαφροτέρας βλάβας (ἄρθρ. 138) ἐπιβάλλεται φυλάκισις 6 μηνῶν ἕως 1 ἔτους. Κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο ἀφίνεται ἴσως πολὺ μέγα στάδιον εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ. Ὁ αὐστριακὸς περὶ πταισμάτων νόμος, ἄρθρ. 163—171, τιμωρεῖ μὲ ἰδιαιτέρας ποινὰς τὰς ἐπὶ διαπληκτισμῶν προξενουμένας σωματικὰς βλάβας, τὰς κατὰ τὴν διαχείρισιν τοῦ κατ' οἶκον σωφρονισμοῦ ἐπιφερομένας κακώσεις καὶ

(§. 241) τὰς αἰκίας εἰς δημοσίους τόπους. Β) Ἄλλο σύστημα λαμβάνει ὑπ' ὄψιν μόνον τὴν διάρκειαν τῆς νόσου ἢ τῆς πρὸς ἐργασίαν ἀνικανότητος τοῦ βλαφθέντος. Τοιοῦτο δὲ εἶναι τὸ γαλλικὸν σύστημα, τὸ ὁποῖον διακρίνει: α) βιαιοπραγίας (voies de fait) ἄνευ αἰκιῶν καὶ τραυμάτων τιμωρουμένας κατὰ τὸν νόμον τῆς 10 Ἰουλίου 17 91 ὡς πταίσματα *Hellie* théorie V. p. 380· β) αἰκίας ἢ τραύματα τὰ ὁποῖα ἐπιφέρουσι νόσον ἢ ἀνικανότητα πρὸς ἐργασίαν ἥττονα τῶν 20 ἡμερῶν (τιμωρούμενα ὡς πλημμελήματα κατὰ τὸ ἄρθρ. 311 τοῦ ποιν. νόμου μὲ φυλάκισιν 6 ἡμερῶν ἕως 2 ἐτῶν καὶ μὲ χρηματικὴν ποινήν)· γ) σωματικὰς βλάβας, αἵτινες ἐπιφέρουσι νόσον μείζονα τῶν 20 ἡμερῶν (κατὰ τὸ ἄρθρ. 309 τοῦ ποιν. νόμου μὲ εἱρκτήν). Περὶ τῆς σημασίας τῶν ἐκφράσεων coups et blessures ὅρα *Hellie* V. p. 383. Ἡ ἔννοια τῆς incapacitè de travail personnel εἶναι δύσκολος. Πιθανῶς ἐννοεῖται ἡ *συνήθης* ἐργασία τοῦ βλαφθέντος *Rauter* traité II. (nr. 457.) pag. 36. *Hellie* V. p. 391. Ἐναντίον τοῦ γαλλικοῦ συστήματος ἐν γένει ὅρα *Haus* observ. II. p. 214. *Hellie* p. 378. Γ) Τὸ σύστημα, κατὰ τὸ ὁποῖον ἡ βαθμολογία γίνεται ὡς ἐκ τῶν μερῶν τοῦ σώματος τὰ ὁποῖα ἐβλάβησαν, καὶ ὡς ἔκ τινων εἰδῶν σωματικῆς βλάβης (σύστημα τοῦ Γαλλικοῦ δικαίου κατὰ τὸ 1791 καὶ τῶν νεωτέρων γερμανικῶν νομοθεσιῶν) δὲν φαίνεται ὀρθὸν διότι στηρίζεται εἰς πολλὰ αὐθαιρέτους βάσεις. Τὰ πλεῖστα τῶν νεωτέρων συστημάτων εἶναι μικτά. Τὸ πρωσσικὸν δίκαιον §. 796, τιμωρεῖ τὰς ἁπλᾶς αἰκίας ἢ τὰς ἐλαφρὰς σωματικὰς βλάβας ὡς ἐξυβρίσεις ἔργῳ (§. 628 περὶ τοῦ ὁποίου ὅρα διατάγματα παρὰ *Mannkopf* σελ. 296.), τὰς δὲ βαρείας καὶ προμελετημένας βλάβας, ἐκ τῶν ὁποίων δύναται νὰ προκύψῃ σημαντικὴ βλάβη εἰς τὴν ὑγείαν ἢ εἰς τὴν ὁλοσχέρειαν τῶν μελῶν τοῦ παθόντος μὲ ποινὴν 2 μηνῶν

ἕως 3 ἐτῶν (§. 798.), καὶ μέχρις 6 ἐτῶν ἐὰν ὁ πράξας ἐσκόπει τὴν ἀκρωτηρίασιν ἢ τὴν παραμόρφωσιν τοῦ βλαφθέντος. Ἐὰν ὁ βλαφθεὶς κατέστη ἄχρηστος εἰς τὸ ἐπάγγελμά του, ἐπιβάλλεται ποινὴ 6—10 ἐτῶν· ἐὰν δὲ προέκυψε παραφροσύνη, ἡ ποινὴ τῆς ἀναιρέσεως (§. 801). Ὁ βαυαρικὸς νόμος ἄρθρ. 179, ἀπειλεῖ ἁπλῆν εἱρκτὴν 1—4 ἐτῶν, ἐὰν ἡ νόσος ἢ ἡ πρὸς ἐργασίαν ἀνικανότης διήρκεσε τοὐλάχιστον ἕνα μῆνα· 4—8 ἐτῶν, ἐὰν ὁ βλαφθεὶς ἠκρωτηριάσθη, παρεμορφώθη, ἢ ἀπέβαλεν ἀθεραπεύτως τὴν χρῆσιν τινὸς τῶν μελῶν του· βαρεῖαν εἱρκτὴν 12—16 ἐτῶν, ἐὰν κατέστη παντάπασιν ἄχρηστος εἰς τὸ ἐπάγγελμά του, ἢ ἐστερήθη τῆς γλώσσης, τῆς ὁράσεως, τῶν βραχιόνων τῶν χειρῶν, τῶν ποδῶν, τῆς γεννητικῆς ἱκανότητος, ἢ ἐὰν κατέστη παράφρων ἢ βλάξ. Κατὰ τὰ ἄρθρα 367,368, εἰς ἐλαφροτέρας βλάβας ἐπιβάλλεται φυλάκισις 1—6 μηνῶν καὶ, ἐὰν ἐγένετο χρῆσις ὅπλων ἢ ἐνέδρας, τὸ πολὺ 2 ἐτῶν. Κατὰ τὸν βαυαρικὸν νόμον τῆς 22 φεβρ. 1814. αἱ ἁπλαῖ βλάβαι τιμωροῦνται μὲ πταισματικὴν ποινὴν τὸ πολὺ 14 ἡμερῶν· ποινὴ δὲ πλημμελήματος καταγινώσκεται, ἐὰν ἡ βλάβη ἐπενεχθῇ δολίως ἢ ἐν ἐνέδρᾳ ἢ δι' ὅπλων, ἢ ἐὰν προξενηθῇ νόσος ἢ ἀνικανότης πρὸς ἐργασίαν ὑπὲρ τὰς 3 ἡμέρας. Παραπλησίας τοῦ βαυαρικοῦ νόμου διατάξεις περιέχουσι καὶ οἱ ποινικοὶ νόμοι τῆς Ζυρίχης. ἄρθρ. 161—166. καὶ τῆς Λουκέρνης, ἄρθρ. 196. 197. Ὁ σαξωνικὸς νόμος ἄρθρ. 132, ἀπειλεῖ: α) φυλάκισιν 14 ἡμερῶν ἕως 3 μηνῶν, ἐὰν ἡ βλάβη ἐπενεχθῇ ἀκινδύνως χωρὶς ἐπιβλαβῶν συνεπειῶν εἰς τὴν ὑγείαν τοῦ παθόντος καὶ ἄνευ ἐπιβαρυντικῶν περιστάσεων· β) φυλάκισιν ἓξ ἑβδομάδων ἕως 6 μηνῶν, ἐὰν ἡ σωματικὴ βλάβη ἔχῃ ἐπιβλαβεῖς συνεπείας, ἢ ἐὰν ἐπηνέχθη κατὰ προηγουμένην συνεννόησιν πολλῶν, ἢ ἐὰν ἐγένετο δολία ἐπίθεσις εἰς πρόσωπον· γ) ἁπλῆν εἱρκτὴν 1—4 ἐτῶν, ἐὰν προκύψῃ

διαρκὴς βλάβη τῆς ὑγείας τοῦ παθόντος, ἢ δεινὴ ἀλλ' ἰατὴ ἀσθένεια τοῦ νοός, ἢ ἀκρωτηρίασις, ἢ μεγάλη παραμόρφωσις· δ) βαρεῖαν εἱρκτὴν 2—6 ἐτῶν ἐὰν ὁ βλαφθεὶς ἐστερήθη τῆς γλώσσης, τῆς ὁράσεως, τῆς γεννητικῆς ἱκανότητος, ἐὰν κατέστη πάντῃ ἄχρηστος εἰς τὸ ἐπάγγελμά του, ἢ ἐὰν ὑπέπεσεν εἰς ἀνίατον ἀσθένειαν τοῦ νοός· ε) βαρεῖαν εἱρκτὴν 4—20 ἐτῶν ἐάν τις τῶν ὑπὸ στοιχ. δ. ἀναφερομένων βλαβῶν ἐπηνέχθη μετὰ προθέσεως *Krug* Studien II. σελ. 60. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος, ἄρθρ. 260—263, καὶ τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον, ἄρθρ. 203—209, διακρίνουσιν ἐὰν ἡ βλάβη ἐπηνέχθη μετὰ προμελέτης ἢ εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς. Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν ἐπιβάλλεται τὸ πολὺ βαρεῖα εἱρκτὴ 6—20 ἐτῶν (ἐὰν προέκυψεν ἀνίατος ἀσθένεια ἢ βλάβη τοῦ νοός)· βαρεῖα εἱρκτὴ τὸ πολὺ 15 ἐτῶν, ἐὰν ὁ παθὼν κατέστη διαρκῶς καὶ διόλου ἄχρηστος εἰς τὸ ἐπάγγελμά του, ἢ ἂν ἐστερήθη τῆς ὁράσεως, τῆς ἀκοῆς, τῆς γλώσσης, τῆς γεννητικῆς ἱκανότητος, ὀφθαλμοῦ, βραχίονος, χειρός, ποδός· φυλάκισις 1 μηνὸς ἕως 4 ἐτῶν ἐὰν προκύψῃ πρόσκαιρος ἀσθένεια ἢ ἀνικανότης πρὸς ἐργασίαν. Εἰς τὰς ἐλαχίστας περιπτώσεις ἐπιβάλλεται ἡ ποινὴ τῶν βιαιοπραγιῶν (ἄρθρ. 284.), τουτέστι φυλάκισις τὸ πολὺ 1 ἔτους· εἰς πολλὰ δὲ ἐλαφρὰς περιπτώσεις καὶ ἁπλῆ χρηματικὴ ποινή. Ἐὰν ἡ σωματικὴ βλάβη ἐπενεχθῇ εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς, ἐπιβάλλεται καὶ εἰς τὰς δεινοτέρας περιπτώσεις ἁπλῆ εἱρκτὴ τοὐλάχιστον δύο ἐτῶν ἢ βαρεῖα εἱρκτὴ τὸ πολὺ ἐπὶ 8 ἔτη.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ἄλλως πολυπληθῶν ἐξ ἐπαγγέλματος ἀνακρίσεων διὰ μικροῦ λόγου ἀξίας βιαιοπραγίας, ἐτέθη ἡ διάταξις, ὅτι μόνον κατ' ἔγκλησιν τοῦ παθόντος δύναται νὰ γένῃ καταδίωξις. Σαξων. νόμος, ἄρθρ. 135. Βυρτεμβεργ. νόμος, ἄρθρ. 261. Βαδικὸν νομοσχέδιον §. 215.

Σημ. 3. *τοῦ ἐκδ.* Εἶναι ἀξιόποινος καὶ ἡ ἐκ ῥαθυμίας σωματικὴ βλάβη; Ὄχι κατὰ τοὺς *Rosshirt* (Arch. des Criminalr. VIII. σελ. 28). *Schmid* diss. cit. p. 51. Ναὶ κατὰ τοὺς, *Bauer* Lehrb. σελ. 179. *Heffter* Lehrb. σελ. 305. *Schüssler* Darstellung verscdied. Criminalrechtsfälle σελ. 98. Οὔτε τὰ ἄρθρα 134. 136. τῆς Π. Δ. Κ., οὔτε ἡ L. 6. §. 7, D. offic. praes. ἐπιδέχονται γενίκευσιν. Οἱ νεώτεροι νόμοι τιμωροῦσι τὴν ἐκ ῥαθυμίας σωματικὴν βλάβην, Σαξων. νόμ. ἄρθρ. 138. Βυρτεμβ. νόμ. ἄρθρ. 267. (εἰς τὰς ἐλαφροτέρας περιπτώσεις ἐπιβάλλεται καὶ ἁπλῆ χρηματικὴ ποινή).

Σημ. 4. *τοῦ ἐκδ.* Ὅσον ἀφορᾷ τὴν παραδοχὴν τῆς ἕνεκα ἀλγηδόνων ἀποζημιώσεως, τὸ πᾶν ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἂν θέλῃ τις νὰ γενικεύσῃ τὸ ἄρθρ, 20 τῆς Π. Δ. Κ. καὶ νὰ μὴ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὰ χωρία τοῦ ῥωμ. δικαίου: L. 3. D. si quadrupes pauper L. 7. D. de his qui effuderint. Ὅρα ὑπὲρ τῆς τοιαύτης ἀποζημιώσεως: *Gensler* (Arch. für civil. Praxis I· σελ. 147). *Tillmann* Handb. I. σελ. 281. *Heffter* Lehrb σελ. 306 not. 6. *Schmid* diss. cit. p. 43. Ὑπὲρ αὐτῆς εἶναι πρὸ πάντων τὸ γερμανικὸν δίκαιον. Κατὰ τὸν σαξωνικὸν ποιν. νόμον, ἄρθρ. 140—142, ἡ ἀποζημίωσις συγχωρεῖται, ὡς ἀποτελοῦσα μέρος τῆς ποινῆς, ἐπὶ τῶν μετὰ δόλου καὶ τῶν ἐκ ῥαθυμίας ἐπιφερομένων σωματικῶν βλαβῶν. *Gunther* zum saechs. Gesetzb. σελ. 87. Ὁ βυρτεμβεργ. νόμος, ἀναφέρων τὰς ὡς πρὸς τὸ ἰδιωτικὸν δίκαιον συνεπείας τῶν ἀξιοποίνων πράξεων (ἄρθρ. 14.), δὲν συγχωρεῖ τὴν ἕνεκεν ἀλγηδόνων ἀποζημίωσιν.

§. 247.

Ὡς *βαρεῖα σωματικὴ βλάβη* πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἡ *φαρμακεία* (Vergiftum), ἤτοι *ἡ προσβολὴ τῆς ὑγείας τοῦ ἄλλου*

διὰ μεταδόσεως οὐσίας, ἥτις ἐπιφέρει *λαθραίως καὶ κεκρυμμένως τὴν βλάβην* (α). Εἶναι δὲ ὡς πρὸς τὸν ὁρισμὸν τῆς φαρμακείας καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐπιβλητέαν ποινὴν, ἀδιάφορον, ἂν ἡ προσβολὴ τῆς ὑγείας ἦναι μικρὰ ἢ μεγάλη, ἰατὴ ἢ ἀνίατος (β), ὡς καὶ ἂν ἀποτελῇ ψυχικὴν ἢ σωματικὴν ἀσθένειαν. Ἀλλ' ἡ διὰ δηλητηρίου πρόσκαιρος μόνον διατάραξις τοῦ *αἰσθήματος* τῆς ὑγείας δὲν δύναται νὰ κριθῇ κατὰ τὴν αὐστηρότητα τοῦ νόμου τούτου (γ).

(α) Πρβ. ἀνωτέρω §. 222. κ. ἑπ.

(β) C. C. C. Art. 130. «Wer jemand durch Gift oder Venen, an Leib oder Leben beschädigt» etc. Πρβ. Boehmer ad h. art. §. 1. 3. Cremani de jure crim. T. I. L. I. P. I. c. 5. §. 51. Ehrmann de ven. dol. §. 27.

(γ) Grolmann Grunds. der CRW. §. 250. Ὁ λόγος εἶναι, ὅτι ὁ πρόσκαιρος μόνον πόνος ἢ ἡ ἁπλῆ κακοθυμία δὲν δύναται νὰ ὀνομασθῇ βλάβη τοῦ σώματος, τοιαύτην δὲ βλάβην Beschädigung am Leibe·) ἀπαιτεῖ ἡ Κ. Π. Δ. Διαφωνεῖ ὁ Martin Lehrbuch. §. 132.

§. 248.

Ὁ νόμος ἀπειλεῖ κατὰ τοῦ ἀδικήματος τούτου, μὴ λαμβάνων ὑπ' ὄψιν τὸ μέγεθος τῆς ἐπισυμβάσης βλάβης (α), τὴν ποινὴν τοῦ *φόνου* (β). Τὸ λίαν ἐπικίνδυνον τῆς πράξεως καθ' ἑαυτὴν, ἡ περὶ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς εὐκολία, ἡ δυσκολία τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ ἐνόχου, τὸ ἕνεκα τούτου ἰσχυρὸν πρὸς τὴν πρᾶξιν ἐλατήριον, εἶναι τὰ κύρια αἴτια, διὰ τὰ ὁποῖα τὸ ἧττον ἀξιόπιονον ἀδίκημα ἐξισοῦται μὲ ἀσυγκρίτως βαρύτερον.

(α) Διαφωνεῖ ὁ Martin. Lehrb. §. 133

(β) C. C. C. Ar. cit. Κατὰ τὴν νομολογίαν ἐπιβάλλεται, ἐπὶ μὲν διαρκοῦς βλάβης τῆς ὑγείας, ὁ διὰ τοῦ ξίφους θάνατος, ἐπὶ δὲ προσκαίρου καὶ ἰατῆς βλάβης, βαρεῖα εἱρκτὴ διὰ βίου. Ἐὰν ὑπάρχωσιν ἐλαφρυντικοὶ λό-

γαι, μετριάζεται ἡ ποινὴ μέχρι φυλακίσεως, ἢ μέχρι βαρείας εἱρκτῆς ἐπὶ 10 ἢ πλείονα ἔτη. Πρβ. J. G. Vogel de veneficii, in casu ubi mors non secuta, Poena non capitali. Dresd. 1715. J. G. Zoller de poena veneficii attentati, quamvis irreparabile inde oriatur damnum, ad morten non extendenda. Lips 1761. Eisenhardt Erzählung bes. Rechtshändel. Thl. VIII nr. 6. Klein's Annalen. Bd. IX. nr. 3. Quistorp Thl. I. §. 264. Πολλὰ σύμφωνος μὲ τὴν νομολογίαν εἶναι ὁ πρωσικὸς νόμος. : P. II. T. 20. §. 856. ff.

§. 249.

Δολία εἶναι ἡ φαρμακεία (Vergiftung), εἴτε εἰς *ἀνθρωποκτονίαν* τείνει ὁ σκοπὸς τοῦ πράττοντος εἴτε ἁπλῶς εἰς *βλάβην*(α). Εἰς μόνην τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἡ ἐπιβλαβὴς οὐσία δὲν ἐδόθη παντάπασιν ἐπὶ σκοπῷ βλάβης, θεωρεῖται ἡ φαρμακεία ὡς ἐκ ῥᾳθυμίας γενομένη (β).

(α) Ἄλλοι ἀπαιτοῦσιν animus necandi, ἐξισοῦντες τότε καὶ μόνον τὴν φαρμακείαν μὲ τὸν τετελεσμένον φόνον, ὅταν ὑπάρχῃ μετὰ σωματικῆς βλάβης ἡνωμένη ἀπόπειρα πρὸς ἀνθρωποκτονίαν. Kress ad art. 130. §. 3. Ehrmann. de ven. dol. §. 10 12. Boehmer ad h. a Wächter lehrb. §. 175. 179. Bauer Lehrb. 163.

(β) Τί συμβαίνει ὅταν ἰατρός τις ἢ φαρμακεὺς (Quacksalber) ἐπιφέρῃ διὰ τῶν φαρμάκων του τὸν θάνατον; C. C. C. Art. 134. Πρβ. καὶ L. 3. §. 2. D. ad L. Corn. de sicar. Προφορικῶς περὶ τῶν φίλτρων (Liebestränke, ἐρωτικῶν ποτῶν) καὶ τῆς L. 38. §. 5. D. de poenis. Πρβ. Chr. Gothofr. Stentzel Diss. de philtris rite examinandis et dijudicandis. Vit. 1726.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Ἐπὶ τῆς τιμωρίας τῆς φαρμακείας τὸ πᾶν ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἑρμηνείας τοῦ ἄρθρ. 130 τῆς Π. Δ. Κ. Ὅρα ἀνωτέρω τὰς σημειώσεις τοῦ ἐκδ. ἐπὶ τοῦ §. 222. Ἐὰν θεωρήσωμεν τὸ ἄρθρον 130 ὡς ἀφορῶν μόνην τὴν μετὰ θανατηφόρου ἀποτελέσματος φαρμακείαν πρέπει νὰ θεωρήσωμεν συμφώνως μὲ τὸν βαυαρικὸν ποινικὸν νόμον ἄρθρον 183, τὴν ἁπλῆν φαρμακείαν ὡς βαρεῖαν σωματικὴν βλάβην, διότι ὁ σκοπὸς ἐνταῦθα τείνει μόνον εἰς βλάβην καὶ

οὐδὲ κἂν τυχαίως εἰς ἀνθρωποκτονίαν. Ἄνευ βάσεως εἶναι ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ Φάϋερβαχ, ὅτι κατὰ τὴν νομολογίαν ἐπιβάλλεται, καὶ ἐν περιπτώσει μεγάλης βλάβης, ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου. Ἐπέκεινα τῶν 20 ἐτῶν βαρείας εἱρκτῆς δὲν ἐπιβάλλεται συνήθως. ὅρα Bopp Mittheilungen aus der Gesetzgebung von Hessen. VI. Heft.σελ.135. Grolman Grundsätze §. 251. *Tittmann* Handb I. σελ. 411. Ὅρα προσέτι v. Hohnhorst Jahrbücher des badischen Oberhofgerichts I.σελ. 361. III. σελ. 260. Κατὰ τὸν βαυαρικὸν ποιν. νόμον, ἄρθρ. 183, ἐπιβάλλεται βαρεῖα εἱρκτὴ 16—20 ἐτῶν ἐὰν τὸ δηλητήριον ἐπιφέρῃ πρόσκαιρον ἢ διαρκῆ βλάβην εἰς τὸ σῶμα, ἄλλως δὲ βαρεῖα εἱρκτὴ 8—12 ἐτῶν. Κατὰ τὸν βυρτεμβεργ. ποιν. νόμον,ἄρθρ. 269, ἐπιβάλλεται βαρεῖα εἱρκτὴ τοὐλάχιστον 15 ἐτῶν ἐὰν προκύψῃ ἀνίατος νόσος ἢ βλάβη τοῦ νοός· ἄλλως δὲ, ἁπλῆ εἱρκτὴ 4 ἐτῶν ἢ βαρεῖα τὸ πολὺ 15 ἐτῶν.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Περὶ τῆς ἕνεκα δόσεως φίλτρων τιμωρίας ὅρα *Klein* Annalen XVII,σελ. 227. *Meister*(Archiv des Criminalr. II. σελ. 477).*Mekel* Lehrbuch des gerichtlichen Medizin σελ. 251. Ὅρα προσέτι τὸ πρωσσικὸν δίκαιον §. 867—69.

§. 250.

Ἡ *ἐπιχειρηθεῖσα* φαρμακεία, καὶ ἂν συμβῇ ἐπὶ σκοπῷ ἁπλῆς βλάβης, πρέπει νὰ κρίνηται κατὰ τὰς περὶ ἐπιχειρηθέντος φόνου ἰσχυούσας ἀρχάς. Τὸ ἀδίκημα τῆς φαρμακείας εἶναι τετελεσμένον (perfectum veneficium), ὅταν δοθῇ εἴς τινα, ἀλλ᾽ ἄνευ ἐπιβλαβοῦς συνεπείας, ἀληθῶς δηλητήριον φάρμακον. Ἀλλὰ τότε μόνον δύναται νὰ ἐπιτεθῇ ἡ εἰς τὴν τακτικὴν ποινὴν μᾶλλον προσεγγίζουσα, ὅταν ἡ *τελοῦσα* τὸ ἀδίκημα πρᾶξις ἦναι τοιαύτη, ὥστε ἤ-

θελε προκύψει ἐξ αὐτῆς σωματικὴ τοὐλάχιστον βλάβη· ἐὰν τυχηραί, ἀπροσδόκητοι περιστάσεις δὲν ἐκώλυον τὸ τοιοῦτον ἀποτέλεσμα. Ὅθεν, ἐὰν ὁ λόγος δι' ὃν δὲν ἐπῆλθε βλάβη ἦναι μικρὰ δόσις τοῦ δηλητηρίου, πρέπει νὰ ἐπιβάλλωνται μετριώτεραι ποιναί.

ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΡΙΤΗ

Ἀδικήματα προσβάλλοντα τὸ δικαίωμα τοῦ πολίτου πρὸς ἐλευθέραν τοῦ σώματός του διάθεσιν.

§. 251.

Ὁ ἄνθρωπος ἔχει μετὰ τοῦ δικαιώματος ἐπὶ τοῦ σώματός του ἐν γένει, καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἐλευθέρας διαθέσεως αὐτοῦ τούτου. Ἐπομένως ὅστις αὐτογνωμόνως ἀφαιρεῖ ἢ περιορίζει τὸ δικαίωμα τοῦτο τοῦ ἄλλου πρὸς ἐλευθέραν ἑαυτοῦ διάθεσιν, καθίσταται ἔνοχος προσβολῆς δικαιώματος. Τρεῖς δὲ τοῦ τοιούτου δικαιώματος προσβολαί, ἡ *ἁρπαγή*, ἡ *ἀπαγωγὴ* καὶ ὁ *βιασμός*, θεωροῦνται ὑπὸ τῶν νόμων ὡς ἀδικήματα.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Δικαίως παραπονεῖται ὁ *Rosshirt* Gesch. des Strafr. II. σελ. 117—123., ὅτι δι' ἔλλειψιν ἱστορικῶν βάσεων συγχέονται αὐθαιρέτως διάφοροι ἀξιόποινοι πράξεις, κατατασσόμεναι εἰς τὰ κατὰ τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας ἀδικήματα, καὶ ὅτι πλάττονται ὁρισμοὶ ἀδικημάτων ἀνυποστήρικτοι. Πρὸ πάντων λυπηρὰ εἶναι ἡ παραμέλησις τῆς ἐπόψεως τοῦ crimen vis. Μεταξὺ τῶν κατὰ τῆς ἐλευθερίας ἀδικημάτων περιλαμβάνονται ἰδίως κατὰ τὴν νεωτέραν ἐποχήν: 1) Τὸ ἀδίκημα τῆς παρανόμου καταναγκά-

σεως 2) ἡ παράνομος κατακράτησις, 3) ἡ ἁρπαγή. Ὅτι δὲ ἡ ἀπαγωγὴ καὶ ὁ βιασμὸς δὲν ἀνήκουσιν ἐνταῦθα, θέλει ἀποδειχθῇ κατωτέρω. A) Τὸ λεγόμενον ἀδίκημα τῆς καταναγκάσεως, ἤτοι ἡ κατ' ἄλλου γενομένη χρῆσις βίας, διὰ ν' ἀναγκασθῇ οὗτος παρὰ τὴν θέλησίν του εἴς τινα πρᾶξιν (*Tittmann* Handb I. σελ. 382), δὲν ἀποτελεῖ ἴδιον ἀδίκημα, ἀλλ' αἱ ἀληθῶς ἀξιόποινοι περιπτώσεις δύνανται νὰ ὑπαχθῶσιν εὐκόλως εἰς ἄλλους ποινικοὺς νόμους· ἐπικρατεῖ δ' ἐνταῦθα ἡ ἔποψις τῆς injuria ἢ τοῦ crimen vis· ὅρα περὶ τούτου κατωτέρω ἐπὶ τοῦ crimen vis. B) Ἡ παράνομος κατακράτησις πρέπει κατὰ τὸ κοινὸν γερμ. δίκαιον νὰ ὑπαχθῇ εἰς τὸ crimen vis. Ἡ ἄλλως τε ἀσχολίαστος (nicht glossirte), L. 2. Cod. de *priv.* carcer. ἀφορᾷ μόνον τὴν ἄνευ δικαιώματος σύστασιν ἰδιωτικῶν φυλακῶν. *Poggi* elem jurisprud. crimin. lib II. cap. 18 Ὅτι δὲ κατὰ τὴν νομολογίαν ἡ παράνομος κατακράτησις ἐθεωρεῖτο ἀπ' ἀρχῆς ὡς ἰδιαίτερον ἀδίκημα, ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ Reichsabschied v. 1512. Tit. IV. §. 6. ὅρα προσέτι *Heffter* Lehrb. σελ. 308. Ἀλλὰ ὁ νόμος οὗτος (Reichsabschied) οὐδεμίαν ἔχει τὴν σήμερον ἰσχύν, διότι ἀναφέρεται εἰς ἰδιαίτερον εἶδος προσβολῶν (κατὰ τὸ ἀρχαῖον Fehderecht) *Rosshirt* II. σελ. 120. Δύναται δὲ τὸ ἀδίκημα τοῦτο νὰ θεωρηθῇ κατὰ τὰς περιστάσεις ὡς δημόσιον ἀδίκημα, ἢ ὡς ἐξύβρισις, ἢ ὡς παράβασις τῶν περὶ τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν καθηκόντων. Περὶ τῆς ἁρπαγῆς ὅρα τὸν ἑπόμενον §.

ΥΠΟΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΠΡΩΤΗ.

Ἁρπαγή—*Plagium.*

G. E. Deyling Diss. ad L. Fabiam de plagiariis. Lips. 1745.

Leyser Spec. 624.

Tittmann Beiträge zu der Lehre von dem Verbrechen gegen die Freiheit etc. Meissen 1806.

§. 252.

ΑΡΠΑΓΗ (Plagium) (α) *λέγεται ἡ παράνομος κατάληψις ἀνθρώπου* (β· *πρὸς αὐθαίρετον διάθεσιν αὐτοῦ ἐφ' οἱωδήποτε σκοπῷ·* καθ' ὅσον ἡ τοιαύτη πρᾶξις δὲν ἀποτελεῖ ἴδιον ἄλλο ἀδίκημα (γ).

(α) Ἄμεσος νομικὴ πηγὴ ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲν εἶναι μόνον ἡ Lex Fabia de plagiariis (Dig. XLVIII. 15. Cod. IX. 20.), ἀλλὰ καὶ τὸ Reichsabschied vom J. 1512. IV. § 6., ὅπερ πρὸς τοῖς ἄλλοις κηρύττει ἀξιόποινον πάντα, «ὅστις συλλαμβάνει λαθραίως ἄλλον, τὸν ἀπάγει καὶ ἢ τὸν κρατεῖ κρυφίως εἰς τὴν φυλακήν του, ἢ τὸν πωλεῖ ἢ τὸν παραδίδει εἰς ἄλλους», ὁμοίως καὶ τοὺς συνενόχους αὐτοῦ (Zuschieber und Enthalter)· τοὺς ὑποβάλλει δὲ ὅλους εἰς ποινικὴν καταδίωξιν καὶ κανονίζει, ἐν τῷ μνημονευθέντι §. 6. κ. ἐπ., τοὺς τύπους, καθ' οὓς πρέπει νὰ γίνηται ἡ καταδίωξις αὐτῶν, ὡς καὶ ἡ τῶν φονέων, τῶν ἀναιρετῶν καὶ τῶν ἐμπρηστῶν. Ταῦτα πάντα ἐπαναλαμβάνονται κατὰ μέγα μέρος αὐτολεξεὶ εἰς Landfrieden v. J. 1521. Tit. VII. § 8. ff. Ὅθεν δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὑπὸ τὴν ῥωμαϊκὴν μόνον ἔποψιν ἡ ἁρπαγή, ὡς διατείνεται ὁ Martin Lehrbuch § 126.

(β) Διὰ κλοπῆς δούλων κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου δὲν δύναται πλέον νὰ πραχθῇ plagium, ὡς μὴ ὑπάρχοντος τοῦ ἀντικειμένου· ἀλλὰ τὸ ἀδίκημα τοῦτο δύναται νὰ πραχθῇ κατὰ γερμανικῶν δούλων (Leibeigene) ἢ κατ' ἐλευθέρων ἀνθρώπων.

(γ) π. χ. ἀπαγωγήν.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Τὰ κατὰ τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας ἀδικήματα κατετάσσοντο παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις ὑπὸ τὸ Crimen vis, ἢ ὑπὸ τὸ furtum, ἢ ὑπὸ τὴν lex Fabia de plagiariis. L. 6. D. ad leg. Fabiam. Τὸ plagium συνεδέετο ἁπλῶς μὲ τὴν ἐν Ῥώμῃ ἐπικρατοῦσαν δουλείαν καὶ ἐσκόπει τὴν τιμωρίαν τῶν ὡς πρὸς τὴν ἐλευθερίαν δολίων μηχανοῤῥαφιῶν. *Rosshirt* Gesch. II. σελ. 118 *Abegg* Lehrb σελ. 368. Ἡ Lex Fabia de plagiariis, περιεῖχε δύο μέρη· 1) διατάξεις περὶ τῆς περι-

πτώσεως τῆς δολίας ἐξαπατήσεως ξένου δούλου ἢ τῆς ἀποκρύψεως δούλου ἀπὸ τοῦ κυρίου αὐτοῦ· 2) διατάξεις περὶ τῆς δολίας μεταθέσεως ἐλευθέρου ἀνθρώπου (ἢ καὶ ἀπελευθέρου) εἰς ἀνελεύθερον κατάστασιν *Pauli* rec. sent. V. tit. 30. Cod. Theodos IX. 18. καὶ περὶ τούτου ἰδίως *Gothofred* ad Cod. Theod. l. c. *Poggi* element. jur. crim. lib. III. cap. 12. pag. 112. Ὅθεν δὲν δυνάμεθα νὰ ἐξαγάγωμεν πρακτικὸν συμπέρασμα ἐκ τοῦ ἀχρήστου πλέον παρ' ἡμῖν ῥωμαϊκοῦ plagium. Ἐκ τῆς L. ult. Cod. de plagiariis (Cod. Theod. IX. 18. *Rosshirt* II. σελ. 121. σημ.) ἐξάγεται, ὅτι ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων ἐτιμωρεῖτο καὶ ἡ κλοπὴ ξένων τέκνων ἐν γένει ὡς plagium· ἡ δὲ διάταξις αὕτη εἶναι καὶ σήμερον ἔτι ἐφαρμοστέα. Τὴν αὐτὴν γνώμην εἶχον καὶ τὸ κανονικὸν δίκαιον (cap. I. X. de furtis) καὶ οἱ Ἰταλοὶ πρακτικοὶ *Rosshirt* II. σελ. 120. Ἐκ τοῦ Reichsabschied, τοῦ ἀναφερομένου ὑπὸ τοῦ Φάϊϋρβαχ, δὲν δυνάμεθα κανὲν συμπέρασμα νὰ ἐξαγάγωμεν· ὅρα σημ. τοῦ §. 251. *Heffter* Lehrb. σελ. 309. Ὡς πρὸς τὸ σημερινὸν δίκαιον εἶναι κατάλληλον νὰ διακρίνωμεν 1) τὸ ἀδίκημα τῆς ἁρπαγῆς (τῆς σωματεμπορίας) 2) ἀπὸ τῆς κλοπῆς τῶν παίδων.

§. 253.

Τὸ ἀδίκημα πράττεται: Α) διὰ *παρανόμου* (α) *καταλήψεως*, ἀδιαφόρως, ἂν ἡ κατάληψις γίνηται ὑπὲρ τοῦ ἀδικοῦντος αὐτοῦ ἢ ὑπὲρ ἄλλου (β), καί, ὑπὸ τὸ πρόσχημα νομίμου ἀξιώσεως (γ) ἢ δι' ἁπλῆς ἀπάτης ἢ βίας· Β) κατὰ *προσώπων αὐτοτελῶν*, *παρὰ τὴν θέλησιν αὐτῶν*, ἢ κατὰ *μὴ αὐτοτελῶν* ἀνθρώπων, ἀνικάνων νὰ δηλῶσωσι κατὰ νόμιμον κῦρος τὴν θέλησίν των, ἄνευ τῆς *συναινέσεως* ἐκείνων, ὑπὸ τὴν *ἐξουσίαν* τῶν ὁποίων νομίμως διατελοῦσι (δ).

Γ)Σκοπὸς δὲ τοῦ ἀδικοῦντος εἶναι ἡ μετάθεσις τοῦ ἁρπαγέντος εἰς οἱανδήποτε *κατάστασιν ἐξαρτήσεως ἀπὸ ξένης θελήσεως* (ε), εἴτε κατάστασιν δουλείας κατὰ τὴν ῥωμαϊκὴν ἔννοιαν (ζ), εἴτε κατάστασιν δουλείας γερμανικῆς (η), εἴτε κατάστασιν φυλακίσεως (θ), εἴτε οἱανδήποτε ἄλλην κατάστασιν ὑπηρεσίας ἢ ἐξαρτήσεως, πρὸς ἐπίτευξιν οἱουδήποτε σκοποῦ ἐπὶ τοῦ ἁρπαγέντος αὐτοῦ ἢ ἐπὶ τρίτου (ι)

(α) Ὅθεν ἐξαιρεῖται ἀφ' ἑαυτῆς ἡ κατὰ διαταγὴν τῆς ἀρχῆς φυλάκισις.

(β) Κατὰ τὸν μνημονευθέντα νόμον: **Reichsabschied, «fahet oder für einen andern fahet».**

(γ) **L. 4. D. de L. Fabia de plag.**

(δ) **L. 16. C. eod.**

(ε) Τὴν τοιαύτην ἔκτασιν τοῦ διδομένου ὁρισμοῦ δικαιολογεῖ τὸ σαφὲς κείμενον τοῦ προαναφερθέντος νόμου (**R. A.**), τοῦ ὁποίου ὁ συντάκτης εἶχε προφανῶς ὑπ' ὄψιν καὶ τοὺς ῥωμαϊκοὺς νόμους.

(ζ) Ὡς ἀναφέρεται ῥητῶς εἰς τὸ ῥωμ. δίκαιον.

(η) Σωματεμπορία εἰς τὴν Ἀμερικήν.

(θ) Κατὰ τὸν ἐν τῇ σημ. α. τοῦ προηγηθέντος §. σημειωθέντα **R. A. «in seinem Gefängniss heimlich enthält. andern übergibt oder in andere Hände fahet». L. 6. § 2. D. h. t. Lege Fabia cavetur: ut liber qui hominem ingenuum vel libertinum invitum celaverit, invinctum habuerit etc.** Ἡ βιαία κατακράτησις ἀνθρώπου πρὸς σκοπὸν ἄλλον ἢ τὸν τῆς κατοχῆς αὐτοῦ ὡς δούλου, ἀνάγεται, κατὰ τὸ Ῥωμαϊκὸν δίκαιον, εἰς τὸ **crimen vis publicae. L. 5. pr. L. 8. D. ad L. Jul. de vi publ.**

(ι) Ὅθεν ἔνοχοι τοῦ προκειμένου ἀδικήματος καθίστανται π. χ., ἀγύρται καὶ ἐπαῖται, οἵτινες κλέπτουσι παῖδας, διὰ νὰ τοὺς μεταχειρίζωνται εἰς τὰς τέχνας των ἢ διὰ νὰ ἐπαιτῶσι μετ' αὐτῶν, λησταί, οἵτινες ἀπάγουσιν ἀνθρώπους διὰ νὰ ἐπιτύχωσι λύτρα ἢ κλέπτουσι τέκνα αἱρετικῶν διὰ νὰ τὰ παραδώσωσιν εἰς ὀρθοδόξων ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα. Περὶ τοῦ **plagium militare** λεγομένου πραγματεύεται: **S. A. Merclin com. de plagio militari 1728. J. H. Jckstad de illicitis militum conquisitionibus in territorio alieno eorumque poenis. Wirceb. 1738. (in opusc. T. I. 346.)**

Σημ. **1.** *τοῦ ἐκδ.* Ὑπάρχει διαφωνία, ἐὰν τὸ ἀδίκημα τῆς ἁρπαγῆς συνίσταται εἰς μόνην τὴν εἰς κατάστασιν δουλείας μετάθεσιν τοῦ ἀνθρώπου (ὡς διατείνεται π. γ. ὁ *Martin* **Lehrbuch** §. 126.), ἢ ἂν πρέπῃ, κατὰ τὴν ὀρθοτέραν γνώ-

μην καὶ συμφώνως μὲ τὴν ἀρχαιοτέραν νομολογίαν (*Clarus* qu. 68. nr. 31.), νὰ δοθῇ εἰς αὐτὸ ἡ καὶ παρὰ τοῦ Φάϋερβαχ ἐκτεθεῖσα γενικωτέρα ἔννοια. *Wächter* II. σελ. 41. *Heffter* Lehrb. σελ. 511. *Bauer* Lehrb. §. 197. Ἐνταῦθα ἀνάγεται κατὰ τὴν ὀρθοτέραν γνώμην ἡ παράνομος πρᾶξις, δι' ἧς στερούμενός τις τῆς προσωπικῆς του ἐλευθερίας τίθεται εἰς κατάστασιν διαρκοῦς ἐξαρτήσεως ἀπὸ ξένης ἐξουσίας, ἢ φέρεται εἰς μακρυνὰς χώρας καὶ ἐκεῖ ἀφίνεται εἰς τὴν διάκρισιν τῆς τύχης του. Ἐνταῦθα δὲ ἀνήκει καὶ ἡ πώλησις εἰς ξένην στρατιωτικὴν ἢ ναυτικὴν ὑπηρεσίαν. ὅρα προσέτι *Graba* Theorie und Praxis des Criminalrechts. σελ. 438.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Ἡ κλοπὴ παίδων εἶναι ἀξία ἰδιαζούσης προσοχῆς. Ὡς πρὸς αὐτὴν δὲν παρατηρεῖται μόνον ἡ μετάθεσις τῶν παίδων εἰς κατάστασιν ἐξαρτήσεως, ὡς ἐπὶ τῆς ἁρπαγῆς, ἀλλὰ προστίθενται προσέτι ὡς ἐπιβαρυντικαὶ περιστάσεις ἡ προσβολὴ τῶν δικαιωμάτων τῶν γονέων, ἡ δεινότης τῶν ἐκ τῆς τελέσεως τοῦ ἀδικήματος προξενουμένων εἰς αὐτοὺς παθημάτων καὶ ἡ διακινδύνευσις τῆς οἰκογενειακῆς τάξεως τῶν παίδων· ὅρα ἀξιοσημειώτους περιπτώσεις εἰς *Hohnhorst* Jahrbücher des badischen Obergerichts I. σελ. 101. *Hitzig* Zeitschr. H 20. σελ. 247. καὶ περίπτωσίν τινα πωλήσεως εἰς γόητας, τὴν ὁποίαν ἀναφέρει ὁ *Graba* Theorie und Praxis des deutschen Criminalr. σελ. 411.

Σημ. 3. *τοῦ ἐκδ.* Τὸ ἀδίκημα τῆς ἁρπαγῆς ὑπάγεται κατὰ τὸν αὐστριακὸν ποιν. νόμον, ἄρθ. 75, εἰς τὰς δημοσίας βιαιοπραγίας καὶ πράττεται παρὰ παντὸς, ὅστις ἄνευ γνώσεως καὶ συναινέσεως τῆς ἀρχῆς συλλαμβάνει τινὰ διὰ τῆς δολιότητος ἢ διὰ τῆς βίας ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ τὸν παραδώσῃ ἄκοντα εἰς ξένην ἐξουσίαν. Ἡ ποινὴ συνίσταται, κατὰ τὸ ἄρθρ.

76, εἰς κάρθειρξιν 5-10 καὶ μέχρις 20 ἐτῶν, ἐὰν ὁ παθὼν ἐξετέθη εἰς κίνδυνον ζωῆς, ἢ ἀνακτήσεως τῆς ἐλευθερίας. Κατὰ τὸ πρωσσικὸν δίκαιον §. 1087, ἁρπαγὴ ὑπάρχει, ἐάν τις συλλάβῃ ἄλλον, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ προσπορισθῇ ὠφελείας ἐκ τῆς ἀπομακρύνσεως αὐτοῦ ἢ τοῦ νὰ προξενήσῃ εἰς αὐτὸν ἢ τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ δυσαρεσκείας διὰ προλαβούσας προσβολάς. Ἡ ἐπιβλητέα ποινὴ εἶναι φυλάκισις μέχρις οὗ ὁ ἄλλος ἀνακτήσει τὴν ἐλευθερίαν του· ἐὰν τὴν ἀνακτήσῃ 3—10 ἔτη· ἐὰν δὲν ἦναι ἐλπὶς ἀνακτήσεως τῆς ἐλευθερίας, κάθειρξις ἕως καὶ διὰ βίου. Ὁ ἀγγλικὸς ποινικὸς νόμος δὲν ἀναφέρει ἴδιον ἀδίκημα ἁρπαγῆς, ἀλλὰ θεωρεῖ τὴν προκειμένην περίπτωσιν ὡς ἀποτελοῦσαν παράνομον κατακράτησιν (ἄρθρ. 344) ἢ enlevement de mineurs (ἄρθρ. 354.)· τὸ τελευταῖον, ἐάν τις διὰ τῆς βίας ἢ διὰ δολιότητος ἀπάγῃ, ἀποσύρῃ, ἢ ἀποκρύπτῃ ἀνήλικον ἀπὸ τοῦ τόπου ὅπου διετέλει οὗτος ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν ἢ διεύθυνσιν τῶν ἐπιμελητῶν του (ποινὴ ἐπιβάλλεται ἡ τῆς εἱρκτῆς). Τὰ ἄρθρ. 114 κ. ἐπ. πραγματεύονται περὶ τῶν κατὰ τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας ἀδικημάτων τῶν πραττομένων ὑπὸ δημοσίων ὑπαλλήλων, τὸ δὲ ἄρθρ. 341. περὶ τῆς arrestation ἢ sequestration illégale. Κατὰ τὸν βαυαρικὸν νόμον, ἄρθρ. 197, ἔνοχος ἁρπαγῆς εἶναι ὅστις βιαίως ἢ δολίως συλλαμβάνει τινὰ ἄκοντα, δια νὰ τὸν φέρῃ μεθ' ἑαυτοῦ ἢ δι' ἄλλου ἐκτὸς τῶν ὁρίων τοῦ κράτους, ἢ ὅστις ἀπάγει τινὰ ἔχοντα ἡλικίαν νεωτέραν τῶν 15 ἐτῶν ἑκόντα, ἀλλὰ χωρὶς τῆς συναινέσεως τῶν γονέων του, τιμωρούμενος μὲ εἱρκτὴν 4—8 ἐτῶν (ἄρθρ. 198. 199.)· ἐὰν δὲ ὁ ἁρπαγεὶς ὑποβληθῇ εἰς ξένην στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν κατὰ ξηρὰν ἢ κατὰ θάλασσαν, μὲ εἱρκτὴν 8—12 ἐτῶν· καὶ ἐὰν φερθῇ ὡς δοῦλος εἰς ἀπομεμακρυσμένους τόπους, μὲ βαρεῖαν εἱρκτὴν ἐπὶ ἀόριστον χρόνον. Παραπλήσιοι τούτων εἶναι αἱ διατάξεις τῶν ποινικῶν νόμων τῆς Ζυρίχης, ἄρθρ. 174, καὶ τῆς Λουκέρνης,

ἄρθρ. 208. Κατὰ τὸν σαξωνικὸν νόμον, ἄρθρ. 145, ἔνοχος ἁρπαγῆς εἶναι ὅστις ἄνευ δικαιώματος συλλαμβάνει τινὰ βιαίως ἢ δολίως, ἢ πρὸ τοῦ 14 ἔτους τῆς ἡλικίας του ἑκόντα, ἀλλὰ χωρὶς τῆς συναινέσεως τῶν γονέων ἢ τῶν ἐπιμελητῶν αὐτοῦ, διὰ νὰ τὸν ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τῆς προστασίας τῆς κυβερνήσεως ἢ ἐκείνων, ὑπὸ τὴν νόμιμον ἐξουσίαν τῶν ὁποίων διατελεῖ. Τιμωρεῖται δὲ ὁ ἔνοχος, εἰς μὲν τὰς ἐλαφροτέρας περιπτώσεις, μὲ εἱρκτὴν 1—6, εἰς δὲ τὰς δεινοτέρας, ἐὰν σκοπεύῃ τὴν δουλείαν τοῦ ἁρπαγέντος, μὲ βαρεῖαν εἱρκτὴν 10—15 ἐτῶν. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος, ἄρθρ. 274, παραδέχεται τὸν ὑπὸ τοῦ σαξωνικοῦ νόμου διδόμενον ὁρισμὸν μὲ μόνην τὴν διαφοράν, ὅτι τὸ ἀδίκημα δύναται κατ' αὐτὸν νὰ πραχθῇ καὶ ἐναντίον ἑκόντων παίδων ἡλικίας νεωτέρας τῶν 16 ἐτῶν.

Σημ. 4. τοῦ ἐκδ. Μεταξὺ τῶν ἀδικημάτων, τῶν ὁποίων ἡ τιμωρία σκοπὸν ἔχει τὴν προστασίαν τῶν παίδων ἢ ἄλλων ὡς ἐκ τῆς ἡλικίας αὐτῶν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς κυβερνήσεως διατελούντων προσώπων, ὁ αὐστριακὸς νόμος, ἄρθρ. 80. ἐξαίρει (ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ἀπαγωγῆς) τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἀπάγει τις βιαίως ἢ δολίως παῖδας ἀπὸ τῆς ἐξουσίας τῶν γονέων ἢ ἐπιμελητῶν αὐτῶν. Ἐὰν τὸ ἀπαχθὲν πρόσωπον ἦναι ἄνηβον, ἐπιβάλλεται εἰς τὸν ἔνοχον κάθειρξις 5—10 ἐτῶν, ἐὰν δὲ ἦναι ἔφηβον καὶ συνήνεσεν εἰς τὴν πρᾶξιν, 6 μηνῶν ἕως 1 ἔτους. Jenull Zeitschr für oesterreibh. Rechtsgelehrs. 1828. σελ. 23. 1839. σελ. 52. Κατὰ τὸ πρωσσικὸν δίκαιον, §. 1073, ὅστις ἁρπάζει παῖδας ἀπὸ τῶν γονέων διὰ νὰ τοὺς ἀναθρέψῃ εἰς ἄλλην θρησκείαν, καθείργεται μέχρις οὗ τοὺς ἀποδώσῃ· ἐὰν δὲ προκύψῃ βλάβη, τιμωρεῖται μὲ βαρεῖαν εἱρκτὴν τὸ πολὺ 2 ἐτῶν. Κατὰ τὸν §. 1088. ὅσοι ἄνευ δικαιώματος συναθροίζουσι παῖδας, καὶ οἱ ἐπαῖται, οἱ κλέπτοντες παῖδας διὰ νὰ τοὺς μεταχειρίζωνται ὡς μέσον πρὸς ἐπαιτείαν, ὑποβάλλονται εἰς τὴν ποινὴν

τῆς ἁρπαγῆς. Ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος, 354, ἄθρ. ἀναφέρει τὴν προκειμένην πρᾶξιν μόνον ἐπὶ τῆς ἁρπαγῆς ἀνηλίκων (enlévement des mineurs) (ὅρα τὴν σημ. 3.). Ὁ βαυαρικὸς νόμος δὲν διακρίνει ἰδίως τὴν περίπτωσιν, περὶ ἧς πρόκειται. Περὶ τοῦ πρωσ. δικαίου ὅρα προσέτι *Temme* Handb. des preuss. Crimiualr. σελ. 255. ὅρα καὶ περίπτωσίν τινα εἰς *Hitzig* Zeitschr. Η. 20. σελ. 247. Ὁ σαξωνικὸς νόμος, ἄρθρ. 145, ὑπάγει τὸ προκείμενον ἀδίκημα εἰς τὴν ἁρπαγὴν, ἐξαίρει δὲ ἐν τῷ ἄρθρ. 146. τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν γονεῖς, ἐπίτροποι ἢ κηδεμόνες, παιδαγωγοὶ παίδων ἐχόντων νεωτέραν τῶν 14 ἐτῶν ἡλικίαν δίδουσι τὰ τέκνα των εἰς ἐξωτερικὴν στρατιωτικὴν ἢ ναυτικὴν ὑπηρεσίαν, ἢ εἰς γόητας, ἐπαίτας κτλ. Ἡ ἐπιβλητέα ποινὴ εἶναι διάφορος, καθ' ὅσον ἡ πρᾶξις ἐτελέσθη ἐξ ἰδιοτελείας ἢ ὄχι. Τὸ ἄρθρ. 147 ἀπειλεῖ ποινὴν (1—2 ἐτῶν) κατ' ἐκείνου, ὅστις ἀφαιρεῖ ἀπὸ τῆς ἐξουσίας τῶν γονέων ἢ ἐπιμελητῶν αὐτῶν παῖδας ἔχοντας ἡλικίαν κατωτέρω τῶν 14 ἐτῶν, ἐπὶ σκοπῷ προσηλυτισμοῦ εἰς ἄλλην θρησκείαν, ἢ ἐπὶ σκοπῷ παρεμποδίσεως ῥητῆς τινος θρησκευτικῆς ἀνατροφῆς. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος, §. 274, ὑπάγει τὸ ἀδίκημα ἐν γένει εἰς τὴν ἁρπαγὴν καὶ ἀναφέρει μόνην τὴν περίπτωσιν ἁρπαγῆς παίδων νεωτέρων τῶν 14 ἐτῶν ὑπὸ ἀγυρτῶν, ἐπαιτῶν, γοήτων, τιμωρῶν αὐτὴν μὲ βαρεῖαν εἱρκτὴν τὸ πολὺ 15 ἐτῶν.

Σημ. 5. *τοῦ ἐκδ.* Τὸ ἀδίκημα τῆς παρανόμου κατακρατήσεως κατατάσσεται ὑπὸ τοῦ αὐστριακοῦ νόμου, ἄρθρ. 78. 79, ἐπίσης ὑπὸ τὰς δημοσίας βιαιοπραγίας καὶ πράττεται ὑπὸ ἐκείνου, ὅστις αὐτογνωμόνως κρατεῖ τινα κατάκλειστον ἢ τοῦ ἐμποδίζει τὴν χρῆσιν τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας, ἐνῷ κατὰ νόμον δὲν ἔχει ἐπ' αὐτοῦ καμμίαν ἐξουσίαν, ἀλλ' ἁπλῶς ἀφορμὴν τοῦ νὰ τὸν θεωρῇ ὡς κακοῦργον ἢ ὡς ἄνθρωπον ἐπικίνδυνον· ἢ ὑπ' ἐκείνου, ὅστις ἐπίτηδες παραλείπει τὴν

περὶ τούτου καταμήνυσιν εἰς τὴν ἀρχήν. Ὁ ἔνοχος τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν 6 μηνῶν ἕως 1 ἔτους· ἐὰν δὲ ἡ στέρησις τῆς ἐλευθερίας διήρκεσεν ὑπὲρ τὰς 3 ἡμέρας ἢ ἂν ὁ κατακρατηθεὶς ὑπέφερε καὶ ζημίαν, μὲ εἱρκτὴν 1—5 ἐτῶν. Τὸ πρωσσικὸν δίκαιον (εἰς τὸ κεφάλαιον περὶ προσβολῶν κατὰ τῆς ἐλευθερίας §. 1077.) ἀπειλεῖ κατ' ἐκείνου, ὅστις (ἐκτὸς τῶν περιπτώσεων τοῦ κατὰ τὸν §. 1074 θεμιτοῦ σωφρονισμοῦ καὶ τῆς κατὰ τὸν § 1075 κατακρατήσεως ἐπαιτῶν, ἀγυρτῶν καὶ ἄλλων ἐπικινδύνων προσώπων) κατακρατεῖ βιαίως ἢ καθείργει τινὰ ἔχοντα σώας τὰς φρένας,φυλάκισιν 14 ἡμερῶν ἕως 6 μηνῶν, καὶ ἐὰν ἡ στέρησις τῆς ἐλευθερίας διήρκεσεν ὑπὲρ τὰς 3 ἡμέρας, ἑνὸς ἕως 2 ἐτῶν (§. 1081.). Ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος, ἄρθρ. 341, ἀπειλεῖ τὴν ποινὴν τῶν δεσμῶν κατ' ἐκείνου, ὅστις ἄνευ δικαιώματος (περὶ τοῦ προκειμένου ἀδικήματος, πραττομένου ὑπὸ δημοσίων ὑπαλλήλων, ὅρα τὸ ἄρθρ. 114 τοῦ γαλλ. νόμου) γίνεται παραίτιος τῆς φυλακίσεως, κατακρατήσεως ἢ ἀπείρξεως ἄλλου τινός. Ἐὰν ἡ στέρησις τῆς ἐλευθερίας διαρκέσῃ ὑπὲρ τὸν μῆνα, ἐπιβάλλονται δεσμὰ διὰ βίου· ἐὰν δὲ ὁ πράξας ἀποδώσῃ εἰς τὸν παθόντα τὴν ἐλευθερίαν πρὸ τῆς 10 ἡμέρας, φυλάκισις 1—5 ἐτῶν (ἄρθρ. 343.). Τὸ ἄρθρ. 344. ἀναφέρει τὰς ἐπιβαρυντικὰς περιστάσεις. Ὁ βαυαρικὸς νόμος, ἄρθρ. 192, τιμωρεῖ τὴν παράνομον κατακράτησιν ὡς κακούργημα, ἐὰν ἡ στέρησις τῆς ἐλευθερίας διαρκέσῃ 24 ὥρας,μὲ ἁπλῆν εἱρκτὴν 1 ἔτους, αὐξανομένην κατὰ λόγον τῆς μεγαλειτέρας διαρκείας τῆς κατακρατήσεως· ὡς πλημμέλημα δὲ (ἄρθρ. 371.), ἐὰν ἡ στέρησις τῆς ἐλευθερίας διαρκέσῃ ὀλιγώτερον τῶν 24 ὡρῶν, μὲ φυλάκισιν 1 μηνὸς ἕως 1 ἔτους. Ὁ σαξωνικὸς νόμος, ἄρθρ. 155, τιμωρεῖ τὴν παράνομον κατακράτησιν μὲ φυλάκισιν τριῶν ἑβδομάδων μέχρις ἁπλῆς εἱρκτῆς 6 ἐτῶν. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος, ἄρθρ. 275, 276, ἀπειλεῖ φυλάκισιν τὸ πολὺ 2 ἐτῶν, ἐὰν

ἡ στέρησις τῆς ἐλευθερίας δὲν διήρκεσεν ὑπὲρ τὰς 30 ἡμέρας, ἁπλῆν εἱρκτὴν τὸ πολὺ 4 ἐτῶν, ἐὰν διήρκεσεν ὑπὲρ τὰς 30ἡμέρας, ἀλλ' οὐχὶ ὁλόκληρον ἔτος, καὶ βαρεῖαν εἱρκτὴν τὸ πολὺ 8 ἐτῶν, ἐὰν διήρκεσεν ὑπὲρ τὸ ἔτος.

§. 254.

Ἡ ἐπιβλητέα *ποινὴ* εἶναι Α) ὡρισμένη διὰ μόνην τὴν περίπτωσιν τῆς ἁρπαγῆς ἐλευθέρων ἀνθρώπων πρὸς διάθεσιν αὐτῶν ὡς *δούλων* — *θάνατος* (α). Β) Εἰς τὰς λοιπὰς περιπτώσεις τῆς ἁρπαγῆς, καίτοι ἀποτελούσας κατὰ τὸ γερμανικὸν δίκαιον ἀδικήματα, ἐπιβάλλεται, *αὐθαίρετος* ποινὴ (β), συνισταμένη, ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ καὶ τῆς διαρκείας τῆς ἀποστερήσεως τῆς ἐλευθερίας, καὶ ἀναλόγως τῶν κινδύνων καὶ τῶν ζημιῶν, εἰς ἃς ὁ ἁρπαγεὶς ἐξετέθη ὡς ἐκ τοῦ εἴδους ἢ ὡς ἐκ τοῦ σκοποῦ τῆς ἀποστερήσεως τῆς ἐλευθερίας του, εἰς πολυετῆ, κατὰ τὰς περιστάσεις καὶ διὰ βίου, ἁπλῆν ἢ βαρεῖαν εἱρκτήν.

(α) L. 7. C. h. t. L. 16. C. eod. (L. un. C. Th. h. t. καὶ Gothofred Anmerk.) c. I. X. de furt. Quistorp. Grunds. des p. R. Thl. I. §. 392. Klein peinl. R. §. 200.

(β) Ὁ προμνημονευθεὶς νόμος (R. A.) προσδιορίζει μόνον τὸν τρόπον, καθ' ὃν πρέπει νὰ γίνηται ἡ ποινικὴ καταδίωξις τῶν τοιούτων ἐνόχων, καὶ ἡ διαδικασία, χωρὶς ν' ἀναφέρῃ τὴν ἐπιβλητέαν ποινὴν, ἥτις προϋποτίθεται γνωστή.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Ἐκ τῶν ἐν τῇ σημ. 3. τοῦ §. 253. μνημονευθέντων νέων νόμων παρατηρεῖται, ὅτι δὲν ἐπιβάλλεται πλέον ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου. Ὁμοίως καὶ τὸ κοινὸν γερμ. δίκαιον δὲν ἐπιβάλλει τοιαύτην ποινήν. *Quistorp* Grunds. §. 392 *Grolman* §. 255. *Tittmann* Handb II. σελ. 155.

ΥΠΟΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ.

Ἀπαγωγή.

Henr. Blümmer Diss. de raptu. Lips. 1788.
Andr. Lundström Diss. de crimine raptus. Upsala 1792.
Tittmann. Beitr. zu der Lehre von dem Verbr. gegen die Freiheit etc. Meissen 1806.
G. Hessel De crimine raptus. Wirceb. 1815.
Chotin. Diss. de crimine raptus. Gandae 1825.

§. 255.

Τὸ ἀδίκημα τῆς ΑΠΑΓΩΓΗΣ (crimen raptus) ὑπάρχει, *ὅταν ἄῤῥην συλλαμβάνῃ παρανόμως θῆλυ, ἀπομακρύνων αὐτὸ ἀπὸ τοῦ τόπου τῆς διατριβῆς αὐτοῦ, ἐπὶ σκοπῷ συνουσίας* (α).

(α) L. un. C. de raptu virg. L. 54 Cod. de episc. et cler. Nov. 143. 150. C. C. C. Art. 118.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Ἡ ὑπὸ τοῦ συγγραφέως καὶ πολλῶν ἐκ τῶν νεωτέρων νομοθεσιῶν παραδεκτὴ γενομένη γνώμη, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ἀπαγωγὴ ἀνήκει εἰς τὰ κατὰ τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας ἀδικήματα ἀντιβαίνει εἰς τὴν ἀξιοπρεπῆ γνώμην τῆς Π. Δ. Κ. ἄρθρ. 118., ἥτις θεωρεῖ τὸν βιασμὸν καὶ τὴν ἀπαγωγὴν ὡς δύο συγγενῆ πρὸς ἄλληλα ἀδικήματα, καὶ ἐξαίρει τὴν ἐκ τῆς μεταθέσεως τῆς ἀπαχθείσης εἰς ἀναγκαστικὴν κατάστασιν προσβολὴν τῆς γυναικείας τιμῆς *Wächter* Abhandl aus dem Strafrechtc. Leipz. 1835. I. Bd. σελ. 59.72. Ὡς πρὸς εἴδη τινὰ τῆς ἀπαγωγῆς εἶναι μὲν ἡ προσβολὴ τῆς ἐξουσίας (potestas) τρίτων προσώπων ἐκ τῶν λόγων τοῦ ἀξιοποίνου, ἀλλὰ δὲν δυνάμεθα διὰ τοῦτο νὰ παραδεχθῶμεν ὡς πρωτίστην τὴν τοιαύτην τῆς ἀπαγωγῆς ἔποψιν, ὡς διατεί-

νονται: *Hepp* Versuchen über Strafrecht σελ. 67. καὶ Neues Archiv des Criminalrechts XIV. σελ. 469. Ὁ *Heffter* Lehrb. σελ. 485 κατατάσσει τὸ ἀδίκημα τῆς ἀπαγωγῆς μεταξὺ τῶν προσβολῶν τῶν ὡς πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν ἠθικὴν νομίμων ἀπαιτήσεων τοῦ πολίτου. Ἐπὶ τῆς ἀπαγωγῆς πρέπει νὰ διακρίνωμεν· 1) τὸ ἀδίκημα, τὸ πραττόμενον κατὰ ἐνηλίκου ἀγάμου γυναικὸς, 2) τὸ κατὰ ἐγγάμου γυναικὸς πραττόμενον, 3) τὴν ἀπαγωγὴν κόρης ἀνηλίκου. Ἐὰν τὸ ἀδίκημα πραχθῇ χωρὶς τῆς συναινέσεως τῆς ἀπαγομένης ἢ συναινέσει μὲν αὐτῆς, ἀλλὰ παρὰ τὴν θέλησιν ἐκείνων, ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν ὁποίων διατελεῖ, ὑπάρχει κατὰ μὲν τὴν πρώτην περίπτωσιν προσβολὴ τῆς γυναικείας τιμῆς διὰ τῆς μεταθέσεως τῆς ἀπαχθείσης εἰς κατάστασιν ἀνάγκης, ἐὰν δὲ ἡ ἀπαχθεῖσα διετέλει ὑπὸ ξένην ἐξουσίαν, προσέτι καὶ προσβολὴ τῶν δικαιωμάτων τρίτων προσώπων· ἀλλ' εἰς τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἡ ἀπαχθεῖσα συνήνεσεν εἰς τὴν πρᾶξιν, ἐπικρατεῖ πρὸ πάντων ἡ ἔποψις τῆς προσβολῆς τῶν δικαιωμάτων τρίτων προσώπων. Γενικὴ ἄλλη ἔποψις τοῦ ἀδικήματος εἶναι καὶ ἡ ἔποψις τῆς προσβολῆς τῆς οἰκογενειακῆς τάξεως δι' ἀκολασίας.

Σημ. 2. τοῦ *ἐκδ.* περὶ τῶν πηγῶν: Εἰς τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον ἡ ἀπαγωγὴ κατετάσσετο κατ' ἀρχὰς ὑπὸ τὸ crimen vis ἢ ἀνετίθετο εἰς τὸ judicium domesticum, ἀλλ' ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων, ἐπὶ τῶν ὁποίων οἱ δημόσιοι νόμοι ἀντικατέστησαν τοσάκις τὴν οἰκιακὴν νομοθεσίαν, ἐθεωρήθη ὡς ἴδιον ἀδίκημα ἡ προσβολὴ τῆς οἰκιακῆς πειθαρχίας καὶ τῶν δικαιωμάτων τῶν συγγενῶν, ἀπὸ τῆς ἐξουσίας τῶν ὁποίων ἀφαιρεῖται ἡ ἀπαγομένη. *Rosshirt* Gesch. III. σελ. 96. Πρ. *Wachter* Abhandl. I. σελ. 42—66. Κατὰ τὸ κανονικὸν δίκαιον ἐπέφερεν ἡ μεταβληθεῖσα γνώμη περὶ τοῦ γάμου, ὅστις ἐπροστατεύετο, περιορισμόν τινα εἰς τὴν ἔν-

νοιαν τῆς ἀπαγωγῆς, καὶ δὲν ἐθεωρεῖτο πλέον ὡς ἀπαγωγὴ ἡ γινομένη ἐπὶ σκοπῷ γάμου, ἐκτὸς μόνον ἐὰν γάμος δὲν ἐδύνατο νὰ ἔχῃ χώραν, οἷον ἐπὶ ἀπαγωγῆς ἐγγάμου ἢ μοναχῆς. *Rosshirt* III. σελ. 98. Τὸ ἄρθρ. 118. τῆς Π. Δ. Κ. πρέπει νὰ ἑρμηνευθῇ ὡς ἐκ τῶν ἠπιωτέρων ἀρχῶν τοῦ κανονικοῦ δικαίου (c. 3. C. XXXVI. qu. 2. c. 3. 6. X. de raptor. *Boehmer* jus eccl. Prot. V. tit. 17. *Wächter* Abhandl. σελ. 67.) καὶ ἡ ἔκφρασις: unehrlicher Neise (κατ' ἄτιμον τρόπον) εἶναι πολὺ σπουδαία. *Rosshirt* σελ. 400.

Σημ. 3. *τοῦ ἐκδ.* Κατὰ τὸν αὐστριακὸν νόμον, ἄρθρ. 80, ἀπαγωγὴ ὑπάρχει, ἐάν τις, ἐπὶ σκοπῷ γάμου ἢ ἀκολασίας, ἀπαγάγῃ μὲ βίαν ἢ δόλον θῆλυ ἄκον, ἢ ἐὰν μὲ δόλον ἢ βίαν ἀπαγάγῃ ἔγγαμον, καί τοι ἑκοῦσαν, ἀπὸ τοῦ συζύγου, παῖδα ἀπὸ τῶν γονέων, ὑπὸ ἐπιμέλειαν διατελοῦντα ἀπὸ τοῦ ἐπιτρόπου, κηδεμόνος ἢ ἄλλου ἐπιμελητοῦ· τιμωρεῖται μὲ κάθειρξιν 5—10 ἐτῶν ἐὰν ἀπήχθη τις ἄκουσα, καὶ 6 μηνῶν ἕως 1 ἔτους, ἐὰν ἀπήχθη ἔφηβος ἑκοῦσα. ὅρα *Jenull* (Zeitschr. für österreich. Rechtsgelehrsamk. 1828. σελ. 1.). *Tomaschek* (αὐτόθι 1839. σελ. 39.). Τὸ πρωσσικὸν δίκαιον, §. 1095 (ὑπὸ τὰς προσβολὰς κατὰ τῆς ἐλευθερίας), ἀπειλεῖ κάθειρξιν ἐν φρουρίῳ ἐπὶ 8 ἔτη κατ' ἐκείνου, ὅστις ἀπάγει γυναῖκα παρὰ τὴν θέλησιν αὐτῆς τε καὶ τοῦ πατρὸς, τοῦ ἐπιτρόπου ἢ κηδεμόνος, ἢ τοῦ συζύγου αὐτῆς, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ τὴν ἀτιμάσῃ, καὶ ὅστις ἐκτελέσει τὴν τοιαύτην ἀτίμωσιν· ἄλλως δὲ βαρεῖαν εἱρκτὴν 2—3 ἐτῶν· ἐὰν δὲ πραχθῇ καὶ βιασμὸς στερητικὴν τῆς ἐλευθερίας ποινὴν διὰ βίου. Κατὰ τὸν §. 1100. τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν 6 μηνῶν ἕως 2 ἐτῶν, ὅστις ἐπὶ σκοπῷ γάμου ἀπάγει τινὰ ἑκοῦσαν, ἀλλὰ παρὰ τὴν θέλησιν ἐκείνων, τῶν ὁποίων ἡ συναίνεσις εἶναι νομίμως ἀναγκαία πρὸς τὸν γάμον· ἐπιβάλλεται δὲ μεγαλειτέρα ἢ ἐλαφροτέρα ποινὴ, καθ' ὅσον

οἱ τελευταῖοι ἤθελον ἔχει μείζονας ἢ ἐλάσσονας λόγους πρὸς ἀπάρνησιν τῆς συναινέσεώς των. Οἱ §. 1101—1104. περιορίζουσι τὸ πρὸς ἀνάκρισιν δικαίωμα. Ὁ γαλλικὸς ποιν. νόμος, ἄρθρ. 354, πραγματεύεται ἐν γένει (ὅρα ἀνωτέρω τὴν σημ. 3. ἐπὶ τοῦ §. 253.) περὶ τοῦ enlévement de mineurs, καὶ ἀπειλεῖ ἐν τῷ ἄρθρ. 355 πρόσκαιρα δεσμά, ἐὰν ἡ ἀπαχθεῖσα ἦτο νεωτέρα τῶν 16 ἐτῶν, ἐν δὲ τῷ ἄρθρῳ 356 τὴν αὐτὴν μὲν ποινὴν ἐὰν ἡ ἀπαχθεῖσα συνήνεσεν εἰς τὴν πρᾶξιν καὶ ὁ ἀπαγαγὼν εἶχεν ἡλικίαν ἐτῶν 21 ἢ ἀνωτέραν, φυλάκισιν δὲ 2—5 ἐτῶν, ἐὰν ὁ ἀπαγαγὼν ἦτο νεώτερος τῶν ἐτῶν 21. — Κατὰ τὸν βαυαρικὸν νόμον, ἄρθρον 201, (ὑπὸ τὰ κατὰ τῆς ἐλευθερίας ἀδικήματα), ἀπαγωγὴν πράττει, ὅστις μὲ δόλον ἢ βίαν ἐπιλαμβάνεταί τινος προσώπου (ἑπομένως οὐχὶ μόνον θήλεος) ἄκοντος ἢ ἑκόντος μέν, ἀλλὰ νεωτέρου τῶν 12 ἐτῶν, διὰ νὰ τὸ ἀτιμάσῃ δι' ἀκολασίας ἢ νὰ τὸ ἀναγκάσῃ εἰς γάμον. Ἐνταῦθα ὑπάγεται καὶ ἡ περίπτωσις, καθ' ἣν κατέχει τις πρὸς τὸν εἰρημένον σκοπὸν εἰς τὴν ἐξουσίαν του μὲ βίαν ἢ δόλον ἄκοντά τινα, ἀπείργων αὐτὸν ἀπὸ τοῦ τόπου τῆς διατριβῆς του. Ἡ ἐπιβλητέα ποινὴ (ἄρθρον 203) εἶναι ἁπλῆ εἱρκτὴ 1—4 ἐτῶν, καί, ἂν ἐτελέσθη συνουσία, 4—8. Τὰς διατάξεις τοῦ βαυαρικοῦ νόμου περιέχουσι καὶ οἱ ποινικοὶ νόμοι τῆς Ζυρίχης, ἄρθρ. 178, καὶ τῆς Λουκέρνης, §. 212. — Κατὰ τὸν σαξωνικὸν νόμον, ἄρθρ. 148 (ὑπὸ τὰς προσβολὰς κατὰ τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας) ἀπαγωγὴν πράττει ὅστις μὲ δόλον ἢ βίαν ἐπιλαμβάνεταί τινος προσώπου (ἑπομένως οὐχὶ μόνον θήλεος) ἐπὶ σκοπῷ συνουσίας καὶ τὸ ἀπομακρύνει ἄκον ἀπὸ τῆς ἐπικρατείας ἢ τίθησιν αὐτὸ ἐντὸς ταύτης εἰς ἀδυναμίαν τοῦ νὰ ἐπικαλεσθῇ ἀστυκὴν προστασίαν καὶ τιμωρεῖται μὲ βαρεῖαν εἱρκτὴν 1—2 ἐτῶν· ἐὰν δὲ τὸ ἀπαχθὲν πρόσωπον ἦναι μὲν νεώτερον τῶν 14 ἐτῶν, ἀλλὰ συνήνεσεν εἰς τὴν πρᾶξιν, μὲ φυλάκισιν 1—3 ἐτῶν· ἐὰν τελευταῖον ἀπαχθῇ τις

ἔχων ἡλικίαν ἀνωτέραν τῶν 14 ἐτῶν ἀλλ' ἐνδιαιτώμενος εἰς τὴν πατρικὴν οἰκίαν, ἑκὼν ἀλλὰ παρὰ τὴν θέλησιν τῶν γονέων του, ἢ ἂν ἀπαχθῇ σύζυγος παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ συζύγου, μὲ φυλάκισιν 2—8 μηνῶν. Ὅστις ἀπάγει ἄγαμον παρὰ τὴν θέλησίν της, διὰ νὰ τὴν ἀναγκάσῃ εἰς γάμον τιμωρεῖται μὲ ἁπλῆν εἱρκτὴν 1—3 ἐτῶν (ἄρθρ. 152.), ἐὰν δὲ ἡ ἀπαχθεῖσα ἦτο ἀνωτέρα τῶν 14 ἐτῶν καὶ συνήνεσεν εἰς τὴν πρᾶξιν, μὲ φυλάκισιν 1—3 μηνῶν· Κατὰ τὸν βυρτεμβεργικὸν νόμον (ὑπὸ τὰ κατὰ τῆς ἐλευθερίας ἀδικήματα), ἄρθρ. 278, ἀπαγωγὴν πράττει ὅστις ἐπιλαμβάνεταί τινος προσώπου διὰ νὰ τὸ μεταχειρισθῇ εἰς [ἀκολασίαν ἢ νὰ τὸ νυμφευθῇ καὶ τὸ ἀπάγει μεθ' ἑαυτοῦ ἢ τὸ κατακρατεῖ διὰ τῆς βίας παρὰ τὴν θέλησίν του, ἢ ὅστις πράττει τὸ ἀδίκημα κατὰ προσώπου νεωτέρου τῶν 16 ἐτῶν, ἑκόντος μὲν ἀλλὰ χωρὶς] τῆς συναινέσεως τῶν γονέων αὐτοῦ ἢ ἐπιμελητῶν. Ἡ ἐπιβλητέα ποινὴ εἶναι εἱρκτὴ 1—4 ἐτῶν, καὶ ἂν ὁ σκοπὸς ἐξετελέσθη, βαρεῖα εἱρκτὴ τὸ πολὺ 8 ἐτῶν. Ἐὰν ἡ ἀπαχθεῖσα ἔχῃ ἡλικίαν ἀνωτέραν τῶν 16 ἐτῶν, ἀπήχθη δὲ μὲ τὴν συναίνεσίν της ἀπὸ τῆς ἐξουσίας τοῦ συζύγου ἢ τῶν γονέων αὐτῆς, ἐπιβάλλεται φυλάκισις ἀνάλογος, καθ' ὅσον ὁ σκοπὸς τοῦ ἀπαγαγόντος ἔτεινεν εἰς γάμον ἢ ἀκολασίαν. Τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον (ἐν ἰδίῳ κεφαλαίῳ ἀμέσως μετὰ τὸ περὶ βιασμοῦ, ἄρθρ. 300.) πραγματεύεται περὶ τοῦ ἀδικήματος ἐν γένει, ὡς καὶ ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος, ἀλλ' ἀναφέρει μόνον περὶ θηλέων καὶ ἀπειλεῖ φυλάκισιν 3 μηνῶν ἕως 1 ἔτους ἢ ἁπλῆν εἱρκτὴν, ἐὰν δὲ ἐξεπληρώθη ὁ σκοπὸς τοῦ ἀπαγαγόντος, ἁπλῆν ἢ βαρεῖαν εἱρκτὴν τὸ πολὺ 8 ἐτῶν· ἐάν τις ἀπαγάγῃ ἑκοῦσαν, ἔχουσαν ἡλικίαν ἀνωτέραν τῶν 16 ἐτῶν, ἀλλὰ μηκέτι 21, ἀπὸ τῆς ἐξουσίας τῶν γονέων ἢ ἐπιμελητῶν αὐτῆς, τὸ ἄρθρον 302 ἀπειλεῖ φυλάκισιν τὸ πολὺ 1 ἔτους ἢ ἁπλῆν εἱρκτήν.

§. 256.

Α) Ἡ πρᾶξις δι' ἧς τελεῖται τὸ ἀδίκημα εἶναι *κατάληψις* τοῦ ἀτόμου δι' *ἀπομακρύνσεως* αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ *τόπου τῆς διατριβῆς του*. Εἶναι δὲ ἀδιάφορον, ἂν ἡ ἀπομάκρυνσις αὕτη 1) ἦναι *πραγματικὴ ἀπομάκρυνσις* ἀπὸ τοῦ τόπου, ὅπου διατελοῦν τὸ ἄτομον ἤθελεν εἶσθαι ἀπηλλαγμένον τῆς αὐθαιρέτου ἐξουσίας τοῦ ἀπαγωγοῦ, ἢ ἂν πράττηται 2) δι' *ἐπισχέσεως* τοῦ ἀτόμου, μακρὰν τοῦ τόπου τῆς διατριβῆς του εἰς τόπον, ὅπου ὑπόκειται εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀπαγωγοῦ (α). Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν μόνη ἡ πραγματικὴ ἀπομάκρυνσις καθιστᾷ τετελεσμένην τὴν πρᾶξιν. Β) Ἡ ἀπομάκρυνσις πρέπει νὰ πραχθῇ *παρανόμως*, ἤτοι 1) προσβαλλομένης τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας *ἄκοντος* τοῦ ἀπαγομένου (β), ἢ (2) *ἑκόντος* μὲν αὐτοῦ, ἀλλὰ προσβαλλομένης τῆς ἐπ' αὐτοῦ νομίμου ἐξουσίας τρίτου τινός (γ).

(α) Ἡ ἀπόστασις τοῦ ἑνὸς τόπου ἀπὸ τοῦ ἄλλου εἶναι ἀδιάφορος. Διὰ τοῦτο εἶναι εὔκολος ἡ λύσις τοῦ ζητήματος, ἐὰν δύνηται νὰ πραχθῇ ἀπαγωγὴ ἀπὸ μιᾶς οἰκίας εἰς ἄλλην.

(β) Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἁρμόζει εἰς τὴν ἀπαγωγὴν ἡ ἔποψις τοῦ βιασμοῦ, τὸν ὁποῖον αὕτη παρασκευάζει ἢ ἐπιφέρει.

(γ) Ἀλλ' οὐχὶ κατὰ τὸ κανονικὸν δίκαιον. C. 6. X. de raptoribus, incendiariis etc. J. H. Boehmer J. E. P. T. V. L. V. t. 17. §. 114.

Σημ. 1. τοῦ ἐκδ. Πρὸς ὕπαρξιν τοῦ ἀδικήματος ἀπαιτεῖται ἡ ἄκοντος τοῦ ἀπαγομένου ἀπομάκρυνσις αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ τόπου τῆς διατριβῆς του καὶ μεταγωγὴ εἰς ἄλλον τόπον, ὅπου ὑπόκειται εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀπαγωγοῦ. *Cella* von den Unzuchtsfällen σελ. 191. *Mittermaier* (Archiv neue Folge II. σελ. 263). Ὁ ὀρθότερος προσδιορισμὸς τῶν συστατικῶν τῆς πράξεως ἔχει οὕτω· τὸ ἀπαγόμενον πρόσωπον

απομακρύνεται από του κατά προαίρεσιν ή του νομίμως ώρισμένου τόπου της διατριβής αυτού και φέρεται εις άλλον τόπον, διά να κατορθωθή ώστε υπείκον ενταύθα εις την εξουσίαν του απάγοντος ή του υπ' αυτού ευνοουμένου προσώπου να ενδώση πρός επιτυχίαν του σκοπού της απαγωγής. ὅρα *Jenull* in der Zeitschr. für oesterr. Rechtsgel. 1828. σελ. 5.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Ἐσφαλμένως διατείνεται ὁ Φάϋεϐαχ, ὅτι τὸ ἀδίκημα τῆς ἀπαγωγῆς δύναται νὰ πραχθῇ καὶ δι' *ἐπισχέσεως.* ὅρα κατὰ τῆς γνώμης ταύτης· *Heffter.* σελ. 476. *Wächter* Abhandl I. σελ. 93. Καὶ οἱ νεώτεροι νόμοι ἐκτείνουσι παρὰ πολὺ τὴν ἔννοιαν τῆς ἀπαγωγῆς. Ἡ ἄνευ δικαιώματος ἐπίσχεσις δὲν ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ rapere κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου, οὔτε μὲ τὴν ἀπαγωγὴν κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ γερμανικοῦ δικαίου *Rosschirt* III. σελ. 100. Ἡ πρᾶξις δύναται ν' ἀποτελέσῃ τὸ ἀδίκημα τῆς παρανόμου κατακρατήσεως ἢ τὸ crimen vis. Ἡ βία ἢ ὁ δόλος πρέπει ν' ἀνάγωνται εἰς τὴν πρᾶξιν τῆς ἀπαγωγῆς καὶ οὐχὶ εἰς τὴν πραγματοποίησιν τοῦ σκοποῦ αὐτῆς. Πολλάκις ὑπάρχει ἀληθὴς βιασμὸς καὶ οὐχὶ ἀπαγωγή, μολονότι κατὰ τὸ φαινόμενον ὑπάρχει τοιαύτη *Jenull* l. c. σελ. 10. 11.

§. 257.

Ἡ ἀπαγωγὴ πράττεται *ἀκούσης* τῆς ἀπαγομένης ἤτοι α) δι' *ἀπάτης*, ἢ β) διὰ *βίας*· εἰς ταύτην δὲ τὴν περίπτωσιν, ἤτοι διὰ φυσικῆς βίας ἢ δι' ἀπειλῆς δεινῶν καὶ ἀμέσως ἐπιβλητέων κακῶν (α).

(α) Πολλοὶ ὡς οἱ: **Koch** l. c. §. 363. **Meister jun** pr. jur. crim. §. 282. **Blümmer** l. c. p. 6. 7. διατείνονται στηριζόμενοι πρὸ πάντων εἰς S. in f. C. de raptu virg., ὅτι δύναται νὰ πραχθῇ ἀπαγωγὴ ἀκούσης

(rap us in nolentem) καὶ δι' ἁπλῶν καταπειστικῶν προσπαθειῶν, θωπευμάτων καὶ καθ. « Si ipsi raptores metu, vel atrocitate poenae ab hujusmodi facinore se temperaverint nulli mulieri, sive volenti sive nolenti peccanti locus relinquetur: quia hoc ipsum velle mulierum ab insidiis nequissimi hominis, qui meditatur rapinam, inducitur. Nisi etenim eam sollicitaverit, nisi odiosis artibus circumvenerit, non faciet eam velle in tantum dedecus sese prodere». Ἀλλ' ἐνταῦθα, ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ παρατεθέντος κειμένου καὶ ἐκ τῆς συνεχείας τοῦ ὅλου νόμου, δὲν γίνεται λόγος περὶ ἀπαγωγῆς γυναικὸς ἀκούσης, ἀλλὰ περὶ ἑκούσης, ἀκόντων δὲ τῶν ἐχόντων ἐπ' αὐτῆς ἐξουσίαν. Ἔτι δὲ σαθροτέρα, ἕνεκα τῆς παντελοῦς ἀνομοιότητος τῶν περιπτώσεων καὶ τῶν λόγων τοῦ ἀξιοποίνου, εἶναι ἡ γνώμη τῶν στηριζομένων εἰς L. 3. §. 5 D. de libero homine exhibendo καὶ L. 1. D. de servo corr.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Μέχρι τίνος ἀρκεῖ ἁπλοῦς δόλος ὅρα *Wächter* Abhand σελ. 91. Ὁ δόλος πρέπει ν' ἀνάγηται εἰς αὐτὴν τὴν πρᾶξιν τῆς ἀπαγωγῆς καὶ νὰ ἦναι τοιοῦτος, ὥστε τὸ ἐνεργούμενον ἢ τὸ ἐνεργηθησόμενον, τουτέστιν ἡ ἀπαγωγή, νὰ τηρῆται ἀπόκρυφον. *Jenull* L. c. σελ. 3. Δόλος περιοριζόμενος ἁπλῶς εἰς ἐξαπάτησιν, π. χ. διὰ κολακείας, δὲν ἐξαρκεῖ.

§. 258.

Ἑκούσης τῆς ἀπαγομένης πράττεται τὸ προκείμενον ἀδίκημα, ὅταν αὕτη ἀπάγηται ἄνευ τῆς συναινέσεως ἐκείνου, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν νόμιμον ἐξουσίαν ὑπόκειται. Ἔχει δὲ ἡ τοιαύτη περίπτωσις χώραν 1) ἐπὶ τῆς συζύγου, ὡς πρὸς *τὸν σύζυγον αὐτῆς*, 2) ἐπὶ τοῦ παιδὸς, ὡς πρὸς *τὸν ἔχοντα ἐπ' αὐτοῦ τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν* (α). ἀπαγωγὴ γυναικὸς ἑκούσης καὶ μὴ εὑρισκομένης εἰς οὐδετέραν τῶν προειρημένων σχέσεων δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ πραχθῇ (6).

(α) Ἀκόντων, τοῦ συζύγου ἢ τοῦ γνησίου πατρὸς, κατὰ τὸ ἄρθρ. 118. τῆς Κ. Π. Δ. Πρβ. Püttmann adv. jur. univ. L. II. C. 29. p. 202. — Boehmer ad Carprov Q. 40: obs. 3.

(ς) Διατείνονται τινὲς, ὡς ὁ Matthaeus L. XLVIII. T. IV. c. 2. nr. 18 19. καὶ ὁ Struv in Diss. jur. crim. IX. nr. 18, τὸ ἐναντίον ἕνεκα τῶν ἑξῆς ἐκφράσεων τοῦ §. 2. C. de rapt. virg. huic poenae omnes subjaceant. sive volentibus sive nolentibus tale facinus fuerit patratum. Ἀλλὰ ἡ λέξις volentibus ἀφορᾷ τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἡ ἀπαγομένη ὑπόκειται εἰς τὴν ἐξουσίαν ἄλλου.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Ποία λέγεται unverläumdete Jungfrau (ἀκατηγόρητος κόρη) κατὰ τῆς ὁποίας μόνης δύναται κατὰ τὸ ἄρθρ. 118 Π. Δ. Κ., νὰ πραχθῇ ἀπαγωγὴ, ὅρα *Hepp* (Arch. des Criminalr. XIV. σελ. 470. Τὸ χαρακτηριστικόν: ἀκατηγόρητος ἀπαιτεῖται οὐσιωδῶς κατὰ τὸ ἄρθρ. 118., διότι πρόκειται περὶ προστασίας τῆς γυναικείας τιμῆς. ὅρα *Hohnhorst* Jahrb. des bad. Oberhofger 1837. neue Folge IV. σελ. 83.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Εἶναι βέβαιον, ὅτι κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον ἐδύνατο νὰ πραχθῇ ἀπαγωγὴ καὶ ἑκούσης ἀγάμου παρὰ τὴν θέλησιν τῶν γονέων ἢ τῶν propinqui (πλησιεστέρων συγγενῶν) αὐτῆς. *Wächter* Abhandl. σελ. 57. Πολὺ ἀπομακρύνεται τῆς ἀληθείας ὁ *Hepp* (Arch. des CrimR. XIV. σελ. 478). ἡ Π. Δ. Κ. ἄρθρ. 18 ἀποβλέπει μόνον εἰς τὸ ἂν ἡ ἀπαγωγὴ γίνηται ἀκοντίως τοῦ γνησίου πατρός. Βέβαιον εἶναι ἐπίσης, ὅτι ἄλλα πρόσωπα, ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν ὁποίων διατελεῖ ἡ κόρη καὶ τὰ ὁποῖα δὲν ἔδοσαν τὴν συναίνεσίν των, ἔχουσι δικαίωμα ἐγκλήσεως ἐπὶ ἀπαγωγῇ, ἐὰν αὕτη πραχθῇ κατ' *ἄτιμον* τρόπον, ὅπερ δὲν ἔχει χώραν, ὅταν ὁ σκοπὸς τείνῃ εἰς γάμον *Rosshirt* III. σελ. 100.

Σημ 3. *τοῦ ἐκδ.* Δικαίως δὲν θεωρεῖται ὡς ἀπαγωγὴ τοιούτων ἀγάμων αἵτινες μὴ διατελοῦσαι ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν γονέων ἢ ἐπιμελητῶν αὐτῶν ἀκολουθοῦσιν ἑκοῦσαι τὸν ἀπάγοντα. ὅρα *Hepp* (Arch. des CrimR. XIV. σελ. 481). *Wächter* Abh. σελ. 78. ὅρα ὅμως καὶ ὑπὲρ τῆς ἐναντίας γνώμης: *Heffter* σελ. 474. Ὡς πρὸς τὴν ἀπαγωγὴν

ἀνηλίκων πρέπει νὰ διακρίνωμεν 1) ἐὰν ἀπάγωνται πρόσωπα τοιαῦτα, περὶ ὧν ὁ νόμος ὑποτίθησιν ὅτι δὲν ἔχουσι θέλησιν (ἄνηβοι ἢ κατὰ τοὺς νεωτέρους νόμους νεώτεροι τῶν 16 ἐτῶν)· 2) ἐὰν ἀπάγωνται ἀνώτεροι μὲν τῶν 16 ἐτῶν, ἀλλὰ μηκέτι ἐνήλικοι. Ἡ τιμωρία δικαιολογεῖται μὲν καὶ ἐνταῦθα, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἦναι μετριωτέρα τῆς εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν.

§. 259.

Γ) Ὡς σκοπὸν ἀπαιτεῖ ὁ νόμος τὴν *ἐκπλήρωσιν τῆς σαρκικῆς ἐπιθυμίας* ἀδιαφόρως, ἂν ὁ ἀπάγων σκοπεύῃ τὴν ἐκτὸς νομίμου γάμου ἐκπλήρωσιν αὐτῆς ἢ τὴν σύναψιν νομίμου γάμου μετὰ τῆς ἀπαγομένης (α) Δύναται δὲ νὰ πράξῃ τις ἀπαγωγὴν καὶ τῆς μνηστῆς αὐτοῦ (β) ἢ ἄλλης ἀμνηστεύτου ἐπὶ σκοπῷ μνηστεύσεως καὶ γάμου, καίτοι διὰ σαθροὺς λόγους ἀρνουμένων τῶν γονέων τὴν πρὸς τὸν γάμον συναίνεσιν· (γ) Ἡ ἐπιτυχία ἢ μὴ τοῦ σκοποῦ εἶναι ἀδιάφορος (δ).

(α) Ὅσοι ἐκ τῶν νομοδιδασκάλων θεωροῦσιν ἀναγκαίαν μόνην τὴν ἐκτὸς νομίμου γάμου ἐκπλήρωσιν τῆς σαρκικῆς ἐπιθυμίας, στηρίζονται εἰς τὰς λέξεις: κατ' ἄτιμον τρόπον (unehrlicher Weise) τοῦ ἄρθρ. 118. τῆς Π. Δ. Κ.

(β) L. un. C. de rapt. virg. «qui saltim sponsam suam per vim rapere ausus sit», ὅπου τινὲς ἀναγινώσκουσι πρὸς χάριν τῆς θεωρίας, non suam, ἢ παραλείπουσι τὸ suam. Ὁ Ἰουστινιανὸς μετέβαλε διὰ τῆς διατάξεως ταύτης τὸ πρότερον ἰσχῦον δίκαιον κατὰ τὸ ὁποῖον δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ πράξῃ τις ἀπαγωγὴν τῆς μνηστῆς του. L. 1. C. Th. de raptu virgiuum. Τὸ κανονικὸν δίκαιον, c. 49. C. 27. qu. 2. c. 5. C. 36. q. 2, εἶναι μὲν ἐναντίον τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ ἐνταῦθα, διότι ἡ Π. Δ. Κ. ἀναφέρεται ῥητῶς εἰς μόνον τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον. Πρβ. Schorch Diss. de raptu sponsae. Erf. 1776. et in Opusc. Tom. I. nr. X.

(γ) Ἄλλοι διατείνονται ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὑπάρχει ἁπλῶς αὐτοδικία. Πρβ. Grolman Grunds. der CRW §. 244.

(δ) Πρβ. Boehmer ad Art. 118. §. 6.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Περὶ ἀπαγωγῆς τῆς μνηστῆς τοῦ ἀπάγοντος: *Hepp* (Archiv XIV. σελ. 490. *Heffter* Lehrb σελ. 475. *Wächter* Abh. σελ. 60. Κατὰ τὸ κανονικὸν δίκαιον καὶ κατὰ τὸ ἀπαιτούμενον τοῦ νὰ πράττηται ἡ ἀπαγωγὴ κατ' ἄτιμον τρόπον, δὲν ἁρμόζει ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἡ ἔννοια τοῦ ἀδικήματος *Rosshirt* III. σελ. 100.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Περὶ τῆς ἐπιῤῥοῆς τῆς περιστάσεως, ὅτι ἡ ἀπαγωγὴ πράττεται ἐπὶ σκοπῷ γάμου μετὰ τῆς ἀπαγομένης: *Hepp* (Archiv. XIV. σελ. 488). Καὶ εἰς ταύτην τὴν περίπτωσιν δὲν πράττεται ἡ ἀπαγωγὴ κατ' ἄτιμον τρόπον (ὡς ἀπαιτεῖ τὸ ἄρθρ. 118), ἐὰν ἡ ἀπαχθεῖσα ἦτο συνεννοημένη· ὁσάκις ὅμως γάμος δὲν δύναται νὰ τελεσθῇ ἢ ὁσάκις γίνεται χρῆσις βίας, ὑπάρχει πάντοτε τὸ γνώρισμα: κατ' ἄτιμον τρόπον.

§. 260.

Δ) Ὡς *ὑποκείμενον* τοῦ ἀδικήματος ἀναγκαίως ἀπαιτεῖται ὑπὸ τοῦ νόμου πρόσωπον *ἄῤῥεν*, ὡς *ἀντικείμενον* δὲ, *θῆλυ*, καὶ ἰδίως, ἐὰν πρόκειται περὶ ἀπαγωγῆς *ἀγάμου*, *ἀκατηγόρητος κόρη* (unverläumdete Jungfrau). Ἡ ἄῤῥενος ὑπὸ ἄῤῥενος ἀπαγωγὴ ἀνάγεται εἰς ἄλλα ἀδικήματα καὶ τιμωρεῖται 1) ὑπαρχούσης μὲν τῆς συναινέσεως τοῦ ἀπαγομένου, συναινέσει ἢ μὴ τῶν προϊσταμένων αὐτοῦ, ὡς ἁπλῆ ἀπόπειρα πρὸς σοδομίαν, 2) ἐλλειπούσης δὲ τῆς συναινέσεως τοῦ ἀπαγομένου ὡς ἀπόπειρα σοδομίας, ἤτοι ἐν ἰδανικῇ συμπτώσει μετὰ τοῦ crimen vis (α), ἢ μετὰ τοῦ plagium, καθ' ὅσον ἡ κατάληψις τοῦ ἀπαγομένου ἐγένετο διὰ βίας ἢ δι' ἀπάτης (β).

(α) L, 6. D. ad L. Jul. de vi priv.

(β) Ἡ θήλεος ὑπὸ θήλεος, ἢ ἄῤῥενος ὑπὸ θήλεος ἀπαγωγὴ ἀνήκει μᾶλλον εἰς μυθιστορίαν ἢ εἰς ποινικοῦ δικαίου σύστημα.

§. 261.

Εἰς τὴν ἀπαγωγὴν ἐπιβάλλει τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον (α), εἰς δ ἀναφέρεται ἡ Π. Δ. Κ. (β), τὸν διὰ τοῦ ξίφους θάνατον καὶ τὴν στέρησιν τῆς ὅλης περιουσίας, ἥτις δίδεται, κατὰ τὰς περιστάσεις, εἰς τὴν ἀπαχθεῖσαν ἢ εἰς τὸ μοναστήριον, ἢ εἰς τὸ δημόσιον (γ). Οἱ προϊστάμενοι τῆς ἀπαγομένης δύνανται ἀτιμωρητὶ νὰ θανατώσωσι τὸν ἐπ' αὐτοφώρῳ λαμβανόμενον ἀπαγωγόν (δ).

(α) L. un. C. de rapta virg.

(β) Art. 118.

(γ) Ἀφαιρουμένης τῆς νομίμου μερίδος τῶν τέκνων τοῦ ἐνόχου. Νεαρ. 123. κεφ. τελ. Πρβ. Matthaeus de crim. l. c. Νεαρ. 15.

(δ) Κατὰ τοὺς πρακτικοὺς πρέπει νὰ ἐπιβάλληται αὐθαίρετος ποινή, ἡ δὲ θανατικὴ τότε μόνον, ὅταν ἡ ἀπαγωγὴ πράττηται ἀκούσης τῆς ἀπαγομένης καὶ διὰ δεινῶν βιαιοπραγιῶν, ὥστε νὰ συμπίπτωσι μὲ τὴν ἀπαγωγὴν καὶ ἄλλα ἀδικήματα. Ἡ ποινὴ τῆς στερήσεως τῆς περιουσίας μένει ὁλοτελῶς ἀνεφάρμοστος, ἕνεκα τοῦ ἄρθρου 218 τῆς Π. Δ. Κ. (τὸ ὁποῖον οὐδὲν ἀναφέρει περὶ τῆς τοιαύτης στερήσεως τῆς περιουσίας). Quistorp Thl. I. §. 514. Klein peinl. R. §. 413. Struben Thl. IV. Bed. 79. Ἐναντίας δὲ γνώμης εἶναι προσέτι οἱ πρακτικοὶ καὶ ὡς πρὸς τὸ δικαίωμα τοῦ ἀποκτείνειν τὸν ἀπαγωγόν. Meister jun. pr. jur. crim, §. 284.

Σημ. 1. τοῦ ἐκδ. Ἡ κατὰ τὴν δικαστικὴν πρᾶξιν μὴ ἐφαρμογὴ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου ἐξηγεῖται εὐκόλως ἐκ τῆς θεωρίας τοῦ κοινικοῦ δικαίου, τὸ ὁποῖον θεωρεῖ τὴν ἀπαγωγὴν ὑπὸ ἔποψιν ἐπιεικεστέραν τῆς τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου, καὶ ἐκ τοῦ ἄρθρου 118 τῆς Π. Δ. Κ., τὸ ὁποῖον δὲν ἐπιβάλλει εἰς τὴν ἀπαγωγὴν, ὡς ἡ βαμβεργικὴ διάταξις, τὸν διὰ τοῦ ξίφους θάνατον. *Cremani* elem. jur. crim II. p. 364. *Wächter* Abh. σελ. 85. *Tittman* Handl. II. σελ. 400. Καὶ οἱ

νεώτεροι νόμοι δὲν ἀπειλοῦσι πλέον θανατικὴν ποινήν. Μόνος ὁ σαρδινικὸς νόμος, ἄρθρ. 334, ἀπειλεῖ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου κατὰ τοῦ βιαίως ἀπάγοντος μοναχήν.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Περὶ τοῦ ἂν ἔχῃ ὁ δικαστὴς δικαίωμα πρὸς αὐτεπάγγελτον ἀνάκρισιν, ὅταν δὲν ὑπάρχῃ ἔγκλησις τοῦ πατρὸς ἢ τοῦ συζύγου· *Wächter* Abhandl σελ. 89. *Heffter* σελ. 480. Καὶ αἱ νεώτεραι νομοθεσίαι ἀπαιτοῦσιν ἅπασαι ἔγκλησιν ἀπὸ μέρους ἐκείνων, ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν ὁποίων διατελεῖ ἡ ἀπαχθεῖσα.

Σημ. 3. *τοῦ ἐκδ.* Περὶ τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν ὁ ἀπαγαγὼν νυμφεύεται τὴν ἀπαχθεῖσαν: *Boehmer* elem. jur. crim. §. 141. *Heffter* Lehrb. σελ. 481. *Wächter* Abh. σελ. 70. Εἶναι ἀναμφίβολον ὅτι μένει ἀτιμώρητος ἡ πρᾶξις, ἐὰν οἱ ἔχοντες τὸ δικαίωμα νὰ προσβάλωσι τὸν γάμον ὡς ἄκυρον, δὲν τὸν προσβάλωσιν ὡς τοιοῦτον. Ἀπαιτεῖται δὲ νὰ παρασταθῇ ὡς ἐνάγουσα ἤτοι ἡ ἀπαχθεῖσα αὐτή, ἢ οἱ συγγενεῖς, ὅσοι ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ προσβάλωσι τὸν γάμον. Τῆς τιμωρίας πρέπει προσέτι νὰ προηγῆται ἡ διὰ τελεσιδίκου ἀποφάσεως ἀναγνώρισις τοῦ γάμου ὡς ἀκύρου Γαλλ. ποιν. νόμος ἄρθρ. 357. Βυρτεμβεργ. νόμος ἄρθρ. 280. Ἑλλ. νόμος ἄρθ. 333.

§. 262.

Εἰς τοὺς *συνεργοὺς* ἐφαρμόζονται (α) αἱ γενικαὶ περὶ τοῦ ἀξιοποίνου ἀρχαί, ἂν καὶ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον τοὺς θεωρῇ, ἐν περιπτώσει *συγχρόνου συνεργείας* (concursus concomitans §. 48.), ἐπίσης ἀξιοποίνους μὲ τὸν αὐτουργόν. Δὲν ὑπάρχουσι δὲ ἐνταῦθα οὔτε μετριαστικοὶ (β), οὔτε ἐπιτακτικοὶ ἰδιαίτεροι λόγοι. Εἰς τὴν ἀπόπειραν ἐπιβάλλεται αὐθαίρετος ποινή (γ).

(α) Ἕνεκα τῆς γενικῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 177 τῆς Π. Δ. Κ.

(β) Διαφωνοῦσιν οἱ νομοδιδάσκαλοι Πρβ. Kress ad h. art. §. 7. Boehmer ad h. art. §. 12. Ἡ πρὸς γάμον συναίνεσις τῆς ἀπαχθείσης δὲν ἀποκλείει τὴν ἐφαρμογὴν τῆς τακτικῆς ποινῆς, διότι τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον (L. un. cit.) ἀπαγορεύει ῥητῶς τὸν μετὰ τοῦ ἀπαγωγοῦ γάμον, τὸ δὲ κανονικὸν δίκαιον, τὸ ὁποῖον περιέχει (C. 6. et 7. X. de raptor.) τὴν ἐναντίαν διάταξιν (τὸ Conc. Trid. Sess. XXIV. de reform. matr. c. 6. τίθησιν ὅρον τινὰ εἰς τὴν διάταξιν ταύτην), εἶναι πάντη ἀνεφάρμοστον, διότι ἡ Π. Δ. Κ. θεωρεῖ ὡς ἀποκλειστικὴν πηγὴν τῶν περὶ τῆς τιμωρίας τοῦ προκειμένου ἀδικήματος ἀρχῶν αὐτῆς τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον. Εἶναι δὲ ἀνίσχυρος ὁ λόγος, ὅτι τὸ κανονικὸν δίκαιον ἔχει ὡς πρὸς τὰ περὶ τοὺς γάμους τὴν προτίμησιν, διότι ἐνταῦθα δὲν πρόκειται, περὶ γάμου ἀλλὰ περὶ ποινῆς. Ὅρα καὶ Boehmer. J. E. P. T. V. L. V. tit. 17. §. 150. Boehmer ad h. art. §. 9. et ad Carpzov Q. 40 Obs. 3. Διαφωνεῖ ὁ Grolman Grunds der CRW §. 146.

(γ) Ἐξαιρουμένης τῆς ἀποπείρας πρὸς ἀπαγωγὴν μοναχῆς ἐπὶ σκοπῷ νυμφεύσεως, διότι κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην ἐπιβάλλεται ἡ ποινὴ τοῦ διὰ τοῦ ξίφους θανάτου L. 5. C. de episc et cler. Ἀλλὰ ἡ διάταξις αὕτη δὲν ἐπιδέχεται πλέον ἐφαρμογὴν, τοὐλάχιστον παρὰ τοῖς διαμαρτυρομένοις.

ΥΠΟΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΡΙΤΗ.

Ἀκούσιος ἀκολασία.

Jo. Sam. Fr. Boehmer Diss. de rigore juris in stupratores violentos. Frcf. 1762.

Leyser Spec. 384.

C. Fr. Bursian (pr. *Franke*) de notione stupri violenti Vit. 1800.

P. T. T. Pemoeller D. de crim. stupri violenti. Jen. 1822.

§. 263.

ΑΚΟΥΣΙΟΣ ΑΚΟΛΑΣΙΑ (stuprum non voluntarium) λέγεται ἡ μετὰ θήλεος, ἄνευ τῆς ἐλευθέρας αὐτοῦ συναινέ-

σεως, συνουσία, διαιρεῖται δὲ 1) εἰς τὸν ΒΙΑΣΜΟΝ (stuprum violentum) ἤτοι *τὴν διὰ παρανόμου βίας ἐκβιασθεῖσαν συνουσίαν μὲ ἀκατηγόρητον ἄτομον* (α), καὶ 2) εἰς τὴν ΑΚΟΥΣΙΟΝ ΑΚΟΛΑΣΙΑΝ *εἰς στενωτέραν ἔννοιαν* (stuprum nec voluntarium nec violentum). ἤτοι *τὴν συνουσίαν μετά τινος, ἄνευ μὲν τῆς ἐλευθέρας αὐτοῦ συναινέσεως, πλὴν καὶ ἄνευ βίας.*

(α) Ὁ βιασμὸς περιλαμβάνει: 1) τὴν βιαίαν αἱμομιξίαν, 2) τὴν βιαίαν μοιχείαν, 3) τὴν βιαίαν ἀκολασίαν εἰς στενωτέραν σημασίαν.

Σημ. 1. τοῦ ἐκδ. Πολὺ ἀκατάλληλος εἶναι ἡ, κατὰ τὸν Φαϋερβαχ, κατάταξις τοῦ βιασμοῦ μεταξὺ τῶν κατὰ τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας ἀδικημάτων. Τὸ ἄρθρον 119 τῆς Π. Δ. Κ. λαμβάνει ὀρθῶς ὑπ' ὄψιν ὡς κύριον χαρακτηριστικὸν τὴν κατὰ τῆς γυναικείας τιμῆς δεινὴν προσβολὴν, τὴν καταστρέφουσαν ὁλοτελῶς τὴν ὕπαρξιν καὶ τὴν τύχην τῆς βιαζομένης. — Hudtwalker crim. Beiträge II. nr. 13 — *Hepp* (Arch. des CrimR. XIV. σελ. 349) *Wächter* Abhandl. σελ. 23. — *Mittermaier* (neues Arch. des CrR., neue folge. II. σελ. 264). — *Wichers* diss. ad l. Cod. de facinoribus contra bonos mores. Gron. 1839 pag. 51 *Zachariae* (*Scholz* jurist. mag. Braunschw. 1836. I. Bd. 3. H. σελ. 61). — Περὶ τῆς διὰ τοῦ βιασμοῦ ἐπαγομένης εἰς τὴν βιαζομένην δεινῆς προσβολῆς ὅρα *Gioja* dell'ingiuria. Vol. II. p. 156. — Πολλὰ κοινὴ ἦτο κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα ἡ γνώμη, ὅτι ὁ βιαστὴς εἶναι ἐπίσης ἀξιόποινος μὲ τὸν λῃστήν. *Mittermaier* (Zeitschrift fur ausländische Gesetzgebung. I. σελ. 231). Πρῶτον τὸ γερμανικὸν δίκαιον διέκρινε χάριν τῶν γυναικῶν (ἀλλὰ μόνων τῶν ἀκατηγορήτων) τὸν βιασμὸν ὡς ἴδιον δεινὸν ἀδίκημα, ἐνῷ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον ἐθεώρει τὴν πρᾶξιν vis. *Rosshirt* III. σελ. 102.

Ἐὰν κατατάξωμεν τὸν βιασμὸν μεταξὺ τῶν κατὰ τῆς ἐλευθερίας ἀδικημάτων, πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι δύναται νὰ πραχθῇ καὶ κατὰ ἀῤῥένων καὶ ὅτι ὁ κύριος τοῦ ἀδικήματος χαρακτὴρ δὲν συνίσταται εἰς τὸ ἀκαταγόρητον τῆς βιαζομένης.

Σημ. 2. τοῦ ἐκδ. Κατὰ τὸν αὐστριακὸν νόμον (ἐν ἰδίῳ κεφαλαίῳ περὶ βιασμοῦ καὶ ἄλλων ἀκολάστων πράξεων §. 110) ὁ βιασμὸς πράττεται μόνον κατὰ θηλέων καὶ τιμωρεῖται μὲ βαρεῖαν κάθειρξιν 5—10 ἐτῶν, ἢ, ἐὰν ἡ βία ἔβλαψε καιρίως τὴν ὑγείαν ἢ ζωὴν τῆς βιασθείσης, 10—20 ἐτῶν. Τὸ πρωσσικὸν δίκαιον (ὑπὸ τὰ σαρκικὰ ἀδικήματα §. 1051) τιμωρεῖ ἐκεῖνον, ὅστις δι' ἐπικινδύνων ἀπειλῶν κατὰ τῆς ζωῆς ἢ τῆς ὑγείας βιάζει θῆλυ νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὴν θέλησίν του, μὲ κάθειρξιν 3—5 ἐτῶν, ἐκεῖνον δὲ, ὅστις δι' ἀκαταμαχήτου βίας βιάζει ἄτομον ἔχον ἀνωτέραν τῶν 12 ἐτῶν ἡλικίαν, μὲ κάθειρξιν 6—8 ἐτῶν. Ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος (μεταξὺ τῶν attentats aux mœurs), ἄρθρ. 330, ἀναφέρει πρῶτον Outrage à la pudeur (φυλάκ. 3 μηνῶν ἕως 1 ἔτους), ἀκολούθως δὲ, ἄρθρ. 331, crime de viol (ἄνευ ἀκριβεστέρου προσδιορισμοῦ) καὶ πᾶν ἄλλο attentat à la pudeur consommé ou tenté avec violence· ποινὴ ἐπιβάλλεται ἡ τῆς εἱρκτῆς καὶ, ἂν τὸ ἀδίκημα πραχθῇ κατὰ προσώπου ἔχοντος νεωτέραν τῶν 15 ἐτῶν ἡλικίαν, ἡ τῶν δεσμῶν· κατὰ δὲ τὸ ἄρθρ. 333· ἡ τῶν διὰ βίου δεσμῶν, ἐὰν τὸ ἀδίκημα πραχθῇ ὑπὸ τῶν ἐχόντων τοὺς παθόντας ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν, ἢ ὑπὸ ὑπηρετῶν, δημοσίων ὑπαλλήλων ἢ κληρικῶν. Ὁ νόμος τοῦ 1832 ἐπλήρωσε μέγα κενὸν τοῦ γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου. Ὅρα τὴν σημ. τοῦ ἐκδ. ἐπὶ τοῦ §. 265 καὶ προσέτι *Wichers* diss. cit. pag. 49. Encyclopédie de droit par *Sebire* II. p. 180. Revue de legislation. Paris. 1839. p. 70. Κατὰ τὸν βαυαρικὸν νόμον, ἄρθ. 186, (ὑπὸ τὰ ἀδικήματα κατὰ προσώπων διὰ

καταχρήσεως αὐτῶν εἰς ἀκολασίαν,) βιασμὸν ἀποτελεῖ ἡ βιαία ἀκολασία κατὰ θήλεος καὶ ἡ κατ' ἄῤῥενος βία πρὸς παρὰ φύσιν ἀκολασίαν· ἐπιβάλλεται δὲ ἁπλῆ εἱρκτὴ 4—8 ἐτῶν, ἐὰν ἦναι δειναὶ αἱ συνέπειαι τῆς πράξεως βαρεῖα εἱρκτὴ τὸ πολὺ 16 ἐτῶν, καὶ ἐὰν ἡ βιασθεῖσα ἀπέθανεν ἐκ τῶν κακώσεων, θάνατος, ἄρθρ. 189. Κατὰ τὸν σαξωνικὸν νόμον (μεταξὺ τῶν κατὰ τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας ἀδικημάτων) ἄρθρ. 157., Ὁ βιασμὸς θήλεος (ἢ ἡ κατ' ἄῤῥενος βία πρὸς παρὰ φύσιν ἀσέλγειαν) τιμωρεῖται μὲ βαρεῖαν εἱρκτὴν 6—10 ἐτῶν, ἐὰν δὲ προκύψῃ διαρκὴς βλάβη τῆς ὑγείας ἢ θάνατος, μὲ βαρεῖαν εἱρκτὴν τὸ πολὺ 20 ἐτῶν. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος, ἄρθρ. 295, (ὑπὸ τὰς προσβολὰς τῆς ἠθικῆς) τιμωρεῖ τὸν βιασμὸν θήλεος μὲ ἁπλῆν εἱρκτὴν 4 ἐτῶν ἕως βαρείας εἱρκτῆς 15 ἐτῶν, ἐὰν δὲ προκύψῃ διαρκὴς βλάβη, μὲ βαρεῖαν εἱρκτὴν τοὐλάχιστον 10 ἐτῶν, καὶ ἂν προκύψῃ θάνατος μὲ βαρεῖαν εἱρκτὴν διὰ βίου. Τὸ ἄρθρ. 296 ἐξισοῖ μὲ τὸν βιασμὸν τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἀνὴρ ἢ γυνὴ ἀναγκασθῇ διὰ τῆς βίας εἰς παρὰ φύσιν συνουσίαν. Τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον, ἄρθρ. 296, ἀναφέρει ἐν ἰδίῳ κεφαλαίῳ τὸν κατὰ θηλέων βιασμόν, ἀπειλεῖ κατὰ τοῦ ἐνόχου ἁπλῆν εἱρκτὴν τοὐλάχιστον 3 ἐτῶν ἢ βαρεῖαν εἱρκτὴν τὸ πολὺ 8 ἐτῶν, αὐξάνει τὴν ποινὴν κατὰ λόγον τῆς δεινότητος τῶν συνεπειῶν τῆς πράξεως καὶ ἀπειλεῖ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου ἐὰν αἱ κακώσεις ἐπέφερον τὸν θάνατον τῆς βιασθείσης, καθόσον τὸ ἀποτέλεσμα δύναται νὰ καταλογισθῇ εἰς τὴν ὁριστικὴν ἢ ἀόριστον πρόθεσιν τοῦ πράξαντος.

§. 264.

Ἡ *ἀκούσιος ἀκολασία εἰς στενωτέραν ἔννοιαν* ὑποτίθησιν ὡς ἀντικείμενον αὐτῆς ἄτομον, τὸ ὁποῖον ἐπὶ τῆς συνουσίας ἤτοι στερεῖται ὁλοτελῶς τῆς χρήσεως τῶν ἀνωτέρων αὐτοῦ νοητικῶν δυνάμεων ἢ οὐδεμίαν ἔχει γνῶσιν τῆς

ἰδιότητος τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐπιχειρουμένης πράξεως. Ἑπομένως, ἡ τοιαύτη ἀκολασία πράττεται 1) ἐπὶ κοιμωμένων, 2) ἐπὶ ἐντελῶς μεθυσμένων. 3) ἐπὶ παραφρόνων καὶ μανιακῶν (α), δ) ἐπὶ ἀθῴων ἔτι κορασίων (β). Ἡ ἐπιβλητέα εἰς τὸ ἀδίκημα ποινὴ εἶναι αὐθαίρετος, ἀλλὰ βαρυτέρα τῆς ἐπιβαλλομένης εἰς τὴν ἑκούσιον ἀκολασίαν (γ), διὰ τὸν λόγον ὅτι συμπίπτει μὲ τὴν κυρίαν πρᾶξιν ἐν μέρει μὲν ἀπάτη, ἐν μέρει δὲ ἐξύβρισις τῆς τιμῆς (δ).

(α) Chr. Gottfr. Schmidt Diss. I. et II. de stupro in mente capt. comisso. Lips. 1727. 1734.

(β) L. 38. § 3. D. de poenis. C. G. T. C. Bedenken über die Frage; Kann eine Nothzucht an einem Kinde v. 9. Jahren oder noch jünger begangeu werden? (Leipz. Magaz. für Rechtsgel. 1785. Stek. I. nr. 4. St. V. nr. 4).

(γ) Τινὲς μὲν διατείνονται, ὅτι καθ' ὅλας τὰς ἀνωτέρω περιπτώσεις ὑπάρχει βιασμός· Engau El. j. cr. § 234. Ἄλλοι δὲ παραδέχονται τὴν ὕπαρξιν τοῦ βιασμοῦ τοὐλάχιστον ἐν περιπτώσει συνουσίας μετὰ κοιμωμένης ἢ μεθύσου, ἐπὶ ὑποθέσει ὅτι ἡ τοιαύτη κατάστασις τῆς βιαζομένης ἐπηνέχθη ἐκ προθέσεως ὑπὸ τοῦ βιαστοῦ· Grolman Gr. d. Cr. §. 239. Boehmer ad Garpz. Qu. 79 obs. 2. et ad Art. 119. § 4. Quistorp Thl. I. §. 490 Westphal. CR. σελ. 232. Koch l. c. § 290. Anm. Ἀλλ' οἱ νόμοι ἀναφέρουσιν ὡς χαρακτηριστικὰ τοῦ βιασμοῦ «τὴν βίαν καὶ τὴν ἔλλειψιν τῆς συναινέσεως» (mit Gewalt und wider ihren Willen)..

(δ) Ὁ Grolman §. 239. θεωρεῖ τὸ προκείμενον ἀδίκημα ὑπὸ τὴν ἔποψιν βαρείας ἐξυβρίσεως ἔργῳ.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Ἡ ἔκφρασις *ἀκούσιος ἀκολασία* ἐπλάσθη διὰ νὰ περιλάβῃ τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ὑποβάλλεταί τις εἰς ἀκολασίαν ἄνευ βίας, ἀλλ' ὑπὸ περιστάσεις τοιαύτας, καθ' ἃς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑποτεθῇ ὅτι ἀληθῶς συναινεῖ εἰς τὴν πρᾶξιν. Ὀρθότερον πρέπει νὰ διακρίνωμεν ὡς ἑξῆς: 1) Ἡ μετὰ βιαιοπραγίας ἀκολασία μὲ κοράσια κατωτέρας

τῶν 12 ἐτῶν ἡλικίας εἶναι βιασμός. 2) Η ἄνευ βιαιοπραγίας ἀκολασία μετὰ κόρης ἀνήβου ἀποτελεῖ ἴδιον ἀδίκημα. L. 38. §. 3. D. de poenis. *Wächter* Abhandl. I. σελ. 37. 3) Η μετάθεσις προσώπου θήλεος εἰς κατάστασιν καθ' ἣν τοῦτο στερεῖται πάσης συνειδήσεως, εἶναι τιμωρητέα ὡς βαρεῖα ἐξύβρισις. *Martin* Lehrbuch σελ. 778. 4) Η, τυχούσης εὐκαιρίας συγχύσεως τῶν αἰσθήσεων, μετά τινος κοιμωμένης π. χ., τελουμένη συνουσία εἶναι τιμωρητέα ἐπίσης ὡς ἐξύβρισις. *Wächter* I. Abh. σελ. 37. Αἱ διάφοροι αὗται περιπτώσεις δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὑπὸ κοινὴν ἔποψιν ὡς καὶ ἐθεωρήθησαν πολλάκις (ὅθεν καὶ τὸ βαδικὸν διάταγμα τοῦ 1803 §. 60. ἀναφέρει περὶ οἱονεὶ βιασμοῦ) *Rosshirt* Gesch. III. σελ. 105. ἀλλ' εἰς τὸ κοινὸν γερμ. δίκαιον εἶναι ἄγνωστος ἡ τοιαύτη ἔποψις, θεωρεῖται δὲ ἑκάστη τῶν περιπτώσεων ὑπὸ ἔποψιν ἰδίαν. *Wichers* diss. cit. p. 69. Εἶναι ἀληθές, ὅτι τὸ μεταγενέστερον ῥωμαϊκὸν δίκαιον τιμωρεῖ Extra ordinem τὸ stuprare κατά τινος invitus ἢ invita. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ζήτημα, ἐὰν ἡ ἀκολασία κατὰ προσώπου, τὸ ὁποῖον (π. χ. διὰ ποτῶν) ἐτέθη ἐπίτηδες εἰς κατάστασιν ναρκώσεως, καθ' ἣν καὶ ἐξετελέσθη ἡ ἀκολασία, ἀποτελῇ κατὰ τὸ κοινὸν γερμ. δίκαιον βιασμόν, πρέπει νὰ λύσωμεν ἀρνητικῶς, ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὸ γράμμα καὶ τὴν ratio τῶν πηγῶν. Ὅρα καὶ *Heffter* Lehrb. σελ. 247. Η περίπτωσις ἐνδέχεται πολλάκις νὰ συνοδεύηται μὲ πολλὰ ἐπιβαρυντικὰς περιστάσεις. Ὅθεν ὅρα *Wächter* Abhandl. σελ. 285., ὅστις ὅμως γενικεύει πάρα πολὺ τὸν κανόνα. Ὁ δικαστὴς πρέπει νὰ δύνηται νὰ ἐπιβάλλῃ κατωτέραν ποινήν.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀκολασίαν μετὰ κόρης ἀνήβου ἔτι (ὁ Φαϋερβαχ μεταφράζει παραδόξως τὸ nondum viri potens ἀθῴαν, ὡς ἂν αἱ viri potentes δὲν ἦσαν ἀθῷαι. *Wächter* σελ. 38), πρέπει νὰ διακρίνωμεν α) ἐὰν

ἐπράχθη διὰ τῆς βίας ἢ 6) ἄνευ βίας. Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν ἀρνοῦνται τινὲς τὴν ὕπαρξιν τοῦ βιασμοῦ, διὰ τὸν λόγον ὅτι μετὰ τοιούτων προσώπων δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τελεσθῇ ἀληθὴς συνουσία (*Heffter* Lehrb. §. 293.)· ἀλλ' ἀδίκως, διότι εἶναι βέβαιον, ὅτι καὶ ἐνταῦθα ἀπαιτεῖται προστασία τῆς παρθενικῆς τιμῆς καὶ διότι μάλιστα ἡ περίπτωσις εἶναι δεινοτέρα. *Zachariae*· (*Scholz* Magazin l. c. σελ. 64). Εἰς τὴν δευτέραν περίπτωσιν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ λόγος περὶ βιασμοῦ, μολονότι ἡ πρᾶξις δύναται νὰ ἦναι βαρείας ποινῆς ἀξία. Ἀλλὰ πολλὰ σκληρὸν ἤθελεν εἶσθαι τὸ νὰ θεωρῆται πᾶσα καὶ ἄνευ βίας (ἑπομένως κατὰ συναίνεσιν) πραττομένη ἀκολασία μὲ κόρας νεωτέρας τῶν 14 ἐτῶν ὡς βιασμὸς, διότι ὁ νόμος δὲν θεωρεῖ νομίμως ὑπαρκτὴν τὴν συναίνεσιν· ἀρκεῖ νὰ συλλογισθῇ τις τὴν πρόωρον διαφθορὰν εἰς τὰς μεγάλας πόλεις.

Σημ. 3. *τοῦ ἐκδ.* Ὁ αὐστριακὸς νόμος, ἄρθρ. 112, θεωρεῖ ὡς βιασμὸν τὴν κατὰ προσώπων ἐχόντων νεωτέραν τῶν 14 ἐτῶν ἡλικίαν πραττομένην ἀκολασίαν, καὶ ἑπομένως τὸ ἀδίκημα ὑπάρχει, καθ' ὅσον ὑπάρχουσι τὰ συστατικὰ τοῦ βιασμοῦ ἐν γένει. Ἡ διὰ δολίας ἀποναρκώσεως τῶν αἰσθήσεων μετάθεσίς τινος εἰς κατάστασιν τοιαύτην, καθ' ἣν δὲν δύναται ν' ἀντισταθῇ εἰς τὸν σαρκικὸν ἐρεθισμὸν, θεωρεῖται ἐπίσης ὡς βιασμὸς ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 40. Τὸ πρωσσικὸν δίκαιον, §. 1048, τιμωρεῖ ἐκεῖνον ὅστις δολίως ἀποναρκώνει ἀθῶον πρόσωπον, διὰ νὰ τὸ μεταχειρισθῇ εἰς ἀκολασίαν, μὲ εἱρκτὴν 3—6 μηνῶν· ἐν δὲ τῷ §. 1053. θεωρεῖ τὴν διὰ τῆς βίας ἀκολασίαν μετὰ προσώπου νεωτέρου τῶν 12 ἐτῶν ἔτι πλέον ἀξιόποινον τοῦ βιασμοῦ ἐν γένει (8—10 ἔτη) καὶ ἐν τῷ §. 1054. (Ὅρα καὶ τὸ διάταγμα τῆς 9 Νοεμβρ. 1815) πᾶσαν καὶ ἄνευ βίας κατάχρησιν τοιούτων προσώπων ὡς βιασμὸν (3—5 ἔτη). Ὁ γαλλικὸς ποιν. νόμος, ἄρθρ. 331, ἦτο κατὰ τοῦτο ἐλλειπὴς, ὅτι ἠπείλει ποινὴν κατὰ μόνης τῆς διὰ βίας πρατ-

τομένης ἀκολασίας ἐπὶ παίδων νεωτέρων τῶν 11 ἐτῶν· ἀλλὰ κατὰ τὸν νόμον τοῦ 1832 πᾶν attentat à la pudeur κατὰ παιδὸς νεωτέρου τῶν 11 ἐτῶν consommé ou tenté sans violence τιμωρεῖται μὲ δεσμά. Ὅρα *Chauveau* code progressif Pag. 290· καὶ τὴν ἀνωτέρω μνημονευθεῖσαν διατριβὴν εἰς τὴν Encyclopédie par. *Sebire* p. 178. Ὁ βαυαρικὸς νόμος, ἄρθρ. 188, τιμωρεῖ μὲ βαρυτέραν ποινὴν τὸν κατὰ νεωτέρου τῶν 12 ἐτῶν τελούμενον βιασμόν. Τὸ ἄρθρ. 190 ἀπειλεῖ κατ' ἐκείνου, ὅστις διὰ δολίας ἀποναρκώσεως τίθησι τὸν ἕτερον εἰς ἀδυναμίαν τοῦ ν' ἀντισταθῇ, ἁπλῆν εἱρκτὴν 1—4 ἐτῶν, τὸ δὲ ἄρθρ. 377 κατ' ἐκείνου ὅστις ἀκολασταίνει ἐπὶ παράφρονος ἢ μεθυσμένου, φυλάκισιν 3 μηνῶν ἕως 2 ἐτῶν. Τὸ ἄρθρ. 378 θεωρεῖ τὴν μετὰ κόρης νεωτέρας τῶν 12 ἐτῶν συνουσίαν ὡς γενομένην ἄνευ συναινέσεως αὐτῆς καὶ τιμωρεῖ τὸν πράξαντα μὲ φυλάκ. 6 μηνῶν ἕως 2 ἐτῶν· τὸ δὲ ἄρθρ. 191 τιμωρεῖ τὸν ὅστις μεταχειρίζεται νεωτέραν τῶν 12 ἐτῶν εἰς ἀκολασίαν μὲ ἁπλῆν εἱρκτὴν 1—4 ἐτῶν. Ὁ σαξωνικὸς νόμος, ἄρθρ. 160, τιμωρεῖ τὴν συνουσίαν μετ' ἀναισθήτου προσώπου μὲ βαρεῖαν εἱρκτὴν 1—2 ἐτῶν, ἐὰν δὲ ἡ κατάστασις τῆς ἀναισθησίας ἐπηνέχθη ἐπίτηδες, 2—3 ἐτῶν. Τὸ ἄρθρ. 161 τιμωρεῖ ἐκεῖνον, ὅστις μεταχειρίζεται εἰς συνουσίαν κοράσια νεώτερα τῶν 12 ἐτῶν, ἢ ἀκολασταίνει μετ' αὐτῶν, μὲ βαρεῖαν εἱρκτὴν 1—3 ἐτῶν· ἐκεῖνον δὲ ὅστις ἀκολασταίνει μετὰ κορασίων ἐχόντων ἡλικίαν ἀνωτέραν μὲν τῶν 12 κατωτέραν δὲ τῶν 14 ἐτῶν, μὲ φυλάκισιν 4—6 μηνῶν καὶ εἰς ἐπιβαρυντικὰς περιστάσεις μὲ εἱρκτὴν ἁπλῆν ἢ καὶ βαρεῖαν. Τὸ ζήτημα, ἐὰν κατὰ τὸν σαξωνικὸν νόμον ἦναι δυνατὸν νὰ πραχθῇ βιασμὸς (διὰ βιαιοπραγιῶν) κατὰ παίδων νεωτέρων τῶν 12 ἐτῶν, λύεται ἀρνητικῶς μὲν εἰς Zeitschrift für Rechtspflege in Sachsen II. σελ. 71., ὀρθότερον δὲ καταφατικῶς ὑπὸ *Walzdorf* Jahrb. für sächs. Strafr. I. σελ. 91.

Τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον, §. 297, ἐκτείνει τὴν ἔννοιαν τοῦ βιασμοῦ καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν συνουσίας μὲ κόρην νεωτέραν τῶν 14 ἐτῶν καὶ ἀνήθαν ἔτι, ὡς καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν πράττει τις συνουσίαν μετὰ γυναικὸς, τὴν ὁποίαν ἔθεσεν εἰς ἀδυναμίαν τοῦ ν' ἀντισταθῇ εἰς τὰς ὀρέξεις του.

§. 265.

Ὁ *βιασμὸς* προϋποτίθησι, Α) ὡς ἀντικείμενον αὐτοῦ, *ἀκατηγόρητον* (α) θῆλυ ἄτομον (β), ἐκ τῆς διαγωγῆς τοῦ ὁποίου δὲν ἐξάγεται, ὅτι θεωρεῖ τὸ σῶμά του ὡς ὄργανον πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς σαρκικῆς ἐπιθυμίας τοῦ τυχόντος. Ὅθεν κατὰ *πορνῶν* δὲν δύναται νὰ πραχθῇ βιασμὸς, διότι οὔτε οἱ περὶ βιασμοῦ νόμοι (γ) τὰς ἀναφέρουσιν, οὔτε ὁ λόγος τῶν νόμων τούτων ἐφαρμόζεται εἰς αὐτάς. Ἡ διὰ βίας πορνεία κρίνεται κατὰ τὰς περὶ τοῦ crimen vis ἀρχάς (δ).

(α) Art. 119. C. C. C. einer unverlaumdeten ehefrawen, wittwenn oder jungfrawen» (ἀκατηγόρητον σύζυγον, χήραν ἢ κόρην). Πρβ. Boehmer ad h. a. §. 1. Kleins Gr. d. p. R. §. 401.

(β) Δύναται νὰ πραχθῇ βιασμὸς ἄρρενος; Πρβ. Quistorp Beitr. nr. 3.

(γ) Τὸ σαξωνικὸν δίκαιον καὶ οἱ νόμοι τῶν Ἄγγλων ὑπάγουσι καὶ τὴν διὰ βίας πορνείαν εἰς τὸν βιασμόν. Sachsen Sp. Lib. III. art. 46. Const. El. Sax. I. IV. const. 30 def. 3.

(δ) Διαφωνεῖ ὁ Tittmann Grunds. der Strafrechts. wiss. §. 169. not. a.

Σημ. 1. τοῦ ἐκδ. Σύμφωνος μὲ τὰς ἀρχαίας ἰδέας καὶ μὲ τὸν σκοπὸν τῆς Π. Δ. Κ. ἦτο ἡ γνώμη, ὅτι ἐναντίον κατηγορημένης δὲν δύναται νὰ πραχθῇ βιασμός. *Pemoeller* Diss. §. 5 Τίς δὲ δύναται νὰ ὀνομασθῇ κατηγορημένη ὅρα Wächter Abhandl. I, σελ. 27. *Heffter* Lehrb. σελ. 314. Τῶν νεωτέρων τινὲς θεωροῦσι τὸ γνώρισμα τοῦτο ὡς ἥττονος λόγου

ἄξιον. *Tittmann* Handb. I. σελ. 126. Κατὰ τὴν νεωτέραν δικαστικὴν πρᾶξιν ὑπάρχει ἐλαφρυντικὴ περίστασις, ἐὰν ἡ βιασθεῖσα ἦναι πόρνη. *Spangenberg* ἐν τῇ νέᾳ ἐκδ. τοῦ συγγράμμ. *Struben* rechtliche Bedenken III. σελ. 51. Ὀρθότερον εἶναι νὰ διακρίνωμεν, ἐὰν τὸ ἀκατηγόρητον ἦναι ἐκ τῶν συστατικῶν τοῦ ἀδικήματος ἢ ἐὰν ἔχῃ ἐπιῤῥοὴν εἰς μόνην τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς. Ἐπειδὴ τὸ κοινὸν δίκαιον δὲν προσδιορίζει ῥητὴν ποινὴν κατὰ τοῦ βιασμοῦ, πρέπει ν' ἀποκριθῶμεν ἀποφατικῶς εἰς τὸ πρῶτον καὶ καταφατικῶς εἰς τὸ δεύτερον. *Hohbach* (*Sarwey*'s Monatsschr. für würtemberg. Justizpflege I. σελ. 1—19. Τὸ πρωσσικὸν δίκαιον, §. 1058, συγχωρεῖ μετρίασιν τῆς ποινῆς, ἐὰν ἡ προτέρα διαγωγὴ τῆς βιασθείσης ἦτο κακὴ καὶ ἀκόλαστος. Τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον, §. 296. ἄρ. 5, συγχωρεῖ τὴν καταβίβασιν τῆς ποινῆς μέχρις ἁπλῆς εἱρκτῆς ἐπὶ 1 ἔτος, ἐὰν πρόκηται περὶ βιασμοῦ κατηγορημένης καὶ δὲν ἐγένετο χρῆσις δεινῶν κακώσεων. Κατὰ τὸν σαρδινικὸν νόμον, ἄρθρον 342, ἡ ποινὴ καταβιβάζεται ἀπὸ τοῦ πρώτου εἰς τὸν τρίτον βαθμὸν, ἐὰν πρόκηται περὶ βιασμοῦ πόρνης.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Περίεργον περίπτωσιν βιαίας ἀκολασίας πραχθείσης ὑπὸ θήλεος μετὰ ἄρρενος παρὰ τὴν θέλησιν τούτου, ὅρα εἰς *Schneider* Annalen der Staatsarzneikunde IV. σελ. 152.

§. 266.

B) Τῶν γεννητικῶν μορίων τοῦ θήλεος τούτου ἀτόμου ἡ χρῆσις πρέπει νὰ στηρίζεται εἰς μόνην *τὴν ὑπὸ τοῦ πράττοντος τεθεῖσαν εἰς ἐνέργειαν βίαν*, ὥστε αὐτὴ καὶ μόνη ἡ βία, οὐχὶ δὲ ἡ ἐκ τῆς σαρκικῆς ὀρέξεως προκύψασα οἰκεία θέλησις τῆς γυναικὸς, ν' ἀποτελῇ τὴν αἰτίαν τῆς ἐνδόσεως

εἰς τὴν θέλησιν τοῦ βιαστοῦ. Ἡ ὕπαρξις τοῦ στοιχείου τούτου συμπεραίνεται κυρίως ἐκ τοῦ εἴδους καὶ τοῦ μεγέθους τῆς γενομένης βίας, καὶ προσέτι ἐκ τοῦ τρόπου καὶ τῆς διαρκείας τῆς κατὰ τοῦ προσβαλόντος ἀντιστάσεως (α).

(α) Πρβ. Boehmer ad art. 119. C. C. C. §. 3.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Ὁ ὑπὸ τῶν ποινικῶν νόμων διδόμενος ὁρισμὸς τοῦ βιασμοῦ πολλάκις δὲν εἶναι τοσοῦτον ἀκριβής, ὥστε ν' ἀποκλείωνται ἄλλαι διὰ βιαιοπραγιῶν τελούμεναι ἀκόλαστοι πράξεις. Πολλάκις μάλιστα δὲν ἀναφέρεται ὅσον ἔπρεπε ῥητῶς καὶ τὸ στοιχεῖον τῆς βίας. Ὁ ὁρισμὸς ἔπρεπε πρὸ πάντων νὰ ἀναφέρῃ: διὰ βιαιοπραγιῶν καταβαλλουσῶν τὴν ἀντίστασιν. Ὅρα προσέτι κατωτέρω σημ. 4. τοῦ ἐκδότου, ἐπὶ §. 267.

§. 267.

Ἡ βία, διὰ τῆς ὁποίας κατορθοῦται ἡ πρᾶξις, δύναται νὰ ἦναι 1) *φυσικὴ βία* (via absoluta), ἐὰν ὁ παρανομῶν νικᾷ διὰ τῆς σωματικῆς αὐτοῦ δυνάμεως τὰς σωματικὰς τῆς βιαζομένης δυνάμεις (α)· 2) *ψυχολογικὴ βία* (vis compulsiva), ἐὰν διὰ τῆς ἀπειλῆς ἄλλων κακῶν ἐπιφέρῃ τὴν ἔνδοσιν αὐτῆς. Ἀλλὰ τὰ κακὰ ταῦτα πρέπει α) νὰ ἦναι, ἤτοι πραγματικῶς ἢ κατὰ τὴν ἰδέαν τῆς βιαζομένης, ἡνωμένα μὲ τὸν κίνδυνον ἀμέσου ἐκτελέσεως (β), καὶ β) τοὐλάχιστον νὰ ἰσοδυναμῶσι μὲ τὸ κακὸν τῆς ἀπωλείας τῆς γυναικείας τιμῆς, ἂν ὄχι καὶ νὰ ἦναι τούτου ἀνώτερα.

Προφορικῶς περὶ τῶν γνωρισμάτων τῆς ὑπάρξεως ἢ μὴ τοῦ προτεινομένου βιασμοῦ εἰς τὰς καθέκάστας περιπτώσεις Πρβ. Boehmer ad Art. 119. C. C. C. §. 7.

(α) Ὁποία σωματικὴ βία ἀπαιτεῖται, διὰ νὰ ὑπάρχῃ βιασμός;

(δ) Πρβ. **Boehmer** l. c. Ὁ λόγος εἶναι ὁ αὐτὸς ὡς καὶ ἐ τῆς ἀπαγωγῆς.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Περὶ τῆς ἐσφαλμένης γνώμης τῶν διατεινομένων, ὅτι δν εἶναι δυνατὸν νὰ πραχθῇ βιασμὸς ἐπὶ προσώπου ὑγειοῦς καὶ ἔχοντος τὴν συνείδησιν ἑαυτοῦ ὅρα *Bernt* Lehrb. der gerichtl. Medizin σελ. 93. Περὶ τῶν ἰατροδικαστικῶν ἐρευνῶν ἐπὶ βιασμοῦ ὅρα *Devergie* médecine légale vol. I. p. 132.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Περὶ τῆς ἐσφαλμένης γνώμης, ὅτι ἡ μετὰ τὸν βιασμὸν κυοφορία εἶναι ἀπόδειξις, ὅτι δὲν ἐγένετο βιασμὸς ἀλλ' ὅτι ὑπῆρξε συναίνεσις, ὅρα *Kopp* Jahrb. der Staatsarzneik. X. σελ. 49. *Mekel* Lehrb. der gerichtl. Medizin σελ. 459. *Mende* Handb. IV. σελ. 494. *Fürbringer* de stupro violento et causis, cur paviditas nunquam oriri possit. Jen. 1798. Περὶ τῆς ἐπιῤῥοῆς τῆς ἐπὶ τῆς πράξεως δῆθεν ἀναφυείσης σαρκικῆς ὀρέξεως καὶ παραλείψεως τῆς ἀντιστάσεως: *Wächter* Abh. I. σελ. 278.

Σημ. 3. *τοῦ ἐκδ.* Περὶ τῆς ἐπιῤῥοῆς τῆς ἀπάτης: *Wächter* σελ. 283. Πέραν τοῦ δέοντος ἐκτείνει τὴν γνώμην του ὁ *Heffter* Lehrb. σελ. 315.

Σημ. 4. *τοῦ ἐκδ.* Περὶ τοῦ εἴδους τῆς πρὸς ὕπαρξιν τοῦ βιασμοῦ ἀπαιτουμένης βίας: *Wächter* σελ. 280. *Mittermaier.* (Archiv des Criminalr. neue Folge II. σελ. 260.) Ἐπὶ ἀπειλῶν, πρέπει τὸ ἀπειλούμενον κακὸν νὰ ἦναι δεινότερον τῆς στερήσεως τῆς γυναικείας τιμῆς. Ὅρα καὶ *Heffter* σελ. 315. Ὁ βαυαρικὸς ποιν. νόμος, ἄρθρ. 186, ἀπαιτεῖ ἐπικείμενον κίνδυνον σώματος ἢ ζωῆς. Ὁ σαξωνικὸς νόμος, ἄρθρ. 157, ἀπαιτεῖ ἀπειλὴν κατὰ τῆς ζωῆς, ἢ ὑγείας, χωρὶς νὰ προσθέτῃ τῆς βιαζομένης. Περὶ τοῦ ἂν ἐννοῆται καὶ πᾶσα ἀπειλὴ ἡνωμένη μὲ κίνδυνον ζωῆς τῶν ἐγγυτέρων συγγενῶν, ὅρα *Wächter* Abh. σελ. 281.

§. 268.

Γ) Ἡ βία, τῆς ὁποίας ἔγεινε χρῆσις διὰ νὰ ὑποβληθῇ ἡ βιαζομένη εἰς τοῦ βιαστοῦ τὴν ἐπιθυμίαν, πρέπει νὰ ἦναι *παράνομος*. Πᾶς ὁ ἔχων, ὡς π. χ. ὁ σύζυγος, πλῆρες πρὸς συνουσίαν δικαίωμα δὲν πράττει διὰ τῆς ἐκβιάσεως τούτου βιασμὸν, ἂν καὶ δύνηται νὰ κατασταθῇ ἀξιόποινος ἕνεκεν ἀμετρίας (α). Δ) Ἡ μετὰ βίας *συνουσία πρέπει νὰ ἦναι τετελεσμένη*. Ὅθεν δὲν ἀρκεῖ οὔτε μόνη τῶν μορίων ἡ ἕνωσις, οὔτε μόνη ἡ emissio seminis (β).

(α) Boehmer ad art. 119. §. 3. Quistorp Thl. I. §.488. Stelzeer. Lehrb. §. 568. Διαφωνεῖ ὁ Tittmann Strafrechtswis. §. 196. not. b.

(β) Μόνη τῶν γεννητικῶν μορίων ἡ ἕνωσις ἀποτελεῖ τετελεσμένον τὸν βιασμὸν, κατὰ τὴν γνώμην τῶν: Bohemer ad Carpz Q. 75 obs. 5. et 8. et art. 119. C. C. C. §. 8. Struben Thl. III. Bed. 24. Westphal. CR. σελ. 232 Koch pr. jur. cr. §. 286. Ἐκ τοῦ ὅτι ὁ Π. Δ. Κ. ἀναφέρει, ὅτι διὰ τοῦ βιασμοῦ ἀφαιρεῖται ἡ γυναικεία ἢ ἡ παρθενικὴ τιμὴ (die fräulich oder jungfräuliche Ehre genommen δὲν ἐξάγεται τὸ παραμικρόν. Ἐναντία τῆς γνώμης ταύτης εἶναι προσέτι καὶ ἡ νομολογία Πρβ. Meister jun, pr. jur. crim. §. 275.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Περὶ τοῦ ἂν ἦναι δυνατὸν νὰ πράξῃ τις βιασμὸν τῆς ἰδίας αὐτοῦ συζύγου: *Pemoeller* Diss. p. 18. *Henke* Handb. II. σελ. 242. *Russel* on crimes and misdemeanors I. p. 556. *Wächter* Abhandl I. σελ. 275. Κατ' ἀπόφασιν τοῦ γαλλικοῦ ἀκυρωτικοῦ δικαστηρίου τῆς 5 21 νοεμβρίου 1839 (le droit n. 279), δύναται καὶ σύζυγος νὰ γίνῃ ἔνοχος ἀξιοποίνου διὰ βιαιοπραγιῶν outrage à la pudeur κατὰ τῆς συζύγου του.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Πάντη σαθρὰ εἶναι τοῦ Φάϋερβαχ ἡ γνώμη, ὅτι ἀπαιτεῖται *τετελεσμένη* συνουσία ἵνα θεωρηθῇ ὡς τετελεσμένον τὸ ἀδίκημα. Ἀπ' ἐναντίας ὅτι ἀρκεῖ τῶν γεν-

νητικῶν μορίων ἡ σωματικὴ ἕνωσις, ἐξάγεται μετὰ βεβαιότητος ἐκ τῆς ἐπόψεως ὑπὸ τὴν ὁποίαν θεωρεῖ τὸν βιασμὸν τὸ ἄρθρ. 118 τῆς Π. Δ. Κ. ἐπόψεως τῆς προσβολῆς τῆς γυναικείας τιμῆς. Ἀπαιτεῖται δὲ μόνον νὰ ἦναι ἡ προσβολὴ τοιαύτη, ὥστε νὰ διαγινώσκηται ἀκριβῶς ὁ βιασμὸς ἀπὸ τῶν λοιπῶν παραπλησίων ἀσελγειῶν *Kämmerer* (Arch. des CrimR. N. Folge I. σελ. 560.). *Spangenberg* ἐν τῇ νέᾳ ἐκδ. τοῦ συγγράμμ.: *Struben* rechtl. Bedenken III. σελ. 54. *Mende* Handb. der gerichtl Medizin IV. σελ. 498. *Wächter* Abh. σελ. 28. 262. Ὁ βαυαρικὸς ποιν. νόμος, (ἄρθρ. 186, θεωρεῖ τὸ ἀδίκημα ὡς τετελεσμένον, ἐὰν ἐγένετο πραγματικῶς ἡ σωματικὴ ἕνωσις. Ὁμοίως ὁ σαξωνικὸς νόμος ἄρθρ. 162.

§. 269.

Ἐπὶ τοῦ βιασμοῦ δὲν εἶναι ἀξιόποινος ἡ γυνὴ (α), ἀλλὰ μόνος ὁ ἀνὴρ, ὅστις πρέπει νὰ τιμωρῆται, κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ Καρόλου (β), ὡς λῃστής· ἀλλὰ τὴν διάταξιν ταύτην περιορίζουσιν οἱ πρακτικοὶ ἐντελῶς ἄνευ λόγου καὶ ἄνευ τοῦ στηρίγματος καὶ αὐτῆς τῆς δικαστικῆς πράξεως (γ).

(α) L. 13. §. 7. D. L. 20. C. ad L. Jul. de adult.

(β) C. C. C. Art, 119.

(γ) Πρβ. Struben Thl. III. Bed. 24. Quistorp Thl. I. §. 492. Tittmann Handbuch I. §. 210. Bauer Lehrbuch §. 183. Αἱ νεώτεραι νομοθεσίαι περιορίζονται εἰς αὐστηρὰς ποινὰς περιοριστικὰς τῆς ἐλευθερίας.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Ἀπ' ἀρχῆς δὲν ἐφήρμοσεν ἡ δικαστικὴ πρᾶξις τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου ἀδιακρίτως ἐπὶ *ὅλων* τῶν περιπτώσεων τοῦ βιασμοῦ· καὶ δικαίως, ἕνεκα τῆς κατὰ τὰς διαφόρους εἰδικὰς περιπτώσεις μεγίστης διαφορᾶς τοῦ

βαθμοῦ τῆς ἐνοχῆς. *Wächter* Abh. I. σελ. 31. *Tittmann* Handb. I. σελ. 434. *Hitzig* Annalen XII. σελ 269. Περὶ τῆς περιπτώσεως τοῦ θανάτου τῆς βιασθείσης ὅρα *Mittermaier* über den neuesten zustand der Criminalgesetzgebung, σελ. 147. *Wächter* σελ. 294.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Περὶ τῆς πρὸς καταδίωξιν τοῦ ἐνόχου ἀπαιτουμένης ἐγκλήσεως τῆς βιασθείσης συμφώνως μὲ τὴν ἔκφρασιν τοῦ 118 ἄρθρου τῆς Π. Δ. Κ. : *κατ' ἔγκλησιν τῆς βιασθείσης* (auf Beklagung der Benöthigten) ὅρα *Mittermaier* (Archiv des Criminalr. I. σελ. 266.). Ὅρα ὅμως *Wächter* Abh. σελ. 298. Περὶ τῆς ἐπιῤῥοῆς τοῦ μετὰ τῆς βιασθείσης γάμου: *Heffter* Lehrbuch σελ. 318. Οἱ ποινικοὶ νόμοι τῆς Γαλλίας, τῆς Βαυαρίας καὶ τῆς Αὐστρίας δὲν περιορίζουσιν εἰς τὴν ἔγκλησιν τὸ πρὸς ποινικὴν καταδίωξιν δικαίωμα. Ἀπ' ἐναντίας δὲ συγχωροῦσι τὴν καταδίωξιν μόνον ἐπὶ ἐγκλήσει ἢ καὶ ἄνευ ἐγκλήσεως μὲν ἀλλὰ μόνον ὅταν ἐπροξενήθη κοινὸν σκάνδαλον, : τὸ προσωπικὸν δίκαιον §. 1060., ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος ἄρθρ. 300., τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον §. 299. Ὅρα προσέτι ἐν γένει *Godefroi* de delictis quæ ad laesor. querelam. pag. 218. Ἑλλην. ποιν. νόμος ἄρθρ. 280.

§. 270.

Δὲν ὑπάρχουσιν ἐπὶ τοῦ προκειμένου οὔτε ὡς ἐκ τῆς φύσεως τοῦ πράγματος, οὔτε κατὰ τοὺς θετικοὺς νόμους, ἰδιαίτεροι μετριαστικοὶ ἢ ἐπιτατικοὶ λόγοι (α).

(α) Οἱ νομοδιδάσκαλοι ὅμως παραδέχονται ὡς ἐπιτατικοὺς λόγους : 1) sanctitas loci (τὴν ἱερότητα τοῦ τόπου). Boehmer ad art. 119. §. 10. 2) Ἐὰν ὁ πράξας ὤφειλε πρὸς τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἀδικήματος ἰδιαίτερον σεβασμὸν ἢ πίστιν. 3) Ἐὰν ὁ βιασμὸς πραχθῇ ὑπὸ τὸ πρόσχημα ἐλέους καὶ οἰκτιρμοῦ (Sub praetextu pietatis et misericordiæ). Engau

El. jur. crim. §. 230. Ὡς ἰδιαίτεροι δὲ μετριαστικοὶ λόγοι ἀναφέρονται: 1) ἡ νεότης τοῦ πράττοντος, 2) ἡ μέθη, 3) ἐὰν ἡ βιασθεῖσα ἔπραξε καὶ πρότερον ἤδη παράνομον συνουσίαν, 4) ἡ συναίνεσις τῆς βιασθείσης εἰς γάμον. Boehmer αὐτόθι. Quistorp Thl. I. §. 493.

ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ.

Προσβολὴ τοῦ δικαιώματος πρὸς τιμήν.

ΥΠΟΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΠΡΩΤΗ.

Περὶ προσβολῶν τῆς τιμῆς (ἐξυβρίσεων) ἐν γένει.

Ad. Dietr. Weber über Injurien und Schmähschriften. I. III. Abth. 2te Aufl. Schwer. und Wism. 1797—1800.

C. Grolman über Ehre und guten Namen. (Magazin für die Philosophie des Rechts. I. Bd. I. H. nr. 1.).

Kleinschrod Grundzüge der Lehre von Injurien (Archiv. Bd. I. St. 4. nr. 1.)

L. H. von Almendingen Grundzüge zu einer neuen Theorie über Verl. des guten Namen und der Ehre (Magaz. für Phil. u. Gesch d. Rechts. Bd. I. St. I. nr. 1. St. II. nr. 4. Bd. II. St. I).

Walter über Ehre und Injurien nach röm. R. (neues Arch. des CrimR. IV. Bd. nr. V. u. XII).

Burchardi Grundzüge des Rechtssystems der Römer. σελ. 269.

§. 271.

Ὑπόληψις τοῦ ἀνθρώπου λέγεται ἡ ἀναγνώρισις ἀξίας τινὸς ἐν αὐτῷ. *Ἐὰν ἡ ὑπόληψις αὕτη ἐμφαίνηται ἐξωτερικῶς,*

προκύπτει ἡ ἔννοια τῆς *τιμῆς*, ἥτις δύναται νὰ ἦναι *ἀποθετική*, *ἠθετικὴ* καθ᾽ὅσον ἡ ἀξία τοῦ προκειμένου προσώπου ἀναγνωρίζεται διὰ παραλείψεων ἢ διὰ πράξεων. Ἡ ὑπόληψις καθ᾽ ἑαυτὴν εἶναι ἀπολύτως ἐλευθέρα καὶ οὐδέποτε δύναται νὰ γίνῃ νομίμου ἀξιώσεως ἀντικείμενον· ἀλλά, καθ᾽ ὅσον τὰ ἐξωτερικὰ τῆς ὑπολήψεως σημεῖα δύνανται ν᾽ ἀποτελέσωσι τοιοῦτον ἀντικείμενον, κατὰ τοσοῦτον δύναται νὰ ὑπάρξῃ καὶ *δικαίωμα πρὸς τιμὴν* ἢ *ὡς πρὸς τὴν τιμήν*.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Περὶ ἐξυβρίσεων ὅρα προσέτι: *Mittermaier* (Arch. des CrimR. XIII. n. 19., XIV. n. 3. καὶ neue Folge 1839 n. 1). *Zimmermann* de injuriis ex jure rom. Berol. 1835. *Starkie* treatise of the law of slande and lib el. Lond. 1830. 2. Vol. *Chassan* traité des délits et contraventions de la parole et de l'écriture. Paris 1837—1839. I—III. Vol. *Welcker* Staatslexikon Bd. VIII. σελ. 310. 351.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Εἰς τὴν περὶ τῶν ἐξυβρίσεων προκειμένην πραγματείαν παρατηροῦμεν πρὸ πάντων, ὅτι ὁ Φάϋερβαχ δὲν ἠκολούθησε τὰς πηγὰς τοῦ κοινοῦ δικαίου, ἀλλ᾽ ἔθεσεν ἰδίας ἀρχάς, στηριζόμενος εἰς γενικὰς φιλοσοφικὰς λεγομένας ἰδέας· Ὅρα ὅμως κατωτέρω §. 275 σημ. α. Ἀλλὰ κατὰ τὰς πηγὰς τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου, ἡ λέξις injuria εἶχε διττὴν σημασίαν, καθ᾽ ὅσον ἡ existimatio, ὡς παραβίασις τῆς ὁποίας ἐθεωρεῖτο ἡ injuria ἐλαμβάνετο ὑπὸ θατέραν τῶν ἑξῆς ἐννοιῶν. Existimatio σημαίνει δηλονότι ἤτοι 1) τὴν προσωπικὴν ἢ νομικὴν ἱκανότητα τοῦ πολίτου (L. 5. D. de extraord. crim.), ἢ 2) τὸ κατὰ τὴν νεωτέραν ὀνομασίαν, δικαίωμα πρὸς τιμήν. L. 1. §. 6

D. de injur. L. 18. §. 2. D. de testam. tutel. Ἑπομένως καὶ ἡ λέξις injuria λαμβάνεται πολλάκις εἰς πολλὰ ἐκτεταμένην ἔννοιαν ἀντὶ προσβολῆς δικαιώματος ὁσάκις δὲν ὑπάρχει ἄλλη ἀγωγή, ὅθεν ὑπῆρχε καὶ actio injuriarum ex clausula generali, L. 15. §. 26 D. de injur.. ἐνῷ κατ' ἄλλα τινα χωρία τοῦ ῥωμ. δικαίου injuria σημαίνει προσβολὴν τοῦ πρὸς τιμὴν δικαιώματος. L. 15. D. de injur.Ὅρα περὶ τοῦ ῥωμ. δικαίου. *Walter* (neue. Archiv des Criminalr. IV Bd. σελ. 256. *Marezoll* über bürgerliche Fhre σελ. 6—12 *Rosshirt* Lehrbuch σελ. 429. *Neustetel* über d. Büchernachdruck σελ. 29. *Wächter* Lehrbuch II. σελ. 74. *Heffter* Lehrbuch σελ. 320. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν περὶ ἐξυβρίσεων ἐν γένει διδασκαλίαν ὅρα προσέτι: *Groja* dell ingiuria e del danno Milano 1822. Tom. 2. *Mittermaier* (neues Archiv. des CrimR. XIII nr. 19. XIV. nr. 3). Περὶ τῆς ἐπὶ τοῦ προκειμένου θεωρίας τῆς δωδεκαδέλτου *Walter* (Archiv IV. σελ. 286). *Dirksen* Versuche der Kritik der XII Tafeln. σελ. 507. *Rosshirt* Gesch. II σελ. 231. Αἱ εἰς τὴν δωδεκάδελτον ἐμπεριεχόμεναι διατάξεις ἀνάγονται μόνον εἰς τὰς ἔργῳ ἐξυβρίσεις. Ὅρα περὶ τοῦ occentare *Walter* (Archiv IV. σελ. 298). Μεγάλην ἐπιῤῥοὴν εἶχεν εἰς τὴν μόρφωσιν τῆς περὶ ἐξυβρίσεων διδασκαλίας ἡ Lex. Cornelia de injuriis. L. 5. D. de injur. *Ziegler* obs. jur. crim. I. Lips. 1838. p. 5. καὶ περὶ τῆς L. 7 § 1. D. de injur: *Ziegler* pag. 21.

Σημ. 3 *τοῦ ἐκδ*. Περὶ τοῦ ζητήματος, ἐὰν ἡ Lex Cornelia εἰσήγαγεν ἐπί τινων ἐξυβρίσεων judicium privatum ἢ publicum. ὅρα *Weber* über Injurien und Schmähschriften II. σελ. 78. *Vockestaert* de L. Cornelia Sulla legislatore p. 144. *Walter* (Archiv des Criminalr IV.

σελ. 307). *Birnbaum*, (Archiv IX. σελ. 400 XIV. σελ. 500. 540). *Zachariae* Lucius C. Sylla. 2te Abth. σελ. 137. *Rosshirt* Gesch II. σελ. 247. 252. Περὶ τοῦ ὅτι αἱ injuriæ ἐδικάζοντο ὑπὸ τῶν recuperatores· *Gellius* Noct XX. §. 12. *Sell* die Recuperatio der Römer σελ. 418.

Σημ. 4. τοῦ ἐκδ. Περὶ τῶν ὡς πρὸς τὰς προσβολὰς τῆς τιμῆς ἰδεῶν τοῦ γερμανικοῦ δικαίου· *Heumann* opusc. p. 234. *Dreyer* vermischte Abhandlungen. I. Bd. nr. I. Jarke in *Hitzig's* Zeitschrift Heft. 35. σελ. 4. Εἰς τὰς πηγὰς τοῦ γερμαν. δικαίου ἀπαντᾶται ἡ λέξις Unzucht, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ὡς εἰς τὸ ῥωμ. δίκαιον ἡ λέξις injuria εἰς εὐρυτέραν ἔννοιαν. Καὶ εἰς τὰς ἀρχαίας τοῦ δικαίου πηγὰς ἀναφέρονταί τινες ἐκφράσεις, ἀπαγορευόμεναι ὡς βαρεῖαι ἐξυβρίσεις ἐπὶ ποινῇ *Grim* Alterthümer σελ. 643. Ἐν τῷ νόμῳ τοῦ *Ruprecht* (ἐκδ. *Mauer* σελ. 360). ἀναφέρονται εἰς τὸ κεφ. 108 αἱ ὑβριστικαὶ ἐκφράσεις, ἕνεκα τῶν ὁποίων ὀφείλει τις δίκην ἐνώπιον τοῦ δικαστοῦ, οὐχὶ δὲ ἐνώπιον τοῦ κατηγόρου. Ἡ ἐπὶ ἐξυβρίσεων μεγαλητέρα αὐστηρότης ἐγχωρίων τινῶν δικαίων συνδέεται μὲ τὰς περὶ προστασίας τῆς εἰρήνης ἰδέας. Εἰς τυρολικήν τινα ἡγεμονείαν ἴσχυε (*Rapp* Zeitschr. für Tyrol V. σελ. 61. ἐν τῇ σημ.) τοσοῦτον αὐστηρὸν δίκαιον περὶ ἐξυβρίσεων, ὥστε ἐτιμωροῦντο ἐγκληματικῶς πράξεις τὰς ὁποίας σήμερον θεωροῦμεν ὡς πταίσματα.

Σημ. 2 τοῦ ἐκδ. Περὶ τῶν ἰδεῶν τῶν ἰταλῶν πρακτικῶν νομικῶν τοῦ μέσου αἰῶνος, οἵτινες παραδέχονται (συμφώνως μὲ τὸ γερμανικὸν ἔθιμον δίκαιον καὶ μὲ τὴν περὶ τούτου ἄδειαν τοῦ ῥωμ. δικαίου) τὴν γνώμην, ὅτι δύναται νὰ ἐπιβληθῇ ἕνεκεν ἐξυβρίσεως καὶ ποινὴ ἐγκληματική, ὅτε συγχρόνως ἐλαμβάνετο καὶ τὸ κατὰ πόλεις ἀστυνομικὸν δίκαιον

ὑπ' ὄψιν, ὅρα *Bonifacius* tract. super malef. εἰς τὸ τέλ τῆς ἐκδ. τοῦ *Angelus Arretin.* Venet. 1607 p. 188. *Clarus* sent. V. § injuria. *Rosshirt* Gesch II. σελ. 259.

Σημ. 6 τοῦ ἐκδ. Μέχρι τίνος βαθμοῦ εἶναι τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον ἐπιδεκτικὸν ἐφαρμογῆς ἐπὶ ἐξυβρίσεων, ὅρα· *Rosshirt* Lehrb. σελ. 432. *Martin* Lehrbuch σελ. 402. Jarke (*Hitzig's* Zeitsehrift Heft 34. σελ. 259). *Mittermaier* (Archiv XIII. σελ. 505).*Heffter* Lehrb. σελ.320(2. ἐκδ. σελ.249.) *Heffter* (Arch. des Criminalr neue Folge 1839. σελ. 237). *Rosshirt* II. σελ. 260.Ὅτι αἱ περὶ τιμῆς ἰδέαι εἶναι πάντη διάφοροι τῶν ῥωμαϊκῶν ἰδεῶν περὶ existimatio, ὁμολογεῖ καὶ ὁ *Heffter*(Archiv l. c. σελ. 245).

Σημ. 7 τοῦ ἐκδ. Ἐὰν ἀντιπαραβάλωμεν τὰς περὶ ἐξυβρίσεως διατάξεις τῶν νεωτέρων νομοθεσιῶν, παρατηροῦμεν μεγάλην διαφορὰν ἰδεῶν. Κατὰ τὸν αὐστριακὸν ποιν. νόμον διακρίνεται ἡ συκοφαντία (ἄρθρ. 188) ἀπὸ τῶν προσβολῶν τῆς τιμῆς (αἵτινες θεωροῦνται μόνον ὡς βαρέα πταίσματα, μέρος Β'. τοῦ νόμου, ἄρθρ. 234). Ἔνοχος συκοφαντίας εἶναι, κατὰ τὸ ἄρθρ. 188, ὅστις καταμηνύει τινὰ εἰς τὴν ἀρχὴν ἐπὶ πλαστῷ ἀδικήματι, ἢ ἐνοχοποιεῖ αὐτὸν οὕτως, ὥστε ἠδύνατο ὡς ἐκ τούτου νὰ λάβῃ ἡ ἀρχὴ ἀφορμὴν εἰς ἀνάκρισιν ἢ τοὐλάχιστον εἰς ἐξετάσεις κατὰ τοῦ ἐνοχοποιουμένου· τιμωρεῖται δὲ μὲ κάθειρξιν 1—5 ἐτῶν καὶ εἰς ἐπιβαρυντικὰς περιστάσεις (τρεῖς τὸν ἀριθμὸν) μέχρι 10 ἐτῶν. Προσβολὴ τῆς τιμῆς ὑπάρχει, κατὰ τὸ ἄρθρον 234, 1) ἐὰν προσβάλληται τὸ καλὸν ὄνομα τινὸς δι' ἀνυποστάτου αἰτιάσεως, μὴ ἀποτελούσης συκοφαντίαν (ποινὴ 1—8 μηνῶν καί, ἐὰν προκύψῃ βλάβη, αὐστηρὰ κράτησις)· 2) ἐὰν ἐκφέρηται κατά τινος αἰτίασις συνωδευμένη μὲ ἐπιπλάστους πιθανὰς περιστάσεις (βαρὺ πταῖσμα)· 3) ἐὰν ἐκτὸς τῆς εἰρη-

μένης περιπτώσεως προσάπτηται εἴς τινα πλαστὰς πρᾶξις, ἥτις, ἐὰν ἦτο ἀληθής, ἤθελεν ἐλαττώσει τὴν ἀστυκὴν ὑπόληψιν αὐτοῦ καὶ ἠδύνατο ἑπομένως νὰ ἔχῃ ἐπιβλαβῆ ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν πρόοδόν του, εἰς τὰ ἔργα τοῦ ἐπαγγέλματός του καὶ εἰς τὴν πρόσοδόν του· 4) ἐὰν ἐκτίθηταί τις εἰς τὸν κατάγελων τοῦ κοινοῦ δι' ὑβριστικῶν ἐγγράφων ἢ δι' εἰκονικῶν παραστάσεων. Περὶ τοῦ ἐσφαλμένου τῶν διατάξεων τούτων ὅρα *Mittermaier* (Arch. des Criminalr. XIII. σελ. 514—517). Ὡς πρὸς τὴν πρωσσικὴν νομοθεσίαν πρέπει νὰ διακρίνωμεν· 1) τὸ πρωσσικὸν ἐγχώριον δίκαιον (Landrecht § 538. 666)· 2) τὴν ἐγκύκλιον τῆς 30 Δεκ. 1798 (*Mannkopf* Strafrecht. σελ. 289.)· 3) τὸ διάταγμα τῆς 28 Αὐγ. 1843 (*Mannkopf* σελ. 308.). Κατὰ τὸ ἐγχ. δίκαιον, § 538, εἶναι ἔνοχος ἐξυβρίσεως, ὅστις διὰ περιφρονητικῶν κινημάτων, λέξεων, ἢ πράξεων προσπαθεῖ νὰ προσβάλῃ, ἢ νὰ ἐξυβρίσῃ τινὰ παρανόμως. Κατὰ τὸν § 539, ὅστις δὲν ἔχει σκοπὸν νὰ προσβάλῃ διὰ περιφρονήσεως ἢ νὰ ἐξυβρίσῃ τὸν ἄλλον, δὲν εἶναι ἔνοχος ἐξυβρίσεως, ἀλλὰ κατὰ τὸν § 540, εἶναι ἔνοχος, ἐὰν ὁ τοιοῦτος αὐτοῦ σκοπὸς εἶναι καταφανής, μολονότι ἡ πρᾶξις αὐτοῦ ἢ ἡ ἔκφρασις δὲν εἶναι καθ' ἑαυτὰς ὑβριστικαί. Περὶ τοῦ ἐσφαλμένου τῶν διατάξεων τούτων ὅρα *Jarke* (*Hitzig* Zeitschr Heft. 35. σελ. 49). *zum Bach* Ansichten über Gegenstände σελ. 271. *Mittermaier* (Arch. XIII. σελ. 508). Κατὰ τὸ ἐγχώριον δίκαιον συγχωρεῖται μόνον δημοσία ποινὴ ἐπὶ ἐξυβρίσεων. Διὰ τοῦ διατάγματος τῆς 1 Φεβρ. 1811 (*Mannkopf* σελ. 289.) κατηργήθη ἡ ἰδιωτικὴ ἱκανοποίησις ἡ γενομένη δι' αἰτήσεως συγγνώμης, διὰ προφορικῆς ἐξηγήσεως, δι' ἐπιπλήξεως. Διὰ τῆς ἐγκυκλίου τῆς 30 Δεκ. 1798 (*Mannkopf* σελ. 289.) ἐτροπολογήθη ὡς πρὸς τὰς ποινὰς τὸ ἐγχώριον δίκαιον. Κατὰ τὴν ἐγκύκλιον ταύτην πρέπει πρὸ πάντων νὰ ἐξετάζηται εἰς ποίαν τάξιν ἀ-

νήκουσιν ὁ ἐξυβρίσας καὶ ὁ ἐξυβρισθεὶς (τουτέστιν ἐὰν ἀνήκωσιν εἰς τὴν τάξιν τῶν χωρικῶν, ἢ εἰς κατωτέραν ἢ ἀνωτέραν τάξιν τῶν πολιτῶν, εἰς τὴν τάξιν τῆς εὐγενείας, τῶν ἀξιωματικῶν κτλ.). Ὅσῳ ἀνώτερος ὡς πρὸς τὸν ἐξυβρίσαντα εἶναι ὁ ἐξυβρισθεὶς, τόσῳ αὐξάνει ἡ ποινή. Εἰς μικρὰς ἐξυβρίσεις μεταξὺ ἀνθρώπων ἴσων τάξεων ἐπιβάλλεται φυλάκισις 2—6 ὡρῶν ἢ καὶ μόνον χρηματικὴ ποινή. Ἐὰν ὁ ἐξυβρίσας ἀνήκῃ εἰς τάξιν ἀνωτέραν τῆς τοῦ ἐξυβρισθέντος, ἐπιβάλλεται (κατ' ἰδίαν αὐτοῦ ἐκλογὴν), χρηματικὴ ποινὴ ἢ φυλάκισις· ἐὰν δὲ ὁ ὑβρισθεὶς ἀνήκῃ εἰς ἀνωτέραν τάξιν, φυλάκισις 14 ἡμερῶν ἕως 4 ἑβδομάδων. (Περὶ τῆς ποινικῆς διαδικασίας ὅρα *Temme* Handb. des preuss. Strafr. σελ. 143.) Διὰ τοῦ διατάγματος τῆς 28 Αὐγ. 1833 (*Mannkopf* σελ. 308) μετεβλήθη οὐσιωδῶς τὸ σύστημα καὶ ἐξαίρεται πρὸ πάντων ἡ ἔποψις τῆς ποινῆς ὡς ἰδιωτικῆς· διότι ἐὰν ὁ ἐνάγων μέχρι τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἀποφάσεως ἀνακαλέσῃ ἐπὶ μὲν ἐξυβρίσεων μεταξὺ ἰδιωτῶν τὴν ἐπὶ ἐξυβρίσει ἀγωγήν του, ἐπὶ δὲ καταδιώξεως γινομένης αὐτεπαγγέλτως τὴν καταμήνυσίν του, ἢ ἐὰν οἱ διαφερόμενοι συνδιαλλαχθῶσι, παύει ἡ δικαστικὴ διαδικασία· ὅρα περὶ τούτου Sommer (neues Arvhiv. für preuss. Recht und Verf. I. Bd. nr. 33. σελ. 473. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν γαλλικὴν νομοθεσίαν περὶ ἐξυβρίσεων, πρέπει νὰ διακρίνωμεν· 1) τὰς διατάξεις τοῦ γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου. 2) τὰς διατάξεις τοῦ νόμου τῆς 17 Μαΐου 1819 sur la repression des crimes et délits commis par la voie de la presse (*Chassan* traité III. p. 390). 3) τὰς διατάξεις τοῦ νόμου τῆς 8 Ὀκτ. 1830, περὶ ἐφαρμογῆς τοῦ συστήματος τῶν ἐνόρκων εἰς τὰ ἀδικήματα τοῦ τύπου. (*Chassan* III. p. 468). 4) τὰς διατάξεις τοῦ νόμου τῆς 9 Σεπτ. 1835 περὶ τῶν διὰ τοῦ τύπου πραττομένων ἀδικημάτων. Ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος διακρίνει τὰς ἐξυβρί-

σεις εἰς πλημμελήματα καὶ εἰς πταίσματα. Ἔνοχος συκοφαντίας εἶναι, κατὰ τὸ ἄρθ. 367, ὅστις εἰς δημοσίους τόπους ἢ συναθροίσεις, ἢ εἰς δημόσια ἔγγραφα ἔντυπα ἢ μὴ, ἢ εἰς συγγράμματα δημοσίᾳ ἐκτεθειμένα προσάπτει εἰς ἄλλον γεγονότα, τὰ ὁποῖα, ἐὰν ἦσαν ἀληθῆ, ἤθελον ἐκθέσει τὸν ἐνοχοποιούμενον εἰς ἀνάκρισιν ἐπὶ κακουργήματι ἢ ἐπὶ πλημμελήμματι, ἢ εἰς τὸ μῖσος ἢ εἰς τὴν περιφρόνησιν τῶν συμπολιτῶν του· κατὰ δὲ τὸ ἄρθ. 371 ἐπιβάλλεται, ἀναλόγως τοῦ εἴδους τῆς αἰτιάσεως, φυλάκισις 2—5 ἐτῶν καὶ χρηματικὴ ποινή. Κατὰ τὸ ἄρθ. 375, ἐπιβάλλεται μόνον χρηματικὴ ποινὴ 16—560 φράγκων, ἐὰν διὰ τῆς ἐξυβρίσεως, δημοσίᾳ γενομένης, προσάπτηται οὐχὶ ὡρισμένον γεγονὸς, ἀλλὰ un vice determiné. Πᾶσα ἄλλη ἐξύβρισις εἶναι, κατὰ τὸ ἄρθ. 376, ἁπλοῦν πταῖσμα. Διὰ τοῦ νόμου τῆς 17 Μαΐου 1819, πολλαὶ τῶν διατάξεων τούτων μετεβλήθησαν ἢ συνεπληρώθησαν. *Chassan* III. σελ. 394. Περὶ ἐξυβρίσεων κατὰ τὸ γαλλικὸν δίκαιον ὅρα· *Carnot* Comment II. p. 172. Rauter traité vol I. p. 569. vol. II. p. 100. *Parant* lois de la presse en 1831. Paris 1834. ἰδίως δὲ *Chassan* traité des délits et contraventions de la parole de l'écriture de la presse. Paris 1837—39 III. vol. Περὶ τῶν σφαλμάτων τῆς γαλλικῆς θεωρίας ὅρα *Mittermaier* (Archiv des Criminalr XIII. σελ. 514). καὶ *Haus* observ. sur le projet de révision Vol. III. p. 38. ὅπου ἐμπεριέχονται οὐσιώδεις προτάσεις πρὸς βελτίωσιν. Ὁ βαυαρικὸς νόμος ἰδίως διακρίνει μόνον τὴν συκοφαντίαν (ἄρθρ. 284). Ὅστις ἐν γνώσει καὶ ἐπιπλάστως προσάπτει εἰς ἄλλον πρᾶξιν, τὴν ὁποίαν ὁ βαυαρικὸς νόμος θεωρεῖ ὡς κακούργημα ἢ πλημμέλημα, εἶναι ἔνοχος συκοφαντίας καὶ τιμωρεῖται ἄρθρ. 286), κατὰ λόγον τοῦ μεγέθους τοῦ προσαφθέντος ἀδικήματος, μὲ ἁπλὴν εἱρκτὴν 1—3 ἐτῶν, εἰς δὲ ἐλαφροτέρας περιπτώσεις (ἄρθρ. 391) μὲ φυλάκισιν 1 μηνὸς ἕως

1 ἔτους. Περὶ τῶν κυρίως λεγομένων ἐξυβρίσεων σιωπᾷ ὁ ποινικὸς νόμος· κρίνονται δὲ αὗται κατὰ τὸν πολιτικὸν νόμον. Περὶ τῶν σφαλμάτων τοῦ βαυαρικοῦ συστήματος ὅρα *Millermaier* (Archiv. XIII. σελ. 517). Εἰς τὰ νεώτερα βαυαρικὰ νομοσχέδια τοῦ 1827. ἄρθρ. 241, καὶ τοῦ 1831, ἄρθρ. 275, συνεπληρώθη τὸ ἐπὶ τῶν ἐξυβρίσεων κενὸν τοῦ βαυαρικοῦ νόμου· ὅρα Archiv αὐτόθι σελ. 522. Ὁ ὀλδεμβουργικὸς νόμος περιέχει διαφόρους διατάξεις περὶ ἐξυβρίσεων. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 407, εἶναι ἔνοχος ἐξυβρίσεως ὅστις δι' ἐξωτερικῶν πράξεων ἢ διὰ παραλείψεως προσβάλλει ἐκ προθέσεως τὴν ἀστυκὴν τιμὴν ἄλλου, καὶ καθ' ὅσον ἡ πρᾶξις αὕτη δὲν ἀποτελεῖ συκοφαντίαν, αἰκίαν κτλ. Τὰ ἄρθρα 408. 409. διακρίνουσιν ἐλαφρὰς ἐξυβρίσεις (τιμωρουμένας μὲ ἐπίπληξιν, χρηματικὴν ποινὴν μέχρι 10 ταλήρων ἢ φυλάκισιν τὸ πολὺ 10 ἡμερῶν) καὶ βαρείας (τιμωρουμένας μὲ χρηματικὴν ποινὴν 30 μέχρι 300 ταλήρων, ἢ μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ 3 μηνῶν). Ὁ βαδικὸς νόμος τῆς 28 Δεκ. 1831 διακρίνει συκοφαντίαν καὶ ἐξύβρισιν. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 1. ἔνοχος συκοφαντίας εἶναι ὅστις ἐν γνώσει και ψευδῶς ἀναφέρει περὶ τοῦ ἄλλου ῥητὸν γεγονὸς, τὸ ὁποῖον δύναται ν' ἀποτελέσῃ ἀδίκημα ἀπειλούμενον ὑπὸ τοῦ νόμου μὲ ποινὴν ἢ νὰ ἐκθέσῃ τὸν ἐνοχοποιούμενον εἰς τὴν περιφρόνησιν τοῦ κοινοῦ. ἀναφέρει δὲ τοῦτο δημοσίᾳ, ἢ ἐνώπιον τῆς ἀρχῆς, ἢ ἐνώπιον ἀνθρώπων ἐχόντων ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν τύχην τοῦ ἄλλου, ἢ ὑπὸ περιστάσεις, ἐξ ὧν ἐξάγεται ὁ πρὸς ἐξύβρισιν σκοπός· τιμωρεῖται δὲ μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ 2 ἐτῶν. Ἐὰν ὅμως τὸ προσαφθὲν εἰς τὸν ἄλλον γεγονὸς δὲν εἶναι τοιοῦτον, ὥστε νὰ ἐπιφέρῃ ἐὰν ἦτο ἀληθὲς, ποινὴν βαρείας εἱρκτῆς, ἢ ποινὴν ἐπανορθωτικὴν, ἐπιβάλλεται φυλάκις τὸ πολὺ 3 μηνῶν· Κατὰ τὸ ἄρθρ. 3, πᾶσα ἄλλη ἔκφρασις ἢ πρᾶξις, δι' ἧς προσβάλλει τις ἐκ προθέσεως τὸ πρὸς τιμὴν δικαίωμα τοῦ ἄλλου τιμωρεῖται

μὲ ἐπίπληξιν, ἢ μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ 4 μηνῶν. Περὶ τῶν σφαλμάτων τοῦ νόμου τούτου ὅρα *Mittermaier* (Archiv XIII. σελ. 534). Annalen der badischen Gerichtshöfe 1834.nr. 48. 49. *v Kettenacker* im Archiv für badische Rech tspflege IV. σελ. 584. *βρουνσβικός τις νόμος* τῆς 23 Φεβρ. 1837 καταργεῖ πᾶσαν ἐπὶ ἐξυβρίσει πολιτικῆς διαδικασίαν ὡς καὶ τὴν συγγνώμης αἴτησιν καὶ τὴν διὰ προφορικῆς ἐξηγήσεως ἱκανοποίησιν τῆς τιμῆς· ἀπαιτεῖται δὲ ἀνακριτικὴ διαδικασία κατ' αἴτησιν τοῦ ἐξυβρισθέντος. Κατὰ τὸν σαξωνικὸν νόμον, § 194, ἔνοχος συκοφαντίας εἶναι ὅστις διὰ κακολογιῶν ἢ διὰ κρυφίας προφορικῆς ἢ ἐγγράφου διαδόσεως ἢ κατ' ἄλλον τρόπον ἀποδίδει εἰς ἄλλον ἀδίκημα ἢ ἄλλην πρᾶξιν ἐξουθενοῦσαν αὐτὸν ἐνώπιον τῶν συμπολιτῶν του· τιμωρεῖται δὲ μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ 6 μηνῶν ἢ μὲ χρηματικὴν ποινὴν καὶ ἐὰν προσάπτηται διὰ τῆς συκοφαντίας ἀδίκημα καθ' ὃ ἐπίκειται τοὐλάχιστον ἁπλῆ εἱρκτή, μὲ ἁπλῆν εἱρκτὴν τὸ πολὺ 2 ἐτῶν. Ἔνοχος ἐξυβρίσεως εἶναι κατα τὸ ἄρθρ. 198, ὅστις πράττει ἢ λέγει κατὰ τοῦ ἄλλου τοιαῦτα τὰ ὁποῖα καθ' ἑαυτὰ ἢ κατὰ τὴν κοινὴν γνώμην ἐμφαίνουσι περιφρόνησιν ἢ περιέχουσιν ἐξύβρισιν, ἢ ὅστις διαδίδει ἐπίτηδες ψευδεῖς φήμας περὶ τῶν προσωπικῶν σχέσεων ἄλλου· τιμωρεῖται δὲ μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ 3 μηνῶν ἢ μὲ χρηματικὴν ποινήν· καὶ ἐὰν ἐγένοντο βιαιοπραγίαι μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ 2 ἐτῶν. Κατὰ τὸν βυρτεμβεργικὸν νόμον, ἄρθρ. 283. ἔνοχος ἐξυβρίσεως εἶναι ὅστις διὰ λόγου ἐγγράφου, σημείου, συμβολικῆς παραστάσεως ἢ βιαιοπραγίας, δεικνύει ἀδίκως περιφρόνησιν πρὸς ἄλλον, τὸν ἐξουθενεῖ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον δημοσίᾳ διὰ χλευασμοῦ. ἢ ἀποδίδει εἰς αὐτὸν ἰδιότητα ἢ φρονήματα περιφρονητικά· τιμωρεῖται δὲ μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ 1 μηνὸς ἢ μὲ χρηματικὴν ποινὴν τὸ πολὺ 25 φιορινίων(ἄρθρ. 285.) καὶ εἰς ἐπιβαρυντικάς τινας περιστάσεις (ἀναφερομένας ἐν τῷ ἄρθῳ 284.) μὲ

φυλάκισιν τὸ πολὺ 1 ἔτους, καὶ εἰς βαρυτέρας ἔτι περιπτώσεις μὲ εἱρκτὴν τὸ πολὺ 2 ἐτῶν. Συκοφαντίας ἔνοχος εἶναι, κατὰ τὸ ἄρθρ. 286, ὅστις προσάπτει ψευδῶς εἰς ἄλλον πράξεις, κατὰ τὸν βυρτεμβεργικὸν νόμον ἀξιοποίνους ἢ δυναμένας νὰ τὸν ἐκθέσωσιν εἰς τὴν περιφρόνησιν τοῦ κοινοῦ· τιμωρεῖται δὲ μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ 6 μηνῶν καὶ εἰς ἐπιβαρυντικὰς περιστάσεις μὲ αὐστηροτέραν φυλάκισιν· ἐὰν δὲ εἶχε σκοπὸν νὰ ὑποβάλῃ ἀθῶον εἰς ἀνάκρισιν, μὲ ἁπλῆν εἱρκτὴν μέχρι 3 ἐτῶν.—Τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον πραγματεύεται ἐν μὲν τῷ § 259 περὶ ψευδοῦς αἰτιάσεως, ἐν δὲ τῷ §. 261 περὶ συκοφαντίας, τῆς ὁποίας ἔνοχος εἶναι, ὅστις ἐν γνώσει προσάπτει ψευδῶς εἰς ἄλλον ῥητὰς κακοήθεις ἢ εγκληματικὰς πράξεις, αἵτινες, ἐὰν ἦσαν ἀληθεῖς, ἤθελον ἐκθέσει τὸν ἐνοχοποιούμενον εἰς τὴν περιφρόνησιν τοῦ κοινοῦ. Ἐξυβρίσεως ἔνοχος εἶναι κατὰ τὸν § 263, ὅστις λέγει ἢ πράττει κατὰ τοῦ ἄλλου τοιαῦτα, τὰ ὁποῖα κατὰ τὴν γνώμην τοῦ λαοῦ ἢ τῆς τάξεως εἰς ἣν ἀνήκει ὁ προσβαλλόμενος ἐμφαίνουσι περιφρόνησιν. Περὶ τοῦ βαδικοῦ νομοσχεδίου ὅρα *v Kettenacker* das Verbr.der Ehrenkränkung. Mannh. 1839. Περίεργον δοκίμιον πλήρους κωδηκοποιΐας περὶ ἐξυβρίσεων ὅρα εἰς τὸ νομοσχέδιον τοῦ Livingston (μεταφρ. εἰς Zeitschrift für ausländ. Gesetzgebung IV. σελ. 296. (καὶ εἰς τὸ ἀγγλικὸν νομοσχέδιον διὰ τὴν Ἰνδίαν (μεταφρ. εἰς Zeitschrift XII σελ. 150.

§. 272.

Α) Πᾶς τις ἔχει μόνον καθὸ *ἄνθρωπος* καὶ καθ ὃ *πολίτης* ἀξίαν τινὰ ὡς πρὸς τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ θεωρῆται ἐντελῶς *ἴσος* πρὸς ἅπαντας τοὺς ἄλλους καὶ ἥτις πρέπει νἀναγνωρίζηται παρὰ πάντων, ἐνόσῳ δὲν καταβιβάζει αὐτὸς ἑαυτὸν δι' ἐλευθέρων πράξεών του ἀπὸ τῆς τοιαύτης τοῦ

ἀνθρώπου ἢ τοῦ πολίτου ἀξίας. Αὕτη δὲ εἶναι ἡ *κοινὴ τιμή*, στηριζομένη εἰς τὸ πρὸς ὕπαρξιν ἠθικῆς καὶ νομίμου τάξεως ἀπαραίτητον ἀξίωμα· quilibet praesumitur bonus et justus, donec probetur contrarium (πᾶς τις τεκμαίρεται ἀγαθὸς καὶ δίκαιος μέχρις ἀποδείξεως τοῦ ἐναντίου). Ἡ τοιαύτη τιμὴ ἀποτελεῖ τὸν δεσμὸν πάσης ἀνθρωπίνης συγκοινωνίας καὶ τὴν πηγὴν, ἀφ' ἧς ἐκπηγάζει ὁ σεβασμὸς ὅλων τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ πολίτου. Τὸ πρὸς τὴν τοιαύτην *κοινὴν τιμὴν* δικαίωμα ἀπαιτεῖ *τὴν ἀναγνώρισιν ἴσης ἀνθρωπίνης καὶ ἀστυκῆς ἀξίας διὰ παραλείψεως πάσης πράξεως, ἐμπεριεχούσης ὡς πρός τινα τὴν δήλωσιν, ὅτι δὲν εἶναι ἄξιος ὑπολήψεως ὡς ἄνθρωπος ἢ ὡς πολίτης.*

§ 273.

B) Ἡ ὑπόληψις, ἡ ἀποτελοῦσα τὴν βάσιν τῆς κοινῆς τιμῆς, ἐξαρτᾶται ἀπὸ τοῦ *καλοῦ ὀνόματος*, ἤτοι *τῆς πεποιθήσεως τοῦ κοινοῦ, ὅτι δὲν κατέστη τις δι' οἱασδήποτε πράξεως ἀνάξιος τῆς κοινῆς ὑπολήψεως.* Μετὰ τοῦ δικαιώματος πρὸς τὴν κοινὴν τιμὴν συνυπάρχει λοιπὸν καὶ τὸ *πρὸς τὸ καλὸν ὄνομα δικαίωμα*, ἐμπεριέχον τὴν ἀξίωσιν, *ὅτι δὲν πρέπει κανεὶς νὰ πείθῃ ψευδῶς τὴν γνώμην τῶν ἄλλων περὶ τοῦ ὅτι κατέστη τις ἀνάξιος τῆς κοινῆς τιμῆς.*

Σημ. Ἄλλως ὁρίζουσι τὴν ἔννοιαν τοῦ καλοῦ ὀνόματος καὶ τῆς κοινῆς τιμῆς ὁ Grolman καὶ ἄλλοι τινὲς συγγραφεῖς μετὰ τῶν ὁποίων δὲν δύναμαι νὰ ὁμοφωνήσω. Τὴν διαφορὰν τῆς προκειμένης θεωρίας ἀπὸ τῶν θεωριῶν ἄλλων συγγραφέων θέλει ἕκαστος διακρίνει ἀφ' ἑαυτοῦ.

§. 274.

Γ) Καθ' ὅσον δύναται δι' ἐλευθέρων πράξεων ὁ ἀνθρω-

πος ν' ἀναδείξῃ ἰδιαιτέρας ἰδιότητας, αἵτινες, ὡς πλεονεκτήματα, διακρίνουσιν αὐτὸν *ὑπεράνω τῶν ἄλλων*, κατὰ τοσοῦτον δύναται πᾶς *ν' ἀποκτήσῃ ἰδιάζουσαν διακεκριμένην τιμήν*. Ἀλλὰ ἡ τιμὴ αὕτη, ἐνόσῳ διαδηλοῦται διὰ μόνων τῶν πράξεων τοῦ τιμωμένου, δὲν εἶναι δικαιώματος, ἀλλὰ μόνον τῆς κοινῆς γνώμης ἀντικείμενον καὶ δύναται ν' ἀποκτηθῇ μόνον παρὰ ταύτῃ, οὐχὶ δὲ καὶ νὰ ἐκβιασθῇ (α). Ἐπειδὴ ὅμως οἱ ὑπήκοοι ὀφείλουσι ν' ἀναγνωρίζωσι διὰ τῶν *πράξεών* των ὡς ἰδίαν ἑαυτῶν πᾶσαν τῆς πολιτείας δημοσίαν ἀπόφασιν, διὰ τοῦτο μεταβάλλεται εἰς ἐκβιαστέου δικαιώματος ἀντικείμενον ἡ διακεκριμένη τιμή, ἅμα ἡ ἁπλῆ ἀξία *κατασταθῇ ἀξία ἀστυκή, ἅμα δηλονότι ἡ πολιτεία ἐκφράσῃ διὰ δημοσίας ἀποφάσεώς της τὴν διακεκριμένην ἀνθρώπου τινὸς ἀξίαν ὡς γενικῆς ἀναγνωρίσεως ἀντικείμενον*. Τοιαύτην ἀπόφασιν ἐκφράζει 1) ὁ εἰς δημοσίαν ὑπηρεσίαν διορισμός, 2) ἡ ἀπονομὴ τάξεως πεπροικισμένης μὲ ἰδιάζοντα ἐπίτιμα δικαιώματα, 3) ἡ ἁπλῆ ἀπονομὴ τῶν σημείων τῆς ἀξίας (τίτλων). Ἐντεῦθεν προκύπτει τὸ δικαίωμα πρὸς *ἰδιάζουσαν ἀστυκὴν πολιτικὴν τιμὴν* (τὴν ὡς ἐκ τῆς τάξεως τιμήν, Standesehre), τὴν ὁποίαν ἀπονέμει ἄλλη τάξις ὑπηκόων, ἔχουσα καὶ αὐτὴ πάλιν κατὰ τὴν διάφορον βαθμολογίαν τῆς διακεκριμένης τιμῆς ἰδίους βαθμούς.

(α) Ἡ μὴ νομικὴ ἰδιάζουσα τιμὴ πρέπει νὰ ἦναι ὁ τίτλος πρὸς ἀπόκτησιν τῆς νομικῆς (ἀστυκῆς) ἰδιαζούσης τιμῆς καὶ ἑπομένως δι' αὐτὸ τοῦτο νὰ ἦναι ἀπολύτως ἐλευθέρα.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Περὶ τῶν νεωτέρων *φιλοσοφικῶν* ἐρευνῶν τῶν ἀφορωσῶν τὸ πρὸς τὴν τιμὴν δικαίωμα (ἔνθα παρατηρητέον ὅτι ἕνεκα τῆς μεγάλης διαφορᾶς τῶν γνω-

μῶν περὶ τοῦ δικαιώματος τούτου δὲν εἶναι κατάλληλος ἡ θεωρία ὅτι ἐξύβρισις εἶναι ἡ προσβολὴ τοῦ πρὸς τὴν τιμὴν δικαιώματος, π. χ. κατὰ τὸν βαδικὸν νόμον τῆς 28 Δεκεμβρ. 1831)καὶ περὶ ἐξυβρίσεων, ὅρα *Millermaier*(neue Archiv. XIII. σελ. 507—39). *Zum Bach* über Hauptgegenstäde des Strafr. σελ. 271. *Zachariae* Vierzig. Bücher vom Staate σελ. 100. *v. Rotteck* Lehrbuch des Vernunftrechts I. σελ 132. *Droste Hülshoff* Lehrbuch des Naturrechts §. 72. *Birnbaum* (Archiv neue Folge I. σελ. 183). *Millermaier* (neues Archiv. XIV. σελ. 66.) *v.Jagemann* (Archiv des Criminalr. 1838. nr. 9. 15). *Abegg* Lehrb. § 287. *Welcker* Staatslexikon VII. σελ. 313—345.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Περὶ τοῦ ἀληθοῦς λόγου τοῦ ἀξιοποίνου τῆς ἐξυβρίσεως· *Jarke (Hitzig*'s Zeitschrift 34. Heft σελ. 267). *Millermaier* (neues Archiv XIV. σελ. 78). *Gioja* dell. ingiuria Vol. 1. p. 18. Τὸ ἀλγεινὸν αἴσθημα τοῦ ἐξυβριζομένου δὲν δικαιλογεῖ ἀποχρώντως τὸ ἀξιόποινον *Zum Bach* Ansichten σελ. 268. Archiv *αὐτόθι*. Ἐπίσης δὲν εἶναι ἀποχρῶν λόγος τοῦ ἀξιοποίνου ἡ ἐνυπάρχουσα εἰς τὴν ἐξύβρισιν *προσβολὴ δικαιώματος Birnbaum* Archiv, neue Folge I. σελ. 185—8). Περὶ τῆς ἰδέας (π. χ. τοῦ ἀγγλικοῦ δικαίου), ὅτι ὁ λόγος τοῦ ἀξιοποίνου εἶναι ἡ ἐν τῇ ἐξυβρίσει περιεχομένη πρόκλησις πρὸς διατάραξιν τῆς εἰρήνης, ὅρα Zeitschrift für ausländ. Gesetzgebung XII. σελ. 157. Εἶναι δὲ ὀρθὸν, ὅτι ἡ τιμὴ δὲν πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς οἱονδήποτε ἐξωτερικὸν κτῆμα. *Rosshirt* II. σελ. 261.

Σημ. 3 *τοῦ ἐκδ.* Δυσκόλως δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἱκανὴ

νὰ παράσχῃ σταθερὰν βάσιν ὡς πρὸς τὰς ἐξυβρίσεις ἡ γνώμη τοῦ *Rosshirt* II. σελ. 264. ὅστις ἐξαρτᾷ τὰ πάντα ἀπὸ τῆς ἐπὶ τῶν ἠθῶν στηριζομένης κοινῆς γνώμης καὶ ἀπὸ τοῦ ἐντεῦθεν ἐκπηγάζοντος διὰ τοὺς καθεκάστους συμφέροντος, ἢ ἡ γνώμη τοῦ *Abegg* Lehrb. § 293. 294., κατὰ τὸν ὁποῖον ἡ οὐσία τῆς ἐξυβρίσεως συνίσταται εἰς τὴν προσβολὴν τῆς (ἀμέσου ἢ καὶ ἀστυκῆς) προσωπικότητος. Ὁ νομοθέτης πρέπει νὰ ὁρίζῃ τὴν ἔννοιαν, ἣν ἀποδίδει εἰς τὴν (ἄλλως πολλὰ ἀόριστον) ἔκφρασιν: τιμή, νὰ ἀναφέρῃ τὰ ὅρια μέχρι τῶν ὁποίων θέλει νὰ ἐκτείνῃ τὴν προστασίαν του, καὶ ποίας ἐξυβρίσεις θεωρεῖ ἑπομένως ὡς ἀδικήματα. *v. Kellenacker* das Verbrechen der Ehrenkränkung σελ. 4. 9. Οὐδεμία σταθερὰ βάσις προκύπτει καὶ ἐκ τῆς γνώμης τοῦ *Heffter* νέα ἔκδ. σελ. 249, ὅστις ὀνομάζει τὴν ἔκτασιν τῆς ἀστυκῆς ἀξίας. Κατὰ τὴν ἔκδοσιν νόμων περὶ ἐξυβρίσεων ἀπαιτεῖται στάθμησις πολλῶν καὶ διαφόρων λόγων. *Mittermaier*(Archiv 1839 σελ. 2)

§ 275.

Ὅστις προσβάλλει διὰ παρανόμου πράξεως ἢ παραλείψεως τὸ ὡς πρὸς τὴν τιμὴν ἢ τὸ καλὸν ὄνομα δικαίωμα ἄλλου εἶναι ἔνοχος *προσβολῆς τῆς τιμῆς (ἔνοχος ἐξυβρίσεως)* (α).

(α) Ἡ ῥωμαϊκὴ ἔννοια τῆς injuria (Gajus III. *§ 220*. pr. J. de inj. L. 1. pr. D. eod.) περιλαμβάνει ἐκτὸς τῶν ἁπλῶν ἐξυβρίσεων τῆς τιμῆς κατὰ τὴν σημερινὴν τῆς ἐκφράσεως ταύτης σημασίαν, καὶ ἄλλα πολλὰ ἀντικείμενα. Καθὼς τὸ damnum injuria datum περιλαμβάνει πᾶσαν διὰ προσβολῆς πράγματος παρανόμως προξενουμένην βλάβην, οὕτω περιλαμβάνει ἡ injuria πᾶσαν ἐλευθέρου ἀνθρώπου ἐξύβρισιν, πραττομένην διὰ προμελετημένης προσβολῆς ἢ διακινδυνεύσεως δικαιώματος ἀνήκοντος αὐτῷ ἐκτὸς τῆς ἐν ἐνοχῇ σχέσεως, καθόσον ἡ τοιαύτη δικαιώματος προσβολὴ δὲν περιέχει ἁπλῶς ἀφαίρεσιν ἢ βλάβην πράγματος. Ἡ injuria κατὰ τὸ

ρωμ. δίκαιον περιλαμβάνει οὐ μόνον πᾶσαν ἐκ προθέσεως ἐπαγομένην βλάβην, προσβολὴν ἢ διακινδύνευσιν ἀνθρώπου ὡς πρὸς τὴν ζωὴν αὐτοῦ τὴν ἐλευθερίαν, τὴν ἀτυχὴν ἢ τὴν ψυχικὴν ὑγείαν (L. 5. pr. 1. L. 7 § 1. L. 11. § 9. L. 12.L. 15.pr.D. de inj. Cujacius XXIV. obs. 16.) ἀλλὰ καὶ πᾶσαν ἐμπόδισιν τῆς ἐλευθέρας χρήσεως τῆν ἰδιοκτησίας ἢ τινος res communis ἢ publica (L. 2. § 9. D. ne quid in loco publ. L. 13. § 7, L. 24. D. de iuj. L. 25. D. de act emti vend.), πᾶσαν διὰ βίας εἰσβολὴν εἰς ξένην κατοικίαν, ἂν καὶ ἐπὶ σκοπῷ κλοπῆς L. 5. pr. §. 2—5. L. L. 23. D. de inj. L. 21. §. 7. D. de furtis) καὶ ἄλλα πολλὰ παραπλήσια. Συγχωρεῖται λοιπὸν νὰ περιορισθῇ ἡ τοῦ γερμανικοῦ ποινικοῦ δικαίου ἐπιστήμη, ἐὰν δὲν θέλῃ νὰ ὀνομασθῇ ἁπλῆ περὶ τῶν περιέργων πραγματεία, εἰς ἔκθεσιν ὅλων τῶν περιπτώσεων, τὰς ὁποίας ὑπάγουσιν οἱ Ῥωμαῖοι εἰς τὴν λέξιν injuria; Μετὰ τῶν εἰρημένων πρβ. Rosshirt Lehrbuch des Criminalr σελ. 428—446.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Τὸ ἀξιόποινον τῆς ἐξυβρίσεως συνίσταται μόνον εἰς τὴν τοιαύτην τῆς τιμῆς τοῦ ἄλλου προσβολὴν, δι' ἧς ἀποδίδονται αὐτῷ ψευδῶς ἀξιόποινοι ἢ κακοήθεις πράξεις, ἢ προσάπτονται αὐτῷ κακοήθεις ἰδιότητες, περιλαμβάνουσαι ἐν ἑαυταῖς τὴν ἀπόδοσιν τῶν τοιούτων πράξεων ἢ δι' ἧς ἐνεργεῖ τις κατὰ τοῦ ἄλλου τοιαύτας πράξεις ἢ ἐκφέρει τοιαύτας ἐκφράσεις, αἵτινες κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν γνώμην τοῦ λαοῦ ἢ τῆς τάξεως εἰς ἣν ἀνήκει ὁ προσβαλλόμενος, θεωροῦνται ὡς περιφρονητικαὶ ἢ ὑβριστικαί. *Mittermaier* (Arch XIV. σελ. 72). Ὅτι ὡς πρὸς τὴν ἀπὸ μέρους τῆς πολιτείας προστασίαν τῆς τιμῆς πρέπει νὰ λαμβάνηται ὑπ' ὄψιν ἡ ἀξία τὴν ὁποίαν ἔχει τις ὡς ἠθικὸς καὶ νομίμως διάγων ἄνθρωπος, ὁμολογεῖ ὁ *Chassan* traité I. p. 341. *v. Kettenacker* im Arch. für bad. *Recht* IV. σελ. 91. Δικαίως δὲν ἠθέλησαν εἰς τὰς ἐν τῇ βυρτεμβεργικῇ βουλῇ συζητήσεις (Sitzung 49. σελ· 62—65.) ν'ἀναγνωρίσωσιν ὡς ἀναγκαῖον πρὸς ὕπαρξιν τῆς ἐξυβρίσεως τὸ νὰ ἐκτεθῇ ὁ ἄλλος εἰς τὸν χλευασμὸν τοῦ κοινοῦ. Ἐὰν ἡ πολιτεία ἐκτείνῃ πλειότερον τὴν προστασίαν τῆς τιμῆς τῶν πολιτῶν, θέλει συγχύσει τὴν ἐξύβρισιν ἤτοι μὲ

τὴν βαρβαρότητα ἢ μὲ τὴν ἀπρέπειαν ἢ μὲ τὰς ἐκφράσεις, τὰς δυναμένας νὰ ἐπιφέρωσιν ἀξιώσεις πρὸς ἀποζημίωσιν, ἢ θέλει καταστραφῆ, φυλαττομένης συνεπείας, ἡ ἐλευλευθερία τῆς ἐπικρίσεως καὶ ἡ ἐλαχίστη εὐτραπελία καὶ θέλουσ. προαχθῆ μάταιαι ἢ ἀλλαζονικαὶ ἀξιώσεις. *Weber* von de Injurien II. σελ. 221. *Haus* observ. I. I. σελ. 48. Ἡ injuria δύναται προσέτι νὰ συνίσταται εἰς τοιοῦτον τρόπον τοῦ φέρεσθαι, ὁποῖον μεταχειρίζεταί τις πρὸς ἀνθρώπους τοὺς ὁποίους δὲν κρίνει ἀξίους σεβασμοῦ, ἢ εἰς ψευδεῖς ἐνοχοποιήσεις, ἢ εἰς συμβολικὰς πράξεις, ἢ εἰς ἐκφράσεις ὑβριστικάς.

§ 276.

Διὰ νὰ ὑπάρχῃ προσβολὴ τῆς τιμῆς ἀπαιτεῖται Α) *Ἐξωτερικὴ εἰς τὴν τιμὴν τοῦ ἄλλου ἀντιβαίνουσα* (θετική· ἢ ἀποθετικὴ) *πρᾶξις*. Δὲν ἀρκεῖ ἡ ἁπλῶς ἀτομικὴ τινος δόξα, ὅτι ἐβλάφθη ἡ τιμή του. Εἶναι δὲ ἀδιάφορον, ἐὰν 1) ἡ πρᾶξις αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν περιέχῃ, εἴτε ὡς ἐκ τοῦ εἴδους της, εἴτε κατὰ τὴν γενικὴν περὶ αὐτῆς δόξαν τοῦ λαοῦ ἢ τῆς τάξεως τοῦ ἐξυβρισθέντος, τὴν προσβολὴν τῆς τιμῆς (γενικῶς ἢ κατ' ἀντικείμενον ὑβριστικὴ πρᾶξις): ἢ ἐὰν ὁ ἐξυβρίζων ἐπεχείρησεν οἱανδήποτε ἄλλην πρᾶξιν ὡς *αὐθαίρετον* δεῖγμα τῆς περιφρονήσεώς του, καθ' ἣν περίπτωσιν ἀπαιτεῖται τῶν διαφόρων περιστάσεων ἡ στάθμισις, διὰ ν' ἀποφασισθῇ ἐὰν ἡ πρᾶξις ἐπεχειρήθη ὡς *τοιοῦτο* δεῖγμα καὶ ὑπὸ *τοιαύτην* σημασίαν (ἀτομικῶς ἢ καθ' ὑποκείμενον ὑβριστικὴ πρᾶξις).

§ 277.

Β) Ἡ τοιαύτη ἐξωτερικὴ πρᾶξις *πρέπει ν' ἀντιβαίνῃ εἰς τὸ καταναγκαστικὸν τοῦ ἐξυβρισθέντος δικαίωμα ὡς πρὸς τὴν τιμήν*. Ὅθεν δὲν ἀποτελεῖ προσβολὴν τῆς τιμῆς 1) ἡ ἁπλῆ ἐλάττωσις τῆς διακεκριμένης τιμῆς, ἐὰν αὕτη δὲν

στηρίζηται οὐδ' ἀναφέρηται εἰς τὴν ἀστυκὴν τοῦ ἐξυβριζομένου ἀξίαν (§ 274). Ἐπίσης δὲν εἶναι 2) δυνατὸν νὰ πραχθῇ προσβολὴ τῆς τιμῆς, ἐὰν τὸ εἰς τὴν ὑβριστικὴν πρᾶξιν ἄλλως ἀντιστοιχοῦν δικαίωμα τοῦ ἐξυβριζομένου ἐξέλιπεν, ἤτοι α) διὰ τῆς ὑπὸ τοῦ ἐξυβρισθέντος δοθείσης ἀδείας πρὸς τὴν πρᾶξιν (§, 35) (α), ἢ β) διὰ νομίμου ἀτιμίας (§. 71. 151.), σχετικῶς πρὸς τὰς προσβολὰς τῆς ἰδιαζούσης ἀστυκῆς τιμῆς, ἢ γ) δι' ἀτιμίας δικαστικῶς ἐπιβληθείσης (§. 71. 151.), ἐπὶ παντὸς εἴδους προσβολῆς τῆς τιμῆς (β).

(α) L. 1. §. 5. L. 15. §. 49. L. 17. pr. D. de injuriis. Ἀλλ' ἡ τοιαύτη ἄδεια οὐδεμίαν ἔχει ἐπιῤῥοὴν ὡς πρὸς τοὺς διὰ τῆς ἐξυβρίσεως ἀμμέσως προσβαλλομένους τρίτους. L. 1. §. 5. D. eod. Weber l. c. Abth. 1. §. 3.
(β) Διαφωνεῖ ὁ Weber αὐτόθι σελ. 27.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ κανόνος, ὅτι ἡ ἐξύβρισις πρέπει νὰ ἦναι κατ' ἀντικείμενον.: Art. 178. C. C C. *Martin* Lehrb. §. 164. *Weber* von den Injurien I. σελ. 167. *Heffter* Lehrb. σελ. 327. Η ἐξύβρισις πρέπει νὰ ἐνυπάρχῃ ἤτοι εἰς τὸν τρόπον τοῦ πράττειν, ἢ εἰς τὸ ἀθέμιτον τῆς ψευδῆ αἰτίασιν περιεχούσης ἐκφράσεως. Ἁπλοῦς σκοπὸς πρὸς ἐξύβρισιν δὲν ἀρκεῖ. *Heffter* §. 301. *Abegg* Lehrb. σελ. 407.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Πολὺ ἐπέκεινα τοῦ δέοντος ἐκτείνουσι τὴν γνώμην των οἱ διατεινόμενοι, ὅτι πᾶσα κατὰ ἀτίμων ἐξύβρισις (ἑπομένως καὶ πᾶσα ἐξύβρισις ἔργῳ) εἶναι ἀτιμώρητος. *Werner* Handb. σελ.374. *Henke* Handb. II. σελ. 245. *Heffter* σελ. 332. *Martin* Lehrb. σελ. 381.

Σημ. 3 *τοῦ ἐκδ.* Ὁ ἰσχυρισμὸς τῶν διατεινομένων, ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξυβρισθῇ ὁ συναινῶν ἔχει ἐπίσης ἀνάγκην περιορισμοῦ. *Martin* Lehrb σελ. 393. Δὲν ἔπρεπε νὰ

λησμονῶμεν ὅτι δὲν ὑπάρχει πλέον παρ' ἡμῖν στέρησις παντελὴς δικαιωμάτων. Τὸ ζήτημα συμπίπτει πολλάκις μὲ τὴν exceptio veritatis. Ἄξιον λόγου εἶναι, ὅτι κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον (κατὰ τὴν ἔποψιν τῆς ποινῆς ὡς ἰδιωτικῆς) ὁ ἐξυβρισθεὶς ἔπρεπε νὰ συναισθανθῇ τὴν ἐξύβρισιν. *Heffter* (Archiv.) 1839. σελ. 440.

Σημ. 4. *τοῦ ἐκδ.* Τὸ ζήτημα, ἐὰν δύνηται νὰ πραχθῇ ἐξύβρισις ἀποθανόντων, ἀμφισβητεῖται. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐφαρμογὴν χωρίων τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου (L, 1. §. 4. 6. 27. D. de injur.) εἶναι δύσκολον νὰ ἐφαρμοσθῶσιν αἱ ῥωμαϊκαὶ ἰδέαι περὶ διαρκείας τῆς προσωπικότητος τοῦ διαθέτου διὰ τῆς successio universalis καὶ περὶ τῆς ἐξυβρίσεως ὡς ἰδιωτικοῦ ἀδικήματος, ἐνῷ παρ' ὑμῖν ἐξαίρεται πρὸ πάντων τὸ στοιχεῖον τῆς προσβολῆς τῆς τιμῆς. Ὁ κατήγορος πρέπει πάντοτε νὰ ἀποδεικνύῃ *ἴδιον* συμφέρον πρὸς καταδίωξιν τῆς ὕβρεως. *Willenberg* de injur, mortuis illatis. Gedan. 1726. *Mylius* de injur. mort. Lips. 1751. *Tittmann* Handb. II σελ. 223. *den Tex* bydragen tot regtsgeleerdheid en Wetgeving 1827. Heft 2. σελ. 288. 308. Gazette des tribunaux. 1827. nr. 458. *Carnot* commentaire vol. II. p. 196. Κατὰ τὴν γαλλικὴν νομολογίαν (ὅρα ἐκτὸς τῶν προμνημονευθέντων συγγραμμάτων: *Haus* observations III. p. 54. καὶ πρὸ πάντων *Chassan* traité I. p. 350—358. *Garnier de Bourgneuf*. Code de la presse p. 98. 100.) Ἡ παρὰ τῶν συγγενῶν καταμήνυσις εἶναι τότε μόνον παραδεκτὴ ὅταν διὰ τοῦ τρόπου τῆς ἐξυβρίσεως τοῦ θανόντος προσβάλληται συγχρόνως καὶ ἡ οἰκογένεια. Τοιαύτη εἶναι καὶ ἡ ἀγγλικὴ θεωρία. *Starkie* treatise on the law of libel, II. p. 212. Εἰς τοῦτο τὸ σύστημα κλίνει καὶ ἡ γερμανικὴ δικαστικὴ πρᾶξις. *Heffler* Lehrb. σελ. 259. Μακρότερον φαίνεται ὅτι προχωρεῖ ὁ *Rosshirt* Gesch.

II. σελ. 267. Ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ δικαιολογηθῇ ἡ γνώμη ἐκείνων, οἵτινες θέλουσι νὰ δώσωσι δικαίωμα πρὸς κατηγορίαν ἐπὶ ἐξυβρίσει εἰς πάντα κληρονόμον, καὶ αὐτὸν τὸν ἐκ διαθήκης, ἂν καὶ δὲν ἦναι συγγενής. καὶ οἱ ὁποῖοι ἐπιτρέπουσι προσέτι τὸ τοιοῦτο δικαίωμα καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἡ ἐξύβρισις ἐγένετο ζῶντος ἔτι τοῦ ἐξυβρισθέντος, ὅστις ὅμως δὲν ἠθέλησε νὰ ἐνεργήσῃ καταδίωξιν. Ὁ σαξωνικὸς νόμος, ἄρθρ. 203, δίδει δικαίωμα πρὸς ἔγκλησιν ἐπὶ ἐξυβρίσει κατὰ θανόντων εἰς τὸν σύζυγον, τοὺς συγγενεῖς καὶ κηδεστὰς κατ' εὐθεῖαν γραμμήν, καὶ μέχρι τοῦ 3 βαθμοῦ ἐκ πλαγίου. Κατὰ τὸν βυρτεμβεργικὸν νόμον, ἄρθρ. 292, ἔχουσι δικαίωμα πρὸς ἔγκλησιν ἐπὶ ἐξυβρίσει κατὰ θανόντων οἱ κληρονόμοι αὐτῶν. Κατὰ τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον, §. 286, ἡ ἔγκλησις συγχωρεῖται μόνον ἐπὶ *συκοφαντίᾳ* κατὰ τοῦ θανόντος καὶ εἰς μόνους τοὺς γονεῖς, τὰ τέκνα καὶ τὸν σύζυγον.

§. 278.

Γ) Εἰς πᾶσαν προσβολὴν τιμῆς ἀπαιτοῦσιν οἱ νόμοι (α), *σκοπὸν πρὸς ἐξύβρισιν* (animus injuriandi), ὅστις ὑπάρχει 1) ἐὰν κύριος σκοπὸς τοῦ πράττοντος ἦτο ἡ προσβολὴ τῆς τιμῆς ἄλλου ἢ 2) ἐὰν ἡ ἐπ' ἄλλῳ κυρίῳ σκοπῷ ἐπιχειρισθεῖσα πρᾶξις ἐτελέσθη ἐν γνώσει, ὅτι βλάπτει ἄλλου τὴν τιμήν, ἐνταῦθα ὅμως προϋποτίθεται πρᾶξις κατ' ἀντικείμενον ὑβριστική. (β)·

(α) L. 34. pr. D. de O. et A. L. 3. §. 1. 2. L. 44. D. de injuriis. L. 5. C. eod. L. 1. §. 38 D. depositi. L. 41. pr. D. ad L. Aquil. L. 1. §. 8. D. de inspiciendo ventre. Πρβ. Weber αὐτόθι Abth. I. §. 5. f. Διαφωνοῦσιν οἱ: Klein. peinl. R. §. 213 καὶ Grolman Grunds. der CRW. Iste Aufl. §. 341.

(β) Π. Χ. ψηλάφησις γυναικὸς, ἢ συκοφαντία τιμίου ἀνδρὸς διὰ νὰ τεθῶσι προσκόμματα εἰς τὴν κοίνωνικὴν αὐτοῦ πρόοδον.

Σημ. 1) *τοῦ Ἐκδ.* Ὅτι ἐξύβρισις ἐκ ῥαθυμίας δὲν ὑπάρχει, ὅρα *Weber* I. σελ. 47. — *Wächter* Lehrb. II. σελ. 95.— *Henke* II. σελ. 256. Ἡ ἐπακόλουθος διαγωγὴ τοῦ θεωρουμένου ὡς ἐξυβρίσαντος, θέλει ἀναδείξει ἐσφαλμένην πᾶσαν κατ' αὐτοῦ αἰτίασιν. Ὅρα ὅμως *Rosshirt* Gesch. II. σελ. 267. Ὁ σαξωνικὸς νόμος, ἄρθρ. 195, τιμωρεῖ τὴν διάδοσιν φήμης ἐπιβλαβοῦς εἰς τὴν τιμὴν τοῦ ἄλλου, γινομένην ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ ὅτι αὕτη δὲν ἔχεται ἀληθείας, μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ 3 ἑβδομάδων ἢ μὲ χρηματικὴν ποινήν. Διὰ τῆς διατάξεως ταύτης καθιεροῦται εἶδός τι ἀξιοποίνου ἐξυβρίσεως ἐκ ῥαθυμίας.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Πολλοὶ συγχέουσι τὸν *σκοπὸν πρὸς ἐξύβρισιν* μὲ τὴν *δολίαν προαίρεσιν*, ἥτις ἀπαιτεῖται ἀναμφιβόλως εἰς πᾶσαν ἐξύβρισιν. Ἐπὶ ἐξυβρίσεων ἡ δολία προαίρεσις συνίσταται κυρίως εἰς τὸν σκοπὸν πρὸς ἐξύβρισιν (animus injuriandi). Ἡ ἔκφρασις αὕτη (τῆς ὁποίας ἐγένετο κατὰ καιροὺς χρῆσις ὑπὸ διαφόρους ἐννοίας) σημαίνει ἤτοι τὸν προσδιορισμὸν τῆς θελήσεως πρὸς ἐπιχείρησιν τῆς ὑβριστικῆς πράξεως ἐν γνώσει ὅτι δύναται νὰ προσβάλῃ τὴν τιμὴν τοῦ ἄλλου, ἢ τὴν διεύθυνσιν τῆς θελήσεως, προτιθεμένης ὡς σκοπὸν τὴν προσβολὴν τοῦ ἄλλου. Εἰς μόνην τὴν πρώτην σημασίαν δύναται ν' ἀπαιτηθῇ ὡς ἀναγκαῖος ἐπὶ ἐξυβρίσεων ὁ animns injuriandi. Ὅρα προσέτι *Heffter* Lehrb. σελ. 257. *Abegg*. Lehrb. σελ. 405. Οὕτω καὶ οἱ Γάλλοι λαλοῦσι περὶ τῆς intention d' injurier *Chassan* traité I. σελ. 373. *Rauter* traité II. p. 102. 103. Εἶναι βέβαιον, ὅτι ἐξύβρυσις δύναται νὰ πραχθῇ οὐ μόνον μετὰ ψυχρὰν σκέψιν (proposito) ἀλλὰ καὶ εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς (impetu). Ὁπωσδήποτε ἂν ἔχωσι ταῦτα, ὀλεθρία εἶναι ἡ γνώμη ἐκείνων, οἵτινες ἀπαιτοῦσι παρὰ τοῦ κατηγόρου τὴν ἀπόδειξιν τῆς ὑπάρξεως τοῦ πρὸς ἐξύβρισιν σκοποῦ. Ἡ φιλονεικία περὶ τοῦ ἂν τεκμαίρηται ὁ πρὸς ἐξύβρισιν σκοπὸς εἶναι κατὰ μέγα

μέρος φιλονεικία περὶ λέξεων. Wächter Lehrb. II. σελ. 92. Αἱ γενικαὶ ἀρχαὶ περὶ ἀποδείξεως τῆς προθέσεως ἰσχύουσι καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου, zum *Bach* σελ. 285. Καὶ αὐτοὶ οἱ ἀπαιτοῦντες τὴν ὕπαρξιν τοῦ animus inguriandi, ὡς ὁ *Kettenacker* von der Ehrenkränkung σελ. 7—9. ὁμολογοῦσιν, ὅτι ὁ ἐξυβρίσας, διὰ ν' ἀπαλλαχθῇ τῆς ἐπὶ ἐξυβρίσει ποινῆς, ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ σκοπὸν ἀποκλείοντα τὸν animus injuriandi. Πολλοῦ λόγου ἀξία εἶναι ἡ διάκρισις τῆς ἁπλῆς ἐξυβρίσεως ἀπὸ τῆς συκοφαντίας. Ἐπὶ τῆς τελευταίας ταύτης δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γενῇ παντάπασι λόγος περὶ τοῦ animus injuriandi εἰς τὴν ὡς ἀνωτέρω δευτέραν σημασίαν, ἀλλὰ τὸ ἀδίκημα ὑπάρχει, ὁσάκις ὁ συκοφαντῶν ἀναφέρει τὶ, τοῦ ὁποίου δὲν δύναται ν' ἀποδείξῃ τὴν ἀλήθειαν. Ὅρα προσέτι *Rosshirt* zeitschr. III. Bd. 3. σελ. 288.

§. 279.

Δ) Ἐπειδὴ ἡ κατὰ καθῆκον ἢ κατὰ νόμον ἐκτέλεσις οἱασδήποτε πράξεως εἶναι ἀσυμβίβαστος μὲ τὴν ἔννοιαν πράξεως ἀξιοποίνου, ἕπεται, ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ ἐξύβρισις, ἐὰν ἡ πρᾶξις, ἥτις ὑπὸ ἄλλας περιστάσεις ἤθελεν ἀποτελεῖ προσβολὴν τῆς τιμῆς, δικαιολογῆται ἀμέσως ὡς ἐκ τῶν καθηκόντων τῆς ὑπηρεσίας ἢ τοῦ ἐπαγγέλματος ἢ ὡς ἐκ τῶν ἰδιαιτέρων δικαιωμάτων τοῦ πράττοντος ἐπὶ τοῦ ἀτόμου τοῦ ἑτέρου (α).

(α) §. 3. J. L. 13. §. 1. 2. 6. L. 15. §. 13. D. de injuriis.

§. 280.

Ἐξύβρισις δύναται νὰ πραχθῇ κατὰ παντὸς προσώπου ἔχοντος δικαίωμα πρὸς τιμὴν, κατὰ ἀτόμων, ὡς καὶ κατὰ

κοινοτήτων καὶ συλλόγων, προσέτι δὲ καὶ κατὰ ἀνικάνων νὰ αἰσθανθῶσι τὴν προσβολὴν τῆς τιμῆς. (α).

(α) L. 3. §. 1. 2. 3. D. de injuriis.

Σημ. 1. *τοῦ Ἐκδ.* Πολὺ ἀμφίβολον εἶναι, ἂν ὁ *λόγος* τοῦ ἀξιοποίνου τῶν ἐξυβρίσεων ἁρμόζῃ καὶ ἐπὶ τῶν νομικῶν προσώπων, καὶ ἂν δὲν ἦναι πᾶσα ἀληθὴς ἐξύβρισις κυρίως πάντοτε προσβολὴ τῆς τιμῆς ἀτόμων. Ὅρα ἐν τοσούτῳ *Heffter* Lehrbuch σελ. 332.— *Martin* Lehrbuch σελ. 381. Ὁ *Abegg* σελ. 103. παράγει τὸ θεμιτὸν τῆς ἐγκλήσεως ἐπὶ ἐξυβρίσει νομικῶν προσώπων μᾶλλον ἐκ γενικῶν λόγων ἢ ἐκ τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου. Τίνες οἱ τοιοῦτοι λόγοι; Ἡ φύσις τοῦ πράγματος ἀποκλείει ἐπὶ συλλόγων τὴν ἐπὶ ἐξυβρίσει ἔγκλησιν. Ἕκαστος τῶν ἐξυβρισθέντων δύναται ἀτομικῶς νὰ ἐγκαλέσῃ. Ἂς συλλογισθῶμεν, ὅτι τὰ νομικὰ πρόσωπα δὲν δύνανται οὔτε ἀδικήματα νὰ πράξωσι. Ἐξύβρισις ὁλοκλήρου τάξεως πολιτῶν ἢ ὁλοκλήρου γένους δὲν ὑπάρχει. *Weber* I. σελ. 163.

Σημ. 2. *τοῦ Ἐκδ.* Κατὰ τὸν σαξωνικὸν νόμον, ἄρθρ. 203· ἐπὶ ἐξυβρίσεων ὁλοκλήρων τάξεων ἢ συλλόγων, δύναται πᾶν μέλος τῆς τάξεως ἢ τοῦ συλλόγου νὰ ἐγκαλέσῃ τὸν ὑβριστήν. Κατὰ τὸν Βυρτεμβεργικὸν νόμον, ἄρθρ. 284, εἶναι δυνατὴ ἡ ἐξύβρισις θρησκευτικοῦ ἢ πολιτικοῦ σωματείου ὡς πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτοῦ, τὸ πολίτευμα ἢ τὴν διαγωγήν. κατὰ δὲ τὸ ἄρθρ. 292, τὸ πρὸς ἔγκλησιν δικαίωμα ἀνήκει εἰς τὸν προϊστάμενον τοῦ σωματείου. Κατὰ τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον ἐξύβρισις νομικῶν προσώπων δὲν ὑπάρχει.

§. 281.

Ἡ τιμὴ ἑκάστου προσώπου δύναται οὐ μόνον ἀμέσως

νὰ προσβληθῇ, ἀλλὰ καὶ ἐμμέσως, διὰ τῆς προσβολῆς τῆς τιμῆς ἄλλου (ἔμμεσος ἐξύβρισις) (α), ἐὰν δηλονότι 1) ἡ ἐξύβρισις ἐμπεριέχῃ συγχρόνως προσβολὴν τῆς τιμῆς τρίτου (β), ἢ 2) ἐὰν ὁ τρίτος οὗτος ἤτοι συναποτελῇ μετὰ τοῦ ἀμέσως ἐξυβρισθέντος νομικῶς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον, ἢ ἔχῃ πρὸς αὐτὸν τοσοῦτον στενὴν οἰκογενιακὴν σχέσιν, ὥστε, κατὰ τὸν νόμον, δὲν δύναται ἡ ἔλλειψις τῆς τιμῆς τοῦ ἑνὸς νὰ συνυπάρχῃ μὲ τὴν τιμὴν τοῦ ἑτέρου (γ).

(α) L. 1. §. 3. de injuriis.
(β) Ὁ ἀποκαλῶν π. χ. τὸν υἱὸν νόθον, λέγει τὴν μητέρα πόρνην ἢ μοιχαλίδα.
(γ) §. 2. J. de injuriis. L. 1. §. 3. 4. 5. 6. 8. L. 15. §. 24. L. 18 § 2. L. 30. §. 1. D. eod. Πρβ. Weber. αὐτόθι, Abth. I. σελ. 200. f.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Περὶ τοῦ ἂν ἔμμεσος ἐξύβρισις ὑπὸ τὴν δευτέραν παρὰ τοῦ Φάϋερβαχ ἀναφερομένην ἔννοιαν ἦναι εἰτέτι δυνατὴ κατὰ τὰς σημερινὰς ἰδέας, ἀμφιβάλλει ὁ *Sander* *B*ekk's Annalen der badischer Gerichtshöfe 1835. nr. 49). Πρέπει νὰ διακρίνωμεν ὡς ἐφεξῆς: 1) Οἱ ἔχοντες τὸ δικαίωμα τοῦ παρίστασθαι ἀντὶ ἄλλων, ὡς ὁ σύζυγος καὶ ὁ πατὴρ, ἔχουσιν ἀντὶ ἐκείνων τὸ δικαίωμα τῆς ἐν ὀνόματι ἐκείνων ἐγκλήσεως ἐπὶ ἐξυβρίσει κατ' ἐκείνων γενομένῃ; Ὑπὸ ταύτην τὴν ἔννοιαν τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον, ἄρθρ. 281, ἀναγνωρίζει τὸ πρὸς ἔγκλησιν δικαίωμα. 2) Δύνανται οἱ προειρημένοι εὰ ἐγκαλῶσι καὶ παρὰ τὴν θέλησιν τῶν ἐξυβρισθέντων; Ναὶ, κατὰ τὸ πρωσσικὸν δίκαιον, § 565. 568, καὶ κατὰ τὸν βυρτεμβεργικὸν νόμον, ἄρθρ. 292. Ὁ σαξωνικὸς νόμος, ἄρθρ. 203, δίδει μόνον ἐν γένει δικαίωμα πρὸς ἔγκλητιν εἰς τοὺς τοιούτους, χωρὶς νὰ ἐκφράζηται εἰδικώτερον· 3) Δύναται νὰ ἐγκαλέσῃ ὁ πατὴρ ἢ ὁ σύζυγος καὶ συγχρόνως μὲ αὐτὸν καὶ ὁ ὑβρισθείς; τί γίνεται, ἐὰν ὁ τελευ-

ταῖος παραιτηθῇ τῆς ἐγκλήσεως; ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲν ἐκτιμᾶται προσηκόντως ἡ διαφορὰ τῶν ῥωμαϊκῶν οἰκογενειακῶν σχέσεων ἀπὸ τῶν ἡμετέρων

§. 282.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰς πράξεις, δι' ὧν προσβάλλεται τὸ πρὸς τὴν τιμὴν δικαίωμα, δύνανται 1) ἄλλων δικαιωμάτων προσβολαὶ νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς μέσα τῆς προσβολῆς τῆς τιμῆς *ἐξυβρίσεις μικταὶ ἢ ἔργῳ*· εἰς ταύτας δὲ ἀντίκειται 2) αἱ *ἁπλαῖ ἢ ἰδανικαὶ ἐξυβρίσεις*, τουτέστιν ἐκεῖναι αἱ πράξεις, αἵτινες ὡς ἐκ μόνης τῆς ἀναφορᾶς αὐτῶν πρὸς τιμὴν λογίζονται προσβολαὶ δικαιωμάτων. Αἱ ἐξυβρίσεις αὗται πράττονται ἤτοι α) διὰ λόγων, ἐγγράφως ἢ προφορικῶς *προφορικαὶ ἐξυβρίσεις* (injuriae verbales), ἢ β) δι' ἄλλων σημείων *συμβολικαὶ ἐξυβρίσεις* (α).

(α) L. 1. §. 1. 2. D. de injuriis. Werner Handb. des peinl. Rechts σελ. 382.

§. 283.

Ἡ ἁπλῆ ἐξύβρισις (ἥ τε προφορικὴ καὶ ἡ συμβολικὴ) περιλαμβάνει Α) τὴν συκοφαντίαν, Β) τὴν ἐξύβρισιν εἰς στενωτέραν ἔννοιαν, ὑποδιαιρουμένην εἰς τὴν ἐξύβρισιν α) τῆς κοινῆς καὶ β) τῆς ἰδιαζούσης τιμῆς.

§. 284.

Α) *Συκοφαντία ὑπάρχει, ἐάν τις διακοινώνῃ εἰς ἄλλον περὶ*

τρίτου ψευδεῖς πράξεις ἢ ψευδῆ γεγονότα τοιαῦτα, τὰ ὁποῖα, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ κοινοῦ πειθομένου περὶ αὐτῶν, καθιστάνουσιν ἀνάξιον τιμῆς τὸν τελευταῖον (α).

(α) L. 5. §. 9. L. 15. §. 25. 27. 29. D. de injuriis. A. Levinau histor. jur. Untersuchung über die Verläumdung. München 1822.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Ὁ χαρακτὴρ τῆς συκοφαντίας συνίσταται εἰς τὴν ἐπίπλασιν τοιούτων γεγονότων, τὰ ὁποῖα, ἐὰν ἦσαν ἀληθῆ, ἤθελον ἐκθέσει τὸν προσβαλλόμενον εἰς τὴν κοινὴν περιφρόνησιν ἢ ἤθελον προσάψει αὐτῷ ἀξιόποινον πρᾶξιν, *Mittermaier*(N.Arch. des Criminalr. XIV. σελ. 88).Ἡ συκοφαντία εἶναι,ἕνεκα τῶν ἐπιβλαβῶν αὐτῆς συνεπειῶν ἐπὶ τοῦ εὖ εἶναι τοῦ προσβαλλομένου,πολὺ πλέον τῆς ἁπλῆς ἐξυβρίσεως ἀξιόποινος. Ὅρα προσέτι *Wagner* Zeitschr. für ἀξιόποινος österreich. Recht sgelehrs. 1834. σελ. 151. 1835 σελ. 159. 180. 8. H.nr. 22. Ἡ συκοφαντία συνίσταται εἰς τὴν αἰτίασιν διὰ ῥητὰ γεγονότα.Γενικαὶ ἀόριστοι ἐνοχοποιήσεις ἄποτε λοῦσιν ἁπλὴν ἐξύβρισιν.Ἀναγκαίως ἀπαιτεῖται πρὸς ὕπαρξιν συκοφαντίας καὶ ἡ διακοίνωσις τῶν γεγονότων εἰς τρίτους. v. *Kettenacker* (Arch. für bad. Rechtspflege IV. σελ. 596.Ὅρα προσέτι Verhandlungen in der Würtemberg. ZtenKammer. Sitzung 49. σελ. 76. Περὶ συκοφαντίας ὅρα προσέτι *v Kettenacker* über Ehrenkränkung σελ. 85. *Rosshirt* in der Zeitschr. III σελ. 269. Ἡ ἔννοια τῆς συκοφαντίας κατὰ τὸ κοινὸν γερμ. δίκαιον ἐμορφώθη διὰ τῆς δικαστικῆς πράξεως, ἐπεκταθεισῶν τῶν περὶ τῆς calumnia ἐννοιῶν τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου. *Heffter* Lehrb. σελ. 253. *Abegg.* Lehrb σελ. 412.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Περὶ τῶν διαφόρων ὁρισμῶν τῆς συκοφαντίας, κατὰ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας ὅρα ἀνωτέρω τὴν σημ. 7. ἐπὶ τοῦ §. 275. Τὰ κύρια σφάλματα τῶν διαφόρων νόμων

συνίστανται εἰς τὸ ὅτι περιορίζουσι τὴν ἔννοιαν τῆς συκοφαντίας εἰς τὸ προσάπτειν πράξεις θεωρουμένας ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς ἀδικήματα (π. χ. κατὰ τὸν βαυαρικὸν νόμον), ἢ ἢ ἐκτείνουσιν ἐπὶ πολὺ τὴν ἔννοιαν αὐτῆς, ἢ ἀπαιτοῦσιν ὡς ἀναγκαῖον συστατικὸν τὸν animus injuriandi, ἢ δὲν λαμβάνουσιν ἀρκούντως ὑπ' ὄψιν τὸν τρόπον τῆς διαδόσεως τῶν προσαπτομένων γεγονότων. Ὅρα *Mittermaier* (Archiv. XIV. σελ. 507. 538).

§. 285.

Μόνον ἰσχυρισμοὶ περὶ ὑπάρξεως γεγονότων οὐχὶ δὲ ὑβριστικαὶ περί τινος κρίσεις, ἀποτελοῦσι τὸ περιεχόμενον τῆς συκοφαντίας, ἀδιαφόρως ἐὰν ἀναφέρωνται 1) εἰς τὴν κοινὴν τιμὴν, προσβαλλομένου τοῦ καλοῦ ὀνόματος (§. 272. 273.), δι' ἐπιπλάσεως πράξεων ἀντιβαινουσῶν εἰς τὴν ἠθικὴν ἢ εἰς τὸν νόμον, ἢ ἐὰν 2) ἀναφέρωνται εἰς τὴν ἰδιάζουσαν τιμὴν δι' ἐπιπλάσεως γεγονότων τοιούτων, τὰ ὁποῖα παριστάνουσι τὸν προσβαλλόμενον ὡς ἀνάξιον τῆς τάξεώς του ἢ τῆς ἀστυχῆς αὐτοῦ ἀξίας (α).

(α) Ἐὰν εἴπῃ τις π. χ. περὶ ἀξιωματικοῦ, ὅτι ἅμα ἀκούσας τὸν πρῶτον πυροβολισμὸν ἔδραμεν εἰς φυγὴν, ἢ περὶ καθηγητοῦ, ὅτι ἠγόρασεν ἀπὸ τοὺς προπάτοράς του τὰ τετράδια δι' ὧν παραδίδει, κτλ.

§. 286.

Ὁ συκοφαντικὸς ἰσχυρισμὸς διακοινοῦται ἤτοι ἁπλῶς πρὸς ἰδιώτας (ἰδιωτικὴ συκοφαντία, diffamatio), ἢ πρὸς ἀρχὴν, διὰ ν' ἀποπλανηθῇ αὕτη διὰ τοῦ τοιούτου μέσου ἀπὸ τῆς ὀρθῆς ὁδοῦ περὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόν-

των της (δημοσία συκοφαντία) (α). Ἡ τελευταία ἐμπεριλαμβάνει ὡς εἶδος τὸ κυρίως λεγόμενον crimen calummniae (§. 429).

(α) Grolman Grunds. d. CRW. §. 219.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Ἡ πρὸς τὴν ἀρχὴν ψευδὴς καταμήνυσις, ἥτις κυρίως εἶναι εἶδος συκοφαντίας, δικαίως διακρίνεται ὡς ἴδιον ἀδίκημα τιμωρούμενον μὲ αὐστηροτέρας ποινάς, ἐὰν γίνῃ ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ ὑποβληθῇ ἀθῶος εἰς ἀνάκρισιν. (Εἰς τὸν αὐστρικὸν νόμον, § 188, ὀνομάζεται τὸ τοιοῦτον ἀδίκημα ἰδίως συκοφαντία.) Ὅρα γαλλ. ποιν. νόμον, ἄρθρ. 373, βαυαρ. νόμον ἄρθρ. 288, σαξων. νόμον, ἄρθρ. 197, βυρτεμ. νόμον, ἄρθρ. 288, ἐκτενέστερον δὲ σαρδινικὸν νόμον (calumnia) ἄρθρ. 389. Ἐνταῦθα δὲ συγκαταριθμεῖται (ὡς εἰς τὸν βαυαρ· νόμον, ἄρθρ. 287,) καὶ ἡ περίπτωσις, καθ' ἣν ἐπιχειρεῖ τις πρᾶξιν ἵνα κατορθώσῃ ὥστε ἀθῷός τις νὰ θεωρηθῇ ὡς αὐτουργὸς ἀξιοποίνου πράξεως.

§. 287.

B) *Ἐξύβρισιν κατὰ τῆς κοινῆς τιμῆς* ἀποτελεῖ πᾶσα πρᾶξις *ἐμπεριέχουσα τὴν δήλωσιν θετικῆς περιφρονήσεως τοῦ ἑτέρου ὡς ἀνθρώπου ἢ ὡς πολίτου* (α), ἀδιαφόρως ἂν ὁ ὑβρίζων ἀποφαίνηται, τὸ καθ' ἑαυτὸν μόνον, τὴν ἀναξίαν τοῦ ἑτέρου, ἢ ἂν παριστάνῃ αὐτὸν καὶ πρὸς τρίτους ὡς περιφρονήσεως ἀντικείμενον. Ἐνταῦθα ἀνάγονται· 1) ἡ ῥητὴ καὶ γενικὴ ἀπόφανσις τινός, ὅτι περιφρονεῖ τὸν ἄλλον, ἢ ὅτι τὸν θεωρεῖ περιφρονήσεως ἄξιον, 2) πᾶσα ἔκφρασις καὶ πᾶσα πρᾶξις, ἥτις ὡς δεῖγμα θετικῆς περιφρονήσεως περιέχει σιωπηλῶς ἐν ἑαυτῇ τοιαύτην γενικὴν ἀπόφανσιν, (β), 3) ὑβριστικαὶ κρίσεις

περὶ τοῦ χαρακτῆρος, τῶν φρονημάτων ἢ τῶν σκοπῶν ἄλλου (γ), 4) ἡ πρόσαψις ἐξευτελιστικῶν πράξεων, καθ' ὅσον δὲ γίνεται ἐν εἴδει συκοφαντίας (δ), τελευταῖον 5) ἡ περί τινος ἀπόφανσις, ὅτι ἀνήκει εἰς τάξιν τοιαύτην, τῆς τῆς ὁποίας τὰ μέλη δὲν ἀπολαύουσι, κατὰ τὸν νόμον ἢ κατὰ συνήθειαν, πλήρη τὴν κοινὴν ἀστυχὴν τιμήν. (ε).

(α) Τὸ ζήτημα: τίνες πράξεις ἀνήκουσιν ἐνταῦθα εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πραγματικὸν, καὶ δὲν δύναται πολλάκις, μάλιστα ἐπὶ συμβολικῶν ἐξυβρίσεων, νὰ λυθῇ ἐπὶ μόνῃ τῇ βάσει ὁρισμῶν. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἔπρεπε νὰ δικάζωνται αἱ ἐξυβρίσεις ἀπὸ ἰδιαίτερα δικαστήρια τιμοδικεῖα.

(β) Πράξεις οἷον ἀπόπτυσις, προεκβολὴ τῆς γλώσσης καὶ τὰ τοιαῦτα. Λέξεις, ἐάν τις π. χ. παραβάλῃ τὸν ἄλλον μὲ ἀντικείμενα περιφρονήσεως ἄξια ἀποκαλῶν αὐτὸν σκύλον, ζῶον, βοῦν ὄνον κτλ.

(γ) Ἐάν τις εἴπῃ π. χ. περὶ δημοσίου ὑπαλλήλου, ὅτι κατήγγειλεν οὗτος γενομένην πρὸς αὐτὸν ἀπόπειραν δωροδοκίας διὰ μόνον τὸν λόγον ὅτι ἐθεώρησε τὸ δῶρον πολλὰ εὐτελές. Παρομοίας κρίσεις περιέχουσι προσέτι ὑβριστικαί τινες ἐκφράσεις, ἀποκαλουμένου τινὸς π. χ. τυχοδιώκτου, διεφθαρμένου, οὐτιδανοῦ κτλ.

(δ) Ἐάν τις ὀνομάσῃ π. χ. τὸν ἕτερον κατὰ πρόσωπον κλέπτην, ἐμπρηστὴν, μέθυσον κ. καθ.

(ε) Ἐὰν ἀποκαλέσῃ τις τὸν ἄλλον νόθον, δήμιον.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Περὶ κρίσεως τῆς ὑβριστικότητος ἢ μὴ τῶν ἐκφράσεων τῶν ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου ἀγορευόντων, εἰς τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ δίδηται ὅσον ἔνεστι πλήρης ἐλευθερία τοῦ λόγου, ὅρα L. 15. §. 1. D. de injur. *Weber* III. σελ. 129. — *Tittmann* Handb. II σελ. 201. —Preuss. Landr. §. 552—584.—*Chassan* traité I. p. 70. 91.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Περὶ τῆς ἀπαραιτήτου ἐλευθερίας τῆς ἐπικρίσεως ἐπὶ τῶν δημοσιευόντων τὰ ἔργα των : *Weber.* II. p. 163 Ὅρα προσέτι *Welcker Staatslexicon.* VIII. σελ. 362.

Σημ. 3. *τοῦ ἐκδ.* Περὶ τῆς παραλείψεως εὐπροσηγοριῶν τινῶν. *Werner* Händb. σελ. 372. — *Martin* Lehrb. σελ. 410: 16. — *Weber* I. σελ. 138. — *Henke* Handé. II. σελ.

276. Ἡ τοιαύτη παράλειψις δύναται τότε μόνον νὰ ἦναι

ἀξιόποινος, ὅταν ἐκ τῶν διαφόρων περιστάσεων ἐξάγηται ὁ ὁ σκοπὸς τῆς προσβολῆς τοῦ ἑτέρου. Περίεργος εἶναι: L. 13. §. 4. D. de inj· *Heffter* Lehrb. σελ. 255.

Σημ.. 4 τοῦ ἐκδ. Πότε εἶναι ἐξύβρισις ἡ ἕνεκα σωματικῶν ἐλαττωμάτων μέμψις; *Tillmann* Handb. II. σελ. 219. — *Mittermaier* (N.Arch des CrimR. XIV. (σελ. 86). *Gioja* dell' ingiuria I. p. 120.

Σημ. 5 τοῦ ἐκδ. Πότε ἀποτελεῖ ἐξύβρισιν ἡ παραβίασις ἀποῤῥήτων; *Weber* I. σελ. 171.—*Henke* II. σελ. 319.—*Martin* Lehrb. σελ. 396.—*Heffter* σελ. 326.

Σημ. 6. τοῦ ἐκδ. Περὶ τῶν ἐπὶ παρουσίᾳ σεβασμίων ὑποκειμένων τελουμένων κακοήθων πράξεων: L. 15. §. 21. D. de Injur. *Weber*. I. σελ. 137.—*Gioja* dell' iugiuria II. p. 137. — Περὶ φιλημάτων ἀκούσης τῆς φιλουμένης: *Gioja* dell' ingiuria II. p. 162. — *Rosshirt*. Zeitschrift I. σελ. 119

Σημ. 7. τοῦ ἐκδ. Πότε λογίζεται συμβολικὴ ἐξύβρισις ἡ καῦσις τῶν ἐντύπων τοῦ ἄλλου συγγραμμάτων, ὅρα *Pfotenhauer* über Verbrennung der Druckschriften, Halle. 1819.— *Mittermaier* (N. Arch. des CrimR. III. σελ. 604). —*V. Kamptz*. Jahrb. des Gesetzg. X, σελ. 84.

Σημ. 8. τοῦ ἐκδ. Ἡ ἀθέμιτος διάδοσις ἐμπεπιστευμένων ἀποῤῥήτων τιμωρεῖται ὑπὸ τῶν νεωτέρων νόμων ὡς εἶδος ἐξυβρίσεως ἢ ὡς ἰδιαίτερον ἀδίκημα. Γαλλ. ποιν. νόμος, ἄρθρ. 378. (ἐν τῷ τίτλῳ περὶ τῆς calomnie), Ολδεμβουργ. ποιν. νόμος, ἄρθρ. 414, (παραλλήλως μὲ τὴν ἀθέμιτον ἀντιποίησιν). Βυρτεμβ. ποιν. νόμος, ἄρθρ. 455, (ὡς ἴδιον ἀδίκημα). Ὁ σαξων. ποιν. νόμος δὲν ἀναφέρει ἰδίως τὴν προκειμένην περίπτωσιν.

§. 288.

Γ) *Ἡ ἰδιάζουσα ἀστυχὴ τιμὴ* εἶναι ἀντικείμενον τῆς κυρίως λεγομένης ἐξυβρίσεως, 1) ἐὰν παραλειφθῶσιν αἱ πράξεις ἐκεῖναι, τὰς ὁποίας ὁ προνομιοῦχος ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀπαιτῇ ὡς δεῖγμα τῆς ἰδιαζούσης αὐτοῦ τιμῆς (α), 2) ἐὰν κηρυχθῇ ὁ τοιοῦτος, ἀμέσως ἢ ἐμμέσως, ἀνάξιος τῆς προνομιακῆς αὐτοῦ τάξεως (§. 285. 2.).

(α) Μὴ διδομένου π. χ. τοῦ τίτλου ἢ τοῦ πρωτείου κ. καθ. Διαφωνεῖ ὁ Kleinchrod αὐτόθι §. 3.

§. 289.

Πᾶς τις λογίζεται ἀξιότιμος, ἐνόσῳ δὲν κηρυχθῇ διὰ δημοσίας ἀποφάσεως ἀνάξιος τῆς τιμῆς· διότι δὲν δύναται τῶν ἰδιωτῶν ἡ μερικὴ γνώμη ν' ἀποφασίσῃ μετὰ κύρους περὶ τῆς ἀπωλείας τῶν ἀστυκῶν δικαιωμάτων. Ἐντεῦθεν προκύπτει ὁ κανὼν ὅτι: *τὴν ἐξύβρισιν δὲν δικαιολογεῖ ἡ ἀπόδειξις, ὅτι ὁ ὑβρισθεὶς κατέστη διὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ ἐξευτελεστικῶν πράξεων ἀνάξιος τῆς κοινῆς ὑπολήψεως.* Ἐπειδὴ ὅμως ὁ ἁπλοῦς ἰσχυρισμὸς περὶ τῆς ὑπάρξεως γεγονότων (ὡς ἁπλῶν ἀντικειμένων καὶ λόγων *ἐνδεχομένης* ἀποφάσεως) δὲν ἀποτελεῖ ἔτι κεκηρυγμένην ἐξουθένησιν τοῦ ἄλλου δυνάμει ἰδιωτικῆς δῆθεν ἀποφάσεως περὶ τῆς ἀστυχῆς αὐτοῦ ἀναξίας, ἡ δὲ ὑποχρέωσις πρὸς ἀπόκρυψιν ἀληθῶν γεγονότων ἤθελε καταστήσει ἀδύνατον τὴν ὕπαρξιν ἀληθοῦς τιμῆς, διὰ ταῦτα ἰσχύει ὡς ἐξαίρεσις τοῦ προεκτεθέντος κανόνος τὸ ἀξίωμα ὅτι: *πᾶσα ἔκφρασις, ἥτις ἐμπεριλαμβάνουσα γεγονὸς ἐπιβλαβὲς εἰς τὴν τιμήν, ἀποδεικνυομένη ὡς ἀληθής, καθίσταται ἀτιμώρητος, ἐὰν δὲν ἦναι περιβεβλημμένη σχῆμα ἐκφράζον καθ' ἑαυτὸ περιφρόνησιν καὶ ἐξουθένησιν* (α).

(ο) L. 18. pr. L. 10. C. de injuriis. Ἐναντίας ταύτης γνώμας ἴδ. εἰς: Weber Abthl. I. σελ. 175. f. Kleinschrod l. c. σελ. 23. Sommer rechtswissenschaftl. Abhandl. nr. III. Werner Handb. des peinl. Rechts. σελ. 688.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Εἰς τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος περὶ τῆς ἐπιῤῥοῆς τῆς ἀποδείξεως τῆς ἀληθείας τῶν προσαφθέντων γεγονότων ἀπαιτεῖται κατάλληλος συνδυασμὸς τοῦ φέροντος τῆς προστασίας τῆς τιμῆς ἀπέναντι τῶν σπερμολογιῶν καὶ τῶν κακοβούλων προσβολῶν μὲ τὸ συμφέρον τῆς προστασίας τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ δικαιώματος τῶν πολιτῶν πρὸς τὸ ἐλευθέρως ἐκφράζεσθαι· ὅρα *Mittermaier* (Archiv des Criminalr, 1839. σελ. 1—4). Εἰς τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον ἡ ἐλευθερία τοῦ ἐκφράζεσθαι καθιεροῦται ἐν L. 18. D. de injur. *Waeter* (Archiv IV. σελ. 283). *Sommer* Abhandl. nr. X. p. 149. *Tittman* Handb. II. σελ. 218. *Martin* Lehrb. σελ. 394. *Matile* de exceptione veritatis Heidelb. 1830. *Hefter* Lehrb. σελ. 255. *Abegg.* σελ. 409. ὅρα ὅμως *Rosshirt* Gesch. II. σελ. 266. Ἡ γνώμη αὕτη περὶ τοῦ θεμιτοῦ τῆς exceptis veritati εὑρίσκεται καὶ εἰς τὰς πηγὰς τοῦ δικαίου τοῦ μέσου αἰῶνος (ὅρα *Mittermaier* im Arch. σελ. 5) καὶ ἀνεγνωρίσθη γενικῶς ὑπὸ τῶν πρακτικῶν νομικῶν. *Clarus sent. V. §. injuria p.* 120. *Gail* observ. II. obs. 99. ὅρα ὅμως περὶ διαφόρων γνωμῶν ἄλλων συγγραφέων *Mittermaier* σελ. 6. Ὅθεν κατὰ τὸ κοινὸν γερμανικὸν δίκαιον πρέπει νὰ συγχωρῆται ἡ ἀπόδειξις τῆς ἀληθείας, ὅπερ φαίνεται καὶ δι' ἐσωτερικοὺς λόγους σκόπιμον (Archiv σελ. 24). Εἶναι δὲ θεμιτὴ ἡ τοιαύτη ἀπόδειξις, καὶ ἂν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐκφράσεως δὲν εἶχεν ὁ συκοφάντης ἀνὰ χεῖρας τὰς ἀποδείξεις περὶ τῆς ἀληθείας τῆς βεβαίας αὐτοῦ ἐκφράσεως. Ὅρα ὅμως τὴν διάφορον γνώμην τοῦ *Rosshirt* Zeitschr. III. σελ. 275. Τὸ γερμανικὸν

δίκαιον δὲν θέλει νὰ ἐξαρτήσῃ τὸ παραμικρὸν ἀπὸ τῆς (δυσχεροῦς) ἀποδείξεως, ὅτι tempore injuriae εἶχέ τις τὴν ἀπόδειξιν ἀνὰ χεῖρας. Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ ἐκτείνηται ἡ γνώμη αὕτη ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ὁ συκοφάντης νὰ δύνηται νὰ φέρῃ τὴν ἀπόδειξιν τῆς exceptio veritatis διὰ γεγονότων συμβάντων μετὰ τὴν ἔκφρασιν αὐτοῦ. Τὸ δικαίωμα πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἀληθείας δὲν πρέπει νὰ ἐκτείνηται 1) εἰς τὴν περίπτωσιν ἐξυβρίσεως, ἐάν τις εἴπῃ π. χ. τὸν ἄλλον δειλὸν, ἀνόητον, καὶ θέλῃ νὰ φέρῃ τὴν ἀπόδειξιν περὶ τούτου, ἢ 2) εἰς τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἡ μέμψις ἐπὶ ἀληθεῖ γεγονότι γίνεται μὲ τρόπον, καθ' ἑαυτὸν ὑβριστικὸν, *Mittermaier* αὐτόθι, σελ. 31—37. 45. ἢ 3) εἰς τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ὁ ἐγχώριος νόμος περιορίζει τὴν ἀπόδειξιν τῆς ἀληθείας.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Καὶ ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν προσάπτονται εἴς τινα κακοήθεις ἰδιότητες, ἱκαναὶ νὰ ἐλαττώσωσι τὴν περὶ αὐτοῦ ὑπόληψιν τοῦ κοινοῦ, πρέπει νὰ συγχωρῆται ἡ ἀπόδειξις τοιούτων πράξεων, ἐκ τῶν ὁποίων ἐξάγεται ἡ ὕπαρξις τῶν ὡς εἴρηται ἰδιοτήτων, *Mittermaier* Archiv. σελ. 33.)

Σημ. 3. *τοῦ ἐκδ.* Ὅστις ἀναφέρει ἔκφρασιν περιέχουσαν συκοφαντίαν καὶ δὲν δύναται μὲν ν' ἀποδείξῃ τὴν ἀλήθειαν των λεγομένων, ἀποδεικνύει δὲ τὴν καλήν του πίστιν ἢ ἀναφέρεται εἰς τὴν φήμην, τὴν ὁποίαν λέγει ὅτι διέδωκεν ὡς τοιαύτην, δύναται νὰ ἀπαλλαχθῇ τῆς ποινῆς· ἐξαρτᾶται δὲ τὸ πᾶν ἐκ τοῦ *πῶς* ἀνέφερε τὴν ἔκφρασιν. *Mittermaier* (Archiv. σελ. 48 — 52). πρβ) *Rosshirt Zeitschr* III. σελ. 279. Ὁ σαξωνικὸς νόμος, ἄρθρ. 195, τιμωρεῖ καὶ τὴν ἀθέμιτον διάδοσιν φήμης ἐπιβλαβοῦς εἰς τὴν τιμὴν τοῦ ἄλλου (μὲ φυλάκισιν το πολὺ 3 ἑβδομάδων ἢ μὲ χρηματικὴν

ποινήν), Ὁ ϐυρτεμϐεργικὸς νόμος, ἄρθρ. 289, τιμωρεῖ μὲ τὸ ἥμισυ τῆς ποινῆς ἐκεῖνον, ὅστις δὲν δύναται ν' ἀποδείξῃ ὅσα ῥητῶς μόνον ὡς ἐξ ἀκοῆς διεφήμισε.

Σημ. 4 *τοῦ ἐκδ.* Εἰς τὰς νεωτέρας νομοθεσίας εὑρίσκομεν μεγάλας διαφοράς. I) Σκληροτέρα πασῶν εἶναι ἡ γαλλική. Κατὰ τὸν γαλλικὸν ποινικὸν νόμον, ἄρθρ. 368—70, ἐπετρέπετο ὅτι ἡ ἀπόδειξις τῆς ἀληθείας, δὲν ἠδύνατο νὰ γίνῃ διὰ προσαγωγῆς δικαστικῆς ἀποφάσεως ἢ ἄλλου δημοσίου (ἐγχωρίου) ἐγγράφου. Ἀλλὰ διὰ τοῦ νόμου τοῦ 1819 κατηργήθη ἡ exceptio veritatis. ἐκτὸς μόνον ἂν ἡ ἐνοχοποίησις ἀφορᾷ τινα dépositaire ἢ agent de l'autorité ἢ ἄλλον ἐνεργοῦντα μὲ χαρακτῆρα δημόσιον, καὶ ἀνάγηται εἰς τὰς σχέσεις τῆς ὑπηρεσίας. *Rauter* traité. I. p. 573 *Chassan* traité II. p. 382. etc. *Haus* observat. III. p. 60—67. *Mittermaier* (Archiv. 1839 σελ. 12. 24). Ἡ αὐστηρὰ γνώμη φαίνεται ὅτι ἐπικρατεῖ καὶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν· ἀλλὰ κατὰ τὴν ἀκριβεστέραν ἔρευναν τοῦ πράγματος (ὅρα *Mittermaier* im. Archiv, 1839. σελ. 15—20) ἡ γνώμη αὕτη (ἥτις ἄλλως τε ἰσχύει μόνον ἐπὶ ἀδικημάτων πραττομένων διὰ τοῦ τύπου) μετριάζεται πολὺ διὰ τῆς δικαστικῆς πράξεως, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ἀπόδειξις τῆς ἀληθείας ἀπαλλάττει ἀπὸ τῆς ποινῆς, ἐὰν ἐξάγηται, ὅτι ὁ ἐξυϐρίσας ἐνήργησε καλῇ πίστει καὶ ἄνευ τῆς κακῆς προαιρέσεως τοῦ νὰ ϐλάψῃ τὸν ἄλλον. II) Κατὰ τὸ πρωσσικὸν δίκαιον. §548—550, διὰ τῆς ἀποδείξεως τῆς ἀληθείας τῶν προσαπτομένων γεγονότων δὲν ἐξαλείφεται ἡ περὶ τῆς προθέσεως πρόληψις, ἀλλ' ὁ ἐξυϐρίσας, διὰ νὰ μείνῃ ἀτιμώρητος, ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ καὶ τὴν ἔλλειψιν τῆς προθέσεως τοῦ νὰ ἐξυϐρίσῃ. Ἡ ἀπόδειξις τοῦ ὅτι ὁ ἐξυϐρίσας εἶχεν ἱκανὴν ἀφορμὴν νὰ θεωρῇ ὡς ἀληθῆ τὰ προσαφθέντα γεγονότα, ἐπιφέρει μετρίασιν τῆς ποινῆς· *Mannkopf* σελ. 283 III. Ἡ ἔνστασις τῆς ἀλη-

47

θείας συγχωρεῖται κατὰ τὸν ὀλδεμβουργικὸν νόμον, ἄρθρ. 412, ἐὰν μόνον τὸ περιεχόμενον τῆς ἐνοχοποιήσεως ἦναι ὑβριστικὸν, ἀλλὰ δὲν συγχωρεῖται ὁσάκις ἡ ἔκφρασις εἶναι καθ' ἑαυτὴν ὑβριστικὴ, ἢ ὁσάκις ὁ ἐξυβρίσας, διὰ τὰς περιστάσεις τῆς πράξεως, δὲν εἶχε δικαίωμα πρὸς τὴν ἔκφρασιν. Ὅρα καὶ τὸν ποιν. νόμον τῆς Ζυρίχης ἄρθρ. 196, τῆς Λουκέρνης, § 84, τὸ βαυαρικὸν νομοσχέδιον τοῦ 1831, ἄρθρ. 278, τὸν σαξωνικὸν ποιν. νόμον, ἄρθρ. 196. 201, τὸν βυρτεμβεργικὸν νόμον, §. 290. Ἡ ἀλήθεια τοῦ προσαφθέντος γεγονότος ἐπιφέρει κατὰ τοὺς δύο τελευταίους ποιν. νόμους μετρίασιν τῆς ποινῆς.

§. 290.

Ἐκ τῶν εἰρημένων (§. 289.) δύναταί τις νὰ κρίνῃ καὶ περὶ τῶν *ὑπὸ ὅρον* ἐξυβρίσεων (α). Εἰ μὲν δηλονότι ὁ ὅρος συνδέεται μετὰ τῆς ἐκφράσεως οὕτως, ὥστε τὸ πρὸς ταύτην δικαίωμα ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν τῆς περιεχομένης ἐν τῷ ὅρῳ προϋποθέσεως, ἐκλείπει, ἀποδεικνυομένης τῆς ἀληθείας τοῦ ὅρου, ἡ ἐξύβρισις ὁλοτελῶς (β). Ἄλλως ὅμως ἡ προσθήκη τοῦ ὅρου δὲν ἐξαλείφει τὸ ἀξιόποινον τῆς ἐκφράσεως (γ).

Nominatio auctoris.

(α) H. Fr. Schultetus de effectu conditionum injuriis adjectarum. Jen. 1805. J. T. Werner über bedingte Injurien und den Beweis der Wahrheit ehrenverletzender Aeusserungen überhaupt. Giessen 1813.

β) Π. χ. ἐὰν εὗρες τὸ ὡρολόγιον καὶ δὲν τὸ ἀποδίδῃς, εἶσαι κλέπτης.

(γ) Π. χ. Ἐὰν δὲν φέρεσαι ἐπιεικῶς πρὸς τὸν δυστυχῆ ὀφειλέτην σου, εἶσαι οὐτιδανὸς Πρβ. ἐπὶ τοῦ προκειμένου: Kleinschrod αὐτόθι σ. 20. ἐπ. Weber Abth. I. σελ. 169. ἐπ.

Σημ. 1 *τοῦ Ἐκδ.* Ἡ nominatio auctoris τότε μόνον δύναται

κατὰ τὴν ὀρθὴν γνώμην, νὰ ὠφελήσῃ, ὅταν ἦναι μετ' αὐτῆς ἡνωμένη τῆς ἀληθείας ἡ ἀπόδειξις, ἢ καθ' ὅσον ἀποκλείει *τὸν πρὸς ἐξύβρισιν σκοπόν*. *Carpzov* prax. qu. 96; nr. 67. — *Heffter* Lehrb. σελ. 329 8. — *Grolman* Magazin I. σελ. 50. — *Weber* I. σελ. 184. — *Tittmann* §. 340 (II. σελ. 113). *Rosshirt* Zeitschr. III σελ. 281. Ὅρα προσέτι τὴν σημ. 3. τοῦ ἐκδ. ἐπὶ τοῦ §. 289. Πολλὴν ἐπιῤῥοὴν ἔχει ὁ τρόπος, μὲ τὸν ὁποῖον διηγεῖταί τις ὅ,τι ἤκουσε παρ' ἄλλου.

Σημ. 2 *τοῦ Ἐκδ.* Περὶ τοῦ ἀποτελέσματος τῆς διαμαρτυρήσεως, ὅτι δὲν ἔχει τις σκοπὸν πρὸς ἐξύβρισιν *Freiber* de protestat. injuriar. Erf. 1708. — *Weber* l. σελ. 170. — *Tittmann* II σελ. 215. — *Zum Bach* Ansichten σελ. 291. Καὶ τὸ πρωσικὸν δίκαιον, §. 546, ὁρίζει, ὅτι ἡ διαμαρτύρησις δὲν ὠφελεῖ.

Σημ. 3 *τοῦ ἐκδ.* Περὶ προσθήκης ὅρων: *Weber* I σελ. 169. — *Tittmann* II. σελ. 212. — *Martin* §. 167. — *Heffter* σελ. 329. Ὅρα καὶ τὸ πρωσσ. δίκαιον §. 547. Ἡ ὑπὸ ὅρον ἐξύβρισις ἐμπεριέχει πολλάκις καθὸ προσβλητικὴ πρότασις ἐξύβρισιν.

§. 291.

Πᾶσα δικαιώματος προσβολὴ ἐμπεριέχει περιφρόνησιν κατὰ τοῦ ἄλλου. Ὅθεν διὰ νὰ διακρίνωμεν τὴν *μικτὴν* ἤτοι *ἔργῳ ἐξύβρισιν* (§ 283.) ἀπὸ ἄλλων ἀδικημάτων, εἶναι ἀνάγκη νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ *προσβολὴ τῆς τιμῆς* πρέπει ν' ἀποτελῇ τὸν *κύριον* τῆς προκειμένης πράξεως *χαρακτῆρα* διὰ νὰ θεωρηθῇ αὕτη ὡς ἐξύβρισις. Ἔχει δὲ τοιοῦτον χαρακτῆρα ἡ πρᾶξις, 1) ἐὰν ἡ τοῦ δικαιώματος προσ-

βολὴ λογίζηται, ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς ἢ κατὰ τὴν κοινὴν περὶ αὐτῆς δόξαν, ὡς ἰδιαίτερον δεῖγμα θετικῆς περιφρονήσεως (α), καὶ ἰδίως 2) ἐὰν ἐπηνέχθη αὕτη εἰς τὸν προσβαλλόμενον ἐπὶ τῷ κυρίῳ σκοπῷ τοῦ νὰ προσβληθῇ ἡ τιμή του (β).

(α) Π. χ. ψηλάφησις γυναικὸς, ῥαπίσματα, σκανδαλισμοὶ, πρόσπτυσις κτλ. L. 1. §. 1 D. de extraordin. crim.

(β) L. 3. §. 1. 2. L. 13. §. 7. D. de injur. L. 1. §. 38. D. depositi L. 53 pr. D. de furtis. L. 41. pr. D. ad L. Aquil Πρβ. Weber Abth I. σελ. 100 f. Grolman l. c. §. 217.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Δυσχερεστάτη εἶναι πολλάκις ἡ λύσις τοῦ ζητήματος, ἐὰν πρόκηται ἐξύβρισις ἔργῳ, ἡ σωματικὴ βλάβη, ἡ crimen vis, ἡ διατάραξις τῆς κοινῆς ἡσυχίας. Ὅρα Beitraege in den Annalen der badischen Gerichtshöfe I. Bd. σελ. 297. II. Bd. σελ. 287.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Ἀφοῦ οἱ σύγχρονοι ποινικοὶ νόμοι ἀναφέρουσι ὡς ἴδιον ἀδίκημα τὴν σωματικὴν βλάβην, δὲν ἔπρεπε νὰ γίνηται πλέον λόγος περὶ ἐξυβρίσεων ἔργῳ. Ὅρα καὶ *Heffter* (Arch. des Criminalr. 1839. σελ. 247). καὶ περὶ τοῦ κοινοῦ γερμ. δικαίου *Abegg*. Lehrb. σελ. 411. Τὸ γαλλικὸν δίκαιον δὲν κατατάσσει μεταξὺ τῶν ἐξυβρίσεων τὰς ἐναντίον προσώπου βιαιοπραγίας. Ἀπ' ἐναντίας ὁ ὀλδεμβουργικὸς ποιν. νόμος, ἄρθρ. 407. ὑπάγει τὰς σωματικὰς κακώσεις εἰς τὴν ἐξύβρισιν. Ὁμοίως τὸ πρωσικὸν δίκαιον, §. 628—637. Ὅθεν ὁσάκις ὠθῇ τις τὸν ἄλλον, ἢ τύπτῃ, ἢ ῥίπτῃ θεωρεῖται ὡς ἐξυβρίζων αὐτὸν ἔργῳ, ἐὰν ἡ πρᾶξίς του δὲν ἐπιφέρῃ πραγματικὴν σωματικὴν βλάβην. Ὁ σαξωνικὸς νόμος, ἄρθρ. 198, ἀναφέρει περὶ βιαιοπραγιῶν ἐπὶ ἐξυβρίσεων. Ἐπίσης καὶ ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος, ἄρθρ. 283, ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν διὰ βιαιοπραγίας δεικνύει τις περιφρόνησιν κατὰ τοῦ ἑτέρου.

§ 292.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν *τιμωρίαν* τοῦ ἀδικήματος, ἰσχύει, ἀνεξαρτήτως ἀπὸ τοῦ ἐπιβλητέου εἴδους τῆς ποινῆς, ἡ ἀρχὴ, ὅτι : *πᾶσα ἐξύβρισις*, ὡς τοιαύτη, *ἀφορᾷ μόνον τὸ ἰδιωτικὸν τοῦ προσβαλλομένου συμφέρον* (α). Ὅθεν : 1) ἀνακρίνεται καὶ τιμωρεῖται, μόνον κατ' ἔγκλησιν τοῦ ὑβρισθέντος (β)· 2) ὁ ὑβρισθεὶς δύναται νὰ παραιτηθῇ, καθὼς παντὸς ἄλλου ἰδιωτικοῦ δικαιώματός του, οὕτω καὶ τοῦ πρὸς τιμωρίαν τοῦ ὑβριστοῦ. Ἡ ῥηθεῖσα ἀρχὴ ὑπόκειται τότε μόνον εἰς φαινομένην τινὰ ἐξαίρεσιν, ὅταν ὑπάρχῃ μετὰ τῆς προσβολῆς τῆς τιμῆς, καθὸ τοιαύτης, *ἰδανικὴ συνδρομὴ ἄλλου ἀδικήματος* (γ).

(α) Ὡς dectum. privutum, κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου, θεωροῦσι τὴν ἐξύβρισιν καὶ οἱ γερμανικοὶ αὐτοκρατορικοὶ νόμοι. K. G. O. 1555. II. 28, 4.

(β) §. 10. J. de injuriis L. 7. C. de injuriis.

(γ) Ὡς ἐπὶ τῶν μετ' ἀπάτης, ψευδορκίας κτλ. ἡνωμένων ἐξυβρίσεων, ἢ ἐπὶ τοῦ crimen calumniæ. Περὶ τῆς ἐξυβρίσεως δημοσίων ὑπαλλήλων Weber Abth. III. σελ. 190. f. Περὶ δὲ τῶν μετὰ διαταράξεως τῆς κοινῆς ἡσυχίας ἡνωμένων ἐξυβρίσεων, Grolman Grunds. §. 224. Ἰδιαιτέραν ἐξαίρεσιν περιέχει προσέτι L. 10. C. de episc. et cler.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Τὸ κοινὸν γερμανικὸν δίκαιον παραδέχεται ἐντελῶς τὸν κανόνα, ὅτι δὲν καταδιώκονται *αὐτεπαγγέλτως* αἱ ἐξυβρίσεις· ὁ κανὼν δὲ οὗτος, καὶ ὑπὸ νομοθετικὴν ἔποψιν θεωρούμενος, στηρίζεται ἐπὶ ὀρθοτάτων λόγων· *Mittermaier* über den neuestem Zustaud der Criminalgesetzgebung σελ. 179. *Godefroi* de delictis quae nou nisi ad laes. querel. pag. 222. *Tittmann* Handb. II. σελ. 234.—*Wächter* Lehrb. II. § 157.—*Heffter*

Lehrb. σελ. 336.—*Bauer* Lehrb. §. 217.— ὅρα ἐν τοσούτῳ καὶ *Rosshirt* Lehrb. σελ. 447.— Οὐσιώδης ὡς πρὸς τὸ κοινὸν δίκαιον εἶναι προσέτι ἐνταῦθα ἡ L. 11 § 1., ὅπου γίνεται λόγος περὶ dissimulatio iujuriae — Ἐξαίρεσις τοῦ κανόνος ἔχει χώραν: 1) ἐπὶ ἐξυβρίσεων τῶν τέκνων κατὰ τῶν γονέων αὐτῶν. L. 152. D. de obseq. parent. L. 9. §. 3. D. de offic. procons. *Heffter* σελ. 350. 2) ἐπὶ ἐξυβρίσεων περὶ τὴν δημόσιον ὑπηρεσίαν.—Ἡ παρὰ τοῦ *Heffter* §. 319. ἐνταῦθα ὑπαγομένη L. 1. §. 1. D. de extraord. crim. δὲν ἀνάγεται εἰς τὴν περὶ προσβολῶν τῆς τιμῆς διδασκαλίαν. Ἐξ αὐτῆς πράγει μολαταῦτα ὁ *Heffter* τὸ δυνατὸν τῆς ἐξυβρίσεως ὁλοκλήρου ἔθνους ἢ ὁλοκλήρου κοινότητος.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Καὶ οἱ νεώτεροι ποινικοὶ νόμοι παραδέχονται τὴν ἀρχὴν, ὅτι ἐπὶ ἐξυβρίσεων ἡ καταδίωξις δὲν γίνεται ἐξ ἐπαγγέλματος. Εἰς τὴν Γαλλίαν ἡ ἐξ ἐπαγγέλματος καταδίωξις γίνεται παρὰ τῶν ἐπὶ τῆς εἰσαγγελίας. Ἀμφισβητεῖται ἐὰν ἐπὶ τῆς calomnie συγχωρεῖται ἡ ἐξ ἐπαγγέλματος καταδίωξις. *Legraverend* traité I. p. 10. 52. Συνήθως (κατὰ τὸν νόμον τῆς 26 μαΐου 1819, ἄρθρ. 5, καὶ κατὰ τὸν νόμον τοῦ 1822 ἄρθρ. 17,) ἀπαιτεῖται ἐπὶ ἐξυβρίσεων κατὰ ἰδιωτῶν ἔγκλησις τοῦ ἐξυβρισθέντος. Ὡς πρὸς τὰς ἐξυβρίσεις τῶν βουλῶν, τῶν ξένων ἡγεμόνων ἰσχύουσιν ἰδιαίτεραι διατάξεις. *Mangin traité* de l'action publique I. Vol. p. 313. Εἰς τὴν Πρωσσίαν ἰσχύει ὁ ἀνωτέρω ἐν τῇ σημ. 7. ἐπὶ τοῦ §. 275. μνημονευθεὶς νόμος τοῦ 1833. Ὁ σαξωνικὸς νόμος, ἄρθρ. 203. ἀπαιτεῖ ἐπὶ συκοφαντιῶν καὶ ἐξυβρίσεων, ἐκτὸς τῶν κατὰ συγγενῶν εἰς ἀνιοῦσαν γραμμὴν πραττομένων βιαιοπραγιῶν ἔγκλησιν τοῦ προσβληθέντος, ἐπιφυλαττομένης τῆς ἐξ ἐπαγγέλματος καταδιώξεως ἕνεκα τῆς συγχρόνου διαταράξεως τῆς κοινῆς ἀσφαλείας καὶ ἡσυχίας. Ὁ βυρτεμβερ-

γικὸς νόμος, ἄρθρ. 291, ἀπαιτεῖ πρὸς καταδίωξιν ἐπίσης ἔγκλησιν τοῦ προσβληθέντος (ἢ τῶν νομίμων ἀντιπροσώπων αὐτοῦ ἄρθρ. 272). ἐπιφυλαττομένης τῆς ἐξ ἐπαγγέλματος καταδιώξεως ἕνεκα διαταράξεως τῆς ἡσυχίας καὶ εὐταξίας.

§ 293.

Αἱ ἐπιβλητέαι εἰς τὸ προκείμενον ἀδίκημα ποιναὶ εἶναι τριῶν εἰδῶν: Α) ἁπλῶς *ἰδιωτικαί*, *Β) δημόσιοι*, *Γ) μικταὶ* ἢ *σχετικῶς δημόσιοι ποιναί*, δι' ὧν ἱκανοποιουμένου τοῦ ὑβρισθέντος, τιμωρεῖται συγχρόνως πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς κοινωνίας καὶ ὁ ὑβριστής. Τῆς ἰδιωτικῆς ποινῆς ἡ σύμπτωσις μετὰ τῶν δύο ἄλλων εἶναι μόνον *ἐκλεκτική* (α), τῶν δὲ δύο ἄλλων ποινῶν ἡ μετ' ἀλλήλων σύμπτωσις δύναται νὰ ἦναι καὶ *συσσωρευτική* (β),

(α) §. 10. J. de injuriis «vel criminaliter, vel civiliter agere». L. 6. D. eod «Plane si actum sit publico judicio denegandum est privatum, similiter ex adverso».

(β) Πρ. Reichsschluss. v. 19. Sept. 1668.

§ 294.

Α) Ἡ *ἰδιωτικὴ ποινὴ* συνίσταται εἰς χρηματικὴν ποσότητα προσδιοριζομένην κατὰ προαίρεσιν ὑπὸ τοῦ προσβληθέντος, δυναμένην δὲ νὰ μετριασθῇ παρὰ τοῦ δικαστοῦ (α). Ἐπιδιώκεται δὲ τὸ πρὸς τὴν τοιαύτην ποινὴν δικαίωμα διὰ τῆς actio injuriarum aestimatoria (β).

(α) §. 7. J. de injuriis. Gensler im Arch. für Civil-Praxis. I. Bd. nr. XI.

(β) Περὶ τοῦ ἱστορικοῦ τῆς ἀγωγῆς ταύτης: Gellius Noctes Atticæ L. XX c. 1.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Διὰ τοῦ πρωσσικοῦ διατάγματος τῆς 1 Φεβρουαρ. 1811 (*Mannkopf* σελ. 289) κατηργήθη ἡ ἐπὶ ἐξυβρίσει ἰδιωτικὴ ἱκανοποίησις, διότι ἡ κατὰ τοῦ ὑβριστοῦ καταγινωσκομένη ποινὴ εἶναι ἱκανοποίησις ἀποχρῶσα. Ὁ ὀλδεμβουργικὸς νόμος, ἄρθρ. 410, συγχωρεῖ τὴν ἰδιωτικὴν ἱκανοποίησιν. Ὁ σαξωνικὸς νόμος, ἄρθρ. 202, ἀναφέρει ὑπὸ τὴν ἐπιγραφήν· ἰδιωτικὴ ἱκανοποίησις ὅτι, ἐν περιπτώσει δημοσίας ἐξυβρίσεως, ἔχει ὁ ὑβρισθεὶς τὸ δικαίωμα νὰ δημοσιεύσῃ δαπάνῃ τοῦ ὑβριστοῦ τὴν ἀπόφασιν. Κατὰ τὸν βυρτεμβεργικὸν νόμον, περὶ τῶν ὡς πρὸς τὸ ἰδιωτικὸν δίκαιον συνεπειῶν τῶν ἀδικημάτων, τῆς 5 σεπτ. 1839 ἄρθρ. 17., ἡ πρὸς ἱκανοποίησιν εἰς χρήματα ἀγωγὴ συγχωρεῖται πρὸς τῇ ἐπὶ σκοπῷ τιμωρίας ἐγκλήσει, μένει δὲ εἰς τὸν ὑβρισθέντα ἡ ἐκλογή. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 18. ἔχει οὗτος προσέτι τὸ δικαίωμα νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν πρὸς ἀποζημίωσιν ἕνεκα τῆς βλάβης τὴν ὁποίαν τῷ ἐπροξένησεν ἡ ἐξύβρισις ὡς πρὸς τὴν πρόοδον αὐτοῦ, τὴν πρόοδον ἢ τὰ ἔργα τοῦ ἐπαγγέλματός του.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Ὑπὲρ τῆς ἰδιωτικῆς ποινῆς καὶ ὑπὲρ τῆς πολιτικῆς ἀγωγῆς ἐπὶ ἐξυβρίσεων συντρέχουσι πολλοὶ λόγοι καὶ μάλιστα ἡ σκέψις, ὅτι πολλάκις προσβάλλεταί τις δεινῶς χωρὶς νὰ δύναται νὰ φέρῃ περὶ τούτου ἀποδείξεις, διότι π. χ. ὁ πανοῦργος ὑβριστὴς τὸν ἐξύβρισεν ἄνευ μαρτύρων· εἰς τοιαύτην περίπτωσιν ἔχει ὁ ὑβρισθεὶς τοὐλάχιστον τὸ πλεονέκτημα τοῦ νὰ ἐπαγάγῃ εἰς τὸν ἀντίδικόν του ἐνώπιον τοῦ πολιτικοῦ δικαστηρίου τὸν ὅρκον, πιστεύων, ὅτι δὲν θέλει εἶσθαι τοσοῦτον ἀσυνείδητος ἐκεῖνος ὥστε νὰ ψευδορκήσῃ, καὶ ἀποδεικνύων κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὅ,τι δὲν ἤθελε δυνηθῇ ν' ἀποδείξῃ ἐνώπιον τοῦ ποινικοῦ δικαστηρίου.

§ 295.

B) *Σχετικῶς δημόσιοι ποιναὶ* (α) εἶναι : 1) ἡ *παλινῳδία*

(recantatio), ἤτοι ἡ πρὸς τὸν ὑβρισθέντα δήλωσις τοῦ ὑβριστοῦ, ὅτι δὲν εἶπεν ἀλήθειαν· 2) *ἡ συγγνώμης αἴτησις* (deprecatio), ἤτοι ἡ ἔκφρασις τοῦ ὑβριστοῦ, ὅτι μεταμελεῖται καὶ ἐξαιτεῖται τὴν συγγνώμην τοῦ ἐξυβρισθέντος· 3) *ἡ προφορικὴ ἐξήγησις ὑπὲρ τοῦ ἑτέρου* (honoris declaratio), ἤτοι ἡ ῥητὴ δήλωσις τοῦ ὑβριστοῦ, ὅτι ἀναγνωρίζει τὴν ἀξίαν τοῦ ἐξυβρισθέντος καὶ ὅτι δὲν εἶχε σκοπὸν νὰ τὸν προσβάλῃ (β).

(α) Ὁ Weber l. c. Abthl II. §. 14. θεωρεῖ τὰς ποινὰς ταύτας ὡς ἱκανοποιούσας ἰδιωτικῶς μόνον τὸν ἐξυβρισθέντα. Διαφωνεῖ δὲ ὁ Grolman Grunds §. 227.

(β) ὅλαι αὗται αἱ ποιναὶ στηρίζονται κυρίως εἰς δικαστικὰ ἔθιμα. Η Κ. G. O. τοῦ 1555. II. 28. 4. ἀναφέρει μόνον ἐν παρόδῳ τὴν παλινῳδίαν, ὁ δὲ νόμος (Reichsschluss) τοῦ 1668 δὲν ἔφθασε νὰ δημοσιευθῇ. Προφορικῶς περὶ τοῦ ἱστορικοῦ τῶν ποινῶν τούτων.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Αἱ ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ἀναφερόμεναι ἀγωγαὶ πηγάζουσιν ἐκ τῆς νομολογίας τοῦ μέσου αἰῶνος, παρήχθησαν δὲ ἴσως ἐκ τῆς ἐπιῤῥοῆς τῶν περὶ τῆς compositio θεωριῶν καὶ ἐκ τῆς προσπαθείας τῶν ἐκκλησιαστικῶν δικαστηρίων νὰ συναλλάττωσι τοὺς διαφερομένους. Ὅρα *Grim* Rechtsalterthümer σελ. 711. *Rosshirt* gesch. II. σελ. 256. *Abegq* Lehrb. σελ. 415. *Abegg* Gesch. des preuss. Rechts σελ. 60. Ἀπαντῶνται δὲ καὶ εἰς ξένας νομολογίας. Ὅρα ἐν γένει *Dreyer* Abhandl. aus dem deutschen Recht. I. σελ. 62. Δὲν εἶναι οὔτε ἰδιωτικαὶ οὔτε ἐγκληματικαὶ ἀγωγαὶ καὶ ἑπομένως δύνανται νὰ συμπίπτωσι καὶ μὲ ἄλλα δικαστικῆς ἐπιδιώξεως μέσα. *Heffter* Lehrb. σελ. 263.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Ὅτι εἰς τὴν Πρωσσίαν καὶ εἰς τὸ Βραουνσδείγιον κατηργήθησαν αἱ ἀγωγαὶ αὗται ἐῤῥέθη ἤδη ἀνωτέρω ἐν τῇ σημ. 1. ἐπὶ τοῦ §. 275. Κατηργήθησαν ὡσαύ-

τως ὑπὸ τοῦ σαξωνικοῦ καὶ τοῦ βυρτεμβεργικοῦ δικαίου, ἰσχύουσι δὲ εἰσέτι κατὰ τὸν ὀλδεμβουργικὸν νόμον, ἄρθρ. 410.

§. 296.

Ἐπὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ποινῶν τούτων ἰσχύουσιν οἱ ἑξῆς κανόνες: 1) *παλινῳδία* λαμβάνει χώραν, ἐὰν ἡ τιμή τινος προσεβλήθη δι' ἐπιπλάσεως ψευδῶν γεγονότων· 2) ἡ *συγγνώμης αἴτησις*, ἐπὶ ἄλλων ἀναμφιβόλων ἐξυβρίσεων· 3) ἡ *προφορικὴ ἐξήγησις*, ἐπὶ πάσης, ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὴν ἐξωτερικὴν πρᾶξιν, ἀποδεδειγμένης, ἀλλά, ὅσον ἀφορᾷ τὸν *σκοπὸν πρὸς ἐξύβρισιν*, ἐν μέρει ἀμφιβόλου ἐξυβρίσεως (α). Ἐπιδέχονται δὲ διαφόρους βαθμοὺς αἱ ποιναὶ αὗται, καθ' ὅσον ἐκτελοῦνται ἐξωδίκως ἢ δικαστικῶς, ἐγγράφως ἢ προφορικῶς, ἢ τελευταῖον καθ' ὅσον συνοδεύουσι τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ποινῆς ἰδιαίτεραι, τὴν ταπείνωσιν τοῦ τιμωρουμένου ἐπιτείνουσαι διατυπώσεις. Ἀλλὰ πᾶσα ἐπίτασις τῶν ποινῶν τούτων, καθιστᾶσα αὐτὰς ἀτιμωτικὰς (α), ἀντίκειται εἰς τὴν φύσιν αὐτῶν καὶ δὲν εἶναι ἐπιδοκιμαστέα.

(α) Κατὰ γνώμας ἀρχαιοτέρας ἔπρεπεν ἀναλόγως τῆς τάξεως ἑνὸς ἑκάστου νὰ ἐφαρμόζηται ἡ μία ἢ ἡ ἄλλη τῶν εἰρημένων ποινῶν. Πρβ. Weber Abthl. II. σελ. 30. κ. ἑπ.

(β) Π. χ. Ἐπὶ τῆς ἐν πλήρει συνεδριάσει τοῦ ποινικοῦ δικαστηρίου γινομένης παλινῳδίας. κ. καθ.

§ 296α. (τοῦ ἐκδ.)

Τὸ δικαίωμα τῆς ἐπὶ ἐξυβρίσει ἐγκλήσεως παύει: 1) διὰ τῆς συγγνώμης τοῦ ὑβρισθέντος (α), 2) διὰ τοῦ συμ-

ψηφισμοῦ (β), καθ' ὅσον πρόκειται μόνον περὶ χρηματικῆς ποινῆς καὶ ὁ ὑβριστὴς συμψηφίζει τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἀπαιτητέαν χρηματικὴν ποσότητα (γ) πρὸς τὴν ἀπαίτησιν τοῦ ἐνάγοντος (δ), 3) δι' ἀντιτίσεως (Retorsion) (ε), καθόσον α) ὁ ὑβριστὴς ἀπώλεσε τὸ δικαίωμά του δι' αὐτοδικίας (ζ), ἢ καθ' ὅσον β) κατὰ τὸ ἰσχύον ἔθιμον ἐπὶ προφορικῶν ἐξυβρίσεων, ἀνταπέδωκεν ἀμέσως τὴν ἐξύβρισιν (η), χωρὶς νὰ παρεκτραπῇ εἰς ὑπερβολὰς (θ), 4) διὰ παραγραφῆς (ι). Ἀλλ' οἱ λόγοι οὗτοι, ἐξαλείφοντες τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιωτικῆς ἐγκλήσεως, δὲν ἀποκλείουσι τὸ ἀξιόποινον, ὅταν δύνηται αὐτεπαγγέλτως νὰ καταδιωχθῇ καὶ νὰ τιμωρηθῇ ὁ ὑβριστής.

(α) L. 17. §. 6. L. 11. §. 1. D. de injur. §. 10. Inst. de injur.

(β) L. 10. §. 2. D. de compens.

(γ) Heffter Lehrb. σελ. 266. Gesterding Ausbente von Nachforschungen I. σελ. 319. Seuffert Blätter für Rechtsanwendung n. Baiern. 1838. nr. 24—26.

(δ) Ἐπὶ δημοσίων ποινῶν δὲν δύναται νὰ γίνῃ περὶ συμψηφισμοῦ λόγος.

(ε) Weber II. σελ. 51. Henke II. σελ. 323. Werner Handb. σελ. 25. Hohnhorst Jahrbücher l. σελ. 297.

(ζ) Ἐνταῦθα ἁρμόζουσιν αἱ ἀρχαὶ τοῦ edict. divi Marci.

(η) Gesterding Ausbeute I. σελ. 323.

(θ) Ὡς πρὸς τὴν ἀνταπόδοσιν τῆς ὕβρεως διαφέρουσι πολὺ ἀπ' ἀλλήλων οἱ νεώτεροι νόμοι. Τὸ πρωσσικὸν δίκαιον §. 661—666. δὲν δίδει εἰς τὸν ὑβρισθέντα δικαίωμα πρὸς ἰδιωτικὴν ἱκανοποίησιν, ἐὰν ἡ ὕβρις ἀπεδόθη, ἐπιφυλάττει δὲ εἰς αὐτὸν τοιοῦτο δικαίωμα (ὅρα μολαταῦτα τὸν περὶ καταργήσεως τῆς τοιαύτης ἱκανοποιήσεως νέον νόμον), ἐὰν εἰς ἐξύβρισιν ἔργῳ ἀνταπεδόθη ἐξύβρισις λόγῳ. Διὰ τῆς ἀνταποδόσεως τῆς ὕβρεως δὲν καταργεῖται ἡ ποινή, ἀλλὰ δύναται νὰ μετριασθῇ μόνον. Ὁ ὀλδεμβουργικὸς νόμος, ἄρθρ. 311, θεωρεῖ ἐπίσης τὸ δικαίωμα πρὸς αἴτησιν συγγνώμης ἢ προφορικὴν ὑπὲρ τοῦ ἑτέρου ἐξήγησιν ὡς καταργούμενον διὰ τῆς ἀνταποδόσεως τῆς ὕβρεως. Ἡ ἐπιβλητέα ποινὴ δὲν καταργεῖται, ἀλλὰ μετριάζεται μόνον, ἐὰν ἡ ὕβρις ἀποδοθῇ ἀμέσως καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ μέτρον. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος, ἄρθρ. 293, δὲν δίδει

εἰς οὐδένα δικαίωμα πρὸς ἔγκλησιν, ἐὰν ὁ ὑβρισθεὶς ἀποδώσῃ ἀμέσως καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ μέτρον τὴν ὕβριν. Ὁ σαξωνικὸς νόμος οὐδεμίαν περιέχει περὶ τούτου διάταξιν. Τὸ ἐν τῷ νομοσχεδίῳ περιεχόμενον ἄρθρον περὶ ἀνταποδόσεως βιαιοπραγιῶν παρελείφθη ἐν τῷ νόμῳ. Ὁ βαδικὸς νόμος τῶν 1881, ἄρθρ. 9, δὲν ἐπιτρέπει τὴν τιμωρίαν, ἐὰν ἀπεδόθη ἀμέσως καὶ οὐχὶ κατὰ μέτρον ἀνώτερον ἡ μὴ μετὰ σωματικῆς κακώσεως ἡνωμένη ὕβρις. Ὅρα v. Kettenacker von der Ehrenkränkung, σελ. 56.

(ι) Ὅρα ἀνωτέρω § 65.

§ 297.

Γ) Αἱ *ἁπλῶς δημόσιοι* ποιναὶ δὲν προσδιορίζονται ὑπὸ τοῦ νόμου, ἀλλ' ἀφίενται εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ (α), ὅστις ὀφείλει κατὰ τὴν ἐπιμέτρησιν αὐτῶν νὰ ἐκτιμᾷ τὸ εἶδος καὶ τὸν τρόπον τῆς ὑβριστικῆς πράξεως, τὰς περιστάσεις ὑπὸ τὰς ὁποίας ἐγένετο αὕτη, τὴν τάξιν τῶν διαδίκων καὶ τὰς προσωπικὰς μεταξὺ τοῦ ὑβρισθέντος καὶ τοῦ ὑβριστοῦ σχέσεις (β). Ἡ καταλληλοτέρα ἐκ τῶν ἐπιβλητέων ποινῶν εἶναι ἡ περιορίζουσα τὴν ἐλευθερίαν, κατά τινας δὲ περιστάσεις (γ) καὶ ὁ σωματικὸς σωφρονισμός. Φυλάκισις πρέπει νὰ ἐπιβάλληται συνήθως ἐπί τινας ἡμέρας ἢ τὸ πολὺ ἐπί τινας ἑβδομάδας, ἐκτὸς ἐὰν *ἰδανικῶς* συμπίπτωσι μὲ τὴν ἐξύβρισιν καὶ ἄλλαι δικαιωμάτων προσβολαὶ (§ 292).

(α) L. 45. D. de injuriis, συνδ. μὲ L. Q. §. 3. L. 35. L. 38. D. eod. L. 4. C. eod. L. 1. §. 1. D. de extraord. crimin. L. 10. C. de episc. et cler. Νεαρ. 123 κ. 31.

(β) Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον διαγινώσκεται καὶ ἡ μεταξὺ τῆς injuria levis καὶ τῆς atrox ὑπάρχουσα διαφορά. §. 9. J. de injur. L. 7, §. 7. 8. 9. L. 17. §. 3. D. eod.

(γ) Μάλιστα ἐπὶ ἐξυβρίσεων τῶν τέκνων κατὰ τῶν γονέων αὐτῶν, τῶν ὑπὸ ἐπιμέλειαν διατελούντων κατὰ τῶν ἐπιμελητῶν αὐτῶν τῶν ὑπηρετῶν κατὰ τῶν κυρίων αὐτῶν κ. καθ.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Περὶ τῆς ἀναλογίας τῶν ἐπιβλητέων ποινῶν ὅρα τὰς ἐν τῇ σημ. 7. τοῦ ἐκδ. ἐπὶ τοῦ § 275 μνημονευθείσας διατάξεις τῶν νεωτέρων νομοθεσιῶν.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Ἰδιαίτερον εἶδος ἐξυβρίσεως ἀποτελεῖ ἡ ἐξύβρισις τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἰσχύει ἡ ἀναλογία τῆς L. 10. C. de episc. et cler. καὶ L. 1. §. 1. D. de extraord. crim. Ἀληθὴς περὶ τὴν ὑπηρεσίαν ἐξύβρισις, δυναμένη καθὸ injuria publica νὰ καταδιωχθῇ καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος, ὑπάρχει μόνον ἐπὶ ἐξυβρίσεων γενομένων κατὰ δημοσίων ὑπαλλήλων ἐνῷ ἐκτελοῦσι τὰ καθήκοντα τῆς ὑπηρεσίας των. Πᾶσα ἄλλη ἐξύβρισις εἶναι ἁπλῶς ἰδιωτικὴ injuria privata ὡς πρὸς τιμωρίαν τῆς ὁποίας δύναται ν' ἀποτελέσῃ μόνον ἐπιβαρυντικὸν λόγον ἡ περίστασις, ὅτι ὁ ὑβριστὴς ὤφειλεν ἰδιαίτερον σεβασμὸν πρὸς τὸν ὑβρισθέντα. *Hillebrand* de injuria in magistrat. Altorf 1720. *Harprecht* de injur. magistrat. illat. Tub. 1707. *Weber* über Injurien III. σελ. 190. *Henke* Handb. II. σελ. 285. *Tittmann* Handb. II. §. 358. *Hellie* théorie du code pénal IV. p. 343. Οἱ νόμοι παρέχουσιν εἰς τὸν δημόσιον ὑπάλληλον τὸ δικαίωμα νὰ τιμωρῇ μόνος του παραχρῆμα τὰς ἐπὶ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν καθηκόντων τῆς ὑπηρεσίας του πραττομένας κατ' αὐτοῦ ἐξυβρίσεις καὶ νὰ διατηρῇ οὕτως ἀκεραίαν τὴν ἀνήκουσαν εἰς τὸ δημόσιον ὑπηρεσίαν τιμὴν ἀπέναντι τῶν ταραχοποιῶν. L. 1. pr. D. si quis jus dicent. non obtemper. πρὸ πάντων δὲ c. 1. de poenis in 6to. Ἀλλ' ἡ τοιαύτη πειθαρχικῆς ποινῆς ἐφαρμογὴ δὲν ἐλαττόνει παντάπασι τὰ δικαιώματα, τῶν ὁποίων δύναται ὁ ὑβρισθεὶς νὰ κάμῃ κατὰ τοῦ ὑβριστοῦ χρῆσιν. *Heffter* Lehrb. σελ. 320.

Σημ. 3 *τοῦ ἐκδ.* Κατὰ τὸ πρωσσικὸν δίκαιον, §. 207, ἐὰν ἐ-

ξυβρισθῇ τις τῶν πρώτων ὑπαλλήλων τοῦ κράτους κατὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων του, ἐπιβάλλεται διπλασία ἡ εἰς τὴν ἁπλῆν ἐξύβρισιν ἁρμόζουσα ποινή· ἐὰν ἐξυβρισθῇ ἄλλος δημόσιος ὑπάλληλος, αὐξάνεται ἡ τακτικὴ ποινὴ κατὰ τὸ ἥμισυ· ἐὰν δὲ ἐξυβρισθῇ ὑποδεέστερος ὑπηρέτης, κατὰ τὸ τρίτον. Ὁ ὑβρισθεὶς δημόσιος ὑπάλληλος δὲν δύναται (κατὰ τὸ διάταγμα τοῦ 1834, *Mannkopf* σελ. 309) νὰ παραιτηθῇ τοῦ πρὸς τιμωρίαν τοῦ ὑβριστοῦ δικαιώματός του εἰμὴ συναινέσει τῆς προϊσταμένης ἀρχῆς. —Ὁ γενικὸς ποινικὸς νόμος, ἄρθρ. 222, πραγματεύεται ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν crimes contre la chose publique περὶ τῶν outrages κατὰ δημοσίων ὑπαλλήλων, ἀλλὰ ἐκτείνει τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀδικήματος εἰς τὰς προσβολὰς τὰς πραττομένας pendant l' exercice de leurs fonctions ou à l' occasion de cet exercice. Περὶ τῆς ἑρμηνείας τῶν ἐκφράσεων τούτων ὅρα *Hellie* théorie IV. p. 350 (φυλάκισις 1—2 ἐτῶν). ὅρα καὶ τ' ἄρθρα 223—227. — Ὁ βαυαρικὸς νόμος πραγματεύεται ὑπὸ τὰ δημόσια ἀδικήματα, ἄρθρ. 405, περὶ παραβάσεως τοῦ εἰς τὴν πολιτείαν ὀφειλομένου σεβασμοῦ διὰ προσβολῆς τῆς τιμῆς δημοσίων ὑπαλλήλων, ὑπάγει δὲ ἐνταῦθα καὶ τὴν ἐξύβρισιν, ἥτις πράττεται ὡς πρὸς σχέσιν, τὴν ὁποίαν εἶχεν ὡς ἐκ τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας του ὁ ὑβρισθεὶς μὲ τὸν ὑβριστὴν, ἢ πρὸς ἐκδίκησιν διὰ τὰ ἔργα τῆς ὑπηρεσίας τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου. Ἡ ἐπιβλητέα ποινὴ εἶναι κατὰ τὴν τάξιν τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου διάφορος (φυλάκισις 1 ἕως 9 μηνῶν). —Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος ἄρθρ. 162, πραγματεύεται περὶ τῆς προσβολῆς τῆς εἰς τὴν ἀρχὴν ὀφειλομένης τιμῆς ὑπὸ τ' ἀδικήματα τὰ προσβάλλοντα τῆς ἀρχῆς τὴν ἀξιοπρέπειαν, ἐκτείνει δὲ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀδικήματος καὶ εἰς τὰς προσβολὰς τὰς *ἀναγομένας εἰς τὰ ἔργα τῆς ὑπηρεσίας*. Ὁ σαξωνικὸς νόμος,

ἄρθρ. 201, ἀναφέρει ἐπὶ τῶν ἐξυβρίσεων τῆς προσβολῆς τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ἐνῷ ἐνεργοῦσι τὰ καθήκοντά των ἢ καθ' ὅσον ἀνάγεται εἰς ταῦτα ὡς περὶ λόγου κανονίζοντος μόνον τὸ μέγεθος τῆς ἐπιβλητέας ποινῆς. Ὁμοίως ὁ βαδικὸς νόμος τοῦ 1831, §. 5, θεωρεῖ τὴν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων τῆς ὑπηρεσίας πραττομένην ἐξύβρισιν δημοσίου ὑπαλλήλου ὡς ἐπιβαρυντικὸν λόγον.

ΥΠΟΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ.

Περὶ τῶν διακεκριμένων ὑπὸ τοῦ νόμου (βαρειῶν) ἐξυβρίσεων.

ΚΕΦ. Α'-

Περὶ τῆς ὡς ἐκ τοῦ τρόπου τῆς πράξεως διακεκριμένης ἐξυβρίσεως. Περὶ τῶν σίλλων ἢ λιβέλλων

A. *Conr Stockmann* Diss. de famosi s libellis. Lips. 1799.

Τοῦ ἰδίου. Diss. famosi libelli, utrum in civitate ferendi sint Lips. 1800.

Konopak Beitr. zur Lehre vom Pasquill. (N. Arch. IX. nr. 24).

§ 298.

Σίλλος ἢ Λίβελλος (Pasquill) *εἰς εὐρυτέραν ἔννοιαν* λέγεται *πᾶσα διὰ μονίμων σημείων ἐκπεφρασμένη, εἰς τὸ κοινὸν διαδεδομένη προσβολὴ τῆς τιμῆς* (α). Πράττεται δὲ διὰ γραφῆς, τύπου, εἰκόνων, ἰχνογραφιῶν, γλυπτικῆς ἢ ἄλλης πλαστικῆς τέχνης κ. τ. λ. Διὰ νὰ ὑπάρχῃ τετελεσμένον τὸ ἀδίκημα, ἀπαιτεῖται πρᾶξις, δι' ἧς καθίσταται γνωστὴ εἰς τὸ κοινὸν (πασίδηλος) ἡ ἐξύβρισις, ὡς διὰ

τοιχοκολλήσεως ἢ διασπορᾶς, διανομῆς ἢ πωλήσεως. Ὅστις, ἂν καὶ χωρὶς συνεννοήσεως μετὰ τοῦ κυρίου αὐτουργοῦ, διαδίδει σίλλον, ἀντὶ τοῦ νὰ τὸν ἀποκρύψῃ ἢ νὰ τὸν ἀποσιωπήσῃ, θεωρεῖται ὡς αὐτουργός. (β).

(α) L. 5. §. 9—11. L. 6. D. de injur. L. un. C. de fam. lib. (L. 1. 4. 7. 9. C. Th. de injur.) c. 1—3 C. 5. q. 1. R. A. v. J. 1524. §. 28. 1529. §. 9. 1530. §. 58. 1541. §. 40. 1570. §. 154. f. R Pol. O. v. J. 1577. Tit. 35.

(β) L. un. C. de fam. lib. c. 1. 3. C. 5. q. 1. R. Pol. O. v. J. 1577. Tit. 35. §. 5.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Αἱ περὶ σίλλων ἢ λιβέλλων θεωρίαι παρήχθησαν πρὸ πάντων ἐκ τῶν ῥωμαϊκῶν περὶ τοῦ carmen famosum διατάξεων. *Schulting* jurisprud. antejust. p. 180. 444. *Pauli* rec. sent. V. tit. 4. §. 15. L. 1. C. th. de famos. lib. L. un. C. de fam. bib. συνδ. μὲ L. 5. §. 19. D. de injur, *Cremani* elem. jur. crim. II. p. 433. *Walter* (Arch. des Griminalr. IV. σελ. 287). *weber* von den Injurien III. σελ. 213. παρείπετο δὲ ἡ γνώμη, ὅτι τὸ ἀδίκημα ἔπρεπε νὰ τιμωρῆται μὲ ποινὴν αὐστηροτέραν, ὁσάκις καθίστατο μιαρὸν καὶ ἐπικίνδυνον διὰ τῶν δύο ἑξῆς γνωρισμάτων: 1) τοῦ σχήματος, τείνοντος εἰς μεγίστην δημοσιότητα καὶ διάδοσιν τῆς ἐξυβρίσεως καὶ 2) τῆς κρυφιότητος καὶ οὐτιδανότητος τοῦ ἐκλεχθέντος μέσου. *Rosshirt* Gesch. II. σελ. 269. *Abegg* Lehrb σελ. 419. Πολλοῦ λόγου ἀξία εἶναι ἡ ἔκθεσις τοῦ *Starkie* (treatise of the law of libel, vol. I. prelim. discourse p. I. CLVII. ἰδίως δὲ p. XXXIX.) περὶ τοῦ πῶς ἀνεγεννήθησαν εἰς τὴν Ἀγγλίαν αἱ ῥωμαϊκαὶ ἰδέαι διὰ τῶν αὐστηρῶν περὶ σίλλων διατάξεων. Αἱ ἰδέαι αὗται ἐγένοντο μετ' οὐ πολὺ παραδεκταὶ

εἰς τὰ συγγράμματα τῶν πρακτικῶν νομικῶν τοῦ μεσαιῶνος (*Bonifacius* de malefic. cap. de famos. lib.) καὶ ἀπέφερον εἰς διατάξεις τῶν ἑξῆς γερμανικῶν αὐτοκρατορικῶν νόμων: Reichs-Pol.- Ordn. v. 1548. Tit. 34., Reichsabsch. v. 1570. §. 154., R. Pol. O. v. 1577. Tit. 35.— Ἐκεῖ ἀπαντᾶται καὶ ἡ ἔκφρασις: pasquillisch (διὰ σίλλου) Ἐντεῦθεν ἐξηγεῖται καὶ ὁ λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον ὁ Σχουάρζεμβεργ διέκρινεν ἐν τῷ ἄρθρῳ 110 τῆς Π. Δ. Κ. ἰδίως τὴν σιλλογραφίαν, ὡς ἔπραξαν καὶ ἄλλοι σύγχρονοι κανονισμοί.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Εἰς πολλοὺς ἐκ τῶν νεωτέρων νόμων δὲν ἀναφέρεται πλέον εἰδικῶς ἡ σιλλογραφία, διότι περιλαμβάνεται ὑπὸ τὰς γενικὰς διατάξεις περὶ συκοφαντίας καὶ ἐξυβρίσεως· εἰς ἄλλους δὲ περιέχεται ἰδιαιτέρα περὶ αὐτῆς διάταξις. Τὸ πρωσσικὸν δίκαιον, §. 572, σίλλους ὀνομάζει τὰς ἐξυβρίσεις, ὅσαι πράττονται δι' ἐγγράφων ἢ ἐντύπων διατριβῶν, δι' εἰκόνων, χαλκογραφιῶν ἢ ἄλλων αἰσθητῶν παραστάσεων, τὰς ὁποίας ὁ αὐτουργὸς αὐτῶν ἐδημοσίευσεν ἢ διέδωκεν αὐτὸς ἢ δι' ἄλλου. Εἶναι δὲ κατὰ τὸν §. 573 ἀδιάφορον, ἐὰν ὁ συντάκτης ἀνέφερε τὸ ὄνομά του ἢ τὸ ἀπεσιώπησε. Κατὰ τὸν §. 576 αἱ διὰ σιλλογραφιῶν ἐξυβρίσεις ἀποτελοῦσιν ἐξυβρίσεις βαρείας. Ὁ βαυαρικὸς νόμος, ἄρθρ. 286, ἀπειλεῖ βαρυτέραν τῆς συνήθους ποινῆς κατὰ τῆς συκοφαντίας, ἥτις πράττεται διὰ συγγράμματος διαδεδομένου εἰς τὸ δημόσιον καὶ μὴ φέροντος τὸ ὄνομα τοῦ ἀληθοῦς αὐτοῦ συντάκτου. Ὁ ἔνοχος τιμωρεῖται μὲ ἁπλῆν εἱρκτὴν 1—3 ἐτῶν· κατὰ δὲ τὸ ἄρθρ. 287, ἐπιτείνεται ἡ ποινὴ τῆς συκοφαντίας, ἐὰν ὁ σιλλογράφος ὑπέγραψεν ἄλλου ὄνομα. Ο σαξωνικὸς νόμος, ἄρθρ. 200, σίλλους λέγει τὰς συκοφαντίας ἢ τὰς ἐξυβρίσεις, αἵτινες διαδίδονται ἀνωνύμως

ἢ ὑπὸ ψευδὲς ὄνομα, χειρογράφως ἢ διὰ τοῦ τύπου. Ὁ Βυρτεμβεργικὸς νόμος, ἄρθρ. 284, τιμωρεῖ μὲ βαρυτέραν τῆς συνήθους ἐπὶ ἐξυβρίσει ποινῆς τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἡ ἐξύβρισις διαδίδεται δι' ἐγγράφων, τῶν ὁποίων ὁ συντάκτης δὲν ἀναφέρει τὸ ὄνομά του ἢ δὲν ἀναφέρει τὸ ἀληθὲς αὐτοῦ ὄνομα—διὰ σίλλων (προστίθησιν ὁ νόμος).

§, 299.

Πᾶς σίλλος ἐν γένει ὑπόκειται εἰς δήμευσιν (α) καὶ ἐπιφέρει τὴν κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου ἀτιμίαν (intestabilitas)τοῦ πράξαντος, ὥστε οὗτος μὲν καθίσταται ἀνίκανος πρὸς οἱανδήποτε, δικαστικὴν ἢ ἐξώδικον, μαρτυρίαν, δὲν δύναται δὲ οὐδὲ ἄλλος τις νὰ δώσῃ αὐτῷ μαρτυρίαν (β). Ἐκτὸς τούτου ὑπόκειται ὁ πράξας, ἀναλόγως τοῦ περιεχομένου καὶ τοῦ εἴδους τοῦ σίλλου (§. 300. κ. ἑπ.) καὶ εἰς ἄλλας προσέτι ποινάς.

(α) R. P. O. v. J. 1577 Tit. 54 §. 4. Καῦσις τῶν σίλλων ὑπὸ τοῦ δημίου.

(β) L. 5. §. 9. 10. D. de injur. «intestabilis lege esse jubetur». 21. D. de test. L. 18. §. 1. L. 26. D. qui test. facere poss. Διὰ νεωτέρων νόμων δὲν κατηργήθη ἡ διάταξις αὕτη. Martin Lehrb. §. 177.

§. 300.

Ὁ σίλλος ἐν γένει περιλαμβάνει: A) τὸν κυρίως λεγόμενον σίλλον ἢ λίβελλον (libellus famosus), ἤτοι *ἔγγραφον, μὴ φέρον τὸ ἀληθὲς ὄνομα τοῦ συγγραφέως, περιέχον δὲ ἐνοχοποίησιν εἴς τι ἀδίκημα*(α). Κατὰ τὸν ὁρισμὸν τοῦτον ἐξαιροῦνται αἱ συμβολικαὶ παραστάσεις(β) ὡς καὶ ἡ ἐνο-

χοποίησις ἕνεκα πράξεων ἀντιβαινουσῶν εἰς μόνην τὴν ἠθικὴν ἢ παραβάσεων ἀστυνομικῶς μόνον τιμωρητέων (γ). Ἡ ἀπόκρυψις τοῦ ἀληθοῦς ὀνόματος, ἀποτελοῦσα οὐσιῶδες τοῦ ἀδικήματος στοιχεῖον (δ), αὐξάνει κατὰ τοσοῦτον τὸ ἀξιόποινον, καθ᾽ ὅσον ἡ μὲν ἐλπὶς τῆς μὴ ἀνακαλύψεως ἐπαυξάνει τὰ πρὸς τὴν πρᾶξιν ἐλατήρια, τὸ δὲ λαθραῖον τῆς προσβολῆς δεικνύει ἐξόχως κακόβουλον διάθεσιν καὶ στερεῖ συγχρόνως τὸν προσβαλλόμενον τῶν μέσων τοῦ νὰ ὑπερασπισθῇ διὰ τῆς νομίμου ὁδοῦ τὸ καλὸν αὐτοῦ ὄνομα ἀπέναντι τοῦ συκοφάντου.

(α) C. C. C. Art. 110.

(β) Εἰκὼν παριστάνουσά τινα ἀνεσκολοπισμένον ἢ κλέπτοντα κ. τ. τ., εἶναι ἁπλοῦς σίλλος (Pasquill).

(γ) Ἡ Π. Δ. Κ. ἀπαιτεῖ ἐνοχοποίησιν ἕνεκεν ἀδικήματος, ἐπιφέροντος ποινὴν σώματος, ζωῆς ἢ τιμῆς (an Leib, Leben oder Ehre).

(δ) Οἴτε ῥωμαϊκοὶ καὶ οἱ γερμανικοὶ νόμοι ὁμοφωνοῦσι κατὰ τοῦτο. Ὁ λόγος, ὅτι, ὅσον ἀφορᾷ τοὺς πρώτους, ἡ occasio legis ἦτο ἀτομικὴ (πρβ. Gothofredus ad L. J. C. Th. de injur)., δὲν ἀποκλείει τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου. Ἐπίσης δὲν δύναται νὰ στηριχθῇ ἡ ἐναντία γνώμη ἐπὶ τῆς R. P. O. v. 1577 tit. 35. §. 3. Διότι ὁ νόμος οὗτος λέγει μὲν, ὅτι εἶναι ἀδιάφορον ἐὰν ὑπέγραψεν ὁ συγγραφεὺς τὸ ὄνομά του ἢ μὴ (noch auch keine Famosbücher oder Schriften, es habe der Autor seinen Namen darunder gesetzt oder nicht. u. s. w.), δὲν ὁμιλεῖ ὅμως ἐνταῦθα μόνον περὶ τοῦ ἐγγράφου σίλλου, ἀλλὰ καὶ περὶ ἄλλων εἰδῶν ἐγγράφων ἐξυβρίσεων (injuria scripta) καὶ σίλλων ἐπὶ τῶν ὁποίων ἡ ἀνωνυμία δὲν ἀποτελεῖ οὐσιῶδες στοιχεῖον τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Πρέπει νὰ διακρίνωμεν ὡς ἑξῆς: 1) σίλλον (Schmähschrift), κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἄρθρου 110 τῆς Κ. Π. Δ., 2) σίλλον (Pasquill) εἰς στενωτέραν ἔννοιαν ad infamiam alicujus scripta, 3) *ἔγγραφον ἐξύβρισιν*. Ὅρα περὶ τῶν διαφόρων διακρίσεων: *Werner* Handb. σελ. 391. *Henke* Handb. II. σελ. 282. *Zum Bach* An-

sichten σελ. 275. *Martin* Lehrbuch §. 171. *Heffter* Lehrb. σελ. 268. *Abegg* Lehrb. σελ. 121.

§. 301.

Ὁ αὐτουργὸς τοῦ κυρίως λεγομένου σίλλου ἐὰν μὲν 1) ἡ ἐνοχοποίησις ἀναδειχθῇ συκοφαντία, τιμωρεῖται, κατὰ τὸν νόμον τῆς ἀντιτίσεως, μὲ τὴν εἰς ἐκεῖνο τὸ ἀδίκημα ἐπιβλητέαν ποινὴν, διὰ τὸ ὁποῖον ψευδῶς ἐνοχοποίησε τὸν ἄλλον (α) ἐὰν δὲ 2) ἡ ἐνοχοποίησις ἦναι ἀληθὴς, ἢ ἐὰν ὁ σιλλογράφος τὴν ἐνόμισε τοιαύτην (β), ἐπιβάλλεται εἰς αὐτὸν ποινὴ αὐθαίρετος. Τὸ ἀκατάλληλον καὶ τὸ ἄδικον τῆς ἀντιτίσεως παρεκίνησε τὴν δικαστικὴν πρᾶξιν νὰ ἐφαρμόζῃ καὶ ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει αὐθαίρετον μόνον ποινὴν (γ).

1) Ἐπινενοημένοι ἐλαφρυντικοὶ λόγοι.

2) Socii. Κατὰ πόσον οἱ κατ' ἐμπορίαν, ἐκδόται, οἱ τυπογράφοι;

(α) Περὶ μόνου τοῦ κυρίως λεγομένου συκοφάντου εἶναι ἐνταῦθα ὁ λόγος.

(β) Weber über Injurien und Schmähschriften. III. σελ. 108. κ. ἑπ.

(γ) Quistorp Thl. I. §. 315. Koch §. 391.

Σημ. 1. τοῦ *ἐκδ.* Εἰς τὴν γνώμην τοῦ Φάϋερβάχ (ὅρα ἀνωτέρω §. 299), ὅτι ἡ ποινὴ τῆς intestabilitas διατελεῖ ἐν ἰσχύϊ, ἀντίκειται μετὰ θετικότητος ἡ νομολογία, ἥτις οὐδέποτε ἐφήρμοσε καθ' ὁλοκληρίαν τὰς ποινικὰς διατάξεις τῶν ῥωμαϊκῶν νόμων καὶ πολὺ ὀλιγώτερον τὰς ῥωμαϊκὰς περὶ ἀτιμίας (infamia) ἀρχάς. *Tittmann* Handb. II. σελ. 270. *Grolman* §. 228. *Rosshirt* Lehrbuch § 200. *Heffter* σελ. 271.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Ἐνταῦθα καθίσταται σπουδαῖον τὸ ζήτημα περὶ τῆς εὐθύνης τῶν κατ' ἐμπορίαν ἐκδοτῶν, τῶν τυπογράφων, τῶν συντακτῶν δημοσίων φύλλων. *Weber III.* σελ. 116. *Cnobbloch* quatenus typothetae vel bibliopolae injur. socii habend. sint. Servest. 1801. *Tittmann* Handb. II. σελ. 272. *Sommer* Abhandl. σελ. 157. Τὰ ζητήματα ταῦτα συνδέονται μὲ τοὺς νεωτέρους περὶ τύπου νόμους καὶ τὰς περὶ περιοδικῶν συγγραμμάτων διατάξεις· ὅρα πρὸ πάντων *Chassan* traité I. p. 115. etc. *Parant* lois de la presse en 1834. Paris 1834. Οἱ πλεῖστοι τῶν νεωτέρων περὶ τύπου νόμων εἶναι αὐστηρότεροι ἢ ὅσον δικαιολογεῖται κατὰ τὰς γενικὰς ἀρχάς. Ἐν ἐλλείψει ἐγχωρίων περὶ τοῦ προκειμένου νόμων, ἡ περὶ ἐγγράφων εὐθύνη δὲν δύναται νὰ ἐκταθῇ πλειότερον, εἰμὴ μόνον καθ' ὅσον θεωρεῖταί τις κατὰ τὰς γενικὰς διατάξεις τῶν ποινικῶν νόμων ὡς αὐτουργὸς ἢ ὡς συναίτιος. Ἐν γένει ὅμως ἰσχύει ἡ ἀρχή, ὅτι ὁ συντάκτης εἶναι ὑπεύθυνος διὰ πᾶν ἄρθρον, τὸ ὁποῖον παρεδέχθη εἰς τὴν ἐφημερίδα του· ὅθεν καὶ οὐδέποτε δύναται ν' ἀναγκασθῇ παρὰ τοῦ ἐξυβρισθέντος εἰς τὸ νὰ ὀνομάσῃ τὸν ἀποστείλαντα τὸ καταχωρισθὲν ἔγγραφον.

Σημ. 3. *τοῦ ἐκδ.* Ὅπου ὑπάρχει λογοκρισία, καθίστανται σπουδαῖα τὰ ἑξῆς ζητήματα: 1) ὁ λογοκρίτης εἶναι ὑπεύθυνος; *Weber* III. σελ. 126 *Titmann* II. σελ. 272. *Heffter* σελ. 349. 2) ἀπαλλάττεται τῆς εὐθύνης ὁ συγγραφεύς, ἀφοῦ τὸ ἔγγραφον διέλθη ἅπαξ τὴν λογοκρισίαν; Τὸ ζήτημα τοῦτο δύναται νὰ λυθῇ καταφαντικῶς, ἀλλὰ μετὰ προηγουμένας τινὰς διακρίσεις. Strafrechtsfälle I. σελ. 95. ὅρα Bundes beschluss vom 20 Sept. 1819. §. 7., ὅπου περιέχονται τὰ ἑξῆς: Οἱ συγγραφεῖς καὶ οἱ ἐκδόται τῶν ὑπὸ τὸν ὁρισμὸν τοῦ §. 1. ἐννοουμένων

συγγραμμάτων ἀπαλλάττονται πάσης περαιτέρω εὐθύνης, ἐὰν συμμορφωθῶσι μὲ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου τούτου (τουτέστιν, ἐὰν ὑποβληθῶσιν εἰς τὴν λογοκρισίαν, ὅπου ὑπάρχει τοιαύτη). Ὅρα προσέτι *Rosshirt* Gesch. II. σελ. 272. Ἐπειδὴ ἄνευ τῆς πρὸς ἐκτύπωσιν ἀδείας (ἄνευ τοῦ ἐκτυπωθήτω « imprimatur » τὸ ἄρθρον βεβαίως δὲν ἤθελε δημοσιευθῆ, ἕπεται, ὅτι ἡ εὐθύνη ἐπίκειται εἰς τὸν λογοκρίτην, μολονότι ἐνδέχεται νὰ ἔσφαλε περὶ τὴν κρίσιν του.

§. 302.

B) Πᾶσα ὑπὸ τὸ σχῆμα σίλλου (§. 298) πραττομένη προσβολὴ τῆς τιμῆς, ἄνευ ἐνοχοποιήσεως ἕνεκα πραχθέντος ἀδικήματος, ἀποτελεῖ *σίλλον εἰς στενωτέραν ἔννοιαν*· ἀδιαφόρως, ἐὰν ὁ τοιοῦτος σίλλος περιέχῃ συκοφαντίαν ἢ ἄλλην ἐξύβρισιν, ἐὰν ἡ τοιαύτη ἐξύβρισις ἐκφράζηται διὰ λόγων ἢ παρίσταται συμβολικῶς, ἐὰν ὁ αὐτουργὸς ὠνομάσθη ἢ μή. Οἱ παρασκευάζοντες ἢ διαδίδοντες τοιούτους σίλλους « τιμωροῦνται, πρὸς κοινὸν παραδειγματισμόν, μὲ ἰδιάζουσαν αὐστηρότητα, ἀναλόγως τῶν εἰδικῶν τῆς πράξεως περιστάσεων » (α).

(α) R. P. O. vom 1577. Tit. 35. §. 4.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Ὁ ὁρισμός, τὸν ὁποῖον δίδει ἐνταῦθα ὁ Φαῦερβαχ, εἶναι πάντῃ αὐθαίρετος. Ἡ πρέπει νὰ ὀνομάσῃ τις κατὰ τὴν L. 5. §. 9. de injur., σίλλον πᾶν ἔγγραφον συντεταγμένον ad infamiam alterius, ἢ νὰ παραδεχθῇ τὴν περὶ τοῦ σίλλου ἔννοιαν τὴν ἐνδιαλαμβανομένην καὶ εἰς τοὺς ἐν τῇ σημ. 2. ἐπὶ τοῦ §. 298. μνημονευθέντας νέους ποιν. νόμους. Ὅρα καὶ *Heffter* §. 312.

ΚΕΦ. Β'.

Περὶ τῆς ὡς ἐκ τοῦ ἀντικειμένου διακεκριμένης ἐξυβρίσεως ἰδίως δὲ περὶ τῆς Βλασφημίας.

Ern. Tenzel Diss. de eo q. j. e. circa blasphemiam. Erf. 1727.

J. R. Engau pr. de blasphemia illiusque poena. Jen. 1736.

C. C. Stübel Diss. quatenus actiones religioni non convenientes ex principiis juris publici universalis poenis criminalibus coerceri possint. Viteb. 1791.

Voigt über gotteslästerung (im neuen juristischen journale (Ronneburg 1799). Bd. I. Heft III.

C. Fr. A. Burchardt Diss. de blasphemia. Jen. 1803.

§. 303.

Ἡ ὑπόθεσις, ὅτι ἐξυβρίζεται ἡ θεότης, εἶναι ἀδύνατος· ὅτι ἐκδικεῖται τοὺς ἀνθρώπους ἕνεκα προσβολῆς τιμῆς, ἀκατανόητος· ὅτι πρέπει νὰ ἐξιλάσκηται διὰ τῆς τιμωρίας τοῦ ὑβριστοῦ, μωρία(α). Ἀλλὰ ἡ *ἐκκλησία*, ὡς νομικὸν πρόσωπον ἔχει δικαίωμα πρὸς τιμήν· Ὅστις ἐξουθενεῖ τὸν σκοπὸν αὐτῆς, ἐξουθενεῖ τὴν κοινωνίαν, ὅστις περιφρονεῖ τὰ θρησκευτικοῦ σεβασμοῦ ἀντικείμενα, τὰ ἀποτελοῦντα τὴν βάσιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἑνώσεως, περιφρονεῖ αὐτὴν τὴν ἐκκλησίαν. Δι' αὐτοῦ μόνου τοῦ συλλογισμοῦ προσδιορίζεται ἡ νόμιμος ἔννοια τῆς *βλασφημίας ὡς ἐξυβρίσεως πραττομένης κατὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας διά τινος ἐξωτερικῶς ἀποδεδειγμένης θετικῆς περιφρονήσεως*

τοῦ ἀντικειμένου, εἰς ὅ προσφέρει αὕτη σεβασμόν.

Σημ. Ἐτυμολογία τῆς λέξεως βλασφημία.

(a) Ἡ περίστασις, ὅτι ὁ Ἰουστινιανὸς ἐν τῇ νεαρᾷ 77 καὶ ὁ Μαξιμιλιανὸς ἐντῷ **RA** τοῦ 1495 τοῦτο ἀναφέρουσιν ὡς λόγον τῆς βλασφημίας, δὲν δύναται νὰ μᾶς ἐμποδίσῃ τοῦ ν' ἀναζητήσωμεν τὴν ἔποψιν, ὑπὸ τὴν ὁποίαν μόνην δύναται νὰ ὑπάρξῃ βλασφημίας ἀδίκημα. Δὲν δυνάμεθα μὲν νὰ παραλίπωμεν οὐδεμίαν τῶν περιπτώσεων, τὰς ὁποίας ὑπάγουσιν εἰς τὴν βλασφημίαν οἱ νόμοι, ἀλλὰ ὁ νομοθετήσας δὲν δύναται νὰ μᾶς ἀναγκάσῃ νὰ δεχθῶμεν λόγον τοῦ νόμου, ἀκατανόητον καὶ ἄτοπον Ὅρα ὅμως **Werner über bedingte Jnjurien** σελ. **101.**

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Μόνη ἡ ἐσφαλμένη τοῦ Φάϋερβαχ γνώμη, ὅτι πᾶν ἀδίκημα περιέχει δικαιώματος προσβολὴν, παρέσυρεν αὐτὸν εἰς τὸ νὰ παραδεχθῇ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἔποψιν ἀντικειμένην εἴς τε τοὺς νόμους καὶ εἰς τὰς τοῦ δικαίου ἀρχάς. *Oersted* Grundregeln σελ. 212. *Mittermaier* über den neuesten Zustand σελ. 25. ***Tittmann*** II. § 597. *Gesterding* Ausbeute von Nachforshungen II. σελ. 385. *Hepp* (N. Archiv d. Criminalr. XIV. σελ. 340) Ἐπίσης δὲν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν τὴν γνώμην ὅτι ἐξυβρίζεται ἡ θεότης, κατὰ τὸν ***Jarke*** Handb. II. σελ. 40. Δὲν ἁρμόζει προσέτι οὐδὲ τοῦ *Heffter* (Lehrb. σελ. 438) ἡ γνώμη, ὅστις θεωρεῖ τὴν βλασφημίαν ὑπὸ τὴν ἔποψιν ἀδικήματος προσβάλλοντος τὰ δικαιώματα τῶν θρησκευτικῶν αἱρέσεων. Ὅρα καὶ ***Rosshirt*** Gesch III. σελ. 138. Ἀλλά, ὡς ἐκ τῆς μὴ ὀρθότητος τοῦ *λόγου* (ratio) τοῦ περιεχομένου εἰς τὸ κείμενον τῶν χωρίων τοῦ κοινοῦ δικαίου, δὲν δύναται ὁ δικαστὴς νὰ θεωρήσῃ τὴν βλασφημίαν ἀτιμώρητον (κατὰ τὴν παράδοξον γνώμην τοῦ ***Stübel*** Criminalverf. III. σελ. 149.), διότι πᾶσα νομοθεσία ὀφείλει, ἀναλογιζομένη τὴν εἰς τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν σημαντικὴν τῆς θρησκείας δύναμιν, νὰ τιμωρῇ τοὺς σκανδαλωδῶς περιφρονοῦντας τὰ ἱερὰ ἀντικείμενα θρησκευτι-

κοῦ σεβασμοῦ *Simoni* dei delitti del mero affetto. Vol. II. p. 11—25 *Rosshirt* Lehrb σελ. 202. *Martin* Lehrb. σελ. 703. Ἡ μόνη δυσκολία διά τε τὸν δικαστὴν καὶ διὰ τὸν νομοθέτην συνίσταται εἰς τὴν ὀρθὴ-διάγνωσιν τῶν ὁρίων, ὅπου παύει τὸ θεμιτὸν τῆς περὶ θρησκευτικῶν ἀντικειμένων ἐλευθέρας ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης ἤτοι ἡ ἐλευθέρα κρίσις, καὶ ἄρχεται τὸ ἀξιόποινον. Ὅρα καὶ *Lauk* (Arch. des CrimR. VIII. nr. 4). *Paoletti* inst. crim. Vol. I. *p.* 43. 52. *Carmignani* delle leggi II. *p.* 99. 134. Σεμνοπρεπεῖς ἰδέας ἐκφράζει ὁ *Neander* Erklärung und Gutachten üben. *Strauss*. Leben Jesus. Berlin 1836. Περὶ τῶν ἀγγλικῶν ἰδεῶν ὅρα *Starkie* treatise on the law etc. II. p. 131. περὶ δὲ τοῦ γαλλικοῦ δικαίου *Chassan* traité I. p. 268. 287. Ὁ λόγος τοῦ ἀξιοποίνου τῆς βλασφημίας συνίσταται εἰς τὴν ἀγανάκτησιν, τὴν ὁποίαν αἰσθάνεται πᾶς ἀγαθὸς πολίτης διὰ τὴν μετὰ χυδαιότητος περιφρόνησιν τῶν ἁγιωτάτων ἀντικειμένων, καὶ εἰς τὴν διὰ τοιαύτης περιφρονήσεως ἐμφαινομένην χυδαιότητα καὶ ἀγροικίαν, δι' ὧν σκανδαλωδῶς προσβάλλεται ἡ πεποίθησις τῶν ἄλλων καὶ ἡ ἀξίωσις αὐτῶν τοῦ νὰ μένωσιν ἀδιατάρακτοι ἐν τῇ τοιαύτῃ αὐτῶν πεποιθήσει. Ὅθεν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν καὶ ἀπαιτεῖται νὰ συνυπάρχωσι τὰ τρία ἑξῆς γνωρίσματα· 1) τὸ ἀντικείμενον τῆς περιφρονήσεως· 2) τὸ εἶδος αὐτῆς (χυδαία περιφρόνησις κατ' ἀντίθεσιν τῆς δι' ἐπιστημονικοῦ τρόπου περιφρονήσεως)· καὶ 3) αἱ περιστάσεις, ὑπὸ τὰς ὁποίας τελεῖται ἡ πρᾶξις (δημοσίᾳ ἢ καὶ σκανδαλωδῶς, κατ' ἀντίθεσιν τῶν ἐν οἰκειότητι ἐκφράσεων).

Σηδ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Νεωτέρας περιπτώσεις βλασφημίας ὅρα παρὰ *Beck* Annalen der badischen Gerichtshöfe 1836 nr.

161 (ἕνεκα τοῦ συγγράμματος τοῦ Gützkov: *Wally*) παρὰ *Demme* Annalen des Criminalr. III. σελ. 102. V· σελ. 279. (ἀπὸ Σαξωνίας) *Demme* Annalen IX. σελ. 236. (ἀπὸ Ἔσσης), *Hitzig* Annallen *Bd.* 13 σελ. 17. (ἀπὸ τοῦ Ὁλσταΐν)

Σημ. 3. *τοῦ ἐκδ.* Ὁ αὐστριακὸς ποιν. νόμος, ἄρθρ. 107, πραγματεύεται περὶ τῆς διαταράξεως τῆς θρησκείας καὶ ὑπάγει ἐνταῦθα: 1) τὴν κατὰ τοῦ θεοῦ βλασφημίαν διὰ λόγων, ἐγγράφων ἢ πράξεων 2) τὴν διατάραξιν τῆς ἐνεργείας θρησκείας τινος ὑφισταμένης εν τῇ πολιτείᾳ, τὴν ἀτιμωτικὴν χρῆσιν τῶν εἰς τὴν θείαν λατρείαν ἀφιερωμένων σκευῶν, τὰς πράξεις ἢ τοὺς λόγους, δι' ὧν ἐμφαίνεται περιφρόνησις κατὰ τῆς θρησκείας· 3) τὴν ἐξαπάτησιν τῶν χριστιανῶν εἰς ἀποστασίαν ἀπὸ τοῦ χριστιανισμοῦ· 4) τὴν προσπάθειαν πρὸς διάδοσιν τῆς ἀπιστίας ἢ τὴν διάδοσιν διδασκαλιῶν ἀντιβαινουσῶν εἰς τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν. Ἡ ἐπιβλητέα ποινὴ συνίσταται εἰς τὴν κάθειρξιν 6 μηνῶν ἕως 1 ἔτους ἐὰν δὲ ἐπροξενήθη κοινὸν σκάνδαλον ἢ ἐὰν ἐγένετο ἐξαπάτησις ἢ προέκυψε κοινὸς κίνδυνος εἰς κάθειρξιν 1—5 ἐτῶν, καὶ ἐν περιπτώσει μεγάλης κακίας μέχρι 10 ἐτῶν. Τὸ πρωσσικὸν δίκαιον (ὑπὸ τὸ κεφάλαιον τῶν ἐξυβρίσεων κατὰ τῶν θρησκευτικῶν κοινωνιῶν) ἀπειλεῖ ἐν τῷ ἄρθρῳ 217 κατ' ἐκείνου, ὅστις διὰ χυδαίας βλασφημίας, γενομένης δημοσίᾳ, δίδει ἀφορμὴν εἰς κοινὸν σκάνδαλον, φυλάκισιν 2—6 μηνῶν· ἐν δὲ περιπτώσει ἐπαναλήψεως, διπλασίαν ποινήν. Ὁ §.211 τιμωρεῖ τὴν ἐξύβρισιν τῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ ὑφισταμένων θρησκευτικῶν κοινωνιῶν τὴν γινομένην διὰ βλασφημιῶν εἰς δημοσίους λόγους ἢ εἰς δημόσια συγγράμματα ἢ δι' ἀτιμωτικῶν πράξεων, μὲ φυλάκισιν ἢ μὲ εἱρκτὴν 4 ἑβδομάδων ἕως 6 μηνῶν. Ὁ γαλλικὸς ποιν. νόμος σιωπᾷ, ἀλλὰ ὁ γαλ-

λικὸς νόμος τῆς 17 μαΐου 1819, ἄρθρ. 8, τιμωρεῖ πᾶσαν διὰ λόγων, κραυγῶν ἢ ἀπειλῶν προσβολὴν τῆς δημοσίας ἢ θρησκευτικῆς ἠθικῆς ἢ τῶν χρηστῶν ἠθῶν μὲ χρηματικὴν ποινὴν 16—500 φράγκων. Περὶ τῆς ἐννοίας τῶν λέξεων αὐτῶν καὶ σειρὰν ἀξιοσημειώτων περιπτώσεων ὅρα παρὰ *Chassan* traité I. p.268—92.*Rauter* traité I. p. 563. Ὁ βαυαρικὸς νόμος σιωπᾷ καὶ ἡ ἔλλειψις αὕτη δικαίως ἐθεωρήθη ἐπίψογος. Τὰ νομοσχέδια τοῦ 1827 καὶ 1831 τὴν συνεπλήρωσαν. Τὸ δεύτερον νομοσχέδιον διατάσσει ἐν τῷ ἄρθρῳ 224 ὅστις διὰ δημοσίας ὁμιλίας, διδασκαλίας, συγγραφῆς ἢ συμβολικῆς παραστάσεως, ἐκφράζει ποιαύτας ἀρχὰς, δόξας ἢ φρονήματα, τὰ ὁποῖα ἀντιβαίνουσιν εἰς τὰς βάσεις τῆς θρησκείας καὶ ἠθικῆς ἢ εἶναι ἄλλως ὀλέθρια διὰ τὴν θρησκείαν ἢ τὰ ἤθη, ἢ ὅστις διὰ νὰ φέρῃ ἄλλους εἰς ἀγανάκτησιν ἐκφράζεται δημοσίᾳ μὲ τρόπον προσβάλλοντα τὸν εἰς τὸ ὕψιστον ὄν ὀφειλόμενον σεβασμὸν, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν μέχρι 3 μηνῶν. Ὁ ὀλδεμβουργιλὸς νόμος, ἄρθρ. 453, προσέθηκεν εἰς τὸ 424 ἄρθρον τοῦ βαυαρικοῦ τὰ ἑξῆς: Ἡ αὐτὴ ποινὴ ἐπιβάλλεται εἰς ἐκεῖνον, ὅστις κατ' ἄλλον τρόπον δεικνύει δημοσίᾳ καὶ δι' ἐξωτερικῶν πράξεων θετικὴν περιφρόνησιν εἰς τὰ ἀντικείμενα τοῦ σεβασμοῦ οἱανδήποτε τῶν ἐνεργουμένων θρησκευτικῶν κοινωνιῶν. Ὁ σαξωνικὸς νόμος, ἄρθρ. 189, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν: βλασφημία τιμωρεῖ μὲ φυλάκισιν 1 ἑβδ. ἕως 1 ἔτους ἢ μὲ ἁπλῆν εἱρκτὴν τὸ πολὺ 2 ἐτῶν ἐκεῖνον, ὅστις διὰ βλασφημίας παραβαίνει δημοσίᾳ τὸν περὶ τὴν θρησκείαν ὀφειλόμενον σεβασμόν. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος, ἄρθρ. 192, τιμωρεῖ μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ 2 ἐτῶν ἐκεῖνον, ὅστις δι' ἐκφράσεων χλευασμῶν ἢ περιφρονητικῶν, δημοσίᾳ, διὰ λόγων, ἐγγράφων ἢ εἰκονικῶν παραστάσεων, ἢ δι' ἐξυβριστικῶν πράξεων, ἐξουθενεῖ τὰ ἀντικείμενα τοῦ σεβασμοῦ οἱασδήποτε ἐν τῇ πολιτείᾳ

ἀνεγνωρισμένης θρησκευτικῆς κοινωνίας, ἢ τὰς διδασκαλίας αὐτῆς, τὰς διατάξεις ἢ τὰ ἔθιμα. Παραπλησίους διατάξεις περιέχει τὸ 530 ἄρθρον τοῦ βαδικοῦ νομοσχεδίου. Ἐκτενέστερος πάντων εἶναι ὁ σαρδινικὸς νόμος, ἄρθρ. 159—169 ὅστις ἀπειλεῖ θάνατον κατ' ἐκείνου, ὅστις καταπατήσει τὸν ἱερὸν ἄρτον (Hostie) ἢ ἐπιχειρήσει ὡς πρὸς ταύτην παραπλησίους ἄλλας πράξεις· φυλάκισιν δὲ ἢ βαρεῖαν εἱρκτὴν κατ' ἐκείνου, ὅστις μετὰ προμελέτης εἴπει βλασφημίας ἢ ὕβρεις κατὰ τοῦ θεοῦ, τῆς παναγίας παρθένου, ἢ τῶν ἁγίων· ἐπιβάλλεται μάλιστα καὶ ἡ ποινὴ τῶν δεσμῶν, ἐὰν ὑπάρχωσιν ἐπιβαρυντικαὶ περιστάσεις, ὡς πάλιν ἀφ' ἑτέρου μετριωτέρα φυλάκισις (ἄρθρ. 163), ἐὰν αἱ ῥηθεῖσαι ἐκφράσεις ἦναι ἀποτέλεσμα κακῆς ἕξεως ἢ ὀργῆς.

§ 304.

Ἡ βλασφημία ἀνάγεται μόνον εἰς ἀντικείμενα τῆς λατρείας ἢ τοῦ σεβασμοῦ χριστιανικῆς ἐν τῇ Γερμανίᾳ δυνάμει τῶν αὐτοκρατορικῶν νόμων ὑφισταμένης ἐκκλησίας. Διακρίνουσι δὲ οἱ νόμοι (α) : 1) περιφρόνησιν *αὐτῆς τῆς θεότητος* ἐν ταῖς τρισὶν αὐτῆς ὑποστάσεσι, κατὰ τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν (β), καθ' ὅσον τοῦτο πράττεται δι' ἀφαιρέσεως τῶν ἀνηκουσῶν εἰς τὴν θεότητα ἰδιοτήτων, ἢ δι' ἀποδόσεως ἰδιοτήτων μὴ ἀνηκουσῶν εἰς αὐτὴν (γ), ἢ ἄλλως λόγῳ ἢ ἔργῳ *(ἄμεσος βλασφημία)*· 2) περιφρόνησιν ἀντικειμένων ἁπλοῦ σεβασμοῦ (κατ' ἀντίθεσιν εἰς τὴν *λατρείαν)*, οἷον παρὰ μὲν τοῖς καθολικοῖς τῆς μητρὸς τοῦ Θεοῦ, τῶν ἁγίων, τῶν ἀγγέλων (δ), παρὰ δὲ τοῖς διαμαρτυρομένοις τῆς ἱερᾶς βίβλου, τοῦ εὐαγγελίου, τῶν μυστηρίων *(ἔμμεσος βλασφημία)*.

(α) Οὔτε ἡ νεαρὰ 77. κ. I. §. 2., οὔτε οἱ προγενέστεροι τῆς Π. Δ. Κ. αὐτοκρατορικοὶ νόμοι, οἷον Reichsabschiede ἢ R. Pol. Ordnungen v. *1495.* (10) 1500. 1512). Tit. *4.* 1530. Tit. 1. §. 1. f., οὔτε τὸ ἄρθρον 106. τῆς Π. Δ. Κ. διαλαμβάνουσιν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὁριστικὴν τινα διαίρεσιν σχετικῶς πρὸς τὴν τιμωρίαν. ἀπ' ἐναντίας δὲ πράττεται τοῦτο ὑπὸ τοῦ ἑξῆς νόμου Καρόλου Ε'. R. P. O. v. 1548. Tit. 1· §. 1—8 Tit. III. §. 1—4., τοῦ ὁποίου τὸ περιεχόμενον ἐπαναλαμβάνεται αὐτολεξεὶ ἐν τῷ R. P. O. v. 1577. Tit. I. III.

(β) Οἱ αὐτοκρατορικοὶ νόμοι συναριθμοῦσιν ἐνταῦθα, κατὰ τὴν καθολικὴν διδασκαλίαν, καὶ τὴν περιφρόνησιν τῶν ἁγίων μυστηρίων, στηριζόμενοι ἀναμφιβόλως εἰς τὴν περὶ τῆς μετουσιώσεως διδασκαλίαν,

(γ) Τὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἔννοιαν τῆς Π. Δ. Κ. καὶ ἄλλων αὐτοκρατορικῶν νόμων διασαφηνίζει ἡ ἀκόλουθος διάταξις: Malefix—Ordnung von Speier vom Jahr *1329.* Art. *26.* (Lehmanns Speierischer Chronik Bch. IV. K. 16).

(δ) Περὶ τούτων μόνων ἀναφέρουσιν οἱ αὐτοκρατορικοὶ νόμοι, διακρινόμενοι διὰ τὴν καθολικὴν αὐτῶν τάσιν, μάλιστα κατὰ τῶν διαμαρτυρομένων τῆς ις. ἑκατονταετηρίδος.

§. 305.

Ἡ βλασφημία εἶναι εἶδος ἐξυβρίσεως. Ἐπομένως, διὰ νὰ ὑπάρχῃ βλασφημία, ἀπαιτεῖται *σκοπὸς πρὸς ἐξύβρισιν* ἀντικειμένου τινὸς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σεβασμοῦ. Ἐὰν ἡ ἔκφρασις στηρίζηται, ὅσον ἀφορᾷ τὸ *περιεχόμενον* αὐτῆς, εἰς τὴν θρησκευτικὴν πεποίθησιν τοῦ ἐκφραζομένου, καὶ δὲν γίνηται μὲ τρόπον περιφρονητικόν, δὲν δύναται νὰ γενῇ λόγος περὶ βλασφημίας, ἀλλὰ *προϋποτιθεμένου τοῦ τοιούτου σκοποῦ* δύνανται καὶ ξένης θρησκευτικῆς μερίδος ὀπαδοὶ νὰ πράξωσι βλασφημίαν κατὰ τῆς χριστιανικῆς ἐκκλησίας ἐὰν μόνον δύνηται νὰ θεωρηθῇ καθ' ἑαυτὴν ὑβριστικὴ ἡ πρᾶξις (α).

(α) *Συγγραφεῖς* τινες, ὡς ὁ Koch l. c. §. 393. καὶ Quistorp Tit. I. §. 121. διατείνονται, ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ πραχθῇ βλασφημία ὑπὸ

τῶν πρεσβευόντων ξένην θρησκείαν. Ἄλλοι δὲ, ὡς ὁ Carpzov q. 45., διϊσχυρίζονται μὲ τὴν αὐτὴν γενικότητα τὸ ἐναντίον.

§. 306.

Ποινή (α). Α) Ὁ *ἀμέσου βλασφημίας* ἔνοχος εἶναι ἄτιμος καὶ τιμωρεῖται προσέτι ἀναλόγως τοῦ προσώπου καὶ τῆς βλασφημίας, μὲ ποινὴν θανατικὴν ἢ σωματικὴν ἀφαιρουμένων μελῶν τινων ἀπ' αὐτοῦ » mit Benehmung etlicher glieder »). Β) Ὁ δὲ *ἐμμέσου βλασφημίας* ἔνοχος τιμωρεῖται μόνον ἐν περιπτώσει ἐπαναλήψεως τῆς πράξεως, μετὰ προηγηθεῖσαν φιλικὴν παραίνεσιν, πλὴν οὐχὶ μὲ θανατικὴν ποινὴν, ἀλλὰ μὲ σωματικὴν ἢ χρηματικήν. Ἀντὶ τῶν ἀναπηρωτικῶν ποινῶν ἐπιβάλλεται σήμερον σωματικὸς σωφρονισμὸς ἢ ποινὴ περιορίζουσα τὴν ἐλευθερίαν (β).

(α) Τὰς κυρίας νομικὰς πηγὰς ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀποτελοῦσιν οἱ δύο (§. 304. σημ. α.) προμνημονευθέντες νόμοι C. Pol. O. v. 1548. καὶ 1577. Tit. I. καὶ III.

(β) Πρβ. Püttmann l. c. §. 107. — Hommel obs. 246. — Meister. §. 293.

§. 307.

Ὁ ἀποσιωπῶν *ἄμεσον* βλασφημίαν ἐνώπιόν του γενομένην καὶ μὴ καταμηνύων αὐτὴν εἰς τὴν ἁρμοδίαν ἀρχὴν, τιμωρεῖται ὡς βοηθός· πᾶς δὲ ὁ δι' ἀρνητικῆς ἀπαντήσεως εἰς τὰς ἐρωτήσεις τῆς ἀρχῆς ἀποκρύπτων τὴν τοιαύτην βλασφημίαν, τιμωρεῖται ὡς αὐτουργὸς βλασφημίας ἐμμέσου (μὲ ποινὴν σωματικὴν ἢ χρηματικήν). Ἀπειλεῖ δὲ ὁ νό-

μος ποινὰς καὶ εἰς ἄλλους βοηθούς, ὡς καὶ εἰς τὰς ἀρχὰς καὶ εἰς τοὺς κατὰ τοὺς τόπους τῶν ἀρχῶν τούτων ἡγεμόνας, ὅσοι παραλείπουσι τὴν χρῆσιν τῆς δυνάμεως αὐτῶν κατὰ τοῦ τοιούτου ἀδικήματος (α).

(α) R. Pol. O. v. 1548. κ. 1577. Tit. I. §. 2. 4. 5. 6. 8.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Ἡ βλασφημία τιμωρεῖται, κατὰ τὴν νεωτέραν νομολογίαν, καὶ εἰς αὐτὰς τὰς βαρυτέρας περιπτώσεις, μόνον μὲ στερητικὴν τῆς ἐλευθερίας ποινήν, ὡς βάσις χρησιμεύει ἡ πρὸς ἀλλήλας ἀναλογία τῶν διαφόρων ποινῶν ἡ μνημονευθεῖσα ἀνωτέρω ἐν τῇ σημ. 3. ἐπὶ τοῦ § 303. Τὸ μέγεθος τῆς ἐνοχῆς κρίνεται ἀναλόγως τῆς θρασύτητος καὶ τῶν περιστάσεων, ὡς ἐκ τῶν ὁποίων ἐδύνατο νὰ προΐδῃ ὁ πράξας, ὅτι ἡ διαγωγή του ἔμελλε νὰ ἐγείρῃ μέγα σκάνδαλον. *Tittmann* Handb. II. σελ. 658. *Bauer* Lehrb. §.318. Hohnhorst Jahrb. des badischen Oberhofgerichts V. σελ 293. Hitzig Zeitschrift *Heft* 39. σελ. 147. ὅρα καὶ τὰς ἐν τῇ σημ. 2 ἐπὶ τοῦ § 303. σημειωθείσας περιπτώσεις.

§ 308.

Ἐκτὸς τῆς βλασφημίας δύναται νὰ πραχθῇ καὶ ἐξύβρισις τῆς ἐκκλησίας: 1) διὰ τῆς ἐξυβρίσεως τοῦ συνόλου τῶν μελῶν ὡρισμένης θρησκευτικῆς κοινωνίας, *καθ' ὅσον* ταῦτα ἀποτελοῦσιν ἐκκλησιαστικὴν κοινωνίαν, ἀδιαφόρως ποῖον εἶναι τὸ ἀντικείμενον τοῦ σεβασμοῦ αὐτῶν (α)· 2) διὰ τῆς ἐξυβρίσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑπηρετῶν, ἐνῷ ἐκτελοῦσι τὰ καθήκοντα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ αὐτῶν ἔργου. Τὸ τελευταῖον τοῦτο τῆς ἐξυβρίσεως εἶδος ἐπιφέρει

τὴν ποινὴν τοῦ σωματικοῦ σωφρονισμοῦ καὶ τῆς ἐξορίας (β).

(α) Ἐάν τις ἐκφέρῃ π. χ. ἐν γένει ὕβρεις κατὰ θρησκευτικῆς μερίδος, ἢ ἐὰν προσπαθῇ νὰ καταστήσῃ γελοίαν θρησκευτικὴν κοινωνίαν, ἐνῷ αὕτη συνεδριάζει.

(β) Νεαρ. 123. κ. 31., δι' ἧς μεταῤῥυθμίζεται ἡ L. 10. C. de episc. et cler., ἡ ἐπιβάλλουσα κεφαλικὴν ποινὴν εἰς τὰς τοιαύτας ἐξυβρίσεις.

§. 309.

Ἀπὸ τῶν προειρημένων προσβολῶν τῆς τιμῆς πρέπει νὰ διακρίνωμεν τὴν *διατάραξιν τῆς θείας ἱερουργίας* (turbatio sacrorum), τελουμένην διὰ πάσης παρανόμου βιαίας πράξεως, δι' ἧς ἡ θεία ἱερουργία ἐκ προθέσεως ἐμποδίζεται, διακόπτεται ἢ παύεται. Κατὰ τῆς τοιαύτης διαταράξεως ἀπειλοῦσιν οἱ νόμοι ποινὴν κεφαλικήν (α).

(α) L. 10. C. de episc. et cler. Νεαρ. 123. κ. 31.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Τὸ προκείμενον ἀδίκημα πρέπει νὰ διαιρεθῇ εἰς τρία ἄλλα διάφορα: 1) εἰς ἐξύβρισιν ἱερέως ἢ ἐκκλησιαστικοῦ ὑπηρέτου, ἐνῷ ἐκτελῇ δημοσίᾳ πρᾶξιν ἀναγομένην εἰς τὴν θείαν ἱερουργίαν· ἐνταῦθα δὲ ἀνάγονται οἱ παρὰ τοῦ συγγραφέως παρατεθέντες ῥωμ. νόμοι. L. 5. C. de his qui ad eccl. confug. ὅρα προσέτι ἐν γένει *Cropp* de praecept. jur. rom. circa pun. conat. p. 97—108. *Martin* Lehrb. σελ. 795. *Hagemann* pract. Erörterungen I. σελ. 73.— 2) εἰς διατάραξιν τῶν ἱερουργικῶν πράξεων διὰ κρότου, θορύβου κτλ. *Heffter* Lehrb σελ. 348. 3) εἰς ἐμπόδισιν τῆς τελέσεως τῆς θείας ἱερουργίας ἢ τῆς ἐπιχειρήσεως ἱερουργικῆς πράξεως. L. 5. pr. D. ad L. Jul. de vi publica. Νεαρ. 123. κ. 31.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Περὶ τοῦ αὐστριακοῦ νόμου ὅρα ἀνωτέρω τὴν σημ. 3. ἐπὶ τοῦ § 303. Τὸ πρωσσικὸν δίκαιον, § 215, τιμωρεῖ τὴν διατάραξιν τῆς δημοσίᾳ τελουμένης ἱερουργίας, ἢ τῆς εἰς τέλεσιν αὐτῆς ἀσχολουμένης κοινότητος, ἢ τοῦ ὡς ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματός του εἰς τοιαύτας πράξεις ἀσχολουμένου διδασκάλου, μὲ φυλάκισιν 3—18 μηνῶν. Ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος, ἄρθρ. 260, τιμωρεῖ τὰς βιαιοπραγίας ἢ ἀπειλὰς, αἵτινες τείνουσιν εἰς τὸ νὰ ἐμποδίσωσιν ἢ ν' ἀναγκάσωσι τὸν ἄλλον εἰς τέλεσιν συγκεχωρημένης ἱερουργίας ἢ εἰς παρουσίαν κατὰ τὴν τέλεσιν αὐτῆς, μὲ χρηματικὴν ποινὴν τὸ πολὺ 200 φράγκων καὶ μὲ φυλάκισιν μέχρι 2 μηνῶν. ὅρα *Hellie* théorie IV.p. 509. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 261., ὅστις διὰ ταραχῆς ἢ ἀταξίας ἐμποδίζει ἢ διακόπτει αὐτὴν τὴν θείαν ἱερουργίαν τιμωρεῖται μὲ χρηματικὴν ποινὴν καὶ μὲ φυλάκισιν μέχρι 3 μηνῶν. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 262. ὅστις διὰ λόγων ἢ κινημάτων προσβάλλει τὰ πρὸς θείαν ἱερουργίαν προσδιωρισμένα ἀντικείμενα ἐντὸς τῶν πρὸς τέλεσιν αὐτῆς ὡρισμένων τόπων, ἢ ὅστις ἐξυβρίζει ἐκκλησιαστικοὺς ὑπηρέτας ἐνῷ ἐκτελοῦσι τὰ καθήκοντά των, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν μέχρις 6 μηνῶν. Ὁ βαυαρικὸς νόμος, ἄρθρ. 336, τιμωρεῖ ἐκεῖνον, ὅστις εἰσπίπτει βιαίως εἰς ἐκκλησίαν ἐν καιρῷ τῆς θείας ἱερουργίας, ἢ ὅστις αἰκίζει ἐκκλησιαστικοὺς ὑπηρέτας ἐνῷ ἐκτελοῦσι τὰ καθήκοντά των, ἢ προσπαθεῖ νὰ ἐμποδίσῃ ἱερουργικὰς πράξεις, μὲ ἁπλῆν εἱρκτὴν 2—6 ἐτῶν· ἐν δὲ τῷ ἄρθρῳ 424. ἐκεῖνον ὅστις ἐξυβρίζει τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς ὑπηρέτας ἐνῷ ἐκτελοῦσι τὰ καθήκοντά των ἢ τὴν συνηθροισμένην κοινότητα διαταράττων τὴν θείαν ἱερουργίαν, μὲ φυλάκισιν 1—6 μηνῶν. Ὁ σαξωνικὸς νόμος, ἄρθρ. 190, τιμωρεῖ τὴν βιαίαν διατάραξιν τῆς θείας ἱερουργίας μὲ ἁπλῆν εἱρκτὴν 1—4 ἐτῶν· τὴν εἰς ἐκκλησιαστικοὺς ὑπηρέτας, ἐνῷ ἐκτελοῦσι τὰ καθήκοντά των, ἐπιφερομένην αἰκίαν, μὲ βαρεῖαν εἱρκτὴν 2—4 ἐτῶν· ἐν δὲ

τῷ ἄρθρῳ 191. ἐκεῖνον, ὅστις δι' ἀπρεπῶν, ἀλλὰ μὴ βιαίων πράξεων διαταράττει τὴν θείαν ἱερουργίαν ἢ ἐξυβρίζει τὸν ἱερουργοῦντα ἱερέα, μὲ φυλάκισιν μέχρις 1 ἔτους· καὶ ἐν τῷ ἄρθρῳ 192. ἐκεῖνον, ὅστις ἐμποδίζει πράξεις ἢ συναθροίσεις ἐπὶ λατρείᾳ, μὲ φυλάκισιν 1 μηνὸς ἕως 2 ἐτῶν. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος περιέχει ἐν τοῖς ἄρθροις 190. 191. τὰς αὐτὰς μὲ τὸν βαυαρικὸν νόμον διατάξεις, ἐκτὸς μόνον ὅτι ἐπὶ τῆς τελευταίας περιπτώσεως ἀπειλεῖ φυλάκισιν τὸ πολὺ 6 μηνῶν. ὅρα καὶ τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον, ἄρθρ. 532. Τὸ ἄρθρον 531. ἀπειλεῖ ποινὴν κατ' ἐκείνου, ὅστις, χωρὶς νὰ ἦναι ἱερεὺς, ἐπιχειρεῖ, παριστάμενος ψευδῶς ὡς τοιοῦτος, ἱεροπρεπεῖς πράξεις.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Ἀδικήματα κατὰ ἐπικτήτων δικαιωμάτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Ἀτομικῶς ἐπικίνδυνος προσβολὴ τοῦ ἐπὶ πραγμάτων δικαιώματος.

ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΠΡΩΤΗ.

Προσβολὴ τοῦ ἐπὶ πραγμάτων δικαιώματος δι' ἁπλῆς βλάβης αὐτῶν.

§ 310.

Ἡ παράνομος βλάβη (α) πραγμάτων καὶ μὲ κακὴν

πρόθεσιν ἐὰν γίνῃ, θεωρεῖται κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον τὸ ὁποῖον καὶ μόνον ἰσχύει ἐπὶ τοῦ προκειμένου διὰ τὴν σιωπὴν τῶν ἐγχωρίων τοῦ δικαίου πηγῶν ἐν γένει ὡς *ἰδιωτικὸν ἀδίκημα*· κατὰ δὲ τὴν διαφορὰν τοῦ ἀντικειμένου αὐτῆς ἢ τῶν πράξεων δι' ὧν γίνεται, δίδει ἀφορμὴν εἰς διαφόρους *ποινικὰς* ἀγωγὰς (β). Ὑποβάλλεται ὅμως ὡς ἀδίκημα εἰς δημοσίαν ποινήν, οὐ μόνον 1) ὅταν ὡς ἐκ τοῦ τρόπου ἢ τοῦ ἀντικειμένου τῆς βλάβης καταντᾷ καθ' αὐτὸ crimen ordinarium (γ) ἀλλὰ καὶ 2) αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν (ὡς crimen extraordinarium), ἐὰν *μετὰ παρανόμου* προθέσεως (δ) *πραχθῇ ἐπὶ πράγματος, τὸ ὁποῖον διὰ λόγους δημοσίου συμφέροντος ὑπάρχει τεθειμένον ὑπὸ τὴν ἰδιαιτέραν προστασίαν τῆς πολιτείας.* Ἐνταῦθα ὑπάγεται κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον ἡ ἐκ προθέσεως βλάβη 1) πράγματος ἁγίου καὶ ὁσίου (res sancta καὶ religiosa) (ε), 2) πράγματος μὴ ὑποκειμένου εἰς ἰδιωτικὴν ἰδιοκτησίαν, ἀλλὰ ὡρισμένου εἰς κοινὴν χρῆσιν (ζ) 3) τῶν δένδρων, ἰδίως δὲ τῶν καρποφόρων καὶ τῶν κλημάτων (η), ἔτι δὲ τῶν ἀσυγκομίστων δημητριακῶν, καθ'ὅσον ἡ βλάβη αὕτη γίνεται διὰ πυρός (θ).

(α) Ἀνήκει δ' ἐνταῦθα τὸ καταστρέφειν τὸ πρᾶγμα ὡς καὶ τὸ κυρίως βλάπτειν καὶ καθιστάναι αὐτὸ ἄχρηστον.

(β) Π. χ. τὴν actio Legis Aquiliae(Πανδ. 9. 2), de servo corrupto (Πανδ. 9. 3), arborum, furtun caesarum; vi bonurum raptorum, de incendio, ruina, naufragio (Πανδ Β. 47. Τ. 7. 8. 9.) καὶ ἄλλας. Πρβ. Matthaeus de crim. ad L. XLVII, tit. 3 c. 1. 2.

(γ) Ὅταν δηλαδὴ καταντᾷ εἰς ἀδίκημα προβλεπόμενον ὑπό τινος τῶν ἀρχαίων Leges jud. publ. π. χ. Lex Julia de vi (L. 2. § 1. 6. 7. 8. D. de v. bonorum raptorum) Lex Corn. de sicar, ἐπὶ ἀνθρωποκτονίας δούλου ἢ ἐπὶ ἐμπρησμοῦ κατοικιῶν ἀνθρώπων κτλ.

(δ) L. 2. § 18. 19. D. de vi bon rapt. καὶ τὰ κατωτέρω σημειωθησόμενα τεμάχια νόμου..

(ε) Περὶ τῶν res sancta, τῶν ὁποίων ἡ ἔννοια βεβαίως δὲν περιορίζεται εἰς μόνατὰ τείχη τῶν πόλεων, § 10 J. de rer. div. L. 9 L. 11 D. de div. rer. Περὶ βλάβης τῶν τάφων L. 3 § 7 D. de sep. violat L. 2. 4. 5. C. αὐτόθι.

(ζ) Ἡ βλάβη δημοσίων ὁδῶν ἐτιμωρεῖτο ἀστυνομικῶς. L. un § 2. Dig de via publ.. Περὶ μολυσμοῦ δημοσίων βρύσεων καὶ δεξαμενῶν L. 1. § 1. Dig· de extraord crim.—Ἡ L. un. C. de Nili aggerib. non rump. δὲν ἀνήκει ἐνταῦθα.

(η) L. 2. D. arb. furtim caes. Πρβ. Paulus. R. S. V. 20. 6. Ἡ περίπτωσις τῆς L. 2. C. de censibns (L. 2. C. Th. de censibus) ἀνήκει εἰς τὴ ἀπάτην.

(θ) Messium incensores. L. 16. §. 9. D. de poenis. Πρβ. Paulus l. c. § 5.

Σημ. 1 τοῦ ἐκδ. Δὲν ἀποδεικνύεται ὅτι τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον ἐν γένει ἀνεβίβαζεν εἰς crimen extraordinarium τὴν βλάβην πραγμάτων, ἥτις πάντοτε ἐθεωρεῖτο ὡς ἰδιωτικὸν ἀδίκημα ὅρα μὲν *Matthaei* de crim. Lib. 47. tit 3. ac. 1, ἀλλ' ὅρα καὶ *Cremani* elem. jur. crim. II. pag. 417. Rosshirt gesch. II 327. 28. Πρέπει νὰ προσέχωμεν νὰ μὴ γενικεύωμεν τὰ μεμονωμένα χωρία. Τοιαύτην γενίκευσιν κάμνει καὶ ὁ Φάϋερβαχ παραδεχόμενος, ὅτι τιμωρεῖται δημοσίως πᾶσα βλάβη γινομένη ἐπὶ πράγματος, τὸ ὁποῖον διὰ *λόγους δημοσίου συμφέροντος* (ἔκφρασις πολλὰ ἀόριστος) ὑπάρχει τεθειμένον ὑπὸ τὴν ἰδιαιτέραν προστασίαν τῆς πολιτείας. Περὶ δημοσίας ποινῆς τῆς βλάβης τότε μόνον δύναται νὰ γίνῃ λόγος, ὅταν ἡ περίπτωσις ὑπάγηται εἰς τὸ crimen vis, ἢ περιέχῃ ἰδιαίτερον ἀδίκημα, π. χ. incendium καὶ τιμωρεῖται κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον extra ordinem *Heffter* Lehrb. § 521. Abegg. Lehrb. σελ. 499. Δὲν δυνάμεθα δὲ ἀφ' ἑτέρου νὰ παραδεχθῶμεν οὔτε ὡς κανόνα τοῦ κοινοῦ γερμανικοῦ δικαίου, ὅτι πᾶσα βλάβη τῶν λεγομένων ἀδιαταράκτων πραγμάτων, εἶναι δημόσιον ἀδίκημα. Τὸ τοιοῦτον ἤθελεν ἐφαρμόζεσθαι π. χ. ἐπὶ βλάβης τειχῶν ἢ πυλῶν πόλεως, ὡς πρὸς τὴν ὁποίαν βλάβην ὑπῆρχον σκληροὶ

νόμοι εἰς τὴν 'Ρώμην L. 1. pr. L. 8. § 2. L. ult. D. de rerum div. *Heffter* Lehrb. σελ. 295. 'Η Auth. (Friderici) Agricultores (*Heffter* σελ. 358) δὲν ἐφηρμόσθη εἰς τὴν γερμανικὴν πρᾶξιν.

Σημ 2 *τοῦ ἐκδ.* 'Ο αὐστριακὸς νόμος εἰς τὸ περὶ δημοσίας βιαιοπραγίας κεφάλαιον. ἄρθ. 72. πραγματεύεται περὶ βιαίας εἰσβολῆς εἰς τὴν ἥσυχον νομὴν γαιοκτησιῶν, περὶ ἐνόπλου εἰσβολῆς εἰς οἰκίαν καὶ περὶ βιαιοπραγιῶν κατὰ προσώπου ἢ πραγμάτων, καὶ ἄρθ. 74 περὶ ἄλλων κακοβούλων βλαβῶν ξένης ἰδιοκτησίας. Αἱ πράξεις αὗται κατὰ τὸ μέγεθος τῆς κακίας καὶ τῆς ζημίας τιμωροῦνται μὲ κάθειρξιν 6 μηνῶν μέχρις 1 ἔτους· εἰς βαρυτέρας δὲ περιπτώσεις μέχρι 5 ἐτῶν. 'Ο περὶ πταισμάτων ποινικὸς νόμος, ἄρ 75—77 τιμωρεῖ τὴν βλάβην ἀντικειμένων τινῶν, οἷον τῶν πρὸς φωτισμὸν τῆς πόλεως διωρισμένων φανῶν τῶν γεφυρῶν, τῶν φραγμῶν, τῶν προχωμάτων, τῶν τεθειμένων διὰ προφύλαξιν σημείων.—'Ο Γαλλικὸς ποινικὸς νόμος ὑπὸ τὸν τίτλον destructions, degradations ὁρίζει ποινὰς ἐν πρώτοις περὶ ἐμπρησμοῦ, ἔπειτα ἄρθ. 440 περὶ τῶν δι' ἑνώσεως πολλῶν ἢ κατὰ συμμορίαν διαρπαγῶν ἢ βλάβης πραγμάτων ἀναγκαίων πρὸς τὸ ζῆν, ἄρθ. 443 περὶ βλάβης πραγματειῶν ἢ προϊόντων τῆς βιομηχανίας διὰ καυστικῶν μέσων, ἄρθ. 444 περὶ βλάβης σπαρτῶν καὶ φυτειῶν, *ἄρθ.* 445 περὶ φθορᾶς δένδρων, ἄρθ. 449, περὶ βλάβης ἐκκοπέντων σιτηρῶν καὶ ἄλλων προϊόντων. ἄρθ. 451, περὶ βλάβης γεωργικῶν ἐργαλείων καὶ ζωοτροφείων, ἄρθ. 452, περὶ παρανόμου φόνου οἰκιακῶν ζώων, ἄρθ. 456, περὶ κατοστροφῆς φραγμῶν, περιβόλων, εἰς δὲ τὸ ἄρθ. 474, 75 διαλαμβάνονται πταισματικαὶ ποιναὶ διὰ μικρὰς βλάβας. — Ὁ βαυαρικὸς ποιν. νόμος ὑπάγει εἰς τὸ κοινῶς ἐπικίνδυνον ἀδίκημα τῆς βλάβης. ἄρθ. 245, τὴν φθορὰν πραγμάτων ἀναγκαίων πρὸς τὸ ζῆν, ἄρθ. 246 τὴν διάδοσιν λυμαντικῶν νόσων τῶν ζώων, ἄρθρ. 247, τὸν

ἐμπρησμὸν, ἄρθ. 254, τὴν προξενουμένην πλημμύραν, καταριθμεῖ δὲ εἰς τὰ πλημμελήματα τῆς βλάβης, ἄρθ. 383, τὴν ἐκ προθέσεως βλάβην ἢ ἐξαφάνισιν ξένης ἰδιοκτησίας, ἐὰν ἡ ζημία συμποσοῦται εἰς 50 φιορίνια καὶ ἐπέκεινα. Κατὰ τὸ ἄρθ. 384, ἐὰν ἐπράχθη τὸ πλημμέλημα ἐξ ἰδιοτροπίας ἐπιβάλλεται φυλάκισις 8 ἡμερῶν μέχρι 2 μηνῶν ἢ σωματικὸς σωφρονισμὸς, ἐὰν δὲ ἐξ ἐκδικήσεως, ἢ ἰδιοτελείας, φυλάκισις 1—6 μηνῶν. Ὡς διακεκριμέναι βλάβαι (τιμωρούμεναι ἐὰν μὲν ἐξ ἰδιοτροπίας μὲ φυλάκισιν 14 ἡμερῶν μέχρι 3 μηνῶν, ἐὰν δὲ ἐκ κακῆς θελήσεως μέχρις 9 μηνῶν) καταριθμοῦνται, αἱ βλάβαι ὀπωροφόρων δένδρων, φυτῶν ἀσυγκομίστων καρπῶν, πρὸς γεωργίαν χρησίμων ζώων, συσσωρευμένων σιτηρῶν, ἀρότρων, ἐργαλείων τοῦ γεωργοῦ, φραγμῶν (ἐπὶ τῶν τοιούτων δὲν θεωρεῖται τὸ ποσὸν τῶν 50 φιορινίων.) — Ὁ σαξωνικὸς νόμος, ἄρθ. 171—182, διακρίνει ὡς ἐπικινδύνους εἰς τὸ κοινὸν πράξεις ἐκτὸς τοῦ ἐμπρησμοῦ, τὴν φαρμάκευσιν πραγματειῶν ἐκτεθειμένων εἰς πώλησιν, τὴν διάδοσιν λυμαντικῶν νόσων τῶν ζώων, τὰς πλημμύρας ἐξ ὧν προσγίνεται κίνδυνος εἰς ἀνθρώπους, ἢ εἰς τὰς κατοικίας αὐτῶν, τὴν βλάβην γεφυρῶν ἢ τεχνητῶν ὁδῶν· εἰς δὲ τὸ ἄρθ. 288 πραγματεύεται περὶ βλάβης ἢ φθορᾶς ξένης ἰδιοκτησίας ἢ βλάβης ἢ φόνου ξένων ζώων (φυλάκισις μέχρις 1 ἔτους ἢ εἱρκτὴ μέχρις 6 ἐτῶν, εἰς δὲ μικροτέρας περιπτώσεις χρηματικὴ ποινή). Κατὰ τὸν § 289 ἡ βλάβη ἐκκλησιῶν, δημοσίων κτιρίων, μνημείων, δημοσίων συλλογῶν, κοιμητηρίων, τάφων, μνημάτων, ἐὰν μὲν γείνῃ ἐξ ἰδιοτροπίας τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν μέχρι 2 ἐτῶν ἢ ἁπλῆν εἱρκτὴν μέχρις 6 ἐτῶν, ἐὰν δὲ ἐκ κακῆς θελήσεως μὲ βαρεῖαν εἱρκτὴν μέχρις 6 ἐτῶν. Τὸ ἄρθ. 291 ἀπειλεῖ φυλάκισιν ἢ εἱρκτὴν κατὰ τῶν εἰς τὰ δένδρα ζημιῶν. —Ὁ βυρτεμβεργικὸς ποιν. νόμος, ἄρθ. 185 διακρίνει ὡς διατάραξιν τῆς εἰρήνης τὴν ἕνωσιν κακοποιῶν πρὸς ἐξαφάνισιν ξένης ἰδιοκτησίας· καὶ ἀρ-

θρον 385 τιμωρεῖ τὴν παράνομον ἐξαφάνισιν ἢ βλάβην ξένης ἰδιοκτησίας 1ον· μὲ πταισματικὴν ποινὴν (κατὰ τὸν περὶ πταισμάτων νόμον ἄρθ. 64 μὲ κράτησιν μέχρις 8 ἡμερῶν, καὶ ἐὰν ἐξ ἰδιοτροπίας μὲ πρόστιμον) ἐὰν ἡ προξενηθεῖσα ζημία δὲν ὑπερβαίνῃ 10 φιορίνια· 2ον μὲ φυλάκισιν 8 ἡμερῶν μέχρι 3 μηνῶν, ἐπὶ ζημίας 10 ἕως 100 φιορινίων, 3ον, μὲ κάθειρξιν μέχρις 6 μηνῶν, ἐπὶ ζημίας 100 ἕως 200 φιορινίων· 4ον μὲ κάθειρξιν 4 μηνῶν μέχρις 6 ἐτῶν, ἐπὶ μεγαλητέρας ζημίας. Κατὰ τὸ ἄρθ. 386 ἐπιβάλλεται εἱρκτὴ μέχρι 2 ἐτῶν ἐπὶ βλάβης ἀντικειμένου, τῶν ὁποίων ἡ βλάβη συνδέεται μὲ κοινὸν κίνδυνον, π. χ. φραγμῶν, προχωμάτων κτλ. ἢ πραγμάτων τῶν ὁποίων ἡ διατήρησις εἶναι οὐσιώδης ἕνεκα τοῦ προσδιορισμοῦ των εἰς δημοσίαν ὠφέλειαν, π. χ. δημοσίων ὁδῶν, γεφυρῶν, διωρύγων, ἢ ὀπωροφόρων δένδρων, ἢ δρύων, ἢ ἀγρίων δένδρων, ἐὰν ἡ ζημία ὑπερβαίνῃ τὰ 50 φιορίνια (εἰς ὅλας ταύτας τὰς περιπτώσεις ἐὰν ἡ ζημία ἦναι κατωτέρα τῶν 30 φιορινίων συγχωρεῖται νὰ ἐπιβληθῇ μικροτέρα ποινή, φυλάκισις 8 ἡμερῶν μέχρι 3 μηνῶν).— Ὅμοιαι εἶναι καὶ τοῦ βαδικοῦ νομοσχεδίου αἱ διατάξεις § 519 — 29.

Σημ. 3 τοῦ ἐκδ. Τὸ ζήτημα ἐὰν ἡ βλάβη εἶναι ἐπίσης ἀξιόποινος ὡς ἡ ὑφαίρεσις, δὲν δύναται νὰ λυθῇ ἐν γένει αὕτη καταφατικῶς οὔτε ἀποφατικῶς. Κατὰ τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ἀμφότεραι ὡς πρὸς τὸν ζημιωθέντα ἴσαι, κατὰ τὸ μέγεθος ὅμως τοῦ κινδύνου δύναται πολλάκις ἡ βλάβη νὰ ἦναι πλέον ἀξιόποινος τῆς κλοπῆς· κατὰ δὲ τὰ κινοῦντα αἴτια εἶναι μὲν ἡ ἰδιοτέλεια ἐπὶ τῆς κλοπῆς κινδυνωδεστέρα, ἀλλὰ τὸ φιλέκδικον καὶ ἡ κακία εἶναι πολλάκις ἐπὶ τῆς βλάβης πολὺ μεγαλητέρας διαφθορᾶς τοῦ ἀδικοῦντος ἀπόδειξις.

§ 311.

Αἱ εἰς τὴν βλάβην ὡς ἔκτακτον ἀδίκημα ἐπιβαλλόμεναι ποιναὶ ἢ εἶναι καθ' ἑαυτὰς ἀόριστοι (α) ἢ στηρίζον-

ται εἰς προϋποθέσεις (β) ἰδίας, μὴ ὑπαρχούσας πλέον παρ'ἡμῖν. Ἑπομένως ἡ ποινὴ κατὰ τὴν Γερμανίαν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἐν γένει ὡς αὐθαίρετος. Τὸ μέγεθος τῆς βλάβης καὶ τὸ ἀντικαταςατὸν ἢ ἀναντικατάςατον τῆς ζημίας ἔτι δὲ ἡ διαφορὰ τοῦ κινοῦντος αἰτίου, καθ'ὅσον τοῦτο συνίστατο εἰς ἰδιοτέλειαν ἢ ἐκδίκησιν ἢ ἁπλῆν ἰδιοτροπίαν, προσδιορίζουσι τὸν βαθμὸν τοῦ ἀξιοποίνου. Πρόστιμα, σωματικὸς σωφρονισμὸς (ἰδίως ἐπὶ βλάβης ἀπὸ ἁπλῆν ἰδιοτροπίαν) ἢ φυλάκισις, παρατεινομένη ὅταν ὑπάρχωσιν ἐπιβαρυντικὰ περιστατικὰ ἐπὶ πολλοὺς μῆνας μέχρις ἑνὸς ἔτους, εἶναι αἱ μᾶλλον ἁρμόζουσαι ποιναὶ εἰς τὴν φύσιν τοῦ ἀδικήματος τούτου.

(α) Π. χ. εἰς τὴν περίστασιν τῶν L. 1 § 1. D. de crim extraord.

(β) Ὡς αἱ ἐπὶ τῶν res sanctae καὶ religiosae ἐπιβαλλόμεναι κεφαλικαὶ ποιναί. Καὶ τὸ tanquam latrones puniuntur τοῦ τόμ. 2. D. arb. furt. caes, δύναται ὁμοίως νὰ ὑπαχθῇ ἐνταῦθα.

ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ.

Προσβολὴ τῆς ἰδιοκτησίας δι' ὑφαιρέσεως
Ὑποδιαίρεσις Πρώτη.

Περὶ τοῦ ἀδικήματος τῆς ὑφαιρέσεως ἐν γένει. *Kleinschrod* Diss. de furti vere talis notis characteristicis, consummatione atque supplicio. *Wirceb.* 1792. Μετεφράσθη καὶ ἐπιδιωρθώθη εἰς ἕτερον σύγγραμμα τοῦ αὐτοῦ. Abhandlügen aûs dem peinl. Recht. und peinl Proc. Th. II nr. 8 (Πρβ. τὴν ἐπίκρισιν εἰς allg. Literaturzeit 1800 no. 43).

Car Klien Revision der Grundsätze über das Werbechen

des Diebstahls. Nordhausen I. Th. 1806.

Chr. Ehrhardt de furti notione per leges constituta accuratius definienda Libs 1806.

Salchow Entwicklung des Verbrechens der Entwendung. Erf 1806.

L. W. Beck de vera furti consummati notione Lips 1810.

Rosshirt. über den Begriff des römischen Furtnm (in N. Archiv. des Criminalr. III. Bd. nr 4.).

§ 312.

Ἡ *ὑφαίρεσις* (furtum), ἐννοουμένη κατὰ τὸ *ῥωμαϊκὸν* δίκαιον ὡς ἁπλοῦν *ἰδιωτικὸν ἀδίκημα*, εἶναι ἐν γένει *παράνομος κατάληψις κινητοῦ πράγματος, μετὰ προθέσεως* καὶ *ἐπὶ σκοπῷ ἀθεμίτου κέρδους.*

(a) § 1. J. de obligationibus qu. ex del. Furtum est contractatio rei, fraudulosa, vel ipsius rei, vel etiam usus, possessionisve quod lege naturali prohibitum est admittere. L. 52 § 19 D. de furtis. L. 14 § 12. D. quod metus causa. Ὅρα Unterholzner die Lehre non der Verjährung σελ. 120,

Σημ. τοῦ ἐκδ. Περὶ τῆς γνώμης τῶν ῥωμαίων ὡς πρὸς τὸ furtum, ὅρα *Imhof* de furtis ad XII tab et Institut. Gron. 1824 *Luden* de furti notione sec. jus roman. Jen 1824. *Dollmann* die Entwendung nach dem Quellen des gemeinen Rechts. Kempten 1834. — Περὶ κλοπῆς ἐν γένει Simoni del furto e sua pena nuova édizione con comenti di *Carozzi.* Milano 1823. 2 vol. Περὶ κλοπῆς κατὰ τὴν δωδεκάδελτον *Rosshirt* Gesch. II σελ. 276 *Hffter* Lehrb. σελ. 396. Περὶ τοῦ παρὰ ῥωμαίοις ὁρισμοῦ τοῦ furtum καὶ τῆς συναφείας αὐτοῦ μὲ τὸ πολιτικὸν δίκαιον. Unterholzner Entw. der Lehre von der Verjäh-

rung 2te Aufl. σελ. 202. Περὶ τῆς βαθμηδὸν ἐκτάσεως τῆς ἐννοίας αὐτοῦ *Abegg* Uutersuchungen σελ. 148. Ἀναμφιβόλως τὸ ῥωμ. furtum ἐσήμαινε κατ' ἀρχὰς πολὺ πλέον ἢ ἡ σημερινὴ κλοπὴ, ἀλλὰ πλέον καὶ τοῦ furtum τῶν ἐπὶ τῶν κλασικῶν νομικῶν (Rosshirt II. σελ. 281) Ἐνῷ δὲ καὶ εἰς τοὺς μετὰ ταῦτα χρόνους τὸ furtun ἐσήμαινεν ὅ,τι ἡμεῖς ὀνομάζομεν κλοπὴν, καὶ προσέτι τὸ furtum usus καὶ possessionis εἶχεν ὅμως ἤδη περιορισθῆ εἰς κινητὰ πράγματα, ἀπήτει κατάληψιν (contrectatio) καὶ διεκρίνετο διὰ τῆς τάσεως τοῦ *δόλου* ὡς animus lucri faciendi. *Rosshirt* II. σελ. 286.—Περὶ τῶν ἀπὸ τοὺς κλασικοὺς δοθέντων ὁρισμῶν καὶ τῆς ἀπὸ τὸν Τριβωνιανὸν γενομένης μεταβολῆς, παραβαλλομένων πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ Θεοφίλου προσδιοριζομένην ἔννοιαν ὅρα, *Imhof* Diss. cit. p. 88—100. *Birnbaum* (Archiv des *C*riminalr. XIII. σελ. 420.) καὶ Holtius (den tex *bydragen tot regtsgeleerdheid* Jahrg. 1834. 1. Heft. σελ. 34.)

§ 313.

Ἡ ἔννοια αὕτη περιλαμβάνει τρία εἴδη ὑφαιρέσεως, καθ' ὅσον ἐννοεῖται ὡς ἀντικείμενον τῆς προσβολῆς ἤτοι ἡ *κυριότης* (ἐν τῇ *οὐσίᾳ*) τοῦ πράγματος, ἢ τὸ δικαίωμα τῆς *χρήσεως*, ἢ τὸ δικαίωμα τῆς *κατοχῆς* αὐτοῦ. 1) Ἡ πρώτη πράγματος ὑφαίρεσις (furtum rei ipsius) εἶναι *ἰδιοποίησις* πράγματος διατελοῦντος εἰς ἀλλοτρίαν κυριότητα ἢ νομὴν (α). 2) ὁ παράνομος σφετερισμὸς ἢ ἐπέκτασις τῆς ἁπλῆς χρήσεως τοῦ ξένου πράγματος, λέγεται *χρήσεως ὑφαίρεσις* (furtum usus) β) 3) Αὐτὸς ὁ ἰδιοκτήτης ἢ ὁ νομεὺς πράττει ἐπὶ τοῦ ἰδίου του πράγματος *κατοχῆς ὑφαίρεσιν* (furtum possessionis), ἐὰν ἰδιοτελῶς ἀφαιρῇ

ἀπὸ ἄλλον τὴν φυσικὴν κατοχὴν, ἡ ὁποία ἀνῆκεν εἰς τοῦτον δυνάμει πραγματικοῦ δικαιώματος ἢ τοῦ δικαιώματος τῆς ὑποσχέσεως (γ).

(α) Μεταχειρίζομαι τὰς λέξεις ταύτας καθ' ἣν ἔννοιαν τὰς μεταχειρίζεται ὁ Σαβιγνὺ εἰς τὸ περὶ νομῆς σύγγραμμά του.

(β) § 6 J. de obl. q. ex del. L. 5 § 8 D. commodati. L. 40 L. 48 § 4. L. 54 § 1. L. 76. D. de furtis. Gellius N. A. L. VII c. 15. Schott diss. de furto usus. Lips. 1776.

(γ) § 10 J. de obl. q. ex del. L. 36 D. de pignerat. act. L. 15. L. 19 § 5. 6. L. 20. L. 53. § 4. L. 59. L. 66. D. de furtis.

Σημ. 1 τοῦ ἐκδ. Ἡ περὶ τῶν furtum possessionis γνώμη διωρθώθη κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους. *Marezoll* (Archiv. für Civilpraxis VIII σελ. 284). *Buchholz* jurist. Abh. Königsb. 1833 σελ. 323 *Dollmann* l. c. p. 4. Βεβαίως τὸ furtun posses. ἐννοεῖται ὡς ἀποστέρησις τῶν νομίμως προσκειμένων εἰς τὴν νομὴν ὠφελημάτων, καὶ πράττεται κατὰ τῆς νομικῆς νομῆς τοῦ πράγματος, ἥτις ἀνήκει εἰς ἐπὶ ἐνεχύρῳ δανειστὴν, ἢ εἰς τὸν ἔχοντα δικαίωμα ἐπισχέσεως, καθ' ὅσον ἀφαιρεῖται ἀπὸ τοῦ νομέως ἡ τοῦ πράγματος νομὴ, *Rosshirt* Gesschicht. II. σελ. 282. Note.

Σημ. 2 τοῦ ἐκδ. Περὶ τῆς ἀληθοῦς σημασίας τῆς ῥωμαϊκῆς contractatio. L. 3 § 18 D. de acquir. vel amitt. possess. L. 67. D. de furtis. *Rosshirt* (Archiv. des Criminalr' σελ. 78). *Unterholzner*, σελ. 209. *Imhof* Diss. p. 134. *Dollmann* Abh. σελ. 19. *Heffter* Lehrb σελ. 399. Τὸ κύριον ἦτο νὰ καταδειχθῇ διὰ τῆς contractatio ἡ ἀντίθεσις τοῦ furtum πρὸς τὸ stellionatus *Klien* vom Diebstahl σελ. 135. Ὅθεν ὑπάγεται εἰς τὴν contractatio ἡ δι' ἐξωτερικῆς πράξεως γενομένη ἰδιοποίησις τοῦ πράγματος.

§ 314.

Οἱ γερμανικοὶ νόμοι κατὰ τοὺς ὁποίους ἡ ὑφαίρεσις (κλοπὴ καὶ ληστεία) ἀναβιβάζεται εἰς βαθμὸν δημοσίου ἀδικήματος, θεμελιοῦνται ἐν γένει ἁπλῶς εἰς τὴν παρὰ ῥωμαίοις ἔννοιαν τῆς ὑφαιρέσεως πραγμάτων(α)· διὰ τοῦτο πράξεις αἱ ὁποῖαι περιλαμβάνονται εἰς τὴν ἔννοιαν τῆς ὑφαιρέσεως (furtum) ἐκλαμβανομένης ὡς ἰδιωτικοῦ ἀδικήματος κατὰ τοὺς ῥωμαίους, δὲν δύνανται νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς αὐτὴν ἐννοουμένην ὡς δημόσιον ἀδίκημα κατά τι γερμανικὸν δίκαιον. Τὸ *ἀδίκημα τῆς ὑφαιρέσεως* (κατὰ τὴν ἐν τῷ ποινικῷ δικαίῳ στενωτέραν ἔννοιαν αὐτοῦ) ἀποκλείει τὸ furtum usus καὶ possessionis καὶ συνίσταται εἰς τὴν ἐκ *προθέσεως παράνομον αὐτογνώμονα ἰδιοποίησιν ξένης κινητῆς ἰδιοκτησίας ἐπὶ σκοπῷ κέρδους*.

(α) τοῦτο ἐξάγεται σαφῶς ἐκ τῆς συναφείας τῆς παραβολῆς τῆς ἐπαγωγῆς, ἐν μέρει δὲ, καὶ ἐκ τοῦ ῥήματος αὐτοῦ τῶν διαφόρων διατάξεων.

(β) Ταῦτα ὑπάγονται κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν ἔννοιαν ἄλλων ἀδικημάτων, π. χ. τῆς ἀπάτης, ὡς τὰ ἐν L. 19. §. 6, L. 20. L. 66. D. de furtis ἀναφερόμενα παραδείγματα.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ*. Περὶ κλοπῆς θεωρουμένης κατὰ τὸ γερμανικὸν δίκαιον. *Cropp*. (*Hudtwalker* crim. Beiträge II Bd. 1. Heft. nr. 1).*Heumann* opuscul. p. 226, *Schmid* de furto secund. leg. ant. germ. Jen. 1829. *Dollmam* Abh. σελ. 69. Συνέχονται δ' ἐνταῦθα τὰ περὶ κλοπῆς πρὸ πάντων μὲ τὴν· περὶ τῆς Gewehre (δικαστικῆς προστασίας τῶν πραγμάτων) διδασκαλίαν τοῦ γερμ. δικαίου, ὅρα

Haeberlin de jure criminal, specul, sax. et suevic. Lips. 1835. p. 45, *Luden* v Versuche σελ. 383. Rosshirt, Gesch. II σελ. 292. Αἱ κυριώτεραι πηγαὶ πρὸς γνῶσιν τῶν ἰδεῶν τοῦ γερμανικοῦ δικαίου περὶ κλοπῆς εἶναι οἱ κατὰ πόλεις νόμοι. Τὸ κύριον ἐπὶ τῆς κλοπῆς ὅτι ἡ ὑφαίρεσις τοῦ πράγματος ἀπὸ ἀλλοτρίας Gewehre,ὅπερ ἐθεωρεῖτο ὡς *διατάραξις τῆς εἰρήνης*. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ Gewehre αὐτὴ ἐξελήφθη μετέπειτα εἰς διάφορον ἔννοιαν καὶ πρὸς ἀληθῆ κλοπὴν ἀπῃτεῖτο τὸ λαθραῖον, ἀλλ' ὡς πρὸς τὴν ἔννοιαν τοῦ λαθραίου τούτου ἐγεννήθησαν διάφοροι γνῶμαι, ἐξηγεῖται ἐντεῦθεν διατί π. χ. ἐγεννήθη διχογνωμία, ἐὰν πρᾶξίς τις εἶναι κατὰ τοὺς κανονισμοὺς λῃστεία ἢ κλοπή, ὅρα π. χ. *Ruprecht v. Freisingen* II. cap 29—39 (ἔκδ. *Maurer* σελ. 267). Οὕτως ἔλαβεν ἀρχὴν καὶ εἰς τοὺς κανονισμοὺς ἡ διάκρισις φανερᾶς καὶ λαθραίας κλοπῆς,ὅρα πρὸ πάντων τὸ ἀρχαῖον culmisches Recht V. cap. 29. (ἔκδ. *Lemann*. σελ. 161) Διάφορον τῆς κλοπῆς ἦτο ἡ κλοπιμαία κατακράτησις καθότι ἐπὶ ταύτης δὲν εἶχε χώραν προσβολὴ τῆς Gewehre, ὅρα προσέτι *Rosshirt* II. σελ. 295 *Zöpfel* Banberger-recht σελ. 118.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Ἀπὸ τὰς γνώμας τῶν Ἰταλῶν πρακτικῶν ἐξάγεται, ὅτι αἱ ἔννοιαι τὰς ὁποίας εἶχον οἱ Ῥωμαῖοι περὶ furtum δὲν ἐβράδυνον νὰ γενῶσι παρὰ τοῖς εἰρημένοις δεκταί. Ὁ Bonifacius de malefici πραγματεύεται μάλιστα (σελ. 132) περὶ κλοπῆς μεταξὺ τῶν ἰδιωτικῶν ἀδικημάτων, καὶ ἀναφέρει παντοῦ τὸν Ῥωμαϊκὸν ὁρισμόν· ἀλλὰ πρὸς τούτοις ἐξάγεται ὅτι τάχιστα ἐπεκράτησε γνώμη ὅτι ἡ κλοπὴ εἶναι ἀδίκημα τιμωρητέα μὲ δημοσίαν ποινήν. Αἱ βαρεῖαι περιστάσεις τῆς κλοπῆς φαίνεται ὅτι περιλαμβάνονται εἰς τὴν ἔκφρασιν Latrocinium. *Bonifacius* p. 182. *Candinus* de malefic. p. 71. ἀπαντᾶται ἤδη ὡς γενικὴ ἡ

γνώμη ὅτι τιμωρεῖται ἐγκληματικῶς ἡ κλοπή· ὅρα Rosschirt II σελ. 305. ἰδίως σαφηνίζεται τὸ πρᾶγμα ἐκ τῶν Ἰταλικῶν κατὰ πόλεις νόμων, ἐκ τῶν ὁποίων βλέπομεν, ὅτι καὶ ἐκεῖ ἐλαμβάνετο παντοῦ ὑπ᾽ ὄψιν τὸ μέγεθος τοῦ κλαπέντος πράγματος καὶ ὅτι οἱ ἐπικίνδυνοι κλέπται διεκρίνοντο ὑπὸ τὴν ἔκφρασιν latrones. ὅρα Statuta Vercelli p. CXIII καὶ Statuta Taurini in Monum. historiae patriae II p. 715.

Σημ. 3. *τοῦ ἐκδ.* Περὶ τοῦ ζητήματος, μέχρι τίνος πρέπει νὰ ἐφαρμόζηται τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον ὡς πρὸς τὸ ἀντικείμενον τοῦτο, Martin Lehrb. σελ. 324. *Rosschirt.* Lehrb σελ. 379. Heffter σελ. 503. Wächter Lehrb. σελ. 289. Dollmann σελ. 101—7. Περὶ τῶν ἰδεῶν τῆς Π. Δ. Κ. ὡς πρὸς τὴν κλοπὴν ὅρα Rosschrit Gesch. II σελ. 306—17.

Σημ. 4. *τοῦ ἐκδ.* Περὶ τῆς σχέσεως τῆς ἐννοίας τῶν ὑφαιρέσεων ὡς γένους ἀδικημάτων πρὸς τὴν κλοπὴν καὶ τὴν ληστείαν, Birnbaum (Archiv des criminalrechts. XIII σελ. 98. 420. *Dollmann* σελ. 107.)

Σημ. 5. *τοῦ ἐκδ.* Ἡ κατὰ τοὺς νεωτέρους ἔννοια τῆς κλοπῆς δύναται νὰ ἐκφρασθῇ οὕτω. Παράνομος αὐτογνώμων, ἄνευ βίας κατὰ προσώπου, κατάληψις ξένου κινητοῦ πράγματος μὴ εὑρισκομένου πρότερον ἤδη εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ καταλαμβάνοντος, γινομένη ἐναντία τῆς θελήσεως τοῦ ἰδιοκτήτου καὶ ἐπὶ σκοπῷ ἀφαιρέσεως τοῦ πράγματος ἀπὸ τοῦ ἄλλου καὶ ἰδιοποιήσεως αὐτοῦ. *Dollmann* σελ. 107. Ἀναπτύξεις τοῦ *Wessely* εἰς *Wagner* s' Zeitschrift für österreich. Rechtsgel. 1833. σελ. 180 πρβ. μὲ *Kitka* αὐτόθι 1835. Heft. 3 σελ. 161. Σειρὰ καλῶν διατριβῶν περὶ διαφόρων ζη-

τημάτων ὡς πρὸς τὴν κλοπὴν κατὰ τὸ βαυαρικὸν δίκαιον, ὅρα παρὰ Seufferts Blättern für Rechtsanwendung 1838, 1839. Θέλομεν ἀναφέρει τὰς διατριβὰς ταύτας παντοῦ ἐν οἰκείῳ τόπῳ.

Σημ. 6. *τοῦ ἐκδ.* Ὁ αὐστριακὸς νόμος ἄρθ. 151 ὀνομάζει κλέπτην ἐκεῖνον, ὅστις ἕνεκα ἰδίας ὠφελείας ἀφαιρεῖ κινητὸν πρᾶγμα ἐκ τῆς νομῆς ἄλλου ἄνευ συναινέσεως αὐτοῦ. Ὅρα διασαφήσεις περὶ τούτου εἰς τὴν ἐν τῇ σημ. 5 ἀναφερομένην διατριβὴν τοῦ *Wessely* καὶ *Kitka*. Ὁ πρωσσικὸς νόμος, §. 1108. ὀνομάζει κλέπτην ἐκεῖνον, ὅστις ἕνεκα κέρδους ὠφελείας ἢ ἀπολαβῆς ὑφαιρεῖ κινητὸν πρᾶγμα ἐκ τῆς νομῆς ἄλλου· ἄνευ εἰδήσεως ἢ συναινέσεως αὐτοῦ. Ὅρα περὶ κλοπῶν κατὰ τὸ πρωσσικὸν δίκαιον *Temme* Handb. Les preuss. Strafrechts σελ. 260.— Ὁ γαλλικὸς ποιν. νόμος ἄρθρ. 379. λέγει μόνον· quiconque a soustrait frauduleusement une chose qui ne lui appartient pas, est coupable de vol. Ὅρα περὶ τούτου *Bavoux* leçons p. 398 *Carnot* comm. II p. 216. *Rauter* comm. II p. 108. *Haus* observ. sur le projet de revision III. p. 76.— Εἰς τὸν νέον Σαρδονικὸν νόμον ἄρθρ. 653. δὲν ὁρίζεται ἡ κλοπή. — Ὁ βαυαρικὸς νόμος, ἄρθρ. 209 ὀνομάζει κλέπτην ἐκεῖνον, ὅστις ἐν γνώσει λαμβάνει αὐτογνωμόνως εἰς τὴν νομὴν αὐτοῦ ξένον κινητὸν πρᾶγμα, ἄνευ συναινέσεως τοῦ ἔχοντος δικαίωμα ἐπ' αὐτοῦ (πλὴν ἄνευ βίας κατὰ προσώπου). αἱ ἐν παρενθέσει λέξεις παρελήφθησαν εἰς τὸ ἀριθ. 304 τοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1831). διὰ νὰ τὸ ἔχῃ παρανόμως ὡς ἰδιοκτησίαν του. Ὅρα περὶ τούτου τὰς εἰς τὴν προηγουμένην σημείωσιν διατριβὰς εἰς Blättern. für Rechtsanwendung. Ὁ σαξωνικὸς νόμος, ἄρθ, 223. ὀνομάζει κλέπτην ἐκεῖνον, ὅστις λαμβάνει ξένον κινητὸν πρᾶγμα, ἄνευ συναινέσεως τοῦ ἰδιοκτήτου ἢ κατόχου, ἀλλ' ἄνευ βίας κατὰ προσώπου, ἐπὶ

σκοπῷ νὰ τὸ ἰδιοποιηθῇ, καὶ νὰ περιποιήσῃ ὄντως εἰς ἑαυτὸν ἢ εἰς ἄλλον παράνομον ὄφελος. Περὶ τὴν ἔννοιαν ταύτην ἐγένοντο διάφοροι ἀκριβολογίαι εἰς τὰς βουλὰς (*Krug* Studìen II. σελ. 84). Ὁ *Schüler* Beiträge zur Beurtheilung σελ. 74. ἀντιτάσσει ὀρθὰς παρατηρήσεις κατὰ τῆς φράσεως· ἄνευ συναινέσεως τοῦ ἰδιοκτήσου ἢ κατόχου. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος, ἄρθ. 316. ὀνομάζει κλέπτην ἐκεῖνον, ὅστις ἐν γνώσει λαμβάνει εἰς τὴν νομήν του ξένον κινητὸν πρᾶγμα ἄνευ συναινέσεως τοῦ ἰδιοκτήτου ἢ κατόχου, ἀλλὰ χωρὶς βίας κατὰ προσώπου, διὰ νὰ τὸ ἰδιοποιηθῇ παρανόμως. (Καὶ ἐκεῖ ἐγένοντο μεγάλαι φιλονεικίαι εἰς τὰς βουλὰς ὅρα τὴν ἔκθεσιν τῆς ἐπιτροπῆς τῆς 1ης βουλῆς σελ. 359. καὶ τὰς ἀντιλογίας τοῦ νομοσχεδίου σελ. 257).— Τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον ἄρθ. 337, λέγει, κλέπτης εἶναι, ὅστις αὐτογνωμόνως λαμβάνει εἰς τὴν νομήν του ξένον κινητὸν εἰς τὴν κατοχὴν ἄλλου εὑρισκόμενον πρᾶγμα, ἐπὶ σκοπῷ νὰ περιποιήσῃ εἰς ἑαυτὸν ἢ εἰς τρίτον ἀθέμιτον κέρδος διὰ τῆς ἰδιοποιήσεως τοῦ πράγματος. — Ὁ νόμος τῆς Ζυρίχης ἄρθ. 211 παραδέχεται τὴν βαυαρικὴν ἔννοιαν, ἀλλ᾿ ἀπαιτεῖ σκοπὸν παρανόμου ἰδιοποιήσεως τοῦ πράγματος. Ὁμοίως καὶ ὁ τῆς Λουκέρνης νόμος ἄρθ. 232, Ὁ νέος μακλεμβουργικὸς περὶ κλοπῆς νόμος τῆς 4 Ἰανουαρίου 1839 δὲν δίδει τὸν ὁρισμὸν αὐτῆς.

Σημ. 7 *τοῦ ἐκδ.* Δοκίμιον πληρεστάτου κώδηκος περὶ κλοπῆς (ἀναλύοντος ὅλας τὰς ἐνδεχομένας περιπτώσεις) ὅρα εἰς τὸ ἀγγλικὸν report (μεταφρ. εἰς Zeitschrift fur ausländ. Gesetzgebung. VIII. σελ. 135. καὶ παραβάλ. μὲ τὸ fourth report on criminal law. p. LXI). Τὸ ἀγγλικὸν δίκαιον θεωρεῖται ἀναγκαῖον, πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ νὰ ἐκλαμβάνηται ὡς κλοπὴ πᾶσα ἀφαίρεσις, ἔστω καὶ μιᾶς βελόνης ἢ μικροῦ τεμαχίου χάρτου, νὰ προσθέσῃ of some value (ἀξίαν τινὸς) fourth report l. c. p. LXV.

§. 315.

Κατὰ τὴν ἔννοιαν ταύτην (§ 314) ἀπαιτεῖται ἐπὶ ὑφαιρέσεως Α) ὡς ἀντικείμενον, *κινητὸν* (α) καὶ ὑπὸ *ξένην κυριότητα* (β) εὑρισκόμενον πρᾶγμα. Ἐπειδὴ δὲ ἡ κυριότης καὶ οὐχὶ ἡ ἁπλῆ νομὴ ἢ ἡ κατοχὴ πρόκειται διὰ τῶν ποινικῶν νόμων ν' ἀσφαλισθῇ κατὰ τῆς ὑφαιρέσεως, εἶναι ἀδιάφορον ἐὰν καὶ εἰς τίνος νομὴν ἢ κατοχὴν εὑρίσκηται τὸ πρᾶγμα. Ἑπομένως 1) δὲν εἶναι δυνατὴ ὑφαίρεσις πράγματος μὴ ἀνήκοντος εἰς τὴν κυριότητα οὐδενός, καί τοι εὑρισκομένου εἰς κατοχὴν ξένην (γ). Ἀπ' ἐναντίας 2) γίνεται ὑφαίρεσις οὐ μόνον ξένης ἰδιοκτησίας εἰς ξένην νομὴν (δ) εὑρισκομένης, ἀλλὰ καὶ ξένης ἰδιοκτησίας, τὴν ὁποίαν οὐδεὶς νέμεται (ε), ἢ τῆς ὁποίας φανερὸς κάτοχος εἶναι αὐτὸς ὁ πράττων τὸ ἀδίκημα. Τὸ τελευταῖον τοῦτο συμβαίνει, ὅταν ὁ ἀλλοτρίῳ ὀνόματι κατέχων ξένον πρᾶγμα οἰκειοποιῆται αὐτογνωμόνως τὴν νομικὴν ἐπ' αὐτοῦ νομὴν (ὑπεξαίρεσις) (ζ).

(α) § 2 J. de usucap. L. 25 πρ. D. de furtis. Gellius N. A. L. IX c. 18.

(β) Ἐντεῦθεν δὲν ἀποκλείεται ἡ παρὰ ἰδιοκτήτου γενομένη κλοπὴ τοῦ πράγματος. L. 45. D. de furt.

(γ) L. 26. L. 43. §. 5. D. de furtis. L. 45. Pr. D. pro socio.

(δ) Εἴτε ὁ ἰδιοκτήτης αὐτὸς ἔχει τὴν νομὴν τοῦ πράγματος, εἴτε οἱοσδήποτε ἄλλος τὸ κατέχει, L. 10. 11. 12. pr. § 1. 2, L. 44. §. 2. 3. L. 76, §. 1. D. de furt.

(ε) Κλοπὴ ἀπολεσθέντων πραγμάτων, L. 9. §. 8. L. 31. §. 1. L. 44. D. de acq. rer. dom. L. 43. § 4—11. D. de furtis. Πολλοὶ δὲν ὑπάγουσι τὰς περιπτώσεις ταύτας εἰς τὴν ὑφαίρεσιν, ἀλλ' ἄνευ λόγου, διότι οὔτε τὸ πνεῦμα οὔτε τὸ γράμμα τῶν γερμανικῶν νόμων ἀντίκειται εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ῥωμαϊκῶν τούτων διατάξεων. Ἡ γνώμη ὅτι ἀδύνατος εἶναι ἡ κλοπὴ

ἀληθῶς ἀπολεσθέντων πραγμάτων, ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἡ κατάληψις πρέπει νὰ ἦναι παράνομος (ὡς λέγει ὁ Grolman. §. 179) δὲν ἔχει βάσιν διὰ τὸν λόγον, ὅτι ὁ ἀπολέσας τὸ πρᾶγμα ἀπόλλυει μὲν τὴν νομὴν αὐτοῦ, πλὴν ὄχι καὶ τὸ τῆς κυριότητος δικαίωμά του. Οἱ νόμοι ἐξαιροῦσι τοῦ κανόνος τὴν περίπτωσιν ὑφαιρέσεως πραγμάτων ἐκ κληρονομίας μήπω γενομένης δεκτῆς ἢ μήπω ληφθείσης εἰς νομὴν (L. 2. D. expil. hered.) ἀλλ' ἡ ἐξαίρεσις αὕτη δὲν δύναται πλέον νὰ λάβῃ χώραν.

(ζ) P. G. O. art. 170. L. 67. pr. D. de furtus. L. 7. C. eod. L. 29. pr. D. L. 3. C. depositi. L. 1. §. 22. L. 2. §. 1. D. d. tutel. et ra' dist. πρβ. Kleinschrod αὐτόθι Beitr. IV. Ἡ ὑπεξαίρεσις ἀνήκει ἀδιαφιλονεικήτως εἰς τὸ furtum rei, ἀλλ' ὁ Θεόφιλος ἐν §. 1. Εἰσηγ. de obl. q. ex del. κατατάσσει αὐτὴν εἰς τὸ furtum usus.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Περὶ τοῦ furtum usus (τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν ὀρθοτέραν γνώμην δὲν ὑπάρχει ὡς ἀδίκημα ἀξιόποινον) ὅρα *Quistorp*. § 330. *Rosshirt* (Archiv III. σελ. 86. *Klein* v. Diebstahl. σελ 180. ὅρα ὅμως Dollmann σελ. 93. ὀρθότερον *Heffter* Lehrb, σελ. 404 not. 7. καὶ σελ. 508. Ὁ βαυαρικὸς νόμος ἐξαιρεῖ τῆς κλοπῆς ὅλας τὰς περιπτώσεις, ὅσαι δὲν ὑπάγονται εἰς τὸ furtum rei. Ὁ πρωσσικὸς νόμος, § 1364—66, κατατάσσει περιπτώσεις τινὰς τοῦ furtum usus, εἰς τὴν ὑπεξαίρεσιν. Ὁ σαξωνικὸς νόμος ἄρθ. 287, ἀπειλεῖ φυλάκισιν μέχρι 4 ἑβδομάδων ἢ χρηματικὴν ποινὴν κατὰ τοῦ μεταχειριζομένου παρανόμως ξένον πρᾶγμα ἐναντίον τῆς θελήσεως τοῦ ἰδιοκτήτου ἢ τοῦ νομέως (ἀλλὰ δὲν καταριθμεῖ τὴν πρᾶξιν εἰς τὴν κλοπήν).

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Περὶ τοῦ furtum possessionis, τὸ ὁποῖον ὁμοίως κατὰ τὸν δοθέντα ὁρισμὸν δὲν ὑπάρχει, ὅρα μὲν *Wessely* l. c. σελ. 211. *Heffter* σελ. 403 καὶ § 509. *Martin* Lehrb. 328—30, ἀλλὰ καὶ *Klein* v. Diebstahl. σελ. 237. *Tittmann* II. σελ. 327. *Henke* II. σελ. 407. *Kitka* (Wagners Zeitschrift L. c. σελ. 162). Ὁ βαυαρικὸς νόμος, ἄρθρ. 211, ἐξαιρεῖ τῆς κλοπῆς τὸ furtum possessionis. Ὁ πρωσσικὸς νόμος § 1110, θεωρεῖ ἐκ τοῦ ἐναντίου κλοπὴν

τὴν πρᾶξιν ἐκείνου, ὅστις ὑφαιρεῖ τὸ ἴδιον αὑτοῦ πρᾶγμα ἀπὸ ἄλλου ἔχοντος δικαίωμα νομῆς, ἀπολαυῆς ἢ φυλακῆς αὐτοῦ, ἐπὶ σκοπῷ νὰ περιποιήσῃ εἰς ἑαυτὸν ὠφελείας μὲ ζημίαν τοῦ ἄλλου, ὁ Σαξωνικὸς νόμος, ἄρθ. 205. κατατάσσει τὴν περίπτωσιν ταύτην εἰς τὴν αὐτοδικίαν (φυλάκισις μέχρι 3 μηνῶν). Τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον ἄρθ. 421, ἐφαρμόζει τὴν ποινὴν τῆς ἀπάτης. Κατὰ τὸν βυρτεμβεργικὸν νόμον (αἰτιολογίαι σελ. 257. τιμωρεῖται τὸ furtum possessionis ἤτοι ὡς αὐτοδικία ἢ ὡς ἀπάτη. Τὸ γαλλικὸν δίκαιον (*Rauter* traité II. p. 110). δὲν ἀναφέρει μεταξὺ τῶν ἀξιοποίνων πράξεων τὸ furtum usus ἢ possessionis.

Σημ. 3. *τοῦ ἐκδ.* Ἡ κλοπὴ πράττεται ἐπὶ πράγματος εὑρισκομένου ὑπὸ ξένην φύλαξιν. *Klien* σελ. 249. *Heffter* Lehrb. σελ. 403. *Wessely* σελ. 197. Ἡ ἀφαίρεσις πράγματος ἀπὸ νομῆς ἀλλοτρίας δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς κλοπή. *Unterholzner* v. der Verjährung σελ. 124. Τὸ πρωσσικὸν δίκαιον § 1111 ὁρίζει ὅτι γίνεται κλοπὴ καὶ πραγμάτων, τὰ ὁποῖα δὲν εὑρίσκονται εἰς τὴν νομὴν ὡρισμένου προσώπου.

Σημ. 4. *τοῦ ἐκδ.* Περὶ κλοπῆς ἀπολεσθέντων πραγμάτων ὅρα ἐκτὸς τῶν παρὰ τοῦ συγγραφέως παραταθέντων χωρίων, καὶ c. XIV. qu. 5. c. 6. 8. Ἄνευ ἰδιαιτέρων ἐγχωρίων νόμων δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ κλοπὴ ἡ ἰδιοποίησις εὑρημάτων. *Triller* de furtor. gener. praesert de furto invent. Vit. 1784. *Rosshirt* Lehrb. σελ. 368. Werner Handb. §. 641. *Pfeiffer* prakt Ausführ. II nr. 16 *Hepp* (Archiv des criminalrechts XIV. σελ. 356.) *S*chenck (archiv neue Folge I nr. 10). *Heffter* Lehrb. § 507. ὁ Heffter παραδέχεται τὸν ἐλάχιστον βαθμὸν τοῦ καθ' ὑποκείμενον ἀξιοποίνου ἐπὶ κλοπῆς εὑρήματος.) Ο αὐστριακὸς νόμος (ὁ περὶ πταισμάτων) II μέρος ἄρθρ. 211. τιμωρεῖ ἀπιστίας, αἱ ὁ-

ποῖαι δὲν συμποσοῦνται εἰς 50 φιορίνια. Κατὰ τὸν πρωσσικὸν νόμον, 1 Thl tit 9 § 70 — 37. τιμωρεῖται ἡ παράνομος ἰδιοποίησις ὑρημένων πραγμάτων. Ὁ γαλικὸς ποιν νόμος δὲν τιμωρεῖ τὴν κλοπὴν εὑρημένων πραγμάτων ὡς vol. *Rauter* traité II p. 112. Ὁ βαυαρικὸς νόμος ἄρθρ. 212, κηρύττει ἔνοχον κλοπῆς ἐκεῖνον, ὅστις εὑρίσκει ἀπωλεσμένον πρᾶγμα καὶ διὰ νὰ τὸ ἰδιοποιηθῇ παρανόμως τὸ ἀποκρύπτει ἀπὸ τοῦ ἀναγγελλομένου ὡς ἰδιοκτήτου τοῦ πράγματος ἢ ὡς ἀπολέσαντος αὐτὸ, ἢ ἐντὸς 8 ἡμερῶν οὔτε εἰς τὴν ἀρχὴν ἀναγγέλλει τὸ εὕρημά του, οὔτε εἰς τὸ κοινὸν τὸ γνωστοποιεῖ. Περὶ τοῦ χωρίου τούτου ὑπάρχουσι πολλαὶ ἀμφισβητήσεις εἰς τὴν βαυαρίαν, ὅρα *Seufferts* Blättern für Rechtsanwendung 1838. σελ.211.213. 249.(τὸ νομοσχέδιον τοῦ 1831 ἐταύτισε τὴν περίπτωσιν ταύτην μὲ τὴν ὑπεξαίρεσιν). Ὅστις ἰδιοποιηθῇ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον εὑρίσκει εἰς ἄλλου οἰκίαν, ἂν καὶ ὁ ἰδιοκτήτης τὸ ἀπώλεσεν ἐκεῖ, πράττει ἀληθῆ κλοπήν. Ἡ τοῦ εὑρήματος παράνομος ἰδιοποίησις (καὶ οὐχὶ ἡ ἁπλῆ κατάληψις αὐτοῦ) ἀποτελεῖ κλοπὴν εὑρημένου πράγματος· ἀπαιτεῖται δὲ ἐνταῦθα ἀπόδειξις τοῦ δόλου. Ὁ σαξωνικὸς ποινικὸς νόμος ἄρθρ. 241 τιμωρεῖ τὴν κατακράτησιν εὑρεθέντος πράγματος μὲ τὸ ἥμισυ τῆς εἰς τὴν ἁπλῆν κλοπὴν ἐπιβαλλομένης ποινῆς, ἐὰν ἐκεῖνος ὅστις τὸ ἀπώλεσεν ἢ ἦτο γνωστὸς εἰς τὸν εὑρόντα τὸ πρᾶγμα, καθ' ὃν καιρὸν οὗτος τὸ εὗρεν ἢ ἐγένετο μετὰ ταῦτα γνωστὸς εἰς αὐτὸν ἔχοντα ἔτι τὸ πρᾶγμα εἰς χεῖράς του, ἢ ἐὰν ὁ εὑρὼν αὐτὸ δὲν ἐξετέλεσε δημοσίαν περὶ ἀποδόσεως αὐτοῦ πρόσκλησιν καίτοι ἔχων τὸ πρᾶγμα. Ἐὰν ὁ εὑρὼν πρᾶγμα, χωρὶς νὰ γινώσκῃ τίς ὁ ἀπολέσας αὐτὸ, τὸ ἰδιοποιῆται, ἢ ἐντὸς 4 ἑβδομάδων οὔτε ἀναγγέλλῃ τὸ εὕρημα εἰς τὴν ἀρχὴν, οὔτε τὸ γνωστοποιῇ διά τινος κατὰ τὰς προκειμένας περιστάσεις ἁρμοδίας ἐφημερίδος, ἢ μετὰ παρέλευσιν 4 ἑβδομάδων δὲν παραδίδῃ τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν ἀρχὴν, τιμωρεῖται μὲ φυ-

λάκισιν ἢ μὲ χρηματικὴν ποινὴν, ἐὰν ἡ ἀξία τοῦ πράγματος ὑπερβαίνῃ τὸ ἓν τάληρον· (ὅρα περὶ τούτου *Krug* studien II σελ. 89). Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος, ἄρθ. 349, τιμωρεῖ τὸν εὑρόντα πρᾶγμα, ἔχον ἀξίαν ὑπὲρ τὰ 5 φιορίνια, ἐὰν τὸ ἰδιοποιηθῇ παρανόμως, μὲ τὸ ἥμισυ τῆς ποινῆς τῆς ὑπεξαιρέσεως (ὡς πρὸς τὰ συστατικὰ τῆς πράξεως παραπέμπει ὁ νόμος εἰς τὴν ὑπεξαίρεσιν). Ὁ δὲ περὶ πταισμάτων νόμος, ἄρθρ. 58 τιμωρεῖ ἐκεῖνον ὅστις εὑρὼν πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον δὲν δύναται νὰ ὑποθέσῃ ὅτι ἐγκατέλιπεν ὁ ἰδιοκτήτης, δὲν τὸ ἀποδώσῃ ἐντὸς 14 ἡμερῶν εἰς τὸν ἀπολέσαντα αὐτὸ, ἢ δὲν τὸ ἀναγγείλῃ δημοσίως, μὲ πρόστιμον μέχρι 15 φιορινίων, ἐὰν τὸ εὑρεθὲν εἶχεν ἀξίαν 1 ἕως 10 φιορινίων, ἐπὶ δὲ μεγαλητέρας ἀξίας μὲ πρόστιμον μέχρι 50 φιορινίων. Ὁ μεκλεμβουργικὸς περὶ κλοπῆς νόμος, § 21, ἀπειλεῖ τὸν εὑρόντα πρᾶγμα ἀξίας ὑπὲρ τὸ ἥμισυ τάληρον, ἐὰν τὸ ἰδιοποιηθῇ ἀνεξετάστως, μὲ τὸ ἥμισυ τῆς διὰ τὴν κλοπὴν ὡρισμένης ποινῆς. Προσδιορίζει δὲ ὁ νόμος οὗτος ἀκριβῶς τὰ καθήκοντα τοῦ εὑρετοῦ.

Σημ. 5 *τοῦ ἐκδ.* Ἐπὶ νεκροσυλίας πρέπει νὰ διακρίνωμεν, 1) τὴν ἀφαίρεσιν πραγμάτων, τὰ ὁποῖα ἀφέθησαν εἰς τὸν νεκρὸν, 2) τὴν ἐκ τῶν τάφων ἀφαίρεσιν πραγμάτων, 3) τὴν ἐξόρυξιν ἢ ἀφαίρεσιν πτωμάτων. Κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον ἀποφασίζονται τὰ τοιαῦτα κατὰ τὰς ἀρχὰς περὶ τῆς sepulcri violatio Pand. XLVII. 12 Cod. IX. 19. *Cremani* elem. jur. crim. II. p. 34. *Tittmann* II. σελ. 410. *Martin* σελ 698. *Heffter* Lehrb. σελ. 354. *Frühling* (neues Archiv, des criminalrechts II. σελ. 617) ὅρα προσέτι οὐσιώδεις παρατηρήσεις παρὰ *Sshüler* Beiträge σελ. 78. Ὁ πρωσσικὸς νόμος, § 1152, ἀπειλεῖ διὰ σωματικοῦ σωφρονισμοῦ ἐπίτασιν τῆς ποινῆς τῆς κοινῆς κλοπῆς, ἐὰν ἡ κλοπὴ γίνῃ εἰς τάφους ἢ εἰς πτώματα. Κατὰ τὸν

§ 1153. νεκροθάπται, οἵτινες ὑφαιροῦσι πτώματα ἀποβάλλονται τῆς ὑπηρεσίας, ἄλλοι δὲ τὸ αὐτὸ πράττοντες (§ 1154) τιμωροῦνται ἐπὶ αἰτήσει τῶν συγγενῶν τοῦ ἀποθανόντος ὡς ὑβρισταί, ἢ ἐὰν γίνῃ αἴτησις, μὲ φυλάκισιν 8 ἡμερῶν ἕως 4 ἑβδομάδων. Ὁ βαυαρικὸς νόμος σιωπᾷ, ἀλλ' εἰς τὸ νομοσχέδιον τοῦ 1831, περὶ πταισμάτων ἄρθρ. 187. ὑπάρχει ἀπειλὴ ποινῆς κατ' ἐκείνου, ὅστις κακοποιεῖ πτώματα, ἢ μεταχειρίζεται αὐτὰ εἰς ἀθεμίτους σκοπούς, ἢ ἀνοίγει ἄνευ ἐξουσίας τάφους, ἢ (ἄρθ. 188) ἀποκομίζει κρυφίως πτώματα. Ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος ἄρθρ. 360 (ὑπὸ τὰς παραβάτεις τῶν περὶ ἐνταφιασμοῦ διατάξεων), τιμωρεῖ μὲ φυλάκισιν 3 μηνῶν μέχρις 1 ἔτους καὶ μὲ χρηματικὴν ποινὴν ἐκεῖνον,ὅστις γίνεται ἔνοχος τῆς violation de tombeaux ou de sepultures. Δι' ἀποφάσεως ἀπὸ 17. Ἀπριλίου 1822(*Carnot* comment. II. p. 152)τὸ ἀκυρωτικὸν ἀπεφάνθη, ὅτι γίνεται vol καὶ πτωμάτων καὶ εἰς τοὺς τάφους εὑρισκομένων πραγμάτων. Ὁ σαξωνικὸς νόμος, ἄρθ. 228, ἀπειλεῖ τὴν ὑφαίρεσιν ἐκ τῶν τάφων μὲ εἱρκτὴν τοὐλάχιστον 8 μηνῶν καὶ τὴν ὑφαίρεσιν πτωμάτων ἐκ τῶν τάφων ἀπὸ 3 μέχρις 6 μηνῶν, ἐὰν δὲ γίνῃ παρὰ νεκροθαπτῶν μὲ εἱρκτὴν μέχρις 1 ἔτους.Ὁ βυρτεμβεργικὸς ποινικὸς νόμος ἄρθρ 391, (εἰς τὸ κεφάλαιον περὶ βλάβης τῆς ἰδιοκτησίας) ἐπιβάλλει φυλάκισιν μέχρι 1 ἔτους εἰς ἐκεῖνον, ὅστις προξενεῖ βλάβην εἰς ἀντικείμενον θρησκευτικοῦ σεβασμοῦ ἢ εἰς τάφους, καί, ἐὰν γίνῃ τοῦτο ἐκ φιλοκερδείας, στέρησιν τῶν ἀστυκῶν πρὸς τιμὴν δικαιωμάτων. Ὁ βυρτεμβεργικὸς περὶ πταισμάτων νόμος, ἄρθρ. 33, ἐπιβάλλει κράτησιν 8 μέχρις 14 ἡμερῶν κατὰ τοῦ κρυφίως ἀποκομίζοντος πτῶμα. Ὁ μεκλεμβουργικὸς νόμος, ἄρθ. 12, θεωρεῖ ὡς κλοπὴν μὲ ἐπιβαρυντικὰς περιστάσεις τὴν τῶν πτωμάτων ἢ τῶν εἰς αὐτὰ πραγμάτων καὶ τὴν ἐκ τῶν τάφων.

Σημ. 6 *τοῦ ἐκδ.* Μέχρι πόσου ὁ δημόσιος κῆρυξ, ὅστις ἀφαι-

ρεῖ πράγματα ἐκ τῶν ἐκτεθειμένων εἰς δημοπρασίαν, καὶ ὑπὸ δικαστικὴν κατάσχεσιν εὑρισκομένων, πράττει κλοπὴν, ὅρα Bltäter für Rechtsanwendung 1838. σελ. 261. (διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως ἐν Βαυαρίᾳ ὀρθῶς δὲν ἐθεωρήθη ὡς κλοπή.) Τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον, ἄρθρ. 420, ἐπιβάλλει ἐπὶ τοῦ προκειμένου ποινήν.

§ 315 α.

Διάφορον τῆς κλοπῆς ἀδίκημα, τὸ ὁποῖον κατὰ μὲν τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον συγκατηριθμεῖτο εἰς τὸ furtum (α), κατὰ δὲ τὸ γερμανικὸν(β)διεκρίθη ὡς ἰδιαίτερον ἀδίκημα (γ) καὶ ἐχωρίσθη ἀπὸ τῆς κλοπῆς ὡς κλοπιμαία καταχράτησις, εἶναι ἡ ὑπεξαίρεσις (δ), τουτέστιν ἡ πρᾶξις, διὰ τῆς ὁποίας ἔχων τις ξένον κινητὸν πρᾶγμα τὸ ὁποῖον διεπιστεύθη εἰς αὐτὸν πρὸς φύλαξιν ἢ διαχείρισιν ἢ δυνάμει ἄλλου νομικοῦ συναλλάγματος, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου ἦτο ὑπόχρεως νὰ τὸ ἀποδώσῃ ἢ νὰ τὸ παραχωρήσῃ εἰς ὡρισμένον πρόσωπον, τὸ ἰδιοποιεῖται ἐπὶ σκοπῷ τοῦ ν' ἀποστερήσῃ αὐτοῦ τὸν δικαιοῦχον ἄνευ ἀποζημιώσεως. 1) Ἂν καὶ ἡ Π. Δ. Κ. ἀναφέρῃ ἰδίως τὴν ὑπὸ τοῦ θεματοφύλακος γινομένην ἀπιστίαν (ε),κατὰ τὸ ἔθιμον ὅμως δίκαιον, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ πηγὴ τῆς ῥηθείσης ποιν. διατάξεως τὸ ἀδίκημα τοῦτο λαμβάνει χώραν πάντοτε, ὅταν τις ἰδιοποιῆται ξένον πρᾶγμα (ζ), τοῦ ὁποίου εἶχεν ἤδη τὴν νομὴν ἢ τὴν φύλαξιν, καὶ τὸ ὁποῖον ἔλαβε δυνάμει μιᾶς τῶν ἐν τῷ ἀνωτέρῳ ὁρισμῷ σημειωθεισῶν νομικῶν σχέσεων (η). Ἐκ τοῦ ἐναντίου δὲν πρέπει νὰ θεωρῆται ὑπεξαίρεσις, ἐάν τις ἀρνῆται τὴν πρὸς τὸν δικαιοῦχον ἀπόδο-

σιν πράγματος, τὸ ὁποῖον τυχαίως (θ) περιῆλθεν εἰς χεῖράς του· ὅθεν καὶ ἡ ἀπόκρυψις θησαυροῦ δὲν ἀποτελεῖ ὑπεξαίρεσιν(ι). Τὸ ἀδίκημα τοῦτο πρέπει πρὸς τούτοις νὰ διακρίνηται ἀπὸ περιπτώσεως ἀπάτης(κ) καὶ κλοπῆς, τῆς ὁποίας ἡ ὕπαρξις δὲν ἀποκλείεται ἐπὶ ζημιῶν γινομένων ἀπὸ ὑπηρέτας εἰς πράγματα, ὧν ἡ κατάληψις εἶναι εὐκολωτέρα εἰς αὐτοὺς παρὰ εἰς ἄλλους (λ). II) Πράττεται τὸ ἀδίκημα (μ) δι' ἰδιοποιήσεως τοῦ πράγματος τοιαύτης, ὥστε ὁ ὑφαιρῶν αὐτὸ τὸ κρατεῖ διὰ τὸν ἑαυτόν του, καὶ ἐντελῶς ἀποστερεῖ αὐτοῦ τὸν δικαιοῦχον, καὶ μάλιστα III.) ἐπὶ σκοπῷ τοῦ ν' ἀποστερήσῃ αὐτοῦ τὸν δικαιοῦχον ἄνευ ἀποζημιώσεως (ν). IV) τετελεσμένον εἶναι τὸ ἀδίκημα ὅταν γίνῃ τοιαύτη πρᾶξις ἐπὶ τοῦ πράγματος, διὰ τῆς ὁποίας ὁ πράττων δεικνύει σαφῶς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ ἰδιοποιηθῇ τὸ πρᾶγμα (ξ), ὅθεν καὶ ἡ ἁπλῆ πρὸς τὸν δικαιοῦχον ἄρνησις τῆς νομικῆς σχέσεως ἢ τῆς νομῆς δύναται νὰ ἀρκέσῃ πρὸς τέλεσιν τοῦ ἀδικήματος (ο). V) Ἐὰν ὡς ἐκ τῆς ἀτομικότητος τοῦ πράξαντος (π) δὲν ὑπάρχωσιν ἐπιβαρυντικαὶ περιστάσεις, δικαιολογεῖται ἡ εἰς τὴν ὑπεξαίρεσιν ἐπιβολὴ ποινῆς ἐλαφροτέρας (ρ) τῆς εἰς τὸν κλέπτην ἐπιβαλλομένης (σ).

(α) L. 1. § 1. 2. L. 67. D. de furtis. L. 8. 9. L. 55. D. mandati L. 25. §. 1. L. 29. D. Depositi. L. 3. §. 18. D. de acq. vol. amitt. poss.

(β) Περὶ τοῦ ἀρχαιοτέρου γερμανικοῦ δικαίου Sachsenspiegel. II 29. Schmid de furto sec. leg. germ. I. §. 8. Dreyer Abhandl. II σελ. 906. Cropp. (Hudtwalker s'Beitr. II. 45 σελ. 70). Rosshirt gesch. II. σελ. 295.

(γ) Art. 170. C. C. C. Rosshirt σελ. 313. 318. Heffter Lehrb. § 506.

(δ) Klien (Archiv. I. σελ. 219. II. σελ. 512). Gönner Jahrbücher der Gesetzgebung I. σελ. 231. Oersted Prüfung des baier. Entwurfs

σελ. 342.—48. Hepp. Versuche nr. I καὶ εἰς Archiv des criminalr. XIV. σελ. 355. Pfeiffer prakt. Ausführung II σελ. 465. Mittermaier (Demme's Annalen der deutschen criminalrechtspflege. VII. Bd. nr. 1.)

(ε) Αὐτὸς ἤδη ὁ Remus καὶ ὁ Gobler εἰς τὴν παράφρασίν των ἐκτείνουσι τὴν ἔννοιαν τῶν λέξεων, ὁ δὲ τελευταῖος λέγει bonis quae sibi fide conservanda custodiendaque commissa aut deposita sunt.

(ζ) Tittmam Handb. II. σελ. 519. Hepp. σελ. 18

(η) Mittermaier (Demme's Annalen. σελ. 14—20). καὶ Blätter für Rechtsanwendung in Baiern 1837. σελ. 362.

(θ) Demme's Anualen σελ. 15.

(ι) L. 3. § 3. D. do aquae posses. L 3. § ult. D. de jure fisci. ὅρα Klien σελ. 193. v. Gönner Jagrbücher. I. σελ. 229. Καὶ κατὰ τὸν γαλλικὸν ποιν. νόμον δὲν τιμωρεῖται ἡ ἀπόκρυψις θησαυροῦ. Rauter II. p. III. ὅρα καὶ Blätter für Rechtsanwendung in Baier 1838. σελ. 232 ὅπου ἀποδεικνύεται, ὅτι καὶ κατὰ τὸ βαυρικὸν δίκαιον ἡ ἀπόκρυψις θησαυροῦ δὲν τιμωρεῖται. Ἀρίστη εἶναι ἡ αὐστριακὴ διάταξις (πολιτ. νόμος ἄρθρ. 400). κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ εὑρετὴς ἀπόλλυσι τὸ μερίδιόν του ἕνεκα τῆς ἀποκρύψεως. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος, ἄρθρ. 349, θεωρεῖ ὡς ὑπεξαίρεσιν τὴν ἀπόκρυψιν θησαυροῦ.

(κ) ὅρα οὐσιώδη περίπτωσιν εἰς Zeitschrift. für österreich.. Rechtsgelehrsamkeit, 1836 σελ. 296.

(λ) Περὶ διακρίσεως τῆς ὑπεξαιρέσεως ἀπὸ τῆς οἰκιακῆς κλοπῆς, ὅρα Wessely (Oesterreich, Zeitschr. 1833. σελ. 221). Blätter für Rechtsanwendung 1837. σελ. 318 Klien vom Diebstéhl. σελ. 171. Escher Lehre vom Betrug σελ. 277—86.

(μ) Mittermaier (Demme l. c. σελ. 22). πρβ. μὲ Heffter σελ. 420.

(ν) Mittermaier l. c. σελ. 25—30).

(ξ) Mittermaier σελ. 31. προβ. μὲ Hepp. (Archiv XIV. σελ. 353). Luden vo Wersuch. σελ. 391. 497.

(ο) Zacharia vom Wersuch. I. σελ. 73.

(π) π. χ. Ἐὰν πράξῃ τὸ αδίκημα ὑπάλληλος ἢ δημόσιος ὑπηρέτης.

(ρ) Tittmam Handb. II. σελ. 522, Bauer Lehrb. § 265. πρβ. Heffter σελ. 421. Συζητήσεις περὶ ἐλαφροτέρας τιμωρίας τοῦ ἀδικήματος τούτου ἐγένοντο εἰς τὴν συνεδρίασιν 54ην τῆς βυρτεμβεργικῆς βουλῆς σελ. 12—17. Αἱ αἰτιολογίαι τοῦ σαξωνικοῦ νόμου σελ. 103. προσπαθοῦσι νὰ δικαιολογήσωσι ποινὴν βαρυτέραν τῆς κλοπῆς, ὅρα ὅμως Krug studien II. σελ. 117.

(σ) Ὁ αὐστριακὸς νόμος ἄρθρ. 161. τιμωρεῖ τὴν ἀπιστίαν, δι' ἧς κατακρατεῖ τις ἢ ἰδιοποιεῖται πρᾶγμα ἔχον ἀξίαν ὑπὲρ τὰ 5. φιορίνια, τὸ ὁποῖον διεπιστεύθη εἰς αὐτὸν δυνάμει τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας του ἢ κατ' εἰδικὴν πα-

ραγγελίαν τῆς ἀρχῆς, μὲ κάθειρξιν 1—5 ἐτῶν, ἐπὶ δὲ ἀξίας ὑπὲρ τὰ 100 φιορ. μέχρις 20 ἐτῶν, ἐν δὲ τῷ ἄρθ. 1 2 τιμωρεῖ τὴν ἀπιστίαν εἰς ἄλλας περιπτώσεις, ἐὰν ἡ ἀξία ἦναι ὑπὲρ τὰ 50 φιορ. μὲ κάθειρξιν 6 μηνῶν μέχρις 1 ἔτους, ἐπὶ δὲ μεγαλητέρου τῶν 100 φιορινίων ποσοῦ, 5 ἐτῶν. Ὁ πρωσσικὸς νόμος, § 1354. ἐπιβάλλει τὴν ποινὴν τῆς βαρείας ἀπάτης εἰς τοὺς ἰδιώτας, οἵτινες ἐλαττόνουσιν ἢ καταναλίσκουσι πρᾶγμα διαπεπιστευμένον εἰς αὐτοὺς πρὸς φύλαξιν. Νόμος τις ἀπὸ 14 Ἀπριλίου 1824· (Mannkopf σελ. 477). τιμωρεῖ τοὺς πλοιάρχους καὶ ἀγωγιάτας, οἵτινες ὑφαιροῦσι τὰ πρὸς μετακόμισιν διαπιστευθέντα εἰς αὐτοὺς πράγματα, μὲ τὴν ποινὴν τῆς κοινῆς κλοπῆς ὑπὸ ἐπιβαρυντικὰς περιστάσεις. ὅστις ἐν γνώσει ἀρνεῖται πρᾶγμα διαπιστευθὲν εἰς αὐτὸν, κηρύττεται προσέτι κατὰ τὸν § 1355 ἀνίκανος πρὸς ὁρκοδοσίαν καὶ μαρτυρίαν, αὐξάνεται δὲ ἡ ποινὴ (§ 1356) ἐάν τις ἀρνῆται πρᾶγμα διαπιστευθὲν εἰς αὐτὸν ἐπὶ ἐμπρησμοῦ πλημμύρας ἢ πολέμου. Κατὰ τὸν § 1357. τιμωρεῖται ὅστις καταναλίσκει ἢ παραχωρεῖ εἰς ἄλλον τὸ οὕτω διαπιστευθὲν εἰς αὐτὸν πρᾶγμα· ἐὰν δὲν δύναται ν' ἀποζημιώσῃ τὸν παρακαταθέτην διὰ τὴν προξενηθεῖσαν ζημίαν. Ὁ γαλλικὸς ποιν. νόμος ἄρθρ. 408 θεωρεῖ ὡς ἀξιόποινον abus de confiance μόνην τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν ὑπεξαιρεῖ τις κινητὰ πράγματα διαπιστευθέντα αὐτῷ à titre de dépot ou pour un travail salarié ἐπὶ ὑποχρεώσει ἀποδόσεως. Ἡ διάταξις αὕτη ἦτο ἐλλιπὴς καὶ ὁ νόμος τοῦ 1832· ἄρθ. 91. τὴν ἀνεπλήρωσεν εἰς τρόπον ὥστε ὑπεξαιρέσεως ἔνοχος εἶναι ἤδη πᾶς ὅστις ὑφαιρεῖ ἀντικείμενα διαπιστευθέντα εἰς αὐτὸν λόγῳ μισθώσεως, παρακαταθήκης, ἐντολῆς, ἢ pour un travail salarié ou non, διὰ νὰ τὰ ἀποδώσῃ ἢ νὰ τὰ ἐπιδείξῃ ἢ νὰ κάμῃ ὡρισμένην αὐτῶν χρῆσιν ἢ καταναλώσῃ (φυλάκισις 2 μηνῶν μέχρι 2 ἐτῶν καὶ χρηματικὴ ποινή) Chauveau Code progressif p. 320. Rauter traité II. p. 146. Ὁ βαυαρικὸς νόμος, ἄρθ. 229, ἐθεώρησεν ὡς ὑπεξαίρεσιν τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν κατέχων τις ἢ φυλάττων πρᾶγμα ἐν ὀνόματι ἄλλου, τὸ ἰδιοποιεῖται παρανόμως· ἐν δὲ τῷ ἄρθ. 230, ἀπεφήνατο, ὅτι ἡ πρᾶξις θεωρεῖται τετελεσμένη, ἅμα ὁ κάτοχος ἀρνηθῇ ἐν γνώσει τὸ διαπιστευθὲν εἰς αὐτὸν πρᾶγμα ζητούμενον ὑπὸ τοῦ ἔχοντος δικαίωμα νὰ τὸ ἀνακτήσῃ, ἢ ἀπαλλοτριώσῃ ὁλοσχερῶς ἢ ἐν μέρει, ἢ τὸ καταναλώσῃ ἢ ἄλλως ἐπιχειρίσῃ ἐπ' αὐτοῦ πρᾶξιν, τὴν ὁποίαν μόνος ὁ ἰδιοκτήτης εἶχε δικαίωμα νὰ ἐνεργήσῃ. Πραγμάτων τὰ ὁποῖα παρεδόθησαν ἐσφραγισμένα ἢ ἐντὸς κεκλεισμένων δοχείων, θεωρεῖται τετελεσμένη ἡ ὑπεξαίρεσις ἅμα ἀποσφραγισθῶσιν ἢ ἅμα ἀνοιχθῶσι τὰ δοχεῖα ἐπὶ σκοπῷ ὑπεξαιρέσεως (ποινή, ἡ τῆς κλοπῆς). Ἀλλ' ἡ πεῖρα δὲν ἐβράδυνε ν' ἀποδείξῃ, ὅτι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐκτείνεται πολὺ τὸ ἀδίκημα (v. Gönner Jagrbücher des Gesetzgeb. I. σελ. 231) καὶ τὰ νομοσχέδια τοῦ 1822—31 ἐπέφερον διόρθωσιν· αἰτιολογίαι τοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1827. σελ. 300. Εἰς Ὀλδεμβοῦργον, ὅπου ἐγένετο δεκτὸς ὁ βαυαρικὸς νόμος, διωρθώθη ἡ ῥηθεῖσα διάταξις διὰ νόμου ἀπὸ 7 νοεμβρίου

1836. ἰδίως διὰ τοῦ § 3 ὅστις ἐξοδεύει χρήματα τὰ ὁποῖα ἔλαβεν ἀσφράγιστα καὶ ἄκλειστα, δὲν εἶναι ἔνοχος ὑπεξαιρέσεως, ἐὰν ἢ ἐπετράπη ῥητῶς ἢ σιωπηλῶς ἡ χρῆσις τῶν χρημάτων, ἢ ἐξωδεύθησαν ἐπὶ σκοπῷ ἀντικαταστάσεως καὶ προκύπτει ἐκ τῶν προκειμένων περιπτώσεων, ὅτι ὁ τοιοῦτος σκοπὸς συνδέεται μετὰ βασίμου πεποιθήσεως, ὅτι μέλλει νὰ ἦναι ἀνυπερθέτως δυνατὴ ἡ ἀντικατάστασις. Ἐὰν ὅμως ὑπῆρχε συνωμολογημένη ὑποχρέωσις ν' ἀποδοθῶσιν εἰς τὰ αὐτὰ νομίσματα, δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ὁ σκοπὸς τῆς ἀντικαταστάσεως. Ὁ σαξωνικὸς νόμος, ἄρθρ. 242. ὁρίζει ὅτι, ὅστις ἔχων ξένον κινητὸν πρᾶγμα εἰς τὴν νομήν του ἢ ὑπὸ τὴν φύλαξιν ἢ διαχείρισίν του, ἐπιχειρεῖ οἱανδήποτε πρᾶξιν, ἐκ τῆς ὁποίας ἕπεται ἡ παράνομος ἰδιοποίησις αὐτοῦ εἴτε καθ' ἑαυτὴν εἴτε ὡς ἐκ τῶν ἐπιβεβλημένων ὑποχρεώσεων, τιμωρεῖται μὲ τὰς ἐπὶ κλοπῆς ποινὰς ἀναλόγως τῆς ἀξίας τοῦ πράγματος (ὅρα τὰς συζητήσεις τῶν βουλῶν, καὶ τὰς περὶ αὐτῶν διακοινώσεις σελ. 901. καὶ 3948). Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος ἄρθ. 344, ἀναφέρει ὅτι ὅστις παρανόμως ἰδιοποιεῖται ξένον κινητὸν πρᾶγμα, τοῦ ὁποίου ἔχει τὴν κατοχὴν καὶ ἰδίως ὅστις ἀπαλλοτριοῖ αὐτὸ, τὸ καταναλίσκει ὁλοκλήρως ἢ ἐν μέρει, τὸ ἐξοδεύει μετὰ σκοποῦ ἰδιοποιήσεως, ἢ μετὰ τοιούτου σκοποῦ ἀρνεῖται ἢ ἀποκρύπτει τὴν κατοχὴν ἀπέναντι τοῦ ἔχοντος δικαίωμα νὰ ζητήσῃ τὴν ἀπόδοσίν του, πράττει ὑπεξαίρεσιν (ἄρθ. 345) ὅστις καταναλίσκει ὁλοσχερῶς ἢ ἐν μέρει ξένον ἀντικαταστατὸν πρᾶγμα ἐπὶ σκοπῷ ἀποζημιώσεως καὶ εἴτε ἀπρόσκλητος εἴτε ἐπὶ αἰτήσει τοῦ δικαιούχου δίδει παραχρῆμα ἐξ ἑτοίμων μέσων ἀποζημίωσιν δι' αὐτὸ, εἶναι ἐλεύθερος πάσης ποινῆς, ἄρθρ. 346. (Ποινὴ τῆς ἁπλῆς κλοπῆς, ἐξαιρουμένης τῆς ἐν ἄρθ. 347. διακεκριμένης ὑπεξαιρέσεως), ἀλλ' ἡ στερητικὴ τῆς ἐλευθερίας ποινὴ ἐπιμετρεῖται κατὰ ἓν τέταρτον τῆς διαρκείας αὐτῆς ἐλαφροτέρα (περίεργοι συζητήσεις τῆς β'. βουλῆς. συνεδρίασις 53. σελ. 74—81. καὶ συνεδρίασις 54. σελ. 8.). Τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον ἄρθ. 361' λέγει: ὅστις ἔχων ξένα κινητὰ πράγματα, διαπιστευθέντα ἢ παραδοθέντα εἰς αὐτὸν πρὸς φύλαξιν ἢ διαχείρισιν ἢ δυνάμει ἄλλης τινὸς νομικῆς σχέσεως ἐξ ἧς ὑποχρεοῦται νὰ τὰ ἀποδώσῃ πάλιν, τὰ ἰδιοποιεῖται ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ ἀποστερήσῃ αὐτῶν ἄνευ ἀποζημιώσεως τὸν ἔχοντα δικαίωμα νὰ ζητήσῃ τὴν ἀπόδοσίν των, εἶναι ἔνοχος ὑπεξαιρέσεως. Τὸ ἄρθ. 362. παραδέχεται ὡς τεκμήριον τοῦ σκοποῦ τῆς ἰδιοποιήσεως τὴν ἐν γνώσει καὶ ἐναντίον τῆς ἀληθείας ἄρνησιν, τὸ δὲ ἄρθ. 363. παραδέχεται ὅμοιον τεκμήριον κατὰ τοῦ λήπτου τοῦ πράγματος, ὅστις χωρὶς νὰ ἔχῃ τὰ πρὸς ἀποζημίωσιν μέσα, ἢ χωρὶς νὰ ἦναι βέβαιος ὅτι θέλει ἔχει αὐτὰ, ἐν καιρῷ τῆς ἀποζημιώσεως, ἀναλίσκει τὸ πρᾶγμα κτλ.

§. 316.

B) *ἰδιοποίησις* ὡς ἡ κυρία πρᾶξις τῆς παραβάσεως, πε-

-ριέχει ἀναγκαίως δύο στοιχεῖα, 1) τὴν *θέλησιν* τοῦ ἔχειν τὸ ξένον πρᾶγμα (κατὰ τὴν οὐσίαν αὐτοῦ) ὡς *ἰδιοκτησίαν* animus rem sibi habendi) (α)· ἑπομένως ὁ πρὸς ἁπλῆν ἀπολαυὴν ἢ χρῆσιν τοῦ πράγματος σκοπὸς (β) ἡ ἁπλῆ αὐτοῦ κατοχὴ ἔστω καὶ πρὸς ἀθεμίτους ἢ καὶ ἰδιοτελεῖς σκοποὺς (γ) κτλ ἀναιρεῖ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀδικήματος τούτου. Ἐκτὸς τούτου 2) *σωματικὴν πρᾶξιν* (factum), δι' ἧς τὸ ἀντικείμενον τῆς ἰδιοποιήσεως τίθεται φυσικῶς ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἰδιοποιουμένου αὐτὸ, ἢ πραγματικῶς ἄρχεται (δ) οὗτος νὰ τὸ διαθέτῃ ὡς ἰδιοκτησίαν του.

(α) L. 43 § 4. 7. L. 44. § 1. L. 67. pr. D. de furt.

(β) L. 52. § 20. D. de furt.

(γ) Π. χ. διὰ νὰ κατορθώσῃ νὰ λάβῃ ἀμοιβὴν ἐπὶ προφάσει ὅτι τὸ εὗρηκεν (ἀπίτη) ἢ διὰ νὰ λάβῃ αὐτογνωμόνως ἀσφάλειαν ἕνεκεν ἀπαιτήσεώς του (αὐτοδικία) κτλ.

(δ) L. 1. § 1. 2 de furt. L. 3. § 18. D. de acq. vel. amit. poss. προβ· Averanius interpret. jur. L. 1. c. 28.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Πρώτιστον γνώρισμα τῆς κλοπῆς εἶναι ἡ ἔλλειψις βίας, διότι αὕτη χαρακτηρίζει τὴν λῃστείαν· ἀλλὰ κυρίως πρέπει ἐνταῦθα νὰ ἐξετάζηται πῶς ὁρίζει τὴν λῃστείαν ὁ ἐγχώριος νόμος.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Ἡ ἔννοια τῆς κλοπῆς δὲν ἀπαιτεῖ ἤδη τὸ λαθραῖον τῆς ὑφαιρέσεως. *Werner* Handb. σελ. 397. *Tittmann* Hand. II. σελ. 344. *Heffter* Lehrb. σελ. 508 *Dolmam* σελ. 110. Περὶ τοῦ ἀρχαιοτέρου γερμανικοῦ δικαίου, *Cropp*. Beitrag. σελ. 10.

§. 317.

Ὡς ἐκ τοῦ δευτέρου στοιχείου τῆς ἰδιοποιήσεως (§ 316.

2ον) τελειοποιεῖται ἡ ὑφαίρεσις 1) ἐπὶ πραγμάτων, τὰ ὁποῖα δὲν εὑρίσκονται ἔτι εἰς τὴν φυσικὴν κατοχὴν τοῦ ὑφαιρέτου, διὰ πραγματικῆς καταλήψεως (apperhension), δι' ἧς οὗτος τίθησιν αὐτὰ φυσικῶς ὑπὸ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἐξουσίαν καὶ ἄρχεται οὕτως τῆς φυσικῆς αὐτοῦ κατοχῆς. Ἐξ ἐναντίας ἁπλῆ ἐπαφὴ δὲν ἀρκεῖ(α) εἰς τέλεσιν τῆς ὑφαιρέσεως, οὔτε ἀπαιτεῖται ἀφ' ἑτέρου νὰ τεθῇ τὸ ὑφαιρεθὲν εἰς τρίτον μέρος ἀσφαλὲς (β). 2ον) Ὁ κατέχων ἤδη τὸ πρᾶγμα τελεῖ τὴν ὑφαίρεσιν αὐτοῦ, ἅμα διὰ νέας πράξεώς του ἐπὶ τοῦ πράγματος τούτου δηλώσῃ ἐξωτερικῶς, ὅτι θέλει τοῦ λοιποῦ νὰ νέμηται αὐτὸ οὐχὶ διὰ τὸν ἄλλον, ἀλλὰ δι' ἑαυτὸν ὡς ἰδιοκτησίαν του (γ).

(α) L. 1. §. 2. D. de furt. L. 15. D. ad exhibendum L. 3. § 18. D. de poss. πρβ. Kleinschrod αὐτόθι σελ 67. 68.

(β) L. 3. 4. 5. 21. D. de furt. P G. O. ἄρθρ. 158 πρβ. Kleinchrod αὐτ. σελ. 68. ἐπ. ἐκ τοῦ ἐναντίου Hommel Rhaps. Q. 88. nr. 8. Struben rechtl. Bed. Thl. 1. Bed. 15.

(γ) L. 3. §. 11. L. 47. D. de poss. L. 1. § 2. L. 67. pr. D. de furt. πρβ. Averanius in. jur. L. 1. l. c. §. 19. 20. ἰδίως Savigny Rechtd Besitzes, Absbn. III 2te ausg. p. 365—370.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Ἐνταῦθα ἀνάγεται τὸ ἀμφισβητούμενον ζήτημα τίς τῶν δύω θεωριῶν εἶναι ὀρθοτέρα, ἡ περὶ τῆς contreklation καθ' ἣν ἡ κλοπὴ θεωρεῖται ὡς τελεσθεῖσα ἅμα ψαύσῃ καὶ καταλάβῃ τὸ ξένον πρᾶγμα ὁ κλέπτης μὲ προαίρεσιν κλοπῆς, ἢ ἡ περὶ τῆς ablatio, καθ' ἣν τότε μόνον ἡ κλοπὴ θεωρεῖται ὡς τελεσθεῖσα, ὅταν ὁ κλέπτης μετακομίσῃ τὸ πρᾶγμα καὶ τὸ φέρῃ εἰς ἴδιον ἀσφαλὲς μέρος. Ἀναμφιβόλως μόνη ὀρθὴ γνώμη εἶναι, ὅτι ἡ κλοπὴ τελεῖται, ὅταν ὁ κλέπτης (μὲ πρόθεσιν κλοπῆς) ἀπομακρύνῃ τὸ πρᾶγμα ἀπὸ τὸν

τόπον, ὅπου ἐφύλαττεν αὐτὸ ὁ παθὼν, καὶ τὸ φέρῃ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του οὕτως, ὥστε ὑπόκειται ἤδη εἰς τοῦ κλέπτου τὴν διάθεσιν, καὶ εἶναι ἐλεύθερον ἀπὸ τῆς ἐξουσίας τοῦ παθόντος τὴν κλοπὴν, L. 10. pr. D. de condict. furtiva, L. 15. D. ad. exhib. L. 21. 22. D. de furtis. L. 25. D. de. acq. poss. *Martin* Lehrb. σελ. 334. *Bauer* Lehrb. §. 240. *Wessely* (Wagner's Zeitschrift. l. c. σελ. 205.) *Heffter* Lehrb. σελ. 405. Zachariä vom Versuche σελ. 15. Ludem vom versuehe σελ. 496.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Καὶ κατὰ τοὺς νέους νόμους ὑπάρχει πολλὴ φιλονεικία. Ὁ πρωσσικὸς νόμος, § 1114, ἀποφαίνεται ὅτι εἶναι ὡς πρὸς τὴν τιμωρίαν ἀδιάφορον, ἐὰν ὁ κλέπτης ἀπήλαυσε τὴν ἐπιζητηθεῖσαν ὠφέλειαν ἢ ὄχι, ἀλλ' ἀρκεῖ μόνον νὰ λάβῃ τὸ ὑφαιρεθὲν πρᾶγμα ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του. Ὁ βαυαρικὸς νόμος, ἄρθ. 210, θεωρεῖ τὴν κλοπὴν τετελεσμένην, ἅμα ὁ κλέπτης καταλάβῃ τὸ πρᾶγμα ἀφαιρέσας αὐτὸ ἀπὸ τῆς θέσεώς του, ἢ ἄλλως τὸ λάβῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν του. Ὁμοίως καὶ ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος, ἄρθ. 317. Ὁ σαξωνικὸς νόμος, ἄρθ. 225, θεωρεῖ τὴν κλοπὴν τετελεσμένην, ἅμα ὁ κλέπτης λάβῃ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του τὸ πρᾶγμα. *Krug* Studien II. σελ. 94.

§. 318.

5) Ἡ ἰδιοποίησις πρέπει νὰ γίνηται οὐ μόνον *παρανόμως*, ἀλλὰ καὶ *αὐτογνωμόνως*, ἑπομένως *ἐναντίον* ἢ *ἄνευ* τῆς (ῥητῆς ἢ σιωπηλῆς) *συναινέσεως τοῦ κυρίου* ἢ τοῦ *νομέως*. (α) Ὅθεν 1) ἐὰν συνήνεσεν ὁ φυσικὸς κάτοχος εἰς τὸ ν' ἀφαιρεθῇ τὸ πρᾶγμα πρὸς ζημίαν τοῦ κυρίου ὑπάρχει ἀληθὴς ὑφαίρεσις (β), ἐὰν ὅμως συνήνεσεν ὁ κύριος

πρὸς ζημίαν τοῦ φυσικοῦ κατόχου (γ). ὑπάρχει ἁπλῆ ἀπάτη. Ὁμοίως 2) ἀπάτη καὶ οὐχὶ ὑφαίρεσις πρέπει νὰ θεωρηθῇ, ἐὰν ὁ κύριος συνήνεσεν εἰς τὴν κατάληψιν τῆς νομῆς τοῦ πράγματος ἐκ πλάνης τὴν ὁποίαν ἀπατηλῶς μετεχειρίσθη ἢ παρήγαγεν ὁ παραβάτης (δ).

(α) L. 91. D. de furt. πρβ· Koch inst jur. crim. § 179. Klein peinl. R. § 427.

(β) Διαφωνεῖ ὁ Klein αὐτ. σελ. 279. ὅρα Werner Handb. σελ. 405.

(γ) π. χ. ἵνα διανείμῃ τὴν ἀξίαν τοῦ πράγματος μὲ τὸν ἀφαιροῦντα αὐτὸ καὶ ἀπαιτήσῃ ἔπειτα δι' ἀγωγῆς κατὰ τοῦ θεματοφύλακος πλήρη ἀποζημίωσιν.

(δ) L. 43. § 3. L. 52. §. 15. D. de furtis. Ἡ ἐν γνώσει ἀποδοχὴ πράγματος ἀχρεωστήτου (L. 43. pr. L. 44. § 1. L. 66. § 3. L. 80. § 5. seg. D. de furt. L. 18. D. de cond. furt. L. 14. D. pe cond. causa data L. 19. C. de furt.) καὶ ἄλλαι τοιαῦται περιπτώσεις, τὰς ὁποίας τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον ὑπάγει εἰς τὸ furtum (L. 52. § 22. L. 66. § 4. D. de furt). ἀποκλείονται τῆς κλοπῆς κατὰ τὸ πνεῦμα τῶν γερμανικῶν νόμων. Αὕτη ἡ ἐν τῷ ῥωμαϊκῷ δικαίῳ σύγχυσις τῶν ὁρίων τοῦ furtum ἐξηγεῖτο εὐκόλως ἐκ τῆς ἱστορικῆς ἀναπτύξεως τοῦ falsum καὶ τοῦ stellionatus.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Μόνον διὰ ῥητῆς οὐχὶ δὲ καὶ δι' ἀπατηλῆς ληφθείσης συναινέσεως τοῦ ἔχοντος δικαίωμα νὰ συγχωρήσῃ τὴν ὑφαίρεσιν τοῦ πράγματος, δύναται νὰ ἐκλείψῃ ἡ ἔννοια τῆς κλοπῆς· δὲν ἀρκεῖ δὲ νὰ καταστήσῃ τὴν πρᾶξιν ἀξιόποινον ἡ ἁπλῆ γνῶσις τῆς ἀφαιρέσεως ἢ ἡ ἀδιαφορία. L. 48. §. 3. 10. L. 46. §. 7. L. 76. D. de furtis, L. 91. L. 20. C. de furtis. *Martin* Lehrb. σελ. 340. *Tittmam* Handb. II. σελ. 335. *Klien* v. Diebstahl. σελ. 281—84. *Heffter.* Lehrb. σελ 501. *Henke* II. σελ. 410. Περὶ διακρίσεως τῆς ἀπάτης ἀπὸ τῆς κλοπῆς ὅρα *Escher* Die Lehre vom strafbaren Betrug. σελ. 275.

Σημ. 2 τοῦ ἐκδ. Περὶ τῆς ἑρμηνείας τῆς διατ. 20 τοῦ Κώδ. de furtis. *Ludem* vom versuche σελ. 190. *Pfatenhauer* vom Einfluss des faktischen Irrthums I. σελ. 141—47.

§ 319.

Δ). Ἡ αὐτογνώμων ἰδιοποίησις τοῦ ξένου πράγματος πρέπει νὰ γίνηται μὴ φιλοκερδῆ προαίρεσιν (animo lucri ciendif), δηλαδὴ ἐπὶ σκοπῷ τοῦ ν' αὐξήσῃ τις ἀμέσως τὴν περιουσίαν του (τὰ πρὸς ἐπίτευξιν ὑλικῶν σκοπῶν μέσα) διὰ τῆς χρηστικῆς ἢ ἀνταλλακτικῆς ἀξίας τοῦ πράγματος (α)· διότι ἄλλως ἡ ὑφαίρεσις τούτου ἀποτελεῖ αὐτοδικίαν (β), ἀθέμιτον βλάβην (γ), injuria (δ) καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἡ ἀφαίρεσις πράγματος, οὐχὶ διὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ χρηστικὴν ἢ ἀνταλλακτικὴν ἀξίαν, ἀλλὰ μόνον ἵνα δι' αὐτοῦ ἀποκτηθῇ ἄλλο πρᾶγμα ἔχον ἄμεσον ἀξίαν ἀποτελεῖ μόνον ἀπάτην (ε). Εἶναι δὲ ἀδιάφορον, πρὸς ὑφαίρεσιν ἂν τὸ κινοῦν αἴτιον ἦτο ἡ ἄμεσος τοῦ πράγματος χρῆσις ἢ ἡ μὲ ἄλλο ἀνταλλαγὴ αὐτοῦ, ἢ ἡ δωρεὰν ἀπαλλοτρίωσίς του (ζ).

(α) § 1. J. de obl. ex. del. L. *1*, § 2 L. 34, §, 1. D. de furt.

(β) L. *1*. §. 4. D. de abigeis. L. 14. §. *4*. D. de furt.

(γ) L. 22. pr. L. 50. § 4. D. de furt. L. 14. § 2. D. de praescrip. verb.

(δ) L. 53. pr. D. de furt.

(ε) Ὑφαίρεσις δικαιογράφων ὡς μέσον πρὸς ἀπαλλαγὴν ἀπὸ χρήσεως, πρὸς ἀπόκτησιν κληρονομίας κτλ. L. 3 § 1. D. stellionatus. L. 2[f].L. 16. D. de L.Corn. de falsis. Ἐπαμφοτερίζει ὅμως πολλάκις τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον μεταξὺ furtum καὶ ἀπάτης (L. 27, D. de furtis). ὅπερ ἀδιάφορον κατὰ τὸ γερμανικὸν δίκαιον. Κατὰ τὸ δίκαιον τοῦτο ἡ κλοπὴ κρίνεται κυρίως ὡς ἐκ τοῦ μεγέθους αὐτῆς ἀλλὰ τὸ μέγεθος τοῦτο, δὲν δύναται ἐπὶ τοῦ προκειμένου νὰ προσδιορισθῇ ὡς ἐκ τοῦ ἀντικειμένου, τοῦ ὁποίου ἐγένετο ἄμεσος ἀφαίρεσις, καθότι τοῦτο ουδεμίαν ἔχει καθ' ἑαυτὸ ἀξιαν, ουδὲ ὡς ἐκ τῆς ἀξίας ἥτις ἐπρόκειτο ν' ἀποκτηθῇ δι' αυτοῦ, καθότι ἡ ἀξία αὕτη δὲν ἀποκτᾶται διὰ μόνης τῆς ἀφαιρέσεως τοῦ δικαιογραφου.

(ζ) L. 54, §. 1. D. de furtis.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Περὶ διαφορᾶς τῆς κλοπῆς ἀπὸ τῆς αὐτοδικίας L. 15. D. quod. metus causa. L. 7. D. ad. L. Jul. de vi priv. L. 10. §. 16. D. quae in fraud. credit. *Klien* vom Diebstahl σελ. 291. 321. *Heffter* Lehrb. σελ. 502. καὶ 2α ἔκδοσις σελ. 400. *Kitka* (Wagners Zeitschr. 1835). σελ. 168.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Περὶ κλοπῆς δικαιογράφων, *Klien* vom Diebstahl. σελ. 318. Heffter σελ. 400. not. 3. 9. *Hofacker* Jahrbücher des würtemberg. Rechts II. Bd. σελ. 431.

Σημ. 3 *τοῦ ἐκδ.* Ὁ animus lucri faciendi, τὸν ὁποῖον τὸ ρωμαϊκὸν δίκαιον ἀπαιτεῖ ἐπὶ τῆς κλοπῆς (*Unterholzner* Lehre von der Verjährung σελ. 206.), δὲν μεταφράζεται ὀρθῶς εἰς τὸ γερμανικὸν οὔτε διὰ τοῦ Habsucht οὔτε διὰ τοῦ Gewinnsucht. ὅρα διαφόρους γνώμας παρὰ *Tittmann* Handb. II. σελ. 344. *Klien* vom Diebstathl. σελ. 291. *Martin* Lehrb. σελ. 336. *Oersted* Grundregeln σελ. 367. *Hepp* Versuche nr. 8 *Bauer* Lechb. § 241. *Heffter* Lehrb. σελ. 496. *Rosshirt* Geschic. II. σελ. 318. *Abegg* Lehrb. σελ. 461. Wessely (Wagners Zeitschrift. I. c. σελ. 208). Τὸ ὀρθότερον εἶναι ν' ἀπαιτῆται σκοπὸς, τοῦ ν' ἀποκτήσῃ τις τὸ πρᾶγμα διὰ τρόπου ἀφαιροῦντος ἀπὸ τοῦ παθόντος τὴν κλοπὴν τὸ πρὸς διάθεσιν τοῦ πράγματος δικαίωμα, διὰ νὰ διαθέσῃ αὐτὸ ὃν τρόπον διατίθησι τὰ πράγματά του αὐτὸς ὁ κύριος. Σκοπὸς τείνων εἰς ζημίαν τοῦ ἄλλου δὲν ἀπαιτεῖται. *Kitka* Wagners zeitschrift. 1835. σελ. 164.

Σημ. 4 *τοῦ ἐκδ.* Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐν τῇ 2 ἐπὶ τοῦ § 310. ἀναφερομένων ὁρισμῶν τῆς κλοπῆς κατὰ τοὺς νέους νόμους

βλέπομεν, ὁποία διαφωνία ἐπικρατεῖ ἔτι ὡς πρὸς τὴν ὀρθὴν ἐν τῷ νόμῳ ἔκθεσιν τῆς ῥωμαϊκῆς ἐκφράσεως animus lucri faciendi. Διδακτικώταται εἶναι αἱ συζητήσεις τῆς σαξωνικῆς βουλῆς, ὅπου ἡ Κυβέρνησις ἤθελε νὰ τεθῇ: σκοπὸς τοῦ νὰ κερδήσῃ τις τὸ πρᾶγμα δι'ἑαυτὸν ἢ δι'ἄλλον, ἐνῷ ἡ β'. βουλὴ ἐπρότεινε νὰ τεθῇ: διὰ νὰ τὸ ἰδιοποιηθῇ παρανόμως· ὁ δεκτὸς γενόμενος νόμος φέρει: διὰ νὰ περιποιήσῃ ἐντεῦθεν εἰς ἑαυτὸν ἢ εἰς ἄλλον ἀθέμιτον ὄφελος· *Krug* Studien. II. σελ. 84—87. Δὲν πρέπει δὲ νὰ ἐννοῶμεν ἐνταῦθα τὸ ὄφελος ὡς σκοπὸν πλουτισμοῦ. Πολλάκις εἶναι δύσκολος ἡ διάγνωσις ἂν πρόκηται κλοπὴ ἢ βλάβη τοῦ πράγματος, π. χ. Ἐάν τις ἅμα ἀφαιρέσῃ τὸ πρᾶγμα τὸ ῥίψῃ εἰς τὸν ποταμόν. Mitheilungen der saechs. Landtagsverhandl. σελ. 3914—20.

§. 320.

Ε) Εἰς πᾶσαν ὑφαίρεσιν ἀπαιτεῖται *δόλος*, ἡ συνείδησις τῆς παρανομίας καὶ τῆς κλεπτικῆς ἰδιότητος τῆς πράξεως. Ἐκ ῥαθυμίας ὑφαίρεσις φιλοσοφικῶς μὲν δύναται νὰ κατανοηθῇ (α), ἀλλὰ κατὰ θετικὸν νόμον εἶναι ἀδύνατος (β).

(α) Ὁ Cleinschrod. l. c. περιπίπτει εἰς petitiones principii, προσπαθῶν ἐκ τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων ν' ἀποδείξῃ τὸ ἀδύνατον ὑφαιρέσεως ἐκ ῥαθυμίας ὁ δὲ Grolman (Bibl des peinl. Rechts B. I. st. I σελ. 200) ἁμαρτάνει περὶ τοὺς νόμους, δεχόμενος καὶ κατ' αὐτοὺς ὑφαίρεσιν ἐκ ῥαθυμίας, ὁ δὲ Grolman (Bibl. des peinl. Rechts B. 1. St. 1. σελ. 200) ἁμαρτάνει περὶ τοὺς νόμους, δεχόμενος καὶ κατ' αὐτοὺς ὑφαίρεσιν ἐκ ῥαθυμίας.

(β) §. 7. J. de obl. q. ex. del. § 1. J. de vi bon. rapt. L. 46. §. 3. D. de furt.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Περὶ τῆς παρανόμου προθέσεως ἐπὶ κλοπῆς *Kitka* (Wagners zeitschr. 1835. σελ. 165. κ. ἑπ.).

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Ὅτι δὲν ὑπάρχει ἐκ ῥαθυμίας κλοπὴ ὁμολογεῖ-

ται γενικῶς. *Martin* Lehrb. II. σελ. 335. *Hepp* Wersuche σελ. 225. *Wächter* Lehrb. II. σελ. 288. *Bauer* Lehrb. σελ. 241. *Heffter* Lehrb. σελ. 501. ὅρα ὅμως καὶ *Birnbaum* (Archiv d. Criminalr XIV. σελ. 102—3).

§. 321.

Ἡ ἐσχάτη ἀνάγκη ἀποκλείει κατὰ ῥητοὺς νόμους τὸ ἀξιόποινον τῆς ὑφαιρέσεως (α). Ἡ ἀνάγκη αὕτη ὑπάρχει, *ὅταν ἡ ὑφαίρεσις ξένης ἰδιοκτησίας εἶναι τὸ μόνον μέσον πρὸς συντήρησιν τῆς ζωῆς τοῦ ὑφαιρέτου ἢ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ* (β)· ὑποτίθεται ἑπομένως 1) ἡ ἐσχάτη ἀνάγκη (ἀληθὴς λιμὸς), οὐχὶ δὲ ἁπλῆ πενία, 2)ὅτι ὁ ὑφαιρέτης οὐδὲν εἶχεν ἄλλο νόμιμον μέσον πρὸς σωτηρίαν (γ), 3) ὅτι τὸ ἀντικείμενον τῆς ὑφαιρέσεως εἶναι ἐδώδιμον πρᾶγμα (δ), 4)ὅτι δὲν ἔλαβε πλέον ὅσου ἀπητεῖτο πρὸς θεραπείαν τῆς ἀνάγκης, 5)ὅτι δὲν μετεχειρίσθη μέσα δεινότερα τῶν ἀναγκαίων πρὸς τέλεσιν τῆς ὑφαιρέσεως. Παντὸς εἴδους ὑφαίρεσις, καὶ αὐτὴ ἡ διὰ τῆς βίας, μένει ὑπὸ τοὺς ὅρους τούτους ἀτιμώρητος. Τὴν ἀπόδειξιν τῆς ἀνάγκης προσάγει ὁ ὑφαιρέτης (ε) P. G. O. ἄρθρ. 166.

(α) A. L. Schott. diss. de furto ex necessitate commisso. Tubing. *1772*. C. W. Walch Diss de furto fame dominante facto. Jen.1788. Steiger (verm. Aufsätzen. aus d. Geb. d. Justiz. u. Polizei Mainz 1809, nr *8*. σελ. 50)

(β) Δὲν πρέπει νὰ ἐπεκτείνηται εἰς ἄλλους συγγενεῖς. Böhmer ad. ἄρθ. *166*. § 3.

(γ) Böhmer ad h. ἄρθ. §. 2. Cuistorp Thl. I. σελ. 375.

(δ) Ὁ νόμος τὸ λέγει. Τὸν λόγον δὲ ἀποτελεῖ τὸ ἰδιαίτερον μέγεθος τῆς ὁρμῆς, καὶ ἡ ἄμεσος βεβαιότης τοῦ λιμοῦ ὡς αἰτίαν τῆς πράξεως. Walch l. c. §. 7. Ἐκ τοῦ ἐναντίου Kress ad. h. a. Böhmer ad Carp.

zov Q. 83. obs. 3. Struben Thl.III. Bed. 137. Cuistorp. Thl. 1. 376.

(ε) Kross ad. h. a. § 2. * 2. Böhmer ad eund. § 4.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Πολλὰ περιωρισμένη εἶναι ἡ γνώμη τοῦ συγγραφέως ὅτι μόνον ἐδώδιμα πρέπει νὰ ἦναι ἀντικείμενα τῆς κλοπῆς, διὰ νὰ μείνῃ ὁ ἕνεκα τοῦ λιμοῦ κλέψας ἀτιμώρητος. Τὸ ἄρθ. 175. Π. Δ. Κ. κατὰ τὸ ὁποῖον ὁ λιμὸς καὶ ὡς πρὸς τὴν ἱεροσυλίαν αὐτὴν εἶναι αἰτία συγγνώμης, ἀποδεικνύει, ὅτι τὰ ἐδώδιμα ἀναφέρονται μόνον ὡς παράδειγμα. ὅρα καὶ *Tittmann* Handb. I. σελ. 173. *Heffter* σελ. 400. Ὑπὲρ τῆς ἐπεκτάσεως ταύτης c. 3. X. de furtis. Ἀπόφασίς τις ἐκδοθεῖσα ἐν Βάδῃ ἐξέτεινε παραπολὺ τὸ ἕνεκα λιμοῦ ἀτιμώρητον, Annalen der badischen Gerichtshöfe 1836. nr. 21. ὅρα προσέτι *Vaillant* de libera voluntate ad delictum. p. 153.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Εἰς τὴν νέαν νομοθεσίαν εὐκολύνει τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος ἡ ἐν τῇ σημ. 1. ἐπὶ τοῦ § 36. ἐκτεθεῖσα ἀρχὴ περὶ τῆς ἐπιῤῥοῆς τῆς ἀφύκτου ἀνάγκης. Ὁ πρωσσικὸς νόμος, § 1115 θεωρεῖ τὴν ἀνάγκην ταύτην μόνον ὡς λόγον χάριτος. Κατὰ τὸ γαλλικὸν δίκαιον ἀμφισβητεῖται πολὺ τὸ ζήτημα. *Hellie* théorie du code pénal II. p. 269. (οὗτος δὲν παραδέχεται τὴν ἐκ τοῦ λιμοῦ ἀνάγκην ὡς νόμιμον λόγον ἀπαλλαγῆς). *Vaillant* de libera volunt. p 154. (οὗτος εἶναι τῆς ἄλλης γνώμης).

§ 322.

Ὁ νομεὺς τοῦ πράγματος ἔχει κατὰ τοῦ κλέπτου τὸ δικαίωμα τῆς ἀμύνης. Ἀλλὰ τὸ δικαίωμα τοῦτο, κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον (α), θεωρεῖται ὅτι ὑπάρχει 1) κατὰ τοῦ

ἐν καιρῷ ἡμέρας ἐπ' αὐτοφώρῳ λαμβανομένου κλέπτου (fur diurnus), τότε μόνον, ὅταν οὗτος ὑπερασπίζηται ἑαυτὸν δι' ὅπλων, 2) ἐὰν ὁ κλέπτης ληφθῇ ἐπ' αὐτοφώρῳ διὰ *νυκτὸς* ἐντὸς τοῦ οἴκου (f. nocturnus), ἔστω καὶ ἄνευ τῆς εἰρημένης ἐνόπλου ὑπερασπίσεώς του, προϋποτιθεμένης ὅμως πάντοτε τῆς ὑπάρξεως τῶν γενικῶν προαπαιτουμένων τῆς νομίμου ἀμύνης (β). Ἡ Π. Δ. Κ. κατατάσσει ἐν γένει τὴν θανάτωσιν ἀνθρώπου,« τὸν ὁποῖον διὰ νυκτὸς εὑρίσκει τις *ἐπικινδύνως* ἐν τῇ οἰκίᾳ του», εἰς τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς *δύναται* νὰ θεωρηθῇ συγγνωστὴ ἡ ἀναίρεσις, χωρὶς ὅμως εἰδικώτερον νὰ σαφινίζῃ τὰ πρὸς ἀληθῆ πραγματοποίησιν ἐκείνης προαπαιτούμενα (γ).

(α) L.4 §.1.D. Aquil. L. 54 § 2. D. de furt. L. 9. D· ad. L. Corn. de sic. Paulus R. S. V. 23. § 9. Gellius N. A. XI. c. 18.

(β) Si parcere ei sine periculo suo (i. e. suarum rerum, suive corporis) non potuit. L 9. D. cit. Τὸ τοῦ τριβωνικοῦ ἔμβλημα εἰς L. 4. § 1. D. ad. L. Aquil.» ut tamen id ipsum cum clamore destificetur», πρέπει ἴσως νὰ μείνῃ περιωρισμένον εἰς τὰς σχέσεις τοῦ ἀκυλίου νόμου.

(γ) Διότι ἡ Π. Δ. Κ. ἄρθρ. 160, προστίθησιν ἀμέσως τὰ ἑξῆς. «Εἰς ὅλας τὰς ἄνω μνημονευθείσας περιπτώσεις ὑπάρχει μεγάλη διαφορὰ, πότε ἐπιφέρουν συγγνώμην καὶ πότε ὄχι κτλ. ἑπομένως τὸ εἰς τὰς προλαβούσας ἐκδόσεις θεωρηθὲν ὡς ἀπεριορίστως ὑπάρχον δικαίωμα, ἀνθρωποκτονίας τοῦ fur nocturnus, ὁποῖον ὑπῆρχε καὶ κατὰ τὴν δωδεκάδελτον, δὲν δικαιολογεῖται. Ἡ προσθήκη τοῦ ἐπικινδύνως (gefährlicher weis)ἀναφέρεται προφανῶς εἰς τὸ si parcere ei-non potuit. Πρβ. Abegg Untersuchugen abh. II § 67. καὶ 109.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Ἡ ὀρθότης τῆς γνώμης τοῦ συγγραφέως,ὅτι τὸν νυκτερινὸν κλέπτην δὲν δύναταί τις πάντοτε ἀτιμωρητὶ ν' ἀποκτείνῃ, ἀλλὰ μόνον ὅταν ὑπάρχωσι τὰ λοιπὰ ἀπαιτούμενα τῆς ἀμύνης, ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τοῦ L. 9. D. ad leg. corn. de sicar.*Klien* von dem Diebstahl. σελ. 354. *Tittman* Hadb. II. σελ. 358. *Abegg* Unters. σελ. 364.

§. 323.

Ἡ ὑφαίρεσις διαιρεῖται εἰς δύω κύρια εἴδη, καθ' ὅσον πράττεται ἤτοι Α) Διὰ προσβολῆς ἐμφύτων δικαιωμάτων τοῦ προσώπου ληστεία, ἢ Β)· δι' ἁπλῆς προσβολῆς τοῦ δικαιώματος τῆς ἰδιοκτησίας κλοπή. Αὕτη δὲ εἶναι ἤτοι α) *βαρεῖα* κλοπὴ, εἰς τὴν ὁποίαν ἕνεκεν ἰδίων ἐπιβαρυντικῶν περιστατικῶν, ἐπιβάλλεται ὡς τακτικὴ ποινὴ ὁ θάνατος· ὑπάγονται δ' ἐνταῦθα 1) ὡς ἐκ τῆς ἐπαναλήψεως ἡ *τρίτη* κλοπὴ, 2) ὡς ἐκ τοῦ τρόπου τῆς τελέσεως, ἡ *ἐπικίνδυνος* κλοπὴ, 3) ὡς ἐκ τοῦ ἀντικειμένου, ἡ *ἱεροσυλία* ἢ β) *μὴ βαρεῖα* κλοπὴ, περιλαμβάνει δὲ αὕτη 1) τὴν *κοινὴν* ἢ *ἁπλῆν* κλοπὴν, καὶ 2) τὴν *νομικῶς διακεκριμένην* (κατὰ στενωτέραν ἔννοιαν) καθ' ἧς ἐξαιρουμένης ἀπὸ τῶν κοινῶν ποινικῶν νόμων, δὲν ἀπειλεῖται δημοσία ποινή.

(α) Διάφορα ἄλλα ἐν τῇ Π. Δ. Κ. ἰδίως ἀναφερόμενα εἴδη ὑφαιρέσεως, π. χ. ἡ κλοπὴ καρπῶν ἀσυγκομίστων καθ' ὅσον συνεπάγεται δημοσίαν ποινὴν (ἄρθ. 167), ἡ κλοπὴ ξυλείας (ἄρθ. 168), ἡ κλοπὴ ἰχθύων (ἄρθ. 169), ἢ τιμωροῦνται κατὰ τὰς ἐπὶ τῶν λοιπῶν εἰδῶν τῆς κλοπῆς ἰσχυούσας ἀρχὰς, ἢ δὲν ὑπάγονται παντάπασιν εἰς τὴν κλοπὴν, ὡς ἡ ἁλίευσις εἰς ῥέοντα ὕδατα, ἢ τελευταῖον κρίνονται ὡς πρὸς τὴν τιμωρίαν αὐτῶν κατ' ἰδιαιτέρους νόμους, ἢ ἔθιμα ὡς ἀπηγορευμένη ξύλευσις.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Ἐνταῦθα εἶναι ὁ οἰκεῖος τόπος πρὸς ἔκθεσιν τίνι τρόπῳ αἱ νέαι νομοθεσίαι ἐθεώρησαν τὰ διάφορα εἴδη τῆς κλοπῆς καὶ ἐκανόνισαν τὰς ἐπιβλητέας ποινάς. Ὁ αὐστριακὸς νόμος θεωρεῖ τὴν κλοπὴν ποτὲ μὲν ὡς ἀδίκημα ποτὲ δὲ ὡς ἀστυνομικὴν παράβασιν. Τοιαύτη εἶναι (Μέρος II τοῦ νόμου, ἄρθρ. 210) ὅταν δὲν φέρῃ ἐν ἑαυτῇ τὰ γνωρίσματα, διὰ τῶν ὁποίων καθίσταται ἡ πρᾶξις ἀδίκημα (ποινή: κράτησις 1 ἑβδομάδος μέχρι 3 μηνῶν μετὰ ἐσωτερικῶν ἐπιτά-

σεων αὐτῆς). Ἀδίκημα εἶναι ἡ κλοπὴ) ἄρθ. 152 Μέρ. I.), 1) ὡς ἐκ τοῦ ποσοῦ, ἐὰν ὑπερβαίνῃ τὰ 25 φιορίνια· 2) ὡς ἐκ τῆς ἰδιότητος τῆς πράξεως, α) ἄνευ παρατηρήσεως τοῦ ποσοῦ, ἐὰν πραχθῇ ἐν καιρῷ κοινῆς ἀνάγκης π. χ. πυρκαϊᾶς, ἢ παρὰ κλέπτου ἐφωδιασμένου μὲ ὅπλα ἢ ἐπικίνδυνα ἐργαλεῖα, β) ἐὰν τὸ ποσὸν ὑπερβαίνῃ τὰ 5 φιορίνια, καὶ ἡ κλοπὴ ἐπράχθη ἐκ συστάσεως ἢ εἰς τόπον καθιερωμένον εἰς λατρείαν τοῦ Θεοῦ, ἢ εἰς περικεκλεισμένον κτῆμα, ἢ εἰς ξυλείαν ἐν περιφραγμένῳ δάσει, ἢ εἰς ἄγρια ζῶα ἐν τοιούτῳ δάσει, ἢ μὲ μεγάλην θρασύτητα (ἄρθ. 154)· 3) ὡς ἐκ τῆς ἰδιότητος τοῦ κλαπέντος πράγματος, α) ἄνευ παρατηρήσεως τοῦ ποσοῦ, ἐὰν τὸ πρᾶγμα ἦτο καθιερωμένον εἰς λατρείαν τοῦ Θεοῦ, β) ἐὰν τὸ ποσὸν ὑπερβαίνῃ τὰ 5 φιορίνια, καὶ ἡ κλοπὴ ἐγένετο εἰς καρποὺς ἀγρῶν ἢ δένδρων, εἰς ζῶα εὑρισκόμενα εἰς λειβάδια ἢ εἰς νομάς, ἢ εἰς γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἄρθ. 155) 4) ὡς ἐκ τῆς ἰδιότητος τοῦ πράξαντος ἐὰν ἤδη ἐτιμωρήθη δὶς ἐπὶ κλοπῇ, ἢ ἐπὶ ποσοῦ ἀνωτέρου τῶν 5 φιορινίων, ἐὰν ἡ κλοπὴ ἐγένετο ὑπὸ ὑπηρετῶν κατὰ τῶν κυρίων αὐτῶν ἢ παρὰ ἐργατῶν ποινή: δεινὴ κάθειρξις 6 μηνῶν μέχρις 1 ἔτους, ἐὰν ἐκτὸς τῶν ἐν τῷ προηγουμένῳ § ἀναφερομένων περιπτώσεων δὲν εἶναι ἔτι βαρυτέρα ἡ κλοπή· ἐὰν ἐκ τοῦ ἐναντίου συμπίπτωσι δύω τοιοῦτοι ἐπιβαρυντικοὶ λόγοι, κάθειρξις 1—5 ἐτῶν, καὶ ἐὰν τὸ ποσὸν ὑπερβαίνῃ τὰ 300 φιορ. ἢ ἐπροξενήθη ἐπαισθητὴ ζημία εἰς τὸν ἀπολέσαντα τὸ πρᾶγμα ὡς πρὸς τὴν κατάστασίν του, ἢ ἐὰν ἡ κλοπὴ ἐπράχθη μὲ ἰδιαιτέραν θρασύτητα, πονηρίαν ἢ παρά τινος κατὰ συνήθειαν κλέπτου κάθειρξις 5—10 ἐτῶν (ἄρθ. 158,159).—Κατὰ τὸ πρωσσικὸν δίκαιον αἱ εἰς τὸν ἐγχώριον νόμον διαλαμβανόμεναι ποιναὶ ὡρίσθησαν μεγαλήτεραι δι' ἐγκυκλίου διατάγματος ἀπὸ 26 Φεβρουαρίου 1799 (Mannkopf. σελ. 411). Κατ' αὐτὸ ὑπάρχει 1ον κοινὴ κλοπή, καὶ ἡ μικρά, ἐὰν τὸ ποσὸν δὲν ὑπερβαίνει 5 τάληρα — ἀστυνομικὴ ποινὴ σωφρονισμὸς

ἢ φυλάκισις μέχρι 4 ἑβδομάδων (νόμ. § 1121—24 Διάτ. τοῦ 1799 § 2). β' μεγάλη, ἐὰν τὸ ποσὸν εἶναι ἀνώτερον τῶν 5 ταλήρων σωφρονισμὸς ἢ φυλάκισις μέχρι 2 ἐτῶν. 2 κοινὴ κλοπὴ μὲ ἐπιβαρυντικὰς περιστάσεις ά. οἰκιακὴ κλοπὴ § 1137. β' πραγμάτων, τὰ ὁποῖα δὲν ἐπιδέχονται ἀκριβῆ ἐπιτήρησιν (§ 1141), ἤτοι, ἐν καιρῷ πυρκαϊᾶς, πλημμύρας, ἢ ζώων εἰς νομὰς, γεωργικῶν ἐργαλείων (βασ. Διάταγμα ἀπὸ 22 Ἰουνίου 1832 Mannkopf σελ. 423), γ' εἰς ἐκκλησίας, δ' κλοπὴ δι' ἐκτάκτου πανουργίας, ἑ εἰς δημόσια μνήματα, ζ' εἰς τάφους, ή εἰς λείψανα, θ' κλοπὴ μὲ ὅπλα ἢ ἐπικίνδυνα ἐργαλεῖα, ί παρὰ ἐπιτρόπων ἢ κηδεμόνων, κ' εἰς ἀνακτόρια, λ' εἰς πράγματα τοῦ ἡγεμόνος καὶ τῶν ἐκ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ· 3 ἐπανειλημμένη κοινὴ κλοπὴ (διπλῆ ποινὴ τῆς ὡρισμένης ἐὰν ἦτο πρώτη) § 1159. Διάτ. 1799. §. 11. 4 τρίτη κοινὴ κλοπὴ — Ἐνταῦθα ἀφοῦ ὑπομείνῃ ὁ κλέπτης τὴν διπλῆν ποινὴν περιορίζεται εἰς ἐπανορθωτικὸν κατάστημα. 5 ὡς ἐκ τοῦ νόμου διακεκριμένοι τρόποι τῆς κοινῆς κλοπῆς, π. χ. εἰς στρατιωτικὰ καθαρτήρια (Temme Handb. σελ. 284), 6 *διὰ βίας* κλοπὴ, ά κλοπὴ εἰς κατοικημένα κτίρια διὰ ῥήξεως· (§ 1166), β δι' ἀναβάσεως, γ' ἄνοιγμα κεκλεισμένων θυρῶν, κιβωτίων δι' ἀντικλειδίων, ψευδῶν κλειδίων, δ' κλοπὴ πραγμάτων ἀπὸ ἁμάξας τοῦ ταχυδρομείου ἢ ταξειδιωτῶν (§ 1178), ἑ δι' ἀπειλῆς βιαιοπραγιῶν πρὸς φύλακας, ζ' δι' ἐπιβολῆς χειρῶν ἐπὶ ἀνθρώπων χωρὶς νὰ προξενηθῇ εἰς αὐτοὺς πόνος (κατὰ τὸν § 1187 ὑπήγετο εἰς τὴν λῃστείαν —ἀπὸ δὲ τοῦ 1799 ἐνταῦθα).—Ποινὴ κατὰ μὲν τὸν ἐγχώριον νόμον βαρεῖα εἱρκτὴ μέχρι 3 ἐτῶν, ἀπὸ δὲ τοῦ 1799 σωφρονισμὸς καὶ περιορισμὸς εἰς αὐστηρὸν ἐπανορθωτικὸν κατάστημα (Temme σελ. 297) — Διακρίνει δὲ περαιτέρω ὁ νόμος κλοπὴν διὰ βίας μὲ ἐπιβαρυντικὰς περιστάσεις, π. χ. ἐὰν ὁ κλέπτης ἔφερεν ὅπλα ἢ ἐπικίνδυνον ἐργαλεῖον, καὶ τὰς ἐπανειλημμένας διὰ βίας κλοπὰς (ὅρα ἐν

γένει Temme Handb. 267—305). — Ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος δὲν θεωρεῖ ὡς πρὸς τὴν τιμωρίαν τῆς κλοπῆς τὸ μέγεθος τοῦ κλαπέντος ποσοῦ, ἀλλ᾽ ἐκθέτει κατηγορίας τινας τῆς κλοπῆς, εἰς τὴν τιμωρίαν τῶν ὁποίων ὡδηγήθη ὁ νομοθέτης ἀπὸ τὴν ἐκφοβιστικὴν θεωρίαν. Κατὰ τὸ ἄρθ. 381 ἐπιβάλλεται θάνατος ἐὰν συνέπιπτον ἐπὶ τὸ αὐτὸ τὰ ἑξῆς 5 γνωρίσματα, ἐὰν δηλαδὴ ἐγένετο ἡ κλοπὴ ἐν καιρῷ νυκτὸς παρὰ πολλῶν ἡνωμένων πρὸς τοῦτο, ὡπλισμένων, διὰ βιαιοπραγιῶν ἢ ἀπειλῶν, διὰ ῥήξεως ἢ ὑπὸ τὸ ὄνομα δημοσίου ὑπαλλήλου· κατὰ τὸ ἄρθ. 382, κατεδικάζετο διὰ βίου εἰς τὸ κάτεργον, ὅστις πράξῃ τὸ ἀδίκημα διὰ βίας καὶ μὲ τὰς εἰς τὸ αὐτὸ ἄρθρον ἀναφερομένας ἐπιβαρυντικὰς περιπτώσεις, ἢ εἰς δημοσίας ὁδούς. Τὸ ἄρθ. 385 ἀπειλεῖ εἱρκτὴν ἐὰν πραχθῇ ἡ κλοπὴ ἐν καιρῷ νυκτὸς παρὰ πολλῶν ἡνωμένων πρὸς τοῦτο ἢ μὲ δύω ἐκ τῶν ἐν τῷ ἄρθ. 381 ἐπιβαρυντικῶν περιπτώσεων, ἢ μὲ ὅπλα ἂν καὶ τὴν ἡμέραν, ἢ ἐὰν ἦναι οἰκιακὴ κλοπὴ (ὅρα παρὰ ὑπηρετῶν), ἢ παρὰ ξενοδόχων, ἐνοικιαστῶν δωματίων εἰς τὰς ἰδίας αὐτῶν οἰκίας, ἀγωγιατῶν, πλοιάρχων εἰς πράγματα ἐμπιστευθέντα εἰς αὐτούς. Ὁ ἀπὸ 25 Ἀπριλίου 1824 νόμος ἐμετρίασεν ὁπωσοῦν τὴν αὐστηρότητα τῶν ποινῶν τούτων, ἀλλ᾽ ὄχι ἀρκετά. Κατὰ τὸ 2832 ὁ ἀπὸ 28 Ἀπριλίου νόμος κατεβίβασε τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου (ἄρθρ. 381) εἰς διὰ βίου δεσμά, ταῦτα (ἄρθρ. 382) δὲ εἰς πρόσκαιρα καὶ οὕτω καθεξῆς· ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τῆς αὐστηρότητος ἔμεινε καὶ φέρει καὶ τὴν σήμερον εἰς σκληρὰς ἀποφάσεις, ἐὰν δὲν βοηθήσωσιν οἱ ἔνορκοι. Chauveau code progressif pag. 304—315, περὶ τῶν συζητήσεων τοῦ 1832 Περὶ τοῦ σημερινοῦ δικαίου Rauter traité II pag. 111—133. Περὶ τῆς αὐστηρότητος τοῦ κώδηκος. Göbel was der Criminalgesetzgebung Noth thut σελ. 114 καὶ Haus observations III. pag. 74. κτλ. Τὸ ἄρθ. 401 ἐπιβάλλει φυλάκισιν 1—5 ἐτῶν εἰς ὅλα τὰ λοιπὰ τὰ ἐν τοῖς προηγου-

μένοις ἄρθροις μὴ διαλαμβανόμενα εἴδη τῶν vols, larcins ἐκ τοῦ latrocinium) καὶ filouteries (κλοπῶν μὲ ἰδιαιτέραν πανουργίαν πραττομένων). — Ὁ βαυαρικὸς νόμος διακρίνει κλοπὴν Ι εἰς βαθμὸν κακουργήματος 1 ὡς ἐκ τοῦ ποσοῦ (ἄρθ. 215) Ἐὰν ἦναι 25 φιορίνια καὶ ἐπέκεινα (ποινὴ εἱρκτὴ 1 ἔτους αὐξανομένη καθ' ἓν τέταρτον ἀνὰ 50 φιορίνια ἀπέναντι τοῦ ποσοῦ τούτου). 2 ὡς ἐκ τῆς ἰδιότητος τῆς πράξεως, ἄνευ παρατηρήσεως τοῦ ποσοῦ, ά ἕνεκεν ἰδιαιτέρας ἀγνότητος τοῦ κλαπέντος πράγματος, οἷον πραγμάτων ἀφιερωμένων εἰς λατρείαν τοῦ Θεοῦ, δημοσίων χρημάτων, περιουσίας δημοσίων καταστημάτων πραγμάτων ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς ἀρχῆς εἰς δημοσίας ὁδοὺς, σκευῶν τῶν ὁδοιπόρων (ἄρθ. 217)· β' ἕνεκα ἰδιαιτέρων περιστάσεων (ἄρθ. 218)· κλοπὴ ἐν καιρῷ ἀνάγκης ἐκ πυρκαιᾶς ἢ πλημμύρας, εἰς τὰς ἀγορὰς, εἰς ζῶα εὑρισκόμενα εἰς νομὰς, εἰς λευκαινόμενα πανία, νυκτεριναὶ ὑφαιρέσεις καρπῶν τῶν ἀγρῶν, δένδρων, κήπων, οἰκιακὴ κλοπὴ (ποινή: 1—3 ἐτῶν εἱρκτὴ αὐξανομένη ἀναλόγως τοῦ ποσοῦ μέχρις 8 ἐτῶν)· γ' ὡς ἐκ τοῦ ἐπικινδύνου τῆς πράξεως (ἄρθ. 221), ἐὰν γείνῃ ἡ κλοπὴ παρὰ πολλῶν ἡνωμένων πρὸς τοῦτο διὰ παρεισδύσεως ἐν καιρῷ νυκτὸς, δι' ἀναβάσεως, ῥήξεως, ψευδῶν κλειδίων, μὲ ὅπλα (ποινὴ 4—8 ἐτῶν εἱρκτὴ, καὶ ἐὰν συμπίπτωσι πολλὰ περιστατικὰ βαρεῖα εἱρκτὴ μέχρι 15 ἐτῶν). II. Ἡ κλοπὴ εἶναι πλημμέλημα (ἄρθ. 379) ἐὰν τὸ κλαπὲν πρᾶγμα ἔχῃ ἀξίαν ὑπὲρ τὰ 5 φιορίνια ἀλλὰ ἥττονα τῶν 25 (ποινὴ φυλάκισις 1 μηνὸς μέχρις 1 ἔτους). III εἶναι δὲ πταῖσμα, ἐὰν ἡ ἀξία τοῦ πράγματος δὲν ὑπερβαίνῃ τὰ 5 φιορίνια. — Ἡ πεῖρα ἐδίδαξεν ὅμως μετ' οὐ πολὺ, ὅτι διὰ τῶν συνδυασμῶν, τοὺς ὁποίους δὲν ἐπρόβλεψεν ὁ νομοθέτης, παρήγετο εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ποινῶν δεινὴ αὐστηρότης (ὅρα περὶ τούτου Archiv des criminalr. Band. VIII. nr. 1.), εἰς τρόπον ὥστε διὰ νόμου ἀπὸ 25 Μαρτίου 1816 εἰσήχθη ἄλλο σύστημα. Κατ' αὐτὸ ἡ ἄνευ

τῆς ἐν τῷ ἄρθ. 6 διακρίσεως πραχθεῖσα κλοπὴ, ἐὰν ὑπερβαίνῃ τὰ 25 φιορίνια, μένει ἁπλῆ κλοπή. Τὸ ἄρθ. 2 τοῦ νόμου διαλαμβάνει δέκα περιστάσεις ὡς ἐπιβαρυντικὰς (τὰς πλείστας ἐκ τῶν ἐν τῷ νόμῳ ἄρθ. 217—19). Ποινὴ τῆς ἁπλῆς κλοπῆς, ὡς κακουργήματος, ἀπὸ 25 μέχρι 400 φιορινίων, εἶναι εἱρκτὴ 1—3 ἐτῶν, ἐὰν δὲ ὑπάρχωσι τὰ ἐπιβαρυντικὰ περιστατικὰ τοῦ ἄρθ. 2, 2—4 ἐτῶν. Ἐὰν τὸ ποσὸν ὑπερβαίνῃ τὰ 400 φιορίνια, ἡ ἁπλῆ κλοπὴ τιμωρεῖται μὲ 3—6 ἐτῶν εἱρκτὴν, ἐπὶ δὲ ἐπιβαρυντικῶν περιστατικῶν, 4—8 ἐτῶν. Ποινὴ τῆς κλοπῆς ὡς πλημμελήματος(ἀπὸ 5—25 φιορίνια)εἶναι φυλάκισις 1—6 μηνῶν, ἐπὶ δὲ ἐπιβαρυντικῶν περιστατικῶν μέχρις 1 ἔτους. Τὸ ἄρθ. 16 ἐκθέτει ὡς διακεκριμένην κλοπὴν, χωρὶς παρατήρησιν τοῦ ποσοῦ, 1ον τὴν κλοπὴν πράγματος καθιερωμένου εἰς λατρείαν τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τόπον καθιερωμένον εἰς λατρείαν τοῦ Θεοῦ, 2 τὴν κλοπὴν δι' ἀναβάσεως, 3ον τὴν διὰ ῥήξεως, 4ον τὴν ἔνοπλον, 5ον τὴν ὑπὸ συμμορίας πραχθεῖσαν (ποινή: 4—8 ἐτῶν εἱρκτὴ, καταβιβαζομένη εἰς τὸ ἥμισυ ἐὰν ὑπάρχωσιν ἐλαφρυντικὰ περιστατικὰ, ἐὰν τὸ ποσὸν ὑπερβαίνῃ τὰ 400 φιορίνια, βαρεῖα εἱρκτὴ 8—10 ἐτῶν). Ὁ σαξωνικὸς ποινικὸς νόμος ἄρθ.223 διακρίνει 1ον ἁπλῆν κλοπὴν ἄνευ ἐπιβαρυντικῶν περιστατικῶν, ἕως 5 ταλήρων(φυλάκισις μέχρις 6. ἑβδομάδων),ἀπὸ 5—10 ταλήρων(φυλάκισις μέχρις 8 ἑβδομάδων, ἢ εἱρκτὴ), καὶ ὑπὲρ τὰ 50 τάληρα, εἱρκτὴ 1—6 ἐτῶν)· 2) διακεκριμένη κλοπὴ εἶναι (ἄρθ. 227) α'). ἐὰν πρᾶγμα ὡρισμένον εἰς ἐκκλητιαστικὴν χρῆσιν ἐπὶ τῆς ἱερουργίας ὑφαιρεθῇ ἀπὸ κτίρια ἀφιερωμένα εἰς λατρείαν τοῦ Θεοῦ (ποινὴν 1—6 ἐτῶν), ἐὰν δὲ ἀπὸ τοιαῦτα κτίρια ὑφαιρεθῶσιν ἄλλα πράγματα, ἐπιτείνεται ἡ ἁπλῆ ποινή. β'. ἄρθρ.229 ὑφαίρεσις ἐν καιρῷ κατεπείγοντος κινδύνου,(διπλασιασμὸς τῆς ἁπλῆς ποινῆς)· 3 κλοπὴν διὰ ῥήξεως ἢ ἀναβάσεως, ἄρθ. 230, μέχρι 10 ταλήρων (εἱρκτὴ μέχρις 1 ἔτους), ὑπὲρ τὰ 50 τάληρα (εἱρκτὴ μέχρις 6 ἐτῶν). 4 ἄρθ.

232, ἕνωσις πολλῶν διὰ νὰ πράττωσι κλοπὰς δι' ἐπιτηδεύματος, (τοὐλάχιστον 3 μηνῶν εἱρκτή). 5 κλοπὴν ἐπὶ τῆς ὁποίας εὑρεθεὶς ὁ κλέπτης ἐπ' αὐτοφώρῳ ἀντιτάσσει βίαν ἢ ἐπικινδύνους ἀπειλάς· 6 ἐὰν ὁ κλέπτης ἦτο ἐφωδιασμένος μὲ ὅπλα, διὰ νὰ ὑπερασπισθῇ ἑαυτὸν (βαρεῖα εἱρκτὴ 1—8 ἐτῶν)· ὅρα περὶ τῶν ἀπειλῶν τούτων Krug Studien II. σελ. 96. —Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος διακρίνει 1 κλοπὴν ὡς πταῖσμα—κράτησις μέχρις 8 ἡμερῶν (νόμος περὶ πταισμάτων ἄρθ. 57)· 2 ἁπλῆν κλοπὴν (ἄρθ. 322), 5 ἕως 25 φιορίνια καὶ χωρὶς ἐπιβαρυντικῶν περιστατικῶν φυλάκισις 8 ἡμερῶν ἕως 4 μηνῶν, ἀπὸ 25 ἕως 100 φιορινίων, φυλάκισις μέχρις 8, μηνῶν, ἀπὸ 500 μέχρι 2,000, εἱρκτὴ τοὐλάχιστον 1 ἔτους ὑπὲρ τὰς 2,000, βαρεῖα εἱρκτὴ μέχρις 8 ἐτῶν· 3 διακεκριμένην κλοπὴν (ἄρθ. 323)· ά βαθμός· κλοπὴ πραγμάτων πρὸς λατρείαν τοῦ Θεοῦ ἀπὸ κτίρια εἰς λατρείαν τοῦ Θεοῦ καθιερωμένα, ἰδιοκτησίας τοῦ βασιλέως, πραγμάτων ἐμπιστευθέντων εἰς τὸ ταχυδρομεῖον, κλοπὴ διὰ ῥήξεως ἢ ἀναβάσεως (ποινή. εἱρκτὴ μέχρι 10 ἐτῶν, ἐπὶ δὲ ποσοῦ ὑπὲρ τὰς 2000 φιορίνια βαρεῖα εἱρκτή). β'. βαθμὸς (ἄρθ. 334) κλοπὴ διὰ ῥήξεως εἰς κατοικιμένα κτίρια, ἢ ἐὰν ὁ κλέπτης ἦναι ἐφωδιασμένος μὲ ὅπλα ἢ ἐξ ἐπιτηδεύματος πράττῃ κλοπὰς (ποινή. ἁπλῆ εἱρκτὴ 1 ἔτους μέχρις 8 ἐτῶν βαρείας εἱρκτῆς). γ'. βαθμὸς (ἄρθ. 325) ἐὰν ὁ κλέπτης ἐκτελέσας τὴν κλοπὴν μετεχειρίσθῃ ὅπλα διὰ νὰ φοβίσῃ ἢ νὰ κακοποιήσῃ ἀνθρώπους - - ποινὴ μέχρι 15 ἐτῶν βαρείας εἱρκτῆς. Τὸ ἄρθ. 328 διαλαμβάνει ἔπειτα 7 ἐπιβαρυντικοὺς λόγους, π. χ. ἐὰν ἡ κλοπὴ πραχθῇ ἀπὸ ὑπηρέτας, ἢ εἰς ζῶα εὑρισκόμενα εἰς νομάς, ἢ εἰς ἐτησίας ἢ ἑβδομαδαίας ἀγοράς· ἐὰν ἐπὶ κλοπῇ ὀλιγωτέρων τῶν 5 φιορινίων ὑπάρχῃ τοιαύτη τις ἐπιβαρυντικὴ περίστασις, ἐφαρμόζεται ἡ ἐν τῷ ἄρθ. 322 ποινή. — Ὁ μεκλεμβουργικὸς νόμος τῆς 4 Ἰανουαρίου 1839 Archades Criminiv alr, 1839. nr. 23) ἀπειλεῖ τὴν ἁπλῆν

κλοπὴν (ἄρθ. 5) κατὰ λόγον τοῦ ποσοῦ — 5 ταλήρων ἢ ὀλιγώτερον, μὲ φυλάκισιν 1—7 ἡμερῶν, ἐὰν δὲ συμποσῶνται ὑπὲρ τὰ 1000, τάλληρα, μὲ βαρεῖαν εἱρκτὴν, 4 μηνῶν μέχρι 4 ἐτῶν· ἄρθ. 6. 7. 8. διαλαμβάνουν διακεκριμένας κλοπὰς τριῶν βαθμῶν, π. χ. ά. βαθμοῦ, κλοπὴν διὰ ῥήξεως εἰς κατοικημένα κτίρια (ποινὴ ἐπιβάλλεται κατὰ τὸ ποσὸν, μέχρις 6 ἐτῶν βαρείας εἱρκτῆς), β΄ βαθμοῦ, ἐξ ἐπιτηδεύματος κλοπὴ, ἀλογοκλοπὴ (ποινὴ. 4 μηνῶν μέχρις 8 ἐτῶν). γ΄ βαθμοῦ (ποινὴ. 1—10 ἐτῶν βαρεῖα εἱρκτὴ) π. χ. ἐὰν ὁ κλέπτης ἐκτελέσας τὴν κλοπὴν κάμῃ χρῆσιν ὅπλων ἐναντίον ἐκείνων, οἵτινες θέλουν νὰ τὸν συλλάβωσι. Τὸ ἄρθ. 12 διακρίνει ἐννέα ἰδιαιτέρους ἐπιβαρυντικοὺς λόγους.

ΥΠΟΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ.

Περὶ τῆς κοινῆς κλοπῆς.

§ 324.

Ἡ ἔννοια τῆς κοινῆς (ἁπλῆς) κλοπῆς ἀρνητικῶς μόνον δύναται νὰ ὁρισθῇ α), καθότι περιλαμβάνει ὅλας ἐκείνας τὰς κλοπὰς (τὰς συνηθέστερον γινομένας), κατὰ τῶν ὁποίων ὑπάρχουν μὲν ὡρισμέναι δημόσιαι ποιναὶ (κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰς ἰδιωτικὰς), αἱ ὁποῖαι ὅμως δὲν διακρίνονται δι' ἰδίων ἐπιβαρυντικῶν περιστατικῶν. Ἡ κλοπὴ αὕτη διαιρεῖται εἰς διάφορα εἴδη, γένη καὶ βαθμούς.

ά) Διὰ τοῦτο καὶ εἰς τὰς προγενεστέρας ἐκδόσεις προετάχθη ἡ περὶ τῆς ἐπιτεταμένης κλοπῆς διδασκαλία· ἀλλ' ὅμως ὑπὸ ἄλλην ἔποψιν προήρχοντο ἐκ τῆς τάξεως ἐκείνης πολλὰ ἄτοπα.

§. 325.

Ἡ κοινὴ κλοπὴ εἶναι α^{ον} ἡ π ρ ώ τ η ἢ δ ε υ τ έ ρ α κλοπή, καθ' ὅσον τις κατὰ πρώτην ἢ δευτέραν φορὰν παρέβη τὸν κατὰ τῆς κλοπῆς ποινικὸν νόμον· εἰς τὴν τελευταίαν ἀπαιτεῖται 1 ἐ π α ν ε ι λ η μ μ έ ν η (ὄχι ἁπλῶς ἐξακολουθοῦσα) κλοπή, 2 ἡ δευτέρα παράβασις νὰ μὴ ἔγεινεν ἐκ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἀφορμῆς μὲ τὴν πρώτην διὰ πράξεων ταχέως διαδεχθεισῶν ἀλλήλας α), πρὸς τούτοις 3 ἑκατέρα τῶν κλοπῶν νὰ ἦναι ἰδιαιτέρως καταλογιστὴ εἰς τὸν παραβάτην, καὶ 4 ἑκατέρα νὰ ἦναι τιμωρητέα μὲ δημοσίαν ποινὴν β).

P. G. O. ἄρθρ. 157. 158. 161—G. Hohbach vom Rückfall N. Arch. IX. nr. 5).

α) Τοῦτο ἐξάγεται ἀπὸ τὸν νομικὸν λόγον, ὅτι ἡ ἐπανάληψις δεικνύει διαφθορὰν, κλίσιν τοῦ κλέπτειν ὡς ἐξ ἐπιτηδεύματος.

β) Ἐξαιρεῖται π. χ. ἡ συῤῥοὴ κλοπῆς μεταξὺ συγγενῶν καὶ κοινῆς κλοπῆς ἢ δύο κλοπῶν μεταξὺ συγγενῶν.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Ἐναντίον τῆς γνώμης τοῦ Φαϋερβαχ, παραδεχομένου ὡς ἐφαρμοστὴν τὴν ποινὴν τῆς δευτέρας κλοπῆς ἐναντίον παντὸς ὅστις ἔκλεψε δευτέραν φορὰν, καὶ ἐὰν δὲν εἶχε προτοῦ τιμωρηθῆ διὰ τὴν πρώτην κλοπὴν ὑπάρχουν δισταγμοί τινες. Τὸ ἄρθρον 161 φαίνεται ὅτι ἤθελε νὰ ἐπιβάλῃ τὴν ἀνωτέραν ποινὴν τῆς δευτέρας κλοπῆς μόνον *ἕνεκεν ὑποτροπῆς*. Δύναται δὲ τοῦτο νὰ ἐξαχθῆ ἀπὸ τὰς γνώμας τῶν Ἰταλῶν νομοδιδασκάλων, οἱ ὁποῖοι παντοῦ ἀναφέρουν τὴν νομολογίαν τῶν δικαστηρίων, καθ' ἣν ὁ ἤδη ἐπὶ κλοπῇ τιμωρηθεὶς ὑποβάλλεται εἰς ἀνωτέραν ποινὴν, ἀπὸ τοὺς ἐγ-

χωρίους νόμους οἵτινες ἴσχυον ἐπὶ τῆς Καρολίνας, ἀπὸ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Damhoudez (ὅρα περὶ πάντων τούτων τὰ κατωτέρω εἰς τὸ περὶ τῆς καθ' ὑποτροπὴν τρίτης κλοπῆς ἀναφερόμενα χωρία § 332), ἀπὸ τὸν νομικὸν λόγον, διὰ τὸν ὁποῖον ἀπαιτεῖται αὐστηροτέρα τιμώρησις. Ὅρα Vächter Lehrb. II. σελ. 310. Hohbach im Archir. des criminalr. IX. σελ. 120 καὶ Beiträgen zum. Srafrecht σελ. 265. ὅρα καὶ σελ. 274. καὶ κατωτέρω ἐπὶ τοῦ § 332. Bauer Lehrb. § 246. Abegg. im Archiv. des criminalr neue Folge I. σελ. 416. Hessle σελ. 407. Ἀλλ' εἶναι ἐνδεχόμενον καὶ τοῦτο, ὅτι κατὰ τῆς δευτέρας κλοπῆς ἠθέλησε νὰ φανῇ ἡ Καρολίνα αὐστηροτέρα, ἀφοῦ τὴν ἐκ τοῦ ἀρχαίου ἐθίμου δικαίου γνώμην, ὅτι ἡ ἅπαξ γινομένη μικρὰ κλοπὴ δὲν τιμωρεῖται, ἐπεκύρωσε μόνον ὡς πρὸς ἐκεῖνον, ὅστις πράττει μίαν καὶ μόνην κλοπήν. Rosshirt Gesch. II. σελ. 312.

§. 326.

Εἶναι προσέτι ἡ κοινὴ κλοπὴ $6^{ον}$ ἢ φανερὰ (f. manifestum), ἐὰν ὁ κλέπτης, πρὶν δυνηθῇ νὰ θέσῃ ἐν ἀσφαλείᾳ τὸ ὑφαιρεθὲν, συλληφθῇ φέρων αὐτὸ, ἢ καταδιωχθῇ δημοσίως (διὰ δημοσίου κραυγῆς, θορύβου, καταβοῆς) α), ἢ λαθραία (f. nec. manifestum) εἰς τὴν ἐναντίαν περίπτωσιν. Ἡ τολμηρὰ θρασύτης ἐκείνου, ὅστις κλέπτει τόσον φανερὰ, ὥστε δύναται νὰ συλληφθῇ ἐπ' αὐτοφώρῳ ἢ νὰ καταδιωχθῇ ἀμέσως, καὶ διὰ τῆς ὁποίας δεικνύει πολὺ μεγαλήτερον βαθμὸν διαφθορᾶς παρὰ ὁ περίφοβος λαθραῖος κλέπτης, πρέπει νὰ ἦτο ἡ κυρία ἀρχὴ, ἐφ' ἧς ἡ νομοθεσία τῶν ἀρχαίων ἐστήριξε τὴν διαίρεσιν ταύτην β).

α) § 5. J. de obl. q. ex del. L. 2—6. Πανδ. de furt. Γάϊος 3 § 183—185.

§ 189. 190. 194. Γαλλ. N. A. XI. c. 18. P. G. O. ἄρθ. 157. 158. 161. Walch. Glossar. voc. Berüchtiget, Beschrieen. 'Η Καρολίνα δὲν περιορίζει (ὡς ὁ Martin Lehrb. § 150 παραδέχεται τὴν κατὰ τοὺς ῥωμαίους ἔννοιαν τοῦ f. manifestum εἰς τὴν μὲ κραυγὰς καταδίωξιν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐπεκτείνει αὐτὴν, ὡς ἀποδεικνύουσιν αἱ λέξεις: «berüchtigt. beschrieen o d e r betreten»«betreten würde o d e r ein Geschrei und Nacheile machte mit beschrieen o d e r betreten wird».

(6) Αἱ ἀρχαῖαι νομοθεσίαι δὲν διακρίνουσι ποτὲ τὰ ἀδικήματα δι' ὁρισμῶν, ἀλλὰ συνεχέστερον δι' ἐξωτερικῶν καὶ διὰ τῶν αἰσθήσεων ἀντιληπτῶν γνωρισμάτων, τὰ ὁποῖα ἀρκοῦν εἰς αὐτὰς, μόνον διότι συνηθέστατα παρουσιάζονται καὶ εἰς τὰς πλείστας περιστάσεις ἀνταποκρίνονται εἰς τὴν ἔννοιαν. 'Επ' αὐτοφώρῳ συλλαμβάνονται πάντοτε σχεδὸν τοιοῦτοι μόνον θρασεῖς ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι π. χ. μὲ κίνδυνον ἑαυτῶν παρεισδύουν τὴν ἡμέραν ἢ τὴν νύκτα εἰς ξένας κατοικίας, παίρνουν πραγματείας ἀπὸ ἀνοικτὰ ἐργαστήρια, κλέπτουν εἰς δημοσίας ὁδοὺς ἢ ἐν τῷ μέσῳ δημοσίως συνηθροισμένου λαοῦ, ἀδειάζουν μαρσύπια (τσέπας) κτλ. Διὰ τῶν φράσεων φανερὰ λαθραία κλοπὴ, πρὸς τούτοις διὰ τοῦ ὅτι κατὰ τὸ ἄρθ. 158 λαμβάνεται ἐνταῦθα προφανῶς ὡς βάσις τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον τῆς διαφθορᾶς τοῦ χαρακτῆρος, καὶ δι' ἄλλων τινων ἐπιχειρημάτων στηρίζεται ἡ ἀνωτέρω διασάφησις. Περὶ τῆς γνώμης ἄλλων ὅρα Cujacius XIX obs. 12. Heineccii ant. Rom. IV. 1 § 12 Gerstlacher. Handb. IX. σελ. 2803. Martin Lehrb. § 150 ὅρα καὶ v. schirach.überd. furt. manif. u. d. handb. Diebst. (N.A. B. X. nr. 1).

Σημ. τοῦ ἐκδ. Εἶναι πιθανὸν, ὅτι ἡ κατὰ τὸν Μεσαιῶνα νομολογία (Gandinus de malific. p. 72. nr. 6. Clarus quaest. bib. V. § furtum nr. 2. Damhouder praxis cap. 110. nr. 2) παρεκινήθη ἀπὸ τὴν κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν γινομένην ὡς πρὸς τὴν διαδικασίαν διάκρισιν μεταξὺ χειραλύτου (handhaftig) καὶ νυκτερινῆς πράξεως (mein Strafverfahren 3. Ausg. 1. σελ. 68), ἵνα λάβῃ ὡς βάσιν τὴν ῥωμαϊκὴν διάκρισιν μεταξὺ furtum manifestum καὶ nec manifestum (ὅρα περὶ τούτου Imhof de furtis p. 76. Nagel. de flagranti delicto Groening. 1828. pag. 6), ἀλλ' ἐν ταὐτῷ καὶ νὰ πλατύνῃ τὴν κατὰ τοὺς ῥωμαίους ἔννοιαν αὐτῶν, ὅρα προσέτι Tittmam Handb. 11. σελ. 335. Klien σελ. 345. Archir des Criminalr. VI. Thl. σελ. 428.

Hepp. Versuche σελ. 110—137. Abegg in Archiv des Criminalr. XIV. σελ. 430. Heffter Lehrb. σελ. 412. ὅρα προσέτι περὶ φανερᾶς καὶ λαθραίας κλοπῆς κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ Μεσαιῶνος. Ruprecht's Rechtbuch. c. 148 (Maurer's ausg σελ. 168).

§ 327.

Τελευταῖον ἡ κοινὴ κλοπὴ εἶναι γ΄ ὡς πρὸς τὴν ὑφαιρεθεῖσαν ἀξίαν ἢ μεγάλη κλοπὴ (f. magnum) (α), ἐὰν ἡ ἀξία τοῦ ὑφαιρεθέντος εἶναι τοὐλάχιστον (β) πέντε χρυσῶν φιορινίων (solidos) (γ), ἢ μικρὰ (f. parvum), ἐὰν τὸ ὑφαιρεθὲν δὲν ἔχῃ τόσην ἀξίαν. Πολλαὶ μικραὶ κλοπαὶ τῶν ὁποίων ἡ ἀξία ἀθροιζομένη συμπληροῖ τὸ ἀνωτέρω ποσὸν, ἀποτελοῦσι μεγάλην κλοπὴν (δ)

II F. 27 § 8. P G. O. art. 160.

(α) Engau diss. de furto magno Jen. 1745. J. A. Hommel. Diss. de furto magno ejusque poena Lips. 1747.

(β) Οἱ πρακτικοὶ θέλουν, ἐναντίον τοῦ ῥήματος τῆς Π. Δ. Κ. ἀ ἦναι τὸ ποσὸν κατά τι ἀνώτερον. Carpzov Q. 78. nr. 26. Seq. Boehmer ad. art. 160 § 1.

(γ) cf. Carpzov l. c. Engau l. c. § 7. Hommel l. c. § 4—7.

(δ) P. G. O. art. 161. in fine. Ἐκ τοῦ ἐναντίου Hommel. l. c. § 12. cf. Boehmer ad art. 161 § 2.

Σημ. 1 τοῦ ἐκδ. Ἡ διάταξις τοῦ νὰ λαμβάνηται ὑπ᾽ ὄψιν τὸ ποσὸν τῆς κλοπῆς εὑρίσκεται καὶ εἰς τὴν νομολογίαν καὶ εἰς τοὺς κανονισμοὺς τοῦ Μεσαιῶνος. Schwabenspiegel cap 116.— Ἰδίως καὶ εἰς τὴν διάταξιν Φρειδερίκου τοῦ Α΄. (II Feud 27 § 8· παραβ. Bonifacius de malef. p. 133) ἐξεφράσθη ἡ παρατήρησις ἐὰν ἐκλάπησαν πλειότερα τῶν 5 χρυσῶν φιορινίων. Πόσον πολὺ ἐπαρατηρεῖτο παντοῦ τὸ ποσὸν ὡς πρὸς τὸν ορισμὸν τῆς ποινῆς ὅρα Ruprecht Rechtbuch c. 35. (Mau-

rer σελ. 276). Είς τοὺς Ἰταλικοὺς κανονισμοὺς π. χ. τοῦ Τουρίνου (Monum. historiae patriae II p. 715.) παρατηρεῖται, ἐὰν ὁ κλέπτης ἔκλεψε 5 solidos. Ὁμοίως καὶ εἰς τοὺς κανονισμοὺς τοῦ Casali (Monum. ibid. p. 907). Πρὸ πάντων διδακτικοὶ εἶναι οἱ τοῦ Vercelli (ἀπὸ τοῦ XIV αἰῶνος p. CXII. b.).

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Ἐπειδὴ τὰ φιορίνια ἐκείνου τοῦ καιροῦ ἐσήμαινον φιορίνια χρυσᾶ, τὸ δὲ χρυσοῦν φιορίνιον εἶναι ἴσον μὲ ἓν φλωρίον τωρινὸν ἔγεινε διὰ τῆς νομολογίας ἡ ἐξήγησις αὕτη. Ὅρα τὰ ἀναφερόμενα χωρία εἰς Tittmann's Handb. II. σελ. 365. Ὑπολογίζουσι μάλιστα τινὲς καὶ τὴν νομισματικὴν διαφορὰν (aggio) τοῦ δουκάτου. Heffter σελ. 407.

Σημ. 3 *τοῦ ἐκδ.* Περὶ τῆς ἐπιῤῥοῆς τῆς πλάνης τοῦ κλέπτου, ἂν ἔκλεψε δηλαδὴ *πλειότερα ἀφ' ὅσα* ἤθελεν, ἢ *ὀλιγώτερα*, Tittmann Handb. II. σελ. 303. Mittermaier aufsatz. im Archiv. IV. σελ. 11. Zachariä v. Versuche I. σελ. 277. Pfotenhauer der Einfluss des Jrrthums II. σελ. 101. πρβ. μὲ Klien vom Diebstahl σελ. 318. Heffter σελ. 407.

Σημ. 4 *τοῦ ἐκδ.* Περὶ ὑπολογισμοῦ ἐὰν πολλοὶ ὁμοῦ ἔκλεψαν, Tittmann Hand. II. σελ. 305. ἢ ἔγειναν πολλαὶ κλοπαί. Tittmaun II. σελ. 306. Ὅταν πολλοὶ ὁμοῦ πράξωσι τὴν κλοπὴν, ἡ κλοπὴ εἶναι μεγάλη, ἐὰν τὸ ὅλον ἀποτελῇ τὸ ἐπὶ μεγάλης κλοπῆς ἀπαιτούμενον ποσὸν, ἂν καὶ καθεὶς ἰδίως ἔλαβεν ὀλιγώτερα. Heffter σελ. 407. Τοῦτο ὅμως δὲν ἐφαρμόζεται ἐὰν τυχαίως μόνον καὶ ἀνεξαρτήτως ἀπ' ἀλλήλων ἐπράχθησαν πολλαὶ κλοπαί. Abegg. Lehrb. σελ. 468. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος ἄρθρ. 320. παραδέχεται τὴν ἀνωτέρω πρότασιν, ἐὰν πολλοὶ πράξωσι κλοπὴν ὡς συναίτιοι.

§. 328.

Ἐὰν δὲν ὑφηρέθησαν χρήματα, ἀλλ' ἄλλα πράγματα, τὰ συστατικὰ τῆς μεγάλης κλοπῆς βεβαιοῦνται μόνον δι' ἐνόρκων πραγματογνωμόνων (α); οἵτινες ἐκτιμῶσι τὴν ἀξίαν τοῦ πράγματος κατὰ τὸ ἀληθὲς καὶ κοινὸν τίμημα αὐτοῦ καθ' ὃν καιρὸν ἔγεινεν ἡ ὑφαίρεσις (β), ἔνορκος ἐκτίμησις γενομένη παρ' αὐτοῦ τοῦ ἀπολέσαντος τὸ πρᾶγμα, ὡς πρὸς τὸν ὁποῖον καθὸ ζημιωθέντα ὑπάρχει ὑποψία, δὲν ἀρκεῖ οὔτε κατὰ τὸν νόμον οὔτε κατὰ τοὺς γενικοὺς κανόνας (γ). Ἐν ἀμφιβολίᾳ ἡ κλοπὴ ὑποτίθεται μικρά.

(α) Klien de pretio rerum furto ablatarum rite constituendo, Viteb. Tittman Handb. II. § 381—391.

(β) L. 50 πρ. Πav. de furt. Böchmer ad. art. 161 § 4.

(γ) Ὁ Νόμ. 9 Κωδ. undevi, καὶ ἡ P. G. O. art. 208. δὲν ἀποδεικνύουσι τίποτε, καθὼς οὔτε οἱ γενικοὶ κανόνες τοὺς ὁποίους ἀναφέρουσι, ὁ Kress ad. art. 160 § 2. not. 1. καὶ ὁ Boehmer ad Carpzov q. 78 obs. 6 πρβ. ab Eckhard pr. exhibens cautiones circa perficiendam certitudinem corpor. delicti in furto magno. Je, 1789.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Καὶ οἱ νέοι νόμοι, ὁ σαξωνικὸς ἄρθ. 51, ὁ βυρτεμβεργικὸς ἄρθ. 318, θεωροῦν μόνον τὴν κοινὴν ἀξίαν, τὴν ὁποίαν εἶχε τὸ πρᾶγμα, ὅταν ὑφηρέθη. Ἐὰν δὲ εἶχε διὰ τὸν ἀπολέσαντα αὐτὸ ἀνωτέραν τινὰ ἀξίαν, τοῦτο δὲν ἔχει ἐπιῤῥοὴν κατὰ τὸν βυρτεμβεργικὸν νόμον εἰς αὐτὴν τὴν ποινήν, καθ' ὅσον αὕτη κρέμαται ἐκ τοῦ ποσοῦ, ἀλλὰ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐπιβαρυντικὴ αἰτία, ἐὰν ὁ κλέπτης ἐγνώριζε τὸ περιστατικὸν τοῦτο.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Ἐὰν συνδέηται μὲ τὴν κλοπὴν καὶ βλάβη τῆς περιουσίας, τὸ τοιοῦτον ἐξετάζεται κατὰ τοὺς περὶ πραγματικῆς συῤῥοῆς κανόνας.

§. 329.

Ὡς ποινὴν ἀπειλεῖ ὁ νόμος, ά. ἐπὶ μικρᾶς πρώτης κλοπῆς, 1) Ἐὰν μὲν ἦναι φανερά, τὴν ἀτιμωτικὴν στήλην καὶ τὴν μαστίγωσιν, πρὸς δὲ καὶ ἐξορίαν (α), 2 ἐὰν δὲ ἦναι λαθραία τὴν ἀπόδοσιν διπλασίας ἀξίας (β) καὶ χρηματικὴν ποινὴν πληρωτέαν εἰς τὸν δικαστὴν (γ), ἢ ἐν περιστάσει ἐνδείας, πρόσκαιρον φυλάκισιν (δ).

(α) P. G. O. art. 158.

(β) P. G. O. art. 157.

(γ) Τοῦτο ἐξάγεται ἐκ τῶν λέξεων τοῦ ἄρθρου 157. «und soll der Beschädigte »mit der einfachen» Vergleichung des Diebstahls-der Oberkeit Galdbuss vorgehen. Αἱ λέξεις τῆς bamberg. art. 183. und mag- »unser Richter an unserer Statt, auch als viel vom Dieb. nehmen, »als er dem Baschädigten giebt» αἱ ὁποῖαι πιθανῶς κατὰ παραδρομὴν τοῦ συντάκτου ἐλλείπουσι εἰς τὴν Καρολίναν, σαφηνίζουσι τὴν εἰρημένην διάταξιν.

δ) Χωρὶς οὐδενὸς λόγου καὶ μόνον ἐξ ἀγνοίας τοῦ πνεύματος τοῦ νόμου ἐξηλείφθη ὅλως διόλου εἰς τὴν πρᾶξιν ἡ διάκρισις μεταξὺ λαθραίας κα φανερᾶς κλοπῆς. Ἐφηρμόζοντο δὲ ἐν γένει αὐθαίρετοι ποιναί· φυλάκισις ὀλίγων ἡμερῶν ἢ ἑβδομάδων σωματικοὶ σωφρονισμοὶ κατ' ἰδίαν ἔκθεσιν εἰς τὸν κοινὸν κλοιὸν (Halseisen) κτλ. Kress ad art. 157. 158 Qnistorp. Thl. 1 § 361.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Ἡ ποινὴ τοῦ διπλασίου (poena dupli) τὴν ὁποίαν θέτει τὸ ἄρθρ. 157 φαίνεται ὅτι δὲν εἶναι ἡ ῥωμαϊκὴ ἰδιωτικὴ ποινή, καθότι καὶ τὸ ἀρχαιότερον γερμανικὸν δίκαιον ἐγνώριζε τὴν ποινὴν διπλασίας ἀποζημιώσεως. (Heffter Lehrb. σελ. 410.) ἐνῷ κατ' ἐκεῖνο τὸ τῆς συνηθείας δίκαιον (Schwabenspiegel c. 174. Lassberg) ἐπὶ τῆς μικρᾶς κλοπῆς κατωτέρω τῶν 5 Schilling ἐδίδετο μόνον ἀποζημίωσις εἰς τὸν ἀπολέσαντα τὸ πρᾶγμα (ἴσης ἀξίας μὲ τὸ κλαπὲν πρᾶγμα) ἀλλ' εἰς τοὺς Ἰταλικοὺς κανονισμοὺς

ὑπάρχει τῷ ὄντι ἡ ῥωμαϊκὴ poena dupli. Ὅθεν τὸ πνεῦμα τοῦ ἄρθ. 158 εἶναι ἀμφίβολον. Abegg Lehrb. σελ. 470. Ἐπειδὴ ὡς καταδεικνύει καὶ ὁ Φαϋερβὰχ, ἡ bambergensis ἄρθ. 183 καὶ ἡ brandeburgensis ἐκτὸς τῆς πρὸς τὸν ζημιωθέντα ἀποζημιώσεως ἀπειλοῦν καὶ πρόστιμον εἰς ὄφελος τῆς ἀρχῆς, δύναταί τις κάλλιστα νὰ παραδεχθῇ ὅτι καὶ τῆς C. C. C. ἡ θέλησις εἶναι ἡ αὐτὴ, (Heffter Lehrb. σελ. 470.), καὶ ἐπειδὴ, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν συγχρόνων κανονισμῶν, ἡ Καρολίνα, ἥτις ἄλλως παραπέμπει εἰς τὰ τοπικὰ ἔθιμα, δὲν ἐφηρμόσθη κατὰ γράμμα ὡς πρὸς ταύτας τὰς ποινὰς τῆς κλοπῆς, ἐννοεῖται εὐκόλως, πῶς εἰσήχθη εἰς τὴν πρᾶξιν νὰ τιμωρῆται μὲ φυλάκισιν καὶ ἡ πρώτη μικρὰ κλοπή. Tittmann II. σελ. 369. Bauer Lehrb. σελ. 245.

§. 329 α.

Ὡς ἰδιαίτερος λόγος μετριάσεως τῆς ποινῆς θεωρεῖται ἐνταῦθα, ἐὰν καίτοι θρασέως καὶ ἀναφανδὸν γινομένης τῆς κλοπῆς δύναται μ' ὅλον τοῦτο ὡς ἐκ τῶν ἰδίων περιστάσεων τῆς πράξεως, καὶ μάλιστα τῶν λοιπῶν ἰδιοτήτων τοῦ προσώπου, τῆς τάξεως, καὶ τοῦ βίου αὐτοῦ νὰ συμπερανθῇ ὀλιγωτέρα διαφθορά (α). Εἰς τοιαύτην περίστασιν δύναται ν' ἀποφασισθῇ (β), μόνον ἡ ἰδιωτικὴ ποινὴ τῆς ἀποδόσεως τοῦ τετραπλασίου πρὸς δὲ καὶ πρόστιμον, ἢ ἐὰν ὁ κλέπτης ἦναι ἐνδεὴς, ἀνάλογος φυλάκισις (γ). Ἐπὶ κλέπτου ληφθέντος ἐπ' αὐτοφώρῳ ἡ ἀπόδοσις τοῦ κλαπέντος ἢ ἡ ἀποζημίωσις δὲν ἐξαρτᾶται ποτὲ ἀπὸ τὴν θέλησιν αὐτοῦ, ὅθεν οὔτε εἶναι σημεῖον διορθώσεως, ἑπομένως οὔτε λόγος μετριάσεως τῆς ποινῆς,

ἀλλὰ μόνον ἐπὶ λαθραίας κλοπῆς (δ), ὑπὸ τὸν ἀνωτερω περιορισμόν.

(α) ἄρθ. 158. Ἐὰν ὁ κλέπτης ἦναι τοιοῦτος «σημαντικὸς (Bamberg. ἄρθ. 184. «τίμιος) ἄνθρωπος», ὥστε ἐλπίζεται ἡ διόρθωσις αὐτοῦ κτλ.» Εἰς τοῦτο ἀνταποκρίνονται αἱ κυριώτεραι ἐκφράσεις τοῦ ἄρθ. 160· «ἡ τά»ξις καὶ τὸ εἶναι τοῦ ἀνθρώπου.» διὰ σημαντικῶν ἀνθρώπων δὲν πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν καθ' αὐτὸ ἐπισήμους ἀνθρώπους ἀλλὰ τοιούτους οἵτινες μέχρι τοῦδε ἐθεωροῦντο εὐϋπόληπτοι καὶ τίμιοι, πολίτας κατεστημένους κτλ. Ἰδίως πρέπει νὰ ἐκλάβωμεν τὴν λέξιν κατ' ἀντίθεσιν τῶν κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς τόσον συχνάκις περιπλανωμένων φαυλοβίων.

(β) «ὄχι ὅμως ἄνευ συναινέσεως καὶ ἐγκρίσεως τῆς ἀρχῆς» (τουτέστι τῆς προϊσταμένης δικαστικῆς ἀρχῆς ἢ τοῦ ἄρχοντος τῆς χώρας).

(γ) «ἄλλως τε τηροῦνται πάντοτε ὅσα περὶ λαθραίας κλοπῆς ἐτέθησαν εἰς »τὸ προηγούμενον ἄρθ. (157)».

(δ) Περὶ τοῦ λόγου τούτου τῆς μετριάσεως τῆς ποινῆς παραβ. F.J. Reinbarth D. de fure poenitente ejusque poena, Erf. 1726. F. A. Hommel D. de mitig. furti poena ob. rest. rei ablatae, Lips. 1737.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Καὶ κατὰ τὴν διάταξιν τῆς Καρολίνας, καθ' ἣν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν, κατὰ πόσον ἐστάθη ἐπιζημία ἡ κλοπὴ εἰς τὸν ἀπολέσαντα τὸ πρᾶγμα, δικαιολογεῖται ἡ γνώμη, ὅτι ἐπὶ μὴ ἐπιτετραμένης κλοπῆς ἡ ἑκουσία ἀπόδοσις εἶναι δεκτὴ ὡς λόγος μετριάσεως. Tittmann II. σελ. 316. Heffter Lehrb. σελ. 504.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Κατὰ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας ἡ ἑκουσία ἀποζημίωσις εὑρίσκει ἔτι πλειοτέραν χάριν, καὶ δικαίως τῷ ὄντι ἐὰν ἐξετασθῇ τὸ πρᾶγμα νομοθετικῶς. Mittermaier Schrift uber den neuester Zustand des criminalr σελ. 186. ὅρα ὅμως ἄλλην γνώμην εἰς Oersted grundregeln σελ. 360, Schüler Beiträge zur Beurtheilung σελ. 50. Κατὰ τὸν αὐστριακὸν νόμον § 167 πᾶσα κλοπὴ παύει τοῦ νὰ ἦναι ἀδίκημα, ἐὰν ὁ ἔνοχος αὐτῆς, πρὶν μάθῃ τὴν πρᾶξίν του ἡ ἀρχὴ, ἀποζημιώσῃ ὁλοσχερῶς τὴν ὁποίαν ἐπρο-

ξένησε ζημίαν. Ἡ πεῖρα δίδει εἰς τὴν Αὐστρίαν ὑπὲρ τῆς διατάξεως ταύτης καλὴν μαρτυρίαν. Ὁ πρωσσικὸς νόμος § 1116. κηρύττει, ὅτι ἡ ἑκουσία ἀποζημίωσις ἐλαττόνει τὴν ποινήν. Ὁ βαυαρικὸς νόμος ἄρθ. 226 ἀναγνωρίζει ὁμοίως μόνον τὴν ἑκουσίαν ἀποζημίωσιν ὡς λόγον μετριάσεως ἐπί τινων κλοπῶν. Ἀλλ' ὁ νεώτερος βαυαρικὸς νόμος τὴν 25 Μαρτίου 1816. ἄρθ. XI. ἐκήρυξε τὴν γενομένην παρὰ τοῦ κλέπτου πλήρη ἀποζημίωσιν, πρὶν ἔτι ὑποβληθῇ εἰς ἀνάκρισιν ὡς λόγον ἀπαλλαγῆς. Ἡ διάταξις αὕτη προσελήφθη καὶ εἰς τὰ μετὰ ταῦτα νομοσχέδια (1831 ἄρθ. 311.) ὅρα περὶ τῶν ἐξ αὐτῆς ὠφελημάτων τὰς αἰτιολογίας τοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1827 σελ. 296. Περὶ τῆς ἑρμηνείας τῆς λέξεως, *ἔργῳ μετάνοια* Gönner Jahrbücher III. σελ. 171. Sauffert. Blätter für Rechtsanwendung IV. Bd. σελ. 196. Ὁ σαξωνικὸς νόμος ἄρθ. 65. θεωρεῖ ὁμοίως ἐπὶ τῆς ἁπλῆς κλοπῆς τὴν ἑκουσίαν ἀποζημίωσιν τὴν γενομένην πρὶν ἐπιχειρήσῃ κατὰ τοῦ κλέπτου πρᾶξίν τινα ἡ ἀρχή, ὡς λόγον ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τῆς ποινῆς, ἄλλως δὲ ὡς λόγον μετριάσεως. ὅρα ἐκ τοῦ ἐναντίου Schüler Beiträge σελ. 50. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος ἄρθρ. 342. παραδέχεται τὴν ἑκουσίαν ἀποζημίωσιν ἐπὶ τῆς ἁπλῆς κλοπῆς ὡς λόγον τοῦ νὰ καταβιβασθῇ ἡ ποινὴ εἰς τὸ ἥμισυ. Τὸ διὰ τὴν Βάδην νομοσχέδιον § 358. παραδέχεται τὴν διάταξιν τοῦ αὐστριακοῦ νόμου. Ὁ μεκλεμβουργικὸς νόμος περὶ κλοπῆς ἄρθ. 11. παραδέχεται τὴν ἑκουσίαν ἀποζημίωσιν μόνον ὡς λόγον ἐλαττώσεως τῆς ποινῆς. Τὸ διὰ τὸ Βράνυσβεϊγ νομοσχέδιον § 225. ἀποφαίνεται ἀπαλλαγὴν ἀπὸ πάσης ποινῆς, ἐὰν ἡ κλοπὴ ἦναι ἐξ ἐκείνων, τῶν ὁποίων ἡ ποινὴ προσδιορίζεται εἰς τὸν νόμον κατὰ λόγον τοῦ ποσοῦ.

§ 330.

β') Ἐκεῖνον ὅστις δευτέραν φορὰν πράττει μι-

κρὰν ἁπλῆν κλοπὴν, καὶ δι' αὐτῆς τῆς ἐπαναλήψεως δεικνύει ἰδιαιτέραν κλίσιν πρὸς ἀδικήματα κατὰ τῆς ἀσφαλείας τῆς ἰδιοκτησίας, ἀπειλεῖ ἡ Π. Δ. Κ. ἄρθ. 161. χωρὶς νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν ἂν φανερὰ ἢ λαθραίως ἔγεινεν ἡ πρᾶξις, ἐξορίαν (α), μετὰ προηγουμένην ἔκθεσιν ἐπὶ τῆς ἀτιμωτικῆς στήλης, ἢ διὰ βίου δεσμά. Δὲν γίνεται δὲ ἐνταῦθα μνεία οὐδενὸς λόγου μετριάσεως.

(α) Μὲ τὴν ἐξορίαν συνεννοεῖται καὶ ὁ ῥαβδισμὸς κατὰ τὴν γερμανικὴν συνήθειαν ἐκείνου τοῦ καιροῦ.

§ 331.

γ'). Ἡ μεγάλη κλοπὴ, καὶ ἐὰν κατὰ πρώτην φορὰν ἔκλεψεν ὁ πράξας, ἐπιφέρει κατὰ τὸν νόμον σωματικὴν ἢ κεφαλικὴν ποινὴν, εἰς ἐπιμέτρησιν τῆς ὁποίας πρέπει νὰ λαμβάνηται ἰδίως ὑπ' ὄψιν: 1) ἐὰν ἡ κλοπὴ ἔγεινε φανερὰ ἢ λαθραίως. 2) τὸ ὑφαιρεθὲν ποσὸν, ἐὰν μόνον 5 χρυσᾶ φιορίνια, ἢ περισσότερα καὶ πόσα περισσότερα ἐκλάπησαν· 3) τὸ ἐπιζήμιον τῆς κλοπῆς ὡς πρὸς τὸν ἀπολέσαντα τὸ πρᾶγμα, καθ' ὅσον οὗτος ἀνέκτησε τὸ ἰδικόν του ὁλοσχερῶς ἢ ἐν μέρει (α), ἢ ἐκτὸς τῆς ἀπωλείας τοῦ ὑφαιρεθέντος ὑπέστη καὶ ἄλλας ζημίας κατὰ συνέπειαν τῆς κλοπῆς β). 4) αἱ προσωπικαὶ ἰδιότητες καὶ σχέσεις τοῦ κλέπτου, καθ' ὅσον ἐξ αὐτῶν δύναται νὰ συμπερανθῇ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον τῆς διαφθορᾶς αὐτοῦ (γ). Ἐὰν δὲ συμπίπτωσιν ὅλαι αἱ τοιαῦται ἐπιβαρυντικαὶ περιστάσεις, εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν ἑκάστη, τότε μόνον καταγινώσκεται θάνατος κατὰ τὴν Π. Δ. Κ. ἀριθ. 160.

(α) Ἑπομένως πᾶς τρόπος ἀποδόσεως ἢ ἀποζημιώσεως ἐλαττόνει ἐνταῦθα τὸ ἀξιόποινον. Martin Lehrb. § 153.

(β) Η παρατήρησις τῆς σχέσεως τοῦ ὑφαιρεθέντος πρὸς τὴν λοιπὴν περιουσίαν τοῦ ἀπολέσαντος αὐτὸ, εἰς τὴν ὁποίαν μόνην ἔδιδε βάρος ὁ συγγραφεὺς εἰς τὰς προλαβούσας ἐκδόσεις § 348, εἶναι πάντη ἀλλοτρία τοῦ πνεύματος τοῦ Ις'. αἰῶνος τοὐλάχιστον.

γ) Konopack überdie Momente der Strafbarkeit des grossen Diebstahls (im Archiv des CR. Bd. V. St. II. nr. 6).

Σημ. τοῦ ἐκδ. Ἐπειδὴ ἡ Καρολίνα ἀφίνει τὰ περὶ τούτου ὅλως διόλου εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ, σαφηνίζεται εὐκόλως ἡ νομολογία, ἥτις ποτὲ πλέον δὲν ἐφαρμόζει θανατικὴν ποινὴν ἐπὶ μεγάλης κλοπῆς. Tittmann Handb. II. σελ. 368. Hitzig Annalen Heft. 16. σελ. 232. Heffter σελ. 515. Bauer § 248. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ποινικῶν διατάξεων τῶν νέων νόμων δύναταί τις νὰ ὁδηγῆται.

ΥΠΟΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΡΙΤΗ.

Περὶ τῶν ἐπιτεταμένων κλοπῶν.

§ 832.

Εἰς τὰς ἐπιτεταμένας κλοπὰς ὑπάγεται Α' *ἡ τρίτη κλοπὴ* (f. tertium), *τουτέστιν ἡ κατὰ τρίτην φορὰν παράβασις τοῦ νόμου κατὰ τῆς δημοσίᾳ τιμωρητέας κλοπῆς*, ὡς πρὸς τὴν ὁποίαν ἄλλως ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ τῆς δευτέρας ἐπαναλήψεως ὅλαι αἱ ἐπὶ τῆς πρώτης ἰσχύουσαι διατάξεις (§ 325). Ἐὰν αἱ ὑφαιρέσεις αὗται ἔγειναν εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου (α), ἐὰν ἡ τελευταία ἢ τοὐλάχιστον δύο ἐξ αὐτῶν ἢ καὶ ὅλαι ὁμοῦ ἀποτελῶσι τὸ ποσὸν μεγάλης κλοπῆς (β), εἶναι ἐπίσης ἀδιάφορον κα-

θῶς καὶ ἐὰν ὁ κλέπτης ἐτιμωρήθη ἤδη διὰ τὰς δύω προτέρας ὑφαιρέσεις, ἢ διὰ τὴν μίαν ἐξ αὐτῶν (γ). Ὁ κατὰ τρίτην φορὰν κλέπτης θεωρεῖται ἀπὸ τοὺς νόμους ὡς ἀδιόρθωτος (διαβεβοημένος κλέπτης fur famosus) καὶ τιμωρεῖται μὲ θάνατον, ἡ μὲν γυνὴ διὰ πνιγμοῦ εἰς ὕδωρ, ὁ δὲ ἀνὴρ δι' ἀγχόνης (δ).

P. G. Q. art. 162.

C. Fr. Schorch de furto tertio Erf. 1772. Schuk de furto tertio Jen. 1779. Konopack über den dritten diebstahl(in Klein's Archiv. V. St. 2. nr. 5. VII. St. 1. nr. 5. St. 2. nr. 5).

(α) Böhmer. ad. art. 162. §. 2.

(β) Πολλοὶ θέλουν τὸ ἐναντίον, διότι ἡ Bamb. καὶ τὸ σχέδιον τοῦ 1521 περιέχουσι τὴν προσθήκην «εἴτε μεγάλη εἴτε μικρὰ εἶναι ἡ κλοπή.» τοῦτο ὅμως ἀφῃρέθη εἰς τὴν Π. Δ. Κ. cf Kress ad art. 161. 162. Böhmer el. jur. crim. L. 2. § 117. Quistorp Thl. § 361. 362. Grolman CR. W. § 304. Ἀλλ' ἡ ἀφαίρεσις αὕτη ἔγεινε μόνον διότι ὁ Κάρολος ἐθεώρησε τὰς λέξεις ἐκείνας ὡς περιττάς. Δι' αὐτὸν καὶ μόνον τὸν λόγον παρελείφθησαν καὶ αἱ εἰς τὴν Bamb. εὑρισκόμεναι λέξεις «καὶ δὲν τὸν δικαιοῖ, ἐὰν δὲν ἔκαμεν ὅλας τὰς κλοπὰς εἰς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν τόπον.»

(γ) Εἰς τὰς μεταγενεστέρας ἐκδόσεις εἶχε παραδεχθῇ ὁ συγγραφεὺς τὴν γνώμην τοῦ Konopack στηριζομένην εἰς Damhouder pract. crim. c. 110. nr. 28. 30. 31. Ἀλλ' ἐξετάσας καὶ πάλιν τὰ περὶ τούτου, παρεκινήθη ἀπὸ τὰς λέξεις τοῦ ἄρθρου 162, ἐκ τῆς συναφείας αὐτοῦ μὲ τὰ ἄρθρα 157. 161 καὶ ἐξ ἄλλων διαφόρων λόγων, νὰ ἐπανέλθῃ ὁριστικῶς εἰς τὴν προτέραν του γνώμην. Παράβ. Gesterding im N. Archiv. des C. R. V. Bd, σελ. 488. Martin Lehrb. § 149.

(δ) Ὁ Kleinschrod in der abhand. vom Diebstahl. Bet. VII. § 3. φρονεῖ, ὅτι ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἐνδεχομένην διόρθωσιν ἢ τὸ ἀδιόρθωτον τοῦ κλέπτου in concreto, διότι ὁ Κάρολος τὸ ἀδιόρθωτον δίδει ὡς λόγον τῆς τιμωρήσεως τῆς τρίτης κλοπῆς.

Σημ. 1 τοῦ ἐκδ. Εἰς τὴν γνώμην ὅτι κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ ἄρθ. 162. τῆς Καρολίνας θεωρεῖται ὡς τρίτην φορὰν κλέπτης ἐν γένει πᾶς ὅστις κλέψῃ τρίς, καὶ ἂν δὲν ἐτιμωρήθη

διὰ τὰς δύω πρώτας κλοπάς, ἀντίκειται τὸ ὅτι κατὰ τὴν νομολογίαν τοῦ Μεσαιῶνος ἀκόμη ἐχαρακτηρίζετο ὡς fur famosus ὁ πολλάκις τιμωρηθεὶς κλέπτης· ὅτι κατὰ τὴν μετὰ ταῦτα νομολογίαν ἐφυλάττετο βαθμολογία εἰς τὰς ποινάς, καὶ ὁ τρίτην φορὰν συλληφθεὶς κλέπτης ἐτιμωρεῖτο διὰ τῆς ἀγχόνης. (Gandinus de malefic. p. 71. Bonifacius de malefic. p. 131.) Οἱ Ἰταλικοὶ κανονισμοὶ δὲν εἶναι ὡς πρὸς τὴν περίπτωσιν ταύτην σύμφωνοι. Εἰς τοὺς ἀρχαίους κανονισμοὺς τοῦ Vercelli (fol. CXII) διακρίνεται εἰς πλάτος, ἐάν τις unum furtum, ἢ (μὲ αὐστηροτέραν ποινὴν) si duo-tres de furta commiserit. Εἰς τοὺς κανονισμοὺς τοῦ Τουρίνου (Monum. II. p. 715.) ὀνομάζεται publicus latro qui habet famem pluries committendi furta. Οἱ κανονισμοὶ τῆς Êporedia (Monum. histor. II. pag. 1207.) διαλαμβάνουν πόσους solidos ὀφείλει νὰ πληρώσῃ ὁ κλέπτης pro primo furto, πόσους pro secundo, pro quarto, καταδικάζεται εἰς θάνατον, ὁμοίως καὶ pro tertio, ἐὰν ἡ κλοπὴ ὑπερβαίνῃ ὡρισμένον ποσόν. Ἔπειτα λέγει ὅτι τοῦτο ἰσχύει περὶ τῶν fur. non famosis; οἱ fures famosi ἐτιμωροῦντο κατὰ λομβαρδιακὸν δίκαιον καὶ fures famosi ἦσαν qui quatuor furta vel ultra confessi sunt. Καὶ κατὰ τοὺς ἀπὸ τὸν καιρὸν τῆς Καρολίνας νόμους, π. χ. τὴν Hennebergischen Landesordnung τοῦ 1539 (Mittermaier Aufsatz im Archiv. des Criminalr. IX. Bd. σελ. 62.) καθὼς καὶ κατὰ τοὺς ἀμέσως μετὰ τὴν Καρολίναν ἐκδοθέντας ἐγχωρίους νόμους, π. χ. τὸν τῆς Βάδης τοῦ 1588 (Archiv. des CR. IX. σελ. 69.), ἐξάγεται ἡ γνώμη, ὅτι μόνον ὁ ἐν ὑποτροπῇ τιμωρεῖται ὡς τρίτην φορὰν κλέπτης. Ἀληθῶς δὲν δύναται νὰ φέρῃ τις εἰς μαρτυρίαν σταθερὰν δικαστικὴν πρᾶξιν· ἀλλ' ἡ ἔκφρασις *δυσφημισμένος* (verläumdet) ἦτο τεχνική, καὶ ἐσήμαινε fur famosus, ὡς πρὸς τὸν ὁποῖον τοὐλάχιστον συχνάκις μετὰ δὲ ταῦτα γενικῶς ἐθεωρεῖτο ὡς ἀναγκαία καὶ

προλαβοῦσα τιμωρία αὐτοῦ· Rosshirt gesch. II. σελ. 312. Ἰδὲ ἐναντίον τῆς γνώμης ταύτης Tenglers Laienspiegel fol. 124. καὶ περὶ τούτου Hohbach Beiträge σελ. 282. Wächter Lehrb. II. σελ. 309. Bauer Leherb. § 257. Hohbach im Archiv IX. σελ. 120. Falk in den Eranien zum deutschen Rechte III. σελ. 57. Abegg in dem archiv des Crimr. nene Folge I. σελ. 434. Hagemann pract. Erört. VII. σελ. 211. Ἰδὲ μ' ὅλον τοῦτο ὡς πρὸς τὴν ἐναντίαν αὐστηρὰν γνώμην Schubach Diss. de furto tertio. Kilon. 1823. p. 28—44. Tittmann II. σελ. 378. Dollmann. σελ. 86. Heffte r Lehrb. σελ. 410.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Ἐὰν πρέπῃ νὰ θεωρηθῇ ὑποτροπὴ καὶ ὅταν αἱ πρότεραι τιμωρίαι ἔγειναν εἰς ξένην ἐπικράτειαν — ὀρθῶς λέγει καὶ ὁ Abegg im archiv des Criminalr neue Folge I. σελ. 422.

Σημ 3 *τοῦ ἐκδ.* Πρὸς καταλογισμὸν τῆς ποινῆς τῆς τρίτης κλοπῆς δὲν ἀρκεῖ ν' ἀπεφασίσθη μόνον ἡ πρώτη καὶ δευτέρα ποινή, χωρὶς νὰ ἐξετελέσθη. Abbeg l. c. σελ. 432. Περὶ τούτου καὶ τοῦ ἐν τῇ σημ. 2. μνησθέντος ζητήματος, ἰδὲ ἀνωτέρω τὸν προστεθέντα § 132α περὶ ὑποτροπῆς.

Σημ 4 *τοῦ ἐκδ.* Καὶ ἐνταῦθα δὲν λαμβάνει χώραν εἰς τὴν πρᾶξιν ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου. Quistorp § 362. Tittmann Handb. II. σελ. 377. Hitzig. Annalen Heft. 16. σελ. 286. Martin Jahrbücher der Gesetzgeb. in Sachsen I. Jahrg. 2 Heft. σελ. 161.

Σημ. 5 *τοῦ ἐκδ.* Εἰς τὰς νέας νομοθεσίας τὰ περὶ τῆς τρίτης κλοπῆς ἀποφασίζονται κατὰ τὰς γενικὰς ἀρχὰς περὶ ὑποτροπῆς. (ἰδὲ ἀνωτέρω ἐπὶ τοῦ § 138(α). Μόνον εἰς τὸ πρωσσικὸν δίκαιον § 1159. 60 (ἰδὲ περὶ τούτου διάταγμα εἰς

Mannkorft. σελ. 437.) διακρίνεται ἰδιαιτέρως ἡ περίπτωσις αὕτη. Ὁ τρίτην φορὰν κλέπτης ἀφοῦ ὑπομείνῃ τὴν ποινὴν κρατεῖται εἰς εἱρκτὴν μέχρις οὗ διορθωθῇ. Καὶ ὁ Σαξωνικὸς νόμος ἄρθρ. 240 παραδέχεται ὅτι, ὅστις τιμωρηθεὶς δὶς ἐπὶ κλοπῇ πράξῃ πάλιν κλοπὴν ἐκτὸς τῆς γενικῆς παρατάσεως διὰ τὴν ὑποτροπὴν (ἄρθ. 58), καταδικάζεται εἰς τὸ ἀμέσως ἑπόμενον βαρύτερον εἶδος τῆς ποινῆς. Schüler σελ. 81. Ὁ νόμος τοῦ Βεϊμὰρ (ὅπου ἔγεινε δεκτὸς ὁ Σαξωνικὸς) ἄρθ. 240. δίδει εἰς τὸ δικαστήριον τὴν ἐξουσίαν ν' ἀποφασίσῃ καὶ διὰ βίου βαρεῖαν εἱρκτὴν, ἐὰν ὁ κλέπτης ἀποδεικνύηται ἐκ συνηθείας κλέπτης καὶ ἀδιόρθωτος, ἐπικίνδυνος. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος ἄρθρ. 336. ἀπειλεῖ ἐπὶ δευτέρας ὑποτροπῆς εἰς κλοπὴν, εἱρκτὴν βραχυτέραν τοῦ 1 ἔτους, ἐὰν προηγήθη φυλάκισις, ὄχι δὲ βραχυτέραν τῶν 3 ἐτῶν, ἐὰν προηγήθη εἱρκτὴ ἁπλῆ ἢ βαρεῖα. Περὶ ἐφαρμογῆς τῶν γενικῶν περὶ ὑποτροπῆς ἀρχῶν. Zirkler in Sarwey Monatsschrift für vürtemberg. Justizpflege IV. σελ. 1.

§. 333.

Β) Κατὰ λόγον τοῦ τρόπου τῆς τελέσεως ἐπιτεταμένη εἶναι ἡ *ἐπικίνδυνος κλοπὴ* (f. periculosum) (α). Τοιαύτη εἶναι ἡ κλοπὴ, ἐπὶ τῆς ὁποίας αὐτὸς ὁ τρόπος τῆς ὑφαιρέσεως ἢ δεικνύει ἰδίως ἐπικίνδυνον παράνομον θέλησιν, ἢ συνεπάγεται κίνδυνος σωματικῆς βλάβης προσώπου τινός (β).

P. G. O. art. 158.

(α) Ἐσφαλμένως λέγεται συνήθως κατ' ἐξαίρεσιν ἐπιτεταμένη κλοπὴ, ἡ ἐνταῦθα ἀναφερομένη ἐπικίνδυνος κλοπὴ, ὡς ἂν δὲν ὑπῆρχον διάφοροι τρόποι ἐπιτεταμένης κλοπῆς.

(β) J. Just. Schierschmidt. Diss. de furt. qualificata. Erl. 1751. F. A. Hommel. Diss. de furt qualif. Lips. 1759.

§ 334.

Ἡ ἐπικίνδυνος κλοπὴ εἶναι α'. *ὡς ἐκ τοῦ ἀντικειμένου ἐπικίνδυνος*, ἐὰν ὁ τρόπος τῆς ὑφαιρέσεως ἐνδέχηται νὰ ἐπιφέρῃ *σωματικὴν* βλάβην προσώπου — *ἔνοπλος κλοπὴ* (f. armatum) (α). β'. *ὡς ἐκ τοῦ ὑποκειμένου ἐπικίνδυνος*, ἐὰν ὁ τρόπος τῆς ὑφαιρέσεως ἐμφαίνῃ ἰδίως ἐπικίνδυνον παράνομον θέλησιν. Ἡ τοιαύτη κλοπὴ γίνεται 1) διὰ *ῥήξεως* 2) δι' *ἀναβάσεως*. Ὁ λόγος τῆς νομικῆς διακρίσεως τῶν δύο τούτων τελευταίων τρόπων εἶναι τὸ μέγεθος τῆς *συναφείας* καὶ τῆς *ἐπιμονῆς εἰς τὴν κοινὴν θέλησιν*, ἡ ὁποία γνωρίζεται ἀπὸ τὴν *ἐπιμέλειαν* τὴν ὁποίαν καταβάλλει ὁ κλέπτης εἰς τὸ νὰ κατανικήσῃ τὰ ἐμπόδια, πρὸς δὲ καὶ τὸ *πολὺ ἐπικίνδυνον ἐν γένει* τοῦ κλέπτου, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ συμπερανθῇ *ἐκ ταύτης τῆς κακίας καὶ τῆς ἐπιμονῆς εἰς τὴν κακὴν θέλησιν* (β).

(α) **J. Casp. Heimburg Diss. de furto armato Jen. *1761* (Zu Paul Ris obs. ed. Fischer. Jen. *1790*. beigedruckt.). — C. L. J. Stelzer. Diss. de furibus armatis. Hal. 1792.**

(β) **P. G. O. art. 159.** «Ἐὰν ὅμως ὁ κλέπτης εἰσέλθῃ διὰ νὰ κλέψῃ εἰς κα»τοικίαν ἢ (κτίριον ἢ ἀποθήκην) διὰ ῥήξεως, ἢ δι' ἀναβάσεως, ἢ μὲ »ὅπλα δι' ὧν ἐδύνατο, ἄν τις ἤθελε ν' ἀντισταθῇ, νὰ τὸν βλάψῃ, τότε »ἡ κλοπὴ εἶναι διὰ τὴν ὡς ἀνωτέρω ῥῆξιν ἢ ἀνάβασιν, ἐπιμελημένη ἐπικίνδυνος κλοπή. Εἰς τὴν δι' ὅπλων γενομένην κλο»πὴν ὑπάρχει φόβος βιαιοπραγιῶν καταναγκάσεως καὶ βλάβης κτλ.» Εἰς ταύτας τὰς λέξεις τοῦ **Καρόλου** ἐπιμελημένη ἐπικίνδυνος κλοπὴ ὑπάρχει ἡ ἀνωτέρω δοθεῖσα διασάφησις, πρὸς δὲ καὶ τὴν ἀντίθεσιν τῶν ὑπὸ τοῦ ἰδίου **Καρόλου** διδομένων λόγων τῆς διακρίσεως τοῦ ἑνὸς ἀπὸ τὸ ἄλλο εἶδος τῆς κλοπῆς. **Τῶν** λόγων τούτων τὴν ἀνάπτυξιν ὅρα εἰς **Feuerbach 's Betrachtungen über den 159 art der P. G. O. in der Bibliothek des peinl Rechtrs II Bd. 1 St. nr. 2.** Ὅλοι σχεδὸν

παραδέχονται, ὅτι καὶ ἐπὶ ἀναβάσεως καὶ ἐπὶ ῥήξεως ὁ λόγος τοῦ νόμου εἶναι ὁ ἐνδεχόμενος κίνδυνος προσώπου. Hellfeld Diss. de justitia poenarum capitalium proesertim in crimine furti perieulosi et tertii (Jen. 1772) § 12. Boehmer ad art. 159 C. C. C. § 5. — Westphal Criminalrecht Anm. 55. — Struben Thl. II. Bd. 107 § 1 — Grolman Grundsätze der C. R. W. § 299, und über den grund der härteren Strafe des gefährlichen Diebstahls. In der Bibliot. des peinl. rechts Thl. 1. St. 2. nr. 2. ἕνεκα τοῦ ὑποτιθεμένου κινδύνου θέλουν τινες καὶ εἰς τὰ τρία εἴδη τῆς ἐπικινδύνου κλοπῆς νὰ φέρῃ ὁ κλέπτης ὅπλα, ὡς μεταξὺ πολλῶν ἄλλων ὁ Kleinschrod über den Diebstahl, Beitr. VI § 1. Μέσην τινὰ γνώμην ὑπερασπίζεται ὁ Klein peinl. R. § 442 — Κατὰ τῆς ἀνωτέρω διασαφήσεως Konopack. über Feurbach's Betrachtugen über den 159 art. (im Archiv. V. nr. 7).

Σημ. τοῦ ἐκδ. Εἰς τὸ ἄρθ. 159 τῆς Καρολίνας ἐκθέτει ὁ Φαϋερβὰχ μόνον τὴν περὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ τιμωρεῖν θεωρίαν του καὶ ἰδίως τὴν θεωρίαν του περὶ τῶν ὡς ἐκ τῶν αἰσθήσεων ἀφορμῶν, καὶ κάμνει διακρίσεις, αἱ ὁποῖαι δὲν εὑρίσκονται οὔτε εἰς τὴν νομοθεσίαν οὔτε εἰς τὴν πρᾶξιν. Τὸ ἄρθρον 159, ἠθέλησε τρία ἤδη τῆς ἐπιτεταμένης κλοπῆς, 1) τὴν διὰ ῥήξεως· 2) τὴν δι' ἀναβάσεως· 3) τὴν δι' ὅπλων· νὰ διακρίνῃ ὡς ἐκ τῆς κοινῆς ἐπόψεως τοῦ ἐπικινδύνου αὐτῶν, καὶ διὰ τῆς ἐκφράσεως, ἐπιμελημένως *ἐπικίνδυνοι* νὰ σημάνῃ ἴσως μόνον τὸν δόλον (Mittermaier im Archiv. des criminalr II. σελ. 517.) πάντοτε ὅμως νὰ καταδείξῃ ἐκείνους τοὺς κλέπτας, οἱ ὁποῖοι διὰ τοῦ τρόπου τῆς τελέσεως τοῦ ἀδικήματος παρουσιάζονται ὡς πολλὰ ἐπικίνδυνοι εἰς τὴν ξένην ἰδιοκτησίαν καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ζωὴν καὶ τὴν ὑγείαν τῶν συμπολιτῶν των. ὅρα Hepp im Archiv. des criminalr. XIV. σελ. 362. Dolmann l. c. σελ. 85. 121. Wächter Lehrb. § 192. Rosshirt σελ. 384. Heffter Lehrb. σελ. 415. Εἰς τὸ ἄρθρ. 159 δύναταί τις τῷ ὄντι νὰ διακρίνῃ πάλιν δύο κύρια εἴδη· 1) κλοπὴν διὰ ῥήξεως ἢ ἀναβάσεως, 2) δι' ὅπλων· ἐπὶ τοῦ δευτέρου μόνον ὁμιλεῖ τὸ ἄρθ. 159 περὶ καταβιασμοῦ βιαιοπραγιῶν,

ἐπὶ τοῦ πρώτου διεκρίνετο πρὸ πάντων κατὰ τὴν ἔποψιν τοῦ γερμανικοῦ δικαίου ἡ προσβολὴ τῆς οἰκιακῆς εἰρήνης. Rofshirt Gesch. II. σελ. 309. Καὶ εἰς τοὺς Ἰταλικοὺς κανονισμοὺς καὶ τὰ συγγράμματα τῶν πρακτικῶν διακρίνονται τὰ εἴδη ταῦτα. Εἰς τὴν ἐξήγησιν τοῦ ἄρθρου 159 γίνεται τοῦτο τὸ λάθος, συχνάκις τὸ νὰ νομίζωσί τινες, ὅτι εἰς *ὅλας* τὰς περιστάσεις, καθ' ἃς ἡ κλοπὴ ἔγεινε διὰ ῥήξεως ἢ δι' ἀναβάσεως, πρέπει νὰ ἐφαρμοσθῇ ἡ βαρυτέρα ποινὴ, τὴν ὁποίαν ἀπειλεῖ τὸ ἄρθρον τοῦτο, ἐνῷ ὁ νομοθέτης περιλαμβάνων εἰς μίαν κοινὴν ἔκφρασιν τὰς διαφόρους περιστάσεις καὶ βαθμολογίας, ἀφίνει τὸν δικαστὴν νὰ προσδιορίσῃ τὴν ποινὴν κατὰ τὸ μέγεθος τῆς ἐνοχῆς εἰς πᾶσαν συγκεκριμένην περίστασιν.

§ 335.

ά. Ἡ *διὰ ῥήξεως* κλοπὴ προϋποθέτει 1) βιαίαν ἄνοιξιν τῶν μερῶν οἰκίας τινος ἢ κτιρίου. Λέγομεν δὲ κτιρίου, διότι δὲν συνεννοοῦνται ἁπλῶς δοχεῖα εἰς φύλαξιν πραγμάτων προσδιωρισμένα (α). Ὁ βαθμὸς τῆς βίας δὲν θεωρεῖται ὡς πρὸς τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀδικήματος β), οὔτε τὰ μέσα δι' ὧν ἔγεινεν ἡ ῥῆξις. Ἀδιάφορον ἑπομένως, ἐὰν ὁ κλέπτης μετεχειρίσθη πρὸς τοῦτο πυρίτιδα ἢ θανατηφόρον ὅπλον (γ). Καὶ ὁ τόπος αὐτὸς δὲν παρατηρεῖται (δ). Ἀλλ' ἡ ῥῆξις πρέπει νὰ προηγῆται τῆς πράξεως τῆς ὑφαιρέσεως· ἐὰν ἕπηται ἐκλείπει ἡ ἔννοια τοῦ ἀδικήματος (ε).

α) Ἀναντιῤῥήτως ἀπεδείχθη τοῦτο ἀπὸ τὸν Grolman in der Bibli. des p. R. I. Bd. 2. St. σελ. 57—63.

(β) Αρκετὰ παραδόξως ἐτέθη ζήτημα, ἐὰν καὶ πλινθίνων τοίχων διατρύπησις ἦναι ἐπικίνδυνος κλοπή. Carpzov q. 79 nr. 34 Struben Thl. II. Bed. 107 § 4. Puffendorf. obs. jur. Tom. II. obs. 186.

(γ) Ἐκ τοῦ ἐναντίου Böhmer ad art. 159. § 3.

(δ) Ἀπαιτοῦν συνήθως τινες τόπον συχναζόμενον ἢ κατοικημένην οἰκίαν, καθότι ἄλλως δὲν ὑπάρχει κίνδυνος προσώπων. Ἡ γνώμη αὕτη ἀνασκευάζεται διὰ τῆς ἐπὶ τοῦ § 334 δευτέρας παρατηρήσεως.

(ε) Boehmer ad Carpzov Q. 79. obs. 3.

Σημ. 1 τοῦ ἐκδ. Ἡ ὀρθότης τῆς γνώμης, ὅτι ὑπὸ τὴν λέξιν Behaltung ἐννοοῦνται μόνον κτίρια, οὐχὶ δὲ καὶ σκευοθῆκαι καὶ κιβώτια, ἐξάγεται τόσον ἐκ τῶν λέξεων τῆς Καρολίνας, ὅσον καὶ ἐκ τοῦ νομικοῦ λόγου, καὶ ἐκ τῆς μεταφράσεως τοῦ Gobler, ὅστις μετέφρασε τὸ Behaltung διὰ τοῦ habitatio aut aedes Wächter Lehrb II. σελ. 302. Hepp. im Archiv XIV. σελ. 364. Heffter. σελ. 415.

Σημ. 2 τοῦ ἐκδ. Εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν ὑπάγεται τόσον ὁ διὰ τῆς βίας ῥηγνύων τὴν συνήθη εἴσοδον, ὅσον καὶ (ὁ βιαίως ἀνοίγων εἴσοδον) ἀσυνήθη πάροδον. Heffter Lehrb. σελ. 415.

Σημ. 3 τοῦ ἐκδ. Εἰς τοὺς νέους νόμους ἐξελήφθη διαφόρως ἡ ῥῆξις. Ὁ αὐστριακὸς νόμος ἄρθ. 154. τιμωρεῖ ὡς διὰ ῥήξεως γενομένην μόνον τὴν κλοπὴν εἰς *περιφραγμένον* κτῆμα. Ὁ πρωσσικὸς νόμος § 1163 ὁμιλεῖ περὶ ἐπικινδύνου ῥήξεως καὶ καταριθμεῖ εἰς ταύτην (§ 1165) τὸ ἄνοιγμα κεκλεισμένων δοχείων δι' ἀντικλειδίων ἢ ψευδῶν κλειδίων. — Ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος ἄρθ. 393. ὑπάγει εἰς τὴν effraction διὰ βίας ἄνοιγμα πάντα καταβιβασμόν, διάρρηξιν, βλάβην, ἐξαφάνισιν, ἀφαίρεσιν τοίχων, στεγῶν, ἐδάφων, θυρῶν, παραθύρων, κλείθρων, ἢ ἄλλων ἀντικειμένων, τὰ ὁποῖα ἐμποδίζουσιν ἢ ἀποκλείουσι τὴν δίοδον. Ὁ νόμος οὗτος ἄρθ. 391—93. διακρίνει ἐξωτερικὴν καὶ ἐσωτερικὴν ῥῆξιν, εἰς δὲ τὴν τελευταίαν ὑπάγει τὴν εἰς τὰ

έντὸς γενομένην διάῤῥηξιν θυρῶν, κλείθρων, ἁρμαρίων, ἢ καὶ τὴν ἀποκόμισιν δεμάτων, κιβωτίων ἢ κεκλεισμένων δοχείων, ἂν καὶ ἡ διάῤῥηξις δὲν γείνῃ ἐπιτοπίως. Ὁ βαυαρικὸς νόμος ἀπὸ 25 Μαρτίου 1816 ἄρθ. 6 λέγει ῥῆξιν, ἐὰν ὁ κλέπτης διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ κλέψῃ εἰσέλθῃ διὰ ῥήξεως εἰς οἰκίαν ἢ εἰς κεκλεισμένην αὐλὴν οἰκίας ἢ κτίριον κείμενον ἐν αὐτῇ, ἢ ἐὰν διαῤῥήξῃ τὰς ἐν αὐτοῖς θύρας ἢ δοχεῖα, ἢ ἀνοίξῃ τὰ κλεῖθρα δι' ἐργαλείων, ὅρα καλὴν ἑρμηνείαν παρὰ τοῦ Arnold in Seuffert Blätter für Rechts anwendung III. σελ. 94. 341—47. 409. Ὁ σαξωνικὸς νόμος ἄρθ. 230. διακρίνει τὸ ἄνοιγμα κεκλεισμένων κτιρίων ἢ δοχείων, δι' ἐργαλείων κλεπτικῶν, ἢ διὰ βιαίας ῥήξεως (περὶ τῆς ἑρμηνείας Krug. Studien II. σελ. 101). Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος ἄρθ. 330. ἐννοεῖ ῥῆξιν, ἐὰν ὁ κλέπτης διὰ τῆς βίας ἀνοίξῃ κεκλεισμένην ἢ μὴ ὑπάρχουσαν πρότερον εἴσοδον εἰς κτίριον, ἢ πλατύνῃ ὑπάρχουσαν ὀπὴν διὰ νὰ παρεισδύσῃ, ἢ κάμῃ ὀπὴν διὰ τῆς ὁποίας ἀνοίγει τὴν ὑπάρχουσαν εἴσοδον διὰ νὰ εἰσχωρήσῃ, ἢ καὶ χωρὶς νὰ εἰσχωρήσῃ κατορθοῖ νὰ πράξῃ τὴν κλοπὴν εἰς τὰ ἐντός. Ῥῆξις πράττεται διὰ βιαίου ἀνοίγματος εἰσόδων ἢ διόδων εἰς τὰ ἐντός, καθὼς καὶ ἁρμαρίων, κιβωτίων καὶ ἄλλων τοιούτων. Ὁ μεκλεμβουργικὸς νόμος περὶ κλοπῆς § 9 παραδέχεται τὸν ἤδη ἐκτεθέντα ὁρισμὸν τῆς ῥήξεως κατὰ τὸν βυρτεμβεργικὸν νόμον.

§ 336.

βον) Ἡ *δι' ἀναβάσεως* κλοπὴ συνίσταται εἰς πᾶσαν ὑφαίρεσιν; ἥτις γίνεται δι' ἀναβάσεως ἀπὸ ἀσύνηθες μέρος εἰς οἰκίαν ἢ κτίριον. Μόνη ἡ ἀνάβασις, ἐὰν δὲν εἰσέλθῃ ὁ ἀναβάς, δὲν ἀρκεῖ. Ἐπειδὴ δὲ ὁ νόμος ὁμιλεῖ ἀορίστως, εἶναι ἀδιάφορον ἐὰν ἡ οἰκία κατοικῆται ἢ ὄχι, ἐὰν ὁ τό-

πος συγνάζηται ἢ ὄχι (α), ἐὰν ὁ κλέπτης ἀνέβη εἰς τὸ ἐπάνω ἢ τὸ κάτω πάτωμα(β), ἐὰν διὰ κλίμακος ἢ ἄλλου μέσου (γ), ἐὰν ἀνέβη ἢ κατέβη, ἐὰν συλληφθεὶς ἐπ' αὐτοφώρῳ μετεχειρίσθη βίαν ἢ ὄχι (δ).

(α) Ἐκ τοῦ ἐναντίου Boehmer ad ar.. 159. τελ. 748.

(β) Boehmer l. c. § 5. Idem ad Carpzov Q. 59 obs. 5 Struben Thl. III. Bed. 15, Grolman a. a. O § 298. καὶ ἄλλοι θέλουν τὸ ἐναντίον, ἕνεκα τοῦ ὑποτιθεμένου κινδύνου προσώπων, ὁ ὁποῖος παρήγαγε καὶ τὰς ἐπομένας παραδόξους διακρίσεις. Συνήθως δὲν λαμβάνει χώραν ἐνταῦθα ἡ τακτικὴ ποινὴ, διὰ τοὺς ἐν τῷ § 340 λόγους. Ἀλλ' ὡς πρὸς τὴν ἔννοιαν δὲν ἔχει τοῦτο οὐδεμίαν ἐπιῤῥοήν.

(γ) Ὅλοι σχεδὸν εἶναι ἐναντίας γνώμης, Boehmer ad. Carpzov l. c. Struben l. c. Koch. l. c. § 193. Klein a. a. O § 444.

(δ) Τὸ ἐναντίον λέγει ὁ Boehmer ad h. a. § 5.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Ἡ ἀνάβασις πρέπει νὰ ἔγεινεν εἰς τρόπον ὥστε δι' αὐτῆς μόνης εἰσῆλθεν ὁ κλέπτης εἰς κτίριον. Μάλιστα διὰ νὰ ἐφαρμοσθῇ τὸ ἄρθρ. 159 πρέπει νὰ εἰσῆλθεν ὁ κλέπτης διὰ τῆς ἀναβάσεως εἰς τὸ κτίριον ἀπὸ ἄλλο μέρος παρὰ τὸ προσδιωρισμένον διὰ τὴν συνήθη εἴσοδον.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Ὁ πρωσσικὸς νόμος § 1164 ἐννοεῖ ἐπικίνδυνον ἀνάβασιν τὴν γενομένην διὰ κλιμάκων καὶ ἄλλων τοιούτων βοηθημάτων, διὰ μέσων τῶν ὁποίων ἡ χρῆσις εἶναι ἐπίπονος καὶ δύσκολος, ἢ δι' ἐπιχειρήσεων ἰδίως τολμηρῶν. Ὁ γαλλικὸς ποιν. νόμος ἄρθ. 397. ἀναφέρει ὡς ἀνάβασιν (escalade) πᾶσαν εἴσοδον εἰς οἰκίας, κτίρια, αὐλὰς, περιβόλια, κήπους, περιφράγματα, ἥτις γίνεται ὑπεράνω τῶν τειχῶν, θυρῶν, στεγῶν, ἢ ἄλλων φραγμῶν, (ὁ Göbel was den Criminalgesetz Noth thut. σελ. 117 παρατηρεῖ ὀρθῶς ὅτι ἐνταῦθα ἐπεσωρεύθησαν πολλὰ ἐπ' ἀλλήλων, ὁ βαυαρικὸς νόμος τοῦ 1816, ἄρθ. 6, ὁμιλεῖ περὶ τοῦ κλέπτου, ὅστις ἀναβαίνει εἰς οἰκίαν, ἢ εἰς τὴν κεκλεισμένην αὐλὴν αὐτῆς, ἢ

εἰς κτίρια κείμενα ἐν αὐτῇ διὰ βοηθημάτων ἢ παρασκευασμάτων τὰ ὁποῖα ὁ ἴδιος ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ. Arnold's Blätten für Rechtsanwendung III. σελ. 314. 347. Ὁ σαξωνικὸς νόμος ἄρθ. 230 ὁμιλεῖ περὶ ἀναβάσεως εἰς κτίρια ἐν καιρῷ νυκτός· ὅρα ἀμφιβολίας περὶ τῆς συντάξεως εἰς Krung Studien II. σελ. 103. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος ἄρθ. 323 ὁμιλεῖ περὶ ἀναβάσεως εἰς κατοικημένα κτίρια καὶ ὀνομάζει εἰς τὸ ἄρθ. 331 δι' ἔσωθεν ἀναβάσεως γενομένην τὴν κλοπὴν, ἐὰν ὁ κλέπτης ἀνέβη εἰς αὐτὸ τὸ κτίριον, ἢ εἰς τὴν αὐλὴν αὐτοῦ καθ' ὁποιανδήποτε διεύθυνσιν διὰ μέσου παρασκευασμάτων ἢ ἄνευ τοιούτων.

§ 337.

γον) Ἡ *ἔνοπλος* κλοπὴ προϋποθέτει 1ον ὅτι ὁ κλέπτης ἐν γνώσει ἔφερεν ἐργαλεῖα, διὰ τῶν ὁποίων ἐδύνατο νὰ πράξῃ σωματικὴν βλάβην (ὅπλα). Τὸ εἶδος τῶν ἐργαλείων δὲν παρατηρεῖται (α), οὔτε ἐὰν ἔφερε τὰ ὅπλα μὲ προαίρεσιν τοῦ νὰ βλάψῃ ἢ ὄχι (β). Ἡ *ὑφαίρεσις αὕτη* πρέπει νὰ γείνῃ ἐνόπλως. Ἐξόπλισις *μετὰ* τὴν γενομένην ὑφαίρεσιν ἐξαιρεῖται. Εἶναι ὅμως ἀδιάφορον, ἐὰν ὁ κλέπτης ἦτο προτοῦ ἐφωδιασμένος μὲ ὅπλα, ἢ ὡπλίσθη ἐπὶ τοῦ τόπου αὐτοῦ τῆς πράξεως (γ).

(α) L. 3. 2 D de vi arm. L. 9. D. ad. L. Jul. de vi publ. L. 54. § 2 D. de furtis. παραβ. Boehmer ad Carpzov Q. 79 obs. 1. ad art. 159. C. C. C. § 6. Hommel l. c. § 13. Heimburg. l. c. § 13. Heimburg l. c. § 14 ff.

β) Ὅλοι θέλουσι τὸ ἐναντίον ἕνεκα τῶν λέξεων τοῦ ἄρθ. 159 «διὰ νὰ δύναται (möchte) ἄν τις ἤθελε ν' ἀντισταθῇ, νὰ τὸν βλάψῃ». Ἀλλὰ 1ον ὁ νομικὸς λόγος (ratio legis), τουτέστιν ὁ κίνδυνος τῆς βλάβης ὑπάρχει καὶ εἰς τὴν μίαν καὶ εἰς τὴν ἄλλην περίστασιν, εἶναι μόνον πλέον ἐπικείμενος εἰς ταύτην παρ' εἰς ἐκείνην. 2ον τὸ mögen σημαίνει πάντοτε σχεδὸν εἰς

τὴν ἀρχαίαν γερμανικὴν γλῶσσαν Könnea. Feuerbach über den *159* art. a. a. O σελ. 116.

γ) Kress h. a § 2. Boehmer ad Carpzov. qu 71 obs.*1*. Koch inst. jur. crim § *194*. ἐκ τοῦ ἐναντίου Leyser Sp. *336*. m. *13*. Homel l. c. § *16*.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Ἡ γνώμη τοῦ Φαϊερβάχ, ὅτι ὑπάρχει ἔνοπλος κλοπὴ, καὶ ἂν ὁ κλέπτης λάβῃ τὰ ὅπλα εἰς αὐτὸν τὸν τόπον τῆς κλοπῆς, εἶναι λανθασμένη. Πρέπει νὰ ἦναι προτοῦ ἐφωδιασμένος μὲ ὅπλα ἐναντίον ἐνδεχομένης ἀντιστάσεως. *K*lien vom Diebstahl. σελ. 424. Bauer Lehrb. § 252. Heffter σελ. 415. L. 1 pr. D. ad leg. Corn. de sic ἦτο πάντοτε ὑπ' ὄψιν τῶν ἰταλῶν νομικῶν.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Κατὰ τὸ πνεῦμα τῆς L. 54 § 2. D. de furtis ὅπλον ἐννοεῖται πᾶν ὅ,τι φέρει τις διὰ νὰ βλάψῃ, quod nocendi causa habetur. ὅρα και L. 233. § 2. D. de verb. signif. § 5. Jnst. de publ. jud L. 9. 11. D. ad. Leg. Jul. de vi publ. Klien v. Diebst σελ. 427. παραβ. Haus observations sur le projet de revision du code penal II. p. 44.

Σημ. 3 *τοῦ ἐκδ.* Κατὰ τὸ πρωσσικὸν δίκαιον § 1175. ἐπιβάλλεται βαρυτέρα ποινὴ ἐπὶ βιαίας κλοπῆς, ἂν ὁ κλέπτης ἦτον ἐφωδιασμένος μὲ ὅπλα ἢ ἄλλα ἐπικίνδυνα ἐργαλεῖα, καὶ κατὰ τὸν § 1176. προσδιορίζεται ἡ ἀνωτέρα ποινὴ κατα τὴν ἰδιότητα τῶν ὅπλων, καὶ, ὡς ἐκ τῶν ἐνόντων περιστατικῶν, κατὰ τὴν μεγαλητέραν ἢ μικροτέραν βεβαιότητα, ὅτι ὁ κλέπτης ἤθελε κάμει χρῆσιν αὐτῶν ἐὰν τυχὸν ἀπήντα ἀντίστασιν. Ὁ βαυαρικὸς νόμος τοῦ 1816. ἄρθ. 6. ὁμιλεῖ περὶ τῆς περιπτώσεως καθ' ἣν ὁ κλέπτης διὰ ν' ἀντισταθῇ τυχὸν, ἐφωδιάσθη μὲ ὅπλα. Τὸ ἄρθ. 222. τοῦ βαυαρ. ποινικοῦ νόμου ἐννοεῖ ὅπλα πᾶν ἐργαλεῖον, διὰ τοῦ ὁποίου εἶναι δυνατὸν νὰ προξενηθῇ ἐπικίνδυνος εἰς τὴν ζωὴν σωματικὴ βλάβη. Ὁ

σαξονικὸς νόμος ἄρθρ. 234. προβλέπει τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν ὁ κλέπτης περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς κλοπῆς ἐφωδιάσθη μὲ ὅπλα ἐπὶ προαιρέσει, διὰ ν' ἀντισταθῇ χρείας τυχούσης, καὶ ὁρίζει βαρεῖαν εἱρκτὴν 1—8 ἐτῶν, καὶ ἐὰν ἔκαμε χρῆσιν τῶν ὅπλων κατ' ἐκείνων οἵτινες ἠθέλησαν νὰ τὸν συλλάβωσι 2—8 ἐτῶν Ιου βαθμοῦ. Ἐὰν δὲ μετεχειρίσθη αὐτὰ διὰ νὰ ὑπερασπισθῇ τὴν κατοχὴν τῶν κλαπέντων πραγμάτων, μεταβάλλεται τὸ ἀδίκημα εἰς λῃστείαν (κατὰ τὸ ἄρθ. 163. πг 3). Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος ἄρθ. 325 θεωρεῖ διακεκριμένην κλοπὴν (τιμωρουμένην μὲ 3 ἐτῶν εἱρκτὴν μέχρι 15 ἐτῶν βαρείας εἱρκτῆς), ἐὰν ὁ κλέπτης ἐκτελέσας τὴν κλοπὴν μετεχειρίσθη ὅπλα διὰ νὰ πτοήσῃ ἢ νὰ κακοποιήσῃ ἐκείνους, οἵτινες ἠθέλησαν νὰ τὸν ἐμποδίσωσι τοῦ ν' ἀποκομίσῃ τὸ κλαπὲν πρᾶγμα. Ὅπλα ἐννοοῦνται (ἄρθ. 139) τὰ ἐργαλεῖα, μὲ τὰ ὁποῖα, κατὰ τὴν συνήθη αὐτῶν ἐνέργειαν, εἶναι δυνατὸν νὰ προξενηθῇ ἐπικίνδυνος εἰς τὴν ζωὴν βλάβη. Διακεκριμένη κλοπὴ (τιμωρουμένη μὲ 1 ἔτους ἁπλῆν εἱρκτὴν μέχρις 8 ἐτῶν βαρεῖαν εἱρκτὴν) εἶναι, ἐὰν ὁ κλέπτης πρὸς ἐπιχείρησιν τῆς πράξεως ἐφωδιάσθη μὲ ὅπλα. Αἱ αὐταὶ διατάξεις καὶ εἰς τὸν μεκλεμβουργικὸν νόμον περὶ λῃστείας ἄρθ. 8.

§ 338.

Ποινή. Ὁ νόμος ἐπιβάλλει εἰς τὴν ἐπικίνδυνον κλοπὴν ὡς τακτικὴν ποινὴν τὸν θάνατον, εἰς μὲν τὸν ἄνδρα δι' ἀγχόνης, εἰς δὲ τὴν γυναῖκα διὰ πνιγμοῦ εἰς ὕδωρ (α), χωρὶς παρατήρησιν ἂν ἡ κλοπὴ ἦναι μεγάλη ἢ μικρὰ (β). Μ' ὅλον τοῦτο συγχωρεῖ, κατὰ τὰς περιστάσεις, καὶ ἔκτακτον ποινήν, ἡ ὁποία τότε μόνον λαμβάνει χώραν, εἰς τὴν συγκεκριμένην περίστασιν (in concreto) ὅταν ὑπάρχῃ

μὲν ἡ *ἔννοια* τοῦ ἀδικήματος, ὄχι ὅμως καὶ ὁ *λόγος* αὐτοῦ (γ).

(α) ἄρθ. *159* «Διὰ τοῦτο εἰς τοιαύτην περίστασιν ὁ ἀνὴρ τιμωρεῖται διὰ »τῆς ἀγχόνης, καὶ ἡ γυνὴ διὰ τοῦ πνιγμοῦ εἰς τὸ ὕδωρ, ἢ κατὰ λό»γον τῶν προσώπων καὶ κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ ἄλλως πῶς δι' ἐ»ξορύξεως τῶν ὀφθαλμῶν κτλ. ἢ δι' ἄλλης τινος ὁμοίας βαρείας σωματι»κῆς ποινῆς. Τὸ ἄρθ. *160* ἀφοῦ ὁμιλῇ περὶ τῆς μεγάλης κλοπῆς, τελευτᾷ »ὅταν μως ὁ κλέπτης δι' ἀναβάσεως ἢ διὰ ῥήξεως, ἢ μὲ ὅπλα, ὡς ἀ»νωτέρω, ἔκλεψε, καταδικάζεται εἰς θάνατον ὡς εἴρηται.

(β) *Συνήθως* παραδέχονται, ὅτι εἰς τὴν μεγάλην ἐπικίνδυνον κλοπὴν ἐπιβάλλεται ἀπολύτως θανατικὴ ποινή, ἡ δὲ τῆς μικρᾶς ἐπικινδύνου κλοπῆς ποινὴ εἶναι αὐθαίρετος, δύναται ὅμως νὰ φθάσῃ μέχρι θανατικῆς. Hellfeld Diss. cit. § 13. Grolman CRW. § 307. Τοῦτο πρέπει νὰ σημαίνῃ τὸ ἄρθρον *160*.

(γ) Τινὲς περιορίζουσι τὴν θανατικὴν ποινὴν εἰς μόνον τὴν ἔνοπλον κλοπήν. Hommel l. c. § *11*. Ἄλλοι ἀναφέρουσι τὴν ἐξαίρεσιν εἰς μόνας τὰς γυναῖκας. Grass coll. jur. civ Rom. cum C. C. C. Lect. XVI. p. 647. Berger el. jur crim. C. II. § 1. Ἐκ τοῦ ἐναντίου Heimburg l. c. § 79. Ὁ Zieritz. ad. art. *150*. φαντάζεται διάκρισιν κατὰ τὴν διάφορον τάξιν τῶν προσώπων, ὡς καὶ ὁ Heimburg l. c. § 78. φρονεῖ, ὅτι ὡς πρὸς τὴν ἔκτακτον ποινὴν παραπέμπεται ὁ δικαστὴς ἀπολύτως εἰς τὰς περὶ καταλογισμοῦ διατάξεις.

§ 339.

α) Ἐπειδὴ ὁ λόγος τῆς νομικῆς διακρίσεως τῆς *ἐνόπλου* κλοπῆς εἶναι ὁ κίνδυνος τῆς βλάβης ἢ τῆς καταναγκάσεως προσώπου τινος, δὲν χωρεῖ θανατικὴ ποινὴ 1ον ἐὰν ὡς ἐκ τῶν προσωπικῶν ἰδιοτήτων τοῦ κλέπτου, ἢ 2ον ἐκ τῆς καταστάσεως τοῦ τόπου δὲν ὑπάρχῃ φόβος ἐπικινδύνου χρήσεως τῶν ὅπλων.

§ 340.

βον) Ὁ λόγος τῆς διακρίσεως τῆς ὡς *ἐκ τοῦ ὑποκει-*

μένου ἐπικινδύνου κλοπῆς εἶναι ὅτι διὰ τῆς ῥήξεως καὶ τῆς ἀναβάσεως φανεροῦται τόσον μεγάλος βαθμὸς ἐπιμελείας καὶ ἐπιμονῆς εἰς τὴν παράνομον διάθεσιν, ὥστε ἀναλογεῖ εἰς αὐτὴν ἡ θανατικὴ ποινή. Ὅθεν δὲν λαμβάνει χώραν ἡ ποινὴ αὕτη, ὅταν, καί τοι ὑπαρχόντων τῶν συστατικῶν τοῦ ἀδικήματος, ὑποτίθεται εἰς τὸν κλέπτην μικρότερος βαθμὸς ἐπιμελείας καὶ ἐπιμονῆς εἰς τὴν κακὴν θέλησιν, καὶ τοῦτο δύναται νὰ συμπερανθῇ ἐν μέρει μὲν ἀπὸ τὴν μικρότητα τῶν κατανικηθέντων ἐμποδίων, ἐν μέρει δὲ καὶ ἀπὸ ἄλλα περιστατικὰ, διάφορα παρὰ τὸν τρόπον τῆς ἐκτελέσεως (α).

(α) π. χ. ἀπὸ τυχαίαν ἐξωτερικὴν ἀφορμὴν, ἀποπλάνησιν, πτωχείαν κτλ.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Ὅλαι αἱ ὑπὸ τοῦ Φαϊερβαχ γινόμεναι διακρίσεις, ἀπὸ σκοτεινήν τινα συναίσθησιν ὅτι ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου δὲν ἁρμόζει ἐνταῦθα, εἶναι ἀνωφελεῖς διότι ἡ νομολογία εἶναι κατὰ τοῦτο σταθερὰ, ὅτι εἰς ἐπικίνδυνον κλοπὴν δὲν ἐφαρμόζεται θανατικὴ ποινή. Tittmann II. σελ. 446. Heffter Lehrb. σελ. 520.

§ 341.

Ἐπειδὴ ἡ ἐπικίνδυνος κλοπὴ εἶναι εἶδος τῆς ὑφαιρέσεως ἐν γένει, ὑποτίθενται καὶ εἰς αὐτὴν ὅλα τὰ ἀπαιτούμενα τετελεσμένης ὑφαιρέσεως. Ὑπάρχει δὲ πρόσω ἀπόπειρα ἐνόσῳ ὁ κλέπτης ἐνασχολεῖται εἰς τὴν πρᾶξιν τῆς καταλήψεως αὐτῆς τοῦ πράγματος χωρὶς ὅμως καὶ νὰ τὴν ἐκτελέσῃ. Ὁ τοιοῦτος δὲν τιμωρεῖται ποτὲ μὲ τὴν τακτικὴν ποινὴν, ἀλλὰ μὲ τὴν ἀμέσως ἑπομένην εἰς τὸν

θάνατον, πρϋποτιθεμένου, ὅτι τελεσθεῖσα ἡ πρᾶξις ἔπρεπε νὰ τιμωρηθῇ μὲ τὴν τακτικὴν ποινήν (α).

(α) Ἀμφότεροι οἱ Homel (Ferd. Aug. in der Diss. § 18. καὶ Carl. Ferd. Rhaps. quaest. Obs. 101) θέλουσιν ἐπὶ πρόσω ἀποπείρας conatus proximus) τὴν θανατικὴν ποινήν. Παραβ. Aug. Ern. Rom. Hemmann Diss an poena capitalis in attentato furto qualificato locum habeat. Erf. 1775.

§ 342.

Γ) Peculat εἰς πλατυτέραν σημασίαν εἶναι ἡ *ὑφαίρεσις τῆς δημοσίου ἰδιοκτησίας* (κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἰδιοκτησίαν τῶν ἰδιωτῶν)(α), καὶ περιλαμβάνει 1ον τὴν *Ἱεροσυλίαν* (crimen sacrilegii), 2ον τὸ Peculat εἰς *στενωτέραν σημασίαν* τὴν βλάβην ἢ ὑφαίρεσιν τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ κράτους (β), γενομένην ἀπό τινα, ὅστις δὲν ἦτο ὑπεύθυνος δι' αὐτὴν (γ), καὶ 3ον τὸ crimen residui, τὴν γενομένην ἀπό τινα χρῆσιν εἰς ἰδιωτικοὺς σκοποὺς τῆς ἐμπιστευθείσης εἰς αὐτὸν δημοσίας ἰδιοκτησίας. Τὸ crimen de residuis ὑπάγεται εἰς τὰ ἰδιαίτερα ἀδικήματα τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, τὸ δὲ Peculat εἰς στενωτέραν ἔννοιαν δὲν θεωρεῖται πλέον παρ' ἡμῖν ὡς ἰδιαίτερον ἀδίκημα, ἀλλὰ περιέχεται ἐν γένει εἰς τὴν κλοπήν (δ).

(α) L. 1. L. 6. §. 1. 2. L. 13. D. ad L. Jul. pecul. Παραβ. Mathaeus de crim. L. XLVIII. tit 10. c. 1. seq. F. S. Hahn de crimine peculatus ad conciliauda, quae sibi videntur obstare responsa Marciani et Papiniani Heidelb. 1812.

(β) Ἐὰν καὶ τὰ res civitatis ὑπάγωνται ἐνταῦθα: L. 81. D. de furt. εἰς ἀντίφασιν πρὸς τὸ L. 4. § 7. ad L. Jul. pec. Hahn a. a. O. § 5. seq.

(γ) L. 9. §. 2. 4. D. cit. tit.

(δ) Stryck. U. mod. L. 48. t. 13. § 1. Meister jun.pr.jur crim. § 217 Ἐκ τοῦ ἐναντίου μεταξὺ ἄλλων καὶ Martin Lehrb. § 160.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Τὸ Peculat πρέπει ἀναμφιβόλως νὰ ληφθῇ εἰς στενωτέραν καὶ πλατυτέραν σημασίαν, (Λεπτομερέστερα ἐπραγματεύθησαν περὶ τούτου οἱ Ἰταλοὶ διδάσκαλοι τοῦ ποινικοῦ δικαίου, π. χ. Cremani elem. jur. crim. II. p. 121. Poggi elem. jur. crim. lib. IV. cap. 4). Εἰς πλατυτέραν σημασίαν ἦτο βλάβη τῆς δημοσίας ἰδιοκτησίας (pecuniae publicae), καὶ δὲν ὑπάρχει ἀληθὴς ἀντίφασις τῆς L. 4 § 7. D. ad Leg. jul. de pecul. πρὸς τὴν L. 81. D. de furtis. Ἐπράττετο δὲ peculatus καὶ εἰς res civitatum. L. 4 § 7. D. h.t. Ὁμοίως καὶ ἐπὶ ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων. Αἱ περιπτώσεις αἱ ὁποῖαι ὑπήγοντο εἰς τὸ peculatus κατὰ τὸν Ἰούλιον νόμον, ἐπληθύνθησαν μετὰ ταῦτα καὶ ὁ νόμος ἐξετάθη. Κατὰ τὴν L 9 § 2. 4. D. ad leg. Jul. δὲν ἐθεωρεῖτο crimen pecul. ἡ κλοπὴ δημοσίων χρημάτων (furtum pecunia publica), γινομένη ἀπό τινα, εἰς τοῦ ὁποίου τὰς χεῖρας εὑρίσκοντο αὐτὰ, ejus periculo (Τί σημαίνει τοῦτο, ὅρα Mathaei de crim. ad. h. tit. cap. I. nr. 7. Poggi elem. p. 51. ὅρα πρὸς τούτοις ἐν γένει Heffter Lehrb. σελ. 437. Rosshirt σελ. 546 καὶ Rosshirt Gesch. III. σελ. 194. Εἶναι βέβαιον ὅτι τὸ ῥωμαϊκὸν peculatus περιλαμβάνει πολλὰς περιπτώσεις, αἱ ὁποῖαι δὲν ἀνήκουν εἰς τὴν κυρίως κλοπὴν, ἰδίως δὲ ἀπιστίαν περὶ τὴν ὑπηρεσίαν καὶ ἄλλα περὶ τὴν ὑπηρεσίαν ἀδικήματα.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Ἐπειδὴ παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις, οἵτινες ἐθεώρουν τὴν κλοπὴν (furtum) ὡς ἰδιωτικὸν ἀδίκημα (privatum delictum), διακρίνεται ἡ κλοπὴ τῆς δημοσίας περιουσίας ὡς ἔγκλημα (crimen) δημοσίως τιμωρητὸν, παρ' ἡμῖν δὲ ἡ κλοπὴ (furtum) ἐν γένει τιμωρεῖται ἐγκληματικῶς, ἐθεω-

ρήθησαν οἱ περὶ Peculatus ῥωμαϊκοὶ νόμοι ἀνεφάρμοστοι εἰς τὴν πρᾶξιν. Grolman § 325. ὅρα ὅμως καὶ Heffter Lehrb. σελ. 459). Ἀμφιβάλλεται μάλιστα, ἂν ἡ κλοπὴ δημοσίας περιουσίας πρέπῃ κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον νὰ τιμωρῆται αὐστηρότερα, παρὰ τὴν τῶν λοιπῶν πραγμάτων. Tittman Handb. II. Thl. σελ. 111. εἶναι ὅμως ὀρθὸν, ὅτι καὶ κατὰ τὸ Γερμανικὸν δίκαιον τοὐλάχιστον ἀντικείμενά τινα, ἐὰν ὑφαιρεθῶσιν ἀπὸ ὡρισμένα μέρη, ἡ ἰδιοκτησία τοῦ κράτους καταριθμεῖται εἰς τὰ ἀδιατάρακτα πράγματα (befriedeten Sachen), καὶ οὕτω δικαιολογεῖται αὐστηροτέρα ποινὴ ἐπ' αὐτῶν. Rosshirt. III. σελ. 195.

Σημ. 3 *τοῦ ἐκδ.* Κατὰ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας ὅταν τὸ ἀδίκημα τῆς κλοπῆς πραχθῇ ἐπὶ δημοσίας ἰδιοκτησίας, ποτὲ μὲν ὑπάγεται εἰς τὰ περὶ τὴν ὑπηρεσίαν ἀδικήματα (περὶ τούτων κατωτέρω), ποτὲ δὲ κηρύττεται ὡς λόγος βαρυτέρας τιμωρίας. Ὁ πρωσσικὸς νόμος § 1149· ἐπιβάλλει βαρεῖαν εἱρκτὴν μέχρι 4 ἐτῶν, ἐὰν γείνῃ ὑφαίρεσις εἰς δημόσια ταμεῖα, ἀποθήκας ἢ καὶ ταχυδρομεῖα. Ὁ βαυαρικὸς νόμος ἄρθ. 217. ἐπιβάλλει εἱρκτὴν 1—3 ἐτῶν εἰς πᾶσαν (ἄνευ παρατηρήσεως τοῦ ποσοῦ) κλοπὴν δημοσίας ἰδιοκτησίας, ἢ περιουσίας εὐσεβοῦς τινος καταστήματος, νοσοκομείου, ὀρφανοτροφείου. Ὁ νόμος τοῦ 1816, ἄρθρ. 2, ἐχαρακτήρισε τὸ περιστατικὸν τοῦτο ὡς ἐπιβαρυντικόν. Ὁ σαξωνικὸς νόμος δὲν διαλαμβάνει τι ἰδίως περὶ τούτου. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος ἄρθρ. 323. θεωρεῖ διακεκριμένην κλοπὴν, ἐὰν βασιλικὴ ἰδιοκτησία κλαπῇ ἀπὸ ἀνακτόρια.

§ 343.

Ἱεροσυλία (sacrilegium) *α) εἶναι ὑφαίρεσις, δι' ἧς ζημιοῦται μία τῶν ἐν τῇ Γερμανίᾳ δεκτῶν τριῶν θρησκευτικῶν κοι-*

νωνιῶν, Τοιαύτη ζημίωσις γίνεται δι' ὑφαιρέσεως 1ον πράγματος προσδιωρισμένου εἰς λατρείαν τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τόπον προσδιωρισμένον εἰς λατρείαν τοῦ Θεοῦ, 2ον πράγματος ἀνιέρου ἀπὸ τόπον προσδιωρισμένον εἰς λατρείαν 3ον τοῦ Θεοῦ, πράγματος προσδιωρισμένου εἰς λατρείαν τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τόπον ἀνίερον. (β).

P. G. O. art. 171.

(α) J. S. F. Boehmer Diss. de variis sacrilegii speciebus ex mente juri civilis Hal. 1724. Desselben Diss II. de varriis sacril. spec. ex mens te jur. canon. Hal. 1726. 1727. (Παρεδέχθη ταῦτα ὁ Boehmer J. E. P. T. V. L. V. tit. 17. §. 1—127). C. G. Robert. succincta ex. plicatio distinctionis inter sacrilegium simplex et qualificatum. Mar. 1784. Ἀόριστος σημασία τῆς λέξεως sacrilegium L. 3. C. de crim. sacril L. 10. C. de episc. et cler. L. 4. C. de haereticis. L. 3. 4. C. de apostat. συνδυαζόμενα μὲ τὴν Νεαρ. 123. κ. 29. 31.

(β) Διάτ. 21. C. 17. q. 4. P. G. O. art. 171. Ὑφαίρεσις ἀνιέρου πράγματος ἀπὸ ἱερὸν τόπον δὲν εἶναι κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἐτυμολογίαν τῆς λέξεως Sacrilegium. L. 5. D. ad. L. Jul. peculatus. Εἰς τὴν Ἐκλεκτορικὴν σαξωνίαν (Chursachsen) μόνη ἡ ὑφαίρεσις ἱεροῦ πράγματος ἀπὸ ἱερὸν τόπον εἶναι ἱεροσυλία. cf. Püttmann. el jur crim § 474.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Ἡ λέξις sacrilegium εἶχεν ἀκόμη εἰς τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον διαφόρους σημασίας, καὶ πᾶσα rei sacrae violatio φαίνεται ὅτι ὑπήγετο εἰς ταύτην λαμβανομένην εἰς πλατυτέραν ἔννοιαν. Μάλιστα κατὰ τὰς L. 3. καὶ 33. D. de verb. signif. φαίνεται ὅτι ὑπήγοντο εἰς αὐτὴν καὶ loca sacra καὶ personae sacrae. Ἀλλ' εἰς στενωτέραν ἔννοιαν sacrilegium φαίνεται ὅτι ἦτο ἡ κλοπὴ τῶν res sacra ἀπὸ locus sacrus. ὅρα Cremani elem. jur. crim. II. p. 38. Poggi elem. lib. II. cap. 3. Simoni dei delitti di mero affeto. vol. II. pag. 171. Klien Revision Abth. VI. Heffter. σελ. 417. Vredenbusch de sacrilegio Traject. 1832. Τὸ κανονικὸν δίκαιον ἐξέλαβε sacrilegium εἰς πλατυτέραν ἔννοιαν πᾶν ἀδίκημα ἐναντίον τῆς ἁγιωσύνης τῆς θρησκείας, καὶ ἐ-

ξέτεινεν αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῆς κλοπῆς τῶν καθιερωμένων πραγμάτων ἀπὸ ἀνίερον τόπον, καὶ ἐπὶ τῆς τῶν ἀνιέρων πραγμάτων ἀπὸ ἱερὸν τόπον. Κατὰ τὸ γερμανικὸν δίκαιον ἡ Ἐκκλησία καὶ τὸ εἰς λατρείαν τοῦ Θεοῦ ἀφιερωμένον πρᾶγμα ἦτο ἰδίως ἀδιατάρακτον ἀντικείμενον, ἡ δὲ βλάβη αὐτῶν ἦτο ἐκ τῶν δεινοτέρων (ὡς διατάραξις τῆς εἰρήνης)· οὕτω μετέβη εὐκόλως ἡ Καρολίνα κατὰ τὸ ἔθιμον δίκαιον ἐκείνου τοῦ καιροῦ εἰς τὰς αὐστηρὰς ποινάς. Rosshirt. Gesch. III. σελ. 313. ὅστις εἶχεν ὑπ' ὄψιν τὰς ἰδέας τοῦ κανονικοῦ δικαίου.

§ 344.

Ὁ λόγος τῆς γενικῆς διακρίσεως, εἶναι παρὰ τῆς καθολικῆς ἡ εἰς τὰ καθιερωμένα πράγματα ἐνοικοῦσα θεία δύναμις (sanctitas interna) (α) διὰ τὴν ὁποίαν ἡ βλάβη αὐτῶν θεωρεῖται ὡς ἐξύβρισις αὐτῆς τῆς θεότητος. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τῶν διαμαρτυρομένων τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα ἔχουν ἐ ξ ω τ ε ρ ι κ ὴ ν ἱ ε ρ ό τ η τ α (sanctitas externa'), καθ' ὅσον καὶ ἡ ἐκκλησία αὐτὴ; ὡς στήριγμα τοῦ κράτους, διατελεῖ ὑπὸ τὴν ἄμεσον καὶ ἰδιαιτέραν προστασίαν αὐτοῦ

(α) Boehmer J. E. P. L. III tit. 40 § 43. tit. 49. § 10.]11.

Σημ. 1 τοῦ ἐκδ. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καθολικοῖς συγγραφεῦσιν ἡ ἱεροσυλία (sacrilegium) δὲν διακρίνεται ὡς κλοπὴ, ἀλλ' ὡς ἀδίκημα κατὰ τῆς θρησκείας ἢ προσβολὴ τῆς θείας μεγαλειότητος· Cremani elem. l. c. — Τὴν σήμερον θεωρεῖται ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς κλοπῆς, καὶ παρατηρεῖται ἐν μέρει μὲν ἡ ἰδιαιτέρα προστασία, τὴν ὁποίαν χορηγεῖ τὸ κράτος εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἡ εἰς καθένα ἐνυπάρχουσα με-

γαλητέρα συστολὴ εἰς τὸ νὰ ἐπιθέσῃ χεῖρα εἰς ἀντικείμενον κατὰ τὴν γενικὴν δόξαν ἀδιατάρακτον, τὰ ὁποῖα εἶναι καθιερωμένα εἰς λατρείαν τοῦ Θεοῦ, ἐν μέρει δὲ τὸ σέβας εἰς τοὺς καθιερωμένους εἰς λατρείαν τοῦ Θεοῦ τόπους. Ὅρα περὶ τῶν λόγων τῆς μ' ὅλον τοῦτο αὐστηροτέρας τιμωρίας τῆς ἱεροσυλίας εἰς τὰς αἰτιολογίας τοῦ Νορβεγικοῦ ποινικοῦ νόμου. σελ. 283.

Σημ. 2. τοῦ ἐκδ. Ἐπὶ κλοπῆς ἀπὸ ναοὺς μὴ ἀνήκοντας εἰς χριστιανικὰς θρησκείας, ἐφαρμόζεται ἡ ποινὴ τῆς ἱεροσυλίας; Ὄχι, κατὰ τὸν **Martin Lehrb.** § 157. nr. 7.

Σημ. 3 τοῦ ἐκδ. Εἰς τὰς νεωτέρας νομοθεσίας εἰσήχθησαν εὔστοχοί τινες βαθμολογίαι τῆς ἱεροσυλίας. Ὁ αὐστριακὸς νόμος ἄρθ. 155 ἀναγνωρίζει τὴν κλοπὴν ὡς ἀδίκημα τιμωρούμενον μὲ δεινὴν κάθειρξιν 6 μηνῶν μέχρις 1 ἔτους καὶ ἐπὶ μεγάλων ποσῶν ὑπὲρ τὰ 300 φιορίνια ἢ ὑπὸ ἄλλας ἐπιβαρυντικὰς αἰτίας, 5—10 ἐτῶν, εἰς τὸ ἄρθρ. 159, λαμβάνει ὑπ' ὄψιν τὸ ποσὸν, ἐὰν ἡ κλοπὴ ἔγεινεν εἰς πρᾶγμα ἀμέσως ἀφιερωμένον εἰς λατρείαν τοῦ Θεοῦ, εἰς τρόπον ὑβριστικὸν τῆς τελέσεως τῆς χριστιανικῆς ἱερουργίας. Ὁ πρωσσικὸς νόμος § 1156 ἐπιβαρύνει τὴν ποινὴν τῆς ἁπλῆς κλοπῆς, ἐὰν πραχθῇ εἰς τόπον ἀφιερωμένον εἰς λατρείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ § 1177. ἐπιβαρύνει τὴν ποινὴν τῆς βιαίας κλοπῆς ἐὰν γείνῃ διὰ ῥήξεως ἢ ἀναβάσεως εἰς ἐκκλησίαν (διάταγμα εἰς **Mannkopf.** σελ. 441). Ὁ βαυαρικὸς νόμος τοῦ 1816. ἄρθ. 2, θεωρεῖ ὡς ἐπιβαρυντικὸν λόγον, ἐὰν ὑφαιρεθῇ πρᾶγμα ἀφιερωμένον εἰς λατρείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἄρθ. 6 τιμωρεῖ ὡς διακεκριμένην κλοπὴν (4—8 ἐτῶν), ἐὰν κλαπῇ πρᾶγμα ἀφιερωμένον εἰς λατρείαν τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τόπον ἀφιερωμένον εἰς λατρείαν τοῦ Θεοῦ· περὶ τούτου. **Seuffert. Blätter** III. σελ. 313. Ὁμοίως καὶ ὁ σαξωνικὸς νόμος ἄρθ.

227. ἐπιβάλλει (εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην περίπτωσιν, ἐπὶ κλοπῆς δηλ. πράγματος ὡρισμένου εἰς ἐκκλησιαστικὴν χρῆσιν ἐπὶ τῆς ἐκτελέσεως τῆς θείας λειτουργίας) ἁπλῆν εἱρκτὴν 1 ἔτους μέχρις 6 ἐτῶν βαρείας εἱρκτῆς· ἐὰν δὲ κλαπῶσιν ἄλλα πράγματα ἀπὸ τοιαῦτα κτίρια, αὐξάνεται ἡ ποινὴ τῆς ἁπλῆς κλοπῆς κατὰ τὸ ἥμισυ. Krug. Studien II. σελ. 99. Καὶ ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος ἄρθ. 323. 328. διακρινει κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ εἰς μὲν τὴν πρώτην περίπτωσιν ἐπιβάλλει εἱρκτὴν (μέχρις 6 ἐτῶν) τὴν δὲ δευτέραν παραδέχεται ὡς ἐπιβαρυντικὴν αἰτίαν.

§ 345.

Ποινὴ 1ον Ἡ ὑφαίρεσις τοῦ Ἡλίου (Monstranzτοῦ περιέχοντος τὸ Ἅγιον ἄζυμον (hostie) τιμωρεῖται, *μὲ θάνατον διὰ πυρός*. 2ον Ἐπικίνδυνος ἱεροσυλία διὰ *ῥήξεως* ἢ *ἀναβάσεως* (α) γενομένη εἰς *ἱερὸν* (β) τόπον, τιμωρεῖται, χωρὶς παρατήρησιν τῆς ἀξίας τοῦ ὑφαιρεθέντος πράγματος (γ), ἀπολύτως μὲ θάνατον, ἀφίνεται δὲ εἰς τὸν δικαστὴν ἡ ἐκλογὴ τοῦ τρόπου τῆς θανατώσεως (δ).

P. G. O art. 172. 173. 174.

(α) "Οχι μὲ ὅπλα, διότι ἡ Καρολίνα δὲν ἔχει περὶ τούτου τίποτε, καὶ τοῦτο ἔχει τὸν λόγον του, διότι θεωρεῖ κυρίως τὴν διὰ ῥήξεως ἢ ἀναβάσεως προσβολὴν τῆς ἐσωτερικῆς ἱερότητος τοῦ καθιερωμένου τόπου. cf. Robert. l. c. Grolman. C. R. W. § 306 Anm. 1. περιορίζει τοῦτο εἰς τὴν ῥῆξιν."

(β) Εἰς Ἐκκλησίαν ἢ ἱερὸν οἶκον. Ὁ λόγος τῆς ἐξαιρέσεως τῶν locus profanus ὑπάρχει εἰς τὴν σημ. ά.

(γ) cf. Koch inst. j. cr. § 228 Anm.

(δ) «Οἱ κλέπται οὗτοι τιμωροῦνται μὲ θάνατον κατὰ τὰς παραστάσεις τῆς πράξεως καὶ τὴν κρίσιν τῶν νομομαθῶν. ἄρθρ. 172». Κατ' ἄλλους (Z. E. Maister jun. l. c. § 219. Martin Lehrb. § 159) αἱ λέξεις αὗται συγχωροῦσι, καὶ λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν τὸ ἀξιόποινον in concreto. Ἐναντίον τῆς παραβολῆς μὲ τὸ ἄρθρον 158. τῆς Bambergesis, καὶ τῆς ῥητῆς δη-

λώσεως τοῦ Καρόλου, ὅτι ἡ Ἱεροσυλία εἶναι βαρύτερον ἀδίκημα παρὰ τὴν κλοπήν.

Σημ. τοῦ ἐκδ. θανατικὴ ποινὴ δὲν ἐφαρμόζεται πλέον ποτὲ ἐπὶ Ἱεροσυλίας· Quistorp § 487 Tittmann. II. σελ. 403. Bauer. Lehrb. § 256.

§. 346.

γ'ον) Ἐπὶ τῆς ἁπλῆς Ἱεροσυλίας 1ον *σκευῶν* προσδιωρισμένων εἰς φύλαξιν *ἄλλων ἱερῶν πραγμάτων* (α), ἢ 2ον *χρυσῶν ἢ ἀργυρῶν* σκευῶν, τῶν ὁποίων ἡ ἀξία ἀποτελεῖ μεγάλην κλοπὴν, ἐφαρμόζονται αἱ αὐταὶ ἀρχαὶ (β). δ'ον *ἁπλῆ* ὑφαίρεσις ἀνιέρων ἢ καὶ ἱερῶν πραγμάτων, τῶν ὁποίων ἡ ἀξία ἀποτελεῖ *μικρὰν κλοπὴν*, πρέπει νὰ τιμωρῆται μὲ τὰς αὐτὰς ποινὰς ὡς καὶ ἡ κοσμικὴ κλοπὴ, ἀλλ' ὅμως ἐπηυξημένην (γ). Τὸ αὐτὸ ἐφαρμόζεται καὶ ἐπὶ κλοπῆς τοῦ ταμείου τῶν πτωχῶν.

(α) Ἡ C. C. C. 172. ἀντιτίθησιν εἰς τὴν ὑφαίρεσιν τοῦ ἁγίου ἀζύμου τὴν κλοπὴν ἄλλων ἱερῶν π ρ α γ μ ά τ ω ν κ α ὶ τὴν κλοπὴν δισκοποτήρων καὶ τοῦ δίσκου αὐτῶν. Ἡ Bam. art. 198. σαφηνίζει τοῦτο καλῶς, λέγουσα «Ὁ»μοίως ἐάν τις κλέψῃ τὸν ἅγιον ἥλιον, ἢ ἄ λ λ ο τι ἱερὸν πρᾶγμα».

(β) Περὶ τῆς ὡς πρὸς τὰ λεγόμενα «Tapfere geweihte Stück.» γνώμης τοῦ Heisler (in Schott's Jurist. Wochenbl. I. Jahrg. σελ. 134) παραβ. Koch l. c. §. 29. Anm.

(γ) ἄρθ. 174. «Πρέπει δὲ εἰς τοιαύτας ἱεροσυλίας νὰ δεικνύηται ὀ λ ι γ ω τέ»ρ α ἐ π ι ε ί κ ε ι α, παρ' εἰς τὰς κοσμικὰς κλοπάς. Αἱ λέξεις τῆς »Bambergensis ἄρθ. 200· »πρέπει δὲ πρὸς τούτοις ἡ ποινὴ αὕτη »νὰ ἐκτελῆται ὁπωσοῦν σοβαρώτερα,» εἶναι τὸ καλήτερον ὑπόμνημα, δι' οὗ ἀνασκευάζεται ἡ πάλαι ποτὲ γνώμη μου.

(δ) P. G.O. art. 173. παραλείπει σιωπηλῶς τὸν εἰς τὸ ἄρθ. 201. τῆς Bamb. διὰ πυρὸς θάνατον.

§ 347.

Ἂν καὶ αἱ κατὰ τῆς Ἱεροσυλίας βαρεῖαι ποιναὶ στηρίζωνται ἐπὶ πραγματικῶν προϋποθέσεων, τὰς ὁποίας ἡ διαμαρτυρομένη ἐκκλησία δὲν παραδέχεται, μ᾽ ὅλον τοῦτο, ἐπειδὴ οὔτε ἡ θρησκευτικὴ οὔτε πᾶσα ἄλλη ἁπλῶς προσωπικὴ πεποίθησις τοῦ δικαστοῦ δὲν ἰσχύει κατέναντι ὑπαρχόντων νόμων, δὲν ἠμπορεῖ τις ν᾽ ἀρνηθῇ ὅτι αἱ διατάξεις ἐκεῖναι ἐξακολουθοῦσι νὰ ἔχωσι κῦρος καὶ ὡς πρὸς τὰ δικαστήρια τῶν διαμαρτυρομένων, τοὐλάχιστον κατὰ θεωρίαν (α). Ἡ πρόοδος τῶν φώτων καὶ ἡ ἐξημέρωσις τῶν ἠθῶν ἔθεσαν ἐν τούτοις πρὸ πολλοῦ εἰς ἀχρηστίαν ὄχι μόνον τὸν διὰ πυρὸς θάνατον, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπόλυτον ἐφαρμογὴν τῆς θανατικῆς ποινῆς (β).

(α) Ὁ συγγραφεὺς ἦτο εἰς τὰς προλαβούσας ἐκδόσεις ἐναντίας γνώμης, καὶ ὁ Böhmer ad art. 172 § 1, in f.

(β) Παραβ. Meister pr. j. cr. § 220 — Ἐάν μ᾽ ὅλον τοῦτο τὸ πνεῦμα, ἀπὸ τὸ ὁποῖον παρήχθη ὁ τελευταῖος περὶ ἱεροσυλίας γαλλικὸς νόμος, ὁ ὁποῖος ἄλλως περιλαμβάνει πολλὰ ἄλλα παρὰ τὴν ἱεροσυλίαν (ὅρα Histoire abrégée du sacrilège chez les différens peuples, et particulièrement en France, par L. F. Loiret. II. Part. à Paris 1824, 25. 8), Ἐὰν τὸ πνεῦμα τοῦτο, πρὸς τὸ ὁποῖον ὑπάρχει πολλὴ τάσις, ἤθελεν ἐπικρατήσει καὶ εἰς τὴν Γερμανίαν, ταχέως ἤθελεν ἐπανέλθει εἰς χρῆσιν ἡ Καρολίνα καὶ ὡς πρὸς τοῦτο τὸ ἀντικείμενον. — Ὁ Ἰούλιος ὅμως τοῦ 1830. ἀπέκλεισεν διὰ παντὸς πᾶσαν τοιαύτην τάσιν

Σημ. τοῦ ἐκδ. Ὁ Tittmann im Hanb. II. σελ 403 ἀποδεικνύει εἰς ὁποίαν ἀμηχανίαν περιπίπτει τις, ὅταν σκέπτηται περὶ τοῦ ζητήματος, ἐὰν ἡ θρησκεία τοῦ δικαστοῦ ἢ τοῦ κλέπτου ἔχῃ ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ποινῆς, π. χ. ἐν περιπτώσει καθ᾽ ἣν ἰουδαῖός τις ἤθελε κλέψει τὸν ἅγιον ἥλιον, ἢ καθολικός τις ἤθελεν ὑφαιρέσει ἀπὸ ἐκκλησίαν δια-

μαρτυρομένων τὴν ἀζυμοθήκην. Τὸ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ διαμαρτυρομένου σέβας τοῦ καθολικοῦ πρέπει νὰ ἦναι τόσον μέγα, ὅσον αὐτὸς ἀπαιτεῖ ἀπὸ τὸν διαμαρτυρόμενον νὰ σέβηται τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν. Εἰς τρόπον ὥστε ἐνταῦθα γίνεται κλοπὴ ἀδιαταράκτου πράγματος, ἀλλ' ὡς πρὸς τὸν καθολικὸν ὑπάρχει καὶ ἐλαφρυντικὴ αἰτία, διότι παρέβη τὰ ἰδιαίτερα καὶ γνωστὰ εἰς αὐτὸν χρέη του. Rosshirt. Gesch. II. σελ. 324.

§ 348.

Πολλὰ ἄλλα εἰς τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον ἰδίως κατονομαζόμενα ἢ διακρινόμενα εἴδη κλεπτῶν, οἷον οἱ directarii (α) effractores (β), saccularii (γ) expilatores (δ), fures balnearii (ε), abigei (ζ), sepulcrorum violatores (η), καθὼς καὶ ἡ διάκρισις μεταξὺ f. nocturnum καὶ diurnum δὲν ἔχουσιν οὐδεμίαν πρακτικὴν ἀξίαν, καὶ μόνον χρησιμεύουσιν ἀκόμη ὡς ἀντικείμενα ἀρκετὰ ἀνωφελῶν φιλολογικῶν καὶ ἀρχαιολογικῶν διασαφήσεων. Ἡ παράνομος κυνηγεσία, λεγομένη ἀνοικείως θηριοκλοπεία Wilddiebstahl. (θ). ἐξαιρουμένης τῆς ἀσυγχωρήτου ἁλιεύσεως εἰς ῥέοντα ὕδατα (ι), ὑπάγεται ἁπλῶς εἰς τὸ ἰδιαίτερον δίκαιον πάσης ἐπικρατείας (κ).

(α) cf. Püttmann advers. jur. L. III. c. 6. Feuerbach· τί ἐστὶ directarius; in dessen Civil. Vers. Thl. 1. (Giessen 1803), nr. V. — Ἐκ τοῦ ἐναντίου Dabelow über den so genannten Directariat der Römer etc. Halle 1804. J. R. Grosse der Begriff des Directariats. Gött. 1804. — Schulze über Directarien, in den gemeinnutzigen Beiträgen zü den Dresdner Anzeigen 1810. St. 35. ὅρα Pernice de furum genere quod vulgo directariorum nomine circumfertur. Gött. 1821. C. Diek. histor. Versuche über das Criminalrecht. der Römer nr. II.

(β) L. 1. D. de fur. baln. L. 1. § 2. L. 2. D. de effr.

(γ) L. 7. D. de extraord. crim. L. 1. § 2. D. de effr. Cujacius X. obs. 27.

(δ) L. 1. § 1. D. de effr. et expil.

(ε) Dig. XLVII. 17. J. C. Wildvogel Diss. de balneis et balneatoribus. Jen.1703.

(ζ) D. XLVII. 14. C. IX. 37. Mos. et. Rom. LL. Coll. Tit. II. cf. Chr Thomasius Diss. de abigeatu et. 3. Hal. 1739. G. L. Böhmer Diss de abig. et furto equorum Gött. 1742. (in El. jur. civ. Tom. III. Ex. 21.)

(η) ἰδίως καὶ ἡ cadaverum spoliatio. L. 3. § 7. L. II. D. de sepulcro viol.

(θ) L. 1. D. de fur. baln. L. 2. D. de effor. P. G. O. art. 167. 171.

(ι) P. G. O. art. 169.

(κ) Jo. Petr. de Ludewig Diss. de ferarum furto. Hal. 1730. — E. Gottfried Chr. Klügel. Diss. de furto ferarum ejusque poena praesertim in terris Saxonicis. Viteb. 1782. — Kleinschrod Abhandlung vom Vilddiebstahle, dessen Geschichte, Strafe und Gerichtsstande. Erlangen 1790. Desselben Noch. etwas über des Verbrechen des Wilddiebstahls.In den Abhandlug aus dem pninl.R. und peinl. Process. Thl. II.nr. 12.— Feuerbach. Themis oder Beiträge zur Gesetzgebung (Lands hut 1812) nr. III. Vollgraff verm. Abhandl. aus dem gebiete des Crim. und Straatsrechts. Marb. 1822. nr. 1.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Περὶ νυκτερινῆς κλοπῆς ἄριστα Canneman de furto nocturno. Gron. 1825. Καὶ εἰς τοὺς νέους νόμους ἡ πρᾶξις τῆς κλοπῆς ἐν καιρῷ νυκτὸς θεωρεῖται ὡς ἐπιβαρυντικὴ τῆς ποινῆς αἰτία. Αὐστρ. νόμ. ἄρθρ. 160. πρωσσικὸς § 1166. βαυαρικὸς ἄρθ. 221. Ἐὰν ὁ κλέπτης παρεισέδυσεν εἰς οἰκίαν μὲ προαίρεσιν τοῦ νὰ κλέψῃ καὶ ἔκλεψε τῷ ὄντι ἐν καιρῷ νυκτὸς (κατὰ τὸν νόμον τοῦ 1816) θεωρεῖται τοῦτο ὡς ἐπιβαρυντικὴ αἰτία. Σαξωνικὸς νόμος ἄρθ. 230. βυρτεμβεργικὸς νόμος ἄρθ. 223. Περὶ τῆς σημασίας τῆς *νυκτὸς* ὑπάρχει μεγάλη φιλονεικία. Krug Studien II. σελ. 103—107. Πρέπει νὰ ἦναι τοιαύτη ὥρα, καθ᾽ ἣν οἱ κάτοικοι τῆς οἰκίας εἰς τὸν προκείμενον τόπον ὑπάρχουν συνήθως παραδεδομένοι εἰς τὴν νυκτερινὴν ἡσυχίαν. ὅρα Watzdorf.Jahrbücher für sächs Strafrecht 1.Heft. σελ. 121.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Τὸ Directariat. Τῶν ῥωμαίων, περὶ οὗ πολλὰ ἐῤῥέθησαν, ἦτο μόνον ἰδιαιτέρα καὶ ἐπικίνδυνος ἀπόπει-

ρα κλοπῆς· ὅρα ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω σημειωθέντων συγγραμμάτων, Ziegler, observat. jur. crim. 1. p. 34. Zachariä vom Versuche 1. σελ. 153. Luden vom Versuche σελ. 195.

Σημ. 3 *τοῦ ἐκδ.* Κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ θεωρηθῇ ὡς εἶδος τῆς κλοπῆς ἡ θηριοκλοπία (ἡ παράνομος κυνηγεσία), ὅταν πράττηται ἁπλῶς ἐπὶ ἀγρίων ζώων εὑρισκομένων εἰς τὴν φυσικὴν αὐτῶν ἐλευθερίαν. Ἡ ἁπλῆ παραβίασις τοῦ δικαιώματος τοῦ κυνηγίου δὲν εἶναι κλοπή. Πολὺ ὀλιγώτερον δύναταί τις νὰ τὴν ὀνομάσῃ καὶ βαρυτέραν παρὰ τὴν ἁπλῆν κλοπήν. Wächter Lehrb. II. σελ. 352. Heffter Lehrb. σελ. 545. καὶ Rüdt. vom dem Jagdrechte u. dem Wilddiebstahl. München 1835. Ἀλλ᾽ ἡ νομοθεσία ἔχει λόγους νὰ διακρίνῃ τὴν πρᾶξιν ταύτην, καὶ ἐὰν θέλωμεν νὰ ἤμεθα δίκαιοι καὶ νὰ μὴ ἀκολουθῶμεν ἁπλῶς τὴν ἐκπτοητικὴν θεωρίαν, πρέπει νὰ διακρίνωμεν, 1ον τὸ περὶ τὴν κυνηγεσίαν ἀδίκημα, ὅταν τις εἰς ξένον πρὸς κυνηγεσίαν περικεκλεισμένον τόπον φονεύῃ ἄγρια ζῶα, ἀλλὰ χωρὶς σκοπὸν ἰδιοποιήσεως(ἡ περίπτωσις αὕτη πρέπει νὰ ἐξομοιῶται μὲ πρᾶξιν ἀμέμπτου διαγωγῆς ἀνθρώπου,ὅστις κατὰ πρώτην φορὰν πυροβολεῖ ἐναντίον ἀγρίων ζώων ὑπὸ περιστατικὰ ὅλως ἀκίνδυνα). 2ον τὴν κλοπὴν ἀγρίων ζώων,ὅταν ἡ προαίρεσις τῆς ἰδιοποιήσεως τοῦ ζώου ἦναι ἡ βάσις. 3ον τὴν κατὰ συνήθειαν ζωοκλοπήν. 4ον τὴν ζωοκλοπὴν μὲ ἐπιβαρυντικὰ περιστατικά. Ὁ αὐστριακὸς νόμος ἄρθρ. 154 ὑπάγει τὴν κλοπὴν (ἄνευ παρατηρήσεως τοῦ ποσοῦ) εἰς κακουργήματα, ἐὰν πραχθῇ εἰς ζῶα εἰς ἀποκεκλεισμένα δάση, ἢ μὲ ἰδιαιτέραν θρασύτητα, ἢ ἀπό τινα κατὰ συνήθειαν ζωοκλέπτην. Ὁ πρωσσικὸς νόμος διακρίνει (§ 315—19) παραβάσεις περὶ τὴν κυνηγεσίαν(Mannkopf. σελ. 201.), ζωκλοπὴν(§ 1145), καὶ διὰ βίας ζωοκλοπὴν (Διάταγμα τοῦ 1832 εἰς Mann-

kopf. σελ. 434). Ὁ βαυαρικὸς νόμος ἄρθ. 218. παραπέμπει εἰς τὰ ἰδιαίτερα διατάγματα (τὰ ὁποῖα ἦσαν πολὺ αὐστηρά). Νόμος τις ἀπὸ 25 Ὀκτωβρίου 1813 διακρίνει ζωοκλοπὰς ὡς ἀστυνομικὰς παραβάσεις, πλημμελήματα καὶ ἀδικήματα· (ὅρα Spies Sammlung aller Ergänzungen zum baierischen Strafgesetzbuch zu ärt. 218). Κατὰ τὸ 1837 ὑπεβλήθη εἰς τὰς βουλὰς νέον πολὺ ἠπιώτερον νομοσχέδιον, ἀλλὰ δὲν ἐξεδόθη ὡς νόμος. Ὁ Σαξωνικὸς νόμος ἄρθ. 275—281 δὲν ὁμιλεῖ περὶ ζωοκλοπῆς εἰς τὸ περὶ κλοπῆς κεφάλαιον ἀλλ' εἰς τὸ XV περὶ ἄλλων βλαβῶν ξένης ἰδιοκτησίας, καὶ διακρίνει τὰ καθ' ἕκαστα εἴδη αὐτῆς. Καὶ ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος δὲν ὁμιλεῖ περὶ τούτου εἰς τὰ περὶ κλοπῆς ἀλλ' εἰς τὰ ἄρθ. 394—98 εἰς ἰδιαίτερον κεφάλαιον περὶ ζωοκλοπῆς καὶ ἀξιοποίνου προσβολῆς τοῦ περὶ τὴν κυνηγεσίαν δικαιώματος.

ΥΠΟΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ.

Νομικῶς διακεκριμένη, μὴ ἐπιτεταμένη κλοπή.

§ 349.

Οἱ νόμοι ἐξαιροῦσι τῶν συνήθων κανόνων περὶ τιμωρήσεως τῆς κλοπῆς, 1ον τὴν ὑπὸ *συγκληρονόμου* γενομένην ὑφαίρεσιν πραγμάτων τῆς κληρονομίας, ἡ ὁποία πρᾶξις ἔχει ἀποτελέσματα μόνον κατὰ τὸ ἰδιωτικὸν δίκαιον. (α)

(α) L. 3. C. fam. herciscundae. «Expilatae hereditatis crimen frustra coheredi intenditur, cum judicio familiae erciscundae indemnitati ejus prospiciatur». — Ὁ Mathaeus, de crim. L. XLVII. tit. 12. c. 1. nr. 4. ζητεῖ, ἂν καὶ μὴ ὀρθῶς, νὰ εὕρῃ τὸν λόγον τῆς διατάξεως ταύτης εἰς τὴν ὑπάρχουσαν μεταξὺ συγκληρονόμων κοινωνίαν· ἀλλὰ καὶ κοινοῦ πράγματος δύναται νὰ γείνῃ ὑφαίρεσις. L. 45. D. de furtis.

Σημ 1 *τοῦ ἐκδ*. Πρέπει νὰ διακρίνῃ τις ἐνταῦθα 1ον τὴν ὑφαίρεσιν πραγμάτων, ἀνηκόντων εἰς κληρονομίαν τὴν ὁποίαν δὲν ἀπεδέχθη ἀκόμη ὁ κληρονόμος. Τὰ περὶ ταύτης συνέχονται μὲ τὴν usucapio pro herede. Wächter II. σελ. 331. Unterholzner über Verjährung I σελ 217. Heffter Lehrb. σελ. 427. Εἰς ταύτην συνάγεται τὸ μετὰ ταῦτα μορφωθὲν crimen expilatae hereditatis. L. 1. D. expil. hered. 2ον τὴν ὑφαίρεσιν, δι' ἧς μετὰ τὴν ἀποδοχὴν τῆς κληρονομίας ἰδιοποιεῖται ὁ συγκληρονόμος πρᾶγμά τι ἀνῆκον εἰς τὴν κληρονομίαν, (L. 3. C fam. hercisc), καὶ ἡ ὁποία εἶχεν ἀποτελέσματα μόνα κατὰ τὸ πολιτικὸν δίκαιον. 3ον τὴν ὑπὸ τοῦ ἐπιζήσαντος συζύγου γενομένην ὑπεξαίρεσιν τοιούτων πραγμάτων, ἡ ὁποία ὁμοίως ἐθεωρεῖτο μόνον κατὰ τὸ πολιτικὸν δίκαιον νόμ. 4. Κωδ. de crim. expil. haeredit καὶ ἡ λέξις expilatio σημαίνει, ὅτι δὲν εἶχον κατὰ νοῦν κυρίως furtum, Rosshirt Gesch. II. σελ. 284.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ*. Ἐπειδὴ παρ' ἡμῖν πᾶσα κλοπὴ εἶναι τιμωρητέα, αἱ δὲ ῥωμαϊκαὶ διατάξεις συνέχονται μὲ τὰς περὶ furtum γνώμας τῶν ῥωμαίων, διατείνονταί τινες ὅτι εἰς τὰς ἀνωτέρω ἐκτεθείσας περιστάσεις πρέπει νὰ καταγινώσκηται ποινὴ παρ' ἡμῖν. Klien v. Diebstahl. σελ. 391. Rosshirt σελ. 375. Tittmann Handbuch. II. σελ. 389.

Σημ. 3. *τοῦ ἐκδ*. Ὁ Heffter σελ. 427. λέγει ὅτι εἰς τὴν ἀνωτέρω περίπτωσιν τῆς ἀπὸ συγκληρονόμου μετὰ τὴν ἀποδοχὴν τῆς κληρονομίας γενομένης κλοπῆς, πρέπει νὰ ἐφαρμόζηται ἡ διάταξις τοῦ ἄρθ. 165. τῆς Καρολίνας.

Σημ. 4 *τοῦ ἐκδ*. Ὁ Πρωσσικὸς νόμος § 1127—29 ἀποφαίνεται κλοπήν, ἐὰν ὁ κληρονόμος ὑφαιρέσῃ πρᾶγμα ὡρισμένον πρὸς κληροδοσίαν, καὶ τιμωρεῖ μὲ χρηματικὴν ποινὴν τὴν

παρὰ κληρονόμου γενομένην ἀφαίρεσιν πραγμάτων ἐξ ἀδιαιρέτου κληρονομίας. Ὁ βαυαρικὸς νόμος ἄρθ. 213 κηρύττει κλέπτην τὸν κληρονόμον ὅστις ἀφαιρεῖ τι ἐκ τῆς ἀδιαιρέτου κληρονομίας πρὸς ζημίαν τῶν συγκληρονόμων ἢ τῶν κληροδόχων.

§ 350.

Ἡ αὐτὴ ἐξαίρεσις ὑπάρχει 2) ὡς πρὸς τὴν *μεταξὺ συγγενῶν κλοπὴν* (f. domesticum proprium), ἥτις πράττεται ἀπὸ σύζυγον πρὸς σύζυγον ἢ μεταξὺ στενῶν συγγενῶν. Τοιοῦτοι συγγενεῖς ἐννοοῦνται μόνον οἱ ἐξ αἵματος, καὶ μάλιστα ἐκεῖνοι οἵτινες εἶναι οἱ πλησιέστεροι κληρονόμοι τοῦ ἀπολέσαντος τὸ πρᾶγμα (α). Εἰς τὴν μεταξὺ συγγενῶν κλοπὴν ἀντιτάσσεται ἡ *οἰκιακὴ κλοπὴ* (f. domesticum improprium), ἡ ὁποία πράττεται ἀπὸ ἁπλῶς συνδιαιτωμένους εἰς τὴν αὐτὴν οἰκογένειαν πρὸς πρόσωπα τῆς οἰκογενείας, ἰδίως ἀπὸ τοὺς ὑπηρέτας πρὸς τοὺς κυρίους αὐτῶν (β).

(α) P. G. O. art. 165. «ἐὰν τις ἀπὸ ἐλαφρότητα ἢ ἀφροσύνην ἐπάρῃ τι ἀπὸ »πράγματα, τῶν ὁποίων ἄλλως εἶναι εἷς ἐκ τῶν πλησιεστέρων »κληρονόμων, ἢ ἐὰν τοιοῦτόν τι συμβῇ μεταξὺ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς, »τὸ δὲ ἕτερον τῶν μερῶν ἐνάξῃ τὸ ἄλλο διὰ τοῦτο, ὀφείλουν οἱ δικα»σταὶ ἀφοῦ ἐξακριβώσωσιν ὅλα τὰ περιστατικὰ νὰ συμβουλευθῶσι τοὺς νο»μομαθεῖς, καὶ νὰ πληροφορηθῶσι 1) τί ὁρίζει εἰς τοιαύτας περιστάσεις τὸ »κοινὸν δίκαιον καὶ μὲ τοῦτο νὰ συμμορφωθῶσι, 2) ἐξ ἐπαγ»γέλματος ὅμως δὲν πρέπει ἡ ἀρχὴ ἢ ὁ δικαστὴς εἰς ταύτας τὰς περι»στάσεις οὔτε νὰ ἐγκαλέσῃ οὔτε νὰ τιμωρήσῃ.» Εἰς τὸ ἄρθρον τοῦτο εὑρίσκουσί τινες τὸ crimen expilatae haereditatis, ὡς ὁ Clasen ad L. art. — Ἄλλοι, ὡς ὁ Böhmer ad Carpzov Q. 82. obs. 2, καὶ ach. art. § 2, τὸ ἀνάγουσιν εἰς τὴν κλοπὴν λαχούσης (ἐπαχθείσης) ἢ ἐλπιζομένης κληρονομίας. — Ὁ Blumblacher ad. h. a. p. 385. Kress ad. h. art. § 2. καὶ Kleinschrod vom Diebstahl, Betr. V. § 3 Ἐννοοῦσι κλοπὴν μεταξὺ κληρονόμων, πρὶν ἔτι διανεμηθῇ ἡ κληρονομία.

(β) L. 89. D. de furtis. L. 11. § *1.* D. de poenis. Ἰδιαίτεροι νόμοι θεωροῦσι τὴν οἰκιακὴν ταύτην κλοπὴν ἐν μέρει ὡς ἐπιτεταμένην cf. ge. Henr. Ayrer Diss de furti domestici poena in terris Brunsuicensibus. Gött. 1788. C. Aug. Günther Diss. de furto domestico Lips. 1785. Quistorp ob. und in wie ferne die Anverwandtschaft die Strafe eines Verbrechens mildere? Indessen Beiträgen u. Ausg. nr. 31.

Σημ. 1 τοῦ ἐκδ. Ἐκ τῶν ῥωμαϊκῶν κειμένων δὲν δύναται νὰ ἐξαχθῇ ὅτι καὶ ἡ ὑπὸ ὑπηρετῶν γενομένη κλοπὴ πραγμάτων τοῦ κυρίου αὐτῶν δὲν τιμωρεῖται, καθότι οἱ περὶ τούτου ῥωμαϊκοὶ κανόνες ἀναφέρονται εἰς τὴν σχέσιν τὴν μεταξὺ δούλου καὶ κυρίου, ἥτις δὲν ὑπάρχει πλέον παρ' ἡμῖν. Ἑπομένως αἱ τοιαῦται κλοπαὶ πρέπει νὰ τιμωρῶνται ὡς καὶ αἱ ἄλλαι, ἐὰν ἐγχώριός τις νόμος δὲν ὁρίζῃ ἄλλο τι. Heffter Lehrb. σελ. 424—26. —χωρὶς λόγον θέλει ὁ Tittmann Handb. II. σελ. 427. νὰ τιμωρῆται αὐστηρότερα ἡ οἰκιακὴ κλοπή.

Σημ. 2 τοῦ ἐκδ. Ἡ πεῖρα διδάσκει, ὅτι ἡ ἀπειλὴ αὐστηροτέρας ποινῆς κατὰ τῆς οἰκιακῆς κλοπῆς φέρει τὸ ἐναντίον ἀποτέλεσμα, ἀφ' ὅ,τι προτίθεται δι' αὐτῆς. Διὰ τοῦτο καὶ εἰς τὴν Βαυαρίαν, ὅπου ὁ ποινικὸς νόμος ἄρθ. 24 ἐτιμώρει μὲ 1—3 ἐτῶν εἱρκτὴν πᾶσαν οἰκιακὴν κλοπὴν (χωρὶς παρατήρησιν τοῦ ποσοῦ, ἄρα καὶ ἑνὸς Γρόσου), ἐκρίθη ἀναγκαῖον νὰ μεταβληθῇ κατὰ τὸ 1816. Εἰς τὸν νόμον τοῦ 1816, ἄρθ. 2 ἐχαρακτηρίσθη ὡς ἐπιβαρυντικὸν περιστατικόν. Ὁ αὐστριακὸς νόμος, ἄρθ. 156. τιμωρεῖ τὴν οἰκιακὴν κλοπὴν, μὲ βαρυτέραν ποινὴν (6 μηνῶν μέχρις 1 ἔτους) μόνον ἐὰν συμποσῶται εἰς πλέον τῶν 5 φιορινίων. Ὁ πρωσσικὸς νόμος § 1137—40 διακρίνει μικρὰς καὶ μεγάλας οἰκιακὰς κλοπάς. Αἱ πρῶται καταδιώκονται μόνον ἐπὶ αἰτήσει τοῦ οἰκογενειάρχου· ἐπὶ τῶν δευτέρων ἐπιβαρύνεται ἡ ποινὴ ἀπὸ 6 ἑβδομάδων μέχρι 3 ἐτῶν. (περὶ τῆς ἐννοίας τῆς οἰκιακῆς

κλοπῆς ὅρα Διάταγμα τοῦ 1796 εἰς Mannkopf. σελ. 412).
Ὁ Γαλλικὸς ποινικὸς νόμος ἄρθ. 386 τιμωρεῖ πᾶσαν οἰκιακὴν κλοπὴν (χωρὶς παρατήρησιν ποσοῦ) μὲ εἱρκτήν. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος ἄρθ. 328 θεωρεῖ τὸ ὅ,τι ὑπηρέτης ὤν τις ἔκλεψεν, ὡς ἐπιβαρυντικὴν αἰτίαν, ἐφαρμόζεται δὲ τοῦτο καὶ ἐπὶ κλοπῆς κατωτέρας τῶν 5 φιορινίων. Ὁμοίως καὶ ὁ μεκλεμβουργικὸς περὶ κλοπῆς νόμος ἄρθ. 12.

§ 351.

Ἡ *Καρολίνα* (α) ὁρίζει 1) ὅτι ἐπὶ *κλοπῆς μεταξὺ συγγενῶν* ὀφείλει ὁ δικαστὴς νὰ μὴ ἐνεργῇ ἐξ ἐπαγγέλματος, καὶ 2) ἐὰν κινηθῇ περὶ τοιαύτης κλοπῆς ἀγωγὴ, ν' ἀποφασίζῃ κατὰ τὸ *κοινὸν δίκαιον*. Τὸ κοινὸν τοῦτο δηλαδὴ τὸ ῥωμαϊκὸν) δίκαιον ὄχι μόνον δὲν θέτει οὐδεμίαν ποινὴν κατὰ τῆς μεταξὺ συγγενῶν κλοπῆς, ἀλλὰ καὶ ἀποκλείει ἀπ' αὐτῆς τὴν ἐπὶ κλοπῇ ἀγωγὴν, παραδέχεται δὲ ἁπλῶς ἀποζημίωσιν (β). Ὅστις μὴ ὢν συγγενὴς λάβῃ μέρος εἰς μεταξὺ συγγενῶν κλοπὴν, δικάζεται κατὰ τοὺς κοινοὺς κανόνας περὶ μετοχῆς εἰς κλοπὴν (γ).

(α) P. G. O. art. 165.

(β) §. 12 J. de obl. q. ex. del. L. 16. L. 17. pr. L. 52. § 4—7. D. de furtis L. 1. 3. pr. L. 17. u. L. 25. D. de act. rer. amotarum. L. 2 C. rerum amotarum. Πολλοὶ νομοδιδάσκαλοι παραδέχονται ἁπλῶς ἠπιωτέρας δημοσίας ποινὰς διὰ προστίμου ἢ βραχείας φυλακίσεως. Carpzov pract. rer. crim. Q. 82. nr. 42. Boehmer ad Carpzov Q. 82. obs. 2. ad art. 165. § 5. Quistotp. a. a. O. σελ. 481. Εἰς κανένα νόμον τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου, τὸ ὁποῖον ὁ Κάρολος ἐνταῦθα ῥητῶς ἐπικυροῖ, δὲν εὑρίσκεται λόγος τις ὑπὲρ τῆς γνώμης ταύτης.

(γ) §. 12. J. I. c. L. 36. § 1. D. de furtis.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Περὶ τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου, τὸ ὁποῖον δὲν ἔδιδε τὴν actio furti, ἐὰν ἐγένετο ἡ κλοπὴ μεταξὺ στενῶν συγγενῶν, Archiv des Criminalr. VI. Thl. σελ. 264.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Ἐπὶ τῆς ἑρμηνείας τοῦ ἄρθ. 165. γίνεται δῆλον, ὅτι κατὰ τὸν Μεσαιῶνα οἱ Ἰταλοὶ νομικοὶ παρέπεμπον εἰς τὸ ῥωμ. δίκαιον· ἀλλ' ὅτι καὶ ἡ Καρολίνα ἔλαβε μᾶλλον ὑπ' ὄψιν τὴν κοινὴν νομικὴν γνώμην ἐκείνου τοῦ καιροῦ, ἡ ὁποία κατὰ τὰς ἰδέας τοῦ γερμανικοῦ δικαίου ἀνεγνώριζεν εἶδός τι κοινωνίας μεταξὺ συγγενῶν καὶ ᾐσθάνετο ὅτι ὑπὲρ συγγενοῦς, ὅστις κλέπτει τὸν στενὸν συγγενῆ του, ὑπάρχει λόγος τῆς συγγνώμης· διὰ τοῦτο καὶ τὸ πνεῦμα τῆς διατάξεως εἶναι 1) ὅτι ἕνεκα κλοπῆς μεταξὺ συγγενῶν δὲν πρέπει νὰ ἐνεργῇ ὁ δικαστὴς ἐξ ἐπαγγέλματος (τὸ ὁποῖον εἶναι φρονίμως διατεταγμένον· ὅρα Mittermaier über den neuesten Zustand des Criminalr. σελ. 182), 2) ὅτι, ἐὰν κινηθῇ ἀγωγὴ καὶ πρέπῃ νὰ ἐπιβληθῇ ποινὴ, πρέπει νὰ ἦναι αὕτη *μετριωτέρα*. Archiv des Criminalr. VI. σελ. 281. Klien σελ. 385. Tittmann. Handb. II. σελ. 387. Wächter Lehrb. II. σελ. 326. Heffter Lehrb. σελ. 424. Rosshirt. Gesch. II. σελ. 314.

Σημ. 3 *τοῦ ἐκδ.* Ὁ αὐστριακὸς νόμος Μερ. II. ἄρθ. 213 τῆς ὑφαιρέσεως μεταξὺ συζύγων, γονέων, τέκνων ἢ ἀδελφῶν, ἐνόσῳ διαιτῶνται εἰς τὴν αὐτὴν κοινὴν οἰκίαν, τιμωρεῖ μὲ ἀστυνομικὰς ποινὰς κατ' αἴτησιν τοῦ οἰκογενειάρχου. Κατὰ τὸν πρωσσικὸν νόμον § 1133. ὑφαιρέσεις μεταξὺ γονέων, τέκνων, συζύγων ἢ μεταξὺ ἀδελφῶν ἢ συγγενῶν, συνδιαιτωμένων εἰς τὴν αὐτὴν κοινὴν οἰκίαν, δὲν πρέπει νὰ τιμωρῶνται ἐξ ἐπαγγέλματος ἐὰν δὲ καταμηνυθῶσι, τιμωροῦνται ὡς κοιναὶ κλοπαὶ (§ 1136). Ὁ *ποινικὸς Κώδηξ* ἄρθ. 380. κηρύττει τὰς ὑφαιρέσεις ταύτας ἐλευθέρας ἀπὸ πάσης ποινῆς Ὁ βαυαρικὸς νόμος ἄρθ. 228 λέγει μόνον,

ὅτι πρέπει νὰ καταδιώκωνται καὶ τιμωρῶνται ἐπὶ καταμηνύσει τοῦ ἀπολέσαντος τὸ ὑφαιρεθὲν, ἢ ἐκείνου ὅστις προΐσταται αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκογενείᾳ. Ὁ σαξωνικὸς νόμος ἄρθ. 237. δὲν συγχωρεῖ ὁμοίως τὴν ἀνάκρισιν εἰμὴ ἐπὶ καταμηνύσει τοῦ ζημιωθέντος, καὶ θέτει ποινὴν μόνον φυλάκισιν μέχρις 8 ἑβδομάδων ἢ εἱρκτὴν μέχρις 1 ἔτους. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος ἄρθ. 339. δὲν διατάσσει ὁμοίως ἐξ ἐπαγγέλματος καταδίωξιν, ἐὰν δὲν ἐπράχθη ἡ κλοπὴ δι' ὅπλων, τιμωρεῖ δέ, γενομένης καταδιώξεως, μὲ φυλάκισιν καὶ ἐὰν ἄλλως ἤθελε καταγνωσθῆ ἡ εἱρκτὴ, τοὐλάχιστον 3 μηνῶν.

§ 352.

Διακρίνεται προσέτι νομικῶς 3ον ἡ *ὑφαίρεσις ἐδωδίμων καρπῶν* ἐπὶ τοῦ ἀγροῦ, καθόσον πράττεται τὴν ἡμέραν οὐχὶ ἐξ αἰσχροκερδείας, ἀλλὰ μόνον πρὸς θεραπείαν τῆς πείνης ἢ τῆς ὀρέξεως, καὶ δὲν ἐπιφέρει εἰς τὸν ἰδιοκτήτην δι' ἀποκομιδῆς αὐτῶν μεγάλην ζημίαν. Καὶ ἡ τοιαύτη ὑφαίρεσις πρέπει νὰ τιμωρῆται μόνον πολιτικῶς (α).

(α) P. G. O. art. 167.

ΥΠΟΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΠΕΜΠΤΗ.

Ὑφαίρεσις διὰ βλάβης προσώπων.

Λῃστεία.

M. Gottl. Pauli Diss. de vera rapinæ indole. Vit. 1777. Leyser Sp. 539.

Püttmann de crimine robbariæ (in Adversar. jur. univers. L. II. cap. 24).

Ebeling D. de gemina rapinæ notione. *S*uer. 1797. Konopack. im neuen Archiv. des Criminalr. V. Bd. nr. VI.

§ 353.

Ἐὰν ἡ προσβολὴ τοῦ ἐπὶ πραγμάτων δικαιώματος ἐκτελῆται διὰ προσβολῆς τῶν προσωπικῶν δικαιωμάτων, γεννᾶται τὸ ἀδίκημα τῆς λῃστείας (α). *Λῃστεία (rapina, depraedatio, grassatio, robbaria) ἐστὶν ὑφαίρεσις διὰ βιαιοπραγίας κατὰ τοῦ προσώπου τοῦ νομέως τοῦ πράγματος, ἀλλὰ χωρὶς βλάβην τῆς ζωῆς αὐτοῦ (β).*

P. G. O. art. 126.

(α) Ἡ λῃστεία προσελήφθη εἰς τὴν περὶ ὑφαιρέσεως διδασκαλίαν, διότι καὶ εἰς αὐτὴν κύριον θεωρεῖται ἀπὸ τοὺς νόμους ἡ ὑφαίρεσις, παρεπόμενα δὲ ἐπιβαρυντικὰ ἡ βία.

(β) Περὶ τῆς ἐννοίας τῆς λῃστείας κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον παράβαλε Matthaeus de crim. L. XVII. t. 2. c. 1. § 1. p. 108. Böhmer ad. art. 126. § 4. A. G. Cramer et. C. Friedrich. M. T. Ciceronis orationum pro Scauro etc. partes ineditae. Kil. 1816. p. 66.

Σημ. 1 τοῦ ἐκδ. Ἡ ἔννοια τῆς rapina κατὰ τοὺς ῥωμαίους ἦτο εὐρυτέρα τῆς κατὰ τοὺς γερμανοὺς ἐννοίας τῆς λῃστείας (Raub.). Imhof. Diss. de furtis p. 108. v. Savigny Zeitschrift für geschichtl. Rechtswissenschaft. V. nr. 3. Heffter. Lehrb. σελ. 428. Εἶναι πιθανὸν, ὅτι εἰς τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον ἐξελάμβανον τὴν rapina εἰς στενωτέραν καὶ πλατυτέραν ἔννοιαν· ὅρα ἐν γένει Schwarze de crimine rapinæ ex princ. jur. comunis. Dresd. 1839. Breitenbach das Verbrechen des Raubs nach römischen Recht. München 1839. Rosschirt Gesch. II. σελ. 153. Εἰς τὸ furtum εἰς πλατυτέραν ἔννοιαν περιέχεται καὶ ὅ,τι ἀργότερα ὠνομάσθη rapina. Ἡ ἀνάγκη

ἔφερε βαθμηδὸν εἰς τὸ νὰ διακριθῇ ἡ περίπτωσις τῆς rapina, καὶ νὰ καταδιώκωνται ὡς τοιαῦται αἱ διὰ φανερᾶς βίας πολλῶν ἑνωμένων πρὸς τοῦτο πραττόμεναι βλάβαι, διακρινόμεναι κατὰ τὴν διάταξιν ἀπὸ τὸ γνώρισμα vi armatis coactis hominibus (Huschke analect. Literæ. Lips. 1827 p. 188. Breitenbach σελ. 7 Schwarze p. 3), εἰς τρόπον ὥστε τότε (ἕνεκα τῆς ἐπόψεως τῆς βίας καὶ βλάβης) δὲν ἐθεωρεῖτο πλέον διόλου ἢ πολλὰ ὀλίγον ὁ animus lucri faciendi (Rosshirt Gesch. II. σελ. 153. Schwarze p. 12. πρβ. Breitembach σελ. 25). Ἀργότερα ὅμως φαίνεται, ὅτι ἡ rapina διεκρίθη μᾶλλον ὡς εἶδος τοῦ κατὰ τῆς ἰδιοκτησίας ἀδικήματος, ὅμοιον μὲ τὸ furtum διάφορον ὅμως αὐτοῦ κατὰ τὸ εἶδος τῆς contractatio (δηλονότι καθ' ὅσον ἡ ἐνεχθεῖσα τῶν προσώπων βία ἦτο μέσον πρὸς σκοπὸν) Breitenbach σελ. 23. πρβ. Schwarze p. 10—20. Ἐκτὸς τῆς ἰδιωτικῆς ποινῆς τῆς rapina (Schwarze p. 38) ἐφηρμόσθη βαθμηδὸν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἡ poena publica (τοῦ λῃστοῦ) Breitenbach σελ. 56. Schwarze p. 28). ἐνῷ εἴδη τινα λῃστῶν (ἰδίως οἱ εἰς τὰς δημοσίας ὁδοὺς) τιμωροῦνται μὲ δεινὰς ποινάς· ὡς latrones καὶ grassatores (Breitenbach σελ. 82—85. Schwarze p. 32.) ὅρα καὶ Birnbaum im Archiv. des Criminalr. XI. σελ. 643. καὶ XIV. σελ. 504—9. 516. Κατὰ τὸ γερμανικὸν δίκαιον διεκρίθη ἰδίως ἡ λῃστεία εἰς τοὺς ἀρχαίους ἀκόμη νόμους (Schwarze p. 50.). Εἰς τοὺς κανονισμοὺς τοῦ Μεσαιῶνος εὑρίσκεται συχνάκις ἡ λέξις λῃστεία, σημαίνουσα τὰς δεινὰς περιπτώσεις τῆς κλοπῆς, ἀλλ' εἰς κυρίαν σημασίαν, ὅτε καὶ αὐστηρότεραι ποιναὶ ἐφηρμόζοντο, λῃσταὶ ἦσαν, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς κλέπτας, ὅσοι ἔκλεπτον κάμνοντες χρῆσιν φανερᾶς βίας ἐναντίον ἀνθρώπων, ἰδίως εἰς τὰς δημοσίας ὁδούς· ὅρα Dreyer Nebenstunden σελ. 187. Cropp in Hudtwalker II. σελ.

11. πρὸ πάντων Rechtbuch Ruprechts II. cap. 31—34, ὅπου ἐξαιρέτως διακρίνεται ἡ λαθραία καὶ φανερὰ λῃστεία (Ausgabe von Maurer σελ. 269.) ὅρα εἰς τὸ ἀρχαῖον culmische Recht (Ausg. v. Lemann σελ. 165.) καὶ τὸ ἀρχαῖον lübisches Recht (ausg. von Hach. σελ. 543.) Ἰδίως διδακτικοὶ εἶναι οἱ ἀρχαῖοι Ἰταλικοὶ κανονισμοὶ περὶ τῶν ποινῶν τῶν robbatores (διεξοδικαὶ διατάξεις ἐκ τοῦ XIV αἰῶνος εἰς τὴν Carta di logu cap. 13. (Ausg. von Mamelli p. 29). Statuta di.Vercelli fol. C. XII. Οἱ Ἰταλοὶ νομικοὶ ἔκαμαν καταφανῆ τὴν ἀκριβῆ διάκρισιν τοῦ latro, grassator καὶ robbator ἀπὸ τοῦ fur, καὶ ἐθεώρουν ἐπὶ τῶν δύω πρώτων τὸν κίνδυνον τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων, παραπέμποντες μὲν ἐν γένει εἰς τὰς ῥωμαϊκὰς ἐκφράσεις, ἔχοντες δὲ πρὸ πάντων ὑπ' ὄψιν τοὺς συγχρόνους αὐτῶν κανονισμούς. Gandinus de malefic im tit· de furibus et latronibus. Bonifacius tit de furibus et robbatoribus. Schwarze p. 74. Κατὰ τὸν Μεσαιῶνα ἦτο ἐν τούτοις ἡ λῃστεία παντοῦ εἰς συνάφειαν μὲ τὸ δικαίωμα τῆς διαμάχης (Schwarze p. 58. Rosshirt ges. II. σελ. 154), ὅτε καὶ ἐπράττοντο λῃστεῖαι ὑπὸ τὸ πρόσχημα δικαιώματος. Ἡ Καρολίνα ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν τὸ ἐκ συνηθείας δίκαιον ἐκείνου τοῦ καιροῦ. Ἴσως δὲ καὶ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον, καθ' ὅσον τοῦτο ἐτιμώρει αὐστηρότερον εἴδη τινὰ λῃστῶν, ἀλλὰ κυρίως ὁ σκοπὸς τοῦ ἄρθ. 126 ἦτο ν' ἀντιθέσῃ τὴν λῃστείαν εἰς τὴν κλοπήν, νὰ κηρύξῃ ὡς πρώτιστον γνώρισμα τὸν καταβιασμὸν καὶ τὸν πρὸς ἀνθρώπους κίνδυνον, καὶ ν' ἀναιρέσῃ πᾶσαν διάκρισιν μεταξὺ κοινῆς λῃστείας, καὶ τῆς πραττομένης ἐν εἴδει δικαιώματος διαμάχης. Schwarze p 81—84. Ὅρα περὶ τῶν παλαιῶν κανονισμῶν πρὸς τὴν διασάφησιν τοῦ ἄρθ. 126. Schirach holstein. Criminalr. σελ. 502. Schleswig.

Criminalr. σελ. 440. Hepp. im Archiv des Criminalr. XIV. σελ. 450.

Σημ. 2 τοῦ *ἐκδ.* Εἰς τὰς νέας νομοθεσίας ἡ ληστεία ἐξελήφθη διαφόρως, καὶ ἡ ἔννοια αὐτῆς ἐξετάθη μὲ τρόπον ἐπιζήμιον μᾶλλον εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ δικαίου, ἀναμιχθέντων ἐναντίον τῆς μέχρι τοῦδε ἐπικρατούσης νομικῆς γνώμης πολὺ διαφόρων περιπτώσεων ἐνοχῶν. Shüler Beiträge σελ. 66. Κατὰ τὸν αὐστριακὸν νόμον ἄρθ. 169 γίνεται ἔνοχος ληστείας ὅστις ἐπαγάγῃ βίαν εἴς τινα, διὰ νὰ λάβῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν του κινητὸν πρᾶγμα αὐτοῦ ἢ ἄλλου τινος, εἴτε γείνῃ ἡ βία δι' ἐμπράκτου ὕβρεως εἴτε δι' ἀπειλῆς· ὅρα περὶ τούτου Wessely Themis Jnsbruck 1835. 1 Heft. nr. 3. Kitka in dev Zeitschrift, für österreich. Rechts gelehrsamkeit 1834. II. σελ. 115. 1835. II. σελ. 155. 1836. σελ. 49. Ὁ πρωσσικὸς νόμος § 1187. παραδέχεται τὴν ληστείαν, ἐάν τις διὰ βίας κατ' ἀνθρώπων λαμβάνῃ εἰς τὴν νομὴν αὐτοῦ κινητὰ πράγματα, ἐπὶ τῶν ὁποίων δὲν εἶχεν οὐδὲν δικαίωμα, ἕνεκα κέρδους, ὠφελήματος ἢ ἀπολαυῆς· ἐξομοιοῦται δὲ κατὰ τὸν § 1188 καὶ ὅστις πράττει κλοπὴν ἄνευ ἐμπράκτου βίας, ἀλλὰ δι' ἀπειλῆς ἐπικινδύνων πράξεων· ὁ *ποινικὸς κώδηξ* δὲν γνωρίζει ἰδιαίτερον ἀδίκημα ληστείας, καθότι τὸ γνώρισμα, ὅτι ἡ κλοπὴ ἐπράχθη μὲ βιαιοπραγίας violences, δίδει ἀφορμὴν εἰς αὐστηροτέραν ποινήν. Ὁ βαυαρικὸς νόμος ἄρθ. 233. ὀνομάζει ληστὴν ἐκεῖνον, ὅστις διὰ νὰ ἐκτελέσῃ ὑφαίρεσιν ἐπάγει βίαν κατά τινος εἴτε δι' ἐμπράκτων αἰκιῶν, εἴτε δι' ἀπειλῆς κατὰ τοῦ σώματος ἢ τῆς ζωῆς αὐτοῦ. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 235. τιμωρεῖται ἐξ ἴσου μὲ τὸν ληστήν, ὅστις ἐφωδιασμένος ἐκ προαιρέσεως μὲ ὅπλα ἐξέρχεται πρὸς κλοπάς, καὶ συλληφθεὶς ἐπ' αὐτοφώρῳ μεταχειρίζεται τὰ ὅπλα ταῦτα εἰς τὸ νὰ ἐκπτοήσῃ ἢ νὰ κα-

κοποιήσῃ, καθὼς καὶ πᾶς ὅστις συλληφθεὶς ἐπὶ τῇ κλοπῇ, ἐπιβάλλει χεῖρα κατά τινος, διὰ ν' ἀσφαλίσῃ τὸ ὑφαιρεθὲν πρᾶγμα. — Ὁ σαξωνικὸς νόμος δὲν κατατάσσει τὴν ληστείαν εἰς τὰς προσβολὰς τῆς ἰδιοκτησίας, ἀλλ' εἰς τὸ κεφάλαιον τῶν προσβολῶν τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας, καὶ ὀνομάζει (ἄρθ. 163) ληστὰς ἐκείνους, οἵτινες διὰ νὰ ἰδιοποιηθῶσι ξένον κινητὸν πρᾶγμα, ἢ διὰ νὰ διατηρήσωσι τὴν νομὴν τοῦ κλαπέντος, ἐὰν φωραθῶσι κλέπτοντες, ἐπάγουσι βίαν κατὰ ἀνθρώπων ἢ ἀπειλοῦσιν αὐτοὺς μὲ ἐπικείμενον κίνδυνον τοῦ σώματος ἢ τῆς ζωῆς (ὅρα περὶ τούτου Krug Studien II. σελ. 115. Schüler Beiträge σελ. 66. Gross Comm. zum sächs. Gesetzbuch II. σελ. 26. καὶ Schwarze in v. Watzdorf Jahrbücher für sächs. Strafr. I. σελ. 51). Κατὰ τὸν βυρτεμβεργικὸν νόμον ἄρθ. 311. γίνεται ἔνοχος ληστείας ὅστις ἰδιοποιεῖται ξένον κινητὸν πρᾶγμα δι' ἐμπράκτου βίας κατά τινος ἢ δι' ἀπειλῆς κατὰ τοῦ σώματος ἢ τῆς ζωῆς αὐτοῦ. Τὸ διὰ τὴν Βάδην νομοσχέδιον § 371. ὀνομάζει ληστὴν ἐκεῖνον, ὅστις μὲ προαίρεσιν κλοπῆς λαμβάνει τὴν νομὴν ξένου κινητοῦ πράγματος εὑρισκομένου εἰς τὴν κατοχὴν ἄλλου τινός, μεταχειριζόμενος πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐναντίον τοῦ ἔχοντος τὸ πρᾶγμα ἢ ἐναντίον ἄλλων παρόντων εἰς τὸν τόπον τῆς πράξεως, οἵτινες ἐδύναντο νὰ τὸν ἐμποδίσωσι, βιαιοπραγίας ἢ ἀπειλὰς θανάτου ἢ κακώσεων συνδεδεμένων μὲ κίνδυνον ἀμέσου ἐκτελέσεως, ἔτι δὲ (§ 372) καὶ ἐκεῖνον, ὅστις συλληφθεὶς ἐπὶ τῇ πράξει τῆς κλοπῆς, ἐκτελεῖ τὴν κλοπὴν ἢ ἀποκομίζει τὸ ὑφαιρεθὲν πρᾶγμα διὰ βίας ἢ τοιούτων ἀπειλῶν (§ 371).

§ 454.

Ἡ ληστεία εἶναι ά. εἶδος *ὑφαιρέσεως*. Προϋποτίθεται

λοιπὸν 1ον *κλεπτικὸς* σκοπός. 2ον *ξένον* πρᾶγμα. Ὅστις λαμβάνει ἴδιον αὐτοῦ πρᾶγμα, χωρὶς νὰ εἰξεύρῃ ὅτι εἶναι ἰδικόν του, δὲν εἶναι ληστὴς, καθὼς δὲν εἶναι οὔτ' ἐκεῖνος, ὅστις ἐν πεποιθήσει ὅτι ἔχει νόμιμον ἀξίωσιν κυριεύει διὰ τῆς βίας ξένον ἢ ἴδιον αὐτοῦ πρᾶγμα (α), 3ον ἐπὶ ληστείας ἀπαιτεῖται *κινητὸν* πρᾶγμα. Ἐπὶ ἀκινήτων λαμβάνει χώραν τὸ ἀδίκημα τῆς βιαιοπραγίας (β). 4ον Ἡ πρᾶξις τῆς κυριεύσεως τοῦ πράγματος πρέπει νὰ ἐκτελεσθῇ· ἄλλως ὑπάρχει ἁπλῆ ἀπόπειρα ληστείας (γ).

(α) § 1. J. de vi bon rapt. L. 13. D. quod metus causa. L. 7. unde vi.
(β) L. 3. § 8 ad L. Jul. de vi publ. L. 5. D. ad L. J. de vi priv.
(γ) Ἄλλος, ὁ λόγος, ἂν καὶ νομοθετικῶς ἐξεταζόμενον τοῦτο ἦναι παραδεκτόν.

Σημ. 1. τοῦ ἐκδ. Ἡ πρότασις, ὅτι ἡ ληστεία εἶναι εἶδος ὑφαιρέσεως, δύναται ἄριστα νὰ ἐφαρμοσθῇ οὕτω. Πάντοτε, ὅταν ἡ κατάληψις τοῦ πράγματος, ἄνευ βίας γενομένη, δὲν ἀποτελῇ κλοπὴν, δὲν ὑπάρχει οὔτε ληστεία, ἂν ἡ κατάληψις γείνῃ διὰ τῆς βίας.

Σημ. 2 τοῦ ἐκ. Δύναταί τις νὰ πράξῃ rapina, διὰ νὰ κλέψῃ τὸ ἴδιον αὐτοῦ πρᾶγμα; ἀξιόποινον rapina possessionis δὲν πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν, διότι καὶ furtum possesionis ἀξιόποινον δὲν ὑπάρχει παρ' ἡμῖν. *Heffter* Lehrb. σελ. 430 ὅρα *Dollmann* von der Entwendung § 75. ἐκ τοῦ ἐναντίου Schwarze Diss. p.77. v. Watzdorf s Jahrbücher I. σελ. 70. πρβ. μὲ Breitenbach σελ. 76.

Σημ. 3 τοῦ ἐκδ. Ἐὰν πρὸς τέλεσιν τῆς ληστείας ἀρκῇ ἡ ἐπαγωγὴ βίας (ἄνευ ἰδιοποιήσεως πραγμάτων), διαφιλονεικεῖται. Ἐὰν μὲν διακρίνῃ τις τὴν ληστείαν ἀπὸ τὴν κλοπὴν

ὡς ἐκ τῆς ἐπόψεως τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἐξετελέσθη, ἀπαιτεῖται πρὸς τέλεσιν καὶ ἰδιοποίησις νομῆς. *Henke* Handb. III. σελ. 161. *Heffter* σελ. 430. Ἐὰν δὲ διακρίνῃ ὡς πρώτιστον γνώρισμα τὸν κίνδυνον ἀνθρώπων, δὲν εἶναι ἀναγκαία ἡ ἰδιοποίησις. *Rosshirt.* Gesch. II. σελ. 166. ἐκ τοῦ ἐναντίου ἰδίως *Schwarze* p. 84. Εἰς τοὺς νέους νόμους ὑπάρχει διχογνωμία. Ὁ αὐστριακὸς καὶ βαυαρικὸς νόμος ἀπαιτοῦσι μόνον βίαν πρὸς τέλεσιν· ὁ βυρτεμβεργικὸς ἀπαιτεῖ ἰδιοποίησιν· ὁ σαξωνικὸς ἠθέλησε ν' ἀκολουθήσῃ τὸ παράδειγμα τοῦ αὐστριακοῦ, ἀλλ' εἰς τὴν πρᾶξιν ἐγεννήθη φιλονεικία (Schwarze εἰς v. Watzdorf's Jahrb. I. σελ. 53. etc.). Εἰς τὰς βουλὰς τοῦ 1840 ὑπεβλήθη νομοσχέδιον, κατὰ τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἀρκῇ μόνη ἡ ἐπαγωγὴ βίας.

§ 355.

β') *Ἡ ἰδιοποίησις πρέπει νὰ γείνῃ διὰ βίας κατὰ τοῦ προσώπου τοῦ νομέως.* Ἀπαιτεῖται ἑπομένως 1ον νὰ ἔφερεν ὁ ληστὴς εἴτε *μηχανικῶς* εἴτε *ψυχολογικῶς* τὸν νομέα τοῦ πράγματος εἰς κατάστασιν, ὥστε νὰ μὴ δύνηται νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ πράγματός του. Δύναται λοιπὸν νὰ γείνῃ ληστεία διὰ κατανικήσεως τῶν πραγματικῶν δυνάμεων τοῦ νομέως vis ablativa s. absoluta), ἢ διὰ κατανικήσεως τῆς θελήσεως αὐτοῦ πεφοβισμένου ὅτι θέλει πάθει κακόν. (vis compulsiva) (α), καθ' ὅσον ἡ ἀπειλὴ τοῦ κακοῦ εἶναι συνδεδεμένη μὲ τὸν κίνδυνον τῆς ἄνευ ἀναβολῆς ἐκτελέσεως (β), μάλιστα πρέπει νὰ μὴ ἦναι αἱ ἀπειλαὶ minae juris, διότι τότε, ἡ πρᾶξις μεταβάλλεται εἰς ἄλλο ἀδίκημα (γ).

(α) Kress ad art. 126. § 4. Boehmer ad eund § 4.

(β) Διότι ἡ βιαιοπραγία ἁπλῶς πρέπει νὰ ἦναι ὁ ἀποχρῶν λόγος διὰ τὸν ὁποῖον κατέστη δυνατὴ ἡ κατάληψις τοῦ πράγματος· ἀλλ' ἐπὶ ἀπειλῆς

μέλλοντος κακοῦ δὲν ἠμπορεῖ νὰ παραδεχθῇ τις, ὅτι ὁ ἀπειληθεὶς, δὲν ἔδωκε τὸ πρᾶγμά του, παρεκινήθη εἰς τοῦτο ἀπὸ μόνην τὴν τοιαύτην ἀπειλὴν, ἥτις ἄφινεν εἰς αὐτὸν καιρὸν νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν βοήθειαν τῶν ἁρμοδίων ἀρχῶν.

(γ) Kress ad. h. a. § 4 *1.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Ἡ βία πρέπει νὰ στηρίζηται εἰς τὴν κατανίκησιν παρούσης ἀντιστάσεως ἢ εἰς τὴν βιαίαν παρεμπόδισιν μελλούσης· ὅθεν δύναται νὰ ὑπάρξῃ λῃστεία, καὶ χωρὶς νὰ ἐκφρασθῇ διὰ λόγου οὐδεμία ἀπειλὴ Schwarze in v. Watzdorf. σελ. 67. Abegg Lehrb. σελ. 495). Ἐπὶ ἀπειλῆς πρέπει νὰ ὑπάρχῃ κίνδυνος ἐκτελέσεως ἄνευ ἀναβολῆς καὶ νὰ ἦναι ἡ ἀπειλὴ ἐπικίνδυνος εἰς τὴν ζωὴν ἢ τὴν ὑγιείαν. Ὅρα περίεργόν τινα περίπτωσιν (κατὰ τὸ βαυαρικὸν δίκαιον) εἰς Seuffert Blätter für Rehtsanwendung II. σελ. 189.

§. 356.

2ον. Πρέπει ἡ πρᾶξις αὐτὴ τῆς ὑφαιρέσεως νὰ ἔγεινε καὶ νὰ κατέστη δυνατὴ μόνον διὰ τῆς βίας. Ἑπομένως ἡ προσβολὴ τοῦ προσώπου πρέπει νὰ προηγῆται τῆς πραγματικῆς ὑφαιρέσεως. Ὅταν ὁ ἀδικήσας ἀφοῦ ἐξετέλεσε τὴν ὑφαίρεσιν ὑπερασπισθῇ ἑαυτὸν ἢ τὸ κλαπὲν πρᾶγμα, τότε ὑπάρχει *ἔνοπλος κλοπὴ*, ἐὰν ἐπ' αὐτῆς τῆς ὑφαιρέσεως ἔφερεν ἤδη ὅπλα (α).

(α) Ἐντεῦθεν προσδιορίζεται ἡ διαφορὰ μεταξὺ λῃστείας καὶ ἐνόπλου κλοπῆς. Παράβαλε περὶ τούτου. Kress ad h. art § 4.*3 Böhmer ad end § 5 Koch. l. c. § 244. not. 1. Kleinschrod. im neuen Archiv des Criminalr. II. Bd. nr. 29.

§ 357.

Ὅστις διὰ τῆς βίας ἀλλάζει τὸ πρᾶγμά του μὲ πρᾶγμα ἄλλου, εἶναι λῃστὴς, ἅμα ὑπῆρχε προαίρεσις κέρδους (α).

Ἄλλως τε δὲν θεωρεῖται ὡς πρὸς τὴν ἔννοιαν τῆς ληστείας οὔτε τὸ πρόσωπον τοῦ ἀδικήσαντος, οὔτε ὁ τόπος, οὔτε ὁ τρόπος, οὔτε ὁ βαθμὸς τῆς ἐπαχθείσης βίας (β).

(α) Boehmer ad Carpzov Q. 91. obs. 1. ad art. 126. § 12. Koch, l. c. § 243. Περὶ τῆς παροιμίας Tausch ist kein Raub, ἡ ἀλλαγὴ δὲν εἶναι ληστεία, Παράβ. Eisenhard deutsches Recht in Sprüchwörtern. N. A. σελ. 464.

(β) Boehmer ad Carpzov Q. 90. obs. 4.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ἐπήχθη ἡ βία ἀμέσως κατὰ τοῦ προσώπου τοῦ νομέως. Πρέπει ὅμως πάντοτε νὰ ἐπαχθῇ εἰς ἀνθρώπους, τῶν ὁποίων ἡ ἀντίστασις ἐδύνατο νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποκομίσεως. Tittmann Handb. II. σελ. 467. Klien v. Diebstahl. σελ. 449. Henke Handb. III. σελ. 150.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Ἐὰν καὶ διὰ τῆς βίας ἀλλαγὴ εἶναι ληστεία, ὅρα Wächter Lehrb. II. σελ. 346. Henke III. σελ. 153; Klien Revision σελ. 339. Schwarze Diss. p. 102. Μόνον ἐὰν στηρίζηται εἰς φιλοκερδῆ προαίρεσιν, δύναταί τις νὰ διϊσχυρισθῇ τὸ ναί.

Σημ. 3 *τοῦ ἐκδ.* Ἡ προαίρεσις, ἡ ὁποία εἶναι ἀναγκαία εἰς τὴν κλοπὴν (ὅρα animus lucri faciendi κατὰ τὴν ἀνωτέρω σημασίαν), ἀπαιτεῖται καὶ ἐπὶ ληστείας. Rosshirt. Gesch. II. σελ. 162. Heffter Lehrb. σελ. 430. Breitenbach l. c. σελ. 25. Schwarze Diss. p 101.

§ 358.

Ποινή. (α). Κατὰ τὸ *ῥωμαϊκὸν δίκαιον* ἡ ληστεία εἶναι ὡς καὶ ἡ κλοπὴ ἰδιωτικὸν ἀδίκημα (β), ἐκτὸς ἐὰν πραχθῇ εἰ-

τε μὲ τρόπον ἀποτελοῦντα τὸ ἀδίκημα δημοσίας βιαιοπραγίας (γ), εἴτε ἀπὸ φυγάδας ὁδοστάτας (grassatoribus) (δ), οἵτινες τιμωροῦνται μὲ θάνατον, ἀλλὰ μόνον ἐὰν ἐπιπέσωσιν ἔνοπλοι εἰς ἀνθρώπους (ε). Τὸ *γερμανικὸν δίκαιον* κατὰ τὸν Μεσαιῶνα διέκρινε κατὰ συνέπειαν τοῦ ἀρχαίου δικαιώματος τῆς διαμάχης (Fehderechts), μεταξὺ *δικαίας καὶ ἀδίκου* λῃστείας (ζ). Ἡ διάκρισις αὕτη ἔπαυσε τελευταῖον διὰ τοῦ νόμου περὶ γενικῆς εἰρηνεύσεως κατὰ τὸ 1495 (Landfriede). Ἡ *Καρολίνα* ἐπικυροῖ τοῦτο ἐκ νέου τιμωροῦσα μὲ θάνατον «πάντα» λῃστὴν χωρὶς διάκρισιν (η).

(α) C. G. G. Glave Diss. de poena rapinae Hal. 177?. ἰδίως Grolmam in der Bibl. des peinl. Rechts Bd. *1.* St. 1. nr. 4. Hurlebüsch in de Beitr. z. Civ-und. Criminalges. Heft. 1 nr. 2.

(β) Κατ' αὐτῆς ὑπῆρχεν ἡ actio vi bon rapt. D. XL.VII. 8. C. IX. 33.

(γ) L. 3. § 2. 5.D.ad. L. Jul. de vi publ.

(δ) Περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ grassator παραβ. L. *28.* § 10. 16. D. de poenis L. *20* § 1. D. praeser. verb. Cicero. de fato 15. u, Ernesti Clavis voc. grassator.

(ε) L. 28 § 10. D. de poenis.

(ζ) Τοῦτο ἴσχυε καὶ ἐπὶ ὅλων τῶν ἄλλων ἀδικημάτων, οἷον φόνου, τραυμάτων ἐμπρησμοῦ, κτλ. Rechsabsch. Friedrich's 1. v. J. 1187. und dessen Landfriede. A. B. c. XVII. §. 1—3 R. A. v. J. 1442. § 1.

(η) P. G. O. art. 126. «ὁμοίως πᾶς πονηρὸς λῃστὴς νικηθεὶς πρέπει δυνάμει »τῶν αὐτοκρατορικῶν δικαιωμάτων τῶν προκατόχων ἡμῶν καὶ ἡμῶν αὐ-»τῶν, νὰ τιμωρῆται διὰ τοῦ ξίφους, ἢ ὅπως εἰς ἕκαστον τόπον ἐπεκράτησεν ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει κατὰ καλὴν συνήθειαν, ἀ λ λ ὰ μ ὲ θ ά ν α τ ο ν. Περὶ τῶν διαφόρων γνωμῶν ἄλλων. πβλ. Strüben Thl. 1. Bed. *158.* Meister. pr. jur. cr. § 222. Klein Grunds. d. peinl. Rschts. § 457 Dossen Annalen Thl. VII. σελ. 165. ff. Boehmer ad Carpzov Q.*90.* nr. 12. u. ad. art. 126. § 8. Quistorp Thl. *1.* § 104. Koch. pr. j. cr. § 248. schol. Meister Urtheile nnd Gutächten in peinl. Fällen nr. 20. σελ. 316.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Περὶ διακρίσεως τῆς λῃστείας ἀπὸ τῆς ἐνό

πλου κλοπῆς (ἐκτὸς τῶν ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ἀναφερομένων συγγραμμάτων) Klein's Annal. IV σελ. 42. Wagner's Zeitschrift für österreich. Rehts gelehrsamkeit IV. Bd. σελ. 242. X Bd. σελ. 107. v. Hohnhorst. Jahrbücher des Oberhofgerichts II. σελ. 314 ὅρα τὴν ἀνωτέρω ἐν τῇ σημ. 3 ἐπὶ τοῦ § 353. ἀναφερομένην διατριβὴν τοῦ Vessely εἰς Kitka καὶ Schwarze in v. Watzdorfs Jahrbücher I. σελ. 75. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθεισῶν διατάξεων τῶν νέων νομοθεσιῶν γίνεται καταφανὲς, ὅτι ἡ ἔννοια τῆς ληστείας ἐξετάθη εἰς τρόπον ὥστε καθὼς ἐκλαμβάνεται εἰς τοὺς νέους νόμους θεωροῦνται ὡς λῃστεῖαι πολλαὶ περιπτώσεις, αἱ ὁποῖαι κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον καταριθμοῦνται εἰς τὴν ἔνοπλον κλοπήν.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* ὅρα πρὸς τούτοις περὶ τῆς ἐξηγήσεως, τοῦ ἄρθρου, εἰς τὴν ὁποίαν αἱ λέξεις *πᾶς* (jeder) καὶ *πονηρὸς* (boshaftig) φέρουν δυσκολίας· ὁ Vächter Lehrb. II. σελ. 348. Bopp. iu seiner und Boehmer's Zeitschrift. fur Gesetzgenbung in Hessen 1 Bd. σελ. 187. Rosshirt. σελ. 276. Heffter. Lehrb. 432. Abegg Lehrb. σελ. 496.

Σημ. 3 *τοῦ ἐκδ.* Ὅτι εἰς τὴν πρᾶξιν ἡ θανατικὴ ποινὴ ἐφαρμόζεται ἐπὶ λῃστείας, τότε μόνον, ὅταν ἐφονεύθη ὁ λῃστευθεὶς ἢ κατὰ τὴν αὐστηροτέραν γνώμην ἐβλάβη τοὐλάχιστον μέχρι κινδύνου τῆς ζωῆς αὐτοῦ, εἶναι ἤδη γενικῶς παραδεδεγμένον. Ὅρα Bopp. in der obenangefhrten Zeütschrift. σελ. 195 Tittmann Handb. II. σελ. 473. Bauer Lehrb. § 262. Hitzig Annalen. Heft. 24. σελ. 263. 313.

Σημ 4 *τοῦ ἐκδ.* Εἰς τοὺς νέους νόμους ὑπάρχει βαθμολογία τις περὶ τὰς ποινάς. Κατὰ τὸν αὐστριακὸν νόμον ἄρθ. 170, ἐὰν τὸ ἀδίκημα πραχθῇ ἀπὸ ἕνα μόνον ἄνθρωπον καὶ μείνῃ χωρὶς ἀποτέλεσμα, ἐπιβάλλεται ἡ μικροτέρα ποινὴ, κάθειρξις 6—10 ἐτῶν· ἀναβιβάζεται δὲ ἀπὸ 10—20 ἔτη, ἐὰν

πραχθῇ παρὰ συμμορίας ληστῶν ἢ μὲ θανατηφόρα ὅπλα, ἢ ἐὰν τὸ πρᾶγμα ἐληστεύθη τῷ ὄντι, ἢ ἐὰν ἐπεβλήθησαν βίαιαι χεῖρες ἐπὶ ἀνθρώπου· καταγινώσκεται (ἄρθ. 173) διὰ βίου κάθειρξις. ἐὰν ἡ διὰ βιαίας πράξεως ἐπιχειρηθεῖσα ληστεία τελεσθῇ τῷ ὄντι, καὶ (ἄρθ. 174.) διὰ βίου κάθειρξις, ἐάν τις ἐπὶ τῆς ληστείας βλαφθῇ εἰς τοιοῦτον τρόπον, ὥστε νὰ πάθῃ σημαντικὴν βλάβην τοῦ σώματός του, ἢ νὰ τεθῇ διὰ συνεχῶν κακώσεων εἰς ἀλγεινὴν στάσιν. Ὁ πρωσσικὸς νόμος § 1189 ἀπειλεῖ κάθειρξιν, εἰς φρούριον 10—15 ἐτῶν, ἐάν τις ὑποβληθῇ εἰς κακώσεις ἄνευ βλάβης τῆς ὑγείας καὶ τῆς ζωῆς αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ 15 ἐτῶν ἄνευ διὰ βίου, ἐὰν προξενηθῇ διαρκὴς βλάβη· θάνατον δὲ (§ 1191), ἐὰν προξενηθῇ θάνατος διὰ τῶν κακώσεων, ἢ ἐὰν αἱ βλάβαι ἦσαν θανατηφόροι ἀλλ' ὁ βληθεὶς κατ' ἰδιαιτέραν συγκυρίαν ἐσώθη. Ἰδιαίτεραι ποιναὶ ἐπιβάλλονται (§ 1197) εἰς τοὺς ληστὰς τῶν δημοσίων ὁδῶν (ὅρα περὶ τῆς ἐφαρμογῆς Διάταγμα εἰς Mannkopf. σελ. 446). Ὁ βαυαρικὸς νόμος ἄρθ. 236. ἐπιβάλλει εἰς τὸ ἐλάχιστον εἶδος τῆς ληστείας, ἐπὶ μόνων ἀπειλῶν ἄνευ χρήσεως θανατηφόρων ὅπλων, εἱρκτὴν 8—12 ἐτῶν· ἀναβιβάζεται δὲ ἡ ποινὴ μέχρις εἱρκτῆς ἐπὶ ἀόριστον χρόνον (ἄρθ. 238), ἐὰν ὁ ληστὴς ἠπείλησε μὲ θανατηφόρα ὅπλα, ἔπραξε τὴν ληστείαν μὲ βιαιοπραγίαν καὶ κακωτικὰς πράξεις· θάνατος δὲ (ἄρθ. 239) ἐπιβάλλεται εἰς ἐκεῖνον, ὅστις βασανίζει ἄνθρωπον διὰ νὰ τὸν φανερώσῃ τὰ ὑπάρχοντά του, ἢ ἐὰν διὰ τῶν ἐπαχθεισῶν κακώσεων ἐτέθη τις εἰς κίνδυνον ζωῆς, ἢ ἐβλάβη μέχρι κινδύνου τῆς ζωῆς, ἢ ἔπαθεν ἀνίατον διαρκῆ βλάβην. Εἰς τὸ νομοσχέδιον τοῦ 1831. ἄρθ. 300, ἐτέθη ποινὴ εἱρκτὴ τοὐλάχιστον 4 ἐτῶν κατὰ τοῦ ἐλαχίστου εἴδους τῆς ληστείας. Ὁ σαξωνικὸς νόμος ἄρθ. 163. ἀπειλεῖ θάνατον, ἐὰν ἐπὶ τῆς ληστείας θανατωθῇ τις ἢ πληγωθῇ μέχρι κινδύνου ζωῆς, ἀκρωτηριασθῇ, ἢ διὰ τῆς ἐπαχθείσης βίας περιπέσῃ εἰς ἀ-

σθένειαν χωρὶς νὰ ὑπάρξῃ βάσιμος ἐλπὶς ἀναῤῥώσεως, ἢ ἐὰν ἐβασανίσθη διὰ νὰ φανερώσῃ κεκρυμμένα ὑπάρχοντά του. Εἰς ἄλλας περιπτώσεις ὅτε δὲν ὑπάρχουν ἐπιβαρυντικὰ περιστατικὰ ἐφαρμόζονται μικρότεραι ποιναὶ (5—10 ἐτῶν εἱρκτὴ, αὐξανομένη κατὰ τὸ δοκοῦν τῷ δικαστῇ, ἄρθ. 164, μέχρι 10 ἐτῶν), τοῦτο δὲ ἐὰν ἔγεινε χρῆσις ἀσημάντου βίας ἢ ἁπλῶν ἀπειλῶν. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος, ἄρθ. 312, δὲν ἀπειλεῖ θάνατον, ἀλλὰ διὰ βίου βαρεῖαν εἱρκτὴν, καὶ ἐὰν ἀπέθανεν ἄνθρωπος ἐξ αἰτίας τῆς ἐπενεχθείσης εἰς αὐτὸν βίας, ἄνευ προαιρέσεως τοῦ νὰ θανατωθῇ, καὶ εἰς ὅλας τὰς λοιπὰς περιπτώσεις καθ' ἃς ὁ βαυαρικὸς καὶ σαξωνικὸς νόμος ἐπιβάλλει θάνατον. Ἐὰν αἰκισθῇ τις πραγματικῶς ἀλλ' ἄνευ βλάβης, ἢ ἐὰν τὸ λῃστευθὲν ἁρπαχθῇ δι' ἀπειλῶν ἐπικινδύνων εἰς τὴν ζωὴν, ἢ ἐὰν ἡ ἀξία αὐτοῦ συμποσῶται εἰς 500 φιορίνια, ἐπιβάλλεται εἱρκτὴ μέχρι 12 ἐτῶν, καὶ ἐὰν δὲν ἔλαβον χώραν αἰκίαι ἢ ἐπικίνδυνοι εἰς τὴν ζωὴν ἀπειλαὶ, εἱρκτὴ 2 ἐτῶν, ἢ βαρεῖα εἱρκτὴ μέχρις 8 ἐτῶν, εἰς τὰς ἐλαφροτάτας περιπτώσεις, ἐὰν ἡ βία καὶ ἡ ποσότης ἦσαν μικρότεραι ὁ δὲ ἔνοχος νεώτερος τῶν 17 ἐτῶν, εἱρκτὴ μέχρις 1 ἔτους. Τὸ διὰ τὴν Βάδην νομοσχέδιον § 373, ἀπειλεῖ θάνατον, ἐὰν ἡ αἰκία ἐπέφερε θάνατον εἰς τὸν αἰκισθέντα, καθ' ὅσον τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο δύναται νὰ καταλογισθῇ εἰς τὸν λῃστὴν ὡς ὡρισμένη ἢ ἀόριστος πρόθεσις.

§ 359.

Ὑπάρχουσιν ἐνταῦθα οὐχ ἧττον ἰδιαίτεροι λόγοι μετριάσεως (α) καὶ ἐπιβαρύνσεως. Ὁ συνηθέστερος τρόπος τῆς ἐπιβαρύνσεως κατὰ τὴν ἀρχαίαν νομομολογίαν ἦτο τὸ νὰ σύρηται τὸ πτῶμα τοῦ θανατωθέντος εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης ἢ νὰ προσαρτᾶται εἰς τὸν τροχὸν (β).

(α) C. F. Hommel Diss. de causis poenam rapinae capitalem haud mitigantibus Lips. 1786.

(β) Εἰς πολλοὺς τόπους ἦτο τὸ ξίφος, μὲ προσάρτησιν τοῦ σώματος εἰς τὸν τροχὸν, τακτικὴ ποινὴ poena ordinaria. Πολλοὶ ἰδιαίτερον νόμοι διακρίνουσι διαφόρους τρόπους καὶ βαθμοὺς λῃστείας, καὶ τιμωροῦσι μὲ θάνατον μόνον τὴν κινδυνωδεστέραν, τὴν τῶν ταχυδρομείων, τὴν εἰς τὰς δημοσίας ὁδοὺς κτλ.

ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ.

Κοινῶς ἐπικίνδυνος προσβολὴ τοῦ ἐπὶ πραγμάτων δικαιώματος.

ΥΠΟΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΠΡΩΤΗ.

Περὶ ἐμπρησμοῦ.

L. Andr. Hamberger, Diss. de incendiis. Jen. 1712. (in dessen Opusc Fref. et Lips. 1745. Diss. 1).
Corn. Wilh. Strecker, Diss. de incendiis. Erf. 1733.
C. W. Harz. de crimine incendii, Lips 1810.
C. Hofacker, über das Verbrechen der Brandstiftung (im N. Archive des Criminalrechts V. Bd. nr. IV.).

§ 360.

Ὁ ἐμπρησμὸς (crimen incendii) συνίσταται εἰς τὴν ἀνάκαυσιν πράγματός τινος, μὲ κίνδυνον τῆς ἰδιοκτησίας ἢ τῆς ζωῆς ἄλλου (α).

(α) Ὁ καθ' αὐτὸ ἐμπρησμὸς ὑπάγεται εἰς τὴν Lex Cornelia de sicariis. L. 9. D. de incendio L. 1. pr. L. 10. D. ad. L. Cornel. de sicar. L. 11. C. de his qui accusare. Ἄλλα εἴδη τῆς διὰ πυρὸς βλάβης ὑπάγονται ἁπλῶς εἰς τὸ damnun inj. datum, καὶ ἀποτελοῦν ἰδιαίτερον ἀδίκημα, ἢ 1) ἕνεκα τοῦ ἀντικειμένου (ὅρα ἀνωτέρω § 310), ἢ 2) ἕνεκα τῆς φύσεως τῆς πράξεως, καθ' ὅσον ἡ ἔμπρησις ἔγεινεν ὡς vis publica. L.

5. pr. D. ad L. Jul. de vi publ. Διὰ τοῦτο δὲν δύναμαι νὰ παραδεχθῶ τὰς γνώμας ἐκείνων, οἵτινες ἑνοῦσιν ὅλα ταῦτα εἰς μίαν καὶ μόνην θεωρίαν περὶ ἐμπρησμοῦ (Π. χ. Martin Lehrb. § 181. ff.)

Σημ. 1 τοῦ ἐκδ. Διαφιλονεικεῖται ἂν καὶ εἰς τὴν δωδεκάδελτον ὑπῆρχον διατάξεις περὶ incendium. L. 9. de incend. Winssinger de differ. inter delicta dolosa et culposa. Lovan. 1824. p. 120. Wächter de crimine inced. Lips. 1833. p. 19. Εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς μετὰ ταῦτα ἀναπτύξεως τοῦ crimen incendii τὸ πᾶν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἀπόδειξιν τοῦ, πῶς βαθμηδὸν διάφοραι μοναδικαὶ περιπτώσεις ἐξῃρέθησαν ἀπὸ τὸν κανόνα· ὅτι τὸ incendium εἶναι εἴδους τοῦ damni injuria dati, καὶ κατεδείχθησαν ὡς κολάσιμοι. Ἔγεινε δὲ τοῦτο, ἀναχθεισῶν τινῶν μὲν τῶν καθεκάστην εἰδῶν τοῦ ἐμπρησμοῦ εἰς τὴν Lex Cornelia de sicariis, ἄλλων δὲ εἰς τὴν Lex Julia de vi. Ὁ εἰς τὴν Ῥώμην πραχθεὶς ἐμπρησμὸς (incendinm) ὑπήγετο εἰς τὴν Lex Cornelia, L. 1. pr. L. 7. D. ad. L. Corn. de Sicar. Hofacker in Arch des Criminalr. V σελ. 89. 103. Wächter Diss cit. p. 43 Birnbaum im Archiv. XIV. σελ. 510. Ὀρθὴ εἶναι ἡ παρατήρησις τοῦ Rosshirt. Gesch. II. σελ. 136, ὅτι τὰ συστατικὰ τοῦ κατὰ τὴν Lex Cornelia τιμωρουμένου crimen δὲν ἀπαιτοῦνται εἰς τὸ incendium, ἀλλ' ὅτι τὸ incendium κατὰ τοσοῦτον ὑπήγετο εἰς τὴν Lex Cornelia, καθ' ὅσον ἐνεφανίζετο ὡς μέσον πραγματοποιήσεως τῶν βιαιοπραγιῶν, τὰς ὁποίας ἐτιμώρει ὁ νόμος ἐκεῖνος. Ἐκ τῶν τοῦ Παύλου rec. sent. V. Tit. 3. § 6. βλέπομεν (Rosshirt Gesch. II. σελ. 138), ὅτι βαθμηδὸν ἐτιμωρεῖτο γενικώτερον τὸ ἀδίκημα incendium ἐὰν ἐπράττετο ἐκ παρανόμου προθέσεως (χωρὶς παρατηρήσεως τῆς Lex Cornelia ἢ Julia). Μέχρι τινὸς αἱ λέξεις praede aut. inimicitiarum causa, αἱ ἐν τῇ L. 28 §. 2. de poenis, ἀνεφέροντο οὐσιωδῶς εἰς τὰ συστατικὰ τοῦ ἀδικήματος, Heffter Lehrb. σελ. 395. Wächter. Diss.

p. 61. Rosshirt Gesch. II. σελ. 136. Ziegler quaest. ad jus rom. Lips. 1837. p. 28. Περὶ τοῦ incendium κατὰ τὴν Lex Julia de vi. L. 5. pr. D. ad L. Julia de vi publ. ὅρα Archiv. V. σελ. 113. Wächter Diss. p. 36. Περὶ τῆς συναφείας τοῦ incendii μὲ τὸ διάταγμα (edictum) τὸ περὶ ἐμπρησμοῦ ἐν καιρῷ κοινῆς ἀνάγκης. (L. 1. pr. D. de incendii ruiua etc.) Winssinger Diss. p. 149. Περὶ τῆς ἐπεκτάσεως τῆς L. 11. C. de his qui accusare non poss. Archiv. V. σελ. 111. Ἐκ τούτων πάντων ἐξάγεται, ὅτι τὸ ρωμαϊκὸν δίκαιον, εἶχεν ἀπείρους βαθμολογίας διὰ τὴν τιμώρησιν τοῦ ἐμπρησμοῦ. Περὶ τοῦ quasi incendiarius L. 10. D. ad Lex Corn. de sicar. Wächter Diss. p. 68. Birnbaum im Archiv. XIV. σελ. 510. in not. 48. Rosshirt Gesch II. σελ. 138. ἐξ ὅλων τούτων ἐξάγεται, ὅτι βαθμηδὸν ἀνεγνωρίσθη ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἡ ἀνάγκη τοῦ νὰ τιμωρῆται τὸ ἐπικίνδυνον incendium, ἂν καὶ δὲν ἐδύνατο νὰ ὑπαχθῇ εἰς τὴν Lex Cornelia ἢ Julia, μάλιστα ἐνῷ ἡ δικαστικὴ νομολογία ἢ αἱ αὐτοκρατορικαὶ διατάξεις διέκρινον διάφορα ἀντικείμενα, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐδύνατο νὰ πραχθῇ ἀξιόποινον incendium (messium incensores L. 16. § 9. D. de poem. Archiv. V. σελ. 122). ὅρα ἐν γένει Rosshirt II. σελ. 138. Abegg. Lehrb. σελ. 518. Hellter. σελ. 309.

Σημ. 2 τοῦ ἐκδ. Εἰς τὸ γερμανικὸν δίκαιον ὁ ἐμπρησμὸς ἀνεβιβάσθη εἰς βαθμὸν βαρέως ἀδικήματος (Heineceii elem. jur. germ. lib. II. σελ. 268). Κατὰ τὸν Μεσαιῶνα εἰσήχθη ἡ φράσις Mordbrand διὰ νὰ σημαίνῃ τὸν ἐκ κακίας πραττόμενον ἐμπρησμόν. Hartz de crimine incendi p. 43. Birnbaum im Archiv. XIV. σελ. 514. πρὸ πάντων Abhandl. in den *Verhandelingen der Groninger Genootschop. Gron.* 1828. Vol. V. p. 236. Κατὰ τοὺς Ἰ-

ταλικοὺς κανονισμοὺς ἐπιβάλλεται διπλῆ σωματικὴ ποινὴ συχνάκις δηλ. καὶ θάνατος εἰς τὸν ἐμπρηστὴν, ἀλλὰ μόνον ὅταν ὑπάρχωσιν ἰδίως ἐπικίνδυνα περιστατικά. Statuta Vercelli fol. CXIII. πολλαὶ διατάξεις εἰς Monum. histor. patriae II. pag. 6. 10. 36. 697. 1203. Οἱ Ἰταλοὶ νομικοὶ παραπέμπουν ἐν γένει εἰς τὰς ῥωμαϊκὰς διακρίσεις. ὅρα περὶ τῶν γερμανικῶν κανονισμῶν ὡς πρὸς τὸν Mordbrand Schwabenspiegel c. 174. ἀρχαῖα Culmisch Recht. II. 53. 77. ἀρχαῖα Bamberger Stadtrecht cap. 144. (Zöpfel. σελ. 42). Τὸ ἄρθ. 125. καταδικάζει ἁπλῶς ὅλους τοὺς ἐκ κακίας ἐμπρηστὰς εἰς θάνατον. Ὅρα περὶ τοῦ πνεύματος τοῦ ἄρθρου, Heffter σελ. 310. Mittermaier im Archiv. des Criminalr. neue Folge 1. Bd. σελ. 511.

Σημ. 3 *τοῦ ἐκδ.* Δὲν ἐξετέθη ὀρθῶς ὁ ἐμπρησμὸς ὡς ἀδίκημα κατὰ τῆς ἰδιοκτησίας. Ἡ θέσις τοῦ ἄρθρου 125 τῆς Π. Δ. Κ. ἔπρεπε νὰ ὁδηγήσῃ τὸν συγγραφέα. Δὲν ὑπάρχει ἀδίκημα τόσον πολύμορφον, καὶ ἐκ τόσον διαφόρων αἰτίων παραγόμενον, ὡς ὁ ἐμπρησμὸς (Mittermaier im Archiv. des Criminalr. neue Folge 1. σελ. 494). Οὔτε ὁ κίνδυνος τῆς ζωῆς ἀνθρώπων, ἁρμόζει μὲν ὡς γνώρισμα ὅλων τῶν εἰδῶν τοῦ κολασίμου ἐμπρησμοῦ. (Mittermaier l. c. σελ. 498). εἶναι ὅμως στοιχεῖον μᾶλλον ἢ ἧττον βαρὺ, προσὸν διακριτικὸν, τὸ ὁποῖον καὶ προσδιορίζει πρὸ πάντων τὴν ἀπόφασιν τοῦ νομοθέτου. Καὶ τὸ κοινῶς ἐπικίνδυνον δὲν ἁρμόζει ὡς γνώρισμα εἰς ὅλα τὰ εἴδη (Mittermaier σελ. 499). Ἀλλ' ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ τὸ πρᾶγμα ἡ ἔποψις τοῦ ἐμπρησμοῦ ὡς ἀδικήματος κατὰ τῆς ἰδιοκτησίας εἶναι κατὰ πάντα λόγον μονομερής. ὅρα Hepp. im N. Archiv XIV. σελ. 332. 460. Abegg. im archiv. neue Folge II. σελ. 390. Rosshirt. Ges. II. σελ 143.

Σημ. 4 *τοῦ ἐκδ.* Αἱ νεώτεραι νομοθεσίαι παρητήθησαν τοῦ νὰ θέσωσιν ὁρισμὸν περιλαμβάνοντα ὅλας τὰς περιπτώσεις τοῦ ἐμπρησμοῦ. Μόνος ὁ αὐστριακὸς νόμος (εἰς ἰδιαίτερον κεφάλαιον περὶ ἐμπρησμοῦ) ἄρθ. 147, ὀνομάζει ἔνοχον ἐμπρησμοῦ ἐκεῖνον, ὅστις ἐπιχειρεῖ πρᾶξιν, ἐκ τῆς ὁποίας ἔπρεπε κατὰ τὸν ὑπολογισμὸν αὐτοῦ νὰ προξενηθῇ πυρκαϊὰ εἰς ξένην ἰδιοκτησίαν, ἂν καὶ δὲν ἐξεῤῥάγη τὸ πῦρ ἢ δὲν ἐπροξενήθη οὐδεμία ζημία. Ὁ πρωσσικὸς νόμος § 1510 κηρύττει ἐμπρηστὴν ἐκεῖνον, ὅστις ἐκ προθέσεως βάλλει πῦρ εἰς κατοικίας, πλοῖα ἢ ἄλλα κτίρια διὰ νὰ βλάψῃ τινα. Ὡς πρὸς τὴν ποινὴν ἔπειτα ὑπάρχει βαθμολογία. Temme Handb. des preuss. Criminalr. σελ. 406—417. Ὁ γαλλικὸς ποιν. νόμος ἄρθρ. 434. (χωρὶς νὰ δώσῃ γενικήν τινα ἔννοιαν τῆς incendie)καταδικάζει μὲ μεγάλην σκληρότητα εἰς θάνατον ἐκεῖνον, ὅστις ἐκ προαιρέσεως ἔβαλε πῦρ εἰς κτίρια, πλοῖα, πλοιάρια, ἀποθήκας, ναυπηγεῖα δάση ἐκκομμένην ξυλείαν, θερισμένους καρποὺς, ἢ καύσιμα σκεύη, κινητὰ πράγματα εὑρισκόμενα τόσον πλησίον εἰς τὰ μνησθέντα ἀντικείμενα, ὥστε ἐδύναντο νὰ μεταδώσωσιν εἰς ταῦτα τὸ πῦρ. Ἀλλὰ παρετηρήθη ἔλλειψις ὡς πρὸς τὴν ποινὴν τοῦ ἐμπρησμοῦ πράγματος ἀνήκοντος εἰς αὐτὸν τὸν ἐμπρηστήν. Διὰ τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ νόμου ἔγεινε κατὰ τὸ 1832 ὡς πρὸς τὰς ποινὰς διόρθωσις ἂν καὶ μὴ ῥιζική, καὶ τὸ ἄρθ. 434 μετεβλήθη κατὰ τοῦτο, ὅτι προσετέθη quand ils sont habités ou servant à l'habitation et généralement aux lieux habités ou servant àl'habitation,qu'ils appartiennent ou n'appartiennent pas à l'auteur du crime.ὅρα Chauveau Code progressif. p.322.Mittermaier im Archiv. 1834. σελ. 487.Ὁ βαυαρικὸς νόμος ἄρθ. 247 (εἰς τὸ κεφάλαιον περὶ βλαβῶν τῆς ἰδιοκτησίας) παραδέχεται ἐμπρησμὸν, ἐάν τις ἐκ παρανόμου προθέσεως πυρπολῇ ξένην ἰδιοκτησίαν ἢ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἰδιοκτησίαν

μὲ κίνδυνον τῶν ἐνοικούντων ἢ ξένων κατοικιῶν. Τὰ μετὰ ταῦτα νομοσχέδια ἐπρόκριναν ἄλλας ἐπόψεις (τὸ τοῦ 1831, ἄρθ. 337. εἰς ἰδιαίτερον κεφάλαιον), χωρίζουσιν ὡς πρὸς τὰς ποινὰς τὰς διαφόρους περιπτώσεις χωρὶς νὰ δίδωσι γενικὴν ἔννοιαν. Ὁ σαξωνικὸς νόμος ἄρθ. 171. (εἰς τὰ περὶ πράξεων ἐπικινδύνων εἰς τὸ κοινὸν) διακρίνει τὰ εἴδη τοῦ ἐμπρησμοῦ (ἄνευ κοινῆς ἐννοίας) κατὰ τὰ ἀντικείμενα. Κατὰ τὸ ἄρθ. 171, λέγει, ἐμπρηστὴς εἶναι ὅστις προξενήσει πυρκαϊὰν εἰς κατοικημένα ἢ ἄλλα κτίρια, εἰς τὰ ὁποῖα συνήθως ἢ καθ' ὃν καιρὸν ἤθελεν ἐκραγῆ τὸ πῦρ διαμένουσιν ἄνθρωποι, χωρὶς διακρίσεως ἐὰν ἡ ἐμπρηστικὴ ὕλη ἐτέθη εἰς αὐτὰ ταῦτα τὰ κτίρια ἢ εἰς ἄλλα ἀντικείμενα, ἐξ ὧν ἐδύνατο νὰ διαδοθῇ εἰς αὐτά. Τὸ ἄρθ. 175. πραγματεύεται περὶ ἐμπρησμοῦ εἰς ξένα ἀκατοίκητα κτίρια, ἢ ἄλλα οἰκοδομήματα, δάση, ἀγροὺς, ξυλείαν, γεννήματα καὶ παρόμοια ἀντικείμενα. ὅρα περὶ τούτου Krug Studien *II.* 65. Günther sächs. Gesetzb σελ. 101. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος (εἰς ἰδιαίτερον κεφάλαιον) διακρίνει ὁμοίως τὰς ποινὰς, χωρὶς νὰ θέτῃ κοινήν τινα ἔννοιαν, κατὰ τὰ διάφορα ἀντικείμενα, εἰς τὰ ἄρθ. 378 καὶ 380, καθὼς καὶ ὁ Σαξωνικὸς νόμος. Τὸ διὰ τὴν Βάδην νομοσχέδιον ἄρθ 499. δὲν ἐκθέτει ἐπίσης κοινήν τινα ἔννοιαν, χωρίζει ὅμως ὁριστικώτερα ὡς πρὸς τὰς ποινὰς τὰ διάφορα εἴδη.

§ 361.

Συστατικὸν τοῦ ἀδικήματος εἶναι ά. *ἔμπρησις* πράγματος. Τὴν στιγμὴν καθ' ἣν τὸ πρᾶγμα ἐφλόγωσεν (ὄχι ὅμως καὶ ἐὰν χωρὶς φλόγας ἁπλῶς καίηται, ἢ ἐὰν τὸ προσάναμμα μόνον ἥναψεν) ἡ πρᾶξις ἐτελέσθη. Τὸ νὰ προσέ-

γεινεν ἤδη πραγματικὴ ζημία εἰς τὰ κτήματα ἄλλων, ἢ βλάβη τοῦ σώματος ἢ τῆς ζωῆς τινος, δὲν ἀνάγεται εἰς τὴν τέλεσιν τῆς πράξεως (α).

(α) L. 9. D. de incendio εἰς τὰς λέξεις qui acervum frumenti juxta aedes positum etc. Εἰς τοὺς νόμους λέγεται συνήθως, qui incenderint. Παράβ. Boehmer ad art. 125. § 1. Klein peinl. Recht § 490. Dessen Annalen Bd. XIV. σελ. 27.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Τετελεσμένος εἶναι ὁ ἐμπρησμὸς, ἅμα, ὅτε τὸ πῦρ μετεδόθη εἰς τὸ ἐμπρηστέον ἀντικείμενον, καὶ ἤρχισε νὰ τὸ καταναλίσκῃ. Tittmann Handb. II. σελ. 343. Wächter Lehrb. II. σελ. 885. Werner Handb. σελ. 43. Gans in Weiske Rechtslexicon II. Bd. σελ. 361. Τὸ νὰ ἐκραγῇ πυρκαϊὰ, ὡς θέλει π. χ. ὁ Martin § 182, δὲν εἶναι ἀναγκαῖον πρὸς τέλεσιν τοῦ ἀδικήματος· ὅρα Günther Diss de consummat. crim. incend. Lips. 1834. und in Kind Samml. auserlesener Rechtsprüche 1. Heft. σελ. 185. Kettelhodt de consummat. delictor pag. 41. Luden von Versuche σελ. 500. Abegg Lehrb. σελ. 521. Heffter σελ. 311. Rosshirt Gesch. II. σελ. 148. Schüfsler Rechtsfälle σελ. 125. Τὸ κύριον εἶναι ἡ διάκρισις τῆς ἐμπρηστικῆς ὕλης ἀπὸ τῆς τοῦ προσανάμματος καυστικῆς ὕλης καὶ ἀπὸ τοῦ ἀντικειμένου, τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ καῇ τὸ πρῶτον. Περὶ τοῦ πρωστικοῦ δικαίου Temme Handb. σελ. 407.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Ὁ Σαξωνικὸς νόμος ἄρθ. 177. θεωρεῖ τετελεσμένον τὸ ἀδίκημα, ἅμα ὅτε ἡ ἐμπρηστικὴ ὕλη, τὴν ὁποίαν μετεχειρίσθη ὁ ἐμπρηστὴς, μεταδώσῃ τὸ πῦρ εἰς τὸ ἀντικείμενον τὸ ὁποῖον προετίθετο νὰ καύσῃ, ἢ τὸ ὁποῖον εἶναι ἐπιτήδειον νὰ μεταδώσῃ τὸ πῦρ εἰς ἐκεῖνο· ὅρα αἰτιολογίας σελ. 100. Εἰς τὰς βουλὰς ἔγεινε μεγάλη φιλονεικία περὶ τούτου· Κοινοποιήσεις Mittheilungen σελ. 613-17. Günther zum sächs.

Criminalgesetzb. σελ. 104. Krug Studien II. σελ. 82. Roux in der Zeitschrift. für sachs. Recht. II. σελ. 208. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος ἄρθ. 382. παραδέχεται ὡς τέλεσιν τοῦ ἀδικήματος ἐὰν τὸ πρᾶγμα εἰς τὸ ὁποῖον ἐβλήθη πῦρ, διέδωκε φλόγας· ἐπὶ πυρκαϊᾶς δασῶν, καὶ Torfmooren ἀρκεῖ, ἐὰν τὸ πῦρ καὶ ἄνευ φλογὸς ἤρχισε νὰ καταναλίσκῃ τὸ ἀντικείμενον. Τὸ διὰ τὴν Βάδην νομοσχέδιον ἄρθ. 511. ἐσχημάτισεν ἓν ἄρθρον ἐκ τῶν δύω θεμάτων τοῦ βυρτεμβεργικοῦ νόμου. Τὸ διὰ τὸ Βράδυνοβαΐγ νομοσχέδιον ἄρθ. 198. λέγει τέλεσιν, ἅμα ἡ καύσιμος ὕλη διέδωκε τὸ πῦρ εἰς τὸ ἀντικείμενον διὰ φλογῶν ὑποκαίουσα αὐτό.

§ 362.

Πρέπει ὅμως καὶ β'ον τὸ ἐμπρησθὲν πρᾶγμα ἢ νὰ ἦναι αὐτὸ τὸ ἴδιον κατασκήνωσις ἀνθρώπων, ἢ νὰ προσεγγίζῃ εἰς κατοικίας ἀνθρώπων ὥστε νὰ δύναται νὰ μεταδώσῃ εἰς ταύτας τὸ πῦρ (α). Εἶναι δὲ ἐν γένει ἀδιάφορον, ἂν τὸ ἐμπρησθὲν πρᾶγμα ἦναι 1ον ξένη ἰδιοκτησία ἢ ἰδιόκτητον τοῦ ἐπρηστοῦ(β)·2ον ἀκίνητον ἢ κινητὸν (γ). 3ον οἰκία ἢ ἄλλη κατασκήνωσις· 4ον μεμονωμένη κατοικία, ἢ ἄθροισμα πολλῶν κατοικιῶν.

(α) Τοῦτο, καθὼς ἐν γένει κίνδυνος τῆς ζωῆς φαίνεται ὅτι δὲν ἀπαιτεῖται ἀναγκαίως καθότι καὶ ὁ μιᾶς καὶ μόνης casa ἐμπρηστὴς ὑπάγεται εἰς τοὺς incendiariis (L. 28. § 2 D. de poenis), casa δὲ εἰς τὸ L. 73. D. de usufr. σημαίνει ἀποθήκην καρπῶν (cf. Martin Lehrb. § 182. Anm. 12). Ἀλλὰ causa σημαίνει ἐν γένει οἰκίσκον, ἰδίως καλύβην χωρικήν, ἐξ ἧς (κατὰ τὸν Σένεκαν ἐπ. 66.) καὶ vir magnus exire potest, εἰς δὲ τοὺς μετὰ ταῦτα καιροὺς (π. χ. ἐπὶ Κασσιοδώρου), κτῆμα, γαιοκτησίαν. Ὅπου λοιπὸν ἡ λέξις casa ἀναφέρεται συνδεομένη μὲ villa καὶ oppidum, δυσκόλως δύναται νὰ σημαίνῃ ἀποθήκην καρπῶν.

(β) Klein peinl. Recht. § 490.
(γ) L. 9. D. de incendio.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Πολλὰ περιωρισμένη εἶναι ἡ γνώμη τοῦ Φαϋερβαχ περὶ τῶν ἀντικειμένων τοῦ ἐμπρησμοῦ, καθότι καὶ ἄλλα πράγματα, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι κατοικίαι, οὔτε ἡ ἔμπρησίς των δύναται νὰ μεταδώσῃ τὸ πῦρ εἰς κατοικίας ἀνθρώπων, εἶναι ἀντικείμενα τοῦ incendii. Martin Lehrb. § 178. Mittermaier im Archiv neue Folge I. σελ. 501. Ἂς βάλωμεν κατὰ νοῦν τὴν πυρπόλησιν δασῶν, πλοίων, ἀγρῶν, καὶ ἐν γένει τὴν L. 16, §. 9. D. de poenis ὅρα καὶ Rosshirt II. σελ. 143. Heffter § 377.

§ 363.

Ἐὰν ἐμπρησθῇ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ά. δύναται νὰ μεταδώσῃ τὸ πῦρ εἰς ἄθροισμα κατοικιῶν *κοινότητός* τινος, ὁ ἐμπρησμὸς εἶναι *ἐπιτεταμένος*· εἶναι δὲ β'. ἁπλοῦς, ἐὰν μεμονωμένως κείμεναι κατοικίαι ἢ ἄλλαι κατασκηνώσεις γίνωσιν ἀντικείμενα ἐμπρήσεως συνεπαγούσης κίνδυνον ζωῆς (α),

(α) L. 28. § 12. D. de poenis. incendiarii capite puniantur, qui incenderint i n t r a o p p i d u m: et plerumque v i v i e x u r u n t u r. Qui vero c a s a m aut v i l l a m aliquo l e n i u s (κατὰ τὸν Paulus εἰς τὴν Coll. Leg. Mos. XII. 2 «humiliores in metallum aut in opus publ. damn., honestiores in insulam relegantur»). L. 9. D. de incendio, — qui aedes — combusserit, vinctus, verberatus, igni negari jubetur L. 10. D. ad L. Corn. de sic.

§ 364.

Ἐμπρησμὸς πράττεται ά. ἐκ παρανόμου προθέσεως, ἐὰν ἡ ἐπικίνδυνος ἔμπρησις πράγματός τινος τελεσθῇ μὲ τὴν προαίρεσιν τοῦ νὰ προξενήσῃ πυρκαϊὰν εἰς μίαν ἢ

πολλὰς κατασκηνώσεις ἀνθρώπων, εἴτε γείνῃ τοῦτο πρὸς ἐκδίκησιν, εἴτε ἐξ ἄλλου ὁποιουδήποτε λόγου (α) β'. ἐξ ἀμελείας, συνεπαγούσης μ' ὅλον τοῦτο δημοσίαν ποινὴν, τότε μόνον, ἐὰν ἐξ ἀσυγγνώστου ἀμελείας ἐκραγῇ τῷ ὄντι πυρκαϊά (β).

(α) Καὶ ἡ προαίρεσις τῆς ἐξαπατήσεως τοῦ πυρασφαλιστικοῦ ταμείου δὲν ἀποκλείει τὸ ἀδίκημα τοῦτο. Τὸ ἐναντίον φρονεῖ ὁ Grolman Grunds. der Criminalrechtsw. § 313. Klein Annallen Bd. III, nr. 2. σελ. 66. ff.

(β) L. 3. § 1. 4 D. de off. praef. vig. L. 9. L. II. D. de incendio. L. 28. § 12. D. de poenis, καὶ Ulpian Collat. Leg. Mos. XII § 2. 5. cf. J. G. Bauer de singulari incend. culp. specie in Opusc. acad. (Lips. 1787. Tit. 1. nr. 31. p. 339).

Σημ. τοῦ ἐκδ. Ὁ δόλος συνίσταται ἐνταῦθα μόνον εἰς τὴν συνείδησιν, ὅτι διὰ τοῦ ἐν χρήσει τεθέντος μέσου δύναται νὰ προξενηθῇ πυρκαϊὰ, καὶ εἰς τὴν πρόθεσιν τοῦ νὰ μεταδοθῇ πῦρ εἰς πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον κατὰ νομικὴν ἔννοιαν δύναται νὰ ἦναι ἀντικείμενον ἐμπρησμοῦ. ὅρα καὶ *Rosshirt* gesch. II. σελ. 146. Τὰ κινοῦντα αἴτια εἶναι ἐνταῦθα εἰς ἄκρον διάφορα Mittermaier in Archiv 1834 σελ. 196.

§ 364 α (τοῦ ἐκδ.).

Ἡ ἔμπρησις καὶ αὐτοῦ τοῦ ἰδίου πράγματος τοῦ ἐμπρηστοῦ (α) δύναται I. νὰ τιμωρηθῇ ὡς ἐμπρησμὸς (β), ἐὰν ὑπῆρχεν ἡ προαίρεσις τοῦ νὰ ἐμπρησθῶσι καὶ ἄλλαι κατοικίαι, ἢ ἐὰν ἐξ ὅλων τῶν περιστατικῶν ἐξάγηται ὅτι ἐκ προαιρέσεως ἐλήφθη πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ ἐνδεχόμενον χείριστον ἀποβησόμενον· ἐὰν ἑπομένως ἡ ἔμπρησις τοῦ ἰδίου πράγματος ἔγεινεν ὑπὸ τοιαῦτα περιστατικὰ, ἐκ τῶν ὁποίων παρήγετο κίνδυνος ἀνθρώπων ἢ

ξένης ἰδιοκτησίας (γ), ἥτις ἐδύνατο κατὰ τὴν νομικὴν σημασίαν νὰ ἦναι ἀντικείμενον τοῦ incendii. Ἐλαφροτέρα τιμωρία δικαιολογεῖται εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας κατὰ τοσοῦτον μόνον, καθ' ὅσον καὶ τὸ ἀόριστον δόλου πραττόμενον ἀδίκημα εἶναι μικρότερον τοῦ μὲ ὡρισμένην πρόθεσιν τελουμένου (δ), ἢ ἐὰν ἐξάγηται, ὅτι ὁ ἐμπρηστὴς κατὰ τὰ ἰδιαίτερα περιστατικὰ δὲν ἐδύνατο νὰ προΐδῃ τὴν διάδοσιν τοῦ πυρὸς εἰς ξένα ἀντικείμενα, καὶ μάλιστα διέθεσεν οὕτω τὰ περὶ τῆς πράξεως αὐτοῦ, ὥστε δὲν ἐδύνατο νὰ προξενηθῇ οὐδεμία βλάβη εἰς ἀνθρώπους ἢ εἰς ξένας κατοικίας (ε). II. Ἐὰν δὲν δύνηται νὰ θεωρηθῇ ὑπὸ τὴν ἀνωτέρω ἔποψιν, ἡ ἔμπρησις τοῦ ἰδίου πράγματος ἢ μένει ἀτιμώρητος (ζ), ἢ ἐὰν ἔγεινε μὲ προαίρεσιν ἐξαπατήσεως, τιμωρεῖται ὡς ἀπάτη (η).

(α) Ὅρα περὶ τούτου Lauhn capita quaedam de civis aedes suas data opera incend. impun. Lips. 1826. Vries de crim. incendii quod attinet ad quaest. an is qui proprias suas aedes incenderit. Gron. 1830. Mittermaier im Archiv des Criminalr. neue Folge I. σελ. 475.

(β) Mittermaier im Archiv I. σελ. 514. Hepp. im Archiv XIV. σελ. 460. Heffter Lehrb. σελ. 311.

(γ) Δὲν εἶναι ὀρθὴ ἡ ἔκφρασις κίνδυνος ξένης ἰδιοκτησίας ἐν γένει ὅρα Mittermaier im Archiv 1834. I. σελ. 499.

(δ) Mittermaier l. c. 1834. σελ. 525. Haus observations sur le projet de revision III. p. 131.

(ε) Mittermaier l. c. § 516.

(ζ) Ἐκ τῆς L. 4 D. de off. praef. vig. δὲν δύναται νὰ πραχθῇ δικαίωμα τιμωρίας εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην.

(η) Ὁ αὐστριακὸς νόμος ἄρθ. 249 κηρύττει ἔνοχον ἐμπρησμοῦ ἐκεῖνον ὅστις ἐπιχειρῶν ἐξ ὁποιασδήποτε κακῆς προαιρέσεως νὰ καύσῃ τὴν ἰδιοκτησίαν του θέτει εἰς κίνδυνον πυρπολήσεως καὶ ξένην ἰδιοκτησίαν (ἐνταῦθα χωροῦσιν αἱ κατὰ τοῦ ἐμπρησμοῦ ποιναί). Κατὰ τὸ ἄρθρ. 150 ἐκεῖνος ὅστις καίει τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἰδιοκτησίαν, χωρὶς νὰ θέσῃ ξένην ἰδιοκτησίαν εἰς κίνδυνον τοῦ νὰ πυρποληθῇ, εἶναι ἔνοχος ὄχι ἐμπρησμοῦ ἀλλ' ἀπάτης,

καθ' ὅσον ζητεῖ οὕτω νὰ βλάψῃ τὰ δικαιώματα τρίτου τινὸς ἢ νὰ προσάψῃ ὑποψίας εἴς τινας. Ὁ πρωσσικὸς νόμος § *1520*. ἐπιβάλλει εἰς ἐκεῖνον ὅστις δι' ἐμπρήσεως τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἰδιοκτησίας ζητεῖ νὰ διαδώσῃ πυρκαϊὰν, ἢ νὰ ἀπατήσῃ ἄλλους, τὴν αὐτὴν ποινὴν καθὼς εἰς ἐκεῖνον, ὅστις καίει ξένην ἰδιοκτησίαν. Temme Handb. σελ. *409*. Εἰς τὸν γαλλικὸν ποινικὸν νόμον ἄρθ. 434. δὲν ἔγεινε μνεία τῆς ἐμπρήσεως τοῦ ἰδίου πράγματος, καὶ ἐγεννήθη μεγάλη φιλονεικία, ἐὰν ἐδύνατο ἡ τοιαύτη περίπτωσις νὰ ὑπαχθῇ εἰς τὸ ἄρθρ. 434. Δικαστήριά τινα ἔκριναν οὕτω, καὶ τὸ ἀκυρωτικὸν ἐγνώρισε κατὰ τὸ *1831*. τὴν μεγάλην ἀδικίαν αὐτῶν. Κατὰ τὸ *1832*. ἐπὶ τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ νόμου ἔγεινεν ἡ ἀνωτέρω ἐν τῇ σημ. 4 ἐκ τοῦ § *360* μνησθεῖσα προσθήκη, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ἔμπρησις τοῦ ἰδίου πράγματος τιμωρεῖται ὡς καὶ ἡ τοῦ ξένου· Ὁ νόμος οὗτος δὲν εἶναι εὔστοχος, ὅρα Mittermaier im Archiv. 1834 σελ. *520—525*. Βαυαρικός τις νόμος διὰ τὸν νομὸν τοῦ Ῥήνου ἀπὸ 1 Ἰουλίου 1834 κηρύττει ἐφαρμοστὸν τὸ ἄρθ. 434 τοῦ γαλλικοῦ ποιν. νόμου, ἐὰν μὲ τὴν ἔμπρησιν τοῦ ἰδίου πράγματος συνδέηται κίνδυνος ξένης ἰδιοκτησίας ἢ ἀνθρώπων, καὶ ἀπειλεῖ φυλάκισιν 1—5 ἐτῶν καὶ χρηματικὴν ποινὴν, ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ τοιοῦτόν τι καὶ ἡ πυρκαϊὰ ἔγεινε μὲ προαίρεσιν ἐξαπατήσεως τῶν πυρασφαλιστικῶν καταστημάτων ἢ ἄλλης ὁποιασδήποτε ἀπάτης. Ὁ βαυαρικὸς νόμος ἄρθ. *252*. τιμωρεῖ ὁμοίως μὲ τὸν ἐμπρηστὴν ξένων πραγμάτων καὶ ἐκεῖνον, ὅστις παρανόμως καίει τὴν ἰδιοκτησίαν του μὲ κίνδυνον τῶν ἐνοικούντων ἢ ἄλλων ξένων κατοικιῶν. Ἐὰν ἡ πρᾶξις ἔγεινε χωρὶς κίνδυνον ἀνθρώπων ἢ ξένης ἰδιοκτησίας μὲ προαίρεσιν τοῦ νὰ ἐξαπατήσῃ πυρασφαλιστικὰ καταστήματα ἢ εὗρον ἄλλας τινὰς παρομοίας ἀπάτας, ἐφαρμόζεται ἡ ποινὴ τῆς διακεκριμένης ἀπάτης. Ὁ Σαξωνικὸς νόμος ἄρθ. 174 ἀπειλεῖ μὲ βαρεῖαν εἱρκτὴν 1—6 ἐτῶν ἐκεῖνον, ὅστις ἐξ ὁποιασδήποτε παρανόμου προαιρέσεως καίει ἰδιόκτητον αὐτοῦ κατοικίαν χωρὶς κίνδυνον ἀνθρώπων ἢ ξένων κτιρίων. Ἐὰν δὲ ὑπάρχῃ τοιοῦτος κίνδυνος, ἐφαρμόζεται ἡ ἐν τῷ ἄρθ. *171* ὁριζομένη ποινή· ὅπου δὲν ὑπάρχει παράνομος προαίρεσις, δὲν λαμβάνει χώραν οὔτε ποινή. ὅρα περὶ τούτου Schüler. Beiträge σελ. 70. Krug. Studien II. σελ. 81. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος, ἄρθ. 381. λέγει, ἡ ἔμπρησις τῆς ἰδίας κατοικίας ἢ τοῦ ἰδίου πράγματος ἄνευ κινδύνου ἀνθρώπων ἢ ξένης ἰδιοκτησίας (ἐὰν ὑπάρχῃ τοῦτο ἐφαρμόζεται ἡ αὐτὴ ποινὴ ὡς καὶ ἐπὶ ἐμπρησμοῦ ξένης ἰδιοκτησίας) τότε μόνον συνεπάγεται δικαστικὴν ποινὴν, ὅταν γείνῃ μὲ ἀπατηλὴν προαίρεσιν. Τὸ διὰ τὴν Βάδην νομοσχέδιον ἄρθ. *507*. θεωρεῖ τὸ ἀδίκημα ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἔποψιν, καὶ ἐὰν ὑπάρχῃ κίνδυνος διὰ τὴν ζωὴν ἀνθρώπων ἢ διὰ ξένην ἰδιοκτησίαν (δηλονότι διὰ τοιαῦτα ἀντικείμενα ἐπὶ τῶν ὁποίων, ἂν καὶ ἀνήκωσιν εἰς ἄλλους, δύναται νὰ πραχθῇ τὸ ἀδίκημα τοῦ ἐμπρησμοῦ)· ἐπιβάλλει ποινὴν ὡς ἐπὶ ἐμπρησμοῦ ξένης ἰδιοκτησίας, ἄλλως δὲ ἁπλῆν εἱρκτὴν ἢ εἱρκτὴν βαρεῖαν μέχρις 8 ἐτῶν, ἐὰν ἡ ἔμπρησις ἔγεινε μὲ σκοπὸν ζημιώσεως ἄλλων.

§ 365.

Ἡ *ποινὴ* τοῦ ἐκ προθέσεως *ἐπιτεταμένου*(§ 363 αον)ἐμπρησμοῦ εἶναι ὁ διὰ τοῦ *πυρὸς θάνατος* χωρὶς διάκρισιν μεταξὺ βαρυτέρου καὶ ἐλαφροτέρου ἐμπρησμοῦ(α).Διότι ἂν καὶ ἡ διάκρισις αὕτη ὑπῆρχεν ὡς ἐκ τῆς συνηθείας εἰς τὴν Γερμανίαν πρὸ τοῦ *Καρόλου*,δὲν δύναται μ'ὅλον τοῦτο νὰ ληφθῇ πλέον ὑπ' ὄψιν, καθότι ὁ νόμος (ἔχων ἐνταῦθα πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ τὴν διάκρισιν ταύτην μὴ γνωρίζον ρωμαϊκὸν δίκαιον) (β),δὲν κάμνει μνείαν αὐτῆς, ἥτις εἶναι πρὸς τούτοις ἀόριστος καὶ ἀσταθὴς(γ)—Ὁ ἁπλοῦς ἐμπρηστὴς § 363 βον τιμωρεῖται μὲ τὸ ξίφος (δ), ἐὰν ἡ πυρκαϊὰ ἔγεινε *διὰ νὰ φονευθῶσιν* ἄνθρωποι καὶ τῷ ὄντι ἠκολούθησε φόνος (ε).

(α) P. G. O. Art. 125. «Οἱ ἐκ κακίας ἐμπρησταὶ ἐξελεγχθέντες πρέπει νὰ θανατῶνται διὰ τοῦ πυρός».

(β) Ἀπόδειξις τούτου εἶναι ἡ ἐν τῷ P. G. Δ. τασσομένη ποινή· ἡ ποινὴ τοῦ βαρυτέρου ἐμπρησμοῦ κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἦτο συνήθως ὁ τροχὸς, ἡ δὲ τοῦ ἐλαφροτέρου τὸ ξίφος Sachsenspiegel II. art. 13.Schwabenspiegel. C. 166. § 11. 22. 28. Ὁ Κάρολος ὅμως παρεδέχθη τὸ P D.τὸ ὁποῖον ἐπιβάλλει τὸν διὰ τοῦ πυρὸς θάνατον. L. G. D. de incendio etc.

(γ) Βιβλία τινα νομικὰ ἐννοοῦσι Mordbrand τὸν ἐμπρησμὸν διὰ συνωμοσίας καὶ ἐν μέσῳ θορύβου· ἄλλα προσδιορίζουσι τὴν ἔννοιαν ταύτην κατὰ τὸν καιρὸν, καθ' ὃν ἔγεινεν ὁ ἐμπρησμός· ἄλλα κατὰ τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἀδικήματος· ἄλλα κατὰ τὴν ἀφορμὴν αὐτοῦ καὶ καθεξῆς. cf. Haltaus Gloss v. Mordbrand Walch. Glossarium voc. Brennen. p. 242—247. Boehmer ad. h. a. § 5. Theodorici crim. C. VII. aph. 8 lit. c). Οἱ πρακτικοὶ θέλουσι μόνον ἐπὶ Mordbrand τὸν *διὰ πυρὸς θάνατον*, ἐπὶ δὲ τοῦ ἁπλοῦ ἐμπρησμοῦ τὸ ξίφος. Quistorp. Thl. I. § 198. Ἄλλοι ἐναντιοῦνται εὐλόγως. Berger El. jur. crim. C. 2. membr. 3. §. 14. Leysen Sp. 541. m. 11. 13.

(δ) L. 28. D. de poen. L. 10. D. ad. L. Corn. de sicar.

(ε) Τότε δὲ ἡ ποινὴ εἶναι ὁ τροχός.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Ἡ θανατικὴ ποινὴ περιωρίσθη εἰς μόνας τὰς περιστάσεις τῆς βαρυτάτης ἐνοχῆς, Tittmann Handb. II. σελ. 577. Bopp. Matterial. der Gesetzgeb. in Hessen VI. Hefft. σελ. 115. Hitzig. Hnnalen 1. σελ. 50. V. σελ. 306. XIV. σελ. 49. XIX. σελ. 106.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Ὁ αὐστριακὸς νόμος § 148. ἀπειλεῖ θάνατον, ἐὰν ἐξεῤῥάγη τὸ πῦρ καὶ δι'αὐτοῦ ἐφονεύθη ἄνθρωπος, ἐδύνατο δὲ νὰ προΐδῃ τοῦτο ὁ ἐμπρηστὴς, ἐὰν τὸ ἐκραγὲν πῦρ ἐτέθη ἐπανειλημμένως, ἢ ἐὰν ἡ πυρκαϊὰ παρήχθη δι'ἰδιαιτέρας συναθροίσεως ἀποβλεπούσης εἰς λεηλασίαν ὅρα Jenull Comment II. σελ. 293. Τὸ πρωσσικὸν δίκαιον § 1510 ἀπειλεῖ θανατικὴν ποινὴν κατὰ κανόνα (ὡς λέγει ὁ νόμος), ἐὰν διὰ πυρκαϊᾶς ἐπὶ οἰκιῶν τεθῶσιν εἰς κίνδυνον ἡ ζωὴ ἀνθρώπου, ἢ ὁλόκληροι πόλεις, χωρία, ἢ παρακείμενα ἀλλήλοις κατῳκημένα κτίρια, ἢ πλοῖα. Mordbrenner λέγει ὁ § 1512. (μὲ θάνατον διὰ τοῦ πυρὸς), ἐὰν τοιαύτη ἐπικίνδυνος πυρκαϊὰ παρήχθῃ μὲ τὴν προαίρεσιν τοῦ νὰ πραχθῇ, ὑπὸ τὴν βοήθειαν αὐτῆς φόνος, ληστεία, ἢ ἄλλο θανάσιμον ἀδίκημα. Ὁ § 1515. ἀπειλεῖ προσέτι θανατικὴν ποινὴν, ἐὰν καί τοι μὴ ὑπάρχοντος οὐδενὸς τοιούτου ἐπιβαρυντικοῦ περιστατικοῦ, ἡ διὰ τοῦ πυρὸς προξενηθεῖσα ζημία συμποσῶται εἰς 500 τάλληρα. Πολὺ σημαντικὰ εἶναι ἐν τούτοις τὰ ἀπὸ 13 Μαρτίου 1530 βασ. διατάγματα (Mannkopf σελ. 517.) εἰς τὰ ὁποῖα λέγει ὁ βασιλεὺς, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐξαρτᾶται ἡ ζωὴ ἑνὸς ἀνθρώπου ἀπὸ τὴν τυχαίως προσγενομένην ζημίαν. Ὁ βαυαρικὸς νόμος ἄρθ. 248. ἀπειλεῖ θάνατον εἰς 9 περιπτώσεις. 1) Ἐὰν διὰ τοῦ πυρὸς ἀποθάνῃ ἄνθρωπος ἢ ὑποστῇ βλάβην μέχρι κινδύνου τῆς ζωῆς. 2) Ἐὰν δύω ἢ πλειότεραι κατοικίαι ἀποτεφρωθῶσιν 3) Ἐὰν τεθῇ πῦρ διὰ νυκτός. 4) Εἰς τόπους συναθροίσεως πολλῶν ἀνθρώπων. 5) Ἐν καιρῷ κοινῆς ἀνάγκης. 6) Πλησίον εἰς

ἀποθήκας πυρίτιδος. 7) Πρὸς τέλεσιν φόνου, ληστείας, κλοπῆς. 8) εἰς διάφορα μέρη πόλεων ἢ χωρίων. 9) Ἐάν τις κατὰ διαφόρους καιροὺς βάλῃ πῦρ. (Τὸ νομοσχέδιον τοῦ 1831. ἄρθ. 337. διετήρησε τὴν θανατικὴν ποινὴν εἰς 8 περιπτώσεις). Ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος ἀπειλεῖ θάνατον εἰς τὸ ἀνωτέρω ἐν τῇ ἐπὶ τοῦ § 360 4ῃ σημειώσει ἀναφερόμενον 434 ἄρθρον· (λογίζονται δὲ αἱ ἐλαφρυντικαὶ περιστάσεις). Ὅρα κατὰ τῆς σκληρότητος τοῦ γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου. Haus observat. III. p. 115. 124. 140. Ὁ σαξωνικὸς νόμος ἄρθ. 171. ἀπειλεῖ θάνατον, 1) ἐὰν διὰ τοῦ πυρὸς ἐφονεύθη ἄνθρωπος, ἢ ἐβλάβη μέχρι κινδύνου τῆς ζωῆς, τὸ δὲ συμβὰν τοῦτο ἐδύνατο κατὰ τὰ εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν περιστατικὰ, νὰ προΐδῃ ὁ ἐμπρηστής· πρὸς τούτοις εἰς τὰς ἐν τῷ βκυαρ. νόμῳ ὑπ' ἀριθ. 7 καὶ 8 ἀναφερομένας περιπτώσεις, καὶ εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 5, ἐὰν ὁ ἐμπρηστὴς διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν σβέσιν ἀπομακρύνῃ τὰ σβεστήρια μέσα, ἢ καθιστᾷ αὐτὰ ἄχρηστα. Ὁ βυρτ. νόμος ἄρθ. 378 ἀπειλεῖ θάνατον 1. ἐὰν ἀπέθανεν ἄνθρωπος ἢ ἐβλάβη μέχρι κινδύνου τῆς ζωῆς· καθ' ὅσον ὁ ἐμπρηστὴς ἐδύνατο νὰ προΐδῃ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο 2) ἐὰν ἡ πυρκαϊὰ ἔγεινε μὲ τὴν προαίρεσιν τοῦ νὰ εὐκολυνθῇ δι' αὐτῆς ἡ τέλεσις φόνου, καὶ ἔγεινε τοὐλάχιστον ἀπόπειρα τούτου. Εἰς τὰς λοιπὰς περιπτώσεις διακρίνει ὁ αὐστριακὸς νόμος ἄρθρ. 148. διαφόρους βαθμολογίας, καὶ ἀπειλεῖ ἐν ἐλλείψει παντὸς ἐπιβαρυντικοῦ περιστατικοῦ ἐξ ὧν ἀνεφέραμεν, εἱρκτὴν 10—20 ἐτῶν 1 δὲ μέχρι 5 ἐτῶν, ἐὰν ἡ πρᾶξις χωρὶς νὰ ἦναι ἰδιαιτέρως ἐπικίνδυνος ἐτελέσθη τὴν ἡμέραν καὶ τὸ πῦρ ἐσβέσθη ταχέως χωρὶς ζημίαν. Ὁ πρωσσικὸς νόμος § 1517. ἀπειλεῖ διὰ βίου κάθειρξιν εἰς φρούρια, ἐὰν δὲν ἐβλάβη ἄνθρωπος, ἀλλ' ἡ ζημία ἦτο 500 ταλήρων ἢ πλειοτέρων, 10—15 ἐτῶν ἐὰν ἡ ζημία ἦτο μικροτέρα, ἀλλ' ἡ πρᾶξις ἔγεινε διὰ νυκτὸς, καὶ 6—10

ἐτῶν ἐὰν ἡ πυρκαϊὰ συνέβη τὴν ἡμέραν. Ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος ἄρθ. 434 ἀπειλεῖ διὰ βίου δεσμὰ κατὰ τοῦ ἐμπρηστοῦ ξένων ἀκατοικήτων κτιρίων, δασῶν, πρόσκαιρα δεσμὰ, ἐάν τις εἰς ἴδια αὐτοῦ τοιαῦτα πράγματα βάλῃ πῦρ καὶ ζημιώσῃ ἄλλους, καὶ εἱρκτὴν ἐὰν τὸ πῦρ ἐτέθη εἰς ἐκκομμένην ξένην ξυλείαν, θερισμένους καρπούς. Ὁ βαυαρικὸς νόμος ἀπειλεῖ δεσμὰ, ἐπὶ ἐλαφροτέρας δὲ ἐνοχῆς βαρεῖαν εἱρκτὴν, ἐὰν ἐτέθη πῦρ εἰς κατασκηνώσεις ἀνθρώπων, ἀλλ' ἄνευ τῶν ἀνωτέρω (ἄρθ. 248) ἐπιβαρυντικῶν λόγων, καὶ (ἄρθ. 251) 1—4 ἐτῶν εἱρκτὴν ἐὰν τὸ πῦρ ἐτέθη εἰς μεμονωμένως κείμενα κτίρια, ἀποθήκας, ἐκκομμένην μεμονωμένην ξυλείαν. Ὁ σαξ. νόμος ἄρθ. 172. ἀπειλεῖ διὰ βίου βαρεῖαν εἱρκτὴν, ἐὰν τὸ πῦρ ἐτέθη εἰς μεμονωμένως κείμενα κτίρια, ἀποθήκας, ἐκκομμένην μεμονωμένην ξυλείαν. Ὁ σαξ. νόμος ἄρθ. 172. ἀπειλεῖ διὰ βίου βαρεῖαν εἱρκτὴν, ἐὰν τὸ πῦρ ἐβλήθη εἰς κατοικημένα κτίρια ἐντὸς πόλεων ἢ χωρίων, καὶ κατεκάη ἓν τοιοῦτον κτίριον, ἐπὶ ἐπανειλημμένου ἐμπρησμοῦ, ἢ ἐὰν ἐτέθη τὸ πῦρ εἰς κτίριον ὅπου ἦσαν ἤδη συνηγμένοι πολλοὶ ἄνθρωποι ἐὰν ταῦτα τὰ ἐν τῷ ἄρθ. 172 ἀναφερόμενα περιστατικὰ δὲν ὑπῆρχον, τὸ 173, ἀπειλεῖ 15—20 βαρεῖαν εἱρκτὴν κατὰ δὲ τὸ ἄρθ. 175. ἡ ποινὴ εἶναι εἱρκτὴ 1—3 ἐτῶν, ἐὰν ἐτέθη τὸ πῦρ εἰς ἀκατοίκητα κτίρια, δάση, δημητριακοὺς καρπούς. Ὁ βυρτεμβ. νόμος ἄρθ. 378. ἀπειλεῖ διὰ βίου ἢ 20 ἐτῶν βαρεῖαν εἱρκτὴν ἐὰν τὸ πῦρ ἐτέθη ἐντὸς πόλεως ἢ χωρίων, εἰς διάφορα μέρη συγχρόνως, ἢ ἐὰν ἐβλήθη διὰ νὰ εὐκολυνθῇ δι' αὐτοῦ ἡ τέλεσις ληστείας ἢ ἄλλου βαρέως ἀδικήματος, ἢ ἐὰν ἐκ προαιρέσεως ἀνήφθη ἡ πυρκαϊὰ εἰς καιρὸν, καθ' ὃν ἡ διάδοσίς της ἦτο πιθανὴ, καὶ ἀπετεφρώθησαν πολλὰ κατοικημένα κτίρια, (10—20 ἐτῶν εἱρκτήν.) Εἰς ἄλλας περιπτώσεις, ἐὰν τὸ πῦρ ἐτέθη εἰς κατοικίας, ἢ κατασκηνώσεις ἀνθρώπων, κατὰ τὸ ἄρθ. 380. εἱρκτὴ 1 ἔτους μέχρι 10 ἐτῶν

εἰς ἐλαφροτέρας δὲ περιπτώσεις φυλάκισιν μέχρις ἑνὸς ἔτους ἐὰν τὸ πῦρ ἐβλήθη εἰς ἀκατοίκητα μεμονωμένα κτίρια, δάση, Torfmooeren.

§ 366.

Ἡ *ἀπόπειρα* ἐμπρησμοῦ κρίνεται κατὰ τὰς γενικὰς ἀρχὰς λαμβανομένης ὑπ᾽ ὄψιν τῆς εἰς τὴν τετελεσμένην πρᾶξιν τεταγμένης τακτικῆς ποινῆς. Τὸ δὲ ἀποτυχὸν ἀδίκημα (Delictum perfectum) δύναται νὰ τιμωρηθῇ μέ τινα τῶν εἰς τὴν τακτικὴν ποινὴν ἀμέσως ἑπομένων, ἄνευ ἐπιτεταμένου ἐμπρησμοῦ, μάλιστα ἐπὶ ἰδίως ἐπιβαρυντικῶν προσόντων τῆς πράξεως, καὶ ἐὰν ταῦτα δὲν ἀντισταθμίζωνται ἀπὸ ἄλλα ἐναντία περιστατικά, ἐλαττοῦντα τὸ ἀξιόποινον ἡ ποινὴ δύναται νὰ φθάσῃ μέχρι τοῦ ξίφους(α).

(α) P. G. O. art. 178. in f. »an Leib. oder Leben.»

§ 367.

Ὁ ἐμπρησμὸς ἐξ *ἀσυγγνώστου ἀμελείας* (α). καὶ ἐὰν τὸ πῦρ ἔβλαψε ξένας κατοικίας, πρέπει μ᾽ ὅλον τοῦτο νὰ τιμωρῆται μὲ μικροτέρας ποινάς, οἷον σωματικὸν σωφρονισμόν, ἢ ἁπλῆν ἐπίπληξιν, καὶ τοῦτο δὲ τότε μόνον, ἐὰν ὁ ἀμελήσας δὲν ἦναι εἰς στάσιν νὰ δώσῃ εἰς τὸν ζημιωθέντα πλήρη ἰδιωτικὴν ἱκανοποίησιν (β). Ἡ νομολογία τῶν γερμανικῶν δικαστηρίων εἶναι αὐστηροτέρα (γ).

(α) L. 11. D. de incendio.

(β) L. 3. *§. 1.* D. de off. praef. vig. L. 9. de incendio. L. 28. §. 12 D. de poenis. «damni» disceptet, vel modice vindicentur.»

(γ) Meister praktische Bemerkungen Thl. II. Bd. 23.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Ἐνταῦθα πρέπει νὰ χωρισθῇ τὸ culposa incendium, ἐὰν ἐπροξενήθη ἐπιζήμιον ἀποτέλεσμα ἐκ culpa, ἀπὸ τὴν ἁπλῆν (ἀστυνομικῶς κολάσιμον) παραμέλησιν τοῦ πυρός. Περὶ τῆς τελευταίας ὁμιλεῖ ἡ L. 3. § 1. D. de off. praef. vig. καὶ Bauer Lehrb. § 295. Περὶ τῆς culpa ἐπὶ incendium ὅρα Winssinger de diff. inter delicta dolos. et culpa. p. 145. Hofacker in Archiv. V. σελ. 125. Heussler. de ratione puniendi delicta culposa pag. 59. Ὀρθότατα διακρίνεται καὶ εἰς τὸ κοινὸν δίκαιον, 1ον ἡ ἐφαρμογὴ δημοσίων ποινῶν ἕνεκα culpa· τοῦτο συνέβαινε μόνον ἐπὶ culpa lata, 2ον ἡ ἀστυνομικὴ ποινὴ ἕνεκα παραβάσεως ἀστυνομικῶν διατάξεων. Ὅρα Ziegler quaest. ad jus roman. Lips. 1837. p. 3—70.

§ 368.

Οἱ νόμοι δὲν κάμνουσιν ἐνταῦθα μνείαν οὐδενὸς ἰδιαιτέρου λόγου μετριάσεως, ἀποκλείοντες τὴν τακτικὴν ποινὴν (α). Δὲν ἔχει δὲ νομικῶς τοιαύτην δύναμιν οὔτε ἡ μικρότης τῆς προξενηθείσης ζημίας, οὔτε ἡ ἔμπρακτος μεταμέλεια μετὰ τὴν τέλεσιν τῆς πράξεως(β).

(α) Ἡ L. 28. § 12. D. de poenis δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ ἐνταῦθα. Ἐκεῖ διακρίνονται μόνον τὰ εἴδη καὶ οἱ νομικοὶ βαθμοὶ τοῦ ἀδικήματος καθ' ἑαυτό.

(β) Τοὺς συνήθως παραδεδεγμένους λόγους μετριάσεως ὅρα παρὰ Kress. καὶ Boehmer ad. art. 125.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Κατὰ τὴν εἰς τοὺς νεωτέρους χρόνους παρατηρηθεῖσαν τάσιν πρὸς τὸν ἐμπρησμὸν ἀπαιτεῖται μεγάλη προσοχή, μήποτε θεωρουμένης ταύτης πολλὰ συγκαταβατικῶς βοηθηθῇ ἐντεῦθεν τὸ ἀτιμώρητον. Εἰς τὰς καταριθμηθείσας ἐνταῦθα περιπτώσεις παρατηρεῖται συνεχέστατα ἡ

ἐπιῤῥοὴ τῆς μνησικακίας ἢ τοῦ περιεσκεμμένου λογισμοῦ τοῦ ν' ἀπαλλαγῇ τις τῆς οἰκίας διὰ τοῦ ἐμπρησμοῦ. Μάλιστα δὲν ἀποδεικνύεται ὡς ἀναγκαίως ὑπάρχον τὸ ἀκατανίκητον τῆς τοιαύτης τάσεως πρὸς τὸν ἐμπρησμὸν, ἡ ὁποία κατὰ τοσοῦτον μόνον εἶναι ἀξία λόγου καθ' ὅσον φθάνει εἰς βαθμὸν πραγματικῶς νοσώδους καταστάσεως (π. χ. εἰς τὸν καιρὸν τῆς νεανικῆς ἀναπτύξεως), ὥστε ἀναιρεῖ τοὺς ὅρους τοῦ καταλογισμοῦ. ὅρα Henke Abhandlung aus der gerichtl. Medizin III. σελ. 187. Henke zeitschrift für Staatsarzneikunde 1824. 2. Heft. σελ. 211. Vogel Beitr. zu der Lehre von der Zurechnungsfähigkeit σελ. 152. Platner 's Gutachten σελ. 197. Friedreich Handb. der gerichtl. Psychologie σελ. 393—436. Mekel Beiträge zur gerichtl. Psychologie σελ. 53. Mittermaier im Archiv des Criminalr. III. σελ. 167. Dis. de alienation. mentis p. 24. Rennenkampf de incendii excitandi cupiditate annis pubert. Dorpat. 1834. Ein preus. Rescript. von 1824. über diesen Gegenstand in Mannkopf. σελ. 514. Archiv. des Kriminalr. nr. 18. Schneider s' Annalen dei Staatsarzneikund. 1. σελ. 220. und 41. Bd. σελ. 502. Jurnal des Tribunaux 1836. nr. 56. und Literatur in Mittermaier Schrift. de principio imputat. alienat. mentis p. 46.

ΔΕΥΤΕΡΑ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ.

Περὶ ἐπίτηδες γενομένης πλημμύρας.

§ 369.

Πλημμύρα ἐκ προθέσεως γενομένη διὰ διορύξεως χωμάτων ὁμοιάζει τὸν ἐμπρησμὸν, ὡς πρὸς τὸ ἐπικίνδυνον καὶ ὡς

πρὸς τὸ ἀντικείμενον. Διὰ τοῦτο κατὰ μερικοὺς νόμους θεωρεῖται ὡς ἰδιαίτερον ἀδίκημα (α). Ἀλλὰ κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον, ἐν ἐλλείψει νομικῶν ὁρισμῶν (β) δὲν δύναται νὰ δικασθῇ εἰμὴ κατὰ τὰς περὶ damnum injuria datum ἢ περὶ ἀνθρωποκτονίας ἀρχάς (γ).

(α) Π. χ. Πρωσσικὸς νόμος Th. II. Tit. 20 Abschn. 16. § 1571—1577.

(β) Ἡ L. 10 D. de extraordinariis criminib. καὶ ὁ Νόμος τοῦ Κωδ. de Nili aggeribus non rumpendis περιέχουσιν ὅλας τὰς τοπικὰς διατάξεις καὶ ἀναφέρονται κυρίως εἰς τὴν πρόωρον διόρυξιν τῶν χωμάτων τοῦ Νείλου, ὁ δὲ νομικὸς λόγος αὐτῶν δὲν εἶναι ὁ κίνδυνος τῆς ζωῆς ἀλλ' ὁ κίνδυνος τῆς ἀφορίας.

(γ) Klein peinl. Recht. § 496.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Πολὺς εἶναι ὁ διϊσχυρισμὸς τοῦ Φαῦερβαχ ὅτι τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον δὲν ἐφαρμόζεται παντάπασιν. Ἡ ἀναλογία τῶν ἀναφερομένων χωρίων ὑπάρχει, ὅπου διορύττεται τὸ χῶμα χειμάῤῥου, καὶ προξενεῖται ἄπειρος βλάβη εἰς ἀνθρώπους καὶ εἰς ἰδιοκτησίας. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐφαρμοσθῇ ἡ εἰς τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον τασσομένη ποινή. ὅρα Gothofred ad cod Theodos. Lib IX Tit. 32 Mathaei de crim ad Lib. 47. Tit. 5. Cap. 3. Cremani. Elem. j. Crim. Vol. II. p. 180.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Πρέπει νὰ διακρίνῃ τις ἐνταῦθα, 1ον τὴν διόρυξιν χώματος ἐν μέσῳ περιστατικῶν, διὰ τὰ ὁποῖα ἡ προξενουμένη πλημμύρα θέτει εἰς κίνδυνον κατασκηνώσεις ἀνθρώπων, 2ον τὴν ἀθέμιτον ἄνοιξιν φρακτήρων (Schleussen) διὰ νὰ προξενηθῇ πλημμύρα, 3ον τὴν διόρυξιν χώματος, ἐκ τῆς ὁποίας δὲν ὑπάρχει τοιοῦτος κίνδυνος, ἰδίως μικροῦ ἰδιωτικοῦ χώματος, τὸ ὁποῖον εἶχέ τις π χ. ἔμπροσθεν τοῦ κήπου του. Εἰς τὴν τελευταίαν περίπτωσιν ὑπάρχει μόνον damnum injuria datum. Tittmann Handb. II. Thl. σελ. 553.

Σημ. 3 *τοῦ ἐκδ.* Ὁ πρωσσικὸς νόμος § 1571. ἀπειλεῖ μὲ θάνατον τὴν ἐκ προθέσεως βλάβην, ἢ ἐξαφάνισιν χωμάτων διορύγων, φρακτήρων, καὶ τῶν τοιούτων, δι' ὧν ὁλόκληροι χῶραι προφυλάσσονται ἀπὸ τὴν πλημμύραν. Ἐὰν συμβῇ βιαία ἔκρηξις τοῦ ὕδατος, καὶ γείνῃ ζημία εἰς δάση, ἀγροὺς, λειμῶνας, μὲ πρόσκαιρον ἢ διὰ βίου κάθειρξιν εἰς φρούρια (§ 1572), καὶ ἐὰν γείνῃ ἡ βλάβη εἰς χώματα καὶ φρακτῆρας ἰδιωτικῶν ὑδάτων καὶ προξενηθῇ ζημία, μὲ 2—10 ἐτῶν κάθειρξιν εἰς φρούρια. Ὁ γαλ. ποιν. νόμος ἄρθ. 437· ἀπειλεῖ μὲ εἱρκτὴν καὶ χρηματικὴν ποινὴν τὴν ἐξαφάνισιν ἢ βλάβην χωμάτων. Ὁ βαυαρικὸς νόμος ἄρθ. 254. ἐξομοιόνει μὲ ἐμπρησμὸν τὴν ἐκ προαιρέσεως γενομένην πλημμύραν συνεπάγουσαν κίνδυνον ζωῆς καὶ ἰδιοκτησίας. Ὁ σαξωνικὸς νόμος ἄρθ. 180. ἀπειλεῖ μὲ εἱρκτὴν 1—10 ἐτῶν τὸν αἴτιον πλημμύρας συνεπαγούσας κίνδυνον ἀνθρώπων καὶ κατοικιῶν. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος ἄρθρ. 386 κατατάσσει εἰς τὰ διάφορα εἴδη τῆς βλάβης ξένης ἰδιοκτησίας τὴν ἐξαφάνισιν ἀντικειμένων, τῶν ὁποίων ἡ βλάβη συνδέεται μὲ κοινὸν κίνδυνον, π. χ. χωμάτων, φρακτήρων (ποινή· εἱρκτὴ μέχρι 2 ἐτῶν). Τὸ βαδικὸν νομοσχέδιον § 115—518. πραγματεύεται περὶ ἐπίτηδες γενομένων πλημμυρῶν, καὶ ἀπειλεῖ θάνατον, ἐὰν ἄνθωπός τις ἀπώλεσε τὴν ζωὴν ἐκ τῆς πλημμύρας, τὸ δὲ συμβὰν τοῦτο ἦναι καταλογιστὸν εἰς *τὴν προαίρεσιν* τοῦ πράξαντος.

ΤΡΙΤΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ.

Προσβολὴ τοῦ ἐκ συμβολαίων δικαιώματος.

ΠΡΩΤΗ ΥΠΟΔΙΑΙΡΕΣΙΣ.

Προσβολὴ τῶν ἐπὶ πίστει συμβολαίων.

370.

Τὰ ἐκ συμβολαίων ἢ ἐξ ἄλλης σχέσεως ὁμοίας μὲ συμβόλαιον παραγόμενα ἰδιαίτερα δικαιώματα εἶναι κατὰ κανόνα ἀρκούντως ἐξησφαλισμένα ἐν μέρει μὲν διὰ τοῦ δικαστικοῦ καταναγκασμοῦ πρὸς παροχὴν, ἐν μέρει δὲ διὰ τοῦ καταναγκασμοῦ πρὸς ἰδιωτικὴν ἱκανοποίησιν. Διὰ τοῦτο κατ' ἐξαίρεσιν τοῦ περὶ γάμου συμβολαίου, καὶ αὐτὴ ἡ ἐκ προθέσεως προσβολὴ τοιούτων εἰς ἐνοχὰς ἀντιστοιχούντων δικαιωμάτων δὲν περιλαμβάνεται εἰς τὰ ἀδικήματα.

§ 371.

Ὅστις ὅμως ἐπί τινος ἰδιαιτέρας νομικῆς σχέσεως, τῆς ὁποίας ἡ συνομολόγησις προϋποθέτει ἐξαίρετον ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν χρηστότητα αὐτοῦ, οἷον ἐπὶ τοῦ συμβολαίου τῆς *ἐντολῆς*, τῆς *παρακαταθήκης* καὶ τῆς ἑταιρίας, καθὼς καὶ ἐπὶ τῆς μὲ συμβόλαιον ὁμοίας σχέσεως τῆς *ἐπιτροπείας*, καταχρᾶται τῆς ἰδιαιτέρας ἐκείνης ἐμπιστοσύνης καὶ ἐκ προθέσεως ζημιοῖ τὸν ἄλλον, ὁ τοιοῦτος διὰ μόνης τῆς κατὰ τὸ πολιτικὸν δίκαιον καταδικαζούσης αὐτὸν ἀποφάσεως (α) ὑποβάλλεται εἰς τὸ κατὰ νόμον γενικὸν

ἐπιζήμιον παρεπόμενον πάσης καταδίκης ἕνεκεν ἀδικήματος, δηλονότι εἰς τὴν infamia(β).

(α) Καθ' ὅσον ἡ ἀπόφασις αὕτη ἀναφέρει ῥητῶς τὴν ἀπιστίαν : L. 4. § *1*. 2. D. de susp. tut.

(β) L. 1. L. 6. § 5. 6. 7. D. de his qui not. inf. ἐὰν καὶ τὸ judicium contrarium ἔχει τὴν αὐτὴν συνέπειαν, διαφιλονεικεῖται.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Περὶ τῆς ἀτιμίας, ἥτις παρέπεται εἰς μοναδικά τινα συναλλάγματα, Marezoll über die bürgerliche Ehre σελ. 145. Περὶ τῆς ἀτιμίας ἥτις προσάπτεται εἰς τὸν ἄπιστον ἐπίτροπον, Glück commentar XXX. Thl. σελ. 100. Marezoll. l. c. σελ. 153. Heffter Lehrb. σελ. 420. Διὰ τὸν κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον δικαστὴν ἰσχύει ὡς ἀρχὴ, ὅτι ἀπιστία ἐπὶ συμβολαίων, ἡ παραβίασις αὐτῶν δὲν τιμωρεῖται μὲ δημοσίαν ποινὴν, ἐὰν δὲν δύνηται νὰ θεωρηθῇ ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ἀπάτης, τῆς νοθεύσεως ἢ τῆς ὑπεξαιρέσεως, καὶ ὅτι ἀτιμία προσάπτεται μόνον καθ' ὅσον ἐπισύρεται δι' ἀδικήματος, τιμωρουμένου μὲ ἀτιμωτικὴν ποινήν.

§ 372.

Ἐὰν ἡ ἀπιστία τινὸς διατελοῦντος εἰς τοιαύτην ἐκ συμβολαίου σχέσιν γείνῃ διὰ πράξεως, ἥτις καὶ ἄνευ τοιαύτης σχέσεως εἶναι ἀδίκημα π, χ. δι' ὑπεξαιρέσεως, νοθεύσεως ἢ ἀπάτης, ἐφαρμόζονται οἱ περὶ τούτων τῶν ἀδικημάτων ποινικοὶ νόμοι.

ΔΕΥΤΕΡΑ ΥΠΟΔΙΑΙΡΕΣΙΣ.

Παραβίασις τοῦ γαμικοῦ συμβολαίου.

ΠΡΩΤΗ ΑΝΘΥΠΟΔΙΑΙΡΕΣΙΣ.

ΠΕΡΙ ΜΟΙΧΕΙΑΣ.

B. J. v. Meurs de adulterio. Lugd. Bat. 1779.

Jo. Guil. Hoffmanni ad L. Jul. de adult. coerc. liber Sing. Fref. ad Viadr. 1732 (in Fellenberg jur. ant. T. I. nr. 4).

G. A. Kleinschrod observationes ad L. Jul. de adulteriis coercendis Wirceb. 1795. Dessen Beitr. aus dem peinl. Recht und Process. II. Bd. nr. X.

E. Henke Fragmente über den Ehebruch (in dessen crim. Vers. Berlin 1807. nr. 11).

H. L. Thilo de crimine adulterii ejusque poena. Lips. 1810.

§ 373.

Διὰ τοῦ γαμικοῦ συμβολαίου ἀποκτοῦσιν ἀμφότερα τὰ μέρη τὸ δικαίωμα τῆς *γαμικῆς πίστεως*, ἡ ὁποία πρὸς τοῖς ἄλλοις περιέχει ἐν ἑαυτῷ τὸ δικαίωμα πρὸς ἀμοιβαίαν, καὶ πᾶν τρίτον πρόσωπον ἀποκλείουσαν πλήρωσιν τῆς πρὸς γέννησιν τέκνων ἐπιθυμίας. Ἡ ἐκ *παρανόμου προθέσεως* (ἐν γνώσει) *γενομένη σαρκικὴ μίξις ἐγγάμου προσώπου μὲ ἄλλο, τοῦ ὁποίου δὲν εἶναι σύζυγος*, ἀποτελεῖ τὸ ἀδίκημα τῆς μοιχείας (adulterium) (α).

D. 48. 5. C. 9. 9. P. G. O. art. 120.

(α) Περὶ τῆς πλατυτέρας σημασίας τοῦ adulterium L. 6. § 1. D. ad. L. Jul. de adult. L. 101. pr. D. de V. S.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Ἀποδοκιμαστέα εἶναι ἡ παρὰ τοῦ Φάϋερβαχ ἐκλεχθεῖσα ἔποψις, καθ' ἣν ἐκτίθεται ἡ μοιχεία ἁπλῶς ὡς προσβολὴ τοῦ ἐκ συμβολαίων δικαιώματος, παραγνωρίζεται ἡ ἱερότης τοῦ γάμου, καὶ καθιεροῦται ἡ ἀναξία γνώμη, ὅτι θεωρεῖται μόνον τὸ συμφέρον τῶν συζύγων καὶ ἡ ἱκανότης αὐτῶν πρὸς τὸ ἐλευθέρως διαθέτειν. Ἐνῷ πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς προσβολὴ τοῦ δημοσίου συμφέροντος, καὶ ἡ προστασία τῆς ἱερότητος τοῦ γάμου. Hepp. im Arch. des Criminalr. XIV. § 346. Jacke Handb. III. σελ. 22. Heffter Lehrb. σελ. 346. Jarke Hadbuch. III. σελ. 22. Heffter Lehrb. σελ. 361. Martin Lehrb. σελ. 756. Κατὰ τὴν γνώμην ταύτην δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἡ μοιχεία καταστρέφει συχνάκις τὰς οἰκογενειακὰς σχέσεις, τὴν ἠθικότητα ὁλοκλήρου οἰκογενείας (ἂς συλλογισθῶμεν τὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων) καὶ πολλάκις γίνεται αἰτία φόνου (καθὼς τὸ ἀπέδειξαν οἱ Γαλλικοὶ πίνακες τῶν ἀδικημάτων). Καλαὶ περὶ τούτου διατριβαὶ εὑρίσκονται εἰς τὸ Droit 1836 ar. 366 καὶ εἰς τὴν Encyclopedie par Sebire, vol. I. pag. 277.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Ἀπαιτεῖται ἰδιαιτέρα προσοχὴ ὡς πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ῥωμαϊκῶν κειμένων περὶ adulterium, τὸ μὲν διότι ἡ ἔκφρασις αὕτη εἶχεν εἰς τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον πλατυτέραν σημασίαν ἢ καθ' ἡμᾶς (Rosshirt Gesch. III. σελ. 70.) (διὰ τοῦτο π. χ. καὶ ἡ μνηστὴ ἔπραττεν adulterium), τὸ δὲ διότι ὁ σύζυγος δὲν ἔπραττεν adulterinm. Ὅρα Pirmez de marito thori violati vindice. Lovan. 1822. Burchardi im Archiv des Criminalr. VIII. σελ. 212. Wächter Lehrb. II. σελ. 412. καὶ Wächter

in seinen Abhandl. aus dem Strafrechte(Leipzig. 1835) I. σελ. 103. Ὅτι εἰς τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον ἀπὸ τοῦ *Κωνσταντίνου* ἤδη προήχθη περισσότερον ἡ διὰ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας κυρωθεῖσα ἠθικὴ ἔποψις, εἶναι βέβαιον(Rosshirt Gesch. III. σελ. 80.)· ἀλλ' ὅμως ἔμεινεν ἀκόμη ἡ ἀρχαία γνώμη, ὅτι μόνον ἡ σύζυγος (ὄχι δὲ ὁ σύζυγος) πράττει adulterium, καὶ εἰς τὰς διατάξεις τῶν αὐτοκρατόρων ὑπάρχει μεγάλη ἀστασία γνωμῶν.

Σημ. 3 *τοῦ ἐκδ.* Τὸ ἄρθρον 120 τῆς Καρολίνης πρέπει νὰ ἐξηγηθῇ διὰ τῆς εἰς τὸ κανονικὸν δίκαιον καθιερωθείσης ἀξιοπρεπεστέρας γνώμης, ὅτι καὶ ὁ σύζυγος διὰ παραβιάσεως τῆς γαμικῆς πίστεως πράττει μοιχείαν. Wächter Adhandl. σελ. 123. Ὅρα πρὸς τούτοις περὶ τῆς ἀξίας ἐπόψεως τοῦ κανονικοῦ δικαίου, τὸ ὁποῖον τάχιον ἐπενήργησε καὶ εἰς τοὺς Γερμανικοὺς κανονισμούς, Rosshirt Gesch. III. σελ. 88—92. Jarke Handb. III. σελ. 19—22. Αἱ μεταγενέστεραι γνῶμαι, πρὸ πάντων αἱ κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἑκατονταετηρίδα, δὲν ἦσαν ἀξιοπρεπεῖς καὶ κατέστρεψαν τὴν ὀρθὴν ἔποψιν. Καλὴν διατριβὴν περὶ μοιχείας συνέγραψεν ὁ Buddeus in der Hallischen Encyclopädie Bd. 31. σελ. 394—402.

Σημ. 4 *τοῦ ἐκδ.* Ὁ αὐστριακὸς νόμος κατέταξε τὴν μοιχείαν εἰς τὸ δεύτερον Μέρος μεταξὺ τῶν ἀστυνομικῶν παραβάσεων καὶ ἀπειλεῖ τόν τε ἔγγαμον καὶ τὸν ἄγαμον μετὰ τοῦ ὁποίου ἐπράχθη ἡ μοιχεία, μὲ κράτησιν 1—6 μηνῶν. Τιμωρεῖται δὲ τὸ ἀδίκημα αὐστηρότερον, ἐὰν ὡς ἐκ τῆς μοιχείας γεννηθῇ ἀμφιβολία περὶ τῆς νομιμότητος γεννηθέντος τέκνου. Ὁ πρωσσικὸς νόμος (μεταξὺ τῶν σαρκικῶν ἀδικημάτων) § 1061—65 τιμωρεῖ τὴν μοιχείαν μόνον, ἐὰν ἐξ αὐτῆς διαλυθῇ τῳόντι ὁ γάμος (Διάταγμα τοῦ 1797

εἰς Mannkopf σελ. 406), καὶ τότε ὡς μὲν πρὸς τὸν ἄνδρα μὲ αὐθαίρετον φυλάκισιν, ὡς δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα μὲ φυλάκισιν ἢ εἱρκτὴν 3—6 μηνῶν, καὶ μέχρις 6 μηνῶν ἐὰν ἀμφότεροι ἦσαν ἔγγαμοι. Ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος (ὑπὸ τὰς προσβολὰς κατὰ τῶν ἠθῶν) § 336, ἀπειλεῖ τὴν γυναῖκα μὲ φυλάκισιν 3 μηνῶν, ἕως 2 ἐτῶν, τὸν δὲ συναίτιον αὐτῆς δμοίως, ἀλλὰ προσέτι καὶ μὲ πρόστιμον μέχρι 2000 φράγκων. Ὁ σύζυγος τιμωρεῖται μόνον μὲ πρόστιμον μέχρι 2000 δρ. ἐὰν διατρέφῃ παλλακίδα εἰς τὴν γαμικὴν οἰκίαν. Ὡς ἀποδείξεις δὲ εἶναι δεκταὶ μόνον ἐπ' αὐτοφώρῳ σύλληψις, ἢ ἐπιστολαὶ καὶ ἔγγραφα ἰδιόχειρα τοῦ κατηγορουμένου. Ὁ σαρδηνικὸς νόμος (ὑπὸ τὰ ἀδικήματα κατὰ τῆς ἐν ταῖς οἰκογενείαις τάξεως) ἄρθρ. 323 ἀπειλεῖ μὲ τὰς αὐτὰς ποινὰς ὡς καὶ ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος, ἀλλὰ τὸν σύζυγον καὶ μὲ φυλάκισιν 3 μηνῶν μέχρι 3 ἐτῶν, ἐὰν διατρέφῃ παλλακίδα εἰς τὴν οἰκίαν του. Κατὰ τὸ ἄρθ. 328 ἀναβιβάζεται ἡ ποινὴ τῆς μοιχείας ἕως εἱρκτὴν μέχρι 7 ἐτῶν, ἐὰν συνδέηται μὲ βιαιοπραγίαν. Ὁ βαυαρικὸς νόμος ἄρθρ. 401 (εἰς τὸ Κεφ. περὶ προσβολῆς ξένων δικαιωμάτων δι' ἀπιστίας) ἀπειλεῖ τὴν σύζυγον μὲ φυλάκισιν 1—3 μηνῶν, τὸν σύζυγον 8 ἡμέρας ἕως 1 μῆνα· καὶ ἐπὶ διπλῆς μοιχείας μὲ ἐπιβαρυντικὴν ποινήν. Ὁ σαξωνικὸς νόμος (εἰς τὸ Κεφ. Παραβιάσεις τῆς γαμικῆς πίστεως) ἄρθ. 241 ἀπειλεῖ τὸν μοιχὸν σύζυγον μὲ φυλάκισιν 1—2 μηνῶν, καὶ ἐπὶ διπλῆς μοιχείας 2—3 μηνῶν, τὸν δὲ μὴ ἔγγαμον ὅστις συνευρίσκεται μὲ ἔγγαμον 2—4 ἑβδομάδων. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος (ὑπὸ τὰς προσβολὰς τῆς χρηστοηθείας) ἀπειλεῖ ἄρθρ. 305 τὴν σύζυγον μὲ φυλάκισιν 6 ἑβδομάδ. ἕως 3 μην. καὶ τὸν συνένοχον αὐτῆς 14 ἡμερῶν ἕως 2 μηνῶν, τὸν μοιχὸν σύζυγον μὲ φυλάκισιν 4 ἑβδ. ἕως 2 μηνῶν, καὶ τὴν συνένοχον αὐτοῦ 8 ἡμερ. ἕως 3 ἑβδ. Ὁ νόμος τοῦ Ζουρὶχ (Zürich) ἄρθρ. 139 ἀπειλεῖ ἐν γένει ἐκτὸς τῆς φυλακίσεως καὶ χρηματικὴν ποινήν. Ὁ νόμος τῆς Λυκέρνης ὁ-

μιλεῖ περὶ μοιχείας μόνον εἰς τὸν περὶ ἀστυνομικῶν ποινῶν νόμον ἄρθ. 139.

§ 374.

Ἡ μοιχεία δύναται νὰ πραχθῇ ὄχι μόνον α^ον^.ἀπὸ αὐτὸ τὸ *ἔγγαμον ὑποκείμενον*, καὶ μάλιστα τόσον 1ον ἀπὸ τὴν *σύζυγον*, καθὼς καὶ 2ον ἀπὸ τὸν *σύζυγον* (α), ἀλλὰ καὶ β'ον ἀπὸ τὸ *ἄγαμον ὑποκείμενον* τὸ ὁποῖον συνευρίσκεται μὲ τὸν ἄπιστον σύζυγον (ἄνδρα ἢ γυναῖκα) (β).

(α) Ὄχι κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον (τὸ ὁποῖον χορηγεῖ εἰς μόνον τὸν ἄνδρα τὸ jus thori, καὶ διὰ τοῦτο δίδει κατηγορίαν ἐπὶ μοιχείᾳ μόνον ἐναντίον τῆς ὑπάνδρου γυναικὸς καὶ τοῦ μοιχοῦ αὐτῆς), κατὰ τὸ κανονικὸν δίκαιον ὅμως μάλιστα. c. 4.C. *32*. g. 4.—c. 19.20. 23. C. 32. q. 5. —c. 4. 5. C. 32. q. 6. Conc. Trid. Sess· XXIV. c. 8. καὶ κατὰ τὴν P. G. O. ἄρθ. 120. cf. Boehmer J. E. P. Lib. V. tit. 16 § 15 seq. J. G. Bauer pr. de adulterio cum soluta commiso. Lips. 1762. in Opusc. ac. T. I. nr. *32*. p. 343.

(β) Κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον μόνον ἀπὸ τὸν ἄνδρα, ὅστις ἁμαρτάνει μὲ ὕπανδρον γυναῖκα. L. 2. L. 5. 6. § *3*. L. 39. § 2. 3. D. h. t. Κατὰ τὴν P. G. O. καὶ ἀπὸ τὴν ἄγαμον γυναῖκα, ἥτις δίδεται εἰς ἔγγαμον ἄνδρα.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Ὅτι καὶ τὸ ἄγαμον ὑποκείμενον, τὸ ὁποῖον συνευρίσκεται μὲ σύζυγον, ὑπόκειται εἰς ποινὴν ἐπὶ μοιχείᾳ, ἐξάγεται ἄλλως καὶ κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον ἀδιστάκτως ὡς ἐκ τοῦ adulter, ὅστις ἔχει ἀθεμίτους σχέσεις μὲ ξένην σύζυγον. L. 30. Κωδ. de adulter. Wächter Abh. I. σελ. 104. Heffter Lehrb. σελ. 362. κ σελ. 366. Τὸ ἄρθ. 160 τῆς Καρολίνας ἐπεκτείνει τοῦτο καὶ ἐπὶ τοῦ ἀγάμου ὑποκειμένου τὸ ὁποῖον συνευρίσκεται μὲ ἔγγαμον ἄνδρα. Ἐσφαλμένη γνώμη εἰς Tittmann Handb. II. σελ. 632. Rosshirt. III. σελ. 362. Ἀποδοκιμαστέαι εἶναι αἱ γνῶμαι τοῦ Stübel in der Schift. über di Theilnahme Mehrer. σελ. 86. Εἰς τοὺς νέους νόμους ὑπάρχει διχογνωμία

(ὅρα τὴν δ' σημείωσιν § 373). Ὅτι ὁ ἄγαμος εἶναι ἄξιος μετριωτέρας ποινῆς πρὸς τὸν ἔγγαμον, (μολονότι ἐνδέχεται αὐτὸς νὰ ἦναι ὁ πανοῦργος διαφθορεὺς, π. χ. τῆς ὑπάνδρου γυναικὸς) εἶναι ὁμολογούμενον.

§ 375.

Συστατικὰ τῆς μοιχείας εἶναι άον *γάμος* ἤδη πραγματικῶς *ὑφιστάμενος* ὥστε ἁπλοῦς ἀῤῥαβὼν δὲν ἀρκεῖ, διὰ τοῦτο δὲν εἰμπορεῖ νὰ πραχθῇ μοιχεία οὔτε *ἀπὸ* μνηστὴν ἢ μνηστῆρα, οὔτε *μὲ* τοιοῦτον ἢ τοιαύτην (α) 6'ον *πολιτικῶς ἀνεγνωρισμένος* (β) *ἔγκυρος γάμος* (γ), ἢ τοὐλάχιστον *θεωρούμενος ἔγκυρος* (δ) ἀπὸ τοὺς συζύγους (ὡς matrimonium putativum).

(α) Ἂν καὶ κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον (L. 13. § 3. 8. D. h. t.) ἐδύνατο νὰ πραχθῇ μοιχεία ἀπὸ sponsa ἢ μὲ τοιαύτην, «quia neque matrimonium qualecunque, nec spem matrimonii violare permittitur, «δὲν ἐφαρμόζεται τοῦτο πλέον δυνάμει τῆς P. G. O. ἡ ὁποία ὑποθέτει σύζυγον, Ehemman, Eheweib.

(β) Διὰ τοῦτο τὸ contubernium τῶν δούλων ἀποκλείει τὴν μοιχείαν L.6 D.h. t. L. 23. 24. C. αὐτόθι.

(γ) Δὲν ὑπάρχει οὐδεμία διαφορὰ ἐπὶ matrimonium justum ἢ injust, κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ ῥωμ. δικαίου L. 13. § 1. D. t. τὰ ἐν τῷ L. 13. D. h. t. ὁριζόμενα περὶ Concubina δὲν ἐφαρμόζονται ἐπὶ τῆς καθ' ἡμᾶς παλλακείας concubinate.

(δ) L. 13. §. 4. D. h. t.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Τὸ ζήτημα ἐὰν σύζυγος ζῶν ἐν γάμῳ ἀκύρῳ πράττῃ μοιχείαν, ἀποφασίζεται κατὰ τὴν περὶ ἀποπείρας τῶν ἀδικημάτων ἀρχὴν, ἂν δηλονότι θεωρῆται ἀπόπειρα καὶ ἡ περίπτωσις, καθ' ἣν, ἐνῷ τὸ ἀναγκαῖον εἰς τὰ συστατικὰ τοῦ ἀδικήματος γνώρισμα δὲν ὑπάρχει. ὅρα Wächter Abhandl. I. σελ. 340. Παραβ. Heffter Lehrb. σελ. 363. not. 5. Ueber das Verhältniss der Putativehe: Wächter Ab-

handl. I. σελ. 124. Not. Buddeus l. c. σελ. 398.

§ 376.

γον). Ὁ δεσμὸς τοῦ γάμου πρέπει νὰ μὴ ἦναι διαλελυμένος κατὰ τὸν καιρὸν τῆς σαρκικῆς μίξεως (α), εἶναι δὲ ἄλλως ἀδιάφορον, ἂν ἡ γαμικὴ συμβίωσις διήρκει ἢ ὄχι (β). Τὴν παράνομον μάλιστα ἰδιότητα τῆς μοιχείας δὲν ἀναιρεῖ οὔτε ἡ μαστροπικὴ συναίνεσις τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἄλλου μέρους (γ), οὔτε ὁ τρόπος τοῦ βίου τῆς ἀπίστου συζύγου (δ) δον. Μόνον διὰ πραγματικῶς τελεσθείσης μίξεως πράττεται μοιχεία. (ε)

(α) Fr. Leb. Stolz Diss. de poena concubitus a personis per divortium solutis commissi. Lips. 1736.

(β) Καὶ αὐτὸ τὸ κατὰ τοὺς καθολικοὺς divortium quoad thorum et mensam perpetuum δὲν ἀναιρεῖ τὴν μοιχείαν τοὐλάχιστον κατὰ τὰς αὐστηρὰς νομικὰς ἰδέας c. 1. 4. 7. 10. 25. C. 32. q. 7.

(γ) Καθότι ὁ συναινῶν εἶναι ἔνοχος lenocinii.

(δ) Ὅσα ὁρίζει τὸ ῥωμ. δίκαιον περὶ ὑπάνδρων γυναικῶν, αἱ ὁποῖαι ὡς ἐκ τοῦ τρόπου τοῦ βίου των ἀπώλεσαν τὰ δικαιώματα εὐϋπολήπτου γυναικός, ἢ εἶναι ἐξ ἐπαγγέλματος δημόσιαι, πόρναι ἢ μαστροποί. L. 10. 2. L. § 13. § 2. D. h. t. L. 22 c. αὐτ. (παραβ. Tacitus Ann. II. 84. Sueton Tib. 35.) ἔτι δὲ περὶ ὑποκριτριῶν καὶ τῶν τοιούτων, αἱ ὁποῖαι εἰς καπηλεῖα ὑπηρετοῦσι τοὺς διαιτωμένους L. 29. C. h. t. (Paulus R. S. II. 27. § 10.) Εἶναι παραπολὺ συνδεδεμένα μὲ τὰς ἰδέας, τὰ ἤθη, καὶ τὰ καθεστῶτα τῶν ῥωμαίων, καὶ δὲν δύνανται νὰ ἰσχύωσι παρ' ἡμῖν.

(ε) Παράβ. Boehmer ad art. 120. § 5. Struben Thl. III. Bed. 24. Bauer in opusc. ac. T. I. nr. 30. Henke crim. Vers I. σελ. 171.

Σημ. 1 τοῦ ἐκδ. Περὶ ἐπιῤῥοῆς τοῦ συζύγου L. 14. § 1. D. ad leg Jul. de adulterio. Νεαρ. 134. c. 10. Wächter Abhandl σελ. 105.

Σημ. 2. τοῦ ἐκδ. Ὅτι καὶ ὁ ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης χω-

ρισμένος σύζυγος δύναται νὰ τιμωρηθῇ ἕνεκα μοιχείας, εἶναι ὀρθὸν δικαίως ὅμως ὁ Σαξωνικὸς νόμος ἄρθ. 213 ὁρίζει ὅτι τότε ἡ ποινὴ καταβιβάζεται εἰς τὸ ἥμισυ.

Σημ. 3 τοῦ ἐκδ. Κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον ἐπιδέχεται διαφιλονείκησιν, ἐὰν τῷόντι ἀληθὴς μίξις ἀπαιτῆται πρὸς τέλεσιν τῆς μοιχείας. Παράβ. I. L. pr. D. de extraord. crim (ὁ Heffter Lehrb. σελ. 363. θεωρεῖ τὴν περίπτωσιν αὐτὴν ὡς ἰδιαίτερον ἀδίκημα). ὅρα Heffter Lehrb. σελ. 458. not. 7. Διὰ τοῦτο καὶ αὐστηραὶ γνῶμαι παρὰ Rosshirt σελ. 467. παράβ. μὲ τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ III. σελ. 116· Jarke III σελ. 30. Ἀλλὰ κατὰ τὴν Γερμανικὴν νομολογίαν εἶναι ἀναγκαία πραγματικὴ μίξις. Tittmann II. σελ. 634. δὲν πρέπει ὅμως νὰ φθάνῃ τις ἕως εἰς τὸ ν' ἀπαιτῇ πρὸς τέλεσιν καὶ immissio seminis Wächter Abhand. I. σελ. 129. Ὁ Βυρτεμβεργγ. νόμος ἄρθ. 307 ἀπαιτεῖ πρὸς τέλεσιν σωματικὴν ἕνωσιν.

§ 377.

Ἐκ τῶν συστατικῶν τῆς μοιχείας εἶναι τελευταῖον ἐον ἡ *παράνομος πρόθεσις* (α), ἑπομένως ὄχι ἁπλῶς 1ον ἐν γνώσει τέλεσις τῆς μίξεως, ἀλλὰ καὶ 2ον ἡ συνείδησις τοῦ ἐνόχου, ὅτι δὲν εἶναι συνδεδεμένος διὰ γάμου μὲ τὸ ἄλλο ὑποκείμενον καὶ 3ον ὅτι αὐτὸς ὁ ἴδιος ἢ τὸ ἄλλο ὑποκείμενον ζῇ ἐν ἐγκύρῳ καὶ διαρκοῦντι εἰσέτι γάμῳ, Πᾶσα πλάνη ἀποκλείουσα τὴν παράνομον πρόθεσιν, ἀντίκειται εἰς τὴν φύσιν τοῦ ἀδικήματος. (β).

(α) L. 11. § *12.* L. 12. L. 43. D. h. t. L. 7. C de repudiis.

(β) Ἡ Νεαρ. *17.* c. *11.* ἥτις ἔφερε τὸν συγγραφέα εἰς τὰς προτέρας ἐκδόσεις § 378 εἰς τὸ νὰ παραδεχθῇ adulterium culposum, ὁμιλεῖ ὅλως ἰδιόλου περὶ εἰδικῆς τινος περιπτώσεως μὴ ἀναγομένης εἰς τοῦτο. Λέγει δὲ προσέτι μόνον velut adulteri puniantur Henke crim. Vers. I. σελ. *171.* ff.

Σημ.τοῦ ἐκδ. Ὅτι δὲν ὑπάρχει μοιχεία ἐξ ἀμελείας ὅρα Wächter Lehrb II σελ. 429. παρβ. μὲ Wächter's Abhandl. I. σελ. 338. Burchardi im Archiv des Criminal rechts. VIII σελ. 231. Henke Handb. II σελ. 336. Heffter σελ. 457. Περὶ τῆς Νεαρ. 117. κεφ. 11. Rosshirt Lehrb. σελ. 467.

§. 378.

Ἡ μοιχεία εἶναι κατὰ λόγον τῆς ἐξ αὐτῆς προξενουμένης προσβολῆς δικαιώματος ἢ *διπλῆ μοιχεία* (adulterium) ἐὰν ἀμφότερα τὰ μέρη προσβάλλωσι τὸ δικαίωμα τῆς γαμικῆς πίστεως δύο διαφόρων ὑποκειμένων, ἢ ἁπλῆ μοιχεία, ἐὰν εἰς τὴν πρᾶξιν ἀμφοτέρων περιέχηται ἡ προσβολὴ τοῦ δικαιώματος ἑνὸς μόνου προσώπου.

§ 379

Ποινή (α) τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον (β) ἀπειλεῖ τὸν μοιχὸν μὲ θάνατον διὰ ξίφους, τὴν δὲ μοιχαλίδα μὲ ἐξορίαν εἰς μοναστήριον μετὰ προηγουμένην μαστίγωσιν, ἀλλὰ ταύτην δύναται νὰ λάβῃ πάλιν ὁ σύζυγος ἐντὸς δύο ἐτῶν (γ). Ἡ Καρολίνα (δ) παραπέμπουσα εἰς τὸ ῥωμ. δίκαιον (ε) ἐπικυροῖ τὴν διάταξιν ταύτην, τόσον ὡς πρὸς τὴν μοιχείαν τῆς γυναικὸς, ὅσον καὶ ὡς πρὸς τὴν τοῦ ἀνδρὸς (ζ)· νεώτεροι ὅμως αὐτοκρατορικοὶ νόμοι ἀναιροῦσι τὰς διατάξεις ταύτας, καὶ ἀπειλοῦντες *αὐθαίρετον* ποινὴν μᾶς παραπέμπουσιν εἰς τὰς γενικὰς ἀρχὰς περὶ τοῦ ἀξιοποίνου (η).

(α) J. P. Ludewig (resp. Lengnich) Diss. de origine et progressu poenae adulterorum apud Romanos. Hal. 1740. — Chr. God. Hoffmann Diss. de dissensu jurium in puniendo adulterii crimine. Frcf. ad Viad. 1727. rec. 1740.

(β) Νεαρ. *134.* c. 10. Περὶ τῆς ποινῆς τῆς μοιχείας κατὰ τὴν Lex Julia: Paulus R. S. L. II. tit. 26 § 14. (Schulting jurispr. antej. pag. 231.) cf. E. Fr. Haupt. Diss. de poena adulterii ex Lege Julia de coercendis adulteriis Lips. 1798.

(γ) Περὶ τῆς ἀπωλείας τῆς προικὸς, καὶ τῆς προγαμιαίας δωρεᾶς c. 4. X. de donatio inter virum et ux. Νεαρ. *117.* κεφ. 9 κατηργήθη ἡ νεαρὰ αὕτη διὰ τῆς *134*; ὡς ὁ Kleinschrod a. a. O. § *17.* παραδέχεται.

(δ) Ἄρθ. *120.* Ἐὰν σύζυγός τις ἐνάξῃ ἐγκληματικῶς ἄλλον τινα ἕνεκα μοι»χείας, τὴν ὁποίαν ἔπραξε μὲ τὴν σύζυγόν του, καὶ νικήσῃ, ὁ μοιχὸς οὗ»τος ὁμοῦ μὲ τὴν μοιχαλίδα τιμωροῦνται κατὰ τὸ λέγειν τῶν προκατό»χων ἡμῶν καὶ κατὰ τὸ ἡμέτερον αὐτοκρατορικὸν δί»καιον· 2ον, ὁμοίως τὸ ἴδιον τηρεῖται καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν, καθ' »ἣν γυνή τις ὕπανδρος θέλει νὰ ἐνάξῃ τὸν ἄνδρα της ἢ τὸ ὑπο»κείμενον μὲ τὸ ὁποῖον οὗτος ἔπραξε μοιχείαν.

(ε) Ἄλλοι θέλουσιν, ὅτι ὁ Κάρολος παραπέμπει εἰς τὸ γερμανικὸν δίκαιον. cf Koch inst. jur. crim § 310. not 3.

(ζ) Περὶ τῶν γνωμῶν τῶν προγενεστέρων νομοδιδασκάλων παράβ. Kress ad art. *120.* § 3. Boehmer ad Carpz. Q. *53.* obs. I. Koch l. c. Meister princ. jur. crim 255.

(η) Καὶ ἐπειδὴ κατὰ τὸν παρόντα καιρὸν ὑποκείμενα ὑπανδρευμένα ζῶσιν »ἐν δημοσίᾳ μοιχείᾳ, διατάσσομεν διὰ τοῦ παρόντος σφοδρῶς, τοιαῦται »δημόσιοι μοιχεῖαι νὰ τιμωρῶνται ἐπὶ τοῦ σώματος καὶ τῆς »περιουσίας τῶν ὑποκειμένων, » κατὰ τὴν τάξιν, τὰς περιστάσεις καὶ τὴν ἐνοχὴν αὐτῶν· ἡ P. G. O. v. J. 1548, tit 25. § 2. n. v. J. 1577. tit. 26. § 2. Sommer in d. rechtsw. Abhandl. I. σελ. 218. Henke crim. Vers. I. σελ. *161.* ff. Martin Lehrb. § *291.* ff. ἐννοοῦν τοὺς νόμους τούτους ὅτι πραγματεύονται ἁπλῶς περὶ τεκμαιρομένης μοιχείας, σ ησιζομένης εἰς δημοσίᾳ συνοίκησιν. Ὅτι ἐν τούτοις πρόκειται ἐνταῦθα περὶ ἀληθοῦς μοιχεία., ἀποδεικνύεται ὄχι μόνον ἀπὸ τὴν κατὰ τῶν τοιούτων δημοσίων (σκανδαλωδῶν) μοιχειῶν ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ πρὸς τούτοις καὶ ἀπὸ τὸ ἑξῆς, ὅτι εἰς τὸν ἀμέσως ἑπόμενον § 3 τῆς R. P. O. v. J. τοῦ 1577, ἐκεῖνοι, οἵτινες συγκαλοῦσιν ἢ προαγωγεύουσιν ἢ ξενίζουσιν εἰς τὰς οἰκίας των τὰ τοιαῦτα ὑποκείμενα, συνεξομοιοῦνται μὲ τοὺς δημοσίους μοιχούς. Μάλιστα αἱ R. P. O. τοῦ 15*48* καὶ 1577 δὲν εἶναι ἁπλῆς ἐπαναλήψεως τῆς τοῦ *1530* tit. 33.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Περὶ τῆς ποινῆς κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον, καὶ

μάλιστα περὶ τοῦ ὅτι κατὰ τὴν Lex Julia δὲν ἐτάσσετο ἀκόμη θανατικὴ ποινή, τὸ ὁποῖον σαφῶς ἐξάγεται ἐκ τοῦ χωρίου τῶν Pauli R. S. II. 26 § 14, ὅρα Wächter Abhandl. σελ. 111. Περὶ τῆς ἀπὸ τὸν Κωνσταντῖνον εἰσαγωγῆς τῆς θανατικῆς ποινῆς κατὰ τοῦ μοιχοῦ. ὅρα L. 2. C. Theod. ad leg. Jul. de adulter, (Burchardi im Archiv. VIII. σελ. 218. Wächter Abhandl. σελ. 117. Κατὰ τῆς μοιχαλίδος ποτὲ δὲν κατεγινώσκετο θανατικὴ ποινή, οὔτε ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ. Νεαρ. 134. κεφ. 10. Οὗτος ἐπεκύρωσε μόνον τὴν διάταξιν τοῦ Κωνσταντίνου περὶ θανατικῆς ποινῆς κατὰ τοῦ μοιχοῦ ἀνδρός. Wächter σελ. 120.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Ἡ ὑπὸ τοῦ Φάϋερβάχ ἐκτεθεῖσα γνώμη ὅτι μοιχαλὶς πρὶν ἀποπεμφθῇ εἰς τὸ μοναστήριον ἐμαστιγοῦτο πρὸς σωφρονισμόν, εἶναι λανθασμένη, πηγάζει δὲ ἀπὸ ἐσφαλμένην ἐξήγησιν τῆς Νεαρᾶς, τῆς ὁποίας τὸ Ἑλληνικὸν κείμενον δὲν παρετηρήθη ἀρκετά. ὅρα Hermann in Gersdorf Repertorium IV. Band. σελ. 161. Buddeus l. c. σελ. 397.

Σημ. 3 *τοῦ ἐκδ.* Τὸ ἄρθρον 120 τῆς Καρολίνας, ἐπικυροῖ τὸ ῥωμ. δίκαιον· ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ ῥωμ. δίκαιον δὲν ὁμιλεῖ περὶ τιμωρήσεως τοῦ ἀπίστου συζύγου, γεννᾶται μεγάλη φιλονεικία μεταξὺ τῶν νομικῶν. Wächter Abhandl. σελ. 128. ἡ Bambergensis ἄρθ. 145. δὲν εἶναι ἀσήμαντος πρὸς διασάφησιν τοῦ εἰρημένου χωρίου.

Σημ. 4 *τοῦ. ἐκδ.* Δὲν εἶναι παντάπασιν ὀρθὴ ἡ γνώμη, ὅτι οἱ μεταγενέστεροι νόμοι κατήργησαν τὸ ἄρθρ. 120 τῆς Καρολίνας, διότι ἡ R. P. O. τοῦ 1577 ἐπαναλαμβάνει μόνον ὅ,τι οὐσιωδῶς περιείχετο ἤδη εἰς τὴν τοῦ 1530 § 33, καὶ δὲν ἀναφέρεται εἰς τὴν μοιχείαν. Archiv de Criminalr. III.

σελ. 503. Martin Lehrb. σελ. 758 Wächter Lehrb. II. σελ. 439. Jarke Handb. III, σελ. 40, Heffter Lehrb. σελ. 459, Rosshirt Gesch. III. σελ. 117. Buddeus l. c. σελ. 399.

Σημ. 5. *τοῦ ἐκδ.* Ἡ γνώμη ὅτι ἡ θανατικὴ ποινὴ δὲν ἁρμόζει κατὰ τοῦ ἀγάμου μοιχοῦ, ὁσάκις δὲν τάσσεται κατ' αὐτοῦ τοῦ ἀπίστου συζύγου, ἔγεινεν, ὡς ἦτον ἑπόμενον, πολλὰ ἐνωρὶς παραδεκτὴ εἰς τὴν δικαστικὴν πρᾶξιν διὰ τῆς νομολογίας παρ' ἡμῖν. Wächter Abhandl σελ. 131. Οὕτω κατήντησεν ἡ ποινὴ βαθμηδὸν περιοριστικὴ τῆς ἐλευθερίας μόνον. Tittmann II. σελ. 639. Ὁμολογούμενον δὲ εἶναι, ὅτι ἡ μοιχεία τῆς ὑπάνδρου γυναικὸς τιμωρεῖται αὐστηρότερον παρὰ τὴν τοῦ ἐγγάμου ἀνδρός.

§ 380.

Κατὰ τὰς γενικὰς ταύτας ἀρχὰς προσδιορίζεται ὡς ποινὴ ά. ἐπὶ *διπλῆς* μοιχείας φυλάκισις τριῶν μέχρι ἓξ μηνῶν, ὁ δὲ βαθμὸς τῆς ποινῆς ἐξαρτᾶται κυρίως ἐκ τοῦ ἂν κατὰ πρώτην φορὰν ἢ κατ' ἐπανάληψιν ἐπράχθη ἡ μοιχεία. β'. Ἐπὶ ἁπλῆς μοιχείας, 1ον ὡς πρὸς τὸ *ἄγαμον* ὑποκείμενον φυλάκισις 14 ἡμερῶν μέχρις ἑνὸς μηνός, ἢ ἀνάλογον πρόστιμον, 2ον ὡς πρὸς τὸν *ἔγγαμον* καὶ μάλιστα τὸν *ἄνδρα* ἑνὸς μέχρι δύο μηνῶν, τὴν *γυναῖκα* δύο μέχρι τριῶν μηνῶν, ἁπλῆ φυλάκισις (α).

(α) Διατάξεις ἰδιαιτέρων νομοθετῶν ὅρα παρὰ Meister pr. jur. cr. § 256. καὶ ἀνωτέρω τὴν ἐπὶ τοῦ *§ 373 σημ. 4.*

§ 381.

Ἐπὶ τῇ ἐσφαλμένῃ προϋποθέσει, ὅτι ἡ ἀνάρμοστος ποινὴ τῆς Π. Δ. Κ. ἰσχύει καὶ τὴν σήμερον ἀκόμη, καὶ ὅτι ὁ νομοδιδάσκαλος εἶναι κεκλημένος νὰ ὑπεκφύγῃ τοιούτους νόμους, ἐπενοήθησαν ἀναρίθμητοι λόγοι μετριάσεως (α) οἱ ὁποῖοι ὅμως οὔτε ὡς τοιοῦτοι δύνανται νὰ καταδειχθῶσιν, οὔτε χρησιμεύουσιν ὡς εὔλογοι ἀφορμαὶ εἰς τὸ νὰ προσδιορισθῇ ὁ βαθμὸς αὐθαιρέτου ποινῆς.

(α) Ἰδίως κατὰ τὴν γνώμην τοῦ **Leyser Sp. 576.** γίνονται ἐνταῦθα δεκτοὶ δύο κύριοι λόγοι μετριάσεως. I. ἐπηυξημένη ἀδυναμία τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Τούτῳ τῷ λογῳ πρέπει νὰ μετριάζωσι τὴν ποινήν, 1ον ἡ μακρὰ ἀπουσία τοῦ συζύγου, 2ον ἡ ἡλικία αὐτοῦ, 3ον τὸ κατ' αὐτοῦ μῖσος, 4ον ἡ παρὰ τοῦ ἄλλου ὑποκειμένου γενομένη ἐρέθισις πρὸς τὸ ἀδίκημα, 5ον ἡ μακρὰ παράλειψις τοῦ γαμικοῦ χρέους;) **Troppaneger Diss. de mitiganda adulterii poena ob deneg. deb. conjug. Lips. 1745.**), 6ον ἡ ἐκ κακίας ἐγκατάλειψις ἀπὸ μέρους τοῦ ἀδικηθέντος συζύγου, 7ον ἡ διαρκοῦντος τοῦ γάμου ἐπιγενομένη εἰς τὸν ἀδικηθέντα ἀνικανότης (**Püttmann adver. jur. L. II. c. 22.**) II. συγκατάθεσις πρὸς τὸν γάμον ἐν γένει καὶ πρὸς τὸν ἀδικηθέντα σύζυγον ἰδίως. Ἐντεῦθεν μετριάζεται ἡ ποινὴ 1ον ἐὰν ὁ μοιχὸς σύζυγος ζῇ εἰς δεύτερον γάμον, 2ον ἐὰν ὁ σύζυγος συγκατετέθη εἰς τὴν μοιχείαν, 3ον ἐὰν ὁ ἀδικηθεὶς σύζυγος ἐσυγχώρησε τὸ ἀδίκημα, δυνάμει δῆθεν τῆς **Νεαρ. 131.** κεφ. 10 ἂν καὶ ὁ μοιχὸς σύζυγος δὲν θέλει νὰ δεχθῇ τὴν συγχώρησιν (**Ludovici de intercessione innocent. § 13. Mich. Henr. Gribner Diss. de intercessione conjugum in delictis carnis inprimis. Vit. 1711. Wernher Diss. de crimine adulterii non transigibili. Lips. 1701.**) θεωρεῖται δὲ ἐνταῦθα παραδεκτὴ τόσον ἡ ῥητή, ὅσον καὶ ἡ σιωπηλὴ καὶ ἡ εἰκαζομένη συγκατάθεσις. Εἰς ὅλους αὐτοὺς τοὺς λόγους προστίθεται ἔτι καὶ ὁ συμψηφισμὸς (**Westphal Criminalr. Anm. 74.** παράβ. **Püttmann de causis nonnulis adult. poenan mitig. spuri s. Lips.** *1776.* **Koch inst. jur. crim.** *§* **317—319.**

Σημ. τοῦ ἐκδ. Τὴν ἀπὸ μέρους τοῦ ἀδικηθέντος συζύγου συγχώρησιν τῆς μοιχείας ἀναγνωρίζουσιν ὁ αὐστριακὸς νόμος II. Thil. § 248. Ὁ βυρτεμβεργικός, ἄρθρ. 306. ὁ Σαξωνι-

κὸς ἄρθρ. 215. (οὗτος ἀναφέρει μάλιστα τὴν σιωπηλὴν συγχώρησιν ὡς λόγον παύσεως τῆς ἀνακρίσεως).

§ 382.

Διὰ ν'ἀσφαλίσῃ τὴν ἡσυχίαν εὐχαρίστως συζώντων συζύγων τὸ νεώτερον(α)ρωμαϊκὸν δίκαιον συγχωρεῖ,ἐκτὸς τοῦ ἀνδρὸς, εἰς μόνους τοὺς ἐξ αἵματος ἐγγυτάτους συγγενεῖς τῆς μοιχαλίδος (εἰς τὸν πατέρα, ἀδελφὸν, καὶ θεῖον αὐτῆς) νὰ ἐγκαλῶσι πρὸς τιμώρησιν τῆς μοιχείας (β). Ἡ. Π. Δ. Κ περιορίζει τοῦτο ἔτι μᾶλλον μὴ συγχωροῦσα τὴν ἐπὶ μοιχείᾳ ποινικὴν ἔγκλησιν εἰς κανένα ἄλλον, ἐκτὸς τοῦ διὰ τῆς μοιχίας ἀδικηθέντος συζύγου, ἀνδρὸς ἢ γυναικὸς (γ),ἑπομένως δὲν λαμβάνει κατὰ νόμον χώραν ποτὲ ἐξ ἐπαγγέλματος διαδικασία (δ), ἐκτὸς ἐὰν οἱ μοιχοὶ συνοικῶσιν ἐν δημοσίᾳ μοιχείᾳ (ε) ὅτε ὁ λόγος τοῦ περιορισμοῦ δὲν ὑπάρχει πλέον (ζ).

(α) Καὶ κατὰ τοὺς πανδέκτας ἀκόμη ἡ ἀρχὴ probatam a. marito uxorem et quiescens matrimonium non debet alius turbare, ἦτον ἐν ἰσχύει, καθότι πρὶν ἀποπεμφθῇ ἡ μοιχαλὶς δὲν ἠμποροῦσε κανεὶς νὰ καταμηνύσῃ τὴν μοιχείαν αὐτῆς, nisi prius maritum lenocinii accusaverit. L.11. §. 10. L. 26. pr. D. h. t,

(β) L. 30. C. h. t. «ne volentibus temere liceat foedare connubia».

(γ) P. G. O. art. 120. παρβ. Kleinschrod a. a. O § 22.

(δ) Τοῦτο ὅμως δὲν θέλουσι ν'ἀναγνωρίσωσιν οἱ πρακτικοί.Boehmer ad art.120 §. 8. ad Carpzov. Q. 51. obs. 1. Leyser Sp. 575. nr. 11.

(ε) Δυνάμει τῆς ἀνωτέρω ἐν τῇ σημ. η ἐπὶ τοῦ § 379 ἀναφερομένης R. P. O. Henke crim. Vers. I. σελ. 162. f.

(ζ) Μέχρι τίνος δύναται ἡ μοιχεία νὰ καταδιωχθῇ καὶ τιμωρηθῇ ἐξ ἐπαγγέλματος, Lide (im Archiv des Criminalr. Bd. VI. σελ. 299. ff.

Σημ. 1 τοῦ ἐκδ. Ἡ ἀρχὴ, ὅτι δὲν συγχωρεῖται ἐξ ἐπαγγέλματος καταδίωξις, πρέπει νὰ φυλάττηται αὐστηρῶς, καθότι τὸ ἄρθρ. 145. τῆς Καρολίνας, ἤθελε νὰ λαμβάνῃ χώραν ἢ

ἐξ ἐπαγγέλματος καταδίωξις, ἡ δὲ C. C. παρέλειψε τοῦτο, καὶ ἑπομένως ἡ θέλησις τῆς Καρολίνας εἶναι σαφής. Καὶ ὡς πρὸς τὰς ἐξαιρέσεις δὲν ὑπάρχουσι δυσχέρειαι, π. χ. Ἐάν τις εἴπῃ, ὡς ὁ Wächter Lehrb. II. σελ. 439. καὶ Mittermaier. Abhandl. I. σελ. 125. ὅτι τότε μόνον δύναται νὰ γείνῃ ἐξ ἐπαγγέλματος καταδίωξις, ἐὰν προξενηθῇ δημόσιον σκάνδαλον. Ὁ Heffter Lehrb. σελ. 365. περιορίζε τοῦτο περισσότερον. ἡ R. P. O. δὲν ὁμιλεῖ περὶ ποινῆς τῆς μοιχείας, ἀλλὰ περιέχει ἀστυνομικὴν τινὰ διάταξιν. Ὅρα καὶ Järke Handb. III. σελ. 63 καὶ προσέτι Rosshirt σελ. 114. παράβ. μὲ Buddeus l. c. σελ. 400. Κανεὶς ἐκ τῶν λόγων, ὅσοι δίδονται ὑπὲρ τῆς κατ' ἐξαίρεσιν ἐξ ἐπαγγέλματος τιμωρήσεως δὲν στηρίζεται εἰς νομικὴν βάσιν. ὅρα πρὸς τούτοις Godefroi de delictis quae non nisi ad laesor. querel. p. 44.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ μὴ γίνηται ἕνεκα μοιχείας ἐξ ἐπαγγέλματος καταδίωξις, ᾐσθάνθησαν καὶ ὅλαι αἱ νέαι νομοθεσίαι. Ὅρα ἰσχυροὺς λόγους παρὰ Godefroi l. c. p. 41. 147. Ὁ αὐστριακὸς νόμος Thl. § 248. 255. συγχωρεῖ τότε μόνον ἐξ ἐπαγγέλματος καταδίωξιν, ὅταν τὸ ἔγγαμον ὑποκείμενον ἀκολασταίνῃ ὡς ἐξ ἐπιτηδεύματος. Ὁ πρωσσικὸς νόμος § 1061, ἐπιβάλλει ποινὴν μόνον ἐπὶ ἐγκλήσει τοῦ ἀδικηθέντος συζύγου. Ὁμοίως καὶ ὁ γαλλικὸς νόμος ἄρθ. 336. Ὁ σαρδωνικὸς νόμος, ὅστις δὲν συγχωρεῖ ἐξ ἐπαγγέλματος ἀνάκρισιν, ἀπειλεῖ εἰς τὸ ἄρθρ. 437. μέχρι δύο ἐτῶν φυλάκισιν, ἐὰν ἔγγαμοι ζῶσιν εἰς σκανδαλώδεις σχέσεις ἀσελγείας (τότε δὲ καὶ ἄνευ ἐγκλήσεως τοῦ ἀδικηθέντος συζύγου). Ἡ καταδίωξις συγχωρεῖται μόνον ἐπὶ ἐγκλήσει τοῦ ἀδικηθέντος συζύγου, κατὰ τὸν βαυαρ. νόμον, ἄρθρ. 401, τὸν σαξωνικὸν ἄρθ. 214, τὸν βυρτεμβεργικὸν ἄρθ. 305 τὸν τῆς Ζυρίχης ἄρθρ. 140. καὶ τὸν τῆς Λυκέρνης περὶ ἀστυνομικῶν ποινῶν, ἄρθρ. 139.

§ 383.

Τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον δίδει τὴν ἐξουσίαν εἰς τὸν σύζυγον νὰ φονεύσῃ τὸν εἰς τὴν οἰκίαν του ἐπ' αὐτοφώρῳ συλληφθέντα μοιχὸν, ἐὰν ἦναι ἐκ τῶν personae viliores (α). Ὁ πατὴρ τῆς μοιχαλίδος (β) ἔχει ὅμοιον δικαίωμα, χωρὶς διάκρισιν τῶν ὑποκειμένων, ἀλλὰ μὲ τὸν ἀμέσως εἰς ἀναίρεσιν τοῦ δικαιώματος τούτου τείνοντα περιορισμὸν, ὅτι διὰ νὰ φονεύσῃ ἀτιμωρητεὶ τὸν μοιχὸν, εἶναι βιασμένος νὰ φονεύσῃ συγχρόνως καὶ τὸ ἴδιον αὐτοῦ τέκνον (γ). Τὰς αὐτὰς ἀρχὰς ἐπικυροῖ καὶ ἡ Π. Δ. Κ, χωρὶς νὰ περιορίζῃ τὸ ἀτιμώρητον τοῦ φόνου τοῦ μοιχοῦ εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν τῆς ὀργῆς (δ).

Abegg Unters. II. Abh. §. 29—32. καὶ 68.

(α) L. 24. D. ad L. Jul. de adult. Paulus R. S. L. XI t. 26. § 1. Coll. LL. Mos. et Rom. T. IV. § 3. cf. Hoffmann ad. L. Jul. de ad. C. III.

(β) Δὲν ἦτον ὁ λόγος τούτου μόνη ἡ πατρικὴ ἐξουσία, καθότι καὶ ἐπὶ τῆς γυναικὸς quae in manum mariti convenerat, εἶχεν ὁ πατὴρ τὸ δικαίωμα τοῦτο. cf Hoffmann l. c. C. II.

(γ) L. 20. 21. 22 23. 24. 32. D. ad. L. Jul. de adult. G. Tob. Schwendendörfer Diss. de jure occidenti prehensam in adulterio filiae et uxoris quatens patri et marito competit. Lips. 1712. Pirmez de marito violati thori vindice. Lovan. 1822.

(δ) Τὸ ἄρθρ. 142 ἀριθμεῖ εἰς τὰς περιπτώσεις νομίμου προσβολῆς: «ἐάν τις εὕ»ρῃ τινὰ παρὰ τῇ συζύγῳ ἢ θυγατρὶ αὐτοῦ ἕνεκεν ἀσελγοῦς πράξεως, ἢ »ἐπὶ ἄλλῃ τινὶ ἀξιοποίνῳ κακουργίᾳ, καὶ διὰ τοῦτο ἐπιχειρήσῃ, ὡς τὸ »δίκαιον συγχωρεῖ, κατὰ τοῦ κακοποιοῦ ἐκείνου θανατικὴν πρᾶξιν, »βίαν καὶ φυλάκισιν.» Ὅλοι σχεδὸν οἱ νομοδιδάσκαλοι διϊσχυρίζονται τὴν σήμερον, ὅτι τὸ κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον χορηγούμενον δικαίωμα τοῦ φόνου κατελύθη διὰ τῆς Π. Δ. Κ. Ὅτι ὁ Κάρολος ὁμιλεῖ εἰς τὸ ἀνωτέρω ἄρθρον. καθὼς καὶ εἰς τὸ 150, μόνον περὶ τῆς περιπτώσεως τῆς ἀνθρωποκτονίας εἰς τὸν ἀνώτατον βρασμὸν τῆς ὀργῆς. cf. Westphal Grunds der Beurtheilmg C. 2. § 5. ff. Ὁ λόγος λέγουσι πρέπει νὰ ἦναι οὗτος διότι ἡ Banberg. ἄρθρον 145· ὁμιλεῖ μόνον περὶ τοιαύτης ἀνθρωποκτονίας τοῦ μοιχοῦ. Ἀλλὰ 1ον αἱ λέξεις τῆς Π. Δ. Κ. εἶναι ἀόριστοι καὶ δὲν

ἀναφέρουσι πούποτε τὸ πάθος, ὡς λόγον συγγνώμης· 2ον ἐπειδὴ εἰς τὴν Banberg. καὶ εἰς τὰ νομοσχέδια κηρύττεται ἀτιμώρητος μόνον ἡ εἰς βρασμὸν ψυχῆς ὁρμῆς ἀνθρωποκτονία τοῦ μοιχοῦ ἢ τῆς μοιχαλίδος, τοῦτο δὲ μετεβλήθη εἰς τὴν Καρολίναν, αὐτὸ τοῦτο εἶναι ἀπόδειξις, ὅτι ὁ Κάρολος δὲν ἠθέλησε νὰ παραδεχθῇ τὰς ἀρχὰς τῆς Banberg. Δὲν ἐδύνατο νὰ ἐξαλείψῃ τὰς λέξεις τῆς Banberg· ὡς δῆθεν ἀφ' ἑαυτῶν ὑπονοουμένας (καθότι τοῦτο δὲν δίδεται ἐξ αἰτίας τῆς διατάξεως τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου). τὰς ἐξήλειψε λοιπὸν καὶ ὡμίλησεν ἀορίστως, διότι ἤθελε τὸ ἐναντίον· 3ον ὁ Κάρολος ἐπικαλεῖται σαφῶς τὸ κοινὸν δίκαιον διὰ τῶν λέξεων, «ὡς τὸ δίκαιον συγχωρεῖ. Ἐνταῦθα δὲν ἐδύνατο νὰ ἐννοῇ τὴν Banbergensis. Ὅτι δὲ ὁ Κάρολος ἀναφέρεται εἰς τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον, φαίνεται καὶ ἐκ τούτου, ὅτι ὁμιλεῖ ἐνταῦθα καὶ περὶ ἀνθρωποκτονίας τῆς θυγατρὸς, καὶ περὶ φυλακίσεως τοῦ μοιχοῦ κτλ. Ἐκ τούτων δὲν εὑρίσκεται οὐδεμία συλλαβὴ εἰς τὴν Banbergensis, εἰς τὴν ὁποίαν ὑποτίθεται ὅτι ἀναφέρεται ἡ Π. Δ. Κ: Τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον ὅμως ὁμιλεῖ περὶ τούτου παντοῦ καὶ διεξοδικῶς.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Τὸ δικαίωμα τοῦ ἀποκτείνειν φαίνεται ὅτι δύναται νὰ ἀναγνωσθῇ τότε μόνον, ὅταν ἐνεργηθῇ in continenti (εἰς τὴν πρώτην θλίψιν ἕνεκα τῆς γενομένης ὕβρεως) καὶ propria manu (ὄχι διὰ τρίτου) ἀπὸ τὸν σύζυγον ἢ τὸν πατέρα. Τοῦτο ἐξάγεται ἐκ τῶν L. 22. §. 4. L. 23. § 4. D. ad leg. Jul. de adult. καὶ Paul. rec. sent. II. 26. ὅρα Pirmez de marito violati thori vindice. Lovan 1822. Φέρει ὅμως μεγάλην δυσκολίαν ἡ σχέσις τῆς Καρολίνας πρὸς τὴν Banbergensis. (ὅρα τὴν προηγουμένην σημ. δ'.). ὅρα Elvers praktiche Arbeiten σελ. 239. Buddeus in der Enzyktopädie σελ. 401,

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Ἔχει καὶ τὴν σήμερον ὁ σύζυγος τὸ δικαίωμα (τὸ ὁποῖον δίδει εἰς αὐτὸν ἡ L. 25. D. ad leg. Jul.) νὰ κρατῇ μέχρι 20 ὡρῶν κατάκλειστον τὸν μοιχὸν, διὰ νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς ἀποδείξεως; (Heffter Lehrb. σελ. 365. φαίνεται ὅτι συναινεῖ). Συμβιβάζεται τοῦτο μὲ τὰς περὶ αὐτοδικίας ἀρχὰς ἡμῶν;

Σημ. 3 *τοῦ ἐκδ.* Πρέπει νὰ ἰσχύῃ ἀκόμη ἡ διάταξις τοῦ Ἰουστινιανοῦ (Νεαρ. 117. κεφ. 15.), ὅτι ὁ σύζυγος δύναται νὰ ἀποκτείνῃ ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον ὑποπτεύεται ὡς μοιχὸν, ὅταν τρὶς τὸν μηνύσῃ ν' ἀπέχῃ, καὶ μ' ὅλον τοῦτο τὸν εὕρῃ πάλιν μὲ τὴν γυναῖκα του;(ἑπομένως ὄχι ἐπὶ μοιχείᾳ);Marezoll in Linde's Zeitschrift III. σελ 286. Wächter Abhandl. σελ. 122.

Σημ. 4 *τοῦ ἐκδ.* Αἱ νέαι νομοθεσίαι δὲν κάμνουσι μνείαν τοιούτου τινὸς δικαιώματος τοῦ συζύγου, διότι εἰς τὰς περιπτώσεις καθ' ἃς πράττεται ἀναίρεσις εἰς βρασμὸν πάθους, συγγνωστοῦ διὰ προηγηθέντα δεινὸν ἐρεθισμὸν, ὁποῖος ὑπάρχει ἐπὶ τοῦ προκειμένου, τὰ δικαστήρια ἔχουσι τὴν ἐξουσίαν νὰ καταλογίζωσι μικροτέρας ποινάς. Ὁ Γαλλ. ποινικὸς νόμος, ἄρθρον 324, κηρύττει excusable τὴν παρὰ τοῦ συζύγου πραχθεῖσαν ἀνθρωποκτονίαν τῆς μοιχαλίδος, ἢ τοῦ συνενόχου αὐτῆς, ἐὰν εὑρεθῶσιν in flagranti εἰς τὴν γαμικὴν οἰκίαν. Ἐπιφέρει δὲ τοῦτο τὴν ἐφαρμογὴν τῶν εἰς τὸ ἄρθρ. 326 ἀναφερομένων μικροτέρων ποινῶν. Rauter Traité II. pag. 51—53. Καὶ ὁ σαρδικὸς νόμος, ἄρθρ. 604. συγγινώσκει τὸν σύζυγον (καὶ τὸν πατέρα) διὰ τὴν ἀνθρωποκτονίαν τοῦ μοιχοῦ in flagranti, (εἶναι δὲ τότε ἡ ποινὴ φυλάκισις μέχρις 6 μηνῶν).

ΔΕΥΤΕΡΑ ΥΠΟΔΙΑΙΡΕΣΙΣ.

Διγαμία.

Chr. Thomasius Diss. de crimine bigamiae et de bigamiae praescriptione. Lips. 1685. rec. 1749.

A. Fr. Schott. Diss. de poena bigamiae ordinaria Lips. 1771.

J. G. Eschenbach. Diss. de poena bigamiae. Rost. 1787.

J. G. Gonne von dem Unterschied der Carolinischen und Bambergischen P. G. O. in Bestrafung der zwiefachen Ehe. Jn Schott's jurist. Wochenblatt I. Bd. σελ. 513. ff.

Grolman über die Strafe der Bigamie. Jn der Bibl. d. peinl R. I. Bd. 1. St.

P. de Koch de bigamia et poena bigamiae etc. Gröning 1803.

§ 384.

Ἡ *διγαμία* (Bigamia) *εἶναι μοιχεία πραττομένη διὰ τελέσεως νέου γάμου*. Τὸ ἀδίκημα τοῦτο, ἐκτὸς τῆς προσβολῆς τοῦ ἰδιωτικοῦ δικαιώματος πρὸς γαμικὴν πίστιν, περιέχει συγχρόνως καὶ παραβίασιν τῶν περὶ γάμου νόμων τῆς πολιτείας, καθ' ὅσον ὁ ἀδικῶν καταχρᾶται τὸν τύπον τοῦ γάμου ὡς μέσον πρὸς παράνομον σκοπὸν, καὶ ἀπάτην, καθ' ὅσον ὑπὸ τὸ ἀπατηλὸν πρόσχημα νομίμου δεσμοῦ καλύπτεται ἡ μοιχεία, πρὸς δὲ τούτοις ἡ σύναψις νέου γάμου δὲν δύναται νὰ γείνῃ εἰμὴ δι' ἐξαπατήσεως τῆς ἀρχῆς ὡς πρὸς τὴν ἔτι διαρκοῦσαν ὕπαρξιν τοῦ προτέρου (α).

P. J. O. art 121.

(α) Τοῦτο προσδιορίζει τὴν ἔννοιαν τῶν λέξεων «μὲ τύπον ἀπατηλὸν» τῶν ἐν τῷ σημειωθέντι ἄρθρῳ τῆς P. G. O. παράβ. Grolman Grunds. d. CRW. § 546. ἐναντίαι γνῶμαι παρὰ Koch l. c. §. 243. Scol. Εἰς 'Ολστέϊν ὀνομάζεται ἡ διγαμία, νόθευσις τοῦ γάμου, Ehefälschung.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Ἀνάρμοστον εἶναι νὰ τίθηται ἡ διγαμία μεταξὺ τῶν παραβιάσεων τῶν συμβολαίων, καθότι εἰς τὸ ἀδίκημα τοῦτο δὲν ἐνυπάρχει μόνον ἡ προσβολὴ τῆς ἀγνότη-

τος τοῦ γάμου, ἀλλὰ καὶ φανερὸς καὶ ἀναίσχυντος περίγελως τοῦ παραδεδεγμένου τύπου τῆς μονογαμίας. Δύναται δὲ νὰ ἐνυπάρχῃ ἀκόμη καὶ δεινὴ βλάβη τοῦ ἐγκαταλιμπανομένου συζύγου, καὶ ἔτι πλέον ἐξαπάτησις τοῦ ὑποκειμένου, μὲ τὸ ὁποῖον ὁ ἀδικῶν συνάπτει τὸν δεύτερον γάμον ἀποκρύπτων τὸν πρῶτον. Ἀλλὰ τὸ τελευταῖον τοῦτο γνώρισμα δὲν ὑπάγεται ἀναγκαίως εἰς τὰ συστατικὰ τοῦ ἀδικήματος, καθὼς οὔτε τὸ γνώρισμα τῆς πρὸς τὸ δημόσιον γενομένης ἀπάτης. Wächter Abhandl. σελ. 152. Ἄλλως τε δύναται νὰ θεωρηθῇ τὸ πρᾶγμα ὑπὸ διπλῆν ἔποψιν, καὶ ἢ νὰ τεθῇ ὡς κύριον ἡ διὰ τῆς καταχρήσεως τοῦ τύπου τοῦ γάμου γενομένη *μοιχεία*, ἢ χωρὶς νὰ θεωρηθῇ ἡ μοιχεία, νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ ἐνυπάρχουσα εἰς τὸ ἀδίκημα ἀπάτη καὶ τὸ ἀξιόμεμπτον τῆς διαγωγῆς. Wächter Abhandl. σελ. 148. Buddeus in der Encyclop. der Wissenschaften. Halle 1838. Bd. 31. σελ. 319.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Εἰς τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον δὲν ὑπῆρχεν ἰδιαίτερος νόμος περὶ τοῦ ἀδικήματος τούτου, ἀλλὰ τὰ ἤθη ἀπεδοκίμασαν ἐκ πρώτης ἀρχῆς τὴν διγαμίαν, ἥτις ὡς πρὸς τὴν γυναῖκα, ἐὰν ὑπανδρεύετο πάλιν, ἦτον adulterium (L. 11. D. ad leg. Jul. de adul. L. 7. C. de repud. Νεαρ. 117. κεφ. II.), ὡς δὲ πρὸς τὸν ἄνδρα κατεφαίνετο μόνον ὡς stuprum καὶ ὡς ἀποπλάνησις δι' ἐξαπατήσεως. L. 18. C. ad leg. Jul. de adul. καὶ ἐπέσυρεν infamia, ὑπό τινα δὲ περιστατικὰ καὶ δημοσίαν ποινήν. L. 7. C. de repud. L. 2. C. de incestuos nupt. Νεαρ. 18. κεφ. 5. Mathaei de crim Lib. 48. tit. 3. Cremani Elem. II. pag. 348. Wächter Abhandl. σελ. 147. ἐπὶ τῆς L. 18. C. ad leg. Jul. de adult. πρέπει νὰ μὴ λησμονῆται, ὅτι κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον ὁ ἄπιστος σύζυγος δὲν ἔπραττε μοιχείαν. Ὅτι τὸ Ῥωμαϊκὸν δίκαιον εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν ἀθέμιτον ἐξαπάτησιν, ἥτις δύναται νὰ ἐνυπάρχῃ εἰς τὴν πρᾶξιν

ταύτην, εἶναι πιστευτὸν κατὰ τὸν Θεοφ. I.tit. X. §. 6. 7. Τὸ κανονικὸν δίκαιον ἐθεώρει τὴν διγαμίαν ὡς δεινὸν ἐκκλησιαστικὸν ἁμάρτημα, ὡς βεβήλωσιν τοῦ μυστηρίου. Rosshirt Gesch. III. σελ. 119. Εἰς τοὺς κανονισμοὺς τοῦ Μεσαιῶνος ἀπειλεῖται πρὸ πάντων ἕνεκεν τῆς ἐξαπατήσεως δεινὴ ποινή. ὅρα Dreyer Einleit in de lüb. Verordn. σελ. 434. Gildemeister Beitr. zur Kenntnifs des vaterländ. Rechts I. σελ. 174. Hach das alte lüb. Recht. σελ. 78. Διαφιλονεικεῖται ἂν ἡ ποινὴ ἔφθανε μέχρι θανάτου. Βεβαίως ὅμως ὑπῆρχε τοιαύτη κατὰ τὸ δίκαιον τῆς πόλεως. Wismar τὸν ιδ' αἰῶνα. ὅρα Burmeister Alterthümer des Wisman Stadtrechts. σελ. 22.

Σημ. 3. *τοῦ ἐκδ.* Τὸ ἄρθρ. 121. τῆς Καρολίνας στηρίζεται εἰς τὴν ἔποψιν, ὅτι ἡ διγαμία εἶναι ἀληθὴς μοιχεία πραττομένη ὑπὸ τὸν τύπον καὶ τὸ πρόσχημα δευτέρου γάμου, ἀλλ' ἔτι πλέον ἀξιοτιμώρητος παρὰ τὴν μοιχείαν. Ἡ Banberg. εἰς τὸ ἄρθρ. 146. ἐπλανήθη ἀπὸ τὴν L. 18 ad leg. Jul. καὶ ἀπὸ τὴν κατὰ τὸν Μεσαιῶνα ἐν χρήσει ἐξήγησιν αὐτῆς, καὶ δὲν ἐθεώρησεν ὅτι εἰς τὴν διγαμίαν ἐνυπάρχει μοιχεία, ἀλλὰ τοῦτο μετέβαλεν ἡ Καρολίνα. Wächter Abhandl. σελ. 152, ὅτι ὁ Schwarzenberg δὲν ἠθέλησε νὰ παραδεχθῇ τὴν γνώμην τοῦ κανονικοῦ δικαίου, εἶναι πιστευτόν. Rosshirt Gesch. III. σελ. 120.

Σημ. 4. *τοῦ ἐκδ.* Δὲν εἰμπορεῖ νὰ θεωρήσῃ τις ὡς οὐσίαν τοῦ ἀδικήματος, τὸ ὅτι συμπίπτουσι δύο νόμιμοι γάμοι. Τοῦτο δὲν δύνανται τῳόντι νὰ λάβῃ χώραν, διότι ὁ δεύτερος γάμος εἶναι πάντοτε ἄκυρος. Ἀλλὰ παρατηρεῖται ὅτι ὁ ἀδικῶν, ὅστις διατελεῖ ἀκόμη ὑπὸ τὸν δεσμὸν ἐγκύρου γάμου, συνάπτει νέον δεσμὸν μὲ ἄλλο ὑποκείμενον ὑπὸ τὸν τύπον γάμου· ὅρα διαφόρων γνώμας. Heffter Lehrb. σελ. 367. Wächter Abhandl. I. σελ. 147.

Σημ. 5. τοῦ ἐκδ. Ὁ αὐστριακὸς νόμος ἐκθέτει τὸ ἀδίκημα τοῦτο εἰς ἰδιαίτερον κεφάλαιον (XXV) ἀμέσως μετὰ τὸ περὶ ἀπάτης, καὶ ἀπειλεῖ (ἄρθρ. 185—87) φυλάκισιν 1 — 5 ἐτῶν, ἡ ὁποία ἀποφασίζεται δεινοτέρα, ἐὰν ὁ ἀδικήσας ἀπέκρυψεν εἰς τὸν δεύτερον σύζυγον ὅτι ἦτον ἤδη ἔγγαμος. Ὁ πρωσσικὸς νόμος (μεταξὺ τῶν σαρκικῶν ἀδικημάτων) ἀπειλεῖ ἐν ἄρθρ. 1066 τὴν διγαμίαν μὲ 1 — 2 ἐτῶν εἱρκτήν· ἐκεῖνον δὲ ὅστις ἔγγαμος ὢν λέγει ἑαυτὸν ἄγαμον, μὲ 3 ἐτῶν εἱρκτήν, τὸν δὲ ἄγαμον, ὅστις ἐν γνώσει νυμφεύεται ἔγγαμον ὑποκείμενον, ὃ μην. μέχρι 1 ἔτους. Ὁ γαλλ. ποινικὸς νόμος (ὑπὸ τὰς προσβολὰς κατὰ τῶν ἠθῶν) ἄρθρ. 340 ἀπειλεῖ πρόσκαιρα δεσμά. Ὁ βαυαρικὸς νόμος (ὑπὸ τὴν δι' ἀπιστίαν προσβολὴν ξένων δικαιωμάτων) ἀπειλεῖ μὲ 1 — 4 ἐτῶν εἱρκτὴν ἐκεῖνον, ὅστις διαρκοῦντος τοῦ νομίμου γάμου συνάπτει νέον μὲ ἄλλο ὑποκείμενον, καὶ μὲ 4 — 8 ἐτῶν, ἐὰν ἀπέκρυψε τὸ ὅτι ἦτον ἔγγαμος. Ὁ σαξωνικὸς νόμος (ὑπὸ τὰς παραβιάσεις τῆς γαμικῆς πίστεως) ἀπειλεῖ ἐν τῷ ἄρθρ. 218 εἱρκτὴν 1 — 2 ἐτῶν· κατὰ τοῦ ἐλευθέρου, ὅστις ἐν γνώσει συνέρχεται εἰς γάμον μὲ ἔγγαμον, τάσσει φυλάκισιν 3—6 μηνῶν (ἄρθρ. 219). ἐὰν ἀμφότεροι ἦσαν ἤδη ἔγγαμοι 2—3 ἐτῶν εἱρκτήν, κατὰ δὲ τοῦ συζύγου τοῦ ἐξαπατῶντος τὴν ἀνύπανδρον γυναῖκα ἀποσιωπῶντος τὸν γάμον του 3—4. ἐτῶν εἱρκτὴν (ἄρθ. 221). Ὁ βυτεμβεργικὸς νόμος (ὑπὸ τὰς προσβολὰς τῆς χρηστοηθείας) ἀπειλεῖ ἄρθρ. 304 τὸν δίγαμον, ἐὰν ἀπέκρυψε τὸν πρότερον γάμον του, μὲ 3 ἐτῶν ἐλαφρὰν εἱρκτὴν ἕως 8 ἐτῶν βαρεῖαν εἱρκτὴν ἄλλως μὲ 1 — 3 ἐτῶν εἱρκτήν· τὸν ἄγαμον, ὅστις ἐν γνώσει νυμφεύεται τὸν δίγαμον μὲ εἱρκτὴν μέχρι 2 ἐτῶν. Τὸ διὰ τὴν Βάδην νομοσχέδιον (εἰς τὸ καιφάλαιον, περὶ μοιχείας καὶ διγαμίας) ἄρθρ. 314 ἀπειλεῖ εἱρκτὴν ὄχι βραχυτέραν τοῦ 1 ἔτους ἢ βαρεῖαν εἱρκτὴν μέχρι 4 ἐτῶν· κατὰ δὲ τοῦ ἀγάμου εἱρκτὴν μέχρι τοῦ 1 ἔτους.

§ 385.

Ἡ οὐσία τοῦ ἀδικήματος τούτου συνίσταται I ἐκτὸς τῶν συστατικῶν τῆς μοιχείας (§ 374 — 377), δηλαδὴ ἐκτὸς τῆς ἔτι ὑπαρχούσης διαρκείας ἄλλου προτέρου νομίμου γάμου (α), καὶ τῆς συνειδήσεως τοῦ ἀδικοῦντος, ὅτι αὐτὸς ὁ ἴδιος ἢ τὸ ἄλλο ὑποκείμενον εἶναι ὑπὸ δεσμὸν τοιούτου γάμου (β), II εἰς τὴν *σύναψιν νέου γάμου*, ἑπομένως τὴν τήρησιν ἐκείνων τῶν διατυπώσεων, μὲ τὰς ὁποίας, κατὰ τὰς διαφόρους θρησκείας, καλεῖται νόμιμος γάμος (γ), καὶ τελευταῖον III εἰς τὴν τέλεσιν αὐτοῦ τοῦ γάμου διὰ τῆς μίξεως (δ).

(α) Ἡ διάταξις τῆς P. G. O. ζῶντος τοῦ ἄλλου συζύγου ἰσχύει διὰ τοὺς καθολικοὺς, διὰ δὲ τοὺς διαμαρτυρομένους μόνον ἐὰν ζῶντος τοῦ ἄλλου συζύγου δὲν διελύθη ὁ γάμος διὰ διαζυγίου.

(β) «Μὲ τρόπον ἀπατηλὸν, ἐν γνώσει καὶ ἑκουσίως» Ὁμοίως καὶ L. 18. C. ad L, Jul. de adulter.

(γ) ὅρα Boehmer pr. jur. can. §. 349. J. H. Boehmer J. E. P. IV. tit. 3. § 45.

(δ) Διὰ τοῦτο λέγει καὶ ἡ P. G. O. «ἡ ὁποία κακουργία εἶναι τότε μοιχεία καὶ ἔτι μεγαλείτερον ἁμάρτημα».

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Ἅμα θεωρηθῇ ἡ διγαμία ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς μοιχείας, πρέπει ὁ πρῶτος γάμος νὰ ἦναι νόμιμος. Wächter Abhandl. § 359. über Einfluss der Religionsänderung. Zurhein Zeitschrift fur Theorie und Raxis I. Bd. Hef. 3. nr 6.

Σημ. 2. *τοῦ ἐκδ.* Περὶ τῆς ἐπιῤῥοῆς τῆς πλάνης καὶ τῆς καλῆς πίστεως. Jarke III. σελ. 68. Archiv des Criminalr. IV. σελ· 430. Carnot Comm. II. pag. 112. Ὁ σαξωνικὸς νόμος ἄρθρ. 222. λέγει, ὅτι ἐν τῇ περιπτώσει, καθ' ἣν ὁ ἤδη ἐπιγενόμενος θάνατος τοῦ πρώτου συζύγου ἐδύνατο ἐκ πιθανῶν λόγων νὰ προϋποτεθῇ ἐπὶ τῆς συνάψεως τοῦ δευτέρου γάμου, πρέπει νὰ γίνηται μετρίασις τῆς ποινῆς, καὶ ὁ

ἔνοχος σύζυγος νὰ φυλακίζηται ἀπὸ 6 μῆνας μέχρι 2 ἐτῶν. Τὸ πρωσσικὸν σχέδιον § 493 λέγει, ὅτι ἐάν τις ἐξ ἀθώας πλάνης συνῆψε νέον γάμον, θεωρῶν τὸν πρότερον ὡς διαλελυμένον ἢ ἀκυρωμένον, ὁ τοιοῦτος πρέπει νὰ μένῃ ἀτιμώρητος.

Σημ. 3 τοῦ ἐκδ. Περὶ τοῦ ζητήματος, ἐὰν πράττῃ διγαμίαν καθολικός τις νυμφευμένος διαμαρτυρομένην, ἡ ὁποία ἦτο χωρισμένη ἀπὸ τὸν ἄνδρα της κατὰ τὰς διατάξεις τῶν διαμαρτυρομένων· ὅρα Weber in der Zeitschrift für Rechtspflege in Sachsen III. Bd. 3. Heft σελ. 288. ὁ συγγραφεὺς ὀρθῶς λέγει ὄχι· ὅρα ἐκεῖ σελ. 231 καὶ ἄλλα ζητήματα).

Σημ. 4 τοῦ ἐκδ. Ἐὰν καὶ ἐξ ἀμελείας διγαμία ἦναι δυνατή, εἰς τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ εἴπῃ τις ὄχι, L. 18 C. ad leg. Jul. ὅρα Heffter σελ. 367. Wächter Abhandl. σελ. 152. Μόνος ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος ἄρθρ. 304. ἀπειλεῖ φυλάκισιν 1—3 μηνῶν, ἐάν τις συνάπτων γάμον εὑρίσκηται ἐξ ἰδίας αὐτοῦ ἀμελείας εἰς πλάνην περὶ τῆς διαρκούσης ἀκόμη ὑπάρξεως τοῦ πρώτου γάμου του.

Σημ. 5 τοῦ ἐκδ. Περὶ τῶν ἀπαιτουμένων πρὸς τέλεσιν τοῦ ἀδικήματος πρέπει νὰ ἦναι διάφοροι αἱ γνῶμαι, καθόσον θεωρεῖται ὅτι εἰς τὴν διγαμίαν ἐνυπάρχει μοιχεία, ἢ ὄχι. Διὰ τοῦτο ὁ Rosshirt σελ. 475 (παράβαλε μὲ Gesch. III. σελ. 120 καὶ ὁ Werner Handbuch σελ. 433 δὲν ἀπαιτοῦσι καὶ τὴν μίξιν πρὸς τέλεσιν τῆς διγαμίας, ἐνῷ κατὰ τὸ πνεῦμα τῆς Καρολίνας πρέπει νὰ ἀπαιτῆται ἡ διὰ τῆς μίξεως τέλεσις. Quistorp. § 469. Wächter Lehrb. II. σελ. 461. Wächter Abhandl. σελ. 157. 361. ὅρα καὶ Luden von Vers σελ. 504. Buddeus in der Enzyklopädie σελ. 319. Κατὰ τὸ Γερμανικὸν δίκαιον ἦτο πάντοτε ἀναγκαία ἡ μί-

ξις εἰς τὸ matrimonium consumatum, καὶ τοῦτο εἶχε βέβαια πρὸ ὀφθαλμῶν ἡ Καρολίνα. Μέχρι πόσου ἡ μὲ ἄλλο ὑποκείμενον ἀῤῥαβώνισις ἀνδρὸς, τοῦ ὁποίου ζῇ ἀκόμη ἡ σύζυγος, εἶναι ἀπόπειρα διγαμίας. Heffter σελ. 464 Wächter Abhandl. I. σελ. 360.

§ 386.

Καὶ ἐνταῦθα, ὡς καὶ ἐπὶ μοιχείας, δύναται νὰ ἦναι ἔνοχος τοῦ ἀδικήματος καὶ ὁ ἔγγαμος καὶ ὁ ἄγαμος (α). Καὶ ἐπειδὴ ἡ πολιτεία ἀναγνωρίζει νόμιμον τὴν μονογαμίαν ὑπόκειται πᾶς τις εἰς τοὺς κατὰ τῆς διγαμίας νόμους, ἂν καὶ αἱ ἀρχαὶ τῆς θρησκείας του συγχωρῶσι τὴν πολυγαμίαν (β).

(α) Καθόσον καὶ ἀπὸ μέρους τοῦ ἀγάμου ὑπάρχει dolus. L. 18 C. ad. leg. Jul. de adul. Ἄλλως ὁ Klein peinl Recht § 386.

(β) Καὶ ἐναντίον τούτου Klein a. a. O. § 385. ὅρα μ' ὅλον τοῦτο L. 7. C. de judaeis.

§ 387.

Ποινή (α) Τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον θεωρεῖ τὴν διγαμίαν ὡς μοιχείαν (β), Ἐπειδὴ ὅμως ὁ Κάρολος κατά τινα γενικὴν τότε πλάνην προϋποθέτων τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον ἐνταῦθα ἐπιεικέστερον, παρατηρεῖ τὸ ἄτοπον τῆς ὑποτιθεμένης ταύτης ἀνωμαλίας, λέγει, ὅτι ἀκριβῶς θεωρουμένη ἡ διγαμία εἶναι πλέον ἀξιόποινος παρὰ τὴν μοιχείαν, καὶ ἑπομένως ἐξομοιοῖ τὸ ἀδίκημα τοῦτο ὡς πρὸς τὴν τιμωρίαν μὲ τὴν μοιχείαν (γ)· ὅθεν ἡ εἰς τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον καὶ τὴν Π. Δ. Κ. ὡρισμένη ποινὴ τῆς μοιχείας, καταργηθεῖσα διὰ μεταγενεστέρων νόμων (§ 379) ὡς πρὸς

τὴν μοιχείαν αὐτὴν, ἰσχύει τοὐλάχιστον κατὰ νόμον ἀκόμη ὡς πρὸς τὴν διγαμίαν (δ).

(α) Ἄρθρ. 121. «Ὁμοίως ἐὰν ὑπὸ τὸ ἱερὸν πρόσχημα τοῦ γάμου ἀνήρ τις λάβῃ »ἄλλην γυναῖκα, ἢ γυνὴ ἄλλον ἄνδρα, ζῶντος ἔτι τοῦ πρώτου συζύγου, ἡ »ὁποία κακουργία εἶναι καὶ μοιχεία καὶ ἔτι μεγαλήτερον ἁμάρτημα, ἂν καὶ »οἱ αὐτοκρατορικοὶ νόμοι δὲν θέτουν σωματικὴν ποινὴν εἰς »τοιαύτην κατουργίαν, μ' ὅλον τοῦτο θέλομεν, ὅστις μὲ τρόπον ἀπατηλὸν ἐν »γνώσει καὶ ἑκουσίως δίδει αἰτίαν εἰς τοιοῦτον ἀδίκημα, καὶ τὸ ἐκτελεῖ, »νὰ μὴ τιμωρῆται ποινικῶς ὀλιγώτερον παρὰ τοὺς μοιχούς».

(β) L. 11. §. 12. D. ad L. Jul. de adult. L. 18. C. eod. L. 7. C. de repud. Boehmer ad. art. 121. § 4.

(γ) Οἱ πρακτικοὶ παραδέχονται αὐθαίρετόν τινα ποινήν. (Meister jun. pr. jur. crimin. § 262. Quistorp Thl. I. § 471.), καὶ τοὺς αὐτοὺς λόγους μετριάσεως, ὡς καὶ ἐπὶ μοιχείας. cf. Koch. l. c. § 381.

(δ) Ἐκ τοῦ ἐναντίου Frolman Criminalr. §. 3ℓ0.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Ὁ τρόπος, καθ' ὃν παρενοήθη τὸ ἄρθρ. 121. παρήγαγεν εἰς τὴν πρᾶξιν παντοδαπὰς γνώμας. Wächter Ldrb. II. σελ. 464. Dessen Abhand. σελ. 153. Ἡ γνώμη τοῦ Φαϋερβαχ στηρίζεται εἰς ἐσφαλμένην προϋπόθεσιν, ὅτι ἡ ποινὴ τῆς μοιχείας κατηργήθη. Βέβαιον εἶναι ὅτι ἡ διγαμία εἶναι πλέον ἀξιόποινος παρὰ τὴν μοιχείαν, καὶ διὰ τοῦτο δύναται νὰ ἐπισύρῃ τὴν ποινὴν πολυχρονίου περιορισμοῦ τῆς ἐλευθερίας. Tittman II. σελ. 651. Heffter Lehrb. σελ. 369. Ἡ ποινὴ πρέπει νὰ μεγεθύνηται, ἐὰν ὁ δίγαμος ἀποκρύψῃ εἰς τὸ ἄλλο ὑποκείμενον ὅτι εἶναι ἔγγαμος. ὅρα τὰ περὶ ποινῶν εἰς τὴν ἀνωτέρω ἑ. σημ. ἐπὶ τοῦ § 384. Ὁ σαξωνικὸς νόμος ἄρθρ. 222. παραδέχεται πρὸς τούτοις ὡς λόγους μετριάσεως, ἐὰν ὁ πρῶτος γάμος ἦτον ἄκυρος πρὸ τῆς δευτέρας συζεύξεως, ἢ ἂν ἔγεινε χωρισμὸς ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης.

ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΜΕΡΟΣ.

Περὶ ἀορίστων κοινῶν ἀδικημάτων·

§ 388.

Τὰ ἀόριστα ἀδικήματα διαιροῦνται εἰς *τυπικὰ καὶ ὑλικά*. Ἐπὶ τῶν *τυπικῶν* δὲν ἀπαιτοῦνται ὡς συστατικὰ οὔτε ὡρισμένα ἀντικείμενα, οὔτε ὡρισμένα παράνομα ἀποτελέσματα, οὔτε νομικῶς ὡρισμένος σκοπὸς τοῦ ὑποκειμένου, ἀλλὰ μόνον διὰ τοῦ *τύπου* τῆς πράξεως αὐτῆς εἶναι παραβάσεις. Τὰ *ὑλικὰ* ἀπαιτοῦν μὲν ὡρισμένον ἀντικείμενον, ἀλλ' ἡ προσβολὴ καθ' ἑαυτὴν δὲν εἶναι ὡρισμένη, καθότι ἡ ἐν αὐτοῖς περιεχομένη παράβασις ποτὲ μὲν εἶναι ἀληθὴς προσβολὴ δικαιώματος, ποτὲ δὲ ὄχι, μάλιστα καὶ τότε περιλαμβάνεται εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀδικήματος ἡ προσβολὴ διαφόρων δικαιωμάτων.— Σημ. τοῦ ἐκδ. Ὅτι τὰ ἐκτιθέμενα περὶ ἀορίστων ἀδικημάτων δὲν εἶναι ὀρθά, περὶ τούτου ἐξηγήθη ἤδη ὁ ἐκδότης εἰς τὴν ἀνωτέρω ἐπὶ τοῦ § 161 προσθήκην ὅρα καὶ Abegg in seiner Abhandl. im Archiv des Criminalr. neue Folge II. Bd. nr. 15.

ΠΡΩΤΟΣ ΤΙΤΛΟΣ·

Ὑλικὰ ἀόριστα ἀδικήματα.

ΠΡΩΤΟΝ ΤΜΗΜΑ.

Ἔκθεσις τέκνων.

A. Ben. Carpzov de infantibus expositis.Lips. ed. 4.1741.
Jer. Zangen Diss. de expositione infantum ejusque poena veteri Giess. 1713.
Rud. Christ. Henne Diss. de expositione infantum. Erf. 1756.
Spangenberg im neuen Arch. des Criminalr. III. Bd. nr. 1.

§ 389.

Τοῦ ἀδικήματος τῆς *ἐκθέσεως* (expositio infant.) γίνονται ἔνοχοι *οἱ γονεῖς, οἱ ὁποῖοι ἐκ προθέσεως ἀποχωρίζονται ἀπὸ τὸ βοηθείας χρείαν ἔχον τέκνον των, μὲ τὴν προαίρεσιν τοῦ νὰ μὴ ἔχωσι νὰ ἐκθρέψωσιν αὐτό.*

C. VIII. 52. P. G. O. art. 132.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Εἰς τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον δὲν ὑπῆρχε μὲν ἰδιαίτερος νόμος περὶ ἐκθέσεως τέκνων, ἥτις εἰς τὴν Ῥώμην ἐθεωρεῖτο διαφόρως κατὰ τὰς εἰς διαφόρους περιόδους μεταβληθείσας γνώμας περὶ τῆς ἐκτάσεως τῆς πατρικῆς ἐξουσίας· ἀλλ' εἶναι βέβαιον ὅτι εἰς τὸ νεώτερον δίκαιον ἡ ἔκθεσις τέκνου ἐτιμωρεῖτο, καὶ ὅτι ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ ἐξ αὐτῆς προσγενομένου κινδύνου εἰς τὴν ζωὴν τοῦ τέκνου. L. 4. D. de agnosc. vel. al. lib. L. 2. C. de inf. expos. L. 2. C. de patr. qui fil. distrax. L. pen. C. de patr. potest. Νεαρ. 153. L. 15. ad leg. Cornel. de sicar. Cremani Elem. Jur. crim. II. p. 279. Wächter Lehrb. II. σελ. 194.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Τὸ ἄρθρ. 132 τῆς Καρολίνας ἐθεώρησε τὴν ἔκθεσιν τέκνου ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ἀνθρωποκτονίας, καὶ ἠθέλησε νὰ διαλάβῃ πρὸ πάντων εἰς τὸν νόμον τὰς δεινοτέρας μόνον περιπτώσεις, χωρὶς νὰ κηρύξῃ τὰς ἄλλας ἐλευθέρας ποινῆς. Τὸ πρῶτον ἐξάγεται ἀπὸ τὴν ἐν τῷ νόμῳ θέσιν τοῦ ἄρθρ. 132 καὶ ἀπὸ τὰς ἄλλας λέξεις αὐτοῦ. Ὅτι δὲ καὶ ἡ χωρὶς κινδύνου τῆς ζωῆς ἔκθεσις ἔπρεπε νὰ τιμωρῆται, ἕπεται ἐκ τοῦ κανονικοῦ δικαίου Decr. Grat. c. 9. Dist. 87. c. I. X. de infant. et lang. καὶ ἐκ τῶν λέξεων τῆς Καρολίνας ἄρθ. 132. «διὰ ν' ἀπαλλαχθῶσιν αὐτοῦ.» Τὸ κανονικὸν δίκαιον λαμβάνει βεβαίως ὑπ' ὄψιν τὴν παράβασιν τοῦ ἱερωτάτου τῶν χρεῶν. ὅρα καὶ Rosshirt Gesch. II. σελ. 228.

Σημ 3 *τοῦ ἐκδ.* Τοῦ ἀδικήματος τούτου παρουσιάζονται ἄπειροι βαθμοί· ποτὲ μὲν προστίθεται καὶ ἡ ἔποψις τῆς παραβάσεως τῶν χρεῶν τοῦ γονέως, ἄλλοτε δὲ καὶ ἡ ἔποψις τῆς προσβολῆς τῆς πολιτικῆς καταστάσεως (status.) τοῦ τέκνου. Περιορίζεται δὲ πολὺ ἡ ἔννοια τοῦ ἀδικήματος ἐὰν τεθῇ ὑπὸ τὸν φόνον. Ἡ ἔκθεσις τέκνου εἶναι ἰδιαίτερόν τι ἀδίκημα, τὸ ὁποῖον κατὰ τὰ περιστατικὰ δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀξιόποινον ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις, ἀλλ' ἡ γενικωτάτη ἔποψις εἶναι ἡ πρὸς τὸ ἐκτεθὲν μᾶλλον ἢ ἧττον ἐπικίνδυνος παράβασις τῶν ἐπικειμένων εἰς τὸν πράξαντα χρεῶν.

Σημ. 4 *τοῦ ἐκδ.* Ὁ αὐστριακὸς νόμος πραγματεύεται εἰς χωριστὸν κεφάλαιον περὶ τούτου τοῦ ἀδικήματος. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 133, ὅστις ἐγκαταλείπει τέκνον εἰς ἡλικίαν, καθ' ἣν δὲν δύναται νὰ εὕρῃ ἐν ἑαυτῷ βοήθειαν πρὸς σωτηρίαν τῆς ζωῆς του, καὶ τὸ ἐκθέτει οὕτως ἐκ προαιρέσεως εἰς κίνδυνον θανάτου, ἢ καὶ μόνον ἀφίνει εἰς τὴν τύχην τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ, πράττει ἀδίκημα ἐξ ὁποιασδήποτε αἰτίας

ἂν ἐκινήθη εἰς τὴν πρᾶξιν ταύτην. Ὅρα καλόν τι ὑπόμνημα (καὶ σημαντικὴν δίκην) εἰς Zeitschrift. für Osterreih. Rechtsgelehrsamkalt. 1836. Aprilheft σελ. 212. καὶ Tausch. Rechtsfälle. Wien 1837. 3. Heft. σελ. 528. Ὁ πρωσσικὸς νόμος (μεταξὺ τῶν σωματικῶν προσβολῶν) § 969 διακρίνει τὸν τρόπον τῆς ἐκθέσεως, καὶ πραγματεύεται περὶ τοῦ ἀδικήματος ἀμέσως μετὰ τὴν παιδοκτονίαν. Διάταγμα τοῦ 1796 (Manncopf σελ. 383) ἀποφασίζει, ὅτι ὁ παράγραφος ἐκεῖνος ἐφαρμόζεται μόνον ἐπὶ νεογεννήτων, ἡ δὲ ἔκθεσις πλέον ἡλικιωμένων παιδίων, ὑπάγεται εἰς τὴν ἀπάτην παράλειψιν τοῦ πρὸς διατροφὴν χρέους, ἢ βλάβην. Ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος ἄρθ. 349 θεωρεῖ τὸ ἀδίκημα τοῦτο ὑπὸ τὴν (πολλὰ περιωρισμένην) ἔποψιν τῶν ἀδικημάτων, τὰ ὁποῖα πράττονται κατὰ τῆς οἰκογενειακῆς καταστάσεως τοῦ παιδίου καὶ θέτουσιν εἰς κίνδυνον τὴν ὕπαρξιν αὐτοῦ· κηρύττει ἔνοχον ἐκεῖνον, ὅστις ἐκθέτει ἢ ἐγκαταλείπει παιδίον κατωτέρω τῶν 7 ἐτῶν εἰς τόπον ἔρημον, θέτει δὲ μετριωτέραν ποινὴν (ἄρθ. 352), ἐὰν πραχθῇ τὸ ἀδίκημα εἰς τόπον μὴ ἔρημον. ὅρα Thomas de infantium expositione. Lovan 1826. Περὶ τῶν αἰτίων τῆς αὐξήσεως τῶν ἐκθέσεων εἰς τὴν Γαλλίαν. Remacle des hospices, enfans trouvés, Paris. 1837. pag. 157. Ὁ σαρδικὸς νόμος ἄρθρ. 548—56 θέτει αὐτὸ ὑπὸ τὰ ἀδικήματα κατὰ τῆς ἐν ταῖς οἰκογενείαις τάξεως, καὶ ἰδίως ὑποθέτει τὸν σκοπὸν τοῦ ν' ἀφανισθῶσιν αἱ ἀποδείξεις τῆ οἰκογενειακῆς στάσεως τοῦ παιδίου. Κατὰ τὰ λοιπὰ ἀκολουθεῖ τὸν Γαλλικὸν κώδηκα. Ὁ βαυαρικὸς νόμος θέτει τὸ ἀδίκημα μεταξὺ τῶν κατὰ τῆς ζωῆς ἄλλων ἀνθρώπων (ἄρθ. 174), καὶ λέγει ὅτι λαμβάνει χώραν, ἐὰν οἱ γονεῖς ἀπομακρύνωσιν ἀφ' ἑαυτῶν καὶ ἀφίνωσιν ἀβοήθητον τὸ τέκνον των, τὸ ὁποῖον διὰ νεαρὰν ἡλικίαν νόσον ἢ ἀναπηρίαν δὲν δύναται νὰ εὕρῃ ἐν ἑαυτῷ βοήθειαν, ἢ

ἂν ἄλλοι τινες φέρωνται οὕτω πρὸς παιδία, ἀσθενεῖς ἢ ἀναπήρους, εἰς τῶν ὁποίων τὴν περίθαλψιν εἶναι ὑπόχρεοι. Ὁ σαξωνικὸς νόμος ἀρθ. 131 (ὑπὸ τὰ ἀδικήματα κατὰ τῆς ζωῆς ἄλλων) λέγει ὅτι τὸ ἀδίκημα τοῦτο λαμβάνει χώραν, ὅταν τις, μὴ δυνάμενος διὰ νεαρὰν ἡλικίαν, ἀσθένειαν ἢ ἀναπηρίαν νὰ εὕρῃ ἐν ἑαυτῷ βοήθειαν, ἐκτεθῇ ἢ ἀφεθῇ ἀβοήθητον ἐκ προθέσεως μὲν ἀλλ' ὄχι μὲ προαίρεσιν τοῦ νὰ θανατωθῇ ἀπὸ τοὺς γονεῖς αὐτοῦ ἢ καὶ ἀπὸ ἄλλους, ὑπὸ τὴν ἐπιμέλειαν τῶν ὁποίων εὑρίσκετο. Ὁ βυρτεμβ. νόμος ἄρθ. 256 (μεταξὺ τῶν κατὰ τῆς ζωῆς ἀδικημάτων) θεωρεῖ τὸ ἀδίκημα τοῦτο ὡς καὶ ὁ σαξωνικὸς, ἀλλ' ὁμιλεῖ περὶ προσώπων, εἰς τῶν ὁποίων τὴν διατροφὴν ἦσαν (οἱ πράξαντες) ὑπόχρεοι. Τὸ διὰ τὴν Βάδην νομοσχέδιον (εἰς ἰδιαίτερον κεφάλαιον περὶ ἐκθέσεως ἀβοηθήτων ἀνθρώπων) § 335 διακρίνει τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν πράττουσι τὸ ἀδίκημα αὐτοὶ οἱ γονεῖς, ἀπ' ἐκείνην (ἄρθ. 236), καθ' ἣν πράττουσιν αὐτὸ ἄλλοι· (ἡ Ἐπιτροπὴ ἐξήλειψε τὰς λέξεις: Ἐπὶ ἀνθρώπων, *οἵτινες ἦσαν ἐμπεπιστευμένοι εἰς τὴν ἐπιμέλειαν αὐτοῦ*), λαμβάνει δὲ (ἄρθ. 242) ἰδιαιτέρως ὑπ' ὄψιν τὴν (μετριωτέραν κολάσιμον) περίπτωσιν, καθ' ἣν τὸ ἀδίκημα πράττεται ἐπὶ νεογεννήτων νόθων τέκνων.

§ 390.

Τὸ ἀδίκημα τοῦτο δύναται νὰ πραχθῇ I ὄχι μόνον ἀπὸ τὴν μητέρα τοῦ τέκνου, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἄλλους εἰς διατροφὴν αὐτοῦ ὑποχρέους ἀνιόντας (α). II ἀντικείμενον αὐτοῦ εἶναι παιδίον, τὸ ὁποῖον διὰ τὴν τρυφερὰν ἡλικίαν του ἢ διὰ τὴν φύσιν τοῦ πνεύματος ἢ τοῦ σώματός του (β) ἀπόλλυται βεβαίως χωρὶς ξένης βοηθείας, καὶ εἶναι ἀδιάφορον ἂν ἐγεννήθη νόθον ἢ γνήσιον (γ). III,

Ἡ ἄδικος πρᾶξις συνίσταται εἰς τὴν *ἐγκατάλειψιν* τοῦ βοηθείας χρείαν ἔχοντος, διὰ τῆς ὁποίας τίθεται οὗτος εἰς κίνδυνον, ἂν καὶ μεμακρυσμένον τοῦ ν' ἀπολεσθῇ δι' ἔλλειψιν βοηθείας (δ), εἴτε προηγήθη τῆς ἐγκαταλείψεως ἀποκομιδὴ καὶ ἔκθεσις εἴτε ὄχι (ε), καθ' ὅσον ὅμως ἡ πρᾶξις δὲν ἔγεινε μὲ τοιοῦτον τρόπον, εἰς τοιοῦτον τόπον, ἢ τοιαῦτα περιστατικὰ, ὥστε ὁ ἐκτεθεὶς νὰ μέλλῃ ἀναγκαίως κατὰ τὸν συνήθη δρόμον τῆς φύσεως νὰ χάσῃ δι' αὐτῆς καὶ μόνης τὴν ζωήν του ἀμέσως (ζ). IV ὡς παράνομος πρόθεσις, καθ' ὅσον αὕτη εἶναι ἐν γένει ἐκ τῶν συστατικῶν παντὸς ἀδικήματος, δὲν ἀπαιτεῖται ἐνταῦθα περισσότερον παρὰ τὴν ἐκ προαιρέσεως ἑκουσίαν ἐγκατάλειψιν τοῦ παιδίου ἐπὶ σκοπῷ ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τοῦ κατὰ νόμον ἐπικειμένου βάρους τῆς διατροφῆς αὐτοῦ (η).

(α) L. 2. C. de inf. sxpos. διὰ τοῦ ὁποίου ἀναπληροῦται ἡ μόνον περὶ γυναικῶν διαλαμβάνουσα P. G. O.

(β) Εἰς ταύτην ἐφαρμόζεται ὄχι μόνον τὸ γράμμα ἀλλὰ καὶ τὸ πνεῦμα τῶν νόμων κατὰ τῆς expos. inf. c. un. X. de inf. et lauguid expos.

(γ) Ὄχι μόνον κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν Καρολίναν παραβαλλομένην μάλιστα μὲ τὴν Bambergensis ἄρθ. 159.

(δ) Ἐπιγραφὴ τοῦ ἄρθρ. 132. «γυναῖκες αἵτινες ἀποθέτουσι μακρὰν αὐτῶν τὰ τέκνα των in Fehrlichkeit.» Ἐνόσῳ ὁ ἐκθέτων τὸ παιδίον δὲν τὸ ἀφῆκεν εἰσέτι εἰς τὴν μοῖράν του, δὲν εἶναι τετελεσμένη ἡ πρᾶξις. Τὸ ν' ἀποτεθῇ τὸ παιδίον εἰς τόπον, ὅπου ἀναγκαίως πρέπει νὰ εὑρεθῇ, π. χ. εἰς κατῳκημένην οἰκίαν, τοῦτο δὲν ἀναιρεῖ τὸ ἀδίκημα (ὡς παραδέχεται ὁ Tittmann Handb. Thl. I. § 263), καθότι καὶ τότε κρέμαται ἀπὸ τὴν φιλανθρωπίαν ἢ τὴν σκληρότητα τοῦ εὑρετοῦ, ἂν θέλῃ νὰ τὸ διαθρέψῃ ἢ ὄχι.

(ε) Ἐκ τοῦ ἐναντίου ὁ Tittmann a. a. O. § 202.

(ζ) Τότε εἶναι φανερὸν, κατ' αὐτὴν τὴν κοινὴν χρῆσιν τῶν λέξεων, ὅτι δὲν πρόκειται περὶ ἐκθέσεως ὡς ἐὰν μήτηρ τις ῥίψῃ τὸ τέκνον της εἰς τὸ νερὸν, ἢ τὸ ἀποθέσῃ εἰς Bärengrube τοῦ ἐν Παρισίοις βοτανικοῦ κήπου, ἢ τὸ ῥίψῃ εἰς ἀναγκαῖον (τὸ ὁποῖον μ' ὅλον τοῦτο νομική τις σχολὴ ἐκήρυξεν ὡς ἔκθεσιν.)

(η) «Ἐὰν γυνή τις ἀποθέσῃ μακρὰν αὐτῆς τὸ τέκνον της »διὰ ν' ἀπαλλαχθῇ ἀπ' αὐτό.» Δὲν πρέπει νὰ περιορισθῶσι τὰ συστατικὰ εἰς μόνην τὴν προαίρεσιν τοῦ νὰ μεταβιβασθῇ εἰς ἄλλον τὸ βάρος τῆς διατροφῆς. (ὡς ὁ Martin Lehrb. § 186.)

Σημ 1 *τοῦ ἐκδ.* Ὅτι τὸ ἀδίκημα δύναται νὰ πραχθῇ ὄχι μόνον ἀπὸ τὴν μητέρα, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸν πατέρα, ἢ ἀπό τινα εἰς διατροφὴν τοῦ παιδίου ὑπόχρεον ἀνιόντα. L. 2. *C*. de infant. expos. c. I. X. de infant. et languid. Martin Lehrb. σελ. 433. Wächter. II. σελ. 197. *R*osshirt. σελ. 352. und dessen Gesch. II. σελ. 228.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Ἀπαράδεκτος εἶναι ἡ γνώμη, ὅτι κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον ἐὰν ἐκτὸς τῶν ἐν τῇ ἀνωτέρω σημειώσει ἀναφερομένων, ἄλλοι τινες, οἵτινες δυνάμει συμβολαίου εἶχον ἀναδεχθῆ τὴν διατροφὴν παιδίου, παραλείψωσι τὴν ἐπιμέλειαν αὐτοῦ, πρέπει καὶ οὗτοι νὰ δικασθῶσι κατὰ τὸ ἄρθ. 132 τῆς Καρολίνας. Ὅρα Bopp. im Archiv des Criminalr. XIII. σελ. 442. ὀρθότερον δὲ Martin Lehrb. σελ. 433. Heffter. σελ. 225. not. 1. Abegg Lehrb. σελ. 328 ὅρα καὶ Archiv des Criminalr. II. Bd. σελ. 632. Ἐκ τῆς ἐκ τοῦ προηγουμένου παραγράφου δ' σημ. φαίνεται πόσον ἐξέτειναν τὸ ἀδίκημα αἱ νεώτεραι νομοθεσίαι, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐκτάσεως ταύτης συγχέονται πάντῃ διάφοροι περιστάσεις· δὲν εἶναι ὀρθὸν π. χ. νὰ ὑποτεθῇ τὸ ἀδίκημα τοῦτο καὶ ἐπὶ ὑπηρετρίας ἥτις ἐγκαταλείπει τὸ εἰς αὐτὴν ἐμπιστευθὲν παιδίον.

Σημ. 3 *τοῦ ἐκδ.* Ἀκόμη ὀλιγώτερον δύναται νὰ ὑποτεθῇ ἐπὶ ἐκείνων, οἵτινες δὲν ἔχουσιν ἀγάπην πρὸς ξένα παιδία, καὶ ὡς ἐκ τούτου γίνονται αἴτιοι βλάβης εἰς τὴν ζωὴν ἢ τὴν ὑγείαν αὐτῶν. Spangenberg im Archiv des Criminalr. IV. σελ. 530. Heffter § 270. not. 1.

Σημ. 4. τοῦ ἐκδ. Τὸ ἀδίκημα λαμβάνει χώραν, μόνον ἐπὶ παιδίων, τὰ ὁποῖα διὰ τὴν τρυφερὰν ἡλικίαν των δὲν δύνανται νὰ εὕρωσιν ἐν ἑαυτοῖς βοήθειαν. Ὅρα Martin, σελ 433. Τὸ ζήτημα τοῦτο κρέμαται ἀπὸ τὴν σημασίαν τῆς λέξεως languidus ἐν τῷ C. 1. X. de inf. et lang. Κατὰ πρῶτον ὁ Schwarzenberg ἐνόησε μόνον παιδία, τὰ ὁποῖα ἔχουσι χρείαν τῆς πρώτης μητρικῆς ἐπιμελείας. Heffter Lehrb. σελ. 225.

Σημ. 5 τοῦ ἐκδ. Ὁ δόλος ἐνταῦθα τείνει εἰς τοῦτο καὶ μόνον, τὸ ν' ἀποφύγῃ τις τὴν ὑποχρέωσιν τῆς διατροφῆς τοῦ παιδίου, καὶ νὰ τὴν ἐπιφορτίσῃ εἰς ἄλλους. Ἐὰν ἡ προαίρεσις ἀποβλέπῃ καὶ εἰς ἄλλο τι περαιτέρω, τοῦτο θεωρεῖται εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς· ἀλλὰ δὲν πρέπει μ' ὅλον τοῦτο νὰ ὑπάρχῃ πρόθεσις τοῦ ν' ἀποθάνῃ τὸ παιδίον. Heffter σελ. 226. O. Bauer Lehrb. § 184. διακρίνει ἔκθεσιν παιδίων, εἰς στενωτέραν καὶ πλατυτέραν ἔννοιαν.

Σημ. 6 τοῦ ἐκδ. Περὶ τελέσεως τοῦ ἀδικήματος. Archiv des Criminalr. IV. σελ. 17. παραβ. μὲ Tittman Händb. I. σελ. 414. Τὸ νὰ προσγείνῃ βλάβη εἰς τὸ παιδίον δὲν εἶναι ἀναγκαῖον ἀλλ' ἡ ἔκθεσις ἢ ἐγκατάλειψις τοῦ παιδίου πρέπει ἤδη νὰ ἔγεινεν εἰς τρόπον ὥστε νὰ προκύπτῃ ἀδιστάκτως ἡ ἐν τῇ σημ. 5 καταδειχθεῖσα προαίρεσις. Zacharia von Versuche I. σελ. 70. Luden von Versuche σελ. 487;

§ 391.

Οἱ κύριοι βαθμοὶ τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως ταύτης προσδιορίζονται(α) I ὡς ἐκ τοῦ διαφόρου *ἀποτελέσματος* ἂν δηλονότι τὸ παιδίον α) ἔχασε τὴν ζωήν του ἢ β) εὑρέθη ζῶν καὶ διετράφη. II. ὡς ἐκ τῆς διαφόρου *παρανό-*

μου προαιρέσεως, ἂν δηλονότι α) ἀπέβλεπεν αὕτη εἰς τοῦτο καὶ μόνον, τὸ νὰ ἐπιφορτίσῃ τὴν διατροφὴν καὶ ἐπιμέλειαν εἰς ἄλλους μὴ ὄντας ἀρχικῶς ὑποχρέους εἰς ταῦτα (β) ἢ β) ἡ πρόθεσις, ἥτις ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὴν πρᾶξιν, εἶχεν ἀόριστον ἢ ὡρισμένον σκοπὸν τὸν θάνατον τοῦ παιδίου. *Ποῖαι* ἐκ τῶν πράξεων τούτων πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν ὅτι ἔλαβον χώραν, τοῦτο κρίνεται πρὸ πάντων ὡς ἐκ τοῦ τόπου, τοῦ χρόνου καὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκθέσεως, συνδυαζομένων μὲ τὰ λοιπὰ περιστατικὰ αὐτῆς.

(α) Κατὰ τὴν P. G. O. εἰς τὸ μνησθὲν ἄρθρον.

(β) Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ἡ προσβολὴ τοῦ εἰς τὸ τέκνον ἀνήκοντος δικαιώματος νὰ διατρέφηται καὶ βοηθῆται ἀπὸ τοὺς γονεῖς του, καὶ ἡ ζημίωσις ἐκείνων, οἵτινες κατὰ χρέος φιλανθρωπίας ἢ κατὰ νόμον ἢ κατὰ συνήθειαν ἐβιάσθησαν ν' ἀναδεχθῶσι τὸ παιδίον ἀποτελοῦσι τὰ κύρια αἴτια τοῦ ἀξιοποίνου.

§ 391. α.

Ἡ ποινὴ εἶναι αὐθαίρετος (α) καὶ κατὰ τὰ ἀνωτέρω ὁρισθέντα ἐπιμετρεῖται εἰς πᾶσαν συγκεκριμένην περίπτωσιν (in concreto). Ἐὰν I *διεσώθη ἡ ζωὴ* τοῦ ἐκτεθέντος ἡ δὲ ἔκθεσις ἔγεινεν ἢ αον ἁπλῶς μὲ τὴν προαίρεσιν τοῦ νὰ ἐπιφορτισθῇ ἄλλος τὴν ἐπιμέλειαν, καὶ τότε δὲν πρέπει ἡ ποινὴ νὰ ἐπιφέρῃ πρόσκαιρον στέρησιν τῆς ἐλευθερίας ἐλάσσονα τοῦ μηνὸς ἢ μείζονα τοῦ ἔτους (β) ἢ βον ὑπῆρχεν ὡρισμένη ἢ ἀόριστος προαίρεσις ν' ἀποθάνῃ τὸ παιδίον, καὶ τότε μεταβάλλεται ἡ πρᾶξις εἰς ἀπόπειραν *φόνου* ἢ παιδοκτονίας. II Ἐὰν δὲ ἐξ αἰτίας τῆς ἐκθέσεως ἐστερήθη *τῆς ζωῆς του* τὸ παιδίον αον εἰ μὲν ἡ προαίρεσις ἦτον ἁπλῶς νὰ ἐπιφορτισθῇ τὴν διατροφὴν αὐτοῦ ἄλλος, μ'

δλον ὅτι κατὰ τὸν κοινὸν νοῦν ἐδύνατο νὰ προίδῃ ὁ πράξας ὅτι ἦτον ἐνδεχόμενον καὶ νὰ ἀποθάνῃ, ὑπάρχει συῤῥοὴ ἐξ *ἀμελείας φόνου καὶ ἐκθέσεως παιδίου.* 6ον εἰ δὲ ὑπῆρχε πρόθεσις ν' ἀποθάνῃ λαμβάνει ἡ πρᾶξις τὴν ἰδιότητα τετελεσμένου *φόνου* ἢ τετελεσμένης *παιδοκτονίας.*

(α) L. 2. C. b. t. P. G. O. cit. art.

(β) Ἡ πρὸς τὴν πρᾶξιν ἀφορμή, ἐὰν δηλαδὴ ἔγεινεν ἐξ ἀνάγκης καὶ πτωχείας ἢ ἐξ ἐλαφρίας, τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον τῆς καταβληθείσης φροντίδος πρὸς ἀπομάκρυνσιν παντὸς κινδύνου, καὶ τὰ τοιαῦτα, λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς.

(γ) Ἐπὶ ταύτῃ καὶ μόνῃ τῇ προϋποθέσει καταλογίζεται θανατικὴ ποινὴ τὴν ὁποίαν ἡ Καρολίνα συμπεριέλαβεν εἰς τὴν ἀόριστον ἔκτασιν τῶν ποινῶν τὰς ὁποίας ὁρίζει.

Σημ 1 *τοῦ ἐκδ.* Ὅτι ἡ θανατικὴ ποινὴ δὲν ἐφαρμόζεται κατὰ τὴν δικαστικὴν πρᾶξιν, οὔτε ἂν τὸ ἐκτεθὲν παιδίον ἀποθάνῃ (**Tittmann Handb. I.** σελ. **420.**) γίνεται φανερὸν ἐκ τούτου, ὅτι ὅστ.ς συνήθως ἐκθέτει παιδίον δὲν σκοπεύει ἀπ' εὐθείας τὸν θάνατον αὐτοῦ, ἀλλὰ μᾶλλον ἐλπίζει, ὅτι τὸ παιδίον θέλει εὑρεθῆ. Ἡ ποινὴ εἶναι κατὰ τὰ διάφορα αἴτια (**391 α**) φυλάκισις ἑβδομάδων τινων μέχρι ἐτῶν τινων.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Κατὰ τὸν αὐστριακὸν νόμον ἄρθρ. 134 ἐπιβάλλεται δεινὴ εἱρκτὴ 1—5 ἐτῶν, καὶ ἐὰν ἐπέλθῃ θάνατος τοῦ παιδίου 5—10 ἐτῶν. Τοῦτο δὲ ἐὰν τὸ παιδίον εἶχεν ἀποτεθῆ εἰς τόπον παράμερον μὴ συχναζόμενον συνήθως, ἢ ὑπὸ τοιαῦτα περιστατικά, ὥστε δὲν ἦτον εὔκολον νὰ σωθῇ ταχέως· ἂν ὅμως ὡς ἐκ τοῦ τρόπου τῆς ἐκθέσεως ἦτον εὐλόγως πιθανὸν ὅτι θέλει σωθῆ ταχέως, ἡ ποινὴ εἶναι εἱρκτὴ 6 μηνῶν μέχρι 1 ἔτους, καὶ ἐὰν ἐπέλθῃ θάνατος 1—5 ἐτῶν. Ὁ πρωσσικὸς νόμος § 969 ἀπειλεῖ διὰ ξίφους θάνατον, ἐὰν ἡ μήτηρ ἐκθέσῃ τὸ τέκνον της εἰς τόπον, ὅπου

δὲν εἶναι εὔκολον νὰ εὑρεθῇ, καὶ τὸ τέκνον ἀποθάνῃ, 6—10 ἐτῶν εἱρκτὴν ἐὰν διασωθῇ ἡ ζωὴ αὐτοῦ, καὶ 6 μηνῶν μέχρι 3 ἐτῶν, ἐὰν ἡ ἔκθεσις γείνῃ μὲ τρόπον ὀλιγώτερον ἐπικίνδυνον (§ 971). Κατὰ τὸν *ποινικὸν κώδηκα* (ἄρθρ. 319) ἐπιβάλλεται ἐπὶ ἐκθέσεως εἰς ἀπομονωμένον τόπον φυλάκισις 6 μηνῶν μέχρι 2 ἐτῶν, ἡ ἐπὶ αἰκιῶν ἢ φόνου ποινὴ (ἄρθ. 351) ἐὰν τὸ παιδίον πάθῃ βλάβην ἢ ἀποθάνῃ, καὶ φυλάκισις τριῶν μηνῶν μέχρι 1 ἔτους (ἄρθρ. 352), ἐὰν ἡ ἔκθεσις ἔγεινεν εἰς μὴ ἀπομονωμένον τόπον. Ὁ βαυαρικ. νόμος ἄρθ. 175 ἀπειλεῖ 1—4 ἐτῶν εἱρκτὴν, ἐὰν ἡ ἔκθεσις ἔγεινεν εἰς τρόπον, ὥστε δὲν ὑπῆρχε παντάπασι κίνδυνος διὰ τὴν ζωὴν τοῦ παιδίου, καὶ μ' ὅλον τοῦτο τὸ παιδίον ἀπέθανε· τὴν ἰδίαν ποινὴν ἐὰν τὸ ἀδίκημα ἔγεινε μὲν εἰς τόπον ὄχι ἀκίνδυνον, ἀλλ' ὅμως ὑπὸ τοιαῦτα περιστατικὰ ὥστε ἐδύνατο νὰ προΐδῃ τις μετὰ πιθανότητος ὅτι θέλει ταχέως διασωθῇ· ἐὰν δὲ μ' ὅλον τοῦτο τὸ παιδίον ἀπέθανε, 4—8 ἐτῶν· καὶ κατὰ τὸ ἄρθρ. 370 6 μηνῶν μέχρι 1 ἔτους, ἐὰν ἔγεινεν ἡ ἔκθεσις χωρὶς παντελῶς νὰ ὑπάρχῃ κίνδυνος. Ὁ σαξωνικὸς νόμος ἄρθ. 131 ἀπειλεῖ, ἐὰν δὲν ὑπῆρχε διόλου κίνδυνος, φυλάκισιν 1—3 μηνῶν, ἐὰν δὲ πιθανῶς δὲν ἠλπίζετο σωτηρία 4—10 ἐτῶν εἱρκτήν. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος (ἄρθρ. 257—59) κάμνει καὶ ἄλλας πολλὰς διακρίσεις, ἀπειλεῖ εἰς τὴν βαρυτάτην περίπτωσιν, ἐὰν συμβῇ θάνατος τοῦ ἐκτεθέντος, 8—20 ἐτῶν εἱρκτὴν, καὶ ἐὰν δὲν συμβῇ βλάβη εἱρκτὴν ὄχι βραχυτέραν τῶν 2 ἐτῶν, εἰς δὲ τὴν ἐλαφροτάτην περίστασιν (ὅτε δὲν ὑπῆρχε διόλου κίνδυνος) φυλάκισιν μέχρι 4 ἐτῶν.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Ἄμβλωσις.

J. H. Boehmer Diss de caede infantum in utero. Hal. 1732 rec. 1740. (in Exerc. ad D. T. VI. Ex. 99. und im J. E. P. L. V. tit. 10. §. 6—43).

Chr. L. Lieberkühn Diss de crimine procurati abortus. Hal. 1772.

J. Chr. Schroeter von der Abtreibung der Kinder (ins. verm. jurist. Abhandl. Bd. II. σελ. 431).

Spangenberg über das Verbrechen der Abtreibung der Leibesfrucht (im neuen Archiv des Criminalr II. Bd. nr. 1. u. St. 2. nr. 8.)

Lamaison de crimine partus abacti. Lugd. 1819.

§ 392.

Τὸ ἀδίκημα τῆς *ἀμβλώσεως* (procabortus) *εἶναι ἡ εἰς τὸ ἔμβρυον κυοφορούσης γυναικὸς ἐκ προθέσεως γενομένη παράνομος ἐπενέργεια ἥτις ἐπιφέρει πρόωρον τοκετὸν καὶ θάνατον τοῦ τέκνου.*

P. G. O. art. 133. παράβ. μὲ c. 20. C. 2. q. 5. c. 8. 9. 10. C. 32. q. 2. c. 20. X. de homicid.

(a) Ἥτις περιλαμβάνει καὶ τὴν (εἰς τὰς προτέρας ἐκδόσεις § 396.) διακρινομένην ἀπ' αὐτὴν ἀνθρωποκτονίαν ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς μητρὸς, καθ' ὅσον ὑπάρχουσιν εἰς αὐτὴν τὰ λοιπὰ γνωρίσματα τῆς proc. abort. Spangenberg a. a. O. S. 44. ff.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Ἐπὶ τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου εἶχον ἐπιῤῥοὴν εἰς τοὺς νομικοὺς ὡς πρὸς τὴν procuratis abortus αἱ γνῶμαι τῶν ῥωμαίων φυσικῶν καὶ φιλοσόφων. Noodt de partus expos. ac nece apud veteres cap. II Bynkershoek

de jure occid. lib. c. 7. Cremani elem. jur. crim. II. p. 271. Simoni dei delitti considerati nel solo affeto II. p. 69. Δὲν ἀποδεικνύεται, ὅτι κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον ἐτιμωρεῖτο πᾶσα ἄμβλωσις. L. 1. §. 1. D. de inspic. ventre Spangenberg im Archiv des Criminalr. II. σελ. 22. Telting de juribus nondum natorum. Croning. 1826. p. 161. van den Broeke de crimine partus abacti. Gandav. 1830. ἀλλ' εἶναι ὁμοίως βέβαιον ὅτι ὑπὸ ῥητά τινα περιστατικὰ ἐθεωρεῖτο ἀξιόποινος ἡ πρᾶξις, καὶ ὅτι πιθανῶς μετὰ ταῦτα ἐτιμωρεῖτο κατὰ κανόνα ὡς crimen extraordinarium. L. 4. D. de extraord. crim. L. 39. D. de poenis. L. 8. D. ad. leg. Corn. de sica r Περὶ τῆς L. 38. §. 5. D. de poenis. Telting Diss. p. 166. Περὶ τοῦ ἐσφαλμένου διισχυρισμοῦ (π. χ. τοῦ Cujacius), ὅτι εἰς τὸ τελευταῖον χωρίον γίνεται διάκρισις μεταξὺ foetus animatus καὶ non animatus, ὅρα Telting Diss. cit. p. 165. Περὶ τοῦ πνεύματος τῆς L. 38. §. 5. D. de poenis, Telting p. 166. Περὶ τοῦ λόγου, διὰ τὸν ὁποῖον ἡ L. 38. D. de poenis παραπέμπει εἰς τὸν Κικέρωνα, Simoni l. c. p. 71. Telting. p. 167.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Εἰς τοὺς πατέρας τῆς ἐκκλησίας ἐπεκράτησεν ἐν μέρει ἡ γνώμη, α. ὅτι ἡ ἄμβλωσις εἶναι εἶδος ἀνθρωποκτονίας, β'. ὅτι δι' αὐτῆς στερεῖται τὸ τέκνον τοῦ χριστιανικοῦ βαπτίσματος, καὶ τῶν ἐκ τούτου πλεονεκτημάτων, γ'. ὅτι πρέπει νὰ γίνηται διάκρισις μεταξὺ foetus animatus καὶ non animatus, καθότι παρεδέχοντο ὅτι τὸ ἔμβρυον λαμβάνει ψυχὴν μετά τινα χρόνον ἀπὸ τῆς συλλήψεως. c. 20. C. II. qu. 5. c. 9. C. XXXII. qu. 2. Spangerberg im Archiv II. σελ. 31. Telting p. 179. Rosshirt Gesch. II. σελ. 229. Ἀξιομνημόνευτον εἶναι, ὅτι ἡ πλάνη τοῦ νὰ διακρίνεται foetus animatus ἔπαυσε διὰ χρυσοβούλλου τοῦ Πάπα Σίξτου τοῦ Ε', κατὰ τὸ

1588, εἰσήχθη δὲ πάλιν παρὰ τοῦ Γρηγορίου ΙΔ', κατὰ τὸ 1591 Telting Diss. p. 181. Jarke Handb. III. σελ. 319.

Σημ. 3 *τοῦ ἐκδ.* Εἰς τὸ ἄρθρον 133 ἐκτίθεται τὸ ἀδίκημα κατὰ τῆς διὰ τοῦ κανονικοῦ δικαίου διαδοθείσης γνώμης τόσον μᾶλλον ὅσον ἡ διάκρισις τοῦ foetus animatus κτλ. εἶχεν ἤδη προτήτερα γείνει δεκτὴ εἰς τὸ γερμαν. δίκαιον· ὅρα π. χ. leges Walliae (Ausg. von Watton p. 351.) διακρίνει μόνον ἡ Καρολίνα τὰς διαφόρους περιπτώσεις, ά) ἐὰν ἔπραξε τὸ ἀδίκημα ἡ μήτηρ αὐτὴ ἢ τρίτος τις, β) ἐὰν ἔγεινε διὰ τῆς βίας ἢ διὰ χρήσεως ἀμβλωτικῶν μέσων, γ) ἐὰν τὸ ἔμβρυον εἶχεν ἤδη λάβει ψυχὴν ἢ ἦτον ἄψυχον.

Σημ. 4 *τοῦ ἐκδ.* Ὡς πρὸς τὴν ἔποψιν, ὑπὸ τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ θεωρῆται τὸ ἀδίκημα ἡ θέλησις τοῦ ἄρθ. 133 τῆς Καρολίνας δὲν ἐπιδέχεται ἀμφιβολίαν, ὅτι δηλ. τὸ θεωρεῖ ὡς εἶδος ἀνθρωποκτονίας, καθότι ἡ Καρολίνα ἠκολούθησε τὰς γνώμας ἐκείνου τοῦ καιροῦ καὶ ἔλαβε πρὸ πάντων ὑπ' ὄψιν τὸ δεινότερον ἀποτέλεσμα τὸ ὁποῖον συχνάκις συμβαίνει. Wächter Lehrb. II. σελ. 173. Heffter Lehrb. σελ. 221. Παράβ. μὲ Jarke III. σελ. 319. καὶ Martin Lehrb. § 135. ὁ ὁποῖος θεωρεῖ πρὸ πάντων τὴν βλάβην τῆς ὑγείας. Δὲν εἶναι ὀρθὸν νὰ παραδεχθῇ τις, ὅτι τὸ ἔμβρυον ἔχει κατὰ νόμον ἴσα δικαιώματα ὡς καὶ τὸ ζῶν τέκνον, καὶ ὅτι ἑπομένως γίνεται ἀνθρωποκτόνος τοῦ μέλλοντος ἀνθρώπου. van den Broeke Diss. p. 78. Telting p. 144. Ὁ νόμος στηρίζεται εἰς τὴν προστασίαν τὴν ὁποίαν χορηγεῖ εἰς τὸ ἔμβρυον, καὶ διακρίνει 1) τὰς περιπτώσεις, εἰς τὰς ὁποίας ἡ μήτηρ αὐτὴ ἀποβάλλει τὸ ἔμβρυον, 2) τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν πράττει τὴν ἄμβλωσιν τρίτος τις ά. ἐν γνώσει καὶ μὲ τὴν θέλησιν τῆς μητρός, β'. ἐναντίον τῆς θελήσεως αὐτῆς. Ἐντεῦθεν προέρχονται καὶ διάφοροι ἐπόψεις τοῦ ἀξιοποίνου. Ἡ τελευταία περίπτωσις εἶναι ἡ δει-

νότερον κολάσιμος. Haus observations II. p. 222. Ἐκ τοῦ ἐναντίου ὁ βαθμὸς τοῦ ἀξιοποίνου εἶναι μικρότερος, ἐὰν ἐπράχθη τὸ ἀδίκημα μὲ τὴν συναίνεσιν τῆς μητρός. Destrivaus essais zur le Code pénal p. 127. Hellie théorie V. p. 425. Οὐσιώδεις σκέψεις, διατὶ ἡ παρὰ τῆς γυναικὸς γενομένη ἄμβλωσις δὲν κατέχει τὸν ἀνώτατον βαθμὸν τοῦ ἀξιοποίνου, ὅρα εἰς Riestelhuber, Jurnal de la Société des Sciences. Strasbourg 1824. Tom. l. p. 358. Platner's Gutachten σελ. 379. Henke Handb. II. σελ. 141. *Σημ.* 5 *τοῦ ἐκδ.* Ὁ αὐστριακὸς νόμος (εἰς ἰδιαίτερον κεφάλαιον περὶ ἀμβλώσεως;) (ἄρθ. 128) διακρίνει 1ον ἐὰν ἡ μήτηρ ἐπιχειρήσῃ πρᾶξιν, διὰ τῆς ὁποίας προξενεῖται ἡ ἄμβλωσις, ἢ γίνεται ὁ τοκετὸς εἰς τοιοῦτον τρόπον, ὥστε τὸ παιδίον γεννᾶται ἀποθαμμένον, (ποινὴ, δεινὴ κάθειρξις 1—5 ἐτῶν, τιμωρεῖται ὁμοίως καὶ ὁ πατὴρ ἄρθ. 130), ἢ 2ον ἐὰν τρίτος τις πράξῃ τοῦτο ἐν ἀγνοίᾳ καὶ παρὰ τὴν θέλησιν τῆς μητρὸς (κάθειρξις 1—5 ἐτῶν,ἐὰν δὲ καὶ ἡ μήτηρ ἐκτεθῇ εἰς κίνδυνον ζωῆς ἢ ὑποφέρῃ βλάβην τῆς ὑγείας,5—10 ἐτῶν.) Ὁ πρωσσικὸς νόμος § 985 θεωρῶν τὸ ἀδίκημα εἰς συνάφειαν μὲ τὴν παιδοκτονίαν ἀπειλεῖ τὴν γυναῖκα, ἥτις μεταχειρίζεται μέσα διὰ νὰ ἀποβάλῃ τὸ ἔμβρυον, μὲ εἱρκτὴν 6 μηνῶν μέχρι 1 ἔτους;, καὶ εἰ μὲν ἡ ἄμβλωσις γείνῃ ἐντὸς 30 ἑβδομάδων τῆς ἐγκυμοσύνης μὲ εἱρκτὴν 2—6 ἐτῶν, εἰ δὲ μετὰ τὴν 30ην ἑβδομάδα, 8—10 ἐτῶν, εἰς τὸν τρίτον, ὅστις ἐναντίον τῆς θελήσεως τῆς μητρὸς πράξῃ τὸ ἀδίκημα, ἐπιβάλλεται εἱρκτὴ 10 ἐτῶν μέχρι διὰ βίου. Temme Lehre von der Todtung. σελ. 233. Ὁ *ποινικὸς* κώδηξ (ἄρθ. 317) κατατάττει τὸ ἀδίκημα εἰς τὸν φόνον καὶ ἀπειλεῖ τὴν αὐτὴν ποινὴν (εἱρκτὴν) κατὰ τῆς μητρὸς καὶ τοῦ τρίτου, ὅστις μὲ τὴν θέλησιν ἢ παρὰ τὴν θέλησιν τῆς μητρὸς πράττει αὐτό· τὴν σύγχυσιν ταύτην πάντῃ διαφόρου ἐνοχῆς μέμφεται εὐλόγως ὁ Haus observations II.p. 223

Hellie Théorie V. p. 425. Ὁ νόμος τῆς Σαρδηνίας διακρίνει τὰς περιπτώσεις, (ἄρθ. 543,) καὶ ἀπειλεῖ 7—10 ἐτῶν δεσμὰ κατ᾽ ἐκείνου, ὅστις πράττει τὸ ἀδίκημα μὲ τὴν θέλησιν τῆς μητρὸς, τὴν αὐτὴν ποινὴν καὶ κατὰ τῆς μητρὸς, ἥτις συναινεῖ· ἐὰν ἐπράχθη τὸ ἀδίκημα ἐναντίον τῆς θελήσεως τῆς μητρὸς, καὶ ἡ μήτηρ ἀπέθανεν, ὑπόκειται ὁ τρίτος εἰς δεσμὰ, καὶ εἰ μὲν ἡ μήτηρ εἶχε συναινέσει, ἐπιβάλλεται ὁ ἀνώτατος ὅρος τῆς ποινῆς ταύτης, εἰ δὲ μὴ διὰ βίου δεσμά. Κατὰ τὸ ἄρθ. 575 καταβιβάζεται ἡ ποινὴ 2 βαθμοὺς, ἐὰν τὸ ἀδίκημα ἐπράχθη διὰ νὰ καλυφθῇ ἡ γέννησις νόθου τέκνου. Ὁ βαυαρικὸς νόμος (ἄρθρ. 172) ὑπὸ τὰ διάφορα εἴδη φόνου) ἀπειλεῖ τὴν μητέρα καὶ τὸν τρίτον μὲ 4—8 ἐτῶν εἱρκτὴν, ἐὰν ἔγεινεν ἄμβλωσις, τὸν δὲ τρίτον, ὅστις ἔπραξε τὸ ἀδίκημα χωρὶς τῆς συναινέσεως τῆς μητρὸς, καὶ ἐὰν δὲν ἔγεινεν ἄμβλωσις. Ἐὰν δὲ ἔγεινεν ἄμβλωσις καὶ ἡ μήτηρ ὑπέφερε βλάβην μὲ εἱρκτὴν 16—20 ἐτῶν, καὶ ἐὰν ἡ μήτηρ ἀπέθανε, μὲ θάνατον, (ὅπερ ἄδικον.Ὁ σαξωνικὸς νόμος (ὑπὸ τὰ διάφορα εἴδη τῆς ἀνθρωποκτονίας ἀπειλεῖ εἰς τὸ ἄρθρ. 128 ἁπλῆν εἱρκτὴν 1—3 ἐτῶν ἢ βαρεῖαν εἱρκτὴν κατά τε τῆς μητρὸς καὶ τοῦ τρίτου, ὅστις τὴν συνέδραμεν, εἰς δὲ τὸ ἄρθ. 129 βαρεῖαν εἱρκτὴν 2—8 ἐτῶν, ἐὰν ἡ πρᾶξις ἔγεινε χωρὶς ἢ ἐναντίον τῆς θελήσεως τῆς μητρός. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος (ὁμοίως ὑπὸ τὰ εἴδη τῆς ἀνθρωποκτονίας) ἄρθρ. 253 ἀπειλεῖ καὶ τὴν μητέρα καὶ τὸν μετ᾽ αὐτῆς συνεννοημένον τρίτον μὲ εἱρκτὴν τοὐλάχιστον 3 ἐτῶν, τὸν τρίτον, ὅστις χωρὶς ἢ ἐναντίον τῆς θελήσεως τῆς μητρὸς ἔπραξεν (ἄρθ. 255) μὲ εἱρκτὴν τοὐλάχιστον 3 ἐτῶν, ἐὰν δὲν προῆλθεν οὐδὲν ἀποτέλεσμα, μὲ μεγαλειτέραν ποινὴν, ἐὰν προσέγεινε βλάβη, καὶ ἐὰν ἐπῆλθε θάνατος τῆς μητρὸς μὲ εἱρκτὴν 15 ἐτῶν μέχρι διὰ βίου. Ἐὰν ἦναι βέβαιον, ὅτι ὁ πρόωρος τοκετὸς δὲν προῆλθεν ἐκ τῶν μέσων τῶν ὁποίων ἔγεινε χρῆσις, ἐφαρμόζεται τὸ ἄρθρ. 64 (ἡ ποινὴ τῆς τετελεσμένης ἀ-

ποπείρας). Τὸ διὰ τὴν Βάδην Νομοσχέδιον (εἰς ἰδιαίτερον κεφάλαιον) (ἄρθρ' 255.) ἀπειλεῖ τὴν μητέρα μὲ εἱρκτήν ὁμοίως καὶ τὸν τρίτον, ὅστις μὲ τὴν θέλησιν τῆς μητρὸς ἔπραξε, τὸν δὲ τρίτον, ὅστις ἔπραξε τὸ ἀδίκημα ἄνευ θελήσεως τῆς μητρὸς, μὲ εἱρκτὴν τοὐλάχιστον 1 ἔτους, ἐὰν δὲν συνέβη οὐδὲν ἐπιβλαβὲς ἀποτέλεσμα, μὲ πρόσκαιρον δὲ (8 ἐτῶν) ἢ διὰ βίου εἱρκτὴν, ἐὰν προῆλθε θάνατος τῆς μητρός.

§ 893.

Συστατικὰ τοῦ ἀδικήματος εἶναι I *πρᾶξις ἐπιβλαβῶς ἐνεργοῦσα* εἰς τὸ ἔμβρυον, εἴ τε κατὰ μηχανικοὺς ἢ κατὰ δυναμικοὺς νόμους γείνει ἡ ἐπενέργεια αὕτη (α). II [πρὸς τούτοις] νὰ γεννηθῇ τὸ παιδίον πρόωρα (β), δηλαδὴ πρὸ τῆς παρελεύσεως τοῦ ἐννάτου μηνὸς.III νὰ γεννηθῇ *νεκρὸν* ἢ ἅμα τεχθὲν *ν' ἀποθάνῃ* (γ) κατὰ συνέπειαν τῆς προώρου γεννήσεως ἢ τῶν ὅσα ἔπαθεν ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς μητρὸς IV *παράνομος πρόθεσις*, δηλαδὴ ἡ προαίρεσις ἂν καὶ μὴ ὡρισμένη (δ) τοῦ νὰ ἐκβιασθῇ ἡ ἀπὸ τὴν μητέρα πρόωρος ἀποχώρισις τοῦ παιδίου (ε).

(α) Διὰ καταβιβασμοῦ ἐδέσματος ἢ ποτοῦ «Παραβ.Ploucquet über die gewalts Todesarten σελ. 387. Metzger gerichtliche. Arzneiwissenschaft. σελ. 255. ff.

(β) Ὁ Spangenberg. a. a. O. δὲν ἀναφέρει τίποτε περὶ τοῦ ο ὐ σ ι ώ δ ο υ ς τούτου γνωρίσματος (Boehmer ad. Art. 133. § 4. Martin Lehrb § 136), διὰ τοῦ ὁποίου τῷόντι πληροῦται κενόν τι τοῦ κοινοῦ δικαίου, καθότι ἐπὶ τῆς γυναικὸς, ἡ ὁποία γεννᾷ τὸν δ ι ω ρ ι σ μ έ ν ο ν καιρὸν καὶ ἐπὶ τῆς γεννήσεως φονεύει τὸ τέκνον της (πρὶν ἀκόμη τὸ παιδίον πέσῃ ἀπὸ τὴν μητέρα) δὲν ἐφαρμόζεται ἡ ἔννοια οὔτε τῆς παιδοκτονίας (ἄρθρ. 131.) οὔτε τῆς ἀμβλώσεως.

(γ) Τὸ νὰ γ ε ν ν η θ ῇ τὸ π α ι δ ί ο ν ν ε κ ρ ὸ ν, ὡς θέλει ὁ Spangenberg σελ. 47. δὲν ἔγκειται οὔτε εἰς τὴν φύσιν τοῦ πράγμματος οὔτε εἰς τὸν νόμο

(δ) π. χ. Ἐὰν τις κτυπῶν ἢ ποδοπατῶν κακομεταχειρισθῇ γυναῖκα τὴν ὁποίαν ἠξεύρει ὅτι εἶναι ἔγκυος.

(ε) Ἐὰν τοιοῦτον κακὸν γείνῃ ἐκ προθέσεως καὶ οὕτω κακοτρόπως ὥστε συμπεριλαμβάνονται καὶ λόγοι ἐκ τῆς φύσεως τοῦ πράγματος παραγόμενοι.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα: μέχρι πόσου ὑπάρχουσιν ἀληθῆ ἀμβλωτικὰ μέσα, ἐπικρατεῖ μεγάλη διαφωνία. Ἐὰν τὸ μέσον ὡς ἐκ τῆς φύσεώς του δύναται νὰ προξενήσῃ τὴν πρόωρον ἐξώθησιν τοῦ παιδίου ἀπὸ τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς εἶναι ἀμβλωτικόν. ὅρα Mende Handb. der gerichtliche Mebicin I. σελ. 217. Orfila Verlesungen über Gertchtliche Medicin I. σελ. 435. Devergie medecine legale I. p. 258. Εἰς ταύτην τὴν θεωρίαν κύριον λάθος εἶναι, ὅτι νομίζουσι τινες ὅτι κρέμεται τόσον εὐκόλως ἀπὸ τὴν ἔγκυον γυναῖκα, νὰ ἀποβάλῃ τὸ ἔμβρυον· διὰ τοῦτο δὲν εἶναι εὔκολον νὰ ὁμιλήσῃ τις περὶ βεβαίων ἀμβλωτικῶν μέσων. Jörg die Zurechnungsfähigkeit der Schwangern. Leigs 1837. σελ. 150—167. Δύσκολος εἶναι ἑπομένως καὶ ἡ βιαία λύσις τοῦ ζητήματος, ἐὰν μολονότι ἔγεινε χρῆσις μέσων δυναμένων νὰ προξενήσωσιν ἄμβλωσιν καὶ ἐπῆλθεν ἄμβλωσις ἢ θάνατος τοῦ παιδίου, ὑπάρχῃ αἰτιώδης σύνδεσμος μεταξὺ τῶν μέσων καὶ τοῦ ἀποτελέσματος· καθὼς εἶναι συχνάκις δύσκολον νὰ διακριθῇ ἂν τὸ ἔμβρυον ἔζη κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀμβλώσεως Jörg σελ. 209.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Τὸ ἀδίκημα δύναται νὰ πραχθῇ μόνον ἐπὶ ἀληθῶς ἐγκύου γυναικός. Περὶ ἀμβλώσεως, ὅταν ἡ γυνὴ ἔφερεν ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς τέρας Mola ὅρα Orfila Vorlesungen I. σελ. 187. Mende die menschiche Frucht σελ. 9.

Σημ. 3 *τοῦ ἐκδ.* Τὸ ἀδίκημα εἶναι τετελεσμένον, ὅταν προέλθῃ πρόωρος τοκετός, ἂν καὶ ζήσῃ τὸ τέκνον. Ὁμοίως εἶναι τετελεσμένον, ἐὰν κατὰ συνέπειαν τοῦ προώρου τοκετοῦ γεννηθῇ τὸ παιδίον νεκρόν, ἢ *ἐὰν κατὰ συνέπειαν* τῶν μέ-

σων τῶν ὁποίων ἔγεινε χρῆσις ἀποθάνῃ τὸ παιδίον μετὰ τὴν γέννησίν του.

Σημ. 4 *τοῦ ἐκδ.* Ἐὰν καὶ ἡ ἀπόπειρα τοῦ ἀδικήματος εἶναι κολάσιμος, καὶ πότε, Telting p. 189. Haus observations II. p. 226. Κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον πρέπει νὰ παραδεχθῇ τις ἀπόπειραν. Ὁ αὐστριακὸς νόμος ἄρθ. 129. τιμωρεῖ τὴν ἁπλῆν ἀπόπειραν μὲ κάθειρξιν ἕως 6 μηνῶν. Φιλονεικεῖται ἂν κατὰ τὸν γαλλικὸν ποινικὸν νόμον τιμωρῆται ἡ ἀπόπειρα. Τὸ ἀκυρωτικὸν εἶναι γνώμης ὅτι τιμωρεῖται. Ὅρα ἐκ τοῦ ἐναντίου Hellie Théorie V. p. 432—39. Καὶ κατὰ τὰς γενικὰς ἀρχὰς σκοπιμώτερον ἤθελεν εἶσθαι νὰ μὴ τιμωρῆται Hellie V. p. 435—36. ἐὰν ἦναι ὁ λόγος περὶ ἀμβλώσεως γενομένης ἀπὸ τὴν μητέρα αὐτήν· ἐξ ἐναντίας ἡ παρὰ τρίτου τινος γενομένη ἀπόπειρα ἔπρεπε νὰ τιμωρῆται. ὅρα καὶ Rauter traité II. p. 39,

Σημ. 5 *τοῦ ἐκδ.* Ἐὰν καὶ ἐξ ἀμελείας ἄμβλωσις τιμωρῆται, ὡς πρὸς τὸ ὁποῖον ἡ ἀπάντησις εἶναι καταφατική, Jarke III. σελ. 329. Heffter σελ. 222. ὅρα ἐκ τοῦ ἐναντίου Martin Lehrb. σελ. 136. Καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν παραδέχονται τὴν ὀρθὴν γνώμην Hellie V. p. 427.) ὅτι ἐνταῦθα ἡ ἀμέλεια δὲν εἶναι ἀξιόποινος. Ἀναλογία τις πρὸς τὸν φόνον δὲν ἁρμόζει.

Σημ. 6 *τοῦ ἐκδ.* Παρατηρητέον ὅτι δύνανται νὰ δοθῶσι καὶ περιπτώσεις, ἐν αἷς ὁ μαιευτὴρ μὲ καλὸν σκοπὸν καὶ πρὸς ἀποφυγὴν μεγαλειτέρου κακοῦ ἐνεργεῖ πρόωρον τοκετόν. Orfila Vorlessungen I. σελ. 426. Reisinger die künstliche Frühgeburt. Ausgb. 1820. Betschler in Mende s' Beobachtungen aus der Geburtshülfe 3. Band. σελ. 26.

Σημ. 7 *τοῦ ἐκδ.* Εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς ἔχει ἐπιβ-

ροὴν ἐὰν ἡ ἄμβλωσις ἔγεινεν εἰς τὸ πρῶτον ἥμισυ τοῦ διαστήματος τῆς κυοφορίας, ἢ μετὰ ταῦτα. Ὅρα διὰ τοῦτο τὸν πρωσσ. νόμον, ὅρα καὶ ἀνωτέρω καὶ κατὰ τοὺς ἀρχαίους σαξων. νόμους. Ὅρα ἐκ τοῦ ἐναντίου Jörg l. c. σελ. 220 ὅστις θέλει νὰ τιμωρῆται αὐστηρότερον ἡ ἄμβλωσις μετὰ τὴν 28ην ἑβδομάδα.

Σημ. 8 *τοῦ ἐκδ.* Ἐνταῦθα εἶναι οὐσιῶδες, ἂν ἡ ἔγκυος εἶχε *πλήρη βεβαιότητα τῆς ἐγκυμοσύνης* αὐτῆς, καθ' ὃν καιρὸν ἔγεινεν ἡ χρῆσις τῶν ἀμβλωτικῶν μέσων. ὅρα περὶ τούτου καλὰς παρατηρήσεις εἰς Jörg l. c. σελ. 223.

§ 394.

Τὸ ἀδίκημα τοῦτο δύναται νὰ πραχθῇ I ὡς ἁπλῆ προσβολὴ τοῦ μέλλοντος ἀνθρώπου, ἐὰν δηλαδὴ ἡ μήτηρ αὐτή, ἢ ἄλλος τις μὲ τὴν θέλησιν τῆς μητρὸς ἐνεργήσῃ τὸ ν' ἀποβληθῇ τὸ ἔμβρυον. II ὡς προσβολὴ τῆς προσωπικότητος καὶ τῆς μητρὸς καὶ τοῦ μέλλοντος ἀνθρώπου ἐνταυτῷ ἐὰν ἡ ἄμβλωσις γείνῃ ἀπὸ ἄλλον τινα ἐναντίον τῆς θελήσεως τῆς μητρός.

§ 395.

Καὶ τὸ ἔμβρυον εἶναι ἄνθρωπος (α), καὶ μ' ὅλον ὅτι δὲ ἡ πολιτεία δὲν εἶναι ὑπόχρεως νὰ τὸν προστατεύσῃ, ἔχει μ' ὅλον τοῦτο τὸ δικαίωμα νὰ διατηρήσῃ ἐν αὐτῷ τὸν μέλλοντα πολίτην. Ἐπομένως οἱ νόμοι τηροῦσι τὴν προσβολὴν αὐτοῦ, καὶ διακρίνουσι μεταξὺ ἀμβλώσεως ἤδη *ἐμψύχου* καὶ ἔτι *ἀψύχου ἐμβρύου*(f. animatus s. formatus nondun animatus s. non formatus). Εἰς τὴν πρώτην περί-

τῶσιν τιμωρεῖται μὲ θάνατον ὁ μὲν ἀνὴρ διὰ τοῦ ξίφους, ἡ δὲ γυνὴ διὰ πνιγμοῦ· εἰς δὲ τὴν τελευταίαν ἡ ποινὴ εἶναι αὐθαίρετος (β).

(α) Ὄχι κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον L. 9. D. de ad L. Falc. L. 2. D. mort infer. L. 1. § 1. D. deinspic. vertre Διὰ τοῦτο αἱ a proc. ἐκτίθενται ἐνταῦθα ὑπὸ πάντῃ ἄλλην ἔποψιν. L. 4. D. de extraord. orimin. L. 39 C. de poenis. L. 8. D. ad L. Corn. de cicar.

(β) P. G. O. art. 133. Bauer Lehrb. § 174.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Ὅτι ἡ προϋπόθεσις, ἐπὶ τῆς ὁποίας στηρίζει ἡ Καρολίνα τὴν διάκρισιν ἐμβρύου ἐμψύχου εἶναι φυσιολογικῶς ἐσφαλμένη, ὁμολογεῖται γενικῶς. Mende Handb II. σελ. 324. Platner Gutachten σελ. 379. Ἐσφαλμένον εἶναι προσέτι ὅτι αἱ μεταγενέστεραι διακρίσεις εἶναι αὐθαίρετοι. Wächter Lehrb II. σελ. 478. ἀλλὰ δὲν ἕπεται ἐντεῦθεν ὅτι δὲν πρέπει πλέον νὰ παρατηρῆται διόλου ἡ διάκρισις, καθ' ὅσον ἐλαμβάνετο ὑπ' ὄψιν εἰς τὴν δικαστικὴν πρᾶξιν, ὡς πρὸς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς ἐὰν ἡ ἄμβλωσις ἔγεινε πρὸ τοῦ ἡμίσεος διαστήματος τῆς κυοφορίας ἢ μετὰ τὸ ἥμισυ, ὅρα τὴν σημ. 6 ἐπὶ τοῦ § 393. Quistorp Grundsätze § 278. Tittmann Andb I. σελ. 360 Neues Archiv des Criminalrehts II. Bd. 505.

§ 396.

Ἔμψυχον ἔμβρυον δὲν δυνάμεθα νὰ κατανοήσωμεν ὡς ὁ Κάρολος ἐκεῖνο εἰς τὸ ὁποῖον ἐνῴκησεν ἤδη ἀνθρωπίνη ψυχή· οὔτε δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν τὸν ὁποῖον οἱ σχολιασταὶ ἔπλασαν καιρὸν τῆς ἐμψυχώσεως τοῦ ἐμβρύου τὴν μετὰ 40 ἡμέρας ἀπὸ τῆς συλλήψεως ἐποχήν, καθότι καὶ ὁ δεύτερος τρόπος τῆς ἐκφράσεως τῆς προ-

κειμένης έννοίας, ὁ ὁποῖος πρέπει νὰ προσδιορίση τὸν πρῶτον, εἶναι ἐπίσης ἄτοπος, ὡς καὶ οὗτος (α), ἐὰν ἐν γένει ἡ διάκρισις αὕτη δύνηται νὰ ἔχη ἀκόμη ἰσχὺν (β), ζῶν, ἔμβρυον ἐννοεῖται ἐκεῖνο μόνον τὸ ὁποῖον ἐμορφώθη ἤδη τοσοῦτον, ὥστε διὰ κινήσεως τῶν μυῶν ἔδωκεν ἐξωτερικὰ σημεῖα ζωτικῆς ζωῆς (γ).

(α) Τὴν ἱστορίαν τῶν ἀτοπιῶν τούτων αἱ ὁποῖαι κυρίως πηγάζουσιν ἀπὸ ἐσφαλμένην μετάφρασιν τῶν Septuginta von Exod. XXI. 22, διηγεῖται ὁ Boehmer Diss. cit § 24. seq. C. F. Walch. Diss de genuino fonte distinctionis inter foetum animatum et inanimatum in Nemesi Carolina Art. 131. adhibitae. Jen. 1768. (abgedruckt in dessen Opusc. T. III) Beide im Auszug im Koch inst. jur crim § 481—83 Spangenberg. a. a. O. § 17. ff.

(β) Ὡς παραδέχεται ὁ Spangenberg. a. a. O. σελ. 74.

(γ) Klein peinl. Recht. § 359. Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ περιορισθῇ κατὰ τὸ σαξωνικὸν δίκαιον εἰς τὸ ἥμισυ καθ' αὐτὸ τῆς κυοφορίας· Grolman C. R. W. § 282.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Ἡ θανατικὴ ποινὴ ἂν καὶ ἀποθάνῃ τὸ παιδίον δὲν εἶναι ποτὲ δίκαιον νὰ ἐφαρμοσθῇ, ὅταν ἡ ἔγκυος ἀποβάλλῃ τὸ τέκνον της. Tittmann Handb I. σελ. 222· Heffter σελ. 288. Ὅτι ὁ τρίτος ὅστις ἐναντίον τῆς θελήσεως τῆς ἐγκύου πράττει τὸ ἀδίκημα, εἶναι πλέον ἀξιοτιμώρητος, τοῦτο εἶναι ἐν γένει παραδεδεγμένον. Ὅταν ἡ ἔγκυος ἀποθάνῃ, ἐδύνατο νὰ ἐπιβληθῇ θάνατος ἐὰν ὑπῆρχε δόλος, καὶ ἐλήφθη πρὸ ὀφθαλμῶν καὶ τὸ δεινότατον τοῦτο ἀποτέλεσμα. Mittermaier über den neuesten Zustand der Criminalgesetzgebung σελ. 146. Μ' ὅλον τοῦτο καὶ ἐνταῦθα ἀκόμη ἐλλείπει ἡ ὡρισμένη πρόθεσις, ἡ ὁποία πρέπει νὰ ὑπάρχῃ, καὶ τότε μόνον δύναται δικαίως νὰ ἐπιβληθῇ ὡς ποινὴ ὁ θάνατος.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Ὁ φόνος τοῦ παιδίου εἰς τὴν κοιλίαν τῆς

μητρὸς χωρὶς ἀμβλώσεως ἢ ὁ φόνος ἐπὶ τῆς γεννήσεως αὐτῆς εἶναι ἢ συγγενοῦς φόνος infanticidium ἢ τιμωρεῖται κατ' ἀναλογίαν τῆς ἀμβλώσεως. Tittmann I. σελ. 357. Heffter Lerhb. § 267,

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ.

ἀξιόποινος στείρωσις

§ 397.

Ἡ ἐξαφάνησις τῆς πρὸς παιδοποιΐαν ἱκανότητος ἀνθρώπου τινος (Sterilitatis procuratio) θεωρεῖται κατὰ νομικὸν πλάσμα ὡς ἀληθὴς ἀνθρωποκτονία τῶν μελλόντων νὰ γεννηθῶσιν ἀνθρώπων (α). Τοιαύτη ἀνικανότης δύναται νὰ προξενηθῇ εἰς ἄνδρας, θεωρεῖται δὲ δυνητὴ καὶ ὡς πρὸς τὰς γυναῖκας (β).

(α) c. 8. 9. 10. C. 32. q. 2.—c. 5. X. de homicid.
(β) P. G. O. Art. 133.

§ 398.

Ὁ νόμος (α) ἀπειλεῖ εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις θάνατον, καὶ μ' ὅλον ὅτι ὁ ὑποτιθέμενος λόγος αὐτοῦ εἶναι ἄτοπος, δὲν δύναται μ' ὅλον τοῦτο αὐθαιρέτως νὰ θεωρηθῇ καὶ ἡ διάταξις καθ' ἑαυτὴν ὡς μὴ οὖσα, διὰ τὸν λόγον ὅτι ὑπάρχει ἐναντία νομολογία καὶ ὑποτίθεται ἀναμφισβήτητος, ἢ ὅτι ἡ νομικὴ βάσις τῆς διατάξεως ταύτης δὲν εἶναι καλή.

(α) P. G. Θ. ang. Art. vergl. L. 3. §. 4. L. 4. §. 2. L. 5. L. 6. D. ad

L. Cornel. de sicar. τὸ ὁποῖον ἀρκετὰ παραδόξως ἐξετάθη καὶ ἀπὸ ἁπλῶς circumcisio L. 11. D. eod.

(6) Kress ad h. a. §. 4. Boehmer ad Carpzov Q. 11. obs. 9. Crolman CR. W. § 253.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Εἰς τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον οἱ ποινικοὶ νόμοι συνέχονται μὲ τὰ περὶ ἐμπορίας τῶν τομιῶν. L. 4. D. ad leg. Corn. de sicar. L. 1, 2. Cod. de eunuchis. Καὶ ὁ συναινῶν τιμωρεῖται. Ἡ ἐκτομὴ (castratio) πρέπει νὰ θεωρῆται κατὰ τὰς σημερινὰς ἰδέας ὡς τὸ δεινότερον εἶδος τῆς σωματικῆς βλάβης. Μ' ὅλον τοῦτο θανατικὴ ποινὴ πρέπει νὰ ἐφαρμόζηται τότε μόνον, ἐὰν προῆλθε θάνατος καὶ ἤθελε τοῦτο ὁ πράξας· περαιτέρω δὲν ἁρμόζει (Tittmann Handb. I. σελ. 377. Heffter Lehrb. σελ. 301.), διότι καὶ ἐπὶ ἀναιρέσεως μόνην ποινὴν ἀναφέρει ἡ Καρολίνα τὸν θάνατον, καὶ μ' ὅλον τοῦτο ἐπὶ ἀναιρέσεως δὲν ἐφαρμόζεται πλέον θανατικὴ ποινή· ὁμολογεῖται πρὸς τούτοις π. χ. ἀπὸ τὸν Martin Lehrb. §. 134. ὅτι τὰ συστατικὰ κατὰ τὸ πνεῦμα τῆς Καρολίνας δὲν ἀποδεικνύονται εὐκόλως. Henke Lehrb der gerichtlichen Medicin. § 139. Μόνος ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος ἄρθρ. 316 περιέχει ἀπειλὴν ποινῆς κατὰ τῆς ἐκτομῆς. ὅρα Hellie Théorie V. p. 400. Εἰς ἄλλους νόμους γίνεται λόγος περὶ τούτου εἰς τὰ περὶ σημαντικῆς βλάβης.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΤΙΤΛΟΣ.

Τυπικὰ ἀόριστα ἀδικήματα.

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ.

Ἀδικήματα πραττόμενα διὰ βίας.

ΠΡΩΤΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ.

Περὶ τοῦ κυρίως ἀδικήματος τῆς βιαιοπραγίας.

(crimen vis.)

§ 399.

Τὸ *ἀδίκημα τῆς βιαιοπραγίας* (crimen vis), κατὰ τὴν εἰς τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον ἀόριστον σημασίαν, εἶναι πᾶσα *δημοσίως, κολάσιμος, παράνομος χρῆσις φυσικῆς ἢ ψυχολογικῆς βίας* (α), χωρὶς ἰδιαίτερον προσδιορισμὸν τοῦ σκοποῦ, τῶν μέσων, τοῦ ἀντικειμένου, τοῦ ἀποτελέσματος τῆς πράξεως· ὅθεν περιλαμβάνει σχεδὸν ὅλα τὰ ἰδίως κατονομαζόμενα, καὶ εἰς ἰδιαιτέρους περὶ αὐτῶν ποινικοὺς νόμους ὑπαγόμενα ἀδικήματα (β). Διὰ νὰ κατάσχῃ ἐπομένως ἴδιον τόπον εἰς τὴν ἐπιστήμην τοῦ ἰσχύοντος τὴν σήμερον γερμανικοῦ ποινικοῦ δικαίου, πρέπει νὰ γείνῃ εἰς τὴν ἀνωτέρω ἔννοιαν αὐτοῦ ἡ περιοριστικὴ προσθήκη: καθόσον *ἡ παράνομος βιαιοπραγία δὲν ἀποτελεῖ ἰδίως κατονομαζόμενον εἰς τὸν νόμον ἀδίκημα.*

§ 8. J. de public. jud. Dig. XLVIII. 6. 7 C. 9. 12. Νεαρ. 60. n. 1.

(α) Δι' ἀπειλῆς μὲ φυσικὴν βίαν. L. 1. L. 9. pr. D. quend metus causa

μάλιστα χωρὶς ῥητῆς ἀπειλῆς, ἐὰν ὁ ῥωμαῖος ἐφάνη δημοσίως εἰς τὴν πόλιν ὡπλισμένος, ἢ καὶ παρευρέθη εἰς δημοσίαν δικαστικὴν συνεδρίασιν L. 3. § 1. L. 10. D. h. t.

(ε) Ἡ λῃστεία, ὁ βιασμὸς, ἡ στάσις (Tumult), ἡ ἀπαγωγὴ, ὁ ἐμπρησμὸς, ἡ παράνομος κατακράτησις, ἡ σωματικὴ βλάβη, καὶ αὐτὴ ἡ ἀνθρωποκτονία κτλ. περιλαμβάνονται εἰς τὴν βιαιοπραγίαν. L. §. pr. § 2. L. 5. pr. §. 2. L. 6. 7. 8. 10. §. 1. D. ad. L. Jul. de vi publ.

Σημ. 1 τοῦ ἐκδ. Εἰς τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον τὸ crimen vis παρουσιάζεται ὡς ἀδίκημα, περιλαμβάνον πολλὰς πράξεις, αἱ ὁποῖαι παρ' ἡμῖν ὑπάγονται ὑπὸ ἰδιαιτέρους ποινικοὺς νόμους, καὶ ἄλλας πάλιν, τὰς ὁποίας ἡμεῖς θεωροῦμεν ὡς ἀστυνομικὰς παραβάσεις. Πανταχοῦ παρατηρεῖ τις ὡς ἐκ τῶν ῥωμαϊκῶν κειμένων, ὅτι βαθμηδὸν ἐξετάθη ἡ ἔννοια τοῦ crimen vis. Ὅρα περὶ τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου, Loew Comm. de praeceptis jur. rom. circa crim. vis Heidelb. 1829. de Madai de vi publ. et priv. Hal. 1832. Petermann de praec. jur. rom. circa crim. vis. Rostock. 1832. Wächter im Archiv des Criminalr. XI. σελ. 635. XIII. σελ. 1. Rosshirt Lehrb. σελ. 277. Diek Versuche σελ. 67. 108. Heffter Lehrb 350. Ἄλλως τε ἡ ἔννοια τῆς vis εἶχε διττὴν σημασίαν, δηλ. τὴν κατὰ τὸ πολιτικὸν δίκαιον, ἥτις ἦτο καὶ εὐρυτέρα καθ' ὅσον ἀνεφέρετο εἰς τὴν ἀπώλειαν τῆς νομῆς (L. 1. § 29. D. de vi et vi armat.) καὶ τὴν κατὰ τὸ ποινικὸν δίκαιον ὡς πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ποινῆς· ὅρα Rosshirt Gesch. II. σελ. 57. Εἰς τοὺς πρώτους νόμους (leges) περὶ vis (Ponpeja Wachter Archiv XIV. σελ. 26). εἶναι φανερὸν ὅτι ἐθεωρήθη ἡ vis εἰς τὴν πολιτικὴν αὐτῆς σημασίαν. Ἡ διάκρισις μεταξὺ vis publica καὶ privata κατέστη σημαντικὴ ὡς ἐκ τῆς ποινῆς, ἐστηρίζετο δὲ εἰς τοῦτο, ὅτι ἡ πρώτη διεθύνετο κατὰ τῶν res publica, ἐὰν δὲ ἐπράττετο κατ' ἰδιωτῶν ἐνεργεῖτο διὰ δημοσίας ἐξουσίας πρὸς παραβίασιν πολιτικῶν δικαιωμάτων, ἐνῷ ἡ δευτέρα προσέβαλλεν ἰδιωτι-

κὰ δικαιώματα (Rosshirt Gesch. II. σελ. 81. Zirkler) die Lehre von dem Majestätsverbrechen σελ. 29. 63. Ὁ κυριώτερος νόμος εἰς τὸ ρωμαϊκὸν δίκαιον εἶναι ἡ Lex Julia (ἡ ἐπὶ Αὐγούστου). Wächter im Archiv. XIII. 35. Madai Diss. pag. 41. Οἱ νομικοὶ ἐξέτεινον τὸ crimen vis (Wächter im Archiv. l. c. σελ. 225.) καὶ ἰδίως κατέταξαν ὑπὸ τὸ ἀδίκημα τοῦτο ἐπικινδύνους τινὰς πράξεις. L. 1. L. 3. §. 1. L. 10. D. ad leg. Jul. de vi priv. Τὸ κυριώτερον εἶναι ὅτι οἱ ρωμαῖοι νομικοὶ καὶ οἱ αὐτοκράτορες διὰ τῶν διατάξεων ἐθεώρησαν περιπτώσεις τινὰς ὑπαγομένας εἰς τὴν vis privata ὡς μὴ ἀρκετὰ αὐστηρῶς τιμωρουμένας, καὶ τὰς ὑπέβαλον βαθμηδὸν εἰς τὰς ποινὰς τῆς vis puplica (Rosshirt Gesch. II. σελ. 85.) Ἓν ἐκ τῶν κυριωτέρων τὰ ὁποῖα παρετηροῦντο (ἀλλ' ὄχι τὸ μόνον) εἶναι, ὅτι ἐπὶ τῆς vis ἀπῃτεῖτο ἐξοπλισμός. Heffter. σελ. 278. Rosshirt l. c. σελ. 86. 87.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Εἰς τὸ Γερμανικὸν δίκαιον εὑρίσκομεν τὸ ἀδίκημα τῆς διαταράξεως τῆς εἰρήνης, κατὰ πολλὰ ὅμοιον μὲ τὸ ρωμαϊκὸν crimen vis. Wächter Archiv des criminalr. XII. σελ. 351. Περὶ τοῦ ἀρχαίου γερμανικοῦ δικαίου, Woringer Beitr. zur. Gesch. des deutsch. Strafr Berlin 1835. Κατὰ τὸν Μεσαιῶνα συνείχετο μὲ τὰς περὶ τοῦ δικαιώματος τῆς διαμάχης ἰδέας. Rosshirt Gesch. II. σελ. 91. 104. Wächter in v. Rottek's Staatslexicon V. Bd. σελ. 439—451. Οἱ Ἰταλοὶ νομολόγοι τοῦ Μεσαιῶνος κηρύττουσι τὸ crimen vis ὡς ἔτι ἐφαρμοζόμενον παντοῦ. π. χ. Bonifacius de malefic p. 124. Μάλιστα εἰς τὰ Ἰταλικὰ συγγράμματα καὶ εἰς τοὺς Ἰταλικοὺς κανονισμοὺς βλέπομεν, ὅτι ὡς πρὸς τὴν τιμώρησιν τῆς διαταράξεως τῆς εἰρήνης, ἀνεφέροντο εἰς τὰ ρωμαϊκὰ περὶ vis. Rosshirt Gesch. II. σελ. 104.

Σημ. 3 *τοῦ ἐκδ.* Εἰς τὴν Καρολίναν δὲν γίνεται ἰδίως μνεία τοῦ crimen vis, ἀλλ' εἶναι ἐκτὸς ἀμφιβολίας, ὅτι κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον, τὸ ὁποῖον ἐγεννήθη ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τοῦ ῥωμαϊκοῦ καὶ γερμανικοῦ δικαίου, εἶναι ἐφαρμοστέαι καὶ αἱ περὶ τοῦ crimen vis ῥωμαϊκαὶ διατάξεις (τροπολογημέναι διὰ τῆς δικαστικῆς πράξεως, πρὸ πάντων ὡς πρὸς τὴν ποινήν). Οἱ πρακτικοὶ τοῦ ις' καὶ ιζ' αἰῶνος ἀποδεικνύουσι τοῦτο σαφῶς. Wächter im Archiv des Criminalr. XII. σελ. 381. κτλ. Ἐπειδὴ ὑπῆρχον οἱ γερμανικοὶ νόμοι περὶ διαταράξεως τῆς εἰρήνης, δὲν ἦτο ἀνάγκη νὰ τεθῶσιν εἰς τὴν Καρολίναν ἰδιαίτεραι διατάξεις. Ἀπὸ τὸν Carpzov βλέπομεν, ὅτι ἡ νομολογία τάχιον ἤρχισε ν' ἀκολουθῇ τὰς crimen vis ῥωμαϊκὰς διατάξεις. Καὶ εἰς τοῦ Perneder τὸ σύγγραμμα von Straff. und Peen (1549) fol. XXI. παρενεβλήθη τὸ crimen vis κατὰ τὰς γνώμας τῶν ῥωμαίων.

Σημ. 4 *τοῦ ἐκδ.* Περὶ τῆς ἐννοίας τῆς vis κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον v. Savigny Recht des Besitzes § 37. Baier in Zahn's Jahrbüchern für Philologie 1 Jahrg. 1 Heft. σελ. 216. Petermann Diss. p. 29. Heffter Lehrb. σελ. 281. Πᾶσα ψαῦσις ξένου σώματος δὲν ἀποτελεῖ crimen vis, ἀλλὰ μόνη ἐκείνη ἡ φανερὰ βία, ἥτις ὑπάγεται εἰς ὑποκείμενόν τι διὰ νὰ βιάσῃ τὴν θέλησιν αὐτοῦ, ἢ διὰ νὰ τὸν ἀναγκάσῃ νὰ ὑποφέρῃ, νὰ παραλείψῃ ἢ νὰ πράξῃ τι ἀναφερόμενον εἰς τὸ πρόσωπον, ἢ εἰς τὰ δικαιώματα αὐτοῦ. Petermann Diss. p. 54. Ἡ κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον ἀρχὴ (L. 1. § 29. D. de vi et vi arm.) ἦτον, ὅτι ἐπὶ vis ἀπαιτεῖται corporalis illatio, ἀλλὰ τοῦτο ἐφηρμόζετο συνετῶς παρὰ τῶν ῥωμαίων νομικῶν καὶ ἥρμοζε τῳόντι εἰς τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ὁ τρόπος αὐτὸς τῆς προσβολῆς δεικνύει εἰς τὸν προσβαλλόμενον, ὅτι ἡ ἀντίστα-

σίς του ἤθελεν εἶσθαι ματαία ἡ καθ' ἣν ἡ ἀντίστασις καθίσταται προηγουμένως ἀδύνατος πρὸ τῆς προσβολῆς. Ὅτι καὶ ἡ συνάθροισις πλήθους ἀνθρώπων, θελόντων νὰ κατορθώσωσί τι, ἐδύνατο νὰ ὑπαχθῇ εἰς τὴν vis· τοῦτο κατανοεῖται εὐκόλως. Τὸ κύριον γνώρισμα τῆς vis εἶναι, ὅτι εἰς τὴν θέλησίν τινος ἐπιβάλλεται διὰ τῆς βίας ἡ θέλησις ἄλλου, καὶ διὰ τῆς χρήσεως μέσων, τὰ ὁποῖα περιέχουσιν ἐν ἑαυτοῖς τοιαύτην βίαν, καταναγκάζεταί τις νὰ πράξῃ, νὰ ὑπομείνῃ ἢ νὰ παραλείψῃ τι. Rosshirt Gesch. II. σελ. 108. Luden vom Verschuche. σελ. 146. Heffter σελ. 281.

Σημ. 5 τοῦ *ἐκδ.* Δὲν δυνάμεθα νὰ συμφωνήσωμεν μὲ τὴν γνώμην τοῦ **Heffter** σελ. 368, ὅστις ὁμιλεῖ καὶ περὶ ἀξιοποίνου αὐθαιρεσίας γενομένης χωρὶς βίας. Εἰς τὰ κείμενα (L. 3. § 2. D. ad leg. Jul. de privat.) προϋποτίθεται βεβαίως πάντοτε ἡ vis. Wachter im Archiv XI. σελ. 642. Μέχρι πόσου ἡ αὐτοδικία εἶναι κολάσιμος. Rosshirt II. σελ. 109.

Σημ. 6 τοῦ *ἐκδ.* Εἰς τοὺς νεωτέρους νόμους τὸ ἀδίκημα τῆς βιαιοπραγίας ἐθεωρήθη μικρᾶς ἀξίας, διότι οἱ νομοθέται ἐπροσπάθησαν νὰ ὑπαγάγωσιν εἰς ὡρισμένους ποινικοὺς νόμους ὅλας τὰς περιπτώσεις, ὅσας ἤθελον νὰ τιμωρήσωσιν, ἐνῷ ὑπάρχουσι πάντοτε περιπτώσεις, αἱ ὁποῖαι δὲν προβλέπονται εἰς τοὺς ποινικοὺς νόμους τούτους καὶ μ' ὅλα ταῦτα εἶναι κολάσιμοι. Ὁ πρωσσικὸς νόμος δὲν ὁμιλεῖ περὶ τοῦ ἀδικήματος τῆς βιαιοπραγίας (ἀλλὰ μόνον περὶ βιαίας αὐτοδικίας § 159), οὔτε ὁ βαυαρικὸς (ὅστις μόνον περὶ διαταράξεως τῆς κοινῆς καὶ τῆς οἰκιακῆς εἰρήνης ὁμιλεῖ), οὔτε ὁ *ποινικὸς κώδηξ* (τοῦ ὁποίου μόνον τὸ ἄρθρον 265 πραγματεύεται περὶ ἑταιρίας κακοποιῶν, ὡς ἀδικήματος κατὰ τῆς κοινῆς εἰρήνης). Ὁ αὐστριακὸς νόμος περιέχει τὸ IX.

κεφάλαιον περὶ δημοσίας βίας, καὶ κατατάττει εἰς αὐτὴν τὰ ἑξῆς· 1) τὴν βιαίαν ἐπίθεσιν χειρὸς ἢ τὴν ἐπικίνδυνον ἀπειλὴν ἐναντίον ἀρχῶν (ἄρθ. 70) καὶ τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν τις παραλείπων ἁρμοδίας ἀρχὰς καὶ ἐπιπίπτων βιαίως ὁμοῦ μὲ πολλοὺς ἄλλους ταράττει τὴν ἥσυχον νομὴν τῶν κτημάτων ἢ τῶν ἐπ' αὐτοῖς δικαιωμάτων ἄλλου τινος· ἢ 2) ἐάν τις καὶ χωρὶς βοηθῶν εἰσδύῃ διὰ τῆς βίας ἔνοπλος εἰς τὴν κατοικίαν ἄλλου, καὶ ἐπιφέρῃ βίαν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἢ τῶν οἰκιακῶν αὐτοῦ ἢ εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν αὐτοῦ, (ποινή: εἱρκτὴ 1—5 ἐτῶν. ἄρθ. 72. 73.). ἢ 3) τὴν ἁρπαγὴν (ἄρθ. 73. ὅρα ἀνωτέρω), 4) ἐάν τις στερήσῃ αὐτογνωμόνως τῆς ἐλευθερίας του ἄνθρωπον, ἐπὶ τὸν ὁποῖον δὲν ἔχει οὐδεμίαν νόμιμον ἐξουσίαν, καὶ τὸν ὁποῖον δὲν ἔχει λόγον νὰ θεωρήσῃ ὡς ἔνοχον ἀδικήματος ἢ ἐπικίνδυνον ἄνθρωπον· 5) τὴν ἀπαγωγήν. Ὅρα περὶ τοῦ ἀδικήματος τῆς βιαιοπραγίας κατὰ τὸ αὐστριακὸν δίκαιον, Tausch-Rechtsfälle III. σελ. 574, Jenull Geist des österreich Criminalr. II. Thl. zu. § 70. Ὁ σαξωνικὸς ποινικὸς νόμος δὲν περιέχει μὲν οὐδεμίαν ποινὴν κατὰ τοῦ ἀδικήματος τῆς βιαιοπραγίας (ὅρα Krug Studien II. σελ. 2) ἀλλ' εἰς τὸ ἄρθρον 168 πραγματεύεται περὶ τοῦ ἀδικήματος τῆς καταναγκάσεως, τὸ ὁποῖον ἀναπληροῖ εἰς τὰ πλεῖστα τὴν ἔλλειψιν τοῦ crimen vis (Krug σελ. 4.) Τὸ ἄρθρ. 168 λέγει: ὅστις ἄνευ τινος δικαιώματος ἢ ὑπερβαίνων τὰ ὅρια τοῦ ἀδικήματός του, μεταχειρίζεται σωματικὴν βίαν ἢ ἀπειλὰς διὰ νὰ ἀναγκάσῃ τινα εἰς τὸ νὰ πράξῃ, νὰ ὑπομείνῃ ἢ νὰ παραλείψῃ τι, τιμωρεῖται ἐπὶ ἐγκλήσει τοῦ καταναγκασθέντος μὲ φυλάκισιν μέχρις 6 μηνῶν, ἐὰν ἡ πρᾶξις (κατὰ τὸ ἄρθ. 166) δὲν ἀποτελῇ βαρύτερόν τι ἀδίκημα. Τὸ διὰ τὴν Βάδην νομοσχέδιον ἄρθ. 253 περιέχει τὴν ἑξῆς διάταξιν: ὅστις διὰ παρανόμου βιαιοπραγίας ἢ ἀπειλῆς, συνδεδεμένης μὲ κίνδυνον ἀμέσου καὶ

ἀναποφεύκτου ἐκτελέσεως, ἀναγκάζει ἄλλον εἰς τὸ νὰ πράξῃ, νὰ ὑπομείνῃ ἢ νὰ παραλείψῃ τι ἐναντίον τῆς θελήσεώς του, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν ἢ εἱρκτὴν μέχρι 3 ἐτῶν, καθ' ὅσον ἡ πρᾶξίς του δὲν ἀποτελεῖ δεινότερόν τι ἀδίκημα. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος ἄρθ. 287 ἐκτείνει ἔτι πλέον τὸ ἀδίκημα, καὶ ἀπαιτεῖ (φυλάττων κατὰ τὰ ἄλλα τὴν φράσιν τοῦ διὰ τὴν Βάδην νομοσχεδίου) σωματικὴν βίαν, ἀπειλὰς ἢ *ἄλλα μέσα*.

§ 400.

Ἡ βιαιοπραγία δύναται νὰ πραχθῇ I ὡς πρὸς τὸ *ἀντικείμενον* θεωρουμένη, τόσον Ιον *ἀμέσως* ἐπί τινος *πράγματος*, δίως διὰ βιαίας εἰσόδου εἰς κατοικίαν, κτήματα κτλ. (α), ὅσον καὶ δεύτερον ἀμέσως ἐπί τινος *ὑποκειμένου* ἐπὶ σκοπῷ τοῦ ν' ἀναγκασθῇ αὐτὸ εἰς τὸ νὰ πράξῃ (β) ἢ νὰ παραλείψῃ (γ), ἢ νὰ ὑπομείνῃ τὶ, II ὁ *τύπος* ἁπλῶς τῆς πράξεως δὲν καθιστᾷ ἀδίκημα, διότι πᾶσα χρῆσις βίας ἐντὸς τοῦ κράτους, ἐκτὸς τῶν σπανίων περιπτώσεων καθ' ἃς συγχωρεῖται ἡ αὐτοδικία, πρέπει νὰ ἐκπορεύηται ἀπὸ τὴν πολιτείαν μόνην. Δὲν θεωρεῖται ἑπομένως, οὔτε ἐὰν ἐκ τῆς βίας προῆλθε παράνομος ζημία καὶ ὁ βιαστὴς κατώρθωσε τὸν σκοπόν του, οὔτε πρὸς τίνα σκοπὸν ἔγεινε χρῆσις τῆς βίας καὶ ἂν δι' αὐτῆς προσεβλήθη ὑλικόν τι δικαίωμα τοῦ ἄλλου, ἢ ὄχι (δ).

(α) L. 3. § 2.3. L. 11. pr. D ad L. de vi publ. L. 3. § 2. D. ad L. Jul. de vi priv. L. 1. C. h. t. — Μ' ὅλον τοῦτο προϋποτίθεται ἐπὶ τοῦ προκειμένου πάντοτε τοὐλάχιστον κίνδυνος ἐκβιάσεως ὑποκειμένου τινός. Τοῦ Wüchter's ἡ διατριβὴ über das crimen wis (im neuen Archiv XI.

πr. 22.) ἡ ἀπορεῦσα μᾶλλον νὰ θεωρηθῇ ὡς εὐχαριστίας ἀξία διασάφησις τῆς ἀνωτέρω θεωρίας; παρὰ ὡς ἀντίῤῥησις.

(β) π. χ. βία πρὸς συνομολόγησιν ἐνοχῆς τινος. L. 3. pr. D. ad leg. Jul. de vi publ.

(γ) L. 8. 10. pr. D. ad L. Jul. de vi publ.

(δ) L. 7. 8. D. ad. L. Jul. de vi priv.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Δὲν δυνάμεθα νὰ συμφωνήσωμεν μὲ τὴν καὶ παρὰ τοῦ Martin Lehrb. § 185. καὶ τοῦ Henke Handbuch III. σελ. 130. ὑπερασπιζομένην γνώμην τοῦ Φαϋερβάχ, ὅτι καὶ ἐπὶ *πραγμάτων* δύναται νὰ πραχθῇ τὸ crimen vis. Τὰ κείμενα τὰ ὁποῖα δύναταί τις ν' ἀναφέρῃ πρὸς τοῦτο (L. 3. § 2. 5. 6. D ad leg. Jul. de vi pub) ἀνάγονται εἰς σχέσεις, ἐπὶ τῶν ὁποίων διευθύνεται μὲν ἡ προσβολὴ πρὸ πάντων εἰς πράγματα, ἀλλ' ὑπὸ περιστατικὰ, ὡς ἐκ τῶν ὁποίων φαίνεται ἀπειλούμενον τὸ πρόσωπον· Wächter im Archiv XI. σελ. 635. Heffter Lehrbuch σελ. 281. Petermann pag. 40 Bauer Lehrb. § 284. Τὸ ὀρθὸν εἶναι ὡς καὶ ὁ Rosshirt παρατηρεῖ (Gesch. II. σελ. 109. 110.) ὅτι δὲν πρέπει νὰ τεθῇ γενικῶς, ὅτι τὸ crimen vis δὲν δύναται ποτὲ, ἢ ὅτι δύναται ὁμοίως νὰ πραχθῇ ἐπὶ πραγμάτων. Ἅμα ἡ κατὰ πραγμάτων προσβολὴ ὡς ἐκ τῶν περιστατικῶν εἶναι καὶ τυχαία προσβολὴ ὑποκειμένου, ὑπάρχει crimen vis, καὶ ὅπου ἡ προσβολὴ πράττεται κατὰ ἀκινήτων (Rosshirt σελ. 114.) ἐφαρμόζεται κατὰ κανόνα τὸ crimen vis.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Ὡς πρὸς τὸν *τύπον* τῆς βιαιοπραγίας δὲν εἶναι πάντοτε ἀναγκαία φυσικὴ βία· καὶ ψυχολογικὴ ἀρκεῖ κατὰ τὰς περιστάσεις· ὅρα μὲν Cremani elem. II cap. 4. art. 11. ἀλλὰ καὶ L. 1. §. 21. D. de vi et vi armat. Martin § 185. not 10. Wächter im Archiv. XI. σελ. 646. Heffter Lehrb. § 332. Ἕνωσις πολλῶν ἀνθρώπων ἐκ προαιρέσεως γενομένη διὰ νὰ κατορθωθῇ ἀθέμιτός τις

σκοπὸς ἐθεωρεῖτο ὡς crimen vis. L. 3. § 2. L. 10. § 1. D. de vi publ. L. 2. D de vi priv. Wächter im Archiv XIII. σελ. 198. 205. Rosshirt Gesch. II. σελ. 112. Ἡ χρῆσις ὅπλων εἰς προσβολήν τινα ἀποτελεῖ ἐξαιρέτως vis. Rosshirt II. σελ. 111. ὅρα περὶ τῶν διαφόρων περιπτώσεων, αὐτόθι σελ. 112—116.

§ 401.

Τὸ ἀδίκημα τοῦτο διαιρεῖται εἰς δύο κύρια εἴδη. I. Ἡ *δημοσία βία* (Crimen vis publicae), καθ'ὅσον αἱ περὶ ταύτας νομικαὶ διατάξεις εἶναι σαφεῖς καὶ ἐφαρμόζονται εἰς τὴν Γερμανίαν (α) πράττεται, 1ον ἀπὸ *δημόσιον ὑπάλληλον* διὰ καταχρήσεως τῆς ἐξουσίας του ἐπὶ προσωπικῇ κακώσει τῶν ὑπηκόων (β), 2ον ἀπὸ ὁποιονδήποτε ἄλλο, διὰ πραγματικῆς ἐξυβρίσεως *δημοσίου* τινος *ὑποκειμένου* (γ) θεωρουμένου ὡς προσώπου (ἐκτὸς τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ κράτους), 3ον διὰ βιαίας διαταράξεως ἢ παρεμποδίσεως γενομένης πρὸς *δημοσίαν* τινα *ἀρχὴν* εἰς τὴν ἐλευθέραν ἐνέργειαν τῆς ἐξουσίας της (δ) 4ον διὰ πάσης βίας πραχθείσης δι' *ὅπλων* ἢ δι' ἐνόπλου δυνάμεως (ε).

(α) Εἴς τινα χωρία δὲν γνωρίζονται τὰ ὅρια, ὡς ἐπὶ παραδείγματος εἰς τὴν L. 10. §. 1. D. h. t. L. 2. D. ad leg. Jul. de vi priv. ἄλλαι διατάξεις εἶναι ὡς πρὸς τὴν ἐφαρμογήν των εἰς τοῦτο ἢ τὸ ἄλλο εἶδος ἀνερμήνευτοι ἢ πολλὰ ἀμφίβολοι, π. χ. ἡ L. 5. pr. in f. D. h. t. L. 6. D. ad leg. Jul. de vi priv. ἢ στηρίζονται ἐπὶ προϋποθέσεων τῆς ῥωμαϊκῆς πολιτείας καὶ ἑπομένως δὲν συμπεριλαμβάνονται ἐνταῦθα. Μόνοι αἱ ὅλως ἀναμφίβολοι διατάξεις κατατάττονται ἐνταῦθα.

(β) L. 7. D. h. t.

(γ) L. 7. inf. D. h. t. Ὕβρις.

(δ) L. 10. D. h. t.

(ι) §. 8. Εἰσηγ. de publ. jud. L. 3. §. 2. 5. L. 11. pr. D. h. t. παραβ. μὲ L. 2. L. 5. D. ad. leg. Jul. de vi priv. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἁπλῆ ὁπλοφορία εἰς δημοσίους τόπους καθὼς καὶ ἡ κτῆσις ἐφοδίων ὅπλων ἢ ἐνόπλου δυνάμεως ἐξομοιοῦται μὲ τὸ τετελεσμένον ἀδίκημα. L. 1. 2. L. 3 § 1. L. 10. D. h. t.

§. 402.

II Ἡ *ἰδιωτικὴ βία* (Crimen vis privatae) πράττεται ἐκτὸς τῶν ἐν τῷ προηγουμένῳ §. 401. καταδειχθεισῶν σχέσεων, διὰ βιαιοπραγιῶν ἐπὶ ἰδιώτας ἢ ἐπὶ πράγματα, καθ' ὅσον αἱ βιαιοπραγίαι αὗται ἐκτελοῦνται *χωρὶς ὅπλων* εἶναι δ' ἄλλως ἀδιάφορον, ἐὰν ἀπὸ μόνον ἕνα ἢ ἀπὸ πολλοὺς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἡνωμένους (ἀόπλους), ἐκτελῶνται (α). Ἰδίως ἡ διὰ βίας *αὐτοδικία* κατατάσσεται εἰς τὴν ἰδιωτικὴν βίαν (β).

(α) §. 8. Εἰσηγ. de publ. jud. L. 2. L. 3. L. 4. pr. L. 5. D. ad L. Jul. de vi priv. Μ' ὅλον τοῦτο ἡ περίπτωσις τῆς L. 2. ὑπάγεται καὶ εἰς τὴν vis publ. L. 10. § 1. D. ad L. Jul. de vi publ.

(β) L. 7. L. 8. D. h. t. L. 5. 7. C. h. t. ἀλλ' ὅμως τοῦτο προϋποτίθησιν, ὅτι ἡ πρᾶξις δὲν ἔγεινεν ὑπὸ τὸν τύπον vis publica.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Ὡς πρὸς τὴν διάκρισιν τῆς vis publica et privata παρατηρεῖται εὐκόλως, ὅτι βαθμηδὸν ἐμορφώθη, ὅτι κατ' ἀρχὰς κατηριθμοῦντο εἰς τὴν vis bublica μόνον εἴδη τινὰ, ἀναφερόμενα εἰς δημοσίας σχέσεις (ἡ ἀπὸ Megistratus διὰ καταχρήσεως τῆς ἐξουσίας του πραττομένη vis ἦτον ε ἶ ςάλλ'ὄχιδ μόνος τρόπος,ὅρα Pauli rec sent V.26 Wächter im Arehiv. XIII.σελ. 44.) ὅτι μετὰ ταῦτα ἡ δι'ὅπλων πραττομένη vis ἀπετέλεσεν ὁμοίως vis publica,βαθμηδὸν δὲ καὶ ἄλλοι, τὸ κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν vis privata καταριθμούμενοι. ἀλλὰ δυνάτεροι τρόποι τοῦ vis ἐθεωρήθησαν publica

Wächter im Archiv XIII. σελ. 195. 239. Madai Diss. p. 109. Petermann pag. 59. Heffter σελ. 285. Abegg. Lehrbuch. σελ. 272—76. Rosshirt Gesch. II. σελ 86· 117.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Ἡ εἰς τὸ κοινὸν δίκαιον ἐφαρμογὴ τῆς διακρίσεως μεταξὺ vis bublica εἶναι κατὰ τοῦτον τὸν λόγον ἀδιαφιλονείκητος ὅτι αἱ εἰς τὴν vis publica ὑπαγόμεναι περιπτώσεις πρέπει νὰ τιμωρῶνται μὲ αὐστηροτέρας ποινὰς παρὰ τὰς περιπτώσεις τῆς vis privata. Τὸ νεώτερον παράδειγμα τῆς ἐν τῇ νομοθεσίᾳ διατηρήσεως τῆς διακρίσεως μεταξὺ vis publica καὶ privata, ὅρα εἰς τὸν κατὰ τὸ 1832 νόμον τῆς παπικῆς ἐπικρατείας(in der Zeitschrift für ausländische Gesetzgebung V. Bd. σελ. 86.

§ 403.

Ποινὴν ὁρίζει τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον I. τῆς μὲν *δημοσίας* βιαιοπραγίας τὴν ἐκ τόπισιν(κατ' ἀρχὰς τὴν ἐξορίαν)(α)II· τῆς δὲ *ἰδιωτικῆς βίας, τὴν ἀτιμίαν*, ἔτι δὲ τὴν ἀπώλειαν τοῦ τριτημορίου τῆς περιουσίας, καὶ μετὰ προηγούμενον ῥαβδισμὸν, τὴν ἐξορίαν (relegatio), (ἢ ἐπὶ αἰσχρῶν προσώπων δημόσια ἔργα ἐπί τινα ἔτη (β).

(α) §. 8. Εἰσηγ. de publ. jud. L. 10. § 2. L. 11. pr. D. h. t. Ἐὰν ἡ πρᾶξις διὰ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῆς, οἷον φόνου, δὲν ἀποτελῇ βαρύτερον ἀδίκημα, L. C. h. t.

(β) §. 8. Εἰσηγ. αὐτόθι. L. 4. D. incend. L. 1. § 1. 2. D. de vi priv. L. 6. C. h. t.

§ 404.

Διὰ τὸ μὴ ἐφαρμοστὸν ὅλων σχεδὸν τῶν ὡς ἄνω ὡρισ-

μένων νομικῶν ποινῶν ἐπιβάλλεται τὴν σήμερον ἀντ' αὐτῶν *αὐθαίρετος* ποινή. Ὡς τοιαύτη φαίνεται ἀνάλογος 1ον ἐπὶ μὲν *δημοσίας βίας* εἱρκτὴ δύο ἢ πλειοτέρων ἐτῶν κατὰ τὴν διαφορὰν τοῦ μεγέθους τῆς ἐνοχῆς καθ' ὑποκείμενον καὶ κατ' ἀντικείμενον θεωρουμένης. ΙΙον ἐπὶ δὲ ἰδιωτικῆς βίας· χρηματικὴ ποινή, συνάμα δὲ καὶ φυλάκισις ἐπὶ ἑβδομάδας τινας ἢ μῆνας, καὶ εἰς βαρυτέρας περιπτώσεις(α) μέχρι καὶ ἑνὸς ἔτους.

(α) Ἐνταῦθα ὑπάγονται πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ αἱ βιαιοπραγίαι εἰς ἀδιαταράκτους (befriedeten) τόπους ἡ διατάραξις τῆς οἰκιακῆς εἰρήνης, τῆς δημοσίας εἰρήνης καὶ τὰ τοιαῦτα, τὰ ὁποῖα μ' ὅλον τοῦτο ὑπάγονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ τῆς φύσεώς των εἰς τὰς διατάξεις τῆς ἰδιαιτέρας νομοθεσίας παντὸς κράτους.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Ἡ ἀνάγκη τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ crimen vis καὶ παρ' ἡμῖν γίνεται φανερὰ ἐκ τοῦ, ὅτι ἄλλως ἠθέλαμεν ἔχει μέγα τι χάσμα εἰς τὸ κοινὸν δίκαιον, π. χ. ὡς πρὸς στασιαστικὰς πράξεις, διαταράξεις τῆς εἰρήνης, βλάβας τινας, ὅρα Wächter im Archiv VII. σελ. 344. 381. Grolman § 230. Heffter Lehrb. σελ. 286. Schirach. holsteinisches Criminalr. 1. Thl. σελ. 596. Abegg. Lehrb. σελ. 272. Rechtsfall. in Sarwey würtemberg. Monatsschrift. II. σελ. 253.

ΔΕΥΤΕΡΑ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ.

Περὶ τῆς διαταράξεως τῆς κοινῆς εἰρήνης.

§ 405

Διατάραξις τῆς κοινῆς εἰρήνης κατὰ τὴν ἀρχαιοτέραν σημασίαν τῆς λέξεως ἐλέγετο πᾶν ἀδίκημα διαταράττον

τὴν γενικὴν νόμιμον ἀσφάλειαν κατὰ τὴν Γερμανίαν, καθ' ὅσον τὸ ἀδίκημα τοῦτο ἐπράττετο ἐκτὸς τῆς σχέσεως θεμιτικῆς διαμάχης (α). Ἀπὸ δὲ τοῦ νόμου περὶ γενικῆς εἰρηνεύσεως τὸ μόνον ἀντικείμενον τῶν κατὰ τῆς διαταράξεως τῆς κοινῆς εἰρήνης νόμων ἦτον ἡ *διαμάχη ὡς τοιαύτη*. Ἐπομένως *διατάραξις τῆς κοινῆς εἰρήνης* εἶναι τὴν σήμερον ἐκ *προθέσεως σύγχυσις τῆς γενικῆς νομίμου εἰρήνης κατὰ τὴν γερμανίαν διὰ βίας γενομένης ἀπὸ ἔνοπλον δύναμιν ἐκ προαιρέσεως συναθροισθεῖσαν* ἐπὶ τούτῳ (β).

(α) Ὅλοι οἱ κατὰ τῆς διαταράξεως τῆς κοινῆς εἰρήνης προγενέστεροι νόμοι ἀπὸ τοῦ πρώτου περὶ γενικῆς εἰρηνεύσεως νόμου Φριδερίκου τοῦ Α. ἐν ἔτει 1187 μέχρι τοῦ περὶ γενικῆς εἰρηνεύσεως νόμου ἐν ἔτει 1495, πρέπει ἐπομένως νὰ θεωρῶνται ὡς τόσοι ποινικοὶ νόμοι περὶ φόνου, Mordbrand. σωματικῆς βλάβης, ληστείας, κλοπῆς κτλ.

(β) P. G. O. art. 129. Landfr. Max. I von J. 1495. Landfr. von *1521*. von 1548. καὶ R. A. von *1594*. § *41*, ff.

Σημ. I τοῦ ἐκδ. Περὶ τοῦ ἀδικήματος τούτου ὑπὸ ἱστορικὴν ἔποψιν, ὅρα ἐκτὸς τῶν γνωστῶν συγγραμμάτων περὶ ἱστορίας τοῦ δικαίου, Wächter im Archiv des Criminalr. XII. σελ. 551—358. Wäehter in Rotteks Staastlexikon I. 449. Rosshirt Geschichte II. σελ. 97. Ὡς διαταράκτης τῆς *κοινῆς* εἰρήνης ἐθεωρεῖτο (ἄλλως) πᾶς τις, ὁ ὁποῖος ἐξετέλει πρᾶξιν τινά, καταδεικνυομένην εἰς τὸν περὶ γενικῆς εἰρηνεύσεως νόμον, ὡς σύγχυσιν αὐτῆς. Εἶναι βέβαιον, ὅτι τὸ ἀδίκημα τοῦτο συναφὲς ὂν μὲ τὰς ἐπὶ γερμανικῆς αὐτοκρατορίας ὑπαρχούσας σχέσεις, δὲν ἐφαρμόζεται πλέον κατὰ τὴν ἀρχικὴν αὐτοῦ σημασίαν. kleinschrod im alten Archiv des Criminala VII. σελ. 365. Wachter Lehrb II. σελ. 43. λαμβάνει ὅμως χώραν ἀκόμη ἐξ ἀναλογίας ἐφαρμογή τις αὐτοῦ. Martin Lehrb.§ 313. Rosshirt § 125. Henke Handb. III. σελ. 464. Ἐὰν παραυ-

σιασθῇ, ἐφαρμόζεται ἐπ' αὐτοῦ ἡ ποινὴ ἐπιτεταμένου crimen vis Heffter σελ. 290.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Ὁ σκοπελισμὸς, περὶ τοῦ ὁποίου ὁμιλεῖ Η. L. 9. D. de extraord. crim. ἦτο παρὰ Ῥωμαίοις τρόπος τις ἐπικινδύνων ἀπειλῶν, καὶ ἀνεφέρετο εἰς σχέσεις ὑπαρχούσας εἰς τὴν Ἀραβίαν. Niebuhr description de l'Arabie. Vol. I. pag. 41. Heffter. § 360. Carmignani elem. jur. crim. Vol II pag 44.

Σημ. 3 *τοῦ ἐκδ.* Πολλαὶ τῶν νεωτέρων νομοθεσιῶν δὲν περιέχουσιν ἰδιαιτέρας διατάξεις περὶ διαταράξεως τῆς κοινῆς εἰρήνης, διότι διὰ τῶν ποινικῶν νόμων, περὶ στάσεως, ἢ βιαιοπραγίας, ἢ βλάβης προβλέπουσι καὶ τὰ περὶ τούτου τοῦ ἀδικήματος. Τὰ διαλαμβανόμενα εἰς τὸν βαυαρικὸν νόμον καὶ τὸν κατὰ μίμησιν αὐτοῦ συνταχθέντα σαξωνικὸν καὶ βυρτεμβεργικὸν δὲν εἶναι προσφυῆ, καὶ φέρουσι (κατὰ τὴν ἐν Βαυαρίᾳ γενομένην πεῖραν) εἰς παραδόξους ἀνακρίσεις καὶ ἀποφάσεις, κατὰ τὰς ὁποίας συνήθεις ἀστυνομικαὶ παραβάσεις καὶ ἁπλαῖ βλάβαι λαμβάνουσι δεινότερον χαρακτῆρα καὶ ὑποβάλλονται εἰς σκληροτέρας ποινὰς, παρ' ἐκείνας τῶν ὁποίων εἶναι ἄξιαι. Ὁ αὐστριακὸς νόμος (ἄρθ. 72.) (ὅρα ἀνωτέρω σημ. 6. ἐπὶ τοῦ § 399.) τάττει αὐτὸ τὸ ἀδίκημα ὑπὸ τὰς δημοσίας βιαιοπραγίας. Ὁ πρωσσικὸς νόμος § 1488. πραγματεύεται περὶ αὐτοῦ εἰς τὰ περὶ βλάβης τῆς περιουσίας, καὶ τὸ τιμωρεῖ αὐστηρότερον, ἐὰν πρὸς τὴν βλάβην ὑπῆρξε προσβολὴ τῆς ἐν τῇ ἰδίᾳ οἰκίᾳ ἐξουσίας ἑκάστου ἢ κίνδυνος τῆς προσωπικῆς ἀσφαλείας τοῦ παθόντος ἢ τῶν οἰκείων αὐτοῦ, ὀνομάζει δὲ εἰς τὸν § 1495, λυμεῶνα τῆς χώρας (Landesbeschädiger) ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος ἐκθέτει πολλοὺς πολίτας ἢ τὸ δημόσιον αὐτὸ εἰς κίνδυνον, ἢ εἰς ζημίας. Ὁ βαυαρικὸς νόμος ἄρθ. 332. ὁμιλεῖ

(εἰς τὰ περὶ ἀδικημάτων κατὰ τῆς δημοσίας εἰρήνης) περὶ διαταράξεως τῆς κοινῆς εἰρήνης ἐὰν 10 ἢ πλειότεροι δι' ἀμοιβαίας συνομολογήσεως ἢ κατὰ παράνομον ἐκ προαιρέσεως παρακίνησιν τρίτου συναθροισθῶσι καὶ εἰσέλθωσι διὰ τῆς βίας εἰς ξένας οἰκίας, κατοικίας, ἀκίνητα καὶ ἰδιοκτησίας (ποινὴ ἐὰν ἐπράχθησαν καὶ βιαιοπραγίαι κατὰ προσώπων, 3—6 ἐτῶν φυλάκισις κατὰ τῶν ὁδηγῶν, 1—3 ἐτῶν κατὰ τῶν ὡπλισμένων συνεργῶν, καὶ μέχρις ἑνὸς ἔτους ἢ σωματικὸς σωφρονισμὸς κατὰ τῶν ἀόπλων. Ἐὰν δὲν ἐπράχθη βία φυλάκισις 3—6 μηνῶν ἢ σωφρονισμὸς κατὰ τῶν ἀόπλων) κατὰ τὸ ἄρθρ. 335. πᾶσα βιαιοπραγία, κατὰ προσώπων πραττομένη ἀπὸ πολλοὺς ἐκ προαιρέσεως συνηθροισμένους χωρὶς νὰ ἐπιπέσωσιν ἢ νὰ εἰσέλθωσι βιαίως εἰς ἀκίνητα κτήματα, τιμωρεῖται ὡς διατάραξις τῆς κοινῆς εἰρήνης. Κατὰ τὸ ἄρθρον 422. ἡ διατάραξις τῆς οἰκιακῆς εἰρήνης, ἐὰν ὑπῆρξε καὶ βιαιοπραγία ἀλλ' ἐπράχθη ἄνευ ὅπλων, τιμωρεῖται μὲ 14 ἡμερῶν μέχρι 3 μηνῶν φυλάκισιν, ἐὰν δὲ δι' ὅπλων, ἢ διὰ συνομολογηθείσης συναθροίσεως πολλῶν, μὲ 3—6 μηνῶν φυλάκισιν. Ὁ σαξωνικὸς νόμος (εἰς τὸ κεφάλαιον περὶ συγχύσεως τῆς εἰρήνης), ἀπειλεῖ ὁμοίως τὴν διατάραξιν τῆς κοινῆς εἰρήνης ἄρθ. 118. ἀλλὰ τὴν θεωρεῖ γενικώτερον, ἐπὶ συναθροίσεως πολλῶν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ πράξωσι βίαν διὰ παρανόμων προσβολῶν κατὰ προσώπων, κτημάτων, ἢ ἄλλων ἀντικειμένων διαφόρων δὲ τῆς διαταράξεως τῆς οἰκιακῆς εἰρήνης ἄρθ. 119. (ποινὴ φυλάκισις μέχρι 6 ἑβδομάδων ἢ χρηματικὴ ποινή, ἐὰν δὲν ἐπράχθη βία) διαφέρει δὲ ἡ διατάραξις τῆς κοινῆς εἰρήνης κατὰ τοῦτο, ὅτι ἐπὶ τῆς διαταράξεως τῆς οἰκιακῆς εἰρήνης δὲν ὑπάρχει συνομολόγησις πολλῶν. Ἀξιοσημείωτα περὶ διαταράξεως τῆς κοινῆς εἰρήνης ὅρα Watzdorf Jahrbücher des sächs. Strafrechts I. σελ. 128. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος (ἄρθρ. 189.) παραδέχεται

δέχεται διατάραξιν τῆς οἰκιακῆς εἰρήνης, ἐὰν πρὸς τοῦτο τρεῖς τοὐλάχιστον συνηγμένοι, ἔχοντες ἡλικίαν ὑπὲρ τὰ 16 ἔτη εἰσπέσωσι παρανόμως εἰς ξένας κατοικίας ἢ ἄλλα ἀκίνητα κτήματα, καὶ (ἄρθ. 193.) διατάραξιν τῆς οἰκιακῆς εἰρήνης, ἐὰν τὸ ἀδίκημα πραχθῇ κατ' ἄλλον τρόπον (ἑπομένως ἀπὸ ὀλιγωτέρους τῶν τριῶν).

§ 406.

Συστατικὰ τοῦ ἀδικήματος εἶναι 1) *πραγματικὴ βιαιοπραγία*, ὄχι ἁπλαῖ ἀπειλαί, ἀλλὰ χωρὶς νὰ θεωρῆται τὸ ἀποτέλεσμα τῆς βίας. Εἶναι ἀδιάφορον κατὰ τίνος ἐπήχθη, ἐὰν κατ' ἰδιωτῶν ἢ κατὰ κοινότητος (α). Κατὰ προσώπων ὅμως τῆς *αὐτῆς* κοινότητος, καὶ ἐντὸς τῶν ὁρίων αὐτῆς δὲν δύναται νὰ πραχθῇ τὸ ἀδίκημα τοῦτο, ἀλλὰ τὸ crimen vis (β). 2) παράνομος βία, εἰς τὴν ὁποίαν δὲν ὑπάγεται ἡ πρὸς ὑπεράσπισιν ἐναντίον παρούσης προσβολῆς ἢ πράξεως ἥτις βλάπτει ὅλως τὸ δίκαιον (γ).

(α) Ἐκ τοῦ ἐναντίου Boehmer ad art. 120. C. C. C. § 4. Quistord Thl. 1. § 170.

(β) Ἐκ τοῦ ἐναντίου Boehmer l. c.

(γ) Boehmer. l. c. § 4.

§ 407.

3) Ἡ βία πρέπει νὰ πραχθῇ ἀπὸ *συνηθροισμένους πολλούς*. Πόσοι πολλοὶ ἀπαιτοῦνται τοῦτο ἀφίνουσιν οἱ νόμοι νὰ κρίνῃ ὁ δικαστὴς εἰς πᾶσαν ἰδιαιτέραν περίπτωσιν (α) 4) οἱ πολλοὶ οὗτοι πρέπει *ἐκ προαιρέσεως καὶ προ-*

μελέτης νὰ ἡνώθησαν πρὸς τὸ νὰ πράξωσι βίαν ἢ ἀφ' ἑαυτῶν ἢ ἀπό τινα τρίτον. Ἑπομένως βιαιοπραγία ἐπὶ αἰφνιδίας ἔριδος ἐξαιρεῖται (β).

(α) R. A. 1594. § 69. cf. Gail de pace public. L. 1. c. 7. nr. 24 Cramer syst. proc. imperii § 811.

(β) «ἀθεμίτως—ἐπικινδύνως—ἐν γνώσει». R. A. 1495. Tit. I. § 1.

§ 408.

5) Ἀπαιτεῖται *ἔνοπλος* δύναμις (α). Πᾶν ἐργαλεῖον, δι' οὗ εἶναι δυνατὸν νὰ προξενηθῇ σωματικὴ βλάβη, περιλαμβάνεται εἰς τὰ ὅπλα. 6) Δὲν πρέπει νὰ διατελῇ ὁ προσβληθεὶς εἰς σχέσιν ὑπηκόου πρὸς τὸν προσβάλλοντα. Κατὰ τοῦ ἀνωνάτου ἄρχοντος, ὅστις διὰ πολεμικῆς βίας πραγματοποιεῖ παρανόμους ἀξιώσεις κατὰ τῶν ὑπηκόων αὐτοῦ, συγχωροῦνται μόνον πολιτικαὶ ἀγωγαί, τὸ πάλαι μὲν ἐνώπιον τῶν αὐτοκρατορικῶν δικαστηρίων, τὴν σήμερον δὲ ἐνώπιον τῶν ἰδίων δικαστηρίων τοῦ ἄρχοντος.

(α) Μὲ ἔνοπλον χεῖρα καὶ βιαίαν πρᾶξιν ἀθεμίτως» R. A. 1548. princ.

§ 409.

Ἡ *ποινὴ* τῶν πάλαι ἀμέσων ὑπηκόων τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας ἦτο κατὰ τὸν νόμον *προγραφή*, ὅστις δὲ ἐβοήθει διαταράκτην τῆς εἰρήνης ἐτιμωρεῖτο μὲ χρηματικὴν ποινὴν 2000. μαρκῶν καθαροῦ χρυσίου (α). Οἱ ἔμμεσοι ὑπήκοοι τιμωροῦνται διὰ τοῦ ξίφους (β).

Παρατ. Περὶ τοῦ ὑποτιθεμένου ἰδιαιτέρου ἀδικήματος τῆς

ὁδοστασίας (Wegelagerung). Ἡ δῄωσις τῆς χώρας ὑπάγεται εἰς τὰς ἀστυνομικὰς παρατάσεις.

(α) Landfr. 1548. Tit. 2. 3. Περὶ τῆς διατάξεως ὡς πρὸς τὰς 2000 μάρκας ὑπάρχει διαφωνία μεταξὺ τῶν νομοδιδασκάλων. cf. J. Q. Cramer. de delictis et. poen. stat. imp. § 12. Boehmer ad. Carpzov. Q. 35. obs. 2.

(β) P. G. O. Art. 128. 129. Κατὰ τὸν περὶ γενικῆς εἰρηνεύσεως νόμον τοῦ 1821. ἐπιβάλλεται καὶ ἐνταῦθα ἡ ποινὴ τῆς προγραφῆς.

ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΤΜΗΜΑ

Ἀδικήματα δι' ἐξαπάτης ἄλλου τινος.

ΠΡΩΤΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ.

Νόθευσις καὶ ἀπάτη ἐν γένει.

Leyser. Spec. 615.

Phil. Jo. van Boerle D. ad. L. Corn. de Falsis. Traj ad. Rhen. 1746.

Kleinschrod. über den Begrift und die Erfordernisse des Verbrechens der Verfälschung. in Klein's und Kleinschrod's Archiv II. Bd. 1tes Stük. Nr. 6.

Jo Christ. Francke Diss. de judicio falsi ejusque in vindicatione limitibus Viteb. 1799.

C. Klien Beiträge zur richtigen Bestimmung uud naturgemäfsen Entwickelung der Theorie über das Verbrechen das Betrugs und der Fälschung (im neuen Archiv. des Criminalr. I. Bd. nr. V. nr. VIII.

Kruger. Beiträge zum Lehre von Betruge Landsh 1819.

Cucumus über das Verbrechen des Betrugs. Würzb. 1820.

Über den Unterschied zwischen Fälschung u. Betrug (im neuen Archiv X. nr. 20.).

v. d. Velden de crimen falsi ex jure constituto et rei verit. Traj. ad Rhen. 1823.

§ 410.

Τὸ ἀδίκημα τῆς *ἀπάτης* (*νόθευσις* εἰς πλατυτέραν ἔννοιαν) συνίσταται εἰς *παράνομον ἐκ προαιρέσεως ἐξαπάτην ἄλλων διὰ κοινοποιήσεως ψευδῶν ἢ ἀποσιωπήσεως ἀληθῶν γεγονότων* (α).

(α) Αὕτη εἶναι οὐσιωδῶς ἡ ἔννοια κατὰ τὸν Παῦλον Rec. Sent L. V. tit. 25. § 3. Falsum est, quidquid in veritate non est, sed pro vero adseveratur. Ὁ κατὰ τοὺς νομοδιδασκάλους συνήθης ὁρισμὸς, τὸν ὁποῖον παρεδέχθη καὶ ὁ Kleinschrod l. c. εἶναι πολλὰ σκοτεινὸς καὶ ἀόριστος.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Διὰ νὰ κρίνωμεν ὀρθῶς τὸ ἀδίκημα τοῦτο, πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν τὴν πορείαν τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου εἰς τὴν ἀνάπτυξίν του. Εἰς αὐτὸ εὑρίσκομεν τὸ crimen falsi, τὰ περὶ τοῦ ὁποίου ἐκανονίσθησαν κατὰ πρῶτον διὰ τῆς Lex Cornelia de falsis. *Ὁ νόμος* οὗτος ἀνεφέρετο κατ' ἀρχὰς μόνον εἰς νοθεύσεις διαθηκῶν καὶ νομισμάτων. Voekestaert de Lex Cornel. Sulla legistatore p. 161. Εἰς τὰς λέξεις, τὰς ὁποίας ὁ Παῦλος rec. sent V. 25. ἀναφέρει ἐκ τοῦ *νόμου* τούτου, δὲν περιέχεται ἆρά γε ἡ μεταγενεστέρα ἔκτασις τῆς ἀρχικῆς ἐννοίας; ὅρα καὶ Rosshirt Lehrb. σελ. 500. Gesch III. σελ. 7. Busman de falso Gron. 1821. van der Velden de crim. falsi. Utrecht 1824. Hoepfner de crim. falsi Lips. 1829. Μετὰ ταῦτα ἐπλατύνθη ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἡ ἔννοια, καὶ κατετάχθησαν εἰς τὸ falsum αἱ νοθεύσεις ἐγγράφων, ἔπειτα διὰ *δογμάτων τῆς συγκλήτου*, οἷον τοῦ Libonianum περιελήφθησαν καὶ ἄλλαι ἰδιαίτεραι περιπτώσεις, βαθμηδὸν δὲ διὰ constitutiones δεινά τινα

εἴδη τῆς ἀπάτης, τὰ ὁποῖα καθ' ἑαυτῶν εἶναι Stellionatus, κατηριθμήθησαν εἰς τὸ falsum, τέλος πάντων καὶ ἡ νομολογία δὲν ἔμεινεν ἀργή, ἀλλ' ἐκήρυξεν ὡς εἴδη τοῦ falsum, περιπτώσεις τινὰς τῆς ἀπάτης τὰς ὁποίας ἔλεγον quasi falsum. L. 1. §. 16. D. ad leg. Cornel. de fals. van der Velden Diss. p. 14. Rosshirt Gesch. III. σελ. 8. Πρὸς τὸ crimen falsi ἐφηρμόζετο κατὰ τὸ ρωμαϊκὸν δίκαιον καὶ τὸ crimen stellionatus (ὡς crimen extraordinarium) εἰς τιμωρίαν τῶν ἀπατεώνων. Πῶς ἐμορφώθησαν αἱ γνῶμαι, περὶ stellionatus εἶναι σκοτεινόν. Ὡς ἐκ τῆς παραγωγῆς τῆς λέξεως εἶναι πιθανὸν ὅτι κατ' ἀρχὰς τὸ stellionatus ἦτο ἐν χρήσει μόνον ἐπί τινων ἐπικινδύνων πανουργημάτων, ἐὰν ἐξ αὐτῶν προήρχετο βλάβη. (Rosshirt Gesch. III. σελ. 49.). καὶ ὅτι βαθμηδὸν τὸ crimen stellionatus ἐφηρμόσθη παντοῦ, ὅπου ἐπρόκειτο περὶ βλάβης μὴ ἀσημάντου κατὰ τὸ ποσὸν (ἐντεῦθεν καὶ ἡ παρατήρησις περὶ τῶν δύο aureos) προξενηθείσης δι' ἰδίως ἐπικινδύνου πανουργίας (Rosshirt Gesch. III. σελ. 21. 38. 48.). διὰ τοῦτο καὶ τὸ stellionatus εἰς τὰ ρωμαϊκὰ κείμενα συμπίπτει τόσον συχνὰ μὲ ἄλλα ἀδικήματα καὶ μὲ ἄλλας ἀγωγάς· διὰ τοῦτο προσέτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐκτεθῇ κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου πλήρης σειρὰ τῶν περιπτώσεων, ἐν αἷς ἐθεωρεῖτο ὅτι ὑπάρχει stellionatus, ἢ νὰ τεθῇ ἀρχή, καθ' ἣν νὰ γνωρίζηται, ἐάν τι ἦτο stellionatus κατὰ τὸ ρωμαϊκὸν δίκαιον. Οἱ ρωμαῖοι νομοδιδάσκαλοι, ἀποφαινόμενοι γενικῶς π. χ. εἰς τὴν L. 3. § 1. D. Stellion. δὲν εἶχον σκοπὸν νὰ ἐκφράσωσι γενικὴν περὶ τούτου ἀρχὴν ὅρα περὶ Stellionatus: Cremani elem. jur. L. b. II. c. 7. Carmignani elem. jur. crim II. p. 180. Cucumus im Arch. des Criminalr. X. σελ. 517. Madai de Stellionatu. Hal. 1832. Heffter Lehrb. σελ. 326. Birnbaum im Archiv des Criminalr. neue Folge. I.

σελ. 551. ὅρα προσέτι ἐκτὸς τῶν παρὰ τοῦ Rosshirt ἀναφερομένων χωρίων, Sternberg de crim. stellionatus Marb. 1838. Escher die Lehre von strafbaren Betrug. σελ. 77. Ὁμοίως καὶ ὡς πρὸς τὴν ἔκθεσιν ἀρχῆς τινος κατὰ τοὺς ῥωμαίους, περὶ τοῦ τί ἐλογίζετο falsum, δὲν ἐπιτυγχάνομεν, οὔτε οἱ ῥωμαῖοι νομικοί, οἱ ὁποῖοι ἄλλως δὲν ἦσαν εὐτυχεῖς εἰς τοὺς ὁρισμούς, εἶχον παντάπασι τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ δώσωσιν ὁρισμὸν τοῦ falsum Birnbaum im Archiv. l. c. σελ. 555. Rosshirt Gesch. III. σελ. 9. Παραβ. Escher σελ. 323. Ἐάν τις ἐκ μεμονωμένων ῥωμαϊκῶν κειμένων δοκιμάσῃ νὰ παραγάγῃ γενικήν τινα ἔννοιαν, πρέπει νὰ λάβῃ εἰς σκέψιν, ὅτι συχνάκις ἐκηρύχθη μετέπειτα εἰς μοναδικὰς περιπτώσεις, ὅτι πρέπει νὰ ἐφαρμόζηται ἐπ' αὐτῶν ἡ poena falsis χωρὶς νὰ λέγηται ἐντεῦθεν, ὅτι ὑπῆρχεν εἰς τὰς περιπτώσεις ἐκείνας ἀληθὲς falsum. Φαίνεται ὅμως ὅτι ἐπῆλθε βεβαίως ἡ ἰδέα (ὡς ὁ Rosshirt Gesch. III. σελ. 137. φρονεῖ), ὅτι ἡ προσβολὴ τῆς *δημοσίας πίστεως* ἦτον ἡ βάσις τοῦ falsum, διὰ τοῦτο οἱ ῥωμαῖοι δὲν παραδέχονται ὅτι ὑπάρχει falsum πάντοτε, ὁσάκις ὁποιοσδήποτε ἐφανέρωνε ψευδές τι εἰς ἔγγραφον, ἀλλὰ τότε μόνον, ὅταν τοῦτο ἐγίνετο ἀπό τινα (π. χ. ὑπάλληλον) ὅστις μαρτυρῶν τι ψεῦδος προσέβαλλε τὰ δημόσια αὐτοῦ καθήκοντα. ἢ ὅταν ἡ ἐξαπάτη ἐγίνετο εἰς ἔγγραφα οὐσιώδη πρὸς διατήρησιν τῆς κοινῆς πίστεως. Escher σελ. 330. Ὅρα ἐν γένει νεωτέρας ἐρεύνας περὶ ἀπάτης καὶ νοθεύσεως εἰς Niccolini princip. generali regolat del giudizio di falso. Napol. 1829. Cucumus im Archiv des Criminrlr. neue Folge 1835. nr. 22. v. Preuschen Beitr. zur Lehre von strafbaren Betrug und Fälschung. Darmst 1836 Mittermaier in Demme's Annalen der Deutschen Criminalrechtspflege VI nr. 1. Escher die Lehre von dem strafbaren Betrug und der

Fälschung. Zürich 1840. Günther in Weiske Rechtlexikon II Bd. σελ. 7?. Rosschirt in seiner Zeitschrift III. Bd. σελ. 311. Visini in Beitr. zur Criminalrechtswissensch. Wien 1839. nr. 2.

Σημ. 2 τοῦ ἐκδ. Ἐπειδὴ εἰς τὴν Καρολίναν ἀναφέρονται εἰδικῶς μόνον εἴδη τινὰ νοθεύσεων (ὅρα περὶ τούτου Rosshirt Gesch III. σελ. 15.), πρέπει νὰ προστρέχῃ τις εἰς τὸ Ῥωμαϊκὸν δίκαιον τόσον μᾶλλον, ὅσον καὶ εἰς τοὺς Ἰταλοὺς νομικοὺς τοῦ Μεσαιῶνος καὶ εἰς τοὺς συγγραφεῖς, οἱ ὁποῖοι εἶχον ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς δικαστικῆς πράξεως, ἐφηρμόσθη πάντοτε τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον εἰς τὴν προκειμένην διδασκαλίαν. Ἡ διχογνωμοσύνη τῶν συγγραφέων καὶ τῶν γερμανικῶν δικαστηρίων ἐξηγεῖται εὐκόλως ἐκ τῆς σκέψεως, ὅτι τινὲς μὲν ἐστηρίχθησαν εἰς ἐσφαλμένας γνώμας περὶ τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου, τινὲς δὲ ἐπροσπάθησαν νὰ παραγάγωσιν ἀρχήν τινα ἐκ ῥωμαϊκῶν κειμένων, εἰς τὰ ὁποῖα δὲν ὑπάρχει τοιαύτη ἀρχή. Τὸ κύριον σφάλμα ἦτον, ὅτι παρεγνωρίσθη ἡ ἐσωτερικὴ διαφορὰ μεταξὺ ἀπάτης καὶ νοθεύσεως. Εἰς Ἰταλίαν Ἀγγλίαν καὶ Γαλλίαν ὑπελήφθη πάντοτε ὀρθότερον τὸ falso, forgery faux (ὅμοια μὲ τὸ ῥωμαϊκὸν falsum) ὡς ἀδίκημα διακεκομμένον ἀπὸ τὴν συνήθη ἀπάτην· ἀλλὰ καὶ ἡ γερμανικὴ καλητέρα χρῆσις τῶν λέξεων ὀφείλει ν' ἀκολουθήσῃ αὐτὴν τὴν γνώμην (ὅρα τὴν κατωτέρω σημείωσιν) Ὁμολογοῦμεν, ὅτι κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον, ὁ νομικὸς ὀφείλει ν' ἀκολουθῇ καὶ εἰς ταύτην τὴν διδασκαλίαν αὐτὸ τὸ δίκαιον καὶ εἰς τὰς περιπτώσεις αἱ ὁποῖαι ὑπάρχουσιν εἰς τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον κατηριθμημέναι εἰς τὸ falsum, νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν βαρυτέραν ποινήν, ὅτι δὲ καὶ τὴν καθ' ἡμᾶς ἀπάτην ὀφείλει νὰ κρίνῃ κατὰ τὰς περὶ stellionatus διατάξεις (Rosschirt III σελ. 21. 30.) ἀλλ' ἡ ἔρευνα τῆς κατὰ τὴν Γερμανίαν δικαστικῆς πράξεως ἀποδεικνύει, ὅτι ἡ τοιαύτη βάσις τοῦ δικαίου εἶναι πολλὰ ἐπισφαλής. Οἱ γερ-

μανοὶ νομικοὶ ἀνεγνώρισαν πάντοτε, ὅτι μεταξὺ ἀπάτης, καὶ νοθεύσεως ὑπάρχει διαφορὰ κατὰ τὸ πρᾶγμα αὐτὸ, ἀλλὰ δὲν ἔγινεν εἰς αὐτοὺς ἐναργῶς καταφανὲς καὶ τὸ γνώρισμα τῆς διαφορᾶς ταύτης Escher σελ. 316.

Σημ. 3 *τοῦ ἐκδ.* Ὅτι δὲν κερδαίνομεν τίποτε, ἐὰν κατατάξωμεν τὴν ἀπάτην, ὡς ὁ Φαΰερβαχ, εἰς τὰ ἀόριστα ἀδικήματα, τοῦτο παρετηρήθη ἤδη ἀνωτέρω (ὅρα καὶ Birnbaum im Archiv des Criminalr. neue Folge I. σελ. 259.) ἀλλ' ἐπίσης δὲν εἶναι ὀρθὸν νὰ ὑποληφθῇ ἡ ἀπάτη ὡς προσβολὴ τοῦ ἐπὶ τῆς ἀληθείας δικαιώματος. Birnbaum l. c. σελ. 528, κτλ. Τὸ πᾶν συνίσταται εἰς τὸ νὰ διακριθῇ πρεπόντως ἡ νόθευσις ἀπὸ τὴν ἀπάτην. Ἐνταῦθα δὲ θέλει εἶναι ἀναποφεύκτως ἀναγκαία ἡ νομοθέτησις, καὶ ὅσον καὶ ἂν ἦναι δύσκολον ἔργον ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἡ κωδικοποιΐα πρέπει μ' ὅλον τοῦτο νὰ γίνῃ ἡ δοκιμὴ, καθότι παρουσιάζεται μεγίστη διχογνωμοσύνη, καὶ οὔτε εἰς αὐτὰς τὰς νεωτάτας νομοθεσίας δὲν φαίνεται ἀκόμη ὁμοφωνία.

Σημ. 4 *τοῦ ἐκδ.* Ὁ αὐστριακὸς (νόμος εἰς τὸ κεφαλ. XXVI. περὶ ἀπατης) ὀνομάζει (ἄρθρ. 176.) ἀπάτην, ἐάν τις διὰ δολερῶν παραστάσεων ἢ πράξεων φέρῃ ἄλλον τινα εἰς πλάνην ἐκ τῆς ὁποίας ὑποφέρει τις βλάβην τῆς ἰδιοκτησίας ἢ ἄλλων δικαιωμάτων του, ἢ ἐάν τις πρὸς τοιοῦτον σκοπὸν ὠφελεῖται ἀπὸ τὴν πλάνην ἢ τὴν ἄγνοιαν τοῦ ἄλλου. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 178. διακρίνονται περιπτώσεις τινὲς, ἐν αἷς ἡ ἀπάτη ὡς ἐκ τῶν προσόντων τῆς πράξεως αὐτῆς ἀποτελεῖ ἀδίκημα ἤγουν 1ον ἐάν τις γείνῃ ψευδομάρτυς ἐνώπιον δικαστηρίου, 2ον ἀναλαμβάνῃ ψευδῶς χαρακτῆρα δημοσίου ὑπαλλήλου, 3ον μετερχόμενος δημοσίως ἐπιτήδευμά τι μεταχειρίζηται ψευδῆ μέτρα καὶ σταθμὰ, 4ον παραποιῇ δημόσια ἔγγραφα, ἢ σημεῖα ἐπιβαλλόμενα ἀπὸ δημόσιον κατάστημα διὰ σημάνσεως ἢ ἐλέγχου, 5ον μετακινῇ ὁροθετικὰ

σημεῖα, 6ον σπαταλᾷ τὴν κατάστασίν του καὶ δὲν δύνηται πλέον νὰ πληρώσῃ, ἢ ζητῇ διὰ πανουργίας νὰ παρατείνῃ τὴν πίστιν του. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 179. θεωροῦνται καὶ ἄλλαι ἀπάται ὡς ἀδικήματα, ἐὰν ἡ ζημία ὑπερβαίνῃ 25 φιορίνια· ὡς παραδείγματα δὲ ἁπλῶς ἀναφέρονται εἰς τὸ ἄρθρ. 180, 1ον ἐάν τις συντάσσῃ ψευδῆ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα, ἢ νοθεύῃ γνήσια, ἢ διαδίδῃ παραπεποιημένα ἢ νενοθευμένα δημόσια πιστωτικὰ ἔγγραφα, ἄνευ συνεννοήσεως μετὰ τῶν νοθευτῶν, 2ον διὰ δεισιδαίμονος ἢ δολερᾶς ἐξαπάτης καταχρᾶται τῆς ἀσθενείας τοῦ πνεύματος τοῦ ἄλλου πρὸς ζημίαν αὐτοῦ τούτου ἢ τρίτου τινος. 3ον ἀποκρύπτῃ εὑρημένα πράγματα, 4ον ἰδιοποιῆται, λαμβάνῃ εἰς ἑαυτὸν ψευδές ὄνομα, τάξιν ἢ χαρακτῆρα, 5ον μεταχειρίζηται εἰς παιγνίδια ψευδεῖς κύβους ἢ χαρτία. (ποινὴ, κατὰ τὸ ἄρθρ. 181, κάθειρξις 6 μηνῶν μέχρις 1 ἔτους αὐξανομένη δι' ἐπιβαρυντικοὺς λόγους μέχρι 5 ἐτῶν, καὶ ἐπὶ μεγάλων π σῶν μέχρι 10 ἐτῶν). Περὶ νοθεύσεως ὁμιλεῖ ὁ αὐστριακὸς νόμος μόνον (Κεφ. XII,) ἐπὶ παραποιήσεως δημοσίων πιστωτικῶν ἐγγράφων καὶ κιβδηλίας νομισμάτων. ὅρα καὶ Visini im seiner Beiträgen (Wien 1839) σελ. 52. 111. Jenull. Geist des östereich. Rechts II. σελ. 184. Ὁ πρωσσικὸς νόμος διαλαμβάνει χωριστὸν τμῆμα περὶ κολασίμου ἰδιωφελείας καὶ ἀπάτης καὶ λέγει § 1256 κολάσιμον ἀπάτην, πᾶσαν ἐκ προθέσεως παραγωγὴν πλάνης πρὸς βλάβην, δι' ἧς βλάπτονται τὰ δικαιώματά τινος. Ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ εἰς τοὺς νόμους ὡρισμένη ἰδιαιτέρα ποινὴ, ἐπιβάλλεται κατὰ τὸν § 1260 χρηματικὴ ποινὴ ἴση μὲ τὸ διπλοῦν τοῦ ἐπιζητηθέντος κέρδους, καὶ ἐὰν ὁ ἀπατεὼν δὲν δύνηται νὰ καταβάλῃ αὐτὴν, φυλάκισις· ὅρα περὶ ἀπάτης κατὰ τὸ πρωσσικὸν δίκαιον ἐν γένει, Temme Handb. des preufs Criminalr. σελ. 340. 335. Ἡ ἀπάτη εἶναι κοινὴ ἢ ἐπιφανής. Ἡ τελευταία αὕτη λαμβάνει χώραν, 1. ἐὰν πρὸς τὴν ἀπάτην ὑπάρχῃ καὶ παράβασις ἰδιαιτέρου χρέους ἐπὶ

ὑπαλλήλων, ἐπιτρόπων ἢ κηδεμόνων, μεσιτῶν, δικαστικῶν, ἐντολοδόχων διωρισμένων ἐπιτρόπων(§ 1320—44). ἐπὶ ἀπιστίας ὑπηρέτου θεματοφύλακος· ἐπὶ λύσεως τῆς σφραγίδος ξένων γραμμάτων. II. ἐπὶ ἀπάτης πραχθείσης μὲ τρόπον ἐξαιρέτως πανοῦργον καὶ δυσεξέλεγκτον (§ 1377). Αὕτη ὀνομάζεται νόθευσις εἰς τὸν νόμον, ἄρθ. 1378. Ἀπάτη, δι' ἧς τίθενται εἰς πρόσωπα ἢ εἰς πράγματα γνωρίσματα ἢ ἰδιότητες, μὴ ἁρμόζουσαι εἰς αὐτά, ἢ ἀποκρύπτονται ὑπάρχουσαι ἰδιότητες πρὸς βλάβην ἄλλων (Temme σελ. 365). Ἐνταῦθα καταριθμεῖ ὁ νόμος, ἰδιαιτέρως, 1ον νόθευσιν ἐγγράφων (§ 1380—98) (Temme σελ. 36.), 2ον ψεῦδος εἰς τὰ παιγνίδια (§ 1399), 3ον χρυσοποιΐαν καὶ χρησμολογίαν (§ 1402) 4ον μετακίνησιν ὁρίων. III. Ἐπὶ ἀπάτης μετὰ προσβολῆς γενικῶν χρεῶν. Εἰς ταύτην ὑπάγονται 1ον ψευδορκία καὶ ψεῦδος ἐνώπιον δικαστηρίου(§ 1405.), ψευδὴς καταμήνυσις, 2ον διπλοῦν βάπτισμα (§ 1435), 3ον ὑποβολὴ ξένου τέκνου (§ 1436) κατάχρησις ξένου ὀνόματος καὶ ξένων συμβόλων(§ 1440 IV. Ἐπὶ ἀπάτης τοῦ δημοσίου(§ 1441), 1ον διὰ νενοθευμένων μέτρων καὶ σταθμῶν 2ον διὰ χρεωκοπίας· Πρὸ πάντων εἰς τὸ ἀγγλικὸν δίκαιον εὑρίσκονται τὰ περὶ μορφώσεως τῆς διδασκαλίας περὶ ἀπάτης καὶ νοθεύσεως. Εἰς αὐτὸ ἡ forgery ὡς νόθευσις διακρίνεται αὐστηρῶς ἀπὸ τὴν ἀπάτην cheat. Ἐκ τῶν γερμανικῶν νομικῶν ἐξέθεσε τὰ περὶ τούτου ἄριστα ὁ Escher εἰς τὸ μνησθὲν σύγγραμμά του. Τί ἐστὶ forgery, ἐπεράσθη εἰς τὴν Ἀγγλίαν εἰς πλῆθος κανονισμῶν καὶ commonlaw. Ἡ δικαστικὴ πρᾶξις συνετέλεσεν εἰς τοῦτο πολύ· ὅρα τὴν κυρίαν συλλογὴν Hamond the criminal Code digest. consolidation of statutes of forgery. London 1823. Ἡ ἀπάτη ὀνομάζεται cheat. Ἀξιολογώτατον δοκίμιον κωδικοποιΐας περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου μετὰ παρατηρήσεων εὑρίσκεται εἰς τὸ fourth report of the commissioners on criminal law.

1839. pag. 51—57. Ὁ γαλλικὸς ποιν. νόμος ἀποδίδει διὰ τῆς ἐκφράσεως escroquerie τὴν ἔννοιαν τῆς καθ' ἡμᾶς ἀπάτης. (ἄρθ. 409.). Λέγει ὅστις μεταχειριζόμενος ψευδῆ ὀνόματα ἢ ἰδιότητας, ἢ μηχανευόμενος νὰ παραστήσῃ ὡς ὑπαρχούσας ψευδεῖς ἐπιχειρήσεις, ἢ ἀνύπαρκτον δύναμιν ἢ πίστιν, ἢ νὰ διεγείρῃ ἐλπίδα ἢ φόβον ἐπιτυχίας τινος, ἢ συμπτώσεως, ἢ ἄλλου τινὸς φανταστοῦ περιστατικοῦ, λαμβάνει χρήματα, κινητὰ, ὁμολογίας δωρήματα, κληροδοτήματα, χρηματιστικὰ γραμμάτια, ὑποσχέσεις, ἐξοφλητικὰ, καὶ διὰ τῶν μέσων τούτων σφετερίζεται την περιουσίαν ἄλλου ὅλην ἢ ἐν μέρει, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν 1—5 ἐτῶν καὶ μὲ χρηματικὴν ποινὴν, ὅρα περὶ τούτου (καὶ ὅτι εἶναι ἀτελὴς ἡ ἔννοια) Haus observations III. pag. 100 καὶ Rauter traité du droit criminel. II. p. 134. Escher Lehre σελ. 171. ἐκτὸς τούτου εἴδη τινα τῆς ἀπάτης τιμωροῦνται ἀστυνομικῶς. γαλλικὸς ποινικὸς νόμος ἄρθ. 479. nr. 5—7. ἄλλα πάλιν κατατάσσονται ὑπὸ ἰδιαιτέρους ποινικοὺς νόμους, ὡς ἀδικήματα, οἷον ἀπάται τινες εἰς τὰ συμβόλαια (νοθευμένα μέτρα), ἀπάτη ἐπὶ πολυτίμων λίθων, χρυσῶν ἢ ἀργυρῶν σκευῶν (ἄρθρ. 433), κατάχρησις τῆς εμπιστοσύνης (ἄρθ. 406—8), ψεύδη πρὸς ἐπαιτείαν (ἄρθ. 276.). Ἡ νόθευσις faux κατατάσσεται ἐξ ἐναντίας εἰς τὸν *ποινικὸν* κώδηκα ὑπὸ τὰ κατὰ τῆς κοινῆς εἰρήνης ἀδικήματα (ἄρθ. 132). Ἀντικείμενα δὲ τοῦ faux εἶναι 1ον δημόσιαι σφραγῖδες, γραμμάτια τῆς τραπέζης, δημόσια πιστωτικὰ ἔγγραφα, χαρτόσημα, μέσα βεβαιώσεως τῆς γνησιότητος, σφυρία τῆς δασονομικῆς ὑπηρεσίας κ.τ.λ. (ἄρθ. 139—144). 2ον δημόσια ἔγγραφα (ἄρθ. 145.). Ἐνταῦθα εἶναι πολλάκις δύσκολον νὰ προσδιορισθῇ τί θεωρεῖται δημόσιον ἔγγραφον. (Hellie. III p. 338.). Ἀλλ' ὁ *κώδηξ* κάμνει ἐνταῦθα οὐσιώδη τινα διάκρισιν. Α'. Ἐὰν δημόσιός τις ὑπάλληλος πράξῃ τὸ faux

(ἄρθ. 146.). (Hellie III. p. 346.) διὰ ψευδῶν ὑπογραφῶν, διὰ μεταγενεστέρων μεταλλαγῶν εἰς τὰς πράξεις τὰ ἔγγραφα ἢ τὰς ὑπογραφὰς, διὰ ὑποβολῆς προσώπων, διὰ προσθηκῶν, παρεμβολῶν εἰς ἐκθέσεις, ἢ δημόσια ἔγγραφα. Τοῦτο ἐστὶ faux matériel κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ faux intellectuel (ἄρθ. 146.) (Legraverend traité I. p. 523. Carnot. Comm. I. p. 388—99. Hellie théorie I. Escher. Lehre. σελ. 394. 422), τὸ ὁποῖον πράττεται, ἐὰν ὁ ὑπάλληλος συντάσσων τὰ εἰς τὴν δικαιοδοσίαν του ἀνήκοντα ἔγγραφα, ἀλλάζῃ ἀπατηλῶς τὴν οὐσίαν αὐτῶν, εἴτε γράφων ἄλλας διατάξεις παρὰ τὰς ὁποίας τὰ μέρη ἐσχεδίασαν ἢ ὑπηγόρευσαν, εἴτε ἀναφέρων ψευδῆ γεγονότα ὡς ἀληθῆ εἴτε γράφων ὡς ὁμολογηθέντα γεγονότα τὰ ὁποῖα δὲν ὡμολογήθησαν. Τὸ κύριον εἶναι ἡ ἀπόδειξις, ὅτι ὁ ὑπάλληλος ἐνήργει ἐντὸς τῆς δικαιοδοσίας αὐτοῦ, ὅταν ἔπραξε τὴν νόθευσιν τοῦ ἐγγράφου (Hellie III. p. 341. Escher Lehr. σελ. 425). Β΄. Τούτου τοῦ faux διαφέρει ἡ νόθευσις δημοσίων ἐγγράφων ἀπὸ ἰδιώτας γενομένη (ἄρθ. 147.) (Hellie théorie III. p. 365. Escher. σελ. 429). 3ον νόθευσις ἰδιωτικῶν ἐγγράφων, ἀλλὰ πάλιν μὲ τὴν διάκρισιν Α΄. ἐὰν ἦναι ἐμπορικὰ γραμμάτια (ἐνταῦθα ἡ ποινὴ εἶναι ἡ αὐτὴ ὡς καὶ ἐπὶ νοθεύσεως δημοσίων ἐγγράφων ἄρθ. 145), ἢ Β΄. ἄλλα ἰδιωτικὰ ἔγγραφα (ἄρθ. 150.) (Hellie théorie III. p. 406. Escher. σελ. 415). 4ον Κατὰ ἐπιεικεστέρους ποινικοὺς νόμους ὑποβάλλει τελευταῖον ὁ κώδηξ (ἄρθ. 153.) τὴν νόθευσιν διαβατηρίων, βιβλίων εἰς τὰ ὁποῖα καταγράφονται οἱ ὁδοιπόροι, πιστοποιητικὰ (Hellie théorie IV. p. 8.). Ἡ ἐπικρατοῦσα εἰς τὸν γαλλικὸν νόμον γνώμη εὑρίσκεται καὶ εἰς τὸν νέον σαρδικὸν νόμον (ἄρθ. 675). περὶ escroquerie, ἐνῷ τὸ falso (κατατασσόμενον μεταξὺ τῶν δημοσίων ἀδικημάτων) ἐκτίθεται ὡς ἀδίκημα κατὰ τῆς δημοσίας πίστεως εἰς τὰ ἄρθ. 331—75. Ὁ βαυαρικὸς νόμος πραγ-

ματεύεται περὶ τῆς ἀπάτης (Κεφ. V.) ὡς βλάβης ἀλλοτρίων δικαιωμάτων, καὶ κατὰ τὸ (ἄρθ. 256) εἶναι ἔνοχος ἀπάτης ὅστις διὰ νὰ προξενήσῃ ζημίαν εἰς ἄλλον ἢ διὰ νὰ ἀπολαύσῃ ἀθέμιτον κέρδος, διαδίδει ἢ παριστᾷ ἐν γνώσει καὶ ἐκ προθέσεως ψευδῆ γεγονότα ὡς ἀληθῆ, ἀποσιωπᾷ ἢ ἀποκρύπτει ἀθεμίτως ἀληθῆ γεγονότα ἢ στρέφει πρὸς ἴδιον αὐτοῦ ὄφελος ἢ πρὸς βλάβην τρίτου τὴν ξένην ἀπάτην. Κατὰ τὸ (ἄρθ. 257.) ἀπάτη εἶναι καὶ ἡ ἁπλῆ ἀποσιώπησις τῆς ἀληθείας, 1ον ἐάν τις καταχρᾶται τῆς πλάνης τινος, διὰ νὰ τὸν ἀναπείσῃ εἰς τὸ νὰ πράξῃ ἢ νὰ παραλείψῃ τι ἐπιζήμιον εἰς αὐτὸν, 2ον ἐάν τις πρὸς βλάβην τῶν δικαιωμάτων τρίτου τινὸς κρύπτῃ, καταστaίνῃ ἄχρηστα κῦρος ἔχοντα ἔγγραφα, 3ον ἐάν τις προσκληθεὶς ἀπὸ τὴν ἀρχὴν εἰς μαρτυρίαν, ἀποσιωπᾷ ἢ ἀρνῆται νὰ φανερώσῃ ὅ,τι ἠξεύρει. Ἡ ἀπάτη Α΄. πρὸς βλάβην ξένης ἰδιοκτησίας εἶναι ἢ πλημμέλημα, ἄρθ. 387, ἐὰν συμποσοῦται εἰς 5 μέχρις 25 φιορινίων, (καὶ τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν 1 μηνὸς μέχρις 1 ἔτους), ἢ κακούργημα, (ἄρθ. 258.) ἐὰν συμποσοῦται εἰς πλέον τῶν 25 φιορινίων· (καὶ ἐπιβάλλεται τότε ἡ ποινὴ τῆς κοινῆς κλοπῆς), ἢ εἶναι ἐπιφανὴς ἀπάτη, καὶ πάλιν ἢ 1ης τάξεως ἐὰν ἐπράχθη πρὸς ζημίαν εὐσεβῶν ἢ κοινωφελῶν καταστημάτων, ἢ ἀπὸ ἐπιτρόπους, ἢ κηδεμόνας, ἢ πληρεξουσίους, ἢ ἐπὶ ἐπιτηδευμάτων, διὰ νοθευμένων μέτρων, σταθμῶν, καταχρήσεων δημοσίων σημαντηρίων, διὰ ψευδορκίας, καταχρήσεως τῶν προλήψεων τινὸς, θησαυρορυχίας, μαγείας (ποινὴ ἡ τῆς ἐπιφανοῦς κλοπῆς, ἄρθ. 263), ἢ 2ης τάξεως, (ποινὴ 4—8 ἐτῶν) ἐὰν πρὸς τὴν ἀπάτην ὑπῆρξε καὶ κίνδυνος τῆς ζωῆς ἢ τῆς ὑγείας τινος, ἢ ἐὰν ἐπράχθη ἀπὸ καπήλους ἢ ζυθοποιοὺς, ἐὰν πολλοὶ ἡνώθησαν πρὸς τὸ νὰ πράξωσιν αὐτὴν, ἀπὸ τῶν ἐξ ἐπιτηδεύματος παιγνιοδιωκτῶν — ἐπὶ νοθεύσεως ἐγγράφων, (ἄρθ. 266), ψευδορκίας (ἄρθ. 269), χρεωκο-

πίας (ἄρθ. 273). Β' Ἀπάτη κατὰ τοῦ προσώπου ἢ τῆς προσωπικῆς καταστάσεως ἄλλου τινός, ὡς πρὸς τὸν γάμον, (ἄρθ. 281.) ἀπάτη κατὰ τῆς οἰκογενειακῆς καταστάσεως, (ἄρθ. 282.) κατὰ τῆς πολιτικῆς τάξεως, ἄρθ. 392, κατὰ τῆς ὑπολήψεως. (ἄρθ. 284). Περὶ τῆς νοθεύσεως πραγματεύεται ἐξ ἐναντίας ὁ νόμος εἰς τὸ κεφάλαιον περὶ κακουργημάτων κατὰ τῆς δημοσίας πίστεως (ἄρθ. 373.), καὶ θεωρεῖ ὡς τοιαῦτα τὴν νόθευσιν δημοσίων ἐγγράφων(20—25 ἐτῶν), τὴν ἀπάτην ὡς πρὸς τὴν σφραγίδα τοῦ κράτους (ἄρθ. 338. ποινὴ 1—4 ἐτῶν εἱρκτή), τὴν ἀπάτην δι' ἀντιποιήσεως δημοσίας ἀρχῆς, (ἄρθ. 339), τὴν κιβδηλείαν (ἄρθ. 341). τὴν νόθευσιν πιστωτικῶν ἐγγράφων (ἄρθ. 337. ἕως 12 ἐτῶν εἱρκτήν). Ὡς πλημμελήματα κατὰ τῆς δημοσίας πίστεως κηρύττονται, ἡ ἀπατηλὴ κατασκευὴ ἢ νόθευσις διαβατηρίων πιστοποιητικῶν (6 μηνῶν μέχρι 2 ἐτῶν) ἢ κατασκευὴ σφραγίδος τῆς ὑπηρεσίας ἄνευ ἐξουσίας, (ἄρθ. 426). Ὁ σαξωνικὸς νόμος (ἄρθ. 245), θεωρεῖ ἁπλῆν ἀπάτην, ἐάν τις διαδίδῃ ἐν γνώσει ψευδῆ πράγματα ὡς ἀληθῆ, ἢ ἀποσιωπᾷ ἢ ἀποκρύπτῃ ἀληθῆ πράγματα εὑρισκόμενος εἰς σχέσεις εἰς τὰς ὁποίας εἶναι νομίμως ὑπόχρεος νὰ εἴπῃ τὴν ἀλήθειαν, ἢ ἐάν τις ὠφελῆται ἀπὸ τοιαύτας πράξεις ἄλλων, καὶ προξενῇ δι' αὐτῶν ζημίαν εἰς ἄλλους ἢ ἀπολαμβάνῃ αὐτὸς ἀθέμιτον ὄφελος (ποινὴ ἡ τῆς ἁπλῆς κλοπῆς, καὶ ἐὰν δὲν ἦναι δυνατὸν νὰ ἐκτιμηθῇ ἡ ζημία, φυλάκισις μέχρις 8 ἑβδομάδων, ἢ εἱρκτὴ μέχρις 6 ἑβδομάδων, καὶ ὅπου δὲν ὑπάρχει φιλοκερδὴς προαίρεσις δίδεται εἰς τὸν δικαστὴν τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιβάλῃ χρηματικὴν ποινήν.) Ἀπὸ τὴν ἁπλῆν ἀπάτην διακρίνει ὁ νόμος τὴν *ἐπιφανῆ* ἀπάτην, καὶ ὑπάγει εἰς ταύτην α. τὴν νόθευσιν. Ἐνταῦθα δὲ 1ον ἐάν τις ὑπὸ τὸ ὄνομα δημοσίων ἀρχῶν συντάσσῃ δημόσια ἔγγραφα, ἢ νοθεύῃ γνήσια τοιαῦτα ἔγγραφα, ἢ παρανόμως κρύπτῃ ἢ κα-

πασταί ἡ ἄχρηστα δημόσια ἢ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα πρὸς βλάβην τοῦ δικαιώματος ἄλλων (ἄρθ. 247. ποινὴ φυλάκισις μέχρις 6 μηνῶν ἢ εἱρκτὴ μέχρι 2 ἐτῶν, καὶ ἐὰν ἐπιτύχῃ ἡ ἀπάτη, μέχρις 8 ἐτῶν κατὰ τὸ μέγεθος τῆς ζημίας ἄρθ. 245). 2ον Ἄνευ ἐξουσίας σύνταξιν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων ὑπὸ ξένον ὄνομα, ἢ νόθευσιν γνησίων ἰδιωτικῶν ἐγγράφων (ἄρθ. 249. ποινὴ φυλάκισις μέχρις 6 μηνῶν, ἢ εἱρκτὴ μέχρις 1 ἔτους, ἐπὶ δὲ ζημίας μέχρις 6 ἐτῶν). 3ον νόθευσις διαβατηρίων ὁδοιπορίας, βιβλίων εἰς τὰ ὁποῖα καταγράφονται οἱ ὁδοιπόροι, ἀποδεικτικὰ ὑπηρεσίας ἢ γεννήσεως ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ εὐκολυνθῇ ἡ φυγή τινὸς (φυλάκισις μέχρις 8 ἑβδομάδων). 4ον κατασκευὴν ψευδῶν ἢ κατάχρησιν γνησίων δημοσίων ἢ ἰδιωτικῶν σφραγίδων ἢ σημαντηρίων (ἄρθ. 251—52). Β. τὴν κατάχρησιν τῆς θρησκείας, Γ. τὴν κατάχρησιν τῶν ὡς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἰδιοτήτων, (ἄρθ. 254), Δ. τὴν εἰς κίνδυνον ἔκθεσιν τῆς ζωῆς ἢ ὑγείας τινος, (ἄρθ. 255.), Ε. τὴν χρεωκοπίαν, (ἄρθ. 256.) κτλ. ὅρα περὶ τῆς ἀπάτης κατὰ τὸν σαξωνικὸν νόμον Krug. Studien II. σελ. 120, καὶ περὶ νοθεύσεως σελ. 142. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος (ἄρθ, 351) θεωρεῖ ἀπάτην, ἐάν τις πρὸς βλάβην τῶν δικαιωμάτων ἄλλου διαδίδῃ ἐν γνώσει ψευδῆ πράγματα ὡς ἀληθῆ, ἢ τὰ ἀληθῆ ἀποκρύπτῃ ἢ ἀποσιωπᾷ καὶ ἐντεῦθεν προξενῇ ζημίαν εἰς τὸν ἄλλον ἢ ἀπολαμβάνῃ αὐτὸς ὄφελός τι (ποινὴ ἄρθ. 332. φυλάκισις· ἐὰν ὑπῆρχε προαίρεσις νὰ προξενηθῇ βλάβη καὶ προσεκτήθη ἀθέμιτον ὄφελος, ποινὴ ἡ τῆς κλοπῆς). Κατὰ τὸ ἄρθρον 353 ὑπάρχει ἀπάτη μὲ ἐπιβαρυντικοὺς λόγους, 1ον ἐὰν ἐπράχθῃ διὰ καταχρήσεως τῆς θρησκείας ἢ θρησκευτικῶν πράξεων, 2ον δι' ἀντιποιήσεως ψευδοῦς τίτλου ἀρχῆς, ἢ ὑπὸ τὸ πρόσχημα δημοσίας παραγγελίας ἢ ψευδοῦς δημοσίας μαρτυρίας, 3ον ἐπὶ θησαυρορυχίας, ἐπὶ οἰωνισμοῦ, 4ον δι' ἐξαφανίσεως βλά-

βης ἢ ἀποκρύψεως ἰδιωτικῶν ἐγγράφων, οἷον διαθηκῶν, συμβολαίων, 5ον ἐὰν ἐπράχθη ἀπὸ δημοσίους κλητῆρας, ξενοδόχους, διαχειριστὰς, συνεταίρους, πραγματογνώμονας. *Νόθευσιν* λέγει τὸ ἄρθρον 356, ἐάν τις πρὸς βλάβην τῶν δικαιωμάτων ἄλλου τινος, κατασκευάζῃ πρᾶγμα κίβδηλον, ἢ νοθεύῃ τι γνήσιον καὶ κάμνῃ χρῆσιν αὐτοῦ, διὰ ν' ἀπατήσῃ τὸν ἄλλον καὶ νὰ προξενήσῃ εἰς αὐτὸν ζημίαν ἢ ν' ἀπολαύσῃ ὁ ἴδιος ὄφελος. Ὅστις συντάσσει ψευδῆ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα ἐπὶ τῷ ἰδίῳ αὐτοῦ ἢ ἐπὶ ξένῳ ὀνόματι, ἢ καταχρᾶται τῆς ὑπογραφῆς ἢ τῆς σφραγῖδος τοῦ ἄλλου εἰς ψευδῆ ἔγγραφα, ἢ διαφθείρει τὸ περιεχόμενον γνησίων, ὑποβάλλεται εἰς φυλάκισιν μέχρις 1 ἔτους, ἐὰν δὲ πράξῃ τὸ τοιοῦτον ἐπὶ συναλλαγματικῶν, ἐμπορικῶν πιστωτικῶν γραμμάτων ἢ βιβλίων, ἢ ἐπὶ μέτρων καὶ σταθμῶν, ὑποβάλλεται εἰς εἱρκτὴν μέχρι 4 ἐτῶν. Περὶ τῆς νοθεύσεως δημοσίων ἐγγράφων πραγματεύεται ἰδίως εἰς τὸ περὶ δημοσίων ἀδικημάτων (εἰς τὸ περὶ πράξεων κατὰ τῆς δημοσίας πίστεως) (ἄρθ. 216), καὶ τιμωρεῖ τὴν νόθευσιν πιστωτικῶν ἐγγράφων, μὲ 8—15 ἐτῶν· τὴν νόθευσιν ἄλλων δημοσίων ἐγγράφων, (ἄρθ. 219), μὲ φυλάκισιν τὴν νόθευσιν διαβατηρίων, βιβλίων εἰς τὰ ὁποῖα καταγράφονται οἱ ὁδοιπόροι· πιστοποιητικῶν ὑπηρεσίας, μὲ φυλάκισιν μέχρι 3 μηνῶν· τὴν νόθευσιν δημοσίων σφραγίδων καὶ σημαντηρίων, ἄρθ. 222. Τὸ διὰ τὴν Βάδην νομοσχέδιον πραγματεύεται κατὰ πρῶτον περὶ νοθεύσεως (Κεφ. XXXI), καὶ 1ον δημοσίων ἐγγράφων (ἄρθ. 383), μὲ ἐλαφροτέρας ποινὰς, (ἄρθ. 389), ἐὰν ἐνοθεύθησαν δημόσια πιστοποιητικὰ, διαβατήρια κτλ. 2ον περὶ νοθεύσεως ἰδιωτικῶν ἐγγράφων, (ἄρθ. 390), καὶ διακρίνει ἰδιαίτερά τινα εἴδη τοιούτων ἐγγράφων διὰ τὴν σημαντικότητα αὐτῶν, οἷον ἐμπορικὰ γραμμάτια, συναλλαγματικὰς (ἄρθ. 392). 3ον περὶ νοθεύσεως ὁροθετικῶν λίθων, (ἄρθ. 399),

χαρτοσήμου, (ἄρθ. 401.), μέτρων καὶ σταθμῶν, (ἄρθ. 402), χρυσῶν ἢ ἀργυρῶν σκευῶν, (ἄρθ. 403), σφραγίδων, σημαντηρίων, (ἄρθ. 406). Χωριστὸν κεφάλαιον τὸ XXXII. διαλαμβάνει τὰ περὶ ἀπάτης· τὸ ἄρθ. 409 θέτει ἐν μέρει ἀρνητικῶς τὴν διάταξιν, Ὅστις λέγει ἐκτὸς τῶν περιπτώσεων τῆς νοθεύσεως διαστρέφει πανούργως τὴν ἀλήθειαν, ἢ ἀποσιωπᾷ αὐτὴν, μὲ φιλοκερδῆ προαίρεσιν καὶ κατὰ παράβασιν ἰδιαιτέρου καθήκοντος αὐτοῦ, καὶ οὕτως ἀναπείθει ἐν γνώσει τὸν ἄλλον νὰ πράξῃ ἢ νὰ παραλείψῃ τι ἐπιζήμιον εἰς τὰ περὶ τὴν περιουσίαν δικαιώματά του, ὑποβάλλεται ἕνεκεν ἀπάτης εἰς τὴν ποινὴν τῆς κοινῆς κλοπῆς. Τὸ ἄρθρ. 410 ἀπειλεῖ μὲ τὰ τρία τέταρτα τῆς ποινῆς ταύτης ἐκεῖνον, ὅστις διὰ τῆς διαγωγῆς του διατηρεῖ ἢ στρέφει εἰς ὄφελός του την πλάνην τοῦ ἄλλου. Τὸ ἄρθρον 416 διακρίνει τὴν ἀπάτην χωρὶς φιλοκερδείας, τὸ ἄρθ. 417 τὴν ὑπεξαγωγὴν ἐγγράφων, τὸ 418 τὴν χρῆσιν ξένων ἐγγράφων.

§ 411.

Συστατικὰ τοῦ ἀδικήματος εἶναι I πρᾶξις πρὸς *ἐξαπάτην ἄλλου* τινος, εἴτε 1ον *ἀρνητικὴ*, ἀποσιώπησις ἀληθινῶν γεγονότων(oppressio veritatis)(α), εἴτε 2ον *θετικὴ*, πραγματικὴ κοινοποίησις ψευδῶν γεγονότων immutatio veritatis. Εἰς τὴν πρώτην γίνεται κατάχρησις πρὸς παράνομον ζημίαν τοῦ ἄλλου, τῆς ὑπαρχούσης ἤδη πλάνης ἢ ἀγνοίας· εἰς τὴν δευτέραν παράγεται παρανόμως μὴ ὑπάρχουσα πλάνη.

(α) L. 1. § 2. L. 16. § 2. L. 21. D. ad. L. Corn. de falsis L. 8. D. de accus. L. 29. § 5. D mandati,

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* διὰ νὰ ὑπάρξῃ Stellionatus ἀπαιτεῖται δολερὰ προπαρασκευὴ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ διατηρηθῇ ὡς πρὸς τὴν σχέσιν ἡ πλάνη ἄλλου τινος περὶ τῆς ὑπάρξεως ἢ τῆς ἰδιότητός τινων γεγονότων, ἢ νὰ κατορθωθῇ, ὥστε ἡ πλάνη αὕτη νὰ χρησιμεύσῃ εἰς ἐπίτευξιν τῆς παρανόμου προαιρέσεως τοῦ ἀπατεῶνος. L. 3. D. Stellionat. L. 1. §τελευτ. L. 16. L. 36· D. de pignor. act. L. 1. 4 C. de crim. stellionat. L. 26. § 5. D. mandat. Madai de stellionatu p. 12.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Κατὰ τὸ ρωμαϊκὸν δίκαιον ὁ σκοπὸς τοῦ stellionatus τείνει πάντοτε εἰς βλάβην τῆς περιουσίας τοῦ ἄλλου. Ἡ συγκατάταξις αὐτοῦ μὲ τὴν actio dili καὶ τὰ ἀδικήματα, τὰ ὁποῖα προσβάλλουσι τὴν ἰδιοκτησίαν, ἀποδεικνύει ὅτι τὸ stellionatus ἦτο βλάβη τῆς ἰδιοκτησίας μόνον. Εἰς τὴν L. 2. D. de stellion γίνεται μὲν λόγος περὶ necem alterius, ὅρα Heffter σελ. 327. ὅστις θέλει νὰ ἐκτείνῃ τὸ ἀδίκημα, ἀλλ' ἐκεῖθεν δὲν ἐξάγεται. ὅρα Birnbaum im Archiv neue folge I. σελ. 551. Escher Lehre σελ. 231. Ἐὰν ἐκτείνωμεν τὴν ἀπάτην πολὺ, τὴν συγχέομεν μὲ ἄλλα ἀδικήματα. Rosshirt Geschic. III. σελ. 52. Βεβαίως εἰς πολλὰ ἐκτεταμένην σημασίαν ὑπέλαβε τὴν ἀπάτην ὁ Günther εἰς Weiske Rechtslexikon II. Bd. σελ. 94, θεωρῶν ὑπάρχουσαν ἀπάτην ἐν γένει πάντοτε, ὅταν περιορίζηται ἡ ἐλευθερία τῆς θελήσεως τοῦ ἄλλου (χωρὶς νὰ προσβάλληται ὑλικόν τι ἀγαθὸν αὐτοῦ). ὅρα ἐκ τοῦ ἐναντίου Mittermaier in Demm's Annalen VI. σελ. 6—10. Ὁ Escher σελ. 96. ἀπαιτεῖ νὰ βλάπτηται πάντοτε ὡρισμένον δικαίωμα ἄλλου τινος σελ. 109, φανερὸν συμφέρον αὐτοῦ. ὅρα καὶ σελ. 205.

Σημ. 3 *τοῦ ἐκδ.* Γενικῶς παρετηρήθη ἡ ἀνάγκη τοῦ νὰ διακρί-

νηται ἡ ἐγκληματικῶς κολάσιμος ἀπάτη ἀπὸ τοὺς ἁπλοῦς φενακισμούς, ἀπὸ τὰ ἠθικῶς αἰσχρὰ ψεύδη, καὶ πρὸ πάντων ἀπὸ ἐξαπάτης στηριζομένης εἰς πλεονεξίαν ἐπὶ συμβολαίων καὶ πολιτικῶν ἀποζημιώσεων. Klien im Archiv des Criminalr. I. σελ. 155. Cucumus im Archiv des Criminalr. 1836. III. σελ. 446. v. Gönner Jahrbücher der Gesetzgebung. II. σελ. 376. v. Preuschen Beiträge zur Lehre von strafbaren Beitrug. σελ 23. Visini Beträge zur Criminalrechtswissenchaft. (Wien 1839) σελ. 63. Günther in Weiske's Rechtslexikon II. σελ. 85. Schüler Beiträge σελ. 84. Escher. Lehre von strafbaren Beitrug und von Fälschung σελ. 50—109. Mittermaier in Demme's Ann. des Criminalrehctsfpl. VI. Bd. σελ. 20 'Η δυσκολία εἶναι μόνον εἰς τὸ νὰ διαγραφῇ ἡ ὀροθετικὴ γραμμή. 'Η γνώμη (ὡς ὁ v. Preuschen σελ. 23. θέλει) τοῦ νὰ ἐξαρτᾶται τὸ ἀξιόποινον ἐκ τοῦ ἂν ἡ κατὰ τὸ πολιτικὸν δίκαιον καταναγκαστικὴ δὲν ἀρκῇ εἰς διατήρησιν τῆς νομίμου τάξεως, καὶ προφύλαξιν ἀπὸ ζημίας ὡς πρός τινας πράξεις, δὲν δικαιολογεῖται, ὅρα Mittermaier in Demme's Ann. σελ. 20. Εἰς αὐτὸ ἀκόμη τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον ὑπάρχει ὡς βάσις ἡ γνώμη, ὅτι δὲν ὑπάγονται εἰς τὸ crimen stellionatus ὅλαι αἱ ἐπὶ συμβολαίων λαμβάνουσαι χώραν ἐξαπάται L. 16. § 4. D. de minorib. L. 43. D. de contrah. emt. L. 22. § 3. D. locati. 'Ορθότερος πρακτικὸς νοῦς ὡδήγησε τοὺς ῥωμαίους νομικούς, ἀλλὰ σταθερὸν γνώρισμα δυσκόλως δύναται νὰ καταδειχθῇ κατὰ τὸν Rosshirt Gesch. III. σελ. 12. φαίνεται ὅτι ὡδηγήθησαν λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν, ἂν ἐπαρουσιάζετο αἰσχρὰ καὶ ἐπικίνδυνος πρᾶξις. Τῷ ὄντι (ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω παρατηρήσεων περὶ χαρακτηρισμοῦ τῆς κολασίμου ἀπάτης) τὸ πᾶν συνίσταται εἰς τοῦτο, ἐὰν εξάγηται ὅτι ὁ πράξας μετεχειρίσθη αὐτὴν τὴν συνομολόγησιν τοῦ συμβολαίου ὡς μέσον

τοῦ νὰ κατορθώσῃ τὴν ἐξαπάτην τοῦ ἄλλου, εἰς ἄλλας δὲ περιπτώσεις, ἐὰν γίνηται καταφανὴς ἡ προαίρεσις τοῦ νὰ καταντήσῃ ἡ ἀποζημίωσις ἀδύνατος ἢ πολλὰ δύσκολος εἰς τὸν ἀπατηθέντα συμβαλλόμενον. Mittermaier in Demm's Ann. VI. σελ. 27. Ὑπάρχει μάλιστα λόγος νὰ θεωρῆται ἀπάτη κολάσιμος ἡ παρουσιαζομένη ἐν τοιαύταις σχέσεσιν, ἐν αἷς ὁ συμβαλλόμενος εἶναι κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν γνώμην ἠναγκασμένος νὰ ἐμπιστευθῇ εἰς τὴν βεβαίωσιν τοῦ ἄλλου π. χ. ἐπὶ πωλητῶν πολυτίμων λίθων, χρυσοχόων. Ἑπομένως εἶναι ἀναγκαῖον νὰ διακρίνῃ ἡ νομοθεσία σχέσεις τινας τοιαύτας, λ. χ. τὰς ἀνωτέρω μνησθείσας, προσέτι τὰς περὶ τὰ σημεῖα τῶν ἐργοστασίων ἀπάτας, καὶ νὰ θέτῃ ἰδιαιτέρας ποινὰς, αἱ ὁποῖαι δικαιολογοῦνται διὰ τῆς ἐπικρατούσης γνώμης τοῦ λαοῦ, ὅτι ὑπάρχει εἰς τὰ τοιαῦτα ἰδιαιτέρα δικαστικὴ προστασία.

Σημ. 4 τοῦ ἐκδ. Ὅσα αἱ νεώτεραι νομοθεσίαι ἔπραξαν διὰ νὰ θέσωσιν ὅρον μεταξὺ κολασίμου ἀπάτης καὶ μὴ κολασίμου καταπλεονεξίας εἶναι πολλὰ ἐλλειπῆ. Ὁ αὐστριακὸς νόμος ἄρθ. 176, (ὅρα ἀνωτέρω 4 σημ. ἐπὶ τοῦ § 410) δὲν θέτει οὐδὲν ὅριον, ἐπειδὴ ὅμως εἰς τὸ ἄρθ. 178. ἀπαριθμεῖ 6. περιπτώσεις, εἰς τὰς ὁποίας ἡ ἀπάτη ὡς ἐκ τῆς ἰδιότητος τῆς πράξεως καταντᾷ κακούργημα, εἰς δὲ τὸ ἄρθ. 17 ἐπιβάλλει εἰς ἄλλας ἀπάτας ἐγκληματικὴν ποινὴν μόνον ἐὰν ἡ ζημία συμποσοῦται ὑπὲρ τὰ 25 φιορίνια, καὶ εἰς τὸ 2ον μέρος τοῦ νόμου, ἄρθ. 211, ἀπειλεῖ μὲ ἀστυνομικὰς ποινὰς τὴν εἰς ποσὸν μικρότερον τῶν 25 φιορινίων ἀπάτην, πρέπει νὰ συμπερανθῇ, ὅτι ἠθέλησεν ὁ νομοθέτης νὰ ἐπιβάλῃ ποινὰς καὶ εἰς τὸ ἐπὶ συμβολαίων παρουσιαζόμενον σῖνος, ἐὰν ἔχῃ ἐν ἑαυτῷ τὰ γνωρίσματα τῆς ἀπάτης (ἄρθ. 176). ὅρα καὶ Visini in den. Beiträgen σελ. 66. Ὁ πρωσσικὸς νόμος § 1256. ὀνομάζει (ὅρα τὴν σημ. 4

ἐπὶ τοῦ § 410) κολάσιμον ἀπάτην εἰς ἐκτεταμένην ἔννοιαν πᾶσαν ἐκ προθέσεως ἀφορμὴν πλάνης, ἐκ τῆς ὁποίας βλάπτεταί τις εἰς τὰ δικαιώματά του. Κατὰ τὸν § 1325, ἐὰν εἰς δίκην τινα ἀνακαλυφθῇ μεγάλη ἀπάτη λαβοῦσα χώραν εἰς συμβόλαια ἢ ἄλλως εἰς συναλλάγματα, πρέπει εἰς τὴν περὶ κυρίας δίκης ἀπόφασιν νὰ ἐπιβάλληται καὶ ποινὴ κατὰ τοῦ ἀπατεῶνος. Διάταγμά τι τῆς 15 Αὐγούστου 1815 (Mankopf. σελ. 473) μέμφεται τὴν ἑρμηνείαν, ὅτι ὅπου δὲν παρουσιάζεται δίκη περὶ τῆς πολιτικῆς ἀπαιτήσεως τοῦ ἀπατηθέντος οὔτε ποινὴ δὲν πρέπει νὰ λαμβάνῃ χώραν, ἀλλ' αὐτὴ καταγινώσκεται ἀνεξαρτήτως ἀπὸ τὴν πολιτικὴν δίκην. Κατὰ τὸν § 1327. παράνομοι πράξεις, ἐπιχειρισθεῖσαι μὲ τὴν προαίρεσιν τοῦ ν' ἀφαιρεθῇ ἀπὸ τὸν ἄλλον τὸ ἰδικόν του ἐν ἀγνοίᾳ αὐτοῦ καὶ παρὰ τὴν θέλησίν του, πρέπει νὰ θεωρῶνται ὡς ἀπάτη. Ὁ *ποινικὸς κῶδηξ* δὲν διαλαμβάνει τίποτε περὶ τῶν ὁρίων μεταξὺ κολασίμου ἀπάτης καὶ τοῦ κατὰ τὸ πολιτικὸν δίκαιον θεωρουμένου τοιούτου· ἀλλ' ἐπειδὴ (ὅρα τὴν 4 σημ. ἐπὶ τοῦ § 410) εἰς τὸ ἄρθ. 405. ἐκθέτει τὰ συστατικὰ τῆς escroquerie, ἐξάγεται σαφῶς, ὅτι αἱ περιπτώσεις, ὅσαι δὲν δύνανται νὰ ὑπαχθῶσιν ἐκεῖ, δὲν εἶναι οὔτε κολάσιμοι. Ὁ ποινικὸς νόμος διακρίνει ἀληθῶς καὶ ἄλλας τινὰς περιπτώσεις, εἰς τὰς ὁποίας αἱ εἰς συμβόλαιά τινα λαμβάνουσαι χώραν ἀπάτης τιμωροῦνται (ἄρθ. 423)· ἀλλ' ἡ γαλλικὴ νομολογία παρεδέχθη, ὅτι τότε μόνον δύναται νὰ ὑπάρξῃ κολάσιμος ἀπάτη, ὅταν τὰ μέσα τῶν ὁποίων ἔγεινε χρῆσις ἦσαν ἐπιτήδεια νὰ ἐξαπατήσωσι καὶ τὴν συνήθη φρόνησιν καὶ πρόνοιαν, arrêt du 2 Août 1811. Rauter traité II. p. 138 ὅρα καὶ Hellie théorie III. p. 309. Ὁ βαυαρικὸς νόμος ἄρθ. 259. ὁρίζει, ὅτι ἐπὶ διμερῶν συμβολαίων εἰς τὰ ὁποῖα σκοπεῖται τὸ ὄφελος ἑκατέρου τῶν συμβαλλομένων, ἡ ἀπάτη ἐπιφέρει ἐκτὸς τῶν κατὰ τὸ πολιτικὸν δίκαιον ζημιῶν, μόνον ἀστυνομικὴν τιμω-

ρίαν, ὅτι ὅμως ἐπὶ ἀπατηλῆς πωλήσεως μηκέτι ὑπάρχοντος ἢ μὴ ἐγκύρως ἀπαλλοτριωθέντος πράγματος, ἢ πραγματειῶν ὅλως διαφόρων κατὰ τὸ εἶδος ἢ τὴν ὕλην παρὰ τὰς συμφωνηθείσας, ἢ ἀντικειμένου τινος, τοῦ ὁποίου τὴν βεβαίαν ἰδιοκτησίαν δὲν δύναται ν' ἀποκτήσῃ ὁ ἀγοραστής, ὑπάρχει κολάσιμος ἀπάτη. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 260 ἐπὶ συμβολαίων, τὰ ποῖα ἀρχικῶς συνομολογοῦνται πρὸς ὄφελος ἢ κέρδος τοῦ ἑνὸς μέρους, ὁ ὑποσχεθεὶς καὶ ἀπατήσας τὸν ἄλλον κρίνεται μόνον κατὰ τοὺς πολιτικοὺς νόμους. Ἡ πεῖρα ἐδίδαξεν, ὅτι τὰ ἄρθρα ταῦτα περιέχουσι πολλὰ στενὴν ἔννοιαν ὅρα τὰς αἰτιολογίας τοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1827. σελ. 310. Mittermaier in Demme's Annal. VI. σελ. 24. Ὁ σαξωνικὸς νόμ. ἄρθ. 246 ἀποφαίνεται, ὅτι ἡ ἐπὶ συμβολαίων ἀπάτη εἶναι ἀξιόποινος μόνον, 1ον ἐὰν ἐπὶ διμεροῦς συμβολαίου, συνομολογηθέντος πρὸς ἀμοιβαῖον τῶν μερῶν ὄφελος, ἡ ἐξαπάτη ἢ ἡ κατάχρησις τῆς πλάνης τοῦ ἄλλου ἀνεφέρετο εἰς οὐσιώδη ἀντικείμενα τοῦ συναλλάγματος, καὶ κατὰ συνέπειαν ταύτης ἀπεκτήθη παράνομον ὄφελος ἢ ἐπροξενήθη ζημία, 2ον ἐὰν ἐπὶ μονομερῶν συμβολαίων ἀνέπεισε δι' ἀπάτης ὁ εἷς τὸν ἄλλον νὰ συνομολογήσῃ τὸ συμβόλαιον καὶ ἐντεῦθεν τὸν ἐζημίωσε. Τοιαῦται ἀπάται ἀνακρίνονται μόνον κατ' αἴτησιν τοῦ ζημιωθέντος. Τὸ πρῶτον δικαστήριον ἀπῄτησεν, ὅτι ἐπὶ συμβολαίων ἡ ἀπάτη πρέπει τότε μόνον νὰ τιμωρῆται, ὅταν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ πολιτικοῦ δικαίου ἐπιφέρῃ τὴν ἀκύρωσιν τοῦ συμβολαίου. ὅρα περὶ τῶν σαξωνικῶν διατάξεων Krug Studien II. σελ. 131 Schüler. Beiträge σελ. 85 Mittermaier in Demme's annal σελ. 25. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος ἄρθ. 352. λέγει ὅταν εἰς ἐκ συμβολαίων σχέσεις δύναται κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ πολιτικοῦ δικαίου νὰ κινηθῇ ἕνεκα παρανόμου ἐξαπάτης ἀγωγὴ ἐπὶ ἀκυρώσει τοῦ συμβολαίου ἢ ἐπὶ ἀποζημιώσει, μένει τὸ πρᾶγμα ἕως ἐκεῖ, καὶ ὁ ποινικὸς νόμος δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τοιαύτας περιπτώσεις, ἐκτὸς ἐὰν

τὸ ἕτερον τῶν μερῶν δι' *ἰδιαιτέρας πανουργίας* ἀνέπεισε τὸ *ἄλλο* νὰ συνομολογήσῃ τὸ συμβόλαιον. Μόνον κατ' ἔγκλησιν τοῦ ζημιωθέντος δύναται νὰ γενῇ καταδίωξις. (Sitzung 54 der 2 *K*ammer σελ 33.) Τὸ διὰ τὴν Βάδην νομοσχέδιον ἐπιβάλλει ποινὴν ἕνεκα σίνους ἐπὶ συμβολαίων, 1ον ἐὰν τὸ ἕτερον τῶν μερῶν μετεχειρίσθη τὴν συνομολογίαν τοῦ συμβολαίου μόνον ὡς μέσον ἐξαπάτης, ἐπὶ μονομερῶν συμβολαίων διὰ νὰ ἰδιοποιηθῇ ἀπατηλῶς τὸ ἀντικείμενον τοῦ συμβολαίου μὲ βλάβην τοῦ ἄλλου, ἐπὶ δὲ διμερῶν συμβολαίων διὰ ν' ἀποκτήσῃ τὸ ἐξ αὐτῶν ὄφελος χωρὶς νὰ παράσχῃ τὴν συμφωνηθεῖσαν ἀντιπαροχήν, καὶ ἐὰν ἡ τοιαύτη ἰδιοποίησις ἔλαβε τῷ ὄντι χώραν, 2ον ἐὰν τὸ σῖνος ἐπροξενήθη διὰ τοιαύτης ἐκ προθέσεως ἐξαπάτης, ὥστε κατὰ τοὺς πολιτικοὺς νόμους δίδει ἀγωγὴν ἐπὶ ἀκυρώσει ἢ ἐπὶ ἀποζημιώσει, καὶ ὑπὸ τοιαῦτα περιστατικά, ὥστε ὁ ἀπατεὼν προεῖδεν ὅτι ἡ ζημία τοῦ ἄλλου θέλει εἶναι ἀναπόφευκτος, ἢ ἡ ἀποζημίωσίς του ἀδύνατος. Ἐνταῦθα ἀνάγονται καὶ τὰ ἄρθρα. 412 καὶ 415

§ 412.

II. Ἡ ἀπατηλὴ πρᾶξις πρέπει νὰ ἔγεινε πρὸς βλάβην *τῶν δικαιωμάτων ἄλλου τινος*, ἑπομένως ἢ 1ον ν' ἀποτελῇ βλάβην εἰς πραγματικὰ ἀντικείμενα δικαιώματος (ἀγαθά), ἢ 2ον ν' ἀντίκηται τοὐλάχιστον εἰς τὸ τέλειον δικαίωμα τοῦ ἄλλου πρὸς τὸ νὰ παραλείψῃ τὴν ἀπατηλὴν πρᾶξιν (α). Ἐντεῦθεν ἐξάγεται μέχρι πόσου τὸ *ψεῦδος* εἶναι ἀδίκημα (β), καὶ ὅτι ἡ ὑπεξαγωγὴ ψευδοῦς ἐγγράφου δὲν εἶναι νόθευσις (γ).

(α) Τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον δὲν ἀπαιτεῖ ἐπὶ τοῦ falsum τίποτε περισσότερον, παρὰ τὸ νὰ ἀντίκηται εἰς τὰ δικαιώματα ἄλλου τινος, εἴτε ἐπιφέρει πραγ-

μαντικὴν ζημίαν, εἴτε μή. Τοῦτο ἀποδεικνύουσιν ἡ L.6. καὶ L. 27. § 2 D. ad. L. Corn. de fals: παρὶβ. § 414.

(β) B. C. Zahn tr. de mendaciis. Col. Agr. 1864. 4.

(γ) L. 38 § 6. D. de poenis ἐκ τῶν ἀνωτέρω σαφηνίζεται καὶ ἡ L. 1. C. de stellionatu.

Σημ. 1 τοῦ ἐκδ. Τὸ γνώρισμα, ὅτι προσβάλλεται τὸ ἐπὶ τὴν ἀλήθειαν δικαίωμα τοῦ ἄλλου, φέρει εὐκόλως μεγάλην ἔκτασιν τῆς ἐννοίας. Βεβαίως δὲν πρέπει νὰ λαμβάνηται ὡς βάσις τὸ χρέος παντὸς ἀνθρώπου ἐν γένει νὰ λέγῃ τὴν ἀλήθειαν ἐρωτώμενος· ὅρα μὲν Klien im neuen Archiv. I. σελ. 138. ἀλλ' ὅρα καὶ Martin Lehrb σελ. 453. ὅστις ὁμιλεῖ τοὐλάχιστον περὶ τοιούτου δικαιώματος ἐπὶ τὴν ἀλήθειαν, τὸ ὁποῖον ὁ νόμος προστατεύει ἀπειλῶν ποινήν. van der Velden Diss. p. 67. Wachter Lehrb. II. σελ. 214. Birnbaum im Archiv neue Folge I. σελ. 532. Γενικὸν ἐπὶ τὴν ἀλήθειαν δικαίωμα δὲν ἀναγνωρίζουσιν οὔτε ὁ Escher Lehre σελ. 107. οὔτε ὁ v. Prenschen σελ. 3. οὔτε ὁ Günther in Weiske II. σελ. 87. ζητοῦσιν ὅμως νὰ ἐξάξωσι τὸ ἐπιχείρημα, ὅτι καθ' ὅσον ὑποκείμενά τινα, ἢ τὸ κράτος καὶ ἡ ὁλομέλεια τῆς κοινωνίας ἔχουσι δικαίωμα ἐπὶ τὴν ἀλήθειαν, δύναται νὰ ὑπάρξῃ καὶ κολάσιμος ἀπάτη διὰ τῆς προσβολῆς τοῦ δικαιώματος τούτου. ὅρα Günther l c. Ἡ δυσκολία εἶναι μόνον εἰς τὸ ν' ἀποδειχθῇ, ποῦ ἄρχεται αὐτὸ τὸ δικαίωμα. Τὸ φυσικὸν δίκαιον δὲν ἀρκεῖ, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Escher σελ. 96. ζητεῖ πάντοτε ὡρισμένον δικαίωμα. Ὁ σαξωνικὸς νόμος ἄρθ 245 ὁμιλεῖ περὶ σχέσεων, εἰς τὰς ὁποίας ὁ ἀπατεὼν εἶναι *κατὰ νόμον* ὑπόχρεως νὰ εἴπῃ τὴν ἀλήθειαν· ὅρα καὶ Rosshirt in der Zeitschrift. III. σελ. 320 καὶ Luden vom Versuche σελ. 180.

Σημ 2 τοῦ ἐκδ. Μόνον διὰ λόγων ψεῦδος, ἐὰν καὶ ἄλλη τις προπαρασκευὴ δὲν ἐπέρχηται, ἢ καθῆκον τῆς ὑπηρεσίας

δὲν προσβάλληται ἢ ἐπιορκία δὲν ὑπάρχῃ, δὲν περιέχει ἀπάτην. Kruger Beiträge zur Lehre vom Betrug σελ. 26. Werner Handb. σελ. 438. Birnbaum l. c. σελ. 533. Escher Lehre σελ. 158. Ἑπομένως εἶναι οὐσιῶδες νὰ διακρίνηται ἡ ἀπάτη ἀπὸ τὴν προσποίησιν (simulatio). Εἰς τὸ ἀξιόποινον ἐδόθη μεγάλη ἔκτασις ἐπὶ τῆς εἰς Demme annalen VII. l. σελ. 81 ἀναφερομένης περιπτώσεως. Ὅταν τις *διϊσχυρίζηταί* τι μὴ ἀληθὲς, δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ὑπάρχει πάντοτε κολάσιμος ἀπάτη, καθότι ἡ μονομερὴς αὕτη βεβαίωσις δὲν περιέχει οὐδεμίαν κατανάγκασιν τῆς ἐξουσίας τοῦ ἄλλου εἰς τὸ νὰ ὁμολογήσῃ τὸ λεγόμενον· ὅρα καὶ Escher Lehre σελ. 210 ὅρα περὶ ψεύδους εἰς πολιτικὰς δίκας Escher σελ. 206.

Σημ. 3 *τοῦ ἐκδ.* Αἱ κατὰ τὴν ἐμπορίαν πρὸς τοὺς συμβαλλομένους συστάσεις καὶ φενακισμοὶ τῶν συμβαλλομένων, ἐὰν δὲν συνοδεύωνται μὲ ἄλλα περιστατικὰ, ἢ ἐὰν ἡ περίπτωσις δὲν καταριθμῆται εἰδικῶς εἰς τὸ stellionatus ἢ falsum, δὲν ἀποτελοῦσι κολάσιμον ἀπάτην. Klien im Archiv des Criminalr I. 155. 242. Kruger Beiträge 37. Escher Abhandhung σελ. 86. Oersted Prüfung des baier. Entwurfs σελ. 357. ὅρα τὴν σημ. 3 τοῦ ἐκδ. ἐπὶ τοῦ § 411.

Σημ. 4 *τοῦ ἐκδ.* Ἡ ἔννοια ἐκτείνεται πολὺ ἂν θεωρηθῇ καὶ μόνη ἡ *ἀπόκρυψις τῆς ἀληθείας* ὡς κολάσιμος ἀπάτη. Οὐδεὶς νόμος δὲν ἀποφαίνεται τοῦτο, ἐκ δὲ τοῦ, ὅτι ὑπὸ ῥητὰ περιστατικὰ ἡ ὑπεξαγωγὴ ἢ παρακράτησις ἐγγράφων ὀνομάζεται εἴς τινα μεμονωμένα κείμενα falsum, L. I § 4. L. 2. L. 16. § 2. L. 23. D. ad L. Com. de fals. Escher σελ. 346. δὲν ἕπεται ὅτι καὶ ἡ ἁπλῆ ἀποσιώπησις τῆς ἀληθείας ἀποτελεῖ ἀπάτην. Mittermaier in Demme's Annal. VI. σελ. 41. Escher σελ. 161. Ἡ ἀπόκρυψις

τῆς ἀληθείας δύναται ὁμοίως κατὰ τὰς περιστάσεις νὰ ἦναι falsum, ἀλλὰ καθ' ὅσον μόνον ἀποκρύπτεταί τι, τὸ ὁποῖον περιέχει τὴν ἀπόδειξιν τῆς ἀληθείας, καὶ ἐπὶ τὴν ὕπαρξιν τοῦ ὁποίου ἔχει ἄλλος τις δικαίωμα. L. 2. L. 16. § 2. D. ad L. Corn. de falsis Tittmann Handb. II. σελ. 518.

Σημ. 5 τοῦ ἐκδ. Καὶ ἡ εἰς τὰς νεωτέρας νομοθεσίας εὑρισκομένη πρότασις, ὅτι ἡ πρὸς ἰδιωφέλειαν χρῆσις τῆς ξένης πλάνης ἀποτελεῖ ἀπάτην, ἐκτείνει πολὺ τὴν ἔννοιαν Mittermaier. in Demme's Annal. σελ. 13. Εἰς μόνα τὰ ἰδιαίτερα περιστατικά, ὡς ἐκ τῶν ὁποίων προσβάλλεται χρέος τι πρὸς τὸν ἄλλον, ἢ ἀναπείθεται ὁ ἄλλος πρὸς τὴν πλάνην, δύναται νὰ στηριχθῇ τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἐπιβληθῇ ἡ ποινή. v. Preuschen σελ. 13. Escher σελ. 164.

Σημ. 6 τοῦ ἐκδ. Τὰ ψεύδη καὶ οἱ φενακισμοὶ τῶν ἐπαιτῶν δὲν περιέχουσιν ἐν ἑαυτοῖς κολάσιμον ἀπάτην. Kruger Beiträge σελ 49. Strampf. Rechtssprüche der preuss Gerichtshöfe I. Bd. I. Heft. σελ. 353. Ἐὰν νέαι τινὲς νομοθεσίαι (ὅρα τὴν 4 σημ. ἐπὶ τοῦ § 410) ἐπιβάλλωσι ποινὰς καὶ ἐνταῦθα, αἱ ποιναὶ αὗται ἢ εἶναι ἀστυνομικαί, ἢ ἀναφέρονται εἰς ῥητάς τινας αἰσχρότητας ἢ εἰς ἐπικίνδυνα εἴδη ἐπαιτῶν, ἀλλὰ καθ' ἑαυτὸν ὁ φενακισμὸς τοῦ ἐπαίτου δὲν εἶναι κολάσιμος ὡς ἀπάτη. Οὐδεὶς δὲν δύναται νὰ παραπονεθῇ, ἐὰν ἦναι ὑπὲρ τὸ δέον ἐλευθέριος. v. Preuschen σελ. 10. Escher σελ. 98.

Σημ. 7. τοῦ ἐκδ. Ὁμοίως καὶ οἰωνισμοὶ χαρτομαντεῖαι, θησαυρωρυχίαι, (ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ ἐγχώριος νόμος;) τότε μόνον ἀποτελοῦσι κολάσιμον ἀπάτην, ὅταν ὑπάρχῃ ἡ προαίρεσις τῆς ἐξαπάτης ἄλλων, ὄχι ὅμως καὶ ὅταν οἱ ταῦτα πράττοντες ἀποβλέπωσι μόνον εἰς ἀντιμισθίαν. Kruger Beiträge σελ. 53. Gönner Jahrbücher der Gesetzgebung. in Baiern.

Γ. σελ. 253. Zeitschrift für Gesetzgebung in Hessen von Boehmer I. Bd. σελ. 428. Αναλαμβάνουσι μὲν καὶ ὡς πρὸς ταῦτα αἱ νέαι νομοθεσίαι ἀπειλὰς ποινῶν, αἱ ὁποῖαι ἀπευθύνονται ἐναντίον τινων καὶ μάλιστα τῶν ἐξ ἐπιτηδεύματος μετερχομένων τοιαύτας τέχνας, (ὅρα τὴν 4 σημ. ἐπ τοῦ § 410), ἀλλ' ἡ ἁπλῆ ἐπιθυμία τινος ν' ἀπολαύσῃ ὄφελος ἀπὸ τὴν ἐλευθεριότητα εὐπίστων ἀνθρώπων, δὲν εἶναι ἀπάτη. Escher. σελ. 104.

Σημ. 8 τοῦ ἐκδ. Ἡ L. 13. D. ad L. Corn. de falsis καταριθμεῖ εἰς τὸ falsum τὴν χρῆσιν ψευδῶν ὀνομάτων, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἕπεται ἐκ τῆς ἐννοίας τοῦ falsum, καὶ τότε μόνον ὑπάρχει ἐνταῦθα ἀπάτη, ἐὰν ἡ πρᾶξις γείνῃ μὲ τὴν προαίρεσιν τοῦ νὰ ἐξαπατηθῇ τις ὡς πρὸς τὴν περιουσίαν του ἢ ἄλλα δικαιώματά του· ὅρα καὶ Paulus rec. sent. V. 25. § 11. L. 27. D. ad Leg. Corn. de fals. L. un. Cod. de mut. nom. Farinacius quaest. 150 nr. 140. Ursaya. inst. jur crim. lib. II. tit. 6. nr. 137. Tittmann Haudb. II. σελ. 488. Klein's Annal. VIII. σελ. 163. van der Velden de crim. falsi p. 30. Merkw. Fälli in Hitzig Zeitschrift Heft. 25. σελ. 95. Heft. 31. σελ. 6. Ἅμα ἡ χρῆσις τοῦ ψευδοῦς ὀνόματος ἢ τίτλου χρησιμεύει μόνον ὡς μέσον πρὸς βλάβην ἄλλου, εἶναι τῷ ὄντι ἀξιόποινον, ἀλλὰ μὴ περαιτέρω, ἐκτὸς ἐὰν ἐγχώριος νόμος τιμωρῇ τὴν αὐθαίρετον ἀλλαγὴν τοῦ ὀνόματος. Escher σελ. 165—173. Ὁ βυρτεμβεργικὸς περὶ ἀστυνομικῶν ποινῶν νόμος ἄρθ. 16 τιμωρεῖ μὲ πρόστιμον τὴν αὐθαίρετον ἀλλαγὴν τοῦ ὀνόματος. Περὶ τῆς χρήσεως ξένων ὑπογραφῶν καὶ σημείων ξένων ἐργοστασίων, Elvers jurist. Zeitung I. σελ. 423. II. σελ 157. Hitzig Zeitschrift. Heft. 31. σελ. 1. Hitzig Annal. Heft. XIV. σελ. 345. Ἡ παραδοχὴ τοῦ σημείου ξένου ἐργοστασίου τιμωρεῖται τῷ ὄντι κατὰ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας (ὅρα ἀνωτέ-

ρω) ἀλλὰ κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον θεωρεῖται κολάσιμος ἂν δι' αὐτῆς προσβάλληταί τις θετικὴ ἐγχωρία διάταξις, ἢ γίνεται ἀπατηλή τις παραμόρφωσις. Escher. σελ. 391.

Σημ. 9 τοῦ *ἐκδ.* Καὶ ἡ ἀντιποίησις ἀξιώματος ἢ ἀρχῆς τινος εἶναι κατὰ τοσοῦτον μόνον κολάσιμος, καθ' ὅσον ἄλλως ὑπάρχουσιν οἱ ὅροι τῆς ἀπάτης. ὅρα L. 27. § 2 D. ad. leg. Corn. de sicar. Tittmann II. σελ. 489. Καὶ ὅπου ἀκόμη αἱ νέαι νομοθεσίαι ἀπειλοῦσι μὲ ποινὰς τὴν πρᾶξιν ταύτην, βλέπει τις, ὅτι γίνεται τοῦτο, ἐὰν ἡ πρᾶξις ἐχρησίμευσεν ὡς μέσον πρὸς ἐπίτευξιν ἀπατηλοῦ σκοποῦ, ἢ ὅτι ὁ νόμος τὸ ἀπαγορεύει πρὸς τὸ δημόσιον συμφέρον· ὅρα π. χ. τὸν γαλλικὸν ποινικὸν κώδηκα ἄρθ. 258. Hellie IV. p. 498.

§ 413.

III) *Δόλος.* Ἡ παράνομος ἀπατηλὴ πρᾶξις πρέπει νὰ ἔγεινε μὲ τὴν συνείδησιν τῆς ἰδιότητός της ταύτης. Culposum falsum, ἂν καὶ καθ' ἑαυτὸ κατανοητόν, ἀντίκειται εἰς τοὺς νόμους (α). Ὅθεν ἐλλείπει ἡ ἔννοια τοῦ ἀδικήματος ἐὰν ὁ ἀπατῶν δὲν ἐξεύρῃ, ὅτι προξενεῖ εἰς ἄλλους τοιαύτην ἀπατηλὴν διατύπωσιν, καὶ ἑπομένως ἐὰν ὅ,τι λέγῃ ὡς ἀληθὲς καὶ αὐτὸς τὸ φρονεῖ τοιοῦτον.

(α) L. 1. pr. L. *2.* L. *9.* § 3. L. *31.* D. L. 4. L. 20. Cod. de fals. L. *3.* pr. D. Stellionatus. P. G. O. art. 113. 114. εἰς τὰς λέξεις «ὁμοίως ὅστις μὲ κακὸν καὶ ἀπατηλὸν τρόπον» κτχ. Ἐκ τοῦ ἐναντίου Klien im N. Archiv. Bd. I. nr. 8. σελ. 244. ff.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Ἐπὶ τοῦ stellionatus ἔπρεπε ν' ἀποβλέπῃ ἡ προαίρεσις εἰς ζημίαν τῆς περιουσίας τοῦ ἄλλου· ὅρα τὴν 2 σημ. τοῦ ἐκδ. ἐπὶ τοῦ § 411. *ἐπὶ ἀπάτης ὅμως* τὸ πᾶν κρέμαται ἀπὸ τὸν τρόπον καθ' ὃν ὑπελήφθη εἰς τὰς διαφόρους νομοθεσίας· ἡ ἔννοια αὐτῆς, ὅρα τὴν 4. σημ. τοῦ ἐκδ. ἐπὶ τοῦ

§ 410 καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν θέσιν εἰς τὴν ὁποίαν ὑπάρχει κατατεταγμένον τὸ ἀδίκημα ἐντὸς τοῦ νόμου. Ἐὰν ὑποληφθῇ ἡ ἀπάτη ὡς προσβολὴ ξένων δικαιωμάτων, ἡ προαίρεσις τοῦ ἀπατεῶνος δύναται ν' ἀποβλέπῃ ἢ εἰς ἐνόχλησιν ἰδιωτῶν κατ' ἄλλας σχέσεις παρὰ τὰ ἐπὶ τῆς περιουσίας δικαιώματά των, οἷον κατὰ τὸν γάμον, ἢ εἰς ἐξαπάτην δημοσίων καταστημάτων (Hitzig Annalen II. 26 σελ. 353), ἢ εἰς σφετερισμὸν πλεονεκτημάτων, τὰ ὁποῖα εἰς τὰ δημόσια καταστήματα συνδέει ὁ νόμος μὲ τὴν γνησιότητα. Συχνάκις ὑποφαίνεται τοὐλάχιστον μεμακρυσμένος σκοπὸς τῆς μὲ ἀπάτην ἀργυρολογίας, π. χ. ἐπὶ τῶν ἐπαγγελλομένων τὸν θαυματοποιόν. Ἐὰν ἐξετάσωμεν τὰς πηγὰς τοῦ κοινοῦ δικαίου μας, ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ὑπάρχει ἐνταῦθα κενόν τι· Heffter σελ. 327.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Καθὼς πρὸς ὕπαρξιν δόλου ἀπαιτεῖται ἡ συνείδησις τῶν γνωρισμάτων τῶν ἀποτελούντων τὸ ἀξιόποινον τῆς πράξεως, εἰς τὰ ὁποῖα στηρίζεται τὸ ἀξιόποινον, οὕτω καὶ ἐνταῦθα πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἡ συνείδησις, ὅτι ὁ ἄλλος ἀπατᾶται· ὅστις ἑπομένως εἶναι αὐτὸς εἰς ἀπάτην καὶ δίδει βεβαιώσεις εἰς ἄλλους π. χ. πιστεύει καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ἐπιχειρήσεών του, ὁ τοιοῦτος δὲν πράττει δολίως. Rauter traité II p 140. Escher Lehre σελ 154.

Σημ. 3 *τοῦ ἐκδ*· Ἐξ ἀμελείας ἀπάτη δὲν ὑπάρχει. Τὰ πρὸς παραδοχὴν τοιαύτης ἀπάτης ἀναφερόμενα χωρία (L. 27 D ad leg. Conr. de fals. c. 7 X. de crimine falsi) ἀνασκευάζονται εὐκόλως. Kruger Beiträge σελ. 10. Wächter Lehrb. II. σελ. 229 Escher Lehre σελ. 81.

§ 414.

Ἡ ἀπάτη εἶναι τετελεσμένη, ἅμα ἡ παράνομος μὲ ἀ-

πατηλὴν προαίρεσιν ἐπιχειρηθεῖσα πρᾶξις λάβῃ πέρας (α). Ἡ ἀπάτη ἐπὶ συμβολαίων εἶναι ἑπομένως τελεία ἅμα τελειοποιηθῇ τὸ συμβόλαιον ἐπὶ ἀποκρύψεως ἀντικειμένου τινος, ἅμα γείνῃ ἡ ἐξαφάνισις ἡ ἀπόκρυψις αὐτοῦ κτλ. Ἡ πλαστογραφία, ἅμα γείνῃ ἡ ἀπατηλὴ αὐτῶν ἀλλοίωσις ἢ σύνταξις (β), ἀλλ' ἡ νόθευσις πραγματειῶν καὶ μέτρων δὲν εἶναι τελεία εἰμὴ μετὰ τὴν παράδοσιν τῶν πραγματειῶν, ἢ τν πραγματικὴν χρῆσιν τῶν μέτρων (γ).

(α) Ταῦτο ἀποδεικνύουσι τὸ γράμμα καὶ τὸ πνεῦμα τῶν νόμων περὶ falsum. L. 1. § 4. L. 2. L. 7. § 5. L. 9. § 3. L. 16. § 1. 2. L. 23. D. ad L. Corn. de fals. P. G. O. art. 112. Klien l. c. Abschnit V. σελ. 231

(β) Si falsos codicillos ab. his contra quos snpplicas, factos esse contendis: non ideo accnsationem evadere possnnt, quod se illis negent uti. nam illis prodest instrumenti usu abstinere, qui non ipsi falsi machinatores esse dicuntur. et quos periculo solus usus adstrinxerit. Qui antem compositis per scelus codicillis in severitatem legis Corneliae inciderunt : non possunt defensiones ejus recusando, crimen evitare. L. 8. C. ad. L. Corn. de fals.

(γ) P. G. O. art. 113.

Σημ. 1. *τοῦ ἐκδ.* Ἡ ἀμφισβήτησις διαλύεται ἐὰν διακρίνωμεν τὴν ἀπάτην ἀπὸ τὸ falsum. Περὶ τῆς τελέσεως τοῦ falsi ὑπάρχουσι διάφοροι θεωρίαι α'· τινὲς μὲν ἀπαιτοῦσι νὰ λάβῃ χώραν καὶ ζημία, β'. τινὲς δὲ θεωροῦσιν ὡς τετελεσμένον τὸ ἀδίκημα, ἅμα μὲ τὴν παραγωγὴν τοῦ ψευδοῦς πράγματος ἢ ἅμα μὲ τὴν νόθευσιν, γ'. καὶ ἄλλαι θέλουσι νὰ γείνῃ χρῆσις τοῦ ψευδοῦς ἢ νοθευμένου πράγματος, ἀλλὰ δὲν θεωροῦσιν ἀναγκαῖον καὶ τὸ νὰ λάβῃ χώραν ἡ ζημία ἢ τὸ ὄφελος. Ἡ τελευταία αὕτη γνώμη εἶναι ἡ ὀρθή, ἐὰν διακριθῶσι προσηκόντως αἱ καθέκασται περιπτώσεις, L. 6. 23. D. ad L. Corn de fals art 112 C. C. C. Κατὰ τὸ γερμανικὸν ποινικὸν δίκαιον ὅμως δὲν δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν (ἕνεκα τοῦ νόμου 4. C. si accusator vel reus morluus καὶ τοῦ Νόμ. 8 C.

ad L Corn de falsi) τὴν ἁπλῆν κατασκευὴν τοῦ ψεύδους ἀντικειμένου ὡς τέλεσιν τοῦ falsi Wächter Lehrb II. σελ 222. Rosshirt σελ. 511 Heffter Lehrb. σελ. 348 Kettelhodt de consummat. delictor § 20. Cucumus im Archiv des Criminalr. X. 521. Bauer Lehrb. § 275. Birnbaum im Archiv neue Folge I. σελ. 558 ὅρα προσέτι ἐν γένει Luden vom Versuche σελ. 175—186. Rosshirt Gesch. III. σελ. 23. v. Preuschen σελ. 52—56. Escher Lehre. σελ. 350. Ὅπου ὑπάρχει νόμος περὶ νοθεύσεως ἡ φράσις τοῦ νόμου ἡ ἔννοια τῶν λέξεων ἀποφασίζει· ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον δυνάμεθα νὰ δικρίνωμεν τὰς περιπτώσεις, εἰς τὰς ὁποίας ἡ ἁπλῆ κατασκευὴ τοῦ πρὸς νόθευσιν ὡρισμένου πράγματος, π. χ. ψευδῶν σημαντηρίων, σφραγίδων, ἀπαρτίζει τὸ falsum, ἅμα καταστῇ βέβαιος ὁ δόλος, ὅτι δηλ. τὸ πρᾶγμα ἔμελλε νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς νόθευσιν· ἐξ ἐναντίας εἰς ἄλλου εἴδους νοθεύσεως, π. χ. ἐπὶ πλαστογραφίας μόνη ἡ χρῆσις τελειοποιεῖ τὸ ἀδίκημα.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Ἐπὶ ἀπάτης καὶ κατὰ τὰς εἰς τὸ ῥωμ. δίκαιον ἐπικρατούσας ἰδέας, ἀπαιτεῖται πρὸς τέλεσιν τοῦ ἀδικήματος νὰ λάβῃ χώραν ζημία. Preuschen σελ. 69. Rosshirt III. σελ. 24. Escher σελ. 138.

Σημ. 3 *τοῦ ἐκδ.* Ἐὰν ἐπὶ stellionatus ὑπάρχῃ ἀξιόποινος ἀπόπειρα. Rosshirt III. σελ. 24. Πότε ἡ ἀπόπειρα εἶναι ἀξιόποινος, Luden vom Versuche σελ. 108.

§ 415.

Ἡ *νόθευσις* ἐν γένει περιέχει ὡς εἴδη I τὴν *νόθευσιν εἰς στενὴν σημασίαν: ἀπάτην διὰ μεταβολῆς πράγματος πρὸς βλάβην τῆς περιουσίας ἄλλου (α).* Εἰς ταύτην ὑπάγεται

πρὸ πάντων 1ον νόθευσις τῶν πραγματειῶν (β), 2ον τῶν διὰ τὰς ἀνταλλαγὰς διωρισμένων ἀπὸ τὸν νόμον μέτρων (γ), 3ον ἡ πλαστογραφία κῦρος ἐχόντων ἐγγράφων (δ), II τὴν *ἀπάτην εἰς στενὴν σημασίαν*, ἐὰν ἡ *ἀπάτη γείνῃ κατ' ἄλλον τρόπον καὶ ὄχι διὰ νοθεύσεως πράγματός τινος*. Τοῦτο γίνεται ἐξαιρέτως 1ον δι' ἀπατηλῆς μεταβολῆς τῶν ἀληθινῶν γνωρισμάτων ὑποκειμένου τινος (ε), 2ον διὰ τῆς χρήσεως (ζ) ἢ τῆς *κατασκευῆς* πράγματος (η), τὸ ὁποῖον φέρει ἐν ἑαυτῷ τὸ ἐξωτερικὸν εἶδος ἄλλου πράγματος, 3ον διὰ ψευδῶν *λόγων ἢ ἀπατηλῶν πράξεων* (θ).

1ον Περὶ τοῦ falsum improprium ἢ quasifalsum.

2ον Περὶ τῆς διαφορᾶς μεταξὺ falsum καὶ stellionatus, Leyser Sp. 557. J. T. Seger Difs de crimine stellionatus Lip. 1770 Roch. l. c. § 532.

(α) 'Ο Kleia p. R. § 468 διακρίνει μὲν τὴν ἔννοιαν ταύτην ἀπὸ τῆς ἀπάτης, ἀλλὰ τὴν ἐκτείνει πολὺ καὶ τὴν ἐκφράζει πολλὰ ἀορίστως.

(β) Περὶ τῆς νοθεύσεως τοῦ οἴνου ὅρα Kaiserl. Mandat. d. d. Lindau 1497. R. A. v. J. 1498. § 50. v. J. 1500. tit. 34. R. P. O. v. J. 1548. tit. 16.

(γ) L. 32. § 1. D. h. t. P. G. O. art. 113 R. P. O. v. J. 1548. καὶ 1577. tit. 16.

(δ) L. 2 D. h. t. qui testamentum — deleverit, interleverit. — L. Corn. poena damnatur. L. 16. § 2. cod. — L. 16. pr. cod. νόθευσις Διαταγμάτων. L. 25. L. 32. L. 33. D. h. t.

(ε) 'Υποβολὴ τέκνου, Abegg. v. Verb. d. Unterschiebung cines Kindes Wiederholung der Taufe (N. Archiv. XI. nr. 21). L. 13. § 1. L. 20. § 1. D. h. t. 'Ιδιοποίησις ψευδοῦς ὀνόματος, L. 13. pr. D. cod. L. un. C. de mut, nominis ἢ τάξεως, L. 27. § 2. D. cod. L. un C. ad. L. Viselliam. L. 1. C. Si scrvus aut libert. ad decur.

(ζ) L. 2. D. eod. qui testamentum falsum-recitaverit dolomalo L. 27. § 2. eod. L. 4. C. Si reus vel acusator.

(η) Συγγραφὴ ψευδοῦς διαθήκης, L. 1. pr. L. 2. L. 29. h. t. κατασκευὴ ψευδῶν σφραγίδων L. 30. pr. D. cod. P. G. O. art. 112, ἄλλων ἐγγράφων διά μιμήσεως τοῦ χαρακτῆρος τῆς γραφῆς ἄλλου, L. 23. D. eod

(θ) L. 1. § 3. 6. L. 22. D. ad L. Corn. de fals. L. 1. § 2. D, de pigner. act. L. I. C. de stellionatu.

Σημ. 1 τοῦ ἐκδ. Όλως αὐθαίρετος καὶ χωρὶς βάσιν εἶναι ἡ εἰς τὸ κείμενον ἐκτεθειμένη γνώμη περὶ τῆς διαφορᾶς μεταξῦ ἀπάτης καὶ νοθεύσεως, διότι κατ' αὐτὴν πολλαὶ πράξεις ἤθελον καταριθμηθῆ εἰς τὴν ἀπάτην, αἱ ὁποῖαι ὁμολογουμένως ὑπάγονται εἰς τὴν νόθευσιν. Werner Handb. σελ. 706 Cucumus im Archiv des Criminalr. X. σελ. 515 ὅρα προσέτι περὶ τῆς γνώμης ἄλλων v Preuschen σελ 26 Escher Lehre σελ. 313 Ἐάν τις παραβάλῃ ὅλας τὰς περιπτώσεις τὰς ὁποίας τὸ ῥωμ. δίκαιον καταριθμεῖ εἰς τὸ falsum, ἐμμείνῃ ὅμως πρὸ πάντων εἰς τὸν ἀρχικὸν χαρακτῆρα τοῦ crimen falsi, παρατηρεῖ μὲν ὅτι εἰς τὸ μετὰ ταῦτα δεινά τινα εἴδη τοῦ stellionatus κατετάχθησαν εἰς τὸ falsum ἕνεκα τῆς ποινῆς, ἀλλὰ βλέπει ἐκ τούτου, ὡς καὶ ἐκ τῶν ἰδεῶν τῶν ἀρχαίων νομικῶν καὶ ἐκ τῆς εἰς ἄλλα ἔθνη παρομοίως γενομένης μορφώσεως τῆς ἐννοίας τοῦ falso, forgery, faux, ὅτι τοὐλάχιστον ἐπεκράτει ἡ θεμελιώδης ἰδέα, ὅτι ὁ κύριος χαρακτὴρ τῆς νοθεύσεως συνίσταται εἰς τὴν ἀπατηλὴν μίμησιν ἢ μεταποίησιν ἀντικειμένων, τὰ ὁποῖα εἶναι τρόπον τινα τὰ θεμέλια τῆς δημοσίας πίστεως, οἷον δημόσιαι σφραγίδες, δημόσια ἔγγραφα, ἢ ἐμφανίζονται ὡς ἀποδεικτικὰ μέσα τῶν δικαιωμάτων καὶ τῶν ἐνοχῶν, ἢ εἰς τὴν ἀπατηλὴν περιβολὴν τύπων, εἰς τοὺς ὁποίους κατὰ νόμον ἢ κατὰ συνήθειαν ἀποδίδεται πίστις ὡς βεβαιούντων τὴν ἀλήθειαν. Ἐκ τῶν συγγραμμάτων τῶν Ἄγγλων περὶ forgery, καὶ τῶν Γάλλων περὶ faux δύναταί τις νὰ μάθῃ πολλά, μ' ὅλον ὅτι καὶ εἰς ἐκεῖνα ἐνίοτε δὲν γίνεται συνεπὴς ἀνάπτυξις τῶν ἀρχῶν. Birnbaum im Archiv neue Folge I. σελ. 556. Τὰ γνωρίσματα τὰ ὁποῖα ἀναφέρουσιν ὁ Bauer Lehrb. § 272. καὶ ὁ Heffter Lehrb. σελ. 316, δὲν φαίνονται ἱκανά.

Σημ. 2 τοῦ ἐκδ. Ἡ διάκρισις τῆς ἀπάτης καὶ τῆς νοθεύσεως εἶναι ἐσωτερικὴ στηριζομένη εἰς βάσιν τὴν ὁποίαν καὶ ἡ ποι-

ποινικὴ δικαιοσύνη καὶ ἡ πολιτικὴ ὀφείλει νὰ παραδεχθῇ· ὅρα Mittermaier in Demme's Annalen VI. σελ. 28. Πρέπει μόνον νὰ ἐξακριβωθῇ ὁ λόγος τῆς αὐστηροτέρας τιμωρίας τῆς νοθεύσεως, ὁ δὲ λόγος οὗτος συνίσταται ἐν μέρει μὲν εἰς τὴν παραγωγὴν ἀντικειμένου, εἰς τὸ ὁποῖον ἀποδίδεται γενικὴ πίστις, ὅθεν προσγίνεται εἰς τὴν γνωστικὴν δύναμιν τοῦ ἄλλου εἶδός τι καταναγκάσεως, διὰ τῆς ὁποίας καὶ αὐτὸς ὁ προβλεπτικώτατος ἄνθρωπος δύναται ν' ἀπατηθῇ, ἐν μέρει δὲ εἰς τοῦτο, ὅτι τὸ ψεῦδος μονιμοποιεῖται, καὶ ἐντεῦθεν ἕπονται βαρεῖαι βλάβαι Escher σελ. 316.

Σημ. 3 *τοῦ ἐκδ.* Εἰς τὰς νέας νομοθεσίας ἐπικρατεῖ μεγίστη διαφορά, ὡς ἐξετάσαμεν εἰς τὴν ἀνωτέρω 4 σημ. ἐπὶ τοῦ § 410. Ἰδίως φαίνεται ὅτι τὸ λάθος ὑπάρχει εἰς τὸ ὅτι ἐξέτειναν τὴν νόθευσιν καὶ εἰς περιπτώσεις, εἰς τὰς ὁποίας ἡ πλαστογραφία δημοσίων ἐγγράφων μέλλει νὰ χρησιμεύσῃ εἰς ἐπικύρωσιν ἄλλων φενακισμῶν, καὶ δὲν τὴν περιώρισαν εἰς τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν τὸ πλαστογραφηθὲν ἔγγραφον αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ δύναται νὰ παράξῃ ἢ ν' ἀναιρέσῃ δικαιώματα ἢ ἐνοχάς. Escher Lehre. σελ. 397. Gönner Jahrbücher I. σελ. 266. Δὲν ἐπιδέχεται μ' ὅλον τοῦτο ἀντίρρησιν, ὅτι καὶ ἐνταῦθα ὑπάρχει κίνδυνος τῆς δημοσίας πίστεως, καὶ τούτῳ τῷ λόγῳ δύναται νὰ θεωρηθῇ falsum, ἀλλ' ὀλιγώτερον ἀξιόποινον παρὰ τὸ ὡς ἀνωτέρω falsum εἰς στενὴν σημασίαν.

Σημ. 4 *τοῦ ἐκδ.* Πᾶσα διὰ γραφῆς ἀπάτη δὲν εἶναι καὶ falsum. Mittermaier in Demme's Annalen VI. σελ. 31. Hellie, théorie. III. pag. 287. 308. 322. Escher Lehre σελ. 398. Ἐὰν καὶ τὸ νὰ βεβαιωθῇ ψευδὲς γεγονὸς (factum) εἰς ἔγγραφόν τι (γνήσιον), π. χ. ἐὰν διὰ ψευδοῦς ἐν γνώσει γενομένης δηλώσεως νὰ κατορθωθῇ ἡ σύνταξις γνησίων δημοσίων ἐγγράφων, πρέπει νὰ θεωρῆται πλαστογραφία, τοῦτο

εἶναι ἄξιον νομοθετικῆς διασκέψεως· ὅρα περὶ τούτου καλὰς διασαφήσεις εἰς Hitzig's Zeitschrift. Heft. 37. σελ. 69. καὶ εἰς τὸ προσωπικὸν Διάταγμα τοῦ 1831. εἰς Mannkopf. σελ. 485. Κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι καὶ ἐνταῦθα ὑπάρχει falsum. Zirkler im Archiv. des Criminalr. 1840. σελ. 43. Ἐκ τῆς L. 23. D. de fals. δὲν συμπεραίνεται τίποτε ὑπὲρ τοῦ ἐναντίου. Πᾶσα γραφὴ, π. χ. ἐπιστολὴ, τῆς ὁποίας ἔγεινεν ἀπατηλὴ ἀπομίμησις, δὲν εἶναι καὶ ἀντικείμενον πλαστογραφίας falsi, ἀλλ' ἡ γραφὴ πρέπει νὰ ἦναι ἢ δημόσιον ἢ ἰδιωτικὸν ἔγγραφον, μέλλον νὰ χρησιμεύσῃ ὡς βάσις δικαιωμάτων καὶ ἐνοχῶν, ἢ ὡς ἀπόδειξις σχέσεώς τινος. Τοῦτο σημαίνει καὶ ἡ λέξις ἐπιστολὴ εἰς τὸ ἄρθ. 112 τῆς Καρολίνας. Tittmann Handb. II. σελ. 510. Gönner Jahrbücher der Gesetzgebung in Baiern. I. σελ. 266. Heffter Lehrb. σελ. 410. Ἐπὶ τῆς πλαστογραφίας δημοσίων ἐγγράφων πρέπει νὰ διακρίνωμεν α΄ τὴν σχέσιν τοῦ ὑπαλλήλου, ὅστις ἐν γνώσει συντάσσει δημόσιον ἔγγραφον προσδιωρισμένον εἰς ἐξαπάτην, β΄. τὴν σχέσιν ἰδιώτου, ὅστις μιμεῖται ἀπατηλῶς τοιοῦτον ἔγγραφον, ἢ μεταποιεῖ αὐτό. Ἀπὸ μέρους τοῦ ὑπαλλήλου ὑπάρχει τὸ ἔγκλημα, ἐὰν ἐξεύρῃ ὅτι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον βεβαιοῖ εἶναι ψευδές. Τοῦ ἰδιώτου ἡ προαίρεσις δύναται νὰ ἦναι τὸ ν' ἀπατήσῃ ἄλλους ὡς πρὸς τὴν περιουσίαν των, ἢ ν' ἀπολαύσῃ ὠφελήματα προσκείμενα εἰς τὸ ἔγγραφον, ἂν ἦτο γνήσιον.

Σημ. 5 *τοῦ ἐκδ.* Ὡς πρὸς τὸ εἶδος τῆς προαιρέσεως, ἥτις ἀπαιτεῖται εἰς τὸ falsum, εἶναι ἀναγκαία ἡ πρὸς τὴν 4 σημείωσιν ἐκτεθεῖσα διάκρισις. Ἐπὶ τοῦ ἰδιώτου ἀπαιτεῖται νὰ ὑπάρχῃ πάντοτε ἡ προαίρεσις τοῦ νὰ βλάψῃ διὰ τῆς νοθεύσεως τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου προστατευόμενα συμφέροντα τοῦ Κράτους ἢ ἰδιώτου τινός. Escher Lehre σελ. 401.

Τὸ γαλλικὸν δίκαιον θέλει intention de nuire. Rauter I. p. 456· Hellie théorie II. p. 292. 298.

Σημ. 6 *τοῦ ἐκδ.* Δικαίως κηρύττεται ὡς falsum ἡ νόθευσις μέτρων καὶ σταθμῶν καὶ ἡ χρῆσις αὐτῶν, ὁμοίως καὶ μόνη ἡ ἐν γνώσει χρῆσις αὐτῶν· ἄρθ. 113 παραβ. μὲ L. 32. § 1. D. ad L. Corn. de falsis. Tittmann II. σελ. 515. ὅρα Birnbaum im Archiv des Criminalr. 1838. nr. 19. 1839. nr. 2. καὶ σελ. 65. 66. περὶ τῶν ῥωμ. διατάξεων. Ἐπὶ νοθεύσεων πραγματειῶν, τὰς ὁποίας ἐννοεῖ τὸ ἄρθ. 113. τῆς Καρολίνας διὰ τῶν λέξεων, specerei und andere Kaufmannschaft, δὲν δύναταί τις τῷ ὄντι νὰ ὀνομάσῃ falsum πᾶσαν καταπλεονεξίαν ἐπὶ συναλλαγμάτων, πάντα φενακισμὸν περὶ τὴν ποιότητα τῶν πραγματειῶν ἢ μίξιν αὐτῶν. Tittmann II. σελ. 516.

Σημ. 7 *τοῦ ἐκδ.* Ἐπὶ ψευδομαρτυριῶν (L. 1. pr. L. 9. §. 3. L. 27. D. ad L. Corn. L. 16. D. L. 31. C. de testib. C. 1. X. de crim. fals) ἁρμόζει ἡ ποινὴ τῆς νοθεύσεως τότε μόνον, ὅταν τις δικαστικῶς δίδῃ ψευδῆ μαρτυρίαν, ἢ ἐξωδίκως ἀλλ' εἰς ψευδὲς δημόσιον ἔγγραφον κατεχωρημένην. Ἄλλα εἴδη δύνανται κατὰ τὰς περιστάσεις νὰ ἦναι ἀπάται. Εἰς τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν δίδει τις ἰδιώτης ἐν γνώσει ψευδῆ μαρτυρίαν, π. χ. ὑπέρ τινος τῶν ὑπηρετῶν του δὲν ἁρμόζει ἡ ῥωμαϊκὴ διάταξις. Προσέτι ἡ ἔκθεσις ψευδοῦς μαρτυρίας ἐνδέχεται ν' ἀποτελῇ παραβίασιν καθηκόντων ὡς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας, ἀλλ' ὄχι falsum. Ἀξία λόγου συζήτησις ἔγεινεν εἰς τὴν βαυαρικὴν βουλὴν κατὰ τὸ 1834 ἐπί τινος νομοσχεδίου περὶ τιμωρίας τοιούτων μαρτυριῶν. Beilagenband zu den Verhandlungen, IV. σελ. 387. Τὸ νομοσχέδιον ἀπεῤῥίφθη.

§ 416.

Κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον εἶναι ἀδίκημα πᾶσα νόθευσις εἰς πλατυτέραν ἔννοιαν (α), ἂν καὶ ἡ P.G.O.(β) διαλαμβάνῃ μόνον περί τινων εἰδῶν, τῶν ἐπικινδυνωδεστέρων. Ἡ ποινὴ εἶναι αὐθαίρετος, ἀλλὰ καὶ θάνατος ἐπιβάλλεται ῥητῶς, ἐὰν 1ον ἐπαναληφθῇ τὸ ἀδίκημα, 2ον ἐὰν ἡ βλάβη ἦναι ἰδιαιτέρως μεγάλη, καὶ 3ον ἐὰν ἐξαιρέτως ἀνώτερος βαθμὸς παρανόμου θελήσεως γίνηται καταφανὴς εἴτε ἐκ τοῦ εἴδους τῆς πράξεως αὐτῆς εἴτε ἐξ ἄλλων λόγων (γ). Μόνον ἐὰν συμπίπτωσι καὶ αἱ τρεῖς αὗται προϋποθέσεις, καὶ ἢ τὸ κράτος τίθηται εἰς ἐπικείμενον μεγάλον κίνδυνον, ἢ ἰδιώτης τις ὑποφέρῃ ἀθεράπευτον ζημίαν εἰς τὰ ἀναπαλλοτρίωτα δικαιώματά του, δύναται κατὰ τὸν νόμον νὰ ἐπιβληθῇ θανατικὴ ποινή (δ).

Παρατ. Προφορικῶς περὶ τιμωρίας τῶν χρεοκόπων. R. P. O. v. J. 1548. tit. 22. § 1. v. J. 1577. t. 23. § 2. cf. Quistorps Beiträge nr. 13.

(α) L. 3. § 1. Stellionatus. stellionatum autem objici posse his qui dolo quid fecerunt, sciendum est: scilicet si aliud crimen non sit, quod objiciatur. Quod enim in privatis judiciis est de dolo actio, hoc in criminibus stellionatus persecutio.

(β) art 112. 113.

(γ) ἄρθ. 113. «und es möchte solcher falsch, als oft, Grösslich »und boshaftig geschehen, dass der Thäter zum Tod gestraft »werden soll.» Ὁ Remus παραφράζει ταύτας, ἀλλ' ὄχι ὅλως ὀρθῶς· «Nam si diu satis, et in magnis mercimoniis falsum dolo malo com»miserit non injustum neque legibus contrarium erit, talem falsarium »capitis d mnari.» Παραδείγματα νοθευτῶν, οἵτινες ἐτιμωρήθησαν μὲ θάνατον, ὅρα παρὰ Berger El. jur. Crim. P. II, obs. 58. 59.

(δ) Ἄλλων νομοδιδασκάλων γνώμας ὅρα παρὰ Koch. l. c. § 539.

Σημ τοῦ ἐκδ. Ἡ θανατικὴ ποινὴ ἐπὶ νοθεύσεως δύναται ἴσως

νὰ δικαιολογηθῇ εἰς μόνην τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν γίνεται χρῆσις ἐγγράφων ἢ ψευδομαρτυριῶν πρὸς ψευδῆ ἐνοχοποίησιν ἄλλου εἰς πρᾶξιν, ἥτις συνεπάγεται ὡς ποινὴν τὸν θάνατον, ἢ καθ' ἣν πραγματεῖαι ἢ ποτὰ νοθεύονται μὲ δηλητηρίους οὐσίας ἐπὶ προθέσει τοῦ νὰ τεθῇ εἰς κίνδυνον ἡ ζωὴ ἀνθρώπων, καὶ ἐὰν εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιστάσεις ἐπῆλθε τῷ ὄντι θάνατος ἀνθρώπου. Εἰς τὰς λοιπὰς περιπτώσεις, ὅταν ἡ προαίρεσις ἀποβλέπῃ εἰς ζημίαν τῆς περιουσίας, ἡ ἀπάτη καὶ ἡ νόθευσις πρέπει νὰ τιμωρῶνται μὲ τὰς ποινὰς τῶν κατὰ τῆς ἰδιοκτησίας ἀδικημάτων. Εἰς τὰς περιπτώσεις καθ' ἃς δὲν σκοπεύεται ζημία τῆς ἰδιοκτησίας εἰς ταύτας πρὸ πάντων ταλαντεύεται ἡ δικαστικὴ πρᾶξις. ὅρα τὴν 4 σημ. ἐπὶ τοῦ § 410. Ὡς ἐπὶ κλοπῆς δὲν χωρεῖ πλέον θανατικὴ ποινὴ, οὕτω δὲν δύναται νὰ χωρέσῃ καὶ ἐπὶ ἀπάτης. Ἡ νόθευσις πρέπει πάντοτε νὰ τιμωρῆται μὲ αὐστηροτέρας ποινὰς παρὰ τὴν ἀπάτην. Tittmann. Handb. II. σελ. 234. Ἡ γνώμη τοῦ Grolman § 292, ὅτι ἡ ἀπάτη πρέπει νὰ τιμωρῆται μετριώτερον παρὰ τὴν κλοπὴν, δὲν εἶναι ὀρθὴ γενικῶς λαμβανομένη.

§ 416. α (τοῦ ἐκδότου)·

Ἡ ἀπάτη ἢ ἡ νόθευσις δύνανται ἢ νὰ γείνωσι γνωσταὶ εἰς περίπτωσιν χρεοκοπίας, ἢ ἡ χρεοκοπία αὐτὴ δύναται ν' ἀποτελῇ ἀπάτην (α) καὶ 1ον καθ' ὅσον ἡ δολία χρεοκοπία συνίσταται εἰς τοῦτο, ὅτι ἐκλέγει τις ἐκ προαιρέσεως τὴν δήλωσιν τῆς πτωχεύσεώς του ὡς μέσον τοῦ νὰ ζημιώσῃ ἄλλους παρανόμως, ἢ 2ον καθ' ὅσον τις μὲ πρόθεσιν ἰδιοτελείας μεταχειρίζεται ἀπατηλὰ μέσα, διὰ νὰ κερδίσῃ, παρουσιάζων ἔκθεσιν τῆς περιουσίας του μὴ ἀκριβῆ, ἢ 3ον καθ' ὅσον ἀπατηλὴ χρεῶν ἀναγνώρισις ἐπιφέρει τὴν

χρεοκοπίαν(β). Ἐκ τῶν νέων νόμων (γ) τινὲς μὲν ἐξέτειναν συχνάκις ὑπὲρ τὸ δέον τὴν δολίαν χρεοκοπίαν, τινὲς δὲ ἔθεσαν καὶ ἐναντίον πράξεων μὴ δολίων αὐστηράς τινας ἀπειλὰς ποινῶν πρὸς στερέωσιν δῆθεν τῆς ἐμπορικῆς πίστεως. Τὸ κοινὸν δίκαιον δὲν γνωρίζει ἐκ κουφότητος (δ) ἢ ἐξ ἀμαλείας χρεοκοπίαν. (ε) Ἡ ποινὴ τῆς δολίας χρεοκοπίας προσδιορίζεται ἐξ ἀναλογίας τῶν κατὰ τῆς ἀπάτης ἢ τῆς νοθεύσεως ποινῶν(ζ). Τὴν ἀνικανότητα τοῦ χρεοκόπου πρὸς δημοσίας ὑπηρεσίας καὶ ἀξιώματα διατάσσουσι ῥητοὶ αὐτοκρατορικοὶ νόμοι.

(α) Ἐκτὸς τῶν εἰς τὸ κείμενον ἀναφερομένων ὅρα καὶ **Tittmann Handb. II. σελ. 504. Hitzig's Zeitschrift. Heft. 27. nr. 1. Heft. 28. nr. 209. Escher Lehrb. σελ. 289.**

(β) **Escher Lehrb. 292.**

(γ) Ὁ αὐστριακὸς νόμος ἄρθ. 178. lit. f. διακρίνει ὡς ὑπαγομένην εἰς τὴν ἀπάτην μόνην τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν τις σπαταλᾷ τὴν περιουσίαν του καὶ δὲν δύναται πλέον νὰ πληρώσῃ τὰ χρέη του, ἢ διὰ πανουργίας ζητεῖ νὰ παρατείνῃ τὴν πίστιν του, ἢ παριστάνων ψευδεῖς δανειστάς, ἢ ἄλλως συνεννοημένος δολίως ἢ ἀποκρύπτων μέρος τῆς περιουσίας του, διαστρέφει τὴν ἀληθῆ κατάστασιν τῆς ὁμάδος αὐτῆς. Ὁ πρωσσικὸς νόμος § 1452. διακρίνει, 1ον δόλιον χρεοκόπον, δηλ. ἐκεῖνον ὅστις κρύπτει τὴν περιουσίαν του διὰ ν' ἀπατήσῃ τοὺς δανειστάς του. Ὅστις παρασταίνων ψευδεῖς δανειστὰς ἢ βοηθῶν δολίως ἄλλους, τῶν ὁποίων αἱ ἀπαιτήσεις δὲν εἶναι βάσιμοι, ἐλαττόνει τὴν ὁμάδα τῆς περιουσίας του, ἀποστερεῖται τὴν δικαστικὴν τῆς τιμιότητος πίστιν, καὶ τιμωρεῖται μὲ 5—10 ἐτῶν εἱρκτὴν (*§ 1451*). Αὐξάνεται δὲ ἡ ποινή, ἂν νοθευθῶσιν ἐμπορικὰ βιβλία. 2ον Ἐκ κουφότητος χρεοκοπία (§ 1458), ἐάν τις ἐξοδεύων ὑπερβολικὰ ἢ ἀσώτως ἔρχεται εἰς στάσιν νὰ μὴν δύνηται νὰ πληρώσῃ (*ποινὴ* 3—6 ἐτῶν εἱρκτή). 3ον Ἐξ ἀμελείας χρεοκοπίαν (*§ 1466*), ἐάν τις εἰς καιρόν, καθ' ὃν γνωρίζει ὅτι ἡ περιουσία του δὲν ἀρκεῖ εἰς πληρωμὴν τῶν χρεῶν του, ἀλλ' ἔχει ἀκόμη ἐλπίδας, ὅτι ἐντὸς ὀλίγου θέλει βελτιωθῇ ἡ κατάστασίς του, κάμνῃ νέα χρέη, ἀποκρύπτων τὰ περὶ καταστάσεώς του, (*ποινὴ 1—3* ἐτῶν). 4ον ἐξ ἀπερισκεψίας χρεοκοπίαν (§

1473), ἐὰν τις μὲ ξένα χρήματα ἄνευ συναινέσεως τοῦ δανειστοῦ ἀποκοττᾷ παρατόλμους καὶ ἐπισφαλεῖς ἐπιχειρήσεις, ἐκ τῆς ἀποτυχίας τῶν ὁποίων ζημιοῖ τὸν δανειστήν του (φυλάκισιν 6 μηνῶν μέχρι 2 ἐτῶν). ὅρα περὶ τούτου Hitzig's Heft. 28. σελ. 209. Ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος διακρίνει Zeitschift δολίαν χρεοκοπίαν (ἀρθ. 402) τιμωρουμένην μὲ πρόσκαιρα δεσμὰ, καὶ ἁπλῆν χρεοκοπίαν τιμωρουμένην μὲ φυλάκισιν 1 μηνὸς μέχρι 2 ἐτῶν, παραπέμπει δὲ εἰς τὸν ἐμπορικὸν νόμον, ὅστις εἰς τὸ ἄρθ. 586. περιγράφει τὴν ἁπλῆν χρεοκοπίαν. Εἰς ταύτην ὑπάγεται ὑπερβολικὴ δαπάνη, τυχηρὰ παιγνίδια, παράτολμοι ἐπιχειρήσεις, πώλησις κατωτέρω τῆς ἀγοραίας τιμῆς, πληρωμὴ πρός τινα τῶν δανειστῶν, μετὰ τὴν πτώχευσιν κ.τ.λ. Ἡ δολία χρεοκοπία (ἄρθ. 598 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου) περιλαμβάνει 7 περιπτώσεις, π. χ. ἐὰν παρεισήχθησαν ζημίαι ἢ δαπάναι πλασταὶ, ἐὰν ὑπεξηρέθησαν χρήματα, δάνεια, ἢ πραγματεῖαι. Ὁ νόμος οὗτος (ἕνεκα τῶν πολλῶν του προλήψεων) ἀνεγνωρίσθη ὡς πολὺ σκληρὸς (Fölix in der Zeitschrift für ausländ. Gesetzgebung IV. σελ. 208) καὶ διωρθώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 28 Μαΐου 1838 νόμου (Bravard Vyrrières manuel de droit commercial Paris 1838. p. 852—864). Αἱ σημεριναὶ διατάξεις εἶναι τοὐλάχιστον ἁπλούστεραι. ὅρα περὶ τοῦ νεερλανδικοῦ νόμου ἀπὸ 10 Μαΐου 1837, περὶ χρεοκοπίας εἰς Zeitschrift für ausländ Gesetzgebung XI. σελ. 130. Ὁ βαυαρικὸς νόμος διακρίνει 1ον ἀπατηλὴν ὑποχρέωσιν (ἄρθ. 273.), π. χ. ὅταν τις κρύπτῃ μὲ πανουργίαν ὅτι δὲν εἶναι εἰς κατάστασιν νὰ πληρώσῃ, ἢ ἀπατᾷ τοὺς δανειστάς του ἀρνούμενος τὰς ἐπὶ τῶν κτημάτων του ὑπαρχούσας ὑποθήκας. 2ον Ἐκ κουφότητος ἢ ἐξ ἀμελείας, ὑπερχρέωσιν (ἀστυνομικῶς μόνον τιμωρουμένην). 3ον δολίαν χρεοκοπίαν (ἄρθ. 276) τριῶν βαθμῶν, ά. προτίμησιν τινῶν ἐκ τῶν δανειστῶν χωρὶς ἰδίας ὠφελείας ἐκ τούτου, β΄. ὑπεξαίρεσιν χρημάτων ἢ πραγμάτων, ἀπόκρυψιν ἐνεργητικῶν ἀπαιτήσεων, παράστασιν πλαστῶν δανειστῶν, γ΄. ὅταν τις δι' ἀπατηλῶν πράξεων παριστάνῃ ἑαυτὸν ἀνίκανον νὰ πληρώσῃ, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ πλουτήσῃ (ἄρθ. 278). Ὁ σαξωνικὸς νόμος διακρίνει 1ον ἐξ ἐλαφρίας χρεοκοπίαν (ἄρθ. 256), ἐὰν τις δι' ὑπερμέτρων ἐξόδων, δι' ἀτάκτου διοικήσεως τῶν κατ' οἶκον αὐτοῦ, διὰ παρατόλμων ἐπιχειρήσεων καταντᾷ νὰ πτωχεύσῃ (ποινὴ 1—6 μηνῶν φυλάκισις.) Τὸ ἄρθ. 257 ἀπειλεῖ πρὸς τούτοις ἰδίως πράξεις τινὰς τῶν ἐμπόρων. 2ον δολίαν χρεοκοπίαν (ἄρθ 258), ἐὰν τις δι' ἀπατηλῶν πράξεων ἐνῷ ἐπίκειται ἢ ἤδη ἤρχισεν ἡ κατάταξις τῶν δανειστῶν του, χαρίζηται εἴς τινα ἐξ αὐτῶν, ἢ θέτῃ κατὰ μέρος χρήματα ἢ ἀξίαν ἔχοντα πράγματα, ἀποσιωπᾷ ἐνεργητικὰς ἀπαιτήσεις, ἢ μὲ δολίαν προαίρεσιν πλάττῃ ἔξοδα, ἢ ζημίας ἀνυπάρκτους. (ποινὴ εἱρκτὴ 6 μηνῶν μέχρις εἱρκτῆς ἕως 6 ἐτῶν). Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος διακρίνει (ἄρθ. 362) 1ον ἀπατηλὴν ὑπερχρέωσιν (ὡς καὶ ὁ βαυαρ. νόμος ἄρθ. 273.) 2ον ἐξ ἀμελείας ὑπερχρεώσεων (ἄρθ. 363), π. χ. δι' ὑπερμέτρων ἐξόδων, παρατόλμων ἐπιχειρήσεων, παραμέ-

ληψιν τοῦ ἐπιτηδεύματος, ζημίας εἰς παιγνίδια (φυλάκισιν 8 ἡμερῶν μέχρις 6 μηνῶν). 3ον δολίαν χρεοκοπίαν (ἄρθ. 361. εἱρκτὴ μέχρι 10 ἐτῶν). 4ον Ἐξ ἐλαφρίας χρεοκοπίαν (ἄρθ. 367) ἐὰν ἕνεκεν ἀτάκτου κρατήσεως τῶν βιβλίων, καὶ ἐὰν διὰ τῶν εἰς τὸ ἄρθ. 363 ἀναφερομένων πράξεων λάβῃ χώραν κατάταξις τῶν δανειστῶν. (φυλάκισις τοὐλάχιστον 6 μηνῶν). Περὶ ἀποπείρας Brinkmann wissenschaftliche Rechtskunde nr. 63.

(δ) Ἀμβουργικὴ διάταξις περὶ χρεοκοπίας ἄρθ. 102—6. ἐναντίον τοῦ παραδεκτοῦ χρεοκοπίας ἐκ κουφότητος δύνανται νὰ προταθῶσι καὶ ὑπὸ νομοθετικὴν ἔποψιν ἀντιῤῥήσεις τινες. Περὶ τῆς ἀπαιτουμένης προσοχῆς εἰς τὴν περὶ τῶν τοιούτων περιπτώσεων κρίσιν. Neues Archiv. des Criminalr. II. σελ. 509.

(ε) Hagemann praktische Erörterung VII. σελ. 397. Heffter Lehrb. σελ. 418. Escher σελ. 293. παραβ. Rosshirt Geschi III. σελ. 64. ἄλλη γνώμη εἰ, Bauer Lehrb. σελ 315.

(ϛ) Tittmann Handb. II. σελ. 503.

ΔΕΥΤΕΡΑ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ.

Περὶ ἰδίως κατονομαζομένων ἢ διακεκριμένων εἰδῶν ἀπάτης.

§ 417.

Εἰς τὰς παρὰ τῶν νόμων ἰδίως κατονομαζομένας ἢ διακεκριμένας πράξεις ἀπάτης ὑπάγονται, 1ον ἡ *ψευδορκία*, 2ον *ἡ μετακίνησις ὁρίων*, 3ον ἡ κατάχρησις καθηκόντων (prevarication), 4ον ἡ ψευδὴς κατηγορία (calumnia), 5ον ἡ ἐκβίασις (concussion), 6ον ἐν μέρει δὲ καὶ ἡ παραχάραξις, περὶ τῆς ὁποίας ἔγεινεν ἤδη λόγος εἰς τὰ περὶ ἀδικημάτων κατὰ τῆς πολιτείας, καθότι ἐπ' αὐτῆς θεωρεῖται κυρίως ἡ προσβολὴ τῆς ἐξουσίας τοῦ κράτους.

§ 418.

Α'. *ψευδορκία* εἰς πλατυτέραν ἔννοιαν εἶναι *παράβασις*

ἐνοχῆς κυρωθείσης ἢ ἀναληφθείσης δι ἐπισήμου ὅρκου (α). Πράττεται δὲ ὄχι μόνον ἀπὸ τὸν ὀμνύοντα, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἐκεῖνον ὅστις μὲ παράνομον πρόθεσιν ἀναπείθει ἐν γνώσει ἄλλον τινα εἰς ψευδορκίαν (β).

P. G. O. art. 107. 108.

H. A. Müller de perjurio. Viteb. 1810. Mittermaier im neuen Archiv des Criminalr. Bd. 2. nr 4.

(α) Περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ὅρκου, Malblanc de jurejurando. Schmidt-Phiseldeck in Grolman's Mag. f. d. Philos. d. Rechts nr. 3. Grolman ebendas. nr. 4. J. C. Fr. Meister über den Eid etc. Leips. 1810. Ἰδίως ὅμως K. F. Stäudlin Geschichte der Verstelluugen und Lehren vom Eide. Gött. 1824.

(β) P. G. O. cit. l. in fine. R. A. v. J. 1654. § 43.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Εἶναι παράδοξον, ὅτι τὸ ῥωμ. δίκαιον δὲν περιεῖχε ἰδιαιτέραν ποινικὴν διάταξιν περὶ ψευδορκίας. Τοῦτο συνέχεται μὲ τὰς περὶ ὅρκου ἰδέας τῶν ῥωμαίων, ὡς μέσον δικαστικῆς ἐπικυρώσεως. Ἡ ὁρκωμοσία ἀφέθη εἰς τὴν συνείδησιν, μάλιστα καὶ εἰς μεταγενεστέρους ἔτι καιροὺς ἐθεωρεῖτο ὡς σύμβασις πρὸς τὸ νὰ ἐμπιστεύηται ὁ εἷς εἰς τὴν εὐσυνειδησίαν τοῦ ἄλλου. Ὁ ἀσυνειδήτως ὀμνύων ἐθεωρεῖτο ἀληθῶς αἰσχρὸς ἄνθρωπος, καὶ οὕτως ἐξηγεῖται ὅτι, τὸ κατ' ἀρχὰς παρὰ Ῥωμαίοις ἡ ψευδορκία ἔδιδε χώραν μόνον εἰς nota censoria (Jarke über des censor. Strafercht σελ. 20.), καὶ ὅτι πολὺ μετὰ ταῦτα ἀκόμη ἐπεκράτει ἡ γνώμη, ὅτι ἡ πολιτεία δὲν πρέπει νὰ τιμωρῇ τὴν ψευδορκίαν (L. 2. C. de rebus credit.) βραδύτερον ὅμως προσήπτετο ἀτιμία infamia, καὶ καθόσον ὁ ψευδὴς ὅρκος ἦτο μέσον βλάβης τῆς περιουσίας τοῦ ἄλλου ἐτιμωρεῖτο ὡς stellionatus ὅρα ἐν γένει. L. 4. D. Stellionat. L. 13. § 6. D. de jurejur. L. 13. C. de testib.

L. 17. C. de dignit. L. 2. C. de indict. viduit. Νεαρ. 53. κεφ. 4. Νεαρ. 123. κεφ. 20. Διαφιλονεικεῖται ἐὰν ἀφοῦ διεδόθη ὁ χριστιανισμὸς ἐπεκράτησεν ἄλλη γνώμη, ὡς ὁ Jarke II. σελ. 67. παραδέχεται (ἕνεκα τῆς L. 41. C. de transact. τῆς L. 31. C. de testib. τῆς L. 17· C. de dignit.) ἀλλ' ὅρα ἐκ τοῦ ἐναντίου Rosshirt Gesch III. σελ. 143, ἐπὶ ψευδομαρτυρίας εἶχεν ἄλλως τὸ πρᾶγμα, διότι ὡς πρὸς ταύτην ἤρχοντο εἰς βοήθειαν αἱ περὶ τοῦ crimen falsi διατάξεις. L. 1. pr. L. 9. § 3. L. 27. D. ad L. Corn. L. 16. D. de testib. L. 31. C, αὐτόθι ὅρα καὶ Malblank de jurejur. p. 277. Rojen de prejurio Groning. 1818. p. 40. Simoni dei delitti del mero affetto II. p. 26. — καὶ νεώτ. συγγράμματα v. Watzdorf. im den criminalist. Jahrb. für Sachsen I. Bd. 2. Heft. σελ. 220. Kurz in der Zeitschrift für vaterländ. Recht (Bern. 1839) Bd. II. σελ. 153. Schwarze in der Zeitschrift für sächs. Rechtspflege III. σελ. 120.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Περὶ τοῦ κανονικοῦ δικαίου c. 6. qu. 1. c. 18. Caus. XXII qu. I. c. 17. qu. 5. c. 1. C. 10. X. de jurejur. Heffter Lehrbuch σελ. 337. Πρῶτον τὸ κανονικὸν δίκαιον παρήγαγε τὴν περὶ ὅρκου γνώμην, τὴν ὁποίαν ἔχει ὡς βάσιν τὸ κοινὸν δίκαιον, μάλιστα εἰς τὸ γερμανικὸν δίκαιον ἔλαβεν ὁ ὅρκος ὡς ἀντικείμενον τοῦ δημοσίου δικαίου τόσην μεγάλην σημασίαν, τὴν ὁποίαν τὸ κανονικὸν δίκαιον καθιέρωσε διὰ θρησκευτικῶν ἰδεῶν, εἰς τρόπον ὥστε ὁ ὅρκος κατήντησεν ἓν ἐκ τῶν σημαντικωτέρων ἀποδεικτικῶν μέσων, ὡς ἐκ τοῦ κανονικοῦ δικαίου δὲ ἀπετέλει καὶ θρησκευτικὴν παράβασιν, παρέχουσαν βαρυτάτην ἐκκλησιαστικὴν ἁμαρτίαν. Jarke II. σελ. 70. Rosshirt Gesch. III. σελ. 144. 448. Εἰς τοὺς γερμανικοὺς νόμους ὑπάρχουσιν αὐστηραὶ ποιναὶ (μ' ὅλον ὅτι συχνάκις τὰ ἐκ-

κλησιαστικὰ δικαστήρια ἐπέβαλλον αὐτὰς) ὅρα Schwabenspiegel. c. 367. 1. (Ausgabe von Lassberg σελ 156.) Lübisches Reht (Ausgabe von Hach σελ. 301). Ὁ ψευδορκήσας δεν ἦτο δεκτὸς ὡς μάρτυς καθ' ὅλους τοὺς γερμανικοὺς κανονισμούς· Alt kulmisch Reht (Ausg. von Leman. σελ. 175.

Σημ. 3. *τοῦ ἐκδ.* Εἰς τὴν ἑρμηνείαν τοῦ ἄρθ, 107 τῆς Καρολίνας εἶναι οὐσιωδεστάτη ἡ παρατήρησις, ὅτι ἡ Καρολίνα ἠθέλησε νὰ διακρίνῃ κυρίας τινας περιπτώσεις τῆς ψευδορκίας, ὄχι ὅμως καὶ νὰ περιορίσῃ εἰς αὐτὰς τὴν ἔννοιαν τῆς ψευδορκίας. Ἡ προϋπόθεσις, ὅτι ἡ ψευδορκία εἶναι ἀξιόποινος κατὰ τὸ δίκαιον ἐκείνου τοῦ καιροῦ, ἐπεκράτει γενικῶς, καὶ ἡ πλάνη συνίσταται εἰς τὸ ὅτι τὸ ἄρθ. 107 ἐθεωρεῖτο συντεταγμένον μὲ σκοπὸν τοῦ νὰ περιλάβῃ ὅλας τὰς περιπτώσεις ὡς ἄρθρον νέου τινος ποινικοῦ νόμου.

Σημ. 4 *τοῦ ἐκδ.* Ἡ ἀπὸ τὸν Φάϋερβάχ γενομένη κατάταξις τῆς ψευδορκίας εἰς τὰ ἰδιωτικὰ ἀδικήματα, ὡς διακεκριμένον εἶδος αὐτῶν, εἶναι λανθασμένη καὶ φέρει εἰς σφαλερὰς συνεπείας Mittermaier im Archiv des Criminalr II. σελ. 116.Hepp. im Archiv.XIV. Bd. σελ. 342.Ἀνάρμοστος εἶναι καὶ ἡ ἔποψις τῆς ψευδορκίας ὡς ἀδικήματος κατὰ τῆς θρησκείας(π. χ. κατὰ τὴν γνώμην τὴν εἰς Hitzig's Heft 20. σελ. 288. κα Rosshirt *de jurisjurandi religione et poenis* in perjurios.Heidelb.1829.p.17).Νεωστὶ ἐγεννήθη πάλιν μεγάλη φιλονεικία περὶ τῆς ψευδορκίας. Ὁ v. Watzdorf in den Jahrbüchern σελ. 226—28.εὑρίσκει ὅτι τὸ ἀξιόποινον συνίσταται εἰς τοῦτο,ὅτι ὁ ὀμνύων προσποιούμενος σταθερὰν θρησκευτικὴν πεποίθησιν,εἰς τὴν ὁποίαν στηρίζει ἡ πολιτεία τὴν καθιέρωσιν τοῦ ὅρκου,καταστρέφει ἐγγύησίν τινα τῆς πολιτείας Ὁ Schwarze in der Zeitschrift. σελ. 123. θεωρεῖ

τὴν ψευδορκίαν ὡς προσβολὴν τοῦ ὀφειλομένου πρὸς τὴν θρησκείαν σεβασμοῦ, ὁ Kurz in der Zeitschrift σελ. 163, ὡς ἀδίκημα κατὰ τῆς δημοσίας πίστεως. Ἢ πρέπει νὰ κατατάξωμεν τὴν ψευδορκίαν εἰς τὰ δημόσια ἀδικήματα, καθ' ὅσον καταστρέφει μίαν τῶν ἱερωτέρων ἐγγυήσεων καὶ βάσεων τῆς κοινῆς πίστεως, ἢ νὰ τὴν θέσωμεν ἐκ παραλλήλου μὲ τὸ falsum (ὄχι βέβαια ὡς εἶδος βλάβης τῆς περιουσίας). Ὁ ψευδορκήσας εἶναι ἐπίσης ἀξιόποινος, ὡς ὁ πλαστογραφήσας δημόσια ἔγγραφα. Ἐὰν θέσωμεν τὴν ψευδορκίαν ὑπὸ τὰ κατὰ τῆς θρησκείας ἀδικήματα, δὲν ἔχομεν σταθερὰ ὅρια τῶν *συστατικῶν* αὐτῆς. Mittermaier im archiv des Criminalr. II. σελ. 97. Bauer Lehrb. § 303. Abegg im Archir des Criminalr. neue Folg. I. σελ. 581.

Σημ. 5 *τοῦ ἐκδ.* Αἱ νέαι νομοθεσίαι δὲν συμφωνοῦσιν εἰς τὴν κατάταξιν τῆς ψευδορκίας. Ὁ αὐστριακὸς νόμος δὲν πραγματεύεται ἰδίως περὶ αὐτῆς, ἀλλ' εἰς τὰ περὶ ἀπάτης (ἄρθ. 178. α), ἐάν τις ζητῇ νὰ πείσῃ τὸν ἄλλον εἰς τὴν ψευδομαρτυρίαν ἐπὶ δικαστηρίου, ἐὰν ὑπεσχέθη ἢ ἔκαμε ψευδῆ ὅρκον, ἢ ἐάν τις εἰς ἰδίαν αὑτοῦ ὑπόθεσιν προέτεινε νὰ κάμῃ, ἢ ἔκαμε τῷ ὄντι ψευδῆ ὅρκον. (ποινή, ἄρθ. 181, κάθειρξις 6 μηνῶν μέχρις 1 ἔτους, ἐπὶ δὲ μεγαλειτέρου κινδύνου μέχρι 5 ἐτῶν). ὅρα περὶ τούτου Pratobevera Materialien V. σελ. 258, VII. σελ. 352. καὶ Tausch Rechts fälle III. Heft. σελ. 595. etc. Ὁ πρωσσικὸς νόμος § 1405 ἐκθέτει τὴν ψευδορκίαν ὡς ἐπιτεταμένην ἀπάτην ἕνεκα προσβολῆς ἰδιαιτέρου χρέους, καὶ παραδέχεται αὐτὴν ἐπὶ ἐκείνου, ὅστις εἰς δίκην τινα κάμνει ψευδῆ ὅρκον ὡς διάδικος ἢ ὡς μάρτυς (ποινή: στέρησις πάσης ὑπηρεσίας καὶ τιμῆς ἀτιμωτικὴ ἔκθεσις, καὶ ἀναλόγως τῆς ζημίας εἱρκτὴ 1—3 ἐτῶν. Κατὰ τὸν § 1409 ἐπιβάλλεται ποινὴ καὶ εἰς ἐκεῖνον ὅστις ἀναπείθει εἰς τοῦτο τοὺς οἰκείους αὐτοῦ. Ἐάν τις διὰ

ψευδομαρτυρίας εἰς ποινικὴν δίκην γείνῃ αἴτιος νὰ τιμωρηθῇ τις ἀθῶος, κατὰ τοῦ τοιούτου ἐπιτείνεται ἡ τακτικὴ ποινὴ τῆς ψευδορκίας (§ 1412) τυχὸν μέχρι θανάτου καὶ ἂν πολλοὶ συνενοήθησαν πρὸς τοῦτο (1413), καὶ προέκυψε θάνατος, ὡς ποινὴ ἐπιβάλλεται ὁ τροχός. Ὁ γαλλικ. ποιν. νόμος θέτει τὴν ψευδορκίαν(ὑπὸ τὰ ἰδιωτικὰ ἀδικήματα) ἐκ παραλλήλου μὲ τὴν ψευδομαρτυρίαν, τὴν συκοφαντίαν, τὰς ὕβρεις· ἀπειλεῖ δὲ εἰς τὸ ἄρθ. 361 τὴν ψευδομαρτυρίαν εἰς ποινικὴν δίκην μὲ πρόσκαιρα δεσμά, καὶ ἐὰν ὁ ἐνοχοποιηθεὶς κατεδικάσθη εἰς βαρυτέραν ποινὴν παρὰ ταύτην, ἐφαρμόζεται ἐκείνη ἡ ποινή. Ἡ ψευδομαρτυρία εἰς δίκας ἐπὶ πλημμελήμασιν ἐπιφέρει εἱρκτὴν (ἄρθ. 362.), ὁμοίως καὶ ἡ εἰς πολιτικάς· ὅστις ὁμόσῃ ψευδῶς ὅρκον ἐπαχθέντα ἢ ἀντεπαχθέντα τιμωρεῖται (ἄρθ. 366.) μὲ στέρησιν τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων. Κατὰ τὴν νομολογίαν (Carnot. II. p. 155.) ἐπιβάλλεται ἡ ποινὴ τῆς ψευδομαρτυρίας εἰς ἐκεῖνον μόνον, ὅστις ψευδορκεῖ εἰς δημοσίαν συνεδρίασιν, **Hildgard Annalen der Rechtspflege in Rheinbaiern. I. 3. Heft.** σελ. 225. (ἐναντίον τῶν γαλλικῶν διατάξεων **Haus observat. III. p. 34.**) Ὁ σαρδινικὸς νόμος κατατάσσει τὴν ψευδομαρτυρίαν εἰς τὰ κατὰ τῆς δημοσίας πίστεως ἀδικήματα, κάμνει (ἀριθ. 378—88) πλειοτέρας διακρίσεις παρὰ τὸν γαλλικ. ποινικὸν νόμον, ἐκτείνει τὴν ποινὴν καὶ ἐπὶ πραγματογνωμόνων, καὶ δίδει προσέτι ἐπὶ ψευδορκίας τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιβάλληται φυλάκισις μέχρι 2 ἐτῶν, ἐκτὸς τῆς ἀπαγορεύσεως καὶ τῆς ἀνικανότητος πρὸς μαρτυρίαν. Ὁ βαυαρικὸς νόμος κατατάσσει τὴν ψευδορκίαν εἰς τὰ ἰδιωτικὰ ἀδικήματα (περὶ βλάβης ξένων δικαιωμάτων δι' ἀπάτης) ὡς διακεκριμένον εἶδος ἀπάτης· τιμωρεῖ (ἄρθρ. 269.) ἐκεῖνον, ὅστις ὡς μάρτυς ἢ πραγματογνώμων εἰς ξένας ὑποθέσεις, ἢ ὡς διάδικος εἰς ἰδίαν αὐτοῦ ὑπόθεσιν, ὡς πληρεξούσιος, ἐπίτροπος ἢ κηδεμών, ὀμνύει ψευδῶς

δικαστικὸν βεβαιωτικὸν ὅρκον, μὲ 4—8 ἐτῶν εἱρκτὴν, δημοσίαν ἔκθεσιν, ἀνικανότητα πρὸς πᾶσαν ὑπηρεσίαν, καὶ ἀπειλεῖ (ἄρθ. 290) τὴν ἐπὶ δικαστηρίου διὰ ψευδομαρτυρίας συκοφαντίαν μὲ τὴν ποινὴν τῆς ψευδορκίας, ἐὰν δὲ ἐντεῦθεν καταδικασθῇ τις ἀθῶος, μὲ ἀνωτέραν ποινὴν, καὶ ἐὰν πολλοὶ συνενοήθησαν πρὸς ψευδομαρτυρίαν, ὁ δὲ ἀθῶος κατεδικάσθη εἰς θάνατον, ἐπιβάλλεται κατὰ τὸ ἄρθ. 292 θανατικὴ ποινή. Τὸ ἀνάρμοστον τῆς κατατάξεως ταύτης ἐγνώρισαν τὰ μεταγενέστερα νομοσχέδια καὶ κατέταξαν (νομοσχ. τοῦ 1831. ἄρθ. 218) τὴν ψευδορκίαν εἰς τὰ δημόσια ἀδικήματα (καθ' ὁμοίωσιν τῆς παραχαράξεως. αἰτιολογίαι σελ. 193.) Ὁ σαξωνικὸς νόμος ἐκθέτει τὴν ψευδορκίαν (ἄρθ. 183.) ὡς προσβολὴν τοῦ πρὸς τὴν θρησκείαν σεβασμοῦ (ποινὴ, εἱρκτὴ 6 μηνῶν μέχρι 2 ἐτῶν. ὅρα περὶ τούτου Schwarze in der angeführt. Abhand.). Ἐὰν καὶ ἐκεῖνος, ὅστις ἐπικυροῖ δι' ὅρκου ἀληθές τι, τὸ ὁποῖον ὅμως αὐτὸς νομίζει ψευδὲς, ἢ περὶ τῆς ὀρθότητος τοῦ ὁποίου δὲν ἐδύνατο νὰ ἔχῃ γνῶσιν, εἶναι ἄξιος ποινῆς, ὅρα Günther Sächs. Gesetzbuch. σελ. 107. Μεγαλείτεραι ποιναὶ ἐπιβάλλονται (ἄρθ. 184. 85.) ἐὰν εἰς ποινικὰς δίκας γείνῃ ψευδὴς ὅρκος, διὰ νὰ τεθῇ ὑπὸ ἀνάκρισιν ἀθῶός τις· (θανατικὴ μάλιστα ποινὴ, ἐὰν ἀθῶος τις θανατωθῇ). Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος (ἄρθ. 227.) κατατάσσει τὴν ψευδορκίαν εἰς τὰ ἐναντίον τῆς δημοσίας πίστεως ἀδικήματα (ποινὴ, εἱρκτὴ τοὐλάχιστον 1 ἔτους, βαρυτέρα ἄρθ. 228, ἐὰν τιμωρηθῇ τις ἀθῶος, θανατικὴ δὲ μόνον, ἐὰν ἔλαβε χώραν συνεννόησις πολλῶν). Τὸ διὰ τὴν Βάδην νομοσχέδιον (ἄρθ. 442.) θέτει τὴν ψευδορκίαν εἰς χωριστὸν κεφάλαιον μετὰ τὴν νόθευσιν καὶ ἀπάτην, πρὸ τῆς παραχαράξεως· ὁμοίως καὶ τὸ διὰ τὴν Ἔσσην νομοσχέδιον (ἄρθ. 218). Τὸ διὰ τὸ Βραουνσβέϊγ νομοσχέδιον (ἄρθ. 127) κατατάσσει αὐτὴν εἰς τὰ ἐναντίον τῆς δημοσίας πίστεως ἀδικήματα.

§ 419.

Πᾶσα ψευδορκία εἰς στενωτέραν ἔννοιαν προϋποθέτει *ἐπίσημον ὅρκον ἐπιβεβλημένον ἀπὸ ἀρχὴν ἔχουσαν ἐξουσίαν πρὸς τοῦτο νὰ τὸν ἐπιβάλῃ, καὶ καθ' ἑαυτὸν κῦρος ἔχοντα*, ἑπομένως δὲν λαμβάνει χώραν 1ον ἐπὶ ἐνόρκων ἰδιωτικῶν διαβεβαιώσεων (α), οὔτε 2ον ἐπὶ προφορικῶν ἢ ἐγγράφων διαβεβαιώσεων ἐν εἴδει ὅρκου, ἐὰν αὗται δὲν ἐξομοιῶνται μὲ ἐπίσημον ὅρκον (β). Τὸ αὐτὸ ἰσχύει, ἕνεκεν ἀκυρότητος τοῦ ὅρκου, 3ον ἐὰν ἡ ὁρκωμοσία δὲν ἔγεινε κατὰ τὰς θρησκευτικὰς ἰδέας τοῦ ὁμόσαντος (γ), ἢ 4ον ἐὰν ὁ ὁμόσας εἴτε ἐν γένει εἴτε κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ὁρκωμοσίας δὲν ἐδύνατο νὰ καταλάβῃ τὴν σημασίαν καὶ τὴν ἱερότητα τοῦ ὅρκου (δ),

(α) Τοιαῦται ἦσαν ἰδίως παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις συνήθεις. L. 1. D. stellionatus L. *3*. C. Si minor se majorem. L. 41. de transact. Reichs-Dep-Absch. v. J. 1600. § 33. cf. Böhmer ad. art. *107* § 5.

(β) Ὡς ἡ ὑπογραφὴ τοῦ τύπου τοῦ ὅρκου δι' ἐπιθέσεως τῆς σφραγῖδος εἰς τὴν Βαυαρίαν. ἡ βεβαίωσις τῶν Μεννονιτῶν μὲ τὴν ἀλήθειαν, bei Mannen Wahrheit. Visitationsbeschlüsse die Verbesserung des Reichskammergerichtl. Justizw. bedreffend. Lemgo. *1779*. p, *86*.

(γ) Περὶ τοῦ ὅρκου τῶν Ἰουδαίων παραβ. Kammer-Ger-Ordn. Thl. II. tit. 10 § 1.

(δ) Περὶ τοῦ ὅρκου τῶν ἀνηλίκων. c. *14*. 15. C. 22. 9. 5.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ*. Κατὰ τὸ γράμμα τοῦ ἄρθ. 107. τῆς Καρολίνας, «*ἐνώπιον δικαστοῦ ἢ δικαστηρίου*» φαίνεται ὅτι ὁ ψευδὴς ὅρκος, ὅστις ἤθελε δοθῇ ἐνώπιον ἄλλων ἀρχῶν παρὰ τὰς δικαστικὰς, δὲν ὑπάγεται εἰς τὴν ποινικὴν διάταξιν: Mittermaier im Archiv. II. σελ. 102. Martin Lehrb. § 194. ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ Καρολίνα δὲν ἠθέλησε βέβαια νὰ διαλάβῃ ὅλας

τὰς περιπτώσεις δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ἀρνηθῶμεν, ὅτι πάντοτε ὅταν ὁ ὅρκος δίδεται ἐνώπιον ἀρχῆς, ἐχούσης κατὰ νόμον τὴν ἐξουσίαν νὰ τὸν δεχθῇ, δύναται νὰ ὑπάρξῃ καὶ ἀξιόποινος ψευδορκία. Μόνον ἐάν τις ἀρχὴ μὴ λαβοῦσα ἀπὸ τὴν πολιτείαν τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ δέχηται ὅρκον ἐπιβάλῃ ὁρκωμοσίαν, δὲν ὑπάρχει ψευδορκία. Abegg im Archiv l. c. I. σελ. 589 Wächter II. σελ. 261. Ὁ σαξωνικὸς καὶ βυρτεμβεργικὸς νόμος ὁμιλοῦσιν ἐν γένει περὶ ὅρκου ἐνώπιον δημοσίας ἀρχῆς· ὅρα πάλιν Schwarze in der Zeitschrift. σελ. 139. Kurz in der Zeitschrift. l. c. σελ. 166.

Σημ. 2 τοῦ ἐκδ. Κατὰ τὴν ἔκφρασιν τῆς Καρολίνας gelehrter Meineid, πρέπει ὁ ὅρκος νὰ ἐλήφθη ὡς ἀληθὴς ὅρκος ἀπὸ τὸν δικαστὴν ἢ ἄλλον τινὰ ἔχοντα κατὰ τὸν ἐγχώριον νόμον δικαίωμα νὰ δεχθῇ ὅρκον, καὶ κατὰ τὰ διαγεγραμμένα σύμβολα τοῦ ὅρκου. ὅρα τὸν § 422 σημ. 1. Heffter Lehrb. 339. Δὲν δύναται νὰ ὑποληφθῇ, ὅτι δι' ὁποιανδήποτε περὶ τὴν ὁρκωμοσίαν ἔλλειψι τύπου ἐκλείπουσιν τὰ συστατικὰ τῆς ψευδορκίας· ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ἀναγκαῖον, τὸ νὰ δοθῇ ὁ ὅρκος ἐπισήμως, καὶ νὰ ἦναι ἁρμόδιος ὁ δικαστής, ὅστις τὸν δέχεται. Kurz l. c. σελ. 177.

Σημ. 3. τοῦ ἐκδ. Εἰς τὴν ἀθέτησιν τῆς διὰ χειραψίας δοθείσης ὑποσχέσεως δὲν δύναται νὰ ἐκταθῇ ἡ ποινὴ τῆς ψευδορκίας, ἐὰν ὁ ἐγχώριος νόμος δὲν ἐξομοιοῖ τὴν τοιαύτην ἀθέτησιν μὲ ψευδορκίαν. Mittermaier im Archiv II. σελ. 91 Jahrbücher der Gesetzgeb. in Baiern I. σελ. 301. Εἰς τὴν Βαυαρίαν ἡ ἀθέτησις τῆς διὰ χειραψίας ὑποσχέσεως δὲν τιμωρεῖται ὡς ψευδορκία, οὔτε κατὰ τὸ νομοσχέδιον τοῦ 1831. ἄρθ. 222. Ὁ σαξωνικὸς νόμος τῆς 30 Μαΐου 1838. § VI. ὁμιλεῖ περὶ ἀθετήσεως τῆς διὰ χειραψίας ὑποσχέσεως· (Günther σελ. 169). Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος, ἄρθ. 233.

τιμωρεῖ ταύτην μόνον μὲ φυλάκισιν Kreisgefängniss.

Σημ. 4 τοῦ ἐκδ. Εἶναι ἀδιάφορον ἐὰν ἡ κατάθεσις ἐκείνου ὅστις ἔκαμε τὸν ψευδῆ ὅρκον ἀποτελῇ πλήρη ἀπόδειξιν, ἀλλ' ἐὰν ἐν γένει ὑπὸ τὰς περιστάσεις εἰς τὰς ὁποίας ἔγεινεν ἡ ὁρκωμοσία ἐδύνατο νὰ ληφθῇ ὅρκος, τοῦτο πρέπει νὰ ἔχῃ ἐπιῤῥοὴν, π. χ. ἐὰν ἡ λῆψις τοῦ ὅρκου ἦτο ἄκυρος. Ἐνταῦθα εἶναι χρεία πάλιν διακρίσεών τινων. Abegg l. c. σελ. 595. Mittermaier im Archiv II σελ. 6. Διεξοδικώτατα ὁ Kurz in der Zeitschrift II. σελ. 168 — 175.

Σημ. 5 τοῦ ἐκδ. Ὅταν ἡ μαρτυρία ἐξετάσθη εἰς ὅλως ἐπουσιώδη ἀντικείμενα (π. χ. τὴν ἡλικίαν μάρτυρός τινος) πρέπει βέβαια νὰ ἦναι μικροτέρα ἡ ποινὴ(νομοσχ. διὰ τὴν Βάδην ἄρθ. 448), καὶ ὅταν τις ἠναγκάσθη νὰ ὁμολογήσῃ περί τινος μὴ ὢν ὑπόχρεως εἰς τοῦτο, δὲν ἔπρεπε νὰ ἐπιβάλληται οὐδεμία ποινὴ (τὸ αὐτὸ νομοσχ. § 450).

§ 420.

II Διὰ *πράξεων* ἢ καταθέσεων προσβολὴ τελείας τινὸς *ἐνοχῆς*· Ἑπομένως ἡ ἔννοια τῆς ψευδορκίας ἀποκλείεται Ιον ἐὰν ἀπ'ἀρχῆς δὲν ὑπῆρχεν οὔτε ἐνοχὴ, οὔτε τοιαύτη προϋπόθεσις, ἐπὶ τῇ ὁποίᾳ ὁ ὅρκος ἀποτελεῖ ἐνοχὴν(α) ἢ 2ον ἐὰν ἡ κατ' ἀρχὰς ὑπάρχουσα ἐνοχὴ ἔπαυσε πάλιν(β). Ἀλλὰ δὲν ἀπαιτεῖται III νὰ προξενηθῇ ζημία διὰ τῆς ψευδορκίας, καθότι ἀρκεῖ ἐπὶ μὲν βεβαιωτικοῦ ὅρκου νὰ ὀμόσῃ τις τῷ ὄντι ψευδῶς ἐν γνώσει(γ), ἐπὶ δὲ ὑποσχετικοῦ ὅρκου, νὰ πράξῃ ἐν γνώσει καὶ οἰκειοθελῶς ἐναντίον τῆς ἐνόρκως δοθείσης ὑποσχέσεως(δ).

(α) Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἰσχύοντος ἐνταῦθα κανονικοῦ δικαίου, c. 8. 18. 28 29. X. de jurej. ἐξαιρεῖται ὡς ἀπολύτως ἄκυρος πᾶς ὅρκος, ὅστις ἀντίκειται 1ον εἰς ἀπαγορευτικοὺς νόμους τῆς πολιτείας ἢ τῆς θρησκείας. c. 18. C. 22. 4. 4.— c. 1.— 23. C. 22. q. 4.—c. 18. 23. X. de jurej. ἢ 2ον εἰς τὰ δικαιώματα τρίτου τινος, cf Boehmer J. E. P. lib. XI. tit. 24. § 20. seq. ἐκ τοῦ ἐναντίου Malblanc de jurej. lib. V. § 117—120.

(β) Koch. inst. j. c. § 446.

(γ) Αἱ λέξεις τοῦ ἄρθρ. 107. «ἐὰν ὁ ὅρκος οὔτε φέρῃ ὠφέλειαν» δὲν ἀντίκειται Παραβ. καὶ τὸ ἄρθρ. 68. καὶ 107. Ἄλλης γνώμης εἶναι ὁ Meister § 263 Quistorp Thl. L. §. 130.

(δ) L. 13. § 6. de jurej. L. 41. C. de transact (L. 8. C. Th. eod ibique Gothofred).

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Πανταχοῦ ὅπου ἡ πολιτεία θεωρεῖ τὸν ὅρκον ὡς μὴ ὑπάρχοντα νομικῶς καὶ δὲν παράγει ἐξ αὐτοῦ οὐδεμίαν συνέπειαν, δὲν ἁρμόζει οὔτε τιμωρία τῆς ψευδορκίας, π. χ. ἐὰν ὁ ὑπόδικος ὡς τοιοῦτος ὤμοσεν ὅρκον, ὅστις δὲν ἦτο ἀθωωτικός. Mittermaier im Archiv II. σελ. 100 107. Hitzig Zeitschrift. H. 30. σελ. 225. Abegg im Archiv neue Folge I. σελ. 597. ὅρα μ' ὅλον τοῦτο Kurz in der Zeitschrift II. σελ. 173. Watzdorf. in den Jahrbüchern l. c. σελ. 233. ὑπὲρ τῆς γνώμης τοῦ Mittermaier κηρύττονται· ὁ Pratobevera Materialien V. σελ. 236. καὶ Tausch Rechtsfälle III. σελ. 606.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Ἡ ψευδορκία εἶναι κολάσιμος μόνον, ἐὰν *ἐν γνώσει* ὀμόσῃ τις τὸ ὄντως *ψευδές*. Δὲν ἀρκεῖ νὰ ἦναι μόνον ἐξ ἀντικειμένου ψευδὲς τὸ δι' ὅρκου βεβαιούμενον. Heffter Lehrb σελ. 339. Kurg in der Zeitschrift. l. c. σελ. 186 Abegg. im Archiv I. σελ 602.

Σημ. 3 *τοῦ ἐκδ.* ἐξ ἀμελείας ψευδορκία δὲν δύναται νὰ τιμωρηθῇ κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον, διότι οἱ νόμοι ἐπὶ τοῦ ἀδικήματος τούτου ὁμιλοῦσι πανταχοῦ μόνον περὶ δόλου. Heffter

Lehrb. σελ. 428. Bauer Lehrb § 305. Ἄλλη γνώμη εἰς Tittmann's Handb. § 320. Καὶ ἐξ ἀναλογίας τοῦ falsum δὲν εἶναι παραδεκτὴ ἐξ ἀμελείας ψευδορκία. Kurz in der Zeitschrift. II. σελ. 190, Ὁ πρωσσικὸς νόμος § 1410 τιμωρεῖ μ' ὅλα ταῦτα τοιαύτην ψευδορκίαν, ἐάν τις δὲν καταβάλῃ τὴν πρέπουσαν φροντίδα καὶ ὀμόσῃ τι, τὸ ὁποῖον καθ' ὃν καιρὸν ὡρκίσθη ἐδύνατο καὶ ὤφειλε νὰ γνωρίσῃ ἄλλως πως ἔχον (εἱρκτὴ 6 μηνῶν μέχρι 2 ἐτῶν). Ὁ σαξων. νόμος ἄρθ. 187 τιμωρεῖ τὸν ἐξ ἐλαφρίας ὅρκον (φυλάκισις 3 ἑβδομ. μέχρις 1 ἔτους ἢ χρηματ. ποινή.) ὁμοίως καὶ ὁ νόμος τοῦ Ζουρὶχ ἄρθ. 126. περὶ τῆς σημασίας τῆς ἐλαφρίας Leichtsinn Schwarze in der Zeitschrift. σελ. 136.

Σημ. 4 τοῦ ἐκδ. Ἐπὶ ψευδορκίας δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ὑπῆρχε προαίρεσις τοῦ νὰ προξενηθῇ βλάβη, διὰ τοῦτο καὶ ὁ ὅρκος τὸν ὁποῖον ἐκ συμπαθείας πρὸς τὸν κατηγορούμενον ἤθελεν ὀμόσει τις ψευδῶς εἶναι ἀξιόποινος. Mittermaier im Archiv. II. σελ. 105. Abegg im Archiv neue Folge I. σελ. 586. Ἡ προαίρεσις τοῦ νὰ περιποιήσῃ τις εἰς ἑαυτὸν ἰδιωτικόν τι ὄφελος, δύναται συχνάκις νὰ ἦναι αἰτία τῆς ψευδορκίας, ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι ἐκ τῶν συστατικῶν αὐτῆς. Heffter σελ. 338. ὅρα μ' ὅλον τοῦτο Luden vom Versuche σελ. 495. Μέχρι πόσου εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς πρέπει νὰ θεωρῆται ἡ προξενηθεῖσα ζημία, ὅρα v. Watzdorf. in den Jahrbüchern l. c. σελ. 235.

Σημ. 5 τοῦ ἐκδ. Τετελεσμένη εἶναι ἡ ψευδορκία, ὅταν ἡ περὶ τῆς ὁρκοδοσίας συντακτέα ἔκθεσις κλεισθῇ in forma probante. Mittermaier. im Archiv II. σελ. 109. Bauer § 305. Not. e. Heffter Lehrb. σελ. 430. Wächter Lehrb. II. σελ. 258. Ἡ λύσις τοῦ ζητήματος, πότε εἶναι τετελεσμένη ἡ ψευδορκία, κρέμαται ἀπὸ τὴν ἔποψιν, ὑπὸ τὴν ὁ-

ποίαν θεωροῦμεν αὐτὴν, διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἐκτεθεῖσα παρ' ἐμοῦ γνώμη ἠμφισβητήθη πολλαχῶς. Συχνάκις παραδέχονται ὅτι ἐτελέσθη τὸ ἀδίκημα, ἅμα ὀμνύων ἐπρόφερε τὰς τελευταίας λέξεις τοῦ τύπου τοῦ ὅρκου· ὅρα ἰδίως Kurz in der Zeitschrift. σελ. 180. Schwarze in der Zeitschrift σελ. 125. ὅρα ὅμως καὶ ὑπὲρ τῆς γνώμης τοῦ Mittermaier Luden vom Versuche σελ. 494. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος, ἄρθρ. 230, θεωρεῖ τὸ ἀδίκημα ὡς τετελεσμένον διὰ τῆς ὁρκωμοσίας, ἐὰν αὕτη προηγῆται τῆς ψευδοῦς καταθέσεως, καὶ ἐὰν ἕπηται αὐτῆς διὰ τῆς περαιώσεως τῆς συζητήσεως εἰς τὴν ὁποίαν ἔλαβε χώραν ἡ κατάθεσις. Τὸ διὰ τὴν βάδην νομοσχέδιον, ἄρθρ. 452. κηρύττει τὸ ἀδίκημα τῆς ψευδορκίας πεπραγμένον καὶ ἀξιόποινον, ἅμα ἡ περὶ τῆς ὁρκοδοσίας ἔκθεσις ὑπογραφῇ ἀπὸ τὸν ὀμνύοντα. Τὸ διὰ τὸ βραυνσβάϊγ νομοσχέδιον. ἄρθ. 133. λέγει τέλεσιν ὅταν γείνῃ ὁ ὅρκος.

Σημ. 6. *τοῦ ἐκδ.* Πότε ἄρχεται ἡ ἀπόπειρα τῆς ψευδορκίας νὰ ἦναι ἀξιόποινος Kurz. σελ. 192. Temme Handb des preuss Criminalr. σελ. 375. ὁ πρωσσικὸς νόμος § 1411, a. b. δέχεται τὴν ἐπανάκλησιν ὡς λόγον ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τῆς ποινῆς ἐπὶ τῆς ἐξ ἀμελείας ψευδορκίας, ὁ δὲ σαξωνικὸς ἄρθ. 188. παραδέχεται τὴν ἀνάκλησιν ἐν γένει, ἀλλὰ μόνον ὡς ἐλαφρυντικὸν λόγον.

§ 421.

Ὑπὸ τὴν ψευδορκίαν ἐν γένει ἐννοεῖται τόσον ἡ *ψευδορκία* εἰς κυρίαν στενὴν ἔννοιαν (perjuratio), ὅσον καὶ ἡ *ἐπιορκία* (perjurium in specie). Ἐκείνη μὲν συνίσταται εἰς τὸ νὰ κάμῃ τις ἐν γνώσει ψευδῆ *βεβαιωτικὸν ὅρκον*· αὕτη δὲ εἰς τὸ νὰ παραβῇ ἐν γνώσει καὶ ἐκ προθέσεως ἐνοχὴν τὴν ὁποίαν ἀνεδέχθη ἢ ἐπεκύρωσε δι' *ὑποσχετικοῦ ὅρκου*

§ 422.

Ποινή(α). Κατὰ τὸ ἐγχώριον γερμανικὸν δίκαιον I ὅστις γείνῃ ἔνοχος ψευδορκίας ἐπὶ ὅρκου δοθέντος εἰς *δίκην τινὰ* ἐνώπιον *δικαστηρίου* μετὰ προϋπαγγελθείσας καθ' ὑπαγόρευσιν λέξεις(β), ἐνῷ ἀτιμοῦται, τιμωρεῖται, ἐκτὸς τῆς ἀτιμίας, καὶ μὲ βαρεῖαν σωματικὴν ποινὴν (κατὰ τὴν ἀρχαίαν γερμανικὴν συνήθειαν, μὲ τὴν ἀποκοπὴν τῶν ἐπὶ τῆς ὁρκοδοσίας ὑψουμένων δακτύλων)(γ). Ἡ διάταξις αὕτη ἰσχύει ἐπὶ παντὸς εἴδους ὅρκου(δ), βεβαιωτικοῦ καὶ ὑποσχετικοῦ(ε), δοθέντος ἀπὸ διάδικον (ζ) ἢ μάρτυρα, εἰς πολιτικὴν ἢ ποινικὴν δίκην(η). Ὅστις ὅμως II εἰς ποινικὴν δίκην ὀμνύει ψευδῆ ὅρκον ἐναντίον ἀθώου τινος διὰ νὰ φέρῃ τὴν καταδίκην αὐτοῦ, πρέπει νὰ τιμωρῆται κατὰ τὸν νόμον τῆς ἀνταποδόσεως (θ). III Διὰ τὴν παράβασιν ἄλλων ὅρκων παρὰ τοὺς ἀνωτέρω, ἐκτὸς τοῦ ὑπὸ τὴν σημαίαν στρατιωτικοῦ ὅρκου(ι), δὲν διαλαμβάνει τὸ κοινὸν δίκαιον ποινικὰς διατάξεις.

(α) L. 13 § 6. D. de jurij L. 13. C. de test. L. 41. C. de transacte — c. 18. C. 6. q. 1. c. 7. 14. C. 22. q. 5. P. G. O. art. 107. 108.

(β) «Ὑπαγορευθέντα (gelehrten) ὅρκον (ψευδορκία) ὀμνύει». Ἡ διὰ τὸ Τυρὸλ ἐγχωρία διάταξις βιβλ.» VIII ἄρθ. 58. σαφηνίζει τοῦτο ἄριστα» μὲ ὑψωμένα δάκτυλα καὶ διδαγμένας (τουτέστιν ὑπηγορευμένας λέξεις.» Δὲν εἶναι λοιπὸν ἀναγκαία περὶ ψευδορκίας παραίνεσις. ὅρα ἄλλως Walch gloss. voc. gelehrt.

(γ) Ὁ Κάρολος δὲν ἀπειλεῖ ῥητῶς τὴν ποινὴν ταύτην, ἀλλὰ συγχωρεῖ μόνον τὴν ποτὲ «κοινὴν συνήθειαν». Τὴν σήμερον ἐπιβάλλεται συνήθως ἁπλῆ εἱρκτή, βαρεῖα εἱρκτή, κάθειρξις ἐπὶ πολλὰ ἔτη. cf. Hommel Rhaps qnaest. Coll. 4. Quistrorp Thl. 1. § 133. 134. Malblune de jurej. p. 406.

(δ) Ὁ Μιττερμάϊερ εἰς τὴν μνησθεῖσαν διατριβήν, καὶ ὁ Martin Lehrb. § 198 ff. παραδέχονται ψευδορκίαν, ἐκτὸς τῆς ψευδοῦς κατηγορητικῆς μαρτυρίας εἰς ποινικὰς δίκας, μόνον ἐπὶ ψευδοῦς ἀποφαστικοῦ ὅρκου

δοθέντος ἀπό τινα τῶν διαδίκων εἰς πολιτικὴν δίκην. Ἀλλὰ 1ον ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ ἄρθρου 107 εἶναι γενική· «ποινὴ ἐκείνων οἵτινες ὀμνύουσι ψευδῶς ἐνώπιον δικαστοῦ ἢ δικαστηρίου ἐπακτὸν ὅρκον. « Ἡ αὐτὴ πρότασις ὑπάρχει καὶ εἰς τὸ κείμενον εἰς τὴν ἀρχὴν, καὶ πρέπει νὰ θεωρεῖται ὡς κυρία προϋπόθεσις ὅλων τῶν ἑπομένων. Ἠθέλησεν ὅμως ὁ Κάρολος 2ον ν' ἀποφύγῃ ἐνταυτῷ τὴν ἐπὶ αὐθερέτου κυρίου ὅρκου διάταξιν τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου (L. 1. C de reb. credit. et jurej), καὶ παρενέβαλεν εἰς ἀτυχῶς τεθεῖσαν παρένθεσιν τὰς λέξεις «ἐὰν ὁ ὅρκος οὗτος—ἐπιστρέφῃ πάλιν εἰς τὸν ζημιωθέντα», ἀλλ' ἡ διάταξις αὕτη δὲν πρέπει κατ' οὐδένα τρόπον ν' ἀναφέρηται εἰς τὰ συστατικὰ τῆς ψευδορκίας. 3ον ὅλως σύμφωνα μὲ τὴν γνώμην ταύτην ἐκτίθενται αἱ λέξεις αὗται εἰς Tengler' s Leyenspiegel tit. von Meenoidigen. αἱ ὁποῖαι καὶ διασαφηνίζουσι τὰ πάντα· (Malblan l. c. p. 402. not. 576). Πάντοτε δὲ κατὰ τοὺς παλαιοτέρους χρόνους δὲν ἐνοήθη ἡ Καρολίνα ἄλλως πως, καθὼς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν Statuten von Ivano, Telvana, u. Castelatto 1642 Lib. II. c. 40. ὅπου ἡ P. G. C. ἀναφέρεται ῥητῶς, καὶ τὸ ἄρθρ. 107 ἐκλαμβάνεται κατὰ τὴν ἀνωτέρω ἑρμηνείαν. Ἐκτὸς τούτου 4ον ἀποδεικνύονται καὶ ἱστορικῶς, ὅτι εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Καρόλου, καὶ πολὺ πρὸ αὐτοῦ πᾶσα ἐπὶ δικαστηρίου ψευδορκία ἐτιμωρεῖτο ὡς ἀδίκημα μὲ τὴν ἀποκοπὴν τῶν δακτύλων τῆς χειρὸς ἢ τῆς γλώσσης. :Ἐκ τίνος κατανυκτικῆς ἀφορμῆς ἡ εὐσεβὴς Καρολίνα, ἥτις κατατάσσει τὴν ψευδορκίαν ἀμέσως εἰς τὸ βδελυρὸν ἁμάρτημα τῆς βλασφημίας κατὰ τοῦ Θεοῦ, ἤθελε μεταβάλει ἀπὸ συγκατάβασιν πρὸς τὸ ἀδίκημα τοῦτο τὴν γενικὴν νομικὴν συνήθειαν, καὶ κηρύξει διὰ μιᾶς ὡς κολάσιμα τὰ πλεῖστα εἴδη τῶν ἐπὶ δικαστηρίου ψευδορκιῶν; ἀπὸ τὸ σύνολον τοῦ ἄρθρου ἐξάγεται ἄλλως, ὅτι δὲν θέλει νὰ μετριάσῃ ἀλλ' ἐν μέρει νὰ ἐπικυρώσῃ ἐν μέρει δὲ νὰ ἐπιβαρύνῃ τὰς συνηθείας. Καὶ ἐὰν ἤθελεν ὁ Κάρολος νὰ διατάξῃ μετρίασιν δὲν ἤθελε τοὐλάχιστον ἐξηγηθῇ τόσον ἐν παρέργῳ περὶ τόσον οὐσιώδους μεταβολῆς

(ε) Ἰδίως ἐπὶ ἐνόρκων ἐγγυοδοσιῶν·

(ζ) Εἴτε jurameutum voluntarium, εἴτε necessarium περὶ τῶν iuramcalumn, appellationis καὶ ἄλλων (ὅπου ἄλλως σπανίως δύναται ν' ἀποδειχθῇ ψευδορκία, διὰ τοῦτο ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ λαμβάνουσι χώραν αἱ κατὰ τῆς ἐλαφρίας ποιναὶ) παραβ. R. A. ον. J. 1654. §. 45. Kammer. Gar. Vis Absch. v. J. 1713 §. 59·

(η) Ψευδορκίας μάρτυρος εἰς ὄφελος τοῦ κατηγορουμένου. Ἀθωωτικὸς ὅρκος juram purgatorium. τοῦ κατηγορουμένου αὐτοῦ R. A. v. J. 1512. IV. §. 6. v. J. 1522. Tit. Kammer. Gar. Ord· Thl. II. Tit. 10. §. 1·

(θ) P. G. O. ἄρθρ. 68. καὶ ἄρθρ. 107.

(ι) Reuterbestallung. v. J. 1570. §. 213. Artikelsbrief. v. J. 1672. §. 39. τὰ διατασσόμενα περὶ ἐπιορκίας gardender Knechte ἐν τῇ R. A. v.

1533. §. καὶ R. Pol. O. v. 1577 Tit. VII. §. 2. εἶναι ἀπηρχαιωμένας.

Σημ. 1. τοῦ ἐκδ. Ἡ γνώμη τοῦ Φαϋερβὰχ ὅτι δὲν θεωρεῖται ἡ διάκρισις μεταξὺ ψευδορκίας καὶ ἐπιορκίας, δὲν εἶναι παραδεκτή. (Καὶ ὁ Rosshirt. Diss. cit. p. 13. δὲν θέλει ν' ἀναγνωρίσῃ τὴν συνήθη διάκρισιν τοῦ juram. assertorium καὶ promissorium. Ὁμοίως καὶ ὁ Hohbach in der Beiträgen zum Strafrecht. σελ. 191. Ἀλλ' ἡ διάκρισις ἐνυπάρχει εἰς τὴν φύσιν τοῦ πράγματος, εἰς τὴν γερμανικὴν νομολογίαν, εἰς τὰς λέξεις τοῦ ἄρθ. 107, καὶ εἰς τοὺς συγχρόνους τῆς Καρολίνας κανονισμούς, οἵτινες διακρίνουσι μεταξὺ ψευδορκίας καὶ ἐπιορκίας. Mittermaier in Archiv. des Criminalrechts IX. σελ. 59.). Καὶ ὅλαι αἱ νέαι νομοθεσίαι δέχονται τὴν διάκρισιν ταύτην.

Σημ. 2. τοῦ ἐκδ. Ὁ αὐστριακὸς νόμος δὲν κάμνει μνείαν τῆς ἐπιορκίας, οὔτε ὁ γαλλικός. Εἰς τὴν πρωσσίαν δὲν ὑπάρχει νόμος περὶ τούτου (ὅρα ἀξιόλογον ἔκθεσιν εἰς Mannkopf σελ. 486, ἔγινε μολοντοῦτο πρότασις περὶ τιμωρήσεως. Ὅρα ὅμως διάταγμα τοῦ 1829 εἰς Mannkopf καὶ Temme Comment. σελ. 373. Ὁ βαυαρικὸς νόμος κατατάσσει την ἐπιορκίαν, ἐὰν γείνῃ ἐν γνώσει καὶ οἰκειοθελῶς παράβασις δικαστικοῦ ὅρκου, χωριστὰ ἀπὸ τὴν ψευδορκίαν εἰς τὰ διακεκριμένα εἴδη ἀπάτης (καὶ θέτει ποινὴν τὴν τῆς διακεκριμένης κλοπῆς, εἱρκτὴν 1—3 ἐτῶν. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος, ἄρθρ. 234, τιμωρεῖ μὲ φυλάκισιν ἐλάχιστον 3 μηνῶν) τὴν παράβασιν τοῦ ἐνώπιον δημοσίας ἀρχῆς δοθέντος ὅρκου.

Σημ. 3. τοῦ ἐκδ. Ὅτι ἡ ἐπιορκία δὲν δύναται νὰ τιμωρηθῇ κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον, ὡς διϊσχυρίσθη ὁ Mittermaier εἰς τὸ Archiv des Crimin. II. σελ. 88, δὲν ὑποστηρίζεται, ἐὰν παραβάλωμεν τὸ ἄρθ. 108. τῆς Καρολίνας μὲ τὸ κανονικὸν δίκαιον καὶ μὲ τὴν ἐπικρατοῦσαν τὸν καιρὸν ἐκεῖνον γνώμην Tittmann Handb. II. σελ. 175. Falk im Staatsbürgerlichen Magazin III. σελ. 708. Wächter Lehrb. II. sel. 395. ὅρα

Heffter σελ. 340, ὅστις παραπέμπει ὡς πρὸς τὸ ἀξιόποινον εἰς τοὺς ὑπὸ τοῦ Φαϋερβὰχ ἐν τῇ σημ. 1 ἀναφερομένους αὐτοκρατορικοὺς νόμους. Πρὸ πάντων θεωρεῖται, μέχρι πόσου τὸ πολιτικὸν δίκαιον τοῦ τόπου ἀναγνωρίζει τὸν ὑποσχετικὸν ὅρκον καὶ προστατεύει αὐτόν· ὅρα Kurz σελ. 196. Ὅπου τοιοῦτοι ὅρκοι ἰσχύουσι, δύναται βέβαια ἡ ἐπιορκία νὰ τιμωρηθῇ ὡς ἐπιτεταμένη ἀπάτη, καθόσον ὑπάρχουσι τὰ συστατικὰ ἀπάτης..

Σημ. 4 *τοῦ ἐκδ.* βέβαιον εἶναι, ὅτι ἡ ἐπιορκία εἶναι ἀξία πολὺ μικροτέρας ποινῆς παρὰ τὴν ψευδορκίαν. Mittermaier in Archiv des Criminalr II. σελ. 119. Pratobevera Materialien zur Gesetzk. V. σελ. 158 Τοῦτο ἀναγνωρίζουν καὶ ὅλοι οἱ νεώτεροι νόμοι.

Σημ. 5 *τοῦ ἐκδ.* Ἡ ποινὴ τῆς ψευδορκίας εἶναι στερητικὴ τῆς ἐλευθερίας μέχρι πολλῶν ἐτῶν. Tittmann Handb. II. σελ. 183· Heffter Lehrb. σελ. 339. Μόνη ἡ περίπτωσις, καθ' ἣν παρουσιάζεται ἡ προαίρεσις ψευδοῦς μαρτυρίας διὰ νὰ ἐνοχοποιηθῇ ψευδῶς ἀθῶός τις ἐπὶ ἀδικήματι τιμωρουμένῳ μὲ θάνατον, δύναται κατὰ τὰς περιστάσεις νὰ δικαιολογήσῃ τὴν θανατικὴν ποινὴν, ἐὰν συνέβη τῷ ὄντι ὁ θάνατος τοῦ ἄλλου, καὶ ἐὰν πολλοὶ εἶχον ἑνωθῇ διὰ νὰ κατορθώσωσι τοῦτο διὰ τῆς μαρτυρίας των. ὅρα Abegg der Entwurf eines Strafgesetzbuchs für Norwegen Neustadt 1836 σελ.68.

Σημ. 6 *τοῦ ἐκδ.* Περὶ ἀποδείξεως τῆς ψευδορκίας ὅρα Mittermaier Strafverfahren in deutschen gerichten II. Bd. σελ. 308—9. Tausch Rechtsfälle III. σελ. 604.

§ 423.

B. *Μετακίνησις ὁρίων* crimen termini moti) εἶναι *παράνομος ἐκ προθέσεως (α) ἄρσις ἢ μεταβολὴ τῶν ὁροθετικῶν*

σημείων κτήματός τινος. Τὸ παράνομον τῆς πράξεως ταύτης αὐξάνει, ἐὰν δι' αὐτῆς προσβάλληται ἐν ταυτῷ καὶ ἡ δημοσία ἐξουσία, τὸ ὁποῖον λαμβάνει χώραν ἐπὶ μετακινήσεως τῶν διὰ τῆς πολιτείας ἢ τῆς ἀρχῆς ὡρισμένων ὁρίων. Ἡ νόθευσις τῶν συνόρων τοῦ κράτους κεῖται ἐκτὸς τῆς σφαίρας τοῦ ἀδικήματος τούτου.

Dig. XLVII. Tit. 21. P. G. O. Art. 114. C. H. Müller Diss. de crimine termin moti. Lips. 1752.

C. H. Ttrotz. D. de termino moto. Traj. 1750. (in Oelrich thes. nov. Vol II. Thl. 1. nr. 3.).

(α) «Μὲ κακὸν καὶ ἐπικίνδυνον τρόπον» ἄλλως; εἰς τὴν L. 2. D. h. t,

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Εἰς τὸ ῥωμ. δίκαιον δὲν ὑπῆρχεν ἰδιαίτερος νόμος περὶ τοῦ ἀδικήματος τούτου, ὑπήγετο δὲ ἐν μέρει μὲν εἰς τοὺς ἀγρονομικοὺς νόμους, οἵτινες περιεῖχον διατάξεις περὶ αὐτοῦ, καὶ ἐπέβαλλον πρόστιμον (mulcta) ἐν μέρει δὲ εἰς τὸ stellionatus Εἰς τὸ μετὰ ταῦτα ἔγεινε crimen extraordinarium (Rosshirt. Gesch. III. σελ. 56). Κατὰ τὸν Μεσαιῶνα περιεῖχον οἱ κανονισμοὶ αὐστηρὰς ποινικὰς διατάξεις, κατὰ τὰς ὁποίας καὶ τὸ ἄρθρ. 114. τῆς Καρολίνας τιμωρεῖ μὲ σωματικὰς ποινὰς τὴν *μὲ κακὸν καὶ ἐπικίνδυνον τρόπον* γενομένην μετακίνησιν ὁρίων, ὡς εἶδος νοθεύσεως.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Ὁ αὐστριακὸς νόμος ἄρθρ. 178. ἐδ. ε. ὑπάγει τὸ ἀδίκημα τοῦτο εἰς τὴν ἀπάτην, ἐὰν ἀφαιρεθῶσιν ἢ μετακινηθῶσι τὰ πρὸς διαγραφὴν τῶν ὁρίων τεθειμένα σημεῖα, (κάθειρξις 6 μηνῶν μέχρι 1 ἔτους, καὶ ἐπὶ μεγαλητέρου κινδύνου μέχρι 5 ἐτῶν). ὁ πρωσσικὸς νόμος § 1403 κατατάσσει εἰς τὴν ἀπάτην τὴν ἐξ ἰδιοτελείας ἀφαίρεσιν ἢ μετακίνησιν τῶν ἰδιωτικῶν ὁροσήμων (ποινὴ τὸ διπλοῦν τῆς

ἐπιζητηθείσης ὠφελείας), εἰς δὲ τὸν § 137 λέγει προδοσίαν τοῦ κράτους, ἐάν τις μετακινήσῃ ἢ καταστήσῃ ἀγνώριστα τὰ σύνορα τῆς ἐπικρατείας διὰ νὰ τὴν βλάψῃ (4—8 ἐτῶν φυλάκισιν). Ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος (μεταξὺ τῶν διαφόρων εἰδῶν βλάβης) ἀπειλεῖ, ἄρθρ. 456, τὴν μετακίνησιν ἢ ἐξαφάνισιν τῶν ὁροσήμων μὲ φυλάκισιν 1—12 μηνῶν καὶ μὲ χρηματικὴν ποινήν. Ὁ βαυαρικὸς νόμος, εἰς τὸ ἄρθρ. 305 θεωρεῖ ὡς προδοσίαν τοῦ κράτους τὸ νὰ μετακινήσῃ τις ἢ νὰ καταστήσῃ ἀγνώριστα τὰ σύνορα τοῦ κράτους, καὶ εἰς τὸ ἄρθρ. 386. ὡς βλάβην τὸ ν' ἀφανίσῃ ἐκ προθέσεως ἢ νὰ καταστήσῃ ἀγνώριστα ἰδιωτικὰ ὁρόσημα (ποινὴ καταβολὴ τῶν ἐξόδων τῆς δίκης καὶ τῆς ἐπανορθώσεως τῶν ὁρίων καὶ φυλάκισις 1—3 μηνῶν, ἂν ἐξ ἐλαφρίας, καὶ 6 μηνῶν μέχρι 2 ἐτῶν, ἐὰν ἐξ ἰδιοτελείας ἢ κακίας ἐπράχθη τὸ ἀδίκημα). Εἰς τὸν σαξωνικὸν νόμον ἄρθρ. 281· κατατάσσεται τὸ ἀδίκημα εἰς τὴν βλάβην ξένης ἰδιοκτησίας, καὶ ἀπειλεῖται φυλάκισις 4 ἑβδομάδων μέχρι 3 μηνῶν, ἐὰν δὲ ἡ ποινὴ δὲν ὑπερβαίνῃ τὰς 6 ἑβδομάδας, ἡ δὲ πρᾶξις δὲν ἔγεινεν ἀπὸ φιλοκέρδειαν, πρόστιμον, ἐάν τις ἀφαιρέσῃ, ἀφανίσῃ μετακινήσῃ ἢ καὶ αὐτογνωμόνως θέσῃ ἰδιωτικὰ ὁρόσημα, (τὸ τελευταῖον δὲν ἁρμόζει ἐνταῦθα) Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος, ἄρθ. 226, θέτων τὸ ἀδίκημα εἰς τὰ κατὰ τῆς δημοσίας πίστεως, ἀπειλεῖ, ἐάν τις μετακινήσῃ, ἀφανίσῃ ἢ καταστήσῃ ἀγνώριστα τὰ παρὰ τῆς δημοσίας ἐξουσίας τεθειμένα ὁρόσημα, φυλάκισιν καὶ στέρησιν τοῦ πρὸς δημοσίαν ὑπηρεσίαν δικαιώματος, ἐὰν ὑπῆρχε καὶ προαίρεσις νὰ προξενηθῇ βλάβη, ἄλλως δὲ φυλάκισιν τοὐλάχιστον 3 μηνῶν.

§ 424

Κατὰ τὸ νεώτερον ῥωμαϊκὸν δίκαιον ἡ *ποινὴ* εἶναι *αὐθαίρετος*, ἀλλὰ ποτὲ δὲν δύναται νὰ φθάσῃ εἰς κεφαλικὴν,

οὔτε νὰ ὑπερβῇ τὴν ἐπί τινα ἔτη ἐξορίαν ἢ καταδίκην εἰς δημόσια ἔργα (α). Ἡ P. G. O. ἀπειλεῖ κατὰ τοῦ ἀδικήματος τούτου *σωματικὴν ποινὴν* (β), ἡ ὁποία ὅμως πρέπει νὰ περιορίζηται εἰς μόνην τὴν μετακίνησιν τῶν παρὰ τῆς δημοσίας ἐξουσίας τεθειμένων ὁροσήμων (γ).

(α) L. 1. 2. 3. D. h. t. L. 1. C. de acus,
(β) P. G. O. art. 114.
(γ) Τὰς γνώμας τῶν πρακτικῶν, ὅρα παρὰ Boehmer ad. Carpzov Q. 83 obs 3. Meister pr. jur. cr. § 230 Quistorp Thl. I. § 212. Koch. l. c. § 533. Περὶ μετακινήσεως τῶν συνόρων τοῦ κράτους. Leyser Spec. 558. med. 4.

§ 425.

Γ'. Ἡ *παράβασις καθηκόντων* I εἰς τὴν *ἀρχικὴν καὶ κυρίαν* ἔννοιαν αὐτῆς πράττεται ἀπὸ τὸν κατήγορον, ὅστις παραβαίνων τὰ χρέη τοῦ κατηγόρου χαρίζεται πρὸς τὸν ἐπὶ δημοσίῳ ἀδικήματι κατηγορούμενον (α). Εἰς ταύτην τὴν σημασίαν γίνεται τὴν σήμερον παράβασις καθηκόντων 1ον ἀπὸ δημοσίους κατηγόρους (Fiscales), καὶ 2ον ἀπὸ ἰδιωτικοὺς κατηγόρους. II εἰς *παράγωγον* ἔννοιαν εἶναι ἔνοχος παραβάσεως καθηκόντων *ὅστις ὑπόχρεως ὢν νὰ ὑπερασπισθῇ τὰ ἀμφισβητούμενα δικαιώματά τινος, χαρίζεται ἐκ προθέσεως πρὸς τὸν ἀντίδικον διὰ νὰ βλάψῃ ἐκεῖνον*· τοιοῦτοι εἶναι 1ον *δικαστικοὶ πληρεξούσιοι* (procuratores judiciales)(β), δημόσιοι ἢ ἰδιωτικοί, 2ον *δικηγόροι*(γ).

(α) L. 1. §. 1. D. de praev. Is autem proprie praevaricator dicitur, qu publico judicio accusaverit. L. 212. D. de V. S. L. 1. §. 6. D. ad Sctum Turpilianum. Ὁ Mathaeus de crim L. XLVII. tit. 9. c. 1. §. 4. καὶ ὁ Boehmer ad. h. a. § 1 παραδέχονται ὅτι καὶ εἰς τὰ delictis privatis ἐδύνατο ὁ κατήγορος νὰ κάμῃ κατάχρησιν καθηκόντων,

(β) P. G. O. art. 115.
(γ) L. 1. § 1. L. 3. § 2. de praev. Καὶ οἱ Advocati fisci. L. 3. C. de advocati fisci. ὑπὸ τὴν ἔκφρασιν «Procurator» εἰς τὴν P. G. O. ἐννοοῦνται οἱ δικηγόροι Boehmer ad. h. a §. 2. Kress. ad. h. §. 1. 2.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Περὶ παραβάσεως καθηκόντων κατὰ τὸ ρωμ. δίκαιον Marezoll. über bürgerliche Ehre σελ. 137. Rosshirt Lehrb. σελ. 515. ἰδίως Rosshirt Gesch. III. σελ. 58. Ἐὰν ὁ δημόσιος κατήγορος πράξῃ τοιοῦτον ἀδίκημα, ὀρθότερα ἐφαρμόζονται παρ' ἡμῖν αἱ ἀρχαὶ αἱ περὶ παραβάσεως καθηκόντων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Εἰς τὴν παράβασιν καθηκόντων περιλαμβάνεται ἐπίσης καὶ ὁ δικηγόρος (εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὸν ἰδιωτικὸν πληρεξούσιον), καὶ ὁ ὑπερασπιστὴς εἰς ποινικὴν δίκην. Gans von dem Amte der Fürsprecher bei Gericht. σελ. 154. Heffter Lehrb. σελ. 331.

Σημ. 3 *τοῦ ἐκδ.* Ὁ αὐστριακὸς νόμος, ἄρθρ. 87. κατατάσσει ὑπὸ τὴν κατάχρησιν τῆς ἐξουσίας τῆς ἀρχῆς τὴν περίπτωσιν, ἐὰν ὁ δικηγόρος ἢ ἄλλος τις ὡρκισμένος συνήγορος πρὸς βλάβην τοῦ πελάτου του βοηθῇ τὸν ἀντίδικον εἰς τὴν σύνταξιν τῶν δικογράφων, ἢ ἄλλως διὰ λόγου ἢ ἔργου (ποινὴ βαρεῖα κάθειρξις 1—5 ἐτῶν). Ὁ πρωσσικὸς νόμος § 334—37. (περὶ ἰδιωφελείας καὶ ἀπάτης) τιμωρεῖ τὸν δικαστικὸν εἰσηγητὴν καὶ δικαστικὸν σύμβουλον, ὅστις μὲ προαίρεσιν ἰδιωφελείας δίδει ἐν γνώσει ἐπιζημίους συμβουλάς, μὲ χρηματικὴν ποινήν, καὶ παῦσιν, ἐὰν δὲ μὲ προαίρεσιν ἰδιωφελείας σύρῃ εἰς μάκρος ἢ ἀμελῇ τὰς ὑποθέσεις τοῦ πελάτου του καὶ ἐὰν πρὸς βλάβην αὐτοῦ συνεννοῆται μὲ τὸν ἀντίδικον, γνωστοποιεῖται πρὸς τούτοις δημοσίως ἡ τοιαύτη διαγωγή του καὶ τιμωρεῖται μὲ εἱρκτὴν μέχρις 6 μηνῶν. Ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος δὲν διαλαμβάνει ἰδιαιτέρας ποινάς,

διότι τὰς τοιαύτας πράξεις τιμωρεῖ τὸ πειθαρχικὸν συμβούλιον. Ὁ βαυαρικὸς νόμος (περὶ βλάβης ἀλλοτρίων δικαιωμάτων δι' ἀπιστίας) ἀπειλεῖ, ἄρθ. 296. τὸν δικηγόρον, ὅστις πράττει κατὰ συνεννόησιν μὲ τὸν ἀντίδικον πρὸς ὠφέλειαν τούτου καὶ βλάβην τοῦ πελάτου του, μὲ παῦσιν τῆς ὑπηρεσίας, ἀνικανότητα καὶ φυλάκισιν μέχρις 1 ἔτους. Ὁ σαξωνικὸς νόμος δὲν περιέχει ἰδιαιτέραν ποινικὴν διάταξιν κατὰ τῆς παραβάσεως καθηκόντων, διαλαμβάνει ὅμως ἄρθρ. 321. ἀπειλὴν ποινῆς (χρηματικὴν ποινὴν καὶ φυλάκ. μέχρι 2 ἐτῶν) ἐναντίον ἱερέων, *δικηγόρων*, συμβολαιογράφων, ἰατρῶν, μαιῶν, ἐπιτρόπων καὶ κηδεμόνων, οἵτινες ἤθελον παραβῆ τὰ εἰς αὐτοὺς ἐπιβεβλημένα χρέη κατὰ συνέπειαν τῆς τοιαύτης των θέσεως. Ἐκεῖ ὑπάγεται καὶ ἡ παράβασις καθηκόντων Günther. Sächs. Criminalges. σελ. 162). Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος ἄρθρ. 456. κατατάσσει εἰς τὰς ἰδιαιτέρας παραβάσεις χρεῶν καὶ τὴν ἀπιστίαν δημοσίων δικηγόρων, οἵτινες ἐκ προαιρέσεως πράττουσι πρὸς ὄφελος τοῦ ἀντιδίκου καὶ βλάβην τῶν ἰδίων αὐτῶν πελατῶν, ἢ ὑπηρετοῦσιν ἀμφοτέρους τοὺς διαδίκους εἰς τὴν αὐτὴν δίκην διὰ συμβουλῆς καὶ διὰ συνδρομῆς (φυλάκισις μέχρις 6 μηνῶν καὶ εἰς δεινὰς περιπτώσεις στέρησις τῆς ἀστυκῆς τιμῆς καὶ τοῦ πρὸς ὑπηρεσίαν δικαιώματος). Τὸ διὰ τὴν Βάδην νομοσχέδιον ἄρθρ. 491—94, θεωρεῖ τὸ ἀδίκημα ὡς βλάβην ξένων δικαιωμάτων δι' ἀπιστίας.

§ 426.

Ἡ παράβασις καθηκόντων εἰς παράγωγον ἔννοιαν προϋποθέτει 1 ὅτι ἀνέλαβέ τις τὴν *ὑποχρέωσιν* τοῦ νὰ *ὑπερασπισθῇ τὰ δικαιώματά τινος*. Ἐὰν ἡ ὑποχρέωσις αὕτη δὲν συνωμολογήθη ἀκόμη, ἢ συνομολογηθεῖσα ἔπαυσε πάλιν δὲν ὑπάρχει τὸ δικαίωμα. Κατὰ ταῦτα ἀποφασίζεται, ἐὰν

καὶ μέχρι πόσου 1ον. ὑπερασπιστὴς τις κατὰ τὴν εἰς τὸ πολιτικὸν δίκαιον ἔννοιαν, ἢ 2ον δικηγόρος, ὅστις εἰς ἄλλην ὑπόθεσιν ὑπηρετεῖ τὸν ἀντίδικον, ἢ 3ον πρὶν δεχθῇ τὴν πρότασιν μεταβαίνει εἰς τὸν ἀντίδικον(α), ἢ 4ον ἀφοῦ ἀναλάβῃ τὴν ὑπόθεσιν, ἀφίνει τὸν πρῶτον πελάτην του(β) ἀπὸ πεποίθησιν ὅτι ἔχει ἄδικον, καὶ λαμβάνει τὸ μέρος τοῦ ἀντιδίκου(γ), ἐὰν τέλος 5ον δικασταὶ καὶ νομικαὶ σχολαὶ (δ), ὡς δικασταὶ καὶ ὡς σχολαὶ δύνανται νὰ πρά ισι τὸ ἀδίκημα τοῦτο.

(α) Δὲν εἶναι ὀρθὴ ἡ διάκρισις τὴν ὁποίαν κάμνει ὁ Leyser Sp. 554 nr,

(β) πρὸς τοῦτο ἔχει ὁ δικηγόρος καὶ δικαίωμα καὶ χρέος. L. *14.* § *1.* C. de judiciis.

(γ) Leyser Sp. *554*. m. *14.*

(δ) Koch l. c. § 558.

§ 427.

Τὰ ὑπερασπιστέα δικαιώματα πρέπει νὰ ἦναι ἀμφισβητούμενα δικαιώματα (α). III. Ἀπαιτεῖται πρᾶξις εἴτε θετικὴ εἴτε ἀρνητικὴ πρὸς *ὄφελος τοῦ ἀντιδίκου καὶ βλάβην τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἰδίου πελάτου*. Ἡ κοινοποίησις τοιούτων γνώσεων, αἱ ὁποῖαι κατὰ τὸν νόμον εἶναι πασίγνωστοι, τὰς ὁποίας ἐπομένως ὁ ἀντίδικος ἔμελλε καὶ ἐδύνατο νὰ πορισθῇ καὶ ἄλλως δὲν εἶναι παράβασις καθηκόντων, καὶ ἂν δι' αὐτῆς ἤθελεν ἀποφύγει ζημίαν τινα ὁ ἀντίδικος (β). Τὸ νὰ ἐπροξενήθη *τῷ ὄντι ζημία* διὰ τῆς παραβάσεως καθηκόντων δὲν ἀπαιτεῖται ὡς συστατικόν (γ).

Προφορικῶς περὶ τῆς ὡσανεὶ παράβασις καθηκόντων.

(α) Ἐκ τοῦ ἐναντίου Stelzer Criminalrecht. § 679.

(β) π. χ. κοινοποίησις ἢ κατάδειξις νόμου τινος, ὑποστηρίζοντος τὰ δίκαια τοῦ

ἀντιδίκου κτλ. Boehmer ad art. 115. § 4 Idem ad. Carpzov Q. 93. obs 4. ὅστις ἀναφέρει ἁρμόδια παραδείγματα, ἀλλὰ θεωρεῖ τὴν πρότασιν σκολιῶς πως καὶ ἐσφαλμένως. Ἐπίσης δὲν εἶναι παράβασις καθηκόντων, τὸ νὰ φανερώσῃ ὁ δικηγόρος εἰς τὴν ἀρχὴν τὰ παρὰ τοῦ πελάτου ἀποκαλυφθέντα εἰς αὐτὸν ἀδικήματα, τοῦ ὁποίου τὸ ἐναντίον διϊσχυρίζονται ὁ Leyser Sp. 554. nr. 10. καὶ ὁ Koch. l. c. § 557.

γ) Ἐκ τοῦ ἐναντίου Meister jun pr. jur. crim. § 232. Quistorp. Thl. 1 § 429. Αἱ λέξεις τοῦ ἄρθ. 115. «Ἐάν τις πληρεξούσιος ἔπραξε πρὸς βλάβην τοῦ πελάτου του καὶ καλὸν τοῦ ἐναντίου μέρους» δὲν λέγουσι τίποτε πλέον, παρ' ὅτι ἡ πρᾶξις τοῦ πληρεξουσίου πρέπει νὰ τείνῃ πρὸς ζημίαν τοῦ ἰδικοῦ του καὶ ὄφελος τοῦ ἐναντίου μέρους.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Τὰ περὶ ὡσανεὶ παραβάσεως καθηκόντων λεγόμενα (π. χ. Quistorp. § 430), ἥτις λαμβάνει δῆθεν χώραν ἐπὶ ἀνθρώπων, οἵτινες δι' ἀπιστίας παραβαίνουσι τὰ χρέη των π. χ. ἰατροί, δικασταί, ἐκτιμηταί, στηρίζονται εἰς ἐναλλαγὴν ἐννοιῶν. Εἰς τὰς περιπτώσεις εἰς τὰς ὁποίας τοιαῦτα ὑποκείμενα εἶναι ἄξια ποινῆς, ἢ πρόκειται ἀδίκημα περὶ τὴν ὑπηρεσίαν, ἢ ἐφαρμόζονται αἱ περὶ ἀπάτης καὶ νοθεύσεως ἀρχαί. Wächter Lehrb. II. σελ. 403. Εἰς τὰς νεωτέρας νομοθεσίας αἱ ἀπὸ τὰ μνησθέντα ὑποκείμενα γενόμεναι παραβάσεις τῶν χρεῶν αὐτῶν ὑπάγονται εἰς ἰδιαιτέρους ποινικοὺς νόμους.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Τὸ patrocinium successivum, ἐὰν δηλαδὴ ὁ δικηγόρος ὅστις ὑπηρετεῖ τὸν ἕνα διάδικον καταλειφθεὶς παρ' αὐτοῦ, ὑπηρετεῖ μετὰ ταῦτα τὸν ἄλλον, δὲν εἶναι παράβασις καθηκόντων. Mittermaier im Archiv des Criminalr. III. σελ. 683. Heffter Lehrb. σελ. 333. ἄλλη γνώμη εἰς Hagemann Prakt. Erörter VI. σελ. 223. Ὑπὸ περιστάσεις τινὰς δύναται τὸ ἀπρεπὲς τοιαύτης πράξεως νὰ δώσῃ χώραν εἰς ἐπίπληξιν. Τὸ διὰ τὴν Βάδην νομοσχέδιον § 494 τιμωρεῖ τὸν δηγηρόρον, ὅστις ὑπηρετεῖ εἰς τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν πρῶτον τὸν ἕνα καὶ ἔπειτα τὸν ἄλλον διάδικον, χωρὶ

νὰ γίνῃ ἔνοχος ἀπιστίας, μὲ χρηματικὴν ποινήν. Ἡ γερμανικὴ νομολογία καὶ ἄλλαι νομοθεσίαι δὲν ἔχουσι τοιαύτην τινὰ διάταξιν. Ὁ Rosshirit. Gesch III. σελ, 61. παραδέχεται ποινὴν, ἐὰν ὑπὸ τὴν διάλυσιν τῆς συμφωνίας κεῖται δόλος, ἢ καὶ μετὰ τὴν διάλυσιν δύναται νὰ προσαφθῇ εἰς τὸν δικηγόρον δόλος.

§ 428.

Ἡ ποινὴ τῆς *κυρίας ἀρχικῆς* παραβάσεως καθηκόντων εἶναι ἡ ἀνταπόδοσις (α), ἡ δὲ τῆς παραβάσεως τῶν καθηκόντων εἰς *παράγωγον* σημασίαν, αὐθαίρετος· κατὰ μὲν τὴν Καρολίναν ἔκθεσις εἰς τὸν κλοιόν, ῥαβδισμός, ἐξορία (β), κατὰ τὴν σημερινὴν νομολογίαν πρόστιμον, στέρησις τῆς ἐλευθερίας, προσωρινὴ ἢ διὰ παντος παῦσις ἀπὸ τὴν δικηγορίαν (γ).

Παρατήρ. Ἡ *ἀρχαιοτέρα* νομολογία ἐνέμενεν εἰς τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ νόμου. Leyser Sp. 534. m. 1 seq. Ἡ νεωτέρα θέλει προσωρινὴν ἀπὸ τῆς δικηγορίας παῦσιν, φυλάκισιν ἢ χρηματικὴν ποινήν. Quistorp. Thl. I. §. 433.

(α) L. 2. D. de praevar. Sciendum est, quod hodie iis, qui praevaricati sunt, poena injungitur extraordinaria L. 6. αὐτ. Ab. imperatore nostro et patre ejus rescriptum est, ut in criminibus, quae extra ordinem objiciuntur, praevaricatores eadem poena adficiantur, qua tenerentur, si ipsi in legem commisissent, qua reus per praevaricationem absolutus est. Tacitus Ann. XIV. 41.

(β) P. G. O. art. cit.

(γ) Bauer Lehrb. § 261.

§ 429.

Δ) *Συκοφαντία* (calumnia) εἶναι *ἡ ἐπὶ δικαστηρίου ἐναντίον ἀθώου τινος ἐπισήμως γενομένη ψευδὴς καταμήνυσις ἀδικήμα-*

τος, ἐκ τῆς ὁποίας περιεπλέχθη οὗτος εἰς ποινικὴν δίκην (α). Πράττεται δὲ αὕτη I ἐπὶ κατηγορητικῆς διαδικασίας κατ' ἔγκλησιν παρὰ τοῦ (δημοσίου ἢ ἰδιωτικοῦ) *κατηγόρου* (ϐ), ἐπὶ δὲ ἀνακριτικῆς διαδικασίας, παρὰ τοῦ *καταμηνυτοῦ* (γ), ὁμοίως καὶ παρ' ἐκείνου, ὅστις παρεκίνησεν εἰς τοῦτο τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον (δ). II Διὰ νὰ τελειοποιηθῇ τὸ ἀδίκημα πρέπει νὰ ἐπέφερεν ἡ καταμήνυσις *δίκην ἐναντίον τοῦ καταμηνυθέντος*, εἴτε ἔλαβε πέρας ἡ δίκη αὕτη διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως, εἴτε ἔπαυσε πρὸ ταύτης (ε). Οὐσιωδῶς ἀπαιτεῖται πρὸς τούτοις III *ἡ παράνομος προαίρεσις* τοῦ νὰ τιμωρηθῇ δι' ἐξαπάτης τοῦ δικαστηρίου ἄνθρωπος, περὶ τῆς ἀθωότητος τοῦ ὁποίου εἶναι πεπεισμένος ὁ κατήγορος ἢ ὁ καταμηνυτής (ζ).

Dig. XLVIII. tit. 16. Cod. IX. tit. 45. 46.

Προφορικῶς περὶ τῆς **Tergiversatio**.

(α) L. 1. §. 1—5. D. ad Sct. Turpillianum.

(ϐ) Τοῦτο ἰσχύει καὶ ἐπὶ τοῦ actor εἰς τὰ delicti privati. L. 43. D, de inj. L. 3. D. h. t. Ἡ P. G. O. ἄρθ. 12. ὁμιλεῖ μόνον περὶ ἰδιωτικῆς ἱκανοποιήσεως τοῦ κατηγορηθέντος ἀπὸ τὸν ψευδῆ κατήγορον αὐτοῦ, ἀλλ' ἐντεῦθεν δὲν δικαιολογεῖται ποσῶς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἠθέλησεν οὕτω ν ἀναιρέσῃ τὴν δημοσίαν ποινήν. cf Boehmer ad Carpzov Q. 106. obs. 3. u. ad art. 12. § 5. 6. ἐκ τοῦ ἐναντίου Grolman Grunds der CRW. § 299.

(γ) Τοῦτο στηρίζεται ὄχι μόνον εἰς τὴν ὁμοιότητα τοῦ καταμηνυτοῦ μὲ τὸν κατήγορον καὶ μὲ τὴν ταυτότητα τοῦ νομικοῦ λόγου, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ἄρθ. 110 τῆς P. G. O. ὅπου ἀπειλεῖται ἡ ποινὴ τῆς ἀνταποδόσεως κατὰ τῆς δι' ὑβριστικῶν ἐγγράφων ἐξωδίκου ψευδοῦς ἐνοχοποιήσεως, καὶ εἰς τὴν στενὴν συγγένειαν τοῦ καταμηνυτοῦ μὲ τὸν μάρτυρα τῆς κατηγορίας ἄρθ. 48 καὶ 107.

(δ) L. 1. § 13. D. h. t.

(ε) L. 2. 3. C. d. abolit. L. 7. 9. C. de calumniat.

(ζ) L. 1. § 5. D. h. t. L. 3. C. αὐτ.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* **Στρεψοδικία** (Tergiversatio) (L. 1. § 1. D. ad. Sc. Turpill.) ἦτο κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον ἡ διαγωγὴ τοῦ κατηγόρου, ὁ ὁποῖος παρῄτει τὴν γενομένην παρ' αὐτοῦ κατηγορίαν, ἐνῷ ἐδύνατο καὶ ὤφειλε νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν διεξαγωγὴν αὐτῆς. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἦτο οὐσιῶδες τὸ Sctum Turpillianum. ὅρα καὶ περὶ συκοφαντίας κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον. Rosshirt Gesch. III. σελ. 66 Heffter Lehrb. σελ. 334.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Ἐκ τῶν ἀνωτέρω § 286. σημ. 1. ῥηθέντων καταδεικνύεται, ὅτι κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἡ calumnia ὡς ψευδὴς καταμήνυσις τίθεται ἐκ παραλλήλου μὲ τὴν συκοφαντίαν.

§ 429 α.

Τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον ἐπιβάλλει I εἰς ἐκεῖνον, τοῦ ὁποίου ἡ ψευδὴς κατηγορία εἶχεν ἀντικείμενον crimen ordinarium, τὴν νόμιμον ποινὴν τοῦ ἀδικήματος *τούτου* (α), II εἰς ἐκεῖνον δέ, τοῦ ὁποίου ἡ ἀγωγὴ ἐγένετο διὰ crimen extraordinarium (β) αὐθαίρετον ποινήν. Ἡ διάκρισις αὕτη δύναται νὰ θεωρῆται καὶ τὴν σήμερον ἀκόμη ὡς ἰσχύουσα, καθ' ὅσον ἀνάγεται εἰς τὴν διαφορὰν μεταξὺ ἀδικημάτων διὰ τὰ ὁποῖα ὑπάρχει *ὡρισμένη* ποινικὴ διάταξις ἢ *ἀόριστος*.

(α) L. 1. § 2. D. h. t. L. 10. C. de calumn.
(β) L. 3. Li 7. § 1. D. h. t. L. 43. D. de injur.

§ 430.

Ε) Ἐκβίασις ἐκχρηματισμὸς concussion (α) συνίσταται *εἰς τὴν παρ' ἄλλου τινος ἐκβίασιν ὠφελείας διὰ προφάσεως ἢ ἀπειλῆς μὲ κατάχρησιν δικαιώματος*, καθ' ὅσον ἡ πρᾶξις δὲν

ἀποτελεῖ ἄλλο δεινότερον ἀδίκημα (β). Ὠφέλεια δὲ δὲν ἐννοεῖται μόνη ἡ χρηματική· ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ ἐκβίασις ἀγορᾶς ἢ πωλήσεως ὑπάγεται ἐνταῦθα. Δύναται δὲ νὰ πραχθῇ τὸ ἀδίκημα τοῦτο καὶ ἀπὸ ἰδιώτας καὶ ἀπὸ δημοσίους ὑπαλλήλους (γ). Ἄλλως τε θεωρεῖται τότε μόνον τετελεσμένον, ὅταν ἡ ἐπιζητουμένη ὠφέλεια προσεκτήθῃ τῷ ὄντι.

(α) Ὅτι ἡ concussio εἶναι εἶδος τοῦ falsi δὲν ὑπόκειται ποσῶς εἰς ἀμφιβολίαν. 1ον Ὅλα τὰ γνωρίσματα τοῦ falsi ὑπάρχουσι καὶ ἐνταῦθα. Ὅστι πρὸς βλάβην ἄλλου προφασίζεται ψευδῶς ὅτι ἔχει δικαίωμά τι, εἶναι βέβαια ἀπαταιὼν falsarius. Ὁμοίως καὶ ὅστις καταχρᾶται τὴν ἐξουσίαν ἢ τὸ δικαίωμά του, διότι καὶ οὗτος ἐκτείνει δικαίωμά τι πέραν τῶν ὁρίων αὐτοῦ. 2ον Τοῦτο ἐξάγεται ἐν μέρει καὶ ἐκ τῆς L. 2. D. h. t.

(β) L. 1. § 1. L. 8. de calumniat. L. 2. D. h. t.

(γ) L. 6. § 3. 5. D. de off. praes. L. 1. pr. § 3. D. de calumniat. L. 1. D. de concuss. L. 3. C. de condictione ob. turp. caus. L. 4 καὶ 5. C. ad L. Jul. repet.

Σημ. 1 τοῦ ἐκδ. Ὁ ἐκχρηματισμὸς (concussion) πρέπει νὰ ἐννοηθῇ διττῶς· 1ον. ὡς γενόμενος ἀπὸ δημοσίους ὑπαλλήλους διὰ καταχρήσεως τῆς ἐξουσίας αὐτῶν, ὅτε καὶ εἶναι περὶ τὴν ὑπηρεσίαν ἀδίκημα (ὅρα κατωτέρω § 479 α), ἢ 2ον ὡς ἀδίκημα πραττόμενον ἀπὸ ἰδιώτας. Mittermaier in Demme's Annal. des Criminalr VIII. σελ. 213. Ἐνταῦθα ὅμως φιλονεικεῖται μεγάλως ἡ ἔκτασις τῆς ἐννοίας. Περὶ τῆς μορφώσεως τοῦ ἀδικήματος τούτου εἰς τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον ὑπάρχει μεγάλη φιλονεικία. Ὁ Rosshirt Gesch. III σελ. 130—33 ζητεῖ ν' ἀποδείξῃ, ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι δὲν ἐγνώριζον ἰδιαίτερον ἀδίκημα concussio, καὶ ὅτι μόνον εἰς μερικὰς περιπτώσεις, ἐν αἷς ἐγένετο χρῆσις αἰσχρῶν πανουργημάτων ἴσως μόνον εἰς τὸν συνήθη βίον μᾶλλον, ἐγένετο λόγος περὶ concussio, χωρὶς σκοποῦ γενικεύσεως, καθότι αἱ ἀξιόποινοι περιπτώσεις ὑπάγονται εἰς ἄλλα ἀδικήματα, ἐ-

πομένως ὁ Rosshirt φρονεῖ ὅτι δὲν εἶναι διόλου ἐφαρμοστὸν τὸ ἀδίκημα τοῦτο εἰς τὸ σημερινὸν δίκαιον. Ἀλλ᾽ ἂν καὶ εἶναι ὀρθὸν, ὅτι πρέπει ἐνταῦθα νὰ προσέχωμεν πολὺ νὰ μὴ γενικεύσωμεν τὴν ἔννοιαν, καὶ ὅτι τὸ ἀρχαιότερον ῥωμαϊκὸν δίκαιον δὲν ἐγνώριζε τὸ crimen concussionis, εἶναι μ᾽ ὅλον τοῦτο βέβαιον, ὅτι εἰς τὸ μεταταῦτα διεκρίθησαν μὲ κοινὸν ὄνομα concussio μερικαὶ περιπτώσεις ψυχολογικῆς βίας πρὸς ἐπίτευξιν ὠφελημάτων, διότι ὑρέθη ὅτι αἱ περιπτώσεις αὗται δὲν ἐδύναντο ἀρκούντως νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς ἄλλων δικαιωμάτων τύπους. (Pauli rec. sent. V. tit. 25. § 12. L. 6 § 3. D. de off. praesid. L. 2. D. de concuss.). Mittermaier in Demme's Annal. σελ. 207. Ὅτι ἡ ἀπειλὴ βλάβης, ἡ ὁποία ἐδύνατο νὰ προξενηθῇ εἰς ἄλλον ἐκ δικαστικῆς ποινικῆς καταδιώξεως, ὑπάγεται ἐνταῦθα, τοῦτο δύναται νὰ συνέχηται καὶ μὲ τὸ δημόσιον δίκαιον jus publicum. Mittermaier l. c. σελ. 209. Παρὰ τοῖς Ἰταλοῖς νομολόγοις (Bonifacius de vitalinis de malefic. Im Titel de concuss. p. 194. Venet. 1557.) ἀπαντᾶται τὸ ἀδίκημα τῆς concussio εἰς πλατυτέραν ἔννοιαν παρὰ τὴν ὁποίαν εἶχε κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον, ἐκεῖθεν περιῆλθεν εἰς τὴν γερμανικὴν δικαστικὴν πρᾶξιν. (ὅρα τὴν περὶ τούτου φιλολογίαν εἰς Mittermaier l. c. σελ. 211.). ὅρα καὶ Heffter Lehrb. σελ. 303.

Σημ. **2** *τοῦ ἐκδ.* Εἰς πολλὰ στενὴν ἔννοιαν ἐκλαμβάνεται τὸ ἀδίκημα (π. χ. παρὰ τοῦ Heffter Lehrb. σελ. 303), ἐὰν θεωρῆται ὅτι συνίσταται εἰς τοῦτο καὶ μόνον, τὸ ν᾽ ἀπειλήσῃ τις τὸν ἄλλον ὅτι θέλει κάμει χρῆσιν τῆς ὁποίας ἔχει δημοσίας ἐξουσίας, ἢ ὅτι θέλει τὸν καταδιώξει ποινικῶς. Ταῦτα εἶναι ἁπλῶς τρόποι τῆς τελέσεως. Ἐὰν λάβωμεν ὑπ᾽ ὄψιν, ὅτι καὶ εἰς τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον αὐτὸ (L. 7. D. quod metus causa) ἀπαντῶνται καὶ ἄλλα παραδείγματα ἐκχρηματι-

σμοῦ, ὅτι οἱ Ἰταλοὶ νομολόγοι ἰδίως ὑπῆγον εἰς τὸ ἀδίκημα τοῦτο καὶ τὴν ἀπειλὴν μαρτυρίας, πρέπει ὡς πρὸς τὰ μέσα τῆς τελέσεως νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ὑπάρχει τὸ προκείμενον ἀδίκημα πάντοτε, ὅταν τις δι' ἐμπράκτου βίας, ἢ δι' ἀπειλῆς θανάτου ἢ δεινῆς σωματικῆς βλάβης ἐπικειμένου κινδύνου νὰ πραγματοποιηθῇ ἄνευ ἀναβολῆς ἡ ἀπειλή, ἢ δι' ἀπειλῆς μελλούσης δικαστικῆς κατηγορίας ἢ καταμηνύσεως, δώσῃ ἢ ἀρνηθῇ τὴν μαρτυρίαν του, ἀναγκάζει τὸν ἄλλον ὑπὸ περιστατικά, τὰ ὁποῖα περιέχουσι καταναγκασιν, νὰ δώσῃ εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον ἢ εἰς ἄλλους παράνομα ὠφελήματα ὡς πρὸς τὴν περιουσίαν. Mittermaier in Demme's Annal. VIII. σελ. 217—220. σελ. 232.

Σημ. 3 *τοῦ ἐκδ.* Περὶ διακρίσεως τοῦ ἐκχρηματισμοῦ ἀπὸ τὴν νόθευσιν, τὴν ἀπάτην, τὸ crimen vis καὶ τὴν λῃστείαν, Mittermaier in Demme's Annal. σελ. 222.

Σημ. 4 *τοῦ ἐκδ.* Δὲν εἶναι ὀρθὸν νὰ θεωρῆται ἔνοχος τοῦ ἀδικήματος τούτου πᾶς ὅστις θέλει νὰ περιποιήσῃ εἰς ἑαυτὸν *παράνομον ὠφέλειαν*. Τὸ ἀδίκημα τοῦτο ἀναφέρεται μόνον εἰς την ἐπίτευξιν ὠφελείας ὡς πρὸς τὴν περιουσίαν. Mittermaier σελ. 220 Henko Handb III. σελ. 175.

Σημ. 5 *τοῦ ἐκδ.* Πολλὰ ἀνοικείως κατετάχθη τὸ ἀδίκημα τοῦτο εἰς τὸ κείμενον ὑπὸ τὸ falsum, διότι συχνότατα ἐπὶ ἐκχρηματισμοῦ δὲν προτείνεται ποσῶς δικαίωμα ἀνύπαρκτον. Ὅρα Wächter Lehrb. II. σελ. 47. Περὶ τῆς φύσεως τοῦ ἐκχρηματισμοῦ ὅρα Cucumus im Archiv des Criminalr. neue Folge I. nr. 3. Hitzig Zeitschrift. 1827. Maiheft. σελ. 103: Ὁ Abbeg Lehrb σελ. 301 διισχυρίζεται ὅτι εἶναι κύριον γνώρισμα ἡ ἀπατηλὴ παράττασις. Ὅρα ἐκ τοῦ ἐναντίου Mittermaier σελ. 223

Σημ. 6 *τοῦ ἐκδ.* Εἰς τοὺς νέους νόμους ἐξετάθη τὸ ἀδίκημα

(μάλιστα μὲ πολλὰ ἀόριστον τρόπον). Ὁ αὐστριακὸς νόμος δὲν διαλαμβάνει οὐδεμίαν διάταξιν περὶ τοῦ ἐκχρηματισμοῦ· ἀφ' ἑτέρου ὅμως νεώτερός τις ἀπὸ 19 Ἰουνίου 1835 νόμος περιέχει διατάξεις περὶ ἀξιοποίνων ἀπειλῶν (ὅρα περὶ τούτου κατωτέρω τὴν σημ. 3. ἐπὶ τοῦ § 433). Ὁ πρωσσικὸς νόμος (εἰς τὸ κεφάλαιον περὶ ὑφαιρέσεων) εἰς τὸν § 1254. ὁμιλεῖ περὶ ἐκείνου, ὅστις δι' ἐκχρηματισμοῦ (χωρὶς περαιτέρω διασαφήσεως) ἀναγκάζει ἄλλον εἰς ἐπιζημίαν σύμβασιν (χρημ. ποινὴ καὶ φυλάκισις), εἰς δὲ τὸν § 1255 περὶ ἐκείνου, ὅτις ἀναγκάζει ἄλλους δι' ἐκχρηματισμοῦ νὰ δώσωσι χρήματα ἢ πράγματα χωρίς τινος ἀντιπαροχῆς (ἀναλόγως μὲ τὰ κατὰ τὰ ἐν χρήσει τεθέντα μέσα τιμωρεῖται ἡ πρᾶξις αὕτη ὡς κλοπὴ ἢ λῃστεία). Hitzig Zeitschrift IV. Band. σελ. 127. Temme Handb. σελ. 336. Διάταγμα τῆς 6 Μαΐου 1825. (Mannkopf σελ. 452). πληροῖ τὸ κενὸν ὡς πρὸς τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἀπειλεῖται κίνδυνος τῆς ζωῆς πρὸς ἐκχρηματισμὸν ἀργυρίου ἢ ἄλλων ὠφελημάτων (εἱρκτὴ 3—6 ἐτῶν). Ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος ἄρθ 400. θέτει τὸ ἀδίκημα τοῦτο ὁμοῦ μὲ τὰ κατὰ τῆς ἰδιοκτησίας, καὶ τιμωρεῖ ἐκεῖνον, ὅστις διὰ βίας ἢ καταναγκάσεως ὑποχρεοῖ ἄλλον νὰ συντάξῃ ἢ ὑπογράψῃ ἔγγραφον, διὰ τοῦ ὁποίου ἀναλαμβάνει ἐνοχὴν πρὸς ὄφελος ἄλλου τινὸς ἢ παραιτεῖται ἀπὸ ἀξιώσεις του (πρόσκαιρα δεσμά). Εἰς συνάφειον μὲ τὸ ἀδίκημα τοῦτο ὑπάρχει τεθειμένον καὶ τὸ τῆς ἀπειλῆς(Code art. 305—8. ὅρα περὶ τούτου κατωτέρω τὴν σημ. 3 ἐπὶ τοῦ § 433). Rauter traité II. p. 31 Ὁ βαυαρικὸς νόμος ἄρθ. 241. θέτει τὸν ἐκχρηματισμὸν ἐκ παραλλήλου μὲ τὴν λῃστείαν καὶ περιγράφει αὐτὸν σχεδὸν κατὰ λέξιν ὡς ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος (καὶ ποινὴν ἐπιβάλλει τὴν τῆς λῃστείας), ἐκτείνει ὅμως ἔτι πλέον τὸ ἀδίκημα καὶ τιμωρεῖ καὶ ἐκεῖνον, ὅστις δι' ἀπειλῆς μελλούσης κακώσεως ἢ συκοφαντίας, ἢ ἀγωγῆς, ἢ καταμηνύ-

σεως, καταθέσεως ἢ ἀρνήσεως τῆς μαρτυρίας του, ἢ δι' ἄλλων ὁμοίων στενοχωρητικῶν φορτικοτήτων ζητεῖ ν' ἀπολαύσῃ βιαίως παράνομόν τινα ὠφέλειαν. (ἄρθρ. 342 ποινὴ 1—4 ἐτῶν εἱρκτή.) Ὁ σαξωνικὸς νόμος ἄρθ. 166 θέτει ὁμοίως τὸν ἐκχρηματισμὸν ἐκ παραλλήλου μὲ τὴν λῃστείαν καὶ ἀπειλεῖ τὴν τῆς λῃστείας ποινὴν, ἐάν τις πρὸς ἐκχρηματισμὸν μεταχειρίζηται σωματικὴν βίαν ἢ ἀπειλὴν συνωδευμένην μὲ παρόντα κίνδυνον τοῦ σώματος ἢ τῆς ζωῆς, ἐπιβάλλει δὲ τὴν ποινὴν τῆς κλοπῆς, ἐὰν ὁ ἐκχρηματισμὸς γίνῃ δι' ἀπειλῆς ἀγωγῶν, καταμηνύσεων, μελλούσης κακώσεως ἢ ἄλλης βλάβης. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος ἄρθ. 314. (εἰς τὸ κεφάλαιον περὶ λῃστείας καὶ ἐκχρηματισμοῦ) περιέχει τὰς σαξωνικὰς διατάξεις, ἐκτείνει ὅμως τὸ ἀδίκημα καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν τις θέλει νὰ περιποιήσῃ εἰς ἑαυτὸν ἢ εἰς τρίτον τινὰ παράνομον ὠφέλειαν, προσθέτει καὶ τὴν ἀπειλὴν ἐμπρησμοῦ, ἢ συκοφαντίας, ἀλλὰ παραλείπει τὰς λέξεις, ἢ δι' *ἄλλης βλάβης* καὶ ἀπειλεῖ εἱρκτὴν εἰς τὰς περιπτώσεις ἐν αἷς ὁ σαξωνικὸς νόμος παραπέμπει εἰς τὴν ποινὴν τῆς κλοπῆς. Τὸ διὰ τὴν Βάδην νομοσχέδιον (εἰς χωριστὸν κεφάλαιον μεταξὺ λῃστείας καὶ νοθεύσεως) ἄρθ. 377—382, δέχεται τὴν ἔκτασιν τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος ὡς καὶ οἱ λοιποὶ νέοι νόμοι, ἀλλὰ μὲ πλειοτέρας βαθμολογίας. ὅρα Mittermaier Kritik über die neuen Gesetzbücher in Demme's Annal. σελ. 230. Τὸ ἀγγλικὸν δίκαιον δὲν γνωρίζει ἀδίκημα ἐκχρηματισμοῦ, ἀλλ' εἶναι ὅμοιον μὲ τοῦτο τὸ enfortion by threats. ὅρα fourth report of the commissioners on criminal law pag. LXXII. Δι' ἁρμοδίας τινὸς διατάξεως περὶ τοῦ ἀδικήματος τῆς ἀπειλῆς καὶ διὰ περιεκτικῶν ὁρισμῶν τῆς καταναγκάσεως καὶ ἀπάτης ἤθελεν ἴσως καταντήσει ὅλως περιττὸν νὰ ἐκτίθηται ὡς ἰδιαίτερον ἀδίκημα ὁ ἐκχρηματισμός.

§ 431.

Ἡ *ποινὴ* τοῦ ἀδικήματος εἶναι αὐθαίρετος (α). Κατὰ δημοσίων ὑπαλλήλων τιμωρεῖται πρεπόντως ἀποπεμπομένων αὐτῶν τῆς ὑπηρεσίας (β), κατ' ἄλλων προσώπων διὰ προσκαίρου εἱρκτῆς, ἁπλῆς ἢ βαρείας, ἢ διὰ καθείρξεως (β).

(α) L. *1.* D. h. t.
(β) Struben Thl. IV. Bed. *151.* Quistorp. Thl. *1.* § *195.*

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ.

Περὶ κοινῶν ὡρισμένων ἀστυνομικῶν παραβάσεων.

§ 432.

Ἐκεῖναι αἱ ἀξιόποινοι πράξεις, αἱ ὁποῖαι χωρὶς νὰ περιέχωσι προσβολὴν δικαιώματος, μόνον δι' ἀστυνομικοὺς λόγους ὑποβάλλονται εἰς ἀπειλὴν ποινῆς, δύνανται, καθόσον γίνεται περὶ αὐτῶν λόγος ἐμφανιζόμεναι εἰς τὸ κοινὸν δίκαιον, νὰ διαιρεθῶσιν εἰς τέσσαρας κυρίας κλάσεις, καθ' ὅσον ἀντίκεινται ἢ *περὶ τὰ ἀδικήματα ἀστυνομίας* ἢ *περὶ τὰ κτήματα* ἢ *περὶ τὰ ἤθη* ἢ *περὶ τὸν πληθυσμόν.* Πολλαὶ τῶν παραβάσεων τούτων ἐξομοιοῦνται μ' ὅλον τοῦτο, ὡς πρὸς τὴν ποινὴν, μὲ τὰ ἀδικήματα.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Ἐναντίον τῆς ἐκθέσεως τῶν ἀστυνομικῶν πλημμελημάτων, εἰς τὰ ὁποῖα πολυτρόπως ἀνεμίχθησαν ἀληθῆ ἀδικήματα, καὶ εἰς τὰ ὁποῖα ὁ Φαϋερβὰχ ἀπεπλανήθη μόνον ἐξ αἰτίας τῆς ἐσφαλμένης προϋποθέσεως, ὅτι εἰς πᾶν ἀδίκημα ἀπαιτεῖται προσβολὴ δικαιώματος, ἐξηγήθη ἤδη ὁ ἐκδότης εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ § 161 σημείωσιν.

ΠΡΩΤΟΣ ΤΙΤΛΟΣ.

Παραβάσεις ἐναντίον τῶν νόμων τῆς περὶ τὰ ἀδικήματα ἀστυνομίας.

§ 433.

Εἰς τὰς παραβάσεις ταύτας ὑπάγεται Α' ἡ *ἀπειλὴ ἀδικημάτων*, ἡ ὁποία καθ' ὅσον δὲν ἀποτελεῖ ἄλλο κατωνομασμένον ἀδίκημα, ἢ καθ' ὅσον δὲν ἐμφανίζεται ὡς ἀξιόποινος ἀπόπειρα, δίδει ἀφορμὴν μόνον εἰς ἀσφαλιστικὰ μέτρα κατὰ τοῦ ἀπειλοῦντος (α), ἀλλ' ἡ ὁποία μ' ὅλον τοῦτο ὑπὸ τὴν μορφὴν *τῆς δηώσεως τῆς χώρας* ἀποτελεῖ ἰδιαίτερον ἀδίκημα. Αὕτη συνίσταται *εἰς τὴν ἀπειλὴν ἀδικημάτων*, τὴν γενομένην *ἀπὸ ὑπήκοον διαφυγόντα τὴν ἐξουσίαν καὶ μεταβάντα πρὸς ἐπικινδύνους ἀνθρώπους*. Τοιοῦτος δηωτὴς τῆς χώρας πρέπει νὰ τιμωρῆται διὰ τοῦ ξίφους, ὡς ἀληθὴς διαταράκτης τῆς κοινῆς εἰρήνης (β).

(α) P. G. O. Art. 176. cf. Quistorp. Beitr. nr. 45. Kleinschrod. Abhandl Thl. I. σελ. 52. Archiv des peinl, R. Bd II. St. 1. σελ. 154.

(β) P. G. O. Art. 128. συνδυαζόμενον μὲ προγενεστέρους καὶ μεταγενεστέρους. νόμους, ἰδίως μὲ Landfr. von 1521. tit. 4. § 15. von. *1521*. tit. *8*. § 3. von 1548 tit. 16. § 3. R. A. von *1555*. § *45—94*. von 1594. § 41.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Ἂν καὶ τὸ εἰς τὸ ἄρθρ. 128 τῆς Καρολίνας ἐκτεθειμένον ἀδίκημα τῆς δηώσεως τῆς χώρας κατὰ τὸν νομικὸν λόγον αὐτοῦ ratio ἀναφέρεται εἰς τὰς σχέσεις ἐκείνου τοῦ καιροῦ, δὲν μένει ὅμως διὰ τοῦτο τὸ ἄρθ. 128 ἐκτὸς πάσης ἐφαρμογῆς, διότι ἀφορᾷ ἐν γένει τὴν τιμωρίαν ἐπικινδύνων τινῶν ἀπειλῶν. Cucumus im Archiv des Criminalr. neue Folge I. σελ. 75. Ἰδίως ἐφαρμόζεται τὸ ἄρθ. 128, ἐὰν γίνωσιν ἀπειλαὶ ὑπὸ τοιαῦτα περιστατικά,

ὑπὸ τὰ ὁποῖα τὸ ἀφανὲς τοῦ ἀπειλοῦντος, τὸ μέγεθος τοῦ ἀπειλουμένου κακοῦ, ἡ διεύθυνσίς του πρὸς ὡρισμένον τι ἀντικείμενον δύνανται νὰ προξενήσωσιν εἰς τὸν ἀπειλούμενον φόβον δεινοῦ κινδύνου π. χ. ἐπὶ γραμμάτων ἀπειλούντων ἐμπρησμόν. Martin Lehrb. σελ. 507. Tittman II. σελ. 525. Περὶ ἀξιοποίνων ἀπειλῶν Hitzig Zeitschrift Heft. 31. σελ. 576. καὶ ἄλλα συγγράμματα ἀναφερόμενα εἰς τὰς ἑξῆς σημειώσεις.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Ἡ ἁπλῆ διὰ λόγων γενομένη παρὰ ῥητοῦ ὑποκειμένου πρὸς ἄλλον ἀπειλὴ μελλόντων κακῶν (χωρὶς τῶν εἰς τὴν προηγουμένην σημείωσιν μνησθέντων ὅρων) δὲν δίδει χώραν εἰς οὐδεμίαν ποινὴν (Hellie théorie du Code penal. Vol. V. pag. 361), οὔτε ἠμπορεῖ νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀπόπειρα τοῦ ἀπειλουμένου ἀδικήματος. ὅρα Zachariä vom Versuche I. σελ. 193. Pfotenhauer Strafbarkeit des Versuchs I. σελ. 83. Cucumus Beitr. zur Lehre vom Betruge σελ. 58—66. Tittman Handb. II. σελ. 531. Mittermaier über de neuesten Zustand der Criminargestzegebung σελ. 172. Ἀσφαλιστικὰ μέτρα εἶναι ἐνταῦθα ἁρμόδια (art. 176. C. C. C.), καὶ ὡς πρὸς τοῦτο εἶναι ἀξιομίμητοι αἱ ἀγγλικαὶ διατάξεις κατὰ τὰς ὁποίας ἐπὶ αἰτήσει τοῦ ἀπειληθέντος ὑποχρεοῦται διὰ τοῦ εἰρηνοδίκου ὁ ἀπειλήσας νὰ δώσῃ ἐγγύησιν περὶ τῆς μελλούσης χρηστῆς διαγωγῆς του. ὅρα Stephens summary of the criminal law pag. 218 καὶ Davis treatise on criminal law pag. 379. ὅρα προσέτι περὶ τοῦ ἀξιοποίνου τῶν ἀπειλητικῶν γραμμάτων κατὰ τὸ ἀγγλικὸν δίκαιον. Russel on crimes and misdemeanors II. σελ. 575. Μόνον τὸ διὰ τὴν Βάδην νομοσχέδιον (ἄρθ. 255—58.) ἐμιμήθη τὰς ἀγγλικὰς διατάξεις. Κατ' αὐτό, ὅστις προφορικῶς ἢ ἐγγράφως ἀπειλήσῃ παρανόμους προσβολὰς κατὰ τοῦ σώματος ἢ τῆς ζωῆς, ἢ

ἐμπρησμὸν, ἢ βλάβην πραγμάτων, ὀφείλει νὰ δώσῃ περὶ τῆς κατὰ νόμον διαγωγῆς του δύο ἀνεπιλήπτους ἄνδρας ἐγγυητὰς ἐπὶ ἓξ μῆνας μέχρι δύο ἐτῶν δι' ὡρισμένον παρὰ τοῦ δικαστηρίου ποσὸν καὶ ἐὰν δὲν δύναται νὰ πράξῃ τοῦτο, τίθεται ὑπὸ ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν. Ἐὰν εἰς τὸ διάστημα τοῦτο ὁ ἀπειληθεὶς πάθῃ τὴν ἀπειληθεῖσαν ἢ ἄλλην ἀξιόποινον βλάβην, ζημιοῦται ὁ ἀπειλήσας τὸ εἰρημένον ποσόν. Ὁ πρωσσικὸς νόμος § 533—37 περιέχει ὁμοίαν διάταξιν, ὅτι ὁ ἀπειληθεὶς δύναται νὰ ζητήσῃ ἐγγύησιν ἀπὸ τὸν ἀπειλήσαντα. Περὶ τῶν λοιπῶν νέων νόμων ὅρα τὴν σημ. 3.

Σημ. 3 *τοῦ ἐκδ.* Εἰς τοὺς νέους νόμους ὑπάρχουσιν εἴδη ἀπειλῶν ἰδίως διακεκριμένα. Ὁ αὐστριακὸς νόμος ἀπὸ 19 Ἰουνίου 1835. (ὅρα ὑπόμνημα περὶ τούτου εἰς τὴν **Zeitschrift. für österreichisches Recht 1836 2te Abtheil.** σελ. 245) ὁρίζει § 1. ὅτι ὅστις ἀμέσως ἢ ἐμμέσως, ἐγγράφως ἢ προφορικῶς, δηλῶν τὸ ὄνομά του ἢ μὴ, ἀπειλεῖ θάνατον, δεινὰς αἰκίας, βλάβην προσωπικὴν, φυλάκισιν, φθορὰν τῆς ἰδιοκτησίας, διὰ νὰ βιάσῃ τὸν ἀπειλούμενον νὰ παράσχῃ ἢ νὰ παραλείψῃ τι, πράττει τὸ ἀδίκημα δημοσίας βιαιοπραγίας, ἐὰν ἡ ἀπειλὴ ἦναι ἐπιτηδεία κατὰ τὰς σχέσεις καὶ τὰς προσωπικὰς ἰδιότητας τοῦ ἀπειληθέντος νὰ ἐμβάλῃ αὐτὸν εἰς εὔλογον μέριμναν, χωρὶς διακρισιν ἐὰν τὸ ἀπειλούμενον κακὸν ἀπευθύνετο πρὸς τὸν ἀπειλούμενον αὐτὸν ἢ τὴν οἰκογένειάν του ἢ πρὸς συγγενεῖς αὐτοῦ. § 2. Τὸ αὐτὸ ἀδίκημα πράττει ὅστις κάμνει χρῆσιν τῆς εἰς τὸν § 1 περιγραφείσης ἀπειλῆς κατὰ τὸν ἐκτεθέντα τρόπον πρὸς διέγερσιν εὐλόγου μερίμνης, μὲ τὴν προαίρεσιν τοῦ νὰ ἐμβάλῃ εἰς φόβον ὁλοκλήρους ἐπαρχίας ἢ κοινότητας. § 3. Ἡ ποινὴ εἶναι κάθειρξις 6 μηνῶν μέχρις 1 ἔτους καὶ μέχρι 5 ἐτῶν, ἐὰν συνοδεύωσι τὸ ἀδίκημα ἐπιβαρυντικαὶ (καταδεικνυόμεναι εἰς τὸν νόμον) περιστάσεις,

π. χ. ἐὰν ἡ ἀπειλουμένη ζημία ὑπερβαίνῃ τὰ 1000 φιορίνια, ἢ ἐὰν ἀπειλῶνται κακώσεις ἐναντίον ἀρχῆς. § 4. Ἐὰν ἡ ἀπειλὴ ἦναι ἄμεσος ἀρχὴ ἢ ἀπόπειρα ἄλλου ἀδικήματος, λαμβάνουσι χώραν αἱ ποιναὶ τῆς ἀποπείρας. Ὁ πρωσσικὸς νόμος § 1535 τιμωρεῖ ἐκεῖνον, ὅστις ἀπὸ κακίαν ἢ ἐλαφρίαν προξενεῖ ἀνησυχίαν εἰς τοὺς συμπολίτας του δι' ἐπικινδύνου ἀπειλῆς πυρκαϊᾶς καὶ ἐμπρησμοῦ, μὲ εἱρκτὴν 6 μηνῶν μέχρι 2 ἐτῶν, καὶ ἐὰν ζητῇ οὕτω ν' ἀπολαύσῃ βιαίως χρήματα ἢ ἄλλα ὠφελήματα, μὲ εἱρκτὴν 3—6 ἐτῶν, ἐὰν δὲ διὰ γραμμάτων ἀπειλητικῶν ἐμπρησμοῦ ἡ ἀπειλὴ ἀφορᾷ ὁλοκλήρους χώρας, μὲ δεκαετῆ μέχρι διὰ βίου εἱρκτὴν, κατὰ λόγον τοῦ κινδύνου. Hitzig Zeitschrift. Heft. 34. σελ, 376. Ὁ γαλλικὸς ποιν. νόμος ἄρθ. 305—8. (περὶ ἀδικημάτων κατὰ τῶν προσώπων) διακρίνει, ἐάν τις ἐγγράφως ἀπειλῇ θάνατον, δηλητήριον, δεινὴν προσβολὴν κατὰ προσώπου, φανερόνων ἐνταυτῷ ὅτι ὁ ἀπειλούμενος ὀφείλει νὰ καταθέσῃ χρηματικήν τινα ποσότητα εἰς ὡρισμένον τόπον ἢ νὰ ἐκπληρώσῃ ὁποιονδήποτε ἄλλον ὅρον, ἢ ἐὰν ἡ ἀπειλὴ γίνηται χωρὶς τοιούτου ὅρου· (εἰς τὴν δευτέραν περίπτωσιν ἐπιβάλλεται φυλάκισις 6 μηνῶν μέχρι 2 ἐτῶν καὶ χρηματικὴ ποινὴ, εἰς δὲ τὴν πρώτην φυλάκισις 2—5 ἐτῶν καὶ ἀστυνομικὴ ἐπιτήρησις) ὅρα περὶ τούτου Hellie théorie vol. V. p. 361. Ὁ βαυαρικὸς νόμος ἄρθ. 242. 243. τιμωρεῖ (ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως τοῦ ἐκχρηματισμοῦ) τὴν ἀπειλὴν φόνου ἢ ἐμπρησμοῦ, ἐὰν ὁ ἀπειλῶν ἐπιζητῇ διὰ τούτου ὠφέλειάν τινα, μὲ τὴν ποινὴν τῆς λῃστείας, ἐὰν δὲ μὲ γράμματα ἀπειλητικὰ ἐμπρησμοῦ ἢ ἐμπρηστικὰ σημεῖα ἀπειλῶνται ὁλόκληροι χῶραι, μὲ εἱρκτὴν τοὐλάχιστον 10 ἐτῶν. Ὁ σαξωνικὸς νόμος ἄρθ. 167 τιμωρεῖ τὴν ἀπειλὴν διὰ γραμμάτων ἀπειλητικῶν ἐμπρησμοῦ ἢ ἐμπρηστικῶν σημείων ἢ τὴν ἀπειλὴν φόνου, ἢ λῃστείας ἐπὶ ὁλοκλήρων χωρῶν, μὲ εἱρκτὴν 10—15 ἐτῶν. ἄρθ. 170 τὴν ἀπειλὴν

παρανόμων πράξεων ἐκτὸς τῶν περιπτώσεων τῶν εἰς τὰ ἄρθ. 166. 167. τιμωρεῖ μὲ φυλάκισιν 6 ἡμερῶν μέχρις 1 ἔτους ἢ μὲ εἱρκτὴν μέχρι 4 ἐτῶν, εἰς ὀλιγώτερον δεινὰς περιπτώσεις δὲ μὲ πρόστιμον. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος (εἰς τὸ κεφάλαιον περὶ πράξεων κατὰ τῆς ἐλευθερίας τῶν προσώπων) ἄρθ. 282. τιμωρεῖ ἐπὶ ἐγκλήσει τὰς ἐναντίον αὐτοῦ ἐπικινδύνους ἀπειλάς, καθ' ὅσον δὲν ὑπάρχει ἐν αὐταῖς βαρύτερόν τι ἀδίκημα, μὲ φυλάκισιν μέχρις 6 μηνῶν, καὶ ἀριθ. 315. (περὶ ἐκχρηματισμοῦ) τὴν διὰ γραμμάτων ἀπειλητικοῦ ἐμπρησμοῦ ἀπειλὴν ἐπὶ προαιρέσει ἐκχρηματισμοῦ, μὲ εἱρκτὴν μέχρι 15 ἐτῶν.

§ 433 α.

Τὸ ἀδίκημα τοῦτο προϋποθέτει, ὑπήκοον ὅστις ὄχι μόνον 1ον ἀθεμίτως ἐγκατέλιπε τὸν τόπον τῆς κατοικίας του διὰ νὰ ὑπεκφύγῃ τὴν ἐξουσίαν τῆς τακτικῆς αὐτοῦ ἀρχῆς (ἀπόδρασιν), ἀλλὰ καὶ 2ον ἑνοῦται μὲ ἀνθρώπους, ἀπὸ τοὺς ὁποίους δύναται νὰ προσμείνῃ συνδρομὴν εἰς ἀδίκους ἐπιχειρήσεις (α). II ἐπὶ τῆς ῥηθείσης προϋποθέσεως ἡ πρᾶξις τελειοποιεῖται διὰ μόνης τῆς *ἀπειλῆς* (π. χ. διὰ *γραμμάτων ἀπειλητικῶν ἐμπρησμοῦ, διαμάχης* καὶ τῶν τοιούτων), εἴτε ἀπευθύνεται ἡ ἀπειλὴ πρὸς ἰδιώτας εἴτε πρὸς ὁλοκλήρους κοινότητας (β) καὶ εἴτε ἔχει σκοπὸν τὴν ἐκβίασιν ἀθεμίτου ὠφελήματος ἄνευ οὐδεμιᾶς προφάσεως δικαιώματος, εἴτε τὴν διὰ τοῦ τρόμου ἀπόκτησιν πράγματος, τὸ ὁποῖον ἐν τῇ πολιτείᾳ κατὰ δίκαιον τρόπον πρέπει ν' ἀποκτηθῇ διὰ δικαστικῆς βοηθείας.

(α) Eisenhardt's Erz. von Rechtshändeln Bd. IV. nr. 14.
(β) Ἐκ τοῦ ἐναντίου Quistorp Thl. I. 176 Meister princ. § 335.

§ 434

Ὡς ἀδίκων σκοπῶν ὕποπτοι διὰ τὸν ἐνδεχόμενον κίνδυνον τῆς καταχρήσεως πρὸς ἐπικινδύνους εἰς τὴν πολιτείαν ἐπιχειρήσεις, ἀπαγορεύονται Β΄. ἐπὶ αὐθαιρέτῳ ποινῇ κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον *πᾶσαι αἱ μὴ* ἰδίως παρὰ τῆς πολιτείας *ἐγκεκριμέναι ἑταιρίαι*, καὶ ἂν ἔχωσιν ἀθῶον ἢ ἐπωφελῆ σκοπόν (α). Αὕτη ὅμως ἡ εἰς τὴν ῥωμαϊκὴν πολιτείαν ἰδιάζουσα ἀστυνομικὴ ἀπαγόρευσις δὲν δύναται, σιωπώντων τῶν ἐγχωρίων αὐτοκρατορικῶν νόμων (β), νὰ λάβῃ ἄμεσον ἐφαρμογὴν οὔτε ἐπὶ *μυστικῶν* (ἄλλως τε, ὡς πρὸς τὸν σκοπὸν καὶ τὰ μέσα μὴ ἀξιοποίνων) ἑταιριῶν (γ).

(α) L. *1*—4 D. de coll. et corp. L. *1*. pr. D. quod cusus que univers. nom. L. 2. D. de extraord. crim.

(β) Τὰ διετάγματα τῆς G. B. cap. XV. § 1—4 δὲν ἀνήκουσιν ἐνταῦθα καθὼς οὔτε οἱ νόμοι κατὰ τῆς συναθροίσεως τῶν στρατιωτῶν. Μόνον κατὰ τῶν ἀκαδημαϊκῶν ἑνώσεων ὑπάρχει ἡ ἀπὸ 19 Σεπτεμβρίου 1819 ἀπόφασις τῆς Διαίτης (in G. Emminghaus Corp. jur Germ. Bd. II. *3*. *676*.) Ἡ ἀπὸ 14 Ἰουνίου 1793 γνωμοδότησις δὲν ἔλαβε ποτὲ κῦρος αὐτοκρατορικοῦ νόμου.

(γ) Περὶ τῆς φρονημότητος καὶ νομιμότητος τοιούτων ἀπαγορεύσεων ὅρα v. Berg Handb. des teutschen Polizeirechts Thl. I. σελ. 249. Bernh. Turin über des Verbrechen geheim zu seyn und die strafbarkeit desselben. Chemnitz *1801*.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Μέχρι πόσου εἶναι ἀξιόποινος ἡ μετοχὴ εἰς μὴ ἐγκεκριμένας ἀπὸ τὴν πολιτείαν ἑνώσεις, ὅρα τὴν 7 σημ. ἐπὶ τοῦ § 201.

§ 435

Γ΄ Καὶ ἡ κατασκευὴ, καὶ ἡ κτῆσις, καὶ χρῆσις *ἐργα-*

λείων ἢ *παρασκευασμάτων* τῶν ὁποίων δύναται εὐκόλως νὰ γίνῃ κατάχρησις πρὸς ἀδικήματα, εἶναι ἀπηγορευμένη ἐπὶ ποινῇ. Ἐνταῦθα ὑπάγονται ὅμως μόνον I κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον ἡ χρῆσις *πολεμοφοδίων* καὶ ἡ *ὁπλοφορία* (α), ἀλλ' ἡ γενικὴ αὕτη ἀπαγόρευσις ὡς ἀσυμβίβαστος μὲ τὸ δικαίωμα τῶν ἐλευθέρων γερμανῶν περιωρίσθη διὰ τῶν αὐτοκρατορικῶν γερμανικῶν νόμων (β) εἰς μόνα τὰ πυροβόλα (γ). II. Ἡ κτῆσις, ἡ κατασκευὴ ἢ διόρθωσις ἐργαλείων ἢ παρασκευασμάτων, τῶν ὁποίων δύναται νὰ γίνῃ κατάχρησις πρὸς *παραχάραξιν*.

(α) L. *3. § 1.* L. 1. *2. 10*. D. ad L. Jul. de publ. αὐτόθι C. de fabric L. un. C. ut armorum usus.

(β) R. Pol. Ord. vom. J. *1530* Tit. 32 *§ 2.*

(γ) Ἐπειδὴ ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη δὲν ἐπανελήφθη εἰς τὰς μετὰ ταῦτα R. P. Ordnungen, ἀμφιβάλλεται ἂν διαρκῇ τὸ κῦρος αὐτῆς.

(δ) Reichsschlufs vom 5 Sept. 1667 ad II. und VII § *3*. 16. Münz-Edict. vom. J. *1759*. § 9.

Σημ. 3 *τοῦ ἐκδ.* Ἐπὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν νόμων τούτων πρέπει νὰ θεωρῆται ὅτι περιέχουσιν ἀστυνομικὰς ἀπαγορεύσεις, αἱ ὁποῖαι διαφέρουν κατὰ τόπους καὶ σχέσεις. Ὅπου δὲν ὑπάρχει ἐγχώριος νόμος περιέχων τοιαύτας ἀπαγορεύσεις, δὲν δύναται οὔτε καμμία ποινὴ νὰ λάβῃ χώραν. Ἐκ τῶν νέων νομοθεσιῶν ὁ αὐστριακὸς περὶ ἀστυνομικῶν ποινῶν νόμος § 126 περιέχει ποινικὰς διατάξεις περὶ κατασκευῆς καὶ ἐπισκευῆς ὑπόπτων ὅπλων. Ὁ πρωσσικὸς νόμος § 740—745 (προσέτι καὶ Διάταγμα (Mannkopf. σελ. 349.) τιμωρεῖ τοὺς φέροντας γεμισμένα ἀφετήρια ὅπλα, καὶ § 746. τοὺς φέροντας ἐγχειρίδια (stilets) καὶ κρυπτὰ ὅπλα (τὸ τελευταῖον ὡς πρὸς τοὺς *κοινοὺς ἀνθρώπους*. Τίς εἶναι τοιοῦτος, Mannkopf σελ. 350). Ὁ βυρτεμβεργικὸς περὶ ἀστυ-

νομικῶν ποινῶν νόμος τοῦ 1839 ἄρθρ. 43 ἀπαγορεύει ἐπὶ χρηματικῇ ποινῇ τὴν κτῆσιν κοινοβλαβῶν κρυπτῶν ὅπλων.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΤΙΤΛΟΣ

Ἀδικήματα ἐναντίον τῶν νόμων τῆς περὶ τὰ κτήματα ἀστυνομίας.

ΠΡΩΤΟΝ ΤΜΗΜΑ.

Περὶ Τοκογλυφίας.

David Mevius vollständiger Commentar von wucherlichen Contracten 1673.

Jo. Tob. Reinharth Diss. de usuraria pravitate, tum vera et palliata, quam putativa sive imaginaria Erf. 1727.

Von Quistorp διατριβὴ περὶ τῆς ποινῆς τῶν τοκογλύφων κατὰ τοὺς παλαιοὺς καὶ νέους νόμους, καθὼς καὶ περὶ τῆς πληρωμῆς τόκων κατὰ τοὺς παλαιοτέρους νόμους καὶ τὴν σημερινὴν δικαστικὴν νομολογίαν ἐν γένει εἰς τὸ σύγγραμμα αὐτοῦ. Beitr. nr. XXV.

§ 436.

Λείψανον τοῦ κατὰ τῶν τόκων μίσους ἐν γένει, ἀσυμβίβαστον μὲ τοὺς κανόνας τῆς πολιτικῆς φρονήσεως (α) εἶναι τὸ *ἀδίκημα τῆς τοκογλυφίας* (cr. usurariae pravitatis) συνίσταται δὲ εἰς τὴν *ὑπέρβασιν τῶν ὡς πρὸς τὸ ποσὸν τῶν τόκων προσδιωρισμένων ἀπὸ τὸν νόμον ὁρίων* (β).

(α) J. A. Günther Versuch einer vollständigen Untersuchung über Wucher und Wuchergesetze etc. I. Thl. Hamb. 1770. Ἐκ τοῦ ἐναντίου ἐν μέρει Hugo über Wucher und Wuchergesetze im civil. Magaz. II. Bd. II. Hefft. nr. 6. σελ. 137. seq. Ἐκτὸς τούτων παραβλητέον

G. H. v. Berg. uber Wucher und Wucherverbote (in s. staatswissenschaftlich. Vers. II. Thl. σελ. 169.) Fr. v. Zeiller über das österreichische Wuchergesetz. (in dessen Beiträge zur Gesetzkunde und Rechtswiss II. Bd. nr. 3. III. Bd. nr. 1).

(б) R. A. v. J. 1500. tit. 32. R. P. O. V. J. 1530. tit 26. 1548. tit 17. 1577. tit. 17.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Marezoll de usurar. pravitat. Lips. 1837.

§ 437.

Εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀδικήματος τούτου ἐνυπάρχει I ὑπέρβασις τοῦ ἀπὸ τὸν νόμον ὡρισμένου *ὅρου τῶν τόκων*, ὁ ὁποῖος δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίνῃ ἐν γένει τὰ 6 καθ' ἑκατὸν, ἐπὶ δὲ ἀγορᾶς προσόδων (rentes) 5 καθ' ἑκατόν (α). Ἄλλοι τρόποι ἀθεμίτου τοκοληψίας, ὡς 1ον ὁ ἀνατοκισμὸς (б), ἢ 2ον ἡ λῆψις καθυστερούντων τόκων ὑπερβαινόντων τὸ κεφάλαιον (γ), δὲν ἀνήκουσιν εἰς τὸ ποινικὸν δίκαιον (δ).

(α) Hufeland's Beiträge zur Ber. und Erw. d. pos Rw. I St. nr. 2. Καὶ ἐκεῖνοι οἵτινες θεωροῦσιν ὅτι δὲν συγχωρεῖται τόκος ὑπὲρ τὰ 5 καθ' ἑκατὸν, παραδέχονται ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀξιόποινος τοκογλυφία μέχρις 6 καθ' ἑκατὸν τοὐλάχιστον Quistorp. a. a. O. σελ. 401.

(б) L. 28. C. de usuris. L. 20. C. ex quib. caus. inf. irrog.

(γ) L. 10. C. de usuris (Νεαρὰ 121. κεφ. 1. 2. Νεαρὰ 138). cf. Puffendorf Obs. jur. un. T. I. obs. 14.

(δ) Westphal. P. R. Anm. 109. Meister prakt. Bemerk. 1. Thl. B. 2. Ejusdem pr. jur. crim. § 240—241.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Ὡς πρὸς τὸν ὅρον τοῦ τόκου παρετηρήθη τὴν σήμερον ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον, ὅτι σταθερὸς κανὼν περὶ τούτου, ἂν δηλαδὴ πρέπῃ νὰ λαμβάνωνται 5 ἢ 6 καθ' ἑκατὸν, δὲν ὑπάρχει, καθότι εἰς τὸν 16ον αἰῶνα πολλοὶ κατὰ τόπους νόμοι ἐσυγχώρησαν 6 καθ' ἑκατὸν, ἐνῷ ἠκολούθουν τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον. Mittermaier Grundsätre des deutschen Privatr. § 275. Ἑπομένως δύναταί τις νὰ εἴπῃ μόνον, ὅτι

τότε ὑπάρχει τοκογλυφία, ὅταν γίνηται ὑπέρβασις τοῦ κατὰ τόπους ἐπικρατοῦντος ὅρου τῶν τόκων εἴτε δυνάμει τοῦ νόμου εἴτε κατὰ συνήθειαν ἀναμφισβήτητον. Ὅπου ὅμως δὲν ὑπάρχει νόμος, εἶναι βέβαιον ὅτι ἡ λῆψις 6 καθ' ἑκατὸν δὲν εἶναι ἀξιόποινος τοκογλυφία. Tittmann Handb. II. σελ. 584 Heffter Lehrb. σελ. 391.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Ὁ αὐστριακὸς νόμος II. Thl. § 233. κηρύττει τὰς αἰσχροκερδεῖς συμβάσεις ὡς δεινὰς ἀστυνομικὰς παραβάσεις. Τί δὲ ὑπάγεται εἰς ταύτας καταδεικνύει ὁ περὶ τοκογλυφίας νόμος τῆς 2 Δεκεμβρίου 1803, κατὰ τὸν ὁποῖον λαμβάνει χώραν πρόστιμον (τὸ τέταρτον τοῦ καταβληθέντος κεφαλαίου) κατὰ δὲ τῶν ἐνδεῶν φυλάκισις. Καλὰς παρατηρήσεις περὶ τοκογλυφίας ἐξέθεσεν ὁ Hölzl in der Zeitschrift für östrerreich Rechtsgelehrsamkeit 1832. σελ. 225. Ὁ πρωσσικὸς νόμος § 1273 ὀνομάζει τοκογλύφον ἐκεῖνον, ὅστις διὰ νὰ ὑπεκφύγῃ τὰ περὶ τοῦ ὅρου τῶν τόκων διατεταγμένα, ζητεῖ νὰ κρύψῃ τὴν ὑπὲρ τὸ μέτρον ὠφέλειάν του ὑφ' ὁποιονδήποτε τρόπον ἢ συνάλλαγμα· (ποινὴ καταβολὴ εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον ὁλοκλήρου τοῦ κεφαλαίου καὶ τῶν τόκων). Οἱ § 1275—82. ὁρίζουσι, τί ἐστὶ τοκογλυφία. Εἰς τὴν Γαλλίαν ὑπάρχει ὁ ἀπὸ 3 Σεπτεμβρίου 1807 νόμος περὶ ὅρου τῶν τόκων. Κατὰ τὸν § 3. ἐάν τις λάβῃ βαρύτερον τόκον (ὑπὲρ τὰ πέντε καθ' ἑκατὸν) καταδικάζεται νὰ τὸν ἀποδώσῃ, κατὰ δὲ τὸν § 4 ὅστις *συνήθως* μετέρχεται τὴν τοκογλυφίαν, ὑποβάλλεται εἰς χρηματικὴν ποινὴν μέχρι τοῦ ἡμίσεος τοῦ δανεισθέντος κεφαλαίου, ἐὰν δὲ ὑπάρχῃ καὶ escroquerie εἰς τὴν ποινὴν τοῦ πλημμελήματος τούτου. (Petit traité de l'usure ou Comment. de la loi· Donai 1840.) Ὁ βαυαρικὸς νόμος ἄρθ. 261 κηρύττει, ὅτι ἡ παράβασις νομικῶν διατάξεων περὶ τόκων, ἐπιφέρει ἀποτελέσματα μόνον κατὰ τὸ πολιτικὸν δίκαιον καὶ

τὰς ἀστυνομικὰς διατάξεις, ἐὰν ἔγεινεν ἀπροκάλυπτος. Ἐὰν δὲ ἦτο κεκαλυμμένη, τουτέστιν ἐὰν ἡ ἀληθὴς σχέσις τῶν τόκων πρὸς τὸ κεφάλαιον δὲν δύναται νὰ γνωρισθῇ ἀμέσως καὶ ὡρισμένως ἐξ αὐτοῦ τοῦ συμβολαίου, τιμωρεῖται ἡ τοκογλυφία κατὰ τὸν § 262 ὡς κοινὴ ἀπάτη. Ὁ σαξωνικὸς νόμος § 293 τιμωρεῖ ἕνεκα τοκογλυφίας ἐκεῖνον ὅστις συμφωνεῖ μόνον βαρύτερον παρὰ τὸν νόμιμον τόκον μὲ τὸ δεκαπλοῦν τοῦ συμφωνηθέντος, καὶ κατὰ τὸ ἄρθ. 295 μὲ πρόστιμον μέχρις 100 ταλήρων ἐκεῖνον, ὅστις δανείζων δίδει εἰς τὸν ὀφειλέτην ἀντὶ χρημάτων πράγματα. Κατὰ τὸν § 297 εἶναι ἀπατηλὴ τοκογλυφία, ἐὰν ὁ δανειστὴς διὰ ν' ἀπατήσῃ τὸν χρεώστην, περιεκάλυψε τὸ αἰσχροκερδὲς συμβόλαιον εἰς τρόπον ὥστε ὁ χρεώστης δὲν ἐδύνατο νὰ γνωρίσῃ ἐξ αὐτοῦ τὴν ἀληθῆ σχέσιν τῶν τόκων (ποινὴ τῆς ἁπλῆς ἀπάτης). § 299· ὁ ἐξ ἐπιτηδεύματος τοκογλύφος τιμωρεῖται ἐκτὸς τοῦ προστίμου καὶ μὲ φυλάκισιν μέχρι 2 ἐτῶν. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος § 355 ἐπιβάλλει εἰς τὴν ἀπατηλὴν τοκογλυφίαν (ἐκλαμβανομένην εἰς τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ὡς καὶ εἰς τὸν βαυαρικὸν καὶ σαξωνικὸν νόμον) τὴν ποινὴν τῆς ἁπλῆς ἀπάτης. Ὁ περὶ ἀστυνομικῶν ποινῶν νόμος ἄρθ. 66. ὁρίζει ὡς ποινὴν ἐπὶ ἁπλῆς τοκογλυφίας, ἐάν τις συμφωνῇ πλειότερα τῶν 6 καθ' ἑκατόν, πρόστιμον, τὸ ὁποῖον τὴν πρώτην φορὰν εἶναι ἴσον μὲ τὸ ἁπλοῦν ποσὸν τῆς ἀθεμίτου ἀπάτης ἐπὶ τοκογλυφίας ἐξ ἐπιτηδεύματος (§ 74) πρὸς τὸ πρόστιμον ἐπιβάλλεται καὶ κράτησις μέχρις 6 ἑβδομάδων. Τὸ διὰ τὴν Βάδην νομοσχέδιον § 439 τιμωρεῖ τότε μόνον τὴν τοκογλυφίαν, ὅταν γίνῃ χρῆσις ἀπατηλῶν μηχανευμάτων, ἢ προξενηθῇ ζημία εἰς ἀνηλίκους ἢ χειραφέτας.

§ 438.

Πρὸς τούτοις Η προϋποτίθεται πραγματικὴ *καταβολὴ*

καὶ λῆψις τῶν ὑπερμέτρων τόκων (α). Ἡ ἁπλῆ συνομολόγησις τοῦ τοκογλυφικοῦ συμβολαίου θεωρεῖται ὡς ἀπόπειρα μόνον. Ἡ περικάλυψις βαρυτέρων τόκων ὑπὸ θεμιτόν τι συμβόλαιον δὲν μεταβάλλει ποσῶς τὴν πρᾶξιν (β).

(α) P. G. O. 1517. tit. 17. § 1. 8.
(β) C. F. Walch Diss. de usuraria pravitate sub palliata transactione Jen. 1773, Leyser Sp. 247. Οἱ διάφοροι τρόποι τῆς κεκαλυμμένης τοκογλυφίας σαφηνίζονται ἐντελῶς καὶ συστηματικῶς ὑπὸ Günther, a. a. O. σελ. 40. ff.

§ 439.

Τὸ *κανονικὸν δίκαιον* τιμωρεῖ τὸν τοκογλύφον δι' ἀφορισμοῦ καὶ στερήσεως τῆς ἱκανότητος πρὸς τὸ νὰ κάμῃ διαθήκην, ἀπαγορεύει δὲ καὶ τὸν ἐνταφιασμὸν αὐτοῦ ὡς χριστιανοῦ (α). *Οἱ γερμανικοὶ αὐτοκρατορικοὶ νόμοι*, οἱ ὁποῖοι ὡς τοιοῦτοι ἐφαρμόζονται μόνον ἐνταῦθα (β), ἀπειλοῦν τὴν στέρησιν τοῦ τεταρτημορίου τοῦ κεφαλαίου, τὸ ὁποῖον μοιράζονται αἱ ἀρχαὶ εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν ὁποίων ὑπάγονται ὁ δανειστὴς καὶ ὁ χρεώστης (γ). Ἄλλαι δημόσιαι ποιναὶ εἶναι ἀσυγχώρητοι κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον (δ).

(α) c. 3. X. de usuris. c. 2. de usuris in 6to Clem. un. § 2. de usuris.
(β) Martin Lehrb. § 268.
(γ) R. P. O. 1577. tit. 17. § 8.
(δ) Meister princ. j. cr. § 242. Koch. l. c. § 628.

Σημ. 1 τοῦ ἐκδ. Ἐπὶ τῆς τοκογλυφίας ὑπάρχει συῤῥοὴ ἀπάτης, ἐὰν ἦναι κεκαλυμμένη τοκογλυφία, τουτέστιν ἐὰν ὑπὸ ἀπατηλὰς προφάσεις καὶ ὀνόματα περικαλύπτεται ὁ βαρύτερος τόκος.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Ἐπειδὴ ἡ τοκογλυφία ἐπισύρει πολιτικὴν ποινὴν μόνον, δύναταί τις εὐλόγως ν' ἀμφιβάλλῃ μετὰ τοῦ Heffter im Lehrb. § 494, ἐὰν ἔχῃ ἐξουσίαν ὁ δικαστὴς νὰ τιμωρῇ καὶ τὴν ἀπόπειραν αὐτῆς.

§ 440.

Ὁμοία μὲ τὸ ἀδίκημα τῆς τοκογλυφίας εἶναι ἡ ἀγορὰ *ἠρτημένων καρπῶν*, ἐὰν τὸ τίμημα δὲν προσδιορισθῇ εἰς τὴν καθ' ὃν καιρὸν ἔγινε τὸ συμβόλαιον ἢ 14 ἡμέρας μετὰ τὸν θερισμὸν ἀγοραίαν (τρέχουσαν) τιμήν. Ὁ ἀγοραστὴς χάνει ὁλόκληρον τὸ κεφάλαιον, ἐὰν ὁ ζημιωθεὶς κινήσῃ ἀγωγήν, ἐὰν δὲ δὲν κινηθῇ ἀγωγή, ἐπιβάλλει ἡ ἀρχὴ αὐθαιρέτως σωματικὴν ἢ χρηματικὴν ποινήν (α).

(α) R. P. O. v. 1577. tit. 19 J. G. Heineccius Diss. de venditione illicita fructuum in herbis. Hal. 1738.

ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΤΜΗΜΑ.

Περὶ ἀνατιμήσεως. — Περὶ τυχηρῶν παιγνιδίων καὶ στοιχημάτων.

Jo. Brunnemann tr. de dardanariis Viteb. 1741.

Mich. Grassus Diss. de propolio juste prohibito. ed. 3tia Tub. 1765.

Kleinschrod über das Verbrechen des Dardanariats archiv. III. Bd. 2. St. nr. 4.)

§ 441.

Ἀνατίμησις Dardanariatus εἶναι *πρᾶξις ἐπιχειρουμένη μὲ προαίρεσιν ἰδιωφελείας, διὰ τῆς ὁποίας δύναται νὰ προ-*

ξενηθῇ σπάνη ἢ ὑπερτίμησις πραγματειῶν κοινῶς ἀγοραπωλουμένων (α). Ἐὰν τὰ πρὸς διατροφὴν ὡρισμένα πράγματα ἦναι ἀντικείμενα τοῦ ἀδικήματος ὀνομάζεται ἰδίως crimen fraudatea annonae (β).

(α) tot. tit. Dig. de L. Jul. de annon. L. 6. D. de extraord. crim. L. 37. D. de poenis R. A. v. J. *1512*. § 16. 1524. § *27*. 1529. *§* 34. 1530. *§* 135. 1532. § tit. wuchr. Cont. R P. *O*. 1577. tit. 18.

(β) Matthaeus de crim. L. XLVIII. tit. 9. c. *1 2*.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Αἱ περὶ ἀνατιμήσεως διατάξεις ἀνάγονται εἰς τὴν αἰσχροκέρδειαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐδίδοντό τινες εἰς τὴν Ῥώμην, συνισταμένην πρὸ πάντων εἰς τοῦτο, ὅτι διὰ τεχνιτῶν μέσων ἀνεβιβάζετο ἡ τιμὴ κοινῶς ἐμπορευσίμων πραγμάτων, (μάλιστα ὄχι τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων μόνων). Rosshirt Gesch. III. σελ. 183. Εἰς τοὺς αὐτοκρατορικοὺς νόμους ἐθεωρήθη τὸ πρᾶγμα ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ὑπερτιμήσεως τῶν πρὸς τὸ ζῆν ὧν οὐκ ἄνευ. Ὅλαι αὗται αἱ διατάξεις ἀνάγονται εἰς ἄλλας διαφόρους παρὰ τὰς ἰδικάς μας ἀστυνομικὰς καὶ οἰκονομικὰς ἰδέας, ὡς πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ὁποίων θεωροῦνται οἱ ὁρισμοὶ τῶν ἐγχωρίων νόμων π. χ. τῶν περὶ ἐλευθερίας τῶν ἐπιτηδευμάτων.

Σημ. 2 *τοῦ ἐκδ.* Εἰς τὰς νέας νομοθεσίας τὸ ἀδίκημα τοῦτο ἔλαβεν ἄλλην θέσιν. Ὁ αὐστριακὸς νόμος (II. Thl. § 230 ὑπὸ τὰς δεινὰς ἀστυνομικὰς παραβάσεις) τιμωρεῖ τοὺς βιομηχάνους ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι πωλοῦντες εἰς τὸ κοινὸν πραγματείας ἐκ τῶν καθ' ἡμέραν ἀναγκαιοτάτων πρὸς τὸ ζῆν κρύπτουσι τὰ ἀποταμιεύματα αὐτῶν, ἢ δὲν θέλουσι νὰ δώσωσιν ἐξ αὐτῶν εἰς ὁποιονδήποτε ἀγοραστήν. (Ἡ ποινὴ εἶναι χρηματική, ἧς τὸ μέγεθος διαφέρει κατὰ λόγον τῆς ἀνάγκης τῶν πραγματειῶν, ἢ κατὰ τὸν § 231 κράτησις, ἐὰν διὰ τῆς τοιαύτης πράξεως δοθῇ ἀφορμὴ εἰς δημοσίαν ἀ-

νησιχίαν). Κατὰ τὸν § 226 ἡ συνεννόησις πολλῶν βιομηχάνων ἵνα ὑψώσωσι τὴν τιμὴν πραγματείας ἢ ἐργασίας τινὸς πρὸς ζημίαν τοῦ κοινοῦ, ἢ ἵνα καταβιβάσωσι πρὸς ὄφελος αὐτῶν, ἢ ἵνα προξενήσωσι σπάνιν, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν. Ὁ πρωσσικὸς νόμος § 1290, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν Dardanarial τιμωρεῖ ἐκεῖνον, ὅστις ἐναντίον ῥητῆς ἀπαγορεύσεως ἐκ μέρους τῆς πολιτείας κρύπτει ἢ κρατεῖ ἀκωλύτως τοὺς δημητριακοὺς καρπούς του, καὶ ἡ ποινὴ εἶναι δήμευσις τοῦ ὑπὲρ τὸ δέον ταμιεύματος, τουτέστι τοῦ ποσοῦ τὸ ὁποῖον ὑπερβαίνει τὸ διπλοῦν ὅσου ἔχει χρείαν μέχρι τοῦ θερισμοῦ. Κατὰ τὸν § 1292 ἡ πρὸς μεταπώλησιν ἀγορὰ διὰ τῆς ὁποίας τὰ πρὸς τὸ ζῆν ὑπερτιμῶνται, τιμωρεῖται ἀστυνομικῶς. Κατὰ τὸν ἀπὸ 20 Νοεμβρ. 1810 νόμον (Mannkopf. σελ. 457) ἀνηρέθησαν τὰ παλαιὰ διατάγματα· συγχωρεῖται ἡ ἐλευθέρα ἀγορὰ καὶ μόνον τὰς ἀναγκαίας ἡμέρας ἀπαγορεύεται ἐπὶ χρηματικῇ ποινῇ νὰ γίνωνται αἱ πρὸ τῶν πυλῶν τῆς πόλεως ἢ εἰς ἄλλα μέρη παρὰ τὴν ἀγορὰν, ἀγοραπωλησίαι. Ὁ γαλλ. ποιν. νόμος, ἄρθ. 414 τιμωρεῖ τὴν συνένωσιν coalition τῶν ἐργοστασιαρχῶν, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ καταβιβάσωσι τὸν ἐργατικὸν μισθὸν, ὁμ ίως καὶ τὴν *συνένωσιν τῶν ἐργατῶν* ἄρθ. 415· τιμωρεῖ πρὸς τούτοις, ἄρθ. 419 καὶ ἐκείνους, οἵτινες διαδίδοντες ψευδεῖς φήμας ἢ προσφέροντες ὑπερμέτρους τιμὰς ἢ κατέχοντες ῥητὰς πραγματείας ἢ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα καὶ συνενούμενοι ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ πωλήσωσι ταῦτα εἰς ὡρισμένην τιμὴν, ἢ δι' ὁποιασδήποτε ἄλλης πανουργίας, ἐπιφέρουσιν αὔξησιν ἢ ἔκπτωσιν τῆς διὰ τοῦ φυσικοῦ συναγωνισμοῦ καὶ διὰ τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἐμπορίου προσδιοριζομένης τιμῆς τῶν πραγματειῶν ἢ τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων, μὲ φυλάκισιν ἑνὸς μηνὸς μέχρις 1 ἔτους μὲ χρηματικὴν ποινὴν μέχρι 1000 φράγκων· τελευταῖον κατὰ τὸ ἄρθ. 420 ἐπιβάλλεται φυλάκισις μέχρι 2 ἐτῶν, ἐὰν τὸ ἀδίκημα ἀνάγεται εἰς σιτηρὰ, οἶνον, ἄλευ-

ρον, ἄρτον καὶ ἄλλα τοιαῦτα. (ὅρα περὶ τούτου Haus observations sur le projet de revision belge II. p. 113.) Ὁ βαυαρικὸς νόμος (παραδόξως πως εἰς τὰς περὶ βλάβης τῆς ἰδιοκτησίας) ἀπειλεῖ, ἄρθ. 245 τὴν ἀφάνισιν τῶν πρὸς τὸ ζῇν ἀναγκαίων ἢ ἄλλων χρειωδῶν τοῦ βίου, ἐὰν δι' αὐτῆς προξενεῖται σπάνη τῶν εἰδῶν τούτων εἰς τὸ κοινὸν, μὲ 4—8 ἐτῶν εἱρκτήν. Ὁ σαξ. νόμος καὶ ὁ βυρτεμβεργικὸς σιωπῶσιν.

§ 442.

I Ἡ ἀνατίμησις ἀνάγεται εἰς ὅλας τὰς *πραγματείας* αἱ ὁποῖαι εἶναι ἀντικείμενον *κοινῶν ἐμπορικῶν ἀνταλλαγῶν*, εἰς προϊόντα τῆς γῆς, καὶ τῆς βιομηχανίας χωρὶς διακρίσεως, ἂν ἦναι ἐκ τῶν ἀναγκαίων χρειωδῶν τοῦ βίου ἢ ὄχι (α). II Πᾶσα πρᾶξις, ἥτις *δύναται* ἢ νὰ προξενήσῃ *σπάνην* τῶν τοιούτων πραγματειῶν, ἢ νὰ φέρῃ τὸ κοινὸν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ τὰς ἀγοράσῃ *ὑπεράνω τῆς φυσικῆς ἀγοραίας αὐτῶν τιμῆς*, εἴτε ἐπέλθῃ τῷ ὄντι τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο εἴτε μὴ, πίπτει ἐντὸς τῆς σφαίρας τοῦ ἀδικήματος τούτου, καθ' ὅσον ἡ τοιαύτη πρᾶξις καὶ ἐκ τῶν ἰδιαιτέρων γνωρισμάτων αὐτῆς δὲν ἀποτελεῖ ἄλλο βαρύτερον κατονομαζόμενον ἀδίκημα (β), καὶ III ἐτελέσθη μὲ τὴν προαίρεσιν *τοῦ νὰ πλουτήσῃ* ὁ ἀδικήσας *δι' ἀθεμίτου κέρδους* μὲ ζημίαν τοῦ κοινοῦ (γ).

(α) Κατὰ τὴν R. A. τοῦ 1512 § 12 καὶ τοῦ 1530. § 135. Speeerei μέταλλα, ἐρέαν (τσόχαν) καὶ τὰ παρόμοια. Ἡ R. P. O. 1577. tit. 18. § 1. λέγει «παντοῖαι πραγματεῖαι καὶ ἐμπορεύματα, ἔτι δὲ οἶνος, σιτηρὰ, καὶ ἄλλα παρόμοια.»

(β) π. χ. ἀφάνισιν δημοσίων ἀποταμιευμάτων δι' ἐμπρησμοῦ, ἤ τι τοιοῦτον.

(γ) Ἐξαιρεῖται ἑπομένως τὸ νὰ προξενηθῇ ἐκ προαιρέσεως προξενουμένη σπάνη τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων, διὰ νὰ κινηθῇ ὁ λαὸς εἰς ἐπανάστασιν, καὶ τὰ τοιαῦτα.

§. 443.

Τὸ ἀδίκημα δύναται νὰ πραχθῇ I διὰ δολερῶν ἐπιχειρήσεων, αἵτινες τείνουσιν εἰς τὸ νὰ ἐμποδίσωσι τὸν *ἐλεύθερον συναγωνισμὸν* μεταξὺ πωλητῶν πρὸς ἀλλήλους, ἢ μεταξὺ ἀγοραστῶν καὶ πωλητῶν, καὶ νὰ παρέξωσιν οὕτως εἰς τὸν ἐπιχειροῦντα αὐτὰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ νὰ θέσῃ εἰς τὰς ἰδίας αὐτοῦ πραγματείας ὁποιανδήποτε τιμὴν κατ' ἀρέσκειαν (αὐτογνώμων μονοπωλία) (α), ἔτι δὲ καὶ II κατ' ἄλλους τρόπους διὰ παρεμποδίσεως τῆς προσαγωγῆς εἰς πώλησιν (β), δι' ἀφανίσεως τῶν ἀποταμιευμάτων, δι' ἀποταμιεύσεως τῶν προϊόντων τῆς ἰδίας γῆς ἐπὶ προσδοκίᾳ σιτοδείας (γ), κατὰ δὲ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον καὶ διὰ τῆς χρήσεως νενοθευμένων μέτρων (δ).

(α) Οἱ Γερμανικοὶ αὐτοκρατορικοὶ νόμοι ὁμιλοῦσι μόνον περὶ τοῦ τρόπου τοῦ dardanarials, ἥτις γίνεται διὰ συνωνίας π. χ. δι' ἀγορᾶς πρὸς μεταπώλησιν, διὰ συνεννοήσεως μεταξὺ ἐμπόρων καὶ τῶν τοιούτων.

(β) L. 1. D. de L. Jul. de annona.

(γ) L. 6. pr. D. de extraord. crim. Ἐναντίον τοῦ ἐφαρμοστοῦ τῆς διατάξεως ταύτης, ἣ ὁπωσοῦν τῷ ὄντι ὑπὸ πολιτικὴν ἔποψιν εἶναι ἀξία σκέψεως, κηρύττεται ὁ Quistorp. Thl. I. § 208 not. c. καὶ ὁ Kleinschrod α. ϛ. O.

(δ) Τοῦτο ὅμως ὑπάγεται καὶ εἰς τὴν νόθευσιν falsum. L. 6 D. de extraord. crim. L. 37 D. de poenis.

§ 444.

Ποινή. Συνωνία δι' αὐτογνώμονος μονοπωλίας τιμωρεῖται κατὰ τοὺς γερμανικοὺς αὐτοκρατορικοὺς νόμους

μὲ δήμευσιν τῆς περιουσίας καὶ ἐξορίαν (α). Ὡς πρὸς τοὺς λοιποὺς τρόπους ἰσχύει ἀκόμη τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον, τὸ ὁποῖον ἀπειλεῖ αὐθαιρέτους ποινάς (β). Ἡ πρὸς τὴν συνωνίαν συγκαταβατικὴ Ἀρχὴ τιμωρεῖται μὲ πρόστιμον 100 Μαρκ. καθαροῦ χρυσίου (γ).

(α) R. P. O. 1577 tit. *18.* § 2. 5.

(β) L. 2. D. de L. Jul. de annon. L. 6. D. de extraord. crim. Νομ. εἰς Κώδ. de monopoliis.

(γ) R. P. O. 1577 tit. *18* § 8.

§ 445.

Εἰς τὰ ἀστυνομικὰ ἀδικήματα καταριθμοῦνται προσέτι παρά τινων νομοδιδασκάλων (α) καὶ τὰ *τυχηρὰ παιγνίδια.* Ἀλλ' οἱ νόμοι δὲν γνωρίζουσι ταύτας τὰς πράξεις ὡς κυρίως πολιτικὰς παραβάσεις· ὁρίζουσι δ' ἐπ' αὐτῶν, ὅτι ἔχουσι συνεπείας μόνον κατὰ τὸ ἰδιωτικὸν δίκαιον, καὶ τὰς τιμωροῦσι τότε μόνον, ὅταν συμπίπτωσι μὲ πραγματικὰς προσβολὰς δικαιωμάτων, μόνον δὲ ἐναντίον τῶν ἱερωμένων τάσσουσιν ἐκκλησιαστικὴν ποινὴν (γ) πρὸς διατήρησιν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς κοσμιότητος.

(α) Klein's p. R. § *465.* Grolman. CRW. § 525.

(β) L. *1.* 2. 3. D. de aleatorib. L. 3. C. αὐτόθι. Νεαρ. *123* κεφ. *10.*

(γ) Matthaeus de crim. L. XLVII. tit. *16.* c. 6. nr. 3.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Ἰδιαίτεραι ἀστυνομικαὶ διατάξεις περὶ παιγνιδίων εὑρίσκονται εἰς τὸν πρωσσικὸν νόμον § 1298—1307, καὶ μεταγενέστεραι ἀποφάσεις (Mannkopf σελ. 466), εἰς τὸν *ποινικὸν Κώδικα* ἄρθ. 475. nr. 4, καὶ εἰς τὸν Βυρτεμβεργικὸν περὶ ἀστυνομικῶν ποινῶν νόμον ἄρθ. 81—83.

———

ΤΡΙΤΟΣ ΤΙΤΛΟΣ.

Παραβάσεις κατὰ τῆς περὶ τὰ ἤθη ἀστυνομίας.

Κατωμοσίαι καὶ βλασφημίαι. Προπόσεις. Ἐπαιτεία.

§ 446.

Ὡς κακοήθεια ἐκ τῆς ὁποίας ἀμέσως ἢ ἐμμέσως πηγάζουσιν ἀδικήματα, καὶ ἐνταυτῷ δι' ἄλλους λόγους τίθεται εἰς κίνδυνον ἡ κοινὴ εὐπραγία ἀπαγορεύεται ἐπὶ ποινῇ 1 ἡ οἰνοφλυγία, δηλαδὴ ἡ ὑπέρμετρος χρῆσις πνευτωδῶν ποτῶν, ἥτις ἐπιφέρει τὴν κατάστασιν τῆς μέθης. Τρόπος τις τῆς ἀστυνομικῆς ταύτης παραβάσεως, διακρίνων ἰδίως τὸν Μεσαιῶνα, εἶναι ἡ χρῆσις τῶν προπόσεων. Οἱ αὐτοκρατορικοὶ νόμοι ὁρίζουσιν αὐθαίρετον ἀλλ' αὐστηρὰν τιμωρίαν.

R. P. O. 1530. tit 8. 1577 tit. 8.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Ὁ αὐστριακὸς περὶ ἀστυνομικῶν ποινῶν νόμος ἄρθ. 366 τιμωρεῖ τὴν μέθην μὲ κράτησιν 1—3 μηνῶν, ἐὰν ὁ μεθυσμένος πράξῃ τι, τὸ ὁποῖον ἤθελε καταλογισθῆ εἰς αὐτὸν ὡς κακούργημα ἐὰν δὲν ἦτον εἰς τοιαύτην κατάστασιν. Τὸ ἄρθ. 268 τιμωρεῖ αὐστηρότερα τὴν κατὰ πεπαλαιωμένην ἕξιν μέθην ὑποκειμένων τινῶν εἰς τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ὑπάρχῃ μεγάλη ἐμπιστοσύνη. Περὶ μέθης περιέχει ὁ ἀννοβεριανὸς νόμος τῆς 27 Ἰουνίου 1838 § 2 τὴν διάταξιν, ὅτι ἡ μὲ κοινὸν σκάνδαλον συνωδευμένη μέθη τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν μέχρι τριῶν ἡμερῶν, ἐν δὲ ὑποτροπῇ μέχρις 8 ἡμερῶν καὶ κατὰ τρίτην φορὰν μὲ κάθειρξιν εἰς τὸ ζητρεῖον (Werkhaus). Ὁ Βυρτεμβεργικὸς περὶ ἀστυνομικῶν ποινῶν νόμος ἄρθ. 24 ὁμιλεῖ περὶ μέθης εἰς τὸ περὶ ἀσωτείας, καὶ τιμωρεῖ ἐκείνους, οἵτινες εἶναι δεδομένοι εἰς τὴν πολυποσίαν, καὶ ὡς ἐκ ταύτης σπαταλοῦσι τὴν περιουσίαν των πρὸς βλάβην ὑποκειμένων, εἰς τὴν διατροφὴν τῶν ὁποίων εἶναι ὑπόχρεοι, ἢ παρὰ τῶν ὁποίων διατρέφονται, ἢ μὲ κίνδυνον δημοσίων ταμείων.

(μὲ κράτησιν μέχρι 3 ἡμερῶν, ἐὰν διὰ τῆς ἀρχῆς γενόμεναι νουθεσίαι δὲν καρποφορήσωσι). Ὁ περὶ ἀστυνομικῶν ποινῶν νόμος τῆς Λουκέρνης ἄρθ. 145 τιμωρεῖ ἐκεῖνον, ὅστις μεθύσκεται εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε δὲν δύναται πλέον νὰ εὕρῃ τὴν ὁδὸν μὲ 4 φράγκων πρόστιμον.

§ 447.

II. Τὸ *βλασφημεῖν* καὶ *κατομνύειν* συνίσταται εἰς *ἐπιμαρτυρίαν διὰ καταχρηστικῆς ἀπαγγελίας ἱερῶν ἀντικειμένων*. Εἰς στενωτέραν ἔννοιαν *βλασφημεῖν* λέγεται τὸ νὰ καταρᾶταί τις τὸν ἄλλον νὰ πάθῃ κακὸν ἐκ Θεοῦ, τὸ νὰ ἐπικαλῆταί τις τὴν Θεότητα νὰ δώσῃ κακὸν εἰς τὸν ἄλλον. Ἐκτὸς τῆς καταφρονήσεως σεβαστῶν ἀντικειμένων, ἡ ἀγροικία καὶ ἡ ἐξαγρίωσις τοῦ χαρακτῆρος, ἥτις προέρχεται ἐκ τῆς ἀνοχῆς τοιούτων πράξεων εἶναι ὁ λόγος τῆς παρὰ τοῦ νόμου τιμωρίας αὐτῶν. Ὁ παραβάτης πρέπει νὰ τιμωρῆται μὲ φυλάκισιν ἢ πρόστιμον (α).

(α) Β. Ρ. Ο. 1577, tit. 2.

§ 248.

III. Οἱ *κατὰ κακὴν ἕξιν ἐπαῖται*, καὶ τοιοῦτοι ἐννοοῦνται ὅσοι *ἐκ ῥαθυμίας μετέρχονται τὴν ἐπαιτείαν ὡς ἔργον*, πρέπει νὰ τιμωρῶνται αὐθαιρέτως (α). Σοφαὶ Κυβερνήσεις λαμβάνουσι πρόνοιαν τούτου συσταίνουσαι ζητρεῖα.

(α) R. P. O. *1577* tit. 28 § 1 ὅτι οἱ νόμοι οὗτοι, κατὰ τὸν Kleia p. R. §. 466 καταδικάζουσι τοὺς ἐπαίτας εἰς δημόσια ἔργα, εἶναι χωρὶς βάσιν.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Εἰς τὰ πλεῖστα κράτη ὑπάρχουσιν ἀστυνομικαὶ διατάξεις μόνον ἐναντίον τῆς ἐπαιτείας. Ὁ αὐστριακὸς περὶ ἀστυνομικῶν ποινῶν νόμος ἀπειλεῖ τοὺς ἐπαίτας μὲ κράτη-

σιν, ἄρθ. 261, τὸν δὲ ἐπαίτην τὸν ἀποδεικνύοντα σωματικὰς ἀναπηρίας μὲ κράτησιν ἑνὸς μηνὸς ἄρθ. 263. Ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος, ἄρθ. 274, (θέτων τὴν πρᾶξιν εἰς συνάφειαν μὲ τὴν association des malfaiteurs vagabondage), διακρίνει περιστάσεις τινὰς ἀξιοποίνου ἐπαιτείας, καὶ ἀπειλεῖ τὸν ἐπαίτην διαφόρως, καθ' ὅσον περιέρχεται ἐπαιτῶν εἰς τόπους, ὅπου ὑπάρχει κατάστημα πρὸς περίθαλψιν τῶν ἐπαιτῶν, ἢ ὄχι. Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν ἐπιβάλλει φυλάκισιν 3—6 μηνῶν, εἰς δὲ τὴν δευτέραν 1—3 μηνῶν. Κατὰ τὸ ἄρθ. 276 οἱ ἐπαῖται, οἵτινες μεταχειρίζονται ἀπειλάς, ἢ ἄνευ ἀδείας τοῦ οἰκοδεσπότου παρεισδύουσιν εἰς οἰκίας, ἢ προσποιοῦνται, ὅτι ἔχουσι πληγὰς ἢ ἀσθενείας, ἢ ἐπαιτοῦσι πολλοὶ ὁμοῦ (ἐκτὸς ἐὰν ἦναι ἀνὴρ καὶ γυνή, ἢ γονεῖς καὶ τέκνα αὐτῶν), τιμωροῦνται μὲ φυλάκισιν ἓξ μηνῶν μέχρι δύω ἐτῶν· ὅρα περὶ τούτων (τῶν ἀναρμόστως σκληρῶν διατάξεων) Hellie théorie V. pag. 35—37. Ὁ βυρτεμβεργ. ποινικὸς νόμος ἄρθ. 198 τιμωρεῖ ἐκεῖνον, ὅστις δι' ἀπειλῶν ἢ ὑπὸ πλαστὸν πρόσχημα ἐπαιτεῖ, ἢ ὅστις ἐπαιτῶν, παρασταίνει ἑαυτὸν ἢ τὸν σύντροφόν του ὡς ἀσθενῆ ἢ ἀνάπηρον μὲ φυλάκισιν ἕως ἓξ μηνῶν. Ὁ περὶ ἀστυνομικῶν ποινῶν νόμος ἄρθ. 21, 22, τιμωρεῖ καὶ εἰς ἄλλας περιπτώσεις τὴν ἐπαιτείαν μὲ κράτησιν μέχρι 3 ἡμερῶν.

ΤΕΤΑΡΤΟΣ ΤΙΤΛΟΣ.

Περὶ τῶν παραβάσεων, ἐν μέρει μὲν τῆς περὶ τὰ ἤθη, ἐν μέρει δὲ τῆς περὶ τὴν ἀνθρωποπληθίαν, ἀστυνομίας.

Σαρκικὰ ἀδικήματα.

ΠΡΩΤΟΝ ΤΜΗΜΑ.

Περὶ σαρκικῶν ἀδικημάτων ἐν γένει.

E. Ungebauer de delict. carnis. Jen. 1640.
C. Rudolph de criminib. delict. carnis ut pluremum accessoriis Erl. 1763.
J. Jac. Cella von Verbrechen und Strafen in Unzuchtsfällen. Leipz. 1787. 8.
C. C. Stübel quatemus actiones, quae vulgo delicta carnis dicuntur, et princ. jur. publ. univ. sint. pun. Viteb. 1793. 4.
Ueber das Verbrechen der Unzucht und die Straflosigkeit deselben. Müncheu 1812.

§ 449.

Σαρκικὰ ἀδικήματα (delicta carnis) ἐν γένει εἶναι τὰ ἀδικήματα, *τὰ ὁποῖα πράττονται διὰ παρανόμου εὐχαριστήσεως τῆς γενετησίου ὁρμῆς*. Εἰς στενωτέραν καὶ κυρίαν ἔννοιαν ἐξαιροῦνται ὅλαι ἐκεῖναι αἱ παράνομοι εὐχαριστήσεις τῆς γενετησίου ὁρμῆς, αἱ ὁποῖαι περιέχουν εἰς τὴν ἔννοιαν αὐτῶν προσβολὴν πραγματικῶν δικαιωμάτων ὑποκειμένου τινός (α).

(α) Βιασμὸς π. χ. μοιχεία κτλ.

Σημ. 1. *τοῦ Ἐκδ.* Καὶ ἐνταῦθα ἡ σφαλερὰ γνώμη, ὅτι πᾶν ἀ-

δίκημα εἶναι προσβολὴ δικαιώματος, παρέσυρε τὸν συγγραφέα εἰς τὸ νὰ ὑπαγάγῃ ὅλα τὰ σαρκικὰ πλημμελήματα εἰς τὰς ἀστυνομικὰς παραβάσεις. Ἐὰν θεωρήσωμεν πόσον οὐσιῶδες εἶναι εἰς τὴν πολιτείαν ἡ χρηστοήθεια, διότι ἄνευ αὐτῆς δὲν ἔχει στερεὸν θεμέλιον ὁ νομοθέτης, ἐὰν λάβωμεν εἰς σκέψιν τὸ χρέος τῆς πολιτείας τοῦ νὰ προστατεύῃ τοὺς ἐν αὐτῇ συνηνωμένους πολίτας κατὰ πάσης προσβολῆς τῆς χρηστοηθείας, δικαιολογεῖται ἡ τιμώρησις εἰδῶν τινων τῶν σαρκικῶν ἀδικημάτων μὲ βαρυτέρας ἔτι ποινὰς παρὰ τὰς ὁποίας ἡ ἀστυνομία μόνη δύναται νὰ ἐπιβάλῃ. Mittermaier im Archiv des Criminalr. neue Floge II. Bd. σελ. 250—256. Τὸ κοινὸν δίκαιον δὲν ἐνέμεινε πάντοτε σταθερῶς εἰς τὴν ἀληθῆ ἔποψιν, ὑπὸ τὴν ὁποίαν δύναται ἡ πολιτεία νὰ τιμωρῇ τὰ σαρκικὰ ἀδικήματα, καὶ ἡ τιμωρία ἐξετάθη πέραν τῶν δικαίων ὁρίων, διότι ἡ ἀληθὴς ἀναφορὰ τῆς ἠθικῆς πρὸς τὸ δίκαιον δὲν γίνεται προσηκόντως· ὅρα Wächter Lehrb. II σελ. 550. Ὁ σαφέστερος νέος νόμος περὶ σαρκικῶν ἀδικημάτων, εἶναι ὁ σαξωνικὸς τῆς 8 Φεβρουαρίου 1834 (μετατυπωθεὶς εἰς τὸ neuen archiv des Criminalr. II. Bd. σελ. 269). Περὶ τούτου ἔγραψεν ἄριστα ὁ Wächter Abhandlung aus dem Strafrechts. Leipzig 1835. Ἐνταῦθα εἶναι πρὸ πάντων ἀναγκαῖον νὰ προσέχῃ τις καλῶς εἰς τὰς ἰδέας τοῦ λαοῦ. Ἤθελεν εἶναι δυστύχημα, εἰς περιπτώσεις, ἐν αἷς ἡ φωνὴ τοῦ λαοῦ κηρύττει πρᾶξίν τινα ἀξιόποινον, νὰ δώσῃ ὁ νομοθέτης διὰ τῆς ἀτιμωρησίας ἀφορμὴν νὰ πιστεύσωσιν οἱ ἄνθρωποι, ὅτι δὲν τιμᾷ τὴν χρηστοήθειαν· ὅρα καὶ Wichers disq. ad. loc. codic. de facinor. contra bon. mores. Gron. 1839, καὶ Encyclopédie de droit par Sebire. Paris 1838 II. pag. 173. Εἰς τὴν διαγραφὴν ὅμως τῶν ὁρίων τοῦ ἀξιοποίνου πρέπει νὰ λαμβάνηται εἰς σκέψιν, τὸ μὲν ὅτι ἀνακρίσεις περὶ τῶν εἰς τὰ ἐνδόμυχα τῆς οἰκίας συμβαινουσῶν παραφορῶν τῆς γενετησίου ὁρμῆς εἶναι ἐπιβλαβεῖς μᾶλλον, τὸ δὲ ὅτι ἡ περὶ τὴν τιμωρίαν

τῶν ἀδικημάτων πολιτικὴ δὲν θεωρεῖ εὐκταῖον, νὰ γνωστοποιῶνται δι' (αὐτεπαγγέλτου) ἀνακρίσεως κοιναί τινες πράξεις. Ὁ περιορισμὸς τῆς ἐξ ἐπαγγέλματος ἐνεργείας τοῦ δικαστοῦ ὡς πρός τινα τῶν πλημμελημάτων τούτων ἔχει ἀγαθοποιὰ ἀποτελέσματα. Δὲν εἶναι ὀρθὸν ὅμως νὰ νομίζῃ τις, ὅτι φέρει θεραπείαν παραπέμπων τὰ περὶ τούτων εἰς τὴν ἀστυνομίαν.

Σημ. 2 *τοῦ 'Εκδ.* Ὁ αὐστριακὸς νόμος εἰς τὰ περὶ δεινῶν ἀστυνομικῶν παραβάσεων ἐπιβάλλει ποινὴν κατὰ τῆς ἀσελγείας (ὑπὸ τὰς παραβάσεις ἐναντίον τῆς δημοσίας χρηστοηθείας) καὶ ά. κατὰ τῆς ἀσελγείας μεταξὺ συγγενῶν (ἄρθ. 246—περὶ τούτου εἰς τὰ περὶ αἱμομιξίας), β' κατὰ τῆς μοιχείας (ἄρθ. 247 ὅρα ἀνωτέρω εἰς τὰ περὶ μοιχείας) γ' κατὰ τῆς ἀποπλανήσεως εἰς ἀσέλγειαν παρὰ ῥητῶν ὑποκειμένων γενομένης (ὅρα κατωτέρω ἐπὶ τοῦ § 456), δ'. κατὰ τῆς ἀτιμάσεως ἐπὶ ὑποσχέσει γάμου (ἄρθ. 251) έ. κατὰ τῆς συνδέσεως παρανόμου γάμου ἄνευ ἀδείας (ἄρθ. 252) ζ'. κατὰ τῆς ἀσελγείας ἐξ ἐπιτηδεύματος, ἢ κατὰ τῆς προαγωγείας (ἄρθ. 257). 'Ο πρωσσικὸς νόμος § 992 κατατάσσει ὁμοῦ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν *σαρκικὰ ἀδικήματα* 1ον τὴν προαγωγείαν, 2ον τὴν προνείαν, 3ον τὴν ἀποπλάνησιν, 4ον τὴν αἱμομιξίαν, 5ον τὸν βιασμὸν, 6ον τὴν μοιχείαν, 7ον τὴν διγαμίαν (ὅρα περὶ πάντων τούτων τὰς ἐπὶ τῶν ἁρμοδίων §§σημειώσεις). Ὁ *γαλλικὸς νόμος* ἐκθέτει ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῶν attentats aux mœurs ὡς σαρκικὰ ἀδικήματα τὰ ἑξῆς· 1ον πᾶσαν πρᾶξιν δι' ἧς τις ὑβρίζει δημοσίως τὴν αἰδῶ, porte un outrage public à la pudeur (ἄρθ. 330. ποινὴ φυλάκισις 3 μηνῶν μέχρις ἑνὸς ἔτους καὶ χρηματικὴ ποινή. ὅρα περὶ τούτου Wichers disq. de facinor. contra bonos mores. Gron 1839 καὶ τὴν ἐν τῇ προηγουμένῃ σημειώσει ἀναφερομένην διατριβὴν εἰς τὴν Encyclopedie de droit p. 173, καὶ Rauter traité II pag. 54. Carnot Commentaire II.

p. 90), 2ον τὴν παραβίασιν τῆς ἁγνείας παιδίου τινὸς (ἄρθ. 331), 3ον τὸν βιασμὸν (ἄρθ. 332. ὅρα περὶ τούτου ἀνωτέρω τὴν ά σημείωσιν ἐπὶ τοῦ § 263 καὶ τὴν γ' ἐπὶ τοῦ § 264), 4ον τὴν προαγωγείαν, 5ον τὴν μοιχείαν, 6ον τὴν διγαμίαν. Ὁ σαρδινικὸς νόμος, ὅστις ἐν γένει ἀκολουθεῖ τὸν γαλλικὸν εἶναι ἐντελέστερος, καὶ προσθέτων 1ον τὴν μὴ δημοσίως γενομένην προσβολὴν κατὰ τῆς ἁγνείας, ἐὰν ἡ παθοῦσα ἐγκαλέσῃ (ἄρθ. 443. ποινή, φυλάκισις μέχρις 6 μηνῶν), 2ον τὴν ἀσελγῆ σχέσιν (ἀριθ. 437) καθ' ὅσον ἐπροξενήθη κοινὸν σκάνδαλον ἢ ὄχι, 3ον τὴν παρὰ φύσιν ἀσέλγειαν (sodomie ἄρθ. 439), 4ον τὰς ἀκολάστους ὁμιλίας εἰς δημόσια μέρη, τὴν διάδοσιν ἀκολάστων συγγραμμάτων καὶ εἰκόνων (ἄρθ. 440). Ἡ αἱμομιξία, ἡ μοιχεία ἡ διγαμία, ὁ βιασμὸς, ἡ ἀπαγωγὴ ἐκτίθενται ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῶν κατὰ τῆς ἐν ταῖς οἰκογενείαις τάξεως ἀδικημάτων. Ὁ βαυαρικὸς νόμος ἀποπλανηθεὶς εἰς τὸ νὰ ἐκθέσῃ τὰ ἀδικήματα ταῦτα μόνον ὡς προσβολὰς δικαιωμάτων, σιωπᾷ περὶ πολλῶν σαρκικῶν ἀδικημάτων, τὰ ὁποῖα δὲν ἠδύναντο νὰ καταταχθῶσιν ὡς προσβολαὶ δικαιωμάτων, καὶ ἀφίνει τὴν τιμώρησιν αὐτῶν εἰς τὴν ἀστυνομίαν. Ὁ βαυαρικὸς νόμος λαμβάνει διατάξεις μόνον, 1ον περὶ βιασμοῦ (ἄρθ. 186), 2ον περὶ ἀπαγωγῆς (ἄρθρ. 201), 3 περὶ ἀποπλανήσεως εἰς ἀσέλγειαν παρὰ συγγενῶν ἐξ αἵματος (ἄρθ. 206), 4ον περὶ ἀποπλανήσεως παιδίου κατωτέρω τῶν 12 ἐτῶν εἰς παρὰ φύσιν ἀσέλγειαν (ἄρθ. 191) 5ον περὶ ἀσελγείας μεταξὺ γνησίων ἀδελφῶν (ἄρθ. 207), 6ον περὶ ἀποπλανήσεως εἰς ἀσέλγειαν παρὰ μητρυιοῦ ἢ μητρυιᾶς, θετῶν γονέων, διδασκάλων, παιδαγωγῶν, ἐπιτρόπων ἢ κηδεμόνων, γενομένης πρὸς τοὺς ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν

αὐτῶν διατελοῦντας (ἄρθ. 207), 7ον περὶ μοιχείας καὶ διγαμίας (ἄρθ. 297, 98, 401), 8ον περὶ ἀποπλανήσεως πρὸς συνευνασμὸν ἐπὶ ὑποσχέσει γάμου, ἐὰν αὕτη δὲν ἐκπληρωθῇ (ἄρθ. 375), 9ον, περὶ καταχρήσεως πρὸς ἀσέλγειαν εὐήθους, παράφρονος, ὑπνώττοντος ἢ μεθυσμένου τινος (ἄρθ. 377), 10ον περὶ συνευνασμοῦ μὲ κοράσια κατωτέρω τῶν 12 ἐτῶν (ἄρθ. 378). Ὁ ὀλδεμβουργ. ποινικὸς νόμος εἰς τὰ ἄρθ. 424—430 ἀνεπλήρωσε κενά τινα τοῦ βαυαρικοῦ νόμου. Ὁ Σαξωνικὸς νόμος πραγματεύεται, εἰς τὰ ἀδικήματα κατὰ τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας, περὶ βιασμοῦ, ἀπαγωγῆς, ἀσελγείας μὲ ὑποκείμενον μὴ ἔχον τὰς αἰσθήσεις του, καὶ μὲ παιδία κατωτέρω τῶν 14 ἐτῶν, εἰς ἰδιαίτερον δὲ κεφάλαιον περὶ προσβολῶν τῆς χρηστοηθείας. Εἰς ταύτας καταριθμοῦνται 1ον ἡ αἱμομιξία (ἄρθ. 302), 2ον ἡ πρὸς ἀσέλγειαν κατάχρησις παρὰ θετῶν γονέων παιδαγωγῶν, ἐπιτρόπων καὶ κηδεμόνων (ἄρθ. 304), 3ον ἡ ἐξ ἐπιτηδεύματος ἀσέλγεια (ἄρθ. 305), 4ον ἡ προαγωγεία (ἄρθ. 306), 5ον ἡ παρὰ φύσιν ἀσέλγεια (ἄρθ. 308), 6ον αἱ ἀκόλαστοι πράξεις μὲ κοινὸν σκάνδαλον (ἄρθ. 309). Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος κατατάσσει εἰς τὰς προσβολὰς τῆς χρηστοηθείας 1ον τὸν βιασμὸν, 2ον τὴν εἰς ἀσέλγειαν ἀποπλάνησιν ὑποκειμένου κατωτέρω τῶν 14 ἐτῶν (ἄρθ. 297), 3ον τὴν ἀποπλάνησιν παρὰ θετῶν γονέων, ἐπιτρόπων, κηδεμόνων, πνευματικῶν, παιδαγωγῶν, διδασκάλων (ἄρθ. 298), 4ον τὴν αἱμομιξίαν, 5ον τὴν διγαμίαν, 6ον τὴν μοιχείαν, 7ον τὴν προαγωγείαν, 8ον τὴν παρὰ φύσιν ἀσέλγειαν. Ὁ περὶ ἀστυνομικῶν ποινῶν νόμος τοῦ 1839 διαλαμβάνει προσέτι ἀπειλὰς ποινῶν, 1ον ἐναντίον τῆς ἁπλῆς ἀσελγείας, 2ον τῆς ἀσελγείας μεταξὺ μεμακρυσμένων συγγενῶν, 3ον τῆς παλλακίας (ἄρθ. 46), 4ον τῆς ἐξ ἐπιτηδεύματος ἀσελγείας (ἄρθ. 47), 5ον τῆς ἀσελγείας τοῦ πάσχοντος ἀφροδισιακὰ πάθη, 6ον τῆς προαγωγείας, 7ον τῶν προξενουσῶν κοινὸν σκάνδαλον ἀκολάστων πράξεων καὶ ὁμιλιῶν (ἄρθ. 55).

§. 450.

Ἡ παρανομία τῆς εὐχαριστήσεως τῆς πρὸς μίξιν ὁρμῆς, καθ' ὅσον ἐξ αὐτῆς προκύπτει ἀστυνομικὸν ἀδίκημα θεμελιοῦται I εἰς τὴν παρὰ φύσιν χρῆσιν τῶν γεννητικῶν μορίων (παρὰ φύσιν ἀσέλγεια, sodomie), II εἰς τὴν ἐγγύτητα τῆς συγγενείας ἢ τῆς κηδεστίας μεταξὺ τῶν συνευρισκομένων ὑποκειμένων διαφόρου γένους—αἱμομιξία—. III εἰς μόνην τὴν ἔλλειψιν τοῦ γαμικοῦ δεσμοῦ, καὶ εἰ μὲν A, ἡ εὐχαρίστησις τῆς γενετησίου ὁρμῆς γίνεται μὲν ἄνευ γάμου, ἀλλ' ἐν κοινωνίᾳ πρὸς συνευνασμὸν διὰ συμβάσεως συστημένῃ, εἶναι *παλλακία*, εἰ δὲ B, γίνεται ἄνευ γάμου, καὶ ἄνευ κοινωνίας πρὸς συνευνασμόν, εἶναι *πορνεία* εἰς *ἐκτεταμένην ἔννοιαν*, ἥτις περιλαμβάνει ἐν ἑαυτῇ ὡς εἴδη τὴν *γυναικοφθορίαν* (stuprum) καὶ τὴν κυρίως *πορνείαν*. Ἡ συνδρομὴ εἰς σαρκικὸν ἀδίκημα κατὰ πλατυτέραν σημασίαν εἶναι ἰδιαίτερον ἀδίκημα (lenocinium).

§. 451.

Ὡς πρὸς τὴν στιγμὴν τῆς τελέσεως τοῦ ἀδικήματος τούτου δύνανται ἴσως νὰ ἰσχύωσιν οἱ ἑξῆς κανόνες· I ὡς πρὸς ἐκεῖνα τὰ εἴδη, τῶν ὁποίων τὸ ἀξιόποινον προσδιορίζεται ἐκ τοῦ ὅτι ἡ πρᾶξις εἶναι *παρὰ φύσιν*, ἀρκεῖ ἡ τελεία *ἐκπλήρωσις τῆς ἐπιθυμίας* ἂν καὶ ἀπὸ μέρους μόνον τοῦ ἑνὸς ὑποκειμένου. II ὡς πρὸς ἄλλα εἴδη ἀπηγορευμένης εὐχαριστήσεως τῆς γενετησίου ὁρμῆς, εἶναι ἀναγκαῖον πρὸς τέλεσιν, *πᾶν ὅ,τι ἀπαιτεῖται πρὸς ὕπαρξιν τελείου φυσικοῦ συνευνασμοῦ* (α).

(α) Πρλ6. Boehmer ad Carpzov Q. 76. obs. 8 ad art. 116 § 3. Coch instit. § 543. Meister princ. § 343. Quistorp. Thl. I. § 498.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Ἀπαιτοῦσι παράπολυ, ὅσοι θέλουσιν ἐπὶ παντὸς σαρκικοῦ ἀδικήματος τέλειον συνευνασμὸν, ὅρα immissio seminis. Ἀνωτέρω εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ § 265 σημ. β'. ἀπέδειξα ἤδη ὡς πρὸς τὸν βιασμὸν τὸ ἀστήρικτον τῆς συνήθους γνώμης, ἡ ὁποία ἀντίκειται ἐπίσης εἰς τὴν ἀπὸ τῆς ἠθικῆς ἔποψιν, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἐθεώρησε τὸ πρᾶγμα ὁ νόμος, φέρει εἰς σκανδαλώδεις ἀνακρίσεις, καὶ ἔλαβεν ἀρχὴν ἀπὸ μόνην τὴν προσπάθειαν τῆς δι' ἐντίμου δῆθεν ὁδοῦ ὑπεκφυγῆς τῶν συχνάκις σκληροτάτων τακτικῶν ποινῶν. ὅρα καὶ Wächter Lehrb. II σελ. 552. Ὁ Σαξωνικὸς νόμος (ἄρθ. 162) κηρύττει τὰ σαρκικὰ πλημμελήματα ἐὰν συνίστανται εἰς βιασμὸν ἢ εἰς ἀσέλγειαν μὲ ὑποκείμενα μὴ ἔχοντα τὰς αἰσθήσεις των, τετελεσμένα διὰ τῆς σωματικῆς ἑνώσεως. Πότε τὰ λοιπὰ σαρκικὰ πλημμελήματα θεωροῦνται τετελεσμένα δὲν λέγει ὁ νόμος. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος (ἄρθ. 307) παραδέχεται καὶ ἐπὶ αἱμομιξίας καὶ μοιχείας τὴν γνώμην ταύτην περὶ τελέσεως.

ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΤΜΗΜΑ.

Περὶ τῶν καθ' ἕκαστα πλημμελημάτων περὶ τὴν εὐχαρίστησιν τῆς γενετησίου ὁρμῆς.

ΠΡΩΤΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ.

Περὶ παρθενοφθορίας καὶ πορνείας.

Joh. Jod. Beck Diss. de eo q. j. e. circa stuprum. Norimb. 1743. 4. Theod Kretschmann Comment. de stupro voluntario. Stuttgart 1791. 4.

G. L. List. über Hurerei und Kindermord. Mannh 1784.

§ 452.

Γυναικοφθορία (stuprum in sensu stricto) (α) *εἶναι φυσικὸς ἄνευ γάμου συνευνασμὸς ἀγάμου ἄῤῥενος μὲ γυναῖκα*

τιμίαν καὶ μὴ συνδεδεμένην μετ' αὐτοῦ διὰ συγγενείας εἰς ἀπηγορευμένον βαθμόν. Τιμία γυνή, εἴτε κόρη εἶναι εἴτε χήρα, ἐννοεῖται μόνον ἐκείνη, ἥτις δὲν δίδεται ἀδιακρίτως εἰς τὸν τυχόντα, ἂν καὶ συνευνάσθη ἤδη παρανόμως μὲ διαφόρους. Γυνὴ δὲ ἥτις ἔχει τὰς ἐναντίας ἰδιότητας, ὀνομάζεται *πόρνη* (meretrix), ἀδιαφόρως ἐὰν δίδεται διὰ χρήματα (β) ἢ διὰ μόνην ἡδυπάθειαν. Ὁ μὲ τοιαύτην γυναῖκα συνευνασμός, ἔχων τὰ γνωρίσματα τῆς γυναικοφθορίας, εἶναι *πορνεία* (fornicatio).

(α) Περὶ τῆς ἀορίστου ἐννοίας τῆς λέξεως stuprum κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν *δίκαιον*, Ev. Otto in Papiniano C. V. § 4. Mathaeus de crim. L. XLVIII. t. 3. c. *5*. nr. 2.

(β) Τινὲς θεωροῦσι τὸν μισθὸν ὡς κύριον γνώρισμα. Ἀλλὰ ἡ L. 43 § *3*. D. de ritu nupt. λέγει, Octavenus rectissime ait etiam eam quae **sine quaestu** palam se postituerit debuisse meretricibus annumerari.

Σημ. τοῦ Ἐκδ. Ὅ,τι εὑρίσκεται εἰς τὸ Ῥωμαϊκὸν δίκαιον περὶ stuprum ἀναφέρεται εἰς τὴν ἀποπλάνησιν παιδίων καὶ ἀνεπιλήπτων γυναικῶν, ἐνῷ πᾶσα ἄλλη ἀσέλγεια, καθ' ὅσον δὲν ἐνεφανίζετο ὑπὸ ταύτην τὴν ἔποψιν ἢ ὡς ἰδιαίτερον πλημμέλημα, ἔμενεν ἀτιμώρητος. ὅρα *R*osshirt Gesch III σελ. 83. Τὸ κανονικὸν δίκαιον εἰσήγαγε τὸ σύστημα τοῦ νὰ ἐπιβάλληται Ἐκκλησιαστικὴ τιμωρία εἰς τὰς παραφορὰς τῆς γενετησίου ὁρμῆς. Εἰς τὰ Γερμανικὰ δίκαια κατεφέροντο οἱ κανονισμοὶ μᾶλλον ἐναντίον ῥητῶν μόνον delicta carnis, τὰ ὁποῖα συνοδεύονται μὲ βιαιοπραγίας ἢ ἀποπλάνησιν ἢ ἐπροξένουν σκάνδαλα, ἐνῷ ἐθεώρουν πλέον ἀδιαφόρως τὴν ἄνευ τῶν μνησθέντων χαρακτηριστικῶν ἁπλῆν ἀσέλγειαν, καὶ διὰ τῆς συγχωρήσεως προνομιούχων ἑταιρῶν εἰς τὰ πορνοστάσια ἔδειξαν, ὅτι ἡ ἁπλῆ πορνεία δὲν εἶναι ἀντικείμενον τιμωρίας, μολονότι ἡ διατασσομένη ἐκνομία τῶν τοιούτων ἑταιρῶν κατέστησε καταφανῆ τὴν κοινὴν γνώμην περὶ τῆς φαυλότητος τοῦ

τρόπου τούτουτοῦ ζῆν. Καὶ Καρολίνα εἰς τὰ ἄρθ. 116—123, διέκρινε μόνον εἴδη τινὰ τῆς ἀσελγείας καὶ ἐσιώπησε περὶ τῆς ἁπλῆς ἀσελγείας, ἥτις ἀπὸ τῆς μεταρρυθμίσεως καὶ ἔπειτα καθυπεβλήθη εἰς ποινὰς δι' ἐκκλησιαστικῶν καὶ διοικητικῶν διατάξεων, πρὸ πάντων εἰς τὰ μέρη, ὅπου ἐπικρατεῖ τὸ τῶν διαμαρτυρομένων δόγμα. ὅρα Rosshirt Gech III. σελ. 86—94 Jarke Handbuch III σελ. 23.

§ 453.

Ποινή. Κατὰ τὸ ρωμαϊκὸν δίκαιον ὁ ἀνὴρ δὲν ἐτιμωρεῖτο ποτὲ ἐπὶ *πορνείᾳ*, ἡ δὲ γυνὴ τότε μόνον ἐὰν δὲν εἶχε πρότερον ἀπὸ τὴν ἀστυνομίαν (τοὺς Aedilis) τὴν ἄδειαν πρὸς τὸ τοιοῦτον ἐπάγγελμα (α). Ὅστις *διέφθειρεν* ἐλευθέραν ἐτιμωρεῖτο διὰ τῆς στερήσεως τοῦ ἡμίσεως τῆς περιουσίας του, καὶ ἂν ἦτον εὐτελὴς (persona humilior) μὲ σωματικὴν ποινὴν καὶ ἐξορίαν (β). Καὶ ἡ διαφθαρεῖσα δὲ ὑπεβάλλετο εἰς ποινήν (γ). Τὸ κανονικὸν δίκαιον ὁρίζει ἐκκλησιαστικὴν ποινὴν κατὰ τῆς γυναικοφθορίας (δ).

(α) L. 43. D. de ritu nupt. L. 22. C. ad L. Jul. de adult.

(β) § 4. Εἰσηγ de publ. jud. περὶ τῆς νομιζομένης ἀντινομίας πρὸς τὴν L. 1 § 2. D. de extraord. crim. cf. Mathaeus de crim. L. XLVIII. tit. 3. c. 5. ar. 8.

(γ) L. 10. § 1. L. 13. D. ad L. Jul. de adult. L. 18. C. αὐτ.

(δ) c. 2. X. de adult. c. 3. X. de poenis. Τίς ὁ λόγος καὶ ποία ἡ ἀρχὴ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ποινῆς ὅρα Versuch einer Geschichte der Entstehung und Ausbildung der Kirchenbufse von einen Katoliken. In Flügge's Beiträgen zur Geschichte der religion u. Theologie Thl. II. σελ. 1—244. Περὶ τῆς ἀξίας τοῦ συγγράματος τούτου Henke's Archiv für die neueste Kiechengeschichte 1791 2tes Quartal Dessen Eusobis Bd. III. St. 2 nr. 18.

§ 454.

Οἱ κατὰ τὸ ρωμαϊκὸν δίκαιον ὁρισμοὶ καὶ αἱ διακρίσεις, καθὸ θεμελιούμενοι εἰς τὸ πολίτευμα, εἰς τὴν διάκρισιν τῶν τάξεων τῶν πολιτῶν, καὶ εἰς τὰ ἤθη τῶν 'Ρωμαίων, δὲν δύνανται πλέον νὰ ἐφαρμοσθῶσι παρ' ἡμῖν. Μᾶλλον δε πᾶν εἶδος συνευνασμοῦ ἄνευ γάμου, τόσον ἡ πορνεία ὡς καὶ ἡ γυναικοφθορία, πρέπει νὰ θεωρῆται ἐκ μέρους καὶ τῶν δύω ὑποκειμένων ὡς ἀστυνομικῶς ἀξιόποινος πρᾶξις (α), τῆς ὁποίας ὅμως ἡ ποινὴ δὲν εἶναι ὡρισμένη (β), ἀλλὰ μένει ἀνατεθειμένη εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ. Μέτριον πρόστιμον (γ), φυλάκισις ὀλίγων ἡμερῶν ἢ μηνῶν, καὶ ὡς πρὸς τὰς δημοσίας μάλιστα πόρνας, κατάκλεισις εἰς ζητρεῖον ἢ σωφρονιστήριον, ἁρμόζουσι πρὸ πάντων εἰς τὴν ἰδιότητα τοῦ πλημμελήματος τούτου.

(α) Arg. der R. Pol. *1577*. tit. 26. συνδυαζομένης μὲ τὸ κανονικὸν δίκαιον.

(β) 'Εξαιρουμένης τῆς 'Εκκλησιαστικῆς τιμωρίας, ἡ ὁποία ὅμως δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς κυρίως πολιτικὴ (κοσμικὴ) ποινή.

(γ) Περὶ προστίμου ἐπὶ πορνείας ὅρα Puffendorf obs. jur-un. T. I obs 46 GL. Boehmer Diss, de muletis stuprorum. ect. Gött. *1748*. (in dem Electis jur. civ. Tom. III. exerc. 22.)

§ 455.

Πρὸς διορισμὸν τῶν κινούντων αἰτίων τῆς τιμωρήσεως χρησιμεύουν ὡς κανόνες τὰ ἑξῆς· 1ον ἡ πόρνη εἶναι πλέον ἀξιόποινος παρὰ τὴν διαφθαρεῖσαν. 2ον ἐπὶ τῆς γυναικοφθορίας ὁ ἀνὴρ εἶναι μᾶλλον ἄξιος ποινῆς παρὰ ἡ διαφθαρεῖσα (α). 3ον ἐπὶ τῆς πορνείας ἡ πόρνη εἶναι μᾶλλον ἀξία ποινῆς παρὰ ὁ συνευρισκόμενος μετ' αὐτῆς

ἀνήρ. Νὰ θεωρῆται ἀξιόποινος ὁ συνευνασμὸς μεταξὺ μεμνηστευμένων, δὲν ὑπάρχει οὐδεὶς λόγος(β).

(α) Ἀλλὰ διατί εἰς τὴν πρᾶξιν τιμωρεῖται τὸ ἐναντίον; Πολιτικοὶ λόγοι καὶ ἰδίως διὰ τὴν βρεφοκτονίαν ἐπιτάττουσι παντελῆ ἀτιμωρησίαν τῆς διαφθαρείσης. G. Fr. Pauli Fragmente über Philos Jurisprudenz und Phil. jur. Fragmente über Miuderung der Strefe fleischicher Verbrechen. Halle 1779. J. Cella von Strafen unehelicher Schwängerungen. Ausp. 1784.

(β) Εἰς τὴν πρᾶξιν τιμωρεῖται τὸ anticipatus concubitus, ἀλλὰ τότε μόνον, ὅταν ἡ μνηστὴ γεννήσῃ πρὸ τοῦ γάμου ἢ ὀλίγον μετ' αὐτόν.

§ 456.

Τὸ ἀξιόποινον τῶν πράξεων τούτων αὐξάνει ἰδίως 1ον ἐὰν γίνῃ χρῆσις ἀπάτης καὶ δόλου (α), 2ον ἐὰν ὑπάρχῃ ἰδιαιτέρα σχέσις τοῦ φθορέως (stuprator) πρὸς τὴν φθαρεῖσαν (β), 3ον ἐὰν προξενῆται κίνδυνος εἰς δικαιώματα τρίτου ὡς ἐπὶ τοῦ συνευνασμοῦ τῆς χήρας διαρκοῦντος τοῦ πενθίμου ἔτους (γ), 4ον ἐὰν ὁ συνευνασμὸς συνδέηται μὲ σωματικὴν βλάβην, ὡς ἐὰν πόρνη, γνωρίζουσα, ὅτι φέρει ἐν ἑαυτῇ τὸ μίασμα, τὸ διαδίδῃ (δ).

1) Περὶ ἄλλων τινων νομιζομένων λόγων αὐξήσεως τῆς ποινῆς.

2) Συνεπάγεται ἀτιμίαν ἡ γυναικοφθορία; (stuprum).

(α) Mathaeus de crim. L. XLVIII. iit. 3. c. 5. nr. 8. Ἐνταῦθα πρέπει μάλιστα, κατὰ τὸν Leyser Sp. 580 nr. 7. u. 9. νὰ συγχωρῆται καὶ θανατικὴ ποινή.

(β) L. un. C. Si quis eam cujus tutor.

(γ) ὅρα Beyer Diss. de concubitu intra tempus luctus. c. 3. Mathaeus l. c. p. 412. 413.

(δ) cf Carpzov q. 75. nr. 53.

Σημ. 1 τοῦ ἐκδ. Ἐπὶ τῆς ἁπλῆς ἀσελγείας τῆς ἄνευ βίας ἀποπλανήσεως, δημοσίου σκανδάλου, μοιχείας, καὶ αἱμομιξίας

ἀποφασίζει ὁ ἐγχώριος νόμος ἐὰν δύναται νὰ λάβῃ χώραν δικαστικὴ τιμωρία. Εἰς τὴν Ἔσσην (τὸ μέγα Δουκᾶτον) κατηργήθησαν αἱ κατὰ τῆς ἀσελγείας ποιναὶ διὰ τοῦ ἀπὸ 30 Μαΐου 1821 νόμου (Bopp in Müller's Archiv fur Gesetzgebung III σελ. 409). Εἰς τὸ βασίλειον τῆς Σαξωνίας δὲν ὑπάρχουσι πλέον κατὰ τῆς ἀσελγείας ποιναὶ (Wächter Abhandb. σελ. 374). Καὶ εἰς τὴν Βαυαρίαν, εἰς τὰ σχέδια τὰ διὰ τὴν Βάδην, τὴν Ἔσσην τὸ Βραούνσβεϊγ, δὲν φαίνεται πλέον οὐδεμία ποινή. Εἰς τὸ Ἀννόβερ ὁ ἀπὸ 27 Ἰουνίου 1838 Νόμος,, ἀπειλεῖ τὰς γυναῖκας αἱ ὁποῖαι δίδονται εἰς ἀσέλγειαν καὶ προξενοῦσιν ἐκ τούτου δημόσιον σκάνδαλον, μὲ φυλάκισιν μέχρις 8 ἡμερῶν. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος ἀπὸ 22 Ἰουλίου 1836, ἐπιβάλλει εἰς τὸν ἁπλοῦν ἄνευ γάμου συνευνασμὸν χρηματικὴν ποινὴν, καὶ ἐν ἐλλείψει μέσου πρὸς πληρωμὴν φυλάκισιν. Ὁ ὀλδεμβουργικὸς νόμος ἄρθ. 429 τιμωρεῖ τὴν κοινὴν ἀσέλγειαν κατὰ πρῶτον μὲν ἀστυνομικῶς, ἐν δὲ ὑποτροπῇ μὲ φυλάκισιν 8 ἡμερῶν μέχρις 1 μηνός.

Σημ. 2 τοῦ ἐκδ. Πάντοτε ὅταν ἡ ἀσέλγεια συνδέηται μὲ δημόσιον σκάνδαλον, εἴτε ἕνεκα δημοσίας τελέσεως ἀκολάστου πράξεως, εἴτε ἕνεκα ἐκθέσεως εἰς τὸ κοινὸν ἀκολάστων ἀντικειμένων δικαιολογεῖται ἡ ποινή. Κατὰ τὸν Γαλλικὸν ποινικὸν νόμον (ἄρθ. 330) ἕνεκα δημοσίας ἐξυβρίσεως τῆς αἰδοῦς, outrage public à la pudeur, ἡ ποινὴ εἶναι φυλάκισις 3 μηνῶν μέχρις ἑνὸς ἔτους, καὶ χρηματικὴ ποινή. ὅρα καὶ τὸν Σαξωνικὸν ποινικὸν νόμον (ἄρθ. 309) φυλάκισις μέχρις 1 ἔτους). Ὁ βυρτεμβεργικὸς περὶ ἀστυνομικῶν ποινῶν νόμος (ἄρθ. 55) ἀπειλεῖ τοὺς δι' ἀκολάστων πράξεων ἢ ὁμιλιῶν προξενοῦντας δημόσια σκάνδαλα μὲ κράτησιν μέχρι 4 ἑβδομάδων. ὅρα καὶ τὸ διὰ τὴν Βάδην νομοσχέδιον (ἄρθ. 317).

Σημ. 3 τοῦ ἐκδ. Περὶ ποινῆς τῆς πορνείας ἀποφασίζουσιν οἱ ἀστυνομικοὶ νόμοι, καὶ ὡς πρὸς τὰς εἰς προνομιούχους οἰκίας

εὑρισκομένας πόρνας οἱ περὶ πορνοστασίων κανονισμοί. Κατὰ τὸν αὐστριακὸν νόμον 2ον μέρος ἄρθ 251 τιμωρεῖται ἡ πόρνη (μὲ κράτησιν 1—3 μηνῶν) ἐὰν διὰ δημοσιότητος προξενῇ ἐπαισθητὸν σκάνδαλον, ἢ ἀποπλανᾷ νέους ἢ γνωρίζουσα, ὅτι εἶναι μιασμένη, ἐξακολουθῇ τὸ ἐπάγγελμά της. Περὶ Γαλλίας ὅρα Parant de la prostitution dans la ville de Paris (ἐκδ. εἰς Βρυξέλλας 1838 p. 258. 316. Διὰ τὰς πόρνας ὑπάρχουσιν ἰδιαίτεροι κανονισμοὶ καὶ ἰδιαίτεραι φυλακαι. Ὁ Parant p. 332 προτείνει νόμον περὶ τῶν πορνῶν. Περὶ Πρωσσίας ὅρα τὸν κανονισμὸν τῶν πορνοστασίων τοῦ Βερολίνου τοῦ ἔτους 1792 εἰς Mannkopf σελ. 389 Ὁ πρωσσικὸς νόμος (§ 999—1027) διαλαμβάνει διατάξεις περὶ τῆς ἐν παραβύστῳ πορνείας καὶ εἰς τὸν § 1026 ἀπειλεῖ ἐκείνους, ὅσοι ἔχουσιν ἀφροδίσια πάθη, καὶ γνωρίζοντες τοῦτο συνευρίσκονται μὲ ἄλλους, καὶ μεταδίδουσιν εἰς αὐτοὺς τὸ κακὸν μὲ φυλάκισιν 3 μηνῶν. Ὁ σαξωνικὸς νόμος (ἄρθ. 305) ἀπειλεῖ τὰς γυναῖκας, αἱ ὁποῖαι ἐξ ἐπιτηδεύματος ἀσελγαίνουσι, μὲ φυλάκισιν 3 εβδομάδων μέχρις ἓξ μηνῶν, ἐὰν δὲ ἔχουσαι ἀφροδίσιον πάθος πράττωσι τοῦτο, 6 μηνῶν μέχρις 1 ἔτους. Ὁ βυρτεμβεργικὸς περὶ ἀστυνομικῶν ποινῶν νόμος, (ἄρθ. 49) ἀπειλεῖ ἐκεῖνον, ὅστις ἔχων ἀφροδίσια καὶ γνωρίζων τοῦτο ἀσελγαίνει, μὲ κράτησιν 6—8 ἑβδομάδων, ἐὰν δὲ μεταδοθῇ τὸ κακὸν, μέχρι 3 μηνῶν· ὅρα καὶ τὸ διὰ τὴν Βάδην νομοσχέδιον (ἄρθ. 329) α. καὶ β΄. Ὁ ὀλδεμβουργικὸς νόμος (ἄρθ. 426 27) ἀπειλεῖ τὰς πόρνας ἐὰν προξενῶσιν ἐπαισθητὸν σκάνδαλον διὰ τῆς δημοσιότητος, ἢ ἀποπλανῶσι νέους, μὲ φυλάκισιν 1—3 μηνῶν.

Σημ. 4 *τοῦ ἐκδ.* Ποινὴ κατὰ τῆς ἀσελγείας δικαιολογεῖται, καὶ ὅταν ἡ πρᾶξις αὕτη συνδέηται μὲ ἀποπλάνησιν, καὶ ἄνευ ἐκ τῆς νεαρᾶς ἡλικίας τοῦ ὑποκειμένου, διότι πᾶσα ἀσέλγεια μὲ παιδία δύναται νὰ ἐκληφθῇ ὡς γενομένη μὲ πρόσωπον μὴ συναινοῦν· ὅρα Mittermaier im Archiv des Crimi-

nalr. 1835 τελ. 254, και ἀνωτέρω τὴν ἐπὶ τοῦ § 264 σημ. 1, 2, ἕνεκα τῆς ἰδιαιτέρας ἐνοχῆς τοῦ ἀδικήσαντος πρὸς τὸν ἀποπλανηθέντα, π. χ. κατὰ τὸν Νομ. ἕνα Κωδ. si quis eam cujus tutor ἐὰν ὁ ἐπίτροπος ἀποπλανήσῃ τὴν παρ' αὐτοῦ ἐπιτροπευομένην. Ὁ πρωσσικὸς νόμος § 1028 ὑποθέτει τοῦτο καὶ ἐπὶ ὑπηρέτου, ἀποπλανήσαντος τὴν θυγατέρα τοῦ κυρίου (λαμβάνων ὑπ' ὄψιν ἂν διὰ τὸ ἀνόμοιον τῆς τάξεως δὲν δύναται νὰ λάβῃ χώραν γάμος). Ὁ γαλλ. ποινικὸς νόμος ἄρθ. 334 θεωρεῖ ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς προσβολῆς κατὰ τῶν ἠθῶν, attentat aux moeurs τὸ νὰ παρακινῇ τις, βοηθῇ ἢ εὐκολύνῃ τὴν ἀκολασίαν ὑποκειμένου νεωτέρου τῶν 21 ἐτῶν, καὶ τιμωρεῖ τοὺς γονεῖς, ἐπιτρόπους, ἢ τοὺς ἔχοντας τὴν ἐπιτήρησιν τοιούτων ὑποκειμένων μὲ φυλάκισιν 2—5 ἐτῶν, καὶ χρηματικὴν ποινήν. Ἐσχάτως ἐγεννήθη φιλονεικία ἐξ αἰτίας τῆς λέξεως jeunesse, ἐὰν τὸ ἄρθ. 334 ἀναφέρηται μόνον εἰς τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν βοηθεῖ τις τὴν ἀκολασίαν πολλῶν ἀνηλίκων, ἢ ἐν γένει ἂν καὶ μόνον ἕνα προαγωγεύσῃ τις. Τὸ ἀκυρωτικὸν παρεδέχθη τὴν πρώτην ἑρμηνείαν κατὰ τὴν 26 Ἰουλίου 1838, ἀλλ' ὄχι ὀρθῶς βέβαια· ὅρα Gastambide εἰς τὴν Revue de législation 1838—9 p. 70. καὶ Wichers disq. de facinorib. contra bonos mores p. 76—89. Φιλονεικεῖται προσέτι, ἐὰν τὸ ἄρθ. 334 ἀναφέρηται καὶ εἰς ἐκεῖνον ὅστις καταχρᾶται τῆς νεότητος πρὸς τὰς ἰδίας αὐτοῦ ἀκολασίας. Τοῦτο ἀπεφασίσθη καταφατικῶς παρὰ τοῦ ἀκυρωτικοῦ τὴν 26 Ἰουνίου 1838, ἀλλ' εἰς τὴν ἐφημερίδα le droit τῆς 21 Μαρτίου 1840 nr. 70 ὑπάρχει ἀποφατικὴ γνώμη· ὅρα πρὸς τούτοις τὸν βαυαρικὸν νόμον ἄρθ. 207, τὸν σαξωνικὸν ἄρθ. 304 (ὅπου γίνεται λόγος περὶ καταχρήσεως εἰς ἀσέλγειαν, παρ' ἐπιτρόπων, κηδεμόνων, παιδαγωγῶν, δικαστικῶν καὶ ἀστυνομικῶν ὑπαλλήλων, καὶ δεσμοφυλάκων καὶ ἐπιστατῶν ποινικῶν καταστημάτων), ὁμοίως καὶ τὸν βυρτεμβεργικὸν νόμον ἄρθ. 297 (ὅπου καὶ ἡ παρὰ τοῦ πνευματικοῦ ἀποπλάνησις ὑποβάλλεται εἰς ποινήν.)

ΔΕΥΤΕΡΑ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ.

Περὶ παλλακίας (concubinat),

Christ. Thomasius Diss. de concubinatu. Hal. 1713, rec. Jenae 1749 (in dessen Dissertat. t. 3. nr. 100).

G. Zach. Winkler Diss. de genuino concubinatus ex mente legum romanarum conceptu. Lips. 1744.

Fr. Ramos del Manzano de concubinis (in Meermanni thes. T. V.) Leyser spec. 585.

J. G. Krause de Concubinatu Viteb. 1737.

§ 457.

Καθ' ἑαυτὸν ὁ *γάμος* (matrimonium, nuptiae) εἶναι *ἑταιρία μεταξὺ ὑποκειμένων διαφόρου γένους πρὸς ἀποκλειστικὴν φυσικὴν ἐκπλήρωσιν τῆς γενετησίου ἐπιθυμίας μὲ τὴν προαίρεσιν τοῦ νὰ γεννήσωσι τέκνα.* Ἐὰν ὅμως ἡ πολιτεία διὰ τὴν ἀναγκαίαν εἰς τὸν γάμον δημοσιότητα, ὑποβάλλῃ τὴν συνομολόγησιν αὐτοῦ εἰς ῥητὰς ἐξωτερικὰς δημοσίας διατυπώσεις, τότε γίνεται στενωτέρα ἡ ἔννοια αὐτοῦ. Τότε μόνον ἡ ὑπὸ ταύτας τὰς *κατὰ νόμον ὡρισμένας διατυπώσεις συνομολογηθεῖσα ἑταιρία* εἶναι *γάμος* (*εἰς πολιτικὴν ἔννοιαν*), πᾶσα δὲ *ἄνευ τούτων συνομολογηθεῖσα* κοινωνία πρὸς συνευνασμὸν, εἶναι παλλακία (concubinat.) Εἰς ταύτην τὴν ἔννοιαν δὲν γνωρίζει τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον παλλακίαν· ἡ κατ' *ἐκεῖνο* παλλακία εἶναι ὁ ἡμέτερος γάμος διὰ τῆς *ἀριστερᾶς χειρός*· (matrim. inaequale pacto tale s. ad Morganaticam) (α).

(α) Διὰ τὸν λόγον, ὅτι μόνη ἡ προαίρεσις τοῦ νὰ ἔχῃ τις τὸν ἄλλον ὡς νόμιμον σύζυγον (affectus maritalis) ἀποτελεῖ τὴν οὐσίαν τοῦ γάμου. Εἰς τοὺς προτέρους καιροὺς ἦτο μὲν ἡ solennis deductio τελετὴ τοῦ γάμου,

ἀλλ' ὄχι κατὰ νόμον ἀναγκαῖος τύπος. Ἐπὶ τῶν Χριστιανῶν αὐτοκρατόρων ἀντὶ τῆς solennis deductio ἐπεκράτησεν ἡ confectio nuptialium instrumentorum. L. 5. 6. 10. *11.* C. de natural. liberis. Νεαρὰ *12* κεφ. 4 Νεαρὰ *18* κεφ. 11. Νεαρὰ 9. Νεαρὰ *74.* pr. § 1. 2. Νεαρὰ *78* κεφ. 4. Νεαρὰ *89* κεφ. 1. § *89.* κεφ. 1 § *8* pr. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο δὲν ἦτον ποτὲ ἀναγκαῖος τύπος, ἀλλὰ μόνον σύνηθές τι γνώρισμα ἐκ τοῦ ὁποίου ἐσυμπεραίνετο ἡ ὕπαρξις τοῦ affectus maritalis.

§ 458.

Ἡ παλλακία εἶναι *διαρκὴς* (conc. perpetuus s. individuus) ἐὰν ἡ ἑταιρία συνομολογηθῇ διὰ βίου (α) *πρόσκαιρος* δὲ conc. tempor. s. individuus) ἐὰν διὰ πολὺν καιρὸν ὄχι ὅμως διὰ βίου (β).

(α) Ὁ κατὰ συνείδησιν γάμος matrimon. conscientiae δὲν εἶναι εἰμὴ παλλακία (φυσικὸς γάμος) μὲ τὰ ἀποτελέσματα νομίμως ἰσχυροῦ γάμου. ἑπομένως τοιαῦτα ὑποκείμενα μόνα δύνανται νὰ ζῶσιν ἐν γάμῳ κατὰ συνείδησιν, τὰ ὁποῖα δὲν ὑπόκεινται εἰς τοὺς ἰδιωτικοὺς νόμους τῆς πολιτείας, δηλ. οἱ ἡγεμόνες. ὅρα Scholt's Einleitung in des Eherecht. § *173*

(β) Ὅτι τὸ concub. perp. δὲν ἐθεωρεῖτο ἐξ ἴσου μὲ τὸν γάμον πρὸ τοῦ XVI αἰῶνος· ὡς ὁ Leyser l. c. παραδέχεται, τὸ ἀποδεικνύει ὁ Koch l. c. § 3 *1* Schol.

§ 459.

Ἐπειδὴ ἡ ἔλλειψις τῶν νομίμων τύπων τοῦ γάμου ἀποτελεῖ τὴν οὐσίαν τῆς γερμανικῆς παλλακίας· ὑπάρχει αὕτη I ἐὰν τις τῶν διαμαρτυρομένων ἐν Γερμανίᾳ χωρίς τινος τελετῆς (α), ἢ τις τῶν καθολικῶν χωρὶς δηλώσεως τῆς πρὸς γάμον συναινέσεώς του ἐνώπιον δύω μαρτύρων καὶ τοῦ ἁρμοδίου ἱερέως (β), συνέλθῃ μὲ ὑποκείμενόν τι εἰς συνευνασμοῦ κοινωνίαν, ἢ II ἐὰν αἱ διατυπώσεις αὗται δὲν ἐκπληρωθῶσιν ἐντελῶς ἢ νομίμως (γ).

(α) Schott's Einleitung in das Eherecht § 162 Schnaubert Kirchenrecht der Protestaten § 248. 249 καὶ 251.
(β) Conc. Trid. σελ. XXIV. de ref. matr. c. 1.
(γ) Leyser L. c. m. 16. 17. 18. 19.

§ 460.

Ἡ παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις παλλακία (α), ὡς θεμιτὴ μὲν ἑταιρία, ὡς ἀνομοία ὅμως μὲ τὸν γάμον σύμβασις, δὲν εἶχεν ὅλας τὰς νομίμους τοῦ γάμου συνεπείας, χωρὶς διὰ τοῦτο νὰ ἦναι πολιτικῶς ἀξιόποινος (β). Παρ' ἡμῖν εἶναι ἡ παλλακία, ὡς συνευνασμοῦ κοινωνία ἄνευ τῶν κατὰ νόμον διατυπώσεων, ὄχι μόνον ἄκυρος ὡς γάμος, ἀλλὰ καὶ ἀξιόποινος ὡς ἄνευ γάμου συνευνασμός (γ). Εἶναι μόνον ὀλιγώτερόν τι ἀξιόποινος παρὰ τὸ stuprum. Ὑπό τινας δ' ἐπόψεις ἐδύνατο μάλιστα νὰ παρασταθῇ καὶ ὡς ἔτι ὀλιγώτερον ἀξιόποινος.

(α) L. 3. § 1. D. concubin. L. 1. C. αὐτ. L. 8. 5. C. de nat. lib. L. 4. C. ad Sct. Orphit. Νεαρὰ 18. κεφ. 5.
(β) Böhmer J. E. P. T. III. L. III. tit. 2. § 9. Ramos del Manzano Schediasma de concubinis din Meermann thes. T. V. p. 553) c. 3.
(γ) R. P. O. 1530. tit. 33. 1548. tit. 25. 1577. tit. 26.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Καὶ ἐπὶ παλλακίας ἀποφασίζει ἡ ἐγχώριος δικαστικὴ νομολογία· ἀλλ' εἰς τὴν πρακτικὴν ἔχομεν σπάνια παραδείγματα ἐφαρμογῆς τῶν ποινικῶν ἐπὶ παλλακίας νόμων. Μάλιστα εἰς τὸν νέον νόμον δὲν ἐπιβάλλεται πλέον κατ' αὐτῆς ποινή. Wächter Abhandl. σελ. 379. Μόνος ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος περὶ ἀστυνομικῶν ποινῶν ἄρθ. 46 ἀπειλεῖ τὴν παλλακίαν μὲ κράτησιν 14 ἡμερῶν μέχρι 3 ἑβδομάδων. Τὰ νομοσχέδια τὰ διὰ τὴν Βάδην, Ἔσσην, τὸ Βραουνσγάϊγ δὲν διαλαμβάνουσιν οὐδεμίαν ποινήν.

ΤΡΙΤΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ.

Περὶ αἱμομιξίας.

Er. H. Cramer de incestu juris gentium 1743.
St. Waga de eo q. j. e. circa incestum. region. 1748.
Ph. Jac. Heisler Diss. de incestu. Hal. 1780.
Car. Chr. Hofacker Diss. sistens historiam et rationem juris incestum prohibentis Tub. 1787.

§ 461.

Ἡ πρὸς παράνομον συνευνασμὸν εὐκαιρία, τὴν ὁποίαν παρέχει ἡ μεταξὺ συγγενῶν ἐλευθέρα στενὴ συναναστροφὴ, προσέτι δὲ καὶ ἡ σκέψις, ὅτι φυσικὰ αἰσθήματα τοῦ σεβασμοῦ ἢ τῆς συγγενικῆς ἀγάπης, δὲν συμβιβάζονται μὲ τὴν εὐχαρίστησιν τῆς γενετησίου ὁρμῆς, ἦσαν βέβαια αἱ κυριώτεραι ἀφορμαὶ τῆς αὐστηροτέρας ἀπαγορεύσεως τοῦ ἄνευ γάμου συνευνασμοῦ, καὶ τῆς τιμωρίας αὐτοῦ τοῦ γάμου μεταξὺ τοιούτων ὑποκειμένων (α). Ἐντεῦθεν παρήχθη τὸ ἀστυνομικὸν ἀδίκημα τοῦ incestu, ἡ *αἱμομιξία εἰς πλατυτέραν ἔννοιαν, ἥτις συνίσταται εἰς τὸν συνευνασμὸν μὲ ὑποκείμενον, μετὰ τοῦ ὁποίου εἶναι ἀπηγορευμένος ὁ γάμος διὰ τὴν ἐγγύτητα τοῦ βαθμοῦ τῆς συγγενείας ἢ τῆς κηδεστίας.*

(α) Περὶ τοῦ λόγου τῆς τιμωρίας τῆς αἱμομιξίας, καὶ τῆς ἕνεκα στενῆς συγγενείας ἀπαγορεύσεως τοῦ γάμου, ὅρα Michaelis Abhand von den Ehegesetzen Mosis. Gött. 1755. καὶ dessen Mosaisches Recht, Thl. II. § 103—109. Cella über Verbrechen und Strafen in Unzuchtsf. § 78.

Σημ. 1 *τοῦ ἐκδ.* Εἰς τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον δὲν ὑπῆρχε μὲν ἰδιαίτερος νόμος Lex περὶ τοῦ ἀδικήματος τούτου ἀλλὰ τὸ ἀξιόποινον αὐτοῦ ἀνεγνωρίσθη ἔκπαλαι. Πιθανῶς αἱ καθέκαστα περιπτώσεις τοῦ incestus μεταξὺ στενῶν συγγενῶν,

μεταξὺ τῶν ὁποίων ποτὲ δὲν ἐδύνατο νὰ συναφθῇ γάμος, ἐτιμωροῦντο κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἱερὸν δίκαιον, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα αἱ περιπτώσεις τοῦ **incestus** ἐν γένει, περιελήφθησαν ἐν μέρει μὲν εἰς τὸ **adulterium**, ἐν μέρει δὲ εἰς τὸ **stuprum**, καὶ ἐν μέρει εἰς τοὺς ἀπηγορευμένους γάμους· ὅρα **Rosshirt Gesch. III.** σελ. **71. 78. 84.** Ἐὰν εἰς τὴν **Lex. Jul. de adulterium** ὑπῆρχε διάταξις περὶ τούτου εἶναι ἀμφίβολον. **Paul. rec. sent. II tit 26. §. 15.** ὅρα καὶ **L. 5. D. de quæstion. L, 38 § 2. D. ad leg. Jul. de adulteri L.** τελ. **D. de ritu nuptiar. Schulting. jurispr. antejust. pag. 322, 701.** Κεφαλικὴ ποινὴ δὲν κατεγινώσκετο. **Wächter Lehrb. II.** σελ. **569. Wächter Abhandl.** σελ. **167.** πρβλ. μὲ **Martin Lehrb.** σελ. **278. 280.** Ἡ διάκρισις μεταξὺ **incestus juris gentium** καὶ **inc. jur. civilis** εἶχεν ἐπιῤῥοὴν ὄχι μόνον εἰς τὸ μέτρον τῆς ποινῆς, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν περὶ τὸ δίκαιον πλάνην **ignorantia juris** καὶ εἰς τὴν τιμωρίαν τῆς γυναικός. **Archiv. für Civilpraxis II. Bd.** σελ. **444 Archiv. des Criminalr. XI.** σελ. **299. XII** σελ. **72.** ὅρα καὶ **Heffter Lehrb. s. 356. Rosshirt. III.** σελ. **84. 122.**

Σημ. 2 τοῦ ἐκδ. Πρὸς ἑρμηνείαν τοῦ ἄρθ. **117** τῆς Καρολίνας εἶναι οὐσιῶδες τὸ ὅτι εἰς τὸ κανονικὸν δίκαιον αἱ ἄδειαι, δι' ὧν ἐσυγχωροῦντο μεταξὺ συγγενῶν γάμοι ἐπληθύνθησαν (**Eichhorn Grundsätze des Kirchenrechts II** σελ. **21.** σελ. **293.**), καὶ ὅτι οἵ τε Ἰταλοὶ νομοδιδάσκαλοι, π. χ. ὁ **Bonifacius** (ὅρα περὶ τούτου **Heffter Lehrb.** σελ. **357**), καὶ οἱ Ἰταλικοὶ κανονισμοὶ (ἀναφερόμενοι ἴσως εἰς τὴν **L. 38. pr. D. ad leg. Jul. de adult.**) διέκριναν μόνην τὴν μετὰ τῆς προγόνης, τῆς πρὸς υἱοῦ νύμφης, ἢ τῆς μητρυιᾶς αἱμομιξίαν (ὅπου καὶ ὑπάρχει ἐν γένει συῤῥοὴ *μοιχείας*) Ἡ **Bambergensis** ἄρθ. **143** περιωρίσθη εἰς ταύτην τὴν ἰδέαν, καὶ ἐσιώπησε τὴν αἱμομιξίαν εἰς στενωτέρους βαθμούς, πρὸς ἀποφυγὴν ἀσχημοσύνης καὶ σκανδάλου, κυρίως δὲ διότι τὸ ἀ-

ξιόποινον τῶν τοιούτων περιπτώσεων ἐννοεῖται ἀφ' ἑαυτοῦ, τὸ δὲ ἄρθ. 117 τῆς Καρολίνας ὡμίλησε κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα. Wächter Abhandl. I. σελ. 183. Οὐσιῶδες εἶνε προσέτι καὶ τοῦτο, ὅτι εἰς τὸ κανονικὸν δίκαιον ἡ ἔννοια τοῦ incestus ἦτον ἄλλη· τὸ κανονικὸν δίκαιον περιεῖχε πολὺ περισσοτέρας ἀπαγορεύσεις τοῦ γάμου παρὰ τὸ Ῥωμαϊκὸν, πᾶσα δὲ παραβίασις μιᾶς τινος τῶν ἀπαγορευτικῶν διατάξεων ἐθεωρεῖτο incestus· ἀλλὰ μόνον ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ δικαιολογηθῇ ἡ Ἐκκλησιαστικὴ τιμωρία. Ἡ κατὰ τοὺς κανονισμοὺς κοσμικὴ νομοθεσία τῆς Γερμανίας δὲν παρεδέχθη τὴν ἐπέκτασιν ταύτην. Σκοπὸς τοῦ Schwarzenberg δὲν ἦτο βεβαίως νὰ συμπεριλάβῃ εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ ἄρθ. 117 τῆς Καρολίνας ὡς ποινικῶς ἀξιόποινον *ἀσέλγειαν μεταξὺ στενῶν συγγενῶν* Unkeuschheit mit nahe gesippten Freunden ὅλας τὰς περιπτώσεις, ἐν αἷς ὑπῆρχεν incestus κατὰ τὸ κανον. δίκαιον, ἀλλ' εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν τὰς περιπτώσεις τοῦ Ῥωμαϊκοῦ incestus juris gentium, καὶ ῥητῶς διετάχθη μόνον, ὅτι ἡ ἀσέλγεια μετὰ τῆς προγόνης, τῆς πρὸς υἱοῦ νύμφης, ἢ τῆς μητρυιᾶς καὶ μεταξὺ ἄλλων ἔτι πλησιεστέρων συγγενῶν (ὅρα κατὰ τὸ Ῥωμαϊκὸν incestus juris gentium) εἶνε αἱμομιξία. Heffter σελ. 357. Rosshirt II. σελ. 123. 24.

Σημ. 3 τοῦ ἐκδ. Ἡ αἱμομιξία δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἐκληφθῇ ὡς προσβολὴ δικαιώματος, ἀλλ' ὁ λόγος τοῦ ἀξιοποίνου αὐτῆς πρέπει νὰ ζητηθῇ εἰς τὴν προσβολὴν τῶν περὶ χρηστοηθείας ἰδεῶν, τῶν ὁποίων ἡ διατήρησις καὶ προστασία ἀπαιτοῦνται ἐν τῇ πολιτείᾳ διὰ νὰ ἐμποδίζωνται αἱ παρεκτροπαί. Mittermaier im Archiv. neue Folge II σελ. 253. Ἐν γένει πρέπει νὰ διακρίνωμεν τρία εἴδη. 1ον συνευνασμὸν μεταξὺ ἀνιόντων καὶ κατιόντων, ὅτε καὶ τὸ ἀξιόποινον ὑπάρχει εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν, διότι ὁ ἀνιὼν προσβάλλει τόσον ἱερὰ χρέη καὶ ἐνταυτῷ δεικνύει μεγίστην κακοήθειαν,

2ον συνευνασμὸν μεταξὺ μητρυιοῦ ἢ μητρυιᾶς, καὶ προγόνης ἢ προγόνου, ὁμοίως μᾶλλον ἀξιόποινον διὰ τὴν προσβολὴν τῶν χρεῶν καὶ διὰ τὴν ὑπάρχουσαν ἐν γένει ἀποπλάνησιν ἐκ μέρους τοῦ μητρυιοῦ ἢ τῆς μητρυιᾶς. Ἀλλὰ τὸ τελευταῖον τοῦτο δὲν πρέπει νὰ ὑποτίθηται πάντοτε καὶ νὰ ἐξάγηται ἐντεῦθεν νομικὸν τεκμήριον, ὡς ἐν τῷ ἄρθ. 206 τοῦ Βαυαρικοῦ νόμου, διότι εὐκόλως δύναταί τις νὰ περιπέσῃ εἰς ἀδικίαν, ἐὰν π. χ. ἡ μητρυιὰ ἀπεπλανήθη ἀπὸ τὸν προγονὸν αὐτῆς, πρεσβύτερον ὄντα τὴν ἡλικίαν **Mittermaier uber die Grundfehler der Behandlung des Criminalrechts** σελ. 30. 3ον συνευνασμὸν μεταξὺ ἀδελφῶν, ὀλιγώτερον ἀξιόποινον, καθότι ἐνταῦθα ἁρμόζει μόνη ἡ ἀνωτέρω ἐκτεθεῖσα ἔποψις χωρὶς ἰδιαιτέρας προσβολῆς δικαιώματος. — Τὸ ἀδίκημα εἶναι ἐναντίον τῆς ἐν ταῖς οἰκογενείαις χρηστοηθείας καὶ τάξεως. Ἡ αἱμομιξία μεταξὺ στενῶν συγγενῶν, ὡς ἀδίκημα θεμελιοῦται μάλιστα εἰς δεινήν τινα κατάχρησιν τῆς ἐξουσίας, πραγματοποιουμένην δι' ἀποπλανήσεως, καὶ εἰς τὴν προσβολὴν ἱερωτάτων χρεῶν. Τῆς δὲ αἱμομιξίας μεταξὺ μεμακρυσμένων συγγενῶν ἀπαιτεῖται ἡ τιμωρία μᾶλλον διὰ πολιτικοὺς λόγους μόνον. Περὶ τῶν λόγων τοῦ ἀξιοποίνου τῆς αἱμομιξίας, **Wichers de facinor contra bon mores p. 145—148.**

Σημ. 4 τοῦ ἐκδ. Ὁ αὐστριακὸς νόμος ἄρθ. 113 καταριθμεῖ εἰς τὰς ὡς ἀδικήματα ἀξιοποίνους περιπτώσεις μόνην τὴν μεταξὺ ἀνιόντων καὶ κατιόντων ἀσέλγειαν (ποινή, ἒξ μηνῶν μέχρις 1 ἔτους κράτησις), εἰς δὲ τὰς δεινὰς ἀστυνομικὰς παραβάσεις ἄρθ. 246, τὴν μεταξὺ ἀμφοτεροθαλῶν καὶ ἑτεροθαλῶν ἀδελφῶν, καὶ τὴν μεταξὺ τοῦ ἑνὸς τῶν συζύγων καὶ τῶν γονέων, τῶν τέκνων ἢ ἀδελφῶν τοῦ ἄλλου (1—3 μηνῶν κράτησις αὐξανομένη ὡς πρὸς τὸν ἀποπλανήσαντα τὸν ἄλλον.) Ὁ πρωσσικὸς νόμος (εἰς τὰ σαρκικὰ ἀδικήματα) 1039 τιμωρεῖ τοὺς ἀνιόντας, οἵτινες καταχρῶνται τῶν νομίμων κατιόν-

των αὐτῶν πρὸς ἀσέλγειαν μὲ κάθειρξιν 3—5 ἐτῶν, τὰ δὲ τέκνα, ὅσα ὑπερέβησαν τὸ $18^{ον}$ ἔτος τῆς ἡλικίας των μὲ 6 μηνῶν μέχρις 1 ἔτους. § 1041 τιμωρεῖ τὴν ἀσέλγειαν μεταξὺ ἐφήβων νομίμων ἀδελφῶν μὲ 1—2 ἐτῶν κάθειρξιν. Ἡ ἀσέλγεια τοῦ μητρυιοῦ ἢ τῆς μητρυιᾶς τιμωρεῖται ὄχι ὡς αἱμομιξία, ἀλλ' ὡς ἀποπλάνησις, ἀλλὰ μὲ τὴν διάκρισιν ἐὰν ἔγεινεν ἡ πρᾶξις ζῶντος τοῦ ἄλλου συζύγου ἢ μετὰ θάνατον αὐτοῦ. Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν καταγινώσκεται κάθειρξις 2—4 ἐτῶν (§ 1033—34), εἰς τὴν δευτέραν τὸ ἥμισυ. Ὑπολαμβάνεται (§ 1035) ὅτι ὁ μητρυιὸς ἢ ἡ μητρυιὰ ἦσαν οἱ ἀποπλανήσαντες τοὺς προγονούς, ἀλλ' ἂν ἦνε προφανῶς τὸ ἐναντίον, τιμωροῦνται καὶ οἱ προγονοί. Ἡ ἀσέλγεια τοῦ πενθεροῦ μὲ τὴν νύμφην δὲν εἶναι κατὰ τὸ πρωσσικὸν δίκαιον αἱμομιξία· ὅρα διατάγματα εἰς Mannkopf σελ. 402. Ὁ Γαλ. νόμος δὲν περιέχει οὐδεμίαν ποινικὴν διάταξιν περὶ αἱμομιξίας, ἀλλὰ μόνον (ἄρθ. 334) τιμωρεῖ τοὺς γονεῖς, ἐὰν ἀναπείσωσιν εἰς ἀσέλγειαν τὰ κατωτέρω τῶν 21 ἐτῶν τέκνα των· ὅρα Encyclopedie de droit par Sebire p. 182. Wichers de facinor p. 87. 146. Ὁ βαυαρικὸς νόμος δὲν περιέχει ποινικὴν διάταξιν περὶ αἱμομιξίας ἐν γένει, ἀλλ' ὑπάγει εἰς τὴν κατάχρησιν τῆς ἐξουσίας δι' ἀποπλάνησιν πρὸς ἀσέλγειαν (ἄρθ. 206) τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν γονεῖς ἢ ἄλλοι ἀνιόντες καταχρῶνται τῶν κατιόντων αὐτῶν πρὸς ἀσέλγειαν· ποινή, εἱρκτὴ 2—6 ἐτῶν. Εἰς δὲ τὸ ἄρθ. 207 θέτει ἐξίσου τὴν ἀσέλγειαν μεταξὺ ἀμφοτεροθαλῶν ἀδελφῶν, καὶ τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν μητρυιὸς ἢ μητρυιὰ καταχρῶνται τῶν ὑπεξουσίων αὐτῶν πρὸς ἀσέλγειαν (ὅρα τὴν σημ. 3'). ποινή, 1—4 ἐτῶν εἱρκτή. Ὁ σαξωνικὸς νόμος ἄρθ. 302 τιμωρεῖ τοὺς ἀνιόντας, οἵτινες καταχρῶνται τῶν κατιόντων αὐτῶν μὲ 1 —3 ἐτῶν εἱρκτὴν καὶ τοὺς κατιόντας οἵτινες ἐνδίδουσιν εἰς τοῦτο μὲ 1—6 μηνῶν φυλάκισιν. Τὸ ἄρθ. 303 (ὅπου ὅμως διαφόρου εἴδους περιπτώσεις ὑπάρχουσιν ἀνοικείως

συγκατατεταγμέναι), τιμωρεῖ τοὺς ἀμφοτεροθαλεῖς καὶ ἑτεροθαλεῖς ἀδελφοὺς, τὸν μητρυιὸν ἢ τὴν μητρυιὰν καὶ τοὺς προγονούς, τὸν πενθερὸν ἢ τὴν πενθερὰν καὶ τὴν νύμφην ἢ τὸν γαμβρὸν μὲ 3—6 μηνῶν φυλάκισιν, τοὺς δὲ προγονοὺς μὲ 1—6 μηνῶν φυλάκισιν. Ὁ Βυρτεμβεργικὸς νόμος ἄρθ. 301 τιμωρεῖ τὸν συνευνασμὸν ἀνιόντων μὲ κατιόντας ὡς πρὸς τοὺς πρώτους μὲ εἱρκτὴν μέχρις 6 ἐτῶν, καὶ ὡς πρὸς τοὺς δευτέρους ἂν ἦσαν ἀνωτέρας ἡλικίας τῶν 14 ἐτῶν μὲ φυλάκισιν τοὐλάχιστον 1 ἔτους· ἄρθ. 302 τιμωρεῖ τὸν συνευνασμὸν τῶν ἀδελφῶν μὲ εἱρκτὴν 1—2 ἐτῶν, καὶ ἄρθ. 304 τὸν συνευνασμὸν κηδεστῶν εἰς ἀνιοῦσαν καὶ κατιοῦσαν γραμμὴν, μητρυιοῦ ἢ μητρυιᾶς καὶ προγονῶν, ἀνιόντων ἐκ δευτέρου γάμου τοῦ ἑνὸς τῶν γονέων, πενθεροῦ ἢ πενθερᾶς, ὡς πρὸς τοὺς γονεῖς μὲν μὲ εἱρκτὴν μέχρι 3 ἐτῶν, ὡς πρὸς τὰ τέκνα δὲ (ἐὰν ἦσαν ἀνωτέρω τῶν 14 ἐτῶν) μὲ φυλάκισιν μέχρις 1 ἔτους. Ὁ περὶ ἀστυνομικῶν ποινῶν νόμος (ἄρθ. 45) τιμωρεῖ μάλιστα προσέτι καὶ τὸν συνευνασμὸν μεταξὺ ἐκ πλαγίου συγγενῶν τρίτου βαθμοῦ μὲ κράτησιν μέχρις 6 ἑβδομάδων καὶ εἰς ἐλαφροτέρας περιπτώσεις μὲ πρόστιμον. Ὅρα παρομοίας σχέσεις τῶν ποινῶν εἰς τὸ διὰ τὴν Βάδην νομοσχέδιον (ἀρθ. 326—28.) Τὸ διὰ τὸ Βραουνσβάϊγ νομοσχέδιον, τὸ ὁποῖον ἐνέμεινεν εἰς τὴν μέχρι τοῦδε ἐγχώριον νομολογίαν (τὸ ἀρθ. 183 εἶνε μετριώτερον), τιμωρεῖ τὴν αἱμομιξίαν τῶν ἀνιόντων μὲ δεσμὰ 1—5 ἐτῶν, τοῦ μητρυιοῦ ἢ τῆς μητρυιᾶς, τοῦ πενθεροῦ ἢ τῆς πενθερᾶς μὲ δεσμὰ ὁμοίως 6 μηνῶν μέχρις 1 ἔτους, τῶν δὲ ἀδελφῶν μὲ φυλάκισιν μέχρις 6 μηνῶν.

§ 462.

Ἡ αἱμομιξία δύναται νὰ πραχθῇ I ὑπὸ τὸν τύπον νομίμου *καθ' ἑαυτὸν* γάμου— *ἁπλῆ αἱμομιξία* (incest. simplex), II διὰ πράξεως καθ' ἑαυτὴν παρανόμου *ἐπιτεταμένη αἱμομι-*

ξία (incest. qualificatus s. conjunctus). Τοιαῦται εἶνε 1ον ἡ αἱμομικτικὴ μοιχεία. 2ον ἡ αἱμομικτικὴ διγαμία, 3ον ἡ αἱμομικτικὴ παλλακία, 4ον ἡ αἱμομικτικὴ γυναικοφθορία, 5ον ἡ αἱμομικτικὴ πορνεία.

§. 463.

Τὸ 'Ρωμ. δίκαιον διακρίνει τὴν αἱμομιξίαν κατὰ τὸ δίκαιον τῶν ἐθνῶν (inc. jur. gentium) ἀπὸ τῆς αἱμομιξίας κατὰ τὸ *'Ρωμαϊκὸν ἰδιωτικὸν δίκαιον*) (inc. jur. civilis) (α). Εἰς ταύτην περιλαμβάνει τὸν συνευνασμὸν ὑποκειμένων, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑπάρχει ἐπίπλαστος μόνον συγγένεια ἢ κηδεστία (β). Ἐκ τοῦ ἐναντίου πᾶς συνευνασμὸς μετὰ ἀληθοῦς συγγενοῦς ἢ κηδεστοῦ, καθ' ὅσον ὁ μετ' αὐτοῦ γάμος εἶνε ἀπηγορευμένος ὑπάγεται εἰς τὴν *κατὰ τὸ δίκαιον τῶν ἐθνῶν* αἱμομιξίαν. Ὅθεν αὕτη λαμβάνει χώραν ὄχι μόνον 1ον μεταξὺ ἀνιόντων καὶ κατιόντων (γ), ἀλλὰ καὶ 2ον μεταξὺ συγγενῶν ἐξ αἵματος ἢ κηδεστίας, ἐχόντων πρὸς ἀλλήλους τὴν λεγομένην in respectu parentalæ σχέσιν (δ), καὶ 3ον μεταξὺ ἀδελφῶν (ε).

Παρατ. Περὶ τοῦ incestus juris divini καὶ τοῦ incestus jur. humâni προφορικῶς.

(α) L. 6. 8 D. de R. N. L. *38* § 2 D. ad. Leg. Jul. de adult.

(β) Εἰς ταύτην ὑπάγονται αἱ περιπτώσεις § 1. 2. Εἰσηγ. de nupt. L. 12 § 1. 2. L. 14 § τελ. L. 15. D. de R. N. L. 15 C. de incest. nupt. (L. 2. 4. C. Th αὐτόθι.)

(γ) Ἀλλὰ κατὰ τὸν Westenberg ad D. L. XLVIII tit 5 § 22. καὶ ἄλλους ἡ περίπτωσις αὕτη πρέπει νὰ ἦναι inc. Jur. civ. Ἡ Boehmer ad art. 117 λέγει καί τι πλέον. Ὅλοι ὅμως οἱ προγενέστεροι νομοδιδάσκαλοι μένουν μ' ὅλα ταῦτα μακρὰν τῶν ἀληθῶν ὁρίων τοῦ ἀδικήματος τούτου.

(δ) L. 39. 68 D. de R. N. L. 38 § 1. 2. D. ad L. Jul. de adult. L. 5 § 1. D de condict. sine causa. Ὅτι ὁ γάμος μὲ τὴν ἐξ ἀδελφῆς ἀνεψιὰν εἶναι inc. Jur gentium, ἀποδεικνύεται ἀναμφισβητήτως ἐκ τοῦ τελευταίου νό-

μου, ὅστις λέγει, ὅτι ἐνταῦθα ὅτε ἀνὴρ καὶ ἡ γυνὴ εἶναι in pari delicto, τοῦτο δὲ κατὰ τὴν L. 38 § 2. D. ad L. Jul. de adult. εἶναι τὸ χαρακτηριστικὸν, δι' οὗ διακρίνεται τὸ inc. Jur. gentium. Αὐτὸ τοῦτο λέγει καὶ ἡ L. 38 πρ. περὶ τοῦ γάμου μεταξὺ μητρυιοῦ ἢ μητρυιᾶς, καὶ μεταξὺ πενθεροῦ ἢ πενθερᾶς, καὶ νύμφης ἢ γαμβροῦ.

(ι) L. 8. L. 14 § 2. D. de R. N.

Σημ. 1. τοῦ ἐκδ. Δὲν εἶνε ὀρθὸν νὰ θέλωμεν νὰ ἐκτείνωμεν τὴν Καρολίναν πέραν τοῦ ῥήματος αὐτῆς. Ἑπομένως ὑπάρχει αἱμομιξία μεταξὺ ἀνιόντων καὶ κατιόντων, μεταξὺ ἀδελφῶν (ἑτεροθαλῶν καὶ ἀμφοτεροθαλῶν), καὶ μεταξὺ νομίμων ἐκ κηδεστίας συγγενῶν τοῦ πρώτου βαθμοῦ κατ' εὐθεῖαν γραμμήν. Ὁσάκις ὁ γάμος κατὰ τὸ κανονικὸν ἢ τὸ ἐγχώριον δίκαιον συγχωρεῖται, δυνάμει ἀδείας, δὲν ὑπάρχει αἱμομιξία. ὅρα Wächter Lehrb. II. σελ. 565 und in den Abhandl. σελ. 168. 183. Martin Lehrb. σελ. 281.

Σημ. 2 τοῦ ἐκδ. Ἐπὶ τῆς ἀστυκῆς συγγενείας π. χ. τῆς υἱοθεσίας, δὲν πρέπει νὰ ἐκτείνηται ἡ ἔννοια. Wächter II. σελ. 565. Heffter Lehrb. σελ. 453.

Σημ. 3 τοῦ ἐκδ. Ὁ συνευνασμὸς ὑποκειμένων ἐχόντων σχέσιν καδεστίας ἐκ γάμου, δὲν εἶναι αἱμομιξία. Wächter Abhandl. σελ. 372. not.

Σημ. 4 τοῦ ἐκδ. Ἀναγκαία τις διάκρισις ἐπὶ ἀσελγείας μεταξὺ μητρυιοῦ ἢ μητρυιᾶς καὶ προγονῶν πρέπει νὰ γίνεται ὡς ἑξῆς. Ἐὰν ὁ γάμος μετὰ τοῦ φυσικοῦ γονέως διαρκῇ ἐν μέρει ἀκόμη, ἢ διὰ τοῦ θανάτου διελύθη. — Μάλιστα εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς τῆς ἀσελγείας τοῦ μητρυιοῦ ἢ τῆς μητρυιᾶς θεωρεῖται πρὸ πάντων ἡ ἡλικία τῶν προγονῶν, καὶ μέχρι πόσου δύναται νὰ ὑποτεθῇ, ὅτι ἀπεπλανήθη παρὰ τοῦ μητρυιοῦ ἢ τῆς μητρυιᾶς.

§ 464.

Ποινή. Ἡ P. G. O. (α) ἀναφέρεται εἰς τὸ Ῥωμ. δίκαιον. Ἀλλὰ τὰ κατὰ τοὺς Πανδέκτας τὰ περὶ ποινῆς εἶναι ἀορι-

στα, ποικίλα, καὶ σκοτεινὰ (β), ἡ δὲ τοῦ Ἰουστινιανοῦ διάταξις (γ) εἶναι μὲν ὡρισμένη ὡς πρὸς τὴν ποινὴν, ἀόριστος ὅμως ὡς πρὸς τὰς περιστάσεις καὶ τὰ πρόσωπα, εἰς τὰ ὁποῖα ἐφαρμόζεται. Ὅθεν ὅλοι οὗτοι οἱ νόμοι δὲν διαλαμβάνουσιν ἀποφασιστικόν τινα κανόνα δι' ἡμᾶς, καὶ πρέπει νὰ θεωρῶνται ὡς *ἀόριστοι* ποινικοὶ νόμοι.

(α) Art. 117.

(β) L. 5 D. de quaest. L. 38. § 1. 3 D. ad leg Jul. de adult cf. Boehmer ad art. 117. § 4.

(γ) Νεαρ. 12. κεφ. 1. τὴν ὁποίαν ὁ Leyser l. c. ὀνομάζει legem clarissimam ἀλλ' ὄχι ὀρθῶς.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Ἐσφαλμένως παρεδέχθησάν τινες ἐπὶ αἱμομιξίας θανατικὴν ποινὴν ἕνεκα τῆς ἐν τῇ Bambergensis εὑρισκομένης παραπομπῆς εἰς τὰς ἐναντίον τῆς μοιχείας ποινάς. Ὁ Carpzov prax. rer. crim. qu. 73 παρέσυρεν εἰς λάθος τοὺς πρακτικούς. Wächter Lehrb. II. S. 571. Δικαίως θεωρεῖται ὁ ποινικὸς οὗτος νόμος ὡς ἀόριστος, ἐνῷ ἡ προαίρεσις τῆς Καρολίνας νὰ μὴ καταγινώσκηται θανατικὴ ποινὴ, ἐξάγεται ἐκ τούτου, ὅτι ἡ Καρολίνα παραλείπει τὴν ἐν τῇ Bambergensis παραπομπὴν εἰς τὰ περὶ μοιχείας. Τὸ Ῥωμ. δίκαιον ἀπειλεῖ ποινὰς, αἱ ὁποῖαι κατ' οὐδεμίαν περίστασιν δὲν εἶναι ἐφαρμοσταί· ὅρα Wächter Abhandl. I. σελ. 185.

§. 465.

Κατὰ τοὺς γενικοὺς κανόνας ἁρμόδιαι ποιναὶ εἶναι I ἐπὶ συνευνασμοῦ ἀνιόντων καὶ κατιόντων, σωματικὸς σωφρονισμὸς συνδυαζόμενος μὲ στέρησιν τῆς ἐλευθερίας ἐπὶ 4—6 ἔτη II ἐπὶ συνευνασμοῦ μυταξὺ ἀμφετεροθαλῶν ἀδελφῶν σωματικὸς σωφρονισμὸς καὶ στέρησις τῆς ἐλευθερίας ἐπὶ 2—4 ἔτη, τελευταῖον III ἐπὶ

αἱμομιξίας μεταξὺ ἄλλων προσώπων, πρόστιμον, ἢ φυλάκισις ἐπί τινας ἑβδομάδας ἢ μῆνας (α).

(α) Οἱ ἀρχαιότεροι πρακτικοὶ παρακινηθέντες ἀπὸ τὸν Carpzov παραδέχονται ὡς κοινὸν δίκαιον τὴν διάταξιν τοῦ Σαξωνικοῦ δικαίου (Const. P. IV Const. 22—24), κατὰ τὴν ὁποίαν ἀνιόντες μὲν καὶ κατιόντες τιμωροῦνται διὰ τοῦ ξίφους, ἄλλοι δὲ κατὰ διάκρισιν τῶν ὑποκειμένων μὲ ῥαβδισμὸν, ἐξορίαν, φυλάκισιν, ἢ εἱρκτήν. Leyser Sp. *586*. m. 7. cf Meister Jun. l. c. § *267*. Quistorp, Thl. I, § *506*.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Ὡς πρὸς τὴν βαθμολογίαν τῆς ποινῆς εἶναι χρήσιμος ὁδηγὸς αἱ εἰς τὴν σημ. 3′. ἐπὶ τοῦ § 461 ἐκτεθεῖσαι ἐπόψεις, καὶ εἰς τὴν σημ. 4′. ἀναφερόμεναι διάφοροι ποιναὶ, αἱ ὁποῖαι ὅμως συχνάκις εἶναι πολὺ μεγάλαι κατὰ τὸν ἐλάχιστον ὅρον αὐτῶν. Περὶ τιμωρίας τῆς αἱμομιξίας μὲ προγονὴν, ὅρα Mittermaier in Hitzig's Annalen Heft 27 nr. 1. ὅρα προσέτι ἐν γένει Bopp. in der Zeitschrift für Gesetzgebung in Hessen 1. Bd. 1. Heft. nr. 3. *Περὶ ἀποδείξεως τῆς αἱμομιξίας*. Rechtsfall in den Annalen der badischen Gerichtshöfe. 1835. nr. 48.

§. 466.

Ἡ ἔλλειψις παρανόμου προθέσεως ἀφαιρεῖ ὅλως διόλου τὸ ἀξιόποινον τῆς πράξεως (α). Μάλιστα ἐπὶ τοῦ ἀδικήματος τούτου ὠφελεῖ ὄχι μόνον ἡ περὶ τὸ πρᾶγμα πλάνη, ἀλλὰ καὶ ἡ περὶ τὸ δίκαιον πλάνη, ἰδίως δὲ τότε, ὅταν ἡ πρᾶξις ἔγεινεν ἐν εἴδει νομίμου γάμου (β). Ἐν γένει ὁ αἱμομικτικὸς γάμος πρέπει νὰ θεωρῆται ὀλιγώτερον ἀξιόποινος, καὶ μᾶλλον συγγνωστὸς, παρὰ τὴν αἱμομικτικὴν ἀσέλγειαν (γ).

(α) Ὅρα ἀνωτέρω §. *377*.
(β) L. *38*. §. 2. *4*. 7. ad L. Jul. de adul. L. 4. C. de incest.
(γ) L. 38, § 3, 7. D. αὐτόθι.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Ἀξιόποινος ἐξ ἀμελείας culpose αἱμομιξία δὲν ὑπάρχει ὅρα μὲν Heffter Lehrb. σελ. 358. ὀρθότερον δὲ Wächter Abhandl. I. σελ. 167). Ὁ Φάϋερβαχ ἐκτείνει παραπολὺ τὸ ἐκ πλάνης περὶ τὸ δίκαιον ἀνεύθυνον τῶν γυναικῶν, περὶ οὗ γίνεται λόγος εἰς τὸ Ῥωμ. δίκαιον. —Ὁ Πρωσσικὸς νόμος § 1047. διαλαμβάνει εἶδός τι ἐξ ἀμελείας ἐνοχῆς τῶν γονέων, ἐὰν ἀφίνωσι νὰ κοιμῶνται εἰς τὸ αὐτὸ στρῶμα τὰ διαφόρου γένους τέκνα των.

ΤΕΤΑΡΤΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ.

Περὶ τῆς παρὰ φύσιν ἀσελγείας (Sodomie).

Ern. Tenzel pr. de Sodomia. Erf. 1723.

Ant. van Goud—Oever Diss. de nefanda libidine. Ultraj. 1731.

J. Chr. Eschenbach pr. dubia in applicatione art. 116. C. C. C. obvenientia. Rost. 1787.

§. 467.

Ἡ *παρὰ φύσιν ἀσέλγεια* (Sodomie) *εἰς ἐκτεταμένην ἔννοιαν* (α) *συνίσταται εἰς τὴν παρὰ φύσιν εὐχαρίστησιν τῆς γεννητησίας ὁρμῆς*. Ὁ ἀνώτατος βαθμὸς τῆς φαυλότητος, τὴν ὁποίαν προϋποθέτει ἡ μοχθηρία αὕτη· ἡ ἐκ ταύτης προερχομένη καταφρόνησις τοῦ γάμου, ἥτις ἤθελεν ἔχει συνέπειαν τὴν ἐρήμωσιν τῆς ἀνθρωποπληθίας, τὴν ἐξασθένησιν, καὶ τέλος πάντων τὴν διάλυσιν τῆς πολιτείας (β), τελευταῖον ἡ χαύνωσις τοῦ σώματος καὶ τοῦ νοός, ἥτις καθιστάνει ἀνίκανον πρὸς τοὺς σκοποὺς τῆς πολιτείας τὸν ἐπὶ τοσοῦτο διεφθαρμένον ἄνθρωπον, εἶναι οἱ λόγοι, ἐκ τῶν ὁποίων παρακινεῖται ἡ ἀστυνομία εἰς ἀπαγόρευσιν τοιούτων πράξεων καὶ εἰς τιμωρίαν αὐτῶν.

(α) Εἰς τὸ Ῥωμ. δίκαιον nefanda libido, monstrosa Venus etc,

(β) Michaelis mosaisches Recht, Thl. V, §, 258, ὅστις ὅμως θεωρεῖ παραπολὺ τοὺς σκοποὺς τῆς περὶ τὴν ἀνθρωποπληθίαν ἀστυνομίας μόνον.

Σημ. 1. τοῦ ἐκδ, Οἱ νόμοι, διὰ τῶν ὁποίων ἐτιμωρεῖτο ἡ παιδεραστία κατὰ τὸ Ῥωμ. δίκαιον, εἶναι σκοτεινοί. Νόμος τις Lex Scatinia, φαίνεται, ὅτι ὑπῆρξε κατὰ πρῶτον, ἀναφερόμενος εἰς τὴν stupratio τῶν παίδων. Ἀλλὰ γενικὸς νόμος περὶ παρὰ φύσιν ἀσελγείας δὲν ὑπῆρχεν εἰς τὴν Ῥώμην· ὅρα χωρία ἀναγόμενα ἐνταῦθα Collatio leg. Mos. et Rom. V. 2. Pauli rec sentent. V. 4. § 4. L. 6. C. Theod. de adult. L. 31. C ad L. Jul. de adult. § 4. Εἰσηγ. de publ. jud. Νεαρὰ 77. Κεφ. 1. Νεαρ. 141. κεφ. 4. Wächter Abhandl. σελ. 173. Rosshirt Gesch. III. σελ. 79 125. Εἰς τὸ κανονικὸν δίκαιον (ὅρα κατωτέρω τὴν ἐπὶ τοῦ § 468. σημ. 2') ἐξετάθη περισσότερον ἡ ἔννοια τοῦ flagitium contra naturam, καὶ τὸ ἄρθ. 116 τῆς Καρολίνας ὡς ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς του φαίνεται, ὅτι σαφηνίζεται δι' ἐκείνου· ἀλλ' ὅμως εἰς τὸ ῥῆμα τοῦ νόμου ὑπάρχει περιορισμός.

Σημ. 2. τοῦ ἐκδ. Δυσκόλως ἐδύναντο νὰ δικαιολογήσωσι τὴν τιμωρίαν παντὸς εἴδους παρὰ φύσιν ἀσελγείας οἱ εἰς τὸ κείμενον ἐκτεθειμένοι λόγοι. Ἡ κακοδαίμων γνώμη τῶν νεωτέρων, ὅσοι θέλουν νὰ θεωρῶσι πᾶν ἀδίκημα ὡς προσβολὴν δικαιώματος, ἐπέφερε τὴν εἴς τινας τῶν νέων νόμων ἐξάλειψιν τῆς παρὰ φύσιν ἀσελγείας ἀπὸ τῆς σειρᾶς τῶν ἀδικημάτων. Ὁσάκις προξενεῖται δημόσιον σκάνδαλον ἀναγνωρίζεται τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ τιμωρηθῇ ἡ πρᾶξις, Mittermaier im Archiv: des Criminalr. 1835. σελ. 258. Ἀλλ' ἡ γνώμη τοῦ λαοῦ προχωρεῖ ἔτι πέραν· καὶ ἐπειδὴ αὕτη θεωρεῖ τῷ ὄντι τὴν πρᾶξιν τόσον αἰσχρὰν, ὥστε ἀπαιτεῖται ἡ διὰ τῶν ποινῶν δημοσία ἀποδοκίμασις αὐτῆς, δὲν δύναται καὶ ἡ πολιτεία νὰ μείνῃ ἀδιάφορος, καὶ μάλιστα διὰ τῆς ἀτιμωρησίας νὰ καταφρονήσῃ τὴν δημόσιον χρηστοήθειαν. Ὀφείλει

ὅμως ὁ νομοθέτης νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν καί τινα βλάβην, τὴν ὁποίαν ἐπιφέρουσιν αἱ διαδίδουσαι ἔτι μᾶλλον τὴν γνῶσιν τῆς μοχθηρίας ταύτης σκανδαλώδεις ἀνακρίσεις, καὶ νὰ προφυλαχθῇ ἀπὸ πᾶσαν ὑπὲρ τὸ δέον ἐπέκτασιν τοῦ ἀδικήματος τούτου.

Σημ. 3. τοῦ ἐκδ. Ὁ αὐστριακὸς νόμος ἄρθ. 113 ἀπειλεῖ μόνην τὴν ἐναντίαν τῆς φύσεως ἀσέλγειαν (ἄνευ περαιτέρω διασαφήσεως) μὲ εἱρκτὴν 6 μηνῶν μέχρις 1 ἔτους. —Ὁ πρωσσικὸς νόμος § 1069 τιμωρεῖ τὴν Sodamiterei καὶ ἄλλα τοιαῦτα παρὰ φύσιν ἁμαρτήματα μὲ εἱρκτὴν ἑνὸς ἢ πλειοτέρων ἐτῶν, ἀπομάκρυνσιν καὶ ἐξοστρακισμὸν τοῦ τιμωρηθέντος ἀπὸ τὸν τόπον, ὅπου ἔγεινε γνωστὴ ἡ μοχθηρία του. Τὸ ζῶον τοῦ ὁποίου ἔγεινε κατάχρησις φονεύεται ἢ ἀπομακρύνεται ἐκτὸς τῆς χώρας (§ 1070). Ὁ Γαλλικὸς ποινικὸς νόμος δὲν διαλαμβάνει οὐδεμίαν ἀπειλὴν ποινῆς, καθ' ὅσον δὲν ὑπάγεται ἡ περίπτωσις εἰς τὸ ἄρθρ. 330 ἕνεκα τῆς δημοσιότητος τῆς πράξεως. — Ὁ βαυαρικὸς νόμος δὲν τιμωρεῖ ὁμοίως τὴν παρὰ φύσιν ἀσέλγειαν, ἐὰν δὲν ὑπάγεται ἡ περίπτωσις εἰς τὰ ἄρθρα 191 377 καὶ 387. — Ὁ ὀλδεμβουργικὸς νόμος ἄρθρ. 424 τιμωρεῖ τὴν παρὰ φύσιν εὐχαρίστησιν τῆς γενετησίου ὁρμῆς μὲ σωματικὸν σωφρονισμὸν καὶ φυλάκισιν μέχρις 1 ἔτους. —Ὁ σαξωνικὸς νόμος ἄρθρ. 308 ἀπειλεῖ τὴν παρὰ φύσιν ἀσέλγειαν, τουτέστι τὴν παρὰ φύσιν εὐχαρίστησιν τῆς γενετησίου ὁρμῆς (εἰς ἔννοιαν προφανῶς πολλὰ ἐκτεταμένην) μὲ φυλάκισιν μέχρις 1 ἔτους. — Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος ἄρθ. 310 ὁμιλεῖ ὁμοίως μόνον περὶ παρὰ φύσιν ἀσελγείας καὶ τιμωρεῖ αὐτὴν ἐπὶ ἐγκλήσει τοῦ ὑβρισθέντος ἢ τῶν γονέων ἢ τοῦ συζύγου αὐτοῦ, ἢ ἕνεκα τοῦ προξενηθέντος δι' αὐτοῦ δημοσίου σκανδάλου μὲ φυλάκισιν τοὐλάχιστον 6 μηνῶν. Καὶ τὸ διὰ τὴν Βάδην νομοσχέδιον ἄρθ· 330 ἀπειλεῖ ἐν γένει τὴν παρὰ φύσιν ἀσέλγειαν μὲ ποινήν, ἀλλ' ἡ ἐπιτροπὴ τῆς Βουλῆς περιώρισε τὴν ποινὴν μόνον ἐπὶ κτηνοβασίας καὶ παρὰ φύσιν ἀσελγείας μὲ ἄρρενας.

§. 468.

Τὰ κοινὰ δίκαια (α) περιλαμβάνουσιν εἰς τὴν παρὰ φύσιν ἀσέλγειαν (Sodomie) I τὸν συνευνασμὸν δύω ἀνθρώπων τοῦ αὐτοῦ γένους (sodomia ratione sexus), ὅςτις περιέχει 1ον τὸν συνευνασμὸν ἀνδρὸς μὲ ἄνδρα καὶ 2ον τὸν συνευνασμὸν γυναικὸς μὲ γυναῖκα (6), II τὸν συνευνασμὸν ἀνθρώπου μὲ ἄλλου γένους ὄν (Sod. ratione generis, κτηνοβασία (γ).

(α) Art. 116. P. G. O. Τὸ 'Ρωμ. δίκαιον γνωρίζει ὡς ἀδίκημα μόνον τὸ πρῶτον εἶδος τῆς Sodom. ratione sexus,

(6) 'Η δευτέρα αὕτη περίπτωσις προφανῶς δὲν ἔλαβεν ἀρχὴν εἰμὴ ἐκ παρεννοήσεως χωρίων τινων: 1. Rômer 26. 27 καὶ c. 14. C. 32 q. 7. τὰ ὁποῖα ὁμιλοῦν περὶ τῆς Sodomia ratione ordinis natura, χωρὶς νὰ ἔβαλεν ὁ Κάρολος κατὰ νοῦν οὔτε τὸ ἐλάττωμα τῶν Τριβάδων ὡς ὁ Boehmer ad h. a. οὔτε τὴν περίπτωσιν σπανίου τινος φαινομένου τῆς φύσεως ὡς ὁ Schurig muliebria σελ. 11 c. 2 § 17. cf Eschenbach pr. cit. 8. Cella über Verbrechen und Strafen in Unzuchtsfällen § 43.

(γ) Εἰς τὸ κοινὸν δίκαιον εἶνε ἄγνωστα 1ον ἡ καταχρηστικῶς λεγομένη παρὰ φύσιν ἀσέλγεια (sod. inpropria) ἐκπλήρωσις τῆς φυσικῆς ἐπιθυμίας ἄνευ ἐμψύχου ὄντος —Manustupration, συνευνασμὸς μὲ πτῶμα, 2ον ὁ παρὰ φύσιν συνευνασμὸς μὲ ὑποκείμενον τοῦ ἄλλου γένους Sodomia rat or. dinis naturæ), 3ον ὁ αὐνανισμὸς cf Michaelis Mos. Rom. Thl. II. § 98. σελ. 189.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Εὐλόγως περιορίζει ὁ Φαϋερβάχ τὴν παρὰ φύσιν ἀσέλγειαν εἰς τὰ ὁποῖα ἀναφέρει εἴδη. Τὸ ῥῆμα τοῦ ἄρθ. 116 τῆς Καρολίνας εἶναι ἀκριβέστατον, καὶ ἡ ὅλως ἐκκλησιαστικὴ ἔποψις ὑπὸ τὴν ὁποίαν θεωρεῖ τὴν ἁμαρτίαν ταύτην τὸ κανονικὸν δίκαιον δὲν δικαιολογεῖ τὴν ὡς ἐξ αὐτοῦ ἐπέκτασιν τοῦ ἄρθ. 116, ὅρα Wächter Abhandl σελ. 188 Bauer Lehrb. σελ. 328. ὅρα ἐκ τοῦ ἐναντίου Heffter Lehrb: σελ. 360. καὶ ἐκ τῆς Νεαρᾶς 77 κεφ. 1. δὲν δύναται νὰ παραχθῇ τίποτε.

§. 469.

Ἡ κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον ποινὴ εἶναι τὸ *πῦρ*, χωρὶς διάκρισιν μεταξὺ τῶν διαφόρων εἰδῶν τῆς παρὰ φύσιν ἀσελγείας (α). Ἐπειδὴ δὲ τὸ κοινὸν δίκαιον δὲν γνωρίζει ὡς ἀδίκημα τὴν καταχρηστικῶς λεγομένην παρὰ φύσιν ἀσέλγειαν, τὴν ἐναντίον τῆς φυσικῆς τάξεως, δὲν ἠμπορεῖ οὔτε περὶ ποινῆς αὐτῶν κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον νὰ γίνῃ λόγος. Τὰ περὶ τούτου πρέπει ν' ἀποφασίζωνται δυνάμει εἰδικῶν νόμων (β).

(α) Ὅσον σκληρὰ καὶ ἂν ἦναι καὶ ἐνταῦθα ἡ ποινὴ ὡς πρὸς τὸ ἀδίκημα, ταύτην ἐπιβάλλει ὁ νόμος, καὶ εἶναι παράδοξον, ὅτι ἀρνοῦνταί τινες ὅλως διόλου τὸ κῦρος τοῦ νόμου τούτου, διότι στηρίζεται εἰς ἐγνωσμένας ἐσφαλμένην ἀντίληψιν τοῦ πράγματος. Grolman CRW. § 400. Add. Klein's peinl. R. § 400. Steltzer Cr. R § 576. Ἡ ἀρχαιοτέρα δικαστικὴ πρᾶξις παραδέχεται ἐπὶ sod. rat. sexus τὸν διὰ τοῦ ξίφους θάνατον· ἐπὶ δὲ sod. rat. generis ἐπιβάλλει τότε μόνον τὸν διὰ τοῦ πυρὸς θάνατον, ὅταν ὁ ἔνοχος δεικνύῃ τὸν ἀνώτατον βαθμὸν τῆς διαφθορᾶς, καὶ ἡ πρᾶξις ἐπανελήφθη πολλάκις. Böhmer ad art. 116 § 6 Quistorp. Tbl 1. § 500, Περὶ τῆς νεωτέρας δικαστικῆς πράξεως. Bäuer Lehrb. § 305.

(β) Ἡ sod. rat. ord. nat. θέλουσιν οἱ ἀρχαιότεροι νομοδιδάσκαλοι νὰ τιμωρῆται ὁμοίως ὡς καὶ τὰ εἰς τὸν νόμον διαλαμβανόμενα εἴδη· ἄλλοι πάλιν παραδέχονται αὐθαίρετον ποινήν. Krefs ad h. a. § 2. 2. Τὸ αὐτὸ καὶ περὶ Sodomia inpropria cf Meister Jun. l. c. § 272. Quistorp. Thl. I. § 500. Koch. l. c. § 343.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Ὁ Φαϋερβὰχ δὲν λαμβάνει πάλιν ὑπ' ὄψιν ἐνταῦθα, ὅτι αἱ εἰς τὴν Καρολίναν ὁριζόμεναι ποιναὶ δὲν ὑποχρεοῦσι τὸν δικαστὴν ἀπολύτως, ἀλλ' ὅτι ὀφείλει οὗτος νὰ ὁδηγῆται κατὰ τὸ περαιτέρω διὰ τῆς νομολογίας μορφωθὲν δίκαιον· καθότι κατὰ τὸ πνεῦμα τῆς Καρολίνας πρέπει νὰ λαμβάνηται ἡ συμβουλὴ τῶν νομομαθῶν, ἑπομένως ἡ θέλησις τοῦ νομοθέτου δὲν ἦτον ποτὲ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν περαιτέρω μόρφωσιν τοῦ δικαίου. Ὅστις δὲν θέλει νὰ ὁμολογήσῃ τοῦτο, ὀφείλει, μένων πιστὸς εἰς τὸ γράμμα τοῦ ἄρθ. 113

νὰ ἐπιβάλλῃ τὸν διὰ τοῦ πυρὸς θάνατον εἰς πᾶσαν περίπτωσιν παρὰ φύσιν ἀσελγείας. Ἅμα τολμήσῃ ἅπαξ νὰ κάμῃ διακρίσεις, αἱ ὁποῖαι ὁμοίως δὲν ὑπάρχουσιν ἐντὸς τοῦ νόμου, ἀναγνωρίζει τὸ δικαίωμα τῆς περαιτέρω μορφώσεως τοῦ δικαίου. Πρέπει ὅμως βέβαια, ἐὰν τις τιμωρήσῃ, νὰ μὴ ἐπιβάλῃ τοιαύτην ποινὴν, ἡ ὁποία, ὡς ἐκ τῆς σμικρότητός της νὰ ἦνε τρόπον τινα ἐξύβρισις τῆς δημοσίας ἠθικῆς. Ὅρα περὶ τῶν ποινῶν κατὰ τοὺς νεωτέρους νόμους τὴν ἐπὶ τοῦ § 467 σημ. 3.

§ 470.

Ἐκτὸς τῶν λοιπῶν κοινῶν λόγων μετριάσεως, τὸ κατὰ μέρος ἄδηλον τῶν συστατικῶν τοῦ ἀδικήματος, ἰδίως δὲ ἡ ἀβεβαιότης περὶ τῆς emissio seminis εἶνε λόγος μετριάσεως τῆς ποινῆς (α).

(α) Ὡς ἰδιαιτέρους λόγους μετριάσεως θέλουσιν οἱ νομοδιδάσκαλοι, 1ον τὴν νεότητα, ἐὰν ὁ ἔνοχος δὲν ἔχῃ εἰσέτι ἡλικίαν τῶν 18 ἐτῶν. 2ον τὴν μέθην καὶ τὴν ἐμπάθειαν· 3ον τὴν ἀνοησίαν καὶ ἄγνοιαν περὶ τὰ θρησκευτικὰ καὶ τὴν ἠθικήν, Boehmer ad Carpzov q. 76. obs. 5. Meister Jun. pr. Jur. crim. § 273.

ΠΕΜΠΤΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ.

Περὶ τῆς συνδρομῆς εἰς σαρκικὰ ἀδικήματα.

Προαγωγεία.

Chr. Gottfr. Sulzberger. Diss. de lenocinio conjungum. Erf. 1693

Ephr. Gerhard Diss. de lenocinio Jen. 1711.

§ 471.

Ἡ *ἐκ προαιρέσεως συνδρομὴ πρὸς παράνομον εὐχαρίστησιν τῆς γενετησίου ὁρμῆς ἄλλων ἀποτελεῖ τὸ ἀδίκημα τῆς προα-*

γωγείας (lenocinium). Ὁ προαγωγὸς καθ' ἑαυτὸν εἶναι ἁπλοῦς συνεργός· ἡ πρᾶξίς του ὅμως καθίσταται ἰδιαίτερον ἀδίκημα, τὸ ὁποῖον τιμωρεῖται συχνάκις σκληρότερον παρ' αὐτὴν τὴν ἰδίαν πρᾶξιν. Ὁ προαγωγὸς εἶναι συνήθως ὁ ἀποπλανήσας πρὸς τὸ ἀδίκημα.

P. G. O. art. 122. 123.

Σημ. 1 τοῦ ἐκδ. Τὸ lenocinium εἰς τὴν ἀρχικὴν αὐτοῦ σημασίαν ἀναφέρεται εἰς τρόπους τινὰς τῆς συνδρομῆς πρὸς ἀσέλγειαν, καθ' ὅσον ἡ τελευταία αὕτη ἦτον ἀξιόποινος (adulterium, stuprum), καὶ εἰς τὴν πρὸς τὰς παρεκτροπὰς τῆς ἰδίας γυναικὸς ἀνοχὴν τοῦ συζύγου, ἀλλ' ὡς ἀξιόποινος πρᾶξις εἶναι κατὰ τὰς σημερινὰς ἰδέας βοήθεια πρὸς τέλεσιν τῆς ἀσελγείας ἄλλων. Ἡ infamia ἦτον ἡ πρωτίστη συνέπεια τοῦ ἀδικήματος τούτου, τὸ ὁποῖον δὲν περιελάμβανε καὶ τὴν ἁπλῆν πορνοβοσκείαν, ἂν καὶ δὲν ἔλειπε καὶ ἀπὸ ταύτην ἡ infamia Rosshirt. Gesch. III. σελ. 79. 85. Μετὰ ταῦτα ἡ ἔννοια τοῦ lenocinium φαίνεται, ὅτι μετέπεσε μᾶλλον εἰς μόνην τὴν ἀποπλάνησιν ἄλλων εἰς ἀσέλγειαν. Rosshir Gesch. III. σελ. 109. καὶ ἦτο κατὰ τοσοῦτον ἀξιόποινοντ καθ' ὅσον ὁ σύζυγος ἀνέπεισεν ὁ ἴδιος τὴν γυναῖκά του νὰ ἀσελγήσῃ, ἢ προῆγε τὴν κακοήθειαν αὐτῆς (L. 14 § 1 D ad leg. jul. de adult. Wächter Abhandl. σελ. 106. 121.) ἢ καθ' ὅσον τις ἔδιδε βοήθειαν εἰς ἄλλους πρὸς stuprum ἢ adulterium L. 29. § 3. L. 33. D. ad leg. jul. de adult. ἢ ὡς ἐξ ἐπιτηδεύματος διέτρεφε πόρνας διὰ νὰ κερδαίνῃ, L. 47 § 7 D. de ritu Nupt. L. 4. § 2 D. de his qui not. infam. Wächter Abhandl. σελ. 206. — Εἰς τὴν Καρολίναν (ἄρθ. 122. 123.) διακρίνονται τὰ εἰς τὸν § 473 τοῦ ἐγχειριδίου ἐκτεθειμένα εἴδη, πάντοτε ὅμως κατὰ τὰς ἐπικρατούσας τὸν Μεσαιῶνα ἰδέας περὶ Ῥωμ. δικαίου. Ἐκ τῆς ἐξετάσεως τῶν ἰδεῶν τῶν μεταγενεστέρων νομικῶν γίνεται

καταφανὲς, ὅτι ἐκλονίζοντο μεγάλως αἱ γνῶμαι αὐτῶν. (Wächter Lehrb. II. σελ. 584) διότι συνέχεον τὴν ἠθικὴν καὶ τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἀστυνομικὴν ἐνέργειαν μὲ τὴν τιμωρίαν τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης. Πέραν τοῦ ῥήματος τῶν ἄρθ. 122. 123 τῆς Καρολίνας δὲν δυνάμεθα νὰ ἐκτείνωμεν τὴν ἔννοιαν. Ὅθεν κατὰ τὴν Καρολίναν πρέπει νὰ διακρίνωμεν 1ον τὴν πρὸς ἀσέλγειαν παραίνεσιν καὶ βοήθειαν τοῦ συζύγου πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἢ τῶν γονέων πρὸς τὰ τέκνα αὐτῶν, 2ον τὴν εἰς ἀξιόποινον ἀσέλγειαν ἀποπλάνησιν ἀθώου ὑποκειμένου καὶ τὴν εἰς αὐτὸ διδομένην βοήθειαν παρὰ τρίτου τινος. Τὸ ἄρθρ. 123 ἐπιγράφεται περὶ προαγωγείας καὶ βοηθείας πρὸς μοιχείαν· ὅρα Rosshirt Gesch. III. σελ. 110.

Σημ. 2 τοῦ ἐκδ. Ἡ ἔποψις ὑπὸ τὴν ὁποίαν θεωρεῖται τὸ ἀξιόποινον τῆς προαγωγείας εἶναι ἡ ἀποπλάνησις ἄλλων πρὸς κακοήθειαν, καὶ ἡ παράβασις τῶν ἰδιαιτέρων χρεῶν, ὁποῖα εἶνε τὰ τῶν γονέων πρὸς τὰ τέκνα, καὶ τοῦ συζύγου πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, οἵτινες ἀντὶ νὰ ὁδηγῶσι κατὰ χρέος τὰ ῥηθέντα ὑποκείμενα εἰς τὴν χρηστοήθειαν ἀποπλανοῦσιν αὐτὰ εἰς παρεκτροπάς. Ὅθεν ἡ πρᾶξις τῶν γονέων εἶναι πολὺ πλέον ἀξιόποινος παρ' ἄλλων, καὶ μάλιστα ἂν προστίθεται εἰς αὐτὴν καὶ κατάχρησις τῆς ἐμπεπιστευμένης εἰς αὐτοὺς ἐξουσίας· ἐπὶ τῆς προαγωγείας ἄλλων παρὰ τοὺς γονεῖς καὶ τὸν σύζυγον ἐδύνατό τις νὰ δισχυρισθῇ, ὅτι ὁσάκις ἡ ἁπλῆ ἀσέλγεια δὲν ὑπόκειται καθ' ἑαυτὴν εἰς ποινὴν ἔπρεπε νὰ μὴ ὑπόκηται ὁμοίως εἰς ποινὴν καὶ ἡ εἰς ταύτην συνδρομή. Ἀλλ' ἐπικρατεῖ ἡ σκέψις, ὅτι ἡ πολιτεία ὀφείλει νὰ προστατεύσῃ κατὰ τοῦτο τὴν χρηστοήθειαν, προφυλάσσουσα προστασίας ἐπιδεῆ ὑποκείμενα ἀπὸ τῆς αἰσχρᾶς ἀποπλανήσεως, διὰ τῆς ὁποίας πρόωρα πολλάκις φαρμακεύονται ἠθικῶς ἀθῶα ὑποκείμενα, καὶ καταστρέφεται ἡ εὐδαιμονία ὅλης των τῆς ζωῆς.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Ὁ Αὐστριακὸς νόμος ἄρθ. 115 ἀπειλεῖ τὴν προα-

γωγείαν (ἄνευ περαιτέρω διασαφήσεως) διὰ τῶν λέξεων· *«καθ' ὅσον δι' αὐτῆς ἀπεπλανήθη ἀθῶον ὑποκείμενον»* μὲ φυλάκισιν 1—5 ἐτῶν. Εἰς τὸ δεύτερον μέρος (τὸ περὶ ἀστυνομικῶν παραβάσεων ἄρθ. 256) ὁ σύζυγος, ὅστις συνήνεσεν εἰς τὸ αἰσχρὸν ἐπιτήδευμα τῆς γυναικός του καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὸ ἐξ αὐτοῦ κέρδος, ὑποβάλλεται εἰς τὸν ἀνώτερον ὅρον τῆς ἐν τῷ ἄρθρ. 258 ὁριζομένης ποινῆς. Κατὰ τὸ ἄρθ. 257 εἶναι ἔνοχος προαγωγείας, ὅστις δίδει καταφυγὴν εἰς πόρνας πρὸς ἄσκησιν τοῦ ἐπιτηδεύματός των ἢ ἐξ ἐπιτηδεύματος φέρει τοιαύτας, ἢ γίνεται μεσίτης εἰς ἀθεμίτους συνεννοήσεις τοιούτου εἴδους (αὐστηρὰ κράτησις 3—6 μηνῶν καὶ ἐπὶ ἐπανειλημμένῃ παραβάσει δημοσία ἔκθεσις). — Ὁ πρωσσικὸς νόμος § 996 τοὺς προαγωγοὺς, ἄνδρας καὶ γυναῖκας, ὅσοι ἀποπλανοῦσιν εἰς παρεκτροπὰς τοὺς νέους ἢ καὶ τοὺς ἐγγάμους, δίδουσιν εἰς αὐτοὺς εὐκαιρίαν ἢ ἄλλην τινα βοήθειαν τιμωρεῖ μὲ εἱρκτὴν 6 μηνῶν μέχρι 2 ἐτῶν, καὶ § 997 ἐὰν μετέρχωνται τοῦτο ὡς ἐπιτήδευμα, μέχρι 3 ἐτῶν, καὶ μὲ ἐπιβάρυνσιν, μάλιστα καὶ μὲ διωγμὸν ἀπὸ τὸν τόπον (ἀλλ' οὗτος δὲν ἐπιβάλλεται πλέον Mannkopf σελ. 386) Κατὰ τὸ § 998 διπλασιάζεται ἡ ποινὴ ἐὰν πράξωσι τὸ ἀδίκημα γονεῖς, παιδαγωγοὶ, κλπ. (ὅρα περὶ τῆς ἐννοίας τῆς προαγωγείας ἀξιοσημείωτον διάταγμα εἰς Mannkopf σελ. 386.) Ὁ βαυαρικὸς νόμος ἄρθ. 208 τιμωρεῖ τὴν προαγωγείαν μόνον εἰς τὰς περιπτώσεις, ἐν αἷς ὑπάρχει αἱμομιξία ἢ συνευνασμὸς μητρυιοῦ ἢ μητρυιᾶς, ἐπιτρόπου, κηδεμόνος, διδασκάλου, παιδαγωγοῦ, καὶ ἀποπλανηθέντος ὑπεξουσίου αὐτῶν, ἐὰν ὡς πρὸς τὸ ὑποκείμενον χάριν τοῦ ὁποίου ἔγεινεν ἡ προαγωγεία ὑπάρχῃ τετελεσμένη ἡ ἀσέλγεια· δὲν γνωρίζει ἄρα αὐτοτελὲς ἀδίκημα προαγωγείας. — Ὁ ὀλδεμβουργικὸς νόμος ἄρθ. 428 τιμωρεῖ ὡς προαγωγοὺς ἐκείνους, οἵτινες δίδουσι τακτικὸν κατάλυμα εἰς πόρνας, ἢ ἐξ ἐπιτηδεύματος φέρουσι τοιαύτας, ἢ γίνονται μεσῖται πρὸς τοῦτο· ποινὴ, 1—3 μηνῶν φυλάκισις. Ὁ σύζυ-

γος συναινῶν εἰς τὸ αἰσχρὸν ἐπιτήδευμα τῆς γυναικός του τιμωρεῖται κατὰ τὸ ἄρθ. 427 μὲ τὸν ἀνώτατον ὅρον τῆς ποινῆς τῆς προαγωγείας. — Ὁ γαλλ. ποινικὸς νόμος ἄρθ. 334 τιμωρεῖ τὴν εἰς ἀσέλγειαν ἀποπλάνησιν νεωτέρων τῶν 21 ἐτῶν καὶ τὴν εἰς αὐτοὺς πρὸς τοῦτο βοήθειαν ἐὰν γίνηται ἐξ ἐπιτηδεύματος μὲ φυλάκισιν 6 μηνῶν μέχρι 2 ἐτῶν καὶ μὲ πρόστιμον· ἐὰν δὲ παρὰ γονέων, ἐπιτρόπων, κηδεμόνων, παιδαγωγῶν, μὲ φυλάκισιν 2—5 ἐτῶν. — Ὁ σαξωνικὸς νόμος ἄρθ. 306 τιμωρεῖ ὡς προαγωγοὺς ἐκείνους, οἵτινες φέρουσιν εἰς ἄλλους γυναῖκας, αἱ ὁποῖαι δίδονται εἰς ἀσέλγειαν ἐπὶ μισθῷ, ἢ παραχωροῦσι τὰς κατοικίας των εἰς αὐτὰς πρὸς ἄσκησιν τοῦ ἀκολάστου ἐπιτηδεύματός των μὲ φυλάκισιν 3—6 ἑβδομάδων, καὶ μέχρι 6 μηνῶν, ἐὰν ἡ γυνὴ ἔχῃ ἀφροδίσιον πάθος· ἐπὶ δὲ προαγωγείας ἐξ ἐπιτηδεύματος μέχρις 1 ἔτους. Κατὰ τὸ ἄρθ. 307 ὅστις ἀναπείσῃ ἀνεπίληπτον ὑποκείμενον νὰ πράξῃ σαρκικὸν πλημμέλημα μὲ ἄλλον τινα τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν 3—6 μηνῶν, καὶ εἱρκτὴν μέχρι 4 ἐτῶν, ἐὰν ἀπεπλανήθησαν παιδία κατωτέρω τῶν 14 ἐτῶν, ἢ ἡ ἰδία ἢ ξένη σύζυγος, ἢ συγγενεῖς εἰς ἀνιοῦσαν γραμμὴν ἢ ἀδελφοί. — Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος ἄρθ. 308 τιμωρεῖ ἐπὶ προαγωγείᾳ μὲ φυλάκισιν μέχρις 1 ἔτους ἐκεῖνον, ὅστις ἐξ ἐπιτηδεύματος ὑπηρετεῖ ἄλλους πρὸς ἀσέλγειαν, εἴτε διὰ προαγωγῆς, εἴτε διὰ μεσιτείας, εἴτε διὰ χορηγίας τόπου, ἐὰν δὲ γονεῖς, ἄλλοι ἀνιόντες, θετοὶ γονεῖς, ἐπίτροποι, κηδεμόνες, παιδαγωγοὶ παρέχωσι τὴν τοιαύτην ὑπηρεσίαν εἰς τὰ τέκνα, τοὺς ἐγγόνους, ἢ τοὺς ὑπεξουσίους αὐτῶν (ἀναφέρονται δὲ καὶ τὰ πνευματικὰ τέκνα), μὲ εἱρκτὴν μέχρις 1 ἔτους, καὶ ἐὰν ἐξ ἐπιτηδεύματος, μέχρι 3 ἐτῶν. Ὁμοίως τιμωρεῖται καὶ ὁ σύζυγος, ὅστις προάγει τὴν ἀσέλγειαν τῆς γυναικός του (ἄρθ. 309). Ὁ περὶ ἀστυνομικῶν ποινῶν νόμος ἄρθ. 52 τιμωρεῖ τὴν προαγωγείαν, ἐκτὸς τῶν περιστάσεων τῶν ἐν τοῖς ἄρθ. 308, 309, μὲ φυλάκισιν μέχρις 6 ἑβδομά-

δων· Τὸ διὰ τὴν Βάδην νομοσχέδιον § 324-25 τιμωρεῖ τὴν ἐξ ἐπιτηδεύματος προαγωγείαν, ἢ τὴν τῆς ἰδίας συζύγου ἢ θυγατρός.

§. 472.

Συστατικὰ τοῦ ἀδικήματος εἶναι I. πρᾶξις, διὰ τῆς ὁποίας ἡ πλήρωσις τῆς ἐπιθυμίας ἄλλων βοηθεῖται, ἢ καθίσταται δυνατή· ὅθεν πρᾶξις γινομένη μετὰ τὸν παράνομον συνευνασμὸν ἄλλων δὲν εἶναι προαγωγεία ἐκτὸς ἂν σύζυγός τις, διὰ νὰ ὠφεληθῇ ὁπωσδήποτε συγχωρῇ τὴν μοιχείαν τῆς γυναικός του. (α) Ἄλλως δύναται ἡ προαγωγεία νὰ πραχθῇ διά τε *θετικῆς* (β) καὶ δι' *ἀρνητικῆς* πράξεως (παραλείψεως). Το τελευταῖον προϋποθέτει ὑποχρέωσιν τοῦ ἐνόχου εἰς τὸ νὰ ἐπαγρυπνῇ διὰ τὴν ἀρετὴν τοῦ ἄλλου (γ). II, ἡ εὐχαρίστησις τῆς ἐπιθυμίας τοῦ τρίτου πρέπει νὰ πληρωθῇ, ἄλλως καὶ αὐτὴ ἡ προαγωγεία πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀπόπειρα (δ) III *δόλος*· culposum lenocinium εἶναι κατὰ νόμον ἀδύνατον (ε).

(α) L. 29 § 2 D. καὶ L. *10* C. ad l. Jul. de adult. Τὸ Ῥωμ. δίκαιον γνωρίζει προσέτι καὶ ἄλλα εἴδη ἐπακολουθούσης προαγωγείας lenocinii, τὰ ὁποῖα ὅμως τὴν σήμερον δὲν εἶναι πλέον ἐφαρμοστὰ L. 29. § 1. D. ad l. Jul. de adult. L. 9 C. de transact. L. 2 καὶ *10* C. ad l. Jul, de adult.

(β) L. 8, 9. 10 § 1. L. 12· 14 D. ad L. Jul. de adult.

(γ) Π, χ. τῶν γονέων ὡς πρὸς τὰ τέκνα αὐτῶν τοῦ συζύγου ὡς πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. Ἀλλ' ὡς πρὸς τὸν σύζυγον τὸ Ῥωμ, δίκαιον ἀπαιτεῖ νὰ ὑπομένῃ τὴν μοιχείαν τῆς γυναικός του ἕνεκα ὠφελήματος, L. 2 § 3 D. ad L. Jul de adult.

(δ) *Τοῦτο* ἐξάγεται σαφῶς ἐκ τοῦ ῥήματος τῶν γερμανικῶν νόμων, π. χ. ἄρθ. 122. «Ἐάν τις συγχωρῇ νὰ μεταχειρισθῇ ἄλλος τὴν γυναῖκά του εἰς αἰσχρὰς πράξεις» καὶ ἐκ τῆς ἐννοίας τοῦ ἄρθ. *123.* ἐκ τοῦ ἐναντίου ὁ Koch. princ. J. c. § 353.

(ε) Διότι οἱ νόμοι ἀπαιτοῦσι ῥητῶς νὰ γείνῃ ἡ προαγωγεία «ἑκουσίως»

(ἄρθ. 122. P. G. O.) «μὲ κακὸν καὶ δόλιον τρόπον» (ἄρθ. 12^{ου}. Ἡ L. 29 § 4 ad L. Jul. de adult. λέγει ῥητῶς Quod sic, patiatur uxoram delinquere — ob negligentiam vel culpam vel quandam patientiam, vel nimiam credulitatem extra legem positus est. L. 2. 9. 17. C. αὐτόθι.

§ 473.

Ἡ προαγωγεία εἰς ἐκτεταμένην ἔννοιαν εἶναι ἡ *πορνοβοσκία* (lenocinium vulgare) *ὅταν τις μετέρχηται ὡς ἐπιτήδευμα τὴν εὐχαρίστησιν τῆς ἐπιθυμίας ἄλλων* (α), ἡ ἐπὶ τῇ ἐναντίᾳ προϋποθέσει *προαγωγεία εἰς στενωτέραν ἔννοιαν*. Ἀμφότεροι περιλαμβάνουσιν ἐν ἑαυταῖς 1ον τὴν *ἐπιτεταμένην προαγωγείαν*, ἐάν τις ἐξ ἰδιωφελοῦς προαιρέσεως προαγωγεύῃ τὴν σύζυγον ἢ τὰ τέκνα αὐτοῦ (β) καὶ 2ον τὴν *ἁπλῆν προαγωγείαν*, ἐὰν ἢ τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἀδικήματος ἦναι ἄλλο πρόσωπον, ἢ ὡς πρὸς τὰ ῥηθέντα πρόσωπα πράττηται τὸ ἀδίκημα ὄχι ἐξ ἰδιωφελοῦς προαιρέσεως.

(α) Lenocinium publicum—privatum. L. 4 § 4 D. de his qui not. Klein. peinl. Recht. § 417. 418.

(β) Ἀμφότερα τὰ ἀπαιτούμενα ταῦτα εἶνε κατὰ νόμον ἀναγκαῖα· ἄρθ, 122. P. G. O. «ὁμοίως ὅστις 1ον τὴν γυναῖκα ἢ τὰ τέκνα αὐτοῦ; 2ον ἕνεκα ἀπολαυῆς, ὑφ' ὁποιονδήποτε ὄνομα συγχωρεῖ ἑκουσίως ἄλλον νὰ μεταχειρισθῇ εἰς ἀτίμους, ἀσελγεῖς καὶ αἰσχρὰς πράξεις ὁ τοιοῦτος εἶναι ἄτιμος καὶ πρέπει νὰ τιμωρῆται δυνάμει τοῦ κοινοῦ δικαίου.» Οἱ νομοδιδάσκαλοι χωρίζουσι συνήθως τὸ πρῶτον ἀπαιτούμενον ἀπὸ τὸ len. qual καὶ τὸ θεωροῦσιν ὡς ἰδιαίτερον εἶδος lenocinium quaestnarium. cf. Boehmer ad Carpzov. qu. 71 obs. 1 et ad. h. a. § 5.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦ ἄρθ. 123 τιμωρεῖται 1^{ον} ὁ δίδων πρὸς μοιχείαν βοήθειαν, 2^{ον} ὁ προαγωγεύων ἀθῶα κοράσια, 3^{ον} ὁ ἐν γνώσει συγχωρῶν τὴν προαγωγείαν εἰς τὴν οἰκίαν του. Ποτὲ ὅμως δὲν ἀποδεικνύεται, ὅτι *πᾶσα* παρακίνησις ἄλλου πρὸς ἀσέλγειαν εἶναι ἀξιόποινος προαγωγεία· ὅρα Mittermaier, im archiv. neue Folge II. σελ. 257

Ἡ πορνοβοσκία ἄνευ ἀδείας τῆς ἀστυνομίας τιμωρεῖται ἀστυνομικῶς μόνον.

§ 474.

Ἡ *ἐπιτεταμένη προαγωγεία* δὲν δύναται νὰ ἐπεκταθῇ εἰς κανὲν ἄλλο πρόσωπον παρὰ τὰ εἰρημένα (α) Τέκνα ὅμως ἐννοοῦνται οἵ τε υἱοὶ καὶ αἱ θυγατέρες (β) τά τε φυσικὰ καὶ τὰ θετὰ (γ), τά τε γνήσια καὶ τὰ νόθα· ἀλλὰ τὰ τελευταῖα ὡς πρὸς τὴν μητέρα καὶ μόνον. Ἡ ἰδιωφελὴς προαίρεσις δὲν πρέπει νὰ περιορίζηται εἰς μόνα τὰ περὶ τὴν περιουσίαν ὠφελήματα (δ).

(α) Cf Koch. pr. Jur. crim. § 355.—Ὁ λόγος τοῦ ἀδικήματος εἶνε ἡ ὑποχρέωσις ἡ ἰδιαιτέρα τὴν ὁποίαν ἔχει τις νὰ ἐπαγρυπνῇ εἰς τὴν χρηστοήθειαν ὑποκειμένων τινῶν. Ὅθεν δὲν δυνάμεθα νὰ ἐκτείνωμεν τὸ len. qual ἐπὶ ὅλων τῶν ἀνιόντων, ὡς διϊσχυρίζονται οἱ πλειότεροι νομοδιδάσκαλοι, καθότι οἱ πρόγονοι κατὰ κανόνα τοὐλάχιστον δὲν ἔχουσι τοιαύτην ὑποχρέωσιν οὔτε παρὰ τῆς γυναικὸς πρὸς τὸν σύζυγον δὲν δύναται νὰ πραχθῇ τοιοῦτο lenocinium. Κατὰ πάντα καιρὸν καὶ ἐπὶ Καρόλου, ἐθεωρεῖτο ὁ ἀνὴρ ὡς φύλαξ καὶ ἐπιτηρητὴς τῆς χρηστοηθείας τῆς γυναικός του, ὄχι ὅμως καὶ τὸ ἀνάπαλιν. Ἡ L. *33* § 2 D. ad L. Jul. de adult. δὲν ἀντιφάσκει εἰς τοῦτο.

(β) Boehmer ad h. a. § 2.

(γ) Boehmer I. c.

(δ) Cf. Leyser Sp. 588. m. 9. et 15—Krefs ad art. *122*. § 2. n. 3.—

§. 475.

Ἡ *ποινὴ τῆς ἁπλῆς προαγωγείας* εἶναι αὐθαίρετος, ἐξαιρουμένης ὅμως τῆς θανατικῆς (α). Κατὰ τῆς ἐπιτεταμένης προαγωγείας πρὸς τὴν ἀτιμίαν ἀπειλεῖται καὶ *θάνατος*. Καθότι, ἂν καὶ δύναται ἀκόμη νὰ ἦναι ἀμφίβολον, ἐὰν τὸ Ῥωμ. δίκαιον (β), τὸ ὁποῖον ἀναφέρει ὁ *Κάρολος* περιεῖχε τὴν θανατικὴν ποινήν, εἶνε τοὐλάχιστον βέβαιον,

ὅτι ἐπὶ *Καρόλου* ὅλοι ἐν γένει εὗρον τὴν ποινὴν ταύτην εἰς τὸ Ῥωμ. δίκαιον (γ).

(α) P. G. O. art. 123.

(β) Νεαρ. *14*. ἥτις ἐπιβάλλει εἰς τὸν leno «omnia novissimo supplicia», (ἢ μᾶλλον omnium novissima supplicia τὰς πασῶν ἐσχάτας ποινάς.) Πρβλ. Ern. Fr. Haupt. Diss, de poena adulterii. Accedit de suppliciis lenonum commentatio Lips: 1797

(γ) Jul. Clarus Practica crim. q. 68. nr. 23. Prosper Farinatius pr. crim. q. 144 nr. 9. Damhouder pr. rer. crim, c. 91 nr. *8*. οἱ νεώτεροι νομοδιδάσκαλοι καὶ πρακτικοὶ θέλουσιν αὐθαίρετον μόνον ποινήν. Klein's peinl. R. § 419 Quistorp. Thl. I. § 521. Martin Lehrb. §. 288.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Εἶνε παράδοξον, ὅτι ἀρχαιότεροί τινες νομικοὶ παρεδέχθησαν ἐπὶ προαγωγείας τὴν θανατικὴν ποινήν, καὶ ἠθέλησαν νὰ ἐξάξωσι ταύτην ἐκ τοῦ Ῥωμ. δικαίου, χωρὶς νὰ λάβωσιν εἰς σκέψιν, ὅτι τὸ ἄρθ. 122 ἀπειλεῖ ἀτιμίαν, καὶ τοῦτο εἶνε ἀσυμβίβαστον μὲ τὴν θανατικὴν ποινήν. Καὶ τοῦ Φαϋερβὰχ ἡ γνώμη, ὅτι ἐπὶ Καρόλου Ε΄ εὗρον τὴν θανατικὴν ποινὴν εἰς τὸ Ῥωμ. δίκαιον δὲν εἶνε ὀρθή. ὅρα ὀρθότερον Wächter Abhandl. σελ. 209 καὶ Heffter σ. 374.

§ 476.

Εἰς τὸν προσδιορισμὸν τῆς αὐθαιρέτου ποινῆς ἐπὶ ἁπλῆς προαγωγείας θεωροῦνται οἱ ἑξῆς κανόνες. I. Ἡ *πορνοβοσκία* εἶναι μᾶλλον ἀξιόποινος παρὰ τὴν προαγωγείαν. II. Διὰ νὰ προσδιορισθῶσιν οἱ καθέκαστοι βαθμοὶ τοῦ ἀξιοποίνου τῶν δύω τούτων εἰδῶν, παρατηρεῖται 1ον ἡ ἰδιότης τοῦ προαγωγευθέντος ὑποκειμένου, 2ον ὁ τρόπος, καθ' ὃν ἔγεινεν ἡ προαγωγεία, ὁ ὁποῖος καὶ πρέπει νὰ κρίνηται κατὰ τὰς περὶ τιμωρίας τῶν συνεργῶν κανόνας, τελευταῖον 3ον ἡ ἰδιότης τοῦ ἀδικήματος, πρὸς τέλεσιν τοῦ ὁποίου ἐδόθη συνδρομή.

ΤΕΤΑΡΤΟΝ ΜΕΡΟΣ.

Περὶ τῶν ἀδικημάτων ἰδιαιτέρων τινῶν τάξεων τῶν πολιτῶν.

ΠΡΩΤΟΣ ΤΙΤΛΟΣ.

Περὶ τῶν ἀδικημάτων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων.

§. 477.

Παρανομίαι περὶ τὴν ὑπηρεσίαν ἐν γένει εἶναι (θετικαὶ ἢ ἀρνητικαὶ) πράξεις δι' ὧν δημόσιός τις ὑπάλληλος παραβαίνει τὰς ἰδιαιτέρας ὑποχρεώσεις τὰς ἐπιβληθείσας εἰς αὐτὸν ἀναλαβόντα τὴν ὑπηρεσίαν· Αἱ νομικαὶ συνέπειαι τοιούτων παραβάσεων τῶν χρεῶν τῆς ὑπηρεσίας κρίνονται ἐν γένει μόνον δυνάμει *τοῦ ἰδιωτικοῦ δικαίου* κατὰ τὴν φύσιν τῆς πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν συμβάσεως (α), καθὼς καὶ κατὰ τὴν ἰδιότητα τῆς ὑπηρεσίας καὶ τῶν περὶ ταύτης ὁδηγιῶν (β), καθ' ὅσον I ἡ παράβασις τῶν χρεῶν τῆς ὑπηρεσίας δὲν ἔγινε διὰ *κοινοῦ τινος ἀδικήματος*, ἢ II *ὡς τοιαύτη* (γ), δὲν τιμωρεῖται ῥητῶς μὲ δημοσίαν ποινὴν, θεωρουμένη ὡς ἀδίκημα—*Ἀδικήματα περὶ τὴν ὑπηρεσίαν* ἐν γένει. Τοιαῦτα εἶναι κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον, μόνον 1ον ἡ *κατάχρησις τῆς ὑπηρεσίας* (crim. repetundarum) 2ον *ἡ ἀπιστία περὶ τὴν ὑπηρεσίαν* (crim. de residuis), 3ον *τὸ ἀδίκημα τῆς παραβάσεως τῶν δικαστικῶν χρεῶν*.

(α) v. d. Becke von Staatsämtern und Staatsdienern, Heilbronn 1797. Gönner von dem Staatsdienste, Landsh. 1808.

(β) Τὰ πλεῖστα τῶν παρὰ τῶν ἀρχαίων νομοδιδασκάλων λεγομένων delicta innominata ministrorum principis (Leyser spec. 570. 571. in der

Kürze bei Koch inst. j. cr. § 631.) δὲν ἔχουσι παντάπασι νομικὴν βάσιν.

(γ) Ἐνταῦθα ὑπάγονται αἱ τοιαῦται πράξεις, αἱ ὁποῖαι περιέχουσι μὲν κοινὸν ἀδίκημα ἀλλὰ θεωροῦνται παρὰ τὸν νόμον ὑπὸ ἰδιαιτέραν ἔποψιν ὡς παραβάσεις τῶν χρεῶν τῆς ὑπηρεσίας, ὁποῖαι εἶναι πολλαὶ περιπτώσεις τοῦ crim. repet.

Σημ. 1. τοῦ ἐκδ. Αἱ παραβάσεις τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων εἶναι ἢ Α΄ πειθαρχικὰ πλημμελήματα εἰς τὰ ὁποῖα ἐπιβάλλονται πειθαρχικαὶ ποιναὶ μόνον, ἢ Β΄. ἀδικήματα περὶ τὴν ὑπηρεσίαν, τιμωρούμενα μὲ δημοσίας ποινάς. Τὰ πρῶτα εἶναι πάλιν 1ον τοιαῦται παραβάσεις χρεῶν, αἱ ὁποῖαι τιμωροῦνται μόνον διὰ τῶν μέσων τῆς ἐπανορθωτικῆς πειθαρχίας διὰ νὰ παρακινηθῇ ὁ ὑπάλληλος νὰ ἐκπληρῇ καλλίτερα τὰ χρέη του π. χ. ἀπείθεια, παράβασις ἀνωτέρας παραγγελίας τιμωρεῖται μὲ ἐπίπληξιν ἢ μὲ πρόστιμον. 2ον παραβάσεις χρεῶν βαρύτεραι, ἐφ' ὧν λαμβάνει χώραν, προσωρινὴ παῦσις, ὑποβιβασμὸς εἰς κατωτέραν θέσιν ἢ καὶ παῦσις ἀπὸ τὴν ὑπηρεσίαν. Buddeus in der Enzyclopädie der Wissenschaften Halle. Bd. 26. σελ. 17. Weiske's Rechtslexikon I. σελ. 220. — Χαρακτὴρ τῶν πειθαρχικῶν ποινῶν εἶναι, ὅτι τὰ μέσα τῆς ἐπανορθωτικῆς πειθαρχίας ἀποφασίζονται κατὰ τοῦ ὑπαλλήλου ὄχι παρὰ τοῦ ποινικοῦ δικαστοῦ, ἀλλὰ παρὰ τῆς προϊσταμένης αὐτοῦ διοικητικῆς ἀρχῆς. Heffter im Archiv. des Criminalr. XIII. σελ. 53. 72. 77 160· Μέχρι πόσου καὶ αἱ τοῦ δευτέρου εἴδους πειθαρχικαὶ ποιναὶ δύνανται νὰ ἐπιβάλλωνται παρὰ τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν, δὲν εἶναι προσδιωρισμένον εἰς τὸ ποινικὸν δίκαιον διὰ σταθερᾶς νομολογίας, οἱ δὲ ἐγχώριοι νόμοι ἄλλοι ἄλλως ὁρίζουσι τὰ περὶ αὐτοῦ· ὅρα Mittermaier Strafverfahren in deutschen Gerichten. 3te Aufl. I Thl. § 5. σελ. 18. Ἡ ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας παῦσις καταγινώσκεται πάντοτε ὡς ποινὴ ἀδικήματος, καὶ ἑπομένως δὲν δύναται ποτὲ νὰ ἐπιβληθῇ παρὰ τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς. Pfeiffer praktische Ausfuhr. III. σελ. 353. vergl.

mit Heffer Beitr znm Staatsrechte I. σελ. 148. Buddeus im Rechtslexicon σελ. 226. —Τὰ κυρίως περὶ τὴν ὑπηρεσίαν ἀδικήματα 1ον συνίστανται εἰς παράλειψιν χρέους τῆς ὑπηρεσίας τιμωρουμένην μὲ δημοσίαν ποινὴν οἷον παράβασις τῆς περὶ τὴν ὑπηρεσίαν ἐχεμυθίας, ἢ 2ον εἶναι καθ' ἑαυτὰ κοινὰ ἀδικήματα, ἀλλὰ συνίστανται εἰς κατάχρησιν τῆς ὑπηρεσίας πρὸς τέλεσιν τοῦ ἀδικήματος, π. χ. νόθευσις ἢ εἰς ἰδιωφελῆ χρῆσιν τῆς ὡς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας παρουσιαζομένης εὐκαιρίας· ἐξαιρέτως ἄξιοι λόγου ὡς πρὸς τοῦτο τὸ ἀντικείμενον εἶναι οἱ ἑξῆς νέοι νόμοι περὶ δημοσίας ὑπηρεσίας καὶ περὶ πλημμελημάτων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων· τοῦ Νασσὼ ἀπὸ 6 Δεκεμβρίου 1811. 22 Νοεμ. 1814. 9 Σεπτεμβρ. 1815. 6 Ἰανουαρίου 1816 18 Ἰουνίου 1819. τοῦ Κοβοὺργ. ἀπὸ 20 Αὐγούστου 1821. Διάταγμα τοῦ Μεγάλου Δουκὸς τῆς Ἔσσης ἀπὸ 11 Μαρτίου 1818 τοῦ τῆς Βάδης κατὰ τὸ 1819. § 17. Νόμος τῆς ἐκλεκτ. Ἔσσης ἀπὸ 8 Μαρτίου 1831, τοῦ Βραουνσβεΐγ. ἀπὸ 12 Ὀκτωβρίου 1832. τῆς Σαξωνίας ἀπὸ 5 Μαρτίου 1835.

Σημ. 2 τοῦ ἐκδ. Ἐπὶ πλημμελημάτων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων λαμβάνεται συχνάκις εἰς σκέψιν, ὅτι ὁ ὑπάλληλος ὡρκίσθη ὅρκον, τὸ δὲ πλημμέλημα εἶναι παράβασις τοῦ ἐνόρκως γενομένου δεκτοῦ χρέους καὶ τούτῳ τῷ λόγῳ ἐπιορκία.

Σημ. 3 τοῦ ἐκδ. Κατά τινας τῶν ἀνωτέρω νόμων (π. χ. κατὰ τὸν βαυαρικὸν ἄρθρ. 439) ἐὰν ὑπάλληλός τις ἀφοῦ τρὶς τιμωρηθῇ πειθαρχικῶς, γίνῃ πάλιν ἔνοχος ῥαθυμίας περὶ τὴν ὑπηρεσίαν ἢ ἀμελείας ἢ ὀλιγωρίας ἢ κακοήθους διαγωγῆς, παραπέμπεται εἰς τὰ δικαστήρια καὶ τιμωρεῖται μὲ ἔκπτωσιν ἀπὸ τοῦ βαθμοῦ του (degradation) ἢ παῦσιν.

Σημ. 4. τοῦ ἐκδ. Ἐπὶ κοινῶν ἀδικημάτων τὸ νὰ ἦναι δημόσιος ὑπάλληλος ἔχει τούτῳ τῷ λόγῳ ἐπιῤῥοήν, ὅτι ἐκτὸς τῆς νομίμου ποινῆς στερεῖται καὶ τῆς ὑπηρεσίας του. Ποῖαι δὲ ποιναὶ συνεπάγονται τοιαύτην στέρησιν, τοῦτο εἶναι διαφόρως

ὡρισμένον εἰς τοὺς διαφόρους ἐγχωρίους νόμους καὶ συνδέεται μὲ τὰς συνεπείας τῶν ποινῶν ὡς πρὸς τὴν πολιτικὴν τιμὴν τοῦ καταδικασθέντος (ὅρα ἀνωτέρω § 75). Πρωσ. νομ. § 333 βαυαρικὸς νόμος ἄρθ. 351, νόμος τῆς Βάδης περὶ τῆς δημοσίας πολιτικῆς ὑπηρεσίας 1819. § 17. Διάταγμα τοῦ Μεγάλου Δουκὸς τῆς Ἔσσης ἀπὸ 11 Μαρτίου 1838 § 7.

Σημ. 5 τοῦ ἐκδ. Αἱ νέαι νομοθεσίαι πραγματεύονται περὶ ἀδικημάτων περὶ τὴν ὑπηρεσίαν ἐν μέρει μὲν εἰς τοὺς περὶ δημοσίας ὑπηρεσίας νόμους (ὅρα ἀνωτέρω σημ. 1). ἐν μέρει δὲ εἰς τοὺς ποινικούς. Ὁ αὐστριακὸς νόμος εἰς τὸ XI κεφάλαιον περὶ καταχρήσεως τῆς ὡς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἐξουσίας εἶναι ἁπλούστατος καὶ ὁμιλεῖ εἰς τὸ ἄρθρ. 85 μόνον περὶ καταχρήσεως τῆς τοιαύτης ἐξουσίας, εἰς δὲ τὸ ἄρθρ. 88 περὶ δωροδοκίας πρὸς παράβασιν τῶν χρεῶν τῆς ὑπηρεσίας, εἰς τὸ βον μέρος (περὶ δεινῶν ἀστυνομικῶν παραβάσεων) ἄρθρ. 86—88. γίνεται προσέτι λόγος περὶ ἐμπράκτου περιϋβρίσεως γινομένης ἀπό τινα ὑπάλληλον, καὶ εἰς τὸ ἄρθρ. 88 περὶ ψευδοῦς ἀντιποιήσεως τοῦ χαρακτῆρος δημοσίου ὑπαλλήλου. —Ὁ πρωσσικὸς νόμος εἶναι διεξοδικώτερος (Τμῆμα VIII· § 323—508; μὲ πολλὰς διασαφήσεις — εἰς Mannkopf σελ. 211—79). — Ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος κατατάσσει τὰ περὶ τὴν ὑπηρεσίαν ἀδικήματα εἰς τὰ κατὰ τῆς κοινῆς εἰρήνης Τμ. II, καὶ λέγει εἰς τὸ ἄρθρ. 166, ὅτι πᾶν ἀδίκημα (crime ἄρα ὄχι delit) τὸ ὁποῖον πράττει δημόσιός τις ὑπάλληλος περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ὑπηρεσίας του, εἶναι forfaiture, καὶ (ἄρθρ. 167) ἐπιφέρει ἔκπτωσιν ἀπὸ τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων (ὅρα περὶ τοῦ ἄρθρου τούτου Hellie théorie du code Pênal vol. IV. p. 69). Ὁ βαυαρικὸς νόμος εἰς τὸ τέλος τῶν ἀδικημάτων εἰς τὸ κεφ. VII (ἄρθρ. 351) ὁμιλεῖ περὶ τῶν κακουργημάτων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ (ἄρθρ. 437 κτλ.) περὶ τῶν πλημμελημάτων αὐτῶν.—Ὁ σαξωνικὸς ποινικὸς νόμος Κεφ. XVII (ἄρθρ. 311)

πραγματεύεται περὶ παραβάσεων τῶν χρεῶν εἰς ἰδιαιτέρας τινας σχέσεις, ἀλλ' ἀναφέρει εἰς χωρία τινα τοῦ νόμου, πότε ἡ παράβασις χρεῶν τῆς ὑπηρεσίας δίδει χώραν εἰς μεγαλειτέραν ποινήν. — Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος Τιτλ. III (ἄρθρ. 399—461) πραγματεύεται ἐν ἐκτάσει περὶ τῶν παραβάσεων τῶν ἐναντίον τῶν χρεῶν τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας. Ὁμοίως καὶ τὸ διὰ τὴν Βάδην νομοσχέδιον τίτλ.. 50 ἀπὸ τοῦ ἄρθρ. 606 καὶ ἐφεξῆς.

ΠΡΩΤΟΝ ΤΜΗΜΑ.

Περὶ τοῦ ἀδικήματος τῆς καταχρήσεως τῆς ὑπηρεσίας.

Henr. Bodinus Diss. de barattaria. Marp. 1639. rec. Viteb. 1743.

God. Lud. Menken Diss. de crim. barattariae seu repetundarum Vileb. 1729.

Ern. Fr. Pfotenhauer Diss. de crim. repetundarum Viteb. 1801.

Feuerbach über die Bestechung der Staatsbeamten (in dessen Themis nr. IV).

C. H. C. Klenze Fragm. L. Serv. repetuud ex. tab. aeneis primum conjunxit, rest, illustr. Berol. 1825.

§. 478.

Τοῦ ἀδικήματος τῆς καταχρήσεως τῆς ὑπηρεσίας (crim. repetundarum) (α) γίνεται ἔνοχος *πᾶς δημόσιος ὑπάλληλος, ὅστις μεταχειρίζεται ὡς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας του τὴν ἐμπιστευομένην εἰς αὐτὸν ἐξουσίαν ὡς μέσον πρὸς ἐπαγωγὴν παρανόμου βίας ἢ πρὸς πλήρωσιν τῆς αἰσχροκερδείας του.* Τὸ ἀδίκημα τοῦτο περιλαμβάνει ἐν ἑαυτῷ τρία κύρια εἴδη,

I *τὴν κατάχρησιν τῆς ὡς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἐξουσίας εἰς στενὴν ἔννοιαν*, II *τὴν καταπίεσιν*, III *τὴν δωροδοκίαν*. (β) Dig. XLVIII. II. Cod. IX. 27.

(α) Εἰς τὴν L. 2 τοῦ Θεοδ. C. de L. Jul. repetunde λέγεται crimen male gestae administrationis. Ἡ λέξις· Δωροδοκία δὲν ἁρμόζει παντάπασιν εἰς τὴν ἔκτασιν τῆς προκειμένης ἐννοίας. Περὶ τῆς ὀνομασίας barattaria.

(β) Περὶ τῆς ἐκτάσεως τῶν ἐναντίον τοῦ cr. rep. Ῥωμαϊκῶν νόμων πρβλ. Sigonius de Judiciis Lib. II. c. 27. Feuerbäch a. a. O. σελ. 197. « Non solum qui avere, esd etiam qui libidinose, superbe, crudeliter se in provincia gesserint » περιελαμβάνοντο εἰς τὰς leges repetundarum.

§ 479.

I. *Κατάχρησις τῆς ὡς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἐξουσίας* εἰς στενὴν ἔννοιαν πράττεται διὰ τῆς *πρός τινα τῶν ὑπηκόων ἐπαγομένης παρανόμου βίας ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῶν χρεῶν τῆς ὑπηρεσίας, ἢ διὰ φανερᾶς ὑπερβάσεως τῆς ὡς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἐξουσίας*, (α) Ἰδίως γίνονται ἔνοχοι αὐτῆς δικασταὶ καταχρώμενοι ἐκ προαιρέσεως τῆς ποινικῆς αὐτῶν ἐξουσίας πρὸς κατάθλιψιν τῆς ἀθωότητος ἢ τῶν δικαιωμάτων κατηγορουμένου τινος (β).

(α) Ἄλλως τε ἡ πρᾶξις αὕτη ὑπάγεται ὡχι μόνον εἰς τὸ cr. rep. L. 7. § 3. D. h. t. (πρβλ. Plinius II. ep. *11*. 12), ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ crimen vis publicae (L. 7. D. ad. L. Jul. de vi publ.) κατὰ τὰς περιστάσεις δὲ καὶ εἰς τὴν Lex. Cornelia de Sicariis (L. 4 pr. D. de tit.)

(β) Ὅρα τὰ εἴδη παρατεθέντα χωρία.

Σημ. 1. τοῦ ἐκδ. Τὸ ἀδίκημα τοῦτο ποτὲ μὲν κρίνεται κατὰ τὰς περὶ crimen vis publicæ ἀρχὰς, ποτὲ δὲ ἀποτελεῖ falsum, δὲν δύναται δὲ νὰ πραχθῇ εἰμὴ ἀπὸ ἀληθῶς δημόσιον ὑπάλληλον, ἔχοντα ὡς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας του ἐξουσίαν. Ἡ προαίρεσις δύναται νὰ τείνῃ εἰς ἀπολαυὴν ὠφελείας ὡς πρὸς τὴν περιουσίαν ἢ εἰς πλήρωσιν πάθους τινος π. χ. ἐπὶ παρανόμου κρατήσεως. Ὅρα καλὴν ἐξήγησιν τῶν περὶ τούτου εἰς

Wagner's Zeitschr. für österreich. Rechtsgelehrsamkeit. 1825. 6 Heft. nr. 1. 1821. 10 Heft. nr. 26. Jahrg. 1832 nr. 27. 1833. nr. 23. Ἐὰν ὁ ὑπάλληλος ἦναι εἰς πλάνην ὡς πρὸς τὴν ἐξουσίαν του, καὶ νομίζῃ τὴν πρᾶξίν του συγχωρημένην, δὲν ἁρμόζει ἡ ἔποψις τῆς καταχρήσεως τῆς ὑπηρεσίας.

Σημ. 2 τοῦ ἐκδ. Ὁ αὐστριακὸς νόμος ἄρθρ. 85 κηρύττει κατάχρησιν τῆς ὡς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἐξουσίας ἐάν τις ὁπωςδήποτε καταχρασθῇ τῆς ὑπηρεσίας εἰς τὴν ὁποίαν εἶναι ὑπόχρεος, ἢ τῆς ἐμπεπιστευμένης εἰς αὐτὸν ἐξουσίας διὰ νὰ προξενήσῃ βλάβην εἴς τινα. Ἐνταῦθα δὲ ὑπάγεται κατὰ τὸ ἄρθρ. 86, 1ον ἐάν τις δικαστικὸς, ἢ ἄλλος ἔχων δημόσια χρέη ὑπάλληλος ἀποποιηθῇ νὰ ἐκτελέσῃ κατὰ νόμον τὰ χρέη τῆς ὑπηρεσίας του, 2ον ἐὰν ὁ ὑπάλληλος εἰς ὑποθέσεις τῆς ὑπηρεσίας βεβαιώσῃ τι μὴ ἀληθὲς, 3ον ἐὰν μὲ ἐπικίνδυνον τρόπον διακοινώσῃ μυστικὸν τῆς ὑπηρεσίας ἐμπεπιστευμένον εἰς αὐτὸν, ἢ ἀφανίσῃ ἔγγραφον τεθειμένον ὡς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησίν του, ἢ παρὰ τὸ χρέος του κοινοποιήσῃ αὐτὸ εἰς ἄλλον. Ὅρα περὶ τούτου τὴν ἐν τῇ σημ. 1. ἀναφερομένην ἐξήγησιν· in der Oestereich. Zeitschr. (ποινὴ φυλάκισις 1—5 ἐτῶν, ἐπὶ δὲ μεγαλειτέρας κακίας ἢ βλάβης μέχρι 10 ἐτῶν).—Ὁ πρωσσικὸς νόμος § 337 ἀπειλεῖ ἐκεῖνον ὅστις καταχρᾶται τῆς ὑπηρεσίας του πρὸς βλάβην τῆς κοινῆς ἀσφαλείας, πρὸς καταπιέσεις ἢ ἄλλως πρὸς κατάθλιψιν τῶν ὑπηκόων, μὲ παῦσιν ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας καὶ κάθειρξιν § 338, ἐὰν δὲ δημόσιος ὑπάλληλος πράξῃ ἀπάτην, νόθευσιν, κλοπὴν, λαθρεμπόριον ἢ ἄλλο τι τῶν κοινῶν ἀδικημάτων καὶ πρὸς τέλεσιν ἢ ἀπόκρυψιν αὐτοῦ καταχρασθῇ τῆς ὑπηρεσίας του, ἐπιβαρύνεται ἡ εἰς τὸ ἀδίκημα ἐπιβεβλημένη ποινή. — Ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος ἄρθρ. 184—191 διακρίνει κατάχρησιν τῆς ἐξουσίας abus d' autorité πρὸς ἰδιώτας καὶ πρὸς τὸ κράτος. Εἰς τὴν πρώτην ὑπάγονται αἱ περιπτώσεις

(ἄρθ.. 184) καθ' ἃς ὁ ὑπάλληλος ταράσσει παρανόμως τὴν οἰκιακὴν εἰρήνην, (ἄρθρ. 185) καθ' ἃς προσηκόντως προσκληθεὶς ἀρνεῖται ν' ἀπονείμῃ δικαιοσύνην, (ἄρθρ. 186) ἐὰν περὶ τὴν ἐκτέλεσιν παραγγελίας, ἢ περὶ τὴν ἐκπλήρωσιν ἢ ὡς ἐκ τῆς ἐκπληρώσεως τῆς ὑπηρεσίας του ἐπιχειρῇ παρανόμους διαιοπραγίας κατὰ προσώπων (ἄρθρ. 187), ἐὰν ἀποσφραγίζῃ ἢ ὑπεξαιρῇ γράμματα ὅρα Hellie Théorie IV p. 200—241. Κατάχρησις τῆς ὑπηρεσίας ὡς πρὸς τὸ κράτος εἶναι ἄρθρ. 188, ἐὰν ὑπάλληλός τις ζητήσῃ τὴν ἐνέργειαν ἢ τὴν χρῆσιν τῆς ἐνόπλου δυνάμεως ἐναντίον τῆς ἐκτελέσεως νόμου τινος, τῆς εἰσπράξεως δημοσίων ἐσόδων, ἢ τῆς ἐκτελέσεως δημοσίας τινος παραγγελίας. Τὸ ἄρθρ. 190 λέγει μέχρι τίνος ὁ ὑποδεέστερος ὑπάλληλος, ὁ ὁποῖος ἔπραξε τοιοῦτόν τι ὑπακούων εἰς τὸν ἀνώτερον αὐτοῦ, εἶναι ἐλεύθερος ποινῆς. Hellie Théorie IV. p. 241—247.—Ὁ βαυαρικὸς νόμος ἄρθρ. 357 ὁμιλεῖ περὶ καταχρήσεως τῆς ὡς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἐξουσίας, καθ' ὅσον λαμβάνει χώραν ἐξ ἰδιωτικῶν σκοπῶν, οἷον μίσους, μεροληψίας ἢ ἰδιωφελείας, πρὸς κατάθλιψιν ἢ κάκωσιν τῶν ὑπηκόων, (ποινὴ παῦσις ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας) Εἰς δὲ τὸ ἄρθρ. 359 πραγματεύεται ἰδίως περὶ καταχρήσεως τῆς ἐξουσίας τοῦ τιμωρεῖν. Εἰς ταύτην ἀνάγονται καὶ τὰ ἄρθρα 450—455, ἐὰν ὑπάλληλοι ὑπερβαίνοντες ἐν γνώσει τὰ ὅρια τῆς ὑπηρεσίας των ἐκδίδουσιν αὐθαιρέτως ποινικὰς ἀποφάσεις ἢ περὶ τὴ ἐκτέλεσιν ἐκδοθείσης ἀποφάσεως πράττουσιν ἐναντία αὐτῆς πρὸς βλάβην τοῦ κράτους ἢ τινος ὑπηκόου. — Ὁ σαξωνικὸς νόμος ἄρθρ. 320 ἀπειλεῖ ἕνεκα καταχρήσεως, τῆς ὡς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἐξουσίας(μὲ χρηματικὴν ποινὴν ἢ φυλάκισιν μέχρι 2 ἐτῶν), καθ'ὅσον δὲν ἔλαβε χώραν βαρύτερον ἀδίκημα, τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους καὶ ὑπηρέτας, οἵτινες ἐπὶ πλαστῇ προφάσει ὅτι ἔχουσιν ὡς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας των ἐξουσίαν, ἀναγκάζουσι τινα νὰ πράξῃ ἢ νὰ παραλείψῃ τι, εἰς τὸ ὁποῖον δὲν ἦτο κατὰ νόμον

ὑπόχρεος, ἢ ἀποκρύπτουσι, τὰς ὁποίας ἔλαβον διαταγὰς ἀνωτέρων ἀρχῶν ἢ δικαστικὰς ἀποφάσεις ἢ ἄλλα ἔγγραφα τὰ ὁποῖα περιῆλθον εἰς αὐτοὺς ὡς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας, ἢ παρανόμως φυλακίζουσιν ἢ κρατοῦσι τινὰ φυλακισμένον, ἢ καθ'οἱονδήποτε τρόπον καταχρῶνται τῶν τῆς ὑπηρεσίας σχέσεών των πρὸς καταπίεσιν, κάκωσιν ἢ παράνομον βοήθειαν τινος (Günther σελ. 162). — Ὁ βυρτεμβεργικὸς ποινικὸς νόμος ἄρθρ. 413 τιμωρεῖ τὴν κατάχρησιν τῆς ὡς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἐξουσίας, ἐὰν γείνῃ ἀπὸ ἰδιωφέλειαν, μῖσος ἢ μεροληψίαν πρὸς καταπίεσιν ἢ κάκωσιν, μὲ στέρησιν τῆς τιμῆς καὶ τοῦ πρὸς δημόσιον ὑπηρεσίαν δικαιώματος. — Τὸ διὰ Βάδην νομοσχέδιον § 608 θεωρεῖ τὴν κατάχρησιν τῆς ὑπηρεσίας ὡς ἀναπληρωτικὸν ἀδίκημα λαμβάνον χώραν, ἐὰν ὁ ὑπάλληλος καταχρασθῇ (ἡ ἐπιτροπὴ τῆς Βουλῆς ἐπρόσθεσεν, *ἐκ προθέσεως*) τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ πρὸς παράνομον βλάβην ἄλλων ἢ τῆς πολιτείας, ἢ πρὸς καταπίεσιν ὑπηκόων, καθ' ὅσον ἡ πρᾶξις δὲν ἀποτελεῖ ἄλλο ὡρισμένον ἀδίκημα (πρόστιμον τοὐλάχιστον 25 φιορινίων).

§ 479. α.

II *Καταπίεσις* (concussio) ἐκ μέρους δημοσίου ὑπαλλήλου εἶναι *παράνομος ἰδιοποίησις ὠφελήματος εἴτε ὑπὸ τὸ ἀπατηλὸν πρόσχημα χρέους ἐπικειμένου εἰς τὸν ὑπαγόμενον εἰς τὴν ἀρχήν, εἴτε διὰ παρανόμου χρήσεως τῆς διδομένης εἰς τὴν ἀρχὴν ἐξουσίας.* Ὅθεν τὸ ἀδίκημα τοῦτο δύναται νὰ πραχθῇ I *δι' ἀπάτης* προτεινομένου ψευδῶς ὡς ὑπάρχοντος κατὰ νόμον ἀνυπάρκτου χρέους τῶν ὑπηκόων, ἢ στρεφομένης δολίως πρὸς ἰδίαν ὠφέλειαν τῆς ἀγνοίας αὐτῶν (α). II διὰ βιαιοπραγίας, ἤτοι 1ον διὰ παρανόμου *χρήσεως* τῆς ὡς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἐξουσίας, ἢ 2ον *δι' ἀπει-*

λῆς τοιαύτης χρήσεως, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ πεισθῇ ὁ ὑπαγόμενος εἰς τὴν ἀρχὴν εἰς τὸ νὰ δώσῃ ἢ νὰ παράσχῃ τι, ἢ τέλος 3ον διὰ μόνης *αὐτογνώμονος ἰδιοποιήσεως*, χωρὶς βίας καὶ ἀπειλῆς, καθ' ὅσον ὁ φόβος τῆς ἐξουσίας μὲ τὴν ὁποίαν εἶναι περιβεβλημένος ὁ ὑπάλληλος λογίζεται ὡς ἀφορμὴ ἐξ ἧς παρεκινήθη ὁ ὑπαγόμενος εἰς αὐτὸν νὰ ὑπομείνῃ τὴν παρανομίαν του (β).

(α) Ἐνταῦθα ὑπάγεται εἰς τὰς πλείστας περιπτώσεις ἡ ἀπατηλὴ εἴσπραξις παρανόμων ἢ ὑπερβεβλημένων δημοσίων φόρων. L. εἰς Κωδ. de superexact. L. 2. 3. C. de lucris advoc. καὶ αὐτὴ ἡ ἐπέμβασις ἄλλων θεμιτῶν τελῶν Νεαρὰ *82* κεφ. 7 Νεαρ. 124 κεφ. 3.

(β) Qui rapuerit — sustulerit — spoliaverit — concusserit. L. 6. § 3. 5. D. de off. praes. L. 1. 4. 6. C. h. t. L. 3. C. de adsess. Ὅλ. ὁ τίτλ. τοῦ C. de lucr. adv. Αὐτὸ τὸ εἶδος τοῦ crim. rep. περιλαμβάνει ἑπομένως καὶ τὸ peculatus, καθ' ὅσον πράττεται παρ' ἰσχυροῦ δημοσίου ὑπαλλήλου ἐπὶ τῆς μὴ ὑπαγομένης ἀμέσως εἰς τὴν διοίκησιν αὐτοῦ ἰδιοκτησίας ἐ π α ρ χ ί α ς τινος ἢ κ ο ι ν ό τ η τ ο ς π ό λ ε ω ς τινος (qui peculatu provincias quassant); cf. tot. tit. C. Th. de crim. pec. (IX. § 28 ibique Gothfr), ἐξ οὗ καὶ ὁ διεφθαρμένος Νομ. εἰς τοῦ Κωδ. αὐτόθι.

Σημ. 1 τοῦ ἐκδ. Τὰ πλημμελήματα τὰ ὁποῖα ἡ κατὰ τὴν Γερμανίαν δικαστικὴ πρᾶξις καὶ αἱ νέαι νομοθεσίαι καταριθμοῦσιν ἐνταῦθα, ὑπήγοντο κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον τὰ μὲν εἰς τὸ crimen repetundarum, τὰ δὲ εἰς τὴν concussio, καὶ ἡ *L.* 1 D. de concuss. ἀποδεικνύει, ὅτι εἰς ταύτην κατηριθμοῦντο καὶ οἱ φενακισμοί. Οἱ νομικοὶ τῆς Ἰταλίας διατείνονται ὅτι καὶ μυστικῶς ν' ἀπειλήσῃ τις βίαν ἢ νὰ πείσῃ τὸν ἄλλον ὅτι ἔχει δικαίωμα ν' ἀπολαύσῃ τὴν ὠφέλειαν, εἶναι concussio. Farinacius quaest. III nr. 43. Ὀρθῶς ὁ Hellie, Théorie du code penal vol. IV p.106 εὑρίσκει πάντοτε εἰς τὴν concussio κατάχρησιν τῆς ὡς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἐξουσίας.

Σημ. 2. τοῦ ἐκδ. Ὡς καταπίεσις παρουσιάζεται καὶ ἡ πρᾶξις, διὰ τῆς ὁποίας ὁ ὑπάλληλος μεταχειρίζεται μόνην τὴν ὡς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἐξουσίαν του ἢ τὰς ἐκ ταύτης σχέσεις του, διὰ ν' ἀπαιτήσῃ ὁποιασδήποτε παροχὰς ἀπὸ τοὺς ὑπαγομέ-

νους εἰς αὐτὸν, καὶ πράττει τοῦτο ἐν εἴδει ἐπισήμου διαταγῆς, τῆς ὁποίας ἡ ὕπαρξις τοὺς πείθει, ὅτι εἶναι ὑπόχρεοι εἰς τὴν ζητουμένην παροχήν. Heffter Lehrb. σελ. 454.

Σημ. 3 τοῦ ἐκδ. Περὶ τῶν περιπτώσεων, αἱ ὁποῖαι δύνανται νὰ καταριθμηθῶσιν ἐνταῦθα, ὅρα Mittermaier im Demme's Annalen VIII σελ. 213. Ἐκ τῶν κυριωτέρων εἶναι, ὅτι δὲν ἀπαιτεῖται νὰ προτείνῃ ῥητῶς τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ ὁ ὑπάλληλος. Καταπίεσις ὑπάρχει, ἐὰν κατὰ τὰς ὑπαρχούσας πρὸς τὸν ὑπάλληλον σχέσεις τοῦ ὑπαγομένου εἰς αὐτὸν ζητῇ τὴν ὠφέλειαν ὁ ὑπάλληλος ὡς τοιοῦτος, καὶ πείθῃ τὸν ὑπαγόμενον εἰς αὐτὸν, ὅτι εἶναι εἰς χρέος νὰ παράσχῃ τὸ ζητούμενον. Mittermaier l. c.

Σημ. 4 τοῦ ἐκδ. Εἶναι οὐσιῶδες ἐν τούτοις τὸ νὰ ὑπάρχῃ καὶ δόλος, καὶ ἐὰν ὁ ὑπάλληλος πιστεύσῃ ἀληθῶς, ὅτι ἔχει δικαίωμα νὰ λάβῃ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ζητεῖ δὲν ὑπάρχει τὸ ἀδίκημα. Ὅθεν ἐὰν δυνάμει ἀρχαίας τινος (ἢ καὶ μὴ στηριγμένης εἰς νόμον) συνηθείας λάβῃ ὠφελήματα, ἢ ζητήσῃ τι δι' ἔκτακτόν τινα ὑπηρεσίαν τὴν ὁποίαν ἔλαβε (χωρὶς νὰ ἦναι ὡς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ὑπόχρεος) δὲν ὑπάρχει καταπίεσις.

Σημ. 5 τοῦ ἐκδ. Κατὰ τὸν αὐστριακὸν νόμον ἡ προκειμένη περίπτωσις πρέπει νὰ ὑπαχθῇ εἰς τὸ ἀδίκημα τῆς καταχρήσεως τῆς ὑπηρεσίας (ἄρθ. 85). Κατὰ τὸν πρωσσικὸν εἰς τὸν § 413, κατὰ τὸν ὁποῖον ὑπάλληλοι, οἵτινες εἰς τὴν ἐξακρίβωσιν, τὸν προσδιορισμὸν ἢ τὴν εἴσπραξιν τῶν φόρων καταπιέζουσιν ἐκ προθέσεως τὸ κοινὸν, τιμωροῦνται. Ὁ *γαλλικ. ποιν. νόμος* ἄρθρ. 174 λέγει concussion, ἐὰν ὑπάλληλοι, γραφεῖς αὐτῶν ἢ ἄλλοι παρ' αὐτῶν διωρισμένοι, ἢ εἰσπράκτορες φόρων, τελῶν ἢ ἄλλων εἰσφορῶν ἐγγράφωσιν εἰς τοὺς φορολογικοὺς πίνακας ἢ εἰσπράττωσιν εἰσφορὰς, ἔσοδα, φέρους, μισθοὺς, μὴ ἀνήκοντας εἰς αὐτοὺς ἢ ὑπὲρ τὸ ἀνῆκον μέτρον (ποινὴ, εἱρκτή). ὅρα περὶ τούτου καλήν τινα ἀνάπτυξιν παρὰ τοῦ Hellie Théorie IV. p. 102—129). Κατὰ τὸν βαυα-

ρικὸν νόμον ὑπάγεται τὸ ἀδίκημα τοῦτο ἐν μέρει εἰς τὸ ἄρθρ. 358 κατὰ τὸ ὁποῖον ἀποπέμπεται τῆς ὑπηρεσίας ὁ ὑπάλληλος, ὅστις δι' ἀπειλῆς τῆς ὡς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἐξουσίας του ζητεῖ ν' ἀπολαύσῃ ἀθέμιτον ἰδιωτικὸν ὄφελος, ἐν μέρει εἰς τὸ ἄρθρ. 438 περὶ πράξεων ἐκ προθέσεως γενομένων ἐναντίον τῶν χρεῶν τῆς ὑπηρεσίας, καὶ ἐν μέρει εἰς τὸ ἄρθρ. 439 περὶ καταπιέσεως τῶν ὑπηκόων. Ὁ σαξωνικὸς νόμος ἄρθ. 329 ὑπάγει τὴν περίπτωσιν ταύτην εἰς τὸ ἀδίκημα τῆς καταχρήσεως τῆς ὑπηρεσίας (ὅρα τὴν ἀνωτέρω σημ. 2. ἐπὶ τοῦ § 47υ) Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος ἄρθρ. 418 τιμωρεῖ τὴν καταπίεσιν ἀπὸ μέρος ὑπαλλήλου, ἐὰν οὗτος, διὰ ν' ἀπολαύσῃ παράνομον ὠφέλειαν διὰ τὸν ἑαυτόν του ἢ δι' ἄλλον τινά, ἀπειλῇ τὴν χρῆσιν τῆς ἐμπιστευμένης εἰς αὐτὸν ἐξουσίας. Ἡ ποινὴ εἶναι παῦσις ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας, ἢ στέρησις τῆς πολιτικῆς τιμῆς, ἐκτὸς τῆς ἐπιβαλλομένης ποινῆς εἰς τὴν ἰδιωτικὴν καταπίεσιν. Διεξοδικώτατα πραγματεύεται τὸ διὰ τὴν Βάδην νομοσχέδιον §. 622. 23 περὶ τῆς καταπιέσεως διὰ τῆς χρήσεως ἢ ἀπειλῆς τῆς ὡς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἐξουσίας, ἢ καὶ ἄνευ τούτου, ἀλλὰ μὲ κατάχρησιν τῆς ὑπηρεσίας, διὰ διαταγῶν, φενακισμῶν, ἢ καὶ ὠφελείας ἐκ τῆς πλάνης ἢ τῆς ἀγνοίας ἄλλων.

§ 479. β'.

III Δωροδοκίας (corruptio) ἔνοχος γίνεται *ὁ δημόσιος ὑπάλληλος δεχόμενος πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ὑπηρεσίας του ἑκουσίως προσφερόμενον ἢ προσομολογούμενον εἰς αὐτὸν κέρδος τὸ ὁποῖον κατὰ νόμον δὲν εἶχε δικαίωμα νὰ ζητήσῃ.* Ὅστις προσφέρει ἢ δίδει τοιοῦτον κέρδος (ὁ δωροδότης) τιμωρεῖται ὡς συναίτιος (α).

Νεαρ. 124. C. G. Visitationsabschied v. z. 1713. §. 46.

(α) L. 1. § 2 L. 21 D. ad L. Cornel. de falsis. L. 6 C. h. t. Νεαρὰ 124 κεφ. 2 καὶ τὴν μνησθεῖσαν Visitationsabschied.

Σημ. 1 τοῦ ἐκδ. Τὸ ῥωμαϊκὸν crimen repetundarum δὲν δύναται νὰ ταυτισθῇ μὲ τὸ σημερινὸν ἀδίκημα τῆς δωροδοκίας, καθότι τὸ πρῶτον ἀνεφέρετο τὸ κατ' ἀρχὰς εἰς τὰς καταπιέσεις καὶ τὰ ἀδικήματα τῶν κατὰ τὰς ἐπαρχίας ῥωμαίων ἐπάρχων, Feurbach's Themis σελ. 187, μετὰ ταῦτα δὲ δυνάμει νόμων καὶ αὐτοκρατορικῶν διατάξεων παρέλαβεν ἐν μέρει μὲν τὴν δωροδοκίαν ἐν μέρει δὲ πᾶσαν αὐτογνώμονα καταπίεσιν τῶν ὑπηκόων. Cremani elem. jur. crim. II. p. 126. Καὶ ἡ Νεαρὰ 124, ἥτις ἀνεφέρετο εἰς τοὺς δικαστὰς, ἀποδεικνύει, ὅτι ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ τὸ crimen repetund: δὲν ἐφηρμόζετο πλέον. Κατὰ τὴν δικαστικὴν πρᾶξιν τοῦ Μεσαιῶνος (Bonifacius p. 126) τὸ ἀδίκημα τῆς δωροδοκίας ἐνοεῖτο πρὸ πάντων ἐπὶ δικαστῶν. Τὴν φράσιν crimen barattariæ ἀντὶ δωροδοκίας μετεχειρίσθησαν ἀργότερα οἱ νομικοὶ τῆς Ἰταλίας (παράγοντες αὐτὴν εἴτε ἐκ τοῦ baractum τουτέστι permutatio pecuniae cum justitia. Bossii tract. var. tit. de official. corrupt. nr. 2, εἴτε ἐκ τοῦ barractos, τὸ ὁποῖον κατὰ τὸν Μεσαιῶνα ἐσήμαινεν ἀπάτην. Ἐντεῦθεν καὶ μέχρι τῆς σήμερον εἰς τὸ ναυτικὸν δίκαιον barattaria τοῦ πλοιάρχου σημαίνει πᾶσαν ἄπιστον διαγωγὴν καὶ ἐκ προαιρέσεως παράβασιν τῶν χρεῶν αὐτοῦ). Ἡ διάκρισις τῆς δωροδοκίας τῶν δικαστῶν εἶναι σύμφωνος καὶ μὲ τὸ ἀρχαῖον ῥωμαϊκὸν δίκαιον. Φαίνεται δὲ ὅτι κατ' ἀρχὰς ἐτιμωρεῖτο παρὰ τῶν τιμητῶν (Κηνσόρων, Jarke censorisches Strafrecht σελ. 44). μετὰ ταῦτα δὲ extra ordinem. L. 7 § 3. D. ad L. Jul. repetund. Νεαρ. 124. Schulting. jurisprud. ante just. p. 545. Ὅστις ἐδωροδόκει δικαστὴν ἐτιμωρεῖτο ὡς falsarius. L. 1. § 2. 13. L. 33. D. ad L. Corn. de falsi ὡς πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ῥωμαϊκῶν νόμων εἶναι δυσχερὲς ζήτημα, ἐὰν νόμοι τινὲς ἀναγόμενοι εἰς μόνην τὴν σχέσιν τοῦ δικαστοῦ καὶ ἡ Visitationsabschied τοῦ 1713 ἥτις ἀνάγεται

εἰς τὸ προσωπικὸν τοῦ Kammergericht πρέπει νὰ γενικεύωνται. Μάλιστα ὡς πρὸς τὰς συνεπείας τῆς δωροδοκίας τῶν δικαστῶν ὑπῆρχε κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον μεγάλη διαφορὰ, ἐὰν ἐλάμβανε χώραν εἰς πολιτικὰς ἢ ποινικὰς ὑποθέσεις (L. 1. § 2 C. de poen. jud. qui male judic.) καὶ εἰδικαὶ διατάξεις ἐπραγματεύοντο περὶ ἀποδείξεως τοῦ ἀδικήματος τούτου. Ἡ πρώτη διάκρισις περιῆλθεν εἰς τὴν δικαστικὴν πρᾶξιν τοῦ Μεσαιῶνος. ὅρα ἐν γένει Rosshirt Geschichte. III σελ. 204.

Σημ. 2 τοῦ ἐκδ. Περὶ τῶν ἀληθῶν λόγων τοῦ αὐστηρότερον ἀξιοποίνου τῆς δωροδοκίας. Hellie Théorie IV. p. 149.

Σημ. 3 τοῦ ἐκδ. Ὁ αὐστριακὸς νόμος κατατάσσει τὸ ἀδίκημα ὑπὸ τὴν κατάχρησιν τῆς ὑπηρεσίας (ἄρθρ. 86) ἀλλ' εἰς τὸ ἄρθρ. 88 διακρίνει ἰδίως τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ὑπάλληλός τις περὶ τὴν διαχείρισιν δικαιοσύνης, ἢ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ὑπηρεσίας, ἢ τὴν ἀπόφασιν περὶ δημοσίων ὑποθέσεων ἐκτελεῖ μὲν ὡς ὀφείλει τὴν ὑπηρεσίαν του ἀλλὰ διὰ νὰ τὴν ἐκτελέσῃ δέχεται δῶρον ἢ λαμβάνει ὑπόσχεσιν ὠφελείας τινος, (εἱρκτὴ 6 μην. μέχρις 1 ἔτους). Κατὰ τὸ ἄρθρ. 89 τιμωρεῖται ὁμοίως μὲ τὴν αὐτὴν ποινὴν καὶ ὅστις διὰ δώρου ἀποπλανᾷ ὑπάλληλον πρὸς μεροληψίαν ἢ παράβασιν τῶν χρεῶν τῆς ὑπηρεσίας του. Περὶ δωροληψίας τῶν ὑπαλλήλων ἐν γένει ὑπάρχουσιν εἰς τὴν Αὐστρίαν καὶ ἄλλαι εἰδικαὶ ποινικαὶ διατάξεις. ὅρα Zeitschrift. L. c. 1831. σελ. 180. Κατὰ τὸν πρωσσικὸν νόμον § 360 ὑπάλληλοι οἵτινες διὰ πρᾶξίν τινα τῆς ὑπηρεσίας των δέχονται, ἢ παραγγέλλουσιν ἄλλους νὰ δεχθῶσι διὰ λογαριασμόν των, δῶρα ἢ χαρίσματα. τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουσι κατὰ ῥητὸν νόμον δικαίωμα νὰ λάβωσι, καταδικάζονται εἰς τετραπλάσιον τοῦ ληφθέντος, ἂν καὶ δὲν ὑπάρχῃ οὐδεμία ὑποψία παραβάσεως τῶν χρεῶν αὐτῶν. Ἐὰν δὲ ὑπάρχῃ καὶ τοιαύτη ὑποψία βάσιμος, ἀποπέμπονται πρὸς τούτοις ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας, καὶ ἐν περιπτώσει σαφῶς ἀποδεδειγ-

μένης παραβάσεως τῶν χρεῶν τῆς ὑπηρεσίας καταδικάζονται καὶ εἰς εἱρκτὴν 3—6 ἐτῶν, ὡς πρὸς τοὺς δικαστικοὺς ὑπαλλήλους λέγει § 366, ὅτι ὁ δικαστὴς, ὅστις δέχεται δῶρα ἢ λαμβάνει ὑποσχέσεις ἀπὸ διαδίκους ἔχοντας δίκην ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ ἐὰν δὲν ἀποδειχθῇ ἔνοχος παραβάσεως τῶν χρεῶν αὐτοῦ, ἀποπέμπεται τῆς ὑπηρεσίας· ἐὰν δὲ ὑπάρχῃ ὑποψία ἢ ἀπόδειξις τῆς παραβάσεως τῶν χρεῶν του, τιμωρεῖται μὲ τὴν ἐν τῷ § 361 ὡρισμένην ποινήν. Κατὰ τὸν § 367 δικαστικὸς ὑπάλληλος ὅστις δέχεται δῶρα εἰς ὑποθέσεις τῆς ὑπηρεσίας μὴ ἀναφερομένας εἰς δίκην, καὶ δὲν καταγγέλλει τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν προϊστάμενόν του τιμωρεῖται κατὰ τὸν § 360. Κατὰ τὸν § 368, ὅστις προσφέρει δῶρα ἢ ὠφελείας εἰς δικαστικὸν ὑπάλληλον, διὰ νὰ τὸν ἔχῃ ὑπὲρ ἑαυτοῦ εἰς δικαστικὰς ὑποθέσεις του καταδικάζεται εἰς τὸ τετραπλάσιον, ἐὰν δὲ ἔγεινε τοῦτο διὰ νὰ κατορθωθῇ ῥητή τις ὑπόθεσις καταδικάζεται νὰ πληρώσῃ ὡς ποινὴν ὅτι προσετίθετο νὰ ὠφεληθῇ, ἢ εἰς φυλακήν. Ὁ γαλλικὸς ποιν. νόμος πραγματεύεται περὶ τοῦ ἀδικήματος τούτου ὡς τὰ περὶ corruption des fonctionnaires, καὶ τιμωρεῖ μὲ ἔκπτωσιν ἀπὸ τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων degradation civique καὶ χρηματικ. ποινὴν, ἄρθ. 177 πάντα ὑπάλληλον (δικαστικὸν ἢ διοικητικὸν) ὅστις δέχεται δῶρα ἢ ὠφελείας ἢ ὑποσχέσεις διὰ νὰ διεκπεραιώσῃ ὑπόθεσιν μὴ ὑποκειμένην εἰς πληρωμὴν, ἂν καὶ ἄλλως δικαίαν· ἄρθ. 178. Ἐὰν ἡ δωροδοκία γείνῃ διὰ πρᾶξιν καθ' ἑαυτὴν ἀξιόποινον τιμωρουμένην μὲ μεγαλειτέραν ποινὴν παρὰ τὴν degradation civique, ἐπιβάλλεται ἡ ποινὴ ἐκείνη. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 179 πᾶς ὅστις διὰ βιαιοπραγίας, ἢ ἀπειλῶν, ἢ ὑποσχέσεων, δώρων, προσφορῶν, ζητεῖ νὰ διαθέσῃ ὑπὲρ ἑαυτοῦ δημόσιον ὑπάλληλον διὰ νὰ λάβῃ ἐπωφελῆ γνωμοδότησιν, ἢ θέσιν ὑπαλλήλου ἢ ἀντιβαίνουσαν εἰς τὴν ἀλήθειαν ἔκθεσιν, μαρτυρίας, ἐκτιμήσεις, ἢ ἔγκρισιν δημοπρασίας τινος, τιμωρεῖται μὲ τὴν αὐτὴν ποινὴν ἥτις ἐπιβάλλεται εἰς τὸν δωροδοκηθέντα ὑπάλλη-

λον· ἐὰν ὅμως δὲν ἐπῆλθεν ἀποτέλεσμα, μὲ φυλάκισιν μέχρις 6 μηνῶν καὶ χρηματ. ποινήν. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 181 ἐὰν ποινικὸς δικαστὴς ἢ ὁρκωτὸς κριτὴς δωροδοκηθῇ ὑπὲρ ἢ κατὰ τοῦ κατηγορουμένου, καταγινώσκεται προσέτι εἱρκτή. Ὅρα καλὴν ἐξήγησιν τῶν ἄρθρων τούτων παρὰ τοῦ Hellie Théorie IV. p. 145 —250. Εἰς τὴν ἑρμηνείαν γεννῶνται πολλαὶ ἀμφισβητήσεις, π. χ. ἐπὶ τοῦ ἄρθρ. 179, ἐὰν ἐφαρμόζηται καὶ ὡς πρὸς τὸν δωροδοκοῦντα, ὅστις δὲν ζητεῖ ἄδικον πρᾶξιν ἀπὸ τὸν ὑπάλληλον, ὅρα Hellie Théorie IV. p. 188. Κατὰ τὸν βαυαρικὸν νόμον ἄρθ. 443, ὅςις ὑπόσχεται ἢ δίδει δῶρα ἢ ὠφέλειάν τινα εἰς δημόσιον ὑπάλληλον, διὰ νὰ τὸν παρασύρῃ εἰς κατάχρησιν τῆς ὡς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἐξουσίας του, ἢ διὰ νὰ τὸν κερδήσῃ εἰς ὑποθέσεις τῆς ὑπηρεσίας, χάνει τὸ δῶρον πρὸς ὄφελος τοῦ ταμείου τῶν πτωχῶν καὶ καταδικάζεται νὰ πληρώσῃ προσέτι καὶ τὸ διπλοῦν αὐτοῦ, ἐὰν δὲ ἡ διαφθορὰ ἀπέβλεπεν εἰς πρᾶξιν ἐναντίον τῶν χρεῶν τῆς ὑπηρεσίας, καταγινώσκεται καὶ φυλάκισις μέχρις 6 μηνῶν. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 445 πᾶς ὑπάλληλος, εἰς τὸν ὁποῖον προσφέρεταί τι ὀφείλει ἐπὶ ποινῇ νὰ καταγγείλῃ τοῦτο εἰς τὸν προϊστάμενόν του, ἐὰν δὲ δεχθῇ τὸ δῶρον, ἂν καὶ δὲν ὑπάρχῃ κατάχρησις τῆς ὑπηρεσίας, τιμωρεῖται μὲ παῦσιν ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας, τὸ ὁποῖον λαμβάνει χώραν καὶ ἂν διὰ τετελεσμένην ἤδη πρᾶξιν τῆς ὑπηρεσίας ἄνευ προϋπαρχούσης ὑποσχέσεως δεχθῇ ὁ ὑπάλληλος ἀντιμισθίαν, τὴν ὁποίαν δὲν ἐδύνατο νὰ ζητήσῃ. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 448. Ἐὰν ὁ δωροδοκήσας, πρὶν γείνῃ ἄλλοθεν γνωστὸν τὸ πρᾶγμα, καταμηνύσῃ τὴν δωροδοκίαν εἰς τὴν ἀρχήν, μένει ἐλεύθερος ποινῆς καὶ λαμβάνει ὀπίσω τὸ δῶρόν του. Ὁ σαξωνικὸς νόμος ἄρθρ. 313 ἀπειλεῖ τὸν ὑπάλληλον, ὅςις δέχεται δῶρα ἢ ἄλλας ὠφελείας ἢ ὑποσχέσεις (ἢ κατὰ τὸ ἄρθρ. 315 συγχωρεῖ εἰς τὴν γυναῖκά του, τὰ τέκνα του ἢ εἰς ἄλλους νὰ δεχθῶσι τοιαῦτα δῶρα), διὰ νὰ πράξῃ ἢ νὰ παραλείψῃ τι ἐναντίον τῶν δημοσίων χρεῶν του,

μὲ φυλάκισιν 1—4 μηνῶν, καὶ ἐὰν γίνῃ τῷ ὄντι ἔνοχος παραβάσεως τῶν χρεῶν τῆς ὑπηρεσίας του, μὲ εἱρκτὴν μέχρις 1 ἔτους, ἐὰν τὸ πλημμέλημα δὲν ἐπισύρῃ ἔτι βαρυτέραν ποινήν. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 317 ὅστις δυνάμει δώρων παρασύρει δημόσιον ὑπάλληλον εἰς παράβασιν τῶν χρεῶν τῆς ὑπηρεσίας του, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν μέχρις ἔτους. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος ἄρθ. 407 τιμωρεῖ τὴν δωροδοκίαν, ὅταν γίνῃ πρὸς παράνομον ἐκτέλεσιν ἢ παράνομον παράλειψιν πράξεώς τινος, μὲ ἀποστέρησιν τῆς τιμῆς καὶ τῶν πρὸς δημοσίαν ὑπηρεσίαν δικαιωμάτων, καὶ μὲ πρόστιμον. Τὸ ἄρθρ. 409 πραγματεύεται περὶ δωροληψίας ἀπὸ διαφερομένους καὶ ἀπειλεῖ τὸν ὑπάλληλον, ὅστις δέχεται δῶρα ἀπὸ τὸν ἕνα τῶν διαφερομένων, τῶν ὁποίων ἡ ὑπόθεσις εἶναι ἐκκρεμὴς ἐνώπιον αὐτοῦ, μὲ φυλάκισιν μέχρι 3 μηνῶν ὁμοίως, καὶ ἂν ἐλήφθη τὸ δῶρον μετὰ τὴν διεκπεραίωσιν τῆς ὑποθέσεως ἀλλὰ δι' αὐτήν, ἐὰν δὲ δημόσιοι ὑπάλληλοι ἐκτὸς τῶν μνησθεισῶν περιπτώσεων δεχθῶσι δῶρα ἀπὸ τοὺς ὑπαγομένους εἰς αὐτούς, καταδικάζονται κατὰ τὸ ἄρθρ. 410 εἰς πρόστιμον, καὶ ἐν ὑποτροπῇ εἰς φυλάκισιν. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 411 συγχωρεῖται μολοντοῦτο ἡ δωροληψία, ἐὰν ὁ δοὺς τὸ δῶρον ἦναι συγγενὴς (μέχρι 4 βαθμοῦ) τοῦ ὑπαλλήλου, ἢ ἐὰν τὸ δῶρον ἦναι φιλολογικὸν προϊὸν τοῦ διδόντος, ἢ δὲν ὑπερβαίνῃ τὴν ἀξίαν 1 φιορινίου, ἢ ἐὰν ὁ προϊστάμενος τοῦ ὑπαλλήλου Γραμματεὺς ἔδωκεν εἰς αὐτὸν τὴν ἄδειαν νὰ τὸ λάβῃ. Τὸ διὰ τὴν Βάδην νομοσχέδιον ἄρθρ. 614 διακρίνει ὁμοίως τὴν δωροδοκία· ὑπαλλήλου, ὅστις βοηθεῖ τὸν ἔχοντα συμφέρον δεχόμενος παρ' αὐτοῦ δῶρον διὰ νὰ πράξῃ ἢ νὰ παραλείψῃ τι, ἀπὸ τὴν ἀξιόποινον δωροληψίαν (ἄρθρ. 619) ἥτις λαμβάνει χώραν, ὅταν ὁ ὑπάλληλος δέχεται δῶρα μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως ἄνευ συναινέσεως τῆς προϊσταμένης ἀρχῆς.

§ 479. γ'.

Τὸ ἀδίκημα τοῦτο προϋποθέτει I *δημόσιον ὑπάλληλον* περιβεβλημένον ἐπίσημον χαρακτῆρα, ὁποιαδήποτε καὶ ἂν ἦναι ἡ ἰδιότης τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ (α). Δημόσιοι ὑπηρέται ἁπλῶν ὑπηκόων (β) καὶ Ἰδιωτικοὶ ὑπηρέται τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων (γ) εἶναι ἀνίκανοι πρὸς τοιοῦτον ἀδίκημα. II Τὸ μέσον τῆς δωροδοκίας εἶναι μὴ θεμιτὸν κατὰ νόμον κέρδος, τουτέστιν ὠφέλεια ὡς πρὸς τὴν περιουσίαν (δ) καθ' ὁποιονδήποτε τρόπον καὶ ἂν δοθῇ πραγματικῶς ἢ δι' ὑποσχέσεως (ε), ὅσον μεγάλον ἢ μικρὸν καὶ ἂν ἦναι, καθ' ὅσον III ἀναφέρεται εἰς *ἔτι προκειμένην* πρᾶξιν τῆς ὑπηρεσίας (ζ), εἴτε πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ ὅτι ὁ ὑπάλληλος θέλει ἐκπληρώσει τὸ χρέος του, εἴτε πρὸς παρεκτροπὴν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν χρεῶν του (η)· ἐξαιρουμένων ὅμως τῶν *δικαστῶν*, οἵτινες δεχόμενοι δῶρα ἢ ὑπόσχεσιν καὶ μετὰ τὴν *ἐκπεραίωσιν* τῆς ὑποθέσεως, γίνονται ἔνοχοι δωροδοκίας (θ) IV Τὸ ἀδίκημα εἶναι *τετελεσμένον* 1ον ὡς πρὸς τὸν *δωροδότην* διὰ μόνης τῆς ὑποσχέσεως ἢ τῆς προσφορᾶς (ι), 2ον ὡς πρὸς τὸν *δωροδοκηθέντα* δι' ἀμέσου ἢ ἐμμέσου παραδοχῆς τοῦ κέρδους αὐτοῦ ἢ καὶ μόνης τῆς ὑποσχέσεως (κ).

(α) L. 1 pr. L. 5 L. 9 D. h. t. L. 38 § 10 D. de poenis.

(β) Ἐὰν δὲν θεωροῦνται ἐνταυτῷ καὶ ὡς ἔμμεσοι δημόσιοι ὑπηρέται, ὡς οἱ Patrimonialrichter. Ἄλλως ἔχει τὸ πρᾶγμα π. χ. ὡς πρὸς ἁπλοῦς διαχειριστὰς τῶν προσόδων τοῦ ἰδιοκτήτου, τοῦ εὐγενοῦς κ. τ. λ. καὶ ἄλλους ἰδιωτικοὺς ὑπαλλήλους cf. Meister recht. Erk. Thl. V. Dec. ἀρ. 133.

(γ) Καθ' ὅσον δὲν θεωροῦνται ὡς μέτοχοι τῆς δωροδοκίας τοῦ κυρίου των.

(δ) Ἡ Visitationsabschied ὁμιλεῖ μόνον περὶ δώρου ἢ ὠφελείας. *Καὶ* τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον ἔχει πρὸ ὀφθαλμῶν μόνον χρήματα καὶ ὡς πρὸς τὴν περιουσίαν ὠφελείας καθὼς ἐξάγεται ἐκ τῆς γενικῆς ποινῆς.

(ε) Visitationsabschied ἀφ' ὁποιονδήποτε πρόσχημα ἢ πρόφασιν.

(ζ) Ἡ γενικὴ ἀπαγόρευσις πάσης δωροληψίας, L. C. de contr. jud. δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἰσχὺν παρ' ἡμῖν, καθὼς οὔτε τὸ λοιπὸν περιεχόμενον τοῦ νόμου τούτου. Περὶ τῆς L. *18* D. de off. praes. καὶ τῆς L. 6. § 3 D. de off proc. ὅρα Püttmann adv. jur. L. 1. c. 4. p. 76.

(η) L. 3. 4. L. 6. § pr. § 8 L. 7 pr. h. t. L. 2 §. 2 D. de cond. ob turp. causs.

(θ) Visitationsabschied « Εἴτε πρὶν εἴτε ἀφοῦ ἀπαγγελθῇ ἡ ἀπόφασις Ἐκ τοῦ ἐναντίου Martin Lehrb §. 225.

(ι) Νεαρ. *124* κεφ. *2* καὶ ἀνωτ. Visitationsabschied.

(κ) L. 4. §. 2. D. de off. proc. L. 46. §. 2 D. de jure fisci. L. 1. C. h. t. Νεαρὰ 17 κεφ. 1.

Σημ. 1. τοῦ ἐκδ. Τελειωθείσης τῆς ὑποθέσεως ἡ λῆψις δώρου ἄνευ προϋπαρχούσης ὑποσχέσεως εἶναι κατὰ τοσοῦτον ἀξιόποινος, καθ' ὅσον ἡ ἐγχωρία νομοθεσία τὸ ἀπαγορεύει, ἐὰν τοῦτο δὲν ὑπάρχῃ πρέπει ν' ἀμφιβάλλωμεν περὶ τοῦ δικαιώματος πρὸς ἐπιβολὴν ποινῆς. Heffter Lehrb. σελ. 456. Ἐκ τῶν παρατεθέντων νέων νόμων π. χ. τοῦ βυρτεμβεργικοῦ βλέπομεν ὅτι γίνονται δεκταὶ ἐξαιρέσεις. Ἐὰν δὲν γίνῃ τοῦτο, ὁ νόμος μένει ἐπὶ τοῦ χάρτου, ἀλλὰ χωρὶς ἐφαρμογὴν εἰς τὸν βίον, πρὸς τοῦ ὁποίου τὰς σχέσεις ἵσταται εἰς ἀντίφασιν. Καὶ ἐκεῖνοι ἐκ τῶν νομικῶν ὅσοι θέλουσι νὰ καταγινώσκεται καὶ ἐνταῦθα ποινή, π. χ. ὁ Rosschirt Gesch. III σελ. 206. λέγουσι τοῦτο περὶ μόνων τῶν δικαστῶν. Τὸ τοῦ Βράουνσβεϊγ νομοσχέδιον ἄρθρ. 238 περιορίζει εὐστόχως (ὡς εἶναι τοῦτο ὡρισμένον ἐκεῖ διὰ τοῦ ἀπὸ 90 Μαρτίου 1742 νόμου) τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς δωροληψίας εἰς τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν ὁ ὑπάλληλος δέχεται δῶρα ἀπό τινα, τοῦ ὁποίου αἱ ὑποθέσεις εἶναι ἤδη ἢ μέλλουσι νὰ τεθῶσιν ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ τὰ δέχεται *δι' αὐτάς*.

Σημ. 2 τοῦ ἐκδ. Ὡς συστατικὸν τῆς δωροδοκίας δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ θέλῃ ὁ δωροδοκῶν νὰ παρασύρῃ τὸν ὑπάλληλον εἰς πρᾶξιν ἐναντίον τῶν χρεῶν του ὅρα Visitationsabschied §. 46. Heffter σελ. 456. nr. 4. Rosshirt Gesch. III. σελ. 206. Ἔχει ὅμως τοῦτο ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς.

Σημ. 3 τοῦ ἐκδ. Ἡ ἐξομοίωσις τοῦ δωροδότου μὲ τὸν δωροδοκηθέντα ὡς πρὸς τὴν ποινὴν δυσκόλως δικαιολογεῖται, ὡς πρὸς τὸν ὑπάλληλον λαμβάνει χώραν προσβολὴ ἰδιαιτέρων χρεῶν, ἡ ὁποία δὲν ὑπάρχει ὡς πρὸς τὸν ἄλλον. Ἀλλ' ὅμως αἱ πλεῖσται κατὰ τόπους νομοθεσίαι τιμωροῦν ὁμοίως καὶ τὸν δωροδοκήσαντα, καὶ τῷ ὄντι ὁσάκις διὰ δωροδοκίας θέλει τις νὰ κατορθώσῃ παρανομίαν τινὰ, ἥτις τιμωρεῖται ἀπὸ τὸν νόμον, π. χ. νόθευσιν, δικαιολογεῖται ἡ τιμώρησίς του· Δὲν ὑπάρχει προσέτι ὡς πρὸς ἐκεῖνον, ὅστις διαφθείρει διοικητικὸν ὑπάλληλον διὰ νὰ λάβῃ π. χ. ἄδειαν ἐπιτηδεύματος· ἡ αὐτὴ σχέσις θεωρεῖται ὡς πρὸς ἐκεῖνον ὅστις δωροδοκεῖ δικαστὴν εἰς δίκην τινά. ὅρα L. 31. C. de episc. et cleric. Νεαρ. 124. κεφ. 2 Feuerbach's Themis σελ. 217. Heffter σελ 457.

Σημ. 4. *τοῦ ἐκδ.* Κατὰ τὴν Visitationsabschied § 46 εἶναι ἀδιάφορον, ἐὰν ὁ ὑπάλληλος λάβῃ ὁ ἴδιος τὸ δῶρον, ἢ ἡ γυνὴ ἢ τὰ τέκνα αὐτοῦ, ἀλλ' ὁ ὑπάλληλος τότε μόνον εἶναι ἄξιος ποινῆς, ἐὰν ἐγνώριζε τοῦτο καὶ τὸ ἐνέκρινε.

Σημ. 5. τοῦ ἐκδ. Ὁ ὑπάλληλος δὲν δύναται πλέον τὴν σήμερον νὰ θεωρῆται ἐν βάρει ποινῆς ὑπόχρεος νὰ καταγγείλῃ τὴν γενομένην παρά τινος ἀπόπειραν δωροδοκίας αὐτοῦ. Ἡ εὐσυνειδησία τοῦ ὑπαλλήλου, ὅστις ἀποπέμπει μεμφόμενος τὸν δωροδοκοῦντα ἀπωθεῖ τὴν ἰδέαν τοιαύτης καταμηνύσεως. Ὁριστικῶς δὲ καὶ ἡ δικαστικὴ πρᾶξις δὲν καταγινώσκει ποινήν. Ὅρα Martin Lehrb σελ. 515. Κατὰ τοὺς νεωτέρους νόμους (ὅρα τὴν ἐπὶ τοῦ προηγουμένου παραγράφου σημείωσιν) διατάσσεται τοιαύτη καταμήνυσις. Ὁ δωροδοκῶν φαίνεται τοὐλάχιστον εἰς τὰς πολιτικὰς ὑποθέσεις κατὰ τὴν Νεαρ. 124 κεφ. 2. ὅτι μένει ἐλεύθερος ποινῆς (ὅρα καὶ τὸν βαυαρικὸν νόμον ἄρθρ. 448), ἐὰν ἐγκαίρως καταγγείλῃ τὸ πρᾶγμα. Ἡ διάταξις αὕτη δὲν εἶναι ἀξία παραδοχῆς, καὶ συντελεῖ μόνον εἰς πολυτρόπους ῥᾳδιουργίας ἐναντίον δημοσίων ὑπαλλήλων.

§. 480.

Ἡ *ποινὴ* τῆς καταχρήσεως τῆς ὑπηρεσίας *ἐν γένει* εἶναι παῦσις ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας, ἀποστέρησις τῆς ἀξίας (α) ἀνικανότης πρὸς διαθήκην (β), καὶ ἐὰν ἡ κατάχρησις ἔγεινε πρὸς πλήρωσιν τῆς αἰσχροκερδείας, ἀπόδοσιν τοῦ τετραπλοῦ (γ), ἡ ἐπὶ δωροδοκίας (δ) τοῦ διπλοῦ, ἐὰν ἐδόθη μόνον ὑπόσχεσις δώρου, τοῦ τριπλοῦ δέ, ἐὰν ἐδόθη τῷ ὄντι δῶρον. Μολοντοῦτο I ἀντὶ τῆς ἁπλῆς χρηματικῆς ποινῆς καταδικάζεται εἰς ἐξορίαν καὶ δήμευσιν τῆς περιουσίας του ὁ εἰς *ποινικὴν δίκην* δωροδοκηθεὶς *δικαστὴς* (ε), καὶ II ἐπὶ *καταχρήσεως τῆς ὡς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἐξουσίας* (§ 479) ἐπιβάλλεται αὐθαίρετος ποινή, ἡ ὁποία κατὰ λόγον τοῦ τρόπου καὶ τοῦ μεγέθους τῆς ὑποσχεθείσης εἴς τινα κακώσεως, δύναται νὰ φθάσῃ καὶ μέχρι θανάτου (ζ)

(α) L. 2. *12*. C. de diguit. L. *8*. C. de decur. Visitationsabsch. § 46. » ἀποπέμπεται τῆς ὑπηρεσίας καὶ στερεῖται τῆς τιμῆς του.«

(β) L. 6. §. 1. pr. D. h. t. L. 14. D. de test L. *20*. § *5*. de his qui test. fac.

(γ) L. 1. 4. 5. C. h. t. L. *3*. C. de ass. Ἡ θανατικὴ ποινὴ τὴν ὁποίαν ἀπειλεῖ ὁ Νομ. Κωδ. de superexact. (L. 1. 2. C. Θεοδ. αὐτόθι) ἐναντίον τῶν ῥωμαϊκῶν εἰσπρακτόρων τῶν φόρων (exactores κ. τ. λ.) δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ παρ' ἡμῖν, καθὼς οὔτε ἡ θανατικὴ ποινή, ἡ ὁποία εἰς τὴν L. C. de crim peculat, ὁρίζεται κατὰ τῶν ἐπάρχων οἵτινες πράττουσι διαρπαγὰς εἰς τὰς ὁποίας διοικοῦσιν ἐπαρχίας, καθότι οἱ νόμοι οὗτοι ἀναφέρονται εἰς τὰς σχέσεις ἐκείνου τοῦ καιροῦ καὶ μόνον εἰς τὰς ῥωμαϊκὰς νομοθεσίας·

(δ) Νεαρ. *124* κεφ. 2. καὶ Visitationsabschied § *46*. Ὅτι διατάσσεται ἐνταῦθα περὶ δωροδοκουμένων δικαστῶν, πρέπει κατὰ μείζονα λόγον νὰ ἰσχύῃ ὡς πρὸς ἄλλους ὑπαλλήλους. Ὅθεν ἡ εἰς τὸν Κώδικα κατὰ τοῦ crim. repet. ἐν γένει ὁριζομένη poena quadrupli πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς μεταβληθεῖσα ἐπὶ δωροδοκίας.

(ε) Νεαρ. 124. κεφ. 2.

(ζ) L. 7. §. 3. D. h. t.

ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΤΜΗΜΑ

Περὶ τοῦ ἀδικήματος τῆς ἀπιστίας περὶ τὴν ὑπηρεσίαν..

Jo. Valent. Strauss. Diss. de poena mendacii et criminis residui. Marb. 1736.
Kleinschrod. über die Untershlagung. anvertranten Staats—vermögens (im Archiv. Bd. III. nr. 5). Rosshirt von crim. residui (N. Archiv. X. nr. 18).

§. 481.

Ἡ *ἀπιστία περὶ τὴν ὑπηρεσίαν* (crimen de residuis) *πράττεται παρὰ ταμίου ὅστις αὐθαιρέτως μεταβιβάζει εἰς ἰδιωτικὴν αὐτοῦ νομὴν τὴν πρὸς φυλακὴν ἐμπεπιστευμένην αὐτῷ δημοσίαν κινητὴν περιουσίαν (α).*
D. XLVIII. 13.

(α) Διάφοροι γερμανικοὶ εἰδικοὶ νόμοι ἀπομακρύνονται τοῦ ὁρισμοῦ τούτου καὶ ὡς πρὸς τὴν ἔννοιαν καὶ ὡς πρὸς τὰ συστατικά. Martin Lehrb. § 232.

Σημ. 1. τοῦ ἐκδ. Αἱ σημεριναὶ ἰδέαι μας περὶ ἀπιστίας περὶ τὴν ὑπηρεσίαν παράγονται ἀπὸ τὰς ῥωμαϊκὰς διατάξεις περὶ τοῦ crimens peculatus καὶ crimen de residuis. Τὸ πρῶτον ἀναγόμενον ὄχι μόνον εἰς τὸ pecunia publica, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ sacra καὶ religiosa περιελάμβανε πολὺ περισσότερον παρὰ τὴν ἀπιστίαν τῶν διαχειριστῶν τοιαύτης περιουσίας. Ἔνοχος αὐτοῦ ἐγίνετο πᾶς ὅστις διὰ contrectatio furtiva ἔβαλλε χεῖρα εἰς τὴν δημοσίαν περιουσίαν (κατὰ τὴν ἀνωτέρω σημειωθεῖσαν ἔκτασιν) εἴτε ἦτον ἡ πρᾶξίς του ἀφαίρεσις εἴτε interversio (Rosshirt in Archiv. des Criminalr. X. σελ. 454. Rosshirt Gesch. III. σελ. 194. Heffter Lehrb. σελ. 437). Τὸ crimen de residuis ἦτο ἡ ἐν

γνώσει προσβολὴ τῶν χρεῶν τοῦ διαχειριστοῦ ὡς πρὸς pecunia publica δι' ἰδιωφελοῦς κατακρατήσεως ἀντικειμένων ἀνηκόντων εἰς ταῦτα. L. 2. 4. § 3—6 L. 9. § 6. L. 14 D. ad L. Jul. de pecul. Brakenhöft in Rosshirt 's Zeitschrift III. σελ. 93. Woringen de natura crim. de residuis. Heidelb. 1828. Rosshirt Gesch. III. σελ. 197—200. Heffter Lehrb. σελ. 446. Πολλαὶ ἐκ τῶν διατάξεων τούτων δὲν εἶναι πλέον ἐφαρμοσταὶ, καὶ τὸ ἀδίκημα ἔλαβεν ὡς ἐκ τῆς δικαστικῆς πράξεως καὶ τῶν νεωτέρων νομοθεσιῶν ἄλλην σημασίαν, καθ' ὅσον περιέχει τὴν ἀπιστίαν ὑπαλλήλου, ὅστις δαπανᾷ πρὸς ὠφέλειάν του δημόσια χρήματα, τὰ ὁποῖα ἦσαν ἐμπιστευμένα εἰς αὐτὸν, καὶ τὰ ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὸ κράτος.

Σημ. 2. τοῦ ἐκδ. Τὸ ἀδίκημα τοῦτο ἐμφανίζεται πολυτρόπως· 1ον συχνάκις συνδυάζεται μὲ ἀπάτην ἢ νόθευσιν πρὸς ἀπόκρυψιν τῆς ἀπιστίας, 2ον ἄνευ falsum μὴ παραδιδομένων ἢ μὴ ἐγγραφομένων εἰς τοὺς λογαριασμοὺς δημοσίων χρημάτων, ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ὁ ὑπάλληλος ἔχων νὰ φυλάξῃ ἢ νὰ παραδώσῃ εἰς ἀρχήν τινα δημόσια χρήματα, τὸ ὑπεξαιρεῖ μὲ τὴν προαίρεσιν τοῦ νὰ τὰ μεταχειρισθῇ διὰ τὸν ἑαυτόν του, 3ον διὰ χρήσεως τῶν δημοσίων χρημάτων εἰς δάνεια ἐπὶ τόκῳ τὸν ὁποῖον λαμβάνει ὁ ὑπάλληλος διὰ τὸν ἑαυτόν του, 4ον δι' ἐπιχειρήσεων, ὄχι δανείων, τὰς ὁποίας διεξάγει ὁ ὑπάλληλος μὲ τὰ ἐμπιστευμένα εἰς αὐτὸν χρήματα πρὸς ἰδίαν αὐτοῦ ὠφέλειαν, π. χ. ἀργυραμοιβῆς, ἢ ἀγοραπωλησίας δημοσίων ὁμολογιῶν, 5ον δι' ἄλλων παρανομιῶν, τὰς ὁποίας ὁ ὑπάλληλος πράττει ὡς πρὸς τὰ ἐμπεπιστευμένα εἰς αὐτὸν δημόσια χρήματα (χωρὶς ὅμως ἰδιωφελῆ προαίρεσιν), ὡς π. χ. δανείζων τὰ δημόσια χρήματα ἄνευ τῆς ἀναγκαίας ἀνωτέρας ἐγκρίσεως, ἀλλὰ πρὸς ὄφελος τοῦ δημοσίου. Οἱ ὑπὸ τοὺς ἀριθ. 4 καὶ 5 ἀναφερόμενοι τρόποι τότε μόνον εἶναι ἀξιόποινοι ὅταν κηρύττωνται τοιοῦτοι δι' ἐγχωρίου νόμου.

Τὸ κοινὸν δίκαιον δὲν γνωρίζει ποινικὸν νόμον ἔχοντα τοιαύτην ἔκβασιν.

Σημ. 3 τοῦ ἐκδ. Ὁ αὐστριακὸς νόμος ἄρθ. 161 πραγματεύεται περὶ ἀπιστίας τῶν ὑπαλλήλων, ὄχι μεταξὺ τῶν περὶ τὴν ὑπηρεσίαν ἀδικημάτων, ἀλλὰ μεταξὺ τῶν ἰδιωτικῶν, καὶ κηρύττει κακούργημα τὴν ἀπιστίαν παντὸς, ὅστις κατακρατεῖ ἢ ἰδιοποιεῖται δημόσιόν τι πρᾶγμα ἔχον ἀξίαν ὑπὲρ τὰ 5 φιορίνια, τὸ ὁποῖον δυνάμει τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας του ἢ εἰδικῆς παραγγελίας ἀρχῆς τινος ἦτο ἐμπεπιστευμένον εἰς αὐτόν.— Κατὰ τὸν πρωσσικὸν νόμον § 418 ὁ ὑπάλληλος, ὅστις δὲν καταθέτει ἀμέσως εἰς τὸ ταμεῖον τὰ πληρωθέντα εἰς αὐτὸν δημόσια χρήματα, ὀφείλει νὰ πληρώσῃ πρὸς ὄφελος τοῦ ταμείου 6 καθ' ἑκατόν. Κατὰ τὸν § 419 γίνεται ἔκπτωτος, ἐὰν δαπανήσῃ τὰ χρήματα εἰς ἰδιωτικήν του χρῆσιν, ἢ ἐξάξῃ ἀπὸ τὸ ταμεῖον τὰ εἰς αὐτὸ κατατεθέντα χρήματα ἢ χρηματικὴν ἀξίαν ἔχοντα γραμμάτια. Ὡς ἀδίκημα τῆς *ἀπιστίας ὡς πρὸς τὸ ταμεῖον* θεωρεῖται § 420 ἡ περίπτωσις, καθ' ἣν προξενεῖ τις ἐν γνώσει ζημίαν εἰς τὸ ἐμπεπιστευμένον αὐτῷ ταμεῖον ἀφαιρῶν τὰ εἰς αὐτὸ ἀνήκοντα χρήματα ἢ ὁμολογίας, καὶ εἰ μὲν ἡ ζημία συμποσοῦται εἰς 50 τάληρα ἢ ὀλιγώτερα, λαμβάνει χώραν ἔκπτωσις καὶ ἀνικανότης πρὸς πᾶσαν ὑπηρεσίαν τοῦ κράτους, εἰδὲ ὑπερβαίνει εἰς τὰ τάληρα, καταγινώσκεται προσέτι καὶ κάθειρξις 2—4 ἐτῶν. Κατὰ τὸν § 423 παρατείνεται ἡ ποινὴ, ἐὰν ὁ ὑπάλληλος διὰ ν' ἀποκρύψῃ τὸ ἔλλειμμα τοῦ ταμείου του, γίνεται ἔνοχος σφαλερῶν ἐγγραφῶν ἢ νοθεύσεων. Ἐὰν δὲ τὸ ἔλλειμμα δὲν ἀναπληρωθῇ ἀμέσως, κρατεῖται ὁ ὑπάλληλος κατὰ τὸν § 424, συνδυαζόμενον μὲ τὸν § 341 εἰς δημόσιον κατάστημα καὶ ὑποβάλλεται εἰς δημόσια ἔργα μέχρις οὗ ἀποδώσῃ τὸ ἐλλεῖπον, τυχὸν δὲ καὶ διὰ βίου, (ὅρα περὶ τούτου Διατάγματα εἰς Mannkopf. σελ. 233). Ἐὰν ὁ ἄπιστος ὑπάλληλος ζητήσῃ νὰ δραπετεύσῃ καὶ νὰ λάβῃ μεθ' ἑαυτοῦ ὅλον

τὸ ταμεῖον ἢ μέρος αὐτοῦ, καταδικάζεται εἰς διὰ βίου κάθειρξιν, ἐν δὲ ἰδιαιτέρως ἐπιβαρυντικαῖς περιπτώσεσιν, εἰς θάνατον, (ὅρα καὶ εἰς τοὺς § 426—55 ἰδιαιτέρας διατάξεις).— Ὁ *γαλλικὸς ποινικὸς νόμος* (ἄρθ. 169) τιμωρεῖ τὸν εἰσπράκτορα ἢ ἐπιστάτην εἰσπράξεως ἢ ὑπόλογον, ὅστις ὑπεξαιρεῖ δημόσια ἢ ἰδιωτικὰ χρήματα, ὁμολογίας, ἢ ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα ὡς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας του εἶχε παρ' αὐτῷ διὰ νὰ τὰ φυλάξῃ, μὲ πρόσκαιρα δεσμά. ἐὰν ἡ κατακρατηθεῖσα ποσότης συμποσοῦται ὑπὲρ τὰς 3000 φράγκων, ἢ ἐὰν ὑπάρχωσιν ἄλλαι ἐπιβαρυντικαὶ περιστάσεις κατὰ τὸ ἄρθρ. 170, ἐπὶ κατωτέρας ποσότητος καταγινώσκεται εἱρκτὴ 2—5 ἐτῶν καὶ ἀνικανότης πρὸς πᾶσαν δημοσίαν ὑπηρεσίαν, κατὰ πᾶσαν δὲ περίπτωσιν χρηματικὴ ποινή. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 173 καταδικάζεται εἰς δεσμὰ ὁ δικαστής, διοικητικὸς ὑπάλληλος καὶ πᾶς δημόσιος ὑπηρέτης ὅστις ἀφανίζει ἢ κατακρατεῖ ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα ὡς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας του ὤφειλε νὰ φυλάξῃ. Ὅρα περὶ πάντων Hellie Théorie vol. IV. p. 75 κτλ.— Ὁ βαυαρικὸς νόμος ἄρθ. 362 διακρίνει ἐπὶ τῆς ὑπεξαιρέσεως χρημάτων ἐμπεπιστευμένων εἴς τινα τρεῖς βαθμούς. 1ος βαθμός. Ὅστις ἀπίστως ἰδιοποιεῖται χρήματα ἢ χρηματικὴν ἀξίαν ἔχοντα πράγματα, τὰ ὁποῖα δυνάμει τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας του ἐδόθησαν εἰς αὐτὸν διὰ νὰ τὰ φυλάξῃ, ἢ νὰ τὰ παραδώσῃ εἰς ἄλλην ἀρχήν, εἴτε ἔπραξε τοῦτο μὲ τὴν προαίρεσιν καὶ τὴν ἐλπίδα τοῦ νὰ τ' ἀποδώσῃ ποτε, εἴτε ὄχι, ἀποπέμπεται τῆς ὑπηρεσίας, καὶ τιμωρεῖται μὲ τὴν ποινὴν τῆς διακεκριμένης κλοπῆς 1ης καὶ 2ας κλάσεως. 2ος βαθμός, (ἄρθ. 363), ἐὰν ὁ ὑπάλληλος ζητήσῃ διὰ νοθεύσεως νὰ κρύψῃ τὸ ἔλλειμμα ἢ δὲν ἐγγράψῃ εἰς τοὺς λογαριασμούς του ποσὰ τὰ ὁποῖα ἔλαβεν, ἀποπέμπεται ὁμοίως τῆς ὑπηρεσίας, καὶ τιμωρεῖται μὲ τὴν ποινὴν τῆς διακεκριμένης κλοπῆς 3ης κλάσεως. 3ος βαθμός. Ἐὰν φύγῃ λαμβάνων μεθ' ἑαυτοῦ τὸ ταμεῖον καταδικάζεται εἰς εἱρκτὴν 8—12 ἐτῶν καὶ εἰς ἀτιμω-

τικὴν ἔκθεσιν) **Κατὰ** τὸ ἄρθρ. 365 ὅστις διὰ καταχρήσεως τῆς ὡς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἐξουσίας του ἰδιοποιεῖται πρὸς ἴδιον ἑαυτοῦ ὄφελος τὰ ἐμπεπιστευμένα εἰς αὐτὸν χρήματα, ἀποπέμπεται τῆς ὑπηρεσίας καὶ τιμωρεῖται ὡς κλέπτης. **Κατὰ** τὸ ἄρθρ. 456 ὅστις χωρὶς προαίρεσιν τοῦ νὰ σφετερισθῇ τὸ κεφάλαιον, τοκίζῃ πρὸς ὄφελός του τὰ ἐμπεπιστευμένα εἰς ἑαυτὸν χρήματα, ἢ ἄλλως πως προσπορίζεται ἐξ αὐτῶν ὠφέλειαν, ἀποπέμπεται τῆς ὑπηρεσίας καὶ καταδικάζεται νὰ ἀποδώσῃ τὸ τριπλάσιον τοῦ κέρδους του. Εἰς Ὀλδεμβοῦργον ὁ ἀπὸ 7 Νοεμβρίου 1836 νόμος μετέβαλεν ἐπὶ τὸ κρεῖττον τὰς διατάξεις ταύτας, καὶ τὸ 2ον ἄρθρον αὐτοῦ λαμβάνει μέ τινας περιορισμοὺς ὑπ' ὄψιν τὴν προαίρεσιν τῆς ἀποδόσεως,—Ὁ σαξωνικὸς νόμος ἄρθρ. 243 πραγματεύεται εἰς τὰ περὶ ἀπιστίας περὶ τὴν ὑπηρεσίαν καὶ περὶ τῆς ἀπιστίας δημοσίων ὑπηρετῶν, δημοτικῶν ὑπαλλήλων. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος ἄρθρ. 422 τιμωρεῖ ὡς *ὑπεξαίρεσιν ἐμπεπιστευμένων χρημάτων* μὲ τὴν ποινὴν τῆς ὑπεξαιρέσεως, τὴν πρᾶξιν ἐκείνου, ὅστις ὑπεξαιρεῖ χρήματα ἢ ἄλλα πράγματα, τὰ ὁποῖα ἐδόθησαν εἰς αὐτὸν δυνάμει τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας του, διὰ νὰ τὰ φυλάξῃ ἢ νὰ τὰ παραδώσῃ εἰς ἀρχὴν ἢ εἰς ἰδιώτην τινα· εἰς τὸ ἄρθ. 423 κηρύττεται *καθυστέρησις* Restsetzung (καὶ καταγινώσκεται ποινὴ ἡ τῆς ὑπεξαιρέσεως), ἐάν τις ὑπεξαιρέσῃ τὰ ἐμπεπιστευμένα εἰς αὐτὸν χρήματα ἢ ἐφόδια, ἢ ἱκανοποιήσῃ τοὺς ἰδιωτικοὺς δανειστάς του, ἀναλαμβάνων νὰ πληρώσῃ αὐτὸς ἀντ' ἐκείνων ὅσα ὀφείλουσιν εἰς τὴν ὑπὸ τὴν διοίκησίν του ὑπηρεσίαν, καὶ δίδων εἰς αὐτοὺς ἀπόδειξιν ὡς γενομένης δῆθεν τῆς πλαρωμῆς, ἢ ἀπατηλῶς δανείζῃ μὲ τόκον πρὸς ὄφελός του χρήματα, τὰ ὁποῖα ὡς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας εἶναι ἐμπεπιστευμένα εἰς χεῖράς του. Ἐὰν ὁ ὑπάλληλος ἄνευ προαιρέσεως τοῦ νὰ ὠφεληθῇ δανείσῃ ἐκ τοῦ ταμείου χρήματα, ἢ ἄνευ ἀδείας λάβῃ δάνεια, σύμφωνα ὅμως μὲ τὴν ἀλήθειαν ἐγγράψῃ ταῦτα εἰς τοὺς λογαριασμούς του, ἀποπέμ-

πεται τῆς ὑπηρεσίας. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 421 ἐπὶ νοθεύσεως τῶν λογαριασμῶν ἐπιβάλλονται αἱ ποιναὶ τῆς *καθυστερήσεως* καὶ νοθεύσεως δημοσίων ἐγγράφων, δηλαδὴ εἱρκτὴ μέχρις 20 ἐτῶν.—Τὸ διὰ τὴν Βάδην νομοσχέδιον διακρίνει εἰς τὸν § 640 (ὡς ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος) τὴν ἀπιστίαν τῶν ὑπολόγων ὡς πρὸς τὴν ποινὴν, καθ' ὅσον τὸ ὑπεξαιρεθὲν ποσὸν ὑπερβαίνει τὰ 50 φιορίνια ἢ εἶναι κατώτερον· θέτει εἰς τὸν § 642 τεκμήριά τινα τῆς πρὸς ἰδίαν ὠφέλειαν χρήσεως· διακρίνει εἰς τὸν § 643 τὸν συνδυασμὸν τῆς νοθεύσεως μὲ τὴν ἀπιστίαν καὶ τιμωρεῖ ἰδιαιτέρως εἰς τὸν § 648 τὰ ἄνευ ἀδείας δάνεια δημοσίων χρημάτων, καὶ εἰς τὸν § 650 τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν εἰς δημόσιόν τι ταμεῖον χρημάτων.

§. 482.

I *Ὑποκείμενον* μὲν τοῦ ἀδικήματος τούτου εἶναι *ὑπάλληλος* τοῦ κράτους ἢ κοινότητος, εἰς τὸν ὁποῖον εἶναι ἐπιτετραμμένη εἴσπραξις, διαχείρησις ἢ ἐξόδευσις τῆς δημοσίας περιουσίας, ἰδίως εἰς χρήματα ἢ ἄλλα ἀντικαταστατὰ πράγματα. II *Ἀντικείμενον* δὲ αὐτοῦ ἡ δημοσία περιουσία (pecunia public) εἰς πλατυτάτην ἔννοιαν (α), καθ' ὅσον ἡ περιουσία αὕτη ἀνάγεται εἰς τὴν σφαῖραν τῆς ἐνεργείας τοῦ ὑπαλλήλου ἐκείνου, καὶ περιῆλθεν ὑπὸ τὴν κατὰ νόμον φύλαξιν αὐτοῦ, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ γίνῃ χρῆσις αὐτῆς κατὰ τὴν ἀνάγκην τῆς ὑπηρεσίας (β). III Θεωρεῖται δὲ τετελεσμένον διὰ πάσης πράξεως ἢ παραλείψεως, διὰ τῆς ὁποίας τὰ κτήματα τὰ ὁποῖα κατ' ἀρχὰς κατείχοντο διὰ τὸ Κράτος ἢ διὰ τὴν κοινότητα, μεταβαίνουσιν εἰς τὴν *ἰδιωτικὴν νομὴν* (γ) τοῦ ὑπαλλήλου, ἑπομένως ὄχι μόνον 1ον διὰ πραγματικῆς δαπάνης τῶν δημοσίων κτημάτων εἰς ἰδιωτικοὺς σκοποὺς (δ)

ἀλλὰ καὶ 2ον διὰ πάσης ἐκ προθέσεως πράξεως, ἐκ τῆς ὁποίας δηλοῦται ἡ προαίρεσις τοῦ νὰ κρατήσῃ τὰ κτήματα ἐκεῖνα δι' ἑαυτὸν (ε), καὶ μάλιστα 3ον δι' ἁπλῆς παρακρατήσεως, ὅταν ὤφειλεν ὁ ὑπάλληλος νὰ δαπανήσῃ τι εἰς ῥητοὺς σκοποὺς, *καὶ δὲν ἐδαπάνησεν* (ζ) εἰς αὐτοὺς, ἢ ἐφύλαττε πρὸς ἀπόδοσιν, καὶ δὲν τὸ *παραδώσῃ* κατὰ τὸν ὡρισμένον καιρὸν (η), χωρὶς ν' ἀπαιτῆται κατὰ νόμον, εἰς τοιαύτας περιπτώσεις ἰδιαιτέρα τις προαίρεσις. (θ).

(α) L. 15. 17. D. de V. S. L. 4. §. 7. D. h. t.' Ἰδίως L. 40. C. de decur. Ὡς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας π α ρ α κ α τ α τ ε θ ε ι μ έ ν α κτήματα δὲν ὑπάγοντα ἐνταῦθα. Martin Lehrb. §. 233.

(β) Τοῦτο θέτει τὴν ὁροθετικὴν γραμμὴν μεταξὺ τοῦ residuum καὶ τοῦ peculatus. L. 6. §. 2. in f. D. h. t.

(γ) Pecunia a b l a t a εἶναι τὸ κοινὸν γνώρισμα τοῦ peculatus. crim. repet. καὶ crim. residui L. 14. D. h. t. 'Αλλ' ἡ ablatio λέγεται κυρίως ἐπὶ τοῦ ἀδικήματος τούτου residere. L. 4. §. 3. D. h. t.

(δ) Οὗτος εἶναι εἷς τῶν διαφόρων τρόπων, περὶ τοῦ ὁποίου ὁμιλεῖ πρὸς τοῖς ἄλλοις ὁ Νομ, 40. Κωδ. de decur.

(ε) Π, χ. Δι' ἐκθέσεως ἐσφαλμένου λογαριασμοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον ἐγγράφονται πλειότερα ἔξοδα, ὀλιγώτερα ἔσοδα καὶ τῶν τοιούτων L. *10* D. h. t:

(ζ) L. 2. C. 4. §. 4· L. *10*. pr. D. h. t,

(η) L. 9. §. 6. D. h. t.

(θ) Οἱ νόμοι τοὐλάχιστον δὲν ἀναφέρουσιν ἐπὶ τοῦ προκειμένου animus lucri faciendi καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἡ αὐστηρότης αὕτη ἐννοεῖται εὐκόλως.

Σημ. 1 τοῦ ἐκδ. Εἰς τὴν ἐφαρμογὴν πρέπει νὰ λαμβάνωμεν ὑπ' ὄψιν τοὺς ἰδιάζοντας ῥωμαϊκοὺς κανονισμοὺς ὡς πρὸς τὰ ταμεῖα, κατὰ τοὺς ὁποίους οἱ ταμίαι ἦσαν ὑπεύθυνοι μόνον διὰ τὸ *γένος* καὶ τὸ ποσὸν τῶν εἰσπραττομένων χρημάτων ἐνῷ παρ' ἡμῖν ἐμφανίζεται συχνάκις ὁ ὑπάλληλος ὡς θεματοφύλαξ μᾶλλον τῶν δημοσίων χρημάτων. Ἐντεῦθεν ὁδηγεῖταί τις καὶ εἰς τὸ νὰ προσδιορίσῃ, τί καταριθμεῖται εἰς τὸ crimen de residuis.

Σημ. 2. τοῦ ἐκδ. Εἰς τὸ ἀδίκημα τοῦτο δὲν ἀρκεῖ μόνη ἀμέλεια. Tittmann Handb II. σελ, 116, Ἀλλ' ὁ δόλος

υπάρχει, άμα ὁ ὑπάλληλος ἐγίνωσκεν, ὅτι τὰ χρήματα ἦσαν δημόσια, ὅτι δὲν ἔπραττε κατὰ τοὺς προσδιωρισμένους σκοποὺς καὶ τὰς ὑπαρχούσας ὁδηγίας, καὶ ὅτι τοῦτο ἀπέβαινε πρὸς βλάβην τοῦ δημοσίου. Rosshirt im Archiv. des Criminalr X. σελ. 470. Ὁ animus lucri faciendi δὲν εἶναι οὐσιωδῶς ἐκ τῶν συστατικῶν τοῦ ἀδικήματος, ἀλλ' ἐπιβαρύνει μόνον τὴν ποινήν.

Σημ. 3. τοῦ ἐκδ. Ὅτι δὲν δύναται τὸ ἀδίκημα τοῦτο νὰ πραχθῇ ἐπὶ χρημάτων παρακατατεθειμένων εἰς χεῖρας ἀρχῆς τινος, ἀνηκόντων δὲ εἰς ἰδιώτας, ὡς ὁ Φάϊερβαχ διϊσχυρίζεται ἐν γένει λέγομεν ὅτι δὲν εἶναι ὀρθόν· ὁπόταν τὸ κράτος εἶναι ὑπεύθυνον δι' αὐτά, καταντᾷ τὸ αὐτὸ ὡς ἂν ὑπεξῃρεῖτο δημόσιον πρᾶγμα. Rosshirt im Archiv. X. σελ. 465. Ὅρα περίεργόν τινα περίπτωσιν εἰς Hitzig 's Annalen Heft 20. σελ. 302. Καὶ αἱ νέαι νομοθεσίαι ἐκλαμβάνουσι τὸ ἀδίκημα εἰς ταύτην τὴν ἐκτεταμένην σημασίαν. Ὅρα καὶ πάλιν Archiv X. σελ. 465.

Σημ. 4. τοῦ ἐκδ. Ὅτι τὸ ἁπλοῦν ἔλλειμμα τοῦ ταμείου δὲν εἶναι καθ' ἑαυτὸ ἀδίκημα, ὅρα Hertel in neuen Archiv des Criminalr. XII. σελ. 115.

Σημ. 5. τοῦ ἐκδ. Ἡ ἐλπὶς τοῦ ὑπαλλήλου, ὅτι θέλει ἀναπληρώσει τὸ ἔλλειμμα, δὲν ἀναιρεῖ τὸ ἀξιόποινον, καθὼς οὔτε ἡ πρότασις τοῦ ν' ἀναπληρώσῃ ἐντὸς ὡρισμένου καιροῦ τὸ ἀναλυφθὲν εἰς τὸ ταμεῖον ἔλλειμμα, ὑποτίθεται ὅμως ὅτι τὸ ἀδίκημα εἶναι ἤδη τετελεσμένον κατὰ νόμον καθ' ὅλα αὐτοῦ τὰ γνωρίσματα. Τὰ περὶ ἰδιωτικῆς ὑπεξαιρέσεως δὲν ἁρμόζουσιν ἐξ ἀναλογίας ἐνταῦθα, καθότι ἐνταῦθα ὁ νόμος θεωρεῖ τὴν ἰδιαιτέραν παράβασιν τῶν χρεῶν, καὶ κηρύττει ἀξιόποινον πᾶσαν ἄνευ ἀδείας δαπάνην τῶν ἐμπεπιστευμένων εἰς τὸν ὑπάλληλον χρημάτων. Gönner Jahrbücher der Gesetzgebung in Baiern I. σελ. 321. Brinkmann vissenschaftlich praktische Rechtskunde σελ. 329.

§. 482. ά.

Ἡ *ποινὴ* (α) τοῦ ἀδικήματος εἶναι, ὡς συνέπεια τῆς ἀτιμίας, ἡ ἀποστέρησις τῆς ὑπηρεσίας (β), καὶ ἡ ἀπόδοσις τοῦ *τετραπλοῦ* (γ) τῆς παρακρατηθείσης ἢ ὑπεξαιρεθείσης ποσότητος (δ).

(α) Ὄχι θάνατος (ὡς ἐν §. 483 τῆς 8ης ἐκδ.) cf §. 11 Εἰσηγ. de publ. jud. Ὁ Νομ. Κωδ. de crim, pec (ὡς ἐξάγεται ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἰδίου καὶ ἐκ τῶν πηγῶν αὐτοῦ, τῶν νομ. *1.* καὶ 2. Κωδ. Θεοδ. αὐτόθι, ἂν καὶ δὲν ὁμολογοῦσι τοῦτο τινες) ὁμιλεῖ μόνον περὶ Peculatus τῶν Ἐπάρχων.

(β) L. 2. *12.* C. de dignit. Ἀνίκανος πρὸς τὸ νὰ διορισθῇ πάλιν εἰς δημοσίαν ὑπηρεσίαν δὲν κηρύττεται ὁ ὑπάλληλος οὔτε ἐν γένει οὔτε ἀπολύτως· εἰς τὴν L. *6.* §. *1*, D. de mun. τὴν L. 12 C, de suscept. τὴν L. 2. C. de palat.

(γ) Ἀντικατάστασις τοῦ ἐλλείποντος καί, ἐκτὸς τούτου, τὸ τρίτον μόνον μέρος τῆς ὑπεξαιρεθείσης ποσότητος ὄχι τοῦ τ ρ ι π λ ο ῦ μόνον ὡς ὁ Schulting ad Pauli R. S. V. 27 not. λέγει, καὶ ὡς ὁ Martin καὶ ἄλλοι παραδέχονται τὸ ὁποῖον εἶναι εἰς προφανῆ ἀντίφασιν μὲ πᾶσαν ἐξ ἀ ν α λ ο γ ί α ς τοῦ δ ι κ α ί ο υ κρίσιν (ἰδίως ἐὰν συνδυασθῶσι τὰ περὶ τοῦ προκειμένου ἀδικήματος μὲ τὰ διατεταγμένα περὶ ὅλων τῶν λοιπῶν ὁμοίων ἀδικημάτων τῶν ὑπαλλήλων καὶ μὲ τὴν ποινὴν τοῦ Peculatus. L. 6. §. 2. L. *13* D. h. t. Εἰς τὴν L. 4. §. 5. D. h. t. qua lege damnatus, amplius tertia parte, quam debet, punitur. αἱ λέξεις a. tertia parte δὲν σημαίνουσιν ἄλλο τι παρὰ a. trina p. a. tribus partibus. ὅρα Gothofred ad L. 1. C. Th. de crim. pec.

(δ) Περὶ τῆς τιμωρίας δυνάμει εἰδικῶν νόμων ἢ κατὰ τὴν δικαστικὴν πρᾶξιν, πρβ. Koch inst. § 639 Meister princ. §. 348. Quistorp Thl. 1 § 417 Tittmann Handb. §. *287.*

ΤΡΙΤΟΝ ΤΜΗΜΑ.

Περὶ τοῦ ἀδικήματος τῆς παραβάσεως τῶν δικαστικῶν χρεῶν.

§ 483.

Τὸ ἀδίκημα τῆς *παραβάσεως τῶν δικαστικῶν χρεῶν* πράτ-

τεται παρὰ *δικαστοῦ, ὅστις εἰς δίκην τινὰ εἴτε μὴ ἐκτελῶν τὴν ὑπηρεσίαν του* (denegata vel protracta justitia), *εἴτε ἐκτελῶν αὐτὴν παρανόμως, προξενεῖ εἴς τινα τῶν διαδίκων ἄνομον ὠφέλειαν ἢ βλάβην*, καθόσον ἡ πρᾶξίς του δὲν ἀποτελεῖ ἄλλο κατωνομασμένον ἀδίκημα (α).

(α) Ἰδίως κατωνομασμένον *ἀδίκημα περὶ τὴν ὑπηρεσίαν* οἷον π. χ. καταπίεσιν, δωροδοκίαν ἢ ἄλλο crim repetund, ἢ κοινὸν ἀδίκημα, οἷον ἀπάτην διὰ ψευδῶν παραστάσεων, ἐμφάνισιν ἐγγράφων καὶ τὰ τοιαῦτα.

§ 484.

Τὸ εἰρημένον ἀδίκημα δύναται νὰ πραχθῇ I εἰς πᾶσαν ὑπόθεσιν ὑπαγομένην εἰς τὴν ἐπὶ *ἀμφισβητουμένων* ὑποθέσεων (α) δικαιοδοσίαν, 1ον εἰς *πολιτικήν*, ὄχι μόνον δι' ὁριστικῆς ἀποφάσεως ἀδίκου ἢ ἀκύρου, *ἀλλὰ καὶ* κατὰ τὴν ἔναρξιν ἢ τὴν διάρκειαν τῆς δίκης διὰ πάσης ἄλλης πράξεως ἢ παραλείψεως, ἐκ τῆς ὁποίας προξενεῖται βλάβη εἰς τὸν ἕνα τῶν διαδίκων πρὸς ὄφελος τοῦ ἄλλου (β) 2ον εἰς *ποινικήν*, εἴτε προσγίνεται ἐκ τῆς παρανόμου πράξεως ὠφέλεια εἴτε βλάβη εἰς τὸν κατηγορούμενον (γ) II ὡς συστατικὸν δὲν ἀπαιτεῖται *παράνομος πρόθεσις* (ἐκ προαιρέσεως μεροληψία) (δ) καὶ αὐτὴ ἡ ἀμέλεια εἶναι ἀξιόποινος τόσον εἰς ποινικὰς ὅσον *καὶ* εἰς πολιτικὰς δίκας. (ε)

(α) Κανεὶς τῶν ἐνταῦθα ἁρμοζόντων νόμων δὲν ἀναφέρεται εἰς πράξεις ἑκουσίας δικαιοδοσίας. Martin Lehrb. §. 228 Anm *10*.

(β) Αἱ διατάξεις τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου περὶ τοῦ judex qui litem suam facit δὲν ἀνήκουσιν ἐνταῦθα, ἀλλὰ γερμανικοὶ αὐτοκρατορικοὶ νόμοι. Ἡ C. G. O. v. J. *1555* Thl. III. Tit. . 53 §. *6*. *10* καὶ ἡ R. A. v. J. 1654 §. *100* 157.

(δ) L. 8. §. 2. C. ad L. jul de vi publ. L. 10. D. de cust. et exhib. reor. L. *5*. C. αὐτόθι. Ἰδίως δὲ P. G. O. art. 1. 20. *21*. *61*. 150.

(δ) «Ἐκ παρακλήσεως, φιλίας, ἔχθρας ἢ ἄλλων τοιούτων αἰτιῶν» ὡς ἡ C. G. O. a. a. O. λέγει.

(ε) «Ἐξ ἀνικανότητος, ἢ ἀπειρίας, καὶ βραδύτητος, διαφθορᾶς

ἢ κακίας τοῦ δικαστοῦ » R. A v. 1654 § 109. Περὶ τῆς ἀμελείας τοῦ δικαστοῦ εἰς ποινικὰς ὑποθέσεις ὅρα τὰ σημειωθέντα ἄρθρα τῆς P. G. O.

Σημ. 1 τοῦ ἐκδ. Ὡς πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν ῥωμαϊκῶν τινων νόμων καὶ τῶν χωρίων τῆς C. G. O. δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ παρατηρήσωμεν, ὅτι εὑρίσκονται ἐν αὐτοῖς πειθαρχικαὶ διατάξεις, ἐκ τῶν ὁποίων δὲν δύναταί τις νὰ ἐξάξῃ, ὅτι ὁ δικαστὴς πρέπει νὰ τιμωρῆται καὶ μὲ δημοσίαν ποινήν. Ὅθεν καὶ ὁ Φαϋερβαχ προχωρεῖ πολύ, ἐὰν κηρύττῃ ἀξιόποινον τὴν ἀμέλειαν. Χωρεῖ βέβαια πειθαρχικὴ ποινή, ἐὰν ὁ δικαστὴς ἀποφασίσῃ ἀτόπως δίκην τινά, ἢ ἐὰν τὴν ἀφήσῃ ἐκ ῥαθυμίας νὰ κῆται ἀθεώρητος πολὺν καιρόν· ἀλλὰ δὲν ἁρμόζει κατ' αὐτοῦ ποινὴ ὡς ἐπὶ διαστροφῇ τοῦ δικαίου· ὅρα Bauer Lehrb. § 370 not. a. Τῷ ὄντι δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ εἶχεν ὁ δικαστὴς ἰδιωφελῆ προαίρεσιν· ὁ δόλος ὑπάρχει, ἐὰν ἤξευρεν, ὅτι πράττει παρὰ τὰ χρέη του, καὶ ὅμως ἔπραξε παρὰ τὰ χρέη του ἢ ἐβράδυνε νὰ πράξῃ.

Σημ. 2. τοῦ ἐκδ. Ἐπὶ παραβλέψεως τῶν ἀδικημάτων, ὅταν π. χ. ὁ δικαστὴς παραλείπῃ τὴν περὶ αὐτῶν ἀνάκρισιν, ἐὰν γίνῃ τοῦτο κατὰ προηγηθεῖσαν συνεννόησιν μὲ τὸν ἀδικήσαντα ἐφαρμόζεται ἡ ποινὴ τοῦ συναιτίου εἰς τὸ πραχθὲν ἀδίκημα, ἐὰν δὲ γίνῃ ἄνευ συνεννοήσεως, δύναται νὰ ὑπάρχῃ δωροδοκία, ἢ νὰ λάβῃ χώραν πειθαρχικὴ ποινή. Ἀλλὰ κυρίως διαστροφὴ τοῦ δικαίου τότε μόνον ὑπάρχει, ὅταν ἦναι ὁ δικαστὴς πεπεισμένος, ὅτι ὤφειλε κατὰ χρέος νὰ κάμῃ περὶ τοῦ πράγματος ἀνάκρισιν, καὶ μολοντοῦτο παρέλιπεν αὐτήν. Ἐνταῦθα ἀνάγονται καὶ αἱ L. 8 §. 2. D. ad L. Jul. de vi publ. L. 10 D. de custod. Νεαρ. 77 ἐν τέλει.

Σημ. 3. τοῦ ἐκδ. Ἡ βαρυτάτη πασῶν περίστασις εἶναι, ὅταν ὁ δικαστὴς ἐκ προαιρέσεως πράττῃ ἐναντίον τῶν καθεστώτων νόμων περὶ διαχειρήσεως τῆς δικαιοσύνης, ἰδίως ὅταν ἐν γνώσει ἐκδίδῃ ἐσφαλμένην ἀπόφασιν. Κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον, τιμωρεῖται ἡ πρᾶξις ὡς falsum, L. 1. § 3. D. ad

leg. corn. de fals. ἐξέτειναν δὲ τὴν ἔννοιαν οἱ ἑξῆς νόμοι Νομ. 13. § 1 Κώδ. de judic. Νεαρὰ 113 κεφ. 1. ὅρα καὶ Heffter Lehrb. σελ. 458. Κατὰ τὸν αὐστριακὸν νόμον ὑπάγεται τὸ ἀδίκημα τοῦτο εἰς τὴν κατάχρησιν τῆς ὡς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἐξουσίας. Ὁ πρωσσικὸς νόμος § 371 ἀπειλεῖ μὲ ἔκπτωσιν καὶ κάθειρξιν 2—5 ἐτῶν τὸν δικαστικὸν ὑπάλληλον, ὅστις ἐν γνώσει πράττει ἐναντίον τῶν χρεῶν του. Κατὰ τὸν *γαλλικὸν ποινικὸν νόμον* ἄρθ. 166 εἶναι forfaiture· κατὰ τὸν βαυαρικὸν νόμον ἄρθ. 357 καταπίεσις τῶν ὑπηκόων· κατὰ τὸν σαξωνικὸν ἄρθ. 341 εἶναι παραβίασις τῶν χρεῶν τῆς ὑπηρεσίας. Ὁ βυρτεμβεργικὸς νόμος ἐκθέτει τὸ ἀδίκημα τῆς διαστροφῆς τοῦ δικαίου καὶ καταριθμεῖ εἰς αὐτὸ τὴν πρᾶξιν τοῦ δικαστοῦ, ὅστις ἐν γνώσει τιμωρεῖ ἀθῶον ἢ ἐπιβάλλει εἰς ἔνοχον σκληροτέραν παρὰ τὴν κατὰ τὸν νόμον ποινήν, ἢ ἐν γνώσει πράττει ἀδικίαν εἰς τὴν απόφασίν του περὶ διαφορᾶς τινος ἢ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ἀποφάσεως. Τὸ διὰ τὴν Βάδην νομοσχέδιον ἄρθ. 624 ἀπειλεῖ τοὺς δικαστάς, οἵτινες ἐν γνώσει ἐκδίδουσιν ἀδίκους ἀποφάσεις, μὲ τὴν ποινὴν τῆς ἐπιορκίας ἐὰν δὲ γίνῃ τοῦτο εἰς ποινικὰς ὑποθέσεις, μὲ τὴν ποινὴν τῆς ψευδομαρτυρίας.

Σημ. 4. τοῦ ἐκδ. Ἐὰν ὁ δικαστὴς παρανόμως ἐπιχειρήσῃ ἀνακρίσεις, ἢ φυλακίσῃ τινα, ἢ ἀναβάλῃ τὴν ἀνάκρισιν, ἢ κάμῃ κατ' οἶκον ἐρεύνας, πρέπει νὰ διακρίνηται ἡ περίπτωσις, καθ' ἣν πράττει ἐκ προαιρέσεως μὲ τὴν συνείδησιν, ὅτι εἶναι ἐναντίον τῶν χρεῶν του π. χ. εἰς πάθους ἀπὸ τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν πράττει ἄνευ τοιαύτης προαιρέσεως κα μολλοντοῦτο ἀδίκως. Εἰς τὴν τελευταίαν περίπτωσιν ἀπαιτεῖται μεγάλη προσοχὴ (v. Jagemann über die Mittel zur Unterdrückung der Missbraüche der Untersuchungs beamten. Carlsruhe 1839). καθότι εὐκόλως δύναται ὁ δικαστὴς νὰ πράττῃ ἀπὸ λανθασμένην δόξαν

ἢ ὑπερβολικὸν ζῆλον· αἱ δὲ ἀπειλαὶ ποινῆς εἰς ὅλας ταύτας τὰς περιςάσεις ἐνδέχεται νὰ τὸνκαταςήσωσι περίφοβον καὶ ἀμελῆ. Ὁ αὐστριακὸς νόμος Μερ. 2. ἄρθ. 86 θεωρῶν τὸ ἀδίκημα ὑπὸ τὴν ἔποψιν ἐξυβρίσεως διὰ πράξεων τῆς ὑπηρεσίας, ἀπειλεῖ καὶ τὸν ὑπάλληλον, ὅστις φυλακίζει τινα εἰς ἄλλας παρὰ τὰς νομίμως ὡρισμένας περιπτώσεις, μὲ κράτησιν τὸ πολὺ τριῶν ἡμερῶν κατὰ πρώτην φοράν. Ὁ πρωσσικὸς νόμος § 385 τιμωρεῖ αὐστηρὰ τὸν δικαστὴν, ὅστις ἐκ πάθους θέτει ἐκ προαιρέσεως ὑπὸ ἀνάκρισιν ἀθῶόν τινα, καὶ ἀπειλεῖ, § 381, τὰς περὶ τὴν ἀνάκρισιν βραδύτητας (ἂν καὶ χωρὶς κακῆς προαιρέσεως) μὲ χρημ. ποινήν· ὁ βαυαρικὸς νόμος ἄρθ. 359 ἀπειλεῖ τοὺς δικαστὰς, οἵτινες ἐν γνώσει ὑποβάλλουσιν εἰς ἀνάκρισιν ἀθῶόν τινα, μὲ παῦσιν ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας καὶ ποινὴν ψευδοῦς καταμηνύσεως, ὁμοίως καὶ ἄρθ. 360 ἐκεῖνον, ὅστις ἐναντίον ἐκδοθείσης ἀποφάσεως ἐκτελεῖ ποινὴν κατὰ ἀθώου τινος, καὶ ἄρθ. 451 τοὺς δικαστὰς καὶ ἀνακριτὰς, οἵτινες δὲν ἐπιχειροῦσι τὴν ἐξέτασιν ἐν φυλακῇ ὄντος κατηγορουμένου ἢ πρὸς βλάβην αὐτοῦ δὲν γνωστοποιοῦσιν ἐκδοθεῖσαν ἀπόφασιν, ἢ παραμελοῦσι νομικὰς διατάξεις περὶ πειθαρχικῶν ποινῶν. Ὁ σαξωνικὸς ποινικὸς νόμος ἄρθ. 320 καταριθμεῖ εἰς τὴν κατάχρησιν τῆς ὡς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἐξουσίας ἐὰν ὁ δικαστὴς φυλακίσῃ ἢ κατακρατήσῃ τινα παρανόμως. Ὅρα Günther sächs. Criminalgesetzg σελ. 162. Ὁ βυρτεμβεργικὸς ποινικὸς νόμος ἄρθ. 429 τιμωρεῖ τὴν παράνομον (ἐν γνώσει πρὸς ἀθῶον τινὰ) γινομένην ἀνάκρισιν, ἢ φυλάκισιν αὐτοῦ, μὲ ἀποστέρησιν τῶν τῆς τιμῆς καὶ τὴν ὡς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας δικαιωμάτων καὶ μὲ τὴν ποινὴν τῆς κατακρατήσεως, ἄρθ. 430 ἀπειλεῖ τὸν ἀνακριτὴν, ὅστις ἐκ μεγάλης ἀμελείας, ἄνευ νομίμου λόγου ἐπιχειρεῖ φυλάκισιν ἢ κατ' οἶκον ἔρευναν, μὲ χρηματικὴν ποινὴν, ὁμοίως καὶ κατὰ τὸ ἄρθ. 432, ἐκεῖνον ὅστις παρανόμως παρατείνει τὴν ἐν φυλακῇ κράτησίν τινος. Τὸ διὰ τὴν Βάδην νομοσχέδιον

ἄρθ. 631—36 διαλαμβάνει παρομοίας διατάξεις, ὡς πρὸς τοὺς ἀνακριτὰς δέ, οἵτινες χωρὶς κακῆς προαιρέσεως ἀλλὰ καὶ χωρὶς νομίμου λόγου κάμωσιν ἀνακρίσεις, ἢ φυλακίζουσι προσθέτει ἐὰν πράττωσι τοῦτο *ἐν γνώσει*· ὁμοίως καὶ ἄρθ. 635, ἐπὶ κατ' οἶκον ἐρεύνης κτλ.

Σημ. 5 τοῦ ἐκδ. Εἰς τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ὁ δικαστὴς ἀποσιωπᾷ ἀδίκημά τι καταμηνυθὲν εἰς αὐτὸν καὶ δὲν ἐπιχειρεῖ ἀνάκρισιν περὶ αὐτοῦ, ἐπιβάλλονται ἰδιαίτεραι ποιναὶ κατὰ τὸ πρωσσικὸν δίκαιον § 395—96 (γινομένης διακρίσεως, ἐὰν συνέβη τὸ πρᾶγμα ἐξ ἀκαίρου συμπαθείας ἢ κακῆς προαιρέσεως) κατὰ τὸν βαυαρικὸν νόμον, ἄρθ. 455, (ἔκπτωσις ἢ παῦσις)· κατὰ τὸν βυρτεμβεργικὸν νόμον, ἄρθ. 428, ἐὰν ὁ ὑπάλληλος ἐκ μεροληψίας, ἰδιωφελείας ἢ ἄλλως ἐκ παρανόμου προαιρέσεως δὲν ἐπιχειρήσῃ τὴν ὁποίαν ὤφειλε νὰ κάμῃ ἀνάκρισιν, [στέρησις τῆς τιμῆς καὶ τῶν ὡς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας δικαιωμάτων, ἐπὶ δὲ ἐλαφροτέρων περιπτώσεων παῦσιν ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας.

§ 485;

Ἡ *ποινὴ* δὲν εἶναι ὡρισμένη εἰς τοὺς νόμους. Εἰς ἐκ *προθέσεως* παραβιάσεις τῶν χρεῶν ἁρμόζει πρὸ πάντων παῦσις ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας, συνδυαζομένη πρὸς τούτοις καὶ μὲ στερητικὴν τῆς ἐλευθερίας ποινήν, μάλιστα ἐὰν παρουσιάζωνται εἰς ποινικὰς δίκας. Τὸ μέγεθος τῆς προξενηθείσης βλάβης, καθὼς καὶ τὸ δυνατὸν ἢ ἀδύνατον τοῦ νὰ ἐπανορθωθῇ, ὡς καὶ ἐπὶ χάριτος Begunstigung πρὸς κατηγορούμενον, ὁ βαθμὸς τοῦ ἐπικινδύνου καὶ τοῦ ἀξιοποίνου αὐτοῦ, τελευταῖον τὰ κινοῦντα αἴτια πρὸς τὴν χάριν; ἰδίως ἐὰν ἔγινεν ἐκ μίσους, ἢ φιλίας, συμπαθείας

καὶ τὰ τοιαῦτα, αὐξάνουσιν ἢ ἐλαττόνουσι τὸ ἀξιόποινον. (α)

(α) Πρβλ. Tittmam Handb. Thl. II §1240.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΤΙΤΛΟΣ.

Περὶ στρατιωτικῶν ἀδικημάτων.

J. Voet de jure militari (Hag. Com. 1705) Gap. IV. Joh. Heinr: Beermanns Grundsätze des hentigen deutschen Kriegsrechts. (Ἡ δευτέρα διαίρεσις τοῦ πρώτου Μέρους πραγματεύεται ἰδίως περὶ στρωτιωτικῶν ἀδικημάτων).

§. 486.

Στρατιωτικὰ ἀδικήματα ἐν γένει εἶναι *ἀδικήματα πραττόμενα παρὰ στρατιωτῶν, καθὸ τοιούτων* (α). Πᾶσα παράβασις τῶν χρεῶν τῆς ὑπηρεσίας εἶναι παρὰ τοῖς στρατιωτικοῖς ἀδίκημα, καὶ τιμωρεῖται μὲ μεγαλειτέρας ἢ μικροτέρας ποινὰς (β).

Dig. XLIX. 16. Cod. XII 36. Reuterbes tallung. Artikel der deutschen Knechte v. j. 1570.

(α) L. 2. pr. D. de re milit.

(β) L. 6. pr. D, αὐτόθι.

Σημ. τοῦ ἐκδ. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐλλείπουσι πηγαὶ τοῦ κοινοῦ δικαίου κυρίως ἐπιδεκτικαὶ ἐφαρμογῆς, καθότι κανεὶς βέβαια δὲν θέλει ζητήσει σπουδάζων νὰ παραγάγῃ δίκαιον, ἐφαρμοστὸν εἰς τὸ σημερινὸν στρατιωτικὸν ἐκ τῶν ῥωμαϊκῶν κειμένων, τὰ ὁποῖα στηρίζονται εἰς ἀγνώστους παρ' ἡμῖν πειθαρχικὰς διατάξεις περὶ τῶν ῥωμαίων στρατιωτῶν, καὶ ἐκ τῶν ἀπηρχαιωμένων ἄρθρων περὶ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ.

Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ πεῖρα μᾶς διδάσκει, ὅτι εἰς τὴν πρᾶξιν δὲν λαμβάνονται ἐκεῖνα ὑπ' ὄψιν, ἀλλ' ἢ ὑπάρχουσι κανόνες ἰδιαιτέρου δικαίου, ἢ ἰσχύει ξένον στρατιωτικὸν δίκαιον, ἢ ἐπικρατεῖ ἡ γνώμη συγγραφέως τινος (ὡς ἐπὶ παραδείγματι εἰς τὸ μεγάλον Δουκάτον τῆς Βάδης, τὸ ἀληθῶς μὴ ἀξιοσύστατον σύγγραμμα τοῦ Cavan) ἢ ἐσχηματίσθη νομολογία, καὶ χρησιμεύει ὡς ὁδηγός.

§. 487.

Τὰ εἰς τὸ κοινὸν δίκαιον ἰδίως στηριζόμενα στρατιωτικὰ ἀδικήματα δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν εἰς *ἐπικίνδυνα πρὸς τὸ κοινὸν καὶ εἰς ἐπικίνδυνα πρὸς τὰ ἄτομα*. *Ἐπικίνδυνα πρὸς τὸ κοινὸν* εἶναι ἐκεῖνα, μὲ τὰ ὁποῖα ὑπάρχει συνδεδεμένος κίνδυνος τοῦ ν' ἀποτραπῇ ἀπὸ τοὺς σκοποὺς τοῦ κατὰ τὸν πόλεμον ἄρχοντος ὁλόκληρος στρατὸς ἢ σημαντικὸν μέρος αὐτοῦ. Ἐνταῦθα θέλει γίνει μνεία μόνον τῶν κυριωτέρων εἰδῶν τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ ἄλλου γένους (α).

(α) Καθότι εἰς τὴν πρᾶξιν θεωροῦνται μᾶλλον οἱ ἰδιαίτεροι κατὰ τόπους νόμοι παρὰ τὸ κοινὸν δίκαιον. Νεώτατοι στρατιωτικοὶ νόμοι εἶναι ὁ Βυρτεμβεργικὸς ἀπὸ 20 Ἰουλίου *1818* (N. Archiv des Griminalr; III Bd, nr. 11), ὁ Ἐλβετικὸς τοῦ *1819* (im N. Archiv V, Bd nr, 3), ὁ Σαξωνικὸς ἀπὸ 4 Φεβρουαρίου *1822*, ὁ τοῦ Μεγάλου Δουκάτου τῆς Ἔσσης ἀπὸ 13 Ἰουλίου 1822.

Σημ. 1. τοῦ ἐκδ. Μεγάλως διαφιλονεικεῖται ἡ ἔννοια τῶν στρατιωτικῶν ἀδικημάτων. Ἐπειδὴ ἡ στρατιωτικὴ δικαιοδοσία ὑπάρχει ἀκόμη εἰς τὴν Γερμανίαν τόσον ἐκτεταμένη, ὥστε ὁ στρατιώτης ἕνεκα παντὸς ἀδικήματος καὶ αὐτῶν τῶν κοινῶν δικάζεται ἀπὸ τὸν στρατιωτικὸν δικαστὴν, τὸ ζήτημα τί ἐστὶ στρατιωτικὸν ἀδίκημα, εἶναι κυρίως κατὰ τοῦτο μόνον πρακτικῶς οὐσιῶδες, καθ' ὅσον πρέπει ν' ἀποφασισθῇ κατὰ τίνας νόμους ἔχει νὰ δικασθῇ ὁ στρατιώτης. Ἐπειδὴ μολοντοῦτο

εἴς τινα κράτη ἕνεκα τῶν κοινῶν ἀδικημάτων παραδίδεται ὁ στρατιώτης εἰς τὸν τακτικὸν δικαστὴν, γεννᾶται πάλιν συχνάκις φιλονεικία, τί ἐστὶ στρατιωτικὸν ἀδίκημα, καὶ τὸ περὶ τῆς ἐννοίας αὐτοῦ ζήτημα γίνεται ἔτι μᾶλλον οὐσιῶδες, ἐὰν πρόκηται νὰ διαγράφωσι νομοθετικῶς τὰ ὅρια μεταξὺ στρατιωτικοῦ δικαστηρίου, ὡς ἁρμοδίου μόνον ἐπὶ στρατιωτικῶν ἀδικημάτων, καὶ τοῦ συνήθους ποινικοῦ δικαστηρίου ὡς ἁρμοδίου ἐπὶ κοινῶν ἀδικημάτων. Εἰς τὴν Γαλλίαν ἐδοκίμασαν νὰ ὁρίσωσι τὰ στρατιωτικὰ ἀδικήματα, crimes commis par des militaires dans l'exercice de leurs fonctions militaires, ou en état de service militaire, ἀδικήματα πραττόμενα παρὰ στρατιωτικῶν περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν στρατιωτικῶν αὐτῶν ἔργων, ἢ διατελούντων ἐν καταστάσει στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας. (Chauveau et Hellie théorie du Code penal I. p. 63). Εἰς τὴν Γερμανίαν ἡ νεωτέρα γνώμη φαίνεται, ὅτι κλίνει εἰς τὸ νὰ ὀνομασθῶσι στρατιωτικὰ ἀδικήματα ἐκεῖνα, διὰ τῶν ὁποίων ὁ στρατιώτης παραβαίνει τὰς δυνάμεις τῶν στρατιωτικῶν νόμων καὶ τῶν περὶ τὴν ὑπηρεσίαν κανονισμῶν ἐπιβεβλημένα εἰς αὐτὸν χρέη τῆς τάξεώς του, ἢ πράττει κοινὰ ἀδικήματα, τὰ ὁποῖα συνδέονται μὲ παράβασιν τῶν ἰδιαιτέρων αὐτοῦ στρατιωτικῶν χρεῶν, καὶ ἑπομένως εἶναι περισσότερον ἀξιόποινα. Οὕτως ἐκφράζεται καὶ ὁ νέος στρατιωτικὸς ποινικὸς νόμος τοῦ βασιλείου τῆς σαξωνίας ἄρθ. 2. ὅρα περὶ τῆς ἐννοίας τῶν στρατιωτικῶν ἀδικημάτων καὶ τοῦ στρατιωτικοῦ ποινικοῦ δικαίου, Bosch droit pénal et discipl. milit. ou Codes milit. Bruxelles 1837. Gerard in dem Archives de droit Bruxelles 1838 vol. I. livrais. III. p. 199. Locré législation civile commerce vol. 29. p. 108 Friccius preuss. Militärgesetzsammlung. Berlin 1836. mit Fortsetzungen.

Σημ. 2. τοῦ ἐκδ. Ἐκτὸς τῶν εἰς τὸ κείμενον σημ. α. ἀναφερομένων στρατιωτικῶν τινῶν ποινικῶν νόμων ὑπάρχουσι καὶ ὁ

Μεκλεμβεργικὸς ἀπὸ 10 Νοεμβρίου 1810, ὁ τοῦ βασιλείου τοῦ Ἀννόβερ ἀπὸ 14 Ἰουλίου 1820, περὶ ὑποχρεώσεως τῶν ὑπηκόων πρὸς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν κτλ. (ἰδίως ἀπὸ τοῦ §. 77), ὁ τοῦ Μεγάλου Δουκάτου τοῦ Κόβουργ καὶ Γόθα ἀπὸ 12 Φεβρουαρίου 1832, ὁ σαξωνικὸς ἀπὸ 14 Φεβρουαρίου 1835, ὁ τοῦ Ἀλδεμβούργ ἀπὸ 25 Μαρτίου 1837, καὶ οἱ νόμοι περὶ ποινικῆς δικαιοσύνης ὡς πρὸς τὰ συμμαχικὰ στρατεύματα, Luzern 1838.

§ 488.

I Εἰς τὰ *ἐπικίνδυνα πρὸς τὸ κοινὸν* ἀδικήματα ἀνάγονται 1ον. *διερέθησις πρὸς στάσιν* ἥτις συνίσταται εἰς πᾶσαν *πρᾶξιν περὶ τῆς ὁποίας* δύναται νὰ γεννηθῇ ἢ σκοπεῖται νὰ γεννηθῇ στάσις *τῶν στρατιωτῶν* (α). Τοῦ ἀδικήματος τούτου ἔνοχος γίνεται ὅστις διὰ μόνης φανερᾶς μομφῆς τῶν διαταγῶν, διὰ παρακινήσεως πολλῶν εἰς τὸ νὰ κάμωσι κοινὰ ἰδίως δημόσια παράπονα, πρὸ πάντων δὲ δι' ἐμπράκτου προκλήσεως εἰς ἀπείθειαν καὶ ἀντίστασιν κατὰ τοῦ ἀρχηγοῦ. Τιμωρεῖται δὲ μὲ ποινὴν «ἐπὶ τοῦ σώματος καὶ τῆς ζωῆς» (β).

(α) Δὲν πρέπει νὰ συγχέηται μὲ τὴν στάσιν αὐτὴν, ὅρα Beermann a. a. O' σελ. *861* ff.

(β) Reuterbestallung Art. *55*.

§. 489.

2) Ἡ *ἐπανάστασις* τοῦ στρατοῦ ἢ μοίρας τινὸς αὐτοῦ κατὰ τῶν ὁδηγῶν καὶ τῶν προϊσταμένων. Ἐὰν ἡ ἐπανάστασις καταντήσῃ εἰς βιαιοπραγίας ἢ δεινὰς ἀπειλὰς, οἱ πρωταίτιοι αὐτῆς τιμωροῦνται μὲ θάνατον, ἐπὶ δὲ ὀλιγώτερον ἀξιοποίνων προϋποθέσεων ἀποβάλλονται τῆς στρατιωτικῆς τάξεως (α).

(α) L. 3, §. 19, 20 D. h. t.

§ 490.

1ον *Πρὸς τὰ ἄτομα ἐπικίνδυνα ἀδικήματα* εἶναι 1ον ἡ *Ἀπείθεια* τουτέστι πᾶσα πρᾶξις, *ἥτις* ἀντιβαίνει *εἰς τὸ χρέος τοῦ ἐξαιρέτου σεβασμοῦ καὶ τῆς ἀπεριορίστου ὑποταγῆς εἰς τὰ προστάγματα τῶν στρατιωτικῶν προϊσταμένων.* Τῆς παραβάσεως ταύτης γίνεται ὁ στρατιώτης ἔνοχος δι' ἁπλῆς πολυπραγμοσύνης περὶ τὰς δοθείσας διαταγὰς, δι' ἐναντίας εἰς τὸ πρὸς τοὺς ἀνωτέρους του σέβας διαγωγῆς (α), πρὸ πάντων δὲ διὰ παντὸς εἴδους τῆς ἐλαχίστης ἀπειθείας πρὸς τὰς διαταγὰς τῶν προϊσταμένων. Ὅστις ἐν ὥρᾳ πολέμου πράττει φανερὰ ἐναντίον τῶν διαταγῶν τοῦ προϊσταμένου, ὅστις καθ' ὁποιανδήποτε τρόπον δὲν ὑποτάσσεται εἰς αὐτὸν ὡς πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν, ἢ ἐπιβάλλει χεῖρα ἐπ' αὐτὸν, τιμωρεῖται μὲ θάνατον (β).

(α) L. 13. § 4. D. de R. M.

(β) L. 3, §, 15, L. 6, §, 1, 2. D. αὐτόθι.

§. 491.

2ον Ἡ *ἐγκατάλειψις ἢ παραμέλησις τῆς θέσεως* τιμωρεῖται συνήθως μὲ αὐθαιρέτους ποινὰς (α) ὅστις ὅμως παραιτήσῃ τὴν ἔμπροσθεν τῆς σκηνῆς ἢ τῆς κατοικίας προϊσταμένου τινὸς θέσιν του ἔπρεπε νὰ τιμωρῆται μὲ θάνατον (β). Ἡ μέθη, ἐκ τῆς ὁποίας ἐμποδίσθη ὁ στρατιώτης νὰ φυλάξῃ τὴν θέσιν του ἢ νὰ κάμῃ τὸ χρέος, ἐν ὥρᾳ κινδύνου ἐνώπιον τῶν ἐχθρῶν, τιμωρεῖται ὁμοίως μὲ θάνατον (γ).

(α) L. 3. § 5 6 D, de R, M,

(β) L, 3 § 6 L 10 pr. αὐτόθι Beermann a a O σελ. 942 § 812.

(γ) Reuterbest. §. 51.

§. 492.

3ον *Ἡ ἀπιστία πρὸς τὰς σημαίας* πράττεται δι *ἐγκαταλείψεως τῆς τάξεως ἄνευ νομίμου αἰτίας ἐν ὥρᾳ πορείας κατὰ τοῦ ἐχθροῦ ἢ διαρκούσης τῆς μάχης* (α). Ὅστις ἁπλῶς μόνον ἐκβαίνει ἀπὸ τὴν τάξιν τιμωρεῖται μὲ σωματικὸν σωφρονισμὸν ἢ ἔκπτωσιν ἀπὸ τοῦ βαθμοῦ του (β), ὅστις δὲ τρέπεται πρῶτος εἰς φυγὴν ἐνώπιον τοῦ στρατοῦ καταδικάζεται μὲ θάνατον (γ).

(α) Boehmer a. a. O. σελ. 1258. §939. ff.

(β) L. 3. §. *16* D. de R. M.

(γ) L. 6. §. 3. D. αὐτόθι. Reuterbest. §. 64.

§. 493.

4ον *Λειποταξία εἶναι παράνομος ἐγκατάλειψις τοῦ τάγματος, μὲ τὴν προαίρεσιν ὑπεκφυγῆς τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας.* Ἡ ἐκ τῆς φυλακῆς φυγὴ δὲν εἶναι καθ' ἑαυτὴν λειποταξία (α) Ἄλλως τε δὲν προϋποτίθεται ἐπὶ ταύτης ἀναγκαίως ὁ στρατιωτικὸς ὅρκος. Μολοντοῦτο ὅστις ὑπεβλήθη παρανόμως εἰς τὴν στρατιωτικὴν τάξιν, ἢ παρελθούσης τῆς πρὸς ὑπηρεσίαν προθεσμίας ἐκρατήθη εἰς αὐτὴν παρανόμως, εἶναι συγγνωστὸς διὰ τὴν πρᾶξίν του. Ἡ ποινὴ τοῦ ἀδικήματος εἶναι αὐθαίρετος, ἐκτὸς ἐὰν ἐπράχθη ἐν καιρῷ πολέμου ἢ κατὰ δευτέραν φοράν, ὅτε ἐπιβάλλεται θάνατος (β). Ὡς ἐκτεταμένη λειποταξία θεωρεῖται 5ον ἡ αὐτομόλησις, μὲ τὴν ὁποίαν ἐξομοιοῦται καὶ ἡ ἑκουσία παρὰ τῷ ἐχθρῷ διαμονὴ αἰχμαλωτισθέντος στρατιώτου, ὅστις εὗρεν ἀσφαλῆ εὐκαιρίαν νὰ δραπετεύσῃ (γ). Οἱ αὐτόμολοι (trans-

fugae) τιμωροῦνται ὡς ἐχθροὶ, ἀφοῦ πρῶτον ἀπογυμνωθῶσιν ἐπονειδίστως τῆς στρατιωτικῆς αὐτῶν τάξεως, μὲ ἐπιβεβαρυμένην θανατικὴν ποινήν (δ).

(α) L. 13. §. 5. D. h. t.
(β) L. 5. pr. §. 1. 2. 3. D. αὐτόθι.
(γ) L. 5. §. 5. D. αὐτόθι.
(δ) L. 3. §. 10. 11. L. 7. D. αὐτόθι.

§. 494.

6ον *Ὅστις παρανόμως ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὸ τάγμα του μὲ τὴν προαίρεσιν τοῦ νὰ ἐπιστρέψῃ* εἶναι emansor (α). Τιμωρεῖται δὲ αὐθαιρέτως (β). 7ον *Ἡ πώλησις ἢ ἀπώλεια* τῶν ὅπλων τιμωρεῖται μὲ θάνατον· μολοντοῦτο ἀπώλεια μικροτέρων εἰδῶν τοῦ ὁπλισμοῦ ὑποβάλλεται μόνον εἰς σωματικὸν σωφρονισμόν (γ).

Παρατ. Περί τινων ἄλλων τὴν σήμερον μὴ ἐφαρμοστῶν πλέον ἀδικημάτων, π. χ. τῆς ὑπερβάσεως χαρακωμάτων καὶ τάφρων, τῆς ἀγορᾶς γαιοκτησιῶν κτλ.

(α) L. 3. § 2. 7. D. de R. M
(β) L, 4, § 15. L, 14. pr. D. αὐτόθι.
(γ) L, 3 § 13 L 14 § 1 D αὐτόθι.

ΤΕΛΟΣ.

ΠΡΟΣΘΗΚΑΙ ΤΟΥ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΟΥ.

Ὡς πρὸς τὴν παράθεσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ποινικοῦ νόμου.

Ἐκ παραδρομῆς μὴ καταχωρηθεῖσαι ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ.

§ 201. σημ. 2 τοῦ ἐκδ.

Κατὰ τὸν Ἑλλην. ποιν. νόμ. ἄρθρ. 164, ὅστις μετὰ προηγηθεῖσαν τακτικὴν πρόσκλησιν ἀρνεῖται εἰς τὴν ἀρχὴν ἄνευ ἀντιστάσεως τὴν δυνάμει νόμων καὶ διατάξεων ὀφειλομένην ὑπηρεσίαν ἢ συνδρομὴν ἢ τὴν εἰς ὁποιονδήποτε μέρος εἴσοδον πρὸς ἐκτέλεσιν πράξεως ἀναγομένης εἰς τὰ καθήκοντά της, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ δύο μηνῶν. ἄρθρ. 165, ὅστις διὰ λόγων ἢ ἐγγράφως ἢ δι' ἄλλων ἀνακοινώσεων προκαλεῖ δημοσίως εἰς ἀπείθησιν κατὰ τῆς ἀρχῆς τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ ἓξ μηνῶν· ἐὰν δὲ ἐκ τῆς τοιαύτης προκλήσεως ἐκινήθησαν τῷ ὄντι πολλοὶ τῶν πολιτῶν εἰς ἀπείθειαν, μὲ φυλάκισιν τριῶν μηνῶν ἕως δύο ἐτῶν.

§ 201 σημ, 4 τοῦ ἐκδ.

Κατὰ τὸν Ἑλλην. ποιν. νόμ. ἄρθ. 169, ὅστις προσπαθεῖ ν' ἀναγκάσῃ τὴν ἀρχὴν εἰς ἐπιχείρησιν, παράλειψιν ἢ ἀνατροπὴν πράξεώς τινος, ἢ διατάξεως ἀναγομένης εἰς τὴν ὑπηρεσίαν της, τιμωρεῖται ὡς ἔνοχος ἀντιστάσεως κατὰ τῆς ἀρχῆς, μὲ εἱρκτὴν μὲν, ἐὰν ἔγεινε βία, κατὰ προσώπου, μὲ φυλάκισιν δὲ τοὐλάχιστον τριῶν μηνῶν, ἐὰν ἡ ἀντίστασις ἔγεινε μόνον δι' ἀπειλῶν. Εἰς τὴν δευτέραν περίπτωσιν ἀπαλλάττεται πάσης ποινῆς ὁ ἀνθιστάμενος, ἐὰν ὑπακούσῃ πάραυτα εἰς τὴν προσταγὴν τῆς ἀρχῆς ἢ τῶν ὑπηρετῶν της.—Ἄρθρ: 170, ὅστις ἀνθίσταται εἰς τοὺς

ὑπηρέτας τῆς ἀρχῆς θέλει νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν παρ' αὐτῆς διατεταγμένων, καὶ ἰδίως τῆς κατασχέσεως κινητῶν ἢ ἀκινήτων, ἢ εἰς τοὺς ἐπὶ τούτῳ στελλομένους στρατιωτικοὺς τιμωρεῖται ὡς ν' ἀπετείνετο ἡ βία ἢ ἡ ἀπειλὴ ἀμέσως κατὰ τῆς ἀρχῆς αὐτῆς.

§ 201. Σημ. 6 τοῦ ἐκδ.

Ὁ Ἑλλην. ποιν. νόμος, ἄρθ. 172. Πᾶσα δημοσία συνάθροισις πολλῶν ἀτόμων, τείνουσα εἰς τὸ νὰ προσβάλῃ βιαίως τὴν ἀρχὴν, ν' ἀντισταθῇ εἰς αὐτὴν ἢ νὰ τὴν ἀναγκάσῃ εἰς ἐπιχείρησιν, παράλειψιν ἢ ἀνατροπὴν ὁποιασδήποτε ἐπισήμου πράξεως ἢ διατάξεως, ἢ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἐκτέλεσιν νόμου τινος, διατάγματος, ἐντάλματος συλλήψεως ἢ φυλακίσεως, ἢ ἀποφάσεως, ἢ νὰ ἐλευθερώσῃ φυλακισμένον ἀπὸ τὴν ἐξουσίαν τῆς ἀρχῆς, ἢ νὰ ἐκδικηθῇ ταύτην ἕνεκα δημοσίας τινος πράξεως, θεωρεῖται ὡς στάσις, ἀδιαφόρως ἂν ἡ βία ἀποβλέπῃ δημόσιον ὑπάλληλον, εἴτε δημοσίους ὑπηρέτας, εἴτε τοὺς ἀπεσταλμένους στρατιώτας. Ἄρθρ. 173. Ἐὰν οἱ συναθροισθέντες ἅμα προσταχθῶσι παρὰ τῆς ἀρχῆς ἢ τῶν ὑπηρετῶν της διαλυθῶσι τιμωροῦνται μόνον οἱ ἀρχηγοὶ καὶ ὁδηγοὶ (φυλάκισις τὸ πολὺ ἓξ μηνῶν). Ἄρθρ. 174. Ἐὰν ἐναντίον τῆς προσταγῆς τῆς ἀρχῆς μείνωσι συνηθροισμένοι καὶ θορυβοῦντες, ἀλλὰ χωρὶς νὰ ἐπιφέρωσι βίαν κατὰ προσώπων ἢ πραγμάτων, ἀποκατασταθῇ πάλιν ἡ ἡσυχία, τιμωροῦνται οἱ ἀρχηγοὶ καὶ ὁδηγοὶ μὲ εἱρκτὴν, οἱ ὡπλισμένοι στρατιῶται μὲ φυλάκισιν τοὐλάχιστον τριῶν μηνῶν, οἱ ἄοπλοι μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ τριῶν μηνῶν· ἄρθρ. 175—177. Ἐὰν οἱ συστατιῶται ἔπραξαν βιαιοπραγίας τιμωροῦνται μὲ θάνατον, ἐὰν ἔπραξαν φόνον, ἀναίρεσιν, ἐμπρησμὸν ἢ λῃστείαν, μὲ πρόσκαιρα δεσμὰ, ἐὰν ἔπραξαν αἰκίας μὲ εἱρκτὴν, ἐὰν ἔπραξαν διαρπαγὴν ἢ καταστροφὴν, ἢ ἐξεβίασαν κτίρια, κατοικίας ἢ ἄλλα ἀκίνητα διὰ ῥήξεως, βιαίας προσβολῆς, ἢ κατασκάψεως, μὲ φυλάκισιν τοὐλάχιστον 1 ἔτους, ἐὰν ἔπραξαν βιαιοπραγίας μικροτέρου εἴδους. Εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν

τῶν ποινῶν τούτων θεωρεῖται ἐὰν ἕκαστος τῶν στασιαστῶν ἔπραξεν αὐτὸς ὁ ἴδιος τὴν ἀξιόποινον πρᾶξιν ἢ ὄχι. Εἰς τὴν δευτέραν περίπτωσιν τιμωροῦνται μόνον μὲ φυλάκισιν κατὰ τὸ μέγεθος τῆς συνεργείας αὐτῶν. Τὸ αὐτὸ θεωρεῖται καὶ ἐπὶ ἀρχηγῶν καὶ ὁδηγῶν, ἀλλ' ἡ ποινὴ τούτων εἶναι τοὐλάχιστον εἱρκτή ἄρθ. 179. Ὅστις ἐπροκάλεσεν εἰς στάσιν, ἢ θέλων νὰ διεγείρῃ αὐτὴν διέδωσε δεισιδαίμονας προφητείας, ἢ ψευδεῖς φήμας, ἐὰν ἀληθῶς ἐξεῤῥάγη ἡ στάσις, τιμωρεῖται ὡς ἀρχηγὸς αὐτῆς, ἄλλως δὲ μὲ φυλάκισιν τριῶν μηνῶν ἕως δύο ἐτῶν, δημόσιος ὑπάλληλος ἢ ὑπηρέτης ὢν ἀποβάλλεται προσέτι τῆς ὑπηρεσίας.

§ 201. σημ. 8. τοῦ ἐκδ.

Ὁ Ἑλλην. ποιν. νόμος τιμωρεῖ μὲ φυλάκισιν 3 μηνῶν μέχρι 2 ἐτῶν καὶ μὲ χρηματικὴν ποινὴν 50—300, ἢ μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ ἑνὸς ἔτους, καὶ χρηματικὴν ποινὴν τὸ πολὺ 100 δραχμῶν. α΄ τὴν ἄνευ ἀδείας τῆς κυβερνήσεως ἀποκλειστικὴν ἕνωσιν πολλῶν ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ ἐνασχολῶνται εἰς ἀντικείμενα ἀναγόμενα εἰς τὰς ἐξωτερικὰς ἢ ἐσωτερικὰς σχέσεις τῆς ἐπικρατείας, εἰς τὴν θρησκείαν ἢ ἄλλους δημοσίους σκοπούς, β΄. τὴν αὐτογνώμονα μεταβολὴν τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν σχέσεων ἢ τοῦ σκοποῦ τοιαύτης ἑταιρείας, καί τοι ἐγκριθείσης ἤδη. ἄρθ. 212, 213. Ἐὰν ἡ ἐναρξις τῆς ἑταιρίας, οἱ σκοποὶ αὐτῆς κτλ. ἀποκρύπτωνται ἐπίτηδες ἢ ἀναγγέλλωνται ψευδῶς εἰς τὴν ἀρχὴν καταγινώσκεται βαρυτέρα ποινὴ (φυλάκ. τοὐλάχιστον 2 ἐτῶν καὶ χρηματικὴ ποινὴ 100—500 δρ. ἢ φυλάκισις 1 ἔτους μέχρι 3 ἐτῶν καὶ χρηματικὴ ποινὴ 50—300 δρ.). ἄρθρ. 214, ἔτι δὲ βαρυτέρα, ἐὰν γίνεται καὶ ὅρκος ἀπὸ τοὺς συνεταίρους (πρόσκαιρα δεσμὰ ἢ εἱρκτὴ) ἄρθ. 215. Ἐκ τῶν ὡς ἀνωτέρω διακριθεισῶν κατὰ τὸ μέγεθος ποινῶν αἱ μὲν βαρύτεραι ἐπιβάλλονται εἰς τοὺς καθιδρυτὰς ἢ προϊσταμένους, αἱ δὲ ἐλαφρότεραι εἰς τοὺς συνεταίρους ἄρθ. 217. 218.

§ 209 σημ. τελευταία.

Τὸ περιεχόμενον τοῦ 143 ἄρθρου τοῦ βαυαρικοῦ νόμου εὑρίσκεται ἀπαράλλακτον εἰς τὸ 287 τοῦ ἑλληνικοῦ.

§ 215 σημ. 2 τοῦ ἐκδ.

Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον, ὅστις μὲν (ἄρθ. 288,) ἐκ προμελέτης ἀπεφάσισεν ἢ ἐσκεμμένως ἐξετέλεσε τὴν παρ' αὐτοῦ πραχθεῖσαν ἀνθρωποκτονίαν λέγεται φονεύς· ὅστις δὲ (ἄρθρ. 293) ἀπρομελετήτως εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς ἀπεφάσισε καὶ ἐξετέλεσεν ἀνθρωποκτονίαν, ἀναιρέτης.

§. 222. σημ. 7 τοῦ ἐκδ.

Ὁ ἑλληνικὸς ποινικὸς νόμος ἀναφέρει τὴν φαρμακείαν ὑπὸ τὴν ἀνθρωποκτονίαν, ἄρθρ. 289—292, κατὰ τὸ ἄρθρ. 289, ὅστις καθ' οἱονδήποτε τρόπον προσέφερεν ἐκ προθέσεως εἰς ἄλλον τινὰ δηλητήριον φάρμακον ἢ ἄλλας οὐσίας, δυναμένας νὰ ἐπιφέρωσι θάνατον καθ' οἱονδήποτε τρόπον, τιμωρεῖται, ἐὰν μὲν προέκυψε θάνατος ἤ, ἂν καὶ πιθανῶς μόνον ἀνίατοι, φρενοβλάβεια ἢ σωματικὴ νόσος, μὲ θάνατον, ἀδιαφόρως ἐὰν ἐσκόπει τὴν θανάτωσιν ἢ ἁπλὴν βλάβην· ἄλλως δέ, κατά τινας διαστολάς, μὲ δεσμὰ διὰ βίου, δεσμὰ πρόσκαιρα ἢ τοὐλάχιστον εἱρκτήν. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 291, ἡ ἐξ ἀμελείας φαρμακεία τιμωρεῖται Κατὰ τὰς περὶ τῆς ἐξ ἀμελείας ἀνθρωποκτονίας ἢ τῆς ἐξ ἀμελείας σωματικῆς βλάβης διατάξεις, ἀλλά, καὶ ἂν δὲν ἔχῃ κανὲν ἀποτέλεσμα, ἐπιβάλλεται πάλιν φυλάκισις τὸ πολὺ ἑνὸς μηνός. Ὁ ἔνοχος φαρμακείας ἐξ ἀμελείας μένει ἐλεύθερος πάσης ποινῆς ἐὰν ἀμέσως ἀποτρέψῃ ἢ ζητήσῃ ν' ἀποτρέψῃ τὴν ἐνδεχομένην βλάβην.

§. 224. σημ. 2. τοῦ ἐκδ.

Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον ἄρθρ. 293, ὁ ἀνώτατος ὅρος τῆς εἰς τὴν ἀναίρεσιν ἐπιβλητέας ποινῆς εἶναι δεσμὰ ἐπὶ 20 ἔτη.

§. 226. σημ. 3. τοῦ ἐκδ.

Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον (ἄρθρ. 311 312), ὅταν εἴς τινα

συμπλοκὴν πολλοὶ ἐπέβαλον χεῖρα εἰς τὸν θανατωθέντα ἢ πληγωθέντα, ἐὰν μὲν μόνη ἡ σύμπτωσις τῶν πολλῶν πληγῶν ἔφερε τὸ γενόμενον ἀποτέλεσμα, ἕκαστος τῶν ἐπαγαγόντων πληγὴν τιμωρεῖται ὡς αὐτουργὸς τοῦ συμβάντος ἀποτελέσματος, ἐὰν δὲ ἦναι βέβαιον, ὅτι μόνον αὗται ἢ ἐκεῖναι τῶν γενομένων πληγῶν ἔφερον τὸ ἀποτέλεσμα, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ ἐξακριβωθῇ παρὰ τίνος ἐπηνέχθησαν αὗται, τιμωροῦνται ἐκεῖνοι μὲν περὶ ὧν εἶναι ἀπεδεδειγμένον, ὅτι δὲν ἔφερον καμμίαν ἐξ αὐτῶν, κατὰ λόγον τῶν λοιπῶν μικροτέρων πληγῶν, οἱ δὲ ἐπίλοιποι ὡς αὐτουργοί, ἀλλὰ μὲ ποινὴν κατὰ ἕνα βαθμὸν κατωτέραν τῆς τακτικῆς.

§. 236. σημ. 3. τοῦ ἐκδ.

Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον ἄρθρ. 294, ἡ μήτηρ, ἥτις φονεύει ἐπίτηδες διὰ πράξεως ἢ ἐλλείψεως τὸ νόθον νεογνὸν τέκνον της, ἢ ἐπεχείρησεν ἐπὶ σκοπῷ δολοφονίας, θανατηφόρους κακώσεις κατὰ τοῦ νόθου τέκνου της ἐν καιρῷ τοῦ τοκετοῦ, πρὶν ἔτι τὸ προαγάγῃ ἐντελῶς εἰς τὸ φῶς, τιμωρεῖται ὡς παιδοκτόνος μὲ δεσμὰ 15—20 ἐτῶν. Ἐὰν δὲ ἀπεφάσισε τὸν φόνον τοῦ παιδός της πρὸ τοῦ τοκετοῦ ἢ ἐξετέλεσεν αὐτὸν ἐσκεμμένως, ἡ περίστασις αὕτη θεωρεῖται ὡς ἰδιαιτέρως ἐπιβαρυντική.

§. 237. σημ. 4 τοῦ ἐκδ.

Κατὰ τὸν ἑλλην. ποινικὸν νόμον ἄρθρ. 294 θεωρεῖται ὡς νεογνὸν (σύμφωνα μὲ τὸν σαξων. καὶ βυρτεμβεργικὸν νόμον) πᾶν τὸ μὴ ἔχον εἰσέτι 24 ὡρῶν ἡλικίαν.

§. 238. σημ. 9 τελευταία.

Κατὰ τὸν Ἑλληνικὸν ποιν. νόμον ἄρθρ. 296. 297. ἡ μήτηρ, ἥτις ἀπέκρυψε τὸν τοκετόν της, ἥτις δηλονότι ἐνῷ ἠδύνατο νὰ ἔχῃ πρὸς μαίευσιν τὴν συνδρομὴν ἄλλου τινός, ἔτεκεν ἢ μηδενὸς παρευρεθέντος ἢ ἐπὶ παρουσίᾳ μόνον τῶν μετ' αὐτῆς συνεννοημένων, τιμωρεῖται, ἐὰν μὲν τὸ τέκνον ἐκρύφθη παρ' αὐτῆς ἢ ἐξηφανίσθη α) μὲ εἱρκτὴν, ὁμολογηθέντος ἢ ἀποδειχθέντος τοῦ δολοφόνου σκοποῦ της, β) μὲ φυλάκισιν τοὐλάχιστον 3 ἐτῶν, εἰς ἐ-

ναντίαν περίπτωσιν· ἐὰν δὲ τὸ τέκνον δὲν ἐκρύφθη ἢ δὲν ἐξηφανίσθη, κατὰ τὴν ἰδίαν διαστολὴν, μὲ φυλάκισιν τοὐλάχιστον 6 μηνῶν ἢ τὸ πολὺ ἓξ μηνῶν. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 298, ἐὰν ἡ νεκροτοκία ἢ ὁ θάνατος τοῦ ζωογεννήτου βρέφους προῆλθεν ἀποδεδειγμένως ἐκ τῆς ἀποκρύψεως τοῦ τοκετοῦ, ἐφαρμόζονται τὰ περὶ ἀνθρωποκτονίας ἐξ ἀμελείας διατεταγμένα. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 643. κλεψίγαμοι ἔγκυοι, ἀποκρύπτουσαι τὸν τοκετόν των, ἐκτὸς τῶν περιπτώσεων αἵτινες ἀποτελοῦσι κακουργήματα ἢ πλημμελήματα (ἄρθρ. 294—298. ἑλλ. ποιν. νόμου), τιμωροῦνται μὲ κράτησιν τὸ πολὺ 2 ἑβδομάδων ἢ μὲ πρόστιμον τὸ πολὺ 50 δραχ.

§. 246. σημ. 1. τοῦ ἐκδ.

Κατὰ τὸν ἑλληνικὸν ποινικὸν νόμον ἄρθρ. 307. κ. ἐπ., ἡ μετὰ προμελέτης ἐπιφερομένη σωματικὴ βλάβη τιμωρεῖται. ἐὰν ἐπιφέρῃ τὸν θάνατον, στέρησιν αἰσθητηρίου τινὸς κτλ., μὲ πρόσκαιρα δεσμά· ἐὰν ἐπιφέρῃ ἀκρωτηρίασιν, ἀνικανότητα πρὸς ἐργασίαν ὑπὲρ τοὺς τρεῖς μῆνας κτλ., μὲ εἱρκτήν· ἐὰν ἡ νόσος ἢ ἡ πρὸς ἐργασίαν ἀνικανότης διαρκέσῃ μεταξὺ 30 ἡμερῶν καὶ τριῶν μηνῶν, μὲ φυλάκισιν τοὐλάχιστον δύο ἐτῶν· ἐὰν δὲ διαρκέσῃ ὑπὲρ τὰς 3 ἡμέρας ἀλλ' ὄχι καὶ ὑπὲρ τὰς 30, μὲ φυλάκισιν 6 μηνῶν ἕως 2 ἐτῶν. Ἐλαφρότεραι ποιναὶ ἐπιβάλλονται, κατὰ τὰς αὐτὰς διαστολὰς, ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ προμελέτη ἢ ἂν ὁ βλαφθεὶς παρώξυνε τὸν πράξαντα δι' ἀθεμίτων ὀνειδισμῶν καὶ ὕβρεων. Ἐὰν ἡ νόσος ἢ ἡ πρὸς ἐργασίαν ἀνικανότης διαρκέσῃ ὀλιγώτερον τῶν 3 ἡμερῶν, ἐπιβάλλεται κράτησις ἢ πρόστιμον.

§. 246 σημ. 2 τοῦ ἐκδ.

Τὸ ἄρθρον 317 τοῦ ἑλλην. νόμου ὁρίζει τὰς περιπτώσεις καθ' ἃς ἀπαιτεῖται ἔγκλησις.

§. 246. σημ. 3 τοῦ ἐκδ.

Ἑλλην. ποιν. νόμος, ἄρθρ. 310.

§. 249. σημ. 1. τοῦ ἐκδ.

Περὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ποιν. νόμου. ὅρα τὴν προσθήκην εἰς τὴν ὑπὸ τὸν § 222. σημ. 7 τοῦ ἐκδ.

§. 253 σημ. 3. τοῦ ἐκδ.

Ὁ ἑλλην. ποιν· νόμος ἄρθρ. 321. ὁρίζει τὴν ἁρπαγὴν (ὑπὸ τὰς πράξεις κατὰ τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας) ὡς ὁ σαξωνικὸς νόμος καὶ τιμωρεῖ αὐτὴν μὲ δεσμὰ διὰ βίου, ἐὰν ὁ ἁρπαγεὶς ἀπήχθη εἰς μακρυνὰ μέρη διὰ νὰ ὑπηρετῇ ἐκεῖ δούλου ἢ θητὸς δίκην· ἄλλως δὲ, μὲ δεσμὰ πρόσκαιρα. Ἀλλ' ἐνόσῳ ὁ ἁρπαγεὶς δὲν ἀνακτήσῃ τὴν ἐλευθερίαν του, δὲν δύναται ὁ κακουργήσας, ὅστις κατεδικάσθη εἰς δεσμὰ ἐπὶ ὡρισμένον χρόνον, ν' ἀπολυθῇ ἐκ τοῦ τόπου τῆς ποινῆς, πρὶν ἢ πληρωθῇ ἡ μεγίστη νόμιμος διάρκεια τῶν προσκαίρων δεσμῶν.

§· 254. σημ· 4. τοῦ ἐκδ.

Ὁ Ἑλλην. ποιν. νόμος τιμωρεῖ τὴν ὑπὸ ἀγυρτῶν, ἐπαιτῶν, γοήτων καὶ παρομοίων ἀνθρώπων πραττομένην ἁρπαγὴν παίδων ἐχόντων νεωτέραν τῶν 12 ἐτῶν ἡλικίαν μὲ δεσμὰ πρόσκαιρα τοὐλάχιστον 15 ἐτῶν, ἀναφέρει δὲ τὴν περίπτωσιν ταύτην εἰς τὸ περὶ ἁρπαγῆς ἐν γένει πραγματευόμενον ἄρθρ· 321.

§. 254. σημ. 5 τοῦ ἐκδ.

Ὁ Ἑλλην, ποιν. νόμος τιμωρεῖ τὴν παράνομον κατακράτησιν (ὑπὸ τὰς πράξεις κατὰ τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας), ἐὰν μὲν διαρκέσῃ αὕτη ὑπὲρ τὴν μίαν ἑβδομάδα ἢ ἦναι συνωδευμένη ἀπὸ ῥητάς τινας ἐπιβαρυντικὰς περιστάσεις, μὲ εἱρκτὴν, ἄλλως δὲ μὲ φυλάκισιν (ἄρθρ· 322, 329). Ὁ ἔνοχος καταδικάζεται καὶ εἰς ἀποζημίωσιν τοῦ κατακρατηθέντος διὰ δραχμὰς τοὐλάχιστον 25 καθ' ἑκάστην ἡμέραν τῆς κατακρατήσεως (ἄρθρ. 323.). Δημόσιοι ὑπάλληλοι, οἵτινες ἐν περιπτώσει παραν. κατακρατήσεως δεικνύουσιν ὀλιγωρίαν, τιμωροῦνται ὡς συναίτιοι (ἄρθρ. 324). εἰς δευτέραν ὑποτροπὴν ἐπιβάλλεται ἀστυνομικὴ ἐπιτήρησις (ἄρθρ. 325)· Τὰ ἄρθρα 326—329 ὁρίζουσι καὶ ἄλλα τινα περὶ παρανόμου κα-

ταχρατήσεως, ἰδίως δὲ κατὰ τῶν ἀνακριτικῶν ὑπαλλήλων καὶ τῶν δεσμοφυλάκων.

§. 255. σημ. 3. τοῦ ἐκδ.

Κατὰ τὸν Ἑλλην. ποιν. νόμον ἄρθρ. 331· 332. (ὑπὸ τὰς πράξεις κατὰ τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας) ὅστις μὲ δόλον ἢ βίαν ἐπιλαμβάνεται ἄρρενός τινος ἢ θήλεος, ἤτοι ἄκοντος ἢ ἑκόντος μὲν ἔχοντος ὅμως ἡλικίαν κατωτέραν τῶν 12 ἐτῶν, καὶ ἀπάγει αὐτὸ μεθ' ἑαυτοῦ ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ τὸ μεταχειρισθῇ εἰς ἀκολασίαν ἢ νὰ τὸ ἀναγκάσῃ εἰς γάμον, ἢ νὰ τὸ παραδώσῃ εἰς ἄλλον πρὸς τὸ αὐτὸ τέλος· ὅστις πρὸς τὸν εἰρημένον σκοπὸν κατέχει τινὰ εἰς τὴν ἐξουσίαν του ἀπείργων αὐτὸν δολίως ἢ βιαίως ἀπὸ τὸν τόπον τῆς διατριβῆς του παρὰ τὴν θέλησίν του, τιμωρεῖται, ἐὰν κατώρθωσε τὸν σκοπόν του, μὲ εἱρκτὴν, ἄλλως μὲ φυλάκισιν τοὐλάχιστον 2 ἐτῶν, ἤ, ἂν ἑκουσίως καὶ πρὸ πάσης ἀνακρίσεως ἀπέλυσεν ἀλύμαντον τὸν ἀπαχθέντα, τὸ πολὺ ἑνὸς ἔτους. Ἐὰν τις ἔχων ὑπὲρ τὰ 12 ἔτη ἀλλ' ὄχι καὶ ὑπὲρ τὰ 21 ἀπήχθη ἑκουσίως ἐπιβάλλεται φυλάκισις τὸ πολὺ 3 μηνῶν.

§. 363. σημ. 2. τοῦ ἐκδ.

Κατὰ τὸν Ἑλλην. ποιν. νόμον ἄρθρ. 273. (εἰς τὸ κεφ. περὶ βλάβης τῶν ἠθῶν) ὁ βιασμὸς θήλεος ἢ ἄρρενος τιμωρεῖται, ἐὰν τὸ βιασθὲν πρόσωπον ἀπώλεσε τὴν ζωήν του, μὲ δεσμὰ διὰ βίου· ἐὰν τοῦ βιασθέντος ἡ ὑγεία ἐβλάβη ἢ ἡ ἡλικία ἦτο νεωτέρα τῶν 12 ἐτῶν, μὲ δεσμὰ πρόσκαιρα· εἰς πᾶσαν ἄλλην περίπτωσιν, μὲ εἱρκτήν.

§. 264. σημ. 3. τοῦ ἐκδ.

Κατὰ τὸν Ἑλλην. ποιν. νόμον ἄρθρ. 274. ὅστις ἀσελγαίνει κατὰ προσώπου μὴ συμπληρώσαντος εἰσέτι τὸ δωδέκατον ἔτος τῆς ἡλικίας, τιμωρεῖται ἐπίσης μὲ βιαστὴν, ὡσαύτως καὶ ὅστις φέρει δολίως εἰς απονάρκωσιν τὰς αἰσθήσεις τοῦ ἄλλου καὶ καταρᾶται αὐτὸν, οὕτως ἔχοντα, πρὸς ἀσέλγειαν (ἄρθρ. 273). ἐὰν δ'

μως δὲν ἔφερεν αὐτὸς τὴν ἀπονάρκωσιν, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν 3 μηνῶν ἕως 2 ἐτῶν.

§. 267. σημ. 4. τοῦ ἐκδ.

Ὁ Ἑλλην. ποιν. νόμος ἄρθρ. 273. ἀπαιτεῖ ἐπικείμενον κίνδυνον σώματος ἢ ζωῆς. πρβ. τὴν προσθ. εἰς τὴν ὑπὸ τὸν §. 9 σημ. 3 τοῦ ἐκδ.

§. 274. σημ. 7. τοῦ ἐκδ.

Ὁ Ἑλλην. ποιν. νόμος, εἰς τὸ κεφάλαιον περὶ προσβολῶν κατὰ τῆς τιμῆς, πραγματεύεται 1). περὶ ψευδοῦς καταμηνύσεως (ἄρθρ. 334). καὶ τιμωρεῖ ἐκεῖνον, ὅστις καταμηνύει εἰς τὴν ἀρχὴν ἕνεκα ἀξιοποίνου τινὸς πράξεως ἄνθρωπον, τοῦ ὁποίου γνωρίζει τὴν ἀθωότητα, ἡ δὲ καταμήνυσίς του εἶναι τοιαύτη, ὥστε δύναται νὰ δώσῃ ἀφορμὴν εἰς ἀνάκρισιν κατὰ τοῦ καταμηνυθέντος, μὲ φυλάκισιν ἀνάλογον, καθόσον ἡ καταμηνυθεῖσα πρᾶξις φέρει χαρακτῆρα κακουργήματος, πλημμελήματος, πειθαρχικῆς παραβάσεως ἢ πταίσματος. 2). περὶ συκοφαντίας (ἄρθρ. 335). Ὅστις προσάπτει εἰς ἄλλον ἐν γνώσει δἰ ἐξωδίκου διαφημίσεως ἢ διαδόσεως, ἐγγράφως ἢ προφορικῶς, δημοσίως ἢ κρυφίως πρᾶξίν τινα, ἥτις, ἐὰν ἀλήθευεν, ἤθελεν ἐκθέσει τὸν ἐνοχοποιούμενον εἰς ἀνάκρισιν, τιμωρεῖται, κατὰ τὴν προαναφερθεῖσαν διαστολὴν, μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ 2 ἐτῶν. 3). περὶ ἐξυβρίσεως τῆς τιμῆς (ἄρθρ. 336. ἐπ). ὅστις ἐκτὸς τῶν δύο προμνησθεισῶν περιπτώσεων προσβάλλει ἀδίκως διὰ λόγου, ἐγγράφου ἢ συμβολικῆς παραστάσεως τὴν τιμὴν τοῦ πολίτου ὡς τοιούτου, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ 6 μηνῶν. ὁ περὶ ἐξυβρίσεως νόμος τῆς 23 Νοεμβρ. 1837 δὲν ἐπέφερε καμμίαν μεταβολὴν ὡς πρὸς τὰ εἰρημένα.

§. 280. σημ. 2. τοῦ ἐκδ.

Ὁ Ἑλλην. ποιν. νόμος τιμωρεῖ μὲ φυλάκισιν 2 ἑβδ. μέχρι 2 μηνῶν τὴν προσβολὴν τῆς τιμῆς οἰκογενείας, πολιτικοῦ, ἢ θρησκευτικοῦ σωματείου ἢ κοινωνίας, τάξεως ἢ κλάσεως ἀνθρώπων. ὁ δὲ περὶ ἐξυβρίσεων νόμος τοῦ 1837 προσθέτει καὶ τὴν προσ-

βολὴν τῆς τιμῆς ὁλοκλήρου ἔθνους καὶ ἀναβιβάζει τὸν ἀνώτατον ὅρον τῆς ποινῆς εἰς 2 ἔτη.

§. 281. σημ. τοῦ ἐκδ.

Ὁ ἑλληνικὸς ποιν. νόμος ἄρθρ. 343. ἀπαιτεῖ ἁπλῶς ἔγκλησιν τοῦ παθόντος.

§. 289. σημ. 4. τοῦ ἐκδ.

Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον ἄρθρ. 340. ἐπὶ ψευδοῦς καταμηνύσεως, συκοφαντίας ἢ ἐξυβρίσεως τιμῆς, ἡ ἀπόδειξις τῆς ἀληθείας τῆς γενομένης προσάψεως ἐξαλείφει τὸ ἀξιόποινον, δὲν ἐπιτρέπεται δὲ ἡ ἀπόδειξις ἐπὶ ἐξυβρίσεως τιμῆς, ἐὰν ἡ πρόσαψις ἀφορᾷ σχέσιν τινὰ τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου. Ἀλλὰ κατὰ τὸν περὶ ἐξυβρίσεων νόμον τοῦ 1837. ἄρθρ. 33· ἡ ἀπόδειξις τῆς ἀληθείας ἐπὶ ἐξυβρίσεως τῆς τιμῆς δὲν συγχωρεῖται εἰμὴ εἰς τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἡ προσβολὴ ἀπευθύνεται εἰς δημόσιον ὑπάλληλον ἢ ὑπηρέτην τοῦ κράτους καὶ ἀφορᾷ σχέσιν τινὰ τῆς δημοσίου αὐτοῦ ὑπηρεσίας. Ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις εἶναι ὅμως καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ἀπαράδεκτος.

§. 291· σημ. 2. τοῦ ἐκδ.

Ὁ ἑλλην. ποιν. νόμος ἄρθρ. 690. ἀναφέρει τὴν ἐξύβρισιν ἔργῳ ὡς προσβολὴν τῆς τιμῆς τιμωρουμένην μὲ κράτησιν ἢ πρόστιμον.

§. 292. σημ. 2 τοῦ ἐκδ.

Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον ἄρθρ. 343. ἔγκλησις τοῦ παθόντος ἀπαιτεῖται μόνον ἐπὶ συκοφαντίας καὶ ἐπὶ ἐξυβρίσεως τῆς τιμῆς· ἀλλὰ κατὰ τὸν περὶ ἐξυβρίσεων νόμον τοῦ 1837 ἄρθρ. 36 καὶ ἐπὶ ψευδοῦς καταμηνύσεως.

§. 297. σημ. 3. τοῦ ἐκδ.

Ὁ Ἑλλην. ποιν. νόμος ἄρθρ 159 κ. ἐπ. πραγματεύεται περὶ ἐξυβρίσεως τῆς τιμῆς τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρετῶν ἐνῷ ἐκτελοῦσι τὰ καθήκοντά των, ἢ καθόσον ἀνάγεται ἐν γένει εἰς αὐτὰ εἰς τὸ κεφάλαιον περὶ πράξεων ἀντικειμένων εἰς τὸ πρὸς τὴν ἀρχὴν ὀφειλόμενον σέβας.

§. 301. σημ. 2. τοῦ ἐκδ.

Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον ἄρθρ. 349. ἐπὶ κακουργημάτων κα πλημμελημάτων προερχομένων ἐκ τῆς καταχρήσεως τῆς ἐλευθερίας, ὑπόκεινται εἰς εὐθύνην διὰ τὰ ἀξιοκατάκριτα συγγράμματα 1) ὁ συγγραφεύς, ἐὰν δὲν ἀποδείξῃ, ὅτι οὔτε εἰς τὴν τύπωσιν οὔτε εἰς τὴν ἔκδοσιν ἔλαβε μέρος. 2) ὁ ἐκδότης, ἐὰν δὲν παραστήσῃ, ὅτι ἄλλος εἶναι ὁ συγγραφεὺς καὶ ὅτι μόνον κατὰ παραγγελίαν αὐτοῦ ἐπεχείρησε τὴν ἔκδοσιν. 3) ὁ κατ' ἐμπορίαν ἐκδότης, ἐὰν δὲν ἀποδείξῃ τὸν συγγραφέα ἢ τὸν κυρίως ἐκδότην. 4) ὁ τυπογράφος, ἐὰν δὲν ἀποδείξῃ τὸν συγγραφέα, τὸν κυρίως ἢ τὸν κατ' ἐμπορίαν ἐκδότην. 5) ὁ διαδίδων τὸ σύγγραμμα καὶ ὁ παραγγείλας τὴν διάδοσιν αὐτοῦ, ἐὰν δεν φανερώσῃ τὸν συγγραφέα, τὴν κυρίως ἢ τὸν κατ' ἐμπορίαν ἐκδότην, ἢ τὸν τυπογράφον. ὡς πρὸς δὲ τὰς ἐφημερίδας καὶ τὰ περιοδικὰ συγγράμματα ἄρθρ. 351. δίδει λόγον διὰ πᾶν ἀξιοκατάκριτον ἄρθρον πρὸ πάντων ὁ ὑπεύθυνος συντάκτης. Ὁ περὶ ἐξυβρίσεων καὶ περὶ τύπου νόμος τοῦ 1837. ἄρθρ. 44· θεωρεῖ εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην περίπτωσιν ταὐτοχρόνως συνυπεύθυνον καὶ τὸν συγγραφέα τοῦ ἄρθρου.

§. 303. σημ. 3. τοῦ ἐκδ.

Τοῦ ἑλλην. ποιν. νόμου τὸ ἄρθρ. 152. εἶναι ὅμοιον μὲ τὸ ἄρθρ. 224· τοῦ βαυαρικοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1831. Τὸ δὲ ἄρθρ. 196. (ἄρθρ. 17. τοῦ περὶ ἐξυβρ. νόμου τοῦ 1837.) τιμωρεῖ μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ 3 μηνῶν καὶ ἐν ὑποτροπῇ τὸ πολὺ 6 μηνῶν ἐκεῖνον, ὅστις ὅπως δήποτε προσβάλλει τὰ δόγματα, τὰς διατάξεις καὶ τὰ ἔθιμα θρησκείας ὑφισταμένης μὲ τὴν συγκατάθεσιν τῆς κυβερνήσεως.

§. 309. σημ. 2. τοῦ ἐκδ.

Ὁ Ἑλλην. ποιν. νόμος τιμωρεῖ τὴν διατάραξιν τῆς εἰρήνης θρησκευτικῶν συναθροίσεων (ἄρθρ. 194) μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ 2 ἐτῶν, ἐὰν ἐγένετο διὰ τῆς βίας, καὶ τὸ πολὺ 2 μηνῶν, ἐὰν μόνον διὰ ἀπρεποῦς τρόπου. Ἡ ἐξύβρισις ἐκκλησιαστικῶν ὑπαλλήλων ἢ ὑπηρετῶν, ἐνῷ ἐκτελοῦσι τὰ καθήκοντά των ἢ ὡς πρὸς τὴν ἐκ-

τέλεσιν αὐτῶν ἄρθρ. 199. τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ 2 ἐτῶν ἢ, εἰς δεινοτέρας περιπτώσεις, τοὐλάχιστον 2 ἐτῶν. Ἡ δὲ κατ' αὐτῶν κάκωσις, ἐὰν πραχθῇ ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας ἢ εἰς δημοσίαν συνέλευσιν, ἐνῷ ἐκτελοῦσι τὰ καθήκοντά των ἢ ὡς πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν, (ἄρθρ. 200). τιμωρεῖται μὲ εἱρκτήν.

§. 310. σημ. 2· τοῦ ἐκδ.

Ὁ ἑλλην. ποινικὸς νόμος πραγματεύεται εἰς τὸ ΚΕ΄ κεφ. περὶ ζημιῶν δι' ἐμπρησμοῦ ἢ πλημμύρας (ἄρθρ. 408—420). εἰς τὸ ΚΣΤ΄ περὶ ἄλλων φθορῶν καὶ βλαβῶν ξένης ἰδιοκτησίας 421—428—693. κ. επ). οἷον περὶ βλάβης γεφυρῶν, φρεάτων, μηχανῶν, δενδροφυτειῶν κτλ. κτλ. περὶ φαρμακείας λιμνῶν, νομῶν κτλ εἰς τὸ ΚΖ΄ περὶ ζημιῶν ἐκ μεταβολῆς τῶν ὁροσήμων, μετατυπώσεως, τοκογλυφίας, παραβιάσεως ξένων ἀποῤῥήτων καὶ ἄλλων ἐπιζημίων πράξεων.

§. 314. σημ. 6. τοῦ ἐκδ.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 371. τοῦ ἑλλ. ποιν. νόμου, ἔνοχος κλοπῆς εἶναι ὅστις ἐν γνώσει λαμβάνει εἰς τὴν κατοχὴν του αὐτογνωμόνως καὶ ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ ἔχοντος δικαίωμα ξένα κινητὰ κτήματα, μὴ ἐξαιρουμένων μηδ' αὐτῶν τῶν ἔργων τοῦ ἀνθρωπίνου νοός, διὰ νὰ τὰ ἔχῃ παρανόμως ὡς ἰδιοκτησίαν του.

§. 315. σημ. 4. τοῦ ἐκδ.

Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον ἄρθρ. 694. ὅστις εὑρίσκει πρᾶγμα ἀπολωλὸς καὶ δὲν ἀνεγγέλλει εἰς τὴν ἀρχὴν ἐντὸς 3 ἡμερῶν τὸ εὕρημά του, ἢ δὲν τὸ γνωστοποιεῖ εἰς τὸ δημόσιον, τιμωρεῖται μὲ κράτησιν ἢ πρόστιμον, ἐπιφυλαττομένων τῶν ὅρων τοῦ ἄρθρ. 387, κατὰ τὸ ὁποῖον τιμωρεῖται ὡς ἔνοχος ὑπεξαιρέσεως ὅστις εὑρίσκει πρᾶγμά τι καί, ἀφοῦ γίνῃ ὅπως δήποτε δημοσία πρόσκλησις πρὸς τὸν εὑρόντα, τὸ ἀρνεῖται ἢ δὲν ἀναγγέλλει εἰς τὴν ἀρχὴν τὴν εὕρεσιν τοὐλάχιστον ἐντὸς 8 ἡμερῶν μετὰ τὸ κήρυγμα.

§. 315. σημ. 5. τοῦ ἐκδ.

Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον ἄρθρ. 372, ἡ διὰ τυμβωρυχίας

νεκροσυλία· θεωρεῖται ὡς κλοπή. Ὅστις δὲ, χωρὶς νὰ πράξῃ κλοπὴν, ἀνορύττει τάφους ἄνευ δικαιώματος, ὑφαιρεῖ ἢ κακοποιεῖ πτώματα ἢ ἄλλως καταχρᾶται αὐτῶν πρὸς ἀθεμίτους σκοπούς, τιμωρεῖται μὲ κράτησιν τὸ πολὺ 6. ἑβδ. ἢ μὲ πρόστιμον 20—300 δραχμῶν·

§. 315. α σημ. 3.

Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον ἄρθρ. 385, ἔνοχος ὑπεξαιρέσεως εἶναι ὅστις διακατέχει ἢ φυλάττει ξένον κινητὸν πρᾶγμα καὶ ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ ἀποστερήσῃ τούτου τὸν ἰδιοκτήμονα χωρὶς ἀποζημιώσεως, τὸ κατακρατεῖ δι' ἑαυτὸν, τὸ ἀναλίσκει ὅλον ἢ ἐν μέρει, ἢ τὸ παραχωρεῖ εἰς ἄλλους ἐπὶ δικαιώματι ἰδιοκτησίας. Ὁ σκοπὸς τῆς ἀποστερήσεως ἐκλαμβάνεται κατὰ τὸ ἄρθρ. 386 ὡς ἀποδεδειγμένος ἐναντίον ἐκείνου ὅστις ἀρνεῖται εἰς τὸν ἔχοντα δικαίωμα πρὸς ἀπαίτησιν ὅτι διακατέχει ἢ φυλάτει τὸ ζητούμενον, ἢ ὅστις ἐπιχειρεῖ τὴν ἀνάλωσιν ἢ τὴν ἀπαλλοτρίωσιν, χωρὶς νὰ ἔχῃ πρόχειρα τὰ μέσα πρὸς ἀντικατάστασιν καὶ, γενομένης τῆς ἀπαιτήσεως, οὔτε ἀποδίδει τὸ ὑπεξαιρεθὲν, οὔτε ἱκανοποιεῖ παραχρῆμα ἐντελῶς ἐκεῖνον εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκει.

§. 317. σημ. 2 τοῦ ἐκδ.

Τὸ ἄρθρ. 371 τοῦ ἑλλην. ποιν. νόμου περιέχει τὴν διάταξιν τοῦ 210 τοῦ Βαυαρικοῦ.

§. 321. σημ. 2. τοῦ ἐκδ.

Κατὰ τὸν ἑλλην. ποινικὸν νόμον (ἄρθρ. 106) δὲν τιμωρεῖται ὅστις ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως τῆς νομίμου ἀμύνης ἐξετέλεσεν ἀθέμιτόν τινα πρᾶξιν ἐπὶ σκοπῷ τοῦ ν' ἀποτρέψῃ παρόντα τινὰ, κατεπείγοντα καὶ ἄλλως ἀναπόφευκτον κίνδυνον τῆς ἰδίας ἑαυτοῦ ἢ ἄλλου ζωῆς.

§. 323. σημ. τοῦ ἐκδ.

Ὁ ἑλλην. ποιν. νόμος τιμωρεῖ τὴν κλοπὴν Α) ὡς κακούργημα 1) μὲ εἱρκτὴν εἰς τὰς ἐν τῷ ἄρθρῳ 374 ἀναφερομένας περιπτώσεις, οἷον ἐὰν ὑπερβαίνῃ τὸ ποσὸν τῶν 400 δρ. ἢ ἂν, ἄνευ διακρίσεως

ποσοῦ, πραχθῇ εἰς πράγματα καθιερωμένα εἰς τὴν θείαν λατρείαν ἀπὸ τόπον ἀφωσιωμένον εἰς αὐτὴν, κατὰ τὰς δημοσίας ὁδοὺς, εἰς κατοικημένα κτίρια διὰ ῥήξεως ἢ δι' ἀναβάσεως, ὑπὸ συμμορίας, ἐνόπλως, ἢ ἐὰν ὑπερβαίνουσα τὰς 20 δρ. πραχθῇ ἀπὸ κλέπτην τιμωρηθέντα δὶς ἐπὶ κλοπῇ τοὐλάχιστον μὲ φυλάκισιν, ἢ ἂν πρόκηται νὰ τιμωρηθῶσι συγχρόνως τοὐλάχιστον] τρεῖς κλοπαὶ, ἑκάστη τῶν ὁποίων ὑπερβαίνει τὰς 20 δρ. κτλ. κτλ· 2) μὲ πρόσκαιρα δεσμὰ εἰς τὰς ἐν τῷ ἄρθρῳ 375 ἀναφερομένας περιπτώσεις οἷον ἐὰν ὁ κλέπτης δὶς πρότερον ἐπὶ κλοπῇ ἢ λῃστείᾳ τιμωρηθεὶς μὲ δεσμὰ ἢ εἱρκτὴν πράξῃ αὖθις κλοπὴν ὑπερβαίνουσαν τὰς 20 δρ. ἐὰν πρόκηται νὰ τιμωρηθῇ συγχρόνως διὰ τρεῖς τοὐλάχιστον κλοπὰς, ἑκάστη τῶν ὁποίων ἐπισύρει τὴν ποινὴν τῆς εἱρκτῆς, ἐὰν κλοπὴ τιμωρητέα μὲ εἱρκτὴν ὑπερβαίνῃ τὰς 1000 δραχμὰς, κτλ. κτλ. Β) ὡς πλημμέλημα, κατὰ τὸ ἄρθρ. 373 μὲ φυλάκισιν, ἐὰν ἐκτὸς τῶν ἐν τοῖς ἄρθροις 374 καὶ 375 ἀναφερομένων περιπτώσεων, τὸ ἀντικείμενον τῆς κλοπῆς ὑπερβαίνῃ τὴν ἀξίαν τῶν 20 δρχμῶν. Γ) ὡς παῖσμα κατὰ τὸ ἄρθρ. 693 μὲ κράτησιν ἢ πρόστιμον εἰς τὰς λοιπὰς περιπτώσεις. Τὸ ἄρθρ. 376 ἀναφέρει διαφόρους ἰδιαιτέρως ἐπιβαρυντικὰς περιστάσεις, οἷον ἐὰν ἡ κλοπὴ πραχθῇ εἰς πράγματα ἀνήκοντα εἰς τὸ κράτος, εἰς φιλάνθρωπον κατάστημα, εἰς ζῶα βόσκοντα, εἰς καρποὺς μηκέτι ἐναποταμιευμένους, εἰς πράγματα μὴ δυνάμενα νὰ φυλαχθῶσιν ἰδίως εἰς μνημεῖα, εἰς κοινὰ ξενοδοχεῖα, εἰς καιρὸν πυρκαϊᾶς ἢ πλημμύρας, εἰς καιρὸν νυκτὸς, εἰς ἀκατοίκητα κτίρια διὰ ῥήξεως ἢ ἀναβάσεως κτλ. κτλ.

§ 327. σημ. 4. τοῦ ἐκδ.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 379 τοῦ ἑλλην. ποιν. νόμου, ἐὰν πολλοὶ ὡς αὐτουργοὶ ἔπραξαν τὴν κλοπὴν, εἰς ἕκαστον αὐτῶν καταλογίζεται πλήρης ἡ πρᾶξις, χωρὶς νὰ λαμβάνηται ὑπ' ὄψιν ἡ διανομὴ τοῦ κλαπέντος πράγματος.

§. 328. σημ. 1. τοῦ ἐκδ.

Τὸ ἄρθρ. 379 τοῦ ἑλλην. ποιν. νόμου συμφωνεῖ μὲ τὸ 51 τοῦ σαξωνικοῦ.

§. 329 σημ. 2. τοῦ ἐκδ.

Κατὰ τὸν Ἑλλην. ποιν. νόμον ἄρθρ. 378 δὲν γίνεται οὔτε τιμωρία ἐπὶ κλοπῇ ἐὰν ὁ κλέψας πρὶν ἔτι ἐξετασθῇ ὁπωςδήποτε περὶ τῆς πράξεώς του παρὰ τῆς ἀρχῆς ἢ παρὰ τοῦ δικαστηρίου ἱκανοποίησεν ἐντελῶς τὸν ζημιωθέντα· ἄλλως καταγινώσκεται τοσαύτη μόνον ποινὴ, ὅση ἀναλογεῖ εἰς τὸ μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῆς ἐν μέρει γενομένης ἀποζημιώσεως ὑπολειπόμενον.

§. 335 σημ. 3 τοῦ ἐκδ.

Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον ἄρθρ. 382 ἐξωτερικὴν ῥῆξιν πράττει, ὅστις καθ' οἱονδήποτε βίαιον τρόπον ἀνοίγει εἴσοδον μὴ οὖσαν πρότερον ἢ κεκλεισμένην ἤδη, ἢ πλατύνει ὑπάρχουσάν τινα ὀπὴν διὰ νὰ εἰσχωρήσῃ, ἢ κατασκευάζει ἄλλως ὀπήν τινα, διὰ τῆς ὁποίας δύναται νὰ ἀνοίξῃ τὴν ὑπάρχουσαν εἴσοδον, διὰ νὰ εἰσδύσῃ ἢ νὰ ἐκτελέσῃ τὴν κλοπὴν χωρὶς νὰ εἰσέλθῃ. Ἡ ἐσωτερικὴ δὲ ῥῆξις ἐκτελεῖται, κατὰ τὸ ἄρθρ. 383, διὰ βιαίας ἀνοίξεως θυρῶν, θαλάμων ἢ ἄλλων ἀποδοχείων.

§. 336. σημ. 2. τοῦ ἐκδ.

Ὁ ἑλλην. ποιν. νόμος δὲν ὁρίζει τὴν ἔννοιαν τῆς ἀναβάσεως, ἀλλ' ἐν τῷ ἄρθρῳ 376 ἐδ. 9, θεωρεῖ ὡς ἰδιαιτέρως ἐπιβαρυντικὴν περίστασιν ἐὰν ἡ ἀνάβασις γίνῃ δι' ἐπίτηδες προπαρεσκευῶν ἢ βοηθητικῶν μέσων.

§. 337. σημ. 3. τοῦ ἐκδ.

Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον (ἄρθρ. 374 ἐδ. 5.) τιμωρεῖται μὲ εἱρκτὴν ὁ κλέπτης, ὅστις ἐκτὸς τῶν ὅσα φέρει μεθ' ἑαυτοῦ ἐργαλείων πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς κλοπῆς, εἶναι ἰδίως καὶ μὲ ὅπλα ἐφωδιασμένος (ἐὰν κάμῃ χρῆσιν αὐτῶν ἡ πρᾶξίς του τιμωρεῖται κατὰ τὸ ἄρθρον 363. ἐδ. 2. ὡς ληστεία)· μὲ πρόσκαιρα δεσμὰ τιμωρεῖται δὲ (ἄρθρ. 375. ἐδ. 2.) ἐὰν χωρὶς νὰ ἦναι πρότερον

ἐφωδιασμένος ἰδίως μὲ ὅπλα μετεχειρίσθη πρὸς ἐκφόβισιν ἢ κάκωσιν τῶν θελόντων νὰ ἐμποδίσωσι τὴν ἐκκόμισιν τῶν κλαπέντων ὅσα ὅπλα συνέλαβεν ἐπὶ τῆς πράξεως ἢ ὅσα ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ ἐργαλεῖα πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς κλοπῆς. Διὰ τῶν ὅπλων ἐννοοῦνται κατὰ τὸ ἄρθρ. 126 ἐργαλεῖα, μὲ τὰ ὁποῖα, ὅταν τὰ μεταχειρισθῇ τις εἰς κάκωσίν τινος, δύναται κατὰ τὴν συνήθη πεῖραν, νὰ προξενήσῃ θανατηφόρον βλάβην.

§. 342. στμ, 3. τοῦ ἐκδ.

Ὡς ἰδιαιτέρως ἐπιβαρύνουσα αἰτία θεωρεῖται, κατὰ τὸ ἄρθρ. 376. ἐδ. 1. τοῦ ἑλλην. ποιν. νόμου, ἐὰν ἡ κλοπὴ πραχθῇ εἰς πράγματα ἀνήκοντα εἰς τὸ κράτος, εἰς τὸν βασιλέα, ἢ εἰς τὸν βασιλικὸν οἶκον, ἢ εἰς κατάστημα ἐκκλησιαστικόν, διδακτικὸν ἢ φιλάνθρωπον.

§, 344. σημ. 3. τοῦ ἐκδ.

Ὁ ἑλλην. ποιν, νόμος (ἄρθρ. 374 ἐδ. 1.) τιμωρεῖ μὲ εἱρκτὴν τὴν κλοπὴν πράγματος καθιερωμένου εἰς τὴν θείαν λατρείαν ἀπὸ τόπον ἀφωσιωμένον εἰς αὐτήν.

§. 348. σημ. 3. τοῦ ἐκδ.

Κατὰ τὸν ἑλλην, ποιν. νόμον (ἄρθρ. 376 ἐδ. 2.) θεωρεῖται ὡς ἰδιαιτέρως ἐπιβαρυντικὴ περίστασις, ἐὰν ἡ κλοπὴ πραχθῇ εἰς ἀγριμαῖα περίκλειστα ἢ ἐν θηριοτροφείοις διαιτώμενα.

§. 349. σημ. 4. τοῦ ἐκδ.

Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον ἄρθρ. 372 θεωρεῖται ὡς κλοπή, ἐάν τις κληρονόμος ὑφαιρέσῃ τι ἐκ τῆς εἰσέτι ἀμερίστου κληρονομίας πρὸς βλάβην τῶν συγκληρονόμων, κληροδόχων ἢ δανειστῶν τῆς κληρονομίας.

§. 350. σημ. 2. τοῦ ἐκδ

Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν, νόμον ἄρθρ. 377, αἱ μεταξὺ συζύγων, γονέων καὶ τέκνων, ἀδελφῶν, ἀνεψιῶν καὶ θείων, ἄλλων συγγενῶν ἐνδιαιτωμένων εἰς τὴν αὐτὴν κατ' οἶκον κοινότητα, μεταξὺ τῶν μέχρι τοῦ δευτέρου βαθμοῦ ἐξ ἀγχιστείας συγγενῶν, καὶ αἱ ὑπὸ οἰκετῶν εἰς φαγητὰ καὶ εἰς ποτὰ ἐκ λαιμαργίας γενόμεναι ὑφαιρέ-

σεις τιμωροῦνται, κατ' ἔγκλησιν τοῦ βλαφθέντος, μὲ φυλάκισιν τοὐλάχιστον 6 μηνῶν, ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ καταγνωσθῇ ἡ ποινὴ τῶν δεσμῶν ἢ τῆς εἱρκτῆς, ἄλλως δὲ μὲ φυλάκισιν ἀνάλογον. Κατὰ δὲ τὸ ἄρθρ. 376 ἐδ. 8. θεωρεῖται ὡς ἰδίως ἐπιβαρυντικὴ περίστασις, ἐὰν ἡ κλοπὴ πραχθῇ ἀπὸ ὑπηρέτας ἐκτὸς τῆς προεκτεθείσης περιπτώσεως, ἢ ἀπὸ συνεργάτας ἢ μαθητὰς κατὰ τοῦ πρωτεργάτου ἢ οἰκοδεσπότου ἢ κατά τινος, ὅστις εὑρίσκεται μετ' αὐτῶν εἰς τὴν αὐτὴν κατ' οἶκον κοινότητα.

§. 351. σημ. 3.. τοῦ ἐκδ.

Περὶ τοῦ ἑλλην. ποιν. νόμου ὅρα τὴν εἰς τὸν προηγηθέντα § γενομένην προσθήκην.

§. 353. σημ. 2 τοῦ ἐκδ.

Κατὰ τὸν ἑλληνικὸν ποιν. νόμον ἄρθρ. 363 ὡς λησταὶ θεωροῦνται ὅσοι θέλοντες νὰ πράξωσι κλοπὴν προσέβαλον διὰ βίας τινὰ ἢ ἐπέπεσαν εἰς αὐτὸν, ἢ ἠπείλησαν τὸ σῶμα καὶ τὴν ζωήν του, ὅσοι διὰ νὰ φέρωσιν εἰς πέρας τὴν κλοπὴν μετεχειρίσθησαν ὅπλα, μὲ τὰ ὁποῖα εἴτε ἦσαν ἐξ ἀρχῆς ἐφωδιασμένοι, εἴτε μὴ, καὶ ὅσοι ἐξετέλεσαν ὑφαίρεσιν στερήσαντές τινα τῶν μέσων τῆς ἀμύνης διὰ βιαίων πράξεων.

§. 358. σημ. 4. τοῦ ἐκδ.

Ὁ ἑλλην. ποιν. νόμος ἀπειλεῖ κατὰ τῶν ληστῶν θάνατον (ἄρθρ. 364) ἐὰν ἐβασάνισάν τινα σωματικῶς διὰ να τὸν ἀναγκάσωσι νὰ ἀνακαλύψῃ εἰς αὐτοὺς τὴν κεκρυμμένην περιουσίαν του, ἐὰν ἐφόνευσαν, ἢ ἔβαλον εἰς κίνδυνον ζωῆς, ἢ ἠκρωτηρίασάν τινα, ἢ διὰ τῆς ὁποίας μετεχειρίσθησαν πρὸς αὐτὸν βίας ἐπέφερον εἰς αὐτὸν φρενοβλάβειαν ἢ σωματικὴν νόσον, βεβαίως ἢ πιθανῶς ἀνιάτους, ἐὰν ἔπραξαν τὴν λῃστείαν εἰς δημοσίους ὁδοὺς ἢ τόπους ὡς καὶ κατὰ πειρατῶν παντὸς εἴδους· δεσμὰ διὰ βίου ἢ πρόσκαιρα εἰς τὰς ἐν τοῖς ἄρθροις 365 καὶ 366 ἀναφερομένας περιπτώσεις· εἱρκτὴν δὲ εἰς πᾶσαν ἄλλην περίπτωσιν (ἄρθρ. 367).

§. 360. σημ. 4 τοῦ ἐκδ.

Ὁμοίως καὶ ὁ ἑλλην. ποιν. νόμος πραγματεύεται ἐν τοῖς ἄρθρ.

408—418 περὶ ἐμπρησμοῦ χωρὶς νὰ προτάξῃ τὸν ὁρισμὸν αὐτοῦ.

§. 361 σημ. 2 τοῦ ἐκδ.

Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον ἄρθ. 413 ἔκρηξις τοῦ πυρὸς ὑπάρχει, ὁσάκις τὸ πῦρ μεταδοθῇ εἰς ἄλλα πράγματα ἐκτὸς τῶν ἐμπρηστικῶν ὑλῶν.

§. 364 α. σημ. 9.

Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον ἄρθρ. 412. ὅστις βάλλει μόνος πῦρ εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν του, ἐὰν μὲν τοῦτο συμβῇ μὲ κίνδυνον ἀνθρώπων ἢ ξένης ἰδιοκτησίας, τιμωρεῖται ὡς ἔνοχος ἐμπρησμοῦ ἐν γένει, ἄλλως δὲ, τιμωρεῖται μόνον ὅταν ἔχῃ σκοπὸν ἀπάτης μὲ φυλάκισιν τοὐλάχιστον ἓξ μηνῶν, ἢ, ἐὰν ἡ γενομένη βλάβη ὑπερβαίνῃ τὰς 400 δραχ. μὲ εἱρκτήν.

§. 365 σημ. 2 τοῦ ἐκδ.

Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον ἄρθρ. 408,, 409 ὁ ἐμπρηστὴς τιμωρεῖται μὲ θάνατον, ἐὰν ἐκτὸς τῆς ἐκρήξεως τοῦ πυρὸς συνέβησαν ἐνταῦτῷ καὶ αἱ ἑξῆς ἐπιβαρυντικαὶ περιστάσεις ὅλαι ὁμοῦ ἢ ἐν μέρει. 1) Ἐὰν διὰ τοῦ ἐκραγέντος πυρὸς ἐφονεύθη ἢ ἐπικινδύνως ἐβλάφθη τις, καθόσον ὁ ἐμπρηστὴς ἠδύνατο νὰ προΐδῃ τὸ συμβὰν τοῦτο· 2) ἐὰν τὸ πῦρ ἐξεῤῥάγη καθ' ὃν καιρὸν συνήθως οἱ κάτοικοι ὑπνώττουσι· 3) ἐὰν ὁ ἐμπρησμὸς συνέβη εἰς πόλεις ἢ χωρία, καθ' ὃν καιρὸν τὸ πλεῖστον τῶν κατοίκων μέρος εὑρίσκετο ἐκτὸς αὐτῶν, καὶ τοῦτο ἦτον γνωστὸν εἰς τὸν ἐμπρηστήν· 4) ἐὰν ὁ κακοῦργος ἔβαλε πῦρ εἰς πόλεις ἢ χωρία κατὰ διαφόρους τόπους συγχρόνως, καὶ τὸ πῦρ ἐξεῤῥάγη τοὐλάχιστον εἰς ἕνα τόπον· 5) ἐὰν τὸ πῦρ ἐβλήθη εἰς τοιούτους συναθροίσεως τόπους, ὅπου πολὺς ἀριθμὸς ἀνθρώπων ἐξετέθη εἰς τῆς βλάβης τὸν κίνδυνον· 6) ἐὰν ὁ ἐμπρησμὸς ἔγεινεν ἐν καιρῷ κοινῆς ἀνάγκης, στάσεως, πολέμου, ἐν κινδύνῳ πλημμύρας καὶ τῶν τοιούτων· 7) ἐὰν τὸ πῦρ ἐβλήθη εἰς κτίρια, ὅπου εἶναι ταμιεύματα πυρίτιδος, ἢ εἰς τόπους, πλησίον τῶν ὁποίων εὑρίσκονται τοιαῦτα, καὶ ὁ ἐμπρηστὴς εἶχεν εἴδησιν τοῦ πράγματος· 8) ἐὰν ὁ ἐμπρηστὴς ἔβαλε

τὸ πῦρ ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ εὐκολύνῃ ἑαυτὸν ἢ ἄλλους εἰς ἐκτέλεσιν ἄλλου κακουργήματος, τοῦ ὁποίου καὶ ἔγινε τῳόντι τοὐλάχιστον ἀπόπειρα. Ἐκτὸς τῶν περιπτώσεων τούτων, ἐὰν μὲν ὑπάρχῃ κίνδυνος νὰ μεταδοθῇ τὸ πῦρ εἰς κατοικίας ἀνθρώπων, ὁ ἐμπρησμὸς τιμωρεῖται, καθόσον τὸ πῦρ ἐξεῤῥάγη ἢ ὄχι, μὲ δεσμὰ διὰ βίου ἢ πρόσκαιρα· ἐὰν δὲ τοιοῦτος κίνδυνος δὲν ὑπάρχῃ, μὲ φυλάκισιν τοὐλάχιστον ἕξ ἢ τοὐλάχιστον τριῶν μηνῶν, κατὰ τὴν προειρημένην διαστολὴν (ἄρθρ. 408. 410). Ὁ ἐμπρησμὸς δασῶν ἢ μήπω θερισμένων δημητριακῶν καρπῶν τιμωρεῖται τοὐλάχιστον μὲ εἱρκτὴν (ἄρθρ. 411). Εἰς περίπτωσιν ἀμελείας ἐπιβάλλεται φυλάκισις τὸ πολὺ 6 μηνῶν (ἄρθρ. 417). Ἐν τοῖς ἄρθροις 414. 415. 416, 418 γίνεται λόγος περὶ ὑποτροπῆς καὶ περὶ τῶν περιστάσεων καθ' ἃς τὸ ἀξιόποινον ἐξαλείφεται ἢ ἐλαττοῦται.

§. 369. σημ. 3 τοῦ ἐκδ.

Ὁ ἑλλην. ποιν. νόμος ἄρθρ. 419. 420. τιμωρεῖ τὴν ἐπίτηδες προξενουμένην πλημμύραν, ἐὰν μὲν ἀπέθανέ τις ἐξ αὐτῆς, μὲ θάνατον, ἄλλως δὲ, κατά τινας διαστολὰς, μὲ δεσμὰ διὰ βίου, δεσμὰ πρόσκαιρα, εἱρκτὴν, ἢ φυλάκισιν τοὐλάχιστον ἑνὸς ἔτους. Ἡ ἐξ ἀμελείας πλημμύρα τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ 3 μηνῶν.

§. 378. σημ. 4 τοῦ ἐκδ.

Ὁ ἑλλην. ποιν. νόμος ἄρθρ. 286 (εἰς τὸ κεφ. περὶ βλάβης τῶν ἠθῶν) τιμωρεῖ τὴν μὲν σύζυγον μὲ φυλάκισιν 3 μηνῶν μέχρι 2 ἐτῶν, τὸν δὲ σύζυγον μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ 6 μηνῶν.

§. 382. σημ, 2. τοῦ ἐκδ.

Ὁ ἑλλην. ποινικὸς νόμος ἄρθρ. 286.

§. 384. σημ. 5 τοῦ ἐκδ.

Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον ἄρθρ. 283—285. (εἰς τὸ κεφ. περὶ βλάβης τῶν ἠθῶν), ὅστις τῶν συζύγων, εἰδὼς ὅτι ὁ ἕτερος ζῇ ἀκόμη, συνήφθη, διαρκοῦντος ἔτι τοῦ νομίμου γάμου, εἰς νέον γάμον, τιμωρεῖται μὲ εἱρκτήν. Τὸ ἄγαμον πρόσωπον, ἐὰν εἶχεν εἴδησιν τῆς ὑπάρξεως τοῦ πρώτου γάμου, τιμωρεῖται μὲ φυλά-

κισιν τοὐλάχιστον 2 ἐτῶν. Μὲ τὴν ποινὴν ταύτην τιμωροῦνται καὶ οἱ πολιτικοὶ ἀξιωματικοὶ καὶ οἱ κληρικοὶ, ἐὰν ἐν γνώσει συνήργησαν εἰς τέλεσιν τοῦ δευτέρου γάμου.

§. 389. σημ. 4. τοῦ ἐκδ.

Ὁ ἑλλην. ποιν. νόμος, ὁρίζων τὴν ἔκθεσιν (ἄρθρ. 306) συμφωνεῖ ἐντελῶς μὲ τὸν βαυαρικόν.

§. 391 α σημ. 2. τοῦ ἐκδ.

Ὁ ἑλλην. ποιν. νόμος ἄρθρ. 306 ἀπειλεῖ ἑκάστοτε μὲ τὴν διαστολὴν τοῦ ἂν ὁ ἐκτεθεὶς ἀπεβίωσεν, ἂν ἐβλάφθη κατὰ τὸ σῶμα ἢ τὴν ὑγείαν, ἢ ἂν ἔμεινεν ἀβλαβὴς, 1) ἐν περιπτώσει κινδύνου ἀποκλείοντος πᾶσαν ἐλπίδα σωτηρίας τοῦ ἐκτεθέντος, δεσμὰ τοὐλάχιστον 15 ἐτῶν ἢ τὸ πολὺ 15 ἐτῶν, ἢ εἱρκτὴν, 2) ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ὑπῆρχεν ἐλπὶς εὔλογος σωτηρίας, εἱρκτὴν τοὐλάχιστον 6 ἐτῶν ἢ τὸ πολὺ 6 ἐτῶν ἢ φυλάκισις τοὐλάχιστον 1 τους, 3) ἐν περιπτώσει καθ' ἥν δὲν ὑπῆρχε κανεὶς κίνδυνος ζωῆς ἢ ὑγείας τοῦ ἐκτεθέντος, φυλάκισιν τοὐλάχιστον 1 ἔτους, ἢ τὸ πολὺ 1 ἔτους, ἢ τὸ πολὺ 6 μηνῶν.

§. 392. σημ. 5 τοῦ ἐκδ.

Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον (ἄρθρ. 303. εἰς τὸ κεφ. περὶ ἀξιοποίνων πράξεων κατὰ τῆς ζωῆς ἄλλων), ἐὰν μήτηρ τεκοῦσα πρόωρον ἢ νεκρὸν βρέφος μετεχειρίσθη προηγουμένως ἐν γνώσει, ἢ μόνη ἢ δι' ἄλλου ἐξωτερικὰ ἢ ἐσωτερικὰ μέσα, δυνάμενα νὰ φέρωσι πρώϊμον τόκον ἢ τὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς μητρὸς θάνατον τοῦ ἐμβρύου, τιμωρεῖται μὲ εἱρκτήν. Ἡ αὐτὴ ποινὴ ἐπιβάλλεται (ἄρθρ. 304) καὶ εἰς τὰς μαίας, τοὺς φαρμακοπώλας καὶ εἰς πάντα ἄλλον συνεργήσαντα εἰς τὸ ἀδίκημα μὲ τὴν συγκατάθεσιν τῆς κυοφορούσης, Ἐὰν ἡ πρᾶξις ἔγινεν ἐκ προθέσεως ἄνευ ἢ ἐναντίον τῆς θελήσεως τῆς μητρὸς, ὁ ἔνοχος τιμωρεῖται (ἄρθρ. 305) μὲ θάνατον, ἐὰν ἐκ τῶν μέσων τῶν ὁποίων ἔγινε χρῆσις ἐδύνατο νὰ προέλθῃ ὁ θάνατος τῆς μητρὸς, ἐὰν τοῦτο ἦτον γνωστὸν εἰς τὸν πράξαντα καὶ ἂν ὁ θάνατος συνέβη τῳόντι· ἄλλως, κατά τινας διαστολὰς, μὲ δεσμὰ ἢ μὲ εἱρκτήν. Ἐὰν ἡ πρᾶξις προέρχε-

ται ἐξ ἀμελείας ἐφαρμόζονται αἱ περὶ ἀνθρωποκτονίας ἐξ ἀμελείας ἢ περὶ σωματικῆς βλάβης ἐξ ἀμελείας διατάξεις.

§. 399. σημ. 6 τοῦ ἐκδ.

Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον (ἄρθρ. 330 εἰς τὸ κεφ. περὶ πράξεως κατὰ τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας), ὅστις εἴτε μὲ πραγματικὴν βίαν εἴτε μὲ ἀπειλὴν ἐπιχειρεῖ τι ἐπὶ τῷ παρανόμῳ σκοπῷ τοῦ νὰ πείσῃ τινὰ ἄκοντα εἰς τὸ νὰ πράξῃ, παραλείψῃ ἢ ὑποφέρῃ τι, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ ἑνὸς μηνός, καθόσον ἡ ἐπιχείρησις αὕτη δὲν περιέχει δεινοτέραν τινὰ τοῦ δικαίου παράβασιν.

§. 405 σημ. 3 τοῦ ἐκδ.

Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον (ἄρθρ· 193. εἰς τὸ κεφ. περὶ συγχύσεων τῆς εἰρήνης) ἐὰν πολλοὶ ἡνωμένοι ἐπίτηδες μετ' ἀλλήλων εἰσπέσωσι παρανόμως εἰς ξένας οἰκίας καὶ κατοικίας ἢ ἄλλα ἀκίνητα κτήματα, τιμωροῦνται ἐπὶ διαταράξει τῆς κοινῆς εἰρήνης 1) ἐὰν ἔγιναν βιαιοπραγίαι εἰς πρόσωπα, μὲ εἱρκτὴν οἱ μὲν ἀρχηγοὶ καὶ ὁδηγοὶ τοὐλάχιστον 6 ἐτῶν, οἱ δὲ συναίτιοι, τὸ πολὺ 6 ἐτῶν· 2) ἐὰν ἔγιναν βιαιοπραγίαι μόνον εἰς πράγματα, μὲ φυλάκισιν οἱ μὲν τοὐλάχιστον 1 ἔτους, οἱ δέ, τὸ πολὺ 1 ἔτους· 3) ἐὰν δὲν ἐγένετο βιαιοπραγία, μὲ φυλάκισιν οἱ μὲν τὸ πολὺ 6 μηνῶν, οἱ δέ, τὸ πολὺ 3 μηνῶν. Ἡ χρῆσις ὅπλων ἢ ἡ ὁπλοφορία ἀποτελεῖ ἐπιβαρυντικὴν περίστασιν.

§. 410 σημ. 4 τοῦ ἐκδ.

Ὁ ἑλληνικὸς ποιν. νόμος πραγματεύεται περὶ πλαστογραφίας εἰς ἰδιαίτερον Κεφ. ΙΒ΄. ἄρθρ· 217—260. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 247. ἔνοχος πλαστογραφίας καθίσταται ὅστις ἐκδίδει ἔγγραφα ἐν ὀνόματι ἄλλου καὶ ὡς νὰ ἦταν παρ' αὐτοῦ τούτου ἐκδεδομένα, ὅστις μιμεῖται εἴς τι ἔγγραφον τὴν ὑπογραφὴν ἢ τὴν σφραγῖδα ἄλλου, ἢ καταχρᾶται ταύτας εἰς νόθον τι ἔγγραφον μὴ ἐκδεδομένον παρ' ἐκείνου, καὶ ὅστις παραμορφόνει τὴν ἔννοιαν γνησίου τινὸς ἐγγράφου, μεταβάλλων, προσθέτων ἢ ἐξαλείφων λέξεις, γράμματα, ἀριθμούς, ἢ σημεῖα στίξεως, εἰς τὰ ἄρθρα 248—255 γίνεται

λόγος περὶ πλαστογραφίας εἰς δημόσια ἔγγραφα, εἰς δὲ τὰ ἄρθρα 256—258 περὶ πλαστογραφίας εἰς ἔγγραφα ἰδιωτικά, εἰς τὴν βαρυτέραν περίπτωσιν ἀπειλεῖται ἡ ποινὴ τῶν προσκαίρων δεσμῶν. Ἡ πλαστογραφία τῶν πιστωτικῶν γραμματίων (ἄρθρ. 259. 260.) τιμωρεῖται πάντοτε μὲ δεσμὰ πρόσκαιρα. Ἰδιαίτερον Κεφ. ΙΓ΄ (ἄρθρ. 261—264) πραγματεύεται περὶ νοθεύσεως τῶν δημοσίων σφραγίδων καὶ σημάντρων τιμωρουμένης μὲ φυλάκισιν ἢ εἱρκτήν.—Περὶ ἀπάτης ὑπάρχει χωριστὸν κεφ. ΚΔ΄ ἄρθρ. 396—402. Τὸ ἄρθρ. 396. ὁρίζει τὴν ἀπάτην ἀπαραλλάκτως ὡς τὸ 256 τοῦ βαυαρικοῦ. Το ἄρθρ. 399 ἀπαριθμεῖ τὰς περιπτώσεις καθ᾽ ἃς ἡ ἀπάτη τιμωρεῖται μὲ εἱρκτὴν (ἐὰν ἐχρησίμευσεν ὡς μέσον ἡ θρησκεία, ἐὰν συνήχθησαν ἔρανοι διὰ χρήσεως πλαστῶν διαβατηρίων, ἐὰν ἡ ἀπάτη ἔγινε διὰ δεισιδαιμόνων ἢ δολερῶν καταγοητεύσεων, ἢ ὑπὸ χρυσοχόων ἢ ἂν ὑπερβαίνῃ τὰς 400 δραχ. κτλ). τὸ δὲ ἄρθρ. 401 ἐκείνας καθ᾽ ἃς ἐπιβάλλεται ἡ ποινὴ τῶν προσκαίρων δεσμῶν (ἐάν τις τιμωρηθεὶς δὶς πρότερον μὲ δεσμὰ ἢ μὲ εἱρκτὴν ἔπραξε καὶ πάλιν ἀπάτην ὑπερβαίνουσαν τὰς 20 δρ. ἢ ἂν ἡ ἀπάτη ὑπερβαίνῃ τὰς 1000 δρ. κτλ. κτλ.) εἰς πᾶσαν ἄλλην περίπτωσιν, ἐὰν μὲν ἡ ζημία ἢ τὸ κέρδος ὑπερβαίνῃ τὰς 20 δραχ., ἀπειλεῖται, κατὰ τὸ ἄρθρ. 398, φυλάκισις, ἐὰν δὲ ὄχι, κατὰ τὸ ἄρθρ. 673, κράτησις ἢ πρόστιμον.—Τὸ ἄρθρ. 403 πραγματεύεται περὶ τῆς δι᾽ ἀπάτης μειώσεως τῶν εἰς τὸ δημόσιον ὀφειλομένων φόρων, τὴν ὁποίαν τιμωρεῖ ἐκτὸς τῆς τακτικῆς ἐπὶ ἀπάτῃ ποινῆς καὶ μὲ τὸ τετραπλοῦν τοῦ προσδοκηθέντος κέρδους, εἰς τὰ ἄρθρα 404—406 γίνεται λόγος περὶ ἀπάτης ὡς πρὸς τὰ χρέη (ἐνταῦθα καὶ περὶ χρεωκοπίας)· εἰς δὲ τὸ ἄρθρ. 407 περὶ ἀπάτης διὰ ψευδῶν διαφημίσεων ἀφορωσῶν ἐμπορικὰς σχέσεις, ἐναντίον τῆς ὁποίας ἀπειλεῖται φυλάκισις τὸ πολὺ 6 μηνῶν καὶ χρηματικὴ ποινὴ τὸ πολὺ 1000 δραχμῶν.

§. 411 σημ. 4 τοῦ ἐκδ.

Τοῦ ἑλληνικοῦ ποινικοῦ νόμου τὸ ἄρθρ. 397 εἶναι ἀπαράλ-

λακτον μὲ τὸ 246 τοῦ σαξωνικοῦ, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι ὁ ἑλλην. νόμος δὲν ἀπαιτεῖ ἔγκλησιν.

§. 416 α σημ. 6.

Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον ἄρθρ. 404 ὅστις, εὑρισκόμενος εἰς κατάστασιν ἐλαττώσεως τῆς περιουσίας, προσπαθεῖ δι' ἀπατηλῶν πράξεων νὰ ζημιώσῃ τοὺς δανειστάς του, ἀποκρύπτων χρήματα ἢ πράγματα, ἀποσιωπῶν τὰ πρὸς αὐτὸν ὀφειλόμενα κτλ.) ἐὰν δὲν ἔγινεν ἐντεῦθεν ἔνοχος δολίας χρεωκοπίας ὡς ἔμπορος, τραπεζίτης ἢ ἐργοστασιάρχης, τιμωρεῖται ὡς ἔνοχος ἀπάτης. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 405, ἔμποροι, τραπεζῖται, ἢ ἐργοστασιάρχαι, οἵτινες κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου (τοῦ γαλλικοῦ πρὶν τοῦ 1838) λογίζονται ἔνοχοι ἢ συναίτιοι δολίας χρεωκοπίας, τιμωροῦνται μὲ εἱρκτὴν, κατὰ δὲ ἁπλῆν χρεωκοπίαν, μὲ φυλάκισιν ἑνὸς μηνὸς μέχρι 2 ἐτῶν. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 406, κολλυβισταὶ, μεσῖται πραγματειῶν, μεσῖται ναυλωταὶ πλοίων καὶ ἄλλοι μεσῖται ἐπὶ ἁπλῇ μὲν χρεωκοπίᾳ τιμωροῦνται μὲ εἱρκτὴν, ἐπὶ δολίᾳ δὲ, μὲ δεσμὰ πρόσκαιρα.

§. 418 σημ. 5 τοῦ ἐκδ.

Ὁ ἑλληνικὸς ποιν. νόμος πραγματεύεται εἰς ἰδιαίτερον κεφ. ΙΔ' περὶ ψευδορκίας, ἐπιορκίας καὶ ψευδομαρτυρίας. Ἡ ψευδορκία (ἄρθρ. 265—269) τιμωρεῖται πάντοτε τοὐλάχιστον μὲ εἱρκτὴν, εἰς τὴν δεινοτέραν περίπτωσιν, ὅταν τις ψευδορκήσῃ εἰς ἀνάκρισιν ἕνεκα κακουργήματος δυναμένου νὰ ἐπισύρῃ τὴν ποινὴν τῶν διὰ βίου δεσμῶν ἢ τοῦ θανάτου, ἐπιβάλλονται δεσμὰ διὰ βίου. Μὲ φυλάκισιν δὲ τὸ πολὺ 1 μηνὸς τιμωρεῖται (ἄρθρ. 271) ὅστις εἰς τὰς ἐξετάσεις εἰς τὰς ὁποίας ὑπεβλήθη αὐτεπαγγέλτως παρὰ τῆς ἀρχῆς ἢ εἰς τὰς πρὸς αὐτὴν διδομένας καταμηνύσεις ἀπαγγέλλει ἐν γνώσει ψευδῆ πράγματα ἢ ψευδεῖς σχέσεις.

§. 419 σημ. 3 τοῦ ἐκδ.

Ἡ ψευδὴς διὰ χειραψίας ὑπόσχεσις τιμωρεῖται κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον ἄρθρ. 270 μὲ φυλάκισιν 6 μηνῶν.

§. 422 σημ. 2 τοῦ ἐκδ.

Ὁ ἑλληνικὸς ποιν. νόμος ἄρθρ. 270 τιμωρεῖ τὴν ἐπιορκίαν μὲ φυλάκισιν τοὐλάχιστον 6 μηνῶν.

§. 423 σημ. 2 τοῦ ἐκδ.

Ὁ ἑλλην. ποινικὸς νόμος τιμωρεῖ ὡς προδότην τῆς πατρίδος (κεφ. Α'. ἄρθρ. 132.) μὲ πρόσκαιρα δεσμὰ ἐκεῖνον, ὅστις ἐπεχείρησεν ὁποιανδήποτε πρᾶξιν ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ μετακινήσῃ ἢ νὰ καταστήσῃ ἀγνώριστα τὰ ὅρια τῆς ἐπικρατείας. Εἰς ἰδιαίτερον κεφ. ΚΖ' περὶ ζημιῶν ἐκ μεταβολῆς τῶν ὁροσήμων κτλ. (ἄρθρ. 429—431.) τιμωρεῖται ὅστις μεταβάλλει, ἀφανίζει ἢ καθισταίνει ἀγνώριστα τὰ ὁρόσημα τῶν ἀγρῶν ἢ τοὺς χάριν ἐνδείξεως τοῦ ὕψους καὶ τῆς διαιρέσεως τοῦ ὕδατος τεθειμένους πασσάλους, ἐὰν μὲν ἤθελε νὰ μετακινήσῃ τὴν δι' αὐτῶν σημειουμένην στάσιν τοῦ δικαίου ἑκάστου, μὲ φυλάκισιν τοὐλάχιστον 1 ἔτους ἢ τὸ πολὺ ἑνὸς ἔτους, καθόσον τὰ ὁρόσημα ἐτέθησαν ὑπὸ τῆς ἀρχῆς ἢ ὄχι· ἐὰν δὲ δὲν εἶχε τὸν εἰρημένον σκοπὸν, κατὰ τὴν ἰδίαν διαστολὴν, μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ 1 μηνὸς ἢ χρημ. ποινὴν τὸ πολὺ 200 δρ. ἢ μὲ φυλάκ. τὸ πολὺ δύο ἑβδομ. ἢ χρημ. ποινὴν τὸ πολὺ 100 δρ.

§. 425 σημ. 3 τοῦ ἐκδ.

Ὁ ἑλλην. ποιν. νόμος εἰς τὸ κεφ. ΚΘ'. περὶ παραβάσεως τῶν καθηκόντων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρετῶν, τιμωρεῖ (ἄρθρ. 490) τοὺς δικηγόρους, οἵτινες, συνεννοούμενοι παρανόμως μετὰ τοῦ ἀντιδίκου τοῦ πελάτου αὐτῶν, ἐνεργοῦσι πρὸς χάριν μὲν αὐτοῦ κτλ, πρὸς βλάβην δὲ τοῦ πελάτου αὐτῶν μὲ φυλάκισιν τοὐλάχιστον 3 μηνῶν καὶ παῦσιν τοὐλάχιστον ἐπὶ 6 μῆνας· ἐν ὑποτροπῇ δὲ ἢ ἐὰν πρόκηται νὰ τιμωρηθῶσι συγχρόνως τρεῖς εἰσέτι ἀτιμώρητοι ὅμοιαι πράξεις, μὲ εἱρκτὴν καὶ παῦσιν διὰ παντός.

§. 430 σημ. 6 τοῦ ἐκδ.

Ὁ ἑλλην. νόμος πραγματεύεται εἰς τὸ αὐτὸ κεφάλαιον ΚΒ' περὶ ἐκβιάσεως καὶ περὶ λῃστείας. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 368. ὅστις μετα-

χειρίζεται βιαιοπραγίας ἢ ἀπειλῆς καὶ δι' αὐτῶν ἀναγκάζει τινὰ νὰ πράξῃ ἢ νὰ παραλίπῃ τι ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ περιποιήσῃ εἰς ἑαυτὸν ἢ εἰς ἄλλον παράνομον ὄφελος, τιμωρεῖται ἕνεκα ἐκβιάσεως ἐπίσης μὲ λῃστήν· ἐὰν δὲ ἔπραξε τὴν ἐκβίασιν, διεγείρων φόβον μελλούσης κακώσεως ἢ βλάβης, ἢ μεταχειριζόμενος ἄλλας ἀπειλάς, τιμωρεῖται μὲ εἱρκτὴν τὸ πολὺ 7 ἐτῶν. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 369, ἐὰν δημόσιός τις ὑπάλληλος ἐπάγων ὡς ἀπειλὴν τὴν δημόσιον ἐξουσίαν του ἐπροσπαθησε νὰ περιποιήσῃ εἰς ἑαυτὸν ἢ ἄλλον τινα δι' ἐκβιάσεως ἰδιωτικὸν ὄφελος, τιμωρεῖται διὰ τοῦτο καὶ μόνον μὲ εἱρκτήν, ἐκτὸς ἂν ἡ ἀπειλὴ ἦτον μικρὰ καὶ τὸ σκοπούμενον ὄφελος δὲν ὑπερέβαινε τὴν ποσότητα τῶν 30 δρ., ὅτε τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν τοὐλάχιστον 2 ἐτῶν.

§. 433 σημ. 3 τοῦ ἐκδ.

Ὁ ἑλλην. ποιν. νόμος πραγματεύεται περὶ δηώσεως τῆς χώρας εἰς τὸ περὶ λῃστείας καὶ ἐκβιάσεως κεφάλαιον. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 370 ὅστις μὲ σκοπὸν ἐκβιάσεως διαδίδει εἰς ὁλοκλήρους χώρας ἀνησυχίαν καὶ τρόμον, ὑψόνων ἐμπρηστικὰ σημεῖα, ἢ ἀπειλῶν δι' ἐκθέτων ἢ εἰς διαφόρους ἐπιστελλομένων γραμμάτων, θάνατον, λῃστείαν, ἢ ἐμπρησμόν, τιμωρεῖται μὲ δεσμὰ τὸ πολὺ 15 ἐτῶν, ἢ, ἂν τῷ ὄντι ἐπέτυχε τοῦ σκοποῦ του, τοὐλάχιστον 15 ἐτῶν.

§. 435 σημ. τοῦ ἐκδ.

Ὁ ἑλλην. ποιν. νόμος τιμωρεῖ (ἄρθρ. 620) μὲ κράτησιν ἢ πρόστιμον ἐκεῖνον, ὅστις κατασκευάζει ἀπηγορευμένα ὅπλα, καὶ ἐκεῖνον, ὅστις (ἄρθρ. 622) ἄνευ ἀδείας τῆς ἀρχῆς φέρει πυροβόλα ἢ ἄλλα ὅπλα ἀπηγορευμένα.

§ 437 σημ. 2 τοῦ ἐκδ.

Κατὰ τὸν ἑλλην. ποινικὸν νόμον (ἄρθρ. 434. 435, εἰς τὸ κεφ. ΚΖ' περὶ ζημιῶν ἐκ τοκογλυφίας κλπ.), ὁ καταπλεονεκτῶν ἄλλου τινος εἰς πιστωτικὰς ὑποθέσεις διά τινος συμφωνίας, θεωρουμένης ἀπὸ τοὺς πολιτικοὺς νόμους ὡς αἰσχροκερδοῦς, τιμωρεῖται, ἐπὶ καταμηνύσει καὶ αἰτήσει τοῦ ἔχοντος δικαίωμα, καθό-

σον ἀπήλαυσεν ἤδη ἢ δὲν ἀπήλαυσεν εἰσέτι κέρδος τι ἐκ τῆς τοκογλυφίας καὶ καθόσον ἡ τοκογλυφία εἶναι κεκαλυμμένη ἢ ἀπροκάλυπτος, μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ ἑξάμηνον καὶ μὲ χρηματικὴν ποινήν, ἤ, κατὰ τὰς περιστάσεις, μὲ μόνην χρηματικὴν ποινήν.

§. 441 σημ. 2 τοῦ ἐκδ.

Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον ἄρθρ. 167 τιμωροῦνται μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ 3 μηνῶν οἱ ἐργοστασιάρχαι καὶ χειροτέχναι, οἱ ἐργάται καὶ προϊστάμενοι βιομήχανοι, οἵτινες πρὸς ἐπιτυχίαν τῶν παραπόνων των συναποφασίζουσι τὴν παῦσιν τῆς βιομηχανίας των ἢ τῆς ἐργασίας των. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 407, ἡ ἐν γνώσει διάδοσις ψευδῶν διαφημίσεων ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ μεταβληθῇ ἡ τιμὴ τῶν πραγματειῶν ἢ τοῦ νὰ ἐμποδισθῇ ἡ πώλησίς των, τιμωρεῖται ὡς ἀπάτη μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ 6 μηνῶν καὶ χρημ. ποινὴν 50—1000 δρ. ἐὰν ἔγινε κατὰ προηγουμένην συμφωνίαν μετὰ πολλῶν, ἄλλως δὲ μὲ φυλάκ. τὸ πολὺ 2 μηνῶν καὶ χρημ. ποινὴν 20—200 δρ. Τὰ ἄρθρα 584 κ. ἑπ. ἀναφέρουσι διαφόρους παραβάσεις ἀφορώσας τὴν σιτοδείαν καὶ τὴν ἀνατίμησιν τῶν τροφίμων καὶ τιμωρητέας μὲ πρόστιμον, ἤ, ἂν πραχθῶσιν ἐν καιρῷ δημοσίας ταραχῆς ἢ ἂν ἐξ αὐτῶν προέκυψε δημοσία ταραχή, καὶ μὲ κράτησιν μιᾶς μέχρις 6 ἑβδομάδων.

§. 445 σημ. τοῦ ἐκδ.

Εἰς τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον ἄρθρ. 683.

§. 448 σημ. τοῦ ἐκδ.

Ὁ ἑλλην. ποιν. νόμος ἄρθρ. 662. 663. 666. τιμωρεῖ τὴν ἐπαιτείαν μὲ κράτησιν, ἥτις εἰς ἐπιβαρυντικὰς περιστάσεις (ἐὰν π. χ. οἱ ἐπαῖται φέρωσιν ὅπλα, κλεῖδας, ὕποπτα ἐργαλεῖα κ. τ. τ. δύναται νὰ φθάσῃ εἰς 3 μῆνας.

§. 449 σημ. 2 τοῦ ἐκδ.

Ὁ ἑλληνικὸς ποιν. νόμος εἰς ἰδιαίτερον Κεφ. ΙΕ' περὶ βλάβης τῶν ἠθῶν ἄρθρ. 272—286. πραγματεύεται 1) περὶ προσβολῆς κατὰ τῶν ἠθῶν ἐν γένει (φυλάκ. τὸ πολὺ 3 μηνῶν)· 2) περὶ βιασμοῦ 3) περὶ ἀποπλανήσεως εἰς ἀσέλγειαν· 4) περὶ αἱμομι-

ξίας· 5) περὶ ἀσελγείας παρὰ φύσιν· 6) περὶ διγαμίας· 7) περὶ μοιχίας. Ἡ προαγωγεία ἀναφέρεται μεταξὺ τῶν πταισμάτων ἄρθρ. 660.

§. 456 σημ· 1 τοῦ ἐκδ.

Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον ἄρθρ. 272. ὅστις, πρὸς κοινὸν σκάνδαλον ἢ ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ παρασύρῃ ἄλλους, προσβάλλει τὴν αἰδῶ δι' ἀκολάστων πράξεων μὴ τιμωρουμένων ἰδίως ὑπὸ τοῦ νόμου, καταδικάζεται εἰς φυλάκισιν τὸ πολὺ 3 μηνῶν· κατὰ δὲ τὸ ἄρθρ. 659, ὅστις ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως τοῦ 272 ἄρθρου προσβάλλει τὴν αἰδῶ δι' ἀκολάστων πράξεων γινομένων δημοσίως, εἰς κράτησιν ἢ πρόστιμον. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 658. ὅσοι πρὸς κοινὸν σκάνδαλον συνοικοῦσι, μὴ ὑπάρχοντος γάμου, ἡνωμένοι ὡς ἀνὴρ καὶ γυνή, τιμωροῦνται μὲ κράτησιν τὸ πολὺ 2 ἑβδ. ἢ μὲ πρόστιμον καὶ χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων.

§. 456 σημ. 4 τοῦ ἐκδ.

Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον ἄρθρ. 275 276 ἐὰν μητρυιὸς ἢ μητρυιά, ἐπιμεληταὶ παίδων, ἐπίτροποι, παιδαγωγοὶ ἢ οἰκοδιδάσκαλοι, διδάσκαλοι σχολείων, ἢ ἐπιστάται καὶ ἔφοροι δημοσίων καταστημάτων, ἰδίως δὲ διδάσκαλοι τῆς θρησκείας ἢ κληρικοί, μεταχειρισθῶσιν εἰς ἀσέλγειαν τὰ πνευματικὰ τέκνα, τοὺς ὑπὸ ἐπιμέλειαν παῖδας, ἀφήλικας μαθητάς, ἢ ὑπεξουσίους των, οἵτινες συνεπλήρωσαν ἤδη τὰ δώδεκα ἔτη, τιμωροῦνται μὲ φυλάκισιν τοὐλάχιστον 6 μηνῶν· ὑπηρέται δὲ καὶ σύνοικοι γενόμενοι ἔνοχοι παραπλησίας πράξεως, τιμωροῦνται (ἄρθρ. 279) μὲ φυλάκισιν 6 μηνῶν ἕως ἑνὸς ἔτους.

§ 461 σημ. 4 τοῦ ἐκδ.

Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον ἄρθρ. 281, γονεῖς καὶ ἐξ αἵματος συγγενεῖς εἰς ἀνιόντα βαθμόν, οἵτινες συνουσιάζονται μετὰ τῶν τέκνων των ἢ ἄλλων ἀπογόνων των, ἀδελφοὶ γνήσιοι ἀμφιθαλεῖς καὶ ἑτεροθαλεῖς οἵτινες ἀκολασταίνουσι μετ' ἀλλήλων, καταδικάζονται εἰς εἱρκτήν· τὰ τέκνα δὲ καὶ οἱ ἀπόγονοι, ἐὰν συνεπλήρωσαν τὰ 12 ἔτη, εἰς φυλάκισιν τοὐλάχιστον 6 μηνῶν.

§. 467 σημ. 3 τοῦ ἐκδ.

Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον ἄρθρ. 282, ὁ ἔνοχος τῆς παρὰ φύσιν ἀσελγείας, ἂν δὲν ἐπισύρῃ εἰς ἑαυτὸν μεγαλητέραν ποινὴν κατὰ τὸ ἄρθρ. 274 (περὶ ἀποπλανήσεως εἰς ἀσέλγειαν) τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν τοὐλάχιστον 1 ἔτους καὶ ὑποβάλλεται εἰς ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν.

§. 471 σημ. 3 τοῦ ἐκδ.

Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον ἄρθρ. 660 ὅσοι παρέχουσι πρὸς ἀσέλγειαν τόπον διατριβῆς, τὴν ὑποθάλπουσιν, ἢ συντελοῦσιν εἰς ταύτην διὰ προαγωγῆς ἢ διαπραγματεύσεως τιμωροῦνται μὲ κράτησιν ἢ πρόστιμον.

§. 477 σημ. 5 τοῦ ἐκδ.

Ὁ ἑλλην. ποιν. νόμος πραγματεύεται ἐν ἐκτάσει εἰς ἰδιαίτερον κεφάλαιον περὶ παραβάσεως τῶν καθηκόντων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρετῶν ἄρθρ. 449 κ. ἐπ. (Α΄. παράβασις τῶν καθηκόντων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων· 1) παράνομος ἔναρξις, ἐξακολούθησις καὶ ἀπέκδυσις τῆς ὑπηρεσίας, 2) παράβασις τῆς περὶ τὴν ὑπηρεσίαν ἀπαιτουμένης ἐχεμυθίας, 3) δωροδοκία, 4) καταπίεσις, 5) ἀποσιώπησις τῆς ἰδίας συμμετοχῆς, 6) συμμέθεξις εἰς πράγματα μὴ συμβιβαζόμενα μὲ τὰ ἔργα τῆς δημοσίου ὑπηρεσίας, 7) κατάχρησις τῆς ἐξουσίας τῆς ἀρχῆς, 8) ὑπέρβασις τῶν καθηκόντων δημοσίων ὑπαλλήλων, 9) ἄρνησις ὑπηρεσίας, 10) ἀπιστία περὶ τὴν ἐνέργειαν τῆς δημοσίου ὑπηρεσίας, 11) ἄλλαι παραβάσεις καθηκόντων, 12 παραβάσεις ἐξ ἀμελείας, ὀκνηρίας ἢ κουφότητος· Β΄. παραβάσεις τῶν καθηκόντων τῆς ὑπηρεσίας τῶν δημοσίων ὑπηρετῶν, οἷον τῶν δικηγόρων, τῶν ἐπὶ τῆς διαχειρίσεως δημοτικῶν ὑπαλλήλων.) Τὸ τελευταῖον κεφ. Α΄. πραγματεύεται περὶ πλημμελημάτων τῶν κληρικῶν ὡς πρὸς τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν αὐτῶν.

§. 479 σημ. 2 τοῦ ἐκδ.

Ὁ ἑλλην. ποιν. νόμος ἄρθρ. 467 κ. ἐπ. τιμωρεῖ τοὺς ἁρμοδίους δημοσίους ὑπαλλήλους ὡς ἐνόχους καταχρήσεως τῆς ἐξουσίας

τῆς ἀρχῆς, ἐὰν ὑποβάλωσιν ἐν γνώσει ἀθῷον εἰς ἀνάκρισιν, ἐὰν ἐξ ἰδιοτελείας παραλίπωσιν ἀνάκρισίν τινα, ἐὰν παρανόμως εἰσέλθωσιν εἰς ἰδιώτου οἰκίαν, ἐὰν ὑπεξαιρέσωσιν ἢ ἀνοίξωσιν ἐπιστολὰς ἐμπεπιστευμένας εἰς τὸ ταχυδρομεῖον, ἐὰν ἀθεμίτως ἀναβάλωσι πλέον τῶν 24 ὡρῶν τὴν ἐξέτασιν τοῦ ἐπί τινι κατηγορίᾳ κρατηθέντος, ἐὰν δι' αἰκιῶν ἀναγκάσωσιν ἀθῷον νὰ ὁμολογήσῃ τι ἢ μάρτυρα νὰ ψευδομαρτυρήσῃ, ἐὰν κακοποιήσωσι φυλακισμένους, ἐὰν ἀναρμοδίως ἐκδώσωσιν ἢ παρανόμως ἐκτελέσωσι ποινικὰς ἀποφάσεις, ἐὰν αὐθαιρέτως ἐκτελέσωσι κατά τινος ποινὴν, κτλ. εἰς ὅλας αὐτὰς τὰς περιπτώσεις ἐπιβάλλεται ἡ ποινὴ τῆς φυλακίσεως, τῆς ὁποίας ὁ νόμος προσδιορίζει τὴν διάρκειαν.

§. 479 α σημ. 5 τοῦ ἐκδ.

Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον ἄρθρ. 461, 462, δημόσιοι ὑπάλληλοι, οἵτινες ἐξ ἰδιοτελείας εἰσπράττουσιν ἀπὸ ἰδιώτην τινα (αὐτοὶ ἢ διὰ τῶν γραφέων ἢ συμβοηθῶν των) φόρους, δασμοὺς, τέλη, δικαιώματα χαρτοσήμου, δικαστικὰ ἔξοδα, ἢ ἄλλα δημόσια φορολογήματα, τὰ ὁποῖα ὁ ἰδιώτης δὲν χρεωστεῖ παντάπασιν ἢ δὲν ὀφείλει νὰ πληρώσῃ κατὰ τὴν ἀπαιτουμένην παρ' αὐτοῦ ποσότητα, καταδικάζονται, ὡς ἔνοχοι καταπιέσεως, εἰς εἱρκτὴν, ἐὰν ἐνήργησαν μὲ μηχανοῤῥαφίαν, ἀπατηλῶς, ἢ διὰ ψευδῶν παραστάσεων· ἄλλως δὲ, εἰς φυλάκισιν τοὐλάχιστον 3 μηνῶν.—περὶ τῆς ἐκβιάσεως ἴδρα τὴν προσθ. εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ §. 430 σημ. 6. τοῦ ἐκδ.

§. 479 β σημ. 3 τοῦ ἐκδ.

Κατὰ τὸν ἑλλην. ποινικὸν νόμον ἄρθρ. 456. οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι καὶ οἱ ἔνορκοι, ἐὰν μὲν δεχθέντες δῶρα ἢ ὑποσχέσεις παρέβησαν τὰ καθήκοντά των πρὸς ὄφελος ἄλλου ἢ πρὸς βλάβην τῆς ἐπικρατείας ἢ τινος ἰδιώτου, τιμωροῦνται μὲ εἱρκτὴν, ἄλλως δὲ, μὲ φυλάκισιν τοὐλάχιστον 3 μηνῶν. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 458, ἐὰν δημόσιος ὑπάλληλος ἢ ἔνορκος, εἰς ὃν, ἂν καὶ ἄκοντα, περιῆλθέ τι καθ' οἱονδήποτε τρόπον, ἢ εἴς τινα τῶν οἰκείων τοῦ ὁποίου ἐδόθη δῶρον ὑπό τινος τῶν κρινομένων ἢ τῶν ἐξαιτουμένων, δὲν τὸ παραδώσῃ εἰς τὴν ἀστυνομικὴν ἀρχὴν ἢ δὲν τὸ ἀναγγείλῃ εἰς τὸ δικαστήριον

πρὸς ἀνάκρισιν, τοὐλάχιστον ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν ἀφοῦ τὸ ἔλαβεν ἢ τὸ ἔμαθε, χωρὶς ν' ἀποδείξῃ νόμιμόν τινα τῆς παρεμποδίσεώς του αἰτίαν, τοῦ τοιούτου δὲν εἰσακούεται πλέον ἡ ἔνστασις, ὅτι δὲν ἐδέχθη τὸ δῶρον ἢ τὸ κέρδος, ἢ ὅτι δὲν ἠθέλησε νὰ τὸ δεχθῇ. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 459 ὁ δωροδοκῶν, καὶ ἂν ἀπεῤῥίφθη τὸ ὑπ' αὐτοῦ δοθὲν ἢ καθομολογηθὲν, καταδικάζεται εἰς τὸ νὰ πληρώσῃ τὸ διπλοῦν τοῦ δοθέντος ἢ προσενεχθέντος δώρου. Ἐὰν δὲ ἡ δωροδοκία, τείνουσα εἰς ἀθέμιτον ὠφέλειαν τοῦ δωροδοκοῦντος ἢ τρίτου ἄλλου, ἢ πρὸς βλάβην τῆς ἐπικρατείας ἢ ἰδιώτου τινὸς, ἔγινεν ἐπὶ σκοπῷ τοῦ ν' ἀποπλανήσῃ τὸν ὑπάλληλον ἢ τὸν ἔνορκον εἰς πρᾶξίν τινα ἐναντίον τῶν καθηκόντων του, καταγινώσκεται προσέτι καὶ φυλάκισις τὸ πολὺ 2 ἐτῶν, καὶ ἂν τὸ μελετηθὲν ἀποτέλεσμα συνέβη τῳόντι, τοὐλάχιστον ἑνὸς ἔτους.

§. 479 γ σημ. 1 τοῦ ἐκδ.

Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον ἄρθρ. 457. ἐπίσης ἐπὶ δωροδοκίᾳ τιμωρεῖται κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ἄρθρου 456. ὅστις, χάριν τετελεσμένης ἤδη πράξεως τῆς ὑπηρεσίας, ἔλαβε, καὶ μὴ προηγηθείσης ἐπὶ τούτῳ ὑποσχέσεως, ὁποιανδήποτε ἀμοιβὴν, ἡ ἀποδοχὴ τῆς ὁποίας δὲν τῷ ἐπετράπη παρὰ τῆς ἁρμοδίας ἀρχῆς.

§. 481 σημ. 3 τοῦ ἐκδ.

Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον ἄρθρ. 482. πᾶς δημόσιος ὑπάλληλος, ὅστις κατὰ τὸν προσδιορισμὸν, τὴν εἴσπραξιν καὶ διαχείρισιν τῶν φόρων, δασμῶν ἢ ἄλλων ἐσόδων ἐλαττόνει τὴν δημοσίαν περιουσίαν, τῆς ὁποίας εἶναι διαπεπιστευμένος τὴν διαχείρισιν, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν τοὐλάχιστον τριῶν μηνῶν ἐὰν τὸ προσδοκώμενον ἢ ληφθὲν κέρδος δὲν ὑπερβαίνῃ τὰς 500 δραχ. καὶ μὲ εἱρκτὴν, ἐὰν τὰς ὑπερβαίνῃ. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 483. ὅστις δὲν κρατεῖ ἢ κρατεῖ εἰς ἀταξίαν τὰ διατεταγμένα βιβλία καὶ ὅστις συγχέει τὸ ἰδιαίτερόν του μὲ τὸ δημόσιον ταμεῖον, καταδικάζεται διὰ τοῦτο καὶ μόνον, μετὰ προηγηθεῖσαν πειθαρχικὴν ποινὴν, εἰς φυλάκισιν τὸ πολὺ ἑνὸς ἔτους. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 484

πᾶς δημόσιος ὑπάλληλος, ὅστις προσπαθεῖ νὰ κρύψῃ ἔλλειμμά τι διὰ νοθεύσεως τῶν λογαριασμῶν ἢ βιβλίων, ὅστις καταχωρίζει ψευδῆ ἔξοδα κτλ. τιμωρεῖται μὲ εἱρκτὴν καί, ἂν ἡ γενομένη ζημία ὑπερβαίνῃ τὰς 1000 δραχ., μὲ δεσμὰ πρόσκαιρα. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 465 δημόσιος ὑπάλληλος ὅστις ἄνευ ἀπιστίας ἢ ἀπάτης τοκίζει τὰ εἰς αὐτὸν διαπεπιστευμένα χρήματα ἢ τὰ μεταχειρίζεται ἐπωφελῶς κατ' ἄλλον τρόπον, τιμωρεῖται μὲ χρημ. ποινὴν 100—1000 δραχμῶν, ἐὰν δ' ἐντεῦθεν συνέβη ζημία εἰς τὴν ἐπικράτειαν ἢ εἰς ἰδιώτην τινα, καὶ μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ δύο ἐτῶν. Μὲ τὴν ἰδίαν ποινὴν τιμωρεῖται κατὰ τὸ ἄρθρ. 486 καὶ ὁ δημόσιος ὑπάλληλος, ὅστις ἄνευ συγκαταθέσεως τῆς ἁρμοδίας ἀρχῆς λαμβάνει δάνειον ἐκ ταμείων, τὰ ὁποῖα δὲν διοικοῦνται παρ' αὐτοῦ, ὑπόκεινται ὅμως εἰς τὴν ἐφορίαν του.

§. 484 σημ. 3 τοῦ ἐκδ.

Κατὰ τὸν ἑλλην. ποιν. νόμον ἄρθρ. 480 ἡ ἄρνησις ὑπηρεσίας τιμωρεῖται μετὰ προηγηθεῖσαν προτροπὴν εἰς ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων, μὲ χρηματιτὴν ποινὴν τοὐλάχιστον 200 δραχμῶν. Κατὰ δὲ τὰ ἄρθρα 56 τῆς πολιτ. καὶ 65 τῆς ποιν. δικονομίας ἔχει ὁ ζημιωθεὶς ἀγωγὴν κακοδικίου κατὰ τοῦ ἀρνηθέντος δικαιοσύνην ἢ ὑπηρεσίαν ὑπαλλήλου.

§. 484 σημ. 4 τοῦ ἐκδ.

Ὁ ἑλλην. ποιν. νόμος ὑπάγει τὰς ἐνταῦθα ἀναφερομένας περιπτώσεις εἰς τὴν κατάχρησιν τῆς ἐξουσίας τῆς ἀρχῆς, περὶ τῆς ὁποίας ὅρα τὴν προσθ. εἰς τὴν ὑπὸ τὸν §. 479 σημ. 2. τοῦ ἐκδ.

§. 484 σημ. 5 τοῦ ἐκδ.

Ὁ ἑλλην. ποιν. νόμος ἄρθρ. 468 (κατάχρησις τῆς ἐξουσίας τῆς ἀρχῆς) ἀπειλεῖ κατὰ τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου ἐὰν ἔπραξεν ἐξ ἰδιοτελοῦς σκοποῦ, φυλάκισιν τοὐλάχιστον 2 ἐτῶν, προκειμένου λόγου περὶ κακουργήματος, ἄλλως δέ, τοὐλάχιστον 3 μηνῶν ἢ τοὐλάχιστον 2 ἑβδομ., καθόσον πρόκειται περὶ πλημμελήματος ἢ περὶ πταίσματος.

ΠΙΝΑΞ

ΟΙ ΑΡΙΘΜΟΙ ΕΜΦΑΙΝΟΥΣΙ ΤΟΥΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥΣ.

Α

Ἄγνοια. Παντελής. 90. 101.

Ἀγορὰ ἠρτημένων καρπῶν. 440.

Ἄδεια τοῦ προσβαλλομένου. 35. καὶ Σημ. ἐπὶ ἐξυβρίσεως. 277. πρὸς ἰδιοποίησιν ἐν τῇ ὑφαιρέσει. 318.

Ἀδίκημα. 21—72 ἔννοια 21. εἴδη 22 ἀντικείμενον 27. 28. 111. 126. 161. 477.

Ἀδίκημα περὶ τὴν ὑπηρεσίαν, 477 ἐπ.

Ἀδίκημα δημόσιον, ἰδιωτικὸν, 23, 24. κοινὸν καὶ ἴδιον, 25, 28, 42, 43. 128, 22, Σημ. 1, 2, 3.

Ἀδίκημα ἐπανειλημμένον 128. 325.

Ἀδίκημα πολιτικόν. 162. α. σχόλ. δδ.

Αἱμομιξία 461. ποινὴ 464. 461. Σημ. 4.

Ἀκολασία ἀκούσιος 263. 264. Σημ. 3. ἑκουσία. 452. ποινὴ 453. ἐπ. 499 Σημ. 2.

Ἀλλοδαπὸς, 31 καὶ 31 Σημ. 2.

Ἀμέλεια ἴδε ῥαθυμία.

Ἄμυνα, ἔννοια. 37 καὶ Σημ. 3. ἀπαιτούμενα 38. Ἰδίως Σημ. 1. Σημ. 2. ὑπέρβασις 39. 187. 212. 322.

Ἄμβλωσις, ἔννοια. 392, στοιχεῖον τῆς πράξεως 393 καὶ ἐπ. Σημ.

2, Σημ. 4, Σημ. 5. Σημ. 6. Ποινὴ, 395, ἐπ. 392, Σημ. 5;
Ἀμβλωτικὰ μέσα 392. Σημ. 3 τοῦ ἐκδ. 393. Σημ. 1.
Ἀμνηστεία, 63. Σημ. 3.
Ἀνάκλησις τῶν λεχθέντων. 151. 295. ἐπ.
Ἀνατοκισμός. 437.
Ἀναλογία, ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τοῦ Π. Νόμου, 75 α. 102, β. σχόλιον ζ.
Ἀνθρωποπληθίας παραβάσεις 449, ἐπ.
Ἀνατίμησις, 441, 444, 441, Σημ. 2.
Ἀνάγκη 36. Σημ. 321. ἴδε καὶ Ἄμυνα.
Ἀντίστασις κατὰ τῆς ἀρχῆς. 201 καὶ Σημ. 1. 4. περιπτώσεις ἀτιμωρήτου Σημ. 9.
Ἀνθρωποκτονία, ἔννοια. 206. στοιχεῖα 207—209. 209 α. ἐπ. προμελετημένη 215. ἐπ. 34. καὶ Σημ. 2. τοῦ νυκτερινοῦ κλέπτου 322. τοῦ παιδὸς ἐν τῷ σώματι τῆς μητρὸς 392· Σχόλ. α.
Ἀναίρεσις, ἔννοια 215 ποινή. 224. 215. Σημ. 2. 224. Σημ. 2. 226. Σημ. 3.
Ἀνταλλαγὴ μεταβίας 357.
Ἀνατροφὴ κακὴ ὡς λόγος μετριάσεως τῆς ποινῆς. 123. 102. 6. Σημ. 1.
Ἀνάβασις ἐν τῇ κλοπῇ 334. 336. 338. 345.
Ἀξιόποινον. 79. καὶ 80. ἐπ. 84. ἐπ. 92. ἐπ. 102. α. ἐπ. 106. ἐπ. 116. ἐπ. 126. ἐπ.
Ἀπάτη, ἔννοια, 410, στοιχεῖα, 411 ε. π.
Ἀπαγωγή. 255. στοιχεῖα. 256. καὶ Σημ. 2. 257. σχόλιον. 258. Σημ. 2. 259. καὶ Σημ. 1 καὶ 2. ποινή. 261. 255. Σημ. 3. 261. Σημ. 3.
Ἀπείθεια, 201 καὶ Σημ. 1 καὶ 2.
Ἀπειλὴ ἀξιόποινος, 433, Σημ. 1, 433, α. 14 καὶ 46 91.
Ἀπόδειξις τῆς ἀληθείας. 289 Σημ. 1—4.
Ἀπόδοσις τοῦ κλαπέντος ἑκουσία 329. α. 331. Σχόλ. α. Σημ. 2.

Ἀπόδρασις φυλακισμένου 197.
Ἀποζημίωσις ὡς μετριαστικοὶ λόγοι τῆς ποινῆς, 101. 134.
Ἀποζημίωσις τοῦ κλαπέντος ἑκουσία, ὅρα ἀπόδοσις.
Ἀποκατάστασις. 63. Σημ. 4.
Ἀποκεκηρυγμένος ὡς ἀντικείμενον ἀδικήματος 40.
Ἀπόρρητον, διάδοσις αὐτοῦ ὡς ἀδίκημα, 287. Σημ 5 καὶ 8.
Ἀποστασία, δὲν ὑπόκειται εἰς παραγραφὴν 68, σχόλ. α.
Ἀπόπειρα. 42. ἔννοια. Σημ. 2 Σημ. 3. Σημ. 4. Σημ. 5 Σημ. 6. Σημ. 7. Σημ. 8. Σημ. 9. Σημ. 10. Σημ. 11. ποινὴ Σημ. 3.
Ἀποβολὴ ἐκ τῆς ὑπηρεσίας, 151.
Ἁρπαγή· ἔννοια. 252. στοιχεῖα. 253. ποινή. 254 καὶ 253. Σημ. 3.
Ἄρχων ἀνώτατος, ὅρα Κυριάρχης.
Ἀρχῆς ἀντιποίησις, ὡς ἀπάτη 412. Σημ. 9.
Ἀρχηγός, 46, 113, ἴδε αὐτουργός.
Ἀσέλγεια ἐπὶ πτώματος 468 σχόλ. γ. Παρὰ φύσιν. 467. 469, 467. Σημ. 3.
Ἀστυνομικαὶ παραβάσεις. 22. καὶ Σημ. 4. 432. 433. ἐπ.
Ἀστυνομικαὶ παραβάσεις, 433, ἐπ.
Ἀτιμία, 34, 71 καὶ Σημ. 1, 2. καὶ 3, ὡς εἶδος ποινῆς, 151, 155, 277.
Αὐθυπεράσπισις. 36.
Αὐτεκδίκησις. 212.
Αὐτοδικία· ἀθέμιτος 186. ἐπ. 402. ἄνευ βιαιοπραγίας 186 Σημ. 1. καὶ 2.
Αὐτοχειρία. 241. ἐπ. Σημ. 4. 243. καὶ Σημ. 2.
Αὐτουργὸς 44. καὶ Σημ. 1. συναυτουργὸς Σημ. 2. 46. 112 καὶ ἐπ.

Β.

Βιαιοπραγία, 399 ἐπ. ἐπὶ πραγμάτων 400 καὶ σημ. 1. Ποινὴ 403 ἐπ. 399 Σημ. 4.
Βιασμός, ἔννοια καὶ ἀπαιτούμενα 263, 265, ἐπ. Σχόλ. 6 καὶ

2, Σημ. 4, Σημ. 5. Σημ. 6. Ποινή, 395, έπ. 392, Σημ. 5;
Ἀμβλωτικὰ μέσα 392. Σημ. 3 τοῦ ἐκδ. 393. Σημ. 1.
Ἀμνηστεία, 63. Σημ. 3.
Ἀνάκλησις τῶν λεχθέντων. 151. 295. ἐπ.
Ἀνατοκισμός. 437.
Ἀναλογία, ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τοῦ Π. Νόμου, 75 α. 102, 6. σχόλιον ζ.
Ἀνθρωποπληθίας παραβάσεις 449, ἐπ.
Ἀνατίμησις, 441, 444, 441, Σημ. 2.
Ἀνάγκη 36. Σημ. 321. ἴδε καὶ Ἄμυνα.
Ἀντίστασις κατὰ τῆς ἀρχῆς. 201 καὶ Σημ. 1. 4. περιπτώσεις ἀτιμωρήτου Σημ. 9.
Ἀνθρωποκτονία, ἔννοια. 206. στοιχεῖα 207—209. 209 α. ἐπ. προμελετημένη 215. ἐπ. 34. καὶ Σημ. 2. τοῦ νυκτερινοῦ κλέπτου 322. τοῦ παιδὸς ἐν τῷ σώματι τῆς μητρὸς 392· Σχόλ. α.
Ἀναίρεσις, ἔννοια 215 ποινή. 224. 215. Σημ. 2. 224. Σημ. 2. 226. Σημ. 3.
Ἀνταλλαγὴ μεταβίας 357.
Ἀνατροφὴ κακὴ ὡς λόγος μετριάσεως τῆς ποινῆς. 123. 102. 6. Σημ. 1.
Ἀνάβασις ἐν τῇ κλοπῇ 334. 336. 338. 345.
Ἀξιόποινον. 79. καὶ 80. ἐπ. 84. ἐπ. 92. ἐπ. 102. α. ἐπ. 106. ἐπ. 116. ἐπ. 126. ἐπ.
Ἀπάτη, ἔννοια, 410, στοιχεῖα, 411 ε. π.
Ἀπαγωγή. 255. στοιχεῖα. 256. καὶ Σημ. 2. 257. σχόλιον. 258. Σημ. 2. 259. καὶ Σημ. 1 καὶ 2. ποινή. 261. 255. Σημ. 3. 261. Σημ. 3.
Ἀπείθεια, 201 καὶ Σημ. 1 καὶ 2.
Ἀπειλὴ ἀξιόποινος, 433, Σημ. 1, 433, α. 14 καὶ 46 91.
Ἀπόδειξις τῆς ἀληθείας. 289 Σημ. 1—4.
Ἀπόδοσις τοῦ κλαπέντος ἑκουσία 329. α. 331. Σχόλ. α. Σημ. 2.

Ἀπόδρασις φυλακισμένου 197.
Ἀποζημίωσις ὡς μετριαστικοὶ λόγοι τῆς ποινῆς, 101. 134.
Ἀποζημίωσις τοῦ κλαπέντος ἐξουσία, ὅρα ἀπόδοσις.
Ἀποκατάστασις. 63. Σημ. 4.
Ἀποκεκηρυγμένος ὡς ἀντικείμενον ἀδικήματος 40.
Ἀπόῤῥητον, διάδοσις αὐτοῦ ὡς ἀδίκημα, 287. Σημ. 5 καὶ 8.
Ἀποστασία, δὲν ὑπόκειται εἰς παραγραφὴν 68, σχόλ. α.
Ἀπόπειρα. 42. ἔννοια. Σημ. 2. Σημ. 3. Σημ. 4. Σημ. 5 Σημ. 6. Σημ. 7. Σημ. 8. Σημ. 9. Σημ. 10. Σημ. 11. ποινή, Σημ. 3.
Ἀποβολὴ ἐκ τῆς ὑπηρεσίας, 151.
Ἁρπαγή· ἔννοια. 252. στοιχεῖα. 253. ποινή. 254 καὶ 253. Σημ. 3.
Ἄρχων ἀνώτατος, ὅρα Κυριάρχης.
Ἀρχῆς ἀντιποίησις, ὡς ἀπάτη 412. Σημ. 9.
Ἀρχηγός, 46, 113, ἴδε αὐτουργός.
Ἀσέλγεια ἐπὶ πτώματος 468 σχόλ. γ. Παρὰ φύσιν. 467. 469, 467. Σημ. 3.
Ἀστυνομικαὶ παραβάσεις. 22. καὶ Σημ. 4. 432. 433. ἐπ.
Ἀστυνομικαὶ παραβάσεις, 433, ἐπ.
Ἀτιμία, 34, 71 καὶ Σημ. 1, 2. καὶ 3, ὡς εἶδος ποινῆς, 151, 155, 277.
Αὐθυπεράσπισις. 36.
Αὐτεκδίκησις. 212.
Αὐτοδικία· ἀθέμιτος 186. ἐπ. 402. ἄνευ βιαιοπραγίας 186 Σημ. 1. καὶ 2.
Αὐτοχειρία. 241. ἐπ. Σημ. 4. 243. καὶ Σημ. 2.
Αὐτουργὸς 44. καὶ Σημ. 1. συναυτουργὸς Σημ. 2. 46. 112 καὶ ἐπ.

B.

Βιαιοπραγία, 399 ἐπ. ἐπὶ πραγμάτων 400 καὶ σημ. 1. Ποινὴ 403 ἐπ. 399 Σημ. 4.
Βιασμός, ἔννοια καὶ ἀπαιτούμενα 263, 265, ἐπ. Σχόλ. 6 καὶ

Σημ. 1, 2, 268 καὶ Σημ. 1, 267, Σημ. 2, 268 Σημ. 2 269, Σημ. 2, ποινὴ, 269, 263, Σημ. 2.

Βλάβη ἐπὶ πραγμάτων, 310, Ποινὴ 311.

Βλακεία, 90, 90 α.

Βλασφημία, 447, 303 καὶ Σημ. 3, 306.

Βοήθεια, ἔννοια 53, ἴδιον ἀδίκημα Σημ. 2, Σημ. 3.

Βοηθήματα τοῦ Ποιν. δικαίου 6.

Βρεφικὴ ἡλικία, 90, 99 καὶ Σημ. 3 καὶ 90 α.

Βρασμὸς ψυχικῆς ὁρμῆς, ὡς εἶδος τοῦ δόλου, 51, Σημ. 4, ὡς λόγος ἀποκλείων τὸν καταλογισμὸν, 90, 90 α. ὡς λόγος μετριάσεως τῆς ποινῆς, 100, θάνατος ἐν βρασμῷ ψυχ. ὁρμ. 215, ἐπ.

Γ.

Γάμος, 457, 375, ἴδε καὶ Μοιχεία.

Δ.

Δηλητήριον, 222, Σημ. 2.

Δηλητηρίασις, 222, σημ. 7.

Δήμευσις, 153, 155.

Δημητριακοὶ καρποὶ, 340, κλοπὴ αὐτῶν 323, σχόλιον α. 352.

Δημοσία Ποινὴ, 136, 293 ἐπ.

Δημοσιότης, 140 καὶ σημ.

Δημόσια ἔργα, 149.

Δήωσις τῆς χώρας 433, ποινὴ σημ. 3.

Διαρκὲς ἀδίκημα, 128. παραγραφὴ αὐτοῦ 66, Σημ. 2.

Διατάραξις τῆς οἰκίας 399, Σημ. 2, τῆς ἐκκλησίας 308, 309, τῆς πόλεως, 405, καὶ Σημ. 3. 409.

Διατάραξις οἰκιακῆς εἰρήνης, 404, σχόλιον α.

Διγαμία, ἔννοια 384, 385, καὶ σημ. 4, ποινὴ 387. καὶ σημ. 5.

Διέγερσις, 201, Σημ. 3, 7 καὶ 202.

Δικαιώματος προσβολὴ, 21, 38, 208, 209, 209 α.

Δικαστὴς, 426, παραβάσεις τῶν χρεῶν αὐτοῦ 483, 484, σημ. 3.

Δικηγόροι, ὡς ὑποκείμενοι εἰς παράβασιν καθηκόντων, 425, ἐπ.
Δικηγόρος 427 σημ. 2.
Δόλος, 54, 59, 60, Σημ. 2, 87, Σημ. 1 καὶ 2, 116 ἐπ.
Δολοφόνος, 220.
Δωροδοκία, ἔννοια, 479 β. ἀντικείμενον 479 γ. ποινὴ 480, 479 Σημ. 3.

Ε.

Ἐγκληματικὸν ἀδίκημα καὶ Πολ. ἀδίκημα § 22.
Ἐγκλημάτων κατάταξις, 161 σημ. 1, 2.
Ἐδώδιμα ἐν τῇ ὑφαιρέσει, 321.
Εἱρκτὴ 149, 498 σχόλ. β'.
Ἐκβίασις, 430, 431, 430 σημ. 6, 479 α. σημ. 5.
Ἔκθεσις τέκνων, 389, ποινή, 391 α. σημ. 2.
Ἐκτομή, 398 σημ.
Ἐλαφρυντικὴ ποινή, 94, ἀρχαὶ αὐτῆς κατὰ τοὺς νεωτέρους νόμους σημ. 3. διάκρισις τῆς μετριάσεως τῆς ποινῆς, 94 σημ. 1 καὶ σημ. 2 καὶ σημ. 4, 62, 97 ἐπ. 99, 100, 101.
Ἐλευθέρωσις φυλακισμένου ὑπὸ τοῦ ἐπιστάτου ἢ τοῦ δεσμοφύλακος, 195, ἔννοια, 194, 196, σημ. 2, 197, καὶ σημ. 2 ὑπὸ τρίτου, ποιν. 198, σημ 2. 196 σχόλ. β'. 198, σημ. 3. ποινὴ τοῦ συζύγου καὶ συγγενῶν τοῦ φυλακισμένου σημ. 4.
Ἔλλειμμα ταμιακόν. 482, σημ. 4 καὶ 5.
Ἔμβρυον ὡς ἀντικείμενον φόνου, 207, 392 ἐπ. 395 ἐπ.
Ἐμπόδια ὑπερπηδώμενα 121.
Ἐμπρησμός, 360. στοιχεῖα 361, ἐπ. 364 α. ποινὴ 365. ἐπ. 368 σημ.
Ἔνδεια ὡς μετριαστικὸς λόγος τῆς ποινῆς, 97 ἕως 98 β.
Ἐνοχή, ὡς γενικὴ ἐξ ἀντικειμένου βάσις τοῦ ἀξιοποίνου 84.
Ἔνστασις τῆς ἀληθείας, 289 σημ. 4.
Ἐνταφιασμὸς ἀτιμωτικὸς 243, σημ. 3.
Ἐντολή, 371. ἐπ.
Ἕξις, ὡς μετριαστικὸς τῆς ποινῆς λόγος 101. ὡς ἐπαυξητικὸς

τῆς ποινῆς λόγος 121, 123.
Ἐξύβρισις τιμῆς, 271. ἔννοια 275. ἀπαιτούμενα 276, εἴδη αὐτῶν 381. τιμωρία 292. καὶ σημ. 1, 2. 293, 271 σημ. 7. 289 σημ. 4. 291 σημ. 2. περιπτώσεις 296 α. 298, 277 σημ. 2 σημ. 3 σημ. 4. 305, 278 σημ. 1, 280 καὶ σημ. 281 καὶ σημ. 38, σχόλ. γ' καὶ σημ. 2. τῆς Μεγαλειότητος 171 καὶ σημ. 2. 175 καὶ σημ.
Ἐξορία, 149 καὶ 155.
Ἐξύβρισις δημοσίων ὑπαλλήλων, σημ. 2 καὶ 3.
Ἐπαίτης, 412 σημ. 6 καὶ 448.
Ἐπανάστασις, 168.
Ἐπιδεξιότης τοῦ ἀδικήσαντος 101.
Ἐπικαταλλαγὴ, (aggio) 327 σημ. 2.
Ἐπιορκία, 421, 422.
Ἐπίπληξις ὡς ποινὴ, 151.
Ἐπίτασις ποινῆς, 94, 96 καὶ σημ. 1 σημ. 2.
Ἐργαλείων κατασκευὴ, 435.
Ἑρμηνεία, τοῦ Π. νόμου 75 α.
Ἐσχάτη προδοσία, 162 ἐπ. 164 σχόλιον β' καὶ σημ. 1 καὶ 2 166, 167, 168. 168 α. 169. 170 σημ. 2 καὶ 165.
Ἑταιρία 28, 138, 280 434.
Ἑταιρία πολιτική, 201 σημ. 8.
Εὐγένεια, ἀπώλεια ὡς συνέπεια τῆς ποινῆς 71, σημ. 6 ὡς εἶδος ποινῆς, 151.
Ἐχεμυθία περὶ τὴν ὑπηρεσίαν, παράβασις αὐτῆς, 177 σημ. 1.

Η,

Ἡγεμὼν, ὅρα Κυριάρχης.
Ἡλικία νεανική, ὡς λόγος ἐξαλείφων τὸν καταλογισμὸν 90 90 α. ὡς λόγος μετριαστικὸς τῆς ποινῆς 99 καὶ σημ. 8. 270 σχόλ. α. παιδικὴ 90, 90 α.
Ἥλιος, (Δισκοποτήριον ἅγιον) 345, ἴδε ἱεροσυλία.

Θ.

Θανατικὴ ποινή, 145, θεμιτὸν ἢ παραδεκτὸν αὐτῆς. σημ. 1, 2. εἴδη σημ. 3. 146 σημ. 2. πρὸς ἄλλας ποινὰς 155. ἐπὶ ἐσχάτῃ προδοσίᾳ 169, σημ.
Θάνατος διὰ πυρὸς ὅρα ἐμπρησμὸς, καὶ 365, σχόλ. γ.
Θάνατος, 70. πολιτικὸς, 71, σημ. 4.
Θεωρία τοῦ ἐξιλασμοῦ, τῆς διορθώσεως τῆς ἐκφοβήσεως, τῆς γενικῆς προκαταλήψεως, τοῦ ἐξισασμοῦ τοῦ κακοῦ, τῆς δικαιοσύνης, τῆς ὠφελείας, τῆς ἀνταποδόσεως, τῆς ψυχολογικῆς καταναγκάσεως, τῆς ἐκδικήσεως, τῆς αὐτοσυντηρήσεως, τῆς ἀμύνης, 7 α. 18.
Θεωρία ὑφαιρέσεως (ἐν τῇ κλοπῇ) 317 σημ. 1.
Θησαυρὸς, ἀπόκρυψις αὐτοῦ 345 α.
Θησαυρωρυχία, 412, σημ. 7.

Ι.

Ἰατρὸς, σφάλμα αὐτοῦ 53 σημ. 3. 219 σημ. 2. ἀτιμωρησία αὐτοῦ ἐπὶ φόνῳ 207 σημ. 2. 208, σχόλιον, 209 α. σχόλ. φ.
Ἰδιοκτησίας προσβολὴ 312 ἐπ.
Ἰδιοκτησία τοῦ δημοσίου 342 ἐπ. 481 ἐπ.
Ἰδιοποίησις εὑρημάτων, ἴδε ὑπεξαίρεσις.
Ἰδιοποίησις, 316 ἐπ.
Ἰδιωτικὴ ποινὴ, 136, 293, 294.
Ἰδιωτικὸν ἀδίκημα, 23 σχόλιον.
Ἱεροσυλία. ἔννοια, 343, ποινὴ, 345, ἐπ. καὶ 344 σημ. 3.
Ἱερουργίας διατάραξις 309.
Ἰχθύων κλοπὴ, 323 σχόλ. α.

K.

Κακοήθεια, 287 σημ. 6.
Καρολίνα, 5, σχόλιον γ.
Κατάληψις, 317.
Καταλογισμὸς, ἔννοια, 84. ἐπ. 85, σημ. 2. 86, 87. 89. 90. 90 α. 91. 94, Σημ. 4.

Καταμήνυσις ἐγκλημάτων, 49, ὑποχρεωτικὴ σημ. 1. σημ. 2. ἐπ' ἐσχάτῃ προδοσίᾳ 170 σημ. 2. ἐπὶ παραχαράξει 180, ἐπὶ βλασφημίᾳ. 307.
Κατανάγκασις παράνομος 251 σημ.
Κατάχρησις τῆς ὑπηρεσίας, 401, ποινὴ 480, 479 σημ. 2.
Κατήγορος, 425 ἐπ.
Κατόμνυσις ἴδε Βλασφημία.
Καυτηρίασις, 152, 155.
Κίνδυνος. διὰ τὸ μέγεθος τῆς ποινῆς 103 ἐπ.
Κλέπτης βοσκημάτων. 348.
Κλέπτης διαβεβοημένος 332.
Κληρονομία, 349.
Κλοπὴ, 323, ἐπ. 314, σημ. 5 καὶ 6, φανερὰ καὶ κεκρυμμένη, 326, 327, ποινὴ 329, 332, 333, 342, ἐπ. 481, ἐπ. 348, 349, 350, ἐπ. 352. ἔνοπλος 334, 337, ἐπ. 356, ἴδε καὶ ὑφαίρεσις, παίδων 252 σημ. 253 σημ. 1 καὶ 2, ποινὴ, 254 σημ. 4.
Κανονικὸν δίκαιον· ἐπιῤῥοὴ αὐτοῦ εἰς τὴν τοῦ ποιν. δικαίου μόρφωσιν, 5 β.
Κραιπάλη, 90 α. 270 σχόλ. α.
Κράτος, ἔννοια, σκοπὸς, 8 α.
Κτηνοβασία, 468.
Κυνηγεσία ὡς ἀδίκημα, 348 σημ. 3.
Κυριάρχης, 29, 30, 167. 171 ἐπ. 408.

Λ.

Λειποταξία, 493.
Λῃστεία, 323, 353, ἐπ. 354, σημ. 2, 358. ἐπ. καὶ σημ. 4 μετὰ φόνου 219.
Λίβελλος ἴδε Σίλλος.
Λογοκρισία, 301, σημ. 3.

Μ.

Μαιευτὴρ, 207, σημ. 2.

Μανία, ἴδε Μωρία.
Μάρτυρες, ἐπὶ μονομαχίᾳ, 191 σημ. 1, 2.
Μαστίγωσις, 148, 155.
Μέθη, 90, 90 α. 270 σχόλ. α. Μέθης κατάστασις 264.
Μελαγχολία, ὡς ἀποκλειστικὸς τῆς ποινῆς λόγος 90, 90 α.
Μεταβολὴ τῆς ποινῆς, 94, ἐπ.
Μετακίνησις τῶν ὁρίων, 423, ποινή, 424, 423 σημ. 2.
Μέτρα καὶ Σταθμὰ, 415, 443.
Μετρίασις τῆς ποινῆς, ἴδε ἐλαφρυντικὴ ποινή.
Μνηστὴρ καὶ Μνηστὴ δὲν πράττουσι μοιχείαν, 375.
Μοιχεία, ἔννοια 373 ἐπ. στοιχεῖα 375, ἐπ. 376 σχόλ. β. καὶ σημ. 2. ποινὴ 379 ἐπ. 373 σημ. 4, 382 καὶ σημ. 1, 2. 383.
Μονομαχία, 189, ποινὴ 192 ἐπ. 190 σημ. 2. 193, σχόλ. α καὶ σημ. 2. 191 σημ. 2.
Μονοπωλία, αὐτογνώμων, 443.
Μωρία, 90, 90 α.

N.

Νεκρὸς, ἀδίκημα κατ' αὐτοῦ 207, 337 σημ. 2. 277 σημ. 4.
Νεκροσυλία, 315 σημ. 5. 468 σχόλ. γ.
Νόθευσις εἰς πλατεῖαν σημασίαν 410. εἰς στενὴν σημ. 415. ποινὴ 416 καὶ 410 σημ. 4.
Νομολογία δικαστικὴ ὡς πηγὴ τοῦ ποινικοῦ δικαίου 5 σημείωσις.
Νομισματόσημον 177.
Νυκτερινὴ κλοπὴ, ἰδὲ Κλοπή.

O.

Ὁδηγὸς συμμορίας, 113, 205.
Οἰνοφλυγία, 90 α, 270 σχ. α. 446.
Οἰωνισμοὶ, 442 σημ. 7.
Ὁμολογία, ἑκουσία 101.
Ὁμολογίαι τοῦ δημοσίου 177.
Ὅπλα, ἴδε κλοπὴ ἔνοπλος.

Ὀργὴ 90, 90 α.

Ὅροι τοῦ ἐγκλήματος ὅρα στοιχεῖα.

Ὀφειλέτης, ἐλευθέρωσις αὐτοῦ φυλακισμένου, 194 σχόλιον α.

Π.

Πάθος, ὡς μετριαστικὸς τῆς ποινῆς λόγος, 100, ὡς ἐπιβαρυντικός, 121.

Παιδεραστία, 468, 467, σημ. 1.

Παιδοκτονία, ἔννοια 236, στοιχεῖον 237, σημ. 1. σημ. 3, σημ. 4, σημ. 5. 240 σημ. ποινὴ 239, 236 σημ. 3 καὶ 391 α.

Παλλακία, 457, 460, σημ. 458.

Παράβασις καθηκόντων 425, ἐπ. ποινὴ, 428 καὶ 425 σημ. 3.

Παραγγελία, ἐπὶ κακουργήματι 46, ἀνάκλησις τῆς παραγγελίας. σημ. 4, ὑπέρβασις αὐτῆς, σημ. 7, ἐντεταλμένος φόνος, 220

Παραγραφὴ, 64, καὶ σημ. 2. ἀπαιτούμενα, 65. συνέπειαι 69. 101.

Παραίτησις τοῦ παθόντος ἀπὸ τῶν ἐκ τῆς προσβολῆς δικαιωμάτων 101.

Παρακαταθήκη, 371 ἐπ.

Παράλειψις κολάσιμος. 89. 24.

Παρανομία περὶ τὴν ὑπηρεσίαν, 477 ἐπ.

Παράνομος κατακράτησις 251 σημ. 253. ποινὴ 254. 253 σημ. 5.

Παραφροσύνη ἴδε μωρία.

Παραχάραξις 175. ἐπ. σημ. 1 καὶ 2. ποινὴ, 179, καὶ σημ. 178 σημ. 2 καὶ σημ. 4.

Περιορισμὸς 149 ἴδε καὶ ἐξορία.

Περιφρόνησις 287.

Πλάνη 46, 57 καὶ σημ. 1 σημ. 2. 90, 101.

Πλημμέλημα, διάκρισις ἀπὸ τῶν κακουργημάτων 22. σημ. 3.

Πλημμύρα 369.

Πλοῖον ἐπὶ ἐμπρησμῷ 362 σημ.

Πνευματικὴ ἀσθένεια 90. 90 α.

Ποινικὸς νόμος 73, 76—78, 41, ἐπ. 74 ἐπ. καὶ σημ. 2. § 2. σημ. 2.

Ποιναὶ διάφοροι 151.

Ποιναὶ ψυχολογικαὶ 150, 151, 152 σημ.

Ποιναὶ ἀναπληρωτικαὶ 147.

Ποινή, οὐδεμία ποινὴ ἄνευ νόμου 2 σημ. 2. ἡ μείζων ἀπορροφᾷ τὴν ἐλάσσονα 131, 126 σημ. 1, ποινὴ τοῦ διπλοῦ ἐν τῇ κλοπῇ 329, σημ. — ἔννοια 15 18, σκοπὸς 133. νόμιμος λόγος 17. 103, 83, 133. ἐπ. διαίρεσις 135 ἐπ. 143 ἐπ. ἀρχαὶ ἐπὶ τῆς ὑφαιρέσεως 137 ἐπ. ὡς πρὸς τοὺς κληρονόμους 139. εἴδη ποινῆς ἐν Γερμανίᾳ 142, ἐπ. 151 ἐπ.

Ποινὴ περιοριστικὴ τῆς ἐλευθερίας 149 καὶ σημ. 1 155.

Ποινικὴ δικονομία § 4.

Ποινικὸν δίκαιον § 1 § 2 2 σημ. 1 2. § 4 σχόλιον. § 5 α. κανονικὸν δίκαιον § 5 β. § 5 γ. § 5 δ. § 8 α. σχόλ. α.

Πολιτικὴ περὶ τὰ ποινικά, 2 σημ. 1, 18 παρατηρήσεις.

Πολίτευμα. κατ' αὐτοῦ ἐσχάτη προδοσία. 168.

Πολυγαμία ἴδε διγαμία.

Πόρνη ἐπὶ βιασμῷ 365 σημ. 1.

Πορνία 452. ποινὴ 453 ἐπ. 449 σημ. 2, 456 σημ. 3.

Πορνοβοσκία 473.

Πράξεως ἀγαθὴ ἔκβασις ὡς λόγος μετριαστικὸς τῆς ποινῆς 101.

Πρᾶξις κολάσιμος. καταλογισμὸς αὐτῆς 89.

Προαγωγεία 471. στοιχεῖα 472. εἴδη 473. ποινὴ 475, 474 σημ. 3.

Προαίρεσις ἀγαθὴ ὡς λόγος μετριάσεως τῆς ποινῆς, 100. φιλοκερδὴς 319.

Προμελέτη 54 σημ. 4.

Προσαγὴ 46. ὡς ἐξαλείφουσα τὸν καταλογισμὸν 91 σημ. 4.

Πρόσωπον ἠθικὸν 28, καὶ σημ.

Προφυλάκισις μακρὰ καὶ ἀναίτιος ὡς λόγος μετριάσεως τῆς ποινῆς 99 σημ. 1, 2 καὶ 4.

Ρ.

Ῥαβδισμὸς 148·
Ῥᾳθυμία 54 καὶ σημ. 1 σημ. 2. ἀπαιτούμενα 55 καὶ σημ. 1. σημ. 5. διαίρεσις 56 ἐπ. βαθμὸς 58 καὶ σημ. 2. σημ. 3. § 60 καὶ σημ. 2. § 116 ἐπ.
Ῥῆξις 334 ἐπ. 338, 345, 400.
Ῥωμαϊκὸν δίκαιον, ἐπιῤῥοὴ αὐτοῦ πρὸς μόρφωσιν τοῦ ποιν. δικαίου 5 α.

Σ.

Σαρκικὰ ἀδικήματα, ἔννοια καὶ εἶδος 449 ἐπ. 451.
Σίλλος 298 ἐπ. 302, 298 σημ. 2.
Σκοπὸς ἐξυβρίσεως 278, 319.
Σπουδαρχία, ἔννοια 181 ἐπ. δι' ἄλλου 183 σημ. 2 ποινὴ 185, 181 σημ. 2.
Σταθμά, ἴδε μέτρα.
Στασιάρχης 205.
Στάσις, ἔννοια διαίρεσις 201, ποιν. 205, 201 σημ. 6, ὡς μέσον ἐσχάτης προδοσίας 168 σημ. 3, τῶν στρατιωτῶν 488 καὶ ἐπ.
Στρατιῶται ἐχθρικοί, ἀδικήματα κατ' αὐτῶν ἐν πολέμῳ 34 σημ. 1.
Στρατιωτικὰ ἀδικήματα 486 ἐπ.
Στοιχεῖα τοῦ ἐγκλήματος 32 ἐπ. 81 ἐπ.
Συγγνώμης αἴτησις (Abbitte) 151, 295.
Συγκληρονόμος ἐπὶ ὑφαιρέσει κληρονομίας 349 ἴδε καὶ ὑφαίρεσις καὶ κλοπή.
Συκοφαντία, 284, 286, 429, ποινὴ 292 σημ. 7, 429 α. 286 σχόλιον.
Συμβεβηκὸς τυχαῖον, 58.
Συμψηφισμὸς 101. ἐπὶ ἐξυβρίσεων 296 α.
Συναυτουργός, 46.
Συνδρομὴ ἐνόχων, 46.
Συνενοχή, 46.

Συνεργὸς, ἔννοια 45 καὶ σημ. 2. ποινὴ, σημ. 4. συνδρομὴ μεταξὺ συνεργῶν καὶ αὐτουργῶν 46. εἴδη συνεργῶν 49. ἐπ. βαθμὸς ἀξιοποίνου 112, 114, ἐπ.
Συνωνία, 444.
Συνωμοσία, 168, σημ. 4, 202.
Συντάκτης δημοσίων φύλλων, εὐθύνη αὐτοῦ, 301 σημ. 2.
Συῤῥοὴ ἀδικημάτων, 126, 127, 129, ἐπ. 126 σημ. 1, 3, 2.
Σύστασις 47 καὶ σημ. 2, 3 4, 5, § 168 α. 197.
Συστατικὰ τοῦ ἀδικήματος, ὅρα στοιχεῖα καὶ 96—98.
Σύστημα ποινῶν, 143, σημ. 1—3.
Σωματεμπορία, 253 σχόλ. η. 252 σημ.
Σωματικοὶ σωφρονισμοὶ, 148, καὶ σημ. 1. σημ. 2. 155.
Σωματικὴ βλάβη, ἔννοια 244 ἐπ. ποινὴ 246 καὶ σημ. 1, 3, 247, 246 σημ. 3.

Τ.

Τέρας, δὲν εἶναι φόνου ἀντικείμενον, 207, ἐπὶ ἀμβλώσει, 393 σημ. 2.
Τιμὴ, 271, ἐπ. 151, 295.
Τιμητικῶν σημείων ἀντιποίησις, 173, σχόλ. γ.
Τοκετὸς 237, ἀβοήθητος, 238, 238 α. σχόλ. κ.
Τραπεζιτικὰ γράμματα, δὲν εἶναι ἀντικείμενον κιβδηλίας 177.
Τοκογλυφία, 436, 439, 437, σημ. 2.
Τρόμος καταπληκτικὸς ὡς, λόγος ἀποκλείων τὸν καταλογισμὸν 90.
Τυχηρὰ παιγνίδια. 445.

Υ.

Ὑπάλληλος, ἀδικήματα αὐτοῦ 477, ἐπ.
Ὑπεξαίρεσις, 315 α 315 σημ. 4.
Ὑπνοβασία, 90. 90 α.
Ὑπόληψις, 271 καὶ σημ. 2 σημ. 6.
Ὑποτροπὴ, 132 α. σχόλ. κ. 325 σημ. 332.
Ὑποτροπὴ ἐν ἀλλοδαπῇ 132 α. 382 σημ. 2.

Ὑπουργοὶ, εὐθύνη αὐτῶν, 29 σημ. δὲν εἶναι ἀντικείμενον ἐσχάτης προδοσίας, 167, φόνος αὐτῶν 234.
Ὑφαίρεσις ἐγγράφων 319 σχόλ. ε. 414, 415.
Ὑφαίρεσις 350, 312, 313 σημ. 1. 321, 323 ἐπ. ἴδε κλοπὴ ληστεία, ὑπὸ κληρονόμου 349, 351 σημ. 2 σημ. 3, ἴδε καὶ κλοπή.

Φ.

Φαντασιοκοπία, 90 α.
Φαρμακεία, 247, 248, ἐπ. 249 σημ. 1.
Φιλολογία τοῦ ποιν. δικ. 7.
Φιλοσοφία τοῦ ποιν. δικαίου 2. σημ. 1.
Φόνος ἔννοια, 215, εἴδη, 219, 220, 221, 222, ποινὴ, 224, ἐπ, 231, 236, ἐπ.
Φυγὴ ἐκ τῆς φυλακῆς 197.
Φυγοδικία 66 σημ. 1.
Φυλάκισις, 149 καὶ σημ. 3.

Χ.

Χάρις, (abolitio) 62, ἔννοια 63.
Χαρτομαντεία 412, σημ. 7.
Χαρτονομίσματα, ἴδε τραπεζικὰ γραμμάτια.
Χειραψία 419 σημ. 3
Χρηματικὴ ποινὴ, 153, 155.
Χρῆσις ξένων ὀνομάτων, ξένων σημείων 412 σημ. 8.
Χρεωκοπία δολία, 416 α.

Ψ.

Ψευδομαρτυρία, 415, σημ. 7.
Ψευδορκία, 418, ἐπ. 320 σημ. 3. εἴδη 421. ἐπὶ πολ. ὑποθ. 422 σχόλ. δ. 418 σημ. 5.
Ψεῦδος διὰ λόγων, 412, σημ. 1 καὶ 2.

BSB Bayerische StaatsBibliothek

MDZ Münchener DigitalisierungsZentrum Digitale Bibliothek

Feuerbach, Paul Johann Anselm

[Nichtlateinische Schriftzeichen] Theorie des Strafrechts. Nach der vielfach vermehrten von Mittermaier besorgten 13. deutschen Ausgabe ü bersetzt von Christod. Rusopulos

Athen 1857

Crim. 91 p
urn:nbn:de:bvb:12-bsb10394286-1